

T.C.

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

**ESKİ OĞUZ TÜRKÇESİ DÖNEMİNE AİT EBÛ'L-LEYS ES-
SEMEREKANDÎ KUR'AN TEFSİRİ (ZONGULDAK NÜSHASI)
GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN**

Doktora Tezi

Yalçın KULAÇ

Danışman

Prof. Dr. Serkan ŞEN

Samsun, 2020

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

**ESKİ OĞUZ TÜRKÇESİ DÖNEMİNE AİT EBÛ'L-LEYS ES-
SEMERKANDÎ KUR'AN TEFSİRİ (ZONGULDAK NÜSHASI)**
GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN

Doktora Tezi

Yalçın KULAÇ

Danışman
Prof. Dr. Serkan ŞEN

Samsun, 2020

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Doktora Tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda enstitü yazım kılavuzuna uygun davranıldığını taahhüt ederim.

... /... / 2020 (İmza)

Yalçın KULAÇ

TEZ KABUL VE ONAYI

Yalçın KULAÇ tarafından hazırlanan *Eski Oğuz Türkçesi Dönemine Ait Ebû'l-Leys es-Semerkindî Kur'an Tefsiri (Zonguldak Nüshası) Giriş-İnceleme-Metin-Dizin* başlıklı bu çalışma, 06.03.2020 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliğiyle başarılı bulunarak jürimiz tarafından Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan : Prof. Dr. Şahin KÖKTÜRK

Üye : _____

Üye : _____

Üye : _____ (Doktorada ilave edilmeli)

Üye : _____ (Doktorada ilave edilmeli)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

___/___/___

Enstitü Müdürü (İmza ve Mühür)

ÖZET

ESKİ OĞUZ TÜRKÇESİ DÖNEMİNE AİT EBÛ'L-LEYS ES-SEMERKANDÎ KUR'AN TEFSİRİ (ZONGULDAK NÜSHASI)

GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN

Yalçın KULAÇ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı

Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, Mart/2020

Danışman: Prof. Dr. Serkan ŞEN

Bu çalışmada, Ebul'l-Leys es-Semerkindî tefsirinin nüshalarından olan 1570 tarihli, müstensihî meçhul bir Kur'an Tefsiri incelenmiştir. Harekeli ve okunaklı bir nesih yazıyla kaleme alınmış eser, Yasin suresinden itibaren sonuna kadar her sayfasında 23 satır olan 270 varaktır. Eserin başında, 33 beyitlik bir manzume yer alır.

Çalışma, Giriş, İnceleme, Metin, Dizin olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde, ilk olarak Kur'an'ın Türkçeye tercümesi, tercüme türleri ve buna bağlı Doğu Türkçesi ve Batı Türkçesi Kur'an tercümelemleri tanıtılmıştır. Daha sonra Ebul'l-Leys es-Semerkindî tefsirinin nüshaları tanıtılarak incelenen nüshanın tavsifi yapılmıştır. Son olarak da metnin kurulması ve dizinin oluşturulmasında uygulanan yöntem ele alınmıştır.

İnceleme bölümünde, Eski Oğuz Türkçesi metni olan eserin dönem itibarıyla imlâ, ses ve yapı bakımından ayırt edici yönleri gösterilmiş ve söz varlığı incelemesi yapılmıştır.

Metin bölümünde, eserin çeviriyazıya aktarımı yapılmıştır.

Dizin bölümünde, metnin sözlüğü oluşturulmuş ve ek olarak özel adlar için ayrı bir dizin düzenlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Kur'an, Tefsir, Eski Oğuz Türkçesi, Ebu'l-Leys es-Semerkindî.

ABSTRACT

EBÛ'L-LEYS ES-SEMERKANDÎ QURAN COMMENTARY OF OLD OGHUZ
TURKISH PERİOD (COPY OF ZONGULDAK)

INTRODUCTION-EXAMİNATION-TEXT-INDEX

Yalçın KULAÇ

Ondokuz Mayıs University, Institute of Social Sciences

Turkish Language and Literature, Ph.D., March/2020

Supervisor: Prof. Dr. Serkan ŞEN

In this study it is discussed an unexplored Qur'an commentary dated 1570, which is a copy of the commentary of Ebul'l-Leys es-Semerkindî. This work, written with a moving and legible nesih script, is 270 leaf from Yasin sura to the end and each page has 23 lines. At the beginning of the work there is a verse of 33 couplets.

The study consists of four parts: Introduction, Examination, Text and Index.

In the introduction part, we have firstly introduced the translation of the Qur'an into Turkish, the translation types and the related Qur'an translations in Eastern Turkish and Western Turkish. Later, the copies of Ebul'l-Leys es-Semerkindî exegesis were classified and the analysis of the examined copy was made. Finally, the method of constructing the text and creating the index were discussed.

In the examination section, the distinguishing aspects of the work (which is a text of Old Oghuz Turkish) in terms of spelling, sound and structure have been shown and the used vocabulary has been examined.

In the text section, the work is translated into transcription.

In the Index section, a glossary of the text is created and a separate index for special names is also prepared.

Keywords: Qur'an, Tafsir, Old Oghuz Turkish, Ebul'l-Leys es-Semerkindî.

ÖN SÖZ

Kur'an'ın Türkçeye tercümesinin genel olarak, satır arası tercüme, tefsirli tercüme ve tefsir olmak üzere üç şekilde gerçekleştiğini söylemek mümkündür. Bunlardan satır-arası tercüme, kelime kelime çeviri yöntemiyle, Arapça ve Farsça kelimelere Türkçe karşılıklar verilerek meydana getirilmiştir. Bu yönüyle satır-arası tercüme, Türkçenin dinî terminolojisini ortaya koymasından dolayı kıymetli metinler olduğunu söylemek mümkündür. Tefsirli tercüme ve tefsirler ise söz varlığının yanında dil ve üslup özellikleriyle de dikkat çekmektedir. Rivayet metodunun esas alındığı ve kıssalı anlatımlarla tahkiyeci bir dilin kullanıldığı bu tür metinler, dilin imkanlarını bütün yönleriyle göstermesi açısından önem arz etmektedir.

Kur'an-ı Kerim gibi incelikli anlatımlar içeren bir metin karşısında Türkçenin hem kelime hazinesinin hem de ifade gücünün dönemsel olarak hangi noktada olduğunu tespiti için bu çalışmada, Ebû'l-Leys es-Semerkindî tefsirinin nüshalarından olan 1570 tarihli, müstensihî meçhul bir metin incelenmiştir. Harekeli ve okunaklı bir nesih yazıyla kaleme alınmış eser, Yasin suresinden itibaren son sureye kadar 270 varak olup her sayfa 23 satırdır. Eserin başında, 33 beyitlik bir manzume yer alır.

Çalışma, Giriş, İnceleme, Metin ve Dizin olmak üzere dört bölüme ayrılmıştır.

Giriş bölümünde, ilk olarak Kur'an'ın Türkçeye tercümesi, tercüme türleri ve buna bağlı Doğu Türkçesi ve Batı Türkçesi Kur'an tercüme türleri tanıtılmıştır. Daha sonra Ebû'l-Leys es-Semerkindî tefsirinin nüshaları tanıtılarak incelenen nüshanın tavsifi yapılmıştır. Son olarak da metnin kurulması ve dizinin oluşturulmasında uygulanan yöntem ele alınmıştır.

İnceleme bölümünde, Eski Oğuz Türkçesi metni olan eserin, dönem itibarıyla imlâ, ses ve yapı bakımından ayırt edici yönleri gösterilmiş ve söz varlığı incelemesi yapılmıştır.

Metin bölümünde, eserin çeviriyazıya aktarımı yapılmıştır.

Dizin bölümünde, metnin sözlüğü oluşturulmuş ve ek olarak özel adlar için ayrı bir dizin düzenlenmiştir.

Bu çalışma için bilgisinden ve tecrübесinden yararlandığım başta danışman hocam Prof. Dr. Serkan Şen olmak üzere, tez savunma jürisinin değerli üyeleri Prof. Dr. Şahin Köktürk'e, Prof. Dr. Şaban Doğan'a, Dr. Öğr. Üyesi Mediha Mangır'a ve Dr. Öğr. Üyesi Yaşar Şimşek'e eleştirileri ve önerileri için teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca bu zorlu süreçte destek olan eşime, aileme ve arkadaşlarıma müteşekkirim.

Yalçın Kulaç

Samsun-06.03.2020

İÇİNDEKİLER

ÖZET	III
ABSTRACT	IV
ÖN SÖZ	V
İÇİNDEKİLER	VII
KISALTMALAR	IX
SEMBOLLER VE İŞARETLER	X
ÇEVİRİYAZI İŞARETLERİ	XI

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ	1
1.1. Kur'an'ın Türkçeye Tercümesi	1
1.2. Tercüme Türleri	1
1.2.1. Satır Arası Tercüme	1
1.2.2. Tefsirli Tercüme	4
1.2.3. Tefsirler	6
1.3. Yöntem	16
1.3.1. Metnin Oluşturulması	16
1.3.2. Dizin Oluşturulması	16

İKİNCİ BÖLÜM

İNCELEME	19
2.1. İmlâ Özellikleri	19
2.1.1. c/, /ç/ Ünsüzlerinin İmlâsı	19
2.1.2. b/, /p/ Ünsüzlerinin İmlâsı	19
2.1.3. g/, /k/, /ñ/ Ünsüzlerinin İmlâsı	19
2.1.4. t/ Ünsüzünün İmlâsı	19
2.1.5. s/ Ünsüzünün İmlâsı	19
2.1.6. Edatların İmlâsı	20
2.2. Ses Özellikleri	20
2.2.1. Yuvarlak Ünlü ~ Düz Ünlü Nöbetleşmeleri	20
2.2.2. Düz Ünlü ~ Yuvarlak Ünlü Nöbetleşmeleri	21
2.3. Biçim Özellikleri	22
2.4. Söz Varlığı	22

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METİN	40
-------------	----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DİZİN	511
4.1. Özel Adlar Dizini.....	1573
SONUÇ	1622
KAYNAKÇA	1623
ÖZ GEÇMİŞ	1631

KISALTMALAR

Ar.	Arapça
DLT	Divânu Lügâti't-Türk
DS	Derleme Sözlüğü
EDPT	An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish
Far.	Farsça
ME	Mukaddimetü'l-Edeb
NF	Nehcü'l-Feradis
TS	Tarama Sözlüğü

SEMBOLLER VE İŞARETLER

- [ ] Varak numaraları
- () Satır numaraları
- [ ] Metin tamiri
- > < Satır dışına çıkmış ya da sayfa kenarlarına ilave edilmiş ibareler
- { } Sehven tekrar edilmiş ifadeler
- [...] Silinmiş ya da yıpranmış yerler
- < Bu biçimden veya bu dilden gelir
- > Bu biçime ya da bu dile gider
- * Tanıklanamayan şekil

ÇEVİRİYAZI İŞARETLERİ

ا	a, e	ط	ṭ
ب	b	ظ	ẓ
پ	p	ع	‘
ت	t	غ	ġ
ث	ś	ف	f
ج	c	ق	ḳ
چ	ç	ك	k-g-ŋ
ح	ḥ	ڭ	ŋ
خ	ḫ	ل	l
د	d	م	m
ذ	ẓ	ن	n
ر	r	و	v
ز	z	ه - ه	h-e
ژ	j	ی	y
س	s	ء	’
ش	ş		
ص	ṣ		
ض	ẓ		

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Kur'an'ın Türkçeye Tercümesi

İslamî ilimler, dört halife döneminde Kur'an, tefsir ve hadisten ibaret olup henüz sistematik bir yapıya kavuşmamıştı. Kur'an'ın bir araya getirilmesinden sonra ortaya konan ilk eser, Mücahid bin Cebr tarafından yazılan tefsirdir. Sonradan birçok tefsir yazılmış ve Vâkıdî (vefatı Hicrî 210), Taberî (vefatı Hicri 310) gibi tanınmış müfessirler yetişmiştir (Köprülü, 2016: 126-127).

Zeki Velidi Togan, Kur'an'ın tam olarak Samanî hükümdarı Mansur ibn Nuh (961-977)'un kurduğu, aralarında İsbicaplı (bugünkü Sayramlı) Argu-Türk aliminin de yer aldığı bir heyet tarafından, Tâberî Tefsiri esas alınarak Farsçaya çevrildiğini söyler. Togan'a göre bu çeviri, Türkçe ilk tercüme de kaynaklık etmiştir (Togan, 1971).

Türklerin İslam dinini kabul etmeleri, Arap olmayan Müslüman kavimlerin (İranlılar, Harezmliler, Siyistanlılar) İslam talimatını ve Kur'an'ı kendi dillerine çevirmek ihtiyacını duydukları onuncu yüzyıla rastlar (İnan, 1991: 128-129).

Ahmet Topaloğlu, bir görüşe göre Kur'an'ın Türkçeye ilk tercümesinin Farsçaya yapılan tercümeyle aynı zamanda belki de aynı heyetin Türk üyeleri tarafından yapıldığını, bir başka görüşe göre ise Farsça tercümeden yaklaşık bir asır sonra meydana getirildiğini dile getirmiştir. Topaloğlu'na göre, kelime kelime yapılan Farsça Taberî tefsirine dayanan Kur'an'ın bu ilk satır arası tercümesi, günümüze kadar gelmemiş olmakla birlikte bugün Doğu Türkçesiyle yapılmış mevcut tercümelerin bu ilk nüshadan istinsah edilmiş olduğu kabul edilmektedir (Topaloğlu, 2018: 11).

1.2. Tercüme Türleri

Kur'an'ın Türkçeye tercümesi, satır arası kelime kelime tercüme, tefsirli tercüme ve tefsir olmak üzere üç yöntemle gerçekleşmiştir.

1.2.1. Satır Arası Tercüme

1.2.1.1. Doğu Türkçesi Satır Arası Tercüme

1.2.1.1.1. Rylands Nüshası

Manchester, Rylands Kitaplığı Arapça Yazmalar bölümünde 25-38 numara ile kayıtlıdır. Farsça tercüme de içermektedir. 1145 varak olan yazma, 14 ciltten oluşur. Eser üzerine ilk çalışmayı J. Eckman yapmıştır.¹ Semih Tezcan, Eckman'ın çalışmasına bazı

¹ J. Eckman, "Middle Turkic Glosses of the Rylands Interlinear Koran Translation."

eleştiriler yöneltmiştir.² En kapsamlı çalışma, Aysu Ata tarafından yapılmıştır.³ Aysu Ata ayrıca eseri Farsça tercümesiyle karşılaştırmıştır.⁴ Nüshanın grameri ise Erol Çetin tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde incelenmiştir.⁵

1.2.1.1.2. TİEM 73 Nüshası

Türk İslam Eserleri Müzesi 73 Numarada kayıtlı nüshanın istinsahı Muhammed b. el-Hacc Devletşah eş-Şirazi isimli biri tarafından H.734/M.1334 yılında yapılmıştır. 451 varak olan nüsha, her sayfada 9 satır Arapça metin altına Türkçe tercümelidir. Eser üzerine Abdullah Kök⁶ ve Suat Ünlü⁷ tarafından doktora tezleri hazırlanmıştır. Osman Fikri Sertkaya, bu iki çalışmanın tenkidini yapmıştır.⁸ Nüshanın grameri Güler Akar tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde incelenmiştir.⁹

1.2.1.1.3. Özbekistan Nüshası

Özbekistan İlimler Akademisi Ebu Reyhan el-Biruni adlı Şarksinaslık Enstitüsünde 2008 numarada kayıtlı olan bu nüsha, satırarası Farsça-Türkçe tercümelidir. Eksik olan nüsha, 273 varaktır. Nüsha üzerine Emek Üşenmez doktora çalışması yapmıştır.¹⁰

1.2.1.1.4. Süleymaniye Nüshası

Süleymaniye Kütüphanesi Hekimoğlu Ali Paşa Camii 2 numarada kayıtlıdır. Harezmi Türkçesi özellikleri görülen nüsha, 583 varak olup her sayfada 18 satır vardır. Nüsha üzerine Gülden Sağol doktora tezi hazırlamıştır.¹¹ Nüshanın söz varlığı üzerine de Harun Kaya tarafından yüksek lisans tezi yapılmıştır.¹²

---

² Semih Tezcan, *Janos Eckmann: Middle Turkic Glosses of the Rylands Interlinear Koran Translation*. Bibliotheca Orientalis Hungarica XXI, Akademiai Kiado, 1976, s. 359

³ Aysu Ata, *Karahanlı Türkçesinde İlk Kur'an Tercümesi (Raylands Nüshası, Giriş-Metin-Notlar-Dizin)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2004.

⁴ Aysu Ata, "Rylands Nüshası Kur'an Çevirisi ve Farsça Çevirinin Önemi", *V. Uluslararası Türk Dil Kurultayı I*, Türk Dil Kurumu Yayınları: 855/I, Ankara, 2004, s. 221-230.

⁵ Erol Çetin, *Türkçe İlk Kur'an Tercümesinin Grameri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2014.

⁶ Abdullah Kök, *Karahanlı Türkçesi Satır-Arası Kur'an Tercümesi (TİEM 73 1v - 235v/2), Giriş-İnceleme-Metin-Dizin*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2004.

⁷ Suat Ünlü, *Karahanlı Türkçesi Satır-Arası Kur'an Tercümesi (TİEM 73 235v/3 - 450r/7), Giriş-Metin-İnceleme-Analitik Dizin*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2004.

⁸ Osman Fikri Sertkaya, *Yüksek Lisans Tezi, Doktora Tezi ve Doçentlik Tezi Üzerine Bazı Görüşler, Makaleler 2 Seçme Araştırma ve İncelemeler*, Çantay Yayınları, İstanbul, 2013, s. 164-201.

⁹ Güler Akar, *Karahanlı Türkçesiyle Yazılmış Kur'an Tercümesi (TİEM 73) Üzerine Bir Dil İncelemesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2015.

¹⁰ Emek Üşenmez, *Eski Kur'an Tercümelerinden Özbekistan Nüshası Üzerinde Dil İncelemesi Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük-Ekler Dizinini*, (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2010.

¹¹ Gülden Sağol, *Harezmi Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi Giriş-Metin-Sözlük*, (Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 1993.

¹² Harun Kaya, *Doğu Sahasında Yazılmış Satıraltı Kur'an Tercümesi'nde Kelime Yapımı*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2014.

1.2.1.2. Batı Türkçesi Satır Arası Tercümeleler

1.2.1.2.1. Bursa Nüshası

Bursa Yazma ve Eski Eserler Kütüphanesinde bulunan H.804/M.1401 tarihli nüshanın müstensihisi Hasan bin Ali el-Bestami'dir. 652 varaktan oluşan eserin her sayfası 7 satırdır. Nüsha üzerine Murat Küçük tarafından doktora çalışması yapılmıştır.¹³

1.2.1.2.2. Manisa Nüshası

Manisa İl Halk Kütüphanesi 931 numarada kayıtlıdır. Harekeli nesih hattıyla yazılan eser, 451 varak olup her sayfada 11 satır vardır. Nüsha üzerine Esra Karabacak doktora çalışması yapmıştır.¹⁴

1.2.1.2.3. TIEM 40 Nüshası

Türk ve İslam Eserleri Müzesi Nüshası 40 numarada kayıtlı nüsha, Muhammed bin Hamza tarafından 15. yüzyılın başlarında (Hicrî 827 yılı, Ramazan ayının on sekizi, pazartesi günü) istinsah edilmiştir. Nüsha üzerine Ahmet Topaloğlu, metin neşri¹⁵ ve sözlük¹⁶ olmak üzere iki çalışma yapmıştır.

1.2.1.2.4. Topkapı Nüshası

Topkapı Sarayı Müzesi Koşuşlar kitaplığı K. 252 numarada kayıtlı olan nüsha, harekeli nesihle yazılmış olup 615 varaktır. Müstensihisi ve istinsah tarihi bilinmeyen nüsha üzerine Yaşar Şimşek doktora çalışması yapmıştır.¹⁷

1.2.1.2.5. British Library Nüshası

British Museum'da OR 9515 numarada kayıtlı olan nüsha, 250 varak olup her sayfada beş satır Arapça metin altında Farsça ve Türkçe tercüme yer alır. Nüsha üzerine Ali Gül doktora çalışması yapmıştır.¹⁸

1.2.1.2.6. Sivas Nüshası

Sivas Kongre ve Etnoğrafya Müzesi E. Y. 84/176 numarada kayıtlı olan nüsha, 622 varak olup her sayfa 11 satırdır. Nüsha üzerine Hikmet Yılmaz¹⁹, Ali Akar²⁰, İbrahim

¹³ Murat Küçük, *Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Satır Arası İlk Kur'an Tercümesi (İnceleme-Metin-Dizin)*, (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2001.

¹⁴ Esra Karabacak, *Manisa İl Halk Kütüphanesi'ndeki Satır-Arası Kur'an Tercümesi (Giriş-Metin-Dizin)*, (Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 1992.

¹⁵ Ahmet Topaloğlu, *Muhammed bin Hamza XV. Yüzyıl Başlarında Yapılmış Kur'an Tercümesi, C. I.*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1976.

¹⁶ Ahmet Topaloğlu, *Muhammed bin Hamza XV. Yüzyıl Başlarında Yapılmış Kur'an Tercümesi, C. II, Sözlük*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1976.

¹⁷ Yaşar Şimşek, *Eski Anadolu Türkçesi Satırarası Kur'an Tercümesi (Topkapı Nüshası, Giriş-Metin-Notlar-Dizin)*, (Doktora Tezi), Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale 2017.

¹⁸ Ali Gül, *British Library Or 9515'teki Türkçe Kur'an Tercümesi (Giriş-Metin-Notlar-Dizin)*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2014.

Delice²¹, Emin Eminoglu²², Mehtap Alper²³, Mehmet Kütükçü²⁴, Vefa Ayhan²⁵, Harun Küpeli²⁶ yüksek lisans tezleri hazırlamışlardır.

1.2.1.2.7. Kayseri Nüshası

Kayseri Raşit Efendi Kütüphanesi 26786 numarada kayıtlı nüsha, 435 varaktır. Nüsha üzerine Buket Işıkcın Yılmaz tarafından yüksek lisans tezi hazırlanmıştır.²⁷

1.2.1.2.8. Fahrettin Önder Kitaplığı Nüshası

Fahrettin Önder'in şahsî kitaplığında yer alan nüsha, 539 varaktır. Nüsha üzerine Mustafa Toker'in iki ciltlik çalışması vardır.²⁸

1.2.2. Tefsirli Tercümeleler

1.2.2.1. Doğu Türkçesi Tefsirli Tercümeleler

1.2.2.1.1. Anonim Orta Asya Tefsiri

Petersburg'taki Asya Halkları Enstitüsü Kitaplığında. İlk çalışma Borovkov'a aittir.²⁹ Eser üzerine Halil İbrahim Usta yüksek lisans tezi hazırlamıştır.³⁰

---

¹⁹ Hikmet Yılmaz, *Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satırlar Arası Bir Kur'an Tercümesi (Metin-Gramer-Sözlük) [1b-53a]*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Sivas 1992.

²⁰ Ali Akar, *Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satırlar Arası Bir Kur'an Tercümesi (Metin-Gramer-Sözlük) [53b-105b]*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Sivas 1992.

²¹ H. İbrahim Delice, *Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satırlar Arası Bir Kur'an Tercümesi (Metin - Gramer-Sözlük) [105b-170b]*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Sivas 1992.

²² Emin Eminoglu, *Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satırlar Arası Bir Kur'an Tercümesi (Metin-Gramer-Sözlük) [171a-245b]*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Sivas 1992.

²³ Mehtap Alper, *Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satırlar Arası Bir Kur'an Tercümesi (Metin-Gramer-Sözlük) [315a-388a]*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Sivas 1998.

²⁴ Mehmet Kütükçü, *Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satırlar Arası Bir Kur'an Tercümesi (Gramer-Metin-Tertip-Sözlük) [535b-616b]*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Sivas 2005.

²⁵ Vefa Ayhan, *Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satırlar Arası Bir Kur'an Tercümesi (Gramer-Metin-Sözlük) [245b-320a]*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Sivas 2007.

²⁶ Harun Küpeli, *Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satırlar Arası Bir Kur'an Tercümesi (Gramer-Metin-Tertip-Sözlük) [464a-535b]*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Sivas 2006.

²⁷ Buket Işıkcın Yılmaz, *Kayseri Raşit Efendi Kütüphanesi'ndeki Satır Arası Kur'an Tercümesi 1a - 216b (Giriş-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2015.

²⁸ Mustafa Toker, *Anonim Satır Altı Kur'an Tercümesi (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım Örnekleri) I*, Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya 2012; *Anonim Satır Altı Kur'an Tercümesi (Dizin) II*, Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya 2011.

²⁹ A. K. Borovkov, *Leksika Sredneaziatskogo Tefsira XII - XIII vv.*, Moskva 1963; *Orta Asya'da Bulunmuş Kur'an Tefsirinin Söz Varlığı, (XII-XIII. Yüzyıllar)*, Halil İbrahim Usta – Ebülfez Amanoglu (çev.) Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2002.

³⁰ Halil İbrahim Usta, *XIII. Yüzyıl Doğu Türkçesiyle Yazılmış Anonim Kur'an Tefsirinin Söz ve Şekil Varlığı*, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1989.

1.2.2.1.2. Karışık Dilli Kur'an Tercümesi

Süleymaniye Kütüphanesi Yazma Bağışlar Bölümü 3966 numarada kayıtlıdır. Doğu Türkçesi ve Batı Türkçesi dil özellikleri bir aradadır. Bu nüshayı ilim âlemine Nuri Yüce tanıtmıştır.³¹ Eser üzerine daha sonra Osman Toker³², Cengiz Müfettişoğlu³³, Ayşe Uyansoy Hillhouse³⁴, Recep Yılmaz³⁵, Aslı Uygun³⁶ yüksek lisans tezleri hazırlamışlardır.

1.2.2.1.3. Meşhed Nüshası

İran'ın Meşhed şehrinde, Asitan-i Quds-i Razavî Kütüphanesinde bulunmaktadır. 645 varaktan oluşan eser, hem satır arası hem tefsir yöntemiyle kaleme alınmıştır. Eser üzerine Yaşar Şimşek iki ciltlik bir çalışma yapmıştır.³⁷

1.2.2.2. Batı Türkçesi Tefsirli Tercümeleler

1.2.2.2.1. Cevahirü'l-Asdaf

Candaroğlu Beyliği'nin beylerinden İsfendiyar bin Bâyezîd'in (1392-1440) emriyle oğlu İbrahim Çelebi için XV. yüzyılın başlarında yazılmıştır. Müellifi belli değildir. Anadolu kütüphanelerinde çok sayıda nüshası mevcuttur.

Cevahirü'l-Asdaf ilk olarak Avrupalı Türkologların ilgisini çekmiştir. Bu bağlamda nüshaların tavsifini de içeren ilk çalışma Zajaczkowski tarafından yapılmıştır.³⁸ Türkiye'de ise Ahmet Topaloğlu doçentlik çalışması hazırlamıştır.³⁹ Topaloğlu'nun eserle ilgili

³¹ Nuri Yüce, *Eine neu entdeckte Handschrift des Mitteltürkischen*, Sprach - und Kulturkontakte der Türkischen Völker. (Materialien der zweiten Deutschen Turkologen-Konferenz Rauschholzhausen, 13.-16. Juli 1990, herausgegeben von Jens Peter Laut und Klaus Röhrborn. Harrassowitz Verlag, Wiesbaden 1993. Veröffentlichungen der Societas Uralo-Altaica Band 37). s. 221-227

³² Osman Toker, *Karışık Dilli Kur'an Tercümesi (varak no: 109b - 144a)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2000.

³³ Cengiz Müfettişoğlu, *Karışık Dilli Bir Kur'an Çevirisi Yazmanın 037b - 072a Yaprakları Üzerinde Dil İncelemesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2006.

³⁴ Ayşe Uyansoy Hillhouse, *Karışık Dilli Kur'an Çevirisi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2006.

³⁵ Recep Yılmaz, *Karışık Dilli Kur'an Tercümesi (yaprak no: 183b-222a)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2007.

³⁶ Aslı Uygun, *Karışık Dilli Bir Kur'an Çevirisi Yazmanın 144b-183a Yaprakları Üzerinde Dil İncelemesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2007.

³⁷ Yaşar Şimşek, *Harezm Türkçesi Kur'an Tercümesi (Meşhed Nüshası) [23 No] Giriş-Metin-Dizin*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2019.

³⁸ Zajaczkowski, *Etudes sur la langue vieille - osmanlie, II. Chapitres choisis de la traduction turque - anatolienne du Qoran*, Krakow 1937.

³⁹ Ahmet Topaloğlu, *Cevâhirü'l-Asdaf: Giriş-Metin-Sözlük* (Yayımlanmamış Doçentlik Çalışması), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul 1982.

makaleleri de bulunmaktadır.⁴⁰ Son olarak eserin dili üzerine Sevinç Ahundova tarafından doktora tezi hazırlanmıştır.⁴¹

1.2.3. Tefsirler

1.2.3.1. Doğu Türkçesi Tefsirleri

1.2.3.1.1. Çağatay Türkçesi Kur'an Tefsiri

Eserin biri Topkapı Sarayı III. Ahmet Bölümünde, biri de Yusuf Ağa Kütüphanesinde olmak üzere iki nüshası vardır. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, III. Ahmet Bölümü nr. 16'da kayıtlı nüsha, iki ciltten oluşur. İstinsah tarihi (H. 950/M. 1543-1544) olan nüsha, 308 varak olup her sayfada 29 satır bulunmaktadır. Yusuf Ağa Kütüphanesi 42 YU 6624 arşiv numarasındaki nüsha ise "Türkçe, Uygurca ve Çağatay Tefsiri" adıyla kayıtlıdır. İki ciltten oluşan eser, 653 varak olup her sayfa 29 satırdır. Yazma üzerine Hamza Zülfikar⁴² ve Saidbek Boltabayev⁴³ doktora tezleri; İbrahim Taş⁴⁴, Dursaliye Çağlar⁴⁵, Emine Temel⁴⁶, Kübranur Kurtoğlu⁴⁷, Hülya Şen Uzunoğlu⁴⁸, Gülşen Arslan Pekköz⁴⁹, Samet Onur⁵⁰ ve Soner Atalan⁵¹ yüksek lisans tezleri hazırlamışlardır.

⁴⁰ Ahmet Topaloğlu, "Kur'ân-ı Kerîm'in İlk Türkçe Tercümelere ve Cevâhirü'l-Asdâf", *Türk Dünyası Araştırmaları*, 1983, ss. 58-66.; "Cevâhirü'l-Asdâf Üzerinde Yapılan Çalışmalar ve Zajaczkowski'nin Eseri", *Türklük Araştırmaları Dergisi*, 1986, ss. 161-183.

⁴¹ Sevinç Ahundova, *Eski Anadolu Türkçesi Alanında Yapılmış olan Kur'an Tercümesi Cevâhirü'l-Asdâf Üzerinde Dil İncelemesi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2012.

⁴² Hamza Zülfikar, *Çağatayca Kur'an Tefsiri, Dilbilgisi İncelemesi-Metin-Dizin*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Ankara 1970.

⁴³ Saidbek Boltabayev, *Çağatayca Mevahib-i Aliyye (Tefsir-i Hüseyini) Tercümesi (183b-308b Giriş-Gramer-Metin-Dizin)*, (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2017.

⁴⁴ İbrahim Taş, *Çağatayca Kur'an Tefsiri 21a-41b (Giriş-Metin-Dizin)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2001.

⁴⁵ Dursaliye Çağlar, *Doğu Türkçesi Kur'an Tefsiri (Şu'arâ ve Neml Sureleri): İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin-Tıpkıbasım*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2013.

⁴⁶ Emine Temel, *Doğu Türkçesi Kur'an Tefsiri (Nur ve Furkan Sureleri) (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2013.

⁴⁷ Kübranur Kurtoğlu, *Doğu Türkçesi Kur'an Tefsiri (Lokman, Secde ve Ahzab Sureleri) (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2015.

⁴⁸ Hülya Şen Uzunoğlu, *Doğu Türkçesi Kur'an Tefsiri (Kasas, Ankebut ve Rum Sureleri) (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2015.

⁴⁹ Gülşen Arslan Pekköz, *Doğu Türkçesi Kur'an Tefsiri (Sebe, Fâtır ve Yasin sureleri) (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2016.

⁵⁰ Samet Onur, *Doğu Türkçesi Kur'an Tefsiri (Mü'min, Fussilet, Şûrâ ve Zuhruf sureleri) (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2017.

⁵¹ Soner Atalan, *Doğu Türkçesi Kur'an Tefsiri (Duhân, Câsiye, Ahkaf, Muhammed, Fetih, Hucurât ve Kaf Sureleri) (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2017.

1.2.3.1.2. Yakub-i Çerhi Tefsiri

Özbekistan İlimler Akademisi Şarkşinaslık Enstitüsünde'dir. Yakup Çerhî'nin Farsça tefsirinin Özbek Türkçesine çevirisidir. Eksik bir tefsir olan eser, 183 varaktan oluşur. Eser üzerine Emek Üşenmez'in bir çalışması vardır.⁵²

1.2.3.2. Batı Türkçesi Tefsirleri

Selçuklular döneminde, Türkçe Kur'ân ve sure tefsirlerine ulaşılammıştır. İslam medeniyetinin kuvvetli tesiri altında kalan Selçuklular, birer ilim ve sanat dili olan Arapça ve Farsçayı kendi millî dillerinden üstün tutuyorlardı. Edebî ve ilmî eserler bu dillerle yazıldığı gibi devletin resmî dili de Farsça idi. Bu sebeple Selçuklulara ait birçok Kur'ân çevirileri bulunmakla birlikte Türkçeye çevrilmiş Kur'ân veya sûre tefsirlerine rastlanmamaktadır (Yelten, 2007: 249-250).

Selçuklularda sadece basit içerikli eserlerde görülen Türkçe, Beylikler zamanında şuurlu olarak bir yazı dili olma hedefine doğru ilerlemekteydi. Bunda da başta bulunan beylerin tutumları büyük rol oynamaktaydı. Yıkılan Selçuklu Devleti'nin yerini almak isteyen her beylik, kendi hükümet merkezini bir kültür ve sanat merkezi hâline getirmek için uğraşmaktaydı. Bu devir, Selçuklulardaki dil tutumuna karşı bir uyanma, millî dile dönüş ve gelişme devri olarak değerlendirilebilir (Özkan, 2010: 529).

1.2.3.2.1. Sure Tefsirleri

Anadolu beyliklerinde ilk önce kısa surelerin (İhlas, Yasin, Tebareke gibi) tercümelere, beyzade ve şehzadelere Kur'an'la beraber Arap dilini öğretmek amacıyla sırf öğretim bakımından yazılmışlardır. İhtimal ki satır arası tefsirsiz tercümele de medrese talebelerine Kur'an lügatini öğretmek için yazılmış olabilir (İnan, 1991: 150). Ancak sure tefsirlerinin yazılışını sırf öğretim amacıyla açıklamak doğru değildir. Müfessirleri sure tefsirleri üzerinde çalışmaya sevk eden çeşitli amiller vardır. Bunların başında surelerin fazilet ve önemleri gelmektedir. Mesela, Kur'ân'ın kalbi mesabesinde olması dolayısıyla da Yasin suresine mesai verilmiştir. Ayrıca surelerin faziletleri yanında, Kur'ân'ın tamamına tefsire maddeten ve manen güç yetirememesi, yaşın ilerlemiş olmasından dolayı hiç olmazsa bir surenin müfessiri olma şerefiyle Allah'ın huzuruna çıkma isteği gibi değişik etmenler de müfessirleri sure tefsirleri yazmaya yöneltmiştir (Özkan, 2010: 530).

1.2.3.2.1.1. Fatıha Suresi

Tefsirin İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü İhtisas kitaplığında bulunan bir nüshasını Özcan Tabaklar⁵³ yayımlamıştır. Bursa Yazma Eserler

⁵² Emek Üşenmez, *Çağatay Türkçesi Kur'an Tefsiri (Giriş-Gramer-Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, Akademik Kitaplar, İstanbul, 2019.

Kütüphanesi Hüseyin Çelebi, nr. 468’de kayıtlı mecmuanın 86b-90b yaprakları arasında bulunan bir nüshası da vardır. Hayati Develi⁵⁴ küçük bir risale olarak değerlendirdiği bu nüshanın bazı yönleri itibarıyla Oğuz-Kıpçak diyalekti özellikleri taşıdığını belirtmiştir.

1.2.3.2.1.2. İhlas Suresi

Tefsirin çeşitli kütüphanelerde birçok yazması mevcuttur. İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesindeki (TY, nr. 471) nüsha, Yusuf Akçay⁵⁵, Ankara Milli Kütüphane Eski eserler bölümü nr. 145’te kayıtlı nüsha, Ahsen Esatoğlu⁵⁶ tarafından yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Milli Kütüphane, İbn Sina, Yazma Eserler, nr. 06 Mil Yz A 451’de kayıtlı nüshayı ise Yusuf Doğan⁵⁷ doktora tezi olarak çalışmıştır.

1.2.3.2.1.3. Yasin Suresi

Tefsirin kütüphanelerde birçok nüshası vardır. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü İhtisas Kitaplığında (nr. 3779, vr. 1b-57a) kayıtlı yazma içerisinde yer alan Yasin sureleriyle ilgili Mehmet Yusuf⁵⁸ lisans bitirme tezi, Almazbek Jarkynbaev⁵⁹ ise yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Konya İzzet Koyunoğlu Kütüphanesi 13391 numarada kayıtlı nüsha Nadide Gürbüz⁶⁰, Milli Kütüphane 692/2 numarada kayıtlı nüsha Mehmet Kara⁶¹, yine aynı kütüphanede 703/1 numarada kayıtlı nüsha da Funda Sezgin⁶² tarafından yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır.

---

⁵³ Özcan Tabaklar, “Anadolu Sahasında Yazılmış Bir Sure Tefsiri”, *İlmi Araştırmalar Dergisi*, S. 16, 2003, ss. 97-116

⁵⁴ Hayati Develi, “Ağız Özellikleri Taşıyan Bir Eski Türkiye Türkçesi Metni, Fatıha Tefsiri”, *İlmi Araştırmalar*, S. 6, 1998, ss.63-81.

⁵⁵ Yusuf Akçay, *Mustafa Bin Muhammed’in İhlas Suresi Tefsiri (Giriş-İnceleme-Metin-Ekler Dizini-Sözlük-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya 2005.

⁵⁶ Ahsen Esatoğlu, *İhlas Suresi Metni, Dil Özellikleri ve Sözlük*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1987.

⁵⁷ Yusuf Doğan, *Mustafa bin Muhammed, İhlas Suresi Tefsiri, Giriş, Transkripsiyonlu Metin, Dil İncelemesi, Dizin-Sözlük, Tıpkıbasım*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli 2018.

⁵⁸ Mehmet Yusuf, *Yâsîn Tefsiri, Metin ve İndeks*, (Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul 1968.

⁵⁹ Almazbek Jarkynbaev, *XIV. Yüzyılda Yazılmış Bir Yasin Suresi Tefsiri Üzerine Dil İncelemesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2005.

⁶⁰ Nadide Gürbüz, *Mustafa İbn-i Muhammed Ankaravi, Yasin Suresi Tefsiri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1986.

⁶¹ Mehmet Kara, *Yasin Suresi Tefsiri (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1988.

⁶² Funda Sezgin, *14. Yüzyıla Ait Bir Yasin Suresi Tefsiri Üzerinde Sentaks Çalışması*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli 1997.

1.2.3.2.1.4. Mülk Suresi

Yazmanın Konya İzzet Koyunoğlu Müzesi nüshası üzerine (nr. 13392, vr. 30b-70b) Ali Özcan⁶³, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Seminer Kitaplığı nüshası üzerine ise (nr. 3794, vr. 1b-39a) Ulaş Yıldız⁶⁴, (nr. 3779, vr. 29b-57a, 1b-31a) Feryal Korkmaz⁶⁵ ve (nr. 3779, vr. 61b-124b, 31b-61a) Gamze Sönmez⁶⁶ yüksek lisans tezleri hazırlamışlardır. Ayrıca eseri Hasan Şimşek⁶⁷ ve Perihan Ölker⁶⁸ de yüksek lisans tezi olarak çalışmışlardır. Eser üzerine tek doktora çalışması Kayahan Erimer⁶⁹ tarafından yapılmıştır. Hatiboğlu'nun manzum Mülk suresi çevirisi olan Letayifname adlı eserle ilgili de Veysi Sevinçli⁷⁰ doktora tezi hazırlamıştır.

1.2.3.2.1.5. Amme Cüzü

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Seminer Kitaplığındaki nüsha (nr. 3779) Özcan Tabaklar⁷¹ ve Ulya Nisar⁷², Konya Mevlana Müzesindeki nüsha Ahmet Doğu⁷³, Vezirköprü Fazıl Ahmet Paşa Kütüphanesindeki nüsha (nr. 562) Necati Gül⁷⁴ tarafından yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Yapı Kredi Sermet Çiftler Araştırma Kütüphanesindeki nüsha ise (nr. 873) Hatice Tören⁷⁵ tarafından neşredilerek kitaplaştırılmıştır.

⁶³ Ali Özcan, “*Tebareke Tefsiri (Metin-Gramer Notları-Sözlük)*”, (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1987.

⁶⁴ Ulaş Yıldız, *Muhammet Oğlu Mustafa'nın XIV. Yüzyılda Yazdığı Çağdaş Tefsirin Dil Yorumu*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2004.

⁶⁵ Feryal Korkmaz, *Mülk Suresi Tefsiri, Giriş-Gramer-Metin-Dizin*, İstanbul, 2000.

⁶⁶ Gamze Sönmez, *14. Yüzyılda Yazılmış Mülk Suresi Çevirisi Üzerine Dil İncelemesi (varak no: 31b-61a)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2006.

⁶⁷ Hasan Şimşek, *Tefsiri Sûreti'l-Mülk (İnceleme- Metin-Dizin)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas 2006.

⁶⁸ Perihan Ölker, *Tebâreke (Sûretü'l-Mülk) Tefsiri (İnceleme-Metin-Dizin) (64b-126b)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2005.

⁶⁹ Kayahan Erimer, *Tebareke Tefsiri: Metin, İnceleme, Dizin*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Ankara 1976.

⁷⁰ Veysi Sevinçli, *Letâyifnâme (Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük)*, (Doktora Tezi), Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 1996.

⁷¹ Özcan Tabaklar, *Amme Cüzü Tefsiri, Mustafa bin Muhammed (varak no: 111b-121a/143a-154b)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1987.

⁷² Ulya Nisar, *Amme Cüzü Tefsiri, Mustafa bin Muhammed (varak no: 121b143a)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1987.

⁷³ Ahmet Doğu, *Amme Cüzü Tefsiri (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkibasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1989.

⁷⁴ Necati Gül, “*Amme Cüzü Tefsiri (Metin-İnceleme)*”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 1995.

⁷⁵ Hatice Tören, *Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Amme Cüzü Tefsiri I, Metin İnceleme, Tıpkibasım; Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Amme Cüzü Tefsiri II, Dizin*, İstanbul 2007.

1.2.3.2.2. Tam Tefsirler

Kur'ân-ı Kerîm'in Türkçeye tercümeleleri Selçuklular Devleti'nin dağılışından sonra kurulan beylikler devrinde başlamıştır. Türkçe yazılan büyük tefsirler ise ancak Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan sonraki devreye aittir (İnan, 1991: 169). Kur'an'ın uzun tefsirlerle Türkçeye çevirilerinin çoğu, Ebu'l-Leys es-Semerkadî'nin (ö.383/993) tefsiri esas alınarak yapılmıştır. Türkçeye en çok tercüme edilen orijinalin Ebu'l-Leys es-Semerkandî'nin tefsiri olması dikkate değer. Araplar arasında hiç de rolü olmayan bu tefsirin Türkler arasında rağbet kazanması Richard Hartman'ın da dikkatini çekmiştir. Fakat sebebini izah etmemiştir (İnan, 1991: 150).

1.2.3.2.2.1. Ebu'l-Leys es-Semerkandî Tefsiri

Anadolu'da Türkçeye tercüme edilen ilk Kur'an tefsiri olarak kabul edilmektedir. Emir Süleyman adına Timurtaş Paşaoğlu Umur Bey'in emir ve teşvikleriyle hazırlanmıştır. Aslı Arapçadır. Tefsîrû'l-Kur'an adıyla yazılmıştır.

1.2.3.2.2.1.1. Mütercimleri

Ebu'l-Leys es-Semerkandî tefsirinin Türkçeye tercümesiyle ilgili Ahmed-i Dâî, İznîkî ve İbni Arabşah isimleri zikredilmektedir.

Tarama Sözlüğünde, Ebu'l-Leys es-Semerkandî tefsiri tercümelerinden Beyazıt Devlet Kütüphanesi Veliyüddin Efendi 73 numaralı nüsha, İbn Arabşah'a, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi 118 numaralı nüsha İznîkî'ye, Nuruosmaniye 138 numaralı nüsha ise Ahmed-i Dâî'ye atfedilmiştir. Beyazıt Devlet Kütüphanesi Veliyüddin Efendi 73 nüshası Atıf Tüzüner, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi 118 nüshası Kıvımettin Burslan, Nuruosmaniye 138 nüshası ise Nüzhet Ergun tarafından taranmıştır.

1.2.3.2.2.1.1.1. Ahmed-i Dâî Tercümesi

Tefsirin manzum mukaddime kısmında geçen dâî "dua eden" ifadesi, tercümenin Ahmed-i Dâî tarafından yazıldığına dair görüşlere kaynaklık etmiştir. İsmail Hikmet Ertaylan bu ifadeden yola çıkarak tercümenin Ahmed-i Dâî'ye ait olabileceğini söyler (Ertaylan, 1952: 141). İshak Yazıcı da aynı düşünceyle Ahmed-i Dâî'yi işaret etmiştir (Yazıcı, 1992: 79-80). Ziya Demir'e göre Hazin tefsirinin tercümesi olan Enfesü'l-Cevahir ismi yanlışlıkla Ebu'l-Leys tercümelerine de verildiği için İstanbul kütüphanelerindeki nüshalar Ahmed-i Dâî'ye aittir. Demir, Nuruosmaniye 137 numarada kayıtlı nüshanın boş bir sayfasında geçen "Sekizinci sahifedeki kayda göre bu eser dahi Ahmed Efendi'nindir." cümlesiyle, yine aynı sayfada yer alan "ta buna muttali olanlar faide tutub bu fakir Dâî'ye bir dua hediye kıla..." cümlesindeki "dâî" mahlasını bu düşüncesine kanıt olarak göstermiştir (Demir, 1994: 472-474).

1.2.3.2.2.1.1.2. İbni Arabşah Tercümesi

Katip Çelebi'nin verdiği bilgiye göre (Keşfü'z-Zünun, I, 441) Ebu'l-Leys es-Semerkandî'nin tefsirini 1450 yılında ölen İbn Arabşah Türkçeye tercüme etmiştir. İbn Arabşah'ın Kur'an tefsirini Türkçeye tercüme etmesi ve bu tercüme için Ebu'l-Leys es-Semerkandî'nin tefsirini seçmesi tahsil ve terbiye zamanını Semerkand medreselerinde ve Türkler arasında geçirmiş olmasıyla izah edilebilir (İnan, 1991: 150).

1.2.3.2.2.1.1.3. Mûsa El İznîkî Tercümesi

Tercümenin İznîkî'ye ait olduğuna dair en kapsamlı araştırmayı Abdülbaki Çetin yapmıştır. Çetin, önce Ulucami 435 ile Ulucami 436 no'lu nüshayı karşılaştırmış ve bunlardan ilkinin, Hazin-i Bağdadi'nin Lübab'ının çevirisi, ikincisinin ise Ebu'l-Leys tefsirinin Enfesü'l-Cevahir adıyla yapılmış tercümesi olduğunu tespit etmiştir. Çetin, daha sonra Ulucami 436 ile Ahmed-i Dâî'ye atfedilen Nuruosmaniye 138 no'lu nüshayı mukayese etmiş ve Ahmed-i Dâî'nin olduğu kabul edilen Tercüme-i Tefsir-i Ebu'l-Leys es-Semerkandî adlı eserin aslında Enfesü'l-Cevâhir'in bir nüshası olduğu sonucuna ulaşmıştır. Çetin'e göre İbni Arabşah da İznîkî'nin Enfesü'l-Cevâhir'ini kısaltmıştır.⁷⁶ Ebu'l-Leys es-Semerkandî tefsirinin asıl müellifiyle ilgili yapılan son çalışma İsmail Taş'a aittir. Taş, İznîkî'nin Enfesü'l-Cevâhir adlı eserinin Semerkandî tefsiri olduğunu farklı nüshalardan karşılaştırmalar yaparak ortaya koymuştur (Taş, 2011: 153). İznîkî'nin yaptığı tercümenin nüshalarından biri Topkapı Sarayı Revan odasında kayıtlıdır. Mehmet Karadeniz eserin tıpkıbasımını hazırlamıştır.⁷⁷

1.2.3.2.2.1.2. Manzum Mukaddime

İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Bölümü 8248 numaralı nüshada ve Süleymaniye Kütüphanesi Fatih Bölümü 631 numaralı nüshada manzum mukaddimenin varlığı bilinmektedir. Abdülbaki Çetin, Hacı Mahmut Efendi 51 numaralı yazmada da bu manzum kısmın bulunduğunu söyler (Çetin, 2007: 77). F. Kadri Timurtaş, manzum mukaddimenin, tevhid, nat, sebab-i tercüme ve dua bölümlerinden oluşan bir mesnevi olduğunu belirtir (Timurtaş, 2013: 526).

Mukaddimeyle ilgili Mustafa Özkan ve Abdurrahman Özkan'ın çalışmaları vardır: Mustafa Özkan "Mustafa Ahmed-i Dâî'nin Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys es-Semerkandî Mukaddimesi" TDED . C. XXIX, İstanbul, 2000, s. 117-188. Abdurrahman Özkan, "Ahmedi Dâî'nin Tefsîr Tercümesi'nin Manzum Mukaddimesi ve Dil Özellikleri" Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Konya, 2002, S. 11, s. 1-57.

⁷⁶ Ayrıntılı bilgi için bk. Abdülbaki Çetin, "Ebu'l-Leys Semerkandî Tefsirinin Türkçe Tercümesi Üzerine", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 22, 2007, ss. 53-101.

⁷⁷ Mehmet Karadeniz, *Tefsîru'l-Kur'an , Ebu'l-Leys Semerkand*, Sezgin Neşriyat, İstanbul 1997.

1.2.3.2.2.1.3. Nüshaları

Semerkandî tefsirinin İstanbul ve Anadolu kütüphanelerinde çok sayıda nühası mevcuttur.

Nuruosmaniye Kütüphanesi'nde Kayıtlı Nüshalar

136 no'lu kayıt, 570 varak, 33 satırdır. Nesih hatla yazılmıştır.

137 no'lu kayıt, 604 varak, 33 satırdır, Nesih hatla yazılmıştır.

138 no'lu kayıt, 408 varak, 29 satır, Nesih hatla yazılmış.

139 no'lu kayıt, 379 varak, 29 satır, Nesih hatla yazılmış.

140-143 no'lu kayıt, dört cilt olup 943 varak, 25 satırdır. Müstensihi İbrahim bin Yusuf'tur. H. 1024-1026 tarihlidir. 140 no'lu birinci cilt, 231 varak; 141 no'lu ikinci cilt, 243 varak; 142 no'lu üçüncü cilt, 195 varak; 143 no'lu dördüncü cilt, 274 varaktır. Eser kütüphane kayıtlarında "Tarcima-i Tafsir-i Abü'l-Lays" olarak geçmektedir.

Bayezid Devlet Kütüphanesi'nde Kayıtlı Nüshalar

290 no'lu kayıt (iki cilt bir arada), 784 varak, 19 satır, nesih hattıyla yazılmış, H. 1003 tarihlidir.

303 no'lu kayıt, 603 varak, 33 satır, nesih hatla yazılmış, H. 1205 tarihlidir.

304 no'lu kayıt ise 432 varak, 25 satır, Nesih hatla yazılmış, H. 1260 tarihlidir.

Bursa Ulucami Nüshası (YEBEK 436)

Harekeli nesih hattıyla yazılmıştır, sure başlıkları ve ayetler kırmızı mürekkepledir.

Bursa İnebey Nüshası (Yazma Eser Kütüphanesi 16 Ha 142)

Kehf suresinin 27. ayetinden Yasin suresine kadar olan nüshanın, Ulucami 43536 numaradaki yapıtlarda Hazin tefsirinin tercümesi olduğu belirtilmiştir. Harekeli nesih ile yazılmış, istinsah tarihi 958 (1550) olarak kaydedilmiştir.

Konya Nüshası (Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi 32 Ulu 412)

Enam suresinin 44. ayetinden, Kehf süresinin 52. ayetinin sonuna kadar olan nüsha, nestalik hatla yazılmıştır. İstinsah tarihi belirtilmemiştir.

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Nüshası 37486

Nüsha üzerine İsmail Taş yüksek lisans tezi hazırlamıştır: İsmail Taş "15. Yüzyıla Ait Enfesü'l-Cevâhir Adlı Yazma Üzerinde Dil İncelemesi (Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2008."

Millî Kütüphane'de Kayıtlı Nüshalar

06 Mil Yz B 470

Cevahirü'l-Anbar olarak kayıtlı nüsha, 326 varak, 17 satırdır. Harekeli nesihle yazılmıştır. Bakara suresinin 26. ayetinden Maide suresinin 120. ayetine kadardır. İstinsah tarihi 967 (1559)'dur.

06 Mil Yz B 311

Tefsiru Enfesi'l-Cevahir olarak kayıtlı nüshanın birinci cilt olarak hazırlandığı anlaşılmaktadır. Nüsha, tam tefsir olmakla birlikte baş kısmında eksiklikler vardır. Enam suresinde bitmektedir. Müstensahi ve istinsah tarihi belli değildir. Her sayfada 23 satır vardır. Harekeli nesihle yazılmıştır. Abdullah Öztemiz'den satın alma olarak kayıtlara geçmiştir. Eserin bazı yerlerine bu isim kurşun kalemle yazılmıştır.

06 Hk 4680

Nesih hatla yazılan nüsha, 231 varak, 21 satırdır. Kehf suresinin 27. ayetinden Fatır suresinin sonuna kadardır. Abdalbaki Pektaş'tan satın alma olarak kaydedilmiştir.

06 Ha 142

Nesih kırması ile yazılmış, müellif Mûsâ b. Hüseyin İznikî olarak kaydedilmiştir. İstinsah tarihi 958 (1550)'dir.

06 Hk 1908

Tefsîru Enfesü'l-Cevâhir olarak kaydedilen nüsha, Yasin suresinden başlamaktadır. Harekeli nesih ile yazılmıştır.

60 Hk 78

Fatiha suresinden Ali İmrân suresinin sonuna kadar olan nüsha, nesih hatla yazılmıştır. 1a'da İbrahim Paşa'ya ait 1217 (1802) tarihli bir vakıf kaydı vardır.

50 Ür 262

Nesih hatla yazılan nüshanın istinsah tarihi 1004 (1595)'tir. Bu nüshanın Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe yazmalar bölümü II. 365 numarada da yer aldığı kütüphane kayıtlarında yer almaktadır.

06 Hk 3598

Tefsîr-i Ebû'l-Leys Tercemesi olarak kayıtlı nüsha, 125 varak, 13 satırdır. Nesih hatla yazılmıştır. Nebe suresinden Felak suresinin ikinci ayetine kadardır.

06 Mil Yz A 1102

Terceme-i Tefsîr-i Ebû'l-Leys ; ed-Dâ'î Süleyman Arapkirî olarak kayıtlı nüsha, 250 varak, 21 satırdır. Nesih hatla yazılmıştır. Enam suresinden Nahl suresinin sonuna kadardır. Ahmet Şentürk'ten satın alma olarak kaydedilmiştir.

50 Ür 33

Tefsîru Ebî'l-Leys Tercemesi olarak kaydedilen nüsha, 297 varak, 23 satırdır. Nesih hatla yazılmıştır. Yazar adı Daî Ahmed İbrâhîm; müstensih Mustafa b. Ahmed'dir. İstinsah tarihi 1159 (1745)'tir.

50 Ür 138

Tefsîru Ebî'l-Leys Tercemesi olarak kaydedilen nüsha, nesih hatla yazılmıştır. 49 varak, 27 satırdır, Yazar adı, Daî Ahmed İbrâhîm'dir.

06 Mil Yz B 829

Terceme-i Tefsîr-i Ebî'l-Leys olarak kaydedilen nüsha, harekeli nesihle yazılmıştır. 254 varak, 19 satırdır. Enam-İsrâ sureleri dahil olmak üzere arada kalan sureleri kapsar. İstinsah tarihi 878 (1473)'tür.

06 Mil Yz B 608

Terceme-i Tefsîr-i Ebî'l-Leys olarak kaydedilen nüsha, 341 varak, 30 satırdır. İkinci ve son cilttir. İstinsah tarihi 1564 (1971)'dir.

1.2.3.2.2.1.4. Nüshalar Üzerine Yapılan Çalışmalar

Süleymaniye Kütüphanesi Nuruosmaniye 140-143 numarada kayıtlı nüsha üzerine tezler hazırlanmıştır:

Fatiha, Bakara, Al-i İmran Sureleri: Ali Çiçek, “Ebü'l-Leys es-Semerkandî Tefsiri Tercümesi İlk Üç Surenin Dil Özellikleri (İnceleme-Metin-Dizin)” Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2003.” **Âl-i İmran Suresi:** Birgül Yılmaz, “Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî, (Âl-i İmran Suresi, Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2002.” **Nisa Suresi:** Elif Topaloğlu, “Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî, (Nisa Suresi, Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2003.” **Maide Suresi:** Ayşe Nur Alakese, “Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî, (Mâ'ide Suresi, Dil İncelemesi- Metin-Dizin) Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2002.” **En'am Suresi:** Hatice Koç, “Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî, En'am Suresi, (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2002.” **Araf Suresi:** Sema Gonca, “Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî, (33b-68b), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2002.” **Enfal, Tevbe Sureleri:** Rabia Aksu, “Tercüme-i Tefsir-i Ebu'l-Leys-i Semerkandî, (Enfâl ve Tevbe Sureleri, 68b/19-114b/11, Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım) Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006.” **Yunus, Hud Sureleri:** Ülviye Uğursal, “Ahmed-i Dâ'î Tercüme-i Tefsir-i

Ebü'l-Leys-i Semerkendî Yunus ve Hûd Sureleri [114b/12-151b/01], Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2007.” **Yusuf, Rad, İbrahim Sureleri:** Hasan Dalkıran, “Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî, Yusuf-Ra'd-İbrahim Sureleri (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006.” **Hicr, Nahl, İsrâ Sureleri:** Ömer Daşdelen, “Ahmed-i Dâî Tercüme-i Tezkire-i Ebu'l-Leys-i Semerkandî, Hicr, Nahl, İsrâ Sureleri (189b-233a) Giriş- Metin-Dizin- Tıpkıbasım, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008.” **Kehf, Meryem, Taha Sureleri:** Yusuf Aktaş, “Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî, (Kehf-Meryem-Tâhâ Sureleri, Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım) Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008.” **Enbiya, Hac, Müminun, Nur Sureleri:** Güven Sarı, “Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî, (142/35a-82b), Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007.” **Furkan, Şuara, Neml, Kasas Sureleri:** Şahabettin Gedik, “Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî, Furkan-Şuarâ-Neml-Kasas Sureleri (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008.” **Ankebut, Rum, Lokman, Secde, Ahzab, Sebe Sureleri:** Evren Gökkaya, “Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî (142/132a-188a), Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2008.”

Her sayfasında 25 satır olan 274 varaklık 143 numaralı dördüncü cilt bu çalışmanın muhtevasında yer alan sureleri de içerir. Bunlardan Yasin suresinden Mülk suresine kadar olan kısım ile ilgili yüksek lisans tezleri hazırlanmıştır:

Fatır, Yasin, Saffat, Sad, Zümer Sureleri: Pınar Vursun, “Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî, (142/188b-195b) ile (143/01a-50a), Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008.” **Zümer, Mümin, Fussilet Sureleri:** Aslı Budak, “Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî, (45b-91a, Giriş-Metin-Dizin), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2002.” **Mümin, Secde, Şura, Zuhruf, Duhan, Casiye Sureleri:** Yasemin Ay, “Ahmed-i Dâî Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî (143/50a/103b), Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007.” **Ahkaf, Muhammed, Fetih, Hucurat, Kaf, Zariyat, Tur, Necm, Kamer Sureleri:** Mehmet Ertik, “Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî, (143/103b-155b), Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2007.” **Rahman, Vakıa, Hadid,**

Mücâdile, Haşr Sureleri: Öznur Dişçi, “Tercüme-i Tefsir-i Ebu’l-Leys es-Semerkindî Rahmân, Vakîâ , Hadîd, Mücâdile ve Haşr Sureleri (İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2015.”

Mümtehhine, Saff, Cuma, Münafıkun, Tegabün, Talak, Tahrim, Mülk Sureleri: Cemile Duygu Çetmili, “Tercüme-i Tefsir-i Ebu’l-Leys es-Semerkindî: Mümtehhine, Saff, Cum’a, Münâfıkûn, Tegâbün, Talak, Tahrim ve Mülk Sureleri (İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018.”

1.2.3.2.2.1.5. İncelenen Nüshanın Tavsifi

Eser, Zonguldak Korucuk Köyü Beyler Mahallesi’nden Cemil oğlu Alaattin Köktürk’ün şahsî kitaplığındadır.

Deri ciltli ve şemseli olan eser, her sayfasında 23 satır olan 270 varaktır. Harekeli nesihle yazılmıştır. Surelerin adları, âyet sayıları, Mekkî ve Medenî kelimeleri, ayet-i kerimeler; bazı sayfalardaki Allah ve Hak Ta’ala gibi ifadeler kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Yazma, mesnevi biçiminde 33 beyitlik bir manzumeyle başlar. Yasin suresinden itibaren sonuna kadar sırasıyla toplam 79 surenin tefsiri yapılmıştır. Son sayfasında yer alan “*Tahrîren fi evâsıt-ı şehri-şâ’bânel-mu’azzam fi yevmi’l-aḥad sene: seb’a ve seb’in ve tis’a mie(te) raḥimallāhü limen nazara fîhi lâ tensî mined-du’â-il-kâtibeh*” kayıttan eserin, Şaban ayının ortasında haftanın ilk gününde bitirildiğini; senenin ise H. 977/M. 1570 olduğunu öğreniyoruz. Eserde, mütercime ya da müstensihne dair herhangi bir kayıt yoktur.

1.3. Yöntem

1.3.1. Metnin Oluşturulması

Metinde sure başlıkları numaralandırılarak kalın punto ile yazılmıştır. Arapça ayet ve hadisler de transkribe edilerek kalın punto ile verilmiştir. Varak numaraları [ ]; satır numaraları ( ); metin tamiri için ilaveler [ ]; satır dışına çıkmış ya da sayfa kenarlarına ilave edilmiş ibareler > <; sehven tekrar edilmiş ifadeler { }; silinmiş ya da yıpranmış yerler ise [...] işaretiyle gösterilmiştir. Ayrıca farklı imlâlar, okunamayan sözcükler ya da tereddüt edilen ifadeler dipnotlarla belirtilmiştir.

1.3.2. Dizin Oluşturulması

Dizin bölümünde madde başı yapılan sözcükler ve bunlara getirilen ekler alfabetik sıraya göre dizilip sayfa ve satır numaraları gösterilmiştir. Son olarak da madde başı sözcüğün metinde kullanıldığı toplam sayı köşeli ayraçla verilmiştir:

aba: Çoban, deveci ve göçebelerin giydiği uzun, yakasız üstlük, kepenek.

a.+lar 13b/13

a.+larını 135a/5

[=2]

Dizinde, belirtme eki için +(1); 3. Teklik kişi iyelik eki için +(2); Farsça tamlamalarda kullanılan izafet kesresi için ise +(3) işareti kullanılmıştır:

‘**amel:** (Ar.) İş, hareket, davranış, dinî emirleri yerine getirme.

‘a. 146a/3

ḥayr-ı ‘a. 146a/3

‘a.+i+(1) 24a/14

‘a.+i+(2) 57b/4

‘a.+i+(3) 57b/16, 95a/2, 104b/3, 129a/18, 226a/17

‘a.-i bātıl 129a/18

‘a.-i farz 226a/17

‘a.-i ḥayr 95a/2, 104b/3

‘a.-i nār 57b/16

Yabancı asıllı sözcüklerin hangi dilden alıntılandığı parantez içinde gösterilmiştir. Türkçe eklerle oluşturulmuş yabancı asıllı sözcüklerin kökeniyle ilgili ise ayrıca bir bilgi verilmemiştir:

fermān: (Far.) Emir, buyruk.

fahır: (Ar.) Övünme, gururlanma, iftihar.

fahırlan-: Övünmek, gururlanmak.

Bazı Arapça ve Farsça sözcüklerin Türkçedeki imlâsından farklı olan orijinal biçimleri parantezle belirtilmiştir:

loḫma: (Ar.<luḫme) Lokma.

toḫum: (Far. <tuḫm) Tohum.

Metnin yazım özelliklerini dizinden takip edebilmek için ünlü nöbetleşmesi, ünlü türemesi, ünsüz nöbetleşmesi, söz başı y’nin durumu gibi hususlar göz önünde bulundurularak ayrı ayrı madde başları oluşturulmuştur:

Ünlü Nöbetleşmesi,

‘**aḫılsız:** Akılsız. bk. ‘**aḫılsuz**

‘**aḫılsuz:** Akılsız. bk. ‘**aḫılsız**

Ünlü Türemesi

‘**ilm:** (Ar.) İlim, bilgi. bk. ‘**ilim**

‘**ilim:** (Ar.) İlim, bilgi. bk. ‘**ilm**

Ünsüz Nöbetleşmesi

dutruḳ : Ateş tutuşturacak çörçöp. bk. **tutruḳ**

tutruḳ: Ateş tutuşturcak çerçöp. bk. **dutruḳ**

Söz Başı y'nin Durumu

yılan: Yılan. bk. **ılan**

ılan: Yılan. bk. **yılan**

Eşsesli adların veya fiillerin gösterilmesinde numaralandırma yapılmıştır.

aru (I): Arı, bal arısı.

aru (II) : Temiz, arı; güzel, helal, günahsız.

yap- (I): Meydana getirmek, inşa etmek.

yap- (II): Kapatmak, örtmek.

Yabancı sözcüklere getirilen -Ik, -Iuk, -rAk, cIk, -cUk gibi ekler, yabancı sözcüğün son hecesine göre okunmuştur. Zira Türkçede ek, kelime tabanına göre şekillenir. Metindeki imlâ ise transkribe edilerek dipnotlarla gösterilmiştir:

‘**acizlik**: Güçsüzlük, acziyet.

‘a. < [‘acizlik] 139b/6, 139b/8, 148b/19

nemmâmlıḳ: Koğuculuk, ara bozuculuk.

n. < [nemmâmlık] 265b/9

žalimrek: Daha zalim, en zalim.

ž. < [žalimrak] 44b/10, 188b/13

Birleşik yapılar yardımcı eylemlerin altında gösterilmiştir:

al-: Almak, yardımcı fiil.

a. 36a/11, 141b/21, 211b/5, 238b/3

a.-(nasıb al-) 252a/10

a.-(kulağuna al-) 1b/10

Özel adlar için ayrı bir bölüm meydan getirilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

İNCELEME

2.1. İmlâ Özellikleri

2.1.1. /c/, /ç/ Ünsüzlerinin İmlâsı

Metinde ç ünsüzü için bazı kelimelerde hem چ hem de ج harflerinin kullanıldığını görmekteyiz:

97b/22. niçe نچا ~ 98a/7. nice نجا

31a/2. üç اوچ ~ 131a/5. üç اوچ

24a/23. kaç قوچ ~ 202b/5. kaç قوچ

2.1.2. /b/, /p/ Ünsüzlerinin İmlâsı

Metinde bugün p پ ile yazılan bazı sözcükler b ب ile yazılmıştır. Farsça kökenli put sözcüğü hem p پ hem de b ب ile yazılmıştır:

5b/5. bütleri بئتری 17a/13. puta پوته

(X)p zarf-fiil eki metnin genelinde b'li yazılmıştır. Aşağıda p'li yazımlar gösterilmiştir.

4a/8. urulup اورلپ , 4a/20. olup اولپ , 235a/7. içüp اچپ

2.1.3. /g/, /k/, /ñ/ Ünsüzlerinin İmlâsı

Metinde k, g ve ñ seslerini birbirinden ayırmamıza yarayacak farklı bir işaret kullanılmamıştır. Bu üç ses de keʿle yazılmıştır.

2.1.4. /t/ Ünsüzünün İmlâsı

Metinde tı ط harfiyle yazılması gereken bazı sözcüklerin te ت harfiyle de yazıldığı görülmektedir. Tanrı sözcüğü ise istisnasız te ت ile yazılmıştır.

263a/18. toz توز , 263a/1. tozçugaz توزچغ ~ 96a/16. toz توز

10a/13. Tañrı تكري

2.1.5. /s/ Ünsüzünün İmlâsı

Metinde sad ص harfiyle yazılması gereken bazı sözcüklerin sin س harfiyle de yazıldığı görülmektedir:

163b/6. saçları ساچلري ~ 23b/11. saçına ساچنه

237b/22. saçılup سچلب ~ 9a/12. saç-up صچب

177b/6. sağışın ساغشن ~ 215a/18. sağışlu صاغشلو

131a/5. su سو ~ 163a/13. şu صو

32b/2. suçunu سوچني ~ 118a/2. suçın صوچن

2.1.6. Edatların İmlâsı

“*ki, kim, dağı, için, ile, degin, kadar, mı*” edatlarının imlâları düzensizdir. Ayrı ya da bitişik yazılmaları hususu sistematik değildir. Aşağıdaki örnekler bitişik yazımları göstermektedir:

37b/2. buyurdıki

37b/16. nesneyikim

62b/20. sendağı

84a/2. bildürmekičün, 107a/13. ‘azımiçün

107a.15. günile, 109a/15. nürıyla, 109b/10. tütmağıla, 20a/9. anuñla

36a/15. süñügdegin

58a/7. neğadar

83b/15. hağmıdur

2.2. Ses Özellikleri

Bu başlık altında metnin Eski Oğuz Türkçesinin ses yapısından farklı olan özellikleri aktarılmıştır.

2.2.1. Yuvarlak Ünlü ~ Düz Ünlü Nöbetleşmeleri

-dUK Sıfat-Fiil Eki

2b/5. di-düg-i ~ di-dig-i 8a/15

22b/13. dile-düg-i ~ 228b/11. dile-dig-i

96b/12. gönder-düg-üm ~ 123b/12. gönder-dig-im

164a/3. git-dük-den ~ 178a/7. git-dik-den

-dUm Görülen Geçmiş Zaman Birinci Çoğul Şahıs Eki

Metinde bir yerde düz biçimine rastlanmıştır.

103a/3. getir-dü-m ~ 7a/17. getir-di-m

-dUñ/dUñUz Görülen Geçmiş Zaman İkinci Şahıs Eki

67a/7. gel-düñüz ~ 175b/1. gel-diñüz

174b/14. getir-düñüz ~ 5b/4. getir-diñüz

7a/6. gir-din

-dUr Ettirgenlik Eki

37a/11. az-dur-an ~ 17b/22. az-dır-anı

251b/1. bin-dür- ~ 9a/19. bin-dir-dük

2b/22. in-dür-di ~ 121a/19. in-dir-di

123a/23. it-dür-di ~ 265b/4. it-dir-üp

-dUr Bildirme Eki

92b/8. anlar+dur ~ 41b/5. anlar+dır

20a/18. ebedi+dür ~ 58b/16. ebedi+dir

-gUr Ettirgenlik Eki

152a/20. dir-gür-en ~ 54a/2. dir-gir-ür

54a/6. dir-gür-iser ~ 145a/11. dir-gir-iser

-sUn Emir Kipi Üçüncü Şahıs Eki

155a/10. götür-sün ~ 89a/10. götür-sin

96a/22. vir-sün ~ 100b/4. vir-sin

55b/22. yalvar-sın, 204b/18. bitür-sin, 235b/17. düz-sin, 260b/11. dirşür-sin

-sUz Sıfat Yapım Eki

44b/5. göz+süz ~ 5b/21. göz+siz

194a/3. zevâl-süz ~ 64a/17. zevâl+sız

245b/9. çäre+süz ~ 35a/14. çäre+siz

-Up, UbAn Zarf Fiil Eki

174a/16. otur-up ~ 100a/6. otur-ıp

128a/19. ev-üp ~ 159b/2. ev-ip

7a/1 gel-üp ~ 3a/5. gel-ip

Uñ, nUñ İlgi Eki

27a/1. siz+üñ ~ 5b/19. siz+in

27b/5, biz+üm ~ 6b/7. biz+im

-Ur Geniş Zaman Eki

41b/11. kórqud-ur ~ 45a/8. kórqud-ır-lar

111b/15. yat-ur ~ 87a/3. yat-ır-lar

170b/1. sevin-ür ~ 118a/14. sevin-irler

272a/19. şıgın-ur-ın ~ 272a/9. sığın-ır-ın

2.2.2. Düz Ünlü ~ Yuvarlak Ünlü Nöbetleşmeleri

-dI Görülen Geçmiş Zaman Üçüncü Tekil Şahıs Eki

2b/22. indür-di ~ 94a/10. indür-dü

5b/1. dön-di ~ 209a/4. dön-dü

31b/2. götürül-di ~ 5a/1. götürül-dü

-I Belirtme Hâli Eki

163b/6. hağ te'ālā bunuñ gibi **hüsnü** yaradur

-I Üçüncü Tekil Şahıs İyelik Eki

12b/13. eyle mi şanurlar kim ol ‘ömrüñ dükenmesi (13) olmaya ve ol kuvvetüñ **za’fu** ve ‘âcizliği olmaya...

13a/8. kardaşum Benî Kays’uñ beytin okırdı anuñ dağı **lafzu** ve (9) terkibin ayrıksadurdı...

92a/13. ol evvelki dost hâlbudur ki ölüm vâkı’asına (13) uğrayıcağ aña fâyidesi toqunup aşşı kılmaz yüz dönderür ve biregükisine gider ikinci dost **ehlü** ve (14) kavmi kabilesidür ki sinleye dek bile varurlar...

184b/15. Cebrâ’il (15) gelüp bu nesneyi haber virdi Cebrâ’il sözinden bunuñ **sözü** mi girçekdür vallâhi ben dönmezem tâ bitiyi bundan almayınca...

106a/11. pâdişâh-ı perverdigâr anları kendinüñ **fażlu** ve rahmetiyile ol maqam-ı sa’âdete ulaşdurup...

-(X)l Edilgenlik Eki

163b/4. bükil- ~ 210a/11. bükül-

240a/7. koyıl- ~ 240a/4. koyul-

252b/7. kırtıl- ~ 249a/8. kırtul-

232a/4. savrıl- ~ 212b/4. savrul-

-(X)n Dönüşlülük Eki

45b/1. bulın- ~ 9b/2. bulun-

64a/22. toqın- ~ 92a/13. toqun-

136a/4. tulin- ~ 139b/14. tulun-

151a/9. olın- ~ 140b/9. olun-

-İlk Sıfat Yapım Eki

6a/14. şanuqlıq ~ 68a/12. şanuqluq

101a/20. karañulıq ~ 50b/11 karañuluk

202b/11. yoqlıq ~ 164a/15. yoqluk

37b/20. tekebbürlik ~ 28b/23. tekebbürlük

2.3. Biçim Özellikleri

Metin, biçim bilgisi yönüyle Eski Oğuz Türkçesinin genel özelliklerini yansıtmaktadır.

2.4. Söz Varlığı

abuħlu : Karışık renkli.

[234a] ... ya’nı sizi (4) envâ’ üzere yaratmaduğmı ba’zıñuz irkek ve ba’zıñuz dişi ve ba’zıñuz levni aq ve ba’zıñuz şaru ve ba’zıñuz kara ve ba’zıñuz (5) kızıl ve bir niceñüz **abuħlu** ve tabı’atlarıñuz biri birine beñzemez ve dillerüñizi dağı biri birine beñzemez ... (Nebe Suresi)

Başka metinlerde tanımlayamadığımız sözcüğün metindeki bağlamından hareketle abuk sabuk ikilemesinde de geçen abuk “*saçma, karışık, manasız*” (Tietze, 2016: 219) sözcüğüyle ilgili olduğu ileri sürülebilir.

ağaçla-: Sopa ile dövmek.

[5a] ... çün ol şāh anı işitdi (17) ğazaba gelüp ikisin daħı başdurup **ağaçladı** andan şöıra zindāna koydı... (Yasin Suresi)

Anadolu sahasında XIV. yüzyıldan itibaren ağaçlamak “*sopa ile dövmek*”; ağaçlanmak “*sopa ile dövülmek, dayak yemek*” (TS I: 28) biçiminde görülen sözcük, ad aktarması yoluyla oluşmuştur.

ağır-: Anırmak.

[203b] ... ya‘nı ol şeyātinlerūn ve insānlarūn kāfirlerine kaçan kim ol (20) zebāniler gelüp oddan kışaclar getürüp anuñla bir bir tutup ol oda atalar anlar ol oddan şol (21) eşek **ağırması** gibi avaz işideler kim ol oduñ kaynaması avazı ola yaħūd bulardan öñdin atılan (22) kavm avazı ola od yaqup anları göyündüre ... (Mülk Suresi)

Tarama Sözlüğünde ağır- “*anırmak, haykırmak*” anlamında kayıtlıdır (TS I: 42). Derleme Sözlüğünde ise angırmak (angırdamaħ, angırmak, angurmak, añırmak, ankırmaħ, ankırmak) “*eşek bağırmaħ, anırmak*” türevleriyle yer alır (DS I: 266). Anadolu sahasında Eski Türkçedeki ñ sesinin n ve ğ şeklinde ayrımı söz konusudur. Bunun bir neticesi olarak da añır-türevi devam etse de ğ’li biçimleri karşımıza çıkabilmiştir.

aħ çuħ: Un, süt; evdeki yiyecek içecek, iâşe.

[229b] ... Allāhu Te‘ālā ol ikisine şıħhat ‘āfiyet virdi resülūn kıızı evinde (8) **aħdan çuħdan** nesne yoğıdı vardı ol şem‘ūnı yahūdiden üç şā‘ arpa ödünç aldı (9) getürdi fātıma tırdı anuñ bir sâ‘ımı degirmene tırtup un eyledi yoğurdı (İnsan Suresi)

İlk bakışta aħ sözünün bir müstensih hatası olarak az sözü yerine kullanıldığı düşünülerek ikilemenin “*azdan çoktan*” şeklinde anlaşılabilceği ileri sürülebilir. Ancak burada yazım çok açıktır. ak~aħ “*beyaz*” sözcüğünün ad aktarması yoluyla “*un*” yerine kullanımı düşünülebilir. Nitekim DS’de aħ “*ak, beyaz*” (DS I: 121), akbuğday “*sonbaharda ekilen, kabuğu beyaz, yumuşak bir çeşit buğday*”, ak bulgur “*buğday bulguru*” (DS I: 143) olarak tespit edilebilmektedir. Ayrıca çuk sözcüğünün Artvin yöresinde “*yağı alınmış süt*” (DS II: 1302) anlamında görülmesi burada aħdan çukdan ikilemesinin evdeki iâşe manasında kullanıldığını gösterir.

alçağır-: Alçak duruma gelmek, yüksekte aşığı doğru inmek.

[163a] ... ammā bu yüceligile kaçan mü'min aña çıkmak dilese (19) ol döşekler Hâk Te'âlâ kudreti birle şol deve çöker gibi **alçağırur** mü'min çıkıcağ girü kalker hiç ol (20) mü'mine inmek çıkmak zahmeti olmaz ve dağı buyurdı... (Vakıa Suresi)

Nuruosmaniye nüshasında **ıçğurur** biçiminde hatalı bir okuma yapılmıştır:

[160a] ... ammā bu yücelig-ile kaçan bir mü'min aña çıkmak istese ol (05) döşekler Hâk Te'âlâ kudreti birle şol deve çöker gibi **ıçğurur**, mü'min çıkıcağ girü kalker. Hiç (06) ol mü'min olana inmege çıkmaga zahmet olmaz. Ve dağı buyurdı ki... (Dişçi, 2015)

Tarama Sözlüğünde alçağırmak “*alçalmak, alçaklaşmak*” anlamıyla kayıtlıdır. Sözcük, alça- (EDPT: 129) tabanına getirilen -gIr/gUr ettirgenlik ekiyle türetilmiştir.

artlaş-: Ata binenin ardına binmek.

[84a] ... ve dağı 'Ali bin Ebî Rebî'a eydür ki emîrel'l-mü'minîn 'Ali'yile bir tavara **artlaşdum** kaçanki binmege (23) ayağın üzengüye kodı didi ki bi'smillâhi çün binüp toğrı oturdu didi ki elhamdülillahi ... (Zuhruf Suresi)

Sözcük, Anadolu sahasında XV. yüzyıldan itibaren “*ata binenin ardına binmek*” anlamında görülmektedir (TS I: 230).

avlağı: Çalidan çit.

[163a] ... hiç bir vaqtda vaqti geçüp dükenmez ki dağı bir (15) vaqt olıcağ girü gele bu dünyâ yemişleyin belki cemî' vaqtda eksilmez bulunur memnû' dağı degül ya'nî eyle degül kim (16) şunup irmeye ya **avlağısı** ola girilmeye belki key yüce budağdağına otururken ve yaturken dağı sunsañ (17) elüñe gelür... (Vakıa Sûresi)

Nuruosmaniye nüshasında **ulağısı** biçiminde hatalı bir okuma yapılmıştır:

.... hiçbir vaqtda geçüp eksilmez ki dağı bir vaqt olıcağ girü gele [160a/01] bu dünyâ yemişleyin, belki cemî' vaqtda eksilmez bulunur. Bu memnu' dağı degül, ya'nî el şunup irmeye yâ **ulağısı** (02) ola girilmeye belki yüce budağ dalına örür-iken ve yatur-iken dağı şunsañ öñüñe gelür... (Dişçi, 2015)

Tarama Sözlüğünde avlağı (avla, avlağı) “*çalıdan çit*” (TS I: 283); avlamak ise “*etrafını çevirmek*” anlamındadır (TS I: 285). Derleme Sözlüğünde avla, avlâ, avlağ, avlağa, avlağı, avlağı, avlak, avlo, avlu, avsit, avul “*bahçelerin etrafına ağaç ve ince dallardan yapılan çit, engel*” türevleri vardır (DS I: 87). DLT'de aw- “*birinin etrafında sıkışık olarak toplanmak, etrafını çevirmek, sarmak*” fiil kökü kayıtlıdır (DLT 2015: 560). Tietze, avlağı/avlak sözcüğünü avla- “*ihata etmek, çevrelemek*” fiil tabanından getirmiştir (Tietze, 2016: 493). Kaçalın, +lağı, +legü yapısının isimden fiil yapan +la-, +le- ile fiilden isim yapan -gu, -gü ekinden oluşan birleşik bir ek olduğunu ve Eski Türkçeden beri görüldüğünü söyler (Kaçalın,

1997: 71). avlagu sözcüğünü de armut+lagu “*armut biten yer, armutluk*”, balıkla+lagu “*balıklanmış, balıklı yer*”, fındık+lagı “*fındık biten yer, fındıklık*” gibi bir yer adı olarak değerlendirir (Kaçalın, 1997: 74).

Sözcüğün tahliline dair iki tür görüş ileri sürülebilir: Birincisi, av isim köküne isimden fiil yapan –IA ekiyle fiilden isim yapan –gU ekinin getirilmesiyle oluşan avlagu “*av yapılacak alan*” ; ikinci görüş ise av- “*etrafını çevirmek*” fiil köküne fiilden isim yapan -(I)l ekinin getirilmesiyle avıl (< av-(1)-l); avıl isim gövdesine +A isimden fiil yapma eki getirilerek avıla- ; avıla- fiil gövdesine de fiilden isim yapan -gu eki getirilerek avılagu, orta hece düşmesi sonucu da avlagu biçiminin oluşmasıdır.

ayrıksad-: Başkalaştırmak, değiştirmek.

[13a] ... hergiz ol şî‘ir okımadı illâ kıardaşum Benî Kıays’uñ beytin okırdı anuñ dağı lafzu ve (9) terkibin **ayrıksadurdu** ... (Yasin Suresi)

Nuruosmaniye nüshasında ilgili bölüm **ayruksı evirdi** şeklindedir:

[11a] ... hergiz ol şî‘r okımadı; illâ kıarındaşum Benî Kıaysuñ (23) beytin okırdı, anuñ dağı lafzın ve terkibin **ayruksı evirdi**.»... (Vursun, 2008)

Anadolu sahasında, XIV. yüzyıldan itibaren ayruksımak (ayrıksımak, ayruksamak, ayruksamak) “*başkalaşmak, başka türlü olmak, tagayyür etmek, değiştirmek*”; ayruksıtmak “*tagyir etmek, başkalaştırmak, değiştirmek*” (TS I: 340) biçimleriyle görülen sözcük, ayruksad- türeviyle metne özgü bir kullanım olarak değerlendirilebilir.

bekdeş: Ortak.

[75a] ... anuñ kıudreti bigi hiç bir nesnede aña **bekdeş** yokdur ki bularuñ ne söyledüklerin işidür ve ne işledüklerin (15) görür ‘amellerine göre cezâ kıılır anuñ nazıri yokdur zırâ ol hâlikdur dükeli nesneyi bilicidür neye dilerse kıadirdür ... (Şura Suresi)

Sözcük, Tarama Sözlüğünde beñdeş (bağdaş, beğdeş, bekdaş, bekdeş, bektaş) “*eş, benzer*” türevleriyle yer alır (TS I: 503-505). Tarihi metinler üzerine yapılan çalışmalarda sözcük, beñdeş şeklinde okunsa da beñ sözüne herhangi bir yerde rastlanmaması bu okuyuşu sorgulamamızı gerektirmektedir. Tietze, bek sözcüğünün “*gözcü, gözetleme yeri, gözcü kulübesi*” anlamlarında kullanıldığını belirtir (Tietze, 2016: 638). Dolayısıyla sözcüğün yazımı ve içinde geçtiği bağlamı düşünülerek bekdeş “*aynı noktayı bekleyen*” manasında ortaklık arz ettiği söylenebilir.

buğday eñlü: Buğday yanaklı, buğday yüzlü.

[241b] ... yaḥūd dilegi nice oldısa boyda eyle yaratdı ya uzun ya orta ya kışa boylu yaratdı (14) ya kıara yağız ya şaruşın ya **buğday eñlü** ya görklü ya çirkin ve daḥı buyurdıki... (İnfitar Sûresi)

Eski Türkçede eñ “*yanak, surat*” anlamındadır. Tarama Sözlüğünde eñ “*renk, beniz rengi*” anlamıyla kayıtlıdır: *Sencer buğday eñlü kişiydi; El-esmerü [Ar.] Kara yağız buğday eñlü kişi* (TS III: 1465-1466). Dolayısıyla Tarama Sözlüğünde verilen örneklerdeki tamlamada yer alan eñ sözcüğüne “*renk, beniz rengi*” anlamının verilmesi isabetli olmamıştır.

çerer-/çereriş-: Göz açılıp, gözü parlamak.

[216b] ... ya ‘nı Haḫ Te ‘ālā buyurur ki yā muḥammed ne oldı (12) bu kâfirlere kim yönlerini senden yaña dutup iki gözleriyle saña **çererü** hışmıla bakarlar bölük gelüp kimi (13) şağında kimi şoluñda ḥalka ḥalka olup otururlar ... (Mearic Suresi)

[227a] ... ya ‘nı ol şorduḫları kıyāmet günü şol gün olısar ki gözler ol gün **çererişe** anuñ heybetinden (21) ve ‘acāyib vāḫı‘alarından ḥayret ve dehşet gālib ola gözlerin yummağa korkalar ... (Kıyamet Suresi)

Sözcüğün türediği çer tabanına ilk defa DLT’de çerlen- “*iltihaplanmak*”; çerlet- “*(gözü) bozmak, iltihaplandırmak*”; çerlig “*gece görüp gündüz göremeyen*” örneklerinde rastlanır (DLT: 619-620). Sözcük, Tarama Sözlüğünde çerermek (çelemek) “*(göz) açılıp parlamak*” (TS II: 860); çererü bakmak “*gözlerini fazla açıp bakmak*” (TS II: 861) anlamlarıyla kayıtlıdır. Derleme Sözlüğünde ise sözcükle ilgili olarak şu kayıtlar vardır: çer “*hastalık (daha çok hayvanlar hakkında)*” (DS II: 1144); çerğöz “*şaşıgöz*” (DS II: 1146); çeklek “*gözü şaşı olan kimse*” (DS II: 1119); çelemek (celermek, cellemek, certlemek) “*sinirlenerek gözlerini açıp bağırarak*” (DS II: 1121); çerelmek (çerelmeyh, çereltmek) “*kızgınlıktan gözlerini fazla açıp bakmak*” (DS II: 1145); belermek “*göz haddinden fazla açılmak, açılıp kalmak*”; belirtmek “*gözleri, akını meydana çıkaracak şekilde bakmak*” (DS I: 614); belere kalmak “*ansızın korkmak, korku ile bakakalmak, gözlerini açıp bakakalmak*” (DS II: 614).

çer sözcüğü Eski Türkçeden itibaren “*hastalık*” karşılığında kullanılmıştır. Ağızlarda görülen çerğöz “*şaşıgöz*” ifadesi de bu düşünceyi desteklemektedir. Sözcüğün bu anlamı dikkate alındığında gözün büyüyerek biçiminin değişmesi ihtimali mümkündür. Gözün büyümesi bakıştaki manaya dair yorumlara yol açmıştır. Dolayısıyla çererü bakmak “*kızgınlıkla, öfkeyle bakmak*” yani “*dik dik bakmak*” anlamında kullanılmıştır. Nitekim devamında yer alan Ar. hışm “*kızgınlık, öfke*” sözcüğü de bu anlamı tamamlamaktadır. Kıyamet ahvâllerinden bahseden âyette ise gözlerin çererişmesiyle kast edilen, hayret ve dehşetle yani şaşkınlıktan ve korkudan gözlerin fal taşı gibi açılmasıdır.

çermen-: Paçaları sıvamak.

görüŖmek, fısıldamak” ; çuŖŖaş- “fısılđaşmak, sır vermek”; çüŖe- “*fısıldamak*” ; çüŖŖeŖ- “*fısılđaşmak, sır vermek*” ; çüŖŖeŖiĖli “*gizli konuŖan, fısılđaşan*” türevleri yer alır (Ünlü, 2012:182-183).

çivildeŖ-, çivildü, çivildi sözcüklerinin çiv yansıma kökünden türediğini söylemek mümkündür. Sözcüklerdeki eklerle ilgili Korkmaz Ŗu bilgileri vermiŖtir: +dA: Ses yansımali ikincil köklerden genellikle “*etmek*” anlamında geçiŖsiz fiiller türetmiŖtir. Ek, ses yansımali fiillerde -II/-Ur/-Ir/-Ur kökleri üzerine geldiği için hep tonlu +dA biçimindedir: *büngülde-*, *cızırda-*, *çağıldı-*, *fısılda-*, *vızılda-* vb. (Korkmaz, 2009: 114). +tI/+tU: Belirli olan asıl iŖlevi, ses yansımali köklere +II/+Ul+Ir+/+Ur ekleri getirilerek elde edilen ikincil köklerden adlar türetmektir. Ekteki bu iŖlev çok canlıdır: *cayırtı, civıltı, cızırtı, çağıltı, çatırtı, çıtırtı, dırılı, fıkrı, fısılı* vb. (Korkmaz, 2009: 66).

çoçlık: Bataklık.

[264a] (1) kıari’a ol gündür ki halāyık ol günde Ŗol çekirge gibi dağı ol kebek olurlar ki kendüyi oda urur (2) ya’ní **çoçlıkda** Ŗol çekirge gibi dört taraftan perākende perākende tuŖlu tuŖına uçmağda ol kebek (3) gibi olalar bölük bölük ’uryān yalın kıarıŖup mütehayyir kıalalar nitelim kıağ te’ālā kıaber virdi... (Karia Suresi)

BaŖka metinlerde tanıklayamadığımız çoçlık sözcüğünü, coçluk “*bataklık*” kıarılığında Derleme Sözlüğünde tespit etmek mümkündür: coç “*sulu, kıimenli yer*” (Çayağzı *ŖavŖat – Ar) (DS II: 994); çoç “*yaŖ, sulu*” *Ŗu odunlar hep çoç kesilmiŖ* (Kirazlı *ŖavŖat –Ar.) (DS II: 1255); coçluk “*bataklık*” Bağlıca *Arđanuç –Ar.; –Kr. ; *Doğubeyazıt –AĞ. (DS II: 993).

çölmek: Çamurun piŖirilmeŖiyle yapılan tencere, çömlük.

[211b] ... be-dürüstü bu göz ādemi **sine** kıoyar ve nice deveyi **çölmege** kıoyar bes kıaçan bir nesneye (10) kıağıp gözüñüze kıoŖ gelse eyidüñ kıağ te’ālā saña berekāt virsün...(Nun Suresi)
Metinde iki yerde geçen çölmek, çömlük sözcüğünün metatezidir. Sözcüğün geçtiği hadis, “Nazar insanı mezara, deveyi çömlēĖe (kazana) sokar.” anlamında atasözü niteliği kazanmıŖtır.

degür degür-: Haber ulaŖtırmak.

[149a] ... be-dürüstü ol MuĖammed Cebrā’il’i iniŖde bir kez dağı gördü Ka’b (12) AĖbār eydür ya’ní rabbini bir kez dağı gördü be-dürüstü Kıağ Te’ālā Mūsā peyĖāmberele iki kez söyleŖdi ve resül (13) MuĖammed’e kendüyi iki kez gösterdi Ka’b’uñ bu kıaberin ’ĀyiŖe’ye **degür degürdiler** ’ĀyiŖe didiki bu söz bir ulu (14) sözdür ki bunuñ heybetinden tenüm ürperüp gövdem ditredi... (Necm Suresi)

Nuruosmaniye nüŖhasında ilgili bölüm **su’al itdiler** Ŗeklindedir:

(09) Be-dürüstí ol Muḥammed Cebrā'ili bir kez inişde bir kez daḥı gördi. » Ka'bü'l-Aḥbār eydür, ya'ní: “Rabbuñı bir kez (10) daḥı gördi. Bedürüstí Ḥaḫ Te'ālā Mūsā peygambar ile iki kez söyleşdi ve Resülü Muḥammede kendüyi (11) iki kez gösterdi.” Ka'buñ bu ḥaberin 'Ā'işeden **su'āl itdiler**, 'Ā'işe didi ki: “Bu söz, ulu (12) sözdür ki bunuñ heybetinden tenüm ürperür gördüm, ditredi.” ... (Ertik, 2007)

Sözcüğün değ- “*ulaşmak, erişmek*” kökünden geldiği anlaşılmaktadır. Eğer bir yazım yanlışı yoksa degür “*ulaştırılan şey, haber*” anlamında değerlendirilebilir. Başka metinlerde tanımlayamadığımız degür sözcüğü burada degür degürmek “*haber ulaştırmak*” anlamında deyimleşmiştir.

delgü: Delgeç.

[69b] ... ya'ní bedürüstí şunlar kim ihlāş birle didiler (2) bizüm rabbümüz Allāh'dur andan anuñ üzerine toğrulugıla tırdılar **delgü** gibi dín üzerine **kalblıgıla** (3) tırmadılar münāfıklıķdan kendiyi arıdup tã'at üzerine muḥkem tırup Ḥaḫ Te'ālā'nuñ farızaların (4) yirine getürdiler ... (Secde Suresi)

Nuruosmaniye nüshasında **dilegü** biçiminde hatalı bir okuma yapılmıştır:

[67a] ... Ya'ní be-dürüstí şular kim ihlāş birle didiler: “Bizüm (06) rabbumuz, Allāhdur.” Andan anuñ üzerine toğrulugıla tırdılar. **Dilegü** gibi dín üzerine **kaluplugıla** tırmadılar (07) Münāfıklıķdan kendüleri arıdup tã'at üzerine muḥkem tırup, Ḥaḫ Te'ālānuñ farızların yirine (08) getürdiler... (Ay, 2007)

Başka metinlerde tanımlayamadığımız sözcük, Derleme Sözlüğünde deecek, delgi, delgüç “*ayakkabıcıların deriyi delmek için kullandıkları bir araç, zimba; herhangi bir şeyi delmek için kullanılan çivi*” biçimleriyle kayıtlıdır (DS II: 1409).

deper-: Kımıldamak, hareket etmek.

[121b] ... ol Ḥudeybiyye kıyusına kındılar ki (17) dibinde azcuķ şı kalmışdı ol daḥı müteğayyir olup koķmışdı anı çekdiler kıyuda şı kalmadı resül ('a.s.) didiki (18) kimdür ki ine kıyunuñ dibini **deperdivire** ki şı çıķa... (Feth Sûresi)

Tietze, debert- fiiline “*dürtmek, ilişmek; eşelemek, karıştırmak; gizli unutulmuş bir şeyi meydana çıkarmak*” anlamlarını vererek debert- fiilinin metateze uğramış varyantı olduğunu belirtmiştir (Tietze, 2016: 330). *Bir kimseden bir pare yer almış. Deperedüriken define çıkmış* (Tietze, 2016: 366).

dipşür-: Toplamak, devşirmek.

[12a] ... Hâk Te‘âlâ hâzır nâzırdur ferîştelere senüñile biledür tanıqlaruñ işde bileñde götürüyorsın (20) yarın maşşerde tanuqlık virecek rüsvây olırsın rüsvâyılığı añup şimdiden kendüñi (21) **dipşür** tâ ki selâmet kırtılasın ve dağı Hâk Te‘âlâ buyurdu ... (Yasin Suresi)

Nuruosmaniye nüshasında sözcük **divşür** biçimindedir:

Hâk Te‘âlâ hâzır nâzırdur, ferîştelere senüñile biledür. Tanuqlaruñ hod (13) bilüñde götürüyorsın yarın maşşerde tanuqluk hod bilüñde virecekdür, rüsvây (14) olırsın, rüsvâyılığı añup şimdiden kendüñi **divşür** tâ ki selâmet kırtılasın.» Ve dağı Hâk Te‘âlâ buyurdu ... (Vursun, 2008)

Tarama Sözlüğünde sözcük, derşürmek (dirşirmek, deşürmek, dirşürmek, dişürmek, değşürmek, devşirmek, devşürmek, divşürmek, divşirmek, döğşürmek, döşürmek) “toplamak, derlemek, bir araya getirmek” biçimleriyle kayıtlıdır (TS II: 1117).

Metnimizde dir-, divşür- biçimleri de bulunan sözcüğün dipşür- türevine başka metinlerde rastlanmamıştır.

dutruk: Ateş tutuşturacak çörçöp.

[200b] ... şunuñ (20) gibi oddan ki anuñ **dutruğı** evvelâ âdem oğlanı girmedin kibrît taşlarıdır ki anuñıla yalıñlanur andan (21) soñra odunu âdem oğlanlarıdır ki atarlar ol kâfirlerden tutuşup yanar anlarıñ ıssisiyle mü‘minlerüñ (22) ‘aşilerine yukarı tabakada ‘azâb iderler günâhları kadar ... (Tahrim Suresi)

Sözcük, Tarama Sözlüğünde duturuk (dutruk, dutrak, tutrak, tutruk, tuturuk) “ateş tutuşturacak çerçöp” (TS II: 1295); Derleme Sözlüğünde ise tuturuk (tutrük, tutturuk, tuturuğ) “ocak, soba vb. şeyleri tutuşturmak için kullanılan çalı çırpı, çıra gibi kuru yakacaklar” türevleriyle kayıtlıdır (DS V: 4003). Tietze duturuk/dutruk/tuturuk “ateş tutturacak çerçöp” DS 4001, TS 1295-97 < dut-/tut- fiilinin ettirgenlik hâli krş Etk. tutur-/tutur- Clauson 1972: s. 459-460 + ak (alet ismi) “tutuşturan veya sürdüren, söndürmeyen” (Tietze 2016: 505). Eren, tut- fiil köküne +turuk ekinin getirilmesiyle oluştuğunu belirtmiştir. Ayrıca not olarak +turuk ekinin daha çok isim köklerine geldiğini kaydetmiştir (Eren, 1999: 420). Gülensoy ise tüt- köküne dayandırmıştır (Gülensoy, 2011: 939). Korkmaz, +dIrIk/+dUrUk (<dUr-Uk) eki için -n, -l, ünsüzleriyle sonuçlanan insan ve hayvanlara ait organ adlarına gelerek “tutan, durduran” anlamında işin yapılmasını sağlayan araç, gereç vb. adlar türettiğini dile getirmiştir: boyunduruk “boyuna takılan araç, çember”, burunduruk “burunluk, burun kısıkaç”, çiğindirik “omuzluk, sırt örtüsü”, cibindirik “sineklik”, eğindirik “sırt örtüsü” vb. (Korkmaz 2009: 46-47). Banguoğlu ise ekle ilgili dur- fiilinden “tutan”

anlamında bir birleşenden gelebileceğini söyleyerek az sayıda aygıt adları yaptığını belirtmiştir (Banguoğlu, 2007: 170).

+dIrIk/+dUrUk (<dUr-Uk) ekinin isim köklerine geldiğini göz önünde bulundurursak tut-tur-(u)k > dutruk şeklindeki bir ek-kök ayrımının daha doğru olabileceği kanaatindeyiz.

dünek: Uyku.

[236b] ... ya ‘nı Haḫ Te ‘ālā eydür ki ol dükeli ḫalkı dirildüp ḫoparmaḫ bize key āsāndur ki ol İsrāfil’üñ (19) bir şūrı avazına mevḫūfdur ḫala nāgāh bu ḫalk **dünekden** uyanup ḫurur gibi ḫuru geleler ... (Naziāt Suresi)

Tietze, dünek sözcüğüne iki anlam vermiştir: Birincisi, düne-/tüne- fiiline alet ismi yapan +k ekinin gelmesiyle oluşur ve “*kümes hayvanlarının üstünde tünedikleri sırık*” anlamındadır. Buradan dünekle-/tünekle- “*dünek üstünde oturmak*” türevi de ortaya çıkmıştır. İkincisi ise “*huzur, istirahat, dinlenme*” anlamıdır (Tietze 216: 517). Sözcük, Tarama Sözlüğünde de Tietze’nin zikrettiği birinci anlamıyla kayıtlıdır (TS II: 1317). Sözcüğün, metindeki bağlamı dikkate alındığında, “*huzur, istirahat, dinlenme*” anlamlarından da hareketle “*uyku*” karşılığında kullanıldığını söylemek mümkündür. Nitekim bugün Türkiye Türkçesinde *uyku dünek* ikilemesi yaşamaktadır.

dünyācük: Para pul.

[52b]... illā anlar ki kāfirlerdür sen bularuñ ol ellerindeki **dünyācükleri** bol olup aḫaḫa (12) yuḫarı varup geldüklerin ve ticāret idüp alup satduḫlarına baḫma ol ḫalleri sizi maḫrūr ... (Mümin Suresi)

Tarama Sözlüğünde sözcük, dünyacık biçimiyle “*dünyalık, para pul*” olarak kayıtlıdır (TS II: 1324). Burada “cük” küçültme eki dünya köküne getirilerek onu sevimli hâle sokmaktadır. Sözcüğün cük ile genişletilen biçimi metne özgüdür.

ḡāfille-: İhmâl etmek.

[34a] ... ol Süleyman ne görklü ḫuldur ki evvābdur ya ‘nı niyeti bizüm ḫā ‘atümüzedür bir vaḫt (5) ‘ibādete **ḡāfillemez** nitekim işbu ‘āyetde daḫı buyurdı... (Sad Suresi)

Nuruosmaniye nüshasında sözcük **ḡāfil olmaz** şeklindedir:

[32a] ... «Ol Süleymān ne görklü ḫuldur (15) ki evvābdur. Ya ‘nı dāyim yōni bizüm ḫā ‘atumuzdadur. Bir vaḫt ‘ibādetden **ḡāfil olmaz**. Nite kim bu āyetde (16) daḫı buyurdı... (Vursun, 2008)

Arapça ḡāfil sözcüğüne getirilen -IA isimden fiil yapma ekiyle oluşturulmuş sözcük, Kur’an tercümelerinde gafil ol- “*ihmal etmek, dikkatsiz davranmak*”, gafil bol- “*dikkatsiz davranmak*” (Ünlü, 2012: 264) biçiminde birleşik-fiil yapısındayken burada ibadete

gafillemek “*ibadeti yerine getirmekte ihmalkâr davranmak*” biçimindedir. Sözcük, bu hâliyle metne özgü bir kullanım olarak değerlendirilebilir.

geñsiz: İsteği olmayarak, istemeyerek, ister istemez.

[64b] ... ger bu söyledüğün (22) sözler saña ol döşekde görinen hayâldense ki saña gâlib olup ‘aқluñı bürür kendüñden (23) anı def’ itmege gücüñ yitmez **geñsiz** seni söyledür aña dağı taбıblerden bir devâ ‘ilâc isteyelüm... (Secde Suresi)

Nuruosmaniye nüshasında sözcük yer almamaktadır:

[62b] ... Ve ger söyledüğün sözler saña ol döşegünde hayâllerdenise saña gâlib (08) olup ‘aқluñı bürür, kendüden anı def’ idüp gidermege gücüñ yitmez olup seni söyledürise (09) aña dağı taбıbden bir devâ ve bir ‘ilâc isteyelüm... (Ay, 2007)

Tarama Sözlüğünde geñsiz (geñsüz, geñsizin, geñsüzin) “*isteği olmayarak, istemeyerek, ister istemez*” (TS III: 1647) türevleriyle kayıtlı sözcük, geñ “*istekli, iştahlı*” (DS III: 1989) köküne -sIz, -sUz yokluk bildiren isimden isim yapma ekinin getirilmesiyle oluşturulmuştur.

gezengebîn: Kudret helvası.

[103b] ... anlaruñ zürriyetinden biñ (10) peygâmbet getürdük ve anlara helâlden rızq virdük üzerlerine kırq yıl vâdı-yi tihde **gezengebînle** bildürçin (11) yağdurduq ve dağı Fir‘avn kavmile helâk idüb mâlların yurtların aña mirâs ... (Casiye Suresi)

Nuruosmaniye nüshasında **ger nekbet** biçiminde hatalı bir okuma yapılmıştır:

[100b] ... anlaruñ zürriyetinden biñ peygambar (09) getürdük ve anlara helâl rızq virdük ve üzerlerine kırq yıl bâdiye-yi tihde **ger nekbetile** bildürçin (10) yağdurduq ve dağı ol Fir‘avnı kavmiyâla helâk idüp mâlların <ve> yurtların anlara mirâs ... (Ay, 2007)

Sözcük, Derleme Sözlüğünde gezengevi, gezengi, gezo “*kudret helvası*” olarak yer alır. Sözlükte gezengevi için Mardin, Diyarbakır, Malazgirt, Muş; gezengi için Elazığ; gezo için ise Bitlis yöresi işaret edilmiştir (DS: 2022-2023).

Zafer Önler “*Yağdığına İnanılan Bir Tür Kudret Helvası: Gezo*” adlı makalesinde, Muş yöresinde, zamanında büyük bir kıtlık yaşanması üzerine Tanrı’nın meşe yapraklarına bu tatlıyı yağdırdığına inanılan bir efsanenin anlatıldığından bahseder. Önler tarafından hazırlanan bir tıp kitabı olan Müntahab-ı Şifa’da da sözcük, gökten yağdığına inanılan şifalı bir sıvı olarak anlatılmıştır: ... *gezengübîn ki bellut (pelit) yaprağı üzerine yağar, öksürüğe ve bogaz iriligine ve şişine müfiddür* (Önler, 1990: s. 68a).

güçeklen-: Zorbalık etmek.

[234b] ... bir bölügi kıatrāndan cübbeler geyüp geleler gevdelerine yapışmış ola anlar dağı anlardur ki dünyāda (15) kibrile **güçeklenü** yürürlerdi bes ‘ākıl olanlar gerekdür ki kendüleri bu şıfatlardan ırak ide ... (Nebe Suresi)

Sözcük, KB’de küç “*güç, zor, zulüm*”; küçe- “*zorlamak, baskı yapmak*”; küçek “*zorba*” küçemçi “*zalim*”; küçen- “*güçlenmek*”; küçkey “*zalim, zorba*” biçimleriyle yer alır (Arat, 1979: 296-297).

Eski Türkçedeki küç kökünden oluşturulan küçe- tabanına -k fiilden isim yapma ekinin getirilmesiyle küçek ~ güçek sözcüğü oluşmuştur. Daha sonra -IA isimden fiil yapma ekiyle güçekle-, -n dönüşlülük ekiyle de güçeklen- türevleri meydana gelmiştir.

haıcuğaz: Küçük çizgi, küçük yazı.

[268a] ... İbn-i ‘Abbās eydür rađıyallāhu (13) ‘anhü Ümmü Hānı evinde ben ol taşdan gördüm şol koyun kığı mıkdārıydı üzerinde kıızılca **haıcuğazlar** (14) varıdı ve ol kışinüñ adı ve atası adı üzerinde yazılmışdı ... (Fil Suresi)

Arapça kökenli haı sözcüğüne getirilen küçültme ekiyle oluşturulan sözcük metne özđü bir kullanımdır.

işek: Sidik.

[132a] ... didiki bu sözi sen eşegüñ **işeginden** ötürü mi dirsın vallāhi ol eşegüñ bevlı kıoğusu senüñ bedenüñ kıoğusından (5) görklüdüdü ... (Hucurat Suresi)

Nuruosmaniye nüshasında sözcük yer almamaktadır:

[128b] ... didi ki: “Bu sözi sen eşeginden ötüri mi dirsın? Vallāh ol eşegüñ bevlı kıoğusu (22) senüñ bedenüñ kıoğusından yegdüdü, görklüdüdü.” (Ertik, 2007)

Sözcük, Derleme Sözlüğünde işek (işemik, işemük, işenik, işeyh) biçimleriyle “*sidik*” anlamında görölse de tarihi lehçelerde ilk kez metnimizde tanıklanmıştır.

ivet: Aceleci, acele eden.

[151b] ... bu medđ (15) itmek dağı üç veche üzeredür biri oldur kim yüzine kıarşu medđ ide ve biri oldur ki ardında medđ (16) ide **ivet** bir kimse kıatında medđ ide kim bilür ol kışı varup medđ itdüğini aña bildürür bu ikisi menhıdüdü (17) mezmümdur ... (Necm Suresi)

Sözcük, DLT’de iwet “*acele*” anlamında kayıtlıdır (DLT: 672). Tarama Sözlüğünde ise ivetlemek (evetlemek) “*acele etmek*” türeviyle yer alır (TS III: 2134). Metindeki bağlamında sözcük “*aceleci*” anlamında sıfat olarak kullanılmıştır. Ayrıca sözcüğün metinde evici, ivici, ivecük biçimleri de bulunmaktadır.

kılmaş: Hilekâr, düzenbaz.

[167b] ... hâl budur Allâh'ıla resüldür sözlerinde hîlâf ya'nulîş yokdur bes key câhillîkdandur yahûd îmân (17) za'iflîğindandur ki **kalbe kulmaşa** düşmeniken inanalar key girçek şefkatlü dosta inanmayalar şıgınuruz (18) Allâh'a biz bunuñ gibi hâlden ve dañı buyurdı ki... (Hadid Suresi)

Nuruosmaniye nüshasında ilgili bölüm okunamamıştır:

[164b] ... Pes câhillîkdandur yâhûd (23) îmân za'iflîğindandur ki .... düşmiş-iken inanurlar girçek şefkatlü dostlarına (24) inanmayalar. Şıgınuruz Allâha biz bunuñ gibi hâlden. Ve dañı buyurdı ki ... (Dişçi, 2015)

Sözcük, Tarama Sözlüğündeki kulmaş “aldatıcı, hilekâr, sahtekâr, herzegû, kalles, terbiyesiz” (TS IV: 2726) sözcüğüyle ilişkili olmalıdır.

şağı sağ-: Ağıt yakmak.

[187b] ... görklü nesnelere mu'tî' (5) olalar saña 'âşî olmayalar ya'nî sen nehy itdügün nesneden yığlınalar *şağı sağlamayalar* tonların yırtmayalar ... (Mümtehine Suresi)

Tarama Sözlüğünde sagu, (sagı, sagunç) “ölünün ağıtlarını duyuran ağıt ve mersiye”; sagucu, (sagıcı, sagu sagıcı) “ağıtçı, ölünün meziyetlerini sayıp ağlayan”, sagu kılmak “ölü için feryad ederek ağlamak”, sagu sagmak, (sagı sagmak, saguculuk etmek) “ölünün iyiliklerini acıyla sayıp dökmek” (TS V: 3243-3244). Derleme Sözlüğünde sagu sagmak “ölünün arkasından parayla tutulan kadın yüksek sesle ağlamak, ağıt söylemek” (DS V: 3517). DLT'de sagu “ölçek”; sagula- “(buğday vb. şeyleri) ölçmek” anlamında yer alır. (DLT: 799-800). Gülensoy, sagu sözcüğünün sag “sağlık, esenlik” kökünden -U isimden isim yapma ekiyle türediğini; sag- fiilinin de “sağlık, esenlik dilemek” anlamında olabileceğini belirtmiştir (Gülensoy 2011: 715). DLT'deki “ölçek” anlamından da hareketle sagu sözcüğünün kökünün sa- “saymak, hesap etmek” olduğunu düşünüyoruz. Nitekim sağış (<*sa-ğ-ış) “sayı, adet, miktar, hesap” (TS V: 3233); sağış günü “mahşer günü, kıyamet günü, hesap günü” (TS V: 3238) anlamındaki sözcükler bu düşüncemizi desteklemektedir. Şu halde sa- “hesap etmek, sayıp dökmek” fiiline -gU eki getirilerek türetilen bir sözcüktür.

şapraş: Abuk sabuk konuşma.

... her taş kendü şâhibine irişüp başına toğınup boğazına indi andan içine inüp [268a] (1) yüregın göyündürüp bir uğurdan helâk eyledi şöyleki yollarda ve menzillerde **şapraşı tutup** düşüp helâk (2) ... (Fil Suresi)

Tarama Sözlüğünde şapratmak “hezeyan savurmak, abuk sabuk söylenmek” anlamıyla kayıtlıdır (TS V: 3313). Derleme Sözlüğünde şapramak (şapratmak) “abuk sabuk, saçma

konusmak” anlamındadır (DS V: 3544). Dolayısıyla sözcüğün sapra- fiil tabanına -ş fiilden isim yapan ekinin getirilmesiyle oluştuğunu söylemek mümkündür.

sere geçük: Ahmakça konuşmak.

... ve dahı bir mü'min görseñ kâfir meclisinde kâfir evinde [133b] (1)  urur gerekmez kim aña yavuz  ann idüp  aber viresin zırâ ihtimâl var ki ol kâfirle anuñ bir maşla atı var (2) ola ya bir mu'âmesi var ola ya ud **sere geçük** talebinde ola ... (Hucurat Suresi)

Nuruosmaniye nüshasında sözcük **sırr-ı giçik** biçiminde okunmuştur:

[130a] ... ve dahı kaçan (15) bir mü'mini görse ki bir kâfir meclisinde yâ kâfir evinde  urur, gerekmez ki aña yavuz  ann idüp (16)  aber vire; zırâ ihtimâl var ki ol kâfirle anuñ maşla atı var ola ya ud **sırr-ı giçik** (17) talebinde ola... (Ertik, 2007)

Tarama Sözlüğünde sere “*sersem, budala, ahmak*” (TS V: 3392); geçmek ise “*gamzetmek, ko ulamak*” anlamlarıyla kayıtlıdır (TS III: 1620). Dolayısıyla sere geçük ifadesine metnin bağlamından da hareketle “*ahmaklıklardan bahsetmek, ahmakça şeyler konuşmak*” anlamını vermek mümkündür.

serk-: Atlamak, sekmek.

[15b] ... (18) bular göge uçma  isteseler bular gögüñ her  arafından odıla atırlar **serküp**  or almağıçün... (Yasin Suresi)

[38a] ... ya'nı çık yâ la'ın bu gökler 'âleminden ve bu ferişte şüretinden ki sen benüm  azretümde **serkmişlerden** (12) olduñ  a ı atzen seni mer amedden ırak kıldum tâ kıyâmete degin... (Sad Sûresi)

Nuruosmaniye nüshasında sözcük **süril-** biçimindedir:

Ya'nı: «Yâ la'ın! Çık bu gökler 'âleminden ve bu firişte şüretinden kim benüm (04)  azretümden **sürilmişlerden** olduñ.  a ı atzen seni rahmetümden ırak kıldum. Tâ kıyâmete degin... (Vursun, 2008)

Sözcük Derleme Sözlüğünde sekirmek “*aşmak, atlamak*” (DS V: 3573); serkmek “*atlamak, sekmek*” (DS V: 3592) anlamlarıyla yer alır. Dolayısıyla derlemede kayıtlı sekir- fiil tabanı önce ünlü düşmesiyle sekr- biçimine daha sonra da metateze uğrayarak serk- biçimine dönüşmüştür.

sert-: Koşmak.

[71a] ... iy miskin âdem oğlanı eger işbu  orkuyı saña bir dünyâ bigi kılsa  ađdan  ađa (11) kaçup dilekler  omayup **serteydüñ** bu ne 'acebdür ki ol Allah  orkusı senüñ içiñde bir za'if âdem (12) oğlanı  orkusınca yoğdur bu külli imân za'ifliğina delıldür ne'üzübillâhi minhü ve bundan soñra (13) girü buyurdu ki... (Secde Suresi)

Nuruosmaniye nüshasında ilgili bölüm **gizleneyidüñ** biçimindedir:

İy miskín âdem oğlanı, eger uşbu qorquyı saña bir dünyâ begi kılsa tağdan tağa kaçup (19) delükler qomayup **gizleneyidüñ!** Bu ne ‘acapdur ki ol Allâh Te‘âlâ qorqısı senüñ içüñde (20) bir za‘îf âdem oğlanı kadar qorqısı yoqdur. (Ay, 2007)

Sözcüğün, Tarama Sözlüğünde, segirdim “*koşma, koşuş*” (TS V: 3361); segirdişmek “*koşuşmak, koşuda yarışmak*” (TS V: 3364); segirtmek “*koşmak*” (TS V: 3366); segirttirmek “*koşuşturmak*” (TS V: 3370) türevleri yer alır. Metinde segirt-, segirdim, segirdiş-, segirdüm biçimleri de bulunan sözcüğün tek bir yerde sert- biçimiyle görülmesi ağız özelliği olarak değerlendirilebilir. Nitekim Derleme Sözlüğünde, seyirtmek (sagirtmek, sefirtmek, segirtmek, segürtmek, seğertmek, seğitmek, seğurtmek, selikmek, *sertmek*, sevirtmek, sevürtmek, sevürtmeyh, seyidmek, seyirmek, seyitmek, sığırtmak, sıyırtmak, sıyırtmek, sidişmek, sigirtmek, siğırtmek, siitmek, sitmek, siytmek, siyirtmek, siyitmek, siytmek, soğertmek, söğırtmek) türevleriyle kayıtlıdır (DS V: 3598).

tağuk: Dağınık.

[269a] ... evvelâ andan içen muhâcirlerüñ faqîrleri olısar ki (17) tonları kirlü saçları **tağuk** bağılu qapuları anlara açmazlar ve görklü ni‘metlü ‘avratları anlara ciftlendürmezler ... (Kevser Suresi)

Sözcük, Tarama Sözlüğünde daguk, (tagık, taguk, taguğ) “*perişan, dağınık*” biçimleriyle kayıtlıdır (TS II: 967). Tietze, dağınık anlamını verdiği dağuk/dağık sözcüğünün dağ- fiil köküne getirilen sıfat yapan -Uk/-Ik ekiyle oluştuğunu belirtmiştir (Tietze 2016: 282). Bizce sözcük, *tağı- “*dağılmak*” köküyle ilişkilidir. Nitekim Gülensoy da dağıl-/dağın-/dağınık/dağıt- sözcüklerini *tägi- köküne dayandırmıştır (Gülensoy, 2011: 260).

tovra: Torba.

[23a] ... Hâcer tûru gelüp İsmâ‘îl’i (6) düzdi qoşdı bile gönderdi İbrâhîm bir bıçağ ve bir ip **tovraya** koyup bile aldı ka’bu’l-ağbâr şeytân ol (7) vaqt didi ki ben buları şimdi fitneye birağursam birağdum illâ ebedî birağısar degülem ... (Saffat Suresi)

Tarama Sözlüğünde, torba sözcüğünün topra (tobra, torva) türevleri görülmektedir (TS V: 3824). Metindeki tovrâ örneğinde ise b > v değişiminin ardından sözcüğün metateze uğradığı anlaşılmaktadır. Bu biçimiyle başka bir örneği tanıklanamamıştır.

tuşlı tuşına: Karşı karşıya.

[264a] (1) qâri‘a ol gündür ki hâlâyıq ol günde şol çekirge gibi dağı ol kelebek olurlar ki kendüyi oda urur (2) ya‘nî çoçlıqda şol çekirge gibi dört taraftan perâkende perâkende **tuşlu**

tuşına uçmakta ol kelebek (3) gibi olalar bölük bölük ‘uryān yalın qarışup mütehayyir kalalar nitekim haq te‘ālā haber virdi... (Karia Suresi)

Sözcük, DLT’de tūş “denk, benzer”, tūş “nesnenin karşı tarafı”, tuş- “(birini) bulup görmek”, tuşgur- “(insanların) buluşmasını sağlamak”, tuşla- “(birini) hizalamak, birinin hizasında ve karşısında durmak”, tuşlan- “(bir şeye karşı) yönelmek”, tuşlat- “(birisinden) karşısında ve hizasında, uzakta durmasını istemek”, tuşur- “(insanların) karşılaşmasını sağlamak, karşılaştırmak” (DLT: 903-904) türevleriyle görülmektedir. tuşlı tuşlına ikilemesi ise Tarama Sözlüğünde düşlü düşüne madde başına işaret edilmiş olsa da burada verilen örneklerin “t” ile yazılması sözcüğün düşlü düşlüne şeklinde bir türevinin olmayabileceğini düşündürmektedir.

uluca: Büyükler, ileri gelenler.

[96b] ... ol kavmūñ **ulucaları** Ebū Süfyān (6) ve ‘Utbe İbn-i Rebī‘a ve Āş bin Vāil dirilüp resüle geldiler didiler ki yā Muḥammed ol rabbūñe du‘ā (7) ki bizden bu belāyı def‘ eylesün biz imāna gelemiz niteki haq te‘ālā haber virdi ... (Duhan Suresi)

Sözcük, ulu isim köküne nispet bildiren -cA ekinin getirilmesiyle türetilmiştir. Yazar bu ekle a‘yanca, yalanca gibi başka sözcükler de türetmiştir.

ululacak: Ulu sayılan.

[59b] ... kim Allah atından gelmiş ola degüldür bu nesne illā anlaruñ gönünde **ululacadur** ki dirler Deccāl (20) bizdendür mülki girü bize dönderür bular umduğı **ululacaa** irişecek degüller ve ol dilekleri zāyi‘ (21) olısar bundan şöñra buyurdı... (Mümin Suresi)

Sözcük ulu isim tabanına isimden fiil yapan -lA ve fiilden isim yapan sıfat fiil eki -(y)AcAk ekinin getirilmesiyle oluşmuştur.

ürüñdi/ürüñdü/ürüñdüle-: Seçkin, mümtaz; iyisini seçmek, iyisini ihtiyar eylemek.

[42b] ... bu bir kıtabdur ki ba‘zısı ba‘zısına beñzer muhtelif degül (16) ve ol ilerüki kitāblarda tevḥide yiltemekte ve bir nice hükümlerinde muvāfidur **ürüñdü** kitābdur bunuñ (17) içinde taḥır idecek nesne yodur ... (Zümer Suresi)

[36a] ... ya‘nı biz buları **ürüñdüledük** taḥış ılmağıla bizi zıkr itmekden ki (23) hergiz anlaruñ āḥiret himmetinden artu himmetleri yoğıdı dāyim rüçü‘ları Allāh yañaydı be-dürüstü

[36b] (1) atumuzda ihtiyār olunmuşlardandur resülligile dağı **ürüñdilerdür** cennet içinde ve dağı buyurdı ki (Saffat Suresi)

Sözcük, DLT’de üdrül- “ayrılmak ve iyisi seçilmek”, üdrüm “nesnelerin seçme olanı”, üdrüñdi “seçilmiş şey”, üdrüş- “seçmede yaardım etmek veya yarışmak”, üdür- “seçmek, dağıtmak”, üdürgen “her zaman seçen” (DLT: 929); ME’de üyrüñdü “seçkin”, üyür-

“seçmek”, üyürtü “seçenek, tercih” (Yüce 2014: 198); NF’de üdrülmüş “seçkin”; üdründi/üdüdüdüdüdü “seçkin, iyi, yeğ”, üdür- “seçmek, tercih etmek, seçkin kılmak” (Ata 1998: 453) biçimleriyle görülür. DLT’de görülen türevler sözcüğün üdür- tabanından geldiğini göstermektedir. Sözcük, sonraki dönemlerde d > y değişimi sonucu üyür- biçimine dönüşmüştür. y’nin düşmesiyle de ür- şeklini almıştır. Tarama Sözlüğünde ürmek “seçmek, ayırmak” anlamındadır. *Pes Tanrı Taâla eyitti: Sizin üründülerinizden iki ferîşteh ürüñ kim yere indireyim.* (Enb. XIV. 73) (TS VI: 4083). Buna bağlı olarak sözlükte, üründü, üründü eylemek, üründü kılmak, üründülemek, üründülenmek, üründülü, üründü olmak biçimleri madde başı olarak yer alır (TS VI: 4084-4091).

üşil- Üşilmek, toplanmak.

[188a] ... bu söz ‘āmmıdur şol kimseler hakkında kim halka naşihat vireler kendüler (6) tutmayalar bunuñ gibi kişilerin meşeli şol kişiye beñzer ki koynına ‘akreb girmişdür şoğar anı giderüp kendüyü (7) kırtarmaz eline siñek **üşileyecek** alup halkuñ siñegin üşeler kendünün üşelemez yahūd şol igneye beñzer kim (8) dükelin ‘ālem halkına dürişüp ton diker kendü yalıncağ ‘aklı olan bundan çok nesne añlar ve dağı buyurdıki... (Saff Suresi)

Tarama sözlüğünde üş-, üşüş- türevleri görülse de üşil- “üşilmek, toplanmak” biçimi metne özgü bir kullanımdır.

yalanca: Yalan haber, uydurma söz.

[241b] ... ya‘nı bilki bular ol peygāmbere (16) tekzīb idüp inanmazlar ol kıyāmetden haber virdüklerine ve anları **yalancalardan** şayarlar ve dağı buyurdıki... (İnfitar Suresi)

yalan sözüne -cA nispet eki getirilerek türetilen sözcük, başka metinlerde tanımlayamadığımız metne özgü bir kullanımdır.

yarçu: Münakaşa, tartışma.

[200a] ... çün Medîne’ye geldük gördük bu Medîne kavmini ki ‘avratları üzerine gālib bular anlara musahhar olmuşlar (9) anlardan bizüm ‘avratlarımız dağı öğrenüp bizümile **yarçu** ider oldılar bir gün evde ehlüme kaçıdum gördüm (10) ol dağı baña karşı gāzabıla söyledi ben aña didümki ya‘nı baña karşı mı söylersin ol baña didiki ben saña (11) söyledüğümü geçüp görmeyesin vallāhi resülün hātunlarından dağı resüle **yarçu** iderler onlardan (12) birisi uş bugün giceye degin resülden kaçup ayru oturdı katına varmadı ... (Tahrim Suresi)

Tarama Sözlüğünde yarçu “dedikodu”; yarçu etmek (yarçu kılmak) “münakaşa etmek, tartışmak”; yarçulaşmak, (yarculaşmak) “söz atışmak, ağız kavgası yapmak, münakaşa etmek, tartışmak” anlamlarına kayıtlıdır (TS VI: 4341-4342).

Tartışma ya da münakaşadaki fikir ayrılığı göz önünde bulundurulduğunda, sözcüğün yar- “ikiye bölmek, ayrı olmak” kökünden yar-(1)çu > yarçu şeklinde türetildiğini söylemek mümkündür.

yıldarıcı/yıldırıcı: Parlayan, ışık saçan.

[16a] ...āhıretde daḥı ol şeyāṭınlere ‘azāb-ı dāyım vardır (10) nihāyet bulunmaz şihāb diyü luḡatda aḡ nesneye dirler ki nūr ola šākıb **yıldarıcı** (11) nesneye dirler maḡşūd bundan ol oddur ki şeyāṭıne atarlar... (Yasin Suresi)

[148b] (11) ... ba‘zılar didiler kim şol **yıldırıcı** yıldıza and içdi... (Necm Suresi)

Nuruosmaniye nüshasında sözcük **yaldurıcı** biçimindedir:

.... āhıretde daḥı ol şeyāṭınlere ‘azāb-ı dāyım (10) vardır, nihāyet bulunmaz. Şihāb diyü luḡatda her aḡ nesneye dirler ki nūr lu ola šākıb (11) **yaldurıcı** nesneye dirler ki nūr lu ola. Maḡşūd bunda ol oddur kim şeyāṭıne atarlar... (Vursun, 2008)

DLT’de yaldır- ~ yaldıra- “(güneş) biraz parlamak, (şimşek, ateş vb.) az ışık vermek” (DLT: 945) türevleriyle görülen sözcük, metinde üç yerde yıldırıcı, bir yerde ise yıldarıcı biçimindedir. Tarama Sözlüğünde de yıldıramak (yaldıramak, yılduramak, ıldıramak) “parıldamak, lemean etmek, ışıldamak, ziya saçmak” (TS VI: 4576) biçimleriyle kayıtlıdır.

Sözcük ya- “ışık saçmak” köküne getirilen edilgenlik ekiyle yal-; yal- gövdesine getirilen ettirgenlik ekiyle yaldır-; yaldır- gövdesine getirilen fiilden isim yapma ekiyle de yaldırıcı şeklini almıştır. Son olarak y’nin daraltıcı etkisiyle de yıldırıcı/yıldarıcı türevleri ortaya çıkmıştır.

yilrük: Hızlıca, birdenbire.

[220a] ... ammā şimdi (21) her kim ḡulaḡ ṡutup ḡaber almaḡa çıḡsa anda gözci melā’ ikeler **yilrük** şihābıla anı atarlar yaḡar göyündürür ve daḥı (22) ḡaber virdiki ... (Cinn Suresi)

Tarama Sözlüğünde yelmek (yilmek) “çabukluk, acele yürümek” anlamıyla kayıtlıdır (TS VI: 4505). Dolayısıyla sözcük, yil- fiil köküne -(U)r ettirgenlik eki ve -(U)k fiilden isim yapan ekin getirilmesiyle oluşmuştur. Sözcük bu biçimiyle metne özgüdür.

yonḡalat-: Yontmak, şekil vermek, tıraşlamak.

[230b] ... ya‘nı ol bardaḡlar ki ḡümişden ola (6) ammā şafā ve rüşenlḡı sırça gibi içindeki su ṡaşradın görine dünyā ḡümişünün ḡilāfınca zırā dünyā (7) ḡümişin neḡadar **yonḡalatsalar** siñek ḡanadı gibi olsa henüz ardındaḡı su görünmez... (İnsan Suresi)

Sözcük, Eski Türkçeden beri görülen yon- fiilinden türeyen yonka sözcüğüne -IA isimden fiil yapan ve -t fiilden isim yapan ek getirilerek oluşturulmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METİN

[1b]

- (1) šenā ḥamdıla kılalım biz kešir/evvel Allāh kim vāḥid ü bî-naẓır
- (2) ‘aṭā kıluban kıllarına o ferd/virüpdür ulu ni‘meti bî ‘aded
- (3) ki Qur‘ān gibi ni‘meti ol ilāh/bize kıldı tıtavuz anı penāh
- (4) dükeli belādan aña ilticā/gerekdür idevüz bu gündüz gice
- (5) anuñ iktizāsınca kılıp ‘amel/kesevüz cehetden bu tül-ı emel
- (6) çü mābūd kıatından kitāb-ı šerif/nüzül oldu bize bu ḥün-ı laṭif
- (7) bu envā‘ na‘malar o ḥūnda kıonup/düzildi bu ḥalkā šalā hem⁷⁸ diyüp
- (8) nebiler o ḥūndan bulurlar šeba‘/cihāneyn içinde emín ü ez-feza‘
- (9) širāṭ-ı kūyum⁷⁹ oldur ur kıadem/dilerseñ iresin murāda o dem
- (10) bunuñıla bilünür ḥarām ḥelāl/‘ākılisen bu sözi kıulağuna al
- (11) ivüp tırmağıl ma‘ninin iftikār/açıla göñlünden bu bāb-ı i‘tibār
- (12) saña vāziḥ ola tarıķ-i ḥüdā/bulasın sa‘ādetle ihtidā
- (13) cehālet zuleminde kıalma ve tur/çü geldi saña bu kitāb oldu nūr
- (14) ğarvdan necātuna budur sebeb/düriş tırmağıl eylegil sen taleb
- (15) kıamu dertlere hem devā bu kelām/komağıl elüñden bulasın selām
- (16) çü düşdüñ bu dünya kıuyusına sen/edin çäre ki çıkmağa sen esen
- (17) gerekdür kıuyuya düşen tıta ip/dilese çıkıa ol selāmet olup
- (18) tıta gör bu Qur‘ān ipin ki kıavı/getürüp cān u dilden aña sevi
- (19) anı sevene ol olısar šefi‘/anuñıla bulısar maķām-ı refi‘
- (20) baş indürmeyen aña oldu helāk/‘azāb-ı ebedden o bulmaz fikāk⁸⁰
- (21) bu Qur‘ān yolından idenler rücū‘/firāş nār olup kıılısar hücü‘
- (22) kıarın-i şeyāṭın olupdur sa‘ır/zebānı elinde olısar esır
- (23) niçe bil çığıra diye el-amān/çäre bulmaya derdine bir zamān

[2a]

- (1) gözüñ aç aḥı ābid bu dem naẓar/alı gör göñüle bu sırdan ḥaber
- (2) dürişüp bu Qur‘ān cevāhirlerin/ḥazıne idingil anuñ zerlerin
- (3) dilerseñ bulasın ğınā-yı ebed/bulasın kıabül ol kıapuda bî-redd

⁷⁸ Kelimenin metindeki imlâsı biçimindedir.

⁷⁹ Kelimenin metindeki imlâsı biçimindedir.

⁸⁰ Kelimenin metindeki imlâsı biçimindedir.

- (4) dağı sev anı saña getüreni /bu söz dürrlerin saña getüreni
 (5) ki evvel muştafâdur hem müctebâ/yaradılmış içinde ol murtażâ
 (6) delil oldı saña bu Qur'an'ıla/ķadem bas izine gönül ü cânıla
 (7) sa'adet gör anuñ saña sünnetin/dutarsañ bulasın sen anuñ fennin
 (8) civârında şâh olup oturasın/maķāsıdları ele getüresin
 (9) ķogıl ğarre olmağıl bu fânı eve/hûriyi terk idüp ķonşı olma dıve
 (10) uyan ğafletüñden işit bu kelâm/duta gör vaşıyyet ve's-selâm (11)

1. Sûretü Yâsîn Şemânune ve Şelese Āyâtin ve Hiyye Mekkiyye

(12) bi'smillâhi'r-raĥmâni'r-raĥım (13) bilgil iy 'aziz rivâyetdür ol seyyidi'l-kâ'inât
 Muhammed muştafâdan şallallâhü 'aleyhi ve's-selem ki (14) buyurdı be-dürüstü bu Qur'an
 içinde bir sûre vardur ki anı oқыyana dağı dinleyene ol sûre (15) yarın şefi' olup ķurtarısar ki
 ol sûre yâsındür dağı imdi bu şefâ'at ve ķurtulmaķ ol (16) vaķtadur ki ol oқыyan dağı diñleyen
 anı hürmetile oқыya diñleye ve elden geldügi ķadar (17) taķşır ķılmayup anuñ içindeki
 ögitlerle 'amele meşğül ola bir çürük 'özri ortaya getirüp (18) anuñıla 'illet itmeye ki ol 'özir
 Allâh ķatında ķabül olmaz Ħaķ Te'âlâ buyurdı ki yâsîn (19) ma'nisi demek olur kim oқы yâ
 Muhammed zırâ yâsîn bu sûrenüñ adıdur ammâ İbni 'Abbâs'dan böyle rivâyet (20) olundu
 kim yâsîn demek tay dilince yâ insân demek olur Muķâtil Daĥĥâk kavli dağı bunuñ üzeredür
 (21) İbni Ħanefiyye eydür yâsîn yâ Muhammed demek olur Ķatâde eydür yâsîn Qur'an'ıñ
 adlarından bir addur (22) ve Ka'b eydür yâsîn anddur ki Ħaķ Te'âlâ ķasem itmişdür yirleri
 gökleri yaratmadın (23) iki biñ yıl öñdinden **ve'l-ķur'âni'l-ĥakım** ve Qur'an dağı and içdi ki
 ĥakımdür

[2b] (1) ya'nı ĥelâlüñ ĥarâmuñ muĥkemligi kim bunuñıladur kim ayruğ ol tebdil tağyir
 olunmaz ĥelâl olan ĥarâma dönmez (2) illâ vaķt-ı ıztırârda kim ĥâlet-i maĥmaşa ola açlıķdan
 ölüm ĥaddine (3) vara şusızlıķdan ol açlığı def' idecek ķadar ol vaķt ĥarâm murdâr mubâĥ
 olur (4) ayruķ vaķtda degül ve dağı Ħaķ Te'âlâ'nuñ buyruķları ki Qur'an'ıla ĥükmlerin olınmışdur
 anı elbetde (5) işlemek gerek ol dağı muĥkemdür tebdil olunmaz nehy idüp işlemeñ didügi
 işler dağı (6) muĥkemdür elbetde andan yığılmaķ gerekdür ol dağı tağyir olunmaz ve dağı
 ba'zılar didiler kim (7) ĥakım ĥâkim ma'nisinedür ya'nı bu kendüden öñ inen kitâblar üzerine
 ĥakımdür (8) ve anları gerçekleyicidür anlar dağı ĥaķdur ve anlarıñ içindeki va'z-ı naşâyih
 küllî bu ķur'ânda vardur (9) dağı ziyâde ve aĥkâmlardan dağı ba'zısı muĥkem şâbitdür
 ba'zısı mensüh olmışdur (10) ĥükmi tütılmaz ve dağı buyurdı ki **inneke lemîne'l-mürselin**
 ya'nı Ħaķ Te'âlâ Qur'an-ı ĥakıme (11) and içdügi buyıdı ki didi yâ Muhammed ĥaķıķaten sen
 mürsel peygâamberlerdensin maķşüd bundan (12) ol kâfirlerüñ ta'nılı sözlerin redd

itmekiçündür ki didiler **leste mürselen** ya'ní sen mürsel degülsin (13) bes Hâk Te'âlâ Kır'an'a and içüp isbât kıldı ki yâ Muḥammed sen mürsellerdensin kâfirlerüñ sözi (14) gâlaṭdur aña ḥâtırüñ meşğül kıлма ve daḥı buyurdı ki **'alâ şırâtin müştakım** ya'ní yâ Muḥammed (15) sen ṭođrı yol üzerinesin ki ol ṭarıḳ-ı islâmdur ammâ ba'zılar didiler ki bu ol geçen resüllerüñ (16) şıfatından ḥaber virmekdür ya'ní demek olur ki yâ Muḥammed sen şol mürsellerdensin ki anlar (17) ṭođrı yol üzerinedür zırâ küllí resüllerüñ ṭarıḳı islâm ṭarıḳıdur andan artuḳ yola yürıyen (18) ḥaḳḳa vâşıl olmaz cennet yolın azdurup cehennem yolına sülük itmiş olur ol yol ḳabül olunur yol degüldür (19) nitekim Hâk Te'âlâ buyurdı **ve men yebteği ğayra'l-islâmí dınen felen yukbele minhü** ya'ní (20) her kim islâm dıninden artuḳ kendüye dın ṭaleb kılsa ki anuñıla necât (21) bula ol andan ḳabül olunmaz belki ol âḫiretde ziyânkârlardandır ve daḥı buyurdı ki (22) **tenzile'l-'azızı'r-raḫım** ya'ní indürdi bu kır'anı indürmek yönünden ol kimse kim 'azız ü raḫımdür (23) 'azız demek ḥükmi ğâlib pâdişâh kır'anı indürüp Muḥammed'i resül gönderdi hiç kimsenüñ

[3a] (1) ḳudreti yıtmez ki anı resüllükden men' idebile raḫım demek esirgeyicidir demek olur zırâ ol (2) esirgedüğinden Kır'an indürüp Muḥammed 'a.m kendi cinsümüzden bize delíl kıldı ṭarıḳ-ı ḥaḳḳ üzere (3) ki Kır'an yolıdur tâ ki anıñıla ülfet dutup ṭođrı yola bile ḳadem uravuz ve daḥı buyurdı ki (4) **litünzıra ḳavmen mâ ünzıra âbâ'ühüm fehüm ğâfilün** yâ Muḥammed biz bu kır'an saña anuñıçün (5) indürdük anuñıla ḳorḳudasın bu bir ḳavmi kim atalarına resül gelip ḳorḳudulmadı bunlar ol (6) ḳorḳudan ğâfillerdür bu ma'nice **mâ ünzıra** didüğü **mâ** nefyçün olur ba'zılar didiler kim sen bu ḳavmi (7) ḳorḳudasın nitekim bulardan evvel ataları ḳorḳudıldıydı ki bular ol ataları ḳorḳudıldığundan (8) ğâfillerdür bes bu kelâmdan mü'mine naşıb budur kim ilerükiler ḥâline nazâr kılıp kendüye (9) 'ibret ala ölümünden ğâfil olup bu fenâya mağrür olmaya ve daḥı buyurdı ki **leḳad ḥaḳḳa'l-ḳavlü** (10) **'alâ ekserihim fehüm lâ yü'minün** ya'ní yâ Muḥammed ḥaḳıḳaten bizüm ḳavlimüz vâcib oldu ki bu (11) kâfirlerüñ çoğı üzere ki bular imâna gelmezler imdi ol ḳavl didüğü oldur kim and (12) içüp buyurdı **le emleenne cehenneme** ya'ní 'izzüm celâlüm ḥaḳḳıçün cehennemi ṭolduram cinden âdemden (13) şularuñıla kim şeyṭâna uyup kır'âna ve Muḥammed'e uymağı terk itdiler ve ba'zılar didiler kim bu ḳavlden (14) murâd 'azâbdur ya'ní demek olur kim bedürüstí benüm 'azâbum vâcib oldu bularuñ çođınuñ (15) üzerine kim bular kır'anı gerçektelemezler ve Muḥammed'e imân getürmezler bes naşıb mü'mine budur kim (16) kır'anı girçekteleme emrin yerine getürmegile ve yığlın didüğünden ırâḳ olmağıla ve ḳaşaşlarından (17) 'ibret almağıla ve misâllerinden kendi ḥâlin añlamađıla ve naşâyihlerinden öğütlenmegile ve Muḥammed'e (s.a.v) i'tikâd (18) idüp sünnet yolına ḳadem başmağıla ve anuñ ḥulḳın

hulklanmağıla tā ki şemere-i taşdıķ hāşıl ola ve illā (19) bu didüklerimizden bir eşer olmazsa ol taşdıķ haķ olmaz belki münāfıklar taşdıķı (20) gibi olur ki eşeri hemān dildedür fāyidesi yok ve daħı buyurdu ki **innā ce‘alnā** (21) **fī aġnāķihim eġlālen** Muķātil eydür bunuñ sebeb-i nüzüli buyıdı kim Ebā Cehl la‘ın and içdi ki (22) eger Muħammed‘i ħalvet bulacaķ olursa üzerine taş bıraġup helāk eyleye turu gelüp resüli isteyü (23) gitdi görđi bir yirde namāz kıılır bir ulu taş götürdü ki secdeye varduġı vaķt anı başı üzere bıraġa

[3b] (1) gözetdi çün resül secdeye vardı geldi ki ol taş bıraġa eli şöyle yuķaru götürilmişle kuruğı (2) taş daħı eline yapışdı çare bulamadı dönüp girü aşķābın ķatına geldi tā ki gücile ol taş (3) elinden ayırtladılar ve bir kişi daħı Benı Muġire‘den ķaşd idüp geldi ki resüli öldüreydi Ĥaķ Te‘ālā (4) iki gözün görmez eyledi ki resüli görmedi ammā sözin işidürdi ol daħı çāresiz olup (5) dönüp ķavmine gitmek istedi anları daħı görmedi ki kandedür gelüp anı daħı yidüp alup gitdiler bes (6) bular bu işe çāre bulmayup ‘āciz ķalduķların Ĥaķ Te‘ālā ol kimselere teşbīh kııldı kim elleri (7) boyunlarına baġlu ola hiç bir ħayr işe el uzatmayalar nitekim ba‘zılar daħı böyle dimişlerdür (8) **innā ce‘alnā fī aġnāķihim eġlālen** ya‘nı bunlarıñ ellerin boyunlarına demürledük egerçi bu āyetde (9) el bile zıkr olunmadı ammā el bile olduġına delıl var ki boyunda demür olmaz illā el ile olur ki elini (10) boynına bile demürlerler çün boyun añıldı keenne-hu ol daħı bile añılmış gibidür ve daħı buyurdu ki (11) **fehıye ile‘l ezķāni fehüm muķmeħün** ya‘nı keenne-hu ol iki ellerin çeñelerünüñ altına demürlenüp eñeklerini (12) kışıp yuķaru ķaldurdu aşıġa ayakları yollarını görmezler fi‘l-cümle ma‘nisi dimek olur bularuñ (13) elleri dükeli ħayırdan baġludur ki bulardan ħayır gelmez bes mü‘mine naşıb bu āyetden budur ki (14) nażar ide göre kim Ĥaķ Te‘ālā ol kāfirler elinden ħayrı ķat‘ olduġın zemm idüp şol (15) {şol} elin boynına demürlenmiş kimseye beñzetdi anı bildürdi ki bu şıfat yaramaz ħaķır (16) ħor şıfatlardur mü‘mine gerek kim bunuñ ‘aksin duta eli dükeli ħayırlardan yaña (17) aчуķ ola kendüyi ol kāfirler şıfatında tıtmaya ceħd ide kendüyi küfür ehlinden temyız duta (18) çün ol o şıfatıla ħor ħaķır oldu bu cömerd şıfatıla ‘aziz mükerrem ola ve daħı (19) buyurdu kim **ve ce‘alnā min beyni eydıhim şadden ve min ħalfihim şadden fe aġşeynāħüm fehüm** (20) **lā yubşırün** ya‘nı biz bularuñ önlerine artlarına sedd eyledük ki ħā‘il oldu bular islāma (21) hidāyet bulmazlar ve zülmetile şöyle ķapladuķ ki hidāyet yolın görmezler keenne-hu Ĥaķ Te‘ālā (22) eydür kim çün bular bizümle muħālifet yolın tıtdılar ħaķ yola teveccüh itmediler daħı anuñ (23) mükāfātı ol bāıl i‘tikādlarını aña >anlara< sedd eyledük ol küfürleri zülmetini anlarıñ

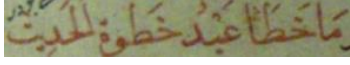
[4a] (1) üzerine büriyüp hidāyet yolından anları maħrüm kılduķ bes mü‘mine naşıb bundan budur kim fāsıd (2) i‘tikādlardan göñlini pāk ide ehl-i sünnet cemā‘at i‘tikādını muħkem

dutup yönini (3) sünnet yolına döndüre tā kim Hāḫ Te‘ālā anı nūr-ı îmānıla ḳaplayup ṫarīḳ-ı hidāyet üzere sābit (4) ṫuta ve daḫı buyurdı ki **vesevā’ün ‘aleyḫim e’enzertehüm emlem tünzirhüm lā yu’minün** (5) bu lafz egerçi istifhāmdur murād bundan tevbiḫ serzenişdür ya‘nı dimek olur kim yā Muḫammed (6) sen buları gerek ḳorḳıt gerek ḳorḳıtma bular îmāna gelüp seni taṫdīḳleyecekler⁸¹ degüller bu āyet (7) ṫol kāfirler ḫaḳḳında geldi kim olar küfür üzerine öldiler ya depelendiler zirā anlarıñ gōñline (8) ṫeḳāvet kilidi urilup mühürlendi ol mühür üzere gitdi mü‘min olan gerek kim elini ma‘āşiyeden (9) ḫeḫe anuñ üzere muşirr olmaya tā ki Hāḫ Te‘ālā ol sebebden anuñ daḫı gōñline mühür (10) ura ḫıç va‘z naşīḫat aña eşer ḳılmaya va‘z itdükleri itmedükleri berāber ola tevbesiz (11) gidüp ol daḫı belāya mübtelā ola ve daḫı buyurdı ki **innemā tünziru menittebe‘az-zikra ve (12) ḫaşıye’r-raḫman bi’l-gayb febeşşirhü bimağfireti ve ecrin kerīm** ya‘nı yā Muḫammed be-dürüstı senüñ ḳorḳıtmağıñ (13) fāyidesi ṫol kimselere ḫāşıl olur kim anlar bu Ḳur‘ān’ı işidüp naşāyihlerin mevā‘izlerin (14) ḳabül ideler ve ol gāyibden virilen ḫaberlere inanup raḫmāndan ḳorḳarlar bes ḳaçan böyle olsalar (15) sen anlara beşāret idüp muştıla kim biz anları dünyede yarlıgayup āḫiretde ecr-i kerīm virevüz (16) ya‘nı biz şevāblar virürüz ki anuñıla kerāmetlere irişürler bes naşīb mü‘mine bundan bu (17) gerek kim ḫaḳḳa ‘inād itmeyüp Ḳur‘ān naşīḫatlerin ḳabül idüp resūline iḳtidā ḳıla ol olacaḳ (18) nesnelerden ki ḫaber virildi egerçi şimdi gaybdur aña şekk itmeyüp şıdḳını muḫkem (19) ḳılıp ol raḫmāndan ḳorḳa bunı daḫı añlaya ki ḫaşıyet ardınca raḫmān adını getürdi cebbār (20) ḳahhār adını getürmedi buña işāret ḳıldı ki ya‘nı ben raḫmānem dāyım ḳorḳıda olup ümıdı daḫı kesmegil (21) hem ḳorḳıda hem recāda olgil ol ikisini kendüñe iki ḳanad idingil uçup menzile iresin (22) ḳorḳıda olup ümıdı terk itmegil >ümıd ṫutup ḳorḳıyı terk itmegil ki< bularuñ birini ṫutup birini terk iden bir ḳanadlu ḳuşa döner bilürsin ki (23) ḳuş bir ḳanadıla uçup menzile >maḳşūda< iremez ḳişi daḫı bularuñ birin ṫutup birin ḳomağıla maḳşūda ulaşmaz

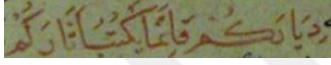
[4b] (1) ikisin bile ṫut kim mağfiretile ecr-i kerīm beşāret saña ḫāşıl ola ve daḫı buyurdı ki **innā (2) naḫnu nuḫyi’l-mevtā ve nektubu mā ḳaddemū ve āşārahum ve külle şey’in aḫşaynāhü fı imāmin mübın** (3) ya‘nı yā Muḫammed eger bu ḳavmüñ seni gerḫekleyüp āḫirete îmān getürmezlerse şabr eyle kim ḫaḳıḳaten biz bu (4) ölenleri āḫiretde girü dirgürüp ḳoparıruz kendülerden öñdin her ne ‘amel gönderdilerse biz anı defter idüp (5) şaḳlaruz ya‘nı iki ferişte ḳomişuz kirāmen kātibin ḫayırdan şerrden ne ‘amel işlerlerse yazarlar (6) daḫı kendülerden şoñra ne ‘ibādet >‘ādet< ne ṫarīḳ ḳodılarsa ḫayırdan şerrden ki ḫalḳ içinde işlene (7) anlara daḫı naşīb yazılır eger ḫayr eger şerr nitekim resül ‘a.m buyurdı **men senne**

⁸¹ [taṫdīḳleyecaḳlar]

sünneten haseneten (8) el-ḥadîs her kim >bu gereklü< sünnete muvâfîk kâ'ide ḳosa ḥalk̄ añā iḳtidā ḳılıp anı işlese ol işleyene (9) ne ḳadar şevâb olursa ol kâ'ideyi ḳoyana daḫı añā berâber şevâb olur ve eger bir sünnete yaramaz muḥâlif kâ'ide (10) ḳosa ḥalk̄ anı 'âdet dutup işlese ol işleyene ne ḳadar günâh olursa ol kâideyi ḳoyana daḫı (11) ol ḳadar günâh olur **ve âsârehüm** ma'nisi budur ammâ Mücâhid eydür **ve âsârahüm** didüğü ma'nisi budur ya'nî biz bunlaruñ (12) adımların daḫı yazaruz nitekim Mesrûḳ'dan rivâyetdür eydür

ya'nî (13) hiç bir ḳul olmaya kim ol adımın atmaya illâ adımına bir şevâb ya bir günâh yazılır ya'nî ḫayır yerlere (14) adsa şevâb yazılır şerr yerlere adsa günâh yazılır hem buña delıldür resülün ol ḳavli kim (15) Benî Seleme ḳavmi mescidden ırâḳ olduklarıyiçün dilediler kim evlerin satup mescide yakın geleler (16) resül 'a.m anlara didi ki

ya'nî yiriñüzi terk itmeñ añā mülâzım (17) olñ kim sizün ḳademiñüz izleri daḫı yazılır adımıñuz ne ḳadar olursa ol ḳadar şevâb (18) olur ve her nesne kim bu âdem oğlanları işler söyler küllisini biz şaḳlamışuz >beyân ḳılmışuz< levḫü'l-maḫfuẓda (19) andan taşra nesne yoḳdur bes mü'mine gerekdür bu âyete nazâr ḳılıp dâyim ḫayır üzere sa'y ide (20) kim şevâb ziyâde ola ve daḫı buyurdı ki **vazriblemü meşelen aşḫâbe'l-ğaryeh iz** (21) **câ'ehel mürselün** şüret ḳurup yâ Muḫammed ḫaber vir ḳavmüne ki bularuñ senüñile (22) meşeleleri ol ḳarye aşḫâbı gibi oldı kim resüller añā geldi ḳarye didüğü Antâḳıyye'dür (23) 'İsâ peygamberün resülleri anuñ ḳavmine geldi sebab-i ḳazıyye budur kim şol

[5a] (1) vaḳt 'İsâ göge götürüldü ol ḫavâriyyün ki aşḫâbdur anlara vaşıyyet ḳıldı ki dükeli bir yirde (2) ṭırmayalar her biri bir şehre ṭaḡılıp mütefferiḳ olalar bularuñ daḫı 'İsâ peygamber du'âsıyla her birinün (3) enbiyâ mu'cizâtı gibi mu'cizeleri varıdı çün 'isâ ref' olundu ol resüllerden ikisi Antâḳıyye (4) ḳavmine gelüp da'vet ḳıldılar nitekim Ḥaḳ Te'âlâ buyurdı **iz erselnâ ileyhumüşneyni** (5) **fekezzebühümā** ya'nî çünki biz gönderdük resüllerümüzden iki resül ol Antâḳıyye (6) ḳavmine biri ṭümân biri Ṭâlüş ol ḳavm ol ikisin yalanladılar inanmadılar eger eydürseñ kim (7) buları ḫoḍ 'İsâ peygamber gönderdi Ḥaḳ Te'âlâ biz gönderdük didüğüne vechiledür biz (8) eydürüz ki 'İsâ peygamber Ḥaḳ Te'âlâ'nuñ resülidir bes resülün resüli daḫı girü hemân allâh (9) resüli olur zirâ anlar bir iş işlemezler kim anda Ḥaḳ Te'âlâ rızası olmaya bes anda allâh rızası (10) bile oldığüçün anuñ gönderdüğün kendüye izâfet ḳılıp biz gönderdük didi bes ol ḳavm çün (11) ol iki resüli yalanladılar ol vaḳt ki gelüp Antâḳıyye'ye girdiler başlayup çağırdılar ki yâ ḳavm imâna (12) gelün ki ma'būd-ı Ḥaḳ Allâh'dur ol bütler 'ibâdetin ḳoñ kim ol 'ibâdet-i şeyṭândandur fi'l-ḫâl ol (13) ikisini ol

şehrūn şāhının ‘avānları tutup şāhları katına iletdiler çün ki bunlar ol şāh katına (14) girdiler didiler kim ol bütler ki siz taparsız anlar hiçdür bāıldur be-dürüstí siz ki ma‘būdūñuz ol (15) Allāh’dur ki hükmi göklerde yirlerde geçer kimse māni‘ degül sizden her kıñkıñuz kim (16) ol büt ‘ibādeti üzere öle anuñ ebedí yiri oddur cehennem içinde çün ol şāh anı işitdi (17) gāzaba gelüp ikisin dağı başdurup ağaçladı andan soñra zindāna koydı andan bular zindāna (18) girdüğünden soñra Şem‘ün gelüp Antākıyye’ye girdi bularuñ girdüğü haberin işitdi (19) turup zindāna geldi ol zindāncıya didi kim baña destür vir gireyin zindāndağılara (20) bir pāre etmek yidüreyin zindāncı destür virdi içerü girdi başladı evvelā her birine (21) bir pāre etmek üleşdüri tā ki soñra ol iki yarı katına geldi anlar didi kim (22) ben andan ötürü geldüm ki ol şāh katına varam siz ikiñüz ħalāřlıđına sa’y idem ammā siz geldüñüz ivüp (23) işüñ yönüyle gelmedüñüz ki size muti‘ olacağ degüller illā řol vağtın ki bulara evvelā yumuşağlığıla dutasız

[5b] (1) be-dürüstí sizüñ meşelüñüz ‘avratlar meşeline döndi kim ‘ömrinüñ çoğı geçdi oğlan toğurmadı (2) andan soñra bir oğlan toğurdı terbiyet itmek bilmezdi fi’l-ħāl >ivüp ol aña etmek yidürdi< öyün vağtından öñ etmek yidürdi ol (3) etmek boğazına turup ol oğlanı öldürdi siz dağı ancılayın bu şāha geldüñüz da‘vet vağtı (4) olmadın da‘vet idüp ivmegile kendüzüñüze belā getürdiñüz andan Şem‘ün buları koyup bütħāneye (5) geldi oturdı tā aña değin ki bular dirilüp bütħāneye geldiler ol bütleri öñinde ‘ibādete meşğül oldılar (6) Şem‘ün dağı bularıñıla büt öñinde turup göñli yönin Allāh’a dönderüp aña tazarru‘ kı lup secde iderdi (7) bular şöyle řann iderlerdi kim ol dağı bularuñ milletindendür kendü ilahlarına secde ider bir kaç gün (8) bulara kıarışup böyle eyledi anuñ ol işin pādiřāhlarına söylediler ol şāh anı kığırup şordı ki (9) sen kıandensin Şem‘ün didi kim Bení İsrā’il’den bir kışiyem anlar dükeli geçdiler ben anlaruñ içinde (10) her işlerinüñ tedbirin kıılı virirdüm çün anlardan kimse kıalmadı uş senüñ ařħābuña (11) geldüm tā ki sizünile üns dutam ve sizüñle eğlenem bes ol şāh buña bir kaç nesne şanıtdı (12) bunuñ didüğüle ‘amel itdi tedbiri gāyet ħoř geldi Şem‘ün dağı bularuñ arasında bir zamān (13) eğlendi tamāmı işi girdi istiķāmet üzere oldı andan bir gün ol şāh katında (14) münāsebetile ol iki yārānı açdı didi ki ey pādiřāh baña ħaber şöyle irişdi ki (15) bunca zamandır sen ol iki kışı ħabse kıoymuşsun andan ötürü anlar seni ayrığ (16) ilāha şapmağa da‘vet kıılmışlar ne ola bir anları kığırup getürseñ ben dağı işitsem anlaruñ kelāmını ki (17) ne dirler senüñ řarafuñdan ben anlarıñıla muħāřama kıılsam ol pādiřāh didi ki belí kışı viribidi (18) ikisin dağı getürdiler anuñ ileyinde şurdılar Şem‘ün bunlara kendiyi bilmeze vurup şordı ki (19) ħaber virüñ baña kim sizin ilāhıñuz kimdür bular didiler kim bizüm ilāhımız oldur kim dilsizlere (20) dil virür şağırlara işitmek virür ala tenlülerüñ

alalığın giderür Şem'un didi ki diñ imdi (21) bir nesne gösterüñ görelüm vardılar bir anadan gözsiz toğmış kişi varıdı getürdiler ol ikisi du'ā (22) kıldılar gözleri açıldı Şem'un didi kim ben dañı işlerim varup bir ancılayın kişi dañı (23) getürdiler Şem'un aña du'ā kıldı anuñ dañı gözleri açıldı Şem'un anlara didi kim

[6a] (1) bu nesnede sizüñ benüm üzerime faziletüñüz yok berāberüz andan bir abraş getürdiler bu ikisi du'ā kıldılar (2) anuñ teni sağ olup alalığı gitdi Şem'un dañı bir abraşa du'ā kıldı ol dañı sağ oldı Şem'un (3) bulara didi ki bunda dañı faziletüñüz kalmadı dañı nesneñüz var mı anı getürüñ bular didiler belı (4) vardur bizüm rabbimüz hem öldürür hem dirildür Şem'un didi kim buña kudretim yitmez (5) döndi ol pādışāha didi kim yā şāh nola eger ol bütleri getüresin ola ki olar öldürüp (6) hem dirildeler girü fazilet hem saña ve senüñ putlaruña ola bulardan aşağa kalmayavuz ol şāh eydür (7) sen bilürsin haqıqaten anlar ne görür ne işidür ölüyi anlar kande dirildür Şem'un girü ol şāha (8) didi ki yā melık bulara şoruñ ki ol didükleri nesneyi işlemege kudretleri yiter mi ol melik didi ki (9) bizüm katumuzda bir meyyit vardur ki yedi gündür öleli anuñ bir atası vardur ekinine bahçesine gitmişdür (10) anuñ kavmi ve ehli anuñ gelmekligine muntazır olmuşlardur anı defn etmege destür virmezler te'hır (11) itdiler kim atası gele emr itdi ol ölüyi getürdiler bularuñ öñine qodılar ol şāh didi kim (12) diñ imdi göreyin ol ilāhıñuz anı nice dirgürür bu ikisi başladılar du'ā kıldılar Şem'un (13) gizlice du'ā kılip bulara mu'āvenet iderdi tā ki Haq Te'ālā kudreti birle öli dirildi (14) anı göricek Şem'un didi ki ben tanuqlıq virürün ki bular ne ki dirler girçekdür ve ma'büdları (15) haqdur ol şehir ehli dirilüp didiler ki sizüñ ittifaqıñuz birdür dükeliniz birsiz diyüp buları (16) taşıla öldürdiler andan ol ölünüñ atası geldi ki ol Hābīb-i Neccār'dı oğlunu görüp islāma geldi (17) anı dañı öldürdiler çün bunlar resüllerine bu işi kıldılar Haq Te'ālā cebrā'ili viribidi gelüp bir kez (18) bularuñ üzerine sayha kılip çağırđı küllisi helāk oldılar bes bu qaziyye küllı ol āyetler (19) ma'nisidür ki Haq Te'ālā buyurđı **iz erselnā ileyhimüsneyni fekezzebūhumā fe'azzeznā** (20) **bişālisin** ya'nı çün ki biz ol iki resüli gönderdüğ ol kavm anları yalanladılar biz ikisin (21) kavı kılip kuvvetlendürdüğ⁸² üçüncisiyle ki Şem'un'dur **feqālū innā ileyküm mürselün** (22) ya'nı bu kez üçü cem' olup didiler kim biz size resül gönderilmişiz ki sizi bātıldan haqka (23) da'vet kılavuz Haq Te'ālā buyurđı ki **qālū mā entüm illā beşerün mişlünā vemā enzele'r-rāhmānu**

[6b] (1) **min şey'in in entüm illā tekzibün** ya'nı ol kāfirler anlara didiler kim degülsiz siz illā bizcileyin (2) ādem oğlanısız hiç ol rahmān didigüñüz ādemilerden bir resül göndermedi degülsiz siz (3) illā yalancılarsız ki dirsiz biz Tañrı resülleriyüz hāl budur ki sizi 'İsā

⁸² [kuvvetlendürdüğ]

göndermişdir (4) bulara inkâr kıldılar ve bu resüller dađı didiler nitekim Hađ Te‘ālā haber virdi **ķālū rabbunā ya‘lemū** (5) **innā ileykūm lemürselūn** ya‘nı didiler kim bizi rabbümüz bilür ki bizi ‘İsā size kendi (6) irādetile göndermedi belki Hađ Te‘ālā emrile gönderdi **vemā ‘aleynā illel belāğul mubín** (7) bu inkārınıuzdan bize zarar yok elbette bizim üzerimize size imān getürmek vācib degül zırā (8) gönüller dönderici Allāh’dur vācib bize hemān şoldur ki Hađ Te‘ālā haberin size ulaşduravuz (9) anda ĥāyin olmayavuz bāķı ĥisābuñuz allāh ķatındadır nice dilerse işleye ve dađı buyurdi ki (10) **ķālū innā tetayyernābiķum leillem tentehū lencumenneķum veleyemessenekum minnā ‘azābūn elím** (11) ya‘nı bu Antāķıyye ķavmine Hađ Te‘ālā yağmurı tıtdı anlara ķaĥķ vāķi‘ oldı bular anı kendi (12) şüm fi‘llerinden görmediler belki ol resüle izāfet ķılıp didiler kim işbu bize irişen (13) ķaĥķ şümlıķ sizūñ şerrūñüzdeñdür eger siz bizden fāriğ olup yığlınmasañuz elbette sizi (14) taşıla recm idüp depelerüz dađı bizden size ķatı incidici ‘azāblar ĥāşıl olur ve dađı buyurdi kim (15) **ķālū tā‘irukum me‘ākum e‘in zūkkirtum bel entüm ķavmūm-müsrifūn** ya‘nı bu resüller dađı anlara (16) cevāb didiler kim sizūñ şümlıģuñuz girü sizūñiledür kim sizūñ ol yaramaz fi‘lūñüzden (17) irişdi şol vaķtın ki allāh tarafından vā‘z olunurduñuz anuñıla ögitlenmeyüp anı şüm sayardıñuz (18) degülsiz siz illā bir ķavmsiz ki Hađ Te‘ālā’ya muĥālifet ķılıp aña şirk getürüp ĥadden geķersiz ve dađı (19) Hađ Te‘ālā buyurdi ki **vecā‘emin eķşā‘l-medíneti raculu yes‘a ķāle yā ķavmi‘t-tebi‘ul-mürselín** (20) **ittebi‘u men lā yes‘elüküm ecran vehüm mühtedūn** ya‘nı şehrūñ ortasında bir ķişi tız tız gelüp (21) didi ki >yā ķavm mutāba‘at idüp uyuñ işbu resüllere kim bularuñ didükleri ĥađdur dönüp ol ķişi< bu resüllere sordı kim ĥıç bu dıne da‘vet kıldıģuñuzķün bulardan ĥađ ister misiz (22) anlar didiler kim bizüm ecriñüz allāh ķatındadır bulardan ecir dilemezüz bes dönüp ol ķişi ol (23) ķavme çağırđı ki yā ķavm mutāba‘at ķılıñ şol kimselere kim sizden ecr ĥađ istemezler

[7a] (1) bular hidāyet bulmış ķavimlerdür bu gelüp çağırān ķişi dimişler kim ol Ĥabíb-i Neccār’ıdı ki (2) oğlı ölmüşiken ol resüller du‘asıyla girü dirildi ol islāma geldi ba‘zılar didiler (3) kim şayruyıdı anlaruñ du‘asıyla şifā buldı ĥün ol ĥabíb işitdi kim ol ķavm ol (4) resülleri öldürmege ķaşd itdiler sa‘y idüp geldi ki anları men‘ ide öldürmege ķomaya ĥün (5) ol ķavm ĥabíbūñ sözlerin işitdiler bildiler kim ol dağı anlaruñ dínine mutāba‘at kılmışdılar (6) kim yā ĥabíb ya‘nı sen dağı bizüm dínümüzi ķoduñ varup anlaruñ dínine girdiñ ĥabíb dağı (7) cevāb virdi şöyle kim Hađ Te‘ālā buyurdi **vemā liye lā ‘abudu‘l-lezı feķaranı ve ileyhı** (8) **turce‘ūn** ya‘nı noldı baña kim tapmayam şol allāh kim beni yaratdı sizūñ dağı küllüñüz öldükden (9) şoñra andan yaña varısarsız nekim itdüñüz hep bulısarsız dönüp ol ķavm girü aña didiler kim (10) yā ĥabíb gel girü bizüm dínümüze dön atañ dedeñ dínlerini terk eyleme

habīb girü bunlaruñ cevābında (11) didi ki **e'ttaḥizu min dūnihi āliheten in yuridni'r-rahmānu bizurrin lā tuḡnī 'annī šefā'atühüm şey'en** (12) **velā yünkızūn** ya'ní ben Allāh'dan artuḡ bu bütleri ma'būd mı tutayın ki eger eyle idecek (13) olursam ol Allāh dilese kim baña ḡarb irişdüre ve bir ḡatı belāya ve bir miḡnete irḡüre ol (14) bütleruñ ḡudreti yitmeye ki ol belāya def' ideler ve eger šefā'at ḡılmaḡ dileseler (15) hiĉ šefā'atlerinden daḡı fāyide olmaya **inní ize'l-lefi zalālin mübín** ya'ní eger ben siz didüḡuñuzi (16) dutarsam āřikāre ziyān iĉinde olurun **inní āmentü birabbüküm fesme'un** ya'ní ḡaḡıḡaten ben (17) ímān getirdim sizüñ ol rabbüñüze kim >sizi yaradup rızıḡ viren oldur siz daḡı benüm sözüm iřidüñ buncılayın tanuḡlıḡ< virüñ kim ol allāh birdür andan artuḡ ma'būd yoḡdur (18) İbni 'Abbās eydür raḡıyallāhu 'anhümā eydür ĉün ol ḡavm andan bu ḡaberi işitdiler fi'l-ḡāl anı tutup (19) ḡuyuya bıraḡdılar ki aña Ress dirler nitekim bir āyetde buyurdi **ve ařḡābü'r-res ammā** ḡatāde eydür (20) anı taşıla depelediler ol turmaz eydürdi ki iy ḡalabum bu ḡavme sen hidāyet vir ki (21) bular bu iři bilmedin iderler ve Muḡātil daḡı eydür tutup ol ḡabíbi ayaḡları altına bıraḡdılar řol (22) ḡadar başdılar kim baḡarsukları taşra ḡıḡdı andan řoñra ḡuyuya bıraḡdılar řol (23) daḡı depelediler ĉün ḡabíbü'n-Neccār'uñ rüḡı bedenden intiḡāl idüp ol şerefe-i cennete ḡondı kendüye

[7b] (1) ol ḡāřıl olan kerāmetleri görđi kendü ḡavminüñ islāma gelmekliḡin ārzü ḡılıp didi (2) nite ki ḡaḡ Te'ālā ḡaber virdi **ḡiled ḡuli'l-cenneh ḡāle yā leyte ḡavmi ya'lemüne bimā ḡafaralí rabbí** (3) **vece'alení mine'l-mükremín** ya'ní iy kāřke bu benüm ḡavmüm bilelerdi ki benüm rabbüm beni (4) nice yarlıḡayup ehl-i kerāmetden ḡıldı anlar daḡı ol resüllerde ímān getürüp bu sa'ādete (5) irişelerdi kendi öldi daḡı anlardan ḡayr şanusın kesmedi imdi 'aḡlı olan mü'minlere (6) bunda ḡařz-ı naříb budur kim bu ḡavmüñ ḡālinden kendüye 'ibret alup ḡur'an ḡadıś (7) naříḡatlerin ḡabül idüp anuñıla ölümden öḡitlene anlara delíl olup ḡayra yilteyenleri (8) düşmen tutmaya bir ḡaĉ gün dūnyā lezzetine maḡrūr olup kendüyi dükenmez belālara řoḡmaya ve daḡı (9) buyurdi kim **vemā enzelnā 'alā ḡavmihi min ba'dihi min cündin mine's-semā'i vemā künnā münzilín** (10) ya'ní biz indirmediḡ ol ḡabíbüñ ḡavmi üzere ḡabíb öldükden řoñra gökden melā'ike leşkeri (11) ki anları helāḡ idevüz daḡı bir kimse anlara resül göndermediḡ **in kānet** (12) **illā řayḡaten vāḡideten fe izāhum ḡāmidün** ya'ní inmedi bulara illā bir řayḡa ki Cebrā'il'i (13) viribidük bir kez bularuñ üzerine ḡaḡırdı heman bular ḡurḡuḡları yirde bir uḡurdan (14) geĉdiler şöyle ki hiĉ ḡareketleri ḡalmadı ve daḡı buyurdi ki **yā ḡasraten 'ale'l-'ibād** (15) ya'ní vāy peřmānlıḡlarına ol ḡullaruñ ki 'āḡiretde diyiserler vāy bizüm ḡasretlerümüze kāřki (16) ol resüllere inanayduḡ anlara ol fi'li işlemeyedyük ḡaḡ Te'ālā eydür **mā ye'tihim min resülin** (17) **illā kānū bihi yestehzi'un**

ya'nı ol kavme hiç bir resül gelmezdi illā anlara anı dünyāda (18) istihzā idüp maşharaya tutarlardı ammā āhiretde işleri ol fi'llerine nedāmet hasret olısar (19) bes çün Hāḫ Te'ālā Antāḫıyye kavminüñ kaẓıyyesin resūline ḫaber virdi kendü (20) kavminüñ ḫāline anları ḫar-ı meşel ḫıldı ki bular andan 'ibret alup inşāfa geeler resūllerine (21) 'inād ḫılmayalar bunuñıla daḫı ḫomadı belki ol müşrikleri ilerü geçen ümmetlerüñ azābıyla ḫorḫıttı buyurdı ki (22) **elem yerav kem ehleknā ḫablehüm mine'l-ḫurūni ennehüm ileyhim lā yerci'un** ya'nı yā Muḫammed (23) görmezler mi bu senüñ kavmüñ ki bunlardın öñdin nice ḫarinleri helāk eyledük 'uḫūbetümüzle hergiz

[8a] (1) eşerleri ḫalmadı dönüp girü birisi anlardan bulara gelmege çāre bulmadı ve **in küllü'l-lemmā cemı'u** (2) **l-ledeynā muḫzarūn** ya'nı degüldür bularuñ küllisi illā bizüm ḫatumuzda ḫāzır olışarlar ḫıyāmet güninde (3) andan dönüp Hāḫ Te'ālā kendü şun'ından bulara ḫaber virdi ki ve **āyetü'l-lehümü'l-arzu** (4) **l-meyteh eḫyaynāhā ve eḫracnā minhā ḫabben feminhü ye'külün** ya'nı Hāḫ Te'ālā'nuñ birliğiniñ 'alāmetlerinden (5) birisi oldur kim ölmüş yirleri biz bulara dirildi virdük ḫurıyup tāzeligi gitdüğinden (6) şofra gökden yağmurlar indürüp ol ḫuruluğı tāzelige dönderdük andan dürlü dürlü otlar (7) bitürüp dünyāya getürdük ki andan yiyeler **vece'alnā fihā cennātin min naḫilin ve a'nābin** (8) **ve feccernā fihā mine'l-uyün liye' min şemerihı vema' amilethü eydihim efelā yeşkurūn** (9) ya'nı daḫı biz yaratduk yir yüzünde bularuñiçün bostānlar ve bağlar ve anuñ içinde ḫurmalar (10) ve üzümler bitürdük ve daḫı anuñ içinde yirden bınarlar çıkarup ırmāḫlar itdük aḫıttuk tā ki ol (11) yemişlerden yiyeler ve ol şulardan içeler ve ol elleri 'amelleriyle işleyüp ḫāşıl itdüklerin (12) daḫı yiyeler ki ekerler biçerler ve ol elleri 'amelleriyle işledüğü ni'metlerden daḫı yiyeler ki aḫaçda biten (13) yemişlerdür ve anlar yağlardur ve südlerdür ki ḫoyun ve şıḫır bilinden çıkarı virdük noldı bulara kim bu ni'metleri (14) yaradı virene hiç şükür eylemezler anuñ vaḫdāniyyetine iḫrār ḫılmazlar egerçi lafz-ı istifḫāmdur (15) ammā emr ma'nisinedür ya'nı noldı şükür itmezler didiği bu ni'metler issine kim anlara in'ām (16) ḫıldı aña küfrān-ı ni'me olmasunlar şükür itsünler dimek olur ve daḫı buyurdı kim **sübḫāne** (17) **l-lezı ḫaleḫa'l-ezvāce küllehā mimmā tünbitü'l-arzu ve min enfüsihim ve mimmā lā ya'lemūn** bu lafz-ı (18) sübhān daḫı maşdardur emr ma'nisine ya'nı tenzih idüñ arılañ ol pādişāhı kim dürlü dürlü (19) ni'metleri size ol yaratdı şol nesnelere kim yir bitürür envā' otlar ḫayvānlaruñuza (20) 'alaf olup size menfa'at olmağıçün daḫı birliğine iḫrār idüp aña ortak ḫatmaḫdan ıraḫ (21) olsunlar zırā ol pādişāhdur ol ki kendü nefslere daḫı envā' muḫtelif şüretleri (22) yaratdı biri birine beñzemez kimi erkek kimi dişi daḫı şol nesnelere yaratdı ki bularuñ (23) andan ḫaberleri yok bu küllisinüñ içinde bürḫān var zāhir ki ol vāḫiddür

[8b] (1) şeriki yok perverdigâr-ı 'âlemdür ki nazîri yok bundan sonra kendünün vaḥdâniyyetine delil olanlardan (2) bir 'alâmet beyân kıldı ki i'tibâr eşeri daḥı artuḫ olup ola ki bir inŝâfa (3) geleler nitekim buyurdu **ve âyetü'l-lehümül-leyl neslaḥu minhü'n-nehâr feizâhüm muzlimün** (4) ya'nî Haḫ Te'âlâ'nuñ vaḥdâniyyeti 'alâmetlerinden biri daḥı budur kim biz bulara gice kılı (5) virdük kim gündüzi andan ŝıyırup çıkaruruz göresin buları ki gündüz rüŝenligindeyken⁸³ (6) nâgâh qarañuya girürler kim cihânı zulumetile qaplaruz ve daḥı ba'zılar didiler kim Haḫ (7) Te'âlâ dünyâyı qarañu yaratdı andan sonra güneşi qıraḫ yaratdı qaçan kim ol toḡa dünyâ (8) anuñla rüşen olur qaçan kim tulinâ girü qarañulıḫ üzerine qalur şöyle kim yaradıldı (9) ve daḥı buyurdu **ve'ŝ-şemsu tecrî limüsteqarrin lehâ zâlike taqđıru'l-'azızı'l-'alim** ya'nî güneş kim (10) yaradıldı seyr idüp yürür kendü müstaqarrında ve müstaqarr didüḡi günün ġâyet şol ŝoñ (11) menzilidür ki andan öte geçmez maḡribinde daḥı maŝrıḫında zirâ her gün ki toḡar günde bir menzilden toḡar (12) iki günde bir menzilde tırmaz tulinuḡı daḥı ancılayındur üç yüz altmış toḡacaḫ menzili var ve üç (13) yüz altmış daḥı tulinacaḫ menzili uzalmaḫda kıŝalmaḫda ve bir rivâyetde daḥı Ebî Zerr-i Ğaffârî'den (14) raşad vardur ki eydür bir vaḫt resûlile oturdum güneş tulinuḡı baña didi kim (15) yâ Ebâ Zerr bilür misin bu güneş nerde tulinur ben didüm ki allâh bilür ve anuñ resûli bilür resûl 'a.m (16) buyurdu ki maḡribde tulinur daḥı gider varur 'arş altında secde ider destür diler ki (17) gelüp girü toḡa destür virilür gelüp toḡar ammâ yaḫın oldu ki destür dileye destür (18) virilmeye tâ ki şefî' tıtuḫ taleb eyleye zârılıḡı ḫadden geçe destür virile ki var tulinuḡuñ (19) yirden toḡ vara maḡribden toḡa Haḫ Te'âlâ güneş müstaqarrında câri olur didüḡi budur ki (20) ol 'arş altındadır bes güneŝün ol seyr menâzillerinde ol 'azızü'l-'alimün taqđiri birledür 'azızdür (21) intiḫâm kıılmaḫ birle 'alimdür ol güneşi emrin taqđır kılıp anı yaratmaḫda ve daḥı ibn-i abbâs bu âyeti (22) böyle oḡur ki **ve'ŝ-şemsu tecrî lâ müsteqarrin lehâ** ya'nî güneş menâzilinde seyr eder ki (23) anuñ müstaqarrı yoḫdur dâyim seyrân üzeredür ve daḥı Haḫ Te'âlâ buyurdu ki **ve'l-qamera**

[9a] (1) **ḫaddernahu menâzile ḫattâ 'adeke'l-'urcünü'l-ḫadım** ya'nî aya daḥı menâzil taqđır kılduḫ gökde (2) ġâh artar ġâh tolar ġâh eksilür ayuñ âḫirinde Kelbî eydür her gün bir menzile iner ve bir menzile çıkar (3) tâ şol karârgâhına irişür ki andan öte geçmek yoḫ andan dönüp girü yaḫın menzile (4) gelür ve daḥı dimişler kim ay menzillerini otuz günde devr ider nitekim güneş bir yılda seyr ider (5) Muḫâtil eydür ayuñ eni seksen fersaḫdur degirmidür güneş eni daḥı ancılayındur ammâ ikisinün (6) rüŝenliḡi⁸⁴ yaradılduḡı vaḫtın birdi ayuñ

⁸³ [rüŝenliḡındayken]

⁸⁴ [rüŝenliḡı]

nürünüñ toğsan toğuz bahşını alup güne virdiler (7) anuñ rüşenligi⁸⁵ ziyāde oldı ay bir bahş nürıla qaldı ve dağı āhir menzile iricek incelüp şararduğın (8) şol ħurmanuñ ħurumuş ince budadına teşbīh kıldı nazār idenlerüñ gözinde egerçi kendi nefsinde (9) ħaĳıqatde uludur ammā bakanlaruñ gözine key ince görünür andan Ĥaĳ Te‘ālā buyurdı **le‘ş-şemsu** (10) **yenbağı lehā en tūdrike‘l-ķamera** ‘İkreme eydür her birinüñ vilāyeti ve ħükmi ve salĳanatı gündüzdedür (11) ayuñ ħükmi salĳanatı gicededür yoĳdur güneşe ki gice tulü‘ ide ve aya dağı yoĳdur ki gice (12) gelüben nūr şaçup kendü ħükmin zühūra getüre gerekdür kim her biri kendi salĳanatında toğa ųuluna (13) ve dağı buyurdı **vele‘l-leylü şabiķu‘n-nehār ve küllün fi felekin yesbeħün** ya‘nı giceyile gündüz (14) dağı kendü salĳanatlarındadır ne gice ĳarañusu gündüz rüşenligine⁸⁶ ĳālib gelüp ĳarardı bilür (15) ne gündüz aydınlığı gice ĳarañusına ĳālib gelüp aydın kıılır her biri kendü feleginde devrān (16) idüp seyr ider ba‘zılar dağı dimişler kim gün şol köpüklenmiş deñiz mevci gibidür ayıla (17) gün dağı şol yılduzlar ki devr iderler anda yüzerler ve dağı buyurdı ki ve **āyetü‘l-lehüm ennā** (18) **ħamelnā zürriyetehum fi‘l-fulki‘l-meşħün** ya‘nı Mekke‘nüñ kāfirlerine bir ‘alāmet dağı Ĥaĳ Te‘ālā nuñ (19) birliğine oldur kim biz bindirdük getürdük bularuñ atalarını ve ‘avratlarını ve oğlanlarını henüz dağı bular ataları (20) şulbındaydı ol Nūħ‘uñ gemisindeyidi kim ecnās-ı ħayvānıla ųolmuşdı ve dağı buyurdı ki (21) **ve ħalaķnā lehum min mişlihi mā yerkebün** ya‘nı ol Nūħ gemisi gibi bulara nesne yaratduk kim (22) aña binerler ĳatāde eydür ol devedür ki kuruda binerler nitekim deñizde gemiye binerler ammā Seddı eydür ol (23) didügi şol zevraķlar ve gemilerdür kim şimdi deñizde binerler hem şoñınca gelen āyet delālet kıılır kim ol

[9b] (1) gemidür zırā bundan şoñra buyurdı **vein neşe‘ nuĳriķuhum felā şariħa lehum velāħüm yunķazün** (2) ya‘nı eger dilesevüz buları ol şu içinde ĳarķ idevüz şöyle ki ĳıĳ bulara bir meded idici bulunmaya (3) dağı bular kendüleri ol ĳarķdan men‘ idüp necātlarına sebep bulmayalar **illā raħmeten minnā** (4) **ve metā‘an ilāħın** ya‘nı ĳurtarmaĳa meĳer ki bizden raħmet ola ki selāmet anları (5) çıkaravuz ĳarķ itmeyevüz ĳoyavuz ki temettu‘ kıılalar tā ecelleri tamām olınca bes ‘aķlı olanlar gerek kim (6) bu ‘alāmete nazār kıılıp ĳaĳıqat bile Ĥaĳ Te‘ālā birdür şeriki yoĳdur eger bir dağı ilāħ olaydı yirler gökler (7) ĳamu içindekiyile fesāda vireydi ve dağı Ĥaĳ Te‘ālā buyurdı **ve izā ķilelehumu‘t-teķū mā beyne** (8) **eydıküm vemā ħalfeküm le‘alleķüm turħamün** ya‘nı kaçan bulara dinilse kim ileyiñüzdeki >ilerüñüzdeki< (9) āħiret emrinden dağı ĳorķuñ añunķün ‘amel kıılıp isti‘dād idüñ ve dağı arduñuzda kıalan dūnyā (10) emirlerinden ĳorķuñ anuñla maĳrūr olup aldanmañ tāki raħmet

⁸⁵ [rüşenligi]

⁸⁶ [rüşenliĳına]

olup azāb olunmayasız (11) ammā Muḳātil eydür ileyüñüzden ḳorḳuñ didügi ya'nı sizden ilerde geçenler gibi olmañ ki anlara iriſen belā (12) size dağı iriſe **vemā ḥalfeküm** didügi arduñuzda gelü yürüyen āḥiret 'azābından dağı ḳorḳun (13) ola ki raḥmet olunasız 'azābdan necāt bulasız bular aña hiç i'tibār ḳılmazlar **vemā te'tihim** (14) **min āyetin min āyāti rabbihim illā kånū** 'anhā mu'rizin ya'nı hiç bulara gelüp zāhir olmaya (15) ol rabblerinüñ birligine ve ḳādirligine delālet ḳılan niſānelerden ve resülün girçekligine delil olan (16) 'alāmetlerden ay iki yarılmaḳ gibi ve ḥayvānlarda söylemek gibi ve barmaḳlarından çeſmeler aḳıtmaḳ gibi (17) illā bunlara anuñ küllisinden i'rāz idüp yalanlar söylediler Tañrı'dan ḳorḳmađı terk iderler mü'mine naſıb (18) oldur kim dāyim Tañrı'dan ḳorḳıcı ola öñündeki 'aḳabeleri unutmaya ve ardında ḳoyup gitudüginüñ ḥisābın (19) ſimdiden ḳayura ve anı yeynitmek ardınca ola ki ḥisābında münāḳaſa idüp ḳatı tutulmaḳ hemān azābdur (20) ve dağı bundan ſoñra kāfirlerün zındıḳlarından ḥaber virdi kim mümsiklerdür **ve izā ḳilelehüm** (21) **enfiḳū mimmā razeḳakümullahu ḳāle'l-lezine keferū lillezine āmenū enuḳ'imu men lev yeſā'ullahu et'ameh** (22) **in entüm illā fı zalālin mubın** bu āyetün sebebi nüzüli buyıdı kim mü'minler Mekke'nüñ kāfirlerine didiler kim (23) miskinlere dervişlere taſadduḳ idüñ ſol māluñuzdan kim siz zu'm idersiz

[10a] (1) ol Allāḥçündür dirsiz ya'nı bu kāfirler dağı ekinlerinden ve ḳoyunlarından ve ſıḡırlarından ba'zısın seḳüp (2) bu allāḥçündür dirlerdi ḳaçan mü'minler bulara ol Tañrı'çün ḳoduḡuñuz māluñuzdan miskinlere (3) ſadaḳa ḳıluñ diseler bular dirlerdi ki biz rızḳlanduralım mı ſol kimseleri kim eger dilese (4) Ḥaḳ Te'ālā anları dağı rızḳlandururdu bes çün ḳudreti yiterken anları rızḳlandurmadı biz dağı (5) anuñ dileğine muvāfaḳat idüp anları rızḳlandurmazuz iſbu sözi ki dirlerdi istihzā vechile dirlerdi (6) diñilki ḥaḳıḳat ola imdi bu söz baḥıl sözidür kim kendülere 'illet tutınup virmemekiçün (7) dirler ki Ḥaḳ Te'ālā virmedüğine biz dağı virmezüz dirler bu zu'mı ki iderler bāḫıldur zırā Ḥaḳ Te'ālā (8) bir nice ḳullarını >ḡanı ḳıldı ve bir nice ḳullarını< faḳır ḳıldı ibtilā yöninden dervişe dünyāyı virmedügi baḫıllıḡından degül eger (9) dünyānuñ anuñ ḳatında sivriſiñek ḳadarınca >ḳanadı< ḳıymeti varımıssa kāfirlere bir içim ſu içirmeyedi ki (10) dūſmenleridür mü'minlerün dostiken bes nite men' ideydi ve baylara >buyurup dervişlere< ſadaḳa ḳıluñ didügi dağı kendü yoḳlu (11) olup anlaruñ mālına iḥtiyāc oldıḡundan degül belki ibtilādur ki ol bayları dervişlerle ſınar ki (12) göre ol māllarında farz olan fukārā ḥaḳkını çıkarup Allāḥ 'iſḳına virürler mi yoḳsa māl sevgüsü (13) Tañrı sevgüsinden artuḳ gelüp çıḡanlık ve baḫıllıḡ ḳılurlar mı Ḥaḳ Te'ālā'nuñ dileğine kimsenüñ (14) ta'arruzı yoḳ nice dilerse iſler anuñ ḥikmetine kimsenüñ 'aḳlı irmez bes mü'min gerek kim allāḥ (15) emrine muḳı' olup emrin yirine getüre

takdîri 'illet dutup kendüyi hayırlardan kaç' eylemeye (16) bu fâsid i'tikâddur bu i'tikâdı dutanlara korku var ki cehennemde ebedî kıla ne 'üzübillâh ol (17) kâfirler mü'minlere didiler kim **in entüm illâ fı zalâlin mubîn** ya'nî degülsiz illâ âşikâre haţâ (18) içindesiz ki atalaruñuz dînin koyup Muhammed'e uyduñuz dervîş olup bizüm mâlumuzu muhtâc olduñuz (19) ba'zılar didiler kim bu söz Hağ Te'âlâ kelâmıdır kâfirlere ya'nî yâ Muhammed eyit bu kâfirlere (20) kim siz zâhir haţâ içindesiz mü'minler mi sizi hayr şadağaya buyurur siz aña 'illet (21) getürüp men' idersiz ve dağı Hağ Te'âlâ buyurdı **ve yeğülüne metâ hâze'l-va'du inküntüm** (22) **şâdikîn** ya'nî resül 'a.m buları karşı âhîret azâbıyla korkudurda ola ki bulardan (23) îmâna bir rağbet kopa diyü bular 'inâd idüp gelüp dirlerdi ki yâ Muhammed eger işbu

[10b] (1) kıyâmet ki bize va'de kılıp anuñıla korkudırsın eger bu didüklerüñüz gerçekse eyit ki (2) ol ne vaqt olısar Hağ Te'âlâ anlaruñ cevâbında didi ki **mâ yenzürüne illâ şayhaten vâhideten** (3) **te'hużuhum vehüm yeğışşimün** ya'nî yâ Muhammed bular muntaşır degüller illâ bir şayhaya kim (4) ol şayha bulara añsızın 'an-hümâ irişe şol hâlile kim bular birbirile almağda şatmağda huşümet (5) iderken ibn-i abbâs eydür rağıyallâhu murâd bu şayhadan ol şür çalındığıdır nitekim (6) 'Abdullâh bin 'Ömer'den rağıyallâhu 'anhü rivâyetdür eydür vallâhi ol şür ürile şol hâlde (7) kim halâyık dükeli yollarında ve bazarlarında olalar tâ ki bir biz çezilüp iki kişî arasında yaturken >bitürken< (8) ki bahâsın söyleşürler ola dağı alışmadan şür ürile >ve bir kişî devecüğünü sağmağa getürüp ağızına igne⁸⁷ iltince şür ürile< bir kişî bostâncüğün şuvarmağa şu yolın (9) tuta henüz şu gelüp bostâna irişmeden kıyâmet kopa ve dağı buyurdı ki **felâ yesteğî'üne** (10) **tavşiyeten velâ ilâ ehlihîm yercî'ün** ya'nî ol şayha-ı şür bulara añsızda şöyle irişe kim (11) külli hep ol sa'atde vaşıyyetsiz olalar vaşıyyet kılmaya tâkatleri yitmeye hiç bir nesneyile belki (12) bazarlarından dönüp evine gelmege dağı mecâl bulmayalar bes Hağ Te'âlâ ol şürda bu halâyık ne (13) olısarlar bu âyette anı beyân kıldı bundan soñra ikinci şürda hâl nolısar anı bildürür buyurur ki **venufiha** (14) **fi's-şüri feizâhüm mine'l-ecdâsî ilâ rabbihîm yensilün** ya'nî ikinci bir şür dağı ürile göresin (15) nâğâh bu halâyık ölmüşken başın toprağdan kaldurup rabbileri hâzretine bir yire cem'olalar (16) şöyle şanalar ki ol şürüñ arası bulara uyquyula geçdi şimdi uyandıılar anuñiçün didiler (17) kim **kâlû yâ veylenâ men be'aşenâ min mer kadınâ** ya'nî sinleden kalkup göreler kim (18) ol dünyede bulara haber virüp korkudılan gün vâki' olmış ol günün korkularına nisbet (19) ol sinlede yatduğları anlara şol uyku râhatlığı gibi ola diyeler kim ey vay bizüm (20) helâklüğümüze kim ayırdılar bizi bu

⁸⁷ Kelimenin metindeki imlâsı biçimindedir.

uyuyup rāhat olduğumuz yirden ol feriştelere kim bularuñ (21) üzerine müvekkel idi dünyede ‘amellerin yazarlardı bunlara cevāb virüp diyeler kim **hāzā mā ve ‘ade’** (22) **r-rahmānu ve şadeka’l-mürselūn** ya‘nı bu gün ol gündür kim Hāḡ Te‘ālā va‘de kıldı viribidigi resüller (23) dilinden bize haber degürdi kim bugün elbetde gümānsız olacaḡdur ol resüller size bugünden haber

[11a] (1) virdügi hep çıḡdı ammā siz ‘inād idüp inanmazduñuz uş ‘ayne’l-yaḡın size vāḡı‘ oldı ki (2) gözüñüzle gördüñüz gümānuñuz ḡalmadı lıkin çün ḡuşurlaruñuzı yerine getürmege imān >imkān< yok bu bilmegüñ fāyidesi (3) yok ve daḡı buyurdu ki **in kānet illā şayḡaten vāḡideten feizāhüm cemı‘u’l-ledeynā muḡzarūn** (4) ya‘nı degüldür bulara vāḡı‘ olan öldükden soñra illā bir çağırmaḡdur ki irişür nāḡāh bular bizüm ḡatumuzda (5) ḡāzır olunurlar **felyevme lā tuḡlemu nefsun şey‘en velā tuczevne illā mā küntüm ta‘melūn** ya‘nı ol kıyāmet (6) günü bir gündür ki hiç bir nefse andan ḡulm olunmaz gerek mü‘min nefsi olsun gerek kāfir nefsi (7) hiç birinüñ ‘amelinden artuḡ eksük olacak degüldür her ne ki işlediler ana göre cezā olınurlar ḡayr ‘amellerine (8) ḡayr ivazlar ve şer ‘amellerine şer cezālar ve ‘uḡūbetler olınur bes ‘aḡlı olanlara gerekdür kim sa‘yını (9) ḡayr ‘ameller üzerine ḡıllar tā ki yarın anda ḡayr ivazlarla ‘ālı mertebelere irişeler ‘amel-i (10) şerrile kendülerini ‘azāba mübtelā ḡılmayalar çün Hāḡ Te‘ālā kıyāmet ḡopduḡından >ḡopmaduḡından< haber virdi (11) bu kez ol günde ḡayr ‘amelile varanlar uçmaḡ içinde ne mertebe bulurlar anuñ ba‘zısından bu arada (12) haber virdi tā ki ol günüñ hevlinden ḡorḡup şer ‘amellerden el çekeler gereklı ‘ameller (13) işleyeler ol cennete bulardan şevḡ-ı raḡbet ḡopa bundan ötürü buyurdu ki **inne eşḡābe’l-cenneti’** (14) **l-yevme fı şuḡulın fākihūn** ya‘nı be-dürüstı uçmaḡ ehli ol kıyāmet güninde şuḡl içinde yemişlenüp (15) tena‘umlar ideler ammā ol şuḡul ne şuḡuldur anda iḡtilāf kıldılar Kelbı ve daḡı Muḡātil dimişler kim (16) uçmaḡ ehli perdeler içinde bıkır hūrilerle şoḡbete meşḡul olup ḡamu ehli ḡālinden (17) ḡaberdār olmayalar belki anlar hiç ḡāḡırlarına daḡı düşmeyeler kendülere ol şoḡbetler şafāsı şöyle (18) lezzet vire kim ḡamu ve anuñ ehli hiç ḡāḡırlarına düşmeye Zeyd bin Erḡam resül ‘a.m den rivāyet (19) ḡılır kim eydür be-dürüstı Hāḡ Te‘ālā uçmaḡ ehlinüñ her birine yüz ḡışı ḡuvvetince ḡuvvet-i şehvet (20) vire yemekde içmekde ve hūrilerle irişmekde resül ‘a.m böyle haber viricek ehl-i kitābdan bir ḡışı (21) didi kim yā resülallāh şol kimse kim yiye içe aña ḡācet vāḡı‘ olmaz mı resül ‘a.m buyurdu (22) ki her biri yiyüp içdükdün soñra ol ta‘am der gibi süzüp çıḡa şöyle kim (23) misk ḡoḡusu gibi ola ḡarınları girü incelüp yirine otura acıḡalar hiç ta‘am yimemiş gibi olalar

[11b] (1) ve daḡı buyurdu ki **hüm ve ezvācühüm fı zılālin ‘ale’l-erā’iki müttekı‘ūn** ya‘nı bu uçmaḡ (2) ehli ol ciftlerle kim hūrilerdür ol köşḡler içinde şol bezenmiş taḡtlar üzerinde

kim anuñ üzerinde daħı haccállar (3) ola ya'nı der dürlü ħarírlerle bezenmiş çadır gibi ev ola içinde uçmağ ħātunları oturalar (4) ħelálleriyle bu ħâlde kim ħarírdan yaşduklara tekyelenüp tena'um ideler ağaçlar gölgesinde bostānlar (5) ve daħı buyurdı kim **lehüm fihā fākihētün velehüm mā yedde'ün** ya'nı ħāşıl ola (6) uçmağ ehline uçmağ içinde yemişler ki şekli birbirine beñzer >ammā lezzeti beñzemez< ve daħı bunuñıla cemí' ne ārzūları (7) varısa ħāşıl ola ve daħı buyurdı **selāmun ħavlen min rabbi raħím** ya'nı bular Ĥağ Te'ālā (8) tarafından karşı hediyelerle ferişterler gelüp selām taħiyyet irişdüreler ve daħı dimişler kim (9) uçmağ içinde birbirine şataşup Ĥağ Te'ālā tarafından birbirine selām taħiyyet kıllalar ve daħı buyurdı ki (10) **vemtāzu'l-yevme eyyühe'l-mücrimün** ya'nı ol kıyāmet güninde ħisābdan soñra nidā olına kim (11) iy kāfirler mü'minlerden seçilüñ kim >be-dürüstí mü'minler fevz-i 'azım buldılar ve ey münāfıqlar muħlişlerden seçilüñ kim< muħlişler sa'ādet felāħ buldılar ve ey 'āşiler muťi'lerden (12) ayrılıñ kim muťi'ler 'āfiyet rāħat buldılar ve daħı buyurdı **elem a'hed ileyküm** (13) **yā bení ādeme en lā ta'budü's-şeytān innehü leküm 'adüvvün mübín** ya'nı maħşer ehli birbirinden (14) seçildüğinden soñra Ĥağ Te'ālā kāfirlere ve münāfıqlara ħiṭāb idüp serzeniş birle diye kim (15) ben size bundan ilerü kitāb gönderüp ħaber virmedim mi kim siz şeytāna muťi' olmayasız (16) bu āyetde Ĥağ Te'ālā muťi' olmağlığı ṭapalamağlığı lafzıla beyān kıldı İbni 'Abbās eydür rađıyallāhu 'anhümā (17) her kim bir kimseye muťi' olsa ol dirse anı ṭutsa aña ol aña ṭapmış olur ya'nı ey ādem (18) oğlanları ben size ahd idüp dimedüm mi ki şeytāna muťi' olmañ ki ol şeytān (19) sizüñ āşikāre düşmenünüzdür dimedüm mi **ve eni' budüni ħāzā şırāṭün müstaħím** (20) ya'nı beni birleñ ve baña muťi' oluñ ki ṭoğrı yol tevħíd yoludur ve ol yola girenler eglenmedin (21) şapmadın cennete ulaşurlar ulu sa'ādet bulurlar ve daħı buyurdı **ve leğad 'azalle minküm cibillen** (22) **keśíran efelem tekünü ta'kilün** ya'nı ol şeytān be-dürüstí sizden çok ħalkı azdurdı (23) iki cihānda maħrūmlardan kıldı ebedí helāklige bırağdı şuña nazār idüp 'ağlıla

[12a] (1) bir fehm ider olmaz mısız ki sizden ilerü geçenlere ne işledi tā andan bir 'ibret alup şeytāna muťi' olmayasız (2) selāmet kırtılasız çün ol kāfirleri ve münāfıqları ve 'āşileri sürüp cehenneme ilteler kaçan (3) ṭamu ṭapusına yağın varsalar ol ṭamu ħazinedārlarına irişseler bulara diyeler kim **ħāzihí cehennemü'** (4) **l-leti küntüm tü'adüne işlavhe'l-yevme bimā küntüm tekfürün** ya'nı işbu şol cehennemdür ki (5) siz buña girmeklige dünyede va'delenüp ṭurursız ammā siz anı girçeklemedüñüz şeytāna uyup yalanladuñuz >girin imdi bugün ol cehenneme şol sebebden ötürü ki dünyāda aña inanmayup kāfir olduñuz< (6) ol dünyedeki küfrüñüz 'uķübeti budur kim aña girüp mu'azzeb olasız ve daħı buyurdı (7) **elyevme naħtimu 'alā efvāhihim ve tükellimünā eydihim ve teşhedü ercülühüm bimā kånü**

yeksibūn (8) ya'ní bu kāfirler yarın kıyāmetde inkār idüp diyeler kim vallāhi yā bizüm rabbümüz saña şirk idenlerden (9) degülüz birbirile huşūmet ideler koñşılar ve ehl-i evlād ve kavm kabileleri birbiri üzerine tanuqlık (10) vireler ki bular müşriklerdür bular inkār idüp and içeler ki biz müşriklerden degülüz bes (11) Hāḫ Te'ālā eydür bugün ol gündür ki bularuñ ağızlarına mühür ururuz dilleri sözden qala elleri (12) bize söyleye ve ayakları tanuqlık vire şol nesne üzerine kim dünyāda kesb eylediler (13) şirkden ve ma'şiyetden çün ol kul göre kim kendü a'zāları kendiye tanuqlık (14) virdi 'itāb idüp a'zālarına diye kim iy rahmetden irāḫ oluñ helāklik size gelmesün (15) biz sizi oddan qorumağıçün çalışurız size ne geldi kim kendi helākligüñüze tanuqlık virürsüz anlara (16) diyeler kim bizüm elümüzden ne gelür kamu nesneyi söyleden bizi daḫı söyletdi bes 'āḫl olan (17) bundan mütenebbih olup kendüyi ma'şiyetden çekmek gerek nefesine 'itāb idüp (18) demek gerek kim iy nefis utan Allāh'dan sanmağıl kim sen günāh işlersin seni (19) kimse görmez Hāḫ Te'ālā ḫāzır nāzırdur feriştelere senüñile biledür tanıqların işde bileñde götürüyorsın (20) yarın maḫşerde tanuqlık virecek rüsvāy olırsın rüsvāyılığı añup şimdiden kendüñi (21) dipşür tā ki selāmet qurtılasın ve daḫı Hāḫ Te'ālā buyurdi **velev neşā'u leḫamesnā** (22) **'alā a'yinihim festebeḫu'sşırāḫa feennā yubşırūn** ya'ní eger dilesevüz bularuñ (23) bu gözlerin ol dālālete naḫar kılmāḫdan hidāyete döndereydük ve küfürlerin mahv idüp gidereydük

[12b] (1) bular daḫı ḫarīḫ-ı ḫaḫḫa sebḫat idüp gidelerdi çün bularuñ goñülleri ḫasāvet üzere oldı ve ol küfürleriyle (2) 'amelleri goñüllerine ḫicāb olup ḫapladı ve goñül gözine şirk ḫarañlığı örterdi bular ḫarīḫ-ı (3) hidāyete ḫande giriserler ammā Kelbī eydür biz dilesevüz anlaruñ gözlerin kör ḫılayduḫ ve nitekim (4) goñülleri gözi kör olmışdur tā ki ḫıç yürüdükleri yolu ve oturduḫları yiri görmeyelerdi (5) nitekim Lūḫ kavmin geşt kılduḫ şol vaḫt ki Lūḫ'ı yalanladılar ḫonuḫlarına el uzatmaḫ dilediler ve daḫı (6) buyurdi **velev neşā'u lemaseḫnāhüm 'alā meḫānetihim femesteḫā'ū muḫzyyen velā yerci'ūn** ya'ní (7) eger daḫı dilesevüz bu kāfirleri küllisin ol dālāletden ötürü şüretlerini mahv idüp ḫaşa döndereydük (8) şöyle yirlü yirinde ḫalalardı ki bedenlerinde cān ḫalmayaydı ne ilerü varmaḫa ḫāḫatleri (9) yiteydi ne girü varmaḫa ve eger dilesevüz yā Muḫammed senüñ bu kavmuñi küllí şüretlerini ḫoñuza (10) maymuna döndereydük nitekim Mūsā kavmiyle 'işā kavmin dönderdük tā ki varmaḫa gelmege (11) ḫāḫatleri ḫalmadı ve daḫı buyurdi **vemen nu'ammirhü nunekkishü fi'l-ḫalkı efelā ya'ḫılūn** ya'ní yā Muḫammed (12) bu kavm 'ömürlerine mi maḫrūr olurlar ve ḫuvvetlerine mi aldanurlar eyle mi şanurlar kim ol 'ömrüñ dükenmesi (13) olmaya ve ol ḫuvvetüñ za'fu ve 'ācizligi⁸⁸ olmaya bizüm ḫoḫ sünnetümüz iledür kim her kimsenüñ (14)

⁸⁸ [ācizligi]

kim 'ömrünü uzun kılavuz 'ākıbet anuñ hilkatini tebdıl tağyır kılvuruz toğrı boynı iki bükürüz (15) kuvvetin zayıflığa ve yigitligin pırlıge döndürürüz bular ol hālleri hiç müşāhede kılmadılar mı ki (16) bir 'aqlıla tedbır idüp bilelerdi kim bu hālleri kıılmağa ol kendiler ma'būd tutunduklarınuñ (17) kudretleri yitmez belki anı işleyen ol ma'būd-ı hağdur ki birdür nazıri yoğdur (18) tā anı fehm idüp birleyerdi helāklik yolından çıkup selāmatlık yolına giderlerdi ve dağı (19) buyurdi ki **vemā 'allemnāhü's-ş'i ra vemā yenbeği lehü in hüve illā zikrun ve qur'ānun mübın** (20) bu āyet dağı ol kāfirlere anuñçün eyidür kim dirlerdi Muğammed şā'irdür ol oğuduğı (21) Qur'an degül ş'i'irdür bes Hağ Te'ālā bu āyeti indürdi buyurdi ki biz ol Muğammed'e (22) ş'i'ir oğretmedük ya aña ş'i'ir indürmedük ve ol Muğammed dağı aña lāyık degildür ki şā'ir ola (23) ve oğuduğı ş'i'ir degüldür ol Muğammed illā bizüm resūlümüzdür ve ol oğuduğı degüldür illā zikrdür

[13a] (1) ya'nı va'z naşihatdür dağı Qur'an'dur ki hağkı bātıldan ve helāli harāmdan beyān kılıcıdur eger (2) eydürlerse kim resūl dilinden ş'i'ir nitekim didi enennebiyyül lā kezib (3) ene İbni 'Abdu'l-Muğtalib ve dağı zıkr olundı kim bir kez sürçüp mübārek ayağı taşa (4) doğundı didi kim **hel ente illā tıba'in demiti ve fi kitābi'lāhi mālāğıyt** eyittiler bes bu ş'i'ir (5) degül midür biz eydürüz bu kelāmlar resūlden ş'i'ir kaşdına gelmedi belki dilinde kelāmidi (6) söyledi ş'i'ire muvāfık düşdi nitekim Kağade eydür 'Āyişe'ye rađıyallāhu 'anhü şordum didüm (7) ki hiç resūlden ş'i'ir geldi mi 'Āyişe didi kim sözlerüñ key kerıhi anuñ kağında (8) ş'i'irdi hergiz ol ş'i'ir oğımadı illā kağdaşum Benı Kağs'ıñ beytin oğurdi anuñ dağı lafzu ve (9) terkıbin ayrıksadurdi Ebū Bekr-i Şiddık rađıyallāhu 'anhü didi ki yā resūlallāh bu beyt böyle (10) degüldür resūl 'a.m didi kim ben şā'ir degülem ve baña lāyık degüldür kim dilümde (11) ş'i'ir ola bundan bunı fehm itme kim ş'i'ir oğımağ muğlak yaramaz ola şol ş'i'ir kim anuñıla (12) teğannı idüp ırlarlar yağūd içinde yaramaz ve bātıl sözler var anı oğumağ harāmdur mezmüm olan oldur (13) ammā ol eş'ār u ebyāt ki va'z naşāyiğ ola ol >ve hağıse muvāfık ola ya Allāh ve resūlini medh itmek ola< ol helāldür mezmüm degüldür belki anı (14) oğumağda şevāb var kağan ki oğıyanuñ murādı ıslāh-ı nefis ola şehvet-i nefis olmaya 'aqlı olanlar (15) bundan çoğ ma'niler idrāk iderler ve dağı bundan şoñra Hağ Te'ālā buyurdi ki (16) **liyünzira men kāne hayyen ve yehıkkā'l-kavlü 'ale'l-kāfirin** ya'nı biz qur'ānı ol Muğammed'e (17) indürdük tā ki ol Muğammed anuñıla qorğuda şol kimseleri kim >anuñ 'aqlı ola ve ta'āte rağbeti ola ve Hağ Te'ālā'nuñ 'ilmiyle hidāyet bulmuş ola ammā Hağ Te'ālā'nuñ azābı vācib oldı şol kağıl ile kim and içüp didi< didi ola Hağ Te'ālā (18) and içüp didi 'izzetüm hağkıçün cehennemı toğduram baña ve resūlüme kāfir olanlarıla bes 'aqlı olan (19) buña nazār kılsuñ ki Hağ Te'ālā buyurdi bu qur'ānı ben anuñçün indürdüm ki Muğammed anuñıla (20) qorğuda

şol kimseyi kim didi ola didi eger murād bu dirlikden işbu gevdede cān olup hareket (21) kılmağisa bu hoş kâfirlerde dağı ve eşekde şığırda dağı var bes bundan murād bu dirlik degüldür (22) belki gönül dirliğidür zırā maqşūd-ı hayāt oldur kim kişi kendüye dünyede āhiretde (23) aşşılı ziyānlu nesne nedür anı fikr ide ziyān olacaq yirlerden şakınup aşşılı nesnelere kendüye hāşıl ola

[13b] (1) kâfirlerde bu añlamak olmadı Haq Te'ālā anları ölülerden saydı gerek kim 'aqlı olan (2) kendüyi bu nesnede kâfirlerden temyız ide 'aqlıla bundan soñra Haq Te'ālā luftı birle teraħhum (3) kılup bu kullarına va'z naşihat kılur tā ki anuñıla 'ibret alup ögütleneler ola ki bir sa'ādete (4) irişeler kim buyurdı **evelem yerav ennā halaqnā lehüm mimmā 'amilet eydınā en'āmen fehüm lehā** (5) **mālikūn** yā Muhammed nazar idüp görmezler mi bu senüñ kavmüñ ki biz bularuñcün kendü kuvvetümüzle (6) ve kudretümüz ve emrimüzle develer şığırlar ve koyunlar yaratduq ki bular anlaruñ küllisine mālik olmışlardur (7) binerler yüklerin ururlar ve etin yirler südin içerler ve yünlerinden evler tonlar idüp geyerler ve dağı buyurdı ki (8) **ve zelle'l-nāhā lehüm feminhā rakūbühüm ve minhā ye'külūn** ya'nı bizüm ol yaratduğumuz en'āmı (9) bulara mu'tı' musaħħar kıldıq ki binüp yük urup nereye dilerlerse sürerler giderler bular baş (10) çeküp andan yıglinmazlar kimisinü boğazlayup etlerin yağların yirler anları dağı bunlara mu'tı' musaħħar kıldıq (11) her ne iderlerse boyun virürler bizüm emrimüzile **velehüm fihā menāfi'u ve meşaribu efelā yeşkürūn** (12) ya'nı vardur bulara dağı ol en'āmdan dürlü dürlü ni'metler nitekim didük binmek ve yük urmaq (13) ve etin yimek ve deve yününden 'abalar idinüp geymek >ve koyun yününden keçeler idüp evler idinmek ve kepenekler idinüp geymek< dağı südlerinden bunca menfa'āt hāşıl (14) olmaq yağ gibi ve kaymaq gibi ve yoğurt peynir gibi dağı nice buña beñzer ni'metler kıldı noldı (15) bulara kim işbu ni'metlere nazar idüp bu ni'metleri bulara yaradı virene şükr idüp anı (16) birlemezler vācibdür bulara kim anı bir bilüp aña şükr ideler ve dağı buyurdı **vetteħazū** (17) **min dūni'llāhi āliheten le'āllehüm yunşarūn** ya'nı yā Muhammed bu senüñ kavmüñ işbu ni'metleri (18) yaradan ma'būdı terk idüp andan artuq ma'būd tutdılar şöyle zann iderler ol ma'būd tutdukları (19) anlara yardum idüp 'azābumuzdan kırtara **lā yeste'ti'üne naşrahum vehüm lehüm cündün muħzarūn** (20) ya'nı hāl budur ki ol zann itdükleri bātıldur anlaruñ kuvvetleri yitmez ki bizüm 'azābumuzu (21) anlardan def' ideler ve dağı bu kâfirler ol tapdukları bütlerüñ leşkeridür ki anlaruñ (22) katına cem' olurlardı kullar hādimler gibi anlar hizmet kılurlar nitekim dünyādā bütler katına hizmete cem' (23) olurlardı yarın kıyāmet güninde dükeli girü 'azābda cem' olurlar bes 'aqlı olan bu āyetler ma'nisinden

[14a] (1) bunu anlamak gerek kim dükeli ni'met aña Allāh'dandır dükeli minnet şükr dağı Allāh'a gerek dağı kimseye (2) minnet itmemek gerek zırā ol saña ni'met viren kişi ortada bir sebebdür anuñ göñli Allāh ıudreti ıabzasındadır (3) nice dilerse döndürür bes ol saña virilen senüñ rızkuñdur tã vaqt yitince anuñ ıatında emānetdür (4) kaçan vaqt yitse Haı Te'ālā anı bir nesneye muhtāc ıılır ve anuñ göñline eyle bıraıur ki (5) ol nesneyi saña virmeyince ol hācet yirine gelmez bes ıār nāıār anı saña virür ammā virdüren (6) Haı Te'ālā'dur eger aña dağı bir du'ā ıılırsañ ol dağı senden aña 'aıadur ševāb issi olursın (7) ammā saña ol du'ā ıılıp minnet ıılmaı anuñün vācib degül belki Allāhün ıılmaı vācibdür ki mün'im-i haıııı (8) oldur bundan Őoñra dönüp Haı Te'ālā resülinüñ hātırın tesellı ıılmaııün buyurdı ki **felā** (9) **yehzunke ıavlühüm innā na'lemu mā yusirrüne vemā yu'linün** ya'nı bu kāfirlerüñ seni inkār (10) idüp yalanladuıları ğuşşaya bıraımasunuñ biz bunlaruñ senünile gizlü āşıkāre nice 'adāvet ıılduıların (11) bilürüz tız ola ki anlaruñ intıkāmın anlardan alavuz ve dağı buyurdı **evelem yere'l-insānu ennā halaıñnāhu** (12) **min nuıfetin feizā hüve haşımun mübın** ya'nı görmezler mi bu kāfirler ki biz buları bir ıatre sudan yoıiken (13) nice var ıılduı Őimdi gelüp girü ıopmaıa inkār idüp āşıkāre huşümet ider dimişler kim (14) bu āyet Übey ibni Hālef haııında indi ki bir ıürümüŐ süñüıi >alup resül 'a.m ıatına geldi didi kim yā Muıammed işbu ıürümüŐ süñüıi< kimün elinden gelür ki dirıüre (15) bes Haı Te'ālā kendü ıudretin izhār itmekıün bu āyetleri tenbıhün buyurdı ki bunuñıla (16) 'ıbret idüp añlayalar ki yoıiken bir ıamla sudan var eyleyen kādirdür ki yoı itdüıinden (17) Őoñra girü var eyleyen bes ol kāfirlerüñ huşümetin beyān ııldı ki ba'se inkār (18) idüp hüccet ııldı **ve ıarabe lenā meşelen ve nesıye halıahu kāle men yuııı'l-ııāme vehıye ramım** (19) ya'nı ol kāfir anı Übey ibni Hālef bizüm ıudretümüze inkār idüp bize mişl ıurb ider ki işbu (20) ıürümüŐ süñükleri kim dirıürür hiç kendünüñ yaraduluıına naıar ıılmaz kim andan (21) bir 'ıbret alup añlaya anı unıtmıŐdur fıkr idüp hātırına bıraımaz ve dağı buyurdı (22) **ıul yuıııhellezi enşe'ehā evvele merrah ve hüve bıküllı halıın 'alım** ya'nı eyit yā Muıammed (23) ol saña hüccet iden kāfire kim ol ıürümüŐ süñükleri girü diriltmeıe kādirdür

[14b] (1) ol pādıŐāh ki evvel def'ada seni yoıiken var ııldı >ol senüñ evvel yoıiken var ıılmaııııa dağı 'alımdür< dağı 'alımdür bular seni girü nice ıaparmaıııııı (2) dağı bilür 'alımdür ve dağı buyurdı ki **ellezi ce'ale leküm mine'ş-şeceri'l-aıııari nāran feizā entüm minhü** (3) **tükıdün** ya'nı eyit yā Muıammed ol süñükleri dirıldür Şol pādıŐāh kim tāze aıaıılardan size (4) od yaratdı ki anuñıla yaıup menfa'at dutarsız Kelbı eydür dükeli aıaıılardan od dutar (5) saıııııı ammā 'unnāb aıacı od dutmaz andan ötürüdür ki kāfirler anuñ üzerine bez dökerler ya'nı (6) dimek olur kim ol hālııı ki aıaııda od saıııııı kādirdür ki sizi girü dirıüre ve

dağı buyurdu (7) **eveleysellezî haleka's-semāvāti ve'l-arza bi kâdirin 'alā en yehluḳā mišlehüm** ya'nî ol yirleri gökleri (8) bu 'azametile yaratmağa kâdir olan aña kâdir degül mi kim bularcılayın taşvîr idüp âhiretde girü (9) dirgüre ya'nî kâdirdür dirgürür dimek olur nitekim buyurdu **belā vehüve'l-haleḳu'l-'alīm** (10) ya'nî belî kâdirdür ol Allāh girü dirgürmege ki ol yaratıcıdur yaratmaḳlığı key bilici pâdişāhdur (11) ve dağı buyurdu ki **innemā emruhu izā erāde şey'en en yeḳüle lehü kün feyekün** ya'nî (12) ol hâliḳuñ hükmi yaratmaḳdan neyi dilerse budur kim ol diye hemān ola belki hiç ol (13) dimek dağı hâcet degül hemān diledügünleyin ol vücūda gelür ammā bugün didügi (14) bize tizcek yaratmaḳlığı aňlatmaḳıçündür bilevüz nice tiz yaradur ve dağı buyurdu **fesübḫānellezî** (15) **biyedihî melekūtu külli şey'in ve ileyhi türce'ün** ya'nî siz tenzih idüp arlñ ol pâdişāh (16) ki dükeli nesnenüñ yaratmaḳlığı ve dükeli nesnenüñ hâzíneleri anuñ ḳudreti elindedür dükeli (17) nesneye kâdirdür ve ölümden soñra dönüp varacaḳuñuz andan yañadur ki her biriñüze (18) 'amelüñüze göre mükāfāt kılsar kimine fazlıla kimine 'adlile ki anuñ hükminde hayf (19) zılm yokdur İmām-ı Ebü'l-Leyś eydür raḫimehullāh Ebiyy ibni Ka'b rivāyet kıldı resülden ki (20) resül buyurdu ki her nesnenüñ gönli var Ḳur'an'ıñ gönli yāsın süresidür her kimse (21) kim yāsın süresin oḳusa murādı andan Tañrı rızāsı olsa ol kişi yarlıḡanur dağı cemî' (22) Ḳur'an'ı on iki kez oḳumuşça aña şevāb yazılır ve dağı ḳanḳı müsülmān kim cān nez'ine gelse ve anuñ (23) ḳatında yāsın süresi oḳunsa Ḥaḳ Te'ālā'nuñ her ḫarfine on ferişte göndere geleler anuñ ileyinde şaf tıutup

[15a] (1) turalar anuñçün raḫmet dileyüp yarlıḡanmaḳ ḫaleb ideler anuñ cānı ḳabz olunca bile hâzır olalar (2) ve yumaḳda ve def' itmekde ve cenāzesin götürüp namāz kılmāḳda bile hâzır olalar ve dağı melekü'l-mevt anuñ (3) cānın ḳabz itmeye tā uḫmaḳ Rıdvān'ından biri gelüp uḫmaḳ şarabından içürmeyince henüz dağı döşeginde (4) yaturken andan melekü'l-mevt rüḫın ḳabz eyleye tā ḳanmışla âhirete gide ve sinlede ḳanmışla (5) yata ve girü ḳopıcak ḳanmışla ḳopa ve ḫisāb vaḳtında ḳanmış ola hiç bir peygamberüñ (6) ḫavzından içmege muḫtāc olmaya tā aña degin ki ḳanmışla uḫmağa gire Ḥaḳ (7) Te'ālā'dan dilerüz ki bu ḳanmaḳlığı cümle mü'minlere luḫf birle müyesser kıla inşāl'lahu te'ālā (8)

2. Sûretü's-Şaffāti Mi'ete Şemānüne Āyāt ve Hiye Mekkiyye

(9) bi'smillāhi'r-raḫmāni'r-raḫīm (10) Ḥaḳ Te'ālā buyurdu ki **ve's-şaffāti şaffan** İbni 'Abbās raḳıyallāhu 'anhüma Ḥaḳ Te'ālā (11) feriştelere şafına and içer nitekim mü'minler şafına and içer namāz içinde ya'nî ol feriştelere şaffi (12) ḫaḳḳıçün ba'zılar dimişler kim ḫarbde ḡāziler şaffi ḫaḳḳıçün yāḫūd mescidlerde cemā'at (13) olup şaffıla namāz kılanlar ḫaḳḳıçün yāḫūd ḳıyāmetde tıurıcak ümmetler şaffi ḫaḳḳıçün fi'l-cümle (14) bu āyette ḫā'atde şāf tıutmaḳlığıñ

faziletine işâret kıldı nitekim resûl hadîsinde (15) bunun faziletine çok hadîs şahîh olmuşdur eger bu şaffuñ fazileti olmasa Hâk Te'âlâ (16) 'azameti birle and içmeyeydi zîrâ and içilmez illâ bir nesneye kim ol and içilen kıtında ol 'azîz (17) şerîf ve dağı buyurdı **fe'z-zâcirâti zecran** ya'nî ol ferîştelere haqqıçün ki âdem oğlanları (18) üzere müvekkel olup anlardan şerleri men' iderler ve dağı dimişler kim şol kitâblar haqqıçün (19) ki gökden indirilmişdür Hâk Te'âlâ kılların günâhlardan men' itmeğiçün ve dağı buyurdı **fe't-tâliyâti (20) zikran** ya'nî Cebrâ'il haqqıçün ki Tañrı kelâmın peygamberlere okıdı ve bir niçeler dimişler kim (21) bundan murâd şol mü'minlerdür ki Kır'ân okurlar ve dağı buyurdı **inne ilâheküm levâhid** (22) Mücâhid eydür bularuñ küllisine Hâk Te'âlâ kısem itdüğinden murâd kendünüñ vağdâniyyetin işâret (23) kılmığıçündür keenne-hu Hâk Te'âlâ dir ki ferîştelere mü'minler şaffı haqqı tâ'at içinde ve bulutlar ferîştelere haqqı

[15b] (1) yirin ve günâhlardan yıgıcı kitâblar haqqı ve okuyan mü'minler haqqı haqqıkat bilüñ kim (2) rabbüñüz ve hâlikuñuz ve râzıkuñuz birdür kim anuñ şerîki yokdur ve nazîri yokdur ve dağı buyurdı (3) **rabbî's-semâvâti ve'l-arzi vemâ beynehümâ ve rabbü'l-meşâriğ** ya'nî sizüñ rabbüñüz oldur kim (4) gökleri yaratdı ve yirleri yaratdı dağı yir gök arasında ne ki mevcûdât var anı yaratdı dağı (5) her gün güneşi toğduğı maşrıqları ve tulunduğı mağribleri yaradan sizüñ rabbüñüzdür ve dağı buyurdı (6) **innâ zeyyenâ's-semâ'a'd-dünya bizîneti'l-kevâkib** ya'nî biz sizüñ ol rabbüñüzüz kim dünyeye gögünü ıldızlarla (7) bezedük gice kırañusunda size çırâğ ola ve şu'le vire anuñıla yoluñuz añlayasız helâk olıcağ ve (8) ziyân olıcağ yirlerden şakınasız İbni 'Abbâs'dan eyle rivâyet olmuşdur kim bu yılduzlar (9) gökde şol kındil gibi aşılmışdur ve ba'zılar dimişler kim şol tahtaya ekseri kıçılmış gibi (10) göge berkinmişdür anlara şu'le virür ve dağı buyurdı ki **ve hıfzan min külli şeytânin** (11) **mârid** ya'nî sizüñ oldur kim yılduzları göge zînetiçün ve size çırâğ olmağıçün (12) yaratdı ve hem dağı gökleri şağlamağıçün yaratdı her şeytândan ki kıuvvetlüdür kıtı şer kışidür (13) ki anlar kıçan göge kıçmak isteseler ferîştelere anı ol yılduzlar şu'â'ından od alup anları (14) atarlar ve dağı buyurdı **lâ yessemme'üne ile'l-melâ'i'l-a'lâ ve yukzefüne min külli cânibin duğuran** (15) ya'nî bu şeyâtinleri odıla atup kıomadıkları andan ötürüdür kim bular kıcup ol Hâk (16) Te'âlâ'nuñ hükümlerin yazıcı ferîştelere kılak kıtup diñleyüp haber alalar ki yir yüzinde ol kendülerüñ (17) dostlarınıñ arpacılar ve şuya kıacılar ve müneccimlerdür anlara haber virüp halk içine fitne bırağalar (18) bular göge uçmak isteseler bular gögüñ her kıarafından odıla atılurlar serkıup hor almağıçün nitekim (19) müselsel rivâyetdür İbni 'Abbâs'dan rağıyallâhu 'anhümâ eydür vağtlarda bir gün resûl aşğâbından biri (20) cemâ'atile oturmuşdı nâğâh bir yılduz atıldı şu'lelendi resûl didi ki yâ aşğâb kıçan (21) işböyle olsa siz buña ne dirsiz didiler

ki yā resūlallāh biz eydürüz ki bir ulu kişi ölmekliginden ‘alāmetdür (22) resūl buyurdı ol atıldığı kimsenüñ ne ölümüçündür ne dirliği çün ammā kaçan Hāk Te‘ālā bir hükm (23) eylese anı işidüp ‘arşı götüren feriştelere tesbîh iderler ve yedinci gök feriştelere ‘arş feriştelere

[16a] (1) dirler kim yaratumuz ne hükm eyledi anlar bulara haber virürler tā ki her gök ehli birbirine haber alurlar (2) tā aña degin ki haber gelüp dünyā gögine ine bu cinler şeyātınler dağı dilerler kim çıkalar ol (3) haberden haber uğurlayalar feriştelere anı tıyarlar odıla atarlar ammā ben gelmezden evvel çıkup ol (4) haberden alup dostlarına haber virürlerdi ve ol hāk haber üzerine nice ziyāde yalanlar katarlardı (5) halkı fitneye bırakmağıçün lakin şimdi yolları kaṭ olunmuşdur çıkmağa mecāl bulmazlar odıla (6) sürerler ve dağı buyurdı **velehüm ‘azābün vāşib illā men ḥaṭife’l-ḥaṭfete fe etbe’ahü şihābün śākib** (7) ya‘nı bu şeyātınlere haber almak yokdur ol melā-yı a‘lādan ki ‘arş feriştelere lakin şol (8) feriştelere tıymadın uğurlayın çıkup gök feriştelere haber kaptıklarıdır anı dağı tızcek feriştelere (9) tıyup girü ardınca od yitürler anı yaqarlar āhiretde dağı ol şeyātınlere ‘azāb-ı dāyim vardır (10) nihāyet bulunmaz şihāb diyü luğatda aḳ nesneye dirler ki nūr ola śākib yıldarıcı (11) nesneye dirler maḳşūd bundan ol oddur ki şeyātına atarlar ve dağı buyurdı ki **festefthim** (12) **ehüm eṣedü ḥalḳan emmen ḥalaḳnā** ya‘nı yā Muhammed şor bu Mekke ehline girü kaptımağa inkār iderler (13) haber virüp taḳrİR kılsunlar buları öldükden şoñra girü yaratmaḳmu kaṭı düşvārdur bize yoksa (14) hiç evvel yoğıken var idüp yaratmaḳ mı kaṭıdır ve dağı buyurdı **innā ḥalaḳnāhüm min ṭinin lāzib** (15) ya‘nı fikr idüp görmez mi kim biz bularuñ aşlını ki Ādem’dür bir yapışık balçıḳdan yaratduḳ bular (16) külli anuñ neslidür bular ol balçıḳ içinde kaṭıyidi bundan nite ‘ibret almazlar inkār iderler ve dağı (17) buyurdı ki **bel ‘acibte ve yesharüne ve izā zükkirüne ve izā raev āyeten yesteshirün** (18) ya‘nı yā Muhammed belki sen ‘aceblersin ki saña gökden vahy indür[ür]ler bu kāfirler anı işidüp seni (19) maşharaya alurlar sözüñi yalanlar ve dağı kaçan bulara v‘az idüp önlerinde vāḳi‘ olacaḳ ḥālleri añdursañ (20) bular anuñla öğütlenmezler ve kaçan senüñ peygāamberligüñ⁸⁹ gerçeklemekiçün bir nişān göstersevüz ay iki pāre (21) olmaḳ gibi bular anı görürler maşharaya alurlar ve dağı buyurdı **ve ḳālū in ḥazā illā in sihrü mübín** ya‘nı (22) dirler kim bu olan ‘alāmet degüldür illā āşikāre sihirdür cāzulıḳdır ve dağı girü kaptımağa inkār idüp (23) dirler ki **eizā mitnā ve künnā türāben ve ‘izāmen e’innā’l-meb‘ūsüne eve aba’üne’l-evvelün** ya‘nı

[16b] (1) biz ölsevüz kaçan ḳuru süñük ḳalsavuz ya‘nı biz girü mi dirilüp ḳopavuz bizden ilerü geçen atalarumuz dedelerümüz (2) girü mi ḳoparlar hiç bu ‘aḳıl kaḳbul idecek nesne

⁸⁹ [peygāamberligüñ]

degül bes Hâk Te'âlâ buyurdi **kul ne'am** (3) ve **entüm dâhîrüne feinnemâ hiye zecretün vâhîdetün fe izâhüm yenzurün** ya'nî eyit yâ Muhammed belî girü qoparsız (4) bu hâletde ki siz hođ zelîl olunup ol qopmaqlıgıñuz mevķüfdur bir sayhaya kim ol şür (5) çalınmağdur muhtâc olmaz ki bir dağı çalina nâgâh ol bu hâlâyık küllisi sinlerinden çıkuban göge (6) nazâr ideler göreler ki ol gök nice tağyır oldu ve yire nazâr kırup göreler ki nice dönderildi (7) çün ki ol girü qopdukların gözile mu'âyene göreler inkârları getrilüp ol resüllerinüñ (8) sözlerin añalar ki bulara dirlerdi elbette girü qopmaq hağdur bular aña inanmayup maşharaya alurlardı (9) ve **kalû yâ veylenâ hâzâ yevmü'd-dîn** ya'nî bu kıyâmete inkâr idenler ey vay bizüm helâklügümüze ki (10) işbu gün cezâ ve hisâb günüdür ki ol resüller dirdi biz inanmazduğ uş bu kez ne ki itdük (11) bulısaruz ol añların üzerine müvekkel olan ferîştereler anlara cevâb virüp diyeler **hâzâ yevmü'l-feşli'** (12) **l-lezî küntüm bihi tükezzibün** ya'nî bu gün ol faşl-ı kazâ günüdür kim size haber virürlerdi (13) siz bitiyi yalanlarduñuz dürlü dürlü hüccetler getirüp inkâr iderdüñüz bes mü'min 'alâmetleri budur ki (14) bu 'ayetleri haţırına bırağup ol vâkı' olacağ günüçün i'tikâdın muhkem kırup anuñ yarağında ola (15) kâfirler gibi va'z naşîhat işidicek maşharaya alup inkâr kılmaya ve aña öğüt virenleri düşmen tutmaya (16) aña kâfirler dilile ve gönülle inkâr iderlerdi ammâ mü'minlere inkâr fi'liledür kim işidicek (17) dilile hağdur dir ammâ 'amele gelicek sözün muhâlif işler ya'nî bir işler işler ki hiç âhirete i'tikâdı (18) olanlar işine beñzemez ne'üzübillâh bu dağı maşharaya tutmağdur ki işde hağ diye döne anuñ hilâfin işleye (19) bu hođ mağz-ı münâfıklığdur münâfıklar yiri şamunuñ eñ aşağında olısar ve dağı hağ te'âlâ haber virdi (20) **uhşürullezîne zalemu ve ezvâcühüm ve mâ kânû ya'büdüne min dūni'l-llâhi fehdühüm ilâ şırâti'** (21) **l-cahım** ya'nî Hâk Te'âlâ kablınden nidâ olına kim sürüñ cem' eyleñ şol kimseleri ki kâfir oldılar (22) ve dağı anuñ emsâllerin ve mu'âvinlerin ve dağı şol şeyâţinleri kim buları iğvâ idüp azdurdı (23) ve ol ma'bûdlarınuñ Allâh koyup aña şaparlarıdır sürüñ iltüñ buları küllisin ol cahım şamusu yolına

[17a] (1) çün ol 'azâb ferîştereleri sürüp cahıme ilteler Hâk Te'âlâ bir ferîşte viribiye gele ol 'azâb ferîşterelerine (2) Hâk Te'âlâ'nun bu haberin degüre kim buyurdi ve **kıfuhüm innehüm mes'ülün** ya'nî Hâk Te'âlâ buyurdi ki (3) buları şurguruñ ki bular şorulsalar gerek şundan ki kelime-yi tevħîdi terk itdiler peygamberümüzi yalanladılar (4) kitâb viribidüm inanmadılar çün bular anda habs olup su'al olanlar 'âciz olup mütehayyir qalalar (5) Hâk Te'âlâ kablınden bulara dinile ki **meleküm lâ tenâşarüne bel hümü'l-yevme müsteslimün** (6) ya'nî ne oldu size kim birbiriñuze yardım idişmezsiz ve birbiriñüzden bunu def' itmege sa'y itmezsiz (7) siz dünyede bâţıl hüccetlerle kendiñüzden def' itmege yardımlaşduğıñuz gibi

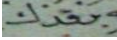
belki anların nuḫki tutulup (8) baş aṣaġa biraġup zelil münkād ola nitekim Haḫ Te'ālā buyurdu ve **aḫbele ba'zūhüm 'alā ba'zin** (9) **yetasā'elūn** ya'nı birbirine karşı olup huṣūmetile şoruşalar kiçileri ulularına diyeler kim eger (10) siz olmasañuz biz ol resüllere uyarduġ⁹⁰ bizi siz men'eyledüñüz gelüñ imdi bu 'azābdan bizi ırtaruñ (11) yaḫūd biraz 'azābumuzı siz aluñ ol uluları diyeler kim eger bize hidāyet virilse sizi daḫı delālet (12) iderdük Őimdi dükelümüñ bu 'azābda berāber gerek ıatlanalum gerek ıatlanmayalum bize ıurtulacaġ yir yoġ ve daḫı (13) ol puta ıapanlar bütlerine diyeler dünyede size anuñün ıaparduġ bu kez bu azāblardan bizi ıurtarasız (14) ol bütler daḫı söze gelüp diyeler ki bizüm ne sizden ḫaberümüñ vardı ne ıapduġuñuzdan biz bir cānsız (15) nesneyidük kimümüñ altından kimümüñ ġümüñden bir nicümüñ demürden ve ıaşdan ve aġaçdan ġözümüñ (16) ġörmez dilümüñ söylemez bizden size menfa'at neydi ki ıaparduñuz bizārduġ sizüñ bize ıapduġuñuzdan (17) biz sizi da'vet idüp gelüñ ıapuñ dimedük bizi size ma'būd düzen Őeyātinlerdi sizüñ ma'buduñuz ḫaḫıkatde (18) anlardur ki anların iġvāsına uyduñuz varuñ sizi ol Őeyātinler ıurtarsun hepsi bu kez Őeyātinile (19) huṣūmet kılalar ol daḫı diye kim benüm elümden ne gelür üzerüñüze kılıç çomak tutup işletmedüm ġöñlüñüze bir (20) vesvese biraġurdum hemān uyarduñuz ol resüllerüñüz daḫı nice ḫaḫ ḫaberler virürlerdi aña nite uymaduñuz (21) hiç beni melāmet kılmañ varuñ kendüñüzi melāmet kılıñ ki Őoñuñuzı fikr itmedüñüz bu belāya mübtelā (22) olduñuz varuñ ne size mededüm var ne sizüñ baña mededüñüz ve daḫı buyurdu **ḫālū inneküm küntüm te'tünenā** (23) **'ani'l-yemín** ya'nı ol za'ifleri ḫavilerine ve kiçileri ulularına diyeler kim siz bizi ḫaví ḫileleriyle gelürdüñüz

[17b] (1) 'amellerümüñi bize ġökçek ġösterdüñüz dín budur dirdüñüz ḫaḫı bize bāḫıl ġösterüp bāḫılı ḫaḫ ġösterdüñüz (2) biz za'iflerdük sen bizüm üzerümüze ḫaviler ġāliblerdüñüz elüñüzden ıurtulmaġa çāremüz yoġdı (3) sizüñ sebebüñüzle biz uş mübtelā olup ebedí 'azāba uğraduġ ammā Ḳutbí eydür bu sözi ol Őeyātinlerüñ (4) müşrikleri diyeler ki sen bizüm Őaġumuzdan geldüñüz bu kelāmuñ ḫaḫıkatı aña iřāretdür ki iblís merdüd (5) olduġı vaġt and içüp didi ki ben bularuñ senüñ 'izzetüñ ḫaḫıçün saġlarından gelem Őollarından (6) gelem öñlerinden gelem ardlarından gelem sen bularuñ çoġunu Şükr ideceklerden bulmayasın tefsír ehli (7) dimişler kim Őeytān Őaġından geldüġi budur kim evvel dín ıarafından gelür bāḫılı aña ḫaḫ ġösterüp (8) ḫaḫı bāḫılıla örte ıor ve Őolından geldüġi budur nefis ārzularına uymaġı ḫoř ġösterür ve ardından (9) geldüġi budur kim onu dervişligile ıorııdur Őoñında ıalan ehl-i beytinüñ ve oġlancuġlarınıñ derviş (10) olup aç ıalalar diyü ḫavm ḫabileden keser bulara nesne virdürmez zekāt daḫı men'itdürür ve öñinden (11) geldüġi budur kim

⁹⁰ Kelimenin metindeki imlāsı biçimindedir.

āhirete inkār itdürür çamu yokdur ve uçmak yokdur dalālete birağur çün ol (12) müşrikler ol çarınlerine bu çaberi diyeler anlar dağı bulara nitekim Haç Te‘ālā buyurdu cevāb vireler (13) **çalū bel lem tekūnū mü‘minin** ya‘nı diyeler kim evvelden haç üzere degüldüñüz ki biz size anı (14) telbıs idüp haçdan men‘ ideydük **ve mā kāne lenā ‘aleyküm min sulţānin bel küntüm çavmen tağın** (15) ya‘nı diyeler kim bizüm sizün üzeriñüze salţanatumuz yoğıdı kim elbette cebr idüp diler dilemez size ol (16) işi işledeydük belki siz bir azğun gümrāh çavmidüñüz bizüm ne suçumuz vardur **fe haçça ‘aleynā çavlü** (17) **rabbınā innā lezā‘ikün** ya‘nı vācib oldı bizüm küllimüz üzerine ol rabbümüz çavli kim iblıs didi (18) elbette ben cehennemi çoldurısarın senüñile ve dağı saña uyanlaruñ küllisiyle bes çün ol iblise uyduç (19) elbette haç oldur kim od içinde ol ‘azābları çatavuz ve dağı buyurdu **fe ağveynāküm innā künnā** (20) **ğāvın** ya‘nı ol kāfirleruñ uluları ol kiçilerine diyeler kim biz sizi hidāyet yolından azdurup (21) dalālete biraçduç⁹¹ biz dağı sizçileyin azğun olduç bes Haç Te‘ālā bularuñ haçında buyurdu **fe innehüm** (22) **yevme‘izin fi‘l-‘azābi müşterikün** ya‘nı bu kāfirleruñ ve bu şeytānlaruñ azanı dağı azdıranı dağı (23) od içinde ‘azābda bile şerik olurlar çiyāmet güninde ve dağı buyurdu ki **innā kezālike nef‘alü**

[18a] (1) **bi‘l-mücrimın** ya‘nı bizüm mu‘āmelemüz ‘aşilerle işböyle olısar bilgil imdi iy ‘azız bu geçen āyetler ma‘nisinden (2) bu fehm olunur ki ‘aklı olan bir kimseyle muşāhib olmamak gerek kim anuñ şöhetinden anuñ dınine (3) ve āhiretine çarār ola çayr olmaya ve cehd ide kendü dağı şalāh üzere ola ve Tañrı çulları dağı (4) zırā ma‘lüm oldı ki azanlar hāli ve azduranlar cehennemde ‘azāba mübtelā olmaçdur (5) uçmaçdan ve dıçardan maçrüm olmaçdur bes oñan ve oñduran kişi uçmaçda Haç Te‘ālā çonşulıçında ebedı (6) sa‘ādete uğrayup ‘azābdan necāt bulur ammā bu çalçuñ ekşer oñmağı ve azmağı dağı ‘ālimler ucındadır (7) Haç Te‘ālā bu çullarınuñ intiçāmin bulardan çomaya ala ki bular küllisi ulusı kiçisi it gibi dünyāya çarış (8) olup çālimler ‘avānlar çapusın çavāf iderler ‘ālim ki va‘ç naşihatıçün işlāh-ı nefis içün ve kesb-i (9) āhiretiçün ve muçabbetullāh hāşıl itmegiçün gelmişdür anı ‘izz-i dünyāya çalç içinde çürmet bilüp manşıb hāşıl (10) çılmağa ālet çıldılar şol şanā‘at ehli gibi kendi ‘ilme çizmetkār olacağıken ‘ilmi kendülere çizmetkār (11) çıldılar zinhār ‘aklı olan şimdiki zamāne ‘alimlerinüñ şöhetinden şol yalandan çaçar gibi çaçmak gerek (12) belki bulardan dağı artuç çazer çılmaç gerek yalan ağısı dünyā çaytın fevt ider ammā bularuñ şöheti (13) ve sözleri ağısı çaytı ebedı fevt ider ne‘üzübillāh bes çirü Haç Te‘ālā buyurdu innehüm **innehüm kånū** (14) **izā kile lehüm lā ilāhe illellāhu yestekbirün** ya‘nı bu kāfirler od ‘azābında ebedı mübtelā olduçları (15) andan ötürüdür ki dünyede ol

⁹¹ Kelimenin metindeki imlāsı biçimindedir.

resüllerümüz bulara dirlerdi ki gelün Hâk Te'ālā birliğine ikrār idüp (16) lâ ilāhe illallāh diñ bular tekebbür idüp ol kelimededen yüz döndürürlerdi nitekim Hâk Te'ālā buyurdi **ve** (17) **yeķülüne e'innā letārikū ālihetinā liķā'irin mecnūn** ya'nı ol 'inādlarından ve kibirlerinden (18) dirlerdi ki biz ma'būdlarumuz 'ibādetin ķoyalum terk idelüm bir ķā'ir delü sözine mi uyalum bes 'āķibet (19) ol fi'lleri anları anuñ gibi 'azāba giriftār kıldı bes mü'min olan gerek kim Allāh zıkrin itmege ululanmaya (20) dāyim dilinde Allāh zıkrin 'ibādet kıla tā ki Hâk Te'ālā anı rahmetle añup kendü ķurbın hāķıl kıla (21) ve Allāh yolında sa'y idüp resūlinüñ sūnnetile 'amel eyleye kāfirler gibi bātıł hüccetler ve ķurik 'özürler idüp (22) dimeye ki atalarumuzdan göre geldüğümüz 'ādetleri ķoyalum bir tarıķ daķı mı dutalum bu daķı ķeķāvet (23) eđeridür delil-i sa'ādet degül ve daķı buyurdi **bel cā'e bi'l-hāķķı ve ķaddaķa'l-mürselin** ya'nı bizüm ol

[18b] (1) resūlümüz bulara getürdügi hāķdur ki ol ķur'āndur daķı kelime-yi tevħiddür ve ne ki dilinden beyān kılıp (2) haber virür cemı' hāķdur ve daķı bundan ilerü gelen reşüllerümüz hāķdur gerķekdür anda gümān yokdur (3) ammā siz iy kāfirler zālimler anı yalanlayup inanmadugunuz ve 'inād idüp muķı' olmadugunuz budur kim **inneküm** (4) **lezā'ıķu'l'azābi'l'alim** ya'nı siz elbette bir 'azāb dadısansız ki anuñ vecı'ı ve belası key incidicidür (5) bu 'ināduñuza sebep oldur ve daķı buyurdi **vemā tuczevne illā mā küntüm ta'lemūn** ya'nı cezālanmazsız (6) āhiretde illā şol şirkünüz ve küfrünüz ve ma'şiyetünüz sebebiyle dünyede anı kesb itdünüz soñra Hâk Te'ālā mü'min (7) muķı' kılları istiśnā kılıp kāfirlerden seķüp ķıkardı buyurdi ki **illā 'ibādallāhi'l-muħleşin** (8) ya'nı bu kāfirler 'azābından ķurtulmaz illā Allāh'uñ şol kılları kim anlaruñ gōñülleri şirkden küfrden (9) pāķ olmışdur ve tā'atleri riyyādan hālāş olmışdur ve daķı buyurur **ülā'ike lehüm rızķun ma'lūm** (10) ya'nı bu muħliş kıllar bulara hāzır ola devām üzre rızķları ki hiç eksilmesi olmaya bes girü ol (11) rızķı beyān idüp buyurdi **ve fevāķih ve hüm mükremūn** ya'nı ol rızķ ma'lūm envā' yemişlerdür ki (12) şekli muħtelif lezzeti muħtelif biri birine beñzemez hiç bir vaķt ķaķ' idüp vaķtı geķer degül ki bulunmaya (13) bular ol yemişlerden yiyeler bu hāletde ki Allāh ķatında mükerrrem ve mu'azzez olup tena'um kılılar ki soñında (14) ihānet olmaya ve daķı ol rızķ ne yirdedür anı daķı beyān kılıp buyurdi ki **fi cennāti'n-na'im** (15) **'alā sürürin müteķābilin** ya'nı ol elvān yemişler şol bostānlar içindedür ki gāyet gereklüdür görücek (16) gözler sevinü düşerler bu hāletde ki ol muħliş kıllar taħtlar üzere birbirine ķarşı oturup soħbet (17) kılılar ve daķı buyurdi ki **yüķāfu 'aleyhim bi ke'sin min ma'inin beyzā'e lezzeti'ş-şāribin** (18) ya'nı ol hizmetķarları bularuñ üzerine tūtalar ellerinde tolu ķadeħler tölmişdur ol hāmirden ki (19) tūrmaz aķar tāhir pāķ çeşmeden levni aķ içenlere lezzet virüp

ārzūlarını yirine götürür ve daḥı (20) buyurdu **lā fihā ḡavlün velāhüm ‘anhā yunzefün** ya‘nı şunun gibi ḥamir ki onda baş ağrıtmak (21) ve bir nefse ḥoş gelmeyecek ve incitecek nesne yok ve içenlere günāh yok ve ‘aḳılların daḥı gidermez (22) ve daḥı ne kadar içerlerse dūkenmez ve bular içmek ile anda melūl olmazlar ve daḥı buyurdu **ve ‘indehüm** (23) **ḳāşıraṭü’t-ṭarfi’ın** ya‘nı ol muḥliş ḳatında şol ḥūriler olalar ki gözlerinüñ nazārın kendi ciftleri

[19a] (1) üzerine ḳaşır idüp ḳāni‘ olmışlardır daḥı bir kimseye göz atup nazār ḳılmazlar ve anlarıñ gözleri ḡāyet (2) görklüdür ki ḳarası key ḳaradur aḡı key aḳdur ve gözleri büyükdür ve daḥı anlarıñ vaşfinda buyurdu ki (3) **keennehünne beyzun meknün** ya‘nı ol ḥūriler aḳlıḡı keenne-hu deve ḳuşı yumurdasına beñzer kim issiden (4) şovukdan gizlenüp el irişmemişdür bu kelām Ḥaḳ Te‘ālā ‘Arab ḳā‘idesi üze indürmişdür zırā ‘Arab’uñ (5) ‘ādetleri buyıdıkı ḡāyet aḳ olan nesneyi deve ḳuşı yumurdasına beñzedürlerdi andan ötüri Ḥaḳ Te‘ālā (6) böyle didi ve bir niceler didiler kim **beyzuñ meknün** didiği şol yumurda ḳabınun altındaḡı ter ḳaba (7) dirler gizlüdür aña el irişüp ya issi şovuk irişüp mükedder ḳılmaz ve daḥı ol muḥlişler şıfatından buyurdu (8) **fe aḳbele ba‘zuhüm ‘alā ba‘zin yetesā’elün** ya‘nı ol muḥlişler birbirine ḳarşu taḥtlar üzerine oturup (9) dünyedeki ḥāllerinden şorişurlar ya‘nı bu uçmak ehli birbirile söyleşürken birisi diye kim benüm dünyede (10) bir ḳarınüm varıdı ‘aceb anun ḡālī noldı bu ol ḳaziyyedür kim Ḥaḳ Te‘ālā el-kehf süresinde (11) beyān ḳıldı bu āyetde kim buyurdu **vazriblemüm meselen racüleyni ce‘alnā li eḡadhimā cenneteyni min** (12) **a’nābin** bular iki ḳardaşlardı ataları öldi bulara māl mirās ḳaldı ikisi üleşdiler biri (13) kendüye degen mālı dünyā ‘imāretlerine ve baḡa ve bostāna ve ḳula ḡalāyıḳa ve nefes hevālarına ḡarc (14) eyledi zırā kāfirdi āḡirete imānı yoḡıdı ammā biri mü’mindi kendi naşibin āḡirete ḡarc (15) eyledi dünyāya i’tibār ḳılmadı ‘āḳıbet ol mü’mın bir nesneye muḥtāc oldı ṭurup ol kāfir ḳardaşı (16) ḳatına geldi ki ol ḡācetin andan dileye çün ḡācetin aña ‘arz eyledi ol kāfir aña (17) didi ki māluñı ne ḳıldıñ ki geldüñ baña muḥtāc olduñ mü’mın aña ḡaber virdi ki ben (18) āḡirete zevāde gönderdüm ben varıcaḳ anda anı ḡāzır bulam ol kāfir didi ki sen āḡireti gerçekteyici misin (19) nitekim Ḥaḳ Te‘ālā ḡaber virüp buyurdu kim **yeḳülü e’innekelemine’l-muşşaddıḳine e’izā mitnā ve künnā türāben** (20) **ve ‘izāmen e’innā lemedinün** ya‘nı ol kāfir mü’mın ḳardaşına didi kim sen ol ḳıyāmet gününü gerçekteyicilerden misin (21) ki māluñı aña ḡarc eyledüñ iy aḳılsız delü işbu ölüp ṭopraḳ süñük olduğumuzdan şoñra girü dirilüp (22) muḡāsebe mi oluñuruz bu ne olucaḳ nesnedür yūri var ki senün benüm ḳatında ḡācetün bitecek degöldür bes ol mü’mın (23) cennet içinde añup bu ḳaziyyesin ḡaber virdükden şoñra ol aşḡābına şora nitekim Ḥaḳ Te‘ālā buyurdu

[19b] (1) **ķāle hel entüm muṭṭali'ün** ya'nı ol mü'min diye kim iy yārānlar hiç benüm ol ķardaşuma muṭṭali' olduñuz mı ki (2) ne yirDEDİR tā göreYDÜK ki ne ĥāle vāķi' oldı ol aşĥāb aña didi kim bizden yigrek anı sen bilürsin (3) taleb it ki aña muṭṭali' olasın Ĥaķ Te'ālā ĥaber virdi ki **feṭṭale'a feraahü fisevā'i'l-caĥim** ya'nı ol mü'min uçmaķdan (4) ŧamu içine nazar kıldı Ĥaķ Te'ālā ol ķardaşınıñ ĥālin keşf idüp aña gösterdi gördi yüzi ķara gözleri çaķır 'azāb (5) içinde mübtelā çün ol mü'min anı gördi nidā kıldı nitekim Ĥaķ Te'ālā buyurdu **ķāle tellāhi in kidte le türdın** (6) ya'nı iy ķardaşum vallāhi sen baña ķaşd idüp yakın oldı ki sencileyin beni igvā eyle azdurup helāk (7) ideydüñ beni daĥı senüñ ĥālüne berāber kılayduñ ve daĥı buyurdu **velev lā ni'metü rabbi leküntü mine'l-muĥzarın** (8) ya'nı eger in'ām idüp baña islām ni'metin rüzi kıldı şimdi şol 'azābda senüñile ben daĥı ĥāzır olurdum elĥamdü (9) lillah ki beni saķlayup senüñ igvāña düşürmedi bes ol mü'min girü ķardaşından yönünü dönderüp (10) bu uçmaķ içindeki yārānlarına Ĥaķ Te'ālā'nun in'āmın ĥaber virüp didi ki **efemā naĥnü bi meyyitın illā mevtetene'** (11) **l-ulā ve mā naĥnü bi mu'azzebın** egerçi lafz-ı istifhāmdur murād bundan nefydür ya'nı iy aşĥāb (12) biz ayruķ ölür degülüz hemān ölüm ŧatmaķ şolidı ki dünyede ŧatduķ bu kelām ol vaķtın diyiserler ki ölümü (13) Ĥaķ Te'ālā bir ķoç şüretinde kı lup emr ide getüreler ŧamuyıla uçmaķ arasında boĥazlayalar uçmaķ ehli (14) ve ŧamu ehli küllisi bileler ki ayruķ ölüm yok bular şimden girü maķāmlu maķāmında taĥlíd te'biddür (15) bu beşāretle diyeler ki biz ŧamu ehli gibi 'azāb olunur degülüz ebedi necāta irişdük ve daĥı Ĥaķ Te'ālā (16) buyurdu **inne hezā lehüve'l-fevzü'l-'azımü'l-mişli hezā felya'meli'l-'āmilün** ya'nı işbu kāmil necāt ve ebedi (17) sa'ādet ki bize cennet içinde ĥāşıl oldı key ulu ni'metdür işbunuñ gibi ebedi devletiçün dürüşsün (18) dürüşen bölükçün zaĥmet çeküp ĥaķuñ zaĥmetlerin götürsin götürerler ki 'āķıbet işbunuñ gibi sa'ādete (19) irer ve daĥı buyurdu **ezālike ĥayru'n-nuzülen em şeceratü'z-zaķķum** ya'nı uçmaķ içinde vaş olunan mı (20) ĥayırludur maķām-ı menzilet yönünden anlar ki imān getirüp 'amel-i şāliĥ kıldılar yohsa ol ŧamu içinde (21) zaķķum ağacından yiyüp 'azāba mübtelā olmaķ mı ĥayırludur anlar ki kāfir olup ĥaķķa muṭi' (22) olmadılar ve daĥı buyurdu ki **innā ce'alnāhā fitnete'l-lizzālimın** ya'nı ol zaķķum ağacını zıkr itdigümüzi (23) biz bu zālimlere fitne kılduķ ya'nı kaçan Ĥaķ Te'ālā bunu ĥaber virdi bularuñ resül ĥazretine daĥı bizi

[20a] (1) inkārları ziyāde oldı birbirine dirlerdi kim Muĥammed size ĥaber virür kim od içinde ağaç olmaķ (2) muĥāldür od elbette ŧabı'at göyündürmekdür Ĥaķ Te'ālā'nun ķudretine nazarları kördür idrāk idemezler (3) anı fehm itmezler ki o daĥı bir maĥlūķdur Ĥaķ Te'ālā ĥükmine musaĥĥardur anuñ ĥükmi olmayınca bir çöp (4) göyündürmeye ķudret yitmez nitekim Nemrüd odı İbrāĥim'i göyündürmedi çün aña emr olundu şovuķ (5) ola anı yakmaya

bundan sonra Hakk Te'âlâ ol zaqqum ağacını vaşf idüp buyurdu **innehâ şeceretün fî (6) aşli'l-cahîm** ya'nî ol zaqqum ağacı bir ağaçdur kim cahîm şamusınıñ ortasında bitüp çıkmışdur (7) **tal'uhâ ke'ennehü ru'usu's-şeyâtîn** ya'nî anuñ yemişi bi'aynihî şol şeyâtîñ başına beñzer ziştlikde⁹² (8) ol şol ulu yılanlardur bağan andan ürker bunı dağı Hakk Te'âlâ anuñiçün şeyâtîñ başına teşbîh (9) kıldı tâ ki anuñ ziştligin⁹³ anuñla fehm iderler bundan sonra anlarıñ yemeklerin buyurdu **fe innehüm** (10) **leakilüne** ya'nî bu şamu ehli ol zakkumuñ yemişlerinden yiyeler bu hâletde (11) kim qarınları ol yemişile tolu ola rivâyetdür İbni 'Abbâs'dan rağıyallâhu 'anhümâ eydür resül 'a.m buyurdu ki (12) iy hâlâyık korquñ Allâh'dan olmasun ölmeñüz illâ islâm üzerine olsun eger ol küfrile gidenler yidükleri (13) zaqqumuñ bir kıatresi bu yir yüzine düşeydi bu dünyâ ehlinüñ ma'îşetleri ağuya döneydi yiyenler hâli (14) nite ola şol kimsenüñ kim yidügi içdügi ol ola andan artuq ta'am olmaya ve dağı buyurdu kim (15) **şümme inne lehüm 'aleyha leşevben min hamîm şümme inne merci'uhüm le ile'l-cahîm** ya'nî ol zaqqum bulara içirmekiçün (16) ol kaynamış cehennem şularından qarışduralar içürelor andan sonra girü dönüp varacaq yirleri cahîm (17) şamusıdur kim bulara andan kırtulmaq ne ölmegile ne şalı virmegile zîrâ anda ölüm yoq (18) 'azâb dağı ebedîdür âhiri yoq bundan sonra Hakk Te'âlâ bunı beyân kıldı ki bulara bu 'azâb (19) neden vâcib oldı **innehüm elfev ebâ'ehüm zâllîn fehüm 'alâ aşârihim yuhra'ün** ya'nî bu şamu (20) ehli 'azâba müstaħakk bundan ötürü oldı ki olar dünyâya gelüp atalarını dedelerini gümrâh ve azgın (21) bildiler bulara ben resül gönderdüm gelüp hidâyet yolunu bildürdi anları şarîk-ı dâlâletde yedi kez bulara (22) ma'lûm kıldı bular ol resüller sözün fehm idüp añlamadılar aña iltifât kılmayup girü kademlerin ataları (23) izlerine başup ol azgın yola bilişdiler ve dağı buyurdu **ve lekad zalle kablehüm ekserü'l-evvelîn** ya'nî hâl

[20b] (1) budur bular bilürler kim bulardan âl-ı iblîs ve dağı bunca ümmetler dâlâlete düşüp çoqları azgın olup 'âkıbetleri (2) neye irişdi tâ ki bular dağı ol dâlâletle neye irişeler ve dağı buyurdu **ve lekad erselnâ fihim münzerîn** (3) yâ Muhammed taħkîk biz bulara resül gönderdük ki buları bizüm kelâmumuzla korquda nitekim senüñ kavmüñe seni gönderdük (4) ol kavimler sözlerinüñ korqduqları haberlere inanmayup yalanladılar nitekim bu kavmüñ seni yalanlar biz dağı anları âhiret (5) 'uqûbetinden öñdin dünyâ 'uqûbetile mübtelâ kılduq **fenzur keyfe kâne 'âkıbetü'l-münzerîn illâ 'ibādallâhi'l-muħleşîn** (6) ya'nî yâ Muhammed nazâr kııl gerek ol korkıdulup îmâna gelmeyenlere 'âkıbet ne oldı mecmû' bizüm 'uqûbetümüzle helâk (7) oldı illâ Allâh'ın şol hâliş kulları kurtuldu ki îmâna gelüp şirkden küfürden

⁹² [ziştlikda]

⁹³ [ziştligin]

kendüleri arıtdılar ve (8) dağı başladı bir bir ol geen resüller azıyyelerinden tenbıh idüp haber virür tã ki bu avm atalarınıñ hãlini (9) işidüp kendi hãlleri üzere ‘ibret alalar küfr oyup islãm yolın tıtarlar kendüleri necãta irişdüreler (10) ve hem bu mü’minler dağı nazar kırup añlayalar ki ol hađđıa muğı’ olmayup ataları dedeleri ‘ãdetlerinden (11) şol ki sünnete muhãlifdür anda Tañrı’nuñ ve resülinüñ rızası yoğdur terk ideler ol bid‘at ‘adeleri (12) oyalar ilerü gemiş řãlihler yolın tıtarlar atadan dededen işbunı göre geldük şunu işlerüz dimegi (13) oyalar bu kãfirler hüccetdür gerek kim bular imãn nürıla hađđı bãtıly temyız ideler kendüleri kãfirlerden (14) seeler sünnetle ‘ãmele meşgöl olalar tã ki kendülerüñ sebebile ataları dedeleri dağı urtılalar bes Hağ Te‘ãlã (15) buyurdu **ve leğad nãdaynã nühun feleni me’l-mucıbün** ya’nı ol Nüh biz avmine gönderdük toğız yüz elli (16) yıl anları bizüm ‘ibadetümüze da‘vet kıldı anlar aña i‘rãz idüp cefãlar kıldılar ‘ãkıbet ‘aciz alup (17) anlardan bize řikãyet elin geğürüp didi kim **innı mađlúb fentaşır** ya’nı bu kãfirler benüm üzerime (18) gãlib oldılar baña yardım eyle çün ol avm üzere bu du‘ãyı bes gereklı mücib benüm ki ol du‘ãsın (19) aböl eyledüm nitelim buyurdu **ve necceynãhu ve ehlehü mine’l-kerbi’l-‘azım** ya’nı urtardük ol Nüh’ı ve (20) dağı anuñ ehlini kim anlar seksen kişiyidi erden ‘avratdan ki Nüh’a geğürmişlerdi ol ulu orđular (21) ‘uğubetinden ki ğarđ olmağdur **ve ce‘alnã zürriyetehümü’l-bãđın** ya’nı ol zürriyetüñ Sãm Hãm Yãfes’dür (22) anları bile dağı sağladük ki helãk olmadılar nitelim Sumret bin Cündeb resülden rivãyet kırup ki (23) buyurdu Sãm ‘Arab atasıdur ve Hãm Hãbeř atasıdur ve Yãfes Rüm atasıdur bu üç cins abile

[21a] (1) bu üçinden vücüda gelüp irmişdür tıfandan řoñra ve dağı Hađ Te‘ãlã buyurdu **ve teraknã ‘aleyhi fi’l-‘ahırın** (2) ya’nı ol Nüh görklı añmađlıđ ve öldüğinden řoñra tã kıyãmete degin gelen ümmetler içinde görklı (3) řenãlarla nitelim buyurdu **selãmun ‘alã nühın fi’l-‘ãlemın** ya’nı sa‘ãdet bereket ol Nüh üzere olsun (4) cemı’ ‘ãlem içinde **innã kezãlike neczi’l-muşsinın** ya’nı bu görklı řenã cemı’ ‘ãlemde ol Nüh’a mağşuş (5) degül belki her ‘amelin görklı kılanlara biz ancılayın ‘amel kırupuz **innehü min ‘ibãdına’l-mü’minın** ya’nı ol (6) Nüh bizüm mü’min ve muvağhid ullarumuz anuñçün ve görklı řenãya müstađađđ oldı **šümme ağrağna’l-ãđarın** (7) ya’nı Nüh zürriyetile urtardük andan bağısın ki kãfir avmidi hep ‘azãbumuzla ğarđ eyledük **ve inne (8) min řı‘atihi le ibrãhım izcã’e rabbehü bi albin selım** ya’nı yã Muhammed bilüñ İbrãhım dağı ol Nüh etbã’ındandır (9) ve anuñ millette nuşret idicilerdendir çün ki ol İbrãhım iđbãl kıldı rabbinüñ tã‘atine bir göñülle kim (10) ol göñül şirkden nifãđdan pãđ hãliřdur nür-ı imãnıla töludur ve dağı buyurdu **iz ãle li ebihı (11) ve avmihi ya’nı mãzã ta‘budün e’ifken ãlihетен dñnallãhi turıdñn** ol İbrãhım çün yönünü (12) rabbi ‘ibãdetine döndürdi ol atasına

ve kavmine didi kim işbu siz tapduğunuz bütler ne nesnedür ki taparsız (13) ya'ní Allāh'dan gayrı yalan yire bir ma'būd dutduñuz dilersiz ki Allāh'ı koyup aña tapasız **femā zannukum bi rabbi'l** (14) 'ālemín ya'ní ol 'ālemler Tañrı'sına zannuñuz nedür yarın aña mülākí olıcağ ne cevāb virisersiz ki bu gün (15) anı koyup ayruğa taparsız ve dañı buyurdı **fe nazara nazraten fi'n-nücüm fe kıle inní saķımün fetevelev 'anhu mudbirín** (16) ba'zılar dimişler kim ol İbrāhím kavminüñ bayramları gün oldu ol kavm küllisi ulusu kiçisi şehirden (17) taşra bayram kıılmağa çıkdılar Nemrūd mel'unıla ki atası ve kavm kabilesi gelüp İbrāhimi dañı da'vet kıldılar ki (18) anlaruñıla bile çıka şol ümide ki anlaruñ ol serverlerin ve sîretlerin görüp anlaruñ dınlerine rağbet (19) kıla bes İbrāhím kendüyi anlardan kırtarmağičün yılduza nazar kıldı fikr eyledi didi ki ben şayruyın 'illetüm (20) var varımazın çün gördiler iledimezler andan i'rāz idüp kıodılar gitdiler ammā bir niceler eydür (21) ol kavmüñ 'ādeti buyıdı kim anlar şayruluğı şüm görürlerdi şayrudan kaçarlardı İbrāhím andan (22) ötürü didi ki ben hastayam tā ki anlar andan kaçup anı kendü hālîne koyalar Ebū Hureyre resüliden rivāyet (23) kıılır ki İbrāhím peygamber hiç yalan söylemedi illā üç kez Hāķ Te'ālā zātına ta'alluķ olan nesnedür

[21b] (1) ve birisi Sāre haķķındadır evvel ol öñdin biri buyıdı kim ben hastayam didi hasta degüldi Hāķ Te'ālā (2) aña hastalık virmemişdi ikinci bütler uvatdı didi ki buları bu ulu büt uvatdı ammā haķıķatde ikisi dañı (3) gerçekdi eger zāhir yalan gibidür zırā mecmū 'ālem bu dünyāda ölüm döşegindedür bes hep hastadır ve dañı (4) ol büt şıyıcağ aña şordılar ki sen mi şıduñ didi ki anı odun uvatdı işbu ulu bütür anlar şandılar ki (5) anı büt şıdı ammā Sāre haķķında didi ki buyıdı ki Sāre'yi alup Dımışķ'a giderken nāğāh bir zālim (6) cebbār begüñ eline girdiler Sāre dañı ol 'aşr içinde nazırı yoğıdı İbrāhím aña didi ki yā Sāre (7) işbu cebbār zālim bilecek olursa ki sen benüm helālümsin zūlm idüp benüm üzerime galebe kıla seni (8) benüm elümden ala eger saña şorarlarsa ki bu senüñ neñdür sen eyle haber vir ki ben bunuñ kız kıardaşıyın (9) ya'ní islām içinde zırā yir yüzinde şimdi senüñile benden artuķ ehl-i islāmdan kimse görmezın çün (10) ol yire girdiler ol zālimüñ 'avānlarından birisi ol Sāre'yi görüp fi'l-hāl aña irgürdi didi ki (11) bu gün senüñ mülküñe bir 'avrat girdi ki senden artuķ kimseye lāyık degül ol zālim anı işıdüp (12) fi'l-hāl kişi şaldı Sāre'yi alup getürdiler İbrāhím artuķ çäre bulmadı tırup namāza şürü' kıldı ki (13) Allāh'ıla münācāt kıla ve nuşret andan dileye çün Sāre ol zālimüñ kıatına girdi ol zālim anı (14) görüp tākati kıalmadı ki şabr ideydi fi'l-hāl andan yaña el uzatdı ki tıtaydı iki elinüñ (15) Hāķ Te'ālā kıuvvetin aldı şöyle ki hiç aşla tıtmağa mecālî kıalmadı bes zālim Sāre'ye yalvardı ki baña (16) du'ā kııl Hāķ Te'ālā ellerümüñ kıuvvetin girü virsün saña ziyān degürmeyem Sāre du'ā kıldı ellerinüñ (17) kıuvveti

yirine geldi girü şābr idemeyüp el uzatdı evvelkiden daḥı beter tütıldı gördi ki çāre bulunmaz (18) girü Sāre'ye yalvardı ki baña du'ā kııl Sāre du'ā kııldı girü bayağı oldu şābr itmeyüp girü el uzatdı (19) elleri iki kez tütulduğundan daḥı kıatı mübtelā oldu girü Sāre'ye didi ki senüñile benüm aramda ahd (20) olsun ki artuķ senden yaña şerrile el uzatmayam dek bu kez daḥı du'ā kııl Sāre du'ā kıılup elleri girü bayağı (21) oldu bes ol alup gelen kışıyi kııgırdı ki sen baña ādem getürmemişsin peri getürmişsin getürüp Sāre'ye hācer adlu (22) bir ḥalāyık varıdı aña bağışladı afv diledi ol kışıye didi kim ilet bunı kimden alduñısa aña degür (23) ışmarlañ ikisi daḥı mülkümüzde turtmayup çıkşunlar gitsünler bes Sāre dönüp İbrāhım kıatına geldi İbrāhım [22a] (1) daḥı anı görüp namāzdan fāriğ oldu didi ki yā Sāre ḥaber ne Sāre didi ki ḥaber ḥayır ki Ḥaķ Te'ālā (2) ol zālīmüñ şerrin benden def' eyledi kıaziyye nite olduğın İbrāhım'e ḥaber virdi ki uş baña bir ḥizmetkār (3) virdi Ebū Hureyre bu ḥadısi rivāyet kıılup yā didi kıābāyilü'l-'Arab sizüñ anañuz hācerdür andan ötrü ki rivāyet ḥaberde (4) eyle gelür ki Sāre ol hāceri İbrāhım'e bağışladı ol cāriyeden İbrāhım'üñ oğlı İsmā'il toğdı (5) bu 'Arab kıābilesi küllü anuñ neslinden vücūda geldi bes Ḥaķ Te'ālā buyurdı **ferāga ilā ālihetihim fe kıāle elā** (6) **te'külün mā leküm lā tentıķün** ya'nı ol İbrāhım kıavmi andan i'rāz idüp bayramlarına gitdiler İbrāhım (7) daḥı meyl idüp anlaruñ putḥānelerine geldi gördi ki kıapusu aчуқ deyyār ādem oğlanı yoķ iуerü girdi gördi ki (8) bularuñ ileyinde envā' ta'āmlar taḥaķlarıla dizilmiş tırur çün anı gördi didi ki **elā te'külüne** ya'nı niçün (9) işbu ta'āmlardan yimezsiz bular ḥođ küllisi cemād altından gümüşden ve tucdan ve baķırdan ve taşdan (10) ağaçdan düzilmişlerdi hiç bulardan cevāb gelmedi bu kez İbrāhım didi ki **mā leküm lā tentıķüne** (11) **ferāga 'aleyhim zārben bi'l-yemın** ya'nı ne oldu size kim biz söyleyüp siz cevab virmezsiz gördi girü hiç (12) cevāb yoķ başladı bu kez diledi ki buları baltayıla bir bir uvada tırdı kıatı kıuvvetile urdı Ḥaķ Te'ālā (13) ğayretine kim anı kıoyup anlara taḥarlardı bularuñ küllisin uvadup baltayı ulu bütüñ ileyinde kıodı gitdi ve (14) daḥı buyurdı **fe aķbelü ileyhi yeziffün** ya'nı çün kāfirler bayramların tamām idüp girü döndiler işitdiler (15) İbrāhım putḥāneye girüp putları uvatdı sür'atıle yelişüp geldiler didiler ki yā İbrāhım bu işi sen mi kııldıñ (16) **kıāle eta'budüne mā tenḥıtüne vallāhu ḥalaķakum ve mā ta'melün** ya'nı İbrāhım anlara didi kim taḥar mısız (17) şol kimseye kim kendü elüñüzle yonarsız düzersiz ḥāl budur ki siz daḥı ol düzdüğüñüzü daḥı yaradan (18) Allāh Te'ālādur niçün kıoyup bu bir cānsız söylemez ve görmez ve işitmez nesneye taḥarsız ki yüzinden siñek (19) kıorumağa tākıati yitmez aşşısı yoķ ziyān çok ki ma'būd-ı ḥaķkı kıoduñuz bātıla taḥarsız ve daḥı buyurdı (20) **kıālubnu lehü bunyānen felķūhu fi'l-caḥım** ya'nı ol kāfirler çün İbrāhım'den bu cevābları işitdiler dilleri (21) tütölup söylemege mecālleri kıalmadı 'āciz olup didiler ki bundan ötürü bir külhān bünyād

kıluñ ki içinde (22) od yaqúp bunı ol oda bırağuruz ki gāyet ulu od ola **fe erādū bīhi keyden fe ce'alnā humu'l-esfelín** (23) ya'nı anlar dilediler kim İbrāhím'e keyd idüp oda yaqalar öldürelər biz İbrāhím'i bularuñ üzerine yüce ve gālib

[22b] (1) kılup buları ħor ħaķır kılduķ ki İbrāhím dünyede āħiretde sa'ādet içinde oldu bular ziyān (2) kārılar oldılar çok zaman geçmedin Ħaķ Te'ālā anları helāk kıldı ve daħı buyurdu **ve k̄ale innı zāhibün ilā** (3) **rabbi seyhđini** çün ol qavm helāk oldılar İbrāhím anlaruñ şuğulından kırtıldı didi ki be-dürüstı baña (4) ħaķ oldu kim bu mekāndan hicret kılup ol rabbüm t̄a'atine teveccüh kılam ki beni şaqlaya şavablu (5) yola delālet kılup beni kendüden artuqdan ġanı kılup muħtāc kılmaya ve daħı buyurdu **rabbi heb li mine'** (6) **s-sāliħine febeşşernāhu bi ġulāmin ħalım** ya'nı İbrāhím Bābil'den Qudūs'e hicret kılup 'ibādetde meşğul (7) oldu şoñnumda bir ħayr ħalef kılsun diyü du'ā kıldı didi ki iy benüm rabbüm baña bir oğul bağışlağıl (8) kim senüñ şāliħ kıllaruñdan ola çün ol du'ā kılup oğul diledi biz daħı aña feriştelər gönderüp bir (9) oğlana beşāret kılduķ ki oğlanlığı ħālinde daħı ħalımidi ve ululuğı ħālinde 'alımidi **fe lemmā beleğa** (10) **me'ahu's-sa ye k̄ale yā buneyye innı erāfi'l-menāmi ennı ezbehuke fanzur māzā terā** ya'nı çün İbrāhím'e İsmā'il'i (11) virdük biraz ġöñlinüñ meyli anuñ muħabbetine rağbet kıldı biz ġayret kılduķ ki anuñ ġöñlinde oğul sevgisiyile bizüm (12) muħabbetümüz bile cem' ola ol muħabbeti kaṭ' itmegiçün İbrāhím'e buyurduķ ki oğlı İsmā'il'i qurban kıla ve hem İbrāhím (13) bizden şāliħ oğul diledi diledük kim anuñ şalāhiyyetin aña ġösterevüz bile ki ol diledügi oğul nedür tā ki (14) muṭma'in ola bes çün İbrāhím daħı ve oğlı İsmā'il daħı emrümüze muṭı' olup çıkdılar Beytullāħ yaña yöneldiler (15) ve bir rivāyetde Qudūs'e yöneldiler ba'zılar bunda ihtilāf kıldılar didiler ki qurbān olan İşħāķ'dur (16) bu qavlı 'Alı'den ve Ka'b'dan ve İbni 'Abbās'dan rivāyet olunmuşdur 'İkrime ve kaṭāde 'Abdullah bin Selām (17) qavlı daħı budur rađıyallāhu 'anhüm ecma'in ammā anlar kim didiler İsmā'il'dür anlar daħı hüccetle kıllurlar (18) Qur'an'ıla hem ħadıśile ammā delili bu kim evvel qurbān qaziyyesin beyān kıldı andan şoñra buyurdu ki (19) **ve beşer nāhu bi işħaķ** eger qurbān olan İşħāķ'missa bu beşāretle İsmā'il'i zıkr ideyidi ammā ħadıś (20) delili bu ki resül buyurdu **ene ibnü'z-zebiħeyn** ya'nı ben iki qurbān olmuşlaruñ oğlıyın murād birisi (21) atası 'Abdullah idi ve birisi İsmā'il idi rivāyetde ħaber böyle geldi ki İbrāhím bir gice uyurdu (22) düşünde aña dinildi ki Ħaķ Te'ālā saña şöyle buyurdu ki oğlıñı qurbān idesin İbrāhím qorquyıla uyanu (23) geldi didi ki şeytāndan Allāħ'a şığınuram ol gice erteye dek 'ibādet kıldı ikinci gice ġirü ol düşi ġördi uyanup

[23a] (1) şeytāndan Allāħ'a şığındı ġirü 'ibādetde teveccüh kıldı üçüncü gice oldu düşi bi'aynihı ġirü ġördi (2) uyqudan uyanup didi ki eger bu düş şeytān olaydı def' olaydı bes

hüküm Allāh qabilindendir (3) zāyi' itmeyüp yirine getürmek gerek ođlu İsmā'il yanında yatardı anı gögsine kuçup şabāha degin ağladı (4) çün şabāh oldı Hāq Te'ālā emrine mu'tı' olup anası hācere didi ki yā hācer ben dilerem ki çıqam (5) Allāh baña buyurduğı tātı yirine getürem oğlum İsmā'il'i benümile bile gönder hācer tıru gelüp İsmā'il'i (6) düzdi koşdı bile gönderdi İbrāhım bir bıçaq ve bir ip tovraya koyup bile aldı Ka'bu'l-Ahbār şeytān ol (7) vaqt didi ki ben buları şimdi fitneye bıraqırsam bıraqdım illā ebedı bıraqırsar degülem bes çün İbrāhım ođluñla qańça (9) gitdi hācer didi ki sabāh atası alup anı bir hācet olmuş aña gitdi şeytān didi ki İbrāhım oğlını (10) hacete alup gitmedi belki anı boğazlamağa gitdi hācer didi ki sebep ne ki İbrāhım ođluñ boğazlaya şeytān (11) didi kim rabbi İbrāhım'e şöyle emr eyledi ki ođluñ qurbān kıla hācer eydür çün rabbi emr eyledi hoş vardı (12) gerekdür ki elbette rabbi hükmine mu'tı' ola şeytān anı işidüp tākati tāk oldı söylemege mecāli qalmadı (13) döndi bu kez İsmā'il'ile atası ardına düşdi yitüp İsmā'il'e didi kim yā ismā'il bu atañla qańça gidersin (14) İsmā'il didi kim bir hācet oldı aña giderüz şeytān didi ki atañ seni hācete iltmez belki öldürmege ilter (15) İsmā'il eydür sebep nedür kim atam beni öldürür şeytān eydür rabbi aña şöyle emr eyledi seni boğazlaya İsmā'il (16) didi ki vallāhi eger bu işi atama Hāq Te'ālā buyurdisa elbette gerekdür ki işleye şeytān anı işidüp andan (17) dağı ümıd kesildi anı qodı bu kez İbrāhım'e vardı didi ki yā İbrāhım böyle şabāh vaqtında bu ođluñı (18) alup qańça gidersin İbrāhım didi ki bir hācet oldı aña giderüz şeytān didi ki sen anuñla hıç (19) hācet olup gitmezsin belki anı boğazlamaya iltersin İbrāhım didi kim ben niçün boğazlayam şeytān eydür anuñçün (20) ki Hāq Te'ālā saña eyle buyurdı bes İbrāhım eydür çün Allāh eyle hükme eyledi vallāhi elbette gerek kim (21) ol hükme mu'tı' olup yirine getürem şeytān andan dağı nevmıd olup hasretle qodı gitdi ol murādından (22) maħrüm qaldı ve dağı Hāq Te'ālā buyurdı alımidı **fe lemmā belega me'ahu's-sa'ye qāle yā buneyye innı erāfi'l-menāmi enni ezbehuke** (23) **fanzur māzā terā** ya'nı çün İbrāhım ođluñla qurbān yirine geldi didi oğlancuğum ben düşümde

[23b] (1) gördüm baña eyle hükme olundu kim seni boğazlayam sen bu işi nice şavāb görürsin eyit anı eyle idelüm (2) İsmā'il didi kim **qāle yā ebetif'al mā tu'meru setecidüni inşa'allāu mine's-şābirin** ya'nı yā ata sen (3) işlegil şol nesneyi ki saña buyuruldu inşa'llāh sen beni bu işde şābr idenlerden bulasın tā ki Allāh (4) hükmidür ben aña mu'tı'ın bu işi ta'cıl kılmı te'hır kılmığıl ola ki şeytāndan bir illet irişe sen Allāh (5) qatında andan ötürü mu'ākāb olasın bes dağı Hāq Te'ālā buyurdı **felemmā eslemā vetelehu lil cebin** (6) ya'nı İbrāhım'le İsmā'il ikisi rāzı olup Hāq emrine mu'tı' oldılar İbrāhım Allāh yolına ođluñ teslim (7) kıldı ođluñı ve alını

üzere yire bırağdı ki boğazlaya Hağ Te‘ālā İsmā‘ıl’e vađy kıldı ki senüñ (8) du‘āñ benüm kıatumda müstecābdur bu vağt içinde du‘ā kııl kabül ideyin İsmā‘ıl didi ki iy çalabum ben (9) saña du‘ā kııluram du‘ām kabül eylegil ilahi evvelden āhır kıankı kıuluñ ki saña şirk getürmeyüp tevđid (10) senüñ ĥazretüñe ulaşa sen anı yarlığayup uçmağa kıoyđıl çün İsmā‘ıl bu du‘āyı kııldı atası göz (11) yaşıla āh firāk birle ođluñun elini şaçına yapışdı ki boğazlaya oğlı didi ki yā ata diñle (12) saña üç vaşıyyetim var diyeyin andan saña ĥükmi yirine getürmek āsān ola evvel vaşıyyetüm budur ki (13) benüm iki elüm muĥkem bağlayasın tāki cān acısıyla ĥareket idüp saña elüm doğunmaya ol sebebile (14) Allāh kıatında mu‘ākab olmayam ikinci vaşıyyetüm budur ki benüm yüzümi yir üzerine bırağasın tā ki yüzümi (15) görüp esirgeyüp kıymayasın dağı anuñla Allāh kıatında ‘itāb olınasın ve üçüncü vaşıyyetüm budur ki beni boğazladığdan (16) şoñra göñlegümi anama iltesin kıatında şağlaya tā ki anı görüp beni unutmaya çün vaşıyyetleri kıldı (17) İbrāhım bıçağın eline alup ol nāzük boğazı üzerine kıodı ki çalayıdı Hağ Te‘ālā anuñ boğazı (18) üzerine bir bağırdan tağta yaratdı ammā İbrāhım anı görmezdi İbrāhım ne kıadar ki bıçağı çalardı boğazında (19) yir dağı eylemezdi degül ki kesmek çün İbrāhım gördü boğazın kesdürmez bu kezın oğlın yüz üzre (20) bırağdı eñsesinden çaldı Hağ Te‘ālā ol tağtayı dağı eñsesinde kıodı ne kıadar çaldı girü kesdürmedi (21) İbrāhım kıağıyup bıçağı taşa çaldı bıçağ taşı iki pāre kııldı İbrāhım anı görüp ta‘accüb kıldı (22) didi kim işbunuñ gibi nāzük eti kesmezdi ol kıatı taşı nice kesdi Hağ Te‘ālā emrile (23) bıçağ dile geldi didi ki yā İbrāhım anı ki Hağ Te‘ālā kesdürmeye benüm ne kıudretüm var ki anı kesdürem ya kesem

[24a] (1) İbrāhım bıçağıyla bu ĥaberi söyleşürken Hađ Te‘ālā’dan bu beşāret gelüp buyurdı ki **ve nādeynāhu en yā (2) ibrāhımu kıad şaddākte’r-ru’yā innā kezālike neczi’l-muĥsinın** ya‘nı nidā kıılıp didük kim yā İbrāhım saña (3) emr itdügümüzi tamām yirine getürüp vefā kııldıñ ol kıurbān yirine geldi her va‘desine vefā kıılanlara biz şol (4) ‘ivāzlar kıılırız ki saña kııldığ zırā iĥsān idenüñ cezāsı iĥsān olur nitekim şer işleyenüñ cezāsı (5) ‘uķübet olur ve dağı buyurdı ki **inne hāzā le ĥüve’l-belā’ü’l-mubın ve fedeynāhu bi zıbhın ‘azım** ya‘nı yā İbrāhım (6) işbu ĥüküm ki saña kııldığ ibtilā-yı zāhirdi diledüğüñ bizüm muĥabbetümüz senüñ göñlüñde ođluñ muĥabbetinden ĥālibdüđün⁹⁴ (7) zuhūra getürüz ki seni dost tutduğumuza sebep oldur ki cemı‘ yir gök ehli bileler ve dağı saña zāhir (8) du‘ā kıılıp şālih ođul diledüñ ki ben İsmā‘ıl hıbe kııldığ diledük ki anuñ şālāĥiyyetin dağı saña zāhir (9) kıılavuz çün bu küllı zuhūra gelüp āşıkāre oldu ol ođluñ kıurbān yirine bir ‘azım şerif kıoç fideye (10) gönderdüğ anuñ yirine anı kıurbān kıılasın bes İbrāhım Hađ Te‘ālā’ya şükr idüp tekbır

⁹⁴ [ĥālibdüđün]

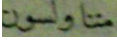
kıldı ol çoçı (11) kırbān kıldı ve dağı Hāğ Te‘ālā buyurđı ve **tereknā ‘aleyhi fi’l-āğırın** ya‘nı ol İbrāhım görklü mu‘āmelesinden (12) ötürü tā kıyāmete degin gelen kıvmi içinde eyle kılduğ ki her millet anı görklü ŗenāyıla añarlar **selāmun ‘alā ibrahım** (13) **kezālike neczi’l-muħsinın** ya‘nı biz ŗenā kılduğ ve ŗenā kıldurduğ cemı‘ dil üzere İbrāhım’içün bizümle (14) ‘ameli görklü kılanlara biz ŗöyle ‘ivažlar iderüz **inneħü min ‘ibādina’l-mü’minın** ya‘nı ĥağıqaten ol İbrāhım (15) bizüm muħliŗ ve ŗādık kıllarumuzdandır ve **beŗŗernāhu bi iŗħağa nebiyyen mine’ŗ-ŗāliħin** ya‘nı beŗāret kılup (16) ol İbrāhım’e İma‘ıl kırbānından ŗoñra İŗħāğ’ı muŗtıladuğ ki peygamber olup ŗāliħler bölüğinden olısar (17) zırā bu İma‘ıl İŗħāğ’dan on üç yaŗ uluyıdı ve dağı buyurđı ve **bāreknā ‘aleyhi ve ‘alā iŗħağ** (18) ve **min zürriyetihimā muħsinun ve zālimun li nefsihi mubın** ya‘nı biz mübārek ve bereket kılduğ didüğü oldu ki oğlın (19) kızın ve mālın çoğ kıldı ŗol kıadar zürriyet üredi ki ĥiŗāb olınmazdı ve dağı ol ikisinüñ (20) zürriyetlerinden muħsinler olısar didüğü Mūsā ve Hārūn gibi ve dağı Dāvud ve Süleymān gibi ve kitāb ehlinüñ (21) mü’minleri gibi ve dağı anlaruñ zürriyetinden āŗikāre kendü nefsiine zılm idiciler olısarlar didi ki ŗol (22) kāfirlerdür ki Hāğ Te‘ālā’nuñ āyetlerine inkār idüp yalanladılar İbni ‘Abbās’dan eyle rivāyet olındı ki (23) ol çoç ki kırbān içün ki geldi uçmağ içinde kırık yıl otlamıŗdı ol çoçıdi ki Hābil Ādem

[24b] (1) oğlı kırbān kıldıydı Hāğ Te‘ālā anı dirile kıabül idüp göge götürüp uçmağda ŗağladı tā aña degin ki İma‘ıl (2) yolına fıdeye gönderdi İma‘ıl’den boğazlamağı anuñla def‘ eyledi çün Hāğ Te‘ālā bu kıziyye beyān (3) kıldı bu kez bir kıziyye dağı buyurđı ki ve **leğād menennā ‘alā mūsā ve hārūn ve necceynā humā ve kıavme humā mine’l-kerbi’** (4) **l-azım** ya‘nı ben in‘ām kılduğ Mūsā’yıla Hārūn üzerine peygāberlik⁹⁵ virmegile ve dağı ol ikisini ve (5) anlaruñ kıvmini ki anlara mutābi‘at kılup imān getürdiler ol ulu ‘uğūbetden necāt virüp (6) kıurtarduğ ya‘nı düşmenlerini nıle ġarğ idüp anlara kıavmile necāt virdük ve **naŗŗarnāhum fekanū humu’** (7) **l-ğālibın** ya‘nı biz Mūsā’ya Hārūn ve ol kıavmile nuŗret virüp yardım kılduğ anlar ki anlar ol fira‘vn (8) üzerine ĥüccetle ġālib oldılar ve **āteynā humā’l-kitābe’l-müŗtebın** ya‘nı biz ol Mūsā’yıla Hārūn’a (9) kitāb virdük kim ĥağıkı bāğılı beyān idicidür ve ĥarām ĥelāl beyān idicidür ve **hedeynā humā’ŗ-ŗırāğa’** (10) **l-muŗtağım ve tereknā ‘aleyhimā fi’l-āğırın** o dağı ol Mūsā’yıla Hārūn ŗābit kılup dölendürdüğ toğru yol üzerine ki ol islām (11) yolıdır dağı ol ikisiçün anlardan ŗoñra gelenlerüñ dillerinde gereklı ŗenālar kıldı ki anlarıñçün ŗenālar (12) kıılurlar **selāmun ‘alā mūsā ve hārūn innā kezālike neczi’l-muħsinine inne humā min ‘ibādina’l-mü’minın** (13) ya‘nı bizden selām taħıyyet ve mağfıret ve raħmet olsun ol Mūsā’yıla Hārūn’a ki anlar bizüm muħliŗ (14) ve

⁹⁵ [peygāberlik]

şiddik̄ kullarumuzdandır bizümle mu‘āmelesin görklü kılanlara biz dağı görklü mu‘āmele kıılır (15) bes ‘aklı olanlar bu kaziyyelerden eyle añlarlar kim her kim haq üzere muhkem ola her ne ‘amel ki işler hāliş (16) Allāh için ola Haq Te‘ālā dağı anuñla görklü mu‘āmele kıilup dünyede her işine nuşret kıilup āhıretde (17) rahmet mağfıret kıılır ve dağı Haq Te‘ālā buyurdu **ve inne ilyāse le mine’l-mürselín** ya‘nı be-dürüstı benı (18) peygāberlerinden mürsel peygāber bir niceler dimişler kim İlyās didükleri Hızır’dur ammā şahıh budur kim (19) İlyās ayrukdur kıuruda yürür Hızır deñizlerde cezırelerde yürür ‘arefe gün ‘Arafāt’da birbirile buluşur (20) cem‘ olurlar ve ol İlyās Yuşa‘ bin Nün zürriyetündendir Haq Te‘ālā Ba‘bek kavmine resül gönderdi (21) anlar anı yalanladılar Haq Te‘ālā anları kıızlıgıla helak kııldı İlyās’a didi ki dile benden saña vıreyin (22) İlyās didi ki ilahi dilerin beni senden yaña getüresin Haq Te‘ālā anı göge götürdi bir zamān yir ehlidi (23) bir zamān gök ehli oldu hem ādemılerden hem ferıştelerden oldu ki ferıştelerle bile uçar bes

[25a] (1) dağı buyurdu **iz k̄ale li kavmihi elā tettekūne eted‘üne ba‘len ve tezerūne ahsenā’l-hāliķín allāhu rabbüküm (2) ve rabbü ābā’ikümü’l-evvelín** ya‘nı çün ol İlyās kavmine gönderdük gelüp kavmine didi kim yā kavm Allāh’dan (3) kıorkmaz mısız ya‘nı kıorkuñ Allāh’dan noldı size kim ol ba‘la taparsız bir aşşısız menfa‘atsız bütdür (4) ol hāliķuñ gerekıesini terk idersiz aña tapmazsız ki sizüñ dağı ve atalaruñuzuñ dağı perverdigār ve hāliķı (5) oldur ve dağı buyurdu ki **fekezzebūhu fe innehüm le muhzarūne illā ‘ibādallāhi’l-muħlaşın** ya‘nı ol (6) nefesine zālimler bizüm ol resülümüñ İlyās’ı yalanladılar be-dürüstı anlar ol yalanları sebebiyle od ‘azābına (7) hāzır olısarlar illā meger anlar hāzır olmazlar kim şirkden küfürden kendileri hāliş kıilup Haq Te‘ālā’nuñ (8) muħliş kulları oldılar **ve tereknā ‘aleyhi fi’l-āħırine selāmun ‘alā ilyāsın** ya‘nı biz ol İlyās’uñ (9) şoñınça gelenler dilinde İlyās’içün görklü şenālar kılduğ bizüm selāmumuz ve rahmetümüñ ol İlyās üzerine (10) ve dağı mü‘minler olan ümmete olsun⁹⁶ **innā kezālike neczi’l-muħsinine innehü min ‘ibādınā’l-mü‘minín** (11) ya‘nı ol İlyās bizüm muħsin ve muḫı‘ kullarumuzdandı anuñçün anuñla bu görklü mu‘āmeleyi kılduğ ve her kim (12) ancılayın ihsān ehlinden olup görklü ‘amel kılsa aña dağı ancılayın ihsānlar ve ‘aḫālar kıılır (13) ve dağı buyurdu **ve inne lūḫan lemıne’l-mürselín iz necceynāhu ve ehlehü ecma‘ıne illā ‘ucūzen fi’l-gābirin** (14) **sümme demmernā’l-āħarın** ve dağı be-dürüstı Lūḫ dağı bizüm peygāberlerümüzdendir çün anı dağı kavmine virıbdük (15) varup anları kelıme-yi tevḫıde da‘vet kııldı anlar dağı anı yalanladılar aña uymadılar biz ol Lūḫ’ı aña mutāba‘at (16) kıılan ehıle kıurtarduğ illā ol ‘avrat ‘acūzi helāk olanlar içinde bile helāk eyledük ve dağı andan (17) ayruğın bile kavmile helāk

⁹⁶ Kelimenin metindeki imlāsı biçimindedir.

idüp üzerlerine taş yağdurduk ve dağı buyurdu ki **ve inneküm le temurrüne** (18) ‘**aleyhim muşbihine ve bi’l-leyli efelā ta kılun** bes Hāḡ Te‘ālā Mekke ḡavmine ḡiḡāb idüp buyurdu ki yā Mekke (19) ehli ḡaçan ki sefer ḡılasız ol helāk olan ḡavmūñ köylerine şabāḡ vāḡtında ve gice vāḡtında uğrarsız (20) geḡersiz hıḡ bir anlaruñ ḡāline naḡar ḡıluḡ kendūñūze ‘ibret almaz mısız eger sizde insāniyyet ve añlamaḡ (21) varmısa bu ḡālden ‘ibret alup bir inşāf ideydūñuz ammā sizde ḡayvāniyyet ki aḡmaḡlıḡdur ve ḡabı‘at (22) ḡündelügidür ḡālib olmuşdur anuñḡün bu ḡāllerden mütenebbih olmazsınız ve her kimse kim v‘aḡ naşāyih (23) ḡabūl itmese ḡaḡḡa münḡād olup ḡā‘ate yedilmese ol dağı anlardan olur ve dağı buyurdu ki **ve inne**

[25b] (1) **yūnuse’l-mine’l-mürseline iz ebeḡā ile’l-fülki’l-meşḡūn** ya‘nı be-dürüstı Yūnus dađı bizüm mürsel ḡullarumuzdandır (2) ḡün ki biz anı Ninova ḡavmine resūl ḡönderdik varup ol ḡavmi da‘vet ḡıldı ol ḡavm anı yalanlayup (3) aña uymadılar diledük ki ol ḡavme ‘azāb ḡönderevüz emr itdük Yūnus’a ki sen ehliñile bularuñ (4) iḡinden ḡık bulara biz ‘azāb ḡönderürüz ḡün Yūnus Hāḡ Te‘ālā’dan ḡükmi işitdi ehlin alup (5) iḡlerinden ḡıḡdı gitdi ve ol ḡavmine didi kim siz niḡün benüm da‘vetüme uyup ol bāḡıl bütleri ḡoyup (6) ma‘būd-ı ḡaḡḡa ḡapmaduñuz ḡāzır oluñ imdi ki size üç ḡünden dađı ‘azāb geliser bu ḡavm anuñ sözine (7) i‘tibār ḡılmadılar Yūnus bulardan uğurlaym gice ehlin aldı gitdi yarındası ol ḡavme ‘azāb eşeri (8) belürdi ikinci ḡün dađı ziyāde oldu üçüncü ḡün ‘azāb buludu gelüp buları ḡapladı ḡün bular yaḡın (9) bildiler ki ‘azāb geliser bildiler kim Yūnus’uñ sözi ḡaḡ oldu ḡevre yaña segirdüp Yūnus’ı istediler ki (10) aña muḡı‘ olalar ol ne dirse ḡutalar tā ki bu ‘azāb bulardan def‘ ola ne ḡadar ki istediler Yūnus’ı (11) bulamadılar ḡün ‘āciz ḡaldılar didiler kim Yūnus ḡāyib oldısa anuñ Tañrı’sı ḡāzırdur gelüñ aña yalvaralum (12) bes ulu ḡiḡi er ü ‘avrat dirilüp baş aḡup Allāḡ’a tazārru‘ ḡıldılar ihlāşıla Hāḡ Te‘ālā ol ‘azābı (13) anlardan def‘ eyledi ol ihlāşıla döndüklerinden ötürü ḡün üç ḡün geḡdi Yūnus işitdi ki bulara ‘azāb (14) itmedi Yūnus ḡāzaba gelüp melūl oldu ammā melūl olduḡı Hāḡ Te‘ālā’nuñ taḡdirine degüldi (15) ki bulardan ‘azābı men‘ eyledi andan ötürü melūl oldu ki ḡavm iḡinde idi yalancı ola ve hem (16) ol ḡavmūñ ‘ādetleri buyıdı kim iḡlerinden bir kimsenūñ yalancılıḡı ḡāhir olsa anı öldürürlerdi (17) bes Yūnus bilmedi ki bulardan ‘azāb def‘ olduḡı anlaruñ islām sebebinden oldu eyle şandı (18) ki bulara ‘azāb gelmedi anlar ḡirü küfr üzerinedür kendi anlaruñ ḡatında yalan oldu ‘azāb (19) gelür didi gelmedi bu ḡaḡımaḡıla ol ḡavmi ḡodı gitdi deñiz kenārına geldi ḡördi ki bir ḡavm (20) bir geminūñ iḡine ḡolmuşlar gitmege ḡaşd ideyorurlar Yūnus didi ki beni dađı gemiye bile aluñ Yūnus’ı (21) dađı gemiye ḡoydılar Hāḡ Te‘ālā buyurdu **iz ebeḡā ile’l-fülki’l-meşḡūn** didi ki ma‘nisi budur bundan şoñra (22) buyurdu kim **fe sāheme fe kāne**

mine'l-müdħazín ya'ní çün Yūnus gemiye girdi biraz gitdiler dağı (23) delim deñiz mevce üzere iztırāba geldi deñiz kıaynadı yağın oldu ki helāk olalar didiler kim ortamuzda

[26a] (1) bir Tañrı'ya 'āşî kıul var anuñçün böyle oldu anı bulup deñize atmağ gerek kim biz āfetden selāmet olavuz (2) bes vardılar kıur'a bırağdılar Yūnus adına çığdı zillet anuñ üzerine sābit oldu Yūnus'uñ ħücceti kıalmadı (3) götürüp Yūnus'ı deñize atdılar nitekim Ĥađ Te'ālā buyurdu **feltekıamehü'l-ħütu ve hüve mulím** ya'ní Ĥađ Te'ālā emriyle (4) bir balığ ħāzır olup kıurmuşdı fi'l-ħāl anı bir loğma gibi ol balığ yutdı bu ħāletde ki Yūnus kendi (5) ol fi'l üzerine melāmet kıılurdu niçün Allāħ destürsuz ol kıavmi terk idüp gideydüm bu 'uğübeta (6) uğrayadum bes mülím diyü ol kimseye dirler ki melāmet lāyık ola gerek melāmet itsünler gerek itmesünler (7) çün Yūnus balığ kıarnına indi üç kıat kıarañulıđı anı kıapladı bir gice kıarañusı bir deñiz kıarañusı bir balığ kıarnı (8) kıarañusı ol üç kıarañulıđ altında Ĥađ Te'ālā'ya tesbîħe tağdıse meşğül oldu nitekim Ĥađ Te'ālā (9) enbiyā süresinde buyurdu fenāda **fi'z-zulumāti en lā ilāhe illā ente sübhāneke inní küntü mine'z-zāllín** (10) bes ol tesbîħe zıkre meşğül olduğı sebeb oldu anuñ balığ kıarnı zindānında ħalāş olmağa (11) nitekim Ĥađ Te'ālā buyurdu **felevlā ennehü kāne mine'l-müsebbihine lelebiše bağnihi ilā yevmi yub'asün** (12) ya'ní eger ol Yūnus balığ kıarnında bize tesbîħ idici kıullardan olmasa 'izzetüm ħađkı tā kıyāmete değin balığ (13) kıarnında kıılısardı anuñ kıabri ol olısardı bes bundan bunu añlamađ gerek kim kışi Allāħ'a 'ibādet (14) kıılup zıkre tesbîħe meşğül olduğı hem dünya belāsından kıurtarur hem 'āħiret 'azābından kıurtarur (15) ma'siyete meşğül olmağ iki cihān belāsına bile mübtelā kıılur ve dağı buyurdu ki **fenebeznāhu bi'l-'arā'i** (16) **ve hüve sakım** ya'ní çün bu Yūnus bize tesbîħ kıılıcılardan oldu balığa emr itdi kim anı deñiz kenārında (17) bir yire atdı anda ne bünyād varıdı ne ađaç ne ħođ ot varıdı bu ħāletde ki ol Yūnus ħastaydı (18) ħaber böyle zıkr olundu ki anuñ ol balığ kıarnında eti erimişdı ve kırnağı dökülmişdı ve bedeninde (19) kııl eşeri kıalmamışdı ol balığ anı ol yire atdı şol kııfıl oğlan gibi kim ħiç kıuvveti kıalmamışdı (20) deprenü bile zırā kıırđ gün ol balığ kıarnında eglenmişdı çün çığdı gevdesi gün issisine kıākat (21) getürmedi Ĥađ Te'ālā buyurdu ki **ve enbetnā 'aleyhi şecereten min yađtín** ya'ní ol Yūnus'uñ üzerine (22) bir kıabağ ağacın bitürdüğ ki aña gölge eyleye hem anuñ yaprağı nāzükdür gevdesine iri doğunup (23) zağmet itmez ve dağı ħaber gelmişdür kim Yūnus balığ kıarnından deñiz kenarına atıldı yiyecek

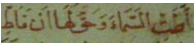
[26b] (1) ičecek nesne yođıdı Ĥađ Te'ālā emr eyledi kim gevicek aña gelürdi giderdi ol anuñ südinden ičeđdi (2) ol kıabađ ađacı gölgesinde otururdu tā aña deđin ki eti girü yirine geldi kıuvvetlendi andan şoñra ol ađaç (3) kıurudu Yūnus anı görüben gāyet guşşalandı ve ađladı Ĥađ Te'ālā buyurdu **ve erselnāhu ilā mi'eti elfin** (4) **ev yezidüne fe āmenü metta'nāhum ilā**

h̄in ya'ní yā Yūnus be-dürüstí taḥkík biz seni peygāber gönderdük (5) bir kavme ki yüz biñidi belki daḥı artuḥ ki yüz biñidi daḥı yigirmi biñidi anlaruñ helakligi için (6) böyle kayırmaduñ bir kabak ağacı kuruduḡuna neye kayırduñ guşşalanduñ sen anları koduñ kaçduñ ḥāl budur (7) anlar küllí ímāna geldiler saña inanup bizi birlediler anuñçün 'azāb anlardan def' idüp bir zamān daḥı (8) dünyede bākí koduḥ ki ecelleri müddetine iriše andan soñra girü ölümü taḥdururuz zírā dünyede (9) olanlara 'ākıbet ölüm şerbetin içmeyince çāre yok eger biñ yıl daḥı 'ömri olursa bes Yūnus tuḡu gelüp (10) Ninova şehrinde yaña seyr eyledi nāḡāh anda bir oḡlana uğradı ki koyun güderdi Yūnus aña didi ki (11) yā oḡlan kañkı kavümdensin oḡlan didi ki ben Yūnus kavmündenem Yūnus aña didi ki kaçan kim dönesin (12) eve varasın ol kavme digil kim ben Yūnus'ı gördüm oḡlan eydür vallāhi anlar bir kavmdür kim kaçan (13) bir kişi bir söz söylese tañıḡıla ísbāt kılmasa depelerler benden tañuḥ isterlerse nedür diyeyin Yūnus eydür (14) işbu yirler işbu ağaçlar küllí saña tañuḥlık vireler ki senüñ sözüñ gerçektür bes ol oḡlan (15) dönüp eve vardı ol pādişāha ḥaber virdi kim Yūnus'ı gördüm size selām kıldı aña inanmadılar (16) tā ki çıkup ol gördüḡi yire geldiler ol yir ağaçlarıyla tañuḥlık virdiler kim ol oḡlan ḥaber virdüḡi (17) gerçektür çün ol pādişāh anı işitdi ol oḡlanuñ elin alup taḥta geçürdi didi ki çün sen (18) Yūnus'ı gördüñ bize anuñ beşāretin degürdüñ bes bu mülke pādişāh olmaḡa benden sen lāyıḡsın tamām (19) kırk yıl ol oḡlan anlara pādişāh oldu Yūnus'ı ḥaber virdüḡiçün bes 'ākıl olan bundan añlamaḥ (20) gerek kim 'aşıḡlara m'aşuḡ ḥaberin degüren key ḥürmetlü olsa gerek mü'min da'vı kıılır kim ben Allāh'ı (21) ve resüli severem dir bu 'acebdür kim bulara ol m'aşuḡlarından ḥaber viren bularuñ katında ḥor u ḥaḡır (22) ve düşmen dutılan oldur buña delālet kıılır kim da'vı yalandur anıñçün ḥaber viren ḥürmetsiz (23) olur ve daḥı bundan soñra Ḥaḡ Te'ālā buyurdi kim **vesteftihim eli rabbike'l-benātu ve lehümü'l-benūn**

[27a] (1) ya'ní yā Muḥammed şor bu Mekke ehline kim sizüñ rabbüñüzüñ kızları mı vardur ve sizüñ oḡlanlaruñuz Muḡātil eydür (2) bu kaḡiyye sebebi budur kim feriştelere bir t̄āyife var kim anlara cín dirler iblís daḥı anlardandur kāfirlerüñ (3) bir niceleri didiler kim be-dürüstí Allāh te'ālanuñ ol cinler bölüḡi kızlardur Ebū Bekir Şiddiḡ raḡıyallāhu 'anhü anı (4) işidüp anlara didi kim anlaruñ anaları kimdür didiler kim cinnilerin uluları bes Ḥaḡ Te'ālā bundan (5) ötürü didi kim şor yā Muḥammed bu Mekke ehline kim bular nite kendülere er ihtiyār kıılırlar ve rabblerine kız ihtiyār (6) iderler ve daḥı buyurdi **em ḥaleḡnā'l-melā'ikete ināsen vehüm şāhidūn** ya'ní yā Muḥammed bunlar ḡatumuza (7) ḥāzır olup göre mi tuḡurlardı ki biz feriştelele dişi yaratduḡ bular anı görüp ḥaber virürler **elā innehüm** (8) **min ifkihim le yeḡülüne veledallāhu ve ennehüm le kāzibūn** ya'ní yā Muḥammed āḡāh olup

haber dār oluñ (9) bu söz dađı bularuñ yalanlarındandır ki eydürler Allāh'uñ ođlı kıızı var hađıqāten bular yalancılardır (10) ki sözləri iftirādur ve dađı buyurdı ki **aştafe'l-benāti 'ale'l-benīn** ya'nī yā Muḥammed bu kāfirler (11) dirler mi kim ol kıızlar ihtiyār kıldı ođullar üzerine eyit bular kim **mā lekūm keyfe taḥkemūn efelā** (12) **tezekerūn** ya'nī ne oldı size kim yā Mekke kavmi ol hađkı bunuñ gibi bāṭıl ḥükümler idersiz (13) 'ađluñuz degşürüp ođütlenmezsiz ki ol pādişāh ođuldan kıızdan mūnezzehdür ve kıızları ihtiyār kıılmađdan (14) beridür bu söz anuñ şānına lāyık degöldür ol yücedür bu nesneden ki siz vaşf idersiz ve dađı (15) buyurdı ki **em lekūm sultānun mubīnun fe'tū bi kitābikūm in küntūm şādiđin** ya'nī yā Muḥammed eyit bulara (16) sizūñ bu sözi ki dirsiz zāhir ḥüccetūñuz ve delilūñuz mi vardır şol kitāb içinde kim size indirildi (17) getirūñ ol ḥüccetūñuz ve 'özrūñuz nedür bu söz üzerine ki dirsiz görelüm eger bu da'vide gerçekeñüz (18) **ve ce'alū beynehū beyne'l-cinneti neseben ve leḳād 'alimeti'l-cennetū innehūm le muḥzarūne sübhānallāhi 'ammā yaşifūne** (19) **illā 'ibādallāhi'l-muḥlaşin** ya'nī bu Mekke kāfirleri dirlerdi ki be-dürüstü iblīs rahmān kıardaşıdır (20) Ḥađ Te'alā bu āyeti gönderüp buyurdı ki bu ḳābile-i Ḳureş Allāh'ıla iblīs arasında ḳarābet ve nisbet mi (21) sābit kıılurlar eydürler kim bu melāikeler cinlerdendir Allāh'uñ kıızlarıdır be-dürüstü ol melāikeler dađı (22) küllī bular kim anlarıñıçün Tafrı'nuñ kıızlarıdır dirler ol eyle diyenler küllisi oda ḥāzır olırsar belki ol (23) feriştelere destür virilseydi ki anlarıñ hađkında bu sözi dirler ol eyle olaydı ol diyenleri iltüp

[27b] (1) ṭamuya ḳonılır Ḥađ Te'alā birdür mūnezzehdür ol zālimler vaşf itdüği sözden hađıqāten anlar od 'azābına (2) ḥāzır olırsarlar illā şol ḳullar ḥāzır olmazlar ki anlar Allāh'ı birleyüp muḥliş ḳullardan oldılar bunuñ gibi (3) si[ö]zlerden ırağ oldılar ve dağı Ḥađ Te'alā buyurdı ki **fe innekūm ve mā ta'budūn ve mā entūm 'aleyhi** (4) **bi fāṭinīne illā men hüve şāli'l-caḥīm** ya'nī be-dürüstü siz dağı ol nesne kim aña ṭaparsız elūñuzden (5) gelmez kim bir kimseyi gümrāh kıılıp azdurasız illā şol kimseyi azdurursız ki bizüm 'ilm ü ezelde anuñ dālāletini (6) ve caḥīm ṭamusına girmegi tağdır itmişüz oñarmāđ azdurmağ ya añmađ azmağ sizūñ elūñuzde degül (7) ammā her birūñuze şol ḳadar irādet ve ihtiyār virmişüz ki her ne ḳaşd itseler ḥayr eger şer aña gücūñuz (8) yiter ve ḳaçan kim eyüden yavuzdan bir nesneye ḳaşd itseñüz ki işleyesiz ya söyleyesiz biz size ol (9) nesneye ḳudret virürüz her ne kim siz işlersiz ol sizūñ kesbūñuzdür anuñla cezā olınsız ḥayrısı (10) şerrise şer sünniler 'itīḳād budur zinhār Cebriler 'itīḳādına varmañ kim ne gerekse işleyesiz (11) dağı benüm elümden ne gelür Allāh işledi diyesiz bu bāṭıldır bu işden lāzım gelür kim gökden inen kitāblar (12) yalan ola dükeli peygāmberler yalan ola ne'üzübillāh bu sözden küfür lāzım gelür mü'min olan gerekdür (13) bundan şağına imānını āḥir vađt şeyṭān naşib kıılmaya ve dağı Ḥađ Te'alā

buyurdu kim **ve mā minnā illā** (14) **lehü maḳāmun ma'lūmun ve innā le naḥnu'ş-saffūne innā le naḥnu'l-müsebbihūn** ya'nı ol kâfirlerçün feriştelere (15) hakkında iftirâ idüp bunuñ gibi bâtıl kelecı söylediler **Ḥaḳ Te'ālā** anlaruñ bātılların âşikâre kılmagıçün emr eyledi (16) **Cebra'il** kim yâ **Cebra'il** in **Muḥammed'e** haber vir eytkim dükelin biz feriştelere cemâ'at illâ her birimizüñ (17) gökde ma'lūm muşallâsı vardur kim anda biz Allâh'a 'ibâdet kıılır ve daḫı küllimiz ol 'ibâdete şaf tutup (18) tırmuşuz ol ma'būd-ı kâdime tesbîḥ idüp tâ'at kıılır **Mücâhid rivâyet** kıılır **Ebî Zer'den** ve **Ebî Zer daḫı** (19) eydür resül 'a.m buyurdu kim el-ḥadıs ya'nı gökler inildi (20) ḫaḳdur aña kim inildese ol gökler içinde bir karış yir yokdur illâ anda bir ferişte alnın koyup secdeye (21) varmışdur bu âyet ma'nisi aña işâret kıılır kim külli feriştelere **Ḥaḳ Te'ālā** kıullarıdur aña tâ'at için (22) yaradılmışdur ol kâfir sözi yañlış ve bâtıldur **Ḥaḳ Te'ālā** andan münezzeḫdür ve daḫı **Ḥaḳ Te'ālā** buyurdu kim (23) **ve in kânū le yeḳülüne lev enne indenā zikren mine'l-evvelîne le künnā 'ibādallāhi'l-muḫlaşın** ya'nı bu Mekke

[28a] (1) kâfirleri dirler kim eger bize daḫı bir kitâb ve bir resül gelseydi ol yahüdilere ve naşrânilere geldüginleyin (2) biz daḫı imân getirüp Allâh'ın muḫliş kıullarından olurduḳ anı birlerduḳ **fe keferū bihi fe sevfē ya'lemūn** (3) ya'nı biz **Muḥammed'i** anlara gönderduḳ aña **Ḳur'ân** gibi kitâb indürduḳ anlar ol sözlerine tırmayup **Muḥammed'i** ve kitâbumuzı (4) yalanlayup kâfir oldılar ammâ tiz ola ki bileler ol küfürlerünüñ cezâsı bulara dünyede depelenmek ve ehl-i evlâdıla esir olup (5) mâlları ğanımet ola ve âḫiretde tıamu 'azâbı ebedi ola ve daḫı buyurdu ki **ve leḳad sebeḳat kelimetunā** (6) **li 'ibādina'l-mürselîne innehüm le humu'l-menşurüne ve inne cündenā le humu'l-ġālibūn** ya'nı yâ **Muḥammed** kelâmumuz (7) ezeli ezelde sebḳat itmişdür ki biz resülümüze nuşret kıılavuz nitekim bir âyetde buyurdu **keteballāhu le aġlibenne** (8) **ene ve rusulı** ya'nı **Ḥaḳ Te'ālā** taḳdır kıılıp farz eyledi buyurdu ki 'izzetüm ḫaḳkı ben daḫı benüm resüllerüm (9) daḫı düşmenler üzerine ġālibdür ve daḫı ḫaḳıḳaten bizüm leşkerümüz ki resüller mü'minlerdür dünyede daḫı (10) ġāliblerdür ḫüccetile ve âḫiretde daḫı ġāliblerdür maġlûb olmazlar ve daḫı teselli kıılıp ol resüline buyurdu (11) **fe tevelle 'anhum ḫattâ hınin ve ebşir fe sevfē yubşirūn** ya'nı yâ **Muḥammed** bu kâfirlerden yüzüñi kıatlan şol vaḳta (12) deġin ki bulara kıḫâl emr idem zırâ bu kıaziyye daḫı kıḫâl buyurulmazdan öñdi ve daḫı bulara bildür ki (13) tiz ola bulalar bileler vaḳt ki gözleriyle göreler bulara ne 'azâb olısar **efe bi'azâbinā yesta'cilūn** (14) ya'nı bular benüm gibi pâdişāhuñ 'azâbına uğramaġa iver miki gelüp saña dirler yâ **Muḥammed** ol bize (15) va'de kıılıp kıorḳutduġuñ 'azâb gerçekte getir görelüm ya'nı bular eyle mi z'um iderler ki bizüm 'azâbumuza tıaḳat (16) getüreler **fe izā nezele bi sâḫatihim fe sâ'e şabāhu'l-**

münzerin ya'nı kaçan kim bizüm ol 'azābumuz bularuñ (17) yaqınına ine yavuz şabāh göresin sen ol 'azābıla qorqudanlaruñ şabāhların resūlden şol vaqt kim (18) ol resūl Hayber üzerine qondi didi kim Hayber helāk oldu zirā kaçan ki biz bir qavmuñ meydānına (19) qonusavuz ki anlar qorqudulmuş qavm olalar dađı imāna gelmeyeler anlaruñ şabāhı ne yavuz şabāh (20) olısar ki anlara Allāh'uñ 'uqūbeti eniser ve ikinci kez hūccet te'kid olmađıçūn mūbāliğa birle buyurdu (21) **ve tevelle 'anhum hattā hūnin ve ebşir fe sevfe yubşirūn** ya'nı yā Muḥammed bu kāfirleruñ senūñile qıldıqları (22) işe qarlığanma buları qorqudup benüm 'azābumdan tā aña degin ki bulara qıtāl buyuram ve Mekke'yi girü (23) saña fetḥ idi virem ol vaqt göreler ki neye ugrayısarlar benden ḥaber vir soñra kendü zātını

[28b] (1) kāfir sözinden tenzih itmekiçūn buyurdu **sūbhāne rabbike rabbi'l-'izzeti 'ammā yaşifūn** ya'nı yā Muḥammed senūñ (2) rabbūñ ki 'izzet ve qudret issidür mūnezzehdür ol nesneden ki kāfirler anı vaşf iderler **ve selāmun** (3) **'ale'l-mürselin** ya'nı Haq Te'ālā'nuñ selāmı ol resūl üzerine olsun kim benüm ḥaberlerümü qullaruma (4) irişdürdiler taqşırılıq itmediler bu āyetde delil var ki mü'minler cemī' resūllere selām ideler (5) ve 'izzetile añalar ve dađı buyurdu ki **velḥamdu lillāhi rabbi'l-'ālemīn** ya'nı çok şükr ü şenā (6) ol Allāh'a kim ol kāfirleri helāk idüp mü'minlere nuşret viridi ve dađı Haq Te'ālā (7) kendüye ḥamd idüp aña tenbih qıldı ki qulları dađı dāyim aña ḥamd qılalar (8)

3. Sūretü'ş-Şad Şemānūne ve Ḥamse Āyāt ve Hiye

(9) bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm (10) **şad ve'l-ḳur'ān** ḥāq te'ālā buyurdu ki şād bunuñ ma'nisi müteşābihdür kimse buña deyümez ki (11) bunuñ ma'nisi ḥaқиkatde budur Allāh ki murād bundan neydügin Allāh girü Allāh bilür ammā bu tefşir ehli (12) her biri 'aqlı irişdügi qadar Haq Te'ālā ilhāmıyla te'vil qıldılar ammā maqşūd-ı Allāh'ı ta'viz qıldılar ba'zılar (13) didiler kim şād ma'nisin ya'nı Allāh va'desinde şādıqdur ne ki didi yirine getürür ḥilāf itmez (14) 'amel-i şāliḥ işleyenlere cennet didār virür yavuz 'amel işleyenleruñ şirkden ayruğın fazlıyla yarlığar yaḥūd (15) 'adl idüp günāh miqđarı 'azāb 'uqubet ider andan soñra 'afv idüp girü cennetine qoyar eger imanıla (16) gitse ve bir niceler didiler kim şād qasemdür ya'nı and içmekdür **ve'l-ḳur'ān** didigi dağı aña 'aḥf (17) olunur ol dağı antdur ma'nisi dimek olur kim ben and içerin sūre-yi şāda dağı ḳur'āna (18) İbni Mes'ūd eyidür **şad ve'l-ḳur'ān** ma'nisi dimek olur kim siz Ḳur'ān'ı taşdıkleñ anı ḥaқиkat (19) gercek bilki tā ki ḥaqdan bātıla temyiz idüp bilesiz ammā Daḥḥāk eydür ma'nisi Allāh Te'ālā ne kim (20) buyurdu gerçektür dimek olur andan buyurdu ki **şad ve'l-ḳur'āni zı'z-zikri** ya'nı Ḳur'ān ḥaqqı ki (21) 'izzet-i şeref issidür ve dağı andan oñdin inen kitāblaruñ qaziyyelerinuñ beyānı anuñ içindedür **beli'** (22) **l-lezine keferū fı 'izzetin ve şikāk** ya'nı bu kāfirleruñ yalanlayup imāna gelmedükleri bu

degül kim (23) bir zāhir hüccetleri ola anuñla ‘özü ideler belki bular gāyet tekebbürlük içindedür kim dünyede

[29a] (1) hilāf iderler belki ‘izzet-i cāhiliyyet birle ‘adāvet tutup kendüleri necātdan ırak kıllurlar (2) bundan şoñra buları inzār idüp buyur[ur] ki **kem ehleknā min kablihim min kārnin fe nādev ve lāte hīne** (3) **menāş** kim bu āyetde Hāķ Te‘ālā and içdüginüñ cevābıdur ma‘nisi budur kim şad hāķķı ve Qur‘ān hāķķı (4) bulardan öñdin ben nice ümmeti helāk kıldum ol kitābumı ve resülümi yalanladuķlarından ötürü ança (5) çağrışup meded didiler ki bulara kaçacak yir bulunmadı tā ki ‘azābumuzdan kırtulalar Kelbı eydür ya‘nı ol (6) kāfirlerüñ mü‘minlerle kıtāl itdükleri vaķt ‘adet buyıdıkı kim ma‘nisi ba‘zısına dirlerdi ki (7) menāş ya‘nı Yemen luġatında dimek olur kim bir uğurdan hāmlle idüñ kendüñüzi bulara uruñ ölen (8) öle kırtılan kırtıla bes çün ki bulara ‘azāb geldi girü ol ‘ādetleri üzere menāş diyü çağrışdılar (9) Hāķ Te‘ālā buyurdı kim **ve lāte hīne menāş ve ‘acibü en cā’ehüm münzirün minhüm** ya‘nı bu kāfirler (10) ‘aceblediler eyit kim bulara kırkuducı girü kendülerden geldi ya‘nı bular ‘Arab’dı hem bulara gelen resül (11) daķı ‘Arablaruñ key faşıhıdi ki ol Muħammed seyyidü’l-kāinātdur **ve kālē’l-kāfirüne hāzā sāħirun kezzāb** (12) ya‘nı çün resülü’s-şakāleyn risāleti da‘visin kıldı bu kāfirler ġayrete gelüp anı getürmediler daķı didiler ki (13) işbu Muħammed sāħirdür yalancılardanur eydür ki ben Allāh’uñ resülindenem **ece‘ale’l-ālihete ilāhen vāħiden** (14) **inne hāzā le şey’un ‘ucāb** ya‘nı bu Muħammed geldi bunu da‘vı kıllur ki ilāh birdür andan ilāh yoķdur (15) bu bir Tañrı bizüm hācetlerümüzi yirine getürmege nice ġüci yeter ya nice başarur nice ma‘būdlarumuz vardur (16) daķı küllisine irişmez işbu iş ki ‘aceb işdür ve daķı buyurdı ki **ventāleķa’l-melā’ü minhüm** (17) **enimşu vaşbirü ‘alā ālihetiküm inne hāzā le şey’un yurād** İmām-ı Ebü’l-Leyş raħimehullāh eydür İbni ‘Abbās’dan (18) rađıyallāhu ‘anhümā böyle rivāyet olundu ki Ebü Tālib çünki şayru oldu Kıreyş’den bir cemā‘at (19) derilüp anuñ kıtına geldiler didiler kim yā Ebā Tālib senüñ ol kıardaşuñ oġlı bizüm ma‘būdlarumuza (20) söger bunuñ ġibi sözler dir ve bunuñ ġibi işler işler biz andan kıatı incindük aña bir kimse viribi anı ol (21) sözden yıġ ve illā cihānı ġarāba virür bes Ebü Tālib aña kışı ġönderdi ki anı ol sözden neħy ide (22) Ebü Tālib’uñ yanında boşça yir varıdı Ebü Cehil la‘ın kıorķdı ki ol resül gelüp ‘ammüsi yanında otura (23) anı ġörüp Ebı Tālib esirgeye aña kıatı bütün söz söylemeye bularuñ daķı maķşūdaları yirine gelmeye ol kıorķudan

[29b] (1) Ebü Cehil sıçrayup ol yire ġeçdi oturdı Ebü Tālib’uñ kışisi resüle varup didi ki senüñ ‘ammüñ (2) Ebı Tālib seni kııġırur resül fi’l-ħāl tırup ‘ammüsi kıatına geldi oturacak yir bulamadı illā kıapu kıatında (3) buldı oturdı Ebü Tālib aña didi kim yā kıardaşum oġlı Muħammed bu senüñ kıavmüñ kıabileñ senden şikāyet (4) kıllurlar sen bularuñ ma‘būdlarına

sögüp bunuñ gibi işler idersin niçün böyle idersin eydür yâ ‘ammî ben bulardan (5) dilemezem illâ bir söz dilerem kim diyeler kırtılalar tâ ki cemî ‘ Arab ol sözile bulara mu‘î‘ olup hürmet kıllalar (6) ve dağı ‘Acem kavmi ol sözile hırac vireler Ebü Tâlib didi ki ol ne sözdür resül ‘a.m buyurdı ki (7) diyeler **lâ ilâhe illallâh Muḥammedün resûlullah** bunu işidüp ol kôrku birle tırı geldiler eginlerinden (8) tonlarını bırağup didiler kim bu Muḥammed dükeli ma‘bûdları terk idüp bir ma‘budı mı tıtar bu iş ki ‘aceb (9) nesnedür ki bu bir ma‘bûd nice ma‘bud başaramadığı işi nice başarurur bes ol eşreflerden bir bölük (10) cemâ‘at derilüp Ebü Tâlib kırtına geldiler biri birine didiler kim sâbit oluñ dölenüñ şabr eyleñ (11) bu ma‘bûdlaruñ ‘ibâdeti üzerine ki murâd bu bir ehli vücûda gelmege budur bularsız hiç bir iş tamâm olmaz (12) **mâ semî‘nâ bi hâzâ fi’l-milleti’l-âhireti in hâzâ illâ ihtilâk** ya‘nî ol kâfirler didiler kim bu bir sözi (13) ki Muḥammed der hiç işitmedük dağı millet içinde ki yahüdî naşârâdur degüldür bu söz illâ yalan sözdür kim (14) kendü kendüden düzmişdür diler ki bu halkı yalan sözile kendüye uydura nitekim şimdi bu sözi müselmânlara (15) dirler anlaruñ hâkķında ki halk hâk bula da‘vet kılup fesâdın tã‘âte yiltürler dirler ki bu dağı (16) bir dükkân kırmışdur anı kendüye sebep idinmiş ki halkdan ‘izzet hürmet bula anuñla sebep (17) idinüp dirlik idine egerçi bu didükleri dağı hâkķdur bunuñ gibi ider tã‘ife dağı çokdur belki (18) ekseri budur ammâ ehli-i ihlâş dağı eksük degül lîki bular nazarların hemân küllisine bir kıllurlar (19) ‘aqlıla idrâk idüp temyîz kılmazlar kaç‘-ı hükm iderler ki bular hep riyâ ehlidür bu sözden ekser (20) hâḫaya düşerler haberleri yokdur ve dağı Hâk Te‘âlâ buyurdı ki **eünzile ‘aleyhi’z-zikru min beyninâ** (21) **belhüm fi şekkin min zikri bel lemmâ yezükü ‘azâb** ya‘nî Hâk Te‘âlâ haber virür ki bu kâfirler (22) hasedlerinden dirler ki bu Muḥammed mi maḫşüş olundu bizüm üzerümüze ki nübüvvet buña virile kitâb (23) buña indirile bular bu sözi taḫkîkıla dimezler belki bular bizüm kitâbumuza şekk idüp gümân iderler

[30a] (1) hâkķıduğına i‘tikâd itmezler ve bizüm birlügümüze dağı inkâr iderler belki bu şekk bu inkâr andan ötürüdür kim (2) henüz bunlar dağı bizüm ‘azâbumuz tıtmadılar ammâ tız ola ki tıdalar gümânları götürüle bir yirde ki aşlâ fâyide (3) kılmaya ve dağı buyurdı ki **em ‘indehüm hâzâ’inü rahmeti rabbike’l-‘azizi’l-vehhâb** ya‘nî Hâk Te‘âlâ’nuñ (4) rahmeti hâzînelerüñ miftâhı bularuñ elinde midür kime dilerse aña virür mülkinde gâlibdür ve kime dilerse (5) ‘atâ çok kıllur ve dağı buyurdı ki **em lehüm mülkü’s-semâvâti ve’l-arzı ve mâ beynehümâ felyerteķü fi’** (6) **l-esbâb** ya‘nî bu yirle gök mülki ve dağı bu yirle gök arasında ne varısa kâfirleruñ midür bu peygâmbirliği⁹⁷ (7) kendiler kime dilerse ihtiyâr idüp aña

⁹⁷ [peygâmbirliği]

virürler cemî‘ mülk Allâhundur ol kimi dilerse muhtâr oldur (8) ol kimi kim dileyüp aña vahy eyledi resül oldur eger bu kâfirler Hâk Te‘âlâ hükmine muhtî‘ olmazlarsa (9) ve anuñ fi‘line râzı olmazlarsa kendüleri bir çäre idinsünler ki gökler kapusından yukaru çıqalar bizüm hükümümüz (10) men‘ idüp kendü dileklerin yirine getüreler bu sözler küllî ol zâlimlere serzenişdür hem anlara ‘acizligin⁹⁸ (11) bildürüp qorqutmaqdur bu sözden münzecir olup yıqlanalar zîrâ kul olan gerek kim mevlâ hükmine râzı ola (12) her ne hüküm iderse egerçi kendi nefesine ol hüküm hoş gelmezse dağı çün men‘ itmek elinden (13) gelmez ve dağı buyurdi ki **cündün mâ hünâlike mehzûmun mine’l-ahzâb** ya‘nî bu kâfirler kaçan bizüm resülümüzü (14) öldür[mek] qaşdın ideler bilsünler ki şınıqmış helâk olmuş ceridür ki nuşret bizüm resülümüzüñdür bularuñ (15) maqşudı yirine gelecek degüldür Hâk Te‘âlâ’nuñ bu sözi Bedr vâkı‘asında olacaq nesneden haber virüp (16) tenbîh kılmmaqdur ki bu nuşret resüle andan vâkı‘ oldı Qureyş’uñ cemî‘ a‘yânların helâk idüp quyuya (17) bırağdı ve dağı Hâk Te‘âlâ resüline hâtırın ri‘âyet idüp melül olmamağıçün buyurdi ki (18) **kezzebet kâblehum kavmü nûhın ve ‘ādın ve fir‘avne zü’l-evtād** ya‘nî yâ Muhammed bu kâfirler yalanladıklarına (19) hâtırıñ melül tutmağı ki bu Mekke kavminden öñ kavim dağı Nûh’ı yalanladılar ve ‘Ad kavmi hüdı yalanladılar (20) ve Fir‘avn dağı muhkem bünyâdlar issiyidi ve mihlar issiyidi ya‘nî dörd mih düzdürmişdi her kime (21) kaçısa ol dört mihıla anı yire mihlardı ol dağı resülümüz Mûsâ’yı yalanladı ve dağı buyurdi ki (22) **ve şemüdu ve kavmü lûtn ve aşhâbu’l-eyketi ulâ’ike’l-ahzâb** ya‘nî yâ Muhammed yalanlayanlar ancak anlar degül (23) belki şemüd kavmi dağı şâlih ve Lût kavmi Lût ve Meyşe kavmi dağı Şu‘ayb’ı yalanladılar ki bular küllisi

[30b] (1) peygâamberlerdi üzerine cemî‘ oldılar ki anı helâk ideler bu Qureyş dağı ol cemâ‘atlerden biridür (2) senüñ üzerüñe hücüm itmek dilerler **in küllün illâ kezzebe’r-rusule fe haqqa ‘ikâb** ya‘nî degüldür (3) bu küllisi illâ anlardur ki gelen resüllerümüzü yalanladılar bizüm dağı ‘azabumuz anlara vâcib oldı ki (4) her birin bir dürlü ‘ikâbıla helâk eyledük ve **mâ yanzurü hâülâ’i illâ şayhaten vâhideten mâlehe min fevâk** (5) ya‘nî yâ Muhammed bu senüñ kavmüñ dağı muntazır degül illâ şol bir evvel şur çalınmağa muntazırdur ki kaçan vâkı‘ (6) olsa girü rücü‘ olmaq yoğdur illâ ol vaqtın olur dağı bir hayrete vâkı‘ olup qorqudan ‘ağılların (7) yavı kı lup şol esrige döneler ki hergiz girü anlara ayılmaq bulunmaya ve bir miñnete uğrayalar ki şoñında (8) râhat bulunmaya ve dağı Hâk Te‘âlâ bulardan haber virüp buyurdi **kâlû rabbenâ ‘accil lenâ kıttanâ kable** (9) **yevmi’l-hisâb** İbni ‘Abbâs eydür rağıyallâhu ‘anhümâ bu âyetüñ sebebi nüzülü buyıdı kim resül ‘a.m

⁹⁸ [‘acizligin]

ureyş (10) avmine didi kim her kimsene kim Allāh'a imān getürmeye ve beni gereklemeye yarın ıyāmet günde (11) anuñ berātın şol eline virürler ol avm-i ureyş resülün sözün masharaya alup didiler kim ey bizüm (12) rabbümüz berātumuzu bize dünyede ta'cıl ılı virgil hisāb günü gelmezden ön ya'nı bu sözi inkār yoninden (13) didiler resülün hātırını yavla arlıgandı Hā Te'ālā girü anuñ hātırın açmağıçün buyurdu ki (14) **ışbır 'alā mā yaulüne vezkur ebdenā dāvūde ze'l-eydi innehü evvāb** ya'nı yā Muhammed şabr (15) eyle bu kāfirlerün sözleri üzerine kim saña dirler seni yalanlarlar ol bizüm ulumuz Dāvud ög kim (16) 'ibādete nice avıydu dāyim tātātümūze ibāl idiciyidi bize muı' ullardandı **innā sahharnā'l-cibāle** (17) **me'ahu yüsebbihne bi'l-'aşıyyi ve'l-işrāk** ya'nı biz aqları musahhar muı' ıldu ol Dāvud ki açan ol bize (18) tātāt idüp tesbīh okısa her gunki evvelinde āhirinde tāqlar daı anuñla bize tesbīh iderdi tāvus (19) rivāyet ılır İbni 'Abbās'dan ki ol aşhābına didi ki hıç ur'ānda uşlu namazını bildüñüz mi didiler ki (20) yok İbni 'Abbās didi ki Hā Te'ālā buyurduğı ki **ve'l-işrāk** ol uşlu namazıdur ki Dāvud ıldardı (21) ve daı buyurdu **ve't-ayra maşşüreten küllün lehe evvāb** ya'nı yaluñuz Dāvud'a aqları muı' (22) ılmadu belki uşlar daı anuñ atına cem' olunurdu küllisi āña muı' olup anuñla bizi tesbīh (23) ılurlardı ve daı buyurdu ki **ve şedednā mülkehü ve āteynā'l-ikmete ve faşle'l-itāb**

[31a] (1) ya'nı biz anuñ şaqlayıcılarını avı ıldu ve daı āña 'ilm fehmi peygāberlik virdük daı ullar arasında anıgıla (2) ve andıla hūkm itmek virdüm Muātıl eydür her gice Dāvud peygāberini otuz üç bin kişi mihrābında (3) şaqlardı Hā Te'ālā'nun mülkünü utlu ıldu didi ki budur ve daı haberde şöyle rivāyet (4) olundu ki bir kişi bir oqlana zūlm idüp elinden öküzün aldı ol oqlan öküzün da'vı ılıp (5) diledüğüçün ol kişi anı şabla ile daı urdu ol oqlan anuñ zūlminden yardım dileyü Dāvud atına (6) geldi ol kişiden öküzü da'vı ıldı ol kişi inkār eyledi Dāvud oqlandan anu istedi (7) oqlan anu bulmadı Dāvud hūkmi te'hır ıldı ol gice dūşinde Hā Te'ālā āña ilhām ıldı ki (8) ol kişiyi öldüre öküzü alup ol oqlana teslim ide Dāvud uyanu geldi didi ki bu dūşe (9) 'amel itmek olmaz şāyed sehv ola ol dem Cebrā'il gelüp āşikāre ol hūkm üzere vahy getürdi (10) Dāvud'a ol hūkmi Benı İsrā'il haber virdi Benı İsrā'il anı işidüp arlıgandılar didiler ki bir kişi bir oqlana (11) bir şabla urmuş sen anı andan ötürü depeler misin Dāvud didi ki bu bir buyrudur ki Hā Te'ālā (12) buyurmuşdur çün Benı İsrā'il bildiler Hā Te'ālā emridür epsem oldılar Dāvud ol kişiyi hāzır (13) getürdi āña didi ki Hā Te'ālā baña buyurdu seni öldürem ol kişi didi ki gerek (14) eyitdüñ yā Tañrı peygāberini ben atasını aldayup aa arasına iltüp öldürdüm öküzün aldum bes (15) Dāvud daı anı öldürdi öküzün oqlana teslim ıldı bu sebebden Dāvud'un heybeti 'azım (16) oldu

pādişāhlığı kütlu oldu didiler ki Dāvud ne hüküm iderse Allāh Te‘ālā vaHYıladur (17) bundan sonra Hāk Te‘ālā gökden bir zencir indürdi şöyle mu‘allağ aşılımışdı buyurdi ki (18) yā Dāvud şimdiden girü halk arasında bu zencirle hüküm eylegil her kimse kim elin şunup (19) ol zencire irişe bil kim ol hağdur ol kim şunup irişmeye ol bātıı üzeredür bir zamān (20) dağı hüküm bunuñ üzere oldu zamānıla bir kişi meger bir kişiden gücile bir dāne incüsin aldı (21) elindeki ‘aşāyı oyup ol incüyi anda gizledi ol incü issi anuñıla da‘vı idüp Dāvud’a (22) geldiler incü da‘vı iden didi işbu kişi benüm incüm aldı gücile ben sözümde gerçekin yalan degülin (23) diyüp elin uzatdı zencire irişdi ol incü alan ol incü issine didi kim mā işbu ‘aşāyı tutadur

[31b] (1) çün ol ‘aşāyı eline aldı ol kişi didi kim ben incüsini buña degürdüm sözümde yalan degülem geldi (2) ol dağı zencire şundi eli irişdi Dāvud bu işde mütehayyir kaldı bes ol vağt zencir girü götürüldi (3) Hāk Te‘ālā emr eyledi ki andan girü tanuğıla andıla hüküm eyleye Hāk Te‘ālā hikmet ve fazıl (4) hitāb virdük didügi buyıdı ki **ve hel etāke nebe’ü’l-ħaşmı iz tessevverü’l-miħrāb** (5) ya‘nı yā Muhammed ol da‘vicileruñ haberi saña irişdi mi şol vağt ki miħrāba çıkdılar Dāvud’uñ miħrābına (6) sür didiler yirden yukaru yüce olduğıçün Ĥasan-ı Başrı rahmetullāh eydür Dāvud peygāMBER günlerini dört (7) bağş itmişdi bir gün Ĥātunlarıla muşāhibet kılurdi bir gün halk arasında hüküm iderdi ve (8) bir gün Allāh’ıla ĥalvet olup ‘ibādet iderdi ve bir gün Benı İsrā’il’çün kōmişdi kim andan nesne (9) şorup öğreneler bir gün Benı İsrā’il şordı ki kankuñuzuñ güci yiter kim bir kez Allāh ‘ibādetine fāriğ (10) ola şeytān hiç bir vechile nesne irişdürmeye didiler ki yā Tañrı peygāMBERİ hiç birimüzüñ elinden (11) gelmez Dāvud gönünden geçürdi ki meger benüm gücüm yite gelüp miħrābına girdi kapusını bağladı miħrāba (12) karşı turup namāz kılurdi bir kuş geldi gāyet görklü zıynetile bezenmiş gelüp evüñ yakınına (13) kōndı Dāvud aña nazar kıldı gāyet gönline hoş geldi andan gönline bir nesne düşdi (14) aña yakın vardı ki tuta girürek kaçdı üç kez kodı tutmadı dördüncide eli arkasına tokındı (15) ammā girü ĥatā itdi tutmadı kākup miħrābuñ derecesine kōndı ol miħrābuñ ardında bir ĥavz (16) varıdı bir ĥātun anda gısl ide yüzerdi Dāvud girü elin şundi ki anı ol derecede tutaydı (17) girü tutmadı kuş aşāğa indi Dāvud ardınca nazar kıldı nāğāh gözi tuş gelüp gördi ki bir ‘avrat (18) gısl ider ol ĥātunuñ dağı gözi Dāvud’a tuş geldi fi’l-ħāl şaçını çezüp anuñla gevdesini (19) bürüdi Dāvud’uñ gönline ol ĥātun nazarı tokunduğından bir vesvese vāki’ oldu anuñla namāzından (20) ĥuzūrı bozıldı tizcek miħrābından aşāğa indi ĥātun dağı tizcek evine girdi Dāvud taşra çıkdı (21) ki ol ĥātuna şora ki sen kimsin vardı anı bulup şordı ki sen kimsin ol ĥātun ĥaber virdi ki (22) kimdür Dāvud didi ki senüñ ĥelālüñ var

mıdır ol h̄atun didi ki benüm helālüm Uryā'dur Hanna oğlu (23) Dāvud didi ki şimdi ol kandedür ol h̄atun didi ki fulan leşkerile fulan yire gidüpdür Dāvud

[32a] (1) anı işidüp döndi eve geldi ol şubaşına biti yazdı didi ki kaçan benüm berātum saña irişe (2) ol Hanna oğlu Uryā'yı ol atlu leşkerüñ muqaddemi kılayın çün biti aña irişdi ol sözi yirine getirüp (3) anı çeri başı kıldı ilerü tıtdı çün düşmene muqābil oldılar evvelā ol uğraşdı anı düşürüp anda şehid (4) kıldılar Dāvud anuñ çün ki vefātın işitdi güydi tā ana degin ki anuñ 'iddeti tamām oldı andan soñra (5) anı dileyüp ciftlendi vaqtlarda bir gün Dāvud mihrābında oturmuşdı nāgāh iki ferişte çıka geldi kapu (6) bağluyken Dāvud anı görüp katı korkuya düşdi nitekim Haq Te'ālā buyurdu **iz dehalū 'alā dāvūdefe fezi'a minhüm (7) kālū lā tehaf haşmāni beğā ba'dunā 'alā ba'zın faḥkum beynenā bi'l-ḥaqqı velā tuştıṭ vehdīnā ilā sevā'i'** (8) **ş-şırāt** sol feriştelere Dāvud'uñ korkduğın bildi didiler ki yā Dāvud korkmağıl biz iki da'viciyüz birimiz birimize (9) ḥadden geçüp zulm eyledi saña geldük bizüm aramızda 'adlile ḥükm eylegil cevri ḥayf eylemegil daḥı toğrı yola (10) delālet eylegil Dāvud didi ki diñ da'vüñüz nedür işideyin bular ḥaber virdiler nitekim Haq Te'ālā ḥaber virdi (11) **inne hāzā ahī lehü tis'un ve tis'üne na'ceten ve liye na'cetun vāḥidetün fe kāle ekfilnīhā ve 'azze nī fi'l-ḥiṭāb** (12) ya'nı ol iki feriştenüñ birisi didi işbu benüm kardeşumdur bunuñ tokşan tokşuz koyunu var benüm bir koyunum (13) var baña sözle elbette gālib olupdur ki ol koyunu daḥı baña vir ol daḥı benüm mülkümde olsun dir (14) sen ne dirsın yā Dāvud Dāvud bulara cevāb virdi nitekim Haq Te'ālā buyurdu **kāle leḳad zalemeke bi su'āli na'cetike (15) ilā nī ācihi ve inne keşiran mine'l-ḥuleṭā'i le yebğī ba'zuhum 'alā ba'zin ille'l-lezīne āmenū ve 'amilū'ş-şāliḥāti ve kālilün** (16) **mā hum** ya'nı Dāvud aña didi ki ḥaḳıḳaten bu kardeşuñ saña zulm itmiş ki senüñ bir koyunuñı alup tokşan (17) tokşuz koyunına katmak dilemiş be-dürüstü bu şeriklerüñ çoğı ba'zısı ba'zısına zulm ider illā kimseler ki (18) Allāh'a imān getirüp 'amel-i şāliḥ işlediler anlar zulm eylemezler bular daḥı azdur ki birine 'adl idüp zulm itmeyeler (19) çün Dāvud anlaruñ arasında böyle ḥükm eyledi bu feriştelere didiler ki kendüleri aña bildireler tā ki (20) bu da'viden maḳşūd neydüğini Dāvud fehmi eyleye zırā ol tokşan tokşuz koyundan murād davūda tenbīh (21) kılmadı ki anuñ tokşan tokşuz 'avrat variken ol Uryā'nuñ bir 'avratın daḥı kendi almak diledi (22) bes ol iki ferişte biri birine bakup gülümsedi daḥı Dāvud'uñ gözine karşı göge götürüldi Dāvud çün (23) anı gördi bildi ki yakın Haq Te'ālā anı ol iki feriştelere ol ḥükümde imtiḥān idüp ibtilā kıldı nitekim

[32b] (1) Haq Te'ālā buyurdu **ve zanne dāvūdu ennemā fetennāhü festagfera rabbehü ve ḥarre raki'an ve enāb** ya'nı Dāvud yakın (2) bildi ki biz anı ol feriştelere ibtilā kılduk suçunu aña tenbīh kılduk bes ol daḥı dünyeden mağfıret (3) taleb idüp tevbeyle Allāh'uñ tā'atine

iķbāl itdi kırk gün secdeye varup başını yirden aldurmadı illā ancaķ (4) namāz vaķtlarında aldurdu andan girü secdeye varup ağlardı ol aķāsından ötürü ne a‘ām yirdi (5) ne Şu iķerdi tā aña deġin ki aķ Te‘ālā‘dan vaġy yā Dāvud ġötür başuñı ki senüñ Őuçuñı ‘afv eyledük (6) ammā Kelbī İbni ‘Abbās‘dan rađıyallāhu ‘anhümā böyle rivāyet ıldı kim kırk kez Dāvud secdeye varup ağladı (7) ġöz yaŐından ve yirde yatmaķdan yüzünüñ derisi çürüdi düşdi ġöz yaŐından otlar bitüp başı ot (8) iķinde aldı niyāz idüp derdi ki yā rabb sen beni nite esirgeyesin ben bilürem ki sen benden intıķam (9) idisersin ol aķāmdan ötürü çün ki Dāvud‘dan bu tazarru‘lar ġeldi aķ Te‘ālā Cebrā‘il‘i aña ġönderdi (10) ġelüp didi ki yā Dāvud aķ Te‘ālā saña selām ıldı didi ki varsun Uryā‘dan elālлік dilesün (11) fulan ġün ki anuñ abrinden aña avaz ġele tā biz anı yarlıġayavuz bes ol ġünüñ ġecesinde Dāvud Uryā‘nuñ (12) abrine ġelüp çağırdı elālлік diledi ol abirden avaz ġeldi ki yā Tañrı peyġāmbere elāl ıldum (13) Dāvud girü dönüp evine ġeldi Cebrā‘il daġı girü ġeldi didi ki yā Dāvud uryaya bu aķañdan aber (14) virdüñ mi kim aña neyledüñ didi ki yoķ Cebrā‘il didi ki bes girü hemān iŐüñ zāyi‘dür yürü (15) var aber vir ġör ne cevāb ġelür bes Dāvud urup girü vardı kendüden ne vāķi‘ olduġın bir bir aber virdi (16) daġı elāllığın diledi cevāb ġeldi ki yā Dāvud ben āġiretde senüñile da‘viciyin elāl itmezsin (17) Dāvud anı işidüp ġuŐŐayla girü döndi melālet anı apladı kırk ġün tamām girü ağladı tā ki aķ Te‘ālā (18) anı raġmeti birle esirġedi Cebrā‘il ġönderdi didi ki yā Dāvud biz senüñ Őuçuñı ol ulumuzdan diledük (19) bizüm rızāmuziçün seni ‘afv eyledi başuñı aldur yaŐuñı sil ki biz daġı seni yarlıġaduķ nitekim aķ Te‘ālā buyurdu (20) **fe ġafernā lehü zālike ve inne lehü ‘indenā le zulfā ve ġusne me‘āb** ya‘nı biz ol Dāvud‘uñ ġünāhını yarlıġaduķ ki (21) anuñ bizüm atumuzda urbeti var daġı āġiretde dönüp ġelicek ġörklü maķāmı var ammā ba‘zı ehl-i tefsir (22) dimişler ki bu aziyye Dāvud aķķında Őaġıġ degüldür ki peyġāmbere bunuñ gibi iş zann oluna ġāŐā ki (23) ol ġünāha aŐd eyleye ammā Őaġıġ budur ki ol iki da‘vici ġelüp aziyyelerin aber virdiler Dāvud

[33a] (1) anuñ aķıķatin Şorup bilmedin ol da‘vici Őözile anı zulme nisbet ıldı didi ki ol saña (2) zulm eylemiş dilemiş oyunları ala oyuna ata aķāsı hemān buyıdı bundan ötürü ağladı tā yarlıġanınca bundan (3) Őoñra aķ Te‘ālā‘dan utanduġından başın aldurup ġöġe baķmadı bes mü‘min olan ġerek kim bu ġālden (4) kendüye inŐāf ide diye kim Dāvud Tañrı‘nuñ peyġāmbereken Şol deñlü Őuçu‘afv olunmadı tā tamām (5) kırk ġün secdede ağlayup tazarru‘ ılmayınca ‘aceb benüm bu deñlü çöķ ve ulu ġünāhlarum açan yarlıġanısar kim (6) ortada bir ġünāhum peŐmānlığım ve acımaġım yoķ belkim ġünāh işlerüm sevinürem ađlamaķ ġođ ande aldı ġāl (7) budur kim ben veli degülem benı degülem bes ol orķu baña ġerek kim

gice gündüz işüm günāh ma‘şiyet ortada bir (8) ağlayup suçumu dilemek yok her kim ihlāşla tevbeye gele Allāh’dan yaña döne ümıddür kim günāh ‘afv oluna (9) Hāḫ Te‘ālā fazlıyla ve daḫı buyur[dı] **yā dāvūdu innā ce‘alnāke ḫalīfeten fi‘l-arzı faḫkum beyne’n-nāsi** (10) **bi‘l-ḫaḫḫı ve lā tettebi‘i‘l-hevāfe yuzülleke ‘an sebīli‘llāh** ya‘nı ḫiṭāb-ı ‘izzet birle didük ki yā Dāvud biz saña (11) ikrām kılduḫ peygāamberlik virmegile ve daḫı seni yir yüzinde ḫalīfe kılduḫ ḫalīfe aña dirler ki kendüden (12) ilerü gitmişüñ yirine tura bes Dāvud’dan öñdin peygāamberlik⁹⁹ bir kimsedeyidi ikisin daḫı te‘ālā (13) Dāvud’a cem‘ eyledi hem peygāamber ve hem pādişāh kıldı ve aña ‘adlile ḫükm eylegil ki şaḫın ki hevā-yı (14) nefse mutāba‘at kılıp cevriye ḫükm eylemeyesin ki hevā-yı nefse uymaḫ seni Allāh yolından sürücidür (15) ṭā‘atden ma‘şiyete bıraḡur **inne‘l-lezīne yuzillüne ‘an sebīli‘llāhi lehüm ‘azābün şedīdün bi mā yesū yevme‘l-ḫisāb** (16) ya‘nı şol kimseler kim hevāsına uyup ṭā‘at yolından ayakların sürçüdi imān muḫtezāsınca ‘amel (17) kılmadı anlara ḫatı ‘azāb olırsadur andan ötürü kim ol ḫiṣāb günin unıtdılar āḫiretten korḫup bir aña (18) lāyık ‘amel kılmadılar bes bu āyetde daḫı mütenebbih olup öḡütlenmek gerek şol kimseler ki Tañrı ḫulı (19) üzere ḫākim ola ya begligle ya nāyibligile¹⁰⁰ ya ḫadılgıla ya şubaşılıgıla ki şaḫına kim kendi nefsi (20) dilegiçün yaḫūd bir ayruḫ kişi dilegiçün Tañrı ḫullarına ḫulm ḫayf kılmaya tā ki kendüyi ol ḫatı ‘azābdan (21) ḫalaş idüp ḫurtara ve daḫı Hāḫ Te‘ālā buyurdı ki **ve mā ḫalaḫnā’s-semā’e ve‘l-arza ve mā beynehümā** (22) **bātilen** ya‘nı bu yirleri ve gökleri daḫı neki bularuñ arasında varsa hiç birini ‘abeş ve bāṭıl yire yaratmaduḫ (23) ki ol yaradulduḡında bir ḫikmet ve maşlaḫat olmaya belki biz anları yaratduḡumuzda kimi öldi geçdi

[33b] (1) kimi ölüyorur kimi daḫı öliser **zālike ḫanne‘l-lezīne keferü fe veylün li‘l-lezīne keferü mine’n-nār** ya‘nı bu nesne ol (2) kāfirleruñ ḫanıdır ki dirler bu yirle gök ikisi daḫı bir hiç yire yaradılmış nesnedür ki anda bir maşlaḫat (3) yoḫdur anuñçündür ki āḫirete inkār iderler ḫelāklik ol kāfirlere ṭamu ‘azābından ki bu ḫikmete inkār ider (4) ve daḫı buyurdı ki **em nec‘alü‘l-lezīne āmenü ve ‘amilü‘ş-şāliḫāti kel müfsidīne fi‘l-arzı em nec‘alü’** (5) **l-muttaḫīne kel füccār** bu āyetüñ daḫı inmegine sebep buyıdı kim Mekke’nüñ kāfirleri dirlerdi bu imāna gelen (6) müflislerdür dervişlerdür şanurlar ola ki bizüm bigi ḡanıler ve şerifler variken āḫiretde bulara ikrām ‘izzetmi (7) oluna eger ol āḫiret didükleri gerçek olursa anlara virilen bize daḫı artuḫ viriliser bes Hāḫ Te‘ālā (8) bu āyeti indürdi ki anlaruñ ḫanı bāṭıluḡın ma‘lüm kıla ma‘nisi budur kim biz berāber mi kılıruz şol kimseleri (9) kim imāna getirüp ‘amel-i şāliḫ işlediler anlaruñla kim bize şirk getirüp kāfir oldılar yaḫūd bizden korḫup muṭı‘

⁹⁹ [peygāamberlik]

¹⁰⁰ [nāyibligıla]

(10) olan kullarımız bizden korkmayup ‘aşî olanlar gibi mi kıluruz bu bir muhāl ve bāṭıl sözdür ki dirler ve daḡı buyurdı ki (11) **kitābün enzelnāhü mübārekün li yeddebbērū āyātihi ve li yetezekkere ulū’l-elbāb** ya’nı yā Muḡammed bu Qur’an bir kiṭābdur ki (12) Cebrā’il saña indürdi mübārek kiṭābdur bereketi çoḡdur şol kimselere kim îmān getirüp anı gerçekteye (13) ve anuñ içindekiyle ‘amel eyleye ve bu kitābı biz andan ötürü indürdük kim anuñ āyetlerini okıyup ma’nisinde (14) tefekkür kılalar ve ‘aklı olanlar anuñla ögütleneler bes bu āyet aña delālet kılur kim Qur’an okusa ma’nisin (15) tedebbür idüp anuñla ögütlenese v’ad āyetlerinden t̄ā’ate ‘ibādete raḡbet olmasa ve va’id āyetlerinden (16) içine korku düşüp günāhlarından yıḡılınmasa ol aḡmaḡdur cāhildür ‘ākıl degül gerekse cemí’ ‘ulüm ol (17) göñlinde ḡıfz eylesün zırā dükeli dünyānuñ aşlı dünyā sevmekdür ekser ‘ulemānuñ ḡoḡ şimdi muḡabbet añadur (18) Qur’ānki ekser dünyāyı zemm ider bular Ḥaḡ Te’ālā’yı zemm idüp taḡkır kılduḡı nesneye ḡarış olup (19) münāzi’a kılurlar bes bular Qur’anıla kaçan mutta’iz olup ögütleneler gerek ki bularuñ bu fi’lünün zararı kendülere (20) lāzım olaydı ammā ta’addı kılup zararı ‘āmm oldı bular ḡarāmduḡını bilüp işler ammā ‘avāmu’n-nās (21) müstecel olup dınlerin daḡı yaḡmaya virdiler ne’üzübillāhi minhü ve daḡı Ḥaḡ Te’ālā **ve vehebnā li dāvūde** (22) **ni’me’l-‘abdu innehü evvāb** ḡaberde gelmişdür kim Dāvud Uryā ‘avratın ciftlendi ol şartıla aldı (23) ki Dāvud’uñ şoñında andan toḡan oḡlan ḡalife ola bes andan Süleymān toḡdı girü yerine ḡalife

[34a] (1) ol oldı ḡaḡ te’ālā ‘azemetiyile anı medḡ idüp buyurur ki biz Süleymān’ı Dāvud’a ‘aṡā kılduḡ nitekim (2) İbni ‘Abbās daḡı eydürdi bizüm oḡlumuz kızumuz bize Ḥaḡ Te’ālā’dan ‘atādur gerek anuñ şükürin yerine getürevüz (3) anları görklü edebleriyle ta’līm idevüz tā büyüyüp Tañrı’ya ‘aşî olmayalar ḡaḡ te’ālā görklü edebinden (4) Süleymān’ı medḡ idüp dir ki ol Süleymān ne görklü kıldur ki evvābdur ya’nı niyeti bizüm t̄ā’atümüzedür bir vaḡt (5) ‘ibādete ḡāfillemez nitekim işbu ‘āyetde daḡı buyurdı **iz ‘urıza ‘aleyhi bi’l-‘aşıyyi’ş-şāfinātü’l-ciyād** (6) bu āyetüñ daḡı sebab-i nüzüli buyıdı kim Dımışḡ ehli daḡı Naşıybin ehli cem’ olup ittifaḡ kıldılar kim (7) Süleymān’la Muḡātil ideler çün gelüp muḡārebe kıldılar Süleymān anları ḡahr eyledi taḡıtdı helāk kıldı (8) bulardan Süleymān ḡanımet biñ ‘Arabı at degdi getirüp anı Süleymān’a arz eylediler ikindü vaḡtıydı (9) Süleymān anlara naḡar idüp anlaruñ ḡüsnin ta’accüb kılurdı tā anlara şol denlü meşḡül oldı ki güneş (10) ṡulundu ikindü namāzından ḡāfil oldı çün gün ṡulundu namāzı añdı kendü ḡāliline ḡazaba geldi nitekim (11) Ḥaḡ Te’ālā ḡaber virdi **fe ḡāle innı aḡbebtü ḡubbe’l-ḡayri ‘an zikri rabbı ḡattā tevāret bi’l-ḡicāb** (12) ya’nı çün ikindi vaḡtında ol görklü ṡar atlar aña arz oldı aña meşḡül olup namāz fevt oldı (13) didi ki ya’nı ben ihtiyār mı kıldum ol māl muḡabbetin benüm rabbüm

‘ibādeti üzere tā ki gün virdi (14) hicāba girdi **ruddūha ‘aleyye fe tafikā meshān bi’s-sūkı ve’l-a-nāk** ya ‘nı döndürün ol atları girü baña (15) getirün döndürüp girü getürdiler başladı kılıcıla kimün boynın kimün incigin kırdı tā ki ol biñden toköz (16) yüzün helāk eyledi ki aña ‘arz olundu yüzi bākı kaldı ki aña ‘arz olunmadı bu şimdi ol ‘Arabı (17) atlar ki halk elinde vardır ol nesilden kılmışdur ba‘zılar dimiş kim ol atların kanadları varıdı cin (18) şeyātın anları deñizden çıkarmışlardı bir niceler dimişler kim atların boynın incigin kesüp kırmadı (19) ammā boyunlarında inciklerinde nişān idüp Allāh yolına sebıl kıldı zırā bunuñ gibi münker fi’lle nite tevbe (20) ola tevbe hoş fi’l-i münkerden olsa gerek ammā bu kadar cevāb virmek cāiz ola ki ol vaktde anuñ (21) gibi işlemek mubāhıdı ol dünya mālın Hāk Te‘ālā’nuñ farızası fevt olduğün ve dağı Hāk Te‘ālā buyurdı (22) **ve lekad fetennā süleymāne ve elķaynā ‘alā kürsiyyihi ceseden sümme enāb** bu āyetün dağı kazıyyesi buyıdı kim (23) Hāk Te‘ālā Süleymān’a emr eyledi ki Benı İsrā’il’den ciftlene ol Benı İsrā’il’den ciftlenmedi ayruķ kabileden

[34b] (1) ciftlendi Hāk Te‘ālā aña andan ötürü ‘ikāb idüp kırķ gün mülkünü aldı dıve virdi ki aña ıřtaħur (2) dirlerdi Süleymān’uñ ‘ādeti buyıdı kim yüzügi çıkarup bir cāriyeye ışmarlardı çıkıcaķ girü alurdı (3) ol ‘ukūbet vaktında ol dıv ol cāriye şüretinde anda hāzır oldı Süleymān yüzügin aña teslim (4) idüp kendü hācete girdi ol dıv yüzügi barmağına geçürüp Süleymān şüretinde tahta oturdı mülke (5) hükme eyledi Süleymān çün hācetden fāriğ olup çıktı gördi ki saltanat tahtına bir Süleymān dağı (6) oturmuş bildi kim bu işde buña bir ‘ukūbet var tınmayup çıktı kadem urup seyāhata kaşd eyledi (7) kırķ gün tamām ğurbet çeküp nice vākı‘alara uğradı ‘ākıbet Hāk Te‘ālā mülkin girü virdi bes bu āyet ma‘nisi (8) budur kim bedürüstı Süleymān’ı ibtilā kıldı mülkünü elinden aldı anuñ tahtı üzere bir dıv oturduķ andan (9) soñra girü aña mülkin virdük dönüp girü tahtına geldi ammā İbni ‘Abbās eydür Ka‘b’a bu āyetün ma‘nisi (10) şordum eyle haber virdi ki bir dıv varıdı aña Şaħr dirler bir kez Süleymān aña şordı ki yā Şaħr bu ādem (11) oğlanlarına nice mekr irişdürürsin ol Şaħr didi ki yüzügi getir baña göster haber vireyin yüzüğünü (12) çıkarup anuñ eline virdi getirüp ol Şaħr dıv anı fi’l-hāl deñize atdı Süleymān’uñ elinden tahtı (13) gitdi ol Şaħr dıv oturdı Süleymān dağı anı görüp kendüyi ğurbete bıraktı ol şaħr Süleymān’un ‘avratlarına (14) muşāhib olurdı ammā anlara el şunmazdı bunlar ol şaħruñ hāliline fi’line nazār idüp inkār iderlerdi (15) dirlerdi ki bu Süleymān mıdur yoħsa degül bu Şaħr dirdi ki ben Süleymān’um bunlar dirlerdi ki sen Süleymān (16) degülsin senün hālün ve fi’lün hiç Süleymān hāliline ve fi’line beñzemez bular bu hālile hayretde kaldılar (17) bilmezlerdi ki Süleymān hālile noldı Süleymān dağı ğurbete düşüp yürürdi nāĝāh bir gün bir ‘avrat (18) aña bir balık şadaķa eyledi

ki yeye nāgāh yirken ol yüzügi balık içinden çıka geldi alup anı (19) fi'l-hāl barmağına geçirdi Hāḫ Te'ālā'ya ḥamd u šenā kıldı ol mülk salṭanat girü yirine geldi ol (20) Şaḫr dív kaçup deñize girdi **šümme enāba** didügi budur bes Süleymān çün girü taḫta oturdu cinden (21) şeyāṭından gönderdi ki varuñ ol Şaḫr'ı buluñ getürüñ vardılar ol Şaḫr'ı buldılar getürdiler emr eyledi (22) Süleymān bir taşı oydılar ol Şaḫr'ı içine koyup ağzını berkitdiler deñize bırākdılar didiler ki bu senüñ (23) zindānuñdur tā kıyāmete degin ammā tefsir ehlinüñ bir nicesi böyle taḫkık ider kim bu zıkr itdükleri

[35a] (1) rivāyet bu āyet ma'nisinde şaḫiḥ degüldür zırā Hāḫ Te'ālā ḥakımdür her nesneyi yirlü yirince düzer anuñ ḥikmetine (2) bu lāyık degüldür ki diyevüz bir dív Süleymān taḫtına oturdu Süleymān ḥükmi üzere ḥükm anı musallaṭ kıldı (3) ammā bu āyet қазиyyesinde te'vıl neydügin yigreki Allāh қatındadır ammā ehl-i taḫkık dimişler kim Süleymān'uñ (4) bir oğlançuğı varıdı ancak bir gün melekü'l-mevt Süleymān'uñ ziyā[re]tine geldi қatında oturdu ol oğlançuğı (5) melekü'l-mevti görüp қorқdı beñzi müteğayyir oldu anuñ heybetinden şayru oldu Süleymān anı görüp yile emr (6) eyledi ki yukarı götürüp bulut üzerine қodı ol oğlanuñ anda va'desi tamām oldu melekü'l-mevt (7) anı anda қabz eyledi ol ölmüş cānsız gevdeyi yil götürüp Süleymān taḫtına қodı bes Hāḫ Te'ālā biz anuñ (8) taḫtı üzerine cesed bırақduқ didigi ol ölmüş oğlanuñ gevdesidür cesed diyü luğatda aña dirler ki (9) ol ta'ām yimeye şu içmeye bes Süleymān anı görüp ḥayli ceza' kılup acıdı andan ötürü ki andan artuқ (10) bir daḫı oğlu kıızı yoğıdı Hāḫ Te'ālā aña tenbıh kıлмаğıçün iki ferişte gönderdi gelüp Süleymān қatına (11) girdiler selām kıldılar birisi didi ki yā Süleymān işbu kışi benüm ekinüm içine yürüdi başdı hep (12) fesāda virdi ne dirsın bes Süleymān aña didi ki niçün bunuñ ekini içine yürüyüp fesāda virdüñ (13) ol daḫı didi ki yā Süleymān bu kışi ekinin ḥalқun geचेcek yol üzere ekmiş ayruқ geचेcek yire mecāl (14) bulmadum çāresiz aña uğradum Süleymān dönüp girü aña didi kim niçün sen ekinüñ ḥalқuñ yolu üzere (15) ekdüñ bilmez midüñ ki elbette bu ḥalқ ol yola yürüseler gerek bes ol ferişte dönüp Süleymān'a didi ki (16) gerçеk eyitdüñ andan ötürü sen ölüm yolında oğul kız ekinin ekdüñ bilmez midüñ ki bu ḥalāyık küllı ol (17) ölüm yolına yürüyiserler bunu diyüp ol ferіşteler gāyib oldılar Süleymān bu sözden mütenebbih olup (18) ḥaṭā kılduğın bildi tevbe idüp Allāh'uñ ṭā'atine teveccüh kıldı šümme enāba ma'nisi budur ve daḫı (19) bundan şoñrağı āyet daḫı buña delıldür ki Hāḫ Te'ālā Süleymān'dan ḥaber virüp buyurdu **қāle rabbi'** (20) **ğfirli veheb lı mülken lā yenbeğı li eḥadin min ba'di inneke ente'l-vehhāb** ya'nı iy benüm rabbüm benüm (21) şuçum 'afv idüp beni yarlıға baña bir mülk vir ki benden şoñra anuñ gibi mülk daḫı bir kimseye (22) virmeyesin be-dürüstı Süleymān bu ārzüyi itdügi andan ötürüyidi ki ol mülk salṭanat aña (23)

mu‘cize ola anuñ nübüvvetine ‘alâmet ola ve dağı ol mülk saltanat andan sonra bir kimseye dağı virilse ola ki

[35b] (1) nefis tākāt getürmeyüp şabr itmeye hāk te‘ālāya ‘aşı olup muhālifet kıla anuñla ebedi helāk ola ve dağı (2) Hāk Te‘ālā buyurdi **fe sahharnā lehü’r-rıhe bi emrihi ruhāen hayşü aşāb ve’ş-şeyyātine külle benā’in ve ğavvāsin** (3) ve **āharıne muḳarranıne fi’l-aşfād** ya‘nı bu du‘adan kılmazdan öñ aña yıl ve şeyātın musahḫar olmamışdı (4) çün bu du‘ayı kıldı Hāk Te‘ālā aña yili ve şeyātını dağı musahḫar ve muḫı‘ kıldı anuñçün buyurdi ki biz ol (5) Süleymān’a yili musahḫar kılduğ anuñ emriyle her ḳanḳı taraḫa dilerse eser bu hāletde ki yumşak laḫıf nice dilerse (6) aña muḫı‘ ve dağı şeyātını dağı aña musahḫar kılduğ ki nice dilerse bünyādlar kılırlar kimisi ḫalgıcılardur ki (7) deñize ḫalup anuñçün cevāhirler çıkarurlar ve dağı >ol< şeyātınlerüñ merdūdların diler dilemez muḫı‘ kılduğ ki (8) demürden boyunlarına bağ eyleyüp zindānladı tā ki kimseye şerleri ḫoḫunmaya ve dağı buyurdi ki **hāzā** (9) **‘aḫā’üne femnun ev emsik bi ğayri ḫisāb** ya‘nı didük ol Süleymān’a kim yā Süleymān bu külli saña bizüm (10) ‘aḫāmuzdur ki anuñla saña kerāmet kılduğ bu şeyātınlerüñ ḳanḳısın dilerseñ azād kılıp yolına ḫoyuver (11) ḳanḳısın dilerseñ ḫutup ne dilerseñ işlet ve bend idüp zindāna birağ ki bulardan ötürü saña āhiretde (12) ḫisāb ‘iḫāb yoğ ve dağı buyurdi **ve inne lehü ‘indenā le zulfa ve ḫusne meāb** ya‘nı be-dürüstü (13) ol Süleymān’uñ bizüm ḫatumuzda teḫarrübi var dağı dönüp geliceğ görklü maḫāmları var bes mü‘min olan gerek kim (14) bu Süleymān hālinden ‘ibret ala diye kim şol saltanatla bu dünne aña vefā kılmadı benüm hoğ elümde (15) ne var yigrek budur kim elde varını āhiret ‘imāretine ḫarc idüp anda bāḳı ḫalam tā ki benüm ebedi (16) sa‘ādetüme sebeb ola **vezkur ‘abdenā eyyübe iz nādā rabbehü enni messeniye’ş-şeyḫānu bi nuşbin** (17) ve **‘azāb** ya‘nı yā Muḫammed bu Mekke kāfirlerinüñ zaḫmetine şabr idüp ḫarlığanma aḫğıl ol bizüm ḫulumuz Eyyüb’uñ (18) şabrını kim biz anuñ bedenine ḫastalıklar meşāḳḫatler virdük ve mālına helāklık virdük ol rabbine tazarru‘la (19) nidā kılıp didi ki şeyḫān baña zaḫmet irişdürdi esirgeyici pādişāh sensin biz aña didük ki **urkuż** (20) **bi riclike hāzā muğteselün bāridün ve şerāb** ya‘nı çün bize ilticā kılıp du‘ā kıldı biz aña naḫar raḫmeti kılıp (21) didük ki ayağıñ yire ḫağ çünki ḫağdı ayağınuñ altından bir bınar çığdı ılıcağ andan ğusl eyledi (22) cemı‘ bedeni sağ olup çığdı didi ki bir ayağın dağı ḫağ anı dağı ḫağdı bir bınar dağı çığdı (23) şuyı şovuğ andan içdi içindeki ‘illet dağı arındı şıfā-yı kāmıl ḫāşıl oldu ve dağı buyurdi ki

[36a] (1) **ve vehebnā lehü ehlehü ve mişlehüm me‘ahüm raḫmeten minnā ve zıkra li uli’l-elbāb** ya‘nı biz ol Eyyüb’uñ (2) ehlin ve evlādın ki helāk itdükdi ol şabrdan ötürü ğirü dirğürüp aña ‘aḫā kılduğ biz ol ḫadar dağı (3) anuñla iḫşān eyledük naḫar-ı raḫmet kılıban

dağı ‘aklı olanlara öğüt olmağičün İbni ‘Abbās eydür rağıya (4) İlahu ‘anhümā aña ehlinüñ mişlin virdük didügi budur kim Hax Te‘ālā ehlinüñ yigitligin girü virdi (5) tā ki andan şoñra yigirmi dört er oğlan dünyāya getürdi ve dağı Hax Te‘ālā buyurdi ve **huz bi yedike** (6) **zigşen fāzrib bihi velā taħnes innā vecednāhu şābiran ni‘mel’l-‘abdu innehü evvāb** ya‘nı Eyyüb’uñ ‘avratına şeytān (7) eyle telkīn kılduk¹⁰¹ eger siz şeytān adına bir kırbān boğazlasañuz Eyyüb şifā bulurdi gelüp ‘avrat Eyyüb’a (8) ħaber degürdi Eyyüb ğazab idüp didi ki ben ol şeytān-ı la‘ine bir avuç toprağdan dağı virmez (9) bu ne sözdür ki söylersin vallāhi eger ben şağ olası olursam saña yüz ađaç uram çün ki Hax Te‘ālā (10) aña şıħhat virdi ol andın yirine getürmege Hax Te‘ālā’ya niyāz kıldı Hax Te‘ālā buyurdi ki yā Eyyüb (11) elüñe bir deste çıbık al kim anuñ şağışı yüz ola anuñla ehlüñi bir kere ur anduñ yirine gele ħanıś (12) olmayasın bes Eyyüb yüz tāze mersin çıbuğın bir deste idüp bağladı eline alup anuñla bir kez urdı (13) andından berı olup kırtıldı bes ol şabrından ötürü Hax Te‘ālā anı medħ idüp didi ki be-dürüstı biz anı (14) şābirlerden bulduğ ki ol Eyyüb ne görklü kıldur bizüm tħ‘atümüze iķbāl idicidür Vehab eydür Eyyüb (15) yedi yıl ol rence mübtelā oldı ki bedenine kırtlar üşdi etini derisini süñükdegin yidiler ol şabr (16) idüp diliyile dāyim Hax Te‘ālā’ya meşğülidi bes mü‘min olan gerek kim bu ħālden ‘ibret alup şabrı (17) kendiye yār kıla Hax Te‘ālā’dan ne gelürse şabr eyleye anuñ ħükmini yirine getüre tārlıđanup kendüyi (18) muħālifete birağmaya ki anuñ kırbından sa‘adet bula ve dağı Hax Te‘ālā bir kıziyye dağı buyurdi ki (19) **vezkur ‘ibādunā ibrahıme ve işħaķa ve ya‘kübe uli’l-eydi ve’l-ebşār** ya‘nı yā Muħammed añlađıl ki bizüm ol (20) kıllarumuzı ki ibrahımdür ve İşħaķ’ıla ya‘küb dağı ki oğlanlarıdur bular bizüm ‘ibādetümüze ki kıvvetlülerdi (21) ve bizüm emrimüz yirine getürmege başıret issileriydi **innā aħlaşnāhum bi ħālişatin zikre’d-dāre ve innehüm** (22) **‘indenā le mine’l-muştafeyne’l-aħyār** ya‘nı biz buları üründüledük taħşış kılmāđıla bizi zıkr itmekden ki (23) hergiz anlaruñ āħıret himmetinden artuğ himmetleri yoğıdı dāyim rücū‘ları Allāh yañaydı be-dürüstı

[36b] (1) kıatumuzda ihtiyār olınmışlardandır resülligile dağı üründilerdür cennet içinde ve dağı buyurdi ki **vezkur** (2) **‘ismā‘ile velyese‘a ve zel kifli ve küllün mine’l-aħyār** ya‘nı yā Muħammed añđıl ol kıavmki İsmā‘ıl ki va‘desinde (3) nice şadıkıdı dağı Yes‘ā’nuñ İlyās’uñ ħalifesiyidi ve ol Zülkifl dağı yüz peyđāmberi toymağa ve (4) tınatmağa kefil olmışdı bular küllisi aħyārlardandır ki bizüm yolumuzda nice cefālar çeküp şabr eylediler ‘aķıbetleri (5) maħmūd oldı ve dağı buyurdi **ħazā zıkrun, ve inne lil muttaķine le ħusne me‘ābin** ya‘nı işbu sürede zıkr (6) itdüğümüz peyđāmber kıziyyeleri küllı Hax Te‘ālā’nuñ ‘azametın beyān

¹⁰¹ Kelimenin metindeki imlāşı biçimindedir.

kılmağdur ki başireti olanlar bunıñıla 'ibret (7) alup ögütlenür kendüye taqvā azıgın almak üzere olur ki müttakiler çün Allāh katında dönüp varıcağ görklü mağāmlar (8) vardır **cennāti 'adnin mufettehāten le humu'l-ebvāb** ya'nı ol görklü mağām didüğümüz ol bostānlar ve köşklerdür ki (9) anda tırup muğim olacağ yirdür kapuları ol müttakiler çün açılmışdur kankı kapusından dilerse gire **muttekine fihā** (10) **yed'üne fihā bi fākihedin keśiratin ve şerāb** ya'nı ol müttakiler cennet tahtı üzerine tekyelenüp ol dürlü dürlü (11) çok yemişlerden ve envā' içecek şerbetlerden ki ārzū iderler anuñla temettu' kıllalar ve sürür hāşıl (12) kıllalar **ve 'indehum kāşıratu't-ţarfı etrāb** ya'nı ol müttakiler katında şol hātunlar ola ki anlar nazarlarını (13) kaşır idüp ğayrıya bakmayalar bu hāletde olur küllisi bir yaş üzerine olalar biri birinden ulu kiçi olmayalar **hazā** (14) **mā tū'adüne li yevmi'l-ħisāb** ya'nı bu şevāblar ve bu kerāmetler ki olınmışdur size ħisāb güninde hāşıl olısar (15) **inne hāzā le rızķunā mā lehu min nefād** ya'nı bu zıkr olan uçmağ kamu ni'metleriyle bizüm 'atāmuzdur müttakiler (16) çün ki anuñ dükenmesi yok ve dağı girü buyurdı ki **hāzā** ya'nı işbu ni'metler ki rızķ eyledük (17) küllü müttakilerünüdür bes müttakiler sözi bundan çün tamām oldu başladı bu kez ol tāğilerün (18) mağāmından haber virdi ki **ve inne lit tāğıyne le şerre meābin cehenneme yaslevnehā fe bi'se'l-mihād** ya'nı (19) bu kāfirler be-dürüstü çün dönüp varacağ yavuz mağāmlar vardır ki ol cehennemdür aña girürler ne yavuz (20) tıracağ mağāmdur ol ki andan ayruğ bir dağı tıracağ yir dağı bulunmaz ki bir nefes rāhat olalar **hāzā** (21) **felyezükühu hamımun ve gassākun ve āharu min şeklihi ezvāc** ya'nı işbu şu bir şudur ki ıssiligi (22) ğāyete irmişdür tıtsunlar anı bu tāğilerün 'inād idüp hağka muţı' olmadılar dağı içsünler (23) ol ğassākdan ki tamu ehlinün derlerinden sızup çıkmışdur ki ğāyet şovuğdur aña zemherir cehennemi dirler

[37a] (1) hamım ıssiliginden katı göyündürür ol şovuğluğundan göyündürür ammā ğāyet yir ki şol dağı āfetdür ve dağı bu (2) hamımile ğassākdan ziyāde bulara beñzer bir 'azāb dağı ola oldağı envā' ola miñneti biri birinden katı ola (3) ve dağı buyurdı ki **hāzā fevcun muğtehimun meakum lā merħaben bihi innehum şālu'n-nār** ya'nı ol kāfirlerün (4) ulularını etbā'ıla çün cehenneme getüreler cehennem ħazinedārları ol ulularına diyeler kim işbu cemā'at (5) kim sizünile geldiler bular dağı diler dilemez sizünile ol oda bile gircilerdür kim Hağ Te'ālā buları şād (6) kılmāsın bulara bolluğ virmesün kim bular oda gircilerdür **ķālū bel entüm lā merħaben biküm entüm ķaddemtümühu lenā** (7) **fe bi'se'l-ķarār** ya'nı ol uyundılar dağı ol ulularına diyeler kim Hağ Te'ālā size dağı bolluğ ve rahātlik (8) virmesün ki bizden küfre siz öğretdüñüz biz dağı size mutābi'at kıilup işbu 'azāblara giriftār olduğ bu ne (9) yavuz mağāmdur bunları kıoyup bu kez Hağ Te'ālā'ya niyāz idüp diyeler

nitekim Hâk Te‘âlâ buyurdi **ķālū rabbenā men kaddeme lenā** (10) **hāzā fe zidhu azāben zī‘fen fi’n-nār** ya‘nī o bizüm rabbümüz her kimse kim işbu küfürde şirkde bizden muķaddem (11) oluban öñürtdiler bulara ‘azābılarını ziyāde kılup iki bizüm ‘azābumuzca kılıur ki bizi dağı azduran (12) bulardı bundan şofıra çevre baķup resüle imān getüren dervişleri isteyeler görmeyeler dağı diyeler (13) **ve ķālū mā lenā lā nerā ricālen künnā ne‘udduhum mine’l-eşrār** ya‘nī diyeler ki noldı bize ki baķup bunda (14) ol erenleri görmezüz anları biz dünyede şerlülerden şayduķ atañuza dedeñüz dīnin azdurduñuz (15) siz azğunlar olduñuz dirdük **ettehaznāhüm suhriyen em zāğat ‘anhumu’l-ebşār** ya‘nī biz anları (16) dünyāda maşharaya tutarduk ıa‘n idüp gülerduk ‘aceb bunlar bunda hāzır degüller mi yoħsa bizüm bu gözlerümüz (17) hayrete vāķi‘ olup bulardan girü mi döndürüldi ki buları görmezüz ve dağı buyurdi **inne zālike le haķķun** (18) **teħāşumu ehli’n-nār** ya‘nī işbu tamu ehli birbirile huşümet idüp söyleşecekleri haķdur ki olısar fāyidesi (19) nedāmet haşret olısar **ķul innemā ene münzirün min ilāhin illāllāhu’l-vāħıdü’l-ķahhār** ya‘nī Hâk Te‘âlâ eydür (20) eyit yā Muhammed bu kâfirler kim ben hemān bir ķorķuducıyın ki geldüm size Allāh’uñ birliğin beyān idem (21) aña uymayanları anuñ ‘azābıla ķorķudam bilüñ ki hiç bir ma‘būd yoķdur illā ol Allāh’dur ki ķahhārdur (22) ve şıfat-ı ķahriyıla dilese kim cemı‘ yaradılmışı ķahr eyleye kimse aña māni‘ yoķdur **rabbu’ş-şemāvāti vel arzı** (23) **ve mā beynehumā’l-‘azızu’l-ğaffār** ya‘nī ol Allāh’dur ol kim yirlerüñ göklerüñ rabbidür dağı yirle

[37b] (1) gök {gök} arasında yaradılmış ne varısa küllinüñ māliki oldur aña ıapmayanları helāk itmege ķahriyıla ğālibdür aña (2) ıapanları yarlığar ğaffārdur ve dağı buyurdıki **ķul huve nebe‘un ‘azımun entüm ‘anhu mu‘rizün** ya‘nī eyit yā Muhammed (3) bu ķavmüñe kim bu Qur‘ān ‘azımdür zırā ol ‘ālemler perverdigārınuñ kelāmıdur kendünüñ ‘azameti maħlūk (4) üzerine niceyise kelāmınuñ ‘azameti dağı maħlūk kelāmı üzere eyledür ammā siz andan yüz döndermişsiz (5) anı terk idüp imān getürmessiz anuñ ‘azametinden bı-ħabersiz ki anuñ içinde benüm peygāمبرliğüme¹⁰² delil (6) bürhān var ki Ādem kışşası ve andan berü gečen nebiler kışşası ve andan berü gečen resüllerüñ ķaziyyeleri (7) hep andandur bilürsiz ki kitāb oķımadum ve ķalem ıtutup yazı yazmadum bes külli kim size ğaber virürem (8) degüldür illā vaħyıla nitekim Hâk Te‘âlâ ğaber virdi **mā kāne liye min ‘ilmin bi’l-melā’i’l-a‘lā iz yaħteşşımün** (9) ya‘nī benüm ‘ilmüm yoğıdı bilmezdüm ki göklerde feriştelere Hâk Te‘âlâ’yıla söyleşdiler şol vaķtki Hâk Te‘âlâ (10) anlara yir yüzinde fesādlar idüp ķanlar dökeler ben bunu size ğaber virdüğüm görmegile ya kitābdan oķımağıla (11) degül belki vaħyıludur nitekim Hâk Te‘âlâ ğaber virdi **in yūħā ileyye illā ennemā ene nezırun mubın**

¹⁰² [peygāمبرliğüme]

(12) ya'nı bu haber baña vahy olunmaz illā andan ötürü olur ki ben zāhir resülem sizi korkutmağičün geldüm benüm sözümde (13) hiç hilāf yokdur baña uyan necāt bulur uymayan ebedi helāk olur ve dağı haber virdi ki **iz k̄āle** (14) **rabbuke li'l-melā'iketi inni hālīkun beşeren min tın** ya'nı yā Muhammed haber vir bu Mekke kāfirlerine çünki rabbūñ (15) bu feriştelere didiki ben dilerem balçıkdan bir ādem yaradam feriştelere didiler kim ben saña hamd ü taqdıs iderüz (16) nidersin anı yaradup kim fesād eyleyeler Hađ Te'ālā didikim ben bilürem şol nesneyikim siz bilmezsiz **fe izā sevveytuhu** (17) **ve nefahtu fihi min rūhı fe ka'ū lehü sācidın** ya'nı çün şüret-i şekl idüp cemı' a'zālarını yirlü (18) yirince düzdük anuñ içine cān ürdük emr itdük feriştelere kim aña secde idüñ cemı' bir def'ada (19) küllisi aña secde kıldılar nitekim Hađ Te'ālā buyurdu **fe secede'l-melā'iketü küllühüm ecma'üne llā iblīse** (20) **istekbere ve kāne mine'l-kāfirin** ya'nı küllı emrümüz dutup Ādem'e secde kıldılar illā iblīs tekebbürlük idüp (21) secde itmekden yıglındı kāfirlerden oldu bes 'āqıl olan bu sözden fehm itmek gerekkim Allāh'a muhālefet (22) kırup emrin çutmayan inkārdan ötürü ölürse fi'l-hāl kāfir ölür eger kāhillikden¹⁰³ ölürse çorqu var kim āđir (23) vağtda imānsuz olup hatm-i şer üzere ola bes Hađ Te'ālā buyurdu **k̄āle yā iblīsu mā mene'ake**

[38a] (1) **en tescude limā hālađta bi yedeyye estekberte em kunte mine'l-ālın** ya'nı Hađ Te'ālā hitāb 'itāb birle didi (2) ki ne nesne men' eyledi biz elümüzle yaratduğumuz Ādem'e secde eylemedüñ ululanup tekebbürlük mi itdüñ yoğsa benüm emrüm (3) muhālifet kırup kendüni yücelerden mi sayduñ bir nice tefsır ehli didiler kim bu āyet okuruz buña >imān< dağı getirürüz (4) amma Hađ Te'ālā ellerümile yaratdum didüđinüñ ma'nisi nedür anı bilmezüz murād neydüğin girü Allāh bilür ammā (5) bir niceler didiler kim biz anı tefsır idüp Hađ Te'ālā didüğinleyin biz ol iki eli tefsır iderüz şol nesneyile (6) kim Hađ Te'ālā şıfatına lāyıđ ola ya'nı eydürüz kim Hađ Te'ālā Ādem'i yaradı kudretiyle ve dilegiyle ve kuvvetiyle (7) ve dağı Hađ Te'ālā buyurdıki **k̄āle ene hayrun minhü hālađtenı min nārin ve hālađtehu min tın** ya'nı (8) ol iblīs didikim benüm faziletüm yigrekdür ol Ādem'den anuñçün beni od nūrından yaratduñ anı balçıkdan (9) yaratduñ benüm aşlum nūr anuñ aşlı karañulıđ nūr karañulıđğa kaçan secde kıla çün ol habıs bu Allāh'ıla bu resme (10) muhālefet kıldı Hađ Te'ālā buyurdıki **k̄āle fahruc minhā fe inneke racım ve inne 'aleyke la'netı ilā yevmi** (11) **'d-dın** ya'nı çık yā la'ın bu gökler 'āleminden ve bu ferişte şüretinden ki sen benüm hazretümde serkmişlerden (12) olduñ hađıqāten seni merhamedden irāđ kıldum tā kıyāmete degin ebedā saña rahmet olacağ degüldür ebedi cehennemı (13) olduñ kāfirlerle çün ol habıs mağrüd mel'un olduğın bildi şüreti dönderildi göklerden çovuldu (14) utunmadın

¹⁰³ [kāhillikdan]

hayāsızlığından cür'et idüp didi nitekim Hâk Te'ālā haber virdi **ķāle rabbi fe enzurnî** (15) **ilā yevmi yub'asūn** ya'nî iy benüm rabbüm çün beni hâzretten redd eyledüñ Ādem'den ötürü dilerin senden ki baña (16) ölümden amān viresin şol güne deginki ölenler girü kopa Hâk Te'ālā anuñ dilegin ķabül idüp buyurdi (17) **ķāle fe inneke mine'l-munzarîne ilā yevmi'l-vakti'l-ma'lüm** ya'nî yürürsin ol mühlet virilmişlerden (18) olki saña ölüm olmaya ol kıyāmet günine dek çün ol mel'ün ölümden amān buldı bu kez and içüp (19) didi nitekim Allāh haber virdi **ķāle fe bi izzetike le uġviyennehüm ecmaîne illā 'ibādeke minhümu** (20) **'l-muħlasın** ya'nî ol hābıs iblīs didi ki yā rabbî sen beni bu Ādem'den ötürü la'net ķılduñ (21) 'izzetüñ hāķķıçün ben daħı bunuñ zürriyetin küllisin tā kıyāmete degin iġvā idüp azduram çoġunu saña şükr (22) idici bilmeyesin cemí'in baña uydurup cehennemí kılam illā meger senüñ muħliş ķullaruñ ola ki saña ilticā idüp (23) 'işmetüñ içre olalar anlar ķurtulalar çün ol mel'ün and içdi azduram diyü Hâk Te'ālā daħı and

[38b] (1) içüp buyurdi **ķāle fel hāķķu vel hāķķa ekülü le emle'enne cehenneme minke ve mimmen tebi'ake minhüm ecma'in** (2) ya'nî yā mel'üñ ben hāķķum sözüm daħı hāķdur ve hāķ eydürin ki 'izzetüm hāķķı senüñ zürriyetüñle ve saña uyanlarıla (3) ben cehennemi tölduram bes mü'min olan bundan 'ibret alup añlamak gerek kim Hâk Te'ālā'dan sözi gerçek kimse yok (4) ne ki didi kılar sen ki bir ādem oġlısın bir nesneyi işlemek and içsen cihān hāķķı derilüp seni yeñemez elbetde and içdüm (5) işlerüm dirsın 'aceb Hâk Te'ālā and zāyi' ola yerin gelmeye mi dirsın ya ol mel'ün and içdi ki azdura (6) 'aceb esirgeyüp fāriġ mi ola dirsın peyġāberler anuñ iġvāsından emín olmadılar ve evliyālar anuñla küllisi (7) 'ömürlerini mücāhidde geçürdiler sen hođ bulardan degülsin ne hoş fāriġsin meger kendüñi aña hāş ķul eyledüñ (8) andan ötürü fāriġsin bunuñ gibi hālden Allāh'a şıġınuruz **ķul mā es'elüküm 'aleyhi min ecrin ve mā ene mine'l-mütekellifkn** (9) ya'nî eyit yā Muħammed bu kāfirler kim bu sözi hāķķa da'vet idüp bu ķur'ānıla haber virdüğümdeñ ötürü sizden (10) hāķ dilemezüz yaħūd biz sizi da'vet kılmāġa bu buyruķları size ben kendümdeñ kılmazın **in hüve illā zıkrun lil ālemín** (11) ya'nî degüldür bu Ķur'ān kim anuñıla size haber virürin illā Hâk Te'ālā'dan naşihatdür **ve le ta'lemunne nebe'ehu** (12) **ba'de ħín** Hâk Te'ālā 'izzetiçün bulırsız bu ķur'ānuñ haberleri hāķduġın ki şekk yokdur öldüğünüzdeñ soñra (13) yaħūd islāma geldüğünüzdeñ soñra ammā bu bilmekdeñ fāyide olacak degül kim öldükdeñ soñra ola aķlı olan şimdiden (14) tedārük idüp iş añlamak ardınca ola bu naşihatlerden kendiye naşib alup sa'ādetine s'ay ide ve's-selām (15)

4. Sūretü'z-Zümer Seb'üne ve Hamse Āyātin ve Hiye Mekkiyyetü

(16) bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm (17) **tenzīlü'l-kitābi minallāhi'l-'azīzi'l-ḥakīm** ya'nī işbu kitāb ḳur'āndur indirilmişdür ol Allāh ḳatından ki (18) 'azīzdür kime dilerse ni'metiyle in'ām ḳılur māni' yok ve daḫı ḥakīmdür emrinde ne dilerse işler her (19) işi yirlü yirince işler bes 'aḳlı olan gerek kim anuñ ḥükmine münḳād ola tazaccu' idüp ḫarlığanmaya belki kendinüñ (20) şalāḫı andayıdı andan ötürü eyle taḳdır olındı ki ḥakīm-i mutlaḳdur ve daḫı buyurdı ki **innā enzelnā ileyke** (21) **'l-kitābe bi'l-ḥaḳḳı fa'budillāhe muḫlişan lehü'd-dīn** ya'nī yā Muḫammed saña Cebrā'il indürdük bu kiḫābıla oḳıyup (22) bizi birlemeklik üzere ḳāyim olḡıl ve bizüm 'ibādetümüze muḫliş oluban dāyim olḡıl egerçi bu ḫiḫābı Ḥaḳ Te'ālā (23) resūline ḳıldı murād bundan ḳavmdür zirā resül ḫoḍ tevḫid 'ibādet mecbūldür anuñ üzere yaradılmışdur

[39a] (1) ammā maḳşūd budur eyit yā muḫammed ol ḳavmüñe kim beni birlesünler 'ibādetlerin baña ḫāliş ḳılsunlar dimesünler kim (2) ḫapınmaḳda anuñ şeriki vardur **elā lillāhi'd-dīnu'l-ḫālişu** ya'nī yā Muḫammed digil bu ḳavmüñe kim āḡāḫ olsunlar (3) ki vilāyet ve vaḫdāniyyet ḫāliş Allāh'uñdur ve dīn-i ḫāliş ki islām dīnidür andan artuḳ dīnler anuñ ḳatında (4) maḳbūl degildür ve daḫı buyurdı ki **vellezīnetteḫazū min dūnihi evliyāe mā na'budühüm illā li yuḳarribünā** (5) **ilāllāhi zulfā** ya'nī şol kimseler kim Allāh'dan artuḳ kimseyi kendülere ma'būd ḫutundılar bilürler kim olardan (6) aşşı ziyān gelmez ammā dirler kim biz bulara ḫapmazuz illā andan ötürü ḫaparuz kim bular sebeb ola biz Allāh ḳatında (7) yaḳınlıḳ bulavuz ve mertebe ḫāşıl idevüz Ḥaḳ Te'ālā **innallāhe yahkümü beynehüm fi mā hüm fihi yaḫtelifūn** (8) ya'nī be-dürüstī Ḥaḳ Te'ālā bularuñ arasında ḫükm eyleye ḳıyamet güninde ki ḫaḳ ḳanḳıdur şol nesnede kim bular (9) dūnyede iḫtilāf iderler **innallāhe lā yehdī men hüve kāzibün keffār** ya'nī bedürüstī Ḥaḳ Te'ālā dīn-i islāma (10) şol kimseyikim anuñ birliğine imān getürmez anuñ ḫaḳḳında iftirā ḳılup yalan söyler dir ki feriştelere anuñ ḳızlarıdır (11) ve 'İsā anuñ oḡlıdur dirler Ḥaḳ Te'ālā yücedür arıdur bu nesneden ki anlar vaş iderler bes bulara tevfiḳ (12) hidāyet virilmez tā bular yalanların terk idüp dīn-i islāma raḡbet itmeyince ve daḫı buyurdı ki **lev erādellāhu** (13) **en yetteḫıze veleden laştafā mimmā yaḫluḳu mā yeşā'u** ya'nī eger Ḥaḳ Te'ālā dileseydi ki kendüye oḡul ḳız ḫuta (14) nitekim siz dirsiz bu yaratduḡı maḫlūḳdan diledüḡin iḫtiyār ideydi **subḫānehü hüvallahü'l-vāḫidü'l-ḳaḫḫār** (15) kendüyi ol sözden tenzih ider ki eydür ol Allāh pākdur arıdur anlar didükleri nesneden ki anuñ şeriki (16) yok kimi dilerse yaratduḡından ḳahr itmege ḳādirdür ammā ḫalīmdür ta'cıl itmez te'ḫir ider ki te'ḫirle def' (17) olunmaz bundan şoñra kendi birliği beyānında bir delil buyurdı ki maḫlūḳ küllī andan

‘ācizdür buyurdu ki (18) **ḥalaqa’s-semāvāti ve’l-arza bi’l-ḥaḫki yükevvirü’l-leyle ‘ale’n-nehhāri ve yükevvirü’n-nehhāre ‘ale’l-leyl** ya‘nı ol bir Allāh’dur (19) ki gökleri yarattı ve yirleri yarattı anlarıñ ḥaḫkiçün ki anda bunca ḥikmetler var ya‘nı bāṭıl yere yaratmadı (20) ki anda bir maşlaḫat ve bir menfa‘at olmaya daḫı gıceyi gündüze düzer ve gündüzi gıceye düzer ya‘nı gündüzüñ (21) birazın gıceye gıvürür gündüzi kısa kıılır ve gıceyi gündüzden eyler ve daḫı gıceyi gündüze gıvirür naşıb (22) gıcenüñ daḫı birazın gündüze gıvirür günü uzun eyler gıceyi kışaldur gün gıceden ve gıce günden naşıb (23) alır ve daḫı buyurdu **ve saḫḫara’s-şemse ve’l-kamere küllün yecrī li ecelin müsem mā alā hüve’l-‘azızü’-ḡaffār** ya‘nı

[39b] (1) ayıla güneş ḥükmi altında musaḫḫar muṭı‘ kııldı ki her biri feleginde seyr ider yir yüzinde Ḥaḫ Te‘ālā kıullarına (2) aydınlık virür rüşenlik¹⁰⁴ şaçar ṭā kıyāmete degin meşāliḫine kıullarıñ sebep olur āḡāḫ olḡıl ki ol ‘azızdür (3) ḡālibdür ve ḥükmini icrā ider intikām birle şol kıimseler kim tevbe idüp şirkden dönmedi ve daḫı ḡaffārdur (4) şol kıimseler kim tevbe kııldı ve daḫı buyurdu ki **ḥalaḫaküm min nefsin vāḫıdetin şümme ce‘ale minhā zevceḫā** (5) ve **enzele leküm mine’l-en‘āmı şemāniyete ezvāc** ya‘nı ol Allāh’dur ol kim sizüñ küllüñüzi Ādem’üñ neslinden (6) yarattı ol Ādem’üñ cıfını ki Ḥavvā’dur anı daḫı Ādem’den yarattı ve daḫı sizüñçün sekiz dürlü ḫayvān yarattı (7) ki kimine binersiz kimine yük urursız kimin boḡazlayup etin yırsız ve südün içersiz ve daḫı buyurdu ki (8) **ḫaleḫaküm fi butüni ümmehātiküm ḫalḫan min ba‘di ḫalḫın fı zulumātin şelāsin** ya‘nı yaradur sizi analarıñuz (9) kıarnında bir yaratmaḫdan şoñra bir yaratmaḫ daḫı ya‘nı evvel bir ṭamla kıoyu şı kııldı atalarıñuz belinde (10) andan getürüp analarıñuza bıraḫırdur andan ol şuyı bir uyuşmuş kıana dönderdi andan şoñra bir (11) çeynenmiş ete dönderdi andan şoñra añā cān virdi bu küllisini üç kıat kıarañlıḡ içinde kıudret (12) birle vücūda getürdi bir anuñ kıarın kıarañlıḡı bir ol raḫim kıarañlıḡı bir daḫı ol meşıme kıarañlıḡı ki oḡlan (13) anuñ içinde olur oḡlan ṭoḡıcak ol daḫı bile düşer **zālikümullāhu rabbüküm lehü’l-mülkü lā ilāḫe illā** (14) **hüve fe ennā tuşrafün** ya‘nı ol nesnelere kim böyle ḫālden ḫāle getürüp yaradur ol sizüñ rabbüñüzdür ki (15) cemı‘ mülk salṭanat anuñdur artuḫ ma‘būd ḫāliḫ yoḫıdur illā oldur bes ne oldu siz kim (16) bu küllini yaradan olduḡın bilürken yönüñüzi andan ayruḡa dönüp ‘ibādet idersiz ve bundan (17) şoñra buyurdu ki **in tekfurü fe innallāḫe ḡaniyyün ‘anküm ve lā yerzā li ‘ibādihi’-küfrā** (18) ve **in teşkürü yerzahu leküm** ya‘nı eger siz Ḥaḫ Te‘ālā’nuñ birliğine inkār idüp ṭapmazsañuz (19) ol sizüñ iḫrāruñuzdan ve ‘ibādetüñuzden daḫı müstaḡnı ihtiyācı yoḫıdur zırá bu (20) inkāruñuzdan anuñ mülkine zarar yoḫı ammā Ḥaḫ Te‘ālā bu kıullara kıüfri dın idündüklerine (21) rızāsı yoḫıdur ki anuñ virdüḡi ni‘mete inkār idüp kıāfir

¹⁰⁴ [rüşenlik]

olalar ammā eger bu ni‘metleri andan bilüp (22) aña imān getürüp anı birleyecek olursa bulardan rāzı olup ol dın qabül eyler bulara ecr-i ‘azım (23) rūzi kıılır ve **lā teziru vâziratun vizra uhrā sümme ilā rabbiküm merci‘uküm fe yünebbi‘uküm bimā küntüm**

[40a] (1) **ta‘melüne innehü ‘alimün bi zāti’ş-şudür** ya‘nı hiç bir kişi bir kişinün günāhından ötürü āhiretde ‘azāb (2) olunmaz belki her kişi kendü günāhıyla mu‘ākāb olunur bundan bunu tenbīh kıılır ki şol haqqā da‘vet (3) idenlere uymayup bātıla da‘vet idenlere uyanların uymadıklarının ziyānı ve miḥnet girü ol uyanlaradır (4) ol bātıla yeltene ol uyandan ötürü ‘azāb itmezler belki kendünün yeltedüğünden ötürü ‘azāb (5) iderler ki kendü fi‘lidür ammā haqqā yiltleyen daḥı ol uymadığından ötürü ziyān yok zırā aña (6) vācib olan ol haqqı bildürmekdür ancak uydurmak vācib degül ki ol uymayacak aña ‘azāb ideler (7) ammā kaçan haqqı gizlese Tañrı kıullarına anı bildürmese ol vaqt aña daḥı ‘azāb olur ol haqq gizledüğün (8) bes ne ḥālile ölürseñüz dönüp varacak yirünüz āhiretde rabbünüz ḥazretidir ki sizün ḥayırdan şerden (9) ne işledüğünüzse size ḥaber vire ol defterlerünüzle ki yazılıp aḥşā olunmuşdur andan ol ‘amellünüz (10) göre size cezā kıılısar aña gizlü nesne yokdur gönüller içinde esrārı bilür pādişāhdur ve daḥı buyurdı ki (11) **ve izā messe‘l- insāne zurrun de‘ā rabbehü munıben ileyhi** ya‘nı ‘acebdür bu ādem oğlunun ḥālī kim kaçan (12) anıñ bedenine bir belā ya mālına bir ziyān irişse ol mevlāsından tazarru‘ birle iqbāl idüp aña du‘ā kıılır yalvarur (13) **sümme izā ḥavvelehü ni‘meten minhü nesıye mā kāne yed‘ü ileyhi min kablu** andan soñra ol belāyı götürüp kendi qatından (14) aña ‘ākıbet in‘ām kıılsa ol zahmet yirine rāḥat qosa ol evvelki unıdup evvelki ḥālın unıdur ol (15) du‘āsın tazarru‘ın terk ider **ve ce‘ale lillāhi endāden li yuzülle ‘an sebılihi** başlar bu kez Allāh’a şirk getürüp (16) aña şerik qoşar tā ki kendü nefsin daḥı ve ayruq kimseler nefsin daḥı azdurup Allāh tã‘ati yolından (17) çıkara şeytān ‘ibādetine ilte **kul temetta‘ bi küfrike qalilen inneke min aşḥābi’n-nār** ya‘nı eyit yā Muḥammed (18) ol kāfire kim bizümle bu mu‘āmeleyi kıılır hele bir kaç azacuk gün bu dünyāda hevā-yı nefsile dirile (19) ol küfrünle ki taḥkık sen ḥamu ehindensin ölümünden soñra ḥāl ne olur bilesin ve daḥı (20) buyurdı ki **emmen hüve qānitun enāe‘l-leyli sāciden ve kā’imen yahzeru‘l-āḥirete ve yercü raḥmete rabbıhi** (21) ya‘nı şol kimse kim ol gice vaqtlarında kıyāma ḥurup rükū‘ secde birle namāzlar kııla ve āḥiret ‘azāblarından (22) qorqa ve Allāh’dan mağfiret ve raḥmet uma berāber midür ol kimseyle kim ol namāz kıılmaya āḥiret ‘azāblarından (23) qorqmaya ve raḥmete mağfirete ümid olmaya bu ikinün yirle gökçe ıraklığı var ki ‘aşıyile muḥı‘

[40b] (1) bir olmaz şu getürenle desti şinan bir olmaz ve daḥı buyurdı ki **kul hel yestevillezıne ya‘lemüne vellezıne** (2) **lā ya‘lemüne innemā yetezekkerü ulu‘l-elbāb** ya‘nı

eyit yā Muḥammed ol kāfirlere kim bilene bilmeyen berāber midür (3) ya'nı şol kimse kim ḥāḳ te'ālānuñ birligin bilüp aña muṭı' oldı berāber mi olur ol kimseyle kim aña inkār (4) idüp muḥālefet kıla anuñ ni'metlerin yeyüp ayruğa ṭapa benüm bu şun'umı ve ḳudretümi görüp şol kimseler 'ibret alur kim (5) anuñ 'aḳlı ve zeyrekligi ola bes bundan añlamak gerek kim cāhille 'ālim mertebesi beraber degül cāhil oldur kim (6) bildügiyle 'amel kılmaya ne ḳadar 'alimse 'ālim oldur ki bildügi ve işitdügile 'amel kıla eger ders oḳuyup (7) yazu daḳı yazmadıyısa zırā 'ālim-i ḥāḳıḳı oldur kim maḳşūd-ı 'ilm nedür anı ḥāşıl kıla çün ol maḳşūd (8) bilmedi hemān cāhildür şol kimse bigi kim eline bir nefis cevher girdi ol anı bilmedi kim cevherdür (9) vardı pula şatdı yāḥūd cevherdügin bildi ammā ḥummārdı ḥālet-i sekrinde aḳlı yarı kılmazken (10) vardı bir ḥasıs nesneye satdı alan aldı gitdi ayıldıḳdan şoñra bildi ki ne ziyāna uğradı girü (11) ele getürmek ḥoḍ muḥāl bes ol kimse kim 'ālim ola 'ilm cevāhirleri anda cem' olmış ola ol anuñla (12) āḫiret sa'ādetin ḥāşıl kılmaya anı ālet idinüp menāşıb-ı dünyā ve 'izz-i dünyā ḥāşıl kıla bes ol muḥabbet-i dünyā (13) anı maḥmūr kılmışdur ki ol ḥumār içinde ol cevāhirleri bu ḥasıs dünyānuñ fānı ve ḥāḳır 'izzetine (14) verüp zāyi' kıldı ölümde şoñra ayılıcaḳ bile ki ne ziyāna uğramışdur bu küllisile da'vı kılar ki (15) ol daḳı 'ulemā zümresindendür heyhāt {heyhāt} bu nesne ba'de'l-maşrıḳeyndür inşāfı olan bu (16) sözden ḥālın añlar ammā ol ki ehl-i inşāf degül bu söz aña şol yaḡız ṭavara ḳaşaḡu ṭoḳunur gibi ṭoḳunur (17) zırā ḥāḳ ehli olmayan inşāf itmez daḳı buyurdı ki **ḳul yā 'ibādillezine āmenū't-tekū rabbeküm** (18) ya'nı eyit yā Muḥammed benüm ol ḳullaruma kim imān getürdiler ḳorḳuñ ol rabbüñüzden sābit oluñ (19) tevḥid üzerine hiç bir işde aña 'āşı olmañ gerek az olsun gerek çok andan buyurdı ki (20) **lillezine aḥsenū fi ḥāzihi'd-dünyā ḥasenetün** ya'nı her kimse ki dünyāda görklü 'ameller işledi āḫiretde (21) 'ivāz uçmaḳ var ol görklü 'amelden birisi kelime-yi tevḥiddür zırā ol olmayınca girü ḳalan 'amel (22) fāyide kılmaz ve daḳı buyurdı ki **ve arzullāhi vāsi'atün innemā yuvelle'ş-şābirüne ecrahüm bi ḡayri** (23) **ḥisāb** ya'nı yā Muḥammed bu Mekke kāfirleri sizi incidse Ḥāḳ Te'ālā'nuñ yirleri giñ bundan intıḳāl [41a] (1) idüp Medıne'ye varuñ āḫiretünüzçün 'amel-i şāliḫe meşḡul oluñ vaṭanlaruñuzdan ayrıldıḡuñuza şabr idüñ ki Ḥāḳ (2) Te'ālā'nuñ boldur şabr idüp ṭā'at kılanlara şevābları ve mertebeleri kāmil viriliser nihāyet yok Süfyān rivāyet (3) kılar resülden ki buyurdı yürüdicüñüzem ḥavz ḳatında ve daḳı Süfyān eydür ol vaḳt ki işbu āyet geldi (4) **men cā'e bi'l-ḥasneti felehü 'aşeru emsālih** ya'nı her kimse kim bizüm ḥazretümze bir eyülük işleyüp gelse biz aña (5) on ol ḳadar 'ivāz virürüz resül 'a.m ol vaḳt didi ki yā rabbı benüm ümmetüme eyülügüñ daḳı ziyāde (6) kılar Ḥāḳ Te'ālā bu āyeti gönderdi ki **meşelüllezine yunfiḳüne emvā lehüm fı sebıllillāhi ke meşeli ḥabbetin entebet** (7) **seb'a senābile fı külli**

sünbeletin mi'etü habbetin ya'ní meşeli şol kimselerün kim Allāh yolına mälların harc iderler (8) şol bir dāne buğday gibidür kim yire birağasın andan yedi budağ çıqıp yedi baş ola her başında yüz (9) dāne ola ya'ní her kimse bir ḥasenāt işlese biz aña yedi yüz 'ivāz eyülük iderüz resül 'a.m girü didi ki (10) yā rabbí benüm ümmetüm daḥı ziyāde kııl bu kez bu āyet geldi **men zellezı yukrizullāhe karzan ḥasenen fe yuzā'ifehü** (11) **lehü az'āfen keşireten** ya'ní her kimse kim mälından Allāh'a ödünç vire ya'ní Allāh yolına harc idüp dervişlere (12) iḥsān kııla göñül hoşlıgıla ḥelāl mälından Ḥaḳ Te'ālā aña şevābları kat kat ziyāde kııla resül girü didi ki (13) yā rabbí benüm ümmetüme ḥayrı ziyāde kııl bu kez Ḥaḳ Te'ālā bu āyeti indürdi ki **innemā yuvedde's-şābirüne ecrahüm** (14) **bi ğayri ḥisāb** bunı işidüp resül sevindi dilemegi ḳodı Ḥaḳ Te'ālā buyurdi ki (15) **ḳul innı umirtu en a'budallāhe muḥlişan lehü'd-dín** bu āyetün ḳazıyyesi buyıdı kim Ḳureyş kâfirleri resüle (16) didiler ki hiç nazār itmez misin bu atañ dedeñ milletine ve bu ḳavmünüñ ulularına kim büte taparlar niçün (17) bulara rağbet kılmazsın Ḥaḳ Te'ālā bu āyeti gönderdi ki eyit yā Muḥammed ben aña buyrıldum ki Allāh'ı birleyem (18) anı dín tutınup 'ibādetümi ḥāliş anuñçün kılam **ve umirtu li en eküne evve'l-müslimín** ya'ní daḥı (19) ben aña emr olundum ki şehrüm ehlinden evvel Allāh'ı birleyici ve anuñ ḥükmine muḳı' olucı ben olam ve daḥı (20) buyurdi ki **ḳul innı eḥāfu in 'aşaytu rabbı yevmin 'azım ḳulillāhe a'budu muḥlişan lehü'd-díni fa'budu** (21) **māşı'tüm min dūnihi** daḥı eyit yā Muḥammed dínümi ḥāliş Allāhçün kıııup aña 'ibādet kıııuram var ki siz (22) andan artuḳ kime taparsañuz tapuñ egerçi bu emir gibidür zāhirde ammā tehdíd idüp ḳorḳutmaḳdur (23) ḥaḳıḳatde nitekim bir kişi ḳulına ḳaḳıyup dir ki yüri var ne dilerseñ işle bundan maḳşüd

[41b] (1) ne gerekse işlemege eyü yavuz destür virmek degül belki sen ne dilerseñ işle ben senüñ ḥaḳḳuñdan gelem (2) dimek olur bu daḥı ancılayındur çün Ḳureyş kâfirleri resülün bu ḥaberin işidüp ümıdleri kesildi (3) andan ki resül anıların milletine döne didiler ki yā Muḥammed çün sen atañ dedeñ milletiñ ḳoduñ ziyānkārlardan (4) olduñ Ḥaḳ Te'ālā buyurdi **ḳul inne'l-ḥāsirine ellezine ḥasirü enfüşehüm ve ehlühim yevme'l-ḳiyāmeti** (5) **alā zālike hüve'l-ḥusrānu'l-mubín** ya'ní eyit yā Muḥammed be-dürüstí ziyānkār anlardırki ḳiyāmet güninde (6) kendüleri daḥı ve ehlin evlādların daḥı ḫamu 'azābına müstahakḳ kııldılar ben ziyānkār degülem ziyānkār (7) sızsiz āğāh oluñ bilüñ kim āşıkāre ziyānkārılıḳ oldur kim ehl-i beytüñüzle nefsüñüz bile ziyānkār (8) oldı ve daḥı Ḥaḳ Te'ālā buyurdi **lehüm min fevḳihim zulelun mine'n-narı ve min taḫtihim zulelun zālike yuḥavvifu** (9) **llāhu bihi 'ibādehu yā 'ibādi fettekūn** ya'ní yarın ḳiyāmet güninde bularuñ üzerinden od ḳaplaya ve altlarından (10) od ḳaplaya ya'ní örtüleri döşekleri oddan ola işbu nesne kim Ḥaḳ Te'ālā zıkr eyledi Ḳur'an

(11) içinde bunuñıla kulların qorqudur tā ki imāna gelüp küfri terk ideler bunuñcün didi āyet āhirinde görüñ (12) benüm kullarum benden qorquñ ve dañı buyurdı ki **vellezine ectenebū't-ṭāgūte en ya'būhā** (13) **ve enābū ilallāhi lehümü'l-büṣrā** ya'nı şol kimseler kim kendüleri puta ṭapmaqdan ve ğayrı söyleyicilere inanmaqdan (14) kendüleri yıgdılar aña 'itiḳād idüp muṭi' olmadılar Haḳ Te'ālā 'ibādetine iḳbāl itdiler bularuñcün āḫir ölüm (15) vaḳtında feriştelere gelüp aña cennetle beşāret kılurlar ve dañı Haḳ Te'ālā resūline emr ider beşāret it (16) diyü buyurdı **fe beṣṣir 'ibādillezine yestemi'üne'l-ḳavle fe yettebi'üne aḥsenehu** ya'nı yā Muḥammed muştula cennetle (17) dañı benüm raḥmetümle ve dıdārumla şol kullaruma ki şol ḳur'ānı işitdiler dañı anuñıla 'amel ideler ḥelālını (18) bilüp aña sa'y ideler ve ḥarāmından ictināb ideler Kelbı eydür ya'nı bir kişi gelüp bir ḳavmile muşāhib olup (19) otura anlaruñ sözlerinüñ eyüsin betlüsin diñleye ḳanḳı söz gereklüyise anı şaḳlaya anuñıla 'amel (20) eyleye dañı her oturduğı yirde anı ḥaber vire ola ki yaramaz sözlerdür anı söylemekden ve işlemekden (21) yığlına ve dañı ḳur'ān diñleye ve ḥükümlerin añlaya her yirde kim zecr-i ḳışāş itmek añılır ve yanınca (22) 'afv itmek ḥayrdur diyü bile zıkr ider ol 'afv itmegi duta ki aḥsendür ol zecr itmekden (23) ammā kendi nefsinüñ suçına kendüye zecr itmek yigrekdür 'afv itmekden ki kendüye 'ādet ṭutmaya

[42a] (1) bundan şoñra buyurdı ki **ülā'ikellezine hedāhümullāhu ve ülä'ike hüm ulu'l-elbāb** ya'nı bunlar anlardur kim (2) Haḳ Te'ālā bulara tevfiḳ virmişdür hem işüñ görklüsün işlemege ve bulara kelıme-yi tevḫid birle ikrām (3) idüp 'izzetlerin ziyāde ḳılmışdur 'aḳıl issileri dañı bulardur ki kendülere necāt ḥāşıl ḳıldılar ve dañı (4) buyurdı ki **efe men ḥaḳḳa 'aleyhi kelimetü'l-'azābi efe ente tunḳuzu men fi'n-nār** ya'nı şol kimseye kim (5) 'ilm-i ezelde eyle sebḳat oldı nār aña vācib oldı ol şol kimse gibidür kim aña od vācib (6) olmadı ya'nı yā Muḥammed sen ḳurtarmāḳ mı ṭaleb idersin şol kimseye kim aña bizüm 'ilmümüzde od (7) vācib olmışdur ol ḥabıs 'amelinden ötürü bundan şoñra kendüden qorḳanlar aḥvālin beyān idüp (8) buyurdı **lākinillezine etteḳav rabbehüm lehüm ğurafun min fevḳihā ğurafun mebnıyyetün tecrī min taḥṭihā'l-enhār** (9) **va'dallāhi lā yuḥlifu'l-lāhu'l- mī'ād** ya'nı şol kimseler kim rabblerinden qorḳdılar anı birleyüp emrine (10) muṭi' oldılar anlara uçmaḳ içinde yüce köşkler var biri biri üzerine birbirinden yigrek taḥṭlarınıñ (11) köşklerinüñ altından dürlü dürlü ırmaḳlar aḳar bu nesneyi Haḳ Te'ālā'dan va'de olunmışdur ki ol (12) va'deye ḥilāf olunacaḳ degül ve dañı buyurdı ki **elem tera ennallāhe enzele mine's-semā'i māen fe selekehu** (13) **yenābı'a fi'l-arzı şümme yuḥricu bihi zer'an muḥtelifen elvānuhu** ya'nı görmez misin yā Muḥammed ki Haḳ Te'ālā bu gök (14) yüzinden yağmurı nice indürdi yir içinde anı yüridüp bıñarlar ve çeşmeler çıkardı yir yüzi tamām (15) anuñıla müzeyyen olup

ekinciler sevinürken **sümme yehıcu fe terāhu muşferran sümme yec'aluhu huṭāmen inne fi zālīke** (16) **le zıkrā li uli'l-elbāb** ya'nı ol tāziligine nazar idüp mağrūr olmışken nāgāh karar görürsin ki (17) şarar andan şoñra uvanur üzilür şol çürimişe döner helāk olur 'aqlı olanlara bunuñ içinde kifāyet idecek (18) ögüt naşihat var ki bunuñıla ögütlene zırā oğlānlık hāl tāze ekin gibidür yigid şol tamām (19) olup ekin kıvāma geldügi gibidür ol şararduğı pırlık vaqtıdur uvanup döküldügi ölüp toprağa (20) girdügidür andan ötürü Haḫ Te'ālā 'aqlı olanlara >bunda< ögüt vir didi anuñ ki 'aqlı yoḫ ögüt virseñ (21) düşmen tutar şimdi zamāne halkınuñ çoğı bu hāl üzeredür ve daḫı buyurdı ki **efe men şerahallāhu** (22) **şadrahu lil islāmi fe hüve 'alā nūrın min rabbihı** ya'nı şol kimsenüñ kim Haḫ Te'ālā göñlüni giñitdi (23) ve yumşatdı ki anuñ birliğini qabül itdi ol şol kimse gibi midür ki anuñ göñline mühür

[42b] (1) uruldı Allāh birlemege hidāyet bilmedi bes ol göñli giñin bilki Allāh'dan aña nūr feyz olup göñli münevver (2) olmışdur andan içi tevḫidile taşı 'ibādetile müzeyyen olmışdur kaçan bu āyet indi resüle 'a.m didiler ki (3) yā resülullāh bu göñül giñimeḫ nicedür resül 'a.m buyurdı ki kaçan bir göñüle nūr girse ol göñül açılır (4) giñir didi eyitdiler ki yā resülallāh hiç anuñ 'alāmeti olur mı kim anuñla biline resül buyurdı ki anuñ (5) gibi göñül bu dünyā ki gurūr odur öger kaçar āḫiret ki beḫā odur andañ yaña bunlar ve bularuñ ölüm vardır (6) ölişer ol gelmezden öñ anuñ yarağında olur ol nūrly göñüllerüñ 'alāmeti budur **fe veylün lil kısiyeti** (7) **ḫulūbuhum min zıkrillāhi ulā'ike fi zālālin mubın** ya'nı helāklik vaqtı 'azāb şol kimselere kim anuñ (8) göñli ḫarıyup ḫatı olmışdur Tañrı zıkrinden ki anuñ ḫaberi ḫalmamışdur bu ḫatı göñül 'alāmeti anuñ (9) 'aksidür ki āḫiretten i'rāz idüp dünyāya yönelmişdür ölümün unıdup dünyā 'imāret ider v'az naşihat (10) eşer itmez bes bunuñ gibi ṭā'ifedür ki āşıkāre ḫalālet içindedür hiç şalāḫa ḫābil degül bunuñ gibi göñülden (11) Allāh'a şıgınuruz ve daḫı buyurdı **allāhu nezzele aḫsene'l-hadısi kitāben mutesābihen** bu āyetüñ daḫı ḫaşıyyesi (12) buyıdı kim müsülmānlar ol yahūdilerden kim imāna gelmişlerdi anlara dirlerdi kim bize ol Tevrıt'den (13) ḫaber virüñ kim evvelküler ki 'ilmi anda cem' olmışdur bes Haḫ Te'ālā bu āyeti indürdi Haḫ Te'ālā sizüñ üzerüñüze (14) sözlerüñ görklüsin indürdi ki ḫur'āndur dükeli kitāblardan bu yigrekdür zırā bu inmegile girü ḫalan (15) kitāblar mensūḫ oldı ḫükmi ṭutulmaz bu bir kitābdur ki ba'zısı ba'zısına beñzer muḫtelif degül (16) ve ol ilerüki kitāblarda tevḫide yiltemekde ve bir nice ḫükümlerinde muvāfiḫdur üründü kitābdur bunuñ (17) içinde taḫḫir idecek nesne yoḫdur ve bir nice āyetlerinüñ daḫı te'vili müşkül olmışdur ki 'ālimlerüñ (18) key rāsiḫleri anı ḫaṭ' te'vıl idemediler didiler biz bu āyete imān getir[ür]üz kim ḫaḫdur ammā te'vilin (19) Allāh'dan artuḫ kimse bilmez ve daḫı buyurdı ki **meşāniye taḫşa'ırru minhü culūdullezıne yaḫşevne rabbehum** (20) ya'nı bu ḫur'ān bir

kitâbdur ki bunuñ içinde Fâtihâ sûresi vardır iki kez indirilmiştir ve dağı (21) içinde haberler kaşaslar var ki tekrâr beyân olunur ve dağı korku âyetleri var ki anı okuyacak Allâh'dan (22) korkan gönüllerüñ a'zaları ditreyüp benkeşleri şeşilür yakın olur ki helâk olalar **sümme** (23) **telînu cülûduhum ve kulûbuhum ilâ zikrillâhi** ya'nî bu korku âyetlerinden soñra rahmet ve mağfîret

[43a] (1) âyetlerin okusalar ol rahmete ümîd dutuban a'zaları ve gönülleri girü sâkin olup şeşvîla zikre 'ibâdete (2) meşgûl olurlar **zâlike hudallâhi yehdî bihi men yeşâ'ü ve men yuzlillillâhu fe mâ lehu min hâd** ya'nî işbu (3) Kûr'ân Hâk Te'âlâ'dan hidâyetdür tevfiğdür kim dilerse bunuñıla dîn-i islâma delâlet kırup hidâyet (4) virür bunuñıla sa'âdet bulur ammâ her kimseyi kim ol mağzûl mağrûd kıldı hiç bir kimsenüñ elinden gelmez ki (5) anı irşâd idüp şalâha getüre zîrâ i'tikâd bâtıl şeşle sirişte olupdur ki andan ayrılmak muğâldür (6) nitekim bir boya siñmiş bezi ne kadar yurlarsa ağarmak muğâldür eger deñizler şuyın dürlü 'ilâclarıla (7) üzerine dökerseñ olmaz gönli mühürlenmiş kişi dağı ancılayındur cemî' 'ulüm anuñ kulağından gönline dökesi (8) olursañ şalâha gelmek muğâldür ve dağı Hâk Te'âlâ buyurdı ki **efe men yetteki bi vechihi sū'e'l-azâbi** (9) **yevme'l-kıymâmeti** ya'nî şol kimse kim kıyâmet güninde oda girüp ol katı 'azâbları yüziyle def' ide (10) ya'nî yüzini ol 'azâba kılkân idine aña karşı duta hâli şol kimse hâli gibidür ki cennet (11) içinde yüzi nûr olup hâk liğâsına nazâr kıla murâd bundan budur ki azğun kişi kim dâlâletile (12) yüzünü oda ulaşdura ol hidâyet bulup yüzünü nûra ulaşduranla berâber olunmaz **ve kıyle lizzâlimîne** (13) **zükû mâ küntüm teksibün** ya'nî yarın kıyâmet güninde bunuñ gibi zâlimlerüñ kendülere zulum itdiler (14) hidâyet kıoyup dâlâlete düşdiler âhîreti kıoyup dünyâya meşgûl oldılar Allâh'a 'ibâdet üzere şeşyân (15) 'ibâdetin ihtiyâr kıldılar ellerin ayakların demürleyüp oda atalar yüzleri üzerine dağı diyeler ki (16) iy zâlimler şaduñ imdi ol 'azâbları ki kendüzüñüze kızandunuñuz ol Kûr'ân ve resûl naşîhatlerin (17) yalanlayup uymaduğunuñuzla bundan şonra resûline tesellî idüp buyurdı **kezzebellezîne min kablihîm fe etâhumu'** (18) **l-azâbu min hayşü lâ yeş'urün** ya'nî yâ Muhammed bular seni yalanladuğına melûl olup şarlığanma ki ol (19) itdükleri anlara kıalacak degül nitekim bulardan ileriki resûllerini yalanladılar aña uymadılar bulara (20) hiç şanmadukları ve ummadukları yirden bular gâfiliken 'azâb gönderüp eyle helâk kılduk ki eşerleri (21) dağı kıalmadı **fe ezâkahumullâhu'l- hızye fi'l-hayâti'd-dünyâ ve le 'azâbu'l-âhîreti ekberu lev kânü ya'lemün** (22) ya'nî Hâk Te'âlâ anlara dünye 'azâbın şatdurdı ol kabîh fi'llerinden ötürü ammâ ol sehl 'azâbdur andan (23) âhîret 'azâbı uludur ki ebedidür ölüp kıurtulması yokdur eger 'ağılları olup bilürlerse lîkin

[43b] (1) bularuñ ‘aklı yoǵdur ki fehm idüp añlayalar bes ‘aklı olan bu va‘ıdlere nazār idüp kendü nefesine inşāf (2) idüp ol hāl vāqı‘ olmazdan öñ öǵütlenmek gerek ol kāfirler gibi haǵǵa ‘inād idüp tā ki kendiyi (3) dünyede āhıretde helāk kılmaya ve daǵı buyurdı ki **ve leǵad ẓarabnā lin nāsi fı hāzā’l-ǵur’āni min külli meşelin** (4) **le’ allehüm yetezekkerün** ya‘nı be-dürüstı bu ǵur’ān içinde her nesneye emsāllerile beyān kılduǵ ola ki bular anı (5) işidüp öǵütleneler bu azǵunlık yolından ǵıǵup hidāyet yolına gireler şekāvet ǵoyup sa‘ādet kesb ideler ve daǵı (6) buyurdı **ǵur’ānen ‘arabiyyen ǵayra ẓı ‘ivecin le’ allehüm yetteǵun** ya‘nı biz indürdük bu ǵur’ān ‘Arab dili üzerine bulara (7) āsān olmaǵıǵun anuñ gibi ǵur’ān kim bunda hılāf yoǵ eksük ve ‘ayıb yoǵ ve bizüm ǵadım kelāmumuzdur maǵlūǵ (8) degül anuñǵun indürdük kim bular işidüp ma‘nisini fehm ideler ola ki bir ǵöñüllerine ǵorǵu düşüp kendileri (9) ol şirkden küfürden şaǵlayalar bundan soñra bir daǵı Haǵ Te‘ālā ǵarb-ı meşel ǵurup buyurdı **ẓaraballāhu meşelen** (10) **raculen fıhi şürekā’e mutesākisüne ve raculen selemen li raculin hel yesteviyāni meşelen** ya‘nı Haǵ Te‘ālā meşel idüp (11) beyān ider ki bir ǵul ki bir ǵaç kişinüñ ola her biri aña muǵālif hūkm eyleye biri bir iş işle diyü buyura biri (12) girü ol işi işleme diyü buyura ol ǵul işlerse birinden ǵorǵar işlemezsede ortada müteḥayyir ǵalmış ne idecegin (13) bilmez dāyim zaḥmet içinde ve bir ǵul daǵı hālışce bir kişinüñ ola buyurduǵın ǵutar fāriǵ olur ortada nizā‘ yoǵ (14) bu ikisinüñ hālī meşelde hiǵ berāber ola mı olmaz bes şol kimse kim kāfirdür cemı‘ şeyātinlerüñ ǵulı olmuşdur (15) her biri bir dürlü fesāda yilter gice gündüz ol fesād içinde rāḥat görmez ‘āǵıbet helāk olur ammā olki (16) mü’mindür hālış Tañrı ǵulıdur şeyātinüñ aña hūkmi geǵmez yaluñuzca mevlāsın buyruǵın ǵutar anuñla ‘amel ider (17) dünyede ve āhıretde selāmet olur bu ikisi ǵaçan berāber ola ammā bir nice ehl-i taḥǵıǵ dimişler kim (18) bu meşel dünyāya ḥarış olanlarla dünyādan yüz ǵevirüp zühd taǵvā ǵutanlar meşelüdür şol kimse kim raǵbet (19) dünyāya ǵālibdür anı dürlü dürlü ārzūlar ve muḥtelif işler mevlāsı ‘ibādetinden ǵöñlini perākende ǵılır (20) ǵaçan gelüp ‘ibādete meşǵul olsa bir sā‘at ol endişelerden ǵöñül fāriǵ olmaz ki mevlāsına (21) lāyıǵ iki rek‘at namāz ǵıla ammā ol kimse kim zāhid olup dünyānuñ cemı‘ şuǵullarından fāriǵ olup el (22) ǵekmişdür gelüp mevlāsın ḥazretine ǵöñül fāriǵlıǵıla ‘ibādet ider ol ǵorǵudan ki āhıretten ‘uǵūbet oluna (23) ve daǵı ümid dutuban ki faǵlıyla esirgeyüp aña raḥmet ǵıla cennetle dıdār rüzı ǵıla ben bu ikinüñ

[44a] (1) āhıretde ḥālleri berāber ola mı berāber degül zırā ol dünyāda ārzūları ǵulı oldu bu hālışce Tañrı ǵul (2) oldu nefis ǵul ḥürmeti Tañrı ǵulı ḥürmetile ǵaçan berāber ola bu meşelden soñra Haǵ Te‘ālā buyurdı ki (3) **elḥamdulillāhi bel ekserühüm lā ya’lemün** ya‘nı ḥamd şükür lāyıǵdur ol Allāh’a kim ihtiyār ǵılıp mü’mini ve zāhid (4) kendi ǵatında faǵilet

ehlinden kılıp sa'ādete ulařdurdı ol kimselerden kılmađı ki kāfir olup raġbet (5) hırřı dūnyāya ġālib oldu mevlā 'ibādetinden ıraġ olup řekāvete ulařdı ammā bularuñ çoġı bilmezler (6) ol bir rabbe ímān getürüp hāliř aña 'ibādet kılmaġ hayırludur ol perākende bāđıl ma'būdlar 'ibādet (7) kılmaġdan bundan řoñra Haġ Te'ālā buyurdı kim **inneke meyyitun ve innehüm meyyitūn** bu āyet indüġinūñ daġı (8) sebebi buyıdı kim Ķureyř'ūñ kāfirleri mekr idüp resūle fitne iriřdürmediler bu kez nāĉār didiler kim ayruġ (9) ĉāremüz ġalmađı Muġammed'ūñ elinden ġurtulmaġa andan artuġ kim göz tutup muntazır olavuz tā aña deġin ki öle (10) ġurtulavuz bes Haġ Te'ālā buyurdı kim bu kāfirler eyle mi řanurlar ki sen ölesin bunlar dūnyede bāġı ġala (11) ġaber vir bulara kim sen de ölünersin bular daġı öliseler bir niceler dimiřler kim ġaġıġaten sen daġı (12) ölüsin anlar daġı ölüdür dimek olur zırā her kiři öliser aña ġümān yoġdur ol nesne hemān vāġi' olmiř (13) ġibidür andan ötürü ölü deyü ġaber virdi ve daġı buyurdı ki **sümme inneküm yevme'l-ġiyāmeti 'inde** (14) **rabbiküm taġtařimūn** ya'ni öldüġünüzden řoñra ġiyāmet ġopup ġirü dirilisersiz Haġ Te'ālā ġatında biri (15) birūñüzle ġuřümet idisersiz ya'ní mü'min kāfirle ve maźlüm źālimle birbirinden ġaġlu ġaġġın da'ví (16) idiserler eger Haġ Te'ālā bir āyetde buyurdı ki **lā taġtařimū ledeyye** ya'ní benüm ġatumda ġuřümet kılmañ (17) kim fāyidesi yoġdur zırā bundan öñdin ben size ġorġu āyetlerin ġonderüp bu ġāl olacaġın bildürdümdi (18) bes bunda ġuřümet ideler didüġinūñ ma'nisi nedür cevāb budur kim ġiyāmet ġününūñ ġuracaġ (19) yirleri çoġdur ba'zı mevġi'de ġuřümet olmaya ba'zısında ola nitekim buyurdı **fehüm yetesā'elüne** (20) dir ya'ní bular birbirile řoruřmayalar ve bir yirde eydür **ve aġbele ba'zuhum 'alā ba'zin yetesā'elüne** ya'ní (21) bunlar ba'zısı ba'zısına iġbāl idüp řorařalar dir bu daġı ancılayın ba'zı mevġifde ġorġu ġālib (22) ola řorařmaġa mecāl olmaya ve ba'zı yirde ġorġu def' ola biri birinden řoruřalar ġur'ānda bunuñ ġibi (23) āyet çoġ ġelür nitekim resūlden rivāyetdür resūlden ki buyurdı yarın ġiyāmet ġüninde ġalk

[44b] (1) arasında ġuřümet zāyil olmaya tā aña deġin ki cān ġevdeyile ġuřümet ġıla ġevde cāna diye kim ben bir yabana (2) bıraġılmıř aġaġ ġibidüm ki elümden ġıġ nesne ġelmezdi bu işlere senüñ ucuñdan uġradum cān daġı ġevdeye diye kim (3) ben bir yıl ġibidüm ġücüm yetmezdi ki ben bir iř işleyem bu vaġı'alara senüñ ucuñdan uġradum bes bu ikinūñ ġālini (4) ġözsüzile kötürüme temsíl ġılmıřlar kim ikisi bir baġa ġirdiler kötürüm baġ içinde ne denlü yemiş varduġın ġörür (5) líkin yürüyemez ki vara ala ammā ġözsüz yürüyi bilür líkin yemiş ġande var ġörmez bes bu ġözsüz kötürümü ġötürdi (6) baġ içinde yürüdi kötürüm ol ġördüġi yemişlerden dirdi ikisi bile yidiler bes 'uġübeta ikisi bile müstaġaġġ (7) oldılar cān ol ġözsüzdür ġevde ol kötürümdür ol baġ bu dūnyādur ikisi bile cem' olmaġıla bu (8) ġünāġları

kazandılar anuñçün her ‘uqūbete ikisi bile müstahaqq oldılar ‘aqlı olanlar bundan çok naşihat (9) añlar ve dağı Hıa Te‘ālā buyurdı ki **fe men ‘azlemu mimmen kezzebe alallāhi ve kezzebe bi’s-şıdķı** (10) **iz cā’ehu eleyse fı cehenneme meşven lil kāfırın** ya‘nı bir kimse yokdur andan zālimerk¹⁰⁵ kim Allāh üzerine (11) yalan söyleye diye kim anuñ şerıki var ya ehli evlādı var yağūd aña bir gercek haber gelse Qur‘ān haberi (12) gibi ol anı yalanlaya tekebbürlük idüp aña baş indürmeye kāfir ola bilmezmi kim kāfirleruñ turacaķ yiri (13) cehennemdür ve dağı buyurdı ki **vellezı cā’e bi’s-şıdķı ve şaddeķa bihi ülā’ike hümu’l-muttaķūn** (14) ya‘nı şol kimse kim Qur‘ān’ıla geldi dağı anı Ebū Bekir Şıddıķ gercekledi ve yağūd küllı aşhāb gercekledi (15) dükeli mü’minler gerceklediler gercek müttaķiler bulardur ki şirkden fevāhışden kendüleri şaķladılar (16) **lehüm mā yeşā’üne ‘inde rabbihim zālīke cezā’ü’l-muħsinın** ya‘nı bu müttaķilere hāşıldur ne kim ārzü iderler (17) dilerler uçmağ içinde mevlaları konşuluğında Allāh’ı birleyüp aña ihlāşıla muţı‘ olanlar ki cezāsı budur (18) ve dağı buyurdı ki **li yukeffirallāhu ‘anhüm esve’ellezı ‘amilü ve yecziyehüm ecrahum bi aħsenillezı** (19) **kānū ya’lemūn** ya‘nı bu muħsinler ‘amellerini iħşān idüp Allāh’a muţı‘ oldukları andan ötürüdür kim (20) Allāh Te‘ālā bulardan ‘afv idüp mağv ide şol kabıh ‘amellerini ki Allāh’ı birleyüp yağūd birledükden (21) şoñra anuñ emrine uyup hevā-yı nefse muħālifet kıldılar ve dağı Hıa Te‘ālā bulara şer cezā kılmaya (22) zırā bularda haţā ve źeel kılmadı şıdķıla çün istiğfār idüp ‘amellerin görklü kıldılar ve dağı buyurdı (23) ki **eleysallāhu bi kāfın ‘abdehu ve yuhavvifüneke billezıne min dūnihı** bu āyetüñ dağı indügi sebebi

[45a] (1) buyıdı kim Mekke kāfirleri resül hāzretine didiler ki yā Muħammed sen dāyimsin dāyim turmayup bu bizüm ma‘būdlarumuza (2) sögersin key şaķın ki bulardan bir ziyān ya bir belā irişmeye Hıa Te‘ālā bu āyeti gönderdi ammā bu rivāyetde (3) sebep bunı dimişler kim bu kāfirleruñ bir ulu bütleri varıdı aña ‘Uzzā dirlerdi resül ‘a.m Hālid bin (4) Velıd’i gönderdi ki vara anı uvadayıdı ol büte hizmet kılan kayyımı aña didi ki yā Hālid key hāzer kııl ki (5) bunuñ bir kuvveti var kimse buña karşı turamaz bunuñ bir şerrine uğrar Hālid ilerü yürüyüp baltayıla ol büt (6) şüretinde çaldı burnını kesdi Hıa Te‘ālā bu āyeti indürdi ma‘nisi budur kim yā Muħammed Allāh Te‘ālā (7) kılinuñ cemı‘ işlerin yirine getürür dükeli belālardan şaķlamağa yetmez mi ve kıdir degül mi kim bu kāfirler (8) seni Allāh’dan artuķ kimseyle kırkudırlar ki kendi kendüleri şaķlamağa kıdir degüller **ve men yuzlililāhu** (9) **fe mā lehü min hādin ve men yehdillahu min muzıllin** **eleysallāhu bi ‘azızın zıntikām** ya‘nı şol kimseyi kim Hıa Te‘ālā (10) tevfiķ virüp hidāyet üzere tutdı hiç bir kimse anı azdurucı

¹⁰⁵ [zālimerak]

degül sürenüñ evvelinde bu āyetüñ ma'nisin (11) bir zıkr eyledük zinhār bunuñ gibi āyetler ki gelür şeytān seni gelüp Cebriler i'tikādına iltmesün (12) ki diyesin kul ne işlerse Hāk Te'ālā işledür eger hayr eger şer bu haṭādur bātıldur kuluñ f'ilinde irādeti (13) vardur dünyāda āhiretde kullar üzerine olunan 'ikāb kendünüñ kesb itdügi muḳābelesinde eger hayr (14) eger şer görmez misin ki bir kişi bir kimseye urisa anı dögerler öldürse yirine öldürürler uğurlıq kılsa (15) elin keserler ya içse biregü 'avratına ya kendi 'avratına yā zānı diyü sögse ol 'avrat didigünleyin (16) olmasa aña hadd ururlar tanıqlığı daḫı ḳabül olunmaz bes bular ol kişinüñ fi'linden vāḳi' olduğıçündür (17) eger eydürsevüz ki buları Hāk Te'ālā işledür döner girü 'uḳūbet ider bu hoḍ zulmdür Allāh'a zulm (18) itlāk itmek hoḍ küfürdür **innellāhe lā yazlımu mişḳāle zerre** ya'nı be-dürüstü Hāk Te'ālā zerre ḳadar (19) kimseye zulm eylemez ve daḫı bir āyetde buyurdı ki ve **mā zalemehum velekin kānū enfüsehüm yazlımūn** (20) ya'nı Hāk Te'ālā bulara zulm eylemedi lakin bular kendü nefslerine zulm eylediler daḫı bunuñ gibi (21) işler kim kuluñ fi'li kendü kesbidür Qur'an içi toḫtoludur bu bābda söz çoḳdur söylersevüz (22) kitāb ṭavıl olur aklı olana bu ḳadar tenbīh yeter ve daḫı bilesiz ki Hāk Te'ālā mülkinde ḫükminde icrā (23) ḳılmaḳda 'āciz degül ḡālibdür ammā düşmen olanlara intikām idicidür mü'min olan gerek kim anuñ

[45b] (1) intikāmından ḳorḳup muḫālifetde bulunmaya ve daḫı buyurdı ki **ve le'in se'eltehüm men ḫalaḳa's-semāvāti** (2) **vel arzı le yeḳūlunnallāhu** ya'nı yā muḫammed bu kāfir zālimler daḫı bilürler ki ol ṭapduḳları nesne (3) yaratmaḳda 'ācizlerdür ḳudret bizümdür lakin 'inādlarından bize muṭi' olmazlar zırā ki eger sen (4) bulara şorarsañ kim işbu yirleri gökleri kim yaratdı dirler ki Allāh yaratdı buña inkār itmezler (5) zırā bilürler ki ol ṭapduḳları bu nesnede 'ācizdür **ḳul eraeytum mâ ted'üne min dūnillāhi in erādeniya** (6) **llāhu hel hünne kāşifātü zurrihi ev erādeni bi raḫmetin hel hünne mümsikātü raḫmetihi** ya'nı yā Muḫammed eyit bu kāfirlere (7) kim ḫaber virüñ baña şol nesne kim Allāh'ı ḳoyup aña ṭaparsız anı ma'būd ṭatarsız eger Hāk Te'ālā dilese (8) kim benüm bedenüme bir belā ve bir şayrılık irişdüre yaḫūḍ dünyede ma'ışetümi ṭarlıḡıla kıla ol bütlerüñ güci (9) yiter mi kim anı benden def' eyleye irişdürtmeye ve ger Hāk Te'ālā dilese kim buña iḫsān idüp ḫayırlar irişdüre (10) hiç bu bütlerüñ elinden gele mi kim anı benden men' itdüre **ḳul ḫasbiyallāhu 'aleyhi yetevakkeli'l-mutevekkilūn** (11) ya'nı eyit yā Muḫammed Hāk Te'ālā baña kāfidür yiter ki cemı' şerlerden beni şaḳlayup dükeli ḫayırları baña (12) irişdüre ben aña i'tikād kılip işümi aña ismarladum ki cemı' i'timād idüp inancılaruñ inanacağı (13) oldur ben daḫı aña inandum sizden ve bütünüñden buña ḫavf ḫaşyet bu āyetden daḫı 'aklı olan (14) añlar ki Allāh'dan artuḳ kimseden ḳorḳmaya ve andan artuḳ ummaya işin aña inanup i'timādın aña

(15) kıla kendi ihlâsıyla t̄a'at yolına gire ve dađı buyurdı ki **kul yā kavmi'melū 'alā mekānetikūm** (16) **innī 'āmilūn fe sevfe ta'lemūne men ye'tihi 'azābun yuḥzihi ve yaḥillu 'aleyhi 'azābun mukīm** ya'nı yā Muhammed (17) dađı eyit bu kavmūne kim saña eydürler eger sen bu bütlerümüze sögmekden sükūt itmeye olursañ (18) biz seni helāk itmege sa'y iderüz degül ki yā kavm varuñ her biriñüz kendi mertebēñüzce menzillerüñüzde (19) gücüñüz yitdügi kadar dürişüñ benüm helāklügümde ben dađı sa'y ideyin sizüñ helāklügü[nü]ze tiz ola ki (20) bilesiz ki āḫiretde ol āḫiri bulunmaz muḥkem 'azāb kim vācib olur Ḥaḳ Te'ālā nuşret ve 'ināyeti (21) dünyede āḫiretde kime irişüp kırtarur ve bundan şoñra buyurdı ki **innā enzelnā aleyke'l-kitābe** (22) **lin nāsi bi'l-ḥaḳḳi fe men ehtedī fe li nefsihi ve men zalle fe innemā yazıllu 'aleyhā ve mā ente 'aleyhim bi vekīl** (23) ya'nı yā Muhammed biz senüñ üzerüñe Cebrā'il indürdük kıur'ānıla bu ḥalkıçün ki sen anları ol kıur'ānıla

[46a] (1) ḥaḳdan yaña da'vet kılasın kelıme-yi bātıldan kelıme-yi tevḫıde kığırasın ki ḥaḳ oldur her kimse kim bizi birleyüp (2) kıur'ānı gerçekledi anuñıla 'amel idüp saña inandı bilsün kim anuñ menfa'ati kendi nefsinedir ki (3) sa'ādet kıapusın kendüye açdı ve şeḳāvet kıapusın yapıdı ve her kim bizi birlemekden yüz dönderdi (4) kıur'āna imān getürmedi ve seni yalanladı ḥaḳıḳat bilsün ki ol 'uḳūbet kendi nefsi üzere (5) vācib kııldı yā Muhammed biz seni bularuñ üzerine elbette musallaḫ ve şaḳlayıcı kıılmağu ki diler dilemez (6) imāna getüresin senden hemān vācib olan bizüm ḥaberümüz irişdürmekdür ancak bu āyet dağı peygāmer (7) kāfirlere kıılıç vurmaḳ ḥüküm olunmazdan öñidi ammā şoñra ğazāya buyurmaḳ āyetleri geldi bu ḥükümler (8) kııldı ki resül tınmaya belki da'vet kıılurdı dönen kıurtıldı dönmeyenleri kıılıç altında helāk iderdi (9) Allāh yardımıyla ve dağı buyurdı ki **allāhu yetevaffe'l-enfüsü ḥıne mevtiḥā velletī lem temut fı menāmiḥā** (10) **fe yümsikülletī kıazā 'aleyhā'l-mevte ve yursilu'l-uḫrā ilā ecelin müsem mā** Kelbı eydür Ḥaḳ Te'ālā bu ādem ođlanlarıñ (11) cānlarını kıabz ider ölümleri vaḳtında ve ölmeyenlerüñ dağı rūḫunu kıabz ider uyḳuları vaḳtında ammā ol kimsenüñ (12) kim uyḳu içinde ölümi taḳdír olınup va'desi tamām olmuşdur anuñ rūḫunu kıutar giriü bedenine (13) göndermez ol uyḳuda ölür giriü kıuramaz ammā ol kimsenüñ kim dağı 'ömri müddeti tamām olmamışdur (14) anuñ rūḫunu giriü kıoyu virür gelüp bedenine irişecek giriü uyanur kıurup ne iş üzeriyise giriü (15) aña meşğul olur tā ol taḳdír olan 'ömür āḫirine irişince **inne fı zālike le āyātin li kıavmin** (16) **yeteferkerün** ya'nı bu uyḳu içinde dükeli kıullarımız öldürüp kimin ölüm üzerine (17) kıoyup kimin giriü dirildüp āḫir 'ömrine dek te'hır kııldıḡumuzda bizüm vaḫdāniyyetümüze delıl (18) {delıl} nişān vardır şol vechile kim anlarıñ ma'būd diyü kıapduđlarıñuñ hiç birisi bu nesneye (19) kıadır

degül bunı işleyeler yaḥūd bundan bu işi men' ideler ammā bu 'alāmet anlamaḡ bilmek (20) ŧunlaruñçündür ki anlaruñ 'aḡlı olup bu ma'nide fikr eyleyeler ve daḡı buyurdı ki (21) **emitteḡazū min dūnillāhi ŧufeā'e ḡul evelev kānū lā yemlikūne ŧey'en ve lā ya'ḡlūn** ya'nı (22) yā Muḡammed bu kāfirler Allāh'dan artuḡ ol bütlere ḡapar mı kim anlar bulara ŧefi' olalar buları ḡurtaralar eyit (23) yā Muḡammed size ŧefi' mi olur ŧol kimseler kim kendülerden bir nesne def' itmege mālik degüller bular

[46b] (1) anlara ḡapduḡından daḡı anlar añlamazlar zırā cemād olanuñ ne idrāk ola añlaya bile bu mel'un (2) kāfirleruñ andan daḡı idrākları yoḡdur ki ḡapduḡları bir cānsız ḡacerdür ya ŧecerdür kendi ellerile düzince (3) baŧlarına biñ çeküç ve keser ururlar dönüp girü anları ŧefi' dutinup aña ḡaparlar bular anlardan daḡı (4) ḡasısdür ki anı idrāk idemezler ve daḡı buyurdı ki **ḡullillāhi'ŧ-ŧefā'atü cemí'an lehü mülkü's-semāvāti** (5) **vel arzı ŧümme ileyhi turce'un** ya'nı eyit yā Muḡammed ki cemí' işlerde emr Allāh'uñdur daḡı ŧefā'atde izn (6) Allāh'uñdur ki anuñ destürunsuz hiç bir kimse ŧefā'at ḡılmaz nitekim bir yirde buyurdı **men zellezi** (7) **yeŧfe'u 'indehu illā bi iznihi** ya'nı hiç bir kimse yoḡdur kim anuñ ḡatında ŧefā'at eyleye illā anuñ destürıyla (8) bunı daḡı ol kāfirleruñ zu'mların bāḡıl ḡılmaḡiçün didi ki anlar bütlerine dirler ki bular bizüm ŧefa'atçümüzdür (9) ve daḡı buyurdı ki yir gök mülki ḡazíneleriyle Ḥaḡ Te'ālā'nuñdur ḡükm anuñdur dönüp varacaḡı yirüñüz (10) andan yañadur anda varmazdan öñ anuñla biliŧüñ kim anda varıcaḡ anuñ ḡatında ḡürmet bulasız (11) zırā yādıla bilüŧir ḡürmeti bir olmaz ma'lümdür ve daḡı buyurdı ki **ve izā zukirallāhu vaḡdehu'** (12) **ŧ-me'ezet ḡulūbullezíne lā yu'minüne bi'l-āḡireti ve izā zukirellezíne min dūnihi izā hüm yestebŧirūn** (13) ya'nı ḡaçan ol Allāh vāḡid añılsa bu kāfirlere diñ ki siz daḡı eydüñ lā ilāhe illallāh ol āḡirete (14) imānı olmayanlaruñ göñli bu kelímeyi dimekten ürker ḡaçar ḡuŧŧa buludı dört yanların ḡaplar ammā (15) {ammā} ḡaçan Allāh'dan ayruḡı añılsa ya'nı kendü bütleri añılsa gör sen buları ki ŧād olup (16) sevinürler anlar añılduḡına bunuñ ḡaziyyesi buyıdı kim resül 'a.m ol vaḡt kim ve'n-necm (17) sūresin oḡıdı bular Allāh'uñ 'azametin işidüp ve resülün anuñ ḡatında yaḡınlıḡın ve kerāmetin (18) bilüp ḡāyet melālet deñizine ḡarḡ oldılar ŧanayıduñ kim cānları ḡulḡuma geldi çün ki (19) bu āyet iriŧdi **eferā eytüm ellāte ve'l-uzzā ve menāte e's-ŧālisete'l-uḡrā** bular ḡāyet sevindiler (20) ŧanasın ki ölülerdi dirildiler zıra Lāt Menāt ve 'Uzzā ol bütleruñ adlarıdur bularuñ ḡaziyyesini (21) ve'n-necm sūresinde inŧā'llāh beyān ḡılavuz ve daḡı Ḥaḡ Te'ālā bu āyeti resüline telḡın idüp buyurdı ki (22) **ḡullillāhumme fāḡıra's-semāvāti ve'l-arzı 'ālime'l-ḡaybi ve'ŧ-ŧeḡādeti ente taḡkumu beyne 'ibādiḡe fí mā kānū** (23) **fíhi yaḡtelifūn** ya'nı eyit yā Muḡammed ol Allāh'dur gökleri yirleri yaradıcı gizlüyi āŧikārı

[47a] (1) bilici ve kullarun göñline düşmiş ve düşeceği bilici ve işlerun olmuşu olacağını bilici yarın kullarun arasında (2) hüküm idüp beyân idesin şol dîn üzere kim ihtilâf kıldılar haq kınkıdır bulara zâhir ola ve dağı buyurdu ki (3) **ve lev enne lillezîne zalemû mâ fi'l-arzı cemí'an ve mişlehü me'ahü leftedev bihi min sü'i'l-'azâbi yevme'l-kıyâmeti** (4) **ve bedâ lehüm minallâhi mâlem yekünü yahtesibün** ya'nı cemí'i yir yüzünün hazíneleri ve emlakı şol kimsenün (5) olsa kim zâlim olup kâfir oldılar ol deñlü ve dağı bilesinde olsa küllisini kendü nefsinin ol kıyâmet (6) 'azâbindan kırtarmağıçün fidye virelerdi dek kabül olunaydı ammâ kabül olacaq degül ve dağı zâhir (7) ola bu kâfirlere Haq Te'âlâ'dan şol vaqt ki sinleden kıpalar şol dünyede hiç umdukları nesne (8) ya'nı dünyede hayr 'ameller işlerlerdi ve umarlardı ki âhîretde anlara bir şevâb ola bulara ol (9) umdukları hâşıl olmaya zırâ şirkile 'amelün menfa'ati olmaz zâyi' olmağdan artuq **ve bedâ lehüm** (10) **seyyi'âtü mâ kesebü ve hâka bihim mâ kânü bihi yestehzi'ün** ya'nı zâhir ola bulara ol işledükleri (11) yaramaz 'ameller ol 'uqûbetleri ve dağı vâkı' ola bulara ol mü'minleri ve resül ve kıur'ânı ve âhîret (12) 'azâblarını işidüp istihzâya aldıklarınun 'azâbları ve 'uqûbetleri ki aña tağlar tağat getürmeye (13) ve dağı buyurdu ki **fe izâ messe'l-insâne zurrun de'anâ sümme izâ havvelnâhu ni'meten minnâ kıale innemâ ütítuhu** (14) **'alâ 'ilmin bel hiye fitnetün ve lâkinne ekşerühüm lâ ya'lemün** ya'nı kıaçan ol Ebü Cehil kâfire bir belâ ve bir zağmet (15) irişse ya dağı ğayrına bize >du'âlarını< tazarru' birle ihlâş ider ki hiç anda riyâ yok kıaçan biz fazl idüp (16) ol belâyı zağmeti giderüp anuñ yirine şıhhat ve 'âfiyet ve râhat in'âm kıılsavuz bu kez dir ki (17) Haq Te'âlâ bunu baña andan ötürü virdi ki ben buña lâyıkdum ve hem bunuñ benüm kıatumda devâsı (18) vardı ol dağâyı kııla bu nesne buña hâşıl oldu Haq Te'âlâ eydür bilün oña vâkı' olan belâyı 'âta (19) bizden bir ibtilâdur ki kıul anuñla ibtilâ olunur tâ ğörevüz şükürlü kıullardan mıdur yoksa ni'metümüze (20) kâfir olanlardan mıdur lîkin bularun çoğı anı fehm idüp idrâk itmezler kıaçan bulara bir ni'met ve râhat (21) tağdır itsevüz anuñla tekebbürlik idüp bizi unıdur diyemez ki bu ni'met baña andan irişdi (22) baña vâcibdür ki aña şükr idüp ol mâlda vâcib olan hağları ki zekâtdur şadağadur (23) ve anuñ rızâsı olduğı yirlere şarf itmekdür eydüm tâ ki ol ni'met dünyede ziyâde olup âhîretde

[47b] (1) zağire ola anuñla ebedî sa'âdet hâşıl idem ammâ hevâ-yı nefse harc idüp dünyâ 'imâretlerine meşğül (2) olur ki şoñı fenâ ve harâbdur iki cihânda ol sebeble mağrûm olur ve dağı Haq Te'âlâ buyurdu ki (3) **ğad kıalehâllezîne min kıablihim fe mâ ağnâ 'anhüm mâ kânü yeksibün** ya'nı bu sözleri yaluñuz Mekke (4) kâfirleri dimediler belki bulardan öñdinkiler dağı didiler Kıarün ve Şeddâd gibi 'âkıbet anları (5) helâk eyledük ki hiç ol cem' idüp dirdükleri mâl bizüm 'azâbumuza kıarşu kıurup def' itmekden fâyide (6) kıılmadı **fe**

eşābehüm seyyi'ātu mā kesebū vellezīne zalemū min he'ülā'i se yusibuhum seyyi'ātu mā kesebū (7) ve mā hüm bi mu'cizīn ya'nı anlara ol işledükleri yaramaz ef'allerüñ 'uķūbetleri ve belāları irişdi (8) ve bu Mekke kāfirlerinden daķı şol kimseler kim bize ve bizüm kitābumuza inkār kılmagıla (9) kendü nefslerine zulum eylediler tız ola ki anlara irişdüñüzleyin ol fi'llerüñ 'uķūbeti (10) bulara daķı irişe zırā Hāķ Te'ālā dilese kim bulara 'azāb kıla bularuñ ellerinden gelmez ki (11) anı kendülerden def' idüp giterdemeyeler ve daķı buyurdı kim **evelem ya'lemū ennalāhe yebsutu' (12) r-rızķa li men yeşā'u ve yaķdiru inne fı zālīke le āyātīn li ķavmīn yu'minūn** ya'nı bilmezler mi bu kāfirler ki (13) be-dürüstī Hāķ Te'ālā'dur ki bu rızķı kime dilerse bol kıılır kime dilerse kıt kıılır (14) ğanı kıılan daķı ol faķır kıılan daķı ol 'aķlı olanlar añlar ki bu rızķı kimine bol kimine az (15) kııldığumuzda bizüm vāhdāniyyetümüze delil vardur şol ķavm kim Allāh'üñ birligine imān vardur (16) zırā eger bir Tañrı daķı olsa ortada muķālefet olaydı biri bay kııldığın biri derviş (17) kıılaydı ve biri derviş kııldığın biri bay kıılaydı bes ķānūn muķkem ki tebdil tağyir olmaz (18) delālet kıılır ki ol hāķim-i muķlaķ birdür anuñ mişli yokdur ve daķı buyurdı ki **ķul yā (19) 'ibādiyellezīne esrefū 'alā enfüsihim lā taķnetū min raķmetillāhi innalāhe yağfiru'z-zunūbe cemī'an (20) innehü hüve'l-ġafuru'r-rahīm** ya'nı eyit yā Muħammed eyit şol ķullaruma kim ğünāh işlemekde ħadden (21) geçdiler nefslerine zulum itdiler Allāhlarınuñ raķmetinden ümidī kesüp dimesünler ki biz bu deñlü ğünāhlar ki (22) işledük bunıñıla bize mağfired mi olısar belki Hāķ Te'ālā cemī' ulu ğünāhları daķı kiçi (23) ğünāhları yarlığar kaçan ki tevbe idüp iķlāşıla aña dönseñüz ol tevbe idenlere ğafürdur

[48a] (1) yarlığar ve raķımdür tevbeden şoñra daķı ķulların esirger rivāyetdür Kātāde'den eydür bir ķavme (2) şirk içindeyiken ulu ğünāhlar ħāşıl olunmuşdı ķorķarlardı ki eger imāna gelsevüz bu ğünāhlarımız (3) 'afv olunmaya bes Hāķ Te'ālā bu āyetile ol ķavmi da'vet kııldı ki imāna gelesünler ümid kesmeyeler bir niceler (4) dimişler ki bu āyet Ħamza'yı öldüren vaķşī ħaķķında geldi diledi ki imāna geleydi (5) ammā ādem depelemişdi ve zinā kıılmışdı ķorķardı ki mağfūr olunmaya Hāķ Te'ālā bu āyeti indürdi (6) bunı işidüp imāna geldi bes gerek kim her kişinüñ ne ķadar çok ğünāhı olursa dimeye kim (7) baña raķmet olunmaz nice tevbe ideyin gerek kim tevbe kııla ümidin kesmeye zırā ol ümid kesmek daķı (8) ulu ğünāhdur andan daķı tevbe itmek gerek ve daķı buyurdı ki **ve enībū ilā rabbiküm ve eslimū (9) lehū min ķablū en ye'tiyekümü'l-'azābu sümme lā tunzarūn** ya'nı ğünāhlarıñuzdan rücū' idüp (10) ol rabbüñüz tātine iķbāl idüñ anuñ birligine iķrār idüp ħükmine muķtī' olup münķād oluñ şundan (11) öñdün ki size 'azāb gele hiç bir kimse size nuşret idüp ol 'azābdan men' idemeye ammā muħaķķıķlar bu (12) āyet ma'nisinde dimişler rücū' idüñ Allāh'dan yaña ve

tağşırılığunuzdan ‘özür dilemegile ve ‘amellerünüzü (13) Allāhçün ihlāş kılmagıla işlerünüzü aña ışmarlamak birle kaçan böyle kılsañuz ol vaqt inābet (14) kılmış olursız ve ‘azābdan kırtulmış olursız ve dağı buyurdı ki **vettebi’ü ahsene mā ünzile ileyküm** (15) **min rabbiküm min şabli en ye’tiyekümü’l-‘azābu bağteten ve entüm lā teş’urün** ya’nı bir mu’tābi’at kılup (16) mu’tı’ münkād oluñ şol görklü hükümlere kim şur’an içinde size gönderildi ol rabbünüzden (17) sizi var kılup elvān ni’metlerle besler şol size řelāl kılmıdı aña sa’y idüñ ol ki řarām kılmıdı (18) andan yıđlınuñ andan öñdin ki size añsuzda ‘azāb gele sizüñ şaberünüz olmaya ve dağı buyurdı (19) ki **en teķüle nefsun yā řasratā ‘alā mā ferrattu fı cenbillāhi ve in küntü le mines sāřirün** ya’nı siz (20) mu’tı’ oluñ ol rabbünüzden indirilen kitābuñ hükmine řorķuñ ol Allāh’dan şundan öñdin (21) ki nefis umduğı ‘azāblara uğraya dağı peřmān yeyüp diye ki vāy benüm şasretlerüm ki Allāh Te’ālā (22) tātlerinde tağşırılığ kıldum dağı ben anuñ dünyāda indürdüğü şur’an’ı istihzā kılup andan ğāfil oldum (23) anı birlemekde tağşır kıldum ve dağı buyurdı ki **ev teķüle lev ennallāhe hedānı le küntü**

[48b] (1) **mine’l-muttaķın** ya’nı siz Allāh’a mu’tı’ olup řur’anıla ‘amel idüñ şundan öñdin ki kığırıcılara inkār (2) idüp diyesiz eđer Haķ Te’ālā bize şağdan bātılı beyān kılsaydı biz dağı mü’mın olurduğ heyhāt iy miskın (3) şanmağıl kim bu inkārıla kırtulasın bunca hıccetler delıller şurğursalar senüñ üzerüñe mecmü’ nesne saña (4) şaber virildi hiç esbāb-ı necātdan ve esbāb-ı helākdan saña beyān kılmadı mı ammā sen hevā-yı nefse uyup (5) aña mu’tāba’at kılmadıñ hiç bir ‘özür idecek mecālüñ şalmaya diler dilemez mu’tı’ olup āřikāre şasretler yiyessin (6) nitekim Haķ Te’ālā buyurdı **ev teķüle hıne terā’l-‘azābe lev enne lı kerraten fe eküne mine’l-muşsinın** (7) ya’nı dönüñ Allāh’a şundan öñdin ki nefsünüz ol ‘azābları göricek diye ki iy kāřki baña destür virileydi (8) ki bir kez dönüp ğirü dünyāya varaydum bu inkārları bu şirki terk idüp Allāh ve resūline mu’tı’ olaydum (9) ben dağı Allāh’ı birleyüp mü’mınlerden ve muşsinlerden olaydum bu řasretüñ anda hiç bir nefes fāyidesi olacağ değül (10) ol vaqt saña diyiserler ki belā **ķad cā’etke āyāti fe kezzebte bihā vestekberte ve kunte** (11) **mine’l-kāfirın** ya’nı řaķıķaten saña geldi bizüm kitābumuzuñ cemı’ esbāb-ı necāt ve cemı’ esbāb-ı helāk (12) anuñ içinde beyān olunmışdur lıkin sen anı ‘inād idüp yalanladıñ bař götürüp tekebbürlik kılduñ (13) bātıl arasında taşayyürde şalup fikr idemedüñ řeytān üzerüñe ğālib gelip seni Allāh birliğine inkār (14) kıldurdı kāfirlerden olduñ bes lāyık oldu saña kim ‘azāb-ı elimde muşalled řalasıñ ve dağı buyurdı ki (15) **ve yevme’l-ķıyāmeti terāllezıne kezzebü ‘alallāhi vücūhuhum müsveddetün eleyse fı cehennme mesven** (16) **lıl mütekebbırın** ya’nı kıyāmet ğüninde göresin řol kimseler yüzünü Allāh üzerine yalan da’vı

kıldılar (17) didiler kim anuñ şeriki var yüzleri qara olısar bes lāyık degil midür bunuñ gibi tekebbürüñ maqāmları (18) cehennem içinde ola ve dağı muhaqqıqlar dimişler kim ‘azāb yöninden bu halkuñ kıyāmet güninde ol (19) ola kim Allāh Te‘ālā haqqında bir nesne da‘vı kıla kim ol Allāh’a lāyık olmaya ya kendi hālinden (20) Allāh’a yakınlık da‘visin kıla da‘visinde gerçek olmaya bular dağı külli ol Allāh üzerine yalan (21) da‘vı kılanlar olur eger bu hālden tevbe kılmadın gitse anuñ dağı yiri ol cehennemde olur bes (22) mü‘min olan gerek kim Allāh yolında işi qalblığıla olmaya dilerse kim qurtulmuşlardan ola (23) nitekim Haqq Te‘ālā buyurdu **ve yunecillāhullezine’t-tekkav bi mefāzetihim lā yemessuhumu’s-sū u ve lā hum**

[49a] (1) **yaḥzenūn** ya‘nı Haqq necāt verüp şol kimseleri qurtarur ki anlar kendüleri şālih ‘amel işleyüp şirkden ma‘şiyetden (2) şaqladılar şol sebeblere ki yapışdılar fevz-i felāh hāşıl olur bes anlara hiç ‘azāb irişmez ve hüzün (3) guşsa dağı anlara āhıretde yol bulmaz sürür içinde ebedı sa‘ādet hāşıl kıırlar ve dağı buyurdu ki (4) **allāhu ḥāliku külli şey’in ve hüve ‘alā külli şey’in vekıl** haqq te‘ālā bunu diledi ki ol bütler haqqāretin (5) bildüre ol aña ma‘būd diyüp tapanlara zırā didi ki Haqq Te‘ālā dükeli nesnenüñ yaradıcısıdur bes (6) {bes} ol bütler dağı ol yaradılmışdan birisidür şol ki kendi nefsinde bir ‘āciz maḥlūk ola ol ma‘būd (7) li‘ānete lāyık ola ve dağı her ‘ibādet iden qavmüñ ‘izzet kerāmet ol tapduğı ‘izzetine göre olur (8) çün ol ma‘būd tutundıkları kendi ḥor haqqir ola kendiyi bir miḥnetden qurtarmağa çāresi (9) olmaya aña tapanlaruñ ne ‘izzet kerāmet ola ve dağı bilgil ki Haqq Te‘ālā cemı‘ maḥlūkuñ rızqlarına (10) kefiledür ve işlerin başarmağa qādirdür her kimse kim aña i‘timād kııup işin aña ata ne cemı‘ ḥayr (11) qapuları aña açılup işi şālāha gele dünya āhıret maqşūdları hep müyesser ola hiç müşkül işi qalmaya (12) bundan soñra kendünüñ qudretin beyān ider **lehü meqālīdus semāvāti ve’l-‘arzı vellezine keferū** (13) **bi āyātillāhi ülā’ike hümu’l-ḥāsirūn** ya‘nı yir gök ḥazıneleri anuñdur ve kilid dilleri anuñ qudret (14) elindedür ol gökler ḥazinesinden birisi yağmurlar ḥazinesidür kılları üzere şaçar ve yir (15) ḥazinesinden birisi otlar ve yemişler bitürmekdür ki ol yağmurlar sebeble olmuşken qırı yirden ve ağaçlardan (16) envā‘ yemişler otlar bitürür kıllarına ve ḥayvāncuqlarına rızq ider şol kimseler kim bu qudretleri (17) göre tırurken Haqq Te‘ālā’nuñ āyetlerine kāfir olsa kim ol qur‘āndur dağı Muḥammed muştafādur (18) haqqıqaten anlar ziyānkārlardur ki şevābı kıoyup ‘ikāb ihtiyār itdiler Allāh’a resüle uymağı (19) qodılar şeytāna ve hevā-yı nefse uymağı ihtiyār kıldılar cenneti ve ḥürileri ve tācları ve ḥulleleri (20) ve taḥtları sarāyları tamuya ve zaqquma ve qaynar şulara ve yılanlara ‘akreblere ve zebānilere ve oddan (21) tınlara ve qatrandan göñleklere değışdiler bundan ulu dağı ne ziyān ola ve dağı buyurdu ki (22) **kul efe**

ğayrallāhi te'murūnni a'budu eyyuhā'l-cāhilūn ya'ní bu āyete sebep buyıdı kim (23) kāfirler resūl hazretine dirlerdi ki yā Muḥammed atañ dedeñ milletin terk idüp azduñ sen daḡı [49b] (1) başuña bir dín turgurduñ ki hiç kimse bu resme kâ'ideleri ki sen işlersin gördükleri yok bu (2) kavmüñe kabîleñe muḡālifet kıılma girü bizüm dínümüze muḡāba'at kııl dükelümüz seni ulu idinelim mālumuz (3) senüñ yoluña ġarc idelüm bes Ḥaḡ Te'ālā resüle bu āyeti gönderdi didi ki eyit yā Muḥammed bulara kim (4) ya'ní baña eyle mi buyurursız ki Allāh'ı kıoyam andan ayruġa tapam iy bî-çāreler bu söz cāhiller (5) sözidür eger sizüñ daḡı 'aḡluñuz varmıssa zerre kadar tevfiḡ size yāri kılsa gice gündüz (6) yüzüñüzi ol benüm ma'būdum kıapusunda ġizmetde kıalayduñuz kim anuñ kıapusu faẓl-ı kerem (7) kıapusıdır nice şuçularuñ şuçı anda 'afv olup ebedi devlete irişür ve daḡı bundan şonra buyurdi (8) ki **ve leḡad üḡiye ileyke ve ilallezine min kablike le'in eşrekte le yahbeḡanne 'amelüke ve le tekūnenne** (9) **mine'l-ḡasirín** ya'ní yā Muḥammed saña daḡı ve senden ilerü geçen peyġāmlere daḡı eyle vaḡy buyurdi ki Allāh'ı (10) birleyüp aña şirk getürmeyeler eger yā Muḥammed sen ol kāfirlere uyup Allāh'a şirk idecek olursañ (11) 'izzetüm ḡaḡkıçün cemí' 'amellerüñ yuyilup bāḡıl ola daḡı ḡaḡkıḡaten sen benüm kıatında ne kadar ġürmetlü ve mükerrem (12) daḡı olduñısa dünyāda āḡiretde ziyānkārlardan olasın ġuşuşā ki senden ayruḡ kimse baña (13) şirk getürse anuñ ḡāli nite ola bilgil iy 'aziz ki Ḥaḡ Te'ālā bilürdüki resüli aña şirk getürecek (14) degüldi líkin ol bu ḡiḡāb resüline kılduġı anuñ ümmetine tenbıh idüp bildürmekdi her kimse (15) imāna gelmekden şonra girü Allāh'a şirk getürse cemí'i 'amelleri yuyilup hebā-yı menşür olur (16) ne kadar Allāh kıatında ġürmeti daḡı varsa görmez misin kim bir kışı dünyā begi kıatında ne kadar muḡarreb (17) olsa döne gelüp anuñ kıatında şuç işlese ol ne kadar muḡarrebise ya öldürür ya manşıbından (18) 'azl ider kıapusından kıor kıor ḡaḡır olur Allāh'a şuçlı olmaġı daḡı bundan kıyās kıılıñ ol (19) cemí' pādişāḡlaruñ pādişāḡıdır ve daḡı buyurdi ki **belillāhu fa'bud ve kūn mine'** (20) **ş-şākirín** ya'ní yā Muḥammed ol kāfirleruñ sözlerine uyma Allāh'ı birleyüp aña muḡí' ol anuñ 'ibādetinde (21) muḡkem tır ol saña virdüġümüz peyġāmlerlik ve resüllik ni'metine şükr idüp şükürlü kıullardan (22) ol bu ḡiḡāb daḡı egerçi resüledür cemí' mü'minlere bundan girü tenbıh işāret var zírā resül 'a.m (23) dāyım şākirlerdendi bundan murād ümmetdür ki bular dāyım Ḥaḡ Te'ālāya şükr ideler

[50a] (1) şol ni'metlere kim bulara in'ām kııldı ve kendünüñ birligin bildürmegile bulara ikrām ve tevfiḡ hidāyet virüp (2) dín-i islāmi bulara 'aḡā kııldı ve daḡı buyurdi ki **ve mā kıaderüllāhe ḡaḡkıḡa kıadriḡi ve'l-arzu cemí'an** (3) **kıabzatuhu yevme'l-kıyāmeti ve's-semāvātu matviyyātun bi yemínihi** bu āyet ma'nisi daḡı buyıdı kim yahūdiler (4) Ḥaḡ Te'ālā ḡaḡkıḡında sizlere dirlerdi kim anuñ şānına lāyık degüldi Ḥaḡ Te'ālā bu āyeti gönderüp

ya'nı bu (5) yahūdiler vaşf idemediler ol Allāh'ı nitekim aña lāyıkdur zırā ol bir pādīşāhdur kim anuñ mişli yoğdur (6) cemı' yirler anuñ ıudret kabzasındadır anuñ mülkinde ve anuñ hıkmindedür hiç bir kimsenüñ anuñ saltanatı üzere (7) dağı saltanatı yoğdur ve gökler dağı kıyāmet güninde anuñ ıudret kabzasıyla dırılıp götürüliserdür (8) mecmü'ı fenāya varup eşeri ıalmayısar bundan şoñra Hıak Te'ālā ol kāfirler sözlerinden tenzih idüp buyurdu (9) ki **subhānehu ve te'ālā ammā yuşrikün** ya'nı Hıak Te'ālā arıdur ve yücedür ve ol sözlerden ki (10) kāfirler aña şirk getirüp söylerler bes bu āyetde dağı mü'minlere tenbih işāret var aña ol kāfirler (11) sözleri gibi bular dağı Hıak Te'ālā hakkında kelām itmeyeler ki Allāh'a ta'zım ideler şöyle ki gerekdür (12) ve anuñ şānına lāyıkdır sözlerle anı medh ideler tā ki anuñ ıatında ıurbet bulup sa'ādete irişeler (13) ve dağı kıyāmet ahvālinden haber virdi kim işidenler öğütlenüp anuñ yarağında olalar kāfirlerise küfri (14) terk idüp imāna geleler mü'minlerse gāfletlerin terk idüp ziyāde 'amellere meşğül olalar ol (15) günüçün isti'dād ideler nitekim buyurdu **ve nufiħa fi's-sūri fe şa'ıķa men fi's-semāvāti ve men fi'l-arzı** (16) **illā men şā'allāh** ya'nı kaçan ki şūr ürile cemı' yirde gökde kim varsa hep helāk ola (17) illā şol kimseler ki Hıak Te'ālā anuñ ıalduğın diler rivāyet olundu resülden 'a.m şūrı şordılar ki (18) yā resülallāh şur ne nesnedür resül haber virdi ki ol bir boynuz gibidür kim anuñ ol avazı ııķan (19) yirüñ degirmiligi yirle gök arasındadır bir kez ürile cemı' halāyıkdır ıorıuya dışüp müteħayyir (20) ıalalar andan bir kez dağı ıalına yir gök ehli hep öle kaçan üçüncü ürilmek vaıkt olsa cemı' (21) ervāhlar ol şūr içine cem' oluna andan bir dağı ürile ol cānlar küllisi žol ıovandan aru ııķar (22) gibi ııkup gevdelü gevdesine tıağıla bes Hıak Te'ālā yirler gökler şā'ıķa ola didügi budur kim cemı' (23) öleler illā şol ki Allāh Te'ālā diler ol ıala ol cebra'ildür ve dağı Mikā'il İsrāfil ve melekü'l-mevtdür

[50b] (1) ve dağı ol 'arş çevresinde şehidlerdür ki ıılııaları boyunlarından hamāyil olmişdur ve dağı Hıak Te'ālā (2) buyurdu ki **şümme nufiħa fihi uħrā fe izāhum kıyāmun yanzurün** ya'nı ol şürdan ki cemı' öleler andan (3) şoñra kırık yıldan şoñra bir dağı ıalalar nāgāh küllisi baş toprakdan ıaldurup gökden yaña nazar ıılalar (4) göreler ki ol gökler nice pāre pāre olup tağyir olur gider ve yirlere nazar ıılalar göreler ki nice (5) tebdil olup yerine ayruı yir gelür dağı ol ıığırıcılar nazar ıılalar ki buları hisāb yerine nice da'vet (6) ıılurlar ve dağı nazar ıılalar göreler ki bulardan nice şefkat getirilmiş her biri kendü nefslerine meşğül (7) olmişlar dağı göreler ki ol da'viciler biri birine neler işlerler ki zerre kadar kimsenüñ haıķkı kimsede (8) ıalmaz gerek pādīşāh gerek sultān olsun bir dervişüñ haıķkın andan alurlar kim ol aña dünyede (9) žulm itmiş ola ya dögmegile ya sögmegile ya mālın almağıla şuçsız yire ve dağı Hıak Te'ālā buyurdu ki (10) **ve eşraıati'l-arzu bi nūri rabbihā** ya'nı vaıkt ki kıyāmet ıopa yir

yüzi ol rabbüñ nûrıla ve ‘adlile rüşen (11) ola zulm karanlıkları götürüle kimseye hayf olmaya ve **vuzi‘al kitābu ve cı‘e bi’n-nebiyyine ve‘ş-şuhedā’i** (12) ve **kuzıye beynehüm bi’l-ħakķı** ya‘nı hisāb dıvānı kırıla ve ħalkıñ ‘amelleri defterleri kimüñ şağına kimüñ şolına (13) virile ve cemı‘ peygāamberler ve şehıdler küllisi bir yire götürüle andan bu ħalk arasında ‘adlile ħükm oluna (14) zālimlerle mazlüm arasında ve peygāamberlerle ümmet arasında su‘al cevāb oluna ve **hum lā yuzlemün** ya‘nı (15) hiç zulm olunmaya şevāb ehlinüñ şevābı eksilmeye ve günāh ehlinüñ işledüğinden artuķ nesne defterinde (16) bulunmaya cezāsı aña göre ola ve dağı bundan soñra buyurdu ki ve **vuffiyet küllün nefsin mā‘amilet ve hüve** (17) **a‘lemu bimā yef‘alün** ya‘nı her nefis itdüğü ‘amellerüñ cezāsı tamām oluna ħayr gerek şer ki Ĥaķ Te‘ālā (18) yigrek bilicidür ki bular neler işlediler bes buları cem‘ idüp ħisāba tutup defterin ellerine virdükleri (19) andan ötürüdür ki ol işledüklerini bir bir göreler okuyalar ki bulara olunan zulm degül (20) girü kendülerüñ ‘amellerinüñ cezāsıdur ammā ol pādışāh kerımdür dilerse fazlıla ‘afv ider (21) dilerse ‘adlile günāhı kadar ‘azāb ider andan soñra imānıla gidenleri çıkarup girü uçmağa ilte imansuz (22) gidenler tāmuda muħalled qalalar bundan soñra Ĥaķ Te‘ālā uçmaķ ehli uçmağa ve tāmı ehli tāmuya (23) nice varur anı beyān idüp buyurdu ki **vesıķallezıne keferü ilā cehenneme zumerān hattā izā cā‘uhā**

[51a] (1) **futiħat ebvābuhā** ya‘nı ħisābdan soñra Ĥaķ Te‘ālā zebānilere emr ide kim kāfirleri ħaķāretile (2) şol ħergele sürer gibi süreler cehennemden yaña kaçan ki ol cehenneme geleler anuñ qapısı bulardan yaña (3) açıla >vācib kıldı bu ‘azābı kāfirler üzerine çün tāmı ħazinedārları bu sözi bulardan işidüp diyeler kim< **ve ķāle lehüm ħazenetuhā elem ye‘tiküm rusulün minküm yetlüne ‘aleykum āyāti rabbiküm ve yunzirūnekum** (4) **likā‘e yevmiküm hāzā** ya‘nı cehennemüñ ħazinedārları anlara şoralar ki size kendü cinsünüzdün (5) ve içünüzdün resül gönderilmedi mi kim Ĥaķ Te‘ālā’nuñ kitāblarını ve vahıylarını sizüñ üzerünüze okuyalar (6) ve bugüne işbu ‘azāblara uğrayacağünüze size qorqıdur ħaber vireler iy şaķiler ki siz anlaruñ ħaberlerin işidüp (7) da‘vetlerine uyayduñuz bu belālardan kırtulayduñuz **ķālū belā ve lākin kaçķat kelimetu’l-‘azābi alā’** (8) **l-kāfirin** ya‘nı bu kāfirler ol vaķt iķrār idüp diyeler belı bize resüller geldiler bu küllisin bize ħaber virdiler (9) lıkin biz anlara inanmaduķ hem dağı Ĥaķ Te‘ālā’nuñ ol and içüp benüm ‘izzetüm ħaķķı elbetde cehennemi ben kāfirlerle (10) tıdudam didüğü **ķiledħulū ebvābe cehenneme ħalidıne fihā fe bi’ses mesvā’l- mütekebbirin** ya‘nı (11) girüñ iy şaķiler ol cehennemüñ qapularından bu ħāletde ki siz anda muħalledsiz girü çıķmaķ yoķ çün siz tekebbürlük (12) idüp kelıme-yi tevħıdden kaçduñuz resüllere muťı‘ olup Ĥaķ Te‘ālā’ya inanmaduñuz imdi kim ol (13) mütekebbirlerüñ yirleri ne yavuz tıracaķ yirdür bes ehl-i ‘aql olan bu āyetler

ma'nisinden kendüye naşihat (14) bunu almak gerek kim anlar Hâk Te'âlâ kelâmına ve gelen resüller kelâmına i'tibâr itmeyüp ol 'azâba mübtelâ (15) oldılar mü'min gerek kim okuduğı ve işitdüğü kitâba i'tibâr idüp ve resül sözlerini kendüye delil (16) idinüp şimdiden anuñla 'amel eyleye ğaflet uykusından kendi uyana kâfirler gibi tamu 'azâbına (17) uğrayıcağ aşşısız fâyidesiz Hâk Te'âlâ tamu ehli hâli beyân kıldı 'aklı (18) olanlara tehdid çün bu kez mü'minler mu'tiler hâlin beyân ider **vesıkkallezine't-tekav rabbehüm (19) ilâ'l-cenneti zumeran hattâ izâ câ'uhâ ve futihat ebvâbuhâ ve kıale lehüm hazenetuhâ selâmun 'aleykum (20) tıbtum fedhuluhâ hâlidin** ya'nı anlar kim şirkden ve küfürden ve yaramaz işlerden şakındılar (21) ve Tañrı'dan korkdılar anlar dağı bölük bölük kimi Burâğ'ıla kimi deveçüklerle önlerince ve yanlarınca ferışteler (22) 'izzetle ve ikrâmıla ilteler kaçan kim bular dağı uçmağ kapusına varsalar uçmağ kapuları dağı bulara (23) açıla ve ol uçmağ uñ hazinedârları ta'zımile bulara karşı gelüp diyeler kim selâm olsun size kim

[51b] (1) selâmet maķâmına irişdüñüz hoş varduñuz bir kaç gün dünyede şabr idüp eyü 'amellere meşğül olduñuz (2) uş şimdi fevz ü necât bulup ebedi sa'âdete ulaşduñuz girüñ imdi ol cennete bu hâletde (3) kim siz anuñ içinde muhalledsiz girü çıkmak yok çün bu cennet ehli dağı bu kerâmetile uçmağ gireler (4) maķâmlu maķâmında sâkin olalar hâk te'âlâya hamd u şenâ kıllalar nitekim Hâk Te'âlâ haber virdi (5) **ve kıalu'l-hamdullezi sadaķanâ va'dehu ve evreşenâ'l-arza netebevve'u mine'l-cenneti hayısu neşâ'u fe ni'me** (6) **ecru'l-âmilin** ya'nı ol gözler görmedüğü ve kılağlar işitmedüğü ve gönüllerden geçmedüğü maķâmları (7) ve ni'metleri ve hürileri ve köşklere ve tahtları ve tâcları ve hulleleri gördükleri vaķt diyeler (8) şükür ol pâdişâha kim bize resül gönderüp kılduğı va'deleri uş yirine getürdi uçmağı kendi kıonşuluğında (9) bize kıarârgâh kıldı ki biz nerede dilersevüz anda yurtlanavuz her ne ârzü idersevüz buluruz ne görklü (10) nesnedür bu 'amel idüp Tañrı'ya mu'tiler olanlaruñ şevâbları ve mertebeleri bes girü 'aklı olanlar bu âyetden (11) öğüt alup gerek kim kendiyi bu sa'âdetden ırâķ idecek işlerden kese resül sünnetile ve hâk te'âlâ (12) kitâbıla 'amel ide fâsıklar müfsidler mülhidler ve ehl-i bid'at şöhetin terk idüp şâlihlerden âlimlerden (13) ola manşıb 'izzet sevgüsinden geçüp halvet ihtiyâr kılmış ola dağı yigrek aña sa'âdet kapuları (14) açıla ve dağı Hâk Te'âlâ buyurdi ki **ve terâ'l-melâ'ikete hâffine min havli'l-arşı yusebbihüne (15) bi hamdi rabbihim ve kuziye beynehüm bi'l-hakķı ve kıyle'l-hamdu lillâhi rabbi'l-âlemîn** ya'nı yâ Muhammed göresin ol (16) ferışteleri kim 'arşuñ çevresin kıplayup ol rabblerine hamd idüp tesbîh iderler bu söz dağı (17) Hâk Te'âlâ resüline beyân kılduğı bize ta'limdür ki biz dağı dâyim hamd tesbîh idüp anuñ kırbına (18) ol sa'âdet evinde maķam tutmağ lâyıķ olur **ve kuziye beynehüm bi'l-hakķı** didüğü girü bu arada ol (19)

evvel geçen sözlerin te'kid kılmağıçündür ya'nı kıyāmet güninde Hāḫ Te'ālā kulları arasında (20) 'adlile ḥūkm eyleye kimsenūñ ḥaḫḫı kimsenūñ üzerinde ḫalmaya ḫullar anı görüp Hāḫ Te'ālā'ya ḥamd u šenā (21) ḫılalar diyeler ki šükür ol 'ālemleri perverdīgāra kim bizi bu kāfirlerden temyız ḫıldı anlaruñla bizüm aramızda ḥaḫḫıla (22) ḥūkm eyledi bizi ol zālimlerden ḫurtardı bes 'aḫlı olan gerek kim kimseye daḫı kendi nefesine daḫı (23) zulm ḫayf eylemeye yarın Hāḫ Te'ālā ḫazretinden ol daḫı zālimler cemā'atile ḫašr olup kendi 'azāba giriftār ḫılmaya

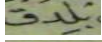
[52a] (1) **5. Sūretü'l-Mü'min Seb'a ve Allāhu A'lem ve Šemānūne Āyāt ve hiy Mekkiyye** (2) bi'smillāhi'r-raḫmāni'r-raḫīm (3) ḥaḫḫ tebareke ve te'ālā buyurdi ki **ḥā mīm** rivāyetdür ibn-i 'abbāšdan bu ḥā mīm sūresi küllī (4) Mekke'de inmišdür Muḫammed bin Ḥanīfe'ye daḫı böyle rivāyet ḫılup İbni Mes'ūd'dan dimišdür kim **ḥā mīm** sūreleri (5) ḫur'ānuñ dibācıdur ammā ḫatāde eydür bu **ḥā mīm** ḫur'ānuñ adlarından bir addur ve daḫı dimišler kim bu ismü' (6) l-a'zamdur ve daḫı dirler kim bu ḫasemdür ki Hāḫ Te'ālā and içüp bu ḥā mīm sūresi ḥaḫḫı bir niceler dimišler (7) bunuñ ma'nisi dimek olur kim ḫūkm olunup taḫdīr olundu şol nesnelere ki olacaḫıdur (8) ammā dürüst ḫavlı budur kim bu **ḥā mīm** mütešābihdendir murād bundan neydügin Allāḫ bilür bize vācib (9) budur kim buña imān getürevüz ki ḥaḫıdur Tañrı kelāmıdur ancaḫ ve daḫı Hāḫ Te'ālā buyurdi ki (10) **tenzīlu'l-kitābi minallāhi'l-'azīzi'l-'alīm** ya'nı işbu ḫur'ān ki Muḫammed sizūñ üzerüñüze oḫur (11) Allāḫ ḫatından indirilmišdür šā'ir kāhin sözi degül ol Allāḫ sözidür ki mülkinde 'azızdür (12) ḫükminde gālibdür ve daḫı yaratduğı ḫaḫı ve anlaruñ ne işledügin küllī bilür 'alīmdür ve daḫı buyurdi ki (13) **gāfiri'z-zenbi ve ḫābili't-tevbi šedīdi'l-iḫābi zī't-ḫavli lā ilāhe illā ḫüve ileyhi'l-mašīr** (14) ya'nı daḫı ol Allāḫ günāhları setr idüp yarlıgayıcıdur şol kimselerden ki tevbe ḫıldılar ve tevbe (15) ḫılanlaruñ daḫı tevbesin ḫabül idicidür {şol kimselerden ki tevbe ḫıldılar ve tevbe ḫılanlaruñ daḫı (16) tevbesin ḫabül idicidür} şol kimselerden ki ihlāşıla şirkden ve küfürden dönüp lā ilāhe illallāḫ (17) didi ve itdügi günāhlara pešmān olup Allāḫ'dan ḫorḫup tevbe ḫıldı ḫaḫıdan ḫorḫup ya utanup (18) ya işlemekden 'āciz olup güci yetmeyüp tevbe tuta ḫılmaya ki Tañrı çün olmaz 'amel ki (19) öteki rızāsıçün olmaya ol maḫbül daḫı olmaz ve daḫı ol Allāḫ'uñ 'iḫābı ve 'azābı (20) ḫatındadır şol kimseler kim şirk küfür üzerine ve Allāḫ'a 'aşı olmaḫ üzerine dünyeden gitdi (21) kelīme-yi tevḫīd itmedi ve ḫılduğı günāhlara istiḫfār ḫılmadı 'aḫlı olanlar bunuñ fehm itmek (22) gerek kim bu arada Hāḫ Te'ālā günāhlara yarlıgayıcıdur ve tevbeler ḫabül idicidür didüginde (23) şoñra didi kim 'iḫāb daḫı ḫatıdur buña işāret ḫıldı kim ḫul gerekdür dā'imā Allāḫ'dan ḫorḫuci

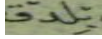
[52b] (1) ola ki itdügi ‘amel maqbül olmayup girü yüzine urıla ve hem ümîd duta ki kendü kereminden fazlıyla (2) qabül idüp aña şevāblar ihsān kıla günāhı çoklığına bakup tevbeyi terk itmeye rahmete ümîd tutup tevbe (3) kıla ve Allāh’uñ keremine mağrūr olup ne gerekse işlemeye bile ki ‘ikāb dağı qatıdur kendü za’ıfdür (4) anuñ ‘azābına t̄akat getüremez bundan soñra didi ki Hāq Te‘ālā kulları üzere fazl (5) ‘ātā kılıcıdur ol ğanîdür rahmeti boldur ihlāşıla aña dönenlere ol bir pādişahdur ki anuñ mişli (6) ve bekdeşi yokdur cemî’ kullaruñ ‘akıbet dönüp varacağı yiri anuñ hazretidür her birinüñ ‘ameline göre cezā (7) idici oldur eger hayr eger şer ve dağı buyurdi ki **mā yucādilu fi āyātillāhi illālezīne keferū** (8) **fe lā yağrurke tekallubuhum fi’l-bilād** ya’nı hāq te‘ālā ol resūline keenne-hu eyle buyurdi ki yā Muḥammed çün (9) biz ğaffarluğumuz ve tevbeler qabül kılup ‘afv itdügümüz ve ‘ikābumuz qatılığın kullarumuza ihsānumuz çokluğın (10) saña āyet indürüp beyān itdük bunı işitdükden soñra senüñile huşūmet idüp mücādele kılup (11) āyetlerümüz yalanlamazlar illā anlar ki kāfirlerdür sen bularuñ ol ellerindeki dünyācükleri bol olup aşığa (12) yukarı varup geldüklerin ve ticāret idüp alup satduklarına bakma ol ḥalleri sizi mağrūr kılmasun (13) dimek bular kelıme-yi tevḥıdden kaçarlar girü dünyāda hoş temettu’ iderler bulara bu nesne istidrācdur (14) ki ben buları hiç ḥaberleri yoğiken añsuzın tutarın bundan soñra bulara tehdid kılup (15) işlerinden hazer itdürmekiçün buyurdi ki **kezzebet qablehüm kavmu nūḥın ve’l-ahzābu min** (16) **ba’zihim ve hemmet küllü ümmetin bi resūlihim li ye’ḥuzūhu ve cādelū bi’l-bāṭılı li yudḥızū bihi**’ (17) **l-ḥaqqā fe eḥzathum fe keyfe kāne** ‘ikāb ya’nı Hāq Te‘ālā dir ki yā Muḥammed bular seni (18) yalanlayup saña yavuz qaşdlar idüp mücādeleler kılduklarına t̄arlığanma ki bunlardan oñ ol Nūḥ kavmi (19) Nūḥ’ı dağı yalanladılar Nūḥ kavminden soñra gönderdügümüz resüllerümüzi dağı yalanladılar her ümmet resūline (20) ol qaşd itdiler ki anı tutup öldüreler ve bāṭıl hüccetleriyle şirk üzere anlaruñıla mücādele (21) kıldılar tā ki ol dın-i islām ki ḥaqqdur ol hüccetleriyle bāṭıl kıllalar ve ol resüller didügi ḥaberleri (22) redd ideler apañsuzın anlara ‘uqūbet kılup ‘azābumuzla eyle t̄utduğ ki kimse anı kendüden (23) def’ itmege mecāl bulmadı bes yā Muḥammed sen benüm bu ‘ikābumı nite görürsin ol kavm anı ḥaqq bilmediler

[53a] (1) şabr it kim bulara dağı tız zamanda ol ‘azāb vāқи’ ola ve dağı buyurdi ki **ve kezālike ḥaqqat kelimetü** (2) **rabbike alālezīne keferū ennehüm ašḥābu’n-nār** ya’nı yā Muḥammed ezel-i ezelde Hāq Te‘ālā kelāmını böyle (3) sebqat idüp vācib kılduğı kāfirler üzere kim bular od ehlindendür elbette ol va’d yirine gelse (4) gerek sen bularun ímāna gelmedüklerine melül olup t̄arlığanma ve dağı buyurdi ki **ellezīne yaḥmilüne**’ (5) **l-arşa ve men ḥavlehü yusebbihüne bi ḥamdi rabbihim ve yu’minüne bihi ve yestagfirüne**

lillezîne āmenū ya'nı şol feriştelər (6) kim 'arşuñ çevresinde 'arşı tavāf kıılurlar bular cümlesi Hāḡ Te'ālā'ya ḡamd u šenā kıılup tesbīḡ iderler (7) ve anuñ varlığına ve birliğine taşdıḡ iderler ve daḡı dāyım Hāḡ Te'ālā'dan yarlıḡanmaḡlıḡ taleb iderler (8) şol kimseler çün ki anlar ḡur'āna inanup Allāḡ'a ve resūline imān getürdiler bes bu āyetden (9) bu ma'lūm oldu kim mü'minūñ Allāḡ ḡatında ulu fazīleti var kim anlaruñ gibi muḡarreb feriştelər 'arş (10) altında ve çevresinde bular du'ācı olalar ammā mü'min olup feriştelər du'āsına ol vaḡt müstaḡaḡḡ olur kim (11) her vechile kendi 'azābdan ve 'uḡūbetden emīn ḡalmış ola bu emīn daḡı ḡāşıl olmaz illā şol kimse kim (12) šemere-i imān anda ḡāşıl ola ya'nı Tañrı'dan ḡorḡa ḡünāhlardan yıḡlına tā'ate 'ibādet'e şevḡ ola (13) Allāḡ'uñ 'azāmetin ḡōñline ḡoldurup kendi vücūdın yoḡ bile 'izzet-i dūnyādan ḡeçüp 'izzet-i bāḡı ihtiyār (14) kııla ḡaçan bu vechile mü'min olsa ol feriştelər aña du'ā kıılup dirler ki **rabbenā vesi'te külle şey'in** (15) **rahmeten ve 'ilmen fāḡfir lillezîne tābū vettebe'ū sebīleke ve ḡıḡım 'azābe'l-caḡım** ya'nı dirler ki iy (16) bizüm rabbümüz senūñ rahmetūñ boldur 'ilmūñ cemī' ḡaplamışdur ki senūñ 'ilmūñden taşra nesne yoḡdur (17) yarlıḡaḡıl ve şuḡların 'afv eyleḡil şol kimselerūñ kim şirkden dönüp islāma ḡeldi ve ma'sıyyetden (18) dönüp tā'ate ḡeldi senūñ yoluña mutāba'at kııldı ki ol ḡur'ān sūnnet yoludur daḡı bulardan (19) āḡiret 'azābın def' eyleḡil ḡatāde Muḡarraḡ'dan rivāyet kıılır kim biz Tañrı ḡullarından ḡirü (20) Allāḡ ḡullarına ḡayr şanıcı ferişteleri bildük¹⁰⁶ ki dāyım bularuñ şālāḡım dilerler ve Tañrı ḡullarından bu (21) Allāḡ ḡullarına key ḡāyın ve key şer şanıcı bu şeyātınleri bildük¹⁰⁷ kim dāyım bularuñ azḡunluḡın ve (22) ḡalālın dilerler bes her mü'min ki mü'minlere ḡayr şanıcı ola ol Allāḡ ḡatında melekī muḡarreb (23) mertebesinde olur her kimse kim mü'minlere ḡayr şanusı olmaya ol Allāḡ ḡatında şeyātın

[53b] (1) mertebesinde olur kim merdūd olur ve daḡı ol feriştelər bu du'āyı kıılır kim **rabbenā ve edḡilhum cennātu** (2) **'adnilleti va'adtehum ve men salaḡa min ābā'ihim ve ezvācihim ve zürriyyātihim inneke ente'l-'azizu'l-ḡakīm** (3) ya'nı iy bizüm rabbümüz saña imān getürenleri givirḡil ol 'aden uçmaḡına kim anlaruñçün va'de kıılup (4) ḡurursın daḡı bularuñ atalarından dedelerinden ehl-i beytlerinden ve oḡul kıızlarından şol kimseler kim (5) dınlerin işlāḡa getürdiler fesāddan ve bāḡıl işlerden döndiler saña muḡı' olup tā'ate (6) 'ibādet kııldılar anları daḡı bile ol uçmaḡa givirḡil sen mülküñde 'azızsın ḡükmūñ ḡālibdür (7) kimse māni' yoḡ daḡı işüñde ḡakımsın ki her ne işlerseñ yirlü yirinde işlersin ve daḡı didiler ki (8) **ve ḡıḡımu's-seyyi'āti yevme'izin fe ḡad rahimtehu ve zālīke ḡüve'l-fevzu'l-'azım** ya'nı iy bizüm rabbümüz şaḡla (9) bu mü'min ḡullarūñı dūnyede küfür ve ma'sıyyet olmaḡdan kimse

¹⁰⁶ Kelimenin metindeki imlâsı biçimindedir.

¹⁰⁷ Kelimenin metindeki imlâsı biçimindedir.

kim sen bugün bu ma'āşiyelerden (10) saklayasın taḥkīk āḥiretde sen raḥmet idüp 'azāblardan kırtarursın bes kāmīl necāt oldur kim (11) dünyede kıluñı saña 'aşı olmaḳdan saklayasın bu kez Ḥaḳ Te'ālā ol kendüye kāfir olanlaruñ (12) ḥāllerinden ḥaber virdi ki işidenler ögütlenüp anuñla nefslerin şalāḥa getüreler ol geḫen du'ālara (13) lāyık olalar ve daḫı buyurdı ki **innellezīne keferū yunādevne le maktullāhi ekberu min maḳtikum** (14) **enfusekum iz tud'avne ila'l-īmāni fe tekfurūn** ya'nı şol vaḳtkim kāfirleri cehennemde ilteler gözleriyle (15) ol 'azābları göreler daḫı aña gireler kendi nefslerine ḡazab idüp düşmen tıttalar ve kendileri ol (16) ma'āşiyeler ne melālet kıllalar bes ol vaḳt ol ḫamu ḥazīnedārları anlara nidā kıllup diyeler kim iy (17) bī-ḫāreler Ḥaḳ Te'ālā düşmen tıttaklıḡı ve kendi nefsuñuza ḡaḫab kıllmaḡlıḡı sizūñ ḡazabuñuzdan (18) kim nefsuñuza kıllursız ol uludur anuñ 'azābı kıttıdur andan ötürü ki siz dünyāda aña inkār idüp (19) kāfir olduñuz bes ol inkāruñuzun ḥāşılı işbu 'azāblardur ki giriftār olduñuz girü (20) çıḳmaḳ yok **ḳālū rabbenā emettenāşneteyni ve aḫyeytenāşneteyni fa'tarafnā bi zunūbinā fe hel ilā** (21) **ḫurūcin min sebīl** ya'nı ol kāfirler diyeler kim iy bizüm rabbümüz sen bizi iki kez öldürdüñ ve (22) iki kez gine dirildüñ biz şimdi ḡünāḫlarumuza iḳrār eyledük ki girü kıppmaḳ ḫaḳkımış ḫiḫ bize bu 'azābdan (23) çıḳmaḡa yol virmek bu işlerümüzden dönevüz ammā bu iki kez ölmekte ve iki kez dirilmekte iḫtilāf

[54a] (1) kıllmışlardur İbni Mes'ūd eydür evvel bir nuḫfeyidi ölü Ḥaḳ Te'ālā dirildüp aña cān virdi dünyāya (2) getürdi āḫir va'desi yeticek girü öldürdi yarın kıyāmetde girü dirgirür nitekim daḫı bir āyetde (3) buyurdı **ve küntüm emvāten fe aḫyākum şümme yumıtukum şümme yuḫyıkum** ya'nı siz ölüydüñüz sizi diri kıldum (4) andan şoñra girü öldürüp girü dirgürürin ammā bir niceler didiler kim evvel biz ādem şulbundayken kıdret (5) eli birle çıḳarup dirildi kendi birligine ḫanık tıttup girü öldürdi bir daḫı dünyāda öldüriser va'desi (6) tamām olıcaḫ āḫiretde girü dirgüriser bir niceler didiler kim bir ölmek dünyededür bir ölmek sinleddür ki (7) anda dirilüp münkir ve nekır cevāb virdüḡinden şoñra girü öliser ve daḫı Ḥaḳ Te'ālā buyurdı (8) ki **zālikum bi ennehü izā du'iyallāhu vaḫdehu kefertüm ve in yuşrak bihi tu'minū fel ḫukmu lillāhi'l-'aliyyi'** (9) **l-kebır** ya'nı ol kāfirlere diyiserler kim size bu 'azāb muḫalled olduḡı andan ötürüdür kim kıḫan (10) size diseler kim lā ilāhe illallāḫ Muḫammedün resūlullāḫ diñ siz aña inkār idüp kāfir olurduñuz anuñ (11) üzerine kıyım olup tıtturduñuz ammā kıḫan kim aña şirk getürmeḡe ve büte ḫapınmaḡa kıḡırılmaḡı anı (12) gerḫekleyüp andan yaña segirdürseñüz bes ḫükm size bugün ol pādişāhdandır kim dükeli (13) maḫlūḫdan yücedür mecmū' maḫlūḫ anuñ kıḫrı altında muşāḫḫardur ve kıdretiyile ve kemāl-i mertebesiyile uludur ki (14) mişli yokdur ve daḫı buyurdı ki **huvellezī yurıkum**

āyātihī ve yunezzilu mine's-semā'i rızķan ve mā (15) **yetezekkeru illā men yunīb** ya'nı çün ki Hāķ Te'ālā bulara kıyāmetde ne vāķi' olacağın bildürdi (16) andan Őońra kendünün 'azametın beyān idüp bu Mekke ehline kendünün ķādirliğine¹⁰⁸ delıller (17) zıkr eyledi tā ki işidüp imāna geleder didi ki ol Allāh'dur ki size bunuń gibi delāyiller gösterevüz ki (18) göklerdür yirlerdür ve ay u güneş yılduzlardur ve gıce ve gündüzdür ve yaz güzdür ki her vaķtda (19) muħtelif aħvāllerile dünyā müteğayyır olur ve dağı gökden size yağmurlar indürüp envā' nı' metler bitürür (20) ammā siz bu delıllere nazār idüp bir öğütlenmezsiz bu Ķur'an'ıla illā Őol kimseler öğütlenür ki anlar Allāh tā'atine (21) iķbāl itmiş olalar ve dağı bu 'acāyib Őanı'ātlara baķup anuń birliğin ve ķudretin añlayup anı birlemez illā Őol (22) kimse kim Őirki terk idüp andan yańa dönmiş ola ve dağı buyurdi ki **fed'ullāhe muħlişine lehü'd-dıne** (23) **ve lev kerihel-kāfirün** ya'nı Hāķ Te'ālā keenne-hu mü'minlere emr idüp buyurdi ki eđer kāfirleri bize

[54b] (1) inkār idüp 'ibādetümüzden i'rāz kıldılarsa tız ola ki anuń cezāsın bulalar ammā siz ol Allāh'ı ihlāşıla (2) 'ibādet kıluń kim dın-i ħāliş Allāh'ındur kāfirler ol sizün 'ibādet kılduđuńuza meşakķat (3) gelüp ħoş görmezlerse ve dađı buyurdi ki **rafi'u'd-deracāti zū'l-arşı yulķı'r-rūħa min** (4) **emrihi 'alā men yeşā'u min 'ibādihi li yunzira yevme't-telāk yevme hum bārizün** ya'nı siz 'ibādet kıluń (5) ol Allāh'a kim anuń mertebesi 'ālıdır ve gökleri yaradııcı oldur ki yaradup birbiri üzerine Őabaķa Őabaķa (6) kıldı ve dađı dünyā ħalkınuń dünyede mertebelerin yüceldicidir ve āħiretde uçmak içinde yüce dereceler viren (7) oldur ve 'arş issi oldur kim 'azametele 'arşı yaradup yirden gökden yüce kıldı dađı Cebra'il (8) vađy birle indürür kıllarından kim dilerse ki ol peygāberdür tā ki ol peygāber ol vađy (9) olunan Ķur'an'ıla ķorķuda Őol günüń hevlinden ki yir ehli gök ehli cemı' ańa Őataşır ve ħaķ da'vı' kılıcılar (10) biri birile uğraşur Őol günlerde kim başı Őopraķdan ķaldurup geleder ol ħāller bulara zāhir ola (11) **lā yaħfā 'alallāhi minhum şey'un** ya'nı bu yir ehlinün ve gök ehlinün ħıç bir nesne gizlü degül hep ańa zāhirdür (12) ve dađı buyurdi ki **li meni'l-mülku'l-yevme lillāhi'l-vāħidi'l-ķaħhār** bir niceler dimişler kim Őol vaķt (13) kim evvel Őūr ürilüp mecmū' ħalāyık helāk olalar yir gök ehlinden diri ķalmaya dünyā ķamusı (14) isiz ķala ol vaķt Hāķ Te'ālā diye kim ķanı ol mülk benüm diyü da'vı' kılanlar görüń bugün (15) mülk kimdedür ħıç bir kimse bilinmeye kim ańa cevāb virüp diye kim (16) bugün mülk ol bir Allāh'ındur kim ķaħhārdur ķaħrıyla ķamu fenāya varup mülk ellerinden aldı (17) ve bir niceler didiler kim Hāķ Te'ālā bu kelāmı kıyāmet güninde cemı' ħalāyık üzerine diyiser ki bu gün (18) mülk kimindür cemı' ħalāyık iķrār idüp diyeler kim mülk ol vāħid-i ķaħhāruńdur

¹⁰⁸ [ķādirliğına]

Haḫ Te‘ālā daḫı (19) diye kim **el yevme tuczā küllün nefsin bimā kesebet lā zulme'l-yevme innallāhe seri‘u'l-ḫisāb** ya‘nı bugün (20) ol gündür ki her nefis ne ‘amel kıldısa ḫayrdan Őerden azdan çoḫdan gerekdür ki anuñıla cezālana zırā (21) bu gün zulm yoḫdur be-dürüstı Haḫ Te‘ālā’nuñ ḫisābı tızdür ki bir sā‘atde cemı‘ ḫulları ḫisāb (22) idüp ḫaşāş ider her maḫlūḫa ḫaḫḫın alı virüp yirlü yirine gönderür ve daḫı buyurdı ki (23) **ve enzırhum yevme'l-āzıfeti ızı'l-ḫulūbu ledā'l-ḫanācırı kāzımıne mā li'z-zālımıne min ḫamımın ve lā Őefı‘ın**

[55a] (1) **yuḫā‘un** ya‘nı yā Muḫammed ḫorḫud bu ḫavmüñı Őol günden ki gelmeḫı yaḫın olmuşdur anuñ ğibi gündür kim anuñ (2) ḫorḫularından nice yürekler boḫaza dıḫıla ne gelüp taşra ne varup yirine otura bu ḫāletde kim içleri (3) ğuşşayıla ḫolmuş ola bir nefesın rāḫatıla vırmeyeler ve daḫı ol zālımlere ol vaḫtda bir dost (4) bir Őefā‘at ider ḫavm bulunmaya kim anuñ ḫaḫḫında Őefā‘atleri ḫabül olınup ḫurtıla ve daḫı (5) buyurdı kim **ya‘lemu ḫāınete'l-a‘yuni ve mā tuḫfi‘ş-şudür** bu āyet ma‘nısı ol öñdın (6) geĝen āyet ma‘nısı işāret kıılır ki didi ḫıĝ bir nesne Allāḫ üzerine ğızlı degül ya‘nı (7) ğözlerüñ ḫıyānetile naḫar kılduḫın daḫı bilür her naḫarına ğöre cezā kıılır bes gerekdür kim dāyım (8) mü‘mın olan naḫarını ‘ıbetde kııla ve ğöñlın fikretde kııla Haḫ Te‘ālā baḫmaḫa ḫarām kılduḫın yırlere (9) baḫmaya ve ğözile kimseye işāret kıılıp istıḫzā kıılmaya ğöñlını yaramaz ḫulḫlardan Őāfi kııla (10) tā ki kendüyı bu va‘ıdden ḫurtarup selāmet kııla ve daḫı bundan Őoñra buyurdı ki **vallāhu (11) yaḫzı bi'l-ḫaḫḫı vellezıne yed‘üne min dūnihi lā yaḫzūne bi Őey‘ın innallāhe ḫüve’s-semı‘u'l-başır** ya‘nı (12) Haḫ Te‘ālā ḫaḫḫıla ḫükm eyler Őevāb olacaḫ yire işleñ diyü buyurur ‘ıḫāb olacaḫ yire yıḫlınuñ diyü buyurur (13) ammā Őol nesne kim Allāḫ’ı ḫoyup siz aña ḫaparsız anlaruñ ḫıĝ bir nesnede ḫuvvetleri yoḫ kim ya ḫayr (14) ya Őer anda ḫüküm ideler ḫākim-i muḫlaḫ Allāḫ’dur ki semı‘dür bu kāfırlereñ ne didüklerin işıdır (15) ve ne işledüklerin ğörür anlara muvāfiḫ ğırü cezāsın kıılır ve daḫı buyurdı ki **evelem yesırü fı’ (16) l-arzı fe yanzurü keyfe kāne ‘āḫıbetullezıne kānū min ḫablıhim kānū hum eşedde minhüm ḫuvveten (17) ve āşāran fı’l-arzı fe eḫazehumullāhu bi zünübıhim ve mā kāne lehüm minallāhi min vākın** ya‘nı yā Muḫammed (18) bu Mekke kāfırlere bu yır yüzinde seyr idüp yürümezler mı kim ol kendilerden öñdınkiler ki (19) yurtlarına ve ḫāllerine naḫar idüp kendülere bir ‘ıbet alalar ğörelere kim anlaruñ Őoñları neye irışdı (20) ḫāl budur kim anlar ḫuvvet Őevket yönından ve çoḫlıḫ yönından ve dūnyāya ḫarış olup (21) ıraḫ seferlere ğıdüp dūnyā cem‘ ḫaleb itmek yönından bulardan artuḫdı ‘āḫıbet ol inkārları (22) ve kibrleri ğünāḫından ötürü Haḫ Te‘ālā anları ‘ıḫābıla eyle ḫıtdı ki ḫıĝ bir kimse bilinmedi (23) anlardan ki Haḫ Te‘ālā ‘azābın men‘ idebile bes ol ‘azāba anlar mübtelā olduḫın daḫı ḫaber virüp buyurdı ki

[55b] (1) **zālike bi ennehüm kānet te'tihim rusuluhum bil beyyināti fe keferū fe eḥazehumullāhu bi zünūbihim innallāhe** (2) **ḳaviyyun şedīdu'l-ikāb** ya'nı ol azāb bulara vāḳi' olduđı sebep buyıdı kim kaçan bulara ol resūlleri (3) bizüm tarafumuzdan gelüp anları da'vete ıııırsı ve şirkden küfürden men'itse dađı bulara rüşen delıller (4) getürüp bizüm birlügümüze işbāt kılsa bular ol resūllere dađı ol getürdüđü delāyillere dađı kāfir (5) olup inkār iderlerdi bes ol günāhları sebebile Ḥaḳ Te'ālā anları 'uḳūbetile tııtmađa anuñ (6) māni'i yođdur dađı 'ikāb ıatıdır şol kimseler kim 'ikāb ide ve dađı girü geıenler ıazıyyesinden bulara (7) başılayup ḥaber virdi ki bulara anlarıñ ḥāliyle öđütlenüp imāna geleler **ve leḳad erselnā müsā bi āyātınā** (8) **ve sultānin mubīnin ilā fir'avne ve hāmāne ve ḳārüne fe ḳālū sāḥirun kezzāb** ya'nı yā Muḥammed (9) taḥḳıḳ biz gönderdik müsāyı ol tođuz āyetile ki anuñ resūlligine tanuḳ virürdi dađı zāhir (10) ḥüccetlerle ol Fir'avn'a ve dađı Hāmān'a kim anuñ veziridi ve dađı ol Ḳārūn kim dünyāyla (11) mađrūr olup bizi unutmuşıdı anlar ol bizüm resūlümüze didiler kim bu sāḥirdür yalancıdır aña inanmadılar (12) **fe lemmā cā'ehum bi'l-ḥaḳḳı min 'indinā ḳālūḳtulū ebnā'ellezīne āmenū me'ahu vestaḥyū nisā'e hum ve mā** (13) **keydu'l-kāfirīne illā fı zālāl** ya'nı çün ki Mūsā bulara geldi bizüm ıatumuzdan resūlligile ve tođrı (14) yola delālet itmegile bular aña muḳı' olmayuban didiler kim ol Mūsā'ya imān getürenlerüñ (15) ođlunu ıızını öldürüñ 'avratlarını öldürmeñ ya'nı bunlar bu keydi ııldılar kim ol imāna gelenlere (16) aııđ olup girü döneler ḥođ imānların muḥkem ıılımlardı eđer kendüleri dađı öldürseler (17) girü dönmezlerdi bes degildür bu kāfirlerüñ ıılduđları keyd illā zāhir ḥaḳādur zāyi'dür ve dađı (18) Ḥaḳ Te'ālā buyurdi kim **ve ḳāle fir'avnu zerūnı aḳtul müsā velyed'u rabbehu innı eḥāfu en yubeddile** (19) **dıneküm ev en yuḫhire fı'l-arzı'l-fesād** ya'nı bu Fir'avn ıavmi ol Fir'avn'a dirlerdi kim bu Mūsā'yı (20) ıardaşı Hārūn'ıla sürüp ıııısunlar gıtsünler buları öldürmegil tā ki senüñ mülküñe fesād gelmeye Fir'avn'a didi (21) ki ıoñ beni Mūsā'yı öldüreyin ki ben bilürem benüm mülkümüñ şalāḥı anı öldürmekdedür varsun ol Mūsā (22) rabbine yalvarsın göreyin anı benden nice ıurtarur ben ıorıarın eđer Mūsā ölmeyecek olursa sizi dıñüñüzden (23) dönderüp bundan ayruđa ıapdura yaḥüđ yir yüzinde dađı fesādlar zāhir ola sizi bundan ayruđa

[56a] (1) da'vet ııla ve dağı buyurdi ki **ve ḳāle müsā innı uztu bi rabbı ve rabbikum min külli mütekebbirin lā yu'minu** (2) **bi yevmi'l-ḥisāb** ya'nı Mūsā çün Fir'avn'uñ ıaşdların işıtdi anuñ şerrinden Allāh'a şığınup didi ki (3) şığınuram ol rabbüme ve dağı sizüñ rabbüñüze her mütekebbirüñ şerrinden kim tekebbürlik idüp imāna gelmez (4) ve ol ḥisāb gününi gerıeklemezüñ ıışı dünyāda ne işledise hep ḥisāb olsa gerek ve dağı buyurdi ki (5) **ve ḳāle raculun mü'minün min āli fir'avne yektumu imānehü etaḳtulüne raculen en yeküle**

rabbīyallāhu ya'nı bir kiři (6) gelüp Fir'avn'a didi kim sen depeler misin bir kişiyi kim ol eyde benüm rabbüm Allāh'dur ya'nı Ĥarbıl (7) dirler bir kiři vardı anuñ atası Fir'avn kabilesindendi ve anası Benı İsrā'il'dendi Fir'avn'uñ (8) 'ammüsi oğlıydı ammā Fir'avn'dan uğurlayın Mūsā'ya imān getürmişdi çün gördi ki (9) Mūsā'yı öldürmege kařd itdiler çıka gelüp bu ĥaberi söyledi ve dağı didi kim **ve kađ cā'ekum (10) bil beyyināti min rabbikum ve in yeku kazīben fe 'aleyhi kezibuhu ve in yeku řadiķan yusibkum ba'zullezi (11) ye'idukum innallāhe lā yehdi men hüve musrifün kezzāb** ya'nı dağı ol Ĥarbıl didi kim siz öldürmessiz (12) bir kimseyi kim ol zāhir delillerile gelüp size risāletin taĥķiķ eyledi bunca mu'cize 'aşasıyla (13) işledi ve elini yaķasına çeküp apak nūr gibi girü çıķardı böyleyiken dağı siz anı öldürelüm mi (14) dirsiz eger ol Mūsā bu kıldığı da'vide yalanısa ol yalanınuñ vebāli girü kendüye uğrar (15) hiç anı siz öldürmek gerekmez ĥāl budur anuñ yalanduğına sizüñ delilüñüz ĥüccetüñüz dağı (16) yok ammā ol Mūsā didüği sözlerde gerçekse kim siz anı yalanlırsız anuñ size va'de kıldığı (17) 'azāblaruñ ba'zısı dünyede size irişse siz be-dürüstü Ĥaķ Te'ālā toğrı yola irřād idüp kendi dınine (18) tevfiķ virmez řol kimseye kim sözinde müsrif olup yalancılıķ 'ādet idine ve dağı Ĥaķ Te'ālā ĥaber (19) virdi **yā kavmi lekumu'l-mülku'l-yevme zāhirine fi'l-arzi femen yansurunā min be'sillāhi in cā'enā** (20) ya'nı ol Ĥarbıl anlara didi kim yā kavm hele bu kez bu Mışr mülkinde ĥaber virüñ baña kim eger Mūsā'yı (21) öldürüp ol Mūsā Tañrı'sından bize 'azāb gelesi olursa ol Allāh'uñ 'azābından bizi kim men' ider (22) Fir'avn ol mü'minüñ bu ĥaberlerin didi kim **ķāle fir'avnu mā urikum illā mā erā ve mā ehdikum (23) illā sebile'r- reřād** ya'nı Fir'avn didi ki ben size buyurmazın iřleñ diyü illā řol nesneyi buyurırın kim

[56b] (1) anı ben kendü nefşümde ĥaķ ve řavāb görürin ben sizi yiltemezin illā toğru řavāblu yola yilterüñ ve dağı Ĥaķ (2) buyurđı ki **ve ķālellezi amene ya kavmi inni eĥāfü 'aleyküm mişle yevmi'l-aĥzāb** ya'nı ol imāna gelen (3) Ĥarbıl didi kim yā benüm kavmüm ķorķarın sizüñ üzerüñüze kim ol Mūsā'yı yilteđüñüz sebebiyle 'azāb gele (4) ol ilerü geçen ümmetler 'azābı gibi kim kimse aña māni' bulunmaya **mişle de'bi kavmi nūhın ve 'ādun ve şemüde (5) vellezine min ba'dihim ve mālāhü yüridü zulmen lil 'ibād** ya'nı irişse řol 'azāb kim nūĥ (6) kavmine dağı 'Ād şemüd kavmine irişdi ve dağı anlardan řoñra gelene irişdi ve dağı Ĥaķ Te'ālā (7) ķullarına zulm olmaz ki günāhları yoğiken 'azāb göndere belki her kavme ki 'azāb gönderür kendülerüñ (8) günāhları şumluğından ve dağı buyurđı ki **yā kavmi inni eĥāfü 'aleyküm yevme't-tenād** ya'nı ol (9) mü'min didi kim yā kavm ben sizüñ üzerüñüze ķorķarın ol kendinüñ her kavm anda 'amellü 'ameliyle (10) ķıđrılır tā ki ol 'amellerine göre olanlar ol řol gündür ki Ĥaķ Te'ālā ĥaber virdi **yevme (11) tüvellüne müdbirín mā leküm**

minellāhi min ‘aşımın ve men yuzlilillāhu fe mā lehü min hād ya‘nı ol (12) ‘amelleriyle kıgrılan gün ol gündür ki siz anı anda şamudan yaña sürülesiz kaçan ol ‘azābları gözünüze (13) göresiz mu‘āyene olına hisābdan şoñra dönüp gine arduñuza kaçasız ol vaqt size dinile kim (14) nereye kaçarsız bugün evvel ‘azābdan sizi şaklayıcı yok ve men ‘idici yok şol kimse kim Hāğ Te‘ālā (15) tevfiğ virüp hidāyete getürmeye anı bir kimse irşād idüp hidāyete getürmez ve dağı Hāğ Te‘ālā buyurdi (16) ki **ve le kad cā‘eküm yūsufu min kablü bil beyyināti fe mā ziltüm fı şekkin mimmā cā‘eküm bihi hattā izā** (17) **heleke kulturem len yeb‘asellāhü min ba‘dihı rasülen** ya‘nı ol Hārbıl girü Fir‘avn kavmine didi kim (18) be-dürüstı tağkık ol Yūsuf size geldi Mūsā’dan öñdin size didüğinden murād Fir‘avn kavmi degildi (19) belki anlaruñ atalarıydı kim Mışır kavmiydi Yūsuf ‘aşırında Fir‘avn kavmi Yūsuf’ı görmediler ammā (20) Yūsuf’uñ ardınca gelen kavm bu Fir‘avn kavmiydi ya‘nı ol bu Yūsuf bu Mışır ehline geldi beyyinātıla (21) bu Mūsā’dan öñdin beyyināt didüğü ya‘nı düşler ta‘bır itmegile siz ve sizüñ atalaruñuz dağı şekki (22) gönüllerüñüzden zāyil itmedüñüz ol düş ta‘bırın gerçeklemekde kim Yūsuf anı haber virdi tā aña (23) degin ki Yūsuf vefāt itdi siz eyitdüñüz ki Hāğ Te‘ālā Yūsuf’dan şoñra ayruğ resül

[57a] (1) göndermez **kezālike yuzıllüllāhü men hüve müsrifün mürtāb** ya‘nı işbuncılayın bātıl sözler (2) söylemekle gümrāh ider şol kimseyi kim ol şirkden hādden geçe dağı Hāğ Te‘ālā’nuñ birliğine şekk idici (3) ola ve dağı Hāğ Te‘ālā buyurdi ki **ellezıne yücādılüne fı āyātillāhi bi ğayri sultānin eteyhüm** (4) **kebūra mağten ‘indellāhi ve ‘indellezıne āmenü kezālike yağbe‘ullāhü ‘alā külli kalbin mütekebbirin cebbār** ya‘nı anlar kim (5) Hāğ Te‘ālā’nuñ kitāblarında ve dağı viribinilen resüllerinde delılsiz bürhānsız mücādele kılup (6) hağdan ‘inād ideler anlara Allāh’dan ve dağı mü‘minlerden ki ulu düşmen tutulmağ hāşıl olur bes işbuncılayın (7) mücādele kılduklarından ötürü Hāğ Te‘ālā küfrile mühr urur her mütekebbirüñ gönline ol cebbārılık idüp (8) hağğa muğı‘ olmaz ‘inād idüp Allāh’ı birlemez bundan şoñra Hāğ Te‘ālā ol Fir‘avn’uñ serkeşliğinden haber (9) virüp buyurdi ki **ve käle fir‘avnü yā hāmānü ibnü li sarğan le ‘allı eblüğü’l-esbāb esbābe’** (10) **s-semāvāti fe ağğalı‘u ilā ilāhi müsā ve innı le ezunnühu kazıben** evvel Fir‘avn serkeşlik idüp vezırine didi ki (11) yā Hāmān benümçün bir yüce köşğ bünyād eyle ola kim ben anuñla bu gökler tarığından çıkup (12) ol gökler kapusına irişem ve ol Mūsā’nuñ ma‘būdına muğğalı‘ olup nağar idem ki da‘vā iden (13) beni ol gönderdi dir ben şöyle zann iderin ki ol Mūsā bu sözinde yalandur Hāğ Te‘ālā buyurdi ki (14) **ve kezālike züyyine li fir‘avne sü‘ü ‘amelihı ve şudde ‘anı’s-sebılı ve mā keydü fir‘avne illā fı tebāb** ya‘nı (15) şeyğān Fir‘avn ol kabığ yavuz ‘amellüyi tezyın idüp şöyle gökçek gösterdi ki anı dın yolından (16) ve tevğid yolından

dönderdi degildür ol Fir'avn'ın başları illā āhıretde ziyānkārlıkdur zırā bir metā' (17) ihtiyār kıldı ki azdur fānidür ve bir metā'ı terk itdi ki nihāyet yok bākıdür bundan dağı (18) kıtı ziyān ne ola ve dağı buyurdi ki **ve kıallezi āmene yā kıavmi't-tebi'uni ehdiküm sebıle'r-reşād** (19) ya'nı ol Ĥarbıl girü Fir'avn kıavmine didi kim iy benüm kıavmüm gelün baña mu'tı' olun sizi toğrı (20) yola ve şavāblu dıne delālet kılayın ve dağı didi kim **yā kıavmi innemā hāzıhi'l-ĥayātü'd-dünyā metā'un** ve (21) **inne'l-āhıreti hiye dāru'l-karār** iy kıavm işbu dünyā lezzetine mađrūr olup aldanmañ ki bu dünyā küllisini biraz naşıbdür (22) böyleyken dağı henüz beķası yokdur fenāı yakındur bulut gölgesi gibi tızcek geğer şol uyķuda düş (23) gibidür ki uyanasın nesne yok düşe mađrūr olan aĥmaķdur uşlu degül sa'y iderseñüz āhıretçün sa'y

[57b] (1) idün kim tıracaķ yir oldur ni'meti bākı evleri yığılmaz içine giren ölmez tınları eskimez zevāil yok (2) 'aķlı olanlar aña sa'y iderler fāniyi kırlar ve dağı buyurdi ki **men 'amile seyyi'eten fe lā yüczā illā mişleha** (3) **ve men 'amile şāliĥan min zekerin ev ünsā ve hüve mü'minün fe ülā'ike yedĥulüne'l-cennete yürzeķüne fihā** (4) **bi ĥayri ĥisāb** ya'nı her kimsenün kim 'ameli Allāh'a şirk getürmek ola aña cezā olunmaz āhıretde illā odıla (5) zırā şirkün muķābili od olur ve her kim ya'avratdan imān getürüp 'amel-i şāliĥ işlese anlardur kim uçmağa (6) envā' ni'metlerle zevķlenürler ki ol ni'metler ki ĥisāb miķdār yok eğer eydürseñ kim Ĥaķ Te'ālā (7) buyurdi her kimse kim seyyi'e işlese aña odıla cezā olunur didi anda er ya'avrat diyü añmadı (8) bunda kim 'amel-i şāliĥ zıkr eyledi ya erden ya'avratdan diyü bile beyān kıldı ĥıket neydi (9) biz eydürüz kim 'amel-i şāliĥ imānıla erden 'avratdan dağı bile işlemek gereklüdür Allāh kıatında bes (10) taĥrıız cihetinden ikisin bile añdı ammā bu yavuz 'amel erden dağı gelmek zıştür ve 'avratdan dağı (11) gelmek andan zıştredür¹⁰⁹ ve ol kıbāĥatden ötürü zıkr itmedi ve dağı Ĥaķ Te'ālā buyurdi ki (12) **ve yā kıavmi māl ed'üküm ile'n-necāti ve ted'üneni li ekfüra billāhi ve üşrike bihi mā leyse li bihi 'ilmün** (13) **ve ene ed'üküm ile'l-'azızı'l-ĥaffār** ya'nı ol Ĥarbıl didi girü ki yā kıavm noldı baña kim (14) ben sizi da'vet iderin Allāh'ı birlemege ki ol 'azāb-ı ebediden kıurtulmağa sebebdür ve uçmağ içinde ebedi (15) sa'ādete ulaşmağa sebebdür siz tıruban beni oda girmege da'vet idersiz zırā baña delālet kılarsız (16) ki Allāh'a kāfir olam ve ben bilmedüğüm nesneyile aña şirk kılam bu ĥođ 'amel-i nārdur her kim bu 'amele (17) meşğül ola anuñ cezāsı ebedi oddur ben ĥođ sizi ol Allāh'a da'vet iderin ki mülkinde (18) 'azızdür ĥükminde ĥālibdür dağı tevbe idüp aña dönenleri yarlıĥar ĥaffārdur ve dağı buyurdi ki (19) **lā cerame ennemā ted'üneni ileyhi leyse lehü da'vetün fi'd-dünyā ve lā fi'l-āhıreti ve enne**

¹⁰⁹ [zıştraķdur]

meraddenā ilellāhi ve enne'l-müsrifine (20) **hüm aşhābü'n-nār** ya'nı haqqa ki siz beni yiltersiz ol bütünden yaña hāl budur kim anuñ kudreti yok (21) ve bir dilek ve hācet işidüp qabül itmek elinden gelmez ne dünyā menfa'atında ne āhıret fāyidesinde (22) bizüm küllümüzüñ dönüp varacağı yiri kıyāmet gününde Allāh hāzretidür anlar kim Allāh'a şirk getürmekde (23) hādden geçmişlerdür anlar ebedi od ehлідür ve dağı buyurdu ki **fe setezkürüne mā ekülü leküm ve üfevvizu**

[58a] (1) **emri ilellāhi innellāhe başırun bil 'ibād** ya'nı ol Hārbıl didi kim egerçi şimdi 'inād idüp haq (2) {haq} istemezsiniz ammā tız ola kim üzerüñüze 'azāb inicek bilesiz kim benüm naşihatlerüm hep haqdur (3) ammā evvel bilmek şayru öldükden soñra 'ilāc itmek gibidür 'abes yire çün siz benüm naşihatüm qabül (4) itmezsiniz ben de sizi terk idüp bu nefsum emrini ve tedbırlerimi Allāh'a ısmarladum ki kullarınuñ bilürven (5) işledüklerin görür her birine 'ameline göre yarın mükāfatın kıılır çün ol kavm Hārbıl'üñ (6) bu sözlerini işitdiler qaşd itdiler ki anı öldüreler bulardan qaçup gitdi Fir'avn (7) ardınca ādem şaldı nekadardur ki dürişdiler bulmağa çāre olmadı nitekim Haq Te'ālā ol (8) **fe vekahüllāhü seyyi'atü mā mekerü ve hāqa bi āli fir'avne sü'e'l-'azāb** ya'nı Haq Te'ālā ol (9) hārbılı şaqlayup andan def' eyledi ol şerri kim depelediler aña ideler girü ol yavuz qaşdılarınıñ (10) şerri kendülere uğradı ki 'ākıbet gārğ oldılar bes 'aklı olana bu söz işāret kıılır kim (11) yavuzluğa qaşd ideni Allāh'a ısmarlayalar ki Haq Te'ālā anuñ intikāmın yirine getürür ve dağı (12) buyurdu ki **ennāru yu'razüne 'aleyhā güdüvven ve 'aşıyyen ve yevme tekümü's-sā'atü edhılu ale** (13) **fir'avne eşedde'l-'azāb** İbni 'Abbās eydür rađıyallāhu 'anhümā ya'nı kāfirlerüñ ertede gicede od (14) üzerine 'arz olunur Muqātil eydür her kāfirüñ rüñı günde iki kez ol şamudağı menziline (15) 'arz olunur İbni Mes'ud eydür anlaruñ cānları bir kara kuşuñ içindedür günde iki kez ol od (16) içindeki menzillerine seyr iderler ammā ibn-i şercıl eydür şehıdlerüñ cānları bir yeşil kuş (17) içindedür uçmağı seyr idüp varup 'arş altında aşılış qaşdılarında döner Fir'avn ālınuñ cānları (18) bir kara kuş içindedür bir gice vaqtında bir şabāh vaqtında şamuya 'arz olunur bes bu āyet hüccetlermi (19) kıılır ol kimselere kim saır 'azābına inkār iderler zırā bu āyet anuñ isbātına delıldür ki bu oda (20) 'arz olmağ günde iki kez qabr içindedür zırā andan soñra kıyāmetde cehennemı gireceklerin (21) zıkr itdi didi ki ol gün ki kıyāmet kopa bu āl-ı Fir'avn diyeler ki yā āl-ı Fir'avn girüñ (22) evvel 'azābuñ qatına kim şamunuñ aşığa şabākasıdır ve dağı Haq Te'ālā buyurdu ki ve **iz yetehāccüne** (23) **fi'n-nāri fe yequlu'z-zu'afā'ü lillezınestekberü innā künnü leküm tebe'an fe hel entüm muğnüne 'annā naşıben**

[58b] (1) **mine'n-nār** ya'nî kaçan kim tamu ehli tamuya gireler dağı içinde birbirile huşümet kıllalar (2) anlar kim dünyāda za'ifler dervişlerdi sözleri geçmezdi ol büyüceklerine re'islerine huşümet (3) kıllup diyeler kim biz dünyede dînüñüze size tâbi'dük hiç siz dağı şimdi bu bize vâkı' olan 'azābdan (4) birazın siz dağı alup götürür misiz nitekim biz dünyāda size ittibā' olup ol dünyā zahmetlerin (5) sizden def' itmege yardum kıllurduk **ķālellezīnestekberū innā küllün fihā innellāhe ķad ķakeme beyne'l-ibād** (6) ya'nî ol uluları re'isleri dağı ol za'iflerine cevāb virüp diyeler kim bizüm küllimüz ol od içinde (7) her birümüz hişşelü hişşesince günāhumuz ķadar 'azābdayuz hiç birimüzüñ dağı birine meded kıllmağa (8) ķāresi yok be-dürüstî **Ħaķ Te'ālā** kılları arasında hükme eyledi her birümüzi menzillü menzilümüze ķondurdu (9) ki tebdil tağyir olunmaz ve dağı buyurdi ki **ve ķālellezīne fi'n-nāri li ħazeneti cehennemed'ū** (10) **rabbeküm yühaffif 'annā yevmen mine'l-'azāb** ya'nî ol tamu içinde 'azābları kıtı olup ħadden (11) geçse çağrışup tamu ħazinedārlarına diyeler kim dileñ ol rabbüñüzden bizüm bu 'azābumuzı şol dünyā (12) günü miķdārınca biraz taħfif idiversün tā ki biraz rāħat olur ol ħazinedārlar bunlaruñ sözlerin (13) redd idüp bu cevābı vireler kim **Ħaķ Te'ālā** buyurdi **ķālū evelem tekū te'tiküm rusulüküm** (14) **bil beyyināti ķālū belā ķālū fed'ū ve mā du'ā'ü'l-kāfirine illā fi żalāl** ya'nî ol ħazinedārlar (15) diyeler size ol resüllerüñüz gelüp aħvālleri ħüccet bürhānuñ ħaber virmedi mi kim girü ķopırsarsız (16) ileyü günde ħisāb var şırāt var cehennem 'azābları var ki ebedidir ķorķuñ bu küfrüñüzden (17) dönüñ kelime-yi tevħid ķal'asına girüñ kim ķurtulasız siz anları yalanladuñuz anlara mu'tı' olmaduñuz (18) anlar dağı diyeler ki belî bize ħaber vir diyeler biz bātıl ħüccetlerle anlara mu'ārıza idüp inanmaduķ (19) ħazinedārlar diyeler kim diyüñ imdi ne ķadar dilerseñüz yalvaruñ ki herģiz ķabül olacaķ degül (20) zırā bu kāfirlerüñ du'āsı cemı' ħaķā içindedür zāyi'dür fāyide kıllamaz ve dağı **Ħaķ Te'ālā** buyurdi kim (21) **innā le nensuru rusülenā vellezīne āmenū fi'l-ħayāti'd-dünyā ve yevme yeķülü'l-eşhād** ya'nî biz nuşret iderüz (22) viribidigümüz resüllerümüze ħüccetle bürhānıla dağı ol kimseler kim dünyede bizüm resüllerümüzi (23) bize imān getürdiler şol günde ki cemı' ħalāyık ħāşıl olalar ol pādişāħ bī-zevāl kıtında

[59a] (1) ya'nî kāfirler inkār idiserler ki bu resüller gelüp bize ħaber virmediler bulara inanurduķ resüller (2) dağı diyeler kim biz bulara ħaber irişdürdük bular bize inanmadılar bes bu ķaziyye üzerine ol ferişteler (3) kim âdem üzerine müvekkeldür **Ħaķ Te'ālā** ħazretine tanuķlık vireler kim bilürüz bu resüller hiç bir vechile (4) ħaberi bulara irişdürmekde taķsır itmediler ammā bular 'inād idüp anları yalanladılar bes **Ħaķ Te'ālā** (5) resüllerümüze dağı imān ehline nuşret iderüz didüģi budur mü'minlerüñ resüllerüñ sözi ħaķ (6) olısar kāfirler

rüsvây olırlar ve dağı Hıa Te'ālā buyurdu ki **yevme lā yenfe'uz-zālimıne ma'ziratuhum** (7) ve **lehumullā'netu ve lehüm su'u'd-dār** ya'nı resüllerümüzi ve imān getüren kıllarumuzu gerçekleyüp (8) ol münkirleri rüsvây idiserüz şol günde ki ol kâfirlerün hergiz 'özrleri maqbül olmaya ve andan (9) anlara zerre kadar menfa'at olmaya hāşılları Hıa Te'ālā'nun ğazabla cehennem ola ki maqāmıların (10) ki yavuzı oldur bes bundan 'aqlı olan añlar ki 'özrün menfa'ati dünyede olurmuş āhiretde olmazmış (11) bes gerekkim kişi her suçın bunda añup ihlāşıla tevbeye gelüp Allāh'a 'özrin dilemek gerek bundan sonra (12) Hıa Te'ālā buyurdu ki **ve lekad āteynā mūsā'l-hudā ve evrešnā benı isrā'ile'l-kitābe huden ve zikrā** (13) **li ulı'l-elbāb** ya'nı Hıa Te'ālā girü habıbine tesellı hātır ider ki kâfirler incitdüğine melül (14) olmaya zırā peygāamberlerün 'ādeti budur kim Allāh'a yaramaz işler ve sözler görse işitse kıtı (15) tasalanur yaqın olur ki kendi qaşımaqdan helāk ide anıñçün bu kıur'ānda çok yirde resülün ğöñlin (16) tesellı kılup şabra yilter bunda dağı didüğü olur ki yā Muħammed bu kâfirler sen ve saña inen kitābı yalanlamadılar (17) senden öñdin biz Mūsā'ya Tevrıt virdük ki anuñ içinde delil-i hidāyet vardı ki kişiyi dāleletden (18) şaqlardı ve dağı Benı İsrā'il'e kitāb virdük dilleri üzerinden anlara işitdördük (19) Tevrıt Zebūr İncıl anuñ üzerine okıdılar bular küllı hidāyetdi ki dāleletden buları kırtarurdu (20) ve hem bularuñ içinde habıbum Muħammed'ün şıfatları beyānı vardı dağı öğütler naşihatler vardı (21) anlara kim 'aşılları var zırā naşihati hayvān cemād kabül itmez illā ol ki ādemdür 'aqlı (22) var her ādem ki bu Kıur'ān naşihatlerin işidüp kabül itmeye ol dağı eşekden şığırdan ve (23) taşdan ağaçdan birisidür belki anlardan menfa'at var bulardan yok zırā ol hayvān ve taş

[59b] (1) ve ağaç 'āşı olup tamuya giremez ādemiken Tañrı'ya 'āşı olup cehenneme girür eyle olacağ anuñ gibi (2) ādemden eşek de yig toñuz da yig 'aqlı olan bu söze inşāf ider inkār itmez bizüm münkirlerle (3) işümüz yok belki hıa ehliyiledür bundan sonra Hıa Te'ālā resülını şabra buyurup didi ki (4) **faşbır inne va'dallāhi hıa kıun vestağfir li zenbike ve sebbih bi hıamdi rabbike bi'l-'aşıyyi ve'l-ibkār** ya'nı yā Muħammed bu (5) kâfirler seni incitdüklerine ki Hıa Te'ālā'nun va'desi hıadur elbette anları dilerse dilemezse (6) dağı senün dınün cemı' dınler üzerine ğālib olsa gerek ol Mekke saña fetħ olunsa gerek var anıların (7) izāsından nefsün incinüp tarlığandüğüçün istiğfār eyle ve dağı ümmetüne ğünāhıçün mağfiret (8) taleb eyle Hıa Te'ālā'nun istiğfār it diyü buyurduğı **liyağfire lekallāhu** āyeti gelmezden öñdi **sebbihı** (9) **bi hıamdihi rabbike** didüğü ya'nı ikinci vaqıtında namāz kııl demek olur ve bir niceler didiler kim ya'nı gecede (10) gündüzde dilünile Allāh'a tesbih idüp hıamd eylegil melül olma kim Hıa Te'ālā kâfirlerden intikām alur (11) bes 'ākil olan gerek kim Allāh yolında mücāhede idüp dürişe incindüğüne melül olmaya işini işmarlayup (12)

dāyim dili tesbîhde ve zikirde ola Hâk Te'ālā anuñ haqqını zāyi' eylemez ve dağı buyurdi ki (13) **innellezîne yucādilüne fi āyātillāhi bi ğayri şultānin etāhum in fi şudūrihim illā kibrūn mā hum bi bālīġihi** (14) ya'nı yahūdiler Deccāl haqqında mücādele kılup dirlerdi kim bizüm şāhibümüz āhir zamānda geliser anuñ dağı (15) salţanatı var ki deñizlere  alar ve ırmaqlara anuñ yanınca bile a arlar bu mülki girü bize ışmarlayısar bu sebebden (16) ötürü Hâk Te'ālā bu āyeti gönderüp didi şunlar kim Hâk Te'ālā'nuñ āyetinde mücādele kılurlar ya'nı (17) Deccāl dağı Hâk Te'ālā'nuñ 'alāmetlerinden bir 'alāmetdür ki kıyāmet  opmaġınuñ eŗeri anuñladur (18) anıñ un āyāt didi ya'nı anlar kim Deccāl' un mücādele hi  bir  üccetleri delilleri yok (19) kim Allāh  atından gelmiş ola degüldür bu nesne illā anlaruñ g nlinde ululaca dur ki dirler Deccāl (20) bizdendür mülki girü bize dönderür bular umduġı ululacaġa irişecek degüller ve ol dilekleri zāyi' (21) olısar bundan řoñra buyurdi **feste'iz billāhi innehü hüve's-semı' u'l-başır** ya'nı yā Mu ammed řıġıngıl (22) ol Deccāl'uñ fitnesinden ki Hâk Te'ālā senüñ du'ānı dağı işidür ve ol yahūdiler ki sözlerin dağı (23) işidür ki ne dirler ve dağı başırdür ki [Deccāl]lün fitnesin senden def' ider ol Deccāl'uñ emrin dağı

[60a] (1) bilür ki ölişer ve dağı buyurdi **le halku's-semāvāti ve'l-arzı ekberü min halkı'n-nāsi ve lākinne eksera'n-nāsi lā ya'lemün** (2) ya'nı yā Mu ammed senüñ bu halkuñ inkār mı iderler ki biz anları öldükden řoñra mı girü ba's idevüz bedürüstü bu (3) yirleri gökleri yaratma lık uludur ağı bu ādemi yaratma dan buları bu 'azametile yaratmaġa  adır olan (4) anları öldükden řoñra yaratmaġa  adır degül mi belı  adırdür ki göz yumup a ınca cemı'in girü vücūda (5) getüre lıkin bu halkuñ çoġı bilmez ki bu Deccāl didükleri Allāh'uñ ma lūkından bir ma lūkdur Hâk (6) dileginden taşra bir  öp depretmek elinden gelmez bes anı yaradup gönderen dağı buları yaradup girü (7)  oparan dağı ol Allāh vāhiddür lıkin 'inād idüp anı ger eklemezler ve dağı buyurdi ki (8) **ve mā yestevı'l-a'mā ve'l-başıru vellezîne āmenü ve 'amilu's-sālihāti ve lāl musı' u  alilen mā tetezekkerün** (9) ya'nı yā Mu ammed bu kāfirler dirler kim eger sizüñ 'iti āduñuzca bu kıyāmet  opası olursa iřbu bizüm gibi (10) nesneyi  asebı şerifler ġanıler variken řol ha ır nesebler ve müflisler mi mertebeye irişeler bu ba'idden (11) dirler yā Mu ammed nitekim gözlüyle gözsüz berāber degil ki iřin görür meřālihin kayura eger i (12) ol gözsüz olan sultān nesliyse dağı  ün yediciş olmaya yardan uçup  ukurlara (13) dūřüp dikenlere  olařup bir āfete uğrar ammā gözlü olan ol görmekliġi sebebile kendiyi dükeli (14) mehlekeden  urtarur ne adar aşlı ha ır dağı olursa bes řol kimsekim imān getürüp 'amel-i řālih (15) işledi ol řol gözlü gibidür ki g nül gözile naşar idüp ha ı bātlı bildi ha ıya yapuşup bātlı (16) terk eyledi dūnyede āhiretde kendiyi mehlekeden  urtardı berāber mi olısar řol kimseye kim anuñ g nli gözi kör (17) olup ha ıya

bāṭıla nazarı olmadı Qur'an'ı kendiye yedici kılmadı 'ākıbet ol cehennem yarlarına uçup ve tamu (18) çukurlarına düşüp ve otdan dikenlere tolaşup dürlü dürlü āfetlere uğrayısar eger atası sultān (19) daḥı olursa bes 'ākıle bu söz yiter ki bile ḥayr işleyenle şer işleyen bir olmaz ḥayr 'amelde (20) olan sa'ādete irer neḳadar derviş olup eski ton içinde daḥı olursa şer 'amelde olan şekāvete (21) irer neḳadar sultān olup ḥarır daḥı geyerse zırā kerāmet Allāh katında 'amelledür ululığıla degül (22) ve daḥı buyurdu ki **inne's-sā'ate le ātiyetun lā raybe fihā ve lākinne eksera'n-nāsi lā yu'minūn** ya'nı (23) yā Muhammed taḥkik ol kıyāmet elbette gelecekdür ki anda şekk gümān yokdur lakin bu ḥalkuñ çoğı aña

[60b] (1) imān getürmezler ve anı işidüp ögütlenmezler ve daḥı buyurdu ki **ve kālē rabbüküm ud'ūnī estecib leküm** (2) **innellezīne yestekbirūne 'an 'ibādeti se yedḥulūne cehenneme dāḥırın** ya'ni sizūñ rabbūñüz (3) buyurur anlar kim imān getürdiler baña du'ā kıluñ ki du'āñuz ḳabul ideyin ve kāfirlere dir kim beni birleñ (4) yarlıgayıyım ammā anlar kim tekebbürlik idüp bizüm 'ibādetümüzden ḳaçarlar bize muṭı' olmazlar birlügümüze (5) iḳrār itmezler tiz ola ki anlar ḥor ḥaḳır oluban cehenneme gireler bes çün Ḥaḳ Te'ālā du'āya buyurdu (6) ol du'āyı kılmāḳda daḥı edebler var ki yirine getüre tā du'ā ḳabül oluna illā ol edebler bulunmasa (7) kılduğı du'ā başından yukāru çıkmaz evvel bir yidügi loḳma ḥelāl gerek ve geydügi ton ḥelāl gerek ve (8) du'ā kılduğı namāz ardınca gerek ve şerif vaḳtlarda gerek aḥşamla yatsu arasında ihyā idüp du'ā kıla (9) ya dün namazından soñra ya seḥr vaḳtlarında ve daḥı şeref günlerinde cum'a günü mescid içinde ola (10) ve 'arefe günlerinde ki oruç ola du'ā kıla ve ramazān ayı içinde ola ḥuşūşā ki ayıñ evvel āḥiri (11) on güninde ola i'tikāf getürmiş ola ve daḥı receb ayıñ evvel cum'ası gecesinde ve peygāmbere veliler (12) türbesi katında bu küllisinde abdestile kıbleye ḳarşu iki dizi üzerine çöküp iki elini başına berāber (13) ve yüzine getüre ammā başı aşağa tutup gök yüzine bakmaya boynın egüp zārılığıla miskın (14) du'ā kıla tekebbürlüğüle kılmaya ceḥd ide kim gözinden bir ḳaç tamlı yaş daḥı getüre ki ol du'ā (15) ḳabüllüğe ki nişāndur ve gönül du'ā vaḳtında ḡafil olmaya kendiyi şöyle ḥāzır tuta ki keenne-hu (16) şöyle Ḥaḳ Te'ālā göre tırur gibi yalvara ve daḥı 'ulemā baña du'ā kıluñ didüginde ihtilāf kılmışlardır (17) bir niceler dimişler kim bana du'ā kıluñ didüginde ḡafletsiz ben daḥı ḳabül idem mühletsiz ya'nı tizcek (18) ve bir niceler eydür demek olur kim baña du'ā kıluñ cefāsız ya'nı tātde 'ibādetde oluñ ve du'ā kıluñ (19) günāhda ma'siyetde zulm içinde du'ā kılmāñ tā ki bendaḥı va'deye vefā kılip ḳabül idem ve daḥı (20) siz baña ihlāşıla du'ā kıluñ ḥatāsuz tā ben daḥı 'atā kılip ḳabül idem Nu'mān bin Beşir resülden 'a.m (21) rivāyet kılır kim buyurdu **inne'd-du'ā ḥüve'l-'ibād** ya'nı bu du'ā kılmāḳ hemān 'ibādetdür bil ki (22) dükeli 'ibādetüñ ḥulāşası du'ādur zırā Ḥaḳ Te'ālā

buyurdu kim baña du‘ā kıluñ soñra didi kim her ki (23) benüm du‘āmdan tekebbürlik itse {du‘āmdan tekebbürlik itse} dimedi buña işāret kıldı kim du‘ā ‘ibādetdür

[61a] (1) bu du‘ā hakkında dağı söz çok ammā ‘aklı olana bu kadar işāret yiter ve dağı haq te‘ālā buyurdu ki (2) **allāhullezı ce‘ale lekümü’l-leyle li teskunū fihi ve’n-nehāra mubşıran innallāhe le zū fazlin ‘ala’n-nāsi (3) ve lākinne eksera’n-nāsi lā yeşkurūn** ya‘nı ol bizi yokdan var kıldı Allāh’dur ki sizüñiçün gice yaratdı (4) tā ki anda qarār tıutup rāhat olasız ve halvet olup ol rabbüñüzle şohbet kılasız hācetlerüñüzü (5) anuñ kapısına ‘arz idesiz ve gündüzi dağı size rüşen münevver kılı virdi günü çırağıla tā ki ol (6) rızq sebebine ve ma‘işeñüz cehetine sa’y itmek geñez ola ve hem ol qarañulıqdan aydınlıqdan başıretle (7) baqıp kendüñüze bir ‘ibret alasız bilesiz kim küfr qarañulıqdur imān aydınlıqdur ve günāh işlemek (8) qarañulıqdur ve ta‘āt işlemek aydınlıqdur bes kişinüñ sa’yı gerekdür kim ol aydınlıqda ola ve qarañulıqdan (9) el çeküp fāriğ ola ya‘nı küfürden ma‘şiyetlerden el çeküp fāriğ ola işlemeye ki be-dürüstı (10) Haq Te‘ālā bu halk üzerine fazl issidür dāyim ‘aā kılır gice gündüz yaratmağıla yirden ağaçdan (11) envā‘ ni‘metler bitürmegile ve bedenine a‘zālarına sağığ vermegile ammā bu halkuñ çoğı rabblerinüñ ni‘metlerin (12) añup şükr eylemezler ki anı birleyüp aña muṭı‘ olalar ve dağı buyurdu ki **zālikumullāhu rabbüküm hāliku (13) külli şey’in lā ilāhe illā hüve fe ennā tu’fekūn** ya‘nı işbu külli nesneleri size ihsān iden ol rabbüñüzdür ki (14) küllinüñ hāliğı oldur ma‘būd-ı Haq oldur andan artuq bir ma‘būd dağı yokdur siz andan yüz dönderüp (15) ve anı yalanlayup qanqa varasız ki kırtulasız **kezālike yu’fekullezıne kānū bi āyātillāhi yechādūn (16)** ya‘nı uş buncılayın yalanlayup inkār idüp yüz dönderdiler Haq Te‘ālā’nuñ āyetlerine kim bulara indirildi (17) bulardan öñdüñkilerüñ dağı ammā gör ki ‘ākıbetleri neye irişdi ve dağı buyurdu ki **allāhullezı (18) ce‘ale lekümü’l-arza qarāren ve’s-semā’e binā’en ve şavveraküm fe ahsene şuverakum ve razaqakum mine’ (19) t-tayyibāti zālikumullāhu rabbüküm fe tebārakallāhu rabbü’l-‘ālemín** ya‘nı ol Allāh’dur kim bu yirleri (20) size döşek gibi dutayı virüp qarārgāh kılı virdi ve gökleri üzerüñüze yüceltdi şayvān (21) kıldı ve bu ikisinüñ arasında sizi yaratdı ve şüretüñüzi görklü şüret üzere kıldı ki girü qalan (22) hayvān şüretinde yaratmadı ki anlar rızqlarını yirden ağızlarıyla alup yirler size iki el virdi (23) ki anuñıla şunup alursız anlara kimi acı kimi ekşi ot yaradup rızq eyledi size envā‘ lezzetlü ta‘āmlar

[61b] (1) yaradup rızq eyledi helāl kıldı ki anı yeyesin imdi bu küllisini yaradan sizüñ rabbüñüzdür kim mişli yokdur (2) yücedür ol Allāh senüñ cemı‘ taşavvurlardan ki ol ‘ālemlerüñ rabbidür cemı‘ bereketler anuñ qatındandur (3) ve bundan soñra kendinüñ beqasın zıkr idüp buyurdu ki **hüve’l-hayyu lā ilāhe illā hüve fed‘ūhu muhlişıne (4) lehu’d-dıne’l-**

ḥamdu lillāhi rabbi'l-‘ālemín ya‘nî bu sizi vücûda getürdi cemî‘ nesneyi yaradan ḥālîk ḥayyudur (5) ki ölmez ma‘bûd-ı Ḥaḡ oldur andan ġayrı ma‘bûd yoḡdur siz ‘ibâdetüñüzi aña kıluñ ihlâşıla ki (6) dîn anuñçündür ve anı birleñ ve anuñ iḥsânların zıkr idüp eyidüñ elḥamdülillâh hezâr şükür ol ‘âlemleri (7) yaradan pâdişâha kim mevcûdâtı yaradup bize bu en‘âmları kıldı ki kendünüñ vaḥdâniyyetin ve (8) kemâl-i ḡudretin bize bildürdi ve daḡı ol resûline ḡıḡâb idüp buyurdi **ḡul innî nuḡıtu en a‘budellezîne** (9) **ted‘üne min dūnillāhi lemmā cā‘eniye‘l-beyyinātu min rabbî ve umirtu en uslime li rabbi‘l-‘ālemín** ya‘nî eyit yâ Muḡammed ol Mekke (10) kāfirlerine kim benüm rabbüm beni nehy eyledi kim ḡapam şol nesnelere kim siz ḡaparsız Allāh‘ı ḡoyup çün baña geldi rüşen (11) deliller ki ol Ḳur‘ân‘dur baña beyân kıldı Allāh‘dan ġayrı ma‘bûdı küllî bâḡıldur aña ḡapmaḡda ḡayır (12) yoḡdur ebedî helâklîkdür ve ben aña emr olundum ki rabbüme muḡı‘ münḡâd olam ve anı birlemekde istikâmet (13) üzerine olam andan ġayrıya meyl etmeyem cemî‘ meşâlihümde ve umurumda teveccühüm andın yaña ola (14) bu söz daḡı işâretdür ‘aḡlı olanlara ki Allāh‘dan ġayrıya i‘timâd olmaya ve küllî ‘ibâdetin (15) aña idüp cemî‘ ḡâcetlerin andan dileye ve daḡı buyur[di] ki **ḡüvellezî ḡalaḡakum min turâbin sümme min nutfetin** (16) **sümme min ‘alaḡatin sümme yuḡricukum ḡıflen sümme li tebluḡü eşuddekum sümme li tekūnū şuyūḡan ve minkum men yuteveffâ** (17) **min ḡablu ve li tebluḡü ecelen müsemmen ve le‘allekum ta‘ḡılün** ya‘nî ol Allāh‘dur kim sizüñ evvel atañuz (18) Ādem‘i ḡopraḡdan yaratdı andan şoñra sizi ata şulbında bir nuḡfeden yaratdı ve ol nuḡfeyi (19) dönderüp ana raḡminde uyuşmuş ḡan eyledi andan size cān nefḡa idüp ol ḡıfl ḡâlinde ana (20) raḡminden dünyâya çıḡardı tâ ki ol ḡâlden ḡadd-i ricâle irişüp ḡuvvet-i kesb idesiz andan şoñra (21) ol ḡuvvetüñüz zâyil olup za‘f irişüp pır olasız aña deḡin ki ol muḡadder olınan ecel-i müsemmäya (22) iresiz andan âḡirete intikâl idesiz ve bir niceñüz ol yigitlik vaḡtına irişmedin ol ölüm şerbetin ḡadasız tâ bilesiz (23) ki bu ölüm dâyim birlige mevḡûf degül oḡlanlıḡda yigitlikde daḡı ölüm olurmuş her ḡâlde ‘ömür maḡrūr olmayup

[62a] (1) ol ölüm yaraḡında olasız tâ ki bu endişeleri fikr idüp sebab-i sa‘âdete sa‘y idesiz ve daḡı buyurdi ki (2) **ḡüvellezî yuḡyî ve yumıtu fe izâ kazâ emren fe innemâ yeḡülü lehü kün fe yekün** ya‘nî ol Allāh‘dur ki ana raḡminde (3) ölü nuḡfeyiken sizi dirḡürür ḡaçan va‘deñüz tamām olsa girü öldürür andan şoñra ba‘şicün (4) girü dirḡürür ḡaçanki bir nesne yaratmaḡ dilese ol dîse olur belki ol dimeḡ ḡâcet degül hemân olmaḡ (5) diledüḡinleyin olur ḡâdirdür ki yüz biñ bunuñ gibi yirleri gökleri göz açup yumınca var eyleye dilerse (6) yoḡ eyleye ki bu nesnelere aña âsândur müşkül degül sen buña ḡâdir olan ḡâdir degilmiki sizi (7) girü ḡopara belî ḡâdirdür neye dilerse ‘aczi yoḡ ve daḡı buyurdi ki **elem tera illelezzîne**

yucādilüne fī (8) **āyātillāhi ennā yuṣrafūn** ya'ní yā Muhammed nazar itmez misin şol kimselere kim biz saña indürdügümüz kitābumuza mücādele (9) kılup inkār iderler dirler bu Allāh'dan degüldür 'aceb bular ol Qur'an'ı kıoyup ve haķķa uymayup ki bizi birlemekden (10) kaçalar dağı nereye döniserler neye yapışısarlar ki kırtulalar **ellezîne kezzebū bi'l-kitābi ve bimā erselnā bihi rusulenā** (11) **fe sevfe ya'lemūn** ya'ní anlar ki bizüm kitābumuzı yalanlar dağı şol nesneyile ki biz resüllerümüz anuñla gönderdük (12) anı yalanlayalar ki ol kelıme-yi tevħıddür dağı bizüm kıllarumuzdur ki kimin işleyeler kimin işlemeyeler tız (13) zamānda bileler ki anlara ki āħiretde ne vāķı' olısar andan Haķ Te'ālā ol vāķı' olacaķ nesneleri (14) beyān idüp buyurdı ki **izi'l-ağlālu fī a'nāķıhim ve's-selāsılu yuşhabüne fi'l-ħamımi sümme fi'n-nāri** (15) **yuscerūn** ya'ní bizüm kitābumuz haķduđın şol vaķt bileler ki elleri boyunlarına demürler dağı zencirler (16) daķup zebāniler ol gāyet kıynamış issi şularuñ üzerine ki oda dönmişdür yüzleri üzerine sürteler (17) andan getirüp od içine bırağalar ki şol tıtruk gibi dutışanlar bundan soñra bulara tevbiħ idüp serzenişle (18) şorduğların buyurdı ki **sümme kıle lehüm eyne mā küntüm tuşriküne min dünillāhi kıālū zallū annā bel lem nekun** (19) **ned'ū min kıablu şey'en kezālike yuzıllullāhu'l-kāfirin** ya'ní ol tamu ħazinedārları anlara şoralar ki kıanı (20) ol Allāh'ı kıoyup tapduđuñuz siz anı Allāh'a artuķ kıatarduñuz gelseler size yardım idüp kıurtarsalar ne anlar diyeler kim (21) olar dağı kendü nefslerine meşğül olup bizi unutdılar ve dağı diyeler kim belkim biz dünyāda bir nesneye (22) tapmaduķ ki andan bize menfa'at ħāşıl ola Haķ Te'ālā yarın kāfirleruñ ħüccetlerin dağı şöyle azdurur ki (23) ol ħüccetleri kendilere dağı 'azāb arturur **zālikum bimā küntüm tefraħüne fi'l-arzı bi ħayri'l-ħaķķı ve bimā küntüm**

[62b] (1) **temraħūn** ya'ní diyeler ol cehennem ehline kim işbu 'azāblar size vāķı' olduğı andan ötürüdür kim siz (2) dünyede mađrūr olup yiyilüp bir bātıll işde tekebbürlük iderdüñüz Allāh'a ve Allāh'ıñ resüline mutı' olmayup (3) Qur'an'a inanmaduñuz 'ası olup müsülmānları dağı maşħaraya tıutup gülerdüñüz bu küllı ol fi'lüñüzüñ cezāsıdur (4) ki uş bulduñuz bes 'aklı olanlar gerek mütenebbih olup dünyāsına ve manşıbına mađrūr olup yiyilmeye (5) kendilerden aşığaları ħaķır görüp incidmeye Tañrı sözine resül sözine mutı' ola yedle 'ası olup (6) tekebbürlük kılmaya tā ki ol dağı cehennemler bölüğinden olup 'azāba mübtelā olmaya nitekim Haķ Te'ālā buyurdı (7) **udħlū ebvābe cehenneme ħālidine fihā fe bi'se meşvā'l-mütekebbirin** ya'ní diyeler ol Allāh ve resüle mutı' (8) olmayup 'ası olanlara gerek ol cehennemüñ kıapularından kıanķısından dilerseñüz bu ħāletde ki siz anda (9) muħalledsiz girü çıķmaķ yok ne yavuzdur ol mütekebbirlerün tıracaķ yerleri ki haķķa inanmağıdan tekebbürlük (10) kııldılar kelıme-yi tevħıdden kaçdılar ve dağı buyurdı ki **faşbir**

inne va'dallāhi ḥaḫḫun fe immā nuriyenneke (11) ba'zallezi ne'iduhum ev netevfeffeyenneke fe ileynā yurce'ūn ya'ní yā Muḥammed bu kāfirlerūñ incitdüklerine melül (12) olma şabr eyleñ be-dürüstí Ḥaḫ Te'ālā'nuñ va'desi ḥaḫdur ya saña gösterür dünyāda bulara va'de kılduğumuz (13) 'azāblaruñ ba'zısını ki ol kıtāldur hezimetdür ki kimin senūñ elüñde öldürevüz kimin şıyup tağıdup (14) oğlı kıızıyla esír idesin mälların ğanımet alasin yahūd seni dünyādan intikāl iderüz bularuñ (15) dünyāda ki bu 'azābların saña göstermedin 'ākıbet bularuñ dağı dönüp varacağ yerleri bizden yañadur (16) āḫiretde göresiz ki biz bularuñ ol 'amellerine nice mükāfat iderüz ve dağı buyurdı ki **ve leḫad (17) erselnā rusulenā min ḫablike minhüm men ḫaşasnā 'aleyke ve minhüm men lem naḫşuş 'aleyke** yā Muḥammed (18) be-dürüstí biz senden öñdin dağı resül gönderdük her birin bir ḫavme ol resüllerūñ ba'zısın (19) saña beyān kılduğ ki bilürsin ve ba'zısın saña ḫaber virmedük bilmezsin küllí ol ḫavmleriniñ belāsına (20) ve zaḫmetine şabr idüp ḫatlandı 'ākıbet ol ḫavm helāk idüp kendüleri ḫurtarduğ sendağı (21) anlarcılayın şabr eyle yā Muḥammed göresin ki bularuñ 'ākıbetleri neye irişür ve dağı buyurdı ki (22) **ve mā kāne li resülin en ye'tiye bi āyetin illā bi iznillāhi fe izā cā'e emrullāhi ḫuzıye bi'l-ḫaḫḫı ve ḫasıra hunālike'** (23) **l-mubḫılūn** ya'ní hiç bir resülüñ elinden gelmez ve ḫudreti yetmez ki kendü kendüden delāyil ve bürhān

[63a] (1) getüre mu'cize getüre kendünün resülligine illā mecmū' Ḥaḫ Te'ālā emriyledür eger bular anlara inanmayalar (2) ve yalanlayalar ol resüller ziyān yoğ ammā ḫaçanki kıyāmet gele bulara ol 'azāblar ki ḫükm oluna (3) ol envā' 'azāblarıla 'azāb olanlaruñ ol 'azāb olunduğı bulara 'addür zülm degüldür zırā kendi (4) fi'illeriyle kesb eylediler eger mü'minler gibi anlar dağı muḫti' olsalar 'azābdan selāmet olup (5) sa'ādete irerler dağı bes ol 'azāba uğraduğları vağt ziyānkār olısarlar anlaruñ şimdi işleri buḫlān (6) üzeredür zālimler müşriklerdür andan Ḥaḫ Te'ālā en'āmların zıkr eyledi bulara kim anuñla bir inşāfa (7) gelüp 'ibret ḫtalar buyurdı ki **allāhullezi ce'ale lekumu'l-en'āme li terkebū minhā ve minhā te'kulüne ve leküm (8) fihā menāfi'u ve li tebluğū 'aleyhā ḫāceten fī şudürikum ve 'aleyhā ve 'ale'l-fulki tuḫmelūn** ya'ní (9) ol Allāh'dur kim sizünçün ḫoyun şığır ve deve yaratdı ki ol develere binesiz ol ḫoyunuñ (10) şığıruñ etlerin yeyesiz ve südlerin içesiz ve dağı anlardan size çoğ menfa'at var derilerinde yūñlerinde (11) belki terslerinde ve dağı arḫalarında binüp bir şehirden bir şehre varup ol göñlüñüzdeki ḫācetlerüñüze (12) irişesiz vağt ola ki ḫurudan ol ḫayvāncuğlara binüp maḫşüdlaruñuza iresiz vağt (13) ola ki deñizden gemilere binüp her meşālihüñüz anuñla başarasız **ve yurikum āyātihí fe eyye āyātillāhi (14) tunkirūn** ya'ní işbular küllí delíller bürhānlardur Ḥaḫ Te'ālā'nuñ vaḫdāniyyetine ki size gösterür tā bir fehm

(15) idüp inşāfa gelesiz bes siz bu āyetleri ve bu ‘acāyibleri görüp kınkı birine inkār idüp diyesiz ki bu Allāh’dan (16) degüldür ve dağı buyurdı ki **efelem yesírü fi’l-arzı fe yanzurü keyfe kâne ‘ākıbetullezıne min (17) kıblihim kânü eksera minhüm ve eşedde kıvveten ve āsāran fi’l-arzı femā ađnā ‘anhum mā kânü yeksibün** ya’nı yā Muğammed (18) bu münkirler hıç yir yüzinde sefer idüp yürümezler mikim nazar idüp göreler kim ol kendülerden öñ (19) inkār idenler ‘ākıbet neye irdi kendiler helāk olup yurtları mekānları helāk oldu anlara biz (20) ‘uķübet ol resüllerini yalanladuğları çün kılduğ ĥāl budur kim bu senün kıavmünden (21) dağı çoğıdı ve kıvvetleri bulardan artuğıdı ve ‘ömürleri ve mülkleri ve yir yüzinde sa’yaları dağı bulardan (22) ziyādeydi böyleyiken dağı hıç bir dürişüp ol işledükleri ve sa’y itdükleri bulara menfa‘at (23) idüp bizüm ‘azābumızı anlardan def‘ itmedi bes ‘aklı olan gerekki ‘ömrine ve mālına ya kıavmine ya kıavm

[63b] (1) kıbilesine bakıp mađrūr olmaya dimeye kim āĥiretde bulardan baña menfa‘at ola kışıye hemān kendi sa’yından olur (2) eger kıudret yiterken ĥayrāta sa’y idüp şerlerden kendi yığarsa ve dağı Ĥaķ Te‘ālā buyurdı ki (3) **fe lemmā cā’ethum rusuluhum bi’l-beyyināti ferıĥü bimā ‘indehum mine’l-ilmı ve ĥāķa bihim mā kânü bihi yestehziün** (4) ya’nı çünkü ol kıavmlerine resülleri geldiler bizüm birlüğüümüze zāhir delıller ve hüccetler getürdiler (5) bular ol kendülerün nākış ve ebter ‘aķıllarına ve kem bildüklerine rāzı oldılar hıç ol resüller getürdükleri (6) delāyillere ve mu‘cizelere nazar kılıp iltifāt itmediler aşığa yukaru ve ırak yakın ol ticāretcüklerine (7) aldandılar gelen resüllerümüzi istihzāya aldılar ‘ākıbet girü anlara ulaşdı ol istihzā kılduğlarının (8) ‘uķübeti anlar eyle şanurlardı ki ol anlara kıala selāmet kıurtular **fe lemmā rāev be’senā kıālü āmennā** (9) **billāhi vahdehu ve kefernā bimā kunnā bihi müşrikın** ya’nı çünkü anlar dünyede bizüm ‘azābumuzu gözleriyle gördiler ki (10) üzerlerine indirildi didiler ki biz imān getürdük ol Allāhki birdür berı bızār olduğ ol bütlerden (11) ki anları Allāh’a şirk kılıp anlara şaparduğ Ĥaķ Te‘ālā buyurdı ki **fe lem yeku yenfe‘uhum imānuhum lemmā rāev** (12) **be’senā sunnetallāhilletı kıad ĥalet fı ‘ibādihı ve ĥasıra hunālike’l-kāfirün** ya’nı ol münkirler imān getürdüklerinin (13) zerre kıadar menfa‘ati olmadı çünkü bizüm ‘azābumuzu görmeyince inanmadılar bes ĥadıisle şābitdür ki her (14) kāfir āĥir vaķtda imān getürür kıabül olunmaz zırā ol cehennemde aña yerin gösterürler zarürı (15) imān getürürler ol mu‘teber olunmaz nitekim ol ĥalde bir mü‘min dağı fışkına ve fesādına (16) tevbe kıılsa tevbesi maķbül olunmaz zıra aña dağı ol fesādının ‘uķübetlerin gösterdüler anı görüp tevbeye (17) gelür oña dağı tevbe-yi ye’s dirler tevbe kıılmaķ gerekkim selāmet ola Ĥaķ Te‘ālā’nuñ sünneti şöyle (18) cārı olmuşdur bu geçen ümmetler içinde ‘azābı āşıkāre göricek imāna gelürler ammā ol imānuñ (19) menfa‘ati olmaz ve dağı sünnetullāh

eyledür ki kâfir olup imāna gelmeye dünyede āhîretde ‘azāb kılar bes (20) ol kâfirler ol vaqt ziyānkār olurlar ki kelime-yi tevḥîdden kaçarlar mü’min gerekkim dāyim ol (21) kelimeyi dilinden ayru tıtmaya tā ki dünyāda āhîretde anuñ sa‘ādetine sebep ola (22)

6. Sūretü’s-Secde Ḥamsüne Āyāt ve Hiy Mekkiyye

(23) bi’smillāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm

[64a] (1) ḥaḥ tebāreke ve te‘ālā buyurdu ki **ḥā mīm tenzılun mine’r-raḥmāni’r-raḥīm** yukaru geḥen sūrede didükki bu ḥā mīm (2) ma’nisi müteşābihdür Allāh’dan artuḥ kimse bilmez kim bundan murād nedür ammā anlar kim ‘ilm içinde rāsiḥlerdür (3) anlara Ḥaḥ Te‘ālā mükāşifesi kadar bir ma’nı keşf itmiş şöylemişler ammā anlar daḥı dimezler kim murād bundan (4) ḥaḥıḳat budur belki girü tefvîz iderler kim yigrekin Allāh bilür bes ḥā mīm demek olur kim ḥükm olınuḥ (5) taḳdır olıdu yazıldı levḥü’l-maḥfuzda şol nesnelere kim olıdu sarḥur tā kıyāmet gününe dek (6) ve bir niceler daḥı dimişler kim bu ḥā mīm ḳasemüdü ki Ḥaḥ Te‘ālā and iḥer buyurur ki bu sūre ḥaḥıḳıün (7) işbu Ḳur’ān ḥaḥıḳı benüm kelāmumdur ki Cebrā’il anı indürdi ol raḥman ḳatından ki raḥımdür (8) andan yaña döner ḳulların esirgeyüp raḥmet idicidür ve daḥı buyurdu ki **kitābun fuşşilet āyātuhu** (9) **kur’ānen ‘arabiyyen li ḳavmin ya’lemün** ya’nı işbu Ḳur’ān indü raḥmān u raḥımden bu bir kitābdur ki bunda (10) delilleri ḥüccetleri beyān olınmışdur ve ḥelāl ḥarām ḥaḥ bāḥıl bunuñla ma’lüm olup bilinmişdür (11) şol ḳavmıün ki ‘aḳılları var fehmi idüp bunuñ içindeki bilürler anıñüün ki bu Ḳur’ān dili üzere (12) indürüldü ki kendü dilleri ayruḳ indürülse bular anı fehmi idüp bilmezlerdi ve daḥı buyurdu ki (13) **beşiran ve neziren fe a’raza ekseruhum lā yesme’un** ya’nı bu Ḳur’ān indirildi bu ḥāletde kim muştıııdu (14) uḥmağıla ve Ḥaḥ Te‘ālā’nuñ dıdārın görmegile ve kıyāmet aḥvāllerinden ve ḥamu ‘azāblarından (15) ḳurtulup selāmet olmağıla ol kimseler kim imān getürüp ‘amel-i şāliḥe meşğül oldılar hevā-yı nefsdan (16) geḥüp lezzet-i dünyāyı terk idüp āhîret sa’yına dürüşdiler ve daḥı bu Ḳur’ān ḳorḳudıııdu uḥmaḳdan maḥrüm (17) olmağıla ve dıdār-ı ḥaḳdan ve ebedı zevālsız ni‘metlerden maḥrüm olmağıla ve kıyāmet ḳorḳularına (18) ve ḥamu ‘azāblarına uğramağıla şol kimselere kim imān getürmekden ḳaḳdılar bāḥıl işlere (19) meşğül oldılar gönüllerin dünyā ‘izzetine bağlayup āhîretten yüz döndürdiler ḳoḳları bu dünyāya (20) maḥrūr olup bunuñ lezzetine aldandılar āhîretdeki ebedı sa‘ādetden yüz dönderdiler bu Mekke (21) ehlinüñ çoğı bu ḥaḳ kelāmı işidüp ḳulaḳlarına ḳoymazlar ki bulara menfa‘at ola zırā işitmek (22) ol vaqt ḥaḳıḳat olur ki ol ḳulaḳa ḥoḳınan sözden ol işidene bir ‘amel belüre (23) şol yumşak yere yağmur ḥoḳınur gibi kim andan nesne bite illā cün işidüp andan ‘amel gelmeye

[64b] (1) şol vaqt çoraq yir gibidür kim yağmur toqınup tayına gide aña nesne sünmeye kim andan nesne bitüre bir menfa‘at (2) ola ve dağı Hax Te‘alā ol kâfirlerün hücetlerinden haber virüp buyurdi kim **ve kâlû kulübunā fı ekinnetin** (3) **mimmā ted‘unā ileyhi ve fı āzāninā vaḡrun ve min beyninā ve beynike ḡicābun fa‘mel innenā ‘āmilün** ya‘nı yā muḡammed (4) bu kâfirler dirler kim bizüm gönlümüz perde içinde örtölüp ḡaplanmışdur biz senün ne didüğüni fehm idüp (5) añlamazuz ve ol sen da‘vete ḡılduğün nesne bizüm gönlümüze irişmez ol ḡicāb anı men‘ider dağı ḡulağumuzda (6) şağırılık var anı fehm itmezüz senün da‘vetünile bizüm gönlümüz ḡulağumuz arasında ḡicāb var senün (7) kelāmuñ bize eđer itmez var sen ma‘buduñ işine meşğöl ol ki saña buyurdi biz dağı kendü ma‘būdumuz (8) ḡizmetine meşğöl olalum sen bizüm helāklüğümüze sa‘y it ma‘būdunla biz dağı senün helāklüğüne sa‘y (9) idelüm ma‘būdumuzla rivāyetdür Muḡammed ibni Ka‘b‘dan ‘Utbetü bin Rebı‘a bir gün ḡureyş içinde otururken (10) didi ki yā ḡureyş ḡavmi ne dirsiz ḡuru ben varayın ol Muḡammed’e bir ḡaç kelam söyleyeyin ve bir ḡaç aña maşlahat (11) göstereyin ola ki ol sebebile bizden sözüni def‘ide bunı ol vaqt ḡanışup didi ki varduḡça (12) resülün şaḡābeleri her gün artardı çoğalardı bes ol ḡureyş ḡavmi didiler kim yā Ebā‘l-Velíd (13) ḡur var ne maşlahat iderseñ it ola ki bir maşlahata uya bes ‘Utbetü bin Velíd müşriklerün ulularındandı (14) ḡurup ol seyyidü‘l-mürselín ḡatına geldi oturdı didi ki yā ḡardaşumuz oğlı sen dağı bizdensin (15) bizüm dağı atadan anadan ululuğumuz var ve mertebemiz neydüğün bilürsin be-dürüstı bu ḡavmünün (16) üzerine bir ulu iş getürdüñ bularuñ düzülmüş cemā‘atin tağıtduñ ve ḡapduḡları ma‘būdlarını ‘ayb (17) idüp dınlerini bāḡıl ḡılduñ geçen atalarını dedelerini hep küfre nisbet itdün eđer bu sözi çıkarup söyledüğüñden (18) murāduñ mālusa mällarumuzdan cem‘ idüp saña ol ḡadar māl virelüm ki tā ki sen dükelimüzden (19) maldār olasın ger ‘izzet şeref isterseñ dükelümüzün üzerine seni ‘azız şerif ḡılalum (20) tā ki hiç bir işimiz senden ayru senün ḡanışğunsuz işlemeyevüz eđer anı dilerseñ ki üzerümüzüze (21) ḡakem olasın üzerümüze seni ḡakem dikevüz senün ḡükmüñden ḡaşra olmayavuz ve ger bu söyledüğün (22) sözler saña ol döşekde görinen ḡayāldense ki saña ḡālib olup ‘aḡluñı bürür kendüñden (23) anı def‘itmege gücüñ yıtmez geñsiz seni söyledür aña dağı ḡabıblerden bir devā ‘ilāc isteyelüm

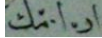
[65a] (1) mālumuz senün yoluña şarf idelüm ki ol nesneyi dağı senden def‘idüp ḡurtaralum çünki ‘Utbe sözin söyleyüp (2) fāriğ oldı resül ‘a.m başladı bi’smillāhi‘r-raḡmāni‘r-raḡım **ḡā mım tenzılun mine‘r-raḡmāni‘r-raḡım kitābu** (3) **fuşşilet āyātuhu** oḡıdı bu küllisini tā ol āyete varınca ki Hax Te‘alā buyurdi **fe in a‘razü feḡul** (4) **enzertüküm** aşağı küllisin ‘Utbe bunı işidüp ḡurdi girü aşḡābı ḡatına geldi bular dağı gördiler kim ‘Utbe (5) gelür biri birine

didiler kim vallāhi be-dürüstí bu Ebū'l-Velíd size bir şüretile gelür kim ol evvel gitdügi (6) süret degül çün geldi bularuñ kıatına oturdı bular şorup didiler kim ileyüñde haber var eyit (7) 'Utbe didi kim ben bir söz işitdüm hiç ancılayın dağı bir söz işitdügüm yok vallāhi ol söz (8) ne şā'ir sözidür ne hođ sāhir sözidür ne kāhin sözidür yā Kıreyş cemā'ati gelüñ baña muťi' oluñ (9) ol kışiyi kendi hāline koñ ne gerekse eytsün siz dağı kendü kıatuñuza meşgöl oluñ didiler ki (10) yā Ebā'l-Velíd vallāhi ol Muħammed seni siħirledi diliyle az olmış ki seni dağı kendüye uydura (11) 'Utbe didi ki hele fikrüm benüm bunu şavāb görür siz dağı fikrüñüze nehoş gelürse anı işleñ (12) bes Haķ Te'ālā resüline buyurđı ki **ķul innemā ene beşerun mişlüküm yühā ileyye ennemā ilāhukum ilāhun vāħidun** (13) **festeķimū ileyhi vestağfirühu ve veylun lil müşrikine ellezine lā yu'tüne'z-zekāte ve hüm bi'l-āħireti hüm kāfirün** (14) ya'ní eyit yā Muħammed bu kāfirlere kim ben dağı sizcileyin bir ādem oğlıyın ol ki size haber virürem benüm mevlāmdan (15) vaħy olunur baña anuñ haberidür kim size degürem belki haķıķat ki sizüñ ma'būduñuz ve hāliķuñuz (16) hāliķ vāħiddür ki şeriki yokdur siz anı birleyüp iķrār üzere muħkem ĩuruñ şimdiye dek eyitdügüñüz (17) şirkden berí olup andan yarlığanmaķ taleb idüñ ki helāklik ol müşrikleredür kim kelime-yi tevħid birle (18) kendülere arılıķ hāşıl kılmadılar Haķ Te'ālā emrine münķād olup mällarınuñ zekātın virmediler (19) anuñ farızatına iķrār itmediler dağı küllisiyle bular ölümden soñra girü kıopmağa dağı inkār iderler (20) bundan soñra mü'minler şıfatın beyān idüp buyurđı ki **innellezine āmenü ve 'amilü's-şālihāti** (21) **lehüm ecrun ğayru memnün** ya'ní anlar ki Allāh'ı birlediler ve anuñ emrine muťi' oldılar ve ĩarām ve şübhelü (22) işlerden kendüleri yığdılar hāşıl olur anlara şol kāmil şevāblar kim eksilmez neķadar za'if (23) pır olurlarsa ki virdlerin yerine getürmeyeler girü şāğiken getürdüķleri kesb şevāblar dıvānına yazıla

[65b] (1) bundan soñra girü ol kāfirlere zecr tehdid idüp buyurđı ki **ķul e innukum le tekfurüne billezi** (2) **ħalaķa'l-arza fı yevmeyni ve tec'alüne lehü endāden zālike rabbu'l-ālemín** ya'ní eyit yā Muħammed ol Mekke kāfirlerine (3) kim siz kāfir mi olursız inkār mı kılursız ol hāliķkim bu yirleri yaratdı iki günde ya'ní yekşenbe günü (4) başladı düşenbe gün döşedi tamām eyledi siz anuñ gibi pādişāha şerik mi kıoşarsız ve anuñ ma'būdlığına (5) artuķ kıatarsız ki cemí' ālemlerüñ rabbi oldur ya'ní ol ma'būduñ yirleri yaratdı cemí' halkuñ yaradıcısı (6) oldur eger dileseydi Haķ Te'ālā bu yirleri göķleri bir laħzada yaradaydı kıādirdi āciz degildi ammā (7) bir kıaç gün içinde yaratmaķda ĩikmet buyıdı kim kıullarına ta'lím iderdi ivecük olmayalar her işi kim ĩutalar (8) göñüllerince ĩutalar ammā aħbārda gelmişdür kim dükeli işlerde te'enniyle ĩutmaķ ĩayırludur ammā bir kıaç (9) işde ta'cıl ĩayırludur evvelā günāhdan tevbe kıılmaķ ikinci borc ödemek üçüncü farıza olan tã'atleri (10) yirine getürmek

dördüncü konuk gelse öñine ta‘ām getürmek beşinci cenāze çıkarmak altıncı kız bülūğıyyete (11) irse ere virmek¹¹⁰ yedinci hayra niyyet itse tizcek işlemek hayırludur bulardan artuğında ivmemek (12) hayırludur bes haq te‘ālā yiri yekşenbe gün yaratmağa ibtidā kıldı düşenbe gün döşeyüp tamām kıldı (13) **ve ce‘ale fihā ravāsiye min fevkihā ve bārake fihā ve kaddera fihā aqvātehā fī erbe‘ati eyyāmin sevā‘en lis-sā‘ilīn** (14) ol yirleri yaradan hālīk anuñ üzerinde muhkem tağlar dağı yarattı ki bu yirler anuñla şābit ola harekete (15) gelüp çalқанmaya tā ki bu yaratılmış maḥlūk anuñ üzerinde qarār tutup andan menfa‘at alalar ve dağı ol (16) tağlaruñ bereketini çok kıldı anda ağaçlar şular yaratmağıla maḥlūk her mesālihlerin anuñla kayuralar ol (17) ādemile üns tutmayan vahşī hayvāncuqlar ol tağlar qarında mağāralar içinde ve kaya kıltuqlarında yurtlar tutup (18) vaṭan kılalar ve ol tağlaruñ yemişlerinden yiyüp ve şularından içüp hālīklarına faşih dil birle tesbih (19) taqdis kılalar ve dağı Haq Te‘ālā ol yirler içinde bu envā‘-ı maḥlūka rızkların ve sebeb-i ma‘işetlerin (20) dağı her birinuñ ‘ömri oldukça taqdir idüp kimine az kimine çok yaradı virdi dört gün içinde dünyā (21) göklerinden dileyenlere dilemeyenlere berāber ‘adl yönünden rızk virmekte ya‘ni Haq Te‘ālā cemi‘ maḥlūkuñ (22) rızklarını yarattı her birine miqdārlu miqdārınca taqdir kıldı dilerse dağı virürdi dilemezse dağı (23) virür kāfire dağı virür mü‘mine dağı virür dilememegile rızk eksilmez dilemegile artuq dağı olmaz

[66a] (1) ammā çün Haq Te‘ālā benden dileñ diyü emr eyledi ol buyruğı yirine getürmek için dilemek yalvarmak gerek (2) zira Haq Te‘ālā kıllarınıñ yalvarduğın sever İbni ‘Abbās’dan rađıyallāhu ‘anhümā rivāyet eydür kim Haq Te‘ālā (3) yarattı kalem yarattı emr eyledi aña ki yā kalem yaz didi ki yā rabb ne yazayın didi ki yaz şol nesneyi (4) kim taqdir oldı bu günden tā kıyāmete degin olacaqdur andan şoñra balığı yarattı andan ol şunuñ (5) buḥārın yarattı andan yiri döşedi ol balıguñ arkası üzerine ol balık harekete geldi yir çökeldi (6) qarār tutmadı tağlarla bu yirleri Haq Te‘ālā mihladı tā ki qarār tutup menfa‘ate yaradı ve dağı ibn-i (7) ‘abbās eydür bu āyetuñ ma‘nisinden resūle şordum böyle buyurdu ki Haq Te‘ālā bu cānları (8) gevdelerden dört biñ yıl öñ yarattı dört gün içinde bu rivāyetce evvel dört gün āhıret günleriyleür (9) zira āhıretuñ bir günü dünyānuñ biñ yılı kadardur ve dağı buyurdu **şummestevā ilās semā‘i ve hiye** (10) **duḥānun fe kāle lehā ve lil arzı‘tiyā tav‘an ev kerhen kāletā eteynā tā‘i‘in** ya‘ni Haq (11) Te‘ālā çün yiri yarattı ol gün hükmi göklere teveccüh kıldı diledi ki ol gökleri buḥardan (12) yarada zira ol vaqtkim Haq Te‘ālā ‘arşı yarattı ‘arşuñ altında şudan artuq nesne yoğıdı (13) ‘arş şu üzerineyidi nitekim buyurdu **ve kānū ‘arşuhu ‘ale‘l-mā‘i** andan ol şuya isilik (14) bıraқdı ki ol şu kıynadı andan buḥār

¹¹⁰ Kelimenin metindeki imlāsı biçimindedir.

götürüldi şol dütü gibi andan köpük cem' eyledi (15) yiri ol köpükden yarattı gökleri ol dütünden yarattı ki şuyun buhârıydı andan ol (16) gögile yire buyurdu ki benüm tâ'atüme gelün münkâd olun dilerseñüz ihtiyarila dilerseñüz (17) ihtiyârsız bilün beni ki ben sizün hâlikuñuz rabbünüzven hâl diliyle yirler gökler dağı biz (18) senün emrüñe münkâd olup geldük ihtiyarla ve dağı dimişlerdür kim Hağ Te'âlâ ikisine (19) bile buyurdu ki gelün baña mu'tı' oluban ol içünüzdeki hazıneyi çıkaruñ kim yarattuğum halk (20) andan menfa'at dutalar ki gökler hazınesi yağmurlardur ve yirlerün hazınesi otlar bitürmekdür (21) bes Hağ Te'âlâ bulara emr eyledi ki dilerlerse dağı dilemezlerse dağı çıkarlar ikisi dağı (22) didiler ki biz geldük saña mu'tı' oluban ihtiyarila ya'nı içlerindeki mu'tı' oluban çıkardılar (23) kerihle çıkarmadılar ve Veheb eydür Hağ Te'âlâ buyurdu ki

[66b] (1) eyle dilerseñ rızâyıla dilerseñ gücile bu kelâm bir meşel vechile söylenür ammâ haqıkat budur kim (2) ikisin dağı yarattı emr eyledi ki içlerindeki gizlüyi zuhûra getürdiler 'âkil olanlar bu sözden bunu fehm (3) itmek gerekkim mağlûk olan elbette hâliķına mu'tı' olsa gerek eger serkeş olup kibr idüp mu'tı' olmamağ dilese (4) elbetde hoş diler dilemez anı kendiye mu'tı' kıılır anuñ mülkünden hoş çıkup gitmege imkân yok bes hayr (5) andadur kim kendü ihtiyarila mu'tı' olup emrin yerine getüre dilerse iki cihânda yüzi ağ ola sa'âdet (6) bula ve dağı buyurdu ki **fe kazâhunne seb'a semâvâtin fı yevmeyni ve evhâ fı külli semâ'in emrehâ ve zeyyennâ's-semâ'e** (7) **bi meşâbıha ve hıfzen zâlike tağdıru'l- azizi'l- alım** ya'nı Hağ Te'âlâ bu yidi kat gökleri iki günde çün yarattı (8) her gökde bir buyruğ kodı ve feriştelerden bir tâ'ife yarattı her birini bir dürlü tâ'ate kodı ve buyurdu ki ben (9) dünyâ gögini çırâğlarla bezedükkim zınet ola ve hem halkuñ esbâb-ı ma'ışetine yardım ola ve dağı (10) anuñla şaklanıla ki şeyâtin çıkup uğurlayın göklerde olınan hükümlerdenki feriştelere arasında söylenür (11) anı işidüp gelüp yir yüzinde kendi dostlarına ki arpacılar ve şuya baķıcılar ve müneccimlerdür anlara bir gerçeke on (12) yalan katup haber virmek dilese ol yılduzlar nürından od alup anlara atalar girü döndüreler tâ ki gelüp (13) ol yalanlara halkı i'tikâd itdürüp imanlarına ziyân degürmeye imdi bu külli zıkr olınanlar anuñ (14) şun'ından ol 'azizün tağdıriledür ki mülkinde hüküm gâlibdür dağı kullarınuñ ne işledüklerini (15) bilür 'alımdür ve dağı buyurdu ki **fe in a'razü fekul enzertüküm şâ'ıķaten mişle şâ'ıķati** (16) **'âdin ve semüd** ya'nı Hağ Te'âlâ buyurdu ki yâ Muhammed bu kâfirlere bu kudretlerümüzden ve 'azametümüzden (17) ki bulara vaşf eyledük bu gökler yirler yaratmağda ve bu ikisinün arasında yaradılan 'acâyiblerden 'ibret (18) almayup islâma gelmekden i'râz iderlerse sen eyitkim ben size inzâr idüp korğudam bir 'azâbıla kim (19) ol 'azâb 'Âd kavmine ve semüd kavmine vâķı' olup helâk oldılar size dağı anlara irişen gibi

irişüp (20) helāk idiser Muḳātil eydür ‘Ād’ıla Şemūd iki ḳardaş oğlanlarıdır İlyās’ıla Yes‘ā iki ḳardaş (21) oğlanlarıdır ‘İsā’yıla Yaḫyā iki ḳardaş oğlanlarıdır ve daḫı Ḥaḳ Te‘ālā buyurdi ki (22) **iz cā’etühümü’r-rusulü min beyni eydihim ve min ḫalfihim ellā ta’budū illāllāhe ḳālū lev şā’e rabbunā le enzele** (23) **melā’iketen fe innā bimā ursiltum bihi kāfirūn** ya’nı ol ‘Ād’ıla şemūd ḳavmine çünki resülleri geldiler

[67a] (1) ol önlerindeki āḫiret ḳorḳularıyla ve ṭamu ‘azāblarıyla ḳorḳuddılar ve uçmaḳ ni‘metlerinden ḫaber virüp aña rağbet (2) itdürdiler ve anlardan ilerü gelür bu da‘vete muṭı‘ olmayup kelıme-yi tevḫidden ḳaçduḳları çün nicesi helāk (3) oldılar muṭı‘ olanlar nite ḳurtıldılar ve daḫı didiler kim dünıe fānıdür beḳası yoḳ andan i‘raż (4) idüñ arduñuzda āḫiret ‘azābları gelüp nite ṭurur gelüñ ol bir ma‘būda ṭapuñ kim ma‘būd-ı Ḥaḳ (5) oldur andan ḡayrı bāṭıldur çün ol resüller bu ḫaberleri anlara getürdiler ol ḳavümleri anlara eyle (6) cevāb virdiler kim eger ol bizüm bizi kendüye da‘vet ḳılmaḳ dilese gökden bir ferişte indüreydi (7) bizcileyin ādem göndermeyedi be-dürüstı inanmazuz şol nesneye kim siz geldüñüz ḫaber virüersiz (8) bes girü Ḥaḳ Te‘ālā ḫaber virdi ki bu ‘Ād ne nesneye maḡrūr olup imāndan geçdiler buyurdi kim (9) **fe emmā ‘ādun festekberū fi’l-arzı bi ḡayri’l-ḫaḳḳı ve ḳālū men eşedde minnā ḳuvveten evelem yerav ennallāhellezı ḫalaḳahum** (10) **hüve eşeddu minhüm ḳuvveten ve mā kānū bi āyātınā yechādūn** ya’nı ol ‘Ād ḳavmi tekebbürlik idüp neflerini (11) hıç ululuḡa istiḫḳāḳları yoḡiken ulu ṭutdılar imāndan i‘raż itdiler didiler kim bizden ḳuvvetlü (12) kim ola ki biz aña muṭı‘ münḳād olavuz ol bize ḫükmi geçüre ol ḳuvvetcüklerine maḡrūr oldılar iki (13) gün istimā ṭutarsa yirlerinden ṭurmaḡa mecālleri ḳalmaz bes Ḥaḳ Te‘ālā buyurdi ki ‘aceb bular naḡar (14) idüp görmezler mikim ol Allāḫ buları bir za‘ıf nuṭfeyiken yaradup bulara bir ḳuvvet ‘aṭā ḳıldı anlarıñ (15) ḳuvveti ve ḳudreti bulardan artuḳdur niçün bular aña bir ‘ibret almaz ve anı birleyüp aña muṭı‘ olmazlar ol (16) gönderdüḡümüz resülüñ Hūd’dur yalanlarlar ve anuñ ḫaberlerine inanmazlar inkār iderler **fe erselnā** (17) **‘aleyhim riḫan şarşaran fi eyyāmin naḫisātin li nuzıḳahum ‘azābe’l- ḫizyi fi’l-ḫayāti’d-dünyā vele ‘azābu’l-āḫireti** (18) **aḫzā ve hum lā yunsarūn** ya’nı ol ‘Ād ḳavmi ḳuvvetlerine inanup baş çekdiler bize imān getürmeyüp mürselümüze (19) inkār ḳıldılar biz daḫı anlarıñ üzerine bir ḳatı avazlu şovuk yil ḫavāle ḳılduḳ kim şol od nice yaḳarsa (20) ol yil daḫı eyle yaḳardı şol naḫs şum günler içindeki anlara ‘azāb oldı ammā mü‘minlere mübārek (21) günidi kim kendülere selāmet oldı hem ol kāfirlerüñ zecrinden ḳurtıldılar imdi biz ol ‘azābı (22) anlara andan ötürü gönderdüḳki ol anları rüsvāylıḡıla helāk idici ‘azābı anlara dünıyede ṭatdururuz (23) āḫirete varmazdan ön ‘āḫiret ‘azābı ḫoḍ ol dünıyedekiden daḫı ḳatıraḳdur çün ‘Ād ḫaber virdi

[67b] (1) bu kez şemüddan haber virür ki oldaıı neye mağrür olup imāndan yüz dönderdi helāk oldu (2) buyurdu ki **ve emmā şemüdu fe hedeynāhüm vestehabū'l- 'amā 'ale'l-huda fe eħazethüm şā'ıķatu'l-azābi'** (3) **l-hüni bimā kānū yeksibün** ya'nı 'Ād'dan soñra ol şemüd kavmine şālihi gönderüp hoğdan bāıılı (4) ve küfrden imānı anlara beyān kıilup bildürdük anları ıarıķ-ı dalāletden ıarıķ-ı hidāyete da'vet kııldıķ ki (5) dünyā ve āħiret belālarından kıurtulalar ve iki cihānuñ sa'ādetin hāşıl kıılalar ammā küfr-i imān üzere (6) ihtiyār idüp azğunlık yolına gitmegi sevdiler ıoğru yola yürüyüp devlete irmegi terk itdiler resüllerine uymadılar (7) biz daıı anlaruñ üzerine bir hođ kıılıcı kıatı 'azāb gönderdük anları daıı anuñla helāk kııldıķ ol şirklerinden (8) küfürlerinden ötürü ki kendülere hāşıl kııldıķ **ve necceynāllezine āmenü ve kānū yettekün** ya'nı anları helāk (9) kıurtardük şol kimseleri kim şālihe imān getürdiler ve anuñ devesin öldürmekden kendileri şaķladılar (10) daıı şirkden ve yaramaz 'amellerden 'irāz oldılar ve daıı Hāķ Te'ālā buyurdu ki **ve yevme yuħşerü a'dāullāhi** (11) **ilā'n-nāri fehüm yüze'ün** ya'nı yā Muhammed zıkr it āndur bulara şol günü kim sürüle ol Tañrı düşmenleri (12) ıamudan yaña bu hāletden evvel varanları hābs olanlar yığıla ıura ıamu kıapusunda tā soñı daıı varup (13) anlara ulaşınca **ħattā izā cā'ühā şehide 'aleyhim sem'uhum ve ebşāruhum ve culūduhum bimā kānū ya'melün** (14) ya'nı ol kāfirler ve münāfiklar kaçankim ol ıamuya gelüp gözleriyle anı mu'ayyen göreler bulara şoralara (15) kıanı ol Allāh'a şirk kıılıp kendi i'tikāduñuzca ma'būd ıutduğunuz eydüñ imdi gelsün sizi Allāh (16) 'azābından kıurtarsun bular ol vaķtda kendü şirklerine inkār idüp diyeler ki vallāhi iy bizüm rabbümüz (17) biz saña şirk getürenler degülüz bes ol sā'at anlaruñ ağzına mühr urıla ol dilleriyle gizleyüp inkār (18) kııldıķları şirklerine ve nifāķlarına kıulaķları ıanuklık vire kim bular Hāķ Te'ālā vaħdāniyyetine ve gelen (19) resülüñ şıdkına delālet iden nesneleri gördiler yalanladılar ve daıı girü kıalan a'zālarınakim (20) işlediler bir bir ıanuklık virüp bular rüsvāy olalar dönüp girü kendi a'zālarına 'itāb kıılalar nitekim (21) Hāķ Te'ālā buyurdu **ve kālū li culūdihim lime şehidtum 'aleynā kālū entāķanāllāhullezı entāķa külle şey'in** (22) **ve hüve ħalaķakum evvele merratin ve ileyhi turce'ün** ya'nı bular ol ferclerine ve girü kıalan a'zālarına diyeler kim (23) iy helāklık size gelsün ve biz sizi oddan kıurtarmağıçün inkār iderüz size ne geldi kim kendi helākligüñüz

[68a] (1) üzere ıanuklık virürsüz ol a'zāları diyeler kim bizüm elümüzden ne gelür bizi söyletdi ol Allāh (2) ki cemı' ħayvānlara dil virüp söyletdi kıādirdür ol dili söyleden kim kıulağı gözi daıı söylede (3) zırā dil daıı bir pāre et kıulāķ daıı bir pāre et siz ħaķķa inkār idüp dünyede muıı' olmadunuz uş şimdi (4) mütenebbih olup kendüleri divşüreler elde fırsat variken istiğfār ideler ādemilerüñ bir ħalvet (5) evler içinde ya ıağlar dereler içinde günāh

işlerüz zîrâ görmez şanmasunlar girü kendüler tanıqların (6) bile götürüyorurlar yabandan tanıqlık hâcet degül huşuşâ ki Hâk Te'âlâ kendü nâzırdür (7) bilür bir işi kim kâeî kendü bilür ola aña hoş tanıqlı istemek hâcet degül bu key ulu qorqudur (8) imânı olan buña i'tikâd idüp nefsi-i hevâlarından yıgmağ ardınca olmağ gerek ve dağı Hâk Te'âlâ (9) buyurdi ki **ve mâ küntüm testetirüne en yeşhede 'aleykum sem'ukum velâ ebşârukum velâ culüdukum ve** (10) **lâkin zanentum ennallâhe lâ ya'lemu keşîran mimmâ ta'melün** ya'nî iy kâfirler sizün yakınınuz yoğıdı (11) eyle şanmazduñuz sizün ol işledüğüñüz 'amellerüñüze bu kulaklarıñuz ve gözleriñüz ve elüñüz (12) ayağıñuz tanıqlı vire siz rüsvây olasız lîkin siz eyle i'tikâd iderdüñüz kim Hâk Te'âlâ sizün (13) işledüğüñüz işleri bilmez dürlü dürlü fesâd işlere bâtil sözlere meşğül olmağıla (14) 'ömri zâyi' itdüñüz **ve zâlikum zannukumullezî zanentum bi rabbikum erdâkum fe aşbahtum mine'l-hâsirîn** (15) yâ'nî Hâk Te'âlâ buyurur kim sizün ol yavuz gümânuñuzdı uş bugün sizi helâk eyledi (16) mağbûnlardan olduñuz Ebû Hureyre rivâyet kıılır resûlden 'a.m Hâk Te'âlâ buyurur kim ben kulumuñ (17) i'tikâdı katındayın ben anuñla bileyin her yirde ki beni eger Hâsan-ı Başrı bu hadîs ma'nisinde (18) buyurmuş kim şol ki hâliş mü'mindür ol Allâh'a i'tikâdın görklü idüp görklü 'amellere sa'y ider (19) eger günâh dağı işlerse i'tikâdı budur kim Hâk Te'âlâ gaffârdur settârdur merhameti boldur (20) tevbe idüp dönenlere fazlı birle merhamet kıılır günâhların yarlıgayup 'ayıbların örtüp aña ümîd (21) dutup ve 'ikâbından qorqup ihlâşıla tevbe kıılır andan ilerü geçen taşırılıqlarıçün gözler (22) yaşın döküp eyü 'amellere meşğül olur ammâ olkim münâfıkdur Hâk Te'âlâ'ya i'tikâdını görklü (23) kıılmaz eyle şanur ki anuñ ne kılduğın Allâh bilmez yahûd bilürligün i'tibâr kıılmaz Hâk Te'âlâ

[68b] (1) nazârın sehl görür ol yaramaz fevâhiş işlere sa'y ider süci içer namâz kıılmaz zinâ ider zekat virmez yalan (2) söyler Tañrı'dan qorqmaz müsülmânları dögmegile sögmegile ve mâlların almağıla incidür âhîret 'azâbın añmaz (3) günâhları işler tevbeyi añmaz Allâh'ın rahmetinden ümîdin keser tevbe kııl dünye cevâbı budur kim eydür benüm yerüm (4) şamudur bu deñlü günâhıla rahmet mi olur tevbe kıılıp nideyin çünki qabül olmaz dünyâda âhîretde ziyânkâr (5) olur ne'üzübillâhi minhü bularuñ haqqında Hâk Te'âlâ buyurdi ki **fe in yaşbirü fe'n-nâru mesven lehüm** (6) **ve in yesta'tibü fe mâ hum mine'l-mu'tebîn** ya'nî bu hâlile 'ömür geçirenleriñ âhîretde yirleri oddur gerek şabr (7) itsünler gerek şabr itmesünler bu anlara şol sözleriñüñ cevâbıdır dünyede biri birine dirlerdi şabr idüñ (8) atalarıñuzdan göre geldüñüz 'âdeti kavmuñ kendüñüze bir dürlü dîn ve bir dürlü dağı tarıqlı turgurmañ (9) Hâk Te'âlâ dağı anlara cevâb buyurdi ki anlar ol 'âdetlerinden şabr idüp dönmezlerse 'âkıbet varacağı (10) yirleri od olısar eger ol vaqtın 'özürler getirüp girü dünyâyâ varmağ taleb

idirse ol 'özür ma'kbül (11) olup aña destür virilecek degildür bes 'aklı olanuñ 'özür dileyecek vaqtı şimdidiür ki kuşurların (12) yerine getürmege çäre var henüz sermāyesi elden çıkmadın ve dağı Hāḡ Te'ālā buyurdı ki **ve ḡayyaznā lehum (13) kuranā'e fe zeyyenū lehum mā beyne eydihim ve mā ḡalfehum ve ḡaḡḡa 'aleyhimu'l-ḡavlu fī umemin ḡad ḡalet min (14) ḡablihim mine'l-cinni ve'l-insi innehum kānū ḡāsirin** ya'nı Hāḡ Te'ālā eydür ol bize yavuz ḡann idüp 'ādetlerinden (15) dönmeyenlere şeyā'ından yoldaşlar musallaḡ ḡıluruz kim onlara ol ḡisāb ḡünün ve āḡiretde ševāb 'iḡāb (16) olacaḡın yalanlamaḡı ol bāḡil i'tiḡādlarını görklü gösterürler āḡiret emrinde šekklerin arturup (17) dünyāya raḡbetlerin ziyāde ḡılurlar ol ataları 'ādetlerin anlara ḡub gösterürler bes bunuñla anlara 'azab-ı (18) ebedi vāḡı' olur ol od iḡinde kendülerden ilerü geḡen ümmetlerle gerek cinden gerek ādemden (19) ki bular dağı ya'nı Mekke ehlini ol ilerü geḡenler gibi ḡaḡıḡaten ziyānkārlardan oldılar ki ševābdan (20) maḡrūm olup 'uḡūbete uğradılar bu kez Hāḡ Te'ālā ol kāfirler ḡavlinde ḡikāyet idüp ḡaber virdi ki (21) **ve ḡālellezīne keferū lā tesme'ū li ḡāzā'l-ḡur'āni velḡav fihī le'allekum taḡlibūn** ya'nı Hāḡ Te'ālā (22) eydür ol Ebā Ceḡl etbā'ıla ki bize kāfir olup dīn-i islāmdan i'rāz itdiler diler ki ḡaçan (23) Muḡammed ya anuñ aḡḡābından bir kimse işitseñüz ki ḡur'ān okursız ḡatı avazıla ḡaḡrıḡup anlaruñ yüzine

[69a] (1) ḡarşu ebyāt eḡ'ār okuñ tā ki anlaruñ üzerine ol okuduḡların telbīs idesiz ol ḡalebeñüz atalaruñ (2) üzerine ḡālib geḡe anları diñdüresiz Hāḡ Te'ālā dağı anlaruñ ḡaḡḡında buyurdı ki **fe le nuzīkanne (3) llezīne keferū 'azāben šedīden ve le necziyennehum esve'ellezī kānū ya'melūn** ya'nı 'izzüm celālüm ḡaḡḡı ḡadduram (4) ben dağı ol kāfirler olup ḡur'ān'ı istihzāya alanlara dünyenüñ ḡatı 'azāblarını ki kimini öldürüp kimin (5) esir ideler mālların 'avratların mü'minlere ḡelāl ḡılam anları ḡaḡrumla mü'minler ḡılıcı altında ḡelāk ḡılam (6) anuñla dağı ḡomayam baḡam ḡaḡḡıḡün ol itdükleri yavuz 'amellerine muvāfiḡ od iḡinde ebedi ḡılam (7) ve dağı buyurdı ki **zālike cezā'u a'dāillāhi'n-nāru lehum fihā dāru'l-ḡuldi cezā'en bimā kānū bi āyātinā yecḡadūn** (8) ya'nı ol düşmenlerinüñ 'azābı oddur ki atalarınḡün ebedi ḡuracaḡ maḡāmlar ol od iḡinde ol (9) bizüm kitābumuza ve resūlümüze inkār ḡılduḡlarınıñ 'ivāzı bes 'aklı olanlar gerekkim bu āyetlerle öḡütlenüp (10) ḡur'ān'a ve resūle uymaḡı görklü ide dilile ḡaḡ diyüp fi'lile inkār ḡılmaya zīrā eün inanmaḡlıḡ (11) ešeri fi'linde bulunmaya ol inanmış olmaz belki i'tibār itmeyüp maḡaraya ḡutmuş olur münāfiḡlar bölüḡine (12) ḡarıḡup ḡamunuñ aḡaḡa ḡabaḡasına gider zīrā ḡöñülde imān ḡol tuluḡda bala beñzer elbette bir ḡaḡına (13) sızsa gerek ḡöñülde i'tiḡād ḡāliḡ olıcaḡ a'zālara andan görklü 'ameller ammā ḡaçankim i'tiḡād fāsīd (14) olup yaramaz olsa ol ḡöñül süci tulumı bigi baḡs olur andan ḡaḡına yaramaz 'ameller sızar fehm (15) eyle iy ḡardaḡ ki bu

sözden saña ma'niler açıla bundan sonra Hâk Te'âlâ ol kâfirlerün 'aşilerün (16) tamu içinde nice hasret yiyiserler anı buyurur **ve kâlellezîne keferü rabbenâ erinâllezîne ezallânâ mine'** (17) **l-cinni ve'l-insi nec'al humâ tahte aqđâminâ li yekünâ mine'l-esfelîn** ya'nî ol 'aşiler zâlimler od (18) içinde çağrışup diyeler göster bize şol iki tã'ifeden ki cin âdem oğlanlarıdır bize bâtıl işleri (19) hoş gösterüp hâk yolından azıtdılar tã ki biz dağı bugün bu od içinde ataları ayaklarımız altına (20) birağup hoğ hâkır kılavuz nitteki anlar bizi iğvâyıla ve hâkâretlere bırağdılar 'aklı olan añlar ki bunuñ (21) gibi sözleri Hâk Te'âlâ haber virdi ki bu ümmet ğâyet fazlı 'inâyet olduğındandır ki tenbih ider (22) tã ki ol esbâblardan kendüleri irâk ideler anuñ gibi oda girüp hasret yimeyeler bundan sonra anı (23) dağı haber virdi ki mü'minler yönelmek gerek tã ölüm vaqtında aña feriştelere gelüp haber beşâretler vireler

[69b] (1) buyurdi ki **innellezîne kâlû rabbunâllâhu sümmestekâmû** ya'nî bedüristî şunlar kim ihlâş birle didiler (2) bizüm rabbümüz Allâh'dur andan anuñ üzerine toğruluğıla tırdılar delğü gibi dîn üzerine kalblığıla (3) tırmadılar münâfiklığdan kendiyi arıdup tã'at üzerine muhkem tırup Hâk Te'âlâ'nuñ farızaların (4) yirine getürdiler ol 'amellerin dağı ihlâşıla idüp riyâdan şakladılar ve resülün sünnetlerine mülâzım oldılar (5) nitelim şol rabbümüz Allâh'dur didüklerine muhkem tırup döndiler gerek onuñ tã'atine dağı boyun virüp (6) eyle mutı olalar bileler ki viren oldur aşşı ziyân irişdüren oldur bes andan artuğdan nesneye (7) ummayalar ve andan ğayrıdan kórkmayalar çün bu i'tikâdıla bu 'amel üzere muhkem tıralar 'ivâzları budur kim (8) Hâk Te'âlâ buyurdi **tetenezzelü 'aleyhimu'l-melâ'iketü ellâ tehfâfü ve lâ tahzenü ve ebşirü bi'l-cennetilleti** (9) **küntüm tû'adün** ya'nî anlar ki üzerine ivüp beşâret kılar şol vaqt kim ervâhları kabz olunmaya (10) dirler kim iy Tañrı dostları ileyünüzdeki 'akabelerden kórkmâñ kim andan selâmetsiz (11) ve şoñnuñda kıalan ehlünüz ve evlâduñuz çün dağı ğuşşalanmañ ki Hâk Te'âlâ anlara dağı kâfidür işlerün (12) kıayurur ammâ Muqâtil eydür feriştelere anuñ üzerine iner kıyâmet ğüninde ğöklerden diyeler ki bizi bilür misiz (13) anlar diyeler bilmezüz ol feriştelere diyeler ki biz sizün 'amelünüz yazan feriştelerez beşâret olsun size şol uçmağıla (14) kim dünyede size va'de olunmışdı bu beşâret mü'minlere üç yirde olırdur bir ölüm vaqtında bir kabır (15) içinde bir kıyâmet kópduđı vaqt lîkin bu beşâretler şol kimselere olırdur kim ol dünyede dâyim kórkıda (16) ve ğuşşadayıdı âhîr hâlüm ne ola diyü ol kórkıduğundan anı kurtarmağıçün bu beşâretleri kılalardır zırâ haber (17) resülden 'a.m eyle gelmişdür kim dünyâda kórkıan anda emîn olsa gerek dünyâda emîn olan anda (18) kórkıda olsa gerek iki kórkıyıla iki emînlik bir yirde cem' olmaz ve dağı Hâk Te'âlâ buyurdi ki (19) **nahnu evliyâ'ukum fi'l-hayâti'd-dunyâ ve fi'l-âhireti ve lekum fihâ mâ teşehi enfüsüküm ve lekum fihâ mâ tedde'üne** (20) ya'nî ol 'amel feriştelere ki biz

sizüñ dünyede dağı dostlarıñuzduđ uş şimdi āhiretde dağı dostlarıñuzuz (21) beşāret olsun size kim mecmu' göñlüñüz dilekleri ve sevdüğüñüz nesnelere uçmağ içinde hep size hāşıl (22) olmuşdur dağı nekim dilersiz size vireler **nuzulen min ğafürin rahım** ya'nı ol uçmağda virilen nüzül yöninden (23) bir hāşır ta'āmdur ki virilmişdür ol esirgeyüp günahlar yarlığayıcı pādişāhdur ki anuñ 'aťasınuñ

[70a] (1) nihāyeti yokdur ve dağı Hağ Te'ālā buyurdu ki **ve men ahsenu kavlen mimmen de'ā ilallāhi ve 'amile şālihan ve kāle** (2) **innenı mine'l-muslimın** ya'nı kimdür söz yönünden ğāyet görklü şol kimseden ol Allāh kullarını Allāh'ıñ tā'atine (3) yilter kendü dağı görklü 'ameller işler dağı dın-i islām üzerine muğkem tıurur bir niceler dimişlerdür kim bu āyet (4) peygāberler hađkıñdadur ki ezān okıyup müsülmānları namāza kığırurlar kendiler dağı ezānıla kāmets arasında (5) namāz kılurlar ve bir niceler dimişler kim bu 'āmdur şol 'ulemā üzerine müsülmānlara dınleri emrin bildürürler (6) emr-i ma'ruf idüp münker işden yığup dünyeden āhirete yilterler hulđdan ne gelürse şabr idüp götürürler Allāh (7) rızāsın hāşıl kıлмаđıçün sa'y iderler erkān-ı islāmı kuvvetlendirürler zırā hađıķāt bilürler kim ol (8) uçmağ beşāretlerin işidüp uçmağa giricek sebeblerüñ key kavisi budur Allāh kullarına haber şanmağdur ki (9) hem kendüler 'amel iderler hem Allāh kulların ol tā'ate kığırurlar ve dağı Hağ Te'ālā buyurdu ki **ve lā testevi'** (10) **l-hāsenetu ve lā's-seyyi'etu idfa' billeti hiye ahsenu fe izallezi beyneke ve beynehü 'adāvetün ke ennehu veliyyun hamım** (11) bu āyetüñ dağı sebep-i inmekliği buyıdı ki ol Ebü Cehl la'ın resüli incidürdi resül 'a.m anuñ yüzün (12) görmegi ğāyet kerih görüp düşmen tıutardı Hağ Te'ālā resüline hulđ öğredüp buyurdu ki yā Muğammed eyülügile (13) yavuzlığ bir olmaz küfrile imān bir olmaz ma'şiyete şabr idüp zağmet getürmegile şabırsızlığ (14) itmek bir olmaz sen eyü sözile anuñ ol yaramaz kabih sözlerini def' eylegil kaçan eyle eyleseñ ol (15) senüñile 'adāvet olan kişi saña şol qarāyib ü rekb dost olur **ve mā yulađđāhā illālezine şaberü** (16) **ve mā yulađđāhā illā zü hāzzın 'azım** ya'nı virilmez ol görklü sözile yaramaz sözi def' itmek ve suçları (17) halımlık birle 'afv itmek illā anlara virilir ki anlar hulđkuñ ezāsın getürmeğe şabr idüp Allāhu Te'ālā (18) tā'atin yirine getüreler ve farzların vağtıla edā kılalalar imdi bu hulđ kendüye hāşıl inmez ya'nı (19) yavuzlığ idene eyülük itmek ve lā ilāhe illallāh kelimesin itmegile şirk def' itmek virilmez illā şol kimselere (20) kim ol āhiretde ulu naşib itdür ve dağı buyurdu ki **ve immā yenzeğanneke mine's-şeytāni nezgun feste'ız** (21) **billāhi innehü hüve's-semi'u'l-'alım** ya'nı yā Muğammed senüñ göñlüñe şeytāndan bir vesvese irişecek olursa ki (22) seni sabırsızlığa yilteye ve ol merđamet getürmekden tıarlığanmağa yilteye sen anuñ şerrinden

Allāh'a şıgın (23) ol şabrı elden koma ihtimāl Allāh senüñ şıgındığını işidür kabül ider dağı ol kâfirler

[70b] (1) saña didüklerin ve ne eyledüklerin 'alimdür bilür anlara 'uķübet idecek vaķtı dağı bilür Haķ Te'ālā (2) bu hulķ resüline bildürdüğü ümmetine ta'līm için idi tā ki ol ümmetüñ dağı 'ādeti gerek dın içinde (3) şabr idüp hulķuñ zağmetin çekeler suçluları 'afv ideler yavuzlık idene eyülük ideler tā ki ol dağı (4) 'ār idüp utana inşāfa gele yavuzlığı terk idüp eyü hulķ 'ādet idine düşmene dost ola ve dağı (5) buyurdu ki **ve min āyātihi'l-leylu ve'n-nehāru ve'ş-şemsu ve'l-kameru lā tescudū liş şemsi ve lā lil kameri vescudū** (6) **lillāhillezī hūlakahunne in küntüm iyyāhu ta'budūn** Haķ Te'ālā bu kez ol kâfirlere kim aya güneşe taparlar (7) kendünüñ birliği delıllerin bildürüp anlara tapmağdan men' idüp buyurdu ki iy kâfirler Haķ Te'ālā'nuñ (8) birliđünüñ 'ālāmetleri nedür bu gıceyle gündüz gelüp gitdüğü bu ayla gün toğup tılunduğı dāyim bir karar (9) üzere devr itdüğü ki ay saltanatı gıce gün saltanatı gündüzde bu küllisi delālet kıılır kim (10) Allāh Te'ālā birdür şirki yokdur neye dilerse kâdirdür 'aczi yokdur 'aklı olanlara göz gerekkim bulara nağar idüp (11) anları yaradanuñ birliğin añlayup bilesiz aña tapasız ki küllinüñ hālikı oldur bes bu aya güneşe tapmañki (12) bular mađlūkdur ma'būdlığa lāyık degül ol Allāh'a secde kıılıñ kim bularuñ hālikıdır eđer bu aya güneşe (13) tapmağdan murāduñuz Allāh rızası hāşıl olmağa Allāh'uñ rızası anda kim muťi' olup aña tapasız (14) andan ğayrıya tapmayasız ve dağı buyurdu ki **fe inistekberü fellezine 'inde rabbike yusebbihüne lehü** (15) **bi'l-leyli ve'n-nehāri ve hum lā yes'emün** ya'nı yā Muhammed eđer bular tekebbürlük idüp Allāh'a tapmağı terk iderlerse (16) bize darb yok şol kimselere kim senüñ rabbüñ katındadır ya'nı feriştelere kim yakınlık mağamındadır anlar (17) gıce gündüz dāyim Allāh'a tesbıh taķdıs idüp 'ibādet kıılır kim hergiz anuñ 'ibādetinden bir sā'at (18) süst olup melül olmazlar bu āyetde dağı bunı bildürdü ki bizüm 'ibādetümüzden aña menfa'at yok (19) ve günāhumuzdan mülkine ziyān yok tā'at kıılırsavuz bizüm 'azābdan kıurtulavuz ve ma'şiyet kıılırsavuz (20) ziyān bizedür kim nefsumüz 'azāb mübtelā ola ve dağı buyurdu ki **ve min āyatihí enneke terā'l-arza hāşí'aten** (21) **fe izā enzelnā 'aleyhā'l-mā'ehtezzet ve rabet innellezī ahyāhā le muhyí'l-mevtā innehü 'alā külli şey'in kādír** ya'nı (22) Haķ Te'ālā anuñ birliđinüñ 'ālāmetlerinden birisi dağı budur ki sen işbu yiri görürsin ki kıurumuşdur kıurı toprakdır (23) ki hergiz üzerinde göğerür ot yok ammā kaçanki biz anuñ üzerine gökden şı indürsevüz ol yir kıabarur

[71a] (1) harekete gelür envā' dürlü otlar ve dāneler ve çiçekler bitüp ol yir yüzi zınet tıutup tāzelenür imdi ol (2) Allāh kim ol yiri öldükden şoñra dirgürür toprakdan girü çıkarur zırā ol Allāh kâdirdür neye dilerse (3) kıudreti yiter **innellezine yulhıdüne fı āyätinā lā yahfevne**

‘aleynā efe men yulkā fi’n-nāri hayrun emmen ye’tī āminen (4) yevme’l-kiyāmeti i‘melū mā ū tum innehū bimā ta‘melūne baūir ya‘nī yā Muḥammed anlar kim bizüm kelāmumuza imān (5) getürmekden bu āyetlerümüze nazār idüp birlügümüz añlamaqdan bāṭil cehetine meyl iderler bularuñ güci yitmez kim (6) bizüm ‘azābumuzdan kaçup bizden kendüleri gizleyeler bu ‘aķılsuzlar bir fikr eylesünler görmesünler ki ūol kimse (7) begmidür ki anı götürüp ḥor ḥaķır külḥāna odun atar gibi oda atalar ya ol mı begdür ki kıyāmet güninde (8) dükeli qorqulardan emīn olup gele cennete girüp ol sa‘ādete iriūe eyit yā Muḥammed bulara kim (9) hele bu kez ne dilerseñüz iūleñ ki siz ne iūledü[gü]ñüzi bilür ve görür yarın cezā güninde ol (10) ‘amelüñüzle cezālanasız iy miskīn ādem oğlanı eger iūbu qorquyı saña bir dünyā bigi kılsa tağdan tağa (11) kaçup dilekler qomayup serteydüñ bu ne ‘acebdür ki ol Allāḥ qorqusu senüñ içiñde bir za‘if ādem (12) oğlanı qorqusınca yoqdur bu külli imān za‘ifliğına delıldür ne‘üzübillāhi minhü ve bundan ūoñra (13) girü buyurdı ki **innellezīne keferü bi’z-zikri lemmā cā’ehum ve innehū le kitābun azīz lā ye’tīhi**’ (14) **l-bāṭlu min beyni yedeyhi ve lā min ḥalfihi tenzīlün min ḥakīmin ḥamid** ya‘nī anlar kim Qur‘ān’a inkār kıldılar (15) çün ol Qur‘ān bulara geldi ḥāl budur kim ol Qur‘ān ‘azīz kitābdur mü‘minler qatında ve kerīmdür (16) Allāḥ qatında ki dükeli kitāblardan ūoñra indürüp anlaruñ ḥükmini bunuñla mensūḥ kıldı ve daḥı bir kitābdur ki (17) bunuñ içiñde bāṭil kelām olmaqdan berīdür ‘ālīdür ve çün fāyideler ve ūevāblar ḥāūıl olmaqda (18) aña imān olup oquyanlara bunuñ gibi yir daḥı yoqdur ve bundan öñdin gelen kitāblardan bir kitāb (19) gelmedi ki bunu yalanlaya belki küllisi bunuñ gelecegin beyān idüp gerçekledi ve bundan ūoñra bir kitāb (20) daḥı gelecek degül kim bunu yalanlaya ve ūeyṭānuñ daḥı tāqatı yetmez Qur‘ān’uñ ḥaķqına bāṭil diyübile (21) ya bir bāṭil ūözi Qur‘ān üzere ziyāde kıla ve rivāyetdür ‘Alī’den keremallahu vechü resülden ‘a.m (22) ūordılar diyeler ki yā resülallāḥ sen ḥaber virdüñki senden ūoñra bu ümmetüñ müteferriķ olup bölük (23) bölük olırsalar her biri bir mezheb tūtup tarīķaların azdurusarlar ḥaber vir bize ki ol vaķt neyle olur

[71b] (1) resül ‘a.m buyurdı ki necāt ol kiṭab-ı ‘azīzledür ki andan öñ anı yalanlayıcı bir kitāb gelmedi andan (2) ūoñra daḥı gelecek degül kim ol indirilmiūdür ol Allāḥ’dan ki emrinde ḥakīmdür ve cemī‘ iūlerinde (3) görklüdür añlamıūdur her kim Qur‘ān’dan artuķ nesneden ‘ilm taleb kıldı Ḥaķ Te‘ālā anı gümrāḥ (4) kılar kimüñ Qur‘ān ḥükmin qoyup ayruğıla ḥükmeyleydi Allāḥ Te‘ālā anı qahrılı helāķ eyler toğrı yol (5) Qur‘ān yolıdır aūıķāre nürdür ki küfr ma‘ūiyyet qarañulıķlarından qurtarur sizden ilerükülerüñ ḥaberi (6) anuñ içindedür qaṭ‘ ḥükmi sizüñ içüñüzde Qur‘ān ḥükmidür ki anda hezl bāṭil yoqdur zamān geçmegile eskimez (7) anuñ ‘ibretleri düklenmez ve ‘acāyibleri eksilmez ve daḥı buyurdı ki **mā yuķālu leke illā mā ḥad**

ķile lir rusuli (8) min ķablīke inne rabbeke le zū maġfīratīn ve zū 'iķābin elīm ya'nī yā Muħammed ŗabr eyle bu kāfīrler saña ne dirlerse ki bular (9) dimezler illā ol senden evvel geķen resūllere nekim didilerse saña daħı anı dirler yalanlarlar sāħīrler ve (10) ŗā'īrler dirler anlara ol sōz ŗabī'at olmuŗdur atadan dededen ķānūñ ŗōyle ķılımuŗdur 'aceblemegil (11) ve daħı saña buyurulmadı illā ŗol nesne buyruldı ki senden ilerūki resūllere buyruldı bulara buyurasın (12) ŗapalar Allāh'dan ayruġın terk ideler ve daħı bilgil ki yā Muħammed senūñ rabbūñ maġfīret issidūr ŗol (13) kimselere kim ŗirkden ve ma'ŗiyyetden tevbe ideler ve ķatı 'azāb issidūr ŗol kimselere kim tevbe ķılmadı (14) küfr ma'ŗiyyet üzerine oldı ve daħı buyurdı ki **ve lev ce'alnāhu kur'ānen a'cemiyyen le ķālū lev lā fuŗŗilet (15) āyātīhi e a'cemiyyun ve 'arabiyyun ķul hüve lillezīne āmenū huden ve ŗifā'un vellezīne lā yu'minūne fī āzānihim vakrun (16) 'aleyhim 'amen ulā'ike yunādevne min mekānin ba'īd** ya'nī eger biz bu Ķur'ān'ı A'cemī dilince indirsevüz diyelerdikim (17) niķün bunı tafŗıl idüp beyān ķılmadı bu ne 'aceb ki Ķur'ān A'cemī ve resūl 'Arabī ola anları yalanlamaġa bu (18) daħı ķatı sebep olaydı eyit yā Muħammed ol Ķur'ān ŗol kimselere kim imān getürdiler ŗirkden küfrden (19) ŗaķındılar hidāyetdür azġunlık yolına yürümekden ŗaķlar ve daħı ŗifādur ki göñli gözi (20) kör olmuŗlaruñ nūrın artarur gözsüzlikden ķurtarur ammā anlar kim āħirete imānı yokdur anlaruñ (21) ķulaķlarında aġırlık vardur kim haķķı iŗitmezler ol Ķur'ān bularuñ üzerine hüccet olısar anlar küllī ol (22) ŗā'ifedür kim haķķı iŗidüp fehm eylemezler ŗanasın bular ıraķdan ķıġırılırlar ve ķıyāmet ġüninde anlaruñ (23) ġibiye ıraķdan nidā olınup ol ķabīħ adlarla çaġırılar ki yā fāŗıķ yā münāfıķ yā kezzāb yā fulān yā felān

[72a] (1) bes 'aķlı olanlara gereķkim kendūleri haķ sōzin iŗidiceķ ŗaġırlıġa urmayalar göñül gözile diñleyüp anuñla (2) 'amele sa'y ideler tā ki anlarcılayın yarın adları fāŗıķlık ve münāfıķlık birle ķıġırılmaya ve daħı buyurdı ki (3) **ve leķad āteynā mūsā'l-ķitābe faħtulife fīhi ve lev lā kelimetun sebeķat min rabbike le kuzye beynehüm ve innehüm le fī (4) ŗekkin minhu murīb** ya'nī be-dürüstī biz Mūsā'ya Tevrīt virdük ol ķavmuñ ba'zısı anı gerķekledi ve ba'zısı (5) yalanladı eger bizüm ol ezel-i ezelde bulardan 'azāb te'ħīr itdügümüz vācib olmamıŗ olsa tā ķıyāmete (6) deġin biz bulara 'azāb ġönderüp ol yalanladuķlarınıñ cezāsız ķılurduķ nitekim bulardan ilerükileri ķılduķ ammā (7) bulara bizüm ol 'azābumuz ķopduķlarından ŗoñra olısar zāħir ŗekk iķinde dururlar kim ġaberleri (8) yok ve daħı buyurdı ki **men 'amile ŗālīħan fe li nefsiħi ve men esā'e fe 'aleyhā ve mā rabbuke bi zallāmin (9) lil 'abīd** ya'nī yā Muħammed bu kāfīrleruñ inkārından bize zarar yok her kimse kim imāna ġelüp 'amel-i ŗālīħe (10) meŗġül oldı anuñ menfa'ati kendü nefsinedür ki sa'ādete iriŗüp selāmet olur her kim (11) ol küfr ma'ŗiyyet iķinde ķıldı anuñ üzere oldı daħı ziyān kendi

nefsinedür ki ebedí ‘azāba (12) uğrayup miñnetden kırtulmaz senüñ yā Muħammed kıllarına zılm idici degüldür ‘azāba müstaħakķ olmayana (13) ‘azāb itmez anı daħı günāhı kıadar ider artuķ itmez ve daħı Ĥaķ buyurdı ki **ileyhi yuraddu ilmu’s-sā’ati ve mā** (14) **taħrucu min šemeratin min ekmāmiħā ve mā taħmilu min unśā ve lā teza’u illā bi ‘ilmihı ve yevme yunādihim eyne šürekā’i** (15) **ķālū azennāke mā minnā min şehíd** ya’ ní yā Muħammed bu kāfirler saña Őorarlar ki ol bize va’de kılduĝuñ (16) gün ne vaķt olısar gerķekseñ bize ĥaber vir eyitgilki ol ĝunki ‘ilmullāh redd olunur ya’ ní ne vaķt olacaĝını (17) Allāh’dan artuķ kimse bilemez daħı Őol aĝaĥlar budaĝınıñ Őomurcuĝı iĥinden neķadar yemiŐ (18) ĥıķar anı Allāh bilür ve daħı Őol ‘avratlar kim ĥāmıle olurlar anlaruñ iĥinde ol oĝlan er midür (19) kıız midür ve ne Őıfatlıdur Allāh bilür Őoĝduķdan Őoñra daħı ‘ömri miķdarı ve rızķ neķadar olısar (20) Allāh bilür her ki bu nesnelere kıaĥ’ ben bilürin diyü ĥükm eylese kāfir olur ebedí cehennemí olur zırā (21) inkār itmiŐ olur ve ol kıyāmet ĝüninde bu kāfirlere nidā olup dinile kim fānı ol baña Őerık Őutup (22) beni kıoyup Őapduĝuñuz ĝelse sizi bu ‘azāblardan kıurtarsana bular diyeler ki biz saña ĥaber virüp didükkim (23) bizden ĥıĥ bir kimse yoķdur ki ol senden artuķ kimsenüñ kıluyın diyü Őanuķlıķ virmiŐ ola

[72b] (1) ya’ ní dñnyāda Allāh’a Őerık Őutduķlarından bızār olalar ol Őapduķlarına inkār ideler **ve zalle ‘anhum mā** (2) **kānū yed’üne min kıablu ve zannu mā lehum min maħıs** ya’ ní ol dñnyāda Allāh kıoyup kılduķları bulardan (3) hep zāyi’ ola belüsiz ola yaķın Őekksiz bileler ki bulara ĥıĥ Tañrı’nuñ ‘azābından kıaĥup kıurtulacaķ (4) yir yoķdur bu āyet daħı aña iŐāret kıılır kim kiŐinüñ Allāh ‘ibādetden artuķ neye sa’y iderse fāyidesi (5) yoķ zāyi’ olurmiŐ bes ĝerekkim ‘aķlı olanlar dāyim sa’yını Allāh rızāsın bilmeĝiĥün eyde Ĥaķ rızāsın (6) kıoyup ĥalk rızāsın ĝozeden dürlü dürlü fesādlara ve ma’Őiyetlere ve bid’atlara kıarıŐsa ĝerek vaķt ola ki (7) anlaruñ rızāsın ĝozedüp dñnin daħı zāyi’ ide küfre ĝirüp ebedí cehennemí ola ve daħı buyurdı ki (8) **lā yes’emu’l-insānu min du’āi’l-ħayri ve in messeħu’Ő-Őerru fe ye’usun kanūĥ** ya’ ní bu ādem oĝlını kendüye ĥayr (9) dilemekden melül olmaz bedenine Őaĝlıķ dileyüp iy ĥalabum baña ‘āfiyet ver diyü Őaleb ider benüm rızķımı bol kıılı vir dir (10) yalvarur kıaĥan bir belā ve {bir belā} ve bir kıatlıķ ve derviŐlik vāķi’ olsa ol ĥayrdan ümid kesüp Tañrı’nuñ raħmetinden (11) nevmid olur ol ma’būdını unıdur **ve le’in ezakñāhu raħmeten minnā min ba’di zarrā’e messethu le yeķülenne ĥazā lí** (12) **ve mā ezunnu’s-sā’ate kıā’imeten ve le’in ruci’tu ilā rabbı inne lí ‘indehu lel ĥusnā** ya’ ní biz ĝirü anlara ol belā ve raħmet (13) iriŐdükdən bedenlerine ‘āfiyet virüp ni’metler ‘aĥā kıılsavuz eydürler ki biz bu ni’mete ve bu ‘āfiyete müstaħakķ (14) olmiŐduķ bize elbette ĥaķķıdı ki bu nesne olayıdı dirler bizüm fazlumuza inkār iderler daħı dirler kim (15) ĥıĥ biz i’tiķād itmezüz kim

kıyāmet kopa bu ni‘metlerümüz zāyil ola eger ol Muḥammed zu‘mınca kıyāmet (16) daḥı kopyayı olursa girü ol vaḳt daḥı uçmaḳ bizümdür Ḥaḳ Te‘ālā buyurur kim **fe le nunebbi’ennellezīne** (17) **keferü bimā ‘amilü ve le nuzıḳannehum min ‘azābin ğalız** ya‘nı Ḥaḳ Te‘ālā and iḳer eydür kim benüm ‘izzüm ve beḳām (18) ḥaḳkıçün elbette gerekdür kim ol bize kāfir olanlara ol ḥabıs ‘amellerinüñ cezāların ādem ol ḳatı ‘azābları (19) anlara taḫtiram ki hiç bir sā‘at ol ‘azābdan taḫfif olmaya **ve en‘amnā ale’l-insāni a‘raza** (20) **ve ne‘ā bi cānibihi ve izā messeḥu’ş-şerru fe zū du‘ā’in ‘arız** ya‘nı bu kāfirler üzere biz in‘ām idüp ni‘metler (21) ve ‘āfiyetler versevüz ol bizden i‘rāz ider ímāndan ve ‘ibādetden yüz çevürür kendi kendiyeye başın (22) çeküp bize yalvarmaḳdan ve ímāna gelmekden irak olur ammā ḳaçankim bir belā ve bir zaḫmet ‘arız olsa göresin (23) uzun çok çok yalvarup du‘ālar ḳılır ki bu zaḫmeti bundan gider eger eydürseñ kim yukarı geḳen

[73a] (1) āyetde eyitdi ki ḳaçan şerr-i belā gelse ümídün keser yalvarmaz bu āyetde didi ki belā irişse çok çok (2) yalvarur bes iki āyet ma‘nisi nice tevfiḳ olına ki eydürürüz kim bu i‘tibāri şahsidür ya‘nı kişi var kim belā (3) irse ümídü keser kişi var kim ümídü kesmez yalvarur ve baña daḥı yarar kim Allāh’dan ğayrı ma‘būd ümídün (4) keser ki andan şifā gelmek muḥāldür döner Allāh’a yalvarur ümídü gerekkim mü‘min ‘āḳil olanuñ bu ma‘niden (5) hażz ala bu kāfirlerüñ ni‘metine maġrūr olup ma‘budına ‘ibādetin unutmaya saġlıcaġına yiyilmeye ki anuñ (6) şonuñda ḫastalığı var ve ol ḫastalığıda ölüm var ve elinde beñliğine ve mañşıbına aldanmaya ki anuñ (7) ma‘züllüḳ belki her hālinde ol pādişāha yalvarmaġı ve ‘ibādet kesmeye diler ki dükeli (8) murād yirine gele ve daḥı buyur ki **ḳul eraeytüm in kāne min ‘indillāhi sümme kefertüm bihi men ezallu mimmen hüve fi şıḳākın** (9) **ba‘id** ya‘nı yā Muḥammed eyit bu kāfirler kim ḥaber virüñ baña kim işbu Ḳur‘ān Allāh ḳatından indürildise ki (10) siz anı görüp bilüp inkār idesiz ol vaḳtki size ‘azāb gele ne disersiz ve ne cevāb virisersiz (11) yāḫud ol ‘azābdan ḳurtulmaġa ne çāre idesiz ve daḥı ne ola şundan ḳatı azġunkim ol Allāh’ıla bunuñ gibi (12) irak uzak muḥālifetler ḳılalar bir inşāfila nazar idüp ḫālın añlaya ve bundan şoñra buyurdi ki (13) **se nurihim āyātinā fi’l-āfāḳı ve fi enfüsihim ḫattā yetebeyyene lehüm ennehu’l-ḫaḳḳu evelem yekfi bi rabbike ennehü ‘alā külli şey’in şehíd** (14) bu āyetüñ sebab-i nüzüli buyıdı kim Ebū Cehl la‘ín gelüp resüle didi ki yā Muḥammed eger ḫaḳ resüleseñ (15) bize bir ‘alamet göster resül ‘a.m aya işāret ḳıldı ay gökde iki pāre oldı Ebū Cehl la‘ín didi ki (16) yā Ḳureyş kavmi be-dürüstü Muḥammed ayı iki pāre ḳıldı çevre eḫrāflara ādemler şaluñ eger cemí‘ eḫrāfda ayı eyle (17) gördilerse bilevüz ki ‘alāmetdür ve illā hemān bunda göründise bilüñ siḫirdür bes her vilāyete ādemler (18) şaldılar ḫaber bildiler ki cemí‘ vilāyetde ol zāhir olmuş ol la‘ín işidüp girü inkār ḳıldı didikim (19) bu

bir sihirdür kim dükeli eṭrāfa ulaşmışdır bes ol vaḳt bu āyet indi buyurdı ki biz bulara bizüm (20) āyetlerümüzü cemı́ eṭrāfda gösterürüz daḫı kendülere daḫı gösterürüz ki tā bulara zāhir ola bileler (21) sen ḫaḳ resūlisin ne ḫaber virürseñ külli ḫaḳdur ve bir niceler didiler kim eṭrāfda āyetlerümüzü gösterür (22) didi ki ma'nisi budur kim ya'nı biz birlüğümüze delālet kılan ve ḳudretümüze nişān olan nesneleri bulara (23) gösterürüz kim yirde gökde ve yirile gök arasında bu maşnu'atdur ki her birin bir nev'ile şun'a geyürdük

[73b] (1) biri birine beñzemez ve kendüler daḫı bizüm vaḫdāniyyetümüze delālet kılar nesnelere terkīb idüp yaratduḳ (2) eger başiretle nazar kılırlarsa añlarlar ki başdan ayaḡa içleri taşları bu 'acāyib a'zālarıla terkīb (3) olunmaḳ ol ḫāliḳ vāḫidüñ şun'idur yā Muḫammed senüñ rabbüñe ol yiter kim bulara vaḫdāniyyetinüñ (4) delıllerin gösterüp resūl gönderdi ḫaḳ bāṭılı bulara beyān idüp bildürdi ve daḫı senüñ rabbüñ ṭanuḳlığı (5) kifāyet ider ki bu Ḳur'ān Allāh'dandur ve anuñ kelāmıdır ol rabbüñ dükeli nesne üzerine ḫāzırdur (6) ṭanıḳdur bularuñ ne işledüklerin bilür ki bular ba'se inkār iderler **elā inneḫüm fı miryetin min liḳā'i** (7) **rabbihim elā inneḫü bi külli şey'in muḫıṭ** ya'nı āḡāh ol bil yā Muḫammed bular girü ḳopup ol Allāh ḫazretine su'āl (8) yirine cem' olmaḳlığına şekk gümān iderler aña inkārları var ammā bundan daḫı āḡāh oluñ ol rabbüñ (9) dükeli nesneyi 'ilmiyle ḳaplamışdır ki anuñ 'ilminden taşra nesne yokdur bularuñ itdükleri 'amellerinde (10) bular ve bulara idecek 'uḳūbetin daḫı bilür bes mü'min olan kişi gerekkim her yirde Allāh'ı ḫāzır göre (11) bir işe ve bir söze meşḡul olmaya kim anı göre ve işide yarın ḳıyāmet güninde anuñ 'uḳūbetine müstaḫaḳḳ olan (12)

7. Sūretü's-Şūrā Ḥamsüne ve Şelese Āyāt ve Hiye Mekkiyyeti

bi'smillāhi'r-raḫmāni'r-raḫım (13) ḫaḳ tebāreke ve te'ālā celle celāle buyurur kim **ḫā mim 'ayn sin ḳaf** egerçi bu daḫı müteşābihdür ammā İbni 'Abbās (14) eydür raḫıyallāhu 'anhümā böyle rivāyet olındı ki ḫayy ḫükmullāhdur mım mülkullāhdur 'ayn 'ulvüllāhdur (15) sin senā'ullāhdur ḳaf ḳudretullāhdur ya'nı ḫaḳ Te'ālā eydür kim benüm ḫükmüm ḫaḳ ve mülk ḫaḳkı ve (16) yüceligüm ḫaḳkı ve ḳudretüm ḫaḳ ben 'āzāb itmezsin şol ḳulumakim lā ilāhe illallāh Muḫammedün resūlullāh (17) didi 'amel-i şāliḫe meşḡul olup günāhlardan yıḡlındı ammā Ḳatāde eydür **ḫā mim 'ayn sin ḳaf** ḫaḳḳ (18) te'ālā anuñ adlarından bir addur ve bir niceler didiler kim Ḳur'ān adlarından bir addur ve bundan soñra (19) buyurdı ki **kezālike yūḫı ileyke ve ilallezıne min ḳablikellāhu'l-ḫakım** ya'nı yā Muḫammed Allāh Te'ālā saña (20) vaḫy eyledi **ḫā mim 'ayn sin ḳaf** birle nitekim senden ilerükilere vaḫy eyledi bu size delālet kılar kim buyurdı (21) **ḫā mim 'ayn sin ḳaf** ḫaḳ Te'ālā'nuñ ulu adlarındandır andan buyurdı ki **allāhu'l-'azızu'l-ḫakım** ya'nı Allāh (22) ḡālibdür intikām ider şol kimselere kim

resüllerine icâbet idüp mu'tî' olmaya hâkîmdür (23) hüküm ider saña indürmegile ve dağı buyurdu ki **lehü mâ fi's-semâvâti ve mâ fi'l-arzı ve hüve'l-'aliyyu'**

[74a] (1) **I-'azîm** ya'nî yir gök içinde yaradılmış ne varısa küllî anuñ mişli bir dağı yokdur bes bu âyetden 'aklı olan (2) añlar kim dükeli mülk anuñ kendü dağı anuñ kavli kuluñ hoş elinde neye mâlik olursa mevlâsınuñ olur gerekki >hâş mülkdür bir kimse şerîk degül ve ol yüce pâdişâhdur ki anuñ kudreti uludur anuñ< (3) kendü dağı elinde malı dağı efendü taşarrufında ola ol işle didügin işleye işleme didügin işlemeye illâ (4) eyle itmezse efendisinüñ 'ukûbetine vâkı' olur fehm olan kişi fikr iderse bu ma'niden dağı (5) çok kapular açılır eger sendağı anlardansañ fehm it ki añlayasın ve dağı te'âlâ buyurdu ki (6) **tekâdu's-semâvâtu yetefathtarne min fevkihinne ve'l-melâ'iketu yusebbihûne bi hamdi rabbihim ve yestagfirûne li men fi'l-arzı** (7) **elâ innallâhe hüve'l-gâfûru'r-raḥîm** ya'nî Hâk Te'âlâ kıyâmetüñ yakınlığından haber virüp buyurdu ki (8) yakın oldu ki Hâk Te'âlâ'nun 'azameti heybetinden gökler yarı olup pâre pâre ola bu tenbih itmekdür (9) kullara gâfil olup dünyâya mağrûr olmayalar ol günüçün yarağda olalar bunu bize bildürdüğü dağı anuñ (10) gâyet'inâyetindendür ve dağı buyurdu ki ferîştelere ol rabblerine tesbîh idüp hamd iderler dağı yir (11) yüzindekiler çün ki mü'minlerdür Allâh'dan mağfîret dilerler bilgil kim Allâh Te'âlâ günâhları yarlıgayıcıdur (12) kaçanki tevbe ideler bu söz dağı aña işâret kılar kim ol ferîştelere günâhdan aruyiken Hâk Te'âlâ'dan (13) kôrqup dâyim anuñ zıkrine meşğüllerdür hâl budur ki anlar tamuya girüp 'azâb olıcağ degüller iy (14) âdem oğlanları size ne oldu bunca muhâlefet ma'âşile Allâh zıkrin unutduñuz kıyâmet böyle (15) yakın geldüğün bilmişiken ve tevbesiz gidenler 'azâba müstaḥakğ olduğın işitmişken dağı gâfletden (16) eylemezsiz tevbe kıluñ kim Allâh Te'âlâ gâfûr u raḥîmdür dağı buyurdu ki **vellezînettehazû min dūnihi** (17) **evliyâllâhu ḥafîzun 'aleyhim ve mâ ente 'aleyhim bi vekîl** ya'nî şol kimseler kim Allâh'dan artuğ kimseyi (18) dost tutup aña tapdılar Hâk Te'âlâ anlarıñ itdüğü 'amellerini 'âlimdür ferîştelere yazdurup defter kılıp (19) şaklayıcıdur yarın bir bir anı hisâb kılıp cezâsın kılıcıdur yâ Muhammed sen bularuñ üzerine musallağ degilsin ki (20) elbette haberile îmâna getüresin hemân senden vâcib olan oldur ki bizüm haberümüz anlara degüresin (21) bâkî hisâbları bizüm üzerümüzdür ve dağı buyurdu ki **ve kezâlike evḥaynâ ileyke kur'ânen 'arabiyyen li tunzira** (22) **umme'l-kurâ ve men ḥavlehâ ve tunzira yevme'l-cem'i lâ raybe fihi ferîkun fi'l-cenneti ve ferîkun fi's-sa'îr** ya'nî yâ Muhammed (23) işbuncılayın senüñ üzerüñe Cebrâ'il indirdükki anlarıñ dili üzere Qur'ân okıya tâ ki işideler

[74b] (1) fehm ideler ve hem siz ol Qur'ân'ıla bu Mekke ehlin kôrqudasız anuñ çevresinde şehirleri yaluñuz kur'ânıla (2) degül belki ol cem' günki kıyâmet günüdür haber virüp anuñıla

dağı korğudasız ki anuñ gelmeginde şekk (3) gümān yoğdur Allāh'ıla mü'minler kıatında egerçi bu kāfirler kıılurlarsa ol bātıldur mu'teber degül bes Hāğ Te'ālā (4) ol güne cum'a günü anuñçün didi kim yirler ve gökler ehli evvel āhır külli anda cem' olısar andan şöıra (5) iki bölük olup bir bölügi mü'minler mu'tı'lerdür uçmağa gidiserler ve bir bölügi kāfirler 'āşilerdür (6) tamuya gidiserler cennete giden kıavm dürlü ni'metlerle tena'um kıılısarlar tamuya giden kıavm dürlü miñnetlerle (7) te'ellüm göriserler cennete girenler köşklerde tahtlarda pādişāh olısarlar tamuya girenler 'azāb derelerinde (8) feryād āh kıılısarlar cennete giren Burāklara binüp uçmağ bağçelerinde seyr idiserler tamuya girenler etlerin ilanlar (9) kıaplanlar ve itler didiserler cennete girenler dıđār meclisinde tırup ziyāde sa'ādet bulısar tamuya girenler (10) zebāniler yarın görmegile ziyāde miñnetler göriser 'aklı olan bu iki hāle nazār idüp şimdiden esbāb-ı (11) sa'ādete sa'y idüp kendüleri gerekkim necāta ulaşdura ve ol miñnetlerden kıurtara ve dağı buyurdı ki (12) **ve lev şā'allāhu le ce'alehum ümmeten vāhıdeten ve lākin yudhılu men yeşā'u fı rahmetihi vez-zālimüne mā lehum min veliyyin ve lā** (13) **naşır** ya'nı eger Hāğ Te'ālā dileseydi küllisin bir millet üzerine kıılaydı ki ol islāmdur lıkin ol (14) dın-i islāmıla ikrām ider dünyede kimse dilerse kıaçan ki ol islāma ehil ola aña lāyık ola ve āhıretde (15) dağı ol kerāmetile cennete kıoyup ebedı devlete irişdüre ammā anlar kim kendi nefşlerine zılm idüp kāfir (16) oldılar hāğkıa uymadılar anlara hıç bir kimesne bulunmaya ki Allāh'uñ 'azābın men' ide yardım idüp kıurtara (17) ve dağı buyurdı ki **emitteħazū min dūnihi evliyā'e fallāhu hüve'l-veliyyu ve hüve yuħyi'l-mevtā ve hüve** (18) **'alā külli şey'in kıadır** ya'nı yā Muħammed bular dost mı tıtdılar Allāh'dan artuğ kimseyi Allāh Te'ālā yigrekdür (19) dost tıtmağa ve hıżmet itmege ki bularuñ meşālihlerine ol velıdür bulara vaqtıla yağmurlar (20) yağdurur ve yirden ağaçdan ni'metler bitürür ve şayru olsalar şağlık virür yirlerüñ ve göklerüñ rabbi (21) ve hālikı oldur küfrile ölmüş gönülleri ma'rifetle dirildür ve öldüklerinden şöıra girü dirildüp (22) ebedı hayāt virür ehline rāħatla ve tamu ehline miñnetle ki ol neye dilerse kıudreti (23) yiter kıādirdür ve dağı buyurdı ki **ve māħteleftum fıhi min şey'in fe ħuķmuhu ilallāhi zālikumullāhu rabbı**

[75a] (1) **'aleyhi tevekkeltu ve ileyhi unıb** ya'nı eyit bulara kim şol nesnede ki siz bu dın emrinde ihtilāf idersiz (2) hāğkı bātıla ve bātılı hāğkıa nisbet idersiz anı bilmekligi Allāh'uñ kitābına ve Allāh'a tefvız kııluñ kim anuñ hāқиқatin (3) bilmek Allāh kıatındadır size bu nesnelere zıkr idüp beyan kıılan benüm rabbümdür ki küllı emrüm ben aña tefvız idüp (4) andan yaña ikbāl kııldum tā'atile bu āyetden dağı 'ākıller añlar kim dünyede ve dın bābında mücādele (5) kıılmağ kışiyi hāğāya iltermiş nitekim ol mücādele sebeble ehl-i dın mezħeblerin azıdup yetmiş üç (6) bölük oldılar ki anlaruñ küllisi tamulıkdur illā bir bölügi

uçmaqlıkdur ki anlar sünnet-i cemā' atdür bes mü'minler (7) gerekkim ol ehl-i sünnet mezhebi ki İmām-ı Ebū Hānife i'tikād kılduğudur aşhābıla tıutup elden kıomaya (8) ülünce anuñ üzerine sa'y ide dінде ihtilāf itmeği kıoya ve dağı buyurdı ki **fātıru's-semāvāti (9) ve'l-arzı ce'ale lekum min enfüsiküm ezvācen ve mine'l-en'āmi ezvācen yezra'ukum fihi leyse ke mislihi (10) şey'un ve hüve's-semi'u'l-başır** ya'nı eyit yā Muḥammed şol kim ben sizi aña da'vet iderem ol bu yirleruñ (11) gökleruñ ḥāliqidur ve dağı ol Allāh'dur kim sizüñ kendü nefsüñüzden irkek dişi yaradup birbirine cift (12) ider anuñla nesebüñüz çoğaldup ve kıabileñüz arturur kim dağı şıgıruñuzdan irkek dişi yaradup (13) anlaruñ neslin çoğaldup size anlardan menfa'at arturur ve sizi ol raḥim kıarañısı içinde yaradup dünyāya givürür (14) anuñ kıudreti bigi hiç bir nesnede aña bekdeş yokdur ki bularuñ ne söyledüklerin işidür ve ne işledüklerin (15) görür 'amellerine göre cezā kıılır anuñ nazırı yokdur zırā ol ḥāliqidur dükeli nesneyi bilicidür neye dilerse kıādirdür (16) ḥayy u kıayyümdur bu şıfatlar andan artuğdan ırağdur mevcüd degüldür ve tıapmağa yarar ma'büd degildür (17) tıapmağ ve 'ibādet kıılmağ ol ḥālika lāyıkıkdur ki her fi'li maḥmüddur ve bu küllı mevcüdatdan ol mağşüddur (18) ve anı kıoyup ayruğa tıapmağ anuñ raḥmetinden maḥrüm maḥrüddur ve bundan şoñra buyurdı ki (19) **lehu mekālıdu's-semāvāti ve'l-arzı yebsuḥu'r-rızka li men yeşā'u ve yağdiru innehu bi külli şey'in 'alim** ya'nı (20) yirleruñ göklerin ḥazıneleri anuñ kıudreti elindedür ki gökler yağmurlar yağdurur yirden ni'metler bitürür kim (21) dilerse rızkın bol kıılır zırā bular ki anuñ şalāḥı andadur ol cemı' nesneleri bilür pādişāh kime bol (22) kıılmağ gerek bilür kime kııt itmek gerek bilür ḥakımdür her şayruya şıfā olıcağ içürür ve dağı buyurdı (23) **şera'a lekum mine'd-dıni mā vaşşā bihi nūḥan vellezi evḥaynā ileyke ve mā vaşşaynā bihi ibrahıme ve müsā**

[75b] (1) **ve isā en ekımu'd-dıne ve lā teteferraḳu fihi** ya'nı yā Muḥammed Ḥağ Te'ālā size dınlerden bir dın ihtiyār idüp (2) anı size beyān eyledi ki ol dın islāmdur size anuñla ikrām kııldı ol dındür olkim Nūḥ'a (3) dağı anuñla vaşıyyet kııldı ol kıavmini aña da'vet kııla kendi dağı dın üzere kıāyim dura ve dağı (4) ol dındür saña vaḥy eyledük ḥalk andan yaña da'vet kıılasın ve dağı İbrāḥim'e ve Mūsā'ya ve 'İsā'ya vaşıyyet (5) itdükkim ol dın üzerine muḥkem tıuruñ tevḥid yolından çıkmañ ol tevḥid üzere ihtilāf kıılup (6) perākende olmañ ve anuñ 'ibādetinde iḥlāş üzere oluñ ve dağı buyurdı ki **kebure ale'l- müşrikine mā (7) ted'uhum ileyhi allāhu yectebı ileyhi men yeşā'u ve yehdı ileyhi men yunıb** ya'nı ki ulu geldi müşrikler üzerine (8) şol tevḥid-i iḥlāş kim sen anları aña da'vet idersin islām üzere cem' oluñ ehl-i kıtāb (9) gibi dınüñüzi ihtilāfıla perākende kıılmañ dirsın ol anlara kıatı zaḥmet gelür ammā Allāh Te'ālā (10) dilerse ol dıne kim lāyıkısa ol dınıçün anı ihtiyār ider ol dından yaña

kime hidāyet virüp (11) irşād ider şol kimseye kim dıne rağbet var Hıağ ‘ilminde anuñ dönmeği mağdurdur ve dağı buyurdu ki (12) **ve mā teferrağū illā min ba‘di mā cā’ehumu’l-‘ilmu bağyen beynehüm velev lā kelimetun sebeğat min rabbike ilā ecelin müsemmen** (13) **le ĸuziye beynehüm ve innellezıne ürişül kitābe min ba‘dihim le fı şekkin minhü murıb** ya‘nı bu Mekke müşrikleri (14) perākende olup dınlerin tağıtmadılar ve dağı bu ehl-i kiğab dınlerin perākende ĸılmadılar illā Muğammed bunlara (15) zāhir ĸüccetlerle geldükdən şoñra ve bu ehl-i kitābuñ kitablarında Muğammed’uñ geleceği beyān olduğdan (16) şoñra bular Muğammed’uñ na‘tını şıfatını oğuyup ĸağığat bilürlerdi ki Muğammed ĸağ resüldür dükeli (17) peyğamberüñ ĸatmidür şol kendi oğlanuğlarını nicesi bilmekte şekkleri yoğısa Muğammed’i bilmekte dağı eyleydi (18) líkin ĸasedden inkār itdiler hevālarına uydılar ĸaberde gelmişdür ki her nesnenüñ āfeti hevādur (19) zırā ĸayret cāğhiliyyetdür kim atalarumuz ‘ādetidür ki itmezüz dirler nitekim şimdi müsülmānlar dağı (20) sünnet terk idüp bunca bid‘atlar ĸaram işleri işlerler ĸüccetleri ol kāfirler ĸüccetdür ki dirler (21) ilerüden ĸānündür ‘ādetdür ulu geldi işlerüz dirler buña nağar ĸılmazlar ki bu iş Tañrı ĸatında (22) peyğāber ĸatında ĸoşnüdü işmidür yoğsa degilmidür ya bu iş şālihlerden velilerden mi ‘ādet ĸaldı (23) aşlın bilmedin ĸuru ĸüccetle bunca fesādları ve zülümleri işlerler ‘ağıbet kendüleri Allāh’uñ ‘azābına

[76a] (1) ve ‘iğābına uğradurlar bundan ötürü didi Hıağ Te‘ālā bu āyetde kim eğer ol ‘ilm-i ezelde bu ümmete (2) ‘azābların ĸıyāmete değin te’ğır itmek tağdır olunduğı olmasa şimdi bulara helāğlık ĸükmi olınup işleri (3) tamām olınurdu illā ol tağdırdür ki vağtına giderür ve dağı şol kimseler kim anlara Tevrıt İncil (4) virildi ilerü geğen peyğāberden şoñra olar dağı bu ĸur‘ān’a zāhir şekk idüp ĸümān içindedür ol (5) hevā-yı nefse uyup bes ĸağ te‘ālā buyurdu ki **fe li zālike fed‘u vesteğim kemā umirte ve lā tettebi‘** (6) **ehvā’ehum ve ĸul āmentu bi mā enzelallāhu min kitābin ve umirtu li a‘dile beyneküm allāhu rabbuna ve rabbüküm lenā a‘mālunā** (7) **ve lekum a‘mālukum lā ĸüccete beynenā ve beyneküm allāhu yecme‘u beynenā ve ileyhi’l-maşır** ya‘nı yā Muğammed sen buları ol ĸur‘ān’a (8) tevğıde da‘vet eyle ĸığır saña buyrılan iş üzerine ĸāyım olup muğkem ĸur bularuñ hevālarına (9) ve ārzularına uymağıl ya‘nı ol kāfirler resüli kendi ataları dedeleri dınine yilterlerdi Hıağ Te‘ālā (10) dağı resüline bu āyetle ĸüccet gönderdi didi ki eyit yā Muğammed ben ímān geğürüp gerğekledüm baña (11) inen kitāba dağı ve bundan ilerü resüllere inen kitāblara ben aña emr olındum ki sizüñ arañuzda (12) ol kelıme-yi tevğıd idüp sizi aña da‘vet ĸılanki eydesiz lā ilāhe illallāh Muğammedün resülullāh eğer (13) uyarsañuz sa‘ādet sizüñ eğer uymazsañuz bilüñ kim ol Allāh dağı bizüm rabbümüzdür sizüñ dağı (14) rabbüñüzdür sizüñ dınüñüz size bizüm

dínümüz bize sizünle bizüm aramızda hüccet hâcet degül Allāh sizünle bizi (15) kıyāmetde bir yire cem' eyleye ol vaqt ma'lūm ola bilesiz kim haq kanqidur ve bātil kankı küllümüzün (16) dönüp varacağı yiri Allāh'dan yañadur ve dağı buyurdi ki **vellezine yuhāccüne fillāhi min ba'di** (17) **māstucibe lehu hüccetuhum dāhizatun 'inde rabbihim ve 'aleyhim gāzabun ve lehum 'azābun şedīd** ya'nı bir nice (18) kişi islāma geldükden soñra tama' kıldı ki girü ol evvelki cāhiliyyete döne Haq Te'ālā bu āyeti gönderdi (19) ve bir niceler dirler bu āyet geldügi sebebi buyıdı ki yahūdile naşārā gelüp dın üzere resülile (20) hüccet kıldı bular didiler kim bizüm kiṭābumuz sizün kitābdan öñ geldi ve bizüm peygāamberlerümüz sizün (21) peygāamberünüzden öñ geldi bizüm dínümüz sizün dínünüzden hayırludur Haq Te'ālā anlara cevāb (22) bu āyeti viridi buyurdi ki şunlar kim Haq Te'ālā díninde hüccetler kılurlar haq islāma (23) girdükden soñra anlarıñ huşümetleri bātildur hüccetleri maqbūl degildür anlarıñ üzerine Haq Te'ālā'nuñ

[76b] (1) gāzabı var andan ötürü kim haqqa uymayup kendi 'ağıllarıyla mükābere ve mücādele kılurlar dağı āhiretde anlara (2) qatı 'azāblar vardur ol bātil huşümetlerinden ötürü dağı buyurdi ki **allāhullezi enzele'l-kitābe** (3) **bi'l-haqqı ve'l-mizāne ve mā yudrike le'alle's-sā'ate karīb** ya'nı sizi vücūda getüren Allāh'dur ki size kitāb (4) indürdi haqqı beyān kıлмаğıçün dağı mizān indürdi ki ya'nı ortañuzda 'adl kodı ve buyurdi ki 'aqlıla (5) inşāf idesiz Haq buyurduğı aḥkāmlara ve ḥudūdlara muṭi' münkād olısar bu hüccetleri terk idüp āhirete (6) inkār itmeyesiz ne nesne bildürdi saña yā Muḥammed bu kıyāmet aḥvālini ola ki ol kıyāmet qopmaqlık günü (7) yaqın ola niçün bu kāfirler münāzi'a kılup inkār iderler kendilere zulm iderler kelime-yi tevḥid yolına (8) girmezler ve dağı buyurdi ki **yesta'cilu bihāllezine lā yu'minüne bihā vellezine āmenū muşfiküne minhā** (9) ve **ya'lemüne ennehā'l-haqqı elā innellezine yumārüne fi's-sā'ati le fi zālālin ba'id** ya'nı ol kāfirler gelüp (10) dirlerdi ki ol va'de kılduğunuz gün ne vaqt olısar ḥaber virün gerçekseñüz Haq Te'ālā eydür (11) şunlar kim ol kıyāmet {ol kıyāmet} günine inkār iderler aña imānları yoqdur bilmezler ki ol (12) günün şiddeti nicedür istihzā idüp ta'cıl iderler ne vaqt olur diyü taleb iderler ammā anlar kim aña (13) i'tikādı var ol günün gelmeginden qorqarlar bilürler ki ol kıyāmet gelmegi haqdur ol şevāb 'iḳāb (14) günidür ve terāzuyıla ḥisāb günidür aḥvālleri qatıdur **ḳāēi rabbū'l-ālemındür muḥzırları zebānılerdür** (15) zindānı cehennemdür anda girenlerün yedükleri zaḳqumdur içdükleri ḥamımdür geydükleri qatrından (16) ṭonlardur işleri yoldaşları yılan 'aḳrebdür örtüleri oddur döşekleri od anı haq bilenler andan (17) qorqup anuñçün ölmedin yarağ eylerler ki andan ḥalāş bulalar anlarıñ ol güne gümānları var anuñçün (18) cidāl huşümet kılurlar anlar ulu ḍalālete düşüp haqdan ırāq olmışlardur tız olabileler ki

(19) neye vaki' olırsalar eger anlardan birinüñ dünyâ tolu altun olsa kendiyi kırtarmağıçün anı verse (20) yarın kıyâmet güninde ol andan kabül olınacak degül ammâ şimdi bir kelimeyle kırtılır veli anuñ kıadrini (21) bilmez ve bundan şöñra Hâk Te'âlâ kendi luftını beyân kıılup buyurdı ki **allâhu laţifun bi ibâdihi yerzuķu men** (22) **yeşâ'u ve hüve'l-ķaviyyu'l-aziz** ya'nı Hâk Te'âlâ laţıfdür kıullarına kime dilerse rızķ virür (23) kâfir olsun mü'min olsun 'aşı olsun muţı' olsun dünyede açlıķıla helâk kıılmaz anları helâk kıılmağa

[77a] (1) kıavı ve ğâlibken ve daķı bilgil kim Allâh'ın luftınıñ kıullarıyla nihâyeti yok deñizler mürekkeb ve ağaçlar kıalem (2) ve yir gök ehli yazıcılar olsa anuñ luftınıñ biñde birin yazup dükedimeyelerdi ve anuñ luftından birisi oldur kim (3) her kıula rızķını ülince bir uğurdan virmedi kendi ğazinesinde gizledi kıarşı gerek olduğı kıadar (4) virdi bunu böyle kıılduğında luţuflar ve ğikmetler var zırâ eger her kışıye ülince taķdır olınur (5) rızķını külli virse şığırcuķ yir bulmazdı eger şığırcuķ yir daķı bulsa vaķt olaydı ki kimi çürileydi (6) ve kimi yitileydi helâk olaydı yaķūd uğrı ve ğarâmı eli ireyidi yaķūd bir kendüden kıuvvetlüce (7) ğâlib olup zulmile elinden alaydı kendi rızķsız kıalup helâk olaydı ve bir daķı bu kim ne vaķt (8) ölecegi ma'lüm olaydı gice gündüz loķmayı az yiyüp öleydi ki elbetde bu rızķı dükenicek ben ölürem (9) diyü ve daķı 'ömürleri şöyle mu'aţtal geceydi ki hiç bir maşlahat el şunmayalardı dünye ğarâb olup (10) ma'mür olmayadı bes 'aklı olanlar gerekkim Hâk Te'âlâ'nuñ bu luţufların fikr idüp dâyim anuñ zıkrine (11) ve şükrine meşğül olalar kim ol laţif dünyede luţf işledüğinleyin âğiretde daķı luţf birle ğisâbdan (12) 'ikâbdan kıurtarup necâtı ebedi ruzı kııla ve bundan şöñra dünyânuñ ve dünyâ taleb idenlerüñ ğissetin ve âğirete (13) tâlib olanlaruñ faziletin beyân kıılup buyurdı ki **men kâne yurıdu ğarse'l-âğireti nezd lehü fi ğarsıhi** (14) ve **men kâne yurıdu ğarse'd-dunyâ nu'tihi minhâ ve mâ lehu fi'l-âğireti min naşib** ya'nı her kimüñ kim tã'atinden (15) ve 'amelinden murâd âğiret sa'âdet olsa dünyede âğiretde daķı murâdların yirine getürüp ziyâde dereceler (16) ğaşıl kıılı virür ammâ şol kimsenüñ 'amelinden ve sa'yından murâd dünyâ sa'âdet olsa biz aña ol dünyâda (17) şol kıadar ki diler virürüz ammâ âğiretde naşib kıılmaz zırâ 'ameli Tañrı çün olmadı şol 'amelüñ Tañrı çün (18) olmaya ol hebâ-yı menşürdür âğiretde anuñ şevâbı bundan ötürü didi ol resül-i kevneyn **men** (19) **kâniyyetühü'l-âğiretü cema'allahu semlehü** ya'nı her kimüñ 'amelinden niyeti âğiret olsa Hâk Te'âlâ anuñ (20) tağılmış işlerin cem' ider ve baylığı anuñ ğöñlinüñ içinde ider dünyâyı aña Hâk Te'âlâ diler dilemez getürür (21) umduğı yirden rızķlandırur ve ammâ her kimüñ kim niyeti dünyâ olsa Hâk Te'âlâ anuñ işlerin perâkende (22) kıılır ve dervişliği iki ğözinüñ öñinde dike kıor nekıadar ceħd idüp dürişürse gelmez aña

illā şolki taqdır (23) olundı ol gelür bes ‘aklı olan gerekkim dāyim murādı āhıret ola sa’y ve cehd anuñçün ola devleti

[77b] (1) bākıdür dilersenı iki cihānda murādın bula ammā şol kimsekim āhıreti koyup dünye murādına t̄alib ola (2) dünyeden dağı mağrüm ki ‘ākıbet elinden alur āhıret hođ evvelden fevt olup gidüp t̄urur ikisinden (3) belā ziyānkārdur ne‘üzübillāhi minhü ve dağı Hāğ Te‘ālā buyurdı ki **em lehum şürekā’u şera’ü lehum mine’d-dıni mā lem ye’zen bihi (4) llāhu velev lā kelimetu’l-faşlı le kuẓıye beynehüm ve inne’z-zālimıne lehum ‘azābun elım** ya’nı yā Muhammed bularuñ (5) bundan artuğ dağı ma‘būdları mı vardur ki bu kere bir dürlü dağı dın-i t̄arıkın beyān idevüzdi şol (6) nesnedenki Hāğ Te‘ālā anı buyurmadı ve anı hağdur diyüp kitāb indürdi eger ol ‘ilm-i ezelde (7) {ezelde} taqdırümüz olmasa kim bu ümmetüñ ‘azābları āhırete te’hır olundı bulara ta‘cıl ‘uğübet (8) dünyāda olmaz zırā bulara ilerüki ümmetler gibi dünyede ‘azāb olsa hep helāk ideydük ki be-dürüstı (9) zālimlere bizüm katumuzda incidici ‘azāblar var ki anuñ nihāyeti yoğ ve dağı buyurdı ki **terā’z-zālimıne (10) müşfikıne mimmā kesebū ve hüve vākı’un bihim** ya’nı yā Muhammed göresin kıyāmet güninde ol zāimleri ki (11) nefslerine zılm idüp bize ve kitābumuza inkār kıldılar ol haбіs bātıl ‘amellere ‘ömürlerin çürütdiler (12) gāyet kōrkücü göresin şol nesnelerden ötürü ki işlediler hāl budur ki kōrkutduđları nesneye (13) vākı’ olup t̄ururlar haaberleri yoğ ve dağı buyurdı ki **vellezıne āmenū ve ‘amilū’ş-şālihāti fi (14) ravzāti’l-cennāti lehum mā yeşā’üne ‘inde rabbihim zālike hüvel faẓlu’l-kebır** ya’nı anlar kim (15) bize ve bizüm kitābumuza imān getürüp gerçeklediler ve buyurduğumuz farzları vağtlarıyla edā kılup ve resülümüzüñ (16) sünnetlerini yirine getürdiler anlaruñ mağāmları uçmağ bostānları içindedür yüce kōşkler üzerinde (17) ve altundan gümüşden tağtlar üzerindenki ārzü idüp göñülden geçmedügi nesnelere anlara hep hāzırdur (18) elemsüz başıla ve zevālsız devletile ma‘zılsız beglügile dağı Allāh’uñ ebedı hoşnüduğıyla şoñında (19) ‘ıkāb yoğ bu küllisi Hāğ Te‘ālā’dan kıllarına key ulu faẓıldur ki kıılır hiç bir kimse bu devlete (20) ‘amelile müstağakğ olmaz ve dağı buyurdı ki **zālikellezı yubeşşirullāhu ‘ibādehullezıne amenū ve ‘amilū’ (21) ş-şālihāti kul lâ es’elüküm ‘aleyhi ecran illā’l-meveddete fi’l-kurbā ve men yakterif haseneten nezid lehü fihā (22) husnen innallāhe ğafūrun şekūr** ya’nı şol şevāblar kim Hāğ Te‘ālā anı kıllarına muştular dünyede kendi kelāmıla (23) ol kıllardur kim görklü i’tikād birle imān getürüp şālih ‘amellere meşğül oldılar dāyim cehdleri

[78a] (1) Hāğ Te‘ālā rızāsın kesb itmek oldı eyit yā Muhammed bu Mekke ehline kim şol nesnekim ben anı getürüp (2) size beyān eyledüm anuñçün sizden ecr ü hağ t̄aleb kılmazın illā şunu isterin ki benüm qarābetüme dostlık (3) kılup anları incitmeyesiz ve dağı şol

‘amelleri sevesiz kim bizi Allāh’a yakın kılar zırā her kimsekim eyü ‘amellerde (4) görklü hayrlar kesb itse ben ol ḥasesesinden ötürü dünyede tefvîz arturup āḥiretde ševābların ve (5) derecātların ziyāde kılıruz ki Ḥaḳ Te‘ālā günāhlarında tevbe kılanlara gāfurdur ve ni‘metlerinüñ şükürin (6) yerine getürene şükürin ḳabül ider az ‘ameline çok ševāblar virür bes ‘ākıl olanlar gerekkim ölmezden (7) öñ dilinde istiğfārı çoğalda ve gönlinde peşmānlığın¹¹¹ artura ihlāşıla ‘amel-i šālīḥe meşğül ola kim (8) maḥall-i ḳabüle vāḳi‘ olup iki ciḥān devletin müyesser kıla ve daḥı buyurdı ki **em yeḳülünefterā ‘alallāhi (9) keziben fe in yešā’illāhu yaḥtim ‘alā ḳalbike ve yemḥullāhu’l-bāṭıla ve yaḥıḳḳu’l-ḥakka bi kelimātihi inneḥü ‘alımun bi zātı’ (10) ş-şudūr** ya‘nı bular eydürler kim ol Muḥammed bu sözleri kendi nefsinden düzer söyler Allāh buyurduğı (11) nesnelere degıldür yalandur dirler Ḥaḳ Te‘ālā eydür yā Muḥammed eger Ḥaḳ Te‘ālā dilese senüñ gönlini şöyle şaklaya kim (12) hiç bularuñ sözlerinden senüñ gönlüñ bir zerre şübhe ve meşakḳat yol bilmeye ve cemı‘ bāṭılları helāk (13) idüp maḥv eyleye ve dın-i islām ki ḥaḳdur anı zuhūra getürüp āşikāre kıla kendi kelāmıyla kim Ḳur‘ān’dur (14) daḥı nuşretile ki ol ‘ālimdür Muḥammed gönlindeki ḳorḳuyu daḥı bilür ve kāfir gönlinde yalanladuḳların (15) daḥı bilür her birinüñ niyetine göre cezāsın kılar ve daḥı buyurdı ki **ve hüvellezı yaḳbelu’t-tevbete (16) ‘an ‘ibādihi ve ya‘fū ‘ani’s-seyyi‘āti ve ya‘lemu mā tef‘alün** ol Allāh’dur ol kim ḳullarından (17) ihlāşıla ve gönülden nedāmetle olunan tevbelerin ḳabül idüp işledüklere günāhlarını ‘afv idüp bağışlar (18) ve bularuñ ne işledüklerin hep bilür ḥayrına ḥayr ve şerrine şerr cezālar kılar bes bilgil kim tevbe (19) iki kışımdur >tevedür ki ol kāfir küfrinden dönüp imāna gele ve bir kısmı daḥı şirkden< biri şirkden ḡayrı günāhlardan dönüp tevbe kıla bu daḥı girü iki kışımdur bir günāh oldur kim (20) kendiyile Allāh arasında ola bir günāh oldur kim ḳulıla arasında ammā olki ḳulıla Tañrı arasında (21) olan namāz kılmamaḳ ve zekat virmemek ve ḥacca güci yitüp varmamaḳ ve ramazānı ḳaşdıla yemek daḥı buña (22) beñzer nesnelere ki var bularuñ tevbesi anları girü ödemekdür hemān istiğfārıla degül eger süci içmek (23) ve zınā kılamak ve va‘deye muḥālifet itmek daḥı bulara beñzer ne ki var bular ihlāşıla tevbe kılsa

[78b] (1) ‘afv olunur ammā ol günāhki anda bir ḳul ḥaḳḳı müte‘allıḳ ola ol ḥelālḳı dilemeyince ḳabül olunmaz (2) ḡaybet gibi ve yalan bühtān gibi yaḥūd kimsenüñ ‘ırzın yıḳmaḳ ve sögmek gibi yaḥūd gücile ya uğurlıḳıla (3) mālın yimek gibi bularuñ küllisinde ḥelālḳı dilemeyince tevbe ḳabül olunmaz bāḳisin bundan kıyās (4) eyleye Muḥammed bin Muṭṭarīf’den rivāyetdür eydür ba‘zı ketb-i menzilde gördüm ki Ḥaḳ Te‘ālā eydür vay ne ‘acebdedür (5) bu ādem oḳlanı ki bir günāh işler bilür ki bundan artuḳ günāh yarlıḡar kimse

¹¹¹ [peşmānlığın]

yoğdur döner ol (6) günāhından istiğfār ider ben anı günāhından yarlığarın ne ol günāhın terk ider ne rahmetümden (7) ümizın keser karşı işledükçe tevbe ider yā feriştelere ben sizi tanuğ tutdum ki ol kulum yarlığadum (8) imdi bu karşı işledükçe tevbe ider didi ki bu degül kim ol tevbe dilile ola gönülden ihlāşıla (9) olmaya ol hū aşla kabül degül belki anuñ gibi tevbe ol işledügi günāhdan dağı ulu günahdur (10) aña dağı tevbe gerek murād ol tevbeden ki didi oldur ki ihlāşıla tevbe kıla niyet oldur ki (11) ayrık şımaya girü ol günāha dönmeye ammā hevā-yı nefis ve şeytān gālib gelüp girü döndüre oldağı (12) peşmān yiyüp girü şıdķıla tevbe eyleye key fehm eyle şeytān seni gurūra bırakmasun ve dağı (13) Hağ Te'ālā buyurdu ki **ve yestecībülleżine āmenū ve 'amilū's- şālihāti ve yezidühüm min fazlıhi** (14) **ve'l-kāfirüne lehüm 'azābun şedid** ya'nı Hağ Te'ālā du'ālarını kabül idüp ne dilekleri varsa virür (15) şol kimselere kim Allāh i'tikādlarını görklü idüp şālih 'ameller işlediler ve dağı anlarıñ dilekleri (16) üzerine fazlıla ziyāde kıılır şevābların ve uçmağda derecelerin arturur ammā anlar kim kāfirlerdür (17) anlarıñ āhiretde kıatı 'azāblardur ancak ki hiç bir sā'at anlardan taħfif olunmaz ve dağı (18) buyurdu ki **ve lev beseğallāhu'r-rızka li ibādihi le begav fi'l-arzi ve lākin yunezzilu bi kaderin mā yeşā'u** (19) **innehu bi 'ibādihi ħabırun başır** ya'nı egerçi Hağ Te'ālā bu kıullarıñ küllisine bu māl rızķ bol kıılı virse (20) işlemeden ni'metler ħāzır idi verse küllı hep tğ olup Allāh 'ası olurlardı lıkin her birine şol şālāğ olduğı (21) kadar bol idi virür İmām-ı Ebū'l-Leyş Süfyān Şevrı İbrāhım'den bu āyet ma'nisinde eyle rivāyet kııldı kim (22) eger Allāh Te'ālā hiç bir ħayra kesb itmedin kıullara rızķ virseydi mecmū' fāriğ olup yir yüzinde fesād (23) kıılalardı hiç bir ħayra kimsene el şunmayalardı lıkin bularuñ her birin bir dürlü kesb meşğül kııldı

[79a] (1) anuñla eglenüp fesād işden yığlınalar ammā bu kesbde dağı i'tikād kıılmağda ħalkuñ üç mertebesi var ikisi (2) bātıll biri ħağ evvel biri budur kim kesbümdendür diyü i'tikād ide Tañrı'yı unıda bu küfürdür zırā rızķı (3) kendi fi'linden görmiş olur bir dağı budur kim rızķum Tañrı'dandur hem kesbümdendür diye bu şirkdür (4) böyle i'tikād iden müşrik olur zırā kendi fi'linden Allāh'a şerik kıılmış olur rızķ ħāşıl itmekte bu iki (5) i'tikād dağı bātıldur ammā olki ħağ i'tikāddur kim eyde rezzāğdur kādirdür ki ben işlemeden (6) dağı rızķ vire (7) lıkin her nesneye bir sebep kıomışdur bu benüm dürişdüğüm dağı bir sebebdür rızķ viren Allāh'dur böyle i'tikād (8) iden ħāliş mü'mindür bes Hağ Te'ālā bu kıullarıñ ħālin görücidür bilicidür ya'nı Hağ Te'ālā eyüi dağı yavuzı (9) dağı bilür ħağ i'tikādda olanı dağı bilür her birüñ fi'line göre cezāsın kıılıp ve dağı buyurdu ki **ve hüve** (10) **ilezi yunezzilu'l-ğayse min ba'di mā kıaneğü ve yenşuru rahmetehü ve hüvel veliyyu'l-ħamid** ya'nı size rızķ viren (11) Allāh'dur ki ol rızķ-ı esbābların yirli yirince düzmişdür ki anlardan biri temmüzdur ki

yağmurı gökden yire (12) yağdurur envā' ni'metleri yirden ağaçdan size bitürür ki anı yiyüp şükrini yirine getüresiz kaçan ol şükrinde kâşır (13) olup ol ni'metlerüñ kıdrini bilmeseñüz ol yağmur ki esbābındandır anı habs idüp tonar yire indürmez ol (14) ni'metlerin az bitürür tā ki anuñ kıdrin bilüp andan yaña yüz tıutup aña tazarru'la yalvarılır tā aña degin kim (15) ümıdleri kesildüğinden soñra ol yağmur bulara meded ırgürür ol rahmet yağmurın bularun üzerine (16) şaşar ki ol yağmura veliyy ü hākım oldur karşı vaktıdan vaktı gerek olduqça indürür aña lāyıkıdır ki (17) ol 'atālarından ötürü hamd ü şenālar kılına fazlı birle ihsān boldur kıllarına 'āmmıdurur ve dağı (18) buyardı ki **ve min āyātihi halku's-semāvāti ve'l-'arzi ve mā beşşe fihimā min dābbetin ve hüve 'alā cem'ihim izā** (19) **yeşā'u kıdır** Hāk Te'ālā'nun vahdāniyyeti ve kemāl-i kıdreti nişānlarınun birisi bu gökler ve yirler yaradılmaqıdır dağı (20) bu ikinün içinde yaradılan maħlūqıdır ki anı yaratmağı ādem oğlanı kıdreti yiter ayruğun bes ol Allāhki (21) bu 'azamete ve bu kıdretile buları yaratdı girü kıdirdür ki buları fenāya vire ve fenā kılduğıdan soñra (22) girü vücūda getürüp cem' itmege dağı kıdır ki 'aczi yok bes bu kāfirler bu kıdrete nazār kılmazlar mıkim bu ba'se (23) inkār ider ki haşır neşr yokıdır ve bundan soñra bunı bildürdü ki kışıye her ne gelürse kendü fi'linden [79b] (1) gelür tā ki anı bilüp inşāf ideler şeytān gibi şer eyleyüp Allāh'dandır dimeyeler hayr ehlerinden olmayalar kendü (2) ihtiyārlarından bilüp istiğfāra meşğül olalar nitekim Hāk Te'ālā buyardı **ve mā eşābeküm min muşibetin** (3) **fe bi mā kesebet eydiküm ve ya'fū 'an keşirin ve mā entüm bi mu'cizine fi'l-'arzi ve mā leküm min düni** (4) **llāhi min veliyyin ve lā naşır** ya'nı ne muşibet kim sizün nefsunüze ve māluñuza irişür ol şirk yavuz 'amellerünüz (5) ve ma'şiyet işledüğünüzden irişür ki dünyede anuñ 'ukūbetidür ammā anuñ çoğın Hāk Te'ālā 'afv ider (6) fazlı birle 'ukūbet itmez emirü'l-mü'minün 'alā keremallāh vechü didi ki yā kıvım resül üzerine (7) inen āyetlerün ki ümıd tutacak āyet kınkıdır size haber vireyin mi dirlerdi ki belı haber vire emirü'l-mü'minün (8) bu āyeti okırdı anlarun üzerine dağı dirdiki küllı ma'şiyetler ki ādem oğlanı irişür hep kendi gibidür ki (9) günāhından irer ammā Hāk Te'ālā'nun 'afv itmekligi çokıdır şol nesnedenki Hāk Te'ālā 'afv idüp dünyede (10) 'ukūbet kılmadı ol Allāh girü cömerd ekremdür andanki ol 'afv itduğıdan ki āhirete girü 'ukūbet (11) kıla Daħħāk'dan rivāyetdür ki buyardı hiç bir kimseye olmaya kim Kıur'an'ı eger ne andan girü unıda illā ol dağı (12) günāh şerrindendir ol dağı bu söz üzere bu āyeti okıdı bes ne muşibet ola kim ol Kıur'an'ı unutmakıdan (13) ulu muşibet ola kaçan Hāk Te'ālā dilese kim size ol günāhıçün cezā ve 'ukūbet kılasız aña kıdır degülsiz (14) ki anuñ 'azābın sizden men' idesiz elbette ol size cezāsız ider ya'nı Allāh'dan gayrı sizün bir veliñüz (15) yokıdır kim Allāh 'azābından sizi şaklayup anı men' ide illā meger Allāh rahm

eyleye ve dağı buyurđı ki (16) ve **min āyātihi'l-cevāri fi'l-bağri kel a'lām in yeşe' yuskini'r-rıĥa fe yazlelne ravākide 'alā zāhrihi inne fi zālike** (17) **le āyātin li külli şabbārin şekūr** ya'nı Ĥaĥ Te'ālā'nuñ vaĥdāniyyeti ve ĥudreti nişānlarınuñ birisi budur ki (18) kimseleri tađ gibi Őu üzere seyr itdürür mehl-i müddet içinde bir iĥlımden bir iĥlıme irgürür eger dilerse (19) ol gemiyi süren yeli sākin ĥıla ol gemiyi Őu üzerinde tolanup ĥura zamānlarla ki depretmege mecāli olmaya (20) kimsenüñ elinden gelmeye ki ol yeli getirüp ol gemiyi yürüde yaĥūđ yelsiz ol gemiyi bir adım ileri ilte (21) bu nesnelere içinde dağı nişānlar var Ĥaĥ Te'ālā'nuñ birliğine Őol kimseler kim anuñ ĥā'atine şabr idüp (22) ni'metlerine şükr idicilerdür murād bundan mü'mindür zırā ĥā'atine şabr itmez ve ni'mete şükr itmez illā Őol (23) kimse kim anuñ Allāĥ'a imānı vardır bes 'aĥlı olanlar gerekkim bu 'acāyib maşnū'ātlardan 'ibret

[80a] (1) alup ol şāni'un kemāl-i ĥudreti añlaya bile ki 'ibret olunmağa ol lāyıĥdur dāyim anuñ 'izzetinde (2) olup şabr eyleye ve dağı buyurđı ki **ev yūbıĥhunne bimā kesebū ve ya'fū 'an keşirin ve ya'lemellezine yucādilüne** (3) **fi āyātinā mā lehüm min maĥış** ya'nı eger dilese Ĥaĥ Te'ālā ol gemileri helāk ĥıla ol günāhları Őerden (4) ki kesb idüp ĥazandılar büte ĥapdılar Őirket getürdiler Allāĥ ĥaşşında lāyıĥ olmayanları söylediler (5) ammā girü luĥf birle anlarıñ çoğından 'afv ider anlarıñ fi'line göre ĥılmaz kendi fazlına keremine (6) lāyıĥ işler ve dağı Ĥaĥ Te'ālā 'ālimdür bilür ki anuñ kitābına tekzīb idüp mücādele ĥılan kimlerdür (7) ĥaçan dilese Ĥaĥ Te'ālā ki anları ĥor zelil ĥıla ĥıĥ bir kimse yoĥdur ol ĥaĥāretten anları saĥlayup (8) 'aziz ĥıla bes ol 'aziz ĥıldıđın kimse 'aziz ĥılmaz mu'izz ü muzill oldur ki ne dilerse işler ĥudreti (9) kāmildür mā'ni'i yoĥdur ve dağı buyurđı ki **ve mā ūtıtum min şey'in fe metā'u'l-ĥayāti'd-dünyā ve mā 'indallāhi** (10) **ĥayrun ve ebĥā lillezine āmenū ve 'alā rabbihim yetevekkelün** ya'nı Őol nesnekim size virildi ol bir ĥaç elüñüzde (11) dünyā menfa'atidür ki girü yoĥ olırsar ammā Őol nesnekim ol ana ĥatındadır āĥiret kerāmetleri (12) ve ebedi sa'ādetler ĥayrludur bāĥıraĥdur Őol kimseler kim Allāĥ'a imān getirüp Őirkden ve ma'şiyetden (13) şaĥındılar Allāĥ emrin yerine getürmegile meşğül olup kendi işin Allāĥ'a işmarladılar didiler ki ĥul ĥulluĥda (14) gerek ĥuluñ eksügin mevlā ĥayırrur anlar eyle i'tiĥād ĥıldılar Ĥaĥ Te'ālā mecmū' mühimmātların yerine getirür (15) ol sa'y idüp dürüşenlerden anlara dağı ziyāde fazl u iĥsān ĥıldı ve dağı buyurđı ki **vellezine** (16) **yectenibüne kebā'ire'l-işmi ve'l-fevāĥışe ve izā mā ĥāzabūhum yaĥfirün** ya'nı ol āĥiret devletleri (17) ve 'izzetleri dağı Őol mü'minlere ĥayrludur ki anlar dünyāda Őol gümānlardan ırāĥ olup ĥaçdılar ki (18) andan anlara dünyede ĥadd lāzım olur ve āĥiretde 'azāb olur dağı ĥaçan bir kimseye ĥāzab ĥılsalar ol ĥāzablarını (19) yudup andan 'afv ideler andan intikām taleb

itmezler ve dağı buyurdu ki **vellezīnestacābū li rabbihim** (20) ve **ekāmu'ş-şalāte ve emruhum şūrā beynehüm ve mimmā razaqnāhum yunfiķūn** ya'nı ol bāķı sa'ādetlere (21) ve ebedı kerāmetler şol kimselerdür kim anlar ol rabbleri da'vet kılduğı 'ibādete icābet idüp (22) muťı' oldılar ve buyurduğı namāzları vaķtıla görklü edā kıldılar ve kaçan bir iş işlemek hacet olsa (23) biri birine tanışıp işlediler kendü fikirlerine iktifā kılmadılar dağı biz anlara rızķ idüp virdüğümüz

[80b] (1) ni'metlerden bizüm rızāmuz olduğı yirlere ĥarc itdiler hevā-yı nefse muĥālifet kıldılar ve dağı buyurdu ki (2) **vellezīne izā eşābehumu'l-bağyuhum yenteşirūn** ya'nı Allāh kıatında ĥayırlu maķāmlar ve kerāmetler (3) dağı şularuñdur kim kaçan anlara bir kimseden zūlm irişse anlara 'adl idüp inşāf birle andan (4) kışaş idüp görürler ki ĥalk içinde ĥođ kıalanlar ve intikām kıılmağa ķādirken dağı severler ki (5) 'afv ideler bes 'aķlı olanlar añlar kim bu nesnelər külli meķārim-i aĥlāķdandır ki resūl anuñıla (6) ĥulķlanmađa buyurdu gerek mü'min kişi bu ĥulķı kendüye ĥāşıl kılup ebedı felāĥa ulaşur ve dağı buyurdu kim (7) **ve cezā'u seyyi'etin seyyi'etun mişluhā fe men 'afā ve aşleha fe ecruhu 'alallāhi innehü lâ yuĥıbbu'z-zālimın** ya'nı her kimsekim (8) kendüye bir zaĥmet irişe olduğı mükāfātın kıla gerek ol kendüye ne miķdār kıldısa ol dağı ol (9) miķdār kıla imdi bu rivāyet kıılmaķ kıatı müşķül olur andan ötürü didi ki her kimse ol zāliminden (10) 'afv itse ol 'afvıla anı şalāĥa getürse anuñ cezāsı Allāh üzerinedür āĥiretde vire kendü va'desiyle (11) be-dürüstı Ĥaķ Te'ālā zālimleri sevmez mādām ki zūlm üzere olalar ammā kaçan tevbe kılsalar girü vallāhi (12) dönseler Allāh anları sever ki tābilerden olurlar İbni İslām'dan rivāyetdür kim bular üç tāyifedür (13) bir bölüği Medīne'dedür iki bölüği Mekke'dedür ol bölükden birinüñ 'ādetleri 'afv idüp şabr kıılmaķdur ve bir bölüği (14) intikām taleb itmekdür ol evvelki āyetüñ **vellezīne estecābū** dür ol Medīne'dekiler ĥaķķında indi bu āyetler ki (15) **vellezīne izā eşābehüm** āyetdür ammā anlar kim şabr idüp 'afv iderlerdi anlaruñ ĥaķķında bu āyet indi kim (16) Ĥaķ Te'ālā 'azametile şenā kıldı **fe men 'afā ve aşleha fe ecruhu 'alallāhi** anlar ki zālimlerdür kendülere (17) müsülmānlara zūlm iderler anlaruñ ĥaķķında da bu āyet indirildi kim **innemā's-sebīlu 'alallezīne yazlimūne'** (18) **n-nās** rivāyet kıılındı kim Ebü Bekr-i Şiddiķ rađıyallāhu 'anhü resūl kıatında otururdu münāfıķlardan (19) bir kişi aña sögerdi Ebü Bekir dınmazdı resūl dağı sükūt idüp tebessüm kıılurdu başladı Ebü Bekir (20) dağı ol münāfıķa cevāb vire resūl 'aleyhi's-selām ũuru geldi gitdi Ebü Bekir ardınca vardı (21) didi kim yā resūlallāh mādām ki ol baña sögerdi sen otururduñ ķünkü ben cevāb vireyin didüm (22) sen ũurup gitdüñ sebeb neydi resūl buyurdu ki ol saña sögerken bir ferişte karşı senüñ (23) ũarafuñdan aña cevāb virürdi ķün sen cevāba başladıñ ol ferişte ũurdu gitdi bir şeytān

[81a] (1) yirine geldi ben bir yirde oturmazın ki anda şeytān hāzır ola vaqt bu āyet indi **fe men 'afā ve aṣleha fe ecruhu 'alallāhi** (2) **ve aṣleha fe ecruhu 'alallāhi** ve daḥı Muḥammed bin Mūnkedir'den rivāyetdür eydür kıyamet güninde kıgırıcı kıgıraydı kim (3) her kimūñ kim Allāh katında ḥaqqı var tūru gelsün şol kimseler tūru gele kim anlar dünyede kendüleri (4) zūlm idüp incidentlere 'afv idüp işlāḥ iderlerdi bundan şoñra buyurdi ki **ve le menin taṣara ba'da** (5) **zūlmihi fe ülā'ike mā 'aleyhim min sebīl** ya'nı şol kimseler kim kendülere zūlm olduḡdan şoñra 'adl (6) idüp kıṣāş itdiler ḥaqqların aldılar şol yirde ki kıṣāş itmek ḥelāl ola anlar ol işde (7) günāḥ yoḡdur ammā şol yirde kim kıṣāş ḥelāl olmaya ol yirde zūlm itmek revā degüldür ya'nı bir kimse (8) biregüye la'net kıldı ya bir vechile söḡdi ki hiç bir vechile ol la'nete söḡülmege müstaḥaqq degildi (9) ammā zūlm yöninden oldu oldaḥı dimeye kim ben daḥı intiḡām idüp la'net ideyin ya söḡeyin (10) zırā zūlm muḡābelesinde girü zūlm itmekden 'afv itmek evlādur zırā vaqt ola kim sen andan artuḡ (11) vurasın bu kez anuñ ḥaqqı senüñ üzerüñde ola sen aña ḥaşm olacaḡiken ol şaña ḥaşm ola (12) maḡlūmiken zālīm olasın ol zālīmiken maḡlūm ola ve daḥı Ḥaqq Te'ālā buyurdi ki **innemā** (13) **'s-sebīlu 'alallezīne yazlīmūne'n-nāse ve yebḡūne fi'l-arzı bi ḡayri'l-ḥaqqı ülā'ike lehüm 'azābun** (14) **elīm** ya'nı eṣim günāḥ tārīḡına yürimek şol kimseler üzerinedür kim müsūlmānlaruñ suḡı yoḡiken (15) anlara zūlm ideler yir yüzinde tāḡı olup Allāh'a muḡālifet işlerde olalar sa'yaları dāyim fesād işlerde (16) olalar 'azābuñ key incidicisi anlara ḥāşıldur daḥı buyurdi ki **ve le men ṣabere ve ḡafere inne zālīke** (17) **le min azmi'l-umūr** ya'nı her kimsekim kendüye zūlm itdüklerine ṣabr itse ol zālīmden kıṣāş (18) taleb itmeye belki 'afv idüp andan geḡse bu ṣabr idüp 'afv itmek işlerüñ key ulusıdur bes 'aḡlı (19) olanlar bu āyetüñ ma'nisinden ḥulḡ öḡrenüp 'afv itmegi 'ādet tutar ṣabrı kendüye pıṣe kıılır (20) ḥaḡkuñ zaḡmetin götürür kendi kimseye zaḡmet itmez Ḥaqq Te'ālā'nuñ şenāsına lāyık olup anuñ civārında (21) fevz-i sa'ādet bulur ve bundan şoñra buyurdi ki **ve men yuzlilillāhu fe mā lehü min velıyın min ba'dihi** (22) **ve terā'z-zālīmīne lemmā raevu'l-'azābe yeḡlūne hel ilā meraddin min sebīl** ya'nı her kimsekim Ḥaqq Te'ālā'ya (23) maḡzūl kıla aña hidāyet ḡapısını açmaya anı şol ḥaḡka zūlm itmek ḥālinde ḡoya ayruḡ anuñ bir ḡarın

[81b] (1) bir mu'ín yoḡdur ki anı dīn-i ḥaqq üzere irşād ide Ḥaqq Te'ālā andan tevfiḡın alup ḥızlān içinde (2) ḡorḡudan şoñra yarın kıyamet güninde göresin yā Muḥammed ol zālīmleri 'āşileri ḡaçankim ol 'azābı (3) gözleriyle göreler diyeler kim 'acabā hiç bize bir çāre bula mıkim dönüp girü ol dünyāya varavuz saña imān (4) getürüp görklü 'ameller kılavuz bes ol vaqt bir temennı kılılar ki olmaklıḡı muḡāl ola 'aḡlı olan şimdi (5) ol ārzü ideceḡi eldeyken ne idecekse itsün eyle dutsunki ol ḥāle vāḡı' oldu ol ārzüyü (6) kıldı dileḡin yirine getürüp anı

dünyāya girü getürdiler görelüm ne bahādırlık ider eger da'visinde (7) **yalan degülse ve dağı buyurdı ki ve terāhum yu 'razūne 'aleyhā ḥāşī'ine mine'z-zuli yanzurüne** (8) **min ṭarfin ḥafıyyin** ya'nı yā Muhammed göresin ol zālimleri ki süreler ol ṭamu üzere şol ḥāletde kim (9) gāyet kōrkularından ve utanduklarından ḥor zelıl maḫhūr başları aşığa gözile bakmayalar zırā yüzleri (10) üzerine sürinürler belki gönüllerleriyle bakarlar uğurlayın **ve k̄ālellezīne āmenū innel ḥāsirinellezīne ḥasirū** (11) **enfüsehum ve ehlihim yevme'l- kıyāmeti elā inne'z-zālimine fi 'azābin muḫīm** kıyāmet güninde ol mü'minler (12) mazlūmlar diyeler kim bedürüstı ḥaḫıḫaten ziyānkārlar şol kimselerdür kim kendi nefslerinde ve ehillerinde (13) ziyānkār oldılar ki müsülmānlara zulm eylediler kazandukları ḥasenātları ol zulm itdüğü kişinüñ (14) defterlerine yazıldı kendiler müflis kılup cehennemı oldılar ehilleri 'ayālları dağı aña bile kārışup zulme (15) mu'āvin oldılar āgāh oluñ kim ḥaḫıḫaten zālimler dāyim 'azāb içinde olurlar Ḥaḫ Te'ālā (16) bu kelāmı beyān kılduğından murād ola kim mazlūmlar bileler ki ol zālimler ḥāl nite olısar şabr (17) idüp taḥammül kılalar kendiler dağı ol zulme el uzatmayalar ki anlara vāḫi' olan bulara dağı vāḫi' ola (18) bu Ḥaḫ Te'ālā'nuñ kıllarına gāyet 'ināyeti olduḫdandır ki tenbīh idüp bildürür tā ki şonra ḥasret (19) yimeyeler ve dağı buyurdı ki ve **mā kāne lehüm min evliyā'e yenşurūnehum min dūnillāh ve men yuzlili** (20) **llāhu fe mā lehü min** sebıl ya'nı bu zālimler kıyāmet gününde bir kimse yoḫdur kim Allāh'dan artuḫ bulara (21) nuşret idüp 'azābdan kırtara bu sözile Ḥaḫ Te'ālā aña tenbīh ider ki şimdiden Allāh'ı kendüye dost (22) dutuna andan ayruḫın dostluḫın terk ide girü bünyād yoḫdur şol örümcek evi gibi yapılması (23) dağı yıkılması dağı tizcek olur fāyidesi yoḫdur her kim Allāh dostluḫın terk idüp

[82a] (1) ḡayrına dost ṭıtdı ol dāll-ı gümrāh olur her kimseye kim Ḥaḫ Te'ālā hidāyet yolından dālālet yolına bıraḫa aña (2) ayruḫ hidāyet yolına çāre ve delıl bulunmaz sa'ādet anuñ kim Ḥaḫ Te'ālā aña hidāyet tevfiḫ virüp kendi (3) ḫizmetine lāyık kıldı ve dağı buyurdı ki **istecībū li rabbiküm min ḫabli en ye'tiye yevmun lā meradde lehü minallāhi** (4) **mā leküm min melce'in yevme'izin ve mā leküm min nekır** ya'nı icābet idüñ ol rabbüñüz da'vetine kim sizi îmāna (5) ve t̄ā'ate kıḫırur şol gün gelmezden öñdinki temennı kılup dünyāya gelmek ārzü idersiz çāre olmaya (6) ve dağı ol gün gelmezden öñdinki Allāh'ıñ 'azābı gele anı def' itmege çāre bulmaya ve dağı kimse (7) bulunmaya kim ol 'azābı sizden taḫyır idüp döndüre 'aḫlı olan ol gün vāḫi' olmadan şimdiden girü (8) kendiye Allāh'ı ve anuñ t̄ā'atini kendüye şaḫınç idine kim yarım anuñ necātına sebep ola ve bundan şonra (9) girü buyurdı ki **fe in a'razū fe mā erselnāke 'aleyhim hafızan in 'aleyke illā'l- belāḫü** ya'nı (10) yā Muhammed bu Mekke ehli eger bizüm da'vetümüzden i'rāz idüp îmāna gelmezlerse

ve bizüm emrümüze mu'tî' olmazlarsa (11) sen ıarlığanmağıl ki biz seni bularuñ üzerine Şaklayıcı göndermedük kim elbette bunları ímana getüresin (12) cebrile ve saña vâcib degül illâ Şol ki bizüm haberümüz bulara iriŐdüresin bâkı hisâblar bizüm (13) üzerümüzüdü dağı buyurdu kim **ve izâ ezâknâ'l-insâne minnâ rağmeten ferihâ bihâ ve in tuŐibhum** (14) **seyyi'etun bi mâ kaddemet eydihim fe inne'l-insâne kefür** ya'nî bu âdem oğlanlarına envâ' dürlü ni'metler (15) iriŐdürürüz bizüm katumuzdan ol anuñla Şâğ olup bilür nidecegin bilmez hevâ-yı nefse uyup bizüm tâ'atlerümüzü (16) terk ider muğâlifet yollarında segirdür ol ni'meti biz virdüğümüz unudur hâtırına dağı düŐmez Şükrin (17) terk ider ammâ kaçan bulara bir zağmet ve bir katılık irişse kendiler işledükleri günâhlar Şerrinden (18) göresin bu âdem oğlanları bizüm ni'metlerümüze kafir olurlar bizden dil azıdup kime dilerlerse Şikâyet (19) kıllurlar ni'met katında bize Şükr eylemezler bu âyet dağı aña işâret kıllur kim 'aklı olan ni'met ele (20) giricek bilüp fesâdlara düşmeye ve bir muŐibete irişecek Şabr idüp Allâh'dan kimseye Şikâyet (21) kılmaya ímân muğtezâsı ve mü'min Şıfatı budur kim bunla ola ve dağı buyurdu kim **lillâhi mulku'** (22) **s-semâvâti ve'l-arzı yağuğu mâ yeşâ'u yehebu li men yeşâ'u inâsen ve yehebu li men yeşâ'u'z-zukûra ev yuzevvicuhum** (23) **zukurânen ve inâsen ve yec'alu men yeşâ'u akımen innehü 'alîmun kâdir** bu âyette Hağ Te'âlâ kendünüñ

[82b] (1) 'azâmetin baylığın zıkr ider ve kıllaruñ 'âcizliđin¹¹² ve kendünüñ kıllara ihŐânın ve 'ağaların beyân (2) kıllur buyurur ki yirler ve gökler mülki küllî hep Allâh'a mađŐüŐdur kimsenüñ anda Şirketi yokdur kâdirdür (3) bu küllisine kudreti yiter ne dilerse yaradur ve ne Şüret üzere dilerse vücüda getürür kime dilerse (4) neslinden kız 'ađâ kıllur virür ki içlerinde biraz oğlan yok ve bir nicelerine hem er hem kız (5) ikisin bile 'ađâ kıllur ve bir nicelerünüñ rağmini 'akım kıllup ne er ne kız virür ol pâdişâh 'alîmdür gelür ki (6) her kişiye ne nesne Őalâđ olur aña göre virür ve bu nesnelere üzerine dağı kâdirdür ne dilerse işler (7) mâni' yokdur ve dağı buyurdu ki **ve mâ kâne li beŐerin en yukellimehullâhu illâ vağuyen ev min verâ'i hücbâbin** (8) **ev yursile resülen fe yüğuye bi iznihi mâ yeşâ'u innehü 'aliyyun hağım** bu âyet inmeklige sebep buyıdı kim yahüdiler (9) gelüp resüle dirler ki niçün ol Allâh saña söylemez ya saña nazâr eylemez nitekim Mûsâ'ya söyledi eger gerçek (10) peygâmberseñ gerek bular olaydı Hağ Te'âlâ buyurdu ki hiç bir âdem oğlanı yokdur ki Hağ Te'âlâ (11) anuñla söyleşe illâ kelâmı vağuyladur ya'nî ilhâmıladur kılağına bir avaz iŐidilür ol anı fehm idüp (12) añlar dağı anuñ muğtezâsınca 'amel ider bu câiz degül kim Hağ Te'âlâ yüze yüz âşikâre dünyâda (13) 'ayân kimseye söz söyleşe yahüdü hücbâb ardından söyleşür nitekim Mûsâ'yıla söyleşdi (14) ağaç ardından yahüdü Cebrâ'il'i gönderür gelür anuñ üzerine vağuyn

¹¹² ['âcizliğın]

oğur ol anı bilüp ‘amele meşğul (15) olur Hâk Te‘ālā ‘aliyy ü hâkımdür ya‘nı yücedür andanki anı dünyede kimse göre ya anuñla ‘ayān muvacehe (16) ola söz söyleşe ve dağı hâkımdür eyle hüküm eyledi ki hiç bir kimse anı dünyāda görmeye ve anuñla (17) ‘ayān kelecı kılmaya ve dağı buyurdı ki **ve kezālike evhāynā ileyke rūhan min emrinā mā kunte tedrī** (18) **māl kitābu ve lā’l-īmānu ve lākin ce‘alnāhu nūran nehdī bihi men neşā’u min ‘ibādınā ve inneke** (19) **le tehdī ilā şırāṭın müstakım** ya‘nı yā Muḥammed girü ancılayın Cebrā’il gönderdük bizüm emrümüzle yahūd (20) Qur‘ān’ıla İmām-ı Kutbı eydür ruḥ didükleri oldur ki bu cisimler anuñla ḥayāt bulurlar Hâk Te‘ālā Qur‘ān’a (21) rūḥ didi zırā bunuñla cehilden ve küfür eleminden kişi ḥayāt bulur ve dağı yā Muḥammed biz saña (22) Qur‘ān’ı vahy itmezden ön sen Qur‘ān oğumak bilürdüñ ve ne imān bilürdüñ ya‘nı bu ḥalkā nice da‘vet (23) gerek anı dağı bilmezdüñ lıkin biz Cebrā’il Qur‘ān’ıla saña indürdükki ol Qur‘ān nürdür ziyādur

[83a] (1) kişiyi körliginden kırtarur yolu aña beyān kıılır şol kimselere kim hidāyet bulmağa ehil olayın ol Qur‘ān’ıla (2) aña tevfiğ virüp hidāyete getirürüz be-dürüstı bu ḥalkı dın-i islamdan yaña da‘vet kıılırsın (3) ancak hidāyet virüp yola getüren bizüz bundan soñra buyurdı ki **şırāṭıllāhillezı lehü** (4) **mā fi’s-semāvāti ve mā fi’l-arzı elā ilallāhi teşıru’l-umūr** ya‘nı sen buları şol Allāh yolına da‘vet kıılırsın (5) kim yirler gökler içinde ne varsa küllı anuñdur ve küllı işlerüñ ‘ākıbet andan yaña dönmekdür ‘aklı (6) olanlar gerekdür kim bu Allāh’a giden toğrı yol üzerine kıademini muḥkem başup tã‘at ü ‘ibādet azığın (7) bilesinde götüre ta ki ol ḥazret-i kıudsā irüp sa‘ādet tahtına otura mütena‘im ola inşā’llāhu te‘ālā (8)

8. Sūretü’z-Zuḥrūf Şemānūne ve Tis‘a Āyāt

bi’smillāhi’r-raḥmāni’r-raḥım (9) Hâk Te‘ālā buyurdı kim **ḥā mim vel kitābi’l-mubın** ḥā mım ma‘nisi budur ki yukarıki sūrede beyān kııldığ tekrār (10) ḥācet degül aña nazar eyle bilesin ammā **vel kitābi’l-mubın** ya‘nı biz indürdük bir kitāb ki ol kitāb beyānı (11) rüşen ider hidāyet yolını azğunlık yolından ve dağı bu ümmetüñ her neye ki ihtiyāc var ḥelālden (12) ḥarāmdan ki anı bileler küllisin bu kitāb beyan kılıcıdur ve dağı buyurdı ki **innā ce‘alnāhu kur‘ānen ‘arabiyyen** (13) **le‘alleküm ta‘kılün** ya‘nı Hâk Te‘ālā and içer buyurur ki bu kitāb-ı mubın ḥakkiçün bir Cebrā’il indürüp (14) bu Qur‘ān indürüp ve şaff idüp beyān kııldı ‘Arab dili üzere tā ki anı işidüp ola ki fehm idüp (15) ma‘ninin añlayasız ayruğ dil üzere indürsevüz anı fehm idemezdüñüz bes kendi diliñüzce indürdükki (16) añlayasız ḥüccetüñüz kıalmaya ve dağı buyurdı ki **ve inneḥü fi ummi’l-kitābi ledeynā le ‘aliyyun hâkım** ya‘nı siz bu (17) Qur‘ān’ı yalanlarsañuz aña nağş yok ki ol bizüm kıatumuzda levḥada şaklanmış yücedür şerıfdür (18) muḥkemdür aña bāṭıl kıarışmaz hâkımdür ya‘nı helālin hükmin ve

ḥarāmuñ ḥükmin daḥı muḥkem (19) kılmışdır tebdıl olacaq degül bu kitāb dükeli kitāblar üzere ḥakımdür ki anlaruñ ḥükmin (20) bu yazdı ammā bunuñ ḥükmi bākıdür kıyamete degin bu ḥarām kılduğı ḥelāle dönmez ḥelāl kılduğı (21) ḥarāma dönmez her kim Qur'an ḥelāl kılduğına ḥarām dise ya ḥelāl kılduğına ḥarām dise (22) mecmū' 'ulemā ittifākıla kāfir olur itdüği ḥasenāt hep bātıl olur 'avrat boş olur mü'min (23) olan gerekkim bundan ihtizār ide ve daḥı buyurdı kim **efe nazribu 'ankumu'z-zikre şafḥan in küntüm**

[83b] (1) **ḳavmen musrifin** ya'nı size vaḥy idüp emr-i nehy itmekden ve sizi 'azābıla ḳorḳutmaḳdan bi'l-küllı terk idüp i'rāzı (2) idelüm bunuñla ki siz müsrif olup ḥadden geḳdüñüz ya'nı elbette size inzār idüp 'azābıla ḳorḳuduruz (3) eyü işlere buyurup yaramaz işlerden yıgaruz ola ki bir inşāfa gelüp kendüñüzi dirşüresiz ve illā āḫiretde (4) ol ḳorḳutmaḳ eşeri zāhir ola 'ayān göresiz nedāmetle anca ḥasret yiyesiz ki menfa'at kılmaya ve daḥı buyurdı ki (5) ve **kem erselnā min nebiyyin fi'l-evvelin** ya'nı nice peygāmbler gönderdük ilerükiler içine nitelim seni gönderdük (6) bu ḳavmuñ içine seni bu ḳavm nice incidürse ol ümmetler daḥı anları eyle incidürdi göñlüñi ḫar ḫutup (7) melül olma bizüm sünnetümüz eyle olmışdır ki her İbrāhım'üñ bir Nemrüd'ı her Mūsā'nuñ bir Fir'avn'ı var senüñ (8) daḥı Ebü Cehl'üñ var elbette bir Şālih'üñ ḫālihlerden bir düşmeni var gerek tā ki ol anuñ ezāsına şabr (9) idüp taḫammül kılduḳça bizüm ḳatumuzda teḳarüb arta mertebesi yücele ve daḥı buyurdı ki ve **mā ye'tihim min nebiyyin illā** (10) **kānū bihi yestehzi'ün** ya'nı hiç bir peygāmbler gelmedi ol ümmetlere illā anlar anı istihzāya alup maşaraya (11) tutarlardı **fe ehleknā eşedde minhüm baḫşen ve mażā meşelu'l-evvelin** ya'nı ol resüllerümüzi (12) maşaraya tutanları biz küllisin helāk eyledük kim urmaḳda tutmaḳda bunlardan daḥı ḳuvvetlüyidi saña (13) ḫaber virdük ol helāk olanlaruñ ḳaziyyeleri ve sünneti geḳdi eyle şanmasunlar senüñ ḳavmuñ kim (14) anlar helāk oldu bular selāmet ola 'āleme raḫmet viribidüm andan ötürüdür ki bularuñ 'azābları (15) dünyede ta'cıl olunmaz ammā āḫiretde göreler kim didüğümüz ḫaḳmıdır yoḫsa nā-ḫaḳḳ ve daḥı buyurdı ki (16) ve **le'in se'eltehüm men ḫalaḳa's-semāvāti ve'l-arḫa le yeḳülunne ḫalaḳahunne'l-azızu'l-alım** ya'nı yā Muḫammed (17) eger bu müşriklere şorarsañ ki bu yirleri yaratduğı üzere ḫükmi gālibdür ve anlaruñ neyledüğin bilür >gökleri kim yaratdı inkār itmeyüp saña diyeler kim buları ol Allāh yaratdı kim mülkinden 'azızdür< (18) 'alımdür nicesi inkār iderler buña kim güneşden rüşendür ma'lümdür ki ol bütleri üvez (19) yaratmağa ḳādir degüller ne yaratmaḳ belki yüzlerinden siñek ḳovmağa güçleri yitmez anuñ gibi 'ācizler (20) ḳaçan bunuñ gibi 'azametlü gökler ve yirler ḫaḫlar ve deñizler yaradılır ve daḥı anlara ziyāde cevāb virüp (21) buyurdı ki **ellezi ce'alekumu'l-arḫa meḫden ve ce'alelekum fiḫā subulen le'alleküm teḫtedün** (22) ya'nı bu

yirleri gökleri yaradan Allāh'dur kim bu yirleri size döşek kılı virdi üzerinde (23) dürlü meşāliḥüñüze sa'y idüp müntefi' olursız daḥı size ol yir içinde şehirden şehre ve köyden köye **[84a]** (1) yollar kılı virdi tā ki anı bilüp ol maḫşüdlara irişüp hidāyet bulasız ve bu nesnelere size (2) Allāh'dan ulu ni'metlerdür neydügin daḥı bildürmekiçün buyurdı ki **vellezī nezzele mine's-semā'i mā'en** (3) **bi ḫaderin fe enşernā bihi beldeten meyten kezālike tuḫracūn** ya'nı size in'ām iden mün'im oldur göklerden (4) vezinle miḫdārıla şular indürür andan ol şuyıla yiri ihyā idüp ölmüşleri yirleri dirgürür ya'nı (5) şol yirlerde biter gögerür ot yoḡiken ḫurıyup geḫmişken envā' tāze otlar bitürür çiçekleriyle taḡları (6) ve yazıları ve baḡları ve baḡçeleri bezerür bes āḫirete niçün inkār idersiz ki sizüñ ol sinlelerüñüzden (7) dirilüp ḫopmaḫ daḥı ancılayundur **vellezī ḫalaḫa'l-ezvāce küllehā ve ce'ale leküm mine'l-fulki vel en'āmi** (8) **mā terkebūn** ya'nı ol Allāh'dur kim sizüñçün envā' dürlü otlar ve ḫayvānlar yaratdı ve daḥı sizünçün (9) şu üzerinde gemiler yaratdı kim binesiz her ḫarafa maḫşüdlaruñuza varasız gelesiz ve daḥı sizünçün (10) ḫoyun şıḡır yaratdı kim anlardan her nesneyile menfa'at dutasız ve ḫayvānlar yaratdı ki binesiz (11) ve daḥı buyurdı ki **li testevū 'alā zuhūrihi şümme tezḫurū ni'mete rabbiküm izāsteveytum 'aleyhi ve teḫülū** (12) **subḫānellezī saḫḫara lenā hāzā ve mā künnā lehü muḫrinin** ya'nı ol Allāh Te'ālā size develer¹¹³ atlar ḫatırlar (13) yaradı virdi siz anlaruñ arḫalarına binesiz ḫaçanki binüp tamām dolanup otursañuz ol ni'metüñ ḫadrin (14) bilüp ol size ni'met viren rabbüñüzi añaşız daḥı diyesiz kim biz tenzih idüp arılazuz ol (15) pādişāhı kim bu ḫayvān bize ḫudret birle musaḫḫar münḫād kıldı nereye dilersevüz binüp giderüz eger faḫl (16) 'ināyet birle bize musaḫḫar kılmaya bizüm buña tāḫatümüz yitmezdi ki kendümüze muḫti' kılayduḫ daḥı buña (17) mālik olup taşarruf kılayduḫ **ve innā ilā rabbinā le münḫalibūn** ya'nı 'āḫıbet biz daḥı bu daḥı āḫiretde ol rabbümüzden (18) yaña döniciyüz küllümüz anuñ maḫlūḫıyuz ḫālikumuz oldur be-dürüstü rivāyet kıılır Osmān ibni Esved (19) Mücāhid'den ki buyurdı ḫaçan bir kişi ḫavara binse bi'smillāhi'r-raḫmāni'r-raḫim dimese şeyḫān anuñ (20) ardına bile biner daḥı eñsere bir urur eger ol kişi ırlamaḫ ve ezgi bilürse şeyḫān aña ırla diyü ḫındurıvirür (21) anı ırladur ve eger ol kişi ırlamaḫ bilmezse eydür söyle ya'nı bāḫıl sözlere yilteyüp herzeler söyledür (22) ve daḥı 'Alı bin Ebı Rebı'a eydür ki emırel'l-mü'minin 'Alı'yile bir ḫavara artlaşdum ḫaçanki binmege (23) ayaḡın üzengüye ḫodı didi ki bi'smillāhi çün binüp toḡrı oturdı didi ki elḫamdülillahi andan

[84b] (1) şoñra bu geḫen āyeti oḫudı bes gerekdür mü'min olan şeyḫānı kendüden ırlaḫ kılmāḡıçün dāyim dilinden bi'smillāhi (2) gitmeye her neye başlarsa Allāh adıyla başlaya tā

¹¹³ Kelimenin metindeki imlāsi biçimindedir.

ki işi tamām gele ve daħı Hāķ Te‘ālā buyurđı ki (3) **ve ce‘alū lehū min ‘ibādihı cuz‘en inne’l-insāne le kefürun mubín** ya‘nı bu müşrikler Hāķ Te‘ālā’nuñ (4) ķullarından ba‘zısın aña şerık ķıldılar be-dürüstı ādem oğlanları Hāķ Te‘ālā virdügi ni‘metlere (5) inkāra kāfırlerdür ki şükrin yirine getürmezler sebep ziyāde ola hem ol ni‘mete şābit muħkem (6) olmağa sebep ola zırā resül ‘a.m buyurmışdur kim şol vaħşı ħayvān gibidür nitekim ol vaħşı bağlanmağa (7) nice ķarār tıtmaz bes bu ni‘metler daħı şükr bağıyla bağlanmayınca elde tırmaz ‘aķlı olan gerekkim dāyim ol (8) kendiye in‘ām iden mün‘im şükr ħızmetini yirine getüre dilerse anuñ ķatında ķadr-i ħürmet daħı ziyāde (9) ola bundan şoñra Hāķ Te‘ālā buyurđı ki **emitteħaze mimmā yaħluķu benātin ve aşfākum bil benıne ve (10) izā buşşıra eħaduhum bi mā żarabe li’r-raħmāni meşelen żalle vecħuhu müsvedden ve ħüve kezım** bu āyetin daħı sebep-i nüzüli (11) budur kim Benı Müleyħ ķabılesi dirlerdi kim bu ferışteler Allāh’uñ ķızlarıdur dirlerdi Hāķ Te‘ālā anlarıñ (12) ol bātıł sözlerini redd itmekiçün buyurđı kim kendi yaratduğı nesneden kendiye ķızlar mı tıtar (13) ne ‘aceb söylerler bu zālimler şöyle mi oldı kim Hāķ Te‘ālā size iħtiyār idüp oğlanlar vire kendiye (14) ķızlar iħtiyār ide ħāl budur kim ķaçan sizden birüñüzüñ bir ķızı toğup size muştılasalar benzüñüz (15) müteğayyir olup anı kerih görür guşşayıla göñli toğtolu olur şol nesnekim siz kendüñüze rāzı (16) görmeyüp kerih göresiz göñlüñüz ħoş olmayup yüzüñüze guşşa ķarañulıđı otura anı siz Allāh’a (17) nite revā görürsüz bu nesne sizüñ gāyet ħamāķatüñüzden ve cehlüñüzdendür zırā ‘aķlı olan (18) bir söz söylemez kim ol Allāh ħaķķında muħāl ola Hāķ Te‘ālā yücedür münezzeħdür andanki bular dirler (19) ve daħı buyurđı ki **eve men yuneşşe’u fi’l-ħilyeti ve ħüve fi’l-ħıřāmi ħayru mubín** ya‘nı Hāķ Te‘ālā (20) kendiye ķızlar mı tıtar şol kimseleri kim anlara altun gümüş ve bezekler vaħleler içinde terbiyet (21) olına dāyim muħabbetleri anuñ üzerine ola ħāl budur kim bir sözde kelecide faşāħatları yoķ erenler (22) faşāħat gibi nite dirsiz kim bular Allāh’uñ ķızlarıdur ne ‘aceb bātıł sözlerüñüz var ki ħalıķuñuza (23) böyle iftirā ķılırsız ve daħı tutgun urup **ve ce‘alū’l-melā’iketellezıne ħüm ‘ibādu’r-raħmāni**

[85a] (1) **ināsen eşhidü ħalķahum setüktebu şehādetuhum ve yus’elün** ya‘nı bu ‘aķılsız kāfirler yā Muħammed (2) bu ferışteler ki Tañrı’nuñ ķullarıdur buları yaratduğı vaķtda bular anda ħāzır olup gördiler bildiler mikim (3) bu ferışteler dişidür ya erkeklerdür bular ħođ ol vaķt mevcüd degüllerdi bes ne vechile böyle (4) ŧanuķlık virürler tiz ola ki bularuñ ol ŧanuķluķları defter olup yazıla yarın ķıyamet güninde (5) bulardan su‘al oluna göreler ki biz anlara ol sözlerinden ötürü nicesi intıķām iderüz bes ‘aķıl (6) olanlar gerekkim dillerin zıkre tesbıħe ħareket itdüre yaramaz sözlerden men‘ ide ħuşuşā ki Allāh (7) ħaķķında iftirā ve

yalan bāṭıl sözlere meşğul kıla ne'üzübillāhi minhü ol sözler kişiyi cehennemde muḥalled (8) kıılır bu kez Ḥaḫ Te'ālā ol kāfirlerün bāṭıl ḥüccetlerinden ḥaber virdi ki **ve ḳālū lev šā'e'r-raḥmānu (9) mā 'abednāhum mā lehüm bi zālike min 'ilmin in hüm illā yaḥruşun** ya'nı bu kāfirler dirler kim eger Ḥaḫ (10) Te'ālā dileseydi ki kendiyeye ṭapayduḫ biz feriştelere ya bütlere ṭapmazduḫ ḥāl budur kim bularuñ bu söze bir ḥüccetleri (11) yoḫ degüldür bu söz bulardan illā bir delil söz ḥüccet yalan ve bāṭıl sözdür daḫı şeyṭān şıfatıdır ki (12) Allāh emrine muṭı' olmadı 'āşı oldı döne gelüp kendi günāhı Allāh'a nisbet idüp didikim sen beni (13) niçün azdurduñ bes bu kāfirler daḫı şeyṭān cemā'atıdır anuñçün bu bāṭıl sözi ḥüccet idenler ve her (14) kimsekim günāh ma'şiyet işleye daḫı diye kim Allāh işletmese işlemezdüm diye ol daḫı şeyṭān (15) cemā'atıdır bundan mezḫebi Cebrı mezḫebidür i'tikādı bāṭıldır 'aḫlı olan bu sözden kendiyi ırāḫ (16) ider belki bunuñ gibi kişileruñ şoḫbetinden kaçır şol aḫulu yılandan ve yırtıcı cānavardan kaçır gibi zıra bularuñ (17) ziyānı dünyededür anuñ ziyānı āḫiretadedür kim āḫirı bulunmaz 'azāba uḫradur ve daḫı buyurdu kim (18) **em āteynāhum kitāben min ḳablihi fehüm bihi mustemsikün** ya'nı bu kāfirler bu sözi kendilerden bir (19) 'illet mi getürüp dirler yoḫsa biz bulara Ḳur'an'dan öñdin bir kitāb daḫı indürüp anda ne gerekse işledük (20) diyü buyurduḫ ki bular anı temessük idüp anuñla 'amel mi iderler **bel ḳālū innā vecednā ābā'enā** (21) **'alā ümmetin ve innā 'alā āsārihim muḫtedün** belki bularuñ ḥüccetleri budur kim dirler biz atalarumuzu işbu dın (22) üzerine dirler bulduḫ biz daḫı anlaruñ izini izleyü anlaruñ ṭarıḫatine ḳadem urduḫ giderüz **ve kezālike** (23) **mā erselnā min ḳablike fi ḳaryetin min nezirin illā ḳāle mutrafühā innā vecednā ābā'e 'alā ümmetin ve**

[85b] (1) **innā 'alā āsārihim muḫtedün** ya'nı yā Muḫammed buncılayın kim saña dirler hiç senden öñdin bir ḳorḳuducu peygāMBER (2) göndermedük illā ḳavminüñ bayları mütekebbirleri ol resül da'vetine muṭı' olmayup didiler ki biz atalarumuzu (3) işbu sünnet işbu ḳā'ide üzere bulduḫ biz daḫı girü anlara iḳtidā kılduḫ ol ḳā'ide üzerine giderüz (4) anlar ḫoḫ kāfirlerdi bu şeyṭān ḥüccetleri kıılmaḫ 'aceb degüldi ammā 'aceb budur kim bu ḥüccet müsülmānlardan (5) gelür neḳadarı bid'at sünnet muḫālif işler varsa işlenü geldi 'ādetdür dirler bilmezler ki bu işüñ (6) aşlı kimden kıldı peygāMBERlerden ya velilerden şāliḫlerden mi kıldı ḥaberi yoḫ anı bilür ki (7) atadan 'ādet ḳaldı çoḫ bid'at ḫaramdur ki işlerler ortada sünnet ki rükn-i islāmdur unutuldu >işlenür niçün bu iş işlersiz diyicek ḥüccetleri kāfirler gibi budur kim atadan di[de]den mi< (8) ḳaldı bid'ata şayılır mü'min müsülmān oldur ki her işlenen işüñ aşlın şora irdeye göre ki (9) bu ḳā'ide kimden ḳaldı eger peygāMBERden ḳalmış sünnet olsa evliyādan yaḫūḫ meşāyiḫlerden ḳalmış (10) 'ādet olsa ki anlar ehl-i sünnet

cemā‘at meşāyihleridür Cebri‘den ve Kıadri‘den ve mu‘tezileden (11) ve refāzilerden degüldür ol vaqt anı işleye çünki şer‘a muhālif degül ol vaqt bulardan (12) olmasa ma‘lumdur ki ol bid‘atdur aşhāb-ı şeytāndur ki anuñ ilhāmıyla durmuşdur (13) gerekdür anı terk ide görmez misin ki Hāķ Te‘ālā buña işāret kılup buyurdı **ķāle evelev** (14) **ci‘tukum bi ehdā mimmā vecedtum ‘aleyhi ābā‘eküm ķālū innā bi mā ürsiltüm bihi kāfirün** ya‘nı eyit (15) yā Muhammed kāfirlere şol nesnekim ben size getürdüm ol şavabluraķ degilmidür şol nesnelerden ki (16) atalaruñuzı anlaruñ üzerine bildüñüz işleyü geldiler hāķ budur ki ben getürdüm ol ‘ādetlerüñüzü (17) ķoñ gelüñ baña uyuñ ol atalaruñuz cebbārılıķ idüp gelen resüllerine uymadılar didiler kim şol bize (18) getürüp haber virdüğüñüz nesnelere biz inanmazuz didiler görüñki anlaruñ ‘āķıbeti neye irişdi (19) ve daķı Hāķ Te‘ālā buyurdı ki **fentekamnā minhüm fanzur keyfe kāne ‘āķıbetu’l- mukezzibın** ya‘nı (20) anlar ol resüllerine inkār idüp uymadukları çün biz daķı anlara ‘azābıla intikām itdük her birin aşlıla (21) helāk itdük bir nazār it gör ki ol resüllerin yalanlayanlaruñ āķır işleri neye irdi bularuñ (22) daķı hālleri eyle olısar çün saña inanmayalar ‘aklı olan bu sözden añlar ki resüle muhālifet (23) kılup sünnetini terk iden ehl-i bid‘at olur ehl-i bid‘at olan daķı cehennemde kāfirle bile mu‘azzeb olur

[86a] (1) bes gerekdür imān ehli olan kendiye necāt isterse bid‘at ‘ādetleri kıoyup işi sünnet üzere (2) kıla tā ki Allāh kıatında ve resül kıatında sevgülü olup sevdiği nesne aña müyesser ola görmez misin İbrāhım (3) atasına ve kıavmine didügin Hāķ Te‘ālā beyān idüp buyurdı ki **ve iz ķāle ibrahımu li ebıhi ve kavmihi** (4) **innenı berā‘un mimmā ta‘budün** ya‘nı ibrahım serzeniş kılup atasına ve kıavmine didi ki ben bızāram ve berı (5) olmuşam sizüñ ma‘būdüñuzdan ki kıaparsız **illāllezi fıtaranı fe innehü se yehdın** illā şol Allāh‘dan (6) berı degülem ki beni yokdan var idüp vücūda getürdi be-dürüstı ol Allāh tiz ola ki dın-i islām üzere (7) beni şābit kıla ve muhkem kıta **ve ce‘alehā kelimeten bāķıyeten fı ‘āķıbihi le‘allehüm yerci‘ün** ya‘nı ol kelıme-yi (8) tevķıd Hāķ Te‘ālā İbrāhım‘uñ zürriyetinden neslinden şābit kılup baķı kıldı tā ki aña rağbet idüp (9) küfürlerin terk ideler imāna geleler İbrāhım‘uñ ol hāķ üzere şābit olup kelıme-yi tevķıd tekrār (10) kılduğı bereketidi ki tā āķire degin anuñ neslinden imān ehli eksilmedi bes her kimsekim dilinde (11) dāyım ol kelımeyi şābit kıla anuñla ülfet kıta ümıddür kim Hāķ Te‘ālā anı anuñ neslini (12) daķı ‘işmet kıutup şaklıya şeytānı anuñ imānına ırgürmeye ve bundan soñra Hāķ Te‘ālā buyurdı ki (13) **bel metta‘tu hā‘ulā‘i ve ābā‘ehüm hıttā cā‘ehumu’l-hāķķu ve resülun mubın** ya‘nı yā Muhammed bunlar eyle şanmasunlar (14) ki kendiler ve atalarını ol māl-ı ni‘metlerle daķı tena‘um ve temettu‘ kılduran benüm diledümki ben buları ol ebedı (15) ni‘metlerle daķı

temettu' kılduram ta ki bulara Qur'an geldi dağı resül geldi kim haq bātil bulara (16) beyān kılıcıdır ve zāhir hüccetlerle tarıq-ı haq da'vet kılıcıdır tā ki işidüp ol da'vete icābet (17) kılalar küfri terk idüp islāmı 'ādet tutalar ol sebebden ebedi sa'adet bulalar **ve lemmā cā'ehumu'** (18) **l-haqqu kālū hāzā siḥrun ve innā bihi kāfirūn** ya'nı çün ol Qur'an bulara geldi bular aña inkār idüp (19) didiler kim işbu Muhammed söylediği sihirdür ve kendü sâhirdür biz ol Muhammed'e dağı ol haber virdüğine (20) dağı münkirüz didiler dağı gayret cāhiliyyet bulara 'inād itdürüp ol resüllerümüzi haqır (21) görüp dirler ki **ve kālū lev lā nuzzile hāzā'l-qur'ānu 'alā raculin mine'l-karyeteyni 'azīm** ya'nı eydürler (22) eger bu Qur'an haqqısa niçün bu tã'ifeyile Mekke'de bir ulu kişi üzerine inmeyi ve bir yetime ineydi (23) ya'nı gerekdi ki Velid bin Mugire ineydi yahūd tã'ifede Ebü Mes'ud şakfiye ineydi bu

[86b] (1) zālimler şanurlardı kendiler katında māl ve {māl} yahūd aşlı neseb ulu olanlar hürmetlü olduğunlayın (2) Allāh katında dağı ulu ve hürmetlü olur bilmezler ki Allāh katında hürmet taqväyila ve küfürden (3) şirkden berı olmağıla olur bes Haq Te'ālā'nun kelāmın redd idüp buyurdi ki **ehum yaqsımüne rahmete** (4) **rabbike nahnu kasemnā beynehüm ma'ışetehüm fi'l-hayāti'd-dünyā ve rafa'nā ba'zahum fevka ba'zin deracātin** (5) **li yetteḥize ba'zuhum ba'zan suhriyyen ve rahmetu rabbike hayrun mimmā yecma'un** ya'nı Haq Te'ālā eydür benüm rahmetüm ve 'ināyetüm (6) hazinesinün miftāhı bularuñ elinde midür kim bular kime dilerse resülin peygamberlik¹¹⁴ vireler (7) dilemedüklerin redd ideler muhtār bizüz ihtiyār bizüm katumuzdadur kullarumuzdan kimi dilersevüz resülligi (8) aña virürüz şolki rızık dandır sebep ma'ışetdür peygamberlik¹¹⁵ mertebesinden ednāyiken dağı ortalarında (9) anı dağı bir kışmet kılduq nefslerinün işlahına göre bu dünya serāyı içinde ihtiyārını bularuñ elinde (10) kılmaduq bir sehl nesneyiken anı bulara nite tefvız idevüz kim kendiler kime dilerse risālet vireler (11) bularuñ bir nicesin bir nicesi üzerine tafşıl kılduq dünyāda mālıla ve 'izzetile ve riyāsetile tā ki (12) ba'zısı ba'zısını kendiyeye musahhar kılip hizmet kıldura kimi mevlā ola kimi kul kimi rā'ı (13) ola bular eylemi şanurlar ki anlara virilen ol dünyā riyāseti yahūd bir kaç günlük fānı māl ve (14) fānı 'izzetini hayır nesnedür dağı aña mağrūr olurlar yā Muhammed anlaruñ ol cemı' itdüğü mällarından (15) ve riyāsetlerinden senün rabbünün rahmet hayırludur ve dār-ı selāmda ol bākı 'izzet ve dükenmez māl (16) ve ebedi na'im hayırludur ve dağı buyurdi ki **ve lev lā en yeküne'n-nāsu ümmeten vāḥıdeten le ce'alnā** (17) **limen yekfuru bir rahmāni li buyūtihim saḳfen min**

¹¹⁴ [peygamberlik]

¹¹⁵ [peygamberlik]

fiżzatin ve me‘arice ‘aleyhā yazherüne ya‘nı Hâk Te‘ālā (18) buyurdu kim bu kâfirler eyle şanmasunlar kim ol dünyānuñ bizüm kıatumuzda rağbet var māl çok olanuñ (19) ‘izzet var dünyede riyāseti māl olmayan şanurlar bizüm kıatumuzda ħor u zelıldür bu zann-ı fāsiddür (20) böyle degül belki eger bu ħalkun ol küfre rağbet itdükleri ihtiyāt degülmise ki kaçan bu kâfirleri (21) bol dirlikde göreler ‘izzetüm ħaqqıçün ol bize kâfir olanlaruñ evlerini ve evlerinüñ saķını külli gümüşden (22) ideydüm ve daķı evlerinüñ üzerine çıkacak nerdübānın daķı gümüşden kılaydum ki anuñ üzerine çıkaldı (23) ve daķı buyurdu kim **ve li buyūtihim ebvāben ve sururan aleyhā yetteki’üne ve zuħrufen ve in küllü zālike**

[87a] (1) **emmā metā‘u’l-ħayāti’d-dünyā ve’l-āħiretü ‘inde rabbike lil muttaķın** ya‘nı daķı ol mü‘minlerüñ girü ben ceza‘ (2) idüp göñülleri perişān olmaķ degülmise bu kâfirlerüñ evleri kapuların ve evleri içinde taħtaların (3) ki üzerinde otururlar ve yatırlar küllisin altundan gümüşden ideydüm ve dünyāyı bularuñ üzerine (4) yağmur gibi yağduraydum ve hergiz dünyede bularuñ başın ağırtmayadum dāyim bedenlerini şıħħatde tutaydum (5) eger böyle daķı kılsavuz bu küllisi degüldür illā kim ve metā‘ı dünyādur beķası yok fānidür āħiret (6) devlet ve cennet sa‘ādeti bāķidür yigrekdür rabbün kıatında şol kimseler kim Tañrı’dan kıorķup (7) şirkden ve küfürden ve Allāh sevmedüğü işlerden saķınup irāğ oldılar bes ‘aķlı olanlar Allāh kelāmına (8) şekkleri yoğısa bu sözlerden öğüt alup bu dünyānuñ bir kaç günlük bünyādsız fānı devletine kendiyi (9) mağrūr kılup bu fenā evinüñ ‘imāretine meşğül olup beķā evini ħarāb kılmaya belki eldeki dünyāyla ol (10) beķā evin ‘imāret kıla ki varup тұracaķ yiri oldur gice gündüz bu maķāmdan gelüp geçmegile (11) āħiretten yaña sefer idüp gideyorur nāğāh bir gün ‘ömri āħire irüp ayak ayak ölüm тұzağına тұtılır (12) girü kıurtulmağa mecālî yok ħasretle ve nedāmetle varlıcağuz döküp ‘uryān āħiret evine intikāl ider (13) bu dünyā senden şoyılup kılduğı sehldi girü aña bedel bulunurdu müşkül budur ki ‘amelden müflis (14) ola ne‘üzübillāhi eger ol sebeb olup āħir vaķtda imāndan müflis ‘uryān kıala iki cihānda ziyānkār (15) ola ‘aķlı olana bu kıadar söz kifāyet kıılır ki mutta‘iz ola ve illā çok sözüñ fāyidesi olmaz bir dem (16) başıla uru vir yigrekdür bir dem bitmez yirden tımār idüp aña toħum şaçasın bitmeye toħumuñ daķı yabana (17) gide zāyi‘ ola fehm it bu sözden maķşūd nedür añlayasız ve bundan şoñra girü Hâk Te‘ālā buyurdu ki (18) **ve men ya‘şu ‘an zikri’r-raħmāni nuķayyız lehü şeytānen fe ħüve lehü karınun ve innehüm le yasuddūnehüm ‘ani’s-sebılı** (19) **ve yahsebüne ennehüm muhtedün** ya‘nı her kimsekim kıur‘āna imān getürmeyüp ħaqqı müşāhede kıılmaķdan gözin (20) kör kılup kelıme-yi tevħidden i‘rāz itse ve Kıur‘ān’ıla ‘amel kıılmaķdan kaçsa biz anuñ üzerine bir şeytān (21) musallať kıılırız ki ol anuñ dünyāda azdurmağa kıarın olur ve āħiretde daķı anuñla ol şeytānı (22) birer zencire dizerüz ki

‘azāba daḥı qarın ola be-dürüstı ol şeyātınler anlar dın-i islāmdan (23) ve Qur’ān’ıla ‘amelden men’ ider ol ‘amellerini bunlara tezyın idüp hoş gösterür bular daḥı eyle zann iderler kim **[87b]** (1) kendiler ḥaḳ üzerenedür ‘amelleri hidāyet üzeredür **ḥattā izā cā’enā ḳāle yā leyte beyni ve beyneke** (2) **bu’del maşrıḳayni fe bi’sel-ḳarın** ya’nı bular ol ḥāl üzere sābit olup girü ve ḥaḳḳa dönmezler tā (3) aña deginki her biri ol qarın şeytānıla yarın bizüm ḥazretümüze geleler ol ḥaḳḳa inkār kılduḳları (4) anları ol şeyātın sözile ne miḥnete uğraduḳların gözile müşāhede kılacak her biri ol şeyātine (5) diye kim iy kāşki benümle senüñ araña maḡrib maşrıḳ arasınca ıraklık olaydı seni görmeyeydüm (6) sen baña dünyede ne yavuz yār olduñ kim beni ḥaḳdan men’ idüp bu ḥāle uğratduñ ve bugün daḥı baña ne (7) yavuz yoldaş olduñ ki senüñle bile ‘azāba giriftār oldum bes ‘aḳlı olanlar bu kelāmdan (8) daḥı gerekki mutta’iz ola Ḥaḳ Te’ālā zikrinden ve Qur’ān’ıla ‘amel kıılmaḳdan i’rāz itmeye belki cidd (9) idüp ‘amele meşḡul ola Allāh’ı zikr itmegi kendiye ḳal’a idine tā dilerse kim ol şeyātın aña qarın (10) olmaḳdan dünyede āḥiretde ḥalāş bula çün āḥiretde peşmān olısar ḥasret yiyiser anı şimdiden yiyüp (11) ḥaḳḳa mutābi’at kıla ki ol ḥayırludur zırā anda ol ḳuşūrın girü tedārük idüp yirine getürmek (12) muḥāldür bunda tedārüke imkān var ki henüz ilde ‘ömrden sermāye var bārı anı daḥı zāyi’ itmeye (13) ve daḥı Ḥaḳ Te’ālā buyurdu **ve lemen yenfe’akumu’l-yevme iz zalem tum enneküm fi’l-‘azābi muşterikün** ya’nı (14) ol kāfirler ‘aşiler kıyāmet güninde ḥāllerin müşāhede kılacak dileyeler ki dil açup Allāh ḥāllerinden (15) ‘and getüreler Ḥaḳ Te’ālā diye kim bugün sizüñ ‘özrüñüzüñ size menfa’ati yoḳdur çün siz dünyede (16) küfrile ve şirk ma’āşıyle kendüñüze zulm eyledüñüz bes gelüñüz uyanuñuz ve eydürüñüz hep ‘azāb (17) içinde müştereksiz andan ḥalāş yoḳdur bes gerek mü’min olan dünyede kendiye ḥayırlu yār (18) tutuna ki anuñ dınine mu’āvin olup egrisin¹¹⁶ toḡrıldı vire anı helāklik yollarından necāt (19) fevz yollarına getüre dünyeden āḥirete ve fesāddan tã’ate ve kāhillikden¹¹⁷ şevḳa neşāt yilteye (20) tã’at yolından tā ki yarın cennete daḥı bile muḳārın olup ebedı sã’adetde ola bundan (21) soñra Ḥaḳ Te’ālā resūline buyurdu ki **efe ente tusmi’u’s-summe ev tehdı’l-umye ve men kāne fı zalālin** (22) **mubın** ya’nı buyurur ki yā Muḥammed bu şaḡırlara sen ḥaḳḳı işıtdüre mi şanursın ya bu gözsüzlere gösterüp (23) toḡrı yola mı vara şanursın çün bularuñ göñli ḳulaḡı şaḡır olup ve göñli gözleri kör oldu ve

[88a] (1) bular bizüm ‘ilmümüzde eyledür kim zāhir ḳalālet içindedür senüñ ḳande ḳudretüñ yite ki bu şaḡırlara (2) söz işıtdürüp bu gözsüzleri toḡrı yola getüresin bes ‘aḳlı olan bundan

¹¹⁶ Kelimenin metindeki imlâsı biçimindedir.

¹¹⁷ [kāhillikdan]

añlar kim kimseler (3) va'z naşihat işidüp fesādından geçmeye ol Hāḡ Te'ālā kelāminuñ ve resūl sözleriniñ anuñ (4) gönline bir eŕeri olup inşāfa gelmeye ma'lūmdur ki oldaḡı gönül gözi kör ve gönli (5) kulaḡı ŕaḡır olup ehl-i dālāletden olanlardandur bes anuñ daḡı ḡāşılı bu ola ki Hāḡ (6) Te'ālā buyurdı **fe immā nezhebenne bike fe innā minhūm munteḡimūne ev nuriyennekellezī va'adnāhum fe innā 'aleyhim** (7) **muḡtedirūn** ya'nī yā Muḡammed sen buları ḡaḡḡa eydürmezsın ammā ya budur ki seni bularuñ (8) içinde intıḡāl itdürüp bizüm ḡazretümüze getürevüz ol bulara va'de ḡılduḡumuz 'azābları (9) saña göstermezden öñdin andan ŕoñra biz bulara intıḡām idüp ol 'azāb va'desın yirine getürevüz (10) anuñcün didi ḡatāde kim resūl gitdi ḡatāde yirinde ve daḡı didi kim bize eyle zıkr olundu (11) kim resūlden ŕoñra ümmetine ne iriŕeceḡin aña gösterdiler andan ŕoñra tā dūnyādan gidinceye deḡin kim (12) kimse anı sürür içinde görmedi ol ḡüzn içinde melūl gitdi ve daḡı Hāḡ Te'ālā buyurdı ki (13) yā Muḡammed yaḡūd bulara va'de ḡılduḡumuz 'azābları senüñ ḡayātuñda saña daḡı gösterevüz göresın ki biz (14) bu nesne üzerine ḡādirüz ḡudretümüz yiter bes mü'min olan gerekdür dāyım Hāḡ Te'ālā ḡudretin (15) ḡātırına bıraḡup diye kim Hāḡ Te'ālā ḡādirdür göz yumup açınca mecmū' 'ālem ḡudreti ve ḡahrı (16) birle fenāya vire ḡıḡ ḡayurmaya zırā mülkinden nesne naḡş olmaz bunuñıla dāyım gönli ḡorḡuda ola tā ki (17) bundaḡı ḡorḡu āḡiret emınlıḡına sebep ola zırā Hāḡ Te'ālā iki ḡorḡuyu bir gönülde cem' itmez ki hem (18) bunda ḡorḡa belki bunda ḡorḡuda olan anda emın olur ve bundan Allāḡ ḡorḡısından emın olan anda (19) ḡorḡu içinde olsa gerek resūlden 'a.m ḡadıŕ-i ŕaḡıḡ böyle gelmiŕdür ve daḡı Hāḡ Te'ālā buyurdı kim (20) **festemsik billezī ũḡıye ileyke inneke 'alā ŕırāḡın mustaḡımın ve innehū le zıkrun leke ve li ḡavmike ve sevfe** (21) **tus'elūn** ya'nī yā Muḡammed ḡünki bu kāfirler senüñ da'vetūñ icābet ḡılıp saña muḡı' olmadılar sen buları (22) ḡoḡıl muḡkem ḡutḡıl ŕol ḡur'ān saña ve saña iman getürenlere daḡı dūnyede āḡiretde ŕeref ḡāşıl ider (23) tiz ola ki ol senüñ ḡavmüñ ki 'Arab'dur bu ḡur'ān ni'metinde su'al olanlar anuñ ŕükrin yirine

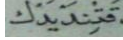
[88b] (1) getürdiler mi yoksa getürmediler mi zırā bu ḡur'ān ulu ni'metdür kim Hāḡ Te'ālā ḡullarına indürdi (2) kendilere helāklıḡı sebep ve ḡurtulmaḡ sebepleri neyledür anuñ içinde beyān ḡıldı ve dınleri dūnyāları (3) neyle tamām olacaḡ aḡḡāmları bildürdi bundan ulu ni'met daḡı ne ola ve bundan ŕoñra daḡı buyurdı ki (4) **ves'el men erselnā min ḡablike min rusulinā ece'alnā min dūni'r-rahmāni āliheten yu'bedūn** ya'nī (5) yā Muḡammed senden ilerü gelenler resūllerümüze ŕor gör kim ḡıḡ bir resūl geldi mikim ol ḡavmini (6) Allāḡ'dan ḡayrı kimseye ḡapmaḡa da'vet ḡıla bu ḡıḡāb eḡerḡi peyḡāmberdür maḡşūd bundan (7) bu ümmetdür ya'nī dimek olur kim ŕoruñ sizden ilerüki kitāb ehline kim ḡıḡ bir resūl geldi mikim (8) bir ümmeti Allāḡ'dan ḡayrı kimseye da'vet ḡıla belki her gelen resūlüñ da'veti

Allāh'dan yañadur nitekim (9) sen da'vet kılırsın ammā bularuñ 'inādıdur kim işıdüp haqqā mu'tı' olmayup küllini istihzāya (10) alurlar tiz ola kim ol fi'llerinüñ cezāsın bulalar dağı buyurdı kim **ve lekad erselnā müsā** (11) **bi āyātınā ilā fir'avne ve melā'ihı fe kále innı resūlu rabbi'l-ālemın** ya'nı be-dürüstı biz Mūsā'yı gönderdük (12) Fir'avn'a bizüm cehetümüzden mu'cizātlarla varup aña dağı a'vānlarına dağı didikim haqqıaten ben (13) size resül gönderildüm ol 'ālemlerüñ rabbinden **fe lemmā cā'ehum bi āyātınā izā hum minhā yazhakūn** (14) çünkü Mūsā geldi anlara āyetlerümüzle ya'nı mu'cizātlarıyla kim ol 'aşādur ve dağı eli nūr olmağdur (15) bular anı görüp istihzāya alup gülerlerdi bularuñ hāli atadan dededen 'ādetleridür yaluñuz (16) saña itmediler bu nesneyi kim itdiler **ve mā nurıhim min āyetin illā hiye ekberu min uhtihā ve eħaznāhum** (17) **bi'l-azābi le'allehum yerci'ün** ya'nı biz bulara hiç bir 'azāb ve bir nişān göstermedük illā ol (18) gösterdügümüzden soñrası dağı ulurağdı evvel kızlık gönderdük inşāfa gelmediler ardınca (19) bağlarına ve yemişlerine āfet gönderdük inşāfa gelmediler ardınca tūfān gönderdük yakın (20) oldu kim Nūh tūfānı gibi helāk olalardı girü inşāfa gelmediler bu kez tağıla düşen kırdı (21) havāle kılduğ evleri ve kabları ve kaçakları tıldı bir loğma bulmazdı ki bitsiz yiyelerdi girü (22) inşāfa gelmediler bu kez kırbağa gönderdük şol hālde havāle oldılar ki ayakların başacağ (23) yir bulmazlardı yaticacağ üstlerine şol deñlü yığılırdı ki depretmege mecālleri kıalmazdı henüz

[89a] (1) girü inşāfa gelmediler bu kez içdükleri şuların kıana dönderdük müsülmānlar alurlar içerler şu anlara (2) içecek kıana dönerdi girü inşāfa gelüp imāna gelmediler nekadardı kim envā' 'uķūbetlerle zecr (3) eyledük ol tıpdukları ma'būdlarınuñ za'ıflıgını anlara bildürdük ki hiç bir 'uķūbetümüzi (4) anlardan def' itmekligi çāre bulmadılar ola ki bir imāna gelelerdi ve bizden yaña dönelerdi (5) ola mı didük dönmediler kaçanki ol 'uķūbetlerümüzden birisi anlara gelse gelüp ol resūlümüze didiler ki (6) **ve kālū yā eyyuhā's-sāħırud'u lenā rabbeke bimā 'ahide indeke innenā le muhtedūne fe lemmā keşefnā 'anhumu'** (7) **l-azābe izā hum yenkuşūn** bularuñ içindeki 'ālim olana key sāħırdür dirlerdi anlaruñ ortasında (8) anuñ emri ve mertebesi key ulu olurdı andan ötürü gelüp Mūsā peygāmbere didiler kim iy sāħır ya'nı (9) iy 'ālim bizümçün du'ā kııl ol rabbüñe şol nesne haqqıçün ki saña anı buyurdı bizi anuñla (10) aña da'vet idersin bu 'uķūbetin bizden götürsin biz aña imāna gelüp anı birleyelüm Mūsā du'ā (11) kııldı biz ol 'uķūbeti anlardan götürdük girü ve hemān ahdlerin şıyup imāna gelmediler dağı (12) biter ol Fir'avn'uñ tuğyānı artup kıavmini ol dālālete yilterdi nitekim Hağ Te'ālā buyurdı (13) **ve nādā fir'avnu fı kıavmihii kále yā kıavmi eleyse lı mulku mışra ve hāzihi'l-ehāru tecrı min tahtı efe lā tubşırūn** (14) ya'nı Fir'avn kıavmin cem' idüp anlaruñ içinde hitāb idüp çağırdı didi ki yā benüm (15) kıavmüm bu Mışır kı

görürsüz kırk fersah içinde benüm mülküm degülmidür ve bu Nıl ırmağı benüm taht-ı yedümde (16) degülmidür benüm köşklerüm ve bağçelerüm arasında ırmağlar akmaz mı bular küllî delil degülmi kim (17) Mūsā üzerine benüm faziletüm var görmez misiz ki Mūsā müflis bir köye mālîk degül ol (18) mutābi‘at idecek kişidür kim anuñ sözine uyup atalaruñuz dīnini ve k̄āidelerini terk idesiz (19) **em ene hayrun min hāzāllezī hüve mehīnun velā yekādu yubīn** ya‘nī ḥaḳīḳātā bilūn kim ben yigrekin (20) işbu Mūsā’dan ki ol ḥor ḥaḳīrdür benüm bu faşāhatum kılmaz mısız kim dilümde kelāmum (21) nice faşīhdür ol Mūsā’yı gerekki yakın olmaz ki dilinde bir ḥüccetin beyān idübile ya‘nī ol (22) od döküp yaḳup aña kelāmında ‘uḳde ḥāşıl olmuşdı tūtulu söylerdi andan Fir‘avn bu sözi (23) dirdi ve daḥı Fir‘avn virüp buyurdi ki **fe lev lā ulḳıye ‘aleyhi esviratun min zehebin evcā’ e me‘ahu’**

[89b] (1) **I-melā’iketu muḳterinīn** ya‘nī bu Fir‘avn’uñ k̄ā’idesi buyıdı kim ḳullarına altun bilezikler (2) geyürlerdi ol Mūsā’da yoğıdı bes andan ötürü didi ol Fir‘avn zālīmūñ eger bu Mūsā (3) ḥaḳ resūlmıssa niçün buña māl virilmeyedi ya altun bilezikler geymeyedi eger peygābermıssa (4) niçün bilesince bir ferişte gelüp aña mutābi‘at kıilup anuñ kelāmın ḳarşu taşdıḳlemeyedi (5) ve aña mu‘āvin olmayadı biçāre mel‘un şanurdi kim hemān ol mālīladur bilmezlerdi (6) ki Allāh ḳatında dūnyānuñ külli miḳdārı bir üvez ḳanadınca daḥı yoḳdur ve daḥı buyurdi ki festehaffe (7) **ḳavmehu fe aṭā’ūhu innehüm kānū ḳavmen fāsīḳīn** ya‘nī bu ḳavmine ol Fir‘avn didi ki ben kendi (8) nefşüme ne şavāb görsem size daḥı anı şavāb görürem ki hiç bu Mūsā’ya mutābi‘at kıılmaḳda (9) ḥayır yoḳ eger varmıssa evvel ben mutābi‘at iderdüm bu sözlerle ol ḳavme yilte varup yildi virdi ve didi (10) ki anuñ sözine inanup aña muṭī‘ olmayalar zırā be-dürüstī bular fāsīḳ ḳavmlerdür ki ‘ahd (11) şıyıcılardır Allāh’ı istiḥfāf idüp ḥürmetde tıtmayalar bes Ḥaḳ Te‘ālā eydür **fe lemmā āsefūnantekamnā minhüm** (12) **fe aḡraḳnāhum ecma‘īn** ya‘nī bu Fir‘avn ḳavmile çün ḥadden geçüp bizi ḳaḳıtdılar bizüm ‘azābumuz (13) anlara vācib oldı anlaruñ küllisini ḡarḳ idüp helāk eyledükki anlardan bir kimse bāḳī ḳalmadı (14) rivāyetdür Samāl-ı ibni Fazl’danki eyidür biz ‘Urve bin Muḥammed ḳatındayduḳ¹¹⁸ Veheb daḥı anda bileydi (15) gördükki bir ḳavm gelüp kendi ‘āmillerinden ‘Urve’ye şikāyet kıldılar anuñ zūlmünü anuñ üzerine (16) işbāt kıldılar ‘Urve’nüñ elinde bir ‘aşā varıdı Veheb şunup ol ‘aşāyı ‘Urve elinden aldı (17) ol ‘āmilūñ başına vurdi başın yarup ḳan yüzine revān oldı ‘Urve egerçi emīridi ammā (18) ḥalīmidi Veheb’üñ ol işini ḥoş görmedi didi kim yā Ebā ‘Abdullah bizüm ḳaḳduḡumuzu (19) bizden ‘ayb görürsün girü sen ḳaḳırsın Veheb didikim noldı ḳaḳımayam ḥāl budur kim (20) bu ādemīleri yaradan pādīşāh ḳaḳır görmez misin kim Ḥaḳ Te‘ālā eydür **fe lemmā**

¹¹⁸ Kelimenin metindeki imlâsı biçimindedir.

āsefūnanteḳamnâ minhūm (21) ya'nî çün bular bizi ḳaçıtdılar biz daḫı bulardan intikām idüp helāk eyledük bu āyet aña delālet (22) ḳılır kim Allāh'a muḫālifet ḳılıp 'āsı olanlara zecr idüp ḡazab itmek revādur zırā Ḥaḳ Te'ālā rükn-i (23) islāmda bu ḫudūdları daḫı ḳoduḡı ol müfsidler ṭāḡiyelere zecr itmekiçündür ki ādem

[90a] (1) öldüreni yirine öldüreler uğurlıḡ idenüñ elin keseler evlü olup zinā iderse ṭaşıla recm ideler (2) ergen olup zinā iderse yüz ağaç urup şehirden süreler ḫamr içse seksen ağaç uralar biregünüñ (3) 'avratına zinā lafzıla söḡse yüz ağaç uralar ayruḡ tanuḡlıḡı daḫı dürüst olmaya ve girü ḳalanların daḫı (4) bulara ḳıyās ḳıl eger zecriler ve bu 'uḡūbetler olmasa bu ḫalk ḫāl zabṭ olunmayup rükn-i islām ḳāyim (5) olmazdı bes elbette bu ḳānūn siyāset ve bu zevācir şer'ı daḫı gerekdür bu ḫalk arasında isti'māl (6) oluna dın ḳā'idesi tamām olmaḡiçün bes bundan soñra girü buyurdu **fe ce'alnāhum seleden ve meśelen** (7) **lil āḫirín** ya'nî biz bu Mekke ehlinden ilerüki kāfirleri helāk idüp bu soñraḡı ümmet-i Muḫammed'e (8) anları meśel ve 'ibret ḳılduḡ ki anları işidüp ola ki öḡütlenüp bular bir inşāfa geleler bizden (9) yaña döneler kendileri 'azābdan selāmet ḳılalar ammā hiç kimse bulardan mutta'iz olup kendiye inşāf (10) virmez ki küfrinden ve 'işyānından rücū' idüp imāna ve ṭā'ate teveccüh ḳıla ve daḫı buyurdu ki (11) ve **lemmā zuribebnu meryeme meśelen izā ḳavmuke minhū yaşuddūn** ya'nî çün Meryem oḡlı size vaşf olundu (12) senüñ ḳavmüñ ta'accüb idüp avazların götürüp dirler kim naşārā Meryem oḡlı 'İsā ibnullāhdur (13) ḫoş 'İsā aña oḡul olmaḡ revā olsa naşārā ḳavlince niçün bizüm sözlerümüz revā olmaya feriştelere (14) anuñ kızlarıdır didüḡümüz niçün cāiz olmaya bu sözile Mekke kāfirleri resūle mu'ārıza (15) ḳılıp çağrışurlardı ve **ḳālū e ālihētunā ḫayrun em hüve mā ḫarabūhu leke illā cedelen bel hum ḳavmun ḫaşımūn** (16) ya'nî ol müşrikler ḫaḳıḳat mu'ārıza ḳıldılar çağrışup didiler kim bizüm ma'būdlarımız mı yigrekdür (17) yoḡsa çün 'İsa aña oḡul olmaḡ cāiz olıcaḡ gerekki bizüm ma'būdlarımız daḫı feriştelere ve bütlerdür (18) aña şerik olmaḡda revā ola eger 'İsā oḡlı dutulduḡından ötürü oda girmek revā olursa (19) bizüm başlarımız daḫı bile ola Ḥaḳ Te'ālā dir ki yā Muḫammed bu kāfirler saña bu sözlerle mu'ārıza (20) ḳılmazlar miśl getirüp illā maḡşūduları bāṭılıla bir cedel ḳılmaḡdur belki bular evvelden ḳatı mücādele ḳılıcılarıdır (21) bāṭılıla ol anlara ṭabı'atdur bundan soñra Ḥaḳ Te'ālā 'İsā ve şaff idüp buyurdu ki **in hüve** (22) **illā 'abdun en'amnā 'aleyhi ve ce'alnāhu meśelen li bení isrā'íl ve lev neşā'u le ce'alnā minkūm** (23) **melā'iketen fi'l-arḫı yaḫtelifūn** ya'nî ol naşārā ki 'İsā ḫaḳḳında i'tikād ḳılurlar ol

[90b] (1) iftirâdur bâtıldur belki ol 'İsâ degüldür illâ Allâh kılıdır ol Allâh kılı olup 'ibâdet kılmağdan (2) çarlanmaz ammâ biz aña peygâmbelik¹¹⁹ ni' metin in'âm kılduğ ve anuñla anı mükerrem kılduğ dağı benî (3) isrâ'îl kavmine anı mişl kılduğ ki anı kudretümüzle anasız vücûda getürdük tâ ki aña nazâr-ı (4) 'ibret kılup bizüm kemâl-i kudretümüz aňlayalar ve bizden gayrı ma'bûdlaruñ 'âcizliğin¹²⁰ ve hağâretin (5) bileler ve gördiler söz yir yüzinde sizüñ mekânlaruñuzda ferîşteler kılayduğ sizüñ yirüñüze anlar halk (6) kılalardı aña dağı kâdirduğ velîkin dağı arada irâdet var yirine gelse gerek bes girü dönüp (7) 'İsâ'nuñ ba'zı vaşfindan haber virüp buyurdı ki **ve innehü le 'ilmün li's-sâ'ati fe lâ temterunne bihâ** (8) **vettebi'üni hâzâ şırâţun mustakım** ya'nî be-dürüstî ol 'İsâ'nuñ inmekligi 'alâmetidür ol kıyâmet koptağlığınuñ (9) rivâyetdür Ebü Hureyre'den rağıyallâhu 'anhü ki buyurdı tâ 'İsâ yir yüzinde görülmeyince ki imâm (10) ola 'âdil ben eyle umarın 'İsâ'yıla bir şofrada ta'âm yimeyince ölmeyem her kimsekim sizden ol (11) 'işâya buluşup göresi olursa benden aña selâm degüresiz Ebâ Hureyre'nin bu sözleri dağı aña (12) işâretdür kim nüzül-i 'işâ yağındur çün ol ine hemân kıyâmet koptağıdır gerek kim (13) gururı terk idüp 'imâret-i dünyâyı koyup dîn 'âhîret 'imâretine meşğül ola siz ve dağı Hağ Te'âlâ (14) dir ki yâ Muhammed eyit kavmüñe kim sizüñ ol kıyâmetüñ koptağlığına şekk itmeñ kim hağdur ol (15) bâtılduğ dağı koyup buña mutâbi'at kılıñ ve buña muţî' ki sizi dükeli 'azâbdan kurtarup Allâh'nuñ (16) rahmine vâşıl kılan toğrı yol budur **ve lâ yaşuddenekumu's-şeyţân innehü leküm 'aduvvun mubîn** (17) ya'nî key hazer kılıñ ki şeyţân sizi bunuñ gibi toğrı yoldan dönderüp dalâlet-i gümrâh yolına (18) bıraksunki ol şeyţân size âşikâre düşmendür nitesi düşmen olmaya iy 'aziz ki Âdem sebebinden (19) la'net olup uçmağdan sürüldi ve göklerden kovaldı ve yetmiş biñ yıllık 'ibâdeti hep yüzine vurıldı (20) adı 'azâziliken mel'ün oldı bunuñ gibi derde uğrayan 'acaba senüñile kaçan dost ola (21) 'aklı olan bundan aňlasuñ şeyţânüñ bunca 'ibâdeti hebâ menşür olup anuñ gibi 'izzetden (22) düşdüğü külli buyruğ şıduğından ötürü oldı Âdem'e secde kıl didi kılmağı bu 'acebdür ki (23) Hağ Te'âlâ bu âdem oğlanlarına buyurdı baña secde kılıñ ve benüm buyruğum çutup baña muţî' oluñ

[91a] (1) bular külli buyruğını terk idüp hevâ-yı nefse uymışlardur dâyim işleri buyruğ şımaz yarın Allâh katında (2) bunuñıla umarlar ki 'izzet kerâmet bulalar uçmağa gireler ebedî devlete ireler bu mağşûd 'acabâ (3) kaçan hâşıl ola bir kişiuñ bir kılı hiç efendisiuñ hizmetinde bulunmasa ol didigi yirler olmasa efendisi (4) andan hoşnûd olmasa bu külliyle efendisine gelüp dise ki baña at vir çon vir beni ur (5) azâd kıl ve baña mâl ni'met vir dise

¹¹⁹ [peygâmbelik]

¹²⁰ ['âcizliğin]

‘aceb bu dilek h̄asıl ola mı ol efendisine ‘āşiken senüñ (6) h̄ālüñi daħı Allāh’ıla bundan kıyāş eyle sen eyle cehd it ki ölmezden öñdin tevbe kılup mevlāña (7) muh̄ālifeti terk idesin şeytāñı düşmen bilüp aña muṭı’ olmağı ço bes tarıķ-ı hidāyet üzere (8) olasın ki kırtulasın ve daħı buyurdu ki ve **lemmā cā’e ‘isā bi’l-beyyināti k̄ale k̄ad ci’tukum bi’l-ħikmeti** (9) ve **li ubeyyine lekum ba’zallezı tahtelifüne fihi fetteküllāhe ve etı’ūni innallāhe hüve rabbı** (10) ve **rabbüküm fa’budūhu h̄azā şırāṭun mustakı̄m** ya’nı Haķ Te’ālā buyurur kim çünki ‘İsā ol (11) kıvmine geldi bizüm kıatumuzdan ol kitābıla ki İncıl’dür ve aña indürdük anlara ħaber virüp (12) didi kim ve yā kıvm taħķıķ bilüñ kim ben size geldüm peygāberliğile¹²¹ ve daħı ol ‘alāmetlerle kim (13) ölüyi diri kılurun şağıraruñ şağırılığın ve dilsüzlerüñ dilsizliğin giderürin evüñüzde gizlü (14) nesnelerden keremden size ħaber virürin balçıkdan kıuş düzerin ururun uçar gider hep (15) küllisi baña bu nesnenüñ Allāh kıatındandır ve daħı anuñçün geldüm şol bir nice ħelālde ihtilāf (16) kılduñuz ba’zuñuz eydür bu ħelāldür ve ba’zıñuz eydür ki ħarāmdur gerekkim anı size beyān (17) kılam şübheñüz gide gelüñ yā kıvm Allāh’dan kıorkuñ baña muṭı’ oluñ buyurduğumu tutuñ Allāh’uñ vaħdāniyyetine (18) iķrār idüñ ki benüm rabbüm daħı ol Allāh’dur birdür şeriki yokdur küllimüz anuñ kılıyuz bizi yaradan (19) ħālikumuz oldur ma’būd-ı muṭlaķ oldur aña kıapuñki toğrı dın yolu islām yoludur andan artuğı kıabül (20) olunur degüldür **fahtelefe’l-ahzābu min beynihim fe veylun lillezıne zalemū min ‘azābi yevmin elım** ya’nı çün (21) ‘İsā çün gelüp bulara bu sözi söyledi ol kıvm müteferriķ olup ‘İsā ħaķķında her zevāta meşğül (22) oldılar ulu sözlere dil uzatdılar didiler ki bu sāhirdür ya’nı ol yahūdiler müteferriķ olup (23) ‘İsā’yı öldürmek kıaşında ihtilāf kıldılar kim ne vechle öldüreler helāklik şol kıvmekim

[91b] (1) bunuñ gibi işe kıaş ide kim kendülere zılm ideler göreler ki ol ‘azım ulu günde ne ‘azāba uğrayısarlar (2) **hel yanzurüne illā’s-sā’ate en te’tiyehüm bağteten ve hum lā yeş’urün** ya’nı bular inkārlarla (3) muħkem kıurup muntazır olurlar illā şol kıyāmet günine güyerler ki ol gün bulara āb iksirin (4) hiç şanmaduķları vaķtda ki bularuñ anda ħaberi olmaya nice ħasretler kıyeler ki hiç fāyide kıılmaya (5) bes ‘aklı olanlar gerekkim ol gelmeden gözini açup ħālını tedbır kılamak gerek ki ‘ākıbet ya öliser (6) şeytān igvāsına uyup şeytān etbā’ıñuñ fıtnesine düşüp yolını azıtmaya ki anlar şol Kıur’an’ıla (7) ħadışle ‘amel itmeyen dānişmendlerdür ki ‘ālim şüretinde ħarāmilerdür müsülmānlaruñ mälların (8) yirler ħarām vechile kim kıāēi olup rişvetle ve ħaķları olmaduğı yirden ħayf olmağıla (9) kimi begler vezırler ħızmetine düşüp bulduğın dirüp dirşürmegile kimi şüfi sıretine durup (10) adını ħaķ içinde şüfi çıkırap bāṭını dünyādan yaña ve dünyā ‘izzetin kıaleb kıılmağıla şöhret āfetine (11)

¹²¹ [peygāberliğıla]

mübtelâ olmuşdur halk aña şâlih diyü i'tikâd idüp nesne ki hediye vechile getürürler (12) ol alup yir kimi vâ'iz düzüp menberler üzerinde mükeddî olup halkun mâlin yir maşşud (13) halkuñ şalâha gelmekligi degül iy kâşke bu didüklerüm bârî müsülmânlaruñ ancağ mällarına ziyân (14) olurdu ki vaqtısa olacağdı ammâ katı müşkül budur ki anlaruñ dînlerin ziyâna virdiler (15) bunuñıla ki adları 'âlim ve şüfi ve vâ'iz halk anlaruñ hâline dünyâyâ harîş olup helâl harâm (16) buldukların cem' itdüklerin görüp harâm bid'at işlere bulaşdukların görüp anlara mutâbi'at (17) kıllurlar dînleri dağı harâba virür belki çoğı bularuñ bu halk Tañrı'nuñ keremine mağrür kıllup mekr (18) işlere yilterler kendi dağı dâll gümrâh olup halkı dağı azdurur 'aklı olan gerekkim bularuñ (19) şöhetinden kaçça ağulu yilandan kaçır gibi buları kendüye dost tutunmaya ki yarın kıyâmet (20) günde peşmân ola nitekim Hağ Te'âlâ buyurdu **el ehillâ'u yevme izin ba'zuhum li ba'zin 'aduvvun (21) illâ'l-muttağîn** ya'nî şol dostlar ki dünyede biri birine Allâh'a 'âşî olmağda yârânlardur dostlar (22) olmuşlardur gece gündüz içkü şöhetinde ya zinâ kıllmağda ya çalğı şöhetinde fi'l-cümle (23) Hağ harâm kılduğı işlerde dost yâr olup 'ömürlerin zâyî' itdiler yarın kıyâmet gününde anlar

[92a] (1) biri birine düşmen olırsalar kaçanki ol dost yâr olup işledükleri işüñ cezâsını gözleriyle (2) göreler illâ meger şol kimseler kim Tañrı'dan kırkucılardur anlar biri birile yâr olup sa'yaları 'ilm (3) meclislerine ve şâlihler şöhetine ve meclidlere ve zıkr şöhetine yiltmek olur anlaruñ dostluğında (4) fâyide olur hem dünyede hem âhîretde 'aklı olanlar dost dutunmaz illa şol kimseleri ki biri birin (5) göricek gönüllerine Allâh kırkusu düşe gele âhîret fikri ve ölüm endişesi añıla ve illâ bundan (6) artuğ dostlar saña düşmendür elüñ alup seni oda atar haberüñ yok Kelbî eydür her dost ki saña (7) tã'at yolında dost olmaya ol saña düşmendür 'Ubeyd bin 'Ömer eydür bir kişinuñ varıdı ba'zısı (8) ba'zısından hâşıdı nâğâh bir vâkı'a oldı ol üç dostuñ key hâşına vardı didi yâ fulan (9) baña işbunuñ gibi nesne vâkı' oldı dilerin baña mu'âvenet kılasın ol didi kim ben saña yardım ider (10) degülem ve benüm saña aşşum doğunmaz yürü ol bir dostuña var ki ol saña diyiser bunu ben senüñle (11) bileyim şol yire degin kim varırsın andan üçüncisine var ki ol saña diyiser kande varırsañ (12) ben senden ayrılmazam senüñle bileyim 'Ubeyd eydür ol evvelki dost hâlbudur ki ölüm vâkı'asına (13) uğrayıcağ aña fâyidesi toğunup aşşı kılmaz yüz dönderür ve biregükisine gider ikinci dost ehlü ve (14) kavmi kabilesidür ki sinleye dek bile varurlar andan girü dönerler ve üçüncü dost 'amelüñüzdür ki (15) hiç bir hâlde andan ayrılmaz ve dağı rivâyetdür ki emîre'l-mü'minîn 'aleyhi keremallâhu vechü (16) bu âyetüñ ma'nisinden şordılar ki bir nice dostlar yarın bir birine düşmen olırsalar illâ meger (17) anlar kim müttakiler ola bunuñ keyfiyeti nedür didiler emîre'l-mü'minîn 'alâ didi ki iki dost mü'min (18) ola dağı ikisinden

birisi ola dađı alan aa ayır du‘ālār ılıp nerde olursa anı medđ ide (19) açanki ol dađı ikisinüň rüların bir yire cem‘ ider ol ande her birbirini medđ idüp (20) diyeler ki ne görklü yārıduň sen baa ve ne oř gerek dostıduň sen baa ve iki dostlar (21) dađı kāfirler ‘āřiler olalar ve anlarıň dađı ikisinden birisi açanki öle ol alanı aa řer du‘ālar (22) idüp nerde olursa anuň řerrinden söyleye açan ol dađı ölse ikisinüň rüların bir yire cem‘ iderler anlar (23) dađı biri birine diyeler kim ne yavuz yarıduň sen baa ve ne řerlü ardařıduň sen baa mü‘min müttakı olan

[92b] (1) dostlarıň biri birine dünyede ayrı var hem āhiretde ve ‘āřı ve fācir dostlarıň biri birine dünyede (2) dađı řerri var āhiretde dađı řerri var ‘āil oldur kim kendiye řālihleri dost idine ve dađı ađ (3) Te‘ālā ol müttakı ullar ađına buyurđı ki **yā ‘ibādi lā avfun ‘aleykumu’l-yevme ve lā entum tahzenün** (4) ya‘nı ađ Te‘ālā ol günden oran ullarına yarın ıyāmet güninde diyiser ki iy benüm ullarum bugün (5) size oruda yođdur ve uřsa dađı yođdur ki ben iki oruyı bir ulumda cem‘ eylemez ki hem (6) dünyede oruda ola hem bunda oruda bunda ekecek oruyı uřsa anda ekerdüňüz bugün size (7) ferađ günüdür dönüp girü ol müttakileri vař idüp buyurđı ki **ellezıne āmenü bi āyātınā ve (8) kānū muslimın** ya‘nı bizüm ol bizden oran ullarumuz anlardur kim bizüm indürdügümüz āyetlerümüze (9) i‘tikād idüp ālıř müsülmān oldur kim Allāh’uň buyruđına bedeller iřleyecek buyruđların iřleyeler (10) ve nehy itdügi iřlerden ırađ olalar gerek az olsun gerek ođ ve dađı ol ulları diye kim (11) **udđulū’l-cennete entüm ve ezvācukum tuđberün** ya‘nı iy orucı ullarum girüň umađa siz dađı (12) ve ehlüňüz dađı bu āletde kim sürürda olup mükerrem ve mūna‘am olasız ve ol tena‘umlarında dađı (13) buyurđı kim **yuđāfu ‘aleyhim bi řıđāfin min zehabin ve ekvābin ve fihā mā teřtehi’l-enfüsü** (14) ve **telezzu’l-a‘yunu ve entüm fihā ālīdün** ya‘nı ol orucı ullar üzerine umađda egzinüp (15) řavāf ide yetmiř altundan řabalar her řabada bir dürlü řa‘ām birindeki dađı birinde yođ dađı řol (16) bardalar řavāf ide iyde ki ne emzügi var ne ulbı ađzı degirmi bardalar ola ve dađı her (17) nefes andan ki ārzü ılırsa āřıl ola ve gözler baıcak lezzet olacađ nesnelere hep yarađlanmıřdur (18) bu ālile kim siz andan muđalledsiz girü ıkmak yođ ve dađı buyurđı kim ve **tilke’l-cennetulletı** (19) **ürıřtumühā bimā küntüm ta‘melün** ya‘nı iřbu cennet ki size vař eyledüm sizüňçün āzır (20) olup düzölmiřdür řol ‘amellerüňüz ki dünyede dürüřdüňüzdi **leküm fihā fākihētun keřıratun minhā** (21) **te‘kulün** ve dađı āřıldur size ol umak iinde ođ yemiřler kim dükenür degül vađt (22) geüp bulunmaz degül kim siz anda yiyiser cemı‘ a‘zālarıňuz andan lezzet alıřar cāna ve bedene (23) rāhatlar olıřar ün ađ Te‘ālā ol orucı ullarıň vařından aber virdi ki cennet ire

[93a] (1) nite olısar bu kez ol ‘aşilerün fâcirlerün hâlınden haber virüp buyurdı ki **innel mucrimine (2) fi ‘azābi cehenneme hâlıdüne lâ yufetteru ‘anhum ve hum fihi mublisün** ya‘nı anlar kim mücrimlerdür bize (3) ve resülümüze mu‘tı‘ olmadılar dāyim ‘azāb içinde muhalled olısarlar ki kırtılalar (4) ne dirliklerinde menfa‘at olısar ki çıkalar göz açup yummuş kadar hiç ‘azābları eksilmeye (5) bu küllisinde anların ‘azābı içinden dağı Hâk Te‘ālā rahmetinden dağı ümıdleri dağı kesile zırā Hâk (6) Te‘ālā’nuñ rahmeti mü‘minlere ve muhsinlere yağındur bunlar hoş imandan ve islāmdan mahrüm kalmışlar (7) bes bulara rahmet olmaya ve dağı Hâk Te‘ālā buyurdı ki **ve mā zalemnāhum ve lākin kānū (8) humu’z-zālimın** ya‘nı bu mücrimlere suçsuz ve günahsız yire ‘azāb kılmazuz kim zulm ola lıkin (9) bular kendilere zulm eylediler biz bulara kitāb ve resül gönderdük ve kendilere ‘ağıl idrāk dağı (10) virdük ki ol kitāb ve ol resül haberindenki işidürler fikr idüp añlayalar hâk bātıl (11) anuñla temeyyüz ideler olki sebab-i necātdur anı tıtalır ve olki sebab-i helākdur andan ırāk (12) olalar lıkin bular anuñ ‘aksin tıtdılar hâkka boyun virmeyüp tekebbürlık idüp şeytāna ve hevāyı (13) mutābi‘at kıldılar kendi kendilere zulm eylediler lā-cerem bu ‘azāba müstaħakk oldılar ve dağı Hâk (14) Te‘ālā bularuñ ‘azābı içinde hâlleri nite olısar andan haber virüp buyurdı ki **ve nādev (15) yā māliku li yağıdi ‘aleynā rabbuke kâle innukum mākisün** ya‘nı kaçan ki ol mücrimlerün ‘azābları kıtı (16) ola belāları hâdden geče ölüm ārzü idüp cehennemün hâzinedārına çağrışup diyeler kim yā mālık (17) bizümçün ol rabbüne du‘ā kııl ki bizüm rühumuzı kabz eyleye bārı yok olup kırtulavuz (18) ya bārı rüñ gidüp bu bedenümüz cānsız kalup biz cemād olavuz ‘azāb ol bedenümüze oluna acısın (19) ve elemin tıtmayavuz İbni ‘Abbās’dan rađıyallāhu ‘anhü rivāyet kılındı kim biñ yıl anlar bu resme (20) mālıke yalvaralar cevāb gelmeye biñ yıldan şoñra Hâk Te‘ālā mālıke vahy eyleye ki anlara (21) cevāb vire ki bu ‘azābdan kırtulmak yok anuñ içinde muhalledsiz ve dağı bulara serzeniş (22) kılıp buyurur ki **lekad ci’ nākum bi’l-hâkkı ve lākinne ekserakum lil hâkkı kārıhün** (23) ‘ıķābdur ki buyurursız ol ‘azāb-ı ebedıden kırtulmak degülsız ki tahkıķ size Cebrā’ıl

[93b] (1) gönderdük ol Qur‘ān’ıla ki hâkdur ve ol resülümüz Muhammed’le ki hâkdur siz anı işidüp inkār (2) kılduñuz ol hâk sözler size acı geldi hoş görmedüñüz bes eyle va‘de kılmışuz ki kitābumuza ve (3) resülümüze inkār idüp mu‘tı‘ olmayanları ol ‘azābda ebedı ve muhalled kılavuz va‘demüze hıılāf olup (4) hıkm-i ezeli tebdıl olacaķ degüldür bu ‘azābdan necāt taleb iden gerekkim dünyede elini (5) ma‘şıyyetlerden çeke kademini tı‘at yolında berk başa tā ki ebedı sa‘ādete ire ve dağı (6) Hâk Te‘ālā buyurdı kim **em ebramū emran fe innā mubrimün** bu āyetün sebab-i nüzülı buyıdı kim (7) Mekke kâfirlerıñ bir evleri varıdı halvet yirde añā

dār-ı nedve dirlerdi kaçan bir gizlü [ta]nışıkları (8) olsa ol a'yāncaları kendiler i'tikādınca uşluları anda dirilüp tanışık iderlerdi (9) çün ol seyyidü'l-mürselin anlarıñ içinden çıķup dīn-i islām zuhūra getürdi ol dīn (10) bātılı redd eyledi nitekim gün toğup gice karañusun sürer bes ol kāfirler kıatı acıdılar ki (11) kendi dīnlerin bātılı oldı dīn-i islām zāhir oldı bir kaç büyücek mel'ūnları ittifāk (12) idüp ol dār-ı nedveye dirildiler ki ol habıbullāh bir vechile helāk itmek tanışığın (13) ideler tā ki andan kırtılıp girü kendülerün bātılların sābit kıllalar Ebū Cehl la'ın ve 'Ömer (14) ve Ebu'n-Neccar'ı ki bular külli Hişām oğlanlarıdur cem' oldılar didiler kim bu tedbırümüzi (15) añıl añıl söyleşelüm kıatı kıatı söylemeyelüm ola ki Muħammed'ün Tañrı'sı işidüp aña haber vire iblīs-i (16) la'ın anlarıñ ittifākını işiddi kendüyi bir pır şüretinde düzüp geldi bularuñ arasında oturdı (17) bular aña didiler kim bizüm sırrıla kelecümüz var tiz anı saña āşikāre kılmazuz sen bizüm aramızda neylersin (18) iblīs-i la'ın didi ki siz benden üşenmeñ ki ben eminem sizün sırruñuz benüm kıatumda fāş olmaz (19) ben çok zamān görmiş kışiyem pırem çok işler şınamışam bu tedbırüñüzde ben size mu'āvinem (20) çün bunu işiddiler sırrların fāş idüp tedbırlerine meşğül oldılar biri didi kim benüm tedbırüm (21) budur kim Muħammed'i tıtalum bir eve kıoyalum kıapusın şıvayalum ölince içinde kıalsuñ iblīs eydür (22) bu işüñde haťā kılduñ bu fikr şavāb degül zırā kıavmi kıabāyili çokdur gelüp anı kııkaralar (23) kıoyu vireler siz anı men' itmek elüñüzden gelmeye ve birisi dağı didi ki anı tıtalum bir vaħşı

[94a] (1) deveye bađlayalum anı bir şahrāda ürküdi virelüm gitsün vara taşa ağaca vura helāk ide yaħūd (2) bir ayruķ yād yire vāki' ola bunda söyledüđi sözi anda dađı söyleye tıtalar öldüreler girü ve iblīs-i (3) mel'ūn didi ki sendađı fikrüñde haťā kılduñ zırā kıavm kıabileci aşıp anı elden alalar yaħūd (4) bir ayruķ yire vara ve ol laťif faşıh sözlerle anı mađrūr kılıp kendüye döndere dönüp (5) anlarıñla gelüp sizünile muħārebe kııla didiler ki şeyh görklü söyledüñ bu kez Ebū Cehl la'ın (6) didikim ben eyle görürem ki yüz kışi cem' idevüz kıabiledenki anlarıñ a'yānlarından ola (7) cem' olup anuñ üzerine āşikāre galebe kılıp öldüreler 'Arab'uñ cemí' a'yānların hođ andan ötürü (8) kııracaķ degüller bes diyet üzere muşāliha ideler yüz deve virüp anuñ diyetini ödeyem kıurtulavuz (9) iblīs-i la'ın didi kim ha bu senüñ fikrüñ şavāblu ve eyü fikr eyledüñ diyüp bu ittifāk üzerene (10) 'ahd berkidüp tađıldılar ki varup anı işleyeler bes Haķ Te'ālā bu āyeti indürdü kim **em** (11) **ebamū emran fe innā mubrimūn em yaħsebūne ennā lā nesme'u sırrahum ve necvāhum belā ve rusulunā** (12) **edeyhim yektubūn** ya'nı bular cem' olup dirildiler kim bizüm resülümüze ziyān irişdüreler bizüm (13) dađı tađdırümüz cem' olup berkimişdür ki anlara 'azāb idevüz ve anlara hoş gelmeyen (14) dīn-i islām diler dilemez āşikāre idevüz ya'nı eyle mi şanurlar ki biz

anlaruñ çivildüle kelecilerin (15) işitmezüz belí işidürüz ve dađı anlaruñ atında bizüm elçilerümüz vardır ki anlaruñ ne söyledüklerin (16) bir bir defter idüp yazarlar kıyāmet güninde bir bir gizlü işledükleri işlerin zu‘m (17) iderlerdi ki kimse görmez ve kimse bilmez defterlerinde neırden Kıtmır‘e degin eksiksiz (18) bular anuñla cezā olanlar ve dađı buyurđı kim **ul in kāne li‘r-raħmāni veledun fe ene evvelu‘l-‘ābidīn** (19) ya‘nı eyit yā Muhammed bu Mekke kāfirlerine kim eger ol raħmānuñ veledi olaydı evvel sizden öñdin (20) i‘tiād idici ben olaydum ammā benüm ol ilāhum münezzehdür bu nesneden ki siz dirsiz nitekim (21) Ha Te‘ālā kendi zātın tenzih idüp buyurđı **subħāne rabbi‘s-semāvāti ve‘l-arı rabbi‘l-‘ari ammā yaifūn** (22) ya‘nı ol gökleri yirleri ‘arı yaradan pādiāh münezzehdür pākdur ol nesneden ki zālimler (23) anuñ haında vaf idüp söylerler **fe zerhum yaūzū ve yel‘abū ħattā yulāū yevme humullezī yū‘adūn**

[94b] (1) ya‘nı yā Muhammed osan bu kāfirleri ol ‘azāblarlaki bu ‘azāblara inanmazlar ol bāıllarıyla megöl (2) olup ne dirlerise itsünler tā ki aña deginki ol va‘de olınan kıyāmet gününe şataşınca (3) ol vat gözleriyle göreler ki bu va‘delerümüz hamıdır yoksa bāıl ve dağı kendinüñ vāħdāniyyetin (4) ve ‘azametın zıkr idüp buyurđı ki **ve hüvellezī fi‘s-semā‘i ilāhun ve fi‘l-arı ilāhun ve hüve‘** (5) **l-ħakımu‘l-‘alīm** ya‘nı ol kāfirler ki yir yüzinde bizi oyup bizden ğayrı ma‘būdlar utmuşlardır (6) anlar külli bir maħlūk ‘ācizdür ki ma‘būdlığa lāyık degöl ol Allāh‘uñ göklerde ma‘būddur (7) gökler ehli aña aparlar yirler ehli ma‘būd dağı oldur kim ol yaratdı bu yir ehli (8) dağı küllı anı birleyüp aña apalar ki ha ma‘būd yirlerde göklerde oldur ki emrinde ħakımdür (9) nite dilerse işler ve ullarınuñ cemı‘ ħālleri aña ma‘lūmdur ne söyledüklerin bilür aña ħafı (10) nesne yokdur bundan şoñra kendi zātınuñ ‘azametın zıkr idüp buyurđı ki ve **tebārakellezī** (11) **lehu mulku‘s-semāvāti ve‘l-arı ve mā beynehumā ve ‘indehu ‘ilmu‘s-sā‘ati ve ileyhi turce‘ūn** ya‘nı ol (12) kāfirler vaf itdüklerinden ‘ālı ve münezzehdür ol Allāh kim yirler ve gökler mülki ve yirle gök (13) arasındanki mevcūdāt ve maħlūkāt var küllı anuñ ħā mülkidür anda hiç bir kimsenüñ itirākı (14) yok ve mecmū‘ envā‘ ni‘metler ki göklerden yamurlar inüp yirlerden biter kimi ħayvān ğıdāsı kimi (15) insān ğıdāsı bu merzūkāta külli anuñ ħazinesinden tasım olınur her şahuñ şalāħı adar (16) kifāfi ħālik rezzā muadder ılmışdur tā kıyāmete degin neki olası ol kıyāmet dağı ne (17) vat olacağını ol Allāh bilür ki tadır ılmış ‘ilm-i ezelde bu mecmū‘ ħalāyıkıuñ ‘āıbet dönüp (18) varacağı yiri ol ħazret-i ilāhidür ki buları yokdan var ıldı girü yok eyleyiser (19) ol yoklıdan girü var ılıp ħazrete cem‘ idiser ol virdüği ni‘metlerüñ şükrinden (20) suāl idiser şākirleri umağa oyup kāfirleri amuya oyısar **ve lā yemlikullezīne** (21) **yed‘ūne min dūnihi‘ş-şefā‘ate illā men şehide bi‘l-ħaı ve hum**

ya'lemūn ya'nı kâfirler ki Allāh'ı (22) koyup feriştelere ve dağı ğayrına taparlar hiç birisi bulara şefā'at idüp 'azābdan kurtarmağa mālİK (23) degül kudretimüz illā meğer şol kimseler kim ihlāşıla ğöñülden Allāh'a şanuğluk virdiler birdür

[95a] (1) şeriki yokdur anlar biri birine şefā'at idüp kurtarırsalar çün bilindi ki Allāh rāzi olmaduğı (2) kullara şefā'at fāyide itmez bes kişi gerekkim ölmezden öñ 'amel-i ğayrla kendüden Allāh'ı (3) rāzi kıla tā kendi dağı şefā'ate mağall ola tā şefā'at geçe ve bundan şoñra kendi ğālİklİğın (4) zİkr idüp buyurdu ki **ve le'in se'eltehum men ğalağahum le yeğulunnallāhu fe ennā yu'fekūn** ya'nı (5) yā Muğammed bu kâfirler dağı bilürler kim ğālİk-ı muğlak bizüz ol tapduğları 'āciz ve za'İfdür (6) eğer bulara şorarsañ kim sizi kim yaradı bular elbette zarürİ cevāb virürler ki Allāh yaradı (7) zİrā ğağığaten bilürler ki ol ma'būd tutduğları bir çöp depretmeğe ğādir degüller degül ki (8) yaratmış bes aña nice inkār kılsunlar zarürİ İkrār iderler ve dağı buyurdu ki **ve ğİlihi yā rabbi** (9) **inne ğā'ulā'i ğavmun lā yu'minūn faşfağ 'anhum ve ğul selāmun fe sevfe ya'lemūn** ya'nı bu kâfirler eylemi (10) şanurlar kim bularuñ ben sözlerin ve fİsİldİların ve çİvİldİlerin ve Muğammed ğağğında ne söyledüklerin (11) bilmeyevüz ğıyāmetüñ 'İlmi dağı bizüm ğatumuzdadur ol Muğammed ğavlin dağı bilürüz eydür yā rabbi işbunlar (12) bir ğavmdür ki bular İmāna gelmezler küfr üzere şābit olmışlardur yā Muğammed ğo bulardan İ'rāz (13) İt bulara sen şavāblu sözleri eyitme şöyle tiz ola yağın zamānda bileler kim iş nİtedür ğağ kimüñ elindedür anca >ğasret< yiyeler fāyide kılmaya (14)

9. Süretü'd-Duğān ğamsüne ve Tis'a Āyāt ve Hiye Mekkiyye

bi'smillāhi'r-rağmāni'r-rağİm (15) ğağ Te'ālā buyurdu ki **ğā mīm ve'l-kitābi'l-mubİN** ol ğayy-ı ğalİM mālİkÜ'l-mülk ğağğıçün ve dağı (16) ol kitāb ğağğıçün ki ğur'an'dur ğağ bāıl ve ğelāl ğarām beyān kılıcıdur **innā enzelnāhu fİ leyletin** (17) **mubārağetin innā kunnā munzirİN** ya'nı ğağığaten İndürdük biz ol ğur'an'ı bir ğicede kim ol ğadir ğicedür (18) anuñ bereketi mü'mİnler üzerine çoğdur nicelere ol ğicede mağfİret rağmete olur ve ol ğicede (19) İndürdük dimek ma'nİsİni buyur kim ğur'anuñ cümlesin levğü'l-mağfüzdan dūnyā ğöğİne İndürdük (20) ol kirām sefere ferİştelere kim yazdılar andan Cebrā'il 'a.m āyet āyet ve süre süre (21) her ğazİyye olduğa ğerek olan āyetleri müteferriğ İndürdi ve bir rivāyetde dağı budur kim (22) ol ğiceden dağı bir ol ğicedeyedin ol yıl İçinde neğadar ğükm olsa İkinci yıla değin (23) anı levğü'l-mağfüzdan dūnyā ğöğİne İndürdi andan şoñra ğarşu ğazİyye olduğa

[95b] (1) āyet āyet İndürdi fİ'l-cümle ma'nı budur kim ğağ Te'ālā eydür biz bu kur'anı İndürdük andan ötürü kim anuñıla (2) bu kullarumuzu ğorğudavuz ola ki bir öğütlenüp ol küfürlerin İmāna döndüreler ve dağı buyurdu kim **fİğā (3) yufrağu küllü emrin ğağİM**

emren min 'indinā innā künnā mursilīn raḥmeten min rabbike inneḥü hüve's-semi' u'l-
'alīm (4) ya'nı ol gice içinde ki Qur'an'ı indürdük girü ol gice içinde hüküm olunur bu yir
yüzinde olacağı (5) muhkem bu yıldan gelesi yiladegin nekadar yağmür yağarsa kankı yirde
kızlık ve kankı yirde ucuzluk olursa (6) ve ne nesne kıt olırsar ve dünyādan āhirete kim gidiser
dünyāya kim geliser kankı vilāyet ḥarāb olup (7) kankı vilāyet 'imāret olırsar ve belālar
miḥnetler mi çoğalırsar bu küllı ol qadir gicesinde bir yıllık zuhūra (8) gelüp berātlar yazılır
kimi Cebrā'il'e kimi Mikā'il'e kimi 'Azrā'il'e işmarlanur tā ol yıl tamām olınca (9) ol
defterlerinde yazılmış buldukları hükümleri yirine getüreler eksiksiz bes iy 'āqıl bu ne
gurürdur (10) ki gice gündüz gönlüne düşmiş bu dünyā teşvişeleri aru gibi başuña üşmiş bir
barmağ balçün (11) arunuñ ağulu zaḥmın yirsın içün taşuñ ol ağudan şişmişsin eyle
şanursınki ni'met elüne (12) girdi tena'um idüp yiyüp içüp semürdüñ toz açılıp gaflet
karañulığı götürülicik göresinki ol (13) yitdügüñ tena'umlar saña rāḥat mıdur yoksa 'azāb
miḥnet midür hiç bunu ḥātıra bırakmazsañki bu yıllık defterlerde (14) ola ki ölülerden
yazılmış ola bir aylık ya bir haftalık 'ömrüñ qalmış ola sen mağrūr ṭul-ı emel (15) içinde
dünyā 'imāretine meşğül ve dın 'imāretin ḥarāb kıılmağa meşğül bilmezsin ki giyicek kefenüñ
bezzāz (16) dükkanında yunmuş ḥāzırdur ve tabutuñ tahtaları neccār dükkanında yazılmış
yığlı durur andan (17) gāfilsin ol çürük 'izzetüne aldanup mağrūr olup durursın nitekim
senden öñdünkiler (18) aldanup mağrūr olmışdı gel imdi gözüñ aç ḥālüne mağrūr olup
aldanma ki 'ākıbet peşmān (19) yemeyesin şol kuş gibi kim dāneye aldanup boğazı tuzağa
geçdi 'ākıbet helāklik irişdi (20) ve daḥı bilgilki Ḥaḳ Te'ālā eydür bu hükmi ve bu emrinüñ ol
gicede buyurduğ dükeli bizüm katumuzdandır ki (21) hüküm muhkemdür tebdıl tağyır olmaz
vaḳt irişdüginleyin zuhūra gelür bir sāt ilerü ve bir sāt (22) girü qalmaz ol gice ve ol gice
içinde Qur'anı ol ḥabībümüz resülile size gönderdügümüzü rabbüñüzden (23) bilün kim size
raḥmetdür eger imānuñuz varsa bilün kim ol Allāh semı'dür işidür ḥaḳdan bātıldan

[96a] (1) ne söyleseñüz ve 'alımdür bilür gizlü āşikāre ne tedbır iderseñüz **rabbü's-semāvāti**
ve'l-arzı (2) ve **mā beynehumā in küntüm mükinine lā ilāhe illā hüve yuhyı ve yumıtu**
rabbüküm ve rabbu ābāikumu'l-evvelin (3) **bel hum fı şekkin yel'abün** ya'nı sizün ol
semı' 'alım rabbüñüzdür göklerin yirlerin ve yirle gök (4) içinde gelür ki rabbi daḥı oldur
eger anuñ birliğine şekküñüz gümanıñuz yoğısa i'tikāduñuz ḥaḳkısa (5) andan artuğ bir daḥı
ma'būd yokdur illā ancağ oldur kimi dilerse dirgürür kimi dilerse öldürür (6) sizün rabbüñüz
daḥı sizden ilerüki atalaruñuzuñ rabbi ve ḥālīkı ve rızq viricisi oldur bilki bulara (7) nekadar
va'z naşihat iderseñ i'tikād itmezler şol gümān içinde ol bātıl işlerine taleb (8) 'ömrülerin
çüridürler **ferteḳib yevme te'ti's-semā'u bi duḥānin mubinin yağsā'n-nāse ḥazā 'azābun**

elīm (9) ya'nı yā Muhammed bu Kureyş kâfirleri bizi birleyüp kitâbumuza inanmadılar ve seni gerçeklemediler muntazır ol (10) sendaḥı gözet şol günü kim bulara gökden kızlık ve kaçıklık gele buları açlık 'azābıla mübtelā (11) kıılır ki açlık dükeline kaplaya hiç biri rāhatlık bulmaya kim bu açlık 'azābı iñen katı (12) incidici 'azābdur bes Haḫ Te'ālā ol kızlığa kaçıklığa duḥān diyü zıkr eyledi kızlığı (13) dütüne buḥāra beñzetti bunda münāsibet iki vechiledür biri oldur ki kaçan bir kişi gāyet (14) acıkşa yirile gök arası aña tuman gibi görünür göz nūrı tonar gāyet za'if olur ve bir daḥı (15) oldur ki kaçan yağmurlar yağmasa yirler kurısa ve otlar bitmese yir yüzi hep ḡubār olur ādem (16) ayağından ve tavar ayağından ve yil esdüğünden toz havāya götürülüp buḥār dütü gibi olur (17) rivāyetdür Mesrūk'dan ki eydür vaḫtlarda bir gün bir kişi mescide ḥadīs eydürdi aña bu āyetüñ (18) ma'nisinden şordılar ol eyle ḥaber virdi kim kaçan kıyāmet günü olsa gökden dütü (19) ine münāfiḫlaruñ kulaḫların ve gözlerin tuta taldura baḫmayalar ve söz işitmeyeler ammā mü'minler (20) zükām irişmiş gibi ola Mesrūk'a eydür bu sözi işidüp vardum 'Abdullah katına girdüm (21) bu sözi aña ḥaber virdüm tekyelenüp oturdu çün beni işitti tırup toḡrı oturdu didi ki (22) iy ḥalāyık sizden bir kimseye kaçan ki bir nesne şora eger gerçek bilürse ḥaber virsün eger (23) taḫḫık bilmedügi nesne olsa disüñki anı Allāh bilür bu āyetüñ ḫaziyyesi budur kim ol Kureyş

[96b] (1) ḫavmi ol vaḫtuñ resül yalanladılar resül 'a.m anlara yavuz du'ā kıılıp didi ki iy çalabum bu Mışır (2) ḫavmi üzere bile ki katı kıılı vir ve bulara ol Yūsuf zamāni katılığın ḫavāle kııl Haḫ Te'ālā anuñ (3) du'āsın ḫabül idüp anlara kaçıt virüp açlık 'azābın ḫavāle kııldı ki murdār olmışı yidiler (4) ve kelepleri yidiler açlıḫdan şöyle oldılar kim göge baḫıcaḫ yirle gök dütü gibi görünürdi (5) anuñçün duḥān günü didi çün belāya mübtelā oldılar ol ḫavmuñ ulucaları Ebū Süfyān (6) ve 'Utbe ibni Rebı'a ve 'Aş bin Vāil dirilüp resüle geldiler didiler ki yā Muhammed ol rabbüñe du'ā (7) ki bizden bu belāyı def' eylesün biz imāna gelem niteki Haḫ Te'ālā ḥaber virdi **rabbenāḫşif** (8) **annā'l-'azābe innā mu'minüne ennā lehumu'z-zıkrā ve ḫad cā'ehum resülun mubın** resül (9) du'ā kııldı ki iy bizüm rabbümüz bu ḫavmden bu açlık 'azābın sen def' eylegil bular şart eyleyüp didiler ki (10) be-dürüstü bu 'azāb keşf olursa biz mü'minlerden olavuz Haḫ Te'ālā buyurdu ki bulara bu tevbe (11) ve bu naşihat kaçan fāyide kıılısar ki bundan öñdin bulara resül gelüp bu va'deleri ḥaber virdi (12) bular inanmadılar ḫāl budur ki gönderdüğüm resül kendilerdendi deli didiler kendiler deliyidi (13) **şümme tevellev 'anhu ve ḫālū mu' allemun mecnūn** böyleyken daḥı anlar andan i'rāz idüp yüz çevirüp didiler (14) ki bu delüdür neki söyler Cebril'e Yessār'dan öğrenüp söyler ya'nı anlar ki iki kişiyidi ilerü (15) geçenleri defterler idüp oḫurlardı resül anlara ḫur'an'dan ḥaber virüp ol geçen ümmetlerüñ ḫaziyyesin (16) söyleyicek bu zālimler işidüp dirlerdi ki ol

Cebril'e Yessār'dan bu Muḥammed işidüp gelüp (17) bize ḥaber virür dirlerdi resüle inanmayup yalanlardı Ḥaḫ Te'ālā ḥaber virüp buyurdi ki (18) **innā kaşifū'l-azābi ḫalīlen inneküm 'ā'idüne yevme nebtṭşu'l-baṣṣete'l-kübrā innā munteḫīmün** (19) ya'ní eger biz bulardan belāyı götüresi olursavuz bular girü tizcek evvelki işlerine girü döner (20) bular 'ahd begler ṭā'ife degüllerdür ammā bir daḫı bular girü dönesi olursa ol 'iḫābıla (21) dutmaḫlıgumuz añsunlar ki ṭutısaruz be-dürüstí biz bulardan intikām iderüz didügi Bedr günidi (22) kim anlaruñ ölülerini küllisin resülün ḫılıcı altında helāk eyledi anlara intikām idüp dükelin bir ḫuyuya (23) bıraḫdurdı ol küfürlerinden ötürü ba'zılar didiler kim ol ulu ṭutmaḫlıḫı didi ki ḫıyāmet günidür

[97a] (1) andan ebedí 'azābıla dutısar kim ayruḫ ḫurtulmaḫa imkān ve mecāl olacaḫ degüldür ve daḫı dimişler kim (2) ol duḫān günü ḫıyāmet günidür kim ḫaçan sinlerinden bu ḫalāyıḫ ḫıksalar gökden düün (3) gibi ṭuman inüp ḫalāyıḫı hep ḫaplaya mü'minler şol zükām gibi ola ammā kāfirleruñ ve münāfıḫlaruñ (4) ağızlarından burunlarından girüp anları şişüre her kāfirler bir deve gibi ola maḫşer güninde bes (5) ol vaḫt diyeler bu kāfirler ki iy ḫalabumuz bizden bu 'azābı keşf idi vir bizi dünyāya ilet ki (6) varup anda saña ímān getürevüz Ḥaḫ Te'ālā eyitdi kim bulara bu ögütlenmek şimdi ne fāyide idi (7) vire kim benden öñ bulara resül gelüp bu ḫaberleri degürürdi bular aña icābet idüp ḫabül (8) itmediler şimdi ki gözile görüp yaḫın bildilerse girü dünyāya ric'at dilerler eger biz buları (9) kendi zu'mlarınca girü dünyāya redd idersevüz hemān bayaḫı işlerinde olısarlar kim bular yalancılardur (10) ve daḫı Ḥaḫ Te'ālā buyurdi kim **ve leḫad fetennā ḫablehum ḫavme fir'avne ve cā'ehum resülun kerím** (11) **en eddü ileyye 'ibādallāhi inní leküm resülun emín** ya'ní yā Muḥammed senüñ ḫavmüñden öñdin Fir'avn (12) ḫavmini daḫı mübtelā ḫılduḫ anlara daḫı bizüm ḫatumuzdan bir resül gönderdü ki ol bizüm ḫazretümüz (13) kerímlerdendür ki ol Mūsā'dur gelüp anlara didi kim yā Fir'avn bu Tañrı ḫullarına ṭāb zaḫmet (14) vir bu Bení İsrā'íl baña teslím idüp gelüñ benüm dínüme girüñ baña mutābi'at ḫılıñ kim ben size resül (15) emínem baña vaḫiy gelmezden öñ daḫı ben içüñüzde emíndüm benden bir fi'l-i ḫıyānet görmedüñüz (16) bugün baña neyle töhmet idersiz ben size kendümden gelmedüm Allāh ḫatından geldüm **ve en lā ta'lū** (17) **'allāhi inní ātikum bi şulṭānín mubín** ya'ní Allāh emrinde muḫālefet ḫılmañ ve anuñ birliğine i'tikād (18) idüp aña 'ibādet ḫılmaḫa tekebbürlik ḫılmañ baş ḫeküp fesādlara meşḫül olmañ ki ben size (19) zāhir ḫüccetlerle geldüm ki gördüñüz ya'ní 'aşā ejdehā olmaḫ ve elini yaḫasına ḫoyup girü aḫ (20) nūr gibi ḫıḫarmaḫ daḫı bulara beñzer nesnelere **ve inní uztu bi rabbí ve rabbiküm en tercumūni ve in** (21) **tu'minū lî fa'tezilūni** ya'ní ben şıḫındum ol Tañrı'ya kim benüm daḫı sizüñ >daḫı< rabbüñüz oldur ki beni (22) şaḫlaya

şundanki siz baña ziyān degüresiz yahūd öldüresiz eger baña muţí' olup ímāna getüresi (23) olursañuz iki cihānda selāmet olduñuz ve ger beni gerçeklemeyecek olursañuz benden ayrılıñ göresiz

[97b] (1) hāl nite ola **fe de'ā rabbehū enne hā'ulā'i kavmun mucrimūn** ya'ní yā rabbí bular mücrim kavmlerdür baña saña (2) ímān getürmezler beni bu zālimlerden kırtarğıl bes Hāğ Te'ālā buyurdı ki **fe esri bi 'ibādí leylen** (3) **innekūm muttebe'ūn** ya'ní Hāğ Te'ālā vahy kıldı didi ki Mūsā gicenūñ evvelinden ol saña íman (4) getüren kıllarum alğıl sefer itgil tā ki ol Fir'avn dağı leşkeriyle sizūñ arduñuza uya görsünki (5) biz dağı aña ne 'azāb taqđır kılmışuz bes Mūsā Hāğ Te'ālā destürıyla ol Bení İsrā'íl kavmiki aña ímān (6) getürüp mutābi'at kılmışdı gicenūñ evvelinden Fir'avn kavmi uyķuya varmışken cemi'in alup (7) sefer kıldı Şām tarafından baña çün Níl'ūñ kenārına irişdiler Hāğ Te'ālā buyurdı ki yā Mūsā (8) 'āşāñıla ol şuyı urğıl Mūsā Níl şuyunu urdı yarılıp kıru yir açıldı (9) mūsā kavmiyle girüp geçdiler diledi ki girü 'āşāyıla ol şuyı ura evvelkileyin girü kıarışa (10) tā ki Fir'avn gelüp geçmeye yol bulmaya Hāğ Te'ālā buyurdı ki **vetruki'l-bahra rahven innehūm cundun** (11) **muğrakūn** ya'ní yā Mūsā koğıl ol deñiz urmağıl şöyle açuķ ğiñ kıru yol olup tursun (12) ki Fir'avn kavmiyile aña girüp ğarķ olsalar gerek çün Fir'avn bildi ki Mūsā kendi kavmin (13) alup gitmiş leşkeriyle ardına düşdi Mūsā Níl'i geçüp kavmiyile oturmuşdı Fir'avn dağı Níl (14) kenārına geldi baqđı gördi şu bir yaña tağ gibi olmuş yığılmış tırur ortası kıru yol olmuş (15) tırur diledi ki gire leşkeriyle geçe bular küllí ayğırlara binmişlerdi neķadar ki depe gördiler (16) biri ol şuya girmede Cebrā'il Hāğ Te'ālā destürıyla bir ğaríb şüretinde bir yönde binüp geldi (17) bularūñ öñince uğradı ol ayğırlar dağı ol yönde kıoķusına ardınca şuya girdiler (18) tamām şol küllisí girdüğü vaķt Hāğ Te'ālā destürıyla ol tağ gibi yığılan şu anlarūñ (19) üzerine yıķılıp uğradı mecmu'ını altına alup bürüdi helāk eyledi ol bağıları bostānları ve köşķleri (20) sarāyları yirinde nitekim Hāğ Te'ālā buyurdı **kem terakū min cennātín ve 'uyūnín ve zurū'ín ve maķāmin kerím** (21) **ve ni'metín kānū fihā fākihíne kezālike ve evrasnāhā kavmen āħarín** ya'ní ol Fir'avn kavmi ğarķ olup (22) niçe bostānlar ve aķar ırmaķlar ve ekinler ve görklü sarāylar ve yurtlar yirinde kıodılar ve dağı ol çok māllar (23) ve bol ni'metler kim anuñla göğüs gerüp tekebbürlükle tena'umlar kıılurlardı nā-çār hep yirinde döküp

[98a] (1) gitdiler bize 'āşí oldukları çün biz anları kıahrumuzla ol mülklerinden māllarından şöyle çıkarduķ (2) anlarūñ soñunu Bení İsrā'íl kavmine mırās kılduķ gelüp yurtlarına oturdılar 'avratlarına māllarına hükm (3) olup taşarruf kııldılar bes 'āķil olan gerekkim bu hālden 'ibret alup öğütlene kendi hāline mağrūr (4) olmaya bu 'izzet-i manşíb elümde dāyim ola şanmaya

bu dünyē manşıbı eldeyken bākı manşıb kendiye (5) hāşıl kıla şöyle bilkim bu dünyā bir deñizdür elinde ol manşıbı ve dünyāsı bir duzağdur ve kendi bir avcıdur (6) bu deñiz kenārına gelmişdür ki ol deñiz içindeki cevāhirlerden avlayup kendiye bir nesne hāşıl (7) ide ki kendiye ebedı baylık hāşıl kıla ammā bir nice kişi nefsi-hevāsına mübtelā olmuş ol (8) deñize ağ bırağup dāyim balığın avlar ki yiyüp nefsin semürde bir nice kişi himmetin yüce tutup (9) balık ārzūsından geçmişdür ağ bırağup dāyim şadef avlar ki içinden aña dürler hāşıl (10) olup anuñla envā' maqşūdları yirine gele anlar ki manşıbın ve elindeki mālcağızın girü (11) dünyā 'izzetin ve dünyā tena'umin arturmağa ālet ve tuzak idinmiş ol balığ avcısıdur ki hevā-yı (12) nefsdan geçmez aña mübtelā olmuşdur incüde cevāhirde rağbet yok ammā olki dünyāyı ve manşıb-ı āleti (13) tuzak idinüp kıldı āhıret hūriler ve köşkler ve tahtlar ve tāclar ve hülleler ve bağlar bostānlar evler (14) ol himmeti yüce kişidür ki balık ārzūsından geçüp incüden ötürü şadef avlar 'aklı olana (15) bu kadar söz kifāyet ider ki fehm idüp bundan ziyāde sözler añlaya ve dahı Hāğ Te'ālā buyurdu ki (16) **fe mā beket 'aleyhimu's- semā'u ve'l-arzu ve mā kånū munzarın** bu āyetüñ ma'nisinde İbni 'Abbās eydür (17) rađıyallāhu 'anhü her mü'minüñ bir kapısı var ki andan anuñ 'ameli ve tã'ati yukaru çıkar (18) andan aña rızq iner kaçan ol mü'min vefāt kılsa ol kapu ki gökde anuñ tã'ati çıkar kırk gün ol (19) anuñçün ağlar ve ba'zılar dirler ki gök ehli ve yir ehli anuñçün ağlarlar ki anuñ göge tã'ati çıkmaz (20) oldu ve ol namāz kıldığı ve zikir itdüğü yirler isiz kıldı bes Hāğ Te'ālā haber virdi ki ol Fir'avn (21) kavmi bir kavmdür ki anlaruñ helāk olduklarıçün ne gök ağlar ve ne yir ağlar ve ne bulara 'azābdan (22) mühlet vireler bu āyet aña işāret kılar kim mü'min mu'tı' kullar Allāh katında hürmetlüdür kerāmetleri var (23) ve yir gök ehli anuñçün kırk gün melül maħzūn olup ağlarlar ve fāsık fācir ve münāfık zālīm kullarūñ kim Allāh

[98b] (1) katında 'ikābı 'azābı var anlaruñ yir gök ehli şād olurlar dünyādan bir fesād ehli eksildi (2) Allāh bir ma'şiyet kapısı yapıldı diyü bes 'ākıl oldur ki kendüyi şālīhlerden kıla Allāh katında ve yir gök (3) ehli katında kerāmet bula merhūm mağfūr ola fāsık zālīm olmaya ki Allāh katında dahı ve yir (4) gök ehli katında düşmen tutulup 'azāba giriftār ola ve dahı Hāğ Te'ālā buyurdu ki **ve lekad necceynā (5) benı isrā'ile mine'l-'azabi'l-muhıni min fir'avne innehü kāne 'āliyen mine'l-musrifın** ya'nı çün (6) ol Benı İsrā'ıl kavmi bizüm resūlümüze mu'tı' olup bize imān getürdiler ve kitābumuza inandılar biz anları (7) ol Fir'avn'uñ katı hod 'azābından kırtarduk er oğlancukların öldürüp kızların kendilere kullukçı (8) idinürlerdi ve ulularına işler işledüp belā kıllurlardı be-dürüstı ol Fir'avn zālīmledendi ve mütekebbirledendi (9) ki kendüyi ulu görüp haddan geçerdı anuñçün anları helāk eyledük ve Benı İsrā'ıl anuñ şerrinden kırtarduk (10) nitekim Hāğ Te'ālā buyurdu **ve lekadihternāhum**

‘alā ‘ilmin ‘alā’l-‘ālemín ve āteynāhum mine’l-āyāti (11) mā fihî belāun mubín ya‘nî ol Benî İsrā‘îl kavmini üründü kırup güzide itdük kendü zamānları (12) kavminüñ üzerine zîrâ biz ezelde bilürdük anlar üründü olmağa lâyıkdı biz anlara dürlü dürlü ‘alâmetler ve nişānlar (13) virdük ki bizüm vaḥdāniyyetümüzi ḥaḫ bilüp muṭî‘ oldılar zîrâ āyetler içinde bizüm ezelde ‘ilmümüzde (14) gizlü ḥikmetler āşikāre nesnelere varıdı andan ötürü deñizi Mūsā iki yarduḫ ve ‘āşāyı ejdehā (15) kılduḫ daḫı nice bunuñ gibi ‘acāyibler gösterdük tā ki münkir kâfir kimdür ve mü‘min muṭî‘ kimdür (16) zuhūra gele çün Fir‘avn kavmiyile ehl-i inkār oldılar anları helāk kılduḫ ve Mūsā kavmiyile (17) muṭî‘lerden oldılar necāt virdük ol münkirlerüñ yurtların anlara mîrās kılduḫ bundan (18) şöñra Ḥaḫ Te‘ālā dönüp Mekke kâfirlerini zîkr idüp buyurdı **inne ḥā’ulā’i le yeḫülüne in hiye** (19) **illā mevtetunā’l-ülā ve mā naḥnu bi munşerîne fe’ tū bi ābā’inā in küntüm şādiḫîn** ya‘nî bu Mekke (20) kâfirleri dirler ki bizüm degüldür bu ölmeklügümüz illā hemāñ şol bir öldüğümüzdür ki ölürüz giderüz (21) ayruḫ girü ḳopmazuz andan şöñra saña dirler kim eger biz girü ḳoparuz didüğünüzde gerçekteñüz getürüñ (22) imdi ol ölen atalarumuzu dirgürüñ görelüm Ḥaḫ Te‘ālā buyurur kim **ehum ḥayrun em kavmu tubbe’in** (23) **vellezîne min ḳablihim ehleknāhum inñehüm kānū mucrimín** ya‘nî yā Muḥammed bu senüñ kavmüñmi ḥayırludur

[99a] (1) yoḫsa Tübba‘ kavmümi ḥayırludur anları yalanladuḫlarından ötürü helāk kılduḫ eylemi şanur bular kim helāk kılmayavuz (2) şöyle selâmet ḳurtulalar Ḥaḫ Te‘ālā bu arada Tübba‘ kavmin añduḫı andan ötürüyidi kim anlaruñ helāk (3) olmaḫlığı bu Mekke kavmine yaḫınıdı çok zamān geçmiş degüldi Tübba‘ daḫı ol kavmüñ pâdişāhlarıydı (4) ol Tübba‘ Şu‘ayb peygāmbere imān getürüp müsülmān olmışdı ammā ol kavm añā mutābi‘at kırup (5) bile çün imāna gelmediler Ḥaḫ Te‘ālā ol kavmi helāk eyledi andan ötürü ki anlar Allāh’a şirk getürüp (6) mücrimlerden oldılar bundan şöñra dönüp bulara kendinüñ Ḥaḫ Te‘ālā ‘azametinden ve kemāl-i (7) ḳudretinden bular anuñla ögütlenüp ol ḫafletden uyanalar anı birlemege göñüllerinden bir raḫbet ḳopa (8) buyurdı ki **ve mā ḫalaḫnā’s-semāvāti ve’l-arḫa ve mā beynehumā lā’ibîne mā ḫalaḫnāhumā** (9) **illā bi’l-ḫaḫḳı ve lākinne ekşerahum lā ya’lemün** ya‘nî bu kâfirler bu göklere ve bu yirlere naḫar kırup görmezler mi (10) ve bularuñ arasındaḫı bu külli mevcūdāt ki yaradılmışdur biz buları ‘abeş yire yaratmaduḫ illā biz (11) ḫikmetiçün yaratduḫ ki olısar ve daḫı bu ādem oḫlanlarına ‘ibretiçün yaratduḫ ki andan bizüm (12) ‘azametümüz añlayalar ve bular eyle muḫkem ṫurup tebdil taḫyir olmaduḫından vaḥdāniyyetümüz bileler ve daḫı (13) buları biz anuñçün yaratduḫ kim gökden yire kitāb indürevüz ki anuñ içi ṫolu emr-i nehy ola uçmağa (14) raḫbet itdürüp ṫamudan ḫazer itdürmek ola buyruḫ ṫutup ṫā‘at iden ve nefsinü günāhdan (15) yıḫan ol uçmağa lâyıḫ ola ve buyruḫ

ıtmayan ma'şiyet işleyen ıamuya müstahaıık ola lıkin bu halkuñ (16) çoğı bu nesneden ğāfildür bilmezler ki bu yir gök maşlahatdan ötürü yaradıldı bir nazarı-ı 'ibret kırup fıkr (17) eylemezler kendileri ğurūra bırağup hevā-yı nefsilere 'ömürlerin zāyi' iderler bundan soñra tehdid idüp (18) buyurdu ki **inne yevme'l-faşlı miķātuhum ecma'ın** ya'nı anlar kim bu yirlere göklere bakup bizüm (19) bu 'azametümüz ve kudretümüz añlayup imāna gelmezler haııķat bilsünler ki ol faşl ğünü bunlaruñün (20) va'delenmişdür ki cemı' evvelkileri ve āhirkileri¹²² anda cem' olırsalar ve ol kılduğları 'amellerüñ (21) cezāların bulırsalar bes Haıı Te'ālā kıyāmet ğünine faşl ğünü diyü zıkr eyledi ya'nı ayrılmak ğünü ata (22) oğuldan ve kıız anadan ve kıardaş kıardaşdan ve er 'avratından ve dost dağı dostından ayrılmak ğündür ki (23) her birine kendü kıapısı ola ve dağı birinüñ kıapısı kıalmaya bes ol ğün ne ğündür Haıı Te'ālā beyān idüp buyurdu ki

[99b] (1) **yevme lā yuğnı mevlen 'an mevlen şey'en ve lā hum yunşarüne illā men rađımallāhu innehü hüve'l-azızu'r- rağım** (2) ya'nı ol faşl ğünü ol ğündür kim hiç bir dost dostından ve bir yakıncak kıavm kendi kıavmi (3) kıabilesinden şefā'at birle nuşret bulmaya Haıı Te'ālā'nuñ 'azābın def' itmeye belki kendi nefsin (4) dağı kıurtarmağa çāre bulmaya illā meğer şol kimseler şefā'at ile kendüyü kıurtara kim anlara Haıı nazarı-ı (5) 'itāb kırup rağmet itmiş ola andan ötürü kim anlar dünyāda Allāh'uñ birliğine imān ğetürüp (6) resüle inandılar ğirü ol imānlarla āhırete ğitdiler biri birine şefā'at idüp 'azābdan kıurtaralar (7) ol pādişāh 'azızdür ya'nı ğükmi ğālibdür kāfirlere 'azābıla intikām itmeğe ve dağı rağımdür (8) mü'minleri esirğeyüp rađm itmeğe ve dağı buyurdu ki **inne şecerate'z-zakıķüm ta'āmu'l-eşım kel muhli** (9) **yağlı fi'l- buğünü ke ğalyi'l-ĥamım** ya'nı ol faşl ğüninde ol bize muıı' olmayanları ki ıamuya (10) kıoyavuz be-dürüstü ol zakıķum ağacıki ıamuda yaradığ anuñ yemişi ol 'aşilerüñ ta'āmı (11) olırsar şunuñ ğibi yemişler kim yiyicek kıarınlarınıñ içinde erimiş tuc ve kıalay ğibi kıaynaya (12) ve şol issi şü kıazan içinde kıaynaduğınlayın tā ki içlerin toğrayup ol zebāniler Haıı Te'ālā (13) buyurdu kim **ĥuzūhu fa'tilūhu ilā sevā'i'l-cağım şümme şubbū fevķa ra'sihı min 'azābi'l-ĥamım** (14) **zıķ inneke ente'l-azızu'l-kerım** **inne ĥazā mā küntüm bihi temterün** ya'nı ıutuñ iy zebāniler ol (15) zālim Ebü Cehl ve ol Velid ve 'Utbe ve Şeybe dağı anlara beñzer ol 'aşileri ki bize inanmayup (16) kıtābumuzu yalanladılar ve resülümüzü incitdiler sürüñ bularuñ küllisini ol cağım ıamusunuñ ortasında (17) diler dilemez 'unfıla yüzlerinüñ üzerine bırađuñ tā ol yönlerini bizden ayrığa dönderüp 'ibādet (18) itdüklerinüñ ve diliiyle şirk ğötürüp küfürler söyledüklerinüñ cezāsın bulalar ve dağı ol ğāyet (19) kıaynamiş issi şuları başı üzerine döküñ ve aña diñkim di imdi ıutđıl bu

¹²² [āhirkıları]

‘azābları ki sen (20) dünyāda kendi i‘tikāduñdan key ‘aziz mükerrerem kişiyüdüñ dirdüñki bu Mekke bilādında benden ‘aziz şerif (21) kimse yokdur ‘ār iderdükki ol resüle mutābi‘at kılayduñ ve ol resül seni bu ‘azāblarla (22) kórqudup haber virürdi siz aña inanmayup gümān kılurduñuz ol inkār ‘ākıbet sizi buña irişdürdi (23) ki ebedi ‘azābda kalısar ne ölüp kırtulasız ne hayātuñuzdan size menfa‘at ola Haq Te‘ālā ol

[100a] (1) ‘aşılere ve zālilere mertebesin beyān kıldı tehdid birle bu kez ol mü‘minler mu‘tī‘ler mertebelerin zıkr (2) idüp terğibiçün buyurdı ki **inne‘l-muttaķine fı maķāmin eminin fı cennātin ve ‘uyūn yelbesüne (3) min sundusin ve istebrāķın mutekābilin** ya‘nı anlar kim bizüm birlügümüze inandılar ve resülümüzi (4) gerçekleyüp indürdügümüz kitābıla ‘amel eylediler şirkden ve küfürden berı olup kendileri günāhlardan (5) yıgdılar anlar yarın ol āhıretde ol emınlık maķāmında olısar ki uçmaķdan ve ol yüce (6) görklü menzilde de oturıp ‘azābdan ve dükeli zaķmetlerden ve ölümden emın olalar ve ol (7) köşkerinüñ çevre yanları bostānlar ola bezenmiş ola ve ol südden ve baldan ve hamirden ve ol (8) yiymez kóķmaz aru şudan ırmaķlar akarlar ve ol südüsdan ve istebrāķdan tonlar giyeler taķtlar (9) üzerinde biri birine karşı oturup şöbet birle tena‘um kıllalar hergiz anlara bir melālet teşvış (10) ‘arız olmaya sürür-ı ebedi içinde bāķi olalar **kezālike ve zevvecnāhum bi hūrin ‘inin yed‘üne (11) fıhā bi külli fāķihetin āminin** ya‘nı anlar işbu zıkr olınanlayın uçmaķ mertebeleri ki virile (12) biz anlara hūriler daķı ciftlendürevüz ki yüzleri gāyet aķ ve yañakları kızıl ve gözleri (13) görklü ola bedenlerinüñ nāzikligi atılmış panbuķ gibi ola ve her ‘azāları şöyle münevver (14) ola ki yaķın şüretin āyine gibi anuñ içinde göre ve her ne yemişden ki ol uçmaķ içinde (15) ārzü idüp taleb kıllalar hemān sā‘at içinde hāzır olalar küllisiyle dükeli kórqulardan (16) emın olalar ol tamu ehline vāķi‘ olan zaķmetlerden hiç birisi bulara belürmeye nitekim Haq Te‘ālā (17) buyurdı **lā yezūķüne fıhā‘l-mevte illā‘l-mevtete‘l-ülā ve veķāhum ‘azābe‘l-caķım** ya‘nı ol uçmaķ (18) ehli uçmaķ içinde hergiz ölüm tātmayalar illā şol ölüm ki dünyede tātmışlardı andan soñra (19) ayrıķ ölüm olmaya ol caķım ‘azāblarından Haq Te‘ālā anları şaķlaya kırtara ki sürürlerine sürür (20) kıarışmaya ve daķı buyurdı ki **fazlen min rabbike zālike hüve‘l-fevzu‘l-‘azım** ya‘nı bu uçmaķ ehli ol (21) ebedi tena‘uma vāşıl olup ‘azāb-ı caķımdan şaķlanup selāmet olduķı yā Muhammed senüñ rabbüñ fazlındandır (22) bu degül ki kendilerüñ istiħķāķıyıla ola zırā ki ol senüñ rabbüñ ulu fazl kişidür ki hükmin tütanlara (23) bunuñ gibi ulu necāt-ı kāmile ruzi kıılır bes bu kelām aña işāret kıılır ki kişinüñ ‘ameli kişiye ilte

[100b] (1) uçmaķ vācib kıılmaz belki vācib kıılan Haq Te‘ālā’nuñ ulu va‘desidür kim ‘ilm-i ezelde sebķat kııldı (2) tāt işleyene ‘ivāz kendi fazlıyıla uçmaķ vire muķālefet kıılır

ma'şiyet işleyenleri 'adlile (3) tamuya kıya bes takdır tebdil olmaz nitekim senün kuluñ senün buyruğun tutup işün bitürmegile (4) elbette senün üzerüne haq vâcib kılmaz ki ücrete tutulmuş kişi gibi karşı işledükçe aña virsin (5) hemân haq oldur kim yalıncaq ve aç kıomayasın eksücegin kayuru viresin bes Haq Te'âlâ (6) dağı her kuluñ dünyede meşâlihin kayurup bunca in'âm ihsân aña irişdürdi ki ol 'ömür olduğça (7) tâ'at kılduğı ol sağlıq ni'met şükriñün yirine tırmaz huşuşa ki bu girü kıalan ni'met dükelinden (8) ulu ni'met ki kıula virildi bu islâm ni'metidür eger biñ yıl 'ömür olup kişi tâ'at kılsa (9) anuñ şükriñ yirine getürmeye sen hoş elli altmış yıl 'ömür içinde nekadâr tâ'at idesinki anuñla (10) bu ni'metlerün şükri ödene dağı uçmağa lâyıq olırsar bes ma'lümdür ki Haq Te'âlâ kışıye (11) dünyede âhiretde dağı virdüğü Allâh'ın fazl-ı ihsânıdır bizüm aña istihkâkıumuz yokdur ve dağı Haq (12) Te'âlâ buyurdı ki **fe innemâ yessernâhu bi lisânike le'allehum yetezekkerüne fertekib innehüm murtekıbün** (13) ya'nı yâ Muhammed biz bu kıur'an senün kıavmüne geñez kıılıp girü senün dilünce indürdük tâ kim işidüp (14) fehmi ideler bileler ki bunun belâğatı faşâhatı insân kelâmına beñzer anı bizüm haq kelimumuz (15) bilüp ola ki anuñla öğütleneler kendileri 'azâb-ı ebediden kıurtaralar çün bular saña uymadılar (16) bizüm ol kıitâbumuzı yalanladılar aña dönüp muntazır oldılar ki sen ölesin anlar kıurtulalar nitekim anlar saña (17) göz tıtarlar sendağı anlarun helâklığine muntazır olup göz tıtgıl kim biz dağı görince helâk iderüz (18) bes bu kelâm dağı aña işâret kıılır kim her kimsekim saña yavuz şanasın anuñ işini Allâh'a işmarla (19) Haq Te'âlâ anı yirine getürür senün haqkıını dağı andan alı virür zâyi' itmez rivâyetdür 'Abdullah bin 'İsâ'dan (20) ki havâş Kıur'an'da gelmişdür her kimsekim bu duhân süresin cum'a gicesinde okısa aña i'tikâdın (21) görklü idüp şevâbın Allâh'dan umsa şabâh yarlığanmış tıru gele inşâ'llâhu te'âlâ (22)

10. Süretü'l-Câsiyeti Şelesüne ve Seb'a Âyâti ve Hiye Mekkiyyeti

bi'smillâhi'r-raħmâni'r-raħım (23) **hâ mım tenzılu'l-kıtâbi minallâhi'l-'azizi'l-ħakım** hâ mim ma'nisini yukaru beyân kıılduğ tekrâr kıılmak ħâcet degül

[101a] (1) ya'nı Haq Te'âlâ buyurur kim işbu kıtâb ki Kıur'an'dur indirilmişdür ol Allâh'danki gâlibdür ħâkim-i (2) mutlak oldur nice dilerse ħükm ider mâni'i yok ve dağı buyurdı kim **inne fi's-semâvâti ve'l-arzı** (3) **le âyâtin lil mü'minın** ya'nı be-dürüstı bu gökler içindegin ay ve ıldızlar ve bu eflâk kim (4) devr ider ve dağı bu yir içinde yaradılan tağlar dereler ve ağaçlar ve ırmağlar ve deñizler ve envâ' (5) dürlü muhtelif otlar ve çiçekler ve yemişler ve bulardan gayrı dağı neki 'acâyibler var küllisi zâhir delıldür (6) ve nişânlardur Haq Te'âlâ'nun vahdâniyyetine ve kemâl-i kudretine şol kimselerün dilerler Allâh'a imân (7) getürüp mü'min ola küfr şirk necâsetinden kendileri pâk idüp arıdalar ve dağı buyurdı kim ve

fi (8) halkıkum ve mā yebuśsu min dābbetin āyātun li kavmin yūkinūn ya'nı Hakk Te'ālā'nun vaḥdāniyyetine delil yaluñuz (9) ol zıkr olınan degül belki sizi yaratmaḡda daḡı ulu nişānlar var anuñ birligine ki bir tamlā şuyı (10) ata belinden sızdurup çıkardı iki bevl yolından geçürüp ana raḡmine bıraḡdı andan ol şuyı kana (11) ve kan bir pāre et eyledi andan baş göz ve kulak ve burun eyledi ve yirlü yirince girü kalan a'zā (12) düzdi ve karın içinde bunca 'acāyibler yarattı öyken ve yürek ve bögrek ve öd kavuḡ ve baḡırsaḡ ve ma'de (13) ve daḡı etile deri arasında tamarlar siñirler yarattı bu beden terkib anuñla düzölüp oturmaḡa (14) tırmaḡa āsān ola ve süñükleri daḡı kim bu beden anuñla kāyim ola fi'l-cümle bu ādemde yaradılan (15) 'acāyibleri söylersevüz anı yazmaḡa ne kalem yeter ne kāḡıd bu kadar işaretden 'aḡıl olanlar bāḡisin daḡı (16) añlar ve daḡı 'acāyib muḡtelif ḡāyvanlaruñ kimi enis kimi vaḡşı 'acāyib eḡkāl şūr[et] (17) üzere bir tamlā şudan yaratmışdur şıdḡ ve yaḡın olanlara ḡayrete delıldür külli Hakk Te'ālā'nun (18) birligine ve kādirligine¹²³ ve daḡı buyurdu ki **vaḡtilāfi'l-leyli ve'n-nehāri** ya'nı bu gice karañulıḡı (19) gelüp cihāna tılduḡı ve gün nūrın zulumat perdesiyile bürüdüḡi ve andan şoñra gündüz aydını leşkeri (20) busudan çıkā gelüp karañulıḡ leşkerin şıyup kōduḡı cihān gün nūrıla münevver olduḡı ve ḡāḡ gice uzanup (21) gündüz kışalduḡı bu külli delıldür rüşenüñ Allāḡ birdür ikincisi yoḡdur anuñ ki zıhn ve 'aḡlı vardur añlar (22) bilür ki Allāḡ birdür mişli yoḡdur ve daḡı buyurdu ki **ve mā enzelallāhu mine's-semā'i min rızḡın (23) fe aḡyā bihi'l-arḡa ba'de mevtiḡā ve taşrıfi'r-rıyāḡı āyātun li kavmin ya'ḡılūn** ya'nı şol peyḡāmbler kim

[101b] (1) Allāḡ Te'ālā gökden indürür ḡullarına yirden aḡaçdan rızḡ bitürmeḡe sebeb olur ve bu ölmüş ḡurmuş (2) yirleri girü anuñla dirḡürüp ter tāze ḡılır ve daḡı ol yılleri ki esdürür ba'zısı raḡmet yilidür ki (3) eser ḡullara olur ve ba'zısı 'azāb miḡnet yilidür ki eser bunca vilāyetleri ḡarāb ḡılır ehlini (4) helāk ider ḡāḡ cenūbdan şimāle esdürür ḡāḡ şimālden cenūba esdürür ne dilerse işler 'aḡlı (5) olan kavm bunı añlar bilür inkār ḡöñülden çıkarup yirine imān ḡor serkeşliḡi terk idüp yirine (6) islāmı inḡıyād ḡor ve daḡı buyurdu ki **tilke āyātullahi netlūḡā 'aleyke bi'l-ḡaḡḡı fe bi eyyi ḡadısin (7) ba'dallāhi ve āyātihi yu'minūn** ya'nı yā Muḡammed işbu külli zıkr olınan senüñ rabbüñ vaḡdāniyyetlerinüñ (8) nişānları ve 'alāmetleridür ki Cebrā'il viribdi ki senüñ üzerüñe oḡur cemı' ḡaḡdur (9) ki reyḡ ḡümān yoḡdur bu senüñ kavmüñ bu Hakk Te'ālā'nun kelāmına imān ḡetürmeycik bundan şoñra (10) ya kimüñ kelāmına taşdıḡ idüp imān ḡetürürler bir bunuñ ḡibi ḡaḡ kelāmı mı vardur ki aña i'tikād (11) idüp bizüm kelāmumızı yalanlayalar **veylun li külli effākin eśim yesme'u āyātillāhi tutlā 'aleyhi şümme yuśırru (12) mustekbiran ke en lem yesma'hā fe beşşirhu**

¹²³ [kādirlıḡına]

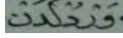
bi 'azābin elīm ya'ní yā Muḥammed ol veyl deresinde helāklik ḥāşıldur (13) şol kimselere kim bizüm kelāmumızı yalanlayıcılardır fācir 'aşıldürler işidürler bizüm āyetlerümüzi (14) kim anlaruñ üzerlerine oqınur anuñ ḥükminden 'irāz yüz çevürürler tekebbürlik idüp ímāna gelmezler (15) girü ol küfr şirk üzere k̄āyim olup t̄ururlar şöyle şanasın ki bular anı hiç işitmediler (16) muştula ḥaber vir sen yā Muḥammed anlara ol fi'llerinüñ cezāsı bir 'azābıla kim ebedídür qatı i'lām (17) idüp incidicidür bu 'āyetden 'āqil olanlar añlar kim Ḥaḫ Te'ālā'nuñ kelāmın oquyup ya işidüp (18) işitmeze urşa andan göñline bir qorqu vāqı' olup qorqmasa ol Ḥaḫ Te'ālā'nuñ sözün (19) istiḥfāf idüp yeyni t̄utmuş olur anuñ kelāmın yeyin t̄utmaq Allāh'ı yeyin t̄utmaq olur Allāh'ı yeyni t̄utmaq ḥoḍ (20) küfürdür ne'üzübillāhi küfür ḥoḍ şāhibini ebedi t̄amudan çıkarmaz bes mü'min-i 'āqil oldur kim (21) Ḥaḫ Te'ālā'nuñ kelāmın işidicek aña ta'zīm ide Allāh'dan utana qorqa günāh olacaq işlerden elini çeke (22) tevbe vü istiḡfār kırup t̄ā'ate 'ibādete yönele dilerseki kendüyi bu ḥaḫardan qurtara ve daḫı Ḥaḫ Te'ālā (23) buyurdi ki **ve izā 'alime min āyātınā şey'enitteḥazehā huzuven ül'ike lehüm 'azābun muhín** ya'ní kaçan

[102a] (1) bir kimse bizüm kelāmumuzdan işitse ki Qur'an'dur andan maşaraya alup diyeki bu daḫı şol rüstem İsfendiyār (2) sözleri gibi bir ḥikāyetdür buña ne i'tibār dise iltifat kılmayup ne dilerse işlese bu fi'llerinüñ (3) cezāsı ḥāşıl olur anlara anuñ gibi 'azāblar kim şāhibini qatı ḥor kırup **min verāihim cehennem** (4) **ve lā yuḡnı 'anhum mā kesebū şey'en ve lā mātteḥazū min dūnillāhi evliyā'e ve lehüm 'azābun 'azīm** ya'ní bizüm (5) āyetlerümüze istiḥzā kılanlaruñ ileylerinde cehennem var ki aña girenler 'azābın kesb idüp cem' māl kılanlaruñ (6) mālcuḡazı yaḥūd oḡlı kıızı anı ol 'azābdan qurtarmaḡa çāresi olmaya ol Allāh'ı koyup Allāh'dan (7) ḡayrı dost dutduḡı kimse ol 'azābdan anı men' idemeye anlara 'azābuñ ki ulusı vāqı' ola ki (8) qurtulmaḡa hiç ümíd qalmaya ve daḫı Ḥaḫ Te'ālā buyurdi ki **hāzā huden vellezīne keferū bi āyāti** (9) **rabbihim lehüm 'azābun min riczin elīm** ya'ní işbu Qur'an hādídür ḥaḫkı bātıldan ve hidāyeti (10) ḍalāletden seçicidür şol kimselere kim kāfir olup ol rabblerinüñ kelāmına inkār kıldılar (11) anlara āḫiretde qatı incidici 'azāblar vardur 'aqlı olan gerekkim Qur'an'a i'tikād idüp hidāyet yolın (12) t̄uta ḍalālete düşüp şeyḫānı yār itmeye şeyḫān kişiyi maḡrūrlik ipile helāklik quyularına şarkıdır (13) helāk idüp ol şanur kendüyi görklü i'tikādı var ḥayrlu işlerde yürür bilmez ki kendi eliyle kendiyi (14) mehlekeye bırakmışdur şanmaduḡı yirden helāk olur bes bundan soñra Ḥaḫ Te'ālā kendi ni'metlerin zıkr (15) idüp buyurdi ki andan bir ḡayret alup inşāfa geleler ol in'am iden mün'imüñ ḥizmetine meşḡul (16) olalar **allāhullezı saḫḫara lekumu li tecriye'l-fulke fihi bi emrihi ve li tebtēḡū min fażlihi ve le'allekum teşkurūn** (17) ya'ní ol Allāh'dur ol kim

deñizleri size musahhar kıldı tã ki anuñ buyruğıla anuñ üzerinde tağ gibi (18) gemiler yil sürüp içindeki metã'larla tavarlarıyla iklimden iklime iltüp ğarkdan şaklayup (19) maşşudlaruñuza ulaşasız anuñla Hağ Te'ãlã'dan ziyãde rızıklar ve aşşılar taleb idesiz ola ki (20) ol size bu luř ve bu in'am işleye siz dağı şükr idüp ol ni'met hağkın yirine getüresiz tã ki Hağ (21) Te'ãlã ol ni'metüñüzi dağı ziyãde kılı vire ve dağı buyurdı kim **ve sahhara lekum mã fi's-semãvãti ve mã** (22) **fi'l-arzı cemí'an minhü inne fi zãlike leãyãtin li kavmin yetefekkerün** ya'nı dağı ol Allãh'dur kim size göklerdeki (23) yirlerdeki musahhar kıldı ay güneş ve yılduzlar külli feleklerinde vezinle miđdãrıla seyr idüp

[102b] (1) sizüñ meşãlihlerüñüz yirine gelür gãh rebí' faşlı gelüp otlar biter kim hayvãncuđlar otlaya andan süd (2) hãşıl ola ol südden dürlü dürlü ta'ãmlar yađ gibi ve yoğurt ve keşk ve peynir ve dağı bulara beñzer nesnelere kim (3) vardur ve dağı çiçekler açılıp yir yüzi ve ağağlar başı budaklarıyla nakl olup bezenür tã ki ol çiçeklerden (4) arucuğlar sizüñçün anuñ gibi lezzetlü ballar düzilür ki size andan şifã olup çok menfa'atler (5) hãşıl ola ki mumını yakup gece karañularından kırtulasız ve ol ağağlar çiçeklerinden dağı (6) dürlü dürlü yemişler bitürüp anuñla sizi yemişlendürüp ve hem 'ağlı olanlara bulardan 'ibret hãşıl (7) olup añlar kim ol buları bu ölmüş kırı yirden ve ağağdan vücüda getüren pãdişãh kãdirdür kim (8) öldükden ve fenãya varduđdan¹²⁴ soñra bu mađlũkı girü dirgüre her birine 'ameline göre cezã kıla hayırına (9) göre hayr şerrine göre şer ve buñdan soñra bãnı fazlın gönderür kim gün andan harãretin yire (10) birağa ol sebebile bu yirden dãnelere üzerine baş tutup evin bağlaya ve ağağda yemişler göynüye ve bostãnlarda (11) kavun kırpuz ve hıyãr iriše ve andan soñra güz faşlı gelüp ol hãşılları dirüp dirşüresiz anbãr (12) idüp şaklayasız kaçanki anuñ ardınca kış faşlı gele anı dağı bir hãşıl irişince zevãde idünüp her (13) birinüñ şükrin kılıp size ni'metler viren Allãh 'ibãdet kılasız hem bu faşıllarda vãkı' olan ađvãllerden (14) 'ibret alup ağhret hãllerin añasız ol ni'metlerden ol rãhatlıklardan uçmak rãhatlıđın ve anuñ (15) dükenmez ni'metlerin añasız ve ol issilerden ve şovuklardan tamu 'azãbın añasız tã ki bu sebebden içüñüze (16) bir kırkı hãşıl olup tã'ate 'ibãdete şevkuñuz ve rađbetüñüz arta fi'l-cümle sözçün bes bunı añlađıl (17) kim yirde gökde her nekim Hađ Te'ãlã yaratmışdur külli sizüñ meşãlihüñüzçün düzmişdür ve size cemí'anun (18) hükmile muří' münkãd olmuşdur ne dilerseñüz işlersiz bu küllisi andan size fazl-ı rahmetdür ve bunüñ (19) içinde çok deliller ve 'ibretler var şol kimselere kim anlar fikr ehlidür fikr idüp anuñ vađdãniyyetin (20) ve 'azãmetin ve kıdretin añlarlar ve kendilerüñ za'ifliğin >'ãcizliđin¹²⁵< añlarlar ve anuñ

¹²⁴ Kelimenin metindeki imlãsı biçimindedir.

¹²⁵ ['ãcizliđin]

‘azametine göre aña hizmet (21) kılurlar ammā bu tefekkür kılmak Hāḫ Te‘ālā’nuñ yaratduğı nesnelerde revādur Hāḫ Te‘ālā’nuñ zātında ve şıfatında (22) revā degül nitekim resül ‘a.m buyurdu **tefekkerū fi’l-ḥalkı ve lā tafekkerū fi’l-ḥālīk** ya‘nı bu yaradılmışda fikr (23) idüñ kim ol yaradanuñ ‘azametin ve kudretin añlayasız ol yaradanda fikr eylemeñ kim şeyṭān sizi ğalaṭ

[103a] (1) birağup küfre ulaşdura zırā ol ḥazret-i risālet buyurdu kim be-dürüstı şeyṭān sizden biriñüze gelür (2) eydür kim bu gökleri kim yaratdı eydür kim Allāh yaratdı ve yirleri kim yaratdı dir kim Allāh yaratdı kaçan sizden (3) bir kez bu fitneyi tuysa disüñki ben imān getürdüm Allāh’a anuñ resüline andan şol yanına tegürsün (4) ki şeyṭān andan men‘ olına ve dağı buyurdu kim **ḳul lillezıne āmenū yagfirū lillezıne lā yercüne eyyāmallāhi** (5) **li yecziye ḳavmen bi mā kānū yeksibūn** bu āyetüñ inmekligine sebep buyıdı kim Mekke’den Ḳureyš kāfirlerinden (6) birisi ki ‘Ömer’e söyledi ‘Ömer kaçd kıldı kim anı tutup ‘uḳūbet kıla Hāḫ Te‘ālā bu āyeti gönderüp didi ki (7) eyit yā müḥammed şol kimselere kim anlar Hāḫ Te‘ālā’nuñ ‘uḳūbetinden ḳorḳmazlar ki anlardan ilerüki ḳavmi (8) hep helāk kıldı siz anları bize ḳoñ tā ki ben her birinüñ ‘ameline göre āḫiretde cezā kılavuz (9) ammā bu ‘afv idüp Allāh’ı ḳomaḳ ol vaḳtdı ki henüz dağı ḳıtāl ‘āyetiki **uḳtulū’l-müşrikín** dür inmemişdi (10) bu āyet inicek ki Hāḫ Te‘ālā buyurdu müşrikleri ne yirde bulursañuz öldürüñ bu ‘afv itmek ve anlaruñ (11) zaḫmetine şabr itmek neki var bu āyetden öñ gelmişdür anlaruñ ḫükmi bu āyetile mensūḫ olmuşdur bu āyet (12) ḫükmi şābit olup muḫkem oldu ki anları nerde bulurlarsa öldüreler kaçanki ḫarāca muṭı‘ olmayalar (13) bes ‘aḳl bunı taḳāza kıılır kim bu ‘afv itmek ḫükmi kāfir ḫaḳḳında mensūḫdur mü’minler ḫaḳḳında şābitdür (14) resülün bu ḫadıisle kim buyurdu **men eḳāle ‘aşrete min āḫiyehi’l-müslimí eḳālallāhu ‘aşreteḫü fi’l-āḫireḫü** (15) el-ḫadış ya‘nı her ki bir mü’min ḳardaşınıñ suçun ‘afv eyleye andan ‘uḳūbetin terk itse Hāḫ Te‘ālā dağı (16) kıyāmetde anuñ suçların ‘afv eyleye hem buña naşş-ı Ḳur‘ān dağı vardur ki **ve’l-‘āffıne ‘ani’n-nās** (17) illā ya uçmaḳ yaradılup yaraḳlanmışdur şol kimseleriçün ki ḫalkdan suçların ‘afv ideler zırā bu ‘afv (18) itmek dağı görklü ḫulḳlardandır ki kişi anuñla Allāh ḳatında yaḳınlıḳ ḫāşıl ider ve dağı Hāḫ Te‘ālā buyurdu kim (19) **men ‘amile sālīḫan fe li nefsihi ve men esā’e fe ‘aleyhā şümme ilā rabbiküm turce ‘ün** ya‘nı her kimsekim görklü (20) ‘ameller işlese anuñ fāyidesi girü kendi nefesine irişür ve her kimsekim yavuz yaramaz ‘ameller işleye anuñ dağı (21) ‘uḳūbeti belāsı girü kendi nefsi üzerinedür ya‘nı Hāḫ Te‘ālā bu āyetile aña işāret kıldı kim kişinüñ (22) ‘ameli zāyi‘ olmaz ḫayır şer azcuḳ ne işlerse bilür ve dağı buña işāret kim ḳullarınıñ ṭā‘atinden (23) Hāḫ Te‘ālā münezzeḫ müstağnı ne eyü ‘ameller işleyüp muṭı‘ olmaḳ anuñ mülkin ve salṭanatın artur ne muṭı‘

[103b] (1) olmayup aña 'āşī olmak mülkine ziyān zarar ider ammā tā'at 'ibādet kılmagıla Allāh katında kerāmet hürmet (2) bulur ve günāh ma'şiyet kılmagıla kendüye miñnet arturur bes hayır 'amel ve şer 'amel kılanlar dağı 'ākıbet (3) dönüp varacak yirleri ol pādīşāh hazretidür ki anda cem' olup her biri işiddügi 'amelile mücāzāt (4) olınisar bes ihtiyār kişinüñ elinde çün haq zāhir oldı dilerse hayr işleyüp fevz necāt bulsun (5) dilerse şer işleyüp 'azāb 'ikāb bulsun ayruq 'azāb yok ve dağı buyurdı ki **ve lekad āteynā** (6) **beni isrā ile'l-kitābe ve'l-ḥukme ven nubuvvete ve razaḡnāhum mine't-ṡayyibāti ve faẓẓalnāhum 'ala'l-'ālemín** (7) ya'ní be-dürüstí biz Ya'qūb oğlanlarına ki Mūsā ve Dāvud ve 'İşā'dur kitāb virdük kim Tevrít İncíl (8) Zebūr'dur dağı anuñla bulara fehm 'ilm virdüm ki kitāblarımı fehm idüp anuñla kullarum arasında (9) ḥükm eyleyeler dağı anlaruñ içinde nübüvvet ya'ní peygāمبرlik¹²⁶ ḡoduḡkim anlaruñ zürriyetinden biñ (10) peygāمبر getürdük ve anlara ḡelālden rızq virdük üzerlerine kırq yıl vādí-yi Tih'de gezengebínle bildurcın (11) yaḡdurduḡ ve dağı Fir'avn kavmile helāk idüb málların yurtların aña mírās kılduḡ ve anları islām (12) ni'metile ol zamānları kavmi üzerine tafđíl idüp yegledük ve dağı Haq Te'ālā buyurdı ki **ve āteynāhum** (13) **beyyinātin mine'l-emri fe māḡtelefū illā min ba'di mā cā'ehumu'l-'ilmu baḡyen beynehüm inne rabbeke yaḡdí beynehüm yevme'l-ḡiyāmeti fí mā kānū** (14) **fíhi yaḡtelifūn** ya'ní biz bulara kitāb virdükkim ol kitāb ḡelāl beyān idicidür ve kendilerden ilerü (15) gečenlerüñ ḡállerin ve kışşaların bildüricidür bes bulara ol Muḡammed şıfatını ve ḡaḡıḡatını kitāblarında (16) bildürdügümüzden şoñra bular ol dünyede iḡtilāf kıldılar kendilerini terciḡ itmek istediler Muḡammed dín (17) üzere kendi ḡasedlerinden ve ḡalāletlerinden ki kendülere 'izzet kerāmet ṡaleb ideler Muḡammed'i taḡkír (18) ideler be-dürüstí ḡaḡıḡaten yā Muḡammed senüñ rabbüñ kıyāmet güninde ol iḡtilāf kılduḡları dünyede bularuñ (19) arasında ḡükm eyleye ol vaḡt bilürler ki dín-i haq ḡanḡısıdur ve dağı buyur[ur] kim **sümme ce'alnāke** (20) **'alā şerí'atin mine'lemri fettebi'hā ve lā tettebi' ehvā'ellezine lā ya'lemūn** ya'ní yā Muḡammed biz seni bir mezheb bir ṡaríḡ (21) üzere ḡoduḡkim anuñ içinde saña aḡkām ḡudūdlar ve ferāyızler emr eyledük yirine getüresin bu senüñ kavmüñ (22) gelüp seni kendi milletlerine mi da'vet kılırlar ki bu millet ḡaḡıḡı ḡoyup anlara dönesin sen ol biz ḡösterdügümüz (23) ṡaríḡ-ı millet üzere sābit olup muḡkem ṡurgıl ol bizüm vaḡdāniyyetümüze inkār iden cāhillerüñ hevālarına

[104a] (1) uymaḡıl **innehüm len yuḡnū 'anke minallāhi şey'en ve inne'z-ḡālimine ba'zūhum evliyā'u ba'zin vallāhu veliyyu'l-muttaḡín** (2) ya'ní yā Muḡammed eger sen anlara uyup bu dín-i islāmı terk idesi olursañ anlaruñ elinden gelmez ki Allāh'uñ 'azābından

¹²⁶ [peygāمبرlık]

(3) bir nesneyi men' idebileler be-dürüstí anlaruñ bize bizüm kitābumuza inkār kılmagıla zālimler oldılar anlar biri birine (4) dost olup biri birinüñ dín üzerine olur Allāh Te'ālā şirkden şakınup ihlāşıla ímān getürenlere dost olur (5) ve anları sever ve bundan soñra buyurdu **hāzā başā'iru lin nāsi ve huden ve raḥmetun li ḳavmin yūḳinūn** ya'ní işbu (6) Ḳur'an ve bu delāyil bu ḥalāyıqlara bir beyāndur ki bularuñ gōñülleri gözlerin açup kendülere aşşılı (7) nesneleri ve ziyānlu nesneleri ḥarām ḥelāl nedür bildürür ve daḫı hidāyetdür ki dālalet yolından (8) ṭarīḳ-ı şavāba yilter ve raḥmetdür ki anuñla 'amel idenleri 'azabdan ḳurtarur ebedí sa'ādete ulaşdurur (9) imdi bu delāyil Ḳur'an'ı başíret hidāyet ve raḥmet olduḡı şol ḳavmedür kim anlaruñ Allāh ve anuñ resūline (10) ve kitābına i'tikādı görklü ola ve yakın belki cemí' ni'met in'ām kılan ve anuñ esbābını gōkden (11) indüren Allāh'dur ḳullarına fazl yöninden bu degül kim ḳul ol ni'mete kendi fi'lleriyle müstaḥāḳḳ (12) olalar anunçün indüre ve bundan soñra Ḥaḳ Te'ālā ol kāfirleruñ şanuların yıymaḡičün ki dirlerdi (13) eger biz āḫiretde girü ḳopası olursavuz biz anlardan Tañrı ḳatında yigreḳ oluruz zírā biz eşreflerdeñüz (14) anlar ḥoḡ birer cimrí ac 'Arablardur bu āyeti indürdi **em ḥasibellezínecterahū's-seyyi'āti en nec'alehum** (15) **kellezîne āmenū ve 'amilū's-şāliḫāti sevā'en maḫyāhum ve memātuhum sā'e mā yaḥḳumūn** ya'ní yā Muḥammed eylemi şanurlar (16) şol kimseler kim bize şirk getirüp kitābumuza inanmadılar hevālarına uyup dürlü ma'āşilere mürteḳib (17) oldılar biz anları berāber mi kılavuz şol kimselerle kim anlar ímāna gelüp 'amel-i şāliḫ işlediler yaḥūd anlaruñ (18) ölümlerin ve dirliklerin berāber mi kılavuz eger böyle zann idüp aña i'tikād iderlerse ḥükümlerinde ziyān iderler (19) didükleri olacaḳ degül Mücāhid eydür mü'min dünyede daḫı āḫiretde daḫı ímānıla biledür zírā mādām (20) ki dünyādatur ímānın şirk ve küfür ḥaṭarlarından şaḳlar öliceḳ daḫı ímānıla gider girü (21) ḳopıcaḳ daḫı ímānıla ḳopar ol ímān vesíle olup anuñla ebedí sa'ādete irişür dídār müstaḥāḳḳ (22) olur ammā kāfir mādāmki dünyededür kendiyi ímān nūrındaan ḳaçırup ol küfür zulumāt içinde kıılır (23) öliceḳ daḫı ol küfür vesíle olup anuñla ebedí şeḳāvetile 'azāba mübtelā olur ve hem ḥadís [104b] (1) daḫı buña delālet kıılır kim buyurdu **yub'asū külli 'abdin 'alā mā māte 'aleyhi** ya'ní gör ḳul nenüñ (2) üzerine olursa girü anuñ üzerine ḳopar mü'minüñ ímānıla ola girü ímānıla ḳopar kāfir küfr üzerine (3) ḳopar bes 'aḳlı olan gerekkim 'amel-i ḥayr üzerine sa'y idüp anı kendüye 'ādet ṭuta ki āḫir vaḳtıda (4) girü ölümi anuñ üzerine ola ve ḳopmaḳlıḡı daḫı ḥayr üzerine ola bes Ḥaḳ Te'ālā girü buyurdu ki (5) ve **ḥalaḳallāhu's-semāvāti ve'l-arza bi'l-ḥaḳḳı ve li tuczā küllü nefsin bimā kesebet ve hum lā yuzlemūn** ya'ní Ḥaḳ Te'ālā (6) bu gōkleri yirleri kim yaratdı 'abeś yire yaratmadı belki anuñ yaradılmaḡında bunca ḥikmetler var başíreti (7) olanlar aña nazār idüp añlarlar ki bunuñ bir ḥāliḳı var gāyet ḳadre kemāldedür

bunu ol hikmet üzere (8) vücūda götürüpdür anuñ ‘azametini añlayup aña ‘ibādet iderler tā ki ol ma‘būd dağı kendiye řapa (9) řayr ‘ivāzlar virüp mařām-ı şurbet ruzı kıla ol kimse kim ma‘būd-ı şaşkı koyup ayrış bāřıl ma‘būda (10) řapa anlara dağı fi‘llerine muvāfiř cezā vire nitekim āyetde iřāret idüp buyurdı **ve li tuczā küllü** (11) **nefsin** ya‘nı biz bu yirleri gökleri anuñçün yaratduğ ki bu şullarumuzu anuñla ibtilā şılavuz görevüz (12) kim şankı şulumuz bizüm ‘azametümüz añlayup vađdāniyyetümüze ikrār idüp bize ‘ibādet ider ve şankı (13) şulumuz hevā-yı nefse uyup bizi řor ayrığa şapar tā ki ol va‘de şılduğumuz gün gelicek her ne (14) kesb itdiyse aña göre mükāfāt kılıruz ki hiç bir nefse řulm olunmaya řevāb ehlinüñ řevābı nařř (15) olunmaya ve ma‘şiyyet ehlinüñ işledüği üzerine ziyāde olunmaya řol işledüği şadar cezā oluna (16) ve dağı buyurdı ki **efe raeyte menitteşaze ilāhehu hevāhu ve ezallehullāhu ‘alā ‘ilmin** ya‘nı yā Muřammed görmez misin (17) řol kimseleri kim kendi nefsi hevāların ma‘būd şutunup aña şapdılar zırā her kimsekim gice gündüz (18) bir nesnenüñ muşabbetini göñline kılıp anuñ sa‘yında ola ol anuñ ma‘būdı olur anuñçün didi resül ‘a.m (19) ya‘nı helāk oldu altunıla ařçe řul zırā çün muşabbet anlara (20) oldu Allāh ‘ibādetini terk eyledi anlaruñ řul olup anları ma‘būd idinmiş olur **ve ezallehullāhu** (21) **‘alā ‘ilmin ve şateme ‘alā sem‘ihi ve şalbihi ve ce‘ale ‘alā başarihi řıřāveten** bes řař Te‘ālā bilürdi ki (22) ol hevā ehli hidāyetden degül andan ötürü ‘ināyet tevfiş birle aña nuşret virmeyüp maşzül (23) kıldı göñline ve göñli şulağına mühr irdi ki şaşdan yaña rağbet itmez ve řař kelāmı işitmez ve dağı

[105a] (1) göñli gözine řicāb çekdi ki řař Te‘ālā’nuñ mařnū‘ātına naşar kılıp andan istidlāl idüp anuñ vađdāniyyetini (2) añlayamaz ol řicābıla maşcüb-ı đalālet içinde şalur **fe men yehđihi min ba‘dillāhi efe lā tezekkerün** (3) ya‘nı kimdür ki aña hidāyet virüp şoğrı yola getüre řař Te‘ālā anı gümrāh idüp đalālet bıraşduğdan (4) řoñra hiç bir şözile mutta‘iz olmaz ögütlenmez ki Allāh Te‘ālā dīnine iķbāl itmeyene ve anuñ řā‘atine (5) rağbet itmeyene ol dağı tevşid yolına girmege aña hidāyet virüp islām kerāmetini ruzı kılmaz (6) bes şuldan şaşdan yaña ola yönelmek gerek tā ki řař Te‘ālā dağı hediyye aña tevfiş vire zırā hiç (7) bir kimse gelüp řapu şaşmayınca aña ol řapu ağılmaz ve dağı řař Te‘ālā buyurdı **ve řālū mā hiye illā hayātuna’d-dunyā** (8) **nemūtu ve nařyā** ya‘nı bu kāfirler āřirete ve giri şopmağa inkār idüp dirler ki degüldür bizüm dirliğümüz (9) illā hemān iřbu dünyededür biz ölüruz dirilen bir ayrış şavmdür dağı biz aşıl yaradılmışdan öñ (10) ölüydük dirildük vücūda geldük **ve mā yuhlikunā illā’d-dehr** ya‘nı bizi öldürüp helāk eylemez (11) illā bu zamān geçmeğile bizi helāk eyler andan řoñra giri dirilecek degül **ve mā lehum bi zālike min ‘ilmin** (12) **in hum illā yeřunnūn** ya‘nı bular bir şözdür ki şöylerler şaşışaten ol řirk aşlın bilmezler

bilmeden (13) cehlile söylerler bular bu işlerinde ve bu sözlerinde illā gāyet cāhillerdür zīrā bundan kıatı cāhillik (14) ne ola āşikāre Hāḡ Te‘ālā’nuñ birligine delilleri göre tırurken inkār idüpken neḡadar diye (15) bu ḡoḡ delülükdür bes bundan şöñra Hāḡ Te‘ālā buyurdı kim **ve izā tutlā ‘aleyhim āyātunā beyyinātın (16) mā kāne ḡuccetehum illā en ḡālū’tū bi ābā’inā in küntüm ṡādıḡın** ya‘nı kaçan ki bizüm ol (17) zāhir rüşen āyetlerümüz ki ḡelāl ḡarām ve va‘d-ı va‘id beyān kıılıcıdur bularuñ üzerlerine ‘arz (18) olup oḡunsa bularuñ ayrıḡ ḡuccetleri ve cevābları ḡalmaz illā dirler ki bu didükleri gerḡekse kıyāmet (19) var biz öldükden şöñra girü ḡoparuz ḡelūñ imdi atalarumuzu dedelerümüzi dirildūñ ḡörelüm Hāḡ Te‘ālā (20) girü anlara cevāb virüp buyurdı ki **ḡulillāhu yuḡyıkum śümme yumıtukum śümme yecme‘ukum ilā yevmi’l-ḡiyāmeti lā raybe (21) fihi ve lākinne ekśera’n-nāsi lā ya‘lemūn** ya‘nı yā Muḡammed eyit bu kıyāmete ba‘şe münkir olanlara ṡol Allāh’ı kim (22) sizi bir ölü nuḡfe yoḡiken diri kıilup var eyledi size dünyāda ‘ömür virdi kaçan ol ‘ömrüñüz nihāyetine (23) irse girü sizi öldürür andan şöñra va‘de-i kıyāmet tamām olsa kim anuñ ḡopmasında mü‘min

[105b] (1) olanlara ṡekk yoḡdur ol vaḡt ol kıyāmet ḡopup sizūñ evvelüñüzi āḡirüñüzi külli bir yire cem‘ ider ki ol (2) kılduḡuñuz ‘amellerile size mükāfāt oluna lıkin bu Mekke ḡavminün çoḡı bu nesnede ḡāfil cāhildür bilmezler ammā tiz (3) ola ki bileler velı ol bilmekde taḡassürden artuḡ fāyideleri olmaya bes Hāḡ Te‘ālā kendinüñ ḡudretin ve (4) ‘azametin ve anlaruñ iflāsın ve ‘ācizliḡın¹²⁷ bildürmegiḡün buyurdı ki **ve lillāhi mulku’s-semāvāti ve’l-arzı (5) ve yevme tekūmu’s-sā‘atu yevme’izin yahseru’l-mubḡılūn** ya‘nı yā Muḡammed bu senüñ ol mālcuḡazlarına ve bir ḡaç ḡün (6) ellerindeki ‘āriyyet mülkceḡüzlerine maḡrūr olup bizden i‘rāz kıılmasunlar kim ol yirler ve ḡökler mülki (7) küllı Allāh’uñdur ki bularuñ içinde anuñ ḡükmi nāfızdır kimse men‘ idici yoḡdur bir ḡaç ḡün ḡayr kıılunlar ki (8) ol va‘demüz ḡüni yirine ḡelüp ol kıyāmet ḡopa ol ḡün içinde ba‘şe münkir olup bāḡıl işlerde olanlar (9) kıatı ziyānkār olalar ve daḡı ol kıyāmetlerüñ ba‘zı şıfatların ḡaber virüp buyurdı ki **ve terā külle ümmetin (10) cāsıyeten küllü ümmetin tud‘ā ilā kitābihā el yevme tuczevne mā küntüm ta‘melūn** ya‘nı yā Muḡammed ol kıyāmete inkār (11) idenleri ḡöresin sen ol ḡün içinde küllisi cem‘ dizleri üstine ḡökmüş olalar ve her birisi anlaruñ ḡıṡabıḡün (12) kıırılalar cemı‘ kılduḡları ḡayır şer kılduḡları anuñ içinde şaḡlar hep ḡaleme ḡelmişdür münādiler nidā kıilup (13) diyeler kim yā ḡavm bugün ol ḡündür ki ol kılduḡumuz ḡayr şer ‘amellerüñ cezālarını belāsın eḡer az eḡer çoḡ (14) ve daḡı Hāḡ Te‘ālā ḡablinden dinile kim **hāzā kitābunā yentıḡu ‘aleykum bi’l-ḡaḡḡı innā kunnā nestensiḡu mā (15) küntüm ta‘melūn** ya‘nı iy

¹²⁷ [‘ācizliḡın]

ķavm iřbu size virilen bu berātlar bizüm řol bitilerümüzdür ki sizüñ üzerüñüze (16) ĥaķķıla ıanuklık virürler eksük artuķ söylemezler zırā be-dürüstü biz sizüñ üzerüñüze ĥıfz-ı ferışteleri ķoduķ (17) ki azdan ıoķdan ne iřledüñüzse defter idüp anı yazdılar eger ĥayr ve eger řer tā ki bugün anuñıla (18) cezālanasız ĥayra ĥayr ‘ivaż şerre řer ‘ivaż İmām-ı Ebü’l-Leyś sened-i řaĥıhile resülden ĥaber virüp didi ki (19) resül ĥazreti ‘a.m buyurdi ki evvel nesnekim Ĥaķ Te‘ālā yaratdı ķalemi yaratdı andan ol ķaleme emr eyledi (20) ki yazdı dünyede her ne işlenecek ĥayırdan şerden tā kıyāmete deĥin andan Ĥaķ Te‘ālā anları bu (21) berātlar içinde cem‘ eyledi tā her ķula iřledüĥin añdırı virmekiıün zırā biz istinsāĥ ķıldıķ didüĥi (22) delālet ķılır kim hep olacaķ nesne yazılıp fāriĥ olunmuşdur her ķiři ol yazılanı ‘amele getürüp kendinüñ (23) arada ve Allāh’uñ taķdiri birle ammā İbni ‘Abbās’dan böyle rivāyet ķıldılar kim Ĥaķ Te‘ālā ferışteleri

[106a] (1) müvekkel ķılmışdur ki ol levĥ-i maĥfūzda yazılıandan her gice ramazān gicesinde yazarlar mektüb (2) ķılurlar tā gelesi ramazāna deĥin her ķulına ne işleyecekse her penııenbe ĥün ikindüden řoñra ol yazduķları (3) defteri ol ķul üzerine müvekkel olan ferıřtelerüñ ki řaĥında şolında yazıcılarıdur anlarıñ yazduķları (4) defterlerine muķābele iderler biri birine muvāfiķ bilürler ne artuĥı var ne eksüĥi var ve daĥı Ķutbı eydür be-dürüstü (5) ol ĥafaza ferışteleri cemı‘ ķıldan ne gelürse yazarlar heftede bir ĥün levĥü’l-maĥfuza muķābele iderler (6) řol nesne kim andan řevāb olur yaĥūd ‘iķāb olur anı ol defterde řābit ķılıp ķorlar ol ‘amelde (7) ki ne řevāb ola yazarlar ve ne ‘iķāb ola anı maĥv iderler Ĥaķ Te‘ālā buyurdi ki **yemĥullāhu mā yeřā’u** (8) ve **yuśbitu** bu ma‘nı iřāretdür ve daĥı Ĥaķ Te‘ālā buyurdi ki **ve emmāllezıne āmenü ve ‘amilü’s-sāliĥāti (9) fe yudĥiluhum rabbuhum fı raĥmetihi zālike ĥüve’l-fevzu’l-mubın** ya‘nı řol kimseler kim i‘tikādlarını (10) Allāh’a ĥorķlü ķılıp řāliĥ ‘amellere meřĥül oldılar fesād işlerden kendileri yıĥdılar ol (11) pādiřāh-ı perverdigār anları kendinüñ fażlu ve raĥmetiyile ol maķam-ı sa‘ādete ulaşdurup zāhire (12) fevz-i nuşret ve ‘izz ü kerāmet müyesser ķılır **ve emmāllezıne keferü efe lem tekun āyāti tutlā ‘aleykum festekbertum** (13) **ve kuntum ķavmen mucrimın** ammā řol kimseler kim kāfir oldılar bizüm birlüĥümüze inkār idüp kitābumuza (14) ve resülümüze inanmadılar yarın anlar ol mı‘ād ĥüninde diniliserler kim sizüñ üzerüñüze bizüm āyetlerümüz (15) oķunmadı mı siz anı işidüp tekebbürlik itdüñüz ĥaķķa muıı‘ münķād olmayup mücrim ķavmlerden (16) olduñuz **ve izā ķile inne va‘dallāhi ĥaķķun ve’s-sā‘atu lā raybe fıhā ķultum mā nedrı mā’s-sā‘atu** (17) **in nezunnu illā zannen ve mā naĥnu bi musteyķının** ya‘nı kaıan size diseler kim Ĥaķ Te‘ālā’nuñ va‘de ĥaķdur (18) ölümden řoñra ĥirü ba‘ś olacaķdur ol kıyāmet ķopmaķlıĥa řekk yoķdur cevāb virüp eydüdüñüz kim (19) biz bilmezüz kim ol sā‘at

didüğüñüz ne nesnedür biz aña i'tikād kılmazuz illā anuñ olmağına şekk iderüz (20) biz anuñ olacağına yaqınumuz yoqdur bes hāq te'ālā girü buyurdı kim **ve bedā lehum seyyi'ātu mā 'amilü** (21) **ve hāqa bihim mā kănü bihi yestehzi'ün** ya'nı zāhir olup āşikāre oldu bulara ol yavuz 'amelleri (22) ki dünyede işledilerdi ol elleri ayakları çanuqlık virmegile ve dağı ulaşdı bulara ol vacib (23) olan 'azāblaruñ işidicek istihzāya alurlardı inanmazlardı şanurlardı ki ol 'azāb

[106b] (1) anlara vāki' olacağ degül bes Hāq Te'ālā haber virüp buyurdı ki **ve kıle'l-yevme nensākum kemā nesitum likā'e yevmikum** (2) **hāzā ve me'vāqumun nāru ve mā lekum min nāsırin** ya'nı ol tamu hazinedārları anlara diyeler yā kavm bugün ol (3) gündür kim biz sizi ol od 'azābıyla terk idüp ünevüz ebedi anda qalasız nitekim siz dünyede ve bugüne ulaşmağıçün (4) 'ameli terk idüp unuttuñuz gerek imdi kim sizün mekānuñuz ve qarāğāhıñuz oddur ki sizi ol 'azābdan (5) kırtarıcı yoqdur ebedi helāklik içinde qalısarsız **zālikum bi ennekumuttehaztum āyātillāhi huzuven ve garratkumu'** (6) **l-hayātu'd-dunyā fe'l-yevme lā yuħracüne minhā ve lā hum yusta'tebün** ya'nı işbu 'azāblar size vāki' olduğu (7) andan ötürüdür kim Hāq Te'ālā'nuñ āyetlerin istihzāya alduñuz imān getürmedüñüz ol dünyānuñ (8) bātil ve fāni dirliği sizi mağrūr eyledi şanduñuz ki ol hayāt size muqarrer ola anuñla āhiretde (9) bāki hayātdan i'rāz kılduñuz bes anuñ mükāfātı oldur kim bugün ol ebedi 'azāba girisersiz ayruğ (10) andan çıkup olmaqlık yoğ ve dağı nāra girenlere girdükden sonra dağı kelām olunmaya belki ol (11) 'azābda terk idüp qonıla ve dağı buyurdı ki **fe lillāhi'l-ħamdu rabbi's-semāvāti ve rabbi'l-arzı rabbi'l-ālemín** (12) **l-ālemín** ya'nı Hāq Te'ālā haber virdi ki çün ol kafirler küfrleriyle ol 'azāba mübtelā olalar (13) anları görüp mü'minler diyeler kim şükr-i bî-'aded ol pādişāha kim yirlerün göklerin ilāhi perverdigāri (14) oldur ve dağı cemí' yaradılmış maħlūquñ hāliki oldur kim dükeli ħamd ü senā aña layıqdur ki bize (15) bu in'ām iħsān kıldı ve ol 'azāblardan bizi selāmet kılop sa'adet-i ebedi ruzi kıldı **ve lehu'** (16) **l-kibriyā'u fi's-semāvāti ve'l-arzı ve huve'l-azizu'l-ħakím** ya'nı 'azamet dağı kudret dağı ve 'izz-i (17) saltanat dağı yirlerde göklerde ol Allāh'undur kim mülki içinde 'azızdür ħükminde ve cemí' (18) ef'ālinde ħakımdür ki ne işlerse nağş yoğ kemāldedür lāyıqdur ki yirlerde göklerde cemí' yaradılmışuñ (19) ħamd ve 'ibādeti aña maħşūş ola

11. Sūretü'l-Aħkāf Şelešüne ve Ĥamse Āyāt ve Hiy Mekkiyye

(20) bi'smillāhi'r-raħmāni'r-raħím Hāq Te'ālā buyurdı kim (21) **hā mím tenzilu'kitābi minallāhi'l-azizi'l-ħakím** ya'nı ol hayy-ı qadım ve mülk-i 'azım ħağkıçün bu (22) Ĥur'an indürülmüştür ol Allāh qatından ki mülkinde 'azızdür ve ħükmin geçürmekde gālibdür ve

hem (23) ne işlerse yirli yirince işler hâkîmdür ve bu Kûr'ân ki indürüldi anuñ kelâmıdur kadîmdür mañlûk

[107a] (1) degül ve mañlûk kelâmı dañı degül bu âyet dañı zecr idüp men' itmekçiündür şol kimseleri kim Kûr'ân (2) mañlûk'dur ve mañlûk kelâmıdur didiler dâll gümrâh oldılar 'aqlı olanlar gerekkim kendileri bu fâside (3) i'tikâddan ırak tutup ehl-i şalâhdan ola ve dañı Hâk Te'âlâ buyurdı ki **mâ hâlaķnâ's-semâvâti** (4) **ve'l-arzı ve mâ beyne humâ illâ bi'l- hâķķı ve ecelin müsemmen vellezîne keferü ammâ unzirü mu'rizün** ya'nî Hâk (5) Te'âlâ bu âyetde aña işâret buyurdı kim şol kimseler kim bizüm kelâmumuza inkâr idüp tevñid yolına (6) girmezler şanurlar kim biz anları şöyle müseyyeb koyavuz ol kılduķları şöyle 'abeş gide aña mükâfât (7) olmaya bir nazâr kılsunlar fikr eylesünler biz işbu gökleri ki kûbbe-yi hâzrâ kılduķ ve yirleri altlarında döşek (8) kılıp anlara muñi' kılduķ dükeli meşâlihlerin anuñ üzerinde anlara düzi virdük ve yirle gök arasında (9) neki yaratduķ ve esbablarıñ düzdük bir 'abeş yire yaratmaduķ illâ bizüm 'azametümüzi ve kudretümüzi yirine getürmekçün (10) yaratduķ ve bunları ebedî beķâyiçün yaratmaduķ belki bulara dañı bir ecel-i müsemmâ tamâm kılduķ ki ol ecel tamâm (11) irince bu ay gün ve yılduzlar feleginde seyr idüp esbâb-ı dünyâ müretteb ola ve bu hâķķuñ erzâķı kıvâma (12) gelüp zabt oluna ammâ kaçan ol müddet kemâle irse gerekdür ki bu yirleri gökleri fenâyâ virüp bir emr-i (13) 'azım aşikâre kılavuz kim bu yirler gökler bularuñ içindeki mañlûk külli emr-i 'azımiçün yaradılmışdur ki (14) aña kıyâmet günü dirler her şahış ne kıldısa hayr u şer gerekdür ki ol günde mükâfât oluna ammâ (15) anlar kim kâfir oldılar hâķķı bâñılıla örte kodılar neķadarı ki anlar bu günile inzâr olup korķudıla (16) anlar andan yüz çevirüp i'râz iderler anuñla öğütlenmezler ve bir 'aķıbetlerin fikr idüp imâna gelmezler (17) aña vâķi' olıcaķ bileler kim hâl nite ola ve dañı buyurdı ki **ķul eraeytum mâ ted'üne min dñnillâhi erünî** (18) **mâzâ hâlaķū mine'l- arzı em lehum şirkun fi's-semâvâti** ya'nî eyit yâ Muħammed şol Mekke ki büte tapup eydürler (19) bular bizüm hâliķumuzdur ma'būdumuzdur gelüñ imdi baña haber virüñ gösterüñkim bular yir yüzinde ne (20) nesne yaratdılar nitekim ol benüm hâliķum yaratdı yoħsa bular bu gökleri yaratmaķda benüm hâliķumla (21) artuķlıķ da'visin mi kılurlar **itünî bi kitâbin min ķabli hâzâ ev esâratin min ilmin in kuntum şadiķin** (22) ya'nî dañı eyit bulara yâ Muħammed getürüñ baña bir kitâb işbu Kûr'ân'dan öñki anuñ içinde beyân-ı aħķâm yazılmış (23) ola ki siz dirsiz niteki ben getürdüm yaħūd şol enbiyâlar ve 'ulemâlar sözleri ki rivâyet olunur siz dañı

[107b] (1) ancılayın bir kelâm getürüñ eger bu ķavlıñızde gerķekseñüz ki dirsiz bular dañı ma'būddur Allâh bize (2) buyurdı ki bulara tapavuz çün resül bu ķavli anlara didi anlar

mülzem olup ‘aciz kaldılar nāçār (3) sükūt itdiler bes ‘aklı olan bundan añlaya bir söz da‘vı idüp söylemeye ki anuñ ‘ākıbet fazāhat (4) şerm-sārılık ola fāyide olmaya ve dağı buyurdı ki **ve men ezallu mimmen yed‘ū min dūnillāhi men lā** (5) **yestecību lehu ilā yevmi‘l- kıyāmeti ve hum an du‘ā‘ihim ġâfilūn** ya‘nı kim ola ol küfürde ve dālâletde (6) şundan katı azğunkim Allāh’dan artuğ ma‘būd da‘vı kıla hāl budur kim ol ma‘būd diyü (7) da‘vı kılduğı bir kimsedür ki tā kıyāmete degin aña du‘ā kılup yalvarsa hiç aña bir cevāb hācetin (8) yirine getürecek degül belki ol yalvarduğı kimse anuñ ol ‘ibādet kılup yalvarduğından (9) bî- haberdür nitekim hikāyetde gelür bir kâfir yetmiş yıl bir büte ‘ibādet kıldı ‘ākıbet aña mühimm (10) iş vākı‘ oldı turup ol bütine geldi ki yalvarup andan dileye tā ol hācetin anuñ büti yirine (11) getüre geldi ol gice erteydi ki anuñ ileyinde zārılığıla yalvarup yā şanem diyü çağırdı hiç (12) aña bir cevāb gelmedi çün ‘aciz kaldı gönline ilhām-ı ilāhi irişdi didiki cemı‘ ‘ömrümi benki (13) fenāya virdüm ‘ākıbet baña bir hācet vākı‘ gelüp bu deñlü zārılığıla yā şanem diyü çağıram hiç (14) bir cevāb gelmez bes vaqt oldı kim şanem adın şamede degşürem yā şamed diyü çağıram ola ki bu dilek (15) anuñ katında tamām ola çün ihlâşıla yönin Allāh’a dönüp bir kez yā şamed diyü çağırdı Hâk (16) Te‘ālā aña ‘azametile lebbeyk diyü cevāb virdi feriştelere anı işidüp ta‘accüb kıldılar didiler ki iy (17) bizüm ilāhumuz bu ne ‘aceb işdür ki bir kimse ‘ömrünü büt ‘ibādetinde geçüre bir gün saña secde itmeye (18) bunca kez ol büte çağıra andan cevāb gelmeye bir kez saña çağırduğıla sen aña lebbeyk diyü cevāb (19) viresin Hâk Te‘ālā anlara didi kim yā feriştelere aña çağırdı cevāb gelmedi bize çağırdı eger (20) biz dağı cevāb virmesevüz şanemile şamed arasında ne fark olaydı gel imdi Hâk Te‘ālā fazlına (21) nazar kııl ne hācetüñ varsa şıdkıla aña ‘arz eyle kim mağşüdi yirine gele ve illā dükelinden (22) nevmıd olursız bes bundan şofıra Hâk Te‘ālā girü ol büte tapanlaruñ hālî ne olısar kıyāmet (23) güninde anı haber virdi **ve izā huşira’n-nāsu kânū lehum a‘dāen ve kânū bi ‘ibādetihim kâfirin** ya‘nı kaçan

[108a] (1) ol kıyāmet günü olup hālâyık haşır yirine cemı‘ olsalar ol bütler kim anlara tapanlardı girü ol (2) kendilere düşmen olup inkār ideler anlardan bızār olalar diyeler kim iy ahmağlar biz bir nefşümüzden ‘aciz (3) bir cemād mağluğduğ bizden ma‘būdlığa lāyık ne fi‘l gördüñüz di ki bize tıpdıñız bizüm ne sizden (4) haberümüz var ne bize tıpdıñızdan biz sizden de ‘ibādetüñüzden de bızāruz bes ol kâfirlerüñ fazāhati (5) ve hācāleti ve haşreti ol vaqt ziyāde olısar anlara tıpdığlarından peşmān olısarlar Hâk Te‘ālā dağı (6) anlara ziyāde tevbihiçün buyurdı ki **ve izā tutlā ‘aleyhim āyātunā beyyinātin kâlellezîne keferü lil hâkkı lemmā cā‘ehum** (7) **hāzā sihrun mubın** ya‘nı kaçan bu zālimlerüñ üzerine okunsa bizüm āyetlerümüz ki hēlāl harām emr-i nehyi (8) beyān kılıcıdur ve dağı bizüm vağdāniyyetümüzi

beyān idici ve rüşen deliller göstericidir bu kâfirler dirlerdi (9) ol bizüm haq kitābumuz bulara gelecek degüldür bu bizüm üzerümüze okınan illā aşikāre sihirdür dirlerdi (10) ve dağı buyurdu ki **em yeqūlūnefterāhu k̄ul inifteraytuhu fe lā temlikūne lí minallāhi şey'en hüve** (11) **a'lemu bi mā tufidūne fihi kefā bihi şehiden beyní ve beynekum ve hüve'l-gāfūru'r-raḥím** ya'ní yā Muhammed bu kâfirler (12) dirler mikim bu kitāb kendü kendüden dürütdi bize ḥaber virür bu gökden inmiş kitāb degül sen (13) eyit bular kim iy kavm eger bu kitābullāh üzerine ben iftirā kırup dürütmiş olursam Haq Te'ālā andan (14) ötürü baña 'azāb kılısar ki siz ki hiç biriñüzüñ elinden gelmeyiser ol 'azāb benden men' eyleyesiz ne gerekse (15) diñki Allāh Te'ālā key bilicidir sizüñ ol fi'lüñüzi ki aña talup Qur'an haqqında yalanlar söylerler (16) Allāh Te'ālā baña ṭanuq yiter şol ḥāl üzerine kim sizüñile benüm aramda vardur ammā eger tevbe idüp (17) bu ḥālñüzden dönüp imāna gelürseñüz ol Allāh gāfurdur sizi yarlıgar ve raḥímdür esirger 'işıyānuñuzı (18) setr idüp raḥmet kılır ve dağı buyurdu ki **k̄ul mā kuntu mine'r-rusuli ve mā edrí mā yuf'alu bí ve lā bikum** (19) **in ettebi'u illā mā yūḥā ileyye ve mā ene illā nezírun mubín** ya'ní eyit yā Muhammed bular kim ol gönderilen resül (20) size ben degülem benden ilerü dağı nice resüller gönderildi bilmezem ki benümile dağı size ne işleniser (21) bu āyetüñ sebab-i nüzüli buyıdı kim resül 'a.m düşinde gördi ki Mekke'den çıkup ḥurma ağaçlu yire (22) gider тұrup anı aşḥābına ḥaber virdi aşḥāb eyle şandılar ki resüle vaḥyıla ḥaber virildi (23) bu nesneye gāyet şād olup sevindiler bunuñ üzerine bir zamān geçdi hiç bir eşer ma'lūm olmadı didiler ki

[108b] (1) yā resülallāhi ol didüğüñüzden hiç bir eşer ma'lūm olmadı resül 'a.m buyurdu ki ol size ḥaber virdüğüñ (2) düşdi gökden inmiş vaḥy degüldi bilmezem ki ol nesne ola mı olmaya mı bendağı ḥaber virürem ki (3) size baña vaḥy olunur bes Haq Te'ālā resülinüñ sözün taşdıq itmekičün bu āyeti gönderdi çün (4) resül bu āyeti okuyup bulara ḥaber virdi ki evvel gönderilen ben degülem benden öñdin çok resül (5) geldi ben bilmezem ki Haq Te'ālā baña dağı raḥmet mi kılısar yoḥsa size dağı 'azābmı kılısar böyle diyicek (6) didiler kim yā resülallāh eyle olcaq senüñile bizüm ortamuzda hiç fark yoq nitekim sen bize ne olcağın (7) bilmezsın biz saña ne olısar bilmezüz bes bu sözi işidüp müşrikler müsülmānlara ṭa'n idüp 'ayb itdiler (8) didiler kim atañuz dedeñüz dínin koyup uymaduñuz illā bir sihirlenmiş kişiye uyduñuz kendi dağı bilmez ki kendiye ne (9) olısar bes Haq Te'ālā resülinüñ ḥāṭırın tesellí kılmagičün bu āyeti gönderdi ki **tebārekellezı in** (10) **şā'e ce'āle leke ḥayran** ya'ní bu kâfirler didiler ki gerçek resüldür çün bir ferişte inüp bunuñ (11) resülligine ṭanuqlıq virüp dāyim bunuñla bile da'vet kılmaya gökden buña bir ḥazıne inmeye ki (12) bu anı nafaqa kılıp taşarruf kılmaya kim muḥtāclıqdan kırtıla ya niçün buña bağlar bostānlar virilmeye ki (13)

bu andan yiye be-dürüstü uymaduñuz siz illā sihirlenmiş 'aqlın yavu kılmış kişiye uyduñuz bes Hāḡ Te'ālā (14) buyurdu ki yā Muḡammed ulu oldu bereket çok oldu ol Allāh'uñki seni resül kıldı dilerse (15) ol Allāh'uñ kıla saña anlar didüklerinden ve daḡı yigrek bağlar bostānlar ki aḡaçlarınıñ altında (16) ırmaqlar akar ve anuñ içinde daḡı saña yüce yüce sarāylar kılı vire sen şabr idüp taḡammül kııl ve ḡāḡurıñı (17) melül tutmaḡıl anlar saña meshūr didüklerine yarın kıyāmet güninde meshūr kimdügi ma'lüm ola sen eyitgil ki (18) ben sizi hemān ḡorḡuducıyam ileyüñüzdeki ḡorḡulu günü añdurıcıyam yarın sizünile ne işleyecegin Allāh bilür (19) ve daḡı buyurdu kim **ḡul eraeytum in kāne min 'indillāhi ve kefertum bihi ve şehide şāhidun min bení isrā'ile** (20) 'alā mislihi fe āmene vestekbertum innallāhe lā yehdí'l-ḡavme'z-zālimín ya'ní yā Muḡammed eyit ol ḡavmüñe kim (21) ḡaber virüñ baña kim bu Ḳur'ān Allāh ḡatından indirilüp siz buña kāfir olup inkār iderseñüz bu ḡāletde (22) kim Bení İsrā'ıl'den yaña ḡanıḡ ḡanıḡlık daḡı virmiş ola ḡaḡıḡatine siz ne cevāb virmiş olasız (23) 'İkrete eydür ol ḡanıḡ Bení İsrā'ıl'den 'Abdullah bin Selāme'dür ki Tevrāt'ıla ḡanıḡlık virdi

[109a] (1) ki Ḳur'ān ḡaḡdur ve Muḡammed ḡaḡ resüldür ba'zılar didiler kim Hāḡ Te'ālā buyurdu kim ḡanıḡ ḡanıḡlık (2) virdi Bení İsrā'ıl'den meşel üzerine ol ḡanıḡ İbni Yāmín'dür ki 'Abdullah ibni Selām'uñ ḡardaşı (3) oḡlı ve meşeldür ki 'Abdullah bin Selām'dur ya'ní nitekim İbni Selām ḡanıḡlık virdi ḡāl budur anlar (4) imāna gelüp mü'min daḡı oldılar siz bu küllisiyile tekebbürlik idüp kendüñüzi ulu görüp imāna gelmedüñüz (5) didüñüz kim Tevrít daḡı Ḳur'ān gibi evvelkilerden ḡalmış düzme sözdür Mūsā daḡı Muḡammed'leyin yalancıdur (6) bunuñla zālim olup ḡümrah olduñuz be-dürüstü Hāḡ Te'ālā zālimlere hidāyet virmez mādām ki ol zūlm (7) üzere ḡura andan rücū' itmeye ve daḡı Hāḡ Te'ālā ḡaber virdi ki **ve ḡālellezine lillezine** (8) **āmenū lev kāne ḡayran mā sebekünā ileyhi ve iz lem yehtedū bihi fe se yeḡülüne ḡazā ifḡun ḡadím** ya'ní (9) didiler şol kimseler kim kāfirlerdür müşriklerüñ re'isleridür ol müsülmānlaruñ za'iflerin göricek (10) dirlerdi ki eger işbu Muḡammed dīni ḡaḡkımissa bizüm bigi 'azizler şerifler variken işbunlaruñ gibi ḡaḡırler ve za'ifler (11) bizden öñürdilermidi ol dīne girmege göreler kim Hāḡ Te'ālā ol dīne kim lāyık olursa anı iḡtiyār (12) ider kendinüñ fazlıdur kime dilerse virür eger dünyā cehtinden neḡadar ḡaḡır za'if daḡı olurısa (13) ve ammā şol kim dīn-i islama lāyık degül virmez neḡadar dünyede 'aziz şerif daḡı olursa bir yirde daḡı (14) buyurmuşdur **zālike fažullāhi yu'tihu men yeşā'u** bes çün kāfirler imān getürüp ḡur'ānıla hidāyet (15) bulmadılar ol sa'ādetden maḡrüm ḡaldılar gördiler ki ol za'if diyin taḡḡır itdükleri imān nūrıyla (16) içleri münevver olup ḡā'atile a'zāları bezendi ḡasedlerinden dirlerdi ki bu bir evvelden ḡalmış (17) yalan sözdür bunuñ

i'tibarı yokdur nitekim şimdi halk içlerinden bizi Allāh'a teveccüh idüp tã'ate (18) 'ibâdete şürü' itse hem müslmānları hem kendi nefsini ıslāh kılmāğa mülāzım olsa 'ālim cāhil (19) kalmaz külli aña tã'n dilin uzadup āgulu sözlerle yüreğin mecrūh iderler anı zemm idüp kendileri tafdīl iderler (20) maķşūdları dilekleri budur ki kendilerün 'aybı açılmaya şol 'ālim kim sünnetile 'amel üzerine olmaya (21) sünnet terk idüp bid'ata düşen 'ālimlerle ne bid'at belki helāli koyup harāma düşenlerle meseli (22) şuña beñzer ki bir uğrı qarañuda gelüp bir müslmānuñ evin dileyorurdu ki girüp anuñ varca (23) metā'ını alup anı müflis qoya nāgāh bir kişi bir tütam çıra yaqup üzerine geldi ol uğrıya ol

[109b] (1) kaçan hoş gele ki rüsvāy olup uğurluğı tıuyıldı belki ruşşat bulsa anı öldürürdi bes şimdiki 'ālimlerün (2) çoğı dağı ğaflet qarañulıgında müslmānlaruñ kendiler yavuz fi'lleriyle dīn ve imānların yağmaya virürken (3) nāgāh bir tevfiķ virilmiş kul çıka gelüp haķķı āşikāre kılsa bularuñ yirleri tar olup elbette anuñla (4) 'adāvet bağlayup buldukları za'if delillerle te'vīl idüp haķķı örtmek isterler ki fazāhatleri zāhir (5) olmaya Haķ Te'ālā kullarına hayr şanusı yok ve dağı buyurdu ki **ve min kablihi kitābu müsā imāmen** (6) **ve rahmeten ve hāzā kitābun muşaddiķun lisānen 'arabiyen li yunzirallezīne zalemū ve buşrā lil muşsinin** ya'nı yā Muħammed bu Qur'an'dan (7) öñdin Mūsā'ya kitāb indirildi ki ol muķtedī olup halk aña iķtidā kıllalar tā ki ol işbu kitāb ki qur'āndur (8) saña indirildi 'Arab dili üzere kendüden öñ inen kitāblaruñ haķduğın gerçekleyicidür bes bu kitāb senüñ (9) qavmüñe kendi dilleri üzere gönderdük andan ötürü kim ma'nisinden fehm idüp haķķı añlayalar bulara telbīs olunmaya (10) ve hem sen inzār idüp buları bizüm 'azābumuzla qorqudasın ki haķķı terk idüp bātılı tütmağıla kendilere zulm (11) eylediler ve hem beşāret kıllup sevindüresin uçmağıla ve bizüm dīdārumuzla ve ol kullarumuza kim bizi birleyüp (12) kitābumuzu gerçeklediler bular seni haķ resül didiler muşsinlerden oldılar ve dağı buyurdu **innellezīne kālū** (13) **rabbunallāhu şümmesteķāmū fe lā havfun 'aleyhim ve lā hum yahzenün ül'ike aşhābu'l-cenneti hālidine fihā ceza'en** (14) **bimā kānū ya'melūn** ya'nı şol kimseler kim büt 'ibâdetin terk idüp ihlāşıla şartdan berü olup didiler kim (15) bizüm rabbümüz Allāh'dur andan ol resül üzere i'tiķād-ı qalbıla toğrı tıurdılar Allāh hükmüne münķād oldılar (16) anlaruñ üzerine āhıret qorqusı yok ve öldüklerinden şoñra dünyede qoyup gitdükleri ehl-i 'ayāliçün dağı (17) 'aceb hālleri ne ola diyü ğuşşaları dağı yok zırā Haķ Te'ālā şālihlerün şoñma kendi halef olup anlaruñ (18) meşālihlerine kifāyet kıllur bes anlara kim kāfi Allāh ola kaçan anuñ işi zāyi' ola imdi bunuñ gibi qavm (19) kim sözinde fi'linde istikāmet üzere ola ve bid'ata meyli olmaya bular külli uçmaķ ehlidür ki (20) anda muķim muħalled olup Haķ Te'ālā qurbında tena'um kıllalar ol dünyede görklü 'amellerinüñ 'ivāzları ki (21) bir kaç gün şabr

idüp anı işlediler nefs-i hevâların terk idüp muhâlefet taşıyıla taşladılar ve (22) dağı buyurđı ki **ve vassaynâ'l-insâne bi vâlideyhi ihsânen ĥamelethu ummuhu kurhen ve vaẓa'athu kurhen** (23) ve **ĥamluhu ve fişâluhu şelâsüne şehran ĥattâ izâ beleġa eşuddehu ve beleġa erba'ine seneten kâle rabbi evzı'nı en**

[110a] (1) **eşkure ni'metekelletı en'amte 'aleyye ve 'alâ vâlideyye ve en a'mele sâliĥan terzâhu ve aşlıĥ lı fı zurriyyetı innı tubtu** (2) **ileyke ve innı mine'l-muslimın** ba'zılar dimişler kim bu âyet Ebü Bekr-i Şiddik ĥaĥķında indi ve ba'zılar didiler kim (3) bu cemı' ĥalâyık ĥaĥķında 'âmmdur sebab-i nüzüli ĥaş olmak ĥükm-i 'âmm olmaġı men' eylemez bu kâ'idedür ya'nı (4) Ĥaĥ Te'âlâ buyurur kim bizüm bu âdem oġlanlarına vaşıyyet kılduĥ kim atalarına ve analarına ihsân ideler anlaruñ (5) ĥâtırın ri'âyet kılup şaķınalar ki bizüm rızâmuz anlaruñ rızâsı içindedür kaçan ata ve ana oġuldan (6) kıızdan ĥoşnüd olmasa biz dağı olardan ĥoşnüd olmazuz tâ anlar ĥoşnüd olmayınca zırâ ol ana (7) mādâm ki anlara ĥâmile ola tâ toġınca bunca belâlar zaĥmetler geçüre anuñ aġırlıġıyıla andan soñra (8) dünyâya getürür bunca acılar ve meşakķatlerle yakın olur kim ola andan soñra dağı iki yıl emzürmesi (9) zaĥmetin çeker gice ve gündüz râĥat görmez ĥarnında götürdüġiyile emzürmesi müddeti otuz ay olur ya'nı (10) eķall-i müddet-i ĥaml altı aydur kim altı ayda dağı oġlan toġura iki yıl dağı emzürdüġi tamâm otuz ay olur (11) 'Alı'den rivâyetdür ki bir kişi aña geldi didi kim yâ emıre'l-mü'minın ben evlendüm bir kıız oġlan aldum bıkr (12) saġ selâmet 'illeti yok ĥıç aña bir nesneden gümânum dağı yok ammâ altı ayda oġlan dünyâya getürdi (13) emıre'l-mü'minın 'Alı ve ol vâlidât âyeti ki bu âyeti aña oġudu didi ki altı ay ĥaml müddeti yigirmi dörd (14) ay iki yıl olur rızâ' müddeti otuz ay olur oġlan senüñ oġlanuñdur ta'accüb kıılmaġıl bes bu aşıldur ki (15) altı ayda üzere toġan oġlanuñ nesebi atadan sâbit olmaz zinâdan olur vâcib olur anları ayıralar bes ol rivâyetce (16) bu âyet Ebü Bekir ĥaĥķındadır çün ol 'aĥl-ı kâmil olup otuz üç yaşına irmişdi andan kırķ yıl tamâm (17) oldu resüli gerçekteyüp aña imân getürdi didi ki yâ rabbı baña ilhâm idüp bildürgil şol nesneleri (18) ki anuñla in'âm kılduġuñ islâm ni'metiyle tâ ki saña şâkir kıullardan olup ni'metüñe kâfir olanlardan (19) olmaya ve dağı saña görklü 'amel kılam ki işlâĥ idesin sen andan râzı olup kıabül idesin yüzüme (20) urmayasın ve dağı saña görklü 'amel kılam ki benüm zurriyetüm ya'nı tevĥid birle ikrâm idesin buları şâliĥ (21) müsülmânlardan kılasın anuñ du'âsını kıabül idüp küllisine rüzı kııldı ve dağı ki yâ rabbı ben senden yaña (22) iķbâl idüp iĥlâsıla teveccüh kıldum ki ben müsülmânlar dıni üzeriyem dünyede âĥiretde beni islâmdan ayırmaġıl (23) ve dağı buyurđı ki **ülâ'ikellezıne netekâbbelu 'anhum aĥsene mâ 'amilü ve netecâvezu 'an seyyi'âtihim fı aşĥâbi'**

[110b] (1) **l-cenneti va'de's-sıdkillezi kânü yû'adûn** ya'nî Ebû Bekir dağı anuñ atası ve anası ve zürriyeti ve dağı anlara (2) beñzer kimselerdür kim biz anlaruñ görklü 'amellerin qabûl idüp ulu şevâblar virürüz ve günâhların (3) dağı 'afv iderüz ki tevbeden öñdin işledilerdi andan ötürü 'iğâb olmayalar uçmağ ehliyle (4) olalar tena'um kıllalar şol bizüm gerçek va'demüz çünkü bulara kılduğ didükkim bize şıdkıla gelene (5) ve bize resûlümüze mu'tî' olana cennet ve didâr virevüz bizüm va'demüze hilâf yoğdur yirine (6) gelse gerek ve dağı Hağ Te'âlâ buyurdi ki **vellezi kıale li vâlideyhi uffin lekumâ ete'idâninî en uğrace (7) ve kıad ħaleti'l-ğurûnu min qablî ve humâ yesteğisânilâhe veyleke âmin inne va'dallâhi ħağğun fe yekûlu mâ ħazâ (8) illâ esâtiru'l-evvelîn** ya'nî şol kimseler kim atasına anasına yüzine qarşu öf didi ya'nî bir yaramaz (9) söyledi ki anları melûl kıldı murâd bundan 'Abdurrağman idi Ebû Bekir oğlı atasına anasına (10) qatı söylerdi aña müşülmân ol didükleriçün anlara didi ki ya'nî baña va'de virüp qorğudur mısın (11) eydürsin ki sen ölisersin öldükden soñra girü qoparsın bu ħoğ hiç olacağ nesne degül atası (12) anası eydürlerdiki vay saña 'Abdurrağman müşülmân ol âğirete îmân getür ki kıyâmet ħağğdur ol eydür ki (13) degüldür bu sizüñ sözüñüz illâ şol evvelkilerden qalmış yalan sözlerdür yazılıdır diñ imdi (14) eger bu sözüñüz ħağğısa şol fulan felâni sinlerinden çıkaruñ göreyim bular ayruğ çäre bulamayup Allâh'a (15) yalvardılar iy bizüm ilâhumuz buña sen hidâyet virüp îmân ruzî kıll bes Hağ Te'âlâ ol 'Abdurrağman (16) sözinden ötürü ki atasına anasına didi Hağ Te'âlâ bu âyeti indürdi **ülâ'ikellezîne ħağğğa 'aleyhimu'l-qavlu (17) fı umemin kıad ħalet min qablihim mine'l-cinnî ve'l-insi innehum kânü ħâsirîn** ya'nî ol didüğü qavm (18) anlardur ki geçen ümmetler içinde bulardan öñ geçmişlerdür cin kâfirlerinden ve âdem kâfirlerinden be-dürüstî (19) anlara 'azâb vâcib olmuşlardur ki anlar küllisi ħağğqaten ziyânkârlardur âğiret 'uğûbetine (20) mübtelâ olmuşlardur çün 'Abdurrağman resûlden bu âyeti işitdi ve hem atasınuñ anasınuñ du'âsı icâbet (21) olınuş Hağ Te'âlâ aña îmân virdi anda îmâna gelüp islâmını görklü eyledi zırâ atanuñ ananuñ oğlı (22) üzere du'âsı müstecâb olur gerek ħayr olsun gerek şer ammâ sa'âdet anuñ kim anlar ħoşnûd kıluş ħayr (23) du'âların ala yavuz du'âlarından şağına ve dağı buyurdi ki **ve li kullin deracâtun mimmâ 'amilü ve li yuveffiyehum**

[111a] (1) **a'mâlehum ve hum lâ yuzlemûn** ya'nî her kişinuñ âğiretde mertebesi var şol nesneden ötürü ki dünyede (2) 'amel kıldı bular ħayr işleyene şevâb 'ameline göre ve şer işleyene 'iğâb fı'line göre ne şevâb ehlinüñ şevâbı eksük (3) olur ne ma'siyet ehlinüñ günâh 'uğûbeti ziyâde olur belki anlara 'adl olur zulum ü ħayf olmaz (4) zırâ bir dünya bazarına girse elinde sermâyesi ne miğdâr olursa âğiret metâ'ın dağı ol kıadar olur ve dağı buyurdi ki (5) her

kişinüñ ‘amel-i sermāyesi ne miqdār olursa āhîret metā‘ın dağı ol kadar olur ve dağı buyurdu ki (6) ve yevme yu‘razullezîne keferü ‘alā‘n-nār ezhebttum tayyibātikum fi hayātikumud-dunyā vestemta‘tum bihā (7) fe‘l-yevme tuzevne ‘azābe‘l-hūni bimā kuntum testekbirüne fi‘l-arzı bi ğayri‘l-ħaħkı ve bimā kuntum tefsukūn (8) ya‘nı şol ğunki bu kāfirler gözlerinden ħicāb götürüle bular ol cehennem ‘azābları üzerine ‘arz olınalar gözleriyle (9) ol ‘azābları göreler kim dünyede inkār iderlerdi ol tamu ħazinedārları anlara diyeler kim ol dünyede (10) size ħaber virdükleri ‘azāblar ve miĥnetler işbulardur ki siz buña inkār idüp şekk itdüğünüñ ol (11) ‘ömür sermāyelerin dünyānuñ fānı dirligine rāzı olup maġrurlığıla zāyi‘ itdünüñ ol mükedder şafāsuz (12) lezzetlerle menfa‘atlenüp tena‘um kılduñuz bu ebedı dirligi ol fānı devlete şatduñuz bes bugün ol ğündür kim (13) size cezā olınısar ol katı ĥorlık ‘azāblarıla şundan ötürü kim bātıla uyup imāna gelmekligi terk (14) itdünüñ ve dağı andan ötürü kim Allāh’a ‘āşı olup emrine mu‘tı‘ olmaduñuz bes iy ‘azız ‘aklı olan bu ‘ayet ma‘nisinden (15) gerekdür kim kendüye çok dürlü i‘tibār ĥaşıl idüp kendi ĥāline mütenebbih ola öğütlene bu dünyā lezzetine maġrūr (16) olup ‘ömür sermāyesin fenāya ĥarc idüp āhîret tena‘umından ol şehvete esir olup nefsi şeytāna ħul olur (17) dānişmendlerüñ sözün ħulaĥlarına koymaya kim dirler bunuñ gibi āyetler kāfirleriçün geldi ammā Ķur‘ān’uñ zāhir (18) ma‘nisinde ħalup ol bātınında lübbüni ve lübbinüñ lübbüni ya‘nı içini ve içinüñ içini koyup terk itmek şuña beñzer kim (19) bir kişi eyde ħoz didükleri şol yumrı kızıl ħabıdur bu ĥođ ğāyet cehildür zırā ħozdan murād ħab degül (20) belki içdür dağı içinüñ içidür belki yaġıdur içinden çıkar bu ĥođ zāhirdür kāfir mü‘min bunu idrāk (21) ider ol ħab dağı i‘tibār olınup bile ma‘dūd olduğı anuñ ĥırzı ve ĥārisi olduğün ki (22) anı fesāda virmekden şaĥlar ĥālbudur ki resül ‘a.m buyurmuşdur **inne lil ħur in zāhran ve bañnan (23) ve libbañhi ilā seb‘ati ebñunin** el-ħadış ya‘nı Ķur‘ān’uñ taşı var dağı içi var içinüñ içi var tā yedi ħata

[111b] (1) varınca eger hemān murād Ķur‘ān’uñ zāhir luğata ma‘nisi olsa yaĥūd ol sebab-i ĥāş olsa kim anuñçün indürüldi (2) bes bundan ki resül ‘a.m buyurdu fāyide neyidi yaĥūd ‘Alıdidikim eger baña destūr olsa Ķur‘ān’ı tefsir (3) itmege yaluñuz fātiħadan tefsirinden kırk deve yükledeyidüm eger murād zāhirı olsa bu ma‘ānı-i daĥāyık ve (4) rumüz-ı reĥāyık ve izħār-ı ĥaĥāyık bu lafz luğatından nice mefħüm olaydı bes ma‘lūmdur kim ħaleb ħılmaĥ (5) ğöñli ol ma‘ānı bātınından maĥcüb olmağıladur ki müşāhede itmez yaĥūd esir-i nefis olup ol mükedder (6) munaĥkaş fānı lezzetlere şabı gibi meyl idüp ħalmışdur umar ki iki rāħatı bile cem‘ ide bu temennı ĥaşıl (7) olmaĥ ‘azız ulu cūddur eger bu temennı fāyide ħııurmissa emire‘l-mü‘minin nite diyeydi bunu benden ıraĥ idüp (8) giderüñ şol vaĥt kim şu diledi aña

bir qadehile bal Őerbetin geturdiler eline alup qadehi devr itdi ya'nı (9) bir elinden bir eline ve birinden birine andan içmeyüp öte bir gayrıya virdi didi ki bunuñ lezzeti geğer ammā hisābı (10) intikāmı yirinde qalur Őorup didiler kim niçün bunu içmeyüp yirinde qoduñ girü redd eyledüñ 'Ömer didi ki (11) qorqđum eđer içersem bu āyet ehlinüñ zümresinden olam tā ki āhiretde diyeler baña sen tena'umuñı dünyāda {tena'umuñı (12) dünyāda} geđerüdüñ bugün gerekkim ol 'azāb-ı hevne uğrayasın 'acabā ol 'Ömer bu āyeti kāfir haqqında nāzil (13) olduğında cāhilmidi idrāk kılmadı mı sencileyin mađrūr olup temenniye düşmedi hāşā a'lem 'ulemā oldı (14) meksüfu'l-qalbıdı 'ilm aşlından ve menba'ından alup haber virürdi ve dağı meşhūr hikāyetdür kim 'Ömer eydür (15) bir gün resül üzerine girdüm bir haşır üzerinde yatur ol haşıruñ ipleri mübārek bedenine eđer idüp yol (16) eylemiş anı görüp ağladum resül 'a.m didiki yā 'Ömer niçün ağlarsın ben didümki yā resülallāh ol kistrāyla qayşeri (17) añdumki rüm Çın pādişāhlarıdur Allāh'ıñ düşmānlarıdur anlara bu deñlü māl hazāyin virildi bol ni'met birle (18) temettu' iderler sen ki Allāh'ıñ habıbi ve resülisin seni işbu hāde gördüm resül 'a.m didiki yā 'Ömer anlar bir qavm (19) dür ki dünyede anlarıñ ma'ışetleri ta'cıl kılinmışdır biz bir qavmüz ki bizüm ma'ışetlerimiz āhirete te'hır (20) olundu bu dağı işāret kıılır kim ma'ışet-i dünyā kifāfdan ziyāde olsa āhiretde zarar vardır (21) bes ehl-i başiret olanlar kendileri zarar olacağ nesneden perhız kııurlar ammā anlar ki bu ma'āniyyet haqāyıqdan (22) qat'-ı nazar kılıp zāhirde qalmışlardır ma'lūmdur ki ol şıfat-ı behimiyyet şıfat-ı beşeriyyet ve şıfat-ı (23) mülkiyyete gālib gelmişdür fuqahā qatında bu dağı qā'idedür kim hükm gālibüñdür var baqisin bundan

[112a] (1) kıyās kııl ve bundan Őoñra Haq Te'ālā buyurdıkim **vezkur ehā ād iz enzere qavmehu bi'l-aħqāfi** (2) ve **qad haleti'n-nuzuru min beyni yedeyhi ve min ħalfihı ellā ta'budū illallāh innı ehāfu 'aleykum 'azābe** (3) **yevmin 'azım** ya'nı yā Muħammed şabr eyle bu qavmüñ saña söyledüklerine ol Hüd'ı añđıl ki biz anı 'Ād (4) qavmine resül gönderdük varup ol qavmin çünkü aħqāfıla inzār idüp qorqutdı ba'zılar dimişler (5) kim aħqāf Şām'da bir tağdır ammā Qutbı eydür aħqāf diyü qumdan depeye dirler ki yüce ola qarşu (6) yığılıp aqar ola ya'nı ol aħqāfıla bulara 'azāb gelüp helāk ideceginden qorqudurđı hāl budur ki (7) ol inzār-ı Hüd'ıñ kendüden ilerü qavm içinde dağı olup geçmişdi ve kendüden Őoñra dağı olaydı (8) bunuñla kim yā qavm siz tapmañ illā ol Allāh'a tapuñ kim birdür şeriki yoğdur neyi dilerse işler qādirdür (9) qorqaramki eđer siz aña imān getürmeyesiz size ulu 'azāblar gele qahrıla sizi helāk eyleye (10) ve dağı Haq Te'ālā buyurđı ki **qālū eci'tenā li te'fikenā 'an ālihetinā fe'tinā bi mā te'idunā in kunte mine'** (11) **ş-şādiqın** ya'nı ol Hüd qavmi didiler kim yā Hüd geldüñ bizi aña mı yiltersin ki qorqıdup bizi ma'būdlarumuz (12)

‘ibâdetinden döndüresin kendü ma‘bûduña tapdurasın yüri var gerçekseñ ol bize va‘de kılduğunı (13) getir görelüm Hağ Te‘âlâ haber virdi kim **ķāle innemā’l-‘ilmu ‘indallāhi ve ubelligukum mā ursiltu bihi ve lākinnı erākum ķavmen** (14) **techelüne fe lemmā raevhu ‘arızan mustakbile evdiyethim ķālū hāzā ‘arızun mumtırunā bel māsta‘celtum** (15) **bihi riħun fiħā ‘azābun elım tuderrun küllü şey’in bi emri rabbihā fe aşbeħū lā yurā illā mesākinuhum kezālike neczi’l-kavme’** (16) **l-mücrimine ve leķad mekkennā hum fi mā in mekkennākum fihi ve ce‘alnā lehum sem‘an ve ebşāran ve ef’ideten fe mā agnā** (17) **‘anhum sem‘uhum ve lā ebşāruhum ve lā ef’idetuhum min şey’in iz ķānū yeķhadüne bi āyātillāhi ve hāķa bihim** (18) **mā ķānū bihi yestehzi’ün** ya‘nı Hüd ol ķavme didikim yā ķavm ol ‘azābuñ incek vaķtı ‘ilmullāh ķatındadır (19) ķunki anlar ol altı maħalle şarf idemediler ķulaķlarıyla hidāyet-i tarıķın işidüp tıtmadılar ve gözleriyle bu maşnu‘āta (20) nażar ķılıp Allāh’uñ vaħdāniyyetin añlamadılar ve gōñülle maħlūkāta fikr idüp anuñ ķudretin idrāk itmediler (21) ol necāta sebep olacaķ āletleri kendülere sebep-i helāk idindiler zırā Hağ Te‘âlā’nuñ āyetlerine inkār kıldılar (22) ve anı istihzāya alup i‘tibār kılmadılar lā-cerem bulara irişdi ol istihzā kılduğlarınıñ cezāsı ki anları ehlile (23) helāk kıldı ve daħı buyurdı ki **ve leķad ehleknā mā hāvlekum mine’l-kurā ve şarrafnā’l-āyāti le‘allehum yerci’ün** [112b] (1) ya‘nı yā Mekke ķavmi be-dürüstı biz helāk kılduğ sizüñ çevreñüzdeki köylerden şehirlerden envā‘ dürlü (2) ‘azābıla ve daħı ħüccetler ve delıller izħār kılduğ bizüm ķudretümüz vaħdāniyyetümüz bildürmekiķün tā ki helāk (3) olmazdan öñ ol küfürlerinden döneler islām tarıķına ķadem uralar ben anı bilmezem ne vaķtı ki (4) Allāh ħükm ide ol vaķtı gelür baña şol vācibdür ki buyrulan nesneyi size irişdürem sizi ol rabbüñüz (5) ‘ibâdetine ve anı birlemege da‘vet kılam ‘azāb getürmek benüm elümde degül lıkin ben sizi görürem ki gāyet (6) cāhil ķavmsiz bu size dinilen ħaberler bir nażar idüp fikr eylemezsiz kim bu sözlere olunan inkārıların (7) ‘aķıbeti ‘azāb gelmekdür nite sizden ilerükilere vāķi‘ oldı bular aña iltifāt kılmazlardı ve daħı (8) Hağ Te‘âlā buyurdı kim **fe lev lā naşara humullezınetteħazū min dünillāhi ķurbānen āliheten bel żallū** (9) **‘anhum ve zālike ifķuhum ve mā ķānū yefterün** ya‘nı nite bulara yardım kıluban bizüm ‘azābumuzdan ķurtarmadı mı (10) ol Allāh’dan ğayrı ma‘būd tıttunup tapduğları nesne ki anuñla Allāh’a yaķınlıķ taleb iderlerdi dirlerdi ki (11) biz bulara tapmazuz illā andan ötürü taparuz kim bular bizi Allāh’a yaķın kıla bes anlara ne oldıki anlar şefā‘at (12) kılip sizi ‘azābumuzdan ķurtarmadılar belki anlar kendü nefslerine meşğül olup bulara menfa‘atleri (13) toķunmadı ol ‘ibâdetleri hep bātıll olup zāyi‘ oldı ol yalan sözlerdiki oları ħağdan men‘ (14) eyledi nitekim uş şimdi bu Mekke ķavmini men‘ ider daħı anların iħtilāfları ve iftirālarıdır kim bular daħı (15) iderler bularuñ

dağı 'ākıbetleri anlarcılavin helāklige döniser nitekim anlara fāyide olmadı bulara dağı (16) olmayısar bu 'ayet dağı aña delālet kıılır kim kişi Allāh'dan ğayrıya i'timād kıılıp ya mālina ya 'amelsüz (17) 'ilmine ya cāhına ya 'izzetine ya aşlına mağrūr olup hevā-yı nefse uysa āhıret sa'yını kıosa aña (18) fāyide itmez ḥasretten artuķ ve dağı buyurdı kim **ve iz şarrafnā ileyke neferen mine'l-cinni yestemi'üne'** (19) **l-ķur'āne fe lemmā ḥazarūhu ķālū enşitū fe lemmā ķudiye vellev ilā ķavmihim munzirín** İbni 'Abbās eydür rağı (20) yallahu 'anhümā bu āyetüñ dağı sebep-i nüzüli buyıdı kim çün reşul ḥazreti 'a.m da'vete gönderildi şeyātín (21) göklere çıkup söz uğurlamaķdan men' olundı odıla atup men' itdiler gördiler bu şeyātínler ki yolları (22) bağlandı dirilüp iblís kıatına geldiler aña ḥaber yitürdiler iblís didiki girü bir yeñi vāķı'a olmuşdur bu (23) iş anuñçün olmuşdur yirüñ maşrıķ mağribi devr idüñ ola ki bir aña muṭṭalı' olasız bes olardan

[113a] (1) bir ṭāyife seyr iderken gelüp resüli buldılar ḥurma ağacı altında namāz kıılır vekı' Süfyān'dan rivāyet kıılır (2) bu āyet ma'nisinde ki ol gelenler toķuz şahıısıdı anlaruñ birisi Zevba'ıdı kim ol ḥurma arasında (3) gelüp resüli buldılar ve anda ḥāzır oldılar resül anda yatsu namāzın kıılırdı cehrile Ķur'ān oķurdı bular (4) anı işidüp biri birine didiler kim süküt idüñ dinleñ oķuduđı epsem olup resülün oķuduđın (5) diñlediler çün resül 'a.m namāzdan oķumaķdan fāriğ oldu anlar dağı dönüp ol ķavmlerine geldiler (6) mü'min ve münzir oluban ya'nı şirkden ve küfürden kıorķuducu oluban nitekim Ḥaķ Te'ālā buyurdı **ķālū** (7) **yā ķavmenā innā semı'nā kıtāben unzile min ba'di mūsā musaddıķan li mā beyne yedeyhi yehdı ilā'l-ḥaķķı ve ilā ṭarıķın mustaķım** (8) ya'nı ol cin ķavmi dönüp ķavmine gelüp didiler kim iy bizüm ķavmümüz be-dürüstı biz işitdük Muḥammed'den bir kıtāb ki (9) Mūsā'dan aña indürüldi ol kıtāblara muvāfiķ anları gerčekleyici ve şirkden küfürden kıulları Allāh 'ibādetine (10) ve anı birlemege da'vet idici nitekim andan ilerüki kıtāblar küfür yolından toğrı yola da'vet iderdi ki ol dın-i (11) islāmdur anda egrilik yoķdur her kim küfür yolından çıkup ol yola kıadem urdı iki cihānda selamet (12) olup kıurtıldı ve dağı Ḥaķ Te'ālā ḥaber virdi kim **yā ķavmenā ecıbu dā'iyallāhi ve āminü bihi yağfir lekum min zunūbikum** (13) **ve yucirkum min 'azābin elım** ya'nı iy bizüm ķavmümüz ol Allāh kıabilinden sizi da'vet iden resül icābet (14) idüp muṭı' oluñ aña imān getürüp anuñ kıtābını girçekleñ tā ki ol Allāh sizüñ günāhlaruñuzu yarlıgaya ve (15) ol ṭamunuñ kıatı incidici 'azāblarından sizi ḥalāş kııla **ve men lā yucib dā'iyallāhi fe leyse bi mu'cizin fı'l-arzı ve** (16) **leyse lehu min dūnihı evliyā'u ülā'ike fı zālālin mubın** ya'nı her kimsekim ol Allāh'a kııgırıcı resüle icābet kıılıp (17) imān getürmese eyle bilsün ki ol Allāh 'azābından kıaçup kıurtulmağa ṭāķati yitmez gerek maşrıķa gerek mağribe (18) gitsün gerek yirlerüñ altına insün

Haḫ Te'ālā anı tıtmakda 'āciz degül Allāh'dan artuḫ bir kimse anı 'azābdan (19) ḫurtarmaḡa yardımıcı ve nāşır yoḫdur ki ol 'azāb andan men' ide bes ol kimseler ki ol resüle mutāba'at (20) kılmayalar ve Allāh'ı birleyüp aña taşdıḫ itmeyeler olar külli dāll ḫaḫā içindedür ḫaberde zıkr olundıki ḫün (21) ol resül 'a.m bulışan cinnı cemā'ati gelüp ol ḫavmlerine inzār idüp ḫorḫutdılar ol cinlerüñ ulularından (22) dirilüp bir cemā'at olup resüle geldiler Mekke'ye Baḫḫā'da buluşdılar resül 'a.m bularuñ üzerine ḫur'ān okıyup (23) anları imāna da'vet ḫıldı imāna geldiler resül anlara emr-i ma'rūf nehy-i münker nesnelerden yıḡdı

[113b] (1) anlar işidüp muḫı' oldılar 'Abdullah bin Mes'ūd daḫı ol gice resülile bileydi resül anuñḫün bir dāyire (2) didiki işbundan taşra çıḫmaḡıl eger çıḫacaḫ olursañ ayruḫ ḫıyāmete degin beni görmezsin didi anlaruñ (3) getürmeyüp ölürsin dimek olur ḫün resül 'a.m anlara dın aḫkāmin ögredüp gönderdi dönüp 'Abdullah ḫatına geldi (4) 'Abdullah resüle şordı yā resülallāh be-dürüstı ben iki heybetlü avaz işıtdüm ol neyidi resül 'a.m (5) eyitdi bir avaz oldıki ben anlara selām virdüm anlar selāmum aldılar ikinci buyıdıkim anlar benden rızḫ diler anlara (6) bir süñüḡi rızḫ virdüm vardılar gitdiler ve daḫı Haḫ Te'ālā buyurdıkim **eve lem yerav ennallāhellezı ḫalaḫa's-semāvāti (7) ve'l-arza ve lem ya'ye bi ḫalkḫihinne bi ḫādirin 'alā en yuḫıyie'l-mevtā belā innehu 'alā kulli şey'in ḫadır** ya'nı bu āḫirete münkir (8) olanlar 'ibret alup fikr eylemezler mikim şol Allāh'uñ yirleri gökleri yaratmakda ḫādir ola bunuñ gibi 'azametile (9) ḫıç aña buları yaratmakda bir 'aciz ḫāşıl olmaya nite bu ölmüşleri diri ḫılmaḫda 'āciz ola belki anuñ ḫudreti (10) kāmildür neye gerekise yaratmaḡa güci yiter ḫādirdür bunu andan ötürü didi Haḫ Te'ālā ki bu kāfirler daḫı (11) egerḫi āḫirete ve ba'se inkār iderlerdi ammā yiri göḡi Allāh yaratduḡına inkārları yoḡıdı anuñḫün bu āyetde (12) yiri göḡi yaratduḡını şüret ḫılıp ba'se ḫāḫı'a beyān ḫıldı ve daḫı buyurdı ki **ve yevme yu'razullezıne (13) keferü 'alā'n-nāri eleyse ḫāzā bi'l-ḫaḫḫı ḫālū belā ve rabbınā ḫāle fe zūḫū'l-'azābe bi mā kuntum teḫfurün** ya'nı (14) ol ḫıyāmet güninde kim bu kāfirleri 'āşileri ḫamudan yaña süreler bularuñ gözinden ḫicāb götürülüp (15) ol 'azābları āşikāre müşāhede ḫılalar bulara ol vaḫt diyeler kim yā zālimler işbu 'azāblar ki görürsüz (16) dünyede buña inkār iderdüñüz ne dirsiz ḫaḫmıdur yoḫsa degülmidür anlar diyeler kim belı iy bizüm rabbümüz ḫaḫdur 'alel' (17) l-yakın şimdi bildük bir vaḫt iḫrār iderler kim anlara anuñḫün zerrece manfa'ati yoḫ bes ol vaḫt anlar diyeler kim (18) şimdi bilmegüñ size aşşısı yoḫ ḫaduñ imdi ol 'azāblaruñ lezzetini anuñ muḫābelesinde kim dünyede Allāh'ı ḫoyup (19) anuñ ḡayrına 'ibādet itmeḡe size ḡāyet lezzet virürdi küfür ḫalāvetlü gelüp imāna gelmek size acı gelürdi bes (20) 'ivaż budur kim anuñ aḡusın bugün ḫadasız bilesiz ki ol ḫalāvet neymiş şor mü'min 'āşilerine (21) daḫı yarın böyle diyiserler ki ol dünyāda Allāh'a 'āşı olup ḫamr içüp

zinā itmek ve müsülmānlara hayf zulüm (22) itmek ve yalan gıybet kılmak lezzet neymiş görüñ bes ‘aķıl olan gerekkim Şimdi vaķt eldeyiken istigfār ide ve (23) ĥalkıla ĥelalleŐmege¹²⁸ güci yiterken kendüyi ķurtarmaĥa sa’y ide ve daĥı Ĥaķ Te‘ālā girü resüline istimāliĥün buyurdı ki

[114a] (1) faŐbir kemā Őabera ulü’l-‘azmi mine’r-rusuli ve lā testa‘cil lehum ke ennehum yevme yeravne mā yü‘adüne ya‘nı (2) yā Muĥammed Őabr eyle bu kāfirler seni yalanlayup incitdüklerine nitekim senden ilerü ol ‘aķıl issi ķardaŐlar ki resüllerden (3) ümmetlerinüñ cefāsına Őabr idüp ĥaķ üzere ķāyim Őururlar Nūĥ ve İbrāhım ve iŐĥaķ ve Mūsā ve daĥı bulardan ĥayrıyı (4) bunu Ĥaķ Te‘ālā aña emr eyledi Őabra tā ki muķātele āyeti ine anlaruñıla ĥarb idüp cihād kıla nitekim (5) evvelki resüllere emr olundu andan ötürü didiki yā Muĥammed Őabr eyle ivüp bulara tizcek ‘azāb dilemegil (6) kim ol ‘azāb bulara yaķındur ol gün kim ol ‘azābı göreler Őöyle zann ideler bular dünyede (7) ve sinlede eglenmediler illā Őol günü bir sā‘at gibi kim geĥdi nitekim buyurdı **lem yelbeŐü illā sā‘aten** (8) **min nehārin belāĥun fe hel yuhleku illā’l-ķavmu’l-fāŐiķün** ya‘nı cemı‘ ‘ömürleriki dünyāda geĥdi anuñ (9) rāĥatlıĥı anlara ol ‘azābı göricek Őol bir sā‘at geĥmiŐ gibi ola bes ‘aķılı olan gerekkim Őol bir sā‘at (10) rāĥatiĥün ebedı rāĥatlıĥ terk itmeye key eyle aĥmak olkim bir barmaķ baliĥün tāsıla aĥı iĥe kendiyi (11) helāk ide Ĥaķ Te‘ālā **belāĥu** didigi demek olur ki yā Muĥammed iŐbu kelāmuñ biz ķavmüñe didük tamām (12) va‘z u naŐıĥatdür ki iriŐdördük bu va‘zı ve bu naŐāyiĥi iŐitdüginden Őoñra ‘āŐı olup helāk (13) olmaz illā Őol ķavmeki ĥaķķa ‘inād idüp ķabül itmeye fāŐıķlardan ola ve Ĥaķ Te‘ālā bu āyetde helāk (14) olmaz illā fāŐıķlar olur didi kāfirler olur dimedi bes ol fāŐıķ lafzıla zıkr itdügi iŐāretdür ki (15) bu ‘umüm üzere delālet kıla ol fāŐıķ gerek kāfir olsun gerek mü‘min olsun ĥün ķur‘ān öĥüdin iŐidüp (16) Őutmaya ol fiŐķ-ı fesādın terk itmeye ol maķāma kendi elbetde mübtelā kıılır

12. Süretü Muĥammed ‘Aleyhi’s-selām Şelesüne ve Semāne Āyāt ve Hiye Medıne

(17) bi’smillāhi’r-raĥmāni’r-raĥım **ellezıne keferü ve Őaddü** (18) **‘an sebıllāhi ezalle a‘mālehum** Kelbı eydür bu āyet Bedr ĥazāsında ol Mekke’nüñ re’isleri üzerine anlaruñ (19) ĥaķķında indi ki HiŐām’uñ iki oĥlıdur biri Ebü Cehil ve biri Ĥārıs daĥı Rebı‘üñ iki oĥlı biri (20) ‘Utbe ve biri Şeybe daĥı Ĥalf’uñ iki oĥlı varıdı biri Übey ve biri Ümeyye daĥı bulardan ĥayruñ var bular ol (21) bedir ĥazāsına ĥıķacaķ vaķt ĥalkı ta‘āmlandurup resüline bile ĥazāya ĥıķmaķdan men‘ iderlerdi bes Ĥaķ Te‘ālā (22) bu āyeti ĥönderüp buyurdı Şol kimseler kim Allāh’uñ vaĥdāniyyetine inkār idüp Ĥur‘ān yalanladılar ve Tañrı’nuñ (23) ķullarını Allāh

¹²⁸ [ĥelallaŐmaĥa]

yolında gāzā kıilup farzı yirine getürmekden men' itdiler Hāḡ Te'ālā anlaruñ cemí' ḡasenātların bāḡıl

[114b] (1) kııldılar ki dünyede işlediler zīrā her 'amel ki imānsuz ola ol zāyi'dür bāḡıldur ba'zılar didiler (2) bu imānsuz 'amel bāḡıl olmaḡ cemí' küffār ḡaḡkındadur nitekim daḡı bir āyetde buyurdı **vellezıne keferū a'mālehum** (3) **keserābin baḡı'atın** ya'nı anlar ki kāfir oldılar anlaruñ 'amelleri ol ova yirde serāba beñzer ki şuşamış (4) kişi görüp şı şana sevine gele göre ki yirüñ buḡārıdur götürülmüş nesne yoḡ girü şusuzluḡı üzere maḡrüm (5) ḡalur kāfirler daḡı ḡayr ḡasenāt kıilup şevāb umduḡı 'āḡıbet şöyle olısar ve daḡı buyurdı ki **vellezıne** (6) **āmenū ve 'amilū's-şālihāti ve āmenū bi mā nuzzile 'alā muhammedin ve hüve'l-ḡaḡḡu min rabbihim keffera 'anhum seyyi'ātihim** (7) **ve asleḡa bālehum** ya'nı şol kimseler kim Allāh'ıñ vaḡdāniyyetin taşdıḡ kııldılar ve resūli ḡaḡ peyḡāmbir (8) bilüp inandılar ve kendülere buyrulan ḡā'atlerüñ farızaların sünnetlerin vaḡtıyla edā kııldılar ve daḡı ol Cebra'il (9) Muḡammed üzere indürdüḡi vaḡya ve Ḳur'an'a imān getürüp ḡaḡ bildiler kim ol küfür içinde işledükleri (10) ḡünāhlarını 'afv idüp maḡv eyledi resüle imān getürdükleri sebebiyle ve Allāh buyurduḡı ḡā'ati yirine (11) getürüp gāzā kıılduklarııyla ve anlaruñ ḡālini şalāḡa getürüp dın-i islām içinde zāhir kııldı tā ki ḡalḡa (12) muḡtedā oldılar dın anlaruñla ḡuvvet ḡıtdı bundan şoñra Hāḡ Te'ālā bunu bildürdiki ol kāfirler ki 'amelini (13) ibḡāl idüp mü'minlerüñ 'amelin işlāḡ iden ne nesnedür buyurdı ki **zālike bi ennellezıne keferüttebe'ū** (14) **l-bāḡıle ve ennellezıne āmenüttebe'ū'l-ḡaḡḡa min rabbihim kezālike yazribullāhu lin nāsi emsālehum** ya'nı (15) bu kāfirlerüñ 'amelleri bāḡıl olup serāba beñzedüḡi andan ötürü oldı kim ol şirki ve küfri imān u islām (16) üzerine iḡtiyār kııldılar ammā ol mü'minlerüñ ḡālleri işlāḡa gelüp muḡtedā-yı ḡalḡ oldılar Allāh'ıla (17) resül ḡatında ḡurbet buldılar ve ḡünāhlarından ḡalāş buldılar andan ötürü kim anlar ḡaḡḡa mutāba'at kıilup Ḳur'an'ıla (18) 'amele meşḡül oldılar küfri şirki terk idüp imān iḡtiyār kııldılar daḡı Allāh rızāsıçün hevāları (19) rızāsın terk itdiler Hāḡ Te'ālā işbuncılayın ḡarb-ı meşel idüp mü'minlerüñ kāfirlerüñ 'amellerin beyānı tā bu iki (20) ḡāyife bileler ki 'amelleri buları yarın ne mertebeye irişdürür tā anuñla mütenebbih olup aḡvāllerin işlāḡ (21) ideler bundan şoñra Hāḡ Te'ālā mü'minleri kāfirlerle muḡātele kıılmaḡa ḡandurmaḡıçün bu āyet buyurdı ki **fe izā** (22) **eḡıtumullezıne keferū fe fazrabe'r-riḡābi ḡattā izā eşḡantumūhum fe şuddū'l-veşāḡa fe immā mennen ba'du** (23) **ve immā fidā'en ḡattā teza'a'l-ḡarbu evzārahā** ya'nı iy mü'minler ḡaçan kāfirlerle uğraşsañuz anlaruñ boyunların

[115a] (1) uruñ tā aña deginki anları süst idüp ḡahr idesiz ve esir kılasız anlaruñ ellerin muḡkem baḡlañ andan şoñra (2) dilerseñüz rāyagān iḡşān idüp azād kılasız yaḡūd ol mālıla

fidye kılasız virüp nefsinizi sizden şatun (3) ala koyu viresiz bu āyetüñ zāhirle hüccet idüp ba'zılar didiler kim esir kıatlı itmek mekrūhdur ya azād kılalar (4) ya mālından fidye alup koyu viresler ammā İbrāhīm-i Neħā'iden rivāyetdür kim buyurdu imām bunda muħayyerdür (5) dilerse öldüre kıul idüp kendüye hizmetkār idine ve hem Ebū Bekir'den rivāyetdür ki ol buyurdu ben (6) esiri fidye alup virmezsin eger iki müdd altun daħı virürse ve daħı buyurdı kı kaçan kāfir esir elüñüze girse (7) siz andan fidā taleb itmeñ belki öldürüñ kim bir müşrik öldürmek baña dükeli nesneden sevgülüdür (8) bu ħaberile bizüm imāmlarımız diyeler esir öldürmek kıayurmaz revādur ammā İbni Ceriħ eydür ve daħı andan ġayrı (9) ehl-i tefsir rivāyet kıılurlar ki müşrik esirlerin koyu virmek āyetleri mensūhdur bu āyetile kim (10) Ĥaħ Te'ālā buyurdu **fe üktulū'l-müşrikine ħayśu ve cedtümūhum** ya'nı müşrikleri depeleñ her kıande bulursañuz (11) zırā reşul 'a.m daħı Mekke'yi fetħ idüp alduķda İbni Ĥaħal'ı müsülmānlar leşkeri içinde esir bulup öldürdü ammā (12) müsülmānlar esirile fidā kıılmaħ ol müsülmānı ħalāş itmek için revādur ammā mālın alup fidā kıılmaħ zārüret (13) olmayınca revā degül zırā ol esir girü maķāmına döndürür redd itmek girü ehl-i küfre kıuvvetlerin arturmaķdur (14) bu mekrūhdur nitelim anlara ālet-i silāħ şatmaħ mekrūhdur bes gerekdür kim ol müşrikleri kııralar ve esir idüp (15) ellerin ayakların baġlayalar tā aña deġin ki aradan ħarb götrüle anlara islām gele yaħüď müsülmānlar boyun (16) virüp ħarāc virmeġe muťi' olalar ve ba'zılar didiler kim **teza'a'l-ħarbu evzārahā** ma'nisi budur kim (17) siz müşrikleri kıırüñ esir idüñ kıullanuñ tā ana deġinki 'İsā çıķa bütleri uvada şirkler götrüle Allāħ'a şapıla (18) cihān 'adlile tōla kıurt kıoyuna şataşup geče gide ziyān degürmeye daħı buyurdu ki **zālike ve lev yeşā'ullāhu lentaşara** (19) **minhum ve lākin li yebluve ba'zakum bi ba'zin vellezīne kıutilū fi sebīllāhi fe len yuzille a'mālehum se yehdīhim** (20) ve **yuşliħu bālehum ve yudħiluhumu'l-cennete 'arrafehā lehum** ya'nı şol nesnekim ben size buyurdum anı işleñ ol (21) kāfirlerle muķātele eyleñ eger Ĥaħ Te'ālā bulardan intikām kıılmaħ dilese buları 'azābıla helāk eylerdi hiç (22) kııtalsuz daħı lıkin dilediki kııtālıla sizüñ şevāba ve uçmaħ içinde mertebe ħāşıl kıılmaķlıġıla tālīb olanuñuz (23) kıanķıdur ve cānına kııymayup ol şevābdan kıaçanuñuz kıanķıdur anı zühūra ġetürüp beyān kııla bes şol kimseler kim

[115b] (1) Allāħ emrine muťi' olup ol Allāħ düşmenleriyle Allāħ rızāsı için muķātele kııldılar daħı ol yolda depelendiler Ĥaħ Te'ālā (2) anlarıñ 'amellerinüñ şevābını zāyi' ve bātıl kıılmaz ammā ola ki Ĥaħ Te'ālā anları hidāyet üzere şābit (3) {şābit} kıılıp āħiret ehvāllerinden ħalāş kııla daħı ħāllerini şalāħ üzere kıılı vire ve āħiretde anları uçmaġa (4) kıoya ve her birine menzillerini kıulavuzlayu vire Ebū Sa'ıd-i Ĥuzrī resülden rivāyet buyurdu ki resül eydür

kıyâmet (5) gününde uçmak ehline kaçan kim uçmağa girmeye destür ola her biri şol dünyede menzüllü menzilin (6) nice bilürse anda dağı menzillerin dağı yigrek bileler ki hiç yañılmadan menzillü menziline varalar İbni Mes'üd (7) eydür şol dünyede evlerinden çıkup cum'aya giden girü çıkup tağılup her biri şol evin (8) yañılmadan toğrı nice menzillerine gelürse uçmak ehli dağı menzillerine cennete giricek şöyle varalar (9) Hâk Te'âlâ anlaruñ ma'âşlarını dünyede dağı görklü kılı vire ve âhiretde dağı görklü kılı vire ve dağı Hâk Te'âlâ (10) mü'minleri ğazâya kındurup girü buyurdı ki **yâ eyyuhâllezîne âmenü in tensurüllâhe yanşurkum ve yusebbit** (11) **ağdâmekum vellezîne keferü fe tağsen lehum ve ezalle a'mâlehum** ya'nı iy anlar kim îmân getürdiler eger siz kâfirle (12) muğâtele idüp Allâh dînine yardım kılursañuz Allâh Te'âlâ dağı size yardım kılor ol kâfirler üzerine sizi ğâlib (13) kıla kademlerüñüzi anda sâbit kılı vire kâfirler münhezim olup siz kıyım turasız ammâ anlar ki kâfir oldılar (14) helâklik ve rahmetden irâklık ve başları aşığa olup nevmid olmaklık anlara ve dağı hasenâtları bâtil olup redd (15) olunmak anlara ola ve dağı bilgil bu âyet dîne nuşret kılmakda yaluñuz bu ğazâyâ mağşüş degül belki Allâh yolında (16) muhkem tırup şol şeri'at yolından çıkup münker ve fesâd işlere dürişenleri ve sünnet yolın kıoyup (17) bid'ata düşenleri kimin naşihatıla kimin zecrile girü tarık-ı müstakîme da'vet kılmak ve nefsini hevâlarından (18) men' idüp vesvâs-ı şeytâna uymamak dağı küllisi Allâh dînine yardımdur kimki Allâh yolında ihlâşıla (19) emr-i ma'rûf ve nehy-i münker meşğül olsa dîn ehlinüñ dînin fesâddan yığmağıçün Hâk Te'âlâ (20) aña dağı tevfiğ virüp inâyetile yardım ider bes anlaruñ ol şevâblarını bâtil kılan nedür anı beyân kılup buyurdı (21) **zâlike bi ennehum kerihü mâ enzelallâhu fe aħbeta a'mâlehum** ya'nı ol 'amellerini bâtil kılcı oldur kim anlar (22) Muħammed üzerine indirilen nesneye inkâr kılup îmâna getürmegi kerih gördiler bes ol hasenâtlarını ibtâl idüp (23) şevâblarını zâyı' eyledi girü dönüp buları kırkutmağıla 'ibret almağa buyurdı **efe lem yesirü fi'l-ardı**

[116a] (1) fe yanşurü keyfe kâne aħbetullezîne min ğablihîm demmerallâhu 'aleyhim ve lil kâfirîne emsâluhâ ya'nı bular (2) bu yir yüzinde bir sefer idüp yürimezler mikim ol kendiler öñdüñkiler ki âħir işleri neye irişdi bir anlaruñ (3) diyârlarına meskenlerine nazar idüp 'ibret alalar göreler ki ol inkârlarından ötürü anlara Hâk Te'âlâ (4) nite 'azâb indürüp helâk eyledi tâ bileler ki bu kâfirlere dağı ancılayın 'azâb var bundan şofra buyurdı ki (5) **zâlike bi ennalâhe mevlâllezîne âmenü ve enne'l-kâfirîne lâ mevlâ lehum** ya'nı ol mü'minlere (6) nuşret olduğı andan ötürüdür kim Allâh Te'âlâ mü'minlerüñ nâşırı ve yardımcısidur anı birleyüp îmân (7) getürdükleriçün ammâ bu kâfirler mağzül olup mağhür olduğı andan ötürüdür ki bularuñ nâşırları (8) ve yardımcıları yokdur ol ma'büd tıutup

tapdukları kâdir degül kim anlara nuşret kı lup anlara gelen (9) ‘azābları men’ ideler anuñçün dāyim mü’minler mansūr olup anlara maḫhūr olup maḡlūb olurlar egerçi (10) vaḡtlarda bir mü’minlere daḡı inhizām olunur oldaḡı ya niyyetlerinde ḡalel vāḡı’ olur ihlāşları muḡkem olmaz yaḡūd (11) nefslerinde ‘aceb vāḡı’ olur nitekim Ḥuneyn ḡazāsında resūl leşkerine vāḡı’ bundan şonra ḡaḡ te‘ālā ol (12) mü’minlerūñ ve kāfirlerūñ yarın ḡarār tūtacak yirin beyān idüp buyurdıki **innallāhe yudḡılullezīne āmenū ve ‘amilū’** (13) **ş-şāliḡāti cennātin tecrī min tahtihā’l-enḡāru** ya’nı be-dürüstī Ḥaḡ Te‘ālā şol kimseleri ki imān getürüp (14) ‘amel-i şāliḡ işlediler ve buyrulan tḡ‘atleri yirine getürdiler anları şol uçmaḡlara ḡoya kim anlarūñ çevresi bostānlardur (15) ve aḡaçlardur ve ol aḡaçlarūñ altında ırmaḡlar aḡar ve ol aḡaçlarūñ her budāḡında dürlü dürlü yemişlerdür (16) kim ne şekli biri birine beñzer ne lezzeti **vellezīne keferū yetemette‘üne ve ye’kulūne kemā te’kulu’l-en‘āmu ve’n-nāru** (17) **mesven lehum ammā** şular kim kāfir oldılar ol dünyede virilen nesneyile maḡrūr olup ma’işete iverler (18) şol ḡayvān kim himmetleri yimege içmege ve dişlerle ḡarışmaḡa baḡlanmışdur ol bāḡı lezzetleri unutmuşlardur (19) ḡāl budur ki ‘āḡıbet menzilleri ve ḡarāḡāḡları tāmū ‘azābidur od içinde bu āyetden daḡı (20) Ḥaḡ Te‘ālā ḡullarına anı tenbīḡ kıldı kim çok yiyüp içmek mü’minler şıfatı degül kāfirler ḡayvānlar (21) şıfatıdır andan kişiyeye ḡoñul ḡatılıḡı ve tḡ‘atde süstlik¹²⁹ ve kāhillik ḡāsıl olur şehvāt ḡālib (22) şeytān anuñla aña zafer bulur ne dürlü ma’şiyet varısa anı aña ḡeñez idüp işledür dünyede āḡiretde ziyānkār (23) kı lup bu çok yimeḡūñ ziyānın az yimeḡūñ fāyidesin eger tafşil idüp ḡaleme ḡetürevüz bir bunuñ gibi kitāb [116b] (1) olur ammā ‘aḡlı olana bu ḡadar tenbīḡ ü işāret yiter ve daḡı Ḥaḡ Te‘ālā buyurdı ki ve **ke’eyyin min ḡaryetin** (2) **hiye eşeddu ḡuvveten min ḡaryetikelleti aḡracetke ehleknāhum fe lā nāşıra** lehum ya’nı iy nice köy şehr ehliki (3) anlar ḡuvvetlülerdi leşker yöninden ve silāḡ yöninden ve daḡı māl yöninden yā Muḡammed bu senūñ şehrūñ (4) ilindenki Mekke ḡavmidür seni içlerinden ḡıḡardılar varup Medīne’ye yurtlanduñ çün anlar bizi ve kitābumuzı yalanladılar (5) biz daḡı anlara ‘azāb ḡönderüp helāk eyledük hiç bir kimse nāşır bulunmadı kim bizüm ‘azābumuzı anlardan (6) men’ ide bular ki hazer kılsunlar ki ‘āḡıbetleri anlarcılayın ‘azāba uḡrayalar bir kimse daḡı anlara nāşır bulunmaya (7) kim anları ‘azābumuzdan ḡurtılır ve daḡı buyurdı ki **efe men kāne ‘alā beyyinetin min rabbihi ke men zuyyine lehu sū’u** (8) **‘amelihı vettebe‘ū ehvā’ehum** ya’nı şol kimse kim Allāḡ’dan aña tevfiḡ irişüp umūr-ı ḡaḡ aña zāḡir olup anuñla (9) hidāyet bulup istikāmet oldı berābermidür şol kimseyile kim anuñ ol yavuz ḡabīḡ ‘amelleri aña ḡoş ḡösterilüp (10) cemı’ ‘ömri küfrile ve fişḡ-ı fesādıla ḡeḡdi ol bāḡıl işlere tū lup büt ‘ibādetinde ‘ömri zāyi’ kıldılar

¹²⁹ [süstlük]

hevā-yı (11) nefse uyup ya'nı maḫşūd budur ki kāfırle mü'min berāber degül sultān sarāyında oturup sultān hūnına (12) hizmet kılan ḳande berāber ola şol kimseyile kim gelüp yatağında durup gice gündüz gelüp ta'āmına hizmet (13) kıla 'aḳlı olan bu kelāmdan fehm idüp naşibin alur ve bu sözden murād nedür bilür ve daḫı buyurdıki (14) **meşelu'l-cennetilleti vu'ide'l-muttaḳüne fihā enhārın min mā'in ḡayri āsinin ve enhārın min lebenin lem yeteḡayyer ta'muhu ve enhārın (15) min ḥamrın lezzetin liş şāribın ve enhārın min 'aselin muşaffā ve lehum fihā min kulli's-şemerāti ve maḡfiratun min rabbihim kemen hüve (16) ḥālidun fi'n-nāri ve suḳū mā'en ḥamımen fe ḳatta'a em'ā'ehum** ya'nı şol uçmaḡun şıfatı ki şirkden ve yaramaz (17) işlerden şaḳınup Tañrı'dan ḳorḳanlar çün va'de olunmuşdur ki anuñ içinde şu ırmaḳları var ḳoḳmaz (18) yiymez ve lezzeti müteḡayyir olmaz ve daḫı süd ırmaḳları var hergiz ekşimez nitekim ṫurıcaḳ dünyā (19) südleri ekşir az az yimege yaramaz olur ve daḫı ḥamr ırmaḳları var ki içenlere ḡāyet lezzet virür baş aḡrıtmaz (20) içüp dükenmez ve daḫı bal ırmaḳları kim dünyā balı gibi dordusu ve bulanuḡı yoḳ bu dörd ırmaḳ küllisi kevşer (21) ırmaḡından aḳup cemı' uçmaḳ ehline irişür ve daḫı vardur uçmaḳ ehlinüñ yemişleri kim dünyā yemişlerine (22) beñzemez ne lezzeti ne şafası ve leṫāfeti yiyenlerüñ cemı' a'zāları bundan lezzet alur gözler anı görmegile lezzet (23) alur el anı ṫutmaḡıla lezzet alur ve daḫı ol uçmaḳ ehlinüñ dünyede ḳılduḡlarını Ḥaḳ Te'ālā 'afv ider bes şol

[117a] (1) kimseler kim maḡfūr olup cennet içinde bunuñ gibi tena'umda olalar anlar berāber midür şol kimselerleki ṫamu içinde (2) 'azābıla muḡalled olalar ol ḳaynamış şuları anlara içüreler tā ki ol şu ıssisinden içleri ḳaynaya eriyüp (3) toḡranup dökile 'aḳıl olanlar gerekkim bu iki ḫāle nazar kılup fikr eyleye ḳanḳısı ḫayırlu anı ihtiyār (4) kılmāḳ gerek ma'nisi daḫı budur kim ol yigrek olanuñ ḫāşılı ne sebebile olursa dāyım ciddinı ve sa'yını aña kıla (5) ḫaḳḳı işidüp muṫı' ola ve anuñıla 'amele meşḡul ola şol münāfıḳlar gibi olmaya Ḥaḳ Te'ālā buyurdi (6) ve **minhum men yestemi'u ileyke ḫattā izā ḫaracū min 'indike ḳālū lillezıne ütū'l-ilme māzā kāle ānıfan ulā'ike (7) llezıne taba'allāhu 'alā ḳulūbihim vettebe'ū ehvā'ehum** hem sebab-i ḳaḳıyye budur kim resül 'a.m cum'a gün (8) ḫutbe oḳudı münāfıḳlar anı ḫutbesinde 'ayb itdiler çıkıcaḳ anlaruñ ba'zısı 'Abdullah bin Mes'ūd'a şordılar kim (9) şimdi bu resül ne didi Ḥaḳ Te'ālā anlardan ḫaber virüp buyurdıkim yā Muḫammed bu münāfıḳlardan kimseler (10) var kim senüñ ḫutbeñi ve va'zuñı diñlerler ten ḳulaḡıyla ḡoñüllerini andan ḡāfildür ḳaçan kim senüñ ḳatuñdan çıkalar (11) ol 'Abdullah bin Mes'ūd'a kim 'ilm virilmişdür aña şorarlar istihzāyıla ki bu Muḫammed şimdi ne didi (12) bu degül kim bilmekiçün ola bes anlaruñçün Ḥaḳ Te'ālā anlar şol kimselerdür kim Allāhu Te'ālā anlaruñ ḡoñline (13) mühr urmuşdur ol fi'llerinüñ 'ivāz kim anlar nefsleri hevāsına uyup

Allāh'ıla bu mu'ameleyi kıldılar bu (14) āyet dağı aña işāret kıılır kim Hāķ Te'ālā kelāımı öğütlerin ve resül naşihātlerin her kimsekim gönül ve (15) cān kıulağıla diñlemeye ve anuñ muķtezāsınca 'amele meşđül olmaya ol hāşiyeye-yi nifāķdur muķtezā-yı (16) imān degüldür belki eđer ol diñledüđi Qur'an hadīs naşāyihlerin hāķır görse ve istihfāf kıılsa çıķup (17) istihzāyıla haber virürse kāfir olur mecmū'ı kıılduğı hasenātı mađv olup yuyalar 'aķlı olan gerekdür bunda (18) kıatı ihtiyāt kııla bundan şonra Hāķ Te'ālā ol gerceklerüñ beyānında buyurdıķı **vellezinehtedev zādehum** (19) **huden ve ātāhum taķvāhum** ya'nı şol kimseler kim Allāh'a imān getirüp ol resülün sözine cān gönülıle (20) görklü kıulaķ tıutup diñlerler ve nekim işidürler gönülden anı zāhire kıılıp şaķlarlar ve anuñla 'amele meşđül (21) olurlar Hāķ Te'ālā dağı anlaruñ cānı içinde başiretlerin arturur ve resülinüñ kelāımına anlaruñ taşdıķın (22) arturup anuñıla tarıķ-ı hāķda hidāyetlerin ziyāde kıılır ve taķvā tarıķın anlara rüşen kıılıp (23) tıutulacak sözleri tıutulmayacak sözleri anlara ilhāmıla luť idüp ma'lüm kıılır tā ki anlar

[117b] (1) 'amellerinde hābı idüp merdüd olmayalar bes mü'min şıfatı va'z u naşihāt diñlemekte bu tarıķıla gerekkim hidāyetleri (2) ziyāde olup Allāh kıatında teķarüb bulalar ve dağı Hāķ Te'ālā buyurdıķı **fe hel yanzürüne illā's-sā'ate en te'tiyehum bağtetten** (3) **ve kıad cā' eşrātuhā fe ennā lehum izā cā'ethum zıkrāhum** ya'nı yā Muħammed bu senüñ kıavmuñ imān getürmedüklerinden (4) muntazır olmazlar illā ol va'de kıılduğumuz kııyāmet günine muntazır olurlar ki añsuzın bulara gelüp irişe (5) anuñ hıd 'alāmetleri zāhir oldu zırā ol 'alāmetlerdendir ki ay gökde iki pāre oldu ve duħān (6) çıķup 'ālemi tıtdı ve āhir enbiyā resül dünyāya geldi ve rivāyetdür Hızeyfe'den buyurdıķı resüle şordılar (7) didiler ki yā resülallāh kııyāmet ne vaķtdur resül 'a.m didi ki anuñ 'ilmi Allāh kıatındadır lıkin kıopmaķlıđı yāķın (8) {yāķın} olduđunuñ 'alāmetleri vardur kıaçan bazarlar kesād ola vaķtsuz yağmurlar yağup otlar bitürmeye halk içinde (9) ğaybet zāhir ola zinādan oğlanlar dünyāya gele mällu kişilere ta'zım olup dervişleri hāķır göreler (10) ve mescidler içinde ğaybet mā-lā ya'nı sözler avāzesi çıķa fāsıķlar ve ehl-i münker hāķ üzere ğālib olalar ve (11) bu 'alāmetlerüñ resül buyurmuşdur küllisi hep vāķi' olmuşdur bu külli anuñ kıurbına delālet kıılar ki gelmekliği (12) yāķındur bes şimdi aña imān getürmeyüp ol şirkden ma'āşiyeden tevbe kıılmayanlara ol kııyāmet geldüğinden şonra (13) kıaçan bularuñ eli ire ki öğütlenüp tevbe kııllar ve kıılırsa dağı kıaçan maķbül olup marzı ola belki ol tevbe (14) merdüd olup şāhib maıtrüd olur 'aķlı olan tedārüki şimdiden kıılmaķ gerek vaķt eldedür kışi öñin gözleyüp kendüyi (15) şaķınmaķ yarıdan uçmadın gerek çün ayak tayınp yarıdan uça şonra öñine baķmaķ fāyide kıılmaz ve dağı buyurdıķı (16) **fa'lem ennehu lā ilāhe illallāhu vestağfir li zenbike ve lil mu'minine ve'l-mu'mināt vallāhu ya'lemu mutekallebekum ve meşvāķum** (17) ya'nı yā Muħammed

şol kim bizüm vaḥdāniyyetümüze delıldür biz anı beyān kılduḡ kuşür ḡomaduḡ siz bu ḡavli lā ilāhe illa (18) lallāh üzere muḡkem ḡurup sābit olḡıl ve ol ḡavmüni bu kelimeye da‘vet ḡılḡıl ve daḡı senüñ günāhıñçün (19) ve mü‘minler günāhlarıçün ve mü‘minlerüñ erleri ve ‘avratları günāhlarıçün daḡı maḡfıret dileḡıl bundan (20) ötürüydikim resül ‘a.m iyderdi ben günde yetmiş kez ve bir rivāyetde yüz kez istiḡfār iderem didi günāhdan (21) pākiken bize vācibdür ki günde biñkez istiḡfār idevüz zırā baḡr-ı günāha ḡarḡ olup dururuz hem ol kendü nefsumüze (22) maḡfıret dilemek bu āyetile tenbıh olundu ki Ḥaḡ Te‘ālā resüline ol kendü nefsüne maḡfıret dile (23) diyü buyurdu zırā bir kimsekim bir ulu ḡatında kendü suçlu ola ol suçlu varur bir ayruḡ suçlunuñ suçın

[118a] (1) baḡışlamaḡa ol uluya yalvarsa söz ḡabül olmaz bes vācibdür ki evvel kendi suçın dileye ve ol vaḡtında (2) bir yiri ola andan şoñra bireḡü suçın dilemeḡe yarar ola nitekim rivāyetdür İbni Cerıḡ‘den eydür ben ‘aḡāya şordum (3) didümki mü‘minler çün farıza namāzları kılduḡum vaḡt istiḡfār iderem baña digil kim ol kimüñçün dileyeyim (4) ‘aḡā didiki evvelā kendü nefsüñçün dileḡıl nitekim resüle Ḥaḡ Te‘ālā evvel kendü nefesine istiḡfār kıılmaḡa emr (5) eyledi ve daḡı Ḥaḡ Te‘ālā bu āyetüñ āḡirinde buyurdıki sizüñ gündüzün ḡaḡılup ne işledü[gü]ñüzi bilür ve gice (6) meskeñüñüze daḡı gelüp ne kılduḡuñuz bilür murād bundan daḡı tenbıhdür ḡāfil olup bu ḡullar kendüleri (7) ihmālele ma‘şiyetlere bıraḡup şoñra acıyup ḡasret yimeyeler ve daḡı buyurdıki **ve yeḡülullezıne āmenü** (8) **lev lā nuzzilet sūratun fe izā unzilet sūratun muḡkemetun ve zukira fihā’l-ḡıtālu ra’eytellezıne fi ḡulūbihim** (9) **marāzun yanzurüne ileyke naḡara’l-maḡşıyyi ‘aleyhi mine’l-mevt fe evlā lehum tā‘atun ve ḡavlun ma‘rūfun** bu āyetüñ (10) daḡı sebep-i nüzüli buyıdıkim mü‘minler resüle tiz tiz vaḡy inmeḡe üns ḡutmışlardı ol mevlālarınuñ ḡaberlerin (11) işitmegile feraḡ bulurlardı biraz vaḡt vaḡy inmeyüp eḡlense ḡatı ḡarlıḡanurlardı bulara vaḡşet gelüp ol vaḡya (12) ḡatı müştāḡ olupdı bes Ḥaḡ Te‘ālā anlardan ḡaber virüp didiki yā Muḡammed şol kimseler kim saña імān (13) ḡetürmişlerdür bizüm vaḡyumuza müştāḡ olup dirler ki niçün sūre inmez oldu ḡaçan bunlara bir muḡkem sūre (14) indirile ḡükmi sābit ola mensüh olmaya ve anuñ içinde ḡıtāl ve resüle muḡı‘ olmaḡ buyrıla mü‘min (15) ḡālış olanlar feraḡ bulup sevinirler ammā anlarıñkim ḡöñli şekk ḡümān ve nifāḡ rencile şayrudur ḡoresin (16) anlar kim şol ölüm ḡastalıḡı ḡālīb olup ‘aḡlı alınmış kişi nice baḡarsa anlar daḡı saña eyle iderler (17) ya‘nı ḡözlerin diküp saña ḡatı ḡatı baḡarlar ol Ḥur‘ān’ı kerıḡ ḡördü[gü]ñüzden size ḡayırdıki Allāh‘dan āyet inüp (18) sizi ḡā‘ate ve ‘ibādete ve ḡörklü sözlere da‘vet kılaydı ḡayyib-i ḡalbila işitdük muḡı‘ olduḡ diyeydüñüz (19) size ḡoş gelüp feraḡ bulayduñuz **fe izā ‘azeme’l-emru** ya‘nı ḡaçan ol ḡıtāl vaḡtı gelüp size emr-i ḡıtāl (20) vācib olsa ol ḡüküm size

yeñilense kerih görürsüz gönñlüñüz andan nefret ider bundan şöñra dönüp buyurdıki (21) **fe lev sadaķüllāhe le kāne ĥayran lehum fe hel 'aseytum in tevelleytum en tufsidū fi'l-ardı ve tukattı'ū** (22) **erĥāmekum** ya'nı eger bular ol resülümüzi gerçekleseler aña muťı' olup yedilseler bulara ol şirkden (23) nifāķdan ol ĥayırlıydı ki ebedı sa'ādet bulurlardı ki eyit yā Muĥammed bulara kim eger bu ümmet

[118b] (1) üzere siz vālı olayduñuz bularuñ emri size işmarlanaydı ola ki siz yir yüzinde ma'şiyetlere ve fesādlara (2) meşğül olup erĥāmlaruñuzı kaç' idüp kavimden kabileden kesileydüñüz ba'zılar dimişler kim bu āyet (3) ma'nisi dimek olur kim eger size bu Allāh Te'ālā dıninden ki islāmdur i'rāz iderseñüz ol resül (4) getürdügi ĥaberlere inanmayup yir yüzinde kanlar dökmegile ve dirile kıızlaruñuzı gömüp kavm kabileden kesmegile (5) ve fesād işlerüñüz bunuñ gibi şıfatlu kavm Allāh Te'ālā maĥzül kılup raĥmetinden ıraķ eyler nitelim buyurdu (6) **ulā'ikellezıne le'anehumullāhu fe eşamehum ve a'mā ebşārahum** ya'nı bularuñ gibi kavmdür kim Allāh'uñ (7) la'netine müstaĥaķķ olup raĥmetden ıraķ olur Ĥaķ Te'ālā bularuñ gönñli kıulağın sağır kılır ki ĥaķķı işitmezler (8) ve işidüp hidāyet emrinde fikr itmezler ve daĥı gönñülleri gözün kör kılır hidāyet yolın görmezler (9) gümrāh olup dālālet yolında kıalurlar ebedı sa'ādetden maĥrüm kıalurlar ol inkārılarınuñ 'uķūbetinden (10) ötürü ve daĥı Ĥaķ Te'ālā buyurdıki **efelā yetedebberüne'l-ķur'āne em 'alā kılūbin aķfāluhā** ya'nı yā Muĥammed (11) bu kavmuñ bu Kıur'ān'ı işitmezler mikim andan 'ıbet alup ol indürlen v'ad ü va'id āyetlerinden ve ol (12) kıur'ānuñ 'acāyiblerinden fikr idüp bileler ki bu ĥaķdır Allāh kıatındandır maĥlūk kelāmı degıldür belki (13) bularuñ gönñülleri üzere kilid urulmuşdur 'amelleri gönñülleri mühürlenmişdür anuñçün anda fikirleri (14) kıaşırur fehm itmezler ve daĥı buyurdıki **innellezınerteddū 'alā edbārihim min ba'di mā** (15) **tebeyyene lehumu'l-hudā'ş-şeytānu sevvele lehum ve emlā lehum** ya'nı şol kimseler kim dın-i islām anlara (16) zāhir olduķdan şöñra ve resülüñ şıfatını kıtāblarında bildükden şöñra girü kāfir olup şirke (17) döndiler ve şeytān bulara ol hidāyet terk idüp dālāletde olmağı gözlerine bezeyüp ĥoş gösterdiler anuñ (18) üzere muĥkem durdılar Ĥaķ Te'ālā daĥı anlara imhāl idüp 'uķūbetlerini te'ĥır kıldı ol resülini (19) yalanladuķlarıçün 'uķūbetlerini ta'cıl kıldı tā ki dālāletleri uzaduķça 'uķūbetleri ziyāde (20) ola ve daĥı buyurdıki **zālike bi ennehum kıālū lillezıne kerihū mā nezzelallāhu se nutı'ukum fı** (21) **ba'di'l-** emri vallāhu ya'lemu esrārahum ya'nı ol bulara la'net olup ve gözsüzlik ve te'ĥır-i 'adl (22) olunduğı andan ötürüdür kim bular didiler ol Benı Kıurayza yahūdilerine ve Benı Nazır kıabilesine (23) kim anlar Allāh Te'ālā indürdügi Kıur'ān'ı ĥoş görmeyüp aña imān getürmegi terk itdiler biz size ba'zı

[119a] (1) işlerde mu'tî' olup mu'âvin olavuz ol Muhammed'i incitmekte yardımcı olavuz bes Hâk Te'âlâ haber virdi ki Allâh Te'âlâ (2) anlarıñ gizlü işlerin bilür ki ortalarında ne söyleşürler tâ bular şanmayalar kim itdükleri bilinmez negerekse işleyeler (3) bundan soñra anları ölümleriyle qorqudup haber virdiki **fe keyfe izâ teveffethumu'l-melâ'iketu yazribüne vucûhehum** (4) **ve edbârahum** ya'nî neyleyiser bular şol vaçtkim melekü'l-mevt ol a'vânları qorğunç ve heybetlü şüretleriyle (5) anlara göndere gelüp dırnaqlarından depelerinedegin cânların bedenlerinden çekeler şol yaş yüñe çalu (6) urmuş gibi dide çıkalar ve yüzlerini eñselerini od yalıñlarla dögeler bu resme cânlarını qabz idüp 'azâb (7) feriştelerinüñ eline vireler tâ kıyâmete degin dañı sinlerinde gice gündüz anlara odıla 'azâb ideler **zâlike** (8) **bi ennehumuttebe'ü mâ eshatallâhe ve kerihu ridvânehu fe aħbeṭa a'mâlehum** ya'nî ol cânları qatılığıla (9) alınup buları yüzere eñsere dögdükleri andan ötürüdür kim bular Hâk Te'âlâ'yı sevmeyüp hışm (10) itdügi nesnelere mülâzım oldılar ki ol küfürdür ve resüli yalanlayup qur'âna inkâr itdükleridür dañı (11) bular Allâh Te'âlâ hoşnüd olduğın terk idüp anuñ rızâsı olmaduğı 'amele meşğül oldılar Hâk Te'âlâ dañı anlarıñ (12) hasenâtlarınıñ şevâblarını bâtil kıldı nitekim beyân eyledük geçdi ve dañı Hâk Te'âlâ buyurdıki **em hasibe** (13) **ilezîne fî kulûbihim marâzun en len yuħricallâhu azğânehum ve lev neşâ'u le eraynâkehum fe le 'araftehum bi sîmâhum** (14) **ve le ta'rifennehum fî laħni'l-qavli vallâhu ya'lemu a'mâlekum** ya'nî eylemi şanurlar şol kimseler kim gönülleri (15) şekk nifâk rencile mübtelâ olmışdur biz anlarıñ ol gönüllerindeki nifaqların ve mü'minler qullarumuza (16) gizledükleri hıyânetleri ve ol resülümüze kıldıkları 'adâvetleri izhâr kılmayavuz ve anlarıñ âşikâre belki ne kılurlarsa (17) ve ne söylerlerse küllisin âşikâre kırup anı rüsvây kılam ve ger dilesevüz saña ol münâfıqları gösterevüz ve bildürevüz (18) ve anlarda 'alâmetler qomışuz ki anlarıñ nifâqlarına delıldür sen anlarıñ ol ħabîs 'alâmetlerin göricek (19) bilesin ki anlar ħâliş degildür ve dañı yâ Muhammed bu günden soñra tiz ola ki sen münâfıqları senüñile söyleşdüklerinden (20) bilesin ki dillerinde kızbleri zâhir ola eyit bulara kim Hâk Te'âlâ ne işleyeceğünüz sizün henüz işlemedin (21) bilür aña gizlü nesne yok işledüğünüzden soñra nite bilmeye ve dañı buyurdıkim **ve le nebluvennekum ħattâ** (22) **na'leme'l-mucâhidîne minkum ve's-sâbirîne ve nebluve aħbârakum** ya'nî biz size ħaқиқâten kıtâle emr idüp (23) ibtilâ iderüz kim temyız idüp çıkaravuz şol kimselerikim Allâh emrine rızâ virüp cânı ve nefsi Allâh yolına

[119b] (1) şarf idüp fidâ kılalar mücâhidlerden olalar ve dañı şol kimseler kim bizüm ħükmümüz anlara qatı gelüp (2) tarlığanurlar ol inen âyetlerümüzü kerîh görürler tâ ki ol îmanlarında şâdıq olanlarıyla kâzib olanlar (3) arasında bu 'alâmetleri temyız olana ve dañı

buyurdıki **innellezine keferu ve şaddu an sebıllahi** ve (4) **şakkur resule min ba'di ma tebeyene lehumu'l-huda len yedurrullahe şey'en ve seyuhbitu a'malehum** ya'nı anlar kim (5) kâfir olup Allâh'ın vahdâniyyetine inkâr kıldılar ve islama gelmeği kaşd idenleri men' itdiler komadılar ki (6) islâma geleler Allâh'a ve resüle düşmân olup dünyede muhâlefet kıldılar dîn-i islâm haqduğı ve Muhammed resüldüğü (7) kitâblarında beyân olınduktan sonra bular 'inâd idüp haqka münkir oldılar ammâ inkârlardan zerre (8) kadar Allâh'ın mülkine ziyân idemezler ki anuñ mülki eksile yahûd anuñ saltanatına ve pâdişâhlığına (9) ziyân ola belki kendü nefslerine ziyân olur ki dünyede kıldıkları 'amelleruñ sevâblarını Haq Te'âlâ bâtıllıkla (10) kılar hiç bir 'ameller anı bâtıllıkla itmez bes 'âkil olan bu âyetden bunu fehm ider ki bir günahkâr kul günâhından (11) tevbe kılip tã'ate yönelmek istese bir kimse anı men' eyleye komasa hâl budur günâhı terk idüp tevbe (12) kılmak farzduğın ve Allâh'a 'âşî olmayup mu'tı' olmak vâcibduğın¹³⁰ bilürken böyle kılsa gerek beg olsun (13) gerek vezir gerek ulu olsun gerek kiçi gerek [er] olsun gerek 'avrat olsun korku var ki ol dîni yeyni (14) görüp Allâh'a 'âşî olmağı revâ görüp tã'atden tevbeden yığduğı âhir vaktde sebep ola dünyâdan îmânsuz (15) gidüp bu âyet içinde añılanlardan ola müsülmân olan gerekdür kendi yahûdiler ve naşrâniler 'amellerinden (16) irak kıla tã ki anlaruñ bölüğinden olmağdan kırtıla bundan sonra Haq Te'âlâ îmân ehline hitâb idüp (17) buyurdıki **yâ eyyuhâllezine âmenü e'tüllâhe ve e'tü'r-resüle ve lâ tubtülü a'malekum** ya'nı anlar kim (18) îmân getürdiler eger îmânuñuzda şâdıkısañuz şol zâhiruñuzde Allâh ve resüle nice itã'at gösterürseñüz (19) bâtınuñuzda dağı eyle mu'tı' oluñ ya'nı Allâh Te'âlâ size kılduğı tã'atleri ve resül size bildürdüğü (20) sünnetleri âşikâre cemâ'atile olıcağ nice yerine getürürseñüz halvetleruñuzde olıcağ dağı eyle yerine (21) getürüñ hiç emre muhâlefet kılmâñ âşikâreñuzde îmân tã'at gösterüp halvetuñuzde küfr ü 'işyân itmeñ (22) anuñıla ol zâhirde kılduğunuz tã'atleruñ dağı sevâbların bâtıllıkla kılmâñ Ebû'l-'Aliye eydür resül aşhâbı (23) eyle zann iderler ki nitekim şirkile 'ameluñ fâidesi yokdur zâyi' olur îmânıla dağı günâhuñ ziyânı yokdur

[120a] (1) 'afv olunur şanurlardı ve bir niceler dağı islâma geldüklerine minnet iderlerdi Haq Te'âlâ bu âyeti indürdi (2) anlaruñ ol zu'mların def' itmekiçün tã bileler ki îmândan sonra günâhuñ dağı ziyânı vardur (3) eger tevbe kılmadın gidesi olursa anda 'ukûbet olunur ve dağı bileler ki minnet Allâh'ındur ki aña tevfiğ (4) virüp islâma getürdi ve illâ kendüsi şöyle mahrûm olup kalurdi bu âyetden dağı 'aklı olanlar (5) añlar ki riyâyıla dirilmek ki halk içinde şüfi ola halvetinde fâsık ve zâhirinde zâhid ola bâtınnında (6) kelb gibi dünyâyâ harış fi'l-cümle âşikâre hâline gizlü hâli muvâfiğ olmaya muhâlif ola eyle olıcağ münâfiğ (7) mürâyi

¹³⁰ [vâcibduğın]

olur anuñıla ol zāhirde kılduđı ‘amelleri dađı bātıllı olup ŗevābları zāyi‘ olur ŗol ekinciye dōner ki (8) dūriŗur tarlasın dūzer koŗar iine uruk tođum ŗaar halk anuñ dūzdūđine bađup hoŗ ekinci ŗanurlar bilmezler ki (9) toprak iinde gizledūđı tođum uruk bitup hāŗıl virmez mađrūm alur ve dađı Hāđ Te‘ālā buyurdu ki (10) **innellezīne keferū ve ŗaddū ‘an sebilillāhi sūmme mātū ve hum kuffārun fe len yađfirallāhu lehum** bu āyetūñ (11) dađı sebep-i nūzūli buyıdı kim bir kiŗi gelup resūle sordu ki yā resūlallāh benüm atam egeri kāfirdi ammā (12) atı iđŗānları ve hāyrātları ođıdı anuñ hāli nite oldu resūl cevāb virdiki senūñ atañ ve benüm (13) atam ve İbrāhīm atası küllisi od iindedur kiŗi anı iŗidup ađlayu dōndi gitdi Hāđ Te‘ālā bu āyeti gönderdi (14) resūlinūñ avlin taŗdıđ itmekiün buyurdı ki ŗunlar kim bizüm birlūđümüze inkār idup bizüm yolumuza girmege ‘ahđ (15) idenleri men‘ idup girmege omadılar andan ol küfürleri üzere öldiler Allāh Te‘ālā anları yarlıđamaz bes bu dađı (16) aña iŗāret ılır kim Tañrı ullarını tā‘atden men‘ idup zıkr ü ‘ibādet ehlini incidur fāŗıđlara zālimlere (17) yardımcı olup tevbesüz olanlar dađı mađfiretden irāđ olup Allāh’uñ ‘uđūbetine uđrarlar ve dađı buyurdı ki **fe lā tehinū (18) ve ted‘ū ilās selmi ve entumu’l-a‘levne vallāhu me‘akum ve len yetirakum a‘mālekum** ya‘nı kendūñūzi dūŗmene za‘ıf (19) gösterup anları ŗulha da‘vet eylemeñ mādāmki siz Ąālib olasız dūŗmen za‘ıf ola ol vađt size (20) ŗulh itmek revā degül ki mālā meyl idup Ąazāyı terk idesiz ammā aan ki dūŗmen Ąālib ola siz za‘ıf (21) olsañuz ol vađt eger ŗulh idesiz ayurmaz size hārc olmaz ki ‘āđıbet siz ‘ālā olırsanız zırā Allāh’uñ (22) yardımı ve nuŗreti sizūñiledur hi sizūñ ‘amellerūñūzūñ ŗevāblarından nesne nađŗ olunmaz ve size zūlm hāyf (23) olunmaz ki Allāh’uñ size fađlı ‘azımdur ŗoñra bu imān ehline dūnyānuñ hāđāreti beyān ılmađıün

[120b] (1) buyurdı ki **innemā’l-hāyātu’d-dunyā la‘ibun ve lehvun ve in tu’minū ve tetteķū yu’tikum ucūrakum ve lā yes’elkum emvālekum (2) in yes’elkumūhā fe yuđfikum tebhālū ve yuđric azĄānekum** ya‘nı be-dürüstı hāđıđaten bilūñ kim bu dūnyānuñ (3) dirliđi ve ma‘iŗeti ŗol ‘ađılsuz ođlancuđlar bātıllı ferađdur ki aŗlı yok eger siz ol bātıllı dirliđi aŗılsuz (4) ferađı terk idup imān tārıđ üzere olursañuz [Ąademūñū]zi berk bađup tođru tūrası olursañuz ŗirkden nifāđdan (5) kendü kendūñūzi ŗađlarsañuz Hāđ Te‘ālā size ılduđuđunuz ‘amellerūñ ŗevāblarını tamām kāmil vire ve mertebelerūñūzi (6) ‘ālā ıla ve dađı ol Allāh sizūñ cemı‘ mālūñuzı dilemez ki infāđ idesiz belki ŗol sizden ziyāde (7) olan nesneyi ideler kim anuñ yolına infāđ idup anuñla teđarūb bulasız ve ziyāde dereceler hāŗıl ılasız (8) eger ol Allāh size ilhāh idup cemı‘ mālūñuzı dilese ol ođ dilemekliđi sizi meŗađđata bırađsa siz anı (9) virmekten buđlı ideydūñuz sizūñ Ąōñlūñūzi ki ve Allāh dađı resūline ve dađı mü‘minlere dūŗmānluđuđuzı (10) ıđarup āŗikāre ılaydı ve nifāđıñuz ma‘lūm olaydı ve dađı buyurdu ki

hā entum hā'ulā'i tud'avne (11) li tunfikū fī sebīllāhi fe minkum men yebḥalu ve men yebḥal fe innemā yebḥalu 'an nefsihi vallāhu'l-ġaniyyu ve entumu'l-fuḡarā (12) ve in tetevellev yestebdil ḡavmen ġayrakum sūmme lā yekūnū emsālekum ya'nī āġāh oluñ siz yā mü'minler cemā'ati (13) kim da'vet olup size Allāh tarafından buyrulur sizūñ anuñ yolında {anuñ yolında} anuñ rızāsın ḡazanmaġiçün (14) taṣadduḡ ḡılasız dervişlere ve za'iflere mu'āvenet ḡılasız ammā sizden ba'zuñuz ol Allāh yolında infāḡ (15) ḡılmaḡda buḡl idüp virmez bes bilsün ṣol kimse kim buḡl idüp çıġanlıġ ider kendü nefsiye çıġanlıġ (16) ider ki ol Allāh yolına infāḡ itmek ševāblarından kendüyi maḡrūm ḡor Allāh Te'ālā ḡoḡ sizūñ māluñuzdan (17) ve 'amelūñuzden daḡı müstāġnidür zerre ḡadar aña iḡtiyācı yoḡ ve līkin sizūñ anuñ ḡatındaġı ševāblara (18) ve raḡmete ve maġfirete iḡtiyācuñuz var ki esbābların yirine getürüp anı idesiz ol size farz ḡıldıġı (19) ṡā'atleri yirine getürmeyesiz ol daḡı ḡādirdür kim sizi helāk idüp yirūñuze bir ayruḡ ḡavm (20) getüre kim ol ḡavm sizden ḡayırlu olalar ve Allāh'a resūle key muṡi' olucı olalar Allāh'a 'āšī (21) olmaḡda size beñzemeyeler ḡaçankim bu āyet indi didiler kim yā resūlallāh ol ne ḡavmdür kim eger (22) biz i'rāz idersevüz Allāh anları bizüm yirümūze ḡalef ḡoya resūlūñ ol vaḡt Selmān ḡatında otururdu (23) resūl ol vaḡt elini Selmān'uñ çıġnine ḡodı didiki uş bunı ḡalef ḡor ḡavmiyile ve daḡı didikim

[121a] (1) bu imān yaḡūḡ bu 'ilm felek-i a'lāda aşılmış olsa bu fāris oġlanlarından erenler olaydı ki aña (2) irişüp ḡāşıl ḡılalardı bu ḡadış Selmān'uñ Allāh ḡatından mertebesin ve şerefīn beyān ḡılır bes 'aḡlı olanlar bu (3) āḡir āyetden daḡı bunı naşīb alur kim her kişiyeye ḡāşıl olmaz illā 'ameli eger ḡayr ve ger şer ve daḡı ševāb (4) 'iḡāb ḡāşıl olmaz illā 'ameli miḡdārı az olursa az ve çoḡ olursa çoḡ bes gerekdür aña ġöre isti'dād ḡıla (5) 'āḡıbet peşmān olmaya

13. Sūretü'l-Feth İsnā ve 'İşrūne ve Tis'a Āyāt ve Hiḡ Medīne

bi'smillāhi'r-raḡmāni'r-raḡīm (6) ḡaḡ Te'ālā buyurdıki **innā fetahñā leke fethān mubīn** Muḡātil eydür ol vaḡt Mekke'de bu āyet indi **mā edrī (7) mā yuf'alu bī ve lā bikum** ya'nī ben bilmezem ki benümile daḡı sizūñle ne işleniser ve aḡḡāfda bunuñ beyānı geçdi (8) ol müşrikler bu āyeti işidüp mü'minlere ṡ'an dilin uzadup didiler ki nite mutābi'at idersiz bir kişiyeye kim (9) kendüye ve aña uyanlara ne olacaġından ḡaberi yoḡ Mekke'den Medīne'ye geldi ol Medīne münāfiḡları (10) daḡı anlarcılayın ṡ'an idüp mü'minleri 'ayb itdiler mü'minlere bu nesneden ḡatı melālet olup kāfirler (11) ġöñlinde ḡatı feraḡ ḡāşıl oldu ḡaḡ Te'ālā ḡoḡ bu nesneye 'ālimdi bilürdi ol mü'minlerūñ ve resūlinūñ ġöñlinden (12) ol ḡüzni def' itmekiçün buyurdu ki **innā fetahñā leke fethān mubīnan li yaġfira lekallāhu mā teḡaddeme men zenbike (13) ve mā te'ahhara ve yutimme ni'metehu 'aleyke ve**

yehdiyeke sırātan mustekīmān ve yanşuraqallāhu naşran ‘azizā ya‘nī yā Muḥammed (14) bizüm ḥükmümüz bu ḥalkı ol islāma da‘vet kılasın bu küllisini saña andan ötürü kılduḳ ki Allāh Te‘ālā senüñ (15) vaḥy gelmezden ilerüki ve daḥı geldükden şoñra olur günāhlaruñı yarlıgaya ve ol peygāberlik¹³¹ ni‘metini saña (16) tamām kılı vire bu dīn-i islāmı āşıkāre kıлмаḡıla ve daḥı seni hidāyet üzere şābit kılıp senden ilerüki peygāber yolına (17) sülük itdüre ve saña nuşret virüp düşmenler üzere gālib kıla dāyim Allāh’uñ ‘aziz nuşret içinde olasız (18) çün bu āyetler geldi aşḥāb anı işitdiler didiler kim yā resūlallāh bu āyetler küllī senüñçün ya bizümçün (19) nedür Haḳ Te‘ālā bu āyeti indirdiki **li yud ḥule‘l-mü‘minine ve‘l-mü‘mināti cennātın** ve münāfıklar didiler kim (20) bizümçün nedür Haḳ Te‘ālā bu āyeti gönderdiki **ve yu‘azzibe‘l-münāfıķın ve‘l-münāfıķāti** bes çün Haḳ Te‘ālā (21) didiki yā Muḥammed biz saña fetḥi nuşret taḳdīr kılduḳ ol fetḥ-i Ḥudeybiyye’yidi Ḥudeybiyye bir kıyudur ol yire anuñla (23) kāfirler anuñ şuyın çeküp düketdiler tā ki mü‘minler gelüp şu bulmayalar çün resūl ‘a.m anda irişdi

[121b] (1) gördiki kıyuda şu yoḳ resūl mübārek aḡzına bir avuç şu alup mażmaza eyledi ol aḡzındaki şuyı kıyıya (2) dökdi ol kıyunuñ şuyı dibinden kıynayup çıḳdı toḫtolu oldiki alup eksilmezdi ve daḥı Haḳ Te‘ālā (3) buyurdiki **hüvellezī enzele’s-sekīnete fī ḳulūbi‘l-mu‘minine** bu āyet inmekliginüñ daḥı sebebi buyıdıkim (4) resūl ‘a.m hicretüñ altıncı yılında zi‘l-ka‘de ayında yaraḳ kıldı ki Mekke’ye varup ‘umre kıla bilesinde biñ altı (5) yüz kışı bile vardur ve āyetde biñ dōrt yüz kışı bile çıḳdılar yetmiş deve kırbānçün bile süre gitdiler Kıreyş (6) kıbīlesine Mekke’de ḥaber irişdi kim Muḥammed aşḥābıla Mekke’ye gelür anlar daḥı ittifāḳ idüp bir bölük leşkerile (7) Ḥālid bin Velid’i gönderdiler kim varup resūli men‘ idüp girü döndüre Mekke’ye gelmege kıomaya çün resūl aşḥābıla (8) gelüp ‘Asfān’a kıondu didiki yā aşḥāb be-dürüstī Kıreyş kıavmi bizümçün cāsūs gönderüp gözci kıodı (9) kimdür ki bize delil olup Teniyye yolına çeke müsülmānlardan bir kışı didiki ben delil olayın yā resūlallāh bes (10) ol kışı delil olup resūl aşḥābıla alup Teniyye yolına gitdiler çün gelüp Teniyye üzerine çıḳdılar (11) resūl ‘a.m Teniyye’den indi ‘aḳabe dibine inicek resūlün devesi ki binüp tırırđı aña Kıasvā (12) dirlerdi yürimedi çekdi resūl ne kıadar ki cehd itdi tırḡurmadı aşḥāb gelüp örü görüp tırḡurmadılar (13) didiler kim Kıasvā’ya ḥarūnlıḳ vāķi‘ oldı resūl ‘a.m didiki ḥarūnlıḳ bunuñ ḥulķı ‘ādeti degüldür (14) líkin ol aşḥāb-ı filün filini yürümekden men‘ iden bunu daḥı men‘ eyledi yā aşḥāb bilüñkim bu Mekke (15) kıavmi kendilerle benüm aramda ne dilek dilerlerse kendü ḥürmetlerin ululamaḡıçün ben bulardan anı kıabül (16) eyleyem çün resūl bu kelāmı kıldı ol deve tırur geldi yürüdi gelüp ol Ḥudeybiyye kıyusına

¹³¹ [peygāberlik]

ķondılar ki (17) dibinde azcuķ Őu ķalmıŐı ol dađı mütēgayyir olup ķoķmıŐı anı ķekdiler ķuyuda Őu ķalmadı resūl ‘a.m didiki (18) kimdūr ki ine ķuyunuñ dibini deperdivire ki Őu ķıķa bir kiŐi didiki ben ineyin yā resūlallāh didi (19) resūl aña Őordıki aduñ nedūr ol kiŐi didiki adum Mūrre’dūr resūl ‘a.m didiki sen otur bir ayruķ kimse Őursun (20) bes bir kiŐi dađı Őuru geldi didiki ben ineyin yā resūlallāh didi resūl ‘a.m aña dađı Őordı ol (21) kiŐi didiki adum Nāciye’dūr resūl aña buyurdıki sen in ol kiŐi indi resūl aña fermān virdi bir ķaķ (22) ķazdı hemān Őu ķıķdı ammā ‘Abdullah bin ‘Ömer rivāyetinde budur kim ol ķuyunuñ dibinde ki Őudan bir (23) ķođa Őu ķekūp resūle getürdiler resūl andan ābdest aldı ol mübārek ađzına mazmaza ķıldıđı

[122a] (1) Őuyı ol ķođanuñ iķine dōkdi buyurdıki ķođayıla Őuyı girū ķuyuya dōkeler ķün ol Őuyı (2) varup dōkdiler ķuyunuñ Őuyı ađzına dek Őoĥtolu oldu ellerile ķabların Őoldurup alurlardı hiķ ķekmek (3) ĥācet degūldi bes ķün ol Mekke müşrikleri resūlūñ aŐĥābıla gelūp Ĥudeybiyye ķonduđın iŐitdiler ķatı (4) ķorķuya dūŐūp bir araya derildiler ittifāķ idūp yarađa meŐgūl oldılar ki resūli men’ idūp Mekke’ye givürmeyeler (5) atasına eydür ben sizden amān dilerem Mekke’ye varınca nesne dimeyesiz olur dađı amān virdiler (6) Mekke’de ĥācetin gördi dönūp Medīne’ye geldūđinden Őoñra emānete ‘ahd itdiler andan amān virdiler (7) bizden ķaķup size varanı ķabūl ķılmañ sizden geleni biz dađı ķabūl itmeyelūm didiler resūl ‘a.m eyitdi bizden (8) varanı siz ķabūl idūñ sizi ki biz ķabūl itmezūz aŐĥāb ‘acebe ķaldılar bize gelen müsūlmān olara varan kāfirler ne (9) ‘aceb didiler mūkraz bin ĥafŐ eydür atasına yalvarup anuñiķün amān diledūmki varınca nesne virmeye (10) oldađı amān dileyūp rāzı oldu resūl ‘a.m dönūp Medīne’ye geldūkdən Őoñra Ĥaķ Te‘ālā Ebā Cendel’i anlaruñ (11) elinden ĥalāŐ virūp ķurtardı ķıķup deñiz kenārına eglendi yetmiŐe yaķın kiŐi anuñ ķatına cem’ oldılar (12) ki islāma gelmiŐlerdi müşrikler arasında Őurmađı kerih gördiler ve resūle dađı gelmediler zīrā zebrlerdi ol (13) ‘ahd tamām olunca geleni resūl ķabūl itmez bes ol arada Őurup ĤureyŐ kāfirlerinūñ yolın ķaĥ’ idūp (14) gelen giden kervānların ururlardı ol müşrikler anı iŐidūp ķatı Őarlıđa vāķi’ oldılar anları ala (15) getürmege yaĥūđ def’ itmege ķāre bulmadılar [...] ķāre bu ki Muĥammed’e ĥaber gönderevūz anları (16) kendū ķatına ķıđıra tā biz anlardan ĥalāŐ bula [...] ol müşrikler ķasem birle te’kīd ķılıp (17) ādem gönderdiler ki biz ol ‘ahd [...] ķabūl itmeyesiz bizden saña dönenleri (18) kim olursa ķabūl eylegil ki anlardan vāķi’ oldu [...] bes resūl Ebā Cendel’i etbā’ıla (19) ķatına da’vet ķıldı gelūp müsūlmānlara [...] kimseler ki resūlūñ Őulĥ itdūđin ĥoŐ görmediler (20) bildiler ki Őevāb ĥayır resūl iŐledūđi [...] resūl ‘a.m emr eyledi ki ol hediye develerin (21) ķurbān idūp bođazlayalar ve Őuĥların [...] olardan bir kimse resūl didūđin iŐlemediler (22) resūl ol seferde ĥātūnlarından [...] varmıŐı resūl anuñ

katına girdi didiki (23) yâ Ümmi Seleme ‘aceblemez misin bu halkıkim [...] idüp suçların buldılar hiç biri benüm emrüm

[122b] (1) iltifât kılmadılar Ümmi Seleme didiki ol kurbānuñı boğazlayup saçuñı yoldı anlar dağı (2) seni görüp saña iktidā kıllalar bes kendü kurbānın naħr idüp saçın yoludtı mecmū’-ı (3) ħalāyık aña iktidā kıllup kurbānları yiltdiler ve kaşr itdiler resül ‘a.m du‘ā kıldı (4) didiki Allāh rahmet kılsun kaşr idenlere çün ‘umre ħareminden kurtılup ħelāl (5) oldılar resül anda indürüldi **innā feteħnā leke fetħan mubínā** (6) kim beyān kılduğ **hüvellezî enzele’s-sekínete fı kılūbi’l- mu’miníne li yezdādū** (7) **ímānen me’a ímānihim ve lillāhi cunūdu’s-semāvāti ve’l-arzı ve kānallāhu ‘alímen ħakímā** ya’nı ol (8) Allāh’dur ol ki [...] sükūnet ve döleklik indürdi ki kamu saña münkād oluban ‘ahd ü (9) bi’at kıldılar [...] üzere dağı taşdığ ziyāde kıllalar ol şeceri i’tikād (10) gōñüller [...] ‘Alı bin Ebı Talħa İbni ‘Abbās’dan eyle rivāyet kıldı kim ziyāde-yi (11) kaşd [...] evvelā Ĥağ Te‘ālā kıllarına kelıme-yi tevħíd farz kıldı ancak (12) [...] bu kılları Allāh kıpusına da’vet kıla çün kelıme-yi kabül idüp ol farzı (13) [...] bu kez anuñ üzere namāzı farz eyledi çün anı taşdığ idüp edā kıldılar (14) eyledi çün aña dağı taşdığ idüp ol farzı dağı edā kıldılar anuñ (15) [...] ve cihād karşı ziyāde kıldı her birine i’tikād idüp ziyāde taşdığ ħāşıl itdiler (16) anuñıla teħarūbleri dağı ziyāde oldı ve dağı buyurdı ki yirleruñ gökleriñ leşkeri hep Allāh’uñdur ve mülki (17) anuñdur gökleriñ leşkeri ferişter ve yirleriñ leşkeri cinnūñ ve insūñ mü’minleridür hiç bir kimse Allāh leşkeri (18) üzere gālib gelmez meger ki irādetullāh ile ola ki Ĥağ Te‘ālā yaratduğı ħalkuñ ef‘ālinde ‘alímdür (19) bilür ve emrinde ħakímdür nice dilerse işleriñ kim mü’min kıllarına ni’met iħsān kıllur ve kāfirlere (20) miħnet ħızlān kıllur ve dağı buyurdıkim **li yudħile’l-mu’miníne ve’l-mu’mināti cennātin** (21) **tecrı min tahtihā’l-enhāru ħālidíne fıhā ve yukeffira ‘anhum seyyi’ātihim ve kāne zālike ‘ında** (22) **llāhi fevzen azímā** ya’nı yâ Muhammed Ĥağ Te‘ālā saña fetħ-i nuşret ve günāhlar yarlığanmağ va’de kılduğın andan ötürüdür kim (23) ol bizüm vaħdāniyyetümüze ve senüñ risāletüñe taşdığ iden erenleri ve ‘avratları

[123a] (1) givüre şol bostānlara kim anlaruñ köşkleri ve ağaçları altında ırmağlar akar bu ħāletde kim anlar anda dāyim (2) muķım olalar ölüm lezzetin tātmayalar andan çıķup dağı gitmeyeler ve dağı Ĥağ Te‘ālā anlaruñ günāhların (3) ‘afv idüp anuñ muķābelesinde ħayr ‘ivāzlar ruzı kıla kendü civārında ki uçmağa girüp suçların bağışlamağ (4) ve anları dāyim ebedı kıllmağ āħiretde key ulu kāmil sa‘ādetdür fevz-i necātdur ki anuñ gibi incidici (5) ‘azāblardan ħalāş kıllup nihāyetsüz salťanat ruzı kıla ve bundan şoñra buyurdıki **ve yu ‘azzibe’** (6) **l-munāfikíne ve’l-munāfikāti ve’l-muşrikíne ve’l-muşrikāti’z-zānníne billāhi**

zanne's-sev'i 'aleyhim dā'iratu' (7) s-sev'i ve gaziballāhu 'aleyhim ve le'anehum ve e'adde lehum cehenneme ve sā'et maşirā Hâk Te'ālā resūline (8) ve mü'min kullarına fetḥ-i nuşret virüp bu kerāmetleri āḥiretde anlara va'de kılduğı andan ötürüdür kim (9) ol münāfiķ erenlere ve münāfiķa 'avratlara 'azāb kıлмаđıķın [...] büt 'ibādetin üzere kıyım olup (10) dāyim olaydılar ve Allāh'a yavuz gümānlar iletdiler gümānları [...] eger biz Allāh'a ve Muḥammed'e taşdıķ (11) idüp aña uyarsavuz ķorķaruz kim ol Allāh Muḥammed'e nuşret [...] maḥzūl ve maḥhūr ola biz dağı (12) anuñıla bile mübtelā olavuz bu ķorķudan taşdıķı terk iderlerdi Hâk Te'ālā buyurdıķı girü (13) anlaruñ üzerine vāķi' olısar 'ākıbet ol ķorķduķları ḥizlān hezımet [...] nihayet (14) 'azāb-ı āḥiretde bunuñıla Allāh anlara ğazab-ı saḥṭ kılıp dünyede mü'minleruñ kılıķları [...] (15) ḥaķāretile helāk idüp āḥiretde raḥmetinden dağı ıraķ kıldı bulara cehennem (16) yaraķladıķı ol cehennem dönüp varacaķı yirüñ key şerlüsidür ol maķāmda sākin olmaz illā şol (17) kimseler kim Allāh'a ve resūle emrine muṭi' olmayup hevā-yı nefesine uyup şeyṭān tuzağında esır (18) ola ki ol dünyā sevüp āḥiret terk itmekden girü buyurdıķı **ve lillāhi cunūdu's-semāvāti ve'l-arzı ve kāne** (19) '**azızan ḥakımā** ya'nı yirler gökler mülki küllı Allāh'uñdur ve bunuñ içinde maḥlūk küllü ne deñlü cins varısa (20) küllı anuñ leşkeridür ki aña muṭi' münķāddur hiç bir maḥlūk yoķdur ki anuñ heybeti altında ķahr (21) olmamışdur görmez misin ki Nemrūd gibi mütekebbir cebbār kıulını aña 'aşı olduđıķın leşkerinuñ (22) key za'ıfcesi kim üviz leşkeridür Nemrūd üzerine anı ḥavāle kılıp leşkerile aña hep külli helāk (23) itdürdi ya Ka'be yığmağa varan Ebrehe leşkerini ebābil kışıyıla helāk eyledi ve Fir'avn üzerine

[123b] (1) taḥıl bitin ve ķurbađa ve ķekirge leşkerin ḥavāle idüp dürlü belālara uğratdı bes 'aķlı olanlar gereķkim (2) hiç bir vechile Allāh'uñ ğazabından mekrinden emın olmaya ol ğālibdür intikām itmegile şol (3) kimselere kim küfr nifāķ üzerine olalar yaḥūd [tevbe]süz ğünāh üzere muşir olup gideler (4) ḥakımdür resūline ve aña uyanlara naşr u fetḥile ḥükm idüp uymayanlara ķahr-ı inhizāmıla ḥükm ider (5) kimse anuñ ḥükmine māni' ve mu'arız olmaz ve dağı buyurdı ki **innā erselnāke şāhiden ve mubeşşiran (6) ve nezıran li tu'minū billāhi ve resūlihi ve tu'azzirūhu ve tuvaķķırūhu ve tusebbihūhu bukraten ve aşılā** ya'nı yā Muḥammed (7) ḥaķıķaten biz seni ol ümmetüñe şāhid gönderdük bizüm ḥaberümüz anlara irişdürmegile yarın kıyāmet (8) ğüninde dimeyeler ki bize kimse gelüp bu ķaziyyelerden ḥaber irişdürmedi ve seni muştuıcı ve beşāretci gönderdük (9) uçmağıla ve dıdārıla şol kimselere kim senüñ da'vetüñ icābet kılıp muṭi' ola ve dağı seni (10) ķorķudacı gönderdük cehennemile ve dağı dürlü 'azāblarla şol kimseler kim senüñ da'vetüñe iltifāt (11) kılmayup ḥaķķa muṭi' olmaya ve dağı keenne-hu Hâk Te'ālā kullarına buyurdıķım ben sizi anuñķın bu

kadar (12) var kılp vücuda getürdüm ki benüm birliğüme imân getürüp gönderdiğim
 resülümü gerçekleyesiz ol (13) ne buyurursa anı dutasız ve anuñ dînine mu'âvin olup
 düşmenleri boynına kılp urasız ve aña ta'zîm idüp (14) 'izzet ü ikrâm kılasız ol sizi yaradan
 hâlika gice gündüz 'ibâdet kılp anuñ emrine münkâd olasız (15) tâ ki dünyâ vü âhiret
 belâlarından necât bulup sa'âdete irişesiz 'aklı olan gerekdür bu sözden (16) mütenebbih olup
 sa'y ol ola ki Allâh'dan ayrukdan boynın azâd kıla hâlişce Allâh kulu ola (17) ve anuñ
 çapısına mülâzım ola tâ ki ebedî sa'âdet içinde kerâmet 'izzet bula ve dağı (18) Hâk Te'âlâ
 buyurdiki **innellezîne yubâyi'üneke innemâ yubâyi'ünallâh yedullâhi fevka eydihim fe
 men nekeşe** (19) **fe innemâ yenkuşu 'alâ nefsihi ve men evfâ bi mâ âhede 'aleyhullâhe fe
 se yu'tihi ecran 'azîmâ** ya'nî şol kimseler kim (20) Hudeybiyye gâzâsında ol ağaç altında
 senüñile bey'at kıldılar ki ol 'ahd anlara benüm (21) hâşıl kıldı eyle bilsünler kim anlar
 keenne-hu benümle bey'at kıldılar zîrâ resül bey'at kılmadı (22) illâ Allâh emriyle bey'at
 kıldı bes keenne-hu anuñla bey'at kılmış oldılar anuñ rızâsın (23) taleb kılmagıçün eyle
 olıcağ Allâh'ıñ 'inâyeti ve nuşret eli bularuñ ol Allâh emrine mu'tî' olup

[124a] (1) bey'at kılan elleri üzerinedür kaçan anlar ol 'ahde vefâ kılp tã'at üzere muhkem
 tırmayup girü (2) bozsa be-dürüstî ol 'ahdi şımağıñ 'uqûbeti kendi nefsleri üzerine vâkı'
 olısar ammâ her kim Allâhçün (3) kendü üzerine kıldığı 'ahde vefâ kılsa ol bey'at üzerine
 tamâm tırup resüle mu'âvin olsa tiz ola ki (4) Allâh Te'âlâ aña ulu mertebeler virüp çok
 şevâblar ruzî kıla 'âkil olanlar añlarlar ki vâfîlerden olup (5) tekarüb bulalar 'ahdi şıyup
 münâfıklardan olmayalar ve dağı Hâk Te'âlâ buyurdiki **se yeķulu'l-muħallefüne** (6) **mine'l-
 a'râbi şeģaletnâ emvâlunâ ve ehlünâ festagfir lenâ yeķülüne bi elsinetihim mâ leyse fı
 ķulûbihim** (7) **ķul fe men yemliku lekum minallâhi şey'en in erâde bikum żarran ev
 erâde bikum nef'an bel kânallâhu bi mâ ta'melüne** (8) **ħabıran** bu âyetüñ dağı sebeb-i
 nüzüli buyıdıkim resül 'a.m ol Hudeybiyye güninde kim Mekke'ye sefer kıldı eslem (9) Eşca'
 ve Ğıffâr ki münâfıklardanı menzilleri Mekke'yle Medîne arasındaydı resül 'a.m buları
 taleb (10) kıldıki Mekke'ye bile gideler bular bir yire cem' olup danışdılar didiler kim biz
 bunuñla tırup bir kavme (11) nice varalumki ol kavm gelüp bunuñ aşhâbını kıralar kendüye
 bir hezîmet vâkı' ola biz ol kavmile (12) düşmen olup bunuñıçün muķâtelemi kılalum tâ
 varup girü dönince bu ittifaķı idüp gelmediler didiler ki yâ resül (13) allâh bizüm silâhumuz
 ve yarağumuz hâzır degül siz varuñki bir kaç günden arduñuzdan size irişevüz resül (14) gitdi
 bular 'illet idüp girü kıldılar didiler kim sağ selâmet aşhâbıyla gelecek olursa 'özür idüp (15)
 diyevüz ki ehlümüz mâlumuz bizi meşğül kıldı varamaduğ suçumuzu 'afv it diyevüz ol bize
 inanup (16) 'afv eyleye bizüm ittifaķumuzdan ol hoğ haberdâr degüldür bes hâk tebâreke ve

te‘ālā resül dönüp girü gelürken (17) henüz bulara irişmedin anlaruñ ittifākını ve yalān ‘özür dileyeceklerini resüline bu āyetile haber virüp buyurdıki (18) yā Muḥammed tiz ola ki ol senden girü kalan ‘Arablardan saña iḳbāl idüp ‘özür getürüp diyeler kim ehlümüz (19) mālumuz bizi meşgūl eyledi biz gidicek olar zāyi‘ ola diyü ḳorḳduḳ eger ol ḳorḳu olmasa senüñile bile (20) ḳıḳarduḳ biz senüñ ḳatuñda suçlu olduḳ bizümçün maḡfired taleb eyle bu bir sözdür ki dilleriyle (21) saña söylerler ammā göñüllerinde hiç istiḡfāra raḡbetleri yok gerek sen anlaruñçün maḡfired dile gerek (22) dileme anlar senden bu ‘özri dileyicek yā Muḥammed sen anlara digil kim eger Ḥaḳ Te‘ālā size bir mazarrat irgürmek (23) dilese ḳatlıle ya hezimetile ya bir belāyıla yaḥūd size bir menfa‘at irgürmek dilese nuşret virüp düşmen

[124b] (1) üzere ḡālib ḳılmaḡıla kimüñ ḳudreti yiter ki ol Allāh’uñ ‘azabını sizden men‘ idebile ya ol menfa‘ati (2) size irişmekden def‘ idebile Allāh’dan artuḳ bu zāhirdür kim hiç bir kimse buña ḳādir degül siz şanmañ ki (3) ne ḳılduḡuñuz Allāh bilmeye belki ol Allāh ‘alımdür bilür bu girü ḳalmaḡdan murāduñuz neydi siz bu ‘özrüñüzde (4) yalancılarsız **bel zanentum en len yenḳalibe’r-resülü ve’l-mu’minüne ilā ehlīhim ebeden ve zuyyine zālīke fī ḳulūbikum** (5) **ve zanentum zanne’s-sev’i ve kuntum ḳavmen būrān** ya‘nı sizüñ girü ḳalduḡuñuza hiç bir ‘özrüñüz yok belki (6) siz eyle zann itdüñüz kim resül ol mü‘minlerle küllī anda helāk olırsalar hiç biri anlaruñ saḡ (7) selamet girü Medīne’ye dönüp evlerine ehillerine ulaşacaḳ degül hergiz andan ötürü {ötürü} ol girü ḳalmaḳ (8) göñlüñüze hoş gösterildi ki yavuz ḳabīḥ ḡümanlar eyledüñüz anuñıla taḡallūf ḳılduñuz helāk olmuş (9) ḳavmlerden olduñuz ve bundan soñra buyurdı ki **ve men lem yu’min billāhi ve resūlihi fe innā a‘tednā** (10) **lil kāfirīne saıran** ya‘nı şol kimseler kim zāhirinde inandugunlayın Allāh’a ve resüle bāḫınında inanmasa (11) sözi āşikaresine muḡalif olsa biz anuñ zāhir ḡālīne i‘tibār idüp ol imānı andan ḳabül itmezüz hemān (12) kāfirler cemā‘atindendür be-dürüstī biz yaraḳlayup ḡāzır ḳılmışuz sa‘ır ḡamusınuñ ‘azablarını ol kāfirleriçün (13) bes ‘aḳlı olan mü‘min gerekkim bu ‘āyetlerden i‘tibār alup zāhirine bāḫını muvāfiḳ ola mu‘amelesin (14) Allāh’ıla ḡoḡru ḳıla zırā ḡarīḳında ḡāyin olmaya belki şulb olup dīnine ḡalel irişicek yirde olmaya (15) daḡı dīnine ziyān olacaḳ ḳişilerle şoḡbet olmaya gerek ‘ālim olsun gerek cāhil tā ki dīnini (16) fesāda virüp ol daḡı ehl-i sa‘irden olmaya ve daḡı Ḥaḳ Te‘ālā buyurdıki **ve lillāhi mulku’s-semāvāti** (17) **ve’l-arzı yaḡfiru li men yeşā’u ve yu‘azzibu men yeşā’u ve kānallahu ḡafūran raḡīmān** ya‘nı Ḥaḳ Te‘ālā ḳullarına (18) kendünüñ ḡınāsın ve fazlın ve ‘adlin beyān ḳılıp buyurur kim yirlerüñ ḡöḳlerüñ ḡazīneleri Allāh’uñdur (19) her nice dilerse ḡüḳmine mutaşarrıfdur kime dilerse fazl idüp yarlıḡar luḡf u iḡsān ḳılır kime dilerse (20)

şagire günahları çün dağı 'azab kıılır 'adlin zühüra getürmekičün Hıağ Te'ālā gāfürdur tevbe (21) kıılanlarıñ günāhların yarlıgar rağımdür aña yalvaranları esirger bes gerekdür ki 'aklı olanlar fağrını aña 'arz idüp (22) andan umalar ammā yir gök hıazıneleri anuñdur günāhlarına bağup rağmetden ümıdı kesüp tevbeyi terk itmeyeler (23) ve rağmetine keremine mağrür olup dağı yilüp günāha meşğül olmayalar ki fazlı varısa 'adli

[125a] (1) dağı var 'aşılerden intikām ider ve bundan soñra girü buyurdı ki **se yeğülü'l-muğhallelüne izānđalađtum** (2) **ilā međānime li te'huđühā zerünā nettebi'kum yurıdüne en yubeddilü kelāmallāh kul len tettebi'ünā kezālikum** (3) **kālallāhu min đablu fe se yeğülüne bel tađsudünenā bel kānū lā yefđahüne illā kalılā** ya'nı yā Muđammed ol Hıdeybiyye (4) günindekinden tağallüf idüp girü đalanlar tiz ola ki diyeler đaçan siz ol Hıyber üzere đanımet olmağa (5) gidesiz đoñ biz dağı sizüñile bile gidelüm bu đazāda bile olalum dilerler ki Allāh Te'ālānun hükmünü tebdıl (6) tağyır ideler Hıağ Te'ālā resüle buyurmuşdı ki ol müteğhallifler dağı bir đazāya senden destür dileyeler (7) sen anlara bile destür virmegil bes eyitgil anlara kim siz bizümile bu Hıyber'e bile varmağlığa destür (8) yoğdur ki gelüp đanımete şerık olasız illā meger ki mutađāvı' olasız varasız gelesiz đanımetden size (9) naşıb olmaya sizüñ hađđıñuzda Hıağ Te'ālā böyle buyurdı bundan öñdin Hıdeybiyye đazāsında dağı ammā (10) đaçan müteğhallifler sizlerden bu kelāmı işitseler diseler ki Hıağ Te'ālā bizi nehy idüp men' itmedi belki (11) siz bize đased idersiz ki ol đanıyımnden degmeye imdi ol sözi anlar dimez illā andan ötürü dirler (12) idrāk idemezler ol nifāđların terk itmeğe rağbetleri dağı yoğdur ne azdan ne đokđan ve dağı buyurdıki (13) **kul lil muğhallelüne mine'l-a'rābi se tud'avne ilā đavmin ulı be'sin şedıdin tuđātilünehum ev yuslimün fe in tutı'ü** (14) **yu'tikumullāhu ecran đasenen ve in tetevellev kemā tevelleytum min đablu yu'azzıbikum 'azāben elımā** ya'nı yā Muđammed (15) eyit saña tağallüf kıılan 'Arablar kim kıtālden ötürü Hıdeybiyye'den girü kııldılar tiz ola kim siz da'vet olınasız (16) bir đavmile kıtāl kıılmağa kim anlar đatı đıvvetlülüdür đarb erenleridür ba'zılar dimişler kim ol đavm ehl-i Yemāme'dür kim (17) resülden soñra Ebü Bekr-i Şıddığ muđātele kıldı aşđābıla Sa'ıd bin Cübeyr didiki ol đavm (18) Hevān'dan Şağıf đabılesidür bes size emr olına kim anlarıñıla muđātele idesiz tā aña değin ki müsülmān (19) olalar eđer ol emre muğı' olup icābet iderseñüz ki niyyetüñüzi ihlāş idüp Allāh rızāsıçün (20) muđātele kıılasız Allāh size āđiretde görklı şevāblar vire derecātlarıñuzı ref' idi vire eđer ol Hıdeybiyye'de (21) i'rāz kıldıđıñuzlaym bunda dağı idesi olursañuz Hıağ Te'ālā anuñ muđābelesinde đatı 'azāb eyleyiser ki gāyet (22) mülüm ola çünki bu āyet geldi ol đavmüñ kötürümleri ve za'ıfleri

didiler kim yā resūlallāh eger kıtāl (23) bize dağı emr olunursa hāl nite ola ki bizüm kıtāle tākātümüz yitmez girüp çıkalımazuz Hāğ Te‘ālā bize dağı ‘azābmı kılısar

[125b] (1) Hāğ Te‘ālā anlarıñ hāğkında bu āyeti indürdiki **leyse ‘ala’l-a‘mā hāracun ve lā ‘ala’l-a‘raci hāracun ve lā ‘ala’l- marızı hāracun** (2) ve **men yutı‘illahe ve resūlehu yudhılhu cennātin tecrı min tahtihā’l-enhāru ve men yetevelle yua‘zzibhu ‘azāben elímā ya‘nı** (3) şol kimseler kim gözsüz ve kötürüm olalar yađūd hasta olup za‘ıf olalar anlar tađallūf idüp (4) girü qalurlarsa anlara günāh yoğ anlar mu‘ākab olınmaz ammā şol kimseler kim bu ‘özürlerden (5) biri olup ol ğazāda Allāh’a ve resūle mutı‘ olalar sırların zāhirlerin ihlāşıla müzeyyen kılılar (6) gönüllerin nifāk cenābetinden arıdalar Hāğ Te‘ālā anları uçmağa givirüp bostānlar ve köşkler üzerinde (7) envā‘ hülleleriyle ve tāclarıla taşların bezer ve kendinüñ liğası nūrıyla gönüllerin bezer ol ırmağlar (8) şerbetleriyle şıvarur ki sarāylarınıñ ve ağaçlarınun altından akar ammā şol kimseler kim ‘özür olmayup Allāh’a (9) ve resūle mutı‘ olmaya tađallūf idüp ğazāya varmaya Hāğ Te‘ālā aña cehennem içinde kıtı ‘azāb kılır kim (10) ta‘āmı od olur içdüğü od olur ve geydüğü od olur ve dağı buyurdıki **leğad razıyallāhu ‘anı’l-mu‘minine iz yubā** (11) **yi‘üneke tahte’s-şecerati fe ‘alime mā fi kulūbihim fe enzele’s-sekīnete ‘aleyhim ve esābehum fetħan qarībā** ya‘nı yā Muđammed (12) be-dürüstü Hāğ Te‘ālā rāzı oldı şol mü‘minlerden kim senüñile muğaylān ağacı altında mutāba‘at (13) kıldılar kim bin dört yüz kışiyidi ammā ‘Osmān Mekke’ye varmışıdı anda hāzır degüldi resūl ‘a.m buyurdıki (14) ‘Osmān Allāh ve reşul hācetiçün ve mü‘minler maşlahatiçün buradan ğāyib olmışdur uş bu bey‘at ‘Osmān’çün (15) olsun diyüp bir elini bir elinüñ üzerine kıdı kendü mübārek eliyile ‘Osmān’içün bey‘at kıldı bes Hāğ Te‘ālā (16) ol bey‘at kılanlarıñ gönüllerindeki şıdğların vefāların bildi ve anlarıñ gönüllerine sükūnet indürdi (17) ve olardan rāzı olup fetħ-i Ğayber’i aña ‘atā kıldı nitekim buyurdı ve **megā keşıraten ye’ħuzūnehā** (18) ve **kānallāhu ‘azizen ħakīmā** Hāğ Te‘ālā ol mü‘minlere Ğayber ğanımetin ‘atā kıldı ki bı-ħisāb anı (19) alalar ol bey‘atlerinüñ ‘ivazı ki Allāh Te‘ālā ‘azız ğālibdür ve dağı ħakımdür mü‘minlere nuşret-i ğanımetile (20) ħükm ider ve kāfırlere kıtl-i hezımetile ħükm ider hiç bir kimse yırde gökde anüñ ħükmine mu‘arız yoğ (21) ve dağı buyurdıki **va‘adekumullāhu megānime keşıraten te’ħuzūnehā fe ‘accele lekum hāzihi ve keffe eydiye’n-nāsi ‘ankum ve li tekūne** (22) **āyeten lil mu‘minine ve yehdiyekum şırātan mustakīmā** ya‘nı Hāğ Te‘ālā resūline ve mü‘minlerle ħıtab idüp buyurdıki Hāğ Te‘ālā size (23) çok ğanımetler kıldıki anı alasız kimin reşulile kimin reşulden şofra tā kıyāmete degin ammā bu fetħ-i Ğayber

[126a] (1) ğanîmetin Şimdi size ta'cîl kıldı ve dağı Mekke ehlinden esed ve 'Aţafân ve dağı bulardan ğayrı dilediler ki (2) ol ehl-i Ğayber'e mu'avenet kılup sizüñle ğarb idelerdi Allâh Te'âlâ anlaruñ elini sizüñle ğarb itmekden men' eyledi ki (3) resûlile muşaliĥa kıldılar anuñ üzerine kim resûle aşşılari olmazısa ziyânları dağı olmaya ve dağı ol (4) fetĥ-i Ğayber ki size 'atâ kılduğ yaluñuz ol ğanîmetiçün degül belkim sizden Őoñra mü'minlere dağı (5) 'ibret ola ki îmânların muĥkem kılalar zırâ ol fetĥ-i Ğayber'de müsülmânlar leşkeri sekiz biñidi ve kâfir (6) leşkeri yetmiş biñidi bu 'ibret-i kıdret degilmi dür ki sekiz biñ kişi yetmiş biñden ğâlib gele bu zâhirdür ki (7) Allâh'uñ nuşretiyiledür Allâh'uñ nuşreti dağı olmaz illâ mü'minlere olur ol îmânlarında ihlâşları olduğıçün (8) ve dağı buyurdıkim ol mâl-ı Ğayber'i size ğanîmet kılduğumuz dağı andan ötürüdür ki sizi tarîk-ı müstakîm üzere (9) sâbit kıla fi'lüñüz ve kıavlüñüz istikâmet üzerine ola ve dağı buyurdı kim **ve uĥrâ lem taĥdirü 'aleyhâ** (10) **ĥad ehâţallâhu bihâ ve kânallâhu 'alâ kulli şey'in ĥadırâ** ya'nî Ğaĥ Te'âlâ eydür size biz ğanîmet va'de kılmışduğkım (11) sizüñ aña kudretüñüz yitmez kim mâlik olabilesiz ki ol fetĥ-i Mekke'dür ammâ Ğaĥ Te'âlâ'nuñ 'ilmi anı ihâţâ kılmışdur (12) ki siz tiz zamânda anı Allâh nuşretiyile fetĥ idüp ğanîmetin alırsarsız ki Allâh Te'âlâ her neye dilerse ĥâdirdür (13) **kıdreti yiter kime dilerse fetĥ u nuşret virür kime dilerse miĥnet hezîmet virür ve dağı buyurdıkim ve lev ĥâtelekumu** (14) **ilezîne keferü le vellevü'l-edbâra şümme lâ yecidüne veliyyen ve lâ naşirâ** ya'nî eğer ol Ğudeybiyye ğüninde Mekke kâfirleri (15) sizüñle muĥatele kılısar ardlarından Őınığup ğirü ĥaçalardı andan kendülere bir dost bulmayalardıki (16) aşşısı toĥına ve yardımcı bulmayalardı ki yardım kılup hezîmetden Őaĥlaya ve dağı buyurdıki **sunnetallahilleti ĥad ĥalet** (17) **min ĥablu ve len tecide li sunnetillâhi tebdilâ** ya'nî işbu dostlarına nuşret kılup ğâlib kılmâĥ ve düşmenlerin ĥahr (18) idüp mehzûm kılmâĥ Allâh Te'âlânuñ sünnetindendür ki ezel-i ezelde taĥdir olunmuş hiç bir kimse Allâh'uñ sünnetin (19) tebdil tağyir idemez ki nuşret yirinde inhizâm olına yaĥûd hezîmet yirinde nuşret olına ve dağı buyurdıki (20) **ve huvellezî keffe eydiyehum 'ankum ve eydiyekum 'anhum bi baţni mekkete min ba'di en aţferakum 'aleyhim** (21) **ve kânallâhu bi mâ ta'melüne başirâ** bu âyetüñ dağı sebep-i nüzüli buyıdıkim resûl Ğudeybiyye ğüninde kim (22) Mekke'ye vardı bir cemâ'at Mekke ehlinden Ten'im tarafından çıĥup resûl üzerine muţţali' oldılar ki resûli (23) tutalar resûl anları tutdı ammâ anlara zarar kılmadın ğirü şalı virdi ol vaĥt bu 'ayet indürüldi

[126b] (1) buyurdı ol Allâh'dur olkım anlaruñ ellerin sizden men' eyledi ve sizüñ elüñüz anlardan men' eyledi ki (2) ne anlardan size zarar irişdi ne sizden anlara zarar irişdi ol Mekke ortasında bundan Őoñra kim (3) sizi anlaruñ üzerine musallaţ kim kılmışdı her nekim siz

işlersiz Allāh Te‘ālā başırdür anı görür (4) aña hafı nesne yokdur ve dağı buyurdı ki **humullezine keferu ve şaddukum ‘ani’l-mescidi’l-ħarāmi vel (5) hediye ma’küfen en yebluğa maħillehu** ya‘nı bu Mekke ehli kimselerdür kim Allāh’uñ vaħdāniyyetine inkār (6) itdiler ve sizi mescid-i ħarāmi ħavāf kıılmağdan men‘ itdiler ol hediyeñüzi dağı maħalline irişüp zebħ olunmağdan (7) men‘ itdiler ki ħācılar hedyinüñ maħalli mınāyıldı ve ‘umre kıılanlar hedyinüñ maħalli şafā kıatındayıldı (8) dağı buyurdı ki **ve lev lā ricālun mu’minüne ve nisā’un mu’minātun lem ta’lemūhum en teṭa’ūhum fe tusıbekum (9) minhum ma’arratun bi ġayri ‘ilmin li yudħılallāhu fı rahmetihi men yeşā’u lev tezeyyelū le ‘azzebnāllezine keferu minhum (10) ‘azāben elımā** ya‘nı yā Muħammed Mekke’de şol müsülmānlar erenler ve müsleme ‘avratlar degülmisse siz anları bilmezsiniz (11) kim müsülmānlardur dağı bilmezligile anları müşriklerden şanup boyunların kıılıcıla urayduñuz ve ayaklarıñuz altında (12) başayduñuz anlardan size bilmezligile diyet lāzım olaydı ki ħaṭāyıla müsülmānlar öldüreydüñüz ve müşrikler (13) dağı sizi ta’yib idüp diyelerdeki kendü dınleri ehlin dağı depelediler nitekim bizi depelediler eger ol Mekke’ye (14) girüp böyle kılsañuz Ĥağ Te‘ālā anlardan kimi dilerse kendü rahmetine givürürdi sizüñ ħođ anda günāhuñuz (15) yoğıdı ve ger ol mü’mine erenler ve mü’mine ‘avratlar kendüleri ol müşrikler arasından temyız idüp seçilüp (16) bir yaña çıksalar ve ‘izzetüm ħağkıçün ol Mekke ehlinden müşriklerine sizüñ kıılıçlarıñuz altından kıatı ‘azāb iderdük (17) ammā ol müsülmānlar anlara kıarışup bile öldi ol ‘azābı olardan men‘ eyledi bu kelām işāret kıılır kim (18) her kıanķı yirde Allāh dostlarından bir kimse olsa anuñ şalāħı du‘ası berekātında ol içlerindeki (19) kıavmüñ üzerinde nice āfetleri men‘ ider nitekim ol mü’mınler sebebile kāfırlerden miħneti götürdi ve dağı (20) buyurdıkim **iz ce‘allelezine keferu fı kıulūbihimu’l-ħamiyyete ħamiyyete’l-cāhiliyyeti fe enzelallāhu sekınetehu ‘alā resūlihi (21) ve ‘ale’l-mu’minıne ve elzemehum kelımete’t-taķvā ve kānū e ħağķa bihā ve ehlehā ve kānallāhu bi kulli şey’in ‘alımā** bu (22) āyetüñ sebeb-i nüzüli buyıdıkim ol Mekke kāfırleri didiler kim bu Muħammed bizüm atalarumuz ve kıardaşlarımız öldürdi mi (23) bu kez geldi bize kim bizüm üzerümüze girüp menzillerümüzi ala vallāhi biz kıorķmazuz ki anlar bizüm üzerümüze gireler

[127a] (1) gönüllerinden işbu ħamiyyet çün kıopdı Ĥağ Te‘ālā anı resüline ħaber virüp buyurdıki çünkü ol kāfırlar gönüllerinde (2) ħamiyyet kııldılar ol cāħil ħamiyyetin Ĥağ Te‘ālā resüli üzere ve mü’mınler kıulları üzere süķünet döleklık (3) indürdi ol ħamiyyetlerin anlardan def‘ itmekiçün tā ki resül aşħābıla sākın olup muṭmaın oldılar (4) anlarıñıla muşālıħa kııldılar girü döndiler Ĥağ Te‘ālā ol mü’mınlere kelıme-yi taķvāyı ilhām idüp gönüllerine bırağdı ki (5) lā ilāhe illallāh kelımesidür tā ki anı gönüllerinde götürdiler ol kelımedür ki anları

dünyede hezimetden şakladı (6) nuşret zafer buldılar ve âhîretde dağı tamu ‘azābında necāt bulup ebedi sa‘ādete irişdiler bular Allāh Te‘ālā (7) ‘ilminde ol hağkırağ ve lāyıkrađ olduklarından ötürü Mekke ehlinden ol ħil‘ati bulara geydürdi anlara geydürmedi (8) bes Hađ Te‘ālā küllü nesneye ‘alimdür imān ehli olanı bilür aña imān u mağfîret virüp kendüye muğarreb kıılır (9) olki ehl degül anı dağı bilür şapısından redd idüp mağrüd u mağrüm kıılır bes mü‘min olan gerekkim bu ni‘metüñ (10) şadrin bilüp şükrine lāzım ola tā ki ol ni‘met şemeresi dağı ziyāde ola dünyede âhîretde ğanı ola (11) ve bundan şoñra Hađ Te‘ālā buyurdiki **leğad řadađallāhu resülehu‘r-ru‘yā bi‘l-hağkı le tedđulunne‘l-mescide‘l-ħarāme** (12) **inřā‘allāhu āminîne muğallikîne ru‘üsekum ve muğaşşırîne lā teđāfüne fe‘alime mā lem ta‘lemü fe ce‘ale min dūni** (13) **zālike fetđan řarībā** bu ‘ayetüñ dağı sebebi nüzüli buyıdı kim resül ‘a.m Ĥudeybiyye‘ye henüz çıkmazdan öñdin (14) düşinde görmişdi kim aşhabıla Mekke‘ye girüp řavāf kııırlar bu düşüni ařhāba ħaber virmişdi (15) olar kim ħāliř mü‘minleridi beřāret kıılıp sevindiler anlar ki münāfıklarıdı yüreklerine düğün oldu (16) çün resül Ĥudeybiyye‘ye varıcağ ki resüli Mekke‘ye girmekden kāfir men‘eylediler münāfıklar didiler ki (17) Muđammed‘üñ düşi yalan oldu eger gerçekmisse niçün men‘olundu diyü sevindiler mü‘minler anlarıñ (18) kelāmın işidüp melül oldılar Hađ Te‘ālā ol münāfıklarıñ sözün redd idüp mü‘minler göñline sürür (19) ğivürmeğiçün bu āyeti gönderüp buyurdiki Hađ Te‘ālā resülinüñ düşüni tađkıķ kııldı vefā kıılıp gerçeklemeğe (20) yā Muđammed sen dağı ol mü‘minlere dağı ‘izzetüm ve beđām hağkıçün gelesi yıl giresin ol mescid-i ħarāma in (21) řa‘llah kim bu ħāletden düşmenler şerrinden emin olasıız ve ba‘ziñuz bařuñuz yülüdici olup ba‘ziñuz (22) saçuñuzı şaşır idici olasıız düşmenlerden řorđmayasıız Hađ Te‘ālā ‘alimdür anıkim siz bilmezsis ya‘nı (23) Hađ Te‘ālā bilür ki siz gelesi yıl Beytullāh‘a girüp řavāf idisersiz ammā anı bilmezsis anuñçün göñlüñüze

[127b] (1) bu endişeler düşer melül olursız bes Hađ Te‘ālā size bu Mekke‘nüñ fetđinden öñ fetđ-i Ĥayber‘i va‘de kııldı (2) anuñıla ğanımet bulasıız andan şoñra bu Mekke‘yi fetđ idüp fütüħ bulasıız ve dağı buyurdiki **huvellezi ersele (3) resülehu bi‘l- ħudā ve dīni‘l-hağkı li yuğhirahu ‘ala‘d-dīni şullihi ve kefā billāhi řehīdan Muđammedun resülullāh** ya‘nı (4) ol Allāh‘dur olki resülini kelīme-yi hidāyetile gönderdiki lā ilāhedür ya‘nı řanuđlıķ virmekdür ki Allāh‘dan (5) artuğ şapmağa lāyıķ ma‘būd yoğdur illā ma‘būd-ı Hađ oldur ve dağı hađ dīnile gönderdiki ol islāmdur andan (6) artuğ dīn Allāh şatında mağbül degüldür andan ötürü gönderdiki ol dīn-i islām cemı‘dīnler üzere (7) izħār kııla ve ħıç bir ehl-i dīn şalmaya illā gerekdür kim kıyāmetden öñdin bu islāma ğireler egerçi bu kāfirler (8) saña inkār idüp yalanlarsa senüñ resülligüñe řanuđlıķ virmezlerse Allāh Te‘ālā saña şanuğ yeter ki sen (9)

anuñ resūlisin bunu ol vaqt buyurdi Hax Te'ālā ki Süheyl resūle muşāliha kılıcağ hüccet yazmaq taleb (10) eyledi Muḥammedü'r-resūlullāhi diyü yazdurdı nitekim beyān eyledük Süheyl didiki biz senüñ (11) resūlidüğüñ bilmezüz ve tanıqluğ dağı virmezüz Hax Te'ālā buyurdiki eger ehl-i Mekke ve Süheyl saña tanıqlıq virmezlerse ki (12) sen resūlsin Hax Te'ālā saña tanıqlı olduğı yiter ve dağı buyurdı ki **vellezine me'ahū eşiddā'u 'ala'l-kuffāri** (13) **ruḥamā'u beynehum terāhum rukke'an succeden yebteğüne fazlen minallāhi ve ridvānen** ya'nı Muḥammedü'r-resūlullāhi'dür (14) dağı mü'minlerden şol kimseler anuñıla biledür kāfirler üzere iri sözlülerdür ve cür'etlülerdür ammā biri (15) biri arasında şefkatlülerdür islām ehli za'iflerin esirgeyicilerdür ve birbirini sevicilerdür her kande ki (16) buları göresin rükū' idiciler secde idiciler göresin ya'nı çok namāz kılıcılar göresin ki ḥelālden (17) kesb iderler Allāh'ıñ rızāsın taleb kılmakda sa'y iderler ve bir nice ehl-i tefsir dimişler kim **vellezine me'ahū** (18) didügi Ebā Bekir eşiddā'u 'ala'l-kuffāri didügi 'Ömer'dür **raḥamā'u beynehum** didügi 'Osmān'dur **terāhum rukke'an succeden** (19) didügi 'Alı'dür **yebteğüne fazlen minallāhi ve ridvānen** didügi Talḥa ve Zübeyr dağı Sa'd Sa'id ve 'Abdurrahmān bin (20) 'Avf ve 'Ubeyde bin el-Cerrāḥdur raḍıyallāhu 'anhüm ecma'in kim bular küllisi 'aşeretü mübeşşiredür ya'nı ol on (21) kişidür ki Hax Te'ālā anları resūline ehl-i cennetdendür diyü ḥaber virdi resūl 'a.m anlara muştılamışdur ve dağı (22) Hax Te'ālā bu küllisinüñ beyānında buyurdı kim **símāhum fi vucūhihim min eşeri's- sucūd zālike meşeluhum** (23) **fi't-tevrāt ve meşeluhum fi'l-incili ke zer'in aḥrace şaṭ'ehu fe āzerehu festağleza festevā 'alā**

[128a] (1) 'alā sūkıhi yu'cibu'-zurrā'a li yağıza bihimu'l-kuffāra va'adallāhullezine āmenū ve 'amilū'ş-şāliḥāti (2) **minhum mağfiraten ve ecen** 'azimā ya'nı bularuñ 'alāmetleri yüzlerinde şarılıqdur ki dünlerde uyanuqlıqdan (3) olmuşdur ve bir niceler dimişlerdür kim ol vaqār u ḥuşū' nürıdur ki kıyāmetde yüzlerine urup anuñıla bellü olalar (4) ve bu şıfat ki bulara zıkr olundı kur'an içinde Tevrıt dağı eyle beyān olunmuşdur ammā bularuñ İncil'de (5) meşelleri şol dāne gibidür kim iki yapraq olup evvel yirden bitüp çıkdı andan aña kuvvet ḥāşıl olup (6) yoğunladı özdek üzere toğrılup durdılar şöyle ki ol ikinci aña nazar idüp sevindi bes Muḥammed dağı (7) bir dāne bigi bitüp zuhūra geldi evvelā Ebū Bekir imān getirüp mutāba'at kıldı resūl anuñıla biraz (8) kuvvet buldı andan biri biri ardınca çok aşḥāb imāna gelüp çoğaldılar resūl anlaruñ çokluğıla (9) feraḥ bulup sevindi tā kim Mekke kāfirleri anlaruñ çokluğın görüp müsülmānlaruñ çokluğın kuvvetlendügin¹³² görüp (10) hoş gelmeyüp tarlıganalar varduqça yüreklerinde cerāhatleri arta bes Hax Te'ālā va'de kıldı

¹³² [kuvvetlendügin]

resüle (11) imān getürenler günāhların yarlıgamağıla ve ulu ševāblar ve yüce mertebeler virmegile ve dağı rivāyetdür resülden ‘a.m (12) ki buyurdı her kim innā fetaĥnā süresin dāyım vird idinüp namāz içinde ya namāzdan taşra okısa resüle (13) Mekke’yi fetĥ itmekte ĥazır olanlarca Ĥaĥ Te‘ālā ševāb vire inşā’llahu te‘ālā

14. Süretü’l-Ĥucurāt Šemāne ‘Aşere Āyāt ve Ĥiye Medīne

(14) bisimillahirrahmanirrahīm **yā eyyuhällezīne āmenü lā tukaddimü beyne yedeyillāhi ve (15) resülihi vetteĥüllāh innallāhe semí’un ‘alím** bu sürenüñ evvelinde bir kaç āyetler ki gelmişdür Ĥaĥ Te‘ālā resülünüñ (16) yārenlerine edeb öğretilmişdür ki anuñıla edebilenüp resülüñ ĥürmetin şaĥlayalar anı kendüler gibi yaĥūd bir ĥayrı (17) ādem gibi tutmayalar tā ki mertebeleri ‘ālí olup āĥiret ‘uĥūbetinden ĥurtıllar bes evvelā buyurdıki anlar ki imān (18) getürdiler Allāh’dan ve Allāh’uñ resülünden öñürtmeñ ya‘nı kaçan Allāh Te‘alā size bir nesne buyurursa ki işleye (19) siz anı işleñ didügi vaĥt gelmezden öñ evüp işlemeñ ve dağı resül size bir nesne buyursa andan öñürdüp siz (20) anı işlemeñ tā ol işlemeñce ya işlemege destür virmeyince sebep buyıdıkı ĥurban bayrāmında bir cemā‘at (21) bayrām namāzın ĥılmazdan öñ ĥurbānların boĥazladılar resül ‘a.m namāzdan soñra buyurdıkim ol ĥurbānuñuz (22) revā degül ayruĥ boĥazlañ ki anı vaĥtından öñ boĥazladuñuz bes Ĥaĥ Te‘ālā bu āyeti gönder[di] ki ayruĥ ĥıĥ (23) bir işde resülden öñürtmeyeler ve dağı resül söylemeyince bulardan öñürdüp aña söz söylemeyeler Mesrūĥ eydür

[128b] (1) ramazānuñ šekk güninde biz ‘Āyişe ĥatındayduĥ süd getürdiler ben didüm orucın açmazın ‘Āyişe didiki (2) bu öñürtmek neĥy olunmuşdur görmez misin kim ĥaĥ kelāmında ne buyurdı bu āyeti okıdı didiki bu āyet bu (3) oruĥ ĥaĥkındadır ammā Muĥātil eydür bu āyet inmekliginüñ sebebi üç kişi ĥaĥkındadır ĥazıyye budur kim (4) resül ‘a.m bir yire ĥeri gönderdi Münzer bin ‘Umar’ı anlara emír dikdi bunlar giderken Bi’r-i Ma‘ün ĥatında (5) Benü ‘Āmir bin Şa’sa’a ĥıĥdı buları men’ idüp ĥırdı hemān üç kişi ĥurtılıp ĥaçdı ĥün ol üç (6) kişi Medīne’ye yaĥın geldiler iki kişi Bení Selím ĥabilesinden resüle gelüp şulĥ idüp girü gideyorurlardı (7) resül ‘a.m anlara hediyye virüp ton dağı geyürmişdi ol üç kişiye nāĥāĥ sataşı geldiler anlara şordılar (8) siz ne ĥabiledensiz anlar dağı didi Benü ‘Āmir ĥabilesi Medīne’ye yaĥıncaĥ olmaĥın didiler ki biz Bení ‘Āmir (9) ĥabilesindeñüz bilmediler kim bular Benü ‘Āmir’den ĥaçup ĥurtıldılar fi’l-ĥāl ol üç kişi ol iki kişiyi öldürüp (10) tonların şoydılar alup resüle geldiler resül gördiki ol kendü geyürdügi tonlar didi anlara bu işde (11) ta‘cıl itdüñüz niĥün size buyrulmayan nesneyi işledüñüz bes Ĥaĥ Te‘ālā ol vaĥt bu āyeti indürüp anları (12) buyurdı ki iy imānlarında şādık olanlara işde evici olmañ resülullāha tañışmayınca kimseyi öldürmeñ (13) kitāb u sünnete muĥālefet işlemeñ ĥorĥuñ Allāh’dan

buyurduğun tutup nehy itdögi nesnelere yıđlınuñ Allāh'a (14) ve resül emrine muhālifet kılnmañ ki Hāğ Te'ālā amān dileyenleruñ kavlin işidüp ol iki kişiyi öldürenleruñ (15) gönüllerinde niyyetleri neyüdigün bilür bu āyet içinde Hāğ Te'ālā'nuñ kıllarına re'feti ve şefkati varıduğı ma'lüm (16) oldıki bular günāh işledükden şoñra girü imān getürenler diyü adların mü'minligile añdı iy 'āşî (17) olanlar diyü añmadı ve hem bunıñıla mu'tezil mezhebin bātıll kıldı ki anlar eydür kişi kebāyir günāh işleyecek (18) imāndan çıkar dirler eger eyle olsa Hāğ Te'ālā ol ādem öldürenlere iy imān ehli diyüp hitāb kılmayadı (19) ve dağı bundan şoñra Hāğ Te'ālā girü buyurdıki **yā eyyuhāllezīne āmenü lā terfe'ū aşvātekum fevka (20) şavtin nebiyyi ve lā techerū lehu bi'l-kavli ke cehri ba'zıkum li ba'zın en taħbetā a'mālukum ve entum lā teş'urūn** (21) bu āyetüñ dağı sebep-i nüzüli buyıdıkim Benî Temīm'den resüle elçi geldi seksen kişi anlardan birisi Akra' bin Hābis'idi (22) ve biri Zirķān bin Bedr'idi ve 'Utārid bin Huccāf gelüp resül katında söyleşdiler didiler ki (23) yā Muhammed nidek sen söyleme bizüm şā'irlerümüze ve hātiblerümüze dağı söz söylemege bir destür vir diyü dört

[129a] (1) yañadan çağrışup gāvga kıldılar resülün sözün başurdılar bes Hāğ Te'ālā bu āyeti gönderüp anları dağı naşihatledi (2) buyurdıki iy anlar ki imān getürdiler avazlaruñuzı görüp şol deñlü çağrışmañ ki resülün avazın (3) başarsız ve dağı siz biri birüñüz adın eydüp kıđırdıđuñuzlayın aña dağı adıyla çağırmañ belki aña ta'zım (4) kılıp hürmetile vaķārıla söyleñ yā resülallāhi ve yā nebıyullāhi diyü söyleñ eger hürmetsizligile söyleyesi olursañuz (5) ol fi'lüñüz sizüñ hasenātlaruñuzı yuyar giderür sizüñ andan haberüñüz olmaz bir niceler bu āyete delil (6) getürüp diyeler ki kebāyir günāhlar kişinüñ 'amelin yuyar ammā biz eydürüz ki günāh 'ameli bātıll kılmaz meger kim küfür söyleye (7) yaħūd Hāğ Te'ālā harām kıldığına helāl diye ya helāl kıldığına harām diye yaħūd şer'at-ı islāmda ta'zım (8) olınacak ve hürmet kıılacak nesnelere ol sehl görüp istiħfāf ide şunuñ gibi kim Qur'an'ı ya Qur'an okıyanı (9) haķır görse bu dağı neye gerek dise çalguya ve çalđu çalana hürmet kılsa diñleyecek nesne budur dise (10) yaħūd abdestsüz ve cünüble muşhaf dutsa nidermiş tutıcağ dise ya cünüble mescide girse ya mescid (11) içinde kaçdıla bir günāh işlese nidermiş bu dağı ayruğ evler bigi bir ev dise yaħūd abdestsüz kaçdıla (12) namāz kılsa yaħūd Hāğ Te'ālā farz kıldığı tātleri terk itse ol benüm ne maşlahatuma yarar ki işleyeyin (13) dise ya kableyi kıoyup kaçdıla ayruğ yaña kılsa yaħūd dise ki işbu günāhlar işlemek ya'nı süci (14) içmek ve zinā kıılmağ ve suçsuz ādem öldürmek ve zulmile biregünüñ malın alup yimek ve biregüyü incidüp dögmek (15) ve sögmek ne görklü nesnedür ne hoş şafası var dise ve bu tātleri terk idüp işlememek ne lezzetlü (16) nesnedür dise ittifağ ehl-i fetvā katında kāfir olur mecmu' 'ameli yuyılır 'avratı boş olur ammā bir günāh (17) harāmıduđın bilmeyüp işlese nefsinin

yeñmege ol işi işlemek hoş degüldügin bilse kaçdı andan tevbe kılmak (18) üzere olsa anuñıla ‘amel-i bātil kıılır diyü zıkr itdügi şol istiḥfāfdan ötürüyidi resüle istiḥfāf (19) kılmak ḥod küfürdür andan ötürü ibtāl-i ‘amelile zıkr eyledi çün bu āyet indi Šābit ibni Kays (20) evine girüp ağlardı eydürdi ki ben ṭamu ehlerinden oldum zırā anuñ kulağı berkidi resül (21) ḳatına gelicek ḳatırak söyleyigendi çün Ḥaḳ Te‘ālā resül ḳatında söylemegi nehy eyledi ol kendü ḥālne (22) melül olup ağlardı gelüp resüle anuñ ḥālinden ḥaber virdiler resül anı kıgırup getürdi didiki yā šābit (23) sen cennet ehlinin ṭamu ehli senüñ gayruñdur kim ‘ameli sencileyin olmaya bes šābit didiki yā resülallāh

[129b] (1) bundan şoñra ayruḳ söz söylemeyem illā sırrıla söyleyem avazum çıkarmayam çün ol šābit bu ahdi kııldı (2) Ḥaḳ Te‘ālā bu āyeti gönderdiki **innellezine yeğüzüne aşvāthem inde resülillāhi ulāikellezinemteḥana** (3) **llāhu ḳulūbehum lit taḳvā lehum mağfiratun ve ecrun azım** ya‘nı şol kimseler kim alçağırdur añıl söyler resül ḳatında (4) anlar olardur kim Ḥaḳ Te‘ālā anuñ göñlüni iḥlāş nūriyla münevver kıılup ma‘āşilerden pāk şāfi (5) ve taḳvāyı anuñ göñlne dölendürdi ki her a‘zāları anuñ göñline tābi‘ olup envā‘ ‘ibādetile müzeyyen (6) oldı zırā bu ma‘lūmdur ki beg şāliḥ olıcaḳ ra‘iyyet daḥı şāliḥ olur memleket ‘adlıle ma‘mūr olur kaçan (7) beg zālīm fāsıḳ olsa ra‘iyyet daḥı hep aña tābi‘ olur memleketi zulmile ve fişkıla ḥarāb olur göñülile a‘zālar (8) daḥı buña kıyās kılgıl zırā ḥadıś-i resül daḥı buña şāhiddür ki buyurdı āgāh oluñ ki bu ādem (9) oğlanı bedeninde bir pāre et var kaçan ol şalāḥ üzere olsa cemī‘ a‘zā daḥı şalāḥ üzere olur kaçan ol (10) fesād üzere varsa cemī‘ a‘zā fesāda varur ki ol didüğüm göñüldür bes kaçan kişinüñ göñli taḳvā (11) maḳamı olsa ve a‘zāları şalāḥa gelse anuñıla anlaruñ dünyede günāhlarına mağfired olup āḥiretde ulu ševāblar (12) ve yüce mertebeler ḥāşıl olur ve daḥı buyurdıki **innellezine yunādūneke min verā’i’-ḥucurāti ekseruhum lā ya’ḳılūn** (13) bu āyetüñ daḥı sebep-i nüzüli buyıdıkim Usemetü bin Zeyd leşkeriyle Benı ‘Aşire ḳabilesine gönderdi varup (14) ol ḳabileyi vurdı mālın alup zürriyetlerin esır kııldı alup resüle geldi ol ḳabileden bir cemā‘at dirilip (15) resüle geldiler ki esirlerin fidye virüp şatun alalar öyle vaḳtıydı resül ‘a.m ba‘zı ḥātunlarinuñ (16) ḥücreesindeydi zırā her ḥātunuñ başlu başına bir ḥücre vardı ol ḳavm gelüp resül çıkınca şabr idemediler (17) ḥücre ardına gelüp resüle çağırdılar resül ‘a.m çıkdı bular ilerü varup zürriyetleri çün söylediler resül ‘a.m anlardan (18) birine di sen ḥükm eyle nice ḥükm idersin ben ḳabül idem ol kişi didikim ben şöyle ḥükm ideremki nişfini (19) ḳoyu viresin ve nişfini bize şatasın resül ‘a.m anuñ ḥükmini müsellemler tutup anlaruñ yarusın azād kııldı (20) yarusın bahāya kesüp bahāsın aldılar ol vaḳt Ḥaḳ Te‘ālā bu āyeti indürüp buyurdıki be-dürüstü şol kimseler kim (21) saña ḥücürāt ardından çağırup sen çıkınca şabr itmez anlaruñ çoğı

‘aķılsuzdur kim senüñ hürmetüñ (22) edebüñ saķlamazlar **ve lev ennehum şaberü hattā tahruce ileyhim le kāne hayran lehum vallāhu gafūrun raķīm** ya‘nı yā Muhammed (23) eger gelüp ol saña çağırınlar sen anlara çıkınca şabr kılsalar anlara ol hayırluyıdı ammā Allāh Te‘ālā gāfūrdur

[130a] (1) tevbe idenleri yarlıgar raķımdür tevbe kılduķdan soñra esirger girü raķmet eyler bes iy ‘azız (2) bu āyetler küllı tā evvelinden buña degin aña işāret kıılır kim her kiři edeb saķlamak vācibdür zırā (3) bu edeb saķlamak ulular ķatında ve meşāyiķ şoħbetinde ve āķiret ‘ālimleri ķatında kişiye yüce mertebelere (4) irişdürür dünyede āķiretde aña sa‘ādet ķapuların açı virür bundan ötürü buyurdı resül ‘a.m (5) kim benüm rabbüm beni edebledi ve edebümi görklü kııldı zırā edeb saķlayan sünneti daķı saķlar (6) ve farzı saķlayan Allāh ķatında ķurbet bulur iki cihānda sa‘ādete ulaşur ammā edeb terk iden sünneti (7) daķı terk ider yaķūd görklü edā kıılmaz nice gerekse işler kaçan böyle olsa ol kiři Allāh’dan ırak (8) düşüp umurlarından maħrüm kalur İbni ‘Atā eydür bu āyetler küllı aña delālet kıılır kim ařaĝa mertebelü (9) kişiler kendüden yuķaru mertebelülere hürmet kııla andan yuķaru oturmaĝa taleb kıılmaya ve anlaruñ (10) ķatında çağırı söylemeye başın ařaĝa kıılıp edeb birle otura aña söylerlerse cevāb vire söylemezlerse (11) dınmaya huřuřā ki mürıd şeyķ ķatında ve şāķird üstād ķatında egerçi şanā‘at ehli daķı olursa eger (12) ‘ulemā şāķirdi olursa hođ elbetde bu edeb lāzımdur ve daķı oĝul kıız ata ana ķatında ve hātūnlar (13) helālleri ķatında huřuřā ki yād erenler ola ve daķı ķul hālāyık efendi ķatında edeb (14) saķlamak ve ra‘iyyetler begler ķatında edeb saķlamak ki anlaruñ ķatında ne gerekse söylemeyeler olur (15) olmaz nesneye gülmeyeler ve anlaruñ ileyince yürümeyeler ve sözlerine hüccet virmeyeler ne buyururlarsa (16) dutalar eger günāh olacaķ iş olursa aña muťı‘ olmayalar eger döĝüp sögerlerise daķı zırā haķıķat ehli (17) Haķ Te‘ālā’nuñ küllı emrini vācib görürler anı ta‘zım idüben hiç buyruĝunu müsteħabb görmezler ki işlemezlerse (18) günahķar olmayalar belki Allāh’uñ emrini terk iden günahķar olur dirler ķanķı emr gerekse olsun hem bularuñ (19) sözleri ķaviligne¹³³ bu āyetlerüñ āķiri delālet kıılar ki ol şabr etmeyüp çağırınları Haķ Te‘ālā (20) cünūna nisbet idüp ‘aķlı olanlardan nefy eyledi ve daķı buyurdı ki şabr itseler olara hayrıdı (21) bes şabr itmemek zıddı hayr oldu ki ol şerdür şerre mübtelā olmaz illā olkim ‘aķlı naķş (22) ola ve daķı azher ve rüşen delil budur kim Allāh Te‘ālā gāfūr raķım didi bes (23) bu ĝufrān raķmet zıkr olunmaz illā bir mevzi‘de kim andan anlara bir nev‘ile ma‘şiyet zıkr olunmuş ola

[130b] (1) bes ma‘lüm oldıki ol Allāh’uñ edeb üzere kılduĝı emürlerin daķı terk itmek ma‘şiyetmiş anuñķün bu ta‘līm-i (2) edebden soñra vallāhu gāfūru’r-raķım diyü hatmi bu

¹³³ [ķavilĝına]

bābda daḥı sözi çok ammā kāmīl-i ‘aql olanlara bu kadar (3) söz kifāyet kıılır çünkü maḥşūdı ḥaḥ ola murādı vaşl-ı ḥazret-i ilāhı ola ammā ol kim nefse (4) esır olup ‘aqlını anuñ hevāsı tedbırını envā‘ ḥıleler birle taşarruf kıılır kim ḥazret-i ümerāya nice vāşıl (5) ola ol merḥūmdur esirgemek gerekkim ‘aqlını şeyṭān zabt itmişdür bizüm anlaruñıla kelāmumuz yok ve daḥı (6) bundan şoñra Ḥaḥ Te‘ālā buyurdıki **yā eyyuhāllezıne āmenū in cā‘ekum fāsıḥun bi nebe’in fe tebeyyenū en tuşıbu** (7) **ḳavmen bi cehāletın fe tusbıhu ‘alā mā fe‘altum nādımın** bu āyetüñ daḥı sebeb-i nüzülü buyıdıkim resül ‘a.m Velíd bin ‘Uḳbe’yi (8) Benı ü’l-Muşṭalıḳ ḳabılesine gönderdiki varup anlaruñ zekātların ‘oşürlerin cem‘ idüp resüle getüreler ol ḳabıle (9) resülün elçisi geldügin işidüp ta‘zımden ötürü aña ḳarşu çıkdılar bu Velíd bularuñ cem‘ olup geldüklerin (10) gördi ḳorḳdıki bunu ṭutalar öldüreler zırā ḥālet-i cehāliyetde islāma gelmezden öñ bunuñıla anlaruñ (11) arasında ‘adāvet varıdı anı añup girü döndi resül ḥazretine geldi resül şordıki ḥāl nitesi oldu (12) Velíd ḥaber virdiki yā resülallāh çün olara vardum gördümki ḳamu silahlanup ḳarşu çıkdılar beni zekat (13) dirmekden men‘ idüp ḳovdılar ḳaşd daḥı ḳıldılar kim beni öldüreler resül ‘a.m anı işidüp ḳaşd ḳıldı (14) ol ḳavme leşker göndere varup anlaruñıla ḳıtāl ideler ol ḳavm daḥı bu ḳaşdı işidüp dirilüp resüle (15) geldiler didiler ki yā resülallāhi çün senüñ elçin geldi ki ḥaberi çün bize irişdi biz anı ta‘zım (16) ḳılmaḳdan ötürü istıḳbāl ḳılduḳ ve senüñ ḥürmetün şaḳlayuban bu bizi göricek döndi hemān yürüyü virdi (17) biz ta‘accübüne ḳalduḳ bilmedükki ḥāl nite oldu {ḥāl nite oldu} resül bu ḳaziyyeyi işidüp melül oldu ol Velíd’ün (18) işine kim işledi bes ol vaḳt Ḥaḥ Te‘ālā bu āyeti indürüp buyurdıkim iy anlar kim imān getürdiler ḳaçankim (19) bir fāsıḳ size gelüp bir yalan ḥaber getürse siz anı işidüp fi’l-ḥāl inanmañ belki tevaḳḳuf idüp anuñ ḥaḳıḳatın (20) bilmegi ṭaleb idün tā cehlile bilmedin bir ḳavme ziyan irişdüre siz şoñra ol işüñüze pişmān olasız (21) fāyide olmaya gel imdi naḳar ḳılki Ḥaḥ Te‘ālā bu yalan ḥaberi vireni fāsıḳlıḳıla zıkr eyledi bunu (22) bildürdügi fişḳ ol ḥamr içmegile maḥşuş degül belki Allāh’uñ emrinden taşra olmaḳ küllı fişḳdur (23) ve ana mürtekib olan fāsıḳdur gerek ḥamr içmek olsun gerek ayruḳı bes şol kimsekim iki yüzlü olup

[131a] (1) bir dostdan ki bir dostu yaramaz ḥaber düzüp irüşdüre daḥı anları biri birine düşmen idüp irişdüre ol (2) {ol} daḥı fāsıḳlardandır ki aña ḳovcı dirler her cemā‘atde kim anlaruñ birisi bile ola anlaruñ du‘āsı (3) ḳabül olmaz eger ol du‘ā kıılan peyḳamber daḥı olursa zırā bu meşḥūr ḥaberdür kim Mūsā ‘a.m üç (4) kez istıḳāya çıḳup du‘ā ḳıldı ḥaḥ te‘ālā ḳabül idüp anlara yaḳmür virmedi Mūsā münācāt (5) kıilup didi ki ilāhı bu senüñ ḳullaruñ uş üç kez oldu ki saña yalvarup su dilerler nitedür bularuñ (6) du‘aların ḳabül itmezsin Ḥaḥ Te‘ālā vaḳy idüp didi ki yā Mūsā bularuñ ḥaḳḳında ne senüñ du‘āñ ḳabül (7) iderin ne kendülerüñ zırā

sizüñ içünüzde bir nemmām var ki dāyim qovculuğı ‘ādet dutmışdur Mūsā (8) didiki yā rabb ol kimdür anı bize bildür kim içümüzden çıkaralum Hāq Te‘ālā buyurdıki yā Mūsā ben sizi (9) qovculıqdan men‘ ideyorurın ben girü size qovcı mı olayın eyit ol qavmüñ cümlesi tevbe kılsunlar ol (10) dağı arada anlaruñıla bile tevbe kıla anlara yağmur virem çün kamu tevbe kıldılar Hāq Te‘ālā yağmur virdi (11) ve dağı İbni ‘Ömer rivāyet kıılır resülden ‘a.m buyurdı řol vaqt Hāq Te‘ālā uçmağı yaradı didiki yā cennet (12) söyle Hāq Te‘ālā emriyle uçmaq söyledi didiki be-dürüstı sa‘ādet buldı řol kimsekim baña girdi (13) Hāq Te‘ālā buyurdıki yā cennet ‘izzüm celālüm haqqı sekiz tã’ife senüñ içünde yurtlanmaya bir olkim dāyim (14) hamr içici ola ve bir dağı zinā kılıcı ola ve bir dağı qovcı ola ve bir dağı deyyüs qarabān ya’nı ‘avratını yād erile (15) oturup kelecı kıılırken muqayyed olmaya ğayreti terk eyleye ve bir dağı ‘avān olup müsülmānları incide ve bir (16) dağı olkim ‘avrat gibi kendüyi ere tutı vire ve bir dağı olkim qavümden qabileden kesile ve bir dağı (17) Allāh’ıla ahd idüp yirine getürmeye ‘aqlı olan mü’minlere bundan hāzer kıılmağa buqadar söz yiter illā (18) ‘aqlı olmayana çün söylemek fāyidesüzdür baş ađrıtmāđdur andan süküt yigrekdür ve dağı Hāq Te‘ālā (19) buyurdıki **va‘lemü enne fikum resüallāh lev yutı‘ukum fı keşirin mine’l-emri le ‘anittum ve lākinnallāhe (20) habbebe ileykumu’l-ímāne ve zeyyenuhu fı kulübikum ve kerrahe ileykumu’l-kufre ve’l-fusūka ve’l- ‘iřyāne ulāike (21) humu’r-rāřidüne faızlen minallāhi ve ni‘meten vallāhu ‘alimun hakım** ya’nı iy mü’minler bilüñ ol (22) resüli kim içünüzdedür sizüñ peygāmbereñüz ve ađyāruñuzdur eger ol resülullāh sizüñ söyledüğüñüz (23) sözlerüñ ol çoğına uyup siz didüğüñüz idecek olursa siz günahkār olup yarın helāk

[131b] (1) olursız bugün hālünüz nite ola ya’nı aşāb-ı resüli dört yaña qındurı virürlerdi ki Benı Muştalıq (2) qavmine çeri gönderüp uralar Hāq Te‘ālā anuñçün bu āyeti indürüp anları edbledi ki hükm idüp resüle (3) bunuñ gibi kelām söylemeyeler resül ne buyurursa anuñ hükmüne mutı‘ olalar ve dağı ol anlara kılduğı ihsānı (4) ve luştı haber virüp didiki siz ol resüle hükm itmegi qoñ lıkin ol ni‘metüñ şukrin yirine getürmege (5) sa’y idüñ ki Allāh Te‘ālā sizüñ gönlünüze ímān sevdürüp müzeyyen kıldı ve anı qabül itmegi size tevfiq (6) virdi ve qať-ı delillerile anı gönlünüze muhkem kıldı ki anuñ muqtezāsı a‘zālaruñuzıla ‘amel (7) kılop ol va‘de kıılınan řevābları kendünüze hāsıl kılasız ve dağı size küfür ve fişkı işleri ve ma‘şıyyetleri (8) kerih gösterüp düşmen tutdurdı anuñ ‘uqūbeti ‘azāb olduğın size bildürdi tã kim andan ictināb (9) idüp ‘uqūbetlerden hālāř olısar andan řoñra haber virdikim her kimüñ kim hāli bu ola ímān (10) aña maħbüb olup küfr ma‘āřı aña mebgüz mekrüh ola hidāyet bulmış quluñuz ola bes ímān size (11) maħbüb küfür fusuk ma‘āřı mebgüz mezmüm gösterüldüğü ol Allāh’dan faızl ihsān ve ulu ni‘metdür (12) vācibdür ki anuñ şukrin yirine

getüresiz ki ol 'alimdür sizün şükruñüz bilür aña göre 'ivāzlar (13) virür ve dağı ḥakımdür nice dilerse ḥükm ider ki anuñ fi'li küllü yirlü yirinedür bes 'aklı olanlar (14) fehmi ider kim bu āyetde delil vardur anuñ üzerine kim mü'min olanlar gerekkim fıskı ve ma'shiyyeti sevmeyeler ve anı (15) işleyenile muşāhib olmayalar zırā Ḥaḳ Te'ālā anları kerih kıldı ol dağı kerih göre ve illā hoş (16) görüp dost iderse Allāh kelāmına i'tikādı olmamış olur anuñ kelāmın i'tikād kılmamak delālet-i (17) küfürdür ne'üzübillāh ammā mü'min eger ol fıskā ve ma'shiyyete mübtelā olmaḳ olursa dağı ol anı (18) sevdüğinden mübtelā olmaz belki şol şehveti ve ḡafletidür ki anı ulu ma'shiyyete yilter ve illā ol (19) ma'shiyyeti sevüp işlemez anı ol kimse sever ki şaḳıdür eşer-i sa'd anda yokdur ve dağı buyurdıki (20) **ve in tā'ifetāni mine'l-mu'minīn** **ektetelū fe aslıhū beyne humā fe in begat ihdāhumā 'ala'l-uḥrā fe ḳatılū** (21) **iletī tebḡi ḥattā tefī'e ilā emrillāhi fe in fā'et fe aşıhū beynehumā bi'l-'adli ve aḳsiṭū innallāhe yuḥıbbu'l-muksitīn** (22) bu āyetüñ dağı sebab-i nüzüli buyıdıkim resül 'a.m eşegine binüp çıkdıki enşārıla bir kaç kelām ide ve (23) bir maşlahatdan ötürü gelüp bir arada tırdı eşegi üzerinde enşārilerle kelecı iderdi ol arada eşegi bevl

[132a] (1) eyledi ol münāfiḳ 'Abdullah bin Übeyy didiki bu eşegüñi ḥalḳuñ yolından gider ki yilden yanlarını tıtduñ (2) eşegüñ bevl ḳoḳusıyıla ḥalḳı boḡduñ bu sözi diyüp öf didi burnın tıtdı bunuñ işi resüle meşakḳat (3) geldi anuñ sözine tırlıḡandı anı görüp 'Abdullah bin Revāḡ döndi ol münāfiḳıla kelām kıldı (4) didiki bu sözi sen eşegüñ işeginden ötürü mi dirsın vallāhi ol eşegüñ bevl ḳoḳusu senüñ bedenüñ ḳoḳusından (5) görklüdür 'Abdullah'ıla ol münāfiḳ arasında münāza'a ḳopdı muḳātele kıldılar 'Abdullah bin Revāḡ'uñ (6) ḳabile si dirildi ki Evs ḳabile sidür ol münāfiḳuñ dağı ḳavmi dirildiler ki Ḥazrec ḳabile sidür (7) bunlaruñ arasında na'lıla yumruḡıla ve ḥurma budāḡıla muḳātele ḳopdı resül 'a.m dönüp ḥü cresine geldi (8) Ḥaḳ Te'ālā bu āyeti gönderüp buyurdıki eger iki tã'ife mü'minlerden birbirile ḳıtāl itseler siz ol (9) ikinüñ arasında muşāliḥa kıluñ bes resül ḳaşd kıldıki muşāliḥa kıla anlaruñ ba'zısı muşāliḥa hoş (10) görmediler bu kez böyle emr indürüldi ki eger tã'ifeden biri baş çeküp şulḥa rāzı olmasa siz anuñıla (11) muḳātele eyleñ tã aña deginki Allāh emrine rāzı olup şulḥ eyleye eger ol işinden dönüp şulḥa rāzı (12) olsa siz ortalarında ḥaḳḳıla şulḥ idüñ hiç birine ḥayf olmaya cehd idüp ol ikinüñ arasında (13) 'adl idüñ meyl-i muḥābā kıлмаñ ki Ḥaḳ Te'ālā 'adl idenleri sever bes āyetüñ ḥükmı cemi' müsülmānlar (14) üzerine 'amm oldı ki ḳaçan iki müsülmān cemā'ati birbirile münāza'a idüp muḳātele kılsalar (15) vācibdür müsülmānlara dirilüp anlaruñ arasında şulḥ ideler eger bir bölüḡi zālīm olup muṭı' olmazlarsa (16) anlaruñıla muḳātele ideler tã şulḥa rāzı olınca ve dağı buyurdıki **innemāl mu'minūne ihvetun fe aşıhū** (17) **beyne eḥaveykum vetteküllāhe le'allekum**

turhamūn ya'nı be-dürüstü mü'minler birbirine mu'avenet kılmakda (18) şol iki kıardaş gibidür zırā dükeli bir dın üzeredür ve bir kapu kıulluķılarıdır nitekim resül 'a.m (19) buyurdı mü'min mü'minile şol bir bünyād gibidür birbirin bağlayu yapsalar ol vaķt muķkem dıvār olur (20) degme nesneden aña ģalel irişmez bes mü'minler kıaçan ģaķ üzere biri birine mu'avin olsalar emr-i dın ve (21) emr-i dünyā muķkem olup ne imānlarına ģalel irer ne ma'ışetlerine ve dağı resül 'a.m buyurdıķı mü'min (22) küllisi a'zā gibidür kıaçan kıřinüñ bir a'zāsına zaģmet vāķi' olsa anuñ dükeli a'zāsıyıla (23) zaģmetde olur irteye dek gözine uyķu gelmez bes mü'min dağı eyle gerekkim bir mü'min kıula muşıbet

[132b] (1) vāķi' olup melül olsa bile melül olalar ve ger řādılık vāķi' olsa girü bile řād olalar (2) eger olursa kim bir mü'mine ģuřřa vāķi' olsa girü kıalanı sevineler ger řādılık vāķi' olsa anlar (3) melül olalar bu ģařūdlikdür münāfıķlık şıfatıdır imān ehli şıfatı degül ve dağı Ĥaķ Te'ālā buyurdıķım (4) **yā eyyuhāllezıne āmenü lā yeshar kıavmun min kıavmin 'asā en yekünü ģayran minhum ve lā nisā'un min nisā'in 'asā** (5) **en yekunne ģayran minhunne** bu āyet dağı ol ģücürāt ardında çağırınlar ģaķķında indürüldi ki müsülmānların (6) za'ıflerini 'ayb idüp maşaraya tıtarlardı ve bir niceler didiler kim řābit bin Kıays ģaķķında geldi ki (7) bir ģün resül kıatına geldi oturacaķ yir bulmadı bir arada oturmaķ istedi aña yircügez ģiñidi virmediler (8) ol yir ģiñidi virmeyen mü'min ta'yıb idüp serzeniş kııldı Ĥaķ Te'ālā bu āyeti indürüp buyurdıķı iy imān (9) getürenler ģıç bir mü'min sizden bir mü'mini 'ayb idüp maşaraya tıtmasun olki ol 'ayb idüp maşaraya tıtduğı (10) kıřinüñ mertebesi Allāh kıatında andan yıgrek ola ve dağı bir mü'mine ģātunı 'ayb idüp řa'n itmesün ola ki (11) ol 'ayb itdüği ģātunun menzileti Allāh kıatında andan ģayırılı ola bunu dağı Ĥaķ Te'ālā 'Āyiře ģaķķında (12) didi andan ötürü kim 'Āyiře Ümmü Seleme ģaķķında didi ol Ümmü Seleme ģāyet cemiledür ģüsni ģübdur (13) ammā 'ayb budur kim boyı kıışadur şol deñlü sözi çün Ĥaķ Te'ālā aña 'itāb āyetin indürdi bizüm ģālümüz (14) nite ola ki dilümüz dāyim ģalkı 'ayb idüp řa'n itmek içindedür zırā bu āyetüñ dağı ģükmi cemı erenler ve ģātünler (15) üzere 'āmmıdur ģıç bir kimseye erden 'avratdan revā degül kim bir yārını yoldaşını 'ayb ide ya Ĥaķ Te'ālā (16) yaratduğından bir kimseye serzeniş kıılup müteģayyireye tıta anuñçün didi İbni Mes'ud ki belā kıřinüñ sözine (17) müvekkeldür kıorķarın eger bir yañılıp 'ayb tıtam bir dağı ancılayın olam ve dağı ģaķ te'ālā buyurdıķı **ve lā telmizü enfusekum** (18) **ve lā tenābezü bi'l- elķāb bi'se'l-ismu'l-fusūķu ba'de'l-imāni ve men lem yetub fe ulāike humu'z-zālimün** ya'nı (19) iy imān getüren mü'minler ba'zıñuz ba'zıñuzı řa'n itmeñ zırā mü'minlerüñ küllü nefleri bir nefer gibidür (20) her kim bir mü'min kıardaşı řa'n idüp serzeniş kıılsa kendü kendüyi řa'n itmiş olur ve dağı biri birüñüze (21) laķab tıķmañ

Muhammed bin Ka'b eydür laqab oldur ki bir kiři küfürden imāna gele dağı aña evvelki dīnile çağırılar (22) yahūdī veyā naşrānī diyeler ve ammā eşahh budur kim her laqab ki sen bir kimseye diyesin ol aña hoş gelmeyüp (23) incine Haq Te'ālā nehy kılduğı oldur andan hazer kılmak gerek zīrā ki haberde gelmişdür mü'min mü'mine çağırıcak

[133a] (1) bir adıla kıgırmaq gerekkim ol aña hoş gele incinmeye zīrā mü'minüñ qanın dökme nice harāmısa (2) anı incitmek dağı harāmdur her ne vechile olursa ve bir nice tefsirde zıkr olunmuş kim bu āyet Mālik bin (3) Ebā Mālik'ile 'Abdullah bin Hazred haqqında nāzil oldı ammā hükmi cemī' mü'minler üzerine 'āmm oldı sebebi (4) buydıkim ol mālīk nesne kısmet iderdi ol 'Abdullah aña gelüp yā a'rābī diyü çağırdı mālīk dağı yahūdā (5) diyü çağırdı resūl 'a.m anı işidüp dağı emr eyledikim üzerine girmeyeler tā tevbe kılmayınca bundan ötürü (6) buyurdu Haq Te'ālā ki adlaruñ key yavuzı ve qabıhi mü'min qardaşuñuza imāna geldükden şoñra budur kim (7) siz aña küfrile laqab idesiz ya yahūd veyā naşrānī diyü kığırasız her kimdenki bu fi'l şadır olsa girü (8) tevbe kılmasa anlar zalimlerden olurlar kim kendüleri elleriyile 'azāba mübtelā kırlurlar bes ol 'Abdullah'ıla (9) mālīk ikisi dağı tevbeye gelüp ahdlerin muhkem kıldılar tā ki Haq Te'ālā tevbelerin qabūl eyledi (10) resūl üzerine andan girdiler ve dağı bundan şoñra üç ma'şiyetden nehy idüp bu āyeti indürdiki (11) **yā eyyyuhällezīne āmenūctenibū keşīran mine'z-zānni inne ba'za'z-zānni ismun** ya'nı iy anlar kim imān (12) getürdiler mü'min qardaşuñuz haqqında yavuz gümān itmeñüz kim günāha mürtekib olasız ammā Süfyān dimişdür (13) kim zānn iki dürlüdür bir zānn oldur kim anı itmek günāhdur ve biri oldur kim andan günāh olmaz (14) ammā ol günāh olan zānn oldur kim zānn idüp şöyle ola didüğüñ nesne haqıqatin bilmedin çıqup (15) kime gerekse haber viresin ammā olki günāh olmaz ol oldur ki gönülde gümān idesin ammā anı kimseye (16) haber virmeyesin zīrā Haq Te'ālā muṭlaq zānn itmek harāmdur dimedi ammā ba'zı zānn itmek günāhdur (17) didi ve hem ol nesne kim gönülde günāha düşe kiři anı dile gelmeye yahūd 'amele getürmeye Haq Te'ālā (18) anı 'afv idüp durur anuñıla mu'āvenet olmaz meger kim anuñ üzerine qaşdın muhkem kıla ki ruşat (19) bulıcak işleye ol vaqt günāh olur anuñıla mu'āqab olunur ammā bu nehy olınan zānn oldur kim nefs-i gönül (20) andan yaña haqıqat diyü meyl ide aña dölene dağı haber vire meşelā şunuñ gibi kim bir kişinüñ ağızından (21) saña yaramaz koqu doqundi saña revā degül kim anı hamr içmiş ola diyü zānn idüp haber viresin yahūd (22) bir mü'min gördüñ bir halvet yirde bir 'avratıla kelecı ider revā degül ki anuñ yavuz gümān idesin yahūd imkān (23) var ki ol helāli ola yahūd kendü maḥreminden ola ve dağı bir mü'min görseñ kāfir meclisinde kāfir evinde

[133b] (1) t̄urur gerekmez kim aña yavuz z̄ann idüp haber viresin z̄irā ihtimāl var ki ol k̄āfirle anuñ bir maşlahatı var (2) ola ya bir mu'āmelesi var ola yaḥūd sere gecük talebinde ola el-ḥāşıl gözünile anda ḥaḳıḳat bir şer'a muḥālif (3) günāh olacaḳ nesne görmeyince yaḥūd bir ḡāyet inanacaḳ müsülmān kişiden işitmeyince oldaḫı ben gözümile gördüm (4) diye kimseye yavuz gümān iletmeyesin z̄irā bu nesneye yilteyen kişi şeytāndur anuñ ḥoḍ murādı dāyim oldur ki Tañrı (5) ḳullarını günāhdan ḥālī ḳılmaya ammā mü'min olan daḫı ceḥd idüp kendüyi töhmet olacaḳ yirlerden şaḳlamaḳ gerek ki (6) müsülmānları gümāna bıraḡup anuñ ucından günāha girmeyeler ve daḫı Ḥaḳ Te'ālā buyurdiki **ve lā tecesseū** ya'nı iy imān getürenler (7) biri birüñüzüñ ḥālini şorup irdemeñ z̄irā tecessüs idüp şorup irdemek ol daḫı yavuz gümān iletmegüñ şemeresindendür (8) ki çün biregü ḥaḳḳında bir nesne gümān eyledi göñli aña ḳāni' olmaz bu kez şorar irder ki anuñ ḥaḳıḳatin bile murād (9) oldur kim ol mü'minüñ Allāh'ıla kendü ortasında mestūr olan işini ol perdesin yırtup ḥalka āşıḳāre eyleye (10) mü'min şıfatı budur kim gördüḡi 'aybı setr eyleye bes şorup irdemek daḫı ḥarāmdur ma'şiyetdür nitekim z̄ann (11) itmek ma'şiyetdür ve daḫı bundan şoñra buyurdı ki **ve lā yaḡteb ba'zukum ba'zān eyuḥıbbu eḥadukum en** (12) **ye'kule laḥme aḫıhi meymen fe kerihumūhu vetteḳüllāhe innallāhe tevvābun raḫımun** ya'nı imān getürenler birbirüñüzi (13) ḡıybet itmeñ sever mi sizden birüñüz ölmüş ḳardaşuñ etin yiye bes siz anı nice kerih görürsüz ḥoş (14) gelmez bes Allāh'dan ḳorḳuñ bir mü'minüñ ardınca işidüp ḥatırı melül olacaḳ söz söylemeñ iy 'azız 'aḳlı (15) olana ḡıybetden yıḡlanmaḡa bu āyet ḳifāyet ḳılır eger ma'nisinde te'emmül iderse z̄irā naḡar eyle gör kim (16) Ḥaḳ Te'ālā ḡıybet ḳılmañ diyüp nehy itmegile ḳomadı belki üç ḳabıḫ nesneyile te'kid ḳıldı ki ādem etin yimekdür (17) ādemde daḫı kendü ḳardaşı olduḡda daḫı diri degüldür ölmüş ḳardaşıdur bes nice müsülmān ola ki bu ḥāle (18) rāzı ola girçek imānı olan gerekdür ki bunuñıla ḡıybetden kendüyi men' eyleye ḥuşūşā ki Cābir'ile Ebı (19) Sa'id ikisi bile resülden rivāyet ḳıldılar kim buyurdı **innekim ve'l-ḡıybeti fe inneḥā eḡeddü mine'z-zinā el-ḥadıs** (20) ya'nı yā mü'minler ḡıybetden ḥazer itmek sizüñ üzerüñüze olsun ki ol ḡıybet günāhı 'uḳūbeti zinādan (21) ḳatıdur z̄irā vaḳt ola ki zinādan tevbe ḳıla Ḥaḳ Te'ālā anuñ tevbesin ḳabül idüp 'afv ide ammā ḡıybet (22) ḳılanuñ tevbesin Ḥaḳ Te'ālā ḳabül idüp yarlıḡamaz tā ol ḡıybet ḳıldıḡı kişi aña ḥaḳḳın ḥelāl itmeyince ve daḫı (23) Enes rivāyet ḳılır ki resül 'a.m bir gün bize va'z idüp ribānuñ günāhların z̄ikr eyledi ḳatı tehdid birle

[134a] (1) haber virdi buyurdı ki bir aḳçe kişi kendüye ribādan ḥāşıl ḳıla uluraḳdur otuz altı kez zinā ḳılmaḳdan (2) ammā āḡāḥ oluñ bilüñ kim ol ribādan uluraḳ bir mü'minüñ 'ırzın yıḳmaḳdur bu ḥadıs delālet (3) ḳılır kim ḡıybet 'uḳūbeti zinā 'uḳūbetinden ḳatıdur ve ribā

‘ukūbeti andan daḥı katıdır ve daḥı Seddı’den (4) rivāyetdür kim Selmān-ı Fārisı bir cemā’atile seferdeyidi ‘Ömer daḥı anlarıñıla bir yire ḳonup ḳadırların (5) ḳurdılar ve ta‘āmın bışürmege ortaya ḳodılar Selmān uyḳudaydı bulara ḳadır ḳurmağa ve ta‘ām bışürmege yardımını (6) ḳoḳınmadı ol cemā’atūñ ba‘zısı didiki bu bir kişidür ki ta‘āmuñ ḥāzırın ve ḳadırlarūñ ḳurulmuşın (7) gözedür ḳünki Selmān uyandı didiler aña kim yā Selmān yürü resüle var bizümçün ḳatıḳ dile kim anuñıla (8) ḳatıḳlanavuz Selmān ḳurup resüle geldi ḥaber getürdi resül ‘a.m didikim yā Selmān var anlara ḥaber (9) degür kim anlar ḳatıḳlandılar ḳatıḳ ḥācet degül Selmān bulara ḥaber virdi bular didiler kim biz henüz (10) daḥı ta‘ām ḳatmaduḳ ammā resül ḥoḍ yalan ḥoḍ söylemez ḳurdılar resül ḳatına geldiler didiler ki senūñ (11) ḳavlūñ ḥaḳdur ammā biz daḥı yimedük bunuñ keyfiyeti nedür bize bildür resül ‘a.m bize buyurdıki ol (12) şāḥibūñüz uyuriken söyledüḡüñüz sözler sizi ḳatıḳlandurdu bunu ḥaber virüp bu āyeti anuñ üzerine (13) oḳudı didikim bilmedüñüz mi ḡıybet itmek et yimekdür et yimek ḥoḍ ḳatıḳlarūñ ulusıdır bes anlar anı işidüp (14) Selmān’dan ḥelālлік dileyüp tevbe ḳıldılar mü’min olanlara hep vācibdür ki bu ḡıybetden tevbe ḳılalar (15) zırā āḥirinde Ḥaḳ Te‘ālā tevbeye işāret ḳılıp Allāḥ Te‘ālā tevvāb raḥımdür didüḡi delālet ḳılır kim (16) ḡıybetden daḥı tevbe revādur ammā İmām-ı Ebū’l-Leyś şöyle buyurmuş kim bu ḡıybetden tevbe ḳılmaḳda (17) ‘ulemā ihtilāf ḳılmışlardur kim ol ḡıybet ḳılduḡı kişiden ḥelālлік dilemedin tevbe ḳılsa ḥelāl (18) ola mı olmaya mı bu mes’ele bizüm ḳatumuzda iki vech üzeredür eger ol ḡıybet ḳılduḡı kişi işitmedin fi (19) ‘l-ḥāl tevbe ḳılsa ḡöñlüni anuñ üzerine muḳarrer ḳılsa ki ayruḳ ol ḡünāḥı ḳılmaya tevbesi cāyızdür amma (20) ol kişi işitdükden soñra tevbesi cāyız degül tā ol ḥaḳḳını ḥelāl eylemeyince amma eger ol ḡıybet olınan (21) kişi irāḳda olsa varup ḥelālлік dilemege mümkin olmasa ya ölmüş kişiyi ḡıybet ḳılsa çāre budur kim şıḳıla (22) tevbeye gelüp dilini ḡıybetden yalandan ve fuḥş sözler söylemekden arıda tā’ate ‘ibādete mülāzım olup kendüñüñ (23) üzerinde ḥaḳḳı olanları ḳün du‘ā ḳılıp maḡfıret ḳaleb ide zırā mü’min üzere ḡıybetde du‘āsı ḳabüldür

[134b] (1) ola ki Ḥaḳ Te‘ālā anlara maḡfıret ḳılıp ‘afv eyleye yarın benden ḥaḳ ḳaleb itmege muḥḫāc olmayalar (2) imdi iy ‘azız ḳardaş eger bu āyetūñ tefsirinde münāsebetile ḥāḫıra düşeni ḳaleme getürüp tafsıl idersevüz (3) uzanur bu kitāb anı ḡötürmez ammā ḡözlü olana ḳarañudan ḳurtılmaḡıçün bir çıraḳ yiter ḡözsüz olana biñ (4) çıraḳ olursa fāyide itmez zeyrekı olanlar bu sözden maḳşūd nedür fehm ideler ziyāde tafsıl ḥācet (5) degül bundan soñra Ḥaḳ Te‘ālā buyurdıki **yā eyyuhā’n-nāsu innā ḥalaḳnākum min zekerin ve unśā ve ce‘alnākum** (6) **şu‘ūben ve ḳabā’ile li te‘ārafū inne ekramekum ‘indallāhi etḳākum innallāhe ‘alımun ḥabır** bu āyetün (7) daḥı sebeb-i nüzüli buyıdıkim Şābit bin Ḳays’uñ biraz ḳulaḡı

ağırağıdı irakdan sözi işitmezdi andan (8) ötürü kendüye ‘âdet kılmışdı ki resüle yakıncağ otururdu va‘zın işitmek için nâgah bir gün (9) geçerek geldi halk gelüp yirlü yirine oturdu ol soñra geldi halkı adımlay adımlay resülün katına dek (10) vardı ol kavmden bir kişi didiki noldı buña ki yir bulduğı yerde oturmaz yanumuz başa başa (11) gider sâbit anı işitdi didikim bu söyleyen kimdür didiler kim fulan kişidür sâbit aña anasıyla (12) ta‘yib idüp yâ fulan ‘avrat oğlı söz mi söylersin ol kişi ol sözile cemâ‘at içinde hacil olup (13) utandı baş aşağı kıldı bu âyet anda indi resül didiki ol anasıyla biregüye serzeniş kılan kimdür (14) sâbit didikim yâ resülallâhi resül ‘a.m bu âyeti anuñ üzerine okıdı sâbit işidüp istiğfâr eyledi (15) ve ba‘zılar didiler kim ol vaqt resül ‘a.m Mekke’ye fetğ eyledi Bilâl’e emr eyledikim ezân okıya Hâris (16) ibni Hişâm didiki işbu qarğadan artuğ âdem bulmadı mıkim ezan okıda ya‘nı Bilâl kara olmağın haqır gördi (17) anlar şanurlardıkim ‘izzet kerâmet Allâh katında dağı dünyâ ehli gibi mâlîla ya aşı-ı ululığıla ola anuñla (18) fağr iderlerdi bes Hağ Te‘âlâ bu âyeti indürüp buyurdu ki Allâh katında keramet ‘izzet neyledür buyurdu ki iy (19) halâyık ben sizi bir irkek bir dişiden yaratdum ki Âdem’ile Havvâ’dur andan sizi budaklandırıp bölük bölük (20) kabîleler eyledük Muğar gibi ve Rebî‘a gibi ve Benü Sa‘d ve ‘Âmir gibi ta ki bunuñla birbirüñüz nesebi ma‘lûm ola (21) bilesiz ki kankuñuz kankı nesebdendür anuñla sizün bizüm katumuzda kerâmetüñüz ve ‘izzetüñüz zâhir olmaz ki (22) fulan kabîlesi diyüp aña ikrâm idevüz ve ol fulân kabîledür diyü tağkır idevüz belki haqıkat râst (23) sizün key ekremüñüz ve ‘azizreküñüz bizüm katumuzda oldur kim bizden key qorquñ dağı ‘alâmeti oldur kim

[135a] (1) bize ‘âşî olup günâh olacağ yirden key şakımcı ola ve bizüm emrümüze key yedilici ola ve tağdırümüze raız olup (2) bizden şikâyet kılcı olmaya ve dağı rivâyetdür resülden qaçan ki yarın kıyâmet günü ola Hağ Te‘âlâ eyide ki yâ kavm (3) siz dağı dünyede kendüñüzçün dünyede neseb kılduñuz bendağı kendümüçün neseb kıldum siz kendü nesebüñüzi dünyede yüce (4) kılduñuz fulan oğlı fulan dimegile benüm nesebümki tağvâdur aşağı bırakduñuz bizden qorqmayup tã‘at kılcıları (5) qor haqır gördüñüz ol nefis tonlaruñuzla kendüñüzi ‘aziz görüp ol bizüm müttakî kıllaruñ ‘abâlarını görüp (6) az dutduñuz bugün ol gündür kim ben kendü nesebümü yüceldüp sizün nesebüñüzi aşağı birağam ben size âyet (7) gönderdüm didümki sizün key ekremüñüz Allâh katında Tañrı’dan key qorqucılardur siz aña nağar kılmayup didüñüz ki (8) ben fulan oğlıyam sen fulan oğlısın imdi bugün ol müttakî kıllarımı ki baña mensûblardur mertebelerin (9) ref‘ idüp ulu kerâmetlere irişdüreyin göreyinki sizün nesebüñüz dağı neye irişdürür bu dağı tenbîhdür (10) ‘ağlı olanlara kim bileler Allâh katında andan qorqup günâhları terk itmekte ve anuñ emrin

yirine getürmekdeyimiş aşlı (11) ululığında ve mālda ve mansıbdada degülmiş tā ki anlarūnıla қаһr itmegi terk idüp ‘amel sa’yında olalar ve dağı buyurdıki (12) **қаleti’l-a’rābu āmennā қul lem tu’minū ve lākin қulū eslemnā ve lemmā yedhūli’l-īmānu fī қulūbikum ve in** (13) **tuṭṭullāhe ve resūlehu lā yelitkum min a’ mālikum şey’en innallāhe gafūrun raḥīm** bu āyetūñ sebeb-i nüzūli buyıdıkim (14) Bení Esed қабіlesine қızlıқ ve қаһт vāқи‘ oldı gördiler açlıқdan helāk olurlar ehl-i evlādıla resūle geldiler (15) üzerlerine islām izhār idüp didiler ki yā resūlallāh biz kendü iḥtiyārumızıla itā‘at қılıp islāma (16) geldük ehl-i evlādımızla saña geldükkim bizi māl-ı ғаніmetden та‘āmlandurasın lıkin ayruқlara virdüğüñden (17) bize dağı ziyāde viresin Hақ Te‘ālā bu āyeti indürüp buyurdı ki yā Muḥammed bu ‘Arab қабіlesi gelüp saña dirler kim (18) biz Allāh’ı ve seni taşdıқ idüp імāna geldük sen eyit bulara kim sizūñ şol zāhirūñüzde ikrāruñuz gibi bātınūñuzda (19) taşdıқuñuz yoқdur siz mü‘minlerden degülsiz lıkin eyidüñkim biz size boyun virüp muṭı‘ olduқ şol қorқudan (20) ki bizi қırup ehl-i evlādumuz esır idesiz ve illā sizūñ gōñlüñüze henüz імān muḥabbeti girmemişdür ki anda bir taşdıқ (21) ola eger siz şol zāhirūñüzde muṭı‘ olduğıñuzlayın Allāh ve resūle bātınūñuzda dağı taşdıқ idüp muṭı‘ (22) olursañuz Allāh Te‘ālā sizūñ ‘amellerūñüz şevābından hıç bir nesne naқş itmeye kāmil şevāblar virile kim be-dürüstı (23) ol Allāh gafūr u raḥımdür anlara kim gōñüllerinde taşdıқları ola bundan şoñra імānında şādıқ olanlar

[135b] (1) kimdür beyān қılıp buyurdıki **innemā’l-mu’minūnellezıne āmenū billāhi ve resūlihi şumme lem yertābū ve cāhedū bi emvālihim** (2) **ve enfusihim fī sebıllāhi ulāike humu’s-şādıқūn** ya‘nı be-dürüstı імānlarında şādıқ olan anlardur kim (3) Allāh’uñ vaḥdāniyyetine ve resūlūñ nübüvvetine zāhirde ve bātında taşdıқ ideler andan ol імānlarında hıç (4) bir vechile ne Allāh’a ve resūle gōñüllerinde şekk itmeyeler Allāh’a muṭı‘ oluban anuñ rızāsı yolında mālaları (5) nefesleriyle dın-i islām düşmenlerine қılıç şalup ғazā қılalar girçek mü‘minler anlardur çün bu āyet resūl anlaruñ (6) oқudı anlar gelüp cümle and içdiler kim biz bātınımız dağı muşaddıқlaruz Hақ Te‘ālā **buyurdıki қul etu’ allimūna** (7) **llāhe bi dınikum vallāhu ya’lemu mā fi’s-semāvāti ve mā fi’l-arzı vallāhu bi kulli şey’in ‘alım** ya‘nı eyit yā Muḥammed ki siz (8) and içmegilemi dınūñuzı Allāh’a bildürürsiz ki nenūñ üzerinesiz ki aña bildüresiz ol anı bilmez ola ol {ol} (9) Allāh’dur kim cemı‘ yir gök ehlinūñ sırların bilür aña ḥafı nesne yoқdur kim dükeli şey’e ‘alımdür bilür (10) sizūñ gōñlüñüzde dağı eger taşdıқ ola ve ger tekzıb anı dağı bilür pādişāhdur ve dağı buyurdıki (11) **yemunnūne ‘aleyke en eslemū қul lā temunnū ‘aleyye islāmekum belillāhu yemunnu ‘aleykum en hedākum lil імāni** (12) **in kuntum şādıқın innallāhe ya’lemu ғaybe’s-**

semāvāti ve'l-arzı vallāhu başırın bimā ta'melün ya'nı (13) yā Muhammed bu kabîle senüñ üzerüñe minnet idüp dirler ki biz ehl-i evlādıla îmān getürüp saña geldük sen (14) eyit bulara kim islāmuñuzla benüm üzerüme minnet kıılmañ belki minnet üzerüñüze ol Allāh'ındur kim (15) size tevfiķ hidāyet virüp îmāna getürdi bāṭınumuzda zāhirümüzde muşaddıklaruz diyü da'vı (16) kııldıǵuñuzda gerçekteñüz be-dürüstı Allāh Te'ālā hoğ yir gök ehlinüñ içlerindeki sırların bilür sizüñ (17) sırruñuz nite bilmeye ki ol Allāh sizüñ ne işledüǵuñuz göre düzer taşdıķ üzere olası ve ger tekzıb sizüñ (18) ol fi'lüñüze göre size yarın mükāfāt bu āyetler dağı aña delālet kıılır kim mü'min olanlar gerekkim (19) 'amellerinde muhliş olup riyāyı terk iderler kııldıǵları 'amelde 'ucb idüp Allāh'a minnet kıılmayalar zırā cemı' minnet (20) Allāh'ındur kim anlara ma'rifet rüzı kıılıp ehl-i 'ibādetden kııldı ve ol 'ibādete ālet virdiki anuñıla 'amele (21) getürürler nazar-ı 'ibret kıılmazsañuz andan zıkr ü tesbıh iderse dil andan kelām-ı haķķı işidüp muṭı' oldu ki (22) kıulluķ andan kıuluñ ortada nesi var ki minnet eyleye saǵlık viren ol bes girü minneti Allāh'dan görüp aña tāt kııla ve Allāhu a'lem (23)

15. Sūretü Kāf Erba'üne ve Ḥamse Āyāt ve Hiy Mekki

bi'smillāhi'r-raḥmani'r-rāḥım haķ tebareke ve te'ālā

[136a] (1) buyurdıki **kāf** Kātāde eydür **kāf** Haķ Te'ālā adlarından bir addur ba'zılar didiler Qur'an adlarından bir (2) addur ammā İbni 'Abbās kāf bir taǵuñ adıdır kim Haķ Te'ālā anı yaşıl zümrüdden yaratmışdır kim (3) cemı' 'ālemi ṭolanup ihātā kıılmışdır bu gök yüzi yaşıl şıfat görüñdüǵi andandır ol taǵ ol ḥicābuñ (4) ardındadır kim gün durur anda ṭulınur ḥicābıla ol taǵuñ arası bir yıllık yoldur zulumāt (5) kıaplamışdır Allāh'dan ğayrı kimse bilmez ki anda ne vardır bu gökleriñ ṭarafı aña ulaşuķdır ve ba'zılar (6) dimişler kim kāf demek ma'nisi budur kim Allāh Te'ālā 'adlıle işinde kıāyimdür kim zerre kıadar ḥayfı ve (7) zulmi yoķdır ve dağı Daḥḥāk eydür ol bir taǵdır dünyāyı ṭolanupdur ḥalkā gibi içine almışdır hiç bir vilāyet (8) ve bir şehir ve bir köy yoķdır dünyā içinde illā ol taǵun anda bir ṭamarı ulaşmışdır ve anuñ üzerinde bir ferişte (9) vardır ki aña müvekkeldür elinüñ ayasın anuñ üzerine urmışdır ṭurur kıaçan ki Haķ Te'ālā bir kıavmi helāk (10) itmek dilese ol ferişteye emr ider ol yirüñ ṭamarın çeker ol yir zelzeleye gelüp kıavmile aşıǵa (11) geğer bes Haķ Te'ālā **kāf vel kur'āni'l-mecıd** didüǵi kıasemdür ya'nı and içer buyurur ki kāf haķķıçün (12) yā Mekke ehli siz öldükden soñra elbetde girü kıoparsız zırā bularuñ girü kıopmaǵa inkārları (13) varıdı anuñçün Haķ Te'ālā kıasem kııldı ola ki bir inşāfa gelüp îmāna gelelerdi ve dağı buyurdıki (14) **bel 'acıbū en cā'ehum munzirun minhum fe kıāle'l-kāfirüne ḥazā şey'un acıbuñ** ya'nı bu kāfirleriñ yaluñuz (15) inkārları ba'se degül belki bunı dağı ta'accüb kıılurlar dirler ki bu ne

‘aceb işdür kim Muḥammed bizüm (16) nesebümüzden ola ve bize resül ola bunı añlamazlar kim irâdet ḥikmetullah elindedür kimi dilerse ihtiyâr (17) kılar kerâmet ‘izzet virür kimi dilerse redd idüp zillet ihânet kılar ve daḥı buyurdıki **eizâ mitnâ** (18) **ve kunnâ turâben zâlike rac’un ba’idun** ya’nı bu kâfirler Allâh’uñ ḳudretine inkâr idüp dirler ki işbu (19) biz ölüp toprak olduğumuzdan şoñra ya’nı girü yeñilenüp maḥlukmı olısaruz taşarrıf-ı ba’iddür kim olmaḳlığı (20) ebeden mümkün degüldür zırâ ‘aḳl u başıret yoḳki kendülerüñ ol yoḳlığını fikr idüp şoñra ana raḥminde bir nuḳfe (21) nite vücûda geldiler anı añlayup bu ba’şe daḥı inkârı terk ideler ve daḥı Ḥaḳ Te’âlâ buyurdıki **ḳad ‘alimnâ mâ tenḳuşu’** (22) **l- arzu minhun ve indenâ kitâbun ḥafızun** bu kâfirler ḳılduḡı taşavvurı bilmez miyüz ki toprak olduğdan şoñra (23) girü ḳopmaḡı ba’id görürler be-dürüstı biz bilürüz ḥaḳıḳaten ki yir anlaruñ etlerün yiyüp ve ḫamarların çüridüp süñüklerini

[136b] (1) daḥı fenâya virüp cemı’ bedenlerini türâba mübeddel kılar illâ ol uca süñüḡi ḳalur ancak aña ‘acbü’z-zeneb dirler (2) âḫir şoña ḳalup çürıyen oldur girü yaradılacak vaḳt daḥı evvel yaradılan ol olur girü ḳalan beden anuñ (3) üzerine bünyâd olunur bizüm ḳatumuzda bir kitâb var ki bu cümle olacak taḳdirâtumuz anda ḳaleme gelüp yazılıp şaḳlanmış (4) elbetde olsa gerek bularuñ inkârıla bizüm taḳdirümüz tebdıl olacak degül ve daḥı buyurdı ki **bel kezzebü bi’l-ḥaḳkı** (5) **lemmâ câ’ehum fe hum fı emrin merıcın** ya’nı belki bu kâfirlerüñ ‘inâdı aña irişdi kim ba’şe inkâr idüp ḳomadılar (6) ol indirilen Ḳur’ân’a ve gönderülen resüle daḥı inkâr ḳıldılar ki bular küllı ḥaḳdur bes Ḳureyş ḳavmi bize (7) muḫtelif sözler içinde ḥâlleri kendülere mültebis olmışdur göñli ıztırâbdadır ki hiç bir ḳarâr (8) bulmaz Ḥaḳ Te’âlâ bulara ölümden şoñra girü dirgürmege kendü ḳudretin izḫâr ḳılmaḡıçün bir delıl beyân (9) ḳıldıki ol kendüñüñ vaḫdâniyyetine ve kemâl-i ḳudretine key ulu delıldür ‘aḳlı olan anı añlar niteki buyurdı (10) **efe lem yanzurü ilâ’s-semâ’i fevḳahum keyfe beneynâhâ ve zeyyennâhâ ve mâ lehâ min furücın ve lâ arza medednâhâ** (11) **ve elḳaynâ fihâ ravâsiye ve enbetnâ fihâ min kulli zevcin behıcın** ya’nı ‘aceb bu ölümden şoñra girü dirgürmege (12) bizüm ḳudretümüz inkâr idenler hiç bu üzerlerinde göklere naḫar ḳılmazlar mikim biz ol gökleri nice bünyâd (13) ḳılduḡ ki direksüz ḳudretümüzile ḫurur ve anı bu ılduzlarla müzeyyen kılip bezedükki gice ḳarañusunda ay (14) olmayacak anlara şu’le vire yolların añlayalar ve daḥı biz anı eyle yaratduḡ ki hiç anuñ bir yaruḡı ve delüḡi (15) ḫaleli yoḳ daḥı bu altlarındaḡı yirlere naḫar ḳılmazlar mikim biz baş idüp Ka’be altından yayduḡ ve döşedük (16) ve anuñ üzerine yüce taḡları mıḡ gibi muḫkem ḳılduḡ tâ ki ol bir ḳarâr ḫutup sâbit olup anlara anuñıla (17) menfa’at ḫutalar ve daḥı biz bitürdük ol yir içinde envâ’ dürlü yemişler ve envâ’ otlar ki kimi kendülere (18) ḡidâ ola kimi ḫayvânlara ve daḥı buyurdı ki **tebsıraten ve**

zıkrā li kulli ‘abdin munibin ya‘nı bu envā‘ maḥlūk ki yirde (19) gökde biz yaratduḡ şol ḡullariḡün ki anlar tevḡidlerini iḡlāş idüp yönlerini ol ma‘būdlarına dönderüp (20) ḡururlar ve daḡı buyurdı ki **ve nezzelnā mine’s-semā’i mā’en mubāraken fe enbetnā bihi cennātin ve ḡabbe’l-ḡaşıdı** (21) ve **n-naḡle bāsıḡātin lehā tal’un nazıdun rızḡan lil ‘ibādi ve aḡyeynā bihi beldeten meyten kezālike’l- ḡurūcu** (22) ya‘nı biz indürdüḡ ol göklerden şol yaḡmurlarıki anuñ bereketi çoḡdur dükelı nesnenüñ ḡayātı (23) anuñıladur ol yaḡmurlarıla biz envā‘ bostānlar ve baḡlar bitürdüḡ ve biḡilecek dāneler bitür ki size ve

[137a] (1) ḡayvāncuḡlara ḡuvvet ḡıdā ola ve daḡı yüce yüce ḡurma aḡaḡların bitürdüḡ anuñ ḡat ḡat biri biri üzerine (2) cem‘ olup dāneleri ḡıḡar ol düḡme içinden ki yiyenlere lezzet virür bu küllisini biz bu ḡullara rızḡ olmaḡıḡün (3) yaratduḡki yiyüp bize şükr ideler ve daḡı ol yaḡmurıla biz diri ḡılduḡ şol ölmış yirleri ki anuñ otı (4) ḡurıyup geḡüp ḡurı yir ḡalmışıdı göḡerür yoḡıdı envā‘ nebātlarla ve elvān ḡıçeklerle anı müzeyyen ḡıluḡ ter tāze (5) ḡılduḡ gören göñüller ya‘nı göñül göziyile görenüñ göñlı andan feraḡ sürür bulur bes bu küllisine naḡar idüp añlaḡıl ki (6) ol ḡopraḡdan ölüler dirilüp ḡirü ḡıḡmaḡ daḡı buncılayındur bulara yaratmaḡa ḡādir olan aña daḡı ḡādir ki (7) bu ölenleri yirden ḡıḡara ya‘nı niteki yaḡmür şuyıla bu ölmışleri yirden bitürüp ḡıḡarur ancılayın ḡaçanki bu ādem (8) oḡlanları ölüḡ gideler yir yüzi ḡālı ve issüz ḡala ḡaḡ Te‘ālā emr idüp yire şol ādem menisi gibi şu yaḡdura (9) bu yirlerüñ içine sıñıḡup ādemlerin etlerin ve ḡamarların ve sıñırlerin ve süñüklerin hep bitürüp bir yirde cem‘ ide (10) andan ḡaḡ Te‘ālā buları ḡirü dirḡüre sinleden ḡıḡmaḡ böyledür didüḡinüñ ma‘nisi budur bundan şoñra (11) resülüñ ḡāḡırın tesellı ḡıluḡ kāfirler zaḡmetine şabr irdürmekiḡün buyurdıki **kezzebet ḡablehum ḡavmu** (12) **nūḡın ve aşḡābu’r-ressi ve şemūdu ve ‘ādun ve fir’avnu ve iḡvānu lūḡın ve aşḡābu’l-eyketi ve ḡavmu tubba’in kullun kezzebe’** (13) **r-rusule fe ḡaḡḡa va’ıdı** ya‘nı yā Muḡammed bu ḡavmüñ seni yalanladuḡlarına ḡarlıḡanup melül olmaḡıl kim bulardan (14) ol Nūḡ ḡavmi daḡı Nūḡ’ı yalanladılar ve aşḡāb-ı Ress daḡı peyḡāmbereyin yalanladılar Allāḡ Te‘ālā anları daḡı helāk (15) eyledi ve daḡı şemūd ḡavmi şālihi yalanladılar ve ‘Ād ḡavmi Hūd’ı yalanladılar ve Tūbba‘ ḡavmiki ḡamır ḡavmdür resüllerin (16) yalanladılar ve Ebı Ma‘āz rivāyet ḡıluḡ ki ‘Abdullah bin Seleme ḡelüp Tūbba‘dan şordı ki Tūbba‘ kimdür ‘Abdullah (17) bin Seleme didiki Tūbba‘ arabdan bir kişidür ki ḡaḡḡ üzerine zāḡir oldı ḡelüp Tevrıt ālimlerinden (18) bir bölük yigitler cemā‘atile buluşdı ol anlara söyledi ol Tūbba‘uñ ḡavmi didiler ki bu Tūbba‘ sizüñ dıñüñüz (19) terk idüp ol yigitler dıñine ḡirdi Tūbba‘ anı işidüp ol yigitlere didikim görmez misiz kim ḡavm ne söylerler (20) ol yigitler didiler kim anlarıñıla bizüm aramızda temyız olunmaz illā şol odıla kim göyündüricidür bir od (21) yaḡalum aña ḡirelüm ḡanḡımız

ki dín-i haqqısa gircekse kırtıla olki yalandur göyünüp helāk ola Tübba' (22) didi hoş ola bes ulu od yaqtılar Tübba' ol yigitler cemí' muşhafların boyunlarına hamāyil idüp ol (23) oda girdiler ol od iki yarılıp bulara yol oldu geçdiler andan soñra ol kavmümüze didiler kim diñ [137b] (1) imdi siz de girün bular ilerürek varup çün od issisi bulara irişdi girü tırdılar Tübba' anlara didikim (2) elbette girseñüz gerek bular girdiler ol oduñ ortasına vardılar od yalıñlanup bularuñ dört yanını kapladı (3) kapkara yaqıup helāk eyledi Tübba' anı görüp fi'l-hāl islāma geldi 'amel-i şālihē meşgūl olup şālihlerden (4) oldu bes Haq Te'ālā buları resūline zıkr idüp didiki bular küllisi gelen resūlümüzi yalanladılar bizüm dañı 'azābumuz (5) anlara vācib oldiki küllisin helāk eyledük digil bu ehl-i Mekke'ye dañı resüllerin yalanlamaqdan hazer kılsunlar (6) ve illā ol geçen ümmetler gibi 'azābumuzıla mübtelā kıluruz ve dañı buyurdı ki **efe 'ayınā bi'l-halkı'l-evvel bel hum (7) fı lebsin min halkın cedíd** ya'nı buları yoğiken evvel yaratmaduğumuz bizi 'āciz mi kıldıki ölümden soñra girü i'āde (8) kılıp qoparmaq bizi kıla belki bir nesnenün aşlı ve resmi ma'lūm ola degilken anı vücuda getürmekde biraz tedbır ü tekellüf (9) hāşıl olur ammā şunuñ ki resmi bünyādı ma'lūm ola anı ol resm üzere girü terkıb kıılmaq şāni'a āsāndur (10) ne kadar ol terkıb bozıldısa bu bir taqđır-i temsıldür iderüz ve illa evvel āhiri Allāh Te'ālā kudretinde hemān bir (11) dür ki irādeti müte'allik olmağa mevķūfdur kaçan öldürmek dilese öldürür ve dirgürmek dilese dirgürür (12) anuñ kudretinde 'aczi yoqđur belki bular ol şekkleri üzere kıyım tırup ölümden soñra girü yiñi yaradılmağa inkār (13) iderler ve dañı buyurdı ki **ve lekad halaqnā'l-insāne ve na'lemu mā tuvesvisu bihi nefsuhu ve nahnu akrabu ileyhi (14) min habli'l-verid** ya'nı be-dürüstü biz yaratduq bu ādem oğlanlarını girü mecmū'ınuñ göñline ne düşdügin (15) bilürüz ki bizüm 'ilmümüzile bulara şol boyunları tamarları boyunlarına nice yaqınsa andan dañı yaqınuz (16) kim nitdüklerin bilürüz hiç bir işleri bize hafı degüldür ve dañı buyurdıki **iz yetelaqqā'l-mutelaqqiyāni 'ani' (17) l-yemini ve ani's-şimāli ka'idun mā yelfizu min kavlin illā ledeyhi rakibun 'atidun** ya'nı çün ādem oğlanınıñ āgzından (18) kelāmını ol iki ferişte ki biri sağında ve biri şolında karşı telakkuş idüp alalar elbetde anı yazarlar iki (19) ferişte gündüzün bile olurlar biri sağında biri şolında aħşamadegin çıkar kelāmı hāzır olup eger (20) hayr eger şer yazarlar ve gün tılınup ağşam olsa ol iki ferişte defterlerin alup Allāh'a 'arz itmege giderler (21) ol iki gice feriştelere inerler girü biri sağında ve biri şolında şabāhadegin bile olurlar ol gice (22) neki söyler ne işler hāzır olup yazarlar ol sağındağı ferişte şolındağı ferişte üzere müvekkeldür ol (23) yaz dimeyince yazmazlar tā altı sa'āte degin gezdürür umar ki tevbeye gele iderse yazılmaz 'afv olur

[138a] (1) illā tevbe kılmasa yazarlar ‘aklı olan gerekkim fikr idüp dāyim defterin okuyu tura ya‘nı hāline nazār (2) ide göre kim gicede gündüzde Allāh hazretine gönderdügi ne defterdür kendünün necātı bitisimidür (3) yoksa helākligi bitisimidür eger yüzi aķ olacaķ bitilerise sa‘adet anuñ daķı arturu görsün ve kendünün Allāh ķatında ve cemı‘ (4) enbiyā ve evliyā ve gökler halkı ve yirler halkı yarın rüsvāy olup yüzün ķarardup başı aŗaĝa olacaķ bitise ol vaķt (5) gelmezden öñ şimdiden tevbe şındusuyla ol bitisin toĝrayup yabana atsun yeñi defter baĝlasun ki yarın hisāb (6) vaķtında dili tolaşup rüsvāy olmaya ve daķı Hāķ Te‘ālā buyurdıki **ve cā‘et sekratu‘l-mevti bi‘l-hāķķı zālīke mā kunte** (7) **minhu tehıdu** ya‘nı Hāķ Te‘ālā gelecegi geldi diyü haber virdi zırā bir nesnenün gelmekligi muħaķķaķ anda şekk olmaya keenne-hu (8) ol vāķi‘ olmuş gibidür andan ötürü buyurdıki ol ölüm sekerātları ve ķatılıķları şekksüz gelüp bulara vāķi‘ olısar (9) ya bugün ya yarın hāķķıla ya sa‘adetiye ya şekāvetiye zırā ol ölüm vaķtında elbetde ol iki hālden birisi kişiyeye (10) zāhir olur ve ol vaķtda aña dirler kim işbu ol gündür sen bu günü kerih görüp bundan ķaçarduñ uş ol ķorķduĝuña (11) vāķi‘ olduñ ve daķı buyurdı ki **ve nufiha fi‘s-sūri zālīke yevmu‘l-va‘ıdi ve cā‘et kullu nefsin me‘ahā sā iķun** (12) **ve şehıdun** ya‘nı bu ölümdeñ soñra girü ķopmaķlıķ şūr ķalınsa ki ol ‘aşiler va‘de olınan ‘azāblar (13) ve mu‘tılere va‘de olınan şevāblar vāķi‘ olacaķ gündür ve ol günde her nefis ol maşşer yirine sürilüp geliser (14) süricileri daķı bile ve ol tınuķlar ol defterlerin yazan feriştelerdür ve gice gündüz ol işledügi yircügezlerdür ki (15) anuñ üzerinde işledi tınuķlıķ viriser ve daķı kendünün a‘zaları tınuķdur her a‘zā ne işledise haber (16) viriser ol vaķtda her nefis kendü hāline pişmān olup hāşretler yiyüp fāyidesüz zārılıķlar kılısarlar bes Hāķ Te‘ālā (17) ķabilinden anlara diniliser ki **leķad kunte fi ĝafletin min hāzā fe keşefnā ‘anke ĝitā‘eke fe başuruke‘l-yevme hadıdu** (18) ya‘nı bı-ķāre ādem oĝlanı sen işbu güne vāķi‘ olmaķdan ĝāfildün ve haber virene yalanlayup imāna gelmezidün inanmazduñ (19) uş bugün ol dünyedeki ĝaflet hicābın senün gözünden açı virdük ol gözüne örtülü olanı mu‘āyene (20) āşikāre gördüñki bugün gözlerünün görmegi ĝāyet iyi oldiki saña şübhe idecek nesne ķalmadı hayr u şerrise neyise (21) ma‘lüm oldu ve daķı buyurdı ki **ve ķāle ķarınuhu hāzā mā ledeyye ‘atıdun elķiyā fi cehenneme kulle keffārin** (22) **‘anıdin mennā‘ın lil hayri mu‘tedin murıbin ellezı ce‘ale me‘allāhi ilāhen āħara fe elķiyāhu fi‘l-‘azābi‘ş-şedıdi** ya‘nı (23) ol ferişte kim anuñ berātların yazardı anı sürüp Allāh hazretine getüre diye ki yā rabbı bu uş ol kişidür ki

[138b] (1) beni bunuñ üzerine müvekkel kılduñdı uş getürdüm Hāķ Te‘ālā emr ide ol iki ferişte kim anuñ cehenneme her kāfir ki (2) bizüm vaħdāniyyetümüze inkār idüp resülümüzi ve kitābumuzı yalanladılar hāķdan i‘rāz idüp kendü nefslerine (3) zılm idüp baķıllıķ kıldılar

islāma gelmekden ve mällarında zekat virmekden yıgındılar zālīm hāyin olup (4) birlügümüze gümān iletdiler bizden ayruğı bizüm mülkümüze şerik kıtdılar anı kendülere ma'būd kıtdılar bırağūñ (5) anları ol kıtı 'azāblar içine kim ol 'amellerinüñ lezzeti nedür kıdup göreler kaçan ol cehennem ehli (6) 'aşileri bunu işitseler diyeler kim bizi illā şeytān azdurdı Hāķ Te'ālā haber virdiki **ķāle ķarínuhu rabbenā** (7) **mā etğaytuhu ve lākin kâne fi zālālin ba'ıdin** ya'nı ol şeytān ki dünyede anuñ ķarınıyidi diye kim yā rabbı (8) ben bunu azdurmam illā kendüsi hāķdan ırağ olup uzak azğunlıklara düşmişdi çün bular Allāh hāzretine (9) birbiriyile münāza'aya düşeler Hāķ Te'ālā buyura kim **ķāle lā tahteşimū ledeyye ve ķad ķaddemtu ileykum bi'l-va'ıdi** (10) **mā yubeddilu'l-ķavlu ledeyye ve mā ene bi zallāmin lil 'abıd** ya'nı Hāķ Te'ālā ol kıla diye şeytānı kim benüm (11) hāzretümde muhāşama kılup çekişmeñ ben size bundan öñdin kıtāb indürüp resül gönderüp bu olacak vāķı'aları (12) hep size bildürdümdi şimdi bu hüccetüñ size fāyidesi olmaz benüm bu hükmüm ve taķdırüm tebdıl tağyır olup bir (13) dürlü dağı olmaz degüldür elbetde yirine gelse gerek kimseye zülm hāyf itmezem ben bilüremki bular ne dālāletde (14) yidi ve ayruğların dağı nice azdurdılar anuñ mükāfātı yirine gelse gerek Ebā Sālīm rivāyet kıtur resüldenki (15) buyurdi hiç bir kimse yokdur illā anuñla bir cinnı ve bir ferişte yoldaşdur didiler yā resülallāh senüñile de bile varmı (16) didi belı benümile dağı bile vardur ammā Hāķ Te'ālā baña yardım kıldı ol cinnüm üzerine ki müsülmān oldu (17) buyurmaz baña illā hāyr buyurur ve dağı Hāķ Te'ālā buyurdi ki **yevme neķūlu li cehenneme helimtele'ti** (18) **ve teķūlu hel min mezıdin ve uzlifeti'l-cennetu lil muttaķıne ğayra ba'ıdin hāzā mā tū'adüne li kulli evvābin** (19) **hāfızın** ya'nı Hāķ Te'ālā anda yarın kıyāmet güninde tımu ehlin cehenneme kıyduğdan şöñra cehenneme diyevüz ki (20) yā cehennem ol saña va'de kılup tılduram didüğümüz 'ahdi tamām yirine getürdükmi cehennem diye ki yā rabbı dağı (21) ziyāde varısa getür dimişler ki tıduğdan şöñra dağı ziyāde istediği ol içindekilere kıtı ğazab (22) kılduğundan ötürüdür ki kendü hāliklarına muhālefet kılup 'aşı oldılar Ebū Hureyre eydür cehennem tırmaya (23) karşı dağı ziyāde isteye tā aña deginki Hāķ Te'ālā ilerü geçmişlerden aña bir kıavm kıya ki cehennem içi tıptolu

[139a] (1) ola şöyleki bir kışı şıgacaķ yir kılmaya içi tırala diye ki yā rabbı yiter ve çün cehennem ehliyile tıla uçmaķ dağı (2) bezenüp dürlü zinetlerle yaķıncaķ ola şol kıavme ki şirkden şaķınup ulu günāhlardan yıgındılar şöyle yaķın (3) ola ki henüz dağı girmedin aña nāzar kılup teferrüc ideler ol vaķt anlara dinile kim **hāzā mā tū'adüne** (4) **li kulli evvābin** ya'nı işbu uçmaķ ol ni'metlerle bezenüp dünyedeyiken ol va'de olınmışdur şol (5) kimseleriçün ki Allāh'ıñ tı'atine iķbāl idüp her hālinde Allāh'ıñ emrin şaķladılar

günâhlarından istiğfâr (6) idüp Allâh'dan yaña teveccüh kıldılar ve dağı Hâk Te'âlâ buyurdi ki **men haşıye'r-raħmâne bi'l-ğaybi ve cā'e bi ħalbin** (7) **munıbin udħuluhâ bi selâmin zâlike yevmu'l- huludı lehum mâ yeşâ'üne fihâ ve ledeynâ mezıdun** ya'nı dağı uçmağ (8) anlariçündür ki ol raħmanı dağı anuñ 'uķubetlerini görmezden oñ andan ħorħup anuñ buyruğlarını tutdı (9) ve ol buyurmaduğı yirlerden ħaçdı Allâh'uñ tã'atine yönelmiş ve tã'atini ihlâşıla kılmış gönülle Allâh ħazretine (10) ulaşdı yarın anlara dinile kim girüñ uçmağa kim selâmatlığıla 'azâbdan ħurtulduñuz ayruğ size anda ölüm yođ (11) ħastalık yođ ve âfetler vâki' olmağ yođ ammâ ol uçmağ ehli ne ârzü iderlerse anda hep anlara ħaşıl olur (12) ve dağı anlaruñçün bizüm ħatumuzda ziyâde dıdâr görmek ve envâ' kerametlerle tuhfeler ve hediyyeler dağı ħaşıldur ki (13) âħiri yođ ve dağı buyurdi ki **ve kem ehleknâ ħablehum min ħarnin hum eşeddu minhum baťşen fe nakkabü fi'l-bilâd** (14) **hel min mahısin** ya'nı yâ Muhammed eyit bu Mekke ħavmine kim bulardan oñdin biz nice ħavmi helâk kılduğ kim anlar (15) bu Mekke ehlerinden urup tutmağda dağı ħuvvetlülerdi bular seferlerinde ticâretlerinde gezüp tavâf idüp görsünler ki (16) anlar hiç Allâh'uñ 'azâbından ħaçup ħaçacađ ve şığınacağ yir buldılar mı ki ħurtılalardı bular dağı ħurtulucađ degüllerdür (17) ve dağı buyurdi ki **inne fi zâlike le zıkrâ li men kâne lehu ħalbun ev elķâ's-sem'a ve huve şehıdun** ya'nı ya Muhammed (18) be-dürüstı Hâk Te'âlâ'nun bu ilerüki ümmetlere kılduğı 'azâblar ve 'uķubetler içindeki ħur'an'ıla saña ħaber viridi (19) senüñ ħavmuñe fikr idüp öğütlenecek öğütler var şol kimseler kim 'ağlı var gönülleri uyanuğdur yahüd (20) ħur'an'a görklü ħulađ tutup dikildi yücelendi ki gönli anda ħâzır ola ħâyib ħâfil olmaya bes 'ağlı olan (21) oldur ki işıtdüği ħađ sözlere gökçek ħulađ tutup gönlüni anda bile ħâzır kıla ol işıtdüği sözlerüñ (22) ma'nisinde fikr eyleye göre kim andan mağşüd nedür ol mağşüdi alup anuñıla öğütlene aña göre 'amele (23) meşğül ola tã ki sa'âdet gencine yol bulup ebedı ħanâ ħasıl kıla ve illâ böyle kılmasa ebedı helâklik

[139b] (1) mağâmında kendüyi dükenmez miħnete uğrada ve dağı buyurdıki **ve leħad ħalagnâ's-semâvâti ve'l-arza ve mâ beynehumâ** (2) **fı sitteti eyyâmin ve mâ messenâ min luğub** bu âyetüñ dağı sebeb-i nüzüli buyıdıkim yahüdiler kim ol vağt Allâh Te'âlâ (3) yirleri ve gökleri ve bu yirle gök arasındağıları yaratdı fâriğ oldı cum'a ertesı günü rãħat oldı diñlendi (4) didiler çün anlar Allâh 'âcizlige¹³⁴ ve yorgunlığa nisbet kıldılar Hâk Te'âlâ kendüden ol şıfatı nefy idüp ħâdirliđin¹³⁵ (5) ve ħavılıđın¹³⁶ beyân kılmadıçün buyurdi ki be-dürüstı biz

¹³⁴ ['âcizliğa]

¹³⁵ [ħâdirliđin]

¹³⁶ [ħavılıđın]

yirleri gökleri ve ikisinüñ arındağları küllisini yaratduğ (6) hiç bize argunlık ve ‘acizlik¹³⁷ irişmedi be-dürüstí rāhat olup ol kimse diñlenür kim işinden aña yorgunlık (7) hāşıl ola ammā bizüm ĩudretümüz eyle kemāldedür kim göz açup yumınca yüz biñ bunuñ gibi yirler (8) gökler yaradur ki hiç bize anda ‘acizlik¹³⁸ olmaya bes ‘aklı olan bu ma‘niden bunuñ fehm her kimse Allāh ĩaĩķında (9) bu yahūdiler sözi gibi söz söylemeye kim ol kāfir olup yahūdiler cemā‘atinden yazılır ebedí cehennemí olur mü‘minlere (10) vācibdür ki Allāh ĩatında i‘tiĩādını görklü ĩılıp ũekke dūşmeye ve illā ímānına ĩalel irişür ve dağı buyurdıki (11) **faşbir ‘alā mā yeĩülüne ve sebbih bi ĩamdi rabbike ĩable tulū‘ı‘ş-semi ve ĩable‘l-gürüb ve mine‘l-leyli fe sebbihu** (12) ve **edbāra’s-sucūdi** ya‘nı yā Muĩammed bu Mekke kāfirleri seni incidüp yalanladuğlarına ũabr eyle ne dirlerse disünler (13) sen rabbünün ĩamdına meşĩül olup aña tesbiĩ taĩdís eylegil gün toğmazdan öñ irte namāzın ĩılıgil (14) ve tulunmazdan öñ öyleyile ikindü namāzın ĩılıgil ve tılunduğdan ũoñra ĩicede ağşamıla yatsu (15) namāzın ĩılıgil vaĩtluñ anuñ tā‘atine ũarf eylegil anluñ melāmetine baĩmađıl ki göresin anluñ (16) ‘akıbeti neye iriser bes ‘aklı olan mü‘min dağı gerekkim ĩicede gündüzde Allāh ‘ibādetine meşĩül olup (17) ĩalĩun sözlerin ardına ata ne gerekise didüklerine muĩayyed olmaya kim yarın evvelā ol sözlerine (18) kendüler peşmān olup ĩasret yiyiserler kim fāyide olacaĩ degül ve dağı ĩaĩ Te‘ālā buyurdıki (19) **vestemi‘ yevme yunādi‘l-munādi min mekānin ĩaribin yevme yesme‘üne’s-sayĩate bi‘l-ĩaĩķı zālike yevmu‘l-ĩurūci** ya‘nı (20) yā Muĩammed dūriş ‘amel eyle ĩulaĩ tıt ũol ĩüne kim yaĩıncaĩ yirden saña isrāfilün ũūrı avazı ĩele ũol (21) ĩünde ki ol avazı cemí‘ ĩalāyık işideler ol ĩaĩdur olmaĩlığında hiç ũekk ĩümān yoĩdur ki ĩalāyıkun (22) sinlelerinden ĩıkup ĩisāb yirine ĩelecek ĩün oldur andan ũoñra iki bölük olup biri cennete ve biri tāmuda (23) miĩnete varacaĩ ĩün oldur ve dağı ĩaĩ Te‘ālā ũūr avazın yaĩıncaĩ yirden işidesin didüĩi ĩudüs’dür ki

[140a] (1) isrāfil ũurunu saĩrā üzerinde ĩalışar zírā ĩudüs dükeli yirlerden göĩe on sekiz mıl ĩadar yaĩıncaĩdur (2) dükeli yirden yücedür ve dağı buyurdı ki **innā naĩnu nuĩyí ve numítu ve ileynā‘l-maşíru yevme teşāĩķaku‘l-arzu** (3) ‘**anhum sirā‘an zālike ĩaşrun ‘aleynā yesírun** ya‘nı be-dürüstí bizüz ki nuĩfeden buları yaradup ĩayāt virüp (4) dūnyāda diri ĩıldıĩ ĩirü öldürmekiĩün ki dükeli ĩalāyıkun dönüp ĩelecek yiri bizden yañadur ũol (5) ĩünde kim yirler pāre pāre olup yarıla bularuñ üzerinden açıla bular ĩıkup sür‘atile bizden yaña ĩeleler ki (6) ol ĩalĩı dirildüp bir yire cemí‘ eylemek bizüm ĩudretümüze āsāndur müşkil

¹³⁷ [‘acizlik]

¹³⁸ [‘acizlik]

degül **naħnu a'lemu bi mā yeķūlūne ve mā** (7) **ente 'aleyhim bi cebbārin fe zekkir bi'l-ķur'āni men yeķāfu va'idi** ya'ní yā Muħammed sen melūl olmađıl kim biz bularuñ (8) ne didüklerin bilürüz bize ve saña ve āħiretde girü ķopmađa inkārların dađı bilürüz biz seni bularuñ üzerine (9) musallať kılduķ kim diler dilemez cebrile sen buları ímāna getüresin amma biz seni gönderdük kim ímāna (10) gelene ućmađıla ve raħmetile beşāret kılasın ve nezír gönderdük ki ímāna gelmeyenleri bizüm 'azābumuzla (11) ķorķudasın tā aña degin kim bizüm emrümüz iriše bularuñıla kıtāl idüp kılıcuñ altında buları ķahr idevüz (12) ya'ní sen Őimdi buları ol saña indürdügümüz Ķur'an içindeki 'ikāb 'azāb ķorķularıyla buları ķorķıt kim benüm (13) 'ikābumdan ķorķan anuñıla ögütlenüp ímāna gelür rivāyetdür resūlden 'a.m her kim kaf süresin (14) çok okısa Ħaķ Te'ālā sekerāt-ı mevti aña geñez kılı vire ve maħşer-i kıyāmetde ulu kerāmet bulup devlete iriše

16. Süretü'z-Zāriyāt Sitüne Āyāt ve Hiye Mekkiyyetü

(15) bi'smillāhir'raħmāni'r-raħım ve'z-zāriyāti zerven (16) **fel ħāmilāti vıķran fel cāriyāti yusran fel muķassimāti emren innemā tū'adūne le sādıķun** (17) ve **inne'd-dıne le vāķı'un** ya'ní Ħaķ Te'ālā ķasem ider ki ol Őavurucu yil ħaķķı ki esüp Őavurur İbni (18) 'Ömer'den rivāyetdür ki buyurdu bu yil ki Ħaķ Te'ālā yaradup sekiz yildür dördi anuñ raħmet yilidür (19) dördi 'azāb u miħnet yilidür ammā ol yıller kim raħmet yılleridür biri nāŐirātdur biri mübeşşirātdur (20) biri zāriyātdur ve biri mürselātdur ki her biri bularuñ kıllara raħmet berekāt olmağıçün (21) yaradılmışdur ve ammā olki 'azāb yılleridür biri 'āŐıfdur ve biri ķāŐıfdur ve biri Őarşardur (22) ve biri dağı 'aķım yildür kim ilerüki ümmetleri Ħaķ Te'ālā bularuñıla helāk eyledi Ebū Ŧufeyl eydür (23) 'Alí'nüñ kıatna ħāzır oldum ħalka v'az eydürdi v'azı içinde dirdiki ħaķ te'ālā kıtābından

[140b] (1) baña Őoruñkim size cevāb virem vallāhi ħıç bir āyet yoķdur kim ben anı bilmeyem ķanķısı gicede ķanķısı gündüzde (2) inmişdür bes İbnü'l-Kerrā sordıki zāriyāt ne nesnedür 'Alí keremallāh veche didiki yildür ve dağı (3) Şordıki ħāmilāt-ı vıķren nedür didi ki bulıtlardur ki yağmurlar getürür ve dağı Şordıki cāriyāt-i (4) yüsür nedür 'Alí didiki gemilerdür Şu üzerinde yürür Allāh ķudretile ve dağı didiki muķassimāt-ı ermen nedür 'Alí (5) didiki feriştelerdür ammā İbni 'Abbās eydür zāriyāt ol yildür kim eser zerven didügi ol yil esüp Őavurduđı (6) nesnelerdür fe'l-ħāmilāt-i vıķren didügi ol ulu ağır bulıtlardur ki Şu yükin götürüp Ħaķ Te'ālā buyurduğı (7) yirlere dek gider fe'l-cāriyāt-i yüsren didügi ol gemilerdür kim geñezligile deñiz yüzinde yürür fe'l-muķassimāt-i ermen (8) biri Cebrā'il ve biri Mikā'il ve biri İsrāfil ve biri 'Azrā'il'diki bularuñ her birinüñ bir işi var ol iş anlara (9) taķsım olunmuşdur yirlü yirine getürürler ki anlar ol işde müdebbirlerdür bu āyetler anı beyān kılup

(10) buyurur ki Hâk Te'ālā and içer eydür ki esici yiller rabbi hâkķıçün ol su götüren bulıtlar rabbi hâkķıçün ve ol (11) deñizde yürıyen gemiler rabbi hâkķıçün bilüñ hâkķıqaten ki ol size va'de olınan nesnelere hep hâkđur ol (12) cezā günü elbetde vâķi' olacağdur bes bundan soñra āyet āhirinde her tã'ıfeye cezā ne olacağdur anı beyān (13) kıldı didiki şamu ehli od içinde 'azābıla fitneleniserler ve uçmağ ehli ki müttakilerdür uçmağda (14) bıñarlar kenārında ve sarāylar üzerinde tena'um kılısarlardur ve dağı buyurdıki **ve's-semā'i zāti'l-hubuki innukum** (15) **le fı kavlin muhtelifin yu'feku 'anhu men ufike** ya'nı bundan soñra Hâk Te'ālā göklere dağı and içüp buyurdıki (16) ol gökler hâkķıçün ki görklü cemāl üzere yaradılmışdur ve muhkem bünyāddur ki anda hālel yoğdur be-dürüstı (17) siz ol Muħammed hâkķında muhtelif sözler üzere bir nice vağt dirsiz ki ol sâhirdür ve bir nice (18) vağt dirsiz ki ol mecnündür zırā anlaruñ şatında key gāyet 'ālim olana sâhir dirler ve key (19) gāyet cāhil olana mecnün dirlerdi bes resülün işinde taħayyürde şalup gāh sâhir gāh mecnün (20) dirlerdi ba'zısı îmāna gelüp ba'zısı kâfir olurdu bes Hâk Te'ālā buyurur kim dönderilür şol (21) kimse kim döndereler bunuñ şazıyyesi buyıdıkim ol Mekke kâfirleri Mekke'nün dört yanında ne (22) şadar 'aķabeler varısa her birinde ādemler şodılar ki ırāķ yerden resül işidüp îmāna gelmege (23) gelenleri şomayup igvāyıla girü dönerdi ve ba'zısı girü gitmezdi resüle gelüp îmāna getirürdi

[141a] (1) bes **yu'fike 'anhu men ufike** ma'nisi budur kim ol resüle îmāna gelmekden řol kimse i'rāz ider kim döner ki (2) Hâk Te'ālā anı maħzül kılup îmāndan döndermiş řol vağtı ki Ādem'ün zürriyetinden 'ahd misāk oldu kimin (3) şabül idüp kimin redd eyledi ve dağı buyurdıki **ķutile'l-harrāsüne ellezıne hum fı gamratın sâhüne yes'elüne** (4) **eyyāne yevmu'd- dın** ya'nı la'net olıñup raħmetden ırāķ oldılar anlar kim yalancılardur hâkķı yalanlar ve dağı anlar kim (5) cehl ü zulmet içinde şaldılar āħıret emrinde gözsüz oldılar Allāh emrin dutup îmāna gelmekde gāfil oldılar (6) hâkķı istihzāya şutup şorar ki yā Muħammed ol didüğüñ řisāb vağtı ne vakt olısar bes Hâk Te'ālā cevāb virüp (7) buyurdı ki **yevme hum 'alā'n- nāri yuftenüne zūķü fitnetekum hāzāllezıne kuntum bihi testa'cilün** ya'nı (8) yā Muħammed ĥaber vir bulara kim ol istedükleri gün bularuñ ol gündür kim anlar ol gün içinde 'azāb (9) miħnet birle řamu içinde od üzere göyündürüle ve řamu ĥazinedārları anlara řadıñ imdi řol 'azāblarıki (10) siz dünyāda anı istihzā idüp řorarduñuz ne vađt olur diyü gelince iverdüñüz işbu ol 'azābdur kim (11) vâķi' olduñuz bundan soñra ol muťı' olup şirkden řaķınanlaruñ mertebelerin ve řevābların beyān kılup (12) buyurdı kim **inne'l-muttaķıne fı cennātin ve 'uyünin āħızıne mā ātāhum rabbuhum innehum kānū ķable zālike** (13) **muħsinın** ya'nı be-dürüstı řol kimseler kim řorķup günahlardan řaķındılar anlar

yarın uçmakta bostānlar (14) içinde ve ırmaqlar kenārında oturup mutaşarrıf olalar şol nesnelerde kim Hāḫ Te‘ālā aña ‘atā kıldı faẓl (15) birle virdi ol ševāblardan ve mertebelerden ve bize bulara bu hālden öñ muhşinleridi ‘amellerini görklü kılıp Tañrı (16) kıllarına hayr şanııcı oldılar **kānū ḳalīlen mine’l-leyli mā yehce‘ūn ve bil eshārihum yestağfirūn** (17) ve **fī emvālihim ḫaḳḳun lis sā’ili ve’l-maḫrūmi** ya‘nı anlaruñ ‘ādeti buyıdıkim giceden az uyurlardı irteye dek (18) Allāh’ıla münācāta meşğūl olurlardı ve daḫı seher vaḳtında namāz kılıp günāhların añup gözler yaşın aḳıdup (19) istiğfāra meşğūl olup ‘özürlerin dilenürlerdi ve daḫı māllarında naşib ma‘lūm kılmışlardı faḳırlar çün (20) ki anı anlara degürürlerdi gerekse ol faḳır dileycilerden olsun gerek maḫrūmlardan olsun sā’il diyü (21) ol dervişe dirler kim yürüyüp ḫalkdan nesne diler maḫrūm anlardır kim perhízḳārlar müvekkiller (22) kimseden nesne dilemezler ve kimse daḫı anlaruñ mekānların bilmezler kim iltüp aña nesne vireler ya‘nı bular (23) daḫı şorup irdeyüp iḫsānların irişdürürlerdi andan ötürü bu ulu sa‘ādete irişdiler ve daḫı buyurdıkim

[141b] (1) **ve fī’l-arzı āyātun lil mūḳnıne ve fī enfusiḳum efelā tubşirūn** ya‘nı Hāḫ Te‘ālā kendüñüñ vaḫdāniyyeti ve ḳudreti (2) üzere delıl beyān idüp buyurdı ki bu yir yüzinde nişānlar ve ‘alāmetler vardur ki yaḳınları olanlar aña naẓar (3) kılıp Allāh Te‘ālāñuñ vaḫdāniyyetin ve ḳudretin añlarlar zırā bu ḳuru yirler ve deñizler ve tağlar dereler ve bu ovalar ve (4) bınarlar ve ırmaqlar ve envā’ yemişleruñ ḳurmuş ağaçdan bitüp zuhūra gelür ne dadı biri birine beñzer ne şekli (5) ḳalıbı biri birine beñzer bu küllı delālet kıılır kim Allāh birdür ve anuñ ḳudreti kemāldedür ne dilerse işler ‘aczi yoḳ (6) ve daḫı anuñ birliḡi ve ḳādırlıḡi nişānı sizüñ kendü nefsuñüzde daḫı vardur fikr idüp [...] misiz kim bir ḳatre meniden (7) sizi bu muḫtelif şüretler üzere nice yaratdı kim birbirüñüze beñzemezsiz bes bir taḡla şuyı böyle muḫtelif eşḳāller (8) düzen ḳādirdür ki öldükden şoñra girü dirgürüp sizden su‘āl ḫisāb kııla kimüñüzi faẓlıyla uçmağa (9) ḳoyup kimüñüzi ‘adlıle taḡmuya ḳoya ve daḫı buyurdı ki **ve fī’s-semā’i rızḳuḳum ve mā tū‘adūne fe ve rabbi’** (10) **s-semā’i ve’l-arzı innehu le ḫaḳḳun mişle mā ennekum tentḫūn** ya‘nı sizüñ küllüñüzüñ rızḳı esbābları gökden (11) gelür kim ol yağmurlardur eger ol gökleri yaradan ḫāliḳ size bu rızḳları virmeyedi kim olaydı andan (12) artuḳ size rızḳ vireydi ve bu dāneleri yirden çıkarup ve bu yemişleri ağaçdan yaradup kim bitüreydi bes (13) bilüñ kim sizüñ rızḳlaruñuz ol gökler Tañrı’sındandır kim yirleri ve daḫı yirile gök arasın ne varısa (14) küllı anuñ mülkidür ol yaratmışdur ve ol size va‘de olınan ševāb ‘iḳāb daḫı anuñ elindedür kim muḳtı’ (15) kıllara ševāb virür ‘aşı kıllara miḫnet ‘azab virür ve daḫı Hāḫ Te‘ālā and içüp bu kıllaruñ rızḳlarından (16) ötürü buyurdıki yirler gökler Tañrı’sı ḫaḳḳıçün be-dürüstı ol rızḳ kim

sizünçün yaratdum elbetde ol size (17) irişür gerek taleb idün gerek itmeñ nitekim şol didügünüz kelime-yi tevhid haqdur benüm dağı size rızq virmekligüm (18) ancılayın haqdur şübhe yoqdur rivāyetdür resūlden ‘a.m ki buyurdı ādem oğlanlarınıñ önegüligi Allāh’uñ (19) rezzaqlığına i’tikādları za’if olduğı aña irişdikim Allāh’a rızqlarıçün and içdiler küllüsiyle (20) dağı inanmayup gice gündüz tātleri ‘ibādetleri koyup aña sa’y iderler eger bir yahūdi ya naşrānı bir kişiye (21) dise kim bugün bu gice rızkuñ benüm boynuma gel benden al dise aña inanup ol gün ayrıuğ yirden rızq (22) talebin itmegi terk ideydi ammā Allāh şol kadar dağı i’timād idemez dağı bunuñıla da’visin ider şıgınuruz (23) Allāh’a bunuñ gibi hālden ve dağı Haq Te’ālā resūline ol İbrāhīm kažiyyesinden haber virüp buyurdı ki

[142a] (1) **hel etāke hadısu zayfi ibrahıme’-mükremine iz dehalū ‘aleyhi fe kālū selāmen kāle selāmun kavmün münkerūn** (2) ya’nı yā Muḥammed saña haber virilmedi mi ol İbrāhīm’uñ konuqlarından kim anlar geldiler Cebrā’il’ile on bir ferişte idi (3) Allāh katında ikrām olunmışlardandı çün anlar gelüp ibrahıme girdiler selām virdiler İbrāhīm tūru gelüp (4) anlara ikrām kıilup selāmların aldı didiki bular bir kavmdur kim ben buları bilmezem zırā ol vaqt (5) selām yoğıdı kimse selām virmezdi çün anlar girüp selām virdiler bildiki olar bu kavmden degüldür (6) andan tūrup ehlinden yaña yürüdi şol vechile kim bu gelenleri bilmediler varup bir semüz buzağı qurbān (7) idüp anlaruñ ileyine getürdi nitekim Haq Te’ālā haber virdi **fe rāga ilā ehlihi fe cā’e bi ‘iclin seminin fe qarrebhū ileyhim** (8) **kāle elā te’kulūne** ya’nı çün ehlinden yaña varup bulara semiz buzağı qurbān getürdi bularuñ ileyinde (9) qodı bular yimediler İbrāhīm didiki yimezsiz olar didiler kim biz bahāsın virmedüğümüz nesneyi yimezüz (10) İbrāhīm didiki yiñ bahāsın virün anlar didiler kim bunuñ bahāsı nedür İbrāhīm didiki yimege şunıcaq (11) bi’smillāhi diyesiz yimekten fāriğ olıcaq elḥamdülillāhi diyesiz bu feriştelere anuñ sözin işidüp katı ta’accüb kıldılar kim (12) zihı pādışāh kim bunuñ gibi Ādem neslinden bir vücūd getürmişdür çün İbrāhīm gördi anlarıkim yimediler **fe evcese minhüm** (13) **hıfeten kālū lā teḥaf ve beşerūhu bi gulāmin ‘alim** ya’nı bularuñ yimedüğün göricek İbrāhīm’uñ gönline qorqu vāki’ (14) oldı bular dağı İbrāhīm’uñ qorqduğın bildiler didiler ki yā İbrāhīm bizden qorqmağıl kim biz saña beşārete (15) geldük beşāret olsun saña Haq Te’ālā bile ‘alim oğul bağısladı ki adı İshāq’dur **fe aqbeletimraetuhu** (16) **fı şarretin fe şakket vechehā ve kālet ‘acūzun ‘aķım** ya’nı İbrāhīm’uñ hātunı Sāre dağı anda hizmetdeydi (17) anlardan ol sözi işidüp çağırılıyile yüzün urdı ol hāli ‘acebleyüp didiki ben nice zaman (18) geçürdüm ki oğlanum olmadı şimdi qarılığım vaqtında benden oğlanımı olur **kāle kezālike kāle rabbuki** (19) **innehu hüve’l-ḥakımu’l-‘alim** Cebrā’il anı işidüp didiki didügün gerçektür ammā senüñ rabbüñ ol pādışāhdur (20) ki kādirdür senden oğlan

getüre zîrâ ol hâkımdür hükm ider kim sen pîrledükden şoñra oğlan dünyâya (21) getüresin ve dağı ol ‘alımdür oğlan ne vağt ıoğar ve ne vağt ıoğmaz anı bilür eger senden ıomağ mümkün (22) degülmise bizi gönderüp size beşâret kılmayadı çün İbrâhım bildiki bular ferıştelerdür **ķâle femâ ĥatbukum** (23) **eyyuĥâl murselüne ķâlü innâ ursilnâ ilâ ķavmin mucrimîne li nursile ‘aleyhim ĥicâreten min ĥinin müsevvemeten**

[142b] (1) ‘inde rabbike lil musrifin ya’nı İbrâhım ol ferıştelere didikim sizüñ işüñüz maşlahatuñuz nedür iy mürseller (2) ne maķşüda geldüñüz anlar dağı didikim biz gönderüldük bir ķavme kim anlar mücrimler ve müşriklerdür ne ki anlaruñ (3) üzerine şol keremit gibi bişmiş taş yağdurup helâk idevüz şunuñ gibi taşlar kim üzerinde ķara (4) kıızıl ĥađtlar var bu taş ol fulan oğlı fulanuñdur ki ol bunuñıla helâk olısar geliser ol (5) taş senüñ rabbüñ ķatından ol müşrikleri helâk itmekiçün İbrâhım anı işidüp Lüt’içün ķatı melül (6) oldu ki ol ķavm içindeydi bes Ĥađ Te’âlâ buyurdu ki **fe aĥracnâ men kâne fihâ mine’l-mu’minîne** (7) **fe mâ vecednâ fihâ ĥayra beytin mine’l-müslimîne ve teraknâ fihâ âyeten lil lezîne yahâ füne’l-‘azâbe’l-elım** (8) ya’nı Ĥađ Te’âlâ eydür çıkarduk biz Lüt ķavminüñ içinden şol kimseleri kim imâna gelmişlerdi (9) bulmaduk bir evden artuk ol Lüt şehirlerinüñ içinde mü’min evlerinden ki ol dağı Lüt eviyidi ya’nı (10) emr itdük Cebrâ’il’e kim Lüt kıızlarıyla ol ķavm içinden çıkarup giderdi ayruğlarını Cebrâ’il yirleri (11) ve şehirleri ve tağlarıyla kıparup kınadı üzere getürdi göklere yakın çıkardı andan başı aşığa (12) dönderüp kıoyu virdi küllisin anuñıla helâk eyledük anlaruñ ol helâkliklerin bir nişân ‘ibret (13) kıoduk anlardan şoñra gelenlere tâ ki anı görüp ‘ibret alalar şol kimseler kim anlaruñ kıorķuları var (14) ol ķatı ‘azâblarumuzdan ve dağı buyurdu ki **ve fı müsä iz erselnâhü ilâ fir‘avne bi sultânin** (15) **mubînin fe tevellâ bi ruknihi ve ķâle sâĥırun ev mecnûnun fe eĥaznâhu ve cünûdehu fe nebeznâhum fi’l-ıevmi ve hüve** (16) **mulım** ya’nı bu Müsä kıaziyyesinde dağı tefekkür idüp i’tibâr alacak nesnelere var ki çün ol Müsä’yı (17) biz Fir‘avn’a gönderdik zâhir delillerile ve ĥüccetlerile ki elinde ‘aşâ ejdehâ olurdu ve elini yaķasına (18) şokup girü çıkarsa nür olup şu’le virürdi Fir‘avn ol bizüm ĥađķa delil olan bürĥânlarımızı (19) andan bi’l-küllıyye leşkerıyyile i’râz eyledi didiki bu Müsä sâĥirdür yahüd delüdü çün ol bizüm resülümüzi (20) sıĥre ve cünûna nisbet eyledi biz dağı anı leşkerıyye i’ķâb idüp deñizde ĥarķ eyledük bu ĥâletde ki (21) kendü nefsinı dağı melâmet kıılır ve ĥalk dağı melâmet kııladı kim Allâh ve resüli Müsä’ya ‘âşı olup (22) bunca ķavmi dağı kendü şerrile helâklıge uğratdı bes lâ-cerem Allâh ve resüle ‘âşı olanuñ ĥali dünyede (23) dağı âĥiretde dağı helâklıkdür ve bundan şoñra buyurdu **ve fı ‘adin iz erselnâ ‘aleyhimu’r-rıĥa’l-‘akım**

[143a] (1) **mā tezeru min şey'in etet 'aleyhi illā ce'alethu ke'r-ramín** ya'ní ol 'Ād kavminüñ kazıyyesinde dağı (2) 'ibretler vardur 'aklı olup añlayu bilenlere ki çün biz ol Hüd'ı anlara resül gönderdük ki anları bātıldan (3) haqqa ve dalāletden hidāyete yelteye anlar dağı aña çün inkār idüp yalanladılar biz dağı anlaruñ mükāfātı anlara (4) katı yıl havāle kılduğ aña riḥ-i 'akım dirler ya'ní menfa'atsüz yıl ki anda ḥayr yok helāk kılmakdan (5) artuğ ol 'Ād kavminüñ hiç birine tokunmazlardı yaḥūd mállarından ve tavarlarından illā telef kıluğ helāk (6) kılırdı şol kurumış yaprağ gibi kim ayak altında başılıp uvanur İbni 'Abbās'dan rađıyallāhu 'anhümā rivāyetdür (7) Haq Te'ālā buyurdı yir yüzine yağmur yağdurmaz illā veznile yağdurur dağı yir yüzine bir kııl kadar yıl göndermez (8) illā ol dağı ölçüyiledür illā ol vaqt ki Nūḥ kavmi tğāi olup ḥadden geçdiler ol vaqt şu dağı (9) ḥazinedārlarına tğāi oldu yiñemediler şol deñlü itdiki ğarbdan şarka yir yüzini şu bağladı ol Nūḥ (10) kavmini helāk eyledi ve dağı ol 'Ād kavmi 'aşı olup ḥadden geçdiler ol yıl dağı ḥazinedārı üzerine (11) ğālib gelüp ne kadar ceḥd kıldıyısıa yiñmedi bir yüzük ḥalkasına şıgacağ yıl çıkdı yirün altında anlaruñ (12) mecmū'ını helāk kıldı a'zālārın üzüp aldı gitdi gövdeleri şol omca gibi yirlü yirinde kaldı (13) ve dağı Haq Te'ālā buyurdıki **ve fi šemūde iz kıle lehum temette'ū ḥattā ḥínin fe 'atev 'an emri rabbihim** (14) **fe eḥaztuhumu's-sā'ikatu ve hum yanżurüne femāsteḥa'ū min kıyāmin ve mā kānū munteşirine** (15) ya'ní ol šemūd kavminüñ ḥikāyetlerinde dağı 'aklı olup fikr idenlere çok 'ibretler var ki kendü anuñıla (16) ğafletten ayura Allāh'a resüle 'aşı olmaya zırā çün sālīḥ peygāMBER anlara gelüp da'vet kıldı didiki (17) yā kavm bir kaç gün 'ömür kim size taqđır olundu bu maqām-ı fānide gelüñ ol müddet āḥire irince ol (18) dirlüğüñüzi Allāh tā'atinde geçürüñ ki anuñ soñında ḥayāt-ı bākī-i sa'ādeti ebedi bulasız ol (19) bātıllı kıyup haqqa uyuñ Allāh emrine 'aşı olmañ kendü nefslere zulm idüp ḥālīklarına 'aşı olup (20) anuñ tā'atin terk itdiler bes añsuzın bulara z'af irişdi ki Cebrā'il bir kez çağırdı anlaruñ (21) ayakları altından od çıkuğ anları gözleri göre tırurken helāk eyledi güçleri yitmediki ol (22) 'azāba tākāt getirüp tırı bileler yaḥūd 'azābı kendülerden men' ideler belki helāk olup (23) fenāya vardılar ve dağı buyurdıki **ve kavme nūḥın min kablu inne kānū kavmen fāsıķın** ya'ní bularuñ

[143b] (1) küllisinden öñdin ol Nūḥ kavmine helāk kılduğ kim bular anlaruñ ḥālinden 'ibret alup Allāh'a 'aşı (2) olmayalardı zırā 'aşı ve fāsıķ kavmidı bular dağı anlardan çün 'ibret alup uyanmadılar anlarcılayın (3) 'aşı oldılar anlaruñ küllisin bile helāk eyledük bes bizüm 'ādetümüz eyle cārı olmuşdur ki (4) bize ve resülümüze muḥı' olmayanları eyle helāk iderüz eyit yā Muḥammed sendağı bu kavmüñe kim eger (5) bu ḥāllerinden bize ve saña itā'at getürmeyeler anları dağı 'azābıla tıtuğ helāk idevüz ve dağı buyurdıki (6) **ve's-semā'e**

beneynāhā bi eydin ve innā le mūsi'üne ve'l-arza fereṣnāhā fe ni'me'l māhidūn ya'nī Hāḡ Te'ālā (7) kendünüñ vaḡdāniyyetine ve kemāl-i ḡudretine ve ḡuvvetine delāyil beyān ḡılıp buyurdıki işbu ḡökleri biz yaradup (8) ḡudretümüz ve ḡuvvetümüz birle getürdükki hiç bir diregi yok girü biz aña daḡı ḡādirüz ki ol ḡökleri nice (9) dilersevüz ḡiñidevüz ve daḡı bu yirleri baş idüp döşedük beş yüz yıllık yol Ka'be'nüñ altından ḡörklü (10) ḡālīḡ bizüz neye gerekse ḡudretümüz yiter ve daḡı buyurdıki **ve min kulli şey'in ḡalāḡnā zevceynī le'allekum tezekkerūn** (11) ya'nī her nesneyi ki biz yaratduḡ çift çift ikişer dürlü tā ki bizüm ḡudretümüz ve birlüḡümüz andan fikr idüp (12) anuñıla öḡütlenesiz zīrā ḡörünkim her cinsiki yir yüzinde deprenür var anuñ irkeki dişisi var ki bir (13) birile cem' olup olardan üreye ve daḡı aḡıla kızıl ve gıceyile ḡündüz ve ayıla ḡün ve dünyāyıla āḡiret (14) ve yazıla kış ve ölümile dirlik bular küllisi delālet ḡılıp bizüm birlüḡümüze ki size beyān ḡılıp zuhūra (15) getürdüḡ ola ki bir anuñıla öḡütlenüp ol bize inkāruñuzı terk idüp ḡaḡḡa muḡı' olasız ve daḡı (16) buyurdıki **feḡirrū ilallāhi innī lekum minhu neẓirun mubīn velā tec'alū mellāhi ilāhen āhara innī lekum** (17) **minhu neẓirun mubīn** ya'nī Hāḡ Te'ālā buyurur kim eyit yā Muḡammed ol ḡavmüñe kim ḡaçun Allāh'uñ 'azābından şıḡınuñ (18) Allāh'uñ raḡmetine ve daḡı ḡaçun 'āşī' olmaḡdan şıḡınuñ anuñ ḡā'atine ve daḡı ḡaçun ḡünāhlardan şıḡınuñ (19) tevbe ḡal'asına ki ben sizi ol Allāh'dan odıla ḡorḡuducı geldüm ḡorḡun ol Allāh'dan aña iḡtidā (20) ḡılıp dimeñ kim anuñ şeriki ve yoldaşı var yaḡūd anuñ oḡlı kızısı var Hāḡ Te'ālā beridür ve arıdur (21) bu nesnelerdeñki anuñ işi ve ortaḡı ola eger bu nesneleri diyesi olursañuz bilünki ben ḡorḡuducıyın (22) Hāḡ Te'ālā 'azābıyla çün resül 'a.m bu ḡaberi ḡavmine irişdürdi anlar ḡabül itmeyüp hemān (23) inkārları üzere ḡāyim oldılar didiler kim bu Muḡammed ya sāḡirdür ya delüdü ki gelüp bizi kendü

[144a] (1) atalarumuzdan ḡapa geldüḡümüzü ḡodurup kendü ma'būdına ḡapdurmaḡ ister buḡoḡ olısar nesne degüldür bes (2) resül 'a.m anlardan bu kelāmı işidüp ḡüldi ḡaraldı melül oldıki olar ḡaḡḡı işidüp islāma gelmediler (3) Hāḡ Te'ālā ol resülinüñ ḡāḡırın ḡoş ḡılmaḡıçün buyurdıki **kezālike mā etelleẓine min ḡablihīm** (4) **min rasūlin illā ḡalū sāḡirun ev mecnūne etevā şavbihi bel hum ḡavmun ḡāḡūn** ya'nī yā Muḡammed ḡāḡıruñ melül (5) ḡutmaḡılkim bulardan öñdüñki ḡavme daḡı hiç bir resül gelmedi illā anlar ol resüllerine bu senüñ ḡavmüñ saña (6) didükleri gibi sāḡir didiler mecnūn didiler bu sözi vaşıyyet ḡılılar düri vireler belkim bular bir 'āşī (7) ḡavmdür kim Allāh'a 'āşī olmaḡda ḡadden geḡmişlerdür kim ḡarşu biri biri ardınca gelen ḡavm ittifaḡ ḡılımış (8) gibi sözlere dillerinde bir olmışdur gelen resüllerine sāḡir ve delü dirler ve daḡı buyurdıki **fetevelle 'anhum** (9) **femā ente bi melūmin ve zekkīr fe inne'z-zīkrā tenfe'u'l-mu'minīne** ya'nī yā Muḡammed çün sen bulara bizüm

(10) haberümüzi iriřdürdüñ bulara kabül itmediler i'rāz itdiler sendağı bulardan i'rāz eylegil ki (11) ol i'rāz kılduđuñdan ötürü sen bizüm katumuzda melāmet olunmazsın zırā sen senüñ üzerüñe farz (12) olanı yirine getürdüñ ki teblıg-i risāletdür sen v'az u naşıfat kııl kendü ařhābuña ki bu v'az u naşıfat (13) menfa'at kıılmaz illā řol kimseler kim anlaruñ imānı vardur ve dağı řol kimselere kim anlara imān gelmek (14) muşadder olmuşdur anı işidicek imāna gelürler bes bu söz aña delālet kıılır kim v'az u naşıfat (15) řalāhiyete kabül olana ideler ammā ol kim kabül degül aña söz ĥarc itmeyeler kim çürük yire toğum şaçmış gibi olur (16) toğumu zāyi' olur nesne bitmez ve dağı sinle üzerine şaçı şaçmış gibi olur ki ölüye fāyidesi yok toğuz boynına (17) altun boğmak aşmış olur ki toğuz anuñ şadrin bilmez bes naşıfat işidüp kabül itmeyen dağı ölüden beterdür (18) ki fāyide tutmaz ve toğuz anuñ gibi kişiden yig ki Allāh'ına 'aşı olup şamuya girür 'aklı olan bu sözden (19) çok nesne añlar eger başiretile fehm iderse ve dağı Ĥađ Te'ālā buyurdiki **ve mā ĥalaqtu'l-cinne ve'l-inse** (20) **illā li ya'budüni mā urıdu minhum min rızkın en yuťimüni innallāhe hüve'r-razzāku zu'l-ķuvveti'l-metın** (21) ya'nı ben yaratmadum bu cinnile ādem oğlanlarından illā andan ötürü ki beni birleyeler ve ben anlara nesne buyuram (22) şutalar ve yaramaz işden yığam işlemeyeler andan yığlınalar bes bular tevĥıdile 'ibādetiçün yaradıldılar (23) zırā ol şeklü ķāmet üzere ve görklü a'zālar üzere ki buları taşvır idüp yaratdum ol kendü

[144b] (1) yaradılmağları ĥüsn şüret üzere delālet kıılır ki ol ĥāliklarına 'ibādet kıılalar ve illā buları anuñiçün (2) yaratmadum ki baña rızķ ĥāřıl idi vireler ve beni řa'āmlanduralar yaĥūd bir düşmenüm ola ben andan 'āciz olam (3) bular baña yardım kıılalar ki ĥaķikatā rezzāķ Allāh'dur kim cemı' maĥlūķa rızķ viren oldur ve dāneleri yirden (4) ve yemişleri ağaçdan bitüren oldur ve dağı düşmenlerini 'uķūbetile ķahr itmege ķuvvet issi oldur kim ķuvveti (5) gāyet muĥkemdür hiç bir vechile aña za'f u 'aciz ĥāřıl olmaz ķavı ķadır oldur kim göz yummişça (6) cihānı ĥarāb kıılmağa ķādirdür ve ķudreti yiter ve bu söz aña delālet kıılır kim kiři kendü sa'yıla kendüye (7) rızķ ĥāřıl itmez illā Allāh muşadder kılduğı gelür ancak niceler durmaz durişür dağı ķarnı aç niceler epsem (8) oturur genc ü ĥazāyin ķatında cem' olmuşdur bes mü'min olan gerekdür kim rızķ iřin Allāh'a işmarlaya (9) kendü ĥizmete meşgöl ola ve dağı buyurdiki **fe innellezıne źalemü zenüben mişle zenübi ařĥābihim** (10) **fe lā yesta'cilüni fe veylün lillezıne keferü min yevmihimullezi yü'adün** ya'nı Nađr bin el-Ĥāriř gelüp peygāmbere (11) didiki yā Muĥammed sen bizi dāyim ķorķıdursın imdi eger bu didüğüñ gerçekise eyit bize kim ol 'azāb (12) ne vaķt gelür bes Ĥađ Te'ālā buyurdiki be-dürüstı ĥāřıl olup yarağlanmuşdur ol Mekke'nüñ müşriklerine kim (13) nefslerine źulm idüp küfr řirk içinde ķaldılar 'azābdan naşıbleri ol kendülerden ilerü geçenler naşıbi (14) gibi kim

‘azāba uğradılar isti‘cāl idüp ivmesünler kim vaqt yaqındur ırak oldur ki gelecek degül bes (15) ol Nađr bin Hāris iverdi Hax Te‘ālā aña mühlet viridi tā ol Bedr günü olıcağ anı mü‘minler kılıcı altında (16) it gibi depelediler ol ivdüği ‘azāba cehennemde it gibi ulağı ebedi helāk oldu bes key katı ‘azāb (17) ol veyl deresinde hāşıldur şol kimselere kim kāfir oldılar şol gün içinde anlara va‘de olunupdur ki (18) ol kıyāmet günüdür şıgınuruz biz Allāh’a anuñ gibi günüñ ‘uqūbetinden ki ‘azābınuñ āhiri olmaya

17. Sūretü’t-Ṭūr

(19) bi’smillāhir’rahmāni’r-rahīm **ve’t-ṭūri ve kitābin mestūrın** (20) **fı rakkın menşürin vel beyti’l-ma‘mūri ve’s-sakfi’l-merfū‘i vel bahri’l-mescūri** ya‘nı Hax Te‘ālā kaseş kılup (21) and iđer şol tađa kim Mūsā peygāberile mükāleme kıldı ki aña ṭūr dirler adı Zübeyr’dür Medyen katında (22) ve dađı ol kitāba and iđer kim mestūrdur yā‘ni levhü’l-mahfūza kim ādem ođlanlarınuñ ‘amelleri ne ki var (23) hayr u şer ne nesne ki oldu olacađdur anda yazılmışdur yahūd ol āyetler kim ādem ođlanlarınuñ

[145a] (1) ‘amelleri defterleridür ki şahıfe olup yazılmışdur yarın kıyāmet güninde her kişinuñ berātın ellü eline viriserler (2) kim kendüler oğıyalar ba‘zılar didiler kim kitāb-ı mestūr Qur‘ān’dur kim muşhaflarda yazılmışdur kim Hax Te‘ālā’nuñ (3) kelāmıdır aña and iđer ve dağı Beytü’l-Ma‘mūr’a and iđer ki dördünci gökde Ka‘be beraberinde bir evdür ki günde yüz (4) biñ ferişte aña tavāf kıılır tā kıyāmete değin bir gelene girü nevbet degmez henüz Ādem yaradılmazdan öñdin anı (5) ferişterler gökde bünyād kıılmışlarıdı ve dağı dirler ki anı Mekke’de Ka‘be yirinde evvel Ādem bünyād kıldı Nūh tūfānında (6) hax te‘ālā anı göđe götürüp Ka‘be beraberinde qodı ki ferişterler tavāf kıılalar ve dağı dimişler kim Hax Te‘ālā (7) yāqūtdan bir ev yaradup Ka‘be yirinde qodı ādem zamānında aña tavāf kıılırdı ve andan şoñra zürriyeti dağı tavāf (8) kııldılar tavāf vaqtına değin andan şoñra göđe götürüldü ki anuñ uzunı yirile gök arasındadır ve dağı (9) and içdiki göklerdür yirden beş yüz yıllık yol yukaru götürülmüşdür ve dağı ol bahr-ı mescūre and iđer kim (10) ol ‘arş altında bir ulu deñizdür aña bahr-ı hayvān dirler anuñ suyu şol ādem menisi gibidür Hax Te‘ālā (11) anı kıyāmetde yağdurup ölüleri anuñıla dirgiriser Hax Te‘ālā bu küllisine and içüp anı beyān kıılır kim **inne ‘azābe** (12) **rabbike le vāқи‘un mā lehu min dāfi‘in** ya‘nı küllisini yaradan hāliq ‘izzetiçün be-dürüstü ol ‘aşiler çün yaradılan (13) ‘azāblar elbetde vāқи‘ olısar anuñ vuqū‘ında şekk yoğdur hiç bir kimse qādir dağı degüldür ol ‘azāblar vāқи‘ (14) olduğdan şoñra anı def‘ idebile bundan şoñra anı dağı beyān kııldıki ol ‘azāb ne gün vāқи‘ olısar (15) buyurdıki **yevme temūru’s-semā‘u mevran ve tesīru’l-cibālu seyran** ya‘nı ol ‘azāblar vāқи‘ olısar şol gün içinde (16) kim gökler ol gün içinde ki ehlile devr idüp çegzine ferişterler qorqudan biri birine

karışa mevc (17) ura ve tağlar dağı yir yüzinden bulıtlar gibi havada seyr ide yir yüzi düpdüz ola **fe veylun yevme'izin lil mukezzibîne** (18) ya'nı kıatı 'azāb ve helāklik ol yalancılariçündür ki kıyāmet gününü yalanlayup inanmazlardı imdi ol (19) yalanlayanlar kimlerdür anı beyān idüp buyurdıki **ellezîne hum fi havzin yel'abün** ya'nı ol kıyāmeti yalanlayanlara (20) anlardur kim {anlardur kim} bātıll işler talup lehv iderlerdi ve hağ söyleyenleri istihzāya alurlardı (21) gülüşürlerdi ve dağı buyurdı kim **yevme yuda'üne ilā nāri cehenneme de'an hāzihi'n-nārulleti kuntum bihā** (22) **tukezzibün** ya'nı ol kıyāmet gününde kaçan ki diler dilemez ol yalanlayanları tamu odına ilteler yakın (23) varıcağ ol cehennem hāzinedārları anlara diyeler kim key bađuñ işbu şol oddur kim siz anı inanmayup yalanladuñuz

[145b] (1) ki bu Muħammed sāhirdür bize siħr ider **efe siħrun hāzā em entum lā tubşirüne işlevhā faşbirü ev lā taşbirü** (2) **sevā'un aleykum innemā tuczevne mā kuntum ta'melün** görüñ imdi şol 'azābı kim nefşüñüze vāki' oldı (3) siħir midür yoħsa siz bu odı görmez misiz belki sizüñ 'akluñuz yoğıdı kim ol hađ sözi işidür (4) fehm ideydüñüz girüñ imdi ol od 'azābına ebedā andan size necāt yođ gerek ol 'azāba şabr (5) idüñ gerek itmeñ ikisi dağı size beraberdür ne şabr idüp kırtılırsız ne şabr itmeyüp kırtılırsız be-dürüstı (6) bugün bulsañuz gerek dünyede kılduğañuz şirklerüñ ve küfürlerüñ ve nifākıların bes Hađ Te'ālā çün 'aşilerüñ (7) ve yalancılarnı mertebelerin beyān kıldı bize tenbıh-i v'az olmağıçün ki andan kendümüze bir havf (8) hāşıl idüp ma'āşilerden yığlınıruz bundan şoñra ol muğı' müttakı kıllarunı mertebelerin beyān kılup (9) buyurdıki **inne'l-muttaķine fi cennātin ve na'imin fākihine bi mā ātāhum rabbuhum ve vaķāhum rabbuhum 'azābe** (10) **l-caħım** ya'nı şol kimseler kim şirkden ve fevāhişden şakındılar anlar bostānlar ve bağlar içinde ebedı (11) tena'um kıllalar bu hāletde kim uçmağ yemişlerinden gāyet feraħda olalar kim Hađ Te'ālā anlara ol (12) kerāmetleri uçmağ içinde kendü civārında erzānı kıldı ol pādişāhları anlardan caħım 'azābını (13) ırak kılup şakladı ve kaçankim anlar uçmağa girseler Hađ Te'ālā kıbilinden anlara dinile ki **ķulū veşrabū** (14) **heni'en bi mā kuntum ta'melün** ya'nı yā uçmağ ehli yiñ uçmağ yemişlerinden ne ki ārzü idersiz ve yemişlenüñ (15) her kınkı yemişden ki iştiħā kılırsız ve ol envā' şarāblarından içüñ ki hātıruñuz diler size anı mubāh (16) kıldum ki ayruğ ileyüñüzde hişāb günü yođ ne kıadar ki yiyesiz içesiz siñüp kıvvetüñüz ve hüşnüñüz (17) artar ki andan size şafravı ve balğamı ve demevı ve sevdāvı rencler hāşıl olmağ kırkusı yođ (18) nitekim dünyā ta'āmlarından olurdu bu küllü ni'metler ve rāħatlar size ol dünyāda kılduğañuz 'ameller 'ivāzıdur (19) ki hāliş benüm rızāmiçün kılduñuz ve dağı buyurdıki **mutteki'ine 'alā sururin maşfüfetin ve zevvecnāhum bi hürin** (20) **'inin**

ya'nı dinile uçmağ ehline yiñ içüñ tena'um kılıñ tekyelenüben ol cevâhirlerle bezenmiş tahtlar üzerine kim (21) biri biri yanına şaf şaf tokuban kalmışdur bes anlar ol tahtlar üzerine oturalar kaçanki iki dost biri (22) birin görmek isteseler tahtları götürüp gideler biri birine şataşı gelüp şöbet ideler ve maqamlu maqāmına geeler (23) ve dağı Hâk Te'ālā eydür biz anlara ciftlendirürüz şol aq hüriler kim gözleri büyük ve görklüerdür tā ki anlaruñla

[146a] (1) ebedi şöbet içre tena'um kılalar ve dağı buyurdıki **vellezine āmenū vettebe'athum zurriyyetuhum bi imānin elhaqnā bihim** (2) **zurriyyetehum ve mā eletnāhum min 'amelihim min şey'in** ya'nı şol kimseler kim Allāh'a ve resüle ve āhirete imān getürüp (3) gerçeklediler ve zürriyetleri dağı mü'min olup mutāba'at kıldılar bülügıyyete irişüp anları hayr-ı 'amel işlediler anlar (4) dağı uçmağda mertebeler içinde olalar uvacuğ zürriyetlerikim irişüp hayr 'ameller işlemedin gitdiler anlar dağı (5) ataları arkadaşları mertebesinde bile olalar İbni 'Abbās eydür rađıyallāhu 'anhüma Hâk Te'ālā mü'minlerüñ zürriyetleri (6) mertebelerin yüceldi vire egerçi mertebeden [a]talarından aşığa olalar 'amelsüz olduklarıçün tā kim bir yire cem' (7) olmağıla gözleri şād olup ferağ bulalar bes Hâk Te'ālā eydür biz ol atalaruñ 'amellerinden nesne eksimezüz ol (8) oğlanları kızları anlaruñ derecelerinden bile olduklarıçün ne atalaruñ mertebelerinden eksilür ve ne zürriyetlerinüñ (9) dükeli mertebede bile olurlar ve dağı buyurdıki **ķullu emri'in bi mā kesebe rehınun** her kişi kendü 'ameline tutadur (10) yarın kıyāmet güninde 'ameline göre 'ivaz alur kendüden ilerü āhirete hayr 'ameller gönderüp anı tutu kıldısa (11) uçmağ içinde köşkler ve sarāylar ve hüriler ve tāclar hülleler ve tahtlar ve bağlar ve bāğçeler ve gözler görmedügi ve (12) kulağlar işitmedügi ve gönülden nesnelere 'ivaz alur Allāh konşuluğında peygāamberlerle ve şālihlerle ve kendünüñ sevdügi (13) dostlarıyla şöbet kılıp tena'um iderler siz dağı ziyāde Allāh'uñ dıdārın görmegile ziyāde ferağ hāşıl idersiz Allāhümme (14) erzaqnā ammā kendüden ön şer 'ameller ve fısklar ve zulumler gönderdise tamu içinde oddan dereler dibinde (15) oddan köşkler ve yılanlar ve 'akrebler ve āgulu ejdehālar kaşrandan tonlar ve şeytān konşuluğında zebānilerile (16) muşāhib olup geydügi oddan döşegi örtüsü od yidügi od içdügi od gibi kaynar şular Tañrı'nuñ (17) rahmetinden nevmıd ve liķāsından mahrüm ebedi 'azāb içinde hasretler yiyiser ne'üzübillāhi minhü bundan şöñra (18) girü ol müttakiler şıfatın ve kerāmetin beyān kılıp buyurdıki **ve emdednāhum bi fākihetin ve laħmin mimmā yeştehün** (19) **yetenāze'üne fihā ke'sen lā lağvun fihā ve lā te'sımun** ya'nı ol bize dünyede muñi' olup korkucu kullarumuza (20) uçmağ içinde dürlü yemişler 'atā kılıruz ki cemı' a'zaları andan lezzet alurlar dağı her nice et (21) ārzü kılırlarsa anlara virürüz gerek yaħnı gerek büryān gerek kuşlar eti gerek koyun eti her ne cinsden (22) ārzü

kılsalar hâzır iderüz bir yire cem' olup şöbet kırup ol uçmak içinde biri birine tolu şarâbıla kadehler (23) şunısarlar ki ol şöbetlerinde hiç bir lağv ve bâtıl söz olmaya ve uçmak şarabların içmekde anlara

[146b] (1) eсім günâh olmaya ve dağı buyurdıki **ve yeţufu 'aleyhim ğılmânun lehum ke ennehum lu'lu'un meknûnun ve aķbele ba'zuhum 'alâ ba'zin** (2) **yetesâ'elûn** ya'nı ol uçmak vildânları ellerinde tolu kadehlerle bulara hizmet kıllalar ki her kişinüñ kendü (3) ğılmânları ola mertebesine göre ve ol ğılmânlar dağı görklülükde ve aķlıkda şol şadef içindeki incüye beñzer (4) kim henüz dağı el degmemişdür ve göz görmemişdür Kātâde eydür bize şöyle zıkr olundıki resül 'a.m bu âyeti (5) bu ğılmân şıfatın beyân idecek bir kişi tırup gelüp didiki yâ resülallâhi hizmetkârüñ şıfatı böyle olıcaķ (6) hizmet kılduğı kişinüñ şıfatı nite ola resül 'a.m buyurdı şol Tañrı haķķıçün benüm cânım anuñ kudreti elindedür (7) ol hizmet kılduğı kişinüñ fazıleti ol hâdim üzerine şol bedr olmuş ay fazıleti gibidür yılduzlar (8) üzerine bes Haķ Te'âlâ eydür ol uçmak ehli biri birine karşı oturup ol dünyâdaki aĥvâllerinden şorışalar diyeler (9) kim kanı ol bizüm dünyâda tarlıklar ve zaĥmetler çeküp rızķıçün dürişdüklerimiz ve dağı ol dünyânüñ (10) dürlü dürlü vâķı'alarına uğrayup râĥatlık görmedüğümüz elĥamdülillâh ki Haķ Te'âlâ andan bizi çıkarup işbunuñ (11) 'izzetlere ve mertebelere ulaşdırdı iy kâşki anda var 'ömrümüzü Allâh tã'atinde geçürüp şâlihler şöbetinden (12) ayrılmadıķ dağı yigrek mertebeler elümüze gireydi ve dağı Haķ Te'âlâ anlardan ĥaber virüp buyurdıki **ķâlû innâ (13) kunnâ ķablu fı ehlinâ muşfikîne fe mennallâhu 'aleynâ ve vaķânâ 'azâbe's-semûm** ya'nı ol uçmak ehli diyeler kim (14) biz bu maķâma gelmezden öñ ĥatı ĥorķıdayduķ ki ol tãmu 'azâblarına mübtelâ olup bu sa'âdetden maĥrûm (15) ĥalavuz şükür ol pâdişâha kim bize fazlıla iĥsân kırup raĥmet maĥfıret 'atâ kıldı ol aĥulu helâk (16) idici 'azâblardan bizi ĥurtardı bu sa'âdet-i ebediyyeye bizi ulaşdırdı ve dağı buyurdıki **innâ kunnâ min ķablu (17) ned'ûhu innehu huve'l-berru'r-raĥım** ya'nı dağı diyeler kim biz bundan ilerü dünyâda du'âlar kırup yalvarduķ (18) ki bizi 'azâblarından şaķlayup raĥmet maĥfıret 'atâ kıla uş ol rabbümüz ki iĥsân kılıcıdur bizi esirgeyüp (19) raĥmet kıldı ve ol dostlarına va'de kılduğı devlete sa'âdete bizi irişdürdi ve dağı buyurdıki (20) **fe zekkir fe mâ ente bi ni'meti rabbike bi kâhinin ve lâ mecnûnin em yeķülüne şâ'irun neterabbeşu bihi raybe'l-menûn** ya'nı yâ Muhammed (21) öĥütle ĥaber vir bu Mekke ĥavmine şol nesneyi kim uçmaķda mü'min ĥullarumuza yaraķladuķ ve dağı şol nesneyi kim (22) tãmuda dâlâlet ehline ve kâfirlere yaraķladuķ bular saña egerçi kâhin mecnûn dirler melûl olma ki senüñ (23) rabbüñ raĥmet haķķıçün biĥamdillah sen kâhin dağı degülsin sen söyledüğün söz kâhinler sözi degül belki Allâh

[147a] (1) saña vaḥy ider sen söylersin yaḥūd bu kāfirler dirler mi saña kim bu Muḥammed şā'irdür ne ki söyler kendüden düzüp söyler (2) biz hele şabr idelüm bunuñ atası yigidiken öldi gün tutup muntazır olalum tā aña degin ki bu rüzigāruñ (3) belāları ve muşibetleri aña daḥı irişüp helāk ide biz kırtılavuz eger eyle dirlerse sendaḥı eyit kul **terabbeşü** (4) **fe inni me'akum mine'l-muterabbişin** ya'nı sen de eyit kim siz benüm helākligüme muntazır oluñ ben sizüñ helākligüñüze (5) muntazır olayım görelüm taḳdırullāh ne eyler ehl-i tefsir zıkr itmişler kim ol resülün ölümüne göz tutanlar (6) küllisi resülden öñdin helāk oldılar bes kişi bir kimseye ḥayr şanmak gerekkim tā kendüye daḥı ḥayr irse (7) ve illā yavuz şanaruñ şanusı girü kendüye tolaşur ve daḥı buyurdıki **em te'muruhum ahlāmuhum bi hāzā em hum** (8) **ḳavmun tāgüne em yeḳülüne teḳavvelehu bel lā yu'minün** ya'nı yā Muḥammed bu kāfirleri yilteyen kendü āḳılları mıdur (9) bizi yalanlayup seni incideler belki bunlar bir bir gümrāh Allāh'a 'aşı olmaḳdan ḥadden geçmişlerdür bunlar ol ḳullardur (10) ki inşāfa gelmezler yaḥūd saña dirler mikim bu Muḥammed ne söylerse kendüden söyler bular bu sözleri dimezler (11) illā andan ötürü dirler ki bular ne bizüm kitābumuzı girçekler ve ne resülümüze inanurlar zālimliklerinden ve ḥasedlerinden (12) eyit yā Muḥammed bulara **felye'tü bi ḥadısin mişlihi in kānū şadikın** ya'nı eger dirlerseki Muḥammed kendü söyler (13) bu Ḳur'an degüldür bular daḥı bir aña beñzer süre getürmişler nitekim sen getürdüñ eger bu didüklerinde gerçeklerise ve daḥı (14) buyurdıki **em ḥulikū min ḡayri şey'in em humu'l-ḥālikūn** ya'nı ne oldı bulara kim bir kendülere baḳup 'ibret (15) almazlar kim ol Allāh buları nice yaradı tā ki anuñ birliğine iḳrār idüp aña 'ibādet kıllalar yoḥsa bular şöyle (16) bir bāḫıl yire 'abesmi yaradıldılar ki ne kıllarlarsa şorılmaya ve ḥisāb olunmaya ya bulara bir iş buyurulmaya ve bir yaramaz (17) işden yıḡlınmaya yoḥsa kendüleri deyü ḥalkı girü yaradıcılar kendüler midür yaḥūd Allāh mıdur belki taḥḳıḳ buları (18) daḥı girü ḳalan ḥalkı daḥı yaradan ḥālik muḫlaḳ Allāh'dur ve kıyāmet güninde daḥı dirgüren Allāh'dur ki (19) ḳādirdür dilerse öldürür dilerse dirgürür işinde 'aczi yoḳdur ve daḥı buyurdıki **em ḥalaḳū's-semāvāti ve** (20) **ve'l-arza bel lā yūḳinüne em 'indehum ḥazā'inu rabbike em humu'l-musaytirün** ya'nı bular bizüm ḳudretümüze inkār iderler (21) bir nazār kıllup fikr itsünler ki işbu gökleri yirleri kendüler mi yaradılar yoḳsa biz mi yaratduḳ ḥaḳıḳat bilürler ki (22) kendüler bu nesnede 'ācizlerdür dükelinüñ ḥāliḳı bizüz lıkin bularda yaḳın yoḳdur aña 'itikaḳ ideler (23) yaḥūd senüñ rabbüñ rızkı ḥazínelerinüñ ve raḥmet-i 'ināyeti ḥazínelerinüñ miftāḥları bularuñ elinde midür kendüler

[147b] (1) nice dilerse eyleye taşarruf kıllalar resülligi kendüler kime dilerse aña vireler yoḳsa bu ḥalk üzere bular mı (2) musallaḫdur ki bularuñ aḥvālin gözedeler **em lehum sullemun**

yestemi 'üne fihí felye' ti mustemi' uhum bi sultānin mubín (3) ya'ní bularuñ bir sebebleri mi vardur ki anuñıla göge çıķup ol 'ālemler Tañrı'sından söz işidürler dağı uyup (4) anuñıla hükmlerler eger eyleyise ol söz işiden bir zāhir delil getürsün görelüm ki ol Allāh kıatında (5) olaruñ nice kıurbeti var ki aña mađrūr olup kendüleri kıurtılmışlardan şayarlar ve dağı anlaruñ (6) cehlin beyān kıılmađıķın buyurdıkı **em lehu'l- benātu ve lekumu'l-benūn** ya'ní eyit yā Muħammed bu caħillere (7) kim nite revā görürsüz ki diyersiz ferişterler Allāh'ıñ kıızlarıdur eger sizden birüñüzüñ kıızı toğsa gelüp size (8) muştılasalar yüzüñüz turř idüp kařıñuz çatup melül olursüz ođluñuz toğsa sevinüp řād olursüz (9) bes size kerih gelüp hoş gelmeyen nesneyi ol Allāh'a izāfe itmegi nite revā görürsüz bu nesne sizüñ gāyet cāhilliđüñüze¹³⁹ (10) delālet kıılır kim 'akluñuz nāķıřdur kāmil degül 'aklı nite ola řol kıavmüñ kim Allāh'a kıızlar itlāk ideler (11) kendülere ođul Ĥaķ Te'ālā münezzeħdür ehilden evlāddan bes anlaruñ kıavli ve fi'ili dağı zāhire cünündür (12) ve dağı buyurdı ki **em tes'eluhum ecran fe hum min mağramin musķalüne em 'indehumu'l-ğaybu fe hum yektubūn** (13) ya'ní yā Muħammed sen bulara dın aħkāmın bildürmege ve řerī'at öğretmege Ĥaķ mı taleb idersin ki anlaruñ (14) üzerine ağır gele ödeyümeyeler andan ötürü imāna gelmekden kaçduķlarına bir 'özürleri hüccetleri yok (15) zırā sen bulardan imāna geldüķleriķün Ĥaķ istemezsin ki ol bulara güç gele andan ötürü imāna (16) gelmeyeler yoksa bularuñ kıatında ol 'ilm ü ģanıden kıtāb mı var ki anlar anı yazup okurlar dağı anuñıla hükmler (17) iderler ki bular girü kıopacaķ degül bu 'ilmi biz 'ilm-i maħfuзда seř idüp kıaleme getürdüķki bizden artuķ aña (18) kimsenüñ itlā'ı yok ve dağı Ĥaķ Te'ālā buyurdıkı **em yuridüne keyden fellezine keferū humu'l-mekidūn** (19) **em lehum ilāhun ģayrullāhi subħānallāhi ammā yuřrikūn** ya'ní belki bu kāfirler dirler kim Muħammed'e bir keyd idüp ziyān (20) irişdüreler bilmezler ki ol kāfir olanlar kendüler 'azāb keydine düşiserler ki hiç anuñ necāti olacaķ degül (21) 'aceb bular nitesi inřāfa gelmezler fikr idüp añlamazlar bularuñ Allāh'dan ģayrı bir ģāliķları vardur ki (22) buları yaradur bulara rızķ virür yaħūd 'azābumuzı olardan men' ider anları kıurtarur Ĥaķ Te'ālā pākdur (23) münezzeħdür ol nesneden ki kāfirler vař iderler aña ehl-i evlād ve şerik itlāk iderler ģāřā ki

[148a] (1) bunuñıla mevşuf ola ol vāħiddür şeriki yokdur bes Ĥaķ Te'ālā bu āyetleri zecriķün viribidi ki mü'min (2) müsülmān olan bu ģāllerden ve bu i'tikāddan ırāķ eyleye Ĥaķ Te'ālā ve anuñ resüline ve kıtābına gökçek (3) i'tikād idüp anuñıla 'amel-i řāliħe meřģül ola ki 'āķıbet necāt bulup kıurtıla ol kāfirler ģöñli gibi ģöñlüni (4) kıatı kıılmaya va'z nařıħat kıabül ide nitekim Ĥaķ Te'ālā anuñ Ĥaķ kıında buyurdıkı **ve in yerav kisfen mine's-semā'i sākıtan**

¹³⁹ [cāhilliđüñüza]

(5) **yeḳülū şehābun merkūm** ya'nı bu kāfirler dirler kim biz imāna gelmezüz tā sen gökden bizüm üzerümüze (6) bir pāre bulıt indürmeyince Hāḳ Te'ālā buyurur ki yā Muḥammed anlaruñ göñli eyle ḳatıdur ki eger gökden biz anuñ (7) üzerine ol didüklerin daḫı indüresi olursavuz ki gözleriyle göreler diyeler ki bu daḫı bir bulıtdur ḳat ḳat (8) biri biri üzerine dāyim dirilür ḫaḡlır ol göñülleri ḳatılığmdan anlara menfa'at olmayadiki imāna geleler (9) **fe zerhum ḫattā yulāḳū yevmehumullezı fihı yuş'aḳülüne yevme lā yuḡnı 'anhum keyduhum şey'en ve lā hum** (10) **yunşarūn** ya'nı yā Muḥammed ḳo bu kāfirleri tā şol günlerine degin kim gözlerle mu'āyene göreler ki anuñ (11) içinde anlara ölüm vāḳı' olur ve andan şoñra mu'azzeb daḫı olurlar ol gün ol gündür kim anlaruñ bir ḫıleleri (12) ve çāreleri anları bizüm 'azabumuzdan ḳurtarmaḡa menfa'at ḳılmaya daḫı hıç bir kimse anlara nuşret idici (13) bulunmaya ki anları şefā'at idüp ḳurtara ve daḫı buyurdiki **ve inne lillezıne zalemū 'azāben dūne zālike** (14) **ve lākinne ekşerahum lā ya'lemūn** ya'nı be-dürüstı şol kimseler kim kendülere zulm idüp kāfir oldılar anlara ḫamu (15) 'azābından öñ 'azāblar var kim dünyede dürlü dürlü ḳatılıḳlara ve belālara uğrayalar ve mü'minleruñ ḳılıçları (16) altında depelenüp oğulları kızları esır ola daḫı ḳıyāmete degin öldükden şoñra ḳabr içinde 'azāb (17) çeke lıkin bularuñ çoḡınuñ ol 'azāba imānları yoḡdur ki aña taşdıḳ ideler kendülere bir necāt (18) ideler bundan şoñra ol kāfirleruñ zaḫmetine şabr itmekiçün resūline tesellı ḳılup buyurdiki **vaşbir** (19) **li ḫukmi rabbike fe inneke bi a'yuninā ve sebbih bi ḫamdi rabbike hıne tekūmu ve mine'l-leyli fe sebbihḫu ve idbāra'n-nucūm** (20) ya'nı yā Muḥammed sen şol Hāḳ Te'ālā buyurduḡın yirine getür ve buyurmaduḡı nesnelerden ıraḡ olḡıl bu kāfirleruñ (21) seni yalanlayup incitdüğine şabr eylegil ki sen bizüm nazarumuzdasın Allāh senuñ aḫvāliñi müşāhede ḳılır (22) aña gizlü nesne yoḡdur sen bizüm ḫıfzumuzdasın anlar saña mekr irişdürmezler sen ol rabbuñ buyurduḡı (23) namāzları ḳılup ḫamd eylegil şol vaḳt ki ḫuru gelürsin ırte namāzı ve öyle ikindü namāzı ve daḫı giceden

[148b] (1) daḫı namāz ḳıluñ ol aḫşamıla yatsu namāzıdur bir niceler dimişler kim ḫurduḡuñuz vaḳt tesbıḫ ḳıluñ didüḡi (2) ḳaçan namāza ḫursañ sübhāneke oḡuḡıl tā āḫirete degin daḫı yılduzlar ḡāyib olduḡdan şoñra ḳıl didüḡi (3) ırte namāzına işāretdür ve bu āyet delālet ḳılır kim ırte namāzın te'ḫır itmek ısfırār vaḳtına degin (4) >ḫoḡ ırtenüñ iki rek'atın ḳılmaḡa ol vaḳt buyurdı bes 'aḳlı olanlar bu āyete nazar ḳılup fehmi ide ki dünyede< efdaldur zırā ılduzlar ḡāyib olmaz tā ısfırār vaḳtı olmayınca Hāḳ Te'ālā elden geldüḡçe emr-i ma'rūf ve (5) nehy münker ḳıla fāsıḳlaruñ zālimleruñ incütdüklerine şabr idüp Allāh 'ibādetine gicede gündüzde meşḡül (6) ola ve ger naşıḫat ḳabül itmeyüp 'inād ḳılurlarsa kendüyi çeküp ḫalvet olup Allāh 'ibādetine ve anūnila (7) münācata fāriḡ olup kendüyi ıslāḫ ide

18. Sūretü'n-Necmi Sitüne Āyāt ve Hiye Mekkiyye

(8) bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm (9) **ve'n-necmi izā hevā** İbni 'Abbās eydür raḍiyallāhu 'anhümā Ḥaḳ Te'ālā ḳur'āna and iḳer kim resūl üzerene (10) āyet āyet ve sūre sūre indürdi vaḳtdan vaḳta ḳaḳiyye vāḳi' olduğça tā evvel āḫir tamām olunca yigirmi (11) bir yıl geḳdi ki Ḳur'ān tamām oldı ba'zılar didiler kim şol yıldırıcı yılduza and içdi bunuñ ḳaḳiyyesi bu (12) yıdı kim resūl 'a.m buları dīn-i islāma da'vet ḳıldı Ḳureyş ḳabileleri dirilüp geldiler didiler kim yā Muḫammed sen (13) atañ dedeñ dīnlerin terk eyledüñ yolu azıtdüñ sen daḫı azḡun olduñ kendü kendüñden gerekse söylersin (14) bes Ḥaḳ Te'ālā bu āyeti indürdiki **ve'n-necmi izā hevā mā zalle şāḫıbukum ve mā ḡavā ve mā yentıḳu** (15) **'ani'l-hevā in huve illā vaḫyun yūḫā 'allemehu şedıdu'l-ḳuvā zū mirratin festevā** ya'nı ol indürdügümüz kitāb (16) ḫaḳḳıçün sizüñ ol şāḫıbüñüz Muḫammed atası İbrāḫīm dīnin terk itmedi kendü daḫı azmadı ve kimseyi (17) azdurmadı ve ol söyledügi Ḳur'ān'ı kendü hevāsıyıla söylemedi ve cemı' anuñ söyledügi degüldür aña (18) vaḫy olunur ol anı ḫaber virür anı aña bildürür vaḫyıla kim ol Allāḫ ḳavıdür ve ḳuvveti muḫkemdür ḡāyet (19) ḳuvvet issidür hiç aña 'ācizlik¹⁴⁰ 'arız olmaz ve daḫı buyurdiki **ve huve bil ufuki'l-a'lā şümme denā** (20) **fe tedellā fe kāne ḳābe ḳavseyni ev ednā** ya'nı ol Cebrā'il maşrıḳ ḫarafından kendü ḫılḳati üzere müstevı (21) olup kendüyi Muḫammed'e gösterdi Muḫammed anı ol şüret üzere gördi ki anuñ iki ḳanadı varıdı biri maşrıḳda (22) ve biri maḡribde anda ḳarşu resūlümuze yaḳın oldı ve yaḳın olduğça eksildi tā şol ḳadar yaḳın oldıki yayıñ (23) iki başı biri birine yaḳın olduğı ḳadar oldı tā ki anı cemı' evḳātda göricek bile ki ol Cebrā'il'dür aña

[149a] (1) şekk olmaya ol ufḳ-ı a'lāda müstevı olup ḳarār tutan resūlidi ki mi'rāc gicesi 'arşa yaḳın oldı (2) ḳavseyñ ḳadar ya'nı iki arış ḳadar belki daḫı yaḳın **fe evḫā ilā abdihı mā evḫā mā kezebe'l-fu'ādu mā raā** ya'nı (3) çün resūl yaḳın oldı ratbe yönünden degül zırā anuñ mekānı yoḳdur zamandan ve mekāndan münezzeḫdür bes (4) ol vaḳt Ḥaḳ Te'ālā vesılesüz ol mükerrem mu'azzez ḳulına vaḫy eyledi esrārlardan şuniki vaḫy itmek (5) dilerdi zırā ḫabıb bir yire gelicek aralarında söylenen ḫaberlere kimse muḫḫali' olmaz anlardan artuḳ anuñçün (6) ol vaḫy neyidügin bildürmeyüp didiki vaḫy eyledi ve daḫı buyurdiki Muḫammed'üñ göñli gördügi nesnede yalan degüldür (7) Cebrā'il görmekte yaḫūḍ Allāḫ Te'ālā görmekte göñli gözile Muḫammed bin Ka'ab eydür resūle 'a.m şordılar (8) didiler ki yā resūlallāḫ rabbüñi gördüñmi didiki ben rabbümi gördüm göñül gözile ten gözile degül ve daḫı buyurdiki (9) **efe tumārünehu 'alā mā yerā ve leḳad raāhu nezleten uḫrā 'inde sidreti'l-müntehā 'indeḫā cennetu'l-me'vā** yā Mekke (10) ḳavmi siz inkār idüp Muḫammed'üñ gördügi nesneye

¹⁴⁰ ['ācizlik]

mücâdele mi kılursız anuñ gördüğü hağdur anuñ sözinde yalan (11) yokdur ki biz ol âyetlerümüzi gösterdik be-dürüstî ol Muğammed Cebrâ'il'i inişde bir kez dağı gördi Ka'b (12) Aħbâr eydür ya'nî rabbini bir kez dağı gördi be-dürüstî Hağ Te'âlâ Mûsâ peygâmberele iki kez söyleşdi ve resûl (13) Muğammed'e kendüyi iki kez gösterdi Ka'b'uñ bu haberin 'Âyişe'ye degür degürdiler 'Âyişe didiki bu söz bir ulu (14) sözdür ki bunuñ heybetinden tenüm ürperüp gövdem ditredi didiler aña kim yâ mü'minler anası Hağ Te'âlâ (15) buyurmadı mıkim **ve leğad raāhu nezleten uħrā** 'Âyişe rađıyallāhu 'anha didiki ben bu âyetden resüle şordum baña eyle (16) cevāb virdikim Cebrâ'il'i kendü şüretinde iki kez gördüm yire ufıqdan nāzil oldu hem ekşer tefsîr ehlinüñ (17) kelāmı budur kim bu âyetden murād cebrâ'ili görmekdür sidretü'l-münteha bir ağaçdur adı tūbādur eger bir yigit (18) bir yüğruk ata binüp anuñ özdüğünü tölansa ol yigit kocaldı henüz dağı ol bindüğü yire gelemeyeydi uçmağ (19) ehlinüñ bezeklerin ve hullelerin ol ağaç götürür ve dağı her budagında envā' yemişler var ki biri birine (20) beñzemez ne lezzeti beñzer ne şekli ve ba'zılar dimişler sidretü'l-münteha tūbā ağacından gayrı bir ağaçdur yedi (21) kat gökden yukaru ve 'arşuñ sağ yanında uçmağuñ ırmağları anuñ dibinden çıkar ve aña sidretü'l-münteha (22) anuñçün dirler kim şehidler aña irişür dağı feriştelere aña dek çıkabilür ancak andan yukaru geçemezler (23) ve Cebrâ'il mağāmı dağı andadur Hağ Te'âlâ'dan nāzil olan hükme aña dek iner andan aşğa Cebrâ'il indürüp

[149b] (1) ve yirlerden göklerden çıkan 'ameller ve hayırlar dağı aña dek çıkar ancak Allāh'a 'arz olunur gerek hayır (2) gerek şer ve cennetü'l-me'vā dağı anuñ katındadır aña dağı cennetü'l-me'vā anuñçün dinildi ki mü'minlerüñ (3) ervāğları aña ulaşur ve dağı Hağ Te'âlâ buyurdiki **iz yağşe's-sidrete mā yağşā mā zāğā'l-başaru ve mā tağā** (4) ya'nî kapladı bürüdi ol sidre ağacını feriştelere şol kadar ki bürüdi ya'nî her budagında feriştelere mağām (5) idüp anda Allāh'a 'ibâdet kılurlar resüle 'a.m şordılar ki ol sidreyi büriyen neydi resûl 'a.m buyurdiki (6) Hağ Te'âlâ altundan çekürge yaratmışdur ol ağacı küllî bürüyüpdür ve dağı Hağ Te'âlâ eydür ol Muğammed göklere (7) mi'râc olunduğı gice ne ki gözleri gördüğün haber virdi hep gerçekdür anuñ gözledüğünden öte geçüp (8) görmedüğünden meyl idüp haber virmez ve dağı buyurdı ki **leğad raā min āyāti rabbihi'l-kubrā** ya'nî ol (9) Muğammed be-dürüstî rabbinüñ ol âyetlerini gördüğü anuñ kemāl-i kudretine ve 'azametine delâlet ol âyet oldu (10) kim resûl mi'râca çıkıcağ bir yaşıl döşek getürdiler refref adlu anuñ üzerine oturdu şol kadar (11) büyükidi yedi kat gökleri yirleri bürürdi ammā İbni Mes'ud eydür ol ulu âyet oldu kim resûl (12) Cebrâ'il'i gördi ki anuñ altı yüz kınadı varıdı ve kendüsi yirile gök arası tölmişdi çün resûl (13) anı haber virdiki ol Muğammed Cebrâ'il'i bir kez görmedi belki bir

def'a dağı gördi ol gördüğinden (14) haber virür ne ki dir rāst eydür anuñ sözinde ħilāf yokdur kim ol gördüğü rabbiniñ ulu āyetlerindendir (15) ve dağı buyurdıkim **efe raeytumu'l-lāte ve'l-'uzzā ve menāte's-šāliŕete'l-uĥrā elekumu'z-zekeru ve lehu'l-unšā** (16) **tilke izen kısmetun zızā** ya'nı yā Muhammed eyit bu kāfirlere kim siz ol Lāt'a ve 'Uzzā'ya ve Menāt'a 'ibādet (17) kılduđuñuz āĥiretde size menfa'at mi kıla dirsiz ol size menfa'at kıalacak degül bular kendü nefslerinde (18) 'āciz size ne aŕşları toğına dirsiz Kıtāde eydür bu üç bütüdür üç t̄ayifenüñ Lāt T̄ayif ehlinüñ (19) bütüdür aña t̄aparlar 'Uzzā Kıreyş ehlinüñ bütüdür Menāt enşārilerçündür bulara kıonulduğına dağı sebep (20) buyıdıkim müşrikler dirilüp didiler kim ol bütlerine görklü ad kıoyalar ittifāk idüp birine ad Allāh kıomağ (21) dilediler Ĥađ Te'ālā dillerine Lāt getürdi anı kıodılar ve birine 'aziz kıomağ istediler Ĥađ Te'ālā dillerine 'Uzzā (22) getürdi anı kıodılar ol birine menān kıomağ dilediler dillerine Menāt cārı oldu anı oldu anı kıodılar (23) ve dağı dimiŕler kim ol 'Uzzā ĥurma ağacıydı Kıreyş aña t̄aparları resül 'a.m Ĥālíd bin Velíd'i gönderdi

[150a] (1) ki varup ol ĥurma ağacın kese ol ĥurma ađacınıñ içinden bir 'avrat kıığdı gitdi ŕađı yirde sürinür Ĥālíd (2) anuñ ardına düŕdi yitüp anı baltayıla depeledi gelüp anı resüle haber viridi resül 'a.m buyurdıki ol 'Uzzā (3) oldiki öldürdüñ andan ŕoñra ayruğ aña t̄apılmaz ve dağı Bení Müleyĥ kıabilesi ferištelere t̄aparları dirlerdiki (4) bu ferištelere Allāh'ıñ kıızlarıdır bizümçün ŕefā'at kıılalar andan ötürü didi Ĥađ Te'ālā ki nice cāhillersiz ki bunuñ gibi (5) ŕözler ŕöylersiz bu nitedür kim sizüñ ođullarıñuz ola bu kıismetüñüz sizüñ ġāyet cevr zülümdür ki size ođul lāyık göresiz (6) aña kıızlar Ĥađ Te'ālā berídür münezzehdür sizüñ tađsımüñüzden ve dağı buyurdıki **in ĥiye illā esmā'un semmeytumūhā entum** (7) **ve ābā'ukum mā enzelallāhu bihā min ŕultānin in yettebi'üne illā'z-zanne ve mā tehvā'l-enfusu ve leğad cā'ehum** (8) **min rabbihimu'l-hudā** ya'nı degüldür ol bütler ki andan size bir menfa'at iriŕe hemān addur kim atalarıñuz (9) dağı anlara bir ad urmuş siz biri biriñüze uyuban Ĥađ Te'ālā size bir ĥüccet bürĥān indürmedikim ol didüğüñüz ŕözleri (10) anuñıla işbāt kıılasız aña mutāba'at idüp t̄apduđuñuz degüldür illā zannıla ġümāniladur yakın bilmezsiz ki ol ilahdur (11) ve ma'būdlığa lāyıkdur ol atalarıñuz dağı nefslerini {dağı nefslerini} ārzü iderse aña t̄apup dín-i ĥađkı (12) terk iderlerdiki islāmdur ĥāl budur kim anlara rabblerinden delíl geldiki ol kıtābdur resüldür t̄arık-ı (13) ĥudāyı bir bir ma'lüm kııldılar ve dağı buyurdıki **em lil insāni mā temennā fe lillāhi'l-āĥiratu vel ulā** ya'nı ŕol (14) kimseler kim bize ŕefā'at kıılalar diyü kıoyup ferištelere t̄aparlar bātıllı zü'mıla anlara ol ārzuları ĥāŕıl mı (15) olısar belki olacak degül ĥıç kimsenüñ yirde ġökde ve dünyede āĥiretde ve ŕevābda 'ikābda ĥükmi geğer degül (16) illā Ĥađ Te'ālā'nuñ zırā külli mülk anuñdur ve yir

gök ehli hep anuñ kullarıdır ol esirgemedügin kimse esirgemez (17) ol şağladuğı kimse zahmet görmez **ve kem min melekin fi's- semāvāti lā tuğnī şefā' atuhum şey'en illā min ba'di** (18) **en ye'zenallāhu limen yeşā'u ve yerzā** ya'nı ol kimseler kim feriştelere şefā'at umup anlara taparlar ol (19) işden münzecir olsunlar ki niçe feriştelere var gökler içinde ki anlarıñ şefā'ati hiç bir kimseye fāyide (20) kılsar degül illā şundan fāyide kılar kim Hağ Te'ālā bir kimseden rāzı ola ve dağı şefā'ate destür (21) vire ya'nı ehl-i îmāndan ola ki ol şefā'ate ehl ola ve dağı buyurdı **innellezīne lā yu'minūne** (22) **bi'l- aḥirati le yusemmūne'l-melā'ikete tesmiyete'l-unşā ve mā lehum bihi min 'ilmin in yettebi'üne illā'z-zānn ve inne'z-zānne** (23) **lā yuğnī mine'l-ḥağğı şey'en** ya'nı şol kimseler kim aḥirete îmānları yok girü koptuğa inkār iderler feriştelere

[150b] (1) dişi diyü ad virürler ḥāl budur kim ol sözleri üzere bir delilleri ḥüccetleri yok mutāba'at idüp (2) ana tapmazlar illā bir zānnıla gümānıla kim hergiz yakınleri yok ol yakınsuz korğu gümān ḥod anları (3) vācib olan 'azāblardan men' idemezler bes ol tapdukları 'abeş yire key cāhilliklerinden¹⁴¹ ve aḥmağlıklarındandır (4) ve dağı buyurdı **fe a'rız 'an men tevellā 'an zikrinā ve lem yurid illā'l-ḥayāte'd-dunyā zālike mebleğuhum** (5) **mine'l- 'ilmi inne rabbeke huve a'lemu bi men zalle 'an sebīlihi ve huve a'lemu bi menihtedā** ya'nı yā Muhammed terk eyle (6) sendağı ko şu kimseleriki anlar bizüm kitābumuzı terk idüp yüz çevürdiler aña îmān getirüp anuñla 'amele (7) meşğül olmadılar anlarıñ 'amellerinden murādları bu dünyā ma'ışetleri oldı dāru'l-aḥiret murād olmadı (8) anlarıñ gāyet añlayup bildükleri hemān oldıki dünyā ḥayātın ihtiyār idüp aḥiret sa'ādetin terk (9) itdiler ol bāğı dirlikden cāhil oldılar altun virüp bağır aldılar hūrī satup dīv aldılar şekkeri koyup (10) şoğana kanā'at oldılar köşkleri sarāyları koyup mezbeledede yurd idindiler belki ol dünyāyı satup aḥireti (11) koyanlarıñ ḥālleri bu didüklerümüzden dağı bedterdür dağı ḥordur ve dağı buyurdıki yā Muhammed sen (12) bulardan i'rāz it buları kuyularuñ 'uğūbetine meşğül olmakı senüñ rabbüñ yolından azan kimdügin (13) ve toğrı dın üzere ve islām tarıķı üzere kimdügin key bilicidür dāll olanlara 'uğūbet kılmāğa ve (14) hidāyet üzere olanlara şevāb derecāt virmege kādirdür vağtıla cezāsın kılmāğa yirine getirür bu āyeti (15) ve dağı buña beñzer āyetleri kim şabra buyurur ol kıtāl āyetleri gelmezden öñidi ve dağı bu āyetler aña işāret (16) kılar kim mü'min olanlar ol kāfirler sözleri gibi söylemeyeler ve anlarıñ işin işlemeye dilerse kim necāt bulup (17) helāklıktan kurtıla bundan şoñra Hağ Te'ālā kendü zātını ululayup anlarıñ 'ibādetlerinden müstağnī münezzeḥliğin (18) beyān idüp buyurdı **ve lillāhi mā fi's- semāvāti ve mā fi'l-arzı li yecziyellezīne esā'ū bimā 'amilū ve**

¹⁴¹ [cāhilliklerinden]

yecziyellezine (19) **aḥsenū bil ḥusnā** ya'ní be-dürüstí ḥaḳıḳaten yirler gökler ve yirile gökler içinde gelen mecmū'-ı ḥāzır Allāh'ıñ (20) mülkidür ve anuñ ḳullarıdur anlarıñ ṭā'atinden ve 'ibādetinden ol Allāh müstağnidür muḥtāc degüldür ammā (21) 'ibādete buyurur ma'şiyetlerden yığduğı andan ötürüdür kim ḥaḳ ehliyle bāṭıl ehli seçilüp temyíz ola[u]na (22) muṭı' kimdür 'āşı kimdür ma'lüm ola tā ki ol yavuz 'amellülere cezāsın ḳılup görklü 'amel işleyenlere (23) ki Allāh emr idüp farz ḳılduğı ṭā'atleri yirine getürdiler ve ziyāde nāfileler ḳıldılar anlara uçmağ içinde

[151a] (1) dereceler ve mertebeler iḥsān ḳıla fażlıyla anlarıñ iḥsānlarına göre bes ol iḥsān kimdügin beyān idüp buyurdıki (2) **ellezine yectenibüne kebā'ira'l-işmi ve'l-fevāḥişe illā'l-lemem** ya'ní görklü 'amel ehli anlardur kim ol günāhlardan (3) şaḳındılar daḫı fevāḥişden şaḳındılar illā meger ki şağāyirden zırā beşer olanlar andan ḥālí olmazlar (4) ammā ba'zılar kebāyirle fevāḥiş arasında fevt itmişler dimişler kim kebāyir Allāh'a şirk getürmekdür fevāḥiş girü ḳalan (5) günāhlardur ammā bir niceler dimişler kim kebāyir ol günāha dirler kim anı işleyenlere Ḥaḳ Te'ālā ṭamuda 'azābıla va'de (6) ḳıldı fevāḥiş ol günāhlardur kim anı işleyenlere dünyede ḥadd lāzım olur ve ba'zılar dimişler kim her kimki ḳişi (7) aña muşirr ola dāyim işleye ol kebiredür ammā şolki zamānlarda bir sebeble vāḳi' ola tizcek girü döne ol (8) şağiredür zırā resülün ḥadisi buña işāret ḳılır kim buyurdı **lā şağirete me'al işrarı ve lā kebirete me'al istigfarı** (9) ba'zı ḳişi dāyim muşirr olmağıla şağire kebireye döner ve ammā tizcek istigfār ḳılmağıla kebire 'afv olunur (10) İbni Mes'ud eyle rivāyet ḳılır lemem diyü şol günāha dirler ki ḳişi anı işleyecek tizcek Allāh ḳorḳusın (11) içine bıragup ol işledüğine peşmān ola kendü nefsini melāmet idüp tizcek istigfār ide ammā anlar kim (12) āḫiret 'ālimleridür ma'ānı Ḳur'an'da muḥaḳḳıḳlardur anlar dimişler kim **illā'l-lemem** didügi **velā'l-lemem** (13) didügi ma'nisinedür ya'ní ehl-i iḥsān anlardur kim ne kebāyir ne şağāyir işlediler küllüsinden ictināb (14) ḳıldılar nitekim bu söze şāhiddür resülün ḥadisi kim buyurdı **āyā kum vel muḥaḳḳirāti mine'z-zunūbi** ya'ní taḫḳiḳ (15) sizün üzerünüze olsun şol günāhlardanki siz anı ḥaḳır görürsüz sehel dutarsız zırā Ḥaḳ Te'ālā'nuñ (16) 'uḳūbeti günāhlar içinde gizlüdür ola ki ol sen sehel gördüğüñ günāhdan ol 'uḳūbete mübtelā olasın (17) ve daḫı delil-i 'aḳl oldur kim bir nesne ki aḡu ola aḳlı olan anuñ çoğundan nice ḳaçarsa azından daḫı (18) eyle ḳaçar hiç eyitmez ki aḡu olduğıçün nider bunuñ çoğın yimemek gerek azından ne ziyān ḳayurmaz yiyeyin dimez (19) çün bildiki aḡudur elbetde ziyāndan ḥālí degül ḥāl budur kim ol aḡu eger anı öldürecek daḫı (20) olursa elinden bu dünyā ma'ışeti ve bu fānı dirlik fevt olur ancaḳ ol ḥoḍ aḡu daḫı yimese 'ömri āḫire irişüp (21) fevt olacağıdı ammā bu günāh aḡusı müşkindür bāḳı dirliği fevt ider uçmaḳ tena'umları elden (22) ḳıḳup anuñ bedeli ṭamu

‘azābların hāşıl ider ‘aklı olan gerekkim ol aġudan artuġ bu gūnāh aġusından (23) saķına kaşđ idūp hıġ bir gūnāh işlemeğe gerek kiçi olsun gerek büyük ammā eger sehvale unutmaġıla vāķi’ [151b] (1) olacaġ olursa Hāġ fażlıyla bu ūmmetden ‘afv itmişdür bu kađar sözi bu āyet ma’nisinde uzatduġumuz gāyet (2) görklü olduġıçūn idiki gāfillere tenbīh olup ‘ākıllere kuvvet ola bu gūnāhdan şaķınalar Allāh rahmet (3) kıla ve daġı Hāġ Te‘ālā buyurdıki **inne rabbeke vāsi’u’l-maġfireti hüve a’lemu bikum iz enşe’eukum mine’l-arzi** (4) ve **iz entum ecinnetun fı buţūnı ummehātikum ve lā tuzekkū enfusekum hüve a’lemu bi menitteķa** ya’nı yā Muġammed bu (5) ‘aşiler benüm rahmetümden gūnahları çoklıġına baķup ūmıdı kesmesünler ki senūñ rabbūñ fażlı boldur (6) ihlāşıla tevbe kılup bizden yaña dönerleri yarlıġayup rahmet kıluruz zırā sizūñ Allāh’uñuz ol Allāh’dur ki sizūñ (7) atañuz Ādem’i toprakdan yaratduġı vaġt bilürdiki anūñ zūrriyatı olup dūnyāya gelisersiz ve daġı atañuz şulbundan (8) anañuz rahmine dönicek ki bir nuţfeden sizi ol ġarañu yirde yaratdı sizūñ küllı hālūñūzi sizden yigrek (9) ol bilürdi ki sizden ne geliser ġanġuñuz muţı’ ġanġıñuz ‘āşı olısar kendü nefsuñūzi gūnāhdan beriyüz (10) diyüp medġ eylemeñ yaġūd ba’zıñuz ba’zıñuzı bilmedin yüzine ġarşu medġ idüp bu eyü kişidür şālīhdür diyü (11) medġ itmesünki sizūñ ġanġuñuz bizden ġorġup gūnāhdan şaķınıcıdur anı biz bilürüz siz kendü nefsuñūzi ‘ayıbsuz (12) görüp biz arılaruz dimeñ ol sizi yaradan bilir kim ögmege ġanġıñuz müstaġaġġ degül bundan ötürü didi resül ‘a.m (13) **iz eraeytumu’l-meddāhıne fāġsū vücuhihimu’t-turāb** ya’nı kaġan ol medġ idenleri görseñüz kim bir kimseyi (14) medġ ider siz anlaruñ yüzine toprak şaġuñ ya’nı anı taġķır idüp ol sözinden men’ idūñ imdi bu medġ (15) itmek daġı üç veche üzeredür biri oldur kim yüzine ġarşu medġ ide ve biri oldur ki ardında medġ (16) ide ivet bir kimse ġatında medġ ide kim bilür ol kişi varup medġ itdūġını aña bildürür bu ikisi menhıdür (17) mezmūmdur ammā kaġan bir kişi ardında medġ itseler murādı aña işitdürmek olmasa işitdūġı işitmedūġı aña bir olsa (18) ol vaġt ġayurmaz ammā şol şarţıla kim ol kişide ol añduġı şıfatlar var ola eger yoġısa yaġūd varından (19) daġı ziyāde artuġ mübālīgalar söyledise girü yalancı olur kezzāblar dıvānından yazılır bundan ġatı ġazer kılmaġ (20) gerek ve daġı Hāġ Te‘ālā buyurdıki **eferaeytellezi tevellā ve a’tā ġalılen ve ekdā** ya’nı ol Velıd bin Muġıre (21) resülūñ aşġābına mālından biraz sehlice nafaķa eyledi daġı tuta ġodı ayrıġ virmedi bes Hāġ Te‘ālā andan ötürü (22) daġı anūñ gibi idenlerūñ ġaġķında buyurdıki görür misin yā Muġammed şol kimseyi kim ġaġdan i’rāz eyledi mālından (23) biraz infāġ idüp girü duta ġodı kendü kendüye buġl idüp ġıġanlık eyledi **indehu ‘ilmu’l-ġaybi fe hüve yerā** (24) ya’nı ol āġiretde ġālī ne olısar anı bildi miki ol bu işi kendüye şavāb görüp ġaġķı bātılıla örte ġodı

[152a] (1) **emm lem yunebbe' bimā fi suhufi mūsā ve ibrahímellezî veffā ellā tezirū vāziratun vizra uhrā** bunuñ kažiyyesi buyıdıkim (2) 'Osmān mālını Allāh yolına şarf eyledi Velíd bin 'Uķbe gelüp aña didiki yā 'Osmān sen maluñı harc idüp gidersin yarın (3) derviş muhtāc olıcaķ nice idesin 'Osmān didiki benüm günāhum çoķdur ümíd dutaram ki anuñıla günāha kefāret (4) ola Velíd aña didiki getir ol mālunuñ birazın baña vir tā ol günāhlarıñ yüküni senden ben alam anuñ 'uķübeti (5) benüm üzerüme ola sen kırtılasın anı işidüp mālından birazın aña virdi Hāķ Te'ālā bu āyetleri indürüp buyurdıki (6) ol Velíd'ün 'ilm ü ğayba ıtlā'ımı vardur ki böyle ider yoksa ol Mūsā'ya Hāķ Te'ālā indürdüği kitābda ve daķı (7) ol İbrāhím'e indürdüği kitābda aña bu hüküm beyān olup haber virilmedimi ki bireğü günāhından ötürü daķı bir kimseye (8) 'uķübet olunmaz her kiři kendü günāhıla mu'ākab olur ve bu āyetde İbrāhím'e veffi diyü añdı ya'nı key vefā idici (9) vefāsı buyıdıkim Hāķ Te'ālā haberin taķşır itmeden kıllarına irişdürdi ve kendüye emr olınan nesneleri (10) yirine getürdi daķı her kuşlık vaķtında dört rek'at namāz kılırdı andan ötürü Hāķ Te'ālā İbrāhím'e veffi (11) diyü ad virdi ve daķı buyurdıki **ve en leyse lil insāni illā mā se'a ve enne sa'yehu sevfe yurā śümme** (12) **yuczāhu'l-cezā'e'l-evfā ve enne ilā rabbike'l- muntehā** ya'nı hiç bir kiři āhıretde bulısar degül illā şol kendü sa'y (13) idüp kıazandığı 'amellerüñ cezāsın bulur eger hıyr eger şer eger çoķ eger az tiz ola ki āhıretde anuñ cezāsın (14) göre ve anuñ kılduğı 'amellerüñ dönüp varacaķ yirleri ol rableri hāzretidür ne kıldısa dünyede bir bir bulacaķ (15) yirleri ol aracaķdur bu āyet aña işāret kılır kim her kiři kendü 'amelinüñ cezāsın bulur daķı bir kiřiñüñ günāhından (16) ötürü bireğüye 'azāb olunmaz meğer oldaķı anuñ fesādına yardım idivirmiş ola görüp men' itmegile ya ol (17) işe yilteyü virmegile daķı Hāķ Te'ālā buyurdıki **ve ennehu hüve azhake ve ebkā ve ennehu hüve emāte ve ahyā** (18) ya'nı ol Allāh'dur ki kime uçmaķ ehlini uçmaķda güldürür ve tamu ehlin tamuda ağladan daķı oldur ve bir (19) nice kıllarına dünyede ni'met virüp güldüren oldur ve bir nicelerine miħnet belā ve şiddet ve muşıbet virüp ağladan daķı (20) oldur ve dünyede öldürüp yarın āhıretde ğirü dirğüren daķı oldur ve her birin hisāb idüp 'ameline göre (21) cezāsın viren daķı oldur **ve ennehu hālaka'z-zevceyni'z-zekere ve'l-unśā min nutfetin izā tumnā ve enne** (22) 'aleyhi'n-neş'ete'l-uhrā ya'nı daķı ol Allāh'dur ki nuţfeden hem irkek yaradur hem diři kaçanki (23) ol nuţfe rahm içine dökile ol daķı haberi yoķ ki ol nuţfe ne olısar Hāķ Te'ālā andan ne şekil idüp

[152b] (1) vücūda getürdiler tā toğmayınca ma'lüm olmaz bes hāķıķaten ol ölmekden soñra ğirü dirğürmeğe daķı kādirdür ki (2) ğirü dirğürüp var eyleye ol didüği va'deleri yirine getüre bes Hāķ Te'ālā bu āyetlerle anı beyān kılıp buyurdıki şol (3) evvelüñüze nażar kıluñ görüñki

hiç ašlā vücūduñuz yođiken bir nuťfeden var kılan girü kädirdür ki yođ kılduđdan (4) Őoñra dirgürüp girü vücūda getüre bes bu ğāyet cāhillikdür¹⁴² ki işbuni zāhir göre ũururken inkār ideler (5) ve dađı buyurdıki **ve ennehu hüve ađnā ve ađnā ve ennehu hüve rabbu's-Őı'rā** ya'nı ol Allāh'dur ki kime dilerse (6) māl virür ve meger ve bađ bađçe virür ğanı kıtur ve ba'zısına az nesne virüp aña kånā'at kıtur ve dađı (7) ol Őı'rayı yaradan oldur Őı'ra bir yılduzdur ki Cevzā'dan Őoñra tođar Benı Hıza'a kåбіlesi aña ũaparlar (8) bes Hađ Te'ālā buyurdıki Őı'ra bir mađlūkdur ki anuñ ħāliķı bizüz ma'būdliđa lāyık oldur ki ħāliķ (9) ola mađlūķ olan ħođ dünyede fenāyiĕün yaradılmıŐdur fenā olacak nesne kaĕan ma'būdliđa lāyık ola baña ũapuñ (10) ki küllı mađlūķuñ ħāliķı benem beķā benümĕündür muťlak ayruđa beķā viren dađı benem bundan Őoñra tehdıd (11) idüp buyurdıki **ve ennehu ehleke ādeni'l-ūlā ve Őemūde fe mā ebķā ve ķavme nūĥın min ķablu innehum kānū** (12) **hüve azleme ve atĝā vel mütefiketü ehvā** ya'nı ol evvelki 'Ād'ı dađı helāk iden oldur ki Hūd ķavmidür (13) anlardan Őoñra bir 'Ād dađı varıdı anuñĕün 'Ād-ı ūlā didi ve dađı Őemūd ķavmin helāk kıldı ki resūlleri (14) Őālīĥidi hiĕ anlardan bir kimse bāķı ķomadı ve bu 'Ād'ıla Őemūd ķavminden oñ Nūĥ ķavmin dađı helāk eyledi (15) ki anlar ķatı küfür đalālet iĕindeyidi zırā tođuz yüz elli yıl iĕlerinde da'vet eyledi aña 'icābet kılmadılar (16) belki Őayru olanları ođullarına vaŐiyyet kıturdıki biz ölüp siz ķalası olursañuz zinhār aña inanup anuñ dınine (17) girü yürimeñ ve dađı ol Mü'tefike ķavmi ki Lūť ķavmidür anları dađı Cebrā'il göge ķıķarup dönderü virdi (18) ki dūŐüp helāk oldılar **fe gaŐŐāĥā mā gaŐŐā fe bi eyyi ālāi rabbike tetemārā** ya'nı ķapladı ol Lūť ķavmini (19) Őol nesne kim ķapladı ya'nı üzerlerine ũaŐ yađdurduķ ũaŐıla baŐdurup helāk eyledük ol mü'minlere (20) necāt virüp ķurtarduķ bes yā ādem ođlanı sen ol rabbüñüñ ķanķı ni'metine inkār idüp dirsın ki bu ni'met (21) andan degül mecmū' ħayırları size irgüren ol ve cemı' Őerleri sizden def' iden ol bu küllisiyile siz anuñ (22) biñde bir ni'metinüñ Őüktrin yirine getürmege dađı sa'yuñuz yođ ve dađı buyurdıki **ĥāzā nezırun mine'n-nuzuri'l-ūlā** (23) **eziĕeti'l-āzifetu leyse lehā min dūnillāĥi kāŐifetun** ya'nı bu Muĥammed'i dađı ki size gönderdüķ ol evvel

[153a] (1) gönderdüğümüz resūllerümüz gibi bir ķorķuducıdur nitekim Nūĥ ve İbrāĥım ve Hūd ve Őālīĥ ve Mūsā dağı ğayrı ki (2) gelüp ol ķavmi bizüm 'azabumuzla ķorķutdılar anlar aña inkār idüp icābet kılmadılar 'āķıbet küllisin helāk eyledük bes (3) bu Muĥammed dağı bizden sizi bir ķorķuducıdur eger icābet kılursañuz dünyā ve āĥiret helākliginden ķurtulduñuz ve (4) illā Őol inkārıla ũurası olursañuz bilüñ ki evvel size va'de kılduğumuz ķıyāmet ğünü yaķıncaķ geldiķi anuñ 'ilmi (5) Allāh ķatındadır andan artuķ hiĕ bir kimse anuñ ne vaķt

¹⁴² [cāhillikdür]

geleceğin keşif idemez ol zāhir olacak bilesiz ki iş nite olısar (6) ve dađı buyurdıki **efe min hāzā'l-hadīsi ta'cebūne ve tazhākūne ve lā tebkūne ve entum sāmīdūne fescudū** (7) **lillāhi va'budū** ya'nı işbu Qur'an'ı işidüp dađı ta'accüb idüp gülüşürsüz dađı yalanlar mısız ol içindeki va'id āyetlerin (8) işidüp içünūze bir korku düşüp ağlaşmazsız hāl budur dađı siz Qur'an'ı istihzāya alup teğannı idersiz egziye (9) tutarsız hālūñüzden gāfilsiz gelūñ bu gāfleti terk idūñ secdeñuzi ve 'ibādetūñuzi Allāh'a kılūñ ve anı birleñ (10) ve illā kamu işūñüz bātıll olup 'ākıbet helāk olırsanız bu āyet delālet kıılır ki Qur'an'ı işidüp mu'tı' (11) olmayanlar girü hemān ol gāfletleri üzerine olanlar hālleri gibi Allāh katında mezmūmdur korku var ki ol (12) Qur'an'ı sehl tutduđıyyla āhır imānsuz gidüp ebedı 'azāba giriftār ola

19. Sūretü'l-Kamer Hamse ve Hamşune Āyāt ve Hiye Mekkiyye

(13) bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm ḥaḥ tebāreke ve te'ālā buyurdıki **ikterabeti's-sā'atu** (14) **ven şaḥḩa'l-kamer** ya'nı çün resül 'a.m ol Mekke kāfirlerin imāna da'vet kııldı anlar andan ḥaḥ resūlidigine (15) inanmayup mu'cizāt taleb itdiler didiler ki yā Muḩammed senden ilerü gelen peygāmbler her biri resūlligine (16) bir delil bürhān getürdiler sendağı eger gerçek resūliseñ bize bir nişān göster saña inanalum resül 'a.m didiki (17) ne dilersiz eyidūñ anı ideyim didiler ki eger ḥaḥ peygāmbereñ şol bedr olmış ayı pāre eyle gelüp yire insün (18) görelüm girü göge çıḩup bütün olsun bes resül 'a.m ḩaḥ Te'ālā ḩazretine niyāz idüp du'ā kııldı ḩaḥ Te'ālā'dan (19) vaḩy geldiki yā Muḩammed bunu senden dileyiceklerin bizüm 'ilmümüzde varıdı bu miḩdār olmışdur senden işāret kıılmaḩ (20) bizden ayı iki pāre kıılmaḩ bes ol Mekke kāfirleri cem' olup dururken resül 'a.m aya barmağıla işāret kııldı (21) ay yirinde tıururken ḩareket idüp ortasından iki pāre oldu İbni Mes'ūd eydür resūlullāhıla bileydük kim (22) ay iki pāre olup yire indi yarısı ḩıra tađınuñ bir yanına indi ve yarısı dağı bir yanına indi tađ ikisinūñ (23) arasında ḩaldı girü göge çıḩup iki pāre cem' olup bir yire geldi bütün olup bayağı nūr virdi

[153b] (1) Daḩḩāk eydür çünki Mekke ehli ol mu'cizātı gördiler didiler ki zihı cāzūdur bu Muḩammed ki bunuñ siḩri (2) göklerde dađı eđer ider Ebū Cehl la'in dađı didiki çevre eḩrāflara ādemler şaluñ görelüm ki bundan (3) artuḩ yirde dađı bunu görmış kimse var mı kim ay iki pāre oldu eger bundan ğayrı yirde olmazısa (4) zāhir bu siḩrdür bes çevre eḩrāflara bitiler ve ādemler şaldılar her yirden ḩaber eyle geldiki fulan nice fulan (5) vaḩtda gördükki ay iki pāre oldu yire indi girü çıḩup bütün oldu anı işidüp ol kāfirler (6) didiler ki zihı kuvvetlü siḩir ki cemı' 'āleme eđerı zāhir oldu girü inkārların ḩomadılar bes ol vaḩt (7) ḩaḥ Te'ālā bu āyeti indürdiki **ikterabeti's-sā'atu ven şaḥḩa'l-kameru ve in yerav āyeten yu'rizū ve yeḩulū** (8) **siḩrun mustemirrun ve kezzebū vettebe'ū ehvā'ehum** ya'nı kıyāmet yaḩıncaḩ

geldiki ay iki pāre oldu zīrā resūl (9) geldügi dağı kıyāmet yaqınlıđınıñ ‘ālāmetlerindenidi ki āhir reşulidi andan şoñra bir resūl dağı gelesi (10) degüldi bes ol ay iki pāre olduğı resūl geldügi ikisi dağı kıyāmet yaqınlığına ‘ālāmet olduğıçün (11) bu āyeti indürüp haber virdiki kıyāmet yaqın oldu ay iki pāre oldu bu kāfirler kaçan ki Hāq Te‘ālā (12) anuñ ‘ālāmetlerinden bir ‘ālāmet görseler ki anuñ resūlinüñ gerçeklüğine delıldür anlar andan i‘rāz idüp (13) inkār iderler hiç bir haqıkatde fikr eylemezler eydürler ki bu bir siñirdür ki cemı‘ ‘āleme eñeri zahir oldu (14) bizüm ol āyetümüzi ve resūlümüzi ve kıyāmet qopmaqlığını yalanladılar ol nefsleri hevālarına uyup ol bātıl bütlere (15) tıpmadı terk itmediler ve dağı buyurdıki ve **kullu emrin mustekırrun** ya‘nı her kelāmiñ Hāq Te‘ālā’dan buyurulmuşdur (16) anuñ elbetde bir haqıqati vardur şol hūküm ki dünyede olacaqdur tiz zamānda oldağı biliniserdür ya‘nı (17) her kişi ‘amellü ‘ameli yarın kıyāmet güninde hūkm olınuş yirlü yirinde qarār tıtdurısar uçmaş ehline şevāblar ve dereceler (18) hūkm olınuş cennetde qarār tıtıla ve şamu ehline ‘ıqab ‘azāb hūküm olınuş cehennemde ve sa‘ırde qarār (19) tıtıla sa‘ādet anuñ kim evvelki cemā‘atden ola ikinci tã‘ifeden kendüyi irāş kıla ve dağı buyurdıki (20) ve **leqad cā’ehum mine’l-enbā’i mā fihı muzdecerun kıkkmetun bālīgatun fe mā tuğni’n-nuzur** ya‘nı be-dürüstı Mekke ehline (21) ol ilerüki geçen ümmetlerüñ hāllerinden şol kadar beyān virildi ki anuñ bulara va‘z naşıhat olup (22) ol şirkden ve ma‘āşiden münzecir olup yığlıncaş nesnelere varıdı zīrā bu Qur‘ān ki muhkem kāmil hikmet (23) sözlerdür ‘aqlı olup idrāk idenlere ammā bulara bu qorqularuñ menfa‘ati yoş çünki bular resūle imān getürüp

[154a] (1) aña mutāba‘at kılmayalar dağı azāb gele **fe tevelle ‘anhum yevme yed‘u’d-dā’i ilā şey’in nukurin huşşe‘an ebşāruhum yağrucüne** (2) **mine’l-ecdāsi keennehum cerādun munteşirun muhtı‘ine ilā’d-dā’i yeşülü’l-kāfirüne hāzā yevmun ‘asır** ya‘nı yā Muhammed (3) çün bulara bizüm haberlerümüz işitdürüp hıccet tamām eyledüñ bular saña uymadılar terk it qo [bu]ları şol güne dek kim (4) İsrāfil Kudüs’üñ şahrāsı üzerine tırup şurunu çala buları da‘vet kılıp kığıra ol qorqulu ve heybetlü işler kim (5) göricek bularun gözine kıtı münker gelüp nefret kılılar bu hāde kim anı görmekte gözleri gāyet zilletde ve qorquda (6) ola çererüp kıla ki yummağa mecālleri kılmaya ve çünki sinlerinden çıkalar çekürge ma‘denlerinden çıkıkar (7) gibi bölük bölük dört yaña uçalar girü biri birine kırıllar gāh ol yaña şavrugup gāh bu yaña şavrugalar bellü bir yaña (8) yön tıtmayalar gitmeyeler bular dağı ol gün heybetinden eyle olalar haberde gelmişdür ki kaçan sinle ehli sinlerinden (9) çıkalar kırık yıl ve bir rivāyetde yüz yıl şöyle hayratda tıralar ol maşşer issisinde ve ol deñlü zahmet çekeler ki (10) feryād idüp diyeler ilāhi bizi bu mekāndan ayır gıder eger şamuya dağı qoyarsañ rāzı olduş dek bu zahmetden (11) rāhat olalum bes ol vaqt anlar ol kığırcıdan yaña

sür'ātile uyuşuban iķbāl ideler ki ol dā'ı (12) İsrāfil'dür eyle şanurlar ki aña varmağıla necāt bulırsalar varalar göreler ol deñlü heybetler ve ķorkular (13) var ki hiç bir kimse aña ıāķat getirmez anı görüp ol inkār idüp küfrine rāzı olanlar diyeler ki işbu (14) gün bizüm üzerümüze ne yavlaķ ķatı düşvār gündür kim ķurtulmağumuza ümid yokdur andan şoñra buları ĥisāba (15) ķıgıralar tā şol bāliğ olduķdan ölünceye dek nekim işledi ve söyledi gerek bir bir anda ĥisāb vire ve sa'ādet anuñ (16) kim şimdiden anda cevāb virmegiçün say' ide bundan şoñra Ĥaķ Te'ālā resülinüñ ĥatırın ri'āyet kı lup teselli (17) birle buyurdıki **kezzebet ķablehum ķavmu nūħın fe kezzebu 'abdenā ve ķālū mecnūnun vezducira fe de'ā rabbehū enni mağlūbun** (18) **fentaşır** ya'nı yā Muhammed bular seni yalanladuķlarına gönüñüñ ıar ıutmağıl ki bu senüñ ķavmüñden ilerü Nūħ ķavmi dağı ol (19) ķulumuz Nūħ'ı yalanladılar aña delü didiler eyle diyüp dağı ķomadılar belki üzerlerine üşüp çağrışup anı olķadar (20) dögdiler ki 'aķlı gidüp düşdi çünki ĥadden geçdiler gönüli ıaralup bize du'ā kı lup yalvardı didiki ilāhi bular (21) benüm üzerüme ġālib geldiler beni ķahr eylediler baña mu'āvenet kı lıgıl bulara 'azāb virmegile çün ol du'ā (22) kı lup bize yalvardı biz dağı aña du'āsın ķabül kı lup murādın yirine getürdük nitekim buyurdı **fe fetahnā ebvābe's-semā'i** (23) **bi mā'in münhemirin ve feccernā'l-arza uyūnen felteķa'l-mā'u 'alā emrin ķad ķudir** ya'nı gökler ķapusın açduķ ol ķatı dökölücü

[154b] (1) yağmurları yire indürdük ve dağı yirüñ şularınıñ gözlerin açup revān idüp aķıtduķ gök şuyıla yir şuyı biri (2) birine ķarışdı şol vaķt içinde ki ol olmaķlığı taķdır olunmuşdı **ve ĥamelnāhu 'alā zātı elvāħın** (3) **ve dusurin tecrı bi a'yuninā cezā'en li men kāne kufır** ya'nı getürdük biz ol Nūħ'ı gemi üzerine kim taĥtalarıla ve (4) mıĥlarıla düzilmişdi 'āc ağacındandı ve bir rivāyetde ķoz ağacındandı bes ol gemi şu üzerinde seyr idüp yüridi (5) bizüm nażar-ı 'iıābumuzla ve şaķlamağumuzla ve ol gemüye götürüp Nūħ'ı ķavmiyile ķurtarduğumuz 'ivaż yönindenidi ol Nūħ'a (6) kim incitdiler ve 'uķūbet yöninden cezāyıldı ol ķavmine kim kāfir olup anı incitdiler bes Ĥaķ Te'ālā'nuñ (7) sünneti budur kim dostların incidenleri ya dünyāda ķahr eyler ya āĥiretde zırā dost dostını incitdügin (8) ĥoş görmez anuñ intikāmın ıaleb ider 'aceb bu degül kim kāfirler Allāh'ıñ dostların incidürdi zırā (9) Allāh dostlarıydı ammā 'aceb budur kim müsülmānın diyüp Tañrı'yı severüz diyenler girü Allāh'ı seven ķulları düşmen (10) ıutup incidürler ol dostuñ adların ķatıraķ eyitdüklerine ıarlığanurlar ümid var ki Ĥaķ Te'ālā anlardan (11) dünyede āĥiretde dağı intikām ide ol girçek dostlarınıñ ĥaķķını ol yalan dostlara ķomaya ve dağı (12) buyurdıki **ve leķad teraknāhā āyeten fe hel min muddekirin fe keyfe kāne 'azābı ve nuzuri ve leķad yessernā'l-ķur'āne** (13) **liz zıķri fe hel min muddekir** ya'nı be-dürüstı biz ol gemiyi şöyle bāķı ķoduķ tā andan şoñra

gelenlere 'ibret (14) ola zîrâ dimişler ki bizüm resûlümüz dünyâya gelmekligi yakın olmuşdı dağı ol geminüñ ba'zısı (15) ol cüdeyde tûrdı ammâ ba'zılar didiler kim biz anı âyet kôduķ tâ andan şöñra 'ibretiçün didügi (16) bu şimdiki gemilerdür kim şu üzerinde yüzerler 'âķil olanlar andan 'ibret alup Hâķ Te'âlâ'nuñ 'âzâmetin (17) ve kemâl-i kudretin añlarlar zîrâ Nüh gemisinden ilerü gemi yoğıdı evvel ibtidâ Cebrâ'il Nüh'a gösteri virdi (18) ol düzdi andan şöñra aña göre düzdiler bes Hâķ Te'âlâ andan ötürü didikim biz anuñ gibi 'ibret kôduķ (19) hiç bir kimse var mıķim Allâh'uñ şun'ına baķup 'ibret ala göre kim Nüh kavmi ne resme helâķ olup ķahr oldı (20) ol anuñıla ögütlenüp îmâna gele yâ Muħammed nite görürsin sen bizüm 'azâbumuzı ve resûllerümüz gelüp bulara (21) inzâr idüp buları îmâna gelmedüklerini bular bu 'azâba hâķmıdır yoksa degülmidür be-dürüstî biz bu Ķur'an'ı kendü dillerince (22) indürüp bulara hem oķumasını hem hıfz idüp ezberlemesini âsân kılı virdük hiç bir kimse var mıķim anuñıla ögütlenüp (23) kendüyi necâta irgüre Hâsan-ı Başrı rivâyet kılır resûlden 'a.m ki buyurdı eger Hâķ Te'âlâ bize ol Ķur'an'ı

[155a] (1) geñez kılduķ dimeşe hiç bir dil Ķur'an'ı oķumağa tãķat getüremeyeydi degül ki hıfz itmek ve dağı buyurdıķı **kezzebet 'âdun (2) fe keyfe kâne 'azâbî ve nuzuri innâ erselnâ 'aleyhim riħan şarşaran fı yevmi naħsin mustemirrin tenzi'u'n-nâse ke ennehum a'câzu (3) naħlin munķa'irin fe keyfe kâne 'azâbî ve nuzuri** ya'nî 'Âd kavmi resûlleri Hüd'ı yalanladılar gör benüm dağı anlara 'azâbum ve inzârum (4) nite oldı be-dürüstî anlara dağı bir ķatı şovuķ yil musallať kılduķ bir gün içinde kim ol gün anlara naħs (5) şum oldı tâ ki ol yil anlaruñ üzerine dâyim olup yidi gice sekiz gün esdi tâ ki rûħlarını (6) bedenlerinden nez' idüp çıkardı ve a'zâların yirinden üzüp kıopardı şol budağı kırılmış ħurma ağacı özdeki gibi (7) kim uzadı düşüp yata her birinüñ uzunı on iki arışıdı ve bir rivâyetde yetmiş arışıdı andan ötürü ħurma özdekine (8) teşbîh kıldı ki oldağı uzun olur ya'nî çün ol Hüd peygâmbere anlara ol yil gelüp helâķ idecegin (9) ħaber virdi anlar istihzâya alup gülerlerdi vardılar bir ova yire çıkıldılar dizlerine degin çuķurlar kıazup kendüleri (10) dizlerine degin gömdiler didiler kim yâ Hüd eyit ol yilekim gelsün imdi bizi bu yirümüzden götürsün çıkarsun (11) bes Hâķ Te'âlâ emr eyledi ol yile kim gelüp yirüñ altına girdi başladı ikin ikin anları yirden çıkırap havâya (12) dökdüirdi havâda ikisin birbirine urup yire bırağurdı girü kıalanlara nazar idüp baķıřurlardı dağı (13) küfürlerinden dönüp îmâna gelmezdi tâ ki küllisin ol resme götürüp yire bıraķdı andan şöñra kıavüm toprak kıomadı (14) şavurup üzerlerine dökdi ki toprak altında kıaldılar helâķ oldılar nice günler ol toprak altından inildüleri (15) gelürdi anuñçün didi Hâķ Te'âlâ ki **ve leķad yessernâ'l- kur'âne liz zikri fe hel min muddekir** ya'nî biz Ķur'an'ı senüñ (16) kıavmüñe geñez kılı virdük ki oķuyup diñleyüp

añlayalar ki anlara bir naşihat ola ol qavümden bir 'ibret alup (17) imāna geleler hiç bulardan ol āsān qur'ānıla bir ögütlenüp imāna gelür var midur bu tekrār zıkr itdügi ziyāde (18) tenbıhdür gāyet ināyetinden ve hem key bu qullaruñ ol ögütlenmek mühimmi olduğıçün tekrār işmarlar ki (19) gāfil olmayalar ve hem tevbıh serzenişdür ki bunu bir iki işidüp iltifāt itmeyeler ol bātıllı koyup imāna gelmeyeler (20) ta'yıb ü tağyırdür ol hālleri yaramazlığın anlara tenbıh kılmıqdur ve dağı buyurdıki **kezzebet śemüdu bi'n-nuzuri** (21) **fe qālū ebeşeren minnā vāhıden nettebi'uhū innā izen lefi zalālin ve su'urin eulqıye'z-zıkrū 'aleyhi min beyninā bel hüve** (22) **kezzābun eşirun se ya'lemüne ğaden meni'l-kezzābu'l-eşirun innā mursilū'n- nāqati** ya'nı yā Muhammed śemüd qavmi dağı (23) reşulümüz şālihi anlara gelicek yalanladılar didiler işbu dağı bizden bizcileyin bir mağlūkdur varalum biz bizüm halka mutāba'at mı

[155b] (1) kılalum eger biz atalarumuz dının koyup bu bir mağlūka uyacağ olursavuz bu key gözsüzlükdür¹⁴³ kendümüzi āşikāre (2) haṭāya ve ḍalālete bırağmış olavuz ya'nı işbu bizüm içümüzde bunca a'yānlar ve mālدارlar variken ol (3) resüllik işbuñamı mağşuş olundu kim bizden birümüze virilmeye buña virile belki bu kezzābdur Allāh üzerine (4) iftirā kıılır ki bize resülüm dir tekebbürliginden yiyilüp yalan söyleyen anlarmıdır yoğsa şālihimidür ya'nı kıyāmet (5) güninde anlara zāhir ola bileler kim ol yiyilüp Allāh üzere yalan söyleyen kendüler şāliḥ nekim didi qavlinde (6) şādiqdur ve dağı buyurdıki **fitneten lehum ferteqıbhūm veştabir ve nebbi'hum enne'l-mā'e kısmetun beynehum kullu** (7) **şirbin muhtezarun fe nādev sāhibehūm fe te'āṭā fe aqar fe keyfe kāne 'azābı ve nuzuri** ya'nı ol şāliḥ qavmi dilediler (8) şāliḥden ki anlara kendünüñ delili bir ayet göstere qayadan bir deve çıkara şāliḥ zıra du'ā kıılıp yalvardı Hağ Te'ālā (9) aña vaḥy idüp didiki yā şāliḥ biz ol deveyi bulara çıkaruruz ammā ol bulara fitne olur ki anuñ ucından helak (10) olırsalar sendağı olaruñ zağmetlerine şabr idüp qatlan bularuñ helāklıklarına göz tıutup muntazır ol dağı (11) ḥaber vir bulara kim qaçan ol deveyi biz çıkaruruz ol içdükleri şu bularıñıla deve arasında gerekkim kısmet oluna (12) bir gün ol deve içe bular su almaya ve bir gün bularuñ ola ol deve gelüp içmeye her birisi kendü nevbetine ḥāzır (13) birisi gelmeye çün ol deveyi Hağ Te'ālā didüklerinleyin ol qayadan çıkardı ol suda bularuñıla müşterek oldu (14) bular anı getürmediler feşād itdiler ki ol deveyi öldüreler iki zalim fāsıq vardı biri Mışda' ve biri Fuzār (15) anlar düzdiler gönderdiler ki varup deveyi öldüreler gelüp devenüñ yolu üzerinde oturdılar ki geçicek aña ziyān (16) irişdüreler çün gelüp deve uğradı ol Mışda' Fuzār'a çağırdı ki ḥāzır ol uş geldi diyü qaçan ki yağın (17) geldi oğıla atup ol devenüñ siñirin kesdi düşürüp

¹⁴³ [gözsüzlükdür]

helāk eyledi gör anlara dağı benüm ‘azābum nite oldu **innā erselnā** (18) ‘**aleyhim sayhaten vāhıdeten fe kånū ke heşimi’l-muhtazırı ve leqad yessernā’l-ğur’āne liz zıkrı fe hel min müddekir** be-dürüstı (19) biz gönderdük anlarıñ üzerine Cebrā’il kim varup bir kez qatı şayha urup heybetile çağırdı anun heybetinden (20) küllisi şol ayağ altında düşüp uvanup başılan quru yapraq gibi ezilüp geçdiler yahūd şol qara gül gibi oldılar (21) imdi yā Muhammed biz bu Qur’an’ı senüñ qavmüñe öğütlenmekiçün kılı virdük hiç bir kimse var mıkim anuñıla öğütlenür (22) ve dağı buyurdıki **kezzebet qavmu lūtin bi’n-nuzuri innā erselnā ‘aleyhim ħāsiben illā āle lūtin necceynāhum** (23) **bi seħarin ni‘meten min indina kezālike neczı men şeker** ya‘nı ol Lūţ qavmi dağı bizüm gönderdügümüz nezıri

[156a] (1) yalanladılar aña imān getürüp bizi birlemediler biz dağı anlarıñ üzerine taş yağdurup anları helāk eyledük illā Lūţ’ı (2) kızlarıyla seħer vaqtında necāt virüp qurtarduk ki bizüm ol qurtardugumuz aña bizüm ulu qatumuzdan key ulu ‘aţayıdı (3) Ĥağ Te‘ālā kendüyi birleyüp ni‘metine şükr iden qullara bunuñ gibi ‘ivaızlar virür dünyede dağı belālardan şağlar (4) āħiretde kāfirlerle ‘azāb kılmaktan qurtarur ve dağı buyurdı ki **ve leqad enzerahum başşetenā fe temārav bi’n-nuzuri** (5) **ve leqad rāvedūhu ‘an zayfihi fe tamesnā a’yunehum fe zūķū ‘azābı ve nuzuri ve leqad sabbehahum bukraten ‘azābun** (6) **mustekırr fe zūķū ‘azābı ve nuzuri ve leqad yessernā’l-ğur’āne liz zıkrı fe hel min müddekir** ya‘nı be-dürüstı buları (7) ol Lūţ ol bizüm ‘azābumuzdan qorqıdup ve ‘uķūbetümüzden ħaber virdi anlar anı yalanlayup ol ‘azāb gelmeğinde (8) şekk itdiler ol resüllerine inanmadılar biz Cebrā’il’i bir kaç ferışteyile anlara helāk kılmaga gönderdük varup (9) Lūţ evine konuğ oldılar ol kāfirler dirilüp geldiler ki anuñ ol konuğlarına fesād işleyeler biz ħaber bile (10) emr eyledük kim qanadıla {qanadıla} anlarıñ yüzlerine şığadı gözlerinüñ görmegin giderüp cümlesin gözsüz (11) ol nezır ħaber virdügi ‘azābı anlara tatdurduk şabāħ vaqtında anları ol ‘azāb gelüp qapladı (12) cebrā’il şehirlerini tağlarıla yirlerle qoparup havaya götürdi başı aşaga döñdürüp şalı virdi inüp (13) helāk oldılar ol dünyā ‘azābıyla āħiret ‘azābını anlara bile ulaşduru kılduk kıyāmetedegin ‘azābda (14) olalar kıyāmetde ĥođ dağı ulusına mübtelā olalar zebāniler anlara diyeler kim diñ taduñ ol Allāħ sizi (15) dünyede qorqutduğı ‘azābları ki siz aña iderdüñüz ve dağı buyurdıki **ve leqad cā’e āle fir‘avne’n-nuzuru** (16) **kezzebū bi āyātinā kullihā fe eħaznāhum aħze azızın muķtedirin ekuffārukum ħayrun min ulā’ikum em lekum** (17) **berā’etun fi’z-zuburi** ya‘nı be-dürüstı ol Fir‘avn qavmi dağı qorqudıcılar geldi ki Mūsā’yıla Hārūn’ıdı (18) anlara virdügümüz ol toğuz āyete anlar küllisine itdiler yalanladılar biz dağı anları ‘uķūbetile tutduk şol (19) qatı ‘uķūbetile kim intıķām idicidür kāfirler üzerine Allāħ qādirdür nice dilerse intıķām kılmaga

(20) aña ve resüllerine muţı' olmayanlara bu kez dönüp Mekke kâfirlerine tehdid idüp buyurdıki (21) ya'nı sizün kâfirünüz dağı aqvâ mıdur anlardan ki Hağ Te'âlâ anları helâk eyledi sizi dağı (22) helâk kıılmağa kâdirdür şanmañuz ki 'aciz ola yoğsa sizün 'azâbdan kırtulmağa berâtlaruñuz mı (23) var bu inen kitâblarda bu ma'lümdur ki yoğdur elbetde ol 'azâblara uđrasañuz yoğsa

[156b] (1) bular kendüleri hemân kırtulmuşımı bilürler bu hoğ zann-ı fâsiddür ve dağı buyurdı ki **em yeķülüne nahnu cemí'un munteşir** (2) **se yuhzemu'l-cem'u ve yuvellüne'd-dubur beli's-sâ'atu mev'iduhum ve's-sâ'atu edhâ ve emer** ya'nı yoğsa bular eydürler mikim (3) biz dükelimüz 'azâbdan birbirimüzi men' idiciyüz kimse bize gâlib olmaz Allâh Te'âlâ eydür tiz ola ki (4) bularuñ ol cem'iyetleri ol Bedr güninde tağılıp münhezim olalar yönlerin dönüp kaçalar 'Ömer rağıyallâhu 'anhü eydür (5) çün bu 'âyet indi ben eydürdüm ki ben bilmezem 'aceb bu ne tağılmağ ola çünki Bedr günü oldı resüli gördüm (6) kılçup silâhın geyürdi bu âyeti okurdu bildüm ki ol kâfirlere inhizâm vardur ve dağı Hağ Te'âlâ buyurdı (7) ki biz buları ol dünyâ 'azabıyla kıomazuz belki kıyâmet günü bularuñ birbirine cem' olacağ günlerdür ki ol (8) kıyâmet 'azâbı dağı ulu dağı kıatıdur dünyâ 'azâbından bu kez ol âhîret 'azâbından vaşf idüp haber virdi ki **inne'l- mucrimîne** (9) **fi zalâlin ve su'urin yevme yuşhabüne fi'n-nâri 'alâ vucühihim zükü messe saķara innâ kulle şey'in bi kıaderin ve mâ emrunâ** (10) **illâ vâhıdetun ke lemhin bi'l-başar** ya'nı haķıķaten bu mücrimler ve bu kâfirler dünyâda kıatı dâlâlet ve hađâ içindedür âhîretde dağı (11) sa'ır şamusınuñ 'azâbları zahmetindedür şol günde kim anları yüzleri üzere od içinde sürir zebâniler anlara (12) serzeniş kıluban diyeler ki tađuñ ol saķar şamusınuñ 'azâbların ol fi'lüñüze 'ivâzlar olmağıçün ki inkâr (13) idüp inanmazduñuz Hağ Te'âlâ eydür her nesneyi ki biz yaratduğ biri birine müşâkil ve muvâfıķ yaratduğ Muhammed bin Ka'b (14) eydür bu âyet ol Kıadriler haķķında inmişdür ki Allâh'dan kıdreti nefy idüp kendülere işbât kıılurlar eyü yavuz (15) kıul ne işlerse kendü kıdretleridür Hağ Te'âlâ kıdretiyle degül Allâh kıdretin nefy idüp 'aczin işbât iderler kâfir (16) olurlar bes yarın kıyamet güninde anları şamuda yüzleri üzere sürüyüp diye ki görüñ işbu nesne dağı (17) sizün kıdretüñüzle midür yoğsa bizüm kıdretümüzle bilüñ ki cemí' nesneyi biz kıdretümüzle yaratduğ ki cemí' kıullaruñ (18) ef'âllerinün hâliķı bizüz İbni 'Abbâs eydür rağıyallâhu 'anhümâ Hağ Te'âlâ her nesneyi biz tağdırümüzle yaratduğ didüginüñ (19) ma'nisi budur kim her nesneyi ki yaratdı anı işlâh idicek rızķ yaradı virdi cemí' mađlûķâ dağı ancılayın (20) ve dağı Allâh Te'âlâ buyurdı ki degüldür bizüm buyuruğumuz ol kıyamet kıoparmağa illâ şol göz açup yummuşcadur (21) ya'nı kıaçan dilesevüz ol kıyameti kıoparavuz bir kez emr idevüz hemân ol göz yumup açmağdan dağı

tizrek (22) anı kıoparmağa bizüm ‘acüzümüz yok ve dağı buyurdı ki **ve lekad ehleknā eşyā‘akum fe hel min müddekirin** (23) ve **kullu şey’in fe‘alühu fi’z-zuburi ve kullu şağırin ve kebırin mustetar** ya‘nı be-dürüstı biz helāk eyledük sizüñ mişlüñüzi

[157a] (1) ve sizüñ ehl-i mişlüñüzi çünki resüllerini yalanladılar hiç sizden bir kimse var mıdır kim bundan ‘ibret alup (2) öğütlene bile ki bular hağdur dağı Allāh’uñ ‘uķübetinden kıorķup imāna gele bular eyle şanmasunlar kim ne (3) eyledilerse kendülere kıala belki küllı ne işlerse ve ne söylerse ol kitāb içinde şayı lup kıaleme gelmişdür uludan (4) kıçıden ne kııldılarsa levh-i mağfüzda setr olı nup yazılmışdur bizüm ‘ilmümüzden taşra degüldür ve dağı (5) buyurdı **inne’l-muttaķıne fı cennātin ve neherin fı mak‘adi şıdķın ‘inde melıkin muķtedir** ya‘nı şol kimseler kim (6) şırkden ve fevāhişden şaķındılar ve ayrıķ günāhlardan dağı yığlındılar anlar uçmaķda bostānlar içinde (7) aķar ırmaķlar kenārında şerif mükerrem yirlerde ol ulu kādır padişahuñ kıonışılığında ebedı sa‘adet (8) içinde tena‘um kıılısarlar bes sa‘adeti olanlar gerekkim bu bāķı devleti haşıl kıılmağıçün sa‘y ide ol helāklik (9) esbāblarından saķına ebedı ‘azāblara kendüyi mübtelā kıılmaya inşā’llāhu te‘āla

20. Sūretü’r-Rađmān Celle ve ‘Ala Şemāne ve Seb‘üne Āyāt ve Hiye Mekkiyyeti

(10) bi’smillāhi’r-rađmāni’r-rağım **e’r-rahmān** ya‘nı ol vaķtkim Haķ Te‘ālā āyet indürüp buyurdıki rađmāna (11) secde idüñ Mekke kafirleri didiler kim rağman kimdür biz rađmānı bilmezüz illā Müseyleme-i kezzabı bilürüz Haķ Te‘ālā (12) kendü zātın bildürmekiçün bunu indürdi buyurdı ki **e’r-rahmān ‘alleme’l-ķur‘ān ģalaķa’l-insān allemehu’l-beyān** (13) ya‘nı ol rađmān ki siz anı bilmezüz diyü inkar kıılırsız oldur olkim Muđammed’e Ķur‘ān indürdi ki Cebrā’il (14) anuñ üzerine okıya ol öğrene oldağı ümmeti üzerine okıya ümmeti öğrene anuñıla ‘amel idüp dünyāların (15) āģiretlerin ma‘mūr ideler ve dağı rađmān oldur kim ādem oğlanların yaratdı ve anlara ‘aķl u faşāģat (16) virüp girü kıalan ģayvāndan anları temyız kııldı şekl-i kıāmet yönünden dağı ‘aķl-ı idrak yönünden (17) ve dağı buyurdı ki **eş şemsu ve’l-ķameru bi ģusbānin ve’n- necmu ve’s-şeceru yescudān** ya‘nı dağı ayıla gün yaratdı ki (18) anlaruñ felekleri ve menzilleri seyr itdükleri ģisābıla ve miķdārıla ki andan tecāvüz itmezler tā ki (19) anlaruñıla aylaruñ yıllaruñ ve günlerüñ sā‘atlerüñ ģisābı ma‘lum ola uzatduğı kıışalduğı biline her işlerüñ (20) vaķtları anuñıla bellü ola ve hem dağı necmile şecer ol rađmāna secde iderler necm diyü şol nesneye dirler kim (21) biticek yire yayılır yukaru örü tıracaķ incigi yok kıavun kıarpuz ģıyār kıabaķ gibi dağı buña beñzer otlar ve şecer diyü (22) aña dirler ki anuñ örü tıracaķ incügi var ayak üzerine tırur budaķlanur ya‘nı bunlaruñ gölgeleri şabāģ vaķtında (23) ve aģşam vaķtında ol rađmāna secde kıılırlar secde ma‘nisi oldur kim her nesnenüñ gölgesi ol iki vaķtda

[157b] (1) yire düşüp uzanur şuña beñzer ki yüz yire koyup secde eyledi ve gün yukaru kalkduqça gölge dirilüp (2) kısalur aña beñzer ki secdeden başın qaldurur aħşam vaqtı yakın olıcaq gün indükçe gölge girü uzar yire (3) {yire} döşenür girü secdeye varur yaħüd bu secde ider didüğinden murād bu ola ki bular külli ħāl diliyle (4) Allāh'a tesbīħ iderler nitekim Ĥaħ Te'ālā buyurmışdur bir ayet ma'nisinde ki hiç bir nesne yoqdur illā ol Allāh'a ħamdıla (5) tesbīħ ider ve daħı buyurdı kim **ve's-semā'e rafe'ahā ve vaza'a'l-mızān ellā taťgav fi'l-mızāni ve ekımu'** (6) **l-vezne bi'l-kıştı ve lā tuħsırü'l-mızān** ya'nı daħı raħmān oldur kim gökleri beř yüz yıllıq yol qadar (7) yirlerden yukaru götürdi ve daħı terāzu indürdi ki ħalk anuñıla tartılacaq nesneleri tartup birbirine 'adl (8) iderler Nūħ zamānınadek terāzu yoğıdı Ĥaħ Te'ālā anı Nūħ zamānında indürdi emr eyledi qullarına kim (9) ol terāzuda ħayf idüp zulme meyl itmeyeler tartuda 'adl üzerine olalar ħalkuñ ħaqların kesmeyeler alacaq vaqt (10) artuq tartup satacaq vaqt eksük tartup virmeyeler ve daħı dilde sözlerin terāzuyıla söyleyeler ħadden geçüp bātıll (11) sözler söylemeyeler ve ħaksız daħı söyleyecek yirde qorqmağıla ya utanmağıla kese koyup dінде taqşırlıq itmeyeler (12) söyleyeler ħaqqı ilerü getüreler ve girü qalan mařlaħatlarında daħı ħacetleri qadar söyleyeler artuq söyleyüp günāħ (13) yükin arturmayalar ve 'ömür gevherin eksüğine gerekmez yirlere ħarc itmeyeler belki ol artuq sözleri yirine sübhānallāħ daħı (14) ve'l-ħamdühi velā ilāhe illāllah qoyalar ki āħiretde kendülere zaħıre ola anuñıla bay olup devlete irişeler ve daħı (15) buyurdı ki **ve'l-arza vaza'ahā lil enām fihā fākihetun ve'n-naħlu zātu'l-ekmām ve'l-ħabbu zu'l-ařfi** (16) **ve'r-reyħāni fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ve daħı raħmān oldur ki yiri bař idüp ħalkıçün döşeyü virdi ki (17) anuñ üzerinde meřālihlerin qayuralar ve daħı ol yir içinde anlaruñçün enva' yemişler yaradı virdi daħı ħurmalar (18) yaradı virdi ki ol qavınuñ içinden 'acāyib ħilqat üzere laťif lezzetlerle enva' menfa'atler ħařıl olur (19) ki şayılmaz ve daħı dāneler bitürdi ki her birinün bir dürlü lezzet virür kimi ādeme ğidā olur kimi ħayvāna ki ol (20) şamandur arpadur 'alafdur ādeme ğidā olan buğdaydur şarudur baqladur noħüddur mercimekdür ve daħı (21) reyāħın yaradı virdi ki anuñıla dimāqların gökçek qoqlular var Ĥaħ Te'ālā sürenün evvelinde ni'metlerin (22) zıkr idüp cinnile inse ħiťāb idüp buyurdı ki yā cinnile ins bu Allāh'uñ ni'metlerinüñ qanqısına inkar (23) idüp dirsiz ki ni'met andan degüldür Ĥaħ Te'ālā bu sürede ni'metlerin ālā diyü zıkr eyledi na'mā diyü

[158a] (1) zıkr itdi zırā ālā diyü cemı' ni'metlere dirler na'mā diyü şol yinilür içilür geyilür ve yinilür ni'metlere dirler ve daħı ħizmetkārlara (2) ve altuna gümişe ve şol ki māl cinsidür aña dirler amma ālā diyü hem bulara dirler hem bir rāħatlıq irüşüp belālar zaħmetler (3) def' olduğına daħı dirler bu sürenüñ içinde bular zıkr olduğıçün her āyetüñ āħirinde gördi ki siz ol

Allāh'ũñ (4) kıankı ālāsına inkar idersiz ve bundan Őoıra buyurdu ki **ħalaķā'l-insāne min ŐalŐalin kel faħħāri ve ħalaķa'** (5) **l-cānne min māricin mi'n-nārin fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ya'nı yaratdı Ādem'i Şol kıuru balıkıdan Şaksı gibi kıuruluğından (6) avaz virürdi ve cinniler atasın dağı yaratdı ki ol iblīsı bir od yalıñından anuñ dütüni yok ve bir niceler (7) didiler kim gökden aşağa bir yufķa bulut ol buludıla gök arasında od var kim yıldırım andan kıopar (8) ve cinniler aşlı ol oddandır yaradılmışdur göđi baķıcaķ sen göđi ol bulut ardından görürsin Şol (9) nāzük perde ardından nesne görür gibi bes yā ādem oğlanı Ĥaķ Te'ālā sizi küllüñüzi bir nefesden yaratdı (10) Ādem'dür ve iy cinniler siz dağı cemi'ñüzi bir nefesden yaratdı siz bu ni'metlerüñ kıankısına inkar idüp dirsiz ki (11) bu Allāh'dan degüldür ve dağı buyurdu ki **rabbu'l- maŐriķayni ve rabbu'l-mağribeyn fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** (12) ya'nı ol raħmān gün maŐriķınuñ rabbidür dağı ay maŐriķınuñ rabbidür ve dağı gün ğayet uzayıcaķ güneş kııķduđı (13) maŐriķuñ ve kıŐalıcaķ toğduğı maŐriķuñ rabbi oldur ve ay güneş mađriblerinüñ ki Őulunır anlaruñ dağı rabbi (14) oldur yaħüdü ğāyet uzayıcaķ Őulunduđı mağribile kıŐalıcaķ Őulunduđı mađriblerüñ rabbi dağı oldur ma'nisi (15) bunuñ oldur kim iy cinnile ins siz gerekse maŐriķda oluñ gerekse mağribde oluñ her kıande (16) olsañuz Allāh'ũñ milki iķindesiz Őarķ ğarb külli anuñ milkidür ve yidüğüñüz rızķı size viren Allāh'dur (17) sizi yaradup var kıılan ve her iŐüñüze yardım iden oldur siz bu küllüyle anuñ kıankı ni'metlerine inkār idersiz ve dağı (18) buyurdu ki **merece'l-baħrayni yelteķiyāni beynehumā berzeħun lā yebđiyāni fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ve dağı (19) iki deñiz yaratdı ki birbirine kıarıŐmađa kıomaz ammā 'ibret bunda budur kim ol arada māni' olan Şöyle laķif (20) yaratmışdur ki gözler anı görmez ba'zılar dimişler ortada māni' yok ya'nı bu deñizler yaratdı sizüñ menfa'atüñüz (21) ĉün size andan 'acāyib 'ibretler ve ĥikmetler zāhir kııldı ki siz andan 'ibret alup kıudretlerin añlayasız ve anı birleyesiz (22) siz bu ni'metlere inkār idersiz ve dağı buyurdu ki **yaħrucu min humā'l-lu'lu'u ve'l-mercān fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** (23) ya'nı ol raħmāndur ki ol iki deñizden sizüñĉün kimi iri kimi uvaķ incüler kııķarı virür ki hem size zinet

[158b] (1) ola hem dağı ayruķ maŐlaħatlaruñuza menfa'at kıılasız nitedür kim ol ni'metlerine inkār idersiz ve dağı buyurdu ki **ve lehu'l-cevāri'** (2) **l-munŐe'ātu fi'l-baħri kel a'lāmi fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ya'nı dağı ol raħmānuñ kıudretiyiledür kim ol gemiler (3) deñiz iķinde Őađ gibi götürölüp seyr ider anuñıla bir iķlimden bir iķlime gidersiz bunca menfa'atler anuñıla ĥaŐıl (4) idersiz anuñ kıankı ni'metine inkar idersiz ki ol ni'met andan olmaya ve dağı buyurdu ki **kullu men 'aleyhā fānin** (5) **ve yebķā vechu rabbike zū'l-celāli ve'l-ikrāmi fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ya'nı her nesnekim yir yüzinde vardur

(6) küllisi fāni olırdur ki biri bākı qalırsar degül ol Allāh'dur ki ulu milk issidür ve 'azamet issidür dağı kerımdür (7) ki günāhlar 'afv ider çünki bu āyet indi ferıştahlar didiler kim fenā ve helāklik ādem oğlanlarındur ki (8) yir yüzinde anlardur bes andan řoñra Allāh Te'ālā buyurdı ki her nesne ki vücūda geldi hep helāk olırsarlar (9) bes ferıştahlar dağı yağın bildiler ki kendüler dağı helāk olırsarlar bu dağı bir ni'metdür ki öleceklerini (10) bildürdi ta ki gāfil olmayup anuñ yarağında olalar bu qoyup göcecek yire gōñüllerin dölendürmeyeler (11) keenne-hu Hađ Te'ālā eydür kim iy qullarum Allāh Te'ālā sizüñ mu'inüñüzdür işüñüzi aña işmarlañ hiç bu hağqa (12) i'timād qılmañ zırā bunlar çün kendü nefslerinden helākligi def'idemezler size ne menfa'atleri irişe bākı ol (13) Allāh'dur kim hađq fenāya viricek aña fenā 'arız olmaz sizden günāhlar 'afv idüp işlerüñüze mu'āvin olan (14) oldur siz anuñ gibi rabbüñ kim sizi yaradup ihsān eyledi qankı ni'metlerine inkār idersiz ve dağı buyurdı ki (15) **yes'eluhu men fi's-semāvāti ve'l-arzı kulle yevmin hüve fı ře'nin fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ya'nı gök ehli (16) ve dağı yir ehli küllisi hep andan dilerler gök ehli yir ehli çün mağfıret rağmet dilerler her gün ol Allāh (17) işdedür kimi 'azız qılır kimi zelıl qılır kimi öldürür kimi dirildür kimine virür kiminden alur bu āyetüñ (18) sebebi buyıdı kim yahūdiler didiler kim Hađ Te'ālā cum'a irtesi hiç nesneye hükm eylemez Hađ Te'ālā bu (19) āyeti indürüp hağber virdi ki her gün ol işdedür bes çün cemı' havāyiclerüñüzi andan dilersiz (20) anuñ ol ni'metlerine nite inkār idersiz ve dağı buyurdı ki **se nefruğu lekum eyyuhā's-seqālāni fe bi eyyi ālā'i** (21) **rabbikumā tukezzibān** ya'nı sizüñ üzerüñüze 'amellerüñüzi hıfz idüp şaqlayavuz iy cinniler ve iy ādem oğlanları (22) tā ki yarın 'amellerüñüze göre mükāfat mücāzāt qılavuz siz ol Allāh'uñ ni'metlerine nite inkār idersiz ki ol (23) sizüñ 'amellerüñüz zāyi' itmeyüp şaqlaya ihsānın sizden men' itmeye düşmenlerüñüz üzerine size yardım qıla

[159a] (1) bu külli ni'met size andan hağşıl ola size vācibdür ki siz dağı aña řükr idüp hizmet yirine getüresiz (2) ve dağı buyurdı ki **yā ma'şera'l-cinni ve'l-insi inisteta'tum en tenfuzū min aqtāri's-semāvāti ve'l-arzı** (3) **fenfuzū lā tenfuzüne illā bi sultānin fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ya'nı Hađ Te'ālā hitāb idüp buyurur ki (4) iy cinniler ve iy ādemiler cemā'ati eger gücüñüz yiterse ki ölümden qaçup yirler ve gökler eşrafından çıkasız (5) gidesiz ölüm size irişmeye çıkuñ gidüñ çıqup gidemezsiniz her qande ki varursız mülk saltanat anuñdur (6) ölüm elbetde size irişür İbni 'Abbās eydür rađıyallāhu 'anhümā bu hitāb bulara kıyāmet güninde olırsar řol vađt ki gökler (7) yarıla ferıştahlar hep aşağa ineler dünyāyı hağqa gibi qaqlayup şuralar ki ol cemı' hağqadan bir yaluñuzcađ ola (8) ululuk yönünden ol vađt anlara dinile kim yā cinniler yā ādemiler eger gücüñüz yiterse ki bu yirde ve gökler şarafından (9)

çıkup gidüp bizüm 'ikābumuzdan kurtulasız çıkuñ gidüñ çıkup gidüp kurtulmazsız illā meger ki bir delil bürhān (10) getüresiz anuñla kurtulasız bes ol pādīshāh bu kıyāmet kōrkuların beyān idüp bildürdügi tevbe idüp inşāfa gelüp (11) anuñ k̄apusına dōnmekiçün oldağı ni'metdür siz anuñ k̄ankı ni'metlerine inkār idersiz ve dağı buyurdı ki **yurselu** (12) **'aleykumā şuvāzun mi'n-nārin ve nuḥāsun fe lā tenteşirān fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ya'nı ḥavāle olına cinnilerün (13) kāfirleri üzerine ve ādemilerün kāfirleri üzerine dutsun od yalıñları şol erimiş tuc gibi kim anuñla mu'azzeb (14) olalar hiç biri bulardan ol 'azābdan yıglinmayalar bes çün bilürsiz ki ol 'azābdan sizi saklayup (15) kurtarıcı yok illā ol Allāh'dur nite siz anuñ kudretine inkār idüp anı birlemezsiz ve dağı buyurdı ki **fe izā şakḳati'** (16) **s-semā'u fe kānet verdeten ked dihāni fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ya'nı kaçan ki ol kıyāmet günü olup (17) gökler yarılrsa anuñ rengi şol kızıl kül rengine düşer ki aklığa māyil ola ya şol gülgün et rengi gibi (18) olsa ki hava kızgun olıcağ kızıllığa māyil olur hava mu'tedil olsa aklığa māyil olur bulit olup sovuğ (19) k̄aralığa māyil olur fi'l-cümle hava muhtelif olduçça ya'nı kıyāmet güninde dağı gökler yarılcağ ādem oğlanlarınuñ (20) ve cinnilerün gözleri heybetinden māyil olup her bağduçça gözlerine bir dürlü reng görine bes ol günüki gökler (21) yirler müteğayyir ola anuñ heybetinden ve ulu kōrkulardan sizi kurtarmaz illā ol Allāh kurtarur bes siz anuñ k̄ankı (22) ni'metlerine inkār idersiz ki ol anuñ ni'meti olmaya ve dağı buyurdıki **fe yevme izin lā yus'elu 'an zenbihi insun** (23) ve **lā cānun fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ya'nı kıyāmet güninde hiç bir cinnüñ ve bir ādemínüñ günāhından

[159b] (1) böyle şorılmaya ki işbunu senmi işledüñ zırā ol cümle işledügi vağt defter olup şayılmış yazılmışdur şormağ (2) ḥācet degül evip serzeniş birle şorarlar ki iy toprağ başuña senüñ utanmadın cür'et idüp işbu (3) günāhları nite işledüñ ve ba'zılar didiler kim su'al olunmayan cinnilerden ve ādemilerden kāfirlerün ki 'alāmetlerinden (4) bellü olalar ammā mü'minler 'aşīleri cinnilerden ādemilerden su'al olur bes çün ol Allāh'ı kıyāmet güninde (5) su'al idüp her birüñüz şevāb derecāt vire uçmağ içinde siz anuñ nite ol ni'metlerine inkār idersiz ve anı birleyüp (6) imān getürmezsiz ve dağı buyurdı ki **yu'rafu'l-mucrimüne bi sīmāhum fe yū'ḥazu bi'n-nevāsı ve'l-aḳdāmi fe bi eyyi (7) ālā'i rabbikumā tukezzibān** ya'nı ol kāfirler kıyāmet gözleri k̄arasından ve gözleri çakırından ma'lūm olalar ḫamu (8) ḥazinedārları ḥisābdan şoñra ḫutup anlarıñ ellerin boyunlarına demürleyeler alınları şaçın getürüp anuñla bağlayalar ardlarından (9) şöyle bir top gibi olalar getürüp zebāniler anları ol ḫālile yüzleri üzere cehenneme atalar çün siz imān (10) getürüp aña muḫı' olasız ol sizi bu 'azābdan kurtarur sa'ādet ruzı kılursız ni'metüñ k̄ankısına inkār idüp (11) andan degüldür

dirsiz ve dağı buyurđı ki **hāzihi cehennemulleti yukezzibu bihā'l-mucrimūne yetūfūne beynehā** (12) ve beyne **hamimin anin fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ya'nı ol tamu ehli kaçan cehenneme yakın gelseler tamu hazineğarları (13) anlara diyeler kim işbu şol cehennemdür siz bunu dünyede yalanlayup inanmazduñuz bes anları ol cehenneme koyalar (14) anlar ol 'azābıla ol katı issi kaynar sular arasında tavāf ideler ya'nı anlarıñ üzerine bir açlık havāle (15) olına ta'am isteyeler anlara zaqqum getüreler ki her salqumı münker div başına beñzer ve anlara yidüreler boğazlarına (16) tura aşığa geçmeye bukez feryād idüp su diyeler ol vaqt ol kaynar sudan getüreler anı alup içmege getürseler yüzlerine (17) yakın varıcaq yüzlerinüñ etleri qopup anuñ içine düşe çünkü içeler içleri kaynayup qarınlarında ne varisa toğranup (18) aşığa dōke andan şoñra girü açlık vāki' ola girü zaqquma ilteler andan yiyip boğazlarına tura girü hamıme (19) ilteler gāh anda {gāh anda} tolandurup yürüyeler tavāf ideler didügi ma'nisi budur ya'nı keenne-hu Haq Te'alā buyurđı (20) ki yā cinn ü ins ben 'uqūbetleri size haber virdüğüüm dağı ni'metdür ki işidüp küfürden ve ma'siyetlerden (21) yığlınasız imān tā'at ipine yapışasız tā bu helāklik kapusından çıkup kırtılasız bes benüm ni'metlerümün kankı birine (22) inkār idersiz çün Haq Te'alā sürenüñ evvelinden tā buñadek belālar def' itdügi ni'metlerden haber virdi bukez (23) başlayup bundan tā āhirete degin ol günāhlardan şakınup Allāh'dan qorqan kullara ni'metler üleşdüdügin

[160a] (1) zıkr idüp buyurđı ki **ve li men hāfe maqāme rabbihi cennetāni fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ya'nı her kimse kim bir (2) ma'siyet işlemege kaşd itse dağı ol kıyāmet günindeki hisābları aña ol Allāh ileyinde tırup şorılacağın hātırına (3) bıraqup qorqsa dağı ma'siyeti terk itse işlemese Haq Te'alā aña iki cennet virür bes ol Allāh kim 'amelüñüze (4) 'ivaz size uçmaq vire ecrüñüz zāyi' kılmaya anuñ ni'metlerine inkār idersiz ve dağı iki cennetüñ şıfatın (5) beyān idüp buyurđı ki **zevātā efnānin fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ya'nı ol iki bostān içinde envā' (6) budaqlar var ki her birinde envā' yemişler ağaçları tılları birbirine geçmişdür yemişleri dürlü dürlü birbirine qarışmışdur (7) bes ol size bu rāhatları va'de kılan Allāh'ın kankı ni'metine inkār idersiz ve dağı buyurđı ki **fı himā 'aynāni** (8) **tecriyāni fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ya'nı şol iki bostān içinde iki ırmaq dağı var revān (9) olup aqarlar şol sudur ki ne dadı tağyır olur tırmağıla ne qoqusı ol ırmaqları size teferrüçün (10) ve ziyāde ni'met olmağıçün yaratdı siz anuñ ni'metine inkār idersiz ve anı birlemezsiz ve dağı buyurđı ki (11) **fı himā min qulli fakihetin zevcāni fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ya'nı ol iki bostān içinde her yemişden iki (12) dürlü yemiş var biri tatlı ve biri ekşi zırā tabi'at dünyede aña öğretmişdür elbetde ārzü ider nefis ārzü (13) kılduğı hün hep olsa gerek ba'zılar didiler kim her yemişden iki dürlü

oldur kim hem yaşı ola hem kırusı (14) nitekim dünyede olur bes ol Allāh kim size bunuñ gibi envā' yemişler yaradup rāhatlıklar ve gönüller şāz (15) olacak nesnelere yaraqlayup vire siz anuñ kıdretine ve ni'metine inkār idersiz ve dağı buyurdı ki **mutteķine 'alā furuşin** (16) **baťa' inuhā min istebraķı ve cene'l-cenneteyni dānin fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ya'nı ol uçmaķ ehli (17) bostān içinde tağtlar üzerinde ve döşekler üzerinde tekyelenüp tena'umlar kılalar şunuñ gibi döşekler ki (18) astarları yaşıllı istibraķdan ola astarı böyle olıcaķ kıyās it ki yüzi nite ola İbni 'Abbās'a şordılar ki (19) çün astarı istibraķ ola yüzinden ola İbni 'Abbās didi kim yüzi şol nesnedendür Haķ Te'ālā (20) ĥaber virdi göz anı görmiş degül kılaķlar işitmiş degül ve dağı [...] dan dirmek kılay örü tırurken (21) sunarsa irer otururken şunarsa irer tekyelenüp tırurken şunarsa irer hiç zaĥmet olmaz bes ol (22) Allāh kim size bunuñ gibi pādişāha ne tağtlar ve yüce döşekler yaradı virdi siz anuñ vaĥdāniyyetine nite (23) inkār idersiz aña muťi' olmazsınız ve dağı buyurdı **fihinne kıāşirātu't-ťarfi lem yaťmishunne insun kıblehum ve lā cānne**

[160b] (1) **fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ya'nı ol uçmaķ içinde şol ĥātunlar var ki erenlerine kınā'idür erenlerinden (2) ĥayrı kimseye göz kıaldurup baķmazlar ve ārzü dağı itmezler hiç ol erenlerinden öñ bir kimse ne cinnilerden ne ādemilerden (3) anlara el degürmiş degül çün ol size anuñ gibi muťi' olucı ĥātunlar yaradı ki sizden ayruĥa naźarları (4) yok siz anuñ bu ni'metlerine nite inkār idersiz andan ol ĥātunları vaşf idüp buyurdı ki **ke enne hunne'** (5) **l-yāķūtu ve'l-mercānu fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ya'nı ol uçmaķ ĥātunlarınınuñ aķlıĥı şol mercān gibidür (6) ve yañaķlarınınuñ kızıllıĥı ve şafālıĥı yāķut gibidür Haķ Te'ālā anları bir ĥāl üzere yaratmış kim baķıcaķ gözlülerüñüz olardan (7) lezzet alursız ol Allāh'ın vaĥdāniyyetine inkār idersiz ve dağı buyurdı ki **hel cezā'u'l-iĥsāni illā'l-iĥsān** (8) **fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ya'nı degüldür ol kelime-yi tevĥidüñ 'ivaźı ki eydürsiz lā ilāhe illallāh illā uçmaķdur (9) ve dağı dünyede kılduĥuñ ĥayırlaruñ ve iĥsānlaruñ degüldür 'ivaźı illā oldur kim Allāh Te'ālā saña āĥiretde iĥsānlar (10) eyleye kim sen kendü iĥsānuñ unıdasın ve dağı Allāh'dan kırkıp ma'şiyetleri terk idenlerüñ degüldür (11) 'ivaźı illā işbu āyetlerde zıkr olınanlardur iĥsānuñuz muķābelesinde uçmaķlar ve bostānlar ve ĥüriler kılduĥı (12) ni'metleri beyān kıldı tā ki iĥsānuñuz arturup ziyāde şevāblar taleb idersiz bes ni'metlerüñ kınkısına inkār (13) idersiz ve dağı buyurdı ki **ve min dūnihimā cennetāni fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ya'nı ol Tañrı'dan (14) kırkānlarıçün ol iki uçmaķdan ĥayrı iki uçmaķ dağı var ki ol iki evvelki bir cennet-i na'ımdür ve bir cennet-i (15) 'adendür ve iki dağı bir cennet-i firdevs ve biri cennet-i me'vadur ol Allāh kendüden kırkānlara bunuñ (16) gibi uçmaķlar yaradı ziyāde kerāmetler erzāni kıldı siz anuñ keremine

nite inkār idersiz andan ol soñrağı (17) cennetleri vaşf idüp buyurđı ki **mudhāmetāni fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ol iki cennetüñ yaşıllığı (18) dağı şol qadardur ki qoyulıqda qaralığa māyıldür bu ni'meti zıkr eyledi anuñçün ki bu hazravāta nazār (19) itmegile gözün nūr şafāsı artar bes siz anuñ ni'metlerine inkār idersiz ve aña inanmazsız ve dağı buyurđı ki (20) **fihā 'aynāni nazẓāhatāni fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ya'nı ol iki cennet içinde dağı bınarlar vardur (21) ki çıqduğı yirden tolu tolu kaynar çıkar hiç eksilmez ol dükenmez eksilmez ırmaqlar ırmaqları (22) yaradanuñ ni'metine nite inkār idersiz ve dağı buyurđı ki **fihā fākihetun ve nahlun ve rummān** ya'nı ol iki soñrağı (23) cennetlerde dağı dürlü dürlü yemişler var dağı hurmayıla enār var her qanqı aqāç dibine ki varsañ anuñ

[161a] (1) altında envā' ve elvān yemişler bulasız şüretde müşkili birbirine beñzeye ammā lezzet beñzemeye ve dağı fākihe (2) dınecek hurmayıla enār sonra zıkr olundu fāyidesi neyidi zırā anlara dağı fākihe dirler ammā anları (3) taşşısıla añduğı faziletine delālet kıılır kim dükeli yemişlerden efđal oldur yañūd bular gıdā (4) olur ta'āmdan şayılır anuñçün yemişden soñra zıkr olundu bes siz bunuñ gibi ni'metleri yaradan (5) hāliqun qanqı ni'mete inkār idersiz ve dağı buyurđı ki **fihinne hayrātun hisānun fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** (6) ya'nı ol dört cennetüñ içinde hūriler var ki hūlqları hayırlu yaradulmaqlıqları dağı görklü hiç yaramaz hūlqlıla (7) mevşūf degüller dağı key hūsn-i ednāsı bu dünyā ehlinüñ key hūsn-i a'lāsından biñkez yigrekdür bes bunuñ (8) gibi hūsn-i ve hūlqı hūb hātunlar yaradanuñ siz qanqı ni'metine inkār idersiz ve dağı buyurđı ki **hūrun (9) maqşūrātun fi'l-hiyāmi fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ya'nı ol hūsnleri ve hūlqları hūb hātunlara qaşr olunmuşlardur (10) erenleriçün birer dāne incüden çadırlar içinde ki ol çadırlaruñ giñligi bir fersağ yirdür dört biñ {dört (11) biñ} altundan birer qanatlu qapusı vardur bu ni'metleri yaradanuñ siz qanqı ni'metine inkār idersiz ve dağı buyurđı ki (12) **lem yaţmişunne insun qablehum ve lā cānun fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ya'nı şunuñ gibi hātunlar kim hiç (13) erenlerinden oñ anlara kimsenüñ eli irmiş degül ne cinnilerden ne ādemilerden **muttekine 'alā rafrafin hużrin** ve (14) **'abqariyyin hisānin fe bi eyyi ālā'i rabbikumā tukezzibān** ya'nı ol cennet ehli tena'um qılalar tekyeleneyüben yaşıl döşekler (15) üzerine ki tahtlar üstinde döşenmişdür ziyylü gibi envā' renglerle menqūş ki qudret birle vücūda (16) gelmiş mañlūq şun'ı degül hūsn-i baqıcaq gözler alur iy cinniler ve iy ādemiler bu ni'metler kim zıkr olundu ki (17) belālar def' itmek ni'meti kimi rāhatlar irişdürmek ni'meti ki ol pādişāh sizüñçün kıldı siz anuñ qanqı (18) ni'metine kāfir olup inkār idersiz ki diyesiz bu ni'met bize andan degül bu hođ kelāmı muhāl ve bātıldur (19) bes ni'metlerinüñ qadrin bilüñ

anuñ şükürin yirine getürüñ sa'yında oluñ iki cihānda belālardan hālāş (20) buluñ ebedi rāhata ulaşasız ve dağı buyurdı ki **tebārakesmu rabbike zı'l-celāli ve'l-ikrām** ya'nı ol (21) bu ni'metleri yaradan pādişāh uludur yücedür 'azamet issidür dağı kerımdür kullarına kerem kılur suçları 'afv (22) idüp bağışlar kaçan ki şıdķıla ihlāşıla andan yaña döneler ve andan korku üzere olalar şekāvet iplerin (23) ki günāh işlemekdür elden şalı virüp sa'adet iplerine yapışalar ki hayr 'amel işleyüp Allāh'ı kendüden rāzi kılmağdur

[161b]

21. Sūretü'l-Vākı'a Tis'a ve Tis'üne Āyāt ve Hiye Mekkiyyeti

(1) bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-raḥım (2) Haḳ Te'ālā buyurdı ki **izā vaḳa'ati'l-vākı'atu leyse li vak'atihā kāzibetün ḥāfızatun rāfi'atun** ya'nı Haḳ Te'ālā (3) keenne-hu şöyle buyurur ki ol bizüm ni'metlerümüze ki zıkr eyledük eger şükürin yirine getürmege sa'y itmeyüp küfrān-ı (4) ni'met olurlarsa biz olardan intikām idevüz kaçan ki ol vākı' olucı vākı' ola ya'nı kıyāmet kopa (5) kıyāmete vākı'a didi ol şūr avazıyıla vākı' olduğıçün zırā ol bir avazdur ki irāğdağı dağı (6) işidür yakın dağı işidür şunuñ gibi kıyāmet ki anuñ kopmağlığında hılāf ve şübhe yok kopağı (7) vaḳt dağı şıfatı budur kim nice kavm ol kabıh 'amellerile ve yaramaz hıllıklarla cehennemüñ ka'rına düşer (8) ve bu nice kavm görklü 'amellerile ve eyü hıllıklarla uçmağüñ yukaru a'lāsına çıkara ve nicelerüñ kerāmet ü'izzeti birle (9) yakınlığın arturup yüce mertebeye irişdüre ve nicelerüñ zillet ḥaḳāret birle irāğlığın arturup cehennem derelerine (10) düşüre niceleri begligden sultānlığdan aşığa birağup ḥor ḥaḳır kıla nice dervişleri yücedüp pādişāh sultān (11) kıla nice mütekebbirleri ḳahr idüp nice za'ıfleri ulu mertebeye irişdüre ve 'azız kıla ve dağı buyurdıki (12) **izā ruceti'l-arzu reccen ve buseti'l-cibālu bessen fe kānet hebā'en münbeşsen ve kuntum ezvācen selāseten** ya'nı bu vākı'alar (13) şol vaḳt olur ki yirler katı katı harekete gelüp sākin olmaya şol kadar çalkana kim içinde ne varısa taşra (14) birağa ve tağlar dağı yirinden kopup şol at toynağından kopar toz gibi havaya getürölüp belürsüz ola ve ol (15) vaḳt sizüñ küllüñüz üç bölük ola iki bölüğüñüz uçmağa girüp bir bölüğüñüz uçmağa girüp bir bölüğüñüz tamuya (16) gire ol iki bölükden biri sābıqlar olalar ki anlar muḳarrebler olalar ve bir bölüğü aşḫāb-ı yemın olalar ve ol (17) bölük ki tamuya gireler anlar aşḫāb-ı şimāl olalar nitekim Haḳ Te'ālā buyurdı ki **fe aşḫābu'l-meymeneti mā** (18) **aşḫābu'l-meymeneti ve aşḫābu'l-meş'emeti mā aşḫābu'l-meş'emeti ve's-sābıķüne's-sābıķüne ulā'ike'l-muḳarrabüne** (19) **fı cennāti'n-na'im** ya'nı Haḳ Te'ālā ol tayıfelerüñ mertebelerin bildürmekiçün resül ḥazretine buyurdı ki (20) tenbıh idüben yā Muḥammed sen ne bilürsin ki ol aşḫāb-ı meymenenüñ mertebeleri nedür anlar ol kavmdür ki bitiyi (21) sağ ellerine viriliser anlara ol hayrlar ve berekātler ḥāşıl olısar ve dağı yā

Muhammed sen ne bilürsin ki ol meş'emenüñ (22) mertebeleri ne olısar anlar ol t̄ayifedür kim bitileri şol ellerine viriliser anuñla ulu şerlere ve 'azāblara (23) uğrayısarlar ve dağı aşşāb-ı yemīn olardur kim Ādem zürriyetinden Hāḡ Te'ālā 'ahd-i misāk vaḡtı Ādem'üñ

[162a] (1) sađ yanına t̄urup Allāh'üñ ma'būdlığına ve kendünüñ ḡullığına iḡrār eylediler dünyāya gelüp ol iḡrārın yirine (2) getürdiler ḡullıḡların dürüst eylediler 'āḡıbet ḡıyāmet güninde dağı 'arşuñ sađ yanında t̄urup uçmaḡ yolın t̄utalar (3) ve dağı ol aşşāb-ı şimāl anlardur kim ol 'ahd vaḡtında Ādem'üñ şol yanına t̄urup Allāh'üñ ma'būdlığına ve (4) kendülerüñ ḡullığına inkār ḡıldılar ve dünyāda dağı gelüp hemān ol inkārı üzerine muḡkem t̄urup dönmediler 'āḡıbet (5) ḡıyāmetde dağı 'arşuñ şol yanında t̄urup t̄amu [yo]lın t̄utısarlar ve dağı sābıḡlar anlardur kim imāna gelmege (6) ivdiler ve t̄ā'atleri yirine getürmege ve ḡazāya varup dīn düşmenleriyle muḡārebe ḡılmaḡa öñürtdiler bes yarın uçmaḡa (7) girmek dağı olur öñerdiserler çün Hāḡ Te'ālā bu üç t̄āıfeyi zıkr eyledi diledi terḡīb terhıbcün (8) bularuñ maḡāmların dağı beyān ḡıla tā ki ol iki t̄ā'ıfenüñ maḡāmları işidenlerüñ içinden şevḡ u raḡbet (9) ḡopup anuñ esbāblarına yapışalar ol devleti kendülere ḡāşıl ideler ve ol bir ḡavmüñ ḡāllerin işidüp içlerin (10) ḡorḡu nedāmet ḡopup esbābların elden bıraḡup terk idüp girü selāmet yolına ḡıḡalar evvelā ta'zımçün ol sābıḡlar (11) maḡāmından ḡaber virüp buyurdı ki **fi cennāti'n-na'im šelešetün mine'l-evvelīne ve ḡalīlun mine'l-āḡırın** ya'nı ol (12) imāna ve t̄ā'ate öñürdiceler cennāt-ı 'adinde tena'um ḡılısarlar ammā bular bu ümmetüñ evvelkilerinde ḡoḡ olısarlar aşşāb gibi tābi'ın (13) gibi ve tābi'-i tābi'ın gibi ve āḡiretde az olısarlar ki fitne ve fesād ḡoḡalup ḡalḡuñ yönleri Allāh'dan dünyāya (14) döne muḡabbeti dünyā ḡālib olup t̄ā'ate 'ibādete muḡabbet az ola ammā ba'zılar dimişler kim bu sābıḡlar ilerüki (15) ümmetden ḡoḡ ola ve bu āḡir ümmetden az ola ol evvel geḡen ümmetlerdür ḡoḡ olan az olan bu ümmetdür bu rivāyetden (16) ol evvelki rivāyet şaḡıḡraḡdur zırā resül 'a.m buyurmışdur ki bu iki bölüḡile evvelkilerden ḡoḡ ve āḡirkilerden¹⁴⁴ (17) az ola bular ikisi dağı benüm ümmetümden olısdur dağı buyurdıki yüz yigirmi şaf olalar seksen şafı benüm ümmetümden (18) ola ḡadıslar delālet ḡılır kim ol evvelki rivāyet yigrekdür şoñraḡıdan bu kez ḡāllerin beyān idüp buyurdıki (19) **'alā sururīn mevzūnetin mutteki'ine 'aleyḡā mutekābilīne yeḡūfu 'aleyḡim vildānun muḡalledüne bi ekvābin ve ebārīḡa ve ke'sin** (20) **min ma'ın lā yuḡadde'üne 'anhā ve lā yunzefūn** ya'nı ol sābıḡlar uçmaḡ içinde dürriye yāḡūtdan ve altundan (21) t̄oḡunmuş taḡtlar üzerinde ḡörklü tena'um idici olalar birbirini ziyāret ḡılalar birbiri dağı birini ardından baḡup (22) ḡörmeye ve dağı anlara ḡizmet ḡılıp ḡarşu t̄olana ol uçmaḡ vildānlarıydı anda muḡalledlerdür dükeli bir yaş üzerinedür ki (23)

¹⁴⁴ [āḡirkılardan]

tağyır olmazlar zírā beķāyiçün yaradılan lā bñd tağyır olmasa gerek kim ziyān noķşān ola ba'zılar dirler ki

[162b] (1) ol hizmet kılan vildānlar kāfirlerñ ma'sūm giden oğlancuķlarıdır kim olardan imān tā'at bulunmadı (2) ki ševāb issi olalar ve ba'zılar dimişler kim mü'minlerñ ma'sūm giden oğlanlarıdır ḥasenātları (3) yoķ ki başlarına mertebe bulalar günāhları yoķ ki mu'āķab olalar bes cennete hizmetkār olalar (4) imdi ol vildānlarñ hizmetleri budur kim ba'zınuñ ellerinde gñmişden ağız degirmi ķulbsuz maşrabalar (5) ola ki ekvāb dirler ve ba'zınuñ ellerinde ağız ıarıraķ ķulblu bardaķlar ola ki aña ibrik dirler (6) ve ba'zınuñ ellerinde ķadehler ola ki ma'in ırmağı şarābından tolu ki aña ḥamr-ı beyzā dirler āḥiretde (7) andan ićenlerñ başları ağırmaz ve 'aķılları gitmez ve ićüp dñkenmez belki ićdñkçe 'aķlı artar ve nñrı (8) kuvveti artar ve yemeklige ićmeklige iştihāsı artar ve daḥı buyurdıki **ve fākihedin mimmā yeteḥayyerüne ve laḥmi tayrin** (9) **mimmā yeştehñn** daḥı ol sābıķlara virile ol envā' yemişlerden ki anlar ārzñ idüp iḥtiyār kıılurlar ve (10) daḥı ķuşlar etinden ārzñ iderlerse biryānı dilerse biryān-ı yaḥnı dilerse yaḥnı yaḥñd ikisi bile bu arada (11) Ḥaķ Te'ālā yemişi etden ol zıkr itdñgi aña delālet kıılır kim ta'āmıla yemiş şofrada cem' olsa evvel (12) yemişi yiyeler andan ta'āmı yiyeler ve daḥı buyurdıki **ve ḥñrun 'inun ke emsāli'l-lu'lu'i'l-meknñni cezā'en** (13) **bi mā kñnñ ya'melñn** ya'nı ol sābıķlara ḥñriler daḥı virildi ki gāyet bedenleri aķdur şol atılmış (14) panbuķ gibi kim elñn ne yirine yapıssañ nāzñklñğinden batar ve gözleri sñrmelñ dişleri şol şadefden (15) çıķmış incñye beñzer ki henñz aña el degmemişdür ve göz anı görmemişdür ve küllı uçmaķ ićindeki (16) ni'metler ve kerametler anlara ol dñnyede işledñkleri 'amelñn 'ivazıdır Ḥaķ Te'ālā bu āyetde şol 'amel (17) işlemedin uçmaķ umanlara tenbñh kııldı ki ol şañnuñuz sizñn hep bātıldır sa'y itmeyince maķşñd (18) ḥāşıl olmaz ḥikāyetde gelñr kim İbrāḥim ibni Edhem bir gün ḥammāma girmek istedi ol ḥammāmcı (19) aña didiki yā derviş puluñ varısa kim viresin gir yoķsa girme İbrāḥim anı işidüp oturdu ağladı (20) ol ḥammāmcı girñ aña didiki yā derviş ıur gir puluñ ne gerekmez nićñn ağlarsın İbrāḥim didiki iy (21) ķardaşum ben anuñćñn ağlamazam ki ḥammāma girmege ķomaduñ andan ötürñ ağlaram ki sen bir şeytān evine (22) ḥaķsız girmege ķomazsın yarın ol raḥmān evine 'amelsñz girmege nite ķoyalar iy 'azız zinhār 'amel (23) ķumaşın sen bunda çoğaldı gör ki yarın anda anuñıla ğınā bulup devlet ḥāşıl idesin ve daḥı buyurdıki

[163a] (1) **lā yesme'ñne fiḥā lağven ve lā te'simen illā kıilen selāmen selāmā** ya'nı ol uçmaķ ehli ol meclislerinde fuḥş ve yaramaz (2) ve bātııl sözler iştitmeyeler ve günāh olacak sözler diñlemeyeler daḥı söylemeyeler ol yedñklerinden ićdñklerinden anlara (3) daḥı olmaya dillerinde sözleri birbirine selām ola ve Ḥaķ Te'ālā feriştelere gönderñp hediyyeyile anlara

selām (4) ideler ki anlar dāyim dükeli nesnelere selāmatlık ola çün Hāḡ Te‘ālā ol sâbıklar maḡāmın ve anlaruñ (5) aḡvālin beyān kıldı bu kez aḡḡāb-ı yemín maḡāmın zıkr idüp buyurdıki **ve aḡḡābu’l-yemíni mā aḡḡābu’** (6) **l-yemín fi sidrin maḡzūdın ve ḡalḡın manzūdın ve zıllın memdūdın ve mā’in meskūbin ve fākihedin keśíratın lā maḡḡū‘atın** (7) **ve lā memnū‘atın ve furuḡın merfū‘atın** ya‘nı yā Muḡammed sen nebilürsin ki biz ol aḡḡāb-ı yemíne ne kerāmetler ne ḡayırklar (8) yaraḡladuḡ andan didi ki ol yemín ehli uçmaḡda sidre aḡaçları arasında anuñ yemişlerin yirler sidre (9) diyü bir aḡaca dirler ki anuñ dikenini var hem yemişi var vādiye içinde biter ammā ol cennet-i sidrenüñ dikenini (10) yoḡ yemişi dünyā sidri yemişine beñzemez ve daḡı ḡalḡ yemişlerin yirler ki manzūd durur ya‘nı muz yirler ki birbiri (11) üzerine budaklar bitmişdür incire beñzer ve daḡı ırılmaz dükenez uzak ḡölgeler içinde tena‘um ve tenezzüh kılırlar (12) Ebū Seleme rivāyet kılır Ebū Hureyre‘den ki eydür uçmaḡ içinde bir aḡaç var ki atlu kişi segirdüp yüz yılda (13) anuñ ḡölgesinden çıḡamaya ve daḡı aḡıcı šu ırmaḡları ki ‘arş ayaḡından dökülür südden aḡ baldan ḡatlu (14) ḡoḡusu miske beñzer ve daḡı her dürlü yemişden šöyle ki ḡaddi yoḡ hıç bir vaḡtda vaḡtı geçüp dükenez ki daḡı bir (15) vaḡt olıcaḡ girü gele bu dünyā yemişinleyin belki cemí‘ vaḡtda eksilmez bulunur memnū‘ daḡı degül ya‘nı eyle degül kim (16) šunup ırmeye ya avlaḡusu ola girilmeye belki key yüce budakdaḡına otururken ve yaturken daḡı sunsañ (17) elüñe gelür ve daḡı yüce dōşekler ki birbiri üzerine dōşenmişdür peyḡāmer ‘a.m buyurdı ki eger yukarusından (18) bir dōşek uçup aḡaḡa dōşe yetmiş yılda ancak yire inerdü ammā bu yüceligile ḡaçan mü‘min aña çıḡmaḡ dilese (19) ol dōşekler Hāḡ Te‘ālā ḡudreti birle šol deve çöker gibi alçaḡırur mü‘min çıḡıcaḡ girü ḡalkar hıç ol (20) mü‘mine inmek çıḡmaḡ zahmeti olmaz ve daḡı buyurdı **innā enḡānā hunne inḡā‘en fe ce‘alnā hunne ebḡāran** (21) **‘uruben etrāban li aḡḡābi’l-yemín** ya‘nı biz ḡaḡḡıḡ yaratduḡ uçmaḡ kıızlarını daḡı ol ḡātunlarıkı dünyeden (22) ḡayr-ı ‘amelile geldiler küllisini bıkır kılduḡ anlardan ḡayrıya ḡöz ḡaldurup baḡmazlar ve yaşları daḡı boyları daḡı (23) berāber ola otuz üç yaşında ve boyları altmış arıḡ ādem peyḡāmer boyı deñlü ammā ol uçmaḡda yaradılan

[163b] (1) ḡürilerden bu dünyeden šālih ‘amelile varan ḡātunlaruñ ḡüsn-i cemāli daḡı ḡörklü ola zırā bular ‘amelile (2) vardılar ol ‘amel nūrı bularuñ ḡüsnin daḡı münevver kılı virür ki daḡı ziyāde olur Ümmü Seleme raḡıyallāhu (3) ‘anhümā resüle bu āyet ma‘nisinden šorup didiki yā resülallāhi Hāḡ Te‘ālā bu bıkır ve erenleri sevici (4) yaratduḡı kimlerdür resül ‘a.m buyurdıki yā Ümmü Seleme anlar šol dünyāda iki bükilüp başı aḡarmış ḡözleri (5) nūrı gitmiş çapaḡlı kıızlardur ki ḡünāhlardan šaḡınup ḡayr ‘amel işlediler anuñıla āḡirete gitdiler bunuñ (6) gibi ḡāle geldükdün šoñra girü Hāḡ Te‘ālā bunuñ gibi ḡüsnü yaradur yigitler saḡları

kıvırcuğ gözleri sürmelü evvel (7) girenlerün yüzleri bedr olmuş ay gibi āhir girenlerün yüzleri key yıldırıcı yıldız gibi er baķıcaķ Őretini ol cift yüzinde (8) Őol āyineye baķmıŐ gibi görür ‘avrat dağı eri yüzine baķsa Őüretin anda görür eline baķarsa dağı ancılayın her (9) a‘zalārı eyle münevver āyineye beñzer ve dağı anlarda tükürmek ve sümürmek ve ĥacete varmaķ yokdur bu kerāmetler (10) ve bu sa‘ādetler küllī aŐĥāb-ı yemínçün ki evvelden āhire iŐlerin Őađ idüp görklü ‘ameller iŐlediler ve dağı (11) buyurdıki **sülletun mine’l-evvelín ve sülletun mine’l- āĥrín** ya‘nı bu aŐĥāb-ı yemín bu ümmetün evvelinde dağı çoğıdı āĥirinde (12) dağı çok olısar egerçi sābıķlar āĥirde az olısar ve yemín çok olısardur ve dağı bundan Őoñra ol üçüncü (13) t̐yife ki t̐amu ehлідür anı beyān idüp buyurdıki **ve aŐĥābu’Ő-Őimāli mā aŐĥābu’Ő-Őimāl fi semūmin** (14) **ve ĥamímín ve zıllín min yaĥmūmin lā bāridín ve lā kerím** ya‘nı Ĥaķ Te‘ālā buyurur ki yā Muĥammed hıç sen bilmezsin (15) ki bu Őimāl ehline ne ĥorlıķlar ve ne Őerler vāķi‘ olısar ki bular t̐amuda semūm içindedür ya‘nı ‘azābları (16) içindeki Őovuķluđı yüzleri etlerin toğrar ve bedenleri etlerin eridür helāk ider dağı ol ĥamím içindedür ki kıatı (17) kıaynar Őulardur bir kıatresini içenlerün içlerin toğrayup daŐra döker ve dağı issi buĥarlar ve dütünlér içinde (18) kıapkıara bürümüŐdür içecek Őuları ŐovumuŐ degül kim ol issilerden anı içüp biraz rāĥat olalar belki (19) içdüķçe ‘azābları artar ve göyünmekleri artar dönüp varacaķ yirleri dağı bir kerím ĥoŐ yir degüldür ki anda (20) varmağıla biraz ‘azābları yiynile yaĥūd kıurtılalar imdi bu ‘azāba bular müstaĥaķķ oldukları ötüdü oldılar kim (21) **innehum kānū kıable zālíke mutrefíne ve kānū yuŐírrüne ‘ala’l-ĥínsi’l-‘azím** ya‘nı bular dünyede mālcuđazlarına (22) mađrūr olup tekebbürlik iderlerdi ve aña iftirā idüp Őeríki vardur dirlerdi bu ulu ma‘Őiyyet üzere (23) dāyim olurlardı bu arada günāh-ı ĥíns diyü zıkr eyledi zírā anlar ol Őirklerile and içüp dirlerdi

[164a] (1) ki öleni Tañrı girü kıoparmaķ bunuñ üzerine muĥkem t̐urup dönmezlerdi **ve kānū yeķülüne e’izā mitnā ve kunnā turāben ve ‘izāmen** (2) **e’innā le meb’ūsüne eve ābā’unā’l-evvelün** ve dađı Őol Őirkleriyle dirlerdiki iŐbu biz öldüğüümüzden Őoñra ve etümüz (3) süñüklerümüz t̐opraķ olup gitdüķden Őoñra girü dirilüp Őürete mi geliser bu olmaķlıķ iñen imkān-ı ba‘iddür (4) dirlerdi Allāh’uñ kıudretine inkār iderlerdi bes Ĥaķ Te‘ālā buyurdıki **ķul inne’l-evvelíne ve’l-āĥiríne le mecmū‘üne** (5) **ilā mıkāti yevmin ma’lūmin sümme innékum eyyuhā’z-zāllüne’l-mukezzíbüne le ākilüne min Őecerín min zaķķumin fe mā’ilüne** (6) **minĥā’l-buĥūn** ya‘nı eyit yā Muĥammed be-dürüstí ol sizden ilerü geçen ümmetler dađı ve āĥir ümmet ki sızsiz sizün (7) gününüz dađı elbetde ol ma‘lūm günki kıyāmet gündür anda cem‘ olsañuz gerek andan Őoñra ki siz iy gümrāhlar kim (8) āĥireti yalanlayıcılarısız Allāh’uñ ‘izzeti ĥaķķıçün ol zaķķum ađacınıñ yemiŐlerinden yiyisersiz

şöyle kim anuñ (9) salqumlarıyıla karnuñuz toptolu olısar içüñüzi yaqub göyündürüp toğrayısar anuñ üzerine bu kez ol qaynar (10) şuları içisersiz şol şuşalık olmuş develer gibi kim içüp qanmayalar yāhud şol yumşaq kumsal yirlere (11) ki gāyet gün toqınup kızmış ola dağı şü şalı vireler nice kim ol şuya qanmazsız dağı şöyle olırsarsız (12) nitekim buyurdı celle **ve ‘alā fe şāribūne ‘aleyhi mine’l-ħamımi fe şāribūne şurbel ħımi hāzā nuzuluhum yevme’d-dın** (13) **naħnu ħalaqnākum fe lev lā tuşaddıķūn** ya‘nı ol qavm üzere ol qaynar şudan içeler şol şuşamış gibi (14) kim içüp qanmaya işbu zaķķum yiyüp qaynar şular içmek ve ol od içinde ağulu yılanlar ve ‘aķrebler şoķmaz küllisi (15) ol ħisāb güninde bularuñ cezālarıdır andan ötürü kim biz buları yoķluđdan yaradup var kıldıķ kendüler (16) dağı bilürler ki hiç nesne degülken vücūda getürdük bu ‘acebdür ki bular inkār idüp bizi gerçeklemezler bes (17) lāyıķdur ki bular ‘azāb-ı ebedıde qalalar bundan şoñra bu kez ol kendünüñ ‘acāyib şun‘ların ħaber virdiki (18) ‘ıbet alup inşāfa geleler anuñ birliğine iķrār idüp inkārı terk ideler ve dağı buyurdıkim **efe raeytum** (19) **mā tumnūne eentum taħluķūnehu em naħnu’l-ħālikūne naħnu kaddernā beynekumu’l-mevte ve mā naħnu bi mesbūķın ‘alā en nubeddile** (20) **emsālekum ve nunşı’ekum fı mā lā ta‘lemūne ve lekād ‘alimtumun neş’etel ulā fe lev lā tezekerūn** ya‘nı ħaber (21) virüñ baña kim şol nuţfe ki sizüñ şulbuñuzdan çıķup ana raħmine düşer ol nuţfeyi ol qarañu tar yirde (22) qana döndürüp ve qanı ete döndürüp ve ol eti şekle getürüp şüret geydüren ve anuñ içinde süñükler ve siñirler (23) ve tamarlar ve ulu kiçi bendükeşler düze ve andan kimin erkek kimin dişi yaradup vücūda getüren siz misiz

[164b] (1) yoķsa bizmiyüz belki sizüñ de anlaruñ da ħālikı bizüz ve bu yaratmađdan şoñra sizüñ arañuzda her biriñüze ecel-i müsem mā (2) birle ölüm taķdır iden dađı bizüz kim ba‘zıñuz ma‘şümiken gider ba‘zıñuz yigidiken gider ve ba‘zıñuz pır (3) olur andan ölür biz ‘āciz degülüz ki eger dilesevüz sizi helāk idüp sizüñ mişlüñüz bir ħalk dađı getürürüz ki (4) sizden yigrek ola ve Allāh’a key muţı‘ olıcılar olalar ve bundan dađı ‘āciz degülüz ki sizüñ şüretüñüzi bir şekl (5) üzere yaradavuz ki sizüñ anda ħayruñuz olmaya ya maymūn ya toñuz şüretinde ve aña dađı ‘āciz degülüz ki (6) öldükden şoñra girü rüħlaruñuzı bedenlerüñüze dönderüp diri kılavuz şol evvel yaradılmađuñuz taħķıķ (7) bilürsüz ki anda gümān yoķ ol anañuzuñ qarnı içinde sizi yaradup nice şüret virüp getürürüz (8) şol ħālūñüze baķup nite ‘ıbet alup ögütlenmezsiz girü qopmaķlıđa inkār idersiz hiç bir eser gün yođiken (9) yaratmađa kādır olan şoñra yaratmađa kādır degülmi ve dađı buyurdıki **efe raeytum mā taħruşūne eentum tezra‘ūnehū** (10) **em nahnu’z-zāri‘ūne lev neşā’u le ce‘alnāhu ħuţāmen fe zaltum tefekkehūne innā le muğramūne bel naħnu maħrūmūn** (11) ya‘nı ne

oldı size ki şol ekdüğüñüz ekinden bir ‘ibret alup ögütlenmezsiz baña bir haber virüñ ki şol (12) yir içine saçup toprağıla örtüğüñüz tohumlarıñuzu yirden bitüren yağmurlarıla terbiyet kılup ve āfetlerden (13) {ve āfetlerden} şaklayup hāşıla getüren siz misiz yoksa biz miyüz belki anı bitüren Allāh’dur ki sizi (14) dağı ol yaratdı eger biz dilesevüz ki anı ol yaşlığıla tāzelenüp bitdükden şoñra girü kırudup helāk idevüz (15) ve aña dağı kādırüz tā şöyle kılavuz ki peşimān olup ta‘accübler kılasız ki böyle yaşıl tāzeyiken nite böyle (16) kıriyup şarardı diyesiz ki biz bîçāre kıalup mu‘azzeb olduk ekinümüz gitdi belki biz maħrūmlardan (17) olduk ki bu ekinümüz menfa‘ati bizden fevt oldı biz helāk olısaruz nite bunuñıla ögütlenüp bir ‘ibret (18) almazsız ve dağı buyurdıki **efe raeytumu’l-mā’ellezî teşrebüne eentum enzeltumūhu mine’l-muzni em (19) naħnu’l- munzilüne lev neşā’u ce‘alnāhu ucācen fe levlā teşkurūn** ve dağı haber virür baña kim şol (20) tatlu şularuñ içersiz ve ekinlerüñüz şuvarursız ol bulutdan yire indüren siz misiz yoksa biz mi (21) indürürüz bunu dağı haķıķat bilürsiz ki indüren bizüz siz degülsiz eger dilesevüz ol suyu dağı tatlu (22) ve acı kılavuz şöyle kim bir içim içmege kıdretüñüz yitmeyedi aña kādırüz bes ne oldı size ol bunuñ (23) gibi tatlu sular içüren pādişāha şükr idüp anuñ vaħdāniyyetine iķrār kılmazsız ve dağı buyurdıki **efe raeytumu’n-nāre**

[165a] (1) **İletî türüne eentum enşe’tum şeceratehā em naħnu’l-munşi’üne naħnu ce‘alnāhā tezķiraten ve metā’an lil muķvín** ve dağı (2) buyurdıki haber vir ki baña kim şol od kim ağaçdan çıķup yaķasız anuñ ağacın siz mi yaratduñuz biri birine çaķıcaķ od çıķa dağı (3) yaķasız belki ol ağacı ve ağaç içinde odı dağı yaradan bizüz halk menfa‘atiçün bes biz ol çaķmaķ ağacın yaratduķ anuñ (4) içinde od gizledük ve anı gerek olıcaķ nice çaķup od çaķmağın size bildürdük bunu size bir ögüt olmağıçün (5) yaratduķ ki ol oddan añup ‘ibret alasız ol inkāruñuzu terk idesiz ve dağı biz anı muķviyelere ya‘nı müsāfirlere (6) ve ısuз yirlere vāķi‘ olanlar ki anda il köy olmaya ki od ala azıķları dağı dükenmiş ola fi’l-ħāl ağacı (7) biri birine çaķup azıķ bişürmege ālet yaradı virdük tā ki bu nesnelere baķup bir ‘ibret alup ögütleneler ol (8) inkārı kıoyup iķrāra geleler ve dağı buyurdıki **fe sebbih bismi rabbike’l- ‘azım** ya‘nı yā Muħammed sen ol rabbünün ulu adların (9) dilüñe getirüp anı çok zıķr eylegil ve namāz kılgıl kim saña bunuñ gibi kerāmetler rüzı kılup kendüye muķarreb kıldı bularuñ inkārlarına (10) melül olma ve dağı buyurdıki **fe lā uķsimu bi mevāķi’i’n-nucūmi ve innehu le kıasemun lev ta‘lemüne ‘azım innehu le kur’anun kerımun fı kıtābin** (11) **meknūn lā yemessuhū illa’l-muṭahherüne tenzilun min rabbi’l-‘ālemín** ya‘nı bu kāfirlerüñ Kıur’an’a inkār idüp dirler bu Muħammed’üñ (12) düzme sözidür düzer söyler ol eyle degüldür ki dirler ben and içerin ol Kıur’an’a kim āyet āyet indürüldi eger (13) imānları olup girçeklerlerse be-

dürüstí ol Qur'ân'a and içdügümüz key ulu anddur ve aña and içerüz kim ol Qur'ân (14) Muhammed sizün üzerünüze okur ol kelâm-ı kerímdür qadímdür levhü'l-mahfûzda ol meknündür ki bizden gayrı (15) kimsenün aña itlâ'ı yokdur tutmaz anı şol ferîştelere kim günâhdan arudur ve dahı okımaz ol Qur'ân'ı tutmaz ol muşhafı (16) illâ anlar ki arılardur 'Abdullah Ebí Bekír rivâyet kılar ki resûlden 'a.m anlara bití yazdı anuñ içinde bunı dahı (17) bile yazdıki tutmayalar Qur'ân'ı illâ arulık üzerine 'Abdurrahman ibni Yezíd eydür vaqtlar biz Selmân kıatında oturduq (18) çıqıp qazâyı hâcet kıldı girü geldi biz aña didükki yâ Ebâ 'Abdullah ola ki Qur'ân'dan saña nesne şoravuz (19) niçün abdest almaduñ Selmân didi ki elüme alup tutmazam âhí abdestsüz tutmaqdan men' olundu okumaqdan (20) men' olunmadı başlayup ne yirden dilersevüz okıdı bes bundan ma'lüm oldıki abdestsüz kışı okumak dürüst ammâ cünüb (21) olanlara ne okımaq revâdur ne tutmaq meger du'â niyetine okıya şol âyetleri ki du'â âyetleridür Qur'ân okumak niyetine okumaya ve dahı buyurdıki (22) ol Qur'ânı Cebrâ'il Muhammed'e indürdi ol 'âlemlerün rabbinden ki cemí'ni yaradan ve rızık viren oldur ol kimse düzmesi degüldür ve mahlûk (23) kelâmı degüldür ve dahı buyurdıki **efe bi hâzâ'l-hadîsi entum mudhinüne ve tec'alüne rızıkakum ennekum tukezzibün** ya'ní iy kâfirler (24) işbu Qur'ân'a dahı inkâr mı idersiz ve ben size rızık idüp virdüğüm tena'umlara yalan şükürler idersiz

[165b] (1) ben yağmurlar yağdurup ekinlerünüzi şovaruram baña şükr idüp dimezsiz [...] (2) yağmurlar yağdurdı belki bâtıll i'tikâd idüp anı yılduza nisbet idüp dir [...] (3) zírâ dâyim tecrîbe olunmuşdur ki ol yılduz fulan yirden toğıcak yağmur [...] (4) tenbîh kıldıki kışı bir mahlûkı Allâh'ın kudretine ta'alluk olan nesnelere artuq [...] (5) olmazdı demek bu haqâdur şirkdür meger bu vechile diye kim eger >ol< fulan [...] (6) olurdu Allâh aña 'inâyet kılıp yardım eyledi diyü bu sözde çok dürlü ma'ní [...] (7) itmek hâcet degül ammâ bahşin idelüm bâkisin andan añlayasız meşelâ bir kışı bir [...] (8) key kıatı döğüp salı vire >ya vezír kim gerekse olsun ol kışı qasd kıldı ol suçlu öldüre yahūd< bir kışı şefkat idüp anı dilek eyledi kırtardı [...] (9) ol fulan döğülmüşe ol fulan olardı ya belâya ugrardı bu haqâdur [...] (10) kışinün göñline Allâh şefkat bırakmasa ol anı dilemezdi ol anuñ göñline terahhum [...] (11) hemân ortada Allâh anı sebep kıldı yağmursuz dahı bitürmek dahı qâdirken bu [...] (12) degüldür demek nice haqâyısa ol dahı eyledür var imdi bâkisin bundan [...] (13) **fe lev lâ izâ beğati'l-hulkûme ve entum hîne izin tenzurüne ve nahnu akrabu** (14) ya'ní iy kâfirler çün elünüz kudretünüz çün ol cân boğazına gelmiş kimse [...] (15) ölümi andan men' idüp cânını kırtarmazsız hâl budur ki ol vaqt anda hâzır olup [...] (16) ol ölene bizüm emr ü hükmümüz ki melekü'l-mevtdür gelüp cânın qabz ider size [...] (17) görmezsiz ki ol ölüñüze

ne nesne vāki⁶ olur ve dağı buyurdıki **fe lev lā in** (18) **in kuntum şādikīn** ya⁶nı eger yoluñuzda gerçekteñüz ki dırsız biz ⁶azızlerüz [...] (19) degülüz ve kimsenüñ memlūki degülüz bizüm nāzumuz geçer muğāseb olup cezā olınmazuz diki imdi (20) girü döndükki kimsenüñ cānını kabz itmege qomayasız belki ⁶acizlersiz haqırlersiz ki [...] (21) haqāret birle cem⁶ olup hisāb olunusar bundan soñra girü ol süre evvelinde [...] (22) beyān kı lup buyurdıki **fe emmā in kāne mine'l-muqarrabine fe revhun ve reyhanun ve cennetu** (23) **min aşhābi'l-yemini fe selāmun leke min aşhābi'l-yemin** eger ölenüñüz ol [...]

[166a] (1) ol fānı olmaz ve dūkenmez uçmaq içinde bol ni⁶metler ve tena⁶umlar anuñ [...] (2) [...] cennet içre saña qonşı kılam ki dāyim anlar saña selām ideler ve feriştelere varup [...] (3) [...] kı lup diyeler kim saña selām olsun qorqma guşşalanma qabrine varıcaq varup diyeler [...] (4) [...] vaqtın ve terāzu vaqtında ve şırātdan geçicek vaqt cemı⁶ şol qorqu yirlerinde [...] (5) [...] qorqma guşşalanma ki sen dūkeli qorqudan selāmetisin ve dağı buyurdıki **ve emmā** (6) **fe nuzulın min hamım ve taşliyetu cahimin inne hāzā le huve haqku'l-yaqın** (7) ya⁶nı eger ölenüñüz āhiretde münkirlerdenise ve hidāyet yolından azanlardanısa [...] (8) [...] ve içecek şarābları hamımdür ve yiyecek ta⁶āmları zaqqūmdur ve hāşılıarı dāyim ⁶azāb-ı [...] (9) [...] āhire zıkr olındı uçmaq ehlinüñ tena⁶umlarından ve tamu ehlinüñ miñnetlerinden [...] (10) [...] Haq Te⁶ālā⁶nuñ vaqdāniyyetine ve qādirliğine¹⁴⁵ delālet kı lur küllisi haqdur yaqın üzere ki [...] (11) [...] sen ol rabbüñi dāyim zıkr idüp tevħidinde meşğul olğıl ve anı her [...] (12) [...] sübhānallāh digil tā ki meydān-ı qurbda tenezzül idüp mütemekkin olasın [...] (13) [...] kılduğı andan ötürü degüldür kim anuñ zıkrinde resülde gāflet yolına belki [...] (14) [...] hem ümmete tenbıh işāretdür ki ol qadar kemāl-i qudretile aña tesbıhe emr [...] (15) [...] gāfletile gerekdür ki külli eyyāmumuz belki evqātumuz belki enfāsumuz külli anı [...] (16) [...] ola ki anuñıla bize dağı ol hażretten meydān-ı qurbete fetħ-i bāb [...] (17) [...] eydür işıtdüm resülullāhdan buyurdı her kimsekim her gün vird idünüp izā [...] (18) [...] hergiz yoğsullıq vāki⁶ olmaya

22. Süretü'l-Ĥadid Tis⁶a ve ⁶İşrüne Āyāt ve Hiye Medıne

(19) bi'smillāhi'r-raħmāni'r-raħım **sebbeħa lillāhi mā fi's-semāvāti ve'l-arzı** (20) ya⁶nı Haq Te⁶ālā⁶yı tenzıh taqđıs kıldı ve anı zıkr idüp taħmıd tevħid [...] (21) [...] varsa ferıştalardan ve aydan ve günden ve yılduzlardan dağı bulardan [...] (22) [...] dağı ne varsa cinnilerden ve ādemilerden ve vuħuş tıyürdan hevāmmdan [...] (23) [...] ve tağlardan derelerden ve ovalardan ırmaqlardan dağı neki bulara [...] (24) [...] kimi hālıle kimi qālile tesbıh kıldılar zırā her biri nazār kı lup kendüde

¹⁴⁵ [qādirliğına]

[166b] (1) anuñ şun‘-ı āsārlarından buldılar bildiler ki kendüler maşnū‘dur şāni‘a h̄idmet gerekdür bes her biri kendü (2) h̄āl-i muḳtezāsına göre aña bir ṭā‘at gösterdi ammā bu nesnelere gāfile hemān bu ādem oğlanıdır ki çoğı (3) kendü h̄ālinde gāfildür ki ol şāni‘ zikrinde te‘emmüli ḳalmamışdur belki ba‘zısına gāflet eyle müstevli olmışdur ki (4) ol şāni‘i zikr ider bir ādem görse hoş gelmeyüp men‘ ve anı düşmen dağı ṭutar ne‘üzübillāhi minhü bundan ötürü (5) didi Ḥasan-ı Başrı ki eger siz şol evüñüz içindeki tecemmülātunuz ki sizüñile biledür tesbîhlerin işideydüñüz ol (6) ev içinde ḳarār ṭutmayayduñuz ve dağı semüre rivāyet ḳılır resūlden ol ümmetini tesbîhe ḳındurur buyurdı ki sözlereñ (7) yigirmi dört sözdür sübhānallāhi ve‘l-ḥamdulillāhi ve lā ilāhe illallāhu vallāhu ekber her ḳanḳısın öñ ya şoñ eydürseñ (8) ziyānı yoḳ dek dilüñ anuñ zikrinde gāfil ḳılma ki gālibdür anı zikr itmeyenlerden intikām ider ḥakımdür (9) ne dilerse ḥükm ider kimse ḥükmüne anuñ māni‘ degül ve dağı buyurdı ki **lehu mulku’s-semāvāti ve‘l-arzı yuḥyí ve yumítu** (10) ve **huve ‘alā kulli şey’in ḳadír** ya‘nı yirlerüñ göklerleñ ḥazinelere mahşuş anuñ mülkidür ki kimse aña şerik degül (11) ḥükm-i taşarruf anuñdur kime dilerse virür kimden dilerse alur kimi dilerse dirildür kimi dilerse öldürür öldürmek dağı (12) anuñ elindedür dünyede öldürür diriltmege ol ḳādirdür ki āḥiretde girü dirildüp ‘amellerüñ cezāsın (13) ḳılır ḳādirdür ol neye dilerse öldürmege dağı diriltmege hiç bir işde ‘āciz degül ve dağı buyurdı ki **huve’ (14) l-evvelü vel āḥiru ve‘z-zāhiru ve‘l-bāṭın ve huve bi kulli şey’in ‘alím** ya‘nı külli nesneden evvel oldur ve külli maḥlūḳuñ (15) mevlāsı oldur ve ol maḥlūḳları yaradan oldur evveldür ki evveli yoḳ ve āḥirdür ki āḥiri yoḳ yaradan (16) oldur ve dağı zāhir oldur ya‘nı külli nesnenüñ üzerine gālib oldur ve külli nesneyi zuhūra getürücü oldur (17) ve bāṭındur ki dükeli nesneyi gizleyici oldur zāhirdür ki ādem oğlanlarını yaradı āşikāre ḳıldı ve bāṭındur ki (18) cinniler yaradup gözlerden gāyib ḳıldı ve dağı zāhir bāṭın ki gizlüyi dağı bilür āşikāre dağı bilür ve zāhir bāṭındur (19) ki zāhir ni‘metler dağı andan ve bāṭın ni‘metler dağı andan ve zāhirdür şun‘ıla bāṭındur zātıla ki kimse (20) anı görmez ve dağı gizlü āşikāre yaradılmış var küllinüñ ḥāliḳı oldur ve bu ‘acāyib ef‘ālleriyile kendünüñ birliğı (21) varlığı zāhir ammā bi‘z-zat kendüsi bāṭın gözler anı idrāk idemez ve dağı ol dünyā ve āḥiret emrin (22) key bilicidür cemí‘in ḳaplamışdur ki anuñ ‘ilminden ṭaşra nesne yoḳdur ve dağı buyurdı ki **huvellezî** (23) **ḥalaḳa’s-semāvāti ve‘l-arda fí sitteti eyyāmin şummestevā ‘ala‘l-‘arşı ya‘lemu mā yelicu fí‘l- arzı ve mā yaḥrucu**

[167a] (1) minhā ve mâ yenzilu mines semâi ve mâ ya‘rucu fihā ve huve me‘akum eyne mâ kuntum vallāhu bi mâ ta‘melüne başır ya‘nı ol Allāh (2) odur kim yirler gökleri altı günde yaradı ḳullarına te‘enní öğretmek için ki işde ta‘cíl itmeyeler ve illā ḳadirdi ki (3) göz

açup yuminca yaradayıdı ve buları yaratdukdan soñra hükmini ‘arş üzere müstevlí kıldı anda dañı mutaşarrıf (4) oldı ‘ālimdür bilür ki yir içinde nekadard nesnelere var şulardan genclerden ve ululardan ve dañı yirden (5) çıkan nesnelere bilür otlar dāneler ve hāzīneler ve āhīretde ölüler ve dañı gökden inen nesnelere bilür kar ve yağmur (6) gibi dañı mañlūkuñ rızqları gibi dañı ferīştelere gibi ve dañı yirden göge ne çıkdıgı bilür ferīştelere ve kullaruñ (7) eyü yavuz ‘amellerinden ve cānlardan ki göge ağdurılır ve anuñ ‘ilmi sizüñle biledür hiç bir nefes sizden ayrılmaz ya‘nı (8) hiç bir yir yoğdur ki siz anda olasız ol sizi bilmeye ya bir iş yoğdur ki siz anı işleyesiz ol anı bilmeye ol (9) Allāh’dur olkim sizüñ ne işledüğüñüzü görür bilür ol ‘amellerüñüzere göre mücāzāt kılar hayrına hayr ve şerrine şer (10) ve dañı buyurdıki **lehu mulku’s-semāvāti ve’l-arzı ve ilāllāhi turce’u’l-umūru yūlicu’l-leyle fi’n-nehāri ve yūlicun (11) nehāre fi’l-leyli ve huve ‘alīmun bi zāti’ş-şudūr** ya‘nı yirler gökler milki hep anuñ milkidür yoğdan var kıldı (12) kimsenüñ anda nizā‘ı yođ ve anlar ki bātıı da‘vı‘ birle nizā‘ kıldılar cümlesin ol pādişāh kahrı birle helāk kıldı (13) ol aña virdüğü milkin girü elinden aldı bes mālīkū’l-mülük oldur ki küllisinüñ ‘ākıbet dönüp varacağ (14) yiri oldur her işlerüñ aşıı andandır ki dūkelinüñ hālıkı oldur geceyi gündüze givirür ve gündüzi geceye givirür (15) gündüz gelse gece gider gece gelse gündüz gider kimse bilmez ki kaçça gider vađt olur kim gicenüñ birazın gündüze (16) givirür günü uzadup on beş sā‘at eyer ve dūni kışaldup toğuz sā‘at eyer bu ne hikmetdür ki gün aydınlığı (17) gece giricek karañuya döner ve gece karañuluğı gündüze girür aydınlığa döner bu küllisi anuñ vađdāniyyetine ve (18) kemāl-i kudretine ve ‘ilmine delālet kılar ki ol cemı‘ gökler içinde hayrdan şerden ne varısa bilür aña (19) göre mükāfāt kılar bes Hađ Te‘ālā sürenüñ evvelinden tā bu āyeti āhīrinedegin nekim beyān kıldı kendünüñ (20) vađdāniyyetine ve ‘ilmine delıl olan nesnelere zıkr eyledi aña işāret kıldı ki andan korđup (21) ve aña ümığ tutup anı birleyeler ve anuñ hükmini anuñ rızāsın taleb idüp kendüleri şalıma koyı virüp (22) ne gerekse söylemeyeler zırā cümlesini işidüp bilür yarın anuñ cezāsın kılar bundan soñra anuñcün buyurdı ki (23) **āminū billāhi ve resūlihi ve enfikū mimmā ce‘alekum mustahlefine fihi fellezīne āmenū minkum ve enfekū**

[167b] (1) **lehum ecrun kebır** ya‘nı ol bizi yaradan hālık küllı içüñüzü taşuñuzı ve sırruñuzı çünkü bilür aña göre (2) cezā kılar bes anuñ birliğine imān getürüñ ve resūlini girçekleñ ve anuñ rızası hāşıl olacağ yirlere şevāblar (3) olacağ yirlere şadağalar eyleñ şol bizüm māllarumuzdan ki size emānet virür sizi anuñ üzere hālıfe (4) kırup mālīk kıldığ tā bir kaç va‘demüz tamām olınca size yitecek kadar harclanasız karşı bizüm dervīş (5) muhtāc kullarumuza viresiz her kim sizden imāna gelüp Hađ Te‘ālā birleyiser ve resūlini girçeklese

(6) ol maldan bizüm rızāmuz çün şadaqalar eylese anlara cennet içinde ulu şevāblar ve yüce mertebeler var ve anuñ ululıgın (7) artuq kimse bilmez ve dağı buyurdu ki **ve mā lekum lā tu'minūne billāhi ve'r-resūlu yed'ūkum li tu'minū bi rabbikum ve kad** (8) **eħaze mīsākakum in kuntum mu'minīn** ya'nı ne oldu size kim ol Allāh'a imān getürmezsiz hāl budur ol resül (9) sizi tırup da'vet eyler kim ol sizi yaradup rızq viren pādışāhuñuza imān getüresiz haqıqaten hođ ol rabbūñuz (10) sizden 'ahd-i misāk olmuşdur ol vaqtkim ādem şulbuñdan sizi çıkardı ben sizūñ rabbūñuz degülmüyem diyü hitāb (11) kıldı ol vaqtın kullıga ikrār idüp belı diyenūñuz gerek kim ol 'ahdi bugün yirine getüresiz eger ol vaqtda girçek (12) muşaddıklar olduñuzsa ne 'aceb bu ādem oğlanı şol şeytān ve nefis ki dāyim tırup anı helāk olacak yirlere (13) yilter anlar zāhir düşmenlerdür dünyede āhiretde anlardan aña hayr olacak degül hiç delılsüz hüccetsüz anlaruñ da'vetine (14) uyar helāklige ve Allāh'dan resülden ırak düşüp uçmak ni'metlerinden mahrūm kalduğına rāzı olur ol Allāh'ıla (15) resül da'vetine mu'tı' olup icābet itmez ki dükeli sa'ādet anlara uymağdadur bular key katı dürüst ve hayr (16) şanıclardur hāl budur Allāh'ıla resüldür sözlerinde hilāf yañulış yoğdur bes key cāhillikdendür¹⁴⁶ yaħūd imān (17) za'ıflıgındandur ki kalbe kulmaşa düşmeniken inanalar key girçek şefkatlü dosta inanmayalar şıgınuruz (18) Allāh'a biz bunuñ gibi hālden ve dağı buyurdu ki **huvellezı yunezzilu 'alā 'abdihi āyātin beyyinātin li yuħricekum mine'** (19) **z-zulumāti ilā'n-nūri ve innallāhe bikum le ra'ūfun raħım** ya'nı ol Allāh'dur kim Cebrā'il'i kul Muhammed'e indürdi (20) tā ki ol Qur'an āyetlerin anuñ üzerine oqıya ki ol āyetler helāli harāmı beyān kıılır ve işleyecek işleri (21) bildürür ve işlemeyecek işleri dağı bildürür tā kim ol Qur'an sizi şirk küfür karañlığından kırtara ve size (22) hidāyet tevfiq virüp dalāletden emın eyleye ki ol Allāh size re'f raħımdür esbāb-ı raħmetleri size (23) bildürdi ki aña ilticā kıılıp dalāletden ve tuğyāndan halāş bulasız ve dağı buyurdu ki **ve mā lekum ellā**

[168a] (1) tunfikū fı sebıllillāhi ve lillāhi mırāsu's-semāvāti ve'l-arzı lā yestevı minkum men enfekā min kabli'l-fethi ve (2) ve kıātele ulā'ike a'zamu dereceten minellezıne enfekū min ba'du ve kätelū ve kıullen va'adallā'l-ħusnā vallāhu (3) bi mā ta'melūne ħabır ya'nı ne oldu size kim ol Allāh rāzı olduğı yirlere bu elūñuzdeki mällaruñuzdan taşadduğ (4) kıılmazsız ol bağıllık kıılıp infāk kıılmaduğunuzdan fāyide ne olısar ki yarın ölüp dükelin terk idüp (5) gidisersiz māl hođ dükeli Allāh'uñ taşadduğ buyuran dağı ol bes fenāya varmazdan oñ Allāh yolında şadaqalar (6) kıılıp ihsānlar eyleñ ve illā cemı'nuz ākıbet helāk olup yirūñ içindeki ħazınelerile Allāh mırās kıılısar ki oldağı anuñdı (7) āħir girü anuñ olısar ve dağı sizden birūñuz mālcuğazını Allāh yolına ħarc idüp Tañrı düşmanlarıyıla muķātele

¹⁴⁶ [cāhillikdandır]

kılduğunuñ (8) şevābı ve fazīleti berāber degüldür ki resūlile kıldı Mekke fetḥ olmazdan öñ şol kimse şevābıyıla ki ol resūlden (9) şoñra ve islām zuhūra geldükden muḳātele kılop şadaḳalar iḥsānlar eyledi ammā bu öñ idenlere daḫı >şoñ idenlere< Ḥaḳ Te‘ālā (10) cennet görklü maḳāmlar va‘de kılmışdur ikinüñ daḫı ḫālleri görklü Ḥaḳ anlarıñ ittifaḳ idüp muḳātele kılduḳların (11) bilür ecrlerin zāyi‘ itmez ammā ol resūlile kılinan ‘ameller andan şoñra kılinanıla berāber olmaz bu āyet inmekliginüñ (12) sebebi buyıdı ki resūl ‘a.m buyurdı tiz ola sizden şoñra bir ḳavm gele kim kendü ‘amellerin baḳup sizüñ ‘amellerüñüzi (13) ḫaḳır göreler azırġanalar aṣḫāb didiler ki yā resūlallāḫ anlar mı efḍal olırsalar yoḫsa biz resūl buyurdı ki (14) anlardan birisi Uḫud taġı ḳadar altun Allāḫ yolına infāḳ itse sizüñ bir müdd arpa buġday şadaḳa kılduġuñuz (15) fażiline anlar irişmeye belki nişfına daḫı irişmeye bu āyeti Ḥaḳ Te‘ālā indürüp anlarıñ ol ‘amellerin fark (16) idüp beyān eyledi resūlinüñ sözün girçekledi daḫı buyurdı ki **men zellezı yuḳrizullāhe (17) ḳardan ḫasenen fe yuzā ifehu lehu ve lehu ecrun kerım** ya‘nı Ḥaḳ Te‘ālā eydür kimdür ki ol Allāḫ virdüġi mālndan (18) Allāḫ yolına girü ihlāşıla göñül ḫoşluġıyıla dervişlere vire Ḥaḳ Te‘ālā anuñ ol ‘aḫsın ḳabül (19) şol ḳadar şevāblar vire kim anuñ ḫisābı olmaya bu āyet daḫı cemı‘ mü‘minleri şadaḳaya ve iḥsāna ḳındurmaġıçün (20) indürildi ki Allāḫ yolına mällarından şıdkıla ihlāşıla tekellüfsüz şadaḳalar kılılar ulu şevāblar bulalar (21) ḫalkdan utanup yaḫūd eyü cömerd kişidür disünler diyü virmeye ki ol ḳabül olunmaz şevāb ḫāşıl olmaz (22) ve daḫı buyurdı ki **yevme terā’l-mu’minıne ve’l-mu’mināti yes‘ā nūruhum beyne eydihim ve bi eymanihi (23) buşrākumu’l-yevme cennātun tecrı min tahtihā’l-enhāru ḫalidıne fihā zālike huve’l-fevzu’l-‘azım**

[168b] (1) yā Muḫammed ol ḳıyāmet şol gündür ki sen göresin ol imāna gelür erenleri ve ‘avratları ol şırāḫ üzerinde (2) ki ol dünyede Allāḫ ve resūli ve āḫireti girçekledüklerinden ötürü ol görklü ‘amellerinden ötürü Allāḫ Te‘ālā (3) nūr vire kim ol nūr şırāḫ ḳarañusından anlarıñ öñinde şaġında ve şolında şu‘le vire anuñıla (4) ol şırāḫdan geçeler feriştaḫlar ḫurup anlara beşāretille çağırıp diyeler ki iy mü‘min erenler ve iy (5) mü‘mine ḫātunlar size bugün beşāret olsun uçmaḳ içinde ulu kerāmetlerle ve ol görklü bostānlar ki (6) aġaçlarıñuñ altında ırmaḳlar akar bu ḫālde kim anda ebedı muḳım olası zevāli olmaya ve daḫı buyurdı ki (7) **yevme yeḳūlu’l-munāfiḳüne ve’l-munāfiḳātu lillezıne āmenünzurünā naḳtebis min nūrikum ḳılerci‘ū (8) verā’ekum fe’l-temisū nūren fe żuribe beynehum bi sūrin lehu bābun bāḫınuhu fihi’r-raḫmetu ve zāhiruhu min ḳibelihi’l-‘azābun yunādūnehum (9) elem nekun me‘akum ḳālū belā ve lākinnekum fetentum enfusekum ve terabbaştum vertebtum ve garratkumu’l-emāniyyu ḫattā cā’e (10) emrullāhi ve ġarrakum billāhi’l-**

ġarūr ve daħı ol kıyāmet gün oldur kim ol günde münāfık erenler ve münāfıka (11) ‘avratlar ol імān ehline çağıruşup şıraṭda diyiserler kim birezcük eglenü gidüñ bize mühlet virüñ sizüñ (12) nūruñuzıla ışıklanur ya‘nı ol vaḳt kim ħalāyık şırāṭ üzerinde olalar nāġāh bir қараñulıқ gelüp anları büriye (13) andan şoñra Ḥaḳ Te‘ālā қulları üzere nūr kısmet eyleye her mü‘mine ‘ameli miḳdār nūr virile ammā münāfıklar ve (14) kāfirler şöyle nürsuz қараñuda қалалар ol mü‘minlerüñ nūrından anlara şu‘le olmaya nitekim gözlü (15) kişilerüñ gözi nūrından gözsüzlere fāyide yoḳ bes ol vaḳt diyeler kim yā mü‘minler güyerek yüriñ (16) nūruñuzıla biz daħı nūrlanalum ol mü‘minler anlara diyeler kim dönüñ dünyāya varuñ andan nūr ṭaleb (17) idüñ bu nūr bize anda kısmet oldı bular anı işidüp nūr ṭaleb kıлмаġiçün döneler gelüp hiç nesne (18) bulmayalar bular dönüp girü varınca uçmaḳ ehliyile anlaruñ arasında bir dívār çekile ki bir қapusı ola (19) ol dívāruñ yüzi cennetden yaña ola ṭaş yüzi ṭamudan yaña mü‘min ol қapudan çeküp uçmaġa gireler (20) ve ol münāfıklar ārzü idüp geleler ol қapu yapıla olar dívār ardında қалалар bu nesne kendüler ‘amelleri ḥarāmıdur (21) ki dünyede Allāh dīnin maşaraya alurlardı olar daħı maşaraya ṭutila bes ol dívār ardından ol mü‘minlere (22) çağırup diyeler ki yā mü‘minler biz daħı dünyede sizüñile dīnūñuz üzere degülmidük ve cemā‘atde namāzda bile (23) degilmidük bizi niçün қoduñuz gitdüñüz mü‘minler daħı anlara cevāb virüp diyeler ki belı zāhirde bizümle

[169a] (1) bileydüñüz lıkin siz kendü nefsuñuzı itdüñüz göñlüñüzde ol küfri gizleyüp dāyım kılduġuñuz ne göz ṭutup muntazır (2) olduñuz ki ol resülüñuz ola siz girü küfrüñuz āşikāre kılasız ve ol dīn-i islāma ve girü қopmaḳlıġa (3) şekk gümān itdüñüz ol dünyānuñ bāṭıl ve fānı dirlikleri sizi Allāh’uñ keremile aldayup ġurūra bıraḳdı (4) uş āḳıbet bunuñ gibi miḥnetlere vāḳı‘ olduñuz ve daħı buyurdı ki **fel yevme lā yu’ ḥaḳu minkum fidyetun (5) ve lā minellezıne keferü me’vākumu’n-nāru hiye mevlākum ve bi’sel-maşır** ya‘nı bugün ol gündür ki sizüñ (6) nefsuñuz çün fidā қabül olunmaz ki siz қurtılasız ne ḥoḍ kāfirlerden қabül olunur ki Allāh’uñ birliğine varlıġına (7) inkār kıldılar anlaruñ daħı varacaḳ yirüñüz od ‘azābıdur ki anda muḥalled қаласız ol geçmiş küfürlerüñüzden (8) ve şirklerüñüzden ötürü size oldur ki anda muḳarrer olasız ki size daħı kāfirlere daħı ol varacaḳ (9) yirüñüz ne yavuz yirdür anda bir rāḥat olacaḳ yir yoḳdur ki bir sā‘at ‘azābdan emın olasız ve daħı (10) buyurdı ki **elem ye’ni lillezıne āmenü en taḥşe’a қulūbuhum li zıkrillāhi ve mā nezele mine’l-ḥaḳkı ve lā yekünü kellezıne (11) ütū’l-kitābe min қablu fe tāle ‘aleyhimu’l-emedu fe қaset қulūbuhum ve keşırun minhum fāsiḳūn** bu āyetüñ sebab-i (12) nüzülü oldur kim resülüñ aşḫābı melül oldılar didiler kim yā resülallāh bize bir ḥaber söylegil kim anda göñlümüze (13) feraḥ ḥāşıl ola Ḥaḳ Te‘ālā yūsuf suresin indürdi ki қışşalaruñ görklüsidür

anlara haber virdi feraḥ (14) buldılar andan şoñra bir def‘a daḥı melūl oldılar daḥı didiler kim yā resūlallāh bize bir haber vir ki gōñlümüz feraḥ bula (15) ğamdan ḳurtılavuz Ḥaḳ Te‘ālā bu āyeti gönderdi ki **allāhu nezzele aḥsene‘l-ḥadīsī kitāben müteşābihen** bes resūl Ḳur‘ān‘dan (16) haber virdi feraḥ buldılar bir def‘a daḥı melālet ḥāşıl oldu girü didiler yā resūlallāh bize haber vir ki (17) melāletümüz def‘ oluna ol vaḳt Ḥaḳ Te‘ālā bu āyeti indürdi ma‘nisi budur ki vaḳt olmadı mı kim bu imāna (18) gelenlerüñ bir {kor} ḳorḳu vāḳi‘ olup gōñülleri yumşana ve ol Ḳur‘ān ki ḥaḳdur bulara indi ḥarām ḥelāl beyān (19) ḳılmağiçün daḥı vaḳt olmadı mı kim anuñıla öğütleneler şol kimseler gibi olmayalar ki anlara kitāb virildi (20) bulardan öñdin gōñülleri ḳatı olmaḳda ol kendülerden ilerüki yahūdiler ve naşrāniler gibi olmayalar (21) ki peygāمبر çıkmazdan ilerü varıdı ‘ömürleri uzun olmaḳlık anlaruñ gōñüllerin ḳurıtdı ki (22) imāna gelmediler ve Ḳur‘ān‘a inanmadılar bulardan illā kimesne inandılar bular çoğı fāşıḳdurlar ki Allāh emrine (23) muṭi‘ degüller şığınuruz Allāh‘a şol münāfıḳlar ḳorḳusından ki ṫaşında bir ḳorḳu göstereler gōñüllerinde

[169b] (1) ḳorḳu olmaya ḳorḳu oldur ki ol gōñülile vāḳi‘ ola andan şoñra içerüden sızup ṫaşra a‘zālarına (2) belüre şol tulḳuḳdan bal sızar gibi ne ki ol a‘zāları cemı‘ günāhdan pāk olup ol ḳorḳu sebebiyle arına (3) Allāh‘a lāyık ola bundan şoñra dūnyāyı zemm idüp buyurdı ki **i‘lemū ennellāhe yuḥyi‘l-arza ba‘de mevtiḥā** (4) **ḳad beyennā lekumu‘l-āyāti le‘allekum ta‘ḳilūn** ya‘nı Ḥaḳ Te‘ālā bu ḳurumış ölmüş yirleri dirgürür (5) öldükden şoñra ya‘nı işlāḥ idüp terbiyet ḳılup ol yağmur şuyıdur ki andan dürlü otlar ve ni‘metler bitüp (6) kimi insāna kimi ḥayvāna ğidā olur taḥḳık biz size Ḳur‘ān içinde ‘alametler ve nişanlar beyān ḳılduḳ tā ki ‘aḳlı ola bugün (7) ola ki bir anuñıla öğütlene ya‘nı bu mişāldür öğütlenmekiçün ki şol ḳurumış yirleri yağmur suları nice tazelendürürse (8) bu ḳur‘ān daḥı ölmüş gōñülleri eyle tā[ze]lendürür ki andan imān ma‘rifet ve şıḳḳ ihlāş ve şevḳ ve şafā biter (9) ol şaçını ebedi {ebedi} sa‘ādete irgürmege aña ḳuvvet-i ğidā olur ve daḥı bundan delālet ḳılur kim ol ḳurumış (10) yirleri yağmurıla ve ḳatı olmuş gōñülleri nice yumşadur ol yir altında ölüleri diri ḳılmağa ḳādirdür ve daḥı (11) buyurdı ki **inne‘l-muşşaddiḳine ve‘l-muşşaddiḳāti ve aḳrazūllāhe ḳarzan ḥasenen yuzā‘afu lehum ve lehum ecrun kerım** (12) be-dürüstı ol şadaḳa idici mü‘min erenler ve şadaḳa idici mü‘mine ‘avratlar ki taşadduḳ ḳılalar Allāh‘dan şevāb (13) umuban şıḳḳıla ve daḥı gōñül ḥoşluğıyla anlaruñ ol ḥasenātları ziyāde olunur her biriçün ondan yidi yüze (14) varınca ve daḥı aña değin ki ḥisābın Allāh‘dan ğayrı kimesne bilmeye fi‘l-cümle ol şadaḳa idenüñ şıḳḳına (15) ve ihlāşına göre ziyāde olur ve ol virdüği müstaḥaḳḳ olduğına göre şevāb ziyāde olur ya‘nı şadaḳa virür ki (16) kişi şol dilenci dervişler olsa ammā bid‘at ehli olmasa şol yülükler {ler} ve ḳalenderler ve şol dizleri açuḳ (17)

yüriyenler gibi ammā namāz daḥı kılmasa anlara virdügi şadaḳadan birine bir şevāb olur ancak şol yire beñzer kim (18) eger girü muḥammin götürür artuḳ virmez ve ger şol dervişlere virse kim namāz ehli ola eger dilenci daḥı olursa (19) birine on şavāb olur ve ger dilenci olmasa ve şeyḫ olmasa ammā kendü maḥallesinde ya şehrinde ya köyünde bir namāz (20) ehli ‘ayālmend olsa derviş olsa nesnecük kesb idemese ya za‘ifliğinden ya pırliginden ya ḥoḍ ulu aşl (21) kişi ‘ayāl olsa ki derviş oldu çıkup ne gerekse işlemege ‘ār ider bularuñ gibiye virmek birine yetmiş şevāb (22) olur ve ger bu didüklerümüz ‘ilm ehli olacaḳ olursa birine yidi yüz olur şol yir gibi kim bir dāneden yidi baş (23) biter her başda yüz dāne ola ḥuşuṣā eger ol virdügi hem derviş hem ‘ayālmend hem ‘ālim hem müttakı şālih ola

[170a] (1) anuñ virdügi şadaḳası ‘ibādetine yardım ola teşvişsüz gönül ḥāzırlığıla tāt kıla şadaḳasına ol (2) ḳadar şevāb vire ki anuñ ḥisābı olmaya bes ‘aḳlı olanlar işbuña nazār idüp ḳande artucaḳ şevāb olursa (3) aña versün nitekim ekinciler küllisine bir müdd virecek yir variken anı geñ koyup müddine beş müdd viren yire (4) ekmez ya müdd viren yire ekmez çoraḳ yire ḥoḍ hiç ekmez işbu sözleredekiden çok nesnelere añlar ve daḥı buyurdıki (5) **vellezine āmenū billāhi ve rusūlihi ulā’ike humu’s-şiddiḳüne ve’s-şuhedā’u ‘inde rabbihim lehum ecruhum ve nūruhum** (6) **vellezine keferū ve kezzebū bi āyātinā ulā’ike aşḥābu’l-caḥīm** ya’nı şol kimseler kim Allāh’uñ birligin bildiler ve (7) ve daḥı cemī’ peygāberlere i’tikād idüp ḥaḳdur didiler key girçek mü’minler anlardur Allāh şehidlik mertebesine (8) irenler daḥı anlardur ve yarın ḳıyāmet güninde ulu ecr ve kāmil nūr ḥāşıl idenler daḥı anlardur ammā şol kimseler kim (9) kāfir oldılar bizüm birlüğümüze inkār idüp resüllerümüzi yalanladılar ve Ḳur’ān’a inanmadılar bular küllisi caḥīm ‘azābına müstahaḳḳ (10) olmışlardur ki ebedi anda mu’azzeb olalar bundan şoñra ol dünyā ki anlar aña muḥabbet getirüp āhireti ḳomışlardur (11) Ḥaḳ Te‘ālā anı zemm idüp ḥaḳāretin bir nesneye teşbih idüp anları andan şorup āhirete raḡbet ḳıldurmaḡiçün buyurdı ki (12) **i’lemū ennemā’l-ḥayātu’d-dunyā le’ibun ve lehvun ve zinetun ve tefāḥurun beynekum ve tekāşurun fi’l-emvāli ve’l-evlādi ke meşeli** (13) **ḡayşin a’cebe’l-kuffāre nebātuhu şümme yehıcu fe terāhu muşferran şümme yekūnu ḥuḫāmen ve fi’l-āḥirati ‘azābun şedidun** ve (14) **maḡfiratun minallāhi ve rızvānun ve mā’l-ḥayātu’d-dunyā illā metā’u’l-ḡurūr** ya’nı iy dünyā ma’işetine maḡrūr olup (15) {maḡrūr olup} āhiret sa‘ādetin terk idenler bilüñ kim ḥaḳıḳaten degüldür bu dünyānuñ cāhı ve dirligi illā bir (16) lehv bātıl oḡlancuḳlar oyuncaḡı gibidür ki ‘ömri zāyi’ ḳalmaḳdan artuḳ fāyidesi yoḳdur ve daḥı bir ḳaç (17) günlük bir zinetdür ve arañuzda birbirüñüze faḫr idişmekdür ki ben fulan oḡlıyam sen fulan oḡlısın ve (18) daḥı māl çoḡaldışup oḡul ḳız üredüp anuñıla faḫr itmekdür ki ‘aḳıbet nedāmet ḥasretdür nitekim

‘Alkama (19) rivāyet kıldı resūlden ‘aleyhi’s-selām buyurdı noldı baña kim bu dünyāya meyl eyleyem degüldür bu dünyāyla (20) benüm meşelüm illā şol yolcu gibi kim yay güninde gelüp bir ağaç gölgesinde qondı biraz diñlendi andan geçüp gitdi (21) ağacıla gölge yirinde qaldı bes dünyānuñ dağı hāli budan artuq degül bir kaç gün tırur andan geçüp vatanına (22) gider ol qonduğı girü yirinde qalur bir kimse dağı qonar Hıa Te‘ālā dağı temsıl idüp buyurdı ki bu dünyānuñ (23) meşeli şol key hācet olup gerek olduğı yağan yağmura beñzer kim gökden yire iner ekinler otlar bitürür

[170b] (1) ol ekincilerün göñli aña baqıp sevinür şāz olur kim ekinlerümüz hoş bol oldu andan bir gece (2) bir āfet-i semāvi irişüp nāgāh anı qurıdur rengi müteğayyir olup yaşıl tāzeyiken şaruluğa döner ayağ altında (3) uvanup helāk olur bu dünyānuñ dağı zinetleri ancılayındur ki helākligi qarıbdür bu ādem oğlanı (4) dağı bu dünyā ekinliğinde ter ü tāze toğup ana qarında dünyāya gelüp boy qāmet çeküp boyuñ yigid (5) olur yaşıl renglü tonlularla bezenüp şalınur ol qadd ü qāmetine ve zinetlerine baqıp fahr ider ata ve ana (6) baqıp sevinürler ki bunuñ gibi hoş şekillü qāmet üzere neslümüz oldu nāgāh bir gün ölüm yelin anuñ üzerine (7) esdürürüz toqınup anuñ nūrlu tāze şüretinüñ rengin şaruluğa dönderüp kuvvetin alur ölüm döşegine bırağur (8) melekü’l-mevt varup ölüm orağıyla anuñ ‘ömri ekinin biçer iltüp anı toprağ içinde defn eyler ayaklar altına başılıp belürsüz (9) olur ol mağrūr olup aldandığı zinetçukler külli bireğüye qalur kendü varup āhıretde qatı ‘azāblara uğrar çünki (10) ol dünyāyla fahr idüp anı ihtiyār kıla ammā āhıretde Allāh’uñ hoşnüdlüğü ve rahmeti şol kimselerdür kim (11) anlar muhabbetini terk idüp āhıreti ihtiyār kıldılar bes degüldür bu dünyānuñ hayātı illā şol metā’ gibidür ki sırcadan (12) ya şahsıdan düzildi anuñ beqāsından helākligi tizdür zırā haşar üzeredür sehl nesneden toqınsa uvanur (13) uvanduqdan soñra girü bütün olmağ muhāldür hemān bu dünyā dağı ancılayındur bes Hıa Te‘ālā bu dünyāyı temsıl idüp (14) bu nesnelere beñzetdüğü andan ötürüdür kim ‘āqıl olanlar anı işidüp añlayalar bileler āhıreti qoyup aña sa’y itmeyeler (15) çün bu resme dünyānuñ fenāsın bildürdi bukez dönüp ol beqā evden haber virdi ve andan yaña rağbet kıldurup (16) andan yaña sa’y itmege qındurup buyurdı ki **sābıqū ilā mağfiratin min rabbikum ve cennetin arzuhā ke ‘arzi’s-semā’i** (17) ve **’l-arzi u’iddet lillezine āmenü billāhi ve rusulihı zālike fazlullāhi yu’tıhi men yeşā’u vallāhu zū’l-fazlı’l-‘azım** (18) ya’nı öñürdişüñ birbirüñüzden ol rabbüñüz mağfiretin hāşıl kılmāğa günāhlardan tevbe kılıp şālih ‘ameller işlemegile (19) ve cemā’atler hāzır olup imāma evvel tekbire irişmegile ve dağı ivişüñ ol uçmağa girmeye kim anuñ ini yirler (20) gökler ininedür ya’nı eger yirleri gökleri birbirine ulaşdursalar dağı şol sahtiyān çeker gibi çeküp uzadup (21) döşeseler büyüklüğü ne qadar

olursa uçmak giñligi andan daħı boldur bu bir misāl ögütlenmekiçün ammā ol uçmak (22) bir nesnedür kim Haħ Te‘ālā andan daħı bol andan daħı giñ nesne yaratmadı bes uçmak ol ululuğıla ol (23) görklü zinetlerle yaradılup yaraħlanmıřdur şol kimseleriçün ki Allāh’uñ vaħdāniyyetine inandılar ve resüllerin gerçeklediler

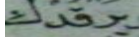
[171a] (1) ve Ķur‘ān hūkmine muťi‘ olup ‘amel-i řāliħe meşğul oldılar bes uçmak mertebelerine irişecek sebepleri tevħid tā‘atdır (2) bular Allāh’uñ fazlıdır ki Ķullarına ‘aťa Ķılur ammā kime kendü dilerse aña virür dilemedüğine virmez ki anuñ fazlı (3) ‘azımdür ve ‘aťası boldur bundan řoñra kendü hūkmin ve Ķazāsın bildürüp Ķaber viridi ki her nesne vāĶi‘ (4) olıcaħ řol tarlıganup řikāyet dilin uzadup Ķaťālara müstaħaĶ olmaya ve daħı buyurdı ki **mā esābe (5) min musıbetin fi’l- ardı ve lā fi enfusikum illā fi kitābin min Ķabli en nebraehā inne zālike ‘alallāhi yesır** (6) ya‘nı hiç bir muşbet yoĶdur kim ol yir yüzine vāĶi‘ olur yağmur yağmak gibi narħlar Ķızlıħ ve otlar ekinler (7) az bitmek ve yemişler Ķatı olmak gibi ve daħı nefsleriñüze irişür zaħmetler gibi ve řayrılıĶlar ve ağrılar gibi ve daħı nefse (8) Ķoř gelen nesnelere illā cemı‘ levħü’l-maħfūzda yazılmışdur daħı ol nefis yaradılmışdan oñ Rebı‘ bin řāliħ (9) eydür ol vaĶtki Ķuccāc-ı Sa‘id bin Cübeyr oldur saña getürdi ben Ķatına girüp ağladım Sa‘id baña didi ki niçün (10) ağlarsın ben didüm ki işbu saña vāĶi‘ olan Ķāliçün ağlaram ol didi ki ağlamağıl bu nesne ata ‘ilminde bize (11) muĶadder olmişdı daħı biz vücūda gelmedin işitmedü kim bu āyeti ki buyurdı işbu āyeti oĶıdı āħirete degin bes bu (12) nesnelere işlemek Allāh’a geñezdür müşkil degül neye gerekse Ķudreti yiter ve bundan řoñra buyurdı ki **li keylā te’sev (13) ‘alā mā fātekum ve lā tefrahū bi mā ātākum vallāhu lā yuħıbbu kulle muħtālin feħürin ellezıne yebħalüne ve ye’murüne’n-nāse (14) bi’l-buħli ve men yetevelle fe innellāhe huve’l-Ķaniyyu’l-ħamıd** ya‘nı bu size Ķayrdan şerden vāĶi‘ olacaħ nesnelere kimi yirde kimi (15) nefsiñüzde ve daħı yirler yaradılmış siziñ yaradılmış taĶdır Ķılup levħde yazduğumuz andan ötürüydiki Ķaçan siziñ (16) elüñüzden bir nesneñüz fevt olsa ya helāk olsa ya bedenüñüzden sağlığunuz gidüp Ķastalıħ bir zaħmet vāĶi‘ (17) olsa Ķuřřalanmayasız bizüm taĶdírümüze rāzı olup diyesiz ki bu Allāh ‘ilminde bize yazılmışdı hūkm anuñdur bize rızādan (18) artuĶ çāre yoĶ Ķaçankim elüñüze bir bolca ni‘met ve rāħat ve řıħħat ü Ķuvvet Ķařıl olsa diyesiz ki bu daħı (19) Allāh Ķatından bir ‘aťadur ki irişdi bize bunuñ şükri vācibdür diyüp anuñıla faħr idüp tekebbürlik itmegi terk (20) idesiz ki Allāh Te‘ālā sevmez her kimse ki ol eline giren ni‘metile faħr eyleye kendüyi ulu görüp ol ni‘metüñ şükri (21) yirine getürmeye imdi anlar ol Ķavmdür ki kendü nefslere buħl idüp māllarını berk tutup saĶlarlar Allāh ĶaĶı (22) çıkarup fuĶarāya virmezler ve Ķaħħa

dağı buyururlar ki anlar dağı virmeyeler saklayalar ola ki dervişlik (23) vâkı‘ ola mâluñuz telef kılup giderürseñüz ya pırlık irişe ya hastalık vâkı‘ ola kesb idemeyesiz

[171b] (1) ol vaqt gerek ola diyüp birbirine igvâyıla bahıllıgıla ve mümsikligile buyururlar Hâk Te‘âlâ buyurur her kim bizüm (2) hükümümüze mutı‘ olmayup bizüm yolumuzda mâlını nafağa kılmağdan i‘râz itse Hâk Te‘âlâ anlaruñ nafağalarından (3) müstağnidür ihtiyacı yok anuñ cemı‘ işleri görklüdür ki hiç ‘ayb yok ol nafağayı iden ve itmeyen (4) dağı yarın ‘amelleri cezâların bulırsalar İbni ‘Abbâs rağıyallâhu ‘anhümâ hiç bir kimse yokdur ki ol elinden (5) gidene guşşalanmaya ve eline girene sevinmeye ammâ mü‘min-i ‘âkıil oldur ki elinden gidenüñ guşşası yirine şabr (6) kıoya diye ki ne vaqtısa gidiserdi hemân şimdi gitdi ve eline girenüñ sevinesi yirine şükür kıoya diye ki bu dağı (7) turur nesne degül ‘âkıbet elden gidiser bârı gitmedin şükürine meşğül olayın ve dağı Hâk Te‘âlâ buyurdı ki (8) **leğad erselnâ rusulenâ bi’l- beyyinâti ve enzelnâ me‘ahumu’l-kitâbe vel mızâne li yeküme’n-nâsu bi’l- kıstı ve enzelnâ’l-ğadıde** (9) **fıhi be’sun şedıdun ve menâfi’u li’n-nâsi ve li ya’lemallâhu men yansuruhu ve rusulehu bi’l-ğaybi innallâhe kıaviyyun** ‘azız ya’nı (10) be-dürüstı biz gönderdük ol resüllerümüzi eyü işler buyurmağıla ve yaramaz işlerden yığmağıla harâmı helâli beyân (11) kılup bildürmegile ve anlara kitâb dağı indürdük ki ümmetlerine anuñ ahkâmın öğredüp bildüreler ve dağı terâzu (12) indürdükki anuñıla biri birine ‘adl ideler almağda virmekde zulm hayf itmeyeler dağı biz anlara demür yaratduğ anı anlara (13) kuvvet kıılı virdük kıılıçlar eyleyüp bizüm düşmenlerümüzile muğâtele kıılalar ve kendülere menfa‘at olacağ nesnelere âletler düzüp (14) meşâlihlerin yirine getüreler bıçağ gibi balta gibi ve bil kıazma gibi ve ıgne ve şaban demüri gibi dağı neki gerek olacağ (15) var demür âletinden bu küllisini Hâk Te‘âlâ anuñçün kııldı ki göre bu âletleri ve bu silâhları kıanğısı Allâh tâ‘atine (16) şarf ider ve resüline mutı‘ olur Allâh’ı ve resülini kıanğısı gönülıle girçekler ve kıanğısı yalanlar be-dürüstı Allâh Te‘âlâ (17) emrinde kıavıdür kimse anı ‘âciz kıılmaz ve milkinde ‘azızdür ki kimse aña gâlib olup delıl kıılmaz ve dağı buyurdı ki (18) **ve leğad erselnâ nūhan ve ibrahıme ve ce‘alnâ fı zurriyyetihimâ’n-nubuvvete ve’l- kitâbe fe minhun muhtedin ve keşırun minhun fâsikūn** (19) ya’nı be-dürüstı biz Nūh’ıla ibrahım kıavümlerine gönderdük ki anları bizüm tâ‘atümüze da‘vet kıılalar ve ol ikisinüñ (20) neslinden biz peygâmbler getürdük Mūsâ ve Hârūn ve Dâvud ve Süleymân gibi ve Yūsuf ve Ya‘kıub ve Zekerıyyâ (21) ve Şâlih gibi her birine kitâbdağı virdük anlaruñ zürriyetlerinüñ ba‘zısı hidâyet bulup toğru yola geldi ammâ (22) çoğları andan ol kitâbı terk idüp imân tarıkından kııkup dâlalet yolına girdiler fâsik oldılar ve dağı (23) buyurdı **şumme kaffeynâ ‘alâ**

āsarīhim bi rusulinā ve kaffeynā bi 'īsā bin meryeme ve āteynāhu'l-incile ve ce'alnā fi kulūbillezīne

[172a] (1) nettebe'ūhu ra'feten ve raḥmeten ve rahbāniyyeten ibtede'ūhā mā ketebnāhā 'aleyhim illābtigā'e rızvānillāhi fe mā ra'avhā (2) ḥaḫḫa ri'āyetihā fe āteynāllezīne āmenū minhum ecrahum ve keśirun minhum fāşikūn ya'nı ol Nūḥ'ıla ibrahīmden soñra (3) anlaruñ ardınca daḫı resüller gönderdük ki varup ol ḳavümlerin bize da'vet kıldılar daḫı anlaruñ ardınca (4) Meryem oḫı 'İsā'yı gönderdük ve aña daḫı İncil virdük ve aña mutāba'at kılup imān getürenleruñ ve anı gerçekteleyenleruñ (5) gönline şefḳat sevgü bıraḫdük¹⁴⁷ ki anı sevdiler ve birbirin daḫı sevdiler ve muḫkem tırdılar dönüp yahūdī (6) naşarı olmadılar ve daḫı ol ruhbān nitelikim kendü kendülerinden tırgurup işlediler anı biz anlara vācib kılmadık (7) illā anlar Ḥaḫ Te'ālā rızāsın taleb kıлмаḫıçün anı kıldı ammā şöyleki ḥaḫḫıdı yirine getürmediler dönüp girü kimi naşrānı (8) oldılar ya'nı 'İsā göge gitdükdən soñra çün müşrikler çoḫaldılar ol müsülmānları incitdiler anlar daḫı (9) ol zālimlerden ḳaçup taḫlara gitdiler ve ol taḫlarda maḫāraları şavma'alar idüp bir zamān anda 'ibādet (10) kıldılar 'aḫıbet ol işe tākāt getürmeyüp ol ḫālden girü döndiler kimi yahūdī olup kimi naşarı oldılar Ḥaḫ (11) Te'ālā eydür onlar ki ol nefslerinde vācib kıldıḫlarınıñ üzerine şābit oldılar imānlarını şaḫladılar biz anlaruñ (12) ecrlerin uçmaḫ ve dıdār virisevüz amma anlaruñ çoḫı fāsıḫ olup girü yahūdī naşarı oldılar āḫiretlerin ḫarāba (13) virüp kendüleri 'azāba mübtelā kıldılar bu āyet içinde mü'minlere tenbīh işāret var kim her kimseki Ḥaḫ Te'ālā (14) vācib kıldıḫı nesnelerden kendüye tātaden 'ibādetden bir nesne vācib kılsa gerekdür kim anı şaḫlaya terk (15) itmeye işleye ve illā terk idecek olursa kendüye fāsıḫlıḫ adın kendüye revā görmüş olur bundan ötürü şaḫābeleruñ (16) ba'zısı vaşıyyet kılup didi kim zinhār şol terāvīḫ kıлмаḫı ramazān gicelerinde terk itmeyüp mülāzemet kıluñ (17) ve illā terk iderseñüz fāsıḫlardan olursız zırā Ḥaḫ Te'ālā vācib kılmadın kendüñüze siz vacib kıldıñuz bes (18) kişi gerekkim tātāt ve riyāzat yolında istidrācıla tuta az az öğredü öğredü arturup yuḫaru çıḫa tamām (19) ḫarārına varıcaḫ anda tura ayruḫ yuḫaru çıḫmazsa bāri aşaḫa daḫı inmeye ve illā evvelden nefsinin şınmadın yaşaram (20) şanup artucaḫ nesnelere şürü' iderse nefsinin aña tākāt getürmeyüp girü aşaḫasına dönecek olur tā ki evvelki (21) 'adetine gele kendü daḫı fāsıḫ olup fitneye düşer vaḫt ola kim nice müsülmānlar anlaruñ evvelki ḫāline baḫup görklü (22) i'tiḫād idüp aña olmuş olalar soñraḫı ḫāline baḫup nefret kılalalar anlaruñ daḫı i'tiḫādına fitne ola ki daḫı (23) şalāḫıyyet ehline hiç i'tiḫādları ḫālmaya anlaruñ dınlerine anuñıla ḫalel vāḫi' olma bu sürede çoḫ işāret

¹⁴⁷ Kelimenin metindeki imlāsi biçimindedir.

[172b] (1) var fikr idüp añlarsa ve daħı Hax Te'ālā buyurdı ki **yā eyyuhällezine āmenütteküllāhe ve āminū bi resūlihi** (2) **yu'tikum kifleyni min raħmetihi ve yec'al lekum nūran temşüne bihi ve yağfir lekum vallāhu ğafūrun raħīm** iy anlar kim imān (3) getürdiler qorkuñ Allāh'dan ve anuñ buyruqların tutun ve buyurmaduqlarından qaçuñ ve ol 'İsā'ya ve Mūsā'ya nice imān (4) getürdüñüzse anuñ resūli Muħammed'e daħı eyle imān getürüñ ol islāmuñuz üzere sābit oluñ tā ki ol Allāh (5) size iki kat ecr vire ve ziyāde raħmetler kıla bir evvelki resülünñuze imān getürdüñüz çün bir daħı bu resüle imān (6) getürdüğüñüzüçün ve daħı yarın şırāt üzerinde size nūr kılı vire kim anuñ şu'lesine şırātdan geçüp ol (7) zulumātdan qurtılasız ve dünyede daħı size tarıķ haķķı size vāzıħ rüşen kıla ki anuñıla hidāyet bulup toğru yola (8) varasız daħı günāhlaruñuzı yarlığayı vire ki ol mü'minlerüñ günāhın yarlığar ğafūrdur qačan tevbe kılsalar esirger (9) raħımdür ve daħı buyurdı ki **li ellā ya'leme ehlu'l-kitābi ellā yağdırüne 'alā şey'in min fazlillāhi ve enne'** (10) **l-fazle bi yedillāhi yu'tihi men yeşā'u vallāhu zū'l-fazlı'l-'azım** ya'nı tā ki haķıķat bu kitāb ehli bileler ki (11) Allāh Te'ālānuñ fazlından kendülere ħāşıl kıılmağa hiç bir nesneye qüdetleri yitmez illā meger ki Allāh 'ināyet (12) birle fazl ide zırā be-dürüstı bu şevāb mertebe virmek Allāh irādetindedür kime dilerse aña virür qačan ki göre (13) bir kimse kıullardan aña ehli ola ki fazl-ı 'azım itdüri viren daħı oldur ol virdüğün yir gök ehli (14) dirilüp men' idemezler ve ol virmedüğün yir gök ehli dirilüp virmezler bes gerekkim 'āķil cemı' işini (15) Allāh'a işmarlayup kendüsiçün yaradıldısa aña meşğül ola ve Allāhu a'lem

23. Sūretü'l-Mücādele 'İşrüne Āyāt ve Hiy Medıne

(16) bi'smillāhi'r-raħmāni'r-raħīm **ķad semi'allāhu** (17) **kavlelletı tucağiluke fı zevcihā ve teşteki ilallāhi vallāhu yesme'u teħāvurakumā innallāhe semı'un başır** 'İkrime eydür (18) bu āyet Şa'lebe kıızı Ĥuveyle haķķında indi eri Evs bin Şāmit'ile ol Ĥuveyle resül ħāzretine gelüp didi ki (19) yā resülallāh benüm erüm Evs baña didi ki sen baña anam arķası gibisin peygāmbler aña didi ki yā Ĥuveyle ben şöyle (20) zann iderem ki sen ol Evs'e ħarām olduñ ol Ĥuveyle didi ki key zann eyle benüm işümde yā resülallāh (21) Hax Te'ālā cānum saña fidā kılsun başladı sözinde resülile mücādile kıldı ol vaķt 'Āyişe resülün başın yuyudururdı (22) 'Āyişe ol Ĥuveyle'ye 'itāb idüp didi ki yā Ĥuveyle sözüñ kışalt mücādeleñi görmez misin resülün mübārek (23) yüzünü kim nice müteğayyir oldı Allāh'dan aña vahy ineyorur ol vaķt bu āyet indi ki yā Muħammed taħķıķ Allāh

[173a] (1) Te'ālā işitdi sözüni şol 'avratuñ ki eri elinden şikāyet kılup mücādele kıldı daħı erinden ayrılma diyü (2) qorkup Allāh'a tazarrü' kıldı Allāh anuñıla mücādele kıldu[ğ]uñuzı işidür de anuñ eriyile ħāli ne olduğün gördiler aña ħafı nesne yoķdur (3) ve daħı buyurdı ki

ellezîne yuzâhirüne minkum min nisâ'ihim mâ hunne ummehâtihim in ummehâtuhum illallâ'î (4) **velednehum ve innehum le yeķûlüne munkeran mine'l-ķavli ve zûrân fe innallâhe le 'afuvvun gafûr** ya'nî sizden Őol kimseler ki (5) 'avratlarına dirler ya anam uyluğı gibisin ya anam ferce gibisin ya baŐun anam baŐı gibidür dise ya yüzün ya boynuñ (6) anam boynu gibidür dise ya kız ķardaŐum arķası gibidür ya anamuñ kız ķardaŐı arķası gibidür dise bu küllisinde 'avrat (7) aña ĥarâm olur ammâ Ĥaķ Te'âlâ buyurdu ki bularuñ 'avratları bularuñ anaları degöldür bunlaruñ anaları anlardur ki (8) anları toğurdu yaĥûd emzürdi bu 'avratlarınıñ ĥarâmlıđı bulara anaları ĥürmeti gibi degöldür bulara girü kefâret (9) virmegile ĥelâl olur bularuñ dilinden gelen sözdür ki gelür ammâ Ĥaķ Te'âlâ suçların bađıŐlayup günâhlar (10) yarlığayıcıdur ki sizün bu sözüñüzile ĥelâlünüñ arasında ayrılık olmasun diyü kefâret ķodı ki kaçan anı idesiz (11) ol ĥarâm ortañuzdan girü anuñıla götürile ĥelâl olası zîrâ evvel câhiliyyetde bu sözlerle 'avratlarına (12) ĥalaķ olurdu birbirinden ayrılırdı Ĥaķ Te'âlâ anı neŐ idüp aña kefâret buyurdu ki **vellezîne yuzâhirüne** (13) **min nisâ'ihim Őumme ye'ûdüne li mâ ķâlû fe taĥrîru raķabetin min ķabli en yetemâssâ zâlikum tû'azüne bihi vallâhu** (14) **bi mâ ta'melüne ĥabîr** ya'nî Őol kimseler kim 'avratların anaları arķasına beñzedeler girü ol sözlerinden peŐimân (15) olup dönmek isteseler ki 'avratları anlara ĥelâl ola ol 'avratlarıyla iriŐmezden öñdin gerekdür ki bir ķul azâd (16) ide gerek müsülmân olsun gerek kâfir andan 'avratına yapıŐsun ĥutsun ki ĥelâl ola iŐbu ĥükm size Allâh'dan va'z (17) naŐıĥatdür ki ĥutasız iŐünüñ Őavâb olup toğrıla Ĥaķ Te'âlâ ĥođ sizün ne ķıldıđuñuz bilür bu 'ahdile vefâ (18) ķılıp yirine getüre vefâ ķılanuñuzu daĥı bilür her birünüze fi'line göre yarın cezâ ķılır ve daĥı buyurdu **fe men lem** (19) **yecid fe siyâmu Őehreyni mutetâbi'ayni min ķabli en yetemâssâ** ya'nî her kimse kim sizden azâd idecek (20) ķul bulmasa ve güci yitmese anuñ üzerine lâzım olsun ki iki ay tamâm ulaŐu oruç ĥutsa arada bir günin (21) yimeye 'avratına yapıŐmazdan öñ bu âyet aña delâlet ķılır kim 'avrata daĥı vâcibdür ki kendüyi Őaķlaya (22) ol kefâ[re]t yirine gelmezden öñ erine muťi' olmaya ki anuñıla Őoĥbet ķıla zîrâ Ĥaķ Te'âlâ ikisin (23) bile nehy eyledi birbirine yapıŐmaķda 'ulemâ ittifâķ ķıldılar kim bu iki ayuñ içinde bir kez 'özürsiz orucın

[173b] (1) yeyecek olursa vâcib olur ki girü baŐından ĥuta ol ĥutduđı bozılır gider ammâ kaçan 'özrile yese ki bir (2) Őayruluk vâķi' yaĥûd bir 'özri daĥı olsa zarûri yese bunda iĥtilâf ķıldılar 'Aťa didi ki kaçan (3) 'özrile yise Ĥaķ kerîmdür ol 'özrüni anuñ geĥüre 'afv eyleye girü baŐından ĥutmaya ammâ İmâm Ebü Ĥanîfe'yle (4) ķatında gerek 'özrile yisün gerek 'özürsüz yisün ĥün tetâbu' bulunmadı arada kaç' olundu girü (5) ĥutmaķ gerek ve daĥı buyurdu ki **fe men lem yesteťi' fe iť'âmu sittîne miskînâ** ya'nî eger ol oruç (6) ĥutmađa daĥı güci

yitmezse anuñ üzerine lâzım olsun ki altmış miskín ta‘āmlandura her miskíne (7) bir batman buğday yahūd bir batman hurma vire Medíne ehli kavlınce ammā ‘ırāķ ‘alimleri katında iki batman buğdayı (8) yahūd bir şā‘ arpa unı ya bir sā‘ hurma vire her günüçün ve dađı buyurđı ki **zālike li tu‘minū billāhi ve (9) resūlihi ve tilke ħudūdallāhi ve lil kāfiríne ‘azābun elím** ya‘nı bu kefareť ki Ħaķ Te‘ālā size emr eyledi (10) bundan ötürüdür ki bilesiz Allāh Te‘ālā sizün sırrıla söyledüñüzi dađı bilür tā ki Allāh’a ímān getürüp (11) ve anuñ resūline taşdıķ idesiz ki bu zıkr olınan küllí Allāh’uñ farízaları ve aĥkāmıdır terk itmek olmaz (12) ve buña inkār idenler kāfir olup Allāh’a ve resūle ve anuñ farízalarına inanmayanlara ħođ kıatı incidici ‘azāblar var ve (13) dađı buyurđı **ki innellezíne yuhāddūnallāhe ve resūlehu kubitū kemā kubitellezíne min ħablihim ve ħad enzelnā** (14) **āyātin beyyinātin ve lil kāfiríne ‘azābun muhín** ya‘nı şol kimseler kim Allāh’a ve anuñ resūline düşmen olalar (15) Allāh’ı ve resūli incideler ya‘nı Allāh’ı sevenleri incideler zírā kimse Allāh’ı incitmek mutaşavver degüldür dükeli anuñ maĥhürıdır (16) ammā anuñ mü‘min müttakí ħılların incitmek keennehu anı incitmek olur ki yarın Ħaķ Te‘ālā andan intikām (17) ider bes bunuñ gibi kimseler ħorlıgıla ve ħaķāretile Allāh’uñ ħışmı içinde helāk olup mu‘azzeb olurlar nitekim (18) anlardan ilerüki ümmetler helāk oldılar envā‘ zilletilerile ħāl budur ki taĥķıķ biz bulara Ħur‘ān indürdüķ (19) anuñ içinde ħelāl ħarām nedür tutacaķ buyruķ nedür tutmayacaķ nedür cemí‘ini günden āşıkāre beyān kılduķ (20) bular anı işidüp işitmeze vurdular varan resūlümüzi yalanladılar kāfir oldılar biz ol kāfir çün gāyet ħor kıılıcı (21) ‘azāblar yaraķlayup dururuz ki āĥiri nihāyeti yoķ ve dađı buyurđı ki **yevme yeb‘asuhumullāhu cemí‘an fe yunebbi‘uhum bi mā** (22) **‘amilū aĥsāhullāhu ve nesūhu vallāhu ‘alā kulli şey’in şehíd** ya‘nı bu kāfirlere ol ħor kıılıcı ‘azāblar şol gün (23) içindedür kim Allāh Te‘ālā bularuñ evvelkiler āĥirkilerin¹⁴⁸ sinlelerinden ħoparup bir yire cem‘ eyleye dađı neki

[174a] (1) kıldılarsa hep bulara ħaber virüp bildüre tā ki ħüccet bularuñ üzerine lâzım ola inkār itmeyeler zírā Ħaķ (2) Te‘ālā anıların işledüklerinden defter idüp şaķlamışdır olar anı işleyüp unutmışlardır çün defterlerin ele (3) alup nażar kıllalar hem işledükleri önlerine düşe gele Ħaķ Te‘ālā ħođ nesnenüñ üzerine ħāzırdur ne (4) kılduķların bilür ve dağı buyurđı ki **elem tera innallāhe ya‘lemu mā fi’s-semāvāti ve mā fi’l-arzı mā yekūnu min necvā** (5) **şelāsetin illā huve rābi‘uhum ve lā ħamsetin illā huve sādısum ve lā ednā min zālike ve lā eksera illā huve me‘ahum eyne** (6) **mā kānū şumme yunebbi‘uhum bi mā ‘amilū yevme’l-ķıyāmeti innallāhe bi kulli şey’in ‘alím** bu āyetüñ dağı sebeb-i nüzüli buyıdı kim kāfirden (7) ve münāfıķlardan bir bölük cemā‘at Ka‘be katında dirilüp uğurlayın resül

¹⁴⁸ [āĥırgılların]

hakkında çivildüyle nesne söyleşürlerdi (8) birbirine dirlerdi ki katı çağırıp söylemeñ tã ki Muhammed'ün Tañrı'sı işidüp Muhammed'e haber virmesün uğurlayın kendüler (9) arasında bu sözleri söylerleridi kaçan görseler ki bir mü'min bulara baqadurur sözlerin kese qorlarıdı işitmesünler (10) diyü bes Hax Te'älã bu âyeti indürüp bulara haber virüp bildürdi ki bunlar sırrıla çivildüyle söyledüklerin (11) Allãh Te'älã bilür buyurur ki yã Muhammed ben saña bildürem ki be-dürüstí Allãh Te'älã yir ehlinüñ dañı gök ehlinüñ göñüllerinde (12) ne varın bilür ve gizlü ne işledüklerin bilür hiç üç kişi bir yire gelüp çivildüyle söz söyleşmeyeler illã anlaruñ (13) dördüncisi Allãh'dur ve dañı beş kişi bir yire gelüp söyleşmeyeler illã olaruñ altıncısı Allãh'dur ya'ní ortalarında söyleşilen (14) gizlü sözlerden kendüler nice bilürlerise Allãh Te'älã ne yirde olurlarsa anlaruñıla biledür hãllerin bilür şaqlar (15) yarın kıyãmet güninde ne kıldılsa hep anlara haber virür bes bu âyetile Hax Te'älã anları mü'minlerdür ayru (16) oturup çivildü kılmadan nehy eyledi bir zamãn anlar dañı yıgılnup itmediler ammã soñra ol işlerine girü başladılar (17) Hax Te'älã dañı girü bu âyeti indürüp buyurdi ki **elem tera ilãllezine nuhü 'ani'n-necvã summe ye'üdüne li mã nuhü** (18) **'anhu ve yetenãcevne bi'l-ismi ve'l-'udvãni ve ma'siyeti'r-resüli ve izã cã'üke hayyevke bi mã lem yuhayyike bihillãhu** ve (19) **ve yeqülüne fi enfusihim lev lã yu'azzibunallãhu bi mã nequlu hasbuhum cehennem yaslevnehã fe bi'se'l-maşır** ya'ní nazãr kılmaz mısın (20) yã Muhammed şol kimselere kim ortalarında çivildüyle söyleşmekden nehy olundılar ki ayruq söyleşmeyeler yıgılnmışken (21) dönüp girü söyleşürler ortalarında çivildüleri yalan sözler zulum hayfdur Allãh ve resül emrine muhãlif işlerdür (22) bu küllisiyle kaçan senüñ gelseler saña Allãh selãm kılduğı gibi kılmaz ya'ní ol yahüdiler kaçan resül katına girseler e's-selãmu (23) 'aleyküm dirlerdi resül dirdi ki sizüñ üzerüñüze olsun bir gün 'Äyişe anlara ol selãmın işidüp

[174b] (1) kaçıdı didi ki Allãh'ün la'neti ve gãzabımı sizüñ üzerüñüze olsun resül 'aleyhi's-selãm didi ki yã 'Äyişe (2) sãkin ol kendüne yumşaklığı 'ãdet idinmegil bu iriligi fuşş söylemekligi terk eylegil 'Äyişe didi ki işitmedüñmi (3) yã resülallãhi ki ne didiler resül 'aleyhi's-selãm didi ki yã 'Äyişe sen işitmedüñmi kim ben anlara nice cevãb (4) virdüm benüm du'ãm anlaruñ hakkında qãbül olunur anlaruñ benüm hakkumda qãbül olmaz yahüdiler birbirine söyleşüp didiler kim (5) eger bu Allãh'ün resüliye didügünleyin bizüm üzerümüze ve 'aleyküm didügi qãbül olma Hax Te'älã ol (6) vaqt bu âyeti indürdi ki yã Muhammed ol yahüdiler kim gelüp senün üzerüñe girüp Hax Te'älã buyurduğı (7) nesneyile selãm itmezler dañı birbirine söyleşür ki çün bu hax resüldür niçün ol Allãh resüline didügümüz (8) sözden ötürü bize 'uqubet idüp 'azãb eylemez Hax Te'älã eydür bunlara

cehennem ‘azabı yiter ki dönüp varacak (9) yirleri oldur aña giriserler yirlerüñ ne yavuzudur ol cehennem ki dönüp aña varıla ve dağı buyurdı ki **yā eyyuhā** (10) **llezīne āmenū izā tenāceytum fe lā tetenācev bi’l-işmi ve’l-‘udvāni ve ma‘şiyeti’r-resūli ve tenācev bi’l-birri ve’t-taḫvā** (11) **vetteküllāhellezī ileyhi tuḫşerūn** bu āyete dağı sebep buyıdı kim resūl ‘aleyhi’s-selām kaçan bir yaña çeri gönderse (12) gazāyiçün münāfıqlar birbirile çivildeşürdi tā ki mü’minler anları görüp giden çerimüz şındı ola diyü guşşaya (13) düşeler ol mü’minleri guşşalandurmağičün eyle söyleşürlerdi Hāḫ Te‘ālā bu āyeti indürüp buyurdı ki (14) iy anlar kim dilüñüzile imān getürdüñüz göñlüñüzde imān eşeri yok kaçan birbiriñüz arasında sırrıla kelecı kılsañuz (15) günāh ma‘şiyet ve zulm cevr olacaq sözlerle çivildeşmeñ ki Allāh emrine ve resūl emrine muḫālif ola (16) belki kelecıñüz Allāh buyurduğı ṭā‘atlerde ve ‘ibādetleri yirine getürüp ma‘şiyetleri terk itmekde olsun ḫorḫuñ (17) Allāh’dan şol münāfıqlar ve yahūdiler kılduqları keleciler gibi kılmañ öldükden şoñra dirilüp cem‘ olıcaḫ yirüñüz ol (18) Allāh ḫāzretidür ki anda cemí‘ ‘amellerüñüze mükāfāt olısar bu işden dağı girçek mü’minlere dağı tenbīh vardur ki (19) bir kaç kişi bir yirde cem‘ olup otururken yaḫūd seferde yoldaş olup giderken çivildüyle kelecı itmek ḫarāmdur (20) zıra ol bir kaç mü’minüñ göñline andan melālet ḫāşıl olur şöyle ḫann ider kim kendüyiçün söyleşürler (21) eger seferde olsa ḫoḫ göñline anlardan ihtiyāṭ dağı ḫāşıl olur mü’min oldur ki dağı bir mü’min ḫardaşı (22) incinecek yirde olmaya belki ceḫd kıla mü’minlerüñ göñline sürür ḫāşıl kıla ve dağı Hāḫ Te‘ālā buyurdı ki **innemā’** (23) **n-necvā mine’s-şeyṭāni li yaḫzunellezīne āmenū ve leyse bi zārrihim şey’ en illā bi iznillāhi ve ‘alallāhi felyetevekkeli’**

[175a] (1) **l-mu’minūn** ya’nı kaçan münāfıqlar müsülmānları görseler bir araya dirilüp çivildü iderlerdi ol nesne bu müsülmānlara ḫatı (2) meşāḫḫat gelürdi incinürleridi Hāḫ Te‘ālā bu āyeti indürüp buyurdı ki be-dürüstí bu münāfıqlar çivildü kılduqları ol (3) şeyṭānuñ mekrindendür anı anlarıñ göñline gökçek gösteri virür söyledür ḫaşdı budur ki ol mü’minler içinde (4) guşşa bıraḫa ḫāl budur kim ol münāfıqlarıñ çivildülerinden bu mü’minlere bir zarar irişecek degül illā Allāh’uñ (5) dilegi ve taḫdīrele ola bes mü’minler işlerin Allāh’a ışmarlayup aña tevekkül kılsunlar cemí‘ işlere kifāyet (6) ḫılıcı oldur anuñ taḫdīri olmayınca kimse kimseye ne ziyān irgüri bilür ve ne aşşıdan kendünüñ mu‘āmelesi Allāh’ıla (7) görklü olsun ve dağı buyurdı ki **yā eyyuhāllezīne āmenū izā ḫıle lekum tefessehū fi’l-mecālisi fefsehū** (8) **yefseḫillāhu lekum ve izā ḫilensuzū fenşuzū yerfe‘illāhullezīne āmenū minkum vellezīne ütü’l-‘ilme** (9) **derecātin vallāhu bi mā ta’ melüne ḫabır** bu āyete dağı sebep buyıdı kim Şābit bin Ḫays resūl meclise geldi (10) anuñ birinüñ ḫulağı berkirekidi dilerdi ki resüle yaḫın otura işitmekiçün ḫalk dağı hep yirli yirine oturmuşlardı (11) ol gelüp

oturacak yir bulamadı kimse yircügez dağı giñidi virmedi şöyle ayağın tırdı resül buyurđı ki (12) **rahimallahu men vete li ağıhi** ya'nı allah rahmet itsün aña ki qardaşına yircügez giñidi vire ol vaqt (13) Hađ Te'ālā bu āyeti indürüp buyurđı ki iy anlar kim imān getürdiler qačan size dinilse meclislerde yir giñidüñ (14) siz dağı muťı' olup yiri giñidüñ Allāh Te'ālā sizüñ hağında yirüñüz giñide ve dağı qačan sizi bir hayrdan (15) yaña da'vet kılsalar aña icābet idüñ ya'nı qačan dinilse qalkuñ tađıluñ namāzdan yaña ya bir hağkı edā (16) kıлмаğa ya bir kimseyiçün tanuğluğ virmege siz aña icābet idüp qalkun ol söz ağır gelmesün ki ševāb (17) nefis incindügi yirdedür ve dağı bilür kim Hađ Te'ālā mertebesin yüce kılmışdur řol kiřinüñ kim mü'min (18) ola hem 'ālim ola ol kişiden kim ancağ mü'min ola 'ālim olmaya Muqātil eydür yarın kıyāmet güninde qačan (19) mü'minler uçmağ qapusına irişeler řol mü'min ki 'ālim degül diyeler kim sen 'ālim degülsin var 'amelüñ (20) sebebiyle uçmağa gir ol 'ālim olanlara diyeler kim siz tıruñ uçmağ qapusında ħalka řefā'at kıluñ (21) andan řoñra giresiz bes bilüñ ki Hađ Te'ālā sizüñ söz tıutup yir giñitdüñüzi dağı bilür ve tıtmaduđuñuzu dağı (22) bilür aña göre cezāsın kılır ve dağı buyurđı ki **yā eyyuhāllezine āmenü izā nāceytumu'r-resüle fe qaddimü** (23) **beyne yedey necvākum şadaqaten zālike ħayrun lekum ve ağharu fe in lem tecidü fe innellāhe ğafurun rahım** ya'nı

[175b] (1) anlar kim imāna geldiñüz qačan resülikle sırrıla kelecı kılsañuz ol keleciden öñdin biraz şadaqa idüñ ol tıutup (2) virmekden ħayırludur dağı sizi pāk idüp günāhdan arıdıcıdur eger şadaqa idecek nesne bulmasañuz (3) Hađ Te'ālā ğafurdur esirger fazlı birle rahmet eyleye bunuñ dağı sebebi buyıdı kim baylar resül qatına gelüp (4) sırrıla kelecı kılırlardı kim dervış qavm nevbet bulmazlarıdı ki resülüñ kelāmın işidelerdi bes resülikle (5) ol kelāmum baylara Hađ Te'ālā şadaqa buyurđı iy ol resülikle söyleşmezden öñdin ki anı virmeyince söyleşmeyeler (6) zırā ol vaqt dağı zekat farz olmayupdururdı bes ol şadaqa virmek ağır geldi bu kez varup oturlardı (7) resülikle kelām itmezlerdi illā 'Alı iderdi ancağ bir altun şadaqa iderdi dağı resülikle kelām iderdi ol (8) sebeble dervışler qurtuldılar resülüñ kelāmın diñleyüp řoĥbet iderlerdi bundan řoñra Hađ Te'ālā girü (9) ruşsat virüp bu āyeti gönderdi ki **e'eşfaqtum en tuqaddimü beyne yedey necvākum şadaqatin fe iz lem** (10) **tef'alü ve tāballāhu 'aleykum fe eğimü's-salāte ve ātü'z-zekāte ve eťı'üllāhe ve resülehu vallāhu ħabırun bi mā ta'melün** (11) ya'nı iy dünyā ehli mālumuz dükene şanup qorqup baĥıllıđ mı kılduñuz kim resülikle keleciden öñdin şadaqalar ideydüñüz (12) āĥir itseñüz size ol ħayrluyıdı çünki anı itmek size ĥoř gelmedi itmegüni Hađ Te'ālā sizden girü 'afv eyledi ki (13) sizden dağı řadaqañuzdan dağı ol ğanıdür muĥtāc degüldür siz cemı'üñüz aña muĥtācsız tıruñ imdi ĥuzürıla (14) gökçek taĥāretille namāz kıluñ ve mālunuz ĥisāblañ yıl tamām olıcağ zekātın

virūn daḥı Allāh'ıla resūline (15) muṭı' oluñ neye ki işlemege buyurdılar anı işleñ neden ki işlemeñ diyü buyurdılar işlemeñ ki Allāh Te'ālā sizūn (16) ḥayrdan şerden neki işlersiz bilür yarın kıyāmet güninde cezāsın kıılır hiç bir 'amelūñüz zāyi' olmaz ve daḥı (17) buyurdı ki **elem tera ilālezīne tevellev ḳavmen ḡazıballāhu 'aleyhim mā hum minkum ve lā minhum ve yaḥlifüne** (18) **'ala'l-kezibi ve hum ya'lemūn** ya'nı yā Muḥammed görmez misin şol münāfıḳlara kim varup yahūdileri kendülerine (19) dost tutup anlaruñıla öḡütleşürler ḥāl budur kim anlar bir ḳavmdür kim Allāh Te'ālā anlara saḥṭ kılmışdur ol (20) münāfıḳlar ne ḥaḳıḳaten sizdendür ne āşıkāre anlardandur ḳaçan müsülmānlar olara diseler kim siz yahūdiler dost (21) tutduñuz meger siz daḥı zāhirde imān gösterüp bāṭında anlaruñılasız anlar and içüp dirlerdı ki biz zāhirde (22) bāṭında daḥı mü'minüz sizdenüz ḥāl budur ki kendüleri bilürler ki ol andlarında yalandur ve daḥı buyurdı ki (23) **e'addallāhu lehum 'azāben şedıden innehum sā'e mā kānū ya'melüne itteḥazū eyumānehum cunneten fe şaddū 'an sebıllillāhi**

[176a] (1) **fe lehum 'azābun muḥın** ya'nı Ḥaḳ Te'ālā ol 'amelleri cezāsın anlaruñçün ḳatı 'azāblar yaraḳlamışdur āḥiretde (2) ki bularuñ ḥaḳıḳaten ne yavuz işleri vardur yalan yire and içerler ol yalan andların kendüleri kılıçdan ḳurtarmaḡıçün (3) ḳalkān iderler ki ölmeyüp ḳurtılalar ve oḡulları kıızları esirlikden ḳurtılalar bu küllisiyile imāna gelmek ḳaşd iden (4) ḥalkı daḥı uğurlayın men' iderler imāna gelmege ḳomazlar bunuñ cezāsı āḥiretde ḳatı ḥorlıḳlara bıraḡucı 'azāb (5) var ki şoñında 'izzet bulunmaz ve daḥı buyurdı ki **len tuḡniye 'anhum emvāluhum ve lā evlāduhum min allāhi şey'en** (6) **ulā'ike aşḥābu'n-nār** ya'nı bular māllarına ve evlādlarına i'timād kıırlarsa ki bizüm (7) ve yardımcılarımız çok āḥiretde anlaruñıla ḳurtılavuz dirlerse bilsünler ki ol mālları ve evlādları anlaruñ (8) hiç birisin 'azābından ḳurtarmaḡa fāyide kıılacaḳ degüldür anlaruñ küllisi ol ḥāl üzere ölesi olurlarsa (9) ebedı aşḥāb-ı nārdan olısarlar şol gün içinde kim Allāh Te'ālā cemı'sin evvelden āḥire ne yahūdı kıoya (10) ne naşārı ne ol münāfıḳları hep ḥazrete cem' idüp bulara su'āl ide nitekim Ḥaḳ Te'ālā buyurdı **yevme** (11) **yeb'asuhumullāhu cemı'an fe yaḥlifüne lehu kemā yaḥlifüne lekum ve yaḥsebüne ennehum 'alā şey'in elā innehum humu'l-kāzıbūn** (12) ya'nı şol günki Ḥaḳ Te'ālā anlaruñ cemı'sin ḳoparup ḥazretine getüre anlardan şora kim niçün benüm birlüḡüme inkār (13) idüp resūlümi yalanladuñuz anlar size dünyede yalan andlar içdükleri gibi āḥiretde daḥı içeler ki vallāhi iy bizüm (14) rabbümüz müşriklerden degülidük eyle zann ideler ki bu andları bulara bir nesne menfa'at kııla ve mü'minler daḥı (15) anlaruñ āḥiretde andların işidüp eyle şanalar kim bu münāfıḳlar daḥı dünyede dından bir ṭarıḳ üzerineyimiş (16) Ḥaḳ Te'ālā ḥaber vire kim āḡāḥ olup bilüñ kim bular andlarında

yalancılardur zāhirlerinde îmān gösterüp bāṭınlarında (17) kāfirleridi bu andlarından bulara fāyide olacak degül ve daḥı buyurdi ki **istahveze ‘aleyhimu’ş-şeyṭānu fe ensāhum** (18) **zikrallāhi ulā’ike hizbu’ş-şeyṭāni elā inne hizbe’ş-şeyṭāni humu’l-ḥāsirūn** ya’nı şeyṭān bularuñ (19) üzerine ġālib olup müstevlî oldı Allāh’ı birlemege ululamağa buları unıtdurdi ve Allāh ‘ibādetin men’ idüp (20) kendü ṭā’atine yilteydi bular cemî’si şeyṭān leşkeri olanlar āḥiretde kendü nefslerinde mālārında daḥı ziyān (21) kārlardur hiç birinden menfa‘at bulacak degüllerdür meger dünyedeyiken ol ḥāllerinden dönüp küfürlerin îmāna (22) degşüreler ve daḥı buyurdi ki **innellezīne yuḥāddūnallāhe ve resūlehu ulā’ike fi’l-ezellīne ketebe** (23) **le aġlibenne ene ve rusuli innallāhe kavıyyun ‘azız** ya’nı şol kimseler kim Allāh’a ve resüle düşmen olup anlaruñ emrine

[176b] (1) ve ḥükmine muḥālefet kıllalar anlar şol ḥorlıġıla helāk olmuşlar içinde ṭamunuñ eñ aşāġa mertebesinde ola ki (2) aña derek-i esfel dirler ol münāfıklar maḳāmıdur Ḥaḳ Te‘ālā şöyle taḳdır kıllup buyurdi ki ben ve daḥı (3) benüm resülüm ‘izzetüm ḥaḳḳıçün elbette ‘ākıbet ḥüccetlerile daḥı delıllerile ġālib olsavuz gerek anlaruñ üzerine anları (4) ḳahr idüp dostlarımızı ki mü‘minlerdür ḳurtasavuz gerek ki Allāh Te‘ālā ḳavıdır kendü leşkerini ḥor (5) kıllmaḳdan men’ ider kimse anuñ üzerine ḳahrıla ġālib olmaz küllisini ḳahr iden ḳahhār oldur ve daḥı buyurdi ki (6) **lā tecidu ḳavmen yu‘minūne billāhi ve’l-yevmi’l-āḥiri yuvāddūne men ḥāddallāhe ve resūlehu ve lev kānū ābā’ehum ve ebnā’ehum** (7) **ev ihvānehum ev ‘aşiratehum ‘ulā’ike ketebe fi ḳulūbihimu’l-îmāne ve eyyedehum bi rūhin minhu ve yudḥıluhum cennātin** (8) **tecrı min taḥṭihā’l-enḥāru ḥālıdīne fihā rażıyallāhu ‘anhum ve rażū ‘anhu ‘ulā’ike hizbullāhi elā inne hizballāhi** (9) **humu’l-mufliḥūn** bu āyet Ḥāṭıb bin Belta’a ḥaḳḳında nāzil oldı ki ḳaḳıyye aşāġa tettaḥız sūresinde (10) beyān olunmuşdur ma’nisi budur ki yā Muḥammed sen dost ṭutar bulmaz mısın şol ḳavmikim anlaruñ Allāh’a (11) îmānı ola ve yār olur bulmaz mısın şol kimseleri kim anlar Allāh ve resüle düşmen olup muḥālefet kıldılar eger (12) anlar ataları ve oġlanları ve ḳardaşları ve ḳavmleri daḥı olacak olursa ya’nı Tañrı’ya ve resüle girçek îmān (13) getüreler Allāh’a ve resüle düşmen olanlarıla dostlık bağlamadılar anlardur kim Ḥaḳ Te‘ālā anları îmānıla (14) taşdıḳ birle ṭoldurur ve anlara mu‘āvenet idüp îmān-ı nūrıla ḳuvvetlendürdi ve îmānı ihyā kıllmaġıla ol (15) nesnedür ki anları uçmaġa ulaşdurur ol bostānlara gıvüren anlar gibi bostānlar ki aġaçlar altında (16) ırmaḳlar aḳar bu ḥāletde ki uçmaḳ içinde muḳım olalar Allāh Te‘ālā anlardan rāzı ola ki aña îmān getürüp (17) ṭā’atler kıldılar ve bular daḥı Allāh’dan rāzı ki ol îmānları ṭā’atleri anlara cennet ve dıdār erzānı (18) kıldı bular külli Allāh leşkeridür ve āġāḥ olup bilüñ kim nihān bulup sa‘ādete irişenler anlardur ki îmān getürüp (19) ‘amel-i şāliḥ

işleyüp resül ‘alemi dibinde haşr ola Allāh leşkerinden şayıla ebedí sa‘ādete ulaşa inşā’ llāhu te‘ālā

24. Sūretü'l-Ḥaşri Erba‘ ve ‘İşrüne Āyāt ve Hiy Medíneti

(20) bi’smillāhi’r-raḥmāni’r-raḥím ḥaḥ tebāreke ve te‘ālā buyurdı ki **sebbehā lillāhi** (21) **mā fi’s-semāvāti ve mā fi’l-arzı ve huve’l-‘azízu’l-ḥakím** ya‘nı namāz kılup ḥuzū‘ kıldı Allāh şol kimseler kim (22) göklerdeğer ferıştahlardan ve şol kimseler kim yirlerdeğer bu envā‘-ı maḥlūḳdan kimi deñizde kimi ḳarada kimi (23) tağda kimi ovada bes ol Allāh ‘azízdür milki içinde ḥakímdür emr içinde nice dilerse ḥúkm ider kim

[177a] (1) māni‘ yok ve her işüñ daḥı esaḥḥın ol bilür andan yigrek kimse bilmez ve daḥı buyurdı ki **huvellezí aḥracellezine** (2) **keferü min ehli’l-kitābi** bu āyetüñ ḳaziyyesi budur kim Ḥaḳ Te‘ālā ol Bení en-Nazír yahūdilerini yirlerinden sürüp çıḳarup (3) anı mü‘minlere vaṭan kıldı bu ḳaziyyenüñ evveli budur kim resül ‘aleyhi’s-selām üç yire çeri gönderdi ol üçden (4) birisi Merşed bin Ebí ü’l-Merşid’di anı yidi kişi üzerine emír dikdi bir ṭarafa gönderdi seyr idüp gitdiler tā ki Baṭn-ı (5) Recí’e irişdiler bir ağaç dibinde oturdılar billerinde ḥurma-yı ‘acüre varıdı andan yidiler ol arada ol ḥurmanuñ (6) çekürdekleri düşdi ḳaldı anlar gündüz gizlenüp gice yürürleridi ol gün tağ içinde gizlendiler ol Hüzeyl ḳabílesinden (7) bir ‘avrat ḳoyun güderdi ol ağaç dibine gelüp ol ḥurma çekürdeklerin gördi ki yatur ol çekürdeklerüñ (8) küçükligine baḳup didi ki bu bizüm vilāyet ḥurması degül illā Medíne ḥurmasınıñdur varup ol ḳavmüñe çıḳarup (9) ḥaber kıldı gelüñ ol ḳavm geldiler didiler ki ḥaber ne didi ki yā ḳavm ne gāfilsiz size Medíne’den kimse gelmişdür (10) ki işbu çekürdek Medíne ḥurmasınıñdur ol ḳavm yayılup ol tağı istediler buldılar anları kim ol (11) tağda gizlenmişleridi bu ḳavm didiler kim gelüñ inüñ size amān olsun nesne ḳılmayavuz anlar didiler kendü (12) elümüzle size esír olmazuz bes muḳātele kıldılar ol yidi kişinüñ bir ḳaçını öldürdiler ‘Abdullah bin Ṭaríḳ (13) mecrüḥ kılup öldi şanup ḳodılar gitdiler ol ḳurtıldı anlarıñ arasında ammā bir yaluñuz ‘Āşım bin Eflaḥ (14) ḳaldı terkeşin öñine aldı anuñıla muḳātele kılup oklaşdı tā aña degin ki okı dükendı andan şoñra ḥarbesin (15) eline aldı anuñıla muḳātele kıldı tā ki öldi uvandı elinde kılıç ḳaldı daḥı ceng eyledi āḥir anı daḥı za‘íf (16) kıldılar Ḥaḳ Te‘ālā’ya beyān kılup didiki ilahí günüñ evvelinden berü senüñ dínüñ ḳorımağičün dirüşürin dilerin ki (17) bu günüñ āḥirinde sen daḥı benüm cismümi bu kāfirler ‘azābından ḳorıyasın bes ‘aḳıbet anı daḥı şehíd eylediler ol ölenleri büriyüp (18) şoydılar ol ‘Āşım üzerine Ḥaḳ Te‘ālā şaruca aru gönderdi gelüp anı büriyü ṭutup üzerine dört yanına ḳondılar (19) bu kāfirler ol arudan çāre idemediler ki ḳatına varup şoyalar ḳodılar ol gice yağmur oldu sil gelüp anı aldı (20) gitdi tañla gelüp neḳadar ki istediler bulmadılar ammā ol

ḥabīb kim yoldaşıla esİR kıldı alup Mekke'ye vardılar Kureyş'den (21) bir kaç kişi dirilüp bir 'avratıla ol ḥabībi şatun aldılar andan ötürü kim anlaruñ Bedr ğazāsında mü'minler kimesnelerin (22) öldürmişleridi dilediler ol ḥabībi zecrile öldürüp andan intikām ideler ammā ol esİR tutulduğı vaqt (23) ḥurum aylar içindeyidi ol vaqtda ādem öldürmezlerdi şabr kıldılar tā ki ol ḥurum ayları çıkdı andan ol

[177b] (1) ḥabībi getürdiler aşa koyalar ḥabīb anlara didi ki koñ beni iki rek'at namāz kılayın andan soñra ne kılarısañuz (2) kıluñ kodılar iki rek'at namāz kılup tiz girü geldi didi ki yā kavm eger ölmekden korqup amān diledi namāz (3) kılmağa didüğüñüz korqusı olmasa dağı ziyāde kılırdum ammā bilüñ kim ben Allāh resül yolında ölmekden (4) korqmazam bundan soñra niyāz idüp didi ki iy çalabum bundan bir kimse yok kim selāmum resüle irişdüre (5) bu emāneti saña işmarladum benüm selāmum ḥabībüñe sen irişdür andan ol kāfirlerden yaña dönüp didi ki ilāhi bularuñ (6) sağışın az eylegil buları helāk idüp öldürdüğü iki kişinüñ diyetin isteyü geldiler resül 'aleyhi's-selam ol (7) vaqt ki Medīne'ye geldi ol Benī en-Nazīr'ile muşālaḥa kıldı ki anlar resülile mu'āriz kılmayalar resüle (8) anlardan ziyān olmaya bes resül ol iki kişinüñ kabīlesinden yardım taleb eyledi ḥaber çün 'Alī'ye irişdi ol (9) dağı didi ki bu Benī en-Nazīr kavmi resülile andlaşmış kavmdür anlardan dağı mu'āvenet taleb idelüm resül (10) Ebū Bekr 'Ömer ve 'Alī alup ol Benī Nazīr kavmine geldi didi ki bu baña irişen diyete siz dağı yardım idüñ Ḥuyayy bin (11) Aḥṭab ki ol kavmuñ ulularıdı resüle didi ki yā Ebū'l-Kāsım otur hele saña bir evvel ta'ām virelüm andan (12) soñra dilerseñ virevüz resül şāfi olup ol yārıla oturdılar ol Ḥuyayy bin Aḥṭab aşḥābına didi kim yā (13) kavm bu Muḥammed üç kişiyile ele girdi hiç bundan yigrek ruḥşat ele girmeye anı öldürüñ ayruğ ebed (14) şer görmeye sizüñ çün bular bu ittifaķı kıldılar Cebrā'il gelüp bularuñ bu ittifaķları ne resüle ḥaber virdi resül (15) fi'l-ḥāl bir ḥācet vāķi' olmuş gibi sür'atile kılkup aşḥābıla Medīne'ye girdiler bir kişi geldi aña şordılar (16) resülden ol kişi didi ki gördüm resüüllāh geldi evvel irişdüğü yirde bir eve girdi anda tırdılar Ḥuyayy bin (17) Aḥṭab didi ki Ebu'l-Kāsım gitmege iver dilerüz ki anı ta'āmlandıravuz andan soñra diledügin virevüz anlar (18) ol yarağdayıdı ki ben gitdüm çün resül Medīne'ye geldi ḥalkı cem' eyledi çeriyile vardı muķātele kıldı (19) ḥayli ādem helāk eyledi Ka'b bin Eşref dağı ba'zılar didiler ki ol muķāteledede öldürdiler 'aleyhi's-selām (20) Muḥammed çıkup yoldaşlarıyla gicede anlara geldiler ki sizden {ki sizden} ḥurma işbu geldük ilerü vardı ki bularuñıla (21) söyleşe tıutup anı depelediler қalanı dönüp resüle geldiler resül çeriyi cem' idüp ol Benī en-Nazīr'e vardı ki (22) gelüñ bu yirüñüzden çıkuñ gidüñ kaçanki yemişüñüz irişe gelesiz kesüp alasız gidesiz

anlar rāzı olmadılar bes resül (23) ‘aleyhi’s-selām anları hişār eyledi egirtti çün ‘āciz oldılar didiler ki yā Ebu’l-Kāsım neki bizden dilersin

[178a] (1) saña virelüm resül didi ki yok elbette işbu kal’añuzdan çıkuñ gidüñ dağı birer deve yüki götüribildügince rahtlaruñuzdan (2) bile aluñ silāhdan artuğın anlar girü rāzı olmadılar bes resül ‘aleyhi’s-selām on beş gün anları egirtti (3) emr eyledi ki hürmaları ağaçların kesdi ve evlerin daldılar çün yahūdiler anı gördiler ki evleri dalındı ol evden (4) çıkup ayruk girdiler münāfıklara baqarlardı ki çıkavuz eger sizüñile muqātele kılarlarısa size nuşret (5) sizi yirüñüzden çıkarası olurlarısa biz dağı sizüñile bile çıkavuz eger sizüñile muqātele kılarlarısa size nusret (6) kılavuz diyü ‘ahd itmişleridi çün bular uğrayacaqları belāya uğradılar ol ‘ahd idenlerden hiç biri (7) belürmez birbirine tanışup didiler ki bu hürmalarumuz gitdikden şoñra ben bunda tırmadan ne fāyide olısar didiler (8) yā Ebu’l-Kāsım ne dilerseñ virelüm şol şart üzere kim bizüm başumuz azād kılasın çıkavuz gidevüz bes resül (9) ‘aleyhi’s-selām anları şehirlerinden sürüp çıkardı bir deve yüki rahtlarından bile virdi silāhlarından artuk bākı (10) kalan mällarını alup muhācirler arasında kısmet kıldı enşārilerden hiç birine nesne virmedi illā iki kişiye virdi (11) ancak ki olar dağı muhācirler gibi muhtāclarıdı biri Sehl bin Hanıf’idi ve biri Sümmāk bin Harāşı’dür ve [Dü]cāne atası (12) bes ol vaqt Haq Te’ālā bu āyeti indürdi ki **huvellezi ahracellezine keferu min ehli'l-kitabi min diyarihim** (13) **li evveli'l-haşri mā zanentum en yahrucu ve zannu ennehum māni'atuhum huşunuhum minallāhi fe etāhumullāhu min hayşu** (14) **lem yahtesibu** ol Allāh’dur olkim ehl-i kitābdan kāfir olanları sürüp yirlerinden çıkardı ki evvel şehirlerinden dirilüp (15) çıkup sürilen anlar oldı ‘İkrime eydür her kim maşşer yiri Şām’ıduğına şekk iderse bu āyeti okusun ki Haq Te’ālā (16) buyurdi zırā kaçan kim anlara dinildi şehirden çıkuñ ya’nı Şām’dan yaña bes ‘İkrime bunuñıla temessük kılar kim (17) maşşer yiri Şām ola bes Haq Te’ālā buyurdi ki yā mü‘minler hiç siz zann itmedüñüz kim bular yirlerinden yurtlarından (18) çıkalar ya’nı en-Nazır kavminüñ ‘izzetlerine ve gālibliklerine¹⁴⁹ bakup hiç yirlerinden gideler dimezleridi bu Benı en-Nazır kabilesi (19) dağı şöyle şanurlardı ki ol kal’aları anlardan Allāh’uñ ‘azābını men’ ider kırtarur Haq Te’ālā anlara va’de kılduğı (20) hükmini ve ‘azābını hiç anlara ummaduqları yirden anlara indürdi ki uluları Ka’b bin Eşref’i depelediler ve dağı (21) dimişler kim resül çün çeriyile anlardan yaña çıkdı Haq Te’ālā anlaruñ içine kırku bıraktı kim şoqaqlarınuñ (22) ağzına ulu ulu kapular eylediler anuñla evlerin saklayalar müsülmānlar başlayup evlerün delüp içeri girdiler ol (23) yahūdiler anları görüp tamlarınuñ anlar dağı bir yanın delüp çıkup kaçarlardı nitekim Haq Te’ālā buyurdi **ve kazefe**

¹⁴⁹ [gālibliklarına]

[178b] (1) **fi kulūbihimu'r-ru'be yuħribūne buyūtehūm bi eydihim ve eydi'l-mu'minine fa'tebirū yā uli'l-ebşār** ya'nı Hıaħ Te'ālā (2) anlaruñ gōñline ħorħu bıraħdı ki evlerin kendü elleriyile yıħdılar bildiler ki kendüler gidiser bārı mü'minler oturmasun (3) diyü yıħdılar müsülmānlar daħı gelüp bir yañadan yıħdılar muħarebe ħılmaġa ħolay ola iy gōñülleri göz aчуġ olanlar (4) Hıaħ Te'ālā'nuñ emrine nazār ħılup 'ibret aluñ ki ne ħikmetleri vardur ve daħı buyurdı ki **ve lev lā en keteballāhu** (5) **'aleyhimu'l-celā'e le 'azzebehum fi'd-dunyā ve lehum fi'l-āħireti 'azābu'n-nār** ya'nı eger Hıaħ Te'ālā'nuñ ol taħdıri degülmise (6) ki buları cezire-yi 'Arab'dan sürüp Şām vilāyetine iltiser dünyede bulara 'azāb ħılmadı mü'minleruñ ħılıcı altında helāk (7) ħılaydı ve oġlın ħızın esir idüp māllarını ġanımet ħılmaġıla ve āħiretde daħı odıla 'azāb ħılaydı lıkin (8) ol taħdır mā-sebaħ yirine gelse ġerkeđi ġeldi ve daħı buyurdı ki **zālike bi ennehūm şāħüllāhe ve resūlehu ve men** (9) **yuşāħħüllāhe fe innallāhe şedidu'l-iħāb** ya'nı ol sürilüp yurtlarından āvāre olmaħ ve āħiretde ol 'azābına mübtelā (10) olmaħ bular andan ötürü oldu kim bular Allāh'a ve resüle muħālefet ħıldılar kimki ħaħħa bātil bātila ħaħ diye (11) kendü ħāliħına düşman ola bes āħiretde daħı Hıaħ Te'ālā anlara ħatı 'iħāblarıla 'uħūbet ħılır ki ħiħ bir kimse anlara (12) nāşır bulunmaya ve daħı buyurdı ki **mā ħata'tum min lınetin ev teraħtumūhā ħāimeten 'alā usūlihā fe bi iznillāhi ve li yuħziye'** (13) **l-fāsiħin** 'İkrime eydür ħün ol müsülmānlar Benı en-Nazır üzerine vardılar ol ħurmaları aġaħların keseler bir niceleri (14) anları men' idüp ħomadılar kim Hıaħ Te'ālā bir ħavm zemm idüp ħorladı ol ekinleri fesāda virdükleriħün (15) bir niceler eydürdi ki kesüñ Hıaħ Te'ālā bir yirde buyurmışdur ki siz düşmene neki irişdürürsüz ol külli yazılup (16) taħdır olmışdur ħün bu iħtilāf vāħi' oldu Hıaħ Te'ālā bu āyeti gönderüp buyurdı ki şol nesne kim (17) siz ol laħif ġorġlü ħurmaldan kesdüñüz ol Allāh destūrı biledür kesilmeġi taħdır olanı kesdüñüz ve kesilmeġe (18) taħdır olmayanı ħoduñuz İbni 'Abbās eydür raďıyallāhu 'anhümā ħün resül 'aleyhi's-selām emr eyledi ki ol ħurmaları (19) keseler Benı en-Nazır ħavmine ol ġāyet ħatı ġeldi acıdılar mü'minlere didiler kim siz şöyle i'tiħād ħılırsız kim fesād (20) işi sevmezsiz ħāl budur kim fesād yir yüzinde siz işlersiz bu kez keserken kesmediler ħodılar Hıaħ Te'ālā (21) bu āyeti indürdi buyurdı ki ol kesdüñüz eyü ħurma ve ol ħoduġuñuz ħurmalar ki necvedür dükeli Allāh desturıyıla ki (22) ki ol 'ahdlerin şıyıcı 'aşileri ħor ħaħır eyledüñüz rüsvāy ħılasız bundan şoñra buyurdı ki **ve mā efā'allāhu 'alā resūlihi minhum fe mā evceftum 'aleyhi min ħaylin ve lā rikābin ve lākinnallāhe yusallıtu rusulehu 'alā men yeşā'u vallāhu 'alā**

[179a] (1) **kulli şey'in ħadır** ya'nı ol vaħtkim resül 'aleyhi's-selām Benı en-Nazır ħavminuñ mālların cem' idüp aldı bu 'Arab ħavmi resülden (2) anı ħaleb ħıldılar kim ol Bedr mālın

kısmet kıldığınlayım anı dağı müsülmānlar arasında kısmet eyleye resūl ‘aleyhi (3) ‘s-selām eyle itmedi muhācirlere arasında kısmet kıldı enşārilere virmedi ol kavm anı hoş görmeyüp birbiriyle söyleşdiler (4) Hāḡ Te‘ālā bu āyeti indürüp buyurdu ki şol nesne kim Hāḡ Te‘ālā resūline virdi Benī en-Nazīr mālından anı (5) siz anlaruñ elinden at deve segirdüp gāzā vechiyile almaduñuz belki yayan yürüyüp geldüñüz lıkin Hāḡ (6) Te‘ālā resūl Muḡammed anuñ üzerine musallaḡ kıldı ki anı fetḡ itdüñüz Hāḡ Te‘ālā dükeli nesneye kādirdür kudreti (7) yiter ki resūline nuşret idüp māl-ı gānımet vire ol māl-ı gānımet resūlüñdür kendü kime dilerse aña vire bundan (8) şofıra ol māl-ı gānımet kimlere virilse gerek anı beyān kılup buyurdu ki **mā efā‘allāhu ‘alā resūlihi min ehli‘l-ḡurā** (9) **fe lillāhi ve li‘r-resūli ve li zı‘l-ḡurbā ve‘l-yetāmā ve‘l-mesākını vebni‘-s-sebılı key lā yeküne dületen beyne‘l-ağniyā‘i minkum** (10) **ve mā ātākumu‘r-resūlu fe ḡuzūhu ve mā nehākum ‘anhu fentehū vetteḡüllāhe innallāhe şedıdu‘l-‘ıḡāb** ya‘nı māl-ı (11) gānımet kim Allāh Te‘ālā resūline virdi ol Benī en-Nazīr ve Fedek ve ḡayber ḡukmi anda Allāh‘uñdur nice dilerse (12) buyura ve dağı resūlüñdür nice dilerse taḡsım ide ol Benī en-Nazīr mālı ḡālış resūlüñdür ki şulḡ üzere (13) fetḡ olundu ḡahrıla fetḡ idüp almaduñuz dağı ol resūlüñ ḡarābetinüñdür andan artursa yetimlerün miskınlerüñdür (14) ve dağı ibn-i sebılıñdür Mālik bin Enes eydür üç nesne şāfice resūlüñdür Benī en-Nazīr dağı Fedek ve biri dağı ḡayber (15) ammā Benī en-Nazīr kendüñüñ ḡaşşıdır ki kendüñüñ ḡavāyiciçün ḡonılmışdur ammā Fedek ebne‘-yı sebılçüñdür ve ammā ḡayber (16) dağı üç kısım eyledi iki kısmını müsülmānlar arasında taḡsım kıldı bir kısmını ehl-i beytinüñ nafaḡasıçün ḡodı andan artanın (17) girü müsülmanlar fuḡarāsıçün ḡodı tā ki ol i‘tibārlaruñ elleri irüp fuḡarā üzerine gālib gelüp kendüler aralarında (18) taşarruf kılup tedāvül itmeyeler ki gāḡ şunuñ elinde gāḡ bunuñ elinde ola şol nesneyi ki resūl size māl-ı (19) gānımetden virdi anı aluñ ve emr-i dінде neki size buyurdu anuñıla ‘amel eyleñ şol nesneden ki sizi men‘ eyledi (20) andan yıḡlınuñ ḡorḡuñ Allāh resūline muḡālefet kıılmañ Allāh‘uñ ‘ıḡābı Allāh‘a ‘āşı olanlara key ḡātıdır bundan şofıra (21) ol māl-ı gānımet muhācirlere ḡaḡkıduḡın buyurdu ki **lil fuḡarāi‘l-muhācirinellezıne uḡricū min diyārihim** (22) **ve emvālihim yebteḡüne fazlen minallāhi ve rızvānen ve yanşurūnallāhe ve resūlehu ulā‘ike humu‘ş-şādiḡūn** (23) ya‘nı ol gānımet mālı şol fuḡarānuñdur ki hicret idüp mālın yirlerin ve şehirlerin terk idüp gelüp size

[179b] (1) ulaşdılar siz dağı anlaruñ ḡaḡkıñ bölüñ kim anlar bu nesne Allāh‘uñ rızāsın ve cennet içinde fazlın ḡaleb (2) kıılmaḡıçünüñ ve dağı anlar Allāh‘a ve resūle muḡı‘ olup kılıç ururlar anlaruñ emrinden taşra olmazlar anlaruñıla imānlarında (3) şādiḡlardur çün enşār anlaruñ ḡaḡkında bu āyeti işitdiler göñülleri hoş olup sevindiler didiler ki ol māl-ı (4) gānımet

küllisi anlaruñ olsun ve bizüm mālumuz dañı anlaruñ olsun çün enşār dañı bu hükme rāzı olup (5) ol cevāb virdiler Hāḡ Te‘ālā anlara dañı senā kırup buyurdı ki **vellezine tebevve’u’ d-dāre ve’l-īmāne min** (6) **ḡablihim yuḡıbbüne men hācera ileyhim ve lā yecidüne fi şudūrihim ḡāceten mimmā ūtū ve yu‘şirüne ‘alā enfusihim ve lev kāne bihim** (7) **ḡaşāşatun ve men yūḡa şuḡḡa nefsihi fe ulā’ike humu’l-muflıḡūn** ya’nı şol kimseler kim muḡācirler gelmezden öñ (8) anlar Medīne içinde vaḡanlanup mütemekkin oldılar dañı şol gelmezden öñ anlar göñüllerin імān üzere dölendürüp (9) ḡarār ḡıtdılar mü’minlerden kim muḡāceret idüp anlar anı severler ve anlara virilen nesneyiçün ḡarlıḡanup göñüllerinde (10) ḡased iltmezler ve melül olmazlar ol māl-ı ḡanımet kısmet itmekde ol muḡācirleri kendü nefsler üzerine (11) ihtiyār idüp dirler ki külli ol anlaruñ olsun belki bizümde bile olsun kendüleruñ ḡācetleri variken dañı (12) anları ihtiyār iderler her kimse kim nefsinuñ çıḡanlıḡından şaḡınsa hevā-yı nefsi terk idüp bir ayruḡı (13) ihtiyār kılsa ben yimezsem ḡayurmazduñ ol yisün dise felāḡ bulup ḡurtılanlar anlardur ve dañı Ebū Hureyre eydür (14) bu āyet enşārilerden şol kişi ḡaḡḡına geldi kim anuñ evine bir ḡonuk geldi evinde zevādeden hemān kendülere oḡlancuḡlarına (15) yitecek nesne varıdı kendüler dañı orucudı evine işmarladı ki iriken oḡlancuḡları uyıt gice ol varca ḡa‘āmı (16) ol ḡonuk ileyine getür çıraḡ fitilin düzer gibi ol diñlendür bir ḡarañuda yir gibi olalum yiyelüm ol ḡonuk ḡarın ḡoyursun (17) ola ki ol sebebden Hāḡ Te‘ālā bize rahmet kıla ol gice öyle eylediler kendüler girü aç yatdılar ol ḡonuḡı (18) ḡoyurdılar Hāḡ Te‘ālā bu āyeti indürdi anlaruñ ḡaḡḡında ve dañı dimişler kim enşārilerden bir kişiyे bişmiş baş (19) hediye getürdiler ol didi kim ola kim şol fulan ḡonşım benden dañı muḡḡāc ola evvelde aña gönderdi bu resme (20) ol baş altı eve çegzinüp yidinci girü ol evvelde gelen eve geldi biri birin kendü nefsleri üzerine ihtiyār kıldı (21) kendüleruñ aña ihtiyācı variken dañı bes bu āyet anlaruñ ḡaḡḡında geldi lıkin şevāb derecāt virmekde hükmi (22) ḡāş degüldür ‘āmmdur her kim anlarıcılayın baḡıllıḡı ve çıḡanlıḡı kendü nefsinden giderüp kendünüñ ḡāceti variken (23) dañı kendü yimeyüp bir dervişe yidürse lā-cerem anlara virilen mertebe dañı virilür Hāḡ Te‘ālā’nuñ fażlı ‘āmmdur

[180a] (1) rivāyetdür resülden ‘aleyhi’s-selām her kimse kim zekātın virse ḡonuk ileyine ḡa‘ām getürüp ḡürmet kılsa ya bir vāḡı’aya (2) uḡramış kişiyе mālından nesne virse oldaḡı çıḡanlıḡıdan berı olmış olur çün Hāḡ Te‘ālā evvelā muḡācirleri (3) medḡ eyledi ikinci enşārı medḡ eyledi bundan şoñra üçüncü şol kimseleri medḡ eyledi ki anlaruñ (4) ḡarıḡasında oldılar nitelim buyurdı **vellezı cā’ ū min ba’dihim yeḡülüne rabbenāḡfir lenā ve li ihvānināllezine** (5) **sebekūnā bi’l-īmāni ve lā tec’al fi ḡulūbinā ḡıllen lillezine āmenū rabbenā inneke ra’ufun raḡım** ya’nı dañı felāḡ bulup (6) ḡurtılan anlardur kim ol

muhâcirden ve enşârlardan geldiler anlara tâbi'în dirler ya'nî resûli görmediler (7) ammâ resûli göreni gördiler anlaruñ ʔarîkına mutâba'at kıldılar anlardan ilerü geçenlere du'â kıluban dirler ki iy (8) bizüm rabbümüz bizi yarlıgağıl ve dağı bizden ilerü ol îmânıla geçen ʔardaşlarumuzu yarlıgağıl kim anlar muhâcirler (9) ve enşârlardur dağı bizüm gönlümüzde ol geçen îmân ehli ʔardaşlarumuz çün hıyânet ve ʔased ve 'adâvet (10) ʔılmağıl iy bizüm rabbümüz sen mü'min ʔullarunuñ esirgeyüp rahmet idicisin bu âyetde delil var ki her kimse kim şahâbe (11) üzerine teraḥḥum idüp anlaruñçün hıyânet ʔased olmasa anuñ müsülmânlıkda ʔazı var ecrince aña dağı ecri vardur kim (12) ol şahâbeyi yavuzlıgıla aña anlaruñ üzerine teraḥḥumı olmasa gönlinde anlara hıyânet ʔutup ʔased ʔılsa anuñ (13) müsülmânlıkda ʔazı olmaz zîrâ Ḥaḫ Te'âlâ evvelâ muhâcirleri zıkr eyledi andan enşârları zıkr eyledi andan şoñra (14) tâbi'în zıkr eyledi ki anlaruñ ardlarınca geldiler anlaruñ sıretin ʔutup anlaruñçün ʔutup anlaruñçün du'â (15) kıldılar ve bu âyetde dağı delil var kim mü'min olanlara vâcibdür ki geçmiş mü'min ʔardaşları çün du'â ʔılalar dağı (16) ataları dedeleri çün ve üstâdları ve şeyḫleri çün du'â ʔılalar ki anlardan aḫkâmların ve 'ibâdet ʔarîkların (17) ve edeb erkânların öğretdiler bundan şoñra Ḥaḫ Te'âlâ münâfiḫlar ʔaḫḫında buyurdı ki **elem tera ilâlezîne nâfeḫü (18) yeḫülüne li ihvânihimullezîne keferü min ehli'l-kitâbi le'in uḫricum le nahricenne me'akum ve lâ nuḫî'u fı kum eḫaden (19) ebeden ve in ʔütültum le nenşurannekum vallâhu yeşhedu innehum le kâzibün** ya'nî yâ Muhammed nazâr itmez misin ol münâfiḫlara kim (20) Benî en-Nazîr yahüdileri kim küfür içinde anlaruñ ʔardaşlarıdur anlar dirler eger sizi bu yirüñüzden sürüp ʔıkarlarsa (21) vallâhi biz dağı siz dağı ʔııavuz şol size ʔaḫâret olan yirde hergiz Muhammed muḫî' olmayavuz aña yardım ʔılmayavuz (22) eger sizüñile muḫâtele ʔııup muḫârebe ʔılurlar vallâhi size yardım idevüz Ḥaḫ Te'âlâ ʔanuklık buyurdı ki (23) **le'in uḫricü lâ yahrucüne me'ahum ve le'in kütlü lâ yanşurünehum ve le'in naşarühum le yuvellunne'l-edbâr şumme lâ yunşarün** ya'nî

[180b] (1) bu münâfiḫlar sözlerinde yalancılardur hemân sözleri dillerinde kim söylerler anuñ aşlâ ʔaḫîḫati yokdur (2) şol îmânları gibi eger ol Benî en-Nazîr yahüdileri sürülüp ʔııarılırlarsa anlar bile ʔııacaḫ degüller ve anlaruñıla (3) muḫâtele ʔılınsa anlar olara yardım ʔılıcı degüller ve ger yardım ʔılalum dirlerse dağı anuñ üzerine muḫkem ʔuracaḫ (4) degüller belkim yüz döndürüp ʔaıısarlar andan şoñra anlara nuşret olınacaḫ degül hezîmeti kendülerden (5) men' itmek dağı ellerinden gelmez ve dağı buyurdı kim **le entum eşeddu rahbeten fı şudürihim minallâhi zâlike bi ennehum (6) ʔavmun lâ yefḫahün** ya'nî yâ

mü'minler cemā'ati sizūñ qorquñuz bu münāfıqlar göñlinde dünyede Allāh'ūñ āhıretdeki¹⁵⁰ (7) 'azābları qorqusından dađı katıdır imdi bulara eyle olduđı andandır kim bular bir kavmdür Allāh'ūñ 'azābları (8) ve 'ıķābların fikr idüp añlayamazlar 'aķılları var idrākleri yoķdur ol sizūñ kılıcıñuz altında bir nefesde cān (9) virüp ölmek rahmetin artuķ görürler ol āhıretūñ ebed 'azāblarından Őoñra ol yahūdilerūñ ĥarbdede muķāteledede (10) 'ācizliklerin¹⁵¹ ve za'ıflıķların >beyān< kıluþ buyurdı ki **lā yuķātilūnekum cemı'an illā fı ķur'an muĥaŝŝanetin ev min** (11) **verā'i cudurin be'suhum beynehum Őedıdun taĥsebum cemı'an ve kulūbuhum Őettā zālike bi ennehum ķavmun lā ya'ķılūn** (12) ya'nı yahūdiler sizūñile muķātele kılmaya 'ācizliklerinden¹⁵² saĥrālara çıķup muķābil olmazlar illā ol ķal'aları ve (13) evleri iķinden iderler yahūd dıvārları ardından ider ammā ķaçan ki bular birbiriyle muĥārebe kılsalar aralarında (14) muĥārebeleri ve muķāteleleri key katı olur ki birbirine kıyup helāk ideler ammā ķaçan mü'minleri kılsalar 'āciz (15) ķalup ķal'adan ķal'aya ķaçarlar sen buları eyle Őanursın ki ol yahūdilerle bu münāfıqlar göñülden birbiriyle ittifaķ (16) üzerinedür sözlere birdür belki göñülleri muĥtelif perākendedür yahūdiler göñli ol münāfıqlarıla düzilür ne münāfıqlarūñ (17) anlara bir sözdür ki dilde söyleyeler imdi bular sözde bir olup göñülleri muĥtelif olduđı andandır ki bularūñ (18) 'aķılları yoķdur Allāh Te'ālānūñ 'azābında taŝarruf idemezler kim fikr idüp añlayalar andan necāt bulmaya sa'y (19) ideler bundan Őonra Ĥaķ Te'ālā bulara meŝel kıluþ buyurdı ki **ke meŝelillezıne min ķablihım ķarıben zāķū vebāle** (20) **emrihim ve lehum 'azābun elım** ya'nı ol Benı en-Nazır yahūdilerinūñ meŝeli Őol kendülerden öñdin olan Bedr ķavmi (21) meŝeli gibidür bular yakın zaman iķinde oldu ki iki yıl ķadarı oldu anlar ol günāhlarınūñ 'uķūbetin tıtdılar (22) āhıretde anlar dađı ancılayın ve dađı ol münāfıqlarıla yahūdiler meŝeli ki birbirine yardım iderüz diyü 'ahd kıldılar (23) 'ahdlerinde yalan bulındılar anlarūñ dađı meŝeli Őol Őeytān gibidür ki bir kimseye küfür telķin ider kāfir

[181a] (1) ol seni ķurtarayın dir ķaçan kāfir olsa dir ki ben senden bı-zārın bu āyetden murād ol Rāhib-i BerŐıŐa (2) ĥikāyetidür ki rivāyetdür İbni 'Abbās'dan rađıyallāhu 'anhümā ya'nı ķaziyye budur ki Benı İsrā'ıl iķinde bir rāhib (3) varıdı çoķ zamān Allāh'a 'ibādet kılmışdı ne ķadar delüler Őayrular getürseler aña 'azā'im oķıyup du'ā kılırdı ĥoŐ olup (4) giderlerdi bir gün bir kıız oğlan getürdiler ki 'aķlı ķarıŐmıŐdı gāyet cemıle idi ķardaŐları varıdı getürüp anuñ ķatında (5) ķodılar ki aña 'alāc ide Őeytān-ı la'ın anuñ ardınca olup ol deñlü vesvese kıldı ki anuñıla zinā kıldırdı (6) ol kıız andan ĥāmıle oldu ķünki ĥaml zāhir oldu bukez Őeytān anı

¹⁵⁰ [āhıretdađı]

¹⁵¹ ['ācizliklerin]

¹⁵² ['ācizliklerinden]

 or uya bıra dı ki sen bir z hid (7) kiŐiyid n  alk sa a i'tik d kılmaŐlardı diy  nice Őayrular du' nıla Őif  bulup Şağ olurlardı Şimdi bir iş kıldı n >kemeŐeli'Ő-Őeyt ni iz k le lil ins nikfur fe lemm  kefera k le inni beri'un minke inni e afull he rabbe'l- alem n fe k ne  kibetehum  ennehum  fi'n- n ri  alideyni fi a ve z like cez 'u'z-z lim n< (8) ki gel p ol  ardaŐları bunu  amile g resi olurlarsa m te'ayyind r ki sendend r ayru   od bu yirde (9) kimse yok  utup r sv ylığıla  ld riser b ri bu  al sa a v ki' olmadın ol kızı sen  ld r (10) defn eyle gel p Şorarlarsa digil kim ol cini ki anı  tardı bir def'a gel p anı Őoyle  atı  tdı ki boğdı (11)  ld rdi  are iremed m iletd m defn eyled m Őeyt n n bu s zile anı  ld r p anı defn eyledi andan Őeyt n (12) bir  dem Ő retinde gel p kızı n  ardaŐlarına ol BerŐŐa ne kıldıŐa bir bir  aber viridi bu  aber varup ol (13) begleri  ulağına degdi ol begleri  alk cem' id p aldı geldi anı Şavma'asından aşağa ind r p ol işine (14) ikr r kıldurdılar   n ikr r eyledi ol beg buyurdi anı aşa  odılar Őeyt n  arŐusına gel p a a bir s retiler (15) g rindi didi ki işbu bel lara seni hep ben uğratdum gel imdi bir s z diyeyim anı  ut ba a mu'ti' ol seni (16) gir   urtarayım didi ki eyit ne dirsın Őeyt n didi ki ba a secde eyle didi ki ipde aŐılmıŐiken nice secde (17)  ılayın didi ki baŐunıla bir işaret eyle ba a yiter ol anda başın aşağa eğ p işaret kıldı k fir olup im nsuz (18) c n viridi Őeyt n da ı didi ben senden bi-z r n ol  lemler Ta rı'sından  or arın diy p  odı gitdi (19) bes m n fıķlar da ı ol yah dilere size biz mu' vin olavuz diy  va'de kıldılar ' kibet itmey p anları ma z l (20)  akir kıldılar nitekim Őeyt n ol r hibe kıldı bes 'aķlı olan gerekkim f sıķlar ve c hiller s zine (21) aldanup kend yi d ny da ve  hretde  ak retde  omaya uyarsa Őalihler ve 'ilmiler 'amel kılanlar ve ' limler (22) s zine uya Şol ' limler Őo betinden manşib 'izzet sevg si ve tena'um d ny  sevg si y reği i inde Şol (23) ağa  urdı gibi yir itmiş yiyiyorur yaķın  omıŐdur ki  uridup hel k eyleye sen anu  Őo betinden

[181b] (1) ne  adar menfa'at  utasın nitekim  ak Te' l  buyurdi ki **y  eyyuh llezine  amen ttekull he veltenzur nefsun** (2) **m   addemet li ęadin vettekull he innall he  abirun bi m  ta'mel n** ya'ni anlar kim  yetler kim im n geturdiler  or u  All h'dan (3) mu'ti' olu  her biri n z kend  nefs n ze nazar its n g rs n ki yarın  iy met g ninde kend ye z hire g nderdi ki (4) kend ye bulna zir  her kişi anb rına ne  oyarsa azığı ol olıŐar bes gerekd r kişi ki nazar kılup fikr eyleye  hret (5) anb rına ne 'amel g nderdi zikr   tesbih ve nam zı ve zek t ve Őadaķa ve iŐs n ve oruĉlar ve za'iflere tera  um kılup (6)  ayrlar kılmaķ ve ma l mları z limler elinden  urtarmaķ ve Ta rı  ullarına  ayr Őanmaķ g n hlardan Őaķınmaķ ve (7) Őalihleri ve  a'at 'ib det ehlini Ta rı   n sevmek ve anlara d n  zere yardım itmek ve f sıķları z limleri Ta rı (8) rız sı  n d Őmen  utmaķ ve anlara karıŐmamaķ da ı

bulara beñzer nesnelere ki var kendüden öñ buları anda āhıret (9) anbarında saqladıyısı hoş devlet sa'adet genclerini kendüye ki yarın anuñıla bay olup ebedi sa'adet (10) tahtına sultān ola ve illā kendüden öñ bı-namāzlıklar ve kendüye baħıllık idüp zekātlar ve şadaqalar (11) virmemek ve fısklar fesādlar işlemek ve Tañrı kullarını esirgemeyüp zulümler itmek ve bid'at ehli şeyhleri sevüp (12) anlaruñıla şöhet kılıp anlara hayr idüp bid'atlarına yardım idi virmek daħı bulara beñzer kerih işler gönderdise (13) bu sa'yında ziyānkār olup 'ākıbet yarın kıyāmet gününde hasretler yiyüp peşmānlık eliyle siñek gibi başını (14) döge ki fāyide olmaya bes Hāķ Te'ālā bu āyetde döne döne tekrār Allāh'dan korkuñ sizüñ hayr u şer kılduğunuz (15) ol Allāh bilür didüğü gāyet 'ināyetinden ve kereminden bize tenbıh idüp işāret kılıp kim tātallere ve (16) 'ibādetlere ve hayrlara ihsānlara sa'y idüñ kim benüm rızām andadır fıskā ve fesādla el uzatmañ kim (17) benüm gāzabum ve 'iķābum andadır çün Hāķ Te'ālā her kişiyeye emr eyledi ki nazār ide göre kendüden ilerü (18) ne gönderdi bes 'aķlı olan bu emre mu'tı' olup hālince nazār kılmāķ gerek kim bu didüğümüz işlerden (19) kankısına meşgüldür eger ol evvel didüğümüz uçmaķ sebeplerine meşgülice ihlāşın arturup (20) daħı yigrek meşgül olsun şükr eylesün ki Allāh tevfiķ virüp anı kendü kapisına lāyık kıldı ve eger ol (21) şöñra didüğümüz tamu esbāblarına meşgülice 'ömür sermāyesi elden dükēüp gitmedin ol hālden tevbe (22) kılıp şeytān kapisından kaķup rahmān kapisına gelsün bāķi kalan 'ömrünü ol kapidā hizmetde geķürsün ciddile (23) muħkem turup sa'y eylesün ola ki ol pādışāh-ı kerim evvelki takşırılıkların daħı anuñıla fażl idüp

[182a] (1) 'afv eyleye bundan şöñra Hāķ Te'ālā girü mü'min kullarını ögütleyüp buyurdu ki **ve lā tekünū kellezıne** (2) **nesüllāhe fe ensāhum enfusehum ulā'ike humu'l-fāsikūn** iy imānında şādıķ olanlar zinhār siz daħı (3) şol yahūdiler ve münāfıķlar gibi olmañ ki dilleriyle bizi birleyeler gönüllerleriyle inkār ideler bizüm buyruğumuzı tutmayup (4) buyurmaduğumuz işlere meşgül olalar çün anlar Allāh emrin unuttılar ve anuñ 'iķābına inkār kıldılar Hāķ Te'ālā (5) daħı tevfiķin ve nuşretin anlardan kesdi ol nefslerine yarın gerek olacaķ naşiblerin anlara unutturdu ve hiç añup (6) biri ol yarağı yimezler bular küllisi fāsıķlardan ve 'āşilerden oldılar anlar Tañrı'nuñ ol 'azametini ve kahrhārlığını (7) añup anı birlemegi terk itdiler Allāh Te'ālā daħı tevfiķ rahmetiyle añmağı terk eyledi ve daħı anlara ol Allāh'ıla (8) kılduķları 'ahdi şıdılar ki kaķan Muhammed gelse biz aña imān getürevüz diyü bu 'ahdi kıldıldardı ol vaķt ki Tevrıt'de (9) İncıl'de anuñ şıfatın okıyup bildilerdi şöñra ol 'ahdlerin hased idüp girü şıdılar kitābları hükmin artlarına (10) atdılar Hāķ Te'ālā daħı aña hāllerini unutturdu tā ki bir nefeslerin kurtaracaķ 'amel işleyüp kendülerden öñ (11) {kendülerden öñ} āhırete göndermediler ol 'ahdini sınanlardan oldılar bes mü'min gerekdür kim kendüyü (12) bularuñ

‘amelinden ırak kıla adını mü’miniken fāsıklar dīvānına yazmaya kendüden ilerü hayr ‘ameller göndermek (13) cehdinde ola Allāh’uñ ‘azametin ve şıfatı kahrın aña tura unutmaya tā ki Allāh Te‘ālā dağı anı tevfiķıla (14) ve raħmetile aña bes bundan soñra Hıaķ Te‘ālā ol Allāh’ı zıkr idüp muťı‘ olanlaruñ ve unıdup ‘aşı olanlaruñ (15) maķāmların zıkr eyledi ki muťı‘leruñ dağı yigrek şavķı arta ve ol ‘aşıleruñ dağı gönüllerinden (16) bir kórķu koyup andan yaña döneler buyurdı ki **lā yestevı aşıħabu’n-nāri ve aşıħabu’l-cenneti (17) humu’l-fā’izūn** ya’nı tıamu ehli uçmaķ ehli dünyede aħiretde berāber degül şol ki uçmaķ ehlidür dünyede dağı (18) kerāmetdedür ki ulu kiçi bay yoħsul anlara ikrām idüp ellerin öpüp teberrük andan du‘ā dilerler zırā anlar tevfiķ (19) virilmiş kullardur ma‘şūmlardur ki günāhlardan el çeküp tıat ‘ibādet yolında sa’y iderler ‘aħiretde dağı (20) dükeli hıaķ kórķuda olıcaķ anlar ‘arş altında rāħatda olırsalar nicelere şefā‘at kılup ‘azābdan kurtarırsalar (21) ulu kerāmetlere anlar irişıserler ammā anlar ki tıamu ehlidür dünyede dağı Tañrı kulları arasında ħor hıaķır kimse aña (22) güler yüzine baķmaz meger girü kendü cinsin ola aħiretde dağı ħor maħzūl Allāh’dan fażl-ı ‘ināyet olmayıncaķ (23) hiç bir kimse aña yardım kılup ‘azābdan kurtarımaz bes uçmaķ ehli tıamu ehliyile kande beraber ola ki uçmaķ ehli

[183b] (1) Allāh konuşılığında peygāمبر şoħbetinde altundan yāķutdan ve zebercedden köşķler içinde ħürilerile müzeyyen taħtlar (2) üzere envā‘ ħulleler birle dürlü ni‘metler içinde ebedı tena‘um kılalar ammā tıamu ehli şeytān konuşılığında zebāniler (3) arasında oddan tıonlar geyüp oddan evler içinde döşekleri od örtüleri od içdüķleri od bes (4) bu iki ħāl kaķan berāber ola anuñçün Hıaķ Te‘ālā buyurdı ki uçmaķ ehli fāyızlıdır ya’nı sa‘ādet bulup (5) kurtılan anlardur helāk olanıla kurtılan maķāmı kıtında berāber olırsar bundan soñra girü va‘z idüp buyurdı ki (6) **lev enzelnā hāzā’l-ķur‘āne ‘alā cebelin le raeytehu ħaşı’an muteşaddı’an min ħaşıyetillāhi ve tilke’l-emşālu nazribuhā (7) lin nāsi le’allehum yetefekkerūn** ya’nı eger biz bu Ķur‘ān’ı bir taģa ve ādeme virdügümüz temyız ve idrāk vireydük dağı (8) aña indüreydük ol va‘d ü va‘ıdler ki Ķur‘ān içindedür taģ ol uçmaķ şavķından ve tıamu kórķusından (9) tıaķat getürmeyüp pāre pāre olaydı ādem oğlanı nite tıaķat getürüp içinden uçmaģa bir şavķ kıpamaz ya tıamudan kórķup (10) kendüyi bir şalāħiyet yolına yüritlemez bes bu ādem oğlanınuñ gönli ol taģdan kayadan dağı kıtıdır ki bu kórķu (11) āyetlerin işidüp kendüyi ma‘şiyetlerden yığmaz yaħūd ol va‘de āyetlerin işidüp ögütlenüp bir uçmaķ ‘amelin (12) işlemege şevķı artmaz Hıaķ Te‘ālā’nuñ bu mişāllerinden ‘ibret alup bir inşāfa gelmez anuñ gibi ādemden taş toprak (13) yig ki ħāl diliyile ħāliķın müsebbeħdür ‘aşı olmaz ve dağı Hıaķ Te‘ālā buyurdı ki **huvallāhullezi lā ilāhe (14) illā huve ‘ālimu’l-ğaybi ve’ş-şehādeti huve’r-raħmānu’r-raħım** ya’nı ol ma‘būd-ı Hıaķ ki ‘ibādet aña lāyıkıdır

degüldür (15) ol illā Allāh'dur ve cemī' maşnū'ātuñ şāni'ı oldur ƙullaruñ gizlü işlerin dağı bilür ve dünyede hāl ne olısar (16) bilür ve āhıretde hāleri ne olısar bilür ve dağı ne oldı ne olacağdur bilür bu 'ālemde ol 'ālemde olan işleri ve olacağ (17) işleri hep bilür aña hafı nesne yoğdur cemī' mağlūka rızğ virür ve dünyā mağşūdların yirine getirür rağmāndur (18) ve mü'minlere rağmet ve mağfıret ƙılır rağımdür ve dağı buyurdı ki **huvallāhullezı lā ilāhe illā huve el meliku'l-ğuddūsu** (19) **s-selāmu'l-mu'minu'l-muheyminu'l-azızu'l-cebbāru'l-mutekebbir subhānallāhi ammā yuşrikūn** ya'nı ma'būd-ı Hağ oldur ki (20) anuñ salţanatına zevāl yoğdur cemī' 'aybdan ve nağşdan ve ehl-i 'ayāldan ve şerıkdan münezzeğ muğaddes sultāndur (21) zamāndan mekāndan ve cihāt-ı sitteden pāk münezzeğdür fı'l-cümle hağğ anuñ zātında taşarruf ƙıldığlarından ol (22) 'ālıdür anuñ zātınıñ hağğıkatını vağdetden ğayrı kimse idrāk idebilmez dağı ol bu didüğümüz nesnelerden selāmetdür (23) aña zevāl fenā 'arız anuñ salţanatına tebeddülāt tağayyürāt vāğı' olmaz ve aña muğı' olan ƙullara dağı ebedı selāmatlığ

[184a] (1) viren oldur ki anları āhıret 'azābından emın ƙılır ve dağı mü'mındür ki aña imān getürenleri āhıret belālarından (2) dağı dünye belālarından emın ƙılır ve imān getüren ƙullaruñ imānını ƙabül idüp va'delerin anları yirine getirüp gerçekteyicidür (3) ve kāfirlere münāfığlara va'ıd ƙıldığından dağı yirine getiricidür anuñ va'delerine ħılāf yoğdur ve dağı mu'ayyendür ki (4) ƙullar uğurlayın āşıkāre ne işlerse anuñ üzerine şāhıddür ve dağı 'azızdür ki anuñ mişli yoğdur ħükm (5) üzere ğālibdür ne dilerse işler 'aciz degıldür dağı cebbārdur ki ƙahrıyıla 'ālemi kendüye muşahğar ƙılır kimse (6) kendüyi ol ƙahr ipinden ƙurtarmaz anuñ mağğūrıdur ve dağı mütekebbirdür ki anuñ kibriyāsına 'azametine kimse irişmez (7) cemī' uludan ulu oldur ve cemī' ulularuñ ululuğı anuñ ululuğı ƙatında ve 'azameti ƙatında üyez ƙanadı (8) miğdārı yoğdur 'acebdür ki bu kāfirler ol pādişāha lāyık olmayan sözlerle anı nite vaşf iderler (9) ki bular didüğinden ol münezzeğ muğaddesdür ve dağı buyurdı ki **huvallāhu'l-ğāliğıu'l-bāri'u'l-muşavviru** (10) **lehu'l-esmā'u'l-ğusnā yusebbıhu lehu mā fı's-semāvāti ve'l-arğı ve huve'l-azızu'l-ğakım** ya'nı ol Allāh'dur olkim (11) analar rağminde mağlūğ yaradur ħāliğğdur ve dağı analar şulbında nuğfeler yaradur ol nuğfeleri rağım içinde dürlü (12) dürlü şüretler bağğar biri birine beñzemez ki ol muşavvirdür dağı bāridür ki ol muşavver olan cismde rüğ (13) icād idüp anı ħarekete getirür ve cemī' a'zālarda ol rüğ muşarrıf olur göz anuñıla ğörür ƙulağ anuñıla işıdır (14) dil anuñıla söyler el anuñıla tutar ayak anuñıla yürir ƙaçan bu rüğ olmasa ğövde bir pāre ağaç gibi cemād olup ƙalur (15) hiç bir a'zādan mağşūd ħāşıl olmaz bes ol pādişāh ulu pādişāğdur anuñ ğörklü adları vardur ki (16) toğsan toğuz addur her kim anı dilinde zıkr idüp şaysa ve ğöñlinde ma'niler fıkr idüp her

addan kendüye (17) bir naşib alup Allāh hūlkıyıla hūlklansa ol uçmağa girür Ebū Hureyre rivāyetinde böyle gelmişdür resūlden ‘a.m (18) ve daħı yirlerde göklerde kim varısa cemı’ anuñ ‘azāmetin zıkr idüp tevāzu’ı meskenet kıllurlar ve aña tesbıh (19) taqđıs iderler milkinde ‘azızdür ve emrin yirine getürmekde ħakımdür hiç kimse anuñ hūkmine māni’ degüldür (20) ve Allāhu a‘lem

25. Sūretü’l-Mümteħıne İsnā ‘Aşre Āyāt ve Hiyye’l-Medıneti

bi’smillāhi’r-raħmāni’r-raħım (21) ħaħ tebāreke ve te‘ālā buyurur **yā eyyuhāllezıne āmenū lā tetteħızū ‘aduvvı ve ‘aduvvekum evliyā’e tulķüne** (22) bu āyet ol Ĥāṭıb bin Belta‘a ħaħķında nāzil oldu ķazıyye buyıdı kim resūlüñ ‘a.m buyıdıkim kaçan bir yire (23) ġazāya gitmek yarağın kılsa kaçna gıdecegin gizlerdi yaħūd bir ayruķ yire diyü yaraķ yirdi varacağı [184b] (1) yiri ma‘lūm kılmazdı münāfıķlar anlara ħaber ulaşdura diyü ķorķardı illā aşħābuñ ħāşları bilürlerdi (2) girü kıalan ķavmden kimse bilmezlerdi tā çıkup kaçd idüp gitmeyince vaķtlarda bir ġün resūl ‘a.m (3) çeri yarağın düzdiki Mekke’ye gıdeydi nāğāh ol Mekke’den bir muğannı ‘avrat geldi ya’nı saz çalup (4) ırlayıcı resūl kıatına geldi resūl ‘a.m aña şordiki ne nesneye geldüñ ol ‘avrat didi anuñçün geldümki (5) baña nesne vıresin resūl ‘a.m aña didi ki Kıreyş yigitlerinden alduğun ‘aṭaları nitdüñ ol ‘avrat (6) didiki bedirde >anları< kırdüñ kimse kıalmadı elüme az nesne girür resūl ‘a.m buyurdiki aña nesnecük vıreler döne (7) girü gıde çün resūl didügin aña vırdiler ol ‘avrat kaçd eylediki döne gıde Ĥāṭıb ol (8) ‘avrata didi ki saña bir ṭon vıreyim on altunıla şol şart üzere kim Mekke ķavmine benden bitı ulaşdurasın (9) ol ‘avrat kıabül idüp bitiyi aldı gitdi hemān sāt Cebrā’il gelüp ħaber vırdi resūl ‘a.m ‘Alı’yile (10) Zübeyir daħı Miķdād’ı kığırup didiki üçüñüz tiz ravza-yı ħāħa irişüñ anda bir ‘avrat gıdeyorur (11) bilesinde bitisi var ol bitiyi andan aluñ bular daħı tiz çıkup ol ravzaya irişdiler gördiler ki ol (12) ‘avrat gıdeyorur yitüp ṭıtdılar didiler ki sende bitı var tiz çıkır ol ‘avrat didiki benümile bitı (13) yok ilħāħ idüp becid ṭıtdılar and içdiki benümile bitı yokdur bular inanmadılar ṭonın şoyup çıkardı anlara (14) atı vırdi aradılar bulunmadı biri birine didiler kim dönelim gidelim bunda bitı yok ‘Alı didiki Cebrā’il (15) gelüp bu nesneyi ħaber vırdi Cebrā’il sözinden bunuñ sözü mi ġirçekdür vallāhi ben dönmezem tā bitiyi bundan almayınca (16) yaħūd bunuñ başın iltem resūl kıatına ‘Alı kılıcın çekdiki anuñ başın çala fi’l-ħāl saçı arasından çıkırup (17) bitiyi vırdi alup bitiyi resüle geldi okıdılar Ĥāṭıb bin Belta‘a’dan selām kıabül idesiz yā Mekke ķavmi bilesiz ki (18) resūlüñ kaçdı budur ki sizüñ üzerüñüze vara ġāfil olmayasız bu resme ħaberler yazmış ki anlara dostlık (19) göstere ‘Ömer anı işidüp ġazaba geldi ṭuru gelüp didiki yā resūlallāh baña destür vir bu münāfıķun boynın (20) urayın resūl ‘a.m dönüp ol Ĥāṭıb’a didiki yā Ĥāṭıb bu ne işdiki kııldıñ Ĥāṭıb didiki baña (21) amān vir

ivme yā resūlallāh haber vireyin benüm ol Kıreyş kavmiyile ulaşıqlıgum vardur ammā ben olardan (22) degülem bu senüñile gelen muhācirlerüñ küllisinüñ ol Mekke’de kabilesi var ki kendüleri anlaruñıla şakırlar ben (23) dağı diledümki anuñıla anlaruñ içinde bir yir idinem kabilem dağı anuñıla şaklanıla ben bu işi kāfir olup mürted

[185a] (1) olup işlemedüm benüm islāmdan şoñra küfre rızām dağı yoğdur hağıkat bilüremki Hađ Te’ālā resūline kılduğı (2) nuşret elbetde yirine getirür hılf yoğdur resül ‘a.m çün anı işitdi dönüp ‘Ömer’e didiki yā ‘Ömer bu Hātıb (3) bedir güninde bizümile bileyidi ne bilürsin ola ki Hađ Te’ālā ol Bedr güninde hāzır olanlara nazār-ı rahmet kıilup demiş (4) ola ki yā Bedr ehli ne dilerseñüz işleñkim ben sizden ‘afv idüp yarlıgadam bes ol vađt bu āyet geldiki **yā eyyuhallezine** (5) **āmenü lā tettehizü** ‘aduvvı ve ‘aduvvekum evliyā’e **tulķüne ileyhim bi’l-meveddeti ve kıad keferü bi mā cā’ekum mine’l- hağkı** (6) **yuhricüne’r-resüle ve iyyākum en tu’minü billāhi rabbikum in kuntum ĥaractum cihāden fı sebılı vebtiğā’e merzātı** (7) **tusirrüne ileyhim bi’l-meveddeti ve ene a’lemu bi mā aĥfeytum ve mā a’lentum ve men yef’alhu minkum fe kıad zalle sevā’e** (8) **s-sebılı** ya’nı iy anlar kim imān getürdiler siz dost dutmañ şol kimselerikim benüm düşmenüm ola ve sizüñ dağı (9) düşmenüñüz ola tā ki siz aña dostlık üzere nuşret kıilup biti gönderesiz nasıhat kılasız hāl budur kim anlar Hađ Te’ālā’dan (10) size gelen Kıur’ān’a ve resüle kāfir olup yalanlar sizi dağı resül dağı Mekke’den çıkarup sürerler ol rabbüñüzüñ vađdāniyyetine (11) imān getürdüñüzden ötürü eger siz benüm yolumda benüm rızāmiçün ġazā kıılmağa çıđduñuzısa sırrıla bulara dostlık (12) gösterüp haber ulaşdurmañ ben ĥođ sizüñ gizlü āşikāre ne kılduđuñuz bilürem ki āşikāre imān getüresiz (13) dağı sırrıla kāfirlere dost olasız eger sizden birüñüz şimdiden şoñra bunu işleyecek olursa be-dürüstı ol (14) toğrı yoldan ĥađā itmiş olur bundan ĥazer itsünler bes bu āyet şariĥ nehydür ki mü’minler kāfirlerle (15) dost olmayalar anlara rızā göziyile baıksalar eger ataları ve kıardaşları ve oğlanları dağı olursa ve dağı buyurdıki (16) **in yeskıafükum yekünü lekum a’dā’en ve yebsuťu ileykum eydiyehum ve elsinetehum bi’s-sü’i ve veddü lev** (17) **tekfurün** ya’nı eger ol kāfirler ġālib olup size tutası olursa düşmenlikların ol vađt size āşikāre kıilup (18) size ‘azāb idüp öldürmege el uzadalar sögüp incitmege fuĥş sözlerle dil uzadalar sizden anı ārzü ideler ki (19) anlaruñ dınlerine girüp anlarcılayın kāfir olasız ve dağı buyurdıki **len tenfe’akum erĥāmukum ve lā evlādukum** (20) **yevme’l-kıyāmeti yefşılı beynekum vallāhu bi mā ta’melüne başır** ya’nı eger biti gönderüp anlara dostlık gösterdüğüñüz (21) kıavm kıarābetinden ötürüyise sizüñ kıarābetüñüz ve ođluñuz kıızuñuz ki Mekke’de vardur yarın kıyāmet güninde size (22) menfa’at idecek degüller zırā sizüñile anlaruñ arasında ayrulık olısar anlar nāra gidüp siz

cennete gidersiziz (23) ebedā ne siz anları görürsüz ne anlar sizi görür Allāh Te‘ālā sizūñ ne işledüğüñüzi görür size anuñ mükāfātın kıılır

[185b] (1) bir iş işleñki hayra mükāfāt bulasız ve dağı buyurdıki **kad kānet lekum usvetun ḥāsenetun fī ibrāhīme vellezīne** (2) me‘ahu iz **qālū li qavmihim innā buraā’u minkum ve mimmā ta‘budūne min dūnillāhi kefernā bikum ve bedā beyneñā ve beynekumu’** (3) l-‘adāvetu ve’l-bağzā’u ebeden **ḥattā tu’minū billāhi vahdehū illā qavle ibrāhīme li ebīhi le estağfiranne leke ve mā** (4) emliku leke minallāhi min şey’in rabbenā ‘aleyke tevekkelnā ve ileyke enebnā ve ileyke’l- maşīru rabbenā lā tec‘alnā fitneten (5) lillezīne **keferū vağfir lenā rabbenā inneke ente’l-‘azīzu’l-ḥakīm** ya‘nī be-dürüstī size vācibdür ki bu nesnede (6) İbrāhīm’e görklü i‘tikād idesiz neden ötürü itmezsiz ol İbrāhīm’uñ tarıķı görklü tarıķdur siz aña uyuñ nitekim (7) ol İbrāhīm kendüye imān getüren mü’minlerle ol kāfir olan qavmlerine didiler ki biz sizden dağı ve dīnūñuzden (8) dağı ve ol Tañrı’yı koyup tapduğıñuz ma‘būdlardan dağı bī-zāruz sizūñ bu kılduğıñuza biz münkirüz sizūñile bizüm aramızda (9) düşmenlik āşikāre oldı ebedā hiç dostlık olacağ degül tā aña deginki ol Allāh’uñ birliğine siz dağı imān getüresiz (10) bes size dağı vācibdür ki ol İbrāhīm mü’minlerle didüginleyin diyesiz ol qavmūñuze illā meger İbrāhīm’uñ (11) ol sözine iktidā kılmayasız ki atasına didi bize senūñçün Allāh’a du‘ā kılıp hidāyet dilemem ki saña hidāyet (12) rūzi kıla ve illā benüm elümden gelmez kim Tañrı’nuñ ‘azāblarından bir nesneyi senden men’ idibilem qorqaram eger imān (13) getürmezseñ ve līkin sizūñ sözüñüz bu olsunki diyesiz iy bizüm rabbümüz bizüm işümüzi ve ehl-i evlādumuzūñ (14) işlerini saña tefvīz idüp ışmarladuğ biz senūñ t̄a‘atūñe iḳbāl eyledük ki āḥir dönüp varacağ yirümüz senūñ ḥāzretūñdür (15) ve dağı eyidüñki iy bizüm rabbümüz bizüm ḥālümüzüzi bu kāfirlere fitne kılı virmegil ya‘nī bizüm rızqumuzu kıt eyleyüp (16) anlarūñ bol eylemegil tā şöyle zann ideler ki kendüler ḥağ üzerinedür biz bāḫıl üzerineyüz dağı anları gālib (17) kılıp bizüm üzerümüze musallağ kıılmağıl ki bize ta‘n idüp dimeyeler kim dīnūñüz ḥağmıssa ol ma‘būduñuz size nuşret (18) kıılayıdı bizüm elümüzde sizi ḥağır kılmayadı iy bizüm rabbümüz bizüm günāhlarımızı sen yarlıgağıl ‘azīz (19) ḥakīm sensin ḥükmūñ dükeline gālibdür ne dilerseñ işlersin bir kimse māñi’ degül bu āyetile Ḥağ Te‘ālā (20) ol Ḥāḫīb bin Belta‘a’ya ta‘līm kıldıki niçün sen bu İbrāhīm didüginleyin dimeyedüñ ki sen dağı qavmūñ dağı (21) düşmen elinde helāk olmağdan qurtılayıduñ turup anlara bitı yazup dostlık göstereyduñ egerçi bu anuñ ḥağkında (22) indi ammā ḥükmi cemī’ mü’minlere ‘āmmdür tā kıyāmete degin bunuñıla öğütlenüp işlerin Allāh’a ışmarlayalar kendüler ‘ibādete (23) teveccüh kılılar mü’min variken kāfirile dost olmayalar ve dağı buyurdıki **lekad kāne lekum fihim usvetun ḥāsenetun**

[186a] (1) **li men kâne yercüllāhe ve'l-yevme'l-āhira ve men yetevelle fe innallāhe huve'l-ganiyyu'l-ḥamīdu 'asāllāhu en yec'ale beynekum ve (2) beynellezīne ādeytum minhum meveddeten vallāhu ḡadırūn vallāhu ḡafūrun raḥīm** ya'nī be-dürüstī size lāzımdur ki ol (3) İbrāhīm'ile ḡavmūne görklü mutāba'at kılasız eger Allāh'dan ve kıyāmet günindeki ahvāllerinden ḡorḡarsañuz ve Allāh'dan (4) ševāb umup āḡiret mertebelerin isterseñüz eger sizden biriñüz ḡaḡdan i'rāz idüp anuñ ḡükmin dutup yıḡlınur (5) olursa be-dürüstī ḡaḡ Te'ālā müstaḡnıdır andanki anuñ i'rāzından anuñ mülkine ḡalel ire bu küllisiyile ol Allāh (6) i'rāz idenlere daḡı görklü mu'āmele kılar rızkıını kesüp ayruḡa virmez ve rızkıını 'ömrini kışa kılıp dünyeden ḡıḡarmaz (7) ḡün ḡaḡ Te'ālā bu ḡaberi bulara virdiki İbrāhīm atasıyla niḡe düšmān oldu bu müsülmānlar daḡı ḡavümleri (8) arasında düšmenlik āşikāre kıldılar ammā bir nicesine ol nesne mešakḡat geldi ḡaḡ Te'ālā bu āyeti indürdiki (9) **'asāllāhu en yec'ale beynekum ve beynellezīne ādeytum minhum meveddeten** ya'nī yā mü'minler bu ḡüküm size (10) mešakḡat gelmesün ola ki Mekke ehliyle ki size düšmen olmuşlardır sizüñ arañuzda girü bir dostlık (11) biraḡa biri biriñüzile menfa'atlenesiz ki ḡaḡ Te'ālā bu nesneye ḡādirdür ki resülini ol Mekke ehli üzere (12) ḡālib kıla anları aña musahḡar kılı vire ve daḡı Allāh günāhlarını yarlıḡayıcıdur anlarıki tevbe kılalır ve tevbeden (13) esirgeyüp raḡmet idicidir bundan soñra ḡaḡ Te'ālā ol mü'minleri düšmen tutmayanları ve anlarıñıla muḡātele kılmayan (14) ḡavümlerine ḡuzā'a ḡavmiyile Bení Müdlic ḡavmidür anlara şıla-yı raḡım idüp varup ve hediye kıılmaḡa ruḡşat virüp (15) buyurdiki **lā yenhākumullāhu 'anillezīne lem yuḡatilükum fi'd-dīni ve lem yuḡricükum min diyārikum en teberrūhum (16) ve tuḡsitü ileyhim innallāhe yuḡıbbu'l-muḡsitin** ya'nī iy mü'minler ki anlar sizüñile dīn ḡayretinde muḡātele (17) itmediler ya sizi yirüñüzden sürüp ḡıḡarmadılar siz anlara varup gelmegile iḡsān eyleñ ve anlarıñıla kılduḡuñuz (18) 'ahd üzere vefā kılıp 'adl eyleñ ki Allāhu Te'ālā 'adl idüp 'ahde vefā kılanları sever ve daḡı buyurdiki (19) **innemā yenhākumullāhu 'anillezīne ḡātelükum fi'd-dīni ve aḡracükum min diyārikum ve zāherü 'alā iḡrācükum (20) en tevellevhum ve men yetevellehum fe ulā'ike humu'z-zālimün** ya'nī be-dürüstī ḡaḡıḡaten sizi nehy ider şıla-yı raḡım (21) idüp dostlık tutmaḡdan şol kimselerile kim anlar sizüñile dīn ḡayretin idüp muḡārebe kıldılar ya'nī Mekke (22) ehli daḡı ol kimseler kim anlara mu'āvin oldılar sizi yirüñüzden yurduñuzdan ḡıḡardılar yaḡūd ḡıḡaranlara (23) mu'āvenet kılı virdiler her kimse kim anlardan birini sizden dost tutsañuz anlara ḡayr şınup naşıḡat

[186b] (1) virseñüz siz daḡı anlarḡılayın kendü nefslerine zülm idenlerden olurlar ve daḡı buyurdiki **yā eyyuhällezīne (2) āmenü izā cā'ekumu'l-mu'minātu muḡācirātin**

femteḥinūhunne allāhu a'lemu bi imānihinne bu āyetüñ sebep-i nüzüli buyıdıkı (3) resül 'a.m Ḥudeybiyye yılında Mekke ehliyle muşāliḥa kılıp gıtdiler anlar 'ahdname yazdılar ki müsülmānlardan (4) kimki kaçıp Mekke ehline ulaşa anlarıñ ola girü virmeyeler eger Mekke'den bir kimse çıķıp müsülmanlara gelse (5) bular girü vireler bes bu 'ahdden şoñra bir 'avrat çıķıp Mekke'den resüle geldi adı Sübeyya'yıdı (6) ardınca eri isteyü geldi resüle didi ki anı girü baña vir kim senüñile bizüm aramızda şartımız var (7) resül 'a.m buyurdıkı şartımız erenlerdedür 'avratlarda degül ol vaķt Ḥaķ Te'ālā bu āyeti gönderüp buyurdıkı (8) iy anlar kim imān getürdiler kaçan bir 'avrat hicret idüp imāna gelüp size gelse siz anı şınuñ görüñ ve daḫı (9) and virüp şoruñki bu imāna gelüp size ulaşduğı ol islāma hırşı ve şevķı olup mı çıķdı yoksa (10) erin kerihsinüp ya bir ayruķ ğarażdan ötürü mi çıķdı geldi Allāhu Te'ālā ḥođ anlarıñ sırların bilür ki (11) imānları şıdķıla mıdur yoksa yok ve daḫı buyurdıkı **fe in 'alimtimūhunne mu'minātin fe lā terci'ūhunne (12) ilā'l-kuffāri lā hunne ḥıllun lehum ve lā hum yeḥıllūne lehunne ve ātūhum mā enfeķū ve lā cunāha 'aleykum en tenkihūhunne (13) izā āteytumūhunne ucūrahunne ve lā tumsikū bi 'isami'l-kevāfiri ves'elū mā enfaķtum velyes'elū mā enfeķū (14) zālikum ḥukmullāhi yaḥkumu beynekum vallāhu 'alimun ḥakim** kaçan deñeyüp bilsenüz ki anlar ḥaķıķat (15) mü'min olup geldiler erenlerinden kaçıp gelmediler ya bir ayruķ ğarażıçün gelmediler siz anları girü ol (16) kāfirlere virmeñki mü'mine 'avrat kāfir nikāḥlanmaķ ḥarāmdur ve müsleme 'avrat daḫı kāfir nikāḥlanmaķ (17) ḥarāmdur ammā kaçan müsülmānlardan birisi anı ciftlenmek istese ol kāfir erine anuñçün mehirinden ne (18) ḥarc itdiyise virsün andan ciftlensün eger müsülmānlardan hiç bir kimse anı ciftlenmese ol kāfir (19) erine nesne virmek lāzım degül ve daḫı sizün üzerüñüze ğünāḥ yok eger anı ciftlenesiz kaçanki (20) anlara mehirlerini viresiz bu āyetile erine mehrin virmek mensūḥdur ve bu āyetde delil var kim (21) kaçan bir 'avrat dār-ı ḥarbden çıķsa erinden bāyin olur ve hem bu āyet Ebū Ḥanıfe kıvline kıvvetdür ki (22) buyurdı anuñ gibi 'avrata 'iddet lāzım degül ammā İmām Muḥammed'ile Ebū Yūsuf kıtında 'iddet lāzımdur (23) ve daḫı Ḥaķ Te'ālā buyurdıkı siz anı kāfirlerün 'işmetindeyiken tıtmañ ya'nı kaçan bir 'avrat kāfir olup

[187a] (1) dār-ı ḥarbe ulaşa eriyile anuñ arasında 'işmet zāyil olur ol eri nehy olinur andanki ol andan kesildiden (2) şoñra anı taleb eyleye cāyiz degül ol ere kim ol 'avratınuñ kız kıardaşın ala yaḥūd artuķ 'avrat daḫı (3) ciftlene bes ol ere yoķdur ki ol 'avratıçün 'iddet ğözede üç 'avrat üzerine bir daḫı almaya ve daḫı (4) Ḥaķ Te'ālā buyurdı ki ol dār-ı ḥarbden çıķıp gelen 'avratıñ erine şoruñki bularıñ üzerine mehirinden ne ḥarc (5) eyledüñüz tā ki anlar daḫı taleb kılılar ol müsülmān olan 'avratıñ mehrinden ne virdiler bu āyetüñ küllı ḥükmi

mensühdur (6) şundan ötürü kim ne müslime ‘avrat kāfire varmak helâldür kāfir er müslime ‘avrat ciftlenmek helâldür (7) kaçanki mehirlerin anlara teslim ideler işbu hükümler Allāh Te‘ālānuñ emridür ve nehyidür ortañuzda hüküm olunur Allāhu Te‘ālā (8) ‘alim size kaçkı nesne yigrekdür ol bilür hakımdür nice dilerse hüküm ider māni‘i yok ve dağı buyurdıkim **fe in** (9) **fātekum şey’un min ezvācikum ilā’l-kuffāri fe ‘ākābtum fe atüllezīne zehebet ezvācuhum mişle mā enfekū** (10) **vetteküllāhellezī entum bihi mu’minūn** ya‘nı sizden birüñüzüñ ‘avratı mürted olup dār-ı harbe ulaşsa andan (11) şoñra siz gālib olup ol düşmeni kaçır itseñüz andan māl-ı gānımet çıkarsañuz ol ciftleri mürtedde olan (12) kişilere ol māl-ı gānımetden anlara mehir virdükleri kaçır nesne virüñ bākısın kısmet kıluñ bu āyetde dağı cemı‘ (13) ‘ulemā ittifaķıla mensühdur illā işbu mensüh degüldür ki āhiretde buyurdı kaçır şol Allāh’danki siz (14) añā imān getürdüñüz anı girçekledüñüz ve dağı buyurdı ki **yā eyyuhā’n-nebiyyu izā cā’ke’l-mu’minātu** (15) **yubāyi neke ‘alā en lā yuşrikne billāhi şey’en ve lā yesrikne ve lā yeznıne ve lā yaķtulne evlādehunne ve lā ye’tıne** (16) **bi buhtānin yefterınehu beyne eydıhinne ve erculihinne ve lā ya’sıneke fı ma’rūfin fe bāyi hunne vestağfir lehunnallāhe** (17) **innallāhe gāfūrun raķım** ya‘nı yā Muhammed kaçır müşülmān olup saña ol kāfir ‘avratları gelseler ki senüñile ‘ahd (18) bey‘at kıllalar ki şol şart üzere kim hiç bir vechile şirk getürmeyeler ya‘nı Allāh’dan gāyırına kaçırmayalar dağı kaçır şaksız (19) yire kimsenüñ mālın almayalar dağı kaçır haram erile bir yire cemı‘ olmayalar dağı kaçır kaçır kız kaçır kızların öldürmeyeler ve ot içüp (20) yüklerin düşürmeyeler zıkr olundiki çün resül ‘a.m Mekke’ye fetih eyledi şafā üzerinde oturup erenlerle (21) bey‘at kıldıkı Allāh’a şirk getürmeyeler uğurlık itmeyeler Ebı Süfyān ‘avratı didiki yā resülallāhi ben Ebı Süfyān’uñ (22) mālından nesne ki şimdiedek aldım nolur resül ‘aleyhi’s-selām buyurdıkı kaçır Hāķ Te‘ālā dağı geçmişleri ‘afv eyledi (23) resül ‘a.m bey‘at içinde didiki kaçır kızların öldürmeyeler Hind girü didiki yā resülallāh kaçır küçükken besleyelim

[187b] (1) büyüyicek öldürelüm resül anı işidüp gülümsindi ve dağı resül didiki erenlerine bühtān kılmayalar ya‘nı ayrık (2) erden oğlan kaçır erenlerine bu sendendür diyeler bu bühtāndur Hind girü didi yā resülallāh bühtān (3) key afheş kaçır beğ nesne sen bize buyurmazsın illā şavāblu nesnelere buyursın ve dağı resül ‘a.m didiki kaçır Hāķ Te‘ālā (4) şöyle buyurur ki sen bey‘at kııl ol ‘avratlara cemā‘atile ki sen buyurduğün kaçır görklü nesnelere mu’tı‘ (5) olalar saña ‘aşı olmayalar ya‘nı sen nehy itdüğün nesneden yığlınalar kaçır sağmayalar kaçır kaçır yirtmayalar (6) yād erenlerle kaçır halvet olmayalar dağı buña beñzer nesnelere ki var bunı işidicek girü Hind didiki yā resülallāhi biz işbu (7) meclise anuñçün oturmadık göñlümüzde saña bir nesne muhālefet bulına ve dağı resül ‘a.m didiki Allāhu Te‘ālā şöyle buyurdıkı (8)

eger bu didüğüñ şartlara muţı‘ olası olurlarsa bularuñıla bey‘at eylegil kaçan bey‘at kılsalar bularuñçün Allāh‘dan (9) mağfiret dilegil ol şirk küfr içinde işledükleri çün ki be-dürüstü Allāhu Te‘ālā gafürdur islāma gelenleruñ (10) cemı‘ şirklerin yarlıgar raħımdür bāķisine esirgeyüp ‘afv ider ve daħı buyurdı ki **yā eyyuhāllezıne āmenū lā tetevellev** (11) **ķavmen ğāzıballāhu ‘aleyhim ķad ye‘isū mine‘l-āħireti kemā ye‘ise‘l-kuffāru min aşħābi‘l-ķubūr** bu āyetuñ (12) daħı sebab-i nüzüli buyudıkim müsülmānlaruñ dervıřlerinuñ ba‘zısı ‘ādet kılmışlarıdı ki yahūdiler (13) ki oturup anlara müsülmānlardan ħaber virürlerdı anı kendü vireler zevāde çok ħāřıl iderlerdı Ĥaķ Te‘ālā (14) anları ol işde nehy idüp buyurdıki iy anlar ki імān getürdiler siz dostlık bağlamañ bir ķavmile kim Allāhu Te‘ālā (15) ğāzab kılmışdur anlar āħiretten ümıdlerin kesmişlerdür řol nesneden ki anlara bir ħazz naşıb ħāřıl ola (16) āħiretde ol resüle ‘inād idüp uymaduklarından ötürü ħāl budur ki ħaķıķaten bilürler kim ol resüldür (17) zırā şıfatların Tevrıt‘de okıyup bilüp dururlar nitekim řol kāfirler sinlerindeki evlerinden ümıd kesmişlerdür (18) dirler ki bular ayruķ kaçacaķ degüllerdür bu yahūdiler daħı Allāh ķatındağı devletlerden ümıd kesmişlerdür bes (19) mü‘min olanlara revā degül kim bularuñ gibi maħrūm ķavmile dostlık bağlaya ve Allāhu a‘lem

26. Süretü‘ş-Şaff Erba‘a ‘Aşere Āyāt ve Ĥiye Medıneti

(20) bi‘smillāhi‘r-raħmāni‘r-raħım ħaķ tebareke ve te‘ālā buyurdıki **sebbehā lillāhi mā fı‘s-semāvāti ve mā fı‘l-arzı** (21) **ve huve‘l-‘āzızu‘l-ħakım** Ĥaķ Te‘ālā‘ya ħamd ü řenālar kılırlar ki göklerdeđer ve anlar ki yirlerdeđer (22) ol pādiřāħ milki içinde ‘azızdür ħükmi neye dilerse geđer ħakımdür ve daħı buyurdıki **yā eyyuhāllezıne** (23) **āmenū lime tekülüne mā lā tef‘alūn ke bure maķten ‘ındallāhi en tekülū mā lā tef‘alūn** bu āyetuñ

[188a] (1) daħı sebab-i nüzüli buyudıkim resülüñ aşħābı Uħud ğazāsından öñ didiler kim eger bileydükkim Allāh (2) ķatında ‘amelleruñ ķankısı sevgülüdür anı işlerdük Ĥaķ Te‘ālā anları ol sözile Uħud ğazāsında ibtilā kıldı (3) çün ol ğazāya kaçdılar Ĥaķ Te‘ālā anları ol ‘ahdlerine vefā kılmaduklarıçün ta‘yīb idüp buyurdıki iy anlar kim (4) імān getürdiler nite söylersiz řol nesneyi kim siz anı işlemezsiz Allāh ķatında ulu düşmen tutulmuş anlardur kim (5) söyleyeler řol nesneyi ki işlemeyeler bu söz ‘āmmdur řol kimseler ħaķķında kim ħalkā nařıĥat vireler kendüler (6) tutmayalar bunuñ gibi kıřileruñ meşeli řol kışiye beñzer ki ķoynına ‘aķreb girmişdür řoķar anı giderüp kendüyi (7) ķurtarmaz eline siñek üşileyecek alup ħalkuñ siñegin üşeler kendünüñ üşelemez yahūd řol ıgneye beñzer kim (8) dükelin ‘ālem ħalkına durişüp řon diker kendü yalnızcaķ ‘aķlı olan bundan çok nesne añlar ve daħı buyurdıki (9) **innallāhe yuħıbbullezıne yuķātilüne fı sebılihi şaffen ke ennehum bunyānun merşuş** ya‘nı be-dürüstü Ĥaķ Te‘ālā sever (10) řol kimseleri kim kendü yolında düşmenleriyle řaf tutup

muḳātele kıllalar ol şaflarını şöyle muḳkem tıttalar (11) şanasın ki ıalaydan dökülmüş döğülmüş bünyāddur hiç aña ḫalel irmez Ḥaḳ Te‘ālā anları ol ıalay dıvāra teşbih (12) kıldı şol düşmenleri üzerine ittifaḳları muḳkem olup biri birine muḫālefet kılmaduḳlarıçün bes mü‘min mü‘mine (13) Allāh yolında mu‘āvenet şöyle kılmak gerekkim dükeli nefes gibi ola ittifaḳda muḫālefet olmaya tā ki Allāh (14) ıatında maḫbūb ola ve daḫı buyurdıki **ve iz ḳāle mūsā li ḳavmihi yā kavmi lime tu‘zūneni ve ḳad ta‘lemüne enni** (15) **resūlullāhi ileykum fe lemmā zāḡū ezāḡallāhu ḳulūbehum vallāhu lā yehdi‘l-ḳavme‘l-fāsikīn** ya‘nı be-dürüstı (16) Mūsā ol ḳāfir ḳavmine dikim yā ḳavm beni niçün incidürsiz yalanlayup sögmegile ḫāl budur kim taḫḳıḳ bilürsiz (17) ben size resūl gönderildüm çün anlar ḫaḳdan bātıla men‘eylediler tarıḳ-ı ḫaḳdan tecāvüz itdiler Ḥaḳ Te‘ālā (18) daḫı anlarıñ göñlini hidāyet yolından dönderdi anları maḫzūl kıllup yahūdilik üzere śābit kıldı Allāhu Te‘ālā (19) dın-i islāma irşād kılmaz şol ḳavmkim anlar ‘āşiler yalancılardur ḫaḳdan yaña raḡbetleri yok ve (20) ‘İsā’dan daḫı ḫaber virüp buyurdıki **ve iz ḳāle ‘īsānu meryeme yā benı isrā’ile innı resūlullāhi ileykum** (21) **musaddıḳan li mā beyne yedeyye mine’t-tevrāti ve mubeşşiran bi resūlin ye’tı min ba’dısmuhū aḫmedun fe lemmā cā’ehum** (22) **bi‘l- beyyināti ḳālū ḫāzā siḫrun mubın** ve daḫı çün ‘İsā Benı İsrā’ıl didiki yā Benı İsrā’ıl be-dürüstı ben (23) size resūl gönderildüm ki sizi dın-i islāma da‘vet kılam ve daḫı bilüñ kim size bir kıtāb getürdüm [188b] (1) ol benden öñdin gelen Tevrıt kıtābına muvāfıḳdur sizi Allāh’uñ vaḫdāniyyetine delālet kılmāḡa ve daḫı anuñ ba‘zı (2) aḫḳāmlarına ki emr-i nehydür va‘d ve va‘ıddür sizi Allāh civārında sa‘ādete irişmeḡe raḡbet kıldurur ve (3) küfr ma‘şıyyet kıllup ol sa‘ādetden maḫrūm kılmakdan ḳorḳudur ve daḫı ben size muştucu geldüm bir resūlile (4) ki ol benüm ardumca geliser anuñ adı Aḫmed’dür cemı‘ resūllerüñ seyyidi oldur ḫabıb-i rabbi‘l-‘ālemın (5) oldur baḫt u sa‘ādet anuñ kim zāḫir aña імān getüre şeḳāveti ebedı anuñ kim aña inkār idüp muḳı‘ olmaya (6) çün ‘İsā ‘a.m anlara geldi bunca ‘acāyib āyinler gösterdi ölüleri dirgürmek gibi şaḡırları işidür kılmak (7) gibi gözsüzleri teni alaları şaḡ kılmak gibi daḫı nice bunuñ gibi ‘acāyibler kim ḫaddi yok aña inkār idüp (8) didiler bu āşıkāre siḫirdür rivāyetdür Ḥālid bin Sa‘ad’dan ki resūl ḫazretine şorup didiler ki (9) yā resūlallāhi bize kendü nefsüñden ḫaber vir işidelüm resūl ‘a.m didiki ben atam İbrāḫım’uñ du‘ā kıllup (10) diledügiyem ve ḳardaşum ‘İsā’nuñ beşāret kılduḡıyam ve daḫı anam baña ḫāmileyiken düşinde gördüḡi benem ki anuñ (11) arḳasından bir nūr çıḳdı tā bundan Şām’a Şām’uñ ve Başra’nuñ köşḳleri sarayları hep zāḫir oldı ve daḫı (12) Ḥaḳ Te‘ālā buyurdıki **ve men azlemu mimmenifterā alallāhi‘l-kezıbe ve huve yud‘ā ilā‘l-islām vallāhu lā yehdi’** (13) **l-ḳavmez-ḳālimın** ya‘nı

şol kimseden katı zālirmek¹⁵³ kim ola kim kendüden yalanlar düzüp Allāh üzerine söyleye (14) ve anuñ kitāblarına ve gelen resüllerine inkār eyleye hāl budur kim ol kitāb resüli dîn-i islāma (15) da‘vet kıılır ki ol dîn Muḥammed’dür bes bunuñ gibi zālimleri Ḥaḳ Te‘ālā esirgeyüp hidāyet yolına yürütmez (16) mādāmki olar ol zulm küfr üzere dāyim olalar meger ki andan i‘rāz idüp ḥaḳdan inābet kıılalar (17) bu āyetler küllī aña işāret kıılır kim bir kimse ḥalkı Allāh yolına da‘vet kıılsa didügin kendü tütmasa (18) ol Allāh katında ulu düşmen tütulmuşlardan olur ve ger ol da‘vet kıılanlar ehl-i ḥaḳ olup mürşid-i şābir olsa (19) ‘İsā ve Mūsā gibi nāşih-ı ḥaḳ olsa aña mutābi‘at kıılmayanlar daḫı zālimlerden ve fāsıqlardan olur eger müsülmān (20) olup nāşihına münker olsa ḥālī budur ol aña nāşihat kıılanlara hiç bir şer‘a muḥālif münker (21) iş olmasa ḳorḳu var ki oldaḫı ‘ömr-i āḫirinde imanı nez‘ olınuḫ imānsuz gide ne‘üzübillāhi min zālīke (22) ve daḫı buyurdı ki **yurídüne li yutfi‘ü nūrallāhi bi efvāhihim vallāhu mutimmu nūrihi ve lev kerihel-kāfirün** (23) ya‘nı bu zālimler dilerler ki Allāh’uñ dīnin bāṭıl kıılalar ol bāṭıl herze sözleriyle ki ağızlarından

[189a] (1) çıkar Allāhu Te‘ālā kendünüñ vaḫdāniyyetin ve kitābınuñ ḥaḳlıgın elbetde āşikāre kıılıcıdır bu yahūdile naşārā gerekse (2) anı ḫoş görsün gerek görmesün bularuñ ne miḳdārları var ki Allāh āşikāre kııldıḫı nūr-ı islāmı bular (3) bāṭıl sözlerle maḫv ideler belki buları bu sözile istihzā kıılmaḫdır bularuñ meşeli şuña beñzer kim yirden yuḳaru (4) göge urup ol nūr viren günuñ nūrın söyündürmek istese ol nice muḥālise bu bāṭıl sözlerle dîn-i ḥaḳkı (5) daḫı maḫv idelüm didükleri eyle muḥāldür ve daḫı buyurdıki **huvellezi ersele resülehu bi‘l-hudā ve dīni‘l-ḥaḳkı** (6) **li yuzhirahu ‘alā‘d-dīni kullihi ve lev kerihel-muşrikün** ya‘nı Allāh’uñdur kim resülini hidāyetile ve kelıme-yi tevḫıdı (7) āşikāre kıılmaḫıla gönderdiki ol dīni izḫār ide cemı‘ dīnler üzerine ol müşrikler anı ḫoş görmezlerse (8) daḫı be-dürüstı bu küllı şimdi olmuşdur ki hiç bir dîn yoḫdur illā dîn-i islām anuñ üzerine ḡālib gelmişdür (9) millet-i islam dükeli milleti maḫhūr ve maḫzül kıılmışdur ve daḫı buyurdıki **yā eyyuhāllezıne āmenū hel** (10) **edullukum ‘alā ticāretin tuncıkum min ‘azābin elım** ya‘nı Ḥaḳ Te‘ālā görür kim bu kııllar āḫiret bazarında beḳā (11) aşıları kıazanmaḫı i‘tibār itmeyüp terk itdiler fānı ticārete meşḫül olup ‘ömr-i sermāyesin zāyi‘ kıılırlar bulara teraḫḫum (12) kıılıp kemāl-i ‘ināyetinden tenbıḫ idüp buyurdıki iy anlar kim imān getürdiler sizi bir bāzırgānlıḫa delālet kıılayınmı (13) kim ol bāzırgānlıḫ¹⁵⁴ sizi ol incidici ‘azāblardan şaḳlar bu bāzırgānlıḫ ki siz kıılırsız ol siz ‘azāb-ı (14) elıme uğradur ‘ākıbet ḫasret nedāmetdür zırā nefs-i hevālarına uyup almaḫda şatmaḫda ḫıyānet kıılırsız yalan sözlerle (15) belki yalan andlar içmegile

¹⁵³ [zālirmek]

¹⁵⁴ [bāzırgenlik]

metā'lar geçürürsüz terāzuda keyilde artuķ eksük tıtarısız müsülmānlara ĥayır Őatmazsız (16) ol sizi 'azab-ı elıme ırgürür Őatı ol 'azabdan ķırtaran bāzırgānlıķ neyduğın ĥaber virüp buyurdıķı **tu'minüne** (17) **billāhi ve resūlihi ve tucāhidüne fı sebīlillāhi bi emvālikum ve enfusikum zālikum ĥayrun lekum in kuntum** (18) **ta'melün** sizi 'azābdan ķırtarıcı bāzırgānlıķ oldur kim ol Allāh'a ve resūline ķıldıđuñuz taŐdıķ (19) üzere muĥkem tırasın anı zāyi' ķılacaķ sebebler kim gūnahlarıĥün iŐlemekdür ĥazer idüp Őaķınasız ve Allāh (20) yolında hem māluñuzıla ve hem nefsuñuzıle mücāhede ķılıp dūriŐesız mālıla ĥāŐıl olan tā'atler gibi zekat (21) Őadaķa ve ĥac ve ĥayr ĥasenāt gibi nefse muĥālefet ķılıp viresız ve ol nefsile ĥāŐıl olan tā'atleri (22) daĥı ki ol namāzdu ve oruĥ tıtmāķ zıkr-i tesbīl idüp Ķur'ān oķımaķdu buları daĥı yirine getüresız (23) ki bu nesneleri iŐlemek size ĥayırludur terk idüp iŐlememekden eđer Ĥaķ Te'ālā'nuñ Őevāblarına ve ol

[189b] (1) cennetde va'de ķıldıķlarına i'tıķāduñuz varısa bundan Őoñra dōnüp ol ĥāŐıl olacaķ aŐŐıları (2) beyān ķılıp buyurdıķı **yağfir lekum zunūbekum ve yudĥılukum cennātin tecrī min tahtihā'l-enhāru** (3) ve **mesākinetü tıyyıbeten fı cennāti 'adnin zālike'l-fevzu'l-azım** ya'nı ol āĥıret ticāretinüñ aŐŐıları (4) budur kim Ĥaķ Te'ālā gūnahlarıñuzı yarlığayup sizi Őol bostānlara givüre kim ađaĥlarıñuñ altından ve kōŐķlerinüñ (5) ĥevresinden ırmaķlar aķar ol ebedı maķām iĥinde daĥı görķlü sākinlenecek¹⁵⁵ yırlere ķondura ki gözler gördüği (6) yoķ Ĥaķ Te'ālā bu nesnelere ulu sa'adetler ve kāmıl necātıdır fażlıyla 'atā ķılır ve daĥı buyurdıķı ve **uĥrā** (7) **tuhıbbūnehā naŐrun minallāhi ve fetĥun ķarıbun ve beŐŐiri'l-mu'minın** ya'nı bu uçmaķ ni'metlerinden ve Őevāblar ve mağfıretlerden ziyāde (8) dūnyede daĥı siz ol ni'metki gāyet seversız ni'met oldur ki Allāh size nuŐret vire dūŐmenlerüñüz üzerine tızcek (9) zāfer bulup dūnyede bu murāduñuz ĥāŐıl ola buları beyān ķıldıķdan Őoñra Ĥaķ Te'ālā resūline buyurdıķı yā Muĥammed (10) beŐāret ķıl muŐtıla ol mü'minlere kim imānları üzere sābit olup Őıdķıla bu ticāreti ĥāŐıl ķılalar biz ol (11) ķıldıđuğumuz va'deleri anlara yirine getürürüz ki bizüm va'demüzde ĥilāf yoķdur ve daĥı buyurdıķı yā **eyyuhāllezıne** (12) **āmenü künü enŐārallāhi kemā ķāle 'isābnu meryeme lil ĥavāriyyıne men enŐārı ilallāhi ķāle'l-ĥavāriyyüne** (13) **naĥnu enŐārullāhi fe āmenet tā'ifetun min benı isrā'ile ve keferet tā'ifetun fe eyyednāllezıne āmenü 'alā 'aduvvihim** (14) **fe aŐbeĥü zāhirın** ya'nı iy anlar kim imān getürdüñüz size Allāh rızāsıĥün Allāh dınine mu'avin olup ol (15) resūline nuŐret ķılıñ nitekim ĥavāriyyün 'İsā'ya nuŐret ķılıp dın-i ĥaķķa mu'avin olup yardım itdiler (16) Őol vaķt kim 'İsā anlara didiki dın üzere benüm mu'avinlerüm sizde kimlerdür ol

¹⁵⁵ [sākinlenecek]

ḥavāriyyūn didiler kim (17) biz senūñ mu‘āvinūñuz Allāh’ıla dīnini yukāru gōtürüp andan artuḡ dīnleri aṡaḡa biraḡmaḡa yardımcılaruz (18) bulara ḥavāriyyūn diyū anuñçün didiler kim tonları aḡıdı ve daḡı günāh ma‘ṡiyyet kirinden gōñūlleri daḡı (19) pāk olup aḡarmıṡıdı šol nāzūk aḡ etmeklere daḡı ḥavārā dirler ve ḡarardacaḡ nesneden arınup onuñ ḡāṡından (20) olduḡıçün bes bir cemā‘at Benı İsrā‘ılden ‘İsā‘ya ‘a.m imān getürdiler ve bir cemā‘at getürmeyüp kāfir (21) oldılar biz daḡı ol imān getürenlere nuṡret virüp ḡavı ḡılduḡ ol imān getürmeyen düṡmenleri üzerine (22) ki anlar bizüm nuṡretümüzile ḡüccetümüzile anlarıñ üzerine ḡālib oldılar anlar ḡor maḡzūl oldılar bes (23) Allāh Te‘ālānuñ sūnneti budur kim ehl-i ḡaḡ olup dīne ve dīn ehline mu‘āvin olanlara ol daḡı iki cihānda

[190a] (1) sa‘ādet ḡapusın anlara aḡı virür dünyā ve āḡiret murādların aña müyesser ḡılı virür fazl-ı ‘ināyeti birle ve Allāhu a‘lem (2)

27. Sūretü’l-Cum‘a İḡdā ‘Aṡerete Āyāt ve Hiyye Medīneti

bi’smillāhi’r-raḡmāni’r-raḡım **yusebbiḡu lillāhi mā fi’s-semāvāti** (3) ve **mā fi’l-arzı** ya‘nı yirler iḡinde ve gökler iḡinde neḡadar maḡlūḡ ki vardur cemı‘ ol pādiṡāha müsebbiḡdür (4) aña tesbıh tehlıl ider ḡaḡ Te‘ālā bu sūreler evvelinde ḡarṡu bunı tekrār ḡılduḡı kendünūñ ‘azametiçün ḡıkr itmek (5) ḡullara vācibidüḡin tenbıh ider ki unutmayalar zırā insān nisyāndan müṡtāḡdur ve daḡı buyurdıki (6) **elmeliki’l-ḡuddüsi’l-‘azızı’l-ḡakım** ya‘nı anuñ gibi pādiṡāha tesbıḡ tenzıh iderler ki pādiṡāḡlıḡı ve (7) memleketi zāyil olmaz daḡı ol pādiṡāha taḡdıṡ iderler ki ol cemı‘ ‘ayblardan ve oḡuldan ḡızdan (8) ve anuñ mülkinde kimse aña ṡerık olmaḡdan ol arudur münezzeḡdür ve ‘azızdür mülki iḡinde ḡakımdür (9) nice dilerse ḡükm ider ve daḡı buyurdıki **huvellezi be‘āse fi’l-ummiyyıne resūlen minhum yetlū ‘aleyhim** (10) **āyātihi ve yuzekkıhim ve yu‘allimuhumu’l-kitābe ve’l-ḡıkmete ve in kānū min ḡablu le fi zālālin mubın** ya‘nı (11) ol Allāh’dur kim ümmı ‘Arablar iḡinden oḡımaḡ yazmaḡ bilmezler anlarıñ ḡavminden anlara resūl gönderdi tā ki (12) ḡaḡ Te‘ālā’nuñ ol āyetlerindenki aña inmiṡdür anlarıñ üzerine oḡıya ve anları ol ṡirkden tevḡıde (13) da‘vet ḡıla ol bütlere ‘ibādet ḡılmaḡ necāsetinden anları pāk idüp arıda ve nefslerin iṡlāh idüp (14) zekat emr ide ve ḡur‘ān’ı öḡredüp ḡarāmı ḡelāli bildüre zırā degüldi bular ol resūl gelmezden (15) oñ illā zāhir ol ṡirk ḡaḡāṡı iḡinde mübtelā olmiṡlarıdı anuñıla bular hidāyet buldılar ve daḡı (16) buyurdıki ve **āḡarıne minhum lemmā yelḡaḡū bi him ve huve’l-‘azızu’l-ḡakımu zālike fazlullāhi yu‘tıhi men yeṡā’u** (17) **vallāhu zū’l-fazli’l-‘azım** ya‘nı daḡı bir ḡavmkim bularuñ ardınca geliserler ‘Arab’dan ‘Acem’den müsülmān olup (18) ṡāliḡ ‘ameller iṡleyiserler olar daḡı anlara ulaṡısarlar anlarçılāyın hidāyet bulup sa‘adete ulaṡısarlar (19) ki ol Allāh ‘azızdür kimi dilerse ṡeḡāvetile ḡükm ider bes islām ḡil‘ati ve imān kerameti ḡaḡ

Te'ālā'nuñ (20) fazlıdur kime dilerse anı virüp anuñıla aña ikram ider kaçan ol keramete ol lāyık olup müstahakķ ola (21) Allāhu Te'ālā ulu fazl issidür ihsānınuñ gāyeti yoķdur bundan soñra Hāķ Te'ālā oķuduķların tutmayanları hayvānlaruñ (22) key eblehine teşbīh idüp buyurdiki **mešelullezīne ħummilū't-tevrāte śumme lem yaħmilāhā ke mešeli'l-ħimāri yaħmilu eśfāren** (23) **bi'se meşelu'l-ķavmillezīne kezzebū bi āyātillāhi vallāhu lā yehdī'l-ķavme'z-zālimin** ya'nı şol kimseler ki şıfatı ki

[190b] (1) anlara Tevrīt viribildi ve anlara emr olundiki anuñ içindeyikile 'amel ideler anlar anuñıla 'amel itmediler Muħammed'ün (2) şıfatını örte koyup gizlediler ħasedlerinden aña imān getürmediler anlar şol eşege beñzer tabi'atları kendü aħmaķ (3) olmaķda ki arķasına kitāb yūkin götüre içinde nevar andan ħaberi olmaya nitekim yahūdiler Tevrīt götürürler (4) içindekiden ħaberi yoķ ne yavuz şıfatlu ķavmdür ol ķavmkim meşelleri bunuñ gibi ola Hāķ Te'ālā'nuñ indürdügi (5) kitāb ve gönderdügi resül ħaķķıduğın bilürken inkār idüp yalanlayalar Hāķ Te'ālā anlaruñ gibi zālimlere hidāyet (6) virüp uēmaķ yolına delālet kılmaz meger ki ol ħālden inābet kılalalar imdi bu āyet inmekligin egerçi sebebi (7) ħāş yahūdilerdür ammā ħükm 'āmmıdur her millet kim anlaruñ üzerine kitāb indürile ve resül gönderile anlar (8) ol kitābdan kendülere ħazz-ı naşīb hemān şol oķımasıyla ma'nisinde ders itmekligi ħāşıl kıla anuñıla mutta'iz (9) olup 'amel kılmaya ki maķşūd-ı kitāb ve irsāl-i resül oldur dilinde ħoş taħķik ma'ānı ola yoħsa (10) vücūhlarıyla her āyet ve her kelīmenüñ diķķatine düşüp te'villerile taķrır ide hey'et ü kelām ve ma'ānı ve uşul (11) ve fūrū' ķomaya derc ide ammā 'amel cehetinde müflis maħrūm cāhil mağrūr şanur ki ol daħı kendüyi bir ħoş (12) işdedür bilmez ki Allāh ķatında ķadersüz olmaķ yöninden key ulu oldur ki söyler işlemez hemān kendünuñ (13) 'izzine ve cāhına ālet idinmişdür ki ol ħelāl ħarām şübhelü ta'āmları yiyüp bedenini semirde Allāh ķatında (14) daħı bed-ter mabğüz maṭrūddur nitekim resül 'a.m buyurdi **innellāhe yubğızu'l-ħıbre's-semıne** ya'nı (15) ħaķıķaten Hāķ Te'ālā kerih görüp düşmen tutar şol 'ālimiki ol semiz ola zırā śemere-i 'ilm budur ki 'ālim (16) olanlaruñ bedenini Allāh ķorķusından riyāzat odıla arıda her ħālinde murāķab olup mutta'iz ola bu semirmek (17) delili ħafletdür ħafleti delil-i cehāletdür cehālet sebab-i duħūl-ı nārdur ne'üzübillāhi 'āķil olanlara (18) bu ķadar tenbīh kifāyet ider ammā anlara ki cünūnet müstevli kılmışdur naşihat söyleyeni düşmen tutar (19) aña söz ħarc itmegüñ fāyidesi yoķ nitekim maķbereye dürr ü yāķut nişār kılasın key fehm it kim bu sözden (20) ma'nı tıyasın ve daħı buyurdiki **ķul yā eyyuhāllezīne ħādū in ze'amtum ennekum evliyā'u lillāhi min dūni'** (21) **n-nāsi fe temennevū'l-mevte in kuntum śādiķine ve lā yetemennevnehū ebeden bi mā ķaddemet eydihim vallāhu 'alimūn bi'z-zālimin** (22) ya'nı Hāķ Te'ālā buyurur ki yā

Muhammed eyit şol kimselere kim dín-i islâmdan ve haqdan dönüp yahüdilige (23) ragbet kıldılar eger bunu da'ví kılup dirseñüz kim biz Allāh'ın dostlarıyuz bizi sever mü'minler degüldür

[191a] (1) eger bu da'vide girçekseñüz gelün imdi Allāh'dan ölüm dileñ eydüñki iy çalabum bizi öldür saña kavuşalum zırā bir nesne ki (2) kişiyi ma'suqına ulaşdurmağa sebep ola ol sevgülü olan imdi anlar dağı ulaşdurmaz illā ölüm eger bu muhabbet (3) da'visinde bular girçekise anları bize irişdüren sebep ki ölümdür anı arzū kılsunlar ammā ebedā bular ol (4) ölümü arzū kılmazlar şol kabih 'amellerinden ötürü ki kendülerden öñ āhirete gönderdiler bilürler ki varacağ (5) dağı artuğ miñnete uğrarlar Allāh Te'ālā 'alimdür bu zālimlerün hāllerine ki bular ölmeği arzū kılmazlar ve dağı (6) buyurdıki **kul inne'l-mevtellezī tefirrüne minhu fe innehu mulāqikum summe turaddüne ilā 'alimi'l-ğaybi ve's-şehādeti (7) fe yunebbi'ukum bi mā kuntum ta'melün** ya'nı eyit yā Muhammed ol yahüdilere be-dürüstü şol ölümki siz anı kerih görüp andan kaçarsız (8) be-dürüstü ol ölüm elbetde size irişersedür andan kırtulmağa çāre yokdur andan soñra girü kopup pādişāh hazretine (9) cem' olisarsız ki yirlerde göklerde ne varın bilür ve sizün gizlü āşikāre işññüzi bilür ol dünyede kılduğunuz 'amelleri (10) bir bir size haber virür andan ol 'amelüñüze göre size cezāsın kıılır ki hiç biri zāyi' olmaz bes 'aklı (11) olanlar bu hāle nazār kılup gerekdür ki ol vaqt gelmezden öñ anuñ tedārikin idüp kırtulmağ çāresin ide kırtulmağ (12) çāresi oldur kim haq üzere olup 'amel-i şālihe meşğul ola ki mevti aña āsān ola ve ölümden soñrağı 'akabelerden (13) dağı kırtıla her murādı yirine gelüp sa'ādete ulaşa bundan soñra Haq Te'ālā mü'minlere naşihat kılup buyurdıki (14) **yā eyyuhāllezīne āmenū izā nūdiye liş şalāti min yevmi'l-cum'ati fes'av ilā zikrillāhi ve zerū'l-bey'a** (15) **zālikum hayrun lekum in kuntum ta'lemün** ya'nı anlar kim imān getürdiler kaçan kim cum'a gün cum'a namāziçün ezān (16) oğunsa ol Allāh zikr idüp namāz kıлмаğıçün andan yaña sa'y idüñ varup ol huṭbeye kulak ṭutup anuñıla öğütlenün (17) nesne şatmağı terk idüñ egerçi şatmağı añdı şatun almağı añmadı ammā ikisi bile maqşüddür ya'nı almağı şatmağı terk idüñ (18) demek olur ammā 'ulemā bunda ihtilāf kılmışlardur ba'zılar didiler kim ol huṭbe ezānından soñra nesne (19) alşa şatsa bey' cāyiz degüldür Zuhri eydür imām minbere çıkınca kılduğı cāyizdür ammā Daḥḥāk'dan rivāyetdür (20) eydür cum'a gün {gün} zevālden ırılsa almağ şatmağ ḥarām olur ben kāēi olaydum ol bey' girü dönderürdüm (21) ve dağı 'Ikrima İbni 'Abbās'dan rivāyetdür kim cum'a gün kaçan ki namāziçün nidā olına ol namāz vaqtı (22) geçince almağ şatmağ cāyiz degüldür ammā fuḫahādan 'ämme ḥāşşa ve fuḫahā-yı āhiret kelāmına i'tibār kıla ki (23) zikr eyledük zıra dín ihtiyāt üzere mebnidür ihtiyāt ol evvelkiler kavlidür ki dín olardan münteşir

[191b] (1) olmuşdur görmez misiz ki Həq Te'ālā almañ şatmañ diyü men' itdükdən sonra buyurdiki ol almağı (2) şatmağı terk idüp cum'aya sa'y itdüğü gün ol hayrdur diyü tanışlıq vire niçün anı terk idüp namāz (3) ve hütbe diñlemege sa'y kılmayasız >ve hütbe diñledüğünüz size hayırludur ol almağdan şatmağdan haqıqat bilün çün te'kidile Allāh Te'ālā saña< müftiler böyle dimiş diyü ruħşat gözedesiz bu dağı āhirete ragbet za'if (4) olduğundan ve dünyāya hırşı katı olduğındandır bunuñ 'ākıbeti nedāmetdür şunuñ üzere kim (5) ol harış olup cum'a sa'yaların terk idüp dirüp dirşürüp cem' itdüğüñ āhir ölüm gelüp fevt olısar (6) evvel āhiret sa'ādetiçün cehd idüp sa'y itmeñ hüd dünyedeyiken fevt olup gitdiyidi dünyā şöhbetiçün bes ikisi (7) dağı fevt olup maħrüm mağbün kılsarsız key hāzer kıl kim bu ziyānlu bazara aldanup anda mağbün olmayasız (8) ve dağı ol cum'adan fāriğ olduğdan sonra neye meşğul olmağ gerek Həq Te'ālā beyān idüp buyurdiki (9) **fe izā kuziyeti's-şalātu fenteşirü fi'l-arzi vebteğü min fazlillāhi vezkurüllāhe keşiran le'allekum tuflihün** (10) ya'nı kaçan namāzdan fāriğ olsañuz çıqup yir yüzinde tağıluñ Allāh'ıñ fazlın taleb eyleñ dağı her nesnede ki anda (11) Allāh'ıñ rızası var anda hāzır oluñ şayru şormağ gibi cenāzeye hāzır olmağ gibi ve 'ilm meclisine ve şālihler (12) ziyāretine ve kavme kabıleye ulaşmağ ve bir mü'min kardeşunuñ hayr-ı hācetin yerine getürmege dağı bulara beñzer ne varısa (13) ki anda saña şevāb olur aña sa'y idesiz günāh olacağ yirlerden şaķınasın ve dağı Allāh'a dilile ve gönülile çok (14) {çok} zıkr idesiz tā ola ki bu zıkrünüz ve bu hayırlu yirlere sa'y itdüğünüz sebeb ola anuñıla necāt bulasız (15) ve dağı buyurdiki **ve izā raev ticāraten ev lehveninfāzzû ileyhā ve teraküke kâimen kul mā 'indallāhi hayrun** (16) **mine'l-lehvi ve mine't-ticāratı vallāhu hayru'r-rāzıķine** bu āyetüñ sebeb-i nüzüli buyıdıkim Medine'ye kızlıķ vāķi' (17) olmuşdı Diħyetü'l-Kelbı kervānıla Şām'a ticārete gitmişdi ki buğday getüreydi halk aña muntazırlardiki (18) ne vaķt gele hem 'adet buyıdıkim kaçan kervan seferden gelse tabul çalup halk aña karşı varurlardı nāgāh (19) cum'a gün halk mesciddeyiken resül minbere çıķmışdı ki hütbe oķıya tabul çalındı halk bildi kim (20) Diħye Şām'dan geldi resüli minbere koyup tağıldılar aña karşı gitdiler ol vaķtda bu ayet geldi Həq Te'ālā (21) anlarıñ ol fi'llerin kerih görüp didiki kaçan bu kavm ol kervānı görseler kim ticāretten gelür ya ol (22) lehv işitseler andan çıqup tağılurlar seni member üzere şöyle turguru qorlar eyit yā Muhammed olar kim (23) şol nesne ki Allāh katındadır şevāblardan size oldur ol lehvdən dağı ticāretten dağı rızķ

[192a] (1) virenlerüñ key kavisi ve hayırlısı Allāh'dur ki rezzāķ-ı haqıķi oldur ayruğı külli merzūķdur ki rızıķ andan (2) umarlar Cābir'den rivāyetdür biz resüli cum'adaydük ki resül hütbeye çıķdı nāgāh kervān gelüp (3) tabul çalındı halk tağılup gitdiler resül minberde turu

qaldı cemā'atden on iki kişi qaldı bir 'avratıla (4) {bir 'avratıla} resül 'a.m huṭbe okıyup anlaruñıla cum'a kıldı didiki eger bu qalanlar dağı qalkup ol evvelkilerle (5) bile ulaşsalar bu dere yalıñlanup anlaruñ küllisin qaplayup helāk iderdi bes 'aqlı olanlar gerekkim bu āyetile mütenebbih (6) olup rızq taleb kılmagıçün namāz-ı cemā'at terk itmeyeler ṭā'at-i 'ibādete muhkem ṭurup sa'y ideler (7) bileler ki rızqa Allāh zāmin >zevāde<dür tā ölince rızq muqadderdür gelür kimse kimsenüñ loqmasın çeynemez her diş her çene (8) kendü loqmasın ögidür tā ölince çeñe rızqın ögitmekden ḥālı olup mu'aṭṭal kılmaz bes olki Allāh virecekdür (9) anı añña işmarlaya ol işiki kendüye buyırılmışdur anı yirine getürmege cehd ide ve Allāhu 'a'lem

28. Süretü'l-Münāfikün İḥdā 'Aşerete Āyet ve Hiyye Medīnetü

(10) bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-raḥim (11) ḥaḫ tebāreke ve te'ālā buyurdıki **izā cā'eke'l-munāfiküne qālū neřhedu inneke le resülullāhi vallāhu ya'lemu (12) inneke le resūluhu vallāhu yeřhedu inne'l-munāfiküne le kāzibün** bu āyeti ol münāfiklaruñ ḥālinden ve (13) ğurūrlarından ve yalıncaklarından resūline i'lām idüp bildürmekiçün indürüldi buyurdıki yā Muḥammed qaçan ol münāfiklar (14) saña gelseler dilleriyile dirler ki biz ṭanuqlıq virürüz sen Allāh'uñ resūlisin ammā ğöñüllerinde inkār (15) iderler bular ṭanuqlıq virmezlerse dađı Allāh bilür ki sen anuñ resūlisin lıkin Allāh Te'ālā ṭanuqlıq (16) virür ki bu münāfiklar yalancılardur ğöñüllerinde tařdıqları yoqdur bular imān üzere degüller belki (17) sözleri hemān dillerindedür ve dađı buyurdıki **itteḥazū eymānehum cunneten fe řaddū 'an sebilillāhi innehum (18) sā'e mā kånü ya'melüne zālike bi ennehum āmenü řumme keferü fe tubi'a 'alā qulūbihim fe hum lā yefḫahün** ya'nı (19) bu münāfiklar ol yalan andı kendülere perde idindiler ki anuñıla kendüleri ölümdeñ řaqladılar řol muqātele (20) ehli ḥarb vaqtında kendüleri qalkanıla ölümdeñ řaqladukları gibi bundan dönüp bu ḥalkı dađı men' eylediler (21) gelüp bu dın-i islāma girmekden be-dürüstü bular ne yavuz iřler kılurlar kim islām āřikāre kılup ğöñüllerinde (22) küfri ğizlerler ve ḥalkı islāmdan men' iderler ve dađı buyurdıki **ve izā raeytehum tu'cibuke ecsāmuhum (23) ve in yeḫülü tesma' li qavlihim ke'ennehum ḥuřubun musennedetun yaḥsebüne kulle sayḫatin 'aleyhim humu'l-'aduvvu faḫzerhum**

[192b] (1) **ḫātelehumullāhu ennā yu'fekün** ya'nı ol münāfiklardan birisi 'Abdullah ibni Übeyye'di key mücessem müşekkel kişi yidi (2) hem dilinde fařāḫatı varıdı ğörenlere bir ḥoř şekil ve fařıḫ ğörinürdi andan ötürü Ḥaḫ Te'ālā buyurdıki (3) yā Muḥammed qaçan sen buları ğörseñ bularuñ cismi ve fařāḫatı saña ḥoř gelür ve ger saña söz söylesele sen (4) anları diñleyüp ğirçeklersin şanursın ki bular saña ğirçek imān getürmişlerdür sözleri ḥaḫdur bular

(5) şol cānsuz ağaç gibidür ki dívāra söykenüp tururlar hiç turduklarınıñ menfa‘ati yok nitekim (6) ol dívārda ol ağaç nesne işitmez ve nesne fehmi itmez bular dağı ancılayındur ve dağı anlarıñ göñli şöyle (7) qorqudadur ki her kimsekim gelüp resüle bir söz söyleye qorquya düşüp şöyle zann iderler kim (8) bularıñ nifākın āşikāre eyler bular düşmenlerdür sen bulardan hāzer eyle zāhirlerine mağrūr olup sözlerinden (9) emīn olma Hāq Te‘ālā buları la‘net idüp helāk eylesün ki bular ne yalancılardur ve nice hāqdan dönmişlerdür (10) ve dağı buyurdıki **ve izā kıle lehum te‘ālev yestağfir lekum resūlullāhi levvev ru‘ūsehum ve raeytehum yeşuddūne** (11) **ve hum mustekbirūn** ya‘nı ‘Abdullah bin Übeyye ki münāfıqlardandur aña didiler kim yā ‘Abdullah senüñ hāqkuña (12) katı tehdid āyeti indi yūri resūlullāha var kim senüñçün Allāh’dan mağfıret taleb ide şuçunu dileye (13) anı işidüp ol münāfıq başın şaldı didiki imān getür didüñüz getürdüm zekāt vir diyü buyurduñuz (14) māldan virdüm hemān bir Muḥammed’e secde itmemüz kaldı meger varavuz secde kılavuz bundan ötürü Hāq Te‘ālā (15) bu āyeti gönderdi buyurdıki kaçan münāfıqlara dinilse kim gelüñ resūlullāh sizüñçün mağfıret taleb idi virseñüz (16) yarlıғанasız başların şalup ol istiğfārdan yüz dönderürler imāna gelmek tekebbürlik iderler (17) ol küfürleri üzere muḥkem tururlar bu kez Hāq Te‘ālā anı haber virdiki ol istiğfāruñ anlara menfa‘ati (18) yok çünki anlar ol nifāqdan dönmeyeler nitekim buyurdı **sevā’un ‘aleyhim estağferte lehum em lem** (19) **testağfir lehum len yağfirallāhu lehum innallāhe lā yehdī’l-kaḫme’l-fāsiḫin** ya‘nı yā Muḥammed gerekse sen bularıñçün (20) mağfıret taleb it gerek itme ikisi dağı bularıñ hāqkında berāberdür ki Allāh bulara mağfıret kılmaz mādāmki (21) bular nifāq üzere olalar zırā Hāq Te‘ālā fāsıqları hidāyet yolına delālet kılmaz çünki ol fısıkları (22) üzere şābit olalar ve dağı buyurdıki **humullezīne yeḫulūne lā tunfiḫū ‘alā men ‘inde resūlillāhi ḫattā yenfazzū** (23) **ve lillāhi ḫazāinu’s-semāvāti ve’l-arzı ve lākinne’l-munāfıḫine lā yefḫahūn** ya‘nı ol münāfıq ‘Abdullah bin Übeyye bir gāzāda

[193a] (1) resūlile bileydi ol kendü aşḫābı münāfıqlara öğüt virüp didiki siz bu Muḥammed’üñ yanındağılara nesne virmeñki (2) bulara nafaqa virmeyicek tağılup giderler biz dağı qurtuluruz bundan şofra iki çekışdiler biri Cüheyle (3) qābilesinden biri Ğıffār qābilesinden ol Ğıffārye anuñ üzere gālib geldi olardan birisi ol münāfıqı (4) ‘Abdullah’dı ol Cüheynı qābilesinden olana didiki yürüñ varuñ ol andlaşduğıñuz kişilere kim size (5) yardım eyleye ol ulu münāfıq didiki vallāhi bizümle bu Muḥammed’üñ meşeli şol sözi söyleyen meşeline (6) dönmişdür ki itüñi semird tā ki seni talaya biz buña yardım kılduğumuzca bular bizi başıncaq idindiler (7) vallāhi eger bu def‘a biz dönüp girü Medīne’ye varavuz şular ki ‘azizlerdür ol hāqırleri elbetde Medīne’den (8) bu def‘a çıkarup süreler bir oğlançün andan bu

sözi işidüp tırdı resüle geldi haber virdi (9) ki ol 'abduallah böyle didi resül 'a.m didiki iy oğlancuğum ola ki aña bir sene[d]den ötürü kaçıyup (10) bu haberi söylersin ol oğlan didiki yâ resülallâh yok vallâhi ben işitdüm ki eyle didi resül (11) girü didiki ola ki işitmekte hatâ kılduñ añlayumaduñ ola oğlan didiki yok vallâhi benüm bu sözümde (12) gâlağum yok ben işitdüm ki eyle didi Hağ Te'âlâ ol oğlancuğun sözün girçeklemekičün anda bu âyeti (13) buyurdiki yâ Muğammed bu münâfıqlardur kim dirler ol Muğammed katındağılara nesne nafağa virmeñ tâ ki tağılup (14) gideler bu yirüñ göğün hazíneleri hep hođ Allâh elindedür gökden yağduran ol ve yirden bitüren ol dükeline (15) rızq viren Allâh'dur lıkin bu münâfıqlar ol Allâh'ın emrinden ve hikmetlerinden bı-haberdür añlayumazlar dağı (16) dirler ki eger biz bu def'a Medíne'ye varşaduğ 'azízlerümüz ve kavílerümüz ol ğorları zelílleri sürüp (17) gidereydi çün bu âyet indi resül 'a.m ol oğlancuğun kulağın tıutup didiki yâ oğlan kulağun şaklu (18) olsunki senün hağkıñda 'ayet indi sözüñi girçekledi ve dağı buyurdiki **yeğülüne le in raca'nâ ilâ'** (19) **l-medíneti le yuğricenne'l-e'azzu minhâ'l-ezellü ve lillâhi'l-izzetu ve li resülihi ve lil mu'minîne ve lâkinne'l-munâfıkıne** (20) **lâ ya'lemün** ya'nı bu münâfıqlar dirler ki eger dönüp Medíne'ye varası olursavuz ol 'azízler (21) zelílleri çıkarup süre ya'nı 'azízler kendüler ve zelíller resüldür aşğabıyıla Hağ Te'âlâ haber virüp (22) buyurdiki 'izzet dağı kuvvet dağı Allâh'ındur ve anuñ resülinüñdür ve aña uyan mü'minlerdür ki Hağ Te'âlâ (23) anları kuvvetlendürüp anlara nuşret virdiki 'izzet kuvvet ímân islâm 'izzetdür anuñ kuvvetidür

[193b] (1) lıkin bu münâfıqlar anı bilmezlerki ímânların tağkık idüp taşdığa ireler bular şanurlar ki 'izzet mâlıla (2) ya nesebiledür belki 'izzet ímânıla ve islâm şerefiledür 'ağlı olanlar tağvâ ipine muğkem yapışup 'ibâdet (3) meydânında kademlerin berk başalar ki tâ Allâh katında 'izzet-i ebedí bular bundan soñra Hağ Te'âlâ girü mü'min (4) kullarına naşihat idüp buyurdiki **yâ eyyuhâllezîne âmenü lâ tulhikum emvâlukum ve lâ evlâdukum 'an** (5) **zıkrillâhi ve men yef'al zâlike fe ulâ'ike humu'l-hâsirün** ya'nı iy anlar kim ímân getürdiler hağzer (6) kıluñ kim mâluñuz ve oğluñuz başarmağa ve anları işlâğ itmege meşğül olup 'ibâdetleri terk ide >kızuñuz Allâh ta'atinden gâfil kılmason her kimseyi kim malı ve oğlanı kıızı Allâh 'ibâdetinden gâfil kıla anları< (7) yağud vağtıyıla edâ kılmaya kılduğı vağt dağı göñli anuñ teşvışinde perâkende olup bir rek'at namâzı huğurıla (8) kılmaya bular dünyâda âğiretde ziyânkârlardur bundan soñra mâllarından şadağa kılmğa emr idüp buyurdiki (9) **ve enfıķu mimmâ razağnâkum min kabli en ye'tiye eğadekumu'l-mevtu fe yeğüle rabbi lev lâ ağğartení ilâ ecelin karıbin** (10) **fe aşaddeğa ve ekun mine's-şâlihiñe ve len yu'ağğırallâhu nefsen izâ câ'e eceluhâ vallâhu ğabırın bi mâ ta'melün** (11) ya'nı Allâh

yolında şadağa eyleñ şol mâluñuzdan ki Allāh Te‘ālā size rızq eyledi şol vaqtdan öñdüñki sizden (12) birüñüze ölüm gele dağı ol mālından hayır kılmaduğundan ötürü peşmān olup arta qalduğın bile dağı pāk (13) iy benüm rabbüm nolayıdı beni biraz girü ‘ömür virüp dünyāya göndereydün tā ki ol mālın şadağalar idüp senüñ (14) ol şālih kullaruñdan olaydum Dağhāk rivāyet kıldı İbni ‘Abbās’dan ki her kimsenüñ kim mālı ola zekat (15) virmeye yağūd güci yete hacca varmaya ölüm vaqtında girü dünyāya gelmek ārzü kıla ki ol kuşurını (16) gelüp yirine getüre İbni ‘Abbās bunu diyicek bir kişi didiki Allāh’dan qorq yā İbni ‘Abbās ol dünyā girü gelmegi isteyenler (17) kāfirler olısarlar İbni ‘Abbās didikim dilerseñ bu sözüme şanuk senüñ üzerüñe Qur‘ān’dan āyet dağı (18) oquyasın başlayup bu āyeti oqudı ol kişi işidüp didiki yā İbni ‘Abbās ne qadar mālın zekat vācib olur didiki (19) iki yüz dirhemde beş dirhem ol kişi didiki hacca ne qadar nesneyile varmaq vācib olur varup gelince zevādeye ve (20) binide kudreti yite ol vaqt vācib olur bes kişi ecel tamām olup ölüm gele bu hayırlara iqdām idüp āhirete (21) göndermek gerek ve illā çün ecel müddeti tamām ola hiç bir nefse Haq Te‘ālā bir sāt dağı te‘hür kılmaz ki (22) bir kuşurına tedārük kıla Allāh Te‘ālā hođ sizüñ kılduğunuz bilür eger hayr eger şer cezāsın kıılır sa‘adet (23) anuñ sa‘yı hayr üzere olup hayr cezālar hāşıl kıla ‘ākıbet nedāmet olmaya

29. Süretü’t-Teğābun Şemāne ‘Aşere Āyāt ve Hiyye Mekkiyyeti

[194a] (1) bi’smillāhi’r-rağmāni’r-rağim haq tebareke ve te‘ālā buyurdıki **yusebbihu** (2) **illāhi mā fi’s-semāvāti ve mā fi’l- arzı ehu’l-mulku ve lehu’l-ğamdu ve huve ‘alā kulli şey’in qadır** ya‘nı yirler ve gökler (3) ehli ol Allāh’a tesbih taqdis iderler ki zevālsüz mülk dāyim anuñdur ayruğa fenā var ve cemı‘ hamd ü şenā (4) aña lāyıqdur ki her işde mağmüddur ve cemı‘ ħalāyıq anuñ ni‘metiyile terbiyet olunur bes vācibdür ki her ħālde (5) aña hamd ideler ki ol Allāh dükeli nesneye qādirdür kudreti yiter hamd idenlere ziyāde ni‘met virür ve şükri (6) terk idenlere qatı ‘uqūbet kıılır ve dağı buyurdıki **huvellezı ħalaqakum fe minkum kāfiru ve minkum mu’min vallāhu** (7) **bimā ta‘melüne başır** ya‘nı ol Allāh’dur kim sizüñ küllüñüzi bir nefsüñ bilinden dünyāya getürdi sizüñ ba‘zuñuz (8) mü‘min oldı Allāh’uñ tevfiqıyıla ve bir niceñüz kāfir oldı anuñ ħizlānıla ve ba‘zıñuz ħāliş mü‘min oldı (9) zāhire ve bātına ve bir niceñüz zāhir mü‘min olup bātında kāfir oldıki olar münāfıqlardur ya‘nı yaradılmaqda (10) küllüñüz berāber mecmū‘ñuzuñ a‘zāları ve ħilqati ve şekli şemāyili ādem olmaqda berāber lıkin aħvālüñüzde muhtelif (11) ba‘zuñuz aña kāfir olup inkār kılduñuz Allāh Te‘ālā hođ sizüñ imāndan küfürden kılduğunuz bilür yarın girü (12) aña mükāfatın kıılır ve dağı buyurdıki **ħalaqa’s-semāvāti ve’l-arza bi’l-ħaqqı ve şavverakum fe aħsene şuverakum** (13) **ve ileyhi’l-maşır** ya‘nı ol Allāh dağı gökleri yaradı ve yirleri yaradı haq

zuhūra gelmekiçün ve ol şevāb (14) 'ikāb hüccetleri tahkik olmağičün ki aña bakup istidlāl ideler diyeler ki buları yaratmağa kādīr olan aña dağı (15) kādīrdür ki öldükden şöıra girü dirgüre su'āl hisāb idüp hayrına şevāblar ve şerrine 'ikāblar cezā kıla (16) ve dağı ol rahm içinde sizi envā' şüret üzere muşavver kıldı ve şüretüñüzi ahsen şüret kıldı girü (17) kalan hayvān şekline kılmadı ve bunca 'atālar size in'ām kıldıki key ihtiyāt kıluñ aña kāfir olmañ ki 'ākıbet (18) girü dönüp varacağ yirüñüz oldur ve dağı buyurdıki **ya'lemu mā fi's-semāvāti ve'l-arzı ve ya'lemu mā tusirrüne (19) ve mā tu'linüne vallāhu 'alımun bi zāti's-sudūr** ya'nı çün bildüñüz ki gökleri yirleri ol yaratdı ve sizi (20) dağı bu şekl-i şüret üzere ol yaratdı ve sizüñ kılduğunuz ve ne söyledüğüñüz dağı bilür aña gizlü degül (21) ve sizi öldürüp girü dirgüriser 'amellerüñüze göre cezā kılsar bu küllisinden dilerseñüz necat bulup āsānılgıla (22) kırtılasız gelüñ imdi ol Allāh dağı bilür şanmañuz ki ne gerekise kılasız ve ne gerekise söyleyesiz ol anı (23) bilmeye ve andan hisāb olunmaya belki anun ba'zı 'uķūbeti size dünyede dağı olur nitekim tenbīh idüp buyurdı ki

[194b] (1) elem ye'tikum nebe'ullezīne keferū min qablu fe zāķū ve bāle emrihim ve lehum 'azābun elim ya'nı be-dürüstī bildüñüz mi (2) size ol sizden ilerükilerüñ haberleri gelmedi mi işitdünüz haķıķat bildüñüz ki anlar ol kılduķları 'amellerüñ (3) 'uķūbetini dünyede tātıldılar ki ol anlara günāh kefarete degüldiki anuñıla āķiretde kırtulalar belki ziyāde āķiret (4) 'uķūbetlerin dağı göriserler bundan şöıra ol 'azāb bulara ne sebebden vāķi' oldı anı beyān idüp (5) buyurdıki **zālike bi ennehu kānet te'tihim rusuluhum bi'l-beyyināti fe qālū ebeşerun yehdūnenā fe keferū ve tevellev (6) vestağnallāhu vallāhu ġaniyyun ħamīd** ya'nı ol 'azāb-ı 'uķūbet anlara dünyede andan ötürüdür kim ol resüller (7) anlara zāhir hüccetleriyle ve delilleriyle geldiler anlar aña mutāba'at kılup uymadılar didiler ki bu da bizcileyin (8) bir ādem gelüp bizi atalarumuz dīninden bir ayrıķ dīne mi delālet kıılır aña kāfir olup kitābumuza inkār (9) kıldılar ve imāna gelmekden i'rāz kıldılar Allāhu Te'ālā ħođ bularuñ imanlarından müstağnidür hergiz aña (10) ihtiyātı yoğ dağı ol Allāh ġanīdür kıllaruñ imanlarından ve 'ibādetlerinden dağı kıılmasalar aña zarar yoğ kılsalar (11) dağı aña menfa'at yoğ belki zararı ve menfa'ati girü kendüleredür hem dünyede hem āķiretde ve dağı ol Allāh (12) ħamīddür ya'nı küllī işlerinde maħmüddür ki kıllarından az 'ibādeti qabul idüp şevāblar virür (13) ve dağı buyurdıki **ze'amellezīne keferū en len yub'asū kul belā ve rabbī le tub'asunne şumme le tunebbe'unne bimā 'amiltum (14) ve zālike alallāhi yesīr** ya'nı bu 'Arab'üñ müşrikleri şöyle zu'm iderler kim öldükden şöıra girü kıpacağ (15) degüller eyit yā Muħammed belī ol rabbüm haķkıçün elbetde girü kıpırsarsız ol ölümde şöıra andan şöıra dünyede (16) ne 'amel kılduñuzsa Allāh 'izzetiçün bir bir girü size ħaber virilse gerek andan

ol ‘amellerüñüzile cezā olunsañuz (17) gerekdür hayır ve şer azçoğ ki bu nesnelere Allāh’a işlemek güç degül āsāndur anuñ kudretine ‘aciz ‘ariz (18) olmaz ve dahı buyurdıki **fe āminū billāhi ve resūlihi ve’n-nūrillezī enzelnā vallāhu bimā ta‘melüne habır** (19) ya‘nı gelüñ imdi ol Allāh’a imān getürüp ol resūlini girçekleñ ve ol indürdügümüz nūra ki Qur‘ān’dur (20) Cebrā’il anı Muhammed’e indürdi ki anuñıla dalālet tarıķı nedür ve hidāyet tarıķı nedür rüşen oldı (21) helāl harām nedür anuñıla ma‘lūm oldı ol Allāh Te‘ālā sizüñ key anca daķıķ ‘amellerüñüzi bilür ki zerre (22) kadar nesne hafı degüldür ol ‘amelüñüze göre size mücāzāt ider ve dahı buyurdıki **yevme yecme‘ukum (23) li yevmi’l-cem‘i zālike yevmu’t-teğābuni ve men yu’min billāhi ve ya‘mel şālihan yukeffir ‘anhu seyyi’ātihi ve yudhıluhu**

[195a] (1) **cennātin tecrī min tahtihā’l-enhāru hālidine fihā ebeden zālike’l-fevzu’l-‘azīm** ya‘nı haķıķaten siz kopırsarsız (2) şol cem‘ olduğunuz günki mecmū‘ yir gök ehli evvelkiler āhirkiler¹⁵⁶ cem‘ olırsalar ki ol mağbūnlıķ (3) günidür ya‘nı kāfirlere yirine nār olırsar şerbetler yirine hamım olırsar ta‘ām zaķķum olırsar ve iy nice ‘aşiler ki (4) ni‘met rāhat umarlardı ‘azāb u miñnet ola bundan ulu dahı ne mağbūnlıķ ve ne ziyānkārlıķ ola ammā (5) anlar kim Allāh’a imān getürüp ‘amel-i şāliħ kıldılar ve üzerlerine farz olan ‘ibādetleri vaķtıyla edā kıldılar (6) Allāh Te‘ālā anlaruñ günahlarına kefarete kırup yarlıgaya ve anları şol bostānlara givüre ki anuñ ağaçlarınıñ altında (7) ırmaķlar aķar anlar anda ebedā muħalled ola ki zevāl-i ‘adl olmaya ve nefslere incinecek hāl vāķi’ olmaya (8) ebedi sürür-ı feraħ içinde olalar ki bu nesne Allāh’dan ulu necāt ve kāmil sa‘ādetdür ve dahı (9) buyurdıki **vellezīne keferū ve kezzebū bi āyātinā ulā’ike aşhabu’n-nāri hālidine fihā ve bi’sel-maşır** (10) ya‘nı anlar kim imān getürmeyüp kāfir oldılar bizüm kitābumuzı ve resūlümüzi yalanladılar anlar dahı tamu ehli (11) oldılar ki ol ‘azāb içinde muħalled olalar ki ol ne yavuz dönüp varacaķ yirdür eger bilelerdi (12) cemī’ dünyā anlaruñ olsa kırtulmağa fide virelerdi dek andan halāş olalardı lıkin yarın anda bu (13) nesne olmaķ mümkün degül ammā bugün kırtulmaķ āsāndur ki bir kez kelime-yi tevħid iderse ol ‘azāblardan (14) halāş bulup ebedi rāhatlığa ulaşıur ve dahı buyurdıki **mā esābe min musıbetin illā bi iznillāhi** (15) ve **men yu’min billāhi yehdi ķalbehu vallāhu bi kulli şey’in ‘alim** ya‘nı bir ādem oğlanına bir muşibet irişmez (16) ya mālına ya nefesine ya oğluna ya kızına ölüm gibi ve şayrılıķ gibi ve mālı telef olmaķ gibi illā Haķ Te‘ālā’nuñ (17) dilegiyle ve ‘ilmiyiledür anuñ dilegünsüz bir çöp deprenmez her kim buña imān getürüp i‘tikādını görklü kılsa (18) bilse ki Allāh’dandur tarlıganup kimseye şikāyet kılmasa Haķ Te‘ālā anuñ göñline hidāyet virüp diline (19) istircā kelimesin getürür anuñıla ol şābirlere ne şevāb virecegin bilür fazlıyla aña ‘atā kılıur (20) ve

¹⁵⁶ [āhirkılar]

dağı buyurdıki **ve eṭi'ullāhe ve eṭi'ū'r-resüle fe in tevelleytum fe innemā 'alā resūlinā'l-belāgu'l-mubín** (21) ya'ní Allāh'a muṭi' oluñ farz kılduğı ṭā'atleri yirine getürüp anuñ taḳdírātından size ne irişürse hükmine (22) rāzı olasız ḥayr irişürse şükre meşğul olasız zahmet belā irişürse şabr idüp sevāb umasız şikāyet (23) dilin açup ne gerekise söylemeyesiz ki sevābdan mahrūm ḳalup dağı ulu belāya uğramayasız ve dağı resüle

[195b] (1) muṭi' olup sünnetlerin yirine getürün ol nice Allāh yolında kāfirleruñ ve münāfiḳlaruñ ḳahrın ve belāsın (2) çeküp dín nite ḳayim ṭutdıysa siz dağı āḫirete ol ímān za'ifleruñ ve Allāh'ı diliyle sevenleruñ nüktelerine (3) ve teşni'lerine¹⁵⁷ ḳatlanup ṭā'at 'ibādet yolında muḥkem ṭuruñ bir vaḳt ola ki ol ḥāllerine peşmān olup (4) sizüñ ḥālünüñ arzūsına nice başlarını döğeler fāyide kılmaya eger bu didüğüñüzleyin Allāh'a ve resüle (5) siz dağı muṭi' olmayacak olursañuz ki bu hükümlerden i'rāz idesiz be-dürüstí ol resül üzerine (6) vācib olan hemān size Allāh ḥaberin irişdürmekdür ḥisāb Allāh ḳatındadır anda varıcaḳ bilesiz kim ḥāl (7) nite olısar ve dağı buyurdıki **allāhu lā ilāhe illā huve ve 'alallāhi felyetevekkeli'l-mu'minūn** ya'ní bu cümle maşnū'atı (8) şuñ ıla var ḳılan ol Allāh'dur ki andan artuḳ ma'būd ḳādir ve ḥāliḳ şāni' yoḳdur illā oldur ki girçek (9) ímānı olan kimseler cemí' işlerine kifāyet ḳılan oldur kendü hemān vācib olan ṭā'atleri yirine getürmege fāriḡ (10) ola eger bir vechile kesb dağıdır ammā himmetin aña ṭutmaya ki rızḳ andandır zírā anuñ ol ḥareketleri ve dürişmekleri (11) bir sebep yirine getürmekdür yirden aḡaçdan nesne bitürmege ḳādir degül bitüren Allāh'dur ve rezzāḳ dağı Allāh'dur bu (12) nesneye i'tiḳādını görklü idüp kendüyi hiç bile tā ki tevekküli girçek olup murādı yirine gele ve dağı buyurdıki **yā eyhuhā** (13) **llezine āmenū inne min ezvācikum ve evlādikum 'aduvven lekum faḥzerūhum ve taşfeḥū ve taḡfirū fe innallāhe** (14) **ḡafūrun raḥím** bu āyetüñ dağı sebebi buyıdıkim bir ḳavm Mekke'de islāma geldiler dilediler kim çıḳup Medíne'ye resül (15) ḳatına gideler her birinüñ ehli ve oğlı kıızı üşüp men' eylediler ki bizi zāyi' idüp ve bu yārānlaruñı terk idüp nereye (16) gidersiz çün anlar ṭurup resül ḳatına geldiler gördiler kim ol kendülerden ilerü gelen müsülmānlar her biri (17) dín içinde 'ālim olmışlar bular aña acıyup dilediler kim ehl-i evlādlarına 'iḳāb ideler Ḥaḳ Te'ālā bu āyeti (18) gönderüp buyurdıki iy anlar kim ímān getürdiler ḥaḳıḳat bilüñkim sizüñ ehl-i evlāduñuzdan ba'zısı size (19) düşmendür kim sizi resül ardınca varmaḳdan men' iderler ḳomazlar kim varup anda dínünüñüz işlāḥa getüresiz (20) anlaruñ fitnelerine vāḳi' olmaḳdan ḥazer kıluñ ammā eger anlardan şuḳların 'afv idüp 'iḳāb itmeği iderseñüz (21) ol dağı görklüdür be-dürüstí Allāh Te'ālā ḡafürdur mü'minleruñ günāhların yarlıḡar raḥímdür anları hem (22) esirgeyüp raḥmet ider ve girü buyurdıki **innemā**

¹⁵⁷ Kelimenin metindeki imlāsı biçimindedir.

emvalukum ve evlādukum fitnetun vallāhu indehū ecrun ‘azīm (23) iy Mekke ehli sizūñ ehl-i evlāduñuz size fitnedür kim resül ardınca hicret itmege kıomazlar ol bākı devletden [196a] (1) sizi maħrūm kılmışlar bilmezsiz ki mertebeler ulusu Allāh kıatındadır řol kimseler kim imān getürüp oğuldan kızdan (2) ötürü Allāh’a ‘āřı olmayalar anlara eyülük irişdürmekiçün kendüleri helāk kılmayalar bundan řoñra buyurdıki **fetteķū** (3) **llāhellezı māsteřa‘tum vesme‘ū ve eşı‘ū ve enfiķū ĥayran li enfusikum ve men yūķa řuĥĥa nefsihi fe ulā’ike** (4) **humu’l-muflıĥūn** ya‘nı imān ehli kıorķuñ Allāh’dan řol kıadar ki tākātūñuz yiter ol va‘z u nařıĥat ki size buyırılmışdur (5) anı işıdüp kıabül idūñ ve resüle muşı‘ oluñ anlaruñ emrinden muĥālefet kıılmañ ve ol mällaruñuzdan tařadduķ (6) kıılıñ kim sizūñ nefsūñuz ol ĥayırludur çıĥanlıķ idüp virmemekden ki řoñra kıalan düşmanlar azıĥı olur senden (7) ilerü gönderdüĥüñ uçmaķda senūñ azıĥı olur bes her kimsekim kendüden baĥıllıĥı ve çıĥanlıĥı def’ idüp (8) Allāh yolına gönderse kendüye zevādesin idinse sa‘ādet bulup kıurtılan anlardur ve daĥı buyurdıki (9) **in tukrizüllāhe kıarzan ĥasenen yuzā ifhu lekum ve yaĥfir lekum vallāhu řekūrun ĥalım ‘ālımu’l-ĥaybi ve’** (10) **ř-řehādetı’l-‘azızu’l-ĥakım** ya‘nı eger Allāh yolında malūñuz ödünç virecek olursañuz göñül ĥořlıĥıla (11) Allāh Te‘ālā sizūñ ol ödüncüñuzı ziyāde kıılı virür birden ona dek ve yetmişe dek yetmişden yedi yüze dek ve daĥı aña dekki (12) ĥıřabımı Allāh’dan artuķ kimse bilmeye ki Ĥaķ Te‘ālā şekürdür az nesneyi luşfila kıabül idüp faızlıyla çok ‘ařālar (13) kıılır daĥı ĥalımdür kıullaruñ suçına baķup tizcek ‘uķūbet itmez kıullaruñ řıdķıla ihlāřıla virdüklerinden (14) daĥı bilür ĥaraızıla rıyāyıla virdüklerin daĥı bilür ĥıç birin zāyi‘ itmeyüp yirlü yirince ‘ıvaızın virür anuñ (15) pādiřāĥlıĥı uludur andan ki kimseye ĥayf eylemeye ‘azızdür ol saltanat içinde ĥakımdür nice dilerse (16) kimse ĥükmine māni‘ degül

30. Sūretü’t-Ĥalāķ İsnā ‘Ařere Āyāt ve Ĥıye Medıne

bi’smillāhi’r-raĥmāni’r-raĥım (17) Ĥaķ Te‘ālā buyurdıki **yā eyyuhā’n-nebiyyu izā řalāķtumu’n-nışa’e fe řallıķūhunne li ‘ıddetıhinne** ya‘nı Ĥaķ Te‘ālā resüline (18) ĥıřāb ider ve lıkin ümmet daĥı bile murāddur yaluñuz resül degül zırā cem‘ile ĥaber virüp buyurdıki ya‘nı (19) yā Muĥammed sendaĥı ve senūñ ümmetūñ daĥı kıaçan ehlüñüze řalāķ virseñüz řol vaķt içinde řalāķ virüñüz ki ‘özürlerinden (20) arınup pāk olalar siz daĥı ĥıřü anuñıla cem‘ olmadın ola ‘Alı eydür rađıyallāhu ‘anhü eger bu ĥalāyık řalāķ (21) virmek řarıķın öĥüt řaķlasalar ĥıç bir kışi ‘avratına řalāķ virdüĥüne peřmān olmayaydı ya‘nı arınduķdan (22) řoñra ĥıřü cem‘ olmadın řalāķ virse eger göñline ĥoř gelesi olursa ĥıřü řuta gelmeysesı olursa yolına kıoyu (23) vire ve daĥı ‘İkrıme İbni ‘Abbās’dan rađıyallāhu ‘anhümā rivāyet kıılıp eydür ki bu řalāķ virmek dört veche

[196b] (1) üzerinedür iki veche üzere talāk virmek helâldür ve iki veche üzere virmek harâmdur ammâ olki (2) helâldür biri arıncağ cem' olmadın talāk virmekdür ve biri hâmileyiken talāk virmekdür olki (3) harâmdur biri 'özür görüp тұrurken talāk virmekdür ve biri anuñıla cem' olduğdan şoñra talāk (4) virmekdür ve dağı buyurdıki **ve ahsū'l-iddete vetteküllāhe rabbekum lā tuħricūhunne min buyūtihinne ve lā yaħrucne** (5) **illā en ye'tine bi fāhişetin mubeyyinetin ve tilke hudūdullāhi ve men yete'adde hudūdallāhi fe ħad zaleme nefsehu lā** (6) **tedrī le'allallāhe yuħdīsu ba'de zālike emren** ya'nı kaçan ehlüñüze talāk virseñüz anuñ 'iddetin şaklañ zırā (7) anlaruñ 'aqlı nākış ve ğafletleri ğālibdür vaqt ola ki şaklayumayalar ħorquñ Allāh'dan anuñ emrine muṭı' oluñ (8) ehlüñüze talākı helâl vech üzere virmek eger bir kimse ol harâm vech üzere talāk virse cemı' (9) fuħahā ħatında 'avratına talāk vāki' olur lıkin kendü ğünāhkār olur ve dağı ħorquñ Allāh'dan talāk (10) virüp anı evüñüzden ħıħarmañ tā 'iddet tamām olmayınca ol 'iddet tamām olınca sâkinlenmesi ve nafağası (11) girü er üzerinedür anda gerek zılm eylemeye ve ol 'avrata yoğdur ki 'iddet tamām olınca ol evden kaçasıya (12) ħıħmaya meger ki zinā ħıla ħaddi yirine getürmekiçün ħıħarlar İmām-ı Şa'бі Ķatāde didiler kim 'iddet içinde ol 'avrat (13) ħıħup yürü[dü]gi fāhişedür ve ol arada dağı ħıħardığı ma'şiyetdür bes bu talākı sünnet üzere virmek ve 'iddetin (14) şaklayup ğözetmek Ħağ Te'ālā'nuñ ħükümlerindendür her kimsekim ol ħükümleri terk itse ol buyurduğınlaym talāk (15) kendü nefsine zılm idüp ziyān itmiş olur zırā bilmez ki andan şoñra Ħağ Te'ālā aña ne iş ħılısar ya'nı (16) gerekkim talāk virecek bir talāk-ı ric'ı vire tā ki girü muħabbeti olursa ala ħıç ħalğ tuymadıñ girü nikāh ħacet (17) olmadın 'iddet içinde rec'at ħıla tamām olup girü 'avratı olur yaħūd bir talāk-ı bāin vire ki girü ğöñlünde (18) almağa muħabbeti ħoparsa bir sebebile almağa muħabbet mümkün ola tizcek tecdid-i nikāh ħılmağıla eger üç talāk viresi (19) olursa girü almağa muħabbeti olsa ne rec'at revādur ne ħoğ tecdid-i nikāhıla almağ belki ol erden (20) 'iddetin tamām ħılıp bir ere dağı varmağ gerek tā ki ol er anuñıla cem' ola andan talāk vire bir 'iddet (21) dağı anuñçün tamām eyleye andan şoñra aña almağ helâl ola ki alursa dağı ma'ışetleri ve muħabbetleri (22) biri birine evvelkileyin olmaya ol bir erile dağı cem' olduğın añup nefret ide ve dağı buyurdıki **fe izā belağne** (23) **ecelehunne fe emsikūhunne bi ma'rūfin ev fārikūhunne bi ma'rūfin ve eşhidū zevey 'adlin minkum ve eħımū'**

[197a] (1) **ş-şehādete lillāh** ya'nı kaçan ol 'iddetleri müddeti tamām olsa üç 'özür görmegile eger 'özür görenlerdenise (2) ya üç ay geçmegile 'özür görmezlerdenise girü almağa ğöñlüñüz ve muħabbetüñüz olursa ħoşlığıla aluñ (3) aña ziyān degürmeñ eger bir talāk ve iki talāk virilmiş olursa illā almağa muħabbetüñüz olursa rec'ı (4) talāk virüp girü rec'at itmek

isteseñüz iki kişileri ol talāk üzere ya rec‘at itdügüñüz tanuķı (5) tutuñ ki bu müsteħabbdur eger tanuķ olmasa daķı talāk virmek ve rec‘at itmek dürüstdür ammā evlā (6) oldur ki tanıķ tütalar ammā nikāhı yinileyüp almaķ istese ol nikāh üzere tanuķ tütmaķ olmayınca (7) nikāh şahih olmaz ve daķı Ĥaķ Te‘ālā aķimü diyü ĥiṭāb kılduķı ol tanıķlardur kim buyurdı (8) iy tanıķlar cemā‘ati ol getürdügüñüz tanuķlıķı ĥākimler kıatında ‘adlile şol bildügüñüzleyin yirine getürüp (9) edā kıluñ Allāh ĥaķķın yirine getürmekiçün ve anun emrine muṭı‘ olmaģiçün ve daķı buyurdıķı **zālikum yū‘aẓu bihi** (10) **men kāne yu‘minu billāhi ve’l-yevmi’l-āħiri ve men yetteķillāhe yec‘al lehu maħracen ve yerzuķhu min ĥayśu lā yaħtesib** (11) ya‘nı işbu nesnelere size olundıķı bunuñıla ögütlenesiz anuñkim Allāh’a ve āħirete imanı ola gerekkim ol bildüģi (12) tanuķluķı gizlemeye her kim Allāh’dan kıorķup ‘avratına talāķı sünnet üzere virse girü mürāca‘at kıılmaķ aña (13) müyesser ola Ĥaķ Te‘ālā aña ummaduģı yirden rızķ vire ve daķı her kim bir dünyā zaħmetine şataşsa şabr eyleyüp (14) Allāh’a muṭı‘ olsa Ĥaķ Te‘ālā anı evvel zaħmetden çıkıarup rızķını bol kıılı virür ve daķı buyurdıķı **ve men yetevekkel** (15) **‘alallāhi fe huve ĥasbuhu innallāhe bāliģu emrihi kıad ce‘alallāhu li kulli şey’in kıadrā** ya‘nı her kimse Allāh’a i‘timād idüp (16) rezzāķlıģına inansa rızķ emrinde işin aña işmarlasa Allāhu Te‘ālā anuñ işlerin yirine getürmeģe kifāyet kıılır Sālim bin (17) Ca‘d rivayet kıılır ki Eşca‘ kıabilesinden bir kıişıyi düşmen esır kııldı atası tırup resüle geldi ođlınuñ (18) ĥālin ĥaber virüp kāfirde şikāyet kııldı resül buyurdı aña ki var şabr eyle Allāh’a işmarla varup şabr eyledi (19) Ĥaķ Te‘ālā oğlına ĥalāş virüp kāfirde māl-ı ĥanımetile çıkardı atasına getürdi ammā ‘Abdullah bin ‘Abbās (20) rivāyetinde ‘Avf bin Mālikı Eşca‘ı resüle geldiler didiki yā resülallāh oğlumı düşmen esır kııldı anası kıatı ceza‘ (21) ider baña ne buyurursız resül ‘a.m didiki saña daķı eyle gerekkim varup lā ĥavle velā kıuvvete illā billāhi’l-‘aliyyi’l-‘aẓım (22) dimeklıģi çokaldasın dönüp ‘Avf evine geldi resül buyurduģın ehline ĥaber virdi ĥātunı didiki (23) ne görklü nesne buyurmuş başladılar gice güdüz ol kelımeğe meşģül oldılar oğlına Ĥaķ Te‘ālā ĥalāş virüp

[197b] (1) kāfirüñ bir bölük kıoyunın sürüp evlerine geldiler Ĥaķ Te‘ālā ol vaķt bu āyeti indürüp buyurdıķım Ĥaķ Te‘ālādan (2) zaħmete şabr idüp Allāh’dan kıorķsa şikāyeti terk idüp ĥamd ü şenā kıılsa Ĥaķ Te‘ālā anı ol tırlıķdan çıkıarup (3) şanmaduģı yirden aña rızķ virür ve her kim işin Allāh’a işmarlasa Allāhu Te‘ālā cemı‘ işlerin yirine gütürmekde (4) kifāyet kıılır bes belādan ĥalāş bulup kıurtılmaķ iki vechiledür bir oldur kim ol belāyı Ĥaķ Te‘ālā (5) andan def‘ ide kıurtıla ve bir oldur kim Ĥaķ Te‘ālā aña şabr rüzı kıılıp rızāyıla ikrām kııldıķı Allāh’dan (6) geldi diyüp aña rāzı ola tırlıģanmaya ulu şevāblar ĥāşıl kııla bile ki be-dürüstı Ĥaķ Te‘ālā ĥükmünü kııllar (7) üzere geçürücidür ĥoşlıģıla daķı rahmetile daķı her belāya

ve her rāhata Hāḡ Te‘ālā bir vaḡt bir ecel (8) ma‘lūm ḡalmıřdur kim belā vaḡtı gelse elbetde ol vāḡı‘ olur kimse anı men‘ idemez hiġ birisi bir sā‘at (9) vaḡtından ilerü ya řoñra olmaz Hāḡ Te‘ālā’nuñ irādetile ve daḡı buyurdıki **vellā’ı ye’isne mine’** (10) **l-mahızı min nisā’ikum inirtebtum fe’iddetuhunne řelāsetu eşhurin vellā’ı lem yaḡızne ve ulātu’l- aḡmāli** (11) **eceluhunne en yaḡa’ne ḡamlehunne** ya’nı ol vaḡt kim āyet gelüp Hāḡ Te‘ālā buyurdıki ḡalāḡ virilmiş (12) ‘avratları muntaḡır olup kendüleri gözetünler tā aña deġin kim üç ‘özür göreler andan řoñra ‘iddetleri tamām (13) olup daḡı kimseye varalar Ma‘āz bin Cebel şordıki yā resūlallāhi ol ‘avrat abise olup ‘özür görmez (14) olursa ol nice ‘iddet ġeke ol vaḡtın Hāḡ Te‘ālā bu āyeti gönderdi ki eger ol ḡātunlaruñuzdan (15) bir kimse olursa kim abise olup ḡayz görmez ola siz anuñ ‘iddetine řekk idesiz anlaruñ ‘iddeti üç (16) ay geġmegile tamām ide siz bunu işidicek bir kiři daḡı didiki yā resūlallāhi bāliġ olmaduġ ‘avrat olursa anuñ (17) ‘iddeti nite ola Hāḡ Te‘ālā buyurdıki ol kimseler kim hiġ ḡayz görmezler anlaruñ daḡı ‘iddetleri ol (18) abiseler ‘iddeti gibi üç ay geġmegile tamām olur andan řoñra bir kiři ḡuru gelüp didiki yā resūlallāhi ḡāmile (19) olursa ‘iddeti nite ola Hāḡ Te‘ālā buyurdıki ol ‘avratlar ki ḡāmileyiken ḡalāḡ virile anlaruñ ‘iddetleri (20) ol yüklerin dünyāya getüricek tamām olur bořanduġi ġün daḡı ya daḡı gelürse ḡelāl olur ki bir ere daḡı (21) vara bundan řoñra buyurdıki **ve men yetteḡillāhe yec’al lehu min emrihi yusren zālike emrullāhi enzelehu ileykum** (22) **ve men yetteḡillāhe yukeffir ‘anhu seyyi’ ātihi ve yu’zım lehu ecen** ya’nı her kim Allāh’dan ḡorḡup ḡā‘atler (23) ‘ibādetler zaḡmetine ḡatlanup ma‘şiyetlerden yıġılınacaġ olursa Hāḡ Te‘ālā cemı‘ işlerin aña āsān ḡılı virür

[198a] (1) ḡā‘atler tevfiḡ virüp ma‘şiyetlerden řaḡlayı virür iřbu nesnelere ki zıkr olındı Hāḡ Te‘ālā’nuñ ḡükmidür (2) ve farz ḡıldıġı buyruḡlarıdır ki ḡur’ān içinde resūline indürüp size beyān ḡıldı kim Allāh’dan ḡorḡup bu (3) ḡükümlerile ‘amel idüp bu farızaları yirine getürse anuñ biz ġünāhlarına keḡāret ḡılıp āḡiretde cennet içinde (4) ulu řevāblar virürüz bundan řoñra girü ḡalāḡ virilen ‘avratlar ḡükmin beyān ḡılıp buyurdıki **eskinūhunne** (5) **min ḡayśu sekentum min vucdikum ve lā tuzārrūhunne li tuzayyikū ‘aleyhinne ve in kunne ulāti ḡamlin fe enfiḡū** (6) **‘aleyhinne ḡattā yada’ne ḡamlehunne** ya’nı ol ḡalāḡ virdüġüñüz ehlüñüz siz nerde sākinlenürseñüz buları daḡı (7) anda sākinlendürüñ ḡāḡatüñüz yitdüġi ḡadar ḡalāḡ virüp anlara zarar degürmeñki nafaḡalarında ve sākinlenecek (8) yirlerinde anlara ḡarlıḡ gösteresiz zaḡmet viresiz eger ol ḡalāḡ virdüġüñüz ehlüñüz ḡāmile olsa tā ol (9) yükün giderinceye deġin anı nafaḡalanduruñ bundan ötürü ‘amele infāḡ ḡıldılar ḡalāḡ virilen ‘avrat olmasa lıkin ric’ı (10) ḡalāḡ virilmiş olsa aña daḡı ittifaḡdur ki nafaḡa vire evinde sākinlendüre ‘iddet tamām olunca ve ger (11) bāyin ḡalāḡ virilmiş olsa ‘irāḡ müftileri ḡatında

süknâ var nafağa yokdur bundan soñra buyurdiki **fe in (12) erza'ne lekum fe atuhunne ucurahunne ve'temirü beynekum bi ma'rûfin ve in te'asertum fe se turzi'u lehu (13) uhrâ** ya'nî kaçan ol talâk virdüğüñüz ehlüñüz sizüñ oğlancuklarıñuz emzürse siz anlara ol emzürdüğü (14) hakkımı virüñ zîrâ nafağa ata üzerinedür ol emzirmek hakkı dağı nafağadandır ol dağı ata üzerine ol (15) vaqt ki 'avrata talâk virilmiş ola dağı biri biriñüzile eyülük üzerine tanışıp işleñ ki ikigüñüz bir (16) birüñüze muvafaqat kılasız inşâf üzerine ne er 'avrata eksük virüp zarar ide ne 'avrat erden artuğ (17) taleb idüp aña ziyân itmek istese eger birbirüñüzle ögütleşmeyecek olursañuz ya'nî er râzı olmaya ki 'avrat (18) oğlanın emzüre 'avrat dağı râzı olmaya ki anı emzüre ya'nî 'avrat artuğ hağ taleb ide er o diledüğünden (19) eksük virmek taleb itse ol vaqtın bir ayruğ emzürücü 'avrata vireler kendü ve talâk virdüğü (20) 'avratdan eksüğe emzürse eger ol emzürdüğüne anası dağı râzı olursa aña vireler ve dağı buyurdiki (21) **li yunfıki zü se'atin min seatihi ve men 'aleyhi rızkuhu felyunfıki mimmä atâhullâhu lâ yukellifullâhu nefsen illâ mâ atâhâ (22) se yec'alullâhu ba'de usrin yusrâ** ya'nî her kim 'avratına talâk virse elinde bol olup bay olsa (23) ol güç yitdüğü kadar aña nafağa itsün ve ger dervîşise şol kadar Hağ Te'âlâ virdi ol

[198b] (1) andan güç yitdüğüçe nafağa vire Hağ Te'âlâ hiç bir kimseye teklif idüp gücü yitdüğünden ziyâde (2) nafağa buyurmadı eger Allâh'ın hükmüne mu'tî' olursañuz tiz ola ki düşvârlıktan soñra baylık (3) ola ve dağı buyurdiki **ve ke'eyyin min qarjetin 'atet 'an emri rabbihâ ve rusulihî fe hâsebnâhâ hisâben (4) şediden ve 'azzebnâhâ 'azâben nukren** ya'nî iy nice şehir ehlikim rabbinüñ emrine mu'tî' olmadılar (5) âhîretde biz anları kıtâ hisâba tutup münkir 'azâblar eyleyevüz gören andan nefret ideler dünyede (6) dağı anlardan nuşreti götürüp mağzûl kılduğ ve bizüm 'inâyetümüzden mahrûm kıldılar ve dağı buyurdiki (7) **fe zâkat vebâle emrihâ ve kâne 'âkıbetu emrihâ husren e'addallâhu lehum 'azâben şediden fetteküllâhe yâ ulî'l-elbâb (8)** ya'nî ol kırye ehli işlerinüñ rüsvâyılıklarından dünyede dağı tatdılar 'âkıbet aharları dağı peşmanlık ve nedâmet (9) ve ziyânkârlık oldu ol dünyede vâkı' olan belâ ve miñnet anlarıñ ol günâhlarına kefarete olmadıki anuñıla (10) âhîret 'azâbından bârî kırtulalardı çün günâhları küfridi andan rücü' kılmadılar andan ötürü âhîret (11) 'azâbların dağı yaraqladuğ ki anuñ nihâyeti yok bes 'aql issi mü'minlersiz Allâh'dan kırkıñ Allâh'a ve resüle mu'tî' (12) oluñ dilerseñüz ki ol 'uqûbetden kırtılasız ve dağı buyurdiki **ellezîne âmenü kad enzelallâhu ileykum zikren (13) resülen yetlü 'aleykum âyâtillâhi mubeyyinâtin li yuhricellezîne âmenü ve 'amilü's-şâlihâti mine'z-zulumâti ilâ' (14) n-nûr** ya'nî şol kimseler kim Allâh'a îmân getirüp anuñ resülin girçeklediler bilüñkim be-dürüstü bize size Kıur'an indürdi (15) ki anda va'd ü va'id zıkr eyledi mu'tî'lerle

‘āşileriçün ve daħı size resül gönderdi ki gelüp sizüñ üzeriñüze (16) Hâķ Te‘ālā anuñ āyetlerin okıya şöyle ki vāzıh rüşen anuñıla size helāl harām beyān kıla bu luťf bu ihsān (17) Hâķ Te‘ālā andan ötürü kıldıki ol Allāh’ı birleyüp ol resülleri girçekleyenleri küfr şirk karañulıgından çıkarup (18) imān t̄at nūrınuñ aydınlıgına givüre anuñıla ebedi sa‘ādete ulaşdura ve daħı buyurdıki **ve men yu‘min** (19) **billāhi ve ya‘mel şālihan yudħilhu cennātin tecri min taħtiħā’l-ehāru ħālidine fiħā ebeden ħad aħsenallāhu lehu** (20) **rızķā** ya‘nı her kim imān getürüp imān üzere muħkem t̄urup şālih ‘ameller işledi üzerine farz (21) olan t̄atleri yirine getürüp resülün sünnetile ‘amel eyledi Hâķ Te‘ālā anı āħiretde şol bostānlara givürür ki (22) ağaçlarınuñ altından ırmaķlar aķar bu ħāletde kim anlar anuñ içinde muķim muħalled olalar ebedā anlara zevāl (23) olmaya ki Hâķ Te‘ālā anlarıñçün görklü ni‘metler ve müzeyyen maķāmlar uçmaķ içinde yaraķlayup t̄urur hiç gözler

[199a] (1) anı görmiş degül ve kulaķlar işitmiş degül ve daħı buyurdıki **allāhullezı ħalaķa seb‘a semāvātin ve mine’l-arzı** (2) **mişlehunne yetenezzelu’l-emru beynehunne li ta‘lemū ennallāhe ‘alā kulli şey’in ħadիրun ve ennallāhe ħad ehāta bi kulli şey’in** (3) ‘ilmā bu aħkāmları size zıkr idüp bu da‘vete da‘vet kılan ol Allāh’dur ki yedi ħat gökleri yaratdı (4) ve yedi ħat daħı ancılayım yirleri yaratdı ve göklerden vahy indürüp aħkāmlar ve buyruķlar buyurdıki anuñ (5) ħükmi yirlerde ve göklerde geçicidür kimse mani‘ degül bu küllüsini andan ötürü kıldıki t̄a siz aña nazār kılıp (6) bilesiz ki taħķıķ Allāh Te‘ālā dükeli nesneye ħādirdür bu ölenleri öldükden soñra girü dirgürür muťı‘lere (7) cennet didār virür ve ‘āşı ħullara ‘azāb u nār virür ve bunı daħı bileler kim ol Allāh ‘ilmiyile dükeli nesneyi (8) ħaplamışdur hiç bir nesne anuñ ‘ilminden taşra degül ol bilmedügi nesne yok her gökler içinde ne olursa (9) bilür ve her yirlerde ne var bilür bir çöp ħarekete geldügin ve sākin olduĝın bilür bu bilür güci yiter (10) didügin aña işāret kılır kim bu ħullar ne olursa işlemeyeler ve ne gerekise söylemeyeler bileler ki Allāh bilür (11) girü intıķām kılıp mükāfat kıılmaĝa ħādirdür ya dünyede ‘uķūbet kılır hiç bir kimsene bulunmaz ki aña (12) yardım idüp ‘azābdan ħurtara Hâķ Te‘ālā’dan olmayıcaķ olursa

31. Sūretü’t-Taħrım İsnā ‘Aşerete Āyāt Medīneti

(13) bi’smillāhi’r-raħmāni’r-raħım **yā eyyuhā’n-nebiyyu lime tuħarrimu mā ehallallāhu leke tebteĝi** (14) **marzāte ezvācike vallāhu ĝafūrun raħım** bu āyetün sebep-i nüzüli buyıdıkim resül ‘a.m ħātunlarıyla kısm (15) itmişdi toķuz ħātunı varıdı bir gün bir gice biriyile olurdı bir gün bir gice biriyile t̄a toķuz ħücesini bu resme (16) devr iderdi vaķtlarda bir gün ki nevbet ‘Āyişe’ye degmişdi resülün ‘a.m Māriyye adlu kıbtılerden bir (17) cāriyesi vardı anuñıla ħalvet oldı nāĝāh resülün bir ħātunı üzerine ol cāriyeyile olmuşken (18) çıķa

geldi resül aña didiki yâ Hafşa bu sırrı şakla 'Âyişe'ye bildürme ki bu Mâriyye baña harâm (19) olsun ayruğ bunuñıla halvet olmayam Hafşa resülün sırrın şaklamayup 'Âyişe'ye haber virdi (20) Hağ Te'âlâ anı resüline bildürdiki Hafşa haberi 'Âyişe'ye degürdi resül 'a.m Hafşa'ya (21) kağıyup talâğ virdi Hağ Te'âlâ Cebrâ'il'i viribidi gelüp didiki yâ resülâllahi Hağ Te'âlâ saña buyurur ki (22) ol Mâriyye katına varmayam diyüp kendüñe harâm kılduğınçün kefareet viresin ki Hağ Te'âlâ helâl kılduğın (23) sen harâm kılmak olmaz ve dağı ol Hafşa'ya rec'at idüp girü nikâh itgil ol çok oruçlar tutucıdur

[199b] (1) ve çok dün namâzın kılıcıdur bes ol vaqt bu âyet gelüp buyurdiki iy bizüm peygamberümüz Hağ Te'âlâ saña (2) helâl kılduğı nesneyi niçün harâm kılırsın ol ehlün 'Âyişe rızasınıñı taleb idersin ki anuñ gönli (3) hoş olmağıçün Allâh hükmin bir dürlü dağı idesin Allâh Te'âlâ gafürdür ol Mâriyye nefsuñe harâm kılduğın (4) şuçuñı yarlığadı raħımdür ki andan ötürü saña 'uğubet kılmadı ve Hafşa'ya dağı senün hağkıñda kılduğı (5) şuçuñ 'afv eyledi esirgeyüp aña dağı 'ikâb kılmadı ve dağı buyurdiki **kađ faražallâhu lekum teħillete** (6) **eymânikum vallâhu mevlâkum ve huve'l-'alimu'l-ħakım** ya'nı hağ te'âlâ ol andlaruñuzdan ötürü size and kefareetlerin (7) beyân kıldıki ol sizün mevlâñuzdur ve sizi şaklayıcıdur ve dağı 'alımdür Hafşa'nuñ Mâriyye hağkıñda (8) 'Âyişe'ye ne didüğün bilür hağımdür hüküm ider ki kefareet-i yemîn virüp anuñ günâhından kurtılalar ve dağı (9) buyurdiki **ve iz eserra'n-nebiyyu ilâ ba'zı ezvâcihi ħadısen fe lemmâ nebbe'et bihi ve aźherahullâhu 'aleyhi 'arrafe** (10) **ba'zahu ve a'raza 'an ba'zın fe lemmâ nebbe'ehâ bihi kâlet men enbe'eke ħazâ kâle nebbe'eniye'l-'alimu'l-ħabır** (11) ya'nı çün resül ħâtunlarunuñ ba'zısına sırrıla kelecı kıldıki ol anı gizleye haber virmeye çün (12) Hafşa ol sırrı gizlemeyüp 'Âyişe'ye haber virdi Hağ Te'âlâ Hafşa'nuñ ol haber virdüğünü resüline (13) haber virdi bildürdi resül Hafşa'yı kığırup getürdi ol 'Âyişe'ye nice haber virdüğün bir niçesin (14) aña haber virdi bir niçesin aña haber virmedı andan ötürü dirler ki kerım kişi 'itâbını çok itmez çün (15) resül 'a.m Hafşa'ya ol gün didi ki haber virdi Hafşa didiki bunu saña kim haber virdi (16) yâ resülâllahi resül didiki bunu ol haber virdiki ol 'alım ü ħabırdür cemí' gizlü ve örtülü işler (17) aña ma'lümdür bilür girü anuñ cezâsın kılır ve dağı buyurdiki **in tetübâ ilallâhi fe kađ sağat** (18) **ħulûbukumâ ve in tezâherâ 'aleyhi fe innallâhe huve mevlâhu ve cibrihu ve sâlihu'l-mu'minîne ve'l-melâ'iketü ba'de** (19) **zâlike zâħır** ya'nı yâ Hafşa veyâ 'Âyişe eger ol resül hağkıñda didüğünüz söze eger tevbe idüp (20) dönerseñüz be-dürüstü gönlüñüz girü hağdan yaña meyl ider Hağ Te'âlâ tevbeñüz kabûl idüp sizden (21) girü 'afv ider ve eger siz biri biriñüze resül incitmege yardımcı olursañuz ki aña 'aşı olasız (22) siz ikiñüzün meşeli ol Nüh 'avratıyla Lüt 'avratı meşeli gibi olur ki anlar dağı bir iş işlediler

(23) ki ol Allāh'ın resüllerin incitdiler ve ger siz dağı anı incidesiz bilünki be-dürüstü Allāh Te'ālā

[200a] (1) anuñ dostı ve yardımcısıdur ve dağı Cebra'il'ile mü'minleruñ şālihleriki Ebū Bekir ve 'Ömer ve 'Osmān ve 'Alı'dür ve dağı (2) bākı aşhāb rıdvānallāhu 'aleyhim ecma'in küllisi aña yardımcıdur ve bularuñ küllisiyle feriştelere dağı aña hep (3) yardımcıdur siz ikiñüz kaçan bulara muķāvemete idebilürsüz ki aña 'āşı olursız ibn-i 'ābbās eydür 'Ömer'ile (4) ben hacca vardum ba'zı menzilde çün gelüp konduğ didümki yā emire'l-mü'minine ol iki 'avrat ne 'avratlardur (5) bu **in tutūbā** 'ayeti anlaruñ haķķında indi keenne-hu 'Ömer bu şorduğumu hoş görmedi didiki 'aceblerin seni yā (6) İbni 'Abbās ki bilmez misin anuñ biri benüm kızum Hafşa'dur ve biri 'Āyişe'dür Ebū Bekir kızı döndi girü 'Ömer (7) didiki yā İbni 'Abbās biz Kureyş'den bir kāvmidük¹⁵⁸ kim 'avratlar üzerine ğālib olmuşduğ ki anlar bize musahħardı (8) çün Medine'ye geldük gördük bu Medine kavmini ki 'avratları üzerine ğālib bular anlara musahħar olmuşlar (9) anlardan bizüm 'avratlarımız dağı öğrenüp bizümle yarçu ider oldılar bir gün evde ehlüme kaçıdum gördüm (10) ol dağı baña karşı ğāzabıla söyledi ben aña didümki ya'nı baña karşı mı söylersin ol baña didiki ben saña (11) söyledüğümü geçüp görmeyesin vallāhi resülün hātunlarından dağı resüle yarçu iderler onlardan (12) birisi uş bugün giceye degin resülden kaçup ayru oturdu katına varmadı 'Ömer eydür tırdum Hafşa katına (13) vardum bu sözi aña söyledüm didümki bu haber gerçekmi Hafşa didi gerçektür ben didümki sizden (14) kaçkuñuzdur ki bunu resüle işledi be-dürüstü ol ziyānkār olup nevmidü oldu ya'nı iy Hafşa (15) sizden birüñüz eminmi olursız ki ol resül ğāzab itdüği sebebile Allāh dağı ğāzab ide olmasunki resüle (16) karşı yarçu idüp aña cevāb viresin kaçıdasın andan nesne dilemegil ne dilerseñ bundan dilegil 'Ömer eydür enşārilardan (17) benüm bir konşum vardı ben resül katında degülken resüle dağı inse ol gelüp baña haber virürdü eger ben andayiken (18) vahy olsa ol anda olmasa gelüp anı ben aña haber virürdüm bir gün gelüp beni kığırdı tırdum aña çığdum (19) eydür bugün bir ulu iş vāķi' oldu ben didümki ne oldu didiki resül bugün hātunına talāķ virdi (20) anı işidüp didümki Hafşa ziyānkār olup nevmidü oldu vardum Hafşa katına girdüm gördüm oturup ağlar (21) didümki yā Hafşa sizden birüñüze resül talāķ mı virdi didiki bilmezem bugün benüm evümden (22) hicret itdi gelmedi tırdum resül katına vardum gördüm bir haşır üzerine tekyelenüp oturur haşır ipleri (23) ol mübārek tenine eşer eylemiş didümki yā resüallahı biz Kureyş kavim hātunlar üzerine ğālibdük¹⁵⁹ çün Medine'ye

¹⁵⁸ [kavmidük]

¹⁵⁹ [ğālibdük]

[200b] (1) geldük buları bir kavm bulduki 'avratları bularuñ üzerine galib bizüm ehlümüz dağı bulardan öğrenüp bizümile yarçu (2) ider oldılar resül anı işidüp gülümsüdü zırâ resül 'a.m ol hâtunlarına kıtı gâzab kılmışdı ol (3) işlerinden ötürü ki {ol işlerinden ötürü} ki resülün sırrın gizlemeyüp biri birine haber verdiler resül andan incinüp (4) and içdiki bir ay anlaruñ kıtına varmaya ol vaqt bu sürenün evvel âyetleri indi resülün andına kefarete buyurdı (5) ve 'Âyişe'yile Hâfşa hakkında dağı tevbeyle işâret kıldı nitekim beyân eyledük bundan soñra Hâk Te'âlâ buyurdıki (6) **'asâ rabbuhu in tallağakunne en yubdilehu ezvâcen hayran min kunne muslimâtin mu'minâtin kânitâtin tâ'ibâtin 'âbidâtin (7) sâihâtin şeyyibâtin ve ebkârâ** Hâk Te'âlâ ol resülün hâtunlarına resülünden ayrılmagıla tehdid kılıp buyurdıki (8) iy hâtunlar eger siz resülümü incidesiz ol kaçkıyup size talâk vire siz andan ayrılmayasız ola ki anuñ rabbi (9) ve mevlâsı sizün yirünüze aña sizden dağı yigrek hâtunlar ciftlendüre kim anlar resülün emrine yidilici olalar (10) ve dîn emrinde aña yardımcı olalar ve gice gündüz 'ibâdet kılıcı olalar ve gündüzlerin orucıla geçürücü olalar (11) kimisi anlaruñ er görmüş ola kimisi dağı bıkır olalar ki perde içinde büyümişler olalar ba'zı tefsir ehli dimişler kim (12) Hâk Te'âlâ bu er görmüş 'avrat ve bıkır didügi ki resüline ciftlendüre ol aña va'de kıldıgıdır ki uçmak (13) içinde ciftlendiriser 'avrat Fir'avn 'avratı abisedür ve kız oğlan 'İsâ peygâmbere anası Meryem'dür uçmak (14) Hâk Te'âlâ konukluk idüp uçmak ehlini ni'metlerle ve hil'atlerle konuklayup ikisini resülile ciftlendiriser (15) bundan soñra Hâk Te'âlâ girü mü'min kıllarına naşihat kılıp buyurdıki **yâ eyyuhâllezîne âmenü kü enfusekum (16) ve ehlükum nâran vağūduhâ'n-nâsu ve'l-ğicâratu 'aleyhâ melâ'iketun ğilâzun şidâdun lâ ya'sünallâhe mâ emerahum (17) ve yef'alüne mâ yu'merüne** ya'nı iy anlar kim imân getürdiler kendü nefslerünüzi şaklañ oda vâki' olmağdan (18) Allâh'a ve resüline mu'tı' olmağıla dağı ehl-i evlâduñuzu ve elüñüz altındağıları dağı bile şaklañ ol od (19) 'azâbından anları tã'ate 'ibâdete buyurup günâh olacağ yirlerden yığmağıla ve anlara edeb öğretmegile şunuñ (20) gibi oddan ki anuñ dutruğı evvelâ âdem oğlanı girmedin kibrît taşlarıdır ki anuñıla yalıñlanur andan (21) soñra odunu âdem oğlanlarıdır ki atarlar ol kâfirlerden tutuşup yanar anlaruñ ıssisiyile mü'minlerün (22) 'âşilerine yukaru tabağada 'azâb iderler günâhları kıadar ve ol şamunuñ üzerine müvekkel feriştelele (23) vardur kim sözleri iri gâyet kuvvetlülerdür kimseyi esirgemezler elleriyile nice tutarlarsa ayaklarıyıla

[201a] (1) dağı tutarlar hiç Allâh'ın emrine 'âşî olmazlar dünyâ begleri 'avânları gibi rişvet alup kıoyu vireler (2) belki ne buyururlarsa tağşir itmeyüp yirine getürürler bundan soñra kâfirlere hitâb idüp buyurdıki (3) **yâ eyyuhâllezîne keferü lâ ta'tezirü'l-yevme innemâ tuczevne mâ kuntum ta'melün** ya'nı yarın kıyâmet (4) gününde ol kâfirler dil açup 'özür

itmek isteseler feriştelere anlara diyeler kim iy dünyede Allāh'a ve resüle (5) kâfir olanlar dilünüz çütüñ bugün 'özür eylemeñ ki 'özürünüz kabül olınacak degüldür şol kılduğunuz (6) ma'şiyetlerle gerekdür mu'ākab olup mu'azzeb olasız bundan şoñra girü mü'minleri tevbeye (7) buyurup didiki **yā eyyuhāllezīne āmenü tūbū ilallāhi tevbeten naşūhan 'asā rabbukum en yukeffira 'ankum seyyi'ātikum** (8) ve **yudhilekum cennāti'n-tecri min tahtihā'l-enhāru yevme lā yuhzillāhu'n-nebiyye vellezīne āmenü me'ahu nūruhum** (9) **yes'ā beyne eydihim ve bi eymānihim yeķülüne rabbenā etmim lenā nūranā vağfir lenā inneke 'alā kulli şey'in ķadır** ya'nı (10) iy anlar kim imān getürdiler tevbe idüp Allāh'dan yaña dönüñ şunuñ gibi tevbe kim tevbe-yi naşūh ola tevbe-yi naşūh (11) oldur kim cemī' günāhlarına gönülden sıdķıla peşmān olup diliyle istiğfār kıla ve ķaşdıñı dağı (12) muķkem kıla ki ayruķ ol işlerden yaña ol dil uzatmaya tā ölinceye degin bu tevbeyi kılsañuz ola ki sizüñ (13) ol rabbünüz sizüñ ol günāhlarıñuzu yarlıgaya ve ol cennetlere givüre kim ağaçlarının altından ırmaķlar aķar (14) şol gün içinde kim Hāķ Te'ālā resülini anda ĥor kılıp 'azāb eylemez ya kime dilerse şefā'at kılduğičün (15) 'itāb eylemez ve dağı şular kim resüle imān getürdiler anlarıñ ol imānı ve 'ibādetleri nūrları şırāt (16) üzerinde öñlerince ve şağlarınca ve şollarınca bile sa'y ide anuñıla şırātđan geçeler ammā anlar ki (17) münāfiķlardur Hāķ Te'ālā anlarıñ ol 'amellerine muvāfiķ cezā kıla nitekim anlar dünyāda dīn-i islāmı istihzā (18) kılırlardı zāhirde mü'min ve bāđında kâfir olurlardı anlara dağı şırāt üzere aña göre cezā olınur ki (19) Hāķ Te'ālā bir sehlce ışıklıcaķ vire ayakların ķapladuralar ki yürüyüp geçeler fi'l-ĥāl ol ışık girü söyine (20) ķarañuda ķalup başalum diyeler aşığa derik-i esfele düşeler bes ol mü'minleriñ söyündüğün görüp bizüm de (21) söyüne diyüp ķorķalar diyeler iy bizüm rabbimiz bizüm nūrumuzı tamām kılı vir ve geçen günāhlarımızı 'afv idüp (22) şaķlayu vir yarlıgayu vir ki sen neye gerekise ķādirsin yarlıgamağa dağı bu nūrumuzı tamām kıлмаğa (23) dağı ve dağı buyurdıki **yā eyyuhā'n-nebiyyu cāhidi'l-kuffāra ve'l-munāfiķine vağluz 'aleyhim ve me'vāhum**

[201b] (1) **cehennemu ve bi'se'l-maşır** bes yā Muhammed ġazā kııl bu kâfirlere kılıç urmağıla ve münāfiķlara tehdid kılıp (2) key ķatı ķorķutmağıla muķkem тұrup arıyı söylegil ola ki imana geleler eger dönmeyüp imāna gelmezlerse (3) bularuñ dönüp varacaķ yirleri cehennemdür ki ol cehennem ne yavuz yirdür ve dağı buyurdıki **zaraballāhu meşelen** (4) **lillezīne keferümra'ete nūĥim vemra'ete lūĥm kānetā taĥte 'abdeyni min 'ibādinā şāliĥayni fe ĥānetāhumā** (5) **fe lem yuğniyā 'anhumā minallāhi şey'en ve ķiled ĥule'n-nāra me'a'd-dāĥılın** ya'nı ol Mekke kâfirleri resüli istihzāya (6) alup dirlerdi kim Muhammed bizüm ķavmümüzdür yarın kıyāmetde şefā'at kıla ķurtara dirlerdi Hāķ Te'ālā (7)

anlara meşel kırup buyurdıki ol Mekke kâfirleri Muhammed'den şefâ'at umduklarınıñ meşeli ol Nūḥ (8) 'avratıla Lūṭ 'avratı gibidür ki birinüñ adı Vā'ile ve birinüñ adı Vāhile'yidi ki ikisi iki şālih kıulumuzuñ (9) eli altındaydı ol ikisi ol kıullarumuza muḥālefet kılup dünyede ḥāyin oldılar Nūḥ 'avratınıñ ḥıyāneti buyıdıkim (10) çıkıp delüdü diyü ḥaber virürdi Lūṭ 'avratınıñ ḥıyāneti buyıdıkim kaçan evlerine kıonuk gelse (11) ol zālumlere ḥaber iderdiki gelüp ol kıonugıla livāṭa kılalar bes ol erenlerinüñ şalāḥiyeti anlara (12) fāyide kılup dünyā 'azābından kıurtarımadı āḥiretde ḥoḍ girü ol erenlerinüñ şalāḥiyeti ikisine eydiserlerdi (13) varuñ girü ol oda girenlerle bile bes bu Mekke kâfirleri daḥı ol resülün ehl-i beyti kaçan ki resüle muḥālefet (14) kılalar aña 'āşı olalar anlarcılayın resülün şefâ'ati ve şalāḥıyyeti bulara daḥı fāyide kılmaz belki ebedi (15) 'azāba mübtelā olalar bu kez mü'minlere meşel kılup buyurdıki **ve żaraballāhu meşelen lillezıne āmenümra'ete** (16) **fir'avne iz kıalet rabbibni li 'indeke beyten fi'l-cenneti ve neccini min fir'avne ve 'amelihı ve neccini mine'l-kavmi'** (17) **z-zālimin** ya'nı Ḥaḳ Te'ālā kâfir elinden zaḥmet çeken mü'minlere meşel kılup buyurdıki anlar bizüm yolumuzda (18) belā ve zaḥmet çekdükleri şol abise mişli gibidür Fir'avn elinde zecrile öldi ne kıadar ki Fir'avn (19) dınüñden dön diyü söyledi çäre kılmadı bu kez dört miḥıla iki elinde iki ayağında çarmıḥ idüp gün (20) ıssisine karşı gere kıodı gögsi üzere daḥı bir degirmen taşın başdırdı ol belā ve miḥnet içinde şabr (21) idüp Ḥaḳ Te'ālā'ya niyāz kılup dirdiki iy benüm ḥālümü görürsin benümçün senün kıatunḍa uçmaḳ içinde (22) bir ev bünyād idi virgil beni bu Fir'avn'ün 'azābından ve bu zālim kıavümlerden sen kıurtar Ḥaḳ Te'ālā anuñ (23) du'āsın kıabül idüp gözinden ḥicābın götürdi ol uçmaḳ içinde maḳāmın aña gösterdi anı görüp cemı'

[202a] (1) zaḥmetin unıtdı daḥı güldi ol kıatındağılar didiler ki bu dürlü dürlü 'azābdayiken güler ol şevkıla (2) cān teslım kıldı sa'ādete ulaşdı cemı' üzerine Allāh yolında incinüp cān virenler mertebesi daḥı böyle olur (3) ve daḥı buyurdıki **ve meryemebnete 'imranelleti aḥşanet ferceḥā fe nefahnā fihi min ḥınā ve şaddeḳat** (4) **bi kelimāti rabbihā ve kutubihi ve kānet mine'l-kānitin** ya'nı yā Muhammed kııkr it bulara ol 'İmrān kıızı Meryem'i ki (5) yahūdiler cefālarına ve miḥnetlerine şabr eyledi kendüyi 'ıffetde kıutup fevāḥişden şaşındı biz aña Cebra'ıl (6) gönderüp yaḳasından ürdürdük bizüm rüḥlarımızdan bir rüḥıla kim ol 'İsā'nuñ rüḥıydı ol (7) andan ḥāmıle olup 'ışayı dünyāya getürdi bıkır ḥālinde ḥıç er anuñ kıatına varmadı ol Meryem İsā (8) ve daḥı ol cebra'ıl ki biz beşāretile gönderdük girçekledi ol peygāmberlere inen kıtāblarumuza imān (9) getürüp taşdıḳ kıldı ol Allāh'a muṭı' olanlardan oldu bu āyetler daḥı Ḥaḳ Te'ālā'dan mü'minlere hem (10) beşāret ve hem kıındırmaḳdur ki

Allāh yolında dīn üzere muhkem tūrup dūrişeler mūnāfıklarūñ ve (11) kāfirlerūñ zahmetine şabr ideler tā ki ebedī sa'ādet içinde devlet bulalar inşā'llāhu te'ālā

32. Sūretü'l-Mülki Şelesüne Āyātın ve Hiye Mekkiyyetin

(12) bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm (13) ḥaḫ tebāreke ve te'ālā buyurdıki **tebārakellezī bi yedihi'l-mulku ve huve 'alā kulli şey'in ḳadır** ya'nī Ḥaḫ Te'ālā (14) kendü 'azametinden ḥaber virür ki tebārek ya'nī yüce oldı ve ulu oldı ve iḥsāni dāyım olup (15) berekātı keşir oldı ve in'āmı sābit olup ḳulları üzere şol vechile şadr oldıkim 'aḳl anı (16) idrāḫ itmez ve şayılp ḥisāba gelmez ebedī pādişāhdur kim varlıḡınuñ evveli yoḫ ve āḫirdür kim (17) āḫirinūñ nihāyeti yoḫ zevālden ve fenādan 'arız olmaḫdan pāk ve mūnezzehdür **ellezī yedihi'l-mulku** ya'nī ol pādişāhdur (18) olki gökler ve yirler mülki ve 'ālem-i cismānī ve 'ālem-i rūḥānī ve 'arş-ı kürsī ve andan yuḫaru ne varısa ve daḫı (19) neki oldı ve olacaḫdur küllisi anuñ ḳudreti ḳabzasında maḫhūrdur nice dilerse taşarruf ider emri nāfızdūr (20) kimse mānī'i yoḫ **ve huve 'alā kulli şey'in ḳadır** ya'nī ol pādişāhdur olkim anuñ ḳudreti kemāldedür hiç bir nesne (21) anı 'āciz ḳılmaz kimi dilerse 'azız ḳılır kimi dilerse ḥaḫır ḳılır kime dilerse milk kimden dilerse milkin (22) alur kimin 'ālim ḳılır kimin cāhil kimin 'āḳil ḳılır kimi Sa'id ḳılır kimi şaḳı kimi fāsıḫ ḳılır (23) kimi taḳı anuñ ḫikmetine ve esrārlarına 'uḳūl 'uḳalā idrāḫ idüp tasarruf ḳılmaḫda mūteḫayyir 'ācizdūr **ellezī**

[202b] (1) **ḫalaḫa'l-mevte ve'l-ḫayāte** ol pādişāhdur ol kim ölümü ve dirligi yaratdı ya'nī dūnyāyı yaratdıki bunuñ ehli (2) mevtiçün ve fenāyiçündür ve daḫı āḫiret yaratdıki anuñ ehli bekāyiçündür Muḳātil eydür ölüm yaratdı (3) didügi nuḫfedür ata şulbında daḫı 'alaḫadur ve mużḡadur ana raḥminde ki hayātı yoḫ ve ḫayāt (4) yaratdı didügi raḥm içinde şūret-i insāni taşvır idüp aña cān virüp ḫarekete geçürdügi Kelbī eydür ḫaḫ te'ālā (5) ölümü yaratdı bir ablaḫ ḳoç şūretinde hiç bir kimseye ol uğrayup geçmeye ve ḳoḫusu aña dege illā gerekdür kim (6) öle ve daḫı dirligi bir ablaḫ at şūretinde yaratdı her kime uğrasa geçmeye ḫayāt bulur ve daḫı ölümü (7) muḫaddem zıkr eyledi ḫayāt üzere yaḳınlıḡın aındurup ḳorḳutmaḡiçün kim anuñ yaraḡında olalar ba'id (8) şanup ḡāfil olmayalar daḫı bunu bildürmekiçün kim her meyyitūñ mevti ve her dirinūñ ḫayātı andandur ki (9) ḫāliḳü'l-a'yān ve ḫāliḳü's-şıfāt oldur kim kimi dirgürür kimi öldürür ve bu dā'ı faḫır eydür ki ölümü (10) muḫaddem zıkr itdügi ḫayāt üzere aşl-ı i'tibār üzere ola kim evvel 'ademdür andan vücūddur bes ol (11) yoḫlıḫ kim henüz nuḫfe vücūda gelmezden öñdür mevt menzilinde ola ve ol vücūda gelüp şūret-i (12) insān geyüp nefḫ-i rūḫ olduḡı ḫayāt menzilesinde ola ve Allāhu a'lem ve daḫı yarar kim ölümü muḫaddem tutduḡı (13) va'ziçündür ve bu mevt içinde kāmil naşıḫat var 'aḳlı olup idrāḫ idenlere nitekim resūl 'a.m buyurdıki (14) **kefā bi'l-mevti vā'izān** ya'nī eger bir taḫdīr-

i ölümden sonra ba'se ve su'al hisab ve şirât ve terâzu ve berât ve şiddet (15) ahvâl-i kıyâmet ve oda girmek olmasa dağı dünyâ lezzetine mağrûr olmayup i'râz itmek ölüm yiterdi huşûşâ ki (16) ölümden sonra nice 'ağabeler mevcûd ola 'ağlı olan buları zıkr iderken bu fânî maqâmuñ lezzetine (17) ve 'izzetine ve menâşıbına nite mağrûr olup sa'âdeti ebedî terk ide zîrâ bu dünyâ maqâmı ibtilâdur tâ ki (18) beğâyı sevenlerle fenâyı sevenler bundan temyîz olup zuhûra gele nitekim Hâk Te'âlâ buyurdi **li yebluvekum** (19) **eyyukum ahşenu 'amelâ** ya'nî Allâhu Te'âlâ bu mevte ve hayâtı andan ötürü yaratdıkim bu ikisinüñ üzerinde ibtilâ (20) tarîk üzere sizüñ kankıñuz muhabbeti bu dâr-ı gurûra olup ciddini sa'yını buña idüp haqdan i'râz ider (21) İbni 'Ömer rağıyallâhu 'anhümâ rivâyet ider resûlden 'a.m bu âyet ma'nisinde buyurdi tâ Hâk Te'âlâ zuhûra getüre (22) sizden kankıñuz görklürekdür 'ağlı yöninden ve kankıñuz key sakınıcıdur Hâk Te'âlâ harâm kılduğı nesnelere (23) ve kankıñuz tã'atlere ivicidür ve kimüñüz Allâh'dan korkucıdur ve 'amelini görklü idicidür bunuñ beyânı budur kim

[203a] (1) Hâk Te'âlâ uçmağ yaratdı ve aña girmege lâyıq kavm yaratdı ve tamu dağı yaratdı aña girmege dağı (2) lâyıq kavm yaratdı küllisini qarışdurup dünyâya koyu virdi ve buları 'amelile ibtilâ idüp emr-i nehy itdi emrin (3) tutanlara ve ol nehyden yığlınanlara cennetile va'de kırup muhâlefet idenlere 'azâb-ı nârıla va'de kıldı tâ emr (4) dutanlar cennete müstahak olup tutmayanlar tamu 'azâbına müstahak olalar bu imtiñân ve imtiñân didüğü bu Qur'an (5) içinde her yerde gelür haqıqati murâd degül zîrâ bu şınamağ tecrîbe itmek şol kimseler haqqındadır ki (6) her nesnenüñ âmâlî ne olur bilmeye ammâ Hâk Te'âlâ haqqında ibtilâ kılamak kendü 'amelindeki umûrı zuhûra getürmekdür (7) ve **huve'l-'azîzu'l-ğafûr** ya'nî ol Allâh gâlibdür kâfirlere intiñâm idüp 'azâb kıлмаğa ki hiç bir kimse (8) aña muhâlefet kırup buyruğın şımağıla anı 'âciz kılmaz intiñam itmekden ve dağı ol Allâh Te'âlâ gâfurdur (9) günâhları yarlığar şulardanki tevbe idüp dâlâlet yolından çıka hidâyet yolına gire **ellezî halağa** (10) **seb'a semâvâtin tibâka** ya'nî ol 'azîz gâfûr olan pâdişâhdur ki kudreti birle gökleri yaratdı (11) tabağa tabağa biri biri üzere kubbe gibi her göğüñ kalıñlığı beş yüz yıllık yoldur ve aralığı dağı ol kadardur (12) Ka'b eydür bu dünyâ gögi bir mevc gibidür havada durmuşdur mu'allak hâlik kudretile ve ikinci gök (13) ağ mermerdendür ve üçüncü gök demürdendür ve dördüncü gök tuçdandır ve beşinci gök bağırdandır ve altıncı gök (14) altındandır ve yedinci gök kıızıl yâkütüdür ve göklerden yukaru hiçâba varınca yedi deñiz var nûrdan (15) ve ol hiçâblar üzerine müvekkel olan feriştenüñ adı Faytâtürüs'dur bundan sonra kendü kemâl-i (16) kudretin beyân eylemekiçün buyurdi **mâ terâ fı halkı'r-rahmâni min tefâvut** ya'nî Hâk Te'âlâ kıılır resûline (17) ve dağı her kimseye kim anuñ göklere nazarı

var baĸ gör bu gökleri ki hergiz sen görmeyesin rahmānuñ yaratduĸı (18) göklerde bir ‘aybı bir ĸalel bir nesne ki andan fevt olup naĸs olmuş ola ki belki anda hiĸ bir i‘vicāc (19) yoĸ istiĸāmet üzere şöyle müstevīdür kim ba‘zısı ba‘zısına muttaşıldur infīřāli yoĸ andan girü (20) buyurdıki **ferci‘i‘l-başara hel terā min fuşur** ya‘nı nařaruñı girü döndür key ciddile baĸ bu gökler hiĸ (21) bir anda yaruĸ ve yırtuĸ ve aralıĸ görür misin belki anda bir naĸř ĸalel eyleyüp bizüm kemāl-i ĸudretümüz añlayup (22) ‘ibret alasın ve girü tekrār naşara emr idüp buyurdıki **şummercı‘i‘l-başara kerrateyni yenĸalib** ya‘nı ikinci (23) kez girü naşar eyle bu tekrār baĸmaĸa emr itdüĸi andan ötürüdür ki bir kimse nesneye bir kez baĸmaĸıla anuñ

[203b] (1) ‘aybına muşşali‘ olmaz dönderü baĸmayınca bes Allāh Te‘ālā keenne-hu ĸaber virdikim eger sen tekrār baĸası (2) olursañ daĸı sen anda bir ‘ayb ĸalel bulası degülsin **li‘eyke‘l-başaru ĸāsi‘en ve huve ĸasır** ya‘nı ol gözüñ (3) baĸmaĸlıĸda ‘āciz olup döne girü senden yaña bu ĸāletde ki ĸün gele naşar kesile göge baĸmaĸdan (4) anda bir ‘ayb bulmayup müteĸayyir ĸıla bundan řoñra ol semānuñ ziyetinden ve menfa‘atinden ĸaber virüp buyurdıki (5) **ve leĸad zeyyennā’s-semā’e‘d-dunyā bi meřābıha** ya‘nı taĸĸıĸ biz bezedük ol göĸi size yaĸındur aña nařaruñuz (6) irişür rüşen ĸıraĸlarla yılduzlardur ĸaĸ Te‘ālā yılduzları ĸıraĸ diyü zıkr eyledi ‘ādet üzere (7) nitekim bu ādem oĸlanları evlerin ve mescidlerin rüşen ĸıraĸıla bizerler ĸaĸ Te‘ālā daĸı keenne-hu eydür kim (8) ben daĸı bezedüm řaĸfını řol dāruñ kim siz anuñ içinde cem‘ olup durursız řol ĸıraĸlarla kim sizüñ (9) ĸıraĸuñuzdan daĸı rüşen tā ki anuñıla gice ĸarañularında ĸuruda deñizde yoluñuz añlayup hidāyet bulasız (10) ve daĸı bir menfa‘āt oldur kim buyurdı **ve ce‘alnāhā rucūmen liř řeyāřını ve a‘tednā lehum ‘azābe’** (11) **s-sa‘ır** ya‘nı kaçan ol düřmenlerüñüz řeyāřınlar kaçd itseler ki göge ĸıĸup ĸaber uğurlayalar feriştelere (12) arasında olınan aĸĸāmlardan tā kim inüp kendü kāhinlerine ĸaber vireler anlar daĸı anuñ üzerine kendülerden (13) ziyāde ĸaberler ĸatup yir ehline ĸaberler vireler emr iderüz feriştelere kim ol yılduzlardan od alup (14) anları atarlar kimine irişüp yaĸar göyündürür kimin ‘aĸlın alup mařrū‘ ider řol gül gibi olur ki ādem (15) azdurur dünyede ‘uĸūbetleri budur ve āĸiretde daĸı anlarıñçün sa‘ır şamısı ‘azābların yaraĸladuĸ **ve (16) lillezıne keferü bi rabbihim ‘azābu cehennem ve bi‘se‘l-maşır** ya‘nı daĸı biz yaraĸladuĸ řeyāřınlerden ve insānlardan (17) cehennem ‘azābların řol kimseleriçün ki ĸaĸ Te‘ālā’nuñ vaĸdāniyyetine inkār idüp kafir oldılar bes (18) bularuñ ol varacaĸ yirleri ne yavuz yirdür kim anuñ ‘azābı bunlar külli iĸrāĸ ider **iżā ulĸū fihā** (19) **semi‘ü lehā řehıĸan ve hiye tefür** ya‘nı ol řeyāřınlerüñ ve insānlaruñ kāfirlerine kaçan kim ol (20) zebāniler gelüp oddan ĸıřaclar getürüp anuñıla bir bir şutup ol oda atalar anlar ol oddan řol (21) eřek aĸırması gibi avaz işideler kim ol oduñ ĸaynaması avazı ola yaĸūd

bulardan öndin atılan (22) kavm avazı ola od yakup anları göyündüre **tekādu temeyyezu mine'l-ğayzi kullemā ulkiye fihā fevcun se'elehum** (23) **hazenetuhā elem ye'tikum nezir** ya'nı yakın olur kim ol cehennem kafirlere hışm idüp gögermegile

[204a] (1) kaynaduğundan yırtılup pāre pāre ola ve her pāre ki atıla od içinde ol kavümden bir cemā'at şora (2) bulara ol cehennem hazinedārları serzeniş idüp 'azābları üzere 'azāb ve hasretleri üzere hasret arturmağičün (3) diyeler yā kavm size hiç bir resül gelmedi mikim size bu nesnelere haber virüp korkıdayıdı tā siz bundan (4) {bundan} hazer idüp imāna geleydüñüz bu hāle vāki' olmaya **kalū belā kad cā'enā nezirun fe kezzebnā ve** (5) **kulnā mā nezzelallāhu min şey'in** ya'nı ol kavm bu haberi anlardan işidicek belı bize tahkik resül geldi bu (6) haberleri bize degürdi ammā biz ol resüli yalanladuğ didük kim siz yalancılarsız Allāh üzere iftirā {iftirā} (7) idersiz Allāh bize ne kitāb indürdi ve ne resül gönderdi **in entum illā fi zalālin kebır** (8) ya'nı didük ol resüllere kim degülsiz siz illā ulu haṭā içinde siz ki gelüp atamız dedemiz dınlerinden (9) çıkarup azdurmağ istersiz ve daḥı cāyızdur kim bu söz ol zebāni sözleri ola ki ol kavme (10) hitāb idüp diyeler ol sözlerine cevāb ola ya'nı yā kavm degülmüşsiz siz illā ol dalālet (11) içindeymişsiz ki resülünüze bunuñ gibi kelām itmişsiz anlarıñ sözlerin işitmemişsiz **ve kalū lev kunnā nesme'u** (12) **ev na'kilu mā kunnā fi aşhābi's-sa'ir** ya'nı diyeler kim eger ol resülden biz ol haḫ sözi işideydük daḥı (13) 'aqlumuza birağup evvelümüz ve āhirümüz fikr ideydük şimdi biz bu od ehkinden olmazduğ **fa'terefū bi zenbihim** (14) **fe suhkan li aşhābi's-sa'ir** ya'nı ol kāfirler ikrār itdiler şirklerine küfürlerine bir vaktde ki bulara menfa'at (15) olmağdan ya 'özürleri kabül olmağdan yavlağ ayruğdur ve daḥı dimişler kim suhḫ cehennemde bir derenüñ (16) adıdur ki 'azābları yavlağ katıdur ol kāfirleriçün yarağlanmışdur **innellezine yahşevne rabbehum** (17) **bi'l-ğaybi lehum mağfiratun ve ecrun kebır** ya'nı tahkik şol kimseler kim Allāh'dan korkdılar görmedin gözlerine (18) gaybiken ve daḥı anuñ 'azāblarından korkdılar kim henüz gaybdur müşāhede kılmadılar bunlarıñçündür (19) mağfired ki günāhları yarlıgana ve ulu mertebeler daḥı cennet içinde bu dünyede korkuda olanlarıñdur (20) ammā korkmağ semeri budur münhı nesnelere ve harām e'āllerden yığlına Haḫ Te'ālā emrine muṭi' ola (21) ve daḥı buyurdiki **ve esirru kavlekum evicherū bihi innehu 'alimun bi zāti's-şudūr** bu āyetüñ sebep-i (22) nüzüli buyıdıkim kāfirlerden bir cemā'at resül hazretine dil uzadup ta'n iderlerdi cebrā'il (23) gelüp anı peygambere haber virürdi bu kāfirler anı işidüp birbirine gizlü söyleşürlerdi eydürlerdi kim

[204b] (1) katı söyleşmeñ kim Muḫammed Tañrı'sı Muḫammed'e haber vire Haḫ Te'ālā emür şığasından haber virüp buyurdiki (2) siz sözüñüzi gerek gizlü söyleñ gerek āşikāre

söyleñ be-dürüstí Hâk Te'âlâ gönüller içinde hayrdan (3) şerden ne geçdügin bilür sizün söyledüğüñüz nite bilmeye **elâ ya'lemu men hâlağa ve huve'l-laţıfu'l-habır** (4) ya'ní sizün sırruñuz ol Allâh nite bilmeye kim ol sırrı aşikâre yaradan oldur bir mañlûk âdem işledügi (5) işün eyüsin betlûsin bilür pâdişâh yaratduğı mañlûkı nite bilmeye ki anuñ 'ilmi laţıfdür külli ma'lûmât (6) ihâţâ kılmışdur 'ilmiyle ve habırdür dağâyıqları bilür aña hafî nesne yokdur yir altında yatan tohumları (7) bilür ki nice yatur vaqt geliceğ anı toprak altından luţfı birle laţif tâze bitürür ol za'if (8) yumşaq yapracuğ ol vaqt yiri yarup çıka gelür ol vaqt çekürdekler içinden luţfı birle tâze laţif (9) iki yaprak bitürür aña kuvvet virüp uzadur yoğnaldur özdek budak virüp envâ' yemişler çıkarur ve hayvâncuğlar (10) karnında kanıla revâs arasında tatlu ağ süd virür saklar anıki bir katre kandan ve reveşden ol süde (11) qarılmaz ana rahminde bir nuţfeydür dürlü şürete koyar ve anuñ anda yatduğın bilür anda müddeti qararı tamâm (12) olunca yaturup rızkı virür andan aña luţfı birle yol virüp ol tar yoldan ol miğdâr cenneyile vücûda (13) götürür hezâr bunuñ gibi leţâyifler anuñ 'ilmi ve kudreti birle zuhûra gelüp yirde gökde buları bilen pâdişâh (14) kullaruñ sırrın nite bilmeye 'aklı olan bu sözlerle öğütlene için taşın hayrıla müzeyyen kılup yaramaz ef'âllerden (15) şağına bundan şoñra ni'metlerin zıkr idüp haber virdi tâ ki ol ni'met şükrin yirine getüreler (16) **huvellezî ce'ale lekumu'l-arza zelûlen femşü fı menâkibihâ** ya'ní ol Allâh oldur kim bu yiri sizünçün (17) yaradup size muţí' münkâd ve yumşaq eyledi ve şarğdan ğarbadegin düpdüz döşedi ve tağları anı berkitdi (18) tâ ki andan ne dürlü mağşûd olursa bitürsin bağlar ve bostânlar ve ekinler idesiz ve kuyular ve ırmağlar (19) idesiz anuñ eţrâflarında ne yirde dilerseñüz ırağ yakın yürisesiz envâ' menfa'âtlerüñüzi bitüresiz (20) **ve kulû min rızkıhi ve ileyhi'n-nuşûr** ya'ní ol yir üzerinde biten yemişlerden yiyesiz ve anuñ şükrin yirine (21) getüresiz ve dağı bilesiz kim sinleden kopup dönüp varacağ yirüñüz oldur mağşûd bu sözden oldur kim (22) Hâk Te'âlâ evvelâ gökleri yaratduğın haber virdi andan yirler yaradılduğın haber virdi andan girü kopmağdan (23) haber virdi aña işâret kıldı kim bu yirleri ve gökleri yaratmağa kâdir olan yirden ölmüşleri dağı

[205a] (1) diri kılmağa kâdirdür tâ ki ol ba'se îmân getürüp inkâr itmeyeler bundan şoñra ba'se münkir (2) olanları tañvîf idüp haber virdiki **e'emintum men fi's-semâ'i en yahsife bikumu'l-arza fe izâ hiye** (3) **temür** ya'ní emîn mi olursız 'uğûbetinden ve 'azâbından ol Allâh'ın kim göklerdeyür ve bu göklerde (4) didügi iki vech e üzeredür mekân >ıtlağ< itmek degül bir vech budur kim eminmi olursız andan kim anuñ melekûtı (5) gökdedür ya'ní ferişterüñ meskeni andadur ve dağı 'arş ve kürsî ve levhü'l-mağfûzı andadur ve kütübleri (6) ve aħkâmları ve vahiyleri ol gökden nâzil olur ve ikinci vech ol müşebbiheler i'tikâdı

üzeredür kim Hâk Te'âlâ (7) ma'hlûka teşbîh iderler ya'nî emînmi olursız andan kim zu'm idersiz ol semâdadur bu ehl-i sünnet cemâ'atine (8) mezhebine muhâlifdür ya'nî emînmi olursız ol Allâh'uhn 'azâbından hezârân kavme 'azâb gökden gelüp helâk (9) eyledi Hâk Te'âlâ 'âlidür andan kim mekânı mu'ayyen ola ya mekâna ihtiyâc ola ya'nî dimek olur kim (10) korkuñ ol Allâh'dan kim anuñ mülki semâdur ki sizi 'azâbıla yire geçüre nitekim Kârûn'ı geçürdi (11) tâ ol biz sizi devr itdügi kıyâmete degin yidinci yire indüre ve da'ı korkuyı te'kid itmekiçün ve buyurdıki (12) **em emintum men fi's-semâ'i en yursile 'aleykum hâşiben fe se ta'lemüne keyfe nezîr** ya'nî yahûd emînmi (13) olursız 'azâbından anuñ kim ol 'adâdur ki üzerüñüze taş yağdura nitekim Lût kavmi üzere yağdurdı (14) helâk eyledi tiz ola bilesiz kim benüm sizi 'azâbıla inzâr itdügüm semeresi nite ola ol korkıdılan (15) nesneleri gözünüzele göricek bilesiz ki bilmegüñ anda menfa'ati olmaya bundan soñra buyurdıki **ve lekad (16) kezzebellezîne min kablihim fe keyfe kâne nekîr** bu âyet nüzülü resüle 'a.m tesellî hâtırdur ki resül ol (17) kâfirleri islâma ve tevhîde da'vet kıldı anlar resülü tekzîb idüp da'vetine icâbet itmediler resülün (18) mübârek hâtırı tarlıgandı anlaruñ tekzîb itdügine bes Hâk Te'âlâ bu âyetile anuñ hâtırın tesellî (19) ider eydür ki yâ Muhammed yalunuz bu kâfirler seni tekzîb itmediler belki bulardan ilerüki ümmetler da'ı (20) gelen resülleri yalanladılar işitdük kim 'âkıbetleri neye irişdi şabr it nazâr kıl göresin ki (21) bulara da'ı benüm 'ukûbetüm ve inkârüm nite olısar bundan soñra kendünün delil-i vahdâniyyetin beyân idüp (22) buyurdı **eve lem yerav ilâ't-tayri fevkahum şaffâtin ve yakbızne mâ yumsikuhunne illâ'r-rahmâni innehu bi kulli şey'in** (23) **başîr** ya'nî bu münkirler görüp 'ibret almazlar mı üzerlerinde şol kuşları kim Hâk Te'âlâ anları nite

[205b] (1) yaratmışdur ve ol kanatların ve çekleklerin nite düzmişdür kim havada döşeyi koyup uçarlar altında (2) üstinde tutarı yok gâh kanatların açarlar gâh hareket idüp zamm iderler anları şaklamaz anda (3) illâ ol rahmânın anlara da'ı terahhüm var tâ ki ol uçmağıla ma'kâşıldarına irişeler çün (4) yürüyüp varmağa 'âcizlerdür be-dürüstî ol pâdişâh-ı kerim her nesnenün şalâhı neyiledür bilür (5) ol şalâh üzere yaradup emrini tedbîr ider ve da'ı buyurdıkim **em men hâzâllezî huve cundun lekum** (6) **yanşurukum min dünü'r-rahmân** ya'nî iy kâfirler getirüñ baña haber virüñ kim kimdür işbu tapduklarunuzdan (7) size kuvvet yardım iden sizi rahmândan gayrı 'azâbdan kurtaru bile kaçan ki aña 'âşî olasız (8) çün cevâb virmekte 'âciz kıldılar Hâk Te'âlâ buyurdıki **ini'l-kâfirüne illâ fı gurûr** ya'nî (9) degüldür bu kâfirler illâ aldanup bâtil işlerde qalmışlardur ve girü buyurdıki **em men hâzâllezî yerzükukum** (10) **in emseke rızkahu** yahûd haber virüñ işbu ilâhuñuzdan kimdür ki size rızq vire eger ol Allâhu Te'âlâ (11) sizden rızq men' idesi olursa tahkîk ma'lümdur ki Allâhu

Te‘ālādan ğayrı rızķ virici (12) yoķ **bel leccū fi ‘utuvvin ve nufūr** lıkin bu kāfirler serkeşlik idüp ĥaķdan nefret iderler imāna gelmekden (13) iraq olurlar şanurlar ki biz toĝru hidāyet üzereyüz **efe men mukibben ‘alā vechihi ehdā** (14) **em men yemşı seviyyen ‘alā şırātin mustakım** ya‘nı şol başı aşıĝa yūzi üzerine yūriyenmi toĝru yürür yoĝsa (15) şol iki ayaĝı üzerine toĝru toĝru yūriyenmi şavāb üzere yürür ya‘nı Allāh Te‘ālā temsıl ider mü‘minlerle (16) kāfirler ĥālī üzere şular ki göñülleri gözi kör olup küfr ü şirk ĥarañulıĝında ĥalalar anlar şol (17) yüzleri üzere yürür gibidür ve anlar kim islām nūrı üzere ve ‘ibādet-i tarıķ üzere olalar anlar (18) ol iki ayaĝ üzere yürür gibidür ammā Ķatāde eydür şol kāfirler ki küfr ü şirk üzere oldılar (19) imāna gelmediler Ĥaķ Te‘ālā anları kıyāmet güninde yüzleri üzere ĥaşr ide ve ol mü‘minlerüñ (20) imān ve tã‘at üzere oldılar anları toĝru kāmēt üzere ĥaşr idüp cennet yolına yūride ve daĥı buyurdıki (21) **ķul huvellezı enşe‘ekum ve ce‘ale lekumu’s-şem‘a ve’l-ebşāra ve’l-ef‘idete ĥalilen mā teşkurün** (22) ya‘nı Ĥaķ Te‘ālā resūline ĥıţāb idüp buyurdıki yā Muĥammed eyit ol kāfirlere ol Allāh’dur ki (23) siz yoĝiken var ķıldı ve size ķulaķ virdiki anuñıla ĥaķķı ve göz virdiki anuñıla ĥaķķı ĝoresiz

[206a] (1) ve göñül virdiki anuñıla hidāyet-i tarıķ nedür fikr idüp añlayasız bu küllisi size āletleridür ki virdi (2) yarın ĥüccetüñüz ĥalmaya ve size buyrulan buyruķları yirine ĝetüresiz anı Allāhu Te‘ālā tã‘atinden ayruķ yirlere ālet (3) idündüñüz anı birleyüp aña tã‘at ķılmaduñuz bu ulu ni‘metlere sizüñ şükrüñüz az oldı ve daĥı buyurdıki (4) **ķul huvellezı zeraekum fi’l-arzı ve ileyhi tuhşerün** ve daĥı eyit yā Muĥammed ol Allāh’dur kim sizi (5) yir yüzinde ata şulbından ana rahmine bıraķdı ol rahimde nuţfeyi ķana dönderdi ve ķanı ete süñüĝe (6) dönderüp cān virdi dünyāya ĝetürüp sizi çoĝaltdı ‘aķıbet ĝirü öldürüp öldükden şoñra (7) dönüp varacaķ yirüñüz oldur ve daĥı buyurdı **ve yeķülüne metā hāzā’l- va‘du in kuntum şādiķın** (8) ya‘nı Ĥaķ Te‘ālā ĥaber virür ol kāfirlerdenki ĝelüp resūle dirlerdi ki ol va‘de ķıldıĝuñuz (9) ĝünki küllisi ne vaķtdur bize ĥaber virüñ eger ĝerçekiseñüz bes Ĥaķ Te‘ālā anlara cevābiĥün bu āyeti (10) indürdiki **ķul innemā’l-‘ilmu ‘indallāhi ve innemā ene nezırun mubın** ya‘nı eyit yā Muĥammed ol kıyāmet (11) ĝopmaklıĝuñ ‘ilmi Allāh ĥatındadır ben sizi taĥķıķ ĝorķuducıyam āşıkāre bir dilile ĝorķıdup ĥaber virüremki (12) bilürsiz añlarsız ola ki bir inşāfa ĝelüp fehm idüp idrāk idesiz ve daĥı buyurdıki **fe lemmā raevhu** (13) **zulfeten sı‘et vucūhullezıne keferū ve ķıle hāzällezı kuntum bihi tedde‘ün** ya‘nı vaķt kim ol (14) kāfirlere ol kıyāmet ‘alāmetleri zāhir olup yaķın olduĝın ĝoreler ol ĥadar ĝuşşa ĥaplaya anlarıki (15) şol yidüp depelemeĝe iletükleri ādem yūzi gibi melāletden ĥarara ve kıyāmet güninde ol ‘azāba yaķın (16) varıcaķ ol ĥadar melālet ĝālīb ola ki yüzleri şol ĥutulmuş ĝüneşe döne ĥarara zebānıler anlara dirler (17) ki işbu ol ĝündür ki dünyāda siz

ivüben şorarduñuz ki ne vaqt olısar ve işidüben yalanlarduñuz haqqı (18) koyup bātıla da'viler iderdüñüz dirdüñüz kim biz ölüp çürüyüp süñügümüz toprak olduqdan şofıra (19) girü mi dirilürüz diyü inkār iderdüñüz ve dağı buyurdıki **kul eraeytum in ehlekeniyallāhu ve men ma'ıye** (20) **ev raḥımenā fe men yucıru'l-kāfirıne min 'azābin elım** ya'nı kāfirler resüle dağı mü'minlere yavuz du'ā kılıp (21) helāklik dilerlerdi Haq Te'ālā buyurur ki eyit yā Muḥammed biz mü'minlerüz iki ḥayruñ birüñüz tokışur (biri göz tıtmışuz) (22) ya budur ki Haq Te'ālā bize ölüm virüp öldüre dönüp varacaq yirümüz cennet ola yaḥūd bize teraḥḥum (23) idüp sizüñ üzerüñüze nuşret virüp gālib kıla sizi öldürüp gāziler olavuz ulu ecirler bulavuz

[206b] (1) ve sizi öldürüp 'azāba iletisi olursa ol 'azāb-ı elımden bu kāfirleri kim kırtarısar ve dağı buyurdıki **kul** (2) **huve'r-raḥmānu āmennā bihi ve 'aleyhi tevekkelnā fe se ta'lemüne men huve fı zalālin mubın** ya'nı yā Muḥammed bizüm ḥālikumuz (3) raḥmāndur fazlı boldur dilerse bize 'azāb eyleye dilerse raḥmet idüp yarlıgaya biz aña imān getürdük (4) ve işümüzi aña işmarladuq dağı böyleyi gün biz anuñ 'azābından kırkāruz ve raḥmetinden umaruz ve ger bize (5) 'azāb idesi olursa girü günāhumuzdan ötürü ider ve ger raḥmet idesi olursa kendünün fazl-ı (6) 'aḥāsıdur ammā siz ki kāfirlersiz anuñ 'azābından sizi kim kırtarısar ammā 'aḳıbet bilesiz ki ol āşıkāre (7) dāletde olan mü'minler midür yoḥsa siz misiz ve dağı buyurdıki **kul eraeytum in aşbaha mā'ukum** (8) **gavran fe men ye'tikum bi mā'in ma'ın** ya'nı eyit yā Muḥammed ḥaber virüñ baña kim iy Mekke kāfirleri eger Haq Te'ālā (9) sizüñ ol zezem suynı yire gavır itdüresi olursa kim hiç aña bir kıga irişmeye kim ola kim size ancılayın (10) bir pāk aḳıcı şu getüre Allāh Te'ālādan Ebū Hureyre rivāyet kılır resülden 'a.m resül buyurdı Kıur'an içinde (11) bir süre var ki otuz āyetdür aña mülāzemet idüp okuyana ol şefā'at ider tā aña deginki yarlıgana (12) ol süre-yi tebārekedür ve 'Abdullah bin Mes'üd eydür kaçan bir ölüyi kıbre kıosalar münkır ve nekır başından yañadan (13) su'āl itmek dileseler başı dile gelüp diye ki benden yañadan size yol yoqdur buña su'āl idesiz zırā bu dāyim benümile (14) tebāreke süresin okurdı dönüp ayağından yañadan geleler ayaq dağı diye benden yañadan size yol yoq ki (15) buña su'āl idesiz zırā bu benüm üzerüme tırup tebāreke süresin okurdı bes bu süreye süre-yi münkiye (16) didiler ya'nı kırtarıcıdur okıyanları kıbir 'azābından ve anuñ fitnelerinden

33. Sürütü Nün İسانی Ḥamsüne Āyāt ve Hiye Mekkiyye

(17) bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-raḥım **nün ve'l-kalemi ve mā yeşturün** ibn-i (18) 'abbās eydür raḥıyallāhu 'anhümā **nün** ol balıkdur ki Haq Te'ālā yirleri anuñ üzerine döşedi ol balıq (19) ḥareket eyledi yirler silkindi Haq Te'ālā tağları yaradup bu yirleri anuñıla muḥkem kıldı be-

dürüstü bu (20) tağlar yirler üzere kaçan iderler tā kıyāmete degin ammā Ḥasan'ıla Qatāde didiler ki nūn devātdur kim (21) qalemile zıkr olunmuşdur ve daḥı dimişler kim nūn Allāh Te'ālānuñ nūr adıdur anuñ evvel ḥarfıdür ve bir (22) niceler didiler kim raḥmān adınuñ āḥır ḥarfıdür ammā qalem oldur kim Ḥaḳ Te'ālā evvel anı yaradup didiki (23) yā qalem yaz qalem didiki ilāhı ne yazayın Ḥaḳ Te'ālā yaz şol ki taḳdır olındı ve olacaḳdur tā kıyāmete degin

[207a] (1) bes Allāh Te'ālā ḳasem itdi ol balıḡa ve qaleme ta'zım idüben zırā anuñ yaradılmasında ve toḡru olmaḡında (2) Ḥaḳ Te'ālā'nuñ ḥıkmeleri var ve daḥı bunda çok fāyideler var ve menfa'atler var ki vaşf anı ihāṭa (3) kılmaz ve daḥı cāyızdır ki ḳasem bunda nūrı ve qalemi yaradan ḥaḳḳıçün dimek ola **ve mā yeşturün** daḥı şol (4) nesne ḥaḳḳıçün ki ḥafazalar yazarlar ādem oḡlanlarınuñ 'amellerinden ve yazıcılar yazurlar levḥ-i maḥfūz üzere (5) **mā ente bi ni'meti rabbike bi mecnūn** bu cevāb ḳasemdür ki Ḥaḳ Te'ālā buyurur nūn ḥaḳḳı daḥı qalem ḥaḳḳı ve ol (6) ḥafazalar seṭr idüp yazduḳları ḥaḳḳı yā Muḥammed sen ol rabbūnuñ ni'metlerine mecnūn degülsin tā ki ol (7) kāfirler zu'm iderler beyān-ı ḳaṣıyye budur kim ol nesne kim ol Ḳur'ān'dan indürildi ikrā süresiyidi (8) tā aña deginki **mālem ya'lem** didi ve Cebrā'il gelüp resüle namāz öğretdi resül ḳılurdu kāfirler anı görüp (9) didiler ki Muḥammed delü oldı ḡāḥ iner ḡāḥ çıkar resül 'a.m şā'irden mecnūndan ḳaçardı çün (10) kendüyi aña niyet itdiler ol aña meşāḳḳat gelüp ṭarlıḡandı Ḥaḳ Te'ālā anuñ ḥāṭırın tesellı idüp ḳasem (11) buyurdu ki yā Muḥammed sen benüm resülümsin ki ḳullaruma da'vete gönderdüm ol in'āmlar ki senüñ rabbüñ (12) 'aṭā kıldı peygāamberlik¹⁶⁰ virdi ve saña Ḳur'ān indürdi sin bu ni'metlerüñ şükrin yirine getürmede ḡāfil (13) ve mecnūn degülsin niteki ol Mekke kāfirleri dirler **ve inne leke le ecran ḡayra memnūn** ya'nı yā Muḥammed ol (14) kāfirlerüñ incimekliklerine taḥammül idüp şabr itdükdün ötürü saña cennet içinde ulu ecirler ve mertebeler (15) var ki herḡiz inḳıṭā' yok ve senüñ üzerüñe ol ni'metlere minnet daḥı olunmaz ve daḥı buyurdıki (16) **ve inneke le 'alā ḥuluḳın 'azım** ya'nı yā Muḥammed sen ulu ḥulḳ üzere yaradılmışsın ḡöñlüñi bu kāfirler maḳāletinden (17) ötürü ṭar ṭutmaḡıl bes resülün ḥılḳati nite kim ḡörlüydü ḥulḳı daḥı eyleydü 'ibret saḳlardı esirleri (18) ḳurtarurdu ve aḳları ṭoyururdu ki uḡrasa ulu ḳiçi dimezdi selām virürdü hiç bir ḥācete gelenüñ (19) ḥācetin redd itmeyüp yirine getürürdü ve şayruları şora varurdu gerek muṭı olsun gerek fācır (20) ve müsülmānlarıñ cebbārlarına ḥāzır olurdu ḳonşılarna ḡörlü ḳonşulıḳ iderdi ve bizlere ehl-i islāmdan (21) ḥürmet iderdi ṭa'āma da'vet itseler icābet iderdi suçlulardan 'afv iderdi azmışları ıṣlāḥ (22) iderdi cūd u kerem saḡā anuñ 'ādetiyidi ḳaḳımaḳlıḡı yudup 'afv iderdi

¹⁶⁰ [peygāamberlik]

halkuñ key halımı ve key bahāduru (23) olıdı kimseye hayf itmeyüp ‘adl iderdi ve daħı bir nā-maħrem ‘avrat anuñ eline yapışmadı ve bir gice bilesinde

[207b] (1) bir aķçeyile yatmadı zıyāde elinde aķçe alup gice irişse anı bir muħtāca virmeyince eve varmazdı ve ehl-i (2) beytiçün bir yıllık zevādeden artuķ zāħıre itmezdi ol daħı arpadan ħurma[da]mıdı anı daħı girü Allāh (3) yolına omışıdı kim gelüp dilese virürdi girü ol eksileni yirine ordı kendü na‘lının ve onın yamardı (4) evinde her ne iř olsa işlerdi kimsenüñ yüzine çereri baķmazdı ħayātından ve ger bir ul ve cāriye (5) da‘vet itse varurdu getürdükleri hediyeyi abül iderdi eger bir içim süd ve avřan uyluğı daħı olursa (6) girü ol getürene nesnecük ‘ivaż iderdi andan yirdi řadaķa yimezdi nefsiçün ve dūnyāyiçün hergiz (7) kimseye aķımazdı aķısa Tañrı‘yiçün ve dın ğayretiçün aķırdı ħaķķı ilerü dutup geçürürdi eger andan (8) kendüye ve ařħābına zarar daħı olursa neadar yardımcıya ħācet olsa daħı kāfir kendüye mu‘āvin (9) idinmezdi vaķt olurdu alıdan yüregi üzere ař bağlardı ne bulursa yirdi ħelāl a‘āmdan (10) perhız itmezdi ħurma bulsa etmeksüz yirdi süd bulsa etmeksüz içerdi anā‘at iderdi avun arpuz (11) bulsa yirdi ve söykenüp a‘ām yimezdi elin silecegi ayağı altıyıdı oyınca nirde olursa yürürdi dūřmenler (12) arasında key tevāzu‘ idici olıdı kime uğrasa güler yüzile baķardı ve nice on bulsa geyerdi ve neye (13) gerekise binerdi ardına ādem daħı alurıdı vaķt olurdu yalın ayaķ ve başı auķ ridāyıla izārıla (14) yürürdi vaķt olurdu ridāsuz daħı yürürdi gökçek ouyı severdi fi‘l-cümle anuñ aħlāķını kimseye (15) vařf ider degül lıkin řol adardur kim ur‘ān içinde ne adar ki emür var küllisin yirine getürmişdür gerek (16) vücūbiçün olsun gerek mendüb ve daħı nevāhıden ne varısa küllinden imtinā‘ ıldı gerek taħrım (17) olsun gerek tenzih anuñçün didi ‘Āyiře rađıyallāhu ‘anhü anuñ ħulķın řorıcaķ ki anuñ ħulķı ur‘āndur (18) bes aña girçek ümmet olanlar eyle gerekdür anuñ ħulķlarıyla ħulķlananlar tā aña iķtidāsı taħķıķ ola (19) ve bundan řoñra Ĥaķ Te‘ālā buyurdıki **fe se tubşuru ve yubşırüne bi eyyikumū‘l-meftūn** ya‘nı Ĥaķ Te‘ālā eydür (20) yā Muħammed tız ola ki göresin bilesin ve kāfirler daħı bileler řol vaķt ki zebāniler oddan ‘amūdıla (21) yüzlerin ve araların dögeler sizüñ anķuñuz mecnūndur mü‘minler mi delüdür yoħsa ol kāfirler mi (22) **inne rabbeke huve a‘lemu bi men źalle ‘an sebīlihi ve huve a‘lemu bi‘l-muħtedın** ya‘nı taħķıķ yā Muħammed senüñ rabbüñ (23) key bilicidür řol kimsekim arıķ-ı islāmı azıtdı dālālete dūřdı ve anı daħı yigrek bilür ki arıķ-i

[208a] (1) hidāyetde kimdür sen řabr eyleki ol cezā güninde dālł olan ve daħı hidāyet üzere olan daħı kimdür ki (2) ma‘lüm ola ve daħı buyurdıki **fe lā tuřı‘l-mukezzibıne veddū lev tudhinu fe yudhinūn** bu āyetüñ sebab-i nüzüli (3) oldıki ol Mekke müřrikleri resüle didiler kim yā Muħammed gel bir zamān senüñ ma‘būduña ap bir zamān (4) daħı atañ dedeñ

ma'būdlarına tap anları dağı terk eyleme tā seni incidmegi biz dağı terk eyleyevüz bes Hāķ Te'ālā (5) bu āyeti indürüp buyurdıki yā Muḥammed zinhār muṭı' olmağıl bu yalancı zālimlerüñ sözlerine ki Allāh'uñ (6) vaḥdāniyyetine inanmayup yalanlar bular severler ki sendağı kāfir olasın bular dağı kāfir olalar saña (7) imān getürmeyeler dīnünde sen dağı müdāhin olasın anlar da müdāhin olalar **ve lā tuṭı' kulle ḥallāfin** (8) **mehinin hemmāzin meşşā'in bi nemimin mennā'in lil ḥayri mu'tedin eśim 'utulin ba'de zālike zenim** bu āyet Velid bin Muğire (9) ḥaķķında nāzil oldu ki resülün key ulu 'adūsıydı ya'nı Hāķ Te'ālā buyurur ki yā Muḥammed muṭı' olmağıl (10) her yalan and içicilere ḥuşuşā ki ol Velid ola ol Allāh Te'ālā dīnini yalanlayıcıdur yalan yire çok andlar (11) içicidür ḥaķır ü fācirdür rā'ı uz temyiz yokdur ve dağı ol Velid ṭa'n idici ve la'net idici muğtābdur (12) dağı ḥalk arasında tamāmlıđıla yürüycidür dağı ḥayrdan men' idicidür ki tevḥide geleyin diyeni men' (13) ider ve bağıldur mālıla ne kendü menfa'ati olur ne ayruklar ve dağı kendü nefesine zulm idicidür ve fācir (14) 'āşidür ve dağı çok yiyüp çok içicidür cismi şağ içi rencür zāhiri ḥoş bāṭını ḥarābdur (15) bundan şoñra bu küllisiyle zenimdür ya'nı ḥarāmzādedür Şehrü bin Havşeb resülden 'a.m rivāyet (16) kıılır ki buyurdı **lā tedḥulü'l-cennete cevvēzun ve lā ca'zari'un ve lā'l-utullu'z-zenim** ya'nı uçmağa (17) girmez cevvēz dağı ca'zeri dağı 'utull zenim cevvēz oldur ki mālı cem' ide ol māl ḥaķların virmekden (18) nefisini men' ide ca'zeri oldur kim iri sözlü ola göñlinde kimseye şefķat olmaya 'utull zenim (19) oldur kim ķarnı giñ ola kuvvetlü çok yiyici ola ḥalka zulm idici ola kaçan bu āyet indi (20) Velid bin Muğire anasına geldi didiki yā ana Muḥammed baña işböyle didi girçekmidür anası (21) dağı zināsına iķrār itdiki ol andan toğdı ve dağı buyurdıki **en kāne zā mālın ve benine izā tutlā** (22) **'aleyhi āyātunā ḳāle esāṭiru'l-evvelin** ya'nı muṭı' olmaya Muḥammed sen bu şıfatlarla mevşüf olan (23) zālime egerçi ol çok māl ve evlād issidür ol ehl-i evlād çokluğı anı mağrūr idüp yiyletmişdür¹⁶¹

[208b] (1) ki kaçan anuñ üzerine bizüm āyetlerümüz oğına inkār idüp eydür kim bu evvel geçenlerüñ yalanları ve (2) bāṭıl sözleridür kim buyırılmışdur **se nesimuhu 'ala'l-ḥurtüm** ya'nı tiz ola ki kıyāmet güninde biz anı 'alāmetleyevüz (3) bir ḳabih 'alāmetile ki cemı' kāfirler arasında anuñıla meşşūr ola niteki düşmān ṭıtdı bizüm resülümüzi 'adāveti (4) ḥalk içinde meşşūr oldu Muḳātil eydür ol 'alāmet kıyāmetde ol ola ki Hāķ Te'ālā yüzün ķara (5) idüp gözlerin aķ eyleye ve demürden boyun demürleriyle ki oda dönmişdür ellerin boyunına demürleyeler yüzi (6) üstine süriyüp cehenneme iledele bes Hāķ Te'ālā burın üzere ṭađ

¹⁶¹Kelimenin metindeki imlāsı biçimindedir.

idevüz didügi gāyet hōrlıġa ve (7) hāķārete biraġup dimek olur nitekim burında taġ olmaķ ulu ‘aybdur hıĉ anuñ eŝeri maħv olup gitmez (8) Allāh Te‘ālā daħı ol Velid’i vaŝ eyledi yalan andıla ve hōrlıġıla daħı hāramzādeligile¹⁶² bunuñıla aña bir (9) ‘ār ulaŝdurdıki andan ne dūnyede ve ne āhiretde gide ve daħı buyurdıki **innā belevnāhum ke mā belevnā aŝhābe’** (10) **I-cennete** ya‘nı Hāķ Te‘ālā eydür biz Mekke ķavmini ibtilā kılduķ yedi yıl kızlıġıla niteki ol bostān ehlin (11) ibtilā kılduķ ki anlar mü‘minler ve ehl-i namāzıdı ol bostān anlaruñ atalarınuñ idi Yemen tarafında (12) Ŗan‘ān’dan iki fersaħ yol añardı ol ataları ‘ādeti buyıdıkim ol bostānı ve ekini hāŝılından bir yıllıķ (13) nafaķa ķorıdı bāķisin Allāh Te‘ālā yolına ŝadaķa idürdi kaçan ki yemiŝ keseydi kesenlerden yirinde ķalanı (14) miskinlere virürdi kaçan hūrmasın dirse altına bir nesne düşerdi ol dōsege düşeni kendü alurdi (15) aŝurı düşeni miskinler naŝıbin kılurdi kaçan ekinin biĉse oraķdan ķalanı miskinlere ķorıdı (16) ve kaçan baġınuñ üzümin kesse kesicilerden ķalanın derviŝlere ķorıdı kaçan kesüp fāriġ olsa üzüminüñ (17) girü ‘ōŝrin virürdi ve ŝoñra ol üzüümüñ yine ķurı yanından ‘ōŝrin virürdi ve bekmezinden daħı ‘ōŝrin (18) virürdi hāŝılından biĉüp ‘ōŝrin virürdi ve deste kılduķdan ŝoñra ‘ōŝrin virürdi fi’l-cümle (19) buġdayından ve unından ve etmekinden ‘ōŝrin virürdi tekrārıla ĉün hāleti mevte geldi oġlanlarına (20) vaŝıyyet kıldıkim ol ‘ādeti terk itmeyeler ĉün ol kiŝi vefāt itdi ol baġı bostānı üç oġul (21) mırās yidiler ve hāŝıl vaķtı daħı iriŝdi bu üç ķardaŝ cem‘ olup danıŝdılar didiler kim bizüm (22) atamız ‘aķılsuz kiŝiyidi bizüm bunca ehl ü evlādumuz var ol itdügin biz itmege baŝarımazuz nitekim Hāķ Te‘ālā (23) hāber virdi **iz aķsemü le yaŝrimunnehā muŝbihin** ya‘nı ol üç ķardaŝlar and içdiler ki ŝabāħ turalar

[209a] (1) hāķ ermedin miskinler tuymadın varalar hūrmaların keseler **ve lā yesteñnün** ya‘nı inŝā’llāh dimediler (2) ķaĉ‘-ı hūkm eylediler varup kesmeklige **fe tāfe ‘aleyhā tā’ifun min rabbike ve hum nā’imün** ya‘nı ol gice (3) Hāķ Te‘ālā od viribidi ol aġaĉları ķapķara yaķdı göyündürdi ŝol ķarañu giceye döndi hāl budur olar daħı uyķudayıdı (4) **fe aŝbahat kes ŝarım fe tenādev musbihin** ya‘nı ol bostān ķurıdı ŝol ur doķunmıŝ yire döndü hāberleri (5) yoķ ŝabāħ vaķtında turalar birbirine ĉaġrıŝdılar **enıġdū ‘alā hārsikum in kuntum ŝarımın** ya‘nı (6) ķalkuñ ircerek varuñ ol ekinüñüze baġıñuza eger kesmege ķaŝduñuz varısa miskinler tuymayup gelmezden (7) oñ **fenālekū ve hum yetehāfetüne en lā yedhulennehā’l- yevme ‘aleykum miskın** ya‘nı ķalkup gitdiler ol (8) hūrmalarından yaña bu hālde kim uġurlayın gizlü söylerlerdi ki miskinler iŝidüp ardumuza uymasunlar (9) diyü tā ki varup baġĉelerine bile gireler **ve ġadev ‘alā hārdin ķādirin** ya‘nı irteleyüp irerek ol baġĉeleri (10) yolına ķaŝd idüp girdiler ŝāĉ olup sevinü giderlerdi ŝanurlardıki ol yimiŝi dirmege bular ķādirlerdür (11)

¹⁶² [hāramzādeliġıla]

fe lemmā raevhā ḳālū innā le zāllūne bel naḥnu maḥrūmūn ya'ní çünki yakın vardılar ol bağlarına nazar itdiler (12) gördiler ḳapḳara göyünmiş biri birine didiler ki biz bu bağumuzun yolın yañıldıḳ bu bağumuz yiri degül (13) anlayı baḳdılar tefahḥuş itdiler 'alāmetlerinden bildiler ki bağlarıdur lıkin 'uḳūbet irişmiş didiler ki (14) biz yol yañılmadıḳ ammā bu bağçemüz ḥāşılından maḥrūm ḳaldıḳ ki Ḥaḳ Te'ālā helāk eylemiş **ḳāle evsaṭuhum** (15) **elem eḳul lekum lev lā tusebbihūn** ya'ní ortalarında key uşluları ve bilürlerdiki ṭoḡru sözlüyidi (16) didiki ben size dimedümmi ki niçün anduñuzda istiśnā idüp sübhānallāh dimedüñüz zırā ol vaḳt (17) istiśnā itmek tesbīḥ itmekdi bes ol işlerine peşmān olup ḥasret yidiler nitekim Ḥaḳ Te'ālā ḥaber virdi (18) **ḳālū subḥāne rabbınā innā kunnā zālimın** ya'ní didiler ki biz tenzīh iderüz rabbümüzü ta'zīm idüben (19) aña 'āşı olduḳ dervişleri men' idüben kendü nefsumüze zūlm idüben zālimlerden olduḳ (20) ki bunun gibi ulu ziyāna uğradıḳ **fe aḳbele ba'zuhum 'alā ba'zin yetelāvemūn** ya'ní başlayıp birbirine (21) ol işlerinden ötürü melāmet itdiler ki niçün böyle ḳıldıñuz ki maḥrūm olduñuz **ḳālū yā veylenā** (22) **innā kunnā tāḡın** ya'ní çün birbirine didiler ki iy veyl bize biz tāḡılerden ve 'āşilerden olduḳ (23) miskınleri men' idüp bir daḫı maḥrūm olduḳ bes ümıd ol Allāh raḥmetine dutup didiler **'asā rabbunā**

[209b] (1) **en yubdilenā ḥayran minhā innā ilā rabbınā rāḡībūn** ya'ní çün biz işümüze peşmān olup tevbeyle rabbümüz ḥazretine (2) teveccūḥ ḳıldıḳ ümıd dutuban ola ki ol rabbümüz ol bağumuzdan yigrek bize 'ivaż vire cennet (3) içinde bes Ḥaḳ Te'ālā buyurdi **kezālike'l-'azābu ve le 'azābu'l-āḥireti ekberu lev kānū ya'lemūn** ya'ní (4) baḫıl olup fuḳarā ḥaḳların zāyi' idenüñ dünyede 'uḳūbetleri budur ki mālların itlāf idevüz ammā āḫiretde (5) 'azābı daḫı uludur ol kimseler kim günāhından tevbe itmedin öldiler ve Mekke kāfirlerine daḫı dünyede (6) açlık ve kızlık uḳūbeti şöyledür ki ḳıldıḳ āḫiret 'azābı daḫı uludur eger imān getürmezlerise eger ol baḫıllar (7) bilelerdiki işböyle olur hiç baḫıllık idüp mālların saḳlamazlardı bes Ḥaḳ Te'ālā çün kāfirlerün (8) 'uḳūbetin beyān eyledi bu kez mü'minlerün şevābların beyān idüp buyurdiki **inne lil muttakıne 'inde rabbihim cennāti'** (9) **n-na'ım** ya'ní taḫḳıḳ ḥāşıldur şol mü'minlere kim şirkden ve ma'āşiden saḳındılar ol cenneti kim anuñ içi (10) na'ım ḥālışdur küdüreti yok ol rableri ḥazretinde ki kerımdür kereminüñ nihāyeti yok çün Allāhu Te'ālā (11) cennet ni'metlerin zıkr eyledi 'Utbe ibni Rebı'a didiki eger Muḥammed didügi gerçekise ki uçmaḳ var anlaruñ (12) ḥālī bizüm ḥālümüzden yig olısar degül nitekim biz dünyede ni'metile manşıbıla anlaruñ üzerine tafdııl olunduḳ (13) āḫiretde daḫı yigrek olısaruz ḡāyet bu ola ki bizümile berāber olalar Ḥaḳ Te'ālā bularuñ sözlerin redd (14) buyurdıkim **efe nec'alu'l-muslimıne kel mucrimıne mā lekum**

keyfe tahkumün eydür biz emrümüzde (15) hayf u zulm mi iderüz kim mü'minler hâlini mücrimler kâfirler hâli gibi idevüz hâşâ ki mü'minlere zillet ihânet (16) ola belki 'izzet ü kerâmet olur envâ' haqâretler ve ihânetler 'azâb içinde ol kâfirlere olur ki tekebbür idüp (17) îmâna gelmediler veyl size noldıkim bunuñ gibi hükümler idersiz **em lekum kitâbun fihi tedrusün** yahûd sizün (18) gökden inmiş kitâbuñuz mı vardır ki anda yazılmışdır ki yarın neyi ihtiyâr iderseñüz ve ne ârzü iderseñüz (19) ol ola **inne lekum fihi lemâ tehayyerün** yahûd sizünçün ol kitâb içinde neyi siz temennî iderseñüz ol (20) ola **em lekum eymânun 'aleynâ bâliğatun ilâ yevmi'l-kiyâmeti inne lekum le mâ taḥkumün** ya'nî sizün bizüm üzerümze (21) 'ahdüñüz ve ve îmân-ı muğalaṭañuz mı vardır ya biz and içüp size didükmi kıyâmetde siz ne diseñüz size anı virevüz (22) siz böyle neden hüküm idersiz âhiretde hâlünüz mü'minlerden yig ola ya anlaruñıla berâber olasız ve daḥı buyurdıki (23) **sel hum eyyuhum bi zâlike ze'im** ya'nî şor bulara yâ Muhammed ki bulardan kaçısı kefil oldiki bu didüklerini [210a] (1) bulara hâşıl kılı vire **em lehum şurakâ'u felye'tü bi şurakâ'ihim in kânü şâdikîn** yahûd bularuñ (2) tanıkları mı vardır kim bular didükleri haqdur uçmağda mü'minlere ne olursa bulara daḥı ol olacağdur (3) getürsünler ol tanuğların görelüm eger sözlerinde girçeklerise bu istifhâmıla kelâmların Haq Te'âlâ haber (4) viridi murâd bulara zecr ü tevbiḥdür ol umduğlarından nevmiğ itmekdür ki ol bulara olacağ degüldür (5) bes bu kez Allâhu Te'âlâ ol kıyâmet ehvâllerinden haber virüp buyurdıki **yevme yukşefu 'an sâkın ve yud'avne** (6) **ilâ's-sucûdi fe lâ yesteti'üne hâşi'aten ebşâruhum terheḫuhum zilletun** ya'nî yâ Muhammed añdur bulara şol günü ki (7) ulu belâlar ve çatı qorqulu işler anda zâhir ola ol vaqt bileler ki peygâmbler ne didilerse külli (8) haqdur ol 'azâblar 'iḳâblar olara olacağdur bu keşf-i sâḳ didügi haq te'âlâ 'Arab kâ'aidesi üzere (9) dir ki kaçan bir çatı qorqulu işler olsa 'Arab dir ki incigi açıldı 'ibâretdür andankim qorqudan çermenüp (10) kaçalar incükleri açıla kıyâmet qorqusın daḥı Haq Te'âlâ ol fevâ'id üzere zikr eyledi ya'nî ol (11) kıyâmet hevlinde bular secdeye da'vet olınalar ṭâḳatleri yitmeye kim bükülüp secde ide bileler zirâ (12) ol kâfirleruñ ve münâfiḳlaruñ billeri ve arqaları şol sığır boynuzı gibi bir dem bitevî ola egilmeyeler Ebâ Mûsâ (13) bin Eş'arî rivâyet ider atasından ki ol eydür işitdüm resûlden 'a.m kaçan kıyâmet günü olsa her bir (14) ḳavm dünyâda neye ṭapdısa ol ma'bûdları muşavver olup görine her ṭâ'ife ma'bûdına vara tevḥid ehli (15) yirlerinde ṭuru ḳalalar anlar diyeler kim ḥalḳ ḳamu gitdi siz neye muntazır olup ṭurursız olar eydeler bizüm (16) daḥı rabbümüz varıdiki dünyâda aña ṭaparduğ biz anı görmezdük anlar diyeler ki eger ol ma'bûduñuzı (17) göresi olursañuz bilemisiz diyeler belî bilürüz diyeler ki görmedüğüñüzi nite bilesiz bunlar diyeler ki andan bilürüz (18) kim anuñ mişli ve bekdeşi yoğdur hiç bir

nesne aña beñzemez bes Hax Te'ālā kemāl-i kereminden bulardan hiçāb (19) getüre Allāhu Te'ālāya nazār ideler dağı secdeye varalar girü kalan kavmkim kāfirler ve münāfıqlardur arqaları (20) boynuz gibi ola dileyeler ki secde ideler tākātleri yitmeyüp kafaları üzere düşeler Allāhu Te'ālā ol mü'minlere (21) diyekim başuñuzı götürüñ kim sizüñ her birüñüz çün yahüddan naşrāniden birini fidye virdüm ki anları (22) tāmuya ilteler sizi uçmağa ilteler Ebū Derdā eydür bu hadısi ben 'Ömer bin 'Abdu'l-'Azız'e söyledüm didiki (23) ol Allāh'dur olki andan artuğ yoğ illā oldur taħkık anuñ işbu hadısi söyledi mi Ebū Derdā eydür üç

[210b] (1) kez and içdüm aña kim inandı andan 'Ömer didikim ehl-i tevħıdı haħkında hiç bundan sevgülü hadısi işitmedüm (2) bes ol mü'minler başların qaldurup baqalar göreler kim ol yahüdi naşārā ve münāfıqlar gözleri qorkudan (3) çereri qalmış ve guşsa ve melālet yüzlerinde gālib olup qararmış ve mü'minlerüñ yüzleri qardan dağı yigrek (4) ağarmış bes bularuñ secdeye tākātleri yitmediği maħrüm qalduğı sebebi buyıdıkim Hax Te'ālā haber virdi (5) **ve kad kånū yud'avne ilā's-sucūdi ve hum sālīmūn** ya'nı taħkık bunlar dünyede secdeye kıgırılırdı kim (6) gelüñ ol vāhid haħqa 'ibādet idüñ hāl budur ki olar ol vaqt sağlar şaħıhleridi gelüp secde (7) itmediler şimdiki hālde bulara secdeye destür mı virilür bes bundan ma'lümdur kim şol dünyāda (8) sađ selāmet olup yönüni kıbleye durdurmaya ve namaz kılmaya olup sinleye qoduqları vaqt ki yönin (9) kıbleye döndüreler Hax Te'ālā qabilinden girü döndürürler Hax Te'ālā buyururki **fe zernı ve men yukezzıbu bi hāzā'** (10) **l-hadısi se nestedricuhum min hayısu lā ya'lemūn** bu dağı resül hażretine 'a.m tesellı hāırdur ki eydür (11) yā Muħammed melül olma bu kāfirlerüñ işin yaña qo kim Qur'an'ı tekzıb idüp inanmazlar ben bilüremki bulara (12) nitmek vācibdür senüñ tākātüñ yitmezse ki bulardan intikām alasin biz qādirüz 'āciz degülüz tız (13) ola ki biz istidrācıla bunları bir yire indürürüz ki hiç haberleri olmaya Allāhu Te'ālā bu 'aşıleri istidrāc (14) kılduğı budur ki sağlık ve 'āfiyet vire dağı çoğ ni'met virildüğine baqıp mağrūr ola şanalar ki bu (15) nesne anlara fazl-ı in'āmdur bunlaruñ Allāh qatında bir mertebeleri vardur bilmezler ki Hax Te'ālā anları (16) gāfil kılıp az az derece şanmaduqları yirden bir belāya uğradur anuñıla helāk ider nitekim buyurdı (17) **ve umlı lehum inne keydı metın** ya'nı bulara mühlet virüp uzadurın 'uķūbet itmezin ne şol vaqta degin (18) ki va'de tamām ola bilüñ kim haħıqat benüm 'uķūbetüm key şedıddür şöyle dutaramki hiç qurtılmağa (19) çäre yoğdur Hax Te'ālā virdüğü in'āmlarına keyd diyü beyān eyledi keyd şüretinde olduğıçün (20) az az sebep olup anuñıla helāklik vākı' olur ve dağı buyurdı **em tes'eluhum ecran fe hum min mağramin** (21) **muşkalūn** bu kelām dağı yuqaru geçen kelāma müte'allıkdür ki buyurdı **em lekum kitābu** ya'nı yā Muħammed sen (22) bulardan islāma da'vet kılduđıñçün haħ mı dilersin māllarından

ki anlara ağır şalguñ gele yüksineler ya'ní (23) demek olur kim yā Muḥammed sen bulardan hidāyet üzere ecir istemezsin ki bularuñ üzerine yük

[211a] (1) gelüp mállarına kıymayalar daḥı ol sebeble ímāndan imtinā' ideler ve daḥı buyurdu ki **em 'inde humu'l-ğaybu** (2) **fe hum yektubūn** ya'ní yaḥūd levḥū'l-maḥfūz bularuñ kıatında midur bular ne söylerse aña baķup andan oķıyup saña (3) ḥüccetler getirürler kıyāmete ve Qur'an'a inkār iderler **faşbir li ḥukmi rabbike ve lā tekun ke şāḥibi'l-ḥütü** (4) **iz nādā ve huve mekzūm** ya'ní yā Muḥammed şabr eyle ol rabbūñ ḥükmine kim saña muķadder olundu bular saña (5) nekim kılurlar anuñ ḥükmi kıazası birle kılurlar ol va'de kim saña kılduķ düşmanlar üzerine nuşret virmek (6) sen anı ırak şanmağıl ivmegil ol Yūnus bin mettā gibi olmağıl kim kıavmine 'azāb diledi biz 'azāb (7) gönderdük ol kıavm anı görüp ímāna geldiler biz daḥı 'azābı olardan girü def' eyledük Yūnus anlara (8) 'azāb gelüp helāk itmedi diyü tarlığandı biz anı balıķ kıarnında ḥabs eyledük göñli tolu ğam ğuşsa (9) oluban bize nidā iderdikim senden artuķ ma'būd yoķ illā sensin iy benüm münezzeḥ sultānum ben kendü nefşüme (10) zılm eyledüm erḥame'r-rāḥimín sensin diyü kırık ğün balıķ kıarnında avaz virdi **levlā en tedārakehu** (11) **ni'metun min rabbihî le nubize bi'l-'arā'i ve huve mezmūm** ya'ní Allāhu Te'ālānuñ raḥmeti 'aṭaları aña irişdi ki ol (12) tevbe kılmayadı atlayıdı ol balıķ kıarnından ol şaḥrāya kim anda ne ot ne ağaç varıdı kim anı örteydi (13) bu ḥāletde kim mezmūm ḥor olup durdı lıkin çün tevbe kıldı Ḥaķ Te'ālā anı kıabül idüp yarlığadı (14) ol balıķ kıarnından anı bir şaḥrāyā bıraķdı üzerine kıabaķ ağacın bitürdi anı ğölgeledi nitekim buyurdu **fectebāhu** (15) **rabbuhu fe ce'alehu mine'ş-şāliḥín** ya'ní çün tevbe kılup ḥāline muķırr oldu ol Allāhu Te'ālā anı girü ğüzide (16) kılup mürsel peyğamberlerden kıldı kim kıul ḥāķ te'ālādan gelen muķadderāta rāzı olup tarlığanmaya ve ger (17) şabr itmeyüp tarlığanursa tızcek istiğfāra gele ki Ḥaķ Te'ālā kıabül idüp yarlığaya bes girü dönüp (18) Ḥaķ Te'ālā Mekke kıāfirleri kıaziyyesin ḥaber virüp buyurdıkim **ve in yekādullezîne keferū le yuzlıkūneke bi ebşārihim** (19) **lemmā semî'ü'z-zıkra ve yeķülüne innehu le mecnūn** ya'ní yā Muḥammed yaķın oldu bu Mekke kıāfirleri ki (20) senüñ Qur'an oķuduğuna ğözlerle nazār idüp seni sürçideler düşüp helāk olasın senüñ emründe ḥayretde (21) kıalup ṭabí'atları senden nefret itdüğüçün seni cennete nisbet idüp dirler ki bu Muḥammed mecnündür (22) ḥāl budur ki senden 'aķıllu yoğıduğın daḥı bilürler lıkin ḥasedlerinden bu kelamı eydürler (23) Kelbí eydür Bení Esed kıabilesinden ğözciler varıdı ki ba'zısı üç ğün aç olurdu her neyiki baķup

[211b] (1) dise hiç ben buncılayın görmedüm dise fi'l-ḥāl ğözi aña irerdi ve 'Arab'dan daḥı kimse olurdukim (2) bir iki ğün ta'am yimezdi daḥı ala çoğınuñ bir yanın açardı eger deve

añaru ya koyun geçse eydürdi hiç (3) bunuñ gibi deve ya koyun görmedüm ki buncılayın görklü ola sehel yire varmadın düşerdi ve ba'zı (4) kabâyilde kimse vardıkım bir semiz deveye sığır geçse aña göz ururdu dañı hizmetkârına diridi ki (5) aqçeyile zembıl al var şol devenüñ etinden getür sehel virmedin düşerdi issi boğazlardı (6) bes ol Mekke kâfirleri ittifaq idüp ol gözcilerden getürdiler ki resüle nazâr idüp diyeler biz (7) bunuñ gibi ve bunuñ hücceti gibi görmedük diyeler aña göz ururalar helâk olalar Hâk Te'âlâ anı 'azametinde tütüp (8) sakladı anlaruñ maqşüdü buyıdıkım resüle zarar irüeler bu âyeti Hâk Te'âlâ indürmegile sebep buyıdı (9) anuñçün didi resül 'a.m el-'aynu hâk be-dürüstü bu göz âdemi sine koyar ve nice deveyi çölmege koyar bes kaçan bir nesneye (10) baküp gözünüze hoş gelse eyidüñ Hâk Te'âlâ saña berekât virsün Hasan eydür kime ki göz âfeti irişse bu âyeti (11) ledür ki bu âyeti okıya şifâ ola bes Hâk Te'âlâ buyurdıki **ve mâ huve illâ zikrun lil 'âlemín** ya'nı bu kâfirler Qur'an'a (12) inkâr iderler hâl budur ki degüldür ol Qur'an illâ cemî' 'âlem halkına cinne ve inse va'z u naşihatdür (13) bunuñ gibi Qur'an getürene nite mecnûn dirler cennet-i haqıq anlardadır kim anuñ 'aqlınuñ kemâlin bilmezler anı cennete (14) nisbet iderler

34. Sûretü'l-Hâkka İsnâ ve Hamsüne Âyât ve Hiye Mekkiyyeti

bi'smillâhi'r-rahmâni'r-rahîm (15) **el-hâkkatu mâ'l-hâkkatu** bu kelîme dañı kıyâmetüñ adlarından birisidür ya'nı bu hâkka bir sâ'atdur kim vâkı' olmaqlığı (16) vâcibdür gelmekligi sâbitdürki anda şekk gümân yoqdur hâkka diyü tesmiye olundu andan ötürü kim işlerüñ (17) haqıqati anda zâhir olur ve her kişi 'ameliyile neye müstahâkq olduğı haqıqati anda ma'lûm olur kimüñ 'ameline şevâb (18) derece haqqı olur anı alur bes ol günüñ emri ve hevli 'azîm olduğıçün buyurdıki hâkka didi ne nesnedür bir diyüp (19) komadı belki tekrâr resüline hitâb idüp buyurdıki **ve mâ edrâke mâ'l-hâkkatu** ya'nı yâ Muhammed sen ne bilürsin (20) kim ol kıyâmet günü ne ulu gündür anuñ nişâni yavlaq 'azîmdür bes anuñ 'azâmetin ve şiddetin zıkr (21) itdüğinden şoñra başlayup ol kıyâmeti tekzîb idenlerüñ hâllerin beyân idüp buyurdı **kezzebet** (22) **şemüdu** ve 'âdun **bi'l-kâri'ati** ya'nı ol Şâlih kavmi ve Hüd kavmi ol kâri'a günin yalanladılar ya'nı kıyâmet (23) gününi kıyâmeti kâri'a diyü zıkr itdiler anuñçün ki ol günde dürlü qorqular bu gönüllere toqışur

[212a] (1) ve dañı ol yalanlaruñ 'uqûbetlerin beyân idüp buyurdı **fe emmâ şemüdu fe uhlikü bi't-tâğıyeti ve emmâ 'âdun fe uhlikü** (2) **bi riñın şarşarin âtiyetin** ve ammâ 'Âd kavmi dañı helâk oldılar katı şovuk yilile kim hazinedârınuñ hükminde (3) taşra artuq çıkdı Hâk Te'âlâ hükmile birbiri ardınca **sahharahâ 'aleyhim seb'a leyâlin ve semâniyete eyyâmin huşümen** (4) ya'nı Hâk Te'âlâ musahhar kıldı yidi gice sekiz gün dâyim oluban ki hiç bir sâ'at sâkin oluban süst (5) olmadı **fe terâ'l-kavme fihâ sar'a ke'ennehum a'câzu nahlin**

hāviyetin ya'ní yā Muḥammed eger sen anda ḥāzır (6) olayduñ ol qavmikim ol sekiz gün içinde ol diyārda ol yil arasında nite helāk olup (7) düşmişlerdi şanaduñ olur şol qoparılmış ḥurma ezdükləri gibi yaturalardı İbni 'Abbās eydür rađıyallāhu 'anhümā (8) Ḥaḳ Te'ālā gökden bir qaṭre şu indürmedi illā veznile indürdi daḫı bir azatca yil esdürmedi illā ölçeğile (9) illā 'Ād qavmine ve Nūḥ qavmine ve 'Ād qavmin helāk itmekde yil tecāvüz itdi ḥazinedārı ḥükminde aña (10) miqđār olunmadı ve kimse men' idemedi ve şu daḫı tecāvüz itdi ḥazinedārı ḥükminde aña kimse māni' olmadı (11) kim küllisin helāk eyledi nitelim Ḥaḳ Te'ālā buyurdi **fe hel terā lehum min bāḫiyetin** ya'ní ya Muḥammed nazār (12) it yok kim hiç bir bulardan bāḫı qalmış kimse görür misin ya'ní eyle helāk kılduḳ ki bir bāḫıyye qalmadı (13) bundan şoñra Fir'avn'ı ḥaber virüp buyurdıki **ve cā'e fir'avnu ve men qablehu vel mu'tefiḳātu bi'l-ḥaḫı'eti** (14) ya'ní Fir'avn daḫı geldi andan ilerüki kāfirler 'aşıler Nemrüd gibi daḫı anuñ ğayrı gibi ve ol Lūṭ qavmi (15) köyi gibi kim zır ü zeber oldılar bular cümlesi ḥaṭa'ıla geldiler ya'ní şirkile ve ḥabıs 'amellerile **fe 'aşav** (16) **resüle rabbihim fe eḥzehum aḫzeten rābiyeten** ol mevlilerinüñ resüllerine iṭā'at itmediler 'aşı oldılar bes Ḥaḳ Te'ālā (17) daḫı buları 'uḳūbetile tıtdıki şiddeti qatı ziyāde oldı nitelim qabāyihlerin muḥā[le]fetlerin ziyāde kıldılar (18) ve daḫı buyurdıki **innā lemmā taḡā'l-mā'u ḥamelnākum fi'l-cāriyeti** ya'ní çün su taḡı'ı oldu ḥazinedārı üzerine (19) Nūḥ'uñ tūfānı günindedür külli nesneden yücelüp on beş arşı şu yukaru geldi biz sizi yā ümmet-i Muḥammed ol (20) vaḳt atalaruñuz şulbında gemi içinde götürüp şaḳladuḳ **li nec'alehā lekum tezkiraten ve te'iyehā uzunun vā'iyetun** ya'ní (21) tā ki Nūḥ qavmini helāk idüp size necāt virdüğümüzden 'ibret alup andan i'tibār idüp ögütlenesiz (22) anlaruñ fi'lin siz daḫı işlemeyesiz ki anlarcılayın helāk olasız imdi işbu ḥaberleri işidür şol (23) qulaḳ kim işidüp şaḳlayıcıdır ve ol işitdüğüle 'amel idüp menfa'āt dutıcıdır bundan girü süre

[212b] (1) evvelindeki kıyāmet beyānına vardı buyurdıkim **fe izā nufiḫa fi's-sūri nefḫatun vāḫıdetun** (2) vāḫı' olmaḳlığı İsrāfil bir kez şūr üre **ve ḥumileti'l-arzu ve'l-cibālu fe dukketā dekketen vāḫıdeten** ya'ní (3) bu yirler üzerindeki otlar ve aḡaçlarla qubbe ve taḡlar daḫı yirli yirinde qopalar biri birine toḳınup pāre pāre (4) olalar evvelā yumşaq topraḳdan depeler olalar andan taḡlar ve yirler külli şol yire şavrulmuş toz gibi belürsüz (5) olalar **fe yevme izin vaḳa'ati'l-vāḫı'atu venşaqḳati's-semā'u fe hiye yevme izin vāḫıyetun** ya'ní ol günde kıyāmet (6) qopa gökler yarıla feriştelere inmegile ve ol gökler ol günde pāre pāre ola **ve'l-meleku 'alā ercā'ihā** (7) ya'ní feriştelere ol vaḳtda ki evvel şūr ürile henüz ölmemiş olalar bu gök kenārlarında olalar (8) **ve yaḫmilu 'arşe rabbike fevḫahum yevme izin semāniyetun** ya'ní ol gün yā Muḥammed senüñ rabbüñüñ 'arşın götüre (9) sekiz

ferište bu h alayık  zerine ve ba'zılar didiler kim feriştelerden sekiz bahř  la amm  'adedlerin (10) All h bile amm  haberde gelmişd r peygamber 'a.m buyurdıkı ol 'arşı get ren ferişteler n her birin n 'arř (11) başı  zerine getir lmişd r ayakları yidi kat yirden aşağa tahte's-şer pa inmişd r ve kulağının (12) yumuşağından boynı ken rına değin yidi y z yıllık yoldur key g yet uğucı kuşun uğmağıyla anlarun (13) tesb hleri budur ki **subh neke hayşu kuntu** ya'nı ululuk sen nd r her ne yirde olursa ve dağı (14) ve hep eyd r feriştelerden d rt ferişten n 'arşı  iginleri  zere d r ol feriştelerun her birin n (15) d rder y zleri var bir şığır y zi bir arslan y zi bir kerkes y zi ve bir dağı adem y zi ve dağı buyurdıkı (16) **yevme izin tu'ra z ne l  tahf  minkum h fiyetun** ya'nı ol kıy met g ni s ril p siz his b (17) yirine 'arř olmasız his b u kışaş ve ber tlar oğumağiğun ki sizden hię ol All hu Te' l  h zretine (18) gizl  değil 'ulem  dimişler kim kıy metde  ç 'arşg h vardur birisi 'arř-ı his bdur ve birisi (19) da'vicilerile 'arř-ı huşumetd r kışaşiğun ve bir dağı defter oğımağiğun 'arř olunur ve dağı buyurdıkim (20) **fe emm  men  tiye kit behu bi yeminihi fe yeķulu h 'umuķra'   kit biyeh** amm  her kim nkim ber tı saę eline (21) virile iinde hasen tları yazılmış anı g r ben s r r h şıl ola ve aşh bına kığıra diye kim (22) gel n bir ben m iřbu kit bumı oķun g r n ben ne sa'adete ird m **innı zanentu enni mul kın hiş biyeh** (23) ya'nı ben d nyede ş yle yakın bil rd mki kıy met g ninde iřbu his bı ve bu ker meti g riserem bi-hamdillah

[213a] (1) h yr-ı m l k  oldum **fe huve fı 'işetin r ziyetin fı cennetin 'aliyetin kutufuh  d niyetun** ya'nı şol kimse ki ben mle (2) ola ol uğmağa gir p bir hoşn dli dirlige uğraya kim ol y ce k şkler  zerinde otura kim y ce (3) h rma ve  z m ağağları ola ve ol env ' d rl  ağağlarun yemişlerin dirmek a a  s n ola  r  t rurken (4) şanursa irişe otururken şanursa irişe ve tekyelen p t rurken şanursa irişe **kul  veşrab  (5) henı'en bim  esleftum fı'l-eyy mi'l-h liyeti** ya'nı uğmağun Rıdvanları ve hişmetk rları diye anlara iy m 'minler (6) yi  uğmağ yemişlerinden ve iun ol ırmaķlardanki si s n size ve ķanmaķlık olsun ş yle ki hergiz bu (7) ta' mlardan ve bu şulardan 'illet ve renc h şıl olmaz ve şo nında bol g yş itmek dağı yok (8) his b dağı yok neķadar yirse n z ve dağı hiç All hu Te' l dan artuķ kimseden size minnet dağı yok ve ne irerse n z (9) g n h dağı olmaz ve dağı aydınıla bu mertebeler size andan  t r d r kim ol eyy m-ı d nyede ş lih 'ameller işled n z (10) ve sizden  ndin g nderd ğ n z ve oruçlar dutup tenler n z aruķlandurdu z ve suşuz cigerler n z z y kdugunuz (11) di  imdi bu size anun 'ivazıdur ebed  tena'um id n ki bunu  şo nı ve d kenmesi yok bundan şo ra (12) H ķ Te' l  aşh b-ı şim lden haber vir p buyurdıkı **ve emm   tiye kit behu bi şim lihi fe yeķulu y  leyteni lem  te (13) kit biyeh ve lem edri m  hiş biyeh** ya'nı şol kimseler ki ber tları şol eline virile eyde iy k şke (14) bu ber t

benüm elüme virilmeyedi ve ölümden soñra girü kıpımayadum ve bu hısbaları bilmeyedüm ve bu hāle uğramayadum (15) **yā leytehā kāneti'l-kāziyete mā aġnā 'annı māliyeh heleke 'annı şultāniyeh** ya'nı eyde ki iy kāşke (16) ol ölüm kim baña vāķi' oldıydı ol baña kıpı' olayıdı ki ayruķ girü kıpımayadum ve ol İsrāfil ürdüġi (17) şūr baña ba'se sebep olınca elüme sebep olayıdı ki ben bu şiddet ve bu miñnete şataşmadum ve ol dünyede (18) dirüp divşürdüġüm mālüm görürinkim bugün baña menfa'ati yok ve beni 'azābdan kırtarmaz ve ol dünyāda (19) kılduġum hücetlerüm bātıl oldı kendi 'özürüm kılmadı ve ol dünyede kılduġum hükümler halk üzere (20) musallať olup'izzetile dirildüġüm zāyi' oldı gitdi bugün uş haķır zelil oldum Haķ Te'ālā (21) buyura kim **huzūhu fe ġullūhu şumme'l-caħıme şallūhu şumme fi silsiletin zer'uhā seb'üne zirā'an feskukūhu** (22) ya'nı tutuñ bu zālimi boynunu demürleñ ve elini daħı boynına bile demürleñ ve daħı ol caħım derelerine bıraġuñ (23) daħı zencirler ki uzunı anuñ yetmiş arşdur ferişte arışıyla yukaru ucunu aġzından şokuñ aşāġa

[213b] (1) ucunu dübüründen kıkar ki artan ucların boynına şara koñ ve ol şeytānki aña iġvā virmişdür anı (2) daħı ol zencire bile dizinķi ol 'azābda müşterek ola hadişde eyle rivāyet olundıkim eger ol (3) zencirüñ bir halkasın terāzūnuñ bir kefesine kıosalardı ol bir halka anlardan aġır geleydi ve bir (4) hadişde daħı gelüpdür kim eger ol zencirüñ bir halkasını kıaf taġı üzere kıosalar issisinden ol (5) {ol} taġı şerāba deġin erideydi bu āyet hadiş aña delālet kıılır kim řamu ehlinüñ cismi (6) yavlaķ 'azım olur kim bu kıadar zencir getürmeġe tākāt getürür bes Haķ Te'ālā bu aşhāb-ı şimāle bu (7) 'azāb u miñneti olduġına ne sebebdür sebebi nedür anı beyān idüp buyurdıkim **innehu kāne lā yu'minu billāhi'** (8) **l-'azım ve lā yahuzzu 'alā řa'āmi'l-miskın** ya'nı 'azāblar andan ötürüdür ki ol dünyāda ulu Allāh'a (9) imān getürüp anuñ birliġin taşdıķ itmedi ve dervişleri řa'āmlandurmadı ve kimseyi daħı kıındurmadı ki (10) řa'āmlanduralar fe leyse lehu'l-yevme hāhunā ġamımun ve lā ta'āmun illā min ġıslın lā ye'kuluhu illā'l-hāti'üne (11) bugün bunuñ bir şefkatlü özi göyner dostı yok kim şefā'at idüp kıurtara ve daħı ol 'azāb-ı caħımde aña (12) yiyecek řa'ām yokdur illā ġıslın vardur ol řamu ehlinüñ gövdelerinden sızup aķan řaru sulardur ol daħı oddan (13) biter yakıcı göyündürücüdür yimez ol ġıslını illā ġatā idiciler ki haķ yoldan ġümrah olup řalālet yolına (14) yüridiler ve daħı Haķ Te'ālā bir kelāma daħı şürü' idüben resülünü ol kāfirler didüġi sözden tenzih (15) itmekiçün buyurdı **fe lā uķımu bimā tubşırüne ve mā lā tubşırüne innehu le kıavlu resülun kerımin** ya'nı Haķ Te'ālā (16) eydür kıasem iderem şol nesnelere kim görürsin bu cihānda yirde ġökde ve daħı and içerin şol nesnelere (17) ki siz anı görmezsiniz ġökler 'āleminde 'arş u kıürsı ve feriştelere gibi ve levh ü kıalem gibi ve daħı şol (18)

kendüñüzden gördüğüñüz bedenlerüñüz ve ‘azālaruñuz gibi ve görmedüğüñüz cānlaruñuz ve nefsuñüz ve gönüñüz gibi (19) bu küllisine and içer ki taḥkīk Qur’ān ol Cebrā’il kerīmüñ dilinden oḡutmuş sözdür ol resül kim Muḥammed’dür (20) ol daḡı ‘aziz ḡuldur anuñ dilinden risālet birle sizüñ üzerüñüze oḡınur ol şeyāṭın ḡaberi degüldür (21) ki dirler **ve mā huve bi ḡavli ṣā’irin ḡalīlen mā tu’minün** ya’nı bu Qur’ān ṣā’ir kelāmı degül ve anı oḡıyan (22) resül daḡı ṣā’ir degül nitekim ol mel’uñ Ebū Cehil dir Muḥammed ṣā’irdür mecnündür līkin sizüñ (23) imānuñuz azdur kim aña i’tikād itmezsiniz **ve lā bi ḡavli kāhinin ḡalīlen mā tezekkerün** daḡı bu Qur’ān kāhinler

[214a] (1) ve yalancılar sözi degül līkin siz anuñıla öḡütlenmezsiniz **tenzīlun min rabbi’l-‘ālemīn** belkim bu Qur’ān indürülmüştür (2) Muḥammed’e ol cemī’ ‘ālemlerüñ rabbinden ki ḡadir-i muṭlaḡdur **ve lev teḡavvele ‘aleynā ba’za’l-eḡāvīl le eḡaznā** (3) **minhu bi’l-yemīn ṣumme le ḡata’nā minhu’l-vetīn** ya’nı ol kāfirler dirlerdikim Muḥammed oḡuduḡı Qur’ān’ı kendüden (4) düzer Ḥaḡ Te’ālā eydür eger ol Muḥammed biz vaḡy itdüḡümüñ Qur’ān üzerine kendüden bir ḡarf arturaydı ya (5) bir ḡarfin naḡş ideydi ‘izzetüm ḡaḡḡıçün biz anı elin ṡutup ḡuvvetile aña ‘iḡāb idüp boynı ṡamarların kesüp (6) helāḡ ideydük ne ḡadar bizüm ḡatumuzda ḡaḡḡuñ efdalı ve ekremi daḡı olduyısa bu kelām aña işāret ḡılır kim (7) Allāhu Te’ālā ḡıç bir kimseye muḡābā ḡılmaz aña ‘āṣı olanlara ve daḡı tehdīddür resülden ḡayrına tā ki Ḥaḡ Te’ālā (8) kelāmından bir nesne taḡyır itmeyeler ve daḡı buyurdıkim **fe mā minkum min eḡadīn ‘anhu ḡācizīn** ya’nı ḡıç bir kimsenüñ (9) sizden ḡudreti yitmez kim aña ‘azāb itmekden bizi men’ eyleye ve mānī’ ola **ve innehu le teḡkiratun lil mutṡaḡīn** (10) ya’nı be-dürüstī Qur’ān va’z u naṣīḡatdür ṡulara ki ṡirkden ve nifāḡdan ve fevāḡiṡlerden saḡına ve (11) daḡı raḡmetdür muṡı’lere ki ma’āṡīden saḡına **ve innā le na’lemu enne minkum muḡezṡībīn** be-dürüstī biz taḡḡıḡ (12) bilürüz iy mü’minler ki sizden ḡoḡıñuz ol Qur’ān’ı ve Muḥammed’i yalanlayucısız ya’nı münāfıḡlar **ve innehu le ḡasratun** (13) **‘ala’l-kāfirīn** ya’nı işbu Qur’ān ḡasret ve nedāmetdür kāfirler üzerinde ḡıyāmet ḡüninde ki aña imān (14) getürmegi dünyede terk itdiler ṡol vaḡt ki tevḡīd ehlinüñ uḡmaḡ içinde menzillerin ḡörelere Allāhu Te’āla (15) laṡıfile anlara kerāmetler ḡılduḡın ḡörelere daḡı ḡatı ḡasret yiyeler ki ḡur’āna i’tikād idüp resüli ḡirḡeklemediler (16) **ve innehu le ḡaḡḡu’l-yaḡīn** ya’nı bu ḡasret nedāmet yarın kāfirlere olmaḡlıḡı ḡaḡdur ki bunda ṡekk ḡümān yoḡdur ve bundan (17) ṡoñra resüline buyurdiki **fe sebbiḡ bismi rabbike’l-‘azīm** ya’nı yā Muḥammed ol rabbüñüñ adını dile getürmegile anı (18) zıkr eyleye anuñ ṡānına lāyık olmayan nesnelere anı tenzīh it ve işbuñı aña tefvīz eyle ki nāṡır oldur

35. Süretü’l-Me’āric Erba’ā ve Erba’üne Āyāt ve Hiye Mekkiyyetü

(19) bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm (20) **se' ele sâ' ilun bi 'azābin vāḳi' in lil kāfirin** bu āyetin sebeb-i nüzūli buyıdıkim 'Osmān bin Maṭ'ūn Mekke (21) mescidinde oturdu şāḫābeden bir cemā'atile ve Nādir bin Hāris mel'ūn daḫı ortalarında bileyidi Qur'an'ı (22) maşaraya tutardı 'Osmān aña didiki yā Naḍar ḳorḳ Tañrı'dan bunuñ gibi herze söyle ki Muḫammed ne ki söyler (23) ḫaḳ söyler ol mel'ūñ didikim ben de söylersem ḫaḳ söylerin 'Osmān didikim Muḫammed eydür ki lā ilāhe illallāh

[214b] (1) Naḍar eydür ben daḫı eydürem lā ilāhe illallāh likin daḫı eydürem feriştelere anuñ kızlarıdır bundan soñra (2) dönüp ol mel'ūn didiki ilāhı bu Muḫammed didügi ḫaḳḳısa ve toḡruyusa bizüm üzerümüze gökden taş (3) yağdura ya bir dürlü daḫı 'azāb göndere bes Ḫaḳ Te'ālā Cebrā'il'ile āyeti gönderdi buyurdıki yā Muḫammed (4) ol du'ā kırup bundan 'azāb dileyici ki diler ḫaḳıḳat bilsün ol 'azāb şekksüz vāḳi' olacakdur āḫiretde (5) kāfirleriçün **leyse lehu dāfi'un minallāhi zī'l-me'āric** ya'nı ol kāfirlere vāki' olur hiç bir kimse anı def' idemez (6) ol Allāh'dan ki yüce gökler issidür ve ulu derecāt issidür **ta'rucu'l-melā'iketu ve'r-rūḫu ileyhi** (7) **fi yevmin kāne mikdāruhu ḫamsine elfe senetin** ya'nı feriştelere daḫı Cebrā'il inerler çıkarlar anuñ emri nāzil (8) olduḡı yire şol günde kim anuñ miḳdārı elli biñ yıl ḳadardur bu dünyā yılı saḡışınca ve daḫı Ḫaḳ Te'ālā (9) resūline buyurdıki **faşbir şabran cemilā** ya'nı ol Naḍar mel'ūn iyüben 'azāb diledügi resūli istihzāya (10) alup daḫı vaḫy indügin yalanlamak üzereyidi resūlinüñ aña göñli ṫarlıḡanmışıdı andan ötürü buyurdıki (11) yā Muḫammed şabr eyle ṫarlıḡanma şabr eyle şöyle kim şabruñ şabr-ı cemil ola ya'nı görklü şabr ola ki (12) anda ceza' olmaya sākit ol gözlerüñi şād ṫut göresin ki anlaruñ 'āḳıbetleri nolur **innehum yeravnehu** (13) **ba'iden ve nerāhu ḳaribā** ya'nı bu kāfirler göñülleri ḳıtlıḡından ol ḳıyāmet olmaḳlıḡın ba'id görürler (14) belki yokdur diyü olacak degül diyü inkār iderler ammā biz ol ḳıyāmet güninüñ gelmekligini iñen yaḳın (15) görürüz zırā bizüm va'demüzde ḫilāf yokdur elbetde olacakdur bu kez ol günün şıfatından ḫaber (16) virüp buyurdıkim **yevme tekūnu's-semā'u kel muhli ve tekūnu'l-cibālu kel ihni ve lā yes'elu ḫamımun ḫamimā** (17) ya'nı ol ḳıyāmet şol gündür ki gökler erimiş gümüş bakır gibi olup pāre pāre ola dükeli ṫaḡlar (18) daḫı şol dürlü dürlü boyanmış yüne döne ya'nı şol nūr gibi göge götürile daḫı şol ḫallāc (19) yanından atılacak dürlü dürlü rengile yünler nice görünürse bu ṫaḡlar daḫı kimi kızıl kimi aḳ kimi şaru kimi (20) ḳara görine hiç bir ḳavüm ḳabile ve dostlar biri birin ol günde şormaya kim ḫālūñ nitedür zırā her kişi günde (21) şuḡıl teşvışinde ola şormaḡa mecālî olmaya **yubaşşarūnehum yeveddu'l-mucrimu lev yeftedı min 'azābi** (22) **yevmi izin bi benıhi ve şāḫıbetihi ve āḫıhi ve faşiletihilletı tu'vıhi ve men fi'l-arzı**

cemí'an şúmme yuncihi (23) ya'ní Hâk Te'âlâ **yubaşşarūnehum** ol günde kavüm kabîle biri birin görürler ammâ biri günde

[215a] (1) nefsine meşgûl olduğundan birbirine şavurmazlar ve illâ görmekten degül zîrâ kıyâmet güninde hiç bir mahlûk yokdur (2) illâ kendünüñ şâhibi gözinüñ karşusunda olur gerek âdemî olsun gerek cinnî her kişi anda atasın ve kardaşın (3) ve anasın ve oğlancuğın görür bilür lîkin kıyâmet korkusından şorişmaz zîrâ ol günde nice mücrimler anı temennî (4) iderler ki iy kâşke benden bu günüñ 'azâbından kurtılmağičün fidâ kabûl idelerdi oğlancuğlarımı şatayıdum (5) ve 'avratımı şatayıdum ve kardaşımı şatayıdum dağı kavümden kabileden ve baña nisbet olanlardan ki varısa (6) ve yir yüzinde küllî ne varısa benüm olsa vireydüm dek kabûl idelerdi bu nefsümi kurtaraydum Hâk Te'âlâ (7) haber virdiki **kellâ innehâ lezâ nezzâ'aten li's-şevâ ted'û men edbera ve tevellâ ve ceme'a fe ev'â** hâkka ki (8) anlaruñ ol arzuları yirine gelecek degül anlar kurtılacak degül be-dürüstî ol od kim aña lazâ dirler ol (9) bir oddur kim başuñ derisini başdan ve 'azâları gövdeden kopardu ayırtlayıcıdur dağı ol lazâ kendüye (10) da'vet idüp kığırur şol kimseleriki tevhiidden ve imândan i'râz eyledi nidâ idüp çağırur ki yâ (11) münâfik bundan gelüñ senüñ karar dutacak yirüñ bundadur dağı şol kimseye kığırur ki dünyede mâlı (12) cem' eyleyüp hâkfullâhı virmedi men' eyledi ve dağı buyurdiki **inne'l-insâne hulika helu'an izâ messehu'** (13) ş-şerru cezû'an ve izâ messehu'l-hayru menü'an ya'ní be-dürüstî bu âdem oğlanı şabursuz bağıl yaradı (14) kaçankim dervişlik vâki' olsa şabursuzluk idüp tarlığanur ve kaçan baylık vâki' olsa Hâk Te'âlâ (15) farz kılduğı hâkları men' idüp virmez **illâ'l-musallîne ellezîne hum 'alâ şalâtihim dâ'imün** ya'ní şular (16) şabursuz ve bağıl olmazlar kim anlar mü'minlerdür ve namâz kılıcılardır Hâk Te'âlâ hâkkin edâ iderler dağı namâz (17) üzere edâ idüp saklarlar **vellezîne fı emvâlihim hâkğun ma'lüm** dağı anlardur kim kendülerüñ mâllarında (18) ma'lüm şağışlu hâk var zekât ve şadağa gibi âhiret azığı idinmişlerdür her gün virürler (19) **li's-sâ'ili ve'l-mağrüm** bir şol dileyciler çünki kapuya gelürler dilerler ve bir dağı mağrûmları çün ba'zılar (20) dimişler kim mağrûmlar olardur kim ihtiyâcların kimseye bildürmezler ve kimse anlaruñ dervüşdüğün dağı (21) bilmezler kim nesne vireler ve bir niceler dirler ki mağrüm ol dervüşdür ki iş işleye ilerü gelmeye ve peygâberden (22) bize haber eyle irişdikim şordılar aña mağrüm kimdür ol didikim ol kimsedür kim bağı bahçesi ola (23) yemişi bitmeye ve ekini bitmeye tarlası ola hâşıl virmeye ve koyunu şığırı ola süd virmeye ve dağı

[215b] (1) buyurdıkim **vellezîne yuşaddiküne bi yevmi'd-dîn** ve dağı mü'minler anlardur kim resüle nekim kıyâmetden (2) haber virdi anı gerçeklediler anuñ yarağında oldılar

vellezîne hum min ‘azābi rabbihim muşfikūn (3) ve dağı anlardur kim mevlālarınuñ ‘azābından qorqarlar emín olmaz **inne ‘azābe rabbihim ğayru** (4) **me‘mūn** ya‘nı tağkık ol rabblerinuñ ‘azābı emín olacağ nesne degüldür huşuşa şular kim (5) tã‘atde kuşurları dağı vardur ve me‘āşide dağı ĥadden geğerler be-düristı şular kim kıyāmete (6) i‘tikādı yağın ola gümān olmaya ve dağı kendü fişkı u fesādda olduğın dağı bile lāyıđdur aña kim ol ‘azābdan (7) emín olmaya **vellezîne hum li furūcihim ĥâfizūn** ve dağı anlardur kim fereclerini Ĥađ Te‘ālā ĥarām kılduğı (8) nesneden sağlayalar tonları bağını kimse üzerine şeşmeyeler **illā ‘alā ezvācihim ev mā meleket eymanuhum** (9) **fe innehum ğayru melūmín** ya‘nı illā bendelerini kendüleruñ nikāhıla ĥelālleri üzerine yağıd kendüleruñ (10) milkinde olan cāriyelerine şeşeler kim anlara mālıla mālİK oldılar ya mırāsıla ya hıbeyile ya vaşıyyetile (11) eđer bu cāriyeleri yüz dağı olursa ya dağı ziyāde olursa olarıñla muşāĥabet kılmacda bular melāmet olunmazlar (12) bir kişinuñ dört nikāhlu ‘avratı olsa ve yüz dağı cāriyesi olsa kim bir cāriye dağı şatun ala ya (13) üç ‘avratı ola bir dağı almak isteye kimki anı melāmet idüp kerih görse ve ‘ayıb itse kâfir olur çün (14) Ĥađ Te‘ālā ĥelāl kılduğın ĥoş görmeye kerih duta ammā eđer melāmeti bu vechile olursa ki bu (15) degül ĥelālinuñ ve cāriyelerinuñ ĥuđıđların yirine getürmez nafağaların kisvelerin yirlü yirince düzmez (16) dağı alup kendüye mazleme arturmaz nesine gerekdür diye bu vechile kâfir olmaz ammā ğaybet itmiş olur (17) eđer ardında söylediyise ve ger yüzine söyler naşıĥat olur zarar olmaz eđer ol kişiyeye ĥoş dağı gelmezise (18) imdi bu kelām cāriyeler ĥađkıñdadur kim milki olıcağ ĥelāl ola ne qadar çok olursa ammā kıllar (19) ĥađkıñda bir dağı olursa anuñıla livāta kılmacđ ĥarāmdur zırā ol milkinde olmacđ aşl-ı ĥarāmı (20) mubāĥ kılmaz ĥamr içmek gibi ya ĥıñzir etin yimek gibi imān ehline bey‘i şaĥıĥdür ne yiyüp içmesi (21) zırā resül ‘a.m buyurmuşdur kim **inne eĥavfe lemā eĥāfu ‘alā ümmeti ‘ameli kavmi lūtin** ya‘nı benüm key qatı (22) qorqduğum ümmetüm üzerine Lūť kavmi ‘amelidür ve bir rivāyetde dağı buyurur ki **lā yanzurullāhu te‘ālā ilā** (23) **raculin enni raculen ve imraeten fı dübürihā** Allāhu Te‘ālā raĥmet itmez şol kimseye kim bir irkekile ya bir ‘avratıla

[216a] (1) dübürinden cimā‘ide eđer kendü ĥelāliyise dağı ve dağı ‘Alı rađıyallāhu ‘anhü buyurdiki qaçan bir irkek (2) bir irkekile fezā-yı şehvet itse yarın kıyāmet güninde anı bir ğāyet yücede aşa qoyalar tãmu ehli (3) küllı bileler ki bu lūťı ‘amelin işlemişdür ve dağı İbni ‘Abbās eydür yarın maĥşerde ol lūťı ‘amelin işleyenler (4) şöyle ĥaşr olalar qaburlarından kim birinuñ zekeri birinuñ dübürinde ola şol kelb çatışur gibi (5) cemı‘i ehl-i maĥşer üzerine kim ol ĥālile rüsvāy ola ve ĥamr içen esrük qopa qadeĥi elinde ve ādem (6) {ve ādem} öldüren yalın bıcağ elinde kendüye vura öldüre girü dirile tã faşl-ı qazā tamām olunca girü (7)

kalan ma'şiyet işleyenleri dağı bundan kıyās it bunda söylenecek kelām çoğıdı ve lıkin bu tenbıhüñ (8) üzere iktışār itdüñ 'ākıl olanlara bu kadar söz kifāyet ider ve dağı buyurdıki **fe menibteğā verā'e** (9) **zālike fe ulā'ike humu'l-ādūn** her kim bu zıkr olınan helāllerden kanā'at itmeyüp öte (10) harāma geçüp anı taleb iderse ol zālimlerden olur ki harāmı helāl üzere ihtiyār kıldı **vellezıne hum** (11) **li emānātihim ve 'ahdihim rā'ūn** ya'nı mü'minler dağı anlardur kim emāneti şaklayıcı olalar şāhibine (12) girü eksüksüz degürelere ve 'ahdlerin dağı ri'āyet ideler ve şol emānetler kim kendülerile Allāhu Te'ālā arasındadır (13) nezirler ve kefareterler ve farz olınan 'ibādetler gibi ki işlemegile edā olunur kimi terk idüp yıgılınmağıla edā (14) olunur gaybet yalan gibi dağı zinā ve riyā itmek gibi ve dağı bulara beñzer ne varısa kebāyir günāhlardan (15) ve dağı ol emānetler ve 'ahdlerin senüñile bu halk arasındadır anı dağı ri'āyet ideler bunda muhālefet kılamak (16) münāfıklık şıfatıdır resül 'a.m buyurdıki **āyetu'l-münāfıķı şelāsetü ve in şāma ve şallā ve ze'ama ennehü muslimu** (17) **izā ehāze kezebe ve izā ve 'ada aħlefe ve izā tumine hāne** ya'nı münāfıķın 'alāmeti üçdür eger ol (18) oruç tutup namāz dağı kılırısı ve kendüyi müsülmān dağı şanurısı ol hālış münāfıķdur çün bu (19) üç şıfat anda ola biri olkim ne söylese yalan söyleye biri olkim va'de kılsa kimseyle (20) muhālefet kılıp yerine getürmeye ve biri emīn diyüp emānet kōnılsa aña dağı hıyānet eyleye gerek ol (21) emānet mālda olsun gerek sırrıla sözlerde olsun gerek bir kişünñ evinde olsun bāķı neki bulara (22) beñzer var ve dağı buyurdıkim **vellezıne hum bi şehādātihim kā'imūn** ve dağı haķ mü'minler anlardur kim (23) işitdügi tanuķlığı saklayalar eger umıdavuz diyü korķarlarsa yaza koyalar tā ki hācet vaķtında

[216b] (1) gizlemedin tanuķlıķ vireler hākim katında şol veche üzere kim gördiler ya işitdiler anuñ üzere ve noķşān (2) itmeyeler ve dağı te'kidi çün girü buyurdıkim **vellezıne hum 'alā salātihim yuhāfızūn** ve dağı mü'minler (3) anlardur kim namāzlarınıñ edāsına vaķtıyla mülāzım olalar eşğāl-i dünyāya meşğül olup anı vaķtdan (4) fevt itmeyeler ve rükū'ına ve sücūdına ve kıyāmına ve kırātına ve cemī'i erkānlarına hālel ve noķşān irgürmeyeler ve (5) hıfz idüp şaklamak ma'nisi namāzdan taşra ol āltı şart ki vardur bedenin arıtmak ve setr-i 'avret (6) itmek ve kıbleye yönelmek ve niyet itmek ve tekbır itmek buları öğüt şaklaya evvelki āyetde dā'imūn ve şöñrağı (7) āyetde hāfızūn didügi işbu ma'nilere delālet ider kim zıkr eyledük bundan şöñra Hāķ Te'ālā buyurdıkim (8) **ulā'ike fı cennātin mukramūn** ya'nı olur ki işbu zıkr olınan şıfatlarıla mevşūf olsalar kāmil (9) mü'minler olup cennet içinde şevāblarıla ve hediyyelerile ikrām olunur ve ferışteler anlara dāyım ziyārete gelüp (10) selām iderler Hāķ Te'ālādan armağanlar getürelere ve bundan şöñra girü buyurdıki **fe mā lillezıne keferū** (11) **kıbeleke muħtı'ine 'anil yemīni ve 'ani's-şimāli 'izın** ya'nı Hāķ Te'ālā buyurur

ki yā Muḥammed ne oldı (12) bu kāfirlere kim yönlerini senden yaña dutup iki gözleriyle saña çererü hışmıla baqarlar bölük gelüp kimi (13) sağında kimi şoluñda halka halka olup oturlar andan ötürü degülkim senüñile münāsebet ve muşāḥabet (14) kırup va'zuñıla menfa'at dutalar belki senüñ 'ayblaruñ tefahḥuş idüp çıkup zuhūra getürmekiçün **eyaṭme'u kulli** (15) **mri'in minhum en yudḥale cennete na'im** ya'nı ol müşrikler biri birine dirlerdiki Muḥammed'üñ aşḥābı cennete (16) girürlerse biz anlardan öñ girürüz anlara uçmaq ni'metlerin virürlerse bize anlardan artuḥ virürler (17) bes Ḥaḥ Te'ālā anlaruñ ümıdlerin kıat' itmekiçün bu āyeti indürüp buyurdıki umarım her bir kışı bulardan (18) ol uçmağa girüp ni'metlerle tena'um ideler gele mürtedi' ve müncerr olsunlar bu sözlerdenki bu umuları olacaḥ (19) degül mādām ki ol küfür üzerine olalar **innā ḥalaḥnāhum mimmā ya'lemün** ya'nı taḥḫıḳ biz buları yaratduḥ (20) şol nuṭfeden ve 'alaḥdan bilürler cemı' ādem oḥlanını andan yaratduḥ ve biz eyle ḥükm eyledük bu ādem (21) oḥlanlarından hıç bir kimse ol cennete girmeye illā olur kim imān getürüp 'amel-i şāliḥ işleyeler bularda (22) çün ne imān var ne 'amel-i şāliḥ neyile umarlar ki ol cennete gireler bes Ḥaḥ Te'ālā bu kelāmını (23) muḥkem kırup kıasem eylediki **fe lā uḥsimu bi rabbi'l-meşāriḳı ve'l-meḡāribi innā le ḳādirün 'alā en nubeddile**

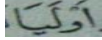
[217a] (1) **ḥayran minhum ve mā naḥnu bi mesbūḳın** ya'nı Allāhu Te'ālā buyurur ki ben kıasem iderin şol meşāriḳler rabbi (2) ḥaḥḳıki gün andan toḥar ve maḡāribler rabbi ḥaḥḳı ki gün andan tulinur ve meşāriḳ diyü cem'ile getürdi (3) ol i'tibār üzere ki her günüñ bir maşrıḳı var ki gün andan toḥar yüz seksen maşrıḳ rebı'le (4) şayfuñ var yüz seksen maşrıḳ güzile kışuñ var ve maḡārib daḥı buncılayın fi'l-cümle Ḥaḥ Te'ālā buyurur ki (5) benüm kemāl-i ḳudretüm ḥaḥḳı ki güneş bunca maşrıḳlara ve maḡriblere seyr itdürürin aña daḥı ḳādirüz ki buları (6) külli helāḳ idevüz bularuñ yirine bir ḥaḥḳ daḥı yaraduruz ki olar bulardan ḥayırlu ola bizüm ḳudretümüz (7) andan 'āciz degül kim yaratmağa kıuvvetümüz yitmeye **fe zerhum yaḥūzū ve yel'abū ḥattā yulāḳū yevme hum** (8) **yū'adūn** ya'nı yā Muḥammed kıo buları ne dilerse söyleyeler ve ne dilerlerse işleyeler ve ol bāṭıla (9) tırup 'ömürlerin dünyā lehvi içinde çürideler bizüm tātātümüzden ve imāna gelmekden yüz döndüreler tā (10) gözleriyle müşāhide idüp görince ol günlerin kim anlaruñçün va'delenmişdür bes ol günü beyān idüp (11) buyurdıki **yevme yaḥrucüne mine'l-ecdāsi sirā'an ke'ennehum ilā nusubın yūfızūn** ya'nı ol (12) gündür ol kim yir altından İsrāfil şūrı avazın işidüp baş kıaldurup tıru geleler maḥşer yirine sür'at (13) idüp dürüşeler ve bilişeler şol şingun çeri gibi kim 'alem sancaḳ dibine segirdişeler re'isleri (14) kıatına yaḥūd şol büte tıpacılar gibi kim bütlerinden yaña segirdeler **ḥāsi'aten ebşāruhum terheḳuhum** (15) **zilletun zālike'l-yevmullezi kānū yū'adūn** ya'nı

bu hâletde kim gözleri yavlağ korkucu ola tā bir (16) kabağları bir kabağ üzerine yumulmaya korkudan ve horluk ve yavuzluk karalığı oları bürümüş ola ol kendüzü (17) olkim dünyede anlara va‘de andan korkudılmışdur

36. Sûretü Nüh ‘a.m Mekkiyete veHiye ‘İşrüne Şân Āyāt

(18) bi’smillāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm **innā erselnā nūḥan ilā ḳavmihi** ya‘nī taḥḳīḳ Nūḥ birlemegi (19) resūl ḳiluban ḳavmine gönderdük ki Süryān dilince anuñ sākin demek olur buyurduğ aña kim **en enziru ḳavmeke** (20) **min ḳabli en ye’tiyehum ‘azābun elīm** ya‘nī ḳorḳud āḥiret ‘azābıla ve daḥı öğüt vire da‘vet eyleye kim (21) küfürden imāna geeler ve dālaletden hidāyete döneler andan oñdin kim ‘azāb-ı elīm nāzil ola ḳatı incidici (22) ve dertlü ola kim ol ṭūfāndur ḡarḳ olmağdur **ḳāle yā ḳavmi innī lekum nezīrun** mubīn ya‘nī (23) ol Nūḥ bizüm emrümüzile risālet iriṣṫürmekiçün geldi ol ḳavme didiki iy benüm ḳavmüm ve ḳabīlem size

[217b] (1) ben öğütici ve ḳorḳudıcı geldüm āşikāre bir dilile kim siz ol dili bilürsüz ol ḳavm didikim ne öğüt virürsin (2) eyit işidelüm Ḥaḳ Te‘ālā ḥaber virdikim **eni‘budüllāhe vettebe‘ūhu ve eṫī‘ūni** ya‘nī Nūḥ didiki (3) anı öğüt virüremki Allāh’ı birleyesiz bütleri ḳoyup aña ‘ibādet idesiz ve andan ḳorḳup yıḡlınasız ma‘şiyetlerden (4) ve ben ne dirsem aña muṫı‘ olasız **yaḡfir lekum min zunūbikum ve yu‘aḥḫirkum ilā ecelin musemmen inne ecelal** (5) **lāhi izā cā‘e lâ yu‘aḥḫaru lev kuntum ta‘lemūn** ya‘nī Nūḥ didikim eger benüm buyruğum ṫatarsañuz Ḥaḳ Te‘ālā (6) günāhlarıñuzı yarlıḡar kim şimdiye dek ḳılduğunuz günāhdan şirkden ve size amān virür ‘āfiyetile ol ‘ömrüñüz (7) āḫirine dek ki anı men‘ idüp te’ḥīr ide eger menfa‘at ide ‘aḳluñuz varısa çün Nūḥ bu risāleti (8) degürdi anlar muṫı‘ olmadılar ammā eger dirlerse kim nite didi Nūḥ ol ḳavme kim sizi te’ḥīr eyleye (9) ḥaber viri ṫururken ecel gelse te’ḥīr olunmaz böyle olıcağ ḥoḍ ḥüküm tenāḳuş olur biz eydürüz meşelā (10) Ḥaḳ Te‘ālā ḥükm eylemişidi Nūḥ ḳavmine eger imāna gelseler ‘ömürleri biñ yıl olsa gerekdi ve illā küfür (11) üzere bāḳı ḳalurlarsa ṫoḳuz yüz yıl tamām olıcağ oları helāḳ avlaya¹⁶³ bes Nūḥ peyḡāmbere ‘a.m ol vaḫyıla ma‘lūm (12) olmuşdı anuñçün didiki imān getürüñ tā ecelüñüz te’ḥīr olına müsemmayā deḡin ki taḳḫīr olındı ammā (13) ḳaçan ol ecel-i aṫvel gelse bir nefes daḥı te’ḥīr olunmaz bes Nūḥ ‘a.m ṫoḳuz yüz elli yıl ol ḳavmi da‘vet (14) idüp öğütledi ol ḳavümnden arturmadı kendüye illā yalanlamağ ve söḡülmek ve döḡülmek arturdi gördiki hiç (15) bulardan şalāḫ gelmez bu kez Nūḥ ‘a.m Ḥaḳ Te‘ālā’ya teveccüh ḳıldı nite ki Ḥaḳ Te‘ālā ḥaber virdi **ḳāle** (16) **rabbī innī de‘avtu ḳavmī leylen ve nehāren fe lem yezidhum du‘ā‘ı illā firāren** ya‘nī Nūḥ didiki yā rabbī ben (17) ḳavmümi ‘ale‘d-devām gice

¹⁶³ Kelimenin metindeki imlâsı biçimindedir.

gündüz gizlü âşikâre tevhid üzere da'vet eyledüm ben da'vet kılduğumça bularuñ (18) dağı imândan ıraklığı ve kaçmağı artar ve dağı buyurdıki **ve innı kullemā de'avtuhum li tağfira lehum ce'alū** (19) **aşābi'ahum fi āzānihim vestağsev sıyābehum ve eşarrū vestekberüstikbārā** be-dürüstı ben (20) her bār kim buları da'vet kıldum seni küfür şirkden berı olalar tā sen buları yarlıgayasın bular barmağların (21) kulağlarına şoğarlar tā ki benüm kelāmumı işitmeyeler ve ger katırağ nidā idersem inkārıla başların bürürler tā ki (22) da'vetümü işitmeyeler ol küfürleri üzere kıyım olup dururlar ol 'izzetçükleri anları kibre bırağup imāna (23) gelmekden tekebbür iderler ve dağı buyurdıki **şumme innı de'avtuhum cihāren şumme innı a'lentu lehum**

[218a] (1) **ve esrartu lehum isrāren** ya'nı Nūh didiki andan buları da'vet kıldum imāna âşikâre andan gizlü hem (2) âşikâre kıldum ya'nı evvelā emr-i ma'rūf nehy münker itmek tarığ yumşaklığıla sırrıla da'vet kıldı gördi (3) ol dağı olmaz bu kez ciddin dağı artardı hem gizlü hem âşikâre da'vet kıldı niteki beyān eyledük (4) ve dağı buyurdıki **fe kul tustağfirū rabbekum innehu kāne ğaffārā** ya'nı be-dürüstı Nūh kavmi Nūh'ı yalanlamağda (5) hadden geçdiler bunca da'vet olduğdan soñra Hāğ Te'ālā anlardan yağmurı tıtdı ve 'avratlarını (6) 'ağım kıldı kırk yıl nesilleri kesildi mälları helāk oldı bağları bostānları kırdı ve suları (7) şoğuldı Nūh anlara didiki yā kavüm ol küfrüñüzden ve şirküñüzden tevbe idüp rabbiñüze dönüñ ki (8) hāğıkat ol ğaffārdur tevbe idenleri yarlığar ve ger tevbe idesi olursañuz **yursili's-semā'e 'aleykum midrāren** (9) **ve yumdidkum bi emvālin ve benıne ve yec'al lekum cennātin ve yec'al lekum enhārā** ya'nı şirküñüzden (10) tevbe iderseñüz Hāğ Te'ālā kabül idüp hācetüñüz olduğça gökden yağmurlar viribiye ve hem size meded (11) idüp mālūñuz ve oğluñuz kızuñuz girü vire ve dağı bağlarıñuz ve bostānlarıñuz tazelendüre ve ırmağlarıñuz (12) ağıda ni'metlerin size bol idi vire bu sözüni dağı kabül itmediler bu kez başladı Hāğ Te'ālā'nuñ 'acāyib (13) kudretlerinden ki kendülerde vardur anuñıla tezkire idüp öğütledi nitekim Allāhu Te'ālā haber virdi **mā lekum** (14) **lā tercüne lillāhi vağāren ve kad hālağakum eğvāren** ya'nı Nūh didiki ne oldı size ki ol Allāh'ıñ 'azametinden (15) kormazsız ve anuñ 'azameti hāğkıñı bilmezsiniz hāl budur kim ol sizi yaratdı hālden hāle getürdi (16) bir nuğfeyiken kana döndürdi ve kandan bir pāre ete dönderdi andan süñükler ve sıñırlar ve tamarlar ve a'zālar (17) yaradup şürete getürdi ve ol şürete cān virüp karañu yirden dünyāda getürdi işbunuñ gibi kadd ü kāmēt (18) virdi niçün anı kıyup ayruğa tıparsız bu kez bunu kıyup gökler 'acāyibinden haber virüp (19) tenbıh itdi niteki Hāğ Te'ālā haber virdi **elem terav keyfe hālağallāhu seb'a semāvātin tıbākā** (20) **ve ce'ale'l-kamera fıhinne nūran ve ce'ale'ş-şemse sirācā** ya'nı nağar itmez misiz işbu gökler kim 'ibret (21) alasız

Allāhu Te‘ālā nice yarattı buyıdı gökleri tabağa tabağa biri biri üzerine ki her gögüñ kalıñlıđı (22) beş yüz yıllık yol kıadardur ve aralıkları dağı beş yüz yıllık yol kıadarıdur ve dağı iy bu gökler (23) içinde nūr kııldı yüz cemı‘ göklere aydıñlıđ virür ve ardı yir ehline Őu‘le virür ve güneŐi dağı

[218b] (1) ırađ kııldı ki kendüzi anuñıla rüŐen kıılır tā ki her meŐālühüñüzi yirine getürmege āsān ola ve (2) dađı ölümden ve girü kıopmađdan ĥaber virdi nitekim Ĥađ Te‘ālā buyurur **vallāhu enbetekum mine‘l-arzı** (3) **nebāten Őumme yu‘ıdukum fihā ve yuħricukum iħrācā** ya‘nı Allāhu Te‘ālā sizüñ atañuz Ādem‘i toprađdan yarattı (4) sizi dađı andan yarattı vüçüda getürdi ‘ākıbet sizi öldürüp ol toprađ içine kıarıŐdurısar (5) andan Őoñra girü ıkıarisar Őöyle ıkıarmađ kim hiç birüñüz ol toprađda kıalacađ degüldür ve dađı Ĥađ Te‘ālā (6) ĥaber virdiki **vallāhu ce‘ale lekumu‘l-arza bisāten li teslukū minhā subulen ficācā** ya‘nı Nūħ ol (7) kıavme didiki görmisiz kim Allāhu Te‘ālā bu yiri size döŐeyü virdi tā ki anuñ üstinde oturasız (8) durasız ve ekinler ekersiz ve bađlar dikesiz ve ol tađlar dereler içinde yürıyesiz kıande ĥācetüñüz (9) olurısa varasız bes ol pādiŐāħ bunuñ gibi in‘āmlar kıılasız anı kıoyup bir aŐŐısız ziyānsız nesneye (10) toprađ revā degüldür anı birleñ ve baña muťı‘ oluñ andan öñdin ki ‘azāb gele Nūħ‘uñ bular ne kıadar ki (11) va‘zın kelāmın iŐitdiler dađı biter ‘inādları artup Őögdiler incitdiler Nūħ gördiki bulardan (12) hiç biri imāna rađbet itmez bu kez Ĥađ Te‘ālā‘ya teveccüh idüben ‘arz-ı ĥāl kııldı nitekim Ĥađ Te‘ālā (13) ĥaber virdi **ķale nūħun rabbi innehum ‘aŐavnı vettebe‘ū men lem yezidhu māluhu ve veleduhū illā ĥasāren ve mekerū** (14) **mekran kubbārā** ya‘nı Nūħ didiki yā rabbı taħķıķ bu benüm kıavmüm baña ‘āŐı olup muťı‘ olmadılar bir (15) kimseye mutāba‘at idüp muťı‘ oldılar ki anlaruñ mālı ve evlādı aña arturmadı illā ziyāñkārlıķ (16) arturdı ya‘nı ol re‘isleri ve muķtedāları bulara dın içinde ĥıle ögredürler ve kıındururlar ki (17) Nūħ‘ı dögele ve Őögele ve oları men‘ ideler anuñ Őözün iŐidüp imāna meyl itmekden nitekim Ĥađ Te‘ālā (18) ĥaber virdi **ve kıalū lā tezerunne ālihetekum ve lā tezerrunne vedden ve lā suvā‘an ve lā yađūŐe ve ya‘ūķa** (19) **ve nesran ve kıad ezallū keŐıran ve lā tezidi‘z-zālimıne illā zālālā** ya‘nı ol re‘isleri ve Őerıfleri (20) girü kıalan aŐađa kıavme didiler kim siz Nūħ‘uñ Őözün iŐidüp bu ilaħlaruñuz ‘ibādetin terk itmeñ ve (21) dađı elüñüz ekmeñ ‘ibādetinden ol bütlerüñüz ki vardur dađı Sevā‘dur ve dađı Yegūs‘dur ve Ye‘ūk‘dur (22) ve nesirdür dāyım bu beŐ Őanemüñüze ‘ibādet eyleñ buları terk eylemeñ Nūħ eydür ilahi bu bütler sebeb olup (23) nie kıavmi dālālete bırađdılar sendađı ol büte topan müŐriklere ĥasāratdan artuķ ve ‘azābdan artuķ nesne

[219a] (1) virme kim bu zālimlerdür ve dađı Ĥađ Te‘ālā ĥaber virdiki **mimmā ĥaťı‘ ātihim uđriķū fe udħılū** (2) **nāran fe lem yecidū lehum min dūnillāhi enŐārā** ya‘nı bu Nūħ kıavmi

ol niyyetleri ve hataaları sebebile dünyede (3) şuya garq oldılar ve kıyāmetde oda girüp ‘azāba garq oldılar bes ol Nūh kavmi su ‘azābına vāqī’ olup (4) helāk oldılar ne ol tapduqları şanemlerden ve ne ol re’islerinden bir yardım idici bulmadılar ki oları (5) ol ‘azābdan dağı kırtaracağ degüller çün gördi Nūh bular imāna gelmezler Hāq Te’ālā dağı aña vağyıla (6) bildürdi ki şol imāna gelenlerden artuğ dağı bir kimse imāna gelecek degül bes Nūh dağı anlaruñ helākligin (7) diledi nitekim Hāq Te’ālā haber virdi **ve k̄ale nūhun rabbi lā tezer ‘ala’l- arzı mine’l-kāfirine deyyārā** (8) **inneke in tezerhum yuzıllū ‘ibādeke ve lā yelidū illā fāciran keffārā** ya’nı Nūh didiki yā rabbı (9) bu kāfirlerden bu yir yüzinde evler ve dereler içinde kimse diri yürür kıoma küllin helāk eyle eger sen buları (10) helāk itmeyicek olursañ bular senüñ ol imāna gelmiş kıullaruñı dağı azdururlar bulardan dağı evlād (11) vücūda gelmez illā ki fācir kāfir gelür senüñ ‘ibādetüñden i’rāz idüp ayruğa taparlar bu kelām şol (12) didügi kelām gibidür ki buyurdı **eşşakı şıkkun fi bağını** ya’nı şakı oldur kim ol anası kıarnında şakı (13) oldı bular dağı anlardandı bundan şoñra Nūh ‘a.m kendü nefsiçün ve atası anasıçün ve dağı mü’minleriçün (14) mağfired dileyüp du’ā kıldı nitekim Hāq Te’ālā haber virdi **rabbıgırlı ve li vālideyye ve li men** (15) **dehale beytiye mu’minen ve li’l-mu’minine ve’l-mu’mināti ve lā tezidi’z- zālimine illā tebārā** ya’nı Nūh didiki (16) yā rabbı benüm günāhlarımı setr eyle ve dağı atam ve anam günāhların dağı setr eyle bizüm günāhlarımızla bize ‘ukūbet (17) eyleme ve dağı şularuñ günāhların dağı ki benüm dınüme girüp sefneme dağı bile girdiler ve dağı cemı’ mü’min (18) erenlere ve mü’mine ‘avratlara bile rağmet idüp yarlığa tā kıyāmete degin bu du’ā ümmetiçündür ‘İkrime rivāyet (19) kıılır İbni ‘Abbās’dan rađıyallāhu ‘anhümā ol İbni ‘Abbās’uñ ‘ādeti buyıdıkim gice Kıur’ān oğırken bir (20) āyet üzere giçse kim andan >aña< artuğ şafā hāşıl olaydı diridiki yā ‘İkrime yarın işbu āyet (21) baña añdura yarındası anı aña añdururdu didiki yā ‘İkrime be-dürüstı ol Nūh peygāمبر kāfirler (22) üzere du’ā kıldı helāklige ve mü’minlere du’ā kıldı mağfiretile kāfir hağkıında kıabül olunup helāk (23) oldılar ve mü’minler hağkıında dağı kıabül olunup mađrūr oldılar anuñ du’asıyla resülüñ ‘a.m ba’zı aşhābında

[219b] (1) eyle rivāyet olındiki didi mü’minleruñ necātı üç nesneyiledür bir Nūh du’asıyla ve bir İsmā’ıl du’asıyla (2) kim kıurbān vağtında kıldıydı ve bir dağı resülümüz şefā’atıyiledür günāhkārlar hağkıında

37. Sūretü’l-Cinn Mekkiyye ve Hiye Şemāne ve ‘İşrüne Āyāt

(3) bi’smillāhi’r-rađmāni’r-rağım **kul ūhiye ileyye ennehusteme’a neferun mine’l-cinni** ya’nı Hāq Te’ālā (4) buyurdıki eyit yā Muđammed haber vir ol Mekke kāfirlerine kim Allāhu Te’ālā baña vađy eyledi ve Kıur’ān içinde haber virdiki (5) be-dürüstı cinnilerden bir bölük

kim tokuz şahııdı Naşıbeyn ehlinden ki olar Yemen'denidi ve cinnilerün eşreflerindendi (6) ve Sa'ıd bin Cübeyr eydür İbni 'Abbās'dan eyle işıtdüm ki didi resül aşhābından bir cemā'at kaçd (7) idüp sūk u 'Ukāza'ya gitdiler ol vaqt şeyātin göklere çıkup haber uğurlamağdan men' olundılar bunuñıla (8) ki anları odıla atdılar çıkmağa komadılar ol şeyātin didiler kim işbu hāl olduğı degüldür illā (9) bir nebıden ötürüdür kim yiñi gönderildi sefer eyleñ görüñkim bu meşāriğde ya mağāribde zühūra gelmişdür (10) kim biz men' olınduk bes bu cinnı şeyātin yir yüzine tağılup istediler ki tā hādis oldu bulalar anlardan (11) bir bölüğü Tihāme'din yaña çıkdılar resül 'a.m aşhābıla Nahıl'de irte namazın kılırudı resülün Qur'an okıduğı avazın (12) işıtdiler tıruban diñlediler katı ta'accüb idüp didiler vallāhi işbudur ki bize hābil oldu gökden haber almağdan (13) bes andan dönüp girü kavümlerine geldiler ol işıtdüklerinden haber virdiler nitekim Hağ Te'ālā buyurdı **fe kālū** (14) **innā semi'nā kur'anen 'aceben yehdı ilā'r-ruşdi fe āmennā bihi ve len nuşrike bi rabbınā ehadā** ya'nı taħkık yā kavüm (15) Qur'an'ı işıtdüñ 'azız ü kerümüñ anuñ misli 'azız bulunmış gibi Qur'an ki hidāyete da'vet ider ve tıriğ-ı (16) şevāba yilter ki islām tevhid-i tıriğıdur dağı görklü işlere da'vet idüp yaramaz işlerden nehy ider bes (17) biz ol Qur'an'ı taşdığ idüp Allāh'a imān getürdük ve bildükkim Muħammed resülullāhdur Qur'an'ı aña Hağ Te'ālā (18) indürmişdür i'tikād kılduk kim hālikumuz birdür ve anuñ milkinde şeriki yokdur hiç bir kimseyi biz aña şerik (19) kılmazuz ve dağı buyurdıkim **ve ennehu te'ālā ceddu rabbınā mātteħaze şāhibeten ve lā veledā** ya'nı yüceldi bizüm (20) rabbümüzün 'azameti ve zıkrı ve saltanatı kamu tasavvurdan ve dağı kendüye zevce tıtmadı ve kendü oğul kız (21) tıtmadı anuñ 'azameti yücedür andanki ol ehl-i evlāda ihtiyāc ola ve dağı buyurdı **ve ennehu kāne** (22) **yeķūlu sefhunā 'alallāhi şetaṭā** ya'nı ol perriler biri birine didiler kim be-dürüstı olardı bizüm senihümüz (23) eydürdükim iblisdür Tañrı'dan artuğ Tañrı var diyüp bizi aña da'vet iderdi cinnilerden dağı bizüm

[220a] (1) 'aķılsuzlarımız cāhilliklerinde¹⁶⁴ Allāh üzerine bu sözi dirlerdi gidüp cevr yöninden bular külli yalancılarmış (2) biz bildükki Allāhu Te'ālā bular didüklerinden 'ālī münezzehdür ve dağı buyurdıkim **ve ennā zanennā en len teķüle'** (3) **l-insu ve'l-cinnu 'alallāhi kezibā** ya'nı bu cinniler didiler kim bizüm zannumuz buyıdıkim ve cinnilerden ve ādemilerden (4) kimse Allāh üzerine kızb idüp iftirāyımış bu bizüm kāfirlerümüz ve ādemiler kāfirleriki dirler bu bütlerümüz Tañrılar'dur (5) ol Tañrı'ya biz inanurduk yalan degüller şanurduk şimdi bize bu kur'anıla beyān olındıki anlarıñ sözleri hep (6) kızb ü iftirāyımış buraya degin ol cinniler haberidür ki Hağ Te'ālā haber virdi bundan aşğa Hağ Te'ālā (7)

¹⁶⁴ [cāhilliklerinde]

kelāmıdır ki buyurdi **ve ennehu kāne ricālun mine'l-insi ye'ūdüne bi ricālin mine'l-cinni fe zādūhum rahekā** (8) ya'nı bu ādemilerden hālet-i cāhiliyyetde kimseler vardiki kaçan seferde gelüp bir dereye ve bir isüz yazıya kıonsalar (9) cinnilerün sığınup dirlerdiki **e'ūzu bi seyyidi hāzā'l-vādī** ya'nı şıgınuruz işbu derenün cinnilerinün ulularına (10) ki bizi ayruklarından saıklayalar ol sözile anlar ol gice anda amān içinde olurlardı bu ādemilerün (11) anlara şıgındığı anlarun kibrin ve tuğyanın arturdı ki dirlerdi bizüm dağı ululuğumuz aña irişdiki (12) cinn ü ins bizden amān dilerler ve dağı buyurdiki **ve innehum zannū kemā zanantum en len yeb'asallāhu ehadā** (13) ya'nı yā Mekke ehli ol cinniler kāfirleridi siz şanduguñuz şanurlardı ki Allāhu Te'ālā ölümde şoñra bir (14) kimseyi girü kıoparacağ degüldür diyü imān getürmezlerdi niteki siz şanurduñuz be-dürüstü Allāhu Te'ālā Muhammed'i resül (15) gönderdi Hāđ Te'ālā girü cinniler kelāmından haber virüp buyurdi **ve innā le mesnā's-semā'e fe vecednāhā** (16) **muli'et harasen şediden ve şuhubā** ya'nı cinniler eydür be-dürüstü biz göge çığduğki söz uğurlayavuz niteki evvel (17) işidüp uğurlardağ evvel gögi ki hādis toptolu olmiş kıuvvetlü ferişterler dağı yıldırıcı yıldızlar ki (18) çığanumuzı anuñ yalıñı birle atarlar ve dağı haber virdi ki **ve innā kunnā nađ'udu minhā mekā'ide li's-sem'i fe men yestemi'ı** (19) **l-āne yecid lehu şihāben raşadā** ve dağı didiler ki be-dürüstü biz bundan ilerü göge çığup oturacağ yirlerde (20) otururduğ kıulağ kıutup diñlerduđ ferişterlerden olacağ nesnelere aralarında ne söyleşürlerise ammā şimdi (21) her kim kıulağ kıutup haber almağa çığsa anda gözci melā'ikeler yilrük şihābıla anı atarlar yağar göyündürür ve dağı (22) haber virdiki **ve ennā lā nedri eşerrun uride bi men fi'l-arzi em erāde bi him rabbuhum raşedā** ya'nı ol cinniler (23) biri birine didiler ki biz bilmezüz işbu hāli kim gökde zāhir oldu Hāđ Te'ālā bu yir ehline bunuñıla hayır mı diyeler

[220b] (1) yoksa şer mi diyeler tā ki imān getürmeyen helāk ola imān getüren hidāyet bula yağud Hāđ Te'ālā resül (2) gönderduğinden bu yir ehline 'azāb mı diler bulara resül gönderüp tarığ-ı hidāyet bildürmegile ve dağı buyurdiki (3) **ve innā minnā'ş-şālihüne ve minnā dūne zālike kunnā tarā'ika kıdeden ve innā zanennā en len nu'cizallāhe fi'l-arzi** (4) **ve len nu'cizehu herabā** ya'nı ol cinniler didiler kim biz dağı bir tarığ ve bir millet üzere degülüz be-dürüstü bizden (5) dağı ba'zımız mü'minlerdür şālihlerdür ve ba'zımız kāfirler fācirlerdür bizüm hevāmuz muhtelifdür her (6) birümüz bir tarığdadur ve dağı buyurdiki **ve innā lemmā semi'nā'l-hudā āmennā bihi fe men yu'min bi rabbihi fe lā yeħāfu** (7) **baħsen ve lā rahekā** ya'nı ol cinniler didiler ki çün biz ol Kıur'an'ı işidükki hidāyet yolına da'vet (8) eyler aña taşdığ idüp Allāh'a imān getürduğ ve Muhammed resüldür bildük ve herkimse kim ol rabbine imān (9) getürdi ol kıor kımasunki 'amelinün şevābı nağş ola yağud zılm hayf ola

günāhı üzerine artuķ kiři (10) günāhıçün aña ‘azāb olına ve dağı buyurdıki **ve ennā minnā’l-muslimūne ve minnā’l-kāsiṭūne fe men esleme** (11) **fe ulā’ike teħarrav raşeden ve emmā’l-kāsiṭūne fe kănū li cehenneme ħaṭabā** ya’nı ol cinniler didiler ki bizden (12) kimseler var ki Allāh’ı birleyüp anuñ ħükmine muṭı’ münķād olmuşlardur ve dağı kimseler var kim ṭarıķ-ı ħaķdan (13) geçmişlerdür cevāb idicilerdür ol kimseler ki islāma geldi olardur ki ṭarıķ-ı ħaķ ṭaleb idüp şevāba (14) kaşd itdiler ammā olar ki ħaķ ṭarıķın koyup bāṭıla rağbet itdiler anlardur ki kendüleri cehennem odına ṭutruķ (15) itdiler odun gibi **ve en levisteķāmū ‘ala’t-ṭarıķati le esķaynāhum mā’en ğadeķan li neftinehum fihi ve men yu’rız** (16) **‘an zikri rabbihı yeslukhu ‘azāben sa’adā** ya’nı Ĥaķ Te’ālā buyurur kim eger ehl-i Mekke hidāyet üzere ṭođru girseler (17) biz olara gökden ṭatlu çok sular yađdurayduķ ve olara bol ni’metler bitürdüķ ki ma’işetleri bol olaydı (18) dağı biz ol ni’metler içinde anları ibtilā kılayduķ kim ol ni’metlerüñ şükürin yirine getürüp bizüm ṭā’atümüze mi (19) şarf ideler yoĥsa küfrān-ı ni’me mi olurlar ammā ba’zılar bular küllisi küfür ṭarıķı üzere ṭođru ṭursalar (20) ve küfre şābit olsalar dağı biz olara vaķtıla çok yağmurlar yađdurayduķ ve bol ni’metler bitürdüķ (21) mälların ṭavarların arturayduķ ol ni’met içinde anları ibtilā kıлмаğıçün tā anlar anuñıla fitneye düşelerdi (22) eyle şanalardıki ol anlara virilen ħayırdur bilmeyelerdiki ol ħāl anlara mekr ü istidrācdur az az (23) anuñıla ‘azāba ve ‘uķūbete düşerler ammā olar ki Ĥaķ Te’ālā indürdüği Ķur’ān’ı ve Muĥammed’i taşdıķ

[221a] (1) itmekden i’rāz eyledi ol rabbini bilmedi ol kimse yürıye cehennemde ķatı düşvār ‘azāb içinde ola ve bu (2) oldur kim ol kāfirleri süreler [...] oddan ķaya üzere çıķmağa el ayak urup ol ķayaya çıķmaķ (3) isteyeler elleri ayakları yalıñılana yana göyine kırķ yıla dek ol ķaya üzerine çıķa çıķıcaķ ṭayınup (4) girü aşğa düşeler girü süreler çıķuñ diyü dāyim bu ‘azāb üzere olalar ‘azāb-ı şu’ūd didüğü budur (5) ve dağı buyurdı ki **ve enne’l-mesācide lillāhi fe lā ted’ü me’allāhi eħaden** ya’nı Ĥaķ Te’ālā buyurdı ki mescidler (6) Allāhçündür bunuñıla ħalkā mescidlerüñ şerefin bildürdi aña ta’zım ideler ve andan buyurdıki siz ol mescidde (7) Allāh’a kılduđuñuz ‘ibādetle dağı bir kimseyi artuķ ķomañ ya’nı ol yahūd nasārā kenıselere girüp ‘ibādet iderler (8) ve ol ‘ibādetle şirkleri ve gelen peygāmberlerden ba’zısına taşdıķ idüp ba’zısına itmezlerdi Ĥaķ Te’ālā (9) ümmet-i Muĥammed mü’minlerine buyurdıki ol āħir gelen cemı’ peygāmberleri taşdıķ ideler mescidlere girüp (10) ‘ibādetlerini ħālişu’l-ma’būda ideler bir nesneyi aña şerık itmeyeler ve ba’zılar didiler ki mesācid didüğü (11) ol yidi a’zādur ki anuñıla secde olmur bir alın burın ve eller iki [...] ve iki dizüñüz ve iki ayađuñ ser yaķaları (12) altı bes Ĥaķ Te’ālā bu secde idecek a’zālar benüm milkümdür ben yaratdum benüm milkümi ayruğa ħızmet eylemeñ (13) beni koyup ol ‘azālarıla ayruğa secde itmeñ

secdeñüzi baña taħşış idüñ ve daħı buyurdıki **ve ennehü lemmā kāmē** (14) ‘**abdullāhi yedühü kādū yeķününe‘aleyhi libeden** ya‘nı Hāķ Te‘ālā haber virür ki vaķtıki ol Muħammed (15) Baṭn-ı Naħıl’de ṭurdı ba‘zı aşhābıla irte namāzın kılup cehrile ķur‘ān oķudı ol cinniler geķerken üşışüp (16) ṭurdılar diñlediler ol ķur‘ān anlara hoş gelüp şafā virdüğinden ve daħı resüli [...] (17) [...] biribiri üzerine ķat ķat olup yaķın oldılardı kim resül üzerine düşelerdi Hāķ Te‘ālā (18) buyurdıki **ķul innemā ed‘ü rabbı ve lā uşriķü bihi eħaden** ya‘nı eyit yā Muħammed ben maħşüşa ol rabbüme ‘ibādet (19) iderin daħı bir kimseyi ‘ibādetde aña artuķ ķoşmazın ve daħı buyurdıki **ķul innı lā emlukü lekum żarran ve lā** (20) **raşedan ķul innı len yucıranı minallāhi eħadün ve len ecide min dūnihı multehaden** ve daħı eyit yā Muħammed bu Mekke kāfirlerine (21) kim ben Hāķ Te‘ālā’nuñ ķulıyam benüm elümde Hāķ Te‘ālā’nuñ haberin işiddürmekden ayruğ nesne yoķ ne size zarar (22) irmege ṭāķātüm yiter ne ħod hidāyet virmege [...] (23) kim eger benüm mevlām baña ‘azāb kılmaķ dilese hiçbir kimse elinden gelmez ki [...]

[221b] (1) bundan men‘ide ben hiç Allāh’dan artuķ kaçup sığınacaķ yir bulmadum ki aña şıgınam ve daħı buyurdıki **illā belāgan** (2) **minallāhi ve risālātihi** ya‘nı beni te‘ālānuñ ‘azābından ķurtarmaz illā şol ki baña vahy olınan Ķur‘ān haberlerini (3) size irişdürem ve risālet haberin yirine getürem aña ‘aşı olmayam **ve men ya şillāhe ve resülehu fe inne lehu** (4) **nāra cehenneme ħalidıne fiħā ebedā** her kim Allāh’a ‘aşı ola anı bir bilmeye ve anuñ resüline muṭı‘ olmaya (5) ve aña inen Ķur‘ān’ı taşdıķ itmeye be-dürüstı kıyāmet güninde anuñ ķarārgāhı cehennem ‘azābıdur ebedā ki anda (6) muħalled ola ħalāş bulmaya ve daħı buyurdıkim **ħattā izā raev mā yū‘adüne fe se ya lemüne men az‘afu** (7) **nāşıran ve eķallu‘adedā** ya‘nı peygāمبر ‘a.m ol kāfirleri zebānileri ki ķorķudurdı ṭamu içinde bu kāfirler didiler kim (8) yā Muħammed ol bizi ķorķutduğuş zebāniler on ṭoķuz zebāniyeyimiş biz bu ķadar çoķlıgıla olar bize neye ṭāķat (9) getüre Hāķ Te‘ālā bu āyet indürüp buyurdıki yā Muħammed ol kāfirler bu işitdükleri ‘azābı ol vaķt bileler ki kimüñ (10) yardımcısı za‘ıf ve kimüñ yardımcısı kuvvetlü ve kimüñ leşkeri azdur ol mü‘minler yardımcısı ve anlarıñ mevlaları (11) ķerisi mi kuvvetlüdür yoħsa ol kāfirler mu‘āvinleri mi kuvvetlüdür olar leşkeri mi çoķdur ve daħı buyurdıki (12) **ķul in edrı eķarıbun mā tū‘adüne em yec‘alu lehu rabbı emedā** ya‘nı ol Nağır bin Hāris kāfir geldi resüle ‘a.m (13) didiki yā Muħammed ol ‘azāb ki bizi anuñıla ķorķıdursın ol ne vaķt olısar bize haber vir yoķsa murāduñ (14) bundan bizi maşaraya ṭutmaķmıdır Hāķ Te‘ālā bu ‘āyeti indürüp buyurdıki eyit yā Muħammed ol kāfir ki ben bilmezem ol (15) size va‘de olınan gün yaķınmıdır yoħsa ol günile sizüñ arañuz daħı erzāķ müddeti mi ķıldı **‘ālimu’l-ğaybi** (16) **fe lā yuzhiru ‘alā ħaybihi eħadā** ya‘nı ħaybları

bilici oldur andan artuq kimse bilmez ki ol kıyāmet ve ol ‘azāb (17) günü size ne vaqt geliser hiç bir kimseyi ol ğayb üzere muṭṭalı’ kılmaz ki anı bile **illā menirtezā min resūlin** (18) **fe innehu yesluku min beyni yedeyhi ve min ḥalfihi rasadā** illā meger bir kimse peygāamberlerinden ihtiyār idüp (19) bir nice ğaybından aña ol andan ḥaber vire aña mu‘cizāt olup delil ola peygāamberligine¹⁶⁵ be-dürüstı ol (20) Allāhu Te‘ālā ol ğaybı peygāamberine bildürmekiçün ferişte göndere vahyıla anuñıla daḥı feriştelere gönderdi ki (21) kimi ardınca gözci oluban şaqlarlar tā ki şeyātından bir kimse ḥāzır olup ol ğāyibden varup resüle (22) ḥaber virmedin anlar ḥaberi fāş ideler ḥalk arasında tā ol mu‘cizāt yirine gelmeye böyle olduğı anuñçündür kim (23) **li ya‘leme en ḳad ebleğū rısalāti rabbihim** tā bu ḥalk bileler kim bizüm resüllerümüz anlara irişdükleri

[222a] (1) ḥaber ol rabblere sözidür ḥaḳıḳaten artuğı eksügi yoq ve tebdili tağyiri yoq ve daḥı ol resülümüz daḥı bile ki (2) ol aña vahy olınan ol mevlāsı sözidür ḳabl-i ḥaḳdandır ceḥet-i şeytāndan degül ve daḥı buyurdıki (3) **ve eḥāta bimā ledeyhim ve aḥṣā kulle şey’in ‘adedā** ya‘nı Allāhu Te‘ālā ‘ilmile iḥāta kılmışdır cemı’ (4) peygāamberleri nice teblig risālet itmişdür ve itdüğin bilür ḥalkdan daḥı kim ḳabül itdi ve kim itmedi bilür (5) zırā cemı’ maḥlūḳātuñ yirde ve gökde sağışları ne miḳdārdur anuñ ‘ilmi içinde küllı ma‘düddur anuñ ‘ilminden (6) ṭaşra nesne yoqdur

38. Sūretü’l-Müzemmil Mekkiyyeti ve Hiye Tis‘a ‘Aşere Āyāt

bi’smillāhi’r-raḥmāni’r-raḥım (7) **yā eyyuhā’l-muzemmil ḳumi’l-leyle illā ḳalilen nişfehu** ya‘nı Ḥaḳ Te‘ālā ḥiṭāb idüp resüline buyurur kim iy kelim (8) bürinüp yatan ṭur gice namāza meşğül ol illā ol giceden azraḳ vaqtın nişfidur anı uyugıl **evinḳus** (9) **minhu ḳalilen ev zid ‘aleyhi ve rettili’l-ḳur’āne tertilā** yaḥūd ol nişfdan biraz naḳş it ki gicenüñ sülüsü (10) ola sülüsānın yaḥūd ol nişf üzerine biraz ziyāde ḳıluñ sülüsānın iḥyā idesin sülüsün uyḥısın (11) ve daḥı oḳığıl Ḳur’ān’ı tertili birle tertil ile oḳımaḳ oldur ki avazın ḳoyu virüp sākin sākin oḳıya ḥarflerin (12) biri birinden seçe ḥareketlerin yirlü yirince ide imdi bu ruḥşat virmekdür resül ‘a.m dün namāzında (13) ki ya yarusın ḳıla ya üç baḥşında bir baḥşın ḳıla ya üçden iki baḥşın ḳıla zırā gice sā‘atleri (14) ḥaḳıḳaten ne geçdi ne ḳaldı Allāh bilür ancaḳ ammā ba‘zılar dimişler ki dün namāzı biş vaqt namāz (15) farz olmadın dükeli ümmet üzerine farzıdı çün bu ümmete beş vaqt namāz farz oldı bulardan dün (16) namāzı götürüldi müsteḥabb oldı kim ḳılursa Ḥaḳ Te‘ālā’ya yaḳınlığı artar ve ulu mertebeler ve kerāmetler ḥāşıl (17) ider ḳılmazsa bu mertebeler ḥāşıl olmaz ve günāḥḳār daḥı olmaz ammā resül üzerine farzıdı maḥşuş (18) ziyāde ḳurbetden ötürü daḥı buyurdıki **innā se nulḳı ‘aleyke**

¹⁶⁵ [peygāamberliğına]

ķavlen ŐekŐilen ya'nŐ yā Muħammed ilkā idiserŐz (19) senŐn Őzeriñe bir Ķur'an ki ĝāyet anuñ aĝır ķadri ve 'azameti var ve anuñ iķinde emr ũ nehy var ve dön namāzların (20) ķılmaķ gibi ve ma'āŐiden yıĝılmaķ gibi anuñıla 'amel itmek nefslere Őaķıl gelŐr ammā taħāmmŐl idŐp 'amel idenlerŐn (21) daħı yarın ķıyāmetde terāzusu aĝır gelŐr ve daħı dimişler kim Ķur'an'ũ inmekligi aĝırdur nitekim Ħaķ Te'ālā buyurdıkim (22) bu Ķur'an'ı biz bir taĝa indŐrsevŐz ol taĝ aña tākāt getŐrmeyŐp pāre pāre olaydı bundan ŐtŐrŐydikim resŐl (23) deve Őzerindeyiken vaħy gelse ol vaħyũ Őıķletinden devenŐn ĝŐgsi gibi yire inerdi depermeĝe tākāti ķalmazdı

[222b] (1) tā ol vaħy tamām olunca ve daħı buyurdı ki **inne Őiete'l-leyli hiye eŐeddu vat'en ve aķvemu ķilā** ya'nŐ yā Muħammed (2) gice sā'atleri yir yir ardınca ķoyup gelicidŐr anuñ iķinde 'ibādet ķılmaĝuñ niŐātı ve ŐafāŐı artuĝraķdur (3) ĝŐndŐz sā'atlerinden ve daħı ĝŐnŐl riķķāt ħāŐıl idicidŐr Allāh'dan Őevāb umıķı olanlara ve (4) ķurbet taleb idŐp mŐnācāt ķılanlara ve daħı oķuduĝı Ķur'an'ũ ma'nisin fikr idŐp Őavāb Őzerine fehm (5) itmek ķarıbraķdur andan ŐtŐrŐ kim gicede avazlar kesilŐr ve ayaklar ħareketi ķať olur ĝŐz kimseyi (6) ĝŐrmez ķulaķ nesneyi iŐitmez ve ĝŐnŐl bir yire cem' olur ve daħı egerķi dŐnle tŐrmaķ nefse Őaķıl gelŐr lŐkin (7) Őevāb u mertebe daħı zaħmete ĝŐre olur ve daħı buyurdıķı **inne leke fi'n-nehāri sebħan tāvilen vezķurisme** (8) **rabbike ve tebettel ileyhi tebtŐlā** ya'nŐ yā Muħammed saña ĝŐndŐzde Őuĝul u tāvŐl var ki ħavāyiķŐn yerine getŐrmekde (9) mutaŐarrıfŐn varursın gelŐrsın yarŐ gicede ĝŐndŐzŐnŐ fāriĝ ķıl 'ibādetiķŐn ol rabbŐnŐn adını zıķr eylegil (10) anuñķŐn mŐnācāt idŐp namāzlara meŐĝŐl ol ayruķ eŐĝālden kendŐzŐ ķať eyle teveccŐhŐnŐ Allāh'a ħāliŐ (11) ola nitekim ol seni resŐllige ĝŐzide ķıldı sende andan artuķdan muħabbetiñi ķať eyle anuñ muħabbetini (12) ve aña 'ibādet ķılmaĝı ĝŐzide ķıl tevekkŐli aña idŐp iŐŐnŐ aña taķrŐz eyle ve daħı buyurdıķı **rabbu'l-meŐriķi ve** (13) **vel maĝribi lā ilāhe illā huve fettehŐzhu vekŐlā** ya'nŐ yā Muħammed senŐn rabbŐn ol Allāh'dur kim maŐriķuñ maĝribŐn (14) ħāliķı oldur ve andan artuķ ma'bŐd-ı muťlaķ yoķdur illā oldur ki vāħiddŐr ŐerŐki yoķdur kendŐñe (15) dost ve nāŐır ve saķlayıķı anı idin ve aña i'timād ķıl ve kāfir sŐzine baķup ĝŐnŐlŐnŐ tār dutma **vaŐbir 'alā mā** (16) **yeķŐlŐne vehcurhum hecran cemŐlā** ya'nŐ Őabr eyle yā Muħammed ol Mekke kāfirleri saña kezzāb u mecnŐn didŐklerine (17) tārliĝanma kendŐnŐ bulardan 'uzlet itse ĝŐnŐlŐnŐle ceza' ķılma ve fuħŐ-ı kelām itme **ve zernŐ ve'l-mukezzibŐne** (18) **ulŐ'n-na'meti ve mehhilhum ķalŐlā** ya'nŐ Allāhu Te'ālā ħaķı-'ādet Őzerine buyurdıkim yā Muħammed senŐn ĝŐnŐlŐne (19) bu ĝuŐŐayı biraķma ki bu kāfirlere nidesin ki intikām alasin ol mālcuĝazlarıla ve ni'metlerine maĝrŐr olup (20) seni tekzŐb idenleri ķovanlardan intikām itmeklige ben kāfiyin bir ķaķ buları mŐhlete ķo ĝŐresin ki (21) ben bulara taķılısarin bu dŐnyā ĝŐnleri bulara uzaķ gelŐp yiyilŐrler ammā bu azdur tŐz

geçer bes bularuñ 'uķūbetin (22) beyān idüp buyurdıki **inne ledeynā enkālen ve cahīmen ve ʔa'āmen zā ğuṣṣatin ve 'azāben elīmā** ya'nı ʔaḥķıķ (23) bizüm ʔatumuzda bu kāfirleriçün ayak bağları

[223a] (1) var dağı Őol dikenlü ʔa'āmları var ki iner boğaza dıķılır ʔalur ne aŐağa iner ne yuķaru ʔıķar ol dūnyede (2) ķılduķları tena'um cezāsı ve bu küllisiyile bulara key ʔatı ilām idici 'azāblar dağı buyurdıkim **yevme (3) terciġu'l-arzu ve'l-cibālu ve kāneti'l-cibālu keŐiben mehīlā** ya'nı bulara va'de olınan 'azāb ol ğündür kim (4) anda bu yirler ʔatı ğareket idüp ʔağlar zelzeleye gełe Őöyleki bu ʔağlar aķar ķum gibi ola ķarar ʔutmaya Ħaķ Te'ālā (5) heybetinden ve dağı buyurdıki **innā erselnā ileykum resūlen Őāhidēn 'aleykum** ya'nı yā Mekke kāfirleri biz Muğammed'i size resūl ğönderdük ve ʔanuķ ğönderdük sizūñ üzerūñūze tā ķıyāmet ğüninde ʔanuķlıķ vire kim benüm (6) ğaberüm size irūŐdürdi sizūñ bir niceñüz anı taŐdıķ idüp bir niceñüz yalanladı ve dağı ğaber virdikim (7) **kemā erselnā ilā fir'avne resūlen fe 'aŐā fir'avnu'r-resūle fe eğaznāhu ağzen vebīlā** ya'nı (8) nitekim Mūsā ibni 'İmrān'ı Fir'avn'a resūl ğönderdük tekebbürlik ve serkeŐlik idüp Mūsā'nuñ peyğāمبرliğine¹⁶⁶ inanmayup (9) yalanladı biz dağı anı bir ʔatı 'uķūbetile ʔıtduķ nile ğarķ eyledük ve ger siz dağı ancılayın Muğammed'i yalanlayasız hem (10) ķādirüz sizi dağı ancılayın helāķ idevüz ve dağı buyurdıkim **fe keyfe tettēkūne in kefertum yevmen yec'alu'l-vildāne (11) Őiben es semā'u munfaṡırın bihi kāne va'duhu meġ'ulā** ya'nı siz eger kāfir olup küfr üzere ğidesi olursañuz kendūñūzi (12) nice saķlayusarsız Őol ğünüñ 'azābından ki eger ol ğünde oğlancuķlar olaydı anuñ heybetinden baŐları (13) ağaraydı ya'nı ol feza' ğüninde ki ol Őūr ʔalına Ħaķ Te'ālā heybetinden ğök iki yarıla pāre pāre ola (14) tā ki ol ğaŐr-ı ğisāb ol mü'minlere cennet ve kāfirlere od va'de olmıŐdur cemī' yirine gełe iŐlene ve dağı (15) buyurdıki **inne hāzihi tezķiratun fe men Őā'etteğaze ilā rabbihi sebīlā** ya'nı iŐbu āyetler kim zıkr olındı tamām (16) va'z u teblığdür ğıç eksüği yoķ kim dilerse bunuñıla öğütlenüp ol rabbinden yaña yol ʔıtsun dilerse ki sa'ādet (17) bula zırā ğüccetler zāhir oldı 'özür kalmadı ve dağı buyurdıki **inne rabbeke ya'lemu enneke tekūmu ednā min ŐuluŐeyi'** (18) **l-leyli ve niŐfehu ve ŐuluŐehu ve ʔā'ifetun minellezīne me'ake** ya'nı yā Muğammed senūñ rabbūñ bilür ki bu ğicelerde (19) sen ne miķdār ʔurursın ğāĦ olur ki ŐülüŐāndan eksükreķ ʔurursın vaķt olur ki niŐfin ʔurursın (20) ya'nı Ħasan-ı BaŐrı eydür çün **ķavmi'l-leyle** eyit indi dün namāzı farz oldı bir yıl ba'zı mü'minler aña mülāzım (21) oldılar resūlile olara ʔatı zağmet oldı zırā cemī' mü'minler mülāzım olmadılar bes bu āyeti olara rağmetiçün (22) indürüp buyurdıki **vallāhu yukaddiru'l-leyle ve'n-nehāre 'alime en len tuğŐuhu fe**

¹⁶⁶ [peyğāمبرliğına]

tābe ‘aleykum ya‘nī Allāh Te‘ālā (23) taqdır itdi bu gicenüñ gündüzüñ sâ‘atlerini kim andan artuķ kimse haķıķatın bilmez Allāh Te‘ālā

[223b] (1) bildikim sizüñ tākātüñüz yitmez bu gice sâ‘atlerin ri‘āyet kılup Hāķ Te‘ālā buyurduğunlayın yirine getüresin zırā (2) kimseler olardıki vaķtı yirine getirüp saķlayumayam diyü irteye dek uyanu olurdı Hāķ Te‘ālā teraħħum (3) idüp bu āyetile dün namāzınuñ farziyyetin bulardan getürdi çün gice sâ‘atlerin saķlamaķdan ‘āciz (4) aldılar andan ‘afv idüp bağısladı nāfile kıldı kim ne vaķt dilerse dün içinde tākātı yiten (5) ziyāde mertebe isteyen ura kıla ve daħı buyurdıki **faķra’ ū mā teyessere mine’l-ķur’ānī ‘alime en se yekūnu** (6) **minkum marzā** ya‘nī Hāķ Te‘ālā buyurdıkim ur’ān’dan neķadar müyesser olursa dün namāzında ve daħı (7) ğayrı namāzda oķıya zırā Hāķ Te‘ālā bilür kim sizden ba‘zılar ğasta olur dün namāzı üzere urmağa (8) tākāt getürmez **ve āħarüne yazribüne fi’l-arzı yebteğüne min fazlillāhi ve āħarüne yuķātilüne** (9) **fī sebīllāhi** ve daħı yir yüzinde sefer idüp Allāhu Te‘ālā muķadder kıldığı rızķdan ma‘išetičün aleb (10) iderler ba‘zıñuz daħı Allāh yolında muķātele ve mücāhede kılurlar bu dün namāzını başarımazlar bu āyet delālet ider kim (11) keseb-i ğelāl daħı ğazā mertebesindedür zırā Hāķ Te‘ālā ikisin bir yirde añdı ve cem‘ eyledi ve daħı ‘Alķama’dan (12) rivāyetdür ki resül ‘a.m buyurdı **mā min cālibin yeclisu a‘āman min beledin fe yebī‘uhu yes‘ir yevmihi illā kānet** (13) **menziletühü ‘indallāhi menzileti’ş-şühedā’i** ya‘nī hiç bir kiři olmaya kim ol bir a‘ām alup bir şehirden bir şehre (14) ilete daħı iletdüği ğün narħ nenüñ üzeri neyise añna sata illā anuñ mertebesi Allāh atında řehīdler mertebesi (15) gibidür bu āyeti oķıdı bu ğadış mıřdāķında Hāķ Te‘ālā buyurdıki **faķra’ u mā teyessere minhu ve eķīmu’** (16) **ş-řalāte ve ātu’z-zekāte ve aķrizüllāhe ķarzen ğasenā** ya‘nī ol ur’ān’dan oķuñ müyesser olduğı ķadar ve (17) ve biř vaķt farz olınan namāzlaruñızı gicede ğündüzde řerāyiťlerin saķlamağıla kılıñ ve mālūñuzdan farz (18) olınan zekātı virüñ ve řadaķalar iħsānlar idüp Allāhu Te‘ālāya ödünç virüñ ki ğoş ğöñülile arı niyyetile (19) ki riyādan ğālīř ola tā anuñ ‘ivāzı dünyede māl arturmağıla ve āħiretde řevāb u mertebe ziyāde olmağıla (20) bulasın ve daħı buyurdıki **ve mā tuķaddimū li enfusikum min ğayrin tecidūhu ‘indallāhi huve ğayran ve a‘zamu** (21) **ecren vestağfirüllāh innallāhe ğafūrun raħīm** ne nesne kim öñürdisiz nefsüñiziçün ğönderesiz (22) bu řālīħ ‘amellerden ve ğayrātdan ki ğirçek niyyetile ve iħlāřıla işlemiş olasız anuñ řevābını siz Allāh (23) atında bulursız kim ol size ğayırludur çığanlığ idüp virmedüğüñüzden daħı ol uluraķdur size řevāb olmaķda

[224a] (1) dünyede mu'āmele idüp ticāret itmekden ve dağı günāhlarıñuz çün istiğfār idüp mağfired dileñ kim Allāhu Te'ālā (2) günāhı setr idüp 'afv idicidür ıulları üzere rağımdür tevbe idüp dönenlere

39. Sūretü'l-Müddeśsir Mekkiyye ve Hiye Sitte ve Hamsüne Āyāt

(3) bi'smillāhi'r-raĥmāni'r-raĥım yā **eyyuhā'l-muddeśsir kum fe enzur** sebab-i nüzūli (4) sūre budur ki resūl 'a.m Hira tağında cebrāil 'a.m evvel def'a ki gördi risālete geldügi vaqt heybet (5) olup ıorıkdı Hatıce evine geldi didiki yā Hadıce beni örtgil Hadıce rađıyallāhu 'anhümā turup resūli bir kilımile (6) örtti resūl başım büriyüp yaturdı cebrāil geldi didiki bürinüp rāĥatlık isteyü yatan tur yukaru (7) rāĥatlık andadur ki bilüñi bağlayup bu ĥalkı benüm ıapuma da'vet idesin ıalk bu ĥalkuñı bizüm 'azābumızıla (8) ıorıkut buları küfürden imāna da'vet ııl ve Őirkden tevĥıde yilte tā ki muĥālefet yolından ıııup (9) muvāfađat yolına gireler ve inkār tarıkından ikrār yolına sülük ideler ve dağı buyurdıki **ve rabbeke fe kebbir** (10) **ve siyābeke fe tahhir** ya'nı yā Muĥammed tur namāz ııl ol rabbüñi ululağıl andanki ol büte ıapanlar anuñ ĥađkında (11) söylerler ve dağı tonuñ pāk ııl ba'zılar dimiŐler ki tonan murād gönüldür ya'nı gönlüñi tevbeyile ma'Őiyetlerden (12) arıt ve dağı nübüvvetile gönlüñi bizden ĥayrıdan arıt pāk it ve dağı dimiŐler ki 'ameldür ya'nı 'amelüñi riyādan ve (13) 'ucubdan arıt ki bize yarar ola ammā Züccāc eydür tonuñı ııŐa eylegil zırā ton ııŐa olıcağ necāsetden (14) arırağ olur ve uzun olsa necāset irmekden emın olunmaz ve dağı buyurdıki **ve'r-rucze fehcur ve lā** (15) **temnun testekśir ve li rabbike faŐbir** ya'nı yā Muĥammed nefsuñi pāk eyleye ma'āŐiyeleri terk eyle ve her nesne ki (16) seni 'azāba yağıncak eyler sen andan ırağ ol ve dağı 'amelüñi Allāĥ üzerine minnet itmegi anı ıok göresin ve dağı (17) kimseye 'ađa itmegil ki andan sen dünyede ıok 'ivađ umasin ol rabbüñüñ 'azametini añup anuñ emri üzere Őabr (18) eylegil ol kāfirlerüñ izālarına tarlığanmağıl ve dağı buyurdıki **fe izā nuğıra fi'n-nāđuri fe zālike yevme izin yevmun** (19) **asırun 'ala'l-kāfirine ĥayru yesir** ya'nı yā Muĥammed Őabr eylegil kim tiz zamānda çün sūr üriile ol (20) gün ıatı düŐvār gündür kāfirler üzerine geñez degüldür bu āyet delālet ider ki ol gün mü'minler üzerine (21) āsān ola ve dağı buyurdıki **zernı ve men ĥalađtu vahıden ve ce'altu lehu mālen memdüden ve** (22) **ve benıne Őuhüden ve mehhedtu lehu temhıdā** bu āyet Velıd bin Muđire ĥađkında nāzil oldu ya'nı yā Muĥammed gönlüñi (23) meŐgöl dutmağıl iŐini baña ıŐmarlađıl Őol kimsenüñ kim ben anı yaluñuz yaratdum bilesinde ne mālı varıdı ve ne

[224b] (1) evladı varıdı ben aña ıok māl rızđ eyledüm ve oğul ıız virdüm Mücāhid eydür on üç er oğlı varıdı (2) ĥađ Te'ālā eydür biz aña oğullar virdük anuñ ıatında ĥāzırlarıdı mālları ve ni'metleri ıog olmağın iĥtiyācları (3) olmazdı ki sefere ya ticārete gideler ve dağı ol ıadar

māl başd¹⁶⁷ idi virdük aña kim neye gerekise kudret (4) irer ve ne dürlü nesne arzū itse yirine götürür ve dađı buyurdıki **šumme yařma‘u en ezide kellā innehu kāne (5) li āyātina‘aniden se urhiřuhu řa‘udā** ya‘nı ol Velid bu külli ni‘metile ki bizüm resülümüze fařr ider dađı (6) umar ki biz aña ziyāde māl virevüz řařķa ki bu olacař degüldür biz řimden girü ne mālın artururuz ne ođlanların (7) belki eksilse gerek bes andan řoňra ne mālı řaldı ve ne ođlanları külli helāk oldu řař Te‘ālā (8) eydür ol Velid ‘inād idüp idüben bizüm āyetlerümüzi tekzib idüp tařdıř itmekden iđrāz ider tız (9) ola kim biz aña teklif idüp řavāle řoyavuz řařar řamusınıň beřinci řapusında bir řapınacař řaga řıřmađa (10) kim řıřması ğāyet düřvārdur ne el ilecek yir var ne řođ ayak ilecek yir var diler dilemez aña řıřmađa (11) ilhāh olına elin ura řıřmařlıđa iki eli eriye elin giderse girü bayađı ola ve bu kez ayađın bařa ki (12) řıřa ayakları eriye řol zařmet meřařķatıle řıřa tā yücesine ēzřıncař řapına girü yitmiş yıllık yol (13) řadarı ařađa düře teklif idüp girü sūreler řıřmařlıđa iřbu resme řařar iřinde aña ‘azāb olına bundan (14) řoňra řař Te‘ālā anuň řabıs ef‘āllerin beyān řıldı ki ol ‘uķūbete vācib řılıcıdur buyurdıki **innehu (15) fekkera ve řaddere fe řutile keyfe řadder** bu āyetüň sebeb-i nüzüli buyıdıki Mekke kāfirlerinüň (16) uluları dār-ı nedveye cem‘ oldılar didiler kim uř bugün mevsim günidür řař cem‘ olurlar bu Muřammed’üň (17) sözi cemı‘ řařa yayılıp fāř oldu bu řař řimdi andan size řorisarlar ne cevāb virsin didiler ki delüdü (18) diyelüm bir niceler didiler ki delüdü diyelüm bir niceler didiler kim varalar anuňıla söyleřeler anuň fařāřatın (19) ve ‘ařlın göreler sizüň sözünüzi yalanlayalar didiler kim řā‘irdür diyelüm bir nicesi didiler kim bular ‘Arablardur (20) ři‘ir görüp dururlar anuň sözi hiç ři‘ire beňzemez girü sizi yalanlayalar didiler kāhindür diyelüm bir niceleri (21) didiler kim bular kāhinleri gördiler řaybdan řaber virürler hiç řayurmazlar bu řođ olacař sözi ya iři (22) istiřnā itmeyince söylemez girü sizi yalanlar bes Velid bin Muđire’ye didiler kim sen ne fikr eylersin ne diyeler (23) ol mel‘ün bir sā‘at bulardan yönin dönüp fikr eyledi girü bulara dönüp didiki ben anuň emrinde

[225a] (1) fikr eyledüm ne demek geređin bildüm aña sāřir diyelüm ki siřirle eri ‘avratdan ayırur ve řavmü řabileyi biri birinden (2) ayırur bes ittifařları bunuň üzere cem‘ oldu ki sūrete Muřammed sāřirdür diyeler řař Te‘ālā bu āyeti ol mel‘ün (3) řařķında buyurdı ya‘nı ol Velid’i fikr eyledi Muřammed řařķında ki biz aña ne diyelüm ve tařdır itdi kendüden (4) bir söz ki aña sāřir diyeler la‘net olup depelensün ol gör ki nite tařdır eylediki sāřirdür diyeler ve dađı buyurdıkim (5) **šumme nařara šumme ‘abese ve besere šumme edbera vestekbere fe řāle in hāzā illā siřrun yu‘serun in hāzā illā řavlu‘l-beřer** (6) ya‘nı andan

¹⁶⁷ Kelimenin metindeki imlāsi biçimindedir.

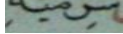

nazar itdi Muḥammed'ün emrinde andan yüzi şol turş olup levni müteğayyir oldı andan ímāna gelmekden (7) i'vāz eyledi tekebbürlük idüben didiki degüldür Muḥammed'ün didügi illā siḥirdür ki eśer eyler cāzūlar anı ögretür (8) Kureyş'e didiler kim bunuñ siḥri nedür cevāb virdiler ki eri 'avratdan ayırur atayı oğuldan ayırur qardaşı (9) qardaşdan ayırur anı ol şāhib Yemāme Müseylime'de rivāyet ider degüldür bu söyledügi illā ādemí sözidür qur'an (10) degüldür Haq Te'alā buyurdıkim **se uşlıhi saqara ve mā edrāke mā saqara lā tubkí ve lā tezer** ya'ní tız ola kim (11) ben anı saqara givürem ki ol tımunuñ beşinci tıbaqasıdur anuñ heybetin ve 'azametin buyurdıki saña ne nesne (12) bildürdi yā Muḥammed ki ol saqar ne heybetlü nesnedür bes beyān idüp haber virdiki ol saqar et (13) qomaz deri qomaz süñük qomaz illā göyündürür ol göyünmişile daḥı qomaz girü yeñilenür bayağılayın olur andan (14) girü göyündürür ne diri qor ki ḥayātından aşşı bula ne öldürüp qor ki 'azābdan qurtıla **levvāḥatun li'l-beşeri** (15) 'aleyhā tis'ate 'aşar ya'ní ol saqar gövdeleri göyündüricidür yüzleri biryān idüp qabíḥ idicidür ve a'zaları (16) qoparıcıdur anuñ üzerine musallaq olan on toquz feriştedür ki bular tımu ḥazinedārlarınuñ re'isleridür (17) ve ammā rabbāniyelerüñ sağışlarını Allāh'dan artuq kimse bilmez ammā murād bu on toquzdan ol mālिकlerdür (18) daḥı anlaruñıla on sekiz ferişte daḥı var ki olaruñ gözleri yıldırım gibidür ağızlarından od yalıñı (19) çıkar olardan esirgemekligi götürülmüştür dāyim ol tımu ehline gāzab iderler ve evlerüñ biri yitmiş (20) ādemi götürüp saqara atar bu āyet inicek ki ol tımunuñ mālिकleri on toquzdur ol Velíd mel'un (21) didikim anuñ bişine ben kifāyet iderin ve her iki oğlum daḥı anlaruñ biri yiter onını oğlanlarumıla ben (22) def' idem girü qalan Mekke qavmi daḥı toquzın def' ideler ve müşriklerden biri daḥı kim gāyet qıvvetlüyidi (23) eydür ben yaluñuz anuñ küllisin def' itmege yiterin sağ çignümüle onını ve şol çignümüle toquzın

[225b] (1) def' iderin küllüsin oda ataram siz geçersiz gidersiz varup uçmağa girürsüz çün bular bu kelāmı kıldılar (2) Haq Te'alā bu āyeti indürdi **ve mā ce'alnā aşḥābe'n-nāri illā melā'iketen ve mā ce'alnā 'iddetehum illā fitneten lillezıne** (3) **keferü** ya'ní biz musallaq kılduq a'vān-ı nārdan illā feriştelerden kılduq kim zebānilerdür iri sözlülerdür (4) ve qatı qıvvetlülerdür kim hiç bir kimse anlara gālib olmazlar ve daḥı onlaruñ 'adedlerin on toquz kılduğumuz (5) degüldür illā ibtilāyiçündür kim mü'minile kāfir temyiz olına tā ki kāfir bunu işidüp fitneye düşe bunuñ gibi (6) kelāmlar söyleye ve mü'min işidüp gönline qorqu düşe andan qurtılmaq isteyene sa'y ide ve daḥı buyurdıki (7) **li yesteyqınellezıne ütū'l- kitābe ve yezdādellezıne āmenü ímānen ve lā yertābellezıne ütū'l-kitābe** (8) **ve'l-mu'minün** ya'ní biz ol zebānilerüñ kim sağışın on toquz kılduğumuz andan ötürüdür kim yahūdilerüñ (9) yaqını arta Muḥammed'ün sözine zırā anlaruñ kitābında daḥı eyle haber virdük çün kendüler

kitābına muvāfiķ (10) işideler i'tikād iderler ki Muhammed'ün didügi haķdur ve daķı mü'minler işideler ki resül 'a.m haber (11) virdügi Tevrít'e muvāfiķ anlaruñ daķı taşdıķları bilmeklikleri ziyāde ola olalar ki ehl-i kitābdur (12) yahüdi naşārā gibi şekk gümān itmeyeler ol söze ki kitāblarına muvāfiķdur ve mü'minleruñ daķı gümānları (13) def' ola çün hükm-i Qur'an evvelki kitāblara muvāfiķ ola ve daķı buyurdıki **ve li yeķülellezine fı kulūbihim** (14) **marāzun ve'l-kāfirüne māzā erādallāhu bi hāzā mešelā** ya'nı biz ol ũamu re'islerinüñ 'adedin ķadar ķıldugumuz (15) andan ötürüydiki ol gōñüllerinde nifāķ şayrusı olanlar ve daķı ol müşrikler diyeler ki bu meşelden Allāh'uñ (16) murādı nedür ki bu ũamu hāzinedārların on ũokuz diyü zıkr eyledi tā ki bu kışşaya münāfiķlaruñ ve kāfirleruñ (17) đalāletin artura ve ger bu Haķ Te'alā sözi¹⁶⁸ niçün eyitmeyedi yigirmidür otuzdur bu sağışlar arasında (18) biri eksük olayıdı niçün on ũokuz mahşüş kılayıdı Haķ Te'alā buyurdıki **keżālike yuzıllullāhu** (19) **men yeşā'u ve yehdı men yeşā'u** ya'nı eyledür ki Haķ Te'alā anları ol miķdār sağışla mahşüş kıldı (20) tā ki bu meşelile yol göstere anlar ki ol yola lāyıķdur ve yoldan men' ide anlarıki yola lāyıķ degül ve olar ki (21) ũogru yol ehlidür işidüp iķrār ider 'amele meşğül olur bunuñ gibi āyetleri işidicek i'rāz idüp niçün böyle (22) niçün şöyle oldu baña meşğül olmaz bundan şoñra kuvvetin ve çoklığın beyān idüp buyurdıki **ve mā** (23) **ya'lemu cunūde rabbike illā huve** ya'nı yā Muhammed biz ol 'adedi mahşüş zıkr eyledük andan ötürü degül ki

[226a] (1) ferişterümüñ az ola senüñ rabbünüñ leşkerinüñ kuvvetini ve sağışını kimse bilmez Allāh'dan artuķ ve daķı (2) buyurdıki **ve mā hiye illā zıkrā li'l-beşer** ya'nı degüldür ol saķar ũamusın zıkr itmek illā va'z u naşıhat (3) olmağıçün bu ādem oğlanlarına tā ki bunuñıla öğütlenüp andan necāt bulmağıçün dürişeler bundan şoñra haķ te'alā (4) ķasem idüp buyurur ki **kellā ve'l-ķameri ve'l-leyli iz edbere ve's-subħı izā esfer** ya'nı haķķa ki bu emri āħıret (5) zu'm itdüginleyin degülki anda dünyedekileyin bize kuvvet māl virile müknet bulavuz diyeler bizüm ķudretümüñ haķķiki (6) ayı yaratduķ dünyāya şu'le virür ve daķı ol gice zulmetin giderüp şabāħ rüşenliđin¹⁶⁹ getüren kuvretümüñ haķķıçün (7) **inneħā le iħdā'l-kuberi nezıran li'l-beşer** ya'nı ol saķar be-dürüstı ũamu derekelerinüñ key ulusıdur zırā ũamu (8) yidi derekedür evvel dereki cehennem ikinci lazā üçünci huťame dördünci sa'ır beşinci caħım altıncı hāviye (9) yedinci saķardur ki zıkr eyledük cemı' ĩalka ķorķuducu olmağıçün ki anuñ 'azābından ķorķup Allāh'a dönerler (10) ve daķı buyurdıki **li men şā'e minkum en yeteķaddeme ev yeteahħar** ya'nı ol küfr ü şirk ehlinüñ maķāmların ve (11) tevħıd ü tāt

¹⁶⁸ Kelimenin metindeki imlāsi biçimindedir.

¹⁶⁹ [rüşenliğin]

ehlinüñ mertebelerin zıkr itdügümüz andan ötürüdür ki kim dilerse işidüp ilerü gele küfürden (12) ve nifâkdan ve ma'şiyetlerinden tevbe kırup mü'min muvaḥḥid ola sa'âdet bula ve kim dilerse girü tura (13) tevḥidden tâ'atden ırak ola şekâvet ehli olup saḡar 'azâbına mübtelâ ola ve girü buyurdıki **kullu** (14) **nefsin bimâ kesebet rehînetun illâ aşḡâbe'l-yemîn** ya'nî her nefis kıyâmetde ḡisâb vaktında kendü 'ameline (15) tutudur ne 'amel kıldısa aña göre cezâsın alur illâ olar ki mîsâk vaktında Âdem'ün saḡ yanına (16) tırmuşlar kıyâmetde 'arşuñ saḡ yanına tırup bitileri saḡ eline gelür ve daḡı ehl-i islâm oḡlancuḡlar (17) kim 'amel-i farz olmadıñ öldiler anlar 'amellerine mürtehin degüller belki olar **fi cennâtin yetesâ'elüne** (18) **'ani'l-mucrimîne mâ selekekum fı saḡar** ya'nî bu aşḡâb-ı yemîn uçmaḡ bostânları içinde oturup ol kâfirleri (19) göreler ki saḡar içinde 'azâba mübtelâ olmuşlar anları maşḡaraya tırup serzeniş birle şoralar ne nesne (20) işledüñüz ki sizi bu saḡara givürdi Ḥaḡ Te'âlâ olaruñ cevâbların ḡaber virdi **ḡâlû lem neku mine'** (21) **l-muşallîn ve lem neku nut'ımu'l-miskîne ve kunnâ nehûzu me'a'l-ḡâ'izîne ve kunnâ nukezzibu bi yevmi'** (22) **d-dîni ḡattâ etânâ'l-yaḡîn** ya'nî ol saḡar ehli cevâb virüp diyeler kim biz ol namâzuñ farzına iḡrâr (23) idüp anı kılanlardan olmadıḡ ve zekât farziyyetine daḡı iḡrâr idüp mâlumuzdan miskînleri tâ'amlandırmadıḡ

[226b] (1) ve daḡı müslümânları istihzâya alanlarıyla istihzâya alurduḡ ve bâḡıl sözlere söyleyenlerle bile söyledük (2) ve bile işlerdik ve kıyâmet günü olmaḡına inanmazduḡ ve andan ḡaber virenleri yalanlardıḡ tâ aña deḡin ki (3) ol işitdügümüzi uş gözümüzile gördük ḡümânumuz gitdi bes Ḥaḡ Te'âlâ ḡaber virdikim **fe mâ tenfe'uhum** (4) **şefâ'atu's-şâfi'ine fe mâ lehum 'ani't-tezkirati mu'rızîne keennehum ḡumurun mustenfiratun ferrat min ḡasveratin** (5) ya'nî kıyâmet güninde peyḡamberlerden ve feriştelere ve evliyâlardan ve bâḡı şâlihlerden ki şefâ'at (6) kılar bunlardan hiç birinüñ şefâ'ati anlara menfa'at kılmaya ki necât bulalar bes ne oldı müşriklere (7) ki bu Ḥur'an öḡütlerle öḡütlenmekden i'râz idüp ḡaçarlar şanasın ki bular şol vaḡşi eşeklerdür (8) ki avcı ileyinden ḡaçarlar yaḡūd arşlân avazın işidüp ürküp ḡaçarlar Allâhu Te'âlâ buları (9) vaḡşi eşeklere beñzetdi Ḥur'an'dan ḡaçduḡlarıçün bu âyet işâret kılar aña kim 'ilm meclisinden (10) ve Ḥur'an ḡadıś naşîhatinden ḡaç ol daḡı bulardandır ve daḡı buyurdıki **bel yurıdu kullumri'in** (11) **minhum en yu'tâ suḡufen muneşşeraten** bu âyet nüzûline sebep oldur kim Mekke kâfirleri didiler kim benî (12) isrâ'ilden bir kişi ḡaçan ḡünâh işlese gice yetüp şabâḡ tıru gelüp ol itdüḡi ḡünâh daḡı anuñ kefareti (13) daḡı başı ucında bir şaḡıfeyile yazılmış bulurdu sendaḡı bize niçün ancılayın getürmezsın eḡer peyḡamberseñ (14) Ḥaḡ Te'âlâ bu âyeti indürüp buyurdıki bu Mekke ehli her biri dilerler ki bir yazılmış şaḡıfe ine ki içinde (15) ḡünâhları ve

tevbeleri yazılmış ola **kellā** ya'nı bu didükleri hiç ebed bulara olası degül **bel lā yehāfūne'** (16) **l-āhirete** ya'nı bular bu nesneyi diledükleri öğütlenmekiçün degül belki ol āhirete inanmayup ve 'azābdan (17) korqmayup bunuñ gibi bi-hūde sözler söylerler ve dağı buyurdıki **kellā innehā tezkiratun fe men şā'e zekerehu** (18) ve **mā yezkurūne illā en yeşā'allāhu huve ehlu't-taḳvā ve ehlu'l-mağfirati** ya'nı iş eyle degüldür (19) ki bular zann iderler belki haḳıḳaten ol Qur'an va'z u naşāyihdür cem' ḫalka gönderilmişdür kim (20) dilerse bu Qur'an'ıla te'emmül idüp anuñıla öğütlenün bu āyet gelicek Ebū Cehl-i mel'un didiki bizüm (21) dilegümüz ḳodılar biz ḫođ dilemezüz kim bu Qur'an'ıla öğütlenevüz Haḳ Te'alā buyurdıki sizün dilegüñüzde degül (22) belki ol Qur'an'ıla öğütlenmezler illā olar ki Haḳ Te'alā dileye Allāhu Te'alā lāyıḳdur ki andan (23) korḳula anuñ birliğine inanıla ve aña şirk getürülmeye ve dağı ol lāyıḳdur anı birleyüp aña muḫ' olanlara

[227a] (1) mağfiret idüp yarlıgaya fażlıyla

40. Sūretü'l-Ḳıyamet Mekkiyyeti ve Hiye Erba'üne Āyāt

bi'smillāhi'r-raḫmāni'r-raḫım (2) **lā uḳsimu bi yevmi'l-ḳıyāmeti** ya'nı kāfirlerçün ba'se ḳıyāmete inkār itdiler Haḳ Te'alā anlaruñ kelāmın redd (3) idüben buyurdı **lā** ya'nı ol kāfirler didüklerinleyin degül kim dirler belki ben ḳasem iderin ol ḳıyāmet günine (4) kim elbetde olısdur olmaḳlıgında gümān yoḳdur ve dağı buyurdıki **ve lā uḳsimu bin nefsi'l-levvāmeti** (5) eydür ben ḳasem iderin ol nefslere kim şāḫibin melamet ḳılır bize 'āşī olduklarıçün nitekim (6) İbni 'Abbās 'Ömer'den rivāyet ḳılır ki ol buyurdı hiç bir nefes yoḳdur ki melāmet ḳılmaya eger (7) nefsi muḫsine olursa ol kendüyi melāmet ḳılup dir ki iy kāşke dağı artuḳ iḫşānlar ḳılaydum ve ger nefsi (8) müsí'e olursa dir ki iy kāşke bunu işlemedüm bes ma'nı böyle oldıkim ben and içerin ḳıyāmete ve (9) dağı ol nefsi-levvāmeye ki elbetde ḳıyāmet ḳopar ölümden soñra ve dağı buyurdıki **eyahsebu'l-insānu** (10) **en len necme'a 'ıẓāmehu belā ḳādirine 'alā en nusevviye benānehu** ya'nı eylemi zann ider ol anı ḫalka ki (11) biz anuñ çüridüğinden soñra süñükleri cem' idüp yirlü yirine ḳoyup ol elüñ ayasın girü aña ulaşdurmağa (12) ḳādir degülüz belki ol Allāh ḳādirdür şol barmaklaruñ süñüklerin cem' idüp yirlü yirine ḳoyup ol elüñ girü aña (13) ulaşdurmağa böyle ovuğiken bu nesneye ḳādir olan ol süñükleruñ büyüklerin cem' itmege nite ḳādir olmaya belki (14) ḳādirdür anuñ keffini şol ḫabanı gibi ya eşek şıgır ḫabanı gibi ḳıla ki hiç eliyile bir nesne işlemege ḳudreti yitmeye (15) ve dağı buyurdıki **bel yurıdu'l-insānu li yefcure emāmehu yes'elu eyyāne yevmu'l-ḳıyāmeti** ya'nı ol Ebı bin Ḥalef bu (16) sözinden diyeler ki günāhların ilerü duta ve tevbesin te'ḫır ide diye kim dağı ileyümde günler çün ölüm vaḳt (17) yaḳın gelicek tevbe idem keenne-hu ma'nisi bile dimek oldıkim belki diler bu ādem oğlanı kim ḳıyāmet günini tekzib

(18) ide hāl budur ki ol gün bularuñ ileyindedür ol aña istihzâ idüp şorar ki ol kıyâmet günü ne vaqtdur (19) Hâk Te‘âlâ haber virüp beyân kıldıki **fe izâ beriqa’l-başarun ve hasefe’l-kamerun ve cumi’a’s-şemsu ve’l-kamer** (20) ya‘nı ol şordukları kıyâmet günü şol gün olısar ki gözler ol gün çererişe anuñ heybetinden (21) ve ‘acâyib vâkı‘alarından hayret ve dehşet gâlib ola gözlerin yummağa qorqalar ve dañı ol günde ayuñ (22) nûrı gide ayla güneş iki qoşulmuş çift öküz gibi nûrları gidüp bir yire gele **yeqûlu’l-insānu yevme’izin** (23) **eyne’l-meferr** ya‘nı ol günde ol inkâr idenler hayrete düşüp dört yaña baqışup diyeler ki qaçup şıgıncak

[227b] (1) yir qandedür Hâk Te‘âlâ buyurdıki **kellâ lâ vezere ilâ rabbike yevme’izini’l-mustekarr** ya‘nı Hâk Te‘âlâ buyurur kim (2) haqqa ki ol günde olara ne şıgıncak tağ var ne gizlenecek ağaçlu yir var ne bir qal’a var ki aña girmekligile (3) ‘azâbdan men‘ hemân ol günde dönüp varacak ve qarâr tutacak yir Hâk Te‘âlâ hazretidür ki **yunebbe’u’** (4) **l-insānu yevme’izin bimâ qaddeme ve ahhar** ya‘nı şorıla haber virile bu âdem oğlanları ve dañı cezâ olına ol (5) günde ‘amelden nekim taqđım itdise ol mālından nekim hayrât idüp gönderdise ve dañı sünnet-i şâlihden (6) ve seyyi’eden verişe mālдан qodı gitdi şorulup mükâfât olına ve dañı buyurdıkim **beli’l-insānu ‘alâ** (7) **nefsihi başıratun ve lev elkâ me‘azırahu lâ tuharrik bihi lisāneke li ta‘cele bihi** ya‘nı belki her insānuñ üzerine kendü (8) nefsinde gözci tanuq var ki anuñ üzerine her ne işledise tanuqlıq vireler zırâ her a‘za biri biri (9) üzerine raqıbdür ne fi’l iderse qudreti yitmez ki bir işini gizleye yañı inkâr ide ger ‘özür dileyüp (10) dilin açup söylese ve hücetler getürse hiç hüceti ve ‘özri qabül olmaz neqadar ol günâhı perde içinde dañı (11) işledise girü âhiretde gizlemeyüp kendüye tanuqlıq viriser bu söz tamâm oldı bu kez bir söz dañı beyân (12) idüp buyurdıki **lâ tuharrik bihi lisāneke li ta‘cele bihi inne aleynâ cem‘ahu ve qur’ānehu fe izâ qararnāhu fettebi’** (13) **qur’ānehu summe inne ‘aleynā beyānehu** bu âyete sebeb-i nüzül buyıdıkim vaqtiki Cebrâ’il gelüp vahy getüreydi Cebrâ’il (14) âyeti tamâm oqımadın resül unıdam diyü qorqup hıfz itmekičün âyetüñ evvelinden ta‘cıl idüp oqırdı bes Hâk Te‘âlâ (15) bu âyeti indürüp buyurdıkim yâ Muhammed ivüben dilüñ hareket itdürmege ta‘cıl itmegil tâ Cebrâ’il dañı tamâm (16) itmeyince bizüm üzerümüzdedür anı senüñ gönlüñe cem‘ idi virmek ve anuñ oqumaqlıgını dilüñe geñez eylemek (17) bes qaçanki Cebrâ’il oqıya fâriğ ola andan şoñra sen oqımaqlığa şürü’ eyle helâli harâmı qanqıdur temyız (18) eyle bizüm üzerümüzdedür aħkâmların ve hüdudların saña beyân idüp bildürmek bu aħkâmı beyân idüp girü (19) buyurdıki **kellâ bel tuħıbbüne’l-âcilete ve tezerüne’l-âhirete** ya‘nı bu kâfirler ba‘şe inkâr kıldukları bildüklerinden (20) degül belki bular bu hayât-ı ‘âcile şimdi naqddur anı sevdiler ol hayât-ı

bākı ki āhıret hıyātıdır (21) anı terk itdiler biri birine dirler kim nağdı koyup nısyāba nice rāzı olalum bu ki mađrūr olup āhıreti (22) terk itdiler kıyāmete inkār iderler bes ol kıyāmet gūnınıñ hālinden beyān idüp buyurdı **vucūhun yevme'izin** (23) **nāzıratun ilā rabbihā nāzıratun** ya'nı nice yüzler ol kıyāmet gūninde tāzelenüp ol 'amel tā'at ve zıkr

[228a] (1) tesbıh nūrıla nurlanup rüşen ola ol rabbinüñ liķāsına nazar idici ola **ve vucūhun yevme'izin bāsıratun tezınnu** (2) **en yuf'ale bihā fakıratun** ve iy nice yüzler dağı turş u ķabıh olup tıtulmış ay bigi ķarara ve bular yağın bileler ki (3) bulara ķatı dıřvār 'azāb vāķı' olısar ki billerini şıyısar ve dağı buyurdıki **kellā izā belegati't-terāķıye** (4) **ve ķıle men rāķın ve zanne ennehu'l-fırāķ** ya'nı bu kāfirler gūmān iletdüginleyin degüldür ki iş bulara āsān >ferā ebū bekrin min rāvi< (5) ola ve ölüm vaķtında anlara 'azāb olmaya haķķa ki eyle degüldür belki ķaçan anlaruñ cānı gelüp hulķuma (6) ve boynı ķenberine irışse anuñ ķavmi ķabılesi ķevresine dirilüp otursalar anı esirgeyüp dirler ki hıķ buña bir efsūn (7) oķıyup devā ķılıcı var mı ve ba'zılar didiler ki ol vaķt ki hālet-i nez' ola raħmet ferışteleri gelüp bir cemā'at (8) bes ve 'azāb ferışteleri gelüp bir cemā'at bes bu 'azāb ferışteleri raħmet ferıştelerine dirler ki bunuñ (9) cānını alup göge siz mi terāķķı idersiz yoksa biz mi ağduralum ol vaķt yağın bilür ol ĥasta kim kendü (10) ķavm u ķabıle arasında fırāķ olur cānıla ten arasında fırāķ olur ve dağı buyurdıki **velteffeti's-sāķu** (11) **bi's-sāķı ilā rabbıke yevme'izini'l-mesāķ** ya'nı ölünüñ iki incigi tılaşısar řol vaķt ki kefene şaralar (12) ve dağı dimışler kim sāķ ķatı dıřvār nesne vāķı' olmağa dirler bu ma'nı üzere murād budur kim dūnyede (13) 'ömrünüñ āħır gūnikim sekerāt-ı mevt olur ve āħıretüñ evvel gūniki ölüp sinleye girür su'āl-i münker (14) ve nekır şiddeti vāķı' olur bir gūnde iki ķatılıķ cem' olduğına sāķ sāķa tılaşdı dirler 'Arab ķā'idesince (15) Haķ Te'ālā dağı anlaruñ ķā'idesince zıkr eyledi ya'nı ol iki ķatılıķ cem' olduğı gūn senüñ sürilüp (16) varacađuñ rabbüñden yañadur ve dağı buyurdıki **fe lā řaddeķa ve lā řallā ve lāķın kezzıbe ve tevellā şumme zehebe** (17) **ilā ehlihi yetemeťtā** bu āyet Ebū Cehil haķķında idi ki Haķ Te'ālā eydür ol Ebū Cehil bize imān getürüp (18) tasdıķ itmedi ve islāma gelüp namāz ķılmadı likin bizi mi yalanladı bizüm tā'atümüzden i'rāz eyledi andan (19) dönüp ehline gitdi yürimeķliginde şalınup köteklenmegile **evlā leke fe evlā şumme evlā leke fe evlā** (20) bu va'id üzere ma'nı budur kim veyl saña ve şerler saña kim sen helāķlige lāyıkřın bu kelımeleri (21) tehdıd te'kid ķılmađıķün bundan řoñra buyurdıki **eyahsebu'l-insānu en yutrake sudā** ya'nı eylemi şanur >ferā ebū bekrin seddın< (22) bu Ebū Cehil ki şöyle şalma ķoyu virilmış ola aña emr ü nehy olmaya şöyle 'uķübetsüz ve řevābsuz ķurtıla (23) bunuñıla ki ol resüle ve aña uyanlara bunca

cevr ü cefâ ide **elem yeku nuḫfeten min menıyyin yunmâ summe kâne** >ferâ ebü bekrin temnı<

[228b] (1) **'alaḫaten fe ḫalaḫa fe sevvâ** ya'nı anuñ aşlı yaradılmağı nuḫfe degülmidür ki ata şulbindan ana rahmine degüldi (2) anda bir pâre uyuşmış kân oldı Hâḫ Te'âlâ ana ḫarnında yaradup şüret eyledi ṭoḫru ḫâmet virüp iki (3) dutar el {dutar el} ve iki yürür ayaḫ iki görür göz virdi ve işüdü ḫulaḫ ve söyler dil virdi ve cemı' a'zâları (4) yirlü yirince düzdi şöyleki gerekdür **fe ce'ale minhu'z-zevceyni'z-zekera ve'l-unşâ eleyse zâlike bi ḫâdirin** (5) **'alâ en yuḫyiye'l-mevtâ** ya'nı Hâḫ Te'âlâ ol meniden iki cins ḫalk yaratdı biri irkek biri dişi tâ ki (6) bulardan öte nesl üreye Allâh'ı birleyiciler çok ola bes işbu nesneleri işlemege ḫâdir olan aña ḫâdir (7) degül mikim ölmüşleri girü diri kıla belı ol alahu te'âlâ dükeli nesneleri işlemege ḫâdirdür ḫudreti (8) yiter 'aczi yoḫ dilerse işler ve Allâhu a'lem

41. Süretü'l-İnsân Mekkiyyete ve Hiye İḫdâ ve Şelaşüne Āyât

(9) bi'smillâhi'r-raḫmâni'r-raḫım **hel etâ 'ala'l-insâni hınun mine'** (10) **d-dehri lem yekun şey'en mezkürâ** ya'nı taḫḫık geldi Ādem üzerine rüzigârdan bir vaḫt ki ol kırḫ (11) yıldur hiç bir kimse bilmezdeki anuñ adı nedür illâ Allâhu Te'âlâ bilürdi ancaḫ ya'nı Allâhu Te'âlâ çün dilediği (12) Ādem'i yarada emr itdi Cebrâ'il'e ki yirden ṭopraḫ cem' ide başarmadı andan İsrâfîl'e emr eyledi (13) ol daḫı başarmadı andan 'Azrâ'il'e emr eyledi ol cem' idüp getürdi bunuñ ḫaziyyesi yuḫaru baḫara (14) sūresinde tamâm söylenmişdür bes ol ṭopraḫ yoḫrılup balçıḫ oldı andan şoñra şalşâl oldı (15) ya'nı ḫurıyup şol şaḫşıya döndi ki oturdu andan şoñra şol ḫoḫmuş ḫara balçıḫa döndi (16) ki kırḫ yıl Mekke'yile Ṭaif arasında yatdı hiç bir añılur nesne degüldi ve daḫı dimişler kim âḫir maḫlûḫ (17) ki yaradıldı Ādem yaradıldı girü ḫalan maḫlûḫ Ādem'den öñ yaradıldı bundan şoñra buyurdıkim (18) **innâ ḫalaḫnâ'l-insâne min nuḫfetin emşâcin nebtelihi fe ce'alnâhu semı'an başırâ** ya'nı biz bu âdem oḫlanlarını (19) bir ḫarışık nutfeden ki ol erile 'avrat şuyıdur erüñ aḫ ḫoyu 'avratuñ şaruraḫ sıvıḫ ikisin rahm (20) içinde cem' idüp şüret baḫladuḫ dört ṭabı'atı muḫtelif eyledük ki oddur şudur yildür ṭopraḫdur (21) ḫudretümüzile cem' idüp şaḫladuḫ tâ ki biz buları ḫayrıla şerrile ibtilâ ḫılavuz ya'nı olara sem' (22) virüp işidici ḫılduḫ emrümüz nehyümüz işidüp aña iṭâ'at iderler mi gözleriyle bizüm vaḫdâniyyetümüze (23) delil olan âyetlere taşdıḫ iderler mi tâ ol iki ni'metüñ şükri yirine gele yoḫsa terk idüp küfrân-ı

[229a] (1) ni'me mi olurlar ve daḫı buyurdıkı **innâ hedeynâhu's-sebîle immâ şâkiran ve immâ kefürâ** ya'nı biz ol insâna (2) ṭarıḫ-ı ḫayrı ve ṭarıḫ-ı şerri ve ṭarıḫ-ı îmâni ve ṭarıḫ-ı küfri ve ṭarıḫ-ı sa'âdeti ve şeḫâveti beyân idüp bildürdük (3) tâ görevüz ki ḫanḫısı muvaḫḫid ve ḫanḫısı muṭı' olup ni'metümüz şükri yirine getürür ve ḫanḫısı 'aşı olup (4) ḫâfir olur

bundan sonra ol kâfir olanlara yaraqladığı ‘azābı beyān idüp buyurdu **innā a‘tednā lil kâfirine** (5) **selāsile ve aġlālen ve se‘irā** ya‘nı taḥkīk yaraqladık ol kâfir olanlarıçün āḥiretde zencirler boyun demürleri (6) kim anlarıñ saġ ellerine zencirle bile demürleyeler berātları kararup şol ellerine gele andan sa‘ir (7) ṭamusına ilteler ki yalıñlanup anlarıñçün yaraqlanmışdur ve daḥı ol şâkirlerüñ kim kâfir olmağdan berı (8) oldılar maḳāmların beyān idüp {beyān idüp} buyurdıki **inne‘l-ebrāra yeşrabüne min kâsin kâne mizācuḥā** (9) **kâfuran ‘aynen yeşrabu biḥā ‘ibādullāhi yufeccirūnehā tefcīrā** ya‘nı onlar ki imānlarında şādıqlardur (10) içeler uçmaḳ ḥamrından bir ḳadeḥdenki ol ḥamruñ ṭabı‘atı şovuḳlıkda kâfur gibi ve ḳoḳusu misk gibi (11) ola ve lezzeti zencebıl gibi ola lıkin her biri dünye kâfurına ve dünyā miskine beñzemeye ammā bunlarıñıla (12) vaşf itdügi gönüllere añlatmağıçündür ve ol kâfur bir çeşmenüñ adıdur uçmaḳ içinde kim aña ḥamr ḳarışur (13) Allāhu Te‘ālā dostları uçmaḳ içinde andan içeler ve daḥı ol çeşme bir yirde degülki ḳarşu içecek vaḳt (14) anda cem‘ olalar belki ol ırmağı ne yire dilerse aḳıdalar aḳıdmaḳ daḥı kendülerüñ fi‘lileriyle degül belki cömerd (15) gönül dilegile ḳankı yire aḳ dirse aḳa gerek yukarudan aşaġa gerek aşaġadan yukaru Ḥaḳ Te‘ālā destürıyla (16) bundan sonra anlarıñ dünyede ef‘ālleri ve ol mertebeye istiḥḳāḳları neyidi beyān idüp buyurdu **yūfüne** (17) **bi‘n-nezri ve yehāfüne yevmen kâne şerruhu musteṭīrā** ya‘nı bizümle ḳılduḳları ‘ahdlerine vefā ḳılurlardı (18) ve ferāyızlerin yirine getirürlerdi zıra şular kim bir nesne işlemedi kendü vācib ḳılsa anı taḳşir itmeyüp (19) yirine getiricek Ḥaḳ Te‘ālā vācib ḳılduğın daḥı yigrek sa‘y ider ki yirine getüreler ve daḥı uçmağa girüp (20) aña kâfur bınarından içenlerdür kim ḳorḳarlar ḳiyāmet gününden ki anuñ hevli ve ‘azābı zāhirdür (21) ki gökler yarılup bildüreler dökilüp feriştelere feza‘a uğrayup neḳadar şular varısa soġılacak gündür ve (22) daḥı buyurdıki **ve yut‘imüne‘t-ta‘āme ‘alā ḥubbihi miskinen ve yetīmen ve esīrā** ya‘nı ṭa‘āmlandırurlar (23) ṭa‘āmi kendülerüñ ḥāceti ve ārzuları variken andan artuḳ daḥı ṭa‘āmları olmaya ki kendüleri bayları

[229b] (1) miskine virürler ki ḳapular ṭolanıcıdur yetümlere virürler ki anları ri‘āyet idici yoḳdur ve esīrlere virürler ki (2) kâfirlerden esīr olup gelmişlerdür müfessirler dimişlerdür kim bu āyet ‘Alı ve Fāṭıma ḥaḳḳında nāzil (3) olmuşdur ḳazıyye buyıdıkım Ḥasan Ḥüseyn ḥasta oldılar resül ‘a.m anları şora vardı (4) Ebū Bekir ‘Ömer daḥı bile vardı ve daḥı ‘amiyye-i ‘Arab şora vardılar ‘Alı‘ye didiler ki yā Ebā‘l-Ḥasan nolaydı (5) eger bu oġlancuḳlarıñ üzerine bir nezr ideydük bulara şifā olmağa sebep olaydı ‘Alı ve Fāṭıma ve Fııa (6) adlu bir cāriyeleri vardı üçü daḥı nezr itdiler olarıñçün eger ḥastalıklarından belı olacak olursa (7) üç gün şükrāne oruç dutalar Allāhu Te‘ālā ol ikisine şıḥḥat ‘āfiyet virdi resülün ḳızı evinde (8) aḥdan çuḳdan nesne yoġıdı vardı ol Şem‘ün‘ı yahūdiden üç şā‘ arpa ödünç aldı (9) getürdi

Fâtıma tırdı anuñ bir sâ'ını degirmene tırtup un eyledi yoğurdı andan biş kıurşa sağışlarınca (10) 'Alı resülile ağışam namāzın kılup eve geldi ta'āmı getürüp öñlerinde kıodılar ki iftār ideler kıapuya bir sâ'il (11) miskın geldi didiki es'-selāmu 'aleyküm iy Muḥammed ālınuñ evi müsülmān miskınlarından bir miskını (12) ta'āmlanduruñ beniki Ḥaḳ Te'ālā sizi uçmaḳ māyideleriyle ta'āmlandura çün anı iştıdiler anı kendüler üzerine (13) ihtiyār idüp ta'āmların aña virdiler kendüler şudan artuḳ ta'ām tıtmadılar aç yatdılar tañla tırup (14) girü oruç oldılar Fâtıma tırup arpanuñ girü bir sâ'in tıutup yoğurdı kıurşalar eyledi 'Alı resülile (15) ağışam namāzın kılup girü eve geldi ta'āmı ortaya getürdiler ki iftār ideler kıapuya bir yetım geldi (16) es'-selāmu 'aleyküm iy Muḥammed ālınuñ evi ben bir yetımem muhācirlerden atam 'akabe güninde şehid oldı (17) ta'āmlanduruñ beniki Ḥaḳ Te'ālā sizi uçmaḳ māyideleriyle ta'āmlandura girü anı ihtiyār idüp ta'āmların (18) aña virdiler iki gün iki gice aç yatdılar şudan artuḳ nesne tıtmadılar çün üçünci gün oruç oldılar (19) Fâtıma tırup ol bir şā' arpayı daḫı tırtup yoğurdı kıurşalar eyledi 'Alı resülile ağışam namāzın kılup eve (20) geldi getürüp ta'āmı ortaya kıodılar ki iftār ideler kıapuya girü bir esır geldi didiki es'-selāmu 'aleyküm (21) yā ehl-i beyt-i Muḥammed beni esır idüp bağıladılar baña ta'ām virmediler ta'āmlanduruñ beni kim ben Muḥammed esiriyem (22) Ḥaḳ Te'ālā sizi uçmaḳ ta'āmıla ta'āmlandursun girü anı ihtiyār idüp ta'āmların aña virdiler (23) girü küllisi aç yatdılar şudan artuḳ nesne tıtmadılar çün dördünci şabāhdur diyeler 'Alı Ḥasan'ıñ Ḥüseyn'üñ (24) elin alup resülden yaña gitdi açlıḳdan şol kıuş yavrusı gibi ditreşürleridi resül anı görüp didiki

[230a] (1) yā Ebā'l-Ḥasan bu gördüğüm nesne beni kıatı melül eyledi tırup bularuñıla Fâtıma kıatına vardı gördi (2) Fâtıma mihrābında oturur açlıḳdan kıarnı arkasına yapışmış gözleri içeri düşmiş resül anı görüp yüregi (3) yavlaḳ acıdı ol sâ'at Cebrā'il geldi didiki yā Muḥammed Ḥaḳ Te'ālā saña mübāreklik gönderdi (4) ehl-i beytün ḥaḳkıında resül didiki ne alayın yā Cebrā'il {Cebrā'il} bu **hel etā** süresin okıdı didiki (5) bu süreyi Ḥaḳ Te'ālā anlaruñ ḥaḳkıında indürüp bu sürede bulara senā kııldı ve iḥsānların kıabül idüp (6) ulu ecirler virdi bes bu ecirlerde tenbıh işāret var kim kendüden kesüp bir açı tıoyurmaḳ Allāhu (7) Te'ālā kıatında key sevgülüdür kıaçan ḥālis Allāhiçün ola ve daḫı Ḥaḳ Te'ālā buyurdıki **innemā nut'imukum** (8) **li vecillāhi lā nurıdu minkum cezā'en ve lā şukūrā** ya'nı ol 'Alı ve Fâtıma ve Ḥasan ve Ḥüseyn ve Fızza (9) ol ta'āmı ta'āmlandurmaḳda göñüllerinde niyyetleri Allāhu Te'ālā rızasıçünidi dirlerdi zamırlarında (10) ki biz sizi ta'āmlandurmaḳdan ötürü ne dünyede 'ivāz isterüz ne āḫiretde sevāb **innā neḥāfu min** (11) **rabbınā yevmen 'abūsen kıamtarırā** belki biz rabbümüzden kıorḳup ta'āmlandururuz şol günüñ hevlinden ve feza'ından (12) ötürü ki nice yüzler yarın anuñ hevlinden turş olup kıatı 'uḳūbetlere uğrayısar zırā ol gün şa'b (13)

gündür bes Hâk Te‘âlâ haber virdiki **fe veķāhumullāhu şerra zālike’l-yevmi ve laķķāhum nazraten ve surūrā** ya‘nı olur kim (14) bu resme ihsān kıldılar ol günün hevlin añup Hâk Te‘âlâ’dan korkdılar Allāhu Te‘âlâ anları ol günün hevlinden (15) saķlayup emın kıldı ol yüz turş olmak mukābelesine yüz tazeligin ve hūsn ü sürūr ‘atā kıldı **ve cezāhum** (16) **bimā şaberū cenneten ve ħarırā** ya‘nı buları ‘ivazlandururdı ol dervişlik ve tātler ve maşiyetler rahmetine (17) şabr eyledüklerinden ötürü uçmaķıla ve ħarırden ħulleleriyle ve daķı buyurdıki **mutteki’ine fihā ‘ala’l-erā’iki** (18) **lā yeravne fihā şemsen ve lā zemherirā** ya‘nı bu devlet ve sa‘adet Hâk Te‘âlâ bulara bu ħâlde ki tena‘um (19) idici olalar ol bezenmiş taĥtlar üzerinde perdeler içinde şöyleki hiç anlara gün ıssısı ve kış şovuĝı (20) irişmeye ya‘nı hiç bir vechile anlara incinmek ħāşıl olmaya ve daķı buyurdıki **ve dāniyeten ‘aleyhim zılāluhā ve zullilet kutūfuhā tezlilen ve yuĥāfu ‘aleyhim bi āniyetin min fızzatin ve ekvābin kānet** (21) (22) **ķavārırā** ya‘nı ol uçmaķ ağaĥlarının ĝölgesi bulara yakın ola dāyim rāĥat üzere rāĥat olalar (23) ve ol ağaĥlardan bulara yemişler dirmek bulara āsān ola ve musaĥĥar ola örü turanlar irişe ve

[230b] (1) otururken ve yaturken şunanlara irişe ağaca çıķmaķ ve silmek zaĥmet olmaya Mücāhid eydür uçmaĝun (2) yiri ĝümişdendür topraĝı miskdendür ve ağaĥlarının özdeki altundandır ve ĝümişdendür ve budakları incüden (3) ve zeberceddendür ve yaprakları daķı bir dürlü nesnedendür ve yemişleri biri birine beñzemez ve daķı devr (4) idüp ĥegzine anlarıñ üzerine bardaklar ki ağzı degirmi ola ķulbı ve emzüĝi olmaya sırçadan (5) ola ve daķı buyurdıki **ķavārıra min fızzatin ķadderūhā taķdırā** ya‘nı ol bardaklar ki ĝümişden ola (6) ammā şafā ve rüşenliĝi¹⁷⁰ sırça gibi içindeki su taşradın ĝörine dünyā ĝümişünün ĥilāfınca zırā dünyā (7) ĝümişin neķadar yonķalatsalar siñek ķanadı gibi olsa henüz ardındaĝı su ĝörinmez likin uçmaĝun şişeleri (8) küllı ĝümişdendür şafası sırça gibi aķlıĝı ĝümiş gibi ve anıñ içindeki şarābı eyle taķdır olmışdur ki (9) iĥen kişinün dileĝinden ne artuķ ne eksük tamām dileĝinĥe ola ve daķı buyurdıki **ve yusķavne** (10) **fihā ke’sen kāne mizācuĥā zencebilen ‘aynen fihā tusemmā selsebilā** ya‘nı şorıla cennet ehli cennet içinde (11) bile şarābıla kim aña zencebıl ķarışmış ola zencebıl bir bıñardur kim aña selsebıl diyü ad virilmişdür (12) ol dünyā zencebıl gibi degül kim acı ola tız ola ammā ‘Arab zencebıl ķatı severdi Hâk Te‘âlâ (13) anlara sevdükleri nesneyile va‘de kıldı tā ola ki aña bir raĝbet ideler ve aña selsebıl didükleri (14) andan ötürüdür kim anlarıñ yolları üzerinde aķar menzillere irişür aķmaķlıĝı daķı key iti aķar ve boĝazdan (15) yumşaklıĝıla geĥer ve daķı selsebilen didüĝi demek olur ki Hâk Te‘âlâ aña yol dele ki ol yoldan (16) seni aña irişdüre ve daķı

¹⁷⁰ [rüşenliĝı]

buyurdıkim **ve yetüfu ‘aleyhim vildānun muḥalledüne izā raeytehum** (17) **ḥasibtehum lu’lu’ en mensūrā** ya’ní ol uçmaḵ ehlinüñ üzerlerine girüp çıkup gelüp hizmetler ideler (18) şol oğlanlar ki pırelmezler bir yaş üzerine tıururlar her birinüñ aklığında ve nāzıklıgında şanasın (19) kim şaçılmış incüdür uçmaḵda hiç bir kimse olmaya aña buncılayın hizmetkār biñ oğlan (20) virilmeye key ařaġa mertebelerden ve daġı buyurdıkı **ve izā raeyte śemme raeyte na’ımen ve mulken kebırā** (21) ya’ní yā Muḥammed kaçan gözinile ol cennete nazar idesin göresin bu oğlanları ve bu ni’metleri (22) ve ol mülkleri ki hiç vaşfa sıġar nesne degül birinüñ başlarında tac ola pādıřāhlar gibi (23) her mülk-i kebır aña dirler ki zevāli olmaya ve ne maḵşüd varısa anda bulına ve Ḥaḵ Te’ālā’dan gelen ferışteler

[231a] (1) üzerine destürsüz gırmeġe tākātleri olmaya ve daġı buyurdıkı **‘āliye hum śiyābu sundusin huźrun ve istebraḵın** (2) ve **hullū esāvıra min fızzatın ve seḵāhum rabbuhum śarāben tahrā** ya’ní anlarıñ üzerlerinde tınları sündüsden (3) ola ki ince ḥarırdür ve levni yaşıl ola ki rengleriñ görklüsüdür ve daġı istebraḵ ola ki yoğunca (4) ḥarır ola ‘ādeti dünyā üzerine ki bizüñ incesinden göñlek idüp eġnine ġiyerler bes Ḥaḵ Te’ālā (5) daġı anlarıñ sevdükleri üzere va’de kıldı bu iki cins üzere ki hem ince tınları ola hem yoğunraḵ (6) ola ve daġı mü’minler ve ol ġılmānlar bezeneler ġümüřden bilezüklerle kim hiç dünyā ġümüřine beñze[mez] Sa’ıd bin Müseyyib (7) eydür her mü’minüñ ġolında üç bilezük ola biri altundan ve biri ġümüřden ve biri mürvāriden řunuñ gibi (8) bilezükler kim şanasın hiç ele alınmamışdur ve bir daġı Ḥaḵ Te’ālā anları şuvara şol śarābıla kim dükeli (9) arıdıcıdur ve kendü bulanıqlıġdan daġı řāfidür anı içene bevl ḥācet olmaz dünyā śarābı gibi (10) degül ve daġı buyurdıkı **inne hāzā kāne lekum cezā’ en ve kāne sa’yukum meřkūrā** ya’ní ol vaḵt (11) kim uçmaġa ġireler bu vařf olınan śevāblar ve ni’metler size külli ol dünyāda Ḥaḵ Te’ālā ‘ibādetinde (12) çekdüġüñüz zaḥmetler ‘ivaızıdur ki sizüñ ol sa’yüñüz bizüm ġatumuzda ġabül olınuş biz anı çoġa (13) şayup size bu deñlü kerāmetler kendü keremümüz ve faelumuz birle müyesser kıluş ‘aḥā kılduḵ ve daġı buyurdıkim (14) **innā naḥnu nezzelnā ‘aleyke’l-ḵur’āne tenzilā** ya’ní yā Muḥammed biz bu Ḷur’ān’ı Cebrā’il’ile senüñ üzerüne indürdük (15) süre süre āyet āyet şöyleki indürmekdür **fasbir li ḥukmi rabbike ve lā tutı’ minhum āśimen ev kefūrā** (16) ya’ní yā Muḥammed kendüyi ḥükm-i řer’ üzere śābit dut Ḥaḵ Te’ālā ḥükmüne rāzı olup řabr eyle teblıġ-i (17) risāleti yerine ġetür saḵın olma ol fācire daġı kefüre bu kāfirlerdenki olur Velıd’ile ‘Utbe’dür (18) ya’ní ol ‘Utbe’yile Velıd gelüp peyġāmbere didiler ki eġer iřbu iři bizümile andan ötürü iderseñ ki (19) māluñ yoġ faḵırsin ġel bu sözüñden dön saña ol ġadar māl virelüm ki cemı’ Mekke ġavminden (20) sen bay olasın ol kāfirleriñ sözinden ḥazer itdüġümüçün Ḥaḵ Te’ālā bu āyeti indürdi ve daġı buyurdıkı (21) **vezkurisme**

rabbike bukraten ve asılen ve mine'l-leyli fescud lehu ve sebbihhu leylen tavilā ya'nı yā Muḥammed (22) namāz kııl ol namāz içinde rabbūñ adların zıkr eyle şabāḥ vaqtında daḥı öyleyile ikindü vaqtında ki (23) aşııl didügi bu iki vaqtdur ve giceden daḥı aña secde kııl didügi aḥşamıla yatsu namāzıdır ve gice

[231b] (1) namāzında aña tesbıḥ it didügi dün namāzın kıılmaḥıdır bu emür istiḥyāyiçündür vücūbiçün degül nitteki müzemmil (2) süresinde beyān geçdi ve bundan şoñra buyurdiki **inne hā'ulā'ı yuḥıbbüne'l-ācilete ve yezerüne verā'ehum** (3) **yevmen şekılā** ya'nı işbu Kıureyş kavmi bu dünye ni'metlerin dost dutup āḥiret sa'ādetlerini terk itdiler (4) ol ḥisābı ve 'uḳūbeti ağır ve müşkül günü unıtdılar anuñçün 'inād idüp ḥaḳḳa muḥı' olmazlar ve daḥı buyurdıkim (5) **naḥnu ḥalaḳnāhum ve şedednā esrahum ve izā şı'nā beddelnā emsālehum tebdılā inne hāzihi tezkiratun fe men** (6) **şā'etteḥaze ilā rabbihi sebılā** ya'nı taḥḳıḳ işbu süre va'z u naşıḥatdür her kimse kim bunuñıla (7) ögütlene ögütlensünkim biz ḫarıḳı beyān eyledük ḥaḳ bāḫııdan ma'lūm oldı ve daḥı buyurdiki **ve mā teşā'üne** (8) **illā en yeşā'allāh innallāhe kāne alımen ḥakımā** ya'nı siz ḫā'ate 'ibādetete tevfiḳ dilemegi dilemessiz illā şol (9) vaḳt Allāhu Te'ālā dileye tevfiḳı vire be-dürüstı Allāhu Te'ālā sizi yaratmazdan öñdin bilürdikim ḫarıḳ-ı ḥaḳḳı kim (10) ḫıtısar tevḫıd-i ḫarıḳı bāḫıla kim tebdıl idiser ve daḥı ḥakımdür ḥıkm eyledi hidāyetile şulara kim ol (11) hidāyete ehl ola ve daḥı buyurdıkim **yudḥılu men yeşā'u fi rahmetihi ve'z-zālimıne e'adde lehum 'azāben** (12) **elımā** ya'nı kimi dilerse ikrām ider islām ḥıl'atin geyürür dünyede ve kıyāmetde fazlıla uçmaḡa givüre (13) şularıkim aña ehl ola ammā zālimleri 'azāb-ı elıme givürür 'adlıle olarıñçün yaraḳlanmışdır ve Allāhu a'lem (14)

42. Süretü'l-Mürselāti Mekkiyyeti ve Hiye Ḥamsüne Āyāt

bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-raḥım (15) **ve'l-murselāti 'urfen fe'l-āşifāti 'asfen ve'n-nāşirāti neşran** ya'nı Ḥaḳ Te'ālā ḫasem ider şol (16) ferıştelele kim irsāl olunmışdır ma'rūfıla ki anlaruñ çoḳluḡı şol at yelesi gibidür aña 'urf dirler ve daḥı (17) ol ḫatı yil ḫaḳḳıçün kim beriyyelerde topraḡı şavurur ve daḥı yil ḫaḳḳı kim bulutlar ḫoparur ve ol ferışteler (18) ḫaḳḳıkim bitiler neşr ider **fe'l-fāriḳāti ferḫan fe'l-mulḫıyāti zıkran 'uzran ev nuzrā** ya'nı ol Kıur'an (19) ḫāḳḳıki fark eyledi ḫaḳḳıla bāḫıl arasında ve daḥı ferışteler ḫaḳḳıki olar peyḡamberlere vaḫy ilḳā itmege indiler 'özr (20) yöninden kāfirleruñ ḫıccetleri ḫaḫ' olına yarın dimeyeler kim bize resül gelüp ḫaber virmedi yaḫūd vaḫy (21) indürdükleri inzāriçün ola ki bu kāfirleri ḫorḳudalar ve anlara bildüreler kim bunuñ gibi 'azāblar var tā ki (22) andan ḫazer idüp inkarı terk ideler ve daḥı buyurdıkim **innemā tü'adüne le vāḫı'un** ya'nı çün Ḥaḳ Te'ālā (23) bu geçen nesnelere and içüp buyurdiki taḥḳıḳ şol kıyāmet günü ḫaşıır neşir ve su'al ḫisāb elbetde

[232a] (1) olacağdur anuñ olacağına şekk gümān yoğdur bes haber virdiki ol ne vağt olisardur **fe izā'n-nucūmu ÷umiset** (2) ve **izā's-semā' u furicet ve izā'l-cibālu nusifet ve izā'r-rusulu uğğitet li eyyi yevmin uccilet** ya'nı siz va'de olunduğunuz (3) gün ol gündür ki anda yılduzlaruñ nūrı tünd olup kaçkara ola ve gökler Hağ Te'ālā heybetinden pāre pāre ola (4) ve tağlar yirinden kopup şavırıla gide ešeri belürmeye yirler düpdüz ola ve peygāberler dağı cem' olalar ol (5) vağtiçün ki te'cıl olunmışdı ve ol günü ta'zım idüp didiki yā Muğammed hiç bilür misin ki ol (6) resūlleri ne günüçün te'cıl olup cem' oldılar ki kavūmleri üzerine ÷anuçlık vireler girü beyān idüp (7) buyurdiki **li yevmi'l-faşli ve mā edrāke mā yevmu'l-faşli veylun yevme'izin lil mukezzibín** ya'nı olar te'ğır (8) olup te'cıl olunduğları ol faşl-ı günüçündür ki Hağ Te'ālā ol günde ħükm idüp her da'viciler (9) arasında da'vilerin faşl ide ve her zālimlerden mazlūmlaruñ ħağğı alı vire ol günde dostıla dost (10) arasında ve erile 'avrat arasında ve oğul kız ata ve ana arasında ve ħardaşıla ħardaş arasında ayrulığ vāği' ola (11) her birine kendü kaçusı ola ol günüñ 'azametinden görmez misin ki anuñ 'azameti ulu olduğundan ötürü (12) Hağ Te'ālā resūline buyurdiki yā Muğammed ol faşl günüñün 'azameti miğdārını saña ne nesne bildürdiki (13) bilesin ol ne gündür ol gündür ol ki 'azāblaruñ key kaçatıları ve yil içinde ol kıyāmet gününe tekzib (14) idenleriçündür ve dağı buyurdıkim **elem nuħliki'l-evveline şumme nutbi'uhumu'l-āħırine kezālike nef'alu bi'l-mucrimín** (15) **veylun yevme'izin lil mukezzibín** ya'nı biz helāk itdügümüz şulariki bulardan ilerü geldiler ol resūllerini tekzib (16) itdükleriçün andan şoñra buları dağı anlaruñ ÷arığına yürüdüp helāk iderüz eger bular resūllerini taşdığ itmeyüp (17) tekzib iderlerse ki Allāhu Te'ālā sūneti budur ol kāfirlere kim kıyāmet gününi yalanladılar ve dağı buyurdiki (18) **elem nahluğğum min mā'in mehínin fe ce'alnāhu fi ħarārin mekinin lā ħaderin ma'lūmin fe ħadernā fe ni'me'** (19) **l-ğādirüne veylun yevme'izin lil mukezzibín** ya'nı nice münkir olursız ol ba'še gününe kim dirsiz (20) kimüñ ħudreti yiter kim bizi ölümdeñ şoñra çürümüşken girü kopara sizi biz ol bir ÷amla ħor ve za'if (21) şudan yaratmaduk mı kim ol çıkacak vağtadeğın kim ma'lūmdur ba'zıñuz orta boylu ba'zıñuz kışa (22) boylu bir niceñüz ħara yağız bu küllí tağdırātı biz ħılduğ ne görklü tağdır idici kim bizüz işbulara ħādir olan ħādir (23) degülmi kim sizi toprağdan girü vücūda getürüp var eyleye ve yil 'azābı ol kimseleriçündür kim evvel yaradılmağı

[232b] (1) gözile göre dağı şoñra yaradılmağā inkār eyleye ve dağı buyurdıkim **elem nec'ali'l-arza kifāten aħyā'en** (2) **emmvāten ve ce'alnā fihā ravāsiye şamiğātın ve ešğaynākum mā'en furāten veylun yevme'izin lil mukezzibín** (3) ya'nı Hağ Te'ālā evvelki şun'ından haber virdiki anuñıla imān getüreler buyurdıkim biz bu yiri size kifāyet (4)

kılmaduğmı mādām ki diri olasız anuñ üzerinde evler bağlar ve bağçeler idinesiz her meşālīhüñüz anuñ üzerinde (5) bitüresiz ve çün ölesiz ölülerüñüzi anuñ altında gizleyesiz dirlüğüñüzde daħı ansuz size çäre yok daħı (6) kılduğ ol yir içinde yüce muħkem tağlar ki gögi aşığa inüp gitmişdür ol yiri muħkem tutmaçün ki (7) size menfa‘at vire ve daħı sizi tatlu şularıla gāh yirden gāh gökden şuvarduğ ve yil ‘azābı şol (8) kimselere ki gözile bu nesnelere görürken Hağ Te‘ālā’nuñ vaħdāniyyetine inkār eyleye ve daħı buyurdıki (9) **inṭalīkū ilā mā kuntum bihi tukezzibūne inṭalīkū ilā zıllin zı šelāsi şu‘abın lā zalīlin ve lā yuğnı mine’l-leheb** (10) **innehā termı bi şerarin kel kaşrı keennehu cimāletun sufrun veylun yevme’izin lil mukezzibın** ya‘nı kıyāmet güninde faşl-ı (11) hisābdan şoñra zebāniler ol ba‘şe inkār iden kāfirlere diyeler kim yürün şol ‘azābdan yaña kim anı (12) siz dünyede yalanlarduñuz ve daħı varuñ ol gölgeye ki size menfa‘at vire ya od yalıñından sizi kırtara (13) kaşıyye-yi beyān budur kim çün tamu ehli od kenārına geleler bir pāre yalıñ oddan kaşka üç budak ola (14) bularuñ çevrelerin kaşlaya çeke buları kendünün içine ala ammā Kıtbı eydür bunuñ beyānı budur kim güneş cemı‘ (15) ħalāyıkuñ başı üzere ola ol gün olaruñ üzerinde ton olmaya ve bular gizlenecek şığınacak yir daħı olmaya (16) güneş oları kararda nefeslerin tuta çıkmaya komaya Hağ Te‘ālā diledügi kulları kırtarup ‘arş gölgesine (17) ilte rāhatlandura andan bir pāre od ‘unğ gibi ya sürādık gibi cehennemden düdülenüp çıka üç pāre (18) ola bu tamu ehlini ol düdü kaşlaya anuñ içinde kalalar tā hisābdan fāriğ olınca nitekim dostları (19) kendü ‘arşı gölgesinde olalar andan şoñra her bölüğe emr olına karārgāhlarına varalar cennet ehli cennet (20) ve tamu ehli tamuya ve ol duħān kim gölge gibi anları kaşlaya ve ol gölge degülkim anları ol (21) günüñ ıssısından rāhatlandura belki olara od ħarāretin daħı arturı vire ki gün ħarāretinden (22) daħı eşedd ola ve ol yalıñından daħı māni‘ olmaya ve ol od ata anları koğlarıyla ki her koğuñ (23) yir alacak kadar ola şöyleki çokluğu şol kara deve sürüsü gibi ola biri biri ardınca gele ve daħı

[233a] (1) buyurdıki **hāzā yevmu lā yenṭıķūne ve lā yu’zenu lehum fe ya’tezırūne veylun yevme’izin lil mukezzibın** ya‘nı kıyāmet (2) gününde muvāfık çokdur ba‘zı mevkıfde söyleyeler ve ba‘zı mevkıfde söylemege destür olmaya bu ol söyleyecek mevkıfde (3) dur ki anlar söylemek isteyeler anları söyleteceler diyeler ki işbu gün ol gündür kim söylemeyeler ve daħı anlara destür (4) virilmeye kim ‘özürlerin dileyeler veyl ol kimselere kim kıyāmete inkār ideler şimdi söylemege kıdreti variken ve ‘özür (5) dilemege taķati yiterken terk eyleye dilemeye ve daħı buyurdıkim **hāzā yevmu’l-faşlı cema’nākum ve’l-evvelıne fe in** (6) **kāne lekum keydun fe kıdüne veylun yevme’izin lil mukezzibın** ya‘nı ferışteler diyeler Hağ Te‘ālā kaşılinden işbu (7) kaşā ol ħüküm günidür ki ehl-i cennetile ehl-i nār arasında faşl

olına ve dağı nidā olına kim yā ümmet-i (8) Muḥammed sizi cem‘ eyledük sizden ilerü geçenlerle kırtarmağa hîleñüz ve çäreñüz varısa idüñkim (9) nefsüñüzi kırtaruñ bu kelāmi anlara anuñçün dirler ki tā kendülerüñ çäreleri yoğlıgını ve kendülerüñ ‘ācizlikleri¹⁷¹ (10) anlara bildüreler tā ‘azābları üzere ‘azāb dağı ziyāde ola veyl ‘azābı anlara kim Ḥaḳ Te‘ālā kıdretine ve (11) kıyāmet günine ba‘şe ve ḥaşre inkār idüp yalanlaya bu kez mükezzıbları kıoyup ol müttakıler ḥālinden ḥaber virüp (12) buyurdıkim **inne’l-muttakıne fı zıllālin ve uyün ve fevākihe mimmā yeştehün kulū veşrabū henı‘en bimā** (13) **kuntum ta‘melüne innā kezālike neczı’l-muḥşinine veylun yevme’ızın lil mukezzıbın** ya‘nı olar kim şirkden ve küfürden (14) ve ma‘āşiden ve fevāḥışden şaķındılar ol ḥaşr güninde uçmaķ aģaçları gölgelerinde olalar ki ol günüki (15) hıç issisi zaḥmetin görmeyeler ol bıñarlardan içüp temettu‘ ideler ki Ḥaḳ Te‘ālā anlaruñçün aķıtmışdur bağları (16) ve bostānları içinde ve dağı yiyeler ol yemişlerden ki kendüler ārzü ideler ihtiyār kılalar ve dağı feriştelere (17) anlara diyeler kim yiyiñ ol yemişlerden ve içüñ ol şarāblardan siñsün size ‘illetsüz zaḥmetsüz bilüñ bu (18) ni‘metler size ‘ivaźdur şol ‘amellerden ötürü kim dünyede kılduñuz taḥķıķ biz işbunuñ gibi ‘ivaźlar virürüz (19) ol kıllarumuza ki bize görklü ‘ibādetler eylediler veyl ‘azābı anlara kim bunuñ gibi şevāblara inkār ideler (20) ve dağı buyurdıkı **kulū ve temette‘ü kalılen innukum mucrimüne veylun yevme’ızın lil mukezzıbın** ya‘nı kāfırlere (21) ḥıṭāb idüp buyurur ki yiñ ol dünyā ta‘āmlarını bahāyim yidügin ki ve temettu‘ idüp diriliñ bir kaç gün (22) siz iy kāfırlere ‘āķıbetüñüz neye irdügin göresiz bu tehdıd va‘iddür anlara kim dünyāya rāzı olup ba‘şe (23) inkār iderler ve dağı buyurdıkim **ve ızā kıle lehumurke‘ü lā ke‘üne veylun yevme’ızın lil mukezzıbine fe bi eyyi ḥadışin**

[233b] (1) **ba‘dehu yu‘minün** bu ‘āyet Şaķıf kabılesi ḥaķķında indiki didiler biz imāna gelüp yolumuz añup kırmazuz ki (2) ol bize ḥaķāretdür Ḥaḳ Te‘ālā buyurdıkı kaçan anlar diseler kim ḥuzü‘ idüñ Allāh’a anı birlemegile ve ikrār idüñ (3) namāzuñ vücübine namāz kıluñ anlar ḥuzü‘ itmezler ve ol namāz farzına inanmazlar ve namāz dağı kılmaz bes bular bu Ḥaḳ Te‘ālā (4) kelāmına taşdıķ itmeyicek dağı kıñkı söze taşdıķ idüp ikrār iderler veyl ‘azābı kıyāmet güninde ol kimselere (5) kim anı yalanladılar

43. Süretü’n-Nebe’ Mekkiyete ve Hiye Erba‘üne Āyāt

(6) bi’smillāhi’r-raḥmāni’r-raḥım (7) ‘amme yetesā’elün ya‘nı sebep-i nüzülü oldıkı çün resül ‘aleyhi’s-selām ba‘ş olundu kıyāmet ḥaberlerin (8) ol Kıreyş kavmine irürdi anlar aña inkār idüp biri birine şorarlardıkı bu kışı ne neseneyile geldi bu (9) kıyāmet ki var nite olur bunıkı dirlerdi inkār yöninden dirlerdi i‘tikādları eyleyidi ki ol olısar (10) degül bes Ḥaḳ Te‘ālā bu

¹⁷¹ [ācizlikleri]

āyeti indürüp haber virdiki bular ne nesneden şorişurlar biri birine ve ne nesneden (11) söyleşürler andan girü beyān idüp buyurdiki ‘**ani’n-nebe’i’l-‘azīm** ya’nı bular ol haber-i ‘azīmeden şorişurlar (12) ki Qur’ān Muhammed’e haber virdi ve Muhammed olara haber virdiki ol kıyāmet gūnidür **ellezī hum fihi muhtelifūn** (13) ya’nı ol haberdür ki bular anda ihtilāf iderler ba’zısı tekzīb iderler ba’zılar dirler ki ol nebe’-i ‘azīm (14) Qur’ān’dur ki anda ihtilāf itdiler ba’zılarınki mü’min oldılar didiler ki ol kelām-ı haqdur maḥlūk (15) degūldür ve ba’zıları ki imāndan kaçdılar didiler ki ol hoḍ Muhammed’ün kendü sözidür maḥlūkdur (16) bes Haq Te’ālā buyurdiki **kellā se ya’lemūn** ya’nı Haq Te’ālā buyurur ki bu kāfirler mürtedi’ ve münzecir olsunlar (17) bu kelāmdan gūmān iltüp dirler kıyāmet olısar degūl yaḥūd Muhammed bu Qur’ān’ı kendüden düzer dirler (18) Muhammed tiz ola bileler ki bu kāfirlere ol kıyāmetde bu sözlerine ilerü getüriser ve daḥı buyurdiki **şumme** (19) **kellā se ya’lemūn** ya’nı tiz ola bileler ol va’ideleri ölüm vaḳtında daḥı āḥiretde mu’āyene ola şekk (20) gūmān getirile ve daḥı kendünün vaḥdāniyyetine delil olan şānāyi’lerin zıkr idüp buyurdiki **elem nec’ali’** (21) **l-arza mihāden ve’l-cibāle evtādā** ya’nı bu maşnū’ātdan haber virdügi aña işāret kılar kim (22) bunun ‘acāyib ḡarāyib maşnū’ātı vücūda getürmege kādır olan sizi öldükden soñra ihyā (23) idüp girü var kıılmaḡa nite kādır olmaya belki dükeli nesneye kādirdür ‘aczi yoḡ görmez misin

[234a] (1) bu yiri size döşek ve uyutacaḡ ve kara kıılacaḡ mekān kıılmadıḡı ve anı size musahḡar muḳı’ kıılmadıḡı ki anuñ üzerinde (2) her maḡāşıduñuzı yirine getüresiz ve daḥı taḡları ol yir üzere evtād kıılmadıḡı yirler anuñıla mıḡlanup şū (3) üzere karar tıtdı tā ki size andan menfa’āt ola ve daḥı buyurdiki **ve ḡalaḡnākum ezvācā** ya’nı sizi (4) envā’ üzere yaratmadıḡı ba’zıñuz irkek ve ba’zıñuz dişi ve ba’zıñuz levni aḡ ve ba’zıñuz şaru ve ba’zıñuz kara ve ba’zıñuz (5) kıızıl ve bir niceñuz abuhlu ve ḡabı’atlarıñuz biri birine beñzemez ve dillerüñizi daḥı biri birine beñzemez **ve ce’alnā nevmekum** (6) **subātā** ya’nı sizün uyḡuñuzı size rāḡat kıılmadıḡı sūbāt aña dirler ki kimseyi ḡareketden kıoya ammā cān gevdede (7) **ve ce’alnā’l-leyle libāsā** ya’nı gıceyi size eyle kıılmadıḡı ki ḡarañusıyıla sizi örte büriye şol ḡon gevdeñuzi bürüdügi (8) gibi tā ki eşḡālūñuzden fāriḡ olup gelüp evüñüzde ārām tıutup diñlenesiz **ve ce’alnā’n-nehāre me’āşā** gūndüzi size (9) rüşen kıilup ḡaleb-i ma’işet kıılmadıḡı her ne dilerseñuz işlemek size āsān ola anda taşarruf idesiz **ve beneynā fevḡakum** (10) **seb’an şidādā** ya’nı sizün başuñuz üzerine bu yidi ḡokleri muḡkem binā kıılmadıḡı her birinün ḡaluñluḡı beş yüz (11) yıllık kādardur direksüz anı ḡudretümüzile tıtaruz ve yirde rızḡ ḡāşıl olmaḡ esbābların size andan indürürüz **ve** (12) **ce’alnā sirācen vehḡacā** ve daḥı size menfa’āt olmaḡıḡün güneş yaradup aña nūr zıyā virüp rüşen

kılmadukımı (13) ve aña harâret virmedükmi yemişlerüñüz göynüldi vire ve anuñ nürıyla
 bunca menfa'atler hâşıl idiser ve **enzelnâ** (14) **mine'l-mu'şırâti mâ'en seccâcen li nuhrice**
bihi habben ve nebâten ve cennâtin elfâfâ ya'nî size bulutlardan şular indürmedükmi ve
 (15) yiller aña havâle idüp ol bulutları şıķup size şuların degdürmedükmi tâ anuñ sebebiyle
 yirden rızķ olacaķ dâneler bitürevüz (16) buğday ve arpa ve țaru ve daķı bulara beñzer
 dâneler ve daķı dâbbelerüñüze rızķ olacaķ otlar bitürevüz anlardan daķı (17) size envâ'
 ni'metler hâsıl ola ve daķı ol yağmurıla bağlaruñuzda ağaçlar bitürevüz ki budaķları biri
 birine girmiş (18) ola bu küllisini yaratmağa ķâdir olan aña daķı ķâdirdür ki sizi öldükden
 soñra girü dirgürmege nite ķâdir (19) olmaya bundan soñra ba'seden haber virüp buyurdıki
inne yevme'l-faşlı kâne mîkâten yevme yunfeķu fi' (20) **s-sûri fe te'tüne efvâcâ** ya'nî be-
 dürüstî ol kıyâmet günü yevm-i faşıldur ki va'delenmişdür evvelkilere ve (21) âķirkilere¹⁷²
 dükeli anda cem' olup hisâb olınsa gerek her kişı 'ameline göre cezâlansa gerek imdi ol faşl-ı
 gün ol (22) gündür ki İsrâfil 'aleyhi's-selâm çala bu hâķ yir altından baş ķaldurup maķşer
 yirine bölük bölük geleler rivâyetdür (23) ma'âzdan rağıyallâhu 'anhü ki ol resüle bu âyetden
 şordıki yâ resûlallâh bu bölük bölük geldükleri nicedür

[234b] (1) resül 'aleyhi's-selâm didiki yâ ma'âz katı ulu nesneden şorduñ diyüben mübârek
 gözlerinden yaş revân oldu (2) andan didiki yâ ma'âz benüm ümmetüm on bölük olırsar bir
 bölügi maymün sûretinde ķopırsalar ki anlar dünyâda ķovıcılık idüp (3) hâķı biri birine
 düşmân kılırlardı ve bir bölügi toñuz sûretinde ķopırsar ki anlar dünyâda harâm yiyicilerdi ya
 gücile (4) zulmile ya rişvetile ya uğrılığıla emânete hıyânet itmegile ve bir bölügi ayakları
 boyunlarına bitüp yüzleri üzerine (5) sürinü geleler ki anlar dünyâda ribâ yiyicilerdi ve bir
 bölügi gözsüz ķopup geleler ki anlar dünyâda zulmile hüküm (6) idicilerdi begler ķâeîler ve
 sübaşılar nâyibler gibi ve bir bölügi sağır ve dilsüz ķopırsalar ki anlar dünyâda (7)
 'amelleriyile 'ucb iderlerdi 'amellerin hoş görüp minnet iderlerdi ve bir bölügi dilleri
 ağızlarından şarkup (8) ķopa göğüsleri üzerine düşmiş ola ağızlarından iriñler aķa ki hâķ
 andan incineler ol dillerin çeyneyü (9) geleler ki olar dünyâda hâķa va'z u naşihat iderlerdi
 kendüler ol sözlerine muķâlefet idüp 'aksin işlerlerdi (10) ve bir bölügi elleri ayakları kesük
 ķopup geleler ki olar dünyâda ķonşılarn incüdürlerdi ve bir bölügi oddan (11) ağaçlar üzerine
 aşılp gele olar dünyâ begler ve sultânlar katında gammâzlık iderlerdi ve bir bölügi (12)
 murdâr olmuş gevdeden daķı pîr ķopalar tâ maķşer hâlâyık anlaruñ yiyisinden incineler
 olardur ki (13) dünyâda nefsi hevâlarına yirine getirüp dürlü dürlü lezzetleriyle tena'um
 iderlerdi Hâķ Te'âlâ hâķķın mâllarından virmeyüp (14) men' itdilerdi ve bir bölügi ķatrândan

¹⁷² [âķirkılara]

cübbeler geyüp geleler gevdelerine yapışmış ola anlar dağı anlardır ki dünyāda (15) kibriile güçeklenü yürürlerdi bes 'ākil olanlar gerekdür ki kendüleri bu şifatlardan ırak ide tā ki yarın (16) bu hāller üzere kıpmağdan necāt bula ve dağı ol kıyāmet şifatlarından beyān idüp buyurdıki **ve futıhātı'** (17) **s-semā' u fe kānet ebvāben ve suyyirati'l- cibālu fe kānet serābā** ya'nı ol kıyāmet güninde gökler pāre pāre olup (18) açıla yol yol ola ve tağlar dağı yirlerinden kıpup seyr ide şol dünyādaki serāb gibi hevāya götürilüp belürsüz (19) ola ve dağı buyurdıki **inne cehenneme kānet mirşāden li't-ṭāgīne me'āben lābişīne fihā aḳḳābā** ya'nı (20) taḳḳık ol cehennem ki biz yaratduğ anı cemī' ḥalkuñ üzerinden geçmege gözci kılduğ ma'nisi budur kim kıyāmet (21) güninde aña ḥaber iderler evvelā ki yā cehennem bu ādem oğlanlarını senüñ üzerüñe uğradısaruz gözci olup gözet ki kendü (22) ehlüñ anı kıoyasın niteki bir kışı bir kimseyile va'de kılsa yol üzerinde ṭurup aña göz ṭutar muntazır olur ne (23) vaḳt gele diyü bes cehennem ol ṭāgīlerüñ dönüp varacağ yirleridür ki tevḥīd ṭa'āt yolından çıkdılar küfr ü ḍalālet

[235a] (1) yolında ḥadden geçdiler anlar ol cehennemde eglenüp ḳalalar nice ḥuḳublar ki bir ḥuḳub seksen yıldur ve her yılı (2) on iki aydur ve her ay otuz gündür ve her günü dünyā ehli sa'ātiyile biñ yıl ḳadardur bu didüğüümüz bir ḥuḳubdur her (3) ḥuḳub geçdüğe bir ḥuḳub dağı gelür murād bundan te'bīd taḥlīddür ammā aḥḳāb diyü zıkr itdügi andan ötürüdür ki bu (4) 'Arab ḳatında bu ḥuḳub key uzağırağ ve ırak müddetdür bular vehm itdügi ve bildügi nesnelere birle zıkr eyledi bu kināyetdür (5) te'bīdden dimek olur kim bu tağlar ol cehennemde ebedi egleneler ki hiç çıḳmağ olmaya ve dağı buyurdıki **lā** (6) **yezūküne fihā berden ve lā şerāben illā ḥamīmen ve ğassāḳan cezā'en vifāḳā** ya'nı ol cehennemiler anuñ içinde bir şovucağ (7) yıl ve gölge bulmayalar ki ol ḥarāreti def' idüp rāḥat bulalar ve bir şovucağ şü bulmayalar ki içüp şusuzluḳları (8) gide yürekleri şovıya illā içdükleri ḡāyet ḳaynamış şü ola ve dağı şol ṭamu ehlinüñ gevdelerinden aḳan ḳān var ki (9) ve şaru şular ola bu nesne olara 'amellerine muvāfiḳ cezā olına zırā 'amelleri küfr ü şirkidi dünyāda bes çün ol (10) şirkden küfürden ulu ma'şiyet yoğıdı olara dağı 'azābuñ ulusıyıla cezā ḳılalar ki od 'azābıdur ve dağı (11) buyurdıki **innehum kānū lā yercüne ḥisāben ve kezzebū bi āyātīnā kizzāben ve kulle şey'in aḥşaynāhu kitābā** ya'nı (12) bu kāfirler 'ādetleri buyıdı kim hergiz ol ḥisāb gününden ḳorḳmazlardı ve anuñ şevābından ummazlardı zırā aña (13) münkirlerdi ve dağı Muḥammed 'aleyhi's-selām ve bizüm kelāmumuzu yalanlardı hāl budur ki biz anlaruñ ne işleyecegin (14) ve ne söyleyecegin ve yoğıken var olacaḳların evvelā levḥ-i maḥfūzda yazduğ ve ikinci ferīşteler dağı müvekkel (15) kılduḳki bu külli ef'āllerin dağı aḳvāllerin cemī'i defter idüp yazarlar ihşā iderler ve dağı buyurdıki (16) **fe zūḳū fe len nezīdekum illā 'azābā** ya'nı ol

cehennem ehli şusuzlıktan feryād idüp çağrışalar zebāniler (17) anlara zemherir t̄amusından şovuk şu getüreler ki anuñ çoğı ol issi şu ‘azābından dağı artuğ ola ol zebāniler (18) getirüp anlara vireler dağı diyeler ki t̄aduñ işbu şuvı ki biz size arturmazuz illā ‘azāb üzerine ‘azāb artururuz (19) bu söz anlara ol ‘azābdan artuğ ola bundan şoñra ol mü’minler h̄ālin idüp buyurdıki **inne lil muttakıne mefāzen (20) hadā’ika ve a’nāben ve kevā’ibe etrāben ve ke’sen dihākā** ya’nı tahkik ol mü’minler çünki şirkden küfürden şağındılar (21) t̄amudan necāt bulup cennete ulaşmaqlık var ve dağı cennet içinde olara dıvārlu bağçeler var ki anda hurma (22) ağaçlarıyla üzümler var bu iki yimişi zıkr itdügi andan ötürüdür ki ‘Arab içinde Mekke Medıne’de bu iki yimiş (23) meşhürdür ve dağı anlara kız oğlan h̄uriler vardır ki gögisleri ağırşak gibi t̄omalmışdır ki tamāmı k̄avi

[235b] (1) ve dağı yaşda berāber olalar ol yaş üzere k̄arār t̄utalar hergiz yigitlikleri gitmeye ve dağı ol mü’minlere (2) bir bir ardınca t̄olu h̄amr k̄adehleri gele ki içdüklerince şafaları ve ferahları arta ve dağı buyurdıki (3) **lā yesme’üne fihā lağven ve lā kizzāben cezā’en min rabbike ‘atā’en h̄isābā** ya’nı ol mü’minler uçmak fāyidesüz (4) eksüğe gerekmez sözler işitmeyeler ve yalan sözler işitmeyeler zırā bunuñ gibi sözler göñile ağır gelür anuñçün (5) cennet içinde bu sözler söylenmez ve kimse dağı işitmez bes bu şevāblar külli senüñ rabbüñden saña ‘ivaz yönündendür (6) kılduğun ‘amel muqābelesinde ve dağı ‘atā-yı keşirdür ki mü’minlere virilür ve dağı buyurdıki **rabbi’s-semāvāti (7) ve’l-arzı ve mā beynehumā’r-raḥmāni lā yemliküne minhu h̄itābā** ya’nı bu ‘atā saña ol rabbüñdendür ki yirüñ (8) göğün h̄ālikudur dağı yir gök arasında ne varısa ki ol raḥmāndur hiç bir kimse andan şefā’at (9) kılmağa mālİK olmaz ki aña söyleye **yevme yeḳūmu’r-rūhu ve’l-melā’iketu şaffen lā yetekellemüne illā men ezine lehu’ (10) r-raḥmānu ve k̄āle şavābā** ya’nı ol gündü ki rūh ferişterle şaf olup t̄ura ba’zılar didiler ki (11) rūh-ı Cebrā’il’dür ve dağı didiler ki ol bir feriştedür yaluñuz kendüsi bir şaf olısar ve k̄alan ferişterler (12) bir şaf durısar ve ol gün hiç kimsenüñ zehresi olmaya ki şefā’at itmekičün dil açup söyleyeler (13) illā şol kimseler ki Allāhu Te’ālā aña şefā’ate destür vire ki ol dünyāda kelıme-yi tevḫid itmiş ola (14) kendü ‘özrin ve suçın dilene andan şoñra dostlarına ve k̄avmine k̄abılesine şefā’at kıla her ne (15) söyleye şavāb söyleye ve dağı buyurdıki **zālike’l-yevmu’l-ḥaḳku fe men şetteḥaze ilā rabbih̄i me’ābā** ya’nı (16) ol kıyāmet günü ve anuñ aḥvālleri olmaqlığı elbetde ḥaḳdur her kimse dilerse ki tevḫidile (17) t̄ā’at ‘ibādet birle ol rabbinden yaña varacak yir düze şimdi düzsinki elde tedārüke ruḫşat vardır (18) bes girü tahvif idüp buyurdıki **innā enzernākum ‘azāben k̄arıben yevme yanzuru’l-mer’u mā k̄addemet yedāhu ve yeḳūlu’ (19) l-kāfiru yā leytenı kuntu turābā** ya’nı biz sizi inzār idüp k̄orḳuduruz ol kıyāmet ‘azābıyla kim anuñ

gelmekligi (20) yakındur ve ol gündür ol kim her şahş kendüden öñdin ne ‘amel gönderdise gözile göre mü’min ‘amellerinüñ (21) şevābların göre feraḥ kıla ve kāfirler daḥı ol küfr-i şirkile ‘amellerin göre ide ki iy kâşke bendaḥı toprak (22) olaydum gideydüm bu ‘azāba uğramayadum bu kāfirler bu ārzūyı ol vaḫt iderler ki Ḥaḫ Te‘ālā (23) cemı‘ ḫayvānları maḫşer yirine cemı‘ idüp biri birinüñ ḫaḫkıñı kışāş idüp alduḫdan şoñra boynuzlu ḫoyundan boynuzsız

[236a] (1) ḫoyunuñ süsdügi ḫaḫkıñ ala emr ide anlara kim toprak oluñ küllisi girü toprak olup öleler kāfirler anı görüp diyeler (2) iy kâşke biz daḥı toprak olup ḫopmayaduk diyeler

44. Süretü’n-Nāzi‘at Sitte ve Erba‘üne Āyāt

(3) bi’smillāhi’r-raḫmāni’r-raḫım **ve’n-nāziāti ġarḫā** ya‘nı Allāhu Te‘ālā ḫasem idüp (4) buyurdıki nāzi‘at ḫaḫkıçün Ḥaḫ Te‘ālā ḫākim-i muḫlaḫdur ne dilerse işler ol işledüġinden şorılmaz (5) ammā maḫlūḫ şorılır kendü ḫullarına buyurdıki benden ġayrı kimseye and içmeñ ve kendüsi yaratduġı maḫlūḫa and içer (6) maḫşüd budur ki ol ḫasem itdügi nesnelereñ kendü ḫatında şerefi ve ḫürmeti varın bildüre işidenler anları (7) şerıf bilüp ta‘zım iderler zırā hiç bir kimse ḫasıs ḫaḫır nesneye and içmez ne kendü ḫatında ol şerıf (8) olmayınca bes ol nāzi‘āda iḫtilaf ḫıldılar ba‘zılar didiler ki ol melekü’l-mevtdür ki kāfirüñ cānını (9) gögsinden nezı‘ ider şu dumürdan budaḫları çok çengelile baş göge vurup çekdügi gibi tā ki anuñ (10) cānı cemı‘ gevdesinüñ eḫrāfindan barmaḫları ucından ve dırnaḫları dibinden çekilir ve ḫamarlarından ve (11) siñirlerinden tā ölüm acısı anı şöyle ḫaplar nitekim şuya ġarḫ olanı şu ḫaplar ve daḥı nāzi‘āt ol ġāziye (12) dirler ki yā beni çeküp oḫı eyle ḫoldura ki demren ucu yay ḫabzasına ġarḫ olup beraber ola ve ġarḫan didügi kerhen (13) dimek olur ya‘nı bir kāfir yoḫdur ki anuñ ölümü ḫāzır gele illā cehennem anuñ üzerine ‘arż olunur cān çıḫmazdan (14) öñ ve anuñ içinde bir ḫavm görür kim ġāḫ ol oda ḫalar ġāḫ çıḫar ol vaḫt anuñ cānı ol ḫorḫudan (15) girü gevdesine ġarḫ olur gider şol şuya ḫalar gibi çıḫmaġı kerih görür ve daḥı buyurdıki **ve’n-nāşitāti neşḫā** (16) ya‘nı ol feriştelere ḫaḫkıçün ki mü’minlereñ cānların nişātıla ve yüsriye ḫabz iderler ya‘nı hiç bir mü’min yoḫdur ki (17) aña ölüm ḫāzır illā uçmaḫ içinde aña menzilini ‘arż iderler baḫar ol uçmaḫda kendünüñ dostların bir ḫavm (18) görür ki ol ḫavm anı kendülere da‘vet iderler bize gel diyü ol vaḫtda anuñ daḥı cānı ol şevḫıla çıḫmaġa nişāḫ ider (19) ol vaḫt anı ḫabz itmek şol devenüñ dizi baġın şeşüp ḫoyu virmek gibidür ki vara otlana şulana ġiñ yirlerde (20) yürüye ve daḥı buyurdıki **ve’s-sābihāti sebḫā** ya‘nı şol feriştelere ḫaḫkıçünki gökden yire sür‘ātile yüzüp iner Ḥaḫ Te‘ālā (21) emrin yirine getürmekiçün ya ol yılduzlar ḫaḫkıçünki feleklerinde devr idüp yürürler ya ol kimseler ḫaḫkıçünki deñiz yüzünde (22) yüzerler yaḫūd ol feriştelere ḫaḫkıçünki mü’minlereñ cānların

yumşaklığıla çekerler ve dağı biraz korlar ki diñlene ve dağı (23) buyurdıki **fe's- sābiqāti sebka** ya'nı ol Haq Te'ālā nuñ tã'atlerine sebkat iden ferişterler haqqıçünki kãfirleruñ

[236b] (1) cãnların tamuya iletmede sebkat iderler ya mü'minler cãnları haqqıçün ki uçmakta menzillerini göricek tenlerinden (2) çıkmaga öñürdüler ya ol gãziler haqqıçün ki segirdüm vaqtında biri birinden öñürdüler ve dağı buyurdıki (3) **fe'l-mudebbirāti emrā** ya'nı ol ferişte haqqıçünki bu mañlũkuñ tedbirleri anlara ışmarlanmışdur ki olar Cebrā'il (4) ve Mikā'il'dür ve 'Azrā'il'dür ve İsrāfil'dür Cebrā'il gökden kullarıçün peygãmberlere vahy aħkãmların indürmege müvekkeldür (5) ve Mikā'il yağmurlar yağdurmağa otlar ni'metler bitürmege müvekkeldür İsrāfil şur ürmege müvekkeldür ve 'Azrā'il (6) kullaruñ cãnların kabz itmege müvekkeldür bu küllisi şasemdür ki Haq Te'ālā and içerdı cevāb muzmerdür ammā bu şasemler (7) aña delālet ider ki nāzi'āt ve nāřitāt ve sābiħāt ve sābiqāt ve müdebbirāt emr haqqıçünki elbette kıyāmet (8) kopsa gerek nitekim siyāķ-ı kelām dağı delālet ider kim buyurdı **yevme tercufu'r-rācifetu tetbe'uhā'r-rādifetu** (9) ya'nı ol kıyāmet elbette kopar şol günde kim şur ürile evvel def'a yirile göklere şatı zelzele ve ıztırāb (10) vāķi' ola yirde gökde kimse şalmaya küllı öle ve ikinci şur dağı anuñ ardınca tãbi' ola ve ol ölmışleri girü (11) dirgüre ve dağı buyurdıki **ķulũbun yevme'izin vācifetun ebřāruhā ħāřı atun** ya'nı yürekler ol günde şöyle (12) ķorķıya vāķi' olur kim yirinden kopar ve ol gökler issinuñ gözleri dağı zelil olup ķorķıya dũře ve ķorķu niřānı (13) gözlerinde zāħir ola **yeķũlũne einnā le merdũdũne fi'l-hāfirati e'izā kunnā izāmen naħıraten** ya'nı ol kãfirler (14) dirler ki biz öldüğümüzden řoñra girü diri olup evvelki yigitligümüze ve oğlanlıgumuza mı döniserüz hiç bu (15) olacaķ nesne degül yaħũd biz yir altında sũñũklerimiz çürüyüp ezilüp gitdikden bizi kimse diri mi eyler bu bir olmaz (16) nesnedür ki dirler ve dağı buyurdıki **ķālũ tilke izen kerratun ħāřiratun** ya'nı bu didükleri girçek olursa (17) biz ziyānkāruz bu ħođ olışar degül bes Haq Te'ālā ħaber virdiki **fe innemā ħıye zecratun vāħıdetun fe izā hum** (18) **bi's-sāħirati** ya'nı Haq Te'ālā eydür ki ol dükeli ħalkı dirildüp koparmak bize key āsāndur ki ol İsrāfil'ũñ (19) bir şurı avazına mevķũfdur çala nāgāħ bu ħalk dũnekden uyanup şurur gibi řuru geleler bes bu yire sāħire anuñçün (20) dirler kim cemı' ħayvanātuñ uyumaķlıđı ve uyanmaķlıđı üzeredür bundan řoñra Fir'avn'a dũnyāda vāķi' olan (21) 'uķũbetile bulara va'z idüp buyurdıki **hel etāke ħadıřu mũsā iz nādāhu rabbuhu bi'l-vādı'l-muķaddesi** (22) **řuvā** ya'nı yā Muħammed saña Mũsā nuñ ħayrı geldi ki çün anuñ rabbi ol Mũsā'ya nidā kıldı ol vādı (23) muķaddesde ki ol derenũñ adı řuvā'dur buyurdı aña ki **izheb ilā fir'avne innehu řagā fe ķul hel leke**

[237a] (1) **ilā en tezekkā ve ehdiyeke ilā rabbike fe taḥṣā** ya'nı yūri var yā Mūsā ol Fir'avn'a ki serkeş olup yüceldi (2) tekebbür oldı anı tevḥide ve bizüm ṭā'atümüze da'vet eyle eyit aña kim hiç rağbetüñ var mı ol seni yaradan ḥāliķı (3) birleyüp eydesinki ben ṭanuķlık virürem andan artuķ ma'būd yoķdur illā ma'būd-ı Ḥaķ oldur tā ki bu sözle nefsuñı (4) şirkden küfürden arıdasın ve ben seni delālet idem hidāyet yolına tā sen anuñ 'azābından qorķup islāma gelesin (5) muṭı' olasın bes çün Mūsā 'aleyhi's-selām Ḥaķ Te'ālā destürıyla Fir'avn'a gelüp tevḥide delālet eyledi (6) ḥaberi aña degürdi Fir'avn andan mu'cize ṭaleb kıldı risāletinüñ şıdkı üzerine **fe erāhu'l-āyete'l-kubrā** (7) **fe kezzebe ve 'aşā** ya'nı Mūsā 'aleyhi's-selām Fir'avn'a ulu mu'cizeler gösterdiki delālet iderdi da'vetinüñ (8) gerçekliğine ol ulu āyet birisi 'aşā ejdehā olduğı bir daḥı elini yaķasında iķerü şoķup girü çıkarurdi (9) eli aķ nūr olurıdı şöyleki gün nūrına ğālib gelürdi Fir'avn anı görüp tekzıb itdi Mūsā'ya sāḥir (10) diyüp fi'lini siḥre nisbet kıldı Mūsā'nuñ qavlini qabül itmedi aña 'aşı oldı nitekim Ḥaķ Te'ālā ḥaber virdi (11) şümme **edbera yes'ā fe ḥaşera fe nādā fe qāle ene rabbukumu'l-a'lā** ol Fir'avn imāndan i'rāz idüp Mūsā'nuñ (12) helākligine sa'y eyledi qavmini bir yire cem' eyledi kendü bir yüce yire çıķup bulara ḥiṭāb idüp didiki (13) yā Mışr ehli zinhār ol bütlerüñüz ki ṭaparsız anlardan yüz döndermeñ 'ibādetüñüz üzerine dāyim oluñ (14) olar sizüñ kiçi ma'būdlaruñuzdur ben sizüñ ulu ma'būduñuzam çün Fir'avn 'inād idüp bu sözi söyledi >ya'nı ene rabbükümü'l-'alā didi ki< (15) **fe eḥzehullāhu nekāle'l-āḥireti ve'l-ülā** ya'nı Allāhu Te'ālā ol Fir'avn'ı hem dünyāda 'uķūbetile ṭıtdıki >ya'nı mā 'ilemtü leküm min ilāhi ğayrı< (16) 'azāb-ı nārdur ve daḥı dimişlerdür ki 'uķūbet-i āḥire oldur ki Fir'avn-ı la'in iki kelime söylemişdi (17) biri evvel ve biri āḥir evvel sözi buyıdiki eyitdi ene rabbükümü'l-'alā niteki beyān geçdi bu kelamda kendüyle (18) ol eşnāmları ṭapmaķda bile şerık kıldı ammā kırķ yıldan şoñra āḥir bu sözi söylediki **mā 'ilmetü leküm** (19) **min ilahi ğayrı** ya'nı ben size hiç bundan artuķ daḥı ma'būd varın bilmezsin bu sözile 'ibādet kendüye taḥşış kıldı (20) girü qalan eşnām nefy eyledi bes Ḥaķ Te'ālā anı ol evvelki sözile dünyāda 'uķūbet kıldıki ğarķ eyledi āḥir sözile (21) āḥiret 'uķūbetin itdiki od 'azābıdur bes Ḥaķ Te'ālā buyurdıki **inne fı zālike le 'ibraten li men yaḥşā** ya'nı (22) be-dürüstı ol Fir'avn'ı qavmiyile helāk itmekde 'ibret naşıḥat var şol kimselere ki iķlerinde qorķuları var tā ki (23) ol Fir'avn işledügin işlemeyeler qorķalar ki anlara vāķi' olan 'uķūbet bulara daḥı vāķi' ola bulara dönüp

[237b] (1) Ḥaķ Te'ālā Mekke qavmini öğütleyüp buyurdıki **e'entum eşeddu ḥalķan emi's-semā'u benāhā rafe'a semkeḥā fe sevvāhā** ya'nı (2) iy Mekke qavmi sizüñ yaradılmağuñuz mı qavıraķdur ve tamāmıraķdur yoķsa bu gökler yaradılmağımı qavıraķdur tamāmıraķdur ki (3) gözile müşāhede idüp görürsüz bu ma'lūmdur ki gökleri yaratmaķlık eşeddirekdür sizi

yaratmağdan bes ol (4) gökleri yaratmaçlık eşeddirekdür sizi yaratmağdan bes ol gökleri yaratmağa kâdir olan bu şiddetile sizi (5) ba's idüp yaratmağa nite kâdir olmaya geñezligile görmez misiz ki ol gökleri nice binâ kıldı birbiri üzere (6) bu kalınlığıla ve mesâfe-yi ba'ide birle ki her biri biş yüz yıllık yol ola ve anuñ saķfını getürdi (7) direksüz ve anı müstevî kılıp düzeltdi ki ne bir delügi var ne bir yaruğı ve dağı buyurdıki **ve ađtaše leylehâ** (8) **ve ahırace zuhâhâ** ya'nı ol gök gicesin kârañu eylediki gök kenârından zulümât zuhûra gelüp cihânı kâplar (9) ve girü ol kârañu içinden gündüz rüşenligin¹⁷³ çıkarup 'âlemi münevver eyler bes kârañulık gelüp aydınlığı ve aydınlığı (10) gelüp zulümâtı ref' itdügi ol hâlik-ı vâhid kudreti birledür buña kâdir olan sizi ba's itmege nite kâdir (11) olmaya ve dağı yirden haber virüp buyurdıki **ve'l-arza ba'de zâlike dehâhâ ahırace minhâ mâ'ehâ ve mer'âhâ** (12) **ve'l-cibâle ersâhâ** ya'nı Allâhu Te'âlâ döşedi bu yiri gökleri yaradup ref' idüp itdükden sonra ve dağı çıkardı (13) ol yirüñ şuların dağı otlakların bu kelâm {kelâm} câmi'dür ki iki nesne zıkr eyledi cemî' yirlerden (14) çıkan nesnelere üzerine kuvvet yöninden ve metâ' yönünden ki hayvânlara gereklü envâ' dürlü nebâtlar ve insâna (15) gereklü dânelere ve yemişler ve ağaçlar ve şular ve şudan hâşıl olan nesnelere balık ve tuz gibi kimi açıcı ve kimi bitici (16) ve dağı tağları yüceltdi sâbit kıldı yir üzerine tâ bir muķarrer olup bu menâfi'ler size hâşıl ola (17) ve dağı buyurdıki **metâ'an lekum ve li en'âmikum** ya'nı bu küllî ki yaradılmışdur ba'zısı size temettu' itmekiçündür (18) ve ba'zısı sizüñ en'âmılarına temettu' olmağičündür tâ küllisinden size menfa'atler hâşıl ola bundan (19) sonra girü kıyâmetden haber virüp buyurdıki **fe izâ câ'eti't-tâmmetu'l-kubrâ yevme yetezekkeru'l-insânu** (20) **mâ se'â ve burrizeti'l-caħımu li men yerâ** ya'nı Haķ Te'âlâ bu kıyâmet ahvâlinde beyân kılduğı andan ötüridür ki (21) bu temettu'larına mağrûr olup âhıreti unutmayalar buyurdıki kaçan ol tammeyi kübrâ gelse ikinci şûr (22) çalınup cemî' halâyık yirden başın kâldursa yaħûd cennet ehli saçılıp uçmağa gitse ve tãmu ehli tãmuya (23) gitse ol gün her şahş kâfir dünyâda neye sa'y itdügin küllî hayırdan şerden defterine nazar idüp

[238a] (1) bile ve dağı caħım tãmusı zâhir olup görine şulara kim görıcilerdür ya'nı küllî yavuz işlüler ol caħım tãmusına (2) girdükleri vaķt bileler ki küllî yavuz işlülerdür zırâ dünyâda eyle zãnn iderlerdeki işledükleri hep görklüdür (3) ve dağı buyurdıki **fe emmâ men tađâ ve âsera'l-hayâte'd-dunyâ fe inne'l-caħıme hiye'l-me'vâ** ya'nı kimseki kâfir ve mütekebbir (4) oldu serkeş olup imâna gelmedi ve dünyâ hayâtını ve fânî lezzâtı hayât-ı bâķi ve lezzât-ı bâķiye üzerine (5) ihtiyâr kıldı zâd-ı âhıreti kıoyup eşğâl-i dünyâyã meşğül oldu dereke-yi caħım taħķık anuñ maķâmıdır (6) **ve emmâ men hâfe maķâme rabbihi ve**

¹⁷³ [rüşenligin]

nehā'n-nefse 'ani'l-hevā fe inne'l-cennete hiye'l-me'vā ya'ní her kimsekim yarın (7) Hâk Te'ālā elinde tırup su'āl hisāb olınmağdan kórkdı nefsi-árzularından men'eyledi hevā-yı nefse uymadı (8) taḥkík cennet anuñ maḳāmıdur emirü'l-mü'minín 'Alí'den rađıyallāhu 'anhü eydürdiki benüm kórkdıklarumdan key (9) kórkdüğüm iki nesnedür biri tül u emel biri hevāya uymağ ammā tül-ı emel kişıye āhireti unutturur ve hevāya uymağ ḥağdan (10) men'eyler ḥağ söz kulağına girmez ve ḥağka mutāba'at itmez dağı buyurdiki **yes'elüneke 'ani's-sā'ati eyyāne** (11) **mursāhā fime ente min zikrāhā ilā rabbike munteḥāhā** ya'ní yā Muḥammed ol kāfirler saña şoralar kıyāmetüñ (12) tırmağlığı ne vağt sen ne bilürsin aniki anlara ḥaber viresin ol nesnede degülsin ol kıyāmet ne vağt (13) olacağın anlara bildüresin saña biz anuñçün anuñ geleceğın bildürdük ki ḥaber viresin ne vağt geleceğın bildürmedük (14) anuñ ne vağt olacağınuñ gāyet 'ilmi senüñ rabbüñ ḳatındadır anı bilmekliğı Allāh'a ḳo 'Āyişe rađıyallāhu 'anhü resül (15) 'aleyhi's-selām zāyil olmayup dāyım kıyāmeti zıkr idüp şorardı çün bu āyet indi anı şormağdan (16) yığlındı ve dağı buyurdiki **innemā ente munziru men yaḥşāhā keennehum yevme yeravnehā lem yelbesü illā** (17) **'aşıyyeten ev zuḥāhā** ya'ní Hâk Te'ālā eydür yā Muḥammed seni biz kórkdudacı gönderdük ki Ḳur'an'ıla ol kıyāmet (18) ahvāllerin zıkr idüp kórkdudasın şol kimseleri ki anlaruñ kıyāmetden kórğuları var saña ol lāzım degüldür ki (19) anuñ ne vağt ḳopduğın bildüresin şöyle bilki ol kıyāmete inkār idenler şol günki sinlelerinden tırup (20) ol günü göreler eyle şanalar ki olar ḳabirlerinde eglenmediler illā tañdan ḳuşlığa degin yaḥūd [i]kindüden (21) aḥşama degin ki ol tül-ı mek's anlara belürmeye

45. Süretü 'Abese Erba'üne Āyāt

(22) bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-raḥım **'abese ve tevellā** sebep-i nüzüli süre kim (23) resül 'aleyhi's-selām oturmuşdı 'Utbe ibni Ebí Rebí'a bilesinde yidi Ḳureyş'üñ a'yānlarından bir cemā'atile

[238b] (1) peygāMBER 'aleyhi's-selām anları islāma da'vet kıılmağa meşğülidi şol ümide kim bular islāma gelmegile (2) çok kimseyile imāna gelür resül 'aleyhi's-selām anlara meşğüliden İbni Ümmí Mektüm geldiki a'māyıldı bilmediki (3) resül 'aleyhi's-selām da'vete meşğüldür selām virüp didiki yā resülallāh beni ḳatuña al öğret baña şol (4) nesnelerdenki Hâk Te'ālā saña bildürdi resül 'aleyhi's-selām aña iltifāt itmeyüp i'rāz itdi olar ki imānıla (5) ḥarış olup anlara meşğülidi Hâk Te'ālā bu süreyi indürüp buyurdiki Muḥammed yüzün turş idüp (6) i'rāz eyledi **en cā'ehu'l-a'mā ve mā yudriķe le'allehu yezzekkā ev yezzekkeru fe tenfe'ahu'z-zikrā** çünki ol (7) gözsüz aña geldi ne bildüñ yā Muḥammed ki ol da'vet itdüklerüñ tevbeye gelüp şirkden kendüleri arıdalar yaḥūd (8) ol kelāmuñıla öğütleneler yüzüñi turş idüp ol

a‘mādan i‘rāz eyledüñ ne bilürsin eger ol ögüdi aña virseñ (9) ola ki günāhlarına tevbe idüp kendüyi andan pāk ideyidi ol Qur‘ān‘ıla mutta‘iz olup hayr ‘amellere meşğül olaydı (10) ve dağı buyurdıki **emmā menistağnā fe ente lehu teşaddā ve mā ‘aleyke ellā yezzekkā** ya‘nı şol kimseler ki nefsleri (11) ve mällarıyla Haq Te‘ālā‘nuñ şevābından ve senüñ dínünden ve mev‘izeleründen müstağnı olmışlardır ki ‘Utbe (12) vü Şeybe ve Ümeyye’dür sen yüzüñi olara dönderürsin saña ne zarar olur eger anlar îmāna gelmeyeler ve kendüleri şirkden (13) arutmayalar saña vācib degülki anları diler dilemez islāma getüresin saña vācib olan hemān teblīg-i risāletdür (14) anı yirine getür fāriğ olkim dilerse döne dilerse dönmeye ve dağı buyurdıki **ve emmā men cā‘eke yes‘ā ve huve** (15) **yağşā fe ente ‘anhu telehhā** ya‘nı ammā şol kimsekim hayra sür‘at idüp saña yürüye gele hāl budur yidicisi (16) dağı olmaya yolda sürçüp yüzüm üzerine düşem diyü qorquda ola ve dağı rabbinden qorqa dín-i emrin öğretmege (17) gele sen andan {andan} gāfil olasin aña iltifāt kılmayasin bu āyetler indükden soñra resül ‘aleyhi’s-selām (18) İbni Ümmi Mektüm geldükçe ikrām idüp eydür diki merhābā bir kimse ki benüm rabbüm andan ötüri baña ‘itāb (19) eyledi ve dağı buyurdıki **kellā innehā tezkiratun** ya‘nı yā Muhammed şimdiden girü böyle itmegil ve yöñüni (20) döndermegil şol kimseden baña ki ol nefsinı Allāh’dan müstağnı tuta sen i‘rāz idesin ol kimseden (21) ki Tañrı’dan qorqucıdur be-dürüstı işbu āyetler mev‘ize ve naşāyiğdür **fe men şā‘e zekerahu** (22) her kimse dilerse ki bu Qur‘ān‘ıla ögütlene ögütlensün ölmezden öñ ve dağı buyurdıki **fi şuhufin** (23) **mukerrametın merfü‘atın muṭahheratın bi eydı seferatın kirāmin beraratın** ya‘nı bu Qur‘ān naşāyiğleri yazılmışdur

[239a] (1) ol levhü‘l-maḥfūzda ki Allāhu Te‘ālā >ki< kerāmetlüdür hiç bir kimse Allāh’dan ğayrı aña muṭṭali‘ olup mutaşarrıf (2) degül dağı göklerden yüce götürülmüşdür muṭahhardur tenākuşdan ve yalandan ve ‘aybdan ve şeyātın eli anı (3) mess itmekden belki ol Allāh Te‘ālānuñ yazıcıları elleriyile yazılmışdur ki anlar pākklar ve mükerremlerdür Allāh qatında (4) dağı muṭı‘lerdür Allāh emrine ve günāhlardan berilerdür ve dağı buyurdıki **ḳutile‘l-insānu mā ekferahu min** (5) **eyyi şey’in ḥalaḳahu min nuṭfetin ḥalaḳahu fe ḳadderahu şümme’s-sebile yesserahu** ya‘nı la‘net olınsun ol Allāh’a kāfir olan (6) ‘Utbe dağı anuñ aşhābı ve dağı olar kim hālleri olaruñ hālleri gibi ola tā kıyāmetedegin ne nesne anı böyle (7) kāfir eyledi bilmezem Allāhu Te‘ālā anı ne nesneden yaratdı tā kendü nefsinden bir ‘ibret ala beyān idüp haber virdiki (8) Haq Te‘ālā anı bir nuṭfeden yaratdıki ğalız murdār şudur anuñ yaradılmağı ana qarnında taḳdır olundu dürlü (9) dürlü hāl üzere andan aña yol virüp geñezligile dünyāya getürdi ve hayr şer tarıqın anlara bildürdi **şümme emātehu** (10) **fe aḳberahu şümme izā şā‘e enşerahu** ya‘nı dünyāya getürüp muḳadder olan ‘ömr-i āhire

irüŝdürdükden ŝoñra öldürür kabır (11) ehlin eyler toprağ altında anı setr idüp hayvân bahâyim ölüŝi gibi taŝra yir yüzine bırağılmaz ki ĥor ĥaķır olandan (12) kaçan girü vaķtı gelŝe toprağdan kopardup dünyâda kılduğı ‘amelüñ cezâsın virür ve dağı buyurdıki **kellâ lemmâ yaķzı** (13) **mâ emerahu** ya‘nı ĥaķğa ki yirine getürüp edâ itmedi hıç bir kimŝe ŝol nesneyiki üzerine farz olundu bunca tül-ı (14) zamân geçmegile tâ Ādem‘den bu vaķtadegin belki küllı kuŝür üzeredür ŝöyle ki ĥaķ murâdıdur kimŝe ‘ibâdeti (15) yirine getürmez ve dağı buyurdıki **felyanzuri‘l-insānu ilâ ta‘āmihi ennâ sabebnā‘l-mā’e ŝabban ŝumme ŝekaknā‘l-arza** (16) **fe enbetnā fihā ĥabben ve ‘ineben ve każben ve zeytūnen ve naħlen** ya‘nı Ĥaķ Te‘ālâ delil gösterüp beyân ider kendünüñ (17) kemāl-i ĥudretineki ĥulları mütenebbih ola buyurur ki nażara alsun bu ādem oğlanları ŝol ma‘iŝet idüp yidükleri (18) ta‘āmlara ki anuñ emrin biz nice tekbır eyledük ki dökerüz ŝuyı anuñ üzerine def‘a def‘a dökmeklik andan (19) yiri yararuz andan envā‘ otlar bitürürüz ve dağı bitürüp ol yirden dāneler çıkaruruz her nev‘ile ve dağı üzümle (20) bitürürüz ve baŝ yoncalar bitürürüz bir kez ekmegile bir kaç yıl karŝu biçerler ve dağı zeytūn ağaçların ve (21) ĥurma ağaçların bitürdük ve zeytūnları ve ĥurmaları ve dağı buyurdıki **ve ĥadā‘ıķa ĥulben ve fāķiheten** (22) **ve ebben metā‘an lekum ve li en‘āmikum** ya‘nı bağçeler idi virdük içinde özdeki yoğın ağaçlar bitürdük (23) yüce yüce üzerinde yemiŝler bile her nev‘den ki lezzetiçün yinür gıdāyiçün degül ve dağı yaŝ otlar

[239b] (1) bitürdük ol ŝuyıla ki dābbecüklerle gıdā oluna bes bu küllı zıkr olanları andan ötüri yaratduğ tâ her (2) birinden siz dağı tena‘um idesiz ve dağı ol en‘āmlaruñuz temettu‘ ide bundan ŝoñra girü kıyāmeti zıkr idüp (3) buyurdı **fe izā cā‘eti’ŝ-ŝāħħatu yevme yefirru‘l-mer‘u min āħıhi ve ummihi ve ebıhi ve ŝāħıbetihi ve benıhi li kulli** (4) **mri‘in minhum yevme‘izin ŝe‘nun yuğnıhi** ya‘nı bu didüğümüz ni‘metler temettu‘ ve tena‘um ŝol ĥadar ola ki (5) kıyāmet gelmeye ammâ kaçanki ol ŝāħħa gele ŝūr avazıdur ki ĥulaķları toķınup eyleye ol vaķt (6) cemı‘ dünyâ içinde ne varısa fenā ide andan ol günü beyân kıldıki ol gün ĥardaŝ ĥardaŝdan (7) kaçā ve oğul kıız atadan anadan kaçā ve kendü ĥelālinden kaçā ve oğlından kaçā bu dağı kıyāmetüñ (8) ba‘zı aħvālindedür ki her bir nefŝ kendü ĥalinden meŝğül ola kimŝe ĥapısı ĥalmaya ve ba‘zılar didiler ki (9) ĥardaŝdan kaçan ĥābıl ola ki Hābil‘den kaçā ki ĥaķ taleb itmesün diyü ve atasından anasından (10) kaçan Muħammed-i muŝtafā ola ‘aleyhi‘s-selām ve İbrāhım dağı atasından kaçā ve Lūt ‘avratından kaçā (11) Nūħ oğlından kaçā ve ol gün her ŝāħħa ŝol iŝ ve ŝuğul ilerü gele ki kendüden ayruğuñ ĥapısı (12) ĥalmaya ve dağı buyurdıki **vucūhun yevme‘izin musfiratun zāħıketun mustebŝiratun** iy nice yüzleri (13) ol kıyāmet güninde rüŝen ola güleç ve feraħ ola ve ol ŝāzılığ ki goñüllerinde vāķı‘

ola (14) anuñ nûrı ve sürûrı yüzlerine zâhir ola anlar ol mü'minler ola ki mevlalarına mu'tı' oldılar (15) dünyâda anuñ emrin yirine getürdiler ve dağı buyurdıki **ve vucûhun yevme'izin 'aleyhâ ğaberatun terhekuhâ** (16) **ķateratun ulâ'ike humu'l-keferatu'l-feceratu** ya'nı nice yüzler dağı ol kıyâmet güninde ĳara olısar Şol (17) dütün gibi ulaşısar üzerine Şol gün tıtuılmış ve nûr çökmış gibi bular ol kâfirler ve zâlimlerdür ki (18) Allâhu Te'âlânuñ vağdâniyyetine inanmayup tekzîb itdiler ve ķur'ânı ve resûli 'aleyhi's-selâm yalanladılar (19)

46. Sûretü't-Tekvîr Şemâne ve 'İşrûne Āyâtın

bi'smillâhi'r-raĥmâni'r-raĥîm (20) **izâ's-şemsu kuvvirat ve izâ'n-nucûmunkederat** ya'nı ol kıyâmet ĳopmaĳlıĳınuñ vaĳtı zâhir olur (21) kaçanki güneş nûrı gibidür dürile Şol imâme dürilür gibi maĥv ola gide ve dağı yılduzlar nûrı gibidür (22) külli yire dökile **ve izâ'l-cibâlu suyyirat ve izâ'l-işaru 'uĳĳilet ve izâ'l-vuĥuşu ĥuşirat ve izâ'** (23) **l-biĥâru succirat** ve dağı ol gün taĳları yirinden ĳopup havâda seyr ide buĥâr gibi ve dağı ol günün

[240a] (1) heybetinden her ĳiřiye Őol ĳadar Őuĳul ola ki on aylıķ ĥâmile develerin Őalma ĳoyalar kendü ĳapuları ola bunu (2) andan ötüri zıkr eylediki anuñ gibi deve 'Arab ĳatında sevgülü olur fi'l-cümle dimek olur kim ol kendü her (3) Őaĥř neĳadar sevgülü nesnesi olursa kendü ĳapusından anuñ ĳapusu ĳalmaya ve dağı taĳdaĳı bābandaĳı (4) âdemden ürken cānavarlar gelüp Őehirlere âdemler arasına ĳoyula Őûr heybetinden ba'zılar didiler ki neĳadar (5) vaĥřiler varısa her cinden külli kıyamette ĥaşr olalar ĳıřāřıĳün tâ siñek dağı bile ĥaşr ola ĳıřāřdan (6) Őoñra külli girü topraķ ola illâ ĳuřlardan Őular ki anlardan âdem oĳlanına ĳoricek feraĥ ĥāřıl olur (7) tāvus ve ĳumrı ve tıĳı gibi bular ĳalalar ve dağı ol deñizler aĳup biri birine ĳoyıla külli bir deñiz ola ve (8) yılduzlar içine dökilüp anuñ ĥarâretinden ĳaynaya Őuyı oda döne ųamu ehline anuñıla 'azâb itmekiĳün ve neĳadar (9) cezîre varısa deñizde ĳötürile külli ĳaynar Őu ola ol Őûr-ı feza' vaĳtında henüz yir ĳök (10) yirlü yirinde tıruurken bu âdem oĳlanlarıkim bazârda kim evde iřlü işine meřĳülükten ve dağı buyurdıki (11) **ve izâ'n-nufûsu zuvvicet** ya'nı ol kendü cānlar tenile çift ola ĥaşr olmaĳıĳün ve ĥaşr olduĳdan Őoñra (12) mü'minler mü'minlerle cem' olalar ve fâcirler facirlerle cem' olalalar ve Őâlihler ve Őâlihleriyle cem' olalar (13) ve her Őaĥř dağı 'amellü 'amelleriyile cem' olalar ve ĥisâbdan fâriĳ olınuĳdan Őoñra mü'minleri uçmaĳda (14) ĥûrilerile cem' ideler ve kâfirleri cehennemde Őeyâ'tinile cem' ideler **ve izâ'l-mev'üdetu su'ilet** (15) **bi'eyyi zenbin ĳutilet** ya'nı mev'üde oldur kim 'Arab doĳan ĳızların cāhiliyyetde dervışlikden (16) ĳorĳup ve ere virmekden 'ârlanup dirile yire ĳömerlerdi anda olurdu bes kıyâmet ol ĳündür ki anda ol mev'üdeye (17) Őorıla ki senün Őuĳuñ neydiki atañ anañ seni öldürdiler buña bu su'âl ol öldürenlere tevbiĥ olmaĳıĳündür (18) aña zecr olmaĳıĳün degül ve ba'zılar su'âlat oĳudılar

bu ma'nā üzere ol su'āl iden mev'üde kendü ola atasına (19) ve anasına şoraki ne suçdan ötürü beni öldürdünüz benüm hoş suçum yogıdı ve dahı buyurdıki (20) **ve izā's-şuḥufu nuşirat ve izā's-semā' u kuşitat** ve dahı ol kıyāmet güninde ol a'māl-ı şahıfeleri şol qar (21) yağar gibi uçup gele kimüñ sağ eline ve kimüñ şol eline virile ve dahı ol sakf yaḥūd bir nesnenüñ қаpağı getirilür (22) gibi gökler içindekilerüñ üzerinden getirile **ve izā'l-caḥımu su'irat ve izā'l-cennetu uzlifet 'alimet nefsun** (23) **mā ahzarat** ve dahı ol gün caḥım ḥamusu yalınlana birbiri ardınca kāfirleriçün ve uçmaḥ bezenüp yaḥın

[240b] (1) ola müttakileriçün evvelden buña gelince zıkr olınan sözlerün gibi cevāb budur ki buyurdı her şahş ol gün (2) bileki kendüden öñ anda 'amel ḥāzır eyledi tā ki cezāsın bula ḥayrsa ḥayr şerrise şer zırā ol gün (3) cezā günidür her kişi 'ameline göre cezāsın bulur ve dahı Ḥaḫ Te'ālā ḫasem idüp buyurdıki **fe lā uḫsimu bi'l-ḥunnesi** (4) **el cevāri'l-kunnesi ve'l-leyli izā 'as'as ve's-subḥi izā teneffes** ya'nı Ḥaḫ Te'ālā eydür ben and içerin ol beş (5) yılduzuñ rabbi ḫaḫkıçün ki Meriḥ Züḫal ve Müşteri ve Zühre ve 'Uḫārid'dür gündüzde gizlenüp gicelerde (6) zāhir olurlar ve dahı ol yılduz rabbi ḫaḫkı ki gök feleklerinde seyr iderler gāḥ ḫoğarlar gāḥ ḫulınurlar ve dahı (7) ol gicenüñ rabbi ḫaḫkiki zulmetile қаplanur evvelinde ve girü rüşen olur āḫirinde ve dahı ol şubḥ vaḫtınıñ (8) rabbi ḫaḫkiki rüşen olup artar mümtedd olur giceye degin **innehu le ḫavlu resūlin kerimin zı kuvvetin inde zı'l-'arşi** (9) **mekine muḫā'in semme emin** ya'nı Ḥaḫ Te'ālā ḫasem idüp buyurur ki taḫḫik gümānsuz ol Qur'an bir resūlüñ oḫuduğıdır (10) ki ol rabbi ḫatında mükerrem mu'azzedür ol Qur'an'ı peygamberümüz Muḫammed üzerine 'aleyhi's-selām ya'nı Cebrā'il'dür (11) ki Ḥaḫ Te'ālā aña kuvvet virmişdür gāyet kuvvetlüdür bir sāt içinde gökden yire iner ve yirden göge çıkar (12) ve ol kuvvetindenidiki Lūḫ ḫavminüñ şehirlerin ḫanadı üzere ḫoparup götürdi göge çıkarup helāk eyledi ve ol (13) Cebrā'il'üñ 'aleyhi's-selām 'arş Tañrı'sı ḫatında ḫadri ve mertebesi vardur ve dahı gökler içindeki feriştelere aña (14) muḫti' olup ḫā'at itmek vācibdür ve külli feriştelere anuñ ḫükminden ḫaşra degüller ve dahı ol Cebrā'il 'a.m (15) emindür ve dahı risālet üzere ki bizüm kelāmumuzdur kendüden ne bir ḫarf artur ve ne bir ḫarf eksir niteki (16) Muḫammed 'aleyhi's-selām yir yüzinde eminümüzdür Cebrā'il dahı gök yüzinde eminümüzdür ve bundan şoñra buyurdıki (17) **ve mā şāḫıbukum bi mecnūn** ya'nı Ḥaḫ Te'ālā eydür ben ḫasem iderin niteki Qur'an ḫaḫ benüm kelāmumdur resūli anı (18) kendüden söylemedi ve Muḫammed 'aleyhi's-selām ki sizi tevḫide ve ḫarık-ı islāma da'vet ider ḫaḫ resūldür (19) mecnun degıldür niteki kāfirler dirler ve dahı buyurdıki **ve leḫad raāhu bi'l-ufuḫi'l-mubine ve mā huve 'ala'** (20) **l-ḫaybi bi zanin** ya'nı taḫḫik ol Muḫammed gördi Cebrā'il 'aleyhi's-selām kendü şüreti üzere maşriḫ (21) ḫarafında ki ol aña risālet indürüp

vaḥy eyledi bes bilün ki ol Muḥammed Qur'an'dan size ḥaber virdüğünde mütemmem (22) degüldür ki aña su'-i zann idesiz ger zādıla zanın oḫutsa dimek olur kim ol Muḥammed 'aleyhi's-selām (23) baḥıl degüldür ki Qur'an'ı bir sâ'at size oḫıya ve bir sâ'at oḫumaya buḥl ide belki ol ne ḳadar dilerseñüz

[241a] (1) size ol Qur'an'ı oḫur dirig tutmaz ve daḥı buyurdıki **ve mā huve bi ḳavli şeytānin racimin fe eyne tezhebün** ya'nı ol (2) Mekke kāfirleri dirlerdiki bu Qur'an degül belki şeyātın sözidür Muḥammed'e öğredürler ol çıkar ḥalka ḥaber (3) virür Ḥaḳ Te'ālā anlaruñ sözlerin redd itmekiçün bu āyeti indürüp buyurdıki ol kāhinler ve şeyātınler (4) ḳavli degüldür ki mel'un olup maḫrūd olmışlardur belki bizüm ḥaḳ kelāmumuzdur delālet ider aña uyanları (5) selāmatlık yolına ki ol islām yoludur siz bu ḳalālet yolına düşüp nireye gidersiz bunuñ gibi rüşen necāt (6) yolu variken ve daḥı buyurdıki **in huve illā zikrun lil 'ālemín** ya'nı degüldür bu Qur'an illā va'z u naşihatdür (7) cemí' 'ālem ehline ki cinn ü insidür ve daḥı şerefdür kullara ki anuñ gibi ulu pādişāḥ bulara kitāb gönderüp (8) öğüt naşihat vire bundan soñra daḥı ulu şeref ola ve daḥı buyurdıki **li men şā'e minkum en yesteḳím** (9) ya'nı taḥḳıḳ biz toḫru yolu beyān eyledük delíl bürhānıla kim dilerse ki toḫru yol tuta tutsunki ḫariḳ-ı ḥaḳ (10) budur çünki bu āyet indi Ebū Cehl-i la'in didiki çün dilegi bize tefvız ḳıldılar bize ol yol gerekmez bes (11) Ḥaḳ Te'ālā buyurdıki **ve mā teşā'üne illā en yeşā'allāhu rabbu'l-'ālemín** ya'nı Ḥaḳ Te'ālā buyurdıki siz imāna (12) gelmegi dilemezsiz illā meger ki evvelā ezelde yaradılmış olavuz ve küfür üzere ḳāyim olmaḳlığı daḥı dilemezsiz (13) illā ol 'ālemlerüñ rabbi dilemeyince bes cemí' meşiyet ol Allāhu Te'ālānuñdur kime dilerse tevfiḳ virür sa'ādete (14) irgürür kimi dilerse ḫizlān içinde ḳoyup ebedí cehennemí ḳılır ḫākim-i nazıri yoḳdur (15)

47. Süretü'l-İnfiḫār Tis'a 'Aşere Āyet

bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-raḥím **izā's-semā' unfeḫarat ve izā'** (16) **l-kevākibunteşerat** ya'nı ol ḳıyāmet günü 'alāmeti oldur ki gökler yarılıp pāre pāre ve yılduzlar (17) dökile nūrları maḥv ola ve **izā'l-biḫāru fuccirat ve izā'l-ḳubūru bu'sirat 'alimet nefsun mā ḳaddemet** (18) ve **aḥḫarat** ya'nı ol günde deñizler deşilüp biri birine ḳoyıla acısı ḫatlısı ḳarışa bir ola ol şūr heybetinden (19) ortada māni'ler götürile aḳa cümlesi bir ola ve daḥı sinleler ehli baş ḳaldurup topraḳdan dirile ḫurı (20) gele ve daḥı yir altında ne gizlü nesne varısa zūhūra gele ve ḳaçan bu zıkr olınan 'alāimler olsa (21) ol gün her şaḫs bile ki kendüden ilerü ḫayırdan şerden ne 'amel gönderdi ve kendüden soñra ḫalk (22) arasında ne ḫariḳ ve ne 'ādet ḳodı gitdi ḫayrdan şerden ki ḫalk anı işlerler mutāba'āt idüp (23) aña daḥı anlardan bir naşibi irüşür ya ḫayr ya şer nitekim Ebū Hureyre raḫıyallāhu 'anhü resülden 'aleyhi's-selām

[241b] (1) rivāyet kıılır ki resūl buyurdı her kimse ki hālkı ıarıķ-ı hidāyete da‘vet eyleye aña uyup ‘amel eyleyeler ol (2) işleyene neķadar ševāb olursa ol ıarıķı kıoyana dağı ol ķadar ševāb olur işleyen ševābından nesne eksilmez ve dağı (3) her kimse kim hālkı dālālete da‘vet kııla dağı bir kimse aña uyup ol azġunlık işlese ol işleyene neķadar (4) ġünāh olursa ol ıarıķı ol ‘adet kıoyana dağı ol ķadar ġünāh hāşıl olur eksüksüz ve dağı buyurdıki (5) **yā eyyuhā’l-insānu mā ġarrake bi rabbike’l-kerımı ellezı hālaķake fe sevvāke fe ‘adeleke** ya‘nı Hāķ Te‘ālā (6) kāfirlere hıķāb idüp buyurur ki iy kāfirler ne nesne aldayup sizi maġrūr eylediki ol rabbūñuze kāfir (7) olduñuz ki ol kerımdür tevbe idenleri ‘afv ider ve dağı ol pādişāhdur olki sizi bir ķatre (8) bulanuķ şudan yaratdı a‘zalaruñuzı tesviye kıilup yirlü yirince düzdi ķāmetüñuzı ta‘dıl (9) idüp toġrı ķāmet üzere binā kıilup ġözlerüñuzı birin büyük birin kiçi yaratmadı ve bir eli uzun ve bir eli kışa yaratmadı (10) cemı‘ iç taş neki a‘zā vardur küllin ‘adl üzere yaratdı ve dağı buyurdı **fı eyyi şüratin mā şā’e** (11) **rakkebeke** ya‘nı Hāķ Te‘ālā seni ne şüret üzere terkıb itmek diledise ‘ilm-i ezelde ol şüret üzere (12) terkıb kııldı ya atañ şüretine beñzetdi ya ‘ammüñ şüretine yahūd anuñ kavmi ķabılesine müşābih vücūda (13) ġetürdi yahūd dileġi nice oldısa boyda eyle yaratdı ya uzun ya orta ya kışa boylu yaratdı (14) ya kıara yaġız ya şaruşın ya buġday eñlü ya ġörklü ya çirkin ve dağı buyurdıki **kellā** ya‘nı bu insān (15) imān ġetürmez bu hıķkatini şüretini zıkr itmegile **bel tukezzibüne bi’d-dın** ya‘nı bilki bular ol peyġāmberi (16) tekzıb idüp inanmazlar ol kıyāmetden haber virdüklerine ve anları yalancalardan şayarlar ve dağı buyurdıki (17) **ve inne ‘aleykum le hāfızıne kirāmen kātıbıne ya‘lemüne mā tef‘alün** ya‘nı tađķıķ sizüñ üzerüñüzde (18) bizüm müvekkel feriştelерümüz var sizüñ ‘amellerüñuzı şaķlayıcılardır hayr şer neki işleyesiz dıvān (19) idüp yazarlar ki bizüm kıatumuzda ikrām olunmuş feriştelерdür ādem oġlanlarınıñ ‘amellerin yazıcılarıdır (20) hayrdan şerden ne işledüñüz bilürler hiç sizden ayrılmaz illā iki vaķtda bir hācet vaķtında ve bir cenābet (21) vaķtında ve dağı buyurdıki **inne’l-ebrāre lefı na‘imin ve inne’l-fuccāre le fı caħım** ya‘nı be-dürüstı ol (22) mü‘minler ki muşaddıķlardır şirkden ma‘āşiden berı olmışlardır anlar cennetde ni‘metler içinde tena‘um (23) iderler Ebū Bekir ‘Ömer gibi dağı resūl aşķābları gibi dağı şular kim hālleri anlaruñ hāline beñzer mü‘minlerden

[242a] (1) ve dağı olar kim fācirler fāsıķlardır islām dınından ġeçmişlerdür anlar caħım içinde mu‘azzeb olurlar (2) **yaslevnehā yevme’d-dını ve mā hum ‘anhā bi ġā’ibın** ya‘nı ol fācirler ġireler ol caħıme kıyāmet ġüninde ki hiç anlar ol (3) ‘azābdan hālaş bulmazlar **ve mā edrāke mā yevmu’d-dını şumme mā edrāke mā yevmu’d-dın** ya‘nı yā Muħammed sen bilürsünki (4) ol ġünü ne ġündür ya ne bilürsünki ol cezā ġünü ne ġündür key ulu ġündür ol

günki hiç bir şahş bir şahşı (5) ‘azābdan kırtarmağa mālİK olmaz nitekim buyurdı **yevme lā temliku nefsun li nefsin şey’en ve’l-emru yevme’izin lillāh** ya’nı (6) ol gündür ki bir mü’min bir kāfire şifā‘at kılup dilese aşşı kılmaya zırā şefā‘atüñ fāyidesi îmāniladur îmānsuz (7) ne fāyide kıla zırā hükM-i kazā ol günde hāşş ol Allāhu Te‘ālānuñdur ancak ve’s-selām (8)

48. Süretü’l-Muṭaffifîn Sitte ve Şelesüne Āyet

bi’smillāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm **veylun lil muṭaffifîn** (9) sürenüñ sebab-i nüzüli buyıdıkim resül ‘aleyhi’s-selām ol vaḳtki Medīne’ye geldi gördi Medīne kıvmi keyli (10) terāzüyü eksük tıtarlar ba’zısı terāzuda iki taş ve kilede iki kile tıtarlardı biri eksük biri tamām ol (11) tamāmıyıla alup eksügiyile virürlerdi resül ‘aleyhi’s-selām anları bu işden nehy eyledi yıgıñmadılar Hāḳ Te‘ālā (12) bu süreyi gönderüp veylile anlara va’id kıldı buyurdı ki cehennemde veyl deresinde key kıatı ‘azāb ol (13) muṭaffifleriçündür ki terāzuda kilede az nesneye tama‘ idüp almaḳda virmekde naḳş ideler ve daḳı buyurdıki (14) **ellezine izāktālū ‘ala’n-nāsi yestevfüne ve izā kālūhum ev vezenūhum yuḥsirūn** (15) ya’nı muṭaffif anlardur ki hāḳdan kendüleriçün ölçüp tırtup alsalar tamām ölçüp tırtup alalar ve kıaçan (16) hāḳa virmekiçün şatup ölçseler ya tırtsalar eksük ölçerler tırtarlar ve daḳı buyurdıki **elā yezunnu ulā’ike** (17) **ennehum meb’ūsüne li yevmin ‘azımin yevme yekūmu’n-nāsu li rabbi’l-‘ālemín** ya’nı bilmezler mi ol muṭaffifler ki (18) artuḳ alup eksük şatarlar ki bular girü kıpısarlardur ölümdeñ soñra ol günde ki anuñ kırkıkları uludur ve ‘ikābları (19) kıatıdur ol gündür ol kim hāḳayıḳlar tıralar Allāhu Te‘ālā ileyinde hısbıçün yarım günki ol beş yüz yıl miḳdārıdur (20) ammā tıрмаḳlıḳ mü’minlere şabāḳdan zevāl vaḳtı kıadar ola İbni ‘Ömer raḳıyallāhu ‘anhü rivāyet kıılır resülden ‘aleyhi’ (21) s-selām ki buyurdı tıra ol vaḳtda sizden birüñüz tā hacāletinden kıulaḳınuñ ortasına deḳin dere bata (22) tā kāfirler ol tül-ı zamān tıрмаḳda bu hāḳıle feryād idüp diyeler ki bizi bu tıрмаḳ ‘azābından kıırtaruñ (23) eger tırumaya daḳı iletürseñüz rāzıyuz ve daḳı buyurdıki **kellā inne kitābe’l-fuccāri le fı siccín** ya’nı hāḳıa ki

[242b] (1) bu kāfirler bu ba’şe taşdıḳ itmezler taḳkıḳ bu fācirlerüñ ‘amelleri kıtābları siccín içindedür siccín yidi (2) kıat yir altında bir taşdur bu yirlerden uludur uci kıovuḳdur Hāḳ Te‘ālā eyle emr itmişdür ki şeyātınlerüñ (3) ve kāfirlerüñ ve fāşıḳlarıñ cinden ve insden ol küfürleri ve şerleri dıvānları yazılmışdur iltüp anda kıoyalar (4) ve cānların daḳı anda bile kıoyalar ki ol bir vaḳşı kıarañlıḳ yirdür iblīsüñ zürriyetiyile tıracaḳ maḳāmıdur anda (5) kıoduḳları ihānet ve hāḳāretiçündür hem ol şeyātın anlara tınuḳ olmaḳıçündür ki kıyāmetde anlaruñ (6) a’mālı üzerine tınuḳlıḳ vireler nitekim mü’minlerüñ ‘amellerine feriştelere

tanuqlık virürler bundan Őoñra ol (7) **siccínũñ** ‘azametn ve Őıfātın beyān idüp buyurdıkı **ve mā edrāke siccínũñ kitābun merkũmun veylun yevme’ızın** (8) **lil mukezzıbın** ya’nı yā Muhammed sen ne bilürsn ki ol siccín ne ‘azametlü qorqunq nesne ve ol kitābdur ki (9) cemı’ Őer dıvānları anda cem’ olup yazılmıŐdur kāfirler Őeyātinler cinniyelerden ve ādemilerden iŐlemiŐler veyl deresinũñ (10) ‘azābı ol kimseleriçündür ki bizüm peygāberlerümüzi yalanlayup ba’Őe inkār itdiler ve dağı buyurdıkı **ellezıne** (11) **yukezzıbüne bi yevmi’d-dıni ve mā yukezzıbu bihi illā kullun mu’tedin eŐimin izā tutlā ‘aleyhi āyātunā kāle esātiru’** (12) **l-evvelın** ya’nı ol mükezzıblerdür ki peygāberümüzden kıyāmet qopmağın iŐdürler inanmazlar yalandur (13) dirler bes yalanlamaz ol kıyāmeti illā Őol zālimler ki ĥadden geçmiŐlerdür ve mevlālarına ‘ası olmiŐlardur (14) Velid bin Muđire ve anuñ aŐĥābı ve anlara beñzer kimseler gibiki qaçan bizüm āyātlarımız anuñ üzerine oğınsa (15) eydürdiki bu ilerü geçenlerũñ yazılmıŐ sözleridür bir yalan sözdür i’tibarı yoğdur ve dağı buyurdıkı **kellā** (16) **bel rāne ‘alā kulūbihim mā kānũ yeksibũn** ya’nı ol eyle degüldür ki anlar dirler belki imān getürmedükleri (17) andan ötüridür ki ol küfürleri ve ma’Őiyetleri ki kesb itdiler anuñ zulumātı kıat kıat oluban göñüllerin (18) kıapladı ve ‘akılları üzerine gālib oldu tā ki ol göñülleri olup ĥayat kıalmadı andan ötüri bu kıur‘ānı (19) tekzıb idüp resülümüze inkār iderler ve dağı buyurdıkı **kellā innehum ‘an rabbihim yevme’ızın le maĥcübüne** (20) **Őumme innehum le Őālũ’l-caĥımi Őumme yuqālu hāzāllezi kuntum bihi tukezzıbũn** ya’nı ĥaqqā ki bu kāfirler kıyāmet (21) güninde ol rabblerinden maĥcüb olup anı görmeyiserler ve anuñ raĥmetinden men’ olısarlar ve anlarũñ mekānları caĥımdür (22) ki aña giriserler anda muĥalled olup ĥalāŐ bulmayısarlar qaçanki ol caĥıme gireler Őamu ĥazinedārları (23) anlara tevbıĥ serzenıŐ kıılmağıçün diyeler ki iŐbu Őamudur ki sizi peygāberlerden iŐidüp bunı inanmayup

[243a] (1) yalanlarduñuz çün kāfirler ĥāllerin maqāmıların beyān kıldı bu kez mü’minler aĥvālin beyān idüp buyurdıkı (2) **kellā inne kitābe’l-ebrāri le fı ‘illıyyıne ve mā edrāke mā ‘illıyyũn** ya’nı ĥaqqā ki mü’minlerũñ a’mālları berātı ‘illıyyin (3) içindedür ‘illıyyin bir maqāmdur yidinç gökde qaçan bir mü’min öle cānın dağı berāt kıatında bile qorlar mertebesine göre anuñ Şerefın (4) bildürmekiçün Ĥaĥ Te’ālā peygāberine buyurdıkı sen ne bilürsn ki yā Muhammed ol ‘illıyyũn ne Şerif maqāmdur **kitābun** (5) **merkũmun yeŐheduhu’l-mukarrabũn** ya’nı ol bir kitābdur ki mü’minlerũñ cemı’ ĥayrātı tã’ati dıvānları anda cem’ olup (6) yazılmışdur ve cānları dağı anda eyle kıarār tıtmıŐdur oldağı muqarrebdür ferışteler mekānidur bes yidi muqarreb her gökden (7) biri berātlarına kıyāmetde tanuqlık vireler dağı buyurdıkı **inne’l-ebrāre le fı na’ımin ‘ala’l-erā’iki yanzurüne** (8) **ta’rifu fı**

vucūhihim nazrate'n-na'im ya'nı be-dürüstı ol mü'minler ki şādıklar şālīhlerdür uçmağda (9) ni'metler içinde tena'um ideler bu hâlde ki bezenmiş tahtlar üzerinde oturup perdeler içinde nazar ideler (10) Hâk Te'ālā'nuñ dıdārına ve dağı ol Hâk Te'ālā virdügi mertebelere ve dağı ol ehl-i nāra nazar iderler ki ol (11) düşmānları nice 'azāb olınurlar göresin yā Muḥammed anlaruñ yüzlerinde ol ni'metler eşerinüñ tazelikleri (12) ki zāhir olmışdur ve dağı buyurdıki **yusqavne min raḥīkın maḥtūmin ḥitāmuhu miskun ve fi zālīke felyetenāfes'** (13) **l-mutenāfisūn** ya'nı ol cennet ehli şuvarıla bir şarabdan ki aq ḥamrdur içinde hiç gışş ve küdüreti yok (14) şāfidür ki mühürlenmişdür mühri miskdendür kaçan içen kişi ağızdan giderse misk koğusun bulur (15) ve dünyā şarābların içecek dibinden tırtusı çıkar ol cennet şarābların içecek dibinden misk çıkar bes ol zıkr (16) olınan ni'metleriçün ictihād idüp ivsün evişenler ki ve anuñçün günü[le]şşün günileşenler ki anuñçün (17) dürişşün dürişenler ki zevāli yokdur bākıdür ve dağı buyurdıki **ve mizācuhu min tesnīmın 'aynen yeşrabu bihā'** (18) **l-muḥarrebūn** ya'nı raḥīk şarābınuñ karşıacağı bir şudur ki aña tesnīm dirler anuñçün tesnīm dirler ki yukardan (19) aşığa dökilür ehl-i cennet üzerine bes anı vaş idüp didiki ol tesnīm bir şarābdur ki anı muḥarrebler karşışuksuz (20) içer ammā olar ki aşḥāb-ı yemındür raḥīkıla karşışıklu içerler ve bundan şoñra girü ol kāfirler aḥvālin (21) beyān idüp buyurdı **innellezīne ecreamū kānū minellezīne āmenū yazḥakūne ve izā merrū bihim yetegāmezūn** (22) ya'nı be-dürüstı olar kim müşriklerdür müslümānlaruñ za'iflerin göricek istihzāya ve maşharaya alup gūlişürlerdi (23) ve kaçanki müsülmānlar anlaruñ katından uğrayup gişe biri birine göz kaçup aña ta'n iderlerdi dirlerdi ki

[243b] (1) görüñ bu kāhilleriki işden kaçup Muḥammed'e uymışlardur sebab-i nüzüli āyet budur ki 'Alı raḍıyallāhu 'anhü mü'minlerden (2) bir cemā'atile münāfıklar cemā'atine uğrayup geçdiler ol münāfıklar oları maşharaya alup gūlişdiler anlaruñ ḥaqqında (3) Hâk Te'ālā bu āyeti indürdi ve dağı buyurdıki **ve izānḳalebū ilā ehlihimunḳalebū fekihıne ve izā** (4) **raevhum ḳālū inne ḥā'ulā'i le zāllūn** ya'nı ol kāfirler ve münāfıklar kaçanki evlerine döneler 'ucbıla (5) fecrile döneler dirler ki bize beñzer kim var ki dükeli işlerümüz düzelmiş teşvişümüz yok kaçan ol mü'minleri (6) görseler dirlerdiki işbunlar küllı azğunlardur ki ataları dınlerin şalı virdiler Muḥammed'e uydılar (7) Hâk Te'ālā buyurdıki **ve mā ursilū 'aleyhim ḥāfızın fe'l-yevmellezīne āmenū mine'l-kuffārı yazḥakūn** (8) ya'nı Hâk Te'ālā eydür bu münāfıklar üzerine müvekkel gönderilmediler ki anlaruñ üzerlerine 'amellerin (9) şayalar bulara biz buyurmaduḳki siz ol mü'minler üzerine gözci oluñ bugün kıyāmet günü ol gündür ki ol (10) imān getürenler dağı ol kāfirlere gūlişeler cennet içinde **'ala'l-erā'iki yanzurūne hel şuvvibe'l-kuffāru mā kānū** (11) **yef'alūn** ya'nı ol mü'minler cennetde

bezenmiş tahtlar üzere perdelerle oturalar nāgāh bakup ol (12) düşmānları kāfirleri göreler ki katı 'azābdadur gülüşeler diyeler bizden yaña gelün ya fulān veya fulān (13) anlarıñ tākātleri qalmaya ki çıkabileler bes ol kāfirler cezālanmazlar illā şol dünyāda işledükleri (14) istihzādan ötüri cezālanurlar ve's-selām

49. Sūretü'l-İnşikāk Şelese ve 'İşrüne Āyāt

(15) bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm **izā's-semā'unşakḫat ve ezinet** (16) **li rabbihā ve huḫḫat** ya'ní yā Muḥammed ḥaber vir añdur bulara şol güniki anda Ḥaḫ Te'ālā heybetinden gök yarıla (17) pāre pāre ola ol rabbinün emrine işidüp itā'at getüre zírā ḥaḫdur göklere ol yaradan ḥāliḫına muḫtí' (18) ola çün ol emr itdiki pāre pāre ola aña daḫı vācibdür emri yirine getüre ve daḫı buyurdiki (19) **ve izā'l-arzu muddet ve elḫat mā fihā ve teḥallet ve ezinet li rabbihā ve huḫḫat** ya'ní daḫı añdur aniki ol günde (20) bu bizler şol saḫtiyān çekilür çekile giñiye bu ḥalk üzerene şıgmağičün şöyle düz ola ki taḫ depe (21) iniş çukur qalmaya şol bir ḥalı gibi ola maḡribden maşrıḫa hiç ḥicāb olmaya görmekte ammā her şahş şol ayağı (22) başduğı yirden artuḫ yire ırılmağa çāresi olmaya ādem çoḫlığından ve daḫı bu yir içinde ne varısa küllí (23) taşra bırağa ḥazínelerden ölilerden ki içinde emanetidi girü mevlāsına işmarlaya anuñ emrine icābet

[244a] (1) idüp muḫtí' olalar hem ḥaḫdur vācibdür zírā ki yaradan ḥāliḫına muḫtí' ola emri yirine getüre ve daḫı buyurdiki **yā eyyuhā'** (2) **l-insānu inneke kādihun ilā rabbike kedhan fe mulāḫīhi** ya'ní iy rabbenā kāfir olan ādem taḫḫiḫ sen işbu 'amelde cehd (3) idüp dürüşicisin sa'y itmek yöninden ol rabbiçün neki cehd idüp kesb idesin ḥayrdan şerden aña mülāḫí olup girüersin (4) bārí bir ímāna gelüp sa'yuñ ḥayr 'amel üzere olsun ki Allāhu Te'ālā ḫatına anuñıla varup anı göresin ve daḫı buyurdiki (5) **fe emmā men ūtiye kitābehu bi yemínihi fe sevfe yuḫāsebu ḥisāben yesíran ve yenḫalibu ilā ehlihi mesrūrā** ya'ní kıyāmet (6) güninde ḥalk iki kısım olısar bir kısmuñ berātları saḫ eline geliser Ḥaḫ Te'ālā eydür anuñ kim berātı saḫ eline gele (7) virile mü'minlerden anuñ ḥisābı geñezligile tızcek şorıla günāhlarından 'afv olına ḥisāb olunmaya şāzılığıla (8) düşüp ol cennet içinde Ḥaḫ Te'ālā anuñçün yaratduğı ḥürilerine ve ḥizmetkārlarına vara **ve emmā men ūtiye kitābehu** (9) **verā'e zahrihi fe sevfe yed'ū şubūran ve yaşlā sa'írā** ya'ní kāfirlerün gögislerin delüp şol ellerin gögislerinden (10) arḫalarına çıkarlar yüzleri daḫı ḫararup ḫafalarına dönmiş ola bitisin şol eline vireler ki ol berātları (11) daḫı ḫara ola tız ola ki anca vāveylā helāk oldum diyü feryād ide çāre bulmaya yalınlanmış (12) sa'ír ḫamusına gire ki 'azābı key ḫatıdur bu 'azāba ol mübtelā olduğı sebebi buyırdiki **innehu kāne fī ehlihi** (13) **mesrūran innehu ḫanne en len yaḫūre belā inne rabbehu kāne bihi başırā** ya'ní ol kāfirler dünyāda ehli (14) ve

mālî arasında şâz olup mağrūr olmuşdı kendüye ni‘met vireni unutmışdı eyle şanurdıki ölümünden (15) soñra bu girü kıpısar degül dönüp hālîkı kıatına geliser degül Hâk Te‘ālâ eydür anlaruñ didügi olısar degül belki (16) kıopup bize geliserler ki tahkıķ anuñ rabbi anuñ her aḥvālîne başırdür ne kılduğın bilür girü aña mükâfâtın kıılır (17) ve daḥı buyurdıki **fe lâ uḫsimu bi’ş-şefaķı ve’l-leyli ve mā vesaka ve’l-kameri izâttesaķa le terkebunne ṭabaķan** ‘(18) **an ṭabaķın fe mā lehum lâ yu’minūn** ya‘nî Allāhu Te‘ālâ kıasem ider buyurur ki ol şafaķ ḥaḳķıķünki göz ṭulınduğdan (19) soñra aḳlıķdur ve ol vaķt benüm ‘arif şadıķ kıullarum baña ‘ibâdet niyâz idecek vaķtdur vaķt-ı şerıfdür (20) ve daḥı ol gice ḥaḳķıķünki cemî‘ gündüz perâkende olup sebeb-i ma‘îşetin ṭaleb idenleri insândan ve girü (21) kıalan ḥayvândan küllüsin evlü evine ve mekânlu mekânına cem‘ ider zulumâtıla ve daḥı ol ay ḥaḳķıķünki nūrı tamâm ulu (22) on dördünci gicesi on beşinci günü dünyâya hiç zulumât vâķi‘ olmaz nūr olur bes te‘ālâ bu kere and içüp buyurdı ki (23) iy âdem oğlanı siz ḥâlden ḥâle dönersiz ṭabaķan didügi ḥâlden kinâyetdür nuṭfeden kıana ve kıandan

[244b] (1) mużğaya ve mużğadan et deri ve süñük olup şüret olmağa andan cân gelüp ḥareket kıılıp cenín (2) olmağa andan dünyâya kııķup rażi‘ olmağa andan ṭıfl olmağa andan şabî olmağa andan yigit olmağa (3) andan kehl olmağa ve kıırğıllıķdan pır olmağa ve pırlıķden fertüt olmağa yanmağa andan ölüm şerbetin içüp (4) âḥirete gitmege ve andan girü kıopup maḥşer yirine gelmege ve andan bizüm ḥâzretümüze gelüp ḥisâb vire ki ḥisâbdan (5) soñra ya cennet ya ṭamuya kıarâr ṭutmağa noldı bulara ki işbu ḥâllerin givürürken daḥı bize îmân (6) getürmezler ve Kıur‘ân‘ı taşdıķ itmezler ve daḥı buyurdıki **ve izâ kıuri’e ‘aleyhimu’l-kur‘ānu lâ yescudüne belillezîne keferū** (7) **yukezzibūn** ya‘nî kıaçan bularuñ üzerine Kıur‘ân okıyana anı işıdüp Allāhu Te‘ālâya tevâzu‘ kıılıp bilmezler aña münķâd olup (8) ḥükmüne yidilüp namâzlar kıılıp secdeler eylemezler neķadar delıller ve mu‘cizeler ki vâzıḥ olup bulara zâḥir ola inkârları (9) gidüp yaķın ḥâşıl itmezler belki daḥı inkârların arturup anı yalan nisbet iderler **vallāhu a‘lemu bimā yū‘üne** (10) **fe beşşirhum bi ‘azābin elím** ya‘nî Allāhu Te‘ālâ bilicidür ki bular göñüllerinde ne gizlerler inkârdan ve yalandan ve ḥıyânetden (11) muştıla bulara yâ Muḥammed bir ‘azābıla ki kıatı acıdıcıdur dâyim ve bundan soñra istiśnâ kıılıp buyurdıki **illâllezîne** (12) **āmenū ve ‘amilū’ş-şāliḥāti lehum ecrun ğayru memnūn** ya‘nî yâ Muḥammed mü‘minlere ol beşâreti kıılmağıla ki kâfırlere (13) kıılduķ illâ cennetile ve ni‘met-i dâyim birle beşâret kıılığıl anlara ki îmân getürdiler ve şāliḥ ‘ameller işlediler ve (14) farızaları ve süñnetleri vaķtıyla edâ itdiler anlara ecirler ve şevâblar var bizüm kıatumuzda dükenür ve eksilür degül (15) ve ol ‘aṭâlar ve ni‘metler ki anlara virilür anuñķün anuñ anlara minnet

olinmaz ki ma'îşetleri ol minnetile mükedder (16) ola belki dāyim şāfi bākī varduğça artar naqş olinmaz

50. Sūretü'l-Burūc İsnāni ve 'İşrūne Āyāt

(17) bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm ve's-semā'i zāti'l-burūci ve'l-yevmi' (18) l-mev'ūd ve şāhidin ve meşhūdin ya'nī Allāhu Te'ālā ḳasem idüp buyurur ki ol gök ḫaḳḳıçunki burūc issidür (19) ya'nī gökleri var içinde ki Allāhu Te'ālā yaratmışdur niteligin girü ol bilür ve daḫı didiler ki ol on iki burcdur (20) ki yidi yıldız anda seyr ider biri gün biri ay biri Zūḫal ve biri Müşterī ve biri Merrīḫ biri 'Uṭārid biri (21) Zühre ve daḫı buyurdi ol va'de olunmuş gün ḫaḳḳıçunki ḳıyāmet gūnidür ḫisābı şırātı terāzū anda va'delenmişdür (22) ve mü'minlere cennet ve kāfirlere ṭamu anda va'delenmişdür ve daḫı şāhid ḫaḳḳı ki cum'a gūndür ve meşhūd ḫaḳḳıki (23) yevm-i maḫşerdür ve ba'zılar didiler ki şāhid Muḫammed-i muştafādudur ve meşhūd ḳıyāmet gūnidür bunda iḫtilāf

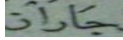
[245a] (1) çokdur kelāmı taṭvīl itmek ḫācet degül ve daḫı ḫaḳ Te'ālā buyurdıki **ḳutile aşḫābu'l-uḫdūdi ennāri** (2) **zāti'l-veḳūd** ya'nī depelendi maṭrūd oldı ol aşḫāb-ı uḫdud ki ḫandeḳler ḳazup içine od yaḳup (3) müsülmānları oda yaḳdılar anlar daḫı la'net olup āḫiretde göyündürücü oda giriserler ki kırḳ arşı od anlaruñ (4) üzerinde olısar anlar anuñ altında mu'azzeb olısar resül 'aleyhi's-selām bu aşḫāb-ı uḫdudı zıkr idüp ḫaber virdiki (5) pādişāhlardan bir pādişāh varıdı anuñ bir sāḫiri varıdı ol sāḫirüñ 'ömri yitüp pırledi ol pādişāh didiki ben (6) pırledüm vaḳtum yitdi gör işbu ehlüñde zırek 'aḳıllu oḫlan varısa işbu 'ilmüm aña ögredüben saña gerek (7) ola ol pādişāha nazar idüp ehlinden bir zırek oḫlın buldı buyurdıki ol sāḫire mülāzemet idüp (8) ol 'ilm-i siḫri andan ögrene ol sāḫirile bu oḫlanuñ evleri arasında bir rāhib varıdı 'İsā'ya imān getürmişlerden (9) bir şavmi'ada ḫalvet 'ibādet iderdi oḫlanuñ yolu üstüneyidi bir gün oḫlan geḳerken didiki bir girsem işbu (10) rāhibile bir dem otursam görsem ki bunuñ sözi kelecisi nedür girdi ol rāhib ḳatına oturdı anuñ kelāmın işidüp (11) ḫoş geldi anuñ ḳatında islāma geldi ḳarşu her gün anuñ ḳatına gelüp 'ilm ü 'ibādet ögrenürdi andan eglenüp (12) sāḫir ḳatına giç vardı ol sāḫir giç geldüñ diyü dögerdi sāḫirden daḫı eve giderken girü rāhib ḳatına (13) girüp eglenürdi eve gelicek dögerlerdi giç geldüñ diyü oḫlan bu ḫālinden rāhibe şikāyet ḳıldı rāhib aña (14) didiki ḳaçan saña diseki niçün eglendüñ sen eyitki evde eglediler evde şorarlarsa digil ki sāḫir egledi (15) bes oḫlan bu tertibi ayıḳladı varup bu rāhibden ḫayli 'ilm ḫāşıl ḳılıp riyāzat itdi bir gün bu sāḫire (16) giderken göñline düşdiki gerekdür baña işbu sāḫirüñ 'ilmin daḫı ol rāhibüñ 'ilmin tecrube idem görem ḳankısı (17) ḫaḳdur nāgāḫ görđi şehrüñ ḳatında bir ulu yılan çıkup ḫalkuñ yolın kesmiş ḳatı zaḫmet virür oḫlan didiki (18) ha bugün tecrube gūnidür bir ṭaş getürüp ol yılanuñ

katına geldi didiki iy çalabum eger bu rāhib didügi ve anuñ (19) emri ve dīni haqqısa senüñ katuñda ol hoşnūdluyısa işbu yılan benüm elümde helāk eyle diyüp ol taşıla anı (20) itdi ol taş aña irişdi Haq Te'ālā anı öldürdi halk anı işidüp didiler ki ol yol kesen ejdehāyı (21) işbu oğlan öldürdi halk arasında anuñıla meşhūr oldı oğlan riyāzatıla kerāmet bulup aña irişdiki (22) şağırları işidür eyler ve gözsüzleri görür eyler ala tenlülere sağ eyler ne dürlü hastalık olsa aña devā (23) kıılır hoş olur ol pādīşahuñ bir gözsüz veziri varıdı oğlanı işidüp tırdı oğlana geldi didiki

[245b] (1) yā oğlan 'ilm-i sihirde aña mı irişdüñ ki şağırları ve gözsüzleri hoş idersin oğlan didiki ben sāhir (2) degülem dağı kimseye şifā virmekdağı elümden gelmez şifā viren rabbümdür ol vezir didiki rabbüñ melikmidür oğlan (3) didiki yoğ benümdağı senüñdağı rabbümüz Allāhu Te'ālādur eger sen ol Allāh'a imān getürürseñ ben du'ā kıılam Allāhu (4) Te'ālā saña şifā vire ol vezir islāma geldi oğlan du'ā kııldı gözleri açılıp görür oldı tırup (5) pādīşāh katına geldi pādīşāh aña didiki yā fulan senüñ gözüñ görmez degülmidür didi belı görmezdi (6) ammā rabbüm girü virdi pādīşāh didiki rabbüm didüğüñ benmiyin veziri didiki yoğ lıkin rabbüm dağı (7) senüñ rabbüñ dağı Allāhu Te'ālādur ol melik didikim senüñ bundan gayrı dağı rabbüñmi vardur didi belı (8) benüm dağı senüñ rabbümüz Allāh'dur ol melik aña lāzım olup elbette şordı tız eyit saña bu kimden hāşıl oldı (9) çāresüz oğlanı hayra virdi ol melik oğlanı kığırdup getürdi didiki iy benüm oğlancuğum sihrüñ buña mı (10) irişdiki sen işbunuñ gibi nesnelere şifā idersin oğlan didiki ben sāhir degülem dağı kimseye şifā virmek (11) dağı elümden gelmez şifā viren rabbümden melik didiki rabbüñ benmiyem oğlan didiki yoğ lıkin benümdağı (12) senüñdağı rabbümüz Allāh'dur bes ol melik tırup oğlana zahmet virdi tā ki ol rāhibi haber virdi (13) ol rāhibi dağı getürdi didi aña ki gel dīnüñi terk it rāhib rāzı olmadı buyurdı bıçgu getürüp (14) depesine kıoyup iki bıçdiler pāre olup iki yaña düşdi andan ol veziri getürdi aña dağı didiki (15) dīnüñden dön dönmedi anıdağı bıçguyla iki bıçdiler andan oğlanı getürdi aña kıyamadiki bıçguyla (16) dileler bir kaç kişinüñ eline virüp didiki iltüñ bunu gemiyile tā deñiz ortasına degin dīninden (17) dönerse hoş ve illā dönmez olursa garq idüñ şuya gitsün aldılar anı gıtdiler tā deñiz ortasına degin (18) ıldiler dilediler ki garq ideler oğlan du'ā kıılıp didiki iy çalabum beni bularuñ elinden kıurtar nite dilerseñ (19) fi'l-hāl gemi ahtarılı virdi ol kıavm garq oldılar oğlan sağ selāmet girü melik katına geldi (20) tırdı melik şordı hāl nite oldı oğlan kıaziyyeyi haber virdi bukez ol melik anı bir cemā'ate girü (21) virdi didiki iltüñ bunu fulan tağınuñ yücesine çıkıaruñ dağı aşāğa tekerleyü virüñ pāre pāre (22) olsun aldılar ol didügi yire ıldiler dilediler ki tağıdan aşāğa bırağalar oğlan du'ā

kırup didiki (23) iy çalabum beni bularuñ şerrinden kırtar nice dilerseñ tağ bir kere silkindi ol kişiler küllı tağdan

[246a] (1) aşıağı yuvalandılar helāk oldılar oğlan sađ selāmet girü geldi ol melik ileyinde tırdı haber ne olduğın aña bildürdi (2) ol melik diledi ki bir dürlü tedbırile helāk ide oğlan didiki sen beni öldürmege başarımazsın tā ben didüğüüm itmeyince (3) ol melik didiki ne dirsın oğlan eydür memleketüñ ehlin bir yire cem‘ eylegil andan beni aşıağı koğıl dağı benüm terkeşümden (4) bir ođ alđıl dağı benüm yayumıla atđıl digil ki bi’smillāhi atarın işbu ođlanuñ Tañrı’sı adıyla bes ol melik oğlan didüginleyin (5) itdi dağı bir ođ aldı anuñ terkeşinden bi’smillāhi rabbi hezāü’l-gulām diyüp atdı ođ geldi kıulağıyla gözi bucağı arasına (6) ki aña şudđ dirler aña toğıandı oğlan elin ođ yirine kıodı dağı öldi ol andan hāzır olan halk didiler ki biz oğlan (7) Tañrı’sına imān getürdük bes ol melike didiler ki yā melik işde kıorkıduđuña sataşduñ ki dükeli halk müsülmān oldı (8) bes ol melik buyurdı yolları {yolları} bağladılar ve dağı didiki her yol ağzına hādekler kıazuñ ve ol hādekler içine od (9) yađıñ her kim dınünden girü döne anı kıoñ olkı dönmege anı oda bırađıñ vardılar ol didügin kııldılar ol halk (10) kendüler gelüp oda düşerlerdi imāndan dönmezleridi tā ki āhir bir ‘avrat geldi elinde bir emer oğlancuğı varıdı oda (11) yağın geldi anuñ hāretin görüp oğlancuğın esirgeyüp dilediki girü döne ol oğlancuğ söyleyüp didiki yā ana (12) dönmeki sen hāđ üzeresin çün ol hātun anı işıtdi götürüp kendüyi ol oda atdı ‘akıbet bu kıaziyye Hābeş (13) melikine irişdi ol müsülmānıdı ğayrete gelüp gemilerile çeri tartup ol meliküñ üzerine geldi sāhil-i ‘adnıla (14) sāhil-i cārān¹⁷⁴ arasında uğraşdılar ol meliki uđdūd görđiki anlar ğālib oldı anı tıtmağa kıaşd itdiler (15) kıaçup atını deñize girdiler anda helāk oldı Hābeş ehli anuñ mülkine müstevlı oldı tā islām vağtına dek anuñ (16) hūkminde oldı ve hāberde gelmişdür ki ol melik öldürdüği ođlanuñ kıabri bulandı ‘Ömer zamānında rađıyallāhu (17) ‘anhü ol öldüği vađt nice ki elin şudđı üzerine kıodıydı girü hemān ancılayın tırdı kıaçan ki elin andan giderelerdi (18) kıanı ağardı yirine kıosalar diñerdi ‘Ömer’e yazup hāberi bildürdiler ‘Ömer dağı rađıyallāhu bitı yazdıki (19) ol oğlan aşhāb-ı uđdūdandur anı girü ol hāl üzere kıoñ ki Allāhu Te‘ālā anı kıyāmet ğününde anı girü (20) şöyle hāl üzere hāşır idiser bes Hāđ Te‘ālā aşhāb-ı uđdūd la‘net oldı depelendi didüği budur olardur ki (21) hādeklerde göyündürücü odlar yağdılar ol müsülmānları göyündürdiler nitekim Hāđ Te‘ālā haber virdi **ızhum** (22) ‘**aleyhā kıu‘ūd ve hum ‘alā mā yef‘alüne bi’l-mu‘minine şuhūd** ya‘nı ol melik kendü dındaşlarıyla ol od (23) kenārına taht kıurup oturlarardı ol a‘vānları ve hūddāmları ol mü‘minlere ne işledilerse bular anı müşāhede

¹⁷⁴ Kelimenin metindeki imlāası biçimindedir.

[246b] (1) idüp ʔanuqlıq virürlerdiki bu mü'minler dāll u gümrah oldılar ki bütlerini ʔodılar görünmez ma'būda ʔapdılar (2) yarın ʔıyāmet güninde daḥı girü ol mü'minlere ne işledilirse kendüler ʔanuqlıq vireler 'azāb-ı ebediyeye mübtelā (3) olalar ve daḥı Ḥaḥ Te'ālā buyurdıki **ve mā neḥamū minhum illā en yu'minū billāhi'l-'azizi'l-ḥamīd** (4) **ellezi lehu mulku's-semāvāti ve'l-arzi vallāhu 'alā kulli şey'in şehīd** ya'nı ol kāfirler bu mü'minler üzerine (5) ʔa'n idüp ḥıḥmıla el ḥunmadılar illā andan ötüri ki anlar imān getirüp ol Allāhu Te'ālānuñ vaḥdāniyyetini (6) taḥdīḥ itdiler ki 'azīzdür ḡālib ḥahriyıla ḥükmiyile külli maḥlūḥ üzere ki kimse aña ḡālib olmaz ve daḥı (7) ḥamīddür ki cemī' ḡörklü ef'allerile ve aḥsen şıfatlarıla diller üzere memdūḥdur ki anuñ gibi pādişāhdur (8) ki yirler gökler anuñ milkidür ḥāḥ kimsenüñ anda şirketi yoḥ ve daḥı ol külli nesnenüñ üzerine (9) 'ilmiyile ḥāzīrdur her nesne ki ʔullar işler ol anı bilür aña nesne yoḥdur ve daḥı ol kāfirlerüñ ḥālinden beyān (10) idüp buyurdı **innelleziḥe fetenū'l-mu'minīne ve'l-mu'mināti ḥumme lem yetübū fe lehum 'azābu cehenneme ve lehum 'azābu'** (11) **l-ḥariḥ** ya'nı kāfirler ki mü'min erenleri ve mü'mine 'avratları dünyāda odıla göyündürdiler andan ol dınlerinden (12) tevbe idüp Allāh Te'ālādan yaña rücū' itmediler olara āḥiretde 'azāb-ı cehennem var küfürlerinden ötüri göyündürücü (13) ʔatı 'azāblar var ol mü'minleri yaḥduḥlarından ötüri ve daḥı buyurdıki **innelleziḥe āmenū ve 'amilu's-ḥāliḥāti** (14) **lehum cennātun tecrī min taḥtiḥā'l-enhāru zālike'l-fevzu'l-kebīr** ya'nı olarki bizi birlediler ve bizüm peyḡamberümüzi (15) taḥdīḥ itdiler ve ḥāliḥ 'ameller işlediler ve biz farz ʔılduḡumuz 'ibādetleri vaḥtiyıla edā ʔıldılar anuñḥün yaradılup (16) yaraḥlanmıḥdur ol baḡlar bostānlar ki aḡaçlarınuñ altından ırmaḥlar aḥar anuñ her birinüñ lezzeti bir dürlüdür ki (17) biri birine beñzemez bu küllisi bir ulu fevz ü sa'ādetdür ki 'azābdan ʔurtılup bunuñ gibi mertebelere iriḥe ve daḥı buyurdıki (18) **inne baḥḥe rabbike le ḥedīd** ya'nı yā Muḥammed senüñ rabbüñüñ 'azābı ve 'uḥḡbetiyile ʔutmaḥlıḡı key ʔatıdur ḥol (19) kimselere ki anı 'azābıla ʔutmaḥ diler **innehu huve yubdi'u ve yu'īdu ve huve'l-ḡafūru'l-vedūdu zu'l-'arḥi'** (20) **l-mecīdu fa'ālun limā yurīd** ya'nı ol Allāh'dur ol kim ḥalkı evvel yoḡiken var ʔıldı girü öldürüp yoḥ (21) itdükden ḥoñra girü i'āde ʔılup var ʔılısar ve ʔopraḥdan yaradup girü ʔopraḡa i'āde iden andan (22) girü ba's ider ve daḥı ol pādişāhdur ol ki ḡafūrdur tevbe iden mü'minlerüñ ḡünāḥların yarlıḡar (23) ve dostların sever ʔā'ate tevfiḥ virüp ma'ḥiyet dileklerin ḡöñlinden ʔıḥarur ve ʔulları ḡöñline

[247a] (1) daḥı ḥafā ve muḥabbet biraḡur ki anı severler ve daḥı ol Allāh'dur ki 'arḥ-ı 'azīm issidür líkin andan uludur ki (2) anuñ 'arḥa iḥtiyācı ola mekān yönünden belki kāmil-i ʔudretin bildürmekiḥün yaradı ne dilirse işlemeḡe (3) ḥādīrdür ḡāḥ öldürür ḡāḥ dirildür ḡāḥ 'azīz ʔılır ḡāḥ zelil ʔılır kimi 'adū ʔılır kimi ḥālil irādetine (4) kimse māni' degül ve daḥı buyurdıki **hel**

etāke ḥadīsu'l-cunūdi fir'avne ve śemūde belillezīne keferū fi (5) tekzīb ya'nī yā Muḥammed taḥkīk saña ḥaber iriŝdi ol leŝkerūñ Fir'avn ḳavmidür ki anlar Mūsā'yı (6) ve Ŗāliḥ'i yalanladılar Allāh Te'ālā anları nite helāk eyledi bes bu Mekke ḳavmi daḥı anlardan i'tibār alup (7) imāna gelmezler belki bu kāfirler daḥı anlarcıluyın seni tekzīb itmekde ḳāyim ṭurmuşlardur **vallāhu min verā'ihim** (8) **muḥit** ya'nī yā Muḥammed ŝabr eylegil bir ḳaç gün bularuñ ezāsınaki Allāh Te'ālā bularuñ oñin ardın (9) 'ilmiyile ihāta ḳılup ḳaplamışdur neyledüklerin bilür bular Allāh'ı kendülerden intikām itmege 'āciz ḳılmazlar (10) ya anuñ 'azābından ḳaçup ḳurtılmazlar nitekim bulardan ilerükileri intikām idüp helāk eyledi bular daḥı ḥāzır (11) olsunlar ki biz bulardan gāfil degülüz ve daḥı buyurdıki **bel huve ḳur'ānun mecīdun fi levḥin maḥfūz** (12) ya'nī bu Ḳur'ān eyle degüldür ki bu kāfirler dirler Muḥammed kendü kendüden düzer belki bu Ḳur'ān-ı ŝerif (13) ve 'azīm-i Ḳur'ān'dur ki kelām-ı ḥāliḳdur maḥlūk degül kimse buña beñzer ne bir sūre ve ne bir āyet ne bir kelīme (14) getüribilür ki lafzı mücez ola ve cāmi'ü'l-ma'ānī ola bu levḥ üzere maḥfūzdur ŝeyāṭin aña irmekden (15) ve kimse anı tebdil taḡyir itmekden bu levḥ bir nesnedür ki Ḥaḳ Te'ālā anı aḳ incüden yaratmışdur baŝı (16) 'arŝa ulaŝmışdur iki kenārı kıızıl yāḳutdandır ini yirden neḳadar miḳdārısa ol ḳadardur aŝaḡa ucu (17) bir feriştenüñ omuzındadır anuñ adı Ḳıṭrıfān'dur Ḥaḳ Te'ālā günde üç yüz altmış kere ol levḥe (18) nazar eyler ne dilerse işler māni'i yoḳ

51. Sūretü't-Ṭārīḳ Sitte ve 'Aŝera Āyāt

bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm (19) **ve's-semā'i ve't-ṭārīḳı ve mā edrāke mā't-ṭārīḳu'n-necmu'ś-ŝāḳıb** ya'nī Allāh Te'ālā ḳasem ider ki (20) semā ḥaḳḳıçün daḥı Ṭārīḳ ḥaḳḳıçün ve daḥı anuñ ta'zimin bildürmekiçün didiki yā Muḥammed ne bilürsinki (21) ol Ṭārīḳ bir yılduzdur ki ŝābitdür Ṭārīḳ andan ötüri didiler ki gice gelür gündüz gāyib olur (22) gicede gelen nesneye Ṭārīḳ dirler ŝāḳıb andan ötüri didiler ki çün andan ŝihāb alup ŝeyāṭin urur yılduzıyla mı (23) göyündürür cevābı ḳasem budur ki buyurdı **in kullu nefsin lemmā 'aleyhā ḥāfız** ya'nī Allāhu Te'ālā göklere and

[247b] (1) içüp buyurur ki hiç bir nefes yoḳdur illā anuñ üzerine feriştelere vardur ki anlaruñ söyledüklerin ve işledüklerin (2) yazarlar ŝaḳlarlar bundan ŝoñra buyurdıki **felyanzuri'l-insānu mimme ḥulīḳa ḥulīḳa min mā'in dāfiḳın yaḥrucu** (3) **min beyni'ŝ-ŝulbi ve't-terā'ib** ya'nī Ḥaḳ Te'ālā ol ḳıyāmete inkār idenlere kendüleruñ aşlı ḥil'atleri (4) neden idügin beyān ḳıldı tā ki andan 'ibret alup görsünler ki bular ne nesneden yaradıldılar bes beyān (5) idüp buyurdıki bular yaradıldılar şol şudan ki ana raḥmine dökülmüşdür ata bilinden çıkup ve atanuñ (6) boyun çenberinden ikisinüñ ortasından bunuñ gibi ŝeklü şüret idüp çıkardı dürlü

dürlü hâller (7) üzere tebdil olunan ve dağı buyurdıki **innehu ‘alā rac‘ihı le kâdir** ya‘nı ol Allāh kim nuţfeden bunuñ (8) gibi muhtelif şüretler getüre tahkık aña dağı kâdirdür ki öldükden şoñra girü i‘āde idüp vücūda getüre (9) ve dağı buyurdıki **yevme tube’s-serā’ir fe mā lehu min kuvvetin ve lā nāsır** ya‘nı Allāhu Te‘ālā kâdirdür diri kıлмаğa (10) her kimseyi öldürdükdən şoñra şol günde ki sizler anda zâhir olur nice şüfı şüretindekiler¹⁷⁵ harāmiler (11) şıfatında niçe fāsık şüretindekiler¹⁷⁶ evliyā şıfatında haşır olur hiç bir kimsenüñ anda kuvveti yitmez ki (12) kendü nefsinı ‘azābdan kırtara ya bir nāsır yardım idici bulmaz ki andan ol ‘azābı men‘ eyleye ve dağı buyurdıki (13) **ve’s-semā’i zātı’r-rac’ı** ya‘nı Allāhu Te‘ālā kâsem ider ol gökler hālİKı haqqıçünki (14) buludlarıla yağmurlar yağdurur dönderü dönderü biri biri ardınca ve ol yirler hālİKı haqqıki sad‘ issidür ya‘nı yirler (15) yarılır her yıl içinden otlar bostānlar ve ağaçlar ve yimişler biter ki ādem oğlanına kuvvet olur **innehu le kavlun** (16) **faşlun ve mā huve bi’l-hezli** be-dürüstı ol Kıur‘ān benüm kelāmumdur kavlı-haqqdur haqqı bātıldan faşlı idüp (17) ayırıcıdur ol lu‘b hezl degüldür ya bātılıla inmiş degüldür andan buyurdıki **innehum yekidüne keyden** (18) **ve ekıdu keydā** ya‘nı ol Mekke kâfirleri dār-ı nedveye girüp sırrıla bizüm resülümüze meger hıle düzerler ki (19) aña bir zahmet irişdüreler biz dağı anlarıñçün sırrıla od içinde ‘azāblar düzüp yaraqlaruz anlarıñ (20) haberi yok ve olar şirk-i ma‘şıyet işlerler biz dağı anlarıñ emrinde mükāfāt dünyāda katlı koduqqı bulduqları (21) yirde öldüreler ve āhıretde ‘azab koduqqı ebedı helāk olalar **fe mehhili’l-kāfirine emhilhum ruveydā** (22) ya‘nı yā Muḥammed mühlet vir bu kâfirlere bir zamān olınca ol öldükleri vaqtın göreler ki biz anlara ne (23) intikām iderüz

52. Süretü’l-A‘lā Tis‘a ‘Aşere Āyāt

bi’smillāhi’r-raḥmāni’r-raḥım

[248a] (1) **sebbihisme rabbike’l-a‘lallezıne** ya‘nı namāz kııl yā Muḥammed ol rabbüñ emriyle ol namāzda tenzih it ol rabbüñ (2) ki dükeli maḥlūqdan a‘lādur hükmi nāfizdür ve emrin gālibdür eyit **sübḥane rabbi’l-a‘lā** niteki haberde geldi didiler ki (3) yā resülallāh rükū‘umuzda ne diyelüm ol sā‘at bu āyet indiki **fe sebbih bi ismi rabbike’l-‘azım** resül ‘aleyhi’s-selām (4) didiki bunu rükū‘uñuzda kıluñ girü didiler ki sücüdumuzda ne diyelim bu sürenüñ evveli indiki **sebbih isme rabbike’** (5) **l-a‘lā** bunu secdeñuzde diñ ve dađı dimişler ki evvel ibtidā sübhāne rabbiye’l-a‘lā diyen Mikāyil’di (6) beyān budur ki Mikāyil’üñ gönline Haqq Te‘ālā’nuñ celle ve ‘alā ‘azameti düşdi didiki yā rabbı baña kuvvet vir tā (7) senüñ ‘azametüñe ve salṭanatuña nazār ideyin Haqq Te‘ālā gök ehli kuvvetince aña kuvvet virdi biş

¹⁷⁵ [şüretindağırlar]

¹⁷⁶ [şüretindağırlar]

biñ yıl uçdı (8) nazār eyledi gördi henüz uçduğı perdede ‘arş nūrından k̄anatları göyüñdi andan dağı kuvvet diledi H̄ađ Te‘ālā (9) iki evvelince aña kuvvet virdi başladı on biñ yıl girü uçdı tā ki ‘arş nūrından k̄anadı göyüñdi (10) tā ki āđir bir yavru gibi oldu nazār eyledi gördi hemān bayağı ĥicāb ĥālī üzere secdeye vardı sübhāne (11) rabbiye’l-a‘lā didi andan H̄ađ Te‘ālā’dan dilediki girü evvelki mekānına vara indürdi ve dağı buyurdıki (12) **ellezī ĥalaĥa fe sevvā** ya‘nī tesbīĥ it ol Allāh’a ki seni yaratdı iki elüñi tesviye ve iki gözlerüñi ve iki (13) ayaklaruñı tamām düzdi seni gözsüz ve kötürüm yaratmadı ve dağı buyurdıki **vellezī k̄addera fe hedā** (14) ya‘nī tesbīĥ it ol Allāh’ı ki seni yaratdı ecelüñi ve rızkuñı ve ‘amelüñi taĥdīr itdi andan seni delālet (15) kıldı ma‘rifete ve islāma ve yimege içmege sende yā ādem oğlanı namāz kıl tesbīĥ it bu saña in‘ām iden (16) seyyidüñi ki ol birdür şeriki yođ ve kimseye ĥıĥ bir vechile iĥtiyācı yođ belki küllī maĥlūk iĥtiyācı (17) añadur her vechile andan istiĥnāsı yođ ve göz açup yummişca zīrā k̄adirdür ki gözün açā yumdurmaya (18) ve yumarsa açdurmaya bes gerekdür ĥul dāyim müsebbih ve müzekkir ola nitekim anuñ ni‘meti aña her nefesde her laĥzada (19) irişmekden ĥālī degül ve dağı buyurdıki **vellezī aĥrace’l-mer‘ā fe ce‘alehu guřā’en aĥvā** (20) müsebbih ol Allāh’a ki yirden tāze otlar bitürdi anuñıla en‘āmlaruñuz şamarında size süd virdi ve ol (21) südden niĥe dürlü ni‘metler size ĥāsıl kıldı yoğurt yađ ve peynīr ve dağı bulara beñzer nesnelere bundan (22) řoñra ol otları girü ĥurıdup ayaklar altına uvadup ĥarardup dökdi toz olup gitdi şanki cihāna (23) gelmedi bes bu nesneyile saña tenbīĥ ider kim senüñdađı dünyāya gelmegüñ ve gitmegüñ dağı ancılayındur ki

[248b] (1) dünyāya mađrūr olup āĥireti unutmayasın ve dağı buyurdıki **se nuĥri’uke fe lā tensā illā māřā’allāhu** (2) ya‘nī ĥaĥan Cebrā’il ‘aleyhi’s-selām resüle ‘aleyhi’s-selām āyet getürse oĥusa resül unıdam (3) diyü ĥorĥup Cebrā’il’ile ‘aleyhi’s-selām oĥurdı H̄ađ Te‘ālā bu āyeti indürüp buyurdıki yā Muĥammed evmegilki biz (4) ol Ĥur‘ān’ı senüñ üzerüñe tekrār oĥumaĥa cebrā’il ile buyurmuşuz ki tā sen anı ĥıfz idesin unutmayasın illā řol (5) ĥadar ki Allāhu Te‘ālā diler unıdasın řoñra girü añasın ya‘nī unutmaklıĥ saña az vāĥi’ ola niteki rivāyet olmuşdur (6) resül ‘aleyhi’s-selām namāzda Ĥur‘ān oĥurken bir āyet ortada oĥumadı Übey ibni Ka‘b rađıyallāhu ‘anhü şordıki (7) yā resülallāh ol bir āyet ortada ĥoduñuz ol nesh mi oldu resül ‘aleyhi’s-selām didiki yođ belki unıtdum (8) yaĥūd illā māřa’allāh didügi bu ola ki sen unutmayasın illā şunıki H̄ađ Te‘ālā anı ref’ idüp ĥükmini nesh (9) itmek dileye anı gönlüñe unıtdura ve dağı buyurdıki **innehu ya’lemu’l-cehra ve mā yaĥfā** ya‘nī ol Allāhu Te‘ālā sizüñ (10) sırrıla iřledüğüñüz söyledüğüñüz ve āřikāreñüz dağı bilür ve dağı gizlü ‘āřikāre ĥāllerüñüz dağı bilür ve dīnüñüze (11) ne nesne řalāĥı ve ne nesnenüñ fesādı var

anıdahlı bilür bes ol vahy itdügi Qur'an'dan neyi dilerse unutturur (12) ve neyi dilerse aındurur ve gönlünde mahfuz kor iradet anuındur ne dilerse işler ve dağı buyurdıki **ve** (13) **nuyessiruke lil yusrā** ya'nı tız ola ki yā Muhammed ol Qur'an'ın hıfzını saña āsān idevüz ve teblig-i risaleti dağı (14) yusr idi virevüz ve 'amel ehli cenneti dağı saña giñez idi virevüz hiç bir müşkil kalmaya **fe zekkir in nefe'ati'z-zikrā** (15) **se yezzekkeru men yahşā** ya'nı yā Muhammed ol Qur'anıla öğitle bu hālayıki eger ol öğitden anlara menfa'at olursa (16) ya'nı demek olur kim ol Qur'an öğütleri menfa'at itmez illā olara kim anlarıñ Allāh'dan korkusu ola bes ol (17) korkusu olan tız olur ki öğitlenür imāna gelüp şālih 'ameller işler kendüyi od 'azābından kurtarur ve dağı (18) buyurdıki **ve yetecennebuhā'l-eşķā ellezī yaşlā'n-nāra'l-kubrā şumme lā yemūtu fihā ve lā yahyā** (19) ya'nı yā Muhammed senüñ ol va'zuñdan şular ıraķ olurlar ki anlar şakilerüñ key şakısıdır Velid Ebū Cehil gibidür (20) bizüm 'ilmümüzde eyle vācib olmuşdur ki anlar ol oda giriserler ki nār-ı cehennemdür zırā bu dünyā odı şugrādur (21) nitekim Hasan rivāyet kıılır resülden 'aleyhi's-selām ki buyurdı be-dürüstü sizüñ işbu oduñuz (22) cehennem odından yitmiş cüz'den bir cüz'dür tekrārlarıyla şu tağalmışdur tā harāreti sākin olup menfa'at (23) tutmağa yaraya ve yakınına veribiline eger ol tekrār şuya taldurulmaya siz aña yakın varamazduñuz bu dünyā odı dāyim

[249a] (1) Allāh Te'ālāya şıgıñup yalvarur kim girü ol cehennem odına koymaya Loķmān-ı Hekim eydür 'aleyhi's-selām şol şakı (2) kim ol nār-ı kübrāya giriser anuñ biş 'alāmeti var biri çok yiyüp içüp çok uyumaķ ve biri günāh üzere (3) muşırr olmaķ ve biri göñli katı olmaķ va'z eğer itmemek ve biri ölümü aıñmayup ne gerekise işlemek ve biri dağı tevbe (4) itmedin bu hāl üzere olup yarın Allāh ileyinde tırmaķ şıgıñuruz biz Allāh Te'ālāya bunuñ gibi halden bes şakı (5) ol nār-ı kübrāya çünki gire ne olur ki ol 'azābdan hālāş ola anuñ gibi hayāt bulur ki ol diriliginden (6) fāyide ola ol hāl üzere ebedi cehennemde kala ve dağı buyurdıki **ķad efleħa men tezekkā ve zekeresme rabbihi** (7) **fe şallā** ya'nı taħķıķ necāt buldı ol işbu 'azābdan ve sa'ādete irişdi cennete girmekile şular kim tevħidile (8) kendüyi şirk-i küfr murdarından pāk kııldı yarın dervişler yapışup huşümet idüp haķ taleb itmekden kurtuldı (9) felāħ buldı olkim farz olan zekat mālından çıkarup ehline virdi dağı ol rabbinüñ vaħdāniyyetini zıkr itdükdin (10) şoñra tekbir idüp biş vaķt namāzı vaķtıyla edā kııldı ve dağı buyurdıki **bel tu'sırüne'l-hayāte'd-dunyā ve'l-āħıratu** (11) **ħayrun ve ebķā** ya'nı Haķ Te'ālā hıķāb idüp buyurdıki ol dünyā ehline siz ol esbāb-ı felāħ ki tevħiddür (12) ve Allāh'ı tekbir idüp namāz kıılmaķdur terk idersiz belki ol hayāt-ı fāniyiki dünyā hayātu anı ihtiyār idersiz (13) hāl budur ki āħıret yigrek bāķidür anı korsız ve dağı buyurdıki **inne hāzā le fi's-şuhufi'l-ülā** (14) **şuhufi ibrahıme ve müsā** ya'nı tevħidile nefsi kendüden pāk itmek ve

zekaıyla mālın pāk idüp kendüyi fuķarā (15) cenginden ķurtarmak ve tekbır idüp namāz kılmaķ sebeb-i sa‘adet ve felāh olduğı evvelki kitāblarda dağı yazılmışdur (16) ki ol ibrāhımile Mūsā’ya inanan kitābdur

53. Sūretü’l-Ġāřıyye Sitte ve ‘İřrüne Āyāt

(17) bi’smillāhi’r-raĥmāni’r-raĥım hel **etāke ĥadısı’l-ġāřıyyeti** ya’nı (18) Ĥaķ Te‘ālā dilediki resūline ‘aleyhi’s-selām kıyametden ĥaber vire řol adıla ki ġāřıyyedür evvelā anı mütenebbih (19) kılmađıĥın buyurdıki yā Muĥammed ĥıĥ saña ġāřıyye ĥaberi gelmedi mi bu ġāřıyye dağı kıyāmet adlarından bir adıdır (20) ġāřıyye anuñĥın dinildi ki ehvālleriyile ĥalkı ĥaplar ve dağı oda ġāřıyye dirler kāfirlerüñ yüzün bes dönüp (21) ol ġünüñ aĥvālinden ĥaber virüp buyurdu **vucūhun yevme’izin ĥāřı atun ‘āmiletun nāřıbetun** ya’nı yüzlerden bir nice (22) yüzler ki kāfirler yüzüdür ġāyet ķorķucı olup ‘azāb içinde zilletde ola ve yüzi üzere od içinde (23) sūrüne dağı bir oddan řayanıcaķ yokısa teklıf ideler ĥıķmaķlıġa nařb zaĥmet ĥeküp ol bu ĥatli‘ām

[249b] (1) yokışına ĥıķduđınlayın ġirü ařaġa uĥa dāyim bu ‘azāb üzere ola ve dağı dimişler ki bu āyet nařārānuñ ruĥbānları (2) ĥaķķında nāzil oldıki ‘āmiletun nāřıbetun didi ya’nı olar dūnyāda ‘amel idüp riyāzatlar idüp nařb içinde rāĥatlıķları (3) yoġudı āĥiretde dağı ‘azāb içinde zaĥmet meřaķķat ĥekerler ve dağı buyurdıki **teřlā nāran ĥāmiyeten tusķā** (4) **min ‘aynin āniyetin** ya’nı ol kāfirler ve ruĥbānlar ġireler ol issi oda kim üç biñ yıl kızdurıldı tā ki ĥapķara (5) oldıki ve ķarañulıķ oldu ve şuvarıla olar ol od içinde bir ĥaynar biñardan kim issiligi ġāyete irişmişdür (6) **leyse lehum ta‘āmun illā min źarı’in** ya’nı ol kāfirlere řamunuñ ba‘zı derekesinde řa‘āmları zaķķum ola ve (7) ba‘zında ġıslın ola ve ba‘zında źarı‘ bir otdur ki Mekke yolında ve Yemen’de biter ĥaĥan deve anuñ tāzesin (8) yise ışırdığınlayın ölür ĥaĥan ķurısa řol kedi ĥayunaġına beñzer kāfirlerüñ řā‘āmı ancılayın şamuda źarı‘ ola yidükleri (9) vaķt {vaķt} boġazlarına řura ne ařaġa gide ne yukāru ĥıķa **lā yusminu ve lā yuġnı min cū’in** ya’nı (10) ol řamu řa‘āmı ne yimegile semirdür ve ne dağı aĥlıġın giderüp men‘ ider belki dağı ‘azāb üzerine ‘azāb (11) olur iřbu cezālar řol kimseleriĥündür ki dūnyāda nefeslerin zaĥmete bıraġup ‘amel itdiler tevĥıdı ma‘şıyyet (12) içinde bukez vařf eyledi şularıki ma‘şıyyeti terk idüp Allāhiĥün ‘amel eylediler buyurdıki **vucūhun yevme’izin** (13) **nā‘imetun li sa’yihā rāřıyyetun** ya’nı iy nice yüzler dağı ol ġāřıyye ġüninde rūřen ola ve ni‘met kerāmet içinde ola (14) yüzlerinüñ bedri ay gibi ola ve ol ‘ameller ki dūnyāda sa’y idüp zaĥmet ĥekdiyidi ol sa’yınuñ řevāblaruñ (15) ġörüp rāzı ve ĥořnüd ola ĥünkü anuñ ‘ameli ĥořnüdü oldu Allāhu Te‘ālā ĥatında ve dağı buyurdu **fı cennetin** (16) **‘āliyyetin lā tesme‘u fihā lāġıyyeten** ya’nı bu mertebeler ve bu řevāblar ki ĥāřıl olur yüce cennetler içinde

(17) yüce mertebelerde rivāyet olmuşdur peyğamberden ‘aleyhi’s-selām ki buyurdı be-dürüstü Allāhu Te‘ālā (18) rızāşıçün biri birini dost tutanlar şol köşlerde olalar ki uçmak ehli anları nazar idüp şol (19) dünyāda gökdeki yıldız gibi göreler şunuñ gibi cennete ki aña giren kişi sen andan günāh olacak sözler ve bātıllar (20) kelāmlar işitmezsin zırā uçmak ehli anları söylemezler illā hikmet sözlerin söylerler ve Haḫ Te‘ālā’nuñ (21) ḫamdına ve şenāsına meşgūl olurlar ve daḫı buyurdıki **fiḫā ‘aynun cāriyetun fiḫā sururun merfū‘atun ve ekvābun** (22) **mevzū‘atun ve nemāriku maşfüfetun ve zerābiyyu mebsūsetu** ya‘nı ol cennet içinde bınarlar ola ki şuyı südden (23) aḫ ola ve baldan tatlu ola andan bir kez içenler ayruḫ şuşamaya ve anuñ içinden gıllını ve ḫiyābetini ve

[250a] (1) ve ḫıḫdlarını ve ḫasedini ve külli günāhlarını süre gidere pāk ide ve daḫı ol cennet ehli her ne yirde ki oturalar (2) ārzū ideler ki işbunda daḫı bir çeşme olsa diyü fi‘l-ḫāl anda bir çeşme revān olup aḫa eger yüce köşk (3) üzerinde daḫı olursa ve daḫı nedürlü şarābdan ārzū itseler ol ārzū itdükleri revān olup aḫa ve daḫı ol (4) cennet yüce taḫtlar ola ki ḫul anuñ üzerine çıḫmak isteseler aşığa alçağın şöyle ki ayağın ḫaldurup üzerine (5) çıḫa ol taḫt girü yukaru ḫalka inmek istese girü eyle ide nitekim ḫaberde gelmişdür resül ‘aleyhi’s-selām (6) buyurdıki ol taḫt üzerinde döşekler var yüce ki eger andan biri aşığa uçaydı yüz yılda yire ineydi (7) ve daḫı ol cennetde ağız degirmi ḫulbsuz bardaḫlar var ki ḫonulmuşdur ırmaḫlar kenārında içeler ḫolu tā ki (8) dilerse alup içe ḫoldurmak ḫacet olmaya ve daḫı her vaḫtki içmek dileyeler ol bardaḫları öñlerinden ḫolu ḫāzır (9) bulalar içeler ve daḫı ol cennet içinde şaf şaf ḫonulmuş yaşduḫlar var ki cennet ehli anuñ üzerine (10) oturalar ve daḫı ḫāliçeler var çok döşenmiş şanasıñki şaçılmış gibidür bu küllı ol kimselerçündür (11) ki dünyāda ma‘şiyetleri terk idüp ‘ömürlerin ḫaḫ rızāsı olduğı ḫā‘atlere şarf itdiler ve ger bir (12) kimse ta‘accüb idüp dise ki bunuñ gibi nesneleri nite ola bundan ḫāyib sen aña eyitki Haḫ Te‘ālā (13) şun‘ına nazar eyle baḫ nitekim Haḫ Te‘ālā buyurur **efe lā yanzurüne ilā‘l-ibili keyfe ḫulikat** ya‘nı bular (14) cennet içinde bunuñ gibi nesne yaradulduḫın ba‘id görürler nazar ḫılmazlar mı işbu develere ki Allāhu Te‘ālā (15) bir ḫamla şudan bunuñ gibi ‘azım-i mücessem ḫayvānı nite yaratdı bu deveyi zıkr itdüḫi maḫşuş anuñçündür (16) ki ‘Arab’a key yakın nesne oldur ḫayvānlardan ve daḫı didiki **ve ilā‘l-semā‘i keyfe rufi‘at ve ilā‘l-cibāli** (17) **keyfe nuşibet ve ilā‘l-arzı keyfe suḫḫat** ya‘nı daḫı göklere baḫmazlarmıki altından direksüz üstünden (18) aşılmış degül havada mu‘allaḫ nice ḫurur Haḫ Te‘ālā anuñ ḫudreti birle yaḫūd bu ḫaḫlara baḫmazlarmıki (19) yir üzerinde nice dikilmişdür bu yirlere miḫ oluban ḫiç ḫaḫlardan bir ḫaḫ yokdur illā anuñ bir ḫamarı (20) ḫaf ḫaḫında ulaşımışdur ve daḫı bir ferişte var ki ol ḫaf ḫaḫına müvekkeldür ḫaçan Allāhu Te‘ālā (21) dileseki bir yirüñ ehline tenbīh ide

ğafletten uyarmağičün ol ferişteye emr ider ol yirüñ tağınuñ (22) tamarın çeki virür ol yir zelzeleye gelür ve dağı bu yire bakmazmiki şunuñ üzerine nice döşenmişdür (23) buları bu vaz'ıla yaradan kâdir degilmiki cennetde anuñ gibi yüce tahtlar yarada belı kâdirdür kudreti yiter ve dağı

[250b] (1) buyurdıki **fe zekkir innemā ente muzekkirun leste 'aleyhim bi muşaytır** ya'nı yā Muhammed bulara va'z u naşihat kıl añdur ol (2) bizüm 'azāblarumuzıki āhiretde yaraqlanmışdur kâfirleriçün be-dürüstı sen Qur'an'ıla kórquducısın bularuñ üzerine musallať (3) degülsinki cebrile islāma getüresin bu kelām henüz kâfirleri öldürmege āyet gelmezden öñ döndi āyet-i kıtālıla (4) bu mensüh olan dağı şol sen musallať degülsin didügidür ancak ki **leste 'aleyhim bi muşaytır** didi ve illā bākisi (5) girü muhkemdür ve dağı buyurdıki **illā men tevellā ve kefere fe yu 'azzibuhullāhu'l-'azābe inne ileynā iyābehum şümme inne 'aleynā** (6) **hisābehum** ya'nı yā Muhammed va'z u naşihat kıl anlara kim işidürler illā şunlara degül kim anlar imāndan (7) i'rāz itdiler kâfir oldılar Allāhu Te'ālā anlara tāmuda ulu 'azāblar eyleyiser ki dāyimdür issisi katıdur (8) ka'rı irakdur çomaqları demürdür ki ölümden şoñra 'ākıbet gelecek yirlerinden yañadur ve hisābları (9) bizüm üzerümüzdedür ki uludan kiçiden külli hisāb iderüz 'amellerine göre cezā idevüz (10)

54. Sürütü'l-Fecr Tis'a ve 'İşrüne Āyātin

bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-raḥım ve'l-fecri ve leyālin 'aşrın (11) ya'nı Allāhu Te'ālā kâsem ider buyurur ki şubḥ vaqtı ḥaqqıçün bes bu vaqt-ı şubḥ biri fecr-i mustatıldür ki (12) yukaru uzınca ağarur aña şubḥ-ı kâzib dirler şāfi'ler vaqtıdur ol gicedendür bir dağı arqurı ağarur (13) aña şubḥ-ı şādık dirler ḥanifiler vaqtıdur ol gündüzdendür ve dağı and iđer on giceye ki ol zi'l-ḥiccenüñ (14) evvel on günidür yaḥūd muḥarremüñ on günidür ve dağı buyurdıki **ve's-şef'ı ve'l-vetri** ya'nı çift (15) ḥaqqıçün dağı tek ḥaqqıçün çift kamu ḥalkudur tek Allāh'dur ve dağı namāz and iđer ki ba'zısı çiftdür (16) ba'zısı tekdür ve dağı buyurdıki ya'nı ol Müzdelife gicesi ḥaqqıçünkü ḥacılar 'Arafāt'dan (17) aña gelürler ve dağı buyurdıki **ve'l-leyli izā yesr** ya'nı taḥkık işbu zıkr itdügümüz kâsem 'aqlı (18) olanlara ḥalkdan ve dağı buyurdıki **hel fı zālīke kâsemun li zı ḥicr** ya'nı elem ta'lem ya'nı bildüñmi ve saña (19) ḥaber virilmedimi yā Muhammed ki ol 'Ād kavminüñ 'ākıbeti neye irdi eger lafz-ı istifhāmdur taḥrır (20) ma'nisine ya'nı taḥkık saña geldi ol İrem ḥaberiki zāti'l-'imāddur ve İrem 'Ād'uñ adıdur ba'zılar (21) didiler kim İrem ol cennet adıdur ki anı yapıdılar içine girmezden öñ öldi Ka'bu'l-Ḥubār eydür (22) rađıyallāhu 'anhü evvelki 'Ād Hüd kavmi 'Ād degüldür Hüd dağı kavmi külli ol 'Ād'uñ oğlanlarıdur (23) ol 'Ād'uñ iki oğlanı varıdı biri Şeddād ve biri Şedíd 'Ād öldi oğlı kaldı ikisi dağı

[251a] (1) pādişāh oldılar qahrıla ol vilāyeti andan şoñra Şedíd öldi Şeddād qaldı yaluñuz külli aña muţı´ (2) oldı ol Şeddād qatı qarışidi kitāblar oqumağa ol kitābları oquduqça uçmaq şıfatların oqırdı ve (3) nefsi anı da´vet idüp yilterdiki ancılayın bir şehir dünyāda bir binā kılaydı Allāh Te´ālā üzerine serkeşlik idüben (4) bes buyurdıki ancılayın bir şehir ideler ol işi başarmağa yüz kişi vekıl dikdi her birine biñ kişi (5) yardımcı qondı ve dünyāda neqadar begler pādişāhlar varısa küllisine bitı gönderdi tā ki hüküm itdükleri (6) yirde neqadar cevāhir ve kıymetı taşlar varısa cem´ ideler getüreler ve ol Şeddād’uñ hükminde iki yüz altmış pādişāh (7) varıdı her birine eyle haber yazdı ve ol yüz vekıl ki var küllisi mi´mārlar üstādlarıdı çıqdılar ol (8) yüz biñ kişiyile dünyāyı devr idüp gezdiler tā ki ol bünyādı yapmağa muvāfıq bir bir bulalar andan binā ideler tā ki (9) Yemen vilāyetine geldiler anda bir ulu şahrā buldılar deresi yoq görklü bınarlar aqarlar didiler ki ol İrem (10) şıfatıdır ki pādişāh emr eyledi vardılar ol şehriñ enini ve uzununu taqdır dağı Yemen-i ‘aķıqlerile (11) aña bünyād urdılar ol ‘aķıq bünyād üzerine bir kerpiç altın ve bir kerpiç gümüş yaptılar ve anuñ içinde (12) envā´-ı cevāhirlerden muraşsa´ incülerile evler itdiler balçık yirine misk-i ‘anber itdiler ve ol evler arasını (13) bostānlar itdiler içinde altundan gümüşden aqaçlar düzdiler ve tahtlar eylediler dürlü dürlü cevāhirlerden dürr-i yāqutıla (14) muraşsa´ düzdiler şol uçmaq şıfatlarındanki işitdi oqudı güci yitdügi qadar anda düzdi tā halkuñ elinde altundan (15) gümüşden bulduğun cem´ idüp aldı ve ‘avratlarıñ üzerinde incü ve cevāhir qomadı cem´ eyledi tā ki (16) olarıñ ellerinde nesne qalması dirlik esbābı qaraldı açlıqdan çok hālāyık helāk oldı ve āhir (17) zulmi aña irişdiki bir gün kendüñün vezirine didiki bunca rüzigār geçdi ki benüm hazinelerüm hiç senüñ (18) sa‘yuñ birle tolması artması hiç bir taqşırılığın sebebi nedendür ma‘lüm olmadı ol vezir didiki iy (19) pādişāh beni ma‘zür tutki senüñ devletünde ben eyle sa‘y idem cemı‘i ra‘ıyyet elinde perākende olmuş ne varısa (20) dirilüp senüñ hazineñde qonıla şimdi {şimdi} her birinüñ virmesi qalmışdır gündün güne bularıñ dirlikleri (21) girü qalmışdır ellerinde nesne qalması Şeddād didiki şāyed saña bular hallerin eyle gösterürler ola varını gizlerler (22) ola buña bir tecrube gerekdür bilevüz anlarıñ hālı girçek eylemidür yoqsa yalandur bes buyurdı Şeddād (23) kendüñün cāriyelerinden bir cāriye görklü tonlar geyür bir belüsüz kişinüñ eline virdiler ki bunu deveye

[251b] (1) bindür şehriñ içine gir çağır ki işbu cāriyeyi bir altuna kim alır naqde bes ol kişi ol resimle şehre girüp çağırdı (2) ve bir tarafdın şehriñ girü çıqdı hiç bir kimse anı almağa rağbet kılmadı tā meger bir oğlan taşra köyden (3) gelmişdi ol cāriyeyi görüp aña gayet muhabbet getürdi ol kişiye didiki eğlen tır bu cāriyeyi ben alayın (4) anı egleyüp kendü anası qatına {qatına} geldi ol hālden haber virdi didiki yā ana eger ol cāriye benüm (5) elüme

girmezse haqıkat ben ölürem anuñ muhabbetiyle anası didiki iy oğul sen baña kendü cānumdan (6) sevgülüsün lıkin bilürsinki bizüm ol nesneye t̄akatümüz yitmez ve ger bu kadar nesneye kimsenüñ bu halkdan (7) güç yiteydi bu eyle kāsıd olmayaydı hiç saña degürtmeyelerdi alalardı ve ol oğlan anı işidüp (8) nevmıd olup ceza' birle t̄arlıgandı kaşd itdiki kendüyi helāk ideyidi anası dermānda anı görüp (9) müteḥayyir qaldiki iy oğul senüñ işüñde dermānda qaldum bilmezem ki ne kılam evet bir nesne ḥāṭıruma (10) geldiki senüñ atañ oda t̄apucıyıdı ve oda t̄apucıların 'ādeti budur kim ölice ki defn ideler (11) anuñ ağızına bir altuñ bile qorlar var atanuñ sinlesin aç anı t̄aleb it eger senden öñirdüp kimse almadısa (12) maqşūduñ anuñıla yirine gele bes ol oğlan ta'cıl t̄utup atası qabrine geldi anı açdı gördi (13) atasınuñ bedeni çürümüñ atasını t̄aşra bırağup kafasını aradı ol altını buldı getürdi aldı varup ol (14) ḥalāyıķı aldı eve getürdi henüz daḥı diñlenüp oturmadiki fi'l-ḥāl Şeddād'ıñ adamları geldiler anı (15) Şeddād qatına getürdiler ol cāriyeye virdügi altını şordılar ki ne cehetden ḥāşıl itdüñ ol oğlan (16) gördiki t̄oğrı söylemeyince çāre yok ḥalinden ḥaber virdi Şeddād anı işidüp vezirin qatına kığırdı (17) didiki hiç ben ne ihtiyādayın görür misin sen andan bî-ḥabersin ya senüñ bu işi kayırmaduğıñ gāfletten (18) ola yaḥūd ḥayr u şanuñ olmaduğundan ola bu iki ḥāl sende ḥoşnūdlu ḥāl degül her kimseki (19) pādışāhınuñ emini ola anda işbu iki cinābetden birisi ola ki ol pādışāhınuñ maşlahatında gāfil ola (20) ya aña ḥayr u şanusı olmaya vācibdür aña ki 'uķūbet olına lıkin senüñ sābıka çok ḥizmetlerüñ (21) vardur andan ötüri 'afv eyledüm ammā bilgil ki bir nev'ile daḥı halka şanumuz var buyurdiki ne kadar evde (22) t̄apucı ölmüş varısa sinlesin açdılar anda buldukları altını ne kadar ḥaķır daḥı olursa cem' idüp getürdiler (23) fi'l-cümle üç yüz yıl anuñ bināsına dürüşdiler tamām idüp andan fāriğ oldılar Şeddād'ıñ 'ömri ol vaķt yidi

[252a] (1) yüz yıla irmişdi çün ol mi'mārlar fāriğ olup geldiler Şeddād anlara didiki varuñ anuñ çevresine qal'a (2) idüñ ol qal'anuñ t̄olayısına biñ köşķ idüñ her köşķ üzerine bir 'alem idüñ ol köşķlerüñ her birinde bir vezirüm (3) ola varup girü ol buyurduğınlayın binā itdiler anı daḥı tamām idüp geldiler bes Şeddād emr eyledi ol biñ (4) vezirine ki ol yapdurduğı bināya gitmekičün yaraq eylerler ki aña İrem'e zāti'l-'imād diyü ad verdiler ve bir kaç beglerine (5) buyurdiki kendü yirine sākin olup şancaqların şaķlayalar ol il üzere muḥkem t̄urup ri'āyet kılalalar ve ol (6) Şeddād ehliyile tamām yigirmi yıl daḥı anuñ yarağında oldılar andan şoñra ol biñ vezirile ve ehl-i kavmiyile ve ḥizmetkārlarıyla (7) ol qal'adan yaña seyr itdiler çün zamānıla aña bir gün ve bir gicelik menzil qalup yaķın oldılar Allāhu Te'ālā (8) anlarıñ üzerine Cebrā'il'i 'aleyhi's-selām viribidi gelüp gökden bir kez çağırdı küllisinüñ ödi şıdup helāk (9) şöyleki hiç biri diri qalmadı gel imdi iy 'aķıl nażar eyle 'ibret al şularuñ ḥāllerinden

ki dünyāya (10) raġbet kıldılar dünyā anlarıñ ‘ākıbetlerin neye irişdüdi bu öġütten kendüñe daġı naşıb al bes Haġ Te‘ālā (11) ġaber virdüġi ki **ireme zāti’l-‘imādi elletı lem yuġlaġ miřluġa fi’l- bilād** diyü ba‘zılar ġatında budur ammā (12) řāġib-i keřřāf eydür bu ol ‘Ād vaşıdır ki ol ‘Ād mişli yaradılmadı cemı‘i bilāde cism-i ‘azım (13) ġuvvet-i kāmil her birinüñ boyda uzunluġı dört yüz arışdı ġuvveti daġı řol ġadardıki ulu ġayaya gelürdi (14) ġoparup getürdi gelüp bir ġabılenüñ üzerine bıraġup helāk eylerdi ve daġı eydür İrem ‘Ād oġlıdır (15) ‘Ād şiyem oġlıdır şiyem Sām oġlıdır Sām Nūġ oġlıdır zātü’l-‘imād anuñġün didiler ki anlar ulu yüce (16) {yüce} direkler dikerlerdi daġı anuñ üzerine köşkler binā ġılurlardı ırāġ yirlerden ġörinürdi bundan řoñra (17) buyurdıki **ve şemüdellezıne cābü’s-saġra bi’l-vādi** ya‘nı yā Muġammed bilmez misinki senüñ rabbüñ neyledi ol şemüd (18) ġavmine ki anlar řāliġ ġavmidür taġları oydılar mekānlar idindiler ve iki yüz ġiři getürmedüġi taşı anlarıñ biri getürdi (19) ol vādı ġarada ve daġı buyurdıki **ve fir‘avne zı’l-evtādi ellezıne taġav fi’l-bilād** ya‘nı ya Muġammed ġörmez misinki (20) senüñ ol mevlāñ neyledi ol Fir‘avn ki zü’l-evtādedür zü’l-evtāde diyü anuñġün didiler ki ġāzab (21) itdüġi ġiřiye yire ġarmıġ iderlerdi dört mıġ varıdı ikisin iki eline ve ikisin iki ayaġına mıġlarıdı ve daġı andan (22) ötüri didiler ki leşkeri çoġıdı her yire ki ġoyardı ġisābsuz ġadırlar kurulurdi yire mıġlar ġün (23) ġaġılurdi ve bu ‘Ād ve şemüd ve Fir‘avn taġı olup muġālefetde ġadden ġeġdiler **fe ekşerü fiġa’l-fesād**

[252b] (1) **fe şabbe ‘aleyġim rabbuġe sevġa ‘azābin inne rabbeke le bi’l-miřřād** yir yüzinde fesādları ve ġalāletleri çoġaltıdılar (2) bes ol fesādları cezāsın senüñ rabbüñ olara ‘azab indürdi küllisin helāk eyledi bes ol süre evvelinde (3) ġasem itdüġi andlarıñ cevābı buyıdıki buyurdı **inne rabbeke le bi’l-miřřād** ya‘nı yā Muġammed yarın ġıyāmet (4) ġüninde ġıġ bir kimse senüñ rabbüñden ġaġup ġizlenecek yiri yoġdır ki küllı birle uġrayup senüñ rabbüñ üzerine (5) ‘arz olınsa ġerekki rabbüñ anlarıñ küllı ‘amelleri üzere ġözcıdür ol yol řıřāġ yolıdır anuñ üzerinde (6) yidi ‘aġabe vardır ki cehennem üzere ġirilmiřdüdi İbni ‘Abbās eydür evvel ‘aġabede imāndan şoralar eġer imānı (7) nifāġdan ve riyādan selāmet bulınsa ġurtıldı ve illā selāmet olmazsa bıraġılır cehenneme ve ikincide (8) namāz ġisāb olınur eġer rükü‘ı ve ġıyāmı ve sücüdi vaġtlarıyla edā olunmiş bulınsa ġurtıldı ve illā bulınmazsa (9) redd olındı cehenneme üçüncide zakaġdan ġisāb olınur dördüncide orücdan ġisāb olınur beşüncide ġaccıla (10) ‘umreden ġisāb olınur ve altıncıda abdestden ve cenābetden ġusl itmekden şorılır ve yedüncide ataya anaya (11) iġsān itmekden şorılır ve şıla-yı raġimden şorılır bu ‘aġabelerden selāmet ġıġebilenlerdür ki (12) cennete ġirmeġe yol bulurlar ve daġı Haġ Te‘ālā buyurdıki **fe emmā’l-insānu izā mābtelāhu rabbuhu fe**

ekramehu (13) ve **na‘amehu fe yeķūlu rabbī ekrameni** ya‘nı ol Übey ibni Hıalef ve dağı bāķı kāfirler ki var ol rabbi anı ibtilā (14) ve imtiķān idüp ni‘metler virüp rızķını bol eyleye eydür ki rabbüm beni sevdi baña ikrām idüp fazıletler (15) virdi ben bu nesneye ehlidüm anuñķün virdi ve **emmā izā mābtelāhu fe ķadere ‘aleyhi rızķahu fe yeķūlu rabbī** (16) **ehāneni** ya‘nı kaçan ibtilā idüp deñemekiķün anı derviş idüp rızķını ķatıraķ itsevüz aña aķlıklar zaķmetler (17) vāķi‘ olsa eydür ki rabbüm beni merdūd maķrūd ķıldı baña ‘iķāb ihānet itdi rabbinden (18) Őikāyetler ider Hıaķ Te‘ālā buyurdıki **kellā** ya‘nı ben ihānet itmekligüm mālın ve oğın kıızın (19) almağıla ya derviş kılup ĥastalıķlara vāķi‘ itmegile degül ya ikrām idüp fazılet virmekligüm (20) mālıla degül ve evlādıla degül líkin ihānet idüp itmegüm andan ma‘rifeti nez‘ idüp tevfiķ virmeyüp (21) ĥızlān içinde ķoduđumdur ve ikrām idüp fazılet virdüğüm ma‘rifete ve tã‘ate tevfiķ virdüğümdür (22) benüm ķatumda mükerrem olup ‘izzet bulan tã‘atile bulur maķrūd olup ihānet bulan ma‘Őiyetile bulur (23) **bel lā tukrimüne‘l-yetıme ve lā tehāzzüne ‘alā ta‘āmil miskın** ya‘nı belki siz ihānet olduđuñuz andan

[253a] (1) ötüridür ki yetımlere eyülük itmezsiz ve anlara zılm idüp mālların yirsiz ve dağı ehlüñüzi ve a‘yāluñuzu ve (2) ķonşularuñuzu ve biri biriñüz ķındurı virmezsiz ki miskınleri tã‘āmlanduralar ve **te‘kulüne‘t-turāse** (3) **eklen lemnen ve tuĥıbbüne‘l-māle ĥubben cemmen** ya‘nı ol yetımlerüñ mālların ki analarından mırās (4) degmişdür ĥarām ĥelāl dimeyüp ĥoş tamām yirsiz ve ĥarc idersiz iviŐüben nāgāĥ resıde ola mālın elümüzden (5) ala diyü yahūd bir vereŐeñüz ki ĥelāl ĥarām dimeyüp māl cem‘ eyledi size mırās ķodı gitdi (6) ĥāl budur siz dağı bilürsiz ki ol anı ĥaramdan cem‘ itmişdür ĥoş ķatı feraĥlar idüp anı yirsiz ve dağı ol (7) māl cem‘ itmegi çok çok ĥarıŐ olup ķatı seversiz ve dağı buyurdıki **kellā** ya‘nı münzecir olup (8) bu iŐden yığlınup bu iŐ böyle gerekmez ki siz idersiz añañ ol cezā gününü ki olısar **izā dukketi‘l-arzu** (9) dekken dekken ya‘nı Őol vaķtaki yir zelzeleye gele pāre pāre olup tağlar (10) depeler götürüle ve Őehirler köŐkler bināsı küllı ĥarāb ve **cā‘e rabbuke ve‘l-meleku Őaffen Őaffā** olup yir düpdüz ola Őöyle ki Őu gibi ĥıç yir yüzinde bir perde (11) nesne ķalmaya ve dağı senüñ rabbüñüñ ĥükmi ol günde cemı‘ ĥalk arasında zāĥir ola ve feriŐteler ķamu aŐađa (12) inüp bu ĥalkuñ çevresin tılayu Őaf tıtalar ĥalka gibi tã tamām yidi Őaf olalar ve **cı‘e yevme‘izin bi cehenneme** (13) ya‘nı ol günde cehennem dağı getirüle ki anuñ yetmiŐ biñ zencır ola her zencır ne yetmiŐ biñ zebāniye (14) yapıŐup getüreler ol vaķtı bir kez kükreyüp cehennem çekine anuñ heybetinden ĥıç bir kimse ķalmaya enbiyādan ve (15) evliyādan ve feriŐtelerden illā küllı dizleri üstine düŐeler nefsi nefsi diyüp feryād ideler ve dağı buyurdıki (16) **yevme‘izin yetezekkeru‘l-insānu ve ennā lehu‘z-zıkrā** ya‘nı ol günde

bu ādem oğlanları hep ögütleniser ve tevbe (17) itmegi añisar ammā ol ögüt ve ol tevbe kande menfa'at ider zīrā bu ögüt ve tevbe ol dār-ı teklīfde gerekidi ki (18) dünyādur tā bir kuşūrlar ne tedārük olaydı çün vaqt-ı teklīf āhire irdi kuşūra tedārük olunmaz bes ögütlenmegün (19) dađı fāyidesi olmaz ziyāde ḥasret olur ancak nedametile nitekim Ḥaḳ Te'ālā buyurdı **yeḳūlu yā leytenī ḳaddemtu** (20) **li ḥayāti** ya'nı şol kim dünyāda imān getürmedi yaḥūd imān getürüp anuñ muḳtezāsınca 'amel itmedi (21) muḥālefet yolın itdi ol günün hevlin cehennemün heybetin girçek diyiser ki kāşke ol ḥayāt-ı (22) fānide bu ḥayāt-ı bāḳiyeyiçün şāliḥ 'ameller idüp göndereydüm bunda baña zād olaydı bu bir ḳuru temennī (23) bilā fāyide ve dađı buyurdıki **fe yevme'izin lā yu'azzibu 'azābehū eḥadun ve lā yūsıḳu vesāḳahū eḥadun** ya'nı ol ḳıyāmet

[253b] (1) güninde ol kāfirlere şol 'azābları ideler ki hiç bir kimseye dünyā ancılayın 'azāb olunmadı ve dağı bir (2) kimsenün elinden gelmez ki ancılayın 'azāb ide ve dağı boyunlarına ve ellerine ve ayaklarına şol bendleri uralar ki (3) hiç bir kimse dünyāda ancılayın bend urmadı ve kimsenün ḳudreti dağı yitmez ki ancılayın kimseye bend urıla bundan (4) soñra mü'minlerün ḥālinden ḥaber virüp buyurdıki **yā eyyetuhā'n-nefsu'l-muḩma'innetu irci'ı ilā rabbiki** (5) **rāzıyeten marzıyeten fedḩulı fı 'ibādı vedḩulı cenneti** ya'nı ol mü'min muḩı'ḳullar dünyādan āhirete (6) gidicek ol vaḳt feriştelere gelüp beşāret birle diyeler ki iy Ḥaḳ Te'ālā'nuñ virdüğine ḳanā'at idüp (7) ni'metlerine şükr iden nefis ve anuñ zıkrine ḩā'atine gönli dölendüren nefis döngil bu fānı maḳāmdan (8) irtihāl itgil ol rabbün ḥazretine ve ol senünñiçün uçmaḳ içinde yaraḳlanan mertebelere ve şevāblara bu (9) ḥālde ki Allāhu Te'ālā senden rāzı emrine muḩı' olduğün ve saña dağı şol mertebeleri vireler ol (10) 'amelün muḳābelesinde ki senden rāzı olası ve yarın ḳıyāmet güninde dağı nidā olına ki ya nefis-i (11) mutma'inne var benüm ol şāliḥ ḳullarum cemā'atine ḳarış anlarıñıla bile cennetüme giriver cennete vāşıl ol **55. Sūretü'l-Beled 'İşrüne Āyatin Mekkiyyeti**

(12) bi'smillāhi'r-raḩmāni'r-raḩımi (13) **lā uḩsimu bi ḥazā'l-beledi ve ente ḩıllun bi ḥazā'l-beled** ya'nı Allāhu Te'ālā ḳasem idüp buyurdıki ben and (14) içerin işbu Mekke şehrine ki sen anda vücūda geldün ve dağı saña ḥelāl ḳılduḳki anuñ içinde bir sā'at (15) ḳıtāl idüp ol kāfirlere diledüğini ḳatlı eyledün ol Mekke'yi fetḩ itdün senden ḳayı kimseye anda (16) ḳıtāl ḥelāl ḳılmadıḳ ve 'Aḩā'dan rivāyetdür ki eydür be-dürüstü Allāhu Te'ālā Mekke'yi ḥarām ḳıldı yirler (17) gökler yaradılaldan berü ki anuñ ḥaremde ḳıtāl olunmaya ve aḳaḳları kesilmeye ve otları biçilmeye ve cānavarları (18) avlanmaya tā ḳıyāmetedegin girü ḥarāmdur ḥelāl olmadı illā resüle 'aleyhi's-selām ḥelāl oldıki gündüzden (19) bir sā'at ki ḳıtāl idüp Mekke'yi fetḩ eyledi ve dağı buyurdıki **ve vālidin ve mā veled** ya'nı Ḥaḳ Te'ālā ḳasem (20)

ider ki ben and içerem ol Mekke haqqıçün ve dağı Ādem haqqı ve anuñ zürriyeti haqqı cevāb-ı k̄asem budur ki (21) buyurdu **leḳad ḥalaḳnā'l-insāne fi kebedin** ya'nı biz bu ādem oğlanını toğrı k̄amet üzere (22) yaratduğ ki iki ayađ üzere yürürler ve dağı buları biz zaḥmet ve meşak̄kat içinde yaratduğki bular (23) çekduği zaḥmeti hiç bir maḥlūḳ çekmez evvelā ata şulbından şızırup çığarduğ ana raḥmine düşürduğ bir zamān

[254a] (1) anuñ tarlığın ve ḳarañulıđın çekdi andan dünyāya gelüp bişik zaḥmetin çekdi eli ayağı bağlanmağıla ki yüzinden (2) siñek ḳodımađa t̄ak̄ati yitmezdi çün bişikden çığup başı bir ḳaç yıla irdi ya 'ilim öğrenmek zaḥmetin çeker (3) mu'allim ḳorḳusıyla yaḥūd şanā'at öğrenüp üstāz ḳorḫuların çün 'ilm ü şanā'at öğrendi dünyā şuğlına (4) meşđul olup ol zaḥmet çeker bundan şoñra evlenür bir ulu zaḥmete dağı uğrar ki ol ev meşāliḥin (5) ḳayura tā ölinceye değin öldükd̄en şoñra sinlede münker ve nekır su'ali ḳorḫusın çeker andan şoñra (6) girü ḳopup ehvāl-i ḳiyāmet ḳorḫusın çeker tā faşl-ı ḳazā olınca ki ehl-i cennet cennete vara ve ehl-i (7) nār nāra vara ol vađt mü'minler bu küllı zaḥmetden ḳurtulup rāḥat olurlar ve olar ki kāfirlerdür (8) zaḥmetüñ belānuñ dağı işitdi ne uğrar ki nihāyeti yođ ve dağı buyurduki **eyaḥsebu en len yaḳdıra** (9) 'aleyhi eḥadun ya'nı sebep-i nüzülü bu āyetüñ buyıduki bir kāfir varıdı adı Kelüde'yidi Useyd oğlı resülü 'aleyhi' (10) s-selām ğāyet düşmān dutmuşıdı lıkin ḳuvvetlüyidi ḳuvveti şol miḳdārıduki bir ḳalıñ saḥtiyānı orta yirinden (11) bir ayağıyla başardı Mekke yigitlerinden onı gelüp dört yanından çekerlerdi ayağın depredimezlerdi (12) ki ol saḥtiyānı alalar saḥtiyān pāre pāre olurdu alımazlardı bes ol ḳuvvet çoğına inanup resüle (13) 'aleyhi's-selām düşmān olup faḥr iderdi bes Haḳ Te'ālā eydür ki eylemi şanur ol kāfir ki hiç bir kimse (14) anuñ üzerine ḳādir olup andan intikām almaya ol ḳuvvetçübine¹⁷⁷ aldanmasunki anı ol ḥāl üzere yaradan girü (15) ḳādirdür anı helāk itmege ve dağı buyurduki **yeḳūlu ehlektu mālen lubeden eyaḥsebu en lem yerahu eḥadun** (16) ya'nı ol kāfir faḥr idüp eydür ki ben bunca çođ cem' olmuş mālı Muḥammed'üñ 'adāveti üzerine (17) ḥarc eyledümki anı öldüreydüm çāre ḳılmadum eylemi şanur ol kāfir ki anuñ ne ḳılduđın kimse göremez şöyledüğin (18) işitemez ol neki işler ve neki şöyler Allāhu Te'ālā anı görür işidür āḥiretde anuñ cezāsın ḳılur ve dağı buyurduki (19) **elem nec'al lehu 'ayneyni ve lisānen ve şefeteyni ve hedeynāhu'n- necdeyn** ya'nı bu kāfir nağar itmez bizüm ni'metlerümüze (20) tā ki andan 'ibret alup bizi birleye biz aña iki göz virmedükmi ki cemı' meşāliḥin anuñıla görür ve aña bir dil (21) ve iki dudağ virmedükmi ki anuñıla şöyler gerek olmasa ol dudağlarıyla ağzın büriyü ḳoya sākın ola (22) ve dağı buyurduki **ve hedeynāhu'n- necdeyn** ya'nı biz aña

¹⁷⁷ [ḳuvvetçüđına]

bildürdük *ṭarīḳ-ı ḫayrī* ki *hidāyet* yoludur ve *ṭarīḳ-ı şerri* (23) daḫı bildürdük kim *ḫalālet* yoludur ve *kiçiligi* vaḫtında *dünyāya* geldükde *anaruñ* iki göḡsi *çeşmesin* aña

[254b] (1) *delālet* *ḫılduḫ* ki iki *dudaḫıyıla* *tutup* eme buları *küllī* *istidlāl* *ḫılmađuḫmiki* *bizüm* *vaḫdāniyyetümüze* *tā* ki (2) {*tā* *ki*} bundan *idrāk* *idebile* ki *biz* *neye* *gerekise* *ḫādirüz* ‘*acüzümüz* *yoku* ve daḫı *buyurdıki* **fe lāḫteḫame**’ (3) **l-aḫabete ve mā edrāke mā’l-aḫabetu** *ya’nı* ol *Muḫammed* ‘*adāvetine* *çok* *dünyā* *ḫarc* *itdüm* *diyü* *faḫr* *iden* (4) *kāfir* ‘*aḫabeden* *giçmemişdür* ve ol ‘*aḫabeye* *kendüyi* *bir* *ḫomamışdur* *bes* ol ‘*aḫabenüñ* *ta’zimin* *beyān* (5) *idüp* *buyurdıki* *yā* *Muḫammed* *sen* *ne* *bilürsin* *ki* ol ‘*aḫabe* *ne* *ulu* *nesnedür* ‘*aḫabeden* *murād* *nedür* (6) *ba’zılar* *didiler* *ki* *şırāṭdur* ve *ba’zılar* *didiler* *ṭamuyıla* *uçmaḫ* *arasında* *çeken* *surdur* *ki* *iç* *yüzi* (7) *cennetden* *yaña* *taş* *yüzi* *ṭamudan* *yaña* *tā* *ehl-i nārıla* *ehl-i cennet* *arasında* *mānı*‘ *ola* ve daḫı *buyurdıki* (8) **fekku raḫabetin ev iṭ’āmum fı yevmin zı meşgabetin etimen zā meḫrabetin ev miskinen zā metrabetin** *ya’nı* ol *şırāṭ* (9) ‘*aḫabesinden* *uḫrayup* *geçenlere* *sebeb* *dünyāda* *boyun* *azād* *itmekdür* *ki* *bir* *esiri* *ḫulluḫından* *azād* *ḫıla* *kendü* (10) *daḫı* *ṭamuya* *düşmekden* *azād* *ola* *daḫı* *açlık* *vaḫtında* *ya* *şovuḫlarda* *ve* *yaḫmurlarda* *ki* *ḫandese* *ya* *çıḫup* (11) *taşarruf* *idemezler* *vaḫtları* *ḫātı* *düşḫār* *olur* *ol* *vaḫt* *anları* *ṭa’āmlandurmaḫ* *sebeb* *olur* *şırāṭdan* *geçüp* *cennete* (12) *girmeklige* *bes* *beyān* *ḫıldıki* *ol* *ṭa’āmlanduruđu* *bir* *yetim* *ola* *ki* *kendüye* *ḫarābeti* *ḫavümligi*¹⁷⁸ *ola* ve daḫı (13) *bir* *miskine* *vire* *ki* *anaruñ* *ne* *bir* *palası* *ne* *bir* *ḫaşırı* *ola* *ki* *yir* *üzerine* *döşeyüp* *üzerine* *yata* *örtüsü* *döşegi* (14) *ṭopraḫ* *ola* *bunuñ* *gibi* *iḫsānlardur* *ki* *kişi* *şırāṭdan* *tız* *giçür* ve daḫı *buyurdı* **şumme kāne minellezine āmenü** (15) **ve tevāşav bi’ş-şabri ve tevāşav bi’l-merḫameti ulā’ike aşḫābu’l-meymeneti** *ya’nı* ol *bu* *iḫsānları* *işleye* *bu* *ḫāletde* *ki* (16) *mü’min* *ola* ve *īmān* *üzere* *şābit* *ola* *zırā* *cemı*‘ *amellerüñ* *i’tibarı* ve *ḫabūliyyeti* *īmāniladur* *anda* *ki* *īmān* *olmaya* (17) *neḫadar* *andan* *ḫayrāt* *gelürse* *daḫı* *maḫalli* *ḫabüle* *vāḫı*‘ *olmaz* ve daḫı *şol* *mü’minlerden* *ola* *ki* *kendü* *nefslerin* (18) *daḫı* *ve* *ḫayrın* *daḫı* *ṭā’at-i* *zaḫmet* *üzere* *şabra* *ḫındurı* *vireler* *ve* *ma’āşilerden* *ve* *muḫālefet* *yolına* *yürimekden* (19) *şabr* *itmege* *ḫınduralar* *zırā* *rivāyetdür* *ol* *resülden* *ki* *cennet* *zaḫmetlerle* *ve* *belālarıla* *ḫaplanmışdur* *aña* (20) *şabr* *itmeyince* *ol* *maḫşūda* *irmez* *ve* *daḫı* *kendüleri* *ve* *ayruḫları* *birbirine* *teraḫḫum* *ve* *şefḫat* *itmege* *yilteyeler* (21) *zırā* *resül* ‘*aleyhi*’s-*selām* *buyurmışdur* *ki* **men lā yercaḫum ve lā yerḫamu** *bunuñ* *gibi* *mü’minlerdür* *ki* *bitileri* *saḫ* (22) *ellerine* *virilüp* *raḫmete* *ve* *cennete* *vāşıl* *olalar* *ve* *daḫı* *buyurdıki* **vellezine keferü bi āyātinā hum aşḫābu’** (23) **l-meş’emeti** ‘*aleyhim* *nārın* *mu’şadetun* *ya’nı* *şular* *ki* *Muḫammed’e* *kāfir* *oldılar* *ve* *Ḳur’ān’ı* *taşdıḫ* *itmediler* *anlardur*

¹⁷⁸ [ḫavümlüğü]

[255a] (1) ki yarın kıyâmet gününde bitileri şol ellerine virilüp şol tarafından tamuya süreler kaçan bular oda (2) gireler ol od kapuları olaruñ üzerine yapıla kilitlene mühürlene ebedi anda kalalar ki hâlâş bulunmaya (3) hiç baca ve delük olmaya ki andan ışık gele ya bir şovıcağ yıl girüp anlara rāhat irişdüre (4)

56. Sûretü'l-Şems Hamse 'Aşere Āyātin

bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm (5) **ve'ş-şemsi ve'z-ẓuhāhā ve'l-kāmeri izā telāhā** ya'nı Hakk Te'ālā kâsem idüp buyurur ki ol güneş hâlikı hâkķıçün (6) ve anuñ rüşenligin¹⁷⁹ ve ḥarâretin yaradan hâkķıçün ve ol ay hâkķıçün ki gözi geceki gice günüñ ardınca gider kaçan gün (7) tұлına anuñ hilâlin görürsiz ve daḥı buyurdıki **ve'n-nehāri izā cellāhā ve'l-leyli izā yağşāhā** ya'nı ol nehār (8) hâlikı hâkķı ki kaçan zuhūra gelse gice karañusın sürer daḥı ol >gice< hâlikı hâkķiki zulumâtıla gündüzi rüşenligin¹⁸⁰ (9) sürüp cihānı karañulıgıla örter ve daḥı buyurdıki **ve's-semā'i ve mā benāhā ve'l-arzı ve mā taḥāhā** ya'nı Hakk (10) Te'ālā buyurur ki ol semā hâkķıçünki benüm maḥlūḳumdur ve benüm kemāl-i ḳudretüm hâkķıçünki ol gökleriñ ve aña müte'āllik (11) olan nesneleriñ hâlikıyam daḥı ol yirler hâkķıçünki benüm maḥlūḳumdur ve benüm zātum hâkķıçünki yiri yaradup bu zinetlerle (12) ve envā' menfa'atlerle tesviye idüp döşedüm ve daḥı buyurdıki **ve nefsin ve mā sevvāhā fe elhemehā fucūrahā** (13) **ve taḳvāhā** ya'nı Hakk Te'ālā buyurur ki bu ādemileriñ nefsleri hâkķıçünki benüm şun'um ve maḥlūḳumdur ve daḥı (14) benüm 'izzüm ve ḳudretüm hâkķıçünki anı eyle rast idüp her a'zālarını yaratdumki kendülere menfa'at vire eger (15) ol yaratduğumdan ğayrı şıfat üzere yaradılsa ḥilḳatleri ḳabıḥ olup menfa'at virmezdi ve daḥı ol nefis hâlikı (16) hâkķiki ol nefis ilhām idüp ne işlemek gerekdür bildürdi tāt'atlerden ve ḥayrātlardan ki kendüñün sebep-i necātı (17) andadur ve ne nesneden yıgılınmağ gerekdür anıdaḥı bildürdi ma'şiyetlerden ve azgunluḳlardan ki kendüñün sebep-i (18) helākı andadur ve daḥı buyurdıki **ḳad eflēḥa men zekkāhā ve ḳad ḥābe men dessāhā** ya'nı Hakk Te'ālā tā evvelden buña degdi (19) and içdi demek olur kim gün hâkķı ve ay hâkķı ve giceyile gündüz hâkķı virile gök hâkķı ve ol nefis (20) hâkķiki Hakk Te'ālā aña tāt'at ma'şiyet yolın bildürdi taḥḳik felah bulup ḳurtılan oldur ki nefsin ma'āşiden (21) ve yaramaz ḥulḳdan ve küfürden şirkden tevḥid şuyıla ve ḥaliş tevbe şābūniyıla yudı arıtdı pāk eyledi (22) şalāḥ üzere oldu ülünce ve taḥḳik ziyānkār oldu ve nefsin hor ḥaḳır kıldı şol kimsekim ol nefsi (23) ğāfil ḳoyup ma'şiyetler ve inkārılar ve ḳalāletler murdārına bulaşdurdı Hakk Te'ālā'dan ḳorḳmadı anuñıla

¹⁷⁹ [rüşenligin]

¹⁸⁰ [rüşenligin]

[255b] (1) helāk oldu bundan sonra ol semūd kavminün tuğyānlarından ve şekāvetlerinden haber virdiki ol inkārı (2) ve dālāletleri anları ‘ākıbet neye irişdüdi tā bu Mekke kāfirleri anuñla mütenebbih olup inkārı (3) terk ideler buyurdiki **kezzebet semüdu bi tağvāhā izinbe‘aşe eşķāhā** ya‘nı ol semūd kavmiyile ol resüllerin (4) ki Şālih peygāmberdür ‘aleyhi’s-selām tğāliklerinden¹⁸¹ ve şekāvetlerinden anı yalanladılar ve andan mu‘cize (5) taleb itdiler ki kayadan deve çıkara Hāķ Te‘ālā anı tařdıķlemegiçün¹⁸² ol deveyi didükleri gibi çıkardı (6) niteki yukarı A‘rāfda ve Hūd‘da kaźiyyesi beyān olup geçdi ol kavm içlerinden key şakıleriki Kuzār bin Şālif‘idi (7) ve Mazda‘ bin Dehridi anları çün gönderdiler ki ol deveyi siñirlerin kırıp öldürelere nitekim Hāķ Te‘ālā (8) haber virdi **fe ķāle lehum resülullāhi nāķata ve suķyāhā fe kezzebūhu fe ‘aķarūhā** ya‘nı Tañrı resüli Şālih (9) ‘aleyhi’s-selām olara didiki hāzer idüñ şakınuñ ki bu Allāh devesidür mu‘cize bile gelmişdür şerefi ve kerāmeti (10) var girü kalan develer üzerine andan el çeküñ zaħmet virmeñ koñ nevbetince şuyın içsün ve illā size (11) Hāķ Te‘ālā‘dan ‘azāb gelür ol kavmi Şālih ‘aleyhi’s-selām yalanlayup ol devenüñ siñirlerin kırdılar öldürdiler (12) aña iltifāt kılmadılar nitekim Hāķ Te‘ālā haber virdi **fe demdeme ‘aleyhim rabbuhum bi zenbihim fe sevvāhā ve lā** (13) **yeħāfu uķbāhā** ya‘nı Allāhu Te‘ālā anlarıñ üzerine ol dālāletleri ve şekāvetleri sebebiyle gāyet birle ‘azāb (14) indürüp eyle helāk eylediki ulusu kiçisi hāzır-ı ‘āmmi külli ol helāklikde oldu küllinüñ anda rızāsı (15) olduğıçün zırā bir kavm içinde bir kaç kiři fesād işlese ki girü kalan kavm aña rāzı olup anı men‘ itmeyeler (16) ‘azāb külline ‘āmm olur bes çün ol deveyi öldürenler anuñ ‘ākıbetinden korkmadılar ki Hāķ Te‘ālā anlara (17) ‘azāb ide Hāķ Te‘ālā daħı anlarıñ ‘ākıbetinden korkmayup anları helāk ider zırā hiç bir mevcüd yokdur ki (18) anuñ hükmine ta‘arruz ide niçün böyle kılduñ diye andan korka yaħūd anları helāk itmekden kendü milkine (19) zarar ola andan korka eger mecmū‘ yirleri gökleri ehliyile helāk eylese kimse aña māni‘ mu‘ārız (20) yok ve kendü milkine ve saltanatına zerre kadar zarar yok kādirdür ne dilerse işler ve’s-selām (21)

57. Sūretü’l-Leyl İhđā ve ‘İşrüne Āyāt

bi’smillāhi’r-raħmāni’r-raħīm **ve’l-leyli izā yağģā ve’n-nehāri** (22) **izā tecellā ve mā ħalāķa’z-zekera ve’l-unśā** ya‘nı Hāķ Te‘ālā kaşem idüp eydür ol gice haķķıçün ve anuñ hāliķı (23) haķķıçün ki zulumātıla gündüz rüşenligin¹⁸³ artar yir gök arasın külli zulumātıla kaplar ve ol gündüzi yaradan

¹⁸¹ [tğāliklerinden]

¹⁸² [taşdıķlemegiçün]

¹⁸³ [rüşenligin]

[256a] (1) hâlik hâkîçünki zulumât içinden çıkup ‘âlemi rüşen kıtur ol cemî‘ hayvândan ve âdemden irkek ve dişi yaradan (2) hâlik hâkîçün **inne sa’yekum le şettâ** ya’nî taḥkîk iy âdem oğlanları sizün dînlerünüz daḥı muḥtelif ve ‘amellerünüz (3) daḥı muḥtelif kimünüz uçmak ‘amelin işler îmânıla hiç aña ma’şiyet qarışdurmaz âsânlığıla uçmağa girür kimünüz ma’şiyet (4) işler îmânıla tã’ati terk ider aña ḥaṭar vardur ki âḥir vaḫtda keşret-i ma’âşî gönlin qarardup ol îmân (5) andan salb olına îmânsuz gide ve kimünüz tã’atile ma’şiyeti birbirine ḥalt ider ve ger yarın terâzûda şevâb (6) artuḫ gele günâhından fazlumuzla anı cennete koyavuz ve ger günâhı ziyâde ola ‘adlümüzle aña ‘ikâb idüp ‘azâb (7) idevüz yaḥûd fazlumuzıla anı daḥı ‘afv idevüz çün îmân-ı selâmet olup gele zîrâ ol tã’at ‘ibâdet (8) ki ḥazretümûze îmânıla gele az daḥı olursa ol qabûliyyete gele zîrâ ol tã’at ‘ibâdet ki ḥazretümûze (9) îmânıla gele az daḥı olursa maḥall bulur ol a’mâl-ı ḥayrâtki küfr-i şirkile gele ol neḫadar çoḫ olursa (10) merdüddur qabûliyyete recâ olmaz ve daḥı buyurdıki **fe emmâ men a’tã vettekã ve şaddeka bi’l-ḥusnã** (11) **fe se nuyessiruhu lil yusrã** ya’nî şol kimsekim küfürden şirkden şakındı ḥaḫ rızâşîçün mâlından şadaḫa (12) virdi ve kelime-yi tevḥîdi taşdıḫ idüp Allâhu Te’âlâyı birledi ve mü’minlere va’de olınan cenneti ve şevâbları girçekledi (13) ve sa’yını anuñçün kıldı biz aña tevfiḫ virüp cennet-i ‘amel-i ṭarîḫına yürümeḫligi geñez kılı virürüz ve daḥı buyurdıki (14) **ve emmâ men baḥile vestaḡnã ve kezzebe bi’l-ḥusnã fe se nuyessiruhu lil ‘usrã** ammã ol kimsekim mâlından zekat ve şadaḫa virmedi (15) buḫl eyledi kendüyi ol şevâbdan müstaḡnî gösterdiki aña hiç iḫtiyâcı yoḫ ve daḥı kelime-yi tekzîb idüp vaḥdâniyyetine (16) inanmadı ve cennet şevâba inkâr kıldı biz daḥı anı maḥzûl idüp aña tevfiḫ virmezüz ma’âşî ve ḫalâlet (17) ṭarîḫın aña âsân kılı virürüz bu sürenüñ sebep-i nüzûli müfessirlerüñ ittifaḫı birle didiler ki Ebã Bekir Şiddîḫ (18) ḥaḫḫındadur raḫıyallâhu ‘anhü şol vaḫtkim Ümeyye bin Ḥalef Bilâl’e ki anlaruñ ḫuliyıdı islâma geldüḡiçün (19) ‘azâb iderlerdi Ebü Bekir anı görüp ḡayrete geldi kendünüñ bir ḫulı varıdı kâfiridi islama gelmezdi (20) ol ḫulı virdi daḥı on vaḫıyye altun virdi Bilâl’i satun aldı ḥasbet-en-lillâh azâd kıldı bes ol Ebü Bekir (21) ḥaḫḫında bu süre nâzil oldı ammã bu **emmã men baḥile** âyeti Velîd’ile Ebü Cehil-i la’în ḥaḫḫında nâzil oldıki (22) anlar bu şıfatlarıla mevşûf oldılar ve daḥı buyurdıki **ve mâ yuḡnî ‘anhu mâluhu izã teraddã** ya’nî olar kim (23) buḫl idüp mâllarından virmediler kendüler alup dünyâda mâlların terk idüp gitseler yarın ol kıyametde

[256b] (1) kendüler ‘azâba düşüp mübtelã olıcaḫ ol mâl aña ne aşşı kılısar ‘azâbdan artuḫ ve daḥı buyurdıki (2) **inne ‘aleynã lel hudã ve inne lenã lel aḥirate ve’l-ülã** ya’nî toḡrı yol ḫullarumuza rüşen idüp kılmak bizüm üzerümüzüdü (3) qaḫan hidâyet yolın zâhir kılı

virevüz ol yolda anuñ göñli gözün açu virürüz ve ehl-i dalâlete ol yolu (4) setr idüp gizlemek bizüm üzerümüzüzdür kimden dilersevüz anı gizlü tataruz taḥkîk âḥiret milki daḥı ve (5) dünyâ milki daḥı bizümdür anuñ ehlin daḥı biz yaratduḡ bizümdür ve olar ki mü'minlerdür anları âḥiretde (6) ševâb kerâmet virmegile 'azîz kıldum niteki dünyâda ma'rifet-i îmân virmegile 'azîz kıldum ve kâfirleri âḥiretde (7) 'azab u miḥnetile ḥor ḥakîr kıldum niteki dünyâda küfr-i şirkile ḥakîr kıldum ve daḥı buyurdıki **fe enzertukum** (8) **nâran telezzâ lâ yaşlâhâ illâ'l-eşkā ellezî kezzebe ve tevellâ** ya'nî ben sizi ḳorḳıtdum bir odıla ki ḳoḡları (9) şaçılıp ehli üzere yalıñlar şaçıcıdur ve aña girenlere ḳatı ḥışm idüp ḳaḳıyıcıdur be-dürüstî girmez ol oda (10) illâ şol şaḳîler ki resülleri ve inen kitâbları ve ḳıyâmet gününü yalanladılar îmândan i'râz itdiler bu âyetden (11) lazım gelmez ki istiśnâ ḳılduḡından ḫamuya girmek hemân kâfire maḥşuş ola ehl-i îmân 'aşıyeleri (12) girmeye zîra derekât-ı nârı çoḡdur şol derekeye ki kâfirler gire aña mü'minlerden 'aşı olanlar girmeye bir (13) ayruḡ derekeye gire ve daḥı buyurdıki **ve se yucennebuhâ'l-etḳâ ellezî yu'tî mâlehu yetezekkâ** ya'nî tîz ola ki irâḡ (14) ola ol oddan Ebû Bekir ki kendüyi küfürden ma'aşıyeden şaḳladı ve mâlından Ḥaḡ Te'âlâ vacib (15) ḳılduḡı ḥaḡḳı virüp ziyâde şadaḳalar daḥı virdi kendüyi daḥı mâlını pâk idüp ziyâde ḳıldı ve daḥı her kimsekim dîninden (16) perhîzkâr olup kendüyi günâhlardan şaḳladı ve mâlı varısa zekat virdi ve yoḡısa güci yitdügince (17) şadaḳa eyledi ol daḥı Ebû Bekir gibi raḳıyallâhu 'anhü oddan irâḡ olup ebedî sa'âdete irdi ḳurtuldu (18) **ve mâ li eḫadîn 'indehu min ni'metin tuzcâ illâbtigâ'e vechi rabbihi'l-a'lâ ve le sevfe yerzâ** bu âyet sebebi nüzûli buyıdiki (19) çün Ebû Bekir Şıddîḡ raḳıyallâhu 'anhü Bilâl'i şatun alup azâd ḳıldı kâfirler didiler ki bu Bekir Bilâl ḥaḡḳında (20) bumı andan ötüri ḳıldıki Bilâl anuñ ḫapduḡına ḳullıḡ idirdi ol daḥı dilediki andan ötüri aña 'ivaż (21) ḳıla ve daḥı Ebû Bekr'ün atası anı Ebû Bekr azâd ḳılduḡı ḥoş gelmedi ḳara olduḡından ötüri Ebû Bekr'e didiki (22) yâ Ebâ Bekr bilmez misinki her ḳavmüñ azâdlusu kendü cinsinden olur çün azâd ḳılırsın bârî bir kimse azâd (23) ḳılki görklü bir baḳmaḡa yarar şüreti ola ve ḳuvveti ola bes Allâhu Te'âlâ bu âyeti indürüp buyurdıki hiç bir kimsenüñ

[257a] (1) Ebû Bekir ḳatında minnet idecek 'aḫası ve ni'meti yoḡıdiki Ebû Bekir itdügin aña 'ivaż olmaḡıçün ideydi lîkin (2) murâdınıñ fi'linden ol rabb-i a'lânuñ rızâsından ötürüyidi tîz ola ki ol rabbi daḥı aña ol ḳadar ševâb (3) vire ki oldaḥı râzî ve daḥı her kimsekim ḥaḡ rızâsıçün bu işi işleye Ḥaḡ Te'âlâ aña daḥı ol kerâmeti (4) müyesser ḳıla ve's-selâm

58. Sûretü'd-Ḍuḫâ İḫdâ 'Aşere Âyât

bi'smillâhi'r-raḫmâni'r-raḫîm (5) **ve'z-zuḫâ ve'l-leyli izâ secâ mâ vedde'ake rabbuke ve mâ ḳalâ** ya'nî gündüz yaradan ḫâliḡ ḥaḡḳı ve ḫuḫâ vaḡtında ḳılınan (6) 'ibâdetler ḥaḡḳı

rabbüñ terk itmedi yâ Muhammed ol vaqtdan berü ki saña vaHy olındı ve daHy seni kerih görüp düşmân daHy (7) tutmadı ol vaqtdan berü ki seni sevdi bunuñ qaziyye-yi nüzüli buyıdıkı Kureyş'üñ müşrikleri Medíne'nüñ (8) yahüdilerine haber gönderüp Muhammed'üñ 'aleyhi's-selâm emrinden şordılar ki bunuñ hâli ve da'visi haqmıdur yoksa (9) bâtıl ol yahüdiler didiler ki varuñ aña aşhâb-ı kehf kavminden ve Zi'l-Ķarneyn kışşasından şoruñ ve daHy (10) rühdan şoruñ eger bulardan size haber viresi olursa bilüñ ki girçekdür bes ol Kureyş uluları dirilüp (11) gelüp şordılar peygâMBER 'aleyhi's-selâm olara didiki dönüñ bugün varuñ yarın gelesiz haber virem didi inşâ'llâh (12) dimegi unıtdı andan ötüri on beş gün vaHy kesildi Cebra'il gelmedi ba'zılar rivâyetinde kırk gün gelmedi müşrikler (13) didiler ki Muhammed'i Tañrı unıtdı terk eyledi ve anı düşmân tutdı resül 'aleyhi's-selâm anı işidüp melül (14) oldu HaĶ Te'âlâ kâfirlerüñ sözlerin redd kılmagıçün resüline tesellî olmagıçün bu süreyi indürdi (15) ve daHy buyurdıkı **ve le'l-âhıratu hayrun leke mine'l-ülâ ve le sevfe yu'tike rabbuke fe terzâ** ya'nı yâ Muhammed (16) senüñ rabbüñ haĶkı şol kerâmetler ve 'izzetler ki saña rabbüñ 'âhiretde virmişdür dünyâda virdügi 'izzetlerden kerâmetlerden (17) yigrekdür zırâ ki 'izzet-i dünyâ fânıdür ve 'izzet-i âhiret bâkıdür ve daHy tız ola ki haĶıqaten rabbüñ saña tâ'atlerüñüñ (18) şevâbların vire ve daHy cennetde kevser ve maĶâm-ı şefâ'at vire ve senüñ ve senüñ şefâ'atüñile ümmetüñüñ günâhlarından (19) olĶadar yarlıgaya kim sen andan hoşnüd ve râzı olasın ve daHy buyurdıkı **elem yecidke yetimen fe âvâ** ya'nı (20) HaĶ Te'âlâ resüline kılduĶı ihsânları zıkr idüp minnet ve hem tesellî ider buyurur ki yâ Muhammed sen yetim degilmidüñ (21) kim toĶmadın atañ öldi ve sekiz yaşuñda anañ öldi seni ol vaĶt terk itmedük 'ammüñ Ebü Tâlib'e ulaşdurduĶ (22) anuñ göñline şefĶat bıragup seni terbiyet itdürdükmi şimdiki hâlde ki saña vaHy idüp risâlet virdük seni (23) nite terk iderüz ve daHy buyurdıkı **ve vecedeke zâllen fe hedâ** ya'nı yâ Muhammed senüñ rabbüñ seni nübüvvetden

[257b] (1) ve hikmetden ve Ķur'ân'dan ve anı oĶumaĶdan câhil buldı daHy îmâna da'vet itmekden bu küllisine seni lâyıĶ idüp hidâyet (2) virdi ve daHy bir dâlälet içinde kalmış kavm arasında saña hidâyet virüp anlaruñ dâläletinden ve yaramaz aĶlâĶlarından (3) seni şaĶladı ve senüñ sebebüñile anlaruñ ba'zısına hidâyet virüp ve daHy kiçi oĶlaniken Mekke derelerüñ ba'zısında (4) azduñ ebü cehilile seni girü dedeñ 'Abdulmuţtalib'e irişdürdük ve dâyeñ Hâlime seni emzürüp terbiyet kılduĶdan (5) şoñra alup girü dedeñe getirürken seni yavu kıldı seni bu küllisinden zâyi' itmeyüp şaĶladuĶ terk (6) itmedük şimdiki hâlde mi terk iderüz ve daHy buyurdıkı **ve vecedeke 'â'ilen fe aĶnâ** ya'nı yâ Muhammed rabbüñ seni (7) 'ilm ü hikmetden ve Ķur'ân'dan ve mâldan derviş buldı ve göñlüñi daHy faĶır buldı ki haĶkuñ elindeki mâldan (8) umarduñ saña 'ilm ü hikmet virüp ve Ķur'ân indürüp ve bunca Ķâbâ'ili ve

şehirleri feth idüp ve hadice mālını küllī saña (9) milklendürüp seni ğanı kıldı virdügi nesneye seni k̄anı´ kıldı ve daħı buyurdı **fe emmā'l-yetīme fe lā taḫher** (10) **ve emmā's-sā ile fe lā tenher ve emmā bi ni'meti rabbike fe hadīs** ya'nı Hāḫ Te'ālā buyurur ki yā Muḫammed sen yetimlik ḫālını (11) çeküp şınaduñ ve dervişlik ḫālını deñedüñ gördüñ imdi sende yetimlere çağırı söyleme ve anlara yüzüñ dürüp bakma (12) ve anlaruñ ḫaḫlarını zāyi´ eyleme ümmetüñe daħı ḫaber kılkı anlaruñ māllarına zūlmile el uzatmasunlar (13) ve daħı kaçan saña bir sā'il gelse anı barmağıla dutup yaḫūd iri sözile men´ eylemegil kendü faḫruñı añıl (14) azacuk varından aña virgil yaḫūd luḫfıla ḫoş dilile anı göndergil bu āyetde cemī'i ḫalka tenbīh işāret (15) var ki kaçan Hāḫ Te'ālā aña ni'met vire vācib olur ki aña ki fuḫarānuñ ḫaḫkıñı zāyi´ itmeye kendüñüñ aşıl (16) dervişligin aña ki dünyāya geldükde bir ḫabbesi yoğıdı Hāḫ Te'ālā aña bu deñlü ni'met ruzı kıldı ve daħı didiki (17) yā Muḫammed ol rabbiñüñ saña virdügi ni'metden ḫalka söyle ol Ḳur'an ni'metini ḫalka bildür ve saña virdügi kerāmetlerden (18) ḫaber vir bunda daħı tenbīh var aña her kimsekim Ḳur'an'ı bile gerekdür ki ḫasbe-ten-lillāhi anı kime gerekise ögrede ücret (19) almaya ve Ebū Sa'id-i Ḥuzrī raḫıyallāhu 'anhü rivāyet kıılır resūlden 'aleyhi's-selām ki buyurdı **innallāhe cemilün** (20) **yuḫıbbu'l-cimāle ve yuḫıbbu en yurā ešere bi'l-ni'meti 'alā 'abdihi** ya'nı Allāhu Te'ālā görklüdür gör ki sever ve anı daħı (21) sever ḫulları virdügi ni'metleruñ şükrin yirine getirüp anı ḫalka söyleyüp izḫār eyleye ammā murādı (22) anuñıla faḫrlanmaḫ olmaya belki Hāḫ Te'ālā'nuñ iḫsānın bildürmek ola ve aña minnet ola ki kendü ol ni'mete (23) lāyık degülken Hāḫ Te'ālā aña fazlından 'aḫ kıldı bes ol ni'metüñ ešerin kendü üzerinde belürde şol

[258a] (1) niyyet üzere ki dervişler anuñ ğınāsın bilüp andan ḫācetlerin ḫaleb ideler

59. Sūretü'l-İnşirāḫ Şemane Āyāt

(2) bi'smillāhi'r-raḫmāni'r-raḫīm **elem neşrah leke şadrake** ya'nı bu sūrede daħı (3) Hāḫ Te'ālā ba'zı 'aḫaların zıkr idüp resūline 'aleyhi's-selām minnet idüp sebab-i minnet-i 'aḫ budur ki resūl 'aleyhi's-selām (4) buyurdıki rabbüme bir nesne şordum iy kāşke ki iy şormayadum hergiz didüm ki yā rabbī İbrāḫīm kendüñe ḫalıl (5) ḫıtuñ Mūsā'yıla mükāleme kılduñ baña ne kılduñ Hāḫ Te'ālā ḫıḫāb idüp buyurdıki **elem yecidke yetīmen fe āvā** (6) tā buña deginki buyurdı biz senüñ şadruñı ğıñiletmedükmi tevḫidile imānıla ba'zılar didiler ki bu oldur ki (7) Cebrā'il 'aleyhi's-selām oğlanlığı ḫālinde dāyesi ḫatındayiken gelüp anuñ göğsüñi yardı yüregini çıkardı zemzemden (8) bir ḫoğa şu çıkarup getürdi anı yudı içinde ne varısa arıdup pāk eyledi andan bir legence getürdi içinde (9) 'ilm ü imān ḫolu anı resūlüñ 'aleyhi's-selām göñline ḫoldurdı ğirü yirine ḫoyup Cebrā'il 'aleyhi's-selām (10) eliyile şığadı göğsi ğirü bayağı oldu ve daħı dimişlerdür ki bunuñ ma'nisi budur ki biz senüñ göñlüñi (11)

yumşak kılmadukımı vahy kabûl kılmagıçün ve hayrâtları sevmegiçün ve dağı anı zâhir kılmadukımı vahy kılmagıçün şeyâtın (12) vesveselerinden ki senüñ göñlüni incitmeye ve dağı buyurdu **ve vezağnâ 'anke vizrake ellezî ençaža (13) zahrake** ya'nî yâ Muhammed biz seni 'ismetümüz içinde tutmadukımı ki günâh işlemeñ eger bizüm şaklamaqlıgumuz olmasa (14) sen ol günâhdan ağır yükler götürürdüñ anuñ gibi ağır yükler ki arkañı şırdı bu meşel vech üzere (15) beyandur haqıkat degülki resül 'aleyhi's-selâm günâhlar kazanmış ola bu vechile dağı andan 'afv olına (16) ve ba'zılar didiler ki ya'nî biz senüñ göñlünden hulqları çıkarduk arıtduk dağı yaramaz tabı'atları giderdük (17) ki senüñ arkañı şırdı ya'nî eger anları gidermesevüz göñlünden ol nübüvvet ve risâlet yüki saña ağır yükleridi (18) bu te'vîl üzere beyân-ı ma'nâsı haqıkdür mecâzî degül zırâ ol inşirâh şadruñ şişmesidür ve dağı buyurdıki (19) **ve rafe'nâ leke zikrake** ya'nî dağı Haq Te'âlâ buyurur ki yâ Muhammed biz senüñ mertebeñi ve şerefüni yüceldüp rişâlet (20) ve nübüvvet virmedükmi ve dağı senüñ aduñı añmağı yüce kılmadukımı ki biş vaqtda ezân oqutsa ve kâmet oqunsa (21) ve dağı namâzda teşehhüd oqunsa ve menberlerde haţibler huţbe oqusalar benüm adumıla senüñ aduñı bile zıkr iderler (22) ve kâfir islâma gelse kelime-yi şehâdet getürse benüm adum zıkr itmegile mü'min olmaz tâ senüñ aduñı aña bile (23) koşmayınca ve dağı Qur'an içinde her yirde benüm adumıla senüñ aduñı bile zıkr eyledüm bu mertebeleri ve şerefleri

[258b] (1) añmaz mısın ki senden ilerükilere virilen mertebeyi añarsın ve dağı buyurdıki **fe inne me'a'l-'usri yusran inne me'a** (2) **l-'usri yusrâ** ya'nî her zahmetüñ ardınca bir râhat var dünyâda ve dağı dünyâ zahmetlerinüñ şonınca âhîret bollukları (3) var ya'nî her kim dünyâda dervişligile tã'at 'ibâdet zahmetin çekdi aña âhîretde cennet râhatlıkları (4) var ki nihâyeti yok ve dağı te'kid kılmagıçün iki tekrâr idüp buyurdıki düşvârlıgıla geñezligile var ki ol (5) andan ayrılmaz anuñçün didi peygâamber 'aleyhi's-selâm vallâhi eger ol düşvârlıq bir delük içinde olaydı (6) ol geñezlik anı isteyüp ardınca gireydi ve dağı didiki bir düşvârlıq iki geñezlik üzere gâlib gelmez (7) zırâ ki 'usr hemân bir 'usr ma'nisinedür ve iki yüsr her biri bir ma'niyâ ehli ma'ânî bilür ve dağı buyurdıki **fe izâ ferağte** (8) **fenşab ve ilâ rabbike ferğab** ya'nî kaçan ğazâdan fâriğ olsañ yâ Muhammed ictihâd idüp tã'at kııl rabbüñden (9) yaña tazarru' kııl hâcetlerüñ dile ve dağı kaçan namâzdan fâriğ olsañ du'âya meşğül ol kaçan kendü nefsüñ (10) eşğâlınden fâriğ olsañ kıyım olup namâz kııl ve ol rabbüñden yaña niyâz idüp hâcetlerüni aña 'arz eyle ki (11) mucibe'd-da'vât oldur ve's-selâm

60. Sûreti't-Tin Semâne Âyâtin

bi'smillâhi'r-raħmâni'r-raħîm (12) **ve't-tîni ve'z-zeytûni ve tûri sînîn** ya'nî Haq Te'âlâ kaşem ider tînile zeytûna ba'zılar dimişlerdür ki ol (13) Şâm vilâyetinde iki tãğdur tîn bir

tağdur >ve zeytūn bir tağdur< Şām'da Dımişq'a yakın ammā ekser müfessirler bunuñ üzeredir ki ol (14) yinilen encirile zeytūn hem İbni 'Abbās'dan dađı rivāyetdür ki didi rađıyallāhu 'anhū bu tınile zeytūn (15) işbu yidigüñüz encirile zeytūn Hađ Te'ālā bu iki yimişe and içdi anuñçün ki bu iki ağaç cemí' yimiş viren (16) ağaçlar arasında 'aceb ağaçdur menfa'atı çoқdur bes buyurur ki encir ve zeytūn haқkı yađūd bularuñ (17) şerefın beyān idüp kendü zātına izāfet kılup kaşem itdi buyurdiki encirüñ zeytūnuñ hāliki haқkı ve (18) dađı ol tūr haқkıki ağaçludur ve Mūsā anda mükāleme kılmışdur ve **hāzā'l-beledi'l-emín** ya'ní dađı işbu (19) Mekke şehri haқkıki emíndür buña giren kırtılır öldürmekden ya sürüp çıkarmakdan **lekađ halaқnā** (20) **l-insāne fi ahseni taqvímín şumme radednāhu esfele sāfilín** ya'ní Hađ Te'ālā buyurur ki encir haқkı ve (21) tūr-ı sinā haқkı ve Mekke-yi emín haқkı tađkík biz bu ādem ođlanların görklü kāmēt üzerine ve ahsen-i şuret (22) üzerine yaratduđ tođrı iki ayak üzerine yürür dađı iki el virdük barmaқlar yaratduđ neyi gerekise tutar ve açuқ dil (23) virdük ne dilerse söyler bu ol vaқtdur ki tamām yigit ola ve kuvveti kemāle ola ve boyı uzamađı tamām muқarrer ola

[259a] (1) ola andan şoñra biz ol insānı esfel-i sāfilíne bırağuruz ya'ní ol kuvvetini ve yigitligini alup za'ífü'l-hāl (2) kıluruz pírlige ve erzel-i 'ömre bırağur bili iki bükülür 'aқlı naқş olur bildügin bilmez olur oğlanlığı hāline (3) döner ammā bu ma'niden ensirek¹⁸⁴ ma'ní budur ki çün ol insānki kāfir fācirdür bizüm ol ahsen-i şuret (4) ve göñlü kāmēt üzerine yaratduğumuz ni'metüñ şüktrin yirine getürmediler biz dağı anları öldürdükdē şoñra ol esfel-i (5) sāfilíne bırağur ki cehennemüñ aşağa derekesidür **illāllezine āmenü ve 'amilü's-şāliḫāti fe lehum ecrun gayru** (6) **memnūn** ya'ní Hađ Te'ālā mü'minleri istiśnā kılup didiki illā şular ki Allāhu Te'ālānuñ vađdāniyyetini taşdıқ (7) itdiler ve görklü 'ameller işlediler ki Allāh'a lāyık ola anlara hāşıl olur dükenmez eksilmez şevāblar zírā kaçan mü'min (8) yigitligi vaқtında kuvvetini ve cānını 'amel-i şāliḫe harc eyleye kaçan ḫasta olsa ya gāyet pírl olup za'íf olsa (9) tāt idemese yađūd ölse aña şol yigitlikde kuvvet variken 'amel itdügi gibi şevāblar yazılır kıyāmetedēgin (10) hiç eksüksüz ve minnetsüz resülden 'aleyhi's-selām rivāyetdür ki buyurdı kaçan bir tāt ehli mü'min (11) vefāt kılsa ol ki ferişterile göge çıkarlar dirler ki yā rabbí ol kıluñ vefāt kıldıki biz aña müvekkildük (12) bize destür vir ki gökde saña 'ibādet idelüm Hađ Te'ālā buyura ki benüm göklerüm ferişterile töludur líkin (13) yürüñ siz ol kılumuñ kabrine varuñ tā kıyāmete degin aña ol gicede gündüzde nekağar ki tāt 'ibādet (14) kılurdı girü ol kağar şevāb yazuñ ve dağı buyurdıki **fe mā yukezzibuke ba'du bi'd-díni eleysallāhu bi aḫkemi'** (15) **l-ḫākimín** ya'ní Hađ Te'ālā buyurur ki iy ādem oğlanı ne nesne

¹⁸⁴ Kelimenin metindeki imlāşı biçimindedir.

yiltedi seni Hâk Te‘âlâ bir görklü şüret (16) üzere yaratdı ve bunca hüccetler beyân kılduğdan şoñra tâ ki sen ol hisâb gününü ve hükmi-kazâ gününü (17) yalanlayasın Hâk Te‘âlâ ‘adlile hükmi idenlerüñ key hükmi idicisi degülmidür hükminde ki kâfirleri ‘adlile (18) tuta ve mü‘minleri fazlıyla tuta ve dahı dimişler ki hitâb resüldür ‘aleyhi’s-selâm ki buyurur yâ Muhammed (19) bunca hüccetler ve deliller zıkr olunduğdan şoñra kimdür ki seni tekzib idüp kıyâmet gününe inanmaz (20) Allâh Te‘âlâ hâkimlerüñ key kâdiri ve kavisi degilmidür senüñile olaruñ arasında hükmi idüp düşmânlaruñdan (21) intikâm ide belî anuñ hükmi revân nâfizdür cümle hâkimlerden kimse mâni’ mu‘arız degüldür (22)

61. Sûretü’l-‘Alâk Şemâne ve ‘Aşere Âyâtin

bi’smillâhi’r-raḥmâni’r-raḥîm **ikra’ bismi rabbikellezî ḥalaḳ** (23) ya‘nî yâ Muhammed okı Qur‘ân‘ı ol rabbüñ emriyle ki bu ḥalâyıķı yaratdı cemî‘i ehl-i tefsîrüñ ittifâķıdır ki

[259b] (1) evvel inen sûre Qur‘ân‘dan budur każiyye-yi sebeb-i nüzül budur çünki resül ‘aleyhi’s-selâm kırk yaşına irdi (2) {irdi} kulağına nidâ avazı irdi didiki yâ Muhammed ammâ kimdüğün bilmezdi korķardiki baña cünün vâķi‘ ola tâ ki (3) bir gün cebrâ‘il ‘aleyhi’s-selâm kendü şüretinde gördi tākāt getürmeyüp ‘aķlı gitdi getürüp Ḥadıce’nüñ (4) evine getürdiler didiler aña ki neyledüñ kendüyi bir delüye ciftlendürdüñ çün resül ‘aleyhi’s-selâm (5) ifâķat bulup kendüye geldi każiyyeyi Ḥadıce’ye diyü virdi tırup Varķatü bin Nevfel’e vardiki ol İncil (6) okurdi tefsîrile andan ‘Addâme geldiki ol rāhibidi anlar Ḥadıce’ye didiler ki anuñ bir ulu emri ve (7) ‘azîm-i şānı varki zühûra geliser bes bir gün resül ‘aleyhi’s-selâm dereye vardı Cebrâ‘il ‘aleyhi’s-selâm (8) bu sûreyi indürüp emr itdi aña ki abdest alup iki rek‘at namâz kıldurdu çünki döndi eve geldi (9) Ḥadıce’ye anı ḥaber virdi ve hem ol abdesti namâzı aña öğretdi ammâ bir rivāyetde budur ki ‘Arve ‘Āyişe’den (10) naķl ider raḍiyallāhu ‘anhü ‘Āyişe raḍiyallāhu ‘anhü didiki evvel nesne ki resüle ‘aleyhi’s-selâm vaḥydan (11) zāhir oldı girçek düşdiki gice gördüğü şol irte aķlıgı gibi tızcek vâķi‘ olur ol vaķt aña ḥalvet (12) sevgülü olup ‘uzlet eyledi varup Ḥıra tağına anda eglenürdi andan dönüp Ḥadıce’ye gelürdi bir gün ol (13) Ḥıra’dayiken Cebrâ‘il geldi ‘aleyhi’s-selâm didiki okı yâ Muhammed resül ‘aleyhi’s-selâm didiki ben okıyıcı (14) degülem ne okuyayın Cebrâ‘il beni tıutup eyle kışdiki kıatı zaḥmet vâķi‘ oldum andan beni kıoyu virüp (15) didiki **ikra’ bismi rabbikellezî ḥalaḳ** tâ aña varınca ki mâlem ya‘lem ol korķıyıla resül ‘aleyhi’s-selâm (16) a‘zâların ditremek tıutup döndi Ḥadıce’ye kıatına geldi didiki beni örtüñ bir kilimile büriyü örte kıodılar (17) yatdı tâ ol korķusı geçince bes Hâk Te‘âlâ **ikra’ bismi rabbikellezî ḥalaḳ** didüğü ma‘nî budur kim (18) okı yâ Muhammed ol rabbüñ adını ve anı birlige cemî‘ maḥlûķuñ eşrefi ki insāndur anı beyân idüp buyurdiki **ḥalaḳa** (19) **l-insāne min ‘alaḳ** ya‘nî yaratdı bu âdem

oğlanını bir pāre uyuşmuş kandan ve bir āyetde toprakdan ve bir arada (20) koyu şudan diyü buyurdu bu āyetler küllü biri birinüñ taşdıkıdır zırā evvel yaradılmağ toprakdan idi andan (21) nuţfeden andan ‘alaqadan andan muzğadan niteki cümlesi bir āyetde beyān olundu bundan soñra buyurdıki (22) **ikra’ ve rabbuke’l-ekrem** ya’nı oğı yā Muḥammed sen eger oğuyıcı dağı degülseñ senüñ rabbüñ saña mu’āvenet kı lup (23) anı fehm itdüre ki ol kerımdür kıllarına cehlinden tecāvüz itdiricidür ve cehlile işledügin ‘afv idicidür

[260a] (1) ve kime dilerse selām ile ikrām idicidür ve dağı buyurdıki **ellezı’ alleme bi’l-kalem** ya’nı ol Allāh’dur ki ol kim ḥaţṭ u (2) kitābet öğretti kalemile bu kitābetüñ fazıletine tenbıh kıldı bunda ulu menfa’atler olduğıçün zırā bu envā’ (3) ‘ulüm dıvān olunmaz ve bu ḥikmetler maḥfūz olunmaz ve dağı ol selef-i şāliḥinüñ ve enbiyānuñ ve evliyānuñ aḥbārları (4) ve maḳālātı zabt olunmaz ve dağı ve bu gökden indürilen kitāblar aḥkāmı şaḳlanılmaz illā ḥaţṭ-ı kitābetile (5) eger ol yazmağ olmayadı dın ve dünyā emri hiç kāyim olmayadı bu şerefden ötüri anuñıla kıllarına minnet (6) kıldı ve dağı buyurdıki **alleme’l-insāne mā lem ya’lem** ya’nı Ādem ‘aleyhi’s-selām bildürdi cemı’ maḥlūkuñ (7) adların ilhāmıla ve resüle bildürdi kemāl-i kereminden ve ol ‘ilmile anları cehl qarañulığından çıkarup (8) ‘ilm nūrına givirdi ve dağı buyurdıki **kellā inne’l-insāne le yatgā en raāhustagnā inne ilā rabbike’r-ruc’ā** (9) ya’nı ḥaḳıqaten bu kāfirler ṭāğı ve ‘āşı olurlar çünki kendüleri müstagnı göreler Allāhu Te’ālādan Ebı Cehl (10) gibi ve anuñ aşḥābı gibi ve Fir’avn gibi ki rubūbiyyet da’visin kıldı ve Qārūn gibi ki mālıla ‘ucub idüp (11) faḥr eyledi Ḥaḳ emrine ‘āşı oldu mālıla yire ḥasf oldu ve bilki yā Muḥammed ol ṭāğı olup mālıla (12) serkeşlik idenlerüñ ‘aḳıbet dönüp gelecek yirleri rabbüñden yañadur ki bir bir muḥāsebe olup cezālansalar (13) gerek muṭı’ cennete ‘āşiler ṭāğiler nāra gitseler gerek ve dağı buyurdıki **eraeytellezı yenhā ‘abden izā şallā** (14) bu āyetüñ sebab-i nüzülü buyıdıki [E]bü Cehl-i la’ın didiki Lāt u ‘Uzzā ḥaḳkı eger görem Muḥammed’iki yönin yire koyup (15) secde eyler varup ayağumıla kıfasından başam şol kadar ṭutam ki ayağum altında öle gördi peygāmberi (16) ‘aleyhi’s-selām ki namāz kı lurdı vardı qaşd eyledi ki başaydı yaḳın varıcağ kıçın kıçın girü qaçdı (17) şordılar aña ki niçün qaçduñ didiki önümde bir derın ḥandek gördüm acı od yalıñı ṭolu andan ötüri girü (18) qaçdum virmedüm bes Ḥaḳ Te’ālā bu āyeti indürüp buyurdıki görmez misin yā Muḥammed ol kāfiriki Ḥaḳ Te’ālā (19) qolunu mevlāsı ‘ibādetinden men’ ider ya’nı seni bizüm ‘ibādetümüzden yığmağ ister **eraeyte in kāne ‘ala’l-hudā** (20) **ev emera bi’t-taḳvā** görmez misin yā Muḥammed ki ol Ebü Cehl eger islāmı qabül idüp hidāyet üzere (21) olaydı dağı ol namāzdan men’ itmekliğı koyup küfürden kāfirleri men’ idüp islāma ve tevḥıde emr (22) ideydi aña bu ḥayırlu degülmidi küfre mu’āvin olmağdan ve dağı buyurdıki **in kezzebe ve**

tevellā elem ya'lem (23) **bi ennellāhe yerā** ya'ní yā Muhammed eger ol Ebū Cehl seni tekzīb idüp i'rāz iderse bunu bilmez miki

[260b] (1) Allāhu Te'ālānuñ ki kılduğın görür girü aña cezāsın kıılır bu āyet cevābıdır külli ol giçen işlerüñ ki (2) **eraeytallezī yenhā** diyü buyurdı ve dağı buyurdıki **kellā le in lem yentehi le nesfe'an bi'n-nāşiyeti** (3) ya'ní haqqā ki eger Ebū Cehl bizüm resülümüz Muhammed'i incitmekden yıglnmaz olursa tevbe idüp ölmezden (4) öñ islāma gelmez olursa 'izzetüm haqqıçün ki eyle kıatı tıtavuz biz anı ol şaçındanki depretmege (5) mecāli olmaya ya'ní kıyāmet güninde anı tıutup şaçıyıla iki ayakların bağılayup top gibi cehenneme erele ve bu āyetler (6) ki bu cehil haqqında indi ammā hükmi 'āmmıdur cemí' hūlāyıkā ki bunuñıla ögütlenüp kimseyi hayrıla tā'atden yıgmayalar (7) ve yıgmağ isteyeniyen men' idüp zecr ideler ve dağı buyurdıki **nāşiyetin kızıbetin hūtı'etin felyed'u nādiyehu se ned'u** (8) **z-zebāniyete** ya'ní biz buyuravuz ol alın şaçını tıutalar ki ol nāşiyenüñ şaçını Allāhu Te'ālā üzerine yalan söyleyüp (9) ehl-i evlād itlāk ider müşrikdür hūtı'dür Allāhu Te'ālānuñ rızkıını yir ayruğa tıapar bu āyet gelicek resül 'aleyhi' (10) s-selām okudı Ebū Cehil-i la'ın işidüp didiki yā Muhammed ben kıavmümi kıabilemi kııgırup cem' idem senüñ rabbüñi benden (11) men' ideler Haqq Te'ālā buyurdıki yā Muhammed eyit ol ehl-i meclisin ve ol aşhābın dirşürsinki aña yardım ideler (12) biz dağı ol zebānılere kııgıravuz ki 'azāb feriştelere idür iri sözlüler kıatı kıuvvetlüler elleriyile nice tıutarlarsa (13) ayaklarıyıla dağı eyle tıutarlar hiç terahhımları yok çün bu cehl zebānı adını işitdi kıorkıuyıla girü döndi (14) didiler aña ki Muhammed'den kıorkıduñmı didiki yok ammā anuñ kıatında bir atlu gördüm beni zebānile kıorkıtdı bilmez miki (15) zebāniye ne nesnedür ol atlu benden yaña kıaşd eyledi kıorkıdumki beni yudaydı andan ötüri kıaçdum ve dağı buyurdıki (16) **kellā lā tıuti'hu vescud vaķterib** ya'ní haqqā ki yā Muhammed sen ol Ebū Cehl'e mutı' olma andan kıorkıup (17) baña 'ibādetüñi terk eyleme namāz kııl secde eyle a'māl-ı şālihile ol rabbüñe teķarrüb hāşıl eyle rivāyetdür (18) Mücāhid'den rađıyallāhu 'anhü ki eydür kıuluñ mevlāsına key yakın olmağı ol vaķtdur ki secdede ola (19) zırā Haqq Te'ālā buyurur ki secde it yakın ol

62. Sūretü'l-ķadr Sitte Āyātin Medıne

(20) bi'smillāhi'r-raħmāni'r-raħım **innā enzelnāhu fı leyleti'l-ķadr** ya'ní biz taħkık indürdük (21) kıura'nı cümle yöninden levh ü maħfūzdan dünyā gögine kıadir gicesi ya'ní hükim gicesinde buña kıadir gicesi andan ötüri (22) dinildiki Allāhu Te'ālā ol gicede muķadder olunmuş bir yıllık hükmi zühūra getürür dünyā emirlerinden ve ecelden (23) ve rızkıdan dağı bulardan ğayrı neki ola anları teslīm ider ol işleri tedbır idiciler ki olar dört

[261a] (1) ferîştedür Cebrâ'îl ve Mikâ'îl ve İsrâfîl ve 'Azrâ'îl'dür ve daħı ol gicenüñ ta'zîmin ve şerefin bildürmekiçün buyurdıki (2) **ve mâ edrâke mâ leyletu'l-ğadr** ya'nî yâ Muhammed sen ne bilürsin ol ħadır gicesi ne ulu gicedür bes girü beyân idüp (3) buyurdıki **leyletu'l-ğadri ħayrun min elfi şehrin** bu âyetüñ sebab-i nüzûli buyıdiki resül 'aleyhi's-selâm aşĥâbıla (4) oturmuşıdı ħaber virürdiki Benî İsrâ'îl'den bir kişi biñ ay silâĥ götürüp ħazâ kıldı gündüz oruç tutardı (5) gice irteye dek ihyâ iderdi tâ ölince silâĥın üzerinden gidermedi aşĥâb anı işıdüp ta'accüb kıldılar kendü (6) 'amellerin taĥşîr görüp azırğandılar Ĥaĥ Te'âlâ bu ümmete ħadır gicesin virüp buyurdıki ol ħadır gicesinüñ (7) şevâbı yigrekdür ol biñ aydanki ol 'âbid anda ħazâ kıldı şunuñ gibi aylardanki anda ħadır gicesi olmaya (8) bes resül 'aleyhi's-selâma şordılardıki yâ resülallâh ol ne gicedür resül 'aleyhi's-selâm buyurdıki (9) siz anı taleb idüñ ramazânuñ âĥîr öninde tekleri gicesi yigirmi birinde yigirmi üçinde ve yigirmi beşinde (10) ve yigirmi yidisinde ve daħı yigirmi toĥuzında ve daħı dimişlerdür ki ekser 'ulemânuñ ittifaĥı anuñ üzeredür ki (11) ħadır yigirmi yidinci gicededür ve daħı buyurdıki **tenezzelu'l-melâ'iketü ve'r-rühu fihâ** ya'nî ol gicede her gökden (12) ferîştelere iner ve sidretü'l-müntehiden daħı Cebrâ'îl bile iner ki Cebrâ'îl'üñ maĥâmı anuñ ortasındadır dükeli (13) yir yüzine enerler bu oĥlanlarınuñ mü'minlerine du'â kııurlar ve bularuñ du'âlarına daħı emîn dirler tâ irte (14) yiri aĥarınca ve ħaberde gelmişdür ki Cebrâ'îl 'aleyhi's-selâm iner Ka'be ħamında turur iki ħanadını açar biri maşrıĥa (15) irişür ve biri maĥribe irişür ve bir yaşıl 'alem Ka'be ħamına dike ħor ve bir 'alem peygâmbere ravzına ve bir 'alem Ĥudüs mescidine (16) ve bir 'alem tür-ı sînâ taĥına andan Cebrâ'îl 'aleyhi's-selâm cemî' ferîştelere yir yüzine taĥııup mü'minlere selâm iderler (17) **bi izni rabbihim min kulli emrin selâmun** ya'nî ol ferîştelere indükleri ve selâm kııduĥları külli ol rabblerinüñ (18) destürüyıldur ol gice dükeli âfetden ve belâlardan selâmatlıĥdır ve daħı şeytânüñ ol gicede şer işlemege (19) tãĥâti yitmez belki külli ħayr bereketdür ve raĥmet maĥfiretdür tamâm **hiye ĥattâ matla'ı'l-fecr** ya'nî bu didüklerümüz külli (20) vâĥi'dür işlenür yir yüzinde tâ aña dek ki irte yiri açıla

63. Süretü'l-Beyyinetü Tis'a Âyâtin

(21) bi'smillâhi'r-raĥmâni'r-raĥîm **lem yekunillizîne keferü min** (22) **ehli'l-kitâbi ve'l-muşrikîne munfekkîne ĥattâ te'tiye humu'l-beyyinetü** ya'nî bu kâfirler iki bölük olmuşlar bir bölük (23) ehl-i kitâbdur yahüd u naşârâ gibi ve bir bölügi müşrikler ki puta ħaparlardı Tevrît'de İncıl'de bilmişlerdiki

[261b] (1) âĥîr zamân peygâmbere Muhammed-i muştafâ geliser 'aleyhi's-selâm dirlerdiki biz işbu dînümüz ve kâ'idemüz terk ider degülüz (2) tâ ol va'de olınan resül gelmeyince bes Ĥaĥ

Te‘ālā bu süreyi indürdi buyurdıki ya‘nı münfekk olup (3) zāyil olmaz küfürlerinden şol kâfirler ki yahūd u naşārādur ehl-i kitābdan daħı ol puta taparlar müşriklerdür (4) ol ħabıs sözlerin ve inkārların terk itmezler tā bulara beyān gelmeyince beyyineden murād bunda Muħammed-i (5) muştafādur ‘aleyhi’s-selām çün ol beyyine geldi bulara bir bölügi ol küfürlerden münfekk olup (6) ol ħabıs sözlerin terk itdiler islāma geldiler ki bular ehl-i kitābuñ mü‘minleridür ve daħı ‘Arab’uñ (7) müşriklerindendür ki islāma geldiler ve bir tayıfesi ħased yöninden dönmeyüp küfürleri üzere şābit (8) oldılar buyurdıki **resūlun minallāhi yetlū şuħufen muṭahharaten fihā kutubun ħayyimetun** ya‘nı ol beyyine ki (9) olar geldi bizüm resūlümüz Muħammed ki Allāh’dan geldi oğur bu Ķur‘ān’ı ki ziyādeden ve noqşāndan arıdur (10) ki resūl ‘aleyhi’s-selām şol indürilen üzere ne bir ħarf noqşān ider ve daħı yalandan tenākuşdan (11) muṭahhardur anuñ içinde yazılmış nesnelere var ki ħayyime ve müstaķımedür delālet ider şavāb şalāħ (12) üzere ve ma‘şiyet şirk üzere delālet itmez tevħıde tā‘ate yilter şirkden ma‘āşiden nehy ider (13) ve daħı buyurdıki **ve mā teferraķallezıne ütül-kitābe illā min ba‘di mā cā‘et humül-beyyinetu** ya‘nı (14) ihtilāf müteferriķ olmadılar Muħammed ħaķķında yahūd u naşārā illā bulara ħaķ bāṭıl zāhir olduğdan soñra (15) ki Ķur‘ān nāzil oldu ve kendü kitāblarında daħı ħaķıķatini bildilerdi ve külli eyle ittifaķ kılmışlardıki (16) kaçan ol āħır zamān peygāmberi gele biz aña imān getürevüz dir girdi çün gördiler geldi bir niceleri (17) imāna geldiler didiler ki ol kitābumuzda vaşf olınan şıfatlar bunda yoğ diyüp imāndan i‘rāz (18) itdiler ebedı şeķāvetde ħaldılar ve daħı buyurdıki **ve mā umirū illā li ya‘budüllāhe muħlisıne lehu’** (19) **d-dıne ħunefā’e** ya‘nı ehli birlemediler kitāb kitāblarında buyırılmadılar ħıç birisi illā aña buyurdılar ki Allāhu Te‘ālā (20) birleyüp aña ‘ibādet iderler bu ħāletde ki ‘ibādetleri ħāliş Allāh’a ola daħı bir kimseyi ‘ibādetlerinde (21) aña şerık kılmayalar ki ħaķ dın Allāh’a tapmağā maħşüşdür ki dın-i islāmdur anı tutalar ayruğā meyl (22) itmeyeler ħaķķa mutāba‘at ideler Beytullāh’ı ħac idüp tavāf ideler **ve yuķımū’s-şalāte ve yu‘tū’z-zekāte ve zālike** (23) **dınu’l-ħayyimetı** ya‘nı kitāb ehli buyurdılar ki muvaħħid olalar ve daħı namāzı vaķtıyla edā ideler ve zekatuñ

[262a] (1) farziyyetine ikrār idüp mällarından fuķarāya ħaķķını çıkaralar toğrı muħkem dın budur egriligi yoğ (2) ve daħı buyurdıki **innellezıne keferū min ehli’l-kitābi ve’l-muşrikıne fı nāri cehenneme ħālidıne fihā ulā’ıke** (3) **hum şerru’l-berıyyeti** ya‘nı taħķıķ şular kim ehl-i kitābdan kâfir oldılar ve daħı puta tapar müşriklerden ki (4) islāma gelmediler Ķur‘ān’a Muħammed’e inkār itdiler ol küfürleri üzere şābit oldılar anlar ol nār-ı cehennemde (5) dāyım muħalled olırsalar ki olar ki olar bu yaradılmış maħlūķuñ key şerlüleridür bundan soñra mü‘minleri medħ (6) idüp buyurdıki **innellezıne āmenū ve ‘amilū’s-şāliħāti ulā’ıke hum**

ḥayru'l-beriyyeti ya'nı olar kim Allāh'ı (7) taşdıķ itdiler ve gönüllerinde imānların ḥāliş kıldılar ve ef'allerin dağı pāk kıldılar aşşāb-ı resūl tābi'in (8) gibi dağı olar kim bulara mutāba'at kıldılar tā kıyāmete değin bular külli bu yaradılmışuñ ḥayırlusıdur 'Abdullah (9) ibni 'Ömer eydür vallāh ki mü'minler Allāh katında Ka'be'den ekremdür Ḥasan-ı Başri'ye şordılar bunuñ ma'nisinden (10) mü'minler feriştelere ḥayırlu mıdur Ḥasan didiki vay saña kande berāber olur ferişte şol mü'minile ki imān (11) getirüp şālih 'amellere meşğul ola bes bu mü'minleruñ şevābların beyān idüp buyurdiki **cezā'uhum** (12) '**inde rabbihim cennātu 'adnin tecrī min taḥtihā'l-enhāru ḥālidīne fihā ebeden** ya'nı bu mü'minleruñ şevābları āḥiretde (13) ol bostānlar bağlardur ki ağaçları altından ırmaqlar aķar ḥamr ırmağı ve bal ırmağı ve şu ırmağı bu ḥāletdür ki (14) kokuşu bulanuğı yok anlar andan delim muḥalleddür çıķması yok ve zevāli yok **raziyallāhu 'anhum ve razū 'anhu** (15) **zālike li men ḥaşıye rabbehu** ya'nı Allāhu Te'ālā olardan rāzı andan ötüri ki anuñ vaḥdāniyyetine taşdıķ idüp (16) buyruqların yirine getürdiler ve ma'şiyetlerden ıraķ oldılar ve bu kullar dağı Allāhu Te'ālādan ḥoşnūd olmaqlarından (17) dağı yigrek maķāmlar buldılar ve korkdukları nesnelere dağı kurtıldılar bes şevāblar bulmaķ Ḥaķ Te'ālānuñ (18) rızāsına irişmek ve korkulardan kurtılmaķ küllisi şulara ḥāşıdır dünyāda Allāh'ı birlediler ve andan (19) korkup ma'şiyetlerden ıraķ oldılar

64. Süretü'l-Zelzeleti Şemāne Āyātin

bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm (20) **izā zulzileti'l-arzu zilzālehā ve aḥraceti'l-arzu eşķālehā** ya'nı sebep-i nüzul-i süre buyıdıkim ibtidā-yı (21) islāmda bu ḥalk eyle zu'm iderlerdiki Allāhu Te'ālā şağāyirden ötüri 'iķāb itmez illā kebāyirden (22) ötüri ider Allāhu Te'ālā bu āyeti bu süreyi indürüp kıyāmetuñ ba'zı ehvālin beyān eyledi buyurdiki kaçan yir ḥarekete (23) gelüp ıztırāb ide ve üzerindikiler küllisi pāre pāre ola ve yir altındağıları zuḥūra getirüp taşra

[262b] (1) birağa gencden ve mālardan **ve ķāle'l-insānu mā lehā** ya'nı kāfirlerden anı görüp diyeler ki ne oldı bu yir ki (2) içindeki ḥāzāyin ve ölileri taşra birağdı bilmeyeler ki kıyāmet kopardı **yevme'izin tuḥaddiśu aḥbārahā** (3) **bi enne rabbeke evhā lehā** ya'nı ol günde bir ḥaber vire bu ādem oğlanları ki üzerinde ne işledilerse ḥayırdan (4) şerden mü'minleriçün diye ki bular benüm üzerümde mezār kıldılar ve oruç tıtdılar ve ḥacca vardılar (5) 'umre kıldılar ve cihād itdiler mü'min anı işidüp feraḥ bula şāz ola ve fācirler çün diyeler bular benüm (6) üzerümde şirk itdiler ve zinā ve uğurlıķ itdiler ve ḥamr içüp dürlü fesādılar işlediler fācir anı işidüp (7) melül maḥzün olalar diyeler ki ne geldi bu yire böyle ḥaber virür Ḥaķ Te'ālā resūline 'aleyhi' (8) s-selām diye ki yā Muḥammed ol yire senüñ rabbüñ vaḥy eyledi

söyle diyü anuñçün söyledi bu haberleri (9) virdi **yevme'izin yaşduru'n-nāsu eştāten li yurav a mālehum** ya'nı ol günde bu hālāyık döneler ol hisābdan (10) soñra bölük bölük perākende olup itdükləri 'amelüñ mükāfātın ve cezāsın görmekiçün olar ki mü'minlerdür (11) 'amellerinüñ cezāsı cenneti göreler envā'-ı ni'metlerle anlar ki fācirler kāfirlerdür 'amellerinüñ cezāsı tāmuyı göreler (12) envā'-ı 'azāblarıla mü'minler bölügi hūrilerile temettu' ideler fācirler bölügi şeyātinlerle mu'azzeb olalar mü'minler bölügi (13) sündüs-i dibāc geyüp bezenmiş tahtlar üzere tekye kıralar facirler bölügi yüzleri üzere içinde sürineler mü'minler (14) bölügi başlarında tāc nūrdan köşkler üzerinde oturalar fācirler bölügi oddan tāc oddan dereler içinde (15) 'azāblar göreler mü'minler bölügi altundan tabaqlar üzerinde dürlü dürlü ta'āmlar yiyeler ve fācirler bölügi zaqqumıla (16) gıslın yiyüp hamım içeler zırā bular dünyāda dañı bu hāl üzereydiki mü'minler bölügi mecidlere ve 'ilm meclislerine (17) sa'y iderlerdi ve fācirler meyhānelere ve fesād yirlerine sa'y iderlerdi mü'minler bölügi zikre ve tesbihe (18) ve hayrāta meşgūl olurlardı ve fācirler bölügi fuħsa ve her zevāta ve şehvet-i nefsāniye meşgūl olurlardı (19) lā-cerem āhiretde hālleri aña muvāfiķ ola bundan ötüri buyurdi resūl-i kevneyn 'aleyhi's-selām hiç bir kimse olmaya (20) kıyāmet güninde illā gerekkim kendü kendüyi melāmet kıla eger muhsinlerden olursa niçün dañı ziyāde ihsān (21) itmedüm diyü melāmet ide ve ger 'āsilerdenise niçün ben bu ma'āşilerden i'rāz idüp tevbe kılmadum (22) diye kendüyi melāmet kıla şol vaqtıki sevābı 'ikābı gözile mu'āyene göreler ve dañı buyurdıki **fe men ya'me'l-miškāle** (23) **zerratin hayran yerahu ve men ya'me'l-miškāle zerratin şerran yerahu** ya'nı mü'minden kāfirden kimki şol güneş şu 'ā'ında

[263a] (1) uçan tozçuğaz miķdārı hayr işlese bulur ve ol miķdār şer işlese dañı bulur ammā mü'minlerüñ haberi cezāsı (2) āhirine te'hür olunmuşdur anda bulırsalar ve ammā şerlerinüñ 'uķūbeti dünyāda ta'cıl olunur kendü nefslerinde (3) hastalıklarıla ya ehillerinde ya mällarında tā ki dünyādan çıķa gide hiç bir üzerinde şer kılmaya ki anuñıla (4) āhirete gide ve ammā kāfirlerüñ şerleri cezāsı āhirete te'hür olunmuşdur ki 'azābın anda göreler ve ammā hayırlarınüñ (5) cezāları dünyāda ta'cıl olunur bedenlerinde şihhat 'āfiyet bulmağıla ve tül-i 'ömrile ve dañı ehillerinde ve evlādlarında (6) şöyle ki bularüñ zerre kıadar hayırları kıalmaz ki anuñıla āhirete gideler anda menfa'at umarlar rivāyet kılar (7) Ebū İshāķ bir hātūndanki didi bir gün 'Āyişe'nüñ rađıyallāhu 'anhü üzerine girdüm Ebı Süfyān 'avratıyılayıdı (8) kıpuya bir derviş gelüp su'āl itdi 'Āyişe'nüñ kıatında bir sele tulu üzüm varıdı kırup 'Āyişe ol üzümde (9) bir dāne alup ol dervişe virdi biz anı azırğanup birbirümüze kıalışduķ 'Āyişe bize didiki taķdır idüñ (10) görüñ ki ol bir dāne kıaç zerre kıadar ola Hāķ Te'ālā huđ zerre kıadar hayr zāyi' olmaz (11)

65. Sūretü'l-‘Ādiyāt İhdā ‘Aşere Āyātın

bi’smillāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm **ve’l-‘ādiyāti zabḥā** (12) sebab-i nüzūli budur ki resūl ‘aleyhi’s-selām Benī Kenān’a çeri gönderdi Münzer bin ‘Amr’ı ve anlara emīn (13) dikdi anlar çün gitdiler eglendiler haberleri gelmedi gicikdi resūl ‘aleyhi’s-selām maḥzūn oldu bilmediki (14) noldılar Cebrā’il ‘aleyhi’s-selām işbu sūreyi getürdi haber virüp resüle ‘aleyhi’s-selām atlaruñ ḥāllerin (15) bildürdi ya’nı ol atlar ḥaḳḳı ki yilmekte burınlarından nefesleri avazı çıkar **fe’l-mūriyāti kadḥā** (16) daḥı ol atlar ḥaḳḳıki segirdimde tıynaqlarından od çıkar taşlu yirlerde **fe’l-mugirāti subḥā** ya’nı ol (17) atlar ḥaḳḳıki şabāḥ vaḳtında kāfirleri ğāret kırlurlar **fe eşerne bihi naḳ‘ā** daḥı ol atlar ḥaḳḳıki segirdimde (18) yumşak yirlerde toynaqları toz kıparur havaya tozıdur girü yire kıonar **fe vesatne bihi cem‘ā** daḥı ol (19) atlar ḥaḳḳıki ol segirdimile düşmānlar cemī’nüñ arasına girüp tağıdur hezimet kıılır egerçi bu (20) sūre evvelden buña gelince zāhiri şıġa-yı kıasemdedür ammā zımmen resüle ‘aleyhi’s-selām leşkerinden (21) haber virmekdür ke’enne-hu eydür ki yā Muḥammed senüñ aşḥābunuñ atları bilişürler nefes virüben taşlu yire (22) gelicek toynaqlarından od çıkar ve yumşak yire iricek ayaklarından toz kıparur şabāḥ vaḳtında irüp kāfirleri (23) ğāret iderler zafer nuşret anlaruñdur melül olmaya ammā ol kıasem i’tibārıncadır ki zıkr eyledük cevāb-ı [263b] (1) kıasem budur ki buyurdi **inne’l-insāne li rabbihı le kenūd** ya’nı taḥḳıḳ bu ādem oġlanı ol rabblerinüñ ni‘metlerine (2) küfrān-ı ni‘me oluban minnet itmezler bir zaḥmete çok vāḳı‘ olsa şıḳāyet iderler bunca ğördükleri artlarına (3) atarlar bir zaḥmeti añarlar biñ rāḥatı unıdurlar be-dürüstı ol Allāh Te‘ālā bularuñ bu aḥvāllerine (4) muḩḩali’dür buyurdi **ve innehu ‘alā zālike le şehıdun ve innehu li ḥubbi’l-ḥayri le şedıd** ya’nı ol Allāhu Te‘ālā (5) ‘ālimdür ve daḥı ol kenūd neki işler anuñ ‘amelini Allāhu Te‘ālā şaḳlar aña yarın cezā kıılır ba‘zılar didiler ki (6) ‘Arab içinde bir ‘aşırda üç kışi varıdı biri cömerdliğile¹⁸⁵ şehāyıla meşhūrıdı aña Ḥāḩim-i Ṭāy dirleridi (7) ve biri baḥıllıġıla ve nākesliğile meşhūrıdı aña Ḥubāḥub dirleridi buḥlı aña irişmişdi ki (8) etmek bişürmekiçün od yaḳmazdı tā gice ḥaḳḳ dükeli uyumayınca kıaçan bir kimse uyansa fi’l-ḥāl (9) odı söndürürdi kıorardıki kimse gelüp evinden od ala bāḳı ḥālın bundan kıyās it ve biri (10) key ḩama‘ıla meşhūrıdı aña As‘ab dirleridi anuñ daḥı ḩama‘ı aña irişmişdi ki kıaçan ğörse ki (11) bir yirden gelin çıkarurlar ol başlarıdı evinüñ öñin süpürürdi şulardıki o gelen gelin şāyed (12) kendüye gele kıaçan ğörse ki bir kışi boynın kıaşır eyle şanurdıki ğöñlegın çıkarur buña virmege ve (13) daḥı kenūd diyü ol baḥıla dirler ki kimseye ‘atā virmez ehlin ac yalın ḩatar olur olmaz yire (14) kıolın ḥalāyıkın döñer ḩa‘āmin yedüġin bir bes Allāhu Te‘ālā bundan ötüri buyurdıki be-dürüstı bu ādem (15)

¹⁸⁵ [cömerdliğıla]

oğlanını bu mâlî sevüp cem´ itmekde yavlağ kavîdür ve Hâk Te´âlâ ´ibâdetin sevmekde ve ni´metleri şükürin yirine (16) getürmekde za´îfdür **efe lâ ya´lemu izâ bu´sira mâ fi´l-kubûri ve huşşile mâ fi´s-sudûri inne rabbehum** (17) >harîş ve bahlı katıdur ihtiyâr itmeklige ve anı taleb itmege yavlağ< **bi him yevme´izin le habîr** ya´nî bilmez mi işbu mâla harîş olup buhl idenler ki kaçan bu sinlede yatanlar (18) baş kaldurup toprakdan tursalar ve ol defterlerinde cem´ olunup hâşıl olan zuhûra gelse ve gönüllerindeki (19) gizlü hayr şer beyân olınsa bilmez miki Hâk Te´âlâ bularuñ küllisini habîrdür zâhirlerin ve bâtınların (20) bilür ol günde anlara mükâfât ider zerre kadar nesne zâyi´ olmaz

66. Sûretü'l-Kâri´atü İhdâ´Aşera Āyâtin

(21) bi´s-millâhi´r-raḥmâni´r-raḥîm **el kâri´atu mâ´l-kâri´atu ve mâ edrâke** (22) **mâ´l-kâri´atu** ya´nî ol kâri´a kıyamet gündür ulu qorqulu gündür ki anuñ qorquları gönüllere (23) toqıncıdur sen ne bilürsinki yâ Muhammed ol kâri´a gününüñ ´azameti ve hevli ne nesnedür ve ol

[264a] (1) kâri´a ol gündür ki ḥalâyıq ol günde şol çekirge gibi daḥı ol kebek olurlar ki kendüyi oda urur (2) ya´nî çoçlıqda şol çekirge gibi dört taraftan perâkende perâkende tuşlu tuşına uçmaqda ol kebek (3) gibi olalar bölük bölük ´uryân yalın qarışup müteḥayyir qalalar nitekim Hâk Te´âlâ haber virdi **yevme yekûnu´n-nâsu** (4) **kel ferâşil- mebsûsî ve tekûnu´-cibâlu kel ihni´l-menfüş** ya´nî ol kıyâmet güninde bu tağlar şol yuyanmış (5) yuñ gibi ki ḥallâclar yayından atılır tozar eyle tozup atıla zîrâ bu tağlar daḥı dürlü dürlü rengdedür (6) kimi kıızıl kimi şaru kimi qara çün ol günüñ hevli qorquları zâhir ola isrâ´fil şûr çalmağıla tã´atler (7) kavüm gibi aqa daḥı hevl artuğırağ olsa tağlar yirinden qopa ve daḥı artuğırağ olsa atılmış yuñ gibi ola ve daḥı (8) ola ve daḥı artuğırağ olsa söz toz gibi olup belürsüz ola ve daḥı buyurdıki **fe emmâ men şeḳulet mevâzínuhu** (9) **fe huve fı´işetin râziyetin** ya´nî ol kıyâmet güninde her kimsenüñ ki terâzûda ol görklü ´amellerinüñ (10) namâz u zekât şadaqât gibi ve hayrât ve orûc gibi şevâbları ağır gelse günâhlarından aña emr olına (11) cennete varmaqlığa ki ol ehl-i sa´âdetden oldı aña görklü hoşnûdlu dirlik var ki şoñında (12) ölüm yoğ ve ni´meti dâyim var zevâli yoğ ve baylıqı var ki dervîşligi yoğ ve şıḥhat ´âkıbet var ki (13) marâz-ı evcâ´ ve belâ miḥnet yoğ ve emînlikler ve râḥatlıklar var ki qorqu yoğ **ve emmâ men ḥaffet mevâzínuhu** (14) **fe ummuhu hâviyetun ve mâ edrâke mâ hiyeh nârun ḥâmiyetun** ya´nî her kimsenüñ ki günâhı terâzûda ağır gelse şevâbindan (15) ol ehl-i şeḳâvetden olup emr olunur ki ol dereke-yi hâviyeye birağıla bes anuñ ümmi hâviye olur ümm diyü anaya (16) dirler ya´nî nitekim aña oğlancığın kendüye kaçup zamm ider ve oğlan daḥı atasına kaçır şığınur ol daḥı ´âşileri (17) kendüye eyle zamm ide şığınacaq meskeni anlaruñ

hāviye ola ve daḥı ümm diyü depeye dirler bu ma' nı üzere dimek olur kim (18) anları götürüp başı aşığa hāviyeye atalar depeleri ine hāviyeye düşe bes ol hāviye hevl-i 'azım emr-i (19) şedid olduğün buyurdıki sen ne bilürsinki yā Muḥammed ol hāviye ne nesnedür dönüp girü haber virdiki (20) ol bir oddur ki anuñ ḥarāreti gāyetde irişmişdür ki andan ziyāde daḥı ḥarāret olmaz

67. Süretü't-tekāsür Şemāne

(21) bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm **elhākumu't-tekāsür ḥattā zurtumu'l-mekābir** (22) sebeb-i nüzüli sūre budur ki Benü 'Abd-i Menāf ile Benü Sehm kabilesi çoklığıla faḥr itdiler Benü 'Abd-i Menāf (23) kabilesi çok gelüp Benü Sehm üzere tefāḥḥur itdiler Benü Sehm anlara didiler ki ya' nı kıtāl bizi helāk

[264b] (1) eylemişdür gelüñ sizüñ daḥı bizüm daḥı dirilerümüzi ve ölülerümüzi şayalum anda ma'lüm ola ki ḳanḳımız artuḳdur (2) bes varup ölilerin dirilerin şaydılar Benü Sehm anlardan ziyāde geldi Ḥaḳ Te'ālā olaruñ ḥaḳḳında bu sūreyi (3) indürüp buyurdıki sizi meşḡul idüp gāfil kıldı ol çoklığıla faḥr idişmeñ tā ki gelüp maḳberelerüñüz (4) daḥı şayduñuz ol tefāḥḥur zır nesne degül kim mühimm olaydı daḥı dünyāda āḫiretde size menfa'at (5) ideydi size emr-i dīn mühimmdeki anı işleyedüñüz ve ba'zılar didiler kim ya' nı sizi ol māl ve ehl ü (6) evlād çoḳaldmaḳ Ḥaḳ Te'ālā 'ibādetinden gāfil idüp meşḡul kıldı tā ki ol ḥāl üzere size ölüm (7) irişüp ḳabriñüze ziyāret itdürdi rivāyet olundu resülden 'aleyhi's-selām ki bu sūreyi evvelin oḳurdu (8) daḥı eydürdiki bu ādem oḅlanı eydür ki benüm mālum degüldür senüñ mālūñdan illā şolki yidüñ fenā (9) oldu gitdi yaḫüdü geydüñ eskitdüñ yaḫüdü taşadduḳ idüp āḫirete bāḳı kılduḳ bāḳı vereşenüñdür ki (10) senüñ anda naşibüñ yoḳdur bundan şoñra buyurdıki **kellā sevfe ta'lemüne şümme kellā sevfe ta'lemün** didiki (11) reda' u zecirdür ve daḥı tenbīhdür şunuñ üzere ki eyle gerekmez kendü nefsine teraḫḫumıla nazarı olan kişiye ki anuñ ulu (12) himmeti ve cem'ı ḳaydı dünyā ola hiç dīn ḳayurmaya tız ola ki size ölüm nāzil olduḅı vaḳt ve ḳabr içinde su'āl (13) olıduḅuñuz vaḳt bilesiz ki ne ḥaḫā üzere öldüñüz gözüñüzile mu'āyene idesiz ki sizden öñ ne¹⁸⁶ taḳdīm (14) itdüñüz imdi bu kelām tehdiddür ki bunuñıla ḳorḳu ḫaşıl idüp ḡafletüñüzden uyanasız ve kelime-yi şümme birle tekrār (15) itdüḅı tehdid muḫkem ve mü'ekked ḳılmaḅıḅündür ya' nı dimek olur kim ol ölüm vaḳtında ve ḳabr içinde bildükden (16) şoñra daḥı yigrek anda bilesiz ki size 'azāb nāzil ola bilesiz ḫaseb neseb hiç fāyide kılmaz imiş ve daḥı buyurdıki (17) **kellā lev ta'lemüne 'ilme'l-yaḳın** ya' nı ḫaḳḳa eger ḫaḳıḳaten bileydüñüz ki bu māl aşlu neseb bu faḥr dünyāsın ḳıyāmet (18) güninde menfa'at idiser degül hiç mālıla ve ḫaseb neseb birle faḥr itmeyedüñüz belki faḥr göz iḫlāşıla 'amel-i

¹⁸⁶ Kelimenin metindeki imlâsı biçimindedir.

şālihi (19) kılmakda olaydı ol ‘azāb korkusu gönlünüzde şöyle muqarrer olaydı ki şanasın ol cahim şamuya (20) gözüñüz ileyinde zāhir olaydı göre tırur gibi nitekim Hāḡ Te‘ālā buyurdu **le teravunne’l-cahıme şumme le teravunnehā** (21) ‘ayne’l-yaḡın ya‘nı ol kıyāmet gününü ve şamu ‘azāblarını ki bunda göñli gözile ve taḡkık ‘ale’l-yaḡın (22) ḡayrın işitmegile gördüñüz bildüñüzdi anda ‘ayne’l-yaḡın bu gözile göresiz zāhiren ki ol ḡorḡduḡlarından (23) daḡı artuḡ ola **şumme le tus’elunne yevme izin ‘ani’n-na’ım** ya‘nı ‘izzetüm ḡaḡkıçün ol kıyāmet gününde şorılısar siz

[265a] (1) ol ni‘metlerden ki ben size ‘aḡā kıldum ‘Alı raḡıyallāhu buyurdıki kimki kıruca etmek yise yaḡūd şovucaḡ şu (2) içse ol na‘ımdendür ki şorılır İbni Mes‘ūd raḡıyallāhu ‘anhü emn ü şıḡḡatden daḡı şorılır Cābir eydür (3) raḡıyallahu ‘anhü resūlile Ebū Bekir ve ‘Ömer bize geldiler ben anlaruñ öñine tāze ḡurma getürdüm yidiler ve şu getürdüm (4) içdiler resūl ‘aleyhi’s-selām buyurdıki işbu şol ḡa‘āmlardandır ki yarın su‘āl olunur ve daḡı resūl (5) ‘aleyhi’s-selām buyurdıki üç nesneden Hāḡ Te‘ālā kılların şormaz kıyāmet gününde şol ‘avretin örtecek (6) kadar ḡondan ve daḡı ḡā‘ate kıvvet olacaḡ kadar ḡā‘amdan daḡı şol issiden şovuḡdan şaḡlayacaḡ kadar evden bulardan (7) artuḡ külli şorılrsa gerekdür her ne ni‘met olursa ve’s-selām

68. Sūretü’l-‘Aşrı Şeleşe Āyātin

(8) bi’smillāhi’r-raḡmāni’r-raḡım **ve’l-‘aşrı inne’l-insāne le fı ḡusr** Hāḡ Te‘ālā (9) ḡasem idüp and içer ikindü vaḡtına fażiletinden ötüri bu delilile orta namāzduḡ ḡıfz vācibdür her kışıye ki (10) andan ḡāfil olmaya ve hem anı vaḡtıyla edā itmekde ve ḡatı meşāḡḡat var ki ol vaḡtda eşḡāl-i ticārāt ma‘āş-ı (11) leyl çoḡ olur yaḡūd ‘aşırdan murād ‘aşr-ı resūl ola ki anuñ şerefi girü kıalan zamān üzere ziyāde oldı (12) anuñ vüçüdü şerefiyle ve zḡuhūrı islāmıla bu sūrenüñ daḡı sebab-i nüzūli buyıdiki ol vaḡtki Ebū Bekir islāma (13) geldi ol Mekke kāfirleri didiler ziyānkār olduñ yā Ebā Bekir ki atalaruñ dınini terk eyledüñ Ebū Bekir raḡı (14) yallahu ‘anhü anlara didiki ḡasārat andadır ki ḡaḡkı kıoyup puta ḡapalar ki kimsenüñ kelāmın işitmez ve kimsenüñ (15) ḡālın görmez hiç bir kimseyi dünyāda belādan ve āḡiretde ‘azābdan kırtarmaḡ elinden gelmez bes ol sā‘at (16) Cebrā’il ‘aleyhi’s-selām bu sūreyi getürdi ki ikindü namāzı ḡaḡkı be-dürüstı bu cemı‘i insān kāfir ticāretlerinden (17) ziyānkārdur ki āḡireti şatup dünyā aldılar bu ḡüsrānıla şeḡāvete düşdiler illā anlar ki імān getürdiler (18) daḡı ‘amel-i şālih kıldılar ve dünyāyı bey‘ idüp āḡiret şatun aldılar anlar rāyic olup sa‘ādete uğradılar nitekim (19) Hāḡ Te‘ālā buyurdu **illāllezıne āmenü ve ‘amilü’s-şāliḡāti** ya‘nı імān getürüp ‘amel kılanlaruñ dıvānlarına şevābları (20) yazılır āḡiretde kāmil mertebeler anlara virilür ya‘nı Allāhu Te‘ālā buyurur ki zamānuñ ḡālıḡı ḡaḡkı Ebū Cehil (21) daḡı Velid bin

Muğire dahı ol cennetlerdeki maķāmlardan ve ni‘metlerden ziyānkārlardur illā Ebū Bekir ve ‘Ömer (22) ve ‘Osmān ve ‘Alı rıdvānallāhi ‘aleyhim ecma‘ın bular imānıla ve a‘māl-ı şālīhe birle ol maķāmları aşşı kazandılar (23) ve dahı olur kim kıyāmetedegin anlaruñ ‘amelin işlediler anlar dahı bu aşşı içinde biledür ve dahı buyurdıki

[265b] (1) ve **tevāşav bi’l-ħaķķı ve tevāşav bi’ş-şabr** ya‘nı anlar ziyānkār degüller ki Kır‘ān’ıla ħalkı imānıla ve tevħide (2) kındurdılar ve tã‘ate ve sūnetile ‘amel kılmağa ve dünyādan i‘rāz idüp āħirete itmege rağbet itdürdiler ve dahı (3) birbirine ve cemı‘ ħalka şabr itmege vaşıyyet kıldılar ki ‘ibādet zaħmetlerine ve şedāyid-i dünyāya şabr (4) ideler ve ħalk küllı bunuñ üzere rağbet itdirüp şabra kındurdılar bulardan ğayrı insān ħüsrān (5) nokşāndadur

69. Sūretü’l-Hümezeti Tis‘a Āyātın

bi’smillāhi’r-raħmāni’r-raħım (6) **veylun li kulli humezetin lomezetin** ya‘nı ol veyl deresidür ki cehennemdür anuñ ‘azābından Allāh’a şıgınur (7) ve dahı katı ‘azāblar şol kimselerçündür ki hümezedür lümezedür oldur ki bir kimseyi yüzine karşı ğybet (8) idüp ‘ayıblaya ve aña tã‘n ide ve lümeze oldur ki ardınca ğaybet ide ve gözile kaşıla ve dudakları (9) ardınca maşaraya tıutup işāret ide dahı nemmāmlık¹⁸⁷ idüp iki dost arasında düşmānlık bırağa bu āyet ol (10) Velid bin Muğire ħaķķında nāzil oldıki resūli ‘aleyhi’s-selām ğaybet idüp yüzine karşı tã‘n iderdi (11) ammā ħükmi cemı‘ ğaybet idenler ħaķķında ‘āmmdür ve dahı buyurdıki **ellezi ceme‘a mālen ve addedehu yahsebu** (12) **enne mālehu aħledehu** ya‘nı ol veylile ‘azab-ı şedid dahı şol kimseyedür ki çok māl cem‘ eyledi (13) ve anuñıla kullar ħalāyıklar şatun alup kendüye yardumcı tıutandı ve dāyim anı şaķladı ve anı tıartup (14) şatmağı kendüye gice gündüz ‘adet idindi ol kırķudanki eksile zāyi‘ ola eyle zann itdiki (15) ol mālı anı dünyāda muħalled kıılır ölümi aña getürmez men‘ ider tã ol mālı dükemeyince bu ölmez ħaķ Te‘ālā (16) buyurdıki **kellā le yunbezenne fi’l-ħuţameti ve mā edrāke mā’l-ħuţametu** ya‘nı ol kişi mürtedi‘ olsun (17) ol şanusından ki ol mālı ve uzak endişeleri ol māl mağrūr olup yüce yüce bünyādlar yapduğı (18) yonma taşları ve bağlar bağçeler dikdügi anı dünyāda muħalled kıoya ve umularına irişe bu olur nesne degüldür (19) elbetde ‘izzetüm ħaķķı ol atılısar ve bırağılısardur ol ħuţame içine ki tãmunuñ bir derekesi oldur anuñ (20) şanı ‘azım ve emri ‘acib olduğıçün ħaķ Te‘ālā buyurdıki sen ne bilürsin ki yā Muhammed ol ħuţame (21) ne nesnedür bes girü beyan idüp buyurdıki **nārullāhi’l-muķadetu elletı tetţali‘u ‘ala’l-ef‘ideti** ya‘nı ol (22) ħuţame bir oddur ki Allāhu Te‘ālā yaratmışdur kaçan yahılansa

¹⁸⁷ [nemmāmlık]

sünükleri uvadur ve etleri eridür (23) derileri göyündürür gâlib olur fu'âd üzerine ki ortasıdır âdem oğlanınıñ bedeninde andan nâzûk a'zâ

[266a] (1) olmaz ve andan kıatı müte'ellim olur yokdur sehel elem ve ezâ aña 'arız olmağ anı öldürür huşûşâ ki anuñ (2) üzerine cehennem odı müstevlî ola bes bu od etin derisin süñügin uvadup göyündürdükden soñra yürek (3) üzere gâlib olduğı andan ötüri ola ki ol küfür ve yaramaz fâsid i'tikâdlar yiridür habís niyyetler (4) yiridür bes kaçan ol od ıtlâ' inse ol fu'âd üzere anı göyündürür ol şâhib olsa gerek olıcağ (5) hoş 'azâbuñ acısın tuymasa gerek çün acısı tuylmaya 'azâbı fâyide olsa gerek anda hoş ölüm olmasa (6) gerek tâ ol 'azâb olmağ uñ fâyidesi zâhir ola ki ol müte'ellim olmağ dur bundan soñra kaçan ol (7) od yürek üzerine gâlib olmağ dilese Hâk Te'âlâ anı girü vücûda getirüp inen derisin ve cemî' a'zâların (8) yeñi yaradur od girü anı tutar ol yürece irmez 'azab dâyim olmağ için ve dağı buyurdıki **innehâ 'aleyhim mu'sadetun** (9) **fi 'amedin numeddedetin** ya'nî ol huşamenuñ kapuları ve tabakaları anlaruñ üzerine bağlana şöyleki ol tabakalar (10) oddan derekeler çekile ve demürden mihlaları ki oda beñzer ola ol derekeler mihlana muhkem yapıla kıala (11) ebedî açılmaya anuñ için böyle muhkem berkidürler ki taşradan içeri yıl çöker girmeye ki anlara râhatlık ola (12) içerüden taşra dağı ıssısı ve harâreti çıkmaya belki dağı ziyâde ola olar ebedî anda 'azab u miñnet (13) içinde kıalalar

70. Sûretü'l-Fîli Hamse Âyâtin

bi'smillâhi'r-raħmâni'r-raħîm (14) **elem tera keyfe fe'ale rabbuke bi aşhâbi'l-fil** ya'nî Hâk Te'âlâ buyurur ki yâ Muhammed saña Kıur'an'ıla haber virilmedi miki (15) rabbuñ ne işledi ol aşhâb-ı fil kıavmine ve ne 'azâbıla helâk eyledi tâ bilesin andan 'ibret alasin (16) kıazıyye-yi aşhâb-ı fil buyıdıki Yemen meliki Ebrehetü bin Şabbâh Şan'â'da bir kenise bünyâd kıldı şöyle ki ol 'aşr (17) içinde ne rûm vilâyetinde ne Şâm vilâyetinde bir anuñ misli dağı yoğıdı çün tamâm oldu Habeş meliki Necâşi ekbere (18) bitı yazup gönderdiki senüñ için bir kenise bünyâd kıldum ki hiç senden ilerü geçen pâdişâhlar anuñ misli (19) bünyâdı ne yapıdılar ne gördiler imdi kıaşdum budur ki ol 'Arab'uñ uluların aña ziyârete getürmeyünce (20) kıomayam çün 'Arab kıavmi Ebrehe'nüñ Necâşi'ye bitı gönderdüğün bildiler kıaşd itdiler ki ol keniseye bir zarar irişdüreler (21) tâ ki ol kıaşıudına irişmeye Benî Kinâne kıavminden bir kışi çıkdıki ol Hımus'dayıdı sürdi Mekke'den Yemen'e geldi (22) gelüp ol keniseye girdi dört kıarafına nazar idüp gördi mihrâbınuñ içinde harâbalık idüp çıkdı gitdi girü (23) Mekke'den yaña sefer itdi andan soñra Ebrehe gelüp keniseye girdi mihrâbında ol murdârlığı buldı

[266b] (1) kıazaba gelüp didiki bu cür'eti baña kim kıldı dört yanından aşhâb didiler ki iy pâdişâh bunu itmedi (2) illâ şol kışikim 'Arab'dan ol kendü içlerindeki eve ziyâret iderler

Ebrehe didikim benüm üzerüme lâzım (3) olsun ki bendağı cür'et idüp ol evi yıķmayınca ķomayam ĥarāb idem anıki bir kimse ayrıķ aña ĥac itmeye (4) ve bir rivāyet dağı ki ķureyş'den bir kaç yigitler çıkup Necāşı vilāyetine kaçd itdiler vardılar ol kenise (5) ķatında od yaķdılar gitdiler gāyet ķatı yil oldı yil urup odı keniseye bıraķdı ol kenise küllı (6) oda yandı Ebrehe anı görüp kaçd kıldiki vara Ka'be'yi yaķup ĥarāb eyleye tā ki ĥac idenler anuñ kenisesine (7) ideler bes ol keniseyi evvelkiden dağı yigrek 'imāret kıldı dağı yaraķ idüp leşker cem' idüp ol filin dağı (8) alup Mekke'ye kaçd eyledi ol fil Fā'yıdı leşkeridi kaçan ol fil leşker öñince yürise anlara ruķşat (9) olmağa delıl olurıdı çünki Mekke'den yaña yön tıtdı bir kaç gün gitdi Benı Süleym ķabılesine yaķın (10) geldi ol ķavmden kişi gönderdiki varup ol ķavmi da'vet ide tā ki ĥac andan girü anuñ kenisesine ideler (11) Ka'be'ye varmayalar Benı Kenāne ķavminden bir kişi şataşu geldi anı öldürdi Ebrehe anı işidüp dağı biter ġazaba (12) gelüp tızlendi tırmadı sürdi bir kişi çıkdı andan yaña ki ol Yemen'ün eşreflerinden ve meliklerindenidi (13) aña Zūnefer dirleridi ķavmin da'vet kıldı cemı' 'Arab'dan Ebrehe'yile ĥarb idüp cihād kılmağıçün tā ki (14) anı Beytullāh'dan men' ideler gelüp anuñıla muķātele kıldılar Ebrehe ġālib gelüp anları hezımet kıldı Zūnefer kaçdı (15) aşķābıyıla irişüp anı tıtdılar esır itdiler Ebrehe ķatına getürdiler Ebrehe kaçd itdiki anı öldüre [Zū]nefer (16) didiki iy melik beni öldürmegil ola ki ben senüñile olduğum saña ĥayr ola beni öldürmekden bes Ebrehe (17) anı bend idüp bilesinde ĥabs eyledi öldürmedi girü seferine seyr idüp gitdi tā ki Ĥas'am vilāyetine irdi (18) Nüfeyl bin Ĥabıb arķurı çıkup anuñıla muķātele kıldı Ebrehe dağı şıyup Nüfeyl'i esır kıldı dilediki (19) anıdağı öldüreydi Nüfeyl didiki yā melik beni öldürmegil ki ben saña 'Arab vilāyetine delıl olam anı öldürmedi (20) ķodı seyr idüp andan tāyife geldi Mes'ūd bin Muğıs karşı çıkup aşķābıyıla Şakıf'den didiki iy melik (21) biz senüñ ķullaruñuz bizüm senüñile muĥālefetümüz yok bizüm evümüz degüldür ol Lāt Menāt eviki sen dilersin anı (22) yaķasın dağı ol ev ki 'Arab andan yaña ĥac iderler ol ķureyş evidür biz senüñile kimse gönderelüm aña ķulavuz (23) ola bes Ebrehe bulardan geçdi Ebā Riğāl'i aña ķoşup bile gönderdiler yolda delıl olaruñıla gitdi tā ki gelüp

[267a] (1) Muğammese'ye ķondılar Mekke'yile Mina arasıdur Ebū Riğāl anda vefāt itdi 'Arab anuñ ķabrin taşladılar şimdi ol ķabir (2) Muğammese'de irişen taşlar çün ķureyş işitdiler bildiler ki anuñıla ķureyş olmağa muķātele kılmağa tākātleri (3) yitmez tağılup tağlar derelere gitdiler Mekke'de bir kimse ķalmadı illā 'Abdulmuţtalib ķaldı zezem üzere ve Şeybe (4) ķaldı Ka'be'nüñ perdesi ķatında 'Abdulmuţtalib Ka'be ķapusınuñ iki süsinüñ üstine iki elin urup eydürdi (5) iy çalabum her kişi kendü menzilinı ķorur sendağı bu maķāmuñı sen ķorığıl tā ki düşmān gelüp bu putlara ġālib (6) olmaya her nice ki sen dilersin

işle bes Ebrehe Hâbeş'den bir kişi gönderdi kendünüñ develerine tâ ki varup (7) Mekke'ye Kureyş'ün mâlların metâ' taşıdı Ebrehe 'Abdulmuṭṭalib'ün ki ol vaḳt Kureyş'ün ulusıydı iki yüz (8) devesin aldılar ve daḫı Ebrehe ḫamır ehlinden bir kişi varıdı anıdaḫı gönderdi Mekke'ye didiki var şor bu (9) şehrüñ seyyidi ve şerîfi kimdür aña eyitkim bilüñ ḫaḳıḳat bu melik sizünüñle ḫarb itmege gelmedi aniñçün geldi ki (10) işbu evi yaḳa eger siz karşı olup anuñıla muḳâtele itmezseñüz sizün ḫanuñuz dökmege bizüm ḫaşdumuz yoḳ (11) çün ol elçi gelüp Mekke'ye geldi ḫaberi 'Abdulmuṭṭalib'e degürdi 'Abdulmuṭṭalib aña didiki biz anuñıla ḫarb itmek (12) dilemezüz bizüm ol ṭāḳatümüz yoḳki anuñıla ḫarb idüp mu'āraza idevüz işbu Allāhu Te'ālā evidür ki ḫarām ḳılmışdur (13) daḫı anuñıla ḫalıl İbrāhım evidür eger ol men' iderse evidür ḫaremidür ide ve eger itmezse yaḳasın irādet (14) anuñdur ve Allāh bizden anı men' ider yoḳdur ol elçi anı işidüp didiki gel imdi benümile bile ki melik (15) işmarladı seni bile iltem 'Abdulmuṭṭalib anuñıla gitdi oḫlanlarınıñ ba'zısı daḫı bile ki leşkere geldi (16) Zūnefer anuñıla dostıdı anı şordı buldı aña didiki hiç işbu bize vāḳi' olan nesneye senden fāyide (17) olmaya mı ki mu'āvenet idesiz Zūnefer didiki bir kişi ki melik elinde esır ola 'aceb bugünmi yarınmı öldüre diyü (18) intizārda ola anuñ neḳadar sözi maḳbūl ola illā bu ḳadar var ki ol şāḫib-i fil benüm dostumdur aña ādem (19) göndereyin işmarlayayın senüñ ḳadrüñi ve şerefüñi aña bildüreyin tâ ki ol saña destūr alı vire ol melik üzerine (20) girüp ne dilerseñ anuñıla söyleşsin 'Abdulmuṭṭalib didiki bu daḫı baña kifāyet ider bes Zūnefer ol şāḫib-i (21) file ādem ḳoşup 'Abdulmuṭṭalib'i bile gönderdi varup 'Abdulmuṭṭalib'ün ululuḫın ve şerefın aña bildürdi ol (22) şāḫib-i fil anı alup Ebrehe ḳatına geldi çün Ebrehe ḳatına tercümeyle aña söyleşdi 'Abdulmuṭṭalib'ün (23) kelāmı Ebrehe'ye ḫoş geldi ol tercüme ne didiki eyit aña bizden dilegi nedür tercümān ḫaber virdi

[267b] (1) 'Abdulmuṭṭalib didiki benüm ḫācetüm senden oldur ki şol iki yüz deveyi baña viresin ki alduñ tercümān anı (2) Ebrehe'ye ḫaber virdi Ebrehe didiki be-dürüstı seni görüp baña sıretüñ ḫoş geldi lıkin işbu sözüñ (3) beni şovutdıki sen dınüñ bināsı eviki mühimmüñdür anı dilek itmegi ḳoduñ ki ben anı yığmaḫa geldüm ṭurduñ (4) deveñ istersin 'Abdulmuṭṭalib didiki ben deve issiyem devam isterem ol evüñ daḫı issi var dilerse men' (5) ide dilerse yıḳdura ol benümile men' olunmaz Ebrehe didiki kimdür ki anı yıḳmaḳdan men' idebile 'Abdulmuṭṭalib (6) didiki işte sen işte ol ne idebilirseñ it bes Ebrehe aña develerin virdi 'Abdulmuṭṭalib (7) develerin alup girü döndi gelüp Kureyş'e ḫaber virdi buyurdıki Mekke'de kim ḳaldısa olar daḫı çıḳdılar ṭaḫlara (8) derelere ṭaḫıldılar 'Abdulmuṭṭalib gelüp Ka'be ḳapusınıñ ḫalkasına yapışup didiki iy ḳalabum her kişi evin şaḳlar (9) bu ev daḫı senüñ evüñdür bunu yıḳmaḫa gelen senüñ düşmānuñdur ben bir za'ıf ḳuluñam aña ṭāḳatüm

yitmez ki (10) anı ben def' idem kavî kâdir sensin niçeki dilersen eyle it bunu diyüp halkayı elinden kodı ehl-i beyt (11) ve oğlanlarıyla taş başına gıtdiler muntazır oldılar kim göreler Ebrehe Mekke'ye neyler çün şabâh vaktı (12) oldu Ebrehe yarağ kıldıki Mekke'ye gide anı harâb ide filini ve leşkerini hâzır kıldı ol filüñ adı (13) Maḥmūdıdı ve küyneti Ebā ü'l-'Abbās'ıdı ve Ebrehe'nüñ küyneti Ebā ü'l-Yeksum'ıdı çün bular bu Mekke'den yaña 'azm (14) eylediler fil ilerü tıtaban Nüfeyl bin Habîb ol filüñ yanına geldi didiki kulağına yâ fil ve yâ Maḥmūd çök (15) ve geldüğüñ yola dön hiç bilür misinki ne yire kaçd idüp gidersin vallâhi işbu geldüğüñ Hağ Te'âlâ (16) şehridür ki harâm kılmışdur ki key hâzer eyle fi'l-hâl ol fil yatdı nekadardur ki urdılar tırup yürimedi (17) ulu gürzile başına urdılar tırmadı yönini Yemen'e dönderdiler tırdı segirtti Şâm'a dönderdiler (18) yıldı gitdi Mekke'ye dönderdiler yatdı bular bu filile meşgûliken nâgâh Hağ Te'âlâ deniz tarafından (19) kuşlar gönderdi karlağuca beñzer her kuşuñ bilesinde üç taş vardı birer minkârlarında ikişer (20) iki ayaklarında büyüklüğü noḥūd ve mercimek deñlüyidi ol taş her kimüñ üzerine bıraktıdılarsa depelerine dokınup (21) beyinlerine geçdi helâk eyledi dönüp geldükleri yola kaçmağa kaçd itdiler ki kırtılalar ol kuşlar (22) üzerlerinden küllî ol taşları şalı virdiler her taş kınkı âdemi helâk idiserdür anuñ adı ol (23) taş üzere yazılmışdur her taş kendü şâhibine irişüp başına tıkınup boğazına indi andan içine inüp

[268a] (1) yüregi göyündürüp bir uğurdan helâk eyledi şöyleki yollarda ve menzillerde şapraşı tıutup düşüp helâk (2) oldılar illâ Ebrehe çün ol muqadder olan taşlar irişüp gevdesine tıktığı yirlerden şol barmağ ucu deñlü (3) etleri ezilüp düşerdi yirinden kıan ve iriñ akardı ol hâlile kaçup Şan'a'ya irişdi göğis eti çürüyüp döküldi (4) yüregi yarılıp öldi ve oğlı Yeksum dağı helâk oldu dimişlerdür ki bu fil każiyyesi resülün 'aleyhi' (5) s-selâm mevlidi yılındaydı nitekim rivâyetdür Kıysu ibni Muḥarrem'den didiki dağı resülullâh dağı ol (6) fil yılında doğdu bes bularuñ każiyyesin beyân itmekičün ve ehl-i Mekke'ye 'ibret olmağičün Hağ Te'âlâ süreyi indürüp (7) buyurdıki **elem tera keyfe fe'ale rabbuke bi aşḥâbi'l-fil** ya'nî yâ Muḥammed nâzar idüp görmez misinki senüñ rabbüñ (8) aşḥâb-ı file nite 'uḳûbet kılıp taşla helâk eyledi ol vaktki Ka'be'yi yıkmâğa kaçd itdiler **elem** (9) **yec'al keydehum fî tazlîl** ve olaruñ kaçdılar ve cehdlerin ḥüsrân kılıp işlerin zâyi' kılmadukmı (10) **ve ersele 'aleyhim tayran ebâbile termîhim bi ḥicrâtin min siccîl** ya'nî Allâhu Te'âlâ gönderdi anlaruñ (11) üzerine kuşlar cemâ'atin bölük bölük ablağ kırayıla ak kuşlar gibi deniz tarafından ki olar ol kıavmi atarlardı (12) bir taşla ki balçıkdan bişmiş kıremit gibi noḥüddan kıçirek mercimekten büyücek İbni 'Abbâs eydür rağıyallâhu (13) 'anhü Ümmü Hânî evinde ben ol taşdan gördüm şol kıoyun kığı miqdârıydı üzerinde kıızılca ḥaçcuğazlar (14) vardı ve

ol kişinüñ adı ve atası adı üzerinde yazılmışdı ki anuñıla helāk başlayup çünki ol (15) taşıla atarlardı toķunduğı yir gevdelerinden derisi kıopup kıabara gelürdi şol çiçek çıkarmış gibi evvel cüderi (16) ol günde vāķi‘ oldı gördiler ve ger ol taş depesine doķinsa dübürinden çıkardı yanına (17) toķinsa dağı bir yanından çıkardı öñinden toķinsa ardından çıkardı ve ardından toķinsa öñinden (18) çıkardı **fe ce‘alehum ke‘aşfin me‘kül** ya‘nı ol kıavim taşıla şöyle helāk eyledi ki şanayduñ şol tavar (19) çeynemiş iken yaprağ gibi olup yaturlarıdı kıtırak yil olsa şavururdu bes Allāhu Te‘ālā kemāl-i kıudretin bildürmekiçün (20) ħaber virdiki anuñ gibi cebbārları helāk itmege maħlūkdan key za‘ıfları musallaḫ kıılır nitekim Nemrūd (21) üzerine sivri siñek ħavāle kııldı kırık gün anuñ beynin aña gıdā kııldı andan öldürdi tā ki ‘aklı (22) olanlar bu ħāle baķup ‘ibret alalar

71. Süretü Kıureyş ħamse Āyātin

bi’smillāhi’r-raħmāni’r-raħım (23) **li ilāfi kıureyş** ya‘nı tefsır[de] dimişler ki bu süreyile elem şüre[si] [bir]birine muttaşıldur keenne-hu Allāhu

[268b] (1) Te‘ālā buyurur ki biz ol kıuşlara emr eyledükki ol aşģāb-ı fıli helāk idüp çeynenmiş yaprak gibi kııldılar (2) bu Kıureyş kıavmi Mekke’de lāzım olup kıarār tıtmacığün ve Ka‘be’ye kıonşu olmacığün dağı yayın kıışın (3) iki kez riħlet itmekde esbāb-ı ma‘ıšetlerine biri birile ülfet tıtmacığün ve dağı buyurdiki **ilāfihim** (4) **riħlete’s-şitā’i ve’s-şayf** ya‘nı bu Kıureyş kıavmi tüccārları ‘ādetleri buyıdiki kıış olsa ardına Feleştin’e sefer (5) iderleridi ta‘am taşımaķlığa zırā ol deñiz kenārındadır sevāhildür şovuk olmaz ve kıaçan yay faşlı olsa (6) Şām yolın terk idüp Yemen’e sefer iderleridi ol kıaraf şovucaķ olurdu bu yılda iki kez sefer itmek anlara meşakķat (7) oldıki yayın kıışın evlerinde bulunmazlarıdı Allāhu Te‘ālā ol ħabeş kıavminüñ göñline rağbet meyl bırakdıki gemilere (8) ta‘am götürüp Mekke’ye şatmağa ticārete meşğül oldılar Mekke ehli üç günlük yir sefer idüp çıkarlardı ol (9) ta‘amdan şatun alurlardı ħaķ Te‘ālā olardan yay kıış Yemen’e Şām’a sefer itmek zaħmetin olardan götürdi (10) emr idüp buyurdiki **felya‘budū rabbe ħāzā’l-beyt** ya‘nı yā Muħammed eyit ol Kıureyş kıavmine Mekke’de muķım olup (11) ‘ibādet meşğül olsunlar ve imān tevħid üzere cem‘ olsunlar ve işbu evüñ rabbi ‘ibādetine cem‘ olup ülfet (12) tıtsunlar şol yazın kıışın riħlete cem‘ olup ülfet tıtdıķları gibi **ellezı at‘amehum min cū‘ın** ve (13) **āmenehum min ħavf** ya‘nı rabbe ‘ibādet kıılun kim sizi açlıkdan ta‘āmlandurdu ve kıorkıudan (14) emın eyledi ya‘nı bulara bir kıatı açlıķ vāķi‘ oldıki cıfeyi ve göyünmiş süñükleri yidiler ve dağı ol iki kez (15) riħlet itmezden öñ ğāyet açlıķ çekerlerdi ol açlıķları olardan def‘ idüp sebeb-i riħletile ve riħletden (16) şonra ħabeş’e kıavminüñ göñline rağbet bırağup deñizden olara ta‘am irişdürdmegile ve dağı Mekke’yi ħarem (17) kıılıp anda düşmān ‘adū gelüp muķātele itmegi

harām kıldı tā ki kimse anlarıñ üzerine gelüp muķātele kıılmaķdan (18) ve anları maķāmlarından sürüp bir meķāna dağı iltmekden emİN oldılar ki Haķ Te‘ālā anları hıfz içinde (19) tutmuşdur

72. Sūretü’-d-Dīni Seb‘a Āyātin

bi’smillāhi’r-raĥmāni’r-raĥīm (20) **eraeytellezī yukezzibu bi’d-dīn** ya‘nī yā Muĥammed ne dirsın kāfirler haķķında kim kıyāmet gününü tekzīb (21) iderler anlarıñ ĥālleri kıyāmet gününde nite olırsındur bu āyet ‘Āşu bin Vāil haķķında indürölmüşdür ba‘şe (22) inkār iderdi ve dağı buyurdıki **fe zālikellezī yedu‘u’l-yetīme ve lā yaĥuzzu ‘alā ta‘āmi’l-miskīn** ya‘nī (23) ol kāfirdür kıyāmeti tekzīb idenki yetİmlere cefā idüp haķların men‘ ider dağı kendüyi ve ġayrını

[269a] (1) miskīnleri ta‘amlandurmaña kıındurmaz miskīnler ve yetİmler kıatına gelicek anuñ yüzine çağır söyler didiler (2) ki bu āyet [E]bū Süfyān-ı Ĥarb haķķında indürölmüşdür ki ol iki deve boġazladı etin üleşdüdi bir yetİm gelüp (3) andan et istedi ol çağırıp men‘ eyledi ve dağı buyurdıki **fe veylun lil muşallīne ellezīne hum ‘an şalātihim** (4) **sāhūn** ya‘nī veyl ve ‘azab-ı şedīd ol namāz kıılanlaradır ki namāzlarından ġāfil olup vaķtların fevt (5) itdiler yaĥūd sehv u ġafletile kııldılar şol münāfiķlar gibi ki abdestsüz i‘tikādsuz ĥalk dilinden kıorķup (6) kıılurlardı ve ĥalk görmedüġi yirde kıılmazlardı ve dağı buyurdıki **ellezīne hum yurā‘üne ve yemne‘üne’l-mā‘ūn** (7) ve dağı veyl ol kimseleriçündür ki ‘amellerinde riyā iderler ihlāşıla ‘ameli terk iderler ya ĥalk zaĥmetinden kıurtulmaġiçün (8) ‘ibādet iderler yaĥūd ĥalk arasında medĥ olunup ĥoş kıişi disünler diyü işler murādı Haķ Te‘ālā rızāsı degül (9) ve āĥiretde şevāb degül ve dağı Haķ Te‘ālā kıullarından mā‘ūn men‘ ider ya‘nī evden kimseye od şu virmez ve balta (10) gerek virmez ve havanı ve çölmek virmez ve tekne ve kıaşuķ ve kebçe ve dağı bulara beñzer ne varısa ev āletinden menfa‘at çün (11) kıoşulıġa virmez ya‘nī veylile kıatı ‘azāb ol kimseleredür şıfatlarla mevşūf oldu kimseye menfa‘ati toķunmadı (12)

73. Sūretü’l-Kevşer Şeleşe Āyātin

bi’smillāhi’r-raĥmāni’r-raĥīm (13) **innā a‘ĥaynākel kevşer** ya‘nī Haķ Te‘ālā buyurur ki yā Muĥammed biz saña ĥayrı getiri virdük Kıur‘ān gibi ve ‘ilm (14) gibi Muķātil eydür murād bundan bir ırmaķdır cennet içinde balçıġı miskdür ve kıumu kıayırı incüdür aķlıġı kıaradan (15) aķdır lezzeti baldan tatlu iki kenāri altundandır yumşaklıġı süd köpüġinden yumşakdır kıadeĥleri kenārında gümişdendür (16) gökdeki yılduzlar saġışınca bir içim andan ayrıķ şuşamaz evvelā andan içen muĥācirlerüñ faķİrleri olırs ki (17) toņları kırlü şaçları taġuķ baġlu kıapuları anlara açmazlar ve görklü ni‘metlü ‘avratları anlara ciftlendürmezler (18)

dünyâda bir hâcetleri yerine gelmez ol ârzü üzerine olurlar ammâ mertebeleri Allâhu Te‘âlâ
kâtında eyledür kim (19) eger biri and içüp dise ki işbu nesne fulan kâtında olırsardur bu Hâk
Te‘âlâ anı yalan kıлмаğıçün (20) gerekkim ol didügin yerine getüre ve dahı buyurdıki **fe şalli
li rabbike venhar** ya‘nı beş vaqt namâz kııl Allâh rızâsıçün (21) yâ Muḥammed dahı ictihâd
kııl tã‘at içinde gögsüñi kâplaya teveccüh ve dahı bayrâmken bayrâm namâzın kıılup kurbânını
(22) naḥr eyle ve elüñi du‘â vaqtında gögsüñe berâber getir ve dahı buyurdıki **inne şâni‘eke
huve‘l-ebter** ya‘nı ol ‘Âşu bin (23) Vâil ki beni düşmân dutup tã‘n ider dir bu Muḥammed
ebterdür şoñında kâlacak kimsesi yokdur anı añdura sen aña

[269b] (1) melül olmağıl ki ebter oldur ki öldükden şoñra añılısar degül sen ḥoḍ
kıyâmetedegin benümile bile añılısarsın her (2) mekânda unıdılısar degülsin ol külli ehliyile
mâlıyla ve evlâdıyla kâḥ‘ olısar gidiser ki aşı kâlacak degüldür (3)

74. Süretü‘l-Kâfirün Sitte Âyâtın

bi‘smillâhi‘r-raḥmâni‘r-raḥîm (4) **ḳul yâ eyyuhâ‘l-kâfirüne lâ a‘budu mâ ta‘budün** bu
sürenüñ sebab-i nüzüli buyıdıkim Ḳureys‘den bir (5) cemâ‘at gelüp resüle ‘aleyhi‘s-selâm
didiler kim yâ Muḥammed eger severseñ ki biz senüñ dînüne dönevüz gel sen bir (6) yıl
bizüm dînümüze dönüp putlarumuza ikrâm eyle bir yıldaḥı biz senüñ dînüñe dönüp senüñ
Tañru‘ña ikrâm idelüm (7) ba‘zılar didiler ki Ḳureys dirilüp ‘Abbâs‘a geldiler didiler ki eger
ol kardaşuñ oğlu Muḥammed bir kez elini ikrâm (8) birle bizüm putumuz üzerine kosa biz
anuñ didügin girçekleyüp aña îmân getürdük Hâk Te‘âlâ bu süreyi indürüp (9) buyurdıki eyit
yâ Muḥammed ol Mekke ehline ki iy kâfirler ben ḥapmazam şol putlara ki siz ḥaparsız (10)
ben sizüñ dînüñüze dönmezem **ve lâ entum âbidüne mâ a‘bud** ya‘nı siz dahı ḥapar degülsiz
şimdiden şoñra (11) ol ma‘bûda kim ben ḥaparam tã aña deginki yarın gözüñüzile göresiz
ileyüñüze ne gelür ve dahı buyurdıki (12) **ve lâ ene ‘âbidun mâ ‘abedtum ve lâ entum
‘âbidüne mâ a‘bud** ya‘nı ben şimdi ḥâlde sizüñ şanemlerüñüze ḥapucı (13) degülem ve dahı
bundan ilerü dahı ḥapucı degüldüm aña zırâ bilürdüm ki aña ḥapmaḳdan ne kâdar zarar vardur
(14) siz dahı şimdiki ḥâlde ‘ibâdet idiser degülsiz benüm rabbüm cehlüñüzden ve
ḡafletüñüzden ve ‘aḳlıñuz (15) azlıḡından andan didikim **lekum dînükum ve liye dîn** ya‘nı
taḥḳîḳ size ḥücceti tamâm irişdürdüm benüm (16) üzerüme lazım degülkim elbette size
dînüme cebr idüp islâma getürem şâbit oluñ ḥuruñ ol dînüñüz üzere (17) tã aña deginki yarın
gözüñüzile göresiz neye uğrarsız ben dahı şâbit olup dînümüz üzere ḥururın (18) ki Hâk
Te‘âlâ ol dînile baña ikrâm kııldı ebedâ sizüñ dînüñüze döner degülem bu süre kıtâl âyeti
gelmezden (19) öñdi âyet-i kıtâlıla mensüh oldu ve bu süre aña delâlet kıılır kim bir kışı kaçan
münker nesne (20) görse yaḥûḍ işlese dahı inkâr idüp men‘itse anuñ sözin anda kabül

itmeyeler anuñ üzerine şol (21) inkârından artuq nesne vâcib olmaz aña lâzım olan hemân oldur ki kendü haq mezhebi (22) tarıqati üzere tura anları dağı ol tarıqatleri ve mezhepleri üzerine

75. Sûretü'n-Naşr Şelese Āyâtin

(23) bi'smillâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm **izâ câ'e nasrullâhi ve'l-fethu ve raeyte'n-nâse**
[270a] (1) **yedhulüne fi dînillâhi efvacâ** Sa'îd bin Cübeyr eydür raḍıyallâhu 'anhü muhâcirlerden bir cemâ'at gönüllerinde (2) nesnecük vâқи' olmışdı 'Ömer üzere ki İbni 'Abbâs kendüye yakın idüp ikrâm iderdi olara ol (3) kadar ikrâm itmezdeki aña iderdi ne şorarsa aña şorardı bir gün 'Ömer ol muhâcirlerede didiki bugün (4) size nesne gösterem ki anuñıla size İbn-i 'Abbâs'uñ fazîleti zâhir ola bilesiz 'Ömer raḍıyallâhu 'anhü ol muhâcirlerede (5) şordiki izâ câ' şüresinüñ nüzülü size ne ma'lûm kıldı bular didiler ki Allâhu Te'âlâ resûline 'aleyhi' (6) s-selâm emr eylediki kaçan görürse bu halk aña bölük bölük gelüp îmân getürseler ol Allâh'a ḥamd idüp istiğfâr (7) ide döndi İbni 'Abbâs raḍıyallâhu 'anhü didiki sen ne dirsın yâ İbni 'Abbâs ol didiki bu süreyile (8) resülün 'alehi's-selâm ölümünden ḥaber virdiki ne vaqt olısar didiki yâ Muḥammed kaçan saña Ḥaḳ Te'âlâ'dan (9) naşr gelüp feth olınsa bilgil ki ol vaqt senün ölümün gelmek 'alâmetidür bes rabbüni çok tesbîḥ idüp aña (10) ḥamd eylegil ol kavm bunuñıla bildiler ki İbni 'Abbâs'uñ ne kadar fazîleti vardır anlarıñ üzerine emîrül-mü'mîn (11) 'Alî raḍıyallâhu 'anhü eydür kaçan bu süreyi indürdiler resül 'aleyhi's-selâm ḥasta oldı çıqup halkı cem' (12) idüp anlarıñıla vidâ' va'zı idüp girü evine geldi bir kaç gündün şoñra âḥirete intikâl itdi ibn-i (13) 'abbâsdan raḍıyallâhu 'anhü rivâyetdür ki buyurdı bu süre ma'nisinden Ḥaḳ Te'âlâ buyurdı ki (14) yâ Muḥammed kaçan saña Allâhu Te'âlâdan düşmânlar üzere nuşret gelse Ḳureyş'den dağı gayrıdan dağı Mekke'ye (15) feth virilse ve tâyife ve dağı bulardan gayrına ve görseñ bu halkı ki cemâ'at gelüp saña îmân (16) getürseler ki şimdiye dek bir bir götürürlerdi ol vaqt bilgil ki sen ölisersin ol ölümüçün isti'dâd (17) kılgıl çok tesbîḥile ve çok istiğfârıla niteki buyurdı **fe sebbih bi ḥamdi rabbike vestağfirhu innehu** (18) **kâne tevvâbâ** ya'nî ḥamd ü şenâ kılgıl ögmegile Allâhu Te'âlâya ki saña ulu ni'met tamâm kıldı ibtidâ-yı (19) islâmda bir bir kişi gelüp îmân getürdi şimdi bölük bölük gelüp getürürler zîrâ çün Ḥaḳ Te'âlâ Mekke'yi (20) aña eyledi 'Arab kavmi yakın bildiler ki ve ḥaḳ resûlden zîrâ aşḥâb-ı fil gelüp ol deñlü galebe leşkerile (21) anı feth itmedi bilmediler ki buña feth iden Ḥaḳ Te'âlâ'dur bölük bölük kabîle kabîle gelüp îmân getürdiler (22)

76. Sûretü't-Tebbet Ḥamse Āyâtin

bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm **tebbet yedā ebí** (23) **lehebin** bu sūrenüñ sebab-i nüzüli buyıdıkım şol vaqtıki Ḥaḳ Te'ālā ve tebbe āyetin

[270b] (1) indürdi buyurdıki saña yaqıncaḳ ḳavmüñi ḳabileñi cem' idüp ḳorḳutmağıl bizüm 'azābumuzdan resül 'aleyhi' (2) s-selām şafā üzerine çıḳup çağırdı ve eşayāhāh diyü zırā ol vaqt ḥalkı cem' itmek dileseler 'ādet (3) eyleyidiki bir yüce yire çıḳup bu lafzıla çağırurlaradı issiden cem' olup dirildiler resül 'aleyhi' (4) s-selām anlara didiki benüm rabbüm baña eyle emr itdiki yaqıncaḳ ḳavümleriñi ḳorḳutğıl imdi bilgil ki ben (5) sizi bugün da'vet iderem ki diyesiz lā ilāhe illallāh diñ siz bu kelimeyi eydüñ tā ki ben rabbüm ḳatında (6) siziñiçün ṭanūḳluḳ virem olar kelimeyi dimediler inkār itdiler ol mel'un Ebū Leheb didiki yā Muḥammed cemí' (7) günde ziyānkārlıḳ saña olsun işbundan ötürü mi ḳıgırduñ getürdüñ bizi ol vaqt Ḥaḳ Te'ālā bu sūreyi indürdi (8) Ebū Leheb'e cevāb olmağıçün tebbet yedā ebí lehebin ve tebbe ya'nı helāk ve ziyānkār oldı ol Ebū Leheb kendüsi ki tevḥide (9) inkār idüp resülümüze münḳād olmadı ve bu Leheb ol resülün 'aleyhi's-selām 'ammüsiyidi adı 'abdu'l-'uzzāyadı ya'nı (10) put ḳulı andan ötürü oldıki Ḥaḳ Te'ālā adıyla añmadı Ebū Leheb diyü künyetile añdı zırā çün ehliyile (11) ve evlādıyla dönüp varacaḳ yiri ol od olıyardıki leheb issidür ya'nı yalıñlıdur Ḥaḳ Te'ālā anuñ ḥālinüñ (12) 'āḳıbeti birle aña künyet ḳıldı nitelim şerlülere ebü's-şer dirler ve ḥayırlulara ebü'l-ḥayr dirler ve daḥı buyurdıki (13) **mā aḡnā 'anhu māluhu ve mā keseb** ya'nı ol Ebū Leheb didiki eger bu ḳardaşum oḡlı didügi ḥaḳḳısa benüm mālum (14) çok mālumıla fidye idüp kendü nefsümi ḳurtaram Ḥaḳ Te'ālā buyurdıki çün Allāhu Te'ālādan aña ḥasarāt (15) helāk geldi irişdi anı ol 'azābıla helāk olmaḳdan ne māl ḳurtarur ne ḳazandıḡı oḡlı kızı ḳurtarur hiç birinden (16) aña fāyide olası degül bes ḥaber virdiki **se yaşlā nāran zāte leheb** ya'nı tız ola ki od Ebū Leheb yalıñlı (17) oda gire hergiz girü çıḳmaḳ ebedā aña vāḳi' olmaya **vemraetuhu ḥammālete'l-ḥaṭab** ya'nı ol Ebū Leheb'ün 'avratı (18) daḥı gire bile ol oda ki leheb issidür resülün 'aleyhi's-selām düşmānıdır ki budur anı aşḫābıla evden (19) eve ḳovcılıḳ ider nemmāmedür anuñ nemmāmılıḡın Ḥaḳ Te'ālā odın getürmegile teşbīh itdi zırā ol odın getüren (20) od yaḳup bir yire ḳoyu virse nice göyündürüp fesāda virürse ol nemmām daḥı ḥalk arasında ḳovcılıḳ ile (21) her kişinüñ göñline ḥışm ḡazab odın biraḡur anlaruñ dınleri >getirüp< fesāda virür ve daḥı dimişlerdür (22) ki ol Ebū Leheb 'avratı dünlelerde varup arḳasıyla diken yükin getürdi resülün 'aleyhi's-selām mescidi (23) yolına şaçardı tā ki resülün ve aşḫābinuñ ayaklarına batup anlara bir izā ide nitelim buyurdı **fı cı diḥā**

[271a] (1) **ḥablun min mesed** ya'nı ol 'avratuñ yüki arḳasında ḥurmaliḳından bükülmüş iple boynından eşer getürüp (2) berkidüp birikür gelürken yorıldı arḳasındaḡı yükin dıvār üzere

ƙodiki biraz diñlene Cebrā'il 'aleyhi's-selām (3) gelüp dívār üzerinde ol yüki çeki viridi ol ip boğazına geçüp boğuldi cān cehenneme ışmarladı ammā tefsír (4) ehlinüñ ekseri didiler kim bu 'azāb aña āhıretde olısar boynına oddan zencirile tavƙ ideler arƙasında (5) oddan diken yüki götüre altından od üstinden od dāyim bunuñıla mu'azzeb ola rivāyetdür Ebū Bekir'den (6) rađıyallāhu 'anhü ki çün bu süre indi resül haber viridi ol Ebū Leheb 'avratı işidüp tırdı resül (7) geldi 'aleyhi's-selām Ebū Bekr'i gördi eyit ki gelür didi yā resülallāh nolaydı bu şerlüden kendüzüñüzü (8) gizleyeydüñüz resül 'aleyhi's-selām didiki yā Ebā Bekir anuñıla benüm aramda Hāƙ Te'ālā hāyil ƙıla çün geldi (9) ol şırrıre iƙerü resüli görmedi Ebū Bekr'e didiki yā Ebā Bekir senüñ ol şāhibüñ benüm üzerüme (10) hecv idüp yaramaz sözler mi söyledi Ebū Bekir didiki vallāhi benüm şāhibüm şı'ir itmez dağı anuñ gibi söz dağı (11) söylemez anı işidüp ol mel'ūna didiki yā Ebā Bekir sen gerçekisen inanurın diyüp döndi gitdi Ebā Bekir didiki (12) yā resüllallāh bu seni nite görmedi resül 'aleyhi's-selām didiki yā Ebā Bekir bir ferişte gelüp anuñıla benüm aramda (13) hāyil olup beni setr eyledi tā ol dönüp girü güdince

77. Sūretü'l-İhlāş Şeleşe Āyātın

(14) bi'smillāhi'r-raħmāni'r-raħım **ƙul huvallāhu eħad** bu sūrenüñ sebab-i nüzüli (15) buyıdıkim yahūdilerden bir cemā'at dirilüp resül ƙatına geldiler didiler ki yā Muħammed senüñ ma'būduñuñ (16) nedür bize haber vir tā biz aña imān getürelüm zırā senüñ rabbüñ gökleri tütünden yaratdı ve iblisi oddan (17) yaratdı ve Ādem'i topraƙdan yaratdı kendüyi neden yaratdı altundan mıdur gümişden midür yoƙsa ayruƙ (18) cevherden midür resül 'aleyhi's-selām işidüp ğazaba geldi beñzi müteğayyir oldı fi'l-hāl ol (19) vaƙtda Cebrā'il 'aleyhi's-selām bu süreyi indürdi Hāƙ Te'ālā buyurdı eyit yā Muħammed ol su'al iden kāfirlere (20) ki ol benüm rabbüm ki ben aña tıparın ol Allāh'dur ki birdür anuñ nazıri bekdeşi yoƙdur ve dağı milkinde (21) vāħiddür şerıki yoƙdur her işde ƙādirdür mu'ini yoƙdur ve dağı buyurdıki **allāhu's-şamed** ya'nı (22) benüm rabbüm ol Allāh'dur yimekten iƙmekden münezzehdür mücevvef degüldür cemı' maħlūƙātuñ ihtiyācı (23) añadur hācetleri vaƙtında ƙasdları andan yaña yönelüp 'arz-ı hācet ƙılmaƙdur tā ki bir nefes

[271b] (1) virüp almaƙda ve her nefes vermekde bir cüz' ve hayāt hāşıl olmaƙda andan müstağni olamızlar ammā anuñ (2) hiç bir vaƙtda bir maħlūƙa ihtiyācı yoƙdur bı-neyāz dur ƙamu seyyidelerüñ seyyidi ve mālİKlerüñ maliki dāyim (3) bāƙı ve işlere kifāyet idici oldur **lem yelid ve lem yüled ve lem yekun lehu ƙufuven eħad** ya'nı kāfirler dirler ki (4) diki yā Muħammed senüñ rabbüñ bu meliki kimden mırās yidi ve andan dağı kim mırās yiyiser Hāƙ Te'ālā (5) bu āyeti indürüp buyurdıki ben kimseden toğmadumki melik andan mırās yiyem ve

kimse benden çoğmadıki (6) ol benden mirās yiye bes Allāhu Te‘ālāya veled itlāk itmek revā degül nitekim yahūdiler ‘Üzeyr’i itlāk (7) itdiler ve naşārā mesīhi itlāk itdiler zīrā veled atanuñ cüzvi olsa gerek Allāhu Te‘ālāya cüzv itlāk itmek (8) revā degül ve dağı oğı atanuñ mişli ve cinsi olsa gerek Allāhu Te‘ālā mişli ve cinsi olmağdan münezzehdür (9) ve dağı oğı kızıla cift olmağıla ve ol cift birle mübāşeret kıлмаğıla olur Allāhu Te‘ālā ciftten ve ğayrıdan (10) dağı müberrādur vāhid ü ferddür bu milklerü ve zamānlar ve mekānlar ve bu ciftler ve nesebler yaradılmazdan (11) ilerü dağı ol varıdı salţanatu ve pādişāhlığı şimdi niteyise evvelā olar yoğıken dağı hemān (12) anuñ üzereydi bu emlāk mağlūk yaradılmāğıla anuñ saltanatu ziyāde olmadı ya bular olmasa dağı aña nağş (13) olmazdı pādişāh-ı kādımdür hiç bir kimse aña bekdeş degüldür anuñ zātı kimsenüñ zātına beñzemez ve aqvāli (14) ve ef‘āli dağı kimsenüñ kavline ve fi‘line beñzemez mağlūk anı vaşf itdüklerinden ‘ālī ve münezzehdür (15) rivāyetdür ‘Alī’den rađıyallāhu ‘anhü kim buyurdu her kimsekim irte namāzından şoñra bu süre-yi ihlāşı (16) on bir kez okısa ol gün aña hiç bir günāh irişmeye nekadardır şeytān ardınca olup cehd iderse (17) dağı anı ‘işmet içinde çuta fazlıyla

78. Sūretü’l-Felakı Hamse Āyātin

bi’smillāhi’r-rağmāni’r-rağım (18) **kul e‘uzu bi rabbi’l-felak** bu iki sürenüñ sebeb-i nüzülü buyıdıkim Lebíd bin A‘şam yahüdi resüle (19) ‘aleyhi’s-selām sihr eyledi bir darağ dağı kıllar ve bir kiriş ki on bir yirde dökülmüş ve bir bardağ içinde (20) koyup ol bardağı bir kıyu içinde üzerine taş başdurdu ve bir şüret dağı düzüp aña igneler şançup (21) anıdağı anda kodı ol sihrüñ eşerinden ol kıyunuñ şuyı şol kına şuyına dönmişdi bes ol sihr (22) eşer idüp resül ‘aleyhi’s-selām ğasta oldu ğak te‘ālā aña ol sihri bilmekiçün iki ferişte gönderdi (23) biri gelüp başı ucında oturdu ve biri ayağ ucında oturdu resül ‘aleyhi’s-selām uyumağlığıla uyanuğlığ

[272a] (1) arasında yaturdu ne bellü uyurdu ne bellü uyanuğıdı ol feriştenüñ biri dağı birine didiki bu şağşa (2) sihr itmişlerdür ol biri didiki buña sihir kim kıldı ol biri cevāb virdiki Lebíd bin A‘şam kıldı (3) girü ol biri didiki ol sihir kınde gizledi ol biri cevāb virdiki ol sihirdi evran kıpusında (4) gizledi resül ‘aleyhi’s-selām anlaruñ ne didüklerin tamām işitdi şakladı çün uyandı ‘Alī’yile Zübeyr (5) rađıyallāhu ‘anhümā ikinin bile nişānı eydi virüp gönderdi vardılar ol kıpudan sihir bulup çıkardılar resül (6) kıtına getürdiler hemān sā‘at Cebra’il ‘aleyhi’s-selām gelüp bu iki süreyi indürdi ki on bir āyetdür (7) resül ‘aleyhi’s-selām ol dügmelerüñ üzerine bu süreleri okıdı ol bir düğüm şeşildi resülüñ ‘aleyhi’ (8) s-selām ol zağmeti götürölüp gitdi şanasıki bir bağıla bağlanmışıdı şeşdiler kıpu virdiler ammā sürenüñ (9) ma‘nisi budur kim eyit yā Muhammed ben şaklanurın ve şıgınırın ve yardım

dilerin bu halkuñ hālikıla bu halkı (10) felak diyü zıkr eyledi zırā felak şakḳ ma‘nisinedür bu halk daḫı ata bilinden ve ana raḥminden münşev olup (11) çıkarlar ve nitelim yir yarılıp otlar biter taḡlar yarılıp şular aḳar bulitlardan yarılıp yağmur kaṭreleri (12) dökilür dāneler yarılıp girü ḥubūbāt biter ve çekirdekler yarılıp bostānlar biter ve gice karañusı yarılıp gündüz (13) rüşenligi¹⁸⁸ çıkar bundan ötürü ba‘zılar didiler ki bunuñ ma‘nisi subḥı hālikı ḥaḳḳıçün dimek olur ve daḫı (14) dimişler ki felak cehennemde bir deredür ve resül ‘alehi’s-selām buyurdıki felak cehennem içinde bir ağaçdur (15) kaçan Haḳ Te‘ālā bir kāfire kaṭı ‘azāb itmek dilese emr ider ki anuñ yimişinden yidüler rivāyet olındıki (16) Ka‘bu’l-Aḥbār Rūm keniselerinden bir keniseye girdi bir kavm anda ‘ibādet iderlerdi diki zı azgün (17) kavm ki ziyānlu ‘amellere dürişürler felak sizüñçün yaraḳlanmışdur ki sizden rāzı olmışdur şordılar (18) aña ki felak nedür yā Ka‘b didiki od içinde bir kuyudur kaçan anuñ kaṭı açılma cemı‘ tamu ehli anuñ (19) ‘azābından feryād idüp çağrışarlar issisi kaṭılığından ve daḫı buyurdıki **min şerri mā ḥalāk** ya‘nı şıgınurın (20) ol halkuñ hālikına yaratduğı halkuñ şerrinden ki cin insdür ve bu halk iki kısımdur bir kısmı (21) teklif ehlidür ki olara tāt buyurulmuşdur ḥayvāndan anlaruñ şerri ma‘āşiler ve muḥālefetler kılmak ve (22) biri birine zarar ırgürmek zulm ḥayf itmek ve biri birin öldürmek ve dögmek ve sögmek daḫı bulara beñzer ne varısa (23) ve kısım ol ḥayvāndan ki mükellef degüller anlaruñ şerri yimek ve ışırmak soḳulmak ve ağulamak ve yarılmak

[272b] (1) şol yırtıcı cānavarlar gibi ve yir yüzinde yürüyen ḥaşerāt gibi ve daḫı ol maḥlūḳ şerrinden ki ḥayvān degüldür (2) oda göyünmek ya ḡarḳ olmak gibi ve aḡu içmek ve üzerine ne nesne düşüp helāk itmek ve neki bulara (3) beñzer varısa ve daḫı buyurdıki **ve min şerri ḡāsıḳın izā veḳab** ya‘nı şıgınurın hālik-ı halka (4) ol gice karañusunuñ şerrinden ki kaçan gelüp gündüz rüşenligin¹⁸⁹ gidere karañulıḡıla cihānı taldura (5) ol vaḳt cinnileruñ intişarı vaḳtıdur ve ādemilerden daḫı ehl-i fesāduñ şürü‘ı vaḳtıdur ve şeyātınuñ (6) vesāvisi vaḳtıdur bundan ötürü şıgınmaḡa emr eylemişdür ve daḫı buyurdıki **ve min şerrin neffāsāti fi’** (7) **l-uḳad** ya‘nı daḫı şıgınurın şol ‘avratlaruñ şerrinden ki siḫrle düğümler düğüp üzerine efsün (8) oḳırlar urarlar ‘avratları bunda anuñçün zıkr eyledi ki ekser bu siḫr ü mekr bulardan vāḳı‘ olur ve (9) daḫı buyurdıki **ve min şerri ḥāsıdin izā ḥased** ya‘nı daḫı şıgınurın şol ḥased idenleruñ ḥasedinden (10) kaçanki ḥased ideler ḥased oldur ki kimsenüñ elinde ni‘met ve ‘izzet ve manşıb ve māl olduḡın (11) dilemeye çün bunda yokdur anda daḫı olmasa dir Haḳ Te‘ālā taḳdیرine kısmetine rāzı olmayup ḡazab ider (12) ve ḥaberde gelmişdür ki ḥased

¹⁸⁸ [rüşenligi]

¹⁸⁹ [rüşenligin]

kişinüñ şevâbın yir giderür nitekim od odın yir dükedür ve bu sürede delil (13) var kim hiç şerlerde hasedden şerlü nesne yokdur ki Hâk Te‘âlâ dükeli şerleri bu sürede zıkr eyledi (14) şöñünü hasedile hatm eyledi ve dağı bu âyet delâlet ider ki Allâhu Te‘âlâya adın zıkr itmegile ruқыe itmek (15) {itmek} cāyızdür kaçan vaķi‘ olsa ve’s-selām

79. Sūretü’n-Nāsi Sitte Āyātin

(16) bi’smillāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm (17) **ḳul e‘ūzu bi rabbi’n-nās meliki’n-nās ilāhi’n-nās** ya‘nı Hâk Te‘âlâ buyurur ki yā Muḥammed eyit ben ilticā (18) idüp şıgınurın şol Allāh’a ki bu ḥalkuñ rāzıḳudur ve mürebbiyelerdür ki envā‘ ni‘metile oları bisler (19) ve dağı anlaruñ mālکیدür emri ve ḥükmi bularuñ içinde giçicidür ve dağı olaruñ ma‘būdı ve ḥālīḳıdır viren (20) dağı oldur virmeyen dağı oldur bes bu sürede Hâk Te‘âlâ kendünüñ rubūbiyyetini ve milkiyyetini (21) ilāhiyyetini bu nāsa izāfet ḳılup maḥşuş ḳıldı ḥāl budur ki dükeli maḥlūḳuñ rabbi ve meliki ve ilāhıdır (22) ammā çün vesvese müvesvisden ādem şadrına vāķi‘ olur ayruğa vāķi‘ olmaz ve hem isti‘āzede ol (23) müvesvisden olur nitekim Hâk Te‘âlâ **min şerri’l-vesvāsi’l-ḥannās ellezı yuvesvisu fı şudüri**

[273a] (1) **n-nās mine’l-cinneti ve’n-nās** ya‘nı şıgınurın Allāhu Te‘âlâya şerr-i şeytāndan ki beni şaklaya (2) anuñ şerrinden ve mekāyirlerinden zırā ben za‘ifem tākātüm yitmez ki nefşümi anuñ şerrinden şaklayu bilem çünki (3) ol vesveselerin tamarada ḳan yürür gibi yürüdür ben anı görmezem ol bizi görür Allāhu Te‘âlâ ḳadırdür (4) anuñ def‘ine ancaḳ ki beni anuñ şerlerinden vesveselerinden şaklayu vire bes ol şeytānuñ vaşfi (5) beyān idüp buyurdıki ol vesvese ḳılan şeytānuñ adı ḥannāsdur ya‘nı burnunu ağızını uzadup ādem (6) oğlanı göñline vesvese ḳılır kaçanki zıkrden gāfil ola ammā kaçanki zıkre meşğül ola kendüsi ḳabz idüp (7) şol kirpi gibi dürilür kaçan fāriğ olsa girü başlayup vesvese ider ādem oğlanları gögislerine dağı (8) cinniler gögsine bulara vesvese ider ādeme ḳılduğı gibi Ḥasan-ı Basrı eydür raḥmetullāhi ‘aleyhi taḥḳıḳ (9) bu ādem oğlanlarından dağı şeyātın var cinnilerden dağı şeyātın var şıgınuñ Allāhu Te‘âlâ ikinüñ (10) dağı şerlerinden zırā cinni şeyātın göñüllerde vesvese ider ve ādem şeyātın āşikāre gelür ve dağı (11) dimişlerdür ki nās didügi bu aracıḳda cinne dağı inse şalāḳı var eger nāsdan cinni murād olursa (12) dimek olur kim vesvese ider şol mü‘minlerüñ göñüllerine kim cinnilerdendür ve dağı vesvese ider ādem (13) göñlinde ‘Uḳbetü bin ‘Āmir eydür raḳıyallāhu ‘anhü resül ‘aleyhi’s-selām baña didiki yā ‘Uḳbe hiç bir şıgıncılar (14) şıgınmadılar Allāh bu iki süreyile şıgındıḳlarınlayın ve dağı ḥaberde gelmişdür Cebrā’il (15) ‘aleyhi’s-selām resüle didiki yā Muḥammed saña ḥaber virmeyeyim şol şıgınacaḳ (16) nesnelerüñ key görklüsinden resül ‘aleyhi’s-selām didiki ḥaber vir (17) nedür ol Cebrā’il ‘aleyhi’s-selām didiki ol mu‘avvizeteyn (18) süresidür ki ol muḥkem

al'adur aña girenler (19) dükeli belälardan Şerlerden emín olurlar (20) a Te'älä anuñ fazlı
ve iŐsānı birle (21) temmet bi'avnillahi'l-melikü' (22) l-vehhāb

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM DİZİN

A

āb: (Far.) Su

a. 91b/3

[=1]

aba: Çoban, deveci ve göçebelerin giydiği uzun, yakasız üstlük, kepenek.

a.+lar 13b/13

a.+larını 135a/5

[=2]

ābdest: (Far.) El yıkama suyu.

a. 121b/23, 165a/19, 259b/8

a.+den 252b/10

a.+i+(1) 259b/9

a.+ile 60b/12

[=6]

ābdestsüz: Abdesti olmayan.

a. 129a/10, 129a/11, 165a/19,
165a/20, 269a/5

[=5]

abraş: (Ar.) Vücudunda yer yer beyaz lekeler bulunan adam.

a. 6a/1

a.+a 6a/2

[=2]

abuḥlu: Karşık renkli.

a. 234a/5

‘abdu’l-‘uzzā: (Ar.) Puta tapan, puta kul olan.

a.+yıldı 270b/9

[=1]

‘abes: (Ar.) Boş, saçma şey.

‘a. 33a/22, 58a/3, 99a/10, 104b/6,
107a/6, 107a/9, 147a/16, 150b/3

[=8]

‘ābid: (Ar.) İbâdet eden, tapınan.

‘a. 2a/1, 261a/7

[=2]

abise: (Far. <ābist) Gebe, hamile.

a. 197b/13, 197b/15, 201b/18

a.+dür 200b/13

a.+ler 197b/18

[=5]

ablaḥ: (Ar.) Siyahlı beyazlı, alaca.

a. 202b/5, 202b/6, 268a/11

[=3]

[=1]

‘acabā: (Ar.) Şüphe ve tereddüt bildiren edat.

‘a. 81b/3, 90b/20, 91a/2, 111b/12

[=4]

‘acāyib: (Ar.) Çok tuhaf şey, anlaşılmaz.

‘a. 54a/21, 73b/2, 79b/23, 101a/16,
101a/16, 157b/18, 158a/21, 164a/17,
166b/20, 188b/6, 218a/12, 227a/21,
233b/22

‘a.+inden 218a/18
‘a.+ler 98b/15, 101a/5, 101a/12,
188b/7

‘a.+lerden 66b/17

‘a.+leri 63a/15, 71b/7, 101a/15

‘a.+lerinden 118b/12

[=23]

‘**acbü’z-zeneb:** (Ar.) İnsanın bedeni çürüyüp yok olsa bile çürümeyen tek parçası, kuyruk sokumu kemiği.

a. 136b/1

[=1]

‘**aceb:** (Ar.) Acabâ, hayret, gariplik, şaşılacak şey.

‘a. 19a/10, 29a/16, 29b/8, 33a/5, 37a/16, 38b/5, 38b/6, 62a/9, 67a/13, 71b/17, 84b/13, 84b/22, 85b/4, 85b/4, 91a/5, 107b/17, 109b/17, 116a/11, 122a/9, 136a/15, 136b/11, 147b/21, 154b/8, 154b/9, 156b/5, 167b/12, 258b/16, 267a/17

‘a.+dedür 78b/4

‘a.+dür 26b/21, 40a/11, 71a/11, 90b/22, 164a/16, 184a/8

[=35]

‘**acebe:** (Ar.) Şaşırma, şaşkınlık.

‘a. 122a/8

[=1]

‘**aceble-:** Şaşırma, şaşkınlığa düşmek, tuhaf karşılamak.

a.-diler 29a/10

a.-megil 71b/10

a.-mez 122a/23

a.-rin 200a/5

a.-rsin 16a/18

a.-yüp 142a/17

[=6]

acı: Acı.

a. 61a/23, 93b/2, 113b/19, 164b/22, 230b/12, 260a/17

a.+lar 110a/8

a.+sı 236a/11, 241a/18, 266a/5

a.+sın 93a/18, 266a/5

a.+sıyla 23b/13

[=13]

acı-: Acılamak.

a.-dı 35a/9, 230a/3,

a.-dılar 93b/10, 178b/19,

a.-mağum 33a/6

a.-yup 118a/7, 195b/17

[=7]

acıdıcı: Elem veren, acı veren.

a.+dur 244b/11

[=1]

acıç-: Acıkmak.

a.-sa 96a/14

(acığ).-alar 11a/23

[=2]

‘**acib:** (Ar.) Tuhaf.

‘a. 265b/20

[=1]

‘**ācil:** (Ar.) Acele eden, acele.

‘ā.+e 227b/20

ḥayāt-ı ‘ā. 227b/20

[=1]

‘**āciz:** (Ar.) Gücü yetmeyen, elinden bir şey gelmeyen.

‘a. 3b/6, 17a/4, 20b/16, 22a/21, 25b/11, 45a/23, 49a/6, 52a/18, 65b/6,

95a/5, 107b/12, 107b/2, 108a/2, 113a/18,
113b/9, 137b/7, 144b/2, 149b/18, 156a/22,
164b/3, 164b/4, 164b/5, 166b/13, 171b/17,
177b/23, 180b/14, 184a/5, 202a/21,
203a/8, 203b/3, 205b/8, 210b/12, 217a/7,
223b/3, 247a/9

‘a.+dür 39a/17, 45b/5, 94b/6,
202a/23

‘a.+ler 83b/19

‘a.+lerdür 45b/3, 147a/22, 205b/4

‘a.+lersiz 165b/20

[=44]

‘**ācizlik**: Güçsüzlük, acziyet.

‘a. < [‘ācizlik] 139b/6, 139b/8,
148b/19

(‘ācizlig).+e < [‘ācizliğa] 139b/4

(‘ā).+i+(1) < [‘ācizliği] 12b/13

(‘ā).+in < [‘ācizliğın] 30a/10,
82b/1, 90b/4, 102b/20, 105b/4

‘a.+leri < [‘ācizlikları] 233a/9

‘a.+lerin < [‘ācizlikların] 180b/10

‘a.+lerinden < [‘ācizliklarından]
180b/12

[=13]

‘**acūre**: (Ar.) Kuyruk.

‘a. 177a/5

ħurma-yı ‘a. 177a/5

[=1]

‘**acūzi**: (Ar.) Kocakarı.

‘a. 25a/16

[=1]

‘**acz**: (Ar.) Beceriksizlik.

‘a. 113b/9, 144b/5, 194b/17

‘a.+i+(2) 62a/7, 70b/10, 79a/22,
137b/12, 141b/5, 147a/19, 228b/8, 233b/23

‘a.+in 156b/15

‘a.+ümüz 156b/22, 254b/2

[=14]

aç: Aç, tok olmayan.

a. 2a/1, 17b/10, 95b/18, 104a/14,
100b/5, 144b/7, 154b/4, 179b/17, 211a/23,
229b/13, 229b/18, 229b/23, 251b/11,
263b/13

a.+i+(1) 230a/6

a.+ları 207a/18

[=16]

aç-: Açmak.

a.-a 248a/17

a.-ar 261a/14

a.-ardı 211b/2

a.-arlar 205b/2

a.-dı 46a/3, 251b/12

a.-dılar 251b/22

a.-duğ 154a/23

a.-ınca 60a/4, 88a/15

a.-mağičün 30b/13

a.-mağdan 156b/21

a.-maya 81a/23

a.-mazın 128b/1

a.-mazlar 269a/17

a.-up 25b/12, 62a/5, 87b/14, 91b/5,
93a/4, 104a/6, 139b/7, 154b/1, 156b/20,
167a/3, 195a/23, 201a/4, 227b/10,
235b/12, 248a/17

[=30]

açdur-: Açdırmak.

a.-maya 248a/18

[=1]

açığ: Açık. bk. **açuğ, açuğ**

a. 55b/16

[=1]

açıl-: Açılmak.

a.-a 1b/11, 51a/23, 51a/3, 51b/14,
69a/15, 140a/5, 210a/10, 234b/18, 261a/20

a.-dı 5b/22, 5b/23, 97b/8, 210a/9

a.-maya 109a/20, 266a/11

a.-maz 105a/7

a.-mışdur 36b/9

a.-sa 272a/18

a.-up 49a/11, 95b/12, 102b/3,
245b/4

a.-ur 42b/3, 74a/5

[=24]

açıvir-: Açıvermek.

a.-dük 138a/19

a.-ür 130a/4, 190a/1

a.-ürüz 256b/3

[=4]

açlık: Açlık.

a. 96a/10, 96a/11, 96a/11, 96b/3,
96b/9, 159b/14, 159b/18, 209b/6, 254b/10,
268b/14, 268b/15

a.+dan 2b/2, 96b/4, 135a/14,
207b/9, 229b/24, 230a/2, 251a/16, 268b/13

(açlığ).+1+(1) 2b/3

(a).+ıla 76b/23

(a).+ın 249b/10

a.+lar 252b/16

a.+ları 268b/15

[=24]

açuğ: Açık. bk. **açığ, açık**

a. 178b/3

[=1]

açuğ: Açık. bk. **açığ, açuğ**

a. 3b/17, 22a/7, 97b/11, 169b/16,
207b/13, 258b/22

[=6]

ad: Ad, isim.

a. 149b/20, 149b/20, 150a/9,
150b/1, 152a/11, 152b/13, 230b/11, 252a/4

a.+dan 184a/16

a.+dur 2a/21, 52a/5, 73b/18,
73b/18, 136a/1, 136a/2, 150a/8, 184a/16

a.+1+(2) 90b/20, 142a/15, 144b/21,
149a/17, 186b/5, 188b/4, 201b/8, 201b/8,

203a/15, 228b/11, 236b/23, 247a/17,
254a/9, 267b/12, 267b/22, 268a/14,

268a/14, 270b/9, 273a/5

a.+ıdur 2a/19, 136a/2, 204a/16,
206b/21, 229a/12, 249a/19, 250b/20,
250b/21

a.+ıla 133a/1, 249a/18

a.+ın 107b/14, 129a/3, 172a/15,
272b/14

a.+ına 26a/2, 36a/7

a.+ını 4a/19, 4a/20, 91b/10,
182a/12, 214a/17, 222b/9, 259b/18,
260b/13

a.+ınuñ 206b/22

a.+ıyıla 129a/3, 246a/4

a.+ıyla 84b/2, 270b/10

a.+ları 72a/2, 91b/15, 184a/15

a.+larıdur 46b/20

a.+ların 128b/16, 154b/10, 165a/8,
231a/22, 260a/7

a.+larından 2a/21, 52a/5, 73b/18,
73b/18, 136a/1, 136a/1, 211b/15, 249a/19

a.+larındandır 73b/21

a.+larla 71b/23

a.+larıñ 133a/6

a.+um 121b/19, 121b/21, 258a/22

a.+umıla 258a/21, 258a/23

a.+uñ 121b/19, 258a/22, 258a/23

a.+uñı 258a/20, 258a/21

[=95]

ad-: Atmak. bk. at-

a.-sa 4b/14, 4b/14

[=2]

‘**adā:** (Ar.) En zalim, pek gaddar.

‘a.+dur 205a/13

[=1]

adam: (Ar.) İnsan, kişi, şahıs.

a.+ları 251b/14

[=1]

‘**adāvet:** (Ar.) Düşmanlık.

‘a. 14a/10, 29a/1, 70a/15, 109b/4,
130b/11, 180a/9

‘a.+i+(2) 208b/3, 254a/16

‘a.+ine 254b/3

‘a.+leri 119a/16

[=10]

‘**aded:** (Ar.) Sayı.

‘a.+i+(1) 225b/23

‘a.+in 225b/14

‘a.+lerin 212b/9, 225b/4

[=4]

ādem: (Ar.) İnsan, insanoğlu.

ā. 4b/18, 6b/2, 11b/17, 15a/17,
21b/21, 22a/7, 34b/10, 37b/15, 38b/4,

40a/11, 46a/10, 48a/5, 54a/4, 58a/7,

59a/22, 59a/3, 65a/14, 67a/7, 69a/18,

71a/10, 71a/11, 72b/18, 72b/8, 74a/14,

78b/5, 79a/20, 79b/8, 82a/14, 82a/18,

82b/10, 84b/4, 89b/23, 90b/23, 96a/15,

99a/11, 110a/4, 110b/18, 122a/17, 128a/17,

128b/18, 129a/14, 129b/8, 133b/16,

134b/16, 137a/7, 137a/8, 137b/14,

137b/17, 138a/18, 141b/18, 144a/21,

144b/22, 144b/23, 145a/10, 152b/20,

157a/15, 158a/9, 158b/21, 158b/7,

159a/19, 163a/23, 166b/17, 166b/2,

166b/4, 167b/10, 167b/12, 170b/3,

177a/23, 177b/19, 181a/12, 183b/10,

183b/9, 194a/10, 194b/8, 195a/15,

200b/20, 200b/21, 203b/14, 203b/7,

204b/4, 206a/15, 207a/4, 207b/13,

212b/15, 215a/13, 216a/5, 216a/6,

216b/20, 216b/20, 226a/3, 227a/17,

227b/4, 228b/18, 234b/21, 239a/17,

240a/10, 240a/6, 241b/19, 243b/22,

244a/2, 244a/23, 247b/15, 248a/15,

253a/16, 253b/21, 256a/2, 258b/21,

259a/15, 259b/19, 262b/3, 263b/1,

263b/14, 264b/8, 265b/23, 267a/18,

267a/21, 272b/22, 273a/10, 273a/12,

273a/5, 273a/7, 273a/9

ā.+de 101a/14, 133b/17

ā.+den 3a/12, 59b/2, 68b/18,

183b/12, 240a/4, 256a/1

ā.+dür 59a/21, 202b/10

ā.+e 157b/19, 157b/20, 183b/7,

273a/8

ā.+i+(1) 60a/3, 211b/9, 225a/20,
267b/22

ā.+iken 59b/1

ā.+ile 65b/17

ā.+ler 73a/16, 73a/17, 140b/22,
153b/2, 153b/4, 240a/4

ā.+lerin 137a/9

[=149]

ādemí: (Ar.) İnsan, insanoğlu, beşer.

ā. 215a/2, 225a/9

ā.+ler 159a/4, 159a/8, 161a/16,
220a/4

ā.+lerden 6b/2, 159b/3, 159b/4,
160b/2, 161a/13, 166a/22, 220a/3, 220a/8,
242b/9, 24b/23, 272b/5

ā.+leri 89b/20

ā.+lerüñ 68a/4, 159a/13, 220a/10,
255a/13

ā.+nüñ 159a/23

[=23]

‘**aden:** (Ar.) Cennet. bk. ‘**adin,** ‘**adn**

‘a. 53b/3

‘a.+dür 160b/14

cennet-i ‘a. 160b/14

[=2]

‘**adet:** (Ar.) Görenek, usul, tabiat,
alışkanlık.

‘ā. 4b/6, 4b/10, 29a/6, 41b/23,
56a/18, 70b/4, 75b/22, 81a/19, 85b/10,
85b/7, 86a/17, 104b/3, 131a/7, 134b/8,
174b/2, 187b/12, 191b/18, 203b/6,
222b/18, 241a/22, 241b/4, 265b/14, 270b/2

halk-ı ‘ā. 222b/18

‘ā.+dür 75b/21, 85b/5

‘ā.+i+(1) 68b/8, 208b/20

‘ā.+i+(2) 21a/21, 34b/2, 59a/14,
70b/2, 121b/13, 141a/17, 208b/12,
219a/19, 231a/4, 251b/10

‘ā.+idür 75b/19

‘ā.+ine 172a/21

‘ā.+iyidi 207a/22

‘ā.+leri 18a/22, 19a/5, 20b/11,
25b/16, 29a/8, 80b/13, 86a/1, 235a/12,
268b/4

‘ā.+leridür 88b/15

‘ā.+lerin 68b/17

‘ā.+lerinden 20b/10, 68b/9, 68b/14

‘ā.+lerüñüzi 85b/16

‘ā.+ümüz 143b/3

[=56]

adım: Adım.

a. 79b/20

a.+ın 4b/13

a.+ına 4b/13

a.+ıñuz 4b/17

a.+ların 4b/12

[=5]

adımla-: Adımlamak.

a.-yu 134b/9, 134b/9

[=2]

‘**ādil:** (Ar.) Doğruluk gösteren, doğru.

‘a. 90b/10

[=1]

‘**adin:** (Ar.) Cennet. bk. ‘**aden,** ‘**adn**

‘a.+de 162a/12

cennāt-ı ‘a. 162a/12

[=1]

‘**adl:** (Ar.) Doğruluk.

‘a. 28b/15, 32a/18, 65b/21, 76b/4,
80b/3, 81a/5, 111a/3, 118b/21, 132a/13,
132a/13, 157b/7, 157b/9, 171b/12,
186a/18, 186a/18, 195a/7, 207a/23,
241b/10

te’ḥîr-i ‘a. 118b/21

zevāl-i ‘a. 195a/7

‘a.+dür 63a/3

‘a.+i+(2) 124b/23

‘a.+ile 14b/18, 32a/9, 33a/13,
50b/10, 50b/13, 50b/21, 51b/20, 100b/2,
115a/18, 129b/6, 136a/6, 141b/9, 197a/8,
231b/13, 259a/17, 259a/17

‘a.+in 124b/18, 124b/20

‘a.+ümüzle 256a/6

[=39]

adlu: Adlı.

a. 21b/21, 199a/16, 149b/10,
229b/6

[=4]

‘**adn:** (Ar.) Cennet. bk. ‘**aden**, ‘**adin**

‘a.+ıla 246a/13

sāḥîl-i ‘a.246a/13

[=1]

‘**adū:** (Ar.) Düşman.

‘a. 247a/3, 268b/17

‘a.+sıydı 208a/9

[=3]

āfet: (Ar.) Büyük felaket, bela.

ā. 88b/19

ā.+den 26a/1, 261a/18

ā.+dür 37a/1

ā.+e 60a/13

ā.+i+(2) 75b/18, 211b/10

ā.+i+(3) 170b/2

ā.-i semāvî 170b/2

ā.+ine 91b/10

ā.+ler 139a/11

ā.+lerden 164b/12, 164b/13

ā.+lere 60a/18

ā.+leri 126b/19

[=14]

afheş: (Ar.) En edepsiz, terbiye ve ahlaka
aykırı iş.

a. 187b/3

[=1]

āfiyet: (Ar.) Sağlık, esenlik.

ā. 11b/12, 47a/16, 72b/9, 72b/13,
210b/14, 229b/7, 263a/5

ā.+e 72b/13

ā.+ile 217b/6

ā.+ler 72b/21

[=10]

‘**afv:** (Ar.) Suçunu bağışlama.

‘a. 21b/22, 28b/15, 32b/19, 32b/5,
33a/4, 33a/8, 35a/21, 41b/22, 41b/22,
41b/23, 44b/20, 48a/3, 49b/7, 50b/20,
52b/9, 53a/17, 70a/17, 70b/3, 78a/17,
78b/1, 79b/10, 79b/5, 79b/9, 79b/9, 80a/19,
80a/5, 80b/10, 80b/13, 80b/15, 80b/5,
81a/4, 81a/4, 81a/10, 81a/18, 81a/18,
81a/19, 103a/9, 103a/10, 103a/13, 103a/15,
103a/16, 103a/17, 103a/17, 110b/3,
114b/10, 116b/23, 120a/1, 123a/3,
124a/15, 124a/16, 133a/18, 133b/21,
134b/1, 137b/23, 151a/9, 151b/1, 158b/13,
158b/7, 161a/21, 173b/3, 175b/12, 182a/1,
185a/4, 187a/22, 187b/10, 195b/20,

199b/21, 199b/5, 201a/21, 207a/21,
207a/22, 223b/4, 224a/2, 241b/7, 244a/7,
251b/21, 256a/7, 258a/15, 259b/23

‘a.+ıla 80b/10

[=80]

ağ: Ak, beyaz. bk. **ağ**

a. 66b/5, 98a/8, 98a/9

a.+ı+(2) 19a/2

a.+ıla 143b/13

[=5]

ağaç: Ağaç.

a. 20a/1, 26a/17, 26b/2, 31a/13,
36a/9, 44b/2, 59b/1, 82b/14, 90a/2, 90a/2,
90a/3, 123b/20, 149a/19, 160b/23,
163a/12, 165a/3, 170a/20, 177a/5, 177a/7,
181a/23, 184a/14, 192b/5, 192b/6,
211a/12, 258b/15

(ağac).+a 94a/1, 163a/9, 230b/1

a.+da 8a/12, 14b/6, 102b/10

a.+dan 17a/15, 22a/10, 59a/23,
61a/10, 74b/20, 79a/12, 101b/1, 102b/7,
141b/12, 141b/4, 144b/4, 165a/2, 195b/11

a.+dur 20a/6, 149a/17, 149a/20,
258b/16, 272a/14

(a).+ı+(1) 149b/6, 165a/3, 165a/6

(a).+ı+(2) 14b/5, 20a/6, 26b/2,
26b/6, 99b/10, 113a/1, 125b/12, 155a/6

(a).+ıla 170a/21

(a).+ın 26a/22, 150a/1, 165a/2,
165a/3, 211a/14

(a).+ından 19b/21, 149a/20

(a).+ındandı 154b/4, 154b/4

(a).+ımı 19b/22, 20a/5, 149b/4

(a).+ınuñ 150a/1, 164a/8

(a).+ıydı 149b/23

a.+lar 11b/4, 14b/4, 26b/14, 65b/16,
72a/17, 77a/1, 101a/4, 102b/3, 102b/5,
176b/15, 234a/17, 234b/11, 237b/15,
239a/22, 247b/15, 251a/13, 258b/16

a.+lardan 14b/3, 49a/15, 230a/23

a.+lardur 116a/15

a.+ları 123a/1, 160a/6, 163a/8,
209a/3, 213a/3, 233a/14, 253b/17, 262a/13

a.+larıla 26b/16, 212b/3, 235a/22

a.+ların 137a/1, 178a/3, 178b/13,
239a/20, 239a/21

a.+larının 201a/13

a.+larınuñ 108b/15, 125b/8, 168b/6,
189b/4, 195a/6, 198b/22, 230a/22, 230b/2,
246b/16

a.+larıñ 116a/15, 116a/15, 213a/3

[=126]

ağaçla-: Sopa ile dövme.

a.-dı 5a/17

[=1]

ağaçlu: Ağaçlı.

a. 108a/21, 227b/2

a.+dur 258b/18

[=3]

ağāh: (Far.) Bilgili.

ā. 27a/8, 39a/2, 39b/2, 41b/7, 73b/7,
73b/8, 81b/15, 120b/12, 129b/8, 134a/2,
176a/16, 176b/18

[=12]

ağar-: Ağarmak, beyazlaşmak.

a.-aydı 223a/13

a.-ınca 261a/14

a.-mağ 43a/6

a.-miş 163b/4, 210b/4
a.-mişdi 189b/19
a.-ur 250b/12, 250b/12
[=8]

ağdur-: Yükseltmek.
a.-alum 228a/9
[=1]

ağdurul-: Yükseltmek.
a.-ur 167a/7
[=1]

ağır: Ağır, hafif olmayan.
a. 140b/6, 147b/14, 175a/16,
175b/6, 210b/22, 213b/3, 222a/19,
222a/21, 231b/4, 235b/4, 258a/14,
258a/14, 258a/17, 264a/10, 264a/14
a.+dur 222a/21
[=16]

ağır-: Anırmak, eşek anırması.
a.-ması 203b/21
[=1]

ağırağ: Daha ağır olan.
a.+ıdı 134b/7
[=1]

ağırlık: Ağırlık.
a. 71b/21
(ağırlığ).+ıyla 110a/7
[=2]

ağırsak: Yuvarlak, tekerlek nesne.
a. 235a/23
[=1]

ağız: Ağız.
a. 162b/4, 162b/5
a.+dan 243a/14
a.+ı+(ağız) 92b/16, 230b/4, 250a/7

a.+ın+(ağzın) 254a/21
a.+ına+(ağzına) 10b/8, 67b/17,
121b/1, 121b/23, 122a/2, 178a/22, 246a/8,
251b/11
a.+ındaki+(ağzındaki) 121b/1
a.+ından+(ağzından) 133a/20,
137b/17, 213a/23
a.+ını+(ağzını) 34b/22, 273a/5
a.+larına 12a/11
a.+larından 97a/4, 188b/23,
225a/18, 234b/7, 234b/8
a.+larıyla 61a/22
[=28]

ağla-: Ağlamak.
a.-dı 23a/3, 26b/3, 32b/17, 32b/6,
33a/2, 162b/19
a.-dum 111b/16, 171a/9
a.-mağıl 171a/10
a.-mağ 33a/6
a.-mazam 162b/21
a.-r 98a/19, 98a/21, 98a/21,
200a/20
a.-ram 162b/21, 171a/10
a.-rdı 32b/4, 129a/20, 129a/22
a.-rlar 98a/19, 98a/23
a.-rsın 111b/16, 162b/20, 171a/10
a.-yu 120a/13
a.-yup 33a/5, 33a/8
[=28]

ağlad-: Ağlatmak.
a.-an 152a/18, 152a/19
[=2]

ağlaş-: Ağlaşmak, birlikte ağlamak.
a.-mazsız 153a/8

[=1]
ağrı: Ağrı.
a.+lar 171a/7
[=1]
ağrı-: Ağrımak.
a.-maz 162b/7
[=1]
ağrıt-: Ağrıtmak.
a.-mağ 18b/20
a.-mağdur 131a/18
a.-mayadum 87a/4
a.-maz 116b/19
[=4]
ağşam: Akşam. bk. **ağşam**
a. 137b/20, 229b/10, 229b/15
a.+ıla 139b/14
[=4]
ağu: Zehir.
a. 114a/10, 151a/17, 151a/18,
151a/19, 151a/20, 272b/2
a.+dan 95b/11, 151a/22
a.+dur 151a/19
a.+sı 18a/12, 18a/13, 151a/21
a.+sın 113b/20
a.+sından 151a/22
a.+ya 20a/13
[=15]
ağula-: Zehirlemek.
a.-mak 272a/23
[=1]
ağulu: Zehirli
a. 85a/16, 91b/19, 95b/11, 109a/19,
146a/15, 146b/15, 164a/14
[=7]

āh: Ah.
a. 23b/11, 74b/8
[=2]
aḥ: Ak; un, tahıl.
a.+dan 229b/8
[=1]
aḥar: (Ar.) Başka, gayrı, diğer.
a.+ları 198b/8
[=1]
aḥbār: (Ar.) Haberler, ortada dönen
söylentiler.
a.+da 65b/8
a.+ları 260a/3
[=2]
‘ahd: (Ar.) Söz verme, ant, yemin.
‘a. 11b/18, 21b/19, 89b/10, 94a/10,
96b/20, 120a/14, 122a/13, 122a/17, 122a/6,
122b/8, 123b/20, 131a/17, 141a/2, 162a/3,
178a/6, 178a/6, 180b/22, 186a/18, 187a/17
‘a.+den 186b/5
‘a.+e 124a/1, 124a/3, 186a/18
‘a.+i+(1) 124a/2, 124a/5, 182a/8
‘a.+i+(2) 129b/1, 138b/20, 167b/11,
182a/8
‘a.+i+(3) 161b/23, 167b/10
‘a.-i misāk 161b/23, 167b/10
‘a.+ile 173a/17
‘a.+ini 182a/11
‘a.+lerin 89a/11, 133a/9, 178b/22,
182a/9, 216a/12, 216a/15
‘a.+lerinde 180b/23
‘a.+lerine 188a/3, 229a/17
‘a.+üñüz 209b/21
[=44]

‘**aḥdnāme**: (Ar.) Anlaşma şartlarını ve iki tarafın imzasını taşıyan kağıt.

‘a. 186b/3

[=1]

aḥı: Kardeşim anlamındaki hitap sözü.

a. 2a/1, 60a/3, 165a/19

[=3]

āḥir: (Ar.) Son.

ā. 9a/7, 23b/9, 27b/13, 37b/22, 41b/14, 46a/17, 54a/2, 59b/14, 63b/14, 69b/16, 74b/4, 85b/21, 87a/14, 104b/3, 116a/2, 117b/6, 119b/14, 121a/3, 136b/2, 148b/10, 153a/12, 153b/9, 162a/15, 163b/7, 164a/6, 168a/7, 175b/12, 177a/15, 185b/14, 191b/5, 206b/22, 221a/9, 228a/13, 228b/16, 237a/16, 237a/17, 237a/18, 237a/20, 246a/10, 248a/10, 251a/16, 256a/4, 261a/9, 261b/1, 261b/16

ā.+de 163b/12

ā.+dür 166b/15, 202a/16

ā.+e 86a/10, 87a/11, 143a/17, 151a/20, 163b/10, 166a/8, 176a/9, 239a/10, 253a/18

‘aẓāb-ı ā. 166a/8

‘ömr-i ā. 239a/10

‘uḳūbet-i ā. 237a/16

ā.+i+(1) 45b/20, 173b/21

ā.+i+(2) 20a/18, 60b/10, 85a/17, 130a/19, 137b/10, 139a/13, 144b/18, 166b/15

ā.+inde 9a/2, 30b/18, 41b/11, 118a/5, 134a/15, 140b/12, 158a/3, 163b/11, 177a/17, 188b/21, 240b/7

‘ömr-i ā. 188b/21

ā.+ine 46a/15, 167a/19, 217b/7, 263a/2

ā.+iñün 202a/17

ā.+ümüz 204a/13

ā.+üñüzi 105b/1

[=85]

āḥiret: (Ar.) Öbür dünya, öteki dünya.

ā. 9b/9, 9b/12, 10a/22, 13a/22, 20b/4, 26a/14, 33b/7, 35b/15, 36a/23, 40a/21, 40a/22, 40b/12, 42b/5, 43a/23, 47a/11, 49a/11, 53a/19, 57b/21, 64a/16, 66a/8, 67a/1, 67a/23, 67a/4, 67b/5, 68b/16, 68b/2, 77a/15, 77a/19, 77a/23, 77b/2, 80a/11, 80a/16, 87a/5, 87a/12, 88a/17, 90b/13, 92a/5, 98a/13, 102b/14, 109b/16, 110b/19, 111a/16, 111a/4, 111a/5, 112b/17, 115b/3, 123a/18, 123b/15, 128a/17, 130a/3, 141a/5, 143b/13, 150b/8, 151a/12, 153a/3, 156a/13, 156b/8, 166b/21, 170a/15, 181b/4, 181b/8, 184a/1, 184a/1, 186a/4, 189a/10, 189b/3, 190a/1, 191a/22, 191b/6, 194b/3, 198b/10, 198b/10, 202b/2, 209b/6, 215a/18, 217a/20, 226a/4, 227b/20, 231b/3, 237a/21, 249a/13, 256b/4, 257a/17, 258b/2, 265a/18

emr-i ā. 226a/4

fuḳāhā-yı ā. 191a/22

‘izzet-i ā. 257a/17

ā.+çün 57a/23

ā.+içün 18a/8

kesb-i ā. 18a/8

ā.+de 2b/21, 4b/4, 7b/15, 7b/18, 16a/9, 18b/6, 22b/1, 28a/5, 28a/10, 32b/16,

32b/21, 33b/6, 35b/11, 40a/1, 40a/8,
40b/20, 43b/17, 43b/3, 44a/1, 45a/13,
45b/20, 45b/21, 47a/23, 47a/8, 49a/3,
49b/12, 4a/15, 53b/10, 54a/6, 54b/6,
57a/16, 57b/4, 59a/10, 60a/16, 62a/13,
62b/16, 63b/1, 63b/19, 63b/21, 68b/15,
68b/4, 68b/6, 69b/20, 70a/20, 74b/14,
76b/1, 77a/11, 77a/15, 77a/17, 77a/18,
78a/4, 78b/17, 80a/18, 80b/10, 83b/3,
83b/15, 84a/17, 87a/21, 87b/10, 87b/10,
88a/22, 92a/4, 92b/1, 92b/2, 100a/5,
100b/11, 102a/11, 103a/8, 104a/13,
104a/19, 106b/8, 110a/22, 111a/1,
111b/11, 111b/20, 115b/3, 115b/9,
116a/22, 123a/15, 123a/4, 123a/8, 123a/14,
125a/20, 127a/10, 127a/6, 129b/11, 130a/4,
140a/8, 142b/23, 149b/17, 14b/8, 150a/15,
151b/24, 152a/12, 152a/13, 152a/20,
154b/11, 154b/7, 156a/4, 156b/10,
157b/14, 160b/9, 162a/13, 162b/6, 166a/7,
166b/12, 167a/5, 167b/13, 170b/10,
170b/9, 176a/1, 176a/13, 176a/15, 176a/20,
176a/4, 176a/7, 178b/11, 178b/7, 178b/9,
180b/22, 181a/21, 182a/17, 182a/19,
182a/22, 183b/16, 187a/13, 187b/16,
193b/8, 194b/11, 194b/3, 198a/3, 198b/21,
198b/5, 201b/12, 203b/15, 208b/9,
209b/13, 209b/22, 209b/4, 214b/4,
223b/19, 227b/11, 229a/5, 230a/10,
233b/19, 245a/3, 246b/12, 247b/21,
249b/3, 24b/16, 250b/2, 254a/18, 256b/5,
256b/6, 257a/16, 258b/3, 262a/12,
262b/19, 264b/4, 265a/15, 265a/20,
269a/9, 271a/4

‘azāb-ı ā. 123a/14

ā.+dedür 85a/17

ā.+deki 64a/20, < [āhiretdağı]

180b/6

ā.+den 33a/17, 42b/9, 43b/22,
64a/19, 87a/11, 187b/15

ā.+e 4b/3, 15a/4, 16b/17, 17b/11,
19a/14, 19a/14, 19a/18, 33b/3, 46b/13,
61b/22, 67a/23, 70a/6, 71b/20, 76b/5,
77a/12, 77b/7, 79b/10, 84a/6, 87b/19,
95b/6, 99b/6, 105a/8, 110b/12, 111b/19,
113b/11, 113b/7, 146a/10, 146a/2, 148b/2,
150a/23, 159b/23, 163b/5, 170a/11,
171a/11, 182a/11, 191a/4, 191b/3,
193b/20, 195b/2, 197a/11, 226b/16,
244b/4, 253b/5, 263a/4, 263a/4, 263a/6,
264b/9, 265b/2, 270a/12

ā.+i+(1) 19a/18, 43a/14, 77b/1,
164a/8, 168b/2, 170a/10, 170b/11,
227b/21, 237b/21, 238a/5, 238a/9, 248b/1,
265a/17

zād-ı ā. 238a/5

ā.+i+(2) 150b/10, 170b/14

ā.+ine 18a/3

ā.+lerin 157a/15, 172a/12

ā.+üñ 180b/9, 228a/13

ā.+üñüzçün 41a/1

[=328]

ahirki: Sonraki.

ā.+ler < [āhirkılar] 195a/2

ā.+lere < [āhirkılara] 234a/21

ā.+lerden < [āhirkılarda] 162a/16

ā.+leri < [āhirkıları] 99a/20

ā.+lerin < [āhirgıların] 173b/23

[=5]

aḥkāb: (Ar.) Uzun zamanlar.

a. 235a/3

[=1]

aḥkāf: (Ar.) Kum tepeleri.

a. 112a/5, 112a/5

a.+da 121a/7

a.+ıla 112a/4, 112a/6

[=5]

aḥkām: (Ar.) Emirler, hükümler.

a. 103b/21, 107a/22

beyān-ı a. 107a/22

a.+i+(1) 227b/18

a.+i+(2) 260a/4

a.+ın 113b/3, 171b/11

a.+lar 199a/4

a.+lara 76b/5

a.+lardan 2b/9, 203b/12

a.+ları 99a/3, 188b/3, 205a/6

a.+larıdır 173b/11

a.+ların 147b/13, 180a/16, 227b/18,

236b/4

a.+larına 188b/2

[=19]

aḥlāk: (Ar.) İnsanda bulunan ruhî ve zihnî hâller.

a.+dandır 80b/5

mekārim-i a. 80b/5

a.+ını 207b/14

a.+larından 257b/2

[=3]

aḥmaḥ : (Ar.) Pek akılsız sersem, şaşkın.

a. 114a/10, 190b/2

a.+dur 33b/16, 57a/23

a.+lar 108a/2

[=5]

aḥmaḥlık: Akılsızlık, sersemlik, şaşkınlık.

a.+dur 25a/21

a.+larından 150b/3

[=2]

aḥşā: (Ar.) Saymak, sayılmak.

a. 40a/9

[=1]

aḥsen: (Ar.) Pek güzel.

a. 194a/16, 246b/7

a.+dür 41b/22

a.+i+(3) 258b/21, 259a/3

a.-i şüret 258b/21, 259a/3

[=5]

aḥşam: Akşam. bk. aḡşam

a. 157a/23, 157b/2, 229b/19

a.+a 137b/19, 238a/21

a.+ıla 148b/1, 231a/23

a.+la 60b/8

[=8]

aḥtarıluvir-: Aktarılmak.

a.-di 245b/19

[=1]

aḥvāl: (Ar.) Oluşlar, bulunuşlar, durumlar.

a.+i+(3) 202b/15

a.-i kıyāmet 202b/15

a.+ın 42a/7, 147b/2, 163a/5,

243a/1, 243a/20

a.+indedür 239b/8

a.+inden 50a/13, 237b/20, 249a/21

a.+ine 244a/16

a.+ini 76b/6, 148a/21
a.+lerden 102b/13
a.+leri 58b/15, 76b/14, 235b/16
a.+lerle 54a/19
a.+lerin 114b/20, 238a/18
a.+lerinden 64a/14, 146b/8, 186a/3
a.+lerine 263b/3
a.+üñüzde 194a/10
[=25]

aḥyār: (Ar.) İyi ve faziletli olanlar.

a.+lardandır 36b/4
a.+uñuzdur 131a/22
[=2]

aḫ: Ak, beyaz. bk. aḡ

a. 16a/10, 18b/19, 19a/5, 97a/19,
100a/12, 138a/3, 145b/23, 163a/13,
189b/19, 203a/13, 204b/10, 208b/5,
214b/19, 228b/19, 234a/4, 237a/9,
243a/13, 247a/15, 249b/23, 268a/11
a.+dur 19a/2, 162b/13, 269a/15
a.+ıdı 189b/18
[=24]

aḫ-: Akmak.

a. 229a/15
a.-a 229a/15, 234b/8, 241a/19,
250a/2, 250a/3, 264a/7
a.-an 213b/12, 235a/8
a.-ar 18b/19, 42a/11, 97b/22,
108b/16, 112a/6, 116a/15, 123a/1, 125b/8,
157a/7, 168b/6, 176b/16, 189b/5, 195a/7,
198b/22, 201a/13, 223a/4, 230b/14,
230b/14, 246b/16, 262a/13, 272a/11
a.-ardı 246a/18, 268a/3

a.-arlar 59b/15, 100a/8, 160a/9,
251a/9
a.-maz 89a/16
a.-up 116b/21, 240a/7
[=39]

‘aḫabe: (Ar.) Zorlu geçit, tehlikeli an.

a. 121b/11, 229b/16, 252b/6,
254b/5
a.+de 252b/6
a.+den 254b/4, 254b/5
a.+ler 140b/22, 202b/16
a.+lerden 69b/10, 191a/12, 252b/11
a.+leri 9b/18
a.+nüñ 254b/4
a.+sinden 254b/9
a.+ye 254b/4
[=16]

aḫbeh: (Ar.) En kabih, çok veya en
yakışsız, pek çirkin.

a. 187b/3
[=1]

aḫçe: Para.

a. 104b/19, 134a/1, 207b/1
a.+yile 207b/1, 211b/5
[=5]

‘aḫıbet : (Ar.) Nihayet, son.

‘a. 12b/14, 18a/18, 19a/15, 19b/18,
20b/6, 20b/16, 26b/9, 34b/7, 40a/14,
43b/15, 47b/4, 52b/6, 55a/21, 58a/10,
60a/17, 62b/15, 62b/20, 63a/19, 63b/7,
68b/9, 75b/23, 77b/2, 83a/5, 84a/17, 91b/5,
94b/17, 95b/18, 95b/19, 99b/22, 103b/2,
107b/13, 107b/3, 107b/9, 114b/5, 116a/19,
120a/21, 121a/5, 123a/13, 148a/3, 153a/10,

153a/2, 162a/2, 162a/4, 167a/13, 168a/6,
169a/4, 170a/18, 171b/7, 172a/10, 176b/3,
177a/17, 181a/19, 181b/13, 189a/14,
193b/23, 194a/17, 198b/8, 206a/6, 206b/6,
218b/4, 246a/12, 250b/8, 255b/2, 260a/12,
264a/12

‘a.+i+(2) 85b/18, 112b/7, 139b/16,
191b/4, 250b/19, 270b/12

‘a.+inden 255b/16, 255b/17

‘a.+leri 20b/1, 36b/4, 61a/17,
62b/21, 112b/15, 116b/6, 205a/20, 214b/12

‘a.+lerin 107a/16, 252a/10

‘a.+üñüz 233a/22

[=84]

akıcı: Akıcı, akan.

a. 163a/13, 206b/10, 237b/15

[=3]

akıd-: Akıtmak. bk. **akıt-**

a.-a 218a/12

a.-alar 229a/14

a.-mağ 229a/14

a.-up 141a/18

[=4]

akıl: (Ar.) Akıl, us. bk. **akl**

‘a. 16b/2, 42a/3, 93a/9

‘a.+ları 43a/23, 59a/21, 64a/11,
147a/8, 162b/7, 180b/8, 180b/18, 242b/18

‘a.+ların 18b/21, 30b/6

‘a.+larına 63b/5

‘a.+larıyla 76b/1

[=15]

akıllu: Akıllı.

‘a. 211a/22, 245a/6

[=2]

akılsız: Akılsız. bk. **akılsuz**

‘a. 19a/21, 85a/1

[=2]

akılsuz: Akılsız. bk. **akılsuz**

‘a. 120b/3, 208b/22

‘a.+dur 129b/21

‘a.+lar 71a/6

‘a.+larımız 220a/1

[=5]

akıt-: Akıtmak. bk. **akıd-**

a.-duğ 8a/10, 154b/1

a.-mağ 9b/16

a.-mışdur 233a/15

[=4]

akıık: (Ar.) Değerli bir taş.

‘a. 251a/11

‘a.+lerle 251a/10

yemen-i ‘a. 251a/10

[=2]

akıl: (Ar.) Akıl sahibi.

‘a. 26b/19, 33b/16, 37b/21, 59b/11,
66b/2, 73a/4, 78a/6, 85a/5, 92b/2, 95b/9,
98a/3, 98b/2, 101a/15, 101b/17, 101b/20,
113b/22, 117a/3, 119b/10, 124a/4,
154b/16, 170b/14, 171b/5, 172b/14,
190b/17, 202a/22, 216a/8, 234b/15, 252a/9

mü`min-i ‘ā. 101b/20,

171b/5

‘a.+e 60a/19

‘a.+isen 1b/10

‘a.+ler 75a/4

‘a.+lere 151b/2

[=32]

akım: (Ar.) Kısır, neticesiz.

‘a. 82b/5, 140a/22, 143a/4, 218a/6
rîḥ-i ‘a. 143a/4
[=4]
aḳîmü: (Ar.) Tanıklar topluluğu.
a. 197a/7
[=1]
‘aḳl: (Ar.) Akıl, us. bk. ‘aḳıl
‘a. 12a/16, 51a/13, 103a/13, 114a/2,
130b/2, 136a/20, 151a/17, 157a/15,
198b/11, 202a/15
delîl-i ‘a. 151a/17
ehl-i ‘a. 51a/13
kâmil-i ‘a. 130b/2
‘a.+ı+(2) 9b/5, 10a/14, 11a/8,
13a/14, 13a/17, 13a/18, 13b/1, 13b/23,
18a/11, 18a/2, 24b/15, 28b/12, 33b/14,
36a/3, 38b/13, 38b/19, 40b/5, 40b/9,
42a/17, 42a/20, 42a/20, 43b/1, 43b/1,
44b/8, 45a/22, 45b/13, 46a/20, 47b/14,
51a/17, 51b/10, 51b/22, 52a/21, 57b/2,
58a/10, 59a/10, 59a/21, 59b/2, 61a/1,
61b/14, 62b/4, 63a/23, 68b/11, 69a/20,
69a/9, 70b/10, 72a/1, 72b/5, 74a/1, 74b/10,
77a/10, 77a/23, 79b/23, 7b/5, 80b/5,
81a/18, 81b/4, 82a/19, 82a/7, 83a/5,
84b/17, 84b/7, 85a/15, 85b/22, 87a/15,
87a/7, 87b/7, 88a/2, 90b/21, 91b/18, 91b/5,
92a/4, 98a/14, 101a/21, 101b/4, 102a/11,
102b/6, 104b/3, 107a/2, 107b/3, 111a/14,
114a/9, 116b/1, 116b/13, 117a/17,
117b/14, 118a/16, 120a/4, 121a/2, 123b/1,
123b/15, 124b/13, 124b/21, 130a/20,
130a/21, 131a/17, 131a/18, 131b/13,
133b/14, 135a/10, 136b/9, 138a/1,

139a/19, 139a/20, 139b/16, 139b/8,
143a/15, 143a/2, 144a/18, 147b/10,
148b/4, 151a/17, 151a/22, 153b/23,
154a/20, 162b/7, 169b/6, 170a/2, 181a/20,
181a/4, 181b/18, 188a/8, 191a/10, 192a/5,
193b/2, 196b/7, 202b/13, 202b/16,
202b/22, 204b/14, 250b/17, 259a/2,
259b/3, 268a/21

‘a.+ı+(3) 110a/16, 157a/16,

‘a.-ı idrāk 157a/16

‘a.-ı kâmil 110a/16

‘a.+ıla 11b/23, 12b/16, 13b/2,
29b/19, 76b/4

‘a.+ın 108b/13, 203b/14, 224b/19

‘a.+ını 130b/4, 130b/5

‘a.+ınıñ 211b/13

‘a.+ıñuz 269b/14

‘a.+umuza 204a/13

‘a.+uñı 64b/22

‘a.+uñuz 27a/13, 49b/5, 145b/3,
147b/10, 217b/7

[=164]

aḳlık: Beyazlık.

(aḳlıg̃).+a 159a/17, 159a/18

a.+da 146b/3

a.+dur 244a/19

(a).+ı+(2) 19a/3, 160b/5, 230b/8,
259b/11, 269a/14

(a).+ından 230b/18

[=10]

aḳmaḳlıg̃: Akma, akış.

a.+ı 230b/14

[=1]

‘aķreb: (Ar.) Zehirli ve tehlikeli hayvancık.

‘a. 188a/6

‘a.+dür 76b/16

‘a.+ler 146a/15, 164a/14

‘a.+lere 49a/20

[=5]

‘aks: (Ar.) Çarpma, çarpıp geri dönme.

‘a.+idür 42b/9

‘a.+in 3b/16, 93a/12, 234b/9

[=4]

aķvā: (Ar.) En kavi, çok kuvvetli.

a. 156a/21

[=1]

aķvāl: (Ar.) Sözler, lakırdılar.

a.+i+(2) 271b/13

a.+lerin 235a/15

[=2]

āl: (Ar.) Aile; kavim.

ā.+i+(3) 20b/1, 58a/21, 58a/21

ā.-ı fir‘avn 58a/21, 58a/21

ā.-ı iblīs 20b/1

ā.+ınuñ 58a/17, 229b/11, 229b/16

[=6]

al-: Almak, yardımcı fiil.

a. 36a/11, 141b/21, 211b/5, 238b/3

a.-+(nasīb al-) 252a/10

a.-+(ķulaġuna al-) 1b/10

a.-+(‘ibret al-) 252a/9

a.-a 18a/7, 21b/8, 33a/2, 44b/5, 110b/23, 122a/14, 126b/23, 165a/6, 187a/2, 196b/16, 211b/2, 232b/14, 253a/5, 263b/9

a.-a+(ħaķķın al-) 236a/1

a.-a+(ħazż al-) 73a/5

a.-a+(‘ibret al-) 3a/9, 35b/14, 154b/19, 239a/7

a.-a+(satun al-) 115a/3, 215b/12

a.-acak 157b/9, 232b/23

a.-acak+(i‘tibār al-) 142b/16

a.-alar 94a/3, 125b/19, 137b/18, 242a/15, 254a/12

a.-alar+(ħaber al-) 15b/16

a.-alar+(‘ibret al-) 20b/9, 55a/19, 116a/3, 142b/13, 268a/22

a.-alar+(menfa‘at al-) 65b/15

a.-alar+(satun al-) 129b/15

a.-alardı 251b/7

a.-am 152a/4

a.-an 31a/23, 40b/10

a.-anlara+(istihzāya al-) 69a/4

a.-anlarıla+(istihzāya al-) 226b/1

a.-asın 62b/14

a.-asın+(‘ibret al-) 203a/22, 266a/15

a.-asın+(intiķām al-) 210b/12, 222b/19

a.-asız 125b/23, 177b/22

a.-asız+(‘ibret al-) 61a/7, 165a/5, 218a/21

a.-avuz 14a/11

a.-aydı 77a/7

a.-ayın 230a/4, 251b/3

a.-dı 21b/15, 23a/6, 23a/8, 25b/7, 31a/20, 31a/22, 31a/4, 31b/1, 33b/22, 34b/1, 40b/10, 54b/16, 89b/16, 142a/4, 143a/12, 167a/13, 177a/14, 177a/15,

177a/19, 179a/1, 181a/13, 184b/9, 246a/5,
251a/15, 251b/13, 251b/14
a.-dı+(âbdest al-) 121b/23
a.-dı+(ödünç al-) 229b/8
a.-dı+(satun al-) 256a/20
a.-dılar 81a/6, 113b/5, 129b/20,
150b/9, 150b/9, 245b/17, 245b/22,
265a/17, 267a/8
a.-dılar+(istihzāya al-) 63b/7
a.-dılar+(satun al-) 177a/21,
265a/18
a.-duğuñ 184b/5
a.-duğ 34b/8
a.-duğda 115a/11
a.-duğdan 235b/23
a.-duğlarınıñ+(istihzāya al-) 47a/12
a.-dum 31a/13, 110a/11, 187a/22
a.-dun 267b/1
a.-duñısa 21b/22
a.-duñuz+(istihzāya al-) 106b/7
a.-ğıl 97b/4, 246a/4
a.-ımazlardı 254a/12
a.-ısar+(lezzet al-) 92b/22
a.-ıgarsız 126a/12
a.-madısa 251b/11
a.-maduñ+(âbdest al-) 165a/19
a.-maduñuz 179a/5, 179a/13
a.-mağa 196b/18, 196b/18,
196b/19, 197a/2, 197a/3, 251b/2
a.-mağa+(haber al-) 220a/21
a.-maga+(‘ibret al-) 115b/23
a.-mağı 191a/17, 191b/1
a.-mağı+(satun al-) 191a/17
a.-mağıçün 15b/18

a.-mağıla 50b/9, 68b/2, 252b/19
a.-mağıla+(‘ibret al-) 3a/17
a.-mağ 32a/21, 36b/7, 51a/14,
191a/20, 191a/22, 196b/19, 196b/21,
197a/6, 215b/13
a.-mağ+(haber al-) 16a/7
a.-mağda 10b/4, 171b/12, 189a/14,
242a/13, 271b/1
a.-mağdan 191b/3
a.-mağdan+(haber al-) 219b/12
a.-mañ 191b/1
a.-maya 155b/12, 187a/3, 257b/19
a.-maya+(intiķām al-) 254a/14
a.-mayalar 187a/19
a.-mayınca 184b/15
a.-mayup+(‘ibret al-) 66b/18
a.-maz+(‘ibret al-) 25a/20, 67a/15
a.-mazlar+(‘ibret al-) 16a/16,
147a/15, 205a/23
a.-mazsız+(‘ibret al-) 164b/18
a.-mışdur 136a/7
a.-sa 191a/19
a.-salar 242a/15
a.-sun+(nazara al-) 239a/17
a.-uñ 17a/11, 25b/20, 178a/2,
179a/19, 184b/11, 197a/2
a.-uñ+(‘ibret al-) 178b/4
a.-up 3b/5, 3b/5, 9a/6, 14a/14,
16a/4, 21b/12, 21b/21, 21b/5, 23a/9,
23a/10, 23a/18, 23b/17, 26b/17, 31a/8,
32a/16, 34b/18, 36a/12, 52b/12, 58b/4,
61a/22, 66b/12, 81b/1, 91b/12, 92a/6,
97b/13, 97b/19, 97b/6, 109a/23, 111b/14,
111b/8, 115a/12, 121b/1, 121b/10, 121b/2,

128b/10, 129a/14, 129b/14, 129b/14,
137b/20, 139a/22, 159b/16, 15b/13,
165a/19, 174a/3, 177a/20, 177b/10,
178a/10, 184b/17, 188a/7, 203b/13,
215b/16, 223b/13, 228a/9, 229b/24,
242a/11, 242a/18, 247a/22, 250a/8,
256a/23, 257b/5, 25b/4, 263a/9, 266b/8,
267a/22, 267b/7

a.-up+(ābdest al-) 259b/8

a.-up+(‘aqlın al-) 203b/14

a.-up+(fidye al-) 115a/4, 115a/6

a.-up+(ğayret al-) 102a/15

a.-up+(‘ibret al-) 7b/6, 7b/20,
12a/1, 13b/3, 14a/21, 25a/21, 36a/16,
36b/7, 38b/3, 80a/1, 98a/3, 102b/14,
113b/8, 118b/11, 143b/1, 143b/2, 154b/16,
155a/16, 157a/1, 158a/21, 164a/18,
164b/11, 164b/8, 165a/7, 183b/12,
212a/21, 247b/4, 254a/20

a.-up+(istihzāya al-) 83b/10,
88b/15, 112a/22, 153a/8, 155a/9, 201b/6,
214b/10

a.-up+(istizāya ve masharaya al-)
243a/22

a.-up+(i‘tibār al-) 124b/13, 247a/6

a.-up+(kuvvetini ve yigitligini al-)
259a/1

a.-up+(masharaya al-) 16b/15,
30b/11, 102a/1, 243b/2

a.-up+(naşib al-) 38b/14, 184a/17

a.-up+(öğüt al-) 51b/11, 87a/8

a.-up+(rişvet al-) 201a/1

a.-up+(satun al-) 256b/19, 265b/13

a.-ur 77b/2, 116b/13, 158b/17,
161a/16, 166b/11, 170b/7, 202a/22,
211b/18, 226a/15, 251b/1

a.-ur+(‘ibret al-) 40b/4

a.-ur+(intiķām al-) 59b/10

a.-ur+(‘ivaż al-) 146a/10, 146a/12

a.-ur+(leżżet al-) 116b/22, 116b/23,
116b/23

a.-ur+(naşib al-) 39a/23, 121a/3

a.-urđı 34b/2, 208b/14

a.-urđı+(istihzāya al-) 226b/1

a.-urđı 207b/13

a.-urlar 50b/8, 89a/1

a.-urlar+(h̄aber al-) 16a/1

a.-urlar+(istihzāya al-) 88b/10

a.-urlar+(leżżet al-) 146a/20

a.-urlar+(masharaya al-) 16a/19,
16a/21

a.-urlardı 122a/2

a.-urlardı+(istihzāya al-) 106a/23,
145a/20

a.-urlardı+(masharaya al-) 16b/8

a.-urlarıdı+(masharaya al-) 168b/21

a.-urlarıdı+(satun al-) 268b/9

a.-ursa 196b/21

a.-ursız 61a/23

a.-ursız+(leżżet al-) 160b/7

[=342]

ālā: (Ar.) İhsanlar, bahşişler.

ā. 157b/23, 158a/1, 158a/2

‘ā.+sına 158a/4

[=4]

‘ālā: (Ar.) Rütbece yükseklik, büyüklük,
şeref, şan.

‘ā. 92a/17, 120a/21, 120b/6

‘ā.+da 121a/1

felek-i ‘ā. 121a/1

‘ā.+dur 248a/2

‘ā.+ları 188b/7

‘ā.+sına 161b/8

[=7]

a‘lā: (Ar.) En yüksek.

a.+da 121a/1, 149a/1

felek-i a. 121a/1

ufk-ı a. 149a/1

a.+sından

hüsn-i a. 161a/7

[=3]

ala tenlü: Abras, ala tenli.

a.+leri 245a/22

a.+lerüñ 5b/20

[=2]

‘alāc: (Ar.) İlaçlar.

a. 181a/5

[=1]

‘alaf: (Ar.) Hayvan yemleri, otlar, samanlar.

‘a. 8a/20

‘a.+dur 157b/20

[=2]

‘alāim: (Ar.) Nişanlar, belgeler.

‘a.+ler 241a/20

[=1]

‘alaq: (Ar.) Pıhtılaşmış kan. bk. **‘alaqa**

‘a.+dan 216b/20

[=1]

‘alaqa: (Ar.) Pıhtılaşmış kan. bk. **‘alaq**

‘a.+dan 259b/21

‘a.+dur 202b/3

[=2]

‘alā keremallāh vechü : (Ar.) “Allah yüzünü şerefli kılsın” anlamında duâ. bk.

‘aleyhi keremallāhu vechü

a. 79b/6

[=1]

alalığ: Karışık renklilik.

(alalığ).+ı+(2) 6a/2

(a).+ın 5b/20

[=2]

‘alāmet: (Ar.) Belirti, iz, nişan.

‘a. 8b/2, 9a/17, 16a/22, 35a/23, 46a/19, 73a/15, 153b/10, 153b/12, 208b/4

‘a.+dür 15b/21, 59b/17, 73a/17

‘a.+e 9b/6

‘a.+i+(2) 42b/4, 42b/6, 42b/8, 134b/23, 216a/17, 241a/16, 249a/2

‘a.+idür 90b/8, 270a/9

‘a.+ile 208b/3

‘a.+ler 98b/12, 119a/18, 141b/2, 169b/6

‘a.+lerden 9b/16

‘a.+lerdendür 117b/5

‘a.+leri 16b/13, 70b/8, 117b/5, 117b/8, 119b/3, 128a/2, 206a/14

‘a.+leridür 101b/8

‘a.+lerin 119a/18

‘a.+lerinden 8a/4, 8b/4, 59b/17, 70b/22, 153b/12, 159b/3, 209a/13

‘a.+lerindenidi 153b/9

‘a.+lerle 91a/12

‘a.+lerüñ 117b/11

[=48]

‘**alāmetle-**: Belirlemek, iz bırakmak.

‘a.-yevüz 208b/2

[=1]

alçaq: Aşağıda olan, yüksek olmayan yer.

(alçağ).+ın 250a/4

[=1]

alçağır-: Alçak duruma gelmek, yüksekte
aşağı doğru inmek.

a.-ur 163a/19

[=1]

alçağırt-: Alçaltmak, hafifletmek.

a.-ur 129b/3

[=1]

alda-: Aldatmak, kandırmak.

a.-yup 31a/13, 169a/3, 241b/6

[=3]

aldan-: Aldanmak, kandırılmak.

a.-dılar 63b/7, 64a/20

a.-duğı 170b/9

a.-ma 95b/18

a.-mañ 57a/21, 9b/10

a.-masun 254a/14

a.-maya 73a/6

a.-up 95b/17, 95b/18, 95b/19,

181a/21, 191b/7, 205b/9

a.-urlar 12b/12

[=15]

‘**ale’d-devām:** (Ar.) Sürekli olarak.

‘a. 217b/17

[=1]

‘**ale’l-yaqín:** (Ar.) Şüphesiz, kesin olarak.

‘a. 113b/16, 264b/21

[=2]

‘**ālem:** (Ar.) Alem, dünya.

‘ā. 21a/4, 21b/3, 88a/15, 111b/13,

188a/8, 211b/12, 241a/7

‘ā.+de 21a/4, 183b/16, 183b/16

‘ā.+dür 8b/1

perverdigār-ı ‘ā. 8b/1

‘ā.+e 83b/14, 153b/13, 153b/6

‘ā.+i+(1) 117b/6, 184a/5, 237b/9,
256a/1

‘ā.+i+(2) 136a/3, 176b/19

‘ā.+i+(3) 202a/18, 202a/18

‘ā.-i cismānī 202a/18

‘ā.-i rühānī 202a/18

‘ā.+inde 213b/17

‘ā.+inden 38a/11

‘ā.+ler 21a/14, 37b/3, 147b/3,
181a/18

‘ā.+leri 51b/21, 61b/6

‘ā.+lerüñ 61b/2, 65b/5, 88b/13,
165a/22, 214a/2, 241a/13

[=34]

‘**alem:** Bayrak.

a. 217a/13, 252a/2, 261a/15,
261a/15, 261a/15, 261a/16

[=6]

ālet: (Ar.) Vasıta, araç, aygıt.

ā. 18a/10, 40b/12, 98a/11 135b/20,
165a/7, 190b/13, 206a/2

ā.+inden 171b/15, 269a/10

ā.+i+(1) 98a/12

manşıb-ı ā. 98a/12

ā.+i+(3) 115a/14

ā.-i silāḥ 115a/14

ā.+ler 171b/13

ā.+leri 112a/21, 171b/15

ā.+leridür 206a/1

[=15]

‘**aleyhi keremallāhu vech:** (Ar.) “Allah yüzünü şerefli kılsın” anlamında duâ. bk.

‘**alā keremallāh vechü**

a. 92a/15

[=1]

‘**aleyhi’s-selām:** (Ar.) Selam onun üzerine olsun.

‘a. 80b/20, 170a/19, 174b/1, 174b/11, 174b/3, 177a/3, 177b/19, 177b/23, 177b/6, 178a/2, 178a/9, 178b/18, 179a/1, 179a/2, 180a/1, 187a/22, 233b/7, 234a/22, 234b/1, 235a/13, 237a/5, 237a/7, 238a/15, 238a/23, 238b/1, 238b/17, 238b/2, 238b/3, 238b/4, 239b/10, 239b/18, 240b/10, 240b/13, 240b/16, 240b/18, 240b/20, 240b/22, 241a/23, 242a/11, 242a/20, 242a/9, 245a/4, 248a/3, 248b/2, 248b/2, 248b/21, 248b/3, 248b/6, 248b/7, 249a/1, 249a/18, 249b/17, 250a/5, 252a/8, 253b/18, 254a/13, 254a/9, 254b/21, 255b/8, 255b/11, 255b/4, 257a/11, 257a/13, 257a/8, 257b/19, 258a/15, 258a/3, 258a/3, 258a/7, 258a/9, 258a/9, 258b/5, 259a/10, 259a/18, 259b/1, 259b/10, 259b/13, 259b/13, 259b/15, 259b/3, 259b/4, 259b/7, 259b/7, 260a/16, 260a/6, 260b/9, 261a/14, 261a/16, 261a/3, 261a/8, 261b/1, 261b/10, 261b/5, 262b/19, 262b/7, 263a/12, 263a/13, 263a/14, 263a/14, 263a/20, 264b/7, 265a/16, 265a/4, 265a/5, 265b/10, 268a/4, 269b/5, 270a/11, 270a/5, 270a/8, 270b/1, 270b/18, 270b/22, 270b/3,

270b/9, 271a/12, 271a/18, 271a/19, 271a/2, 271a/7, 271a/8, 271b/19, 271b/22, 271b/23, 272a/14, 272a/4, 272a/6, 272a/7, 272a/7, 273a/13, 273a/15, 273a/16, 273a/17

‘a.+a 261a/8

[=134]

‘**aleyküm:** (Ar.) Sizin üzerinize.

‘a. 174b/5

[=1]

algör-: Alıgörmek.

a. 2a/1

[=1]

alın: Alın.

a. 221a/11, 260b/8

a.+ı+(alnı) 23b/7, 221a/12

a.+ın+(alnın) 27b/20

a.+ları 159b/8

[=6]

alın-: Alma işi yapılmak.

a.-mamışdur 231a/8

a.-miş 118a/16

a.-up 119a/9

[=3]

alış-: Karşılıklı almak.

a.-madan 10b/8

[=1]

alvir-: Alıvermek.

a.-e 232a/9, 267a/19

a.-ür 100b/19

a.-üp 54b/22

[=4]

‘**alî:** (Ar.) Yüce.

‘a. 11a/9, 94b/12, 128a/17, 220a/2,
271b/14

‘a.+dür 54b/5, 71a/17, 183b/22,
205a/9

[=9]

‘**ālim:** (Ar.) Çok okumuş, bilgin.

‘ā. 40b/5, 40b/6, 40b/11, 89a/7,
89a/9, 91b/15, 91b/7, 96a/3, 109a/18,
109a/20, 124b/15, 140b/18, 142a/15,
169b/23, 175a/18, 175a/18, 175a/19,
175a/19, 175a/20, 187a/8, 18a/8, 190b/15,
195b/17, 199b/16, 202a/22

‘ā.+di 121a/11

‘ā.+dür 8b/21, 14b/1, 14b/1, 14b/2,
52a/12, 66b/15, 70b/1, 74a/18, 78a/14,
80a/6, 82b/5, 83b/18, 96a/1, 122b/18,
124b/3, 127a/22, 127a/8, 131b/12, 135b/9,
142a/21, 167a/4, 191a/5, 199b/7, 263b/5

‘ā.+i+(1) 190b/15

‘ā.+i+(3) 40b/7

‘ā.-i ḥaḳīkī 40b/7

‘ā.+idi 22b/9

‘ā.+ler 18a/6, 181a/21, 181a/22

‘ā.+lerden 51b/12

‘ā.+leri 130a/3, 173b/7

‘ā.+leridür 151a/12

‘ā.+lerinden 137a/17

‘ā.+lerinüñ 18a/11

‘ā.+lerle 109a/21

‘a.+lerüñ 42b/17, 109b/1

‘a.+se 40b/6

[=68]

‘**aliyy:** (Ar.) Yüksek, büyük, necip,
meşhur, ünlü.

‘a. 82b/15

[=1]

Allāhu a‘lem: (Ar.) Allah bilir.

A. 135b/22, 172b/15, 184a/20,
187b/19, 190a/1, 192a/9, 202b/12, 228b/8,
231b/13

[=9]

Allāhümme erzaḳnā: (Ar.) “Allah’ım bizi
rıziqlandır.” anlamındaki dua.

A. 146a/13

[=1]

alt: Alt.

a.+i+(2) 179b/20

a.+ına 3b/11, 7a/21, 69a/19,
97b/19, 113a/18, 155a/11, 170b/8,
208b/14, 248a/22

a.+ında 26a/8, 39b/1, 46a/8, 53a/10,
54a/13, 58a/17, 66a/12, 69a/5, 8b/16,
96b/22, 108b/15, 113a/1, 116a/15, 123a/1,
123a/20, 123b/20, 125b/12, 126b/11,
140a/11, 143a/11, 143a/6, 144b/15,
145a/10, 148a/16, 155a/14, 155b/20,
161a/1, 168b/6, 169b/10, 170b/2, 176b/15,
178b/6, 180b/8, 182a/20, 195a/6, 204b/6,
205b/1, 232b/5, 236b/15, 239a/11,
241a/20, 242b/2, 245a/4, 260a/15

a.+ındadır 8b/20

a.+ındağı 19a/6

a.+ındağıları 200b/18, 262a/23

a.+ından 35b/21, 42a/11, 125b/8,
126b/16, 136b/15, 143a/21, 143b/9,
155a/14, 189b/4, 198b/22, 201a/13,
204b/7, 217a/12, 234a/22, 246b/16,
250a/17, 262a/13, 271a/5

a.+ındaydı 201b/9

a.+ıydı 207b/11

a.+larında 107a/7

a.+larındaki 136b/15

a.+larından 41b/9

a.+uña 251b/1

[=82]

altı: Altı.

a. 110a/10, 110a/10, 110a/12,
110a/13, 110a/15, 112a/19, 121b/4, 134a/1,
137b/23, 149b/12, 167a/2, 216b/5

[=12]

altın: Altın. bk. **altun**

a.+dan 17a/15, 22a/9

[=2]

altıncı: Altıncı.

a. 65b/10, 121b/4, 203a/13, 226a/8

a.+da 252b/10

a.+sı 174a/13

[=6]

altmış: Altmış.

a. 8b/12, 8b/13, 100b/9, 163a/23,
173b/6, 247a/17, 251a/6

[=7]

altun: Altın. bk. **altın**

a. 76b/19, 84b/20, 89b/1, 89b/3,
115a/6, 144a/17, 150b/9, 168a/14, 175b/7,
251a/11, 251b/11, 256a/20

a.+a 158a/2

a.+dan 77b/17, 87a/3, 92b/15,
149b/6, 161a/11, 162a/20, 183b/1, 231a/7,
251a/13, 251a/14, 262b/15, 271a/17

a.+dandur 203a/14, 230b/2,
269a/15

a.+ı+(1) 251b/13, 251b/15

a.+ı+(2) 251b/22

a.+ıla 104b/19, 184b/8

[=33]

a'mā: (Ar.) Kōr, gözsüz.

a.+dan 238b/8

a.+ıydı 238b/2

[=2]

a'māl: (Ar.) İşler.

a.+ı+(2) 203a/6, 242b/6

a.+ı+(3) 240a/20, 256a/9, 260b/17,
265a/22

a.-ı hayrāt 256a/9

a.-ı şahıfe 240a/20

a.-ı şālih 265a/22, 260b/17

a.+ları 243a/2

[=7]

amān: (Ar.) Bağış, bağışlama.

a. 38a/16, 38a/18, 122a/10, 122a/5,
122a/5, 122a/6, 122a/9, 128b/14, 177a/11,
177b/2, 184b/21, 217b/6, 220a/10, 220a/12

[=14]

'amel: (Ar.) İş, hareket, davranış, dinî
emirleri yerine getirme.

'a. 1b/5, 4b/4, 4b/5, 5b/12, 9b/9,
21a/5, 25a/12, 28b/14, 31a/9, 33a/16,
33a/18, 33b/13, 40b/21, 40b/6, 40b/6,
41b/17, 41b/19, 43b/16, 46a/2, 48b/1,
49a/1, 51a/16, 51b/10, 51b/12, 52a/18,
52b/1, 54b/20, 57b/10, 64a/22, 64a/23,
69b/20, 69b/7, 70a/9, 82b/12, 85a/20,
87a/20, 87b/8, 91b/7, 100a/4, 103b/2,
103b/2, 104a/8, 109a/20, 110a/19, 110a/20,
111a/2, 114b/1, 114b/2, 131b/6, 135a/11,

139b/20, 146a/3, 150b/22, 151a/2,
157a/14, 161a/23, 162b/16, 162b/22,
163b/2, 163b/5, 179a/19, 181a/21, 181b/5,
182a/10, 18a/21, 190b/1, 190b/1, 190b/11,
190b/9, 194b/16, 198a/3, 198b/21,
212a/23, 222a/20, 222a/20, 226a/15,
227b/23, 235b/20, 235b/6, 240b/2,
241a/21, 241b/1, 244a/4, 248b/14,
249b/11, 249b/12, 249b/2, 24b/15,
253a/20, 259a/9, 265a/19, 265b/2

ḥayr-ı 'a. 146a/3

'a.+de 60a/19, 60a/20, 106a/6,
135b/19, 244a/2

'a.+den 40b/21, 87a/13, 87a/23,
227b/5

'a.+dür 224a/12

'a.+e 2a/17, 16b/17, 20b/14,
57b/16, 72a/2, 82b/14, 87b/9, 105b/22,
114b/18, 117a/15, 117a/20, 117a/5,
119a/11, 133a/17, 135b/20, 139a/22,
150b/6, 198a/9, 225b/21

'a.+i+(1) 24a/14, 106b/4, 129a/16,
129a/6, 153b/17, 269a/7

'a.+i+(2) 57b/4, 77a/17, 98a/17,
100a/23, 103a/22, 121a/3, 121a/4, 129a/23,
168b/13, 249b/15

'a.+i+(3) 11a/9, 19b/20, 28b/14,
32a/18, 33b/9, 41a/1, 57b/5, 57b/8, 57b/9,
57b/16, 60a/14, 64a/15, 72a/9, 73b/17,
78a/7, 95a/2, 104a/17, 104b/3, 111a/5,
116a/14, 129a/18, 137b/3, 148a/3, 171a/1,
176b/19, 191a/12, 195a/5, 216b/21,
216b/22, 226a/17, 256a/13, 259a/8,
265a/18, 264b/18

'a.-i bātıl 129a/18

'a.-i farz 226a/17

'a.-i ḥayr 95a/2, 104b/3

'a.-i nār 57b/16

'a.-i şāliḥ 19b/20, 28b/14,
32a/18, 33b/9, 41a/1, 57b/5, 57b/8, 57b/9,
60a/14, 64a/15, 72a/9, 73b/17, 78a/7,
104a/17, 116a/14, 137b/3, 148a/3, 171a/1,
176b/19, 191a/12, 195a/5, 216b/21,
216b/22, 259a/8, 264b/18, 265a/18

'a.-i sermāye 111a/5

'a.-i şerr 11a/9

cennet-i 'a.-i tariḥ 256a/13

'a.+idür 215b/22

'a.+ile 11a/11, 77b/20, 103b/3,
163a/22, 163b/1, 163b/1, 203a/2, 129a/19

ḥayr-ı 'a. 163a/22

ibtāl-i 'a. 129a/19

'a.+in 21a/5, 114b/13, 129a/6,
183b/11, 216a/3, 216a/3, 256a/3, 265a/23

'a.+indeki 203a/6

'a.+inden 11a/7, 42a/7, 77a/15,
77a/16, 77a/19, 182a/12

'a.+ine 52b/6, 58a/5, 78a/6, 102b/8,
103a/8, 111a/2, 146a/10, 146a/9, 152a/20,
211b/17, 226a/14, 234a/21, 240b/3

'a.+ini 114b/12, 202b/23, 263b/5

'a.+inüñ 152a/15, 220b/9

'a.+iyile 211b/17

'a.+iyle 56b/9

'a.+ledür 60a/21

'a.+ler 11a/9, 11a/12, 40b/20,
47a/11, 47a/8, 69a/13, 69a/14, 70a/3,
78b/15, 81b/4, 103a/20, 103a/20, 103a/23,

119b/10, 145b/18, 146a/10, 146a/14,
146a/4, 149b/1, 163b/10, 168a/11,
170b/18, 182a/12, 190a/18, 198b/20,
213a/9, 244b/13, 246b/15, 248b/17,
249b/14, 253a/22, 259a/7
‘a.+lerde 78a/3
‘a.+lerden 11a/12, 67b/10, 223b/22,
233a/18
‘a.+lere 50a/14, 51b/1, 68a/18,
68a/22, 77b/11, 77b/23, 106a/10, 238b/9,
262a/11, 272a/17
‘a.+leri 12b/2, 49b/15, 50b/12,
78a/3, 87b/1, 106a/21, 114b/15, 114b/20,
114b/3, 116b/9, 118b/13, 120a/7, 144b/22,
145a/1, 168b/20, 171b/4, 176a/1, 191a/9,
235a/9, 242b/1, 252b/5
‘a.+lerle 105b/2, 161b/7, 161b/8,
212a/15
‘a.+lerin 10b/21, 44b/22, 69b/4,
110b/2, 114b/19, 168a/12, 168a/15,
234b/7, 235b/21, 241b/19, 243b/8, 261a/6
‘a.+lerinde 73b/9, 117b/1, 135b/19,
269a/7
‘a.+lerinden 119b/15, 146a/7,
150b/7, 167a/7, 168b/2, 191a/4, 207a/4
‘a.+lerine 11a/7, 11a/8, 56b/10,
62b/16, 69a/6, 75a/15, 201a/17, 226a/17,
235a/9, 242b/6, 250b/9
‘a.+lerini 44b/19, 44b/20, 74a/18,
87a/23, 115b/21, 141a/15
‘a.+lerinün 50b/20, 72b/18,
109b/20, 115b/2, 138b/5, 235b/20,
262b/11, 262b/11, 264a/9
‘a.+leriyle 234b/7, 240a/13

‘a.+leriyle 8a/11, 8a/12, 56b/12
‘a.+lerümüzü 17b/1
‘a.+lerün 49b/11, 50b/17, 99a/20,
105b/13, 119b/9, 120b/5, 152a/13,
152a/14, 166b/12, 188a/2, 194b/2, 254b/16
‘a.+lerünüz 79b/4, 92b/20, 135a/22,
158b/23, 256a/2
‘a.+lerünüze 68a/11, 158b/22,
167a/9, 174b/18, 194a/21
‘a.+lerünüzi 48a/12, 158b/21,
168a/12, 194b/21, 241b/18
‘a.+lerünüzile 194b/16
‘a.+lerünüzün 120a/22
‘a.+ün 47a/9, 77a/17, 119b/23,
162b/16, 175a/19, 239a/12, 253b/10,
262b/10
‘a.+ün 224a/12, 224a/16, 248a/14
‘a.+ünüz 69b/13, 175b/16
‘a.+ünüzden 120b/17
‘a.+ünüzdür 92a/14
‘a.+ünüze 14b/18, 160a/3, 191a/10,
194b/22
‘a.+ünüzle 71a/10
[=392]
‘**amellü:** Amel sahibi.
‘a. 56b/9, 153b/17, 240a/13
‘a.+lere 150b/22
‘a.+ nüz 40a/9
‘a.+yi 57a/15
[=6]
‘**amelsüz:** Amelsiz.
‘a. 112b/16, 146a/6, 162b/22
[=3]

‘**amil:** (Ar.) İş yapan; Araplar zamanında idare memuru, vali, mutasarrıf.

‘a.+lerinden 89b/15

‘a.+üñ 89b/17

[=2]

‘**amiyye:** (Ar.) Avama ait, avamca.

‘a.+(i)+(3) 229b/4

[=1]

‘**amm:** (Ar.) Herkese ait, umûmî.

‘ā. 33b/20, 132a/14, 110a/3, 133a/3,
255b/16

ḥük-m-i ‘ā. 110a/3

‘ā.+dur 70a/5, 110a/3, 132b/15,
179b/22, 179b/23, 185b/22, 188a/5,
190b/7, 260b/6, 265b/11

‘ā.+durur 79a/17

‘ā.+i+(1) 255b/14

ḥāzır-ı ‘ā. 255b/14

[=17]

ammā: (Ar.) Ama, fakat, lakin.

a. 2a/19, 2b/15, 3b/4, 3b/9, 5a/22,
7a/19, 7b/18, 8a/15, 8b/17, 9a/22, 9a/5,
9a/9, 9b/11, 11a/1, 11a/15, 11b/6, 12a/5,
12b/3, 13a/13, 13a/17, 14a/5, 14a/7,
14b/13, 14b/5, 16a/3, 15b/22, 16b/16,
16b/17, 17b/3, 18a/6, 18a/12, 18b/3,
19a/14, 21a/20, 21b/2, 21b/5, 22b/17,
22b/18, 22b/19, 23b/18, 24b/18, 25a/21,
25b/14, 27b/7, 28a/4, 28b/11, 28b/12,
28b/19, 29b/18, 30a/2, 31b/15, 32b/21,
32b/23, 32b/6, 33b/20, 33b/20, 34a/19,
34a/20, 34b/14, 34b/23, 34b/9, 35a/3,
35a/3, 37a/1, 37b/4, 38a/4, 38a/4, 38b/13,

39a/1, 39a/16, 39a/6, 39b/20, 39b/21,
40a/5, 40a/7, 40b/16, 40b/9, 41a/22,
41b/23, 42b/18, 43a/22, 43a/4, 43b/15,
43b/17, 43b/21, 44a/5, 44b/5, 45a/2,
45a/23, 46a/11, 46a/13, 46a/19, 46a/7,
46b/14, 46b/15, 47a/6, 47b/1, 48a/11,
48a/5, 48b/4, 4b/11, 50b/20, 52a/5, 52a/8,
53a/10, 53b/23, 54a/11, 54a/20, 54a/4,
54b/1, 55a/13, 56a/16, 56a/8, 56b/19,
57b/10, 58a/16, 58a/2, 58a/3, 59a/4,
60a/13, 60b/13, 60b/4, 61a/1, 61a/11,
61a/17, 63a/2, 63b/18, 64a/2, 64a/3, 65b/6,
65b/8, 65b/8, 66a/1, 66b/1, 67a/20, 67b/5,
68a/22, 69a/13, 69b/12, 70b/23, 71b/20,
72a/6, 72b/22, 73b/13, 73b/17, 73b/8,
74b/15, 75b/9, 76b/12, 76b/20, 77a/16,
77a/17, 77a/21, 77b/1, 78a/20, 78b/1,
78b/11, 78b/16, 79a/1, 79a/5, 79b/5, 79b/9,
80a/11, 80a/5, 80b/11, 80b/15, 81a/7,
81a/9, 82a/17, 83a/10, 83a/20, 83b/15,
85b/4, 88a/7, 88b/9, 89b/17, 90a/9, 90b/2,
91b/14, 94a/20, 96a/19, 96b/20, 97a/3,
98a/12, 98a/7, 99a/4, 102b/21, 103a/9,
103b/1, 104a/22, 105b/2, 105b/23,
106a/13, 107a/12, 107a/14, 108a/16,
109a/13, 110a/12, 110b/22, 111a/17,
111b/21, 111b/9, 112a/5, 113b/11,
114b/16, 115a/11, 115a/12, 115a/4, 115a/8,
115b/13, 115b/2, 116a/17, 116a/7, 116b/1,
118a/15, 119b/7, 120a/11, 120a/20,
120b/14, 121b/22, 124a/2, 124a/21,
124b/22, 125a/9, 125b/13, 125b/23,
125b/4, 125b/8, 126a/11, 126a/23,
126b/17, 127a/23, 127b/14, 128a/4,

128b/3, 129a/16, 129a/6, 129b/23, 130a/6,
130b/2, 130b/3, 131b/17, 132b/13,
132b/22, 133a/12, 133a/14, 133a/15,
133a/15, 133a/16, 133a/19, 133a/3,
133b/21, 133b/5, 134a/10, 134a/11,
134a/16, 134a/19, 134a/2, 134a/20, 134b/3,
136a/2, 137b/9, 138b/16, 139a/11, 139b/7,
140a/19, 140a/21, 140a/9, 140b/5,
141b/22, 142a/19, 144a/15, 146a/14,
149b/11, 150b/20, 151a/11, 151a/21,
151a/23, 151a/4, 151a/5, 151a/7, 151a/9,
151b/17, 151b/18, 153b/23, 154b/15,
154b/9, 155b/9, 158a/19, 158a/2, 159b/4,
161a/1, 161a/2, 162a/12, 162a/14, 163a/18,
163a/23, 163a/9, 165a/20, 165b/7, 166b/2,
166b/21, 168a/11, 168b/13, 168a/9,
169b/16, 169b/17, 169b/19, 170a/8,
170b/10, 170b/21, 171a/2, 171b/21,
171b/5, 172a/12, 172a/7, 173a/7, 173a/9,
173b/1, 173b/16, 173b/3, 173b/7, 174a/16,
177a/13, 177a/20, 177a/22, 177b/3,
179a/15, 179a/15, 179a/15, 180a/7,
180b/13, 180b/14, 182a/21, 183b/2,
184b/21, 185b/22, 186a/8, 186b/17,
186b/22, 190b/11, 190b/18, 190b/7,
191a/17, 191a/18, 191a/19, 191a/22,
191a/3, 192a/14, 195a/13, 195a/4, 195b/10,
195b/20, 196b/1, 197a/19, 197a/5, 197a/6,
201a/16, 203a/6, 204a/20, 204a/6, 205b/18,
206b/20, 206b/22, 206b/6, 206b/6,
209a/14, 209b/4, 212a/2, 212b/10,
212b/20, 212b/9, 214b/14, 214b/23,
215b/14, 215b/16, 215b/18, 217b/12,
217b/8, 220a/20, 220b/14, 220b/19,

220b/23, 222a/14, 222a/17, 222a/20,
222b/21, 224a/13, 225a/17, 225a/17,
229a/11, 230b/12, 230b/6, 231b/13,
232b/14, 234a/6, 235a/3, 236a/5, 236b/6,
237a/18, 238a/9, 238b/15, 239b/5,
242a/20, 243a/20, 243b/21, 245b/6,
251b/21, 252a/11, 253a/17, 256a/14,
256a/21, 257b/21, 258b/13, 259a/3,
259b/2, 259b/9, 260b/14, 260b/6, 263a/1,
263a/2, 263a/20, 263a/23, 263a/4, 263a/4,
265b/11, 269a/18, 271a/3, 271b/1, 272a/8,
272b/22, 273a/6

[=432]

‘**āmmē:** (Ar.) Umûma mahsus olan.

a. 191a/22

[=1]

‘**ammî:** (Ar.) Amca, emmi. bk. ‘**ammü**

‘a. 29b/4

[=1]

‘**ammü** : (Ar.) Amca, emmi.
bk. ‘**ammî**

‘a.+ñ 29b/1, 241b/12, 257a/21

‘a.+si 29a/22, 29b/2, 56a/8

‘a.+siyidi 270b/9

[=7]

‘**amūd:** (Ar.) Direk, sütun.

‘a.+ıla 207b/20

[=1]

añ-: Anmak, yad etmek.

a.-a 182a/13, 182a/14

a.-alar 16b/8, 28b/5

a.-aradı 208b/12

a.-arlar 24a/12, 263b/3

a.-arsın 258b/1

a.-asın 248b/5
a.-asız 84a/14, 90b/3, 102b/14,
102b/15, 102b/15
a.-dı 5b/14, 34a/10, 57b/10,
128b/16, 152a/8, 191a/17, 223b/11,
270b/10
a.-duğı 99a/2, 151b/18, 161a/3
a.-dum 111b/17
a.-đıl 35b/17, 36b/2, 112a/3,
257b/13
a.-ısar 253a/17
a.-madı 57b/7, 191a/17, 128b/17,
270b/10
a.-mağı 182a/7, 258a/20
a.-mağ 27b/6
a.-mayup 249a/3
a.-maz 68b/2, 68b/3, 258b/1
a.-sa 160a/2, 180a/12
a.-sunlar 96b/21
a.-up 12a/20, 18a/20, 19a/23,
59a/11, 61a/12, 130b/11, 141a/18, 165a/5,
182a/5, 182a/7, 196b/22, 224a/17, 230a/14,
233b/1

[=59]

aña: Ona.

a. 1b/4, 1b/18, 1b/20, 9a/22, 9b/13,
11a/7, 11a/21, 11b/17, 11b/17, 14a/1,
14a/6, 14a/6, 14b/8, 14b/22, 15a/6, 16a/2,
16b/8, 16b/15, 16b/16, 16b/23, 17a/20,
17b/4, 17b/7, 19a/7, 19a/16, 19a/16,
19a/17, 19a/21, 19b/2, 19b/3, 19b/4, 23a/9,
23a/14, 23a/15, 23a/18, 23b/4, 25a/12,
25a/15, 25a/15, 25a/4, 25b/3, 25b/10,
25b/11, 27b/20, 27b/21, 27b/21, 27b/4,

27b/7, 28a/22, 28a/3, 28b/16, 28b/7, 28b/7,
29a/20, 29a/21, 29a/23, 29b/3, 2b/14,
30a/4, 30a/7, 30a/8, 30b/22, 31a/1, 31a/13,
31a/7, 31b/13, 31b/14, 32a/16, 32a/19,
32a/2, 32a/4, 32b/11, 32b/14, 32b/2, 32b/5,
32b/9, 33a/11, 33a/13, 33a/17, 33b/14,
34a/12, 34a/12, 34a/16, 34a/16, 34b/1,
34b/1, 34b/10, 34b/10, 34b/18, 34b/3,
34b/9, 35a/10, 35a/12, 35a/14, 35a/14,
35a/22, 35a/8, 35b/14, 35b/19, 35b/20,
35b/3, 35b/4, 35b/6, 35b/6, 36a/10, 36a/2,
36a/4, 36b/19, 36b/23, 37a/21, 37a/22,
37b/1, 37b/1, 37b/18, 37b/19, 38b/7,
39b/11, 39b/22, 3b/23, 40a/10, 40a/12,
40a/14, 40a/16, 40a/5, 40a/6, 40a/7,
40b/16, 40b/19, 40b/3, 40b/3, 41a/12,
41a/17, 41a/19, 41a/21, 41a/4, 41a/9,
41b/14, 41b/15, 41b/18, 42a/5, 42a/5,
42a/6, 42b/1, 43a/10, 43a/19, 43b/11,
43b/16, 43b/23, 44a/12, 44a/6, 44a/9,
44b/1, 44b/11, 44b/12, 44b/17, 45a/16,
45a/3, 45a/4, 45b/12, 45b/12, 45b/13,
45b/14, 45b/14, 45b/7, 46a/15, 46b/3,
47a/12, 47a/22, 47b/23, 48a/13, 48a/17,
48b/5, 49a/10, 49a/10, 49a/11, 49a/5,
49a/9, 49b/10, 49b/13, 49b/20, 4a/10,
4a/18, 4b/16, 4b/22, 4b/8, 4b/9, 50a/10,
50a/10, 50a/5, 50b/16, 50b/8, 51b/13,
52b/2, 52b/5, 53a/14, 53b/15, 53b/18,
54a/1, 54a/10, 54a/11, 54b/11, 54b/15,
54b/9, 55a/13, 55b/11, 55b/14, 56b/22,
56b/4, 57b/16, 57b/18, 57b/2, 57b/4, 57b/7,
58a/9, 5b/2, 5b/23, 5b/5, 5b/6, 60a/23,
61a/12, 61b/11, 61b/12, 61b/15, 61b/21,

61b/5, 62a/6, 63b/14, 63b/16, 64b/1,
64b/10, 64b/23, 66a/3, 67a/1, 67a/12,
67a/15, 67a/15, 68a/20, 68a/7, 68b/11,
69a/23, 6b/18, 70b/11, 70b/13, 70b/18,
71a/18, 72b/4, 73b/8, 74a/12, 74a/18,
74b/14, 75a/10, 75a/14, 75a/3, 75b/3,
75b/8, 76a/11, 76a/12, 76b/11, 76b/12,
77a/16, 77a/20, 77a/22, 78b/10, 79a/14,
79a/14, 79a/16, 79b/13, 7a/19, 7a/9,
80a/11, 80b/19, 80b/23, 81a/11, 81a/23,
81b/14, 81b/21, 82a/1, 82a/19, 82a/2,
82b/6, 83a/1, 83a/10, 83a/17, 83a/18,
83a/2, 84a/20, 84b/4, 86a/18, 86a/2, 86a/8,
86b/14, 86b/8, 87a/13, 87a/16, 87b/3,
87b/9, 88a/11, 88b/12, 89a/10, 89a/10,
89a/22, 89b/10, 89b/21, 89b/4, 89b/5,
8a/16, 8a/20, 90a/13, 90a/17, 90a/18,
90b/11, 90b/11, 90b/2, 90b/3, 90b/6,
91a/11, 91a/19, 91a/7, 91b/11, 92a/13,
92a/18, 92a/21, 93b/15, 93b/17, 93b/7,
94b/2, 94b/7, 94b/8, 94b/9, 94b/9, 95a/8,
96a/14, 96a/17, 96a/21, 97a/18, 97a/7,
97b/12, 97b/5, 97b/5, 98a/12, 98a/18,
98a/22, 98a/9, 99a/4, 99b/19, 99b/22,
100a/23, 100b/11, 100b/16, 100b/18,
100b/20, 100b/4, 100b/6, 101a/10,
101b/10, 101b/21, 102a/5, 102b/20,
103a/21, 103b/1, 103b/11, 104a/18,
104b/14, 104b/17, 104b/22, 104b/7,
104b/8, 105a/3, 105a/5, 105a/6, 105a/7,
106a/19, 106b/14, 106b/19, 107a/14,
107a/17, 107a/5, 107a/6, 107b/12,
107b/16, 107b/18, 107b/19, 107b/21,
107b/7, 107b/7, 107b/9, 108a/15, 109a/19,

109b/7, 10a/20, 110a/11, 110a/12, 110a/13,
110a/17, 110b/10, 110b/21, 111b/8,
112a/11, 112a/9, 112b/16, 112b/17,
112b/22, 112b/23, 112b/7, 113a/14,
113a/20, 113a/9, 113b/9, 114a/4, 115a/1,
115a/15, 115a/17, 115b/20, 116a/22,
116a/22, 116b/8, 116b/8, 116b/9, 117a/11,
117a/14, 117a/4, 117b/12, 118a/22,
118b/23, 119a/21, 120a/16, 120a/3,
120b/17, 121a/1, 121a/4, 121a/9, 121b/11,
121b/19, 121b/20, 121b/21, 121b/21,
122b/14, 122b/3, 123a/11, 123a/20,
123a/21, 123a/22, 123b/13, 123b/4,
124a/4, 124b/21, 124b/21, 125a/18,
125b/17, 125b/9, 126a/11, 126b/4, 127a/8,
128a/23, 128a/5, 128a/6, 129a/3, 129a/3,
129b/7, 12a/5, 12a/6, 12b/22, 12b/22,
130a/10, 130a/12, 130a/16, 130a/2, 130a/4,
130a/8, 130b/23, 130b/9, 131a/2, 131b/10,
131b/10, 131b/12, 132a/11, 132a/20,
132b/13, 132b/21, 132b/22, 132b/7,
133a/1, 133a/20, 133a/4, 133a/7, 133b/1,
133b/22, 133b/8, 134a/7, 134b/11,
134b/22, 135a/7, 135b/18, 135b/22,
135b/8, 135b/9, 136a/20, 136a/5, 136a/9,
136b/1, 136b/5, 137a/21, 137a/6, 138a/10,
138b/23, 138b/23, 139a/22, 139a/3,
139b/13, 139b/6, 13b/16, 140a/11,
140a/14, 141a/14, 141a/22, 141b/19,
141b/2, 141b/20, 141b/21, 143a/3, 143a/4,
143b/19, 143b/8, 144a/14, 144a/15,
144b/15, 144b/21, 144b/5, 144b/6,
145a/10, 145a/3, 145a/4, 145a/7, 147a/13,
147a/15, 147a/2, 147a/22, 147a/3, 147b/1,

147b/17, 147b/23, 147b/5, 148a/17,
148a/22, 148b/17, 148b/18, 148b/19,
148b/23, 149a/14, 149a/21, 149a/22,
149a/22, 149a/23, 149b/1, 149b/19,
149b/2, 149b/23, 149b/3, 150a/10,
150a/11, 150a/3, 150a/6, 150b/15, 150b/2,
150b/6, 151a/7, 151b/16, 151b/17,
151b/17, 152a/15, 152a/2, 152a/4, 152a/5,
152a/7, 152b/15, 152b/16, 152b/6, 152b/7,
153a/2, 154a/1, 154a/12, 154a/13, 154a/19,
154a/22, 154b/18, 155b/15, 155b/9,
156a/1, 156a/15, 156a/2, 156a/20, 157a/22,
157b/2, 158a/2, 158b/11, 158b/13, 159a/1,
159b/10, 160a/12, 160a/23, 160a/3,
160b/19, 162b/11, 162b/15, 162b/19,
162b/20, 162b/5, 162b/6, 163a/18,
163b/22, 164b/15, 164b/22, 164b/5,
165a/13, 165a/15, 165a/18, 165b/6,
166a/14, 166b/10, 166b/2, 167a/13,
167a/18, 167a/20, 167a/21, 167b/1,
167b/13, 167b/23, 169b/14, 169b/9,
170a/10, 170a/3, 170b/1, 170b/14, 170b/4,
171a/2, 171b/17, 172a/20, 172a/22, 172a/4,
172a/4, 172b/12, 172b/13, 172b/15,
172b/19, 172b/23, 173a/12, 173a/2,
173a/21, 173a/7, 174b/9, 174b/9, 175a/12,
175a/15, 175a/16, 175a/22, 175a/5,
175b/13, 176b/16, 176b/2, 177a/14,
177b/15, 179a/7, 179b/19, 179b/21,
180a/11, 180a/21, 181a/14, 181a/3, 181a/5,
182a/10, 182a/21, 182a/23, 182a/8,
183b/13, 183b/17, 183b/23, 183b/23,
183b/8, 184a/1, 184a/18, 184b/4, 184b/5,
184b/6, 184b/7, 185a/9, 185b/6, 185b/9,

186a/12, 187a/14, 188a/11, 188b/17,
188b/19, 188b/20, 188b/5, 188b/5, 188b/7,
190a/1, 190a/12, 190a/20, 190a/4, 190a/8,
190b/19, 190b/2, 191a/12, 191b/13,
191b/17, 191b/18, 191b/20, 192a/9,
192b/11, 193a/22, 193a/9, 194a/11,
194a/12, 194a/14, 194a/14, 194a/17,
194a/20, 194a/4, 194a/5, 194b/10,
194b/11, 194b/7, 194b/8, 194b/9, 195a/19,
195b/10, 195b/17, 196a/11, 196b/15,
196b/21, 197a/12, 197a/13, 197a/16,
197a/18, 197a/3, 197b/12, 197b/23,
197b/3, 197b/5, 197b/6, 198a/10, 198a/17,
198a/20, 198a/23, 199a/10, 199a/11,
199a/18, 199a/5, 199b/14, 199b/14,
199b/17, 199b/21, 199b/5, 200a/10,
200a/13, 200a/16, 200a/18, 200a/18,
200a/2, 200a/2, 200a/3, 200b/10, 200b/12,
200b/9, 201a/18, 201b/14, 201b/23,
202a/5, 202b/4, 202b/5, 203a/1, 203a/1,
203a/8, 203b/5, 204b/12, 204b/23, 204b/6,
204b/9, 205b/7, 206a/3, 206b/11, 206b/11,
206b/3, 206b/4, 206b/9, 207a/10, 207a/10,
207a/8, 207b/18, 207b/18, 208b/8,
209a/19, 20a/22, 20a/4, 20b/16, 210a/16,
210a/18, 210b/1, 211a/11, 211a/2, 211b/1,
211b/4, 211b/7, 212a/10, 212a/9, 213a/3,
213b/1, 213b/11, 213b/23, 213b/5,
214a/13, 214a/18, 214a/22, 214a/5, 214a/6,
214a/7, 214a/9, 214b/10, 215a/22, 215a/8,
216a/20, 215b/6, 217a/19, 217a/5, 217b/3,
217b/4, 218b/15, 219a/20, 219a/21,
219a/5, 219b/17, 219b/18, 219b/23,
21a/13, 21a/14, 21b/10, 21b/2, 21b/22,

21b/22, 21b/4, 21b/6, 220a/11, 220b/10,
220b/8, 221a/10, 221a/19, 221a/6, 221b/1,
221b/19, 221b/19, 221b/3, 221b/5, 222a/2,
222a/22, 222b/12, 222b/12, 222b/12,
222b/15, 223a/20, 223b/14, 224b/1,
224b/10, 224b/13, 224b/2, 224b/3, 224b/6,
224b/9, 225a/1, 225a/3, 225a/4, 226a/15,
226b/2, 226b/23, 226b/23, 226b/9,
227a/11, 227a/12, 227a/18, 227b/2,
228a/22, 228a/23, 228b/22, 228b/6,
229a/12, 229a/20, 229b/13, 229b/18,
229b/22, 22b/13, 22b/22, 22b/8, 230b/11,
230b/11, 230b/13, 230b/13, 230b/15,
230b/16, 230b/19, 230b/23, 231a/23,
231b/1, 231b/13, 231b/16, 233b/21,
233b/8, 234a/12, 234a/13, 234a/15,
234a/18, 234a/6, 234b/21, 234b/22,
235a/12, 235b/13, 235b/9, 236a/17,
236a/17, 236b/23, 236b/7, 237a/10,
237a/2, 237a/6, 238b/17, 238b/4, 238b/7,
238b/8, 239a/1, 239a/8, 239a/9, 240a/18,
240b/11, 240b/13, 240b/21, 240b/22,
241a/23, 241a/4, 241b/1, 241b/3, 242b/22,
243a/18, 243a/23, 243b/18, 244a/16,
244a/3, 244b/7, 245a/13, 245a/20, 245a/21,
245a/22, 245a/6, 245b/1, 245b/13,
245b/14, 245b/15, 245b/5, 245b/8, 246a/1,
246a/6, 246a/6, 246b/6, 246b/9, 247a/14,
247b/19, 247b/8, 248a/18, 248a/7, 248a/9,
248b/23, 249b/19, 24b/1, 250a/12,
250b/12, 250b/13, 250b/17, 251a/1,
251a/11, 251a/17, 251b/20, 251b/20,
251b/3, 252a/4, 252a/7, 252b/16, 254a/20,
254a/20, 254a/22, 254a/23, 254b/19,

255a/10, 255a/20, 255b/12, 255b/15,
255b/19, 256a/13, 256a/15, 256a/16,
256a/17, 256a/3, 256a/4, 256a/6, 256b/1,
256b/12, 256b/20, 256b/9, 257a/1, 257a/2,
257a/3, 257a/9, 257b/14, 257b/15,
257b/15, 257b/16, 257b/16, 257b/18,
257b/22, 257b/23, 258a/22, 258b/10,
258b/3, 259a/11, 259a/13, 259a/9,
259b/11, 259b/15, 259b/4, 259b/8, 259b/9,
260a/17, 260a/22, 260b/1, 260b/11,
260b/14, 261a/20, 261b/16, 261b/19,
261b/20, 261b/21, 262b/19, 263b/10,
263b/10, 263b/5, 263b/6, 263b/7, 263b/7,
264a/10, 264a/11, 265b/15, 265b/8,
266a/1, 266a/19, 266b/13, 266b/22,
266b/23, 266b/3, 267a/11, 267a/16,
267a/18, 267a/19, 267a/21, 267a/22,
267a/23, 267a/9, 267b/6, 267b/9, 268a/21,
269a/23, 269b/11, 269b/13, 269b/13,
269b/17, 269b/19, 269b/21, 269b/8,
26a/22, 26b/1, 26b/10, 26b/11, 26b/15,
26b/2, 270a/20, 270a/3, 270a/3, 270a/6,
270a/9, 270b/12, 270b/14, 270b/16,
270b/17, 271a/16, 271a/20, 271a/4,
271b/12, 271b/13, 271b/16, 271b/20,
271b/22, 272a/18, 273a/18,

a.+dur 248a/17, 271a/23, 33b/17

[=1102]

ana: Ana, anne.

a. 61b/19, 61b/19, 62a/2, 110a/5,
110a/6, 164a/21, 170b/5, 202b/3, 204b/11,
206a/5, 208a/20, 228b/1, 228b/2, 232a/10,
246a/11, 247b/5, 251b/4, 253b/23,
264a/16, 272a/10

a.+dan 5b/21, 64b/15, 99a/22,
239b/7

a.+lar 184a/11, 184a/11

a.+ları 27a/4, 173a/14, 173a/7,
173a/7, 173a/8

a.+larına 110a/4

a.+larından 253a/3

a.+larıñuz 39b/8

a.+larıñuza 39b/10

a.+m 172b/19, 173a/5, 173a/5,
173a/5, 173a/6, 188b/10, 219a/16

a.+ma 23b/16

a.+muñ 173a/6

a.+ñ 240a/17, 257a/21

a.+ñun 110b/21, 254a/23

a.+ñuz 22a/3, 151b/8

a.+ñuzuñ 164b/7

a.+sı 23a/4, 23a/8, 56a/7, 110b/1,
110b/12, 149a/14, 197a/20, 198a/20,
200b/13, 208a/20, 219a/12, 251b/4,
251b/5, 251b/8

a.+sıçün 219a/13

a.+sın 215a/3

a.+sına 110b/16, 110b/8, 110b/9,
208a/20, 240a/19

a.+sından 239b/9

a.+sınuñ 110b/20

a.+sıyla 134b/11, 134b/13

a.+ya 252b/10, 264a/15

[=78]

añaru: Ona doğru, öte yan.

a. 211b/2

[=1]

anbār: (Ar.) Ambar, depo.

a. 102b/11

a.+ına 181b/4, 181b/5

a.+ında 181b/9

[=4]

‘anber: (Ar.) Ada balığının
bağırsaklarında toplanan yumuşak,
yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde
bir madde.

‘a. 251a/12

misk-i ‘a. 251a/12

[=1]

anca: Onun gibi, onun kadar, öylece. bk.

ança

a. 83b/4, 95a/13, 194b/21, 244a/11

[=4]

ancağ: Yalnız, sade, ama, fakat.

a. 30a/22, 32b/3, 35a/4, 40a/6,
46a/6, 52a/9, 78b/17, 83a/3, 91b/13, 96a/5,
122b/11, 136b/1, 144b/7, 149a/22, 149b/1,
151a/20, 163a/18, 169b/17, 175a/18,
175b/7, 178a/11, 222a/14, 228b/11,
242a/7, 250b/4, 253a/19, 273a/4

[=27]

ancılayın: Onun gibi.

a. 5b/3, 5b/22, 21a/5, 25a/12,
25a/12, 44a/21, 65a/7, 82b/19, 107b/1,
116a/4, 132b/17, 137a/7, 141b/18,
156b/19, 163b/8, 180b/22, 199a/4, 206b/9,
223a/10, 223a/9, 226b/13, 246a/17,
249b/8, 251a/3, 251a/4, 253b/1, 253b/2,
253b/3, 253b/3

a.+dur 8b/12, 9a/5, 41b/2, 43a/7,
84a/7, 170b/13, 170b/3, 192b/6, 248a/23

[=38]

ança: Onun gibi, onun kadar, öylece. bk.

anca

a. 29a/4

[=1]

and: Yemin. bk. **ant**

a. 2a/23, 2b/11, 2b/13, 3a/11, 3a/21, 12a/10, 13a/17, 13a/18, 15a/11, 15a/11, 15a/16, 15a/16, 15a/16, 17b/5, 28b/16, 28b/17, 29a/3, 38a/18, 38a/23, 38a/23, 38b/4, 38b/4, 38b/5, 38b/5, 51a/9, 52a/6, 64a/6, 72b/17, 83a/13, 87b/15, 135b/6, 135b/8, 136a/11, 140b/10, 140b/15, 141b/15, 141b/19, 144b/21, 144b/22, 145a/11, 145a/3, 145a/3, 145a/9, 145a/9, 148b/11, 148b/9, 163b/23, 165a/12, 165a/13, 165a/13, 175b/21, 176a/2, 184b/13, 186b/9, 199b/6, 200b/4, 208a/10, 208b/23, 209b/21, 210b/1, 213b/16, 213b/19, 227a/8, 231b/23, 236a/5, 236a/5, 236a/7, 236b/6, 240b/4, 244a/22, 247a/23, 250b/13, 250b/15, 253b/13, 253b/20, 255a/19, 258b/15, 265a/9, 269a/19

a.+dur 2a/22, 165a/13

a.+ı+(1) 192a/19

a.+ıla 31a/2, 31b/3, 208b/8

a.+ın 36a/10

a.+ına 200b/4

a.+ından 36a/13

a.+lar 176a/13, 189a/15, 208a/10

a.+ları 176a/14

a.+ların 176a/15, 176a/2

a.+larında 175b/22, 176a/16

a.+larından 176a/17

a.+larıñ 252b/3

a.+larıñuzdan 199b/6

a.+uñ 36a/11

a.+uñuzda 209a/16

[=101]

anda: Onda, ondan.

a. 5a/9, 5a/9, 9a/17, 11a/15, 11a/9, 17a/4, 26a/17, 26b/10, 271b/21, 272a/16, 272b/11, 27b/17, 27b/20, 31a/21, 31b/16, 32a/3, 33b/2, 34b/3, 35a/6, 35a/7, 35b/15, 36b/9, 39a/19, 39a/20, 40b/11, 42b/13, 46b/10, 46b/10, 47a/15, 48b/9, 49b/7, 51a/11, 51b/9, 53a/12, 54a/7, 55a/14, 56b/12, 56b/9, 57b/7, 60a/23, 61a/4, 62b/8, 65b/16, 69b/17, 69b/17, 6b/9, 70b/13, 71b/6, 74b/4, 76b/15, 78b/1, 81a/1, 82b/2, 85a/19, 85a/2, 87b/11, 88a/18, 88a/18, 89b/14, 91b/4, 92b/22, 92b/6, 93b/8, 94a/2, 94b/13, 97a/6, 99a/20, 103b/3, 106b/3, 109b/20, 110b/21, 113a/11, 113a/3, 113a/3, 115b/13, 115b/6, 118b/13, 120a/3, 121a/23, 122b/5, 123a/1, 124b/6, 125b/13, 126b/14, 131b/19, 133b/2, 134b/13, 135a/20, 136a/4, 136a/5, 136a/8, 136b/3, 138a/7, 138b/19, 139a/10, 139a/11, 139a/20, 139a/21, 139b/8, 140b/16, 142a/16, 143a/4, 144b/23, 146b/11, 148b/22, 149b/5, 154a/15, 154a/16, 159b/19, 159b/19, 162a/22, 162b/23, 163b/19, 163b/8, 164a/7, 164b/5, 164b/7, 165a/6, 165b/15, 167a/12, 167a/3, 167a/8, 168b/17, 168b/6, 169a/12, 169a/7, 169a/8, 169a/9, 170a/10, 172a/19, 172a/9, 174b/18, 177b/16, 179a/11, 181a/17, 181b/8, 184b/10, 18b/2, 18b/22, 191b/10, 191b/11,

191b/13, 191b/7, 193a/12, 195a/12,
195a/7, 195b/19, 195b/6, 196b/11, 198a/7,
198b/15, 19a/18, 200a/18, 201a/14,
203a/18, 203a/21, 203a/21, 203b/2,
203b/4, 204b/11, 204b/11, 205a/15,
205b/2, 209b/18, 20a/17, 20b/11, 210a/7,
211a/12, 211b/16, 211b/17, 211b/17,
212a/5, 214b/12, 215a/2, 216a/19, 220a/10,
220a/21, 221b/5, 223a/4, 226a/5, 228b/2,
229a/14, 230b/23, 232a/3, 233b/13,
233b/14, 234a/21, 234a/9, 235a/21,
240a/16, 240a/16, 240b/2, 242b/22,
242b/3, 242b/4, 242b/4, 242b/9, 243a/5,
243a/6, 243b/16, 244b/20, 244b/21,
244b/22, 246a/15, 246b/8, 247b/10,
247b/11, 250a/2, 251a/14, 251a/9,
251b/19, 251b/22, 253b/14, 253b/15,
254b/16, 255a/2, 255b/14, 258b/18,
259b/12, 261a/7, 261a/7, 263a/2, 263a/4,
263a/6, 264b/1, 264b/10, 264b/16,
264b/22, 266a/12, 266a/5, 267a/1,
268b/17, 269b/20

a.+dur 66b/5, 75a/21, 149a/23,
181b/16, 181b/17, 205a/5, 205a/5, 224a/7,
255a/17, 255a/18, 265a/14

a.+yıldı 38b/20

a.+yiken 200a/17

[=246]

andan: Ondan, ondan sonra. bk. **andin**

a. 2b/6, 2b/17, 2b/21, 7a/9, 7a/17,
7a/18, 7a/22, 7b/20, 8a/3, 8a/6, 8a/7, 8a/23,
8b/11, 8b/5, 8b/7, 9a/3, 9a/3, 9a/9, 14a/20,
14b/5, 14b/17, 14b/21, 20a/14, 20a/16,
20a/17, 20a/8, 21a/7, 21a/20, 21a/21,

21a/22, 21b/13, 21b/14, 22a/3, 22a/6,
22b/18, 23a/16, 23a/21, 23b/5, 23b/12,
26b/2, 26b/8, 27b/22, 28b/15, 28b/20,
28b/21, 29a/13, 29a/20, 30a/1, 30a/16,
31a/11, 31b/13, 31b/3, 31b/8, 32a/4, 32b/4,
33a/17, 33b/13, 33b/23, 33b/23, 34b/1,
34b/8, 35a/16, 35a/22, 35a/23, 35a/9,
35a/9, 35b/21, 35b/23, 36a/5, 36b/20,
37b/12, 37b/4, 37b/6, 37b/6, 38b/20, 38b/8,
39a/17, 39a/3, 39a/6, 39b/10, 39b/10,
39b/10, 39b/11, 39b/16, 39b/21, 40a/13,
40a/9, 40b/19, 41a/22, 41a/8, 41b/3,
42a/17, 42a/20, 42b/2, 42b/5, 43a/22,
43a/5, 44a/13, 44a/9, 44b/10, 44b/19,
45b/14, 46b/10, 46b/2, 47a/17, 47a/21,
48a/18, 48a/18, 48a/22, 48a/8, 49b/4,
4b/19, 50a/20, 50a/21, 50b/13, 50b/19,
50b/2, 50b/21, 50b/8, 53b/18, 54a/12,
54a/16, 54a/22, 54a/4, 54a/9, 57b/11,
58a/20, 58a/9, 59a/8, 5a/17, 5a/17, 5a/22,
5b/13, 5b/14, 5b/2, 5b/4, 61a/14, 61a/14,
61b/13, 61b/15, 61b/18, 61b/19, 61b/20,
61b/22, 61b/5, 62a/13, 62a/17, 62a/22,
62a/3, 62b/1, 63a/6, 64a/23, 64a/23, 64a/8,
64b/1, 65a/17, 65b/15, 66a/13, 66a/14,
66a/14, 66a/15, 66a/20, 66a/4, 66a/4,
66a/5, 67a/22, 67a/3, 67a/5, 68a/21,
69a/13, 69a/14, 69b/10, 69b/2, 69b/6,
69b/7, 6a/1, 6a/16, 70b/14, 71b/1, 71b/1,
73a/4, 73b/21, 74b/4, 75a/16, 75a/4, 75b/4,
76b/1, 76b/16, 76b/17, 76b/20, 79a/14,
79b/10, 79b/11, 80a/18, 80a/19, 80a/19,
80b/3, 80b/9, 81a/10, 81a/18, 81b/1,
81b/22, 82b/15, 83a/5, 83b/14, 84a/23,

84a/4, 84b/18, 87b/17, 88a/11, 88a/9,
89a/22, 89a/8, 89b/2, 91a/19, 91a/4,
92a/11, 92a/14, 92a/15, 92b/17, 92b/18,
92b/22, 93a/11, 93a/14, 93b/13, 94a/7,
95a/20, 95a/23, 95b/1, 95b/16, 96a/5,
96b/13, 97a/1, 98a/17, 98a/18, 98b/14,
98b/21, 99a/11, 99a/2, 99a/5, 99b/5,
100a/18, 100b/19, 101a/10, 101a/11,
101a/19, 101b/18, 102a/1, 102a/15,
102b/1, 102b/11, 102b/18, 102b/4, 102b/9,
103a/15, 103a/3, 103a/4, 104b/22, 105a/1,
105a/11, 105a/23, 105b/19, 105b/20,
106a/6, 106b/10, 106b/7, 107a/16,
107b/10, 107b/18, 108a/13, 108b/13,
109a/7, 109b/15, 109b/9, 110a/16,
110a/19, 110a/7, 110a/8, 110b/3, 111a/14,
111b/9, 112b/11, 113a/10, 113a/19,
113b/10, 114a/5, 114b/15, 114b/17,
115a/1, 115a/7, 115a/8, 116a/21, 116a/6,
116a/7, 117a/10, 118a/2, 118a/20, 118b/11,
118b/22, 119a/9, 11a/6, 120a/15, 121a/14,
121b/23, 122a/6, 122b/22, 123a/2, 123a/8,
124b/11, 124b/22, 124b/7, 125a/11,
126a/15, 126a/8, 127b/2, 127b/5, 127b/6,
128a/19, 128a/5, 128a/8, 129a/17, 129a/19,
129a/5, 12a/1, 130a/23, 130a/9, 131a/18,
131b/8, 131b/9, 132b/10, 132b/11,
132b/12, 132b/23, 133a/10, 133a/13,
133a/20, 134a/3, 134b/19, 134b/7,
135a/10, 135b/21, 135b/21, 135b/22,
135b/3, 137a/10, 137a/23, 137a/5,
137b/15, 138a/8, 139a/22, 139a/8,
139b/22, 13b/10, 13b/18, 141a/23,
141b/11, 142a/6, 142b/11, 142b/19,

143b/11, 144a/21, 144a/22, 144b/2,
145a/7, 145a/8, 145b/17, 145b/4, 145b/7,
146a/20, 146b/10, 147a/11, 147b/14,
147b/15, 148a/11, 149a/22, 149a/23,
150a/3, 150a/4, 150a/8, 150b/21, 151a/3,
151b/21, 152a/10, 152a/23, 152b/21,
153a/14, 153a/5, 153b/12, 153b/9,
154a/14, 154b/13, 154b/15, 154b/16,
154b/18, 154b/18, 155a/13, 155a/7,
157a/18, 157b/23, 158a/21, 158a/21,
158a/7, 158b/16, 158b/19, 158b/4, 158b/8,
159a/1, 159b/11, 159b/18, 159b/18, 15a/4,
15b/15, 160b/16, 160b/4, 161a/18,
161a/22, 161a/22, 162b/12, 162b/21,
162b/7, 163a/8, 164a/15, 164a/23, 164a/7,
164b/3, 165b/15, 165b/7, 166a/13,
166b/19, 166b/19, 167a/20, 168a/11,
168b/13, 168b/16, 169a/14, 169b/1,
169b/5, 169b/8, 170a/11, 170a/20,
170a/21, 170b/1, 170b/14, 170b/15,
170b/16, 170b/21, 170b/22, 170b/22,
171a/15, 171b/22, 173a/16, 173b/16,
174b/20, 175a/21, 177a/1, 177a/14,
177a/21, 177a/22, 177a/23, 177a/5, 177b/1,
177b/11, 177b/17, 177b/5, 178b/10,
179a/13, 179a/16, 179a/20, 180a/13,
180a/13, 180b/18, 180b/4, 181a/11,
181a/6, 182a/16, 182a/18, 184b/11, 186a/5,
186b/18, 187a/1, 187a/1, 187a/10, 187a/11,
188b/16, 189b/17, 18a/15, 190b/3,
191a/10, 191a/16, 191a/7, 191a/8, 191a/8,
191b/22, 192a/1, 192b/2, 193a/8, 194a/23,
194b/15, 194b/16, 194b/6, 195a/12,
195b/8, 196a/15, 196b/15, 196b/20,

196b/21, 197b/12, 197b/18, 197b/5,
198b/1, 198b/10, 198b/10, 198b/17,
198b/5, 199a/5, 199b/14, 199b/4, 19a/16,
19a/5, 200a/16, 200b/20, 200b/3, 200b/8,
202a/18, 202a/7, 202b/10, 202b/19,
203a/18, 203a/19, 203a/23, 204b/12,
204b/18, 204b/22, 204b/22, 205a/4,
205a/7, 205a/9, 207b/6, 207b/7, 208a/21,
208b/9, 210a/17, 210a/23, 210a/9, 210b/1,
211a/2, 211b/16, 212a/14, 212a/21,
212b/4, 213a/9, 213b/8, 214b/10, 216b/13,
216b/20, 217a/17, 217a/2, 217a/2, 217a/21,
217a/3, 217a/7, 217b/3, 218a/1, 218a/1,
218a/16, 218b/10, 218b/4, 218b/5,
219a/20, 219b/13, 219b/21, 221a/6,
221b/16, 221b/19, 222b/11, 222b/14,
222b/5, 223a/23, 223b/4, 224a/10,
224a/16, 224a/17, 224b/17, 224b/7,
225a/13, 225a/6, 225a/6, 225a/6, 225b/15,
225b/23, 225b/6, 225b/8, 226a/11, 226a/3,
226b/2, 226b/22, 227b/17, 228a/18,
228b/12, 228b/13, 228b/14, 228b/15,
229a/13, 229a/23, 229a/6, 229b/9,
230b/14, 231a/18, 231b/22, 232a/16,
232b/17, 232b/19, 233b/11, 234a/11,
234a/3, 234b/2, 234b/8, 235a/22, 235a/3,
235b/14, 235b/8, 237a/3, 237a/6, 237b/20,
238b/17, 238b/17, 238b/18, 238b/9,
239a/18, 239a/19, 239a/9, 239b/1, 239b/6,
240a/2, 242b/17, 242b/18, 244b/1, 244b/2,
244b/2, 244b/2, 244b/2, 244b/3, 244b/3,
244b/4, 244b/4, 245a/11, 245a/8, 245b/14,
245b/15, 246a/17, 246a/3, 246a/6,
246b/11, 246b/21, 246b/5, 247a/1,

247a/21, 247a/22, 247a/22, 247b/12,
247b/17, 247b/4, 248a/11, 248a/14,
248a/17, 248a/8, 249b/19, 249b/23,
250a/6, 251a/1, 251a/8, 251b/17, 251b/21,
251b/23, 252a/21, 252a/6, 252b/20,
252b/23, 254a/1, 254a/14, 254a/20, 254a/5,
254b/17, 255a/3, 255b/10, 255b/18,
255b/19, 255b/4, 256a/5, 256b/20,
256b/20, 257a/12, 257a/19, 258a/1,
258a/15, 258a/8, 258b/5, 259a/1, 259b/12,
259b/14, 259b/20, 259b/21, 259b/21,
259b/6, 25a/16, 25b/15, 260a/17, 260b/15,
260b/16, 260b/21, 261a/16, 262a/14,
262a/15, 262a/18, 264a/20, 265a/10,
265b/23, 266a/1, 266a/15, 266a/23, 266a/3,
266b/10, 266b/12, 266b/20, 266b/22,
267b/23, 268a/21, 269a/16, 269a/16,
269a/3, 269b/15, 270b/10, 271a/23,
271b/1, 271b/4, 271b/5

a.+dur 136a/3, 167a/14, 180b/17,
180b/7, 195b/10, 202b/8, 37b/7

[=743]

andın: Ondan. bk. **andan**

a. 61b/13

[=1]

andırırvir-: Hatırlatmak, hatırına getirmek.

a.-mekičün 105b/21

[=1]

andlaş- : Anlaşmak, mukavelede
bulunmak.

a.-dugüñuz 1923a/4

a.-miş 177b/9

[=2]

añdur-: Hatırlatmak.

a. 67b/11, 210a/6, 243b/16,
243b/19, 250b/1

a.-a 219a/21, 269a/23

a.-san 16a/19

a.-up 202b/7

a.-ur 248b/12

a.-urdi 219a/21

[=11]

añdurıcı: Hatırlatan.

a.+yam 108b/18

[=1]

an-hümā: (Ar.) O ikiden.

a. 10b/4

[=1]

anı: Onu.

a. 1b/19, 1b/3, 2a/14, 2a/16, 2a/4,
2b/4, 4a/3, 4b/10, 4b/4, 4b/8, 5a/16, 5b/8,
6a/10, 6a/12, 6a/14, 6a/17, 6a/3, 6b/11,
6b/17, 7a/18, 7a/20, 7b/17, 9b/19, 12a/5,
12b/17, 12b/18, 13a/12, 13a/13, 13a/23,
13b/15, 13b/16, 14a/4, 14a/5, 14a/19,
14a/21, 15b/13, 15b/23, 15b/4, 16a/18,
16a/21, 16a/3, 16a/8, 16a/9, 18a/20, 18a/9,
18b/14, 18b/3, 18b/6, 19a/18, 19b/2, 19b/5,
20a/3, 20a/5, 21a/15, 21a/22, 21b/11,
21b/13, 21b/4, 21b/5, 22a/1, 22a/13, 22a/8,
25a/14, 25a/15, 25b/16, 25b/2, 25b/2,
26a/1, 26a/16, 26a/19, 26a/4, 26a/7, 26b/3,
26b/17, 100b/14, 100b/19, 101a/15,
101b/15, 102a/6, 102a/7, 102b/12, 103a/6,
104b/3, 105a/3, 105b/17, 106a/15, 106a/6,
106a/7, 107b/16, 107b/23, 108a/22,
108b/12, 109a/11, 109a/19, 109a/23,
109b/1, 109b/21, 10b/13, 10b/13, 111a/22,

111b/16, 112a/22, 112a/3, 112b/3, 112b/5,
113a/10, 113a/18, 113a/18, 113a/4,
115a/20, 115a/23, 115b/20, 116a/20,
116a/22, 116a/6, 116b/22, 116b/23,
117a/20, 117a/3, 117a/8, 117b/17, 119a/17,
119b/10, 119b/11, 11b/17, 120a/13,
120b/18, 120b/8, 121a/18, 121b/15,
121b/17, 122a/14, 122b/13, 123a/22,
123b/13, 125b/18, 125b/23, 126a/11,
126a/12, 126b/3, 127a/1, 127a/22, 127a/23,
127a/5, 127a/9, 128a/16, 128a/19, 128a/20,
128a/22, 129a/22, 130a/17, 130b/11,
130b/13, 130b/15, 130b/19, 131a/8,
131b/14, 131b/17, 131b/18, 131b/19,
131b/5, 131b/6, 132a/3, 133a/13, 133a/15,
133a/17, 133a/18, 133a/2, 133a/21, 133a/5,
133b/13, 134a/13, 134b/11, 134b/3,
135b/10, 135b/8, 136a/2, 136a/21,
136b/13, 136b/14, 136b/9, 137a/19,
137a/4, 137b/18, 137b/3, 137b/8, 137b/9,
138a/23, 138b/4, 140b/1, 140b/12, 140b/9,
141a/10, 141a/2, 141a/20, 142a/19,
142a/21, 142b/13, 142b/20, 142b/5,
144a/14, 144b/15, 145a/11, 145a/11,
145a/14, 145a/14, 145a/19, 145a/23,
145a/4, 145a/5, 145a/6, 145b/15, 146a/10,
147b/16, 148b/18, 148b/18, 148b/21,
148b/23, 149b/13, 149b/21, 149b/22,
149b/22, 149b/22, 150a/2, 150a/2,
151a/10, 151a/15, 151a/19, 151a/5, 151a/6,
151b/11, 151b/14, 151b/24, 152a/5,
152b/2, 153a/17, 153a/9, 153b/5, 154a/13,
154a/19, 154a/5, 154b/15, 154b/6,
155b/14, 156a/7, 156b/19, 156b/22,

157a/13, 157b/8, 158a/20, 158a/21,
159a/15, 159b/16, 159b/5, 160a/10,
160a/20, 162b/15, 162b/19, 163b/13,
163b/18, 164b/13, 164b/14, 165a/15,
165a/4, 165a/5, 165a/9, 165b/10, 165b/11,
165b/2, 165b/8, 166a/11, 166a/15,
166a/20, 166b/20, 166b/21, 166b/4,
166b/8, 167a/21, 167a/8, 167a/8, 167b/12,
168b/17, 170a/11, 170a/3, 170b/10,
170b/14, 170b/2, 170b/8, 171b/12,
171b/17, 172a/14, 172a/4, 172a/5, 172a/6,
172a/7, 173a/10, 173a/12, 173b/16,
173b/20, 174a/2, 175a/3, 175b/12,
175b/15, 175b/5, 177a/15, 177a/17,
177a/18, 177a/19, 177a/3, 177a/4, 177b/13,
177b/17, 177b/21, 178a/3, 179a/19,
179a/2, 179a/2, 179a/3, 179a/4, 179a/6,
179a/8, 179b/9, 17b/13, 181a/10, 181a/10,
181a/11, 181a/11, 181a/13, 181a/14,
181a/15, 181a/6, 181b/20, 182a/13, 182a/7,
184a/13, 184a/16, 184a/8, 184b/19,
185a/18, 185a/2, 186b/17, 186b/18,
186b/19, 186b/23, 186b/6, 186b/8,
187a/14, 187a/2, 187b/1, 187b/13, 188a/2,
188a/4, 188a/6, 189a/19, 189a/2, 189a/7,
190a/20, 191a/3, 191a/7, 191b/2, 192a/9,
192a/9, 192b/13, 192b/17, 193b/1,
194a/22, 194b/20, 194b/4, 196a/5,
196b/10, 197a/14, 197b/2, 197b/8,
198a/18, 198a/9, 198b/21, 199a/1, 199a/20,
199b/11, 199b/23, 200a/18, 200a/20,
200b/2, 201b/23, 202a/15, 202a/21,
203a/8, 204a/23, 204a/23, 204b/10,
204b/17, 204b/7, 206a/2, 206a/3, 206b/22,

207a/2, 207a/8, 207b/1, 207b/2, 207b/23,
208a/23, 208b/2, 209b/21, 210a/16,
211a/12, 211a/13, 211a/14, 211a/14,
211a/15, 211a/6, 211a/7, 211a/8, 211b/13,
211b/18, 211b/7, 212b/21, 213b/1,
213b/17, 213b/21, 213b/7, 214a/17,
214a/18, 214a/5, 214b/5, 215a/3, 216a/10,
215b/13, 216a/15, 215b/2, 216a/2, 216b/3,
217b/3, 217b/7, 218a/18, 218b/10, 218b/9,
219a/21, 220a/21, 221b/17, 221b/4,
222a/8, 222b/15, 223a/6, 223a/9, 224a/16,
224a/23, 225a/11, 225a/7, 225a/9, 226a/23,
226b/23, 227a/10, 227b/16, 227b/20,
227b/21, 228a/6, 229a/18, 229b/12,
229b/12, 229b/17, 229b/22, 229b/24,
230a/2, 231a/12, 231a/9, 232b/11, 233b/2,
233b/5, 234a/1, 234a/11, 234b/20,
234b/22, 236a/1, 236a/11, 236a/18,
236a/19, 237a/2, 237a/20, 237a/9, 237b/7,
238a/12, 238a/14, 238a/15, 238b/14,
239a/11, 239a/2, 239a/6, 239a/7, 239a/8,
23a/10, 23a/12, 23a/16, 23a/17, 23a/19,
23a/3, 23a/9, 23b/1, 23b/10, 23b/16,
23b/18, 23b/21, 23b/23, 23b/23, 240b/17,
241a/22, 242b/21, 243a/19, 243a/19,
243b/19, 244a/4, 244b/7, 244b/9, 245a/19,
245a/20, 245a/20, 245b/15, 245b/17,
245b/20, 246a/12, 246a/14, 246a/19,
246a/19, 246a/19, 246a/23, 246a/9, 246a/9,
246b/19, 246b/9, 247a/1, 247a/15,
247a/15, 248b/11, 248b/4, 248b/8, 248b/9,
249a/12, 249a/13, 249a/18, 24a/10, 24a/12,
24b/1, 24b/21, 24b/22, 250b/21, 251a/3,
251b/11, 251b/12, 251b/14, 251b/16,

251b/2, 251b/4, 251b/7, 251b/8, 252a/3,
252b/13, 252b/16, 253a/6, 253a/6,
254a/14, 254a/15, 254a/17, 254a/18,
255a/14, 255a/17, 255b/15, 255b/4,
255b/5, 256a/16, 256a/19, 256a/6, 256a/7,
256b/21, 256b/4, 257a/13, 257a/13,
257b/1, 257b/13, 257b/14, 257b/18,
257b/20, 257b/21, 258a/11, 258a/8,
258a/9, 258b/6, 259b/18, 259b/18,
259b/23, 259b/9, 260b/4, 260b/5, 261a/5,
261a/9, 261b/21, 262b/1, 262b/5, 262b/6,
263a/9, 263b/17, 264b/5, 265a/10,
265b/13, 265b/13, 265b/15, 265b/18,
266a/1, 266a/4, 266a/7, 266a/8, 266b/11,
266b/11, 266b/14, 266b/15, 266b/15,
266b/17, 266b/19, 266b/19, 266b/21,
266b/3, 266b/6, 267a/14, 267a/14,
267a/16, 267a/22, 267a/8, 267b/1,
267b/10, 267b/12, 267b/3, 267b/3, 267b/5,
269a/19, 269a/23, 270a/21, 270b/15,
270b/18, 271a/11, 271b/14, 271b/17,
271b/21, 273a/3, 27a/3, 27a/7, 28a/2,
28b/18, 28b/2, 29a/12, 29a/20, 29a/21,
29a/23, 29b/16, 30a/21, 30b/1, 31a/10,
31a/11, 31a/15, 31a/5, 31b/16, 31b/21,
32a/1, 32a/23, 32a/23, 32a/3, 32a/3, 32a/5,
32a/6, 32b/11, 32b/17, 32b/17, 32b/18,
32b/2, 33a/1, 33b/12, 34a/1, 34a/8, 34b/12,
34b/13, 34b/18, 35a/2, 35a/5, 35a/7, 35a/9,
35b/22, 36a/13, 36a/13, 36b/22, 37b/16,
37b/5, 38a/4, 38a/5, 38a/8, 39b/22, 39b/6,
3a/1, 3a/23, 3b/15, 3b/5, 40a/7, 40b/12,
40b/13, 40b/7, 40b/8, 41a/18, 41b/19,
41b/20, 41b/20, 42a/14, 42a/9, 42b/18,

42b/21, 43a/5, 43b/19, 43b/4, 44b/12,
44b/14, 45a/10, 45a/14, 45a/4, 45b/10,
45b/7, 45b/9, 46b/4, 47a/20, 47b/11,
48a/23, 48b/12, 50a/12, 50b/23, 51b/20,
52b/20, 52b/22, 52b/23, 54a/11, 54a/21,
55b/21, 55b/22, 56a/13, 56a/15, 56a/16,
56b/1, 56b/12, 56b/15, 56b/22, 57a/15,
58a/6, 60a/6, 60a/7, 60b/1, 61a/12, 61a/15,
61b/1, 61b/12, 61b/6, 62a/12, 62a/20,
63b/16, 64a/12, 64a/7, 64b/20, 64b/23,
64b/5, 64b/6, 65a/11, 65a/16, 66b/11,
66b/4, 67a/15, 67b/14, 69a/16, 69a/22,
69b/16, 71a/7, 71b/1, 71b/3, 71b/4, 71b/9,
72a/13, 72a/18, 72a/4, 73a/10, 73b/11,
74a/19, 75a/18, 75a/2, 75b/10, 75b/2,
76b/16, 76b/19, 77b/22, 77b/6, 77b/6,
78a/1, 78a/13, 78b/6, 79a/12, 79a/13,
79a/20, 79b/1, 79b/15, 80b/10, 81a/23,
81b/1, 81b/6, 82a/6, 82b/11, 82b/14,
82b/15, 82b/16, 82b/23, 83a/12, 83a/14,
83a/15, 83b/10, 84a/1, 84a/21, 84b/15,
84b/16, 85a/20, 85b/11, 85b/13, 85b/6,
86a/11, 86b/10, 86b/9, 87b/10, 87b/12,
87b/18, 88a/12, 88b/15, 89a/10, 89a/9,
89b/8, 8b/21, 90b/2, 90b/3, 90b/3, 91a/16,
92a/18, 93a/11, 93b/1, 93b/17, 93b/22,
93b/23, 93b/23, 94a/1, 94a/10, 94a/3,
94a/4, 94b/8, 95a/23, 96a/23, 99a/7

[=852]

añıl: Yavaş, sakin, hafif.

a. 93b/15, 93b/15, 129b/3

[=3]

añıl-: Hatıra getirilmek, söz konusu olmak.

a.-a 92a/5

a.-anlardan 119b/15
a.-dı 3b/10
a.-duğına 46b/16
a.-ısar 269b/1
a.-ıgarsın 269b/1
a.+mış 3b/10
a.-sa 46b/13, 46b/15, 46b/15
a.-ur 41b/21, 228b/16
[=12]

anıñ: Onun.

a. 2a/2
a.+çün 26b/22, 59a/15, 59b/18,
267a/9
a.+la 3a/3
a.+üçün 64a/11
[=7]

añla-: Anlamak, idrak etmek.

a.-ğıl 36a/19, 102b/16, 137a/5
a.-madılar 20a/22, 112a/20
a.-mağıla 3a/17
a.-mağ 13b/1, 14a/1, 25a/20,
26a/13, 26b/19, 38b/14, 38b/3, 40b/5,
46a/19
a.-mağdan 71a/5
a.-mazlar 46b/1, 136a/16, 147b/21
a.-mazuz 64b/5
a.-mışdur 71b/3
a.-r 40b/16, 44b/9, 45b/14, 59a/10,
69a/20, 74a/2, 85b/22, 88a/2, 101b/17,
101b/5, 120a/5, 136b/9, 144a/19, 170a/4,
188a/8
a.-rlar 24b/15, 73b/2, 102b/20,
102b/20, 104b/7, 124a/4, 141b/3, 154b/17
a.-rsa 172b/1

a.-rsız 206a/12
a.-sun 90b/21
a.-ya 4a/19, 14a/21, 41b/21, 73a/12,
98a/15, 107b/3
a.-yalar 14a/16, 20b/10, 43b/1,
90b/4, 93a/10, 99a/12, 109b/9, 136b/14,
155a/16, 170b/14, 180b/18
a.-yasın 74a/5
a.-yasız 83a/15, 83a/16, 87a/17,
102b/23, 158a/21, 15b/7, 165b/7, 206a/1
a.-yu 209a/13
a.-yumaduñ 193a/11
a.-yumaz 105a/2
a.-yumazlar 180b/8, 193a/15
a.-yup 54a/21, 70b/11, 99a/19,
104b/12, 104b/8, 136a/21, 150b/8,
203a/21, 203b/9
[=87]

anlar: Onlar.

a. 4a/13, 26b/12, 26b/7, 27b/1,
27b/2, 28a/19, 28a/3, 2b/16, 2b/8, 30a/22,
32a/18, 36b/12, 38a/23, 39a/11, 39a/15,
44a/12, 46a/22, 46b/1, 46b/16, 46b/8,
47b/14, 49a/1, 49a/18, 51a/14, 51a/20,
51a/21, 52b/11, 53a/8, 54a/20, 55a/20,
55a/23, 55b/11, 57a/4, 57b/22, 57b/23,
58b/18, 58b/2, 59b/18, 5a/14, 5a/21, 5a/9,
5b/14, 5b/9, 60b/3, 60b/4, 60b/5, 61a/22,
62a/11, 62a/20, 63a/4, 63b/8, 63b/9, 64a/2,
64a/3, 65a/21, 68b/9, 69a/20, 69b/13,
69b/9, 6a/7, 6a/7, 6b/22, 70a/17, 70b/16,
71a/14, 71a/4, 71b/20, 71b/21, 74a/13,
74b/15, 75a/4, 75a/6, 76b/12, 76b/18,
77b/14, 78b/16, 7b/4, 80a/14, 80a/17,

80a/21, 80b/15, 80b/16, 80b/5, 81a/3,
81a/6, 82b/12, 83b/10, 83b/14, 85b/10,
85b/20, 85b/4, 87a/22, 8a/13, 90b/5,
91b/23, 91b/6, 92a/17, 92a/2, 92a/22,
93a/19, 93a/2, 94b/6, 95a/1, 96b/13,
96b/14, 98a/10, 98b/12, 99a/18, 99a/5,
99b/5, 100a/11, 100a/3, 100a/5, 100b/16,
100b/16, 101a/16, 101a/21, 102b/19,
102b/7, 103a/7, 104a/14, 104a/17, 104a/3,
106a/14, 107a/15, 107a/15, 107a/16,
107b/2, 108b/15, 108b/17, 109a/3, 110a/6,
110b/19, 110b/22, 111b/18, 111b/21,
112a/19, 112b/11, 112b/12, 113a/5,
113b/1, 113b/16, 113b/17, 113b/5, 113b/5,
114b/17, 114b/3, 115b/11, 115b/13,
115b/21, 116b/3, 116b/4, 117a/1, 117a/12,
117a/13, 117a/23, 118a/16, 118a/16,
118b/23, 119a/19, 119b/17, 119b/4,
11a/17, 121b/6, 122b/1, 123a/1, 123b/21,
124a/1, 124a/22, 125a/11, 125a/16, 125b/3,
125b/4, 126b/23, 127a/15, 128a/17,
128b/17, 128b/8, 129a/2, 129b/4, 130b/18,
132b/2, 133a/11, 133a/8, 134a/13, 134a/9,
134b/17, 135b/6, 136b/19, 139a/14,
139a/16, 139b/4, 13b/22, 140b/9, 141a/13,
141a/4, 141a/4, 141a/8, 142a/10, 142a/2,
142a/3, 142a/5, 142b/2, 142b/2, 143a/3,
143b/22, 144a/5, 145b/10, 145b/13,
145b/21, 146a/3, 146a/4, 147b/16,
148a/22, 150b/6, 151a/11, 151a/12,
152b/15, 153a/14, 153a/2, 153b/12,
154a/11, 155a/9, 155b/15, 155b/4,
156a/18, 156a/7, 157a/6, 159b/14, 15b/13,
161b/16, 161b/17, 161b/20, 161b/22,

162b/9, 163a/4, 163b/23, 163b/4, 165a/16,
166a/2, 167a/12, 167b/13, 168a/13,
168a/15, 16a/1, 170a/10, 170b/11, 171a/21,
171a/22, 172a/7, 172a/8, 172b/2, 174a/16,
174b/14, 175a/13, 175b/1, 175b/19,
175b/21, 176a/13, 176b/1, 176b/11,
176b/12, 176b/15, 177a/11, 177a/6,
177b/17, 177b/22, 177b/7, 178a/15,
178a/2, 178a/23, 179b/1, 179b/2, 179b/8,
179b/8, 179b/9, 17b/12, 180a/20, 180a/8,
180b/2, 180b/21, 180b/22, 180b/3, 181b/2,
182a/18, 182a/20, 182a/21, 182a/21,
182a/4, 182a/6, 185a/22, 185a/23, 185a/8,
185a/9, 186a/16, 186a/21, 186b/14,
186b/3, 186b/8, 187a/5, 187b/14, 187b/15,
187b/21, 188a/17, 188a/19, 188a/3,
189a/12, 189b/14, 189b/22, 189b/22,
190b/1, 190b/2, 190b/7, 191a/15, 191a/2,
192b/18, 193b/5, 194b/2, 194b/7, 195a/10,
195a/10, 195a/5, 195a/7, 195b/16,
195b/18, 198b/22, 199b/22, 19b/20,
19b/21, 200a/7, 200b/17, 200b/9, 201a/10,
201a/16, 201a/17, 201b/17, 203b/12,
203b/20, 205a/17, 205b/16, 205b/17,
205b/17, 208a/7, 208b/11, 20b/16, 20b/20,
210a/15, 210a/16, 215a/16, 215a/8, 217b/8,
21a/21, 21a/22, 21b/4, 220a/10, 220b/21,
221b/22, 225b/20, 226a/17, 22a/23,
22b/17, 22b/17, 233a/3, 233b/2, 233b/3,
233b/8, 234b/14, 234b/2, 234b/3, 234b/5,
234b/5, 234b/6, 235a/1, 238b/12, 239a/3,
239b/14, 241b/22, 242a/1, 242a/2,
242b/16, 245a/3, 245a/4, 246a/14, 246b/5,
247a/5, 248b/19, 248b/20, 24b/13, 24b/21,

24b/7, 24b/7, 250b/6, 252a/15, 252a/18,
256a/22, 259b/6, 25a/15, 25a/6, 25a/7,
25b/18, 262a/14, 262a/4, 262b/11,
263a/13, 265a/17, 265a/18, 265a/23,
265b/1

a.+a 27a/2, 27a/4, 28a/20, 28a/3,
30a/10, 30b/3, 30b/7, 33a/17, 33b/7, 34a/9,
34a/9, 34b/14, 37b/10, 3b/23, 42a/10,
42b/12, 43a/19, 43a/22, 46b/1, 47a/8,
47b/7, 47b/9, 49a/2, 49a/3, 4a/15, 4b/16,
4b/7, 51a/4, 51a/9, 52b/22, 53b/16, 55a/15,
56a/20, 57a/6, 58b/17, 58b/18, 59a/18,
59a/21, 59a/9, 5a/1, 5b/23, 61a/23, 62a/13,
62a/19, 63a/1, 63a/19, 63b/11, 63b/7,
63b/8, 64a/3, 65a/22, 66b/11, 66b/12,
66b/19, 67a/20, 67a/22, 67a/22, 67a/5,
67a/5, 67b/13, 67b/4, 68b/17, 68b/17,
68b/7, 68b/9, 69b/11, 6b/1, 6b/11, 6b/15,
70a/17, 70b/1, 70b/7, 71b/10, 72b/12,
72b/19, 74a/20, 74b/16, 75b/9, 76a/21,
76a/3, 76b/1, 77b/17, 7b/11, 7b/16, 7b/17,
7b/7, 80a/15, 80a/18, 80a/23, 80b/3, 80b/3,
81a/15, 81a/16, 81b/17, 83b/20, 84b/20,
85a/5, 85b/20, 85b/3, 86b/13, 88b/14,
89a/1, 89a/3, 89a/5, 89b/13, 8a/15, 90a/21,
91a/11, 91b/16, 93a/20, 94a/13, 94a/13,
96b/1, 96b/15, 96b/22, 96b/3, 97a/12,
97a/13, 98b/12, 98b/17, 99b/15, 99b/4,
9b/11, 100a/12, 100a/9, 101b/16, 102a/11,
102a/3, 102a/7, 103b/10, 103b/22, 104a/2,
104b/10, 104b/19, 105a/20, 106b/1,
106b/2, 107a/8, 107a/8, 107b/19, 107b/2,
108a/1, 108a/5, 108a/6, 109b/18, 10b/19,
110a/7, 110b/1, 110b/10, 110b/19, 111a/9,

111b/17, 112b/11, 112b/15, 113a/23,
113b/17, 113b/3, 113b/5, 113b/5, 114a/9,
115a/14, 115a/15, 115b/14, 115b/15,
116a/3, 116a/8, 116a/8, 116a/9, 116b/5,
116b/6, 117a/2, 117a/22, 117a/23,
118b/15, 118b/18, 119a/5, 119a/7, 119b/1,
123a/14, 123a/8, 123b/20, 123b/7,
124a/22, 125a/7, 125a/7, 125b/4, 126a/23,
126b/17, 126b/2, 127a/7, 127b/21,
128b/10, 128b/4, 128b/7, 128b/7, 129b/23,
129b/23, 12a/15, 130a/23, 131a/10, 131a/4,
131b/3, 134a/8, 134b/1, 135a/23, 135b/20,
136b/14, 136b/16, 137a/18, 137b/1,
137b/5, 138a/17, 139a/10, 139a/11, 139a/3,
13b/19, 140b/8, 141a/20, 141a/9, 142a/4,
143a/16, 143a/2, 143a/3, 144a/13, 144a/21,
144b/17, 145a/23, 145b/11, 145b/13,
145b/23, 146a/21, 146a/23, 148a/11,
148a/12, 148a/14, 148a/8, 150a/12,
150a/14, 150a/18, 150a/9, 150b/23,
155a/16, 155a/20, 155a/23, 155a/3, 155a/4,
155a/4, 155a/8, 155b/17, 155b/5, 155b/8,
156a/11, 156a/13, 156a/14, 156a/18,
156a/8, 156b/11, 157a/15, 159a/8,
159b/13, 159b/15, 159b/15, 15b/10,
15b/17, 160b/3, 161a/13, 161a/2, 161b/21,
162a/22, 162b/16, 163a/2, 163a/3, 165a/16,
167b/15, 167b/6, 168b/14, 168b/16,
168b/23, 168b/4, 169a/13, 169a/19,
169b/17, 16b/11, 171b/11, 171b/12,
171b/12, 172a/6, 173a/15, 174a/15,
174a/23, 174b/3, 175b/19, 176b/14,
176b/17, 177b/1, 177b/20, 178a/16,
178a/19, 178a/20, 178a/20, 178b/11,

178b/11, 179b/23, 179b/5, 179b/9,
180a/12, 180a/6, 180b/17, 180b/4,
181b/12, 181b/7, 181b/8, 182a/18, 182a/5,
182a/7, 184b/1, 184b/13, 184b/18,
185a/15, 185a/20, 185b/21, 186a/14,
186a/17, 186a/22, 186a/23, 186b/20,
187a/12, 187a/7, 187b/13, 187b/15,
188b/6, 189b/11, 189b/16, 190a/1,
190a/11, 190a/18, 190b/1, 190b/1,
190b/18, 192b/17, 193a/23, 194b/3,
194b/6, 194b/7, 196a/2, 198a/13, 198a/7,
198a/8, 198b/22, 200a/8, 200b/19,
201a/18, 201a/4, 201b/11, 201b/7, 205b/3,
206a/16, 206a/9, 210b/15, 210b/22,
211a/7, 213a/5, 214a/15, 215b/10,
216b/16, 216b/9, 217a/17, 218a/7,
220a/11, 220b/22, 220b/22, 221a/16,
221b/23, 225b/4, 226b/6, 228a/5, 22a/13,
22a/16, 230a/19, 230a/20, 230b/13,
231b/21, 233a/10, 233a/10, 233a/17,
233a/19, 233a/22, 233a/3, 233a/9, 235a/17,
235a/18, 235a/19, 235a/23, 236a/1, 236b/3,
237a/23, 238a/12, 238a/13, 238a/21,
238b/2, 238b/5, 239a/9, 242a/12, 242b/14,
242b/23, 242b/5, 244b/13, 244b/14,
244b/15, 244b/15, 247b/22, 248b/15,
24b/5, 24b/6, 250b/6, 250b/7, 252a/1,
253a/1, 255a/3, 255b/16, 257b/11, 259a/7,
263a/12, 263b/20, 264a/23, 265a/14,
265a/20, 266a/11, 266b/8, 268b/6,
269a/17, 269a/17, 26b/19, 270b/23, 270b/4

a.+ça 111a/3

a.+da 119a/18, 163b/9

a.+dadur 211b/13

a.+dan 24b/11, 25a/23, 25b/13,
264b/2, 26b/7, 46b/3, 55a/23, 56b/6,
59a/23, 5b/10, 63a/10, 63a/23, 67a/2,
75a/13, 76b/19, 78b/17, 79a/11, 7b/5,
84a/10, 89a/11, 89a/4, 89b/13, 8a/1,
103a/7, 104a/13, 108a/2, 116b/5, 117a/9,
118a/12, 122a/16, 122a/18, 126b/1,
126b/12, 126b/14, 126b/2, 127a/3,
128b/21, 129b/17, 13b/21, 142a/17,
142b/13, 143b/2, 144a/2, 145b/12,
146b/12, 149a/5, 14a/11, 152b/13,
152b/14, 154b/10, 156a/21, 15a/18,
163a/22, 167b/13, 168a/14, 173b/18,
174b/21, 176a/12, 176b/16, 177b/8,
177b/9, 178a/19, 178a/21, 180a/16, 180a/7,
182a/5, 186a/23, 195b/20, 198b/6, 200a/9,
204a/5, 20b/17, 213b/3, 216b/16, 216b/16,
218a/5, 219b/10, 21a/19, 234a/16, 237a/13,
240a/6, 241a/23, 247a/6

a.+dandı 219a/13

a.+dandur 27a/2, 175b/20

a.+dansan 74a/5

a.+dır 41b/5

a.+dur 30b/3, 42a/1, 57b/5, 92b/8,
110b/18, 135b/2, 135b/5, 141a/21,
145a/20, 145a/20, 151a/13, 151a/2, 158b/8,
162a/3, 162a/5, 170a/7, 170a/8, 170a/8,
173a/7, 176b/13, 176b/18, 179b/13,
17a/18, 180a/6, 183b/5, 188a/4, 196a/8,
215a/17, 215b/1, 216a/11, 216a/22,
215b/3, 215b/7, 216b/3, 220b/14, 234b/14,
242a/15, 254b/23

a.+ı 26b/6, 2b/8, 33a/23, 34a/18,
34a/3, 34a/7, 37a/14, 37a/15, 3b/5, 45b/23,

46b/3, 47b/4, 4a/1, 4a/15, 53b/6, 55a/22,
55b/3, 55b/5, 58b/17, 59a/4, 59b/5, 5b/14,
60a/2, 60a/4, 63b/11, 67a/22, 67b/4, 67b/7,
67b/8, 69a/2, 69a/5, 6a/20, 70b/11, 71b/17,
75b/8, 76b/23, 78a/22, 78a/3, 7a/4, 7b/11,
7b/20, 80a/7, 80a/7, 80b/12, 83b/6, 87b/4,
90a/8, 90a/8, 97a/4, 98a/1, 98b/16, 98b/6,
98b/9, 99a/1, 9b/4, 100a/19, 103a/12,
103a/8, 103b/11, 104a/17, 104a/5,
104b/20, 105b/20, 106a/11, 106b/13,
107a/6, 10a/4, 10a/4, 10a/5, 110a/15,
110b/9, 112a/22, 113a/23, 113a/9, 115a/1,
115b/2, 115b/3, 116a/14, 116b/7, 119a/3,
120a/15, 120a/19, 120b/22, 122a/14,
122a/15, 123a/4, 125b/6, 126a/23,
126b/10, 126b/11, 127a/5, 127b/21,
128b/11, 129a/1, 131a/1, 131b/15, 131b/2,
137a/14, 138b/5, 13b/1, 13b/10, 142a/12,
143a/2, 143a/21, 143b/5, 147b/22,
148a/12, 148a/13, 150b/2, 152b/17,
155a/11, 156a/1, 156a/11, 156a/18,
156a/21, 156b/11, 156b/16, 157a/16,
159b/13, 159b/9, 15b/13, 160b/6, 161a/2,
168b/12, 170a/11, 171b/19, 173a/8,
174a/15, 174b/12, 176b/13, 176b/15,
176b/3, 177a/10, 177b/23, 178a/2,
178a/23, 178a/9, 178b/14, 179b/12,
181a/19, 184a/1, 184a/2, 184b/6, 185a/23,
185b/16, 186a/12, 186a/12, 186b/15,
187b/14, 188a/11, 188a/18, 188a/2, 188a/3,
18a/19, 190a/12, 190a/13, 191a/3, 193a/23,
192b/4, 193b/6, 193b/6, 195a/6, 195b/21,
198b/5, 200b/19, 203b/14, 203b/22,
205a/23, 205b/19, 205b/2, 205b/20,

206a/14, 208a/4, 20a/21, 20b/16, 20b/22,
20b/4, 210a/21, 210b/15, 217b/22, 219b/8,
220b/18, 220b/21, 225b/19, 225b/20,
226a/19, 229b/1, 229b/3, 22b/2, 230a/14,
231a/8, 232b/20, 232b/20, 232b/22,
233a/3, 236a/6, 238b/1, 238b/13, 241b/16,
242a/11, 247a/6, 249b/18, 249b/20,
24b/21, 254b/11, 255b/17, 255b/18,
255b/2, 255b/7, 256b/5, 258a/17, 259a/4,
25a/15, 260a/7, 260b/23, 264a/18,
266b/14, 268b/18, 268b/18, 269b/22

a.+ıla 146a/3

a.+ın 93a/5

a.+inçün 203b/15, 24b/11

a.+içündür 139a/8

a.+uñ 28a/19, 29b/15, 2b/8, 32a/19,
33b/8, 34a/9, 36a/23, 39a/19, 3b/23,
41b/19, 41b/3, 46a/18, 46a/20, 4a/7, 51a/6,
52a/12, 53a/9, 55a/13, 55a/19, 55b/7,
56b/19, 58a/15, 59b/19, 59b/6, 5b/14, 5b/9,
63a/5, 67a/14, 67a/19, 67b/17, 67b/7,
68b/23, 69a/1, 69a/2, 71a/16, 71b/20,
71b/22, 72a/18, 72b/7, 74a/18, 74a/23,
75a/13, 75a/6, 76a/23, 76a/23, 76b/17,
77b/16, 78b/15, 78b/17, 79b/8, 7a/3, 7a/5,
7a/6, 80a/5, 80a/5, 80b/15, 80b/17, 83a/19,
83b/17, 84a/13, 84b/11, 85a/22, 85a/22,
85b/16, 85b/18, 86b/14, 89a/14, 89a/7,
89b/13, 91b/14, 91b/15, 92a/21, 92a/3,
93b/16, 93b/9, 94a/14, 94a/15, 94a/15,
94a/6, 96b/22, 97b/18, 98a/2, 98a/21,
98b/1, 99a/2, 100b/17, 101b/14, 103a/10,
103a/11, 103b/9, 103b/9, 104a/17, 104a/2,
104a/3, 104a/9, 104b/20, 105b/11, 105b/4,

106a/3, 109b/16, 109b/17, 10a/11, 10b/2,
110a/4, 110a/5, 110b/2, 111b/19, 112b/14,
113a/2, 113b/2, 114a/18, 114a/23,
114b/11, 114b/23, 114b/3, 115a/1, 115b/2,
115b/20, 115b/9, 116a/14, 116a/2,
117a/12, 117a/21, 117a/21, 117a/8,
118a/15, 119a/11, 119a/15, 119a/16,
119a/18, 119a/18, 119a/2, 119b/16, 120a/2,
122a/10, 123a/1, 123a/13, 123a/2, 124a/17,
124b/6, 125b/1, 125b/16, 126a/2, 126b/1,
126b/3, 127a/17, 128a/8, 128a/9, 129b/11,
129b/19, 129b/21, 12b/3, 130a/14,
130a/15, 130a/9, 130b/10, 130b/8, 131a/2,
131a/2, 132a/15, 132a/9, 135b/5, 136a/23,
139b/15, 139b/15, 13b/20, 13b/21, 13b/6,
140b/18, 141a/17, 141a/22, 142a/7,
142b/12, 142b/13, 142b/2, 143a/11,
143a/20, 143a/3, 143b/1, 143b/3, 144a/13,
146a/8, 147b/11, 147b/13, 147b/5,
148a/11, 148a/6, 14a/11, 150a/19, 150b/16,
150b/17, 150b/20, 150b/7, 150b/8, 151a/1,
151b/14, 155a/5, 155b/19, 156a/1,
156a/10, 157a/18, 158a/13, 159b/14,
159b/8, 163a/4, 164b/1, 167b/13, 168a/10,
168a/15, 168b/18, 168b/3, 169a/21,
169a/7, 169b/13, 16b/11, 171b/2, 171b/21,
172a/11, 172a/12, 172a/21, 172a/22,
172a/23, 172a/3, 172a/3, 174a/12, 174a/2,
174b/4, 174b/4, 175a/3, 176a/12, 176a/15,
176a/23, 176a/7, 176a/8, 176b/10, 176b/3,
177a/13, 177a/21, 178a/21, 178b/2, 179a/5,
179b/1, 179b/11, 179b/18, 179b/2,
179b/21, 179b/3, 179b/4, 179b/4, 17a/18,
17a/7, 180a/12, 180a/14, 180a/14, 180a/20,

180a/3, 180a/7, 180b/23, 184b/23,
185a/19, 185a/22, 185b/16, 186b/10,
186b/4, 188a/18, 189b/22, 18b/8, 190a/11,
190a/12, 190b/5, 190b/7, 191b/21, 192a/5,
192b/6, 195a/12, 195a/6, 195b/20, 196a/5,
196b/7, 197b/15, 197b/17, 197b/19,
198b/9, 19a/1, 19a/2, 200a/5, 200b/11,
200b/21, 200b/4, 201a/15, 201a/17,
204a/11, 205a/18, 208b/11, 209b/11,
209b/12, 20a/9, 211b/8, 212a/22, 212b/12,
214b/12, 215a/20, 215a/8, 216b/17,
218b/15, 219a/6, 21a/18, 21a/18, 220a/11,
220a/5, 221b/10, 225a/21, 225b/11,
225b/9, 227a/2, 228a/15, 228a/5, 229a/16,
229a/6, 22a/7, 22b/3, 230a/5, 230b/14,
230b/4, 231a/2, 231a/5, 231b/16, 232a/16,
234b/12, 235a/13, 238a/18, 241a/3,
241b/23, 242b/21, 242b/5, 243a/11,
243a/23, 243b/13, 243b/2, 243b/8,
244a/15, 245a/3, 247b/1, 247b/19,
247b/20, 248b/16, 24a/21, 24b/5, 251a/22,
252a/10, 252a/18, 252a/8, 252b/5,
255b/13, 255b/17, 256a/18, 257b/12,
257b/12, 257b/2, 257b/3, 25a/20, 25b/17,
25b/18, 264a/17, 265a/23, 265a/3, 266a/9,
268a/10, 268b/17, 268b/21, 26b/5,
270a/10, 270b/21, 272a/21, 272a/23,
272a/4, 272b/19, 27a/23, 27a/4, 27b/15
a.+uñçün 53b/3, 117a/12, 124a/21,
139a/12, 157b/17, 176a/1, 180a/11,
180a/14, 180a/14, 198b/23, 217a/10,
229a/7, 233a/15, 247b/19

a.+uñdur 263a/23

a.+uñıla 5b/17, 21a/18, 52b/20, 114a/4, 125a/18, 127a/4, 130b/14, 130b/5, 131a/10, 132a/16, 134a/4, 135a/11, 137a/20, 145b/23, 157a/19, 174a/14, 175b/19, 176a/7, 179b/2, 180b/2, 181b/12, 184b/22, 186a/13, 186a/17, 192a/4, 209b/22, 225a/18, 253b/11, 270a/12

a.+uñılasız 175b/21

a.+uñiçün 27a/22

a.+uñıla 33b/9, 51b/21, 94a/5, 114b/12

[=1628]

anlarcılayın: Onlar gibi.

a. 62b/21, 72a/2, 112b/15, 116b/6, 121a/10, 143b/2, 179b/22, 185a/19, 186b/1, 190a/18, 201b/14, 212a/22, 247a/7

[=13]

anlat-: Anlatmak.

a.-mağičüdüür 14b/14, 229a/12

[=2]

anlayabil-: Anlayabilmek. bk. **anlayubil-**

a.-e 46b/1, 80a/1

[=2]

anlayubil-: Anlayabilmek.bk.

anlayabilmek

a.-enlere 143a/2

[=1]

añmaqlıq: Hatırlama, zikretme.

a. 21a/2

[=1]

añsızın : Birdenbire. bk. **añsuz,**

añsuzda, añsuzın

a. 10b/4

[=1]

añsuz: Birdenbire. bk. **añsızın, añsuzda, añsuzın**

a. 232b/5

[=1]

añsuzda: Birdenbire. bk. **añsızın, añsuz, añsuzın**

a. 10b/10, 48a/18

[=2]

añsuzın: Birdenbire. bk. **añsızın, añsuz, añsuzda**

a. 52b/14, 117b/4, 143a/20

[=3]

ant: Yemin. bk. **and**

a.+dur 28b/17

[=1]

anuñ: Onun.

a. 27a/14, 27b/5, 28b/21, 29a/19, 2a/17, 2a/7, 2a/7, 30a/9, 30b/11, 30b/13, 30b/22, 31a/1, 31a/5, 32a/21, 32a/4, 32a/4, 32b/11, 32b/21, 33a/1, 33b/13, 33b/13, 34a/2, 34a/20, 34b/12, 34b/8, 35a/1, 35a/21, 35a/23, 35a/5, 35a/7, 35b/18, 35b/5, 36a/11, 36a/17, 36a/18, 36b/16, 37a/21, 37b/18, 37b/5, 37b/5, 38a/16, 38a/9, 38b/19, 38b/23, 38b/6, 39a/10, 39a/10, 39a/10, 39a/11, 39a/15, 39a/2, 39a/3, 39b/12, 39b/13, 39b/20, 39b/21, 3a/18, 3b/22, 40a/12, 40b/4, 40b/5, 41a/19, 42a/20, 42a/23, 42a/23, 42b/4, 42b/4, 42b/6, 42b/7, 42b/8, 42b/8, 43a/7, 43b/7, 44b/11, 44b/21, 45a/23, 46a/12, 46a/14, 46a/2, 46b/10, 46b/17, 46b/6, 46b/7, 46b/7, 47a/16, 47a/23, 47b/18, 48a/10, 48a/22, 48b/12, 48b/17, 48b/21, 49a/13, 49b/13,

49b/14, 49b/17, 49b/20, 49b/6, 4a/9, 4a/9,
4b/23, 50a/12, 50a/12, 50a/13, 50a/17,
50a/18, 50a/4, 50a/5, 50a/6, 50a/6, 50a/6,
50a/6, 50a/7, 51a/2, 51b/17, 51b/3, 52b/4,
52b/5, 52b/6, 53a/7, 53b/18, 54a/10,
54a/13, 54a/21, 54b/1, 54b/5, 55a/1, 55a/1,
55a/4, 55b/10, 55b/5, 55b/9, 56a/15,
56a/16, 56a/2, 56a/7, 57b/17, 57b/20,
58a/11, 58a/19, 59a/17, 59a/19, 59b/1,
59b/12, 59b/14, 59b/15, 5a/10, 5a/16,
5b/18, 5b/23, 5b/8, 60a/16, 61a/5, 61b/2,
61b/6, 63b/21, 65a/15, 65a/19, 65a/21,
65b/14, 65b/15, 65b/4, 65b/4, 66b/13,
66b/4, 67a/16, 67b/9, 68a/23, 68b/23,
69a/22, 69b/12, 69b/2, 69b/23, 6a/10,
6a/10, 6a/2, 6a/9, 70a/11, 70a/14, 70a/22,
70b/17, 70b/22, 70b/23, 71b/6, 71b/7,
72a/10, 72a/11, 73a/5, 73a/6, 73b/11,
73b/18, 73b/5, 73b/9, 74a/1, 74a/13, 74a/2,
74a/2, 74a/2, 74a/2, 74a/9, 74b/1, 74b/2,
75a/14, 75a/15, 75a/18, 75a/2, 75a/20,
75a/21, 75a/8, 75b/11, 75b/6, 76b/20,
77a/10, 77a/18, 77a/19, 77a/2, 77a/2,
77a/20, 77a/21, 77b/9, 78b/9, 79a/14,
79b/14, 79b/21, 79b/23, 79b/5, 79b/5,
80a/1, 80a/6, 80b/10, 81a/11, 81a/20,
81a/23, 82a/2, 82a/8, 82a/8, 82b/12,
82b/14, 83b/19, 83b/8, 84a/18, 84a/19,
84b/21, 84b/8, 85a/17, 85b/12, 86a/10,
86a/11, 86a/12, 86b/22, 87a/20, 87a/21,
87b/18, 88a/23, 88a/3, 88a/5, 88b/2,
89a/18, 89a/8, 89b/10, 89b/15, 89b/15,
89b/4, 8a/10, 8a/14, 8a/9, 8b/15, 8b/23,
90a/14, 90b/21, 91a/18, 92a/22, 93a/12,

93a/21, 94a/23, 94a/7, 94a/8, 94b/13,
94b/15, 95a/18, 96a/4, 96b/2, 97a/17,
98a/17, 98a/18, 98a/19, 98b/9, 99a/13,
99b/10, 9a/7, 9b/17, 100a/14, 100b/18,
100b/9, 101a/21, 101a/9, 101b/14,
101b/19, 102a/17, 102a/17, 102a/3,
102b/12, 102b/14, 102b/17, 102b/19,
102b/20, 102b/4, 103a/16, 103a/20,
103a/20, 103a/23, 103a/3, 103b/21,
104a/10, 104a/9, 104b/18, 104b/18,
104b/2, 104b/4, 104b/6, 104b/8, 105a/1,
105a/23, 105a/4, 105b/12, 105b/7,
106a/19, 106a/20, 106b/23, 106b/9,
107a/22, 107a/8, 107b/10, 107b/11,
107b/15, 107b/3, 107b/8, 108b/16,
109a/22, 109b/18, 10a/14, 10a/5, 10a/9,
110a/21, 110a/7, 110b/1, 110b/22,
111a/21, 112a/20, 113a/14, 113b/18,
113b/19, 113b/20, 113b/9, 114a/8,
116b/17, 116b/9, 117a/15, 117b/11,
117b/5, 117b/7, 118a/14, 118b/17,
119a/11, 119b/8, 119b/8, 11a/11, 11a/18,
11b/2, 120a/12, 120a/8, 120b/13, 120b/13,
120b/13, 120b/17, 120b/7, 121a/23,
122a/11, 122a/22, 122b/13, 122b/14,
123a/20, 123a/20, 123a/3, 123a/4, 123b/13,
123b/14, 123b/17, 123b/22, 123b/5,
124b/11, 125a/21, 125b/20, 126a/3,
126b/18, 127b/9, 129a/20, 129a/22,
129b/19, 129b/4, 129b/5, 129b/5, 12b/14,
130b/19, 130b/4, 131b/12, 131b/13,
131b/14, 131b/16, 131b/3, 131b/6, 131b/8,
132a/22, 132a/3, 133a/18, 133a/22, 133b/1,
133b/21, 133b/4, 133b/6, 133b/8, 134a/12,

134a/19, 134b/14, 135a/10, 135b/4,
136a/8, 136a/9, 136b/14, 136b/16, 136b/2,
136b/22, 137a/1, 137a/3, 137b/12,
138a/15, 138a/23, 138a/3, 138b/1,
138b/14, 138b/7, 139a/8, 139a/8, 139b/15,
13a/17, 13a/7, 13a/8, 140a/18, 141b/14,
141b/14, 141b/5, 141b/6, 142a/11,
143a/18, 143a/20, 143b/12, 143b/18,
143b/20, 143b/20, 143b/21, 144a/17,
144a/18, 144b/18, 145a/10, 145a/13,
145a/8, 146b/6, 147a/15, 147b/20,
148a/10, 148a/2, 148a/4, 148a/6, 148b/17,
148b/21, 149a/10, 149a/10, 149a/18,
149a/21, 149a/3, 149b/10, 149b/12,
149b/14, 149b/2, 149b/7, 149b/9, 14a/2,
14a/3, 14a/4, 14b/16, 14b/18, 14b/22,
14b/23, 14b/5, 150a/16, 150a/2, 150b/20,
151a/17, 151a/22, 151b/22, 151b/7,
152a/13, 152a/14, 152a/16, 152a/4,
152b/16, 152b/21, 152b/8, 153a/4, 153a/5,
153b/12, 153b/12, 153b/16, 153b/19,
153b/21, 154a/15, 154b/18, 154b/8,
155b/19, 155b/9, 156a/9, 157a/14,
157a/22, 157b/17, 158a/16, 158a/17,
158a/6, 158b/10, 158b/14, 158b/20,
158b/4, 159a/11, 159a/11, 159a/15,
159a/17, 159a/21, 159a/21, 159a/22,
159b/17, 159b/5, 15a/1, 15a/2, 15b/2,
160a/10, 160a/15, 160a/22, 160a/4,
160b/16, 160b/19, 160b/23, 160b/3,
160b/4, 161a/17, 161a/19, 161b/6, 162a/9,
163a/13, 163a/8, 163a/9, 164a/18, 164a/22,
164a/8, 164a/9, 164b/23, 165a/16, 165a/2,
165a/3, 165b/10, 166a/1, 166a/13, 166b/1,

166b/10, 166b/12, 166b/22, 166b/8,
166b/9, 167a/11, 167a/17, 167a/21,
167a/21, 167a/22, 167a/7, 167b/2, 167b/2,
167b/20, 167b/3, 167b/6, 168a/18,
168a/19, 168a/7, 16a/16, 16b/14, 16b/18,
16b/22, 170a/1, 170a/2, 170b/12, 170b/19,
170b/6, 170b/7, 170b/8, 171a/2, 171b/11,
171b/3, 172b/3, 172b/4, 172b/6, 173a/2,
173a/20, 173b/11, 173b/12, 173b/14,
173b/15, 173b/16, 173b/19, 173b/3,
173b/6, 175a/10, 175a/6, 176b/5, 179a/6,
179b/14, 180a/11, 180a/12, 180b/1,
180b/3, 181a/23, 181a/4, 181a/5, 182a/4,
182a/9, 183b/12, 183b/20, 183b/21,
183b/22, 183b/23, 184a/15, 184a/18,
184a/19, 184a/3, 184a/4, 184a/4, 184a/6,
184a/6, 184a/7, 184b/16, 185a/23,
185b/21, 186a/4, 186a/5, 186a/5, 186b/22,
187a/1, 188b/1, 188b/10, 188b/14, 188b/4,
188b/5, 188b/5, 189a/8, 18a/19, 18a/2,
18a/2, 18b/4, 190a/6, 190a/8, 190b/1,
191a/11, 192a/15, 193a/22, 193a/23,
193a/3, 193b/23, 193b/7, 194a/23, 194a/4,
194a/8, 194b/17, 195a/17, 195a/18,
195a/21, 195a/6, 195b/10, 196a/14,
196b/6, 196b/7, 197a/11, 197a/16, 197a/9,
197b/15, 197b/16, 198a/3, 198b/11,
198b/14, 198b/16, 198b/22, 199a/4,
199a/8, 199b/17, 199b/2, 199b/8, 19a/10,
1b/5, 200a/1, 200a/6, 200b/20, 200b/8,
201b/22, 202a/19, 202a/20, 202a/23,
202a/7, 202b/2, 202b/7, 203a/17, 203a/23,
203b/12, 203b/18, 203b/8, 204a/18,
204b/11, 204b/13, 204b/19, 204b/20,

204b/5, 205a/10, 205a/13, 205a/18, 205a/4,
206b/16, 206b/18, 206b/21, 206b/4,
206b/6, 207a/1, 207a/10, 207a/22, 207a/23,
207b/14, 207b/17, 207b/17, 207b/18,
208b/1, 208b/7, 209b/9, 20a/3, 20a/7,
20a/9, 20b/20, 210a/18, 210a/23, 211a/5,
211b/13, 211b/20, 211b/20, 212a/14,
213a/11, 213a/23, 213b/20, 213b/9,
214a/18, 214b/1, 214b/7, 214b/8, 215b/2,
216b/1, 217a/19, 218a/15, 218b/17,
218b/7, 219a/23, 219b/15, 219b/18,
219b/21, 21a/9, 220a/18, 220b/12, 221b/4,
221b/5, 222a/19, 222a/19, 222a/5, 222a/5,
222b/11, 222b/2, 223a/12, 223b/14,
223b/19, 223b/22, 224a/10, 224a/17,
224b/14, 224b/18, 224b/2, 224b/20,
224b/23, 225a/11, 225a/16, 225a/21,
225a/23, 226a/9, 226b/12, 226b/23,
227a/11, 227a/14, 227a/20, 227b/16,
227b/8, 228a/6, 228b/1, 228b/11, 229a/20,
229b/9, 22a/5, 22b/11, 22b/11, 22b/13,
230a/12, 230b/8, 232a/1, 232a/11,
232b/18, 232b/4, 232b/4, 232b/5, 233a/9,
234a/1, 234a/13, 234a/15, 235a/12,
235a/17, 235a/6, 235b/16, 235b/19,
236a/13, 236a/13, 236a/14, 236a/14,
236a/18, 236a/9, 236b/10, 236b/22,
237a/4, 237b/6, 238a/13, 238a/14, 238a/19,
238a/5, 238a/8, 239a/18, 239a/18, 239a/6,
239a/8, 239b/14, 239b/15, 23b/17, 240a/2,
240a/3, 240a/8, 240b/14, 241a/7, 241b/12,
242a/18, 242b/14, 242b/14, 242b/17,
242b/21, 243a/3, 243b/23, 244a/16,
244a/16, 244a/6, 244a/7, 244b/15, 245a/10,

245a/11, 245a/11, 245a/18, 245a/4, 245a/5,
246a/11, 246a/15, 246a/15, 246a/5,
246b/16, 246b/7, 246b/8, 247a/10,
247a/17, 247a/2, 247a/20, 247b/1, 248a/18,
249a/2, 249a/5, 249b/15, 249b/23, 249b/7,
24a/10, 24a/8, 250a/18, 250a/19, 250a/23,
250a/4, 250a/9, 251a/11, 251b/11,
251b/23, 251b/5, 252a/1, 252a/16, 252a/6,
252b/5, 253a/13, 253a/14, 253a/20, 253a/8,
253b/14, 253b/17, 253b/20, 253b/7,
254a/1, 254a/14, 254a/17, 254a/18,
254b/13, 255a/6, 255a/7, 255b/16,
255b/18, 255b/22, 256b/20, 256b/3,
256b/5, 257a/22, 258a/1, 258a/14, 258a/7,
259a/21, 259b/6, 25b/11, 25b/6, 260a/10,
260b/14, 261a/10, 261a/12, 261b/11,
262a/15, 263b/10, 263b/22, 263b/5,
264a/15, 264a/20, 264b/11, 265a/11,
265a/12, 265b/19, 265b/6, 266a/1,
266a/17, 266a/18, 266b/10, 266b/6,
267a/1, 267a/18, 267b/22, 268a/20,
268a/21, 269a/1, 269b/20, 269b/20,
269b/8, 26a/10, 26a/13, 26a/18, 26a/2,
26a/22, 26b/1, 26b/18, 270b/11, 270b/19,
271a/10, 271a/20, 271b/1, 271b/12,
271b/12, 271b/13, 272a/15, 272a/18,
272a/18, 273a/2, 273a/2, 273a/20, 273a/4,
273a/4

a.+çün 26a/1, 26b/7, 35b/4, 35b/7,
41a/18, 43b/8, 44b/8, 74b/4, 76b/17,
76b/17, 77a/23, 78a/2, 85a/13, 88a/10,
91a/15, 96b/5, 98a/19, 98a/19, 98a/23,
98b/9, 99a/13, 9b/9, 104a/12, 104b/11,
104b/18, 111b/1, 112b/23, 113b/1,

113b/11, 113b/17, 116a/9, 118b/13,
123b/11, 127a/23, 12b/20, 130b/1, 131b/2,
132b/16, 136a/13, 13a/19, 149a/22, 149a/5,
149b/2, 14a/7, 152b/13, 155a/15, 15a/1,
160b/18, 161a/4, 162b/21, 167a/22,
171b/15, 17a/13, 183b/4, 184b/4, 186b/17,
187b/7, 189b/18, 196b/21, 207b/17,
211b/23, 211b/9, 217b/12, 21a/6, 222b/10,
231b/4, 235b/4, 236b/19, 238a/13, 23a/19,
243a/16, 243a/16, 243a/18, 244a/8,
244b/15, 246b/15, 249a/20, 252a/15,
252a/20, 252b/15, 256a/13, 258b/15,
258b/5, 25a/11, 25a/22, 262b/8, 266a/11
a.+çündür 33b/3, 61b/6, 221b/22,
250a/15
a.+dı 168a/6
a.+dur 39b/15, 46b/9, 49a/13,
83a/5, 122b/17, 124b/22, 150a/16, 159a/5,
166b/11, 171a/17, 194a/3, 248b/12,
267a/14
a.+ıla 2a/18, 2b/20, 31a/21, 38b/11,
3a/5, 41b/17, 41b/19, 46a/2, 4a/16, 54b/20,
61a/23, 6b/17, 7b/7, 80b/5, 95b/1, 105b/17,
10b/1, 117a/22, 117a/5, 119b/22, 120a/7,
122b/16, 123a/12, 124b/8, 127b/14,
127b/2, 128a/16, 128a/7, 129a/18,
129b/11, 132a/10, 133a/18, 133a/19,
134a/7, 134b/17, 134b/21, 135b/20,
136b/16, 138b/15, 139a/22, 13a/11,
13a/17, 13a/19, 13b/3, 140a/13, 142b/12,
143a/15, 143b/12, 143b/15, 145a/11,
147b/16, 147b/3, 147b/4, 148a/3, 148b/6,
14b/4, 150a/10, 150b/6, 152a/3, 154b/20,
154b/22, 155b/21, 157a/14, 157a/20,

157b/14, 157b/21, 157b/7, 158b/3, 158b/3,
159a/10, 159a/13, 159b/8, 15b/7, 162b/23,
163b/5, 166a/16, 168b/3, 169a/19, 169b/7,
170a/18, 171a/19, 171b/12, 172a/23,
172b/7, 173a/11, 173a/2, 173a/22, 177a/14,
177a/15, 178a/22, 179a/19, 181a/5,
181b/23, 181b/9, 184a/13, 184a/13,
184a/14, 184a/14, 184a/14, 184b/23,
184b/23, 190a/15, 190a/20, 190b/1,
190b/8, 191a/16, 191b/14, 192a/19,
194b/20, 194b/21, 194b/3, 195a/19,
196a/20, 196b/20, 196b/3, 198b/16,
198b/18, 198b/9, 199a/17, 200b/20,
201a/16, 203b/20, 203b/9, 205b/23,
205b/23, 206a/1, 206b/19, 208b/3,
210b/16, 210b/20, 214a/1, 215b/19,
218a/13, 218b/1, 220b/21, 220b/23,
221a/11, 221b/13, 221b/20, 222a/20,
224b/18, 226b/20, 232b/3, 234a/2, 240a/8,
244a/4, 245a/21, 248a/20, 251b/12,
254a/20, 254a/21, 255a/23, 255b/2,
257b/22, 260a/5, 263a/3, 263a/6, 265b/13,
266b/14, 266b/18, 267a/10, 267a/11,
267a/12, 267a/13, 267a/15, 267a/16,
267a/2, 267a/20, 268a/14, 270a/4, 271a/12,
271a/8
a.+ıladur 59b/17, 136b/23
a.+içün 3a/4, 10b/16, 20a/8, 38a/8,
122a/9, 144b/1, 272b/8
a.+la 16a/20, 1b/19, 20a/9, 23a/18,
23b/15, 24b/16, 24b/2, 25a/11, 27b/9,
28b/23, 29b/16, 30b/18, 30b/22, 31b/18,
31b/19, 33b/14, 33b/15, 35b/1, 35b/10,
36a/11, 36a/12, 36a/3, 36b/11, 38b/6,

40b/11, 42a/15, 42b/4, 43b/16, 46b/10,
47a/19, 47a/21, 47b/1, 51a/16, 53b/12,
57a/11, 62a/11, 63a/13, 63a/6, 65b/14,
65b/16, 66b/10, 67b/7, 68a/17, 69a/6,
72a/1, 74b/2, 75a/12, 75b/2, 75b/3, 79a/1,
82a/15, 82b/11, 82b/15, 82b/16, 82b/20,
85a/20, 86a/11, 87a/21, 89a/9, 8b/8, 90b/2,
93a/11, 94a/18, 97b/23, 98a/10, 99a/7,
9b/10, 100b/15, 100b/9, 101a/13, 101a/14,
101b/2, 102a/19, 102b/6, 103a/18, 103b/8,
103b/8, 104a/21, 104a/23, 104a/8,
104b/11, 106b/8, 107a/16, 109b/3,
110a/18, 112b/10, 114b/20, 116a/22,
116b/8, 117a/20, 120b/7, 121a/21,
123b/22, 128a/3, 161b/22

[=1376]

apak: Çok ak, çok beyaz.

a. 56a/13

[=1]

apañsuzın: Birdenbire, bir anda.

a. 52b/22

[=1]

‘ār: (Ar.) Utanma.

‘ā. 70b/4, 99b/21, 169b/21, 208b/9

[=4]

ara: Mahal, mevki, mekan, yer.

a.+da 11a/11, 51b/18, 52a/22,
90b/6, 99a/2, 105b/23, 122a/13, 131a/10,
131b/23, 131b/23, 132b/7, 158a/19,
162b/10, 163b/23, 173a/20, 173b/4,
177a/5, 196b/13, 259b/19

a.+dan 115a/15

a.+larında 149a/5, 179a/17,
180b/13, 220a/20

a.+mda 21b/19, 108a/16, 121b/15,
271a/8, 271a/12

a.+mızda 51b/21

a.+muzda 32a/9, 76a/14, 93b/17,
137a/20, 185b/8, 186b/6

a.+ñda 87b/5

a.+ñuz 221b/15

a.+ñuzda 76a/11, 164b/1, 170a/17,
186a/10

a.+sı 10b/16, 96a/14, 136a/4,
149b/12

a.+sıdur 267a/1

a.+sın 141b/13, 255b/23

a.+sına 31a/13, 240a/4, 246a/5,
263a/19

a.+sınca 87b/5

a.+sıncadur 50a/19, 145a/8

a.+sında 27a/20, 30a/6, 31a/1,
31a/18, 31b/7, 32a/19, 33a/22, 37b/1,
39a/8, 44b/1, 47a/1, 48b/13, 50b/13,
50b/14, 50b/14, 51b/19, 58b/8, 5b/12,
60b/8, 61a/21, 64b/6, 66b/10, 66b/17,
70a/4, 73a/23, 78a/20, 78a/20, 78a/20,
89a/16, 90a/5, 93b/16, 101a/13, 103b/19,
103b/8, 107a/8, 107b/20, 10b/7, 113a/2,
119b/3, 122a/12, 127b/15, 130b/11,
132a/12, 132a/15, 132a/5, 132a/7, 132a/9,
151a/4, 153a/23, 155b/11, 158a/7,
159b/14, 15b/4, 163a/8, 168b/18, 173a/10,
174a/9, 174b/14, 177a/13, 178a/10,
179a/16, 179a/2, 179a/3, 182a/21, 183b/3,
185a/22, 186a/8, 187a/1, 19b/13, 203b/12,
204b/10, 207b/12, 208a/12, 208b/3,
212a/6, 221b/22, 225b/17, 228a/10,

228a/10, 228b/16, 231b/19, 232a/10,
232a/10, 232a/10, 232a/10, 232a/9, 233a/7,
235b/8, 241a/22, 244a/14, 245a/21, 245a/8,
246a/14, 253a/11, 254b/6, 254b/7, 257b/2,
258b/16, 259a/20, 265b/9, 269a/8,
270b/20, 272a/1

a.+sındadır 216a/12, 216a/15

a.+sındağı 99a/10

a.+sındağıları 139b/3, 139b/5

a.+sından 94b/13, 126b/15, 184b/16

a.+sındaydı 124a/9

a.+sını 251a/12

a.+ya 122a/4

[=170]

ara-: Aramak.

a.+dı 251b/13

a.-dılar 184b/14

a.-ya 175a/1

[=3]

aracuk: Aracık.

a.+da 273a/11

a.+dur 152a/15

[=2]

aralık: Mesafe.

a. 203a/21

(aralığ).+ı+(2) 203a/11

a.+ları 218a/22

[=2]

ārām: (Ar.) Durma, eğlenme, dinlenme.

a. 234a/8

[=1]

arefe: (Ar.) Arife, dini bayramlardan bir
evvelki gün; bir önceki gün.

a. 24b/19, 60b/10

[=2]

argunlık: Yorgunluk.

a. 139b/6

[=1]

arı: Temiz, pak, saf; müberra, berî.

a. 223b/18

a.+dur 39a/11, 39a/15, 50a/9,
143b/20, 261b/9

a.+lardur 165a/16

a.+laruz 151b/12

a.+yı 201b/2

[=9]

arid-: Temizlemek, günahattan temizlemek,
temize çıkarmak. bk. **arıt-**

a.-a 134a/22, 190a/13, 190b/16

a.-alar 101a/7, 125b/6, 238b/7

a.-asın 237a/4

a.-up 69b/3, 258a/8

[=9]

aridıcı: Günahattan temizleyen.

a.+dur 175b/2, 231a/9

[=2]

arıla-: Tenzih etmek, yüceltmek.

a.-ñ 8a/18, < [arılñ] 14b/15

a.-zuz 84a/14

[=3]

arılık: Temizlik, günahattan temiz olma.

a. 65a/18

[=1]

arın-: Arınmak, temizlenmek; günahattan
temizlenmek, tövbe etmek.

a.-a 169b/2

a.-dı 35b/23

a.-duğdan 196a/21

a.-ıcağ 196b/2

a.-up 189b/19, 196a/20

[=6]

arırağ: Daha temiz.

a. 224a/14

[=1]

arış: (Far. <āreş) Bir uzunluk ölçüsü. bk.

arşı

a. 149a/2, 163a/23

a.+ıdı 155a/7, 155a/7, 252a/13

a.+ıyla 213a/23

[=6]

arıt-: Temizlemek; günahı temizlemek, temize çıkarmak. bk. **arıt-**

a. 224a/12, 224a/12, 224a/13

a.-dı 255a/21

a.-dılar 20b/7

a.-duğ 258a/16

a.-mağ 216b/5

[=7]

‘**arız:** (Ar.) Gelen.

a. 72b/22, 100a/10, 148b/19, 158b/13, 183b/23, 194b/17, 202a/17, 266a/1

[=8]

‘**arif:** (Ar.) Bilen, bilgili, irfan sahibi.

‘ā. 244a/19

[=1]

‘**ariyyet:** (Ar.) Ödünç, eğreti.

‘ā. 105b/6

[=1]

arğa: Arka, geri.

a.+ları 210a/12, 210a/19

a.+ların 207b/21

a.+larına 244a/10, 84a/13

a.+larında 63a/11

a.+nı 258a/14, 258a/17

a.+sı 66a/5, 172b/19, 173a/6, 173a/6

a.+sına 31b/14, 173a/14, 190b/3, 230a/2

a.+sında 271a/1, 271a/4

a.+sındağı 271a/2

a.+sından 188b/11

a.+sıyla 270b/22

[=21]

arğuri: Tersine, yanlamasına, karşı, ters.

a. 250b/12, 266b/18

[=2]

‘**arlan-:** Utanmak, çekinmek.

‘a.-up 240a/16

[=1]

armağan: Armağan, hediye.

a.+lar 216b/10

[=1]

arpa: Arpa.

a. 168a/14, 173b/8, 229b/8, 234a/16

a.+dan 207b/2

a.+dur 157b/20

a.+nuñ 229b/14

a.+yı 229b/19

[=8]

arpacı: Bir tür falcı.

a.+lar 15b/17, 66b/11

[=2]

arслан: Aslan.

a. 212b/15, 226b/8

[=2]

arş: (Ar.) Gök.

‘a. 8b/16, 8b/20, 15b/23, 16a/7,
50b/1, 53a/9, 54b/7, 58a/17, 66a/13,
145a/10, 163a/13, 167a/3, 182a/20, 205a/5,
212b/10, 213b/17, 232b/16, 240b/13,
248a/8, 248a/9

‘a.+a 149a/1, 247a/16, 247a/2

‘a.+dur 213a/23

‘a.+ı+(1) 15b/23, 53a/6, 54b/7,
66a/12, 94a/22, 212b/10

‘a.+ı+(2) 212b/14, 232b/19

‘a.+ı+(3) 202a/18, 247a/1

‘a.-ı ‘azım 247a/1

‘a.-ı kürsü 202a/18

‘a.+ın 212b/8

‘a.+uñ 51b/16, 53a/6, 66a/12,
149a/21, 162a/2, 162a/5, 226a/16

[=42]

arş: (Far. <āreş) Bir uzunluk ölçüsü. bk.

arış

a. 212a/19, 245a/3

[=2]

art: Arka, arka taraf.

(ard).+ı+(2) 218a/23

(a).+ın 247a/8

(a).+ına 23a/13, 84a/20, 97b/13,
129b/17, 139b/17, 150a/2, 207b/13, 268b/4

(a).+ınca 4a/19, 9b/19, 16a/9,
31b/17, 38b/14, 56b/20, 58a/7, 60b/8,
68a/8, 80b/20, 88b/18, 88b/19, 97b/17,
102b/12, 128a/8, 133b/14, 144a/7, 172a/3,
172a/3, 181a/5, 186b/6, 190a/17, 195b/19,
195b/23, 212a/3, 221b/21, 222b/2,
232b/23, 235b/2, 236b/10, 240a/23,

247b/14, 255a/6, 258b/2, 258b/6, 265b/8,
265b/9, 271b/16

(a).+ında 9b/18, 31b/15, 132b/5,
151b/15, 151b/17, 158a/9, 168b/20,
215b/17

(a).+ındadır 136a/4

(a).+ındağı 230b/7

(a).+ından 17b/8, 82b/13, 82b/14,
129b/21, 158a/8, 162a/21, 168b/21,
180b/13, 268a/17, 268a/17

a.+larına 3b/20, 182a/9, 263b/2

(a).+larınca 180a/14

(a).+larından 17b/6, 126a/15,
159b/8

(a).+umca 188b/4

(a).+umuza 209a/8

(a).+uñuza 56b/13, 97b/4

(a).+uñuzda 9b/9, 9b/12, 67a/4

(a).+uñuzdan 124a/13

[=83]

art-: Artmak, çoğalmak.

a.-a 83b/9, 102b/16, 128a/10,
182a/15, 193b/12, 225b/9, 235b/2

a.-an 213b/1

a.-anın 179a/16

a.-ar 9a/2, 145b/17, 160b/19,
162b/7, 162b/8, 162b/8, 163b/19, 163b/19,
217b/18, 222a/16, 240b/8, 244b/16,
255b/23

a.-ardı 64b/12, 218a/3

a.-madı 251a/18

a.-maz 183b/12

a.-up 89a/12, 218b/11

a.-ur 103a/23, 240b/15

[=30]
artar-: Artırmak, çoğaltmak.
a.-ur 71b/20
[=1]
artlaş-: Ata binenin ardına binmek.
a.-dum 84a/22
[=1]
artucağ: Fazlaca, ziyadece.
a. 170a/2, 172a/20
[=2]
artuğırak: Daha fazla, çokça. bk.
artuğrak a. 264a/7, 264a/7, 264a/8
[=3]
artuğrak: Daha fazla, çokça. bk.
artuğırak
a.+dur 222b/2
[=1]
artuğ: Fazla, ziyade.
a. 2b/17, 2b/20, 7a/12, 7a/17, 8b/2,
10a/13, 11a/7, 13b/18, 18a/12, 20a/14,
21b/11, 21b/12, 21b/20, 21b/9, 26b/5,
33b/7, 35a/9, 36a/23, 39a/3, 39a/5, 39b/15,
41a/22, 42b/19, 44a/9, 45a/8, 45b/14,
45b/14, 46a/22, 47a/9, 50b/15, 61a/14,
62a/20, 64a/2, 65b/23, 65b/5, 66a/12,
71b/3, 72a/13, 72a/17, 72a/23, 72b/4,
74a/17, 74b/18, 77b/5, 78b/5, 81a/10,
81b/20, 92a/6, 96a/5, 105b/16, 105b/3,
107b/6, 112b/18, 113a/18, 124b/2, 127b/5,
127b/6, 134b/16, 141b/12, 142b/9, 143a/5,
147b/17, 149a/5, 151a/22, 151b/19,
153a/5, 153b/3, 157b/10, 157b/12,
157b/13, 165b/4, 167b/7, 169b/18,
170a/16, 170a/21, 171a/18, 178a/9, 180b/9,

187a/2, 189a/15, 189b/17, 191a/5, 195b/8,
196a/12, 198a/16, 198a/18, 207b/2,
210a/23, 211a/9, 212a/3, 213a/8, 216b/16,
218b/23, 218b/23, 219a/20, 219a/6,
219b/23, 220b/9, 221a/19, 221a/7, 221b/1,
221b/16, 222b/14, 223a/23, 225a/17,
226a/1, 227a/7, 229a/23, 229b/13,
229b/18, 229b/23, 230b/9, 235a/17,
235a/19, 237a/19, 237a/3, 242a/18,
243b/22, 256a/6, 256b/1, 264b/23, 265a/7,
269b/21
a.+dan 222b/11, 22b/5, 69b/6,
75a/16
a.+dur 264b/1, 67a/15
(artuğ).+dı 55a/21
(a).+ı+(1) 91a/19
(a).+ı+(2) 106a/4, 222a/1
(a).+ıdı 63a/21
(a).+ın 178a/2
(a).+ında 65b/11
[=136]
artuğlık: Üstünlük.
a. 107a/21
[=1]
artur-: Artırmak, çoğaltmak.
a.-a 78a/7, 225b/17
a.-aydı 214a/4
a.-ayduğ 220b/21
a.-dı 217b/14, 218b/16, 220a/11
a.-madı 217b/14, 218b/15
a.-mağa 98a/11
a.-mağıla 223b/19
a.-mağičün 204a/2
a.-mağdur 115a/13

a.-mayalar 157b/13
a.-maz 215b/16
a.-mazuz 235a/18
a.-sa 179a/13
a.-u 138a/3
a.-up 68b/16, 78a/4, 117a/22,
160b/12, 161b/9, 161b/9, 172a/18,
181b/19, 244b/9
a.-ur 62a/23, 75a/12, 75a/13,
78b/16, 103b/2, 117a/21

a.-uruz 224b/6, 235a/18

[=35]

arturivir-: Artırılmak, çoğaltılmak.

a.-e 232b/21

[=1]

aru (I): Arı, bal arısı.

a. 177a/18, 50a/21, 95b/10

a.+dan 177a/19

a.+nuñ 95b/11

[=5]

aru (II) : Temiz, arı; güzel, helal,
günahsız.

a. 100a/8

a.+dur 165a/15, 190a/8

a.+yiken 74a/12

[=4]

arucuğ : Küçük arı.

a.+lar 102b/4

[=1]

aruğlandır-: Zayıflatmak.

a.-dunuz 213a/10

[=1]

aruhğ: Temizlik, doğruluk.

a. 165a/17

[=1]

arut-: Temizlemek; günahı temizlemek,
temize çıkarmak. bk. **arıt-**

a.-mayalar 238b/13

[=1]

arğ: (Ar.) Bir büyüğe sunma, gösterme,
bildirme, önüne koyma.

‘a. 34a/12, 34a/16, 34a/16, 34a/8,
58a/14, 58a/15, 58a/18, 58a/20, 61a/5,
105a/17, 107b/21, 111a/8, 124b/21,
137b/20, 149b/1, 19a/16, 212b/17,
212b/19, 236a/13, 236a/17, 252b/5,
258b/10

‘a.+ı+(3) 271a/23, 212b/18,
212b/19, 218b/12

‘a.-ı hâcet 271a/23

‘a.-ı hâl 218b/12

‘a.-ı hisâb 212b/18

‘a.-ı huşümet 212b/19

[=26]

arğâh: (Ar+Far.) Toplama yeri.

a. 212b/18

[=1]

arğ: (Far.) İstek, heves.

ā. 7b/1, 36b/11, 44b/16, 51b/9,
77b/17, 81b/5, 82a/5, 92b/17, 93a/16,
100a/15, 139a/11, 145b/14, 146a/21,
146a/22, 150a/11, 160a/12, 160a/12,
160b/2, 162b/10, 162b/9, 168b/20,
185a/18, 191a/3, 191a/4, 191a/5, 193b/15,
209b/18, 224b/4, 233a/16, 250a/2, 250a/3,
250a/3, 269a/18

ā.+lar 43b/19

ā.+ları 11b/6, 44a/1, 150a/14,
215a/8, 229a/23

ā.+larına 17b/8, 76a/9

ā.+ larından 238a/7

nefs-i ā. 238a/7

ā.+larını 18b/19

ā.+sına 195b/4

ā.+sından 98a/9, 98a/14

ā.+yı+(1) 35a/22, 81b/5, 235b/22

[=49]

as-: Asmak.

a.-a 177b/1, 181a/14, 216a/2,
246a/3

a.-miş 144a/17

[=5]

‘aşā: (Ar.) Değnek, sopa.

‘a. 89b/16, 97a/19, 142b/17, 237a/8

‘a.+dur 88b/14

‘a.+sıyla 56a/12

‘a.+yı+(1) 31a/21, 31a/23, 31b/1,
89b/16, 98b/14

‘a.+yıla 97b/9

[=12]

āsān: (Far.) Kolay.

ā. 23b/12, 43b/7, 101a/14, 154b/22,
155a/17, 191a/12, 197b/23, 213a/3,
218b/1, 224a/21, 228a/4, 230a/23, 234a/9,
248b/13, 256a/17

ā.+dur 62a/6, 137b/9, 140a/6,
194b/17, 195a/13, 236b/18

ā.+ıla 97b/8

[=22]

āsānlıq: Kolaylık.

(āsānlıq).+ıla 194a/21, 256a/3

[=2]

āśār: (Ar.) Eserler, yapıtlar.

ā.+larından 166b/1

şun ‘-ı ā. 166b/1

[=1]

aşhāb: (Ar.) Dostlar, arkadaşlar,
yardımcılar.

a. 15b/20, 19b/2, 19b/11, 44b/14,
108a/22, 121a/18, 121b/12, 121b/14,
121b/8, 122a/8, 128a/8, 162a/12, 168a/13,
200a/2, 261a/5, 266b/1

a.+a 127a/14

a.+dur 5a/1

a.+ı+(2) 4b/22, 65a/4, 119b/22,
169a/12, 188a/1, 193a/1, 216b/15, 239a/6,
242b/14, 260a/10

a.+ı+(3) 85b/12, 121b/14, 137a/14,
131b/1, 161b/20, 161b/16, 161b/17,
161b/23, 162a/3, 163a/5, 163a/7, 163b/10,
163b/11, 176a/9, 213a/12, 213b/6,
226a/18, 243a/20, 245a/2, 245a/4, 246a/19,
246a/20, 257a/9, 262a/7, 266a/15, 266a/16,
268a/8, 268b/1, 270a/20

a.-ı fil 121b/14, 266a/15,
268a/8, 268b/1, 270a/20

a.-ı kehf 257a/9

a.-ı meymene 161b/20

a.-ı nār 176a/9

a.-ı ress 137a/14

a.-ı resül 131b/1, 262a/7

a.-ı şeytān 85b/12

a.-ı şimāl 161b/17, 162a/3,
213a/12, 213b/6

a.-ı uḥdūd 245a/2, 246a/19,
246a/20, 245a/4

a.-ı yemín 161b/16,
161b/23, 163a/5, 163a/7, 163b/10,
163b/11, 226a/18, 243a/20

ḳaziyye-yi a.-ı fil 266a/16

a.+ıla 75a/7, 121b/10, 121b/6,
121b/7, 122a/3, 125a/17, 127a/14, 127a/3,
177b/15, 219b/11, 221a/15, 261a/3,
270b/18

a.+ın 3b/2, 260b/11

a.+ına 19a/23, 30b/19, 108a/22,
151b/21, 177b/12, 207b/8, 212b/21

a.+ında 219a/23

a.+ından 15b/19, 68b/23, 219b/6

a.+ını 124a/11

a.+ınıñ 270b/23

a.+ıyıla 124a/14, 193a/21, 266b/15,
266b/20

a.+ları 241b/23

a.+uñ 184b/1

a.+uña 5b/10, 144a/12

a.+unuñ 263a/21

[=94]

‘**āşif:** (Ar.) Sert, şiddetli rüzgar, fırtına.

a.+dur 140a/21

[=1]

aşıl: (Ar.) Asıl, esas.

a. 105a/9, 167a/14, 231a/23

a.+da 257b/15

a.+dur 110a/14

[=5]

asıl-: Asılmak.

a.-miş 58a/17, 121a/1, 250a/18

a.-mişdi 31a/17

a.-mişdur 15b/9

a.-mişken 181a/16

a.-up 234b/11

[=7]

aşısuz: Asıl olmayan.

a. 120b/3

[=1]

‘**aşır:** (Ar.) Yüzyıl.

‘a.+da 263b/6

‘a.+dan 265a/11

[=2]

‘**āşî:** (Ar.) İsyân eden, karşı gelen,
günahkâr.

‘ā. 26a/1, 33b/10, 34a/3, 35b/1,
40b/19, 52a/20, 53b/11, 59b/1, 59b/1,
62b/3, 62b/5, 62b/8, 76b/23, 78b/20,
85a/12, 89b/22, 91b/21, 92b/1, 98a/1,
103b/1, 111a/14, 113b/21, 114a/12,
119b/12, 119b/14, 120b/20, 123a/21,
128b/16, 135a/1, 138b/22, 141b/15,
142b/21, 142b/22, 143a/10, 143a/16,
143a/19, 143a/19, 143b/1, 143b/18,
143b/2, 143b/3, 144a/18, 144a/6, 144a/7,
147a/9, 150b/22, 151b/9, 179a/20,
182a/14, 183b/13, 187b/5, 196a/2, 199a/7,
199b/21, 200a/3, 201a/1, 201b/14, 205b/7,
209a/19, 212a/16, 214a/7, 218b/14,
221b/3, 221b/4, 227a/5, 229a/3, 237a/10,
242b/13, 256b/12, 260a/11, 260a/9

‘ā.+dür 208a/14

‘ā.+ken 91a/5

‘ā.+ler 11b/11, 69a/17, 87b/14,
92a/21, 138a/12, 145a/12, 151b/5, 188a/19,
195a/3, 212a/14, 260a/13

‘ā.+lerden 125a/1, 182a/6, 209a/22

‘ā.+lerdenise 262b/21

‘ā.+lerdür 74b/5, 101b/13

‘ā.+lere 100a/1

‘ā.+leri 12a/2, 81b/2, 99b/15,
113b/14, 138b/6, 159b/4, 178b/22,
210b/13, 264a/16

‘ā.+leriçün 198b/15

‘ā.+lerine 113b/20, 200b/22

‘ā.+lerle 18a/1

‘ā.+lerüñ 69a/15, 93a/1, 99b/10,
145b/6, 182a/15

‘ā.+yile 40a/23

[=110]

‘ā^ṣīye: (Ar.) İsyancı kadın.

a.+leri 256b/11

[=1]

aşl: (Ar.) Asıl, kök, temel.

a. 169b/20

a.+1+(2) 33b/17, 38a/9, 60a/14,
85b/6, 86b/1, 120b/3, 135a/10, 137b/8,
158a/8, 228b/1, 247b/3, 269b/2

a.+1+(3) 202b/10, 134b/17, 215b/19

a.-ı ḥarām 215b/19

a.-ı i‘tibār 202b/10

a.-ı ululıg 134b/17

a.+ıla 85b/20

a.+ın 75b/23, 85b/8, 105a/12

a.+ına 112b/17

a.+ından 111b/14

a.+ını 16a/15

a.+u 264b/17

a.+um 38a/9

[=25]

aşlā: (Ar.) Hiçbir vakit.

a. 21b/15, 30a/2, 78b/9, 152b/3,
180b/1

[=5]

‘aşr: (Ar.) Yüzyıl

‘a. 21b/6, 266a/16

‘a.+1+(3) 265a/11

‘a.-ı resül 265a/11

‘a.+ında 56b/19

[=4]

aşşı: Fayda, kâr, kazanç, menfaat. bk.

aşşu

a. 39a/6, 69b/6, 92a/13, 225a/14,
242a/6, 256b/1, 265a/22, 265a/23

a.+dan 175a/6

a.+lar 102a/19

a.+ları 126a/3, 149b/18, 189a/11,
189b/1, 189b/3

a.+sı 22a/19, 113b/18, 126a/16

[=18]

aşşılı: Faydalı.

a. 104a/6, 13a/23, 13a/23

[=3]

aşşısız: Faydasız. bk. **aşşısız**

a. 25a/2, 51a/17

[=2]

aşşısuz: Faydasız bk. **aşşısız**

a. 218b/9

[=1]

aşşu: Fayda. bk. **aşşı**

a.+m 92a/10

[=1]

aştar: (Far. <āster) Astar.

a.+ı+(2) 160a/18, 160a/19

a.+ları 160a/18

[=3]

aş-: Aşmak.

a.-up 94a/3

[=1]

aşağa: Aşağı, aşağı taraf. bk. **aşağı**

a. 6a/6, 17a/8, 31b/17, 31b/20, 3b/12, 52b/11, 58a/22, 60b/13, 63b/6, 65a/4, 69a/12, 81b/9, 115b/14, 130a/10, 130a/8, 134b/13, 135a/4, 135a/6, 136a/10, 138a/4, 142b/11, 146a/6, 149a/23, 156a/12, 158a/7, 159a/7, 159b/16, 159b/18, 161b/10, 163a/18, 172a/19, 176b/1, 176b/9, 181a/13, 181a/17, 189b/17, 201a/20, 205b/14, 212b/11, 213a/23, 218b/20, 220a/6, 221a/4, 223a/1, 224b/13, 229a/15, 230b/20, 232b/6, 243a/19, 245b/21, 245b/22, 246a/1, 247a/16, 249b/1, 249b/9, 250a/4, 250a/6, 253a/11, 259a/5, 264a/18

a.+dan 229a/15

a.+ları 62b/5

a.+sına 172a/20

[=63]

aşağı: Aşağı, aşağı taraf. bk. **aşağa**

a.+nda 16b/19

[=1]

‘aşeretü mübeşşire: (Ar.) Cennetle müjdelenmiş on kişi.

‘a.+dür 127b/20

[=1]

‘aşık: (Ar.) Birine, bir şeye tutkun.

‘ā.+lara 26b/20

[=1]

āřikār: (Far.) Belli, açık, meydanda. bk.

āřikāre

ā.+ı+(1) 46b/23

[=1]

āřikāre : (Far.) Belli, açık, meydanda. bk. **āřikār**

ā. 7a/16, 10a/17, 11b/19, 14a/10, 14a/13, 16a/22, 24a/21, 24a/9, 27b/15, 31a/9, 41b/7, 42b/10, 48b/5, 63b/18, 71b/5, 78a/13, 82b/12, 90b/18, 93b/17, 94a/14, 94a/7, 96a/1, 98b/14, 105a/14, 106a/21, 107a/13, 108a/9, 109b/3, 113b/15, 119a/16, 119a/17, 119b/20, 120a/6, 120b/10, 121a/16, 133b/9, 138a/20, 155b/1, 166b/17, 166b/18, 166b/20, 169a/2, 173b/19, 175b/20, 184a/4, 185a/12, 185a/12, 185a/17, 185b/9, 186a/8, 188b/8, 189a/1, 189a/2, 189a/7, 191a/9, 192a/21, 192b/8, 204b/2, 204b/4, 206a/11, 206b/6, 217b/1, 217b/17, 218a/1, 218a/2, 218a/3, 248b/10, 273a/10

ā.+ñüz 248b/10

ā.+ñüzde 119b/21

ā.+sine 124b/11

[=71]

aşurı: Ařırđ, ęok fazla.

a. 208b/15

[=1]

at: At, binek hayvanđ.

a. 34a/8, 91a/4, 161b/14, 179a/5, 202b/6, 231b/16

a.+a 149a/18
a.+ını 246a/15
a.+lar 34a/12, 34a/17, 84a/12,
263a/15, 263a/16, 263a/17, 263a/17,
263a/19
a.+ları 34a/14, 263a/21
a.+larıñ 34a/17, 34a/18, 263a/14
[=21]

at-: Atmak. bk. **ad-**

a.-a 47a/18, 49a/10, 139b/17,
232b/22
a.-alar 43a/15, 66b/12, 71a/7,
159b/9, 203b/20, 264a/18
a.-ar 71a/7, 92a/6, 225a/20
a.-aram 225b/1
a.-arın 246a/4
a.-arlar 15b/14, 16a/11, 16a/3,
200b/21, 203b/14, 220a/18, 220a/21,
263b/3
a.-arlardı 268a/11, 268a/15
a.-dı 26a/17, 26a/19, 34b/12,
246a/5, 246a/12
a.-dılar 26a/3, 182a/10, 219b/8
a.-ğıl 246a/4
a.-mağ 26a/1
a.-maya 4b/13
a.-sun 138a/5
a.-up 15b/15, 19a/1, 112b/21,
155b/17
[=41]

ata: Ata, baba.

a. 23b/2, 23b/11, 30a/5, 61b/18,
99a/21, 101a/10, 110a/5, 118a/4, 130a/12,
170b/5, 171a/10, 198a/14, 198a/14,

202b/3, 206a/5, 228b/1, 232a/10, 247b/5,
253b/23, 272a/10
a.+dan 20b/12, 64b/15, 71b/10,
85b/7, 85b/7, 88b/15, 110a/15, 239b/7
a.+ları 3a/7, 3a/7, 9a/19, 19a/12,
20a/22, 20b/10, 20b/14, 68b/17, 69a/19,
76a/9, 146a/5, 176b/12, 180a/16, 185a/15,
208b/12, 243b/6
a.+larına 3a/5, 110a/4
a.+larıñçün 69a/8
a.+larından 53b/4, 146a/6
a.+larını 9a/19, 20a/20, 64b/17,
86a/14
a.+larınuñ 20b/8, 146a/8, 208b/11
a.+larıydı 56b/19
a.+larımız 16b/1, 75b/19, 126b/22,
155b/1, 194b/8
a.+larımızdan 18a/22, 144a/1
a.+larımızı 85a/21, 85b/2, 98b/22,
105a/19
a.+larıñ 69a/1, 146a/7, 265a/13
a.+larıñuz 10a/18, 39b/9, 56b/21,
85b/17, 89a/18, 150a/8, 150a/11, 212a/20
a.+larıñuzdan 68b/8
a.+larıñuzı 85b/16
a.+larıñuzun 25a/4, 96a/6
a.+m 23a/15, 120a/11, 120a/13,
188b/9, 219a/16, 229b/16
a.+ma 23a/16
a.+muz 204a/8, 208b/22
a.+muzdur 35b/10, 36b/15
a.+ñ 7a/10, 23a/14, 41a/16, 41b/3,
49a/23, 120a/12, 148b/13, 208a/4, 240a/17,
241b/12, 251b/10, 257a/21

a.+ñla 23a/13
a.+nuñ 110b/21, 247b/5, 251b/11,
271b/7, 271b/8
a.+ñuz 61b/17, 108b/8, 151b/7,
151b/7, 218b/3
a.+ñuza 37a/14
a.+sı 6a/9, 6a/11, 6a/16, 21a/17,
22b/21, 23a/13, 23a/9, 23b/10, 56a/7,
60a/18, 110b/1, 110b/11, 120a/13, 147a/2,
148b/16, 178a/11, 197a/17, 219a/13,
251b/12, 256b/21, 257a/1, 268a/14
a.+sıdur 20b/23, 20b/23, 20b/23
a.+sın 158a/6, 215a/2
a.+sına 21a/12, 86a/3, 86a/4,
110b/16, 110b/8, 110b/9, 122a/5, 122a/9,
185b/11, 197a/19, 240a/18, 264a/16
a.+sından 210a/13, 239b/9, 239b/10
a.+sını 31a/13, 251b/13
a.+sınuñ 69b/23, 110b/20, 251b/13
a.+sıyla 186a/7
a.+ya 118a/2, 252b/10
a.+yı+(1) 225a/8
[=169]
‘atā: (Ar.) Bağış, ihsan.
‘a. 1b/2, 34a/1, 36a/2, 50a/2, 52b/5,
60b/20, 61a/10, 67a/14, 72b/13, 82b/4,
82b/5, 125b/17, 125b/18, 126a/4, 141a/14,
146a/20, 146b/15, 146b/18, 171a/2,
189b/6, 195a/19, 207a/12, 224a/17,
230a/15, 231a/13, 235b/7, 257b/23,
258a/3, 263b/13, 265a/1
sebeb-i minnet-i ‘a. 258a/3
‘a.+dur 14a/6, 34a/2, 171a/19

‘a.+lar 25a/12, 194a/17, 196a/12,
244b/15
‘a.+ları 184b/5, 211a/11
‘a.+ların 82b/1, 258a/3
‘a.+larından 79a/17
‘a.+sı 171a/3
‘a.+sıdur 206b/5
fażl-ı ‘a. 206b/5
‘a.+sın 168a/18
‘a.+yı+(3) 235b/6
‘a.-yı kesir 235b/6
‘a.+yıldı 156a/2
[=47]
‘atf: (Ar.) Eğme, meylettirme, bağlama.
‘a. 28b/16
[=1]
atıl-: Atılmak, kovulmak.
a.-a 204a/1, 264a/5
a.-acak 214b/19
a.-an 203b/21
a.-dı 15b/20, 26a/23
a.-duğı 15b/22
a.-ısar 265b/19
a.-mış 100a/13, 162b/13, 264a/7
a.-ur 264a/5
a.-urlar 15b/18
[=13]
atıvir-: Atıvermek.
a.-di 184b/14
[=1]
atla-: Atlamak.
a.-yıldı 211a/12
[=1]
atlu: Atlı.

a. 32a/2, 163a/12, 260b/14, 260b/15
[=4]
aṭvel: (Ar.) Pek uzun.
a. 217b/13
      ecel-i a. 217b/13
[=1]
‘avāmu’n-nās: (Ar.) Herkes, kaba ve cahil
halk, ayak takımı.
a. 33b/20
[=1]
a‘vān: (Ar.) Yardım edenler, yarıdakçılar.
a.+i+(3) 225b/3
      a.-ı nār 225b/3
a.+ları 119a/4, 246a/23
a.+larına 88b/12
[=4]
‘avān: (Ar.) Zorba, fesat, kötü adam.
‘a. 131a/15
‘a.+lar 18a/8
‘a.+ları 5a/13, 201a/1
‘a.+larından 21b/10
[=5]
āvāre: (Far.) Serseri, boş gezen.
ā. 178b/9
[=1]
avaz: (Far. <āvāz) Ses, seda.
a. 32b/11, 32b/12, 82b/11, 113b/4,
113b/5, 158a/6, 203b/21, 211a/10
a.+dur 161b/5
a.+i+(1) 139b/21
a.+i+(2) 50a/18, 139b/20, 203b/21,
203b/22, 259b/2, 263a/15
a.+ıdur 239b/5
a.+ıla 68b/23

a.+ın 129a/2, 139b/23, 217a/12,
219b/11, 222a/11, 226b/8
a.+ına 236b/19
a.+ıyla 161b/5
a.+lar 222b/5
a.+ların 90a/12
a.+larıñuzı 129a/2
a.+um 129b/1
[=30]
avāze: (Far.) Yüksek ses.
ā.+si 117b/10
[=1]
avazlu: Sesli, sedalı.
a. 67a/19
[=1]
avcı: Avcı.
a. 226b/8
a.+dur 98a/5
a.+sıdur 98a/11
[=3]
avla-: Avlamak.
a.-r 98a/8, 98a/9, 98a/14
a.-ya 217b/11
a.-yup 98a/6
[=5]
avlaġu: Çalıdan çit.
a.+sı 163a/16
[=1]
avlan-: Avlanmak.
a.-maya 253b/18
[=1]
‘avrat: (Ar.) Kadın, eş.
‘a. 21b/11, 25a/16, 25b/12, 31b/17,
32a/21, 34b/17, 36a/7, 45a/15, 57b/7,

83a/22, 119b/13, 131a/16, 134b/12,
150a/1, 163b/8, 173a/6, 177a/7, 184b/10,
184b/12, 184b/12, 184b/3, 184b/4, 184b/5,
184b/7, 184b/9, 186b/16, 186b/16,
186b/21, 186b/23, 186b/5, 186b/8, 187a/2,
187a/3, 187a/6, 187a/6, 196b/12, 197b/13,
197b/16, 198a/16, 198a/17, 198a/18,
198a/18, 198a/9, 200a/4, 200b/12,
200b/13, 207a/23, 228b/19, 232a/10,
246a/10

‘a.+a 173a/21, 184b/8, 186b/22,
196b/11, 198a/15, 198a/16, 198a/19

‘a.+dan 20b/20, 57b/5, 57b/8,
57b/9, 57b/10, 132b/15, 198a/20, 225a/1,
225a/8

‘a.+i+(2) 129a/16, 187a/10,
187a/21, 196b/17, 199b/22, 200b/13,
201b/8, 215b/12, 215b/13, 270b/17,
270b/22, 271a/6

‘a.+ıla 133a/22, 177a/21, 192a/3,
192a/4, 201b/8, 215b/23

‘a.+ın 32a/21, 33b/22

‘a.+ına 36a/5, 45a/15, 45a/15,
90a/3, 173a/16, 173a/21, 196a/21, 196b/9,
197a/12, 198a/22

‘a.+ından 99a/22, 239b/10

‘a.+ını 131a/14

‘a.+ınıñ 187a/2, 201b/9, 201b/10

‘a.+ıyıla 199b/22

‘a.+ıyılayıdı 263a/7

‘a.+içün 187a/3

‘a.+lar 5b/1, 72a/18, 126b/10,
126b/15, 168b/11, 169b/12, 197b/19,
198a/4, 200a/7

‘a.+lara 123a/9, 187b/4, 219a/18

‘a.+larda 186b/7

‘a.+lardur 200a/4

‘a.+ları 117b/19, 122b/23, 168b/1,
173a/15, 173a/7, 187a/17, 197b/12, 200a/8,
200b/1, 246b/11, 269a/17, 272b/8

‘a.+larıla 173a/15

‘a.+ların 69a/5, 173a/14

‘a.+larına 34b/13, 98a/2, 173a/11,
173a/5

‘a.+larını 9a/19, 55b/15, 218a/5

‘a.+larınıñ 173a/8

‘a.+larumuz 200a/9

‘a.+larıñ 251a/15, 272b/7

‘a.+umı 215a/5

‘a.+uñ 173a/1, 187a/4, 187a/5,
228b/19, 271a/1

[=151]

‘avret: (Ar.) Edep yeri, utanç yeri.

‘a. 216b/5

setr-i ‘a. 216b/5

‘a.+in 265a/5

[=2]

‘avuç: Avuç.

a. 36a/8, 121b/1

[=2]

‘ay (I): Dünyanın uydusu olan gök cismi.

a. 9a/4, 9a/7, 9b/16, 16a/20, 54a/18,
70b/9, 73a/15, 101a/3, 102a/23, 107a/11,
117b/5, 136b/13, 146b/7, 153a/21,
153a/22, 153b/10, 153b/11, 153b/3,
153b/5, 153b/8, 158a/12, 158a/13, 163b/7,
228a/2, 244a/21, 244b/20, 249b/14,
255a/19, 255a/6

a.+a 9a/1, 9a/11, 70b/6, 70b/11,
70b/12, 73a/15, 153a/20

a.+dan 166a/21

a.+ı+(1) 73a/16, 73a/16, 153a/17,
153a/20, 226a/6

a.+ıla 9a/16, 39b/1, 143b/13,
157a/17

a.+la 70b/8, 227a/22

a.+uñ 9a/2, 9a/5, 9a/6, 9a/11,
227a/21

[=53]

ay (II): Yılın on iki bölümünden her biri.

a. 110a/9, 110a/10, 110a/13,
110a/14, 110a/14, 173a/20, 197a/2,
197b/16, 197b/18, 200b/4, 235a/2, 261a/4

a.+da 110a/10, 110a/12, 110a/15

a.+dan 261a/7

a.+dur 110a/10, 235a/2

a.+ı+(2) 60b/10

a.+ın 60b/10

a.+ında 121b/4

a.+ınuñ 60b/11

a.+lar 177a/23

a.+lardan 261a/7

a.+ları 177a/23

a.+larıñ 157a/19

a.+uñ 173a/23

[=27]

aya: Avuç.

a.+sın 136a/9, 227a/11

[=2]

ayağ: Ayak. bk. **ayağ**

a. 155b/20, 170b/2, 205b/18,
271b/23

a.+a 73b/2

a.+ı+(1) 243b/21

a.+ı+(2) 13a/3, 205b/15, 207b/11,
254a/1

a.+ın 84a/23, 175a/11, 224b/11,
250a/4, 254a/11

a.+ına 252a/21

a.+ında 201b/19

a.+ından 96a/16, 96a/16, 163a/13,
206b/14

a.+ınuñ 35b/21

a.+ıyıla 254a/11

a.+um 260a/15

a.+umıla 260a/15

a.+uñ 35b/21, 35b/22, 221a/11

a.+uñuz 68a/12

[=29]

ayağ: Ayak. bk. **ayağ**

a. 87a/11, 87a/11, 117b/15, 143a/6,
157a/22, 184a/14, 206b/14, 207b/13,
221a/2, 222b/23, 224b/10, 228b/3,
253b/22, 258b/22

a.+lar 170b/8, 222b/5, 248a/22

a.+ları 3b/12, 7a/21, 12a/12,
106a/22, 143a/21, 212b/11, 221a/3,
224b/12, 234b/4, 234b/10

a.+ların 33a/16, 43a/15, 88b/22,
115a/15, 201a/19, 260b/5

a.+larına 253b/2, 270b/23

a.+larında 267b/20

a.+larından 263a/22

a.+larıyıla 260b/13, 200b/23

a.+larımız 69a/19

a.+larıñı 248a/13

a.+laruñuz 126b/11
[=42]
‘ayāl: (Ar.) Çocuk, evlat, zürriyet.
‘a. 169b/21
‘a.+dan 183b/20
ehl-i ‘a. 183b/20
‘a.+içün 109b/16
ehl-i ‘a. 109b/16
‘a.+ları 81b/14
‘a.+uñuzı 253a/1
[=5]
‘ayālmend: (Ar.+Fa.) Çocuk, evlat,
zürriyet sahibi.
‘a. 169b/20, 169b/23
[=2]
‘ayān: (Ar.) Belli, açık, meydanda.
‘a. 82b/13, 82b/15, 82b/17, 83b/4
[=4]
a‘yān: (Ar.) Bir memleketin ileri gelenleri.
bk. a‘yānca
a.+lar 155b/2
a.+ların 30a/16, 94a/7
a.+larından 94a/6, 238a/23
[=5]
a‘yānca: Bir memleketin ileri gelenleri.
bk. a‘yān
a.+ları 93b/8
[=1]
āyāt: (Ar.) Kur’ân’ın cümleleri.
ā. 59b/18
ā.+larımız 242b/14
[=2]
‘ayb: (Ar.) Ayıp, utanılacak şey, kusur,
leke. bk. ‘ayıb

‘a. 64b/16, 89b/19, 108b/7, 117a/8,
121a/10, 132b/6, 132b/9, 132b/9, 132b/10,
132b/11, 132b/13, 132b/14, 132b/15,
132b/17, 171b/3, 203b/2, 203b/4
‘a.+dan 183b/20, 239a/2
‘a.+dur 208b/7
‘a.+ı+(1) 133b/10
‘a.+ı+(2) 109a/20, 203a/18
‘a.+ına 203b/1
‘a.+lardan 190a/7
‘a.+laruñ 216b/14
[=26]
aydın: Işık, nur.
a. 9a/15
a.+ı+(2) 101a/19
a.+ıla 213a/9
[=3]
aydınlık: Işıklı, nurlu.
a. 39b/2, 218a/23
(aydınlığ).+a 167a/17
a.+da 61a/8
a.+dan 61a/6
a.+dur 61a/7, 61a/8
(a).+ı+(1) 237b/9, 237b/9
(a).+ı+(2) 9a/15, 167a/16
(a).+ına 198b/18
[=12]
āyet: (Ar.) Kur’an cümlesi.
ā. 9a/23, 12b/20, 14a/14, 27b/21,
33b/14, 34b/7, 35a/1, 35a/19, 35a/3, 38a/3,
41a/10, 41a/3, 41b/11, 42b/2, 44a/23,
44a/7, 46a/6, 46b/19, 48a/12, 48a/4, 4a/6,
50a/3, 52b/10, 55a/5, 55a/6, 58a/18,
58a/19, 70a/3, 72b/4, 73a/2, 73a/19,

76a/19, 78b/21, 79b/7, 80b/15, 80b/17,
81a/1, 82a/19, 82b/8, 89b/21, 95a/20,
95a/20, 95b/1, 95b/1, 98a/22, 103a/10,
103a/11, 107a/1, 110a/16, 110a/2, 111a/14,
111b/11, 112b/16, 113a/2, 114a/18,
114b/21, 115b/15, 117a/14, 118a/17,
118b/2, 119b/15, 120b/21, 121a/6, 121b/3,
125a/22, 126a/23, 128b/15, 128b/2,
128b/3, 129a/19, 132b/5, 133a/2, 133b/15,
134b/13, 135a/6, 135b/5, 140b/1, 140b/12,
148b/10, 148b/10, 148b/3, 149b/11,
149b/9, 151b/1, 152a/15, 153a/10,
154b/15, 155b/8, 156b/14, 156b/5,
157a/10, 157b/4, 158b/7, 163b/3, 165a/12,
165a/12, 168a/11, 168a/19, 172a/13,
172b/18, 172b/23, 173a/21, 176b/9,
179b/14, 179b/21, 184a/22, 185a/14,
185a/4, 186b/21, 190b/10, 190b/6,
191b/20, 193a/17, 193a/18, 193b/17,
197b/11, 199b/1, 202b/21, 205a/16,
208a/19, 208a/8, 213b/5, 219a/20, 219a/20,
221b/9, 223b/10, 224a/20, 224a/22,
225a/20, 226b/11, 226b/20, 226b/9,
228a/17, 229b/2, 231a/15, 231a/15,
233b/1, 237a/8, 238a/15, 241a/10, 243b/1,
247a/13, 248a/3, 248b/2, 248b/6, 248b/7,
249b/1, 250b/3, 256b/18, 260b/1, 260b/9,
265b/9, 268b/21, 269a/2, 272b/14

ā.+de 3b/8, 7a/19, 10b/13, 15a/14,
19a/11, 28a/7, 28b/4, 29a/3, 33a/18, 34a/5,
44a/16, 45a/19, 50a/10, 54a/2, 70b/18,
73a/1, 73a/1, 76a/1, 82a/23, 104b/10,
107a/5, 113b/11, 114a/13, 114b/2, 11b/16,
121b/5, 131b/14, 152a/8, 162b/16,

180a/10, 180a/15, 181b/14, 186b/20,
187a/12, 216b/6, 216b/7, 257b/14,
259b/19, 259b/21

ā.+den 3b/13, 45b/13, 51b/10,
53a/8, 74a/1, 75a/4, 101b/17, 103a/11,
116a/19, 119b/10, 120a/4, 121a/3, 149a/15,
149a/17, 181a/1, 234a/23, 256b/10

ā.+dür 80b/15, 206b/11, 272a/6

ā.+e 4b/19, 42b/18, 49a/22, 65a/3,
129a/5, 148b/4, 156a/18, 174b/11, 175a/9,
227b/13

ā.+i+(1) 27a/20, 33b/8, 41a/13,
41a/17, 41a/6, 42b/13, 45a/2, 45a/6,
46b/21, 48a/5, 49b/3, 50a/4, 59b/16,
76a/18, 76a/22, 79b/12, 79b/8, 84b/1,
8b/21, 94a/10, 103a/6, 104a/14, 108b/3,
108b/4, 108b/9, 110a/13, 110b/16,
110b/20, 111b/12, 114a/22, 120a/1,
120a/13, 121a/19, 121a/20, 121a/8, 125b/1,
127a/19, 128a/22, 128b/11, 128b/2,
129a/1, 129b/2, 129b/20, 12b/21, 130b/18,
131b/2, 132a/8, 132b/8, 133a/10, 134a/12,
134b/14, 134b/18, 135a/17, 146b/4,
148b/14, 150b/14, 153b/11, 153b/7,
156b/6, 158b/19, 167a/19, 168a/15,
169a/17, 171a/11, 171a/11, 174a/10,
174a/17, 174b/13, 174b/6, 175a/13,
175a/2, 175b/9, 178a/12, 178a/15,
178b/16, 178b/21, 179a/4, 179b/18,
179b/3, 186a/8, 186b/7, 192a/12, 193a/12,
192b/12, 192b/15, 193b/18, 195b/17,
197b/1, 197b/14, 206a/9, 208a/5, 211b/11,
211b/8, 214b/3, 216b/17, 223a/21,
223b/15, 225a/2, 225b/2, 226b/14,

227b/14, 227b/15, 231a/20, 233b/10,
241a/3, 243b/3, 248b/3, 256a/21, 256b/23,
260a/18, 262a/22, 269b/18, 271b/5

ā.+i+(2) 59b/8, 103a/9, 110a/13,
114a/4, 169a/15, 200a/5, 221b/14

ā.+i+(3) 250b/3, 269b/19

ā.-i kıtāl 250b/3, 269b/19

ā.+ile 48a/3, 55b/9, 103a/11,
103a/21, 115a/9, 117b/22, 124a/17,
174a/15, 185b/19, 186b/20, 192a/5,
205a/18, 223b/3

ā.+iledür 211b/10

ā.+in 84b/10, 132b/13, 214a/20,
270a/23

ā.+inde 59b/16

ā.+le 76a/10

ā.+ler 6a/18, 13b/23, 18a/1, 45a/11,
51a/13, 80b/14, 98b/13, 111a/17, 121a/18,
121a/18, 128a/15, 130a/2, 130a/8, 135b/18,
140b/9, 144b/23, 150b/15, 167b/20,
181b/2, 188b/17, 202a/9, 223a/15,
238b/17, 238b/21, 259b/20, 260b/5

ā.+lerde 160b/11

ā.+lerden 124b/13

ā.+lere 228b/23

ā.+leri 14a/15, 16b/14, 42b/21,
46a/7, 63a/15, 95a/21, 115a/9, 148a/1,
150b/15, 150b/15, 152a/5, 165a/21,
200b/4, 225b/21

ā.+leridür 165a/21

ā.+lerile 69a/9, 152b/2

ā.+lerin 43a/1, 44a/17, 106b/7,
153a/7, 167b/20, 183b/11, 183b/11,
198b/16

ā.+lerinden 33b/15, 33b/15, 42b/23,
118b/11, 190a/12

ā.+lerindendür 149b/14

ā.+lerine 24a/22, 49a/17, 61a/16,
112a/21

ā.+lerini 33b/13, 149b/9

ā.+lerinün 42b/17

ā.+lerümüz 52b/11, 105a/17,
106a/14, 108a/7, 208b/1

ā.+lerümüze 71a/5, 92b/8, 102a/5

ā.+lerümüzi 73a/20, 73a/21,
101b/13, 119b/2, 149a/11, 224b/8

ā.+lerümüzle 88b/14

ā.+lerün 79b/7, 130a/19

ā.+ümüzi 153b/14

ā.+ün 9b/22, 33b/5, 30b/9, 34a/6,
34a/22, 34b/9, 41a/15, 42b/11, 44b/23,
45a/10, 66a/7, 70a/11, 73a/14, 80b/14,
81a/19, 92a/16, 93b/6, 96a/17, 96a/23,
98a/16, 103a/5, 108a/21, 112b/20, 115a/3,
118a/5, 118a/9, 120a/10, 124a/8, 126a/21,
126b/22, 127a/13, 128b/21, 129b/13,
130b/7, 131b/22, 132a/13, 132b/14,
134b/2, 134b/6, 135a/13, 139b/2, 158a/3,
158b/17, 169a/11, 174a/6, 177a/2, 186b/2,
187a/5, 187b/11, 187b/23, 191b/16,
195b/14, 199a/14, 204a/21, 208a/2,
224b/15, 227b/14, 254a/9, 260a/14, 261a/3

[=511]

aygır: Aygır, erkek at.

a.+lar 97b/17

a.+lara 97b/15

[=2]

‘**ayıb**: (Ar.) Ayıp, utanılacak şey, kusur, leke. bk. ‘**ayb**

‘a. 43b/7, 215b/13

‘a.+ların 68a/20

[=3]

‘**ayıbla-**: Ayıplamak.

‘a.-ya 265b/8

[=1]

‘**ayıbsuz**: Ayıpsız, kusursuz.

‘a. 151b/11

[=1]

ayıkla- : Anlamak, aklı başına gelmek.

a.-dı 245a/15

[=1]

ayıl-: Ayılmak.

a.-duğdan 40b/10

a.-ıcak 40b/14

a.-mağ 30b/7

[=3]

ayır-: Ayırmak, seçmek. bk. **ayur-**

a. 154a/10

a.-alar 110a/15

a.-dılar 10b/20

a.-mağıl 110a/22

a.-ur 225a/1, 225a/2, 225a/8, 225a/8, 225a/9

[=9]

ayırıcı: Ayıran.

a.+dur 247b/17

[=1]

ayırtla- : Ayırt etmek.

a.-dılar 3b/3

[=1]

ayırtlayıcı: Ayıran.

a.+dur 215a/9

[=1]

āyın: (Far.) Merasim, tören.

a.+ler 188b/6

[=1]

āyine: (Far.) Ayna.

a. 100a/14

a.+ye 163b/8, 163b/9

[=3]

aylık: Otuz günlük.

a. 95b/14, 240a/1

[=2]

‘**ayne’l-yaqın** : (Ar.) Gözüyle görmüş gibi.

a. 264b/22, 11a/1

[=2]

ayrığ: Başka, diğer, gayri. bk. **ayru**, **ayruğ**, **ayruğ**

a. 5b/14

[=1]

ayrıkşad-: Başkalaştırmak, değiştirmek.

a.-urdu 13a/9

[=1]

ayrıl-: Ayrılmak, uzaklaşmak, ayrılığa düşmek.

a.-acağ 99a/22

a.-am 173a/1

a.-duğunuza 41a/1

a.-maduğ 146b/12

a.-mağıla 200b/7

a.-mağ 43a/5, 99a/21

a.-mayasız 200b/8

a.-maz 92a/15, 167a/7, 241b/20, 258b/5

a.-mazam 92a/12

a.-uñ 11b/12, 97a/23

a.-urdi 173a/12

[=16]

ayru: Başka, diğer, gayri. bk. **ayrığ, ayruğ, ayruğ**

a. 63b/21, 64b/20, 174a/15, 200a/12

[=4]

ayruğ: Başka, diğer, gayri. bk. **ayru, ayrığ, ayruğ**

a. 2b/1, 221a/21

a.+a 21a/15, 39b/16, 40b/4, 49b/4, 55b/23, 55b/23, 75a/18, 99b/17, 104b/13, 152b/10, 160b/3, 186a/6, 194a/3, 218a/18, 219a/11, 221a/12, 221a/13, 260b/9, 261b/21, 272b/22

a.+1+(1) 46b/15, 130b/23, 138b/4, 179b/12

a.+1+(2) 192a/1

a.+ıla 71b/4

a.+ın 25a/17, 28b/14, 71b/12, 81b/22

a.+uñ 79a/20, 239b/11

[=34]

ayruğ: Başka, diğer, gayri. bk. **ayru, ayrığ, ayruğ**

a. 2b/4, 19b/12, 19b/14, 33a/20, 34a/23, 35a/13, 36b/20, 40a/16, 44a/8, 49b/12, 50b/5, 56b/23, 64a/12, 78b/11, 81a/23, 82a/2, 83a/15, 90a/3, 94a/2, 94a/4, 97a/1, 98b/21, 100a/19, 103b/5, 104b/9, 105a/9, 105a/18, 106b/9, 110b/14, 113b/2, 117b/23, 120b/19, 121b/19, 128a/22, 128a/22, 129a/11, 129a/13, 129b/1,

134a/19, 139a/10, 141b/21, 145b/16, 150a/3, 151b/21, 157a/6, 158b/1, 172a/19, 174a/20, 177b/13, 178a/4, 181a/8, 184a/23, 186b/10, 186b/15, 187b/1, 187b/18, 194b/8, 198a/19, 199a/19, 201a/12, 206a/2, 213a/16, 222b/10, 249b/23, 256b/13, 266b/3, 269a/16, 271a/17

a.+dan 123b/16

a.+dur 24b/19, 204a/15

a.+lar 208a/13

a.+lara 135a/16

a.+ları 254b/20

a.+ların 138b/14

a.+larından 220a/10

a.+larını 142b/10

[=77]

ayrılığ : Ayrılık.

a. 173a/10, 185a/22, 232a/10

[=3]

ayur-: Ayırmak, seçmek. bk. **ayır-**

a.-a 143a/16

[=1]

az: Az.

a. 40b/19, 47b/14, 65a/10, 65b/20, 77a/8, 78a/6, 79a/14, 92b/10, 105b/13, 116a/23, 116b/19, 116b/19, 121a/4, 121a/4, 135a/6, 141a/17, 152a/13, 152b/6, 162a/13, 162a/14, 162a/15, 162a/15, 162a/17, 163b/12, 171a/7, 172a/18, 172a/18, 177b/6, 184b/6, 194b/12, 194b/17, 196a/12, 206a/3, 210b/16, 210b/16, 210b/20, 210b/20, 220b/22, 220b/22, 226a/1, 242a/13, 248b/5, 256a/8, 256a/9

a.+dan 54b/20, 105b/17, 125a/12
a.+dur 32a/18, 57a/17, 213b/23,
221b/10, 222b/21

a.+ından 151a/17, 151a/18

[=54]

az-: Yoldan çıkmak, sapmak.

a.-an 150b/12

a.-anı 17b/22

a.-anlar 18a/4

a.-anlardanısa 166a/7

a.-duñ 49a/23, 257b/4

a.-madı 148b/16

a.-mağı 18a/6

a.-mağ 27b/6

a.-mıñları 207a/21

[=10]

a'zā: (Ar.) Organlar.

a. 101a/11, 129b/10, 129b/9,
132a/22, 138a/15, 227b/8, 241b/10,
265b/23

a.+dan 184a/15

a.+dur 221a/11

a.+lar 129b/7, 144a/23, 218a/16,
221a/12

a.+lara 69a/13

a.+larda 184a/13

a.+ları 12a/13, 42b/22, 43a/1,
68a/1, 100a/13, 109a/16, 116b/22,
129b/11, 129b/5, 138a/15, 146a/20,
163b/9, 169b/2, 194a/10, 215a/9, 225a/15,
228b/3

a.+larıla 73b/2, 221a/13

a.+ların 143a/12, 155a/6, 259b/16,
266a/7

a.+larına 12a/14, 61a/11, 67b/19,
67b/20, 67b/22, 169b/1

a.+larını 37b/17, 255a/14

a.+larıñuz 92b/22, 213b/18

a.+larıñuzı 241b/8

a.+larıñuzıla 131b/6

a.+sına 132a/22

a.+sıyıla 132a/22

[=53]

'azāb: (Ar.) Azap, ceza, işkence, keder.

'a. 9b/10, 17a/1, 17a/1, 18b/4,
19b/4, 19b/15, 20a/18, 20a/18, 25b/3,
25b/4, 25b/6, 25b/7, 25b/8, 25b/9, 25b/10,
25b/13, 25b/17, 25b/18, 25b/18, 26b/7,
28a/13, 28a/15, 28b/15, 29a/8, 33a/17,
37a/2, 40a/1, 40a/4, 40a/4, 40a/6, 40a/7,
42b/7, 43a/20, 45b/20, 47b/10, 48a/11,
48a/18, 48b/18, 49a/2, 50b/21, 53a/1,
54a/9, 55b/2, 56a/21, 56b/3, 56b/5, 56b/7,
56b/7, 58a/2, 62a/23, 63a/3, 63a/3, 63b/19,
66b/19, 67a/20, 67b/7, 70b/20, 71b/13,
72a/13, 72a/5, 72a/6, 73a/10, 73b/16,
74a/13, 74b/7, 77b/8, 80a/18, 81b/15,
87b/16, 88a/9, 88b/17, 93a/18, 93a/3,
93a/8, 94a/13, 95b/13, 96b/10, 97b/5,
101b/3, 103b/5, 103b/5, 106a/23, 108a/14,
108a/14, 108b/5, 110b/19, 112a/6, 112b/5,
112b/7, 113a/19, 114a/5, 114a/6, 116a/4,
116a/4, 116b/5, 119a/6, 119a/7, 123a/9,
124b/20, 125a/21, 125a/23, 125b/9,
126b/16, 131b/8, 140a/12, 140a/19,
140a/21, 141a/8, 141b/15, 144b/11,
144b/16, 145a/14, 145a/18, 146a/17,
147b/20, 148a/16, 152a/16, 153b/18,

154a/1, 154a/21, 156a/11, 156a/4, 156a/7, 174b/8, 176a/4, 178b/6, 178b/7, 185a/18, 194b/4, 195a/11, 195a/4, 199a/7, 200b/22, 201a/14, 203a/7, 204a/2, 205a/8, 206b/3, 206b/5, 209b/16, 211a/6, 211a/6, 211a/8, 213b/7, 214a/9, 214b/3, 214b/4, 214b/4, 214b/9, 218b/10, 220b/10, 220b/2, 221a/1, 221a/23, 221a/4, 221b/13, 221b/16, 223a/3, 224b/13, 228a/3, 228a/5, 228a/8, 228a/8, 233a/10, 235a/18, 235a/18, 240a/8, 242a/12, 243a/11, 247b/21, 249a/22, 249b/1, 249b/10, 249b/10, 249b/3, 252b/2, 253b/1, 253b/2, 255b/11, 255b/13, 255b/16, 255b/17, 256a/19, 256a/6, 256b/7, 260b/12, 264b/16, 264b/19, 266a/12, 266a/6, 266a/8, 269a/11, 271a/4, 272a/15

‘a.+a 11a/10, 17b/3, 18a/4, 18a/19, 19b/21, 20a/20, 43a/10, 51a/14, 51b/23, 55a/23, 62b/6, 63a/5, 72a/11, 72a/12, 74a/15, 85a/17, 87a/22, 87b/7, 91b/1, 93a/13, 98b/4, 104a/23, 106b/12, 106b/9, 116b/6, 133a/8, 143a/22, 144b/14, 144b/16, 145b/4, 148a/17, 153a/12, 154b/21, 163b/20, 172a/13, 201b/15, 206a/15, 206b/1, 219a/3, 220b/23, 224a/16, 226a/19, 235b/22, 244a/12, 256b/1

‘a.+da 13b/23, 17a/12, 17b/23, 19b/8, 93b/3, 99b/23, 106b/11, 156a/13, 213b/2

‘a.+dadur 243b/12

‘a.+dan 9b/13, 17a/10, 33a/20, 48a/11, 48a/14, 53a/11, 53b/22, 56b/14,

58b/3, 63a/4, 70b/19, 72b/19, 73a/11, 81b/21, 90a/9, 90b/15, 93a/21, 93b/4, 94b/22, 98a/21, 99b/6, 100a/6, 102a/6, 102a/7, 104a/8, 106b/4, 113a/18, 139a/10, 144b/13, 156a/22, 156b/3, 159a/14, 159a/14, 159b/10, 169a/9, 182a/20, 182a/23, 189a/16, 189a/18, 18a/6, 199a/12, 205b/7, 213a/18, 215b/6, 218b/23, 219a/5, 225a/14, 226b/16, 227b/3, 232b/11, 235a/19, 242a/3, 242a/5, 246b/17, 247b/12, 249a/5, 249a/7, 256b/1, 265a/15

‘a.+dayiken 202a/1

‘a.+dayuz 58b/7

‘a.+dur 3a/14, 9b/19, 43a/22, 96a/12, 141a/10

‘a.+ı+(1) 25b/12, 25b/15, 51a/3, 63b/18, 67a/21, 67a/22, 67a/23, 81b/2, 82a/7, 97a/5, 114a/6, 114a/9, 126b/17, 143a/22, 145b/2, 211a/7, 221b/9, 244a/12, 247b/12

‘a.+ı+(2) 13a/17, 28a/5, 43a/23, 52a/19, 53b/18, 56b/4, 69a/8, 82a/6, 93a/14, 93a/5, 96a/11, 98b/1, 156a/11, 156b/8, 174b/8, 203b/18, 209b/5, 209b/6, 215b/4, 229a/20, 229a/4, 232a/23, 232b/7, 233a/10, 233a/19, 233b/4, 242b/10, 246b/18, 266a/5

‘a.+ı+(3) 1b/20, 16a/9, 48b/14, 57b/14, 68b/17, 93a/23, 100a/21, 100b/15, 111b/12, 123a/14, 164a/17, 166a/8, 189a/13, 189a/16, 194b/6, 203a/3, 206b/1, 213b/11, 217a/21, 221a/4, 231b/13, 237a/16, 246b/2, 246b/12, 265b/12, 269a/4

‘a.-ı āḫir 166a/8

ʿa.-i āḥiret 123a/14
 ʿa.-i caḥīm 100a/21,
 213b/11
 ʿa.-i cehennem 246b/12
 ʿa.-i dāyim 16a/9
 ʿa.-i ebed 1b/20
 ʿa.-i ebedí 57b/14, 68b/17,
 93a/23, 100b/15, 164a/17
 ʿa.-i ebediye 246b/2
 ʿa.-i elím 48b/14, 189a/13,
 189a/16, 206b/1, 217a/21, 231b/13
 ʿa.-i hevn 111b/12
 ʿa.-i nār 237a/16
 ʿa.-i nār 203a/3
 ʿa.-i suʿud 221a/4
 ʿa.-i šedíd 265b/12, 269a/4
 ʿa.-i ʿuḳūbet 194b/6
 ʿa.+ıdur 116a/19, 169a/7, 221b/5,
 235a/10, 237a/21
 ʿa.+ıla 28a/17, 37a/21, 66b/18,
 83b/1, 83b/2, 85b/20, 96a/10, 97a/1, 99b/7,
 101b/16, 112b/2, 115a/21, 117a/2,
 140b/13, 143b/5, 151a/5, 159b/14,
 205a/10, 205a/14, 217a/20, 244b/11,
 246b/19, 266a/15, 270b/15
 ʿa.+ın 43a/22, 53a/19, 55a/23,
 68b/2, 74b/16, 79b/14, 96b/3, 96b/9, 99b/3,
 102a/5, 102b/15, 263a/4
 ʿa.+ına 25a/6, 27b/1, 28a/14, 41b/6,
 51a/16, 52b/4, 58a/19, 75b/23, 145b/4,
 170a/9, 178b/9, 203a/4, 219a/3, 226a/13
 ʿa.+ında 18a/14, 127a/6, 180b/18
 ʿa.+ından 9b/12, 18b/8, 26a/14,
 33b/3, 47a/6, 56a/21, 67b/16, 72b/3,

79b/15, 98b/7, 104a/2, 113a/17, 139a/16,
 143b/17, 148a/15, 156b/8, 156b/8, 176a/8,
 177a/17, 184a/1, 198b/10, 200b/19,
 201b/12, 201b/22, 205a/13, 205a/3,
 205a/8, 206b/16, 206b/4, 206b/6, 215a/4,
 215b/3, 221b/2, 223a/12, 226a/9, 235a/17,
 237a/4, 242a/22, 247a/10, 248b/17,
 265b/6, 272a/19
 ʿa.+ını 124b/1, 145b/12, 156a/13,
 178a/19, 178a/20
 ʿa.+ınıñ 144b/18
 ʿa.+ıyla 143b/22, 156a/13, 156b/7,
 235b/19
 ʿa.+ıyla 7b/21, 10a/22, 106b/3
 ʿa.+lar 62b/1, 63a/2, 6b/14, 76b/2,
 77b/9, 102a/11, 102a/3, 106b/6, 111a/10,
 112a/9, 113b/15, 138a/12, 138b/5,
 139a/18, 145a/13, 145a/13, 145a/15,
 148a/15, 173b/12, 173b/21, 173b/22,
 176a/1, 198b/5, 210a/8, 213b/8, 223a/2,
 231b/21, 246b/13, 247b/19, 250b/7,
 262b/15, 265b/7
 ʿa.+lara 37a/8, 48a/21, 51a/6,
 94b/1, 156a/23, 157a/9, 161b/22, 170b/9
 ʿa.+lardan 53b/10, 72a/22, 106b/15,
 123a/5, 146b/16, 150b/3, 17a/13, 189a/13,
 195a/13
 ʿa.+lardur 53b/19, 78b/17
 ʿa.+ları 43a/16, 43a/9, 47a/12,
 48b/7, 53b/15, 56b/12, 58b/10, 58b/16,
 67a/4, 72b/18, 77b/7, 83b/14, 88a/13,
 88a/8, 93a/15, 93a/4, 99b/19, 111a/8,
 111a/9, 113b/15, 116a/9, 141a/9, 156a/15,
 156b/11, 163b/15, 163b/19, 163b/20,

17b/19, 180b/7, 180b/7, 204a/16, 204a/2,
233a/10, 253b/1

‘a.+larıla 63a/3, 111a/13, 262b/12

envā‘-ı ‘a. 262b/12

‘a.+ların 62b/15, 76a/2, 151a/22,
156b/12, 198b/11, 203b/15, 203b/17

‘a.+larına 64a/18, 146b/14

‘a.+larından 40a/21, 40a/22,
64a/14, 100a/19, 113a/15, 146b/18,
180b/9, 185b/12, 204a/18

‘a.+larını 37a/11, 47a/12, 69a/4,
124b/12, 264b/21

‘a.+larıyla 67a/1

‘a.+larla 94b/1, 99b/21, 123b/10

‘a.+larumuzdan 142b/14

‘a.+larumuzu 250b/2

‘a.+larıñ 56a/17, 62b/13, 106a/23,
113b/18, 232a/13

‘a.+um 3a/14, 155a/3, 155b/17

‘a.+umdan 28a/22

‘a.+umızı 63a/23

‘a.+umuzıla 224a/7

‘a.+umuz 28a/16, 30a/2, 30b/3,
72a/7, 89b/12, 137b/4

‘a.+umuza 28a/15, 47b/5

‘a.+umuzca 37a/11

‘a.+umuzdan 13b/19, 29a/5, 71a/6,
112b/12, 112b/9, 116b/7, 148a/12, 156a/7,
270b/1

‘a.+umuzu 13b/20, 17a/11, 58b/11,
63b/9, 63b/13, 116b/5, 147b/22, 154b/20

‘a.+umuzıla 137b/6

‘a.+umuzla 21a/7, 52b/22, 109b/10,
140a/10, 153a/2

‘a.+uñ 58a/22, 81a/16, 102a/7,
112a/18, 235a/10, 266a/5

[=668]

azacuk : Azıcık. bk. **azcuğ**

a. 40a/18, 257b/14

[=2]

azād: (Far.) Kurtulmuş, serbest olan,
kimsenin kölesi olmayıp istediği gibi
hareket eden.

a. 35b/10, 91a/5, 115a/2, 115a/3,
123b/16, 129b/19, 173a/15, 173a/19,
178a/8, 254b/10, 254b/9, 254b/9, 256a/20,
256b/19, 256b/21, 256b/22, 256b/22

[=17]

azādlu: Serbest.

a.+sı 256b/22

[=1]

‘**azā`im**: (Ar.) Afetlere ve hastalıklara
şifalı olması için okunan dualar, tılsımlar.

a. 181a/3

[=1]

‘**azamet**: (Ar.) Büyüklük, ululuk.

‘a. 106b/16, 158b/6, 161a/21

‘a.+i+(2) 15a/16, 37b/3, 37b/4,
74a/8, 184a/7, 218a/15, 219b/20, 219b/21,
222a/19, 232a/11, 232a/12, 248a/6,
263b/22

‘a.+içün 190a/4

‘a.+ile 14b/8, 54b/7, 60a/3, 79a/21,
80b/16, 107b/16, 113b/8

‘a.+in 36b/6, 46b/17, 53a/13,
54a/16, 82b/1, 94b/4, 94b/10, 102b/20,
102b/23, 104b/8, 105b/4, 154b/16,

182a/13, 184a/18, 211b/20, 225a/11,
242b/7

‘a.+inde 211b/7

‘a.+inden 37b/5, 99a/6, 202a/14,
218a/14, 232a/11

‘a.+ine 102b/20, 149b/9, 184a/6

‘a.+ini 182a/6, 224a/17

‘a.+iyile 34a/1

‘a.+ümüz 99a/12, 99a/19, 104b/12

‘a.+ümüzden 66b/16

‘a.+ümüzü 107a/9

‘a.+üñe 248a/7

[=59]

‘**azametlü:** Büyük, ulu.

a. 83b/20, 242b/8

[=2]

azatca: Güçlü, kocaman.

a. 212a/8

[=1]

‘**azāzil:** (Ar.) Şeytanın melek bulunduğu
sıradaki esas adı.

a.+iken 90b/20

[=1]

azcuq: Azıcık. bk. **azacuq**

a. 103a/22, 121b/17

[=2]

azdır-: Yoldan çıkarmak. bk. **azdur-**

a.-anı 17b/22

[=1]

azdur-: Yoldan çıkarmak. bk. **azdır-**

a.-a 38b/5

a.-am 38a/21, 38a/23

a.-an 37a/11

a.-anlar 18a/4

a.-asız 27b/5

a.-dı 11b/22, 16b/22, 138b/6

a.-dılar 138b/14

a.-duñ 85a/13

a.-duñuz 37a/14

a.-ısarlar 71a/23

a.-madı 148b/17

a.-madum 138b/8

a.-mağa 87a/21

a.-mağ 204a/9, 27b/6

a.-up 2b/18, 17b/20, 19b/6, 40a/16

a.-ur 62a/22, 91b/18, 203b/15

a.-urlar 219a/10

a.-ursız 27b/5

[=27]

azdurucı: Yoldan çıkarıcı.

a. 45a/10

[=1]

azğun: Sapkın, doğru yoldan ayrılmış.

a. 43a/11, 73a/11, 17b/16, 17b/21,
20a/20, 20a/23, 20b/1, 107b/6, 148b/13,
272a/16

a.+lar 37a/15

a.+lardur 243b/6

[=12]

azğunlık: Sapkınlık, taşkınlık. bk.

azğunluq

a. 43b/5, 67b/6, 71b/19, 83a/11,
241b/3

a.+lara 138b/8

[=6]

azğunluq: Sapkınlık, taşkınlık. bk.

azğunluq

(azğunluğ).+ın 53a/21

a.+lardan 255a/17
[=2]
azher: (Ar.) En zahir, pek belli, çok
meydanda, apaçık.
a. 130a/22
[=1]
azık: Yiyecek, yol yiyeceği, erzak.
a. 165a/7
(azığ).+i+(2) 181b/4, 196a/6,
215a/18
(a).+ın 36b/7, 83a/6
(a).+un 196a/7
a.+ları 165a/6
[=8]
azırğan-: Hor görmek, hakir görmek.
a.-alar 168a/13
a.-dılar 261a/6
a.-up 263a/9
[=3]
azıt-: Sapıtmak.
a.-dı 207b/23
a.-dılar 69a/19
a.-duñ 148b/13
a.-maya 91b/6
a.-up 75a/5, 82a/18
[=6]
‘azım: (Ar.) Büyük, ulu. bk. ‘azıme
‘a. 11b/11, 24a/9, 31a/15, 91b/1,
39b/22, 106b/21, 107a/12, 172b/13,
211b/18, 213b/6, 233b/13, 247a/1,
252a/12, 264a/18, 265b/20
‘arş-ı ‘a. 247a/1
cism-i ‘a. 252a/12
ecr-i ‘a. 39b/22

emr-i ‘a.107a/12
fazl-ı ‘a. 172b/13
fevz-i ‘a. 11b/11
hevl-i ‘a. 264a/18
mülk-i ‘a. 106b/21
nebe’-i ‘a. 233b/13
‘a.+dür 37b/3, 120a/23, 171a/3,
211b/20
‘a.+i+(3) 247a/13, 250a/15, 259b/7
‘a.-i Qur’ân 247a/13
‘a.-i mücessem 250a/15
‘a.-i şân 259b/7
‘a.+içün 107a/13
emr-i ‘a.107a/13
[=23]
‘azıme: (Ar.) Büyük, ulu. bk. ‘azım
‘a.+den 233b/11
haber-i ‘a. 233b/11
[=1]
‘azız: (Ar.) Yüce, ulu, muhterem.
‘a. 2a/13, 2b/22, 2b/23, 3b/18,
15a/16, 18a/1, 49b/13, 64b/19, 71a/15,
80a/8, 80a/8, 80a/8, 90b/18, 99b/20,
99b/20, 109a/13, 111a/14, 111b/7,
121a/17, 125b/19, 130a/1, 133b/14,
134b/2, 135a/5, 149b/21, 158b/17,
161b/11, 162b/22, 185b/18, 202a/21,
203a/10, 213b/20, 219b/15, 219b/15,
247a/3, 256b/6, 256b/6
‘a.+dür 38b/18, 39b/2, 52a/11,
57b/18, 83b/17, 8b/20, 99b/7, 106b/17,
106b/22, 171b/17, 176b/23, 184a/19,
184a/4, 187b/22, 190a/19, 190a/8, 196a/15,
246b/6

a.+ledür 71b/1

kitāb-ı 'a. 71b/1

'a.+ler 109a/10, 193a/20, 193a/21

'a.+lerdür 193a/7

'a.+lerümüz 193a/16

'a.+lerüz 165b/18

'a.+sin 53b/6

'a.+üñ 66b/14

[=64]

'**azizrek:** En yüce, en ulu.

'a.+üñüz 134b/23

[=1]

'**azizü'l-'alim :** (Ar.) Yüce, ulu âlim.

'a.+üñ 8b/20

[=1]

'**azl:** (Ar.) İşinden çıkarma, yol verme.

a. 49b/18

[=1]

azlık: Azlık.

(azlığ).+ından 269b/15

[=1]

'**azm:** (Ar.) Kasıt, niyet, karar.

'a. 267b/13

[=1]

azrak: Daha az.

a. 222a/8

[=1]

B

bāb: (Ar.) Kapı.

b. 166a/16

feth-i b. 166a/16

b.+da 45a/2, 130b/2

b.+ı+(3) 1b/11

b.-ı i'tibār 1b/11

b.+ında 75a/4

[=5]

bāban: (Far. <beyābān) Çöl, sahra.

b.+dağı 240a/3

[=1]

Baca: (Far.) Işık deliği, pencere.

b. 255a/3

[=1]

ba'de'l-maşrikeyn: (Ar.) İki doğu arasındaki uzaklık.

b.+dür 40b/15

[=1]

bağ (I): Bir şeyi başka bir şeye veya birçok şeyi topuca birbirine tutturmak için kullanılan ip, sicim, şerit, tel vb. düğümlenebilir nesne.

b. 35b/8

b.+ıla 272a/8

b.+ın 236a/19

b.+ını 215b/8

b.+ıyla 84b/7

b.+ları 222b/23

[=7]

bağ (II): (Far.) Bahçe.

b. 44b/4, 44b/6, 44b/7, 152b/6

b.+a 19a/13, 44b/4

b.+ı+(1) 208b/20

b.+ı+(2) 215a/22

b.+ınuñ 208b/16

b.+lar 8a/9, 98a/13, 108b/12, 108b/15, 136b/23, 145b/10, 146a/11, 204b/18, 218b/8, 232b/4, 246b/16, 265b/18

b.+lardur 262a/13

b.+ları 84a/6, 97b/19, 218a/6,
233a/15

b.+larıdır 209a/13

b.+larına 88b/19, 209a/11

b.+larıñuz 218a/11

b.+larıñuzda 234a/17

b.+umuz 209a/12

b.+umuzdan 209b/2

b.+umuzuñ 209a/12

b.+uñuza 209a/6

[=34]

bağarsuq: Bağirsak. bk. **bağarsaq**

b.+ları 7a/22

[=1]

bağçe: (Far. <bāg-çe) Bahçe. bk.

bağçe

b. 152b/6

b.+ler 146a/11, 232b/4, 235a/21,
239a/22, 265b/18

b.+leri 84a/6, 209a/9

b.+lerinde 74b/8

b.+lerine 209a/9

b.+lerüm 89a/16

b.+müz 209a/14

[=12]

bağarsaq: Bağirsak. bk. **bağarsuq**

b. 101a/12

[=1]

bağışla-: Bağışlamak, affetmek.

b.-dı 21b/22, 22a/4, 142a/15,
223b/4

b.-ğil 22b/7

b.-mağa 118a/1

b.-mağ 123a/3

b.-r 78a/17, 161a/22

b.-yup 173a/9

[=10]

bağla-: Bağlamak.

b.-dı 31b/11, 36a/12, 143a/9

b.-dılar 229b/21, 246a/8

b.-duq 228b/20

b.-madılar 176b/13

b.-mañ 187b/14

b.-ñ 115a/1

b.-r 184a/12

b.-rdı 207b/9

b.-sun 138a/5

b.-ya 102b/10, 187b/19

b.-yalar 115a/15, 159b/8

b.-yalum 94a/1

b.-yasın 23b/13

b.-yu 132a/19

b.-yup 64a/19, 109b/4, 224a/7,
260b/5

[=23]

bağlan-: Bağlanmak.

b.-a 266a/9

b.-dı 112b/22

b.-mağa 84b/6

b.-mağıla 254a/1

b.-mayınca 84b/7

b.-mışdur 116a/18

b.-mışdı 272a/8

[=7]

bağlu: Bağlı.

b. 3b/7, 269a/17

b.+dur 3b/13

b.+yken 32a/6

[=4]
bahā: (Far.) Fiyat, eder, değer, kıymet.
b.+sı 142a/10
b.+sın 10b/8, 129b/20, 142a/9,
142a/10
b.+ya 129b/20
[=6]
bahādırılık: Yiğitlik, kahramanlık.
b. 81b/6
[=1]
bahādur: (Far.) Yiğit, kahraman.
b.+ı+(2) 207a/22
[=1]
bahāyim: (Ar.) Dört ayaklı hayvanlar,
canavarlar.
b. 233a/21, 239a/11
[=2]
bağçe: (Far. <bāg-çe) Bahçe. bk.
bağçe
b.+si 215a/22
b.+sine 6a/9
[=2]
baḥıl: (Ar.) Hasis, cimri.
b. 10a/6, 209b/4, 215a/13, 215a/16,
240b/23
b.+dur 208a/13
b.+a 263b/13
b.+lar 209b/6
[=8]
baḥıllık: Hasislik, cimrilik.
b. 138b/3, 168a/4, 175b/11,
181b/10, 209b/7
(baḥıllıg). 10a/13
(b).+ı+(1) 179b/22, 196a/7

(b).+ıla 171b/1, 263b/7
(b).+ından 10a/8
[=11]
baḥl: (Ar.) Cimrilik. bk. **buḥl**
b.+ı+(2) 263b/17
[=1]
baḥr: (Ar.) Deniz.
b.+ı+(3) 117b/21, 145a/9, 145a/10
b.-ı günāh 117b/21
b.-ı ḥayvān 145a/10
b.-ı mescüre 145a/9
[=3]
baḥs: (Ar.) Noksanlık, azlık, nakıs, az.
b. 69a/14
[=1]
baḥs: (Ar.) Konuşulan şey, söz.
b.+in 165b/7
[=1]
baḥş: (Far.) Kısım, cüz, parça.
b. 9a/7, 31b/7, 212b/9
b.+ın 222a/13, 222a/13
b.+ında 222a/13
b.+ımı 9a/6
[=7]
baḥt: (Ar.) Talih, kader, kısmet.
b. 188b/5
[=1]
ba'íd: (Ar.) Uzak, ırak. bk. **ba'íde**
b. 136a/23, 202b/7, 214b/13,
250a/14
b.+den 60a/10
b.+dür 136a/19, 164a/3
imkān-ı b. 164a/3
taşarrıf-ı b. 136a/19

[=7]

ba'ide: (Ar.) Uzak, irak. bk. **ba'id**

b. 237b/6

mesāfe-yi b. 237b/6

[=1]

bāin: (Ar.) Yeniden evleniyorlarmış gibi kadının rızası ile tekrar nikah edilmedikçe geri alınamayacak talak. bk. **bāyin**

b. 196b/17

ṭalāk-ı b. 196b/17

[=1]

bağ-: Bakmak.

b. 203a/17, 203a/20, 250a/13

b.-adurur 174a/9

b.-alar 210b/2

b.-am 69a/6

b.-an 20a/8

b.-anlarıñ 9a/9

b.-ar 236a/17

b.-ardı 207b/12

b.-arlar 81b/10, 118a/17, 216b/12

b.-arları 178a/4

b.-arsa 163b/8, 118a/16

b.-ası 203b/1

b.-dı 97b/14

b.-dılar 209a/13

b.-duğça 159a/20

b.-ıcağ 92b/17, 96b/4, 158a/8,

160b/6, 161a/16, 163b/7

b.-ma 52b/12, 257b/11

b.-madı 33a/3

b.-mağa 55a/8, 203a/23, 256b/23

b.-mağıl 139b/15

b.-mağıla 203a/23

b.-mağ 117b/15

b.-mağdan 203b/3

b.-maya 55a/9, 60b/13

b.-mayalar 36b/13, 81b/9, 96a/19

b.-mayınca 203b/1

b.-maz 182a/22, 250a/22

b.-mazdı 207b/4

b.-mazlar 160b/2, 163a/22,
250a/17, 250a/18

b.-miş 163b/8

b.-sa 163b/8

b.-salar 185a/15

b.-uñ 145a/23

b.-up 32a/22, 37a/12, 37a/13,
52b/2, 54a/21, 61a/7, 63b/1, 99a/18,
120a/8, 124b/22, 147a/14, 151b/5,
154b/19, 162a/21, 164b/8, 165a/7,
168a/12, 170b/1, 170b/5, 170b/6, 172a/21,
172a/22, 177a/8, 178a/18, 194a/14,
196a/13, 210b/14, 211a/2, 211a/23,
211b/10, 222b/15, 243b/11, 268a/22

[=86]

bağmağlık: Bakma, görme.

b.+da 203b/3

[=1]

bağara : Kur'ân-ı Kerîm'in ikinci ve en uzun sûresi.

b. 228b/13

[=1]

bağır: Bakır.

b. 150b/9, 214b/17

b.+dan 22a/9, 23b/18

b.+dandur 203a/13

[=5]

baķış-: Bakışmak.

b.-duķ 263a/9

b.-up 227a/23

b.-urlardı 155a/12

[=3]

baķıyye: (Ar.) Artan, geri kalan, artık.

b. 212a/12

[=1]

bāķı: (Ar.) Ebedî olan, sürekli. bk. **bāķıye**

b. 6b/9, 26b/8, 34a/16, 35b/15,
44a/10, 53a/13, 57b/1, 74a/21, 80a/19,
82a/12, 86a/8, 86b/15, 89b/13, 98a/4,
100a/10, 106b/9, 116a/18, 150b/9,
151a/21, 152b/14, 154b/13, 157a/8,
158b/12, 158b/6, 178a/9, 181b/22,
195b/23, 200a/2, 212a/12, 216a/21,
217b/11, 226b/5, 227b/20, 238a/4,
244b/16, 252b/13, 263b/9, 264b/9, 264b/9,
271b/3

ħayāt-ı b. 227b/20, 238a/4

‘izzet-i b. 53a/13

b.+dür 57a/17, 77b/1, 83a/20,
87a/6, 243a/17, 249a/13, 257a/17

b.+i+(3) 143a/18

ħayāt-ı b.-i sa‘ādet 143a/18

b.+si 250b/4

b.+sin 21a/7, 78b/3, 101a/15,
111b/23, 165b/12, 165b/7, 187a/12,
208b/13

b.+sine 187b/10

[=58]

baķıraķ: En kalıcı.

b.+dur 80a/12

[=1]

bāķıye: (Ar.) Ebedî olan, sürekli. bk. **bāķı**

b. 238a/4

lezzāt-ı b. 238a/4

b.+yiçün 253a/22

ħayāt-ı b. 253a/22

[=2]

baķla: Bakla.

b.+dur 157b/20

[=1]

bal: Bal.

b. 111b/8, 116b/20, 169b/2,
262a/13

b.+a 25a/2, 69a/12

b.+çün 95b/10

b.+dan 100a/7, 163a/13, 249b/23,
269a/15

b.+i+(2) 116b/20

b.+içün 114a/10

b.+lar 102b/4

[=14]

balçıķ: Balçık.

b. 251a/12

(balçıĝ). 16a/16, 228b/14

(b).+a 228b/15

b.+dan 16a/15, 37b/15, 38a/8,
91a/14, 158a/5, 268a/12

(b).+i+(2) 269a/14

[=11]

balĝamı: (Ar.) Balgamla ilgili olan.

b. 145b/17

[=1]

balıķ: Balık.

b. 26a/10, 26a/12, 26a/12, 26a/18,
26a/19, 26a/20, 26a/23, 26a/4, 26a/4,

26a/7, 26a/7, 34b/18, 34b/18, 66a/5,
98a/14, 98a/9, 206b/18, 211a/10, 211a/12,
211a/14, 211a/8, 237b/15

(balığ). 98a/11

(b).+a 26a/16, 207a/1

b.+dur 206b/18

(b).+i+(1) 66a/4

(b).+in 98a/8

(b).+uñ 66a/5

[=29]

balığ: (Ar.) Bülüğa eren.

b. 154a/15, 197b/16

[=2]

balta: Balta, kazma.

b. 171b/14, 269a/9

b.+yı 22a/13

b.+yıla 22a/12, 45a/5, 150a/2

[=6]

baña: Bana.

b. 5a/19, 5b/14, 5b/19, 7a/12, 7a/8,
8b/14, 13a/10, 13a/18, 19a/17, 19b/6,
19b/8, 21b/15, 21b/18, 21b/21, 22a/2,
22b/3, 22b/7, 23a/5, 23b/1, 31a/13, 32a/13,
32a/13, 33a/7, 34a/14, 34b/11, 35a/21,
35b/19, 37b/12, 37b/13, 38a/15, 38a/22,
39a/1, 45b/11, 45b/11, 45b/7, 47a/17,
47a/21, 47a/22, 48a/7, 48b/7, 49b/12,
49b/4, 56a/20, 57a/19, 57b/13, 57b/15,
60b/16, 60b/17, 60b/18, 60b/20, 60b/22,
60b/3, 61b/10, 61b/11, 63b/1, 65a/15,
65a/8, 66a/19, 72a/21, 72b/9, 73a/3, 73a/9,
76a/10, 80b/21, 85b/17, 87b/6, 87b/6,
90b/23, 90b/23, 91a/15, 91a/17, 91a/4,
91a/5, 92a/20, 92a/20, 92a/23, 92a/23,

92a/9, 92a/9, 97a/14, 97a/14, 97a/15,
97a/16, 97a/22, 97a/22, 97b/1, 97b/7,
107a/19, 107a/22, 107b/13, 108a/14,
108a/16, 108b/21, 108b/3, 108b/5,
110a/17, 110b/10, 111b/11, 111b/2,
112b/4, 115a/7, 118a/3, 11b/20, 131a/12,
135a/8, 138b/16, 138b/17, 140b/1, 144b/2,
144b/3, 149a/15, 152a/4, 152b/9, 154a/21,
164a/21, 164b/11, 164b/19, 165a/2,
165b/1, 170a/19, 171a/9, 172b/19,
172b/19, 177b/10, 17a/22, 181a/15,
181a/16, 181a/17, 184b/19, 184b/20,
184b/5, 186b/6, 188b/10, 197a/21,
199a/18, 200a/10, 200a/10, 200a/10,
200a/17, 205b/6, 206b/8, 208a/20, 20b/18,
213a/16, 213a/16, 213a/17, 213a/18,
215a/5, 218b/10, 218b/14, 219a/21,
219b/4, 221a/13, 221a/23, 221b/2,
224a/23, 229b/21, 238b/18, 238b/20,
238b/3, 244a/19, 245a/16, 248a/6, 251b/5,
252b/14, 252b/17, 253a/22, 258a/5,
259b/2, 260b/17, 266b/1, 267a/20, 267b/1,
267b/2, 269b/18, 270b/4, 273a/13

[=177]

bānı: (Ar.) Tanrı.

b. 102b/9

[=1]

bār: (Far.) Defa, kere.

b. 217b/20

[=1]

bardak: Bardak.

b. 271b/19

(bardağ).+i+(1) 271b/20

b.+lar 92b/16, 92b/16, 162b/5,
230b/4, 230b/5, 250a/7

b.+ları 250a/8

[=9]

bāri: (Far.) Hiç olmazsa.

b. 87b/12, 91b/13, 93a/17, 93a/18,
171b/7, 172a/19, 178b/2, 181a/9, 198b/10,
244a/4, 256b/22

[=11]

bārī: (Ar.) Yaratan, yaratıcı.

b.+dür 184a/12

[=1]

barmağ: Parmak.

b. 95b/10, 114a/10, 268a/2

(barmağ).+ıla 153a/20, 257b/13

(b).+ına 34b/4, 34b/19

b.+lar 258b/22

b.+ları 236a/10

b.+ların 217b/20

b.+larından 9b/16

b.+larıñ 227a/12

[=12]

ba'ş: (Ar.) Yeniden dirilme, diriltme.

b. 60a/2, 106a/18, 233b/7, 237b/10,
237b/5, 246b/22

b.+içün 62a/3

[=7]

bas-: Basmak.

b. 2a/6

b.-a 93b/5, 134b/10, 134b/10,
224b/11

b.-acağ 88b/22

b.-alar 193b/3

b.-alum 201a/20

b.-am 260a/15

b.-ardı 254a/11

b.-arsız 129a/3

b.-ayduñuz 126b/12

b.-ayıldı 260a/16

b.-dı 35a/11

b.-dılar 7a/22

b.-duğı 243b/22

b.-mağıla 3a/18

b.-up 120b/4, 20a/23, 83a/6

[=20]

başd: ?

b. 224b/3

[=1]

basdur-: Bastırmak.

b.-dı 201b/20, 271b/20

b.-up 5a/17, 152b/19

[=4]

ba'ş: (Ar.) Diriliş, yeniden diriltme.

b.+e 14a/17, 73b/6, 79a/22,
105a/21, 105b/8, 113b/11, 113b/12,
136a/15, 136a/21, 136b/5, 202b/14,
205a/1, 205a/1, 213a/17, 227a/2, 227b/19,
232a/19, 232b/11, 233a/11, 233a/22,
242b/1, 242b/10, 268b/21

b.+den 234a/19

[=24]

basıl-: Basılmak.

b.-an 155b/20

b.-up 143a/6, 170b/8

[=3]

basıncağ: Basıncak idinmek, ayaklar
altına almak, yükselme aleti olarak
kullanmak.

b. 193a/6
[=1]
başır: (Ar.) Görüp anlayan.
b.+dür 59b/23, 126b/3, 244a/16
[=3]
başiret : (Ar.) Önden görüş, seziş.
b. 36a/21, 104a/9, 136a/20, 111b/21
ehl-i b. 111b/21
b.+i+(2) 36b/6, 104b/6
b.+ile 144a/19
b.+le 61a/6, 73b/2
b.+lerin 117a/21
[=10]
baş: (Ar.) Yayma, açma.
b. 136b/15, 143b/9, 157b/16
[=3]
basur-: Bastırmak, kapatmak, saklamak.
b.-dılar 129a/1
[=1]
baş: Baş, kafa, ele başı.
b. 1b/20, 13b/9, 17a/8, 18b/20,
25b/12, 41a/8, 44b/12, 48b/12, 50b/3,
67a/18, 97a/18, 101a/11, 102b/10,
116b/19, 131a/18, 132a/10, 134b/13,
169b/22, 179b/18, 179b/20, 217a/12,
234a/22, 236a/9, 239a/20, 241a/19,
263b/18
b.+da 169b/23
b.+dan 73b/2, 215a/9
b.+ı+(2) 3a/23, 32b/7, 54b/10,
60b/13, 99b/19, 102b/3, 138a/4, 142b/11,
148b/23, 156a/12, 163b/4, 173a/5,
205b/14, 206b/13, 207b/13, 212b/11,

226b/13, 232b/15, 247a/15, 254a/2,
264a/18, 271b/23
b.+ıla 77b/18, 87a/16
b.+ın 33a/3, 72b/21, 87a/4, 89b/17,
10b/15, 130a/10, 157b/2, 172b/21,
181a/17, 181b/13, 184b/16, 184b/16,
192b/13, 224a/6, 237b/22
b.+ına 60b/12, 89b/17, 129b/16,
159b/15, 20a/7, 20a/8, 267b/11, 267b/17,
267b/23
b.+ında 41a/8
b.+ından 60b/7, 173b/1, 173b/3,
206b/12
b.+ını 32b/3
b.+ları 57a/16, 81b/9, 115b/14,
162b/7, 223a/12
b.+ların 192b/16, 210b/2, 217b/21
b.+larına 46b/3, 162b/3
b.+larında 230b/22, 262b/14
b.+larını 195b/4
b.+larımız 90a/19
b.+umuz 178a/8
b.+uñ 173a/5, 215a/9
b.+uña 49b/1, 95b/10, 159b/2
b.+uñı 32b/5, 32b/19
b.+uñıla 181a/17
b.+uñuz 127a/21, 234a/10
b.+uñuzı 210a/21
[=109]
başar-: Başarmak.
b.-amaduğı 29b/9
b.-asız 63a/13
b.-ımazlar 223b/10
b.-ımazsın 246a/2

b.-ımazuz 208b/22
b.-madı 228b/12, 228b/13
b.-mağa 49a/10, 193b/6, 251a/4
b.-ur 29a/15
b.-urur 29b/9
[=12]

başla-: Başlamak.

b.-dı 5a/20, 20b/8, 22a/12, 34a/15,
36b/17, 65a/2, 65b/4, 80b/19, 155a/11,
172b/21, 218a/12, 248a/9
b.-dılar 6a/12, 174a/16, 197a/23
b.-duñ 80b/23
b.-r 40a/15
b.-rıdı 263b/11
b.-rsa 84b/2
b.-ya 84b/2
b.-yup 5a/11, 55b/7, 159b/23,
165a/20, 178a/22, 193b/18, 209a/20,
211b/21, 268a/14, 273a/7

[=30]

başlu: Başlı.

b. 129b/16

[=1]

bat-: Batmak.

b.-a 242a/21

b.-ar 162b/14

b.-up 270b/23

[=3]

bâtlı: (Ar.) Boş, beyhude.

b. 13a/12, 17a/7, 17b/1, 27a/12,
27b/15, 31a/19, 33a/22, 33b/10, 39a/19,
3b/23, 43a/5, 44a/6, 46b/8, 48b/13, 49b/11,
52b/20, 52b/21, 53b/5, 57a/1, 58b/18,
62b/2, 64a/10, 64a/18, 64b/17, 68a/13,

68b/16, 69a/18, 71a/17, 71a/20, 71a/21,
71a/5, 71b/6, 76a/15, 76b/2, 77b/11, 79a/2,
83a/18, 83a/22, 84a/21, 84b/12, 84b/22,
85a/11, 85a/13, 85a/7, 85a/8, 86a/15,
90b/15, 93a/10, 93b/11, 94b/3, 95a/16,
96a/7, 104b/9, 105b/8, 106b/8, 112b/13,
114a/23, 114b/15, 114b/2, 115b/14,
115b/2, 115b/20, 115b/21, 116b/10,
119a/12, 119b/10, 119b/22, 119b/9,
120a/7, 120b/3, 120b/3, 128b/17, 129a/6,
129a/18, 143a/19, 145a/20, 146a/23,
147a/16, 150a/14, 150b/21, 153a/10,
153b/14, 155a/19, 157b/10, 163a/2,
165b/2, 167a/12, 169a/3, 170a/16,
178b/10, 185b/16, 188b/23, 188b/23,
189a/3, 189a/4, 18a/21, 205b/9, 208b/2,
213a/19, 226b/1, 231b/19, 249b/19,
257a/9, 25b/5, 261b/14

‘amel-i b.129a/18

b.+a 22a/19, 28b/19, 40a/3, 40a/4,
60a/17, 75a/2, 111a/13, 178b/10, 188a/17,
206a/18, 217a/8, 220b/14, 231b/10

b.+dan 6a/22, 13a/1, 46a/1, 95b/23,
102a/9, 143a/2, 231b/7, 247b/16

kelime-yi b. 46a/1

b.+duğın 33b/8

b.+dur 5a/14, 10a/7, 13b/20,
27b/11, 27b/22, 45a/12, 61b/11, 67a/5,
74b/3, 76a/23, 79a/5, 85a/15, 90b/1,
114b/1, 161a/18, 162b/17

b.+i+(1) 17b/1, 17b/7, 20b/13,
24b/9, 48b/2, 60a/15, 60a/15, 67b/3, 73b/4,
75a/2, 93b/10, 109b/10

b.+ıla 17b/8, 90a/20, 90a/21
107a/15, 151b/24, 247b/17

b.+ları 78a/12

b.+ların 93b/13, 27b/15

b.+larıyla 94b/1

[=165]

bâtin: (Ar.) İç.

b. 166b/18, 166b/19, 166b/21

b.+a 194a/9

b.+da 135b/3, 175b/21, 175b/22,
194a/9, 201a/18

b.+dur 166b/17, 166b/17, 166b/18,
166b/19

b.+ı+(2) 124b/13, 208a/14

b.+ında 111a/18, 120a/5, 124b/10

b.+ından 111b/5

b.+ların 263b/19

b.+larında 176a/16

b.+umuz 135b/6

b.+umuzda 135b/15

b.+uñuzda 119b/19, 135a/18,
135a/20

[=26]

bâtmî: (Ar.) Dahili, sır ve hakikatle ilgili.

b. 91b/10

[=1]

batman: Ölçü birimi.

b. 173b/7, 173b/7, 173b/7

[=3]

bay: Zengin.

b. 47b/16, 47b/17, 157b/14, 181b/9,
182a/18, 198a/22, 231a/20

b.+lar 175b/3

b.+lara 10a/10, 175b/5

b.+ları 10a/11, 85b/2, 229a/23

[=13]

bayağı: Evvelki, eski, eskisi.

b. 21b/18, 21b/20, 97a/9, 153a/23,
224b/11, 248a/10, 258a/10

b.+layın 225a/13

[=8]

bâyin: (Ar.) Yeniden evleniyorlarmış gibi
kadının rızası ile tekrar nikah edilmedikçe
geri alınamayacak talak. bk. **bâin**

b. 186b/21, 198a/11

[=2]

baylıq: Zenginlik.

b. 98a/7, 198b/2, 215a/14

(baylıq).+ı+(1) 77a/20

b.+ı+(2) 264a/12

(b).+ın 82b/1

[=6]

bayram : Bayram.

b. 21a/17, 128a/21, 269a/21

b.+ında 128a/20

b.+ken 269a/21

b.+ları 21a/16

b.+ların 22a/14

b.+larına 22a/6

[=8]

bazar: (Far.) Pazar.

b.+a 191b/7

b.+da 240a/10

b.+ına 111a/4

b.+ında 189a/10

b.+lar 117b/8

b.+larında 10b/7

b.+larından 10b/12

[=7]

ba'zı: (Ar.) Bazı, kimi. bk. **ba'zu**

b. 32b/21, 44a/19, 44a/21, 44a/22, 78b/4, 90b/7, 105b/9, 118b/23, 129b/15, 133a/16, 151a/9, 188b/1, 194a/23, 200a/4, 200b/11, 211b/3, 219a/23, 221a/15, 223a/20, 233a/2, 233a/2, 239b/8, 249b/6, 258a/3, 262a/22

b.+muz 220b/5, 220b/5

b.+ñda 249b/7, 249b/7

b.+nuñ 162b/4

b.+ñuz 91a/16, 127a/21, 127a/21, 132b/19, 151b/10, 164b/2, 164b/2, 164b/2, 194a/8, 223b/10, 232a/21, 232a/21, 234a/4, 234a/4, 234a/4, 234a/4, 234a/4

b.+ñuzı 132b/19, 151b/10

b.+sı 2b/9, 2b/9, 32a/17, 42b/15, 44a/21, 56a/17, 72a/4, 72a/4, 86b/12, 92a/7, 101b/2, 101b/3, 117a/8, 132a/9, 134a/6, 140b/20, 140b/20, 140b/23, 154b/14, 171b/21, 172a/16, 187b/12, 195b/18, 203a/19, 211a/23, 233b/13, 237b/17, 237b/18, 242a/10, 250b/15, 250b/16, 267a/15

b.+sın 10a/1, 62b/18, 62b/19, 84b/4

b.+sına 29a/6, 32a/17, 42b/15, 44a/21, 152b/6, 166b/3, 199b/11, 203a/19, 221a/8, 221a/8, 257b/3

b.+sında 44a/19, 257b/3

b.+sından 11a/11, 92a/8

b.+sını 62b/13, 86b/12

b.+sınuñ 162b/5, 162b/6

[=105]

ba'zılar: Bazıları, kimileri.

b. 2b/15, 2b/6, 3a/13, 3a/6, 3b/7, 7a/2, 8b/6, 9a/16, 10a/19, 15a/12, 15b/9, 21a/16, 28b/12, 34a/17, 96b/23, 98a/19, 109a/1, 110a/2, 110a/2, 112a/4, 114b/1, 115a/16, 115a/3, 118b/2, 125a/16, 134b/15, 136a/1, 136a/5, 145a/2, 148b/11, 149a/20, 151a/4, 151a/6, 154b/15, 158a/20, 159b/3, 160a/13, 162a/14, 162a/23, 162b/2, 177b/19, 191a/18, 212b/9, 215a/19, 220b/19, 221a/10, 222a/14, 223b/7, 224a/11, 228a/7, 22b/15, 233b/13, 235b/10, 236a/8, 239b/8, 240a/18, 240a/4, 244b/23, 250b/20, 252a/11, 254b/6, 254b/6, 257a/12, 258a/16, 258a/6, 258b/12, 263b/5, 264b/5, 269b/7, 272a/13

b.+ı 233b/14, 233b/15

[=72]

bāzırgānlık: Alışveriş, ticaret. bk.

b. 189a/13 < [bāzırgānlık], 189a/13, 189a/16, 189a/18

(bāzırgānlık).+a 189a/12

[=5]

ba'zu: (Ar.) Bazı, kimi. bk. **ba'zı**

b.+ñuz 91a/16, 120b/14, 194a/11, 194a/7

[=4]

becid: (Far.+Ar.) Israrla.

b. 184b/13

[=1]

bedel: (Ar.) Karşılık, karşı.

b. 87a/13

b.+i+(2) 151a/22

b.+ler 92b/9

[=3]

beden: (Ar.) Gövde, vücut, cisim, ten.

- b. 101a/13, 101a/14, 136b/2
b.+den 7a/23
b.+e 92b/22
b.+i+(1) 35b/22, 251b/13
b.+in 190b/13, 216b/5
b.+inde 26a/18, 129b/9, 265b/23
b.+ine 35b/18, 36a/15, 40a/12, 46a/12, 46a/14, 61a/11, 72b/9, 111b/15
b.+ini 190b/16
b.+leri 162b/13, 163b/16
b.+lerinde 12b/8, 263a/5
b.+lerinden 119a/5, 155a/6
b.+lerine 72b/13
b.+lerini 87a/4, 136b/1
b.+lerinüñ 100a/13
b.+lerüñüz 213b/18
b.+lerüñüze 164b/6
b.+üme 45b/8
b.+ümüz 93a/18
b.+ümüze 93a/18
b.+üñ 132a/4
b.+üñüzden 171a/16
[=38]

bedr: (Ar.) Dolunay.

- b. 146b/7, 153a/17, 163b/7
b.+i+(2) 249b/14
[=3]

bedter: (Far.) Daha kötü, çok kötü, beter.

bk. **beter, biter**

- b. 190b/14
b.+dür 150b/11
[=2]

be-dürüstí: (Far.) Gerçekten, doğrulukla, dürüstlükle.

- b. 2a/14, 3a/14, 4a/12, 5a/14, 5b/1, 11a/14, 11a/19, 11b/11, 11b/22, 22b/3, 24b/17, 25a/6, 25a/14, 25b/1, 26b/4, 27a/19, 27a/21, 27a/3, 27b/4, 32a/17, 34b/8, 35a/22, 35b/12, 36a/13, 36a/23, 36b/19, 39a/8, 39a/9, 41b/5, 43b/4, 45a/18, 47b/13, 54b/21, 56a/17, 56b/18, 58b/8, 60a/2, 61a/9, 62b/12, 62b/18, 64b/15, 65a/5, 67a/7, 69b/1, 72a/4, 73a/16, 77b/8, 80b/11, 81b/12, 83a/2, 84a/18, 84b/4, 86a/6, 87a/22, 88b/11, 89b/10, 90b/8, 96b/10, 96b/21, 98b/8, 99b/10, 101a/3, 103a/1, 103b/18, 103b/7, 104a/3, 105b/16, 106a/4, 108b/13, 109a/6, 110b/18, 112b/1, 113a/8, 113b/4, 116a/13, 120b/2, 121b/8, 124a/2, 124b/12, 125b/12, 129b/20, 131a/12, 132a/17, 135a/22, 135b/16, 135b/2, 136a/23, 137b/14, 139a/18, 139b/5, 139b/6, 140a/3, 140b/16, 141a/13, 141b/16, 144b/12, 145a/12, 145b/5, 148a/14, 149a/11, 149a/12, 149b/9, 150b/19, 153b/20, 154b/13, 154b/21, 155a/4, 155b/18, 156a/17, 156a/6, 156b/23, 164a/6, 165a/13, 169b/12, 171b/10, 171b/16, 171b/19, 172b/12, 174a/11, 175a/2, 185a/13, 185b/5, 186a/2, 186a/20, 186a/5, 187b/9, 188a/15, 188a/22, 188a/9, 189a/8, 191a/7, 191a/8, 192a/21, 194b/1, 195b/21, 195b/5, 197b/6, 198b/14, 199b/20, 199b/23, 200a/14, 204b/2, 205b/4, 206b/19, 211b/9, 214a/10, 214a/11, 215a/13, 215a/8, 215b/5,

217b/19, 218a/4, 219a/21, 219b/22,
219b/5, 220a/14, 220a/16, 220a/19,
220b/4, 221b/19, 221b/5, 226a/7, 231b/9,
234a/20, 237a/22, 238b/21, 241b/21,
243a/22, 243a/8, 247b/16, 248b/21,
249b/17, 250b/2, 253b/16, 256b/9,
263b/14, 263b/3, 265a/16, 267b/2

[=179]

beg: Emir, prens, bey. bk. **big**

b. 71a/7, 119b/12, 129b/6, 129b/7,
181a/14

b.+dür 71a/7

b.+i+(2) 49b/16

b.+ler 91b/9, 96b/20, 130a/14,
234b/11, 234b/6, 251a/5

b.+leri 181a/13, 181a/13, 201a/1

b.+lerine 252a/4

b.+üñ 21b/6

[=18]

beglig: Beylik. bk. **beglüg**

b.+den 161b/10

b.+le 33a/19

[=2]

beglüg: Beylik. bk. **beglig**

b.+ile 77b/18

[=1]

behímiyyet: (Ar.) Hayvanlık.

b. 111b/22

şifat-ı b. 111b/22

[=1]

beḳā: (Ar.) Kalıcılık, ölmezlik.

b. 42b/5, 87a/9, 87a/10, 152b/10,
152b/10, 170b/15, 189a/10

b.+m 72b/17, 127a/20

b.+sı 57a/22, 67a/3, 87a/5

b.+sın 61b/3

b.+sından 170b/12

b.+yı 202b/18

b.+yiçün 107a/10, 162a/23

b.+yiçündür 202b/2

[=18]

bekdeş: Ortak.

b. 75a/14, 271b/13

b.+i+(2) 52b/6, 210a/18, 271a/20

[=5]

bekmez: (Far.) Pekmez.

b.+inden 208b/17

[=1]

bel: Bel.

b.+inde 39b/9

b.+inden 101a/10

[=2]

belā: (Ar.) Musibet, afet.

b. 9b/11, 40a/12, 45a/2, 45b/8,
47a/14, 5b/4, 72b/10, 72b/10, 72b/12,
72b/22, 73a/1, 73a/1, 73a/2, 77b/3, 98b/8,
132b/16, 152a/19, 195a/22, 197b/8,
198b/9, 201b/18, 201b/20, 264a/13

şerr-i b. 73a/1

b.+dan 1b/4, 197b/4, 265a/15

b.+ın 195b/1

b.+lar 95b/7, 110a/7, 158a/2,
159b/22, 161a/17, 210a/7

b.+lara 7b/8, 123b/1, 148a/15,
181a/15

b.+lardan 45a/7, 51a/7, 156a/3,
161a/19, 261a/18, 273a/19

b.+ları 47b/7, 93a/16, 147a/3

b.+larla 254b/19
b.+larından 67b/5, 123b/15, 184a/1,
184a/2

b.+nuñ 254a/8

b.+sı 18b/4, 103a/21

b.+sın 105b/13

b.+sına 26a/15, 62b/19

b.+sından 26a/14

b.+ya 4a/11, 7a/12, 7a/14, 17a/21,
47a/18, 96b/5, 165b/9, 178a/6, 195a/23,
197b/7, 210b/16

b.+yı 40a/13, 47a/16, 96b/7,
96b/19, 197b/4

b.+yıla 124a/23

[=75]

belāgat: (Ar.) Güzel söz söyleme.

b.+ı+(2) 100b/14

[=1]

beli: (Far.) Evet.

b. 5b/17, 6a/3, 14b/10, 16b/3,
51a/8, 58b/18, 60a/4, 62a/7, 79b/7, 94a/15,
113b/16, 138b/16, 167b/11, 168b/23,
194b/15, 204a/5, 210a/17, 228b/7, 229b/6,
245b/5, 245b/7, 250a/23, 259a/21

[=23]

belki: (Ar.+Far.) Belki, olabilir. bk.

belkim

b. 2b/21, 3a/19, 6b/6, 6b/12, 7b/21,
10a/11, 10b/11, 11a/17, 13a/5, 13a/13,
13a/22, 14a/7, 14b/12, 16a/18, 17a/7,
17b/16, 18a/12, 21a/5, 23a/10, 23a/14,
23a/19, 26b/5, 27a/22, 28b/23, 29a/1,
29b/17, 29b/23, 30a/1, 30a/23, 30b/22,
33a/23, 37b/11, 38b/19, 40a/2, 40a/4,

41b/1, 46a/8, 47b/22, 47b/4, 56b/19, 56b/7,
59a/23, 59b/3, 62a/4, 63a/11, 64a/4,
65a/15, 69a/11, 71a/19, 73a/7, 74b/2,
78b/9, 81a/18, 81b/10, 83b/19, 85a/16,
85a/21, 86b/20, 87a/9, 87b/8, 88a/18,
88b/8, 90a/20, 90b/1, 91b/17, 99b/3,
100b/1, 101a/9, 104a/10, 104b/6, 106b/10,
107a/10, 107b/8, 109a/21, 109b/1,
111a/20, 111a/20, 111a/3, 112b/12,
113b/9, 115a/7, 115b/15, 117a/16,
117b/13, 118b/12, 119a/16, 119b/9,
120b/6, 124b/14, 124b/3, 124b/5, 125a/10,
129a/3, 12b/17, 130a/18, 130b/19,
130b/22, 131b/18, 133b/16, 134b/22,
135b/14, 136a/15, 136b/5, 137b/12,
137b/8, 143a/22, 145b/3, 146b/23,
147a/17, 147a/9, 147b/19, 149a/2,
149b/13, 150a/15, 150b/10, 152b/16,
154a/19, 155b/3, 156b/7, 157a/3, 157b/13,
162b/7, 163a/15, 163a/16, 163b/18,
164b/1, 164b/13, 164b/16, 165a/3, 165b/2,
165b/20, 166a/13, 166a/15, 166a/15,
166b/3, 168a/15, 174b/16, 174b/22,
179a/5, 179b/11, 180b/16, 189a/15,
189a/3, 192a/16, 193b/2, 194a/23,
194b/11, 194b/3, 196b/19, 201a/2,
201b/14, 203a/18, 203a/21, 205a/19,
209b/16, 211b/19, 214b/14, 216b/14,
224b/7, 226a/17, 226b/16, 226b/19,
226b/22, 227a/12, 227a/13, 227a/17,
227a/3, 227b/20, 227b/7, 228a/5, 229a/14,
229a/14, 230a/11, 232b/21, 233b/23,
239a/14, 239a/3, 240b/23, 241a/2, 241a/4,
242b/16, 244a/15, 244b/16, 244b/9,

247a/12, 247a/2, 247a/7, 248a/16, 248b/7,
249a/12, 249b/10, 252b/23, 257b/22,
261a/19, 264b/18, 266a/12

[=196]

belkim: (Ar.+Far.) Belki, olabilir. bk.

belki

b. 33a/6, 62a/21, 126a/4, 144a/6,
180b/4, 214a/1

[=6]

bellü: Belli, apaçık, bilinen.

b. 128a/3, 154a/7, 157a/20, 159b/4,
272a/1, 272a/1

[=6]

belür-: Belirmek, görünmek, ortaya
çıkmaq.

b.-di 25b/8

b.-e 64a/22, 169b/2

b.-meye 100a/16, 232a/4, 238a/21

b.-mez 178a/7

[=7]

belürt-: Ortaya çıkarmak, açık hale
getirmek.

b.-e 257b/23

[=1]

belürsüz: Bilinmeyen. bk. **belüsiz,**

belüsüz

b. 161b/14, 170b/8, 212b/4,
234b/18, 264a/8

[=5]

belüsiz: Bilinmeyen bk. **belürsüz, belüsüz**

b. 72b/3

[=1]

belüsüz: Bilinmeyen. bk. **belürsüz,**

belüsiz

b. 251a/23

[=1]

ben: Ben

b. 5a/22, 5b/9, 5b/14, 5b/17, 5b/22,
6a/14, 7a/12, 7a/15, 7a/16, 8b/15, 11b/15,
11b/18, 17b/5, 17b/17, 19a/17, 19a/18,
19b/8, 20a/21, 21a/19, 21a/22, 21b/1,
21b/8, 22b/20, 23a/4, 23a/7, 23a/19,
23a/23, 23b/4, 23b/8, 24a/8, 24b/4, 26b/11,
26b/12, 26b/20, 28a/8, 28b/17, 29a/13,
29a/4, 29b/4, 31a/13, 31a/22, 31b/1,
32b/16, 32b/8, 33a/7, 34a/13, 34b/15,
36a/8, 36a/9, 37a/20, 37b/10, 37b/12,
37b/15, 37b/15, 37b/16, 38a/21, 38b/10,
38b/2, 38b/3, 41a/17, 41a/19, 41a/19,
41b/1, 41b/6, 43b/23, 44a/17, 44b/1, 44b/3,
44b/3, 45b/12, 45b/13, 45b/19, 47a/17,
48a/22, 48b/9, 4a/20, 51a/9, 52b/14,
55b/21, 55b/22, 56a/23, 56b/1, 56b/1,
56b/9, 57a/11, 57a/13, 57b/14, 57b/16,
57b/17, 58a/4, 60b/17, 60b/19, 60b/20,
61b/12, 64b/10, 65a/14, 65a/7, 66a/17,
66b/18, 66b/8, 68a/16, 68a/17, 69a/4,
72a/20, 73b/16, 75a/10, 75a/3, 76a/10,
76a/11, 77a/8, 78a/1, 78a/4, 78b/6, 78b/7,
79a/5, 80b/21, 81a/1, 81a/9, 85b/15,
85b/16, 86a/14, 86a/4, 87a/1, 88b/12,
89a/19, 89b/7, 89b/9, 90b/10, 91a/12,
92a/10, 92a/12, 92a/9, 92b/5, 93b/18,
93b/19, 93b/19, 94a/20, 94a/6, 95a/10,
97a/14, 97a/15, 97a/16, 97a/18, 97a/21,
103a/3, 103a/8, 107a/23, 107b/12, 108a/13,
108a/20, 108b/18, 108b/2, 108b/4, 108b/5,
110a/11, 110a/21, 110a/22, 111b/16,

112b/3, 112b/5, 113b/4, 113b/5, 115a/20,
115a/5, 117b/20, 118a/2, 121a/7, 121b/15,
121b/18, 121b/20, 121b/9, 122a/5,
123b/11, 128b/1, 129a/20, 129b/18,
129b/18, 131a/8, 131a/9, 133b/3, 134b/19,
135a/3, 135a/6, 135a/6, 135a/8, 138b/11,
138b/13, 138b/8, 13a/10, 13a/19, 140b/1,
142a/17, 142a/4, 143b/19, 143b/21,
144a/21, 144a/21, 144b/2, 147a/4, 149a/15,
149a/8, 152a/4, 156b/5, 156b/5, 159b/20,
162b/21, 165a/12, 165a/24, 165b/1,
167b/10, 16a/3, 170a/17, 171a/10, 171a/9,
172b/19, 174a/11, 174b/3, 176b/2,
177b/18, 177b/3, 178a/7, 179b/13, 181a/1,
181a/15, 181a/18, 184b/15, 184b/21,
184b/22, 184b/23, 185a/12, 185a/4,
187a/21, 188a/17, 188a/22, 188b/3,
188b/9, 191a/20, 193a/10, 193a/12,
200a/10, 200a/10, 200a/13, 200a/17,
200a/17, 200a/18, 200a/19, 200a/4, 203b/8,
206a/11, 209a/16, 210a/22, 210b/11,
211a/9, 211b/1, 212b/22, 212b/23,
213a/17, 214a/23, 214b/1, 217a/1, 217b/1,
217b/16, 217b/17, 217b/19, 217b/4,
221a/12, 221a/18, 221a/21, 221b/1,
221b/14, 222b/20, 222b/21, 224a/23,
224b/1, 224b/23, 225a/11, 225a/21,
225a/21, 225a/23, 227a/3, 227a/5, 227a/8,
229b/16, 229b/21, 235b/21, 237a/14,
237a/19, 237a/3, 237a/4, 240b/17, 240b/4,
245a/5, 245b/1, 245b/10, 245b/11, 245b/3,
245b/6, 246a/2, 251a/19, 251b/17, 251b/3,
251b/5, 252b/15, 252b/18, 253b/13,
253b/20, 254a/16, 256b/8, 259b/13,

260b/10, 262b/21, 265a/1, 265a/3,
266b/16, 266b/19, 266b/3, 267b/10,
267b/3, 267b/4, 267b/9, 268a/13, 269b/10,
269b/11, 269b/12, 269b/17, 269b/9,
270b/4, 270b/5, 271a/20, 271b/5, 272a/9,
272b/17, 273a/2, 273a/3

b.+den 21b/9, 22a/2, 236a/5,
24b/21, 260b/10, 260b/15, 26b/13, 26b/18,
271b/5, 271b/6, 28a/23, 32b/8, 35a/21,
41b/12, 45b/10, 45b/9, 55b/22, 66a/1,
90b/11, 93b/18, 97a/15, 97a/23, 97a/7,
99b/20, 108a/14, 108a/20, 108b/4, 111b/7,
113b/5, 134b/1, 141b/21, 142a/18,
179b/19, 184b/8, 188b/1, 206b/13,
206b/14, 215a/4

b.+em 152b/10, 152b/10, 188b/10

b.+i 7a/8, 7b/3, 11b/20, 17a/21,
19b/6, 19b/7, 19b/9, 22b/4, 22b/5, 23a/15,
23b/3, 23b/16, 23b/15, 30b/10, 32b/8,
33a/7, 35a/21, 38a/15, 38a/20, 38a/8,
39a/1, 45b/11, 55b/21, 57a/13, 57b/15,
57b/20, 60b/3, 61b/10, 66a/17, 68a/17,
72a/22, 85a/12, 86a/6, 86a/7, 87b/6, 91a/4,
96a/21, 97a/21, 97a/23, 97b/2, 110a/22,
113b/2, 130a/5, 130b/12, 130b/13, 138b/1,
144a/21, 144b/2, 154a/21, 177b/1,
188a/16, 193b/13, 200a/18, 201b/22,
213a/18, 221a/13, 221b/2, 224a/5,
229b/12, 229b/17, 229b/21, 229b/21,
230a/1, 236a/12, 238b/3, 240a/19,
245b/18, 245b/23, 246a/2, 246a/3, 24b/17,
24b/22, 251a/19, 252b/14, 252b/17,
259b/14, 259b/14, 259b/16, 25b/20,
260b/14, 260b/15, 266b/16, 266b/16,

266b/19, 267b/3, 269a/23, 271a/13,
273a/1, 273a/4

b.+üm 3a/14, 7a/17, 7b/3, 7b/3,
17a/19, 19a/9, 19a/22, 19b/1, 20b/17,
20b/18, 21b/19, 21b/7, 21b/7, 21b/8, 23b/8,
23b/13, 23b/14, 23b/23, 25b/5, 27b/11,
28a/14, 28a/22, 28a/8, 28b/3, 31a/22,
31b/11, 31b/22, 32a/1, 32a/12, 32a/12,
32a/13, 33a/5, 34a/13, 35a/11, 35a/20,
35a/20, 35b/14, 35b/15, 37b/12, 37b/5,
37b/9, 38a/11, 38a/15, 38a/2, 38a/8, 38a/9,
40b/18, 40b/4, 41a/10, 41a/13, 41a/5,
41b/12, 41b/17, 44a/16, 45b/19, 45b/8,
47a/17, 48a/21, 49b/11, 49b/6, 51a/9,
52b/23, 54b/14, 55b/21, 56a/6, 56b/3,
57a/19, 58a/2, 58a/3, 60b/23, 61b/10,
64a/7, 65a/11, 65a/14, 66a/16, 68b/3, 6a/1,
72b/17, 72b/9, 73b/15, 75a/3, 78a/2, 79a/6,
79a/7, 86a/14, 86b/5, 89a/14, 89a/15,
89a/15, 89a/16, 89a/17, 89a/20, 90b/23,
91a/18, 92a/10, 92b/4, 93b/18, 93b/20,
94a/20, 97a/14, 97a/21, 262b/4, 107a/20,
107a/20, 108a/16, 110a/20, 112b/5,
120a/11, 120a/12, 121b/15, 122a/23,
123b/12, 123b/20, 129a/12, 130a/5,
135a/4, 135b/14, 138b/10, 138b/12,
140a/12, 141b/17, 141b/21, 145b/19,
146b/6, 147a/4, 151b/5, 152a/3, 152a/5,
154a/21, 155a/3, 155b/17, 159b/21,
162a/17, 162a/17, 170a/20, 172b/19,
172b/20, 174b/4, 174b/4, 176a/12, 176b/3,
177a/17, 177b/5, 181b/16, 181b/17,
184b/21, 185a/1, 185a/11, 185a/11, 185a/8,
185b/12, 188b/4, 189b/16, 193a/11,

193b/13, 200a/17, 200a/21, 200a/6,
201b/21, 205a/14, 205a/21, 206b/15,
207a/11, 210b/18, 211a/9, 212b/22,
213a/14, 215a/6, 215b/21, 217a/23, 217a/5,
217b/21, 217b/5, 218b/14, 219a/16,
219a/17, 221a/12, 221a/12, 221a/21,
221a/23, 223a/5, 224a/7, 22b/7, 234b/2,
238a/8, 238b/18, 240a/19, 240b/17,
244a/19, 245a/19, 245b/11, 245b/3,
245b/8, 245b/9, 246a/3, 246a/4, 247b/16,
251a/17, 251b/4, 252b/22, 253b/11,
255a/10, 255a/10, 255a/11, 255a/11,
255a/13, 255a/14, 258a/21, 258a/22,
258a/23, 259a/12, 262b/5, 264b/8, 266b/2,
267a/18, 267b/1, 269b/14, 269b/15,
270b/13, 270b/4, 271a/10, 271a/12,
271a/20, 271a/22, 271a/8, 271a/9

b.+ümçün 57a/11, 201b/21

b.+ümçündür 152b/10

b.+ümile 23a/5, 108a/20, 121a/7,
138b/16, 184b/12, 184b/13, 206b/13,
267a/14, 267b/5, 269b/1

b.+ümle 87b/5, 123b/21, 213a/1

[=706]

bend: (Far.) Bağ.

b. 35b/11, 253b/3, 253b/3, 266b/17

b.+leri 253b/2

[=5]

bende: (Far.) Kul, köle.

b.+lerini 215b/9

[=1]

bendekeş: (Far. <bendküş) Eklem. bk.

bendükeş

b.+leri 42b/22

[=1]
bendükeş: (Far. <bendküş) Eklem. bk.
bendekeş
b.+ler 164a/23
[=1]
beñiz: Yüz, çehre, yüz rengi.
b.+i+(beñzi) 35a/5, 271a/18
b.+üñüz+(beñziñüz) 84b/14
[=3]
benlik: Benlik.
(benlig).+ine 73a/6
[=1]
beñze- : Benzemek.
b.-dügi 114b/15
b.-meye 161a/1, 229a/11
b.-meyeler 120b/21
b.-mez 8a/21, 16b/18, 18b/12,
34b/16, 73b/1, 11b/6, 116b/22, 149a/20,
163a/10, 184a/12, 210a/18, 224b/20,
230b/3, 231a/6, 234a/5, 234a/5, 246b/17,
271b/13, 271b/14
b.-mezsiz 141b/7
b.-r 19a/3, 20a/7, 11b/6, 13b/14,
37a/2, 42b/15, 69a/12, 78a/22, 78a/23,
97a/20, 99b/15, 100b/14, 102b/2, 109a/22,
110b/2, 111a/18, 114b/3, 116a/16, 141b/4,
141b/5, 146b/3, 147a/13, 149a/20,
150b/15, 157a/21, 157b/1, 157b/2,
159b/15, 162b/15, 163a/11, 163a/14,
163b/9, 169b/17, 170a/23, 181b/12,
181b/8, 187b/6, 188a/6, 188a/7, 189a/3,
190b/2, 191b/12, 216a/14, 216a/22,
234a/16, 241b/23, 242b/14, 243b/5,

247a/13, 248a/21, 249b/8, 266a/10,
267b/19, 269a/10, 272a/22, 272b/3
b.-ye 161a/1
[=81]
beñzed-: Benzetmek. bk. **beñzet-**
b.-eler 173a/14
b.-ürlerdi 19a/5
[=2]
benzet-: Benzetmek. bk. **beñzed-**
b.-di 3b/15, 96a/13, 226b/9,
241b/12
b.-dügi 170b/14
[=5]
berāber: (Far.) Birlikte, eşit, aynı.
b. 4a/10, 4b/9, 17a/12, 19b/7,
33b/8, 40a/22, 40b/2, 40b/3, 40b/5, 43a/12,
43b/14, 43b/17, 44a/1, 44a/1, 44a/2,
60a/11, 60a/16, 60b/12, 65b/21, 104a/17,
104a/18, 116b/11, 116b/12, 116b/9,
117a/1, 163a/23, 168a/11, 168a/8, 182a/17,
182a/23, 183b/4, 183b/5, 194a/10,
194a/10, 209b/13, 209b/22, 235b/1,
236a/12, 262a/10, 269a/22
b.+dür 145b/5, 192b/20
b.+inde 145a/3, 145a/6
b.+üz 6a/1
[=45]
berāt: (Ar.) Rütbe, nişan ve imtiyaz
verildiğini bildiren ferman.
b. 202b/14, 213a/14, 243a/3
b.+ı+(1) 244a/6
b.+ı+(2) 212b/20, 243a/2
b.+ın 30b/11, 145a/1

b.+lar 95b/8, 105b/15, 105b/21,
212b/17

b.+ları 213a/13, 229a/6, 244a/6,
244a/10

b.+ların 138a/23

b.+larına 243a/7

b.+larıñuz 156a/22

b.+um 32a/1

b.+umuzu 30b/12

[=21]

berekāt: (Ar.) Bolluklar.

b. 140a/20, 211b/10

b.+i+(2) 202a/15

b.+ında 126b/18

b.+lar 161b/21

[=5]

bereket: (Ar.) Bolluk.

b. 21a/3, 24a/18, 108b/14

b.+dür 261a/19

b.+i+(2) 33b/12, 95a/18, 136b/22

b.+idi 86a/10

b.+ini 65b/16

b.+ler 61b/2

[=10]

berí: (Ar.) Salim, kurtulmuş, temiz.

b. 36a/13, 63b/10, 65a/17, 86a/4,
86a/6, 86b/3, 100a/4, 109b/14, 180a/2,
217b/20, 229a/7, 241b/22

b.+dür 27a/14, 71a/17, 143b/20,
150a/6

b.+lerdür 239a/4

b.+yüz 151b/9

[=18]

beriyye: (Ar.) Çöl, kır, sahra.

b.+lerde 231b/17

[=1]

berk: Sağlam, sıkı, sımsıkı.

b. 93b/5, 120b/4, 171a/21, 193b/3

b.+idi 129a/20

[=5]

berki-: Sağlamlaşmak, pekişmek,
kuvvetlenmek.

b.-mişdür 94a/13

[=1]

berkid- : Sağlamlaştırmak,
pekiştirmek. bk. **berkit-**

b.-üp 94a/10, 271a/2

b.-ürler 266a/11

[=3]

berkin- : Sağlamlaşmak, pekişmek.

b.-mişdür 15b/10

[=1]

berkirek: Daha sağlam, daha sıkı.

b.+idi 175a/10

[=1]

berkit-: Sağlamlaştırmak, pekiştirmek. bk.

berkid-

b.-di 204b/17

b.-diler 34b/22

[=2]

berü: Beri.

b. 37b/6, 37b/6, 177a/16, 253b/17,
257a/6, 257a/7

[=6]

bes: (Far.) Sonra, onun için, bundan
dolayı, hemen, ardından da, artık, işte, o
hâlde, sonunda.

b. 3a/15, 3a/8, 3b/13, 3b/5, 4a/1, 4a/14, 4a/16, 4b/19, 5a/8, 5a/9, 5a/10, 5b/11, 6a/18, 6b/22, 7b/19, 9b/5, 10a/4, 10a/10, 10a/14, 10b/12, 11a/8, 12a/10, 12a/16, 12b/21, 13a/4, 13a/18, 13a/21, 13b/23, 14a/3, 14a/5, 14a/15, 14a/17, 16b/2, 16b/13, 17b/17, 17b/21, 18a/5, 18a/13, 18a/18, 18a/19, 18b/10, 21a/19, 21b/15, 21b/21, 21b/23, 21b/3, 22a/5, 22b/14, 27a/4, 29a/21, 29a/8, 29b/9, 2b/13, 31a/13, 31b/2, 32a/22, 32b/11, 32b/14, 32b/15, 32b/2, 33a/12, 33a/18, 33a/3, 33a/7, 33b/14, 33b/19, 33b/23, 33b/7, 34b/20, 34b/7, 35a/12, 35a/15, 35a/7, 35a/9, 35b/13, 36a/12, 36a/13, 36a/16, 36b/17, 37b/21, 37b/23, 37b/7, 38b/19, 38b/3, 39a/11, 39b/15, 40a/8, 40b/11, 40b/12, 40b/5, 42b/1, 42b/10, 42b/13, 43b/1, 43b/14, 44a/10, 44a/18, 44b/3, 44b/5, 44b/6, 45a/16, 47b/17, 48a/3, 48a/6, 48b/14, 48b/17, 48b/21, 49a/2, 49a/5, 49a/6, 49b/3, 164a/4, 50a/10, 50a/22, 50b/18, 51a/13, 51b/10, 51b/22, 52b/23, 53a/22, 53a/8, 53b/10, 53b/16, 53b/19, 54a/12, 55a/23, 55a/7, 55b/17, 55b/5, 57a/6, 57b/9, 58a/10, 58a/18, 59a/10, 59a/11, 59a/2, 59a/4, 59b/11, 60a/14, 60a/19, 60a/6, 60b/5, 61a/8, 62b/4, 63a/15, 63a/23, 63a/5, 63b/13, 63b/19, 64a/4, 64b/12, 64b/13, 65a/12, 65b/12, 66a/21, 66b/4, 67a/13, 67a/8, 67b/17, 68b/11, 68b/17, 69a/9, 69b/6, 70b/11, 72a/1, 72b/5, 73a/17, 73a/19, 73a/2, 73b/10, 74a/1, 74b/3, 75a/6, 76a/5, 77a/10, 77a/23,

78a/18, 78a/6, 79a/20, 79a/22, 79a/8, 79b/12, 79b/23, 80a/8, 80b/5, 81a/18, 81b/4, 83a/15, 84a/6, 84b/1, 84b/7, 85a/13, 85a/3, 85a/5, 86a/1, 86a/10, 86b/3, 87a/7, 87b/16, 87b/17, 87b/7, 88a/14, 88a/2, 88a/5, 89b/11, 89b/2, 8b/20, 90a/5, 90a/6, 90b/6, 91a/7, 91b/5, 93a/7, 93b/10, 93b/2, 94a/10, 94a/8, 95a/2, 95a/8, 95b/9, 96a/12, 97a/4, 97b/2, 97b/5, 98a/20, 98a/3, 98b/2, 99a/21, 99a/23, 100a/23, 100b/10, 100b/18, 100b/3, 100b/5, 101b/20, 102a/14, 102b/16, 103a/13, 103b/15, 103b/2, 103b/4, 104b/21, 104b/3, 104b/4, 105a/15, 105a/6, 105b/3, 106a/20, 106b/1, 106b/9, 107b/14, 107b/22, 107b/3, 108a/4, 108b/13, 108b/3, 108b/7, 108b/9, 109a/14, 109b/1, 109b/18, 109b/8, 110a/14, 110a/15, 110b/15, 111a/12, 111a/14, 111b/2, 111b/21, 111b/4, 112b/11, 112b/23, 113a/19, 113b/17, 113b/19, 113b/22, 114a/14, 114a/21, 114a/9, 115a/14, 115a/23, 115b/20, 115b/22, 116b/23, 117a/12, 117b/1, 117b/12, 118a/1, 118a/12, 119a/1, 119b/10, 120a/15, 120b/15, 121a/2, 121a/20, 121a/4, 121b/20, 121b/9, 122a/13, 122a/18, 122a/3, 122b/2, 123b/1, 123b/22, 124a/16, 124b/13, 124b/21, 125a/18, 125a/7, 125b/15, 127a/8, 127a/9, 127b/1, 128a/10, 128a/17, 128a/22, 128a/6, 128b/11, 129a/1, 129a/23, 129b/10, 130a/1, 130a/21, 130a/22, 130b/1, 130b/18, 130b/23, 131b/10, 131b/13, 132a/13, 132a/20, 132a/23, 132a/9, 133a/8, 133b/10,

133b/13, 133b/14, 133b/17, 134a/13,
134b/18, 135b/22, 136a/11, 136b/6,
137a/22, 137a/5, 137b/4, 138a/16, 139a/20,
139b/16, 139b/8, 140b/12, 140b/19,
140b/2, 140b/20, 141a/1, 141a/6, 141b/12,
141b/7, 142b/22, 142b/6, 143a/20, 143b/3,
144a/1, 144a/14, 144a/17, 144a/22,
144b/12, 144b/14, 144b/16, 144b/8,
145b/21, 145b/6, 146a/7, 146b/8, 147a/6,
147b/11, 147b/9, 148a/1, 148b/14, 148b/4,
149a/3, 150b/3, 151a/1, 151b/21, 152b/1,
152b/2, 152b/20, 152b/4, 152b/8, 153a/18,
153a/2, 153a/20, 153b/10, 153b/4, 153b/6,
154a/11, 154b/18, 154b/4, 154b/6,
155a/11, 156b/16, 157a/8, 158a/9,
158b/19, 158b/8, 158b/9, 159a/10,
159a/14, 159a/20, 159a/21, 159b/13,
159b/21, 159b/4, 160a/14, 160a/21,
160a/3, 160a/7, 160b/12, 160b/19,
161a/19, 161a/4, 161a/7, 162a/6, 162b/3,
164a/16, 164b/22, 165a/20, 165a/3,
166b/1, 167a/13, 167a/19, 167b/16,
167b/2, 168b/15, 168b/21, 168a/5,
169a/15, 170a/2, 170a/21, 170b/11,
170b/13, 170b/22, 171a/1, 171a/11,
172a/17, 172b/14, 173b/17, 174a/10,
174a/15, 175a/21, 175a/5, 175b/4, 175b/6,
176b/23, 177a/12, 177a/17, 177b/22,
177b/8, 178a/12, 178a/16, 178a/17, 178a/2,
178a/8, 178b/11, 179b/21, 181a/19,
181a/20, 181b/14, 181b/18, 181b/4,
182a/11, 182a/14, 182a/23, 183b/10,
183b/3, 184a/15, 185a/14, 185a/4,
185b/10, 186b/5, 187a/3, 187b/18,

188a/12, 188b/15, 189b/20, 189b/22,
190a/19, 191a/10, 191b/6, 192a/5, 192a/8,
193b/20, 194a/4, 196a/7, 196b/13, 197b/4,
198b/11, 199b/1, 19a/22, 19b/9, 201a/20,
201b/1, 201b/11, 201b/13, 202b/10,
203b/1, 203b/17, 205a/18, 206a/9,
206b/15, 207a/1, 207a/17, 207b/18,
208a/4, 208b/6, 209a/17, 209a/23, 209b/3,
209b/7, 20b/14, 20b/18, 210a/18, 210a/5,
210b/2, 210b/4, 210b/7, 211a/17, 211b/11,
211b/18, 211b/20, 211b/6, 211b/9,
212a/16, 213b/6, 214b/3, 216b/17,
216b/22, 217a/10, 217b/11, 217b/13,
218b/9, 219a/3, 219a/6, 219b/10, 219b/13,
219b/16, 221a/12, 222b/21, 223a/21,
224b/22, 224b/7, 225a/12, 225a/2, 226b/3,
226b/6, 227a/8, 227b/14, 227b/17,
227b/22, 228a/8, 228a/8, 228b/14, 228b/6,
230a/13, 230a/6, 231a/4, 232a/1, 233b/10,
233b/16, 233b/3, 234b/15, 234b/23,
235a/9, 235b/18, 235b/5, 236a/8, 236b/17,
236b/19, 237a/20, 237a/21, 237a/5,
237b/3, 237b/4, 237b/9, 239b/1, 23a/2,
23a/20, 23a/7, 23b/5, 240a/16, 240b/21,
241a/10, 241a/13, 242b/13, 243a/15,
243a/19, 243a/6, 243b/13, 244a/22,
245a/15, 245b/12, 246a/20, 246a/4, 246a/7,
246a/8, 247a/6, 247b/4, 248a/18, 248a/23,
248b/11, 248b/16, 249a/20, 249a/4,
24a/10, 24b/15, 24b/23, 250b/11, 251a/22,
251a/4, 251b/1, 251b/12, 252a/10, 252a/3,
252b/2, 252b/2, 253a/18, 254a/12,
254a/13, 254b/12, 254b/4, 255b/16,
256a/20, 256b/23, 257a/10, 257b/23,

258b/16, 259b/17, 259b/7, 25a/18, 25b/12,
25b/17, 260a/18, 261a/2, 261a/8, 261b/2,
262a/11, 262a/17, 263b/14, 264a/15,
264a/18, 264b/2, 265a/15, 265b/21,
266a/2, 266a/4, 266b/16, 266b/23, 266b/7,
267a/20, 267a/6, 267b/6, 268a/19, 268a/6,
26a/10, 26a/13, 26a/2, 26a/6, 26b/14,
26b/18, 26b/19, 26b/9, 270a/9, 270b/16,
271b/21, 271b/6, 272b/20, 273a/4
[=677]

besle-: Beslemek, büyütmek,
yetiştirmek.

b.-r 48a/17

b.-yelüm 187a/23

[=2]

beş: Beş. bk. **biş**

b. 143b/9, 145a/9, 157b/6, 167a/16,
170a/3, 174a/13, 178a/2, 193b/19, 203a/11,
212a/19, 218a/22, 218a/22, 218b/22,
222a/15, 234a/10, 240b/4, 242a/19,
257a/12, 269a/20

b.+inde 261a/9

[=20]

beşāret : (Ar.) Müjde, muştu.

b. 4a/15, 4b/1, 24a/1, 24a/15,
41b/15, 41b/15, 69b/13, 69b/14, 69b/21,
69b/9, 109b/11, 127a/15, 140a/10,
142a/15, 142a/22, 168b/5, 188b/10,
189b/10, 202a/10, 22b/9, 244b/13, 253b/6

b.+e 142a/14

b.+i+(1) 244b/12

b.+ile 168b/4, 202a/8

b.+in 26b/18

b.+le 19b/15, 22b/19

b.+ler 69a/23, 69b/15

b.+leri 69b/16

b.+lerin 70a/8

[=33]

beşāretci: Müjdecî, muştucu.

b. 123b/8

[=1]

beşer: (Ar.) İnsan.

b. 151a/3

[=1]

beşeriyet: (Ar.) İnsanlık.

b. 111b/22

şifat-ı b.111b/22

[=1]

beşinci: Beşinci.

b. 65b/10, 203a/13, 224b/9,
225a/11, 226a/8, 244a/22

b.+de 252b/9

[=7]

beter: (Far.) Daha kötü, çok kötü. bk. **bed-
ter, biter**

b. 21b/17

b.+dür 144a/17

[=2]

betlü: Kötü.

b.+sin 41b/19, 204b/5

[=2]

bevl: (Ar.) İdrar, sidik.

b. 101a/10, 131b/23, 231a/9

b.+i+(2) 132a/2, 132a/4

[=5]

bey': (Ar.) Satma, satış.

b. 191a/19, 191a/20, 265a/18

b.+i+(2) 215b/20

[=4]

beyân: (Ar.) Anlatma, açık söyleme, bildirme.

b. 36b/6, 37a/20, 42a/7, 42b/21, 43b/11, 43b/4, 46b/21, 47a/2, 48b/12, 48b/2, 48b/4, 49a/12, 4b/18, 50b/23, 51a/17, 51a/18, 51b/17, 52b/10, 54a/16, 57b/8, 61b/11, 62a/14, 62b/19, 64a/10, 65a/20, 67b/4, 71a/19, 71b/17, 73b/4, 75a/3, 75b/15, 75b/2, 76b/21, 76b/4, 77a/13, 77b/5, 78a/2, 81b/16, 82b/1, 83a/1, 83a/12, 83a/14, 83a/9, 86a/16, 86a/3, 88b/2, 89a/21, 8b/2, 91a/16, 95a/16, 99a/23, 100a/1, 100b/23, 103b/14, 105a/17, 108a/8, 108a/8, 10b/13, 113b/12, 115a/23, 115b/20, 116a/12, 117b/17, 119a/12, 119b/7, 11b/16, 120a/23, 121a/2, 122b/6, 124b/18, 127b/10, 128a/4, 135b/1, 136b/8, 139b/5, 13a/1, 140b/12, 140b/9, 141a/11, 141b/2, 143b/14, 143b/7, 145a/11, 145a/14, 145a/19, 145b/7, 145b/8, 146a/18, 146b/5, 147b/6, 14a/17, 150b/18, 151a/1, 152a/7, 152b/2, 153b/21, 159a/10, 160a/5, 160b/12, 162a/18, 162a/8, 163a/5, 163b/13, 165b/22, 167a/19, 167b/20, 168a/16, 169a/18, 169b/6, 171b/10, 173b/19, 176b/10, 177a/16, 179a/8, 180b/10, 189b/2, 189b/9, 18b/1, 18b/11, 18b/14, 191b/8, 194b/4, 198a/2, 198a/4, 198b/16, 199b/7, 19a/11, 200b/5, 203a/16, 205a/21, 209b/8, 209b/8, 20a/18, 210b/19, 211b/21, 212a/1, 213b/7, 217a/10, 218a/3, 220a/5, 222b/22, 224b/14, 225a/12, 225b/22, 227a/19,

227b/11, 227b/18, 227b/18, 227b/22, 229a/16, 229a/2, 229a/4, 229a/8, 229a/8, 22b/18, 231b/2, 231b/7, 232a/6, 232b/13, 233b/11, 234b/16, 237a/17, 237b/20, 239a/16, 239a/7, 239b/6, 241a/9, 242b/7, 243a/1, 243a/1, 243a/21, 246b/9, 247b/4, 247b/4, 248a/6, 24b/2, 24b/9, 24b/9, 254b/12, 254b/4, 255b/6, 258b/17, 259a/16, 259b/18, 259b/21, 261a/2, 261b/4, 262a/11, 262a/22, 263b/19, 265b/21, 268a/6, 273a/5

ka'ziyye-yi b. 232b/13

b.+dur 104a/6, 258a/15

b.+i+(1) 83a/10

b.+i+(2) 28b/21, 59a/20, 114b/19, 121a/7, 202b/23, 232b/14

b.+i+(3) 107a/22, 207a/7, 258a/18

b.-i aḥkām 107a/22

b.-i ka'ziyye 207a/7

b.-i ma'nā 258a/18

b.+ına 212b/1

b.+ında 39a/17, 117a/18, 127b/22

[=209]

bey'at: (Ar.) Uyma. bk. **bi'at**

b. 123b/20, 123b/21, 123b/21, 123b/22, 123b/22, 124a/1, 124a/3, 125b/14, 125b/15, 125b/16, 187a/18, 187a/21, 187a/23, 187b/4, 187b/8, 187b/8

b.+lerinüñ 125b/19

[=17]

beyin: Beyin.

b.+in+(beynin) 268a/21

b.+lerine 267b/21

[=2]

beyt: (Ar.) Beyit, aynı vezinde iki mısradan ibaret söz.

b. 13a/9

b.+in 13a/8

[=2]

beyt: (Ar.) Mesken, hâne, ev.

b. 267b/10

ehl-i b. 267b/10

b.+i+(3) 229b/21

ehl-i b.-i Muḥammed

229b/21

b.+i+(2) 201b/13

ehl-i b. 201b/13

b.+içün 207b/1

ehl-i b. 207b/1

b.+inüñ 17b/9, 179a/16

ehl-i b. 17b/9, 179a/16

b.+lerinden 53b/4

ehl-i b. 53b/4

b.+üñ 230a/4

ehl-i b. 230a/4

b.+üñüzle 41b/7

ehl-i b. 41b/7

[=9]

beyyinât: (Ar.) Deliller, şahitler, tanıklar.

b. 56b/21

b.+ıla 56b/20

[=2]

beyyine: (Ar.) Delil, şahit, tanık.

b. 261b/5, 261b/8

b.+den 261b/4

[=3]

beyzâ: (Ar.) Daha ak, çok beyaz.

b. 162b/6

ḥamr-ı b. 162b/6

[=1]

beyzün meknün: (Ar.) Gün yüzü görmemiş yumurta gibi bembeyaz.

b. 19a/6

[=1]

bez: (Ar.) Pamuktan veya ketenden yapılmış dokuma. bk. **biz**

b. 14b/5

b.+i+(1) 43a/6

[=2]

beze-: Süslemek. bk. **bize-**

b.-dük 15b/7, 66b/9, 136b/13, 203b/5

b.-düm 203b/8

b.-r 125b/7, 125b/7

b.-yüp 118b/17

[=8]

bezek: Süs.

b.+ler 84b/20

b.+lerin 149a/19

[=2]

bezen-: Süslenmek.

b.-di 109a/16

b.-eler 231a/6

b.-miş 11b/2, 11b/3, 31b/12, 100a/7, 145b/20, 230a/19, 243a/9, 243b/11, 262b/13

b.-üp 170b/5, 139a/2, 139a/4, 240a/23

b.-ür 102b/3

[=16]

bezer-: Süslemek.

b.-ür 84a/6

[=1]
bezzāz: (Ar.) Bezci, kumaş satan,
manifaturacı.

b. 95b/15

[=1]

bıçaq: Bıçak.

b. 23a/6, 23b/21, 23b/23, 171b/14,
216a/6

(bıçağ).+i+(1) 23b/18, 23b/21

(b).+ıla 24a/1

(b).+ın 23b/17

[=9]

bıçgu: Biçmeye yarayan alet.

b. 245b/13

b.+yıla 245b/15, 245b/15

[=3]

bıldurcin: Bıldırcın.

b. 103b/10

[=1]

bıñar: Pınar, kaynak.

b. 35b/21, 35b/22

b.+dan 249b/5

b.+dur 230b/11

b.+ından 229a/20

b.+lar 8a/10, 42a/14, 140b/14,
141b/4, 160b/20, 249b/22, 251a/9

b.+lardan 233a/15

[=13]

bırağıl- : Bırakılmak, koyulmak.

b.-a 264a/15

b.-ısdur 265b/19

b.-maz 239a/11

b.-miş 44b/2

b.-ur 252b/7

[=5]

bırağucı: Bırakan.

b. 176a/4

[=1]

bırağ-: Bırakmak, koyulmak.

b. 35b/11

(bırağ).-a 3a/23, 3b/1, 82a/1,
102b/10, 161b/14, 175a/4, 186a/11,
243b/23, 262b/1, 265b/9

(b).-alar 15b/17, 245b/22, 62a/17

(b).-am 135a/6

(b).-asın 41a/8, 23b/14

b.-dı 30a/17, 34b/13, 66a/14,
101a/10, 11b/23, 127a/4, 155a/13, 169a/3,
178a/21, 178b/2, 181a/6, 206a/5, 211a/14,
23b/20, 23b/7, 262b/2, 266b/5, 268b/7

b.-dılar 7a/19, 7a/21, 7a/22, 26a/2,
34b/22, 69a/20, 218b/23

b.-dılarsa 267b/20

b.-duğ 17b/21, 35a/8, 172a/5

b.-duğdan 105a/3

b.-dum 23a/7

b.-duñuz 135a/4

b.-ma 222b/19

b.-mağa 189b/17

b.-mağıçün 16a/5

b.-masa 165b/10

b.-masun 78b/12

b.-masunuñ 14a/10

b.-maya 36a/18

b.-maz 14a/21

b.-mazsan 95b/13

b.-miş 155b/2

b.-mişdur 102a/14

b.-sa 120b/8
b.-sun 90b/18
(b).-uñ 99b/17, 138b/4, 213a/22,
246a/9
b.-up 160a/3
(b).-up 3a/22, 16b/14, 17a/8, 29b/8,
69a/20, 88a/15, 98a/8, 98a/9, 99a/17,
103a/1, 118a/7, 133b/6, 151a/11, 161b/10,
162a/10, 204a/13, 208b/7, 217b/22,
249b/11, 251b/13, 252a/14, 257a/22,
268b/16
(b).-ur 14a/4, 17b/11, 33a/15,
170b/7, 247a/1, 259a/2, 259a/5, 270b/21
(b).-urdu 155a/12
(b).-urdum 17a/20
(b).-ursam 23a/7
(b).-uruz 22a/22, 259a/1
[=104]
bırağdur-: Bıraktırmak.
b.-dı 39b/10, 96b/23
[=2]
bí'aded: (Far.+Ar.) Sayısız.
b. 1b/2, 106b/13
şükr-i b. 106b/13
[=2]
bi'at: (Ar.) Uyuma. bk. **bey'at**
b. 122b/9
[=1]
bi'aynihí: (Ar.) Aynıyle, olduğu gibi,
tıpkı.
b. 20a/7, 23a/1
[=2]
biç-: Biçmek.
b.-diler 245b/14, 245b/15

b.-er 170b/8
b.-erler 8a/12, 239a/20
b.-se 208b/15
b.-üp 208b/18
[=7]
bí-çäre: (Far.) Çaresiz.
b. 89b/5, 138a/18, 164b/16
b.+ler 49b/4, 53b/17
[=5]
biçil-: Biçilmek.
b.-ecek 136b/23
b.-meye 253b/17
[=2]
bid'at: (Ar.) Peygamber zamanından sonra
dinde çıkan şey.
b. 20b/11, 51b/12, 85b/5, 85b/7,
85b/23, 85b/23, 86a/1, 91b/16, 109a/21,
169b/16, 181b/11
ehl-i b. 51b/12, 85b/23,
85b/23
b.+a 85b/8, 109a/21, 109b/19,
115b/17
b.+dur 85b/12
b.+lar 75b/20
b.+lara 72b/6
b.+larına 181b/12
[=19]
big: Emir, prens, bey. bk. **beg**
b.+i+(2) 71a/10
[=1]
bigi: Gibi. bk. **gibi**
b. 33b/6, 40b/8, 69a/14, 75a/14,
109a/10, 128a/7, 129a/11, 228a/2
[=8]

bí-ḥaber: (Far.+Ar.) Habersiz, bilgisiz, vurdumduymaz.

b.+dür 107b/9, 193a/15

b.+sin 251b/17

b.+siz 37b/5

[=4]

bi-ḥamdillah: (Ar.) Allah'a şükür olsun.

b. 146b/23, 212b/23

[=2]

bí-ḥisāb: (Far.+Ar.) Hesapsız, sayısız..

b. 125b/18

[=1]

bí-ḥüde: (Far.) Boşuna, boş yere, beyhüde.

b. 226b/17

[=1]

bikr: (Ar.) Dokunulmamış, kızıoğlan kız, bâkire.

b. 11a/16, 110a/11, 163a/22, 163b/3, 200b/11, 200b/12, 202a/7

[=7]

bil: Kalça ile karın arası; bel suyu, meni.

b. 31a/19, 42b/1, 60b/21, 98a/5, 171b/14, 241b/15, 260a/11

b.+i+(2) 259a/2

b.+inden 8a/13, 194a/7, 247b/5, 272a/10

b.+leri 210a/12

b.+lerinde 177a/5

b.+lerini 228a/3

b.+üñi 224a/7

[=16]

bil-: Bilmek, anlamak, tanımak, tanışmak, farkına varmak, kabul etmek, öğrenmek.

b. 1b/23, 28b/19, 73b/7, 96a/6, 238a/19

b.-di 32a/23, 32a/8, 32b/2, 34b/6, 35a/18, 38a/13, 40b/10, 40b/9, 60a/15, 97b/12, 125b/16, 142a/22, 142a/5, 151a/19, 151b/24, 191b/19, 223b/1

b.-diler 7a/5, 20a/21, 25b/9, 25b/9, 266a/20, 267a/2, 270a/10, 270a/20, 31a/12, 73a/18, 85a/2, 114b/9, 122a/20, 142a/14, 158b/9, 166b/1, 170a/6, 178b/2, 209a/13

b.-dilerdi 182a/9, 261b/15

b.-dilerse 97a/8

b.-dügi 40b/6, 197a/11, 235a/4

b.-dügin 259a/2

b.-dügiyle 40b/6

b.-dügüñüzleyin 197a/8

b.-dük 36a/14, 53a/20, 53a/21, 113b/17, 219b/17, 220a/2, 220b/8

b.-dükden 118b/16, 264b/15

b.-dükleri 150b/8

b.-düklerinden 227b/19

b.-düklerine 63b/5

b.-düm 156b/6, 225a/1

b.-düñ 238b/7, 250b/18

b.-düñüz 30b/19, 85b/16, 194a/19, 194b/1, 194b/2

b.-düñüzdi 264b/22

b.-e 9b/6, 22b/13, 52b/3, 60a/19, 96b/2, 99a/5, 121b/5, 121b/5, 121b/5, 165a/17, 210a/17, 212b/10, 222a/1, 240b/2, 242b/4

b.-ecek 21b/7

b.-eler 19b/14, 24a/7, 28a/13, 28a/4, 62a/13, 62a/15, 69b/6, 72b/3,

73a/20, 81b/16, 83a/12, 90b/5, 95a/13,
99a/12, 100b/14, 105b/3, 107a/17,
114b/20, 115b/6, 116a/4, 118b/12, 120a/2,
120a/3, 135a/10, 155b/5, 170b/14,
172b/10, 192a/7, 199a/10, 199a/7,
207b/20, 210a/7, 216a/3, 221b/23, 221b/9,
228a/2, 233b/18, 233b/19, 238a/2
b.-elerdi 7b/3, 12b/16, 195a/11,
209b/7
b.-emez 72a/17
b.-en 204b/13
b.-ene 40b/2
b.-enler 76b/16
b.-esin 40a/19, 83a/10, 119a/19,
119a/20, 207b/20, 232a/13, 266a/15
b.-esiz 28b/19, 45a/22, 45b/20,
58a/2, 61a/7, 61b/22, 70b/11, 76a/15,
113b/20, 134b/21, 153a/5, 173b/10,
184b/17, 195b/6, 199a/6, 204b/21,
205a/14, 205a/15, 206b/6, 210a/17,
264b/13, 264b/16, 264b/16, 270a/4
b.-evüz 14b/14, 73a/17, 251a/22
b.-eydük 188a/1
b.-eydünüz 264b/17
b.-eyim 92a/11, 92a/12
b.-eyin 68a/17
b.-gil 2a/13, 49a/9, 49b/13, 71b/12,
74a/11, 77a/1, 78a/18, 95b/20, 115b/15,
18a/1, 251b/21, 270a/16, 270a/9, 270b/4
b.-ir 151b/12
b.-meden 105a/12
b.-medi 40b/8, 40b/8, 42b/1,
221a/1, 238b/2, 25b/17, 263a/13

b.-mediler 52b/23, 128b/9, 142a/6,
270a/21
b.-medin 7a/21, 33a/1, 75b/23,
130b/20, 133a/14, 151b/10
b.-medügi 96a/23, 199a/8
b.-medügüm 57b/16
b.-medük 130b/17
b.-medüñüz 134a/13
b.-megi 130b/20
b.-megiçün 72b/5
b.-megüñ 11a/2, 113b/18, 205a/15
b.-mek 46a/19, 58a/3, 75a/3
b.-mekde 75b/17, 75b/17, 105b/3
b.-mekden 38b/13
b.-mekiçün 117a/12, 271b/22
b.-meseñüz 79a/13
b.-meye 78a/12, 119a/21, 124b/3,
135b/17, 167a/8, 167a/8, 169b/14,
194a/23, 196a/12, 203a/6, 204b/14,
204b/3, 204b/4, 204b/5, 221b/4
b.-meyedüm 213a/14
b.-meyeler 262b/2
b.-meyelerdi 220b/22
b.-meyem 140b/1
b.-meyen 40b/2
b.-meyesin 38a/22
b.-meyevüz 95a/11
b.-meyüp 129a/17
b.-mez 35a/15, 35a/16, 42b/19,
43b/13, 44b/12, 60a/5, 64a/2, 68a/13,
68a/23, 76b/21, 82a/15, 94a/17, 102a/13,
108b/8, 135b/8, 136a/22, 136a/5, 144a/17,
167a/15, 167b/7, 177a/1, 190b/12,
196b/15, 200a/6, 221b/16, 223a/23,

225a/17, 226a/1, 256b/22, 259a/2, 260a/23,
260b/14, 263b/17, 263b/19

b.-mezdi 5b/2, 228b/11, 259b/2

b.-mezdüm 37b/9

b.-mezdüñ 82b/23

b.-meze 5b/18

b.-mezem 108a/20, 108b/2, 108b/5,
112b/3, 121a/7, 142a/4, 156b/5, 200a/21,
221b/14, 239a/7, 251b/9

b.-mezin 237a/19

b.-mezler 44a/5, 47b/12, 76b/11,
85b/5, 86b/2, 99a/16, 105a/12, 105b/2,
120a/8, 141a/22, 147b/20, 190a/11,
193b/1, 210b/15, 211b/13, 215a/21,
242a/17, 244b/7

b.-mezlerdi 34b/17, 64a/12, 89b/5,
184b/2

b.-mezligile 126b/11, 126b/12

b.-mezmisin 252a/17

b.-mezse 84a/21

b.-mezsın 62b/19, 95b/15, 108b/7,
163b/14

b.-mezsiz 126b/10, 127a/22,
127a/23, 150a/10, 196a/1, 218a/15, 37b/16

b.-mezüz 38a/4, 69b/13, 106a/19,
108b/7, 127b/11, 157a/11, 157a/13,
220a/23

b.-mişiken 74a/15

b.-mişlerdi 261a/23

b.-se 129a/17, 195a/18

b.-señüz 186b/14

b.-ser 272b/18

b.-sün 46a/2, 46a/4, 113a/17,
120b/15, 214b/4

b.-sünler 30a/14, 99a/19, 123b/21,
176a/7

b.-üñ 37a/21, 41b/7, 47a/18,
66a/17, 73a/17, 76a/13, 89a/19, 91a/12,
95b/23, 95b/23, 120b/2, 121b/14, 131a/21,
134a/2, 140b/11, 141b/13, 143b/21,
153a/4, 156b/17, 15b/1, 161a/19, 170a/15,
175a/21, 176a/16, 176b/18, 177b/3,
188a/23, 191b/3, 195b/18, 198b/14,
199b/23, 210b/18, 21a/8, 233a/17,
240b/21, 257a/10, 267a/9

b.-üp 33b/20, 39b/21, 40b/3,
41b/18, 46b/18, 73a/10, 79a/14, 79b/1,
79b/2, 82a/20, 82b/14, 84a/1, 84a/14,
91a/7, 98b/13, 100b/15, 114b/8, 127a/10,
13b/16, 187b/17, 18a/9, 236a/7, 258a/1

b.-ür 6b/5, 8b/15, 8b/15, 8b/15,
28b/11, 38a/4, 40a/10, 52a/12, 52a/8,
55a/7, 60a/1, 64a/4, 66b/15, 68a/7, 68a/7,
69b/12, 70b/1, 70b/1, 71a/9, 72a/18,
72a/19, 72a/20, 73b/10, 73b/6, 75a/21,
75a/22, 75a/22, 78a/14, 78a/15, 78a/18,
78b/5, 79a/9, 79a/9, 80a/6, 82a/15, 83b/17,
85b/6, 94b/17, 94b/9, 96a/1, 96a/23,
101a/22, 101b/5, 103a/22, 108b/18,
116b/13, 118a/5, 118a/6, 119a/2, 119a/21,
122b/19, 124b/3, 127a/23, 127a/8, 127a/9,
128b/15, 131b/12, 135b/10, 135b/16,
135b/9, 135b/9, 142a/21, 14b/2, 151b/16,
166b/18, 166b/18, 167a/18, 167a/22,
167a/4, 167a/5, 167a/5, 167a/6, 167a/9,
167b/1, 168a/11, 173a/17, 173a/18,
173b/10, 174a/11, 174a/12, 174a/12,

174a/14, 174a/4, 175a/17, 175a/21,
175a/22, 175b/16, 177a/1, 181b/15,
183b/15, 183b/16, 183b/16, 183b/16,
183b/17, 186b/10, 187a/8, 191a/9, 191a/9,
192a/15, 193b/22, 194a/11, 194a/20,
194a/22, 194b/21, 195a/19, 196a/14,
196a/14, 199a/10, 199a/9, 199a/9, 199a/9,
199a/9, 199b/17, 199b/8, 204b/11, 204b/3,
204b/5, 204b/6, 204b/7, 205b/4, 207b/23,
215a/3, 222a/14, 222a/4, 222a/4, 223a/18,
223b/7, 228a/9, 232a/5, 244a/16, 244b/19,
246b/9, 247a/9, 248b/10, 248b/10,
248b/11, 258b/7, 263b/20, 267b/15
b.-ürdi 104b/21, 121a/11, 151b/7,
151b/9, 228b/11, 231b/9
b.-ürdü 49b/13
b.-ürdük 98b/12
b.-ürdüm 212b/23, 269b/13
b.-ürdüñ 82b/22, 82b/22
b.-ürem 32b/8, 37b/16, 55b/21,
138b/13, 185a/1, 185a/12, 210b/11
b.-ürin 72a/20
b.-ürken 39b/16, 119b/12, 190b/5
b.-ürler 20b/1, 39a/5, 45b/2, 45b/5,
64a/11, 70a/7, 76b/13, 95a/5, 95a/7,
103b/19, 106a/4, 147a/21, 156b/1,
164a/16, 175b/22, 187b/16, 191a/4,
211a/22, 216b/20, 241b/20
b.-ürlerdi 75b/16, 184b/1, 209a/15
b.-ürlerise 174a/14
b.-ürlerse 43a/23
b.-ürse 84a/20, 96a/22, 115b/6
b.-ürsin 4a/22, 6a/7, 62b/19,
64b/15, 161b/20, 161b/21, 163a/7, 185a/3,

19b/2, 211b/19, 238a/12, 238b/8, 242a/4,
242b/8, 243a/4, 247a/20, 251b/6, 254b/5,
261a/2, 263b/22, 264a/19, 265b/20

b.-ürsüz 37b/7, 159a/14, 164b/21,
164b/7, 188a/16, 206a/12, 217b/1, 253a/6

b.-ürsüñ 242a/3

b.-ürüz 59a/3, 95a/11, 136a/23,
137b/15, 137b/16, 140a/8, 140a/8, 14a/11,
151b/11, 157a/11, 210a/17, 210a/17,
214a/12

b.-ürven 58a/4

[=657]

bilād: (Ar.) Memleketler, şehirler,
kasabalar. bk. **bilāde**

b.-ında 99b/20

[=1]

bilāde: (Ar.) Memleketler, şehirler,
kasabalar. bk. **bilād**

b. 252a/12

[=1]

bildür-: Bildirmek, haberdâr etmek.

b. 28a/12, 131a/8, 134a/11, 257b/17

b.-di 3b/15, 20a/21, 54a/15, 61b/8,
70b/18, 73b/4, 76b/6, 79a/23, 88b/3,
114b/12, 131b/8, 158b/10, 167b/23,
170b/15, 174a/10, 199a/20, 199b/13,
219a/6, 221a/6, 225a/12, 232a/12, 238b/4,
239a/9, 246a/1, 255a/16, 255a/17, 255a/20,
260a/6, 260a/7, 263a/15, 267a/21

b.-diler 246a/18

b.-dügi 70b/2, 74a/9, 119b/19,
130b/22, 159a/10

b.-dügümüzden 103b/16

b.-dük 67b/4, 89a/3, 165a/4,
229a/2, 238a/13, 254a/22, 254a/23
b.-dümdi 44a/17, 138b/12
b.-e 49a/5, 174a/1, 190a/14, 236a/6
b.-eler 32a/19, 171b/11, 229a/21,
231b/21, 233a/10
b.-em 174a/11
b.-esin 238a/13, 238a/19
b.-esiz 135b/8
b.-evüz 119a/17
b.-eyin 267a/19
b.-gil 110a/17
b.-me 199a/18
b.-medük 238a/13
b.-mege 147b/13
b.-megiçün 105b/4
b.-megile 50a/1, 171b/11, 220b/2
b.-mek 227b/18, 257b/22
b.-mekdi 49b/14
b.-mekdür 40a/6
b.-mekiçün 84a/2, 112b/2, 157a/12,
161b/19, 192a/13, 202b/8, 221b/20,
243a/4, 247a/2, 247a/20, 261a/1, 268a/19
b.-mese 40a/7
b.-meyüp 149a/6
b.-mezler 215a/20
b.-üp 30a/11, 70b/7, 171a/3
b.-ür 10b/13, 81b/18, 104a/7,
148b/18, 151b/16, 167b/21, 167b/21
b.-ürler 70a/5
b.-ürsüz 135b/8
[=105]
bildürici: Bildiren.
b.+dür 103b/15

[=1]

bile: İle, birlikte, dahi.

b. 3a/3, 3b/9, 3b/9, 3b/10, 3b/10,
4b/1, 5a/10, 23a/5, 23a/6, 23a/6, 15a/1,
15a/2, 20b/22, 22b/12, 25a/16, 25a/17,
25b/20, 26a/15, 37a/5, 39b/13, 40b/14,
41b/22, 41b/7, 44b/6, 44b/6, 44b/7, 44b/8,
53a/13, 53b/6, 57b/10, 57b/8, 57b/9,
59b/15, 66a/19, 68a/6, 81b/14, 82b/5,
84a/20, 85b/23, 87b/20, 87b/7, 90a/19,
92a/14, 108b/11, 111a/21, 111b/6,
114a/21, 123a/12, 124a/10, 124a/19,
125a/5, 125a/5, 125a/7, 125a/7, 126b/17,
131a/10, 131a/2, 132b/1, 132b/1, 133b/19,
133b/8, 137b/19, 137b/21, 138a/14,
138b/15, 138b/16, 139a/21, 142a/15,
143b/3, 146a/5, 146a/8, 146a/9, 148b/23,
156a/13, 156a/9, 157a/2, 162b/10,
168b/22, 173a/23, 178a/2, 178a/5, 178a/9,
179b/11, 17b/23, 180b/2, 191a/17, 192a/5,
193b/12, 195b/12, 196a/18, 197b/6,
200b/18, 201a/16, 201b/13, 209a/9,
213a/22, 213b/2, 215b/6, 219a/17,
219a/18, 21a/18, 221b/17, 226b/1, 226b/2,
227a/17, 229a/6, 229b/4, 230b/11,
237a/18, 238a/1, 239a/23, 240a/5, 241a/21,
243a/3, 24b/23, 251b/11, 253a/23,
253b/11, 255b/9, 257b/18, 258a/21,
258a/22, 258a/23, 261a/12, 266b/23,
267a/14, 267a/15, 267a/15, 267a/21,
269b/1, 270b/18, 272a/5
b.+dür 12a/19, 104a/19, 127b/14,
166b/5, 167a/7, 174a/14, 178b/17, 265a/23
b.+nde 12a/19

b.+since 89b/4
b.+sinde 47a/5, 83a/7, 121b/4,
184b/11, 207a/23, 224a/23, 238a/23,
266b/17, 267b/19

b.+ydi 89b/14, 193a/1

b.+ydük 153a/21

b.+ydüñüz 169a/1

b.+yidi 113b/1, 185a/3, 214a/21

[=158]

bilezik: Bilezik. bk. **bilezük**

b.+ler 89b/1, 89b/3

[=2]

bilezük : Bilezik. bk. **bilezik**

b. 231a/7

b.+ler 231a/8

b.+lerile 231a/6

[=3]

bilici: Bilen.

b. 14b/10, 47a/1, 47a/1, 47a/1,
221b/16

b.+dür 50b/18, 75a/15, 79a/8,
108a/15, 150b/13, 166b/22, 207b/23,
244b/10

[=13]

bilin-: Bilinmek, tanınmak. bk. **bilün-**

b.-di 95a/1

b.-e 42b/4, 157a/19

b.-iserdür 153b/16

b.-medi 55a/22

b.-meye 54b/15

b.-mez 119a/2

b.-mişdür 64a/10

[=8]

bilış-: Tanışmak. bk. **bilüş-**

b.-diler 20a/23

b.-eler 217a/13

b.-ün 46b/10

b.-ürler 263a/21

[=4]

bi'l-küllî: (Ar.) Büsbütün, bütün bütün. bk.

bi'l-küllîye

b. 83b/1

[=1]

bi'l-küllîye: (Ar.) Büsbütün, bütün bütün. bk. **bi'l-küllî**

b. 142b/19

[=1]

bilmeklik: Bilme, bilgi.

(bilmeklig).+i 75a/2, 238a/14

b.+leri 225b/11

[=3]

bilün-: Bilinmek, tanınmak. bk.

bilin-

b.-ür 1b/10

[=1]

bilürlik: Bilinirlik.

(bilürliğ).+üñ 68a/23

[=1]

bilüş-: Tanışmak. bk. **bilış-**

b.-ir 46b/11

[=1]

biñ: Bin.

b. 2a/23, 26b/9, 31a/2, 34a/8, 46b/3,
62a/5, 66a/8, 66a/9, 90b/19, 93a/19,
93a/20, 100b/8, 103b/9, 117b/21, 121b/4,
121b/5, 125b/13, 126a/6, 134b/3, 139b/7,
145a/4, 161a/10, 161a/11, 161a/7, 214b/8,
217b/10, 230b/19, 235a/2, 248a/7, 248a/9,

249b/4, 251a/4, 251a/8, 252a/2, 252a/3,
252a/6, 253a/13, 253a/13, 261a/4, 261a/7,
263b/3

b.+de 77a/2, 152b/22

b.+den 34a/15, 126a/6

b.+idi 26b/5, 26b/5, 26b/5, 126a/5,
126a/6

[=50]

bin-: Binmek, yığılmak, üst üste gelmek.

b.-dügi 149a/18

b.-er 84a/20

b.-erdi 207b/13

b.-erler 9a/22, 9a/22, 9a/22, 9a/23,
13b/7

b.-ersiz 39b/7

b.-esiz 63a/9, 84a/10, 84a/13, 84a/9

b.-mege 84a/22

b.-mek 13b/12

b.-mişlerdi 97b/15

b.-se 84a/19

b.-üp 13b/9, 63a/11, 63a/12,
63a/13, 74b/8, 84a/13, 84a/15, 84a/23,
97b/16, 149a/18, 121b/11, 131b/22

[=29]

binā: (Ar.) Yapı, ev.

b. 234a/10, 237b/5, 241b/9, 251a/3,
251a/8, 252a/16, 252a/3

b.+sı 253a/10, 267b/3

b.+sına 251b/23

b.+ya 252a/4

[=11]

bí-namāzlık: Namazsızlık, beynamazlık.

b.-lar 181b/10

[=1]

bí-nazír: (Far.+Ar.) Eşsiz, eşi
bulunmayan.

b. 1b/1

[=1]

bindir- : Bindirmek. bk. **bindür-**

b.-dük 9a/19

[=1]

bindür- : Bindirmek. bk. **bindir-**

b. 251b/1

[=1]

bí-neyāz: (Far.) İhtiyacı olmayan,
muhtaçsız.

b.+dur 271b/2

[=1]

binid: Binek hayvanı.

b.+e 193b/20

[=1]

bir: Bir, herhangi bir, tek, aynı, bir kez.

b. 1b/23, 2a/14, 2a/17, 2a/21, 3a/5,
3a/19, 3a/23, 3a/23, 3b/3, 4a/22, 4a/23,
4b/9, 4b/13, 4b/13, 5a/1, 5a/2, 5a/9, 5a/20,
5a/21, 5b/2, 5b/9, 5b/12, 5b/13, 5b/14,
5b/21, 5b/21, 5b/22, 6a/1, 6a/2, 6a/9, 6a/9,
6a/17, 6b/2, 6b/18, 6b/20, 7a/12, 7a/12,
7a/19, 7b/11, 7b/12, 7b/13, 7b/13, 8b/2,
8b/2, 8b/11, 8b/12, 8b/13, 8b/14, 9a/17,
9a/2, 9a/2, 9a/4, 9a/7, 9b/2, 9b/6, 10a/8,
10a/8, 10a/9, 10a/23, 10b/3, 10b/7, 10b/8,
10b/8, 10b/14, 10b/15, 11a/4, 11a/6,
11a/20, 11b/17, 12a/1, 12a/1, 12b/16,
13a/3, 13b/3, 13b/16, 14a/2, 14a/4, 14a/6,
14a/12, 14a/14, 14a/16, 14a/21, 15a/16,
15a/20, 15b/19, 15b/20, 15b/21, 15b/22,

16a/15, 16a/20, 16b/4, 16b/5, 16b/17,
17a/1, 17a/14, 17a/15, 17a/19, 17b/16,
18a/2, 18a/18, 18a/22, 18b/4, 18b/21,
19a/1, 19a/10, 19a/15, 19a/6, 19b/13,
20a/3, 20a/3, 20a/6, 20a/13, 20b/8, 20b/8,
21a/13, 21a/20, 21a/9, 21b/11, 21b/22,
21b/5, 22a/2, 22a/12, 22a/12, 22a/18,
22a/21, 22b/7, 22b/7, 22b/8, 22b/15,
22b/21, 23a/6, 23a/6, 23a/9, 23a/14,
23a/18, 23b/4, 23b/18, 24a/9, 24b/18,
24b/22, 24b/23, 24b/3, 25a/2, 25a/21,
25b/16, 25b/19, 25b/20, 26a/1, 26a/4,
26a/4, 26a/7, 26a/7, 26a/7, 26a/17, 26a/22,
26b/5, 26b/6, 26b/7, 26b/10, 26b/12,
26b/13, 26b/13, 27a/2, 27a/3, 27b/20,
27b/20, 27b/5, 27b/8, 28a/1, 28a/1, 28a/18,
28a/7, 28b/16, 28b/23, 29a/15, 29a/18,
29a/20, 29a/7, 29b/11, 29b/12, 29b/16,
29b/18, 29b/5, 29b/8, 29b/9, 29b/9, 30a/2,
30a/9, 30b/4, 30b/5, 30b/6, 30b/7, 31a/10,
31a/10, 31a/11, 31a/11, 31a/17, 31a/19,
31a/20, 31a/20, 31a/20, 31a/4, 31a/4,
31b/12, 31b/13, 31b/15, 31b/16, 31b/17,
31b/19, 31b/7, 31b/7, 31b/8, 31b/8, 31b/9,
31b/9, 32a/12, 32a/16, 32a/21, 32a/5,
32b/15, 32b/15, 33a/12, 33a/17, 33a/20,
33a/23, 33a/6, 33a/7, 33b/10, 33b/11,
33b/2, 33b/2, 34a/18, 34a/4, 34b/10,
34b/10, 34b/17, 34b/17, 34b/18, 34b/2,
34b/22, 34b/23, 34b/5, 34b/6, 34b/8,
35a/10, 35a/2, 35a/21, 35a/21, 35a/23,
35a/4, 35a/4, 35b/21, 35b/22, 35b/22,
36a/11, 36a/11, 36a/12, 36a/12, 36a/18,
36a/7, 36a/8, 36b/13, 36b/20, 36b/20,

36b/21, 37a/2, 37a/20, 37b/15, 37b/18,
38a/3, 38a/5, 38b/4, 38b/4, 39a/17, 39a/18,
39a/20, 39a/20, 39b/10, 39b/10, 39b/12,
39b/12, 39b/12, 39b/9, 39b/9, 39b/9, 40a/1,
40a/12, 40a/12, 40b/1, 40b/1, 40b/10,
40b/8, 41a/23, 41a/4, 41a/8, 41a/9, 41b/18,
41b/18, 42b/15, 42b/16, 42b/17, 42b/20,
42b/3, 43a/6, 43b/11, 43b/11, 43b/13,
43b/13, 43b/15, 43b/17, 43b/20, 43b/8,
43b/9, 44a/11, 44a/16, 44a/20, 44a/6,
44b/1, 44b/10, 44b/11, 44b/3, 44b/3, 44b/4,
45a/11, 45a/14, 45a/14, 45a/19, 45a/2,
45a/2, 45a/3, 45a/5, 45a/5, 45b/8, 45b/8,
46a/23, 46b/11, 46b/2, 46b/6, 47a/14,
47a/14, 47a/19, 47a/20, 47a/8, 47b/16,
48a/1, 48a/15, 48a/3, 48b/19, 48b/8, 49a/6,
49a/8, 49b/1, 49b/16, 50a/18, 50a/19,
50a/20, 50a/21, 50a/5, 50b/13, 50b/19,
50b/19, 50b/3, 50b/8, 52a/5, 52a/6, 52b/5,
54a/1, 54a/2, 54a/20, 54a/4, 54a/5, 54a/6,
54a/6, 54a/6, 54b/12, 54b/16, 54b/17,
54b/21, 55a/19, 55a/3, 55a/3, 55a/4,
56a/12, 56a/5, 56a/6, 56a/7, 56b/15,
57a/11, 57a/16, 57a/17, 57b/21, 58a/15,
58a/16, 58a/18, 58a/18, 58a/18, 59b/17,
59b/9, 60a/13, 60a/19, 60a/5, 60a/6,
60b/17, 60b/18, 60b/7, 61a/14, 61a/7,
61b/18, 61b/22, 62a/21, 62a/4, 62b/18,
62b/2, 63a/11, 63a/11, 63a/14, 63a/6,
63b/15, 64a/22, 64a/3, 64a/6, 64a/9, 64b/1,
64b/13, 64b/16, 64b/23, 64b/9, 65a/14,
65a/5, 65a/7, 65a/7, 65b/6, 66a/9, 66b/1,
66b/11, 66b/18, 66b/8, 66b/8, 66b/8,
67a/14, 67a/14, 67a/15, 67a/19, 67a/4,

67a/6, 67b/20, 67b/20, 67b/7, 68a/3, 68a/3,
68a/4, 68a/7, 68b/23, 68b/8, 68b/8, 69a/12,
69b/14, 69b/14, 69b/15, 69b/18, 69b/23,
70a/13, 70a/13, 70a/14, 70a/21, 70a/3,
70a/5, 70b/17, 70b/8, 71a/10, 71a/11,
71a/16, 71a/18, 71a/19, 71a/21, 71a/23,
71a/6, 71b/1, 72b/10, 72b/10, 72b/10,
72b/22, 72b/22, 73a/12, 73a/15, 73a/19,
73a/21, 73a/23, 73b/11, 73b/11, 73b/18,
73b/18, 73b/18, 74a/1, 74a/19, 74a/19,
74a/2, 74b/13, 74b/5, 74b/5, 75a/6, 75b/1,
76a/15, 76a/17, 76a/19, 76b/20, 77a/3,
77a/6, 77a/7, 77b/5, 78a/12, 78a/19,
78a/19, 78a/20, 78b/1, 78b/23, 78b/5,
79a/3, 79a/6, 79a/6, 79a/7, 79a/7, 79b/14,
79b/18, 79b/18, 79b/20, 80a/18, 80a/22,
80b/13, 80b/13, 80b/19, 80b/22, 80b/23,
80b/3, 80b/8, 81a/1, 81a/23, 81a/7, 81a/8,
81b/1, 81b/20, 81b/3, 81b/4, 82a/17,
82a/17, 82a/20, 82b/11, 82b/4, 82b/5,
83a/10, 83a/13, 83b/3, 83b/7, 83b/7, 83b/8,
83b/8, 84a/19, 84a/20, 84a/22, 84b/14,
84b/18, 84b/21, 85a/10, 85a/11, 85a/18,
85a/19, 85b/1, 85b/21, 86a/22, 86a/22,
86b/10, 86b/11, 86b/11, 86b/9, 87a/11,
87a/15, 87a/16, 87a/20, 88a/17, 88a/4,
88b/17, 88b/21, 88b/8, 89a/17, 89a/21,
89a/4, 89b/13, 89b/15, 89b/16, 89b/4,
89b/6, 90a/20, 90a/8, 90b/10, 91a/15,
91a/3, 91a/3, 92a/10, 92a/16, 92a/19,
92a/22, 92a/7, 92a/8, 92b/15, 92b/5,
93b/12, 93b/16, 93b/21, 93b/23, 93b/7,
93b/7, 94a/1, 94a/16, 94a/16, 94a/16,
94a/16, 94a/2, 94a/4, 94b/6, 95a/12,

95a/17, 95a/21, 95a/22, 95a/7, 95b/10,
95b/14, 95b/14, 95b/2, 95b/21, 95b/21,
95b/7, 96a/13, 96a/14, 96a/17, 96a/17,
96a/22, 96a/22, 96a/5, 96b/20, 96b/22,
97a/12, 97a/15, 97a/4, 97b/14, 97b/16,
97b/16, 98a/17, 98a/21, 98a/5, 98a/5,
98a/5, 98a/6, 98a/7, 98a/8, 98b/1, 98b/2,
98b/20, 99a/16, 99a/7, 99b/2, 100a/9,
101a/11, 101a/17, 101a/9, 101b/10,
101b/16, 101b/18, 102a/1, 102a/15,
102a/2, 102b/12, 102b/16, 103a/15,
103a/3, 103b/20, 103b/20, 104a/3, 104a/6,
104b/18, 104b/7, 105a/12, 105a/22,
105a/7, 105a/9, 105b/1, 106a/5, 107a/10,
107a/12, 107a/16, 107a/22, 107a/7, 107a/9,
107b/1, 107b/12, 107b/13, 107b/14,
107b/15, 107b/17, 107b/17, 107b/18,
107b/3, 107b/7, 107b/7, 107b/9, 107b/9,
108a/2, 108a/23, 108a/3, 108b/10,
108b/11, 108b/8, 109a/13, 109a/16,
109a/22, 109a/22, 109a/23, 109a/23,
109b/3, 110a/11, 110a/11, 110a/12,
110b/8, 111a/19, 111a/4, 111b/15,
111b/15, 111b/18, 111b/19, 111b/8,
111b/9, 111b/9, 111b/9, 112a/5, 112b/22,
112b/23, 112b/6, 113a/1, 113a/18,
113a/22, 113a/8, 113b/1, 113b/17, 113b/5,
113b/6, 113b/9, 114a/10, 114a/7, 114a/9,
114a/9, 114b/2, 115a/7, 116a/10, 116a/2,
116a/2, 116a/23, 116b/6, 117b/20,
117b/23, 117b/23, 117b/23, 118a/13,
118a/2, 119b/10, 119b/11, 120a/1,
120a/11, 120b/19, 121a/21, 121a/8,
121b/1, 121b/18, 121b/19, 121b/20,

121b/22, 121b/6, 121b/9, 122a/21, 122a/4,
124a/10, 124a/10, 124a/11, 124a/20,
124a/22, 124a/23, 124a/23, 125a/16,
125a/6, 125b/15, 125b/15, 126a/15,
126a/22, 126b/16, 126b/18, 127b/17,
128a/16, 128a/18, 128a/19, 128a/20,
128a/3, 128a/7, 128b/23, 128b/4, 129a/11,
129a/11, 129a/16, 129a/5, 129b/14,
129b/16, 129b/9, 130a/23, 130a/23,
130b/19, 130b/19, 130b/20, 131a/1,
131a/1, 131a/13, 131a/14, 131a/14,
131a/14, 131a/15, 131a/15, 131a/16,
131a/16, 131a/7, 131b/23, 131b/23,
132a/15, 132a/18, 132a/18, 132a/19,
132a/22, 132a/23, 132b/10, 132b/15,
132b/16, 132b/17, 132b/17, 132b/19,
132b/2, 132b/20, 132b/21, 132b/22,
132b/6, 132b/7, 132b/7, 132b/9, 133a/1,
133a/13, 133a/2, 133a/20, 133a/22,
133a/22, 133a/22, 133a/23, 133b/1,
133b/14, 133b/2, 133b/2, 133b/23, 133b/3,
133b/8, 134a/1, 134a/2, 134a/4, 134a/4,
134a/6, 134b/10, 134b/19, 134b/19,
134b/3, 134b/8, 135a/20, 135b/4, 136a/1,
136a/1, 136a/13, 136a/2, 136a/20, 136a/4,
136a/7, 136a/8, 136a/8, 136a/8, 136a/8,
136a/9, 136b/14, 136b/16, 136b/3, 136b/8,
137a/17, 137a/18, 137a/20, 137a/9,
137b/10, 137b/8, 138a/7, 138b/12,
138b/15, 138b/15, 138b/23, 139a/1,
140a/6, 140b/17, 140b/17, 140b/8,
141b/20, 141b/20, 141b/6, 141b/7,
142a/12, 142a/2, 142a/4, 142a/6, 142b/12,
142b/2, 142b/9, 143a/11, 143a/20, 143a/7,

143b/15, 144a/6, 144a/8, 144b/2, 145a/10,
145a/3, 145a/4, 145a/7, 145b/7, 146a/22,
146a/6, 146b/5, 147a/13, 147a/14, 147a/16,
147a/16, 147a/16, 147a/21, 147a/6, 147a/9,
147a/9, 147b/14, 147b/19, 147b/21,
147b/3, 147b/4, 148a/11, 148a/17, 148a/6,
148a/7, 148b/1, 148b/11, 149a/11,
149a/12, 149a/13, 149a/17, 149a/17,
149a/18, 149a/20, 149a/5, 149b/10,
149b/13, 149b/13, 150a/1, 150a/13,
150a/13, 150a/20, 150a/8, 150a/9, 150a/9,
150b/1, 150b/2, 151a/17, 151a/5, 151a/7,
151b/13, 151b/16, 151b/17, 151b/17,
151b/8, 152a/14, 152a/14, 152a/15,
152a/18, 152a/19, 152a/7, 152b/13,
152b/14, 152b/22, 152b/3, 152b/7, 152b/8,
153a/1, 153a/16, 153a/16, 153a/22,
153a/22, 153a/23, 153a/3, 153a/8, 153b/12,
153b/13, 153b/16, 153b/9, 154a/15,
154a/15, 154a/7, 154a/9, 154b/4, 155a/16,
155a/16, 155a/17, 155a/19, 155a/23,
155a/4, 155a/4, 155a/7, 155a/9, 155b/1,
155b/12, 155b/12, 155b/19, 155b/8,
155b/8, 156b/21, 157a/1, 157b/19, 157b/4,
158a/10, 158a/2, 158a/6, 158a/6, 158a/7,
158a/9, 158b/3, 158b/3, 158b/9, 159a/20,
159a/23, 159a/7, 159a/9, 159b/14, 159b/9,
160a/1, 160b/14, 160b/14, 160b/15,
160b/2, 160b/6, 161a/10, 161b/15,
161b/15, 161b/16, 161b/5, 162a/22,
162a/9, 162b/18, 162b/21, 163a/12,
163a/14, 163a/18, 163a/9, 163b/17,
163b/19, 164b/11, 164b/11, 164b/17,
164b/22, 164b/3, 164b/4, 165a/4, 165a/7,

165b/4, 165b/7, 165b/7, 165b/8, 166b/2,
166b/4, 167a/8, 168a/12, 168b/12,
168a/14, 168b/18, 168b/18, 169a/12,
169a/14, 169a/14, 169a/16, 169a/18,
169a/23, 169a/9, 169a/9, 169b/17,
169b/19, 169b/22, 169b/7, 170a/11,
170a/15, 170a/17, 170a/20, 170a/22,
170a/3, 170b/1, 170b/2, 170b/21, 170b/22,
170b/6, 171a/16, 171a/16, 171a/18,
171a/19, 172a/14, 172a/9, 172b/13,
172b/5, 172b/5, 173a/15, 173a/20,
173a/23, 173b/1, 173b/2, 173b/23, 173b/7,
173b/7, 173b/8, 173b/8, 174a/12, 174a/13,
174a/16, 174a/23, 174a/7, 174a/9, 174b/11,
174b/19, 174b/21, 175a/1, 175a/14,
175a/15, 175a/16, 175a/4, 175b/19,
175b/7, 176a/14, 176a/15, 177a/13,
177a/21, 177a/4, 177a/5, 177a/7, 177b/11,
177b/15, 177b/15, 177b/16, 177b/4,
178a/23, 178a/9, 178b/13, 178b/14,
178b/15, 178b/15, 178b/3, 179a/16,
179b/12, 179b/14, 179b/16, 179b/18,
179b/23, 180a/1, 180b/17, 180b/17,
180b/23, 180b/7, 180b/8, 181a/10,
181a/12, 181a/12, 181a/12, 181a/14,
181a/15, 181a/17, 181a/2, 181a/4, 181a/4,
181a/6, 181a/7, 182a/10, 182a/16, 183b/10,
183b/11, 183b/12, 183b/7, 183b/9,
184a/14, 184a/17, 184a/22, 184a/23,
184b/10, 184b/2, 184b/23, 184b/3, 184b/8,
185b/1, 185b/12, 185b/19, 186a/10,
186a/8, 186b/10, 186b/15, 186b/21,
186b/23, 186b/4, 186b/5, 186b/8, 187a/19,
187a/3, 187b/14, 187b/15, 187b/7,

188a/23, 188b/11, 188b/17, 188b/3,
189a/12, 189b/20, 189b/20, 190a/17,
190b/11, 191a/1, 191a/10, 191a/10,
191b/12, 192a/3, 192a/4, 192b/14, 192b/2,
192b/23, 192b/7, 193a/8, 193a/9, 193b/16,
193b/21, 193b/22, 193b/7, 194a/7, 194a/8,
194a/9, 194b/16, 194b/16, 194b/8, 194b/8,
195a/13, 195a/15, 195a/15, 195a/17,
195b/10, 195b/11, 195b/14, 195b/3,
196b/16, 196b/17, 196b/18, 196b/20,
196b/20, 196b/22, 196b/8, 197a/13,
197a/17, 197a/3, 197b/1, 197b/15,
197b/16, 197b/18, 197b/20, 197b/4,
197b/5, 197b/7, 197b/7, 197b/8, 198a/15,
198a/19, 199a/15, 199a/15, 199a/15,
199a/15, 199a/16, 199a/16, 199a/17,
199a/9, 199b/13, 199b/14, 199b/22,
199b/3, 200a/17, 200a/18, 200a/19,
200a/22, 200a/7, 200a/9, 200b/1, 200b/4,
201a/19, 201b/20, 201b/22, 202a/6,
202b/14, 202b/5, 202b/6, 203a/12,
203a/18, 203a/18, 203a/18, 203a/21,
203a/21, 203a/23, 203a/23, 203b/10,
203b/2, 203b/4, 203b/20, 203b/20, 204a/1,
204a/14, 204a/15, 204a/22, 204b/10,
204b/11, 204b/4, 205a/4, 206a/11,
206a/12, 206b/10, 206b/11, 206b/12,
206b/21, 206b/9, 207a/23, 207a/23,
207b/1, 207b/1, 207b/2, 207b/4, 207b/5,
208a/3, 208a/3, 208b/12, 208b/14, 208b/3,
208b/8, 209a/23, 210a/12, 210a/13, 210a/9,
210b/13, 210b/15, 210b/16, 211a/14,
211b/15, 211b/18, 211b/2, 211b/2, 211b/4,
211b/9, 212a/12, 212a/8, 212a/8, 212b/15,

212b/15, 212b/15, 212b/15, 212b/19,
212b/2, 212b/22, 213a/2, 213b/11,
213b/14, 213b/3, 213b/3, 213b/3, 213b/3,
213b/4, 214a/21, 214a/4, 214a/5, 214a/8,
214b/3, 215a/19, 215a/19, 215a/21, 215a/9,
215b/12, 215b/12, 215b/13, 215b/19,
216a/2, 216a/2, 216a/21, 215b/22,
215b/23, 215b/23, 216a/1, 216b/17,
217a/15, 217a/16, 217a/3, 217a/6, 217b/1,
217b/13, 218a/16, 218a/16, 218b/14,
218b/9, 219a/19, 219a/4, 219a/6, 219b/1,
219b/1, 219b/11, 219b/2, 219b/5, 219b/6,
219b/9, 220a/13, 220a/8, 220a/8, 220b/4,
220b/4, 220b/6, 221a/10, 221a/11,
221a/19, 221a/7, 221b/18, 221b/19,
221b/21, 221b/4, 222a/13, 222a/19,
222a/22, 222b/6, 223a/20, 223a/6, 223a/6,
223a/9, 223b/11, 223b/13, 223b/13,
223b/13, 224a/5, 224b/18, 224b/18,
224b/19, 224b/20, 224b/23, 224b/9,
225a/4, 226b/12, 226b/13, 226b/14,
227a/14, 227a/22, 227b/11, 227b/2,
227b/9, 228a/14, 228a/6, 228a/7, 228a/8,
228b/10, 228b/19, 228b/2, 229a/10,
229a/12, 229a/13, 229a/18, 229b/10,
229b/11, 229b/14, 229b/15, 229b/16,
229b/19, 229b/20, 229b/5, 229b/6, 229b/9,
230a/6, 230b/11, 230b/13, 230b/18,
230b/3, 231a/8, 232a/20, 232a/22,
232b/13, 232b/17, 234a/5, 234b/10,
234b/10, 234b/11, 234b/14, 234b/2,
234b/22, 234b/22, 234b/3, 234b/4, 234b/5,
234b/6, 234b/7, 235a/1, 235a/2, 235a/3,
235a/6, 235a/7, 235b/11, 235b/11,

235b/12, 235b/2, 235b/2, 236a/13,
236a/14, 236a/17, 236b/15, 236b/19,
237a/12, 237a/12, 237a/8, 237b/16,
237b/7, 237b/7, 238a/23, 238b/18,
239a/20, 239a/7, 239a/8, 239b/8, 240a/21,
240a/7, 240b/11, 240b/15, 240b/15,
240b/23, 240b/23, 240b/9, 241a/18,
241a/19, 241a/23, 241b/20, 241b/20,
241b/3, 241b/7, 241b/9, 241b/9, 242a/4,
242a/6, 242a/6, 242b/15, 242b/2, 242b/4,
243a/13, 243a/18, 243a/19, 243a/3, 243a/3,
243a/5, 243b/2, 243b/21, 244a/4, 244a/6,
244b/11, 245a/10, 245a/15, 245a/17,
245a/18, 245a/23, 245a/5, 245a/5, 245a/7,
245a/8, 245a/9, 245a/9, 245a/9, 245b/20,
245b/23, 246a/10, 246a/10, 246a/2, 246a/3,
246a/4, 246a/5, 246b/16, 246b/17,
247a/13, 247a/13, 247a/13, 247a/15,
247a/17, 247a/21, 247b/12, 247b/19,
247b/22, 248a/10, 248b/22, 248b/6,
248b/7, 249a/19, 249a/21, 249a/23,
249b/23, 249b/5, 249b/7, 250a/11,
250a/15, 250a/19, 250a/19, 250a/2, 250a/2,
250a/20, 250a/21, 250b/12, 251a/11,
251a/11, 251a/17, 251a/22, 251a/23,
251a/23, 251a/3, 251a/3, 251a/4, 251a/8,
251a/8, 251a/9, 251b/1, 251b/11, 251b/2,
251b/2, 251b/21, 251b/9, 252a/14, 252a/2,
252a/2, 252a/7, 252a/7, 252a/8, 253a/10,
253a/14, 253a/18, 253a/22, 253a/5, 253b/1,
253b/14, 253b/19, 253b/23, 254a/10,
254a/11, 254a/20, 254a/4, 254a/9, 254b/12,
254b/13, 254b/13, 254b/13, 254b/4,
254b/9, 255a/3, 255b/15, 256a/19,

256b/12, 256b/22, 256b/23, 256b/8,
257b/13, 257b/16, 257b/2, 258a/4, 258a/8,
258a/8, 258b/13, 258b/13, 258b/2, 258b/5,
258b/6, 258b/7, 258b/7, 259a/10, 259a/15,
259b/12, 259b/16, 259b/19, 259b/19,
259b/19, 259b/21, 259b/3, 259b/4, 259b/6,
259b/7, 259b/9, 260a/12, 260a/12,
260a/17, 260b/14, 260b/22, 261a/15,
261a/15, 261a/15, 261a/16, 261a/22,
261a/23, 261a/4, 261b/10, 261b/16,
261b/20, 261b/5, 261b/7, 262b/3, 263a/10,
263a/7, 263a/7, 263a/8, 263a/8, 263a/9,
263b/11, 263b/12, 263b/14, 263b/2,
263b/3, 263b/6, 263b/8, 264a/20, 265b/19,
265b/22, 265b/7, 266a/16, 266a/17,
266a/18, 266a/20, 266a/21, 266b/11,
266b/12, 266b/3, 266b/4, 267a/17, 267a/3,
267a/6, 267a/8, 267b/9, 268a/1, 268a/12,
268a/17, 268b/14, 268b/18, 269a/14,
269a/16, 269a/18, 269a/2, 269b/19,
269b/4, 269b/5, 269b/6, 269b/7, 270a/1,
270a/16, 270a/16, 270a/19, 270a/19,
270a/3, 270b/20, 270b/23, 270b/3,
271a/12, 271a/15, 271a/23, 271b/1,
271b/16, 271b/19, 271b/19, 271b/19,
271b/19, 271b/2, 271b/20, 271b/20,
272a/14, 272a/14, 272a/15, 272a/16,
272a/16, 272a/18, 272a/20, 272a/6, 272a/7,
272a/8

b.+den 196a/11

b.+di 9a/6

b.+dür 6a/15, 7a/17, 9b/6, 15b/2,
29a/13, 27b/1, 47b/18, 63b/10, 70b/10,
91a/18, 94b/23, 101a/21, 101a/22, 112a/8,

12b/17, 137b/10, 141b/5, 180b/16,
219b/18, 248a/16, 271a/20

b.+er 87a/22, 104a/14, 161a/10,
161a/11, 178a/1, 267b/19

b.+i+(2) 5a/2, 5a/6, 5a/6, 8b/4,
9a/12, 9a/15, 11a/22, 15a/3, 15b/19,
19a/12, 19a/14, 21b/1, 28b/12, 39b/1,
43b/11, 43b/11, 43b/11, 43b/15, 47b/16,
47b/16, 47b/17, 47b/17, 50b/6, 71a/23,
78a/19, 79a/11, 79a/2, 79a/2, 87b/3, 87b/4,
93b/20, 96a/13, 97b/16, 103b/3, 114a/19,
114a/19, 114a/19, 114a/20, 114a/20,
114a/20, 115b/5, 115b/7, 125b/5, 128b/22,
132a/10, 133a/13, 137b/18, 137b/18,
137b/19, 137b/19, 137b/21, 137b/21,
139b/22, 139b/22, 140a/19, 140a/19,
140a/20, 140a/20, 140a/20, 140a/21,
140a/21, 140a/21, 140a/22, 140b/8,
140b/8, 140b/8, 140b/8, 148b/21, 148b/22,
151b/15, 151b/15, 153a/15, 155b/14,
155b/14, 158b/6, 160a/12, 160a/12,
160b/15, 161b/16, 166a/24, 166b/1,
178a/11, 178a/11, 179a/14, 182a/6, 193a/2,
193a/3, 195b/16, 196b/2, 196b/2, 196b/3,
196b/3, 200a/6, 200a/6, 214b/23, 216a/19,
216a/19, 216a/20, 225a/19, 225a/21,
225a/22, 225b/18, 226b/14, 228b/5,
228b/5, 229a/11, 231a/7, 231a/7, 231a/7,
237a/17, 237a/17, 237b/6, 238a/9, 238a/9,
242a/10, 242a/10, 243a/7, 244b/20,
244b/20, 244b/20, 244b/20, 244b/20,
244b/20, 244b/20, 249a/2, 249a/2, 249a/3,
249a/3, 249a/3, 250a/6, 250b/11, 250b/23,
250b/23, 252a/18, 258b/7, 261a/14,

261a/15, 263b/6, 263b/7, 263b/9, 269a/19,
271b/23, 271b/23, 272a/1, 272a/2, 272a/2,
272a/3, 272a/3

b.+içün 169b/13

b.+idür 30b/1

b.+imüz 32a/8

b.+imüze 32a/8

b.+imüzüñ 27b/16

b.+in 4a/23, 4a/23, 30b/4, 62b/18,
73a/23, 77a/2, 78b/23, 85b/20, 152a/20,
241b/9, 241b/9

b.+inde 92b/15, 140b/22, 160a/6,
252a/2, 261a/9

b.+indeki 92b/15

b.+inden 43b/12, 111b/9, 239b/2

b.+ine 5a/20, 11a/19, 32a/18, 58a/5,
58b/7, 63a/15, 65b/22, 78b/20, 99a/23,
102b/8, 111b/9, 115b/4, 122b/15, 129b/18,
149b/20, 149b/21, 149b/22, 159b/21,
169b/17, 169b/19, 169b/21, 169b/22,
171b/21, 232a/11, 251a/4, 251a/7, 272a/1

b.+ini 4a/22, 4a/22, 66b/8, 162a/21,
186a/23, 210a/21

b.+inüñ 5a/2, 9a/10, 52b/6, 65b/20,
76b/19, 78a/15, 80b/13, 99a/23, 102b/13,
103a/8, 140b/8, 155a/7, 157b/19, 175a/10,
195b/15, 201b/8, 201b/8, 212b/10,
212b/14, 216a/4, 216a/4, 230b/18,
230b/22, 234a/10, 246b/16, 251a/20,
252a/13

b.+iñüz 45b/18, 181b/3, 186a/4

b.+iñüze 14b/17, 103a/1, 164b/1

b.+isi 8a/1, 8a/5, 19a/9, 21b/1,
21b/10, 22b/20, 22b/21, 32a/12, 35a/11,

40b/21, 46a/18, 49a/14, 49a/15, 70b/22,
77a/2, 79a/19, 79b/17, 89a/5, 92a/18,
92a/21, 93b/23, 103a/6, 105b/11, 113a/2,
128b/21, 131a/2, 138a/9, 155b/12,
155b/13, 168a/14, 177a/4, 186b/17,
192b/1, 193a/3, 200a/12, 212b/18,
212b/18, 237a/8, 251b/19

b.+isidür 49a/6, 59a/23, 211b/15

b.+iyile 199a/15, 199a/15

b.+siz 6a/15

b.+ümüz 58b/7, 220b/6

b.+ümüze 155b/3

b.+ümüzi 58b/8

b.+üñ 79a/9

b.+üñüz 133b/13, 159b/5, 168a/7,
185a/13, 200a/15, 206a/21, 210a/21,
242a/21

b.+üñüze 27b/7, 173a/18, 193b/12,
198a/16, 200a/21

b.+üñüzüñ 84b/14, 147b/7, 187a/10
[=2123]

biraz: Biraz.

b. 17a/11, 22b/11, 25b/22, 57a/21,
58b/12, 58b/12, 82b/4, 118a/11, 128a/7,
134b/7, 137b/8, 151b/21, 151b/23,
163b/18, 163b/20, 170a/20, 175b/1,
193b/13, 222a/10, 222a/9, 236a/22, 271a/2

b.+ın 39a/21, 39a/22, 58b/4,
152a/4, 152a/5, 167a/15

[=28]

birbiri: Birbiri. bk. **birbirü**, **biribiri**,
biribirü

b. 12a/9, 54b/5, 162a/21, 163a/10,
163a/17, 212a/3, 237b/5, 240a/23

b.+le 9a/9, 10b/4, 12a/9, 24b/19,
37a/18, 44a/20, 58b/1, 132a/14, 132a/8,
143b/12, 174b/12

b.+müzi 156b/3

b.+n 132a/19, 172a/5

b.+nden 11b/13, 42a/10, 44a/15,
173a/12

b.+ne 11b/6, 11b/9, 11b/9, 16a/1,
17a/9, 18b/15, 19a/8, 20a/1, 75a/11,
92a/16, 132a/17, 155a/12, 156b/7, 157b/7,
158a/19, 160a/6, 160a/6, 161a/1, 163a/3,
170b/20, 171b/1, 173a/23, 174a/8, 174b/4,
174b/7, 178a/7, 180b/14, 180b/22,
204a/23, 209a/20, 209a/22, 209a/5, 215a/1,
254b/20, 256a/5, 265b/3, 268a/23

b.+ni 92a/19, 127b/15, 162a/21

b.+ñüz 174b/14

b.+ñüzden 17a/6

b.+ñüze 17a/6

b.+yile 138b/9, 179a/3, 180b/13,
180b/15

[=73]

birbirü: Birbiri. bk. **birbiri,**

biribiri, birbirü

b.+müze 263a/9

b.+ñüz 134b/20

b.+ñüzden 170b/18

b.+ñüze 141b/7, 170a/17

b.+ñüzi 133b/12

b.+ñüzle 198a/17

[=7]

bí-redd : (Far.+Ar.) Retsiz, itarızsız.

b. 2a/3

[=1]

biregü: Biri, birisi, bir başkası.

b. 45a/15, 118a/2, 133b/8, 152a/7

b.+kisine 92a/13

b.+nüñ 90a/2, 129a/14

b.+ye 81a/8, 134b/13, 152a/16,
170b/9

b.+yi 129a/14

[=12]

birezçük: Birazcık, azıcık.

b. 168b/11

[=1]

biribiri : Birbiri. bk. **birbiri,**

birbirü, birbirü

b. 42a/10, 127b/14, 128a/8, 137a/1,
144a/7, 145b/21, 148a/8, 203a/11, 218a/21,
221a/17, 227b/8, 232b/23, 247b/14

b.+le 54b/10, 92a/2, 268b/3

b.+n 92a/4, 145b/21, 179b/20,
214b/20, 214b/23, 272a/22

b.+nden 36b/13, 37a/2, 44a/22,
222a/12, 225a/1, 236b/2

b.+ne 8a/21, 29b/10, 32a/22, 50b/7,
65a/5, 68b/7, 73b/1, 80a/23, 91b/21, 92a/1,
92a/23, 92b/1, 92b/1, 95a/1, 99b/6, 100a/9,
104a/3, 106a/4, 113a/4, 116a/16, 131a/1,
132a/20, 141b/4, 141b/5, 145a/16,
145b/22, 146a/22, 146b/8, 148b/23,
149a/19, 154a/7, 154b/1, 156b/13, 165a/2,
165a/7, 171b/12, 184a/12, 184b/14,
188a/12, 18b/12, 196b/22, 200b/3,
209a/12, 212b/3, 216b/15, 219b/22,
220a/23, 227b/21, 230b/3, 233b/10,
233b/8, 234a/17, 234a/5, 234a/5, 234b/3,

240a/7, 241a/18, 243a/23, 246b/17,
272a/22

b.+ni 249b/18

b.+nüñ 104a/4, 235b/23, 259b/20

b.+ñüz 253a/2

b.+ñüze 150a/9, 199b/21

b.+ñüzile 198a/15

[=96]

biribirü: Birbiri. bk. **birbiri**, **birbirü**,
biribiri

b.+ñüz 129a/3

b.+ñüze 132b/20

b.+ñüzile 186a/11

b.+ñüzle 44a/14

b.+ñüzüñ 133b/7

[=5]

birik-: Birikmek.

b.-ür 271a/2

[=1]

birkaç: Birkaç.

b. 5b/7, 5b/11, 7b/8, 40a/18,
43b/11, 51b/1, 60b/14, 64b/10, 64b/10,
65b/7, 65b/8, 80a/10, 86b/13, 87a/8,
93b/11, 105b/5, 105b/7, 109b/21, 121b/21,
124a/13, 128a/15, 131b/22, 143a/17,
156a/8, 167b/4, 170a/16, 170a/21,
174b/19, 174b/20, 177a/21, 222b/20,
233a/21, 239a/20, 245b/16, 247a/8, 252a/4,
254a/2, 255b/15, 266b/4, 266b/9, 270a/12

b.+ını 177a/12

[=42]

birle: İle, birlikte.

b. 6a/13, 8b/21, 28a/20, 29a/1,
29b/7, 32b/18, 33a/10, 38a/1, 39b/12,

39b/3, 40a/12, 40a/21, 42a/2, 47a/15,
48a/13, 54a/5, 54b/8, 65a/17, 65b/18,
68a/20, 69b/1, 70a/17, 72a/2, 73b/20,
77a/11, 77b/23, 79a/17, 79b/6, 80a/5,
80b/3, 84a/15, 84a/16, 88a/16, 99b/3,
100a/1, 100a/9, 104b/22, 105b/23,
110a/20, 111b/17, 11b/14, 122a/16,
130a/10, 130b/4, 133b/23, 13b/2, 141a/15,
141a/9, 143b/8, 154a/17, 159b/2, 15a/16,
15a/7, 161a/15, 161b/8, 161b/9, 163a/19,
164b/2, 165b/21, 167a/12, 167a/12,
172b/12, 175b/3, 176b/14, 183b/2, 190a/1,
203a/10, 204b/12, 204b/13, 204b/7,
204b/8, 211a/5, 213b/20, 220a/18,
222a/11, 226a/19, 231a/13, 235a/4,
235b/17, 237b/6, 23b/11, 244b/13,
250a/18, 251a/18, 251b/8, 252b/4, 253b/6,
255b/13, 256a/17, 264b/14, 264b/18,
265a/22, 269b/8, 270b/12, 271b/9, 273a/20

b.+dür 8b/20, 237b/10

[=98]

birle-: Tanrı'yı tevhid etmek, birliğine
inanmak.

b.-di 256a/12

b.-diler 26b/7, 65a/21, 246b/14,
262a/18

b.-dükden 44b/20

b.-mediler 156a/1, 261b/19

b.-mege 42b/1, 57b/14, 99a/7,
112b/5, 113a/10, 176a/19

b.-megi 182a/7, 217a/18

b.-megile 233b/2

b.-mekde 48a/23, 61b/12

b.-mekden 46a/3, 62a/9

b.-mez 54a/21, 57a/8
b.-mezler 13b/16
b.-mezsiz 159a/15, 160a/10
b.-n 11b/20, 60b/3, 61b/6, 153a/9,
218b/10
b.-rdük 28a/2
b.-sünler 39a/1
b.-ye 254a/20
b.-yecek 39b/22
b.-yeler 144a/21, 167a/21, 182a/3
b.-yelerdi 12b/18
b.-yelüm 89a/10
b.-yem 41a/17
b.-yesiz 158a/21, 217b/3
b.-yiser 167b/5
b.-yüp 27b/2, 42a/9, 44b/17,
44b/20, 46a/1, 48b/9, 49b/10, 49b/20,
61a/12, 65a/16, 67a/15, 94b/8, 96a/9,
109b/11, 113a/20, 116a/6, 156a/3, 159b/5,
198b/17, 206a/3, 220b/12, 226b/23,
237a/3, 261b/20
[=68]
birlemeklik: Birlemek, tevhid.
b. 38b/22
[=1]
birleyici: Birleyen, tevhid eden, muvahhid.
b. 41a/19
b.+ler 228b/6
[=2]
birlik: Birlik, bir arada olmak. bk. **birdük**
(birlig).+e 61b/23, 259b/18
(b).+i+(2) 39a/17, 70b/7, 141b/6,
166b/20

(b).+in 37a/20, 40b/3, 50a/1,
54a/21, 70b/11, 170a/6, 213b/9
(b).+ine 8a/20, 9a/19, 9b/15,
18a/15, 39a/10, 39b/18, 47b/15, 48a/10,
48b/13, 53a/7, 54a/5, 57a/2, 79b/21, 96a/4,
97a/17, 99b/5, 101a/18, 101a/9, 105a/14,
147a/15, 164a/18, 167b/2, 169a/6, 185b/9,
226b/23
(b).+ini 42a/23
(b).+inin 8a/4
(b).+üme 123b/12
(b).+ünüñ 70b/8
[=42]
birdük: Birlik, bir arada olmak. bk.
birlik
(birdük).+inüñ 70b/22
(b).+üme 176a/12
(b).+ümüz 143b/11, 71a/5
(b).+ümüze 30a/1, 55b/4, 60b/4,
63b/4, 73a/22, 100a/3, 106a/13, 120a/14,
138b/4, 143b/14, 170a/9
[=15]
biryan: (Far.) Kebab. bk. **büryan**
b. 225a/15
b.+i+(2) 162b/10
b.+i+(3) 162b/10
b.-i yahñi 162b/10
[=3]
bi'smillahi: (Ar.) Allah'ın adıyla.
b. 84a/23, 84b/1, 142a/11, 246a/4
[=4]
bi'smillahi rabbi hezāü'l-gulam: (Ar.)
"Oğlanın rabbinin adıyla" anlamında.
b. 246a/5

[=1]

bi'smillâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm: (Ar.)

Rahman ve rahîm olan Allah'ın adıyla.

b. 28b/9, 38b/16, 52a/2, 63b/23, 65a/2, 73b/12, 83a/8, 84a/19, 95a/14, 100b/22, 106b/20, 114a/17, 121a/5, 128a/14, 135b/23, 140a/15, 144b/19, 148b/8, 153a/13, 157a/10, 15a/9, 161b/1, 166a/19, 172b/16, 176b/20, 184a/20, 187b/20, 190a/2, 192a/10, 194a/1, 196a/16, 199a/13, 202a/12, 206b/17, 211b/14, 214a/19, 217a/18, 219b/3, 222a/6, 224a/3, 227a/1, 228b/9, 231b/14, 233b/6, 236a/3, 238a/22, 239b/19, 241a/15, 242a/8, 243b/15, 244b/17, 247a/18, 247b/23, 249a/17, 250b/10, 253b/12, 255a/4, 257a/4, 258a/2, 258b/11, 259a/22, 260b/20, 261a/20, 262a/19, 263a/11, 263b/21, 264a/21, 265a/8, 265b/5, 266a/13, 268a/22, 268b/19, 269a/12, 269b/22, 269b/3, 270a/22, 271a/14, 271b/17, 272b/16

[=79]

biş: Beş. bk. **beş**

b. 222a/14, 223b/17, 229b/9, 237b/6, 248a/7, 249a/10, 249a/2, 258a/20

b.+ine 225a/21

[=9]

biş-: Pişmek.

b.-miş 142b/3, 179b/18, 268a/12

[=3]

bişik: Beşik.

b. 254a/1

b.+den 254a/2

[=2]

bişür-: Pişirmek.

b.-mege 134a/5, 134a/5, 165a/7

b.-mekiçün 263b/8

[=4]

bit: Bit.

b.+in 123b/1

[=1]

bitsiz: Bitsiz.

b. 88b/21

[=1]

bit-: Büyüme, bitki büyüme, hayat bulmak.

b.-dükden 164b/14

b.-e 64a/23

b.-ecek 19a/22

b.-en 8a/12, 204b/20

b.-er 84a/5, 89a/12, 94b/14, 102b/1, 163a/9, 169b/23, 169b/8, 213b/13, 247b/15, 249b/7, 272a/11, 272a/12, 272a/12

b.-ecek 157a/21

b.-mek 171a/7

b.-mese 96a/15

b.-meye 87a/16, 215a/23, 215a/23

b.-mez 87a/16, 144a/16

b.-mişdür 163a/11

b.-üp 20a/6, 32b/7, 71a/1, 120a/9,

128a/5, 128a/7, 141b/4, 169b/5, 234b/4

b.-ür 136b/23

b.-ürdük 8a/10

b.-ürken 10b/7

b.-ürür 8a/19, 204b/7

[=41]

biter: (Far.) Daha kötü, çok kötü, beter.

bk. bed-ter, beter

b. 218b/11, 266b/11

[=2]

bitevî: Tekdüze, yekpâre.

b. 210a/12

[=1]

biti: Mektup, yazı.

b. 32a/1, 32a/2, 165a/16, 184b/12, 184b/12, 184b/13, 184b/14, 184b/8, 185a/20, 185a/9, 185b/21, 246a/18, 251a/5, 266a/18, 266a/20

b.+ler 153b/4, 231b/18

b.+leri 161b/22, 226a/16, 254b/21, 255a/1

b.+lerise 138a/3

b.+lerümüzdür 105b/15

b.+se 138a/4

b.+si 138a/2, 138a/3, 184b/11

b.+sin 138a/5, 244a/10

b.+yi 16b/13, 161b/20, 184b/9, 184b/11, 184b/15, 184b/17, 184b/17

[=36]

bitici: Biten, büyüyen.

b. 237b/15

[=1]

bitür-: Bitirmek, yetiştirmek, büyütmek.

b.-di 157b/19, 211a/14, 248a/20

b.-dük 26a/22, 136b/17, 136b/23, 137a/1, 220b/17, 220b/20, 239a/21, 239a/22, 239b/1

b.-e 64b/1

b.-en 144b/4, 164b/12, 164b/13, 193a/14, 195b/11

b.-esiz 204b/19, 232b/5

b.-evüz 234a/15, 234a/16, 234a/17

b.-eydi 141b/12

b.-mege 101b/1, 195b/11, 236b/5

b.-megile 61a/11, 100b/3

b.-mek 165b/11

b.-mekdür 49a/15, 66a/20

b.-meye 117b/8

b.-sin 204b/18

b.-üp 8a/7, 102b/6, 137a/7, 137a/9, 239a/19

b.-ür 49a/16, 54a/19, 74b/20, 75a/20, 79a/12, 79a/14, 84a/5, 170a/23, 204b/9

b.-ürüz 239a/19, 239a/20, 239a/20

[=51]

biz (İ): Biz.

b. 1b/1, 3a/4, 3b/20, 4a/15, 4a/16, 4b/3, 4b/4, 4b/11, 4b/18, 5a/5, 5a/7, 5a/7, 5a/10, 6a/20, 6a/20, 6a/22, 6b/3, 7b/10, 8a/5, 8a/9, 8b/4, 9a/19, 10a/3, 10a/4, 10a/7, 10b/7, 12a/10, 12a/15, 12b/3, 12b/21, 13a/5, 13a/16, 13b/5, 14a/10, 14a/12, 15b/6, 15b/21, 16a/15, 16b/1, 16b/1, 16b/10, 17a/10, 17a/14, 17a/17, 17b/2, 17b/3, 17b/13, 17b/20, 17b/21, 18a/18, 19b/12, 19b/15, 19b/23, 20b/3, 20b/15, 21a/5, 22a/11, 22a/23, 22b/8, 22b/11, 24a/3, 24a/13, 24a/14, 24a/18, 24b/7, 24b/8, 24b/14, 25a/8, 25a/15, 25b/2, 25b/4, 26a/1, 26b/4, 27a/7, 27b/16, 27b/17, 27b/8, 28a/18, 28a/2, 28a/3, 28a/7, 29a/20,

30b/17, 30b/17, 31a/1, 32a/8, 32b/11,
32b/18, 32b/19, 32b/2, 32b/20, 33a/10,
33a/23, 33b/13, 33b/8, 34a/1, 35a/7,
35b/18, 35b/19, 35b/20, 35b/4, 36a/1,
36a/13, 36a/2, 36a/22, 37a/14, 37a/15,
37a/8, 38a/2, 38a/5, 38a/5, 38b/10, 39a/6,
39a/6, 41a/4, 41a/9, 42b/18, 43b/6, 45b/18,
45b/23, 46a/5, 47a/15, 47b/21, 48b/2,
51a/9, 51b/17, 51b/9, 52b/9, 53a/19,
53b/22, 54a/4, 55b/9, 57b/9, 58b/18,
58b/21, 58b/3, 58b/4, 59a/17, 59a/2, 60a/2,
62a/11, 62a/21, 62a/8, 62b/16, 62b/18,
63a/19, 63b/10, 64b/4, 64b/7, 64b/8,
66a/17, 66a/22, 67a/12, 67a/19, 67a/21,
67b/17, 67b/23, 67b/7, 69a/19, 69b/13,
69b/20, 70b/23, 71b/16, 72a/22, 72a/4,
72a/6, 72b/12, 72b/13, 72b/15, 72b/20,
73a/19, 73a/22, 77a/16, 80a/23, 82a/11,
82a/16, 82b/21, 82b/23, 83a/10, 83b/12,
84a/14, 84a/17, 85a/10, 85a/19, 85a/21,
85a/22, 85a/5, 85b/18, 85b/2, 85b/20,
85b/3, 86a/19, 87a/20, 88a/13, 88a/9,
88b/11, 88b/17, 89a/10, 89a/11, 89b/14,
89b/21, 90a/7, 90b/2, 93a/18, 93a/9,
94a/14, 95a/17, 95b/1, 96b/10, 96b/19,
96b/21, 96b/7, 97a/8, 97b/5, 98a/1, 98b/12,
98b/12, 98b/21, 98b/6, 99a/10, 99a/10,
99a/13, 100a/12, 100b/13, 100b/17,
103b/14, 103b/20, 103b/22, 103b/7,
104a/13, 104a/13, 104a/13, 104a/17,
104b/11, 105a/19, 105a/9, 105a/9,
105b/16, 105b/21, 106a/19, 106a/19,
106a/20, 106b/3, 107a/6, 107a/7, 107b/20,
108a/2, 108a/4, 108b/7, 110a/6, 110b/2,

111b/19, 112a/3, 112b/1, 112b/11, 113a/8,
114a/11, 116b/5, 117b/17, 118b/23,
119a/15, 119a/22, 120b/22, 121a/21,
122a/16, 122a/17, 122a/7, 122a/8, 123a/10,
123a/11, 123b/7, 124a/10, 124a/11,
124a/19, 124a/20, 124b/11, 124b/12,
125a/5, 126a/10, 126b/23, 127b/10,
128b/1, 128b/8, 129a/6, 130b/15, 130b/17,
134a/11, 134a/9, 135a/15, 135a/18,
135a/19, 135b/13, 135b/6, 136a/19,
136a/23, 136b/12, 136b/14, 136b/15,
136b/17, 136b/19, 136b/22, 136b/23,
137a/2, 137a/3, 137b/14, 139a/14, 139b/5,
140a/7, 140a/8, 140a/9, 142a/14, 142a/9,
142b/17, 142b/2, 142b/20, 142b/8, 143a/2,
143a/3, 143b/11, 143b/7, 143b/8, 144b/18,
145b/23, 146a/7, 146b/14, 146b/17,
147a/2, 147a/21, 147a/3, 147b/17, 148a/5,
148a/6, 149a/11, 151b/11, 151b/12,
152b/16, 154a/22, 154b/13, 154b/15,
154b/18, 154b/21, 154b/3, 155a/15,
155a/23, 155b/1, 155b/11, 155b/19,
155b/21, 155b/9, 156a/1, 156a/18, 156a/8,
156a/9, 156b/13, 156b/17, 156b/18,
156b/23, 156b/3, 156b/7, 157a/11, 161b/4,
163a/21, 163a/7, 164a/15, 164a/2, 164b/1,
164b/13, 164b/14, 164b/16, 164b/16,
164b/17, 164b/20, 164b/3, 165a/17,
165a/18, 165a/3, 165a/5, 165b/18,
167b/18, 168a/13, 168b/16, 168b/22,
169b/6, 171a/11, 171b/10, 171b/12,
171b/19, 171b/20, 172a/11, 172a/6,
173b/18, 173b/20, 175b/21, 178a/5,
180a/21, 181a/19, 182a/8, 183b/7,

185b/14, 185b/16, 185b/7, 185b/8, 187b/6,
189b/10, 189b/17, 189b/21, 190b/23,
192a/14, 192a/2, 193a/16, 193a/2, 193a/6,
193a/7, 198a/3, 198b/5, 200a/23, 200a/7,
202a/5, 202a/8, 203b/16, 203b/5, 204a/12,
204a/13, 204a/6, 205a/11, 205b/13,
206a/18, 206a/21, 206b/3, 206b/4, 208a/4,
208b/2, 208b/22, 208b/9, 209a/12,
209a/14, 209a/18, 209a/22, 209b/1,
209b/12, 209b/14, 209b/21, 20b/4,
210a/16, 210b/12, 210b/13, 211a/6,
211a/7, 211a/8, 211b/6, 212a/19, 214a/11,
214a/4, 214a/5, 214b/14, 216b/16,
216b/19, 216b/20, 217b/9, 219b/10,
219b/17, 219b/18, 220a/16, 220a/19,
220a/2, 220a/23, 220a/5, 220b/17,
220b/18, 220b/20, 220b/4, 220b/7, 221b/8,
222a/22, 223a/5, 223a/9, 224b/2, 224b/6,
224b/6, 224b/9, 225a/3, 225b/14, 225b/23,
225b/3, 225b/8, 226a/22, 226b/21,
227a/11, 228a/9, 228b/18, 228b/21,
229a/1, 230a/10, 230a/11, 231a/12,
231a/14, 231b/7, 232a/15, 232a/20,
232a/22, 232b/3, 233a/18, 233b/1,
234b/20, 235a/13, 235a/18, 235b/19,
236a/2, 236b/14, 236b/15, 236b/17,
238a/13, 238a/17, 239a/18, 241a/9, 243b/9,
246a/6, 246b/15, 247a/11, 247b/19,
247b/20, 247b/22, 248b/3, 249a/4,
253b/21, 253b/22, 254a/20, 254a/22,
254b/2, 256a/13, 256a/16, 256b/5,
258a/10, 258a/13, 258a/16, 258a/19,
258a/6, 258b/21, 259a/1, 259a/11, 259a/4,
260b/12, 260b/20, 260b/4, 260b/8, 261b/1,

261b/16, 263a/9, 266b/21, 266b/22,
267a/11, 268b/1, 269a/13, 269b/5, 269b/6,
269b/8, 271a/16

b.+den 9b/4, 19b/2, 22b/13,
243b/12, 24b/13, 267a/14, 267a/23,
33b/10, 33b/9, 37a/10, 37a/8, 47a/19,
62b/15, 64b/11, 67a/11, 6b/13, 6b/14,
71a/6, 72a/23, 72b/21, 82a/18, 89a/10,
89a/4, 89b/19, 90a/8, 90b/4, 92b/8, 94b/5,
96b/7, 97a/5, 99b/17, 105b/6, 108a/3,
109a/11, 122a/17, 122a/7, 122a/7, 134b/23,
135a/2, 135a/4, 138b/4, 140a/4, 140a/5,
142a/14, 147b/17, 151b/11, 151b/6,
153a/20, 153a/3, 155a/23, 155b/3,
164b/17, 165a/14, 16b/1, 177b/23, 17a/16,
180a/8, 220a/12, 220b/11, 220b/4, 224a/12

b.+dendür 59b/20

b.+densin 64b/14

b.+e 1b/3, 1b/6, 26a/12, 26a/16,
26b/18, 271a/16, 28a/1, 28a/14, 30b/12,
30b/16, 30b/18, 33b/7, 33b/9, 34a/2,
35b/20, 37a/13, 3a/2, 42b/12, 45b/3,
47a/15, 47b/22, 47b/8, 48b/2, 51a/8, 51a/8,
51b/17, 51b/8, 51b/9, 52a/8, 53b/22,
54a/23, 56a/21, 58b/18, 58b/23, 58b/3,
59a/1, 59a/2, 59b/15, 59b/20, 60b/4, 61b/7,
61b/8, 62a/22, 64b/7, 67a/12, 67a/18,
68b/14, 68b/22, 69a/18, 69a/18, 6b/12,
6b/7, 6b/8, 70b/16, 71a/23, 72a/15, 72a/16,
72a/9, 72b/14, 72b/18, 72b/22, 73a/15,
74a/9, 76a/14, 77b/11, 77b/15, 81b/3,
82a/19, 84a/15, 84a/16, 85b/17, 86b/21,
88a/10, 93a/2, 96b/17, 98a/1, 98b/6,
99b/15, 99b/9, 103a/8, 104a/16, 104a/3,

104b/12, 106b/14, 107b/1, 107b/19,
108a/12, 108a/3, 108a/4, 108b/6, 10b/1,
10b/23, 110b/4, 110b/5, 112a/12, 117b/21,
121b/9, 122a/8, 123b/8, 124a/15, 125a/11,
125a/23, 125a/23, 126b/23, 129b/19,
12a/12, 130b/15, 131a/8, 133b/23,
134a/11, 134a/11, 135a/1, 135a/17,
136a/16, 136b/6, 137a/3, 137b/16, 139b/6,
139b/8, 140a/8, 141a/15, 143b/15, 143b/4,
143b/5, 144b/11, 145b/1, 145b/7, 146a/19,
146b/15, 146b/4, 14a/19, 14b/14, 150a/14,
153a/16, 154a/20, 154a/22, 154b/23,
155b/4, 156b/3, 161a/18, 166a/16,
168b/11, 168b/17, 169a/12, 169a/14,
169a/16, 16a/13, 171a/10, 171a/17,
171a/17, 171a/19, 172a/3, 174b/8,
179b/17, 17a/11, 17a/12, 17a/16, 17b/1,
17b/1, 181b/15, 185b/11, 185b/17, 187b/3,
188b/9, 191a/3, 198b/14, 19b/17, 200a/7,
204a/5, 204a/6, 204a/7, 206a/22, 206a/22,
206a/9, 206b/3, 206b/4, 209a/22, 209b/2,
20b/17, 211a/9, 215a/22, 216b/16,
219a/16, 219b/12, 220a/5, 221b/13,
221b/8, 224a/13, 226a/5, 226b/13, 227a/5,
228a/17, 231b/20, 233a/19, 233b/2,
236a/18, 236b/18, 241a/10, 241a/10,
243b/5, 244a/16, 244b/5, 259a/12, 263a/9,
265a/3, 267a/16

b.+edür 70b/20

b.+i 30b/22, 36a/22, 37a/11,
38b/22, 46a/1, 46a/3, 47a/21, 51b/21,
51b/22, 53b/21, 55b/11, 56a/21, 61a/3,
62a/21, 62a/9, 67a/6, 68a/1, 69a/20,
69b/12, 6b/5, 6b/5, 76a/14, 78a/3, 89a/9,

89b/12, 89b/21, 91a/18, 94b/5, 96a/9,
97a/5, 104b/13, 105a/10, 105a/11,
106b/15, 109a/17, 109b/11, 10b/20,
112a/11, 112a/11, 112b/11, 116b/4,
124a/15, 124a/19, 125a/10, 126b/13,
12a/16, 130b/16, 135a/16, 135a/20,
137b/7, 137b/8, 138b/6, 142a/22, 143b/23,
144b/11, 146b/10, 146b/16, 146b/16,
146b/18, 146b/18, 146b/19, 147a/9,
154a/10, 155a/10, 156a/1, 164a/16, 167b/1,
168b/23, 17a/10, 17a/10, 17a/13, 17a/17,
17a/23, 180a/8, 182a/3, 190b/23, 191a/1,
193a/6, 194b/8, 195b/15, 19b/23, 214a/9,
219b/23, 220a/10, 221b/13, 221b/14,
221b/8, 228a/18, 232a/20, 236b/15,
242a/22, 246b/14, 254a/20, 264a/23,
26b/7, 270b/7, 273a/3b.+im 6b/7

b.+ler 243b/20

b.+lere 207a/20

b.+üm 27b/5, 28a/15, 28a/16,
28a/9, 29a/15, 29a/19, 29b/22, 29b/23,
30a/1, 30a/13, 30a/14, 30a/2, 30a/9,
30b/11, 30b/15, 30b/3, 32a/9, 32b/19,
32b/21, 33b/6, 34a/2, 34a/4, 35b/13,
35b/17, 35b/9, 36a/14, 36a/19, 36a/20,
36a/21, 36b/15, 36b/4, 37a/10, 37a/11,
37a/16, 38b/22, 3a/10, 41a/4, 42a/6, 43b/7,
45a/1, 46a/17, 46a/6, 46b/8, 47b/15, 47b/5,
47b/8, 48b/11, 49b/2, 51b/21, 53a/16,
53b/21, 53b/3, 53b/8, 55b/11, 55b/13,
55b/3, 55b/4, 57b/22, 58b/11, 58b/22,
58b/6, 59b/14, 59b/2, 5b/19, 60a/9, 60b/4,
62a/11, 62a/12, 62a/15, 63a/23, 63b/13,
63b/4, 63b/9, 64b/15, 64b/4, 64b/5, 64b/6,

64b/8, 67a/6, 67b/16, 68a/1, 69a/9, 69b/2,
6a/4, 6a/9, 6b/22, 70b/18, 70b/19, 71a/4,
71a/6, 72a/5, 72a/7, 72b/14, 73a/19, 73b/1,
74a/20, 74a/21, 76a/13, 76a/14, 76a/14,
76a/20, 76a/20, 76a/21, 77b/15, 77b/9,
7a/10, 7a/6, 7b/15, 80b/1, 82a/10, 82a/10,
82a/12, 82a/12, 82a/15, 82a/15, 82a/18,
82b/19, 83a/17, 83b/7, 83b/9, 84a/16,
86b/18, 86b/19, 86b/7, 87b/3, 88a/1, 88a/8,
88b/12, 89b/12, 89b/18, 8a/2, 90a/13,
90a/16, 90a/17, 90a/19, 90b/4, 91a/11,
92b/8, 92b/8, 93a/17, 93b/17, 93b/17,
94a/12, 94a/12, 94a/15, 95a/11, 95b/20,
96b/9, 97a/12, 97a/12, 98b/13, 98b/13,
98b/20, 98b/6, 99a/11, 99a/18, 100a/3,
100b/11, 100b/14, 100b/16, 101b/11,
101b/13, 101b/13, 102a/1, 102a/4,
103b/23, 104a/3, 104b/12, 105a/16,
105a/8, 105b/15, 106a/13, 106a/14,
107a/19, 107a/5, 107a/9, 107b/17, 108a/3,
108a/7, 108a/8, 108a/9, 108a/9, 108b/6,
109a/10, 109b/10, 109b/11, 109b/15,
10a/18, 10b/19, 110a/4, 110a/5, 110b/15,
110b/4, 110b/5, 111b/19, 112b/2, 112b/9,
113a/13, 113a/8, 113b/16, 115a/8, 116b/5,
117b/17, 118a/13, 119b/1, 11a/4, 120a/14,
120a/14, 120b/22, 121a/14, 122b/23,
123b/7, 124a/13, 124a/16, 125a/23,
126b/22, 126b/23, 126b/23, 128b/23,
12a/16, 12a/8, 12b/13, 12b/23, 130b/5,
132b/13, 134a/18, 134b/21, 134b/23,
135a/1, 135a/5, 136a/15, 136b/12, 136b/3,
136b/4, 137a/20, 137b/15, 137b/4, 138b/2,
138b/4, 139a/12, 139b/7, 13b/11, 13b/20,

13b/8, 140a/10, 140a/11, 140a/6, 142b/18,
142b/19, 143b/11, 143b/14, 143b/3,
144a/11, 144a/9, 146b/9, 147a/11, 147a/20,
148a/12, 148a/21, 148a/22, 148a/5, 14a/19,
150b/6, 153a/19, 153a/2, 153b/14,
154a/14, 154a/3, 154b/14, 154b/20,
154b/5, 155a/23, 155b/2, 155b/23, 156a/2,
156a/2, 156a/7, 156b/17, 156b/20,
156b/22, 157a/4, 159a/9, 161b/3, 165b/16,
165b/19, 167b/3, 167b/4, 167b/6, 16b/9,
170a/9, 171a/17, 171b/1, 171b/13,
171b/19, 171b/2, 174b/5, 176a/13, 176a/6,
177a/8, 178a/8, 179b/4, 17a/14, 17b/15,
17b/16, 17b/17, 17b/2, 17b/4, 180a/10,
180a/8, 180a/9, 182a/3, 185b/13, 185b/13,
185b/15, 185b/15, 185b/15, 185b/17,
185b/18, 185b/18, 185b/18, 185b/8,
186b/6, 189b/11, 189b/22, 18a/1, 18a/23,
195a/10, 198b/6, 199b/1, 200a/9, 200b/1,
201a/20, 201a/21, 201a/21, 201b/17,
201b/6, 202a/6, 203a/21, 206b/2, 208b/1,
208b/21, 208b/22, 208b/3, 209b/12,
209b/20, 20b/16, 20b/3, 20b/6, 210a/15,
214a/6, 214b/15, 214b/2, 217a/23, 217a/6,
217a/9, 219a/16, 219b/19, 219b/22,
219b/23, 21a/6, 220a/11, 220a/3, 220a/4,
220b/18, 220b/5, 221b/23, 222b/23,
224a/7, 224b/5, 224b/8, 226a/5, 226b/20,
227b/16, 227b/18, 228a/18, 228b/22,
22b/11, 231a/12, 235a/13, 237a/2,
240b/15, 241a/4, 241b/18, 241b/19,
242b/10, 242b/14, 244b/14, 244b/4,
246b/14, 247b/18, 248b/20, 24a/15, 24a/6,
24b/13, 250b/2, 250b/9, 251b/6, 254a/19,

254b/1, 256b/2, 256b/4, 258a/13, 259a/3,
25a/11, 25a/14, 25a/6, 25a/9, 25b/1,
260a/19, 260b/3, 261b/9, 264b/1, 266b/21,
266b/21, 267a/10, 267a/12, 269b/6,
269b/8, 270b/1

b.+ümçün 89a/9, 93a/17, 121a/18,
121a/20, 121b/8, 124a/20, 134a/7, 150a/4

b.+ümde 179b/11

b.+ümdür 45b/3, 72b/16, 256b/5,
256b/5

b.+ümile 125a/7, 185a/3, 200a/9,
200b/1, 209b/13, 231a/18

b.+ümle 3b/22, 40a/18, 168b/23,
193a/5, 229a/17, 24a/13, 24b/14

b.+üz 83a/3, 86b/7, 95a/5, 140a/3,
143b/10, 147a/22, 152b/8, 156b/18,
164b/1, 164b/2, 164b/21, 165a/3, 232a/22

[=1385]

biz (II): (Ar.) Pamuktan veya ketenden
yapılmış dokuma. bk. **bez**

b.+ün 231a/4

[=1]

bízār: (Ar.) Rahatsız, bıkmış, usanmış,
küskün.

b. 63b/10, 72b/1, 108a/2

b.+am 86a/4

b.+duķ 17a/16

b.+ın 181a/1, 181a/18

b.+uz 108a/4, 185b/8

[=9]

bize-: Süslemek. bk. **beze-**

b.-rler 203b/7

[=1]

bí-zevāl: (Far.+Ar.) Zevalsız, fâni.

b. 58b/23

[=1]

bizcileyin: Bizim gibi.

b. 6b/1, 67a/7, 155a/23, 194b/7

[=1]

bi'z-zāt: (Ar.) Kendi kendisi.

b. 166b/21

[=1]

boğ-: Boğmak.

b.-dı 181a/10

b.-duñ 132a/2

[=2]

boğaz: Boğaz.

b.+a 223a/1, 55a/2

b.+dan 230b/14

b.+ı+(2) 95b/19, 23b/17, 23b/17

b.+ın 23b/19

b.+ına 5b/3, 165b/14, 267b/23,

271a/3

b.+ında 23b/18

b.+larına 159b/15, 159b/18, 249b/9

[=15]

boğazla-: Kesmek, öldürmek.

b.-dı 269a/2

b.-dılar 128a/21

b.-duķdan 23b/15

b.-duñuz 128a/22

b.-mağa 23a/8, 23a/10

b.-mağı 24b/2

b.-maya 23a/19

b.-ñ 128a/22

b.-rdı 211b/5

b.-sañuz 36a/7

b.-ya 23a/10, 23a/15, 23b/7, 23b/11

b.-yalar 19b/13, 122a/21

b.-yam 23a/19, 23b/1

b.-yup 13b/10, 39b/7, 122b/1

[=22]

boğmağ: Kolye, gerdanlık.

b. 144a/17

[=1]

boğul- : Boğulmak.

b.-dı 271a/3

[=1]

bol: Çok, fazla.

b. 47b/13, 47b/14, 52b/11, 72b/9,
75a/21, 75a/21, 78b/19, 78b/21, 86b/21,
97b/23, 111b/17, 166a/1, 170b/1, 170b/22,
185b/16, 197a/14, 198a/22, 213a/7,
218a/12, 220b/17, 220b/17, 220b/20,
252b/14

b.+dur 41a/2, 52b/5, 53a/16,
68a/19, 79a/17, 151b/5, 170b/21, 171a/3,
206b/3

[=32]

bolca: Çokça, çok fazla.

b. 171a/18

[=1]

bolluk: Çokluk, fazlalık, bereket.

b. 37a/6, 37a/7

b.+ları 258b/2

[=3]

borc: Borç, verecek.

b. 65b/9

[=1]

bostān: (Far.) Bahçe, bostan.

b. 160a/5, 160a/8, 160a/11,
160a/17, 208b/11, 208b/9, 209a/4

b.+a 10b/9, 19a/13

b.+ı+(1) 208b/12, 208b/20

b.+lar 8a/9, 11b/4, 18b/15, 36b/8,
97b/22, 98a/13, 100a/7, 108b/12, 108b/15,
125b/6, 136b/23, 141a/13, 145b/10,
157a/6, 160b/11, 168b/5, 176b/15,
204b/18, 246b/16, 247b/15, 251a/13,
262a/13, 272a/12

b.+lara 123a/1, 176b/15, 189b/4,
195a/6, 198b/21

b.+larda 102b/10

b.+lardur 116a/14

b.+ları 77b/16, 97b/19, 218a/6,
226a/18, 233a/16

b.+laruñuz 218a/11

[=47]

bostāncuğ: Bahçe.

b.+ın 10b/8

[=1]

boş: Boş.

b. 83a/22, 129a/16

b.+ça 29a/22

[=3]

boşan-: Boşanmak.

b.-duğı 197b/20

[=1]

boy: Boy.

b. 170b/4

b.+da 241b/13, 252a/13

b.+ı+(2) 132b/13, 163a/23, 258b/23

b.+ları 163a/22, 163a/23

[=8]

boya: Boya.

b. 43a/6

[=1]

boyan-: Boyanmak.

b.-miş 214b/18

[=1]

boylu: Boylu.

b. 232a/21, 232a/22, 241b/13

[=3]

boynuz: Boynuz.

b. 210a/20, 50a/18

b.+ı+(2) 210a/12

[=3]

boynuzlu: Boynuzlu.

b. 235b/23

[=1]

boynuzsuz: Boynuzsuz.

b. 235b/23

[=1]

boyun: Boyun.

b. 3b/10, 13b/11, 69b/5, 93a/12,
115a/15, 135a/19, 170b/4, 208b/5, 229a/5,
247b/6, 254b/9

b.+da 3b/9

b.+ı+(boynı) 12b/14, 173a/6,
212b/12, 214a/5, 228a/6

b.+ın+(boynın) 34a/15, 34a/18,
60b/13, 123b/16, 184b/19, 263b/12

b.+ına+(boynına) 3b/10, 3b/15,
123b/13, 144a/16, 208b/5, 213a/22,
213b/1, 271a/4

b.+ından+(boynından) 271a/1

b.+ları 137b/15

b.+ların 114b/23, 126b/11

b.+larına 3b/7, 3b/8, 35b/8, 62a/15,
137a/22, 137b/15, 159b/8, 234b/4, 253b/2

b.+larında 34a/19

b.+larından 50b/1

b.+uma+(boynuma) 141b/21

b.+uñ+(boynun) 173a/5

b.+uñı+(boynunı) 213a/22

[=49]

boz-: Bozmak.

b.-sa 124a/2

[=1]

bozıl-: Bozulmak.

b.-dı 31b/20

b.-dışa 137b/10

b.-ur 173b/1

[=3]

bögrek: Böbrek.

b. 101a/12

[=1]

böl-: Bölmek.

b.-üñ 179b/1

[=1]

bölük: Bölük, topluluk, ümmet.

b. 29b/9, 51a/21, 51a/21, 71a/22,
71a/23, 74b/5, 75a/6, 121b/6, 134b/19,
134b/19, 137a/18, 139b/22, 154a/7,
154a/7, 161b/15, 161b/17, 174a/7, 197b/1,
216b/12, 219b/5, 234a/22, 234a/22,
234a/23, 234a/23, 234b/2, 261a/22,
261a/22, 262b/10, 262b/10, 264a/3,
264a/3, 268a/11, 268a/11, 270a/19,
270a/19, 270a/21, 270a/21, 270a/6, 270a/6

b.+çün 19b/18

b.+den 80b/13, 161b/16

b.+e 232b/19

(bölüg).+i+(1) 74b/5, 74b/5,
219b/11

(b).+i+(2) 27a/3, 75a/6, 80b/13,
80b/13, 80b/13, 132a/15, 161b/16,
234b/10, 234b/10, 234b/11, 234b/14,
234b/2, 234b/3, 234b/4, 234b/5, 234b/6,
234b/7, 261a/23, 261b/5, 262b/12,
262b/12, 262b/12, 262b/13, 262b/14,
262b/14, 262b/15, 262b/15, 262b/16,
262b/17, 262b/18

(b).+ile 162a/16

(b).+inden 24a/16, 62b/6, 119b/16

(b).+ine 69a/11

(b).+ünüz 161b/15, 161b/15,
161b/15
[=84]

böyle: Böyle, bu şekilde.

b. 2a/19, 3b/7, 4a/14, 5b/8, 8b/22,
11a/20, 19a/6, 26a/1, 26a/18, 26b/6,
29a/18, 29b/4, 32a/19, 32b/6, 34b/23,
39b/14, 48a/13, 52a/4, 53a/2, 66a/7,
73b/14, 74a/14, 77a/4, 79a/4, 79a/7,
84b/23, 85a/3, 86b/20, 87a/5, 88a/19,
104a/18, 105b/23, 108b/5, 113b/21,
119b/12, 125a/9, 126b/14, 130a/7,
132a/10, 139a/23, 13a/9, 141b/7, 146b/5,
152a/6, 159b/1, 160a/18, 164b/15,
164b/15, 184a/17, 191b/3, 193a/9, 202a/2,
209a/21, 209b/22, 217b/9, 221b/22,
225b/21, 227a/13, 227a/8, 22b/21,
238b/19, 239a/6, 23a/17, 253a/8, 255b/18,
262b/7, 266a/11

b.+dür 137a/10

b.+yiken 56a/13, 63a/22

b.+yken 57a/22, 96b/13
[=72]

böyleyi: Böylesi, bunun gibi.

b. 206b/4

[=1]

bu: Bu.

b. 27a/1, 27a/10, 27a/14, 27a/14,
27a/16, 27a/17, 27a/17, 27a/19, 27a/2,
27a/20, 27a/20, 27a/21, 27a/23, 27a/5,
27a/9, 27b/11, 27b/11, 27b/12, 27b/21,
27b/23, 28a/11, 28a/12, 28a/21, 28b/11,
28b/22, 28b/22, 28b/4, 29a/12, 29a/13,
29a/15, 29a/3, 29a/9, 29b/11, 29b/11,
29b/12, 29b/13, 29b/14, 29b/14, 29b/15,
29b/17, 29b/19, 29b/21, 29b/22, 29b/23,
29b/3, 29b/8, 29b/8, 29b/9, 2a/1, 2a/1,
2a/10, 2a/14, 2a/15, 2a/19, 2a/2, 2a/4, 2a/6,
2a/9, 2b/15, 2b/22, 2b/7, 2b/8, 30a/1,
30a/1, 30a/10, 30a/11, 30a/13, 30a/15,
30a/16, 30a/18, 30a/19, 30a/6, 30a/6,
30a/6, 30a/8, 30b/1, 30b/12, 30b/15, 30b/3,
30b/5, 30b/9, 31a/11, 31a/15, 31a/18,
31a/8, 31b/2, 32a/16, 32a/17, 32a/19,
32a/20, 32b/13, 32b/22, 32b/9, 33a/18,
33a/22, 33a/3, 33a/5, 33b/1, 33b/10,
33b/11, 33b/13, 33b/14, 33b/19, 33b/2,
33b/3, 33b/5, 33b/5, 33b/8, 34a/16, 34a/20,
34a/22, 34a/6, 34b/10, 34b/15, 34b/15,
34b/16, 34b/22, 34b/23, 34b/6, 34b/7,
34b/9, 35a/1, 35a/13, 35a/15, 35a/16,
35a/17, 35a/2, 35a/22, 35a/3, 35b/10,
35b/14, 35b/14, 35b/17, 35b/3, 35b/4,
35b/5, 35b/9, 36a/16, 36a/9, 36b/13,

36b/14, 36b/14, 36b/15, 36b/17, 36b/19,
36b/22, 37a/1, 37a/16, 37a/20, 37a/8,
37a/9, 37b/12, 37b/14, 37b/15, 37b/21,
37b/3, 37b/3, 38a/11, 38a/11, 38a/18,
38a/20, 38a/3, 38a/9, 38a/9, 38b/10,
38b/11, 38b/12, 38b/13, 38b/14, 38b/21,
38b/22, 38b/9, 38b/9, 38b/9, 39a/11,
39a/14, 39a/2, 39b/11, 39b/16, 39b/19,
39b/20, 39b/21, 3a/9, 3a/10, 3a/13, 3a/19,
3a/4, 3a/5, 3a/6, 3a/6, 3a/8, 3b/13, 3b/15,
3b/18, 3b/6, 3b/8, 40a/11, 40a/15, 40a/18,
40a/18, 40a/23, 40b/13, 40b/14, 40b/15,
40b/15, 40b/16, 40b/23, 40b/4, 41a/10,
41a/10, 41a/13, 41a/13, 41a/15, 41a/16,
41a/16, 41a/17, 41a/22, 41a/6, 41b/2,
41b/2, 42a/11, 42a/13, 42a/21, 42b/11,
42b/13, 42b/14, 42b/14, 42b/15, 42b/18,
42b/2, 42b/20, 42b/23, 42b/3, 42b/5, 42b/8,
43b/1, 43b/14, 43b/17, 43b/18, 43b/23,
43b/4, 43b/5, 43b/6, 44a/1, 44a/10, 44a/17,
44a/2, 44a/21, 44a/7, 44a/8, 44b/16,
44b/19, 44b/2, 44b/23, 44b/3, 44b/3, 44b/5,
44b/7, 44b/7, 45a/1, 45a/10, 45a/12,
45a/17, 45a/2, 45a/2, 45a/21, 45a/22,
45a/3, 45a/6, 45a/7, 45b/10, 45b/13,
45b/17, 45b/17, 45b/2, 45b/23, 45b/5,
45b/6, 46a/10, 46a/16, 46a/18, 46a/19,
46a/19, 46a/20, 46a/22, 46a/6, 46a/7,
46b/1, 46b/13, 46b/14, 46b/19, 46b/21,
47a/16, 47a/18, 47a/21, 47a/7, 47b/12,
47b/13, 47b/14, 47b/21, 47b/3, 47b/8,
48a/11, 48a/2, 48a/3, 48a/4, 48a/5, 48b/18,
48b/21, 48b/3, 48b/8, 48b/8, 48b/9, 49a/16,
49a/22, 49b/1, 49b/1, 49b/14, 49b/22,

49b/3, 49b/4, 4a/13, 4a/16, 4a/5, 4a/6,
4b/18, 4b/19, 4b/3, 4b/3, 4b/8, 50a/10,
50a/3, 50a/4, 50a/4, 50b/13, 51a/11,
51a/13, 51a/18, 51a/3, 51a/3, 51a/7, 51a/8,
51a/8, 51b/10, 51b/10, 51b/11, 51b/16,
51b/18, 51b/2, 51b/21, 51b/3, 51b/3,
52a/22, 52a/3, 52a/5, 52a/5, 52a/6, 52a/6,
52a/8, 52b/13, 52b/23, 53a/11, 53a/14,
53a/20, 53a/21, 53a/8, 53a/9, 53b/1,
53b/11, 53b/22, 53b/23, 53b/23, 53b/9,
53b/9, 54a/16, 54a/20, 54a/20, 54a/21,
54a/9, 54b/11, 54b/17, 54b/17, 55a/1,
55a/10, 55a/14, 55a/18, 55a/18, 55a/2,
55a/5, 55b/11, 55b/15, 55b/17, 55b/19,
55b/19, 56a/14, 56a/20, 56a/20, 56a/22,
56a/9, 56b/20, 56b/20, 56b/20, 56b/21,
57a/11, 57a/13, 57a/21, 57b/10, 57b/16,
57b/16, 58a/10, 58a/18, 58a/19, 58a/19,
58a/21, 58a/4, 58a/6, 58b/11, 58b/13,
58b/16, 58b/20, 58b/3, 59a/1, 59a/15,
59a/16, 59a/2, 59a/22, 59a/3, 59b/15,
59b/15, 59b/16, 59b/19, 59b/2, 59b/4, 5b/3,
60a/10, 60a/19, 60a/2, 60a/2, 60a/23,
60a/3, 60a/3, 60a/5, 60a/5, 60a/9, 60a/9,
60b/12, 60b/21, 61a/1, 61a/1, 61a/10,
61a/11, 61a/19, 61a/21, 61b/1, 61b/14,
61b/23, 61b/4, 61b/7, 62a/1, 62a/6, 62a/9,
62b/11, 62b/15, 62b/3, 62b/8, 63a/15,
63a/15, 63a/15, 63a/18, 63a/20, 63b/18,
64a/1, 64a/11, 64a/13, 64a/13, 64a/16,
64a/19, 64a/20, 64a/21, 64a/6, 64a/6,
64a/9, 64b/15, 64b/17, 64b/21, 64b/4,
65a/14, 65a/3, 65a/5, 65b/14, 65b/15,
65b/19, 65b/3, 65b/6, 66a/4, 66a/6, 66a/7,

66a/7, 66a/8, 66b/1, 66b/13, 66b/16,
66b/16, 66b/17, 66b/17, 66b/2, 66b/7,
67a/2, 67a/5, 67a/8, 67b/1, 67b/12, 68a/11,
68a/17, 68a/7, 68b/20, 68b/4, 68b/6, 68b/7,
69a/15, 69a/19, 69a/21, 69a/9, 69b/14,
69b/15, 69b/16, 69b/7, 69b/7, 6a/1, 6a/1,
6a/12, 6a/17, 6a/18, 6a/22, 6b/11, 6b/15,
6b/21, 6b/21, 6b/4, 6b/7, 70a/11, 70a/18,
70a/3, 70a/5, 70b/11, 70b/12, 70b/18,
70b/2, 70b/6, 70b/8, 70b/8, 70b/9, 71a/11,
71a/12, 71a/22, 71a/5, 71a/6, 71a/9,
71b/16, 71b/17, 71b/17, 71b/8, 72a/15,
72a/20, 72a/21, 72a/22, 72a/9, 72b/13,
72b/13, 72b/14, 72b/15, 72b/20, 72b/23,
72b/4, 72b/8, 73a/1, 73a/14, 73a/19,
73a/19, 73a/2, 73a/23, 73a/4, 73a/5, 73a/9,
73b/13, 73b/2, 73b/20, 73b/5, 74a/1,
74a/12, 74a/4, 74a/8, 74b/1, 74b/10, 74b/3,
75a/1, 75a/10, 75a/16, 75a/17, 75a/3,
75a/4, 75b/13, 75b/14, 75b/15, 75b/21,
75b/22, 76a/1, 76a/1, 76a/10, 76a/18,
76a/19, 76a/22, 76a/4, 76b/5, 76b/6, 76b/7,
77a/10, 77a/7, 77a/8, 77b/19, 77b/19,
77b/5, 77b/7, 78a/1, 78a/10, 78a/19,
78b/19, 78b/19, 78b/21, 78b/5, 78b/8,
78b/8, 79a/1, 79a/19, 79a/2, 79a/20,
79a/21, 79a/21, 79a/22, 79a/22, 79a/22,
79a/3, 79a/4, 79a/6, 79a/7, 79a/8, 79b/12,
79b/12, 79b/21, 79b/23, 79b/8, 7a/1, 7a/12,
7a/18, 7a/20, 7a/21, 7b/23, 7b/3, 7b/4,
7b/6, 80b/14, 80b/15, 80b/17, 80b/5, 80b/6,
80b/9, 81a/1, 81a/11, 81a/18, 81a/19,
81b/16, 81b/18, 81b/20, 81b/21, 82a/10,
82a/14, 82a/18, 82a/19, 82a/23, 82b/12,

82b/20, 82b/22, 82b/3, 82b/6, 82b/8,
83a/11, 83a/12, 83a/13, 83a/14, 83a/16,
83a/19, 83a/2, 83a/20, 83a/20, 83a/6,
83b/17, 83b/17, 83b/22, 83b/22, 83b/6,
83b/6, 84a/1, 84a/15, 84a/17, 84b/1,
84b/10, 84b/11, 84b/13, 84b/17, 84b/3,
84b/7, 85a/1, 85a/10, 85a/11, 85a/13,
85a/13, 85a/15, 85a/18, 85a/18, 85a/2,
85a/3, 85a/8, 85a/9, 85b/22, 85b/4, 85b/4,
85b/5, 85b/7, 85b/9, 86a/22, 86a/22,
86a/23, 86b/18, 86b/19, 86b/20, 86b/20,
86b/9, 87a/10, 87a/13, 87a/15, 87a/17,
87a/2, 87a/5, 87a/8, 87a/8, 87a/9, 87b/22,
87b/22, 87b/6, 87b/7, 88a/1, 88a/14, 88a/2,
88a/21, 88a/23, 88a/5, 88b/1, 88b/16,
88b/20, 88b/22, 88b/6, 88b/7, 89a/1,
89a/10, 89a/15, 89a/15, 89a/20, 89a/22,
89b/1, 89b/12, 89b/2, 89b/20, 89b/21,
89b/23, 89b/7, 89b/8, 89b/9, 8a/13, 8a/15,
8a/17, 8a/23, 8b/15, 8b/21, 90a/14, 90a/19,
90a/19, 90a/4, 90a/4, 90a/5, 90a/5, 90a/5,
90a/7, 90a/7, 90b/11, 90b/22, 90b/23,
91a/15, 91a/16, 91a/2, 91a/21, 91a/22,
91a/4, 91a/5, 91b/13, 91b/17, 92a/16,
92b/12, 92b/18, 93a/1, 93a/13, 93a/18,
93a/19, 93a/21, 93a/5, 93a/8, 93b/14,
93b/19, 93b/22, 93b/22, 93b/4, 93b/6,
94a/10, 94a/19, 94a/20, 94a/5, 94a/9,
94a/9, 94b/1, 94b/1, 94b/15, 94b/17, 94b/3,
94b/7, 95a/5, 95a/9, 95b/1, 95b/10, 95b/13,
95b/2, 95b/20, 95b/20, 95b/4, 95b/5, 95b/7,
95b/9, 96a/11, 96a/17, 96a/20, 96a/21,
96a/23, 96a/9, 96b/1, 96b/10, 96b/10,
96b/11, 96b/11, 96b/14, 96b/16, 96b/16,

96b/7, 96b/9, 96b/9, 97a/13, 97a/14, 97a/2,
97a/5, 97a/5, 97a/6, 97a/7, 97b/2, 98a/15,
98a/16, 98a/22, 98a/3, 98a/4, 98a/4, 98a/5,
98a/6, 98b/19, 98b/20, 98b/23, 99a/10,
99a/11, 99a/15, 99a/16, 99a/16, 99a/18,
99a/19, 99a/2, 99a/3, 99a/9, 99a/9, 99a/9,
99b/19, 99b/20, 99b/21, 9b/22, 9b/6,
100a/1, 100a/20, 100a/22, 100a/23,
100b/10, 100b/13, 100b/18, 100b/20,
100b/22, 100b/7, 100b/8, 101a/13,
101a/14, 101a/14, 101a/15, 101a/18,
101a/21, 101a/3, 101a/3, 101a/4, 101b/1,
101b/17, 101b/9, 101b/9, 102a/1, 102a/2,
102a/20, 102a/20, 102b/10, 102b/13,
102b/15, 102b/18, 102b/21, 102b/22,
102b/7, 102b/8, 103a/10, 103a/10,
103a/11, 103a/11, 103a/11, 103a/13,
103a/14, 103a/17, 103a/2, 103a/21, 103a/3,
103a/5, 103a/6, 103a/9, 103b/21, 103b/22,
104a/11, 104a/14, 104a/2, 104a/6, 104a/6,
104a/9, 104b/11, 104b/11, 104b/6,
105a/11, 105a/13, 105a/13, 105a/15,
105a/18, 105a/21, 105a/8, 105b/15,
105b/2, 105b/2, 105b/20, 105b/5, 106a/8,
106b/15, 106b/21, 106b/23, 107a/1,
107a/11, 107a/11, 107a/12, 107a/13,
107a/15, 107a/2, 107a/20, 107a/5, 107b/1,
107b/13, 107b/14, 107b/17, 107b/2,
108a/11, 108a/12, 108a/12, 108a/13,
108a/17, 108a/21, 108a/23, 108a/7, 108a/8,
108a/9, 108b/10, 108b/12, 108b/13,
108b/21, 108b/21, 108b/3, 108b/4, 108b/7,
108b/9, 109a/16, 109a/4, 109b/6, 109b/8,
10a/1, 10a/16, 10a/16, 10a/19, 10a/19,

10a/2, 10a/6, 10a/7, 10b/1, 10b/12, 10b/13,
10b/15, 10b/20, 10b/22, 10b/5, 110a/13,
110a/14, 110a/16, 110a/2, 110a/3, 110a/3,
110a/4, 110b/11, 110b/13, 110b/14,
110b/16, 110b/20, 111a/12, 111a/14,
111a/15, 111a/19, 111a/20, 111a/8,
111b/11, 111b/12, 111b/17, 111b/20,
111b/21, 111b/23, 111b/3, 111b/4, 111b/6,
111b/7, 112a/19, 112a/3, 112b/14,
112b/16, 112b/20, 112b/21, 112b/22,
112b/6, 112b/6, 113a/2, 113b/10, 113b/11,
113b/14, 113b/7, 113b/9, 114a/12,
114a/12, 114a/13, 114a/15, 114a/18,
114a/2, 114a/22, 114b/15, 114b/19,
114b/2, 114b/21, 115a/14, 115a/3, 115a/8,
115a/9, 115b/15, 115b/15, 116a/19,
116a/2, 116a/23, 116a/4, 116a/7, 116b/1,
116b/13, 116b/13, 116b/3, 116b/20,
117a/11, 117a/12, 117a/13, 117a/13,
117a/3, 117a/9, 117a/9, 117b/1, 117b/11,
117b/11, 117b/17, 117b/18, 117b/22,
117b/3, 118a/23, 118a/5, 118a/6, 118a/9,
118b/11, 118b/11, 118b/12, 118b/2,
118b/3, 119a/19, 119a/6, 119b/10,
119b/15, 119b/3, 11a/11, 11a/11, 11a/2,
11b/1, 11b/16, 11b/4, 120a/1, 120a/10,
120a/13, 120a/15, 120a/23, 120a/4, 120b/2,
120b/21, 121a/1, 121a/1, 121a/1, 121a/10,
121a/11, 121a/14, 121a/14, 121a/16,
121a/18, 121a/18, 121a/19, 121a/2, 121a/2,
121a/20, 121a/6, 121a/8, 121b/14,
121b/16, 121b/3, 122a/15, 122a/23,
122b/12, 122b/13, 123a/1, 123a/12,
123a/8, 123b/11, 123b/15, 123b/8,

124a/12, 124a/17, 124a/20, 124a/22,
124a/8, 124b/13, 124b/2, 124b/3, 124b/3,
125a/10, 125a/22, 125a/5, 125a/7, 125b/1,
125b/14, 125b/23, 125b/4, 126a/21,
126a/23, 126a/6, 126a/6, 126b/17,
126b/21, 126b/22, 126b/23, 126b/5,
127a/13, 127a/14, 127a/19, 127a/21,
127a/9, 127b/1, 127b/1, 127b/2, 127b/22,
127b/7, 127b/7, 128a/15, 128a/22, 128a/4,
128b/10, 128b/11, 128b/15, 128b/2,
128b/2, 128b/2, 128b/2, 128b/21, 128b/3,
129a/1, 129a/11, 129a/15, 129a/19, 129a/5,
129a/9, 129b/1, 129b/13, 129b/2, 129b/20,
129b/6, 129b/8, 12a/23, 12a/8, 12b/12,
12b/16, 12b/20, 12b/21, 12b/7, 12b/9,
130a/12, 130a/19, 130a/2, 130a/23, 130a/3,
130a/8, 130b/1, 130b/14, 130b/16,
130b/17, 130b/18, 130b/2, 130b/2,
130b/21, 130b/7, 130b/9, 131a/17, 131a/3,
131a/5, 131b/14, 131b/2, 131b/22, 131b/9,
132a/1, 132a/10, 132a/2, 132a/4, 132a/8,
132b/14, 132b/3, 132b/5, 132b/8, 133a/10,
133a/19, 133a/2, 133a/7, 133b/15,
133b/17, 133b/4, 133b/8, 134a/12,
134a/14, 134a/16, 134a/18, 134a/2, 134a/6,
134b/11, 134b/13, 134b/14, 134b/18,
134b/2, 134b/3, 134b/4, 134b/6, 135a/13,
135a/17, 135a/17, 135a/9, 135b/13,
135b/18, 135b/5, 136a/14, 136a/15,
136a/18, 136a/21, 136a/22, 136a/3, 136a/5,
136b/11, 136b/12, 136b/13, 136b/15,
136b/18, 136b/3, 136b/5, 137a/13,
137a/18, 137a/2, 137a/2, 137a/5, 137a/7,
137a/7, 137a/7, 137a/9, 137b/10, 137b/14,

137b/5, 138a/10, 138a/12, 138a/23,
138b/11, 138b/12, 138b/12, 139a/14,
139a/15, 139a/18, 139b/12, 139b/2,
139b/3, 139b/8, 139b/9, 13a/19, 13a/20,
13a/21, 13a/21, 13a/4, 13a/5, 13a/9, 13b/1,
13b/15, 13b/17, 13b/2, 13b/21, 13b/23,
13b/3, 13b/5, 140a/18, 140b/9, 141a/15,
141a/23, 141b/11, 141b/12, 141b/12,
141b/15, 141b/2, 141b/21, 141b/3, 141b/3,
141b/5, 141b/7, 142a/11, 142a/5, 142a/6,
142b/16, 142b/19, 142b/20, 142b/4,
143a/17, 143b/21, 143b/21, 143b/22,
143b/23, 143b/4, 143b/5, 143b/9, 144a/1,
144a/12, 144a/14, 144a/18, 144a/2,
144a/21, 144a/5, 144a/6, 144b/11, 144b/6,
145a/11, 145b/1, 145b/11, 145b/18,
145b/3, 146b/14, 146b/14, 146b/16,
146b/21, 146b/4, 146b/5, 147a/1, 147a/1,
147a/10, 147a/10, 147a/13, 147a/13,
147a/2, 147a/22, 147a/8, 147b/1, 147b/17,
147b/19, 147b/6, 147b/9, 148a/1, 148a/10,
148a/2, 148a/2, 148a/20, 148a/5, 148a/7,
148b/14, 148b/3, 148b/4, 149a/13,
149a/13, 149a/15, 149a/17, 149b/16,
149b/18, 14a/12, 14a/14, 14a/15, 14a/9,
14b/8, 150a/4, 150a/5, 150a/5, 150b/11,
150b/14, 150b/15, 150b/7, 151a/14,
151a/20, 151a/20, 151a/21, 151a/22,
151b/1, 151b/1, 151b/1, 151b/10, 151b/14,
151b/16, 151b/2, 151b/24, 151b/4,
152a/15, 152a/5, 152a/7, 152a/8, 152b/14,
152b/2, 152b/20, 152b/21, 152b/23,
152b/4, 153a/10, 153a/19, 153a/3, 153a/9,
153b/1, 153b/11, 153b/11, 153b/13,

153b/22, 153b/23, 153b/4, 153b/7,
154a/10, 154a/10, 154a/18, 154a/5, 154a/7,
154b/16, 154b/21, 154b/21, 154b/8,
155a/10, 155a/17, 155a/18, 155b/1,
155b/1, 155b/21, 155b/3, 156a/20,
156a/23, 156a/23, 156b/1, 156b/10,
156b/10, 156b/14, 156b/5, 156b/5, 156b/6,
156b/8, 157a/8, 157b/22, 157b/23, 157b/3,
157b/3, 158a/10, 158a/11, 158a/17,
158a/20, 158a/22, 158a/3, 158b/10,
158b/11, 158b/17, 158b/18, 158b/7,
158b/9, 159a/1, 159a/10, 159a/6, 159a/8,
159b/10, 159b/16, 159b/21, 159b/22,
15a/14, 15a/15, 15a/7, 15b/15, 15b/8,
160a/7, 160b/18, 160b/18, 160b/4,
161a/11, 161a/16, 161a/18, 161a/18,
161a/21, 161a/7, 161b/12, 161b/8,
162a/12, 162a/14, 162a/15, 162a/15,
162a/15, 162a/16, 162a/18, 162a/7,
162b/10, 162b/16, 163a/15, 163a/18,
163a/5, 163b/1, 163b/10, 163b/11,
163b/11, 163b/15, 163b/20, 163b/22,
163b/23, 163b/3, 163b/3, 163b/9, 164a/16,
164a/17, 164a/3, 164a/9, 164b/1, 164b/17,
165a/11, 165a/11, 165a/7, 165b/11,
165b/5, 165b/5, 165b/6, 165b/9, 166b/2,
166b/2, 166b/20, 167a/16, 167a/17,
167a/19, 167b/12, 168a/11, 168a/15,
168b/17, 168a/19, 168b/20, 168a/3,
168a/6, 168b/9, 169a/11, 169a/15, 169a/17,
169a/17, 169b/22, 169b/4, 169b/7, 169b/8,
16a/11, 16a/18, 16a/2, 16a/22, 16a/7,
16b/12, 16b/14, 16b/18, 16b/19, 16b/2,
16b/4, 16b/5, 16b/9, 170a/15, 170a/19,

170a/19, 170a/22, 170b/11, 170b/13,
170b/13, 170b/14, 170b/15, 170b/15,
170b/21, 170b/3, 170b/3, 170b/4, 171a/10,
171a/11, 171a/11, 171a/14, 171a/17,
171a/18, 171b/15, 171b/15, 171b/15,
171b/6, 172a/13, 172a/23, 172b/10,
172b/12, 172b/18, 172b/23, 172b/5,
173a/10, 173a/11, 173a/17, 173a/21,
173a/23, 173a/6, 173a/8, 173b/11,
173b/22, 173b/9, 174a/10, 174a/15,
174a/17, 174a/22, 174a/6, 174a/9, 174b/11,
174b/13, 174b/18, 174b/2, 174b/5, 174b/6,
174b/7, 175a/1, 175a/13, 175a/2, 175a/2,
175a/4, 175a/9, 175b/6, 175b/9, 176a/14,
176a/15, 176a/17, 176a/3, 176b/16,
176b/22, 176b/9, 177a/11, 177a/17,
177a/17, 177a/19, 177a/2, 177a/3, 177a/8,
177b/10, 177b/13, 177b/14, 177b/14,
177b/22, 177b/5, 177b/9, 178a/12,
178a/15, 178a/18, 178a/7, 178b/16,
178b/16, 178b/20, 178b/21, 179a/1,
179a/4, 179b/1, 179b/14, 179b/18,
179b/19, 179b/21, 179b/3, 179b/4, 17a/10,
17a/12, 17a/13, 17a/13, 17a/18, 17a/2,
17a/21, 17b/12, 17b/22, 17b/22, 17b/3,
17b/4, 180a/10, 180a/15, 180a/20, 180b/1,
180b/15, 180b/6, 181a/1, 181a/11,
181a/12, 181a/6, 181a/8, 181a/9, 181b/13,
181b/14, 181b/18, 181b/18, 182a/8,
183b/10, 183b/10, 183b/12, 183b/16,
183b/22, 183b/4, 183b/7, 184a/14,
184a/22, 184a/8, 184b/15, 184b/18,
184b/19, 184b/20, 184b/22, 184b/23,
185a/14, 185a/2, 185a/4, 185b/13,

185b/15, 185b/19, 185b/20, 185b/21,
185b/5, 185b/8, 186a/11, 186a/5, 186a/7,
186a/7, 186a/8, 186a/9, 186b/2, 186b/20,
186b/20, 186b/21, 186b/5, 186b/7, 186b/9,
187a/12, 187a/5, 187b/11, 187b/18,
187b/2, 187b/2, 187b/23, 187b/8, 188a/5,
188b/17, 188b/23, 188b/8, 189a/1,
189a/10, 189a/13, 189a/23, 189a/3, 189a/4,
189a/8, 189b/10, 189b/6, 189b/7, 189b/9,
18a/1, 18a/14, 18a/2, 18a/22, 18a/6, 18a/7,
18b/10, 18b/13, 18b/15, 18b/5, 18b/8,
190a/4, 190b/16, 190b/18, 190b/19,
190b/6, 191a/1, 191a/11, 191a/2, 191a/5,
191b/14, 191b/14, 191b/16, 191b/20,
191b/21, 191b/3, 191b/7, 192a/12,
192a/16, 192a/19, 192a/20, 192a/21,
192a/4, 192a/5, 192a/5, 193a/10, 193a/11,
193a/12, 193a/13, 193a/14, 193a/15,
192b/15, 193a/16, 193a/17, 192b/17,
193a/20, 193a/5, 193a/7, 193a/8, 193a/8,
193a/1, 193b/1, 193b/17, 193b/18,
193b/20, 194a/20, 194a/21, 194b/14,
194b/17, 194b/7, 195a/12, 195a/8,
195b/11, 195b/14, 195b/15, 195b/17,
195b/4, 195b/5, 195b/7, 196a/20, 196a/23,
196b/13, 197a/5, 197b/1, 197b/14, 198a/2,
198a/3, 198b/16, 198b/16, 198b/22,
199a/10, 199a/14, 199a/15, 199a/18,
199a/18, 199a/3, 199a/3, 199a/5, 199a/6,
199a/9, 199b/1, 19a/10, 19a/11, 19a/22,
19a/23, 19a/4, 19a/9, 19b/10, 19b/12,
19b/15, 19b/23, 1b/10, 1b/11, 1b/13, 1b/15,
1b/16, 1b/18, 1b/21, 1b/4, 1b/5, 1b/6, 1b/7,
1b/7, 200a/13, 200a/13, 200a/5, 200a/5,

200a/8, 200b/12, 200b/4, 201a/12,
201a/22, 201b/1, 201b/13, 201b/15,
201b/19, 201b/22, 201b/22, 202a/1,
202a/9, 202b/13, 202b/16, 202b/17,
202b/19, 202b/19, 202b/20, 202b/21,
202b/9, 203a/12, 203a/17, 203a/20,
203a/23, 203a/4, 203a/4, 203a/5, 203b/3,
203b/7, 204a/13, 204a/19, 204a/21,
204a/23, 204a/3, 204a/4, 204a/5, 204a/5,
204a/9, 204b/14, 204b/16, 204b/21,
204b/23, 205a/16, 205a/18, 205a/19,
205a/23, 205a/3, 205a/7, 205b/12, 205b/9,
206a/1, 206a/3, 206a/9, 206b/1, 206b/13,
206b/15, 206b/15, 206b/19, 206b/19,
207a/12, 207a/16, 207a/5, 208a/15,
208a/19, 208a/2, 208a/22, 208a/5, 208a/5,
208a/8, 208b/1, 208b/21, 209a/12,
209a/12, 209a/14, 209a/8, 209b/13,
209b/23, 209b/8, 20a/10, 20a/10, 20a/13,
20a/13, 20a/18, 20a/19, 20b/10, 20b/13,
20b/17, 20b/18, 20b/23, 20b/4, 20b/8,
210a/22, 210a/3, 210a/5, 210a/8, 210b/11,
210b/13, 210b/14, 210b/21, 210b/9,
211a/13, 211a/19, 211a/21, 211a/22,
211b/10, 211b/11, 211b/11, 211b/15,
211b/15, 211b/23, 211b/8, 211b/9,
212b/23, 212b/3, 212b/7, 212b/9, 213a/11,
213a/14, 213a/14, 213a/14, 213a/17,
213a/17, 213a/22, 213a/6, 213a/7, 213a/9,
213b/16, 213b/19, 213b/21, 213b/23,
213b/5, 213b/6, 213b/6, 213b/6, 214a/1,
214a/16, 214a/20, 214a/6, 214b/13,
214b/15, 214b/19, 214b/2, 214b/8,
215a/13, 215a/4, 215a/6, 215b/11,

215b/14, 215b/14, 216a/15, 215b/16,
215b/18, 216a/18, 216a/3, 216a/7, 216a/8,
216a/9, 216b/12, 216b/17, 216b/18,
216b/18, 216b/20, 216b/22, 217a/15,
217b/15, 217b/7, 218a/12, 218a/12,
218a/18, 218a/22, 218a/3, 218b/12,
218b/14, 218b/20, 218b/22, 218b/22,
218b/7, 219a/1, 219a/11, 219a/18, 219a/2,
219a/9, 219a/9, 219b/10, 219b/9, 21a/1,
21a/4, 21b/2, 21b/20, 21b/3, 21b/8, 220a/1,
220a/10, 220a/23, 220a/3, 220a/4, 220a/4,
220a/5, 220a/8, 220b/2, 221a/1, 221a/12,
221a/20, 221a/4, 221b/14, 221b/23,
221b/7, 221b/8, 221b/9, 221b/9, 222a/12,
222a/15, 222a/17, 222a/22, 222b/19,
222b/19, 222b/21, 222b/21, 222b/23,
223a/18, 223a/2, 223a/21, 223a/23, 223a/4,
223a/4, 223b/1, 223b/10, 223b/10,
223b/15, 223b/15, 223b/22, 223b/3,
224a/20, 224a/22, 224a/7, 224a/7, 224b/11,
224b/15, 224b/16, 224b/17, 224b/21,
224b/5, 224b/6, 225a/17, 225a/2, 225a/20,
225a/9, 225b/1, 225b/15, 225b/16,
225b/16, 225b/17, 225b/17, 225b/2,
225b/20, 226a/18, 226a/20, 226a/3, 226a/4,
226b/11, 226b/14, 226b/14, 226b/15,
226b/16, 226b/20, 226b/20, 226b/21,
226b/7, 226b/9, 227a/13, 227a/15,
227a/17, 227b/11, 227b/11, 227b/13,
227b/15, 227b/18, 227b/19, 227b/20,
227b/21, 227b/4, 228a/12, 228a/17,
228a/20, 228a/20, 228a/22, 228a/4, 228a/8,
228b/18, 229b/2, 229b/5, 22a/10, 22a/12,
22a/15, 22a/18, 22a/20, 22a/3, 22a/5,

22b/16, 22b/18, 22b/19, 22b/20, 22b/4,
230a/1, 230a/14, 230a/18, 230a/18, 230a/4,
230a/5, 230a/5, 230a/6, 230b/21, 230b/21,
231a/11, 231a/13, 231a/14, 231a/17,
231a/19, 231a/20, 231a/23, 231a/5, 231b/1,
231b/21, 231b/23, 231b/3, 232a/22,
232b/18, 232b/3, 232b/8, 233a/11,
233a/17, 233a/2, 233a/22, 233a/9, 233b/1,
233b/10, 233b/16, 233b/17, 233b/17,
233b/18, 233b/18, 233b/21, 233b/3,
233b/8, 233b/8, 234a/1, 234a/10, 234a/18,
234a/22, 234a/23, 234a/23, 234b/15,
234b/16, 234b/21, 235a/12, 235a/15,
235a/19, 235a/2, 235a/22, 235a/22, 235a/3,
235a/4, 235a/4, 235a/5, 235a/9, 235b/22,
235b/22, 235b/22, 235b/5, 235b/5, 235b/7,
236b/14, 236b/15, 236b/16, 236b/17,
236b/19, 236b/19, 236b/3, 236b/6, 236b/6,
237a/14, 237a/17, 237a/18, 237a/19,
237a/3, 237b/12, 237b/13, 237b/16,
237b/17, 237b/2, 237b/20, 237b/21,
237b/3, 237b/4, 237b/6, 238a/15, 238b/17,
238b/22, 238b/23, 238b/5, 239a/14,
239a/17, 239b/1, 239b/4, 239b/7, 23a/13,
23a/13, 23a/16, 23a/17, 23a/17, 23a/2,
23b/1, 23b/10, 23b/19, 23b/3, 23b/4, 23b/8,
240a/10, 240a/17, 240a/18, 241a/10,
241a/2, 241a/20, 241a/3, 241a/5, 241a/6,
241b/14, 241b/15, 242a/11, 242a/12,
242a/22, 242a/22, 242b/1, 242b/1, 242b/1,
242b/15, 242b/18, 242b/2, 242b/20,
243a/1, 243a/9, 243b/1, 243b/20, 243b/20,
243b/22, 243b/3, 243b/8, 244a/12,
244a/15, 244a/22, 245a/13, 245a/15,

245a/15, 245a/15, 245a/18, 245a/4, 245a/8,
245b/20, 245b/8, 246a/12, 246b/1,
246b/17, 246b/4, 247a/12, 247a/12,
247a/12, 247a/14, 247a/15, 247a/6, 247a/7,
247b/22, 248a/15, 248a/23, 248a/3, 248a/4,
248b/15, 248b/20, 248b/23, 248b/3,
248b/8, 249a/19, 249a/23, 249a/4, 249b/1,
249b/1, 249b/12, 249b/16, 249b/16, 24a/1,
24a/1, 24a/17, 24a/9, 24b/15, 24b/2, 24b/3,
250a/10, 250a/15, 250a/18, 250a/19,
250a/22, 250a/23, 250b/11, 250b/3,
250b/4, 251b/17, 251b/18, 251b/3, 251b/6,
251b/6, 251b/7, 252a/10, 252a/12,
252a/23, 252b/11, 252b/15, 253a/12,
253a/16, 253a/17, 253a/22, 253a/22,
253a/8, 253a/8, 253b/21, 253b/7, 253b/8,
254a/19, 254a/7, 254a/9, 254b/15,
254b/15, 255a/11, 255a/13, 255b/2,
255b/9, 256a/17, 256a/21, 256a/21,
256a/22, 256b/10, 256b/18, 256b/19,
256b/23, 257a/14, 257a/3, 257b/1,
257b/14, 257b/16, 257b/5, 258a/14,
258a/15, 258a/18, 258a/2, 258a/23, 258a/6,
258b/14, 258b/15, 258b/15, 258b/21,
258b/23, 259a/23, 259a/3, 259b/19,
259b/20, 259b/8, 25a/11, 25a/21, 25a/22,
25b/10, 25b/19, 25b/6, 260a/14, 260a/18,
260a/2, 260a/2, 260a/22, 260a/3, 260a/4,
260a/5, 260a/9, 260b/1, 260b/13, 260b/5,
260b/6, 260b/9, 261a/13, 261a/19,
261a/22, 261a/3, 261a/6, 261b/2, 261b/20,
261b/9, 262a/11, 262a/12, 262a/13,
262a/16, 262a/21, 262a/22, 262a/22,
262a/5, 262a/8, 262b/1, 262b/16, 262b/21,

262b/3, 262b/7, 262b/8, 262b/9, 263a/19,
263b/1, 263b/14, 263b/15, 263b/17,
263b/3, 264a/17, 264a/4, 264a/5, 264b/14,
264b/17, 264b/17, 264b/2, 264b/22,
264b/7, 264b/8, 265a/12, 265a/16,
265a/16, 265a/17, 265a/23, 265a/9,
265b/15, 265b/18, 265b/9, 266a/2, 266b/1,
267a/18, 267a/20, 267a/5, 267a/5, 267a/8,
267a/9, 267b/13, 267b/18, 267b/9,
268a/22, 268a/23, 268a/4, 268b/2,
268b/21, 268b/4, 268b/6, 269a/19, 269a/2,
269a/23, 269b/18, 269b/19, 269b/4,
269b/8, 26a/16, 26a/17, 26a/4, 26a/5,
26b/18, 26b/21, 270a/11, 270a/13,
270a/15, 270a/23, 270a/6, 270a/7, 270b/13,
270b/3, 270b/5, 270b/7, 270b/9, 271a/12,
271a/14, 271a/19, 271a/4, 271a/6, 271a/7,
271b/10, 271b/10, 271b/12, 271b/15,
271b/18, 271b/4, 271b/5, 272a/1, 272a/10,
272a/20, 272a/6, 272a/7, 272a/9, 272a/9,
272b/12, 272b/13, 272b/14, 272b/18,
272b/20, 272b/21, 272b/8, 273a/11,
273a/14, 273a/9

b.+dan 170a/21, 88a/2

b.+dur 107b/6, 109a/20, 109a/3,
111a/22, 112a/6, 113b/20, 115a/16,
116a/19, 116b/11, 117a/4, 117a/7,
119b/11, 121b/22, 128b/3, 129a/9, 12a/6,
130a/22, 132b/13, 132b/22, 133a/6,
133b/10, 134a/21, 136a/6, 137a/10,
13b/20, 141a/1, 149a/17, 14b/12, 150a/12,
150b/1, 151a/19, 153a/8, 154b/7, 154b/9,
156b/19, 158a/19, 159b/19, 161b/7,
162b/4, 165b/15, 167b/16, 167b/8,

169a/17, 16b/13, 173b/18, 175a/3, 175a/4,
175b/19, 175b/22, 176b/10, 177a/2,
177a/3, 178b/20, 17b/1, 17b/11, 17b/7,
17b/8, 17b/9, 181a/2, 184b/18, 185a/9,
187b/16, 188a/16, 188b/14, 188b/20,
189b/23, 189b/4, 18b/3, 190b/15, 1b/14,
202b/23, 203b/15, 204a/20, 205a/4,
206a/22, 207a/7, 209a/3, 209b/4, 20b/1,
210b/14, 210b/6, 211a/22, 211b/12,
212b/13, 218a/15, 221a/4, 224a/4, 227a/18,
228a/12, 228a/20, 22a/17, 22b/17, 232a/17,
232b/13, 232b/14, 234b/20, 235a/13,
236a/6, 238b/15, 23b/12, 23b/14, 23b/15,
240b/1, 241a/10, 243b/1, 246a/20,
247a/23, 248a/6, 249a/13, 24b/18,
251b/10, 252a/11, 253a/6, 253b/20,
258a/10, 258a/3, 259a/3, 259b/1, 259b/1,
259b/17, 259b/9, 25b/21, 262a/1, 263a/12,
263b/1, 264a/22, 266a/19, 26b/6, 270b/18,
272a/9, 272b/21, 27a/2, 27b/10, 28b/11,
29a/3, 29b/11, 29b/18, 31a/3, 32b/23,
33a/7, 33b/8, 34b/20, 34b/8, 35a/18,
35b/15, 36a/4, 39a/1, 3a/15, 3a/8, 3b/13,
42b/6, 43a/11, 44a/18, 44b/17, 45a/6, 4a/1,
4b/11, 4b/11, 4b/23, 50a/22, 52a/8, 52a/9,
55a/20, 56a/15, 57b/20, 59a/14, 59a/5,
63a/20, 64a/4, 66b/1, 68a/19, 68b/3, 69b/7,
6b/3, 70a/8, 70b/22, 71a/15, 73a/22,
74a/13, 77b/12, 79a/2, 79a/3, 79b/17, 7b/6,
82a/21, 83a/9, 84b/11, 84b/14, 84b/21,
85a/10, 85a/21, 85b/16, 85b/4, 85b/7,
87a/13, 88a/7, 89b/19, 8b/19, 8b/4, 90b/16,
91b/14, 92a/12, 93b/21, 95a/21, 95b/1,
96a/23, 96b/12

b.+nınıla 36b/6, 47b/22, 128b/17

b.+ñıla 82a/21

b.+nuñ 27a/12, 27b/15, 27b/2,
28b/10, 28b/11, 29a/20, 29a/20, 29b/17,
29b/4, 2a/20, 31a/20, 32a/12, 32b/22,
34a/19, 35a/12, 38a/21, 38b/8, 3a/21,
3b/16, 42a/17, 42b/10, 42b/10, 42b/16,
42b/20, 43a/13, 44a/22, 45a/11, 45a/20,
45a/5, 45a/5, 46b/16, 47a/17, 48b/17,
52a/7, 54a/17, 5b/12, 62a/5, 64a/11,
64a/20, 69a/20, 71a/17, 71a/18, 71a/19,
73a/11, 83a/20, 83b/20, 85a/16, 90b/17,
90b/20, 91b/1, 92a/17, 98b/15, 100a/23,
100b/14, 101b/10, 102b/18, 104b/7,
108a/23, 108b/10, 109a/17, 109b/18,
111a/17, 111b/9, 113b/8, 116a/23, 117a/1,
118b/5, 121a/7, 121b/13, 123a/19,
124a/11, 131b/3, 132a/2, 134a/11, 138b/1,
139b/7, 140b/21, 141b/23, 142a/10,
142a/12, 147a/2, 148b/11, 149a/14, 150a/4,
151a/18, 152a/1, 153b/1, 156a/3, 158a/15,
15a/15, 160a/14, 160a/22, 160b/15, 161a/4,
161a/7, 163b/5, 163b/6, 164a/1, 164b/22,
165a/9, 167b/18, 169a/4, 170b/6, 171a/19,
173b/17, 175b/3, 176a/4, 179a/18,
184b/15, 184b/16, 188a/6, 188b/15,
188b/7, 190b/4, 191b/4, 202b/1, 202b/23,
204a/11, 204b/13, 209a/20, 209b/17,
211b/13, 211b/3, 211b/7, 211b/7, 213a/11,
213b/11, 214a/22, 218b/9, 21b/8, 225a/2,
225a/8, 225b/21, 225b/5, 226b/17, 228a/8,
228b/13, 231b/21, 232b/14, 233a/19,
233b/22, 235b/4, 241a/5, 245a/10,
246b/17, 247b/6, 247b/7, 249a/4, 250a/12,

250a/14, 250a/15, 254b/14, 254b/21,
257a/7, 257a/8, 258a/10, 258b/13, 262a/9,
265b/4, 272a/13

b.+nuñçün 41b/11

b.+nuñıla 41b/11, 42a/18, 43a/3,
43a/4, 7b/21, 88a/16, 91a/2, 91b/15, 11b/6,
123a/14, 124a/10, 130b/10, 133b/18,
134b/20, 141b/22, 142b/4, 148a/1, 14a/15,
164b/17, 178a/16, 185b/22, 197a/11,
199a/19, 1b/10, 208b/8, 219b/7, 220a/23,
221a/6, 223a/16, 226a/3, 228a/23, 231b/6,
260b/6, 264b/14, 270a/10, 271a/5

b.+nuñılatur 2b/1

b.+nuñiçün 124a/12

b.+nuñıla 64a/10, 68b/17, 71a/16,
82b/21, 83b/2, 108b/11, 109a/6, 112a/8

b.+yıldı 29a/6, 2b/11, 30b/9, 31b/4,
33a/2, 33b/5, 34a/22, 34a/6, 34b/2, 3a/21,
41a/15, 42b/12, 44a/8, 45a/1, 46b/16,
49a/22, 50a/3, 55b/2, 65b/7, 70a/11,
73a/14, 76a/19, 82b/8, 89b/1, 93b/6, 9b/22,
103a/5, 108a/21, 112b/20, 113b/5,
118a/10, 120a/11, 121b/3, 124a/8, 126a/21,
126b/22, 127a/13, 128a/20, 128b/21,
129b/13, 130b/7, 131b/22, 133a/4, 134b/7,
135a/13, 139b/2, 140b/21, 141a/17,
148b/11, 149b/20, 152a/1, 152a/9,
158b/18, 168a/12, 174a/6, 174b/11,
175a/9, 175b/3, 184a/22, 184a/22, 186b/2,
188a/1, 191b/16, 191b/18, 195b/14,
199a/14, 19a/5, 201b/10, 201b/9, 204a/22,
208b/12, 210b/4, 211b/8, 211b/8, 214a/20,
218a/21, 219a/19, 21a/21, 21b/1, 21b/5,
220a/3, 224b/15, 227b/13, 229b/3,

235a/12, 237a/17, 242a/9, 244a/12, 252b/3,
254a/9, 256b/18, 257a/7, 25b/16, 260a/14,
261a/3, 262a/20, 265a/12, 266a/16, 268b/4,
269b/4, 270a/23, 271a/15, 271b/18

b.+yıldı 187b/12

[=3162]

bucağ: Köşe.

b.+ı+(2) 246a/5

[=1]

budağ: Budak, dal.

b. 41a/8, 204b/9, 232b/13

b.+dağına 163a/16

(budağ).+ı+(1) 155a/6

(b).+ıla 132a/7

(b).+ına 9a/8

(b).+ında 116a/15, 149a/19, 149b/4

(b).+ınun 72a/17

b.+lar 160a/6, 163a/11

b.+ları 230b/2, 234a/17, 236a/9

b.+larıyla 102b/3

[=17]

budağlan-: Budaklanmak, dallanmak.

b.-ur 157a/22

[=1]

budağlandur-: Budaklandırmak,
dallandırmak.

b.-up 134b/19

[=1]

buğday: Buğday.

b. 41a/8, 168a/14, 173b/7, 191b/17,
234a/16, 241b/14

b.+dur 157b/20

b.+ı+(1) 173b/7

b.+ından 208b/19

[=9]

bugün: Bugün.

b. 12a/11, 12a/5, 21a/14, 21b/11, 53b/9, 54a/12, 54b/14, 54b/16, 54b/19, 54b/21, 56b/14, 68a/15, 69a/19, 87b/15, 87b/6, 92b/4, 92b/6, 97a/16, 105b/13, 105b/17, 106b/2, 106b/9, 10b/23, 111a/12, 111b/12, 113b/20, 131b/1, 135a/6, 135a/8, 138a/19, 138a/20, 138a/9, 141b/21, 145b/6, 14b/13, 167b/11, 168b/5, 169a/5, 169b/6, 195a/13, 200a/12, 200a/19, 200a/19, 200a/21, 201a/5, 213a/18, 213a/20, 213b/11, 224b/16, 243b/9, 245a/18, 257a/11, 267a/17, 270a/3, 270b/5

b.+den 10b/23

b.+e 51a/6, 106b/3

[=58]

buḥār: (Ar.) Buḡu.

b. 66a/14, 96a/16, 239b/23

b.+a 96a/13

b.+dan 66a/11

b.+ıdur 114b/4

b.+ın 66a/5

b.+ıydı 66a/15

b.+lar 163b/17

[=9]

buḥl: (Ar.) Cimrilik, pintilik. bk. **baḥl**

b. 120b/15, 120b/15, 120b/9, 151b/23, 171a/21, 240b/23, 256a/15, 256a/23, 263b/17

b.+ı+(2) 263b/7

[=10]

bul-: Bulmak, istenen şeye kavuşmak, nâil olmak.

b.-a 240b/2, 29b/15, 77b/1

b.-a+(aşşı bul-) 225a/14

b.-a+(çāre bul-) 81b/3

b.-a+(ferāḥ bul-) 169a/14, 262b/5

b.-a+(ḥalāş bul-) 122a/16, 87b/10

b.-a+(hidāyet bul-) 220b/1

b.-a+(‘izzet ḥürmet bul-) 29b/16

b.-a+(kerāmet bul-) 98b/3

b.-a+(kerāmet ‘izzet bul-) 123b/17

b.-a+(necāt bul-) 2b/21, 234b/16

b.-a+(sa‘ādet bul-) 36a/18, 66b/6, 223a/17, 226a/12

b.-acak 152a/14

b.-acak+(ḥalvet bul-) 3a/22

b.-acak+(menfa‘at bul-) 176a/21

b.-alar 28a/13, 54b/1, 88b/10, 99b/18, 168a/20, 219b/10, 251a/8

b.-alar+(devlet bul-) 202a/11

b.-alar+(ferāḥ bul-) 146a/7

b.-alar+(ḥalāş bul-) 76b/17

b.-alar+(ḥāzır bul-) 250a/9

b.-alar+(‘izzet kerāmet bul-) 91a/2

b.-alar+(mertebe bul-) 162b/3

b.-alar+(necāt bul-) 226b/6

b.-alar+(rāḥat bul-) 235a/7

b.-alar+(sa‘ādet bul-) 86a/17

b.-alar+(teḡarüb bul-) 117b/2, 124a/5

b.-am+(ḥāzır bul-) 19a/18

b.-amadı 175a/11, 29b/2

b.-amadı+(çāre bul-) 3b/2

b.-amayup+(çāre bul-) 110b/14

b.-an+(iḡānet bul-) 252b/22

b.-an+(‘izzet bul-) 252b/22
b.-ası+(‘ayb hâlel bul-) 203b/2
b.-asın 1b/12, 1b/15, 2a/3, 2a/3,
2a/7, 23b/3, 223b/20
b.-asız 143a/18, 161a/1
b.-asız+(fütûh bul-) 127b/2
b.-asız+(ġanîmet bul-) 127b/2
b.-asız+(hâlâş bul-) 167b/23
b.-asız+(hidâyet bul-) 84a/1, 203b/9
b.-asız+(hürmet bul-) 46b/10
b.-asız+(mükâfat bul-) 185b/1
b.-asız+(necât bul-) 9b/13, 191b/14
b.-asız+(tekarüb bul-) 120b/7
b.-avuz+(ecirler bul-) 206a/23
b.-avuz+(müknet bul-) 226a/5
b.-avuz+(yakınlık bul-) 39a/7
b.-aydunuz+(ferah bul-) 118a/19
b.-dı 29b/3, 245a/7, 251b/13,
266a/23, 267a/16
b.-dı+(amân bul-) 38a/18
b.-dı+(câhil bul-) 257b/1
b.-dı+(dervîş bul-) 257b/7
b.-dı+(faķır bul-) 257b/7
b.-dı+(felaḥ bul-) 249a/9
b.-dı+(ķuvvet bul-) 128a/8
b.-dı+(necât bul-) 249a/7
b.-dı+(sa‘âdet bul-) 131a/12
b.-dı+(şifâ bul-) 7a/3
b.-dılar 11b/11, 34b/21, 113a/1,
113a/3, 122a/23, 139a/16, 166b/1, 169a/14,
177a/10, 251a/9, 262a/17
b.-dılar+(âfiyet râḥat bul-) 11b/12
b.-dılar+(ferah bul-) 169a/16

b.-dılar+(hâlâş bul-) 114b/17
b.-dılar+(hidâyet bul-) 190a/15
b.-dılar+(ķurbet bul-) 114b/17
b.-dılar+(nuşret zafer bul-) 127a/6
b.-dılar+(sa‘âdet felaḥ bul-) 11b/11
b.-duġı 134b/10
b.-duġın 91b/9, 251a/15
b.-duķ 85a/22, 85b/3, 200b/1
b.-duķları 95b/9, 109b/4, 247b/20,
251b/22
b.-duķların 91b/16
b.-duñuz 62b/4
b.-ıcaķ+(ruḥşat bul-) 133a/19
b.-ımaz+(ķarâr bul-) 136b/8
b.-ımaz+(yâr olur bul-) 176b/11
b.-ısar 1b/19, 152a/12
b.-ısar+(sa‘âdet bul-) 74b/9
b.-ısarlar 99a/21, 171b/4, 263a/2
b.-ısarlar+(necât bul-) 154a/12
b.-ısarlı 7a/9, 38b/12
b.-ısaruz 16b/11
b.-madı 132b/7, 134b/16
b.-madı+(çâre bul-) 8a/1, 21b/12
b.-madı+(mecâl bul-) 52b/23
b.-madı+(tanuķ bul-) 31a/7
b.-madılar 177a/20, 219a/4
b.-madılar+(çâre bul-) 89a/4,
122a/15
b.-madılar+(hidâyet bul-) 109a/15
b.-maduk 142b/9
b.-madum 221b/1
b.-madum+(mecâl bul-) 35a/14
b.-maġa 58a/7

b.-maġa+(hidāyet bul-) 83a/1
b.-maġa+(necāt bul-) 180b/18
b.-maġıla+(şihhat afiyet bul-)
263a/5
b.-maġiçün+(necāt bul-) 226a/3
b.-mağ 262a/17
b.-masa 173a/20
b.-masañuz 175b/2
b.-maya+(çāre bul-) 1b/23, 82a/6,
99b/4, 244a/11
b.-maya+(ħalās bul-) 221b/6
b.-maya+(nuşret bul-) 99b/3
b.-maya+(rāhatlık bul-) 96a/11
b.-maya+(yol bul-) 97b/10
b.-mayalar 9b/3, 121a/23, 168b/18,
235a/7, 235a/7
b.-mayalar+(mecāl bul-) 10b/12
b.-mayalardı+(dost bul-) 126a/15
b.-mayalardı+(yardımcı bul-)
126a/16
b.-mayasın 17b/6
b.-mayısarlar+(ħalāş bul-) 242b/22
b.-mayup+(‘ayb bul-) 203b/4
b.-mayup+(çāre bul-) 3b/6
b.-maz 1b/20, 247b/12
b.-maz+(dost ıtutar bul-) 176b/10
b.-maz+(yol bul-) 49a/3
b.-mazdı 77a/5, 88b/21
b.-mazlar+(ħalāş bul-) 242a/3
b.-mazlar+(hidāyet bul-) 3b/21
b.-mazlar+(mecāl bul-) 16a/5
b.-mazlardı 88b/23
b.-mazlardı 175b/4

b.-miş+(hidāyet bul-) 7a/1,
131b/10, 13a/17
b.-sa 77a/5, 207b/10, 207b/10,
207b/11, 207b/12
b.-sa+(ruḡşat bul-) 109b/1
b.-sañuz 145b/6
b.-sun+(‘azāb ‘iķāb bul-) 103b/5
b.-sun+(fevz necāt bul-) 103b/4
b.-umadılar 25b/11
b.-un 34b/21
b.-un+(ħalāş bul-) 161a/20
b.-up 26a/1, 31b/21, 115a/11,
272a/5
b.-up+(felaḡ bul-) 179b/13, 180a/5,
255a/20
b.-up+(feraḡ bul-) 118a/15, 128a/9
b.-up+(fevz ü necāt bul-) 51b/2
b.-up+(ġinā bul-) 162b/23
b.-up+(ħalāş bul-) 195a/14, 197b/4
b.-up+(hidāyet bul-) 43a/12,
116b/9, 171b/21, 172b/7, 190a/18
b.-up+(ifāķat bul-) 259b/5
b.-up+(kerāmet bul-) 140a/14,
245a/21
b.-up+(ķurbet bul-) 50a/12
b.-up+(necāt bul-) 123b/15, 127a/6,
148a/3, 150b/16, 194a/21, 235a/21
b.-up+(nihān bul-) 176b/18
b.-up+(sa‘ādet bul-) 183b/4, 196a/8
b.-up+(şifā bul-) 181a/7
b.-up+(yol bul-) 139a/23
b.-up+(zafer bul-) 189b/9

b.-ur 81a/21, 152a/13, 152a/15,
240b/3, 243a/14, 252b/22, 252b/22,
263a/1, 263a/1

b.-ur+(ferah sürur bul-) 137a/5

b.-ur+(hayāt bul-) 82b/21, 202b/6,
249a/5

b.-ur+(kerāmet hürmet bul-) 103b/2

b.-ur+(kurbet bul-) 130a/6

b.-ur+(maḥall bul-) 256a/9

b.-ur+(necāt bul-) 18a/6, 37b/13

b.-ur+(sa'ādet bul-) 43a/4

b.-ur+(zafer bul-) 116a/22

b.-urđı 226b/13

b.-urđı+(şifā bul-) 36a/7

b.-urlar 1b/8, 11a/11, 252b/12

b.-urlar+(hayāt bul-) 82b/20

b.-urlar+(sa'ādet bul-) 11b/21

b.-urlardı+(ferah bul-) 118a/11

b.-urlardı+(sa'ādet bul-) 118a/23

b.-urlarsa 103a/12

b.-ursa 207b/9

b.-ursañuz 103a/10, 115a/10

b.-ursız 223b/23

b.-uruz 51b/9

[=265]

bulanuĸ: Bulanmış olan, duru olmayan.

b. 241b/8

(bulanuĸ).+ı+(2) 116b/20, 262a/14

[=3]

bulanuĸlık: Bulanıklık.

b.+dan 231a/9

[=1]

bular: Bunlar.

b. 27a/11, 27a/22, 27a/5, 27a/7,
27a/9, 28a/14, 28a/15, 28b/23, 29a/10,
29b/18, 29b/19, 29b/23, 29b/23, 30a/23,
32a/10, 32a/18, 33b/18, 33b/19, 33b/20,
34b/16, 36a/20, 36b/4, 37a/5, 37a/6,
39a/12, 39a/6, 39a/8, 3a/11, 3a/15, 3a/7,
3b/20, 3b/22, 3b/6, 43a/18, 43a/20, 43b/4,
43b/8, 44a/11, 44a/20, 45a/16, 45a/20,
46a/23, 46b/17, 46b/19, 46b/3, 46b/8,
48b/20, 49b/23, 4a/6, 50a/11, 50b/18,
51a/22, 52b/13, 52b/17, 53a/10, 53a/3,
53a/6, 55b/14, 55b/4, 59a/19, 59a/2, 59a/4,
59b/20, 5a/17, 5b/19, 5b/5, 5b/7, 62a/9,
63a/1, 63b/5, 64a/12, 65a/19, 65a/4, 65a/6,
67a/13, 67a/15, 67b/16, 67b/18, 67b/20,
67b/22, 68b/19, 6a/14, 6a/3, 6b/11, 70b/12,
70b/15, 71b/22, 71b/8, 72a/22, 73b/10,
73b/6, 73b/7, 74b/18, 75a/21, 75b/16,
76a/20, 78a/10, 78a/23, 7a/1, 7a/21, 7b/13,
7b/20, 80b/12, 82b/10, 83b/14, 84b/18,
84b/22, 85a/2, 85a/20, 85a/3, 86a/18,
86b/13, 86b/6, 87a/23, 87b/2, 88a/1,
88b/15, 89a/16, 89b/10, 89b/21, 90a/20,
90a/8, 91a/1, 91b/2, 93a/12, 93a/9, 93b/14,
93b/17, 94a/12, 94a/18, 95a/12, 95a/6,
96b/12, 96b/19, 96b/20, 96b/20, 96b/9,
97a/7, 97a/9, 97b/1, 97b/15, 99a/1, 99a/12,
99a/7, 9a/19, 9b/13, 9b/3, 100b/15,
101b/15, 103b/16, 105a/12, 105a/13,
107a/19, 107a/19, 107a/20, 107b/1,
108a/13, 108a/19, 109b/12, 109b/19,
10a/23, 10a/3, 10b/3, 10b/4, 110b/14,
111a/2, 111a/8, 112b/11, 112b/14, 112b/7,
113a/3, 114a/20, 114a/6, 116a/1, 116b/6,

118a/22, 118b/22, 119a/11, 119a/2, 119a/4,
119a/9, 119b/7, 11a/4, 11b/7, 124a/10,
124a/14, 127a/6, 127b/20, 128b/16,
128b/9, 129b/17, 12a/10, 12a/10, 12b/1,
12b/15, 12b/2, 134a/9, 136b/6, 137b/1,
137b/12, 137b/2, 137b/4, 138b/13, 138b/8,
139a/15, 139a/16, 13b/6, 13b/9, 140a/5,
141a/22, 142a/14, 142a/22, 142a/4, 142a/9,
143b/1, 143b/14, 143b/2, 144a/22, 144a/6,
144b/3, 146b/22, 147a/10, 147a/11,
147a/13, 147a/15, 147a/20, 147b/1,
147b/17, 147b/21, 149b/17, 14b/1,
153b/23, 154a/18, 154a/20, 154a/3, 154a/8,
154b/21, 155b/12, 155b/14, 156b/1,
156b/2, 157a/2, 157a/2, 157b/3, 158a/3,
15b/15, 15b/18, 15b/18, 161a/3, 162a/12,
162a/17, 163b/1, 163b/15, 163b/20,
163b/21, 164a/16, 164a/17, 167b/15,
168b/17, 168b/18, 169a/22, 16a/15,
16a/16, 16a/20, 16a/21, 16b/8, 170a/9,
171a/2, 173b/20, 176a/16, 176a/20, 176a/6,
176b/17, 176b/18, 177b/14, 178a/17,
178a/6, 178b/10, 178b/10, 17a/3, 17a/4,
180b/13, 180b/17, 180b/21, 180b/7,
182a/6, 184a/9, 184b/11, 184b/13, 186b/5,
187b/18, 189a/2, 18a/16, 18a/7, 18b/13,
18b/22, 190a/14, 190a/15, 191a/3, 191a/3,
191a/5, 192a/15, 192a/16, 192a/21,
192b/21, 192b/4, 192b/4, 192b/6, 192b/6,
192b/8, 192b/9, 193b/1, 193b/3, 193b/8,
195b/17, 19a/12, 19b/14, 200a/8, 208a/6,
208a/6, 209a/10, 20a/22, 20b/1, 20b/13,
20b/2, 210a/11, 210a/2, 211a/2, 211a/4,
212a/15, 215b/11, 217b/20, 218b/10,

219a/10, 219a/13, 219a/5, 220a/1, 220a/2,
220b/19, 224b/19, 224b/21, 225a/16,
225b/1, 226b/16, 226b/19, 226b/7,
227b/20, 228a/2, 22a/9, 22b/1, 232a/16,
232b/15, 233b/10, 233b/11, 233b/13,
233b/3, 235a/4, 237a/23, 238b/1, 239b/17,
240a/7, 241b/15, 242a/18, 244b/10,
246a/23, 247a/10, 247a/9, 247b/4, 247b/5,
250a/13, 251a/21, 253b/22, 255a/1, 25b/8,
261b/6, 262a/8, 262b/16, 262b/4, 262b/5,
265a/22, 267b/13, 267b/18, 270a/5,
271b/12

b.+a 27a/15, 28a/12, 28a/12,
28a/13, 28a/22, 28a/4, 29a/10, 29a/10,
29a/5, 29a/7, 29a/8, 29b/5, 32a/14, 33b/6,
37a/11, 37a/2, 37a/6, 39a/11, 39a/6,
39b/22, 41a/17, 42a/2, 42a/2, 43a/19,
43b/6, 44a/11, 44b/21, 45a/20, 45b/4,
46a/22, 47a/10, 47a/11, 47a/2, 47a/20,
47a/8, 47b/10, 47b/10, 49b/3, 50a/1, 50a/1,
50a/2, 50b/19, 51a/22, 51a/23, 52b/13,
52b/14, 53a/1, 54a/15, 54b/10, 55b/13,
55b/2, 55b/2, 55b/3, 55b/6, 55b/7, 59a/1,
59a/2, 59a/4, 5a/23, 5b/8, 61a/16, 62a/17,
62b/12, 63a/2, 63a/22, 63a/3, 63a/6,
64a/21, 66a/21, 66b/17, 67a/14, 67b/11,
67b/14, 6a/13, 6a/3, 6a/8, 6b/4, 70b/10,
71a/15, 71a/8, 71b/11, 72a/6, 72a/7, 72b/3,
73a/19, 73a/20, 73a/22, 73b/10, 73b/3,
73b/4, 74b/19, 75a/1, 76a/2, 77b/7, 77b/8,
78a/23, 79a/15, 7b/12, 81b/17, 81b/20,
82a/12, 82a/17, 85a/19, 86a/15, 86a/15,
86a/18, 86a/20, 86b/10, 88a/13, 88a/8,
88a/9, 88b/17, 8a/1, 8a/13, 8a/3, 8a/5, 8b/4,

90a/4, 91a/21, 91b/3, 93a/21, 93a/7, 93a/9,
94b/22, 95a/13, 95a/6, 96a/10, 96a/6,
96b/10, 96b/11, 96b/2, 97a/20, 97a/6,
97a/7, 98a/21, 99a/6, 9a/21, 9b/14, 9b/2,
9b/8, 100a/16, 102b/2, 103b/14, 103b/15,
103b/8, 106a/21, 106a/22, 107a/10,
107a/22, 107b/2, 108a/9, 108b/4, 109b/9,
10a/2, 10b/10, 10b/16, 10b/18, 10b/4,
110b/4, 112a/22, 112a/6, 112b/11,
112b/12, 112b/15, 112b/9, 113b/15,
114a/5, 114a/6, 117b/4, 118a/11, 118a/22,
118a/23, 118b/17, 118b/21, 119a/20,
11a/4, 123a/15, 124a/17, 127a/7, 128a/4,
12a/3, 134a/5, 134a/9, 135a/18, 135b/14,
136b/8, 137a/23, 137a/6, 137b/1, 137b/15,
138a/8, 13b/12, 13b/15, 13b/15, 13b/16,
13b/9, 141a/15, 141a/8, 142a/8, 143a/20,
144a/10, 144a/9, 146b/2, 147a/12, 147a/14,
147a/16, 147b/13, 147b/15, 147b/22,
149b/19, 153b/21, 153b/23, 154a/21,
154a/3, 154b/20, 154b/22, 155b/11,
155b/9, 155b/9, 158a/2, 159a/6, 166a/23,
169a/18, 16a/1, 16a/19, 16b/8, 173a/8,
173a/8, 173b/18, 174a/1, 174a/10, 174a/9,
176a/10, 176a/14, 176a/17, 178b/6, 17a/5,
17b/10, 17b/12, 180b/19, 180b/7, 181b/12,
181b/8, 185a/11, 186a/7, 189a/11,
189b/18, 18a/15, 18b/1, 18b/10, 191b/12,
193a/2, 192b/20, 194b/4, 19a/12, 200a/3,
201b/14, 202a/4, 204a/14, 204a/2, 205a/21,
209b/23, 20a/15, 20a/17, 20a/18, 20a/21,
20a/21, 20b/3, 210a/1, 210a/2, 210a/4,
210a/4, 210a/6, 210b/11, 210b/17, 210b/7,
216a/14, 216a/21, 218b/16, 220b/2,

222b/21, 222b/21, 223a/2, 223a/3,
224b/23, 226b/15, 228a/3, 228a/4, 229b/5,
230a/18, 230a/22, 230a/23, 230a/23,
230a/5, 234a/16, 236b/21, 237a/12,
237a/23, 241a/7, 243b/16, 243b/9,
244b/11, 244b/5, 244b/8, 248a/21, 250b/1,
25b/13, 25b/18, 25b/4, 261b/14, 261b/4,
261b/5, 262a/8, 268b/14, 269a/10, 26b/21,
272a/22, 272b/2, 273a/8

b.+da 147a/22, 216b/21, 44b/22

b.+dan 25b/10, 25b/15, 25b/17,
25b/7, 260b/23, 265a/6, 265b/4, 266b/23,
270a/15, 272b/8, 29a/4, 29b/4, 30b/8,
34a/8, 35b/11, 37a/17, 38b/7, 39b/22, 3a/7,
3b/13, 43a/19, 44b/20, 45a/2, 47b/4, 50b/6,
51a/2, 51a/3, 53a/18, 55a/21, 58a/6,
59a/23, 61a/17, 63a/21, 63a/21, 63b/1,
65b/11, 67a/15, 6a/6, 6b/21, 6b/22, 72a/5,
72a/6, 72b/2, 85a/11, 85a/5, 85b/11,
89b/21, 90a/9, 95a/12, 96b/19, 96b/21,
101a/5, 102b/6, 10a/22, 110b/18, 114a/20,
114a/3, 115a/21, 11a/13, 121b/15, 126a/1,
128a/23, 137a/13, 139a/14, 144a/10,
144a/5, 147b/15, 150b/12, 155a/17,
159a/14, 166a/21, 169a/20, 169a/22,
18a/12, 18a/7, 192b/8, 200b/1, 203b/21,
205a/19, 209b/23, 20b/1, 210a/18,
210b/12, 210b/22, 210b/23, 212a/12,
216b/17, 217a/6, 217b/15, 218b/11,
219a/10, 222a/15, 222b/17, 223b/3,
224b/23, 228b/6, 22a/10, 232a/15,
247a/10, 247a/11, 257a/10

b.+dandur 226b/10

b.+di 37a/12

b.+dur 42a/3, 44b/15
b.+ı 5a/7, 5b/4, 8b/5, 9b/2, 14a/12,
16a/13, 16b/22, 16b/23, 17a/3, 20b/3,
21b/2, 22a/12, 22b/1, 25b/8, 28a/22, 29a/2,
36a/22, 37a/17, 37a/5, 45a/17, 46a/22,
46b/15, 4a/6, 50b/18, 50b/5, 52b/14,
55b/20, 59a/19, 60a/3, 60a/6, 67a/14,
6a/15, 76a/7, 79a/21, 79a/21, 83a/4,
83b/17, 85a/2, 86a/14, 88a/21, 88a/7,
91b/19, 94b/18, 96a/10, 97a/8, 99a/10,
99a/13, 102b/7, 109b/10, 10a/22, 110a/20,
113b/9, 114b/20, 115a/21, 115b/23,
119a/9, 124a/9, 127b/16, 128b/5, 137a/10,
137b/4, 137b/7, 140a/11, 140a/12,
140a/12, 140a/3, 140a/9, 142a/4, 144a/23,
144b/1, 147a/15, 147a/17, 147b/22,
148b/12, 150b/12, 154a/14, 154a/3,
154a/4, 154b/21, 156a/6, 156b/7, 164a/15,
167a/3, 176a/19, 177b/6, 178b/6, 180b/15,
181b/8, 189a/22, 189a/3, 189b/9, 192b/3,
192b/9, 194a/14, 198a/6, 200b/1, 202b/16,
203a/2, 204b/13, 212a/17, 216b/19,
216b/6, 217a/5, 217a/8, 217b/20, 217b/20,
218a/1, 218b/22, 219a/9, 222b/20, 224a/8,
226b/8, 228b/21, 230a/16, 232a/16,
232b/14, 23a/7, 250a/23, 253b/22, 254b/1
b.+ınıla 155b/11, 5b/6
b.+sız 29b/11
b.+uñ 27a/9, 28a/16, 29a/23, 29b/4,
30a/14, 30a/4, 33a/22, 33b/19, 39a/8,
3a/14, 3b/12, 3b/20, 41b/9, 42b/5, 43b/1,
44a/5, 46a/5, 46b/20, 47a/20, 47b/10,
4a/22, 4a/23, 4b/21, 52b/11, 53a/20,
53a/21, 53a/4, 53b/4, 59a/20, 5a/18, 5a/2,

5b/12, 5b/7, 62b/14, 62b/15, 62b/16,
62b/21, 64b/16, 65a/6, 68b/5, 6a/11, 6a/18,
6b/21, 70b/12, 71a/5, 71b/21, 73b/6, 73b/9,
74a/19, 74b/19, 75a/14, 76a/8, 77b/4,
78a/12, 78a/18, 78a/22, 78b/23, 78b/3,
79a/15, 7b/13, 82a/11, 83b/14, 85a/10,
85a/16, 85a/21, 85a/4, 85b/21, 86b/11,
86b/6, 86b/9, 87a/3, 87a/4, 87b/23, 88a/7,
88b/15, 88b/9, 89a/7, 8a/2, 8a/21, 91b/17,
91b/18, 91b/4, 93a/14, 93b/16, 95a/10,
97b/17, 99a/10, 99b/16, 9a/19, 103b/18,
104a/6, 105a/17, 105a/18, 105b/7, 107a/13,
109b/3, 10b/20, 112b/15, 113a/22,
113b/14, 116a/7, 117b/13, 118b/1,
118b/13, 118b/6, 118b/7, 123b/23, 128a/2,
128a/4, 12a/11, 12a/22, 12b/1, 130a/18,
130b/9, 131a/5, 131a/6, 136a/12, 136b/4,
137b/2, 140a/20, 140a/5, 140a/7, 140a/8,
140b/8, 141a/8, 142a/13, 142a/8, 143a/23,
147a/23, 147b/16, 147b/2, 147b/21,
147b/3, 148a/17, 154a/5, 155b/10,
155b/12, 156b/4, 156b/7, 15a/22, 162a/8,
163b/2, 164a/15, 165a/9, 169b/21, 16a/15,
173a/7, 173a/7, 173a/9, 173b/23, 174a/1,
176a/18, 176a/2, 177b/14, 177b/5, 17b/21,
17b/5, 17b/6, 180b/17, 182a/12, 187a/4,
187b/19, 189a/2, 189a/3, 18a/12, 18b/18,
190a/17, 192b/20, 192b/3, 192b/8, 194b/9,
19b/23, 200a/2, 200b/1, 201b/3, 203b/18,
209b/13, 210a/1, 210b/23, 210b/4, 211a/2,
217a/6, 217b/17, 222b/21, 227a/18,
22a/13, 22a/23, 22a/8, 232b/14, 244b/7,
245b/18, 245b/23, 247a/8, 247a/8, 250b/2,

251a/20, 258b/16, 25b/3, 261a/13, 263a/6,
263b/19, 263b/3, 268a/6, 26b/21, 272b/19

b.+uñçün 13b/5, 41b/14, 187b/8,
192b/19

b.+uñıla 140a/11, 140a/22,
155b/13, 177b/20, 187b/8, 230a/1

b.+uñiçün 8a/9

[=1150]

bularcılâyın: Bunlar gibi.

b. 14b/8

bulaş-: Bulaşmak.

b.-duğların 91b/16

[=1]

bulaşdur-: Bulaştırmak.

b.-dı 255a/23

[=1]

bulın-: Bulunmak. bk. **bulun-**

b.-a 181b/4, 187b/7, 230b/23

b.-dılar 180b/23

b.-madı 162b/1, 184b/14

b.-maya 148a/13, 178b/12, 45b/1

b.-maz 82a/2, 85a/17, 176a/5

b.-mazlarıdı 268b/7

b.-mazsa 252b/8

b.-miş 219b/15

b.-ur 163a/15

b.-urđı 87a/13

b.-ursa 252b/7, 252b/8

[=19]

buluş-: Buluşmak, karşılaşmak. bk.

buluş-

b.-an 113a/21

b.-up 90b/11

b.-ur 24b/19

[=3]

bulıt: Bulut. bk. **bulud, bulut**

b. 148a/6, 158a/8, 159a/18

b.+dur 148a/7

b.+lar 140b/10, 145a/17

b.+lardan 272a/11

b.+lardur 140b/3

[=8]

bulud: Bulut. bk. **bulut, bulıt**

b.+ı+(2) 25b/8, 46b/14

b.+ıla 158a/7

b.+larıla 247b/14

[=4]

bulun-: Bulunmak. bk. **bulın-**

b.-dı 246a/16

b.-madı 29a/5, 116b/5, 173b/4

b.-masa 60b/6, 91a/3

b.-maya 9b/2, 18b/12, 30b/7, 30b/8,

50b/16, 55a/4, 56b/4, 69a/11, 74b/16,

82a/7, 116b/6, 255a/2

b.-maz 16a/10, 21b/17, 36b/20,

45b/20, 92b/22, 199a/11

[=24]

buluş-: Buluşmak, karşılaşmak. bk. **buluş-**

b.-dı 137a/18

b.-dılar 113a/22

[=2]

bulut: Bulut. bk. **bulıt, bulud**

b. 158a/7, 35a/6, 57a/22

b.+dan 164b/20

b.+lar 15a/23, 231b/17

b.+lardan 234a/14

b.+lardur 140b/6

b.+ları 234a/15

[=9]

buña: Buna.

b. 4a/20, 4b/14, 5b/11, 6a/4, 12a/5, 13a/19, 13b/14, 26b/22, 270a/21, 272a/2, 28b/10, 29b/22, 29b/23, 31b/1, 34b/6, 35a/19, 38a/3, 45a/5, 45b/13, 45b/4, 45b/9, 47a/17, 47a/18, 52a/23, 52a/9, 60b/23, 62a/6, 68a/8, 75b/21, 78a/21, 83b/18, 84a/16, 84a/16, 85b/13, 89b/3, 90b/15, 90b/15, 99b/22, 102a/2, 103a/16, 103a/22, 104b/1, 108b/11, 108b/12, 108b/21, 110b/15, 111a/10, 113b/16, 124b/2, 129b/8, 129b/8, 130a/2, 134b/10, 150b/15, 151a/8, 155b/3, 157a/21, 159b/22, 15b/21, 173b/12, 187b/6, 193a/6, 195a/17, 202b/20, 206b/13, 206b/15, 225b/22, 228a/6, 237b/10, 240a/17, 240b/1, 245b/9, 247a/13, 251a/22, 255a/18, 258a/6, 258b/19, 260b/21, 263a/20, 263b/12

[=80]

bunca: Bunca.

b. 5b/14, 39a/19, 48b/3, 56a/12, 74a/14, 75b/20, 75b/23, 90b/21, 100b/6, 101a/12, 101b/3, 104b/6, 107b/18, 110a/7, 110a/8, 13b/13, 142b/22, 155b/2, 158b/3, 188b/6, 194a/17, 208b/22, 20b/1, 217a/5, 218a/5, 228a/23, 234a/13, 239a/13, 251a/17, 254a/16, 257b/8, 259a/16, 259a/19, 263b/2

[=34]

buncılayın: Bunun gibi.

b. 7a/17, 61a/16, 85b/1, 211b/1, 211b/3, 217a/4, 230b/19

b.+dur 137a/6

[=8]

bunda: Bunda.

b. 22b/15, 37a/13, 37a/16, 42a/20, 43b/7, 44a/18, 57b/8, 59a/11, 59a/16, 64a/9, 6a/3, 73a/17, 7b/6, 87b/12, 88a/18, 88a/18, 92b/6, 92b/6, 94a/2, 96a/13, 115a/4, 117a/17, 125a/21, 158a/19, 162b/23, 173b/2, 178a/7, 184b/14, 191a/18, 207a/2, 207a/3, 214a/16, 216a/15, 216a/7, 244b/23, 253a/22, 257b/18, 260a/2, 261b/17, 261b/4, 264b/21, 272b/11, 272b/8

b.+dur 215a/11

b.+ğı 88a/17

[=45]

bundan: Bundan.

b. 27a/4, 27b/13, 28b/11, 29a/2, 2b/11, 31a/17, 33a/2, 33a/2, 35a/19, 36b/17, 37a/12, 38b/23, 38b/3, 39a/17, 39b/16, 40a/2, 40b/23, 40b/5, 41a/23, 42a/1, 42a/7, 43a/11, 43a/17, 43b/9, 44a/17, 44a/7, 44b/8, 45b/21, 46a/19, 49a/12, 49a/21, 49b/18, 49b/22, 49b/23, 49b/7, 4a/1, 4a/16, 4a/5, 50a/8, 50b/16, 50b/22, 52a/8, 52b/14, 52b/4, 55a/10, 55b/23, 55b/23, 57a/17, 57a/8, 59a/10, 59a/11, 59b/21, 59b/3, 61b/3, 62a/17, 64a/2, 64a/3, 65a/20, 65b/1, 69a/15, 69a/22, 71a/12, 71a/18, 71a/19, 72b/23, 73a/12, 73b/18, 73b/8, 75a/18, 76a/1, 76a/11, 76b/21, 77a/12, 77a/18, 77b/5, 78b/3, 78b/5, 79a/23, 79b/22, 81a/21, 81a/4, 82a/8, 83a/23, 83a/3, 84b/9, 85a/15, 86a/12, 87a/17, 87b/20, 88a/18, 88b/3,

88b/3, 88b/6, 8b/1, 90a/21, 90a/6, 90b/21,
91a/6, 92a/5, 94b/10, 95a/3, 96b/11,
98a/15, 98b/17, 99a/17, 99a/6, 9b/1, 9b/20,
101b/9, 102a/14, 102b/9, 104a/12, 104a/5,
105a/13, 105a/15, 107b/22, 107b/3,
10b/13, 110b/9, 111b/2, 111b/23, 112a/1,
114b/12, 114b/21, 116a/11, 116a/4,
116b/22, 117a/18, 117b/19, 118a/20,
118a/6, 119a/3, 119b/16, 11a/13, 11b/15,
123a/5, 124b/9, 125a/1, 125a/9, 126b/2,
127a/11, 128b/19, 129b/1, 12a/17, 130a/4,
130b/6, 131a/17, 133a/10, 133a/5,
133b/11, 134b/5, 135a/23, 137a/10,
138a/10, 138b/11, 13a/11, 13a/15, 13a/15,
13a/21, 13b/2, 140b/12, 140b/15, 141a/11,
142b/23, 145a/14, 145b/8, 146a/17,
146b/17, 148a/18, 14a/8, 150b/17,
151b/12, 151b/19, 152b/10, 153b/2,
153b/3, 154a/16, 157a/1, 158a/4, 159b/23,
15a/21, 163b/12, 164a/17, 164b/4,
165a/20, 165b/12, 165b/21, 166b/4,
167a/22, 169b/3, 169b/9, 16a/11, 16a/16,
170a/10, 171a/12, 171a/3, 172a/15,
173b/10, 175b/8, 177b/13, 177b/4, 177b/4,
178b/22, 179a/20, 179a/7, 180a/17, 180a/3,
180b/19, 182a/1, 182a/14, 183b/5,
184b/15, 185a/14, 186a/13, 188a/8,
188b/11, 189b/1, 18b/2, 190a/21, 191a/13,
192a/20, 192b/14, 193a/2, 193b/3, 193b/8,
194b/4, 195a/4, 196a/2, 197b/21, 198a/11,
198a/4, 198a/9, 19b/11, 200a/16, 200b/15,
200b/5, 201a/2, 201a/6, 202b/18, 203a/15,
203b/4, 204a/3, 204a/4, 204b/15, 205a/1,
205a/15, 205a/21, 207b/19, 208a/15,

20a/18, 20a/20, 20a/5, 20a/9, 210b/1,
210b/7, 212a/13, 212a/23, 213a/11,
214a/16, 214b/1, 214b/4, 215a/11, 216a/7,
216b/10, 216b/7, 219a/13, 220a/19,
220a/6, 221b/1, 221b/14, 222a/22,
224b/13, 225b/22, 226a/3, 228a/21,
228b/17, 229a/16, 229a/4, 22a/21, 231b/2,
234a/19, 235a/19, 235a/3, 236b/20,
237a/19, 237b/18, 239b/2, 240b/16,
241a/8, 242b/6, 243a/20, 244b/11, 245b/7,
247b/2, 248a/21, 250a/12, 252a/16,
253b/3, 254a/4, 254b/2, 255b/1, 259b/21,
25b/21, 262a/5, 262b/19, 263b/14, 263b/9,
264b/10, 266a/6, 269a/14, 269b/13,
26a/13, 26b/19, 26b/23, 272a/13, 272b/6

[=316]

buni: Bunu.

b. 26a/13, 29a/13, 29b/7, 35a/17,
37b/10, 40a/2, 41a/14, 45a/3, 46a/19,
46b/8, 47a/17, 48a/6, 49a/4, 4a/19, 51a/14,
52a/21, 52b/10, 64b/11, 65a/11, 65a/4,
66b/2, 70b/18, 71a/19, 71a/20, 71b/17,
74a/9, 77a/4, 79a/23, 92a/10, 95b/13,
93b/20, 101b/5, 102b/16, 103a/13, 104b/7,
111a/20, 111b/10, 111b/7, 113b/10,
114a/4, 114b/12, 119b/10, 120b/23,
121a/3, 121b/14, 127b/9, 130b/10,
130b/21, 132b/11, 134a/12, 136a/15,
136a/16, 138b/6, 138b/8, 139b/8, 13a/11,
14a/1, 153a/19, 153b/3, 155a/19, 157a/12,
159b/13, 164b/21, 165a/16, 165a/4, 17a/6,
181a/8, 185a/13, 187b/6, 190a/4, 190b/23,
193b/16, 197b/16, 199a/7, 199b/15,
199b/16, 19b/23, 200a/14, 202b/8, 20a/18,

20a/8, 218a/18, 21b/22, 225b/5, 227a/8,
22a/22, 233b/9, 240a/1, 242b/23, 245b/16,
245b/21, 248a/4, 248a/5, 251a/23,
256b/20, 260a/23, 266b/1, 267b/10, 267b/9
[=99]

bunlar: Bunlar.

b. 3a/5, 5a/13, 6a/17, 27a/6, 30a/2,
34b/14, 34b/15, 37a/16, 42a/1, 42b/5,
44a/10, 44a/21, 55b/15, 86a/13, 93a/6,
128b/4, 147a/9, 147a/9, 158b/12, 174a/10,
203b/18, 210a/17, 210b/5

b.+a 5b/18, 9b/17, 10b/21, 13b/10,
75b/14, 87a/23, 118a/13, 174b/8

b.+dan 52b/18, 83b/12, 226b/6

b.+dın 7b/23

b.+ı 37a/9, 82a/11, 107a/10,
210b/13

b.+uñ 3b/8, 4b/11, 7a/10, 14a/10,
58b/12, 132a/7, 157a/22, 173a/7, 210b/15

b.+uñçün 99a/19

b.+uñçündür 204a/18

b.+uñıla 229a/11

[=51]

bura: Bura, burası.

b.+dan 125b/14

b.+ya 220a/6

[=2]

burc: (Ar.) Burç, Güneş'in ayrıldığı on iki
kısmıdan her biri.

b.+dur 244b/19

[=1]

burın: Burun. bk. **burun**

b. 208b/6, 221a/11

b.+da 208b/7

b.+larından 263a/15

[=4]

burüc: (Ar.) Burçlar.

b. 244b/18

[=1]

burun: Burun. bk. **burın**

b. 101a/11

b.+ın+(burnın) 132a/2

b.+ını+(burnını) 45a/6

b.+larından 97a/4

b.+uñı+(burnunu) 273a/5

[=5]

busu: Pusu.

b.+dan 101a/20

[=1]

buñlân: (Ar.) Bâtıllık, boşluk, çürüklük.

b. 63a/5

[=1]

buyrıl-: Buyrulmak, emrolunmak,
görevlendirilmek bk. **buyrul-, buyurul-**

b.-a 118a/14

b.-an 76a/8

b.-dum 41a/17

b.-madılar 261b/19

b.-mişdur 192a/9, 196a/4, 208b/2

[=7]

buyruk: Buyruk, emir. bk. **buyuruğ**

b. 66b/8, 90b/22, 91a/1, 99a/14,
99a/15, 173b/19

b.+dur 31a/11

(buyruğ).+ı+(2) 66a/1

(b).+ıla 102a/17

(b).+ın 203a/8, 43b/16

(b).+ına 92b/9

(b).+ını 91a/1
b.+lar 199a/4
b.+ları 2b/4, 38b/10, 206a/2
b.+larıdur 198a/2
b.+ların 92b/9, 172b/3, 262a/16
b.+larını 139a/8
(b).+um 217b/5, 90b/23
(b).+umuzu 182a/3
(b).+uñ 100b/3
(b).+uñı 130a/17
[=27]

buyrul- : Buyrulmak, emrolunmak,
görevlendirilmek. bk. **buyrıl-, buyurul-**

b.-an 112b/4, 114b/8, 116a/14,
206a/2
b.-dı 49b/9, 71b/11, 71b/11
b.-dılar 261b/19, 261b/23
b.-mayan 128b/11
b.-mişdur 153b/15, 272a/21
b.-ur 120b/13
[=13]

buyur-: Buyurmak, emretmek,
görevlendirmek.

b. 73a/8, 95a/19
b.-a 43b/11, 43b/12, 138b/9,
179a/12, 213a/21, 259a/12
b.-am 28a/22, 144a/21
b.-an 168a/5
b.-asın 71b/11
b.-avuz 260b/8
b.-dı 2a/14, 2a/18, 2b/10, 2b/14,
2b/19, 2b/21, 3a/12, 3a/20, 3a/3, 3a/9,
3b/10, 3b/19, 4a/11, 4a/4, 4b/1, 4b/20,
4b/7, 5a/4, 6a/19, 6a/23, 6b/9, 6b/14,

6b/19, 7a/7, 7a/19, 7b/14, 7b/21, 7b/9,
8a/16, 8b/3, 8b/9, 8b/16, 8b/23, 9a/9,
9a/13, 9a/17, 9a/20, 9b/1, 9b/7, 10a/21,
10b/9, 11a/3, 11a/13, 11a/21, 11b/1, 11b/5,
11b/7, 11b/9, 11b/12, 11b/21, 12a/21,
12a/6, 12b/6, 12b/11, 12b/19, 12b/21,
13a/15, 13a/19, 13b/16, 13b/4, 13b/7,
14a/8, 14a/11, 14a/15, 14a/21, 14b/2,
14b/6, 14b/9, 14b/11, 14b/14, 14b/20,
15a/10, 15a/17, 15a/19, 15a/21, 15b/2,
15b/5, 15b/10, 15b/14, 15b/22, 16a/6,
16a/11, 16a/14, 16a/17, 16a/21, 16b/2,
17a/2, 17a/2, 17a/8, 17a/22, 17b/12,
17b/19, 17b/21, 17b/23, 18a/13, 18a/16,
18a/23, 18b/5, 18b/7, 18b/11, 18b/14,
18b/17, 18b/20, 18b/22, 19a/2, 19a/7,
19a/11, 19a/19, 19a/23, 19b/5, 19b/7,
19b/16, 19b/19, 19b/22, 20a/5, 20a/11,
20a/14, 20a/23, 20a/9, 20b/2, 20b/15,
20b/19, 20b/23, 21a/1, 21a/3, 21a/10,
21a/15, 22a/14, 22a/19, 22a/5, 22b/2,
22b/5, 22b/18, 22b/20, 22b/22, 23a/20,
23a/22, 23b/5, 24a/1, 24a/5, 24a/11,
24a/17, 24b/3, 24b/17, 25a/1, 25a/5,
25a/13, 25a/17, 25a/18, 25a/23, 25b/21,
25b/22, 26a/11, 26a/15, 26a/21, 26a/3,
26a/9, 26b/3, 26b/23, 27a/10, 27a/15,
27a/20, 27a/6, 27b/13, 27b/19, 27b/22,
27b/3, 28a/10, 28a/20, 28a/5, 28a/7, 28a/8,
28b/1, 28b/10, 28b/20, 28b/20, 28b/5,
29a/16, 29a/9, 29b/20, 29b/6, 30a/13,
30a/17, 30a/21, 30a/3, 30a/5, 30b/13,
30b/21, 30b/23, 30b/8, 31a/13, 31a/17,
32a/14, 32a/6, 32b/1, 32b/19, 33a/21,

33a/9, 33b/10, 33b/21, 33b/4, 34a/21,
34a/5, 35a/19, 35b/12, 35b/2, 35b/23,
35b/4, 35b/8, 36a/10, 36a/18, 36a/5, 36b/1,
36b/16, 36b/5, 37a/17, 37a/3, 37a/9,
37b/19, 37b/2, 37b/23, 38a/10, 38a/16,
38a/7, 38b/1, 38b/20, 39a/12, 39a/17,
39a/17, 39a/23, 39a/4, 39b/17, 39b/4,
39b/7, 40a/10, 40a/20, 40b/1, 40b/17,
40b/19, 40b/22, 41a/14, 41a/20, 41a/3,
41b/12, 41b/16, 41b/4, 41b/8, 42a/1,
42a/12, 42a/21, 42a/4, 42a/8, 42b/11,
42b/19, 42b/3, 42b/4, 43a/17, 43a/8, 43b/3,
43b/6, 43b/9, 44a/10, 44a/13, 44a/16,
44a/19, 44a/2, 44a/23, 44a/7, 44b/13,
44b/18, 44b/22, 44b/9, 45a/19, 45b/1,
45b/15, 45b/21, 46a/20, 46a/9, 46b/11,
46b/21, 46b/4, 46b/6, 46b/9, 47a/13, 47a/2,
47b/11, 47b/18, 47b/2, 48a/14, 48a/18,
48a/23, 48a/8, 48b/14, 48b/23, 48b/6,
49a/21, 49a/3, 49b/19, 49b/7, 164a/4,
50a/15, 50a/2, 50a/8, 50b/16, 50b/2,
50b/23, 50b/9, 51b/14, 52a/12, 52a/3,
52a/9, 52b/15, 52b/7, 52b/8, 53a/1, 53a/4,
53b/13, 54a/14, 54a/22, 54a/23, 54a/3,
54a/7, 54b/12, 54b/22, 54b/3, 55a/10,
55a/15, 55a/23, 55a/5, 55b/18, 56a/1,
56a/4, 56b/15, 56b/2, 56b/8, 57a/13,
57a/18, 57a/3, 57a/9, 57b/11, 57b/18,
57b/2, 57b/23, 57b/7, 58a/12, 58a/22,
58b/13, 58b/20, 58b/9, 59a/12, 59a/6,
59b/12, 59b/21, 60a/1, 60a/22, 60a/7,
60b/1, 60b/21, 60b/22, 60b/5, 61a/1,
61a/12, 61a/17, 61b/15, 61b/3, 61b/8,
62a/1, 62a/14, 62a/18, 62a/7, 62b/10,

62b/16, 62b/21, 62b/6, 63a/16, 63a/7,
63b/11, 63b/2, 64a/1, 64a/12, 64a/8, 64b/2,
64b/7, 65a/12, 65a/20, 65a/3, 65b/1,
66a/13, 66a/16, 66a/19, 66a/23, 66a/7,
66a/9, 66b/15, 66b/16, 66b/21, 66b/6,
66b/8, 67a/13, 67a/8, 67b/10, 67b/2,
67b/21, 68a/9, 68b/12, 68b/5, 68b/9, 69a/2,
69a/7, 69b/1, 69b/18, 69b/8, 70a/1, 70a/12,
70a/20, 70a/9, 70b/14, 70b/20, 70b/5,
70b/7, 71a/13, 71b/1, 71b/14, 71b/7,
72a/13, 72a/2, 72a/8, 72b/7, 73a/12,
73a/19, 73b/19, 73b/20, 73b/21, 73b/23,
74a/10, 74a/16, 74a/21, 74a/5, 74a/7,
74b/11, 74b/17, 74b/23, 75a/18, 75a/22,
75a/8, 75b/11, 75b/6, 76a/16, 76a/22,
76a/5, 76b/2, 76b/21, 76b/4, 76b/8, 77a/13,
77b/13, 77b/20, 77b/3, 77b/9, 78a/15,
78a/8, 78b/13, 78b/18, 79a/18, 79a/9,
79b/11, 79b/15, 79b/2, 80a/15, 80a/19,
80a/2, 80a/9, 80b/1, 80b/22, 80b/6, 80b/6,
81a/12, 81a/16, 81a/21, 81a/4, 81b/19,
81b/7, 82a/13, 82a/21, 82a/3, 82a/9,
82b/10, 82b/17, 82b/7, 83a/12, 83a/16,
83a/23, 83a/3, 83a/9, 83b/15, 83b/21,
83b/4, 83b/9, 84a/11, 84a/19, 84a/2,
84b/12, 84b/19, 84b/2, 84b/9, 85a/17,
85b/13, 85b/19, 86a/12, 86a/3, 86b/16,
86b/18, 86b/23, 86b/3, 87a/17, 87b/13,
87b/21, 88a/12, 88a/19, 88a/6, 88b/10,
88b/3, 89a/12, 89a/23, 89a/9, 89b/6,
90a/10, 90a/21, 90a/6, 90b/23, 90b/7,
90b/9, 91a/8, 91b/20, 92b/13, 92b/18,
92b/3, 92b/7, 93a/1, 93a/14, 93a/7, 93b/6,
94a/18, 94a/21, 94b/10, 94b/4, 95a/15,

95a/4, 95a/8, 95b/2, 96b/10, 96b/17,
97a/10, 97b/10, 97b/2, 97b/20, 97b/7,
98a/15, 98b/10, 98b/18, 98b/4, 99a/18,
99a/23, 99a/8, 99b/13, 99b/8, 100a/17,
100a/2, 100a/20, 100b/12, 101a/18, 101a/2,
101a/22, 101a/7, 101b/23, 101b/6,
102a/15, 102a/21, 102a/8, 102b/22, 103a/1,
103a/10, 103a/14, 103a/18, 103a/4,
103b/12, 103b/5, 104a/5, 104b/1, 104b/10,
104b/16, 104b/4, 105a/15, 105a/20,
105a/7, 105b/19, 105b/4, 105b/9, 106a/20,
106a/7, 106a/8, 106b/1, 106b/11, 106b/20,
107a/17, 107a/3, 107a/5, 107b/2, 107b/4,
108a/10, 108a/18, 108a/6, 108b/1,
108b/14, 108b/19, 109a/1, 109b/12,
109b/22, 109b/5, 110a/23, 110b/23,
110b/6, 111a/4, 111a/5, 111b/2, 112a/1,
112a/10, 112a/23, 112b/18, 112b/8,
113a/6, 113b/12, 113b/23, 113b/6,
114a/22, 114a/7, 114b/13, 114b/2,
114b/21, 114b/5, 115a/10, 115a/18,
115a/4, 115a/5, 115a/6, 115b/10, 115b/20,
115b/23, 115b/4, 116a/12, 116a/4, 116b/1,
116b/13, 116b/7, 117a/18, 117a/5, 117a/9,
117b/15, 117b/2, 117b/23, 117b/6,
118a/20, 118a/5, 118a/7, 118b/10,
118b/14, 118b/20, 118b/5, 119a/12,
119a/21, 119b/17, 119b/3, 120a/14,
120a/17, 120a/9, 120b/1, 120b/10,
121a/12, 121a/6, 121b/21, 121b/3, 122a/1,
122b/16, 122b/20, 123a/12, 123a/18,
123a/5, 123b/11, 123b/18, 123b/5,
124a/17, 124a/5, 124b/16, 124b/9, 125a/1,
125a/12, 125a/9, 125b/10, 125b/13,

125b/17, 125b/21, 125b/22, 126a/13,
126a/16, 126a/19, 126a/8, 126a/9, 126b/1,
126b/20, 126b/4, 126b/8, 127a/1, 127a/11,
127a/19, 127b/11, 127b/12, 127b/2,
127b/22, 127b/9, 128a/12, 128a/17,
128a/21, 128b/12, 128b/19, 128b/2,
129a/2, 129b/12, 129b/20, 129b/8,
130a/20, 130a/4, 130b/18, 130b/6,
131a/11, 131a/13, 131a/19, 131a/8,
131b/19, 132a/16, 132a/19, 132a/21,
132a/8, 132b/17, 132b/3, 132b/8, 133a/6,
133b/11, 133b/19, 133b/6, 134a/1,
134a/11, 134b/18, 134b/18, 134b/5,
135a/11, 135a/17, 135b/1, 135b/10,
135b/6, 136a/1, 136a/13, 136a/17, 136a/21,
136b/18, 136b/20, 136b/4, 136b/9,
137a/11, 137b/13, 137b/16, 137b/6,
138a/11, 138a/21, 138a/6, 138a/8, 138b/15,
138b/17, 139a/13, 139a/17, 139a/6,
139b/1, 139b/10, 139b/18, 139b/5,
140a/18, 140a/2, 140b/14, 140b/15,
141a/12, 141a/23, 141a/3, 141a/7, 141b/16,
141b/18, 141b/2, 141b/23, 141b/9,
142b/14, 142b/23, 142b/6, 143a/13,
143a/23, 143a/7, 143b/10, 143b/16,
143b/5, 143b/7, 144a/19, 144a/3, 144a/8,
144b/12, 144b/9, 145a/15, 145a/19,
145a/21, 145b/19, 145b/9, 146a/1,
146a/18, 146a/9, 146b/1, 146b/12,
146b/16, 146b/19, 146b/6, 147a/14,
147a/19, 147a/7, 147b/12, 147b/18,
147b/6, 148a/13, 148a/18, 148a/4,
148b/19, 148b/4, 149a/6, 149a/8, 149b/15,
149b/3, 149b/5, 149b/8, 150a/13, 150a/2,

150a/21, 150a/6, 150b/11, 150b/18,
150b/4, 151a/1, 151a/14, 151a/8, 151b/20,
151b/22, 151b/3, 152a/11, 152a/17,
152a/5, 152b/11, 152b/2, 152b/22, 152b/5,
152b/8, 153a/13, 153a/6, 153b/15,
153b/19, 154a/17, 154a/22, 154b/12,
154b/23, 155a/1, 155a/20, 155b/22,
155b/6, 156a/15, 156a/20, 156a/4, 156b/1,
156b/20, 156b/22, 156b/6, 157a/10,
157a/12, 157a/17, 157a/5, 157b/15,
157b/22, 157b/5, 158a/11, 158a/18,
158a/22, 158a/4, 158b/1, 158b/14,
158b/20, 158b/4, 158b/8, 159a/11,
159a/15, 159a/2, 159a/22, 159b/11,
159b/19, 159b/6, 160a/1, 160a/10,
160a/15, 160a/23, 160a/5, 160a/7, 160b/13,
160b/17, 160b/19, 160b/22, 160b/4,
160b/7, 161a/11, 161a/20, 161a/5, 161a/8,
161b/11, 161b/17, 161b/19, 161b/2,
162a/11, 162a/17, 162a/18, 162b/12,
162b/23, 162b/8, 163a/17, 163a/20,
163a/5, 163b/11, 163b/13, 163b/4,
164a/12, 164a/18, 164b/18, 164b/23,
164b/9, 165a/10, 165a/2, 165a/21, 165a/23,
165a/8, 165b/17, 165b/22, 166a/17,
166a/5, 166b/13, 166b/22, 166b/6, 166b/9,
167a/10, 167a/22, 167b/18, 167b/23,
167b/7, 168a/12, 168a/13, 168a/16,
168a/22, 168b/6, 169a/10, 169a/4,
169b/11, 169b/3, 170a/11, 170a/19,
170a/22, 170a/4, 170b/16, 171a/11,
171a/12, 171a/4, 171b/17, 171b/23,
171b/7, 172b/1, 172b/9, 173a/12, 173a/18,
173a/3, 173a/7, 173b/13, 173b/21, 173b/5,

173b/8, 174a/17, 174a/4, 174b/13,
174b/22, 174b/9, 175a/11, 175a/13,
175a/2, 175a/22, 175a/7, 175b/17,
175b/22, 175b/5, 176a/10, 176a/17,
176a/22, 176a/5, 176b/2, 176b/20, 176b/5,
177a/1, 178a/16, 178a/17, 178a/23,
178b/12, 178b/16, 178b/21, 178b/22,
178b/4, 178b/8, 179a/19, 179a/21, 179a/4,
179a/8, 179b/5, 180a/17, 180a/22, 180a/4,
180b/10, 180b/19, 180b/5, 181a/14,
181b/1, 182a/1, 182a/16, 183b/13,
183b/18, 183b/4, 183b/5, 184a/9, 184b/6,
185a/15, 185a/19, 185b/1, 185b/23,
186a/15, 186a/18, 186b/1, 186b/11,
186b/22, 186b/23, 186b/7, 186b/7,
187a/13, 187a/14, 187a/22, 187a/4, 187a/8,
187b/10, 187b/14, 187b/20, 187b/22,
187b/7, 188a/14, 188a/20, 188a/3, 188a/8,
188b/12, 188b/22, 189a/12, 189a/16,
189a/5, 189a/9, 189b/11, 189b/2, 189b/6,
189b/9, 190a/16, 190a/22, 190a/5, 190a/9,
190b/14, 190b/20, 191a/13, 191a/6,
191b/1, 191b/15, 191b/8, 192a/11,
192a/13, 192a/17, 192a/22, 192b/10,
193a/13, 192b/15, 192b/18, 193a/18,
192b/2, 192b/22, 193a/22, 193b/4, 193b/8,
194a/1, 194a/12, 194a/18, 194a/23, 194a/6,
194b/13, 194b/18, 194b/22, 194b/5,
195a/14, 195a/20, 195a/9, 195b/12,
195b/18, 195b/22, 195b/7, 196a/17,
196a/18, 196a/2, 196a/8, 196b/22, 196b/4,
197a/14, 197a/18, 197a/7, 197a/9, 197b/1,
197b/11, 197b/17, 197b/19, 197b/21,
197b/9, 198a/11, 198a/20, 198a/4,

198b/12, 198b/18, 198b/3, 198b/6, 199a/1,
199a/4, 199b/1, 199b/17, 199b/5, 199b/9,
200b/15, 200b/4, 200b/5, 200b/7, 201a/2,
201a/23, 201b/15, 201b/17, 201b/3,
201b/7, 202a/13, 202a/3, 202b/13,
202b/18, 202b/21, 203a/16, 203a/20,
203a/22, 203b/10, 203b/4, 204a/21,
204b/1, 205a/11, 205a/15, 205a/22,
205b/20, 205b/22, 205b/5, 205b/8, 205b/9,
206a/12, 206a/19, 206a/3, 206a/7, 206b/1,
206b/10, 206b/7, 207a/11, 207a/15,
207b/19, 208a/16, 208a/2, 208a/21, 208a/5,
208b/9, 209b/14, 209b/22, 209b/3, 209b/8,
210a/5, 210b/16, 210b/20, 210b/21,
211a/1, 211a/14, 211a/18, 211b/11,
211b/18, 211b/19, 211b/21, 212a/1,
212a/11, 212a/13, 212a/18, 212b/1,
212b/10, 212b/15, 212b/19, 213a/12,
213b/15, 213b/7, 214a/17, 214a/8,
214b/10, 214b/16, 214b/3, 214b/9,
215a/12, 215b/1, 216a/16, 216a/22, 216a/8,
216a/1, 216b/10, 216b/17, 216b/2, 216b/7,
217a/11, 217b/18, 217b/23, 218a/4,
219a/12, 219b/13, 219b/19, 219b/21,
219b/4, 220a/12, 220a/15, 220a/2, 220a/7,
220b/10, 220b/2, 220b/6, 221a/13,
221a/18, 221a/19, 221a/5, 221a/5, 221a/6,
221a/9, 221b/1, 221b/11, 221b/14, 221b/6,
221b/9, 222a/18, 222a/2, 222a/21, 222b/1,
222b/12, 222b/18, 222b/22, 222b/7,
223a/10, 223a/15, 223a/17, 223a/2,
223a/22, 223a/5, 223b/12, 223b/15,
223b/20, 223b/5, 223b/6, 224a/14,
224a/18, 224a/21, 224a/9, 224b/14,

224b/4, 225a/10, 225a/11, 225a/3, 225a/4,
225b/13, 225b/18, 225b/22, 225b/6,
226a/10, 226a/13, 226a/2, 226b/10,
226b/14, 226b/17, 226b/21, 227a/15,
227a/3, 227a/4, 227a/6, 227a/9, 227b/1,
227b/12, 227b/15, 227b/19, 227b/22,
227b/6, 228a/10, 228a/16, 228a/21, 228a/3,
228b/17, 229a/1, 229a/16, 229a/22, 229a/4,
229a/8, 230a/17, 230a/20, 230a/7, 230b/16,
230b/20, 230b/5, 230b/9, 231a/1, 231a/10,
231a/13, 231a/20, 231b/11, 231b/2,
231b/22, 231b/23, 231b/4, 231b/7,
232a/12, 232a/14, 232a/17, 232a/7, 232b/1,
232b/3, 232b/8, 233a/1, 233a/12, 233a/20,
233a/23, 233a/5, 233b/11, 233b/16,
233b/18, 233b/19, 233b/2, 234a/19,
234a/3, 234b/16, 234b/19, 235a/11,
235a/15, 235a/19, 235a/5, 235b/15,
235b/18, 235b/2, 235b/6, 236a/15,
236a/20, 236a/23, 236a/4, 236a/5, 236b/11,
236b/16, 236b/2, 236b/21, 236b/23,
236b/8, 237a/21, 237b/1, 237b/11,
237b/17, 237b/19, 237b/21, 237b/7,
238a/10, 238a/16, 238a/3, 238b/10,
238b/14, 238b/19, 238b/22, 238b/5,
239a/12, 239a/15, 239a/21, 239a/4,
239b/12, 239b/15, 239b/3, 240a/10,
240a/19, 240b/1, 240b/16, 240b/19,
240b/3, 241a/1, 241a/11, 241a/11, 241a/3,
241a/6, 241a/8, 241b/1, 241b/10, 241b/14,
241b/16, 241b/21, 241b/4, 242a/12,
242a/13, 242a/16, 242a/21, 242a/23,
242a/5, 242b/10, 242b/15, 242b/19,
242b/7, 243a/1, 243a/12, 243a/17, 243a/21,

243a/4, 243a/7, 243b/18, 243b/3, 243b/7,
244a/1, 244a/17, 244a/22, 244a/4, 244b/11,
244b/21, 244b/6, 245a/1, 245a/7, 245b/13,
246a/8, 246b/10, 246b/13, 246b/17,
246b/3, 247a/11, 247a/23, 247a/4,
247b/12, 247b/17, 247b/2, 247b/5, 247b/7,
247b/9, 248a/11, 248a/13, 248a/19,
248b/1, 248b/12, 248b/18, 248b/21,
248b/3, 248b/9, 249a/10, 249a/11,
249a/13, 249a/19, 249a/21, 249a/6,
249b/12, 249b/15, 249b/17, 249b/21,
249b/3, 250a/6, 250b/1, 250b/14, 250b/16,
250b/17, 250b/18, 250b/5, 251a/22,
251a/4, 251b/21, 252a/17, 252a/19, 252a/5,
252b/12, 252b/18, 252b/3, 253a/15,
253a/19, 253a/23, 253a/7, 253b/13,
253b/19, 253b/21, 253b/4, 254a/15,
254a/18, 254a/22, 254a/8, 254b/14,
254b/2, 254b/22, 254b/5, 254b/7, 255a/12,
255a/18, 255a/7, 255a/9, 255b/3, 256a/10,
256a/13, 256a/22, 256b/1, 256b/13,
256b/23, 256b/7, 257a/15, 257a/19,
257a/23, 257b/19, 257b/6, 257b/9,
258a/12, 258a/18, 258a/4, 258a/5, 258a/6,
258b/1, 258b/17, 258b/4, 258b/7, 259a/10,
259a/14, 259b/18, 259b/20, 259b/21,
260a/1, 260a/13, 260a/18, 260a/22, 260a/6,
260a/8, 260b/11, 260b/15, 260b/2, 260b/2,
260b/7, 261a/1, 261a/11, 261a/3, 261a/6,
261a/8, 261b/13, 261b/18, 261b/2, 261b/8,
262a/11, 262a/2, 262a/22, 262a/6, 262b/19,
262b/22, 263b/1, 263b/14, 263b/4,
264a/19, 264a/8, 264b/10, 264b/16,
264b/20, 264b/3, 265a/1, 265a/19,

265a/23, 265a/4, 265a/5, 265b/11,
265b/16, 265b/20, 265b/21, 266a/8,
267b/7, 268a/7, 268b/10, 268b/22, 268b/3,
269a/20, 269a/22, 269a/3, 269a/6, 269b/11,
269b/9, 270a/13, 270a/13, 270a/17,
270b/1, 270b/12, 270b/14, 270b/23,
271a/19, 271a/21, 271b/15, 271b/5,
272a/14, 272a/19, 272b/3, 272b/6, 272b/9,
273a/5

b.-dılar 175b/15, 175b/15

b.-dışa 23a/16

b.-duğı 23a/5, 30b/20, 59b/8, 76b/5,
78a/10, 80a/22, 114b/10, 140b/6, 148a/22,
174b/16, 174b/6

b.-duğın 43b/13, 128b/13, 148a/20,
197a/22

b.-duğınlayın 196b/14, 252a/3

b.-duğımı 91a/17

b.-duğumuz 77b/15

b.-duğun 187b/4

b.-duğunlayın 223b/1

b.-duğ 22b/12, 85a/20, 95b/20,
217a/19

b.-dum 115a/20

b.-duñuz 192b/13

b.-ırın 56a/23

b.-madı 77b/6, 149a/15, 198b/2

b.-maduğı 139a/9, 148a/20

b.-maduğumuz 182a/4

b.-maduğ 243b/9

b.-maduğlarından 172b/3

b.-mağıla 171b/10

b.-mağ 46a/7

b.-maz 138b/17

b.-mazin 56a/23
b.-mazsın 187b/3
b.-miş 68a/18, 134a/16, 197a/23
b.-mişdi 125a/6
b.-mişdur 31a/12, 84b/6, 109a/14,
111a/22, 117b/11, 157b/4, 162a/16,
178b/15, 215b/21, 254b/21
b.-mişuz 248b/4
b.-sa 128a/19
b.-up 10a/10, 59b/3, 83b/3,
200b/19, 201a/7
b.-ur 29a/2, 34a/1, 55a/12, 55a/12,
60b/3, 64a/6, 68a/15, 68a/16, 69a/16,
72b/16, 73b/13, 82b/2, 83a/13, 87b/22,
91a/10, 93a/22, 98b/22, 101a/1, 103b/19,
10a/20, 10b/13, 110a/4, 124b/18, 136a/11,
138b/17, 140b/10, 140b/20, 143b/17,
148a/6, 150b/15, 150b/21, 159a/3, 161b/3,
163b/14, 171b/1, 174a/11, 184a/21,
187b/4, 18b/9, 190b/22, 199a/21, 206a/21,
207a/5, 208a/9, 210b/9, 215b/22, 216b/11,
217a/1, 217a/4, 218b/2, 220b/16, 222a/7,
226a/4, 227b/1, 233a/21, 233b/16,
239a/17, 240b/9, 241b/6, 244a/18,
244b/18, 247b/1, 250a/13, 250b/11,
255a/10, 255a/13, 255a/5, 257a/19,
257b/10, 258a/19, 258b/16, 258b/20,
259a/15, 259a/18, 260b/19, 265a/20,
266a/14, 268b/1, 269a/13, 272b/17
b.-urlar 171a/22, 171b/1
b.-urlarsa 130a/15, 201a/2
b.-ursa 123b/13, 128a/18, 131b/3
b.-ursın 187b/3
b.-ursız 49b/4, 93a/23, 197a/21

[=1790]

buyuruğ: Buyruk, emir. bk. **buyruk**
(buyuruğ).+umuz 156b/20

[=1]

buyurul-: Buyrulmak, emrolunmak,
görevlendirilmek. bk. **buyrul-, buyrul-**

b.-dı 23b/3

b.-madı 71b/11

b.-maya 147a/16

b.-mazdan 28a/12

[=4]

buzacağı: Buzacağı. bk. **buzacağı**

b. 142a/6

[=1]

buzacağı: Buzacağı. bk. **buzacağı**

b. 142a/8

[=1]

büd: (Ar.) Sahip.

b. 162a/23

[=1]

bühtân: (Ar.) Yalan, iftira.

b. 78b/2, 187b/1, 187b/2

b.+dur 187b/2

[=4]

bük-: Bükmek.

b.-erüz 12b/14

[=1]

bükil-: Bükülmek. bk. **bükil-**

b.-üp 163b/4

[=1]

bükül-: Bükülmek. bk. **bükül-**

b.-miş 271a/1

b.-üp 210a/11

b.-ür 259a/2

[=3]

bülügüyyet: (Ar.) Erginlik.

b.+e 146a/3, 65b/10

[=2]

bünyād: (Ar.) Bina, yapı, esas, temel.

b. 26a/17, 57a/11, 81b/22, 132a/19,
136b/12, 136b/3, 145a/5, 145a/5, 201b/22,
22a/21, 251a/11, 251a/11, 266a/16,
266a/18

b.+dur 140b/16, 188a/11

b.+i+(1) 251a/8, 266a/19

b.+i+(2) 137b/9

b.+lar 30a/20, 35b/6, 265b/17

[=22]

bünyādsız: Temelsiz, asılsız.

b. 87a/8

[=1]

bürhān: (Ar.) Delil, ispat, tanık.

b. 8a/23, 37b/6, 62b/23, 150a/9,
153a/16, 159a/9

b.+ıla 58b/22, 241a/9

b.+lardur 63a/14

b.+larumuzu 142b/18

b.+uñ 58b/15

[=11]

bürhānsız: Delilsiz, ispatsız, tanıksız.

b. 57a/5

[=1]

büri-: Örtmek. bk. **bürü-**

b.-ye 168b/12, 234a/7

b.-yən 149b/5

b.-yü 177a/18, 254a/21, 259b/16

b.-yüp 4a/1, 177a/17, 224a/6

b.-yüpdür 149b/6

[=10]

bürin-: Örtünmek.

b.-üp 222a/8, 224a/6

[=2]

bürü-: Örtmek. bk. **büri-**

b.-di 31b/19, 97b/19, 149b/4,
149b/4

b.-dügi 101a/19, 234a/7

b.-miş 217a/16

b.-mişdür 163b/18

b.-r 64b/22

b.-rdi 149b/11

b.-ürler 217b/21

[=12]

büryān: (Far.) Kebab. bk. **biryān**

b. 146a/21

[=1]

büt: (Far.) Put. bk. **put**

b. 5a/16, 5b/6, 21b/2, 21b/4, 21b/5,
45a/5, 107b/17, 109b/14, 116b/10, 123a/9

b.+den 57b/20

b.+dür 21b/4, 25a/2, 149b/18

b.+e 41a/16, 45a/4, 54a/11, 80a/4,
107a/18, 107b/18, 107b/22, 107b/9,
217a/14, 218b/23, 224a/10

b.+i+(2) 107b/10

b.+idür 149b/19, 149b/19

b.+ine 107b/10

b.+ler 5a/12, 5a/14, 13b/22, 17a/14,
21a/12, 21b/2, 49a/4, 49a/6, 108a/1,
150a/8, 218b/22

b.+lerden 63b/10

b.+lerdür 90a/17

b.+lere 46a/22, 85a/10, 153b/14,
190a/13

b.+leri 5b/5, 6a/5, 7a/12, 25b/5,
45a/3, 46b/15, 83b/18, 115a/17, 217b/3

b.+lerinden 217a/14

b.+lerine 17a/13, 46b/8, 149b/20

b.+lerini 246b/1

b.+lerümüz 220a/4

b.+lerümüze 45b/17

b.+lerüñ 7a/14, 13b/21, 45b/8,
45b/10, 46b/20

b.+lerünüz 218b/21, 237a/13

b.+üñ 22a/13

b.+üñüzden 45b/13

[=71]

büthâne: (Far.+Ar.) Putlar evi. bk.

puṭhâne

b.+ye 5b/4, 5b/5

[=2]

bütün: Bütün, tam.

b. 29a/23, 153a/18, 153a/23,
153b/5, 170b/13

[=5]

büyü-: Büyümek.

b.-mişler 200b/11

b.-yicek 187b/1

b.-yüp 34a/3

[=3]

büyücek: Büyüğe.

b. 93b/11, 268a/12

b.+lerine 58b/2

[=3]

büyük: Büyük.

b. 145b/23, 151a/23, 241b/9

b.+dür 19a/2

b.+idi 149b/11

b.+lerin 227a/13

[=6]

büyüklik: Büyüklük. bk. **büyüklik**

(büyüklig).+i+(2) 267b/20

[=1]

büyüklük: Büyüklük. bk. **büyüklik**

(büyüküg).+i+(2) 170b/21

[=1]

C

cāh: (Ar.) İtibâr, makam.

c.+i+(2) 170a/15

c.+ına 112b/17, 190b/13

[=3]

cāhil: (Ar.) Bilimsiz, bilgisiz.

c. 40b/5, 109a/18, 112b/6, 124b/15,
127a/2, 140b/19, 150b/9, 190b/11,
202a/22, 257b/1

c.+dür 33b/16, 40b/8, 105b/2

c.+le 40b/5

c.+ler 49b/4, 181a/20

c.+lerdür 105a/13

c.+lere 147b/6

c.+lersiz 150a/4

c.+lerüñ 103b/23

c.+midi 111b/13

[=21]

cāhiliyyet: (Ar.) Cāhillik, bilgisizlik.

c. 29a/1, 86a/20

'izzet-i c. 29a/1

c.+de 173a/11, 240a/15, 220a/8

ḥālet-i c. 220a/8

c.+dür 75b/19
c.+e 76a/18
[=7]
cāhillik: Cehâlet, bilgisizlik.
c. 105a/13
c.+dendür < [cāhillıkdandır]
167b/16
c.+dür < [cāhillıkdur] 152b/4
c.+lerinde < [cāhillıklarında]
220a/1
c.+lerinden < [cāhillıklarından]
150b/3
(cāhillig).+üñüze < [cāhillıgüñuza]
147b/9
[=6]
cahım: (Ar.) Cehennem, tamu.
c. 16b/23, 20a/16, 20a/6, 27b/6,
99b/16, 100a/19, 145b/12, 170a/9,
213a/22, 226a/8, 238a/1, 238a/1, 238a/5,
240a/23, 242a/1, 264b/19
dereke-yi c. 238a/5
c.+de 213b/11
‘azāb-ı c. 213b/11
c.+den 100a/21
‘azāb-ı c.100a/21
c.+dür 242b/21
c.+e 17a/1, 242a/2, 242b/22
[=22]
cā’iz: (Ar.) İşlenilmesinde cevaz olan,
olabilir, olur. bk. **cāyiz**
c. 34a/20, 82b/12, 90a/14, 90a/17
[=4]
cāmi’: (Ar.) Cemedan, derleyen, toplayan.
c.+dür 237b/13

[=1]
cāmi’ü’l-ma‘ānı: (Ar.) Manaların toplamı.
c. 247a/14
[=1]
cān: (Far.) Cān, ruh.
c. 1b/18, 12b/8, 13a/20, 14b/22,
23b/13, 37b/18, 39b/11, 44b/1, 44b/2,
44b/7, 54a/1, 61b/19, 117a/15, 117a/19,
165b/14, 180b/8, 181a/18, 202a/2, 202a/2,
202b/4, 206a/6, 218a/17, 234a/6, 236a/13,
244b/1, 271a/3
c.+a 44b/1, 92b/22
c.+ı+(1) 119a/23
c.+ı+(2) 15a/1, 117a/21, 228a/5,
236a/10, 236a/14, 236a/18
c.+ıla 2a/6, 228a/10
c.+ın 15a/3, 165b/16, 243a/3
c.+ına 115a/23
c.+ını 165b/15, 165b/20, 228a/9,
236a/8, 259a/8
c.+lar 50a/21, 240a/11
c.+lardan 167a/7
c.+ları 46b/18, 58a/15, 58a/16,
58a/17, 66a/7, 119a/8, 236b/1, 243a/6
c.+ların 119a/5, 236a/16, 236a/22,
236b/1, 236b/6, 242b/4
c.+larını 46a/11, 119a/6
c.+larıñuz 213b/18
c.+um 146b/6, 172b/21
c.+umdan 251b/5
[=69]
cānavar: (Far. <cān-āver) Vahşi, yırtıcı
hayvan.
c.+dan 85a/16

c.+lar 240a/4, 272b/1
c.+ları 253b/17
[=4]
cānsız: Cansız, ruhsuz. bk. **cānsuz**
c. 17a/14, 22a/18, 35a/7, 46b/2,
93a/18
[=5]
cānsuz: Cansız, ruhsuz. bk. **cānsız**
c. 192b/5
[=1]
cārān: ?
c. 246a/14
sāhil-i c. 246a/14
[=1]
cārī: (Ar.) Cereyan eden, akan, geçen,
yürüyen.
c. 8b/19, 63b/18, 143b/3, 149b/22
[=4]
cāriyāt-i yūsūr: (Ar.) Allah'ın kudretiyle
su üzerinde yürüyen gemiler.
c. 140b/3
[=1]
cāriye: (Ar.) Para ile satın alınan halayık,
hizmetçi kız.
c. 34b/3, 207b/4, 215b/12, 251a/23,
251b/4
c.+den 22a/4
c.+ler 215b/18
c.+leri 215b/11, 229b/6
c.+lerinden 251a/23
c.+lerine 215b/10
c.+lerinüñ 215b/15
c.+si 199a/17, 215b/12
c.+ye 34b/2, 251b/15

c.+yi+(1) 251b/1, 251b/3, 251b/3
c.+yile 199a/17
[=20]
cāsūs: (Ar.) Hafiyeye, gizli haberler
öğrenerek veya sırları çözümlenerek haber veren,
çaşıt.
c. 121b/8
[=1]
cāyız: (Ar.) İşlenilmesinde cevaz olan,
olabilir, olur. bk. **cā'iz**
c. 134a/20, 187a/2, 191a/19,
191a/22
c.+dür 134a/19, 191a/19, 204a/9,
207a/3, 272b/15
[=9]
ca'zeri: (Ar.) Kısa boylu, galiz, sitemkâr
kimse.
c. 208a/17, 208a/18
[=2]
cāzū: (Far.) Cadı.
c.+dur 153b/1
c.+lar 225a/7
[=2]
cāzuhlıq: Cadılık.
c.+dur 16a/22
[=1]
cebbār: (Ar.) Cebredici, zorlayıcı, zorba.
c. 4a/19, 21b/6, 21b/7, 123a/21
c.+dur 184a/5
c.+ları 268a/20
c.+larına 207a/20
[=7]
cebbārhlıq: Zorbalık.
c. 57a/7, 85b/17

[=2]
cebr: (Ar.) Zor, zorlama.
c. 17b/15, 269b/16
c.+ile 82a/12, 96b/16, 140a/9,
250b/3
[=6]
cedel: (Ar.) Sert münâkaşa, tartışma,
kavga.
c. 90a/20
[=1]
cefâ: (Ar.) Eziyet, incitme.
c. 228a/23, 268b/23
c.+lar 20b/16, 36b/4
c.+larına 202a/5
c.+sına 114a/3
[=6]
cefâsız: Cefasız, eziyetsiz.
c. 60b/18
[=1]
cehâlet: (Ar.) Câhillik, bilmezlik. bk.
cehâliyet
c. 1b/13, 190b/17
c.+dür 190b/17
delîl-i c. 190b/17
[=3]
cehâliyet: (Ar.) Câhillik, bilmezlik. bk.
cehâlet
c.+de 130b/10
hâlet-i c.130b/10
[=1]
cehd: (Ar.) Çalışma, çabalama.
c. 3b/17, 18a/3, 60b/14, 77a/22,
77a/23, 91a/6, 121b/12, 132a/12, 133b/5,

143a/11, 174b/22, 191b/6, 192a/9, 244a/2,
244a/3, 271b/16
c.+inde 182a/13
c.+leri 77b/23
c.+lerin 268a/9
[=19]
cehennem: (Ar.) Ahirette günahkâr
kulların gideceği azap yeri, tamu.
c. 2b/18, 5a/16, 20a/16, 37a/4,
48b/18, 58b/16, 59a/9, 60a/17, 62b/1,
102a/5, 111a/8, 123a/16, 125b/9, 138b/20,
138b/20, 138b/22, 138b/23, 138b/5,
139a/1, 145a/23, 161b/9, 174b/8, 174b/9,
201b/3, 203b/17, 203b/23, 204a/2,
220b/14, 221b/5, 226a/8, 234b/20,
234b/21, 234b/23, 235a/16, 236a/13,
246b/12, 248b/22, 249a/1, 252b/6,
253a/13, 253a/14, 266a/2, 272a/14
‘azâb-ı c. 246b/12
c.+de 10a/16, 18a/4, 48b/21,
63b/14, 85a/7, 85b/23, 144b/16, 153b/18,
204a/15, 221a/1, 235a/1, 235a/5, 240a/14,
242a/12, 249a/6, 262a/4, 272a/14
namâz-ı c. 262a/4
c.+den 51a/2, 232b/17
c.+dür 12a/4, 36b/19, 44b/13,
76b/15, 159b/13, 201b/3, 248b/20, 265b/6
namâz-ı c. 248b/20
c.+e 12a/2, 12a/5, 37a/4, 51a/2,
53b/14, 59b/1, 60b/5, 138b/1, 138b/19,
138b/19, 159b/12, 159b/13, 159b/9,
208b/6, 252b/7, 252b/9, 260b/5, 271a/3
c.+i+(1) 3a/12, 13a/18, 17b/17,
38b/3, 51a/9, 58a/20, 123a/15

c.+i+(2) 36b/23
c.+ile 123b/10
c.+ler 62b/6
c.+üñ 51a/11, 51a/4, 62b/8, 93a/16,
161b/7, 253a/21, 259a/5
[=104]

cehennemî: (Ar.) Cehenneme mensup,
cehennemle ilgili, cehennemlik.

c. 38a/12, 38a/22, 72a/20, 72b/7,
81b/14, 139b/9, 241a/14
c.+ler 235a/6
[=8]

cehet: (Ar.) Yan, yön, taraf. bk. **cihet**

c.+den 1b/5, 251b/15
c.+i+(3) 222a/2
c.-i şeytân 222a/2
c.+inde 190b/11
c.+inden 109a/12
c.+ine 61a/6, 71a/5
c.+ümüzden 88b/12
[=8]

cehil: (Ar.) Bilmezlik. bk. **cehl**

c. 260b/6
c.+den 82b/21
c.+dür 111a/19
[=3]

cehl: (Ar.) Bilmezlik. bk. **cehil**

c. 141a/5, 260a/7, 260b/13
c.+ile 105a/13, 130b/20, 259b/23
c.+in 147b/6
c.+inden 259b/23
c.+üñüzden 269b/14
c.+üñüzdendir 84b/17
[=10]

cehr: (Ar.) Yüksek sesle söyleme.

c.+ile 113a/3, 221a/15
[=2]

celâl: (Ar.) Büyüklük, ululuk.

c.+üm 3a/12, 69a/3, 131a/13
[=3]

celle ve 'alâ: (Ar.) Onun şanı, yüksekliği
ve büyüklüğü artsın anlamına gelen Tanrı
için kullanılan saygı sözleri.

c. 164a/12, 248a/6
[=2]

cem': (Ar.) Toplama, yığma.

c. 6a/22, 13b/22, 13b/22, 13b/23,
22b/12, 24b/20, 30b/1, 30b/22, 33a/13,
34a/6, 40b/11, 42b/13, 44b/7, 47b/5,
50a/21, 50b/18, 55a/21, 64b/18, 66a/14,
69b/18, 73b/8, 74b/2, 74b/4, 75b/8, 76a/15,
77a/20, 79a/22, 88a/17, 89a/14, 91b/16,
92a/19, 92a/22, 92b/5, 93b/14, 94a/12,
94a/13, 94a/6, 94a/7, 94b/19, 99a/20,
102a/5, 103b/3, 105b/1, 105b/11, 105b/21,
108a/1, 10b/15, 111b/6, 122a/11, 124a/10,
130b/8, 130b/9, 137a/2, 137a/9, 140a/6,
143b/13, 144b/8, 146a/22, 146a/6,
153a/20, 153a/23, 156b/7, 162b/11,
164a/7, 165b/21, 16b/21, 173b/23,
174b/17, 174b/19, 176a/10, 177b/18,
177b/21, 179a/1, 181a/13, 187a/19, 191a/9,
191b/5, 195a/2, 195a/2, 196a/20, 196a/22,
196b/2, 196b/20, 196b/22, 196b/3, 203b/8,
208a/17, 208b/21, 215a/12, 222b/6,
223b/11, 224b/16, 224b/16, 225a/2,
227a/11, 227a/12, 227a/13, 227b/16,
228a/14, 228a/15, 228b/12, 228b/13,

228b/20, 228b/21, 229a/14, 232a/4,
232a/6, 233a/8, 234a/21, 235b/23, 237a/12,
240a/12, 240a/12, 240a/12, 240a/13,
240a/14, 240a/14, 242b/9, 243a/5, 244a/21,
246a/3, 251a/15, 251a/15, 251a/6, 251b/22,
253a/5, 253a/6, 253a/7, 254a/16, 260b/10,
263b/15, 263b/18, 265b/12, 266b/7,
268b/11, 268b/11, 268b/12, 270a/11,
270b/1, 270b/2, 270b/3

c.+ile 196a/18

[=142]

cemā'at: (Ar.) İnsan topluluğu; imamın
arkasında namaz kılanlar.

c. 4a/2, 15a/12, 27b/16, 29a/18,
29b/10, 37a/4, 85b/10, 113a/22, 126a/22,
128a/20, 129b/14, 134b/12, 174a/7,
189b/20, 189b/20, 192a/6, 204a/1,
204a/22, 219b/6, 228a/7, 228a/8, 269b/5,
270a/1, 270a/15, 271a/15

namāz-ı c. 192a/6

c.+de 131a/2, 168b/22

c.+den 153b/19, 192a/3

c.+dür 75a/6

sünnet-i c. 75a/6

c.+e 245b/20

c.+i+(2) 65a/8, 113a/21, 120b/12,
132a/14, 159a/4, 180b/6, 197a/8

c.+idür 85a/13, 85a/15

c.+ile 15b/20, 51b/23, 119b/20,
134a/4, 137a/18, 187b/4, 214a/21, 238a/23,
243b/2

c.+in 64b/16, 268a/11

c.+inden 139b/9

c.+indendür 124b/12

c.+ine 205a/7, 243b/2, 253b/11

c.+ler 170b/19

c.+lerden 30b/1

c.+üñ 134a/6

[=59]

cemād: (Ar.) Taş gibi cânsız olan şey.

c. 22a/9, 46b/1, 59a/21, 93a/18,
108a/3, 184a/14

[=6]

cemāl: (Ar.) Yüz güzelliği.

c. 140b/16

c.+i+(2) 163b/1

hüsn-i c. 163b/1

[=2]

cemī': (Ar.) Bütün, hep.

c. 21a/4, 21a/4, 24a/7, 24a/13,
28b/4, 29b/5, 30a/16, 30a/7, 33b/16,
35b/22, 37a/22, 37b/17, 37b/18, 39b/15,
43a/7, 43b/14, 43b/21, 45a/7, 45b/11,
45b/12, 46b/5, 47b/22, 48b/11, 48b/11,
49a/10, 49a/9, 49b/11, 49b/19, 49b/22,
50a/16, 50a/19, 50a/20, 50a/22, 50a/6,
50b/13, 50b/2, 52b/6, 53a/16, 54b/17,
54b/18, 54b/21, 54b/9, 58b/20, 58b/23,
59b/6, 61b/13, 61b/15, 61b/2, 61b/2, 61b/4,
65b/21, 65b/5, 65b/5, 68a/2, 71b/2, 73a/16,
73a/18, 73a/20, 75a/21, 78a/12, 86b/14,
92b/22, 94a/7, 94b/9, 99a/20, 101b/8,
102b/17, 104a/10, 105b/12, 106a/5,
106b/14, 106b/17, 106b/18, 107b/12,
110a/3, 114a/23, 114a/8, 114b/2, 116b/10,
116b/21, 116b/22, 11b/6, 120b/6, 120b/8,
127b/6, 129b/10, 129b/9, 132a/13,
132b/14, 133a/3, 135b/19, 135b/9, 136a/3,

136b/1, 137a/22, 138a/3, 139b/21, 144b/3,
146a/20, 148b/17, 148b/23, 14b/21,
152b/21, 153b/13, 153b/6, 156b/17,
156b/17, 156b/19, 158a/1, 158b/19,
159a/7, 163a/15, 166a/4, 167a/18, 168a/19,
169b/2, 170a/7, 171a/8, 171b/3, 172b/14,
174b/18, 175a/5, 183b/15, 183b/17,
183b/20, 184a/13, 184a/18, 184a/7, 184a/7,
185b/22, 187a/12, 187b/10, 188b/4,
189a/7, 18b/2, 190a/3, 190a/7, 194a/3,
194a/4, 195a/12, 195b/9, 196b/8, 197b/23,
197b/3, 199b/16, 201a/11, 201b/23,
202a/2, 208b/3, 211b/12, 214a/2, 216b/20,
218a/23, 219a/17, 221a/9, 222a/3, 222a/5,
223a/14, 223a/21, 224b/17, 226a/9,
226b/19, 228b/3, 231a/19, 232b/14,
234b/20, 235b/23, 236a/10, 236b/20,
237b/13, 237b/22, 239b/6, 241a/13,
241a/7, 241b/10, 242b/9, 243a/5, 244a/20,
246b/7, 253a/11, 254a/20, 254b/16,
256a/1, 258b/15, 259b/18, 260a/6, 260b/6,
261a/16, 264b/12, 265b/3, 265b/11,
266a/7, 266b/13, 270b/6, 271a/22, 272a/18
c.+i+(2) 47a/4, 49b/15, 216a/5,
216b/4, 235a/15, 265a/16, 251a/19,
252a/12, 257b/14, 259a/23
c.+ile 217a/2
c.+in 38a/22, 60a/4, 97b/6 166b/22
c.+ini 173b/19
c.+ni 165a/22
c.+nüñ 263a/19
c.+ñüz 168a/6
c.+ñüzi 158a/10
c.+si 176a/20

c.+sin 176a/9, 176a/12

c.+üñüz 175b/13

[=220]

cemîl: (Ar.) Güzel.

c. 214b/11

şabr-ı c. 214b/11

[=1]

cemîle: (Ar.) Güzel kadın.

c.+dür 132b/12

c.+idi 181a/4

[=2]

cem'iyet: (Ar.) Topluluk.

c.+leri 156b/4

[=1]

cenâbet: (Ar.) Gusûlü gerektiren durum.

c. 241b/20

c.+den 252b/10

c.+inden 125b/6

[=3]

cenâze: (Ar.) İnsan ölüsü.

c. 65b/10

c.+sin 15a/2

c.+ye 191b/11

[=3]

ceng: (Far.) Savaş, vuruşma.

c. 177a/15

c.+inden 249a/15

[=2]

cenîn: (Ar.) Karındaki çocuk. bk **cenne**

c. 244b/1

[=1]

cennât: (Ar.) Cennetler, uçmaklar.

c.+i+(3) 162a/12

c.-ı 'adin 162a/12

[=1]
cenne: (Ar.) Karındaki çocuk. bk. **cenín**
 c.+yile 204b/12
 [=1]
cennet: (Ar.) Uçmak.
 c. 2b/18, 19a/23, 19b/17, 28b/14,
 36b/1, 36b/10, 43a/10, 51b/3, 87a/6,
 92b/19, 92b/23, 110b/5, 117a/1, 129a/23,
 131a/11, 131a/13, 160a/3, 160b/20,
 161a/14, 166a/2, 167b/6, 168a/10,
 176b/17, 179b/1, 198a/3, 199a/7, 204a/19,
 205b/20, 206a/22, 207a/14, 209b/11,
 209b/2, 216b/9, 223a/14, 230b/10,
 230b/10, 232b/19, 232b/19, 235a/21,
 235b/5, 237b/22, 238a/8, 243a/13,
 243a/15, 243b/10, 243a/19, 244a/8,
 244b/22, 244b/5, 249b/22, 250a/1, 250a/4,
 250a/9, 250a/9, 250a/14, 250b/21, 254a/6,
 254b/7, 254b/19, 256a/16, 258b/3, 269a/14
 ehl-i c. 243a/19, 254a/6,
 254b/7
 c.+de 153b/18, 189b/1, 241b/22,
 243b/11, 250a/23, 250a/7, 257a/18
 c.+den 168b/19, 254b/7
 c.+dendür 127b/21
 ehl-i c. 127b/21
 c.+e 7a/23, 51b/2, 71a/8, 74b/15,
 74b/6, 74b/7, 74b/8, 74b/9, 87b/20, 115b/8,
 11a/13, 11b/21, 139b/22, 162b/3, 185a/22,
 203a/4, 211a/21, 211b/13, 216b/15,
 216b/21, 216b/22, 230b/21, 235a/21,
 249a/7, 249b/19, 252b/12, 253b/11,
 254a/6, 254b/11, 254b/22, 256a/6,
 260a/13, 264a/11

şerefe-i c. 7a/23
 c.+i+(1) 49a/19, 209b/9, 248b/14,
 256a/12, 262b/11
 c.+i+(3) 160b/14, 160b/14,
 160b/15, 160b/15, 163a/9, 199a/7,
 211b/13, 256a/13
 c.-i 'aden 160b/14
 c.-i firdevs 160b/15
 c.-i haķıķ 211b/13
 c.-i me'vā 160b/15
 c.-i na'im 160b/14
 c.-i sidre 163a/9
 c.-i 'amel-i tarıķ 256a/13
 c.+ile 203a/3, 233a/7, 244b/13
 ehl-i c. 233a/7
 c.+ine 28b/15
 c.+le 41b/15, 41b/16, 43b/23
 c.+ler 249b/16
 c.+lerde 160b/23, 265a/21
 c.+lere 201a/13
 c.+leri 160b/17
 c.+üme 253b/11
 c.+üñ 160a/4, 160b/17, 161a/6
 [=133]
cennetü'l-me'vā: (Ar.) Sekiz cennetten
 biri.
 c. 149b/2, 149b/2
 [=2]
cenüb: (Ar.) Güney.
 c.+a 101b/4
 c.+dan 101b/4
 [=2]
cerāhat: (Ar.) İrin, yara.
 c.+leri 128a/10

[=1]

cerí: (Ar.) Cesur, yiğit, gözü pek.

c.+dür 30a/14

[=1]

cesed: (Ar.) Ölü vücut.

c. 35a/8, 35a/8

[=2]

cevāb: (Ar.) Sorulan soruya verilen karşılık.

c. 7a/7, 10b/21, 16b/11, 17b/12, 21a/14, 22a/10, 22a/11, 22a/12, 32a/14, 32b/15, 32b/16, 34a/20, 44a/18, 50b/14, 54a/7, 54b/15, 58b/6, 67a/6, 68b/9, 6b/16, 73a/10, 76a/21, 80b/20, 80b/21, 80b/23, 83b/20, 93a/20, 93a/21, 95a/6, 105a/20, 106a/18, 107b/12, 107b/14, 107b/16, 107b/18, 107b/18, 107b/19, 107b/20, 107b/7, 108b/22, 120a/12, 130a/10, 140b/1, 141a/6, 149a/16, 154a/16, 168b/23, 174b/3, 179b/5, 200a/16, 204a/10, 205b/8, 207a/5, 220b/13, 224b/17, 225a/8, 226a/22, 236b/6, 240b/1, 270b/8, 272a/2, 272a/3

c.+a 80b/23

c.+i+(1) 58b/13

c.+i+(2) 68b/3, 247a/23, 252b/3

c.+i+(3) 253b/20, 263a/23

c.-ı kıasem 253b/20, 263a/23

c.+ıdur 29a/3, 68b/7, 260b/1

c.+ında 7a/10, 10b/2

c.+içün 206a/9

c.+ları 22a/20, 105a/18

c.+ların 226a/20

[=78]

cevāhir: (Ar.) Cevherler, elmaslar, kıymetli taşlar.

c. 251a/15, 251a/6

c.+de 98a/12

c.+ler 35b/7

c.+lerden 98a/6, 251a/12, 251a/13

envā'-ı c. 251a/12

c.+leri 40b/11, 40b/13

c.+lerle 145b/20

c.+lerin 2a/2

[=11]

cevher: (Ar.) Elmas, değerli taş.

c. 40b/8

c.+den 271a/18

c.+dügün 40b/9

c.+dür 40b/8

[=4]

cevr: (Ar.) Haksızlık, ceza, eziyet, zulüm.

c. 32a/9, 150a/5, 174b/15, 220a/1, 228a/23

c.+ile 33a/14

[=6]

cevvāz: (Ar.) Malı toplayıp hayır ve tasadduk etmeyen kimse.

c. 208a/17, 208a/17

[=2]

cezā: (Ar.) Ceza, azap.

c. 11a/7, 16b/10, 27b/9, 35a/9, 40a/10, 44b/21, 52b/6, 55a/7, 57b/4, 57b/7, 71a/9, 75a/15, 79b/13, 87a/1, 94a/18, 102b/8, 103a/8, 104b/10, 104b/15, 111a/13, 140b/12, 140b/12, 165b/19, 167b/2, 173a/18, 194a/15, 194a/21, 194b/16, 197a/20, 201a/17, 201a/18,

208a/1, 214b/12, 222b/17, 227b/4, 235a/9,
235a/10, 240b/3, 242a/4, 250b/9, 251b/8,
253a/8, 263b/5

c.+lar 11a/8, 78a/18, 193b/23,
249b/11

c.+ları 263a/5

c.+larıdır 164a/15

c.+ların 72b/18, 99a/21, 171b/4

c.+larını 105b/13

c.+sı 24a/4, 24a/4, 28a/4, 44b/17,
50b/16, 50b/17, 57b/17, 80b/10, 101b/16,
102a/3, 112a/22, 176a/4, 223a/2, 262b/11,
262b/11, 263a/1, 263a/4

c.+sıdır 50b/20, 62b/3

c.+sın 54b/1, 55a/15, 74a/19,
78a/15, 79a/9, 88b/10, 99b/18, 150b/14,
150b/22, 152a/13, 152a/13, 152a/15,
152a/21, 166b/12, 167a/22, 175a/22,
175b/16, 176a/1, 191a/10, 193b/22,
199b/17, 226a/15, 239a/12, 240b/2,
240b/3, 252b/2, 254a/18, 260b/1, 262b/10

c.+sını 92a/1

c.+yıldı 154b/6

[=103]

cezālan-: Cezaya çarptırılmak.

c.-a 54b/20

c.-asız 71a/10, 105b/18

c.-mazlar 243b/13

c.-mazsız 18b/5

c.-sa 234a/21

c.-salar 260a/12

c.-urlar 243b/14

[=8]

cezāsız: Cezasız.

c. 72a/6, 79b/14

[=2]

cezire: (Ar.) Ada.

c. 240a/9

c.+lerde 24b/19

c.+yi+(3) 178b/6

c.-yi 'Arab 178b/6

[=3]

cidāl: (Ar.) Karşılıklı kavga, mücâdele.

c. 76b/18

[=1]

cidd: (Ar.) Bir işi gerçekten çalışıp
işleme, ciddilik.

c. 87b/8

c.+ile 181b/22, 203a/20

c.+in 218a/3

c.+ini 117a/4, 202b/20

[=6]

cif: Çift, eş. bk. **cift**

c.+ini 39b/6

[=1]

cife: (Ar.) Leş.

c.+yi 268b/14

[=1]

cift: Çift, eş. bk. **cif**

c. 75a/11, 143b/11, 143b/11,
163b/7, 227a/22, 240a/11, 250b/14,
250b/15, 271b/9, 271b/9

c.+den 271b/9

c.+dür 250b/15

c.+ler 271b/10

c.+leri 18b/23, 187a/11

c.+lerle 11b/2

[=16]

ciftlen-: Evlenmek, eş olarak almak.

c.-di 32a/5, 33b/22, 34b/1

c.-e 34a/23, 187a/3

c.-esiz 186b/19

c.-medi 34a/23

c.-mek 186b/17, 187a/6

c.-mese 186b/18

c.-sün 186b/18

[=11]

ciftlendür-: Birbirlerine eş etmek, evlendirmek.

c.-dün 259b/4

c.-e 200b/12, 200b/9

c.-evüz 100a/12

c.-iser 200b/13, 200b/14

c.-mezler 269a/17

c.-ürüz 145b/23

[=8]

ciger: (Far.) Ciğer, bağır.

c.+lerüñüzü 213a/10

[=1]

cihād: (Ar.) Din uğrunda düşmanla savaşıma.

c. 114a/4, 122b/15, 262b/5, 266b/13

[=4]

cihān: (Far.) Dünya, alem.

c. 38b/4, 78a/8, 101a/20, 115a/18, 26a/15

c.+a 101a/19, 248a/22

c.+da 11b/23, 47b/2, 66b/5, 77b/1, 87a/14, 97a/23, 113a/11, 130a/6, 161a/19, 189b/23, 213b/16

c.+i+(1) 8b/6, 29a/21, 144b/6, 255a/9, 272b/4

c.+i+(2) 237b/8

c.+uñ 67b/5

[=25]

cihāneyn: (Far.+Ar.) İki dünya.

c. 1b/8

[=1]

cihāt: (Ar.) Taraflar, yönler.

c.+i+(3) 183b/21

c.-ı sitte 183b/21

[=1]

cihet: (Ar.) Yan, yön, taraf. bk. **cehet**

c.+inden 57b/10

[=1]

cimā': (Ar.) Cinsel ilişki.

c. 216a/1

[=1]

cimrî: (Far.) Pinti, tamahkâr.

c. 104a/14

[=1]

cin: (Ar.) Gözle görülmez latif cisimlerden ibâret bir yaratık. bk. **cinn**

c. 27a/2, 34a/17, 69a/18, 110b/18, 113a/8, 272a/20

c.+den 3a/12, 34b/20, 68b/18, 240a/5, 242b/3

c.+i+(1) 181a/10

c.+ler 16a/2, 27a/3

c.+lerdendür 27a/21

c.+lerüñ 113a/21

[=16]

cinâbet: (Ar. <cenb) Taraf, yan.

c.+den 251b/19

[=1]

cinn: (Ar.) Gözle görülmez latif cisimlerden ibâret bir yaratık. bk. **cin**

c. 159b/20, 220a/12, 241a/7

c.+e 211b/12, 273a/11

c.+ile 144a/21, 157b/22, 157b/22,
158a/15

c.+üm 138b/16

c.+ün 122b/17, 159a/23

[=12]

cinnet: (Ar.) Cin tutma, delilik, çılgınlık.

c. 163b/23

günâh-ı c. 163b/23

[=1]

cinnî: (Ar.) Ecinli, bir cin. bk. **cinniye**

c. 113a/21, 138b/15, 215a/2,
219b/10, 273a/10, 273a/11

c.+ler 158a/10, 158a/6, 158a/8,
158b/21, 159a/4, 159a/8, 161a/16,
166b/18, 220a/3, 220a/6, 220a/13, 220a/15,
220a/16, 220a/22, 220b/4, 220b/7,
220b/11, 221a/15, 273a/8

c.+lerden 159b/3, 159b/4, 160b/2,
161a/13, 166a/22, 219b/23, 219b/5,
220a/3, 273a/9

c.+lerdendir 273a/12

c.+lerin 27a/4

c.+lerinün 220a/9

c.+lerün 159a/12, 159a/20, 219b/5,
220a/9, 272b/5

[=42]

cinniye: (Ar.) Ecinli, bir cin. bk. **cinnî**

c.+lerden 242b/9

[=1]

cins: (Ar.) Çeşit, türlü, soy.

c. 20b/23, 123a/19, 228b/5, 231a/5

c.+den 146a/21

c.+i+(1) 143b/12

c.+i+(2) 271b/8, 271b/8

c.+idür 158a/2

c.+in 182a/22

c.+inden 256b/22

c.+ümüzden 3a/2

c.+ünüzden 51a/4

[=13]

cisim: (Ar.) Beden, gövde; madde. bk.

cism

c.+ler 82b/20

[=1]

cism: (Ar.) Beden, gövde; madde. bk.

cisim

c.+de 184a/12

c.+i+(2) 192b/3, 208a/14, 213b/5

c.+i+(3) 252a/12

c.-i 'azım 252a/12

c.+ümi 177a/17

[=6]

cismânî: (Ar.) Maddeyle ilgili, rûhanî olmayan.

c. 202a/18

'âlem-i c. 202a/18

[=1]

civâr: (Ar.) Çevre, yön.

c.+ında 2a/8, 81a/20, 123a/3,
145b/12, 188b/2

[=5]

cömerd: (Far.) Cömert, eli açık.

c. 3b/18, 79b/10, 168a/21, 229a/14

[=4]
cömerdlig: Cömertlik.
c.+ile < [cömerdliğıla] 263b/6
[=1]
cūd: (Ar.) Cömertlik, elaçıklığı.
c. 207a/22
c.+dur 111b/7
[=2]
cum'a: (Ar.) Perşembeden sonra gelen gün; toplanma.
c. 60b/9, 74b/4, 100b/20, 117a/7, 158b/18, 191a/15, 191a/15, 191a/20, 191a/21, 191b/5, 191b/19, 192a/4, 244b/22
c.+dan 191b/8
c.+daydük 192a/2
c.+sı 60b/11
c.+ya 115b/7, 191b/2
[=18]
cum'a ertesi: Cumadan sonraki gün.
c. 139b/3
[=1]
cübbe: (Ar.) Elbise üzerine giyilen bedeni uzun ve bol, yenleri geniş, düğmesiz giyecek.
c.+ler 234b/14
[=1]
cüderi: (Ar.) Çiçek hastalığı.
c. 268a/15
[=1]
cümle: (Ar.) Bütün, hep.
c. 15a/7, 135b/6, 136b/3, 159b/1, 195b/7, 259a/21, 260b/21
c.+si 53a/6, 131a/9, 212a/15, 241a/19, 259b/21

c.+sin 95a/19, 156a/10, 167a/12
c.+sini 167a/22
[=16]
cünün: (Ar.) Delirme, çıldırma, delilik. bk. **cününet**
c. 259b/2
c.+a 130a/20, 142b/20
c.+dur 147b/11
[=4]
cününet: (Ar.) Delirme, çıldırma, delilik. bk. **cünün**
c. 190b/18
[=1]
cünüb: (Ar.) Yıkanmak zorunda kalma hâli.
c. 165a/20
c.+le 129a/10, 129a/10
[=3]
cür'et: (Ar.) Cesaret, atılganlık, yigitlik.
c. 38a/14, 159b/2, 266b/3
c.+i+(1) 266b/1
[=4]
cür'etlü: Cesaretli.
c.+lerdür 127b/14
[=1]
cüz': (Ar.) Kısım, parça, bölüm. bk. **cüzv**
c. 271b/1
c.+den 248b/22
c.+dür 248b/22
[=3]
cüzv: (Ar.) Kısım, parça, bölüm. bk. **cüz'**
c. 271b/7
c.+i+(2) 271b/7

[=2]

Ç

çadır: Çadır.

ç. 11b/3, 134a/5

ç.+lar 161a/10, 252a/22

ç.+ların 134a/4

ç.+larıñ 134a/6, 161a/10

[=7]

çağır-: Davet etmek; seslenmek, bağırarak.

ç. 251b/1, 269a/1

ç.-a 107b/18

ç.-alar 71b/23, 132b/21

ç.-am 107b/13, 107b/14

ç.-an 7a/1

ç.-anlar 129b/23, 132b/5

ç.-anları 130a/19

ç.-dı 6a/18, 6b/23, 7b/13, 32b/12,
89a/14, 107b/11, 107b/15, 107b/19,
107b/19, 133a/4, 133a/5, 143a/20,
155b/16, 155b/19, 251b/1, 252a/8, 270b/2

ç.-dılar 5a/11, 129b/17

ç.-duğıla 107b/18

ç.-ıcağ 132b/23

ç.-mağdur 11a/4

ç.-mañ 129a/3

ç.-u 130a/10, 142a/17

ç.-up 129b/21, 168b/22, 168b/4,
174a/8, 269a/3

ç.-ur 215a/10

ç.-urlardı 270b/3

[=43]

çağır: Bağırma, yüksek ses.

ç. 257b/11

[=1]

çağırış-: Seslenmek, bağırışmak. bk.

çağırış-

ç.-up 168b/11

[=1]

çağırış-: Seslenmek, bağırışmak. bk.

çağırış-

ç.-alar 235a/16

ç.-arlar 272a/19

ç.-dılar 29a/8, 209a/5

ç.-mañ 129a/2

ç.-up 29a/5, 58b/11, 68b/23,
69a/18, 90a/16, 93a/16, 129a/1, 154a/19

ç.-urlardı 90a/15

[=14]

çağ- Çakmak, vurmak.

ç.-ıcağ 165a/2

ç.-mağın 165a/4

ç.-up 165a/4, 165a/7

[=4]

çağır: Bir gözü mavi bir gözü siyah olan.

ç. 19b/4

ç.+ından 159b/7

[=2]

çağmak: Çakmak, ateş yakma aleti;
çakmak ağacı.

ç. 165a/3

[=1]

çal- (I): Üflemek, ses çıkarmak.

ç.-a 154a/4, 234a/22, 236b/19

ç.-alar 50b/3

ç.-ana 129a/9

ç.-ısar 140a/1

ç.-mağıla 264a/6

ç.-up 184b/3, 191b/18
[=9]
çal- (II): Vurmak, biçmek, kesmek.
ç.-a 184b/16
ç.-ardı 23b/18
ç.-aydı 23b/17
ç.-dı 23b/20, 23b/20, 23b/21, 45a/6
[=7]
çalab: Tanrı.
ç.+um 7a/20, 23b/8, 72b/9, 96b/1,
177b/4, 191a/1, 245a/18, 245b/18,
245b/23, 267a/5, 267b/8
ç.+umuz 97a/5
[=12]
çalğu: Çalgı.
ç. 129a/9, 91b/22
ç.+ya 129a/9
[=3]
çalın-: Üflemek, ses çıkarılmasını
sağlamak.
ç.-a 16b/5, 50a/20, 223a/13
ç.-dı 191b/19, 192a/3
ç.-duğıdur 10b/5
ç.-mağa 30b/5
ç.-mağdur 16b/5
ç.-sa 138a/12
ç.-up 237b/22
[=10]
çalış-: Çalışmak, çabalalamak.
ç.-uruz 12a/15
[=1]
çalқан-: Sarsılarak yürüme.
ç.-a 161b/13
ç.-maya 65b/15

[=2]
çalu: Çalı.
ç. 119a/5
[=1]
çapaқlu: Çapaklı.
ç. 163b/5
[=1]
çār nā-çār: (Far.) Çaresiz, ister istemez.
ç. 14a/5
[=1]
çāre: (Far.) Çıkar yol, çözüm yolu.
ç. 1b/16, 1b/23, 3b/2, 3b/6, 8a/1,
21b/12, 21b/17, 26b/9, 30a/9, 58a/7,
68b/12, 73a/11, 81b/3, 82a/2, 82a/5, 82a/6,
89a/4, 99b/4, 110b/14, 122a/15, 122a/15,
134a/21, 171a/18, 177a/19, 181a/11,
191a/8, 201b/19, 210b/19, 232b/5,
244a/11, 251b/16, 254a/17
ç.+leri 148a/12, 233a/9
ç.+müz 17b/2, 44a/9
ç.+ñüz 233a/8
ç.+si 49a/8, 58b/8, 102a/6, 191a/12,
243b/22
ç.+sin 191a/11
[=43]
çāresiz: Çıkar yolu olmayan. bk. **çāresüz**
ç. 35a/14, 3b/4
[=2]
çāresüz: Çıkar yolu olmayan. bk. **çāresiz**
ç. 245b/9
[=1]
çarmıқ: (Far.) Dört çivi.
ç. 201b/19, 252a/21
[=2]

çat-: Birbirine tutturmak, bağlamak.

ç.-up 147b/8

[=1]

çatış-: Bağlanmak, bitişmek.

ç.-ur 216a/4

[=1]

çegzin- : Dönmek, dolaşmak.

ç.-e 145a/16, 230b/4

ç.-üp 92b/14, 179b/20

[=4]

çek-: Çekmek, yaymak.

ç.-di 105a/1, 121b/12, 184b/16,
254a/1, 254a/1, 258b/3

ç.-diler 67a/18, 121b/17

ç.-diyidi 249b/14

ç.-dügi 236a/9, 253b/23

ç.-dügüñüz 231a/12

ç.-dükleri 201b/18

ç.-e 4a/9, 93b/5, 101b/21, 121b/9,
148a/17, 197b/14, 232b/14

ç.-ecek 92b/6

ç.-eler 11a/12, 70b/3, 119a/5,
154a/9

ç.-en 201b/17, 254b/6

ç.-er 110a/9, 136a/10, 170b/20,
254a/2, 254a/4, 254a/5, 254a/6

ç.-erdüñüz 92b/6

ç.-erler 236a/22, 249b/3

ç.-erlerdi 254a/11, 268b/15

ç.-mek 12a/17, 122a/2

ç.-meñ 218b/21

ç.-mez 253b/23

ç.-mişdür 43b/22

ç.-üñ 255b/10

ç.-üp 13b/10, 19b/18, 34b/7, 36b/4,
56a/13, 61a/9, 61a/9, 72b/22, 97a/18,
121a/23, 121b/23, 132a/10, 146b/9,
148b/6, 168b/19, 170b/4, 170b/20,
182a/19, 195b/2, 236a/12, 249a/23,
257b/11

[=67]

çekil-: Çekilmek.

ç.-e 168b/18, 243b/20, 266a/10

ç.-ür 236a/10, 243b/20

[=5]

çekin- : Kendini bir yere çekmek.

ç.-e 253a/14

[=1]

çekirdek: Çekirdek. bk. **çekürdek**

ç.+ler 272a/12

[=1]

çekirge: Çekirge. bk. **çekürge**

ç. 123b/1, 264a/1, 264a/2

[=3]

çekiş-: Çekişme, didişme, ağız kavgası.

ç.-diler 193a/2

ç.-meñ 138b/11

[=2]

çekivir-: Çekivermek.

ç.-di 271a/3

ç.-ür 250a/22

[=2]

çeküç: (Fa.) Çekiç.

ç. 46b/3

[=1]

çekürdek: Çekirdek. bk. **çekirdek**

ç. 177a/10

ç.+ler 204b/8

ç.+leri 177a/6
ç.+lerin 177a/7
ç.+lerüñ 177a/7
[=5]
çekürge: Çekirge. bk. **çekirge**
ç. 149b/6, 154a/6
[=2]
çelek: Kuş kanadındaki kalemli tüy.
ç.+lerin 205b/1
[=1]
çenber: (Far.) Köprücük kemiği.
ç.+inden 247b/6
ç.+ine 228a/6
[=2]
çene: (Far. <çāne) Çene.
ç. 192a/7, 192a/8
ç.+lerinüñ 3b/11
[=3]
çengel : Çengel.
ç.+ile 236a/9
[=1]
çereler-: Göz açılıp büyüme, gözü parlamak.
ç.-i 207b/4, 210b/3
ç.-ü 216b/12
ç.-üp 154a/6
[=4]
çereriş- : Parıldeşmek.
ç.-e 227a/20
[=1]
çeri: Asker.
ç. 128b/4, 131b/2, 174b/11, 177a/3,
184b/3, 217a/13, 246a/13, 263a/12
ç.+müz 174b/12

ç.+si 221b/11
ç.+yi 177b/21
ç.+yile 177b/18, 178a/21
[=13]
çeri başı: Komutan, başbuğ, serdar, serasker.
ç. 32a/3
[=1]
çermen-: Paçaları sıvamak.
ç.-üp 210a/9
[=1]
çeşme: (Far.) Pınar, su kaynağı.
ç. 229a/13, 250a/2, 250a/2
ç.+den 18b/19
ç.+ler 9b/16, 42a/14
ç.+nüñ 229a/12
ç.+sin 254a/23
[=8]
çevir-: Döndürmek. bk. **çevür-**
ç.-üp 43b/18, 96b/13, 107a/16
[=3]
çevre: Dört taraf, her taraf.
ç. 25b/9, 37a/12, 73a/16, 100a/7,
153b/2, 153b/4
ç.+lerin 232b/14
ç.+ñüzdeki 112b/1
ç.+si 116a/14
ç.+sin 51b/16, 253a/12
ç.+sinde 50b/1, 53a/10, 53a/6,
74b/1
ç.+sinden 189b/5
ç.+sine 228a/6, 252a/1
[=18]
çevür-: Döndürmek. bk. **çevir-**

ç.-diler 150b/6
ç.-ür 72b/21
ç.-ürler 101b/14
[=3]
çeyne-: Çiğnemek.
ç.-mez 192a/7
ç.-miş 268a/19
ç.-yü 234b/8
[=3]
çeynen-: Çiğnenmek.
ç.-miş 268b/1, 39b/11
[=2]
çez-: Çözmek, yaymak, sermek.
ç.-üp 31b/18
[=1]
çezil-: Çözölmek, yayılmak, serilmek.
ç.-üp 10b/7
[=1]
çibık: Çubuk. bk. **çibuğ**
ç. 36a/11
[=1]
çibuğ: Çubuk. bk. **çibık**
ç.+ın 36a/12
[=1]
çıganlık: Cimrilik.
ç. 10a/13, 120b/15, 120b/15,
151b/23, 196a/6
(çıganlık). 223b/23
ç.+dan 180a/2
(ç).+ı+(1) 179b/22, 196a/7
(ç).+ından 179b/12
[=10]
çıgır-: Çıgılık atmak, bağırarak.
ç.-a 1b/23

[=1]
çık-: Ortaya çıkma, görünme meydana gelme.
ç. 25b/4, 38a/11
ç.-a 1b/17, 11a/22, 21a/18, 32a/5,
34b/18, 56a/9, 101a/20, 109b/3, 115a/17,
117b/10, 121b/18, 165a/2, 172a/18,
199a/18, 203a/9, 204b/8, 221a/3, 224b/12,
224b/12, 232b/17, 249b/9, 250a/5, 263a/3
ç.-acağ 86b/22, 113b/2, 114a/21,
180b/2, 232a/21
ç.-alar 16a/2, 30a/9, 93a/4, 117a/10,
119a/6, 154a/6, 154a/9, 162a/10, 178a/18
ç.-alardı 86b/22
ç.-am 23a/4
ç.-amaya 163a/13
ç.-an 50a/18, 149b/1, 167a/5,
237b/14
ç.-anumuzı 220a/18
ç.-ar 9a/2, 50a/21, 72a/18, 98a/17,
98a/18, 111a/20, 128b/18, 137a/2,
137b/19, 149a/21, 149b/1, 154a/6,
160b/21, 189a/1, 207a/9, 213b/1, 223a/1,
225a/19, 236a/14, 240b/11, 241a/2,
243a/15, 243a/15, 263a/15, 263a/16,
263a/22, 272a/13
ç.-ardı 42a/14, 101a/10, 268a/17
ç.-arduğ 98a/1
ç.-arısar 218b/5
ç.-arlar 196b/12, 214b/7, 244a/10,
272a/11
ç.-arlardı 268b/8
ç.-arsun 155a/10
ç.-asız 159a/4

ç.-avuz 178a/4, 178a/5, 178a/8,
180a/21

ç.-dı 7a/22, 11a/1, 26a/2, 26a/20,
31b/20, 34b/5, 34b/6, 35b/21, 35b/22,
35b/22, 121b/2, 121b/22, 128a/5, 128b/5,
129b/17, 131b/22, 143a/11, 150a/1,
177a/23, 178a/21, 186b/10, 186b/9,
188b/11, 192a/2, 212a/3, 251b/2, 25b/5,
266a/21, 266a/22, 266b/12

ç.-dılar 21a/17, 22b/14, 31b/5,
121b/10, 121b/5, 130b/9, 130b/12, 155a/9,
219b/11, 234b/23, 251a/7, 267b/7

ç.-duğı 158a/12, 160b/21

ç.-duğın 167a/6

ç.-duğınlayın 249b/1

ç.-duğ 220a/16

ç.-dum 200a/18

ç.-duñuzısa 185a/11

ç.-ıcağ 34b/2, 117a/8, 149b/10,
163a/19, 221a/3

ç.-ınca 129b/16, 129b/21, 129b/23,
191a/19

ç.-ıncağ 224b/12

ç.-madın 68b/12

ç.-mağa 1b/16, 16a/5, 53b/23,
219b/8, 221a/2, 224b/10, 224b/9, 232b/16,
236a/18, 236b/2

ç.-mağı 236a/15

ç.-mağıl 113b/2

ç.-mağ 15b/13, 51a/11, 51b/3,
53b/20, 62b/9, 92b/18, 137a/6, 137a/10,
163a/18, 163a/20, 221a/2, 230b/1, 235a/5,
250a/4, 270b/17

ç.-mağdan 114a/21

ç.-mağlığa 249a/23

ç.-mañ 75b/5

ç.-ması 224b/10, 262a/14

ç.-maya 196b/12, 266a/12

ç.-maz 60b/7, 98a/19

ç.-mazdan 127a/13, 169a/21,
236a/13

ç.-mazsa 172a/19

ç.-miş 162b/15

ç.-mişdi 191b/19

ç.-mişdur 20a/6, 36b/23

ç.-sa 186b/21, 220a/21

ç.-salar 97a/2, 126b/16

ç.-sunlar 21b/23, 55b/20

ç.-uban 16b/5

ç.-uñ 159a/5, 159a/9, 177b/22,
178a/1, 178a/16, 221a/4

ç.-up 41a/8, 43b/5, 50a/22, 57a/11,
66b/10, 66b/4, 93b/9, 106b/10, 108a/21,
112b/21, 113a/11, 115b/16, 115b/7,
115b/7, 117a/16, 117b/6, 122a/11, 123a/2,
126a/22, 12b/18, 131a/4, 133a/14,
139b/22, 140a/5, 143a/21, 147b/3,
151a/22, 153a/18, 153a/23, 153b/5, 159a/5,
159a/9, 159a/9, 159b/21, 15b/15, 164a/21,
165a/18, 165a/2, 169b/21, 16a/3, 16a/8,
171b/22, 177b/20, 178a/15, 178a/23,
178a/4, 180b/12, 184b/11, 184b/2, 186b/4,
186b/5, 187a/4, 191b/10, 191b/22,
195b/14, 196b/13, 201b/10, 203b/11,
216b/14, 219b/7, 220a/19, 224a/8,
230b/17, 237a/12, 244b/2, 245a/17,
247b/5, 254a/2, 254b/10, 256a/1, 266b/18,

266b/20, 266b/4, 26b/16, 270a/11, 270b/2,
270b/3

[=284]

çıkabil-: Çıkabilmek.

ç.-eler 243b/13

ç.-ür 149a/22

[=2]

çıkıl-: Çıkmak.

ç.-mazuz 125a/23

[=1]

çıkarm-: Çıkarmak.

ç. 184b/12

ç.-a 40a/17, 137a/7, 155b/8, 161b/8,
255b/5

ç.-alar 93b/22, 262a/1

ç.-alum 131a/8

ç.-anlara 186a/22

ç.-ası 178a/5

ç.-avuz 9b/5, 119a/23

ç.-dı 18b/7, 56a/13, 61b/20,
142b/11, 155a/6, 155b/13, 167b/10,
178a/14, 178a/9, 184b/13, 197a/19,
237b/12, 247b/6, 255b/5, 258a/7, 268a/16,
268a/17, 268a/18

ç.-dılar 66a/22, 116b/4, 186a/22,
272a/5

ç.-duğı 196b/13

ç.-duķ 124a/20, 142b/8, 253b/23,
258a/16

ç.-lar 66a/21, 259a/11

ç.-larsa 180a/20

ç.-madılar 66a/23, 186a/17

ç.-maķ 65b/10, 97a/20, 218b/5

ç.-maķdan 258b/19

ç.-mañ 196b/10

ç.-mayam 129b/1

ç.-maz 101b/20, 186a/6

ç.-mış 268a/15

ç.-mışlardı 34a/18

ç.-sa 142b/18

ç.-sanuz 187a/11

ç.-uñ 66a/19, 110b/14, 245b/21

ç.-up 8a/10, 34b/12, 34b/2, 50b/21,
54a/5, 64b/17, 91b/10, 101b/5, 10a/12,
120b/10, 141b/12, 142b/10, 146b/10,
152b/17, 155a/11, 171a/22, 177a/2, 177a/8,
184b/16, 185a/10, 193a/21, 193a/8,
197a/14, 197b/2, 198b/17, 204a/9, 237b/9,
240b/12, 249a/9, 258a/8, 260a/7

ç.-ur 71a/2, 137a/7, 204b/9,
246b/23, 263b/12

ç.-urđı 237a/8

ç.-urlar 35b/7, 263b/11

ç.-uruz 8b/5, 155b/9, 155b/11,
239a/19

[=103]

çıkarmıl- : Çıkarılmak.

ç.-urlarsa 180b/2

[=1]

çıkarmıvir-: Çıkarıvermek.

ç.-dük 8a/13

ç.-ür 158a/23

[=2]

çıkmaķlıķ: Çıkma durumu.

(çıkmaķlıķ).+a 224b/11, 224b/13

[=2]

çıra: Çam gibi reçineli ağaçların yağlı ve çabuk yanmaya elverişli bölümü.

ç. 109a/23
[=1]
çırağ: (Far. <çerāğ) Fital, kandil, mum. bk.
çırağ
ç. 179b/16
ç.+larla 203b/6
[=2]
çırağ: (Far. <çerāğ) Fital, kandil, mum. bk.
çırağ
ç. 8b/7, 15b/7, 15b/11, 134b/3,
134b/4, 203b/6, 218b/1
ç.+ıla 61a/5, 203b/7
ç.+larla 203b/8
ç.+larla 66b/9
ç.+uñuzdan 203b/9
[=12]
çiçek: Çiçek açan süs bitkisi.
ç. 268a/15
ç.+ler 71a/1, 101a/5, 102b/3
ç.+lerden 102b/3
ç.+lerle 84a/5, 137a/4
ç.+lerinden 102b/5
[=8]
çigin: Omuz, omuz başı.
ç.+ine+(çignine) 120b/23
ç.+leri 212b/14
ç.+ümile+(çignümile) 225a/23,
225a/23
[=4]
çirkin: (Far. <çirkín) Güzel
olmayan, pek kirli.
ç. 241b/14
[=1]
çivildeş-: Fısıldaşmak.

ç.-meñ 174b/15
ç.-ürdi 174b/12
[=2]
çivildi : Fısıltı. bk. **çivildü**
ç.+lerin 95a/10
[=1]
çivildü: Fısıltı. bk. **çivildi**
ç. 174a/16, 175a/1, 175a/2
ç.+le 94a/14
ç.+leri 174a/21
ç.+lerinden 175a/4
ç.+yile 174a/7, 174a/10, 174a/12,
174a/20, 174b/19
[=11]
çoçlık: Batakılık.
ç.+da 264a/2
[=1]
çoğ: Çok, fazla. bk. **çok**
ç. 224b/2
ç.+a 231a/12
ç.+ı+(2) 5b/1, 32a/17, 42a/21,
44a/5, 47a/20, 60a/5, 60a/23, 61a/11,
64a/21, 99a/16, 105b/2, 109b/2, 129b/21,
166b/2, 169a/22, 172a/12, 235a/17
ç.+ıdı 63a/21, 120a/12, 163b/11,
216a/7, 252a/22
ç.+ın 151a/18
ç.+ına 131a/23, 254a/12
ç.+ından 80a/5, 151a/17
ç.+ını 79b/5
ç.+ınuñ 3a/14, 148a/17, 211b/2
ç.+unu 17b/6, 38a/21
[=35]
çoğal-: Fazlalaşmak, artmak. bk. **çoğal-**

ç.-dılar 128a/8
ç.-urdu 64b/12
[=2]
çoğald-: Fazlalaştırmak, artırmak. bk.
çoğalt, çoğald-, çoğalt-
ç.-a 78a/7
ç.-ı 162b/23
ç.-up 75a/12, 75a/13
[=4]
çoğaldış-: Çoğaltmak, fazlalaştırmak.
ç.-up 170a/18
[=1]
çoğalt-: Fazlalaştırmak, artırmak. bk.
çoğald-, çoğald-, çoğalt-
ç.-dı 206a/6
[=1]
çoğluk: Çok olma durumu. bk. **çoğluğ,**
çoğluğu
ç. 55a/20
[=1]
çok: Çok, fazla. bk. **çoğ**
ç. 28b/5, 30a/5, 33a/5, 36b/11,
40b/19, 44a/23, 44b/8, 48a/6, 59a/15,
61a/1, 63a/10, 65b/16, 65b/20, 72b/23,
72b/23, 73a/1, 73a/1, 74a/5, 78a/6, 85b/7,
86b/18, 87a/15, 92b/10, 92b/21, 93b/19,
93b/19, 97b/22, 99a/3, 102b/19, 102b/4,
105b/13, 108b/14, 108b/4, 111a/15,
116a/20, 116a/23, 11b/22, 120b/8, 121a/4,
121a/4, 124a/4, 125b/23, 127b/16, 128a/8,
130b/2, 13a/15, 140a/14, 143a/15, 144a/19,
152a/13, 15a/15, 162a/12, 162a/15,
162a/15, 162a/16, 163b/12, 163b/12,
165a/9, 165b/6, 170a/4, 172a/23, 176a/7,

181a/3, 187b/13, 188a/8, 191b/13,
191b/14, 194b/17, 196a/12, 199a/23,
199b/1, 199b/14, 207a/2, 208a/10,
208a/14, 208a/14, 208a/19, 208a/23,
210b/14, 215b/18, 220b/17, 220b/20,
224a/16, 224a/17, 224b/1, 228b/6, 22a/19,
22b/2, 236a/9, 238b/2, 249a/2, 249a/2,
24a/19, 250a/10, 251a/16, 251b/20, 253a/7,
253a/7, 254a/16, 254b/3, 256a/9, 263b/2,
264a/23, 265a/11, 265b/12, 270a/17,
270a/17, 270a/9, 270b/14
ç.+dan 54b/20, 105b/17, 125a/12
ç.+dur 29b/17, 33b/12, 44a/19,
45a/21, 79b/9, 93b/22, 95a/18, 136b/22,
152a/3, 221b/11, 233a/2, 245a/1, 256b/12,
258b/16
ç.+ı+(2) 3a/11, 91b/17
ç.+ıñuz 214a/12
ç.+ları 20b/1, 64a/19, 171b/22
[=132]
çoğald-: Fazlalaşmak, artmak. bk. **çoğal-**
ç.-dılar 172a/8
ç.-ısar 95b/7
ç.-up 162a/13
[=3]
çoğald-: Fazlalaştırmak, artırmak. bk.
çoğald-, çoğalt-, çoğalt-
ç.-asın 197a/22
ç.-mak 264b/6
[=2]
çoğalt-: Fazlalaştırmak, artırmak. bk.
çoğald-, çoğalt-, çoğald-
ç.-dılar 252b/1
[=1]

çoğlıg : Çok olma durumu. bk. **çoğlıg**,

çoğlık

ç.+ıla 221b/8, 264a/22, 264b/3

ç.+ın 128a/9, 128a/9, 225b/22

ç.+ına 52b/2, 151b/5

ç.+ından 243b/22

[=9]

çoğlıg: Çok olma durumu. bk. **çoğlıg**,

çoğlık

ç.+ı+(2) 208a/23, 231b/16, 232b/23

ç.+ıla 128a/8

ç.+ın 52b/9

[=5]

çomak: Ucu topuzlu sopa.

ç. 17a/19

ç.+ları 250b/8

[=2]

çorağ: Verimli olmayan toprak.

ç. 64b/1, 170a/4

[=2]

çök-: Bulunduğu seviyeden aşağı inmek,
çömelmek.

ç. 267b/14

ç.-er 163a/19, 266a/11

ç.-miş 105b/11, 239b/17

ç.-üp 60b/12

[=6]

çökel- : Çökmek, göçmek.

ç.-di 66a/5

[=1]

çölmek: Çamurun pişirilmesiyle yapılan
tencere, çömlük.

ç. 269a/10

(çölmeg).+e 211b/9

[=2]

çöp: Çöp.

ç. 20a/3, 60a/6, 95a/7, 195a/17,
199a/9

[=5]

çuk: Yağı alınmış süt.

ç.+dan 229b/8

[=1]

çuğur: Çevresine göre daha aşağı
seviyede olan yer.

ç. 243b/21

ç.+lar 155a/9

ç.+lara 60a/12

ç.+larına 60a/18

[=4]

çü: (Far.) Çünkü, mademki. bk. **çün**, **çünki**

ç. 1b/6, 1b/13, 1b/16

[=3]

çün: (Far.) Çünkü, mademki. bk. **çü**, **çünki**

ç. 3b/1, 3b/10, 3b/18, 3b/22, 5a/10,
5a/13, 5a/16, 5a/3, 5b/10, 7a/18, 7a/23,
7a/3, 7a/4, 7b/19, 11a/10, 11a/2, 12a/13,
12a/2, 12b/1, 16b/7, 17a/1, 17a/4, 17b/11,
17b/17, 19a/16, 19b/5, 20a/4, 20b/18,
21a/11, 21a/20, 21a/9, 21b/13, 21b/9,
22a/14, 22a/20, 22a/8, 22b/10, 22b/14,
22b/3, 22b/8, 23a/11, 23a/20, 23a/23,
23a/4, 23a/7, 23b/10, 23b/16, 23b/19,
24a/9, 24b/2, 25a/14, 25a/2, 25b/11,
25b/13, 25b/2, 25b/22, 25b/4, 25b/8,
26a/16, 26a/20, 26a/7, 26b/17, 26b/17,
29a/12, 29a/8, 30a/12, 31a/12, 31b/1,
32a/19, 32a/2, 32a/22, 32a/3, 32a/4, 32b/9,
34a/10, 34a/12, 34a/7, 34b/20, 34b/5,

35b/20, 35b/4, 36a/9, 36b/16, 36b/17,
36b/19, 36b/7, 36b/9, 37a/4, 37b/17,
38a/13, 38a/15, 38a/18, 38a/23, 38a/9,
40b/7, 41b/2, 41b/3, 44b/22, 46b/18, 49a/8,
51a/11, 51a/18, 51a/3, 51b/3, 52a/18,
52b/8, 53a/8, 54a/15, 55b/13, 56a/2, 56a/8,
58a/3, 58a/5, 60a/12, 60b/5, 61b/10,
63a/20, 64a/23, 65a/6, 66a/1, 66a/11,
66b/7, 67a/2, 67a/23, 67a/5, 69a/10,
69b/11, 69b/7, 6a/17, 6a/20, 71a/15,
71a/17, 74a/11, 77a/17, 77a/17, 80b/23,
84a/23, 85b/20, 85b/22, 86a/18, 87b/10,
87b/15, 87b/23, 89b/12, 89b/21, 90a/11,
90a/17, 90b/12, 91a/20, 91a/21, 92b/23,
93b/20, 93b/9, 95a/1, 96a/21, 96b/5,
97b/12, 97b/7, 98a/1, 98b/16, 98b/5, 99a/5,
100b/15, 103b/4, 104b/19, 106b/12,
107b/12, 107b/15, 107b/2, 108b/10,
108b/3, 109a/14, 10a/4, 110a/16, 110b/20,
112b/20, 113a/20, 113a/5, 113b/3,
114a/15, 116b/17, 116b/4, 117b/15,
121a/18, 121a/20, 121a/23, 121b/10,
121b/16, 121b/7, 122a/1, 122a/3, 122b/12,
122b/13, 122b/14, 122b/4, 124b/20,
127a/1, 127a/16, 128b/5, 129a/19, 129a/21,
129b/1, 129b/17, 130b/12, 130b/15,
130b/15, 131a/10, 131a/18, 132b/13,
133b/8, 134a/23, 135b/5, 137b/1, 137b/17,
138b/8, 139a/1, 139b/4, 141a/19, 142a/12,
142a/22, 142a/3, 142a/5, 142a/8, 142b/16,
142b/19, 143a/16, 143a/2, 143a/3, 143b/2,
143b/22, 144a/9, 145a/12, 145b/6, 149a/3,
149b/12, 151a/19, 153a/14, 154a/21,
154a/3, 155a/8, 155b/13, 155b/16, 156b/5,

158a/21, 158b/12, 158b/16, 158b/19,
159a/14, 159b/22, 159b/4, 159b/9,
160a/19, 160b/3, 162a/7, 163a/4, 165b/14,
165b/14, 167b/6, 169a/6, 170b/15, 172a/8,
173b/20, 173b/4, 174a/2, 174b/7, 177b/14,
177b/18, 177b/23, 177b/8, 178a/21,
178a/3, 178a/6, 178b/13, 178b/16,
178b/18, 179b/3, 179b/4, 180a/15,
180a/16, 180a/16, 180a/2, 180a/9, 181a/14,
181b/17, 181b/7, 182a/4, 184b/7, 185a/2,
186a/7, 187a/20, 187b/9, 188a/17, 188a/22,
188a/3, 188b/6, 191b/3, 193a/17, 193b/21,
194a/19, 195b/16, 198b/10, 199b/11,
199b/11, 199b/14, 200a/23, 200a/4,
200a/8, 203b/3, 205b/3, 205b/8, 207a/9,
208b/19, 208b/20, 209a/22, 209b/1,
209b/10, 209b/7, 210a/21, 211a/13,
211a/15, 212a/18, 215a/19, 215b/13,
216a/18, 216b/22, 217b/7, 219a/5, 220b/7,
222a/15, 223a/20, 223b/3, 224a/1, 224a/19,
225b/1, 225b/13, 225b/9, 227a/16,
228b/11, 229b/12, 229b/18, 229b/23,
231b/22, 232b/13, 232b/5, 233a/9, 233b/7,
235a/9, 236b/22, 237a/14, 237a/5, 238a/15,
241a/10, 243a/1, 243b/18, 246a/12,
247a/22, 252a/1, 252a/22, 252a/7, 253a/18,
254a/2, 254a/3, 255b/16, 255b/7, 256a/7,
256b/19, 256b/22, 259a/3, 259b/4,
260b/13, 261b/16, 261b/5, 262b/5,
263a/13, 264a/6, 266a/17, 266a/20, 266a/5,
267a/11, 267a/2, 267a/22, 267b/11,
267b/13, 268a/2, 270a/19, 270b/10,
270b/14, 271a/6, 271a/8, 272a/4, 272b/11,
272b/22

[=392]

çünki: (Far.) Çünkü, mademki. bk. **çün, çü**

ç. 5a/5, 29a/18, 35b/21, 37b/14, 63b/13, 63b/4, 63b/9, 65a/1, 66b/23, 68b/4, 80b/21, 85b/11, 88a/21, 88b/14, 91a/10, 110b/4, 112a/19, 112a/4, 125a/22, 127a/1, 130b/3, 134a/7, 153b/1, 153b/23, 154a/20, 154a/6, 156b/5, 157a/1, 158b/7, 159b/17, 167b/1, 170b/9, 175b/12, 181a/6, 192b/18, 192b/21, 209a/11, 215a/19, 235a/20, 238b/6, 241a/10, 249a/5, 249b/15, 259b/1, 259b/8, 260a/9, 266b/9, 268a/14, 273a/2

[=49]

çüri-: Bozulmak, eski hâlini kaybetmek.

bk. **çürü-**

ç.-düginden 227a/11

ç.-mişe 42a/17

ç.-yen 136b/2

ç.-yeydi 77a/5

ç.-yüp 206a/18, 236b/15, 268a/3

[=7]

çürid-: Çürümesine sebep olmak. bk.

çürüt-

ç.-eler 217a/9

ç.-üp 136a/23

ç.-ürler 96a/8

[=3]

çürük: Çürümüş olan. bk. **çürük**

ç. 18a/21

[=1]

çürü-: Bozulmak, eski hâlini kaybetmek.

bk. **çüri-**

ç.-di 32b/7

ç.-miş 14a/14, 14a/14, 14a/20, 14a/23, 251b/13

ç.-mişken 232a/20

[=7]

çürük: Çürümüş olan. bk. **çürük**

ç. 2a/17, 95b/17, 120a/8, 120a/9, 144a/15

[=5]

çürüt-: Çürümesine sebep olmak. bk.

çürid-

ç.-diler 77b/11

[=1]

D

da: Bağlama edatı.

d. 59b/2, 80b/17, 164b/1, 194b/7, 208a/7

[=5]

däbbe: (Ar.) Binek, yük hayvanı.

d.+lerüñüze 234a/16

[=1]

däbbecük: Hayvan yavrusu.

d.+lere 239b/1

[=1]

dad: Tat, lezzet.

d.+ı+(2) 141b/4, 160a/9

[=2]

dad-: Tatmak, tadına bakmak. bk. **tat-**

d.-ısarsız 18b/4

[=1]

dahı: Dahi, de.

d. 27a/10, 27a/14, 27a/2, 27a/21, 27a/6, 27a/9, 27b/11, 27b/13, 27b/17, 27b/18, 27b/22, 27b/3, 27b/4, 28a/1,

28a/10, 28a/10, 28a/12, 28a/12, 28a/19,
28a/2, 28a/5, 28a/8, 28a/9, 28a/9, 28a/9,
28b/16, 28b/17, 28b/17, 28b/21, 28b/5,
28b/6, 28b/7, 29a/11, 29a/12, 29a/16,
29a/16, 29a/23, 29b/13, 29b/15, 29b/17,
29b/17, 29b/18, 29b/20, 29b/6, 2a/14,
2a/15, 2a/16, 2a/20, 2a/23, 2a/4, 2b/10,
2b/14, 2b/21, 2b/4, 2b/5, 2b/5, 2b/6, 2b/6,
2b/8, 2b/9, 2b/9, 30a/1, 30a/12, 30a/13,
30a/17, 30a/19, 30a/2, 30a/20, 30a/21,
30a/21, 30a/23, 30a/23, 30a/3, 30a/5,
30a/6, 30b/1, 30b/18, 30b/21, 30b/22,
30b/23, 30b/3, 30b/5, 30b/6, 30b/8, 31a/1,
31a/1, 31a/15, 31a/20, 31a/3, 31a/5,
31b/18, 31b/2, 31b/20, 32a/13, 32a/13,
32a/18, 32a/21, 32a/22, 32a/9, 32b/13,
32b/16, 32b/19, 32b/2, 32b/21, 33a/11,
33a/12, 33a/18, 33a/21, 33a/22, 33a/9,
33b/1, 33b/10, 33b/2, 33b/21, 33b/21,
33b/4, 33b/5, 33b/7, 34a/2, 34a/21, 34a/22,
34a/5, 34a/6, 34a/6, 34b/13, 34b/17, 34b/5,
35a/10, 35a/13, 35a/18, 35a/19, 35a/21,
35a/23, 35a/23, 35b/1, 35b/12, 35b/13,
35b/22, 35b/22, 35b/22, 35b/23, 35b/23,
35b/4, 35b/6, 35b/6, 35b/7, 35b/8, 36a/18,
36a/18, 36a/2, 36a/20, 36a/3, 36a/5, 36a/8,
36b/1, 36b/1, 36b/16, 36b/20, 36b/20,
36b/22, 36b/3, 36b/3, 36b/5, 37a/1, 37a/1,
37a/11, 37a/12, 37a/17, 37a/2, 37a/2,
37a/23, 37a/3, 37a/5, 37a/7, 37a/7, 37a/8,
37b/13, 37b/2, 37b/4, 38a/21, 38a/23,
38a/3, 38a/7, 38b/18, 38b/2, 38b/20,
39a/12, 39a/20, 39a/21, 39a/22, 39a/23,
39a/4, 39b/12, 39b/13, 39b/19, 39b/3,

39b/4, 39b/6, 39b/6, 39b/7, 39b/9, 3a/20,
3a/3, 3a/9, 3b/10, 3b/10, 3b/18, 3b/2,
3b/22, 3b/3, 3b/4, 3b/5, 3b/5, 3b/7, 40a/10,
40a/16, 40a/16, 40a/19, 40a/5, 40a/7,
40b/1, 40b/15, 40b/17, 40b/22, 40b/7,
41a/10, 41a/18, 41a/19, 41a/21, 41a/3,
41a/5, 41b/12, 41b/15, 41b/17, 41b/17,
41b/2, 41b/20, 41b/21, 41b/6, 41b/6, 41b/8,
42a/12, 42a/21, 42a/3, 42a/3, 42b/11,
42b/11, 42b/17, 42b/19, 42b/20, 42b/21,
43a/15, 43a/21, 43a/7, 43a/8, 43b/13,
43b/23, 43b/3, 43b/5, 43b/9, 44a/11,
44a/11, 44a/12, 44a/13, 44a/21, 44a/7,
44b/13, 44b/14, 44b/18, 44b/2, 44b/21,
44b/22, 44b/23, 44b/9, 45a/16, 45a/19,
45a/20, 45a/22, 45b/1, 45b/13, 45b/13,
45b/15, 45b/17, 45b/19, 45b/2, 46a/11,
46a/13, 46a/20, 46a/6, 46a/9, 46b/1,
46b/11, 46b/13, 46b/2, 46b/21, 46b/3,
46b/4, 46b/5, 46b/8, 46b/9, 47a/11, 47a/13,
47a/15, 47a/2, 47a/5, 47a/6, 47b/10,
47b/11, 47b/14, 47b/14, 47b/16, 47b/18,
47b/2, 47b/22, 47b/4, 47b/8, 48a/1, 48a/14,
48a/18, 48a/21, 48a/22, 48a/23, 48a/7,
48a/8, 48a/8, 48b/14, 48b/18, 48b/2,
48b/20, 48b/21, 48b/9, 49a/17, 49a/21,
49a/21, 49a/23, 49a/3, 49a/3, 49a/6, 49a/7,
49a/9, 49b/11, 49b/12, 49b/16, 49b/18,
49b/19, 49b/22, 49b/5, 49b/7, 49b/9, 49b/9,
4a/11, 4a/11, 4a/19, 4a/20, 4a/23, 4a/4,
4a/9, 4b/1, 4b/10, 4b/12, 4b/17, 4b/20,
4b/6, 4b/7, 4b/9, 50a/10, 50a/11, 50a/13,
50a/2, 50a/20, 50a/21, 50a/23, 50a/3,
50a/7, 50a/7, 50b/1, 50b/1, 50b/16, 50b/3,

50b/5, 50b/6, 50b/7, 50b/9, 51a/21, 51a/22,
51a/22, 51a/9, 51b/13, 51b/14, 51b/16,
51b/17, 51b/22, 51b/22, 51b/23, 51b/3,
52a/12, 52a/12, 52a/14, 52a/15, 52a/15,
52a/19, 52a/19, 52a/23, 52a/4, 52a/5,
52a/6, 52a/9, 52b/19, 52b/19, 52b/3, 52b/7,
53a/1, 53a/1, 53a/11, 53a/18, 53a/4, 53a/7,
53b/1, 53b/13, 53b/15, 53b/4, 53b/6, 53b/7,
53b/7, 54a/14, 54a/19, 54a/2, 54a/21,
54a/22, 54a/5, 54a/7, 54b/12, 54b/18,
54b/22, 54b/3, 54b/6, 54b/7, 55a/10,
55a/15, 55a/23, 55a/3, 55a/4, 55a/7,
55b/10, 55b/10, 55b/16, 55b/17, 55b/23,
55b/3, 55b/4, 55b/4, 55b/6, 55b/6, 55b/9,
56a/1, 56a/11, 56a/13, 56a/15, 56a/18,
56a/3, 56a/4, 56a/9, 56b/1, 56b/15, 56b/21,
56b/6, 56b/6, 56b/6, 56b/8, 57a/17, 57a/18,
57a/2, 57a/20, 57a/22, 57a/3, 57a/5, 57a/6,
57b/10, 57b/10, 57b/11, 57b/18, 57b/18,
57b/2, 57b/23, 57b/9, 58a/11, 58a/22,
58b/1, 58b/18, 58b/20, 58b/22, 58b/3,
58b/4, 58b/6, 58b/7, 58b/9, 59a/16, 59a/18,
59a/2, 59a/20, 59a/22, 59a/5, 59a/6,
59b/12, 59b/14, 59b/17, 59b/22, 59b/22,
59b/23, 59b/23, 59b/6, 59b/7, 5a/17, 5a/2,
5a/8, 5b/12, 5b/14, 5b/18, 5b/22, 5b/22,
5b/23, 5b/3, 5b/6, 5b/7, 60a/1, 60a/12,
60a/14, 60a/19, 60a/20, 60a/21, 60a/22,
60a/6, 60a/7, 60a/7, 60b/1, 60b/11, 60b/14,
60b/16, 60b/17, 60b/19, 60b/19, 60b/20,
60b/6, 60b/9, 61a/1, 61a/1, 61a/12, 61a/14,
61a/17, 61a/17, 61a/5, 61b/14, 61b/15,
61b/23, 61b/8, 62a/1, 62a/10, 62a/11,
62a/12, 62a/15, 62a/21, 62a/21, 62a/22,

62a/23, 62a/7, 62b/10, 62b/15, 62b/16,
62b/18, 62b/20, 62b/21, 62b/3, 62b/6,
63a/10, 63a/11, 63a/16, 63a/21, 63a/21,
63a/22, 63a/4, 63a/5, 63b/15, 63b/16,
63b/17, 63b/19, 63b/2, 64a/12, 64a/16,
64a/3, 64a/6, 64a/8, 64b/14, 64b/15, 64b/2,
64b/23, 64b/5, 64b/7, 64b/8, 65a/1, 65a/10,
65a/11, 65a/14, 65a/19, 65a/19, 65a/4,
65a/7, 65a/9, 65b/14, 65b/15, 65b/19,
65b/20, 65b/22, 65b/22, 65b/23, 65b/23,
65b/23, 66a/17, 66a/18, 66a/21, 66a/21,
66a/21, 66a/6, 66a/9, 66b/14, 66b/15,
66b/19, 66b/2, 66b/21, 66b/6, 66b/9,
67a/19, 67a/20, 67a/23, 67a/3, 67b/1,
67b/10, 67b/10, 67b/12, 67b/19, 67b/7,
67b/7, 68a/19, 68a/2, 68a/3, 68a/3, 68a/8,
68b/12, 68b/19, 68b/8, 68b/9, 69a/19,
69a/2, 69a/23, 69a/4, 69a/6, 69a/7, 69b/11,
69b/11, 69b/18, 69b/20, 69b/20, 69b/22,
69b/4, 69b/5, 6a/17, 6a/2, 6a/2, 6a/3, 6a/3,
6b/14, 6b/14, 6b/15, 6b/18, 6b/4, 6b/9,
70a/1, 70a/11, 70a/20, 70a/23, 70a/3,
70a/3, 70a/4, 70a/9, 70b/1, 70b/14, 70b/18,
70b/2, 70b/20, 70b/22, 70b/3, 70b/4,
71a/16, 71a/18, 71a/20, 71a/20, 71b/11,
71b/12, 71b/14, 71b/18, 71b/19, 71b/2,
71b/7, 71b/9, 72a/11, 72a/13, 72a/13,
72a/17, 72a/18, 72a/19, 72a/2, 72a/8,
72b/14, 72b/16, 72b/16, 72b/4, 72b/7,
72b/7, 73a/11, 73a/20, 73a/20, 73a/3,
73a/8, 73b/1, 73b/10, 73b/13, 73b/23,
73b/4, 73b/8, 74a/1, 74a/10, 74a/10,
74a/12, 74a/15, 74a/16, 74a/2, 74a/21,
74a/3, 74a/3, 74a/4, 74a/5, 74a/5, 74a/9,

74b/11, 74b/15, 74b/17, 74b/2, 74b/23,
75a/11, 75a/12, 75a/22, 75a/4, 75a/8,
75b/11, 75b/14, 75b/17, 75b/19, 75b/3,
75b/3, 75b/3, 75b/4, 75b/6, 76a/10, 76a/11,
76a/13, 76a/13, 76a/16, 76a/3, 76a/4,
76b/1, 76b/2, 76b/4, 76b/8, 77a/1, 77a/11,
77a/15, 77a/5, 77a/7, 77a/9, 77b/13,
77b/18, 77b/2, 77b/20, 77b/3, 77b/5, 77b/5,
77b/9, 78a/14, 78a/14, 78a/15, 78a/15,
78a/19, 78a/19, 78a/21, 78a/23, 78a/3,
78a/8, 78b/10, 78b/11, 78b/12, 78b/15,
78b/17, 78b/9, 79a/1, 79a/17, 79a/19,
79a/22, 79a/3, 79a/5, 79a/6, 79a/6, 79a/7,
79a/8, 79a/9, 79a/9, 79a/9, 79b/11, 79b/12,
79b/15, 79b/21, 79b/8, 7a/15, 7a/17, 7a/21,
7a/23, 7a/5, 7a/6, 7a/6, 7a/8, 7b/11, 7b/14,
7b/21, 7b/4, 7b/5, 7b/8, 80a/15, 80a/15,
80a/17, 80a/18, 80a/19, 80a/2, 80a/23,
80a/6, 80a/9, 80b/1, 80b/19, 80b/20, 80b/3,
80b/4, 80b/6, 80b/8, 80b/8, 81a/12, 81a/16,
81a/2, 81a/9, 81a/9, 81b/14, 81b/17,
81b/17, 81b/19, 81b/23, 81b/23, 81b/7,
82a/13, 82a/16, 82a/19, 82a/21, 82a/3,
82a/6, 82a/6, 82b/12, 82b/16, 82b/17,
82b/21, 82b/23, 82b/6, 82b/7, 83a/11,
83a/12, 83a/16, 83a/18, 83a/23, 83b/12,
83b/15, 83b/20, 83b/23, 83b/4, 83b/6,
83b/8, 83b/9, 84a/11, 84a/14, 84a/16,
84a/17, 84a/17, 84a/2, 84a/20, 84a/22,
84a/7, 84a/8, 84a/9, 84b/10, 84b/19, 84b/2,
84b/23, 84b/7, 84b/8, 85a/11, 85a/13,
85a/14, 85a/14, 85a/17, 85a/19, 85a/22,
85b/19, 85b/20, 85b/22, 85b/23, 85b/3,
86a/12, 86a/14, 86a/15, 86a/15, 86a/19,

86a/20, 86a/20, 86b/14, 86b/16, 86b/2,
86b/22, 86b/22, 86b/23, 86b/8, 86b/9,
87a/1, 87a/16, 87a/21, 87a/22, 87a/23,
87a/5, 87b/12, 87b/13, 87b/20, 87b/6,
87b/8, 88a/10, 88a/12, 88a/13, 88a/19,
88a/22, 88a/4, 88a/5, 88b/10, 88b/12,
88b/12, 88b/14, 88b/18, 88b/3, 88b/3,
89a/11, 89a/23, 89b/14, 89b/21, 89b/23,
89b/6, 89b/6, 89b/8, 8a/10, 8a/12, 8a/12,
8a/16, 8a/18, 8a/20, 8a/21, 8a/21, 8a/9,
8b/11, 8b/12, 8b/13, 8b/13, 8b/16, 8b/2,
8b/21, 8b/23, 8b/4, 8b/6, 8b/9, 90a/10,
90a/17, 90a/19, 90a/3, 90a/3, 90a/5,
90b/11, 90b/13, 90b/15, 90b/2, 90b/6,
90b/6, 91a/12, 91a/15, 91a/18, 91a/6,
91a/8, 91b/17, 91b/18, 91b/18, 92a/15,
92a/18, 92a/18, 92a/19, 92a/21, 92a/21,
92a/22, 92a/23, 92b/10, 92b/11, 92b/12,
92b/12, 92b/15, 92b/15, 92b/16, 92b/18,
92b/2, 92b/2, 92b/2, 92b/21, 92b/5, 93a/13,
93a/21, 93a/5, 93a/5, 93a/5, 93a/7, 93a/9,
93b/23, 93b/5, 94a/13, 94a/15, 94a/18,
94a/2, 94a/3, 94b/16, 94b/22, 94b/3, 94b/7,
94b/8, 95a/11, 95a/11, 95a/15, 95a/21,
95a/22, 95a/3, 95a/5, 95a/8, 95b/2, 95b/20,
96a/10, 96a/14, 96a/4, 96a/5, 96a/6,
96b/13, 96b/20, 97a/1, 97a/10, 97a/12,
97a/12, 97a/15, 97a/20, 97a/21, 97a/21,
97b/13, 97b/17, 97b/22, 97b/4, 97b/5,
98a/15, 98b/15, 98b/3, 98b/4, 99a/11,
99a/12, 99a/22, 99a/23, 99a/3, 99b/15,
99b/18, 99b/4, 99b/7, 99b/8, 9a/1, 9a/11,
9a/13, 9a/14, 9a/16, 9a/17, 9a/17, 9a/17,
9a/19, 9a/20, 9a/4, 9a/5, 9a/7, 9b/12, 9b/12,

9b/20, 9b/3, 9b/6, 9b/7, 9b/9, 9b/9,
100a/12, 100a/20, 100b/10, 100b/11,
100b/11, 100b/17, 100b/17, 100b/18,
100b/19, 100b/22, 100b/6, 101a/13,
101a/14, 101a/15, 101a/16, 101a/18,
101a/2, 101a/22, 101a/4, 101a/5, 101a/7,
101a/9, 101b/2, 101b/6, 102a/1, 102a/20,
102a/21, 102a/21, 102a/22, 102a/8,
102b/12, 102b/2, 102b/3, 102b/5, 103a/15,
103a/16, 103a/18, 103a/18, 103a/20,
103a/22, 103a/4, 103a/9, 103b/11,
103b/12, 103b/19, 103b/2, 103b/5, 103b/8,
103b/9, 104a/19, 104a/19, 104a/20,
104a/21, 104a/23, 104a/7, 104b/1,
104b/10, 104b/16, 104b/23, 104b/4,
104b/8, 105a/5, 105a/6, 105a/7, 105a/9,
105b/14, 105b/9, 106a/22, 106a/4, 106a/8,
106b/10, 106b/10, 106b/11, 106b/14,
106b/16, 106b/16, 106b/17, 107a/1,
107a/1, 107a/10, 107a/17, 107a/22,
107a/23, 107a/3, 107b/1, 107b/20, 107b/4,
108a/10, 108a/18, 108a/20, 108a/20,
108a/5, 108a/8, 108b/15, 108b/16,
108b/19, 108b/2, 108b/22, 108b/5, 108b/5,
108b/8, 109a/12, 109a/13, 109a/13, 109a/4,
109a/5, 109a/5, 109a/7, 109b/12, 109b/16,
109b/17, 109b/2, 109b/22, 109b/5, 10a/1,
10a/10, 10a/21, 10a/4, 10a/4, 10a/7,
10b/12, 10b/14, 10b/8, 10b/9, 110a/10,
110a/10, 110a/12, 110a/19, 110a/20,
110a/21, 110a/23, 110a/6, 110a/8, 110b/1,
110b/1, 110b/23, 110b/3, 110b/6, 111a/14,
111a/20, 111a/21, 111a/23, 111a/4, 111a/4,
111a/5, 111a/5, 111b/14, 111b/20,

111b/23, 112a/10, 112a/23, 112a/7, 112a/7,
112b/14, 112b/14, 112b/15, 112b/15,
112b/16, 112b/18, 112b/2, 112b/20,
112b/7, 113a/12, 113a/5, 113b/1, 113b/10,
113b/12, 113b/21, 113b/23, 113b/6,
114a/19, 114a/20, 114a/20, 114a/3,
114b/18, 114b/2, 114b/5, 114b/5, 114b/8,
115a/11, 115a/18, 115a/22, 115a/6, 115a/6,
115a/8, 115b/1, 115b/12, 115b/14,
115b/15, 115b/18, 115b/20, 115b/3,
115b/6, 115b/6, 115b/8, 115b/9, 115b/9,
115b/9, 116a/10, 116a/10, 116a/19, 116a/4,
116b/1, 116b/13, 116b/18, 116b/19,
116b/20, 116b/21, 116b/23, 116b/3,
116b/5, 116b/6, 116b/7, 117a/14, 117a/21,
117a/4, 117b/13, 117b/15, 117b/18,
117b/19, 117b/2, 118a/10, 118a/16,
118a/5, 118a/6, 118a/6, 118a/7, 118b/10,
118b/14, 118b/18, 118b/20, 118b/8,
119a/10, 119a/11, 119a/12, 119a/19,
119a/21, 119a/7, 119b/1, 119b/19,
119b/20, 119b/22, 119b/23, 119b/3,
11a/15, 11a/17, 11a/3, 11b/1, 11b/12,
11b/2, 11b/21, 11b/5, 11b/6, 11b/7, 11b/8,
11b/9, 120a/1, 120a/11, 120a/15, 120a/17,
120a/17, 120a/2, 120a/3, 120a/4, 120a/7,
120a/9, 120b/10, 120b/17, 120b/19,
120b/23, 120b/6, 120b/9, 120b/9, 121a/10,
121a/15, 121a/16, 121a/3, 121a/3, 121a/7,
121b/14, 121b/17, 121b/2, 121b/20,
121b/20, 121b/3, 121b/6, 122a/10,
122a/12, 122a/5, 122a/7, 122b/1, 122b/14,
122b/14, 122b/16, 122b/16, 122b/20,
122b/9, 123a/11, 123a/15, 123a/2, 123a/2,

123b/10, 123b/11, 123b/17, 123b/5,
123b/9, 124a/5, 124a/8, 124b/15, 124b/16,
124b/16, 124b/20, 124b/23, 125a/1,
125a/12, 125a/12, 125a/21, 125a/23,
125a/23, 125a/5, 125a/6, 125a/9, 125b/10,
125b/19, 125b/21, 126a/1, 126a/1,
126a/13, 126a/16, 126a/19, 126a/21,
126a/3, 126a/3, 126a/4, 126a/7, 126a/8,
126a/8, 126a/9, 126b/11, 126b/13,
126b/13, 126b/19, 126b/4, 126b/6, 126b/8,
127a/10, 127a/13, 127a/20, 127a/20,
127a/6, 127a/9, 127b/11, 127b/12,
127b/14, 127b/19, 127b/2, 127b/21,
127b/5, 128a/11, 128a/19, 128a/23, 128a/4,
128a/6, 128b/19, 128b/21, 128b/23,
128b/7, 128b/8, 129a/1, 129a/11, 129a/3,
129a/3, 129a/9, 129b/12, 129b/13, 129b/6,
129b/7, 129b/8, 129b/8, 129b/9, 12a/16,
12a/21, 12a/6, 12b/1, 12b/11, 12b/18,
12b/20, 12b/22, 12b/5, 12b/7, 130a/11,
130a/12, 130a/13, 130a/16, 130a/20,
130a/22, 130a/5, 130a/7, 130b/1, 130b/13,
130b/14, 130b/2, 130b/5, 130b/7, 131a/1,
131a/10, 131a/11, 131a/14, 131a/14,
131a/14, 131a/15, 131a/16, 131a/16,
131a/16, 131a/18, 131a/2, 131a/3, 131b/13,
131b/15, 131b/17, 131b/19, 131b/22,
131b/3, 131b/7, 132a/16, 132a/21,
132a/23, 132a/6, 132b/10, 132b/11,
132b/14, 132b/17, 132b/17, 132b/20,
132b/21, 132b/3, 132b/5, 133a/10, 133a/2,
133a/20, 133a/23, 133a/4, 133a/5, 133a/9,
133b/10, 133b/11, 133b/17, 133b/17,
133b/22, 133b/3, 133b/5, 133b/6, 133b/7,

134a/10, 134a/11, 134a/16, 134a/3, 134a/3,
134a/4, 134b/17, 134b/23, 134b/7,
135a/11, 135a/17, 135a/2, 135a/20, 135a/3,
135a/3, 135a/9, 135a/9, 135b/10, 135b/10,
135b/10, 135b/18, 135b/6, 136a/13,
136a/15, 136a/17, 136a/21, 136a/21,
136a/7, 136b/1, 136b/14, 136b/15,
136b/17, 136b/18, 136b/2, 136b/20,
136b/4, 136b/6, 137a/1, 137a/14, 137a/14,
137a/14, 137a/15, 137a/3, 137a/6, 137a/6,
137b/13, 137b/15, 137b/16, 137b/4,
137b/5, 137b/6, 138a/11, 138a/14,
138a/15, 138a/21, 138a/3, 138a/6, 138b/13,
138b/14, 138b/16, 138b/17, 138b/20,
138b/21, 138b/23, 139a/1, 139a/12,
139a/12, 139a/13, 139a/15, 139a/16,
139a/17, 139a/3, 139a/6, 139a/7, 139a/8,
139b/1, 139b/10, 139b/16, 139b/18,
139b/2, 139b/23, 13a/1, 13a/15, 13a/21,
13a/21, 13a/3, 13a/8, 13b/10, 13b/12,
13b/13, 13b/14, 13b/16, 13b/21, 13b/7,
140a/2, 140a/22, 140a/8, 140b/14,
140b/15, 140b/2, 140b/3, 140b/4, 141a/18,
141a/19, 141a/22, 141a/23, 141a/23,
141a/3, 141a/4, 141b/13, 141b/14,
141b/15, 141b/17, 141b/20, 141b/22,
141b/22, 141b/23, 141b/6, 141b/6, 141b/9,
142a/14, 142a/16, 142a/21, 142b/14,
142b/16, 142b/2, 142b/20, 142b/21,
142b/21, 142b/22, 142b/23, 142b/23,
142b/9, 143a/1, 143a/10, 143a/10, 143a/13,
143a/15, 143a/23, 143a/3, 143a/3, 143a/7,
143a/8, 143a/8, 143b/10, 143b/13,
143b/15, 143b/18, 143b/18, 143b/2,

143b/4, 143b/5, 143b/5, 143b/8, 143b/9,
144a/10, 144a/13, 144a/16, 144a/17,
144a/19, 144a/5, 144a/8, 144b/22, 144b/4,
144b/7, 144b/9, 145a/13, 145a/14,
145a/17, 145a/21, 145a/3, 145a/5, 145a/6,
145a/7, 145a/8, 145a/9, 145b/19, 145b/23,
145b/5, 146a/1, 146a/13, 146a/20, 146a/3,
146a/4, 146a/4, 146a/9, 146b/1, 146b/12,
146b/12, 146b/16, 146b/17, 146b/19,
146b/21, 146b/23, 146b/3, 146b/4, 146b/9,
147a/13, 147a/13, 147a/18, 147a/18,
147a/18, 147a/19, 147a/3, 147a/3, 147a/6,
147a/7, 147b/11, 147b/12, 147b/16,
147b/18, 147b/3, 147b/5, 148a/11,
148a/12, 148a/13, 148a/16, 148a/23,
148a/7, 148a/7, 148b/1, 148b/13, 148b/16,
148b/19, 148b/2, 149a/11, 149a/12,
149a/18, 149a/19, 149a/2, 149a/22,
149a/23, 149a/6, 149a/8, 149b/1, 149b/13,
149b/15, 149b/19, 149b/2, 149b/2,
149b/23, 149b/3, 149b/6, 149b/8, 14a/1,
14a/1, 14a/11, 14a/21, 14a/6, 14a/6, 14b/1,
14b/1, 14b/11, 14b/13, 14b/14, 14b/2,
14b/2, 14b/21, 14b/22, 14b/6, 150a/11,
150a/11, 150a/13, 150a/20, 150a/21,
150a/3, 150a/6, 150a/9, 150b/11, 150b/11,
150b/11, 150b/15, 150b/15, 150b/4,
150b/6, 151a/17, 151a/17, 151a/19,
151a/20, 151a/3, 151b/15, 151b/19,
151b/20, 151b/21, 151b/22, 151b/3,
151b/7, 152a/10, 152a/11, 152a/12,
152a/15, 152a/16, 152a/17, 152a/18,
152a/19, 152a/20, 152a/21, 152a/22,
152a/23, 152a/6, 152a/7, 152b/1, 152b/10,

152b/13, 152b/13, 152b/14, 152b/17,
152b/17, 152b/22, 152b/22, 152b/23,
152b/5, 152b/6, 153a/1, 153a/16, 153a/22,
153a/3, 153a/6, 153a/7, 153a/7, 153a/8,
153b/10, 153b/15, 153b/16, 153b/19,
153b/2, 153b/2, 153b/3, 153b/9, 153b/9,
154a/1, 154a/10, 154a/11, 154a/18,
154a/19, 154a/22, 154a/8, 154b/1,
154b/11, 154b/11, 154b/14, 155a/1,
155a/12, 155a/20, 155a/22, 155a/23,
155a/3, 155a/4, 155a/8, 155b/10, 155b/10,
155b/17, 155b/22, 155b/23, 155b/6,
156a/1, 156a/14, 156a/15, 156a/17,
156a/18, 156a/21, 156a/21, 156a/3, 156a/4,
156b/1, 156b/10, 156b/16, 156b/19,
156b/20, 156b/21, 156b/22, 156b/6,
156b/8, 156b/8, 157a/14, 157a/15,
157a/16, 157a/17, 157a/17, 157a/2,
157a/20, 157a/21, 157a/4, 157a/6, 157b/10,
157b/11, 157b/12, 157b/13, 157b/14,
157b/16, 157b/17, 157b/17, 157b/19,
157b/20, 157b/5, 157b/6, 157b/7, 158a/1,
158a/10, 158a/11, 158a/12, 158a/12,
158a/13, 158a/14, 158a/17, 158a/18,
158a/22, 158a/3, 158a/6, 158b/1, 158b/1,
158b/14, 158b/16, 158b/2, 158b/20,
158b/4, 158b/6, 158b/9, 158b/9, 158b/9,
159a/1, 159a/11, 159a/11, 159a/15,
159a/19, 159a/2, 159a/22, 159b/11,
159b/20, 159b/6, 15a/17, 15a/18, 15a/19,
15a/2, 15a/21, 15a/3, 15b/10, 15b/12,
15b/14, 15b/2, 15b/4, 15b/4, 15b/5,
160a/10, 160a/15, 160a/2, 160a/20,
160a/23, 160a/3, 160a/4, 160a/7, 160a/8,

160b/10, 160b/13, 160b/14, 160b/15,
160b/18, 160b/19, 160b/2, 160b/20,
160b/22, 160b/23, 160b/23, 160b/7,
160b/9, 161a/1, 161a/11, 161a/2, 161a/20,
161a/21, 161a/5, 161a/6, 161a/7, 161a/8,
161b/11, 161b/14, 161b/21, 161b/23,
161b/5, 161b/6, 161b/7, 162a/17, 162a/17,
162a/2, 162a/21, 162a/22, 162a/3, 162a/4,
162a/5, 162a/5, 162a/7, 162a/8, 162b/10,
162b/12, 162b/13, 162b/23, 162b/8,
162b/9, 163a/10, 163a/11, 163a/13,
163a/14, 163a/14, 163a/15, 163a/16,
163a/17, 163a/2, 163a/20, 163a/21,
163a/22, 163a/22, 163a/3, 163b/1,
163b/10, 163b/11, 163b/12, 163b/12,
163b/16, 163b/17, 163b/19, 163b/2,
163b/2, 163b/8, 163b/8, 163b/9, 164a/11,
164a/11, 164a/16, 164a/18, 164a/2, 164a/6,
164a/7, 164b/14, 164b/15, 164b/18,
164b/19, 164b/2, 164b/21, 164b/21,
164b/23, 164b/3, 164b/4, 164b/5, 164b/9,
165a/1, 165a/10, 165a/15, 165a/16, 165a/2,
165a/21, 165a/23, 165a/24, 165a/3, 165a/5,
165a/6, 165a/8, 165b/11, 165b/11,
165b/12, 165b/17, 166a/16, 166a/21,
166a/22, 166a/23, 166a/5, 166b/11,
166b/13, 166b/13, 166b/16, 166b/18,
166b/18, 166b/18, 166b/19, 166b/19,
166b/20, 166b/21, 166b/22, 166b/4,
166b/6, 166b/9, 167a/10, 167a/3, 167a/4,
167a/5, 167a/6, 167a/6, 167a/6, 167b/18,
167b/21, 167b/23, 167b/7, 168a/10,
168b/10, 168a/15, 168a/16, 168b/16,
168a/19, 168b/21, 168a/22, 168b/22,

168b/23, 168a/5, 168a/6, 168b/6, 168a/7,
168a/9, 169a/14, 169a/14, 169a/16,
169a/19, 169a/4, 169a/7, 169a/8, 169a/8,
169a/9, 169b/10, 169b/13, 169b/14,
169b/17, 169b/18, 169b/8, 169b/9, 16a/11,
16a/14, 16a/16, 16a/19, 16a/2, 16a/21,
16a/22, 16a/6, 16a/8, 16a/9, 16b/18,
16b/19, 16b/22, 16b/22, 16b/5, 170a/16,
170a/18, 170a/21, 170a/22, 170a/22,
170a/4, 170a/7, 170a/8, 170a/8, 170b/13,
170b/19, 170b/20, 170b/21, 170b/22,
170b/22, 170b/3, 170b/4, 171a/11,
171a/15, 171a/18, 171a/22, 171a/22,
171a/4, 171a/7, 171a/7, 171a/8, 171b/11,
171b/11, 171b/12, 171b/14, 171b/17,
171b/21, 171b/22, 171b/4, 171b/6, 171b/7,
172a/19, 172a/21, 172a/22, 172a/22,
172a/3, 172a/3, 172a/4, 172a/5, 172a/6,
172a/8, 172b/1, 172b/13, 172b/4, 172b/5,
172b/6, 172b/7, 172b/8, 172b/9, 173a/1,
173a/18, 173a/18, 173a/21, 173a/3,
173b/10, 173b/13, 173b/2, 173b/21,
173b/23, 173b/5, 173b/6, 173b/8, 174a/11,
174a/13, 174a/16, 174a/17, 174a/4, 174a/6,
174b/11, 174b/18, 174b/18, 174b/21,
174b/21, 174b/22, 174b/7, 174b/9,
175a/10, 175a/11, 175a/14, 175a/14,
175a/17, 175a/21, 175a/21, 175a/22,
175a/7, 175a/9, 175b/13, 175b/13,
175b/14, 175b/16, 175b/2, 175b/21,
175b/22, 175b/22, 175b/3, 175b/6, 175b/7,
176a/13, 176a/14, 176a/15, 176a/17,
176a/20, 176a/22, 176a/4, 176a/5, 176b/12,
176b/17, 176b/2, 176b/3, 176b/5, 177a/1,

177a/1, 177a/15, 177a/15, 177a/17,
177a/17, 177b/10, 177b/19, 177b/3,
177b/9, 177b/9, 178a/1, 178a/11, 178a/19,
178a/20, 178a/23, 178a/5, 178b/11,
178b/12, 178b/3, 178b/4, 178b/7, 178b/8,
179a/12, 179a/13, 179a/14, 179a/14,
179a/14, 179a/16, 179a/2, 179b/1,
179b/11, 179b/13, 179b/15, 179b/18,
179b/19, 179b/2, 179b/21, 179b/23,
179b/23, 179b/4, 179b/4, 179b/5, 179b/8,
17a/11, 17a/12, 17a/14, 17a/19, 17a/20,
17a/22, 17b/10, 17b/12, 17b/17, 17b/19,
17b/21, 17b/22, 17b/22, 17b/23, 180a/11,
180a/15, 180a/15, 180a/2, 180a/21,
180a/21, 180a/5, 180a/8, 180a/9, 180b/22,
180b/22, 180b/23, 180b/3, 180b/5, 180b/5,
180b/7, 181a/18, 181a/19, 181b/12,
181b/20, 181b/23, 181b/8, 182a/10,
182a/13, 182a/15, 182a/15, 182a/17,
182a/19, 182a/2, 182a/21, 182a/22, 182a/5,
182a/7, 182a/7, 183b/10, 183b/13,
183b/15, 183b/16, 183b/18, 183b/22,
183b/23, 183b/7, 184a/1, 184a/11,
184a/12, 184a/18, 184a/2, 184a/3, 184a/3,
184a/4, 184a/5, 184a/6, 184a/9, 184b/10,
184b/11, 184b/23, 184b/23, 185a/1,
185a/10, 185a/10, 185a/13, 185a/15,
185a/15, 185a/19, 185a/8, 185b/1,
185b/10, 185b/15, 185b/16, 185b/20,
185b/20, 185b/23, 185b/7, 185b/8, 185b/8,
185b/9, 186a/12, 186a/18, 186a/22, 186a/6,
186a/7, 186b/1, 186b/1, 186b/11, 186b/16,
186b/19, 186b/23, 186b/8, 187a/12,
187a/14, 187a/18, 187a/19, 187a/19,

187a/2, 187a/22, 187a/3, 187a/3, 187a/5,
187a/8, 187b/1, 187b/10, 187b/12,
187b/18, 187b/22, 187b/3, 187b/6, 187b/7,
188a/1, 188a/14, 188a/18, 188a/20,
188a/22, 188a/23, 188a/8, 188b/1,
188b/10, 188b/11, 188b/19, 188b/21,
188b/22, 188b/3, 188b/7, 189a/22,
189a/22, 189a/5, 189a/5, 189a/8, 189a/9,
189b/11, 189b/18, 189b/18, 189b/19,
189b/21, 189b/23, 189b/5, 189b/6, 189b/8,
18a/12, 18a/22, 18a/22, 18a/23, 18a/3,
18a/3, 18a/6, 18b/1, 18b/14, 18b/14,
18b/17, 18b/19, 18b/2, 18b/21, 18b/22,
18b/22, 18b/5, 18b/9, 190a/15, 190a/17,
190a/18, 190a/5, 190a/7, 190a/9, 190b/11,
190b/14, 190b/20, 191a/13, 191a/2,
191a/21, 191a/5, 191a/5, 191b/10,
191b/12, 191b/13, 191b/15, 191b/23,
191b/23, 191b/3, 191b/7, 191b/8, 192a/15,
192a/17, 192a/20, 192a/22, 192a/4,
192b/10, 193a/15, 193a/18, 193a/2,
192b/20, 192b/22, 193a/22, 193a/22,
192b/6, 192b/6, 193b/12, 193b/12,
193b/17, 193b/21, 193b/7, 194a/12,
194a/13, 194a/14, 194a/16, 194a/18,
194a/20, 194a/20, 194a/22, 194a/23,
194a/6, 194b/10, 194b/10, 194b/11,
194b/11, 194b/13, 194b/18, 194b/22,
194b/4, 195a/10, 195a/14, 195a/20,
195a/23, 195a/23, 195a/4, 195a/8, 195b/11,
195b/12, 195b/14, 195b/2, 195b/21,
195b/5, 195b/7, 196a/11, 196a/13,
196a/14, 196a/14, 196a/18, 196a/19,
196a/19, 196a/20, 196a/23, 196a/8,

196b/13, 196b/20, 196b/21, 196b/21,
196b/22, 196b/22, 196b/4, 196b/9,
197a/13, 197a/14, 197a/21, 197a/5, 197a/7,
197a/9, 197b/13, 197b/16, 197b/17,
197b/20, 197b/20, 197b/20, 197b/7,
197b/7, 197b/9, 198a/10, 198a/14,
198a/14, 198a/15, 198a/18, 198a/20,
198a/20, 198a/6, 198b/11, 198b/12,
198b/15, 198b/18, 198b/3, 198b/6, 198b/6,
198b/8, 198b/8, 199a/1, 199a/23, 199a/4,
199a/7, 199b/17, 199b/22, 199b/23,
199b/3, 199b/4, 199b/5, 199b/5, 199b/7,
199b/8, 19a/1, 19a/2, 19a/7, 19b/15,
19b/19, 19b/22, 19b/23, 19b/7, 19b/7,
19b/8, 206a/20, 200a/1, 200a/1, 200a/10,
200a/11, 200a/15, 200a/17, 200a/2, 200a/9,
200b/1, 200b/11, 200b/18, 200b/18,
200b/5, 200b/9, 201a/1, 201a/11, 201a/15,
201a/18, 201a/22, 201a/23, 201a/23,
201b/13, 201b/14, 201b/20, 201b/3,
202a/1, 202a/18, 202a/2, 202a/3, 202a/8,
202a/9, 202b/12, 202b/15, 202b/2, 202b/3,
202b/6, 202b/6, 202b/8, 203a/1, 203a/1,
203a/11, 203a/17, 203a/8, 203b/10,
203b/12, 203b/15, 203b/16, 203b/2,
203b/7, 203b/8, 203b/9, 204a/12, 204a/15,
204a/18, 204a/19, 204a/21, 204a/9,
204b/21, 204b/23, 205a/11, 205a/19,
205a/21, 205a/5, 205b/20, 205b/3, 205b/5,
206a/12, 206a/19, 206a/3, 206a/4, 206a/7,
206b/1, 206b/14, 206b/21, 206b/4, 206b/7,
207a/15, 207a/15, 207a/17, 207a/2,
207a/23, 207a/3, 207a/3, 207a/5, 207b/13,
207b/14, 207b/16, 207b/2, 207b/2,

207b/20, 207b/23, 207b/5, 207b/8, 207b/8,
208a/1, 208a/1, 208a/11, 208a/12, 208a/12,
208a/13, 208a/14, 208a/17, 208a/17,
208a/2, 208a/21, 208a/21, 208a/4, 208a/4,
208a/4, 208a/6, 208a/6, 208a/7, 208b/17,
208b/21, 208b/8, 208b/8, 208b/9, 209a/23,
209a/3, 209b/13, 209b/22, 209b/5, 209b/5,
209b/6, 20a/14, 20a/18, 20a/23, 20a/3,
20a/8, 20b/1, 20b/10, 20b/14, 20b/2, 20b/2,
20b/20, 20b/22, 20b/4, 20b/8, 210a/10,
210a/16, 210a/19, 210a/2, 210b/14,
210b/20, 210b/21, 210b/3, 210b/9, 211a/1,
211a/1, 211a/22, 211a/7, 211b/1, 211b/15,
211b/2, 211b/4, 212a/1, 212a/10, 212a/14,
212a/14, 212a/17, 212a/18, 212a/2,
212a/22, 212a/8, 212b/13, 212b/15,
212b/15, 212b/19, 212b/19, 212b/3,
213a/22, 213a/22, 213a/23, 213a/7, 213a/8,
213a/8, 213a/8, 213a/9, 213a/9, 213b/11,
213b/12, 213b/14, 213b/14, 213b/16,
213b/17, 213b/2, 213b/20, 213b/22,
213b/23, 213b/4, 213b/9, 214a/11,
214a/15, 214a/21, 214a/6, 214a/7, 214a/8,
214b/1, 214b/1, 214b/10, 214b/18,
214b/18, 214b/19, 214b/3, 214b/7, 214b/8,
215a/11, 215a/12, 215a/16, 215a/17,
215a/19, 215a/20, 215a/23, 215a/5, 215a/9,
215b/1, 215b/11, 215b/11, 216a/11,
215b/12, 215b/12, 216a/12, 216a/13,
216a/14, 216a/14, 216a/15, 216a/15,
215b/16, 215b/17, 216a/18, 216a/18,
215b/19, 216a/20, 215b/22, 216a/22,
216a/22, 215b/3, 216a/3, 215b/5, 215b/5,
215b/6, 215b/6, 215b/7, 216a/7, 216a/8,

216a/1, 216a/1, 216b/2, 216b/2, 217a/20,
217a/4, 217a/5, 217a/6, 217b/13, 217b/18,
217b/18, 217b/23, 218a/11, 218a/12,
218a/22, 218a/22, 218a/23, 218a/3, 218a/3,
218a/4, 218b/11, 218b/2, 218b/21,
218b/21, 218b/21, 218b/23, 218b/4,
218b/5, 219a/1, 219a/10, 219a/10, 219a/13,
219a/13, 219a/16, 219a/16, 219a/17,
219a/17, 219a/17, 219a/17, 219a/23,
219a/5, 219a/5, 219a/6, 219a/6, 219b/16,
219b/19, 219b/2, 219b/20, 219b/21,
219b/23, 21a/1, 21a/10, 21a/15, 21a/17,
21a/8, 21b/17, 21b/19, 21b/2, 21b/20,
21b/23, 21b/3, 21b/6, 220a/11, 220a/12,
220a/17, 220a/18, 220a/19, 220a/2,
220a/21, 220b/10, 220b/12, 220b/18,
220b/2, 220b/20, 220b/4, 220b/5, 220b/6,
221a/13, 221a/16, 221a/19, 221a/19,
221a/20, 221a/5, 221a/7, 221b/1, 221b/11,
221b/15, 221b/20, 221b/6, 222a/1, 222a/1,
222a/11, 222a/17, 222a/18, 222a/2,
222a/21, 222a/21, 222a/4, 222b/1,
222b/12, 222b/3, 222b/4, 222b/6, 222b/7,
222b/7, 223a/1, 223a/10, 223a/10, 223a/14,
223a/17, 223a/2, 223a/5, 223a/6, 223a/9,
223a/9, 223b/10, 223b/11, 223b/11,
223b/14, 223b/20, 223b/23, 223b/5,
223b/6, 223b/9, 224a/1, 224a/11, 224a/12,
224a/12, 224a/14, 224a/16, 224a/16,
224a/18, 224a/21, 224a/9, 224b/3, 224b/4,
224b/5, 225a/13, 225a/18, 225a/18,
225a/21, 225a/22, 225a/22, 225a/4,
225b/10, 225b/11, 225b/12, 225b/13,
225b/15, 225b/4, 225b/6, 225b/9, 226a/1,

226a/10, 226a/16, 226a/23, 226a/6, 226b/1,
226b/10, 226b/10, 226b/12, 226b/13,
226b/13, 226b/17, 226b/23, 227a/15,
227a/16, 227a/21, 227a/4, 227a/7, 227a/9,
227a/9, 227b/10, 227b/11, 227b/15,
227b/4, 227b/5, 227b/6, 228a/10, 228a/12,
228a/15, 228a/16, 228a/2, 228a/3, 228b/13,
228b/16, 229a/1, 229a/13, 229a/14,
229a/19, 229a/19, 229a/22, 229a/23,
229a/7, 229b/19, 229b/4, 229b/4, 229b/6,
22a/1, 22a/14, 22a/17, 22a/17, 22a/19,
22a/7, 22b/14, 22b/14, 22b/17, 22b/17,
22b/2, 22b/5, 22b/8, 22b/9, 230a/17,
230a/20, 230a/7, 230b/14, 230b/15,
230b/16, 230b/20, 230b/3, 230b/3, 230b/5,
230b/9, 231a/1, 231a/10, 231a/13, 231a/17,
231a/20, 231a/22, 231a/23, 231a/3, 231a/5,
231a/6, 231a/8, 231a/9, 231b/10, 231b/11,
231b/16, 231b/17, 231b/19, 231b/22,
231b/4, 231b/7, 232a/14, 232a/16,
232a/17, 232a/4, 232b/1, 232b/1, 232b/12,
232b/15, 232b/21, 232b/22, 232b/22,
232b/23, 232b/5, 232b/5, 232b/7, 232b/8,
233a/10, 233a/16, 233a/16, 233a/20,
233a/23, 233a/3, 233a/5, 233a/7, 233b/18,
233b/19, 233b/19, 233b/3, 233b/4,
234a/12, 234a/16, 234a/16, 234a/16,
234a/17, 234a/18, 234a/2, 234a/3, 234a/5,
234b/12, 234b/14, 234b/16, 234b/18,
234b/19, 235a/10, 235a/10, 235a/13,
235a/14, 235a/15, 235a/15, 235a/17,
235a/18, 235a/21, 235a/23, 235a/3, 235a/5,
235a/8, 235b/1, 235b/1, 235b/11, 235b/15,
235b/2, 235b/21, 235b/21, 235b/5, 235b/6,

235b/6, 235b/8, 236a/11, 236a/15,
236a/18, 236a/2, 236a/20, 236a/22,
236a/22, 236b/10, 236b/11, 236b/12,
236b/16, 236b/2, 236b/8, 237a/16,
237a/19, 237a/23, 237a/8, 237b/11,
237b/12, 237b/13, 237b/16, 237b/17,
237b/7, 238a/1, 238a/10, 238a/16, 238a/3,
238b/10, 238b/14, 238b/16, 238b/16,
238b/19, 238b/22, 239a/12, 239a/15,
239a/19, 239a/19, 239a/2, 239a/20,
239a/21, 239a/23, 239a/4, 239a/4, 239a/6,
239a/6, 239b/10, 239b/12, 239b/15,
239b/16, 239b/2, 239b/2, 239b/21,
239b/23, 239b/23, 239b/7, 23a/17, 23a/21,
23a/22, 23b/15, 23b/19, 23b/20, 23b/5,
240a/10, 240a/13, 240a/19, 240a/20,
240a/21, 240a/23, 240a/3, 240a/5, 240a/7,
240b/13, 240b/14, 240b/15, 240b/16,
240b/19, 240b/3, 240b/6, 240b/6, 240b/7,
241a/1, 241a/12, 241a/19, 241a/20,
241a/23, 241a/6, 241a/7, 241a/8, 241a/8,
241b/10, 241b/14, 241b/16, 241b/2,
241b/2, 241b/21, 241b/23, 241b/23,
241b/3, 241b/4, 241b/4, 241b/7, 242a/1,
242a/13, 242a/16, 242a/23, 242a/23,
242b/10, 242b/15, 242b/19, 242b/4,
243a/10, 243a/10, 243a/12, 243a/17,
243a/3, 243a/6, 243a/6, 243a/7, 243b/10,
243b/18, 243b/18, 243b/19, 243b/22,
243b/3, 244a/1, 244a/10, 244a/11, 244a/17,
244a/20, 244a/21, 244a/4, 244b/19,
244b/21, 244b/22, 244b/5, 244b/6, 244b/9,
245a/1, 245a/12, 245a/16, 245a/3, 245b/10,
245b/11, 245b/11, 245b/12, 245b/13,

245b/14, 245b/15, 245b/2, 245b/2,
245b/21, 245b/3, 245b/3, 245b/6, 245b/7,
245b/7, 245b/8, 246a/18, 246a/3, 246a/4,
246a/5, 246a/6, 246a/8, 246b/13, 246b/17,
246b/2, 246b/22, 246b/3, 246b/6, 246b/8,
246b/9, 247a/1, 247a/1, 247a/10, 247a/11,
247a/20, 247a/20, 247a/4, 247a/6, 247a/7,
247b/12, 247b/19, 247b/20, 247b/7,
247b/8, 247b/9, 248a/11, 248a/13,
248a/19, 248a/21, 248a/23, 248a/23,
248a/5, 248a/8, 248b/1, 248b/10, 248b/10,
248b/10, 248b/11, 248b/12, 248b/13,
248b/14, 248b/17, 248b/9, 249a/10,
249a/13, 249a/15, 249a/19, 249a/20,
249a/23, 249a/3, 249a/6, 249a/9, 249b/1,
249b/10, 249b/10, 249b/13, 249b/15,
249b/21, 249b/3, 249b/3, 24a/11, 24a/17,
24a/19, 24a/20, 24a/21, 24a/5, 24a/7,
24a/8, 24b/10, 24b/11, 24b/14, 24b/16,
24b/17, 24b/3, 24b/4, 250a/1, 250a/10,
250a/16, 250a/17, 250a/2, 250a/20,
250a/22, 250a/23, 250a/3, 250a/3, 250a/3,
250a/7, 250a/8, 250a/9, 250b/12, 250b/13,
250b/14, 250b/15, 250b/15, 250b/16,
250b/17, 250b/18, 250b/22, 250b/23,
250b/4, 250b/5, 251a/10, 251b/14,
251b/21, 251b/22, 252a/10, 252a/13,
252a/14, 252a/16, 252a/19, 252a/21,
252a/3, 252a/6, 252b/12, 252b/13, 253a/1,
253a/11, 253a/13, 253a/15, 253a/19,
253a/23, 253a/6, 253a/6, 253a/7, 253b/1,
253b/10, 253b/14, 253b/19, 253b/2,
253b/20, 253b/22, 253b/3, 253b/9,
254a/15, 254a/18, 254a/22, 254a/23,

254a/4, 254a/8, 254a/8, 254b/10, 254b/10,
254b/12, 254b/14, 254b/17, 254b/17,
254b/18, 254b/18, 254b/2, 254b/20,
254b/22, 254b/7, 255a/11, 255a/12,
255a/13, 255a/15, 255a/17, 255a/18,
255a/7, 255a/8, 255a/9, 255b/17, 256a/10,
256a/13, 256a/15, 256a/16, 256a/2,
256a/20, 256a/22, 256a/3, 256a/7, 256a/8,
256a/9, 256b/1, 256b/13, 256b/15,
256b/15, 256b/15, 256b/17, 256b/20,
256b/21, 256b/4, 256b/5, 256b/5, 256b/7,
257a/15, 257a/17, 257a/18, 257a/19,
257a/2, 257a/23, 257a/3, 257a/3, 257a/3,
257a/6, 257a/6, 257a/9, 257b/1, 257b/12,
257b/13, 257b/16, 257b/18, 257b/2,
257b/20, 257b/3, 257b/6, 257b/7, 257b/9,
258a/10, 258a/11, 258a/12, 258a/15,
258a/16, 258a/18, 258a/19, 258a/2,
258a/20, 258a/21, 258a/23, 258b/1,
258b/14, 258b/18, 258b/18, 258b/2,
258b/22, 258b/4, 258b/6, 258b/7, 258b/9,
259a/14, 259a/18, 259a/4, 259b/22, 25a/1,
25a/10, 25a/12, 25a/13, 25a/14, 25a/14,
25a/14, 25a/15, 25a/16, 25a/17, 25a/23,
25a/23, 25a/4, 25a/4, 25a/5, 25b/1, 25b/20,
25b/21, 25b/22, 25b/6, 25b/8, 260a/1,
260a/13, 260a/21, 260a/22, 260a/3, 260a/4,
260a/6, 260a/8, 260b/12, 260b/13,
260b/15, 260b/2, 260b/23, 260b/7, 261a/1,
261a/10, 261a/10, 261a/11, 261a/12,
261a/13, 261a/18, 261b/10, 261b/13,
261b/15, 261b/18, 261b/20, 261b/23,
261b/3, 261b/6, 262a/16, 262a/17,
262a/17, 262a/2, 262a/3, 262a/7, 262a/8,

262b/16, 262b/20, 262b/22, 263a/1,
263a/16, 263a/17, 263a/18, 263a/5,
263b/10, 263b/13, 263b/5, 264a/1,
264a/16, 264a/16, 264a/17, 264a/20,
264a/5, 264a/7, 264a/7, 264a/7, 264a/8,
264a/8, 264b/1, 264b/1, 264b/11, 264b/16,
264b/16, 264b/23, 264b/4, 264b/4, 264b/8,
265a/12, 265a/18, 265a/2, 265a/21,
265a/21, 265a/23, 265a/23, 265a/23,
265a/4, 265a/6, 265a/6, 265b/11, 265b/12,
265b/2, 265b/7, 265b/9, 266a/12, 266a/12,
266a/17, 266a/8, 266b/11, 266b/18,
266b/19, 266b/22, 266b/3, 266b/4, 266b/7,
266b/7, 266b/7, 267a/13, 267a/15,
267a/20, 267a/5, 267a/8, 267a/8, 267b/4,
267b/7, 267b/9, 268a/17, 268a/4, 268a/5,
268a/5, 268b/14, 268b/16, 268b/18,
268b/2, 268b/22, 268b/23, 268b/3,
269a/10, 269a/20, 269a/21, 269a/21,
269a/22, 269a/3, 269a/6, 269a/7, 269a/9,
269b/10, 269b/11, 269b/13, 269b/13,
269b/14, 269b/17, 269b/20, 269b/22,
269b/6, 26a/15, 26a/23, 26b/23, 26b/5,
26b/5, 26b/7, 26b/9, 270a/14, 270a/14,
270a/15, 270b/12, 270b/18, 270b/20,
270b/21, 271a/10, 271a/10, 271a/20,
271a/21, 271b/10, 271b/11, 271b/11,
271b/12, 271b/14, 271b/17, 271b/19,
271b/20, 271b/21, 271b/4, 271b/8, 271b/9,
272a/1, 272a/10, 272a/13, 272a/19,
272a/22, 272b/1, 272b/11, 272b/14,
272b/19, 272b/19, 272b/20, 272b/20,
272b/3, 272b/5, 272b/6, 272b/7, 272b/9,

272b/9, 273a/10, 273a/10, 273a/11,
273a/12, 273a/14, 273a/7, 273a/9, 273a/9

d.+dur 195b/10

[=3840]

dā'í: (Ar.) Dua eden, duacı.

d. 202b/9

[=1]

dā'imā: (Ar.) Her zaman, sürekli

d. 52a/23

[=1]

dā'imūn: (Ar.) Sürekli olarak.

d. 216b/6

[=1]

dağ-: Takmak. bk. **tağ-**

d.-up 62a/16

[=1]

dağayık: (Ar.) İnce ve anlaşılması güç ve dikkate muhtâc olan şeyler.

d. 111b/3

ma'ānî-i d. 111b/3

d.+ıla 47a/18

d.+ları 204b/6

[=3]

dağık: (Ar.) İnce, hassas, dakika şaşmayan.

d. 194b/21

[=1]

dal-: Dağıtmak.

d.-dılar 178a/3

[=1]

dalāl: (Ar.) Doğru yoldan sapma.

d.+in 53a/22

[=1]

dalālet: (Ar.) Sapkınlık, yoldan çıkma.

d. 42b/10, 82a/1, 88a/1, 104a/7,
105a/2, 105a/3, 118b/9, 146b/22, 152b/15,
156b/10, 171b/22, 194b/20, 203a/9,
204a/10, 213b/13, 234b/23, 241a/5,
254a/23, 256a/16, 257b/2

maḥcüb-ı d. 105a/2

d.+de 20a/21, 107b/5, 118b/17,
206b/7

taḥrîk-ı d. 20a/21

d.+den 12b/7, 59a/17, 59a/19,
88a/5, 67b/4, 102a/10, 143a/3, 167b/22,
167b/23, 217a/21

ehl-i d. 88a/5

taḥrîk-ı d. 67b/4

d.+deyidi 138b/13

d.+e 12a/23, 17b/11, 17b/21, 20b/1,
43a/14, 76b/18, 89a/12, 102a/12, 155b/2,
207b/23, 218b/23, 241b/3, 256b/3

ehl-i d. 256b/3

d.+i+(3) 90b/17

d.-i gümrâh 90b/17

d.+ile 43a/11

d.+in 225b/17

d.+inden 257b/2

d.+ini 27b/5

d.+le 20b/2

d.+ler 255a/23

d.+leri 118b/19, 252b/1, 255b/13,
255b/2

d.+lerinden 103b/17

[=60]

dalın-: Dağılmak.

d.-dı 178a/3

[=1]
ḍāll: (Ar.) Kur'an ve iman yolundan sapan.
ḍ. 91b/18, 107a/2, 113a/20, 150b/13, 208a/1, 246b/1
ḍ.+ı+(3) 82a/1
ḍ.-ı gümrah 82a/1
[=7]
dāne: (Far.) Tane
d. 31a/20, 41a/8, 41a/9, 128a/5, 128a/7, 161a/10, 169b/23, 263a/10, 263a/9
d.+den 169b/22
d.+ler 71a/1, 102b/10, 136b/23, 157b/19, 167a/5, 234a/15, 234a/16, 237b/15, 239a/19, 272a/12
d.+leri 137a/2, 141b/12, 144b/3
d.+ye 95b/19
[=24]
danış-: Meşveret etmek.
d.-dılar 124a/10, 208b/21
[=2]
dānişmend: (Far.) Bilgili.
d.+lerdür 91b/7
d.+lerüñ 111a/17
[=2]
dār: (Ar.) Ev, yer, yurt.
d.+ı+(3) 86b/15, 93b/7, 93b/12, 202b/20, 186b/21, 187a/1, 187a/4, 187a/10, 224b/16, 247b/18, 253a/17
d.-ı gurūr 202b/20
d.-ı ḥarb 186b/21, 187a/1, 187a/4, 187a/10
d.-ı nedve 93b/7, 93b/12, 224b/16, 247b/18

d.-ı selām 86b/15
d.-ı teklif 253a/17
d.+uñ 203b/8
[=12]
darāḥ: Tarak.
d. 271b/19
[=1]
ḍarb: (Ar.) Dövme, vurma.
d. 70b/16, 7a/12
ḍarb-ı meşel: (Ar.) Atalar sözü, ata sözleri.
d. 114b/19, 43b/9, 7b/20
[=5]
dāru'l-āḥiret : (Ar.) Ahiret kapısı.
d. 150b/7
[=1]
daşra: Dışarı. bk. **taşra**
d. 163b/17
[=1]
da'vā: (Ar.) İddia. bk. **da'vī, da'vü**
d. 57a/12
[=1]
da'vet: (Ar.) Çağırma, çağrı.
d. 5a/4, 5b/3, 5b/4, 5b/14, 6a/23, 6b/21, 17a/17, 21a/17, 25b/2, 25a/15, 29b/15, 38b/10, 38b/9, 40a/2, 40a/3, 46a/1, 46a/8, 48a/3, 50b/5, 56a/1, 57b/14, 57b/15, 57b/17, 67a/6, 67b/4, 75a/10, 75b/3, 75b/4, 75b/8, 76a/12, 76a/8, 80a/21, 82b/22, 83a/2, 83a/4, 86a/16, 88b/6, 88b/8, 88b/9, 89a/10, 103b/22, 108b/11, 112b/5, 113a/10, 113a/10, 113a/13, 113a/23, 115b/17, 117b/18, 118a/18, 120a/19, 120b/13, 121a/14, 122a/19, 122b/12,

125a/15, 143a/16, 148b/12, 152b/15,
153a/14, 154a/4, 167b/9, 171b/19, 172a/3,
175a/15, 188a/23, 188b/15, 188b/17,
188b/18, 190a/13, 199a/3, 205a/17,
207a/21, 207b/5, 20b/16, 210a/11,
210b/22, 215a/10, 217a/20, 217b/13,
217b/17, 217b/17, 217b/20, 218a/1,
218a/2, 218a/3, 218a/5, 219b/15, 219b/16,
219b/23, 220b/7, 224a/7, 224a/8, 236a/18,
237a/2, 238b/1, 238b/7, 240b/18, 241b/1,
241b/3, 251a/3, 257b/1, 266b/10, 266b/13,
270b/5

d.+e 55b/3, 64b/5, 67a/2, 86a/16,
112b/20, 199a/3, 207a/11, 238b/3

d.+i+(2) 88b/8

d.+ine 82a/4, 85b/2, 167b/13,
167b/15, 205a/17

d.+inüñ 237a/7

d.+lerine 51a/7

d.+üme 25b/5

d.+ümi 217b/22

d.+ümüzden 82a/10

d.+üñ 88a/21, 123b/9

d.+üñe 123b/10

d.+üñile 64b/6

[=128]

da'vî: (Ar.) İddia. bk. **da'vā, da'vü**

d. 26b/20, 26b/22, 29a/13, 31a/21,
31a/22, 31a/4, 31a/6, 40b/14, 44a/15,
48b/16, 48b/19, 48b/21, 54b/14, 54b/9,
107b/3, 107b/6, 107b/7, 135b/15, 167a/12,
190b/23

d.+de 27a/17, 56a/14, 191a/1

d.+den 32a/20

d.+ler 206a/18

d.+lerin 232a/9

d.+si 257a/8

d.+sin 29a/12, 48b/20, 107a/21,
141b/22, 260a/10

d.+sinde 81b/6, 48b/20, 191a/3

[=35]

da'vici: İddia sahibi, davacı, dava eden.

d. 32b/23, 33a/1

d.+ler 50b/7, 232a/8

d.+lerüñ 31b/5

d.+yin 32b/16

d.+yüz 32a/8

[=7]

da'vü: (Ar.) İddia. bk. **da'vā, da'vî**

d.+ñüz 32a/10

[=1]

dāye: (Far.) Dadı, sütüne.

d.+n 257b/4

d.+si 258a/7

[=2]

dāyim: (Ar. <dā'im) Devamlı, sürekli.

d. 4a/20, 4b/19, 8b/23, 9b/18,
16a/9, 18a/20, 28b/7, 30b/16, 36a/16,
36a/23, 38b/22, 43b/13, 45a/1, 49b/23,
49b/23, 51b/17, 53a/20, 53a/21, 53a/7,
55a/7, 59b/12, 61a/10, 61b/23, 63b/20,
69b/15, 70b/8, 70b/17, 72b/5, 74a/13,
77a/10, 77a/23, 77b/23, 80a/1, 81a/15,
81b/15, 84b/1, 84b/21, 84b/7, 86a/11,
87a/4, 88a/14, 88a/16, 91a/1, 93a/3, 98a/4,
98a/8, 98a/9, 108b/11, 116a/9, 117a/4,
121a/17, 123a/1, 123a/10, 123a/4, 128a/12,
131a/13, 131a/7, 132b/14, 133b/4, 138a/1,

144b/11, 148a/8, 151a/7, 151a/9, 155a/5,
163a/4, 163b/23, 165b/3, 166a/11, 166a/2,
166a/8, 167b/12, 169a/1, 188b/16, 194a/3,
202a/14, 206b/13, 212a/4, 216b/9,
218b/22, 221a/4, 225a/19, 230a/22,
237a/13, 238a/15, 244b/11, 244b/13,
244b/16, 248a/18, 248b/23, 249b/1,
262a/5, 264a/12, 265b/13, 266a/8, 271a/5,
271b/2

‘ažāb.-ı d. 16a/9

ni‘met-i d. 244b/13

d.+dür 250b/7

d.+sin 45a/1

[=99]

dāyire: (Ar. <dā’ire) Çember.

d. 113b/1

[=1]

de: Bağlama edatı.

d. 44a/11, 58a/4, 59b/2, 100a/6,
108a/4, 108a/4, 137b/1, 138b/15, 147a/4,
164b/1, 201a/20, 214a/23

[=12]

de-: Demek, söylemek.

d.-mek 2a/21, 60b/18

d.-miş 185a/3

d.-r 29b/13

d.-rdi 32b/8

d.-yü 44a/13

d.-yümez 28b/10

[=7]

dede: Büyükbabadan başlayarak geriye
doğru atalardan her biri. bk. **dide**

d.+den 20b/12, 71b/10, 88b/15

d.+leri 180a/16, 20b/10, 20b/14,
76a/9

d.+lerinden 53b/4

d.+lerini 20a/20, 64b/17

d.+lerümüz 16b/1

d.+lerümüzi 105a/19

d.+miz 204a/8

d.+ñ 7a/10, 41a/16, 41b/3, 49a/23,
148b/13, 208a/4, 257b/4

d.+ñe 257b/5

d.+ñüz 37a/14, 108b/8

[=23]

def’: (Ar.) Ortadan kaldırma.

d. 2b/3, 7a/14, 13b/21, 15a/2, 17a/6,
17a/7, 22a/2, 23a/2, 24b/2, 25b/10, 25b/13,
25b/17, 26b/7, 39a/16, 43a/9, 44a/22,
45b/9, 46a/23, 47b/11, 47b/5, 52b/23,
53a/19, 58a/9, 58b/5, 59b/23, 63a/23,
64b/11, 64b/23, 65a/1, 70a/14, 70a/16,
70a/19, 82a/6, 89a/4, 96b/7, 96b/9, 99b/3,
120a/2, 121a/12, 122a/15, 124b/2, 127a/3,
145a/14, 152b/21, 158a/3, 158b/12,
159b/22, 161a/17, 169a/17, 196a/7,
197b/5, 211a/7, 214b/5, 225a/22, 225a/22,
225a/23, 225b/1, 225b/13, 235a/7,
267b/10, 268b/15

d.+ine 273a/4

[=62]

def’a: (Ar.) Kez, kere.

d. 149b/13, 169a/14, 169a/16,
181a/10, 193a/16, 193a/7, 193a/8, 224a/4,
236b/9, 239a/18, 239a/18

d.+da 14b/1, 37b/18

[=13]

defn: (Ar.) Gömme, gömülme.

d. 6a/10, 170b/8, 181a/10, 181a/11,
181a/11, 251b/10

[=6]

defter: (Ar.) Amel defteri.

d. 4b/4, 74a/18, 85a/4, 94a/16,
105b/17, 138a/5, 159b/1, 174a/2, 212b/19,
235a/15

d.+de 106a/6

d.+dür 138a/2

d.+i+(1) 106a/3

d.+in 50b/18, 138a/1

d.+inde 50b/15

d.+ine 237b/23

d.+ler 96b/15

d.+lerde 95b/13

d.+leri 50b/12

d.+leridür 145a/1

d.+lerin 137b/20, 138a/14, 174a/2

d.+lerinde 94a/17, 95b/9, 263b/18

d.+lerine 81b/14, 106a/4

d.+lerünüze 40a/9

[=30]

deg-: Temas etmek, dokunmak.

d.-di 34a/8, 181a/13, 255a/18

d.-e 202b/5

d.-en 19a/13

d.-memişdür 146b/4, 162b/15

d.-meye 125a/11

d.-mez 145a/4

d.-mişdi 199a/16

d.-mişdür 253a/4

[=11]

degdür-: Temas ettirmek, dokundurmak.

d.-medük 234a/15

[=1]

degil: Değil. bk. **degül**

d. 48b/17, 60a/11, 62a/6, 75b/22,
85b/15, 126a/6, 168b/23, 250a/23,
257a/19, 259a/20

d.+di 56b/18, 65b/6, 81a/8

d.+dür 39a/4, 55b/17, 57a/16,
68b/11, 75a/16, 76a/23, 118b/12, 119a/19,
12b/22, 184a/5

d.+ken 137b/8

d.+sin 74a/19

[=25]

degin: Dek, kadar.

d. 26a/12, 26b/2, 28a/12, 28a/22,
32a/4, 32b/5, 34b/23, 36a/15, 38a/12,
38a/16, 38a/21, 39b/2, 44a/9, 44b/1,
56b/23, 5b/5, 61b/21, 66a/4, 72a/6, 76a/2,
79a/14, 83a/20, 86a/10, 87b/3, 88a/11,
92a/11, 94a/17, 94b/16, 94b/2, 95a/22,
95a/22, 95b/5, 105b/20, 106a/2, 107b/7,
113b/2, 115a/1, 115a/15, 115a/17, 119a/5,
119a/7, 125a/18, 125b/23, 130a/2, 132a/11,
137b/19, 137b/21, 137b/23, 138b/23,
140a/11, 145a/4, 145a/8, 147a/2, 148a/10,
148a/16, 148b/2, 148b/3, 155a/10, 155a/9,
156a/13, 159b/23, 15a/6, 167a/19,
169b/14, 16a/2, 171a/11, 177a/14,
185b/22, 185b/9, 197b/12, 198a/9,
200a/12, 201a/12, 204b/17, 205a/11,
206b/11, 206b/20, 206b/23, 207a/8,
210b/17, 212b/12, 213b/5, 217b/12,
219a/18, 21a/2, 220a/6, 226b/2, 232a/21,
238a/20, 238a/21, 239a/14, 239a/6, 23a/3,

240b/8, 242a/21, 245b/16, 245b/17,
24a/12, 24b/1, 253b/18, 254a/5, 258a/6,
259a/13, 259a/9, 262a/8, 265a/23, 269b/1,
269b/11, 269b/17

[=109]

degirmen: Değirmen.

d. 201b/20

d.+e 229b/9

[=2]

degirmi: Yuvarlak, tekerlek şeklinde olan.

d. 92b/16, 162b/4, 230b/4, 250a/7

d.+dür 9a/5

[=5]

degirmilig: Yuvarlaklık.

d.+i 50a/19

[=1]

degış-: Değiş tokuş etmek.

d.-diler 49a/21

[=1]

degme: Her, herhangi bir, sıradan,
gelişigüzel.

d. 132a/20

[=1]

degşür-: Devşirmek, değiştirmek,
çevirmek.

d.-eler 176a/22

d.-em 107b/14

d.-üp 27a/13

[=3]

degül: Değil. bk. **degil**

d. 27b/6, 28b/22, 29b/18, 2b/4,
30a/22, 30b/5, 33b/16, 34b/15, 37b/11,
38b/13, 40a/6, 40b/16, 40b/5, 41b/1,
42a/12, 42b/10, 42b/15, 43a/19, 43b/8,

44a/1, 45a/10, 45a/23, 45a/7, 45b/18,
46a/19, 47a/6, 48b/9, 50b/19, 52a/11,
54b/11, 55a/6, 57a/23, 58b/19, 5a/15,
60a/21, 60a/4, 61b/23, 62a/4, 62a/6, 65a/6,
68a/6, 68a/7, 6b/7, 70b/12, 71a/20, 71b/2,
74a/2, 74b/2, 74b/3, 76a/14, 76b/20,
78a/22, 78b/8, 78b/9, 82a/12, 82b/12,
83a/10, 83a/19, 85b/11, 86b/20, 89a/15,
89a/16, 89a/16, 89a/17, 91b/13, 92b/21,
92b/22, 93b/22, 94b/23, 94b/6, 95a/7,
100a/22, 100b/23, 101a/9, 102b/22,
104a/11, 104a/19, 104b/22, 105a/11,
106b/1, 107a/1, 107a/1, 107b/8, 108a/12,
109a/13, 10a/11, 10a/8, 110b/11, 111a/19,
112b/5, 113a/18, 113b/16, 115a/13,
115b/15, 116a/20, 116a/8, 116b/11,
117a/12, 120a/20, 124a/13, 124b/2,
124b/7, 126a/4, 127a/9, 128a/22, 12b/21,
130b/22, 132b/15, 132b/3, 133a/21,
133a/22, 134a/20, 134a/9, 134b/5, 136a/15,
136b/4, 139b/18, 13a/5, 140a/6, 142a/22,
144a/15, 144b/14, 146b/23, 147b/10,
147b/17, 147b/20, 149a/3, 149a/8,
149b/17, 14a/7, 14b/13, 14b/8, 150a/15,
150a/15, 150a/20, 151a/19, 151b/12,
152a/12, 152b/21, 154b/21, 154b/8,
155a/1, 156b/15, 158b/6, 159b/2, 160a/20,
160a/20, 160b/3, 161a/13, 161a/16,
161a/18, 163a/15, 163a/15, 163b/18,
164b/9, 165b/7, 166b/10, 166b/13, 166b/9,
167b/10, 167b/13, 168b/22, 16b/2,
170a/21, 171a/12, 171b/7, 175a/19, 175a/4,
176a/17, 177a/8, 180b/4, 182a/17,
185b/19, 185b/9, 186b/19, 186b/22,

186b/7, 187a/2, 187b/19, 18a/23, 18b/12,
194a/20, 194b/17, 195a/13, 195b/11,
196a/16, 196a/18, 199a/1, 199a/1, 199a/5,
199a/8, 203a/5, 205a/4, 207b/15, 209a/12,
209b/12, 212b/18, 213b/21, 213b/22,
214a/1, 214b/14, 215a/1, 215a/8, 215a/8,
215b/15, 216b/13, 216b/19, 217a/7,
219a/6, 21a/5, 21b/11, 222a/2, 225b/20,
225b/23, 226a/5, 226b/15, 226b/16,
226b/21, 227a/3, 227b/20, 228b/1, 228b/7,
229a/13, 229a/14, 230b/12, 230b/22,
231a/10, 231b/1, 232a/23, 232b/20,
233b/10, 233b/17, 236b/15, 236b/17,
238b/13, 239a/2, 239a/23, 23b/19,
240a/18, 241a/2, 244a/15, 244a/15,
244a/15, 244b/14, 245a/1, 245b/5,
247a/13, 247a/4, 248a/19, 250a/18, 250b/6,
251b/18, 252b/19, 252b/20, 252b/20,
258a/15, 258a/18, 259a/17, 260a/22,
264b/18, 264b/4, 269a/8, 269a/9, 269b/1,
269b/16, 270b/16, 271b/6, 271b/8

d.+di 21b/1, 25b/14, 49b/14, 50a/4,
85b/4, 99a/3, 108b/2, 122a/3, 125b/13,
153b/10, 190a/14, 194b/3, 228b/1, 228b/16

d.+dügin 129a/17

d.+düm 269b/13

d.+dünüz 17b/13

d.+dür 2b/18, 8a/2, 11a/4, 11a/7,
12b/23, 12b/23, 13a/10, 13a/10, 13a/13,
13a/21, 16a/22, 19a/22, 27a/14, 29b/13,
30a/15, 30b/2, 32b/22, 35a/1, 35a/2, 37b/8,
38a/12, 38b/11, 59b/19, 62a/9, 63a/16,
63a/3, 72a/12, 75a/16, 78a/11, 81a/7,
85a/11, 85b/11, 87a/5, 90b/1, 91a/20,

93b/4, 97a/1, 98b/20, 105a/8, 108a/9,
110b/13, 117a/16, 121b/13, 124a/16,
127b/6, 133b/17, 136a/20, 137b/16,
138b/13, 142a/5, 144a/1, 145a/13, 147a/13,
148b/17, 149a/6, 150a/10, 150a/8,
150b/20, 156b/20, 157a/4, 157b/23,
158a/11, 159b/11, 160b/10, 160b/8,
160b/9, 163b/19, 165a/12, 165a/22,
165a/23, 165b/12, 166a/13, 168a/8,
170a/15, 170a/19, 170b/11, 173a/7, 173a/8,
173b/15, 175b/13, 176a/8, 179b/22,
183b/13, 184a/19, 187a/13, 190b/23,
191a/19, 191a/22, 194b/22, 201a/5,
205b/9, 210a/4, 211b/12, 213b/20, 215b/4,
218b/10, 218b/5, 219b/8, 220a/14,
224a/20, 224b/6, 225a/10, 225a/7, 225a/9,
225b/5, 226a/2, 226b/18, 228a/4, 228a/5,
233b/15, 238a/18, 240b/19, 240b/22,
240b/23, 241a/4, 241a/6, 242b/16,
247a/12, 247b/17, 247b/17, 250b/22,
259a/21, 264b/8, 265b/18, 266b/21,
269b/2, 271a/22, 271b/13, 272b/1

d.+em 13a/10, 23a/7, 31b/1, 33a/7,
33a/7, 41b/6, 86a/6, 92a/10, 108a/20,
108b/4, 184b/22, 245b/10, 245b/2,
259b/14, 269b/13, 269b/18

d.+idük 176a/14

d.+in 31a/22

d.+ken 164a/16, 200a/17, 257b/23

d.+ler 4a/6, 5a/23, 10b/3, 37a/16,
45a/8, 46a/23, 59b/20, 74a/13, 83b/19,
94a/8, 95a/7, 161a/7, 169a/23, 180b/2,
180b/3, 180b/4, 185a/22, 192a/16,

194b/15, 219a/5, 220a/5, 226a/17,
240b/14, 265b/1, 272a/23

d.+lerdi 85a/3

d.+lerdür 139a/16, 176a/21,
187b/18, 96b/20

d.+mise 86b/20, 87a/2, 178b/5

d.+misse 126b/10

d.+miş 135a/11

d.+mişsiz 204a/10

d.+se 81b/7

d.+sen 259b/22

d.+sin 2b/12, 34b/16, 38b/7,
146b/23, 175a/19, 203b/2, 207a/13,
207a/6, 238a/12, 250b/3, 250b/4, 269b/2

d.+siz 6b/1, 6b/2, 6b/18, 10a/17,
79b/13, 93a/23, 135a/19, 164b/21, 204a/8,
269b/10, 269b/14

d.+üz 12a/10, 12a/9, 19b/12,
19b/15, 67b/17, 164b/3, 164b/4, 164b/5,
165b/19, 165b/19, 210b/12, 220b/4,
227a/12, 247a/11, 261b/1

[=511]

degür: Ulaştırılan şey, haber.

d. 149a/13

[=1]

degür- : Ulaştırmak, eriştirmek.

d. 21b/22, 134a/9, 149a/13

d.-di 10b/23, 36a/8, 199a/20,
204a/6, 217b/8, 237a/6, 267a/11

d.-diler 149a/13

d.-düm 31b/1

d.-düñ 26b/18

d.-e 17a/2

d.-eler 216a/12

d.-em 65a/15

d.-en 26b/20

d.-esin 74a/20

d.-esiz 90b/11, 97a/22

d.-meñ 197a/3, 198a/7

d.-meye 66b/13, 115a/18

d.-meyem 21b/16

d.-miş 160b/3

d.-ürdi 97a/7

d.-ürlerdi 141a/20

[=27]

degürt-: Ulaştırtmak, eriştirtmek.

d.-meyelerdi 251b/7

[=1]

dehşet: (Ar.) Korkunç bir şey veya bir tehlike karşısında insanın içini kaplayan büyük korku.

d. 227a/21

[=1]

dek: Kadar, değin.

d. 21b/20, 22b/23, 38a/18, 46a/17,
47a/6, 64a/5, 65a/16, 92a/14, 122a/2,
132a/23, 134b/9, 140b/7, 141a/17,
149a/22, 149a/23, 149b/1, 154a/3, 154a/10,
154a/15, 157b/8, 159b/22, 166b/8,
187a/22, 195a/12, 196a/11, 196a/11,
196a/11, 196a/11, 215a/6, 217b/6, 217b/7,
221a/3, 223b/2, 246a/15, 261a/20, 261a/5,
270a/16

[=37]

del-: Delmek.

d.-e 230b/15

d.-üp 178a/22, 178a/23, 244a/9

[=4]

delâlet: (Ar.) Gösterme, yol gösterme, kılavuzluk; iz, işaret.

d. 9a/23, 9b/15, 17a/11, 22b/5, 26b/22, 32a/10, 33b/14, 43a/3, 47b/18, 55b/14, 57a/20, 57b/15, 67b/19, 70b/9, 73a/22, 73b/1, 73b/20, 89b/21, 104b/1, 105b/22, 112b/16, 114a/15, 117b/11, 130a/19, 130a/8, 134a/15, 134a/2, 135b/18, 141b/5, 143b/14, 144a/14, 144b/1, 144b/6, 147b/10, 148b/3, 149b/9, 153a/10, 161a/3, 162a/18, 162b/11, 166a/10, 167a/18, 169b/9, 173a/21, 188b/1, 189a/12, 190b/6, 192b/21, 194b/8, 213b/5, 216b/7, 223b/10, 224a/20, 236b/7, 236b/8, 237a/4, 237a/5, 237a/7, 241a/4, 248a/14, 254b/1, 261b/11, 261b/12, 269b/19, 272b/14

d.+i+(3) 131b/16

d.-i küfür 131b/16

[=66]

delâyl: (Ar. <delâ'il) Deliller.

d. 62b/23, 104a/6, 104a/9, 143b/7

d.+ler 54a/17

d.+lere 55b/4, 63b/6

[=7]

delgü: Delgeç.

d. 69b/2

[=1]

deli: Aklî dengesini yitirmiş olan, aklını kaçırmış. bk. **delü**

d. 96b/12

d.+yidi 96b/12

[=2]

delil: (Ar.) Yol gösteren, kılavuz; şahit, belge, tanık.

d. 3a/2, 3b/9, 7b/7, 8b/1, 9b/15, 28b/4, 2a/6, 37b/5, 39a/17, 46a/17, 46a/18, 47b/15, 51a/15, 82a/2, 85a/11, 89a/16, 101a/8, 121b/10, 121b/9, 121b/9, 129a/5, 130a/22, 131b/14, 136b/8, 141b/2, 142b/18, 147b/4, 150a/12, 153a/16, 159a/9, 167a/20, 171b/17, 180a/10, 180a/15, 186b/20, 221b/19, 228b/23, 233b/19, 239a/16, 241a/9, 266b/19, 266b/23, 266b/9, 272b/12

d.+dür 4b/14, 35a/19, 58a/19, 71a/12, 101a/5, 101a/17, 101a/21, 117b/17, 119a/18, 136b/9, 153b/12

d.+i+(2) 22b/18, 22b/20, 155b/8, 190b/17

d.+i+(3) 18a/23, 59a/17, 151a/17, 190b/17, 205a/21

d.-i 'aql 151a/17

d.-i cehâlet 190b/17

d.-i hidâyet 59a/17

d.-i sa'âdet 18a/23

d.-i vaḥdâniyyet 205a/21

d.+ile 265a/9

d.+ler 48b/3, 54a/16, 55b/3, 61b/11, 63a/14, 63b/4, 102b/19, 108a/8, 112b/2, 244b/8, 259a/19

d.+lere 54a/20

d.+leri 59b/18, 64a/10, 105a/14, 150b/1

d.+lerle 56a/12, 131b/6, 142b/17, 176b/3, 194b/7

d.+lerin 70b/7, 73b/4

d.+lerle 109b/4

d.+üñüz 27a/16, 56a/15

[=91]
delilsiz: Tanıksız, şahitsiz, belgesiz. bk.
delilsüz
d. 57a/5
[=1]
delilsüz: Tanıksız, şahitsiz, belgesiz. bk.
delilsiz
d. 167b/13
[=1]
delim: Çok, birçok, ziyâde.
d. 25b/23, 262a/14
[=2]
delü: Aklî dengesini yitirmiş olan, aklını
kaçırmış. bk. **deli**
d. 18a/18, 19a/21, 144a/8, 154a/19,
207a/9
d.+dür 96b/14, 142b/19, 143b/23,
201b/10, 207b/21, 224b/17, 224b/18
d.+ler 181a/3
d.+ye 259b/4
[=14]
delük: Delik.
d. 255a/3, 258b/5
(delüg).+i+(2) 136b/14, 237b/7
[=4]
delülük: Aklını yitirme hâli, çılgınlık.
d.+dür 105a/15
[=1]
dem: (Ar.) An, vakit, saat, zaman.
d. 1b/9, 2a/1, 31a/9, 87a/15, 87a/16,
210a/12, 245a/10
[=7]
demeví: (Ar.) Kanla ilgili, kanlı.
d. 145b/17

[=1]
demren: Okun ucuna geçirilen kemik veya
demir parça, temren.
d. 236a/12
[=1]
demür: Demir.
d. 3b/9, 171b/12, 171b/15
d.+den 17a/15, 35b/8, 208b/5,
266a/10
d.+dendür 203a/13
d.+dür 250b/8
d.+i+(2) 171b/14
d.+ler 62a/15
d.+leri 229a/5
d.+lerle 208b/5
[=13]
demürle-: Demirle bağlamak,
perçinlemek, kenetlemek.
d.-dük 3b/8
d.-ñ 213a/22, 213a/22
d.-rler 3b/10
d.-yeler 159b/8, 208b/5, 229a/6
d.-yüp 43a/15
[=8]
demürlen-: Perçinlenmek, kenetlenmek.
d.-miş 3b/15
d.-üp 3b/11
[=2]
dene-: Denemek, sınamak.
d.-dün 257b/11
d.-mekičün 252b/16
d.-yüp 186b/14
[=3]
deñiz: Deniz.

d. 9a/16, 25b/19, 25b/23, 25b/23,
267b/18, 268a/11, 268b/5, 26a/7, 26a/16,
26a/23, 97b/11, 98a/6, 98a/6, 122a/11,
140b/7, 158a/19, 158b/3, 203a/14,
236a/21, 240a/7, 245b/16, 245b/17

d.+de 9a/22, 9a/23, 140b/11,
142b/20, 176b/22, 203b/9, 240a/9

d.+den 34a/18, 63a/13, 158a/23,
268b/16

d.+dür 98a/5, 145a/10

d.+e 26a/1, 26a/3, 34b/12, 34b/20,
34b/22, 35b/7, 98a/8, 246a/15

d.+i+(1) 98b/14

d.+ine 46b/18

d.+ler 43a/6, 77a/1, 83b/20,
101a/4, 141b/3, 158a/20, 240a/7, 241a/18

d.+lerde 24b/19

d.+lere 59b/15

d.+leri 102a/17

[=56]

deñlü: Kadar.

d. 33a/4, 33a/5, 34a/9, 44b/4, 47a/5,
47b/21, 68b/4, 88b/23, 107b/13, 111b/17,
123a/19, 129a/2, 132b/13, 143a/9, 154a/12,
154a/9, 163a/23, 181a/5, 231a/13, 257b/16,
268a/2, 270a/20

d.+yidi 267b/20

[=23]

dep-: Tepmek, tekmelemek.

d.-e 97b/15

[=1]

depe: Tepe.

d. 243b/20

d.+ler 212b/4

d.+leri 264a/18

d.+lerine 119a/5, 267b/20

d.+sine 245b/14, 268a/16

d.+ye 112a/5, 264a/17

[=9]

depele- : Çiğnemek, ezmek,
öldürmek.

d.-di 150a/2

d.-diler 7a/20, 7a/23, 58a/9,
126b/13, 126b/13, 144b/16, 177b/21,
178a/20

d.-mege 206a/15

d.-mişdi 48a/5

d.-ñ 115a/10

d.-r 31a/11, 56a/6, 253a/10

d.-rler 26b/13

d.-rüz 6b/14

[=17]

depelen-: Öldürülmek.

d.-di 245a/2, 246a/20

d.-diler 4a/7, 115b/1

d.-mek 28a/4

d.-sün 225a/4

d.-üp 148a/16

[=7]

deper- : Kımıldamak, hareket etmek.

d.-mege 222a/23

[=1]

deperdivir-: Kımıldatıvermek,
hareketlendirivermek.

d.-e 121b/18

[=1]

depred-: Kımıldatmak, hareket ettirmek,
yerinden oynatmak. bk. **depret-**

d.-imezlerdi 254a/11
[=1]
depre-: Hareket etmek, harekete gelmek,
kımıldanmak, sarsılmak.
d.-mez 195a/17
d.-ür 143b/12
[=2]
depreñibil-: Hareket edebilmek,
kımıldayabilmek.
d.-e 26a/20
[=1]
depret-: Kımıldatmak, hareket ettirmek,
yerinden oynatmak. bk. **depred-**
d.-mege 260b/4, 79b/19, 88b/23,
95a/7
d.-mek 60a/6
[=5]
der: Ter.
d. 11a/22, 11b/3
d.+e 242a/21
d.+lerinden 36b/23
[=4]
derc: (Ar.) Toplama, biriktirme.
d. 190b/11
[=1]
derd: (Far.) Dert, gam, keder, tasa, kaygı.
bk. **dert**
d.+e 90b/20
d.+ine 1b/23
[=2]
dere: Küçük akarsu.
d. 192a/5
d.+dür 272a/14

d.+ler 68a/5, 101a/4, 141b/3,
146a/14, 218b/8, 219a/9, 262b/14
d.+lerden 166a/23
d.+lere 267a/3, 267b/8
d.+lerinde 74b/7
d.+lerine 161b/9, 213a/22
d.+lerinüñ 257b/3
d.+nüñ 204a/15, 220a/9, 236b/23
d.+si 251a/9
d.+sidür 265b/6
d.+sinde 100b/12, 144b/17, 242a/12
d.+sinüñ 242b/9
d.+ye 220a/8, 259b/7
[=27]
derecât: (Ar.) Dereceler.
d. 150b/14, 159b/5, 179b/21,
214b/6
d.+ların 78a/5
d.+laruñuzı 125a/20
[=6]
derece: (Ar.) Basamak, rütbe, miktar.
d. 210b/16, 211b/18
d.+de 31b/16
d.+ler 54b/6, 77a/15, 120b/7,
151a/1, 153b/17
d.+lerin 78b/16
d.+lerinden 146a/8
d.+sine 31b/15
[=11]
derekât: (Ar.) Basamaklar.
d.+ı+(3) 256b/12
d.-ı nârı 256b/12
[=1]

dereke: (Ar.) Aşağı inilecek basamak; en aşağı kat.

d. 226a/8

d.+dür 226a/8

d.+ler 266a/10, 266a/10

d.+lerinün 226a/7

d.+si 265b/19

d.+sidür 259a/5

d.+sinde 249b/6

d.+ye 256b/12, 256b/13

d.+yi+(3) 238a/5, 264a/15

d.-yi caħım 238a/5

d.-yi hāviye 264a/15

[=12]

derek-i esfel: (Ar.) En aşağı, en alt basamak. bk. **derik-i esfel**

d. 176b/2

[=1]

deri: Deri.

d. 101a/13, 225a/13, 244b/1

d.+leri 265b/23

d.+lerinde 63a/10

d.+si 32b/7, 268a/15

d.+sin 266a/2, 266a/7

d.+sini 36a/15, 215a/9

[=11]

derik-i esfel: (Ar.) En aşağı, en alt basamak. bk. **derek-i esfel**

d.+e 201a/20

[=1]

deril-: Toplanmak, bir araya gelmek.

d.-diler 122a/4

d.-üp 29a/19, 29b/10, 38b/4

[=4]

derin: Derin.

d. 260a/17

[=1]

dermān: (Far.) Çâre, ilaç.

d.+da 251b/8, 251b/9

[=2]

ders: (Ar.) Bir öğreticinin belli bir konuda öğrencilere verdiği bilgi.

d. 40b/6, 190b/8

[=2]

dert: (Far.) Dert, gam, keder, tasa, kaygı.

bk. **derd**

d.+lere 1b/15

[=1]

dertlü: Dertli, gamlı, kederli.

d. 217a/22

[=1]

dervîş: (Far.) Fakir, yoksul. bk. **dervüş**

d. 10a/18, 17b/9, 47b/16, 47b/17, 60a/20, 152a/3, 162b/19, 162b/20, 167b/4, 169b/20, 169b/21, 169b/23, 175b/4, 252b/16, 252b/19, 257b/7, 263a/8

d.+dür 215a/21

d.+e 10a/8, 141a/21, 179b/23, 263a/9

d.+ise 198a/23

d.+ler 169b/16, 175b/8, 249a/8, 258a/1

d.+lerdi 58b/2

d.+lerdür 33b/6

d.+lere 9b/23, 10a/10, 41a/11, 120b/14, 168a/18, 169b/18, 208b/16

d.+leri 37a/12, 117b/9, 161b/10, 209a/19, 213b/9

d.+lerinüñ 187b/12
d.+lerle 10a/11
d.+üñ 50b/8
[=44]
dervişlik: Fakirlik, yoksulluk.
d. 72b/10, 171a/22, 215a/14,
230a/16, 257b/11
d.+den 240a/15
(dervişlig).+i+(1) 77a/22
(d).+i+(2) 264a/12
(d).+ile 17b/9, 258b/3
(d).+in 257b/16
[=11]
dervüş: (Far.) Fakir, yoksul. bk. **derviş**
d.+dügin 215a/20
[=1]
deste: (Far.) Demet, tutam.
d. 36a/11, 36a/12, 208b/18
[=3]
desti: (Far. <desti) Testi.
d. 40b/1
[=1]
destür: (Far.) İzin, müsâade, ruhsat.
d. 5a/19, 5a/20, 6a/10, 8b/16, 8b/17,
8b/17, 8b/17, 8b/18, 27a/23, 41b/1, 48b/7,
68b/11, 111b/2, 115b/5, 125a/6, 125a/7,
125a/7, 128a/20, 128b/23, 150a/20,
184b/19, 210b/7, 233a/2, 233a/3, 235b/13,
259a/12, 267a/19
d.+ı+(2) 178b/17
d.+ıyıla 97b/18, 178b/21, 229a/15,
237a/5
d.+ıyıludur 261a/18
d.+ıyıla 46b/7, 97b/5, 97b/16

d.+uñsuz 46b/6
[=37]
destürsuz: İzinsiz, ruhsatsız.
d. 26a/5, 231a/1
[=2]
deşil-: Kazılmak, yarılmak.
d.-üp 241a/18
[=1]
devâ': (Ar.) İlaç, çâre.
d. 1b/15, 64b/23, 228a/7, 245a/22
d.+sı 47a/17
[=5]
devâm: (Ar.) Daim olma, sürme.
d. 18b/10
[=1]
devât: (Ar.) Divit, kalem koymak için
uzun madenî sapı ve ucunda bir de hokkası
bulunan âlet.
d.+dur 206b/20
[=1]
deve: Deve.
d. 13b/13, 63a/9, 94a/8, 97a/4,
111b/3, 121b/16, 121b/5, 155b/8, 155b/11,
155b/12, 155b/12, 155b/16, 163a/19,
178a/1, 178a/9, 179a/5, 211b/2, 211b/3,
222a/23, 232b/23, 240a/2, 249b/7, 255b/5,
267b/4, 269a/2
d.+dür 9a/22
d.+ler 13b/6, 84a/12, 164a/10,
255b/10
d.+lere 63a/9, 250a/14
d.+lerin 122a/20, 240a/1, 267b/6,
267b/7
d.+lerine 267a/6

d.+m 267b/4
d.+ñ 267b/4
d.+nüñ 155b/15, 155b/17, 211b/5,
222a/23, 236a/19, 255b/11
d.+si 121b/11
d.+sidür 255b/9
d.+sin 67b/9, 267a/8
d.+ye 94a/1, 211b/4, 251a/23
d.+yi 155b/11, 155b/13, 155b/14,
155b/15, 155b/9, 211b/9, 250a/15,
255b/16, 255b/5, 255b/7, 267b/1
[=63]
devecük: Yavru deve.
(devecüg).+ini 10b/8
d.+lerile 51a/21
[=2]
deve kuşu: Deve kuşu.
d. 19a/3, 19a/5
[=2]
devlet: (Ar.) Saadet, bahtiyarlık.
d. 87a/6, 162b/23, 181b/9, 202a/11,
230a/18
d.+den 195b/23
d.+e 49b/7, 67b/6, 74b/15, 77b/19,
91a/2, 111a/12, 140a/14, 146b/19, 157b/14
d.+i+(1) 157a/8, 162a/9
d.+i+(2) 77a/23
d.+içün 19b/17
d.+ile 77b/18
d.+in 78a/8
d.+ine 87a/8
d.+lerden 187b/18
d.+leri 80a/16
d.+ünde 251a/19

[=25]

devr: (Ar.) Dönme, dönüş.

d. 9a/4, 9a/17, 70b/9, 101a/4,
111b/8, 112b/23, 145a/16, 199a/16,
205a/11, 230b/3, 236a/21, 251a/8

[=12]

devrān : (Ar.) Devretme, dönme,
dönüş.

d. 9a/15

[=1]

deyü: Diye. bk. **diye**

d. 147a/17

[=1]

deyyār: (Ar.) Manastır sahibi.

d. 22a/7

[=1]

deyyūs: (Ar.) Karısının namussuzluğuna
göz yuman ve katlanan kimse.

d. 131a/14

[=1]

dıķıl-: Tıkılmak.

d.-a 55a/2

d.-ur 223a/1

[=2]

dım-: Ses çıkarmak, aldırış etmek.

d.-maya 130a/11

d.-mazdı 80b/19

[=2]

dırnaķ: Tırnak.

d.+ları 236a/10

d.+larından 119a/5

[=2]

di-: Söylemek.

d. 99b/19, 108a/3, 129b/18,
165b/19, 188a/16, 238b/18, 271b/4

d.-di 2b/11, 5a/10, 5a/19, 5a/21,
5b/14, 5b/17, 5b/20, 5b/22, 5b/23, 5b/9,
6a/11, 6a/14, 6a/3, 6a/4, 6a/5, 6a/8, 6a/8,
6b/21, 7a/11, 7b/1, 10b/2, 11a/21, 13a/2,
13a/4, 13a/7, 13a/9, 13a/10, 13a/17,
13a/17, 13a/18, 13a/20, 13a/20, 14a/14,
15b/20, 17b/5, 17b/17, 19a/6, 19a/17,
19a/18, 19a/20, 19b/2, 19b/10, 20b/17,
21a/12, 21a/19, 21a/22, 21b/1, 21b/2,
21b/4, 21b/5, 21b/6, 21b/10, 21b/19,
21b/22, 22a/1, 22a/1, 22a/3, 22a/8, 22a/10,
22a/16, 22b/3, 22b/7, 22b/23, 23a/2, 23a/4,
23a/7, 23a/8, 23a/9, 23a/9, 23a/10, 23a/11,
23a/13, 23a/14, 23a/14, 23a/16, 23a/17,
23a/18, 23a/18, 23a/19, 23a/23, 23b/2,
23b/8, 23b/11, 23b/22, 23b/23, 24a/21,
24b/21, 24b/22, 25a/2, 25b/5, 25b/19,
25b/20, 25b/21, 26b/10, 26b/11, 26b/11,
26b/17, 27a/4, 27a/5, 28a/18, 28b/13,
29b/1, 29b/3, 29b/6, 30b/10, 30b/19,
30b/20, 31a/11, 31a/13, 31a/13, 31a/22,
31a/23, 31a/3, 31a/8, 31b/1, 31b/22,
31b/22, 31b/23, 31b/23, 32a/1, 32a/10,
32a/12, 32a/16, 32b/10, 32b/10, 32b/13,
32b/14, 32b/14, 32b/18, 33a/1, 34a/13,
34b/11, 35a/11, 35a/12, 35a/13, 35a/14,
35a/15, 35b/19, 35b/22, 36a/13, 36a/8,
37b/15, 37b/16, 38a/1, 38a/14, 38a/19,
38a/20, 38a/8, 38b/4, 41a/12, 41a/5, 41a/9,
41b/11, 42a/20, 42b/4, 45a/4, 46b/8, 49a/5,
49b/3, 4b/16, 52a/17, 52a/23, 52b/4,
54a/17, 55a/6, 55b/20, 56a/11, 56a/2,

56a/20, 56a/22, 56a/23, 56a/6, 56a/9,
56b/17, 56b/3, 56b/9, 57a/10, 57a/19,
57a/20, 57b/13, 57b/7, 58a/1, 58a/21,
59b/16, 59b/18, 59b/3, 60b/22, 64b/10,
64b/11, 64b/14, 65a/11, 65a/7, 66a/3,
66a/3, 73a/1, 73a/14, 73a/15, 73a/18,
73a/22, 73b/17, 74b/4, 76a/1, 76a/10,
77a/18, 78b/10, 78b/8, 79b/6, 80b/21,
80b/9, 82b/21, 84a/23, 84a/23, 85a/12,
86a/4, 88a/10, 88a/10, 88b/12, 89a/14,
89b/18, 89b/19, 89b/2, 89b/7, 89b/9, 8b/14,
90b/22, 91a/12, 92a/17, 92a/8, 92a/9,
93b/18, 93b/20, 93b/23, 94a/3, 94a/6,
94a/9, 96a/21, 96b/1, 96b/23, 96b/5,
97a/13, 97b/3, 103a/6, 104b/18, 105b/18,
107b/12, 107b/19, 107b/2, 110a/11,
110a/13, 110a/17, 110b/10, 110b/16,
110b/8, 111b/10, 111b/16, 111b/18,
111b/2, 111b/9, 112a/18, 112b/22,
113b/10, 113b/2, 113b/2, 114a/14, 114a/5,
117a/11, 117a/9, 117b/20, 117b/7,
118a/12, 118a/4, 120b/23, 120b/23,
121a/21, 121b/13, 121b/17, 121b/18,
121b/18, 121b/19, 121b/19, 121b/20,
121b/20, 121b/21, 121b/8, 121b/9,
122a/22, 122b/1, 122b/4, 125a/17,
127b/10, 128b/1, 128b/10, 128b/2, 128b/8,
129a/22, 129a/23, 129b/18, 130a/22,
131a/11, 131a/12, 131a/5, 131a/6, 131a/8,
131b/4, 132a/1, 132a/2, 132a/4, 132b/12,
132b/12, 132b/16, 133a/17, 134a/13,
134a/6, 134a/8, 134b/10, 134b/11,
134b/13, 134b/14, 134b/16, 137a/17,
137a/19, 137a/22, 137b/1, 137b/4,

138b/16, 140b/13, 140b/2, 140b/3, 140b/4,
140b/4, 140b/5, 142a/10, 142a/10,
142a/17, 142a/19, 142a/4, 142a/9, 142b/1,
142b/19, 142b/2, 143a/16, 144b/11,
146b/5, 149a/13, 149a/15, 149a/6, 149a/8,
150a/4, 151b/12, 152a/2, 152a/3, 152a/4,
152b/13, 153a/16, 153b/2, 154a/20,
154b/18, 155a/15, 155b/5, 155b/9,
160a/19, 161b/5, 162b/19, 162b/20,
162b/20, 163a/8, 163b/3, 165a/19, 166b/5,
171a/10, 171a/9, 172a/16, 172b/18,
172b/19, 172b/19, 172b/20, 172b/22,
173b/2, 174b/1, 174b/1, 174b/2, 174b/3,
177a/16, 177a/8, 177a/9, 177b/1, 177b/10,
177b/11, 177b/12, 177b/16, 177b/17,
177b/2, 177b/4, 177b/5, 177b/9, 178a/1,
179b/19, 181a/15, 181a/16, 181a/16,
181a/16, 181a/17, 181a/18, 184b/10,
184b/12, 184b/14, 184b/19, 184b/20,
184b/20, 184b/4, 184b/5, 184b/6, 184b/8,
185a/2, 185b/11, 186b/6, 187a/21,
187a/23, 187a/23, 187b/1, 187b/2, 187b/3,
187b/6, 187b/7, 188a/22, 188b/9, 189b/16,
191b/21, 192a/4, 193a/10, 193a/10,
193a/11, 193a/11, 193a/12, 192b/13,
193a/17, 193a/4, 193a/5, 193a/9, 193a/9,
193a/1, 193b/16, 193b/17, 193b/18,
193b/18, 193b/19, 197a/20, 197a/21,
197a/22, 197b/16, 197b/18, 199a/18,
199a/21, 199b/15, 199b/15, 199b/16,
200a/10, 200a/13, 200a/19, 200a/21,
200a/5, 200a/7, 201a/7, 206b/22, 206b/23,
207a/8, 207b/17, 208a/20, 208a/20,
209a/16, 209b/11, 210a/22, 210b/1,

211b/18, 211b/9, 214a/22, 214a/23,
214a/23, 214b/2, 215a/22, 217a/23,
217b/1, 217b/12, 217b/16, 217b/2, 217b/5,
217b/8, 218a/1, 218a/14, 218a/7, 218b/14,
218b/7, 219a/15, 219a/21, 219a/8, 219b/1,
219b/6, 221b/13, 224a/5, 224a/6, 224b/23,
225a/21, 225a/7, 226b/20, 229b/11,
229b/20, 229b/24, 230a/3, 230a/4, 230a/4,
232a/5, 234b/1, 234b/2, 237a/12, 237a/14,
238b/3, 241a/10, 243a/19, 245a/14,
245a/17, 245a/18, 245a/23, 245a/5, 245a/9,
245b/1, 245b/10, 245b/11, 245b/11,
245b/13, 245b/14, 245b/16, 245b/18,
245b/2, 245b/21, 245b/22, 245b/3, 245b/5,
245b/5, 245b/6, 245b/6, 245b/7, 245b/7,
245b/9, 246a/11, 246a/2, 246a/3, 246a/8,
247a/20, 248a/11, 248a/4, 248a/6, 248b/7,
249b/2, 250a/16, 250b/4, 251a/17,
251a/18, 251a/21, 251b/17, 251b/3,
251b/4, 251b/5, 252a/1, 255b/9, 256b/21,
257a/11, 257a/11, 257b/16, 258b/14,
258b/5, 258b/6, 259a/6, 259b/10, 259b/13,
259b/13, 259b/15, 259b/16, 259b/2,
260a/14, 260a/17, 260b/10, 260b/14,
262a/10, 263a/7, 263a/9, 264b/10, 265a/14,
266b/1, 266b/16, 266b/19, 266b/2,
266b/20, 267a/11, 267a/14, 267a/16,
267a/17, 267a/20, 267a/23, 267a/8, 267b/1,
267b/14, 267b/2, 267b/4, 267b/5, 267b/6,
267b/8, 268a/5, 269b/15, 270a/3, 270a/7,
270a/7, 270a/8, 270b/13, 270b/4, 270b/6,
271a/10, 271a/11, 271a/11, 271a/12,
271a/7, 271a/8, 271a/9, 272a/1, 272a/18,

272a/2, 272a/3, 273a/13, 273a/15, 273a/16,
273a/17

d.-digi 8a/15, 8b/19, 19a/6, 28b/16,
35a/8, 91a/3, 114a/11

d.-digünleyin 45a/15

d.-digüñüz 6b/2

d.-diler 27a/3, 27a/4, 28b/13,
28b/16, 29a/12, 29a/19, 29a/5, 29b/10,
29b/12, 29b/8, 2b/12, 2b/15, 2b/6, 30b/11,
30b/13, 30b/19, 31a/10, 31a/16, 31b/10,
31b/6, 32a/19, 32a/8, 34b/22, 37b/15,
38a/3, 38a/5, 3a/13, 3a/6, 41a/16, 41b/3,
42b/18, 42b/2, 44a/8, 45a/1, 47b/4, 48b/17,
53b/7, 54a/4, 54a/6, 54b/17, 55b/11,
55b/14, 59b/9, 5a/14, 5b/19, 63b/10,
64b/12, 65a/5, 65a/6, 65a/9, 66a/22,
67a/11, 67a/3, 69b/1, 6a/15, 6a/22, 6a/3,
6b/1, 6b/12, 6b/16, 6b/22, 6b/4, 6b/5,
73a/21, 73b/18, 76a/20, 7a/2, 7a/9, 80a/13,
85b/17, 85b/18, 85b/2, 86a/19, 86a/20,
89a/5, 89a/8, 8b/6, 90a/16, 91a/22, 92a/17,
93b/14, 93b/17, 94a/5, 96b/12, 96b/13,
96b/23, 96b/6, 96b/9, 9b/22, 107a/2,
107b/16, 108a/23, 108b/10, 108b/6,
108b/8, 109a/1, 109a/9, 109b/12, 109b/14,
10a/17, 10a/19, 10b/16, 110a/2, 111b/10,
112a/11, 113a/4, 113a/8, 114b/1, 115a/16,
115a/3, 117b/7, 118b/22, 120b/21,
121a/18, 121a/19, 121a/8, 121b/13, 122a/7,
122a/9, 124a/10, 124a/12, 124a/14,
125a/22, 126b/22, 127a/16, 128b/22,
128b/8, 130b/15, 132b/6, 134a/10, 134a/7,
134a/9, 134b/11, 134b/15, 135a/15,
136a/1, 137a/18, 137a/20, 137a/23,

138b/15, 139b/4, 142a/10, 142a/14,
142a/9, 143b/23, 144a/6, 144a/6, 145a/2,
148b/11, 148b/12, 149a/14, 149a/8,
149b/20, 153a/15, 153a/17, 153b/1,
153b/6, 154a/19, 154b/15, 155a/10,
155a/23, 157a/11, 158a/7, 158b/18,
158b/7, 159b/3, 15b/21, 160a/13, 168a/13,
169a/12, 169a/14, 169a/16, 170a/7, 174b/3,
174b/4, 177a/11, 177a/11, 177a/9,
177b/19, 177b/23, 178a/7, 178a/7,
178b/19, 179b/3, 184b/12, 184b/14,
185b/7, 188a/1, 188b/8, 188b/8, 189b/16,
189b/18, 191a/18, 192b/11, 194b/7,
196b/12, 19a/6, 202a/1, 206b/16, 206b/20,
206b/22, 207a/9, 208a/3, 208b/21,
209a/12, 209a/13, 209a/18, 209a/22,
209a/23, 212b/9, 218b/20, 219b/12,
219b/22, 219b/8, 220a/19, 220a/23,
220a/3, 220b/11, 220b/4, 220b/7, 221a/10,
221b/7, 224b/16, 224b/17, 224b/18,
224b/18, 224b/19, 224b/19, 224b/20,
224b/21, 224b/22, 225a/8, 226b/11,
228a/7, 229b/4, 22a/15, 22a/21, 22b/15,
22b/17, 231a/18, 233b/1, 233b/14,
233b/15, 235b/10, 235b/11, 236a/8,
239b/8, 240a/4, 244b/19, 244b/23,
245a/20, 246a/6, 246a/7, 247a/21, 247a/22,
248a/2, 248a/4, 250b/21, 251a/9, 252a/15,
252a/20, 252a/22, 254b/6, 254b/6,
256a/17, 256b/19, 257a/13, 257a/9,
258a/16, 258a/6, 259b/4, 259b/6, 25b/11,
25b/23, 260b/14, 261b/17, 263b/5,
264a/23, 264b/5, 265a/13, 266b/1, 269a/1,

269b/5, 269b/7, 269b/7, 270a/5, 271a/15,
271a/4, 272a/13

d.-dilerse 71b/9, 210a/7

d.-dügi 2b/5, 31b/4, 34b/20, 36a/4,
3a/11, 50a/22, 51a/10, 51b/18, 52b/21,
56a/16, 56b/21, 59a/16, 59a/5, 59b/9,
8b/10, 96b/21, 9a/23, 9b/11, 9b/12,
105b/21, 10a/10, 110b/17, 127b/18,
127b/18, 127b/18, 127b/19, 127b/19,
128a/19, 134a/15, 136a/11, 139b/23,
140b/5, 140b/6, 140b/7, 148b/1, 148b/2,
14b/13, 151a/12, 151a/13, 152b/2,
154b/15, 159b/19, 174b/5, 181b/15,
200b/12, 202b/3, 202b/4, 203a/4, 205a/4,
208b/6, 209b/11, 210a/8, 213b/14, 214b/2,
216b/7, 219a/12, 221a/10, 225a/7,
225b/10, 230b/15, 231a/23, 231a/23,
231b/1, 236a/12, 244a/15, 244a/23,
245a/18, 245b/22, 246a/20, 248b/8,
24a/18, 24a/20, 259b/17, 270b/13, 273a/11

d.-dügidür 250b/4

d.-dügile 5b/12

d.-dügin 74a/3, 74a/3, 86a/3,
122a/21, 184b/7, 188b/17, 199a/10,
199b/8, 246a/9, 269a/20, 269b/8

d.-düginde 60b/16, 60b/17

d.-düginden 52a/22, 56b/18,
157b/3, 184a/9

d.-dügine 5a/7

d.-düginleyin 38a/5, 185b/10,
185b/20, 246a/4

d.-düginüñ 38a/4, 44a/18, 137a/10,
156b/18

d.-dügü 3a/6, 4b/11, 4b/22, 221a/4

d.-dügüm 129b/10, 246a/2

d.-dügümüz 36b/8, 83b/15, 90a/14,
138b/20, 174b/7, 181b/18, 181b/19,
181b/21, 183b/22, 235a/2, 239b/4

d.-dügün 133a/14, 141a/6, 142a/19,
144b/11, 187b/8, 245b/6

d.-dügünden 3a/16

d.-dügünü 64b/4

d.-dügünleyin 174b/5

d.-dügüñüz 106a/19, 131a/23,
141b/17, 150a/9, 177b/3, 199b/19

d.-dügüñüzde 98b/21

d.-dügüñüzden 108b/1

d.-dügüñüzi 7a/15

d.-dügüñüzleyin 195b/4

d.-dük 13b/12, 24a/2, 33a/10,
35b/19, 35b/21, 35b/9, 64a/1, 72a/22,
89a/5, 110b/4, 114a/11, 165a/18, 204a/6,
204a/8, 209b/21

d.-dükleri 6a/8, 6b/21, 24b/18,
29b/17, 33b/7, 39a/15, 60a/5, 82b/20,
104a/19, 105a/18, 111a/19, 144a/6, 189a/5,
210a/2, 226b/15, 230b/13, 236b/16, 255b/5

d.-dükleriçün 110b/10

d.-düklerimizden 3a/19

d.-düklerin 55a/14, 70b/1, 140a/8,
148a/7, 272a/4

d.-düklerinde 147a/13

d.-düklerinden 108b/15, 220a/2

d.-düklerine 69b/5, 108b/17,
139b/17, 222b/16

d.-düklerini 209b/23

d.-düklerinleyin 155b/13, 227a/3

d.-düklerüm 91b/13

d.-düklerümüz 169b/22, 261a/19
d.-düklerümüzden 150b/11
d.-düklerüñüz 10b/1
d.-düm 8b/15, 13a/6, 80b/21,
111b/16, 118a/3, 128b/1, 135a/7, 171a/10,
200a/4, 200a/10, 200a/13, 200a/13,
200a/19, 200a/20, 200a/21, 200a/23,
258a/4
d.-düñüz 109a/5, 135a/7, 192b/13
d.-gil 26b/12, 39a/2, 118a/3,
124a/22, 137b/5, 166a/12, 181a/10,
245a/14, 246a/4
d.-ler 113b/5
d.-medi 60b/23, 114a/14, 133a/16
d.-mediler 47b/4, 209a/1, 270b/6
d.-medük 17a/17
d.-medüm 11b/18, 11b/19, 209a/16
d.-medüñüz 209a/16
d.-megi 20b/12, 257a/12
d.-megile 135a/4
d.-mek 2a/19, 2a/20, 2a/20, 2b/16,
2b/23, 3a/1, 3a/1, 3a/14, 3b/12, 4a/5, 8a/16,
12a/18, 14b/6, 14b/9, 14b/13, 28b/17,
28b/18, 28b/20, 29a/7, 41b/2, 44a/12,
52a/7, 52b/13, 59b/9, 62a/4, 64a/4, 88b/7,
95a/19, 113b/3, 114a/11, 118b/3, 136a/6,
165b/12, 165b/5, 191a/18, 205a/9, 207a/3,
208b/7, 210b/23, 217a/19, 225a/1,
227a/17, 230b/15, 235a/5, 236a/13, 240a/2,
240b/22, 248b/16, 255a/19, 264a/17,
264b/15, 272a/13, 273a/12
d.-mekden 46b/14
d.-mekligi 197a/22
d.-meñ 143b/20, 151b/12

d.-mese 84a/19, 155a/1
d.-mesünler 39a/1, 47b/21
d.-meye 18a/22, 48a/6, 63b/1, 81a/9
d.-meyedüñ 185b/20
d.-meyeler 79b/1, 123b/8, 185b/17,
231b/20
d.-meyesiz 122a/5
d.-meyince 137b/23
d.-meyüp 253a/4, 253a/5
d.-mez 125a/11, 151a/18
d.-mezdi 207a/18
d.-mezler 29b/23, 64a/3, 71b/9,
147a/10
d.-mezleridi 178a/18
d.-mezsiz 165b/1
d.-miş 34a/17, 191b/3
d.-mişdür 52a/4, 133a/12
d.-mişler 7a/1, 9a/4, 9a/16, 11a/15,
11b/8, 14a/13, 15a/12, 15a/18, 15a/20,
15b/9, 17b/7, 21a/16, 24b/18, 32b/22,
34a/18, 35a/3, 43b/17, 44a/11, 45a/3,
48a/12, 48a/4, 48b/18, 52a/5, 52a/6,
54b/12, 60b/17, 64a/6, 70a/5, 97a/1,
110a/2, 112a/4, 118b/2, 125a/16, 127b/17,
136a/6, 138b/21, 145a/6, 148b/1, 149a/20,
149b/23, 151a/12, 151a/4, 151a/5, 151a/6,
154b/14, 158a/20, 162a/14, 162b/2,
178a/21, 179b/18, 200b/11, 204a/15,
206b/21, 212b/18, 215a/20, 222a/14,
222a/21, 224a/11, 224a/12, 228a/12,
228b/16, 248a/5, 249b/1, 259a/18,
268a/23, 272a/14
d.-mişlerdür 3b/7, 66a/18, 70a/3,
128a/3, 229b/2, 237a/16, 258a/10,

258b/12, 261a/10, 268a/4, 270b/21,
273a/11

d.-ñ 5b/20, 6a/12, 18a/16, 32a/10,
54a/10, 99b/19, 108a/15, 110b/13,
137a/23, 156a/14, 213a/11, 248a/5, 270b/5

d.-necek 161a/2

d.-r 15a/23, 16b/17, 26b/21, 29a/20,
32a/13, 34a/4, 39a/10, 41a/23, 44a/20,
44a/21, 47a/16, 52b/17, 57a/13, 60b/3,
72b/9, 90a/19, 90b/14, 103a/2, 149b/14,
155b/4, 165b/2, 181a/1, 181a/1, 210a/9,
210a/9, 213b/22, 227a/7, 227a/8, 261b/16,
269a/23, 272b/11

d.-rdi 16b/10, 34b/15, 44b/6,
89a/23, 174a/23, 201b/21

d.-rdiki 79b/8

d.-rdük 37a/15

d.-rdüñ 99b/20

d.-rdüñüz 17b/1, 206a/18

d.-ridi 211b/4, 219a/20

d.-rler 27a/11, 27a/2, 27a/22,
27a/23, 28a/1, 28a/14, 29b/15, 29b/15,
29b/22, 30b/15, 33a/11, 33b/10, 33b/2,
34b/10, 35a/8, 36b/23, 39a/11, 39a/6,
45b/4, 46b/8, 52a/6, 53a/14, 53a/15, 56a/7,
59b/19, 59b/23, 5b/17, 60a/11, 60a/9,
62a/9, 63b/17, 64b/4, 69b/10, 6a/14,
71b/10, 71b/9, 72b/14, 72b/14, 75b/19,
75b/20, 75b/21, 76a/19, 78a/11, 7a/19,
82b/9, 84b/18, 85a/19, 85a/21, 85a/22,
85a/9, 85b/1, 85b/5, 86a/21, 90a/12,
98a/19, 98b/20, 98b/21, 105a/18, 105a/8,
107a/14, 108a/12, 10a/7, 10a/7, 111a/17,
112a/5, 118a/13, 125a/11, 128b/18,

130a/18, 131a/2, 135a/17, 135b/13,
136a/15, 136a/18, 136b/1, 138a/10,
140b/18, 141a/21, 143a/4, 144a/8,
144b/21, 145a/10, 145a/5, 146b/22,
147a/1, 147a/10, 147a/11, 147b/19, 148a/5,
149a/22, 151a/10, 151a/5, 157a/20,
157a/22, 158a/1, 158a/1, 158a/2, 158a/2,
158a/3, 161a/2, 162a/23, 162b/5, 162b/5,
162b/6, 163a/9, 165a/11, 165a/12, 16a/1,
16a/10, 16a/11, 16a/22, 16a/23, 173a/5,
176b/2, 179b/11, 180a/20, 180a/6, 180a/7,
187b/18, 189b/19, 192a/14, 193a/13,
193a/16, 193a/20, 199b/14, 19a/7, 206a/16,
207a/13, 211a/21, 211b/13, 213b/21,
215a/21, 215a/8, 220a/4, 227a/3, 227b/21,
228a/12, 228a/14, 228a/6, 228a/8, 230b/23,
231b/16, 233a/9, 233b/13, 233b/17,
233b/17, 234a/6, 236a/12, 236b/14,
236b/16, 236b/20, 240b/19, 242b/13,
242b/16, 243a/18, 243a/18, 243b/5,
246a/6, 247a/12, 247a/22, 249a/20,
250b/12, 250b/13, 259a/11, 261a/13,
263b/13, 264a/16, 264a/17, 26a/6,
270b/12, 270b/12, 271b/3

d.-rlerdi 27a/19, 29a/6, 33b/5,
34b/15, 34b/15, 34b/2, 42b/12, 45a/3,
49a/23, 50a/4, 55b/19, 59b/14, 68b/7,
76b/10, 79b/7, 84b/11, 84b/11, 89a/7,
93b/7, 96b/16, 96b/17, 104a/12, 108a/8,
108a/9, 109a/10, 109a/16, 10a/2, 10a/23,
10a/3, 10a/5, 10a/5, 112b/10, 121b/12,
12b/20, 140b/19, 140b/20, 150a/3,
163b/22, 163b/23, 164a/2, 16b/8, 174a/23,
174a/8, 175b/21, 18a/15, 18a/18, 201b/6,

201b/6, 206a/8, 20a/1, 214a/3, 216b/15,
220a/1, 220a/11, 220a/9, 230a/9, 233b/9,
233b/9, 241a/2, 243a/23, 243b/6, 261b/1

d.-rleridi 263b/10, 263b/6, 263b/7,
266b/13

d.-rlerise 94b/2

d.-rlerse 71b/8, 139b/12, 147a/3,
147a/12, 176a/7, 180b/3, 217b/8

d.-rse 11b/17, 25b/10, 208b/14,
229a/15

d.-rsem 217b/4

d.-rseñüz 190b/23

d.-rsin 32a/14, 35a/12, 38b/5,
38b/5, 38b/6, 75b/9, 132a/4, 152b/20,
181a/16, 246a/3, 268b/20, 270a/7

d.-rsiz 6b/3, 10a/1, 15b/21, 27a/16,
27a/17, 39a/14, 56a/14, 64b/10, 84b/22,
94a/20, 107a/23, 107b/1, 113b/16,
140b/17, 140b/18, 149b/17, 149b/18,
157b/23, 158a/10, 159b/11, 165b/18,
232a/19

d.-se 62a/4, 83a/21, 83a/21, 91a/4,
91a/5, 102a/2, 129a/10, 129a/11, 129a/13,
129a/13, 129a/15, 129a/16, 129a/9, 129a/9,
141b/21, 141b/21, 173a/5, 173a/6, 173a/6,
179b/13, 211b/1, 211b/1, 245a/14,
250a/12, 269a/19

d.-seler 10a/3, 54a/10, 106a/17,
125a/10, 175b/20, 233b/2,

d.-señüz 209b/21

d.-sersiz 73a/10

d.-sün 96a/23, 103a/3

d.-sünler 139b/12, 168a/21, 269a/8

d.-ye 1b/23, 11b/14, 12a/14,
16b/18, 17a/19, 19a/9, 19b/1, 33a/4,
35b/14, 44b/1, 44b/2, 48a/21, 48b/7,
54b/14, 54b/15, 54b/19, 79a/3, 85a/14,
85a/14, 87b/15, 87b/5, 88a/15, 92b/10,
102a/1, 105a/14, 129a/7, 129a/7, 133b/4,
138a/23, 138b/10, 138b/20, 138b/7,
139a/1, 14b/12, 156b/16, 165b/5, 171b/6,
171b/6, 178b/10, 206b/13, 206b/14,
210a/21, 212b/21, 213a/5, 215b/16,
255b/18, 262b/22, 262b/4, 262b/8

d.-yeler 29b/5, 29b/7, 37a/12,
37a/13, 37a/4, 37a/7, 37a/9, 43a/15,
51a/23, 51a/3, 51a/8, 51b/21, 51b/7,
53b/16, 53b/21, 54b/18, 58a/21, 58b/11,
58b/15, 58b/18, 58b/18, 58b/19, 58b/3,
58b/6, 59a/2, 62a/20, 62a/21, 62b/1, 62b/7,
67b/16, 67b/22, 68a/1, 69a/18, 69b/12,
69b/13, 69b/13, 71a/22, 72a/22, 81b/12,
81b/3, 83b/17, 92a/20, 92a/23, 93a/16,
97a/5, 105b/13, 106b/13, 106b/2, 108a/2,
10b/19, 10b/21, 111a/9, 111b/11, 113b/15,
113b/16, 113b/17, 115a/8, 124a/18,
125a/4, 129a/6, 12a/16, 12a/3, 12a/8,
132b/22, 138b/6, 145a/23, 146b/13,
146b/17, 146b/8, 148a/7, 154a/10,
154a/13, 156a/14, 156b/12, 159b/13,
159b/16, 166a/3, 166a/3, 168b/15,
168b/16, 168b/22, 168b/23, 168b/4,
16b/11, 175a/19, 175a/20, 17a/11, 17a/13,
17a/14, 17a/23, 17a/9, 17b/12, 17b/13,
17b/15, 17b/20, 17b/4, 187b/2, 194a/14,
19b/15, 201a/20, 201a/21, 201a/4, 204a/10,
204a/12, 204a/3, 210a/15, 210a/16,

210a/17, 210a/17, 210a/17, 211b/6,
211b/7, 220a/23, 220b/1, 224b/22, 225a/2,
225a/4, 225a/4, 225b/15, 226a/22, 226a/5,
227a/16, 227a/23, 229b/23, 232b/11,
233a/17, 233a/3, 233a/6, 235a/18, 236a/1,
236a/2, 242a/22, 242b/23, 243b/12,
253b/6, 262b/1, 262b/5, 262b/7

d.-yelderdi 126b/13, 71b/16

d.-yelim 248a/4

d.-yelüm 224b/18, 224b/18,
224b/19, 224b/20, 225a/1, 225a/3, 248a/3

d.-yemez 47a/21

d.-yen 248a/5

d.-yeni 208a/12

d.-yenler 154b/9, 27a/22

d.-yenleri 27a/23

d.-yenüñüz 167b/11

d.-yesi 143b/21

d.-yesin 45a/12, 132b/22

d.-yesiz 27b/11, 48b/2, 63a/15,
84a/14, 142a/11, 142a/11, 147b/7, 161a/18,
164b/16, 171a/17, 171a/18, 185b/10,
185b/13, 270b/5

d.-yevüz 35a/2, 124a/15, 138b/19

d.-yevüz 124a/15

d.-yeydi 111b/7

d.-yeydünüz 118a/18

d.-yeyim 181a/15

d.-yeyin 23b/12, 26b/13

d.-yicek 85b/7, 108b/5, 193b/16

d.-yin 109a/15

d.-yiser 54b/17, 92a/10, 92a/11,
92b/4, 253a/21

d.-yiserler 7b/15, 19b/12, 48b/10,
54a/9, 113b/21, 168b/11

d.-yü 29a/8, 35a/8, 38a/23, 41b/16,
41b/22, 43b/11, 43b/12, 45a/15, 46a/18,
54b/14, 55a/12, 55a/12, 56a/23, 57b/7,
57b/8, 59b/8, 66a/1, 69b/16, 72a/20,
72a/23, 72b/9, 76b/12, 77a/9, 79a/2,
84a/20, 85a/20, 91b/11, 96a/12, 98b/2,
99a/21, 107b/11, 107b/13, 107b/14,
107b/15, 107b/16, 107b/18, 107b/6,
109b/17, 10a/23, 112a/5, 117b/23,
124a/19, 127a/17, 127b/10, 127b/21,
128b/16, 128b/17, 128b/23, 129a/18,
129a/4, 130b/2, 133a/20, 133a/21, 133a/4,
133a/5, 133a/7, 134b/22, 135b/15, 138a/7,
141a/10, 141a/20, 150a/14, 150b/1,
151a/10, 151b/10, 152a/11, 152a/8,
155b/16, 157a/13, 157a/20, 157a/21,
157b/23, 157b/23, 158a/1, 158a/1, 158a/2,
163a/9, 163b/23, 165b/6, 167b/10,
168a/21, 16a/10, 173a/1, 173a/10, 174a/10,
174b/12, 175b/15, 178a/6, 178b/3, 17b/10,
180b/22, 181a/19, 181a/7, 182a/8, 184a/23,
184b/1, 189b/18, 191b/1, 191b/2, 191b/3,
192b/13, 197a/7, 201b/10, 201b/19,
203b/6, 206a/19, 209a/9, 210b/19,
211a/10, 211a/8, 211b/16, 211b/23,
214b/14, 214b/14, 216a/23, 217a/2,
220a/14, 221a/4, 223b/2, 225b/16,
227b/14, 22b/7, 230b/11, 234b/23, 235a/3,
236a/18, 238b/16, 239b/9, 244a/11,
245a/12, 245a/13, 248b/3, 250a/2, 252a/11,
252a/20, 252a/4, 253a/5, 254b/3, 259b/20,
260b/2, 262b/21, 262b/8, 263b/13,

264a/15, 264a/17, 267a/17, 269a/8, 26a/6,
270b/10, 270b/2, 272a/10

d.-yüben 234b/1

d.-yüñ 58b/19

d.-yüp 1b/7, 6a/15, 31a/23, 35a/17,
49a/5, 69a/10, 77b/6, 94a/9, 125b/15,
128b/18, 132a/2, 133b/16, 134b/22,
151b/10, 154a/19, 154b/9, 171a/19,
171b/1, 181a/18, 197b/6, 199a/22,
201a/21, 211b/18, 216a/20, 219b/23,
237a/10, 245a/19, 246a/5, 253a/15,
261b/17, 267b/10, 271a/11

[=2152]

dip: Dip, oyuk veya çukur bir şeyin en alt bölümü.

(dib).+inde 121b/17, 121b/22,
146a/14, 176b/19, 177a/5

(d).+inden 121b/2, 149a/21,
236a/10, 243a/15, 243a/15

(d).+ine 121b/11, 160b/23, 177a/7,
217a/13

(d).+ini 121b/18

[=15]

dibāc: (Ar.) Çiçekli, ipek kumaş.

d. 262b/13

sündüs-i d. 262b/13

d.+ıdur 52a/5

[=2]

did-: Ditmek, elle çok küçük parçalara ayırmak.

d.-e 119a/6

d.-iserler 74b/9

[=2]

dīdār: (Far.) Yüz, çehre.

d. 28b/14, 43b/23, 74b/9, 104a/21,
110b/5, 139a/12, 172a/12, 176b/17, 199a/7

d.+dan 18a/5

d.+ı+(3) 64a/17

d.-ı hağ 64a/17

d.+ıla 123b/9

d.+ın 64a/14, 146a/13

d.+ına 243a/10

d.+umla 41b/17

d.+umuzla 109b/11

[=16]

dide: Büyükbabadan başlayarak geriye doğru atalardan her biri. bk. **dede**

d. 85b/7

[=1]

dik- (I): Kaldırmak, dik duruma getirmek.

d.-dügi 265b/18

d.-e 77a/22, 261a/15

d.-erlerdi 252a/16

d.-esiz 218b/8

d.-üp 118a/17

[=10]

dik- (II): Atamak, tayin etmek.

d.-di 128b/4, 177a/4, 251a/4,
263a/13

d.-er 188a/8

d.-evüz 64b/21

[=6]

diken: Diken.

d. 270b/22, 271a/5

d.+ı+(2) 163a/9, 163a/9

d.+lere 60a/13, 60a/18

[=6]

dikenlü: Dikenli.

d. 223a/1

[=1]

dikil-: Dik duruma getirilmek.

d.-di 139a/20

d.-mişdür 250a/19

[=2]

dik̄kat: (Ar.) Dakiklik, incelik, doğruluk, ehemmiyet verme.

d.+ine 190b/10

[=1]

dil: Tat alma organı; söz, lisân.

d. 5b/20, 24a/13, 65b/18, 68a/2, 68a/3, 82a/18, 83a/15, 87b/14, 91a/22, 135b/21, 155a/1, 184a/14, 185a/18, 201a/12, 201a/4, 204a/22, 228b/3, 235b/12, 254a/20, 258b/22

d.+de 157b/10, 180b/17

d.+dedür 3a/20

d.+den 1b/18

d.+e 23b/23, 133a/17, 206b/13, 214a/17

d.+i+(1) 68a/2

d.+i+(2) 43b/6, 59b/12, 64a/11, 74a/23, 83a/14, 109b/8, 138a/6, 217b/1

d.+ile 16b/16, 16b/17, 69a/10, 78b/8, 191b/13, 206a/11, 217b/1, 257b/14

d.+in 109a/19, 121a/8, 171a/4, 195a/23, 227b/10

d.+ince 2a/20, 71b/16, 217a/19

d.+inde 13a/5, 18a/20, 25a/9, 78a/7, 86a/10, 89a/21, 184a/16, 190b/9, 192b/2

d.+inden 10b/23, 13a/2, 18b/1, 63b/21, 84b/1, 173a/9, 213b/19, 213b/20, 269a/5

d.+ine 195a/18

d.+ini 134a/22

d.+iñüzce 83a/15

d.+iyile 36a/16, 99b/18, 157b/3, 183b/13, 195b/2, 201a/11

d.+iyle 65a/10, 66a/17

d.+ler 246b/7

d.+leri 12a/11, 22a/20, 49a/13, 59a/18, 64a/12, 109b/9, 234b/7

d.+lerin 85a/6, 234b/8

d.+lerince 154b/21

d.+lerinde 24b/11, 119a/20, 144a/8, 163a/3, 180b/1

d.+lerindedür 192a/17

d.+lerine 149b/21, 149b/21, 149b/22

d.+leriyle 182a/3, 192a/14

d.+leriyle 67b/17, 124a/20

d.+lerüñizi 234a/5

d.+ümde 13a/10, 89a/20

d.+ümüz 17a/16, 132b/14

d.+üñ 166b/8, 227b/15

d.+üñce 100b/13

d.+üñe 165a/9, 227b/16

d.+üñile 59b/10

d.+üñüz 201a/5

d.+üñüzile 174b/14

[=119]

dil- (I): Yarmak, ikiye yarmak.

d.-eler 245b/16

[=1]

dil- (II): Evin duvarını delip hırsızlık yapmak.

d.-eyorurdu 109a/22

[=1]

dile-: Rica etmek, arzu etmek.

d. 117b/22, 124a/21, 134a/7,
24b/21, 258b/9

d.-di 21b/22, 22a/12, 22b/8, 22b/13,
32a/21, 32b/12, 32b/16, 48a/4, 49a/4,
66a/11, 97b/15, 97b/9, 111b/8, 115a/22,
162a/7, 177b/2, 211a/6, 219a/7, 246a/11,
246a/2, 248a/11, 248a/8, 249a/18, 256b/20,
266b/18

d.-digi 228b/11

d.-diler 4b/15, 12b/5, 22a/23,
126a/1, 149b/21, 149b/22, 155b/7,
177a/22, 195b/14, 195b/17, 245b/18,
245b/22

d.-dise 241b/11

d.-dügi 22b/13, 214b/9, 232b/16

d.-dügiçün 31a/5

d.-dügin 39a/14, 177b/17

d.-düginden 198a/18

d.-dügini 253b/15

d.-düginleyin 62a/5

d.-dügiyem 188b/10

d.-dügün 24a/6

d.-dügünleyin 14b/13

d.-dük 22b/13, 24a/8, 25b/3, 32b/18

d.-dükleri 226b/16

d.-düm 86a/14, 122a/9, 184b/23

d.-dün 24a/8

d.-giçün 33a/20, 33a/20

d.-gil 117b/19, 118a/4, 187b/9,
200a/16

d.-ginden 60a/6

d.-me 124a/22

d.-medin 134a/17

d.-medüğine 171a/2

d.-medüklerin 86b/7

d.-mege 118a/2, 134a/21, 233a/5

d.-megi 41a/14, 231b/8

d.-megil 114a/5, 200a/16

d.-megile 48a/12, 65b/23

d.-mek 33a/8, 59a/11, 66a/1,
117b/22

d.-mekden 72b/9

d.-memegile 65b/23

d.-messiz 231b/8

d.-meye 233a/5, 272b/11

d.-meyenlere 65b/21

d.-meyince 78b/1, 78b/3, 241a/13

d.-mez 17b/15, 35b/7, 37a/5, 46a/5,
48b/5, 66b/4, 77a/20, 94a/14, 99b/17,
120b/6, 140a/9, 145a/22, 224b/10, 238b/13

d.-mezdi 165b/10

d.-mezem 29b/5

d.-mezler 141a/22

d.-mezlerse 66a/21

d.-mezse 59b/5, 65b/22

d.-mezsiz 241a/12, 241a/12

d.-mezüz 6b/22, 38b/10, 226b/21,
267a/12

d.-miş 32a/17, 33a/2

d.-ñ 58b/11, 66a/1, 191a/1, 224a/1

d.-r 8b/16, 17b/15, 29b/14, 35b/7,
37a/5, 46a/5, 48b/5, 50a/17, 50a/23, 66b/4,
68b/22, 73a/7, 77a/17, 77a/20, 94a/14,
99b/17, 140a/9, 141a/21, 145a/22,
145b/15, 214b/4, 220b/2, 224b/10,
227a/17, 238b/13, 246b/19, 248b/5

d.-rdi 149a/5, 175a/10
d.-rem 23a/4, 29b/5, 37b/15, 122a/5
d.-rin 24b/22, 38a/15, 92a/9,
177a/16, 272a/9
d.-rler 16a/2, 30b/2, 44b/17, 53a/20,
53a/22, 74a/11, 97a/8, 101a/6, 125a/5,
131a/5, 158b/16, 158b/16, 182a/18,
188b/23, 215a/19, 220a/12, 226b/14
d.-rlerdi 206a/21
d.-rlerse 13b/9, 66a/21, 82a/18,
121b/15, 217a/8
d.-rse 30a/4, 30a/4, 30a/7, 30a/7,
35b/5, 35b/5, 35b/6, 36b/9, 38b/18, 38b/18,
39a/16, 43a/3, 47b/13, 47b/13, 48b/22,
50b/20, 50b/21, 54b/8, 59b/5, 62a/5, 62a/7,
65b/22, 66b/5, 6b/9, 70b/10, 71a/2, 74b/14,
74b/22, 75a/15, 75a/21, 75b/10, 76b/22,
79b/18, 80a/8, 82b/3, 82b/3, 82b/3, 82b/6,
84b/8, 86b/10, 86b/6, 87b/9, 94b/9, 96a/5,
96a/5, 100b/22, 101a/2, 101b/4, 102a/2,
103b/4, 103b/5, 108b/14, 109a/12, 10a/14,
112a/8, 115a/5, 122b/19, 124b/19,
124b/19, 124b/19, 126a/12, 126a/13,
126a/13, 126b/14, 131b/13, 136a/16,
136a/17, 141b/5, 147a/19, 147a/19,
147b/1, 147b/1, 14a/3, 14b/12, 150b/16,
152b/5, 156a/19, 162b/10, 162b/10,
166b/11, 166b/11, 166b/11, 166b/11,
166b/13, 166b/9, 171a/2, 172b/12,
176b/23, 179a/11, 179a/12, 179a/7, 184a/5,
187a/8, 187b/22, 190a/19, 190a/20, 190a/9,
196a/15, 201a/14, 202a/19, 202a/21,
202a/21, 202a/21, 202a/21, 206b/3,
206b/3, 217a/8, 223a/16, 223a/16, 223b/4,

226a/11, 226a/12, 226b/20, 228b/8,
229a/14, 231b/12, 235b/16, 236a/4,
238b/14, 238b/14, 238b/22, 241a/13,
241a/14, 241a/9, 247a/18, 247a/2, 248b/11,
248b/12, 248b/12, 250a/8, 255b/20,
258b/23, 260a/1, 267b/4, 267b/5
d.-rsen 2a/3, 35b/10, 35b/11,
35b/11, 41a/23, 41b/1, 64b/20, 66b/1,
66b/1, 77b/1, 177b/12, 178a/8, 185b/19,
193b/17, 1b/9, 200a/16, 245b/18, 245b/23,
267a/20, 267b/10
d.-rseñüz 58b/19, 62b/8, 66a/16,
66a/16, 71a/9, 102b/18, 115a/2, 185a/4,
194a/21, 198b/12, 204b/19, 234a/9,
240b/23
d.-rsevüz 51b/9, 84a/15, 86b/7,
143b/9, 165a/20, 256b/4
d.-rsin 177b/23, 210b/22, 266b/21,
267a/6
d.-rsiz 21a/13, 69b/22, 153a/17,
158b/19
d.-rüz 15a/7, 177b/17
d.-se 1b/17, 7a/12, 10a/3, 37a/22,
45b/7, 45b/9, 47b/10, 62a/4, 66b/12, 66b/3,
67a/6, 78a/11, 79b/13, 80a/3, 80a/7,
115a/21, 120b/8, 124a/23, 124a/23,
136a/10, 137b/11, 137b/11, 163a/18,
207b/3, 221a/23, 242a/6, 250a/21, 266a/7,
272a/15
d.-seler 7a/14, 206b/13, 270b/2
d.-sevüz 9b/2, 12a/22, 12b/3, 12b/7,
12b/9, 156b/21, 164b/14, 164b/21, 164b/3,
119a/17

d.-seydi 39a/13, 65b/6, 74b/13,
85a/10

d.-sün 32b/10

d.-ye 8b/17, 19a/16, 21b/13,
61b/15, 107b/10, 118a/1, 192b/12,
226b/22, 231b/9, 248b/9

d.-yecek 68b/11

d.-yeceklerini 124a/17

d.-yeler 87b/14, 125a/6, 210a/20,
233a/4, 250a/8

d.-yem 185b/11

d.-yenlere 65b/21

d.-yenlerüñ 128b/14

d.-yeyim 118a/3

d.-yicek 124a/22

d.-yiceklerin 153a/19

d.-yü 31a/5

d.-yüp 15a/1, 30a/8, 32a/5, 72b/9,
122a/10, 134a/14, 219a/14, 227b/9

[=454]

dilek: İstek, arzu, temenni.

d. 91a/5, 57b/21, 107b/14, 121b/15,
165b/8, 267b/3

(dileg).+i+(1) 241a/10

(d).+i+(2) 175a/5, 241b/13, 267a/23

(d).+ile 229a/15

(d).+in 38a/16, 81b/6

(d).+inçe 230b/9

(d).+inden 230b/9

(d).+ine 10a/13, 10a/5

(d).+iyile 38a/6, 195a/17

d.+ler 71a/11

d.+leri 59b/20, 69b/21, 78b/14,
78b/15, 109a/20

d.+lerin 30a/10, 246b/23

(d).+ümüz 226b/21

(d).+üñsüz 195a/17

(d).+üñüzde 226b/21

[=30]

dilemeklik: Dileme, isteme, arzu etme.

(dilemeklig).+i+(1) 120b/8

[=1]

dilen-: Dilenmek.

d.-e 235b/14

d.-ürlerdi 141a/19

[=2]

dilenci: Başkalarına dilenerek ve el açarak
geçinen kimse.

d. 169b/16, 169b/18, 169b/19

[=3]

dileyici: Dilenci, isteyici.

d. 214b/4

d.+ler 215a/19

d.+lerden 141a/20

[=3]

dilsiz: Konuşamayan, lâl. bk. **dilsüz**

d.+lere 5b/19

[=1]

dilsizlik: Konuşamama durumu.

(dilsizlig).+in 91a/13

[=1]

dilsüz: Konuşamayan, lâl. bk. **dilsiz**

d. 234b/6

d.+lerüñ 91a/13

[=2]

dimâğ: (Ar.) Beyin.

d.+ların 157b/21

[=1]

dîn: (Ar.) Allah'a inanma ve bağlanma.

d. 2b/20, 17b/1, 17b/7, 39b/20, 39b/22, 41a/18, 47a/2, 49b/1, 57a/15, 61b/6, 68b/8, 69b/2, 70b/2, 75a/1, 75a/4, 75b/1, 75b/2, 75b/3, 75b/5, 76a/19, 85a/21, 90a/6, 90b/13, 91a/19, 93b/9, 95b/15, 127b/7, 75a/5, 103b/16, 104a/4, 109b/2, 113b/3, 114b/12, 115b/19, 127b/6, 132a/18, 132a/20, 147b/13, 150b/13, 162a/6, 181b/7, 186a/16, 186a/21, 188b/15, 189a/8, 189b/16, 189b/23, 191a/23, 191a/23, 195b/17, 195b/2, 200b/10, 202a/10, 207b/7, 218b/16, 260a/5, 261b/21, 262a/1, 264b/12, 264b/5

ehl-i d. 75a/5, 127b/7

emr-i d. 132a/20, 264b/5

d.+de 75a/8, 157b/11, 179a/19

emr-i d. 179a/19

d.+den 75b/10, 176a/15

d.+dür 75b/2, 75b/4

d.+e 6b/21, 57a/20, 75b/10, 75b/11, 109a/11, 109a/11, 115b/15, 189b/23, 194b/8

d.+i+(1) 119b/13, 189a/7

d.+i+(2) 109a/10, 110a/22, 245a/19

d.+i+(3) 39a/3, 39a/9, 39a/12, 43a/3, 50a/2, 52b/21, 54b/2, 68b/22, 70a/3, 74b/14, 77b/5, 78a/13, 81b/1, 83a/2, 86a/6, 87a/22, 93b/11, 93b/9, 94a/14, 103b/19, 104a/2, 109a/13, 113a/10, 114b/11, 118b/15, 119b/6, 121a/16, 127b/6, 135b/5, 137a/21, 148b/12, 150a/11, 169a/2, 188a/19, 188a/23, 188b/14, 189a/4, 189a/8,

189b/15, 190b/22, 192a/21, 201a/17, 238b/16, 261b/21

d.-i emr 238b/16

d.-i hak 103b/19

d.-i hak 81b/1, 137a/21, 150a/11, 189a/4, 189b/15

d.-i hâliş 39a/3, 54b/2

d.-i islâm 39a/9, 39a/12, 43a/3, 50a/2, 52b/21, 68b/22, 70a/3, 74b/14, 78a/13, 83a/2, 86a/6, 87a/22, 93b/11, 93b/9, 94a/14, 104a/2, 109a/13, 113a/10, 114b/11, 118b/15, 119b/6, 121a/16, 127b/6, 135b/5, 148b/12, 169a/2, 188a/19, 188a/23, 188b/14, 189a/8, 190b/22, 192a/21, 201a/17, 261b/21

d.-i tarih 77b/5

d.+içün 75b/10

d.+idür 39a/3

d.+ile 127b/5, 132b/21, 269b/18

d.+in 10a/18, 37a/14, 72b/7, 108b/8, 115b/19, 148b/16, 155b/1, 168b/21, 188b/23

d.+inde 76a/22

d.+inden 2b/20, 118b/3, 194b/8, 242a/1, 245b/16, 256b/15

d.+ine 7a/5, 7a/6, 18a/2, 56a/17, 76a/9, 87b/18, 105a/4, 115b/12, 115b/18, 123b/13, 124b/14, 124b/15, 137a/19, 152b/16, 189b/14

d.+ini 89a/18, 124b/15, 189b/17, 208a/10, 265a/13

d.+ler 39a/3, 59b/6, 127b/6, 189a/7

d.+lerden 75b/1

d.+leri 70a/5, 88b/2, 91b/17,
126b/13, 189b/17, 270b/21

d.+lerin 33b/21, 53b/5, 75b/14,
75b/14, 91b/14, 93b/11, 148b/13, 243b/6

d.+lerinden 204a/8, 246b/11

d.+lerine 21a/18, 172a/23, 185a/19

d.+lerini 7a/10, 64b/17

d.+lerünüz 256a/2

d.+üme 97a/14, 219a/17, 269b/16

d.+ümi 41a/21

d.+ümüz 76a/14, 76a/21, 261b/1,
269b/17

d.+ümüze 7a/10, 49b/2, 269b/6

d.+ümüzi 7a/6

d.+üñ 59b/6, 177a/16, 267b/3

d.+üñde 208a/7

d.+üñden 201b/19, 238b/11,
245b/15, 246a/9

d.+üñe 269b/5, 269b/6

d.+üñi 245b/13

d.+üñüz 76a/14, 137a/18, 168b/22,
185b/17, 195b/19, 269b/16

d.+üñüzden 55b/22, 76a/21, 185b/7

d.+üñüze 58b/3, 248b/10, 269b/10,
269b/18

d.+üñüzi 75b/9, 135b/8

[=231]

diñ-: Durmak, akmaz olmak.

d.-erdi 246a/18

[=1]

dındaş: Aynı dine sahip.

d.+larıyla 246a/22

[=1]

diñdür-: Durdurmak, akmaz duruma
getirmek.

d.-esiz 69a/2

[=1]

dinil-: Söylenmek, denilmek.

d. 10a/6

d.-di 149b/2, 178a/16, 22b/22,
249a/20, 260b/22

d.-e 17a/5, 56b/13, 72a/21,
105b/14, 139a/10, 139a/3, 145b/13,
145b/20, 159a/8

d.-en 112b/6

d.-iser 138a/17

d.-iserler 106a/14

d.-se 175a/13, 175a/15, 192b/15,
9b/8

[=22]

diñle-: İşitmek için kulak vermek.

d. 23b/11

d.-diler 113a/5, 219b/12, 221a/16

d.-dügi 117a/16

d.-dügünüz 191b/3

d.-mege 191b/3

d.-mekde 117b/1

d.-meye 117a/15

d.-meyeler 163a/2

d.-ñ 113a/4

d.-rdük 220a/20

d.-rler 117a/10, 117a/20

d.-ye 2a/16, 41b/19, 41b/21

d.-yen 2a/16

d.-yene 2a/14

d.-yicek 129a/9

d.-yüp 15b/16, 72a/1, 155a/16,
175b/8, 192b/4

[=25]

dinlen-: Dinlenmek, istirahat etmek.

d.-di 139b/3, 170a/20

d.-e 236a/22, 271a/2

d.-esiz 234a/8

d.-üp 251b/14

d.-ür 139b/6

[=7]

dinlendür-: Söndürmek.

d. 179b/16

[=1]

dipşür- : Toplamak, devşirmek. bk.

dirşür-, divşür-

d. 12a/21

[=1]

dir-: Derleyip toplamak, bir araya
getirmek.

d.-di 140a/23

d.-dükleri 47b/5

d.-mege 209a/10

d.-mek 160a/20, 213a/3, 230a/23

d.-mekden 130b/13

d.-üp 91b/9, 102b/11, 191b/5,

213a/18

[=11]

direk: Direk, sütun.

(direg).+i+(2) 143b/8

d.+ler 252a/16

[=2]

direksüz: Direksiz.

d. 136b/13, 234a/11, 237b/7,
250a/17

[=4]

dirgir-: Diriltme. bk. **dirgür-**

d.-iser 145a/11

d.-ür 54a/2

[=2]

dirgür- : Diriltme. bk. **dirgir-**

d.-e 14a/14, 14b/6, 14b/9, 102b/8,
137a/10, 194a/15, 236b/11

d.-en 147a/18, 152a/20

d.-iser 54a/6, 194a/21

d.-mege 14b/10, 136b/11, 136b/8,
152b/1, 234a/18

d.-mek 137b/11, 188b/6

d.-üñ 98b/22

d.-üp 4b/4, 36a/2, 101b/2, 141b/8,
152b/2, 152b/4

d.-ür 6a/12, 14a/20, 14b/9, 62a/3,
62a/4, 71a/2, 84a/4, 96a/5, 137b/11,
147a/19, 169b/4, 199a/6, 202b/9

d.-ürin 54a/4

[=39]

dirhem: (Far.) Akçe, para, dirhem.

d. 193b/19

d.+de 193b/19

[=2]

diri: Sağ, canlı.

d. 54a/3, 54b/13, 91a/13, 105a/22,
113b/9, 133b/17, 137a/3, 140a/4, 164b/6,
169b/10, 205a/1, 219a/9, 225a/14, 228b/7,
232b/4, 236b/14, 236b/15, 247b/9, 252a/9

d.+le 24b/1, 118b/4

d.+lerin 264b/2

d.+lerümüzi 264b/1

d.+nüñ 202b/8

[=24]

dirig: (Far.) Esirgeme.

d. 241a/1

[=1]

diril- (I): Yeniden canlanmak.

d.-di 6a/13, 7a/2, 132a/6

d.-diler 46b/20

d.-dügüm 213a/20

d.-dük 105a/10

d.-e 40a/18, 216a/6, 240a/16,

241a/19

d.-ecek 105a/11

d.-en 105a/9

d.-isersiz 44a/14

d.-mek 120a/5

d.-mekde 53b/23

d.-üp 16b/1, 19a/21, 54a/7, 84a/7,

137a/6, 157b/1, 164a/3

d.-ürüz 206a/19

[=23]

diril- (II): Toplanmak, bir araya gelmek.

d.-diler 132a/6, 270b/3, 93b/12,
94a/12

d.-in 233a/21

d.-ip 129b/14

d.-üp 5b/5, 6a/15, 25b/12, 93b/8,
96b/6, 112b/22, 113a/22, 130b/14,
132a/15, 148b/12, 149b/20, 156a/9,
172b/14, 172b/14, 174a/7, 174b/17,
175a/1, 177a/21, 178a/14, 228a/6, 251a/20,
257a/10, 269b/7, 271a/15

d.-ür 148a/8

[=31]

dirild- : Canlandırmak. bk. **dirilt-**

d.-eler 6a/6

d.-ün 105a/19

d.-üp 46a/17, 54a/1, 74b/21,
140a/6, 166b/12, 236b/18

d.-ür 6a/4, 6a/7, 14b/3, 74b/21,
158b/17, 166b/11, 247a/3

[=15]

dirildivir-: Canlandırırvermek.

d.-dük 8a/5

[=1]

dirilik: Canlılık. bk. **dirlik, dirlük**

(dirilig).+i+(1) 120b/3

d.+inden 249a/5

[=2]

dirilt-: Canlandırmak. bk. **dirild-**

d.-di 54a/5

d.-dün 53b/22

d.-mege 14a/23, 166b/12, 166b/13

[=5]

dirliğ: Canlılık. bk. **dirlik, dirliğ, dirlüğ**

d.+e 213a/2

d.+i+(1) 106b/8, 111a/12, 202b/1,
202b/6

d.+i+(2) 120b/3, 151a/21, 170a/15

d.+içün 15b/22

d.+idür 13a/22

d.+ine 111a/11

[=11]

dirlik: Canlılık. bk. **dirilik, dirlük**

d. 13a/21, 29b/17, 143b/14,
151a/20, 251a/16, 264a/11

d.+de 86b/21

d.+den 13a/20, 150b/9

d.+leri 169a/3, 251a/20

d.+lerin 104a/18
d.+lerinde 93a/4
[=13]
dirlük: Canlılık. bk. **dirilik, dirlik**
(dirlüğ).+ümüz 105a/8
d.+üñüzde 232b/5
d.+üñüzi 143a/18
[=3]
dirşür-: Toplamak, devşirmek. bk. **dipşür-**
, divşür-
d.-esiz 83b/3, 102b/11
d.-megile 91b/9
d.-sin 260b/11
d.-üp 191b/5
[=5]
dirüş-: Çalışmak, sebat etmek.
d.-ürin 177a/16
[=1]
diş: Diş.
d. 192a/7
d.+leri 162b/14
d.+lerle 116a/18
[=3]
dişi: Dişi, kadın.
d. 8a/21, 27a/7, 75a/11, 75a/12,
150b/1, 152a/22, 164a/23, 228b/5, 234a/4,
256a/1
d.+den 134b/19
d.+dür 85a/3
d.+si 143b/12
[=13]
ditre-: Titremek.
d.-di 149a/14
d.-mek 259b/16

d.-yüp 42b/22
[=3]
ditreş- : Titreşmek.
d.-ürleridi 229b/24
[=1]
dív: (Far.) Dev, şeytan.
d. 34b/10, 34b/12, 34b/13, 34b/20,
34b/3, 34b/4, 34b/8, 35a/2, 150b/9,
159b/15
d.+e 2a/9, 34b/1
[=12]
dívān: (Ar.) Büyük meclis.
d. 241b/18, 260a/3
d.+ı+(2) 50b/12
d.+ına 65a/23, 182a/12
d.+ından 151b/19
d.+ları 242b/3, 242b/9, 243a/5
d.+larına 265a/19
[=10]
dívār: (Far.) Duvar.
d. 132a/19, 168b/18, 168b/20,
168b/21, 271a/2, 271a/3
d.+a 188a/11, 192b/5
d.+da 192b/6
d.+ları 180b/13
d.+uñ 168b/19
[=11]
dívārlu : Duvarlı.
d. 235a/21
[=1]
divşür- : Toplamak, devşirmek. bk.
dirşür-, dipşür-
d.-dügüm 213a/18
d.-eler 68a/4

[=2]
diyār: (Far.) Memleket, ülke.
d.+da 212a/6
d.+larına 116a/3
[=2]
diye: Diye. bk. **deyü**
d. 44b/11, 227a/16
[=2]
diyet: (Ar.) Kan bedeli.
d. 94a/8, 126b/12
d.+e 177b/10
d.+in 177b/6
d.+ini 94a/8
[=5]
diyübil-: Diyebilmek.
d.-e 71a/20
[=1]
diyüvir-: Deyivermek, söyleyivermek.
d.-di 259b/5
[=1]
diz: Diz.
d. 221a/11
d.+i+(2) 60b/12, 236a/19
d.+leri 105b/11, 169b/16, 253a/15
d.+lerine 155a/9, 155a/10
[=8]
diz-: Dizmek, sıralamak.
d.-erüz 87a/22
d.-in 213b/2
[=2]
dizil-: Dizilmek, sıralanmak.
d.-miş 22a/8
[=1]
doğ-: Doğmak.

d.-duk 268a/6
d.+an 240a/15
[=2]
doğın-: Dokunmak, değmek, çarpışmak.
bk. **doğun-**
d.-sa 268a/16
d.-up 267b/20
[=2]
doğun- : Dokunmak, değmek,
çarpışmak. bk. **doğın-**
d.-dı 13a/4, 133a/21
d.-maya 23b/13
d.-maz 92a/10
d.-miş 209a/4
d.-up 26a/22
[=6]
dolan- : Dolanmak.
d.-up 84a/13
[=1]
dordu: Tortu.
d.+sı 116b/20
[=1]
dost: (Far.) Dost, arkadaş.
d. 55a/3, 70a/15, 70b/4, 74a/18,
74b/18, 74b/19, 81b/21, 82a/1, 90b/20,
91b/19, 91b/23, 92a/1, 92a/12, 92a/13,
92a/14, 92a/17, 92a/4, 92a/6, 92a/7, 92b/2,
99a/22, 99b/2, 102a/7, 104a/4, 104a/4,
126a/15, 131b/16, 145b/21, 154b/7,
175b/19, 175b/20, 176b/10, 185a/8,
185a/13, 185a/15, 185b/23, 186a/23,
222b/15, 231b/3, 232a/9, 249b/18, 24a/7,
265b/9
d.+a 131a/1, 167b/17

d.+dan 131a/1
d.+ı+(2) 200a/1, 213b/11
d.+ıdı 267a/16
d.+ıduñ 92a/20
d.+ıla 232a/9
d.+ın 92a/8
d.+ından 99a/22, 99b/2
d.+ını 154b/7
d.+iken 10a/10
d.+lar 91b/21, 91b/21, 92a/16,
92a/20, 92a/6, 214b/20
d.+lara 154b/11
d.+ları 69b/10, 229a/13, 232b/18
d.+larıla 146a/13
d.+ların 154b/7, 154b/8, 236a/17,
246b/23
d.+larına 16a/4, 66b/11, 126a/17,
146b/19, 235b/14
d.+larından 126b/18
d.+larınıñ 15b/17, 154b/11
d.+larıñuzuz 69b/20
d.+larıydı 154b/9
d.+larıyuz 190b/23
d.+larumuzı 176b/4
d.+laruñ 92b/1, 92b/1
d.+laruñuzduk 69b/20
d.+umdur 267a/18
d.+uñ 154b/10
d.+uña 92a/10
[=89]

dostlık: Dostluk, arkadaşlık. bk. **dostluk**

d. 78a/2, 176b/13, 184b/18, 185a/9,
185a/11, 185a/20, 185b/9, 185b/21,
186a/10, 186a/21, 187b/14, 187b/19

[=12]

dostluk: Dostluk, arkadaşlık. bk. **dostlık**

(dostluğ).+ın 81b/22, 81b/23

d.+ında 92a/3

[=3]

dög-: Dövmek.

d.-diler 154a/20

d.-dükleri 119a/9

d.-e 181b/14

d.-eler 119a/6, 195b/4, 207b/21,

218b/17

d.-erdi 245a/12

d.-erler 45a/14

d.-erlerdi 245a/13

d.-megile 50b/9, 68b/2

d.-mek 129a/14, 272a/22

d.-üp 130a/16, 165b/8

[=16]

dögül- : Dövlmek.

d.-mek 217b/14

d.-miş 188a/11

d.-mişe 165b/9

[=3]

dök-: Dökmek, akıtmak.

d.-di 121b/2, 122a/1, 155a/14,

248a/22

d.-diler 122a/2

d.-dürdi 155a/12

d.-e 159b/18

d.-eler 37b/10, 122a/1

d.-er 163b/17

d.-erler 14b/5

d.-ersen 43a/7

d.-erüz 239a/18

d.-esi 43a/7
d.-mege 267a/10
d.-megile 118b/4
d.-mek 133a/1
d.-ün 99b/19
d.-üp 68a/22, 87a/12, 89a/22,
97b/23
[=22]

dökil-: Dökülmek. bk. **dökül-**

d.-e 117a/3, 152a/23, 239b/22,
241a/17
d.-üp 229a/21, 240a/8
d.-ür 163a/13, 243a/19, 272a/12
[=9]

dökmeklik: Dökme.

d. 239a/18
[=1]

dökül- : Dökülmek. bk. **dökil-**

d.-di 268a/3
d.-dügi 42a/19
d.-miş 271b/19
d.-mişdi 26a/18
d.-mişdür 247b/5
[=5]

dökülücü: Dökülen.

d. 154a/23
[=1]

döleklik: Temkinli olma.

d. 122b/8, 127a/2
[=2]

dölen-: Rahat etmek, karar kılmak,
sükûnet bulmak, sakinleşmek, yatışmak.

d.-e 133a/20
d.-ün 29b/10

[=2]

dölendir-: Sabit kılmak.

d.-di 129b/5
d.-dük 24b/10
d.-en 253b/7
d.-meyeler 158b/10
d.-üp 179b/8
[=5]

dön-: Dönmek, yönelmek, geri çevirilmek,
vazgeçmek, tekrarlamak.

d. 7a/10, 201b/19, 231a/19,
245b/15, 267b/15
d.-di 5b/1, 6a/5, 23a/13, 32a/1,
32b/17, 120a/13, 130b/11, 130b/16,
132a/3, 200a/6, 209a/3, 228b/15, 228b/15,
250b/3, 259b/8, 259b/16, 260b/13, 267b/7,
270a/7, 271a/11
d.-diler 22a/14, 53b/5, 69b/5,
118b/17, 127a/4, 172a/10
d.-dü 209a/4
d.-dük 165b/20
d.-düklerinden 25b/13
d.-e 16b/18, 33a/8, 41b/3, 49b/17,
76a/18, 85a/12, 151a/7, 162a/14, 181b/14,
181b/14, 184b/6, 184b/7, 203b/3, 206a/16,
214b/18, 238b/14, 240a/8, 246a/9, 246a/11
d.-ecek 172a/20
d.-eler 30b/7, 55b/16, 90a/9,
112b/3, 161a/22, 168b/17, 182a/16,
217a/21, 243b/4, 243b/5, 262b/9
d.-elerdi 89a/4
d.-elüm 184b/14
d.-en 46a/8, 64a/8
d.-enler 226a/9

d.-enlere 52b/5, 68a/20, 224a/2
d.-enleri 57b/18, 122a/17, 151b/6
d.-er 4a/22, 42a/17, 45a/17, 58a/17,
73a/4, 78b/5, 96b/19, 120a/7, 141a/1,
151a/9, 167a/17, 167a/17, 170b/2, 259a/3,
263b/14, 269b/18
d.-erdi 89a/2, 140b/23
d.-erler 92a/14
d.-erse 245b/17
d.-erseñüz 199b/20
d.-ersiz 244a/23
d.-esi 96b/20
d.-esin 26b/11, 103b/22
d.-evüz 53b/23, 269b/5
d.-eydi 20a/13
d.-gil 253b/7
d.-icek 151b/8
d.-ince 124a/12
d.-iser 112b/15
d.-iserler 62a/10
d.-iserüz 236b/14
d.-me 246a/12
d.-medi 39b/3, 245b/15
d.-mediler 89a/5, 162a/4
d.-megi 75b/11
d.-mek 173a/15
d.-mekdür 83a/5
d.-mekiçün 159a/11
d.-meye 78b/11, 238b/14, 246a/9
d.-meyeler 192b/18
d.-meyenlere 68b/15
d.-meyenleri 46a/8
d.-meyüp 201b/2, 261b/7

d.-mez 2b/1, 83a/20, 83a/21,
245b/17
d.-mezem 184b/15, 269b/10
d.-mezler 87b/2
d.-mezlerdi 55b/17, 164a/1
d.-mezleridi 246a/10
d.-mezlerse 68b/9
d.-miş 54a/22, 244a/10
d.-mişdi 271b/21
d.-mişdür 62a/16, 193a/6, 208b/5
d.-mişlerdür 192b/9
d.-seler 80b/12
d.-senüz 47b/23
d.-ün 48b/7, 58b/17, 168b/16,
201a/10, 218a/7, 257a/11
d.-üp 32b/13, 32b/21, 34b/9,
35a/14, 35a/15, 35b/13, 36b/19, 36b/7,
39b/16, 3b/2, 3b/5, 40a/8, 46b/3, 46b/9,
48b/8, 52a/16, 52b/6, 53a/17, 53a/18,
56b/13, 57b/22, 62b/15, 67b/20, 6b/21,
6b/22, 76a/16, 78a/19, 78a/19, 7a/9, 81b/3,
8a/1, 8a/3, 90b/6, 92b/7, 94a/4, 94b/17,
98b/18, 99a/6, 9a/3, 100b/16, 103b/3,
107b/15, 108a/17, 10b/12, 113a/5, 113a/8,
113b/3, 115b/23, 118a/20, 122a/10,
122a/6, 123a/16, 124a/16, 124b/7, 132a/11,
132a/7, 140a/4, 14a/8, 14b/17, 152a/14,
155a/13, 156a/20, 156b/4, 163b/19,
167a/13, 168b/18, 170b/15, 172a/5,
172a/7, 174a/21, 174b/8, 174b/9, 176a/21,
177b/21, 177b/5, 184b/20, 185a/2,
185b/14, 189b/1, 190b/22, 192a/20,
193a/20, 193a/7, 194a/18, 195a/11,
197a/22, 201b/3, 204b/21, 206a/22,

206a/7, 206b/14, 20a/16, 211a/17, 214b/2,
219b/13, 21b/23, 224b/23, 224b/23,
227b/3, 228a/19, 234b/23, 237a/23,
244a/15, 249a/20, 259b/12, 260a/12,
264a/19, 267b/21, 269b/6, 269b/6, 26b/15,
270b/11, 271a/13

[=264]

dönder-: Döndürmek, çevirmek, itmek,
geri çevirmek, engel olmak, savmak. bk.

döndür-

d.-di 39b/10, 39b/11, 46a/3, 57a/16,
67b/1, 188a/18, 206a/5, 218a/16

d.-diler 61a/16, 64a/20, 267b/17,
267b/17, 267b/18

d.-dük 8a/6, 12b/10, 89a/1

d.-e 94a/4

d.-eler 140b/21

d.-eydük 12b/7, 12b/10, 12a/23

d.-megil 238b/20

d.-meñ 237a/13

d.-miş 141a/2

d.-mişsiz 37b/4

d.-ü 203b/1, 247b/14, 247b/14

d.-üp 5b/6, 19b/9, 55b/23, 61a/14,
61b/19, 90b/17, 99b/17, 136b/19, 142b/12,
164b/6, 170b/7, 206a/6

d.-ür 59b/20, 92a/13

d.-ürdüm 191a/20

d.-ürler 192b/16

d.-ürsin 238b/12

[=45]

dönderici: Döndüren.

d. 6b/8

[=1]

dönderil-: Döndürülmek. bk. **döndürül-**

d.-di 16b/6, 38a/13

d.-ür 140b/20

[=3]

dönderüvir-: Döndürüvermek.

d.-di 152b/17

[=1]

döndür-: Döndürmek, çevirmek, itmek,
geri çevirmek, engel olmak, savmak. bk.

dönder-

d. 203a/20

d.-di 21a/12, 218a/16

d.-diler 64a/19

d.-e 4a/3, 82a/7, 78b/11, 121b/7

d.-eler 66b/12, 95b/2, 210b/9,
217a/9

d.-esin 112a/12

d.-ün 34a/14

d.-üp 34a/15, 156a/12, 164a/22,
164a/22, 180b/4

d.-ür 14a/3, 115a/13

d.-ürler 210b/9

d.-ürlerdi 18a/16

d.-ürüz 12b/15

[=24]

döndürül-: Döndürülmek. bk. **dönderil-**

d.-di 37a/17

[=1]

dönici: Dönücü, dönen.

d.+yüz 84a/18

[=1]

dörd: Dört. bk. **dört**

d. 30a/20, 116b/20

d.+er 212b/15

d.+i+(2) 140a/18, 140a/19

[=5]

dördinci: Dördüncü. bk. **dördüncü**

d.+de 252b/9

[=1]

dördüncü: Dördüncü. bk. **dördüncü**

d. 65b/10, 145a/3, 203a/13, 226a/8,
229b/23, 244a/22

d.+de 31b/14

d.+si 174a/13

[=8]

dört: Dört. bk. **dörd**

d. 30a/21, 31b/6, 36a/5, 46b/14,
65b/20, 66a/8, 66a/8, 66a/8, 110a/13,
121b/5, 125b/13, 128b/23, 131b/1, 137b/2,
140b/21, 152a/10, 154a/7, 161a/10,
161a/10, 161a/6, 166b/7, 177a/18, 196a/23,
201b/19, 212b/14, 215b/12, 227a/23,
228b/20, 252a/13, 252a/21, 254a/11,
260b/23, 264a/2, 266a/22, 266b/1

[=35]

döşe-: Döşemek.

d.-di 65b/4, 66a/5, 204b/17,
206b/18, 237b/12

d.-dük 136b/15, 143b/9

d.-düm 255a/12

d.-seler 170b/21

d.-yi 205b/1

d.-yüp 65b/12, 254b/13

[=12]

döşek: Döşek, yatak.

d. 61a/20, 83b/22, 107a/7, 149b/10,
163a/18, 234a/1

d.+de 64b/22

(döşeg).+e 208b/14

(d).+i+(2) 146a/16, 254b/13

(d).+inde 15a/3

(d).+indedür 21b/3

(d).+ine 170b/7

d.+ler 160a/17, 160a/17, 160a/22,
161a/14, 163a/17, 163a/19, 250a/6

d.+leri 41b/10, 76b/16, 183b/3

[=23]

döşen- : Döşenmek.

d.-miş 250a/10

d.-mişdür 161a/15, 163a/17,
250a/22

d.-ür 157b/3

[=5]

döşeyüvir-: Döşeyivermek.

d.-di 157b/16, 218b/7

[=2]

du 'ā: (Ar.) Dua, Allah'a yalvarma.

d. 5b/21, 5b/23, 6a/1, 61a/1, 6a/2,
6a/12, 6a/13, 14a/6, 14a/7, 21b/16, 21b/16,
21b/18, 21b/18, 21b/20, 21b/20, 22b/7,
22b/8, 23b/8, 23b/9, 24a/8, 35b/20, 40a/12,
53a/14, 60b/3, 60b/6, 60b/7, 60b/8, 60b/8,
60b/10, 60b/14, 60b/14, 60b/15, 60b/16,
60b/17, 60b/18, 60b/18, 60b/19, 60b/20,
60b/21, 60b/22, 60b/23, 89a/9, 89a/10,
93a/17, 96b/1, 96b/6, 96b/9, 107b/7,
122b/3, 131a/3, 131a/4, 134a/23, 153a/18,
154a/20, 154a/21, 155b/8, 165a/21,
165a/21, 180a/7, 180a/14, 180a/15,
180a/16, 181a/3, 182a/18, 185b/11,
188b/9, 206a/20, 214b/4, 219a/14,

219a/18, 219a/22, 219a/22, 245b/18,
245b/22, 245b/3, 245b/4, 261a/13, 269a/22

d.+dan 35b/3

d.+dur 60b/22

d.+lar 72b/23, 92a/18, 92a/21,

146b/17

d.+lara 53b/12

d.+ların 110b/23, 131a/6

d.+larına 261a/13

d.+larından 110b/23

d.+larını 47a/15, 78b/14

d.+m 174b/4, 23b/9

d.+mdan 60b/23, 60b/23

d.+ñ 23b/8, 131a/6

d.+nı 59b/22

d.+ñıla 181a/7

d.+ñuz 60b/3

d.+sı 58b/20, 110b/20, 110b/22,

126b/18, 131a/2, 134a/23

d.+sıla 7a/3

d.+sın 20b/18, 40a/15, 96b/3,

154a/22, 201b/23

d.+sına 53a/10

d.+sını 110a/21

d.+sıyla 219a/23, 219b/1, 219b/1

d.+sıyla 5a/2, 7a/2

d.+ya 60b/5, 258b/9

d.+yı 20b/18, 23b/10, 35b/4, 53b/1,

60b/6

[=126]

du'acı: Duacı, dua eden.

d. 53a/10

[=1]

dudak: Dudak.

d. 254a/21

(dudağ).+ıyıla 254b/1

d.+larıla 265b/8

d.+larıyıla 254a/21

[=4]

duḥā: (Ar.) Kuşluk vakti.

d. 257a/5

[=1]

duḥān: (Ar.) Duman.

d. 96a/12, 96b/5, 97a/2, 100b/20,
117b/5, 232b/20

[=6]

duḥūl: (Ar.) İçeri girme, içine girme.

d.+ı+(3) 190b/17

sebeb-i d.-ı nār 190b/17

[=1]

dumūr: (Ar.) Bir uzun
beslenememesinden dolayı kuruyup
kalması, körelme.

d.+dan 236a/9

[=1]

dur-: Durmak, hareketsiz kalmak,
yaşamak, kalmak, beklemek, varlığını
sürdürmek.

d.-a 75b/3

d.-asız 218b/8

d.-dı 211a/13

d.-dılar 118b/18, 128a/6

d.-ısar 235b/12

d.-maz 144b/7

d.-mişdur 85b/12, 203a/12

d.-up 91b/9, 116b/12

d.-ur 95b/16, 133a/18, 136a/4,
137b/23

d.-urken 153a/20
d.-urlar 72a/7, 187b/17, 217b/22,
224b/20
d.-ursın 95b/17
d.-ursız 203b/8
d.-uruz 117b/21, 173b/21
[=24]
durdur- : Durdurmak, sabit kılmak.
d.-maya 210b/8
[=1]
dut-: Tutmak, yakalamak, alıkoymak,
saklamak, durdurmak, kaplamak,
kuşatmak, yerine getirmek, önlemek,
avlamak, arkasını kesmek, saymak.
d. 231a/16
d.-a 3b/16, 3b/17, 41b/22, 43a/10,
52b/1, 151b/23, 216a/14, 227a/16
d.-acağ 215a/11
d.-alar 66a/20, 130a/16, 216b/14,
229b/7
d.-alum 18a/22
d.-am 5b/11
d.-anlar 203a/4
d.-anlara 10a/16
d.-ar 14b/4, 228b/3, 228b/3
d.-aram 152a/3, 210b/18
d.-arsam 7a/16
d.-arsan 2a/7
d.-arsız 14b/4, 151a/15
d.-asız 5a/23, 84a/10, 123b/13
d.-ayı 61a/20
d.-duğı 102a/7
d.-duñuz 21a/13, 135a/6
d.-ısar 97a/1

d.-ma 222b/15
d.-mağıl 224a/23
d.-mağlıgumuz 96b/21
d.-mañ 185a/8
d.-maz 14b/5
d.-mişdur 131a/7
d.-mişıdı 254a/10
d.-sa 129a/10
d.-sun 81b/5, 159a/13
d.-uban 43a/1, 43b/23, 209b/2
d.-up 3a/3, 4a/2, 4b/10, 10a/15,
37b/20, 68a/21, 141a/5, 186a/4, 207b/7,
209a/23, 213a/10, 216b/12, 231b/3,
257b/13, 269a/23
[=63]
dutagör-: Tutagörmek.
d. 2a/10
[=1]
dutıcı: Tutan.
d.+dur 212a/23
[=1]
dutul-: Yakalanmak, avlanmak, önüne
geçilmek. bk. **dutul-**
d.-an 26b/22
[=1]
dutın-: Tutunmak, edinmek, itti haz etmek,
telakki etmek. bk. **dutun-**
d.-up 46b/3
[=1]
dutış-: Tutuşmak.
d.-anlar 62a/17
[=1]
dutruğ: Ateş tutuşturacak çörçöp. bk.
tutruk

d.+ı+(2) 200b/20
[=1]
dutul-: Yakalanmak, avlanmak, önüne geçilmek. bk. **dutıl-**
d.-dugından 90a/18
[=1]
dutun-: Tutunmak, edinmek, ittihaz etmek, telakki etmek. bk. **dutn-**
d.-a 81b/22
d.-maz 92a/4
[=2]
duzak: Tuzak.
d.+dur 98a/5
[=1]
dübür: (Ar.) Kıç, makat.
d.+inde 216a/4
d.+inden 213b/1, 216a/1, 268a/16
[=4]
düg-: Bağlamak, düğümlemek, düğüm atmak, bükmek.
d.-üp 272b/7
[=1]
düğme: Düğme.
d. 137a/2
d.+lerün 272a/7
[=2]
düğüm : Düğüm.
d. 272a/7
d.+ler 272b/7
[=2]
düğün: Düğün.
d. 127a/15
[=1]
düked- : Tüketmek.

d.-imeyelerdi 77a/2
d.-ür 272b/12
[=2]
dükeli: Hep, hepsi, bütün. bk. **dükeli**
d. 1b/4, 3b/13, 3b/16, 5a/1, 5b/9, 10b/7, 13b/23, 14a/1, 14a/1, 14b/4, 14b/16, 14b/16, 14b/16, 27b/12, 29b/8, 33b/17, 42b/14, 44b/15, 45a/7, 45b/11, 46a/16, 49a/5, 54a/12, 60a/13, 60b/22, 65b/8, 71a/16, 71a/8, 73a/19, 73a/7, 73b/5, 73b/9, 74a/2, 75a/15, 75b/16, 83a/19, 90b/15, 95b/20, 100a/15, 100a/6, 106b/14, 107a/8, 115a/7, 132a/18, 132a/22, 135b/9, 136b/22, 140a/1, 140a/2, 140a/4, 146a/9, 161a/3, 162a/22, 163a/4, 166a/5, 166b/17, 167b/15, 168a/5, 173b/15, 178b/21, 179a/6, 182a/20, 188a/13, 189a/9, 194a/5, 199a/6, 199a/7, 214b/17, 222a/15, 228b/7, 231a/8, 233b/23, 234a/21, 236b/18, 243b/5, 246a/7, 248a/2, 261a/12, 261a/18, 263b/8, 272b/13, 272b/21, 273a/19
d.+müz 156b/3
d.+müzden 64b/18
d.+n 27b/16, 96b/22, 168a/4, 188a/8
d.+nden 100b/7, 107b/21
d.+ne 185b/19, 193a/14
d.+ni 96a/11
d.+niz 6a/15
d.+nüñ 147a/22, 167a/14
[=97]
dükeli: Hep, hepsi, bütün. bk. **dükeli**
d.+müz 17a/12, 49b/2
d.+müzün 64b/19

[=3]

düken- : Tükenmek.

d.-di 177a/14

d.-e 175b/11

d.-icek 77a/8

d.-mesi 12b/12, 36b/16, 213a/11

d.-meyince 265b/15

d.-mez 7b/8, 18b/22, 71b/7, 86b/15,
102b/15, 116b/20, 139b/1, 160b/21,
162b/7, 163a/11, 163a/14, 166a/1, 259a/7

d.-miş 165a/6

d.-üp 181b/21

d.-ür 92b/21, 244b/14

[=24]

düket- : Tüketmek.

d.-diler 121a/23

[=1]

dükkān : (Ar.) İçinde öte beri satılan
yer.

d. 29b/16

d.+ında 95b/16, 95b/16

[=3]

dün: Gece; bir önceki gün.

d. 60b/9, 199b/1, 222a/12, 222a/14,
222a/15, 222a/19, 223a/20, 223b/10,
223b/3, 223b/4, 223b/6, 223b/7, 231b/1

d.+i+(1) 167a/16

d.+lerde 128a/2

[=15]

dünek: Uyku.

d.+den 236b/19

[=1]

dünle: Geceleyin.

d. 222b/6

d.+lerde 270b/22

[=2]

dünyā: (Ar.) Dünya, yeryüzü. bk.

dünye

d. 1b/16, 7b/8, 8b/7, 9b/9, 16a/2,
18a/12, 19a/13, 20a/13, 20b/5, 26a/14,
33b/17, 40b/12, 40b/12, 40b/12, 42b/5,
42b/9, 47b/1, 49b/16, 54a/19, 54b/13,
54b/6, 55a/21, 57a/21, 57a/21, 57b/21,
58b/11, 58b/4, 64a/19, 65b/20, 66b/9,
67b/5, 71a/10, 76b/19, 77a/12, 77a/16,
77a/21, 80a/11, 86b/13, 87a/13, 91b/10,
95a/19, 95a/23, 95b/10, 95b/15, 98a/11,
98a/11, 98a/5, 132a/21, 107a/11, 109a/12,
111a/15, 116b/18, 111b/20, 116b/20,
116b/21, 123a/18, 123b/15, 134b/17,
136a/8, 145b/18, 150b/7, 150b/8, 151a/20,
153a/3, 156a/13, 156b/7, 156b/8, 161a/7,
162a/14, 163a/10, 163a/15, 166b/21,
170a/10, 170a/14, 170b/13, 170b/4,
175b/11, 181a/22, 183b/17, 190a/1,
191b/6, 193b/16, 195a/12, 197a/13,
201a/1, 201b/12, 202b/15, 202b/17,
203a/12, 214b/8, 217a/9, 222b/21,
229a/11, 230b/12, 230b/6, 230b/6, 231a/4,
231a/6, 231a/9, 233a/21, 234b/11, 235a/2,
238a/4, 239b/6, 243a/15, 248b/20,
248b/23, 249a/11, 249a/12, 252a/10,
253b/1, 254a/3, 254b/3, 256b/5, 257a/17,
258b/2, 260a/5, 260b/21, 260b/22,
264b/12, 265a/17

emr-i d. 132a/21

esbāb-ı d. 107a/11

'izz-i d. 40b/12

‘izzet-i d. 257a/17
ma‘îşet-i d. 111b/20
menâşib-ı d. 40b/12
muḥabbet-i d. 40b/12
d.+da 12a/5, 12a/12, 13b/22, 21b/3,
37a/16, 40a/18, 40b/20, 44a/1, 45a/13,
48a/22, 49b/12, 52b/13, 53b/18, 54a/5,
56a/4, 58b/2, 58b/4, 62a/21, 62b/12,
62b/15, 63b/21, 68b/4, 69b/17, 69b/17,
72b/1, 72b/2, 77a/16, 77b/8, 7b/17, 80a/17,
82b/12, 82b/16, 86b/11, 87a/21, 99b/20,
99b/5, 105a/22, 111b/11, 111b/12,
113b/21, 114a/8, 140a/4, 141a/10,
145b/18, 146b/17, 146b/9, 154b/7,
156b/10, 162a/4, 163b/4, 181a/21, 193b/8,
201a/17, 206a/17, 210a/14, 210a/16,
210b/7, 213a/18, 213b/8, 218a/17,
231a/11, 234b/10, 234b/13, 234b/14,
234b/2, 234b/3, 234b/5, 234b/5, 234b/6,
234b/9, 235a/9, 235b/13, 236b/20,
237a/15, 237a/20, 237b/23, 238a/2,
239a/12, 239b/15, 243b/13, 244a/13,
246b/11, 247b/20, 249b/11, 249b/14,
249b/19, 249b/2, 250a/11, 251a/3, 251a/5,
253a/20, 253b/3, 254b/9, 256a/23, 256b/6,
256b/7, 257a/16, 258b/2, 258b/3, 262a/18,
262b/16, 263a/2, 263a/5, 264b/4, 265a/15,
265b/15, 265b/18, 269a/18
d.+dadur 104a/20
d.+daki 146b/8, 234b/18
d.+dan 43b/18, 53a/13, 62b/14,
88a/11, 91b/10, 95b/6, 98b/1, 119b/14,
253b/5, 263a/3, 265b/2
‘izzet-i d. 53a/13

d.+dur 44b/7, 87a/5, 253a/18
d.+ları 88b/2
d.+ların 157a/14
d.+nuñ 106b/7, 10a/9, 111a/11,
120a/23, 120b/2, 146b/9, 169a/3, 170a/15,
170a/21, 170a/22, 170b/11, 170b/15,
170b/3, 33b/17, 40b/13, 43b/21, 66a/9,
77a/12, 86b/18, 87a/8, 89b/6
d.+sı 98a/5
d.+sın 264b/17
d.+sına 62b/4
d.+ya 8a/7, 18a/9, 20a/20, 36a/5,
42b/9, 43a/14, 43b/18, 43b/19, 44a/5,
48b/8, 54a/1, 55a/20, 61b/20, 64a/19,
68b/10, 68b/17, 74a/9, 75a/13, 81b/3,
81b/6, 82a/5, 91b/15, 95b/6, 97a/5, 97a/8,
97a/9, 110a/12, 110a/8, 117b/6, 117b/9,
120a/6, 142a/20, 151b/7, 154b/14, 162a/1,
162a/13, 168b/16, 170a/19, 170b/4, 18a/7,
191b/4, 193b/13, 193b/15, 194a/7,
197b/20, 19a/15, 202a/7, 203a/2, 206a/6,
216b/3, 226a/6, 233a/22, 238a/5, 239a/9,
239a/10, 244a/22, 244b/2, 248a/23,
248b/1, 252a/9, 254a/1, 254a/23, 257b/16,
265b/3
eşğāl-i d. 216b/3, 238a/5
‘izz-i d. 18a/9
şedāyid-i d. 265b/3
d.+yı+(1) 8b/7, 10a/8, 33b/18,
64a/16, 77a/20, 87a/3, 98a/12, 90b/13,
136a/7, 150b/10, 159a/7, 169b/3, 170b/13,
202b/1, 251a/8, 265a/18
‘imāret-i d. 90b/13
lezzet-i d. 64a/16

d.+yıla 55b/10, 87a/9, 143b/13,
170a/19, 170b/10

d.+yiçün 207b/6

[=358]

dünyâcük: Para pul.

d.+leri 52b/11

[=1]

dünye: (Ar.) Dünya, yeryüzü. bk. **dünyâ**

d. 15b/6, 34a/21, 35b/14, 43a/22,
49a/11, 67a/3, 68b/3, 77a/9, 77b/1, 86b/9,
98a/4, 111a/4, 184a/2, 229a/11, 231b/3

d.+de 4a/15, 10b/18, 10b/21,
17a/13, 17a/7, 18a/15, 18b/6, 22b/1,
24b/16, 26b/8, 26b/8, 28a/4, 28a/9, 28b/23,
30b/12, 37a/14, 39a/9, 43b/17, 43b/3,
44a/10, 45b/21, 45b/8, 47a/23, 47a/7,
47a/8, 50b/8, 51b/1, 53b/11, 53b/9, 54b/6,
56a/17, 58b/22, 58b/3, 59a/10, 60a/16,
62b/2, 63b/19, 63b/9, 67a/22, 68a/3, 68b/7,
69b/14, 69b/15, 69b/20, 74b/14, 75a/4,
76b/23, 77a/11, 77a/15, 77b/22, 77b/8,
78a/4, 79b/5, 79b/9, 80a/18, 81a/3, 82b/15,
83b/15, 86b/19, 87a/4, 87b/10, 87b/15,
87b/17, 87b/6, 88a/22, 91b/21, 92a/4,
92b/1, 92b/1, 92b/20, 92b/6, 93b/4,
100a/18, 100b/11, 100b/6, 103b/16,
103b/18, 104a/19, 105b/20, 106a/22,
106b/3, 109a/13, 109b/16, 109b/20,
110a/22, 111a/1, 111a/9, 111a/9, 111b/19,
113b/16, 113b/18, 114a/6, 114b/1, 115b/5,
115b/7, 115b/9, 116a/17, 116a/22,
116b/23, 119b/6, 119b/9, 123a/14,
127a/10, 127a/5, 129b/11, 12a/5, 130a/4,
135a/3, 135a/3, 135a/3, 138b/7, 13a/22,

142b/22, 145b/6, 146a/19, 148a/15,
148b/4, 150a/15, 151a/6, 152a/14, 152a/19,
152a/20, 152b/9, 153b/16, 154b/11,
156a/15, 156a/3, 159b/13, 160a/12,
160a/14, 160b/9, 162b/16, 163b/21,
166b/12, 167b/13, 168b/2, 168b/21,
168b/22, 172b/7, 176a/13, 176a/15,
178b/6, 180b/6, 182a/17, 182a/17,
182a/21, 183b/15, 189b/8, 189b/9, 191a/9,
194a/23, 194b/11, 194b/15, 194b/3,
194b/6, 198b/5, 198b/8, 198b/9, 199a/11,
19a/9, 19b/12, 201a/4, 201b/9, 203b/15,
204a/19, 208b/9, 209b/12, 209b/4, 209b/5,
210b/5, 212b/23, 213a/9, 213a/17,
213a/19, 214a/14, 215a/11, 217a/17,
219a/2, 223a/1, 223b/19, 224a/1, 224a/17,
228a/12, 229a/16, 230a/10, 231b/12,
232b/12, 233a/18

eyyâm-ı d. 213a/9

d.+dedür 54a/6, 85a/17, 104a/22,
105a/9

d.+deki 12a/6, 19a/9, 138a/19

d.+dekiden 67a/23

d.+dekileyin 226a/5

d.+den 32b/2, 52a/20, 70a/6, 77b/2,
87b/19, 163a/21, 163b/1, 186a/6

d.+deyiken 139a/4, 176a/21, 191b/6

d.+nüñ 69a/4

[=224]

düpdüz: Düpedüz, tümüyle, baştan başa.

d. 145a/17, 204b/17, 232a/4,
253a/10

[=4]

dür: Bildirme eki.

d. 80b/14, 103a/9

[=2]

dür-: Dürmek, bükmek.

d.-üp 257b/11

[=1]

düril-: Kendi üzerinde katlanıp sarılarak boru halinde kıvrılmak.

d.-e 239b/21

d.-üp 50a/7

d.-ür 239b/21, 273a/7

[=4]

düriş-: Uğraşmak, didişmek, çabalamak.

bk. **dürüş-**

d. 1b/14, 139b/20

d.-diler 58a/7

d.-dügüm 79a/6, 79a/7

d.-düklerimiz 146b/9

d.-e 59b/11

d.-eler 202a/10, 226a/3

d.-enler 243a/17

d.-enleri 115b/16

d.-esiz 189a/20

d.-mekleri 195b/10

d.-sün 243a/17

d.-ün 45b/19

d.-üp 2a/2, 63a/22, 188a/8

d.-ür 120a/8, 144b/7

d.-ürler 272a/17

d.-ürse 77a/22

[=22]

dürivir-: Dürüvermek.

d.-eler 144a/6

[=1]

dürlü: Türlü, çeşit.

d. 8a/6, 8a/6, 8a/18, 8a/18, 13b/12,

13b/12, 16b/13, 16b/13, 30b/4, 36b/10,

36b/10, 39b/6, 42a/11, 42a/11, 43a/6,

43b/15, 43b/19, 43b/19, 60a/18, 60a/18,

66b/8, 68a/13, 68a/13, 68b/8, 68b/8, 71a/1,

72b/6, 72b/6, 74b/6, 74b/6, 77b/5, 78b/23,

82a/14, 83b/23, 84a/8, 92b/15, 98b/12,

98b/12, 101a/5, 102b/2, 102b/2, 102b/6,

102b/6, 104a/16, 111a/15, 112b/1,

116a/15, 116a/15, 116a/22, 11b/3, 123b/1,

123b/10, 136b/17, 138b/13, 139a/2,

143b/11, 146a/20, 146b/10, 146b/10,

148a/15, 148a/15, 157b/19, 159a/20,

160a/12, 160a/13, 160a/6, 160a/6, 160b/23,

160b/23, 163a/14, 165b/6, 169b/5, 183b/2,

184a/11, 184a/12, 199b/3, 202a/1, 202a/1,

204b/11, 204b/18, 211b/23, 213a/3,

214b/18, 214b/18, 214b/19, 214b/19,

214b/3, 224b/4, 230b/3, 234b/13, 234b/13,

237b/14, 239a/8, 239a/9, 245a/22, 246a/2,

247b/6, 247b/6, 248a/21, 250a/3, 251a/13,

251a/13, 262b/15, 262b/15, 262b/6,

264a/5, 264a/5

d.+dür 133a/13, 246b/16

[=109]

dür: (Ar.) İnci.

d. 190b/19

d.+i+(3) 251a/13

d.-i yâkütla 251a/13

d.+ile 162a/20

d.+ler 98a/9

d.+lerin 2a/4

[=5]

dürüst: (Far.) Doğru.

d. 52a/8, 90a/3, 162a/2, 165a/20,
167b/15

d.+dür 197a/5

[=6]

dürüş-: Uğraşmak, didişmek, çabalamak.

bk. **düriş-**

d.-diler 64a/16, 251b/23

d.-dühüzdü 92b/20

d.-eler 217a/13

d.-en 19b/18

d.-enlerden 80a/15

d.-sün 19b/17

[=7]

dürüşici: Uğraşan, çabalayan.

d.+sin 244a/3

[=1]

dürüt-: Türetmek, peyda etmek, var
etmek.

d.-di 108a/12

d.-miş 108a/13

[=2]

düş: Rüya.

d. 23a/2, 56b/22, 57a/22

d.+di 108b/2

d.+e 31a/8, 57a/23

d.+i+(1) 22b/23, 23a/1

d.+i+(2) 127a/17

d.+inde 31a/7, 108a/21, 127a/14,
188b/10

d.+ler 56b/21

d.+ümde 23a/23

d.+üñde 22b/22

d.+üñi 127a/14, 127a/19

[=18]

düş-: Düşmek; uğramak, giriftâr olmak;
yansımak, aksetmek.

d.-di 31b/13, 32b/7, 154a/20,
177a/6, 245b/14, 248a/6, 259b/11

d.-di+(ardına düş-) 23a/13, 97b/13,
150a/2

d.-di+(dalâlete düş-) 207b/23

d.-di+(göñline düş-) 245a/16

d.-di+(korkkuya düş-) 32a/6

d.-di+(muvâfık düş-) 13a/6

d.-diler+(dalâlete düş-) 43a/14

d.-diler+(şekâvete düş-) 265a/17

d.-dügi 90b/22

d.-dügin 137b/14

d.-düh 1b/16

d.-e 92a/5, 159b/17, 174a/3,
224b/13, 264a/18

d.-e+(fitneye düş-) 225b/5

d.-e+(göñline korkku düş-) 225b/6

d.-e+(günâha düş-) 133a/17

d.-e+(korkkıya düş-) 236b/12

d.-ecegi 47a/1

d.-eler 201a/20, 210a/20, 221a/4,
253a/15

d.-eler+(guşşaya düş-) 174b/13

d.-eler+(münâza'aya düş-) 138b/9

d.-elerdi 221a/17

d.-elerdi+(fitneye düş-) 220b/21

d.-em 238b/16

d.-en 1b/17, 88b/20

d.-en+(bid'ata düş-) 109a/21

d.-eni 208b/14, 208b/15

d.-eni+(hâtırâ düş-) 134b/2

d.-enleri+(bid'ata düş-) 115b/17
d.-enlerle+(harama düş-) 109a/21
d.-er 39b/13, 127b/1, 159a/17,
161b/7, 164a/21
d.-er+(fitneye düş-) 172a/21
d.-erdi 208b/14, 211b/3, 211b/5,
268a/3
d.-erler 18b/15
d.-erler+(‘azāba ve ‘uqūbete düş-)
220b/23
d.-erler+(hātāya düş-) 29b/20
d.-erlerdi 246a/10
d.-eydi 20a/13
d.-iserler 147b/20
d.-medi+(temenniye düş-) 111b/13
d.-mekden+(tāmuya düş-) 254b/10
d.-meye 11a/18
d.-meye+(fesādlara düş-) 82a/20
d.-meye+(şekke düş-) 139b/10
d.-meyeler 11a/17
d.-mez 82a/16
d.-miş 230a/2, 234b/8
d.-miş+(göñlüne düş-) 95b/10
d.-mişdi+(azgunlıklara düş-)
138b/8
d.-mişi+(göñline düş-) 47a/1
d.-mişlerdi 212a/7
d.-se 163a/18
d.-üp 60a/13, 60a/18, 152b/18,
155a/7, 155b/20, 157b/1, 211a/20, 244a/8,
268a/1, 272b/2
d.-üp+(‘azāba düş-) 256b/1
d.-üp+(dalālete düş-) 20b/1,
76b/18, 102a/12

d.-üp+(dalālet yolına düş-) 241a/5
d.-üp+(dikḳatına düş-) 190b/10
d.-üp+(fitnesine düş-) 91b/6
d.-üp+(göñüllerine ḳorḳu düş-)
43b/8
d.-üp+(ḡurbete düş-) 34b/17
d.-üp+(ḥayrete düş-) 227a/23
d.-üp+(ḥizmetine düş-) 91b/9
d.-üp+(ıraq düş-) 130a/8, 167b/14
d.-üp+(içine ḳorḳu düş-) 33b/16
d.-üp+(ḳorḳu düş-) 153a/8
d.-üp+(ḳorḳuya düş-) 50a/19,
122a/4, 192b/7
[=104]
düşenbe: (Far.) İkinci gün; pazartesi.
d. 65b/4, 65b/12
[=2]
düşhār: (Ar.) Güç, çetin, zor. bk. **düşvār**
d. 254b/11
[=1]
düşmān: (Far.) Düşman, yağı. bk. **düşmen**
d. 119b/6, 178b/11, 186a/7, 208b/3,
234b/3, 254a/10, 254a/13, 257a/13, 257a/6,
267a/5, 268b/17, 269a/23
d.+ıdur 270b/18
d.+lar 196a/6, 211a/5, 263a/19,
270a/14
d.+ları 243a/11, 243b/12
d.+larıdır 111b/17
d.+larıyla 168a/7
d.+larıñdan 259a/20
d.+uñdur 267b/9
[=24]

düşmānlık: Düşmanlık, husûmet. bk.

düşmanluk, düşmenlik

d. 265b/9

[=1]

düşmānlık: Düşmanlık, husûmet. bk.

düşmānlık, düşmenlik

(düşmānluğ).+uñuzı 120b/9

[=1]

düşmen: (Far.) Düşman, yağı. bk. **düşmān**

d. 7b/8, 16b/15, 26b/22, 42a/21, 45a/23, 53b/15, 53b/17, 57a/6, 70a/12, 90b/18, 91a/7, 92a/1, 92a/16, 98b/4, 108a/2, 120a/19, 120a/20, 124a/12, 124a/23, 131a/1, 131b/8, 154b/9, 166b/4, 173b/14, 176a/23, 176b/11, 176b/13, 181b/8, 185b/21, 186a/10, 186a/13, 188a/4, 188b/18, 190b/15, 190b/18, 197a/17, 197a/20

d.+dür 90b/18, 92a/6, 92a/7, 195b/19

d.+e 32a/3, 70b/4, 120a/18, 178b/15

d.+i+(1) 187a/11

d.+i+(2) 83b/8

d.+iken 167b/17

d.+ler 28a/9, 121a/17, 127a/21, 207b/11

d.+lerden 127a/22

d.+lerdür 167b/13, 192b/8

d.+leri 67b/11, 123b/13, 188a/12, 189b/21

d.+leridür 10a/10

d.+lerin 126a/17

d.+lerine 135b/5

d.+lerini 24b/6, 144b/4

d.+lerümüzile 171b/13

d.+lerinüñ 69a/8

d.+leriyle 115b/1, 162a/6, 188a/10

d.+lerüñüz 158b/23, 189b/8, 203b/11

d.+üm 144b/2, 185a/8

d.+üñüz 185a/9

d.+üñüzdür 11b/19

[=76]

düşmenlik: Düşmanlık, husûmet. bk.

düşmānlık, düşmānlık

d. 185b/9, 186a/8

d.+ların 185a/17

[=3]

düşür-: Düşürmek, düşmesini sağlamak.

d.-dük 253b/23

d.-e 161b/10

d.-medi 19b/9

d.-meyeler 187a/20

d.-üp 32a/3, 155b/17

[=6]

düşvār: (Ar.) Güç, çetin, zor. bk. **düşhār**

d. 154a/14, 221a/1, 224a/20, 228a/12, 228a/3

d.+dur 16a/13, 224b/10

[=7]

düşvārhlık: Güçlük, zorluk.

d. 258b/5, 258b/6

d.+dan 198b/2

(düşvārhlıg).+ıla 258b/4

[=4]

dütün: Duman, tütün.

d. 66a/14, 96a/16, 96a/18, 96b/4,
97a/2, 232b/18, 239b/17

d.+den 66a/15

d.+e 96a/13

d.+i+(2) 158a/6

d.+ler 163b/17

[=11]

dütünlen-: Tütünlenmek.

d.-üp 232b/17

[=1]

düz: Yüzeyinde girinti çıkıntı olmayan.

d. 243b/20

[=1]

düz-: Düzene sokmak, sıralamak, elverişli
hâle getirmek.

d.-di 23a/6, 101a/12, 154b/18,
184b/3, 228b/4, 241b/8, 248a/13, 251a/14

d.-diler 154b/18, 155b/15, 251a/13,
251a/14

d.-düğine 120a/8

d.-dügüñüzi 22a/17

d.-dük 37b/18, 107a/9

d.-e 164a/23, 235b/17

d.-en 17a/17, 141b/8

d.-er 35a/1, 39a/20, 39a/20, 78a/10,
120a/8, 135b/17, 165a/12, 179b/16,

214a/4, 233b/17, 247a/12

d.-erin 91a/14

d.-erler 247b/18

d.-ersiz 22a/17

d.-ince 46b/2

d.-mez 215b/15

d.-mişdür 29b/14, 79a/11, 102b/17,
205b/1

d.-sin 235b/17

d.-üp 91b/12, 93b/16, 131a/1,
147a/1, 171b/13, 188b/13, 247b/19,
271b/20

[=49]

düzdür-: Oluşturmak, yaptırmak, meydana
getirmek.

d.-mişdi 30a/20

[=1]

düzel-: Düzene konulmak.

d.-miş 243b/5

[=1]

düzelt-: Düz hâle getirmek.

d.-di 237b/7

[=1]

düzil-: Tanzim edilmek. bk. **düzül-**

d.-di 1b/7, 170b/12

d.-mişdi 154b/4

d.-mişlerdi 22a/10

d.-ür 102b/4, 180b/16

[=6]

düzivir-: Düzene koyuvermek,
sıralayıvermek.

d.-dük 107a/8

[=1]

düzme: Gerçek dışı, uydurma.

d. 109a/5, 165a/12

d.+si 165a/22

[=3]

düzül- : Tanzim edilmek. bk. **düzil-**

d.-miş 64b/16

d.-mişdür 92b/20

d.-üp 101a/13

[=3]

E

ebābil: (Ar.) Kuş sürüsü.

e. 123a/23

[=1]

ebed: (Ar.) Sonsuza kadar.

e. 2a/3, 177b/13, 180b/9, 226b/15

ġnā-yı e. 2a/3

e.+den 1b/20

‘azāb-ı e.1b/20

[=5]

ebedā: (Ar.) Hiçbir zaman. bk.

ebeden

e. 38a/12, 145b/4, 185a/23, 185b/9,
191a/3, 195a/7, 198b/22, 213a/11, 221b/5,
269b/18, 270b/17

[=11]

ebeden : (Ar.) Hiçbir zaman. bk.

ebedā

e. 136a/20

[=1]

ebedī: (Ar.) Sonsuz, ölümsüz. bk. **ebediye**

e. 18a/5, 18a/13, 18a/14, 28a/5,
35b/1, 35b/15, 37b/13, 38a/12, 47b/1,
49a/3, 49b/7, 51b/2, 57b/14, 57b/17,
57b/23, 5a/16, 61b/12, 64a/17, 64a/20,
69a/6, 68b/17, 69a/8, 72a/11, 72a/20,
72b/7, 74b/15, 74b/22, 77a/12, 77b/18,
80a/12, 80a/21, 80b/6, 86a/14, 86a/17,
86b/16, 87b/20, 91a/2, 93b/3, 93b/5, 97a/1,
98a/7, 99b/23, 100a/10, 100a/21, 101b/20,
104a/21, 104a/23, 104a/8, 106b/3, 106b/5,
106b/9, 106b/15, 107a/10, 10a/16,
111a/12, 114a/10, 118a/23, 118b/9,

11b/23, 123a/4, 123b/17, 127a/6, 139a/23,
139a/23, 139b/9, 143a/18, 144b/16,
145b/10, 146a/1, 146a/17, 153a/12, 157a/7,
157a/9, 161a/20, 168b/6, 169b/9, 169b/9,
170a/10, 176a/9, 176b/19, 17b/3, 181b/9,
183b/2, 183b/23, 188b/5, 189b/5, 193b/3,
195a/14, 195a/8, 198b/18, 19b/15, 19b/16,
19b/17, 201b/14, 202a/11, 202a/16,
202b/17, 235a/5, 23a/7, 241a/14, 247b/21,
249a/6, 255a/2, 256b/17, 261b/18,
266a/11, 266a/12

‘azāb-ı e. 68b/17

‘izzet-i e. 193b/3

sa‘adet-i e. 106b/15

sürür-ı e. 100a/10

e.+de 164a/17

‘azāb-ı e. 164a/17

e.+den

‘azāb-ı e. 57b/14, 93a/23,

100b/15

e.+dir 58b/16

e.+dür 20a/18, 43a/23, 101b/16

[=115]

ebediye: (Ar.) Sonsuz, ölümsüz. bk. **ebedī**

e.+ye 246b/2

‘azāb-ı e. 246b/2

sa‘adet-i e. 146b/16

[=2]

ebleh: (Ar.) Pek akılsız, ahmak, bön, alık.

e.+ine 190a/22

[=1]

ebnā: (Ar.) Oğullar.

e.+yı+(3) 179a/15

e.-yı sebīl 179a/15

[=1]
ebter: (Ar.) Hayırsız, faydasız.
e. 63b/5, 269b/1
e.+dür 269a/23
[=3]
ebyāt: (Ar.) Beyitler.
e. 13a/13, 69a/1
[=2]
ebū'l-ḥayr: (Ar.) Hayırlı kimse.
e. 270b/12
[=1]
ebū'ş-şer: (Ar.) Şerli, kötü kimse.
e. 270b/12
[=1]
ecel: (Ar.) Hayatın sonu, ölüm zamanı.
e. 107a/10, 193b/20, 193b/21,
197b/7, 217b/9
e.+den 260b/22
e.+i+(3) 61b/21, 217b/13, 107a/10,
164b/1
e.-i aṭvel 217b/13
e.-i müsem mā 61b/21,
107a/10, 164b/1
e.+leri 9b/5, 26b/8
e.+üñi 248a/14
e.+üñüz 217b/12
[=14]
ecir: (Ar.) Ahirete ait mükafat, sevap. bk.
ecr
e. 6b/22, 210b/23
e.+ler 206a/23, 207a/14, 230a/6,
244b/14
e.+lerde 230a/6
[=7]

ecma'ın: (Ar.) Hepsi, cümlesi, topu.
e. 22b/17, 127b/20, 200a/2, 265a/22
[=4]
ecnās: (Ar.) Cinsler, çeşitler, türler, soylar.
e.+i+(3) 9a/20
e.-ı ḥayvān 9a/20
[=1]
ecr: (Ar.) Ahirete ait mükafat, sevap. bk.
ecir
e. 6b/23, 78a/2, 170a/8, 172b/5
e.+i+(2) 180a/11
e.+i+(3) 4a/15, 4b/1, 39b/22
e.-i 'azım 39b/22
e.-i kerim 4a/15, 4b/1
e.+imüz 6b/22
e.+ince 180a/11
e.+lerin 168a/11, 172a/12
e.+üñüz 160a/4
[=13]
edā (Ar.) Yerine getirme.
e. 70a/18, 77b/15, 80a/22, 114b/8,
122b/13, 122b/14, 130a/7, 175a/15,
193b/7, 195a/5, 197a/9, 215a/16, 215a/17,
216a/13, 216a/13, 239a/13, 244b/14,
246b/15, 249a/10, 252b/8, 261b/23,
265a/10
e.+sına 216b/3
[=23]
edeb: (Ar.) İyi terbiye, nâziklik, usluluk,
zariflik.
e. 128a/16, 130a/10, 130a/12,
130a/13, 130a/14, 130a/2, 130a/3, 130a/5,
130a/6, 130b/1, 180a/17, 200b/19
e.+den 130b/1

ta'lim-i e. 130b/1
e.+inden 34a/3
e.+ler 60b/6, 60b/6
e.+lerile 34a/3
e.+ümi 130a/5
e.+üñ 129b/22
[=19]

edible-: Terbiye etmek.
e.-di 130a/5, 131b/2
[=2]

edeblen-: Terbiye edilmek.
e.-üp 128a/16
[=1]

edin-: Edinmek, sağlamak, sahip olmak.
e. 1b/16
[=1]

ednâ: (Ar.) Pek aşağı, en bayağı, çok alçak.
e.+yiken 86b/8
e.+sı 161a/7
hüsni-i e. 161a/7
[=2]

ef'âl: (Ar.) Fiiller, ameller, işler.
e.+i+(2) 271b/14
e.+inde 106b/18, 122b/18
e.+lerden 204a/20, 204b/14
e.+leri 229a/16
e.+lerile 246b/7
e.+lerin 224b/14, 235a/15, 262a/7
e.+lerinüñ 156b/18
e.+leriyle 166b/20
e.+lerüñ 47b/7
[=13]

efdal: (Ar.) Daha faziletli, daha üstün.

e. 161a/3, 168a/13
e.+dur 148b/4
e.+i+(2) 214a/6
[=4]

efendi : Sahip, mâlik. bk. **efendü**
e. 130a/13
e.+si 91a/3
e.+sine 91a/4, 91a/5
e.+sinüñ 74a/4, 91a/3
[=6]

efendü: Sahip, mâlik. bk. **efendi**
e. 74a/3
[=1]

eflâk: (Ar.) Felekler, semâlar, gökler.
e. 101a/3
[=1]

efsün: (Ar.) Büyü, sihir.
e. 228a/6, 272b/7
[=2]

eg-: Eğik duruma getirmek.
e.-üp 60b/13, 181a/17
[=2]

eger: (Far.) Eğer, şâyet.
e. 26a/12, 26b/9, 270b/13, 273a/11,
27a/17, 27b/7, 28a/1, 28b/15, 30a/8, 33b/7,
36a/7, 36a/9, 37b/22, 39a/13, 39b/18,
39b/21, 3a/22, 40b/6, 43a/23, 43a/6,
44a/16, 45a/12, 45a/12, 45a/13, 45a/14,
45a/17, 45b/17, 45b/3, 45b/7, 47b/16,
48a/2, 48b/2, 48b/21, 49b/10, 49b/5, 4b/3,
4b/7, 4b/7, 4b/9, 52b/7, 52b/7, 54a/23,
55b/16, 55b/22, 56a/14, 56a/20, 57b/6,
5a/6, 60a/18, 60a/9, 63a/1, 63a/4, 63b/2,
64b/17, 64b/20, 65b/6, 66b/3, 67a/6,

68a/17, 68a/19, 68b/10, 6a/5, 6b/13,
70b/12, 70b/15, 71a/10, 71b/16, 72a/5,
72b/15, 72b/23, 73a/14, 73a/16, 73b/2,
74a/5, 74b/13, 76a/1, 76a/12, 76a/13,
76b/19, 77a/4, 77a/5, 77b/6, 78a/11,
78a/22, 78b/22, 79b/11, 79b/18, 7a/12,
7a/14, 7a/15, 80a/3, 81b/6, 82a/10, 82b/9,
83b/17, 84a/15, 84a/20, 84a/21, 85a/9,
85b/9, 86a/22, 86b/20, 87a/14, 87a/5,
89b/2, 89b/3, 89b/9, 90a/18, 90a/4, 94a/19,
95a/6, 95b/23, 96a/22, 96a/22, 96a/4,
96b/19, 97a/22, 97a/8, 98b/21, 9b/2, 9b/6,
100b/8, 104a/13, 104a/18, 104a/2,
105b/13, 105b/13, 105b/17, 105b/17,
107b/1, 107b/19, 108a/13, 108a/16,
109a/10, 109a/12, 10a/23, 10a/3, 10a/8,
10b/1, 110b/14, 111b/1, 111b/11, 111b/2,
111b/3, 111b/7, 112a/9, 113b/2, 115a/21,
115a/6, 115b/11, 116a/23, 117a/16,
118a/22, 118a/23, 118b/3, 119b/18,
120a/21, 120a/3, 120b/21, 120b/3, 120b/8,
121a/3, 123a/10, 124a/19, 124a/22,
125a/19, 125a/20, 125a/22, 126a/14,
126b/13, 127a/17, 127b/11, 128b/18,
129a/4, 129b/23, 12a/22, 12b/7, 12b/9,
130a/11, 130a/16, 130a/16, 131a/22,
131a/3, 131b/17, 132a/10, 132a/11,
132a/15, 132a/8, 132b/17, 132b/2,
133b/15, 134a/18, 134a/20, 134b/2,
135a/20, 135b/10, 137b/19, 137b/20,
138a/3, 13a/1, 13a/20, 141b/11, 141b/20,
142a/21, 143b/21, 143b/4, 144a/19,
144b/11, 147a/12, 147a/13, 147a/3,
147b/4, 147b/7, 148a/6, 149a/17, 14a/6,

151a/19, 151a/23, 151b/18, 152a/13,
152a/13, 152a/13, 152a/13, 153a/16,
153a/17, 153a/3, 153b/3, 154a/10,
154b/23, 155b/1, 159a/4, 159a/8, 15a/15,
161b/3, 163a/17, 164b/14, 164b/21,
164b/3, 165a/12, 165b/18, 165b/23,
165b/5, 166a/7, 166b/5, 167b/11, 169b/18,
169b/18, 169b/23, 170b/20, 173b/5,
174b/21, 174b/5, 175b/2, 176b/11, 177b/2,
178a/4, 178a/5, 178b/5, 17a/11, 17a/9,
180a/20, 180a/22, 180b/2, 181b/19,
181b/20, 183b/7, 185a/11, 185a/13,
185a/15, 185a/17, 185a/20, 185b/12,
186a/3, 186a/4, 186b/18, 186b/19, 186b/4,
187b/8, 188a/1, 188b/19, 189a/23,
190b/23, 191a/1, 191a/2, 192a/4, 193a/16,
193a/20, 193a/7, 193b/22, 193b/22,
195a/11, 195b/10, 195b/20, 195b/4,
196a/10, 196a/20, 196a/22, 196b/18,
196b/8, 197a/1, 197a/3, 197a/5, 197b/14,
198a/17, 198a/20, 198a/8, 198b/2,
199b/19, 199b/19, 199b/21, 19b/8,
200a/17, 200b/8, 201b/2, 202b/14, 203b/1,
204a/12, 205b/10, 206a/9, 206b/8, 207b/5,
207b/7, 209a/6, 209b/11, 209b/6, 209b/6,
20a/12, 210a/16, 210a/3, 211b/2, 212a/5,
213b/2, 213b/4, 214a/4, 215b/11, 215b/14,
215b/17, 215b/17, 216a/17, 216a/23,
216a/1, 217b/10, 217b/5, 217b/7, 217b/8,
219a/9, 21b/3, 21b/8, 220b/16, 221a/23,
223a/11, 223a/12, 226b/13, 227a/6,
229b/5, 229b/6, 22b/19, 231a/18, 232a/16,
238b/12, 238b/8, 23a/16, 23a/2, 242a/23,
245a/18, 245b/3, 248b/15, 248b/23,

250a/2, 250a/6, 250b/19, 251b/11, 251b/4,
252b/6, 252b/8, 255a/14, 255b/19,
257a/10, 258a/13, 258a/17, 258b/5,
259b/22, 25a/20, 260a/14, 260a/20,
260a/23, 260a/5, 260b/3, 262b/20,
264b/17, 267a/10, 267a/13, 267a/13,
269a/19, 269b/5, 269b/7

[=396]

egerçi: (Far.) Gerçi, her ne kadar.

e. 3b/8, 4a/5, 4a/18, 8a/14, 9a/8,
19b/11, 29b/17, 30a/12, 38b/22, 41a/22,
49b/22, 58a/1, 60a/11, 73b/13, 74b/3,
78b/19, 88b/6, 89b/17, 113b/11, 116a/9,
120a/11, 127b/7, 130a/11, 146a/6,
146b/22, 163b/12, 185b/21, 190b/6,
191a/17, 208a/23, 222b/6, 263a/19

[=32]

egil-: Eğilmek, sapmak.

e.-meyeler 210a/12

[=1]

egin: Sırt, arka.

e.+ine+(egnine) 231a/4

e.+lerinden 29b/7

[=2]

egirt-: Kuşatmak, sarmak, etrafını çevirmek.

e.-di 177b/23, 178a/2

[=2]

egle-: Oyalamak.

e.-di 245a/14

e.-diler 245a/14

e.-yüp 251b/4

[=3]

eglen-: Bir yerde durup beklemek.

e. 251b/3

e.-di 122a/11, 5b/13

e.-diler 263a/13

e.-dün 245a/14

e.-eler 235a/5

e.-em 5b/11

e.-mediler 114a/7, 238a/20

e.-medin 11b/20

e.-mişdi 26a/20

e.-se 118a/11

e.-ü 168b/11

e.-üp 79a/1, 235a/1, 245a/11

e.-ürdi 245a/13, 259b/12

[=18]

egri: Eğri, doğru olmayan.

e.+sin 87b/18

[=1]

egrilik: Eğri olma durumu.

e. 113a/11

(egrilig).+i+(2) 262a/1

[=2]

egzi: Ezgi. bk. **ezgi**

e.+ye 153a/8

[=1]

ehil: (Ar.) Sâhip, mâlik, mutasarrıf olan.

bk. **ehl**

e. 74b/14, 83a/1

e.+den 147b/11

e.+leri 81b/14

e.+lerinde 81b/12, 263a/3, 263a/5

e.+lerine 124b/7

[=8]

ehl: (Ar.) Sâhip, mâlik, mutasarrıf olan.

bk. **ehil**

e. 127a/9, 150a/21, 208b/22,
231b/11, 231b/13, 264b/5

e.+i+(1) 261b/19, 29b/11

e.+i+(2) 11a/14, 11a/16, 11a/16,
11a/18, 11b/2, 11b/13, 16a/1, 17b/6,
20a/10, 20a/20, 25a/19, 28b/11, 34a/6,
34a/6, 37a/18, 38a/3, 40b/17, 50a/20,
50b/22, 50b/22, 51a/17, 51b/3, 54b/9,
54b/9, 58b/1, 6a/10, 6a/15, 74b/4, 77a/2,
82a/10, 86a/1, 86a/10, 94b/7, 94b/7, 94b/7,
98a/19, 98a/19, 98a/23, 98b/1, 98b/1,
98b/3, 98b/4, 100a/18, 100a/20, 104b/22,
115b/8, 116b/2, 126b/5, 127a/8, 127b/15,
128b/18, 129a/23, 130a/11, 130a/16,
132b/3, 134b/17, 136a/12, 138b/5,
139a/11, 140b/13, 140b/13, 145b/14,
146b/13, 146b/8, 150a/16, 150b/21,
151a/2, 153b/1, 154a/8, 158b/15, 158b/16,
158b/16, 158b/16, 159b/12, 160a/16,
161a/14, 163a/1, 163a/8, 169b/16,
169b/18, 169b/20, 169b/22, 172b/10,
172b/13, 172b/13, 172b/14, 173b/7,
175b/11, 180a/9, 181b/11, 182a/17,
182a/17, 182a/23, 182a/23, 183b/2,
183b/4, 185a/4, 186a/11, 186a/22, 18a/10,
192a/20, 194a/3, 195a/10, 195a/2, 195b/15,
195b/23, 196a/4, 198b/4, 198b/8, 19a/9,
19b/13, 19b/14, 19b/15, 200b/11, 202b/1,
202b/2, 210a/14, 216a/2, 220a/13, 226a/13,
226a/22, 226b/14, 230b/10, 232b/13,
232b/19, 232b/20, 235a/16, 235a/2,
237a/13, 237b/22, 237b/22, 241a/19,
243a/13, 244a/13, 246a/15, 248a/7,
248b/14, 249b/18, 249b/20, 24a/7, 24b/23,

250a/1, 250a/9, 256b/9, 258b/7, 259a/10,
261b/23, 268b/8, 272a/18

e.+ i+(3) 4a/2, 7b/4, 11a/20, 12a/9,

17b/9, 21b/9, 28a/4, 29b/18, 35a/3, 40b/16,
41b/7, 43b/17, 44b/11, 51a/13, 51b/12,
53b/4, 75a/5, 75a/7, 75b/15, 85b/10,
85b/23, 85b/23, 88a/5, 98b/16, 183b/20,
109b/16, 111b/21, 127b/7, 135a/14,
135b/13, 147b/23, 179a/16, 267b/10,
229b/21, 201b/13, 207b/1, 230a/4,
243a/19, 254a/6, 254b/7, 127b/21, 233a/7,
256b/3, 208a/23, 260b/9, 219b/21,
195b/17, 135a/16, 135a/20, 185b/13,
195b/23, 200b/18, 195b/18, 272b/5,
129a/16, 188b/18, 189b/23, 126a/2,
135b/20, 151a/13, 256b/11, 150a/21,
226a/16, 207a/20, 252a/6, 75b/14, 75b/8,
178a/14, 261b/3, 262a/3, 225b/11,
261a/23, 261b/6, 115a/13, 216a/5,
260b/11, 127b/11, 220b/16, 137b/5,
268a/6, 157a/1, 117b/10, 208b/11, 233a/7,
254a/6, 243a/10, 254b/7, 264a/11,
124b/16, 107a/3, 205a/7, 264a/15, 115a/9,
127b/17, 147a/5, 32b/21, 259a/23, 210b/1,
125a/16

e.-i 'aql 51a/13

e.-i 'ayāl 109b/16, 183b/20

e.-i başiret 111b/21

e.-i beyt 17b/9, 41b/7,
53b/4, 179a/16, 201b/13, 207b/1, 230a/4,
267b/10

e.-i beyt-i Muḥammed
229b/21

e.-i bid'at 51b/12, 85b/23,
85b/23
e.-i cennet 127b/21, 233a/7,
243a/19, 254a/6, 254b/7
e.-i dālālet 88a/5, 256b/3
e.-i dīn 75a/5, 127b/7
e.-i evlād 12a/9, 28a/4,
44b/11, 135a/14, 135a/16, 135a/20,
135b/13, 147b/23, 185b/13, 195b/17,
195b/18, 195b/23, 200b/18, 208a/23,
219b/21, 260b/9
e.-i fesād 272b/5
e.-i fetvā 129a/16
e.-i ḥaḫ 188b/18, 189b/23
e.-i Ḥayber 126a/2
e.-i ibādet 135b/20
e.-i ihlāş 29b/18
e.-i iḥşān 151a/13
e.-i imān 150a/21, 256b/11
e.-i inkār 98b/16
e.-i insāf 40b/16
e.-i islām 21b/9, 207a/20,
226a/16
e.-i ḳavm 252a/6
e.-i kerāmet 7b/4
e.-i kitāb 11a/20, 75b/8,
75b/14, 75b/15, 178a/14, 225b/11,
261a/23, 261b/3, 261b/6, 262a/3
e.-i küfr 115a/13
e.-i maḫşer 216a/5
e.-i meclīs 260b/11
e.-i Mekke 127b/11, 137b/5,
220b/16, 268a/6
e.-i mişl 157a/1

e.-i münker 117b/10
e.-i namāz 208b/11
e.-i nār 233a/7, 243a/10,
254a/6, 254b/7
e.-i sa'ādet 264a/11
e.-i sa'ır 124b/16
e.-i şalāḫ 107a/3
e.-i sünnet 4a/2, 75a/7,
85b/10, 205a/7
e.-i şeḳāvet 264a/15
e.-i taḫḫik 35a/3, 43b/17
e.-i tefsir 32b/21, 115a/9,
127b/17, 147a/5, 259a/23
e.-i tevḫid 210b/1
e.-i Yemāme 125a/16
e.+idi 24b/22
e.+idüm 252b/15
e.+idür 57b/23, 29b/19, 102b/19,
109b/19, 163b/13, 182a/17, 182a/21,
225b/21, 272a/21
e.+ile 25a/16, 112a/22, 145a/16
e.+in 25b/4, 25b/7, 36a/2, 41b/6,
74b/1, 126b/13, 138b/19, 152a/18, 208b/9,
239a/11, 246a/3, 256b/5, 263b/13
e.+inden 3b/17, 41a/19, 44a/4,
54b/13, 79b/1, 90a/7, 126a/1, 126a/22,
126b/16, 127a/7, 129a/20, 139a/15, 142a/6,
142a/8, 204a/13, 219b/5, 245a/7, 25a/12,
267a/8
e.+indendür 53a/3
e.+indensin 40a/19
e.+ine 11b/6, 16a/11, 27a/1, 27a/5,
54a/16, 56b/20, 59a/5, 62b/1, 74b/22,
74b/22, 78a/1, 88b/7, 100a/16, 115b/5,

116b/21, 119b/16, 120a/23, 145b/20,
146b/22, 153b/17, 153b/18, 153b/20,
163b/15, 168b/11, 172a/23, 186b/4,
189b/23, 197a/22, 203b/13, 215b/20,
218a/23, 220a/23, 220b/2, 225a/19,
228a/19, 240a/8, 241a/7, 249a/11, 249a/9,
250a/21, 269b/9

e.+ini 20b/20, 68b/19, 101b/3,
120a/16, 152a/18, 181b/7, 200b/14,
232b/18

e.+inile 25b/3

e.+inüñ 11a/19, 20a/13, 24a/20,
34b/23, 36a/4, 36a/4, 36b/23, 50b/15,
50b/15, 54b/11, 54b/11, 64a/21, 104b/14,
104b/15, 111a/2, 111a/3, 111b/11,
115b/19, 116b/21, 116b/23, 135b/16,
135b/9, 149a/16, 149a/19, 149b/18,
149b/19, 161a/7, 166a/9, 166a/9, 174a/11,
174a/11, 213b/12, 213b/5, 214a/14,
226a/10, 226a/11, 230b/17, 235a/8, 271a/4

e.+isin 129a/23

e.+iyile 110b/3, 139a/1, 150b/21,
168b/18, 182a/23, 186a/10, 186b/3,
252a/6, 255b/19, 269b/2, 270b/10

e.+iyiledür 59b/3

e.+ü 92a/13

e.+üme 200a/9

e.+ümüz 124a/15, 124a/18, 200b/1

e.+üñ 199b/2, 234b/22

e.+üñde 245a/6

e.+üñi 36a/11

e.+üñüz 69b/11, 92b/12, 198a/13,
198a/6, 198a/8

e.+üñüze 196a/19, 196b/6, 196b/8

e.+üñüzi 253a/1

[=424]

ehvâl: (Ar.) Korkular, dehşetler.

e.+i+(3) 254a/6

e.-ı kıyâmet 254a/6

e.+in 262a/22

e.+lerinden 115b/3, 210a/5

e.+leriyle 249a/20

[=5]

ejdehâ: (Far.) Ejderha.

e. 97a/19, 98b/14, 142b/17, 237a/8

e.+lar 146a/15

e.+yı 245a/20

[=6]

ek-: Bir bitkiyi üretmek için toprağa tohum
atmak.

e.-dügünüz 164b/11

e.-düñ 35a/15, 35a/16

e.-erler 8a/12

e.-esiz 218b/8

e.-mez 170a/4, 170a/4, 170a/4

e.-miş 35a/13

[=9]

eķall: (Ar.) En az ,en aŗađı.

e.+i+(3) 110a/10

e.-i müddet-i ĥaml 110a/10

[=1]

ekin: Tahılın tarlaya atıldığı andan harman
oluncaya kadar aldığı durum.

e. 42a/18, 42a/19

e.+den 164b/11

e.+i+(1) 208b/12

e.+i+(2) 35a/12, 215a/23

e.+in 35a/13, 35a/16, 170b/8,
208b/15

e.+ine 6a/9

e.+ler 97b/22, 170a/23, 171a/6,
204b/18, 218b/8

e.+leri 178b/14

e.+lerinden 10a/1

e.+lerümüz 170b/1

e.+lerünüz 164b/20

e.+lerünüzü 165b/1

e.+üm 35a/11

e.+ümüz 164b/16, 164b/17

e.+ün 35a/14

e.+ünüze 209a/6

[=26]

ekinci: Ekin ekip biçmekle uğraşan kimse,
çiftçi.

e. 128a/6, 120a/8

e.+ler 42a/15, 170a/3

e.+lerün 170b/1

e.+ye 120a/7

[=6]

ekinlik: Ekin ekilecek yer, tarla.

(ekinlig).+inde 170b/4

[=1]

ekmek: Ekin ekmek.

(ekmeg).+ile 239a/20

[=1]

ekrem: (Ar.) En kerîm, en cömert.

e.+dür 79b/10, 262a/9

e.+i+(2) 214a/6

e.+ünüz 134b/23, 135a/7

[=5]

ekser: (Ar.) En çok, daha ziyâde.

e. 18a/6, 29b/19, 33b/17, 33b/18,
149a/16, 258b/13, 261a/10, 272b/8

e.+i+(1) 29b/18

e.+i+(2) 15b/9, 271a/4

[=11]

eksi-: Eksiltmek, azaltmak.

e.-mezüz 146a/7

e.-r 240b/15

[=2]

eksiksiz: Eksiksiz, noksansız. bk.

eksüksüz

e. 94a/17, 95b/9

[=2]

eksil-: Azalmak, az duruma gelmek.

e.-di 98b/1, 148b/22

e.-e 119b/8, 265b/14

e.-eni 207b/3

e.-medi 86a/10

e.-mesi 18b/10

e.-meye 50b/15, 93a/4

e.-mez 65a/22, 65b/23, 71b/7,

160b/21, 160b/21, 163a/15, 241b/2, 259a/7

e.-mezdi 121b/2

e.-se 224b/7

e.-ür 9a/2, 146a/8, 244b/14

[=22]

eksücek: Eksikçe.

(eksüceg).+in 100b/5

[=1]

eksük: Eksik, noksan.

e. 11a/7, 43b/7, 29b/18, 105b/16,

111a/2, 157b/10, 189a/15, 198a/16,

198a/19, 225b/18, 230b/9, 242a/10,

242a/10, 242a/16, 242a/18

(eksüg).+e 198a/20, 235b/4
(e).+i+(2) 106a/4, 222a/1, 223a/16
(e).+in 80a/14
(e).+ine 157b/13
(e).+iyile 242a/11
[=23]
eksükrek: Daha eksik, daha noksan.
e. 223a/19
[=1]
eksüksüz: Eksiksiz, noksansız. bk.
eksiksiz
e. 216a/12, 241b/4, 259a/10
[=3]
ekşi: Ekşi.
e. 61a/23, 160a/12
[=2]
ekşi-: Ekşimek.
e.-mez 116b/18
e.-r 116b/19
[=2]
ekvab: (Ar.) Küpler, büyük su kapları.
e. 162b/5
[=1]
el: El; irade, güç, yönetim; sahiplik, mülkiyet.
e. 3b/7, 3b/9, 3b/9, 3b/9, 11a/12, 12b/5, 19a/4, 19a/7, 21b/14, 21b/17, 21b/18, 21b/20, 34b/14, 43b/21, 61a/22, 61a/9, 61a/9, 77a/9, 78b/23, 81b/17, 116b/23, 146b/4, 160b/3, 162b/15, 181b/16, 182a/19, 184a/14, 185a/18, 221a/2, 224b/10, 228b/3, 228b/3, 246b/5, 255b/10, 257b/12, 258b/22

e.+de 35b/15, 68a/4, 84b/7, 235b/17
e.+dedür 117b/14
e.+deki 87a/9
e.+den 2a/16, 68b/12, 70a/23, 75a/7, 94a/3, 148b/4, 151a/21, 161a/23, 162a/10, 171b/7, 181b/21
e.+deyiken 113b/22
e.+deyken 81b/5, 98a/4
e.+e 2a/8, 40b/11, 82a/19, 174a/2, 177b/13, 177b/13, 231a/8
e.+i+(1) 241b/9, 241b/9
e.+i+(2) 3b/1, 3b/16, 31b/2, 31b/14, 38a/5, 54a/5, 77a/6, 88b/14, 117b/13, 123b/23, 161a/13, 201b/9, 224b/11, 237a/9, 239a/2, 254a/1
e.+in 3b/15, 20b/17, 31a/18, 31a/23, 31b/16, 45a/15, 90a/1, 207b/11, 214a/5, 224b/11, 224b/11, 229b/24, 246a/17, 246a/17, 246a/6, 267a/4, 26b/17
e.+inde 1b/22, 30a/4, 34a/17, 73a/6, 74a/2, 74a/3, 86b/6, 86b/9, 89b/16, 98a/5, 103b/4, 111a/4, 142b/17, 147a/23, 177a/15, 179a/18, 179a/18, 185b/21, 198a/22, 201b/18, 201b/19, 207b/1, 216a/5, 216a/6, 238a/7, 246a/10, 251a/14, 251a/19, 267a/17, 272b/10
e.+indedür 14b/16, 49a/14, 75a/20, 95a/13, 136a/16, 141b/14, 146b/6, 166b/12, 193a/14
e.+indeki 31a/21, 98a/10, 257b/7
e.+inden 3b/3, 3b/14, 14a/14, 30a/12, 31a/4, 31b/10, 34b/12, 34b/8, 43a/4, 44a/9, 45b/10, 57b/21, 60a/6,

62b/23, 77a/7, 77b/2, 79b/20, 89b/16,
104a/2, 108a/14, 111b/9, 122a/11, 151a/20,
167a/13, 171b/4, 171b/5, 173a/1, 179a/5,
181b/6, 201b/17, 221a/23, 245b/18,
253b/2, 265a/15, 267b/10
e.+ine 3b/2, 21b/6, 23b/17, 30b/11,
31b/1, 34b/12, 36a/12, 40b/8, 111b/8,
111b/9, 119a/7, 145a/1, 163b/8, 171a/20,
171b/5, 171b/6, 177a/15, 188a/7, 207a/23,
212b/20, 213a/13, 226a/16, 240a/21,
240a/21, 244a/10, 244a/6, 244a/6, 245b/16,
251a/23, 252a/21
e.+ini 3b/9, 4a/8, 23b/11, 56a/13,
60b/12, 93b/4, 97a/19, 101b/21, 120b/23,
125b/15, 126a/2, 142b/17, 213a/22,
237a/8, 269b/7
e.+inüñ 21b/14, 125b/15, 136a/9
e.+iyile 125b/15, 142a/17, 181b/13,
227a/14, 258a/10
e.+iyle 102a/13
e.+ler 221a/11
e.+leri 3b/6, 3b/13, 8a/11, 8a/12,
12a/11, 21b/19, 21b/20, 62a/15, 106a/22,
124a/1, 179a/17, 221a/3, 234b/10
e.+lerile 46b/2, 122a/2
e.+lerin 3b/8, 3b/11, 43a/15,
115a/1, 115a/15, 126b/1, 159b/8, 182a/18,
208b/5, 244a/9
e.+lerinde 146b/2, 162b/4, 162b/5,
162b/6, 18b/18, 251a/16, 251a/21
e.+lerindeki 52b/11, 105b/6
e.+lerinden 47b/10, 54b/16, 180b/5
e.+lerine 50b/18, 161b/21, 161b/22,
229a/6, 229a/6, 253b/2, 254b/22, 255a/1

e.+lerinüñ 21b/16
e.+leriyle 133a/8, 178b/2, 200b/23,
239a/3, 260b/12
e.+lerümile 38a/4
e.+lerümüñ 21b/16
e.+üm 23b/13, 23b/13
e.+ümde 35b/14, 98a/4, 112b/5,
221a/21, 245a/19
e.+ümdeñ 17a/19, 21b/8, 27b/11,
44b/2, 185b/12, 245b/11, 245b/2
e.+üme 165a/19, 184b/6, 213a/14,
213a/17, 251b/5
e.+ümüzde 185b/18
e.+ümüzden 12a/16, 68a/1, 253a/4
e.+ümüze 146b/12
e.+ümüzle 38a/2, 177a/12
e.+üñ 92a/6, 162b/14, 227a/11,
227a/12
e.+üñde 62b/13
e.+üñden 1b/15
e.+üñe 36a/11, 95b/11, 163a/17
e.+üñi 248a/12, 269a/22
e.+üñüz 68a/11, 126b/1, 165b/14,
200b/18, 218b/21
e.+ünüzde 27b/6, 80a/10
e.+üñüzdeki 168a/3
e.+üñüzden 171a/16, 17b/2, 27b/4,
93b/23
e.+üñüze 115a/6, 171a/18
e.+üñüzle 22a/17
[=335]
el-amān: (Ar.) Yardım ve şikâyet edatı
olarak “aman, medet” anlamındadır.
e. 1b/23

[=1]

el-‘aynu ḥaḩ: (Ar.) “Ben Hakk’ım, Hakk’tan gayrı değilim” anlamında.

e. 211b/9

[=1]

elbetde: (Ar.) Mutlaka, kesin olarak. bk.
elbette

e. 2b/4, 2b/6, 10b/23, 38b/4, 51a/9, 66b/4, 77a/8, 114a/16, 130a/12, 136a/12, 136b/4, 137b/18, 138a/9, 138b/13, 140b/12, 141b/16, 145a/13, 151a/19, 153b/16, 156a/23, 159a/6, 160a/12, 164a/7, 185a/2, 189a/1, 191a/8, 193a/7, 194b/15, 197b/8, 214b/15, 227a/4, 227a/9, 231b/23, 235b/16, 265b/19

[=35]

elbette: (Ar.) Mutlaka, kesin olarak. bk.
elbetde

e. 6b/7, 6b/13, 16b/8, 17b/15, 17b/17, 17b/19, 18b/4, 20a/2, 23a/12, 23a/16, 23a/20, 32a/13, 35a/15, 46a/5, 53a/3, 59b/5, 60a/23, 66b/3, 69a/12, 72b/14, 72b/18, 74a/20, 79b/14, 82a/11, 83b/2, 83b/8, 90a/5, 95a/6, 100b/4, 109b/3, 137b/2, 176b/3, 178a/1, 236b/7, 236b/9, 245b/8, 269b/16

[=37]

elçi: Bir uzlaşma sağlamak ya da bir iş bitirmek için birinin yanına gönderilen kimse.

e. 128b/21, 267a/11, 267a/14

e.+lerümüz 94a/15

e.+n 130b/15

e.+si 130b/9

[=6]

elem: (Ar.) Keder, dert, ıztırıp.

e. 250b/18, 266a/1, 268a/23

e.+in 93a/19

e.+inden 82b/21

[=5]

elemsüz: Dertsiz, kedersiz.

e. 77b/18

[=1]

el-ḥadıs: (Ar.) Hz. Muhammed’in söz ve davranışları.

e. 4b/8, 27b/19, 103a/15, 111a/23

[=4]

elḥamdülillāḩ : (Ar.) Allah’a hamdolsun, şükürler olsun. bk.

elḥamdülillāḩi

e. 19b/8, 61b/6, 146b/10

[=3]

elḥamdülillāḩi : (Ar.) Allah’a hamdolsun, şükürler olsun. bk.

elḥamdülillāḩ

e. 84a/23, 142a/11

[=2]

el-ḥaşıl: (Ar.) Hâsılı, sözün özü, kısacası.

e. 133b/2

[=1]

elım: (Ar.) Çok acıklı.

e. 217a/21

‘azāb-ı e. 217a/21

e.+de 48b/14

‘azāb-ı e. 48b/14

e.+den 206b/1

‘azāb-ı e. 206b/1

e.+e 189a/13, 189a/16, 231b/13

ʿazāb-ı e. 189a/13, 189a/16,
231b/13
[=6]
el-kehf: Kurʿân-ı Kerîm'in on sekizinci
sûresi.
e. 19a/10
[=1]
elli: Elli.
e. 20b/15, 100b/9, 152b/15, 214b/8,
217b/13
[=5]
ellü: Eli olan.
e. 145a/1
[=1]
elvân: (Ar.) Türlü renklerden olan.
e. 18b/15, 48a/17, 137a/4, 161a/1
[=4]
em-: Emmek.
e.-e 254b/1
[=1]
emānet: (Ar.) Emniyet edilen kimseye
bırakılan şey, eşya veya kimse.
e. 167b/3, 216a/20, 216a/21
e.+dür 14a/3
e.+e 122a/6, 234b/4
e.+i+(1) 177b/5, 216a/11
e.+idi 243b/23
e.+ler 216a/12, 216a/15
[=11]
emel: (Ar.) Arzu, istek.
e. 1b/5, 238a/9, 238a/9, 95b/14
tûl-ı e. 1b/5
[=4]
emer: Meme emecek yaşta olan.

e. 246a/10
[=1]
emîn: (Ar.) Güvenilir.
e. 38b/6, 53a/11, 53a/11, 69b/17,
69b/17, 71a/8, 88a/18, 88a/18, 100a/16,
100a/6, 123b/2, 127a/21, 167b/22, 169a/9,
184a/1, 184a/2, 192b/9, 1b/8, 200a/15,
205a/12, 205a/3, 205a/4, 205a/7, 205a/8,
216a/20, 215b/3, 215b/4, 215b/7, 224a/14,
230a/15, 258b/21, 261a/13, 263a/12,
268b/14, 268b/18, 273a/19
Mekke-yi e. 258b/21
e.+düm 97a/15
e.+dür 240b/15, 258b/19
e.+em 93b/18, 97a/15
e.+i+(2) 251b/19
e.+ümüzdür 240b/16, 240b/16
[=44]
emînlik: Emin olma durumu, emniyet.
e. 69b/18, 100a/5
e.+ler 264a/13
(emînlig).+ine 88a/17
[=4]
emir: (Ar.) Emredici olan.
e. 41a/22, 128b/4, 177a/4
e.+idi 89b/17
e.+lerinden 9b/10, 260b/22
[=6]
emîre'l-mü'minîn: (Ar.) Müminlerin başı
halifeler için kullanılan unvan.
bk. **emire'l-mü'minîne, emirü'l-
mü'minîn, emîrü'l-mü'mîn**
e. 84a/22, 92a/15, 92a/17, 110a/11,
110a/13, 111b/7

[=6]
emire'l-mü'minîne: (Ar.) Müminlerin başı halifeler için kullanılan unvan.

bk. **emíre'l-mü'minín,** **emirü'l-mü'minín,** **emírü'l-mü'mín**
e. 200a/4

[=1]
emírü'l-mü'mín: (Ar.) Müminlerin başı halifeler için kullanılan unvan.

bk. **emíre'l-mü'minín,** **emire'l-mü'minîne,** **emirü'l-mü'minín**
e. 270a/10

[=1]
emirü'l-mü'minín: (Ar.) Müminlerin başı halifeler için kullanılan unvan.

bk. **emíre'l-mü'minín,** **emire'l-mü'minîne,** **emírü'l-mü'mín**
e. 79b/6, 79b/7, 238a/8

[=3]
emlak: (Ar.) Mülkler, mallar.

e. 271b/12
e.+i+(2) 47a/4
[=2]

emn: (Ar.) Eminlik.
e. 265a/2

[=1]

emr: (Ar.) Emir, buyruk, ferman. bk.
emür

e. 6a/11, 8a/15, 8a/18, 19b/13, 20a/4, 23a/11, 23a/11, 23a/15, 25b/3, 26a/16, 26b/1, 27b/15, 28a/12, 31b/3, 34a/23, 34b/21, 35a/5, 37b/18, 41a/19, 41b/15, 46b/5, 51a/1, 54a/23, 61b/12, 66a/1, 66a/21, 66a/3, 66b/2, 76a/11,

103b/21, 105b/19, 114a/4, 114a/5, 118a/4, 119a/22, 122a/20, 125a/18, 125a/23, 130a/18, 132a/10, 133a/5, 134b/15, 136a/10, 137a/8, 138b/1, 142b/10, 150b/23, 152a/9, 155a/11, 156a/10, 156b/21, 157b/8, 165b/16, 166a/14, 173b/9, 176b/23, 178a/3, 178b/18, 181b/17, 190a/14, 190b/1, 193b/8, 203a/22, 203a/23, 203a/3, 203b/13, 222a/19, 228a/22, 228b/12, 228b/12, 228b/13, 232b/19, 236a/1, 236b/7, 242b/2, 243b/18, 24a/3, 250a/21, 251a/10, 252a/3, 259b/8, 260a/21, 264a/10, 264a/15, 268b/1, 268b/10, 270a/6, 270b/4, 272a/15, 272b/6

e.+e 119b/21, 125a/19, 181b/18

e.+i+(1) 243b/18, 244a/1

e.+i+(2) 89a/8, 118b/1, 202a/19, 211b/18, 214b/7, 224a/17, 245a/19, 259b/6, 260a/5, 265b/20, 272b/19

e.+i+(3) 70a/6, 83b/1, 99a/13, 107a/12, 107a/13, 108a/7, 113a/23, 115b/19, 118a/19, 132a/20, 132a/21, 148b/4, 179a/19, 188b/2, 203a/2, 218a/2, 226a/4, 264a/18, 264b/5

e.-i āḥiret 226a/4

e.-i 'azím 107a/12, 107a/13

e.-i dín 132a/20, 179a/19, 264b/5

e.-i dünyā 132a/21

e.-i kıtāl 118a/19

e.-i ma'rūf 70a/6, 113a/23, 115b/19, 148b/4, 218a/2

e.-i nehy 83b/1, 99a/13,
108a/7, 188b/2, 203a/2

e.-i şedid 264a/18

e.+idür 31a/12, 187a/7

e.+ile 6b/6, 23b/22

e.+imüz 36a/21

e.+imüzile 13b/11

e.+imüzle 13b/6

e.+in 3a/16, 8b/21, 10a/15, 37b/22,
59b/23, 66b/5, 70a/5, 80a/13, 135a/10,
139a/5, 141a/5, 166b/21, 182a/4, 184a/19,
236a/21, 238b/16, 239a/18, 239b/15,
248a/2

dîn-i e. 238b/16

e.+inde 38b/18, 68b/16, 71b/2,
75a/1, 94b/8, 97a/17, 118b/8, 122b/19,
141a/5, 171b/17, 197a/16, 200b/10,
224b/23, 225a/6, 247b/20

e.+inden 9b/9, 130b/22, 179b/2,
193a/15, 196a/5, 257a/8

e.+ine 10a/15, 23a/4, 23b/6, 42a/9,
44b/21, 65a/18, 65a/21, 85a/12, 111a/14,
115b/1, 119a/23, 123a/17, 123b/14,
123b/23, 128b/14, 132a/11, 143a/19,
169a/22, 174a/21, 174b/15, 174b/15,
176a/23, 178b/4, 196b/7, 197a/9, 198b/4,
200b/9, 201a/1, 204a/20, 239a/4, 243b/17,
243b/23, 253b/9, 260a/11

e.+ini 58a/4, 130a/17, 130a/18,
205b/5,

e.+inüñ 95b/20

e.+iyile 131a/12, 248a/1, 259a/23

e.+iyle 26a/3, 35b/5, 123b/22

e.+iyledür 63a/1

e.+üm 38a/2, 75a/3

e.+üme 122a/23

e.+ümüzile 217a/23

e.+ümüz 37b/20, 140a/11, 228b/22

e.+ümüzde 209b/14

e.+ümüze 22b/14, 82a/10, 135a/1

e.+ümüzle 82b/19

e.+üñde 211a/20

e.+üñe 66a/18

[=232]

emsâl: (Ar.) Misaller, örnekler.

e.+lerile 43b/4

e.+lerin 16b/22

[=2]

emür: (Ar.) Emir, buyruk, ferman. bk.

emr

e. 204b/1, 207b/15, 231b/1

e.+lerin 130b/1

[=4]

emzir-: Emzirmek. bk. **emzür-**

e.-mek 198a/14

[=1]

emzük: Emzik.

(emzüg).+i+(2) 92b/16, 230b/4

[=2]

emzür- : Emzirmek. bk. **emzir-**

e.-di 173a/8

e.-dügi 110a/10, 198a/13

e.-dügine 198a/20

e.-e 198a/18, 198a/18

e.-mesi 110a/8, 110a/9

e.-se 198a/13, 198a/20

e.-üp 257b/4

[=11]

emzürüci: Emziren.

e. 198a/19

[=1]

en: Genişlik. bk. **in**

e.+i 9a/5, 9a/5

e.+ini 251a/10

[=3]

en-: İnnek. bk. **in-**

e.-erler 261a/13

e.-iser 28a/20

[=2]

eñ: En, pek, çok.

e. 16b/19, 176b/1

[=2]

en‘ām: (Ar.) At, deve, sığır ve koyun gibi hayvanlar.

e.+dan 13b/12

e.+ı+(1) 13b/8

e.+ları 61b/7

e.+ların 63a/6

e.+laruñuz 239b/2, 248a/20

e.+laruñuza 237b/18

[=7]

enār: (Far.) Nar.

e. 160b/23, 161a/2

[=2]

enbiyā: (Ar.) Nebîler, peygamberler.

e. 5a/3, 26a/9, 117b/6, 138a/4

e.+dan 253a/14

e.+lar 107a/23

e.+nuñ 260a/3

[=7]

encír: (Far.) İncir.

e. 258b/16, 258b/20

e.+ile 258b/14, 258b/15

e.+uñ 258b/17

[=5]

endíse: (Far.) Düşünce, vesvese, kaygı.

e.+ler 127b/1

e.+lerden 43b/20

e.+leri 62a/1, 265b/17

e.+si 92a/5

[=5]

eñek: Çene

e.+lerini 3b/11

[=1]

ene rabbükümü‘l-‘alā: (Ar.) “Ben sizin en yüce rabbinizim.” anlamında.

e. 237a/14, 237a/17

[=2]

enfās: (Ar.) Nefesler, soluklar.

e.+umuz 166a/15

[=1]

enís: (Ar.) Evcil.

e. 101a/16

[=1]

eñlü: Yanaklı, yüzlü.

e. 241b/14

[=1]

enşār: (Ar.) Yardımcılar. Mekke’den Medîne’ye göç eden Müslümanlara yardım eden Medîneli Müslümanlar. bk. **enşār**

e. 179b/3, 179b/4

e.+ıla 131b/22

e.+lardan 180a/6

e.+lardur 180a/9

e.+ları 180a/3, 180a/13

[=7]

enşārī: (Ar.) Yardımcılar. Mekke'den Medîne'ye göç eden Müslümanlara yardım eden Medîneli Müslümanlar. bk. **ensār**

e.+lerçündür 149b/19

e.+lerden 178a/10, 179b/14,

179b/18, 200a/16

e.+lere 179a/3

e.+lerle 131b/23

[=7]

eñse: Boynun arkası.

e.+lerini 119a/6

e.+re 84a/20, 119a/9

e.+sinde 23b/20

e.+sinden 23b/20

[=5]

ensirek: ?

e. 259a/3

[=1]

envā': (Ar.) Türler, çeşitler, cinsler.

e. 1b/7, 8a/19, 8a/21, 22a/8, 36b/11, 37a/2, 49a/16, 54a/19, 57b/6, 61a/11, 61a/23, 63a/3, 71a/1, 79a/12, 82a/14, 84a/5, 84a/8, 89a/2, 94b/14, 98a/10, 101a/4, 112b/1, 125b/7, 129b/5, 130b/4, 136b/17, 136b/17, 136b/18, 136b/23, 137a/4, 139a/12, 141b/4, 145b/15, 149a/19, 157b/17, 157b/18, 160a/14, 160a/5, 160a/6, 161a/1, 161a/15, 162b/9, 173b/18, 183b/2, 18b/11, 194a/16, 204b/19, 204b/9, 209b/16, 213a/3, 234a/17, 234a/4, 237b/14, 239a/19, 255a/12, 260a/2, 272b/18

e.+ı+(3) 65b/19, 176b/22, 251a/12, 262b/11, 262b/12

e.-ı 'azāb 262b/12

e.-ı cevāhir 251a/12

e.-ı maḥlūḫ 65b/19, 176b/22

e.-ı ni' met 262b/11

[=62]

epsem: Sessiz, sakin.

e. 31a/12, 113a/4, 144b/7

[=3]

er: Erkek, eş, koca.

e. 25b/12, 27a/5, 36a/5, 57b/7, 72a/18, 82b/4, 82b/5, 98b/7, 99a/22, 119b/13, 163b/7, 187a/6, 196b/11, 196b/20, 198a/16, 198a/17, 198a/18, 200b/11, 200b/12, 202a/7, 224b/1

e.+den 20b/20, 57b/8, 57b/9, 57b/10, 132b/15, 187b/2, 196b/19, 198a/16

e.+e 65b/11, 131a/16, 187a/2, 187a/3, 196b/20, 197b/20, 240a/16

e.+ı+(1) 225a/1, 225a/8

e.+ı+(2) 163b/8, 172b/18, 173a/1, 186b/6, 187a/1

e.+ile 131a/14, 187a/19, 196b/22, 228b/19, 232a/10

e.+in 186b/10

e.+inden 173a/1, 186b/21

e.+ine 173a/22, 186b/17, 186b/19, 186b/20, 187a/4

e.+iyile 173a/2, 187a/1

e.+leri 117b/19

e.+üm 172b/19

e.+üñ 228b/19

[=61]

er-: Ermek, ulaşmak. bk. **ir-**

e.-eler 260b/5

e.-medin 209a/1

[=2]

eren: Erkekler, eşler, kocalar.

e.+ler 84b/21, 121a/1, 126b/10,
126b/15, 130a/13, 132b/14, 168b/10,
168b/4, 169b/12

e.+lerdedür 186b/7

e.+lere 123a/9, 219a/18

e.+leri 37a/14, 122b/23, 163b/3,
168b/1, 246b/11

e.+leriçün 161a/10

e.+leridür 125a/16

e.+lerle 187a/20, 187b/6

e.+lerinden 160b/1, 160b/2,
161a/13, 186b/15

e.+lerine 160b/1, 187b/1, 187b/2

e.+lerinün 201b/11, 201b/12

[=30]

ergen: Bekar.

e. 90a/2

[=1]

erhām: (Ar.) Döl yatakları.

e.+laruñuzı 118b/2

[=1]

erhame'r-raħimín: (Ar.) Merhametlilerin
en merhametlisi.

e. 211a/10

[=1]

eri-: Erimek.

e.-miş 99b/11, 159a/13, 214b/17

e.-mişdi 26a/18

e.-ye 224b/11, 224b/12

e.-yüp 117a/2

[=7]

erid-: Eritmek.

e.-eydi 213b/5

e.-ür 163b/16, 265b/22

[=3]

erkān: (Ar.) Esaslar, destekler.

e.+ı+(3) 70a/7

e.-ı islām 70a/7

e.+ların 180a/17

e.+larına 216b/4

[=3]

erkek: Erkek.

e. 8a/21, 164a/23

e.+lerdür 85a/3

[=3]

erte: Sabah, şafak vakti. bk. **irte**

e.+de 58a/13

e.+ydi 107b/11

e.+ye 22b/23

[=3]

ervāh: (Ar.) Ruhlar.

e.+lar 50a/21

e.+ları 69b/9, 149b/3

[=3]

erzāk: (Ar.) Rızıklar.

e. 221b/15

e.+ı+(2) 107a/11

[=2]

erzānı: (Ar.) Lâyık görülme, liyâkat.

e. 145b/12, 160b/16, 176b/17

[=3]

erzel: (Ar.) En rezil.

e.+ı+(3) 259a/2

e.-i 'ömr 259a/2

[=1]

es-: Esmek.

e.-di 155a/5

e.-düginden 96a/16

e.-er 35b/5

e.-üp 140a/17, 140b/5

[=5]

esahh: (Ar.) En sahih, en doğru.

e. 132b/22

e.+ın 177a/1

[=2]

eşayāhāh: (Ar.) İnsanları bir araya getirmek üzere yüksek bir yerden söylenen söz.

e. 270b/2

[=1]

esbāb: (Ar.) Sebepler.

e.+ı+(2) 251a/16

e.+ı+(3) 48b/4, 48b/4, 48b/11,

48b/11, 66b/9, 74b/10, 107a/11, 249a/11,

268b/3, 167b/22

e.-ı dünyā 107a/11

e.-ı felāh 249a/11

e.-ı helāk 48b/4, 48b/11

e.-ı ma'ışetine 66b/9,

268b/3

e.-ı necāt 48b/4, 48b/11

e.-ı rahmet 167b/22

e.-ı sa'ādet 74b/10

e.+ındandır 79a/13

e.+ını 104a/10

e.+lardan 69a/22

e.+ları 141b/10

e.+ların 79a/11, 120b/18, 162a/10,

234a/11

rızık-ı e. 79a/11

e.+larına 162a/9, 181b/21

e.+larından 157a/9

e.+larıñ 107a/9

[=23]

esdür-: Estirmek.

e.-medi 212a/8

e.-ür 101b/2, 101b/4, 101b/4

e.-ürüz 170b/7

[=5]

esen: Rahat, huzurlu.

e. 1b/16

[=1]

eşer: (Ar.) Nişan, iz, alâmet.

e. 3a/19, 4a/10, 42b/10, 64b/7,

101b/3, 101b/3, 108a/23, 108b/1, 111b/15,

140b/5, 153b/2, 164b/8, 200a/23, 225a/7,

249a/3, 271a/1, 271b/22

e.+ı+(2) 3a/20, 8b/2, 25b/7, 26a/19,

50a/8, 59b/17, 69a/11, 83b/4, 88a/4,

153b/6, 153b/13, 174b/14, 208b/7, 232a/4

e.+ı+(3) 131b/19

e.-i sa'd 131b/19

e.+idür 18a/23

e.+in 257b/23

e.+inden 271b/21

e.+inüñ 243a/11

e.+leri 8a/1, 43a/20

[=38]

esfel: (Ar.) En sefil, pek aşağı.

e.+ı+(3) 259a/1, 259a/4

e.-i safilín 259a/1, 259a/4

[=2]

esici: Esici, esen.

e. 140b/10

[=1]

eşim: (Ar.) Günahkar, suçlu.

e. 81a/14, 146b/1

[=2]

esír: (Ar.) Tutsak.

e. 1b/22, 28a/4, 62b/14, 69a/5,
111a/16, 115a/1, 115a/11, 115a/13,
115a/14, 115a/17, 115a/3, 115a/6, 115a/8,
123a/17, 129b/14, 130b/4, 135a/20,
148a/16, 177a/12, 177a/20, 177a/22,
178b/7, 197a/17, 197a/20, 229b/2,
229b/20, 229b/21, 266b/15, 266b/18,
267a/17

e.+i+(1) 115a/6, 254b/9

e.+i+(3) 111b/5

e.-i nefis 111b/5

e.+ile 115a/12

e.+iyem 229b/21

e.+lere 229b/1

e.+leri 207a/17

e.+lerin 115a/9, 129b/15

[=39]

esirge-: Korumak, merhamet etmek.

e.-di 32b/18

e.-düginden 3a/2

e.-medügin 150a/16

e.-mek 130b/5

e.-mekligi 225a/19

e.-meyüp 181b/11

e.-mez 150a/16

e.-mezler 200b/23

e.-r 48a/1, 108a/17, 124b/21,
130a/1, 172b/8, 175b/3

e.-ye 29a/23

e.-yesin 32b/8

e.-yüp 38b/6, 43b/23, 64a/8,
69b/23, 99b/8, 146b/18, 180a/10, 186a/13,
187b/10, 188b/15, 195b/22, 199b/5,
228a/6, 23b/15, 246a/11

[=31]

esirgeyici: Koruyucu, merhametli.

e. 35b/19

e.+dür 3a/1

e.+lerdür 127b/15

[=3]

esírlík: Tutsaklık, esâret.

e.+den 176a/3

[=1]

eski: Eski.

e. 60a/20

[=1]

eski-: Eskimek.

e.-mez 57b/1, 71b/6

[=2]

eskit-: Eskitmek.

e.-düñ 264b/9

[=1]

eslem: (Ar.) En selâmetli, en emîn, en doğru.

e. 124a/8

[=1]

esnām: (Ar.) Sanemler, putlar.

e. 237a/20

e.+ları 237a/18

[=2]

esrār: (Ar.) Sırlar.

e.+ı+(1) 40a/10

e.+lardan 149a/4
e.+larına 202a/23
[=3]
esrik: Sarhoş. bk. **esrük**
(esrig).+e 30b/7
[=1]
esrük: Sarhoş. bk. **esrik**
e. 216a/5
[=1]
e's-selāmu 'aleyküm: (Ar.) Allah'ın
selamı üzerinize olsun.
e. 174a/22, 229b/11, 229b/16,
229b/20
[=4]
eş'ār: (Ar.) Şiirler.
e. 13a/13, 69a/1
[=2]
eşedd: (Ar.) En şiddetli.
e. 232b/22
[=1]
eşeddirek: En şiddetli, daha şiddetli.
e.+dür 237b/3, 237b/4
[=2]
eşek: Attan küçük binek hayvanı.
e. 59b/2, 203b/21, 227a/14
e.+de 13a/21
e.+den 59a/22
(eşeg).+e 190b/2
(e).+i+(2) 131b/23, 131b/23
(e).+ine 131b/22
e.+lerdür 226b/7
e.+lere 226b/9
(e).+üñ 132a/2, 132a/4, 132a/4
(e).+üñi 132a/1

[=15]
eşgāl: (Ar.) İşler, güçler.
e.+i+(3) 216b/3, 238a/5, 265a/10
e.-i ticārāt 265a/10
e.-i dünyā 216b/3, 238a/5
e.+den 222b/10
e.+inden 258b/10
e.+üñüzden 234a/8
[=6]
eşkāl: (Ar.) Şekiller, biçimler, sûretler.
e. 101a/16
e.+ler 141b/7
[=2]
eşref: (Ar.) En şerefli.
e.+i+(2) 259b/18
e.+lerden 29b/9
e.+lerdeñüz 104a/13
e.+lerinden 266b/12
e.+lerindendi 219b/5
[=5]
et: Besin maddesi; kasdan ve yağdan
meydana gelen tabaka.
e. 68a/3, 68a/3, 101a/11, 129b/9,
134a/13, 134a/13, 146a/20, 159a/17,
225a/12, 244b/1, 269a/3
e.+den 162b/11
e.+e 39b/11, 164a/22, 206a/5,
218a/16
e.+i+(1) 23b/22, 164a/22
e.+i+(2) 26a/18, 26b/2, 146a/21,
146a/21, 268a/3
e.+ile 101a/13
e.+in 13b/7, 13b/13, 39b/7,
133b/13, 133b/16, 215b/20, 266a/2, 269a/2

e.+inden 162b/10, 211b/5
e.+ini 36a/15
e.+leri 159b/17, 265b/22, 268a/3
e.+lerin 13b/10, 63a/10, 74b/8,
137a/9, 163b/16, 163b/16
e.+lerüñ 136a/23
e.+ümüz 164a/2
[=46]

et-: Etmek. bk. **it-**

e.-er+(seyr ed-) 8b/22
e.-mege+(defn et-) 6a/10
e.-meyem+(meyl et-) 61b/13
e.-meyüp+(şabr et-) 130a/19
[=4]

etbā': (Ar.) Bir kimseye tâbi olanlar,
uyanlar.

e.+ıla 37a/4, 68b/22, 122a/18
e.+ındandır 21a/8
e.+ınun 91b/6
[=5]

etmek: Ekmek.

e. 5a/20, 5a/21, 5b/2, 5b/2, 5b/3,
263b/8, 265a/1
e.+inden 208b/19
e.+lere 189b/19
[=9]

etmeksüz: Ekmeksiz.

e. 207b/10, 207b/10
[=2]

etrâf: (Ar.) Çevre.

e.+a 73a/19
e.+da 73a/16, 73a/20, 73a/21
e.+ından 159a/4, 236a/10
e.+lara 73a/16, 153b/2, 153b/4

e.+larında 204b/19

[=10]

ev: Konut, hâne.

e. 11b/3, 129a/11, 145a/7, 166b/6,
201b/22, 254a/4, 266b/22, 267b/9, 269a/10
e.+de 200a/9, 240a/10, 245a/14,
245a/14, 251b/21

e.+den 142b/9, 170b/15, 178a/3,
196b/11, 265a/6, 269a/9, 270b/18

e.+dür 145a/3

e.+e 2a/9, 26b/12, 26b/15, 32a/1,
93b/21, 177b/16, 179b/20, 179b/20,
207b/1, 229b/10, 229b/15, 229b/19,
245a/12, 245a/13, 251b/14, 259b/8,
266b/2, 270b/19

e.+i+(1) 266b/3, 267a/10

e.+i+(2) 81b/22, 229b/11, 229b/16,
266b/21, 267b/3

e.+idür 266b/22, 267a/12, 267a/13,
267a/13

e.+in 87a/10, 102b/10, 109a/22,
115b/7, 267b/8

e.+inde 51b/18, 133a/23, 179b/14,
198a/10, 207b/4, 216a/21, 229b/7, 268a/13

e.+inden 263b/9

e.+ine 10b/12, 31b/20, 32b/13,
87a/12, 129a/20, 156a/9, 162b/21,
162b/22, 179b/14, 179b/15, 197a/22,
224a/5, 244a/21, 259b/4, 270a/12

e.+ini 87a/9

e.+inüñ 87a/9, 263b/11

e.+iyidi 142b/9

e.+ler 13b/7, 13b/13, 68a/5, 98a/13
129a/11, 183b/3, 219a/9, 232b/4, 251a/12,
251a/12

e.+leri 57b/1, 87a/2, 87a/2, 88b/21,
93b/7, 178a/3, 180b/13, 245a/8

e.+lerin 4b/15, 178a/3, 178a/22,
178b/2, 203b/7

e.+lerinde 268b/7

e.+lerinden 115b/7, 142b/9,
187b/17

e.+lerine 124b/7, 197b/1, 201b/10,
243b/4

e.+lerini 86b/21

e.+lerinüñ 86b/21, 86b/22

e.+lerüñ 178a/22, 225a/19

e.+ümden 200a/21

e.+ümüz 266b/21

e.+üñ 31b/12, 267b/4, 268b/11

e.+üñdür 267b/9

e.+üñüz 166b/5

e.+üñüzde 91a/13, 234a/8

e.+üñüzden 196b/10

[=130]

ev-: Acele etmek. bk. **iv-**

e.-ip 159b/2

e.-megil 248b/3

e.-üp 128a/19

[=3]

evcā´: (Ar.) Ağrılar, sancılar.

e. 264a/13

maraz-ı e. 264a/13

[=1]

evet: Ancak, fakat.

e. 251b/9

[=1]

evici: Aceleci. bk. **ivici, ivet, ivecük**

e. 128b/12

[=1]

eviş-: Acele etmek, çabuk davranmak. bk.

iviş-

e.-enler 243a/16

[=1]

evkāt: (Ar.) Vakitler.

e.+da 148b/23

e.+umuz 166a/15

[=2]

evlā: (Ar.) Dah iyi, daha uygun.

e. 197a/5

e.+dur 81a/10

[=2]

evlād: (Ar.) Veledder, çocuklar, nesiller.

e. 12a/9, 147b/23, 208a/23,
208a/23, 219a/10, 264b/6, 260b/9

ehl-i e. 12a/9, 147b/23,
208a/23, 260b/9

e.+a 219b/21

ehl-i e. 219b/21

e.+dan 147b/11

e.+ı+(2) 44b/11, 218b/15, 224b/1

ehl-i e. 44b/11

e.+ıla 28a/4, 135a/14, 135b/13,
252b/20

ehl-i e. 28a/4, 135a/14,
135b/13

e.+ın 36a/2

e.+ıyla 269b/2, 270b/11

e.+ları 176a/7

e.+ların 41b/6

e.+larına 176a/6, 195b/17
ehl-i e. 195b/17
e.+larında 263a/5
e.+umuzla 135a/16
ehl-i e. 135a/16
e.+umuz 135a/20, 208b/22
ehl-i e. 135a/20
e.+umuzuñ 185b/13
ehl-i e.185b/13
e.+uñuz 69b/11, 195b/23
ehl-i e.195b/23
e.+uñuzı 200b/18
ehl-i e. 200b/18
e.+uñuzdan 195b/18
ehl-i e. 195b/18
[=32]
evlen-: Evlenmek.
e.-düm 110a/11
e.-ür 254a/4
[=2]
evliyā: (Ar.) Kerâmet sahibi olanlar,
erenler, velîler.
e. 138a/4, 247b/11
e.+dan 85b/9, 253a/15
e.+lar 38b/6
e.+lardan 226b/5
e.+nuñ 260a/3
[=7]
evlü: Evli.
e. 90a/1, 244a/21
[=2]
evran: Ejderha.
e. 272a/3
[=1]

evtād: (Ar.) Ağaç veya demir kazıklar,
direkler.
e. 234a/2
[=1]
evvāb: (Ar.) Allah'a sımsıkı bağlı,
sofu, zâhid.
e.+dur 34a/4
[=1]
evvel: (Ar.) Önce, ilk olarak.
e. 1b/1, 2a/5, 3a/7, 14b/1, 14b/1,
16a/3, 16a/14, 17b/7, 21b/1, 22b/18,
23b/12, 30b/5, 39b/9, 41a/19, 51b/19,
54a/1, 54a/4, 54b/13, 56b/14, 57a/10,
58a/22, 58a/3, 60b/7, 60b/10, 60b/11,
61b/17, 65a/5, 66a/8, 67b/12, 71b/9, 74b/4,
79a/2, 88b/18, 89b/9, 94a/19, 105b/19,
108b/4, 118a/1, 118a/4, 128a/5, 136b/2,
137b/10, 137b/7, 145a/5, 148b/10,
152b/23, 153a/4, 154b/17, 162a/15,
162b/11, 163b/6, 164b/6, 166b/14,
170b/19, 173a/11, 177b/11, 177b/16,
178a/14, 181b/19, 191b/6, 197a/14,
200b/4, 202b/10, 206b/21, 206b/22,
208b/1, 212b/7, 220a/16, 220a/17, 224a/4,
226a/8, 228a/13, 232a/23, 236b/9, 237a/17,
237a/17, 246b/20, 248a/5, 250b/14,
252b/6, 259b/1, 259b/10, 259b/20, 268a/15
e.+de 179b/19, 179b/20
e.+den 17b/13, 23b/9, 77b/2,
90a/20, 109a/16, 163b/10, 172a/19, 176a/9,
240b/1, 255a/18, 263a/20
e.+dür 166b/15
e.+i+(2) 166b/15, 177a/3, 202a/16,
248a/4

e.+in 264b/7
e.+ince 248a/9
e.+inde 30b/18, 45a/10, 128a/15,
157b/21, 163b/11, 165b/21, 190a/4,
240b/7, 252b/2
e.+indeki 212b/1
e.+inden 97b/3, 97b/6, 130a/2,
159b/22, 167a/19, 177a/16, 227b/14
e.+ümüz 204a/13
e.+üñüze 152b/3
e.+üñüzi 105b/1
[=124]

evvelâ: (Ar.) İlk olarak.

e. 5a/20, 5a/23, 32a/3, 65b/9,
118a/4, 122b/11, 128a/17, 128a/7,
139b/17, 162a/10, 180a/13, 180a/2,
200b/20, 204b/22, 212b/4, 218a/2,
234b/21, 235a/14, 241a/12, 249a/18,
253b/23, 269a/16, 271b/11
[=23]

evvelki : Önceki, ilk. bk. **evvelkü**

e. 40a/14, 40a/14, 76a/18, 80b/14,
92a/12, 96b/19, 114a/5, 132b/21, 152a/12,
153b/19, 160b/14, 162a/16, 162a/18,
172a/20, 172a/21, 172b/5, 181b/23,
216b/6, 225b/13, 232b/3, 236b/14,
237a/20, 248a/11, 249a/15, 250b/22
e.+den 21b/17, 266b/7
e.+ler 173b/23, 191a/23, 195a/2
e.+lerden 109a/5, 110b/13, 162a/16
e.+lere 234a/20
e.+leri 99a/20
e.+lerinde 162a/12
e.+lerle 192a/4

e.+leyin 97b/9, 196b/22

[=39]

evvelkü: Önceki, ilk. bk. **evvelki**

e.+ler 42b/13

[=1]

ey: Ey!

e. 5b/14, 10b/19, 11b/11, 11b/11,
11b/17, 16b/9, 30b/11

[=7]

ey-: Söylemek. bk. **eyd-, eyt-, eyid-, eyit-**

e.-düm 47a/23

[=1]

eyd-: Söylemek. bk. **ey-, eyt-, eyid-, eyit-**

e.-e 56a/6, 72b/5, 79a/5, 111a/19,
213a/13, 213a/15

e.-eler 210a/15

e.-esin 237a/3

e.-esiz 76a/12

e.-iserlerdi 201b/12

e.-ün 46b/13, 67b/15, 191a/1,
270b/5

e.-üp 129a/3

e.-ür 2a/21, 2a/21, 2a/22, 3a/21,
3b/22, 4b/11, 4b/12, 6a/6, 7a/18, 7a/18,
7a/19, 7a/21, 7b/16, 8b/14, 9a/10, 9a/2,
9a/22, 9a/22, 9a/5, 9b/11, 10b/5, 10b/6,
11a/19, 11b/16, 12a/11, 12b/3, 13a/6,
14b/4, 14b/19, 15a/22, 15b/19, 17b/3,
20a/11, 23a/11, 23a/15, 23a/15, 23a/19,
23a/20, 26b/12, 26b/13, 27a/1, 27b/19,
28b/19, 29a/13, 29a/17, 29a/5, 29b/4,
30b/9, 31a/2, 31b/6, 34b/9, 36a/14, 36a/3,
37a/19, 39a/15, 41a/3, 41b/18, 44a/20,
46a/10, 47a/18, 48a/1, 52a/5, 54a/1,

58a/13, 58a/14, 58a/15, 58a/16, 60b/18,
66a/2, 66a/23, 66a/7, 66b/20, 68b/14,
68b/22, 68b/3, 69b/12, 72b/17, 73b/14,
73b/15, 73b/17, 76b/10, 78a/11, 78b/4,
78b/4, 81a/2, 82b/20, 84a/21, 84a/22,
86b/5, 89b/11, 89b/20, 91a/16, 91a/16,
92a/12, 92a/6, 92a/7, 93b/21, 95a/11,
95b/1, 95b/20, 96a/17, 96a/20, 98a/16,
103a/2, 103a/2, 104a/19, 106a/4, 108b/23,
110b/12, 111b/14, 112a/5, 112b/19,
114a/18, 115a/8, 115b/4, 115b/7, 118a/2,
119b/22, 121a/6, 122a/5, 122a/9, 126a/10,
128a/23, 128b/17, 128b/3, 130a/8,
132b/21, 136a/1, 136a/7, 138b/22,
140a/22, 140b/10, 140b/5, 142b/8,
145b/23, 146a/5, 146a/7, 146b/4, 146b/8,
148b/9, 149a/12, 149a/7, 149b/11,
149b/14, 149b/18, 149b/6, 153a/21,
153b/1, 156b/13, 156b/14, 156b/18,
156b/3, 156b/4, 158b/11, 159a/6, 163a/12,
165a/17, 166a/17, 168a/17, 171a/9,
172a/11, 172b/17, 174b/8, 175a/18,
178a/15, 178b/13, 178b/18, 179a/14,
179b/13, 191a/19, 191a/20, 196a/20,
196a/23, 200a/12, 200a/16, 200a/19,
200a/3, 202b/2, 202b/4, 202b/9, 203a/12,
203b/7, 205a/19, 205b/18, 206b/12,
206b/18, 207b/19, 208b/1, 208b/4, 208b/9,
209b/14, 210a/13, 210a/22, 210a/23,
210b/9, 211a/23, 211b/10, 212a/7,
212b/14, 213b/16, 214a/23, 214a/4,
214b/1, 216a/3, 218b/22, 219b/6, 21a/20,
220a/16, 223a/20, 224a/13, 224b/1,
224b/2, 224b/8, 225a/23, 227a/5, 228a/17,

230b/1, 231a/7, 232b/14, 236b/18,
238a/17, 238b/18, 240b/17, 240b/4,
243b/8, 244a/15, 244a/6, 246a/3, 249a/1,
250b/21, 252a/12, 252a/14, 252b/14,
252b/17, 252b/6, 253b/16, 254a/13,
254a/16, 255b/22, 260b/18, 262a/9,
263a/21, 264b/8, 265a/2, 268a/12, 269a/14,
270a/1, 270a/11, 273a/13, 273a/8

e.-ürdi 7a/20, 96a/17, 129a/20,
140a/23, 178b/15, 211b/2, 238a/8,
242b/15, 267a/4

e.-ürdüm 156b/5

e.-ürdünüz 106a/18

e.-ürem 214b/1

e.-ürin 38b/2

e.-ürler 27a/21, 27a/9, 45b/17,
72b/13, 78a/10, 86a/21, 107a/18, 153b/13,
156b/2, 211a/22

e.-ürlerdi 110b/12, 204a/23

e.-ürlerse 13a/2

e.-ürmezsın 88a/7

e.-ürsen 5a/6, 57b/6, 72b/23,
166b/7

e.-ürsevüz 45a/17

e.-ürsin 110b/11

e.-ürsüz 160b/8

e.-ürüñüz 87b/16

e.-ürürüz 73a/2

e.-ürüz 5a/8, 13a/5, 15b/21, 38a/6,
57b/9, 129a/6, 217b/9

[=308]

eydivir-: Söyleyivermek.

e.-üp 272a/5

[=1]

eydür-: Söyletmek.

e.-di 34a/2, 219b/23, 264b/8

e.-em 214b/1

[=4]

eyid-: Söylemek. bk. **ey-, eyd-, eyt-, eyit-**

e.-e 135a/2

e.-ün 61b/6, 135a/19, 153a/17,
185b/15, 211b/10

e.-ür 12b/20, 28b/18, 89b/14

[=9]

eyit-: Söylemek. bk. **ey-, eyd-, eyt-, eyid-**

e. 10a/19, 10b/1, 14a/22, 14b/3,
16b/3, 27a/11, 27a/15, 29a/10, 37a/20,
37b/2, 38b/9, 39a/1, 40a/17, 40b/18, 40b/2,
41a/17, 41a/21, 41b/5, 45b/11, 45b/17,
45b/6, 46a/22, 46b/23, 46b/5, 47b/20,
47b/20, 49b/3, 61b/9, 65a/14, 65a/6, 65b/2,
66b/18, 71a/8, 71b/18, 73a/9, 75a/1,
75a/10, 76a/10, 78a/1, 85b/14, 90b/14,
94a/19, 103a/7, 105a/21, 107a/18, 107a/22,
108a/13, 108a/19, 108b/20, 118a/23,
119a/20, 125a/15, 131a/9, 135a/18,
135b/14, 135b/7, 139a/14, 143b/17,
143b/4, 144b/11, 147a/12, 147a/3, 147a/4,
147b/6, 149b/16, 155a/10, 164a/6,
181a/16, 190b/22, 191a/7, 191b/22,
194b/15, 205b/22, 206a/10, 206a/21,
206a/4, 206b/8, 217b/2, 219b/4, 221a/18,
221a/20, 221b/14, 223a/20, 237a/2, 23b/1,
245a/14, 245b/8, 248a/2, 250a/12,
260b/11, 267a/23, 267a/9, 268b/10,
269b/9, 271a/19, 271a/7, 272a/9, 272b/17

e.-di 73a/1, 97a/6, 113b/5, 122a/7,
237a/17

e.-diler 42b/4

e.-dügünüz 65a/16

e.-düklerine 154b/10

e.-dün 31a/13, 35a/16

e.-dünüz 56b/23

e.-gil 72a/16, 108b/17, 125a/7

e.-me 95a/13

e.-meyedi 225b/17

e.-mez 151a/18

e.-tiler 13a/4

[=116]

eyle: Öyle, onun gibi, o şekilde.

e. 12b/12, 22a/4, 23a/20, 23a/20,
23b/1, 23b/1, 24a/12, 24a/22, 24b/15,
27a/22, 27a/23, 28a/15, 34b/10, 36a/7,
38b/20, 42a/5, 43a/20, 44a/10, 49b/4,
49b/9, 52b/22, 52b/8, 55a/22, 59b/1, 63b/8,
66b/1, 67a/20, 67a/5, 68a/11, 68a/12,
68a/23, 69b/17, 69b/6, 70a/14, 73a/16,
74a/4, 78b/21, 7a/12, 80a/14, 81b/5,
82b/16, 83b/13, 83b/6, 83b/7, 85b/22,
86a/13, 86b/18, 87a/23, 88a/10, 90b/10,
91a/6, 93b/2, 94a/14, 94a/6, 95a/9, 95b/11,
96a/18, 99a/1, 99a/12, 104a/15, 108a/22,
108b/6, 113a/17, 114a/10, 118a/16,
119a/14, 119b/19, 119b/20, 119b/23,
120a/6, 122b/10, 123b/21, 123b/23,
124a/20, 124b/6, 128a/4, 128b/18,
132a/23, 136b/14, 139b/7, 143b/3, 143b/4,
147a/3, 148a/6, 149a/15, 14a/4, 151a/10,
151a/18, 153b/4, 154a/12, 154a/19, 154a/8,
157a/2, 15b/8, 163a/15, 163b/9, 165a/12,
166b/3, 169b/8, 172b/20, 172b/4, 174b/13,
176a/14, 176a/15, 179a/3, 180b/15,

180b/7, 189a/5, 193a/10, 193a/12, 197a/21,
207b/18, 212a/12, 213b/2, 215a/22,
216b/20, 219b/1, 219b/6, 21b/8, 220b/22,
225b/9, 226b/18, 227a/10, 227b/17,
228a/21, 228a/5, 230b/8, 234a/7, 236a/12,
238a/2, 238a/20, 241b/13, 242b/16,
242b/2, 243a/6, 244a/14, 247a/12,
248b/20, 250a/5, 251a/19, 251a/21,
251a/22, 251a/7, 251b/7, 252a/9, 254a/13,
254a/17, 255a/14, 255b/14, 259b/14,
25b/17, 260b/13, 260b/4, 261b/15,
262a/21, 263b/12, 264a/17, 264a/5,
264b/11, 265b/14, 267b/10, 270b/4

e.+dür 165b/12, 225b/19, 269a/18,
37b/4, 63b/19, 88a/1

e.+mi 86b/13

e.+ydi 75b/17

e.+yidi 207a/17, 270b/3

e.+yise 147b/4

[=173]

eyle-: Yapmak, yerine getirmek.

e.--(‘amel eyle-) 139b/20

e.--(‘arz eyle-) 107b/21, 258b/10

e.--(bünyād eyle-) 57a/11

e.--(da‘vet eyle-) 76a/8, 237a/2

e.--(defn eyle-) 181a/10

e.--(fehm eyle-) 69a/15, 78b/12

e.--(hāşıl eyle-) 260b/17

e.--(hāzer eyle-) 192b/8, 267b/16

e.--(helāk eyle-) 219a/9, 245a/19

e.--(hüküm eyle-) 129b/18

e.--(iğvā eyle-) 19b/6

e.--(ikrām eyle-) 269b/6

e.--(istiğfār eyle-) 59b/7

e.--(işāret eyle-) 181a/17

e.--(kāt‘ eyle-) 222b/10, 222b/11

e.--(kīyās eyle-) 91a/6

e.--(naḥr eyle-) 269a/22

e.--(naẓar eyle-) 83a/10, 133b/15,
203a/23, 250a/13

e.--(pāre eyle-) 153a/17

e.--(şabr eyle-) 4b/3, 30b/15,
62b/21, 71b/8, 112a/3, 114a/2, 114a/5,
139b/12, 197a/18, 208a/1, 211a/4,
214b/11, 214b/11, 222b/16, 231a/16

e.--(secde eyle-) 181a/16, 260b/17

e.--(setr eyle-) 219a/16, 219a/16

e.--(taḳrīz eyle-) 222b/12

e.--(ṭaleb eyle-) 59b/8

e.--(tefvīz eyle-) 214a/18

e.--(temyīz eyle-) 227b/18

e.--(terk eyle-) 150b/5, 224a/15

e.--(yardım eyle-) 20b/18

e.--(żikr eyle-) 231a/22

e.-di 3b/4, 5b/8, 101a/11, 101a/11,
104b/20, 105a/22, 105b/19, 105b/21,
106b/8, 110b/21, 112b/14, 114a/4,
114b/10, 115b/23, 116a/4, 118a/5, 121b/1,
121b/14, 122a/20, 122b/13, 122b/14,
123a/23, 124a/19, 126a/2, 126b/1,
126b/17, 127b/10, 129a/19, 129a/21,
130a/20, 130b/21, 132a/1, 133a/5, 133a/9,
133b/23, 133b/8, 134b/14, 134b/15,
134b/15, 137a/15, 137b/3, 140a/22,
141a/3, 142b/19, 142b/20, 143a/10,
143a/21, 149a/4, 149a/6, 151b/21,
151b/22, 151b/23, 152a/2, 152b/14,
152b/15, 155a/11, 155b/17, 156a/21,

157b/1, 157b/23, 157b/8, 158b/14,
160b/18, 162a/7, 163b/23, 165b/6, 165b/8,
167a/20, 168a/16, 168a/9, 173a/23, 173b/9,
174a/16, 175b/12, 177a/15, 177b/18,
177b/19, 177b/23, 177b/8, 178a/3,
178b/18, 179a/16, 179a/19, 180a/13,
180a/13, 180a/14, 180a/3, 180a/3, 180a/3,
181a/11, 181a/14, 181b/17, 182a/15,
182a/7, 184b/7, 187a/20, 187a/22,
193b/11, 198b/15, 198b/21, 199b/5,
202a/5, 202b/7, 203b/6, 204b/17, 205a/14,
205a/9, 206b/19, 208b/8, 209b/11, 209b/8,
210a/10, 210b/19, 212a/11, 215a/10,
215a/12, 216b/23, 219b/4, 223b/11,
224b/23, 225a/3, 225a/4, 225a/7, 225b/16,
228a/15, 228a/18, 228b/12, 228b/13,
228b/2, 229b/14, 229b/19, 229b/9, 230a/1,
231b/10, 231b/19, 235a/4, 237a/12,
237a/12, 237a/20, 237a/20, 237a/5,
237b/13, 237b/8, 238a/7, 238b/19, 238b/6,
239a/7, 240a/2, 240b/12, 240b/2, 240b/21,
241b/6, 242a/11, 247a/10, 247a/6, 248a/10,
248a/8, 249b/12, 251a/10, 251a/15, 252a/3,
252b/2, 253a/5, 253b/19, 255a/21,
255b/14, 256a/15, 256b/17, 257a/13,
258a/8, 259b/12, 260a/11, 260a/16,
260b/15, 262a/22, 262b/8, 265b/12,
266a/15, 266b/17, 266b/8, 267b/21,
268a/1, 268a/18, 268a/8, 268b/14, 269a/3,
270a/20, 270a/6, 271a/13, 271b/19,
272a/10, 272b/13, 272b/14, 272b/8
e.-di+(‘afv eyle-) 32b/19
e.-di+(‘arz eyle-) 19a/16
e.-di+(beyān eyle-) 75b/2

e.-di+(cem‘ eyle-) 33a/13, 66a/14
e.-di+(def‘ eyle-) 22a/2, 24b/2,
25b/13, 58a/9
e.-di+(emr eyle-) 23a/11, 23a/11,
23a/15, 26b/1, 27b/15, 31b/3, 34a/23,
34b/21, 35a/6, 66a/1, 66a/21, 66a/3, 66b/2
e.-di+(farz eyle-) 28a/8
e.-di+(fikr eyle-) 21a/19
e.-di+(ğusl eyle-) 35b/21
e.-di+(harc eyle-) 19a/14, 19a/15
e.-di+(helāk eyle-) 34a/16, 68a/15,
96b/22, 97b/19, 99a/5
e.-di+(hüküm eyle-) 16a/1, 23a/20,
32a/19, 34b/5, 51b/22, 58b/8, 71b/4,
82b/16
e.-di+(inkār eyle-) 31a/6
e.-di+(i‘rāz eyle-) 221a/1
e.-di+(k̄abz eyle-) 35a/7
e.-di+(k̄ahr eyle-) 34a/7
e.-di+(k̄an eyle-) 61b/19
e.-di+(k̄aşd eyle-) 34b/6
e.-di+(men‘ eyle-) 25b/15, 38a/23,
126b/1
e.-di+(nehy eyle-) 61b/10
e.-di+(redd eyle-) 93b/10
e.-di+(rızk̄ eyle-) 61a/23, 61b/1
e.-di+(şabr eyle-) 197a/18
e.-di+(şadaқа eyle-) 34b/18
e.-di+(seyr eyle-) 26b/10
e.-di+(taḥk̄ik̄ eyle-) 56a/12
e.-di+(tamām eyle-) 65b/4
e.-di+(terk eyle-) 60a/16

e.-di+(vaḥy eyle-) 30a/8, 73b/20,
73b/20
e.-di+(zıkr eyle-) 41b/10, 54a/17,
57b/8, 63a/6, 96a/12, 99a/21
e.-di+(zılm eyle-) 32a/9
e.-diler 109b/11, 127a/16, 154a/21,
162a/1, 162a/2, 177a/17, 178a/22, 179b/17,
188a/17, 192a/20, 195b/15, 209a/2,
233a/19, 249b/12, 251a/13, 267b/14
e.-diler+(‘amel eyle-) 100a/4
e.-diler+(‘arz eyle-) 34a/8
e.-diler+(kesb eyle-) 12a/12, 63a/4
e.-diler+(sabr eyle-) 36b/4
e.-diler+(zılm eyle-) 45a/20, 47b/9,
81b/13, 93a/13, 93a/9
e.-dilerse 157a/3
e.-dük 103b/21, 116b/5, 119a/12,
127b/10, 134b/20, 137b/5, 142b/12,
142b/20, 143b/3, 152b/19, 153a/2, 156a/1,
156a/10, 156b/23, 185b/14, 191a/23,
200b/5, 211a/7, 211a/8, 216b/20, 216b/7,
218a/3, 223a/9, 225b/23, 226a/9, 228b/20,
231b/7, 233a/8, 239a/18, 241a/9, 263a/23,
268b/1
e.-dük+(‘afv eyle-) 32b/5
e.-dük+(ğark eyle-) 21a/7
e.-dük+(helāk eyle-) 7b/23, 25a/16,
30b/4, 47b/5, 83b/12, 89b/13, 89b/21,
98b/9
e.-dük+(iḥsān eyle-) 36a/3
e.-dük+(iḳrār eyle-) 53b/22
e.-dük+(rızk eyle-) 36b/16
e.-dük+(sedd eyle-) 3b/20, 3b/23
e.-dük+(vaḥy eyle-) 75b/4

e.-dük+(vaşf eyle-) 66b/17
e.-dük+(zeqr eyle-) 89a/3
e.-dük+(zıkr eyle-) 45a/11, 161b/3
e.-düklerin 70b/1
e.-düklerinden+(şabr eyle-) 230a/17
e.-düm 181a/11, 211a/10, 217b/17,
224b/1, 225a/1, 251b/21, 254a/17, 258a/23
e.-düm+(beyān eyle-) 78a/2
e.-düm+(ḳabūl eyle-) 20b/19
e.-düm+(vaşf eyle-) 92b/19
e.-dūñ 111b/10, 148b/13, 154a/3,
238b/8, 253b/15, 265a/13
e.-dūñ+(fıkr eyle-) 94a/9
e.-dūñ+(ḳul eyle-) 38b/7
e.-dūñ+(redd eyle-) 38a/15
e.-dūñ++(ḥarc eyle-) 19a/21
e.-dūñüz 124b/8, 178b/22, 187a/5
e.-dūñüz+(men‘ eyle-) 17a/10
e.-dūñüz+(zılm eyle-) 87b/16
e.-gil 1b/14, 122a/18, 139b/13,
139b/15, 144a/10, 148a/21, 148a/23,
165a/9, 174b/2, 177b/6, 187b/8, 222b/9,
224a/13, 224a/18, 224a/19, 246a/3, 247a/8,
270a/10
e.-gil+(‘afv eyle-) 53a/17
e.-gil+(def‘ eyle-) 53a/19, 70a/14,
96b/9
e.-gil+(delālet eyle-) 32a/10
e.-gil+(ḥamd eyle-) 59b/10
e.-gil+(ḥükm eyle-) 31a/18, 32a/9,
33a/13
e.-gil+(ḳabūl eyle-) 23b/9

e.-me 208a/4, 219a/17, 257b/12,
260b/17

e.-me+(terk eyle-) 7a/10

e.-medi+(zlm eyle-) 45a/20

e.-medn+(secde eyle-) 38a/2

e.-megil 185b/16, 257b/13

e.-megil+(ayf eyle-) 32a/9

e.-mek 140a/6, 227b/16

e.-mekin 203a/16

e.-me 102b/23, 120a/19, 151b/10,
201a/5, 218b/22, 221a/12

e.-meye 196a/15, 196b/11

e.-meye+(a eyle-) 10a/15

e.-meye+(zlm hayfeyle-) 51b/23

e.-meyesin+(km eyle-) 33a/14

e.-meyince 134a/20

e.-mez 105a/10, 110a/3, 158b/18,
174b/8, 201a/14, 201a/15

e.-mez+(nazar eyle-) 82b/9

e.-mez+(zyi eyle-) 59b/12

e.-mez+(zlm eyle-) 45a/19

e.-mezdi 23b/19

e.-mezin+(cem eyle-) 92b/5

e.-mezler 113b/8, 153b/13, 244b/8

e.-mezler+(fehm eyle-) 71b/22

e.-mezler+(fikir eyle-) 99a/17

e.-mezler+(kr eyle-) 61a/12,
82a/19

e.-mezler+(kr eyle-) 8a/14

e.-mezler+(zlm eyle-) 32a/18

e.-mezsiz 112b/6, 74a/16

e.-mi 111b/16, 200a/23, 209a/14

e.-mi+(zlm eyle-) 33a/2

e.-midr 264b/1, 272b/6

e.-miidi 217b/10

e.-n 115a/21, 132a/11, 167b/3,
168a/6, 179a/19, 186a/17, 186a/18,
191b/10, 193b/11, 218b/22, 219b/9

e.-n+(cem eyle-) 16b/21

e.-n+(abr eyle-) 29b/10, 62b/12

e.-r 39a/21, 105a/11, 118b/5,
130a/1, 147a/5, 154b/7, 167a/16, 167a/16,
167b/9, 170b/8, 192b/8, 220b/8, 224a/16,
225a/7, 236b/15, 237b/9, 238a/10,
239a/11, 245a/22, 245a/22, 245a/22,
247a/18, 260a/15

e.-r+(helk eyle-) 71b/4

e.-r+(km eyle-) 55a/12

e.-r+(abl eyle-) 39b/22

e.-r+(uzun eyle-) 39a/22

e.-rdi 115a/21, 252a/14

e.-rler 252a/4

e.-rler+(yara eyle-) 76b/17

e.-rsin 224b/22

e.-se 167b/6, 255b/19

e.-se+(km eyle-) 15b/23, 72a/20

e.-se 70a/14

e.-sn 181b/20, 181b/23, 192b/9

e.-sn+(def eyle-) 96b/7

e.-sn+(ıfz eyle-) 33b/17

e.-snler 107a/7

e.-snler+(fikir eyle-) 71a/6

e.-ye 103a/15, 103a/16, 103b/19,
112a/9, 117a/3, 119b/11, 124a/16, 131a/15,
132a/11, 133b/10, 133b/18, 133b/9,
134b/1, 135b/22, 139a/22, 147b/1, 148a/2,
152b/2, 160b/10, 167b/22, 168b/13,

171a/20, 173b/23, 173b/3, 175b/3, 179a/2,
181a/23, 181b/4, 182a/1, 187a/2, 188b/14,
193a/5, 196b/21, 206b/3, 208b/5, 214a/18,
214a/9, 216a/20, 217a/20, 217b/8, 224a/15,
232a/23, 232b/1, 232b/8, 233a/5, 239b/5,
241b/1, 247b/12, 252b/14, 257b/21,
259a/8, 266b/6

e.-ye+(‘amel eyle-) 18a/21, 33b/13,
41b/20, 51a/16

e.-ye+(cem‘ eyle-) 76a/15

e.-ye+(def‘ eyle-) 45b/9

e.-ye+(fehm eyle-) 32a/20

e.-ye+(gölge eyle-) 26a/22

e.-ye+(helāk eyle-) 3a/22

e.-ye+(hüküm eyle-) 31b/3, 39a/8,
43b/11, 51b/20

e.-ye+(kâbz eyle-) 15a/4, 93a/17

e.-ye+(kâhr eyle-) 37a/22

e.-ye+(kaşd eyle-) 32b/23

e.-ye+(kîyās eyle-) 78b/4

e.-ye+(maḥv eyle-) 78a/13

e.-ye+(raḥm eyle-) 79b/15

e.-ye+(şabr eyle-) 36a/17, 80a/2

e.-ye+(şefā‘at eyle-) 46b/7

e.-ye+(taleb eyle-) 8b/18

e.-ye+(tevbe eyle-) 78b/12

e.-ye+(vaḥy eyle-) 93a/20

e.-ye+(var eyle-) 62a/5

e.-ye+(yok eyle-) 62a/6

e.-yeler 103b/9, 241b/1

e.-yeler+(fesād eyle-) 37b/16

e.-yeler+(fîkr eyle-) 46a/20

e.-yem 121b/16, 170a/19

e.-yen+(var eyle-) 14a/16, 14a/17

e.-yesiz 108a/14

e.-yevüz 198b/5, 208a/4

e.-yidi 233b/9

e.-yiser 125a/21, 250b/7

e.-yiser+(yok eyle-) 94b/18

e.-yüp 171b/13, 185b/15, 197a/13,
203a/21, 215a/12

e.-yüp+(bağ eyle-) 35b/8

e.-yüp+(şart eyle-) 96b/9

e.-yüp+(şer eyle-) 79b/1

[=668]

eyt-: Söylemek. bk. **ey-, eyd-, eyid-, eyit-**

e. 27b/16

e.-sün 65a/9

[=2]

eyü: İyi, güzel.

e. 41b/1, 51b/1, 68a/22, 70a/14,
70b/4, 78a/3, 83b/3, 94a/9, 103a/23,
151b/10, 156b/14, 161b/8, 167a/7,
168a/21, 171b/10, 178b/21

e.+den 27b/8

e.+sin 41b/19, 204b/5

e.+yi 79a/8

[=20]

eyülük: İyilik, güzellik.

e. 41a/4, 41a/9, 70a/19, 70b/3,
196a/2, 198a/15, 253a/1

(eyülüg).+ile 70a/12

(e).+üñ 41a/5

[=9]

eyyām: (Ar.) Günler, gündüzler.

e.+1+(3) 213a/9

e.-ı dünya 213a/9

e.+umuz 166a/15
[=2]
ez-: Ezmek.
e.-dükleri 212a/7
[=1]
ezâ: (Ar.) İncinme, incitme, can yakma, eziyet.
e. 266a/1
e.+sın 70a/17
e.+sına 83b/8, 247a/8
[=4]
ezân: (Ar.) Müslümanları ibâdete çağırarak için yüksek sesle yapılan dâvet.
e. 70a/4, 134b/15, 134b/16, 191a/15, 258a/20
e.+ıla 70a/4
e.-ından 191a/18
[=7]
ezberle-: Ezberlemek.
e.-mesini 154b/22
[=1]
ezel: (Ar.) Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, öncesizlik.
e.+de 27b/5, 28a/7, 42a/5, 53a/2, 72a/5, 76a/1, 77b/6, 94b/17, 77b/7, 98b/12, 98b/13, 100b/1, 126a/18, 241a/12, 241b/11
ezel-i e. 28a/7, 53a/2, 72a/5, 126a/18
ilm-i e. 42a/5, 76a/1, 77b/6, 94b/17, 100b/1, 241b/11
e.+i+(3) 28a/7, 53a/2, 72a/5, 126a/18
e.-i ezel 28a/7, 53a/2, 72a/5, 126a/18

[=15]
ezelî: (Ar.) Öncesiz, başlangıçsız.
e. 93b/4
hük-m-i e. 93b/4
[=1]
ez-feza': (Far.+Ar.) Korkudan, ümitsizlikten.
e. 1b/8
[=1]
ezgi: Ezgi. bk. **egzi**
e. 84a/20
[=1]
ezil-: Ezilmek.
e.-üp 155b/20, 236b/15, 268a/3
[=3]
F
fâcir: (Ar.) Fücûr sâhibi, günahkâr. bk. **fâcire**
f. 92b/1, 98a/23, 101b/13, 207a/19, 208a/13, 219a/11, 262b/6
f.+dür 208a/11, 259a/3
f.+ler 240a/12, 242a/1, 242a/2, 262b/5, 262b/11, 262b/12, 262b/13, 262b/14, 262b/15, 262b/17, 262b/18
f.+lerdür 220b/5
f.+lerile 240a/12
f.+lerüñ 93a/1, 242b/1
[=24]
fâcire: (Ar.) Fücûr sâhibi, günahkâr. bk. **fâcir**
f. 231a/17
[=1]
fâhişe: (Ar.) Ahlâksız kadın, kahpe.

f.+dür 196b/13
[=1]
fahır: (Ar.) Övünme, gururlanma, iftihar.
f. 134b/18, 170a/17, 170a/18,
170b/10, 170b/5, 171a/19, 171a/20,
224b/5, 254a/13, 254a/16, 254b/3,
260a/11, 264a/22, 264b/17, 264b/18,
264b/18, 264b/3
[=17]
fahırlan-: Övünmek, gururlanmak.
f.-mağ 257b/22
[=1]
faķih: (Ar.) Fıkıh bilgini.
f.+e 161a/1, 161a/2
[=2]
faķır: (Ar.) Yoksul.
f. 10a/8, 47b/14, 141a/20, 202b/9,
257b/7
f.+ler 141a/19
f.+leri 269a/16
f.+sin 231a/19
[=8]
faķır: (Ar.) Yoksulluk.
f.+ını 124b/21
f.+unı 257b/13
[=2]
fānı: (Ar.) Ölümlü, geçici.
f. 2a/9, 40b/13, 72a/21, 86b/13,
86b/14, 87a/8, 106b/8, 111a/11, 111a/12,
111b/6, 151a/20, 158b/6, 166a/1, 169a/3,
189a/11, 202b/16, 238a/4, 253b/7
f.+de 253a/22, 143a/17
ḥayāt-ı f. 253a/22
maķām-ı f. 143a/17

f.+dür 57a/17, 67a/3, 87a/5,
257a/17
f.+yi 57b/2, 249a/12
ḥayāt-ı f. 249a/12
[=26]
fāriğlığ : Vazgeçmişlik, çekilmişlik.
f.+ıla 43b/22
[=1]
fāriğ: (Ar.) Vazgeçmiş, çekilmiş.
f. 6b/13, 22a/1, 31b/9, 34b/5, 38b/6,
43b/13, 43b/20, 43b/21, 61a/9, 61a/9,
65a/2, 78b/22, 105b/22, 113a/5, 139b/3,
142a/11, 148b/7, 191b/10, 191b/8, 195b/9,
208b/16, 222b/9, 227b/17, 232b/18,
234a/8, 238b/14, 240a/13, 251b/23,
252a/1, 258b/10, 258b/8, 258b/9, 273a/7
f.+sin 38b/7, 38b/8
[=35]
fāris: (Ar.) Ferāsetli, anlayışle.
f. 121a/1
[=1]
farıza: (Ar.) Farz, Allah'ın emri. bk.
farızat
f. 65b/9, 118a/3
f.+ları 173b/11, 198a/3, 244b/14
f.+ların 69b/3, 114b/8
f.+larına 173b/12
f.+sı 34a/21
[=9]
farızat: (Ar.) Farz, Allah'ın emri. bk.
farıza
f.+ına 65a/19
[=1]
farķ: (Ar.) Ayrım.

f. 107b/20, 108b/6, 168a/15,
231b/19

[=4]

farz: (Ar.) Yapılması gerekli olan, dînen zorunlu oln şey.

f. 10a/12, 28a/8, 120b/18, 122b/11,
122b/13, 129a/12, 144a/11, 150b/23,
175b/6, 195a/21, 195a/5, 198a/2, 198b/20,
215a/15, 216a/13, 222a/15, 222a/15,
223a/20, 223b/17, 223b/17, 239a/13,
246b/15, 249a/9, 226a/17

amel-i f. 226a/17

f.+duğın 119b/12

f.+ı+(1) 114a/23, 122b/12, 122b/14,
130a/6

f.+ıdı 222a/15, 222a/17

f.+ına 226a/22, 233b/3

f.+ları 77b/15

f.+ların 70a/18

[=35]

farziyyet: (Ar.) Bazılarına göre kabul edilmiş sayılan, aslı ispat edilmemiş hüküm.

f.+ın 223b/3

f.+ine 226a/23, 262a/1

[=3]

faşâhat: (Ar.) Güzel ve açık konuşma.

f. 84b/22, 157a/15

f.+ı+(2) 100b/14, 192b/2, 192b/3

f.+ın 224b/18

f.+ları 84b/21

f.+um 89a/20

[=8]

fâsık: (Ar.) Büyük günah işleyen kimse.

f. 71b/23, 89b/10, 98a/23, 98b/3,
114a/14, 114a/15, 120a/5, 129b/7,
130b/19, 143b/2, 155b/14, 171b/22,
172a/12, 172a/21, 202a/22, 247b/11

f.+dur 130b/23

f.+durlar 169a/22

f.+lar 51b/12, 114a/14, 117b/10,
181a/20, 182a/12

f.+lara 120a/16

f.+lardan 114a/13, 172a/17, 182a/6,
188b/19

f.+lardandır 131a/2

f.+lardur 242a/1

f.+ları 181b/7, 192b/21

f.+ların 242b/3

f.+larıñ 148b/5

[=34]

fâsıklık: Büyük günah işleme.

f. 72a/2, 172a/15

(fasıklığ).+ıla 130b/21

[=3]

faşıl: (Ar.) Ayrıntı, ayırma, ayrılma, kesme; kesinti, bölüm. bk. **faşl**

f.+larda 102b/13

f.+dur 234a/20

yevm-i f. 234a/20

[=2]

fâsid: (Ar.) Bozulmuş, bozuk.

f. 4a/1, 10a/16, 69a/13, 266a/3

f.+e 107a/2

f.+dür 86b/19, 156b/1

žann-ı f. 86b/19, 156b/1

[=7]

faşih: (Ar.) Güzel, âhenkli, açık ve anlaşılır şekilde söylenen söz.

f. 65b/18, 94a/4, 192b/2

f.+dür 89a/21

f.+idi 29a/11

[=5]

faşl: (Ar.) Ayrıntı, ayırma, ayrılma, kesme; kesinti, bölüm. bk. **faşıl**

f. 99a/19, 99a/21, 99b/2, 99b/9, 232a/12, 232a/9, 233a/7, 247b/16

f.+i+(2) 102b/1, 102b/11, 102b/12, 268b/5

f.+i+(3) 16b/12, 234a/21, 232a/8, 232b/10, 216a/6, 254a/6

f.-ı gün 232a/8, 234a/21

f.-ı hisâb 232b/10

f.-ı kaçâ 16b/12, 216a/6, 254a/6

[=18]

fâş: (Ar.) Meydana çıkma, duyulma.

f. 93b/18, 93b/20, 221b/22, 224b/17

[=4]

fâtihâ: Kur'ân-ı Kerîm'in birinci sûresi.

f. 42b/20

f+dan 111b/3

[=2]

fâyide: (Ar. <fâ'ide) Fayda, yarar.

f. 30a/2, 38b/13, 40b/22, 47b/5, 58b/20, 7a/15, 91b/4, 92a/4, 95a/13, 95a/2, 96b/11, 97a/6, 107b/4, 111b/2, 111b/7, 112b/15, 112b/18, 117b/15, 130b/21, 134b/4, 139b/18, 144a/18, 150a/19, 150a/20, 168b/15, 168a/4, 176a/17, 176a/8, 178a/7, 181b/14, 195b/4, 201b/12,

201b/14, 242a/7, 249a/6, 253a/23, 264b/16, 266a/5, 267a/16, 270b/16

f.+ler 207a/2, 71a/17

f.+leri 105b/3

f.+si 37a/18, 3a/20, 44a/17, 48b/9, 4a/13, 72b/4, 81b/23, 87a/15, 92a/13,

103a/20, 119b/23, 11a/2, 138b/12, 144a/16, 161a/2, 170a/16, 190b/19, 242a/6,

253a/19, 266a/6

f.+sin 116a/23

f.+sinde 57b/21

[=65]

fâyidesiz: Faydasız, yarasız. bk.

fâyidesüz

f. 51a/17

[=1]

fâyidesüz: Faydasız, yarasız. bk.

fâyidesiz

f. 138a/16, 235b/3

f.+dür 131a/18

[=3]

fâyiz: (Ar. <fâ'iz) Fevz bulan, muradına erişen.

f.+lerdür 183b/4

[=1]

fazâhat: (Ar.) Edepsizlik, alçaklık.

f. 107b/3

f.+i+(2) 108a/4

f.+leri 109b/4

[=3]

fâzıl: (Ar.) Faziletli, fazilet sâhibi.

f. 31b/3

f.+dur 77b/19

[=2]

fażil: (Ar.) İyilik, iyi huy, erdem. bk.

fażilet

f.+ine 168a/15

[=1]

fażilet : (Ar.) İyilik, iyi huy, erdem. bk.

fażil

f. 6a/6, 44a/4, 252b/19, 252b/21

f.+i+(2) 15a/15, 53a/9, 146b/7,

146b/7, 168a/8, 270a/10, 270a/4

f.+in 77a/13

f.+inden 265a/9

f.+ine 15a/14, 15a/15, 161a/3,

260a/2

f.+ler 252b/14

f.+üm 38a/8, 89a/17

f.+üñüz 6a/1, 6a/3

[=22]

fażl: (Ar.) Fazla, ziyāde, artık; üstünlük, iyilik, erdem.

f. 47a/15, 52b/4, 61a/10, 80a/15, 84a/15, 100a/22, 104a/11, 124b/19, 131b/11, 141a/14, 172b/12, 181b/23, 190a/21

f.+i+(2) 68a/20, 79a/17, 79b/6, 120a/23, 124b/23, 151b/5, 171a/2, 175b/3, 179b/23, 206b/3, 273a/20

f.+i+(3) 49b/6, 69a/21, 100b/11, 102b/18, 172b/13, 182a/22, 190a/1, 206b/5, 210b/15

f.-i 'aṭā 206b/5

f.-i 'aẓīm 172b/13

f.-i iḥsān 100b/11

f.-i in'ām 210b/15

f.-i ināyet 69a/21, 182a/22,

190a/1

f.-i kerem 49b/6

f.-i raḥmet 102b/18

f.+ıdur 109a/12, 171a/2, 190a/20

f.+ıla 14b/18, 50b/20, 78b/16, 146b/15, 231b/12

f.+ımızla 256a/6

f.+ın 102b/9, 124b/18, 179b/1, 191b/10

f.+ına 80a/5, 107b/20

f.+ından 172b/11, 257b/23

f.+ındandur 100a/21

f.+ıyıla 33a/9, 100b/2, 141b/8, 151a/1, 151b/1, 189b/6, 195a/19, 196a/12, 227a/1, 259a/18, 271b/17

f.+ıyla 28b/14, 43b/23, 52b/1

f.+u 106a/11

f.+umızıla 256a/7

f.+umuz 231a/13

f.+umuza 72b/14

[=69]

feçr: (Ar.) Sabaha karşı, tan yerinin ağarması.

f.+i+(3) 250b/11

f.-i mustaṭil 250b/11

f.+ile 243b/5

[=2]

feh̄m: (Ar.) Anlama, anlayış.

f. 12a/1, 12b/18, 13a/11, 18a/2, 20a/3, 20a/9, 20a/22, 31a/1, 32a/20, 37b/21, 43b/1, 43b/8, 47a/20, 52a/21, 63a/14, 64a/11, 64a/12, 64b/4, 64b/6, 66b/2, 69a/14, 71b/22, 74a/4, 74a/5, 74b/1,

78b/12, 82b/11, 83a/14, 83a/15, 87a/17,
98a/15, 100b/14, 103b/8, 103b/8, 109b/9,
116b/13, 118b/14, 119b/10, 131b/14,
134b/4, 139b/8, 144a/19, 145b/4, 148b/4,
190b/19, 192b/6, 206a/12, 222b/4, 259b/23
[=49]

felâh: (Ar.) Kurtuluş, selâmet.

f. 11b/11, 49a/2, 179b/13, 180a/5,
249a/9, 249a/11, 249a/15, 255a/20
esbâb-ı f. 249a/11
fevz-i f. 49a/2

f.+a 80b/6

[=9]

felâk: (Ar.) Kur'ân-ı Kerîm'in yüz on
üçüncü sûresi.

f. 272a/10, 272a/10, 272a/14,
272a/14, 272a/17, 272a/18
[=6]

felan: (Ar.) Söylenmesi istenmeyen veya
gerekli görülmeyen bir özel adın yerini
tutan kelime. bk. **fulan**

f. 71b/23

f.+ı+(1) 110b/14

[=2]

fe'l-câriyât-i yüsren: (Ar.) Gemiler.

f. 140b/7

[=1]

felek: (Ar.) Gökyüzü, sema.

(feleg).+inde 9a/15, 39b/1, 107a/11

f.+i+(3) 121a/1

f.-i a'lâ 121a/1

f.+leri 157a/18

f.+lerinde 102a/23, 236a/21, 240b/6

[=8]

fe'l-hâmilât-i vıkrên: (Ar.) Bulutlar.

f. 140b/6

[=1]

fe'l-muqassimât-i ermen: (Ar.) Dört
büyük melek.

f. 140b/7

[=1]

fenâ: (Ar.) Yokluk.

f. 47b/2, 79a/21, 87a/9, 152b/9,
158b/13, 158b/7, 183b/23, 194a/3, 239b/6,
264b/8

f.+dan 202a/17

f.+sı 57a/22

f.+sın 170b/15

f.+ya 3a/9, 50a/8, 54b/16, 79a/21,
88a/16, 102b/8, 107a/12, 107b/13,
111a/16, 136b/1, 143a/23, 158b/13, 168a/5

f.+yı+(1) 202b/18

f.+yiçün 152b/9

f.+yiçündür 202b/2

[=29]

fenn: (Ar.) Hüner, marifet, sanat, ilim.

f.+in 2a/7

[=1]

ferah: (Ar.) Gönül açıklığı.

f. 92b/7, 118a/11, 118a/15,
118a/19, 121a/11, 128a/9, 137a/5, 146a/13,
146a/7, 169a/13, 169a/13, 169a/14,
169a/16, 195a/8, 235b/21, 239b/13,
240a/6, 262b/5

sürür-ı f. 195a/8

f.+da 145b/11

f.+dur 120b/3

f.+ı+(1) 120b/4

f.+lar 253a/6
f.+ları 235b/2
[=23]
ferāyiz: (Ar.< ferā'iz) Farzlar.
f.+ler 103b/21
f.+lerin 229a/18
[=2]
ferc: (Ar.) Dişilerde tenâsül âleti, avret,
edeb yeri. bk. **ferec**
f.+i+(2) 173a/5
f.+lerine 67b/22
[=2]
ferd: (Ar.) Tek, yalnız olan.
f. 1b/2
f.+dür 271b/10
[=2]
ferec: (Ar.) Dişilerde tenâsül âleti, avret,
edeb yeri. bk. **ferc.**
f.+lerini 215b/7
[=1]
feriştah: (Far.) Melek. bk. **ferište**
f.+lar 158b/7, 158b/9, 159a/7,
168b/4
f.+lardan 166a/21, 176b/22
[=6]
ferište: (Far.) Melek. bk. **feriştah**
f. 4b/5, 14b/23, 17a/1, 27b/20,
32a/22, 32a/5, 35a/10, 35a/15, 38a/11,
67a/6, 80b/22, 80b/23, 89b/4, 108b/10,
136a/8, 137b/18, 137b/19, 137b/20,
137b/22, 137b/22, 138a/23, 138b/1,
138b/15, 145a/4, 212b/9, 213a/23,
221b/20, 225a/18, 236b/3, 250a/20,
262a/10, 271a/12, 271b/22

f.+dür 225a/16, 235b/11, 261a/1
f.+idi 142a/2
f.+ler 10b/20, 11b/8, 12a/19,
15a/11, 15a/11, 15a/17, 15a/23, 15a/23,
15b/13, 15b/23, 16a/3, 16a/8, 16a/8,
16b/11, 22b/8, 27b/14, 27b/16, 27b/21,
32a/19, 32a/8, 32b/2, 35a/17, 37b/15,
37b/9, 39a/10, 41b/15, 51a/21, 53a/10,
53a/14, 53a/5, 53a/9, 53b/1, 59a/2, 66b/10,
69a/23, 69b/12, 69b/13, 70b/16, 74a/10,
74a/12, 84b/11, 85a/2, 85a/3, 90a/13,
90a/17, 90b/5, 107b/16, 122b/17, 142a/11,
145a/16, 145a/5, 145a/6, 147b/7, 149a/22,
149b/4, 150a/19, 150a/4, 163a/3, 165a/15,
200a/2, 200b/22, 201a/4, 203b/11, 212b/6,
212b/7, 213b/17, 214b/1, 214b/7, 216b/9,
220a/17, 221b/20, 229a/21, 230b/23,
231b/17, 231b/19, 233a/16, 233a/6,
235a/14, 235b/11, 236a/16, 236a/20,
236a/22, 236a/23, 240b/13, 240b/14,
242b/6, 243a/6, 247b/1, 253a/11, 253b/6,
261a/12, 261a/17
f.+lerden 24b/23, 27a/2, 66b/8,
149b/4, 150a/18, 167a/6, 212b/14, 212b/9,
220a/20, 225b/3, 226b/5, 253a/15, 262a/10
f.+lerdür 138a/14, 140b/5, 142a/22,
241b/19
f.+lere 15b/16, 27a/23, 37b/15,
37b/18, 74a/18, 85a/10, 94b/22, 95a/20,
142b/1, 150a/14, 150a/23, 150a/3, 166a/2,
203b/13, 231b/16
f.+leri 15b/23, 17a/1, 27a/7,
51b/16, 53a/20, 69b/20, 105b/16, 105b/23,

106a/5, 137b/21, 167a/6, 228a/7, 228a/8,
228a/8, 259a/11

hıfz-ı f. 105b/16

f.+leridür 16a/7, 260b/12

f.+lerile 259a/12

f.+lerinden 16a/8

f.+lerine 15b/23, 17a/1, 228a/8

f.+lerinüñ 119a/7

f.+lerle 24b/23, 32a/23, 235b/10,
261a/16

f.+lerüm 78b/7, 107b/19

f.+lerümüz 226a/1, 241b/18

f.+lerüñ 106a/3, 205a/5, 212b/10,
212b/14

f.+lerüz 69b/13

f.+nüñ 32a/12, 203a/15, 212b/14,

247a/17, 272a/1

f.+ye 136a/10, 250a/21

f.+yile 156a/8

[=205]

fermān: (Far.) Emir, buyruk.

f. 121b/21

[=1]

fersāh: (Ar.) Bir uzunluk ölçüsü.

f. 89a/15, 161a/10, 208b/12

f.+dur 9a/5

[=4]

fertüt: (Far.) Pek ihtiyar, kocamış.

f. 244b/3

[=1]

feryād: (Ar.) Bağırma, haykırma.

f. 74b/8, 154a/10, 159b/16,
235a/16, 242a/22, 244a/11, 253a/15,
272a/19

[=8]

fesād: (Ar.) Bozgunculuk, fitne.

f. 37b/16, 43b/15, 55b/20, 68a/13,
78b/22, 79a/1, 81a/15, 98b/1, 106a/10,
115b/16, 118b/5, 129b/10, 155b/14,
156a/9, 162a/13, 178b/19, 178b/20,
255b/15, 262b/17

f.+a 9b/7, 35a/12, 35a/12, 43b/15,
111a/22, 124b/16, 129b/10, 178b/14,
270b/20, 270b/21

f.+da 215b/6

f.+dan 53b/5, 87b/19, 115b/19

f.+ı+(2) 248b/11

f.+ın 29b/15, 114a/16

fısk-ı f. 114a/16

f.+ına 63b/15, 152a/16

f.+ından 88a/3

f.+ınuñ 63b/16

f.+ıla 116b/10

fısk-ı f. 116b/10

f.+lar 37b/10, 55b/23, 181b/11,
262b/6

f.+lara 72b/6, 82a/20, 97a/18,
118b/1, 181b/16

f.+ları 75b/23, 252b/1, 252b/2

f.+uñ 272b/5

ehl-i f. 272b/5

[=54]

feth: (Ar.) Açma, açılma; bir şehri veya
ülkeyi savaşarak alma.

f. 28a/23, 59b/6, 115a/11, 126a/12,
126a/13, 127b/2, 128a/13, 134b/15,
168a/8, 179a/13, 179a/13, 179a/6, 187a/20,

253b/15, 253b/19, 257b/8, 270a/15,
270a/21, 270a/21, 270a/9

f.+i+(1) 121a/21

f.+i+(3) 166a/16, 125b/23, 126a/4,
126a/5, 125b/17, 127b/1, 121a/21,
126a/11, 122b/22, 123a/8

f.-i bāb 166a/16

f.-i Ḥayber 125b/17,
125b/23, 126a/4, 126a/5, 127b/1

f.-i Hudeybiyye 121a/21

f.-i Mekke 126a/11

f.-i nuşret 122b/22, 123a/8

f.+ile 123b/4

f.+inden 127b/1

[=33]

fevā: (Ar.) Müftü tarafından verilen şer'i
hüküm veya karar.

f. 129a/16

ehl.-i f. 129a/16

[=1]

fevāhiş : (Ar.) Fahişeler.

f. 68b/1, 151a/4, 151a/4, 151a/6

f.+den 44b/15, 145b/10, 151a/3,
157a/6, 202a/5, 233a/14

f.+lerden 214a/10

[=11]

fevā'id: (Ar.) Faydalar, menfaatler,
kazançlar.

f. 210a/10

[=1]

fevt: (Ar.) Kaybolma, elden çıkma.

f. 18a/12, 18a/13, 34a/12, 34a/21,
77b/2, 151a/20, 151a/21, 151a/21, 151a/4,

164b/17, 171a/16, 191b/5, 191b/6, 191b/7,
203a/18, 216b/4, 269a/4

[=17]

fevz: (Ar.) Kurtuluş, zafer.

f. 51b/2, 87b/19, 103b/4, 246b/17

f.+i+(3) 11b/11, 49a/2, 81a/21,
123a/4, 106a/12

f.-i 'azım 11b/11

f.-i felāḥ 49a/2

f.-i necāt 123a/4

f.-i nuşret 106a/12

f.-i sa'ādet 81a/21

[=9]

feyz: (Ar.) Bolluk, çokluk.

f. 42b/1

[=1]

fezā: (Ar.) Artıran, çoğaltan.

f.+yı+(3) 216a/2

f.-yı şehvet 216a/2

[=1]

feza': (Ar.) Korkma, ümitsizlik, inleyip,
sızlanma.

f. 223a/13, 240a/9

şūr-ı f. 240a/9

f.+a 229a/21

f.+ından 230a/11

[=4]

fııldı: Fısıltı.

f.+ların 95a/10

[=1]

fışk: (Ar.) Hak yolundan veya hak yoldan
çıkma, Allah'a karşı isyan etme.

bk. **fusuḳ**

f. 130b/22, 131b/7, 215b/6

f.+a 131b/17, 181b/16
f.+dur 130b/22
f.+i+(1) 131b/14
f.+i+(3) 116b/10, 114a/16
f.-ı fesād 114a/16, 116b/10
f.+ıla 129b/7
f.+ına 63b/15
f.+lar 146a/14, 181b/11
f.+ları 192b/21
[=14]

fidā: (Ar.) Bir esiri kurtarmak için verilen şey, fide.

f. 115a/12, 115a/12, 115a/7,
119b/1, 169a/6, 172b/21, 215a/4
[=7]

fidye: (Ar.) Can kurtarma karşılığı verilen akçe.

f. 24a/9, 24b/2, 47a/6, 115a/2,
115a/4, 115a/6, 129b/15, 195a/12, 210a/21,
270b/14
[=10]

fi'l: (Ar.) İş, amel.

f. 26a/5, 108a/3, 133a/7, 227b/9
f.+i+(1) 7b/16
f.+i+(2) 45a/21, 75a/17, 131b/13,
147b/11
f.+i+(3) 34a/20, 97a/15
f.-i hıyānet 97a/15
f.-i münker 34a/20
f.+idür 40a/5
f.+ile 69a/10
f.+iledür 16b/16
f.+in 212a/22
f.+inde 45a/12, 69a/11, 109b/19

f.+inden 45a/16, 79a/3, 79a/4,
79a/23, 257a/2
f.+ine 30a/9, 34b/14, 34b/16, 79a/9,
80a/5, 111a/2, 173a/18, 271b/14
f.+ini 237a/10
f.+le 34a/19
f.+leri 18a/19
f.+lerin 191b/21
f.+lerinden 6b/12, 43a/22
f.+lerine 7b/18, 104b/10
f.+lerinüñ 88b/10, 101b/16, 102a/2,
117a/13

f.+leriyle 229a/14
f.+leriyle 63a/4, 104a/11, 109b/2
f.+lerüñ 47b/9
f.+üñ 34b/16
f.+ünüñ 33b/19
f.+ünüñüz 126a/9, 129a/5
f.+ünüñüzden 6b/16
f.+ünüñüze 135b/18, 156b/12
f.+ünüñüzi 108a/15
f.+ünüñüzüñ 62b/3
[=57]

fikak: ?

f. 1b/20
[=1]

fikir: (Ar.) Fikir, düşünce. bk. **fikr**, **fikret**

f.+leri 118b/13
f.+lerine 80a/23
[=2]

fikr: (Ar.) Fikir, düşünce. bk. **fikir**, **fikret**

f. 13a/23, 14a/21, 16a/15, 17a/21,
21a/19, 46a/20, 48b/13, 62a/1, 71a/6,
74a/4, 77a/10, 93a/10, 93b/22, 94a/9,

99a/16, 102b/19, 102b/19, 102b/22,
102b/23, 107a/16, 107a/7, 112a/20,
112b/6, 113b/8, 117a/3, 118b/12, 118b/8,
136a/20, 138a/1, 139a/19, 139a/22, 141b/6,
143a/15, 143b/11, 147a/21, 147b/21,
153b/13, 172b/1, 180b/18, 180b/8, 181b/4,
184a/16, 204a/13, 206a/1, 222b/4,
224b/22, 224b/23, 225a/1, 225a/3

f.+i+(2) 92a/5

f.+üm 65a/11

f.+üñ 94a/9

f.+üñde 94a/3

f.+üñüze 65a/11

[=54]

fikret: (Ar.) Fikir, düşünce. bk. **fikr, fikir**

f.+de 55a/8

[=1]

fil: (Ar.) Fil.

f. 266a/15, 266a/16, 266b/8,
266b/8, 267a/18, 267a/22, 267b/14,
267b/14, 267b/16, 268a/4, 268a/6, 270a/20

aşhâb-ı f. 266a/15, 270a/20

każiyye-yi aşhâb-ı f.

266a/16

şâhib-i f. 267a/18, 267a/22

f.+e 267a/20, 268a/8

aşhâb-ı f. 268a/8

şâhib-i f. 267a/20

f.+i 268b/1

aşhâb-ı f. 268b/1

f.+ile 267b/18

f.+in 266b/7

f.+ini 121b/14, 267b/12

f.+üñ 121b/14, 267b/12, 267b/14

aşhâb-ı f. 121b/14

[=22]

fi'l-cümle: (Ar.) Sonunda, nihayetinde.

f. 3b/12, 15a/13, 91b/22, 95b/1,
101a/14, 102b/16, 120a/6, 159a/19,
169b/14, 183b/21, 207b/14, 208b/18,
217a/4, 240a/2, 251b/23

[=15]

fi'l-hâl: (Ar.) Bu anda, hemen, şimdi.

f. 5a/12, 5b/2, 7a/18, 21b/10,
21b/12, 21b/14, 26a/4, 29b/2, 31b/18,
34b/12, 34b/19, 37b/22, 128b/9, 130b/19,
134a/18, 137b/3, 165a/6, 177b/15,
184b/16, 201a/19, 211b/1, 245b/19,
250a/2, 251b/14, 263b/8, 267b/16, 271a/18

[=27]

firâk: (Ar.) Ayrılık, ayrılma.

f. 23b/11, 228a/10, 228a/10,
228a/12

[=4]

firâş: (Ar.) Döşek, yatak.

f. 1b/21

[=1]

firdevs: (Ar.) Cennet, uçmak.

f. 160b/15

cennet-i f. 160b/15

[=1]

fitil: (Ar.<fetil) Lambada, kandilde ve
mumda yağın, çakmakta benzinin
yanmasını sağlayan, türlü biçimlerde
bükülmüş veya dokunmuş pamuktan
yapılan genellikle yağ çekici madde.

f.+in 179b/16

[=1]

fitne: (Ar.) Fesat, ara bozma, karışıklık.

f. 15b/17, 19b/23, 44a/8, 155b/9,
162a/13, 172a/22, 185b/15

f.+dür 195b/23

f.+lerinden 206b/16

f.+lerine 195b/20

f.+sin 59b/23

f.+sinden 59b/22

f.+sine 91b/6

f.+ye 16a/5, 23a/7, 172a/21,
220b/21, 225b/5

f.+yi 103a/3

[=19]

fitnelen-: Fesatlanmak.

f.-iserler 140b/13

[=1]

fu'ād: (Ar.) Kalp, yürek, gönül.

f. 265b/23, 266a/4

[=2]

fuḥş: (Ar.) Haddini aşma, kötülük, nâmusâ
aykırı hareket.

f. 134a/22, 163a/1, 174b/2, 185a/18

f.+a 262b/18

f.+ı+(3) 222b/17

f.-ı kelâm 222b/17

[=6]

fuḫahā : (Ar.) Fakihler, fıkıhçılar.

f. 111b/23, 196b/9

f.+dan 191a/22

f.+yı+(3)191a/22

f.-yı âḫiret 191a/22

[=4]

fuḫarā: (Ar.) Fakirler, yoksullar.

f. 10a/12, 179a/17, 209b/4, 249a/14

f.+nuñ 257b/15

f.+nuñdur 179a/23

f.+sıçün 179a/17

f.+ya 171a/22, 262a/1

[=9]

fulan: (Ar.) Söylenmesi istenmeyen veya
gerekli görülmeyen bir özel adın yerini
tutan kelime. bk. **felan**

f. 31b/23, 31b/23, 32b/11, 71b/23,
92a/8, 110b/14, 134b/11, 134b/12,
134b/22, 134b/22, 135a/4, 135a/4, 135a/8,
135a/8, 142b/4, 153b/4, 153b/4, 165b/3,
165b/5, 165b/9, 165b/9, 170a/17, 170a/17,
179b/19, 243b/12, 243b/12, 245b/21,
245b/5, 269a/19

f.+uñdur 142b/4

[=30]

fursat: (Ar.) Uygun zaman, elverişli
durum.

f. 68a/4

[=1]

fusuḫ: (Ar.) Hak yolundan veya hak
yoldan çıkma, Allah'a karşı isyan etme.

bk. **fıḫ**

f. 131b/11

[=1]

fürū' : (Ar) Esaslı olmayıp ikinci derecede
ehemmiyeti olan şey, bir maddenin
ehemmiyetsiz tafsilâtı, teferruat.

f. 190b/11

[=1]

fütüh: (Ar.) Zafer, gâlibiyet, üstünlük.

f. 127b/2

[=1]

G

ġaffār: (Ar.) Kullarının günahlarını affeden, Allah.

ġ.+dur 37b/2, 39b/3, 57b/18, 68a/19, 218a/8

[=5]

ġaffārluġ: Affedicilik, bağışlayıcılık.

(ġaffārluġ).+umuz 52b/9

[=1]

ġāfil: (Ar.) Gaflette bulunan, habersiz.

ġ. 3a/9, 34a/10, 48a/22, 60b/15, 74a/9, 105b/2, 118a/6, 139a/20, 141a/5, 155a/19, 158b/10, 166b/8, 184b/18, 193b/6, 193b/6, 202b/8, 207a/12, 210b/16, 238b/17, 247a/11, 251b/19, 255a/23, 264b/3, 264b/6, 265a/10, 269a/4, 273a/6

ġ.+düñ 138a/18

ġ.+dür 99a/16, 117a/10, 166b/3

ġ.+e 166b/2

ġ.+iken 43a/20

ġ.+herdür 3a/6, 3a/8

ġ.+lere 151b/2

ġ.+sin 95b/17

ġ.+siz 153a/9, 177a/9

[=39]

ġāfille-: İhmâl etmek.

ġ.-mez 34a/5

[=1]

ġaflet: (Ar.) Gâfil olma, habersiz olma durumu.

ġ. 51a/16, 95b/12, 109b/2, 138a/19, 166a/13, 166b/3

ġ.+den 74a/15, 99a/7, 143a/16, 250a/21, 251b/17

ġ.+dür 190b/17

ġ.+i+(1) 153a/9

ġ.+i+(2) 190b/17

ġ.+idür 131b/18

ġ.+ile 166a/15, 269a/5

ġ.+leri 153a/11, 196b/7

ġ.+lerin 50a/14

ġ.+üñden 2a/10

ġ.+üñüzden 264b/14, 269b/14

[=23]

ġafletsiz: Gaflette olmamak.

ġ. 60b/17

[=1]

ġafūr: (Ar.) Mağfiret eden, yarlıgayan, suç bağışlayan, merhamet eden.

ġ. 74a/16, 130a/22, 135a/23, 203a/10

ġ.+dur 47b/23, 78a/5, 108a/17, 124b/20, 129b/23, 172b/8, 175b/3, 187b/9, 195b/21, 199b/3, 203a/8, 246b/22

[=16]

ġafūru'r-raġīm: (Ar.) Esirgeyen, suç bağışlayan Allah.

ġ. 130b/2

[=1]

ġāh: (Far.) Ara sıra, bazen.

ġ. 9a/2, 9a/2, 9a/2, 101a/20, 101b/4, 101b/4, 102b/1, 140b/19, 140b/19, 154a/7, 154a/7, 159b/19, 159b/19, 179a/18, 179a/18, 205b/2, 205b/2, 207a/9, 207a/9, 223a/19, 232b/7, 232b/7, 236a/14,

236a/14, 240b/6, 240b/6, 247a/3, 247a/3,
247a/3, 247a/3

[=30]

ġalaṭ: (Ar.) Yanlış, yanılma.

ġ. 102b/23

ġ.+dur 2b/14

ġ.+um 193a/12

[=3]

ġalebe: (Ar.) Galip gelme, yenme,
üstünlük.

ġ. 21b/7, 94a/7, 270a/20

ġ.+ñüz 69a/1

[=4]

ġalib: (Ar.) Galebe gelen, ġalebe çalan,
üstün gelen, yenen.

ġ. 2b/23, 9a/14, 9a/15, 22a/23,
32a/13, 44a/21, 44a/5, 48b/13, 59b/6,
64b/22, 69a/2, 77a/7, 78b/11, 111b/23,
115b/12, 116a/21, 117b/10, 118a/16,
120a/19, 120a/20, 121a/17, 122b/18,
124b/1, 126a/17, 126a/6, 143a/11, 154a/21,
156b/3, 162a/14, 166b/16, 171b/17,
176a/19, 176b/3, 176b/5, 179a/17,
185a/17, 185b/16, 186a/12, 187a/11,
189a/8, 189b/22, 193a/3, 200a/7, 200a/8,
200b/1, 206a/16, 206a/23, 20b/18, 210b/3,
225b/4, 227a/21, 237a/9, 242b/18,
246a/14, 246b/6, 246b/6, 24b/8, 258b/6,
25a/22, 265b/23, 266a/3, 266a/7, 266b/14,
267a/5

ġ.+düġin < [ġalibduġin] 24a/6

ġ.+dük < [ġalibduġ] 200a/23

ġ.+dür 28a/9, 30a/4, 37b/1, 39b/3,
43b/19, 45a/23, 52a/12, 53b/6, 57b/18,

66b/14, 73b/22, 83b/17, 99b/7, 101a/1,
106b/22, 123b/2, 125b/19, 166b/8, 184a/5,
185b/19, 196b/7, 203a/7, 248a/2

ġ.+ken 77a/1

ġ.+lerdüñüz 17b/2

ġ.+lerdür 28a/10, 28a/10

ġ.+üñdür 111b/23

[=94]

ġaliblik: Galiplik, üstünlük.

ġ.+lerine < [ġalibliklarına] 178a/18

[=1]

ġalız: (Ar.) Kaba, nezâket dışı, terbiye dışı.

ġ. 239a/8

[=1]

ġam: (Ar.) Keder, tasa, kaygı, dert.

ġ. 211a/8

ġ.+dan 169a/15

[=2]

ġammâzlık: Birine iftira ederek zarar
vermek, münafıklık, fitnecilik, koġuculuk.

ġ. 234b/11

[=1]

ġanâ: (Ar.) Zenginlik, bolluk. bk. **ġinâ**

ġ. 139a/23

[=1]

ġanâyim: (Ar. <ġanâ'im) Ganimetler.

ġ.+den 125a/11

[=1]

ġanı: (Ar.) Zengin, varlıklı. bk. **ġanâ**

ġ. 10a/8, 22b/5, 47b/14, 127a/10,
152b/6, 257b/9

ġ.+den 147b/16

ġ.+dür 52b/5, 175b/13, 194b/10

ġ.+ler 33b/6, 60a/10

[=12]

ġanımet: (Ar.) Savaşta düşmandan alınan savaş esirleri, sivil esirler, menkul ve gayri menkul mallar.

ġ. 125a/4, 126a/10, 126a/8, 127b/2, 178b/7, 179a/23, 28a/5, 34a/8, 62b/14, 179a/10, 179a/21, 179a/7, 179a/7, 179a/8, 179b/10, 179b/3, 187a/11

māl-ı ġ. 179a/10, 179a/21, 179a/7, 179a/7, 179a/8, 179b/10, 179b/3, 187a/11

ġ.+den 125a/8, 135a/16, 179a/18, 187a/12

māl-ı ġ. 135a/16, 179a/18, 187a/12

ġ.+e 125a/8

ġ.+içün 126a/4

ġ.+ile 125b/19, 197a/19

māl-ı ġ. 197a/19

nuşret-i ġ. 125b/19

ġ.+in 125b/18, 126a/1, 126a/12

ġ.+ler 125b/23

[=29]

ġarāyib: (Ar. <ġarā'ib) Tuhaf, şaşılacak şeyler.

ġ. 233b/22

[=1]

ġaraz: (Ar.) Hedef, gaye, maksat, niyet.

ġ.+dan 186b/10

ġ.+ıla 196a/14

ġ.+içün 186b/15

[=3]

ġarb: (Ar.) Güneş'in battığı taraf, gün batısı, batı.

ġ. 158a/16

ġ.+a 204b/17

ġ.+dan 143a/9

[=3]

ġāret: (Ar.) Çapul, yağma, akın.

ġ. 263a/17, 263a/23

[=2]

ġarīb: (Ar.) Yabancı.

ġ. 97b/16

[=1]

ġarġ: (Ar.) Suya batma, batırma.

ġ. 117b/21, 142b/20, 20b/21, 217a/22, 219a/3, 219a/3, 21a/7, 223a/9, 236a/11, 236a/12, 236a/15, 237a/20, 245b/17, 245b/18, 245b/19, 24b/6, 272b/2, 46b/18, 58a/10, 89b/13, 97b/12, 97b/21, 9b/2, 9b/5

ġ.+dan 102a/18, 9b/3

[=26]

ġarġan: (Ar.) Suya batmış.

ġ. 236a/12

[=1]

ġarre: (Ar.) Süslü, gösterişli.

ġ. 2a/9

[=1]

ġarv: (Ar.) Şaşırtıcı şey.

ġ.+dan 1b/14

[=1]

ġassāġ: (Ar.) Cehennemde bulunan ve çok soğuk olan su.

ġ.+dan 36b/23, 37a/2

[=2]

ġāşiye: (Ar.) Kıyamet.

ğ. 249a/19, 249a/19, 249a/20,
249a/20, 249b/13

ğ.+dür 249a/18

[=6]

ğavğa: (Far.) Kavga, dövüşme, vuruşma.

ğ. 129a/1

[=1]

ğavr: (Ar.) Dip, kuyu.

ğ. 206b/9

[=1]

ğayb: (Ar.) Gizli olan, göze görünmeyen
şey, kayıp.

ğ. 221b/17

ğ.+a 152a/6

ğ.+dan 224b/21

ğ.+dur 4a/18, 204a/18

ğ.+ı+(2) 221b/20

ğ.+ından 221b/19

ğ.+iken 204a/18

ğ.+ları 221b/16

[=9]

ğaybet: (Ar.) Çekiştirme, dedikodu yapma.

bk. **ğıybet.**

ğ. 78b/2, 117b/10, 117b/9, 216a/14,
215b/16, 265b/10, 265b/11, 265b/8

[=8]

ğāyet: (Ar.) Çok, fazla, son derece.

ğ. 5b/12, 8b/10, 19a/1, 18b/15,
19a/5, 26b/3, 28b/23, 31b/12, 31b/13,
36b/23, 37a/1, 46b/18, 46b/19, 62a/16,
69a/21, 70a/12, 70a/2, 74a/10, 77b/12,
81b/18, 81b/9, 84b/17, 96a/13, 96a/14,
99b/18, 100a/12, 104b/7, 105a/13,
108a/23, 111a/19, 112b/5, 113b/19,

116b/19, 125a/21, 132b/12, 133b/3,
138a/20, 140b/18, 140b/19, 144b/5,
145b/11, 147b/9, 148b/18, 150a/5, 150b/8,
151b/1, 152b/4, 154a/5, 155a/18, 158a/12,
158a/14, 162b/13, 164a/11, 173b/20,
178b/19, 181a/4, 181b/15, 189b/8,
200b/23, 208b/6, 209b/13, 212b/12,
216a/2, 222a/19, 224b/10, 225a/22, 22a/22,
235a/8, 238a/14, 240b/11, 249a/22,
251b/3, 254a/10, 255b/13, 259a/8, 266b/5,
268b/15

ğ.+de 264a/20

ğ.+e 36b/22, 249b/5

ğ.+ı+(2) 190a/21

[=81]

ğāyib: (Ar. <ğā`ib) Görünmeyen, hazır
olmayan, yok olan, kayıp.

ğ. 25b/11, 35a/17, 125b/14,
139a/20, 148b/2, 148b/4, 166b/18,
247a/21, 250a/12

ğ.+den 4a/14, 221b/21

[=11]

ğayr: (Ar.) Diğer, başkası. bk. **ğayrı**

ğ.+ın 254b/18

ğ.+ına 47a/15, 82a/1, 94b/22,
214a/7, 270a/15

ğ.+ını 268b/23

ğ.+uñ 114a/20

ğ.+uñdur 129a/23

[=9]

ğayret: (Ar.) Çok çalışma, gayret.

ğ. 22b/11, 75b/19, 86a/20, 102a/15

ğ.+e 29a/12, 101a/17, 246a/13,
256a/19

ğ.+i+(1) 131a/15

ğ.+içün 207b/7

ğ.+in 186a/21

ğ.+inde 186a/16

ğ.+ine 22a/13

[=13]

ğayrı: (Ar.) Diğer, başkası. bk. **ğayr**

ğ. 21a/13, 41b/13, 61b/11, 61b/5,
67a/5, 73a/3, 78a/19, 79b/14, 88b/6, 88b/8,
90b/4, 94b/5, 101a/5, 102a/7, 112b/10,
115a/8, 126a/1, 128a/16, 136a/5, 147b/21,
149a/20, 153a/1, 153b/3, 160b/14, 160b/2,
165a/14, 169b/14, 183b/22, 205b/11,
205b/7, 212a/14, 223b/7, 236a/5, 237a/15,
237a/19, 239a/1, 245b/7, 253b/15,
255a/15, 260b/23, 265b/4

ğ.+dan 69b/7, 224a/12, 270a/14,
271b/9

ğ.+na 113b/19

ğ.+ya 36b/13, 61b/13, 61b/14,
70b/14, 111b/9, 112b/16, 163a/22, 187a/18

ğ.+yı 114a/3

[=55]

ğayz: (Ar.) Hiddet, öfke, kızgınlık.

ğ. 213a/7

[=1]

ğazā: (Ar.) Din uğruna savaş.

ğ. 114a/23, 114b/11, 135b/5,
179a/5, 185a/11, 201b/1, 223b/11, 261a/4,
261a/7

ğ.+da 125a/5, 125b/5, 192b/23

ğ.+dan 258b/8

ğ.+sına 114a/21

ğ.+sında 114a/18, 116a/11,
123b/20, 125a/9, 177a/21, 188a/2

ğ.+sından 188a/1

ğ.+ya 46a/7, 114a/21, 115b/10,
115b/15, 125a/6, 125b/9, 162a/6, 184a/23,
188a/3

ğ.+yı+(1) 120a/20

ğ.+yiçün 174b/12

[=32]

ğazab: (Ar.) Hiddet, öfke.

ğ. 36a/8, 53b/15, 53b/17, 80a/18,
89b/22, 138b/21, 187b/15, 200a/15,
200a/15, 200b/2, 225a/19, 252a/20,
270b/21, 272b/11

ğ.+a 5a/17, 25b/14, 34a/10,
184b/19, 266b/1, 266b/11, 271a/18

ğ.+ı+(2) 76b/1

ğ.+ı+(3) 123a/14

ğ.-ı saht 123a/14

ğ.+ıla 200a/10

ğ.+ından 123b/2

ğ.+ını 174b/1

ğ.+la 59a/9

ğ.+larını 80a/18

ğ.+um 181b/17

ğ.+uñuzdan 53b/17

[=30]

ğāzī: (Ar.) Gaza eden.

ğ.+ler 15a/12, 206a/23, 236b/2

ğ.+ye 236a/11

[=4]

gece: Gece. bk. **gice**

g. 170b/1, 255a/6

g.+de 59b/9
g.+sinde 32b/11, 60b/11
g.+ydi 77a/9
g.+yi 167a/14
[=7]
geç-: Geçmek. bk. **giç-**
g.-di 5b/1, 25b/13, 29b/1, 33a/23,
83b/13, 95b/19, 108a/23, 10b/16, 114a/7,
114a/8, 116b/10, 119a/12, 121a/7,
148b/11, 222a/14, 231b/2, 237a/17,
251a/17, 255b/6, 266b/23, 267b/21
g.-diler 5b/9, 7b/14, 47b/21, 67a/8,
97b/9, 137a/23, 143a/10, 143a/8, 154a/20,
155b/20, 218a/5, 235a/1, 243b/2, 252a/23
g.-dügin 204b/3
g.-dükçe 235a/3
g.-düñüz 83b/2
g.-e 8b/18, 57a/2, 93a/16, 95a/3,
97b/15, 115a/18
g.-ecek 35a/13, 35a/13
g.-eler 168b/4, 201a/16, 201a/19
g.-emezler 149a/22
g.-en 2b/15, 16b/1, 18a/1, 20b/8,
37b/6, 37b/6, 49b/9, 51b/19, 53b/12, 55a/6,
56b/4, 63b/18, 64a/1, 64b/17, 68a/21,
68b/18, 71b/9, 72b/23, 76a/4, 7b/21, 84b/1,
96b/15, 110b/18, 137b/6, 153b/21,
162a/15, 164a/6, 180a/8, 180a/9, 201a/21,
210b/21, 231b/23, 266a/18
g.-enler 9b/11, 55b/6, 68b/19,
144b/13
g.-enlere 12a/1, 180a/7, 254b/9
g.-enleri 96b/15
g.-enlerle 233a/8

g.-enlerüñ 103b/15, 208b/1,
242b/15
g.-er 5a/15, 18b/12, 57a/22, 111b/9,
136a/11, 150a/15, 165b/19, 187b/22,
222b/21, 230b/15
g.-erdi 98b/9
g.-erken 245a/9
g.-erler 215b/5
g.-ersiz 6b/18, 25a/20, 225b/1
g.-icek 155b/15, 166a/4
g.-ince 191a/22, 259b/17
g.-medin 22b/2
g.-medügi 51b/6, 77b/17
g.-mege 234b/20
g.-megile 71b/6, 87a/10, 105a/11,
197a/2, 197b/16, 197b/18, 239a/14
g.-mek 9a/3
g.-meye 88a/3, 97b/10, 159b/16,
202b/5, 202b/6
g.-mez 8b/11, 43b/16, 98a/12
g.-mezdi 58b/2
g.-miş 20b/12, 99a/3, 114a/9,
169a/7, 180a/15
g.-mişdi 112a/7
g.-mişdür 98a/9, 160a/6
g.-mişken 84a/5
g.-mişlerden 138b/23
g.-mişlerdür 57b/23, 110b/18,
144a/7, 147a/9, 220b/13, 242a/1, 242b/13
g.-mişleri 187a/22
g.-se 58b/11, 81a/18, 211b/2,
211b/4
g.-üp 32a/9, 51b/13, 53a/13,
64a/16, 89b/12, 92b/22, 97b/13, 98a/14,

137a/4, 149b/7, 157b/10, 163a/14,
170a/20, 170a/21, 172b/6, 200a/11,
216a/10, 254b/11, 271a/3

[=177]

geçici: Geçici, geçen.

g.+dür 199a/5

[=1]

geçir-: Geçirmek. bk. **geçür-**

g.-di 34b/19

g.-enlerün 68b/6

[=2]

geçür-: Geçirmek. bk. **geçir-**

g.-di 26b/17, 31b/11, 205a/10

g.-diler 38b/7

g.-dügi 202b/4

g.-düm 142a/18

g.-düñ 111b/12

g.-e 67a/12, 107b/17, 110a/7,

173b/3, 205a/10

g.-mekde 106b/22

g.-sün 181b/22

g.-ün 143a/18

g.-üp 34b/4, 101a/10, 146b/11

g.-ürdi 207b/7

g.-ürsiz 189a/15

[=20]

geçürücü: Geçirici, geçiren.

g. 200b/10

g.+dür 197b/7

[=2]

gel-: Gelmek.

g. 7a/10, 95b/18, 107b/20, 130b/21,
141b/21, 181a/15, 208a/3, 231a/19,
236a/18, 245b/13, 252a/9, 267a/14, 269b/5

g.-di 1b/13, 3b/1, 3b/2, 3b/3, 4a/7,
4b/22, 4b/23, 5a/19, 5a/21, 5b/12, 5b/5,
6a/16, 6a/16, 7a/2, 7a/4, 12a/15, 13a/7,
19a/16, 21b/17, 21b/23, 22a/5, 22a/7,
22b/21, 22b/23, 23a/8, 23a/23, 23b/23,
26b/2, 29a/10, 29a/13, 29a/8, 29b/2, 31a/6,
31a/8, 31b/1, 31b/12, 31b/13, 31b/18,
32a/1, 32a/5, 32b/12, 32b/13, 32b/13,
32b/16, 32b/9, 34a/10, 34b/18, 34b/19,
34b/9, 35a/4, 41a/10, 41a/3, 44b/14, 46a/7,
46b/18, 48a/4, 48a/6, 48b/11, 53a/17,
53a/18, 55b/13, 56b/18, 56b/20, 61b/10,
64b/14, 65a/4, 65a/6, 66a/5, 67b/23,
71a/15, 75b/21, 75b/7, 76a/20, 76a/21,
80b/20, 81a/1, 85b/5, 86a/15, 86a/15,
86a/18, 88b/14, 88b/5, 88b/7, 91a/11,
93b/16, 93b/2, 97b/14, 97b/16, 107b/10,
107b/11, 108b/5, 109a/23, 110a/11,
111a/17, 113b/3, 117b/6, 121a/18, 121a/9,
121b/16, 121b/20, 125a/22, 126b/23,
128a/7, 128b/21, 129b/14, 130b/11,
130b/15, 132a/3, 132a/7, 132b/6, 132b/7,
134a/8, 134b/9, 134b/9, 137b/3, 138a/7,
14a/14, 150a/12, 153a/19, 153a/23, 153a/4,
153b/4, 153b/8, 155b/16, 155b/17,
156a/17, 158b/8, 165a/18, 171b/21,
175a/9, 175b/6, 177b/10, 177b/15,
177b/16, 177b/18, 177b/2, 177b/7,
178b/19, 178b/8, 179b/14, 179b/14,
179b/20, 179b/21, 181a/13, 184b/17,
184b/19, 184b/3, 184b/4, 185a/4, 186a/8,
186b/10, 186b/5, 186b/6, 188b/6, 191b/20,
191b/20, 193a/3, 193a/8, 197a/17, 197a/22,
197b/6, 199a/18, 204a/5, 208a/20,

208b/19, 212a/14, 212a/19, 217a/23,
220b/13, 221b/12, 224a/5, 224a/6,
228b/10, 229b/10, 229b/11, 229b/15,
229b/15, 229b/20, 229b/20, 230a/3,
233b/8, 236b/22, 238b/2, 238b/7, 242a/9,
245a/11, 245a/11, 245a/18, 245a/23,
245b/19, 245b/4, 245b/5, 246a/1, 246a/10,
246a/11, 246a/13, 246a/5, 248a/2, 24a/23,
24a/3, 250b/20, 251b/10, 251b/12, 251b/4,
256a/19, 259b/13, 259b/16, 259b/5,
259b/6, 259b/8, 25b/19, 25b/23, 261b/16,
261b/5, 261b/9, 261b/9, 262b/7, 264b/2,
265a/13, 266a/21, 266b/10, 266b/11,
266b/20, 267a/11, 267a/15, 267a/22,
267a/23, 267a/9, 267b/14, 267b/2,
270a/12, 270b/15, 271a/18, 271a/7, 271a/8
g.-diler 5b/5, 22a/15, 26b/16, 26b/7,
271a/15, 29a/19, 29b/10, 29b/7, 31a/22,
37a/5, 51a/8, 63b/4, 66b/23, 85b/16, 96b/6,
112b/22, 113a/22, 113a/23, 113a/5,
128b/10, 128b/6, 128b/7, 129b/15,
130b/15, 134a/10, 135a/14, 136a/21,
142a/2, 148b/12, 154a/21, 156a/9, 163a/22,
177a/9, 177b/20, 177b/21, 177b/6,
180a/14, 180a/6, 186b/15, 194b/7,
195b/14, 195b/16, 197a/20, 197b/1,
211a/7, 212a/15, 219b/13, 232a/15, 251a/9,
251b/14, 252a/1, 252a/3, 261b/17, 261b/6,
261b/7, 265a/3, 269b/7
g.-diñüz 175b/1
g.-dügi 2a/16, 42a/19, 76a/19,
153b/10, 153b/9, 17b/11, 17b/7, 17b/8,
17b/9, 224a/4
g.-dügiçün 256a/18

g.-dügin 130b/9, 199a/9
g.-düginden 117b/12, 122a/6
g.-düginleyin 28a/1
g.-dügümüz 18a/22
g.-dügümüzi 144a/1
g.-dügüñ 74a/15, 267b/15, 267b/15
g.-dügüñüzden 38b/13
g.-dük 20b/12, 32a/9, 66a/18,
66a/22, 105a/10, 135a/16, 135a/16,
135a/18, 135b/13, 142a/15, 177b/20,
200a/8, 200b/1
g.-dükçe 148b/4, 238b/18
g.-dükde 254a/23, 257b/16
g.-dükden 75b/15, 76a/18, 121a/15,
122a/10, 133a/6, 163b/6, 168a/9
g.-dükleri 234a/23, 267b/21
g.-dükleriçün 147b/15
g.-düklerin 52b/12, 130b/9
g.-düklerine 120a/1
g.-düm 5a/22, 5b/11, 267b/3,
37a/20, 37b/12, 91a/12, 91a/15, 97a/16,
97a/19, 143b/19, 188b/3, 184b/4, 217b/1
g.-düñ 19a/17, 112a/11, 184b/4,
245a/12, 245a/13, 253b/14
g.-düñiz 5b/3
g.-düñüz 5a/22, 17b/4, 67a/7,
68b/8, 142b/2, 179a/5
g.-e 6a/11, 32b/11, 33a/8, 36a/11,
45b/10, 48a/11, 48a/18, 49a/11, 56b/3,
63a/2, 69a/2, 70b/4, 71a/8, 73a/10, 73a/8,
78a/19, 81a/3, 82a/6, 84b/2, 92a/5, 96a/10,
98a/10, 98b/16, 100b/21, 102b/12,
107b/21, 109b/1, 112a/9, 114b/4, 115a/15,
117b/9, 126a/6, 132b/21, 133a/1, 137b/23,

139b/20, 147b/14, 147b/15, 154a/1,
154b/20, 157a/2, 163a/15, 168a/12,
172a/21, 174a/3, 17a/1, 191b/18, 193b/12,
193b/20, 195b/12, 202b/18, 203b/3,
210b/22, 211a/17, 216b/18, 218b/10,
223a/14, 223a/4, 226a/11, 227a/22,
228b/23, 229a/6, 232b/23, 234b/11,
234b/23, 235b/2, 236a/13, 238b/15,
238b/17, 239b/11, 239b/5, 240a/21,
241a/20, 241a/20, 244a/6, 251b/12, 253a/9,
255a/3, 256a/6, 256a/7, 256a/8, 256a/8,
256a/9, 256a/9, 261b/16, 263b/12
g.-ecegi 75b/15, 138a/7
g.-ecegin 71a/19, 153a/5, 238a/13,
238a/13
g.-ecek 30a/15, 71a/20, 71b/2,
108a/9, 124a/14, 139b/22, 140a/4,
144b/14, 215a/8, 219a/6, 250b/8, 260a/12
g.-eceedür 60a/23
g.-eler 4b/15, 8b/3, 14b/23, 48a/3,
50a/14, 51a/2, 54a/17, 54b/10, 55b/7,
7b/20, 86a/9, 87b/3, 90a/8, 102a/15,
119b/6, 140a/5, 145b/22, 148a/8, 155a/17,
164a/18, 165a/8, 168b/20, 201b/2,
206b/14, 217a/12, 217a/21, 232b/13,
234a/22, 234b/10, 234b/14, 234b/5,
234b/5, 234b/9, 236b/19
g.-elerdi 89a/4, 136a/13
g.-elüm 96b/7
g.-em 17b/5, 17b/6, 17b/6, 17b/6,
41b/1
g.-emeyeydi 149a/18
g.-en 9a/23, 18b/2, 21a/2, 21b/21,
24a/12, 263b/11, 267b/9, 29a/10, 30b/3,

33b/5, 51a/14, 56b/2, 56b/20, 63b/7,
67b/18, 71a/18, 85b/17, 88b/8, 116a/8,
122a/14, 122a/8, 137b/4, 144a/7, 144a/8,
150b/19, 153a/15, 171a/8, 173a/9,
179b/20, 184b/22, 185a/10, 187a/4,
188b/1, 188b/14, 195b/16, 205a/20,
211a/16, 221a/8, 221a/9, 230b/23, 247a/22
g.-ene 56b/6, 110b/4, 140a/10,
145a/4
g.-eni 122a/13, 122a/7
g.-enler 25a/9, 88b/5, 113a/2
g.-enlerden 219a/6
g.-enlere 55b/15, 142b/13, 154b/13
g.-enleri 140b/23, 142a/6
g.-enlerün 24b/11, 169a/18, 187b/9
g.-enün 207a/18
g.-esi 56a/21, 95b/5, 106a/2,
127a/20, 127a/23, 153b/9, 196a/22
g.-esin 237a/4
g.-esiz 63a/15, 84a/9, 125a/8,
177b/22, 257a/11
g.-eydi 48a/4, 213b/3
g.-eydünüz 204a/4
g.-eyin 208a/12
g.-icek 16b/17, 32b/21, 35b/13,
104b/13, 129a/21, 149a/5, 155a/23,
204b/7, 226b/20, 227a/17, 245a/13,
260b/9, 263a/22, 269a/1
g.-ince 141a/10, 193b/19, 240b/1,
263a/20
g.-ip 3a/5, 48b/13
g.-iser 25b/6, 25b/9, 59b/14, 95b/6,
138a/13, 142b/4, 151b/9, 164a/3, 188b/4,
221b/17, 244a/15, 244a/6, 259b/7, 261b/1

g.-iserler 190a/17, 244a/16
g.-isersiz 151b/7
g.-meden 91b/5
g.-medi 13a/5, 22a/10, 25b/18,
25b/19, 71a/19, 71b/1, 83b/10, 107b/12,
107b/19, 144a/5, 175b/12, 194b/2,
200a/22, 204a/3, 238a/4, 248a/23, 249a/19,
256b/21, 257a/12, 257a/12, 263a/13,
267a/9
g.-mediler 88b/18, 88b/19, 88b/20,
88b/22, 89a/1, 89a/11, 89a/2, 99a/5,
122a/12, 124a/12, 144a/2, 169a/22,
186b/15, 186b/15, 205b/19, 209b/17,
262a/4
g.-medin 171a/11
g.-medükleri 28b/22
g.-medüklerine 53a/4
g.-medüklerini 154b/21
g.-medüm 97a/16
g.-medüñüz 5a/23, 109a/4
g.-mege 8a/1, 12b/10, 10b/12,
29b/11, 121b/7, 140b/22, 162a/5, 176a/4,
244b/4
g.-megi 55a/1, 76b/13, 119b/5,
193b/16, 241a/12
g.-megile 186a/17, 238b/1
g.-meginde 74b/2, 156a/7
g.-meginden 76b/13
g.-megüñ 248a/23
g.-mek 43a/8, 57b/10, 57b/11,
73a/4, 82a/5, 113b/19, 144a/13, 176a/3,
192b/16, 193b/15, 270a/9
g.-mekde 141a/5

g.-mekden 49b/15, 66b/18, 72b/22,
138b/3, 141a/1, 147b/14, 194b/9, 205b/12,
217a/9, 217b/23, 225a/6
g.-mekdür 112b/7
g.-mekiçün 194a/13
g.-mekligi 91b/13, 111a/13,
117b/11, 138a/7, 154b/14, 211b/16,
235b/19
g.-mekligin 7b/1
g.-mekligine 6a/10
g.-mekligini 214b/14
g.-mesün 12a/14, 175a/16, 186a/10
g.-meye 29a/23, 38b/5, 55b/20,
63b/19, 64a/23, 79b/20, 88a/4, 93a/20,
93b/23, 107b/18, 133a/17, 155b/13,
215a/21, 221b/22, 239b/5
g.-meyecek 18b/21
g.-meyeler 28a/19, 147b/16,
155a/19, 238b/12
g.-meyen 94a/13
g.-meyeni 147b/9
g.-meyenlere 20b/6
g.-meyenleri 140a/10
g.-meyesi 196a/22
g.-meyince 261b/2, 261b/4
g.-meyiser 108a/14
g.-meyüp 128a/10, 132b/22, 166b/4
g.-mez 3b/13, 27b/5, 30a/13,
31b/11, 39a/6, 43a/4, 47b/10, 56a/3,
57b/21, 60a/6, 62b/23, 77a/22, 104a/2,
107b/14, 122b/18, 132a/23, 133b/14,
14a/5, 180b/5, 183b/12, 185b/12, 202a/16,
217b/15, 219a/11, 221a/23, 245b/11,

245b/2, 253b/2, 256b/11, 258b/6, 260b/4,
265a/15, 269a/18

g.-mezden 16a/3, 30b/12, 42b/6,
59b/8, 82a/5, 82a/6, 97a/15, 121a/15,
128a/19, 130b/10, 138a/5, 146b/14,
150b/15, 173a/22, 179b/7, 179b/8,
190a/14, 191a/11, 202b/11, 209a/6,
250b/3, 269b/18

g.-mezdi 7b/17, 44b/2, 155a/13,
256a/19

g.-mezidüñ 138a/18

g.-mezise 215b/17

g.-mezler 3a/11, 95a/12, 99a/19,
101b/14, 107a/16, 147a/10, 147b/21,
219a/5, 247a/7

g.-mezlerse 82a/10, 201b/2

g.-mezse 30a/12

g.-mezüz 148a/5

g.-miş 59b/19, 161a/16, 165b/14,
219a/10

g.-mişdi 251b/3

g.-mişdür 18a/9, 33b/22, 65b/8,
69b/17, 75b/18, 88a/19, 98a/6, 100b/20,
103a/11, 105b/12, 111b/23, 128a/15,
132b/23, 154a/8, 157a/3, 177a/9, 184a/17,
189a/8, 212b/10, 219b/9, 246a/16, 250a/5,
255b/9, 261a/14, 26a/23, 272b/12, 273a/14

g.-mişlerdi 42b/12, 122a/12, 142b/8

g.-mişlerdür 229b/2

g.-se 14b/22, 41a/4, 44b/11, 53a/3,
65b/10, 72a/22, 73a/1, 89a/5, 90b/6,
110b/6, 129b/11, 138b/13, 138b/14,
167a/15, 167a/15, 178b/8, 182a/8, 186b/4,
186b/8, 191b/18, 197b/8, 201b/10,

211b/10, 217b/13, 217b/9, 222a/23,
237b/21, 239a/12, 255a/8, 257b/13,
258a/22, 263b/18, 264a/10, 264a/14,
270a/14

g.-seler 62a/20, 159b/12, 174a/22,
187a/17, 192a/14, 217b/10

g.-sevüz 48a/2

g.-seydi 28a/1

g.-sün 81a/3, 155a/10, 181b/22,
67b/15, 67b/23

g.-ü 9b/12

g.-üben 9a/12

g.-üñ 17a/10, 17a/17, 18a/15,
25b/11, 57a/19, 5a/12, 65a/8, 66a/16,
66a/19, 67a/4, 85b/17, 91a/17, 97a/14,
105a/19, 107a/19, 143a/17, 153a/9,
177a/11, 177a/9, 177b/22, 191a/1,
192b/15, 194a/22, 194b/19, 210b/6,
212b/22, 215a/11, 243b/12, 264b/1

g.-üñüz 87b/16

g.-üp 3a/22, 3b/5, 4a/6, 5a/4, 5a/11,
5a/17, 5a/18, 7a/1, 6a/17, 6b/20, 8b/17,
8b/17, 9a/14, 9a/15, 9b/14, 10a/13, 10a/23,
10b/9, 11b/8, 15a/3, 16a/2, 17a/14, 20a/20,
20a/21, 20b/7, 21a/1, 21a/17, 23a/5, 24a/1,
24a/9, 28a/14, 29a/12, 29a/22, 31a/9,
31b/11, 31b/12, 31b/17, 32b/10, 32b/12,
32b/23, 34a/7, 35a/10, 36a/7, 41b/11,
41b/15, 41b/18, 43b/20, 43b/22, 45a/11,
46a/14, 49b/17, 51a/23, 54b/3, 55a/2,
55b/3, 56a/12, 56a/6, 56a/9, 58b/15, 59a/1,
59a/11, 63a/7, 65b/15, 66b/11, 66b/12,
67a/4, 67b/14, 69a/23, 70b/8, 72a/9,
73a/14, 76a/19, 76b/9, 78b/11, 82b/9,

83b/3, 85a/12, 87a/10, 89a/10, 89a/2,
89a/5, 89a/8, 89b/15, 89b/4, 91a/21, 91a/4,
93b/22, 94a/5, 95b/8, 96b/11, 96b/16,
97a/13, 97a/7, 97b/10, 98a/2, 101a/19,
101a/20, 102b/1, 102b/11, 103b/22,
104a/17, 105a/7, 105b/8, 107a/12,
107b/13, 109a/22, 109a/4, 109b/3,
110b/21, 112a/6, 113a/1, 113a/21, 113a/3,
113a/8, 113b/19, 114b/16, 116b/12,
116b/12, 117b/4, 118a/11, 118a/19,
118a/19, 118a/6, 119a/5, 119b/1, 120a/11,
121a/23, 121b/10, 121b/12, 121b/16,
121b/8, 122a/19, 122a/3, 123b/8, 124a/11,
125a/8, 128a/8, 128b/22, 128b/6, 129a/22,
129b/16, 129b/17, 129b/23, 130b/19,
131b/23, 133a/4, 133a/9, 134a/22, 134b/9,
135a/17, 135b/6, 136a/10, 136a/13,
136b/3, 137a/16, 137a/17, 138a/8,
140b/20, 140b/23, 142a/3, 142a/3,
143a/11, 143a/16, 143b/23, 144b/10,
145b/22, 146b/5, 147b/7, 147b/9, 14a/13,
150a/2, 152a/2, 153a/17, 153a/2, 154a/5,
154b/20, 155a/11, 155a/8, 155b/12,
155b/15, 155b/16, 156a/11, 159a/10,
161b/13, 162a/1, 162a/4, 165b/16, 167b/5,
168b/12, 168b/17, 170a/20, 170b/4,
172b/18, 174a/12, 174a/13, 174b/6,
175a/11, 175b/3, 177a/18, 177a/19,
177a/20, 177a/7, 177b/14, 178b/3,
179a/17, 179a/23, 181a/10, 181a/10,
181a/12, 181a/14, 181a/8, 184b/15,
184b/19, 184b/9, 186b/8, 186b/9, 191a/13,
191b/5, 192a/2, 192a/21, 192b/7, 193b/16,
194b/8, 197b/11, 197b/18, 198b/15,

199a/21, 199b/1, 200a/17, 200a/18,
200a/18, 200a/4, 201b/11, 202b/11,
203b/20, 204a/23, 204a/8, 204b/13,
205a/8, 206a/12, 206a/8, 206b/13, 207a/10,
207a/8, 207b/3, 210b/6, 211a/1, 211a/8,
216b/12, 216b/9, 220a/8, 221a/16,
222b/21, 226b/12, 227b/13, 228a/18,
228a/5, 228a/7, 228a/8, 230b/17, 231a/18,
231b/20, 233b/1, 234a/8, 237a/5, 237b/10,
237b/8, 237b/9, 238b/7, 240a/4, 244a/4,
244b/1, 244b/4, 245a/11, 246a/10,
246a/13, 248b/17, 252a/14, 252a/8,
253b/6, 254a/1, 254a/11, 257a/11, 258a/7,
25a/2, 25b/14, 25b/8, 262a/23, 263a/8,
263b/9, 264a/23, 264b/3, 266a/22,
266a/23, 266b/1, 266b/12, 266b/14,
266b/14, 266b/23, 267a/11, 267a/5,
267b/7, 267b/8, 268b/17, 268b/17, 269a/2,
269b/5, 26b/9, 270a/15, 270a/19, 270a/19,
270a/20, 270a/21, 270a/6, 270a/9, 271a/12,
271a/3, 271b/23, 272a/6, 272b/4

g.-üpdür 213b/4

g.-ür 9a/4, 12a/16, 14a/14, 14b/13,
22a/4, 25b/19, 27b/11, 27b/11, 27b/12,
32b/15, 44a/23, 45a/11, 50b/5, 63b/17,
65a/5, 65a/5, 67a/2, 68a/1, 71a/1, 75b/9,
77a/23, 79b/1, 82b/14, 82b/5, 85b/5,
95b/21, 96a/4, 102b/1, 103a/1, 107b/9,
112b/4, 121b/6, 140a/13, 141b/11, 141b/4,
144b/12, 144b/7, 155a/17, 162b/18,
163a/17, 168b/1, 173a/9, 17a/19, 17b/7,
191b/21, 192a/7, 192b/3, 203a/5, 204b/8,
219a/11, 222a/20, 222a/21, 222b/6,
226a/16, 235a/3, 235b/4, 238b/2, 247a/21,

250a/22, 255b/11, 269b/11, 271a/7,
273a/10

g.-ürdi 26b/1, 113b/19, 155a/15,
175a/2, 237a/9, 252a/13, 259b/12, 268a/15

g.-ürdüñüz 17a/23

g.-ürken 124a/16, 271a/2

g.-ürler 63b/18, 144a/14, 215a/19,
250b/17

g.-ürse 36a/17, 65a/11, 70a/6,
79a/23, 106a/5, 115b/8, 197b/20, 254b/17

g.-ürseñüz 108a/17

g.-ürsin 148a/23, 222b/9

[=1382]

gelici: Gelici, gelen.

g.+dür 222b/2

[=1]

gelin: Gelin.

g. 263b/11, 263b/11

[=2]

gemi: Gemi. bk. **gemü**

g. 154b/3, 154b/4, 154b/17,
212a/20, 245b/19

g.+dür 9b/1

g.+ler 84a/9, 102a/18, 140b/11,
158b/2

g.+lerdür 9a/23, 140b/4, 140b/7,
154b/16

g.+lere 63a/13, 268b/7

g.+leri 80a/3

g.+lerile 246a/13

g.+nüñ 25b/20, 154b/14

g.+si 9a/21

g.+sinden 154b/17

g.+sindeyidi 9a/20

g.+ye 9a/22, 25b/20, 25b/21,
25b/22

g.+yi 79b/19, 79b/19, 79b/20,
79b/20, 154b/13

g.+yile 245b/16

[=33]

gemü: Gemi. bk. **gemi**

g.+ye 154b/5

[=1]

genc: (Far.) Hazine, define.

g. 144b/8

g.+den 262b/1

g.+ine 139a/23

g.+lerden 167a/4

g.+lerin 181b/9

[=5]

geñ: Geniş. bk. **giñ**

g. 170a/3

[=1]

geñez: Kolay. bk. **giñez**

g. 61a/6, 100b/13, 116a/22,
140a/14, 155a/1, 155a/16, 224a/20,
227b/16, 256a/13

g.+dür 171a/12

[=10]

geñezlik: Kolaylık.

g. 258b/6, 258b/6

(geñezlig).+ile 140b/7, 237b/5,
239a/9, 244a/7, 258b/4

[=7]

geñsiz: İsteği olmayarak.

g. 64b/23

[=1]

ger: (Far.) Eğer.

g. 45b/9, 64b/19, 64b/21, 97a/23,
119a/17, 121a/3, 126b/15, 132b/1, 132b/2,
135b/10, 135b/17, 148b/6, 169b/18,
169b/19, 169b/22, 180b/3, 188b/18,
192b/3, 198a/10, 198a/23, 199b/23,
206b/4, 206b/5, 207b/4, 211a/16, 215b/17,
217b/21, 218a/8, 223a/9, 225b/17, 227a/7,
227b/9, 240b/22, 250a/11, 251b/6, 256a/5,
256a/6, 262b/21, 268a/16

[=39]

ger-: Germek.

g.-e 201b/20

g.-üp 97b/23

[=2]

gerçek: Gerçek. bk. **girçek**

g. 28b/19, 31a/13, 33b/7, 35a/16,
38b/3, 44b/11, 44b/15, 48b/20, 82b/9,
92a/20, 96a/22, 108b/10, 110b/4, 153a/16,
200a/13

g.+di 21b/3

g.+dür 18b/2, 26b/14, 26b/17,
28b/20, 142a/19, 149b/7, 200a/13

g.+e 66b/11

g.+in 31a/22

g.+ise 144b/11, 209b/11

g.+isen 271a/11

g.+iseñüz 206a/9

g.+lerüñ 117a/18

g.+misse 127a/17

g.+se 10b/1, 28a/15, 56a/16,
105a/18

g.+sen 72a/16, 112a/12

g.+señüz 27a/17, 76b/10, 98b/21,
107b/1, 135b/16, 165b/18

[=43]

gerçekle-: Tasdik etmek. bk. **girçekle-**

g.-di 44b/14, 44b/14, 46a/2, 71a/19,
72a/4

g.-diler 44b/15, 77b/15, 109b/12,
146a/3, 170b/23, 215b/2

g.-düm 76a/10

g.-mediler 96a/9

g.-mege 127a/19

g.-mekde 56b/22

g.-mekiçün 16a/20

g.-meye 30b/10

g.-meyecek 97a/23

g.-mezler 3a/15, 60a/7, 164a/16

g.-mezün 56a/4

g.-rise 147a/13

g.-seler 118a/22

g.-ye 33b/12

g.-yenlerüñ 172a/4

g.-yesiz 123b/12

g.-yüp 4b/3, 54a/12, 59a/7, 100a/4,
110a/17

[=32]

gerçekleyici: Tasdik edici, onaylayıcı.

g. 19a/18, 113a/9

g.+dür 2b/8, 109b/8, 184a/2

g.+lerden 19a/20

[=6]

gerçeklik: Gerçeklik, doğruluk. bk.

girçeklik, girçeklük

(gerçeklig).+ine 237a/8

[=1]

gerek: Bir şeyin yapılabilmesi ona bağlı
olan, lâzım

g. 2b/5, 3b/16, 4a/17, 4a/6, 4a/6,
4a/8, 9b/5, 11a/6, 11a/6, 12a/17, 12a/18,
13b/1, 14a/1, 14a/1, 14a/2, 18a/2, 18a/11,
18a/12, 18a/19, 23a/20, 23a/3, 26a/1,
26a/6, 26a/6, 26a/13, 26b/20, 26b/20,
30a/11, 33a/18, 33a/3, 33a/7, 33b/19,
34a/2, 34a/20, 35a/15, 35b/13, 36a/16,
37b/21, 38b/19, 38b/3, 40b/19, 40b/19,
40b/5, 43b/2, 45a/23, 48a/6, 48a/7, 48a/8,
48b/22, 50b/17, 50b/8, 50b/8, 51a/14,
51a/15, 51b/11, 51b/22, 52a/22, 53a/4,
56a/4, 59a/11, 59a/11, 59b/11, 59b/6,
59b/6, 60b/7, 60b/7, 60b/8, 60b/8, 62b/4,
62b/8, 63a/23, 63b/17, 63b/20, 66a/1,
66b/3, 66b/3, 68a/8, 68b/18, 68b/18, 68b/6,
68b/7, 69a/13, 69a/23, 69a/9, 69b/17,
69b/18, 69b/5, 70b/10, 70b/2, 72a/1, 72b/5,
72b/6, 73a/4, 73b/10, 74a/2, 74b/11,
75a/22, 75a/22, 75a/7, 77a/10, 77a/23,
77a/3, 78a/6, 78b/10, 79a/16, 79b/23,
80a/14, 80b/6, 80b/8, 82b/10, 82b/23,
83a/23, 83b/8, 84b/7, 85a/6, 87b/17, 87b/8,
88a/19, 89a/21, 90a/17, 90b/12, 90b/6,
91a/16, 91b/18, 91b/5, 91b/5, 92b/10,
92b/10, 93b/4, 95a/2, 95a/21, 97b/12,
98a/3, 102a/11, 104b/3, 105a/6, 106b/4,
107a/2, 10a/14, 110b/22, 110b/22, 110b/6,
111b/12, 113a/17, 113a/17, 113a/18,
113b/22, 114a/15, 114a/15, 114a/9, 117a/3,
117a/4, 117b/1, 117b/14, 117b/15,
119b/12, 119b/13, 119b/13, 119b/13,
119b/13, 119b/13, 123b/1, 124a/21,
124a/21, 124b/13, 124b/15, 124b/15,
127a/9, 129a/9, 130b/23, 130b/23, 130b/5,

131b/14, 132a/23, 132b/23, 133a/1,
133b/5, 135b/18, 136b/4, 137b/2, 138a/1,
138b/13, 138b/14, 139b/16, 141a/20,
141b/17, 141b/17, 145b/4, 145b/5, 145b/6,
146a/21, 146a/21, 146a/21, 146a/21,
147a/6, 149b/1, 149b/2, 151a/18, 151a/22,
151a/23, 151a/23, 151b/20, 154a/15,
155b/11, 157a/8, 160a/13, 162a/23, 164a/7,
165a/4, 167b/11, 170a/23, 171b/1,
171b/14, 172a/18, 172b/14, 173a/16,
173a/16, 173b/4, 173b/4, 173b/5, 176b/3,
176b/4, 179a/8, 17a/12, 17a/12, 17a/3,
181a/20, 181b/18, 182a/5, 188a/13, 189a/2,
191b/8, 192a/5, 192b/20, 193b/21,
194b/16, 196b/11, 196b/16, 196b/20,
197a/11, 197a/21, 204b/2, 204b/2,
207a/19, 207a/19, 207b/15, 207b/16,
207b/16, 207b/17, 20b/13, 20b/6, 215a/2,
215a/2, 216a/20, 216a/21, 216a/21, 224b/7,
229a/15, 229a/15, 234a/21, 234a/21,
236b/8, 245a/6, 252b/5, 254a/21, 260a/13,
260a/13, 262b/20, 266a/4, 266a/5, 266a/5,
266a/6, 269a/10, 269a/20, 271b/7, 271b/8

g.+di 178b/8, 217b/10, 86a/23

g.+dür 1b/4, 1b/17, 2b/6, 4b/19,
9a/12, 11a/8, 23a/12, 23a/16, 27b/12,
50a/11, 52a/23, 54b/20, 55a/7, 61a/8,
72b/18, 83a/6, 84b/1, 85b/13, 86a/1,
88a/14, 90a/5, 107a/12, 107a/14, 111a/15,
115a/14, 117a/17, 119b/15, 121a/4,
123b/15, 124b/21, 127b/7, 133b/18,
144b/8, 166a/15, 166b/1, 172a/14,
173a/15, 181b/4, 182a/11, 191a/11,
194b/17, 201a/6, 202b/5, 207b/18,

215b/16, 228b/4, 234b/15, 245a/16,
248a/18, 251a/22, 255a/16, 255a/17,
257b/18, 265a/7

(gereg).+in 225a/1

g.+idi 253a/17

g.+ise 113b/10, 139b/17, 194a/22,
194a/22, 195a/23, 199a/10, 201a/22,
207b/13, 224b/3, 249a/3, 254b/2, 257b/18,
258b/22

g.+se 27b/10, 41b/1, 108a/14,
119a/2, 130a/14, 130a/18, 130a/7, 133a/15,
141a/20, 143b/10, 148b/13, 158a/15,
158a/15, 165b/8, 167a/22, 169b/21,
171a/12, 189a/1, 192b/19

[=367]

gerek-: Gerek olmak, lâzım olmak.

g.-mez 56a/15, 133b/1, 157b/13,
162b/20, 235b/4, 241a/10, 253a/8, 264b/11

g.-se 33b/16, 52b/3, 65a/9, 85a/19

[=12]

gerekli: Gerekli, lüzûmlu. bk. **gerekli**

g.+sini 25a/4

[=1]

gerekli: Gerekli, lüzûmlu. bk. **gerekli**

g. 4b/8, 11a/12, 20b/18, 24b/11,
237b/14, 237b/15

g.+dür 18b/15, 57b/9

g.+yise 41b/19

[=9]

geşt: (Far.) Alt üst etme.

g. 12b/5

[=1]

getir-: Getirmek. bk. **getür-**

g.-dim 7a/17

g.-üp 270b/21

[=2]

getirivir-: Getirivermek.

g.-dük 269a/13

[=1]

get(i)ril-: Getirilmek.

g.-üp 16b/7

[=1]

getür-: Getirmek. bk. **getir-**

g. 28a/15, 34b/11, 110b/12,
112a/13, 138b/21, 148a/20, 152a/4,
179b/16, 192b/13, 211b/5, 231a/17,
238b/14, 269a/22

g.-di 4a/19, 31a/13, 31a/9, 36a/5,
39b/12, 51b/8, 54a/2, 61b/4, 86a/6, 93b/9,
110a/12, 110a/17, 120a/4, 129a/22, 134a/8,
135b/15, 142a/7, 142a/8, 142b/11,
149b/21, 149b/22, 152a/10, 171a/9,
194a/7, 197a/19, 199b/13, 202a/7, 217a/2,
218a/15, 218a/17, 218a/17, 218b/4,
220b/9, 223b/3, 228b/13, 237b/6, 239a/9,
241b/13, 245b/13, 245b/14, 245b/15,
245b/9, 251b/13, 251b/14, 251b/3,
252a/14, 252a/18, 258a/8, 258a/8, 263a/14,
265a/16, 270a/19, 270b/22

g.-diler 5b/18, 5b/21, 5b/23, 6a/1,
6a/11, 21b/12, 24b/5, 34a/15, 34b/21,
40b/18, 53a/8, 58b/23, 60b/3, 63b/4, 66b/2,
67a/5, 67b/9, 69b/4, 71b/18, 77b/16, 80a/4,
81b/6, 88b/1, 98b/6, 111b/8, 115b/11,
116a/14, 119b/18, 121b/23, 128a/18,
128b/1, 129a/2, 130b/18, 133a/12,
149b/10, 150b/23, 152b/1, 153a/16,
162a/2, 172b/3, 175a/13, 177b/1, 179b/19,

181a/4, 181b/2, 185a/8, 186b/8, 187b/14,
188a/4, 189a/12, 189b/20, 191a/15,
193b/5, 195b/18, 200b/17, 201a/10,
201a/15, 211b/6, 229b/15, 239b/15,
244b/13, 251b/15, 251b/22, 259b/4,
262a/16, 265a/17, 266b/15, 270a/21,
272a/6

g.-diñüz 5b/4

g.-dügi 18b/1, 55b/4, 118b/4

g.-dügüñüz 197a/8

g.-dügüñüziçün 172b/6

g.-dük 8a/7, 90b/3, 9a/19, 63b/10,
103b/10, 138b/20, 143b/15, 143b/8,
147b/17, 154a/22, 154b/3, 164a/16,
171b/20, 206b/3, 219b/17, 220b/8, 246a/7,
269b/8

g.-dükleri 63b/5, 65a/23, 114b/10,
207b/5

g.-dükleriçün 116a/7

g.-düklerinüñ 63b/12

g.-düm 85b/15, 85b/16, 103a/3,
107a/23, 123b/12, 138b/1, 188a/23,
192b/13, 265a/3, 265a/3

g.-düñ 64b/16, 144a/12, 147a/13,
270b/7

g.-düñüz 174b/14, 187a/14,
189b/14

g.-düñüzçün 172b/5

g.-düñüzden 185a/11

g.-düñüzse 172b/4

g.-e 9a/1, 10a/15, 36a/17, 43a/5,
60a/5, 60b/13, 60b/14, 60b/6, 63a/1, 63a/1,
66b/5, 84b/8, 87b/19, 105a/3, 107b/11,
120b/20, 138a/23, 142a/20, 152b/2,

152b/4, 173a/18, 176a/12, 188b/5,
193b/16, 202b/21, 206b/10, 210a/19,
221b/9, 243b/17, 243b/18, 244a/1, 247b/8,
247b/8, 269a/20

g.-ecek 49b/13, 107b/8

g.-eler 19b/13, 28a/16, 30a/10,
37a/4, 53b/12, 70a/18, 87b/15, 95b/9,
130b/8, 157b/12, 159b/15, 159b/16,
171b/14, 176b/13, 204b/15, 216b/10,
229a/19, 232b/3, 235a/17, 251a/6, 253a/14

g.-elüm 271a/16

g.-em 23a/21, 23a/5, 221b/3,
269b/16

g.-emedi 26a/21

g.-emeyeydi 155a/1

g.-emez 52b/4

g.-en 37a/12, 59a/7, 76b/3, 83a/3,
97b/4, 102b/7, 132b/19, 164a/23, 164b/13,
184a/2, 185b/7, 212b/10, 220b/1, 226a/6,
270b/19

g.-ene 78a/6, 207b/6, 211b/13

g.-eni 2a/4, 2a/4

g.-enle 40b/1

g.-enler 67b/17, 128a/11, 128b/16,
132b/9, 133b/6, 133b/12, 243b/10

g.-enlere 88a/22, 104a/4, 189b/21

g.-enleri 53b/3, 184a/1

g.-enlerüñ 55b/14, 172a/4

g.-esi 97a/22

g.-esin 2a/8, 6a/5, 46a/6, 24b/22,
74a/20, 82a/11, 88a/2, 103b/21, 140a/9,
142a/21, 223b/1, 238b/13, 250b/3

g.-esiz 79a/12, 102a/20, 131b/12,
159a/1, 159a/10, 167b/11, 167b/9,

185a/12, 185b/9, 189a/22, 195b/19,
204b/21, 206a/2, 234a/2
g.-evüz 34a/2, 52a/9, 88a/8, 88a/9,
97a/6, 116a/23, 182a/8, 261b/16
g.-eydi 191b/17, 227b/13
g.-icek 197b/20, 229a/19
g.-iser 233b/18
g.-mede 207a/12
g.-medi 46a/4, 4a/20, 253a/20
g.-mediler 29a/12, 88b/1, 155b/14,
172a/7, 190b/2, 259a/4
g.-medügi 252a/18
g.-medükleri 242b/16
g.-medüklerinden 117b/3
g.-medüñüz 106b/7
g.-mege 11a/2, 29a/15, 36a/10,
36a/21, 54a/11, 68b/12, 70a/17, 122a/15,
131b/4, 152b/22, 161b/3, 162a/6, 191b/12,
192a/9, 195b/9, 197a/16, 213b/6, 218b/1,
233b/22
g.-megi 115b/22, 118b/23, 214a/14
g.-megile 3a/16, 70a/13, 80a/13
214a/17, 270b/19
g.-mek 6b/7, 23a/3, 23b/12, 40b/11,
57b/4, 65b/10, 65b/10, 87b/11, 112b/5
g.-mekçün 107a/9
g.-mekde 57b/22, 137b/8, 184a/19,
197b/3, 222b/8, 263b/16
g.-mekden 64a/18, 70a/22, 71a/5,
114a/23
g.-mekdeyimiş 135a/10
g.-mekdür 151a/4, 195b/11, 203a/6
g.-mekiçün 66a/1, 124b/20,
196b/12, 197a/9, 216b/14, 236a/21

g.-memişsin 21b/21
g.-mese 113a/17
g.-messiz 37b/5
g.-meye 30b/10, 47a/12, 56b/15,
100b/9, 131a/17, 133a/17, 171a/21,
216a/20
g.-meyeler 49b/10, 65a/23, 143b/5,
187a/18, 187a/21, 208a/7
g.-meyen 189b/21, 220b/1
g.-meyesiz 112a/9, 120b/19
g.-meyicek 101b/9
g.-meyünce 266a/19
g.-meyüp 23b/9, 35b/1, 67a/18,
87a/19, 113b/3, 117b/12, 172a/10,
172a/20, 183b/9, 189b/20, 195a/10,
222a/22, 259b/3
g.-mez 39a/10, 56b/15, 154a/13,
215b/15, 223b/8, 239a/15, 241b/15,
265b/15
g.-mezler 3a/15, 60b/1, 84b/5,
97b/2, 244b/6
g.-mezlerdi 220a/14
g.-mezlerise 209b/6
g.-mezlerse 4b/3
g.-mezsen 185b/13
g.-mezsiz 226b/13
g.-mezsiz 159b/6, 167b/8
g.-miş 60b/11
g.-mişdi 56a/8
g.-mişdür 142a/12, 207b/15
g.-mişler 147a/13
g.-mişlerden 245a/8
g.-mişlerdi 20b/20
g.-mişlerdür 118a/13, 192b/4

g.-mişin 21b/21
g.-se 49b/13, 49b/15, 80b/10,
130b/19, 198a/3, 227b/10, 248b/2, 258a/22
g.-seler 159b/16, 181a/3, 270a/16,
270a/6
g.-sen 5b/14
g.-sün 147b/4
g.-sünler 210a/3
g.-üdi 229b/9
g.-üñ 6a/3, 27a/17, 34a/15, 34b/21,
98b/21, 107a/22, 107b/1, 119b/21,
161a/19, 167b/2, 172b/4, 195b/1, 205b/6,
217b/12
g.-üp 1b/18, 2a/17, 6b/18, 10a/21,
10b/8, 16b/13, 19b/20, 20b/17, 21b/21,
24a/3, 28a/2, 32a/18, 32a/2, 33b/12, 33b/9,
33b/9, 34a/8, 34b/12, 39b/10, 39b/14,
39b/22, 40a/15, 44a/6, 50a/10, 55b/4,
57b/5, 60a/14, 62a/17, 64a/15, 68b/10,
76a/10, 77a/15, 77b/15, 77b/23, 78a/1,
78a/13, 79a/22, 79b/20, 7b/4, 80a/12,
81b/4, 81b/6, 85a/19, 85b/18, 90a/20,
97b/6, 99a/4, 99a/5, 99b/5, 101a/7,
104a/16, 105b/22, 109a/14, 113a/14,
114b/11, 114b/11, 114b/9, 115a/23,
116a/13, 117a/19, 120b/18, 123b/12,
124a/18, 128a/7, 129a/6, 134b/2, 135b/13,
143a/22, 146a/2, 150b/6, 153b/23, 156a/1,
159b/10, 159b/8, 159b/9, 164a/22, 165a/9,
170a/10, 173b/10, 174b/16, 176b/16,
176b/18, 180a/1, 181a/4, 183b/9, 184a/2,
194b/19, 195a/17, 195a/21, 195a/5, 196a/1,
197a/8, 198b/14, 198b/20, 198b/21,
202a/9, 203b/20, 205a/1, 206a/6, 213b/9,

216b/21, 220b/18, 223b/2, 228a/17,
229b/10, 229b/20, 232a/23, 234b/13,
235a/18, 239a/10, 239a/13, 245a/18,
245b/13, 246b/5, 253a/20, 257b/21,
259b/3, 262a/11, 262a/23, 265a/19, 266a/7,
271a/1

g.-ür 100b/19, 110a/8, 140b/3,
150b/14, 183b/17, 184a/13, 185a/2,
18b/19, 195a/19, 213b/6, 224b/4, 229a/3,
260b/22, 28b/13, 45a/7, 58a/11, 63b/14,
77a/20, 80a/14, 82b/3

g.-ürdi 140b/23, 207a/19

g.-ürken 257b/5

g.-ürler 63b/15, 91b/11, 101b/10,
135b/21, 140b/9, 201a/2, 211a/3, 270a/19

g.-ürlerdi 229a/18

g.-ürsen 245b/3

g.-ürseñüz 119b/20

g.-ürüz 38a/3, 42b/18, 83a/2,
164b/3, 164b/7, 189b/11

g.-üz 24a/7

[=657]

getüribil-: Getirebilmek.

g.-ür 247a/14

[=1]

getürici: Getiren. bk. **getürücü**

g.+dür 184a/3

[=1]

getüril-: Getirilmek. bk. **getürül-**

g.-e 233b/19, 240a/22

g.-miş 50b/6

g.-ür 240a/21

[=4]

getürücü: Getiren. bk. **getürücü.**

g. 166b/16

[=1]

getürül-: Getirilmek. bk. **getüril-**

g.-e 50b/13, 253a/13

g.-meye 226b/23

g.-mişdür 212b/11

g.-üp 161b/14

[=5]

gevde: Gövde, vücut. bk. **gövde**

g. 44b/1, 44b/7

g.+de 13a/20, 234a/6

g.+den 234b/12

g.+lerden 66a/8

g.+lerinden 235a/8, 268a/15

g.+lerine 234b/14

g.+ñüzi 234a/7

g.+si 26a/20

g.+sidür 35a/8

g.+sine 26a/22, 50a/22, 236a/15,

268a/2

g.+sini 31b/18

g.+sinüñ 236a/10

g.+ye 44b/2

g.+yi+(1) 35a/7

g.+yile 44b/1

[=21]

gevdeli: Gövdeli.

g. 50a/22

[=1]

gevher: (Far.) Elmas, cevher.

g.+in 157b/13

[=1]

gey-: Giymek. bk. **giy-**

g.-dügi 60b/7, 125b/10, 146a/16

g.-dükleri 76b/15

g.-düñ 264b/9

g.-erdi 207b/12

g.-erler 13b/7

g.-erse 60a/21

g.-mek 13b/13, 13b/13

g.-meyedi 89b/3

g.-üp 183b/3, 202b/12, 234b/14,

262b/13

g.-ür 251a/23

g.-ürdi 156b/6

g.-ürdük 73a/23

[=18]

geydür-: Giydirmek.

g.-di 127a/7

g.-en 164a/22

g.-medi 127a/7

[=3]

geyicek: Giyecek.

g. 26b/1

[=1]

geyil-: Giyilmek.

g.-ür 158a/1

[=1]

geyür- : Giydirmek.

g.-dügi 128b/10

g.-lerdi 89b/2

g.-mişdi 128b/7

g.-ür 231b/12

[=4]

gez-: Gezme.

g.-diler 251a/8

g.-üp 139a/15

[=2]

gezengebîn: (Far.) Kudret helvası.

g.+le 103b/10

[=1]

ġidā: (Ar.) Gıda, besin.

ġ. 136b/18, 137a/1, 157b/19,
157b/20, 161a/3, 169b/6, 169b/9, 239b/1,
268a/21

ķuvvet-i ġ. 169b/9

ġ.+sı 94b/14, 94b/15

ġ.+yiķün 239a/23

[=12]

ġill: (Ar.) Gizli kin ve garez, dūřmanlık.

ġ.+ını 249b/23

[=1]

ġilmān: (Ar.) Delikanlılar; kōleler, esirler.

ġ. 146b/5

ġ.+lar 146b/3, 231a/6

ġ.+ları 146b/3

[=4]

ġinā: (Ar.) Zenginlik, bolluk. bk. **ġanā**

ġ. 162b/23

ġ.+yı+(3) 2a/3

ġ.-yı ebed 2a/3

ġ.+sın 124b/18, 258a/1

[=4]

ġislîn: (Ar.) Cehennem ehlinin etlerinin ve kanlarının yıkandıġı nesne.

ġ. 213b/12, 249b/7, 262b/16

ġ.+i+(1) 213b/13

[=4]

ġıřř: (Ar.) Karışık, saf olmayan.

ġ. 243a/13

[=1]

ġıybet: (Ar.) Āekiřtirme, dedikodu yapma.

bk. **ġaybet**

ġ. 113b/22, 133b/13, 133b/16,
133b/20, 133b/21, 133b/22, 134a/13,
134a/17, 134a/18, 134a/20, 134a/21,
134a/3, 265b/7

ġ.+de 134a/23

ġ.+den 133b/15, 133b/18, 133b/20,
134a/14, 134a/16, 134a/16, 134a/22

[=21]

ġibi: Gibi. bk. **bigi**

g. 1b/3, 3a/20, 5a/3, 9a/21, 9b/11,
9b/16, 9b/16, 9b/16, 11a/22, 11a/23,
11a/23, 11b/3, 139b/7, 139b/9, 13b/14,
13b/14, 13b/14, 13b/22, 16a/21, 16b/15,
18a/7, 18a/10, 18a/11, 18a/19, 18a/21,
18b/20, 27a/12, 27b/15, 27b/2, 28a/14,
28a/3, 29a/20, 29a/20, 29b/17, 29b/4,
32b/22, 33b/10, 34a/19, 34a/21, 35a/21,
38b/8, 40b/16, 42a/23, 42b/10, 42b/10,
42b/5, 43a/13, 43b/2, 43b/7, 44a/22,
44b/12, 45a/11, 45a/20, 47b/4, 48b/17,
4b/22, 50a/11, 50a/22, 51a/16, 51a/2,
53a/9, 54a/17, 55a/1, 56a/13, 56b/4,
57a/22, 59b/1, 60a/9, 60b/16, 61a/20,
62a/17, 62a/5, 63a/4, 64a/23, 65b/4,
66a/14, 66b/19, 68b/19, 69a/21, 69a/22,
69b/2, 71a/18, 71a/7, 73a/11, 75b/9, 77b/8,
78b/2, 78b/2, 78b/2, 78b/3, 78b/9, 79b/1,
79b/18, 81b/22, 83b/19, 83b/20, 84b/22,
85a/16, 85a/16, 85b/7, 87a/4, 88b/20,
90b/17, 90b/20, 90b/21, 91b/1, 91b/19,
92a/9, 95b/10, 95b/19, 96a/14, 96a/16,
96a/20, 96b/4, 97a/20, 97a/3, 97a/3, 97a/4,

97b/14, 97b/18, 98b/15, 99b/11, 99b/11,
100a/13, 100a/14, 100a/23, 100b/4,
101b/10, 102a/17, 102a/2, 102a/3, 102b/2,
102b/4, 109a/10, 109a/5, 109b/18, 10b/19,
111a/17, 111b/6, 113b/8, 114a/7, 114a/9,
116a/23, 116b/20, 117a/1, 117a/5, 118b/5,
118b/6, 119a/6, 120a/6, 123a/21, 123a/4,
128a/16, 128a/17, 129a/8, 131a/16, 131b/3,
133a/20, 134b/17, 134b/20, 134b/20,
134b/20, 135a/18, 136a/7, 136b/16,
137a/8, 137b/6, 141b/23, 142a/12, 142b/3,
142b/3, 143a/12, 143a/6, 144a/15, 144a/16,
144a/18, 144a/6, 144a/8, 144b/14,
144b/16, 144b/16, 144b/18, 145a/17,
146a/16, 148a/3, 150a/4, 150b/16,
151b/22, 153a/1, 153a/11, 154a/7,
154b/18, 155a/6, 155b/20, 155b/20,
156a/3, 157a/21, 158a/5, 158a/9, 158b/14,
158b/3, 159a/13, 159a/17, 159a/7, 159b/9,
15b/9, 15b/9, 160a/14, 160a/17, 160a/22,
160b/16, 160b/3, 161a/12, 161a/15,
161a/4, 161a/8, 161b/14, 161b/6, 162a/12,
162a/13, 162a/13, 162b/14, 163a/19,
163b/6, 163b/6, 163b/7, 163b/7, 163b/8,
164a/10, 164a/13, 164b/23, 165a/9, 167a/6,
167a/6, 167a/6, 167b/18, 169a/19, 169a/20,
169a/4, 169b/17, 169b/2, 169b/22,
170a/20, 170b/20, 170b/6, 171a/6, 171a/7,
171a/7, 171a/7, 171b/14, 171b/14,
171b/14, 171b/14, 171b/20, 171b/21,
173a/8, 173b/17, 174a/22, 174b/17,
176a/13, 176b/15, 177b/15, 178a/11,
179b/16, 179b/16, 17a/7, 180b/2, 181a/23,
181b/13, 182a/3, 183b/12, 184a/14,

186b/22, 187b/19, 188a/13, 188a/6,
188b/15, 188b/19, 188b/6, 188b/7, 188b/7,
188b/7, 189a/20, 189a/21, 190a/6, 190b/4,
190b/5, 191b/11, 191b/11, 192a/20,
195a/16, 195a/16, 195a/16, 197b/18,
199b/22, 19b/15, 19b/17, 19b/18, 200b/20,
201a/1, 201a/10, 203a/11, 203b/14,
203b/21, 204a/11, 204b/13, 206a/15,
209a/20, 209b/15, 209b/17, 210a/12,
210a/20, 211a/6, 211b/13, 211b/3, 211b/7,
211b/7, 212a/14, 212a/14, 212a/15, 212a/7,
212b/4, 213b/17, 213b/17, 213b/18,
213b/18, 214a/22, 214b/17, 214b/18,
215a/18, 216a/13, 216a/14, 216a/14,
215b/20, 215b/20, 216a/4, 217a/13,
217a/14, 218a/17, 218b/9, 219b/15,
220b/15, 222a/20, 222a/20, 222a/23,
223a/4, 225b/12, 225b/21, 225b/5,
226b/17, 227a/14, 227a/14, 227a/22,
229a/10, 229a/10, 229a/11, 229b/24,
230b/12, 230b/22, 230b/6, 230b/7, 230b/8,
230b/8, 231a/7, 231a/9, 231b/21, 232b/17,
232b/17, 232b/20, 232b/23, 233a/18,
233a/19, 234a/8, 234b/18, 234b/6,
235a/23, 235b/4, 236a/15, 236a/9,
236b/19, 237b/15, 239a/11, 239a/6,
239b/17, 239b/17, 239b/21, 239b/23,
23b/22, 240a/2, 240a/21, 240a/22, 240a/7,
240b/1, 241a/5, 241a/7, 241b/23, 241b/23,
242b/14, 243b/21, 245b/10, 246b/17,
246b/7, 247b/6, 247b/8, 248a/10, 249a/4,
249a/5, 249b/14, 249b/19, 249b/19,
24a/20, 24a/20, 24a/21, 250a/12, 250a/14,
250a/15, 250a/23, 253a/10, 253a/12,

254b/14, 254b/21, 255b/5, 256b/17,
258a/14, 259a/9, 259b/11, 260a/10,
260a/10, 260a/10, 260a/10, 260b/5,
261a/23, 261a/7, 262a/8, 264a/1, 264a/10,
264a/10, 264a/2, 264a/3, 264a/5, 264a/7,
264a/7, 264a/8, 264b/20, 268a/11, 268a/12,
268a/15, 268a/19, 268a/20, 268b/1,
268b/12, 269a/13, 269a/14, 269a/5, 26a/19,
26a/4, 271a/10, 272b/1, 272b/1, 272b/2,
273a/3, 273a/7, 273a/8

g.+düm 44b/2, 44b/3

g.+dür 3b/10, 9a/16, 21b/3, 41a/22,
41a/8, 42a/18, 42a/19, 42a/5, 43a/10,
44a/13, 50a/18, 57a/23, 58a/3, 60a/15,
64b/1, 79b/8, 84b/6, 128a/5, 132a/18,
132a/19, 132a/22, 132b/19, 138a/8,
145a/10, 146b/7, 160b/5, 160b/6, 170a/16,
170b/11, 173a/5, 173a/6, 173a/6, 173a/6,
180b/21, 180b/23, 192b/5, 201b/18,
201b/8, 203a/12, 205b/17, 205b/18,
219a/12, 223b/15, 225a/18, 231b/16,
236a/19, 239b/21, 239b/21, 248b/19,
250a/10

g.+sin 172b/19, 173a/5, 173a/5

g.+ye 71b/23, 169b/21

[=520]

gice: Gece. bk. gece

g. 8b/4, 9a/11, 9a/11, 9a/14, 9a/15,
15b/7, 23a/1, 25a/19, 25b/7, 26a/7, 31a/2,
31a/7, 33a/7, 39a/22, 40a/21, 43b/15,
49b/5, 54a/18, 58a/18, 61a/10, 61a/3,
70b/17, 70b/9, 77a/8, 87a/10, 91b/22,
93b/10, 95b/10, 95b/22, 95b/22, 95b/4,
95b/4, 101a/18, 101a/20, 102b/5, 104b/17,

106a/1, 107b/11, 110a/9, 113b/1, 116b/12,
118a/5, 119a/7, 123b/14, 136b/13,
137b/21, 137b/21, 138a/14, 141b/20,
141b/21, 149b/7, 155a/5, 167a/15,
167a/15, 167a/17, 167a/17, 177a/19,
177a/6, 179b/15, 179b/17, 197a/23,
199a/15, 199a/15, 1b/4, 200b/10, 203b/9,
207a/23, 207b/1, 209a/2, 212a/4, 217b/17,
219a/19, 220a/10, 222a/13, 222a/8, 222b/2,
223b/1, 223b/3, 226a/6, 226b/12, 229b/18,
22b/21, 22b/23, 22b/23, 231a/23, 244a/20,
247a/21, 255a/6, 255a/8, 255a/8, 255b/22,
259b/11, 261a/18, 261a/5, 263b/8,
265b/14, 272a/12, 272b/4

g.+de 58a/13, 95a/17, 95a/18,
95a/18, 95b/20, 138a/2, 139b/14, 139b/16,
140b/1, 148b/5, 177b/20, 222b/5, 222b/9,
223b/17, 247a/22, 259a/13, 260b/22,
261a/11, 261a/18

g.+dedür 9a/11, 261a/11

g.+den 39a/22, 95a/22, 141a/17,
148a/23, 222a/8, 231a/23

g.+dendür 250b/12

g.+dür 95a/17, 261a/2, 261a/8

g.+lerde 223a/18, 240b/5

g.+lerinde 172a/16

g.+nüñ 167a/15, 222a/9, 223a/23,
240b/7, 261a/1, 39a/22, 97b/3, 97b/6

g.+si 149a/1, 244a/22, 250b/16,
260b/21, 260b/21, 261a/2, 261a/7, 261a/9

g.+sin 237b/8, 261a/6

g.+sinde 95b/7, 100b/20, 106a/1,
260b/21

g.+sinüñ 261a/6

g.+ye 39a/20, 39a/21, 95a/22,
167a/14, 200a/12, 209a/3, 240b/8, 250b/13

g.+yi+(1) 39a/20, 39a/21, 39a/21,
39a/22, 234a/7

g.+yile 9a/13, 143b/13, 255a/19

g.+yle 70b/8

[=172]

gicelik : Gecelik.

g. 252a/7

[=1]

gicik-: Gecikmek.

g.-di 263a/13

[=1]

giç: Geç.

g. 245a/12, 245a/12, 245a/13

[=3]

giç-: Geçmek. bk. **geç-**

g.-en 260b/1

g.-memişdür 254b/4

g.-se 219a/20, 243a/23

g.-ür 254b/14

[=5]

giçebil-: Geçebilmek.

g.-enlerdür 252b/11

[=1]

giçerek: Geç bir vakit, geççe.

g. 134b/9

[=1]

giçici: Geçen.

g.+dür 272b/19

[=1]

gider-: Gidermek.

g. 132a/1, 154a/10

g.-di 142b/10

g.-dük 258a/16

g.-e 250a/1, 272b/4

g.-elerdi 246a/17

g.-eydi 193a/17

g.-eydük 12a/23

g.-inceye 198a/9

g.-medi 261a/5

g.-mesevüz 258a/17

g.-mez 18b/21

g.-üñ 111b/8

g.-üp 47a/16, 156a/10, 179b/22,
188a/6, 226a/6, 249b/10

g.-ür 5b/20, 5b/20, 76a/3, 76a/3,
129a/5, 272b/12

g.-ürin 91a/13

g.-ürseñüz 171a/23

[=26]

giñ: Geniş. bk. **geñ**

g. 40b/23, 97b/11, 170b/22,
208a/19, 236a/19

g.+idi 175a/11, 175a/12

g.+idüñ 175a/13, 175a/14

g.+in 42b/1

[=10]

gine: Bir daha, tekrar. bk. **yine**

g. 53b/22, 56b/13

[=2]

giñez: Kolay. bk. **geñez**

g. 248b/14

[=1]

giñi-: Genişlemek.

g.-mek 42b/3

g.-r 42b/4

g.-ye 243b/20

[=3]
giñidiver-: Genişletivermek.
g.-mediler 132b/7
g.-meyen 132b/8
[=2]
giñilet- : Genişletmek.
g.-medük 258a/6
[=1]
giñit-: Genişletmek.
g.-di 42a/22
g.-düñüzi 175a/21
(ginid).-e 175a/14
(g).-evüz 143b/9
[=4]
giñilik: Genişlik.
(giñlig).+i+(2) 161a/10, 170b/21
[=2]
gir-: Girmek.
g. 162b/19, 162b/20, 175a/20,
251b/1
g.-di 5a/18, 5a/20, 5b/13, 21b/11,
21b/13, 22a/7, 31b/11, 31b/20, 34a/14,
34b/20, 34b/4, 40b/8, 95b/12, 122a/22,
131a/12, 137a/19, 155a/11, 177b/13,
177b/16, 245a/10, 25b/22, 261b/16,
266a/22, 266a/23, 272a/16
g.-diler 5a/11, 5a/14, 21b/6, 21b/10,
35a/11, 44b/4, 97b/17, 133a/10, 137a/23,
137b/2, 142a/3, 171b/22, 177b/15, 178a/4,
178a/22, 209a/10, 219a/17, 246a/15
g.-din 7a/6
g.-dügi 5a/18, 97b/18
g.-dügüdür 42a/20
g.-dügünden 5a/18

g.-dükden 76a/23, 106b/10
g.-dükleri 238a/2
g.-düm 96a/20, 111b/15, 200a/20,
263a/7
g.-e 15a/6, 36b/9, 45b/15, 97b/15,
161b/16, 203a/9, 244a/12, 249a/5,
256b/12, 256b/13, 270b/17, 270b/18
g.-eceklerin 58a/20
g.-eler 43b/5, 51b/3, 53b/15, 58b/1,
60b/5, 91a/2, 126b/23, 127b/7, 161b/17,
168b/19, 209a/9, 216b/22, 224a/9,
231a/11, 242a/2, 242b/22, 249b/4, 255a/2
g.-elüm 137a/21
g.-emez 59b/1
g.-en 57b/1, 74b/8, 171a/20,
249b/19, 258b/19
g.-ene 171b/5
g.-enler 11b/20, 273a/18, 74b/7,
74b/7, 74b/9, 74b/9, 102a/5
g.-enlere 106b/10, 256b/9
g.-enlerile 201b/13
g.-enlerüñ 76b/15, 163b/7, 163b/7
g.-enüñ 171b/6
g.-esin 127a/20
g.-esiz 175a/21
g.-eydi 146b/12, 258b/6
g.-eyin 5a/19
g.-icek 70a/8, 82a/20, 115b/8,
167a/17
g.-in 12a/5
g.-iser 249a/2
g.-iserler 12b/3, 174b/9, 242b/22,
245a/3, 248b/20
g.-isersiz 106b/9

g.-me 162b/19
g.-medi 97b/16
g.-medin 139a/3, 200b/20
g.-mege 57b/15, 105a/5, 109a/11,
115b/5, 120a/14, 120a/15, 162b/21,
162b/22, 162b/22, 170b/19, 203a/1,
203a/1, 231a/1, 252b/12
g.-megi 27b/6
g.-mek 90a/18, 162a/7, 162b/18,
202b/15, 256b/11
g.-mekden 127a/16, 192a/21
g.-mekile 249a/7
g.-meklige 254b/12
g.-mekligile 227b/2
g.-memişdür 135a/20
g.-meye 177b/13, 216b/21,
256b/12, 256b/12, 266a/11
g.-meyeler 133a/5, 133b/6
g.-mez 208a/17, 238a/10, 256b/9
g.-mezden 250b/21
g.-mezler 76b/8, 107a/6
g.-mezse 251b/5
g.-miş 234a/17
g.-mişdür 188a/6
g.-nler 74b/8
g.-se 42b/3, 111a/4, 115a/6,
129a/10
g.-seler 145b/13, 174a/22, 220b/16
g.-sem 245a/9
g.-señüz 137b/2
g.-üñ 51a/11, 51b/2, 58a/21,
58b/17, 92b/11, 97a/14, 137b/1, 139a/10,
145b/4

g.-üp 12a/6, 22a/15, 43a/9, 69a/22,
71a/8, 72b/7, 74a/13, 97a/4, 97b/12, 97b/9,
109a/22, 123a/3, 125a/23, 126b/14,
126b/23, 127a/14, 127a/23, 129a/20,
142a/5, 161b/15, 161b/15, 171a/9, 174b/6,
185a/19, 213a/2, 216b/18, 219a/17, 219a/3,
221a/7, 221a/9, 229a/19, 230b/17, 245a/13,
247b/18, 251b/1, 255a/3, 263a/19, 267a/20
g.-ür 59b/1, 144a/18, 167a/17,
184a/17, 184b/6, 228a/13, 256a/3
g.-ürler 8b/6, 36b/19
g.-ürlerse 216b/16
g.-ürsüz 225b/1
g.-ürüz 216b/16
g.-üusersin 244a/3
[=245]
girçek: Gerçek. bk. **gerçek**
g. 133b/18, 135b/5, 154b/11,
167b/11, 167b/17, 170a/7, 174b/18,
176b/12, 192b/4, 195b/12, 195b/8,
207b/18, 208a/20, 223b/22, 236b/16,
251a/22, 253a/21, 259b/11
g.+dür 6a/14, 184b/15, 257a/10,
g.+ise 191a/3
g.+lerise 210a/3
g.+se 137a/21
g.+señüz 191a/1
[=25]
girçekle-: Tasdik etmek. bk. **gerçekle-**
g.-di 168a/16, 193a/18, 202a/8,
256a/12
g.-diler 198b/14
g.-düklerinden 168a/2
g.-düñüz 187a/14

g.-mediler 214a/15
g.-medüñüz 12a/5
g.-mekiçün 193a/12
g.-ñ 113a/14, 167b/2, 194b/19
g.-r 147a/11, 171b/16
g.-rlerse 165a/13
g.-rsin 192b/4
g.-se 167b/5
g.-ye 3a/16
g.-yenleri 198b/17
g.-yüp 269b/8
[=21]

girçeklik: Gerçeklik, doğruluk. bk.
girçeklük

(girçeklig).+ine 9b/15
[=1]

girçeklük: Gerçeklik, doğruluk. bk.
gerçeklik

(girçeklög).+ine 153b/12
[=1]

girici: Girici, giren.

g.+lerdür 37a/5, 37a/6
[=2]

giriftär: (Far.) Tutulmuş, yakalanmış, esir.

g. 18a/19, 37a/8, 51b/23, 53b/19,
87b/7, 98b/4, 153a/12
[=7]

giril-: Girilmek.

g.-meye 163a/16
g.-mişdür 252b/6
[=2]

giriver-: Girivermek.

g. 253b/11
[=1]

girmeklik: Girme.

(girmeklig).+e 12a/5
[=1]

girü: Geri.

g. 5a/8, 6a/6, 6a/7, 6b/16, 7a/10,
7a/10, 7a/2, 7a/9, 8a/1, 8b/8, 8b/17, 9a/3,
14a/13, 14a/17, 14a/23, 14b/1, 14b/6,
14b/8, 14b/10, 16a/9, 16a/11, 16a/13,
16a/22, 16b/1, 16b/2, 16b/3, 16b/7, 16b/8,
18a/13, 18b/10, 19a/21, 19b/9, 19b/14,
20a/16, 20a/22, 22a/11, 22a/14, 22b/23,
23a/1, 23a/1, 23b/20, 26b/2, 26b/8,
270a/12, 270b/17, 271a/13, 272a/12,
272a/3, 273a/7, 28a/22, 28b/11, 28b/15,
29a/10, 29a/8, 30b/13, 30b/6, 30b/7,
31a/18, 31b/15, 31b/16, 31b/17, 31b/2,
31b/3, 32b/13, 32b/13, 32b/14, 32b/15,
32b/17, 32b/17, 32b/4, 33b/23, 34a/14,
34a/15, 34b/19, 34b/2, 34b/20, 34b/7,
34b/9, 34b/9, 35a/14, 36a/2, 36a/4, 36b/16,
37a/17, 38a/16, 38a/4, 3b/2, 40a/3, 40b/10,
40b/21, 41a/12, 41a/9, 42b/14, 43a/1,
43b/12, 44a/14, 45a/17, 46a/12, 46a/13,
46a/14, 46a/14, 46a/14, 46a/17, 46b/3,
48b/8, 49b/15, 49b/2, 49b/22, 4b/4, 50b/20,
50b/21, 51a/11, 51b/10, 51b/18, 51b/3,
52b/1, 52b/13, 53a/19, 53b/19, 53b/22,
54a/2, 54a/2, 54a/4, 54a/4, 54a/5, 54a/6,
54a/7, 55a/15, 55b/16, 55b/17, 55b/6,
56a/13, 56a/14, 56b/17, 57a/19, 57b/13,
58a/9, 58b/15, 59a/13, 59b/15, 59b/20,
60a/2, 60a/4, 60a/6, 61a/21, 62a/3, 62a/4,
62a/7, 62b/9, 63b/7, 64a/4, 65a/19, 65a/23,
65a/4, 65b/1, 66b/12, 67a/8, 67b/19,

67b/20, 67b/22, 68a/5, 68b/10, 71a/13,
71a/2, 72b/12, 72b/16, 73a/18, 73b/7,
74b/21, 76a/18, 78a/19, 78a/22, 78b/11,
78b/11, 78b/12, 79a/21, 79a/22, 79b/10,
79b/10, 79b/11, 80a/11, 80a/5, 80b/11,
81a/10, 81b/22, 81b/3, 81b/6, 82a/7, 82a/9,
82b/19, 85b/3, 87a/1, 87a/12, 87a/13,
87a/17, 87b/11, 87b/2, 88b/20, 88b/21,
89a/1, 89a/11, 89a/2, 89b/19, 90a/3, 90a/6,
90b/6, 92a/14, 92b/18, 92b/7, 93b/13,
94a/2, 94b/18, 94b/19, 95b/22, 95b/4,
96b/19, 96b/19, 96b/20, 97a/19, 97a/8,
97a/9, 97b/9, 97b/9, 98a/10, 98b/21,
98b/21, 99b/6, 100b/13, 100b/7, 101a/11,
101b/15, 101b/2, 102b/8, 103a/20,
103a/21, 104a/13, 104a/20, 104b/2,
104b/2, 104b/4, 104b/4, 105a/11, 105a/19,
105a/20, 105a/23, 105a/8, 106a/18,
106a/20, 107b/22, 108a/1, 110b/11,
111b/10, 112b/22, 113b/23, 114b/4,
115a/13, 115a/13, 115b/10, 115b/17,
115b/23, 115b/7, 118b/16, 11a/23, 121b/7,
122a/1, 123a/12, 123a/18, 124a/1, 124a/12,
124a/14, 124a/16, 124a/18, 124b/3,
124b/5, 124b/7, 124b/7, 125a/1, 125a/15,
125a/4, 125b/4, 126a/15, 126a/23, 127a/4,
128b/16, 128b/19, 128b/6, 12b/9, 130a/1,
130b/11, 131a/9, 132b/1, 132b/2, 133a/7,
135b/22, 136a/12, 136a/12, 136a/19,
136a/23, 136b/11, 136b/2, 136b/2, 136b/8,
137a/10, 137a/6, 137b/1, 137b/12,
137b/14, 137b/21, 137b/7, 137b/9,
138a/12, 13b/23, 140a/4, 140a/8, 140b/23,
140b/23, 141b/8, 142b/18, 143b/8, 145a/4,

146a/18, 147a/17, 147a/18, 147a/7,
147b/17, 150a/23, 151a/4, 151a/7,
151b/19, 151b/23, 152a/20, 152b/1,
152b/17, 152b/2, 152b/3, 152b/4, 153a/11,
153a/18, 153a/23, 153b/5, 153b/6, 154a/7,
154b/9, 155a/12, 157a/16, 157b/12,
157b/2, 157b/3, 159b/18, 159b/18,
159b/18, 15a/5, 162a/10, 162b/20,
163a/15, 163a/19, 163b/6, 164a/1, 164a/3,
164b/14, 164b/6, 164b/8, 165a/18,
165b/20, 165b/21, 166b/12, 167a/13,
168a/18, 168b/18, 168a/7, 169a/16, 169a/2,
169a/2, 169b/18, 170a/22, 170b/13,
172a/10, 172a/12, 172a/20, 172a/7,
173a/11, 173a/14, 173a/8, 173b/1, 173b/3,
173b/4, 174a/16, 174a/17, 174a/21,
175b/12, 175b/8, 177b/2, 178a/2, 179a/17,
179b/17, 179b/20, 181a/16, 182a/1,
182a/22, 182a/9, 183b/5, 184b/2, 184b/7,
186a/10, 186b/15, 186b/4, 186b/5, 186b/6,
187a/23, 187b/2, 187b/6, 191a/20, 191a/8,
193a/11, 193a/7, 193b/13, 193b/15,
193b/16, 193b/3, 194a/11, 194a/15,
194a/16, 194a/18, 194a/21, 194b/11,
194b/14, 194b/15, 194b/16, 195b/22,
196a/20, 196a/22, 196a/22, 196b/11,
196b/16, 196b/16, 196b/17, 196b/17,
196b/19, 197a/12, 197a/2, 197a/4, 198a/4,
199a/11, 199a/23, 199a/6, 199b/17,
199b/20, 199b/21, 200a/6, 200b/15,
201a/19, 201a/6, 201b/12, 201b/13,
203a/19, 203a/20, 203a/22, 203a/23,
203b/3, 204b/22, 205b/9, 206a/19, 206a/6,
206b/5, 207b/2, 207b/3, 207b/6, 208b/17,

210a/19, 210b/9, 211a/15, 211a/17, 211a/7,
212a/23, 213a/14, 213a/16, 216a/12,
216a/6, 216a/6, 216b/10, 216b/2, 218a/11,
218b/2, 218b/20, 218b/5, 219b/13, 21b/16,
21b/17, 21b/18, 21b/18, 21b/18, 21b/19,
21b/20, 220a/14, 220a/15, 221a/4, 221a/4,
224b/11, 224b/12, 224b/13, 224b/20,
224b/22, 224b/23, 224b/6, 225a/13,
225a/14, 225a/22, 226a/12, 226a/13,
227a/11, 227a/12, 227b/11, 227b/18,
228b/17, 228b/7, 229b/14, 229b/14,
229b/15, 229b/17, 229b/20, 229b/22,
229b/23, 232a/20, 232a/23, 232a/6,
233b/11, 233b/23, 234a/18, 235b/18,
236a/1, 236a/15, 236b/10, 236b/14,
237a/20, 237a/8, 237b/19, 237b/9,
238b/19, 239a/12, 239b/2, 240a/6, 240b/7,
242a/18, 243a/20, 243b/23, 244a/15,
244a/16, 244a/20, 244b/19, 244b/4,
245a/12, 245b/19, 245b/20, 245b/6,
246a/1, 246a/11, 246a/17, 246a/19,
246a/19, 246a/9, 246b/2, 246b/20,
246b/21, 246b/21, 246b/22, 247b/8,
248a/11, 248a/22, 248a/4, 248a/9, 248b/5,
249a/1, 249b/1, 250a/5, 250a/5, 250b/5,
251a/21, 251b/2, 252a/3, 253b/18,
254a/14, 254a/6, 255b/10, 255b/15,
257b/4, 257b/5, 258a/10, 258a/9, 259a/14,
25b/18, 260a/16, 260a/17, 260b/1,
260b/13, 261a/2, 263a/18, 264a/19,
265a/11, 265b/21, 266a/22, 266a/7, 266a/8,
266b/10, 266b/17, 267b/7

[=605]

girürek: Daha geri, daha sonra.

g. 31b/14

[=1]

git-: Gitmek.

g.-di 3a/23, 4a/8, 6a/2, 22a/13,
23a/10, 23a/21, 23a/8, 23a/9, 23a/9, 25b/5,
25b/7, 25b/19, 34b/13, 40b/10, 52a/20,
58a/6, 80b/20, 80b/23, 88a/10, 88a/12,
120a/13, 124a/14, 143a/12, 150a/1,
164b/16, 170a/20, 171b/6, 177a/20,
181a/18, 184b/9, 210a/15, 213a/20,
226b/3, 227b/6, 228a/19, 229b/24,
241a/22, 248a/22, 253a/5, 259b/3, 264b/9,
266a/22, 266b/17, 266b/23, 266b/9,
267a/15, 267b/18, 271a/11, 272a/8

g.-dikden 178a/7

g.-diler 3b/5, 21a/20, 22a/6, 25b/22,
98a/1, 99b/6, 113b/6, 121b/10, 121b/5,
146a/4, 163b/5, 172a/9, 177a/13, 177a/4,
186b/3, 191b/20, 192a/3, 209a/7, 219b/7,
245b/17, 263a/13, 266b/5, 267a/3, 267b/11

g.-diyidi 191b/6

g.-dügi 65a/5, 70b/8

g.-düginden 8a/5

g.-dügünüñ 9b/18

g.-dükden 164a/3, 172a/8, 236b/15

g.-dükleri 109b/16

g.-düm 177b/18

g.-düñ 80b/22

g.-düñüz 168b/23

(gid).-e 15a/4, 64b/1, 87a/17,
91a/17, 107a/6, 115a/18, 184b/7, 184b/7,
188b/21, 208b/9, 227a/22, 232a/4, 235a/8,
239b/21, 249b/9, 256a/5, 263a/3, 263a/4,
267b/12

(g).-ecegin 184a/23
(g).-eler 123b/3, 124a/10, 137a/8,
145b/22, 178a/18, 193a/14, 195b/15,
224b/3, 263a/6
(g).-elerdi 12b/1
(g).-elüm 125a/5, 184b/14
(g).-emezsiz 159a/5
(g).-en 74b/6, 74b/6, 83a/6, 115b/7,
122a/14, 162b/1, 162b/2, 174b/12
(g).-ene 171b/5
(g).-enler 20a/12, 50b/22, 74a/15
(g).-enleri 50b/21
(g).-enüñ 171b/5
(g).-er 8b/16, 50b/4, 69a/12,
72b/23, 91a/14, 92a/13, 104a/20, 108a/22,
134b/11, 140b/7, 164b/2, 164b/2, 167a/15,
167a/15, 167a/15, 170a/22, 173b/1,
236a/15, 255a/6
(g).-erdi 26b/1
(g).-erken 21b/5, 128b/4, 174b/19,
245a/12, 245a/16
(g).-erler 13b/9, 137b/20, 193a/2
(g).-erlerdi 12b/18, 181a/4, 209a/10
(g).-erse 224b/11, 243a/14
(g).-ersin 23a/13, 23a/18, 152a/2,
267b/15
(g).-ersiz 158b/3, 195b/16, 225b/1,
241a/5
(g).-erüz 23a/14, 23a/18, 84a/15,
85a/22, 85b/3, 98b/20
(g).-esi 120a/3, 223a/11
(g).-esiz 125a/5, 159a/5, 177b/22
(g).-evüz 178a/8
(g).-eydi 184b/3

(g).-eydüm 26a/5, 235b/22
(g).-eyorur 87a/11, 184b/10,
184b/12
(g).-eyorurlardı 128b/6
(g).-icek 124a/19, 253b/6
(g).-inceye 88a/11
(g).-iser 95b/6, 171b/7, 178b/2,
269b/2
(g).-iserdi 171b/6
(g).-iserler 74b/5, 74b/6
(g).-isersiz 168a/5, 185a/22
g.-medi 23a/10
g.-medin 171b/7, 181b/21
g.-mege 25b/20, 66b/4, 177b/17,
244b/4
g.-megi 67b/6
g.-megüñ 248a/23
g.-mek 3b/5, 184a/23
g.-mekiçün 252a/4
g.-meye 84b/2, 235b/1
g.-meyeler 123a/2, 154a/8
g.-meyince 184b/2
g.-mez 162b/7, 208b/7
g.-mezdi 140b/23
g.-mezsin 23a/19
g.-miş 163b/5, 97b/13
g.-mişdi 191b/17
g.-mişdür 6a/9, 232b/6
g.-mişüñ 33a/12
g.-se 28b/16, 48b/21, 237b/22,
237b/23
g.-seler 256a/23, 260a/13
g.-sün 94a/1, 113a/18, 245b/17
g.-sünler 21b/23, 55b/20

(g).-üñ 159a/5, 159a/9, 168b/11,
177b/22, 178a/1

(g).-üp 4a/11, 55a/21, 77b/2,
93a/18, 119b/15, 153a/12, 154a/20, 159a/9,
159a/9, 171a/16, 185a/22, 220a/1, 227a/22,
244b/9

(g).-üpdür 31b/23

[=263]

giterd-: Gidermek.

g.-emeyeler 47b/11

[=1]

givir-: Sokmak, koymak, bükme. bk.

givür-

g.-di 260a/8

g.-gil 53b/3, 53b/6

g.-üp 125b/6

g.-ür 39a/21, 39a/22, 167a/14,
167a/14, 167a/16

[=9]

givür-: Sokmak, koymak, bükme.

bk. **givir-**

g.-di 226a/20

g.-e 123a/1, 189b/4, 195a/6,
198b/18, 201a/13, 231b/12

g.-em 225a/11

g.-en 176b/15

g.-megiçün 127a/19

g.-meyeler 122a/4

g.-ür 39a/21, 75a/13, 198b/21,
231b/13

g.-ürdi 126b/14

g.-ürken 244b/5

[=17]

giy-: Giymek. bk. **gey-**

g.-eler 100a/8

g.-erler 231a/4

g.-icek 95b/15

[=3]

gizle-: Gizlemek.

g.-di 31a/21, 77a/3, 272a/3, 272a/4

g.-diler 190b/2

g.-dügi 120a/9

g.-dügüçün 40a/7

g.-dük 165a/4

g.-dükleri 119a/16

g.-medin 216b/1

g.-mek 256b/4

g.-meye 197a/12

g.-meyüp 199b/12, 200b/3, 227b/11

g.-rdi 184a/23

g.-rler 192a/22, 244b/10, 251a/21

g.-se 40a/7

g.-ye 199b/11, 227b/9

g.-yeler 71a/6

g.-yesiz 232b/5

g.-yeydüñüz 271a/8

g.-yüp 67b/17, 169a/1

[=27]

gizlen-: Gizlenmek.

g.-diler 177a/6

g.-ecek 227b/2, 232b/15, 252b/4

g.-mişleridi 177a/11

g.-üp 19a/4, 177a/6, 240b/5

[=8]

gizleyici: Gizleyen.

g. 166b/17

[=1]

gizli: Gizli. bk. **gizlü**

g.+ce 6a/13

[=1]

gizlü: Gizli. bk. **gizli**

g. 40a/10, 54b/11, 55a/6, 91a/13, 93b/7, 94a/16, 96a/1, 98b/14, 119a/2, 119a/21, 120a/6, 148a/22, 14a/10, 166b/20, 174a/12, 174a/14, 183b/15, 185a/12, 191a/9, 194a/20, 199b/16, 204a/23, 204b/2, 209a/8, 212b/18, 217b/17, 218a/1, 218a/3, 241a/20, 248b/10, 256b/4, 263b/19

g.+dür 19a/7, 151a/16,

g.+yi+(1) 46b/23, 66b/2, 166b/18

[=37]

göç-: Göçmek.

g.-ecek 158b/10

[=1]

göger- : Yeşermek, mavileşmek, bitki yapraklanmak.

g.-megile 203b/23

g.-ür 70b/23, 84a/5, 137a/4

[=4]

gögis: Göğüs, sine. bk. **gögüs**

g. 268a/3

g.+leri 235a/23

g.+lerin 244a/9

g.+lerinden 244a/9

g.+lerine 273a/7

[=5]

gögüs: Göğüs, sine. bk. **gögüs**

g. 97b/23

g.+i+(gögüsü) 201b/20, 222a/23, 254a/23, 258a/10

g.+inden+(gögüsünden) 236a/9

g.+ine+(gögüsüne) 23a/3, 273a/8

g.+leri 234b/8

g.+üñe+(gögüsüñe) 269a/22

g.+üñi+(gögüsüñi) 258a/7, 269a/21

[=12]

gök: Gök, sema.

g. 15b/4, 15b/23, 16a/1, 16a/8, 16b/6, 24a/7, 24b/23, 30a/6, 30a/6, 33b/2, 37b/1, 37b/1, 42a/13, 46b/9, 49a/13, 50a/19, 50a/20, 54b/11, 54b/13, 54b/9, 73a/23, 74a/1, 77a/2, 94b/12, 96a/14, 96a/3, 96b/4, 98a/19, 98a/21, 98a/23, 98b/1, 98b/2, 98b/4, 99a/16, 107a/8, 124b/22, 135b/16, 135b/9, 139b/3, 141b/13, 145a/8, 149b/12, 150a/16, 154b/1, 158a/7, 158b/15, 158b/16, 172b/13, 172b/14, 174a/11, 195a/2, 203a/12, 203a/13, 203a/13, 203a/13, 203a/13, 203a/14, 212b/7, 223a/13, 235b/8, 237b/8, 237b/8, 240a/9, 240b/6, 243b/16, 244b/18, 248a/7, 255a/19, 255b/23

g.+de 9a/1, 15b/9, 27b/17, 50a/16, 66b/8, 73a/15, 73a/23, 98a/18, 102b/17, 117b/5, 125b/20, 136b/19, 145a/3, 145a/5, 150a/15, 204b/13, 213b/16, 220a/23, 222a/5, 236b/10, 243a/3, 259a/12

g.+dedür 205a/5

g.+deki 249b/19, 269a/16

g.+den 7b/10, 8a/6, 15a/19, 27b/11, 31a/17, 50b/3, 54a/19, 54b/7, 67a/6, 70b/23, 79a/11, 96a/10, 96a/18, 97a/2, 99a/13, 101b/1, 104a/10, 108a/12, 108b/11, 108b/2, 141b/10, 148a/5, 148a/6, 149a/21, 158a/7, 167a/5, 16a/18, 170a/23,

193a/14, 205a/6, 205a/8, 209b/18, 212a/8,
214b/2, 218a/10, 219b/12, 220b/17,
232b/7, 236a/20, 236b/4, 240b/11, 243a/6,
252a/8, 260a/4, 261a/11

(gög).+e 5a/1, 15b/10, 15b/11,
15b/13, 15b/18, 16b/5, 24b/1, 24b/22,
32a/22, 33a/3, 96b/4, 98a/19, 140a/1,
145a/6, 145a/8, 147b/3, 152b/17, 153a/18,
153a/23, 167a/6, 167a/7, 172a/8, 189a/4,
203b/11, 203b/3, 214b/18, 220a/16,
220a/19, 228a/9, 236a/9, 240b/11,
240b/12, 259a/11

(g).+i+(1) 113b/11, 113b/12,
203b/5, 220a/17, 232b/6

(g).+i+(2) 158a/8, 158a/8, 203a/12

(g).+ile 66a/16

(g).+ine 16a/2, 95a/19, 95a/23,
260b/21

(g).+ini 66b/9

g.+ler 9b/6, 27b/19, 27b/20, 30a/9,
38a/11, 49a/14, 50a/22, 50a/7, 50b/4,
57a/11, 57a/12, 66a/17, 66a/20, 66b/17,
74a/8, 74b/4, 75a/20, 79a/19, 82b/2, 83a/5,
83b/20, 94b/12, 94b/7, 101a/3, 105b/6,
107a/13, 122b/17, 123a/19, 138a/4,
139b/8, 140b/16, 141b/13, 141b/16,
145a/16, 150a/19, 150b/19, 150b/19,
154a/23, 159a/17, 159a/19, 159a/20,
159a/4, 159a/6, 159a/8, 167a/11, 167a/18,
170b/20, 190a/3, 194a/2, 199a/8, 202a/18,
203a/20, 212b/6, 212b/6, 213b/17,
214b/17, 214b/6, 218a/18, 218a/20,
218a/22, 229a/21, 232a/3, 234b/17,

236b/12, 237b/2, 240a/22, 240b/13,
241a/16, 246b/8, 247b/13, 253b/17

g.+lerde 5a/15, 37b/9, 66b/10,
94b/6, 94b/8, 106b/17, 106b/18, 153b/2,
184a/18, 191a/9, 199a/5, 203a/18, 205a/3

g.+lerdedür 176b/22, 187b/21,
205a/3

g.+lerdekilere 102a/22

g.+lerden 38a/13, 69b/12, 84a/3,
90b/19, 94b/14, 136b/22, 149b/1, 199a/4,
203a/14, 239a/2

g.+lerdür 54a/18, 145a/9

g.+lere 66a/11, 99a/9, 99a/18,
112b/21, 136b/12, 140b/15, 142b/11,
149b/6, 203a/17, 218a/23, 219b/7, 236b/9,
243b/17, 247a/23, 250a/17

g.+leri 2a/22, 14b/7, 15b/4, 15b/12,
33a/22, 39a/19, 45b/4, 46b/23, 54b/5,
60a/3, 61a/20, 62a/5, 65b/6, 66a/11,
66a/15, 66b/7, 83b/17, 83b/22, 94a/22,
103a/2, 104b/11, 104b/6, 107a/12,
107a/20, 107a/7, 113b/8, 136b/12, 139b/3,
139b/5, 141b/11, 143b/7, 143b/8, 147a/21,
149b/11, 157b/6, 167a/2, 170b/20,
194a/13, 194a/19, 199a/3, 203a/10,
203a/17, 204b/22, 204b/23, 218a/21,
234a/10, 237b/12, 237b/3, 237b/4, 237b/4,
237b/5, 244b/19, 255b/19, 271a/16

g.+lerin 75a/20

g.+lerinden 65b/21

g.+lerüm 259a/12

g.+lerüñ 37a/23, 74b/20, 75a/11,
96a/3, 106b/13, 122b/16, 124b/18, 136a/5,
166b/10, 255a/10

(g).+üñ 15b/18, 193a/14, 203a/11,
218a/21, 235b/8

(g).+üñi 15b/6

[=374]

gökçe: Açık mavi, gök mavisi.

g. 40a/23

[=1]

gökçek: Güzel, sevimli.

g. 17b/1, 57a/15, 139a/21, 148a/2,
157b/21, 175a/3, 175b/14, 207b/14

[=8]

gökyüzi: Gökyüzü.

g. 136a/3

g.+nde 240b/16

g.+ne 60b/13

[=3]

gölge: Gölge.

g. 26a/22, 157b/1, 157b/2, 170a/21,
232b/20, 232b/20, 235a/7

g.+ler 163a/11

g.+leri 157a/22

g.+lerinde 233a/14

g.+si 57a/22, 157a/23, 230a/22

g.+sinde 11b/4, 26b/2, 170a/20,
232b/19

g.+sinden 163a/13

g.+sine 232b/16

g.+ye 232b/12

[=20]

gölgele-: Gölgelemek.

g.-di 211a/14

[=1]

göm-: Gömmek.

g.-diler 155a/10

g.-erlerdi 240a/16

g.-üp 118b/4

[=3]

gönder-: Göndermek.

g. 23a/5

g.-di 2b/23, 5a/7, 6b/6, 23a/6,
24b/2, 29a/21, 32b/18, 32b/9, 34b/21,
35a/10, 41a/17, 41a/6, 45a/2, 45a/4, 49b/3,
57a/13, 73b/4, 76a/10, 76a/18, 108b/3,
108b/9, 113b/3, 120a/13, 121a/20, 127b/4,
127b/5, 127b/6, 128a/22, 128b/4, 129b/13,
129b/2, 130b/8, 149b/23, 169a/15, 175b/9,
177a/18, 177a/3, 177a/4, 179b/19,
181b/18, 181b/3, 181b/5, 189a/7, 190a/11,
192b/15, 197b/14, 198b/15, 204a/7,
214b/3, 220a/15, 221b/20, 230a/3,
241a/21, 24b/20, 251a/5, 263a/12, 266a/18,
266b/10, 267a/21, 267a/6, 267a/8,
267b/19, 268a/10, 271b/22, 272a/5

g.-digim 123b/12

g.-diler 121b/7, 122a/17, 155b/15,
191a/4, 255b/7, 266b/23

g.-dilerse 4b/4

g.-dise 146a/14, 181b/12, 227b/5,
235b/20

g.-dügi 138a/2, 190b/5

g.-dügin 5a/10, 266a/20

g.-düginden 220b/2

g.-dügüm 96b/12

g.-dügümüz 95b/22

g.-dügümüz 52b/19, 67a/16,
153a/1, 155b/23

g.-dügün 196a/7

g.-dügünüz 213a/10

g.-dük 5a/5, 5a/7, 5a/10, 6a/20,
20b/3, 20b/3, 20b/15, 24a/10, 25a/2, 25b/2,
26b/4, 28a/3, 55b/9, 62a/11, 62b/18,
67a/22, 67b/7, 82b/19, 83b/5, 83b/5,
88b/11, 88b/18, 88b/19, 88b/19, 88b/22,
93a/9, 93b/1, 97a/12, 109b/9, 112a/4,
123b/10, 123b/7, 123b/8, 140a/10, 140a/9,
142b/17, 143a/2, 152b/23, 155b/19,
156a/8, 171b/10, 171b/19, 172a/3, 172a/4,
202a/8, 211a/7, 217a/19, 223a/5, 223a/5,
223a/8, 238a/17

g.-düm 19a/18, 20a/21, 135a/7,
207a/11

g.-e 14b/23, 56b/7, 119a/5,
130b/14, 214b/3, 221b/20

g.-elüm 266b/22

g.-en 60a/6

g.-esiz 185a/9, 223b/21

g.-evüz 25b/3, 122a/15

g.-eydüm 253a/22

g.-eydüñ 193b/13

g.-eyin 267a/19

g.-gil 257b/14

g.-medi 6b/2, 6b/6

g.-mediler 182a/11

g.-medük 7b/11, 82a/11, 85b/2

g.-mek 182a/12, 193b/21

g.-meyedi 67a/7

g.-mez 57a/1, 46a/13, 143a/7

g.-mişdür 6b/3

g.-se 174b/11, 196a/8

g.-üp 11b/15, 22b/8, 27a/20,
43a/20, 44a/17, 50a/4, 51b/8, 59b/16,
67b/3, 72a/6, 103a/6, 114a/22, 116b/5,

121b/8, 127a/19, 129a/1, 131b/2, 132a/8,
138b/11, 142a/22, 146a/10, 163a/3,
178b/16, 185a/20, 186b/7, 195b/18,
202a/6, 220b/2, 241a/7, 242a/12, 257a/8

g.-ür 54b/22, 56b/7, 82b/14, 102b/9

g.-ürüz 25b/4

[=213]

gönderil-: Gönderilmek. bk. **gönderül-**

g.-di 48a/16, 108a/20, 112b/20,
219b/9

g.-düm 88b/13, 188a/17, 188a/23

g.-e 190b/7

g.-en 108a/19, 108b/4

g.-medi 51a/5

g.-mediler 243b/8

g.-mişdür 226b/19

g.-mişiz 6a/22

[=14]

gönderül-: Gönderilmek. bk. **gönderil-**

g.-dük 142b/2

g.-en 136b/6

[=2]

göñil: Gönül, yürek. bk. **göñül**

g.+e 235b/4

g.+lerinde 270a/1

[=2]

göñlek: Gömlek.

g. 231a/4

(göñleg).+in 263b/12

g.+lere 49a/21

(g).+ümi 23b/16

[=2]

göñül: Gönül, yürek. bk. **göñil**

g. 2a/6, 12b/2, 13a/22, 21a/10,
41a/12, 42b/3, 42b/3, 42b/5, 42b/8, 43b/20,
43b/22, 60a/15, 60b/15, 69a/14, 72a/1,
88a/4, 116a/21, 117a/14, 137a/5, 133a/19,
149a/8, 168a/18, 169b/13, 170a/1, 196a/10,
206a/1, 222b/3, 222b/6, 229a/15

nefs-i g. 133a/19

g.+de 69a/12, 69a/13, 88a/17,
117a/20, 133a/15

g.+den 42b/10, 77b/17, 78a/17,
78b/8, 94b/23, 101b/5, 133a/17, 146a/12,
180b/15, 201a/11

g.+dür 129b/10, 224a/11

g.+e 2a/1, 42b/3

g.+i+(göñli) 5b/6, 14a/2, 14b/20,
14b/20, 42b/1, 42b/1, 42b/8, 43a/7, 46b/14,
60a/16, 71b/19, 84b/15, 87b/23, 87b/23,
88a/16, 88a/4, 104b/23, 105a/1, 111b/5,
118a/15, 118b/7, 129b/10, 133b/8, 136b/7,
137a/5, 139a/20, 144a/2, 148a/3, 148a/6,
149a/6, 149a/7, 154a/20, 170b/1, 180b/16,
183b/10, 192b/6, 193b/7, 199b/2, 211a/8,
214b/10, 249a/3, 253b/7, 256b/3, 264b/21

g.+ile 117a/19, 129b/7, 169b/1,
171b/16, 191b/13, 223b/18

g.+in+(göñlin) 55a/8, 59a/15,
256a/4

g.+inde+(göñlinde) 22b/11, 33b/17,
59b/19, 78a/14, 78a/7, 121a/11, 129b/5,
180a/12, 180b/6, 184a/16, 196b/17,
208a/18, 248b/12, 273a/13

g.+indeki+(göñlindeki) 78a/14

g.+inden+(göñlinden) 31b/11,
121a/11, 246b/23

g.+ine 104b/18, 107b/12

g.+ine+(göñline) 4a/7, 4a/9, 14a/4,
31b/13, 31b/13, 31b/19, 42a/23, 43a/7,
47a/1, 53a/13, 57a/7, 88a/4, 101b/18,
104b/23, 117a/12, 127a/18, 129b/5,
137b/14, 142a/13, 165b/10, 165b/10,
172a/5, 174b/20, 174b/21, 174b/22,
175a/3, 178b/2, 195a/18, 196a/22, 225b/6,
245a/16, 246b/23, 248a/6, 257a/22, 258a/9,
268b/16, 268b/7, 270b/21, 273a/6

g.+ini+(göñlini) 4a/2, 43b/19,
55a/9, 78a/11, 188a/18

g.+inün+(göñlinün) 22b/11, 77a/20

g.+le 16b/16, 21a/9, 112a/20,
139a/9

g.+ler 6b/8, 40a/10, 122b/10,
137a/5, 160a/14, 204b/2

g.+lerde 273a/10

g.+lerden 51b/6

g.+lere 211b/23, 229a/12, 263b/22

g.+leri 12b/1, 12b/4, 18b/8, 43a/1,
74b/21, 87a/2, 104a/6, 117a/10, 118b/13,
118b/13, 118b/8, 119a/14, 139a/19,
148a/8, 169a/18, 169a/20, 169b/10,
169b/8, 178b/3, 179b/3, 180b/16, 180b/17,
189b/18, 205b/16, 214b/13, 242b/18

g.+lerin 64a/19, 125b/6, 125b/7,
158b/10, 169a/21, 179b/8, 242b/17

g.+lerince 65b/8

g.+lerinde 124a/21, 127a/1, 127a/5,
128b/15, 135a/23, 135b/4, 169a/23,
174a/11, 179b/9, 192a/14, 192a/16,
192a/21, 225b/15, 230a/9, 239b/13,
244b/10, 262a/7

g.+lerindeki 119a/15, 125b/16,
263b/18
g.+lerinden 99a/7, 127a/1, 182a/15
g.+lerine 12b/2, 43b/8, 92a/5,
125b/16, 127a/4, 273a/12
g.+leriyile 182a/3
g.+leriyle 81b/10
g.+lerün 42b/6, 42b/22
g.+lerünüzden 56b/22
g.+ü+(gönlü) 259a/4
g.+ümüz+(gönlümüz) 64b/4, 64b/6,
169a/14
g.+ümüzde+(gönlümüzde) 180a/9,
187b/7
g.+ümüze+(gönlümüze) 64b/5,
169a/12
g.+ün+(gönlün) 78a/12, 154a/18
g.+ünde+(gönlünde) 24a/6
g.+ünden+(gönlünden) 1b/11,
258a/16, 258a/17
g.+üne+(gönlüne) 70a/21, 95b/10,
222b/18, 227b/16, 248b/9
g.+üni+(gönlüni) 42a/22, 83b/6,
139a/21, 148a/3, 129b/4, 134a/19, 207a/16,
222b/15, 224a/11, 224a/12, 224a/22,
257b/7, 258a/10, 258a/12
g.+ünile+(gönlünile) 222b/17
g.+ünüz+(gönlünüz) 69b/21,
84b/16, 118a/20, 197a/2, 199b/20, 213b/18
g.+ünüzde+(gönlünüzde) 131b/6,
135b/10, 169a/1, 174b/14, 264b/19
g.+ünüzdeki+(gönlünüzdeki)
63a/11

g.+ünüze+(gönlünüze) 17a/19,
124b/8, 127a/23, 131b/5, 135a/20
g.+ünüzi+(gönlünüzi) 120b/9
[=302]
gör-: Görmek.
g. 2a/7, 32b/15, 46b/15, 61a/17,
85b/21, 88b/5, 104b/1, 133b/15, 155a/3,
155b/17, 162b/23, 203a/17, 225a/4,
245a/6, 257b/20
g.-di 3a/23, 7b/1, 19b/4, 19b/5,
21b/17, 22a/11, 22a/7, 22a/7, 22a/8,
22b/23, 23a/1, 23b/19, 25b/19, 31b/17,
32a/23, 34b/5, 56a/8, 97b/14, 108a/21,
121b/1, 122a/6, 128b/10, 130b/10,
134b/16, 142a/12, 148b/21, 149a/11,
149a/12, 149b/12, 149b/13, 158a/3,
177a/7, 217b/14, 218a/2, 218b/11, 219a/5,
224a/4, 230a/1, 240b/20, 242a/9, 245a/17,
246a/14, 248a/10, 248a/8, 251b/12,
251b/16, 259b/3, 260a/15, 266a/22, 271a/7
g.-diler 21a/20, 63b/9, 65a/4,
67b/19, 85a/2, 90b/5, 97b/15, 109a/15,
112b/21, 115b/22, 122a/12, 135a/14,
153b/1, 173a/2, 178a/3, 180a/7,
184b/11, 195b/16, 209a/12, 216b/1,
224b/21, 261b/16, 266a/19, 268a/16
g.-dilerse 73a/17
g.-dügi 26b/16, 44b/6, 133b/10,
149a/10, 149a/10, 149a/6, 149b/14,
149b/9, 188b/10, 189b/5, 259b/11
g.-dügin 149b/7
g.-düginden 149b/7, 149b/13
g.-dügüm 230a/1
g.-dügün 151a/16

g.-dügünüz 213b/18
g.-dügünüzden 118a/17
g.-dük 89b/15, 153b/5, 200a/8,
226b/3
g.-dükleri 49b/1, 51b/7, 263b/2
g.-düm 26b/12, 26b/15, 78b/4,
111b/18, 130b/12, 133b/3, 149a/16,
149a/8, 156b/5, 177b/16, 200a/20,
200a/22, 200a/9, 23b/1, 260a/17, 260b/14,
268a/13
g.-dün 26b/18, 133a/22, 138a/20,
149a/8, 257b/11
g.-dünüz 11a/2, 97a/19, 108a/3,
135a/5, 264b/22
g.-e 10a/12, 12a/13, 18a/22,
20b/12, 27a/7, 49a/17, 60b/16, 68b/8,
73b/10, 73b/11, 82b/15, 85b/8, 100a/14,
105a/14, 114b/4, 131b/15, 138a/2,
139a/22, 143a/21, 152a/14, 152b/4,
154b/19, 171b/15, 172b/12, 181b/17,
232b/1, 235b/20, 235b/21, 235b/21,
264b/20
g.-eler 10b/17, 16b/6, 16b/6, 16b/7,
28a/13, 28a/23, 50b/19, 50b/4, 50b/4,
50b/6, 50b/7, 53b/15, 55a/19, 63a/18,
67b/14, 81b/3, 83b/15, 85a/5, 86b/21,
91b/1, 92a/2, 94b/3, 109a/11, 111a/9,
114a/6, 116a/3, 117b/9, 138b/5, 148a/10,
148a/7, 154a/12, 168b/13, 197b/12,
206a/14, 210b/2, 214a/14, 214a/15,
224b/19, 226a/19, 238a/20, 243b/12,
247b/22, 249b/19, 260a/9, 262b/11,
262b/11, 262b/15, 262b/22, 263a/4,
267b/11

g.-elüm 27a/17, 28a/15, 5b/21,
81b/6, 98b/22, 105a/19, 112a/13, 147a/5,
147b/4, 153a/18, 153b/2, 210a/3
g.-em 245a/16, 260a/14
g.-emez 254a/17
g.-en 137a/5, 198b/5
g.-eni 180a/7
g.-enlerdenise 197a/1
g.-enlere 192b/2
g.-enün 137a/5
g.-esi 90b/11, 181a/8, 210a/17
g.-esin 8b/5, 10b/14, 28a/17,
48b/16, 51b/15, 62b/21, 72b/22, 77b/10,
77b/12, 81b/2, 81b/8, 82a/18, 88a/13,
95b/12, 105b/11, 118a/15, 127b/16,
127b/16, 127b/16, 139b/15, 168b/1,
205a/20, 207b/20, 214b/12, 222b/20,
224a/16, 230b/21, 243a/11, 244a/4
g.-esiz 56b/13, 62b/16, 83b/4,
84b/16, 97a/23, 150a/5, 205b/23, 233a/22,
264b/22, 269b/11, 269b/17
g.-evüz 47a/19, 104b/11, 229a/3
g.-eydük 19b/2
g.-eyim 110b/14
g.-eyin 6a/12, 55b/22, 135a/9
g.-icek 6a/14, 48b/7, 63b/18, 92a/5,
109a/9, 114a/9, 119a/18, 130b/16, 142a/13,
148b/23, 154a/5, 205a/15, 236b/1, 240a/6,
243a/22
g.-ince 100b/17, 217a/10
g.-iser 74b/10
g.-iserem 212b/23
g.-iserler 74b/7, 194b/4

g.-medi 3b/4, 3b/5, 88a/12, 89b/18,
149b/13, 200a/5, 271a/12, 271a/9
g.-mediler 6b/12, 56b/19, 122a/19,
132a/10, 180a/6
g.-medin 204a/17
g.-medügi 51b/6, 146a/11, 269a/6
g.-medüginden 149b/8
g.-medügümüz 146b/10
g.-medügüñüz 213b/18
g.-medügüñüzi 210a/17
g.-medük 211b/7
g.-medüm 211b/1, 211b/3
g.-medüñüz 93b/2, 97a/15
g.-megi 70a/12, 138a/20
g.-megile 37b/10, 64a/14, 74b/10,
116b/22, 146a/13, 197a/1
g.-megin 156a/10
g.-mek 139a/12, 145b/22
g.-mekde 149a/7, 149a/7, 154a/5,
243b/21
g.-mekden 215a/1
g.-mekdür 149a/17
g.-mekiçün 262b/10
g.-mekligi 60a/13
g.-memişdür 146b/4, 162b/15
g.-mesün 189a/2
g.-mesünler 71a/6
g.-meye 82b/16, 162a/22, 177b/14,
215b/14
g.-meyeler 37a/12, 233a/15
g.-meyelerdi 12b/4
g.-meyesin 200a/11, 203a/17
g.-meyeydüm 87b/5
g.-meyince 63b/13, 133b/3

g.-meyiserler 242b/21
g.-meyüp 84b/16, 118b/23, 179a/3
g.-mez 3b/4, 12a/19, 16a/15,
17a/16, 22a/18, 42a/13, 43b/15, 44b/5,
45a/14, 49b/16, 68a/5, 85b/13, 86a/2,
89a/17, 89b/20, 94a/17, 104b/16, 110a/9,
123a/21, 128b/2, 137a/19, 145b/3,
150a/17, 154b/8, 158a/20, 166b/20,
172b/22, 175b/18, 191b/1, 197b/13,
197b/15, 222b/6, 232a/11, 233b/23,
237b/5, 245b/5, 252a/19, 260a/18,
260a/20, 265a/15, 268a/7
g.-mezden 139a/8
g.-mezdi 23b/18, 245b/5
g.-mezduk 210a/16
g.-mezem 273a/3
g.-mezin 21b/9
g.-mezler 3b/12, 3b/21, 7b/23,
13b/5, 14a/12, 67a/14, 99a/9, 118b/8,
130a/17, 197b/17
g.-mezlerdenise 197a/2
g.-mezlerse 54b/3, 189a/7
g.-mezsiz 113b/2
g.-mezsiz 165b/17, 213b/17
g.-mezüz 37a/14, 37a/17
g.-misiz 218b/7
g.-miş 79a/3, 93b/19, 153b/3,
160a/20, 172a/15, 199a/1, 200b/11,
200b/12
g.-mişdi 127a/14
g.-se 59a/14, 117a/16, 129a/9,
166b/4, 215b/13, 263b/10, 263b/12,
269b/20

g.-seler 153b/12, 174a/9, 175a/1,
191b/21, 243b/6

g.-sem 89b/8, 245a/10

g.-sen 133a/23, 192b/3, 270a/15

g.-señüz 151b/13

g.-sün 97b/4, 138a/3, 181b/3,
189a/2

g.-sünler 139a/15, 247b/4

g.-üben 26b/3, 212b/21

g.-ücek 18b/15

g.-üñ 41b/11, 54b/14, 85b/18,
113b/22, 143b/12, 145b/2, 152b/3,
156b/16, 186b/8, 212b/22, 219b/9, 243b/1,
263a/10

g.-üp 6a/16, 21a/18, 21b/10,
21b/14, 22a/1, 23b/15, 23b/16, 23b/21,
27a/7, 29a/23, 32a/6, 34b/13, 35a/5, 35a/5,
35a/9, 40b/4, 51b/20, 62b/5, 63a/15,
63b/16, 70a/12, 73a/10, 86a/21, 88b/15,
91b/16, 91b/16, 97a/8, 98b/9, 106b/13,
109a/4, 111b/16, 114b/4, 119b/14,
119b/14, 121b/12, 122b/2, 128a/9, 128a/9,
129a/2, 129a/8, 131b/16, 132a/3, 135a/5,
135a/5, 135b/22, 137b/3, 138a/10,
142b/13, 151b/12, 151b/24, 152a/16,
154a/13, 171a/20, 174b/12, 178a/23,
190b/15, 191a/7, 191b/21, 196b/3,
201a/20, 201b/23, 205a/23, 207a/8, 211a/7,
224b/20, 229b/24, 230a/2, 234b/7, 236a/1,
237a/9, 246a/11, 249b/15, 251b/3, 251b/8,
256a/19, 257a/6, 261a/6, 262b/1, 266b/6,
267b/2

g.-ür 6a/7, 44b/4, 55a/15, 58a/5,
60a/11, 65a/11, 68b/1, 71a/9, 75a/15,

84b/15, 126b/3, 151b/22, 158a/9, 163b/8,
163b/8, 167a/9, 184a/13, 185a/23, 185a/23,
189a/10, 203a/21, 212a/12, 215a/3, 228b/3,
236a/14, 236a/15, 236a/18, 245a/22,
245b/4, 251b/17, 254a/18, 254a/20,
260b/1, 273a/3

g.-ürem 94a/6, 89b/8, 112b/5

g.-ürin 56b/1, 213a/18

g.-ürken 232b/8

g.-ürler 16a/21, 80b/4, 119b/2,
130a/17, 136a/23, 180b/9, 214b/13,
214b/23, 250a/14

g.-ürlerdi 21a/21

g.-ürse 270a/6

g.-ürsin 23b/1, 42a/16, 52b/23,
70b/22, 89b/19, 154b/20, 158a/8, 201b/21,
213b/16

g.-ürsüz 84b/17, 89a/15, 113b/15,
118a/20, 133b/13, 147b/7, 147b/9,
151a/15, 185a/23, 237b/3, 255a/7

g.-ürüz 214b/15

[=648]

göre: Göre.

g. 3b/14, 11a/7, 14b/18, 40a/10,
49a/7, 50b/16, 52b/6, 55a/7, 56b/10, 58a/5,
75a/15, 78a/15, 79a/9, 80a/5, 82b/6, 86b/9,
102b/20, 102b/8, 102b/9, 102b/9, 103a/8,
104b/14, 111a/2, 111a/2, 121a/4, 131b/12,
135b/17, 135b/18, 139a/22, 146a/10,
146b/3, 151a/1, 152a/20, 154b/18,
158b/22, 166b/2, 167a/19, 167a/9, 167b/1,
169b/15, 169b/15, 173a/18, 175a/22,
191a/10, 194a/21, 194b/22, 201a/18,

222b/7, 226a/15, 234a/21, 240b/3, 243a/3,
250b/9

[=53]

görici: Görücü, gören. bk. **görüci**

g.+herdür 238a/1

[=1]

görin-: Görünmek. bk. **görün-**

g.-di 181a/15

g.-e 159a/20, 210a/14, 214b/20,
230b/6, 238a/1

g.-en 64b/22

g.-mez 230b/7, 246b/1

g.-ür 9a/9, 96a/14

g.-ürdi 96b/4, 192b/2, 252a/16

g.-ürse 214b/19

[=15]

görklü: Güzel.

g. 21a/2, 21a/2, 21a/4, 21a/5, 21a/6,
24a/11, 24a/12, 24a/14, 24b/14, 24b/14,
24b/16, 25a/11, 25a/12, 25a/9, 264a/11,
31b/12, 32b/21, 34a/12, 34a/3, 34a/3,
34a/4, 35b/13, 36a/14, 36b/7, 36b/8,
40b/20, 40b/21, 44b/22, 48a/16, 51b/9,
61a/21, 68a/18, 68a/18, 68a/22, 68b/16,
69a/10, 69a/13, 70a/16, 70a/2, 70a/3,
77b/23, 78a/4, 78b/15, 80a/22, 81b/4,
92a/20, 94a/5, 97b/22, 100a/13, 100a/6,
100b/21, 102a/13, 103a/18, 103a/19,
104a/10, 106a/10, 109b/20, 110a/19,
110a/20, 110b/2, 110b/21, 115b/9, 115b/9,
117a/20, 118a/18, 125a/20, 129a/15,
130a/5, 130a/7, 139a/20, 139b/10,
140b/16, 141a/15, 143b/9, 144a/23,
149b/20, 150b/22, 151a/2, 151b/2, 161a/6,

161b/8, 162a/21, 163b/1, 163b/10,
168a/10, 168a/10, 168b/2, 168b/5,
170b/23, 172a/21, 175a/7, 178b/17,
184a/15, 185b/6, 185b/6, 186a/3, 186a/6,
187b/4, 189b/5, 195a/17, 195b/12,
197a/23, 198b/23, 202b/23, 207a/20,
211b/3, 214b/11, 219b/16, 232a/22,
233a/19, 241b/14, 246b/7, 251a/23,
251a/9, 256b/23, 258b/21, 259a/15,
259a/7, 264a/9, 269a/17

g.+dür 19a/2, 71b/3, 132a/5,

171b/3, 195b/21, 238a/2, 257b/20

g.+herdür 145b/23

g.+sidür 169a/13, 231a/3

g.+sin 42a/2, 42b/14

g.+sinden 273a/16

g.+yidi 207a/17

[=134]

görklülük: Güzellik.

g.+de 146b/3

[=1]

görklürek: Daha güzel.

g.+dür 202b/22

[=1]

görüci: Görücü, gören. bk. **görici**

g.+dür 79a/8

[=1]

görül-: Görülmek.

g.-meyince 90b/9

[=1]

görün-: Görünmek. bk. **görin-**

g.-dise 73a/17

g.-dügi 136a/3

[=2]

göster-: Göstermek.

g. 34b/11, 69a/18, 73a/15, 153a/16
g.-di 19b/4, 57a/15, 148b/21,
149a/13, 166b/2, 188b/6, 201b/23, 237a/7,
256a/15

g.-diler 88a/11, 118b/17

g.-düğümüz 103b/22

g.-düğümüzden 88b/18

g.-düğünüz 185a/20

g.-dük 98b/15, 149a/11

g.-düler 63b/16

g.-dünüz 17b/1, 17b/1

g.-e 155b/8, 184b/19, 225b/20

g.-eler 169a/23

g.-em 270a/4

g.-esiz 198a/8

g.-evüz 22b/13, 54a/17, 88a/13,
119a/17

g.-eydün 185b/21

g.-eyin 64b/11

g.-medin 62b/15

g.-medük 88b/17

g.-mezden 88a/9

g.-sevüz 16a/20

g.-ün 5b/21, 107a/19

g.-üp 69a/19, 73b/4, 87b/22,
119b/21, 120a/19, 131b/8, 175b/21,
176a/16, 17b/1, 17b/7, 185a/12, 239a/16

g.-ür 17b/8, 62b/12, 63a/14, 73a/21,
87a/23

g.-ürler 63b/14, 68b/16, 68b/17,
251a/21

g.-ürseñüz 119b/18

g.-ürüz 73a/20, 73a/20, 73a/23

[=66]

gösterici: Gösteren.

g.+dür 108a/8

[=1]

gösteril-: Gösterilmek. bk. **gösterül-**

g.-di 124b/8

g.-üp 116b/9

[=2]

gösterivir-: Gösterivermek.

g.-di 154b/17

g.-ür 175a/3

[=2]

gösterül-: Gösterilmek. bk. **gösteril-**

g.-dügi 131b/11

[=1]

götiril-: Götürülmek, giderilmek. bk.

götürül-, götrül-, götüril-

g.-e 173a/11

[=1]

götrül-: Götürülmek, giderilmek. bk.

götürül-, götiril-, götüril-

g.-e 115a/15, 115a/17

[=2]

götür-: Götürmek.

g. 32b/5

g.-di 3a/23, 24b/22, 44b/5, 126b/19,
156a/12, 157b/7, 201b/23, 240b/12, 268b/9

g.-diler 127a/5

g.-dügiyle 110a/9

g.-dük 89a/11

g.-e 83a/7, 190b/3, 212b/8, 271a/5

g.-en 15b/23, 140b/10

g.-enler 19b/18

g.-esi 96b/19

g.-iyorırsın 12a/19
g.-mez 134b/3
g.-sin 19b/18, 89a/10
g.-sün 155a/10
g.-ün 210a/21
g.-üp 15a/2, 24b/1, 26a/3, 35a/6,
35a/7, 40a/13, 48b/12, 71a/7, 90a/12,
99b/18, 140b/6, 145a/6, 145b/22, 154b/5,
155a/13, 189b/17, 198b/6, 212a/20,
225a/20, 246a/12, 261a/4, 264a/18, 268b/8
g.-üpdür 104b/8
g.-ür 58b/4, 81a/20, 149a/19,
169b/18, 204b/13
g.-ürdüñ 258a/14
g.-ürler 70a/6, 190b/3
g.-ürlerdi 270a/16
g.-üyorurlar 68a/6
[=61]
götüribil-: Götürebilmek.
g.-dügince 178a/1
[=1]
götüril-: Götürülmek, giderilmek. bk.
götürülmek , götrül-, götiril-
g.-e 214b/18, 240a/9, 241a/19
g.-mişle 3b/1
g.-üp 96a/16, 234b/18
[=6]
götürül-: Götürülmek, giderilmek. bk.
götüril-, götrül-, götiril-
g.-di 31b/2, 32a/22, 66a/14, 145a/8,
222a/16
g.-dü 5a/1
g.-e 30a/2, 50b/11, 111a/8, 253a/10
g.-icek 95b/12

g.-iserdür 50a/7
g.-miş 114b/4
g.-mişdür 145a/9, 225a/19, 239a/2
g.-üp 113b/14, 158b/3, 272a/8
[=19]

gövde: Gövde, vücut. bk. **gevde**

g. 184a/14
g.+den 215a/9
g.+leri 143a/12, 225a/15
g.+lerinden 213b/12
g.+m 149a/14
[=6]

göyin- : Yanmak. bk. **göyün-**

g.-e 221a/3
[=1]

göyne-: Ateş karşısında durmaktan
kızarmak, için için yanmak. bk. **göynü-**
g.-r 213b/11
[=1]

göynü-: Ateş karşısında durmaktan
kızarmak, için için yanmak. bk. **göyne-**
g.-ye 102b/10
[=1]

göynüldivir-: Yakıvermek, kızartıvermek.
g.-e 234a/13
[=1]

göyün-: Yanmak. bk. **göyin-**

g.-di 248a/8, 248a/9
g.-mek 272b/2
g.-mekleri 163b/19
g.-miş 209a/12, 268b/14
g.-mişile 225a/13
g.-üp 137a/21
[=8]

göyündür-: Yakmak.

g.-di 209a/3

g.-diler 246a/21, 246b/11

g.-dükden 266a/2

g.-e 203b/22

g.-medi 20a/4

g.-mekdür 20a/2

g.-meye 20a/4

g.-üp 164a/9, 268a/1, 270b/20

g.-ür 37a/1, 37a/1, 203b/14,
220a/21, 225a/13, 225a/14, 247a/23,
265b/23, 266a/4

[=20]

göyündürici: Yakıcı. bk. **göyündürücü,**

göyündürücü

g.+dür 137a/20, 225a/15

[=2]

göyündürücü: Yakıcı. bk.

göyündürücü, göyündürici

g. 245a/3, 246a/21, 246b/12

[=3]

göyündürücü : Yakıcı. bk. **göyündürücü,**

göyündürücü

g.+dür 213b/13

[=1]

göyündürül-: Yakılmak.

g.-e 141a/9

[=1]

göz: Göz.

g. 19a/1, 44a/9, 60a/4, 62a/5,
70b/10, 88a/15, 93a/4, 96a/14, 100b/17,
100b/17, 101a/11, 139b/7, 144b/5, 146b/4,
147a/5, 155b/10, 156b/20, 156b/21,
160a/20, 160b/2, 162b/15, 163a/22,

167a/3, 169a/1, 178b/3, 184a/13, 205b/23,
211b/10, 211b/4, 211b/7, 211b/9, 221a/11,
222b/5, 228b/3, 234b/22, 23b/10, 243a/23,
244a/18, 248a/17, 254a/20, 264b/18

g.+i+(1) 68a/2

g.+i+(2) 12b/4, 31b/17, 31b/18,
60a/16, 71b/19, 88a/4, 168b/15, 205b/16,
211b/1, 246a/5, 255a/6

g.+ile 16b/7, 55a/9, 60a/15, 72a/1,
81b/9, 87b/4, 97a/8, 149a/7, 149a/8,
149a/8, 232b/1, 232b/8, 235b/20, 237b/3,
262b/22, 264b/21, 264b/22, 265b/8

g.+in 3b/4, 87a/19, 118b/8,
248a/17, 256b/3

g.+inde 9a/8

g.+inden 60b/14, 113b/14, 201b/23

g.+ine 9a/9, 12b/2, 32a/22, 105a/1,

132a/23, 154a/5

g.+ini 91b/5

g.+inile 230b/21

g.+inüñ 77a/22, 215a/2

g.+iyile 137a/5, 185a/15

g.+ler 18b/15, 51b/6, 68a/21,
92b/17, 116b/22, 141a/18, 146a/11,
158a/20, 161a/16, 166b/21, 189b/5,
198b/23, 227a/20

g.+lerden 166b/18

g.+leri 5b/22, 5b/23, 19a/1, 19a/2,
19b/4, 87b/23, 100a/12, 143a/21, 145b/23,
146a/7, 149b/7, 149b/7, 154a/5, 159a/20,
159b/7, 159b/7, 162b/14, 163b/4, 163b/6,
210b/2, 217a/15, 225a/18, 230a/2,
236b/12, 245b/4

g.+lerile 148a/10, 211a/20,
216b/12, 217a/10, 228b/22, 28a/13, 94b/3
g.+lerin 12a/23, 12b/3, 96a/19,
104a/6, 118a/17, 154b/1, 208b/5, 227a/21
g.+lerinde 236b/13
g.+lerinden 111a/8, 234b/1
g.+lerine 118b/17, 159a/20,
204a/17
g.+lerinün 18b/23, 156a/10
g.+leriyle 111a/8, 112a/19
g.+leriyle 53b/14, 63b/9, 67b/14,
81b/3, 92a/1, 148a/7
g.+lerümüz 37a/16
g.+lerün 55a/7
g.+lerünü 214b/12, 248a/12
g.+lerünüñ 138a/20
g.+lerünüñüz 68a/11
g.+lerünüzi 241b/9
g.+ümile 133b/3
g.+ümüz 17a/15
g.+ümüzile 226b/3
g.+ün 2a/1, 95b/18, 160b/19,
203b/2, 245b/5
g.+ünden 138a/19
g.+üne 138a/19
g.+ünile 133b/2
g.+ünüz 264b/20
g.+ünüze 211b/10
g.+ünüzile 205a/15, 264b/13,
269b/11, 269b/17
g.+ünüzle 11a/2, 56b/12
[=188]
gözcü: Gözcü.

g. 121b/8, 220a/21, 221b/21,
227b/8, 234b/20, 234b/21, 243b/9
g.+dür 252b/5
g.+ler 211a/23
g.+lerden 211b/6
[=10]
gözet- : Gözetmek.
g. 96a/10, 234b/21
g.-di 3b/1
(gözed).-e 187a/3
(g).-eler 147b/2
(g).-en 72b/6
(g).-esiz 191b/3
g.-mek 196b/14
g.-sünler 197b/12
(g).-üp 72b/7
(g).-ür 134a/7
[=11]
gözle- : Gözlemek.
g.-yüp 117b/14
[=1]
gözlü: Gözlü, gözü olan.
g. 60a/13, 60a/15, 134b/3, 168b/14
g.+lerünüz 160b/6
g.+yile 60a/11
[=6]
gözsiz : Gözleri görmeyen, kör. bk.
gözsüz
g. 5b/21
[=1]
gözsüz: Gözleri görmeyen, kör. bk. **gözsiz**
g. 44b/5, 44b/5, 60a/11, 60a/12,
125b/3, 134b/3, 141a/5, 156a/10, 234b/5,
238b/7, 245a/23, 248a/13

g.+dür 44b/7
g.+ile 44b/4
g.+lere 87b/22, 168b/15
g.+leri 88a/2, 188b/7, 245a/22,
245b/1
[=20]
gözsüzlük: Körlük.
g. 118b/21
g.+den 71b/20
g.+dür < [gözsüzlük] 155b/1
[=3]
gözyaşı: Gözyaşı.
g.+ndan 32b/7, 32b/7
[=2]
ğubār (Ar.) Toz.
ğ. 96a/15
[=1]
ğufrān: (Ar.) Affetme, merhamet etme,
yarlıgama.
ğ. 130a/23
[=1]
ğül: (Ar.) Hortlak, şeytan.
ğ. 203b/14
[=1]
ğurbet: (Ar.) Gariplik, yabancılık; yabancı
memleket.
ğ. 34b/7
ğ.+e 34b/13, 34b/17
[=3]
ğurūr: (Ar.) Böhürlenme, kibir.
ğ. 42b/5
ğ.+a 78b/12, 99a/17, 169a/3,
202b/20
dār-ı ğ. 202b/20

ğ.+dur 95b/9
ğ.+ı+(1) 90b/13
ğ.+larından 192a/13
[=8]
ğusl: (Ar.) Cünüblük, hayız ve nifas
hallerinden sonra din gereğince yıkanma,
arınma.
ğ. 31b/16, 31b/18, 35b/21, 252b/10
[=4]
ğussa: (Ar.) Üzüntü, keder.
ğ. 46b/14, 49a/3, 84b/16, 92b/5,
92b/6, 132b/2, 175a/4, 206a/14, 210b/3,
211a/8
ğ.+dayıdı 69b/16
ğ.+ları 109b/17
ğ.+sı 171b/5
ğ.+ya 14a/10, 174b/12
ğ.+yı+(1) 222b/19
ğ.+yıla 55a/3, 84b/15
ğ.+yla 32b/17
[=19]
ğussalan-: Üzülmek, kederlenmek.
ğ.-dı 26b/3
ğ.-duñ 26b/6
ğ.-ma 166a/3, 166a/5
ğ.-mañ 69b/11
ğ.-maya 171b/5
ğ.-mayasız 171a/17
[=7]
ğussalandur-: Kederlendirmek.
g.-magičün 174b/13
[=1]
ğüç: Güç, kuvvet.

g. 147b/15, 194b/17, 198a/23,
198b/1, 251b/7

(güc).+i+(2) 29a/15, 31b/9, 45b/8,
52a/18, 71a/5, 78a/21, 113b/10, 113b/23,
173a/20, 173b/6, 193b/15, 198b/1, 199a/9,
251a/14, 256b/16

(g).+ile 31a/20, 31a/22, 3b/2,
66b/1, 78b/2, 234b/3

g.+leri 83b/19, 143a/21

(g).+üm 31b/11, 44b/3

(g).+üñ 64b/23

(g).+üñüz 27b/7, 45b/19, 159a/4,
159a/8

[=35]

güçeklen-: Zorbalık etmek.

g.-ü 234b/15

[=1]

güd-: Gütmek, koyun otlamak.

g.-erdi 26b/10, 177a/7

g.-ince 271a/13

[=3]

gül: (Far.) Gül.

g. 155b/20

[=1]

gül-: Gülmek.

g.-di 202a/1

g.-er 182a/22, 202a/1, 207b/12

g.-erdük 37a/16

g.-erdüñüz 62b/3

g.-erlerdi 88b/15, 155a/9

g.-meyeler 130a/15

[=9]

güldür- : Güldürmek.

g.-en 152a/19

g.-ür 152a/18

[=2]

güleç: Güleryüzlü.

g. 239b/13

[=1]

gülgün: (Far.) Gül renkli.

g. 159a/17

[=1]

gülüş-: Gülüşmek. bk. **gülüş-**

g.-diler 243b/2

g.-eler 243b/10, 243b/12

g.-ürlerdi 145a/21, 243a/22

[=5]

gülümse-: Gülüşmek. bk. **gülümsin-,**

gülümsün-

g.-di 32a/22

[=1]

gülümsin-: Gülüşmek. bk. **gülümse-,**

gülümsün-

g.-di 187b/1

[=1]

gülümsün-: Gülüşmek. bk. **gülümse-,**

gülümsin-

g.-di 200b/2

[=1]

gülüş- : Gülüşmek. bk. **gülüş-**

g.-ürsüz 153a/7

[=1]

gümān: (Far.) Zan, şüphe.

g. 29b/23, 44a/12, 60a/23, 73b/8,

74b/3, 76a/4, 96a/7, 99b/22, 101b/9,

118a/15, 133a/12, 133a/15, 133a/22,

133b/4, 133b/7, 133b/8, 138b/4, 139b/21,

150b/2, 164b/7, 169a/3, 18b/2, 211b/16,

214a/16, 215b/6, 225b/12, 227a/4, 228a/4,
232a/1, 233b/17, 233b/19

g.+a 133b/6

g.+ıla 150b/2

g.+ıladur 150a/10

g.+lar 123a/10, 124b/8

g.+lardan 80a/17

g.+ları 30a/2, 76b/17, 123a/10,

225b/12

g.+um 110a/12

g.+umuz 226b/3

g.+uñuz 11a/2, 96a/4

g.+uñuzdı 68a/15

[=46]

gümānsız: Şüphesiz. bk. **gümānsuz**

g. 10b/23

[=1]

gümānsuz: Şüphesiz. bk. **gümānsız**

g. 240b/9

[=1]

gümiş: Gümüş.

g. 214b/17, 230b/8, 251a/11,
84b/20

g.+den 17a/15, 22a/9, 77b/17,
86b/21, 86b/22, 87a/3, 162b/4, 230b/5,
231a/6, 231a/7, 251a/13, 251a/15, 271a/17

g.+dendür 230b/2, 230b/2, 230b/8,
269a/15

g.+e 158a/2

g.+in 230b/7

g.+ine 231a/6

g.+ünüñ 230b/6

[=25]

gümrah: (Far.) Yolunu şaşırması, doğru
yoldan ayrılmış.

g. 20a/20, 27b/5, 57a/2, 71b/3,
82a/1, 90b/17, 91b/18, 105a/3, 107a/2,
109a/6, 118b/9, 147a/9, 17b/16, 213b/13,
246b/1

đalālet-i g. 90b/17

đall-ı g. 82a/1

g.+lar 164a/7

[=16]

gün: Gün.

g. 5b/7, 5b/13, 9a/2, 7b/8, 8b/11,
9a/16, 9a/17, 10b/18, 10b/22, 15b/5,
15b/19, 16b/10, 16b/12, 21a/16, 25b/8,
25b/8, 25b/13, 26a/20, 26a/20, 30b/18,
31b/7, 31b/7, 31b/8, 31b/8, 31b/9, 32a/5,
32b/11, 32b/17, 32b/3, 33a/5, 34a/10,
34a/13, 34b/1, 34b/17, 34b/7, 35a/4,
39a/22, 40a/18, 51b/1, 54b/17, 56b/12,
58a/21, 64b/12, 64b/9, 65b/12, 65b/12,
65b/20, 65b/4, 65b/7, 66a/11, 66a/8, 66a/8,
67a/13, 70b/8, 70b/9, 72a/16, 76b/10,
82a/5, 82a/6, 82a/7, 87a/11, 91b/3, 93b/10,
96a/17, 98a/18, 98a/23, 99a/23, 101a/19,
101a/20, 102b/9, 104b/13, 105b/11,
105b/5, 105b/7, 105b/8, 106a/2, 106a/5,
107a/11, 107b/17, 109b/21, 111a/8,
111b/15, 114a/6, 117a/7, 132b/7, 133b/23,
134b/8, 136a/4, 137b/20, 139b/13,
139b/22, 139b/23, 141a/8, 141a/8,
141b/21, 143a/17, 143b/13, 144b/17,
145a/14, 145a/15, 145a/16, 147a/2,
148a/11, 154a/14, 154a/8, 155a/4, 155a/4,
155a/5, 155b/12, 155b/12, 157a/17,

157b/1, 157b/2, 158a/12, 158a/12,
158b/16, 158b/19, 162b/18, 164a/11,
164b/8, 166a/17, 167a/16, 168b/10,
170a/21, 170b/6, 173b/22, 174a/23,
176a/9, 177a/6, 178a/2, 181a/4, 184b/2,
191a/15, 191a/20, 191a/20, 191a/21,
191b/19, 191b/2, 195a/2, 197b/20,
199a/15, 199a/15, 199a/16, 199b/15,
200a/18, 200a/9, 201a/14, 201b/19,
206b/4, 211a/10, 211a/23, 211b/2, 212a/4,
212a/6, 212b/8, 215a/18, 217a/2, 217a/2,
217a/3, 221b/15, 223b/14, 224a/20,
224a/20, 227a/18, 227a/20, 227a/20,
228a/15, 229b/18, 229b/18, 229b/7,
230a/12, 230a/19, 232a/3, 232b/15,
232b/21, 233a/21, 233a/3, 234a/21,
235b/12, 237a/9, 237b/23, 239b/11,
239b/17, 239b/23, 239b/6, 240a/23,
240b/1, 240b/2, 241a/21, 242a/19, 242a/4,
244a/22, 244b/20, 244b/21, 245a/11,
245a/15, 245a/9, 247a/8, 24b/19, 251a/17,
252a/7, 255a/19, 255a/6, 257a/12, 257a/12,
259b/12, 259b/3, 259b/7, 263a/7, 266b/9,
268a/21, 270a/3, 271b/16

faşl-ı g. 234a/21

g.+de 8b/11, 8b/12, 9a/4, 11a/11,
58a/14, 58a/15, 58a/20, 58b/16, 58b/23,
59a/8, 65b/3, 66b/7, 91b/1, 91b/20,
107a/14, 117b/20, 117b/21, 138a/13,
139b/21, 140a/5, 145a/3, 156b/11, 167a/2,
168b/10, 211b/23, 212b/5, 212b/6,
214b/20, 214b/20, 214b/23, 214b/23,
214b/8, 215a/3, 223a/12, 227a/21, 227a/23,
227b/2, 227b/3, 227b/5, 228a/14, 232a/8,

232a/9, 236b/11, 236b/9, 241a/18,
242a/18, 242a/7, 243b/19, 247a/17,
247b/10, 253a/11, 253a/13, 253a/16,
262b/3, 262b/9, 263b/20, 264a/1, 268a/16,
270b/7

g.+den 25b/6, 39a/22, 55a/1, 66a/4,
92b/4, 119a/19, 124a/13, 166a/21,
173b/19, 251a/20, 270a/12

g.+dü 235b/10

g.+dür 6a/9, 11a/6, 12a/11, 54b/20,
55a/1, 56b/10, 56b/12, 99a/22, 99a/23,
99b/2, 105b/13, 106b/3, 10b/22, 111a/12,
135a/6, 138a/10, 138a/13, 141a/8, 148a/11,
154a/14, 168b/1, 169a/5, 206a/17,
211b/20, 214b/17, 217a/12, 223a/3,
224a/20, 229a/21, 230a/13, 232a/13,
232a/13, 232a/3, 233a/3, 234a/22, 235a/2,
235b/20, 240a/16, 242a/19, 242a/4, 242a/4,
242a/4, 242a/6, 243b/9, 244b/22, 263b/22,
264a/1

g.+e 9a/6, 38a/16, 74b/4, 76b/17,
138a/18, 139b/20, 154a/3, 251a/20

g.+i+(1) 39a/22, 61a/5, 67b/11,
96a/10, 138a/10, 145b/16, 167a/16, 210a/6,
217a/10, 231b/4, 232a/5, 238a/20, 239b/6,
242a/4, 243b/16

g.+i+(2) 30b/12, 58b/12, 60b/9,
65b/3, 66a/9, 74b/4, 76b/6, 96a/18, 96b/5,
97a/2, 99a/19, 99a/21, 99a/21, 99b/2,
105b/8, 107a/14, 108a/1, 108b/18, 11a/6,
135a/2, 139b/3, 140b/12, 144b/15, 153a/4,
156b/5, 156b/7, 159a/16, 210a/13,
211b/20, 212b/16, 221b/17, 226b/2,
227a/18, 227a/20, 228a/13, 228a/13,

231b/23, 234a/20, 235a/2, 235b/16,
241a/16, 242a/4, 243b/9
g.+içün 16b/14, 50a/15, 74a/9,
173b/8, 232a/6
g.+içündür 232a/8
faşl-ı g. 232a/8
g.+idi 67a/21, 96b/21
g.+idür 16b/10, 16b/12, 74b/2,
76b/14, 76b/14, 92b/7, 96b/23, 97a/2,
144b/18, 164a/7, 195a/3, 224b/16, 233a/7,
233b/12, 240b/3, 244b/21, 244b/23,
245a/18, 250b/14, 250b/14, 263b/22
g.+ile 107a/15, 221b/15
g.+in 33a/17, 68b/15, 173a/20,
211b/22
g.+inde 11a/14, 11b/10, 30b/10,
36b/14, 39a/8, 41b/5, 41b/9, 43a/13, 43a/9,
44a/23, 48b/16, 48b/18, 50a/7, 51b/19,
54b/17, 57b/22, 60b/11, 69b/12, 71a/7,
71a/9, 71b/22, 72a/21, 73b/11, 76b/20,
77b/10, 81a/2, 81b/11, 81b/2, 81b/20,
85a/4, 87b/14, 8a/2, 91b/23, 92b/4, 94a/16,
97a/4, 99b/9, 103b/18, 106a/14, 107b/23,
108b/17, 113b/14, 115b/5, 123b/8, 124a/8,
126a/14, 126a/21, 128b/1, 138b/19,
13b/23, 145a/1, 145a/22, 146a/10, 147a/18,
153b/17, 155b/5, 156b/16, 156b/4,
159a/19, 159a/23, 159a/6, 159b/4, 162a/2,
164a/15, 170a/20, 170a/8, 174a/15,
175a/18, 175b/16, 17b/23, 181b/13,
181b/3, 185a/21, 185a/3, 185a/3, 201a/4,
205b/19, 206a/15, 208a/1, 208b/2,
212b/23, 214a/13, 215a/1, 216a/2, 221b/5,
223a/13, 223a/5, 226b/5, 227b/23,

229b/16, 232b/10, 233a/14, 233a/2,
233b/4, 234b/17, 234b/21, 239b/13,
239b/16, 240a/20, 242a/2, 242b/21,
244a/6, 246a/19, 246b/2, 249b/13, 252b/4,
253b/1, 253b/10, 255a/1, 260b/5, 262b/20,
264a/4, 264a/9, 264b/18, 264b/23, 265a/5,
268b/21
g.+indedür 212a/19
g.+indeki 160a/2, 186a/3
g.+indekinden 125a/4
g.+inden 229a/20, 235a/12
g.+ine 38a/18, 64a/5, 76b/11,
91b/3, 94b/2, 99a/21, 117b/4, 227a/3,
232a/13, 232a/19, 233a/11, 259a/19
g.+ini 227a/17
g.+inüñ 44a/18, 214b/14, 227b/22,
232a/12, 263b/22
g.+ki 72a/16, 74b/2, 114a/7,
159a/20, 164a/7, 176a/12, 206a/9, 233a/14,
238a/19
g.+ler 67a/20, 155a/14, 227a/16
g.+lerde 54b/10
g.+lerdür 156b/7
g.+leri 222b/21
g.+lerin 217a/10
g.+lerinde 60b/9, 60b/10
g.+lerine 148a/10
g.+lerini 31b/6
g.+leriyledür 66a/8
g.+lerüñ 157a/19
g.+üñ 8b/10, 10b/18, 11a/12,
32b/11, 54b/9, 76b/12, 76b/13, 144b/18,
177a/16, 177a/17, 189a/4, 211b/18,
214b/15, 215a/4, 217a/3, 223a/12, 230a/11,

230a/14, 230a/14, 232a/11, 232b/21,
239b/23, 249a/21, 253a/21, 255a/6, 264a/6

g.+üñi 56a/4, 145a/18, 19a/20,
211b/23, 232a/17, 253a/8, 256b/10,
259a/16, 259a/16, 264b/21, 268b/20

g.+üñüz 164a/7

[=633]

günāh: (Far.) Dini bakımdan suç sayılan iş
veya davranış.

g. 28b/15, 33a/6, 33a/7, 33a/8,
47b/20, 4b/10, 4b/11, 4b/13, 4b/14, 50b/15,
61a/7, 68a/19, 68a/5, 78a/19, 78a/20,
78b/1, 78b/5, 78b/5, 79b/12, 81a/14, 81a/7,
85a/14, 101b/21, 103b/2, 111a/3, 123b/3,
125b/4, 128b/16, 128b/17, 129a/11,
129a/16, 129a/6, 12a/18, 130a/16, 133a/13,
133a/14, 133a/15, 133a/19, 133b/3, 135a/1,
146b/1, 151a/21, 151a/22, 151a/23,
157b/12, 161a/23, 163a/2, 174b/15,
186b/19, 189b/18, 18b/21, 191b/13,
194b/3, 200b/19, 213a/9, 226b/12,
226b/12, 241b/4, 241b/4, 249a/2, 249b/19,
258a/13, 271b/16

g.+a 32b/23, 78b/11, 117b/21,
124b/23, 133a/12, 133a/17, 133b/6,
151a/10, 151a/5, 152a/3

baħr-ı g.117b/21

g.+da 60b/19

g.+dan 65b/9, 74a/12, 78b/9,
99a/14, 117b/20, 133b/5, 151a/16,
151b/11, 151b/2, 151b/9, 165a/15, 169b/2,
175b/2, 217b/6, 258a/14

g.+dur 48a/8, 78b/9, 133a/13,
133a/16

g.+ı+(1) 119b/11, 134a/19, 220b/9,
224a/2, 227b/10

g.+ı+(2) 48a/6, 50b/21, 52b/2,
72a/13, 85a/12, 133b/20, 256a/6, 264a/14

g.+ı+(3) 163b/23

g.-ı hıns 163b/23

g.+ıçün 220b/10

g.+ıla 68b/4, 152a/8

g.+ın 78b/6, 119b/23, 172b/8

g.+ınçün 117b/18

g.+ından 40a/1, 55a/22, 78b/6,
78b/6, 79b/9, 119b/10, 152a/7, 152a/15,
159a/23, 199b/8, 209b/5, 256a/6

g.+ını 32b/20

g.+ıyıla 40a/2

g.+içün 59b/7, 79b/13

g.+lar 47b/21, 48a/2, 52a/22,
69b/23, 82a/17, 122b/22, 129a/13, 129a/6,
151a/16, 158b/13, 158b/7, 173a/9, 258a/15

g.+lara 52a/17, 52a/21

g.+lardan 15a/19, 15b/1, 53a/12,
73b/17, 78a/19, 100a/4, 139a/2, 141a/13,
143b/18, 151a/2, 151a/15, 157a/6,
159b/23, 163b/5, 170b/18, 181b/6,
182a/19, 216a/14, 239a/4, 256b/16

g.+lardur 151a/5, 151a/6

g.+ları 44b/8, 47b/22, 47b/23,
52a/14, 55b/5, 56b/7, 56b/8, 68b/3, 74a/11,
80a/3, 124b/20, 135a/10, 151b/5, 159b/3,
162b/3, 198b/10, 200b/22, 203a/9,
204a/19, 226b/15

g.+larıçün 117b/19, 117b/19,
189a/19

g.+ların 68a/20, 110b/2, 123a/2,
124b/21, 128a/11, 133b/23, 141a/18,
195b/21, 219a/16, 219a/17, 227a/16,
246b/22

g.+larına 124b/22, 129b/11, 195a/6,
198a/3, 198b/9, 201a/11, 238b/9

g.+larında 78a/5

g.+larından 33b/16, 114b/17,
139a/5, 244a/7, 257a/18, 264a/10

g.+larını 78a/17, 114b/10, 186a/12,
250a/1

g.+larının 180b/21

g.+larıñuz 224a/1

g.+larum 33a/5

g.+larımı 219a/16

g.+larumuz 48a/2

g.+larumuza 53b/22

g.+larumuzı 185b/18, 201a/21

g.+larumuzla 219a/16

g.+larıñ 152a/4

g.+larıñı 121a/15

g.+larıñuzdan 48a/9

g.+larıñuzı 113a/14, 172b/8,
189b/4, 201a/13, 217b/6

g.+um 33a/6, 152a/3

g.+umuz 58b/7

g.+umuzdan 70b/19, 206b/5

g.+uñ 120a/2

g.+uñuz 126b/14

[=244]

günāhkār: (Far.) Günah işleyen.

g. 119b/10, 130a/18, 130a/18,
131a/23, 196b/9, 222a/17

g.+lar 219b/2

[=7]

günāhsız: Günahsız, suçsuz.

g. 93a/8

[=1]

gündelük: Gündelik, günlük.

(gündelüg).+idür 25a/22

[=1]

gündüz: Gündüz.

g. 1b/4, 8b/5, 9a/13, 9a/14, 9a/15,
33a/7, 43b/15, 49b/5, 61a/10, 70b/17,
70b/8, 77a/8, 87a/10, 91b/22, 95b/10,
101a/19, 101a/21, 104b/17, 110a/9,
116b/12, 119a/7, 123b/14, 138a/14,
141b/20, 143b/13, 167a/15, 167a/15,
177a/6, 197a/23, 200b/10, 217b/17,
222b/3, 237b/9, 244a/20, 247a/21,
255a/19, 255b/23, 257a/5, 261a/4,
265b/14, 272a/12, 272b/4

g.+de 59b/10, 70b/9, 138a/2,
139b/16, 140b/1, 148b/5, 222b/8, 223b/17,
240b/5, 259a/13

g.+dedür 9a/10

g.+den 39a/21, 253b/18

g.+dendür 250b/13

g.+dür 54a/18

g.+e 39a/20, 39a/21, 39a/22,
167a/14, 167a/15, 167a/17

g.+i+(1) 8b/5, 39a/20, 39a/21,
61a/5, 167a/14, 234a/8, 255a/8, 255b/23

g.+in 118a/5, 137b/19

g.+lerin 200b/10

g.+uñ 39a/20, 223a/23

g.+uñı 222b/9

[=77]

güneş: Güneş.

g. 8b/9, 8b/14, 8b/15, 8b/19, 8b/22,
9a/4, 9a/5, 34a/9, 39b/1, 54a/18, 102a/23,
158a/12, 158a/13, 217a/5, 227a/22,
232b/14, 232b/16, 234a/12, 239b/21,
255a/5, 262b/23

g.+den 83b/18

g.+e 9a/11, 70b/6, 70b/11, 70b/12,
206a/16

g.+i+(1) 8b/7, 8b/21, 15b/5,
218a/23

g.+ün 8b/20

[=32]

günileş-: Birbiri ile çekişmek, rekabet
etmek.

g.-enler 243a/16

g.-sün 243a/16

[=2]

günlük: Günlük. bk. **günlük**

g. 170a/17, 268b/8

[=2]

günlük: Günlük. bk. **günlük**

g. 86b/13, 87a/8

[=2]

gürz: (Far.) Silah olarak kullanılan uzun
saplı, büyük demir topuz.

g.+ile 267b/17

[=1]

güy-: Beklemek.

g.-di 32a/4

g.-erek 168b/15

g.-erler 91b/3

[=1]

güz: Güz.

g. 54a/18, 102b/11

g.+ile 217a/4

[=3]

güzide: (Far.) Seçkin.

g. 98b/11, 211a/15, 222b/11,
222b/12

[=4]

H

ha: İşte, işte bu.

h. 245a/18, 94a/9

[=2]

habbe: (Ar.) Buğday, arpa gibi ufak ve
yuvarlak olan şeyler.

h.+si 257b/16

[=1]

haber: (Ar.) Haber, havadis, bilgi.

h. 2a/1, 2b/16, 4a/18, 4b/21, 6b/4,
5b/14, 5b/19, 7b/2, 7b/19, 8a/3, 9b/20,
10b/18, 10b/23, 10b/23, 11a/10, 11a/12,
11a/20, 11b/15, 15b/16, 15b/17, 16a/1,
16a/1, 16a/13, 16a/2, 16a/3, 16a/4, 16a/4,
16a/7, 16a/8, 16b/12, 16b/19, 18b/2,
19a/17, 19a/19, 19a/23, 19b/10, 19b/23,
19b/3, 20a/1, 20b/8, 22a/1, 22a/1, 22a/2,
22b/21, 26a/18, 26a/23, 26b/15, 26b/16,
26b/19, 26b/21, 26b/22, 27a/7, 27b/16,
28a/23, 29b/21, 30a/15, 30b/8, 31a/10,
31b/21, 32a/10, 32a/10, 32b/13, 32b/15,
32b/15, 32b/23, 34a/11, 34b/10, 34b/11,
35a/19, 36a/8, 36b/18, 37b/10, 37b/11,
37b/12, 37b/13, 37b/14, 37b/7, 37b/8,
38a/14, 38a/19, 38b/11, 38b/9, 40a/9,
41b/20, 42b/13, 44a/11, 44a/13, 44b/11,

45b/7, 48b/4, 50a/13, 50a/18, 51a/6, 51a/8,
51b/4, 53b/12, 55a/23, 55b/7, 56a/18,
56a/20, 56b/10, 56b/22, 57a/8, 58b/15,
58b/18, 59a/1, 59a/2, 62b/19, 64b/2, 65a/6,
65a/14, 66b/12, 67a/1, 67a/23, 67a/7,
67a/8, 67b/1, 68b/20, 69a/21, 69a/23,
69a/23, 69b/16, 70a/8, 71a/22, 71a/23,
72a/16, 72a/22, 73a/18, 73a/21, 73a/9,
74a/7, 74b/2, 76b/10, 79b/7, 79b/7, 83b/13,
85a/8, 85b/18, 86a/19, 90b/7, 91a/11,
91a/14, 92b/23, 93a/1, 93a/14, 93b/15,
96a/18, 96a/21, 96a/22, 96b/11, 96b/15,
96b/17, 96b/17, 96b/7, 98a/20, 99b/22,
101b/16, 105b/18, 105b/9, 106b/1,
106b/12, 107a/19, 107b/23, 108a/12,
108a/22, 108a/22, 108b/1, 108b/2,
108b/21, 108b/4, 109a/7, 111a/10,
111b/14, 112a/13, 112b/22, 113a/12,
117a/17, 117a/9, 118a/12, 119a/1, 119a/3,
121b/6, 122a/15, 123b/8, 124a/17, 127a/1,
127a/14, 127b/21, 129a/22, 130b/12,
130b/19, 131a/1, 131b/4, 131b/9, 133a/15,
133a/16, 133a/20, 133a/21, 133b/1, 134a/1,
134a/12, 134a/8, 134a/8, 134a/9, 138a/15,
138a/18, 138a/7, 138b/6, 139a/18, 141a/8,
141b/23, 142a/2, 142a/7, 146b/12,
146b/21, 148b/18, 149b/13, 149b/14,
149b/7, 149b/8, 150a/2, 152a/7, 153b/11,
153b/4, 155a/9, 155b/11, 156a/11, 156a/7,
156a/9, 156b/8, 158b/19, 159b/20,
159b/22, 160a/20, 162a/11, 164a/17,
164a/20, 164b/11, 164b/19, 165a/2,
169a/12, 169a/13, 169a/14, 169a/16,
169a/16, 170b/15, 171a/3, 174a/1, 174a/10,

174a/15, 174a/8, 176a/16, 177a/9, 177a/9,
177b/14, 177b/8, 181a/12, 181a/12,
184b/1, 184b/15, 184b/21, 184b/9,
185a/12, 187b/13, 188a/20, 188b/9,
189a/16, 191a/10, 192b/17, 193a/21,
193a/8, 194b/16, 196a/18, 197a/18,
197a/22, 199a/19, 199b/11, 199b/12,
199b/12, 199b/13, 199b/13, 199b/14,
199b/14, 199b/15, 199b/15, 199b/16,
200a/13, 200a/17, 200a/18, 200b/3,
201b/10, 201b/11, 202a/14, 203b/1,
203b/11, 203b/12, 203b/4, 204a/23,
204a/3, 204b/1, 204b/1, 204b/15, 204b/22,
204b/22, 204b/23, 205a/2, 205b/10,
205b/6, 206a/11, 206a/8, 206a/9, 206b/8,
208b/23, 209a/17, 210a/3, 210a/5, 210b/4,
211a/18, 212a/13, 213a/12, 214b/15,
215a/22, 215a/7, 215b/2, 217b/15, 217b/2,
217b/9, 218a/13, 218a/18, 218a/19,
218b/13, 218b/18, 218b/2, 218b/6, 219a/1,
219a/14, 219a/7, 219b/12, 219b/13,
219b/4, 219b/4, 219b/7, 21b/8, 220a/15,
220a/18, 220a/21, 220a/22, 220a/6,
221a/14, 221b/13, 221b/19, 221b/22,
222a/1, 223a/6, 224b/21, 225a/12,
225b/10, 225b/9, 226a/20, 226b/2, 226b/3,
227a/19, 227b/4, 230a/13, 231b/20,
232a/1, 232b/3, 233a/11, 233b/10,
233b/12, 233b/12, 233b/21, 234a/19,
234b/21, 236b/17, 237a/10, 237b/11,
237b/19, 238a/12, 238a/13, 239a/7,
240b/21, 241a/2, 241b/16, 243b/16,
245a/4, 245b/12, 245b/20, 246a/1,
246a/21, 247a/5, 249a/18, 249a/21,

250b/19, 251a/7, 251b/16, 251b/4,
252a/11, 253b/4, 255b/1, 255b/12, 255b/8,
257a/10, 257a/11, 257a/8, 257b/12,
257b/18, 259b/9, 261a/4, 262b/3, 262b/7,
263a/14, 263a/21, 264a/19, 264a/3,
266a/14, 267a/23, 267b/2, 267b/7,
268a/20, 270a/8, 270b/16, 271a/16, 271a/6,
273a/15, 273a/16

h.+de 22a/3, 31a/3, 33b/22, 75b/18,
113a/20, 132b/23, 154a/8, 212b/10,
246a/16, 248a/2, 250a/5, 261a/14, 272b/12,
273a/14

h.+den 16a/3, 16a/4

h.+dür 131a/3, 233b/13

h.+i+(1) 7a/18, 56a/9, 59a/4,
121a/9, 130b/21, 143b/22, 17b/12, 186a/7,
193a/10, 204a/5, 221b/22, 246a/18, 24a/1,
267a/11

h.+i+(2) 31b/5, 42b/8, 44b/11,
71b/5, 85b/6, 91b/4, 130b/15, 152a/23,
190b/3, 190b/4, 199a/20, 213b/20, 237a/6,
247b/20, 249a/19, 250b/20, 263a/1

h.+i+(3) 233b/11

h.-i 'azıme 233b/11

h.+idür 65a/15, 220a/6

h.+ile 74a/20, 115a/8

h.+in 5a/18, 6b/8, 17a/2, 26b/20,
41b/2, 149a/13, 152a/9, 195b/6, 221a/21,
221b/3

h.+inden 93a/10

h.+ler 17a/20, 42b/21, 112b/6,
184b/18, 203b/13, 203b/13

h.+lere 4a/14, 20b/4, 118b/4,
149a/5

h.+leri 8a/23, 29b/20, 38b/12,
52b/14, 52b/21, 67a/5, 72a/7, 77b/13,
97a/7, 194b/2, 204a/6, 209a/4, 210b/13,
212a/22, 262b/8, 263a/13

h.+lerin 51a/6, 56a/22, 118a/10,
233b/7

h.+lerine 67a/16

h.+lerini 221b/2

h.+lerümi 28b/3

h.+lerümüz 154a/3

h.+üm 223a/6

h.+ümüz 17a/14, 46a/6, 74a/20,
82a/12, 108a/4, 123b/7

h.+ümüzi 144a/10

h.+üñ 92a/6

h.+üñüz 48a/18, 129a/5

[=536]

haberdār: (Ar.) Haeberli.

h. 27a/8, 11a/17, 124a/16

[=3]

habīb: (Ar.) Sevgili.

h. 7a/3, 7a/6, 7a/6, 7a/10, 7a/10,
7b/10, 149a/5, 177a/20, 177b/1

h.+i+(1) 7a/21, 177a/21, 177a/22,
177b/1

h.+i+(2) 111b/18

h.+i+(3) 188b/4

h.-i rabbi'l- 'ālemín 188b/4

h.+ine 59a/13

h.+üm 59a/20

h.+ümüz 95b/22

h.+ũñ 7a/5, 7b/10
h.+ũñe 177b/5
[=21]
ḥabībullah: (Ar.) Allah'ın sevgilisi.
h. 93b/12
[=1]
ḥābil: (Ar.) Büyücü, sihirbaz, efsuncu.
h. 219b/12
[=1]
ḥabír: (Ar.) Haberli, bilgili.
h.+dür 199b/16, 204b/6, 263b/19
[=3]
ḥabís: (Ar.) Kötü, soysuz, alçak.
h. 38a/13, 38a/20, 38a/9, 42a/7,
72b/18, 77b/11, 119a/18, 212a/15,
224b/14, 261b/4, 261b/6, 266a/3
[=12]
ḥabs: (Ar.) Hapis, alıkoyma.
h. 17a/4, 67b/12, 79a/13, 211a/8,
266b/17
h.+e 5b/14
[=6]
ḥabt: (Ar.) İptal etme, bozma.
h. 117b/1
[=1]
ḥacc: (Ar.) Kabe'yi ziyaret etme. bk. **ḥacc**
h. 189a/21, 261b/22, 266b/10,
266b/22, 266b/3, 266b/6
[=6]
ḥacālet: (Ar.) Utanma, utangaçlıkla
şaşıрма.
h.+i+(2) 108a/5
h.+inden 242a/21

[=2]
ḥacc: (Ar.) Kabe'yi ziyaret etme. bk. **ḥacc**
h.+a 78a/21, 193b/15, 193b/19,
200a/4, 262b/4
h.+ıla 252b/9
[=6]
ḥaccāl: (Ar.) Gösterişli, şatafatlı.
h.+lar 11b/2
[=1]
ḥacer: (Ar.) Taş.
h. 21b/21, 23a/4, 23a/5, 23a/8,
23a/8, 23a/9, 23a/10, 23a/11
h.+dür 22a/3, 46b/2
h.+e 23a/4
h.+i+(1) 22a/4
[=12]
ḥacet: (Ar.) İhtiyaç, lüzum.
h. 11a/21, 14a/5, 14b/13, 23a/9,
23a/14, 23a/18, 23a/19, 57b/21, 62a/4,
68a/6, 68a/7, 76a/14, 80a/22, 83a/10,
100b/23, 107b/13, 122a/3, 134a/9, 134b/4,
159b/2, 165a/18, 165b/7, 170a/23,
177b/15, 196b/16, 207b/8, 216a/23,
231a/9, 241b/20, 245a/1, 250a/8, 271a/23
'arz-ı h. 271a/23
h.+den 34b/5
h.+e 23a/10, 23a/14, 34b/4, 163b/9,
207a/18
h.+i+(2) 179b/22, 229a/23
h.+içün 125b/14
h.+in 19a/16, 19a/16, 107b/7,
107b/10, 122a/6, 191b/12, 207a/19
ḥayr-ı h. 191b/12

h.+leri 157b/12, 179b/11, 269a/18,
271a/23

h.+lerin 61b/15, 258a/1

h.+lerümüzi 29a/15

h.+lerüñ 258b/9

h.+lerüñi 258b/10

h.+lerüñüze 63a/11

h.+lerünüzü 61a/4

h.+üm 267b/1

h.+üñ 19a/22, 107b/21

h.+üñüz 218a/10, 218b/8

[=64]

hâcı: (Ar.) Hacca giden, Kabe'yi ziyaret eden.

h.+lar 126b/7, 250b/16

[=2]

hacıl: (Ar.) Utanmış, utancından yüzü kızarmış.

h. 134b/12

[=1]

hād: (Ar.) Sımr. bk. **hādd**

h.+den 6b/18, 8b/18, 32a/9, 47b/20,
57a/2, 57b/23, 58b/10, 83b/2, 89b/12,
93a/16, 98b/9, 143a/10, 143a/8, 144a/7,
147a/9, 154a/20, 157b/10, 215b/5, 218a/5,
235a/1, 242b/13, 252a/23

[=22]

hādd: (Ar.) Sımr. bk. **hād**

h. 45a/16, 80a/18, 151a/6

h.+i+(1) 196b/12

h.+i+(2) 163a/14, 188b/7

h.+i+(3) 61b/20

h.-i ricāl 61b/20

h.+ine 2b/2

[=8]

hādī: (Ar.) Hidayet eden, doğru yolu gösteren.

h.+dür 102a/9

[=1]

hādīm: (Ar.) Hizmet eden.

h. 146b/7

h.+ler 13b/22

[=2]

hādīs: (Ar.) Peygamberimizin kutsal sözü.

h. 7b/6, 15a/15, 22b/19, 68a/17,
96a/17, 104a/23, 117a/16, 121a/2, 134a/2,
213b/5, 219b/10, 220a/17, 223b/15,
226b/10

h.+de 213b/2, 213b/4

h.+e 13a/13

h.+i+(1) 22a/3, 210a/22, 210a/23,
210b/1

h.+i+(2) 151a/8, 151a/14

h.+i+(3) 88a/19, 129b/8

h.-i resül 129b/8

h.-i şahih 88a/19

h.+ile 22b/18

h.+inde 15a/14

h.+le 63b/13, 91b/7, 103a/14

h.+ler 162a/18

[=31]

hafaža: (Ar.) İnsanın yaptığı işlerini yazmaya mahsus melekler.

h. 106a/5

h.+lar 207a/4, 207a/6

[=3]

hâfi: (Ar.) Gizli, saklı.

h. 94b/9, 126b/4, 135b/9, 137b/16,
173a/2, 183b/17, 194b/22, 204b/6

[=8]

haftalık: Haftalık.

h. 95b/14

[=1]

hâ'il: (Ar.) İki şey arasında veya bir şey önünde perde olan, mani olan, arayı kapayan engel. bk. **hâyil**

h. 3b/20

[=1]

hâk: Allah, Tanrı; doğruluk ve insaf; bir insana ait olan şey. bk. **hâkık**

h. 3a/19, 3b/22, 5a/12, 6b/21,
6b/23, 8b/6, 9a/9, 15a/6, 15b/15, 16a/4,
16b/18, 16b/21, 17a/20, 17b/1, 17b/7,
17b/13, 17b/19, 23b/6, 24b/15, 25b/9,
26b/1, 29b/15, 38b/10, 38b/2, 39a/8, 40a/7,
40b/17, 41a/1, 43a/11, 46a/1, 47a/2, 49a/1,
52b/23, 54b/9, 56b/1, 56b/1, 58a/1, 58a/2,
59a/5, 59b/3, 60a/5, 64a/10, 64a/21,
66a/10, 69a/10, 69a/19, 72a/1, 72a/13,
72b/5, 73a/14, 73a/21, 73b/15, 73b/16,
73b/4, 75b/11, 75b/16, 76a/15, 76b/16,
76b/5, 78a/2, 79a/2, 79a/5, 79a/9, 83b/15,
85b/16, 86a/15, 86a/16, 86a/9, 87b/1,
88a/5, 89b/3, 91b/23, 93a/10, 93b/2, 94b/3,
94b/8, 95a/13, 95a/16, 98b/13, 99b/4,
61a/14, 61b/5, 67a/4, 100b/11, 100b/14,
100b/4, 100b/5, 100b/5, 101b/10, 103b/19,
103b/4, 104b/23, 108a/9, 109a/1, 109b/12,
256a/11, 113a/18, 113b/16, 114a/3,
114b/12, 114b/7, 114b/9, 116b/8, 117b/10,

188b/18, 188b/19, 189b/23, 127b/5,
183b/13, 183b/19, 127b/5, 128b/2, 130b/3,
132a/20, 134b/1, 139a/21, 145a/20,
145b/3, 147b/13, 147b/15, 150b/21,
151b/1, 153a/14, 153a/17, 154b/21,
168a/10, 173b/3, 174b/7, 178b/10,
185b/16, 191a/12, 194a/13, 198a/18,
204a/12, 210b/22, 213b/13, 214a/23,
214a/23, 215a/18, 216a/22, 220b/13,
220b/14, 22a/12, 22b/4, 231b/7, 237a/3,
238a/10, 239a/14, 239b/9, 240b/17,
240b/18, 241a/4, 241a/9, 246a/12, 249a/8,
250a/11, 257a/3, 257a/8, 260a/11, 261b/14,
261b/21, 269b/21, 270a/20

dîn-i h. 103b/19

ehl-i h. 188b/18, 189b/23

ma'būd-ı H. 5a/12, 61a/14,
61b/5, 67a/4, 127b/5, 183b/13,
183b/19, 237a/3

nāşih-ı h. 188b/19

tarîk-ı h. 86a/16, 220b/13,
241a/9

umūr-ı h. 116b/8

h.+da 117a/22

tarîk-ı h. 117a/22

h.+dan 17b/14, 28b/19, 46a/1,
48b/2, 57a/6, 64a/17, 76b/18, 87b/6,
95b/23, 104b/23, 105a/6, 112b/13, 138b/2,
138b/8, 151b/22, 186a/4, 188a/17,
188a/19, 188b/16, 190b/22, 192b/9,
199b/20, 220b/12, 202b/20, 205b/12,
238a/9

dîdâr-ı h. 64a/17

tırık-ı h. 188a/17, 220b/12
h.+dandur 222a/2
    kavl-i h. 222a/2
h.+duğı 119b/6
h.+duğın 38b/12, 62a/15, 109b/8
h.+dur 2b/8, 6a/15, 6b/21, 12b/17,
16b/8, 16b/17, 18b/2, 18b/2, 27b/20,
29b/17, 31a/19, 37a/18, 38b/2, 42b/18,
52a/9, 52b/21, 58a/2, 59b/5, 62b/12,
73a/21, 76b/13, 77b/6, 78a/13, 90b/14,
93b/1, 93b/1, 101b/8, 106a/17, 109a/1,
110b/12, 113b/16, 118b/12, 134a/11,
136b/6, 139b/21, 140b/11, 141b/17,
141b/18, 149a/10, 157a/2, 166a/10,
169a/18, 170a/7, 18b/1, 192b/4, 210a/2,
210a/8, 214a/16, 225b/10, 233b/14,
235b/16, 243b/17, 244a/1, 245a/17,
247b/16
    kavl-i h. 247b/16
    kelâm-ı h. 233b/14
    ma'būd-ı h. 12b/17
h.+ları 47a/22, 91b/8, 215a/15
h.+ların 81a/6, 157b/9, 208a/17,
209b/4, 268b/23
h.+larını 257b/12
h.+mıssa 185b/17
[=261]
hâkâret: (Ar.) Hakirlik, hor görme,
incitme, küçük düşürme.
h. 161b/9, 165b/21, 180a/21
h.+de 181a/21
h.+den 80a/7
h.+dür 233b/2

h.+e 208b/7
h.+i+(2) 120a/23
h.+içündür 242b/5
h.+ile 51a/1, 123a/15, 173b/17
h.+in 49a/4, 90b/4, 170a/11
h.+ler 209b/16
h.+lere 69a/20
[=17]

hâkâyık: (Ar.) Hakikatler, gerçeklikler.

h. 111b/4
    izhâr-ı h. 111b/4
h.+dan 111b/21
[=2]

hâkem: (Ar.) İki hasım tarafın,
aralarındaki anlaşmazlığı halletmek üzere
hâkim olarak seçtikleri kimse.

h. 64b/21, 64b/21
[=2]

hâkîk: (Ar.) Hak sahibi olan, haklı.

h. 211b/13
    cennet-i h. 211b/13
h.+dür 258a/18
[=2]

hâkîkî: (Ar.) Hakikâte mensup, gerçek,
doğru.

h. 14a/7, 40b/7, 192a/1
    'âlim-i h. 40b/7
    mün'im-i h. 14a/7
    rezzâk-ı h. 192a/1
[=3]

hâkîkat: (Ar.) Bir şeyin aslı ve esâsı,
mâhiyeti.

h. 9b/6, 10a/6, 15b/1, 28b/18,
46a/4, 64a/4, 64a/22, 65a/15, 66b/1, 70a/7,
75b/16, 90a/16, 99a/19, 130a/16, 133a/20,
133b/2, 134b/22, 147a/21, 164b/21,
172b/10, 185a/1, 186b/14, 191b/3, 194b/2,
195b/18, 210b/18, 214b/4, 218a/8, 251b/5,
258a/15, 267a/9

h.+de 9a/9, 17a/17, 21b/2, 28b/11,
41a/23, 153b/13

h.+i+(2) 17b/4, 153b/16, 180b/1,
203a/5, 211b/17, 211b/17

h.+in 33a/1, 75a/2, 130b/19,
133a/14, 133b/8, 223a/23

h.+ine 108b/22

h.+ini 103b/15, 183b/22, 261b/15

[=53]

hakikaten: (Ar.) Doğrusu, gerçekten.

h. 2b/11, 3a/10, 4b/3, 6a/7, 7a/16,
24a/14, 27a/9, 27b/1, 28a/9, 32a/16,
38a/12, 44a/11, 48b/11, 49a/18, 49b/11,
68b/19, 81b/12, 81b/15, 88b/12, 89a/19,
95a/17, 95a/7, 103b/18, 105a/12, 110b/19,
119a/22, 120b/2, 123b/7, 136a/23,
140b/11, 144b/3, 150b/19, 152b/1,
156b/10, 167b/9, 170a/15, 175b/20,
176a/2, 186a/20, 187b/16, 190b/15,
195a/1, 222a/1, 222a/14, 226b/19, 257a/17,
260a/9, 264b/17

[=48]

hakim: (Ar.) Hükmeden, hüküm süren.

h. 2b/7, 33a/19, 79a/16, 216b/1

h.+i+(3) 241a/14

h.-i nazır 241a/14

h.+ler 197a/8

h.+lerden 259a/21

h.+lerüñ 259a/20

[=8]

hakim: (Ar.) Hikmet sahibi.

h. 2b/7, 185b/18

h.+dür 2a/23, 2b/7, 35a/1, 38b/18,
71b/2, 73b/22, 75a/22, 82b/15, 82b/16,
83a/18, 83a/19, 94b/8, 106b/18, 106b/23,
122b/19, 123b/4, 125b/19, 131b/13,
142a/20, 166b/8, 176b/23, 184a/19,
187a/8, 187b/22, 190a/8, 196a/15, 199b/8,
231b/10

h.+e 2b/10

Qur'an-ı h. 2b/10

h.+i+(3) 38b/20, 47b/18, 55a/14,
101a/1, 236a/4, 241a/14

h.-i mutlak 38b/20, 47b/18,
55a/14, 101a/1, 236a/4

h.+sin 53b/7

[=37]

hakir: (Ar.) İtibarsız, değersiz.

h. 26b/21, 3b/15, 3b/18, 40b/13,
49a/8, 49b/18, 60a/10, 60a/14, 60b/5,
62b/5, 69a/20, 71a/7, 86a/20, 109a/12,
117a/16, 117b/9, 129a/9, 134b/16, 135a/5,
151a/15, 161b/10, 168a/13, 178b/22,
181a/20, 182a/21, 185b/18, 202a/21,
208a/11, 213a/20, 22b/1, 236a/7, 239a/11,
251b/22, 255a/22, 256b/7, 256b/7

h.+dür 89a/20

h.+ler 109a/10

h.+leri 193a/7

h.+lersiz 165b/20

[=40]

hakk (Ar.) Allah, Tanrı; doğruluk ve insaf; bir insana ait olan şey.

h. 3a/2, 81b/1

dîn-i h. 81b/1

tarîk-ı h. 3a/2

h.+a 2b/18, 6a/22, 12b/1, 25a/23, 36b/22, 38b/9, 40a/2, 40a/5, 43b/2, 4a/17, 57a/8, 60a/15, 60a/17, 62a/9, 62b/9, 68a/3, 74b/16, 75a/2, 76b/1, 87b/11, 87b/2, 87b/3, 88a/7, 88b/9, 93a/12, 106a/15, 114a/13, 114b/17, 119b/7, 123b/11, 142b/18, 143a/19, 143a/3, 143b/15, 178b/10, 189b/15, 19b/21, 20b/10, 210b/6, 231b/4, 238a/10, 261b/22

dîn-i h. 189b/15

ma' bûd-ı h. 25b/6

tarîk-ı h. 12b/1

h.+ı+(1) 13a/1, 17b/1, 17b/8, 20b/13, 22a/19, 24b/9, 27a/12, 40a/6, 40a/7, 60a/15, 71b/21, 71b/22, 75a/2, 76b/4, 87a/19, 87b/22, 102a/9, 103b/22, 104b/9, 107a/15, 109b/10, 109b/3, 109b/4, 109b/9, 117a/5, 118b/7, 135b/21, 141a/4, 141a/6, 144a/2, 150a/11, 151b/24, 157b/12, 175a/15, 189a/4, 205b/23, 205b/23, 206a/17, 207b/7, 231b/9, 247b/16, 253b/20

dîn-i h. 150a/11, 189a/4

kelâm-ı h. 135b/21

ma' bûd-ı h. 22a/19, 104b/9

tarîk-ı h. 231b/9

h.+ı+(2) 15a/23, 15a/23, 15b/1,

15b/1, 26a/12, 28a/8, 28b/20, 29a/3, 29a/3, 38b/2, 50b/7, 51a/9, 51b/20, 52a/6, 64a/7, 69a/3, 73b/15, 73b/16, 78b/1, 81a/11, 81a/3, 131a/13, 134a/23, 140a/17, 171a/21, 172b/7, 198a/14, 207a/5, 207a/5, 207a/6, 211b/18, 217a/2, 217a/2, 217a/5, 226a/5, 231b/17, 231b/18, 231b/19, 231b/19, 232a/9, 240b/6, 240b/7, 240b/8, 244b/22, 244b/22, 247b/14, 253b/20, 255a/16, 255a/19, 255a/19, 255a/19, 255a/19, 255a/20, 255a/8, 255a/8, 256b/15, 257a/16, 257a/5, 257a/6, 258b/16, 258b/17, 258b/18, 258b/19, 258b/20, 258b/21, 258b/21, 260a/14, 263a/15, 263a/16, 263a/17, 263a/17, 263a/19, 265a/14, 265a/16, 265a/20, 265b/19

h.+ıçün 3a/12, 13a/18, 15a/12,

15a/12, 15a/13, 15a/13, 15a/17, 15a/18, 15a/20, 17b/5, 38a/21, 39a/19, 49b/11, 64a/6, 69a/6, 72b/18, 83a/13, 86b/21, 89a/9, 95a/15, 95a/16, 106b/21, 126b/16, 127a/20, 136a/11, 140b/10, 140b/10, 140b/11, 140b/16, 141b/16, 146b/23, 146b/6, 148b/16, 164a/8, 176b/3, 194b/15, 207a/3, 207a/4, 214a/5, 226a/6, 231b/17, 236a/16, 236a/20, 236a/21, 236a/21, 236a/22, 236a/23, 236a/4, 236b/1, 236b/2, 236b/3, 236b/7, 240b/5, 244a/18, 244a/20, 244a/21, 244b/18, 244b/21, 247a/20, 247a/20, 247b/13, 250b/11, 250b/15, 250b/15, 250b/16, 253b/20, 255a/10, 255a/10, 255a/11, 255a/11, 255a/13, 255a/14, 255a/5, 255a/6, 255a/6, 255b/22,

255b/23, 256a/1, 256a/2, 260b/4, 264b/23,
272a/13

h.+ıdı 172a/7, 72b/14

h.+ıduğın 179a/21, 190b/5

h.+ıduğına 30a/1

h.+ıla 51b/21, 55a/12, 105b/16,
132a/12, 138a/9, 231b/19

h.+ımissa 109a/10

h.+ımış 53b/22

h.+ın 44a/15, 50b/8, 54b/22,
102a/20, 133b/22, 179b/1, 197a/9,
215a/16, 234b/13, 236a/1

h.+ına 71a/20, 92b/3, 179b/14

h.+ında 4a/7, 14a/14, 21b/5,
27a/23, 27b/15, 29b/15, 32b/22, 39a/10,
48a/4, 48b/19, 50a/11, 50a/4, 55a/4,
59b/14, 61a/1, 68b/5, 69a/2, 80b/14,
80b/15, 80b/17, 84b/18, 85a/7, 90a/23,
91a/21, 94a/23, 95a/10, 103a/13, 103a/13,
108a/15, 110a/2, 110a/3, 111b/12, 114a/19,
125b/1, 131a/6, 132b/11, 132b/12, 132b/5,
132b/6, 133a/12, 133a/3, 133b/8, 139b/8,
140b/17, 148a/4, 151b/22, 156b/14,
172b/18, 174a/7, 174b/4, 175a/14, 176b/9,
179b/18, 179b/21, 179b/3, 17b/21,
180a/17, 184a/22, 185b/21, 188a/5,
193a/18, 192b/20, 199b/19, 199b/4,
199b/7, 200a/5, 200b/5, 203a/6, 208a/9,
210b/1, 215b/19, 219a/22, 219a/23,
219b/2, 224a/10, 224a/22, 225a/3, 225a/3,
229b/2, 230a/4, 230a/5, 233b/1, 243b/2,
249b/2, 256a/21, 256a/21, 256b/19,

260b/6, 261b/14, 264b/2, 265b/10,
265b/11, 268b/20, 268b/21, 269a/2

h.+ındaidi 228a/17

h.+ındadur 21b/1, 70a/4, 110a/16,
114b/2, 128b/3, 128b/3, 203a/5, 215b/18,
256a/18

h.+ını 59b/12, 10a/12, 100b/19,
134a/20, 154b/11, 198a/14, 218a/15,
235b/23, 257b/15, 262a/1

h.+ısa 86a/22, 96a/4, 110b/14,
137a/21, 214b/2, 245a/19, 270b/13

dín-i h. 137a/21

h.+um 38b/2

h.+umda 174b/4

h.+uña 192b/11

h.+uñdan 41b/1

h.+uñuzda 125a/9

[=398]

hākka: (Ar.) Kıyamet günü.

h. 57b/20, 211b/15, 211b/16,
211b/18, 215a/7, 224b/6, 226a/4, 227b/2,
228a/5, 239a/13, 242a/23, 242b/20, 243a/2,
260b/16, 260b/3, 264b/17

[=16]

hākkuṛak: Daha doğru, daha gerçek.

h. 127a/7

[=1]

hākkuḷlāh: (Ar.) Allah hakkı.

h.+ı+(1) 215a/12

[=1]

hāklik: Haklılık.

(hākliğ).+ın 189a/1

[=1]

ḥaklu: Haklı.

ḥ. 44a/15

[=1]

ḥaksız: Haksız. bk. **ḥaksuz**

ḥ. 157b/11

[=1]

ḥaksuz: Haksız. bk. **ḥaksız**

ḥ. 162b/22, 187a/18

[=2]

Ḥaḳ Te'ālā: Tanrı, Allah.

Ḥ. 2a/18, 2a/22, 2b/10, 2b/13, 2b/19, 4a/3, 4a/9, 5a/4, 5a/7, 5a/9, 6a/13, 6a/17, 6a/19, 6a/23, 6b/4, 6b/6, 6b/8, 6b/11, 6b/19, 7a/7, 7b/2, 7b/16, 7b/19, 9b/6, 9b/7, 11a/10, 11b/7, 11b/9, 11a/19, 11b/14, 11b/16, 12a/11, 12a/19, 12a/21, 12b/21, 13a/15, 13a/17, 13a/19, 13b/1, 13b/2, 14a/4, 14a/8, 14a/15, 15a/10, 15a/10, 15a/15, 15a/19, 15a/22, 15a/23, 15b/22, 16b/2, 16b/19, 17a/1, 17a/2, 17a/5, 17a/8, 17b/12, 17b/21, 18a/13, 18a/15, 18a/16, 18a/20, 18a/5, 18a/7, 18b/6, 19a/10, 19a/19, 19a/23, 19a/4, 19a/5, 19b/3, 19b/4, 19b/5, 19b/13, 19b/15, 19b/23, 20a/18, 20a/3, 20a/5, 20a/8, 20b/14, 21a/1, 21a/23, 21b/1, 21b/15, 21b/16, 22a/1, 22a/5, 22b/2, 22b/22, 23a/4, 23a/16, 23a/20, 23a/22, 23b/5, 23b/7, 23b/17, 23b/20, 23b/22, 23b/23, 24a/11, 24b/1, 24b/2, 24b/16, 24b/17, 24b/20, 24b/21, 24b/22, 26a/3, 26a/3, 26a/8, 26a/11, 26a/21, 26b/3, 26b/23, 27a/20, 27a/4, 27b/1, 27b/13, 27b/15, 27b/21, 27b/22, 27b/22, 27b/3, 28a/8, 28b/10,

28b/12, 28b/6, 29a/3, 29a/9, 29b/20, 29b/21, 30a/17, 30a/8, 30b/13, 30b/20, 30b/8, 31a/11, 31a/12, 31a/13, 31a/17, 31a/7, 31b/3, 31b/3, 32a/10, 32a/14, 32a/23, 32a/6, 32b/1, 32b/10, 32b/17, 32b/19, 32b/9, 33a/21, 33a/9, 33b/21, 33b/7, 34a/1, 34a/11, 34a/21, 34a/23, 34a/3, 34b/1, 34b/7, 35a/1, 35a/10, 35a/19, 35a/7, 35b/2, 35b/4, 36a/10, 36a/13, 36a/18, 36a/4, 36a/5, 36a/9, 37a/19, 37a/5, 37a/7, 37a/9, 37b/11, 37b/16, 37b/19, 37b/23, 37b/8, 37b/9, 38a/1, 38a/10, 38a/14, 38a/16, 38a/23, 38a/4, 38a/5, 38a/6, 38a/6, 38a/7, 38b/12, 38b/22, 38b/5, 39a/11, 39a/13, 39a/7, 39a/8, 39a/9, 39b/1, 39b/20, 3b/14, 3b/21, 3b/3, 3b/6, 41a/12, 41a/13, 41a/14, 41a/17, 41a/6, 41b/10, 41b/14, 41b/15, 41b/4, 41b/8, 42a/13, 42a/2, 42a/20, 42a/22, 42b/13, 42b/13, 43a/22, 43a/8, 43b/10, 43b/9, 44a/10, 44a/14, 44a/16, 44a/2, 44a/7, 44b/21, 44b/9, 45a/12, 45a/17, 45a/18, 45a/2, 45a/20, 45a/22, 45a/6, 45a/9, 45b/11, 45b/20, 45b/7, 45b/9, 46a/10, 46b/21, 47a/17, 47a/18, 47b/10, 47b/2, 47b/22, 48a/3, 48a/5, 48b/2, 48b/23, 48b/6, 49a/4, 49a/5, 49a/9, 49b/13, 49b/3, 164a/4, 50a/11, 50a/17, 50a/22, 50a/4, 50a/4, 50a/8, 50a/9, 50b/1, 50b/17, 50b/22, 50b/9, 51a/1, 51a/14, 51a/17, 51b/11, 51b/14, 51b/17, 51b/19, 51b/23, 51b/4, 52a/22, 52a/6, 52a/9, 52b/17, 52b/4, 52b/8, 53a/2, 53b/11, 53b/17, 54a/1, 54a/15, 54a/23, 54a/7, 54b/14, 54b/17, 54b/18, 55a/12,

55a/22, 55a/23, 55a/8, 55b/18, 55b/5,
56a/17, 56a/18, 56b/10, 56b/14, 56b/15,
56b/23, 56b/6, 57a/13, 57a/3, 57a/7, 57a/8,
57b/11, 57b/6, 58a/11, 58a/22, 58a/7,
58a/8, 58b/13, 58b/20, 58b/8, 59a/12,
59a/13, 59a/3, 59a/4, 59a/6, 59b/10,
59b/12, 59b/16, 59b/22, 59b/3, 60b/16,
60b/22, 60b/5, 61a/1, 61a/10, 62a/13,
62a/22, 62b/6, 63a/1, 63a/6, 63b/11, 63b/2,
64a/3, 64a/6, 64b/2, 65a/12, 65a/18, 65a/3,
65b/12, 65b/19, 65b/21, 65b/6, 66a/1,
66a/12, 66a/18, 66a/2, 66a/2, 66a/21,
66a/23, 66a/6, 66a/7, 66b/16, 66b/21,
66b/7, 67a/13, 67a/8, 67b/10, 67b/18,
67b/21, 68a/12, 68a/15, 68a/16, 68a/19,
68a/23, 68a/6, 68a/8, 68b/12, 68b/14,
68b/20, 68b/21, 68b/5, 68b/9, 69a/15,
69a/2, 69a/21, 69b/11, 69b/18, 69b/8,
70a/1, 70a/12, 70a/9, 70b/1, 70b/22, 70b/6,
71b/3, 72b/16, 72b/17, 73b/15, 73b/17,
74a/18, 74a/7, 74b/13, 74b/3, 75b/1, 76a/1,
76a/18, 76a/21, 76a/22, 76a/5, 76a/9,
76b/10, 76b/21, 76b/22, 77a/19, 77a/20,
77a/21, 77b/22, 77b/3, 77b/6, 78a/1,
78a/11, 78a/11, 78a/5, 78b/13, 78b/14,
78b/19, 78b/4, 79a/8, 79a/8, 79b/13, 79b/2,
79b/5, 79b/9, 80a/14, 80a/3, 80a/6, 80a/7,
80b/11, 80b/16, 81a/12, 81b/1, 81b/15,
81b/21, 82a/1, 82a/2, 82a/23, 82b/10,
82b/10, 82b/12, 82b/15, 82b/20, 83a/13,
83a/9, 84b/11, 84b/13, 84b/18, 84b/19,
84b/2, 84b/4, 84b/9, 85a/8, 85a/9, 85b/13,
85b/19, 86a/11, 86a/12, 86a/3, 86a/8,
86b/17, 86b/5, 87a/17, 87b/13, 87b/15,

87b/21, 87b/8, 88a/12, 88a/14, 88a/15,
88a/17, 88a/19, 88a/3, 88b/1, 89a/12,
89b/11, 89b/20, 89b/22, 8a/3, 8b/19, 8b/23,
90a/19, 90a/21, 90b/13, 90b/23, 91a/10,
91b/20, 92b/2, 92b/23, 92b/4, 93a/13,
93a/20, 93a/5, 93a/7, 93b/6, 94a/10,
94a/21, 95a/15, 95b/1, 95b/20, 96a/12,
96b/10, 96b/17, 96b/2, 96b/7, 97a/10,
97a/6, 97b/10, 97b/16, 97b/18, 97b/2,
97b/20, 97b/3, 97b/5, 97b/7, 98a/15,
98a/20, 98b/10, 98b/18, 98b/22, 98b/4,
99a/2, 99a/21, 99a/23, 99a/5, 99a/6,
99b/12, 99b/23, 100a/16, 100a/19,
100b/10, 100b/19, 100b/22, 101a/1,
102a/14, 102a/20, 102a/8, 102b/17,
103a/10, 103a/15, 103a/18, 103a/21,
103a/23, 103a/6, 103b/12, 104a/12,
104b/21, 104b/4, 104b/5, 105a/15,
105a/19, 105a/3, 105a/6, 105a/7, 105b/14,
105b/19, 105b/20, 105b/23, 105b/3,
106a/20, 106a/7, 106a/8, 106b/1, 106b/12,
106b/20, 107a/3, 107a/4, 107b/15,
107b/19, 107b/20, 107b/22, 108a/13,
108a/5, 108b/13, 108b/3, 108b/5, 108b/9,
109a/1, 109a/11, 109a/6, 109a/7, 109b/17,
109b/20, 109b/5, 10a/19, 10a/21, 10a/4,
10a/7, 10a/7, 10b/12, 10b/2, 10b/22,
110a/4, 110b/15, 110b/16, 110b/21,
110b/6, 112a/1, 112a/10, 112a/13, 112b/8,
113a/12, 113a/6, 113b/10, 113b/23,
113b/6, 114a/11, 114a/13, 114a/21,
114a/23, 114a/4, 114b/19, 114b/21,
115a/10, 115a/21, 115b/1, 115b/19,
115b/2, 115b/9, 115b/9, 116a/11, 116a/13,

116a/20, 116a/3, 116b/1, 116b/23,
117a/12, 117a/14, 117a/18, 117a/21,
117a/5, 117a/9, 117b/2, 117b/22, 118a/12,
118a/4, 118a/5, 118b/10, 118b/18, 118b/7,
119a/1, 119a/11, 119a/12, 119a/20,
119b/16, 119b/9, 120a/1, 120a/13, 120a/9,
120b/5, 121a/11, 121a/19, 121a/20,
121a/20, 121a/6, 121b/2, 122a/10,
122b/11, 122b/18, 122b/22, 123a/12,
123a/2, 123a/7, 123b/11, 123b/18,
124a/22, 124a/5, 124b/16, 124b/17,
124b/20, 125a/10, 125a/21, 125a/23,
125a/6, 125a/9, 125b/1, 125b/12, 125b/15,
125b/18, 125b/22, 125b/22, 125b/6,
125b/9, 126a/10, 126b/14, 127a/1,
127a/11, 127a/18, 127a/19, 127a/2,
127a/22, 127a/23, 127a/4, 127a/8, 127b/1,
127b/11, 127b/12, 127b/21, 127b/22,
127b/9, 128a/10, 128a/13, 128a/15,
128a/22, 128b/11, 128b/14, 128b/18,
128b/19, 129a/1, 129a/12, 129a/21, 129a/7,
129b/2, 129b/20, 129b/4, 130a/19,
130b/18, 130b/21, 130b/6, 131a/10,
131a/11, 131a/12, 131a/13, 131a/18,
131a/4, 131a/6, 131a/8, 131b/15, 131b/2,
132a/13, 132a/8, 132b/11, 132b/13,
132b/15, 132b/17, 132b/23, 132b/3,
132b/8, 133a/16, 133a/17, 133a/6, 133a/9,
133b/16, 133b/21, 133b/22, 133b/6,
134a/15, 134b/1, 134b/18, 134b/5,
135a/17, 135a/2, 135b/6, 136a/1, 136a/11,
136a/13, 136a/2, 136a/21, 136a/9, 136b/8,
137a/10, 137a/8, 137b/4, 138a/16, 138a/6,
138a/7, 138b/1, 138b/10, 138b/16,

138b/17, 138b/19, 138b/23, 138b/6,
138b/9, 139a/6, 139b/18, 139b/23, 139b/4,
140a/14, 140a/17, 140a/18, 140a/22,
140a/23, 140b/10, 140b/15, 140b/20,
140b/6, 141a/14, 141a/2, 141a/6, 141b/1,
141b/15, 141b/23, 142a/15, 142a/7,
142b/6, 142b/8, 143a/13, 143a/7, 143b/17,
143b/20, 143b/22, 143b/6, 144a/19,
144a/3, 144b/12, 144b/15, 144b/20,
145a/10, 145a/11, 145a/6, 145a/6, 145b/11,
145b/13, 145b/23, 145b/6, 146a/5, 146a/7,
146b/10, 146b/12, 146b/8, 147b/11,
147b/18, 147b/22, 148a/1, 148a/2,
148a/20, 148a/4, 148a/6, 148b/14, 148b/4,
148b/9, 149a/12, 149a/14, 149a/4,
149b/21, 149b/21, 149b/3, 149b/6, 149b/6,
150a/20, 150a/4, 150a/6, 150a/9, 150b/17,
151a/5, 151b/20, 151b/21, 151b/3,
152a/10, 152a/17, 152a/23, 152a/5, 152a/6,
152a/9, 152b/2, 152b/8, 153a/18, 153b/11,
153b/7, 154a/16, 154b/10, 154b/18,
154b/23, 155a/11, 155a/15, 155b/13,
155b/8, 156a/21, 156a/3, 156b/13,
156b/15, 156b/18, 156b/6, 157a/10,
157a/11, 157b/21, 157b/23, 157b/4,
157b/8, 158a/9, 158b/11, 158b/18,
158b/18, 159a/3, 159b/19, 159b/22,
160a/19, 160a/3, 160b/6, 161b/17,
161b/19, 161b/2, 161b/2, 161b/23, 162a/7,
162b/11, 162b/16, 163a/19, 163a/3,
163a/4, 163b/14, 163b/3, 163b/6, 167a/19,
167b/5, 168b/13, 168a/15, 168a/17,
168a/18, 168a/9, 169a/13, 169a/15,
169a/17, 169b/4, 170a/11, 170a/22,

170b/13, 170b/22, 171b/1, 171b/15,
171b/2, 171b/7, 172a/10, 172a/13,
172a/17, 172a/7, 172b/1, 172b/21,
173a/12, 173a/17, 173a/22, 173a/7, 173a/9,
173b/16, 173b/9, 174a/1, 174a/10,
174a/15, 174a/17, 174a/3, 174b/13,
174b/22, 174b/5, 174b/6, 174b/8, 175a/13,
175a/17, 175a/2, 175a/21, 175b/12,
175b/3, 175b/5, 175b/8, 176a/1, 176a/10,
176a/12, 176a/16, 176b/13, 176b/2,
177a/18, 177a/2, 178a/12, 178a/15,
178a/17, 178a/19, 178a/21, 178a/23,
178b/1, 178b/11, 178b/14, 178b/15,
178b/16, 178b/20, 179a/4, 179a/4, 179a/5,
179a/6, 179b/17, 179b/18, 179b/5,
180a/13, 180a/17, 180a/2, 180a/22,
180b/19, 181b/1, 181b/14, 181b/17,
182a/1, 182a/10, 182a/14, 182a/4, 183b/13,
183b/4, 185a/1, 185a/3, 185b/19, 186a/11,
186a/13, 186a/5, 186a/7, 186a/8, 186b/23,
186b/7, 187a/22, 187a/4, 187b/13, 187b/3,
188a/11, 188a/17, 188a/2, 188a/3, 188a/9,
188b/12, 188b/15, 189a/10, 189b/4,
189b/6, 189b/9, 190a/21, 190a/4, 190b/15,
190b/22, 190b/5, 191a/13, 191b/1,
191b/20, 191b/8, 193a/12, 192b/14,
192b/17, 192b/2, 192b/21, 193a/21,
193a/22, 192b/9, 193b/21, 193b/3,
195a/18, 195b/17, 196a/12, 196a/17,
196a/17, 196b/15, 197a/13, 197a/14,
197a/19, 197a/23, 197a/7, 197b/1,
197b/11, 197b/14, 197b/17, 197b/19,
197b/2, 197b/23, 197b/4, 197b/5, 197b/6,
197b/7, 198a/23, 198b/1, 198b/16,

198b/17, 198b/21, 198b/23, 199a/20,
199a/21, 199a/21, 199a/22, 199b/1,
199b/12, 199b/20, 199b/6, 200b/12,
200b/14, 200b/15, 200b/5, 200b/7,
201a/14, 201a/17, 201a/19, 201b/17,
201b/22, 201b/6, 202a/13, 202b/18,
202b/21, 202b/22, 202b/4, 203a/1,
203a/16, 203a/6, 203b/6, 203b/7, 204a/20,
204b/1, 204b/2, 204b/22, 205a/18,
205a/23, 205a/6, 205a/9, 205b/19,
205b/22, 205b/8, 206a/21, 206a/22,
206a/8, 206a/9, 206b/18, 206b/19,
206b/22, 206b/23, 206b/8, 207a/10,
207a/5, 207b/19, 207b/19, 208a/4, 208a/9,
208b/22, 208b/4, 208b/6, 208b/9, 209a/14,
209a/17, 209a/3, 209b/13, 209b/3, 209b/7,
210a/10, 210a/18, 210a/3, 210a/8, 210b/15,
210b/19, 210b/4, 210b/9, 210b/9, 211a/13,
211a/17, 211a/18, 211b/10, 211b/11,
211b/7, 211b/8, 212a/11, 212a/16, 212a/3,
212a/4, 212a/8, 213a/12, 213a/20, 213b/14,
213b/15, 213b/6, 214a/4, 214a/7, 214b/23,
214b/3, 214b/8, 215a/14, 215a/16, 215a/6,
215b/14, 215b/7, 216b/11, 216b/17,
216b/22, 216b/7, 217a/4, 217b/10,
217b/15, 217b/2, 217b/5, 218a/10,
218a/19, 218a/5, 218b/12, 218b/17,
218b/2, 218b/5, 219a/1, 219a/14, 219a/5,
219a/7, 219b/13, 219b/17, 219b/3,
220a/15, 220a/23, 220a/6, 220a/6, 220b/1,
220b/16, 220b/23, 221a/12, 221a/14,
221a/17, 221a/5, 221a/8, 221b/14, 221b/9,
222a/21, 222a/7, 223a/13, 223a/4, 223b/1,
223b/11, 223b/15, 223b/2, 223b/6, 223b/7,

224b/14, 224b/2, 224b/7, 225a/10, 225a/2,
225b/17, 225b/18, 225b/19, 225b/2,
226a/20, 226a/3, 226b/14, 226b/21,
226b/22, 226b/3, 227a/19, 227a/2, 227b/1,
227b/1, 227b/14, 227b/3, 228a/15,
228a/17, 228b/2, 228b/5, 229a/15,
229a/19, 229b/12, 229b/17, 229b/22,
230a/13, 230a/18, 230a/3, 230a/5, 230a/7,
230b/12, 230b/15, 231a/11, 231a/16,
231a/20, 231a/4, 231a/8, 231b/15,
231b/22, 232a/12, 232a/3, 232a/8,
232b/16, 232b/3, 233a/10, 233a/15,
233a/6, 233b/10, 233b/16, 233b/16,
233b/2, 233b/3, 234b/13, 235b/22,
236a/20, 236a/4, 236b/17, 236b/18,
236b/6, 237a/10, 237a/20, 237a/21, 237a/5,
237b/1, 237b/20, 238a/17, 238a/7, 238b/4,
238b/5, 239a/16, 239a/8, 240b/11,
240b/17, 240b/3, 240b/4, 240b/9, 241a/11,
241a/11, 241a/3, 241b/11, 241b/5,
242a/11, 242b/2, 243a/10, 243a/4,
243b/16, 243b/3, 243b/7, 243b/8, 244a/15,
244a/6, 244a/8, 245a/1, 245a/20, 246a/20,
246a/21, 246b/3, 247a/15, 247a/17,
247b/3, 248a/7, 248a/8, 248b/3, 248b/8,
249a/11, 249a/18, 250a/12, 250a/13,
250a/18, 252a/10, 252b/12, 252b/18,
253a/19, 253b/19, 254a/13, 255a/13,
255a/18, 255a/20, 255a/5, 255a/9, 255b/12,
255b/16, 255b/17, 255b/22, 255b/5,
255b/7, 256b/14, 257a/14, 257a/19,
257a/3, 257b/10, 257b/15, 257b/16,
257b/23, 258a/19, 258a/3, 258a/5,
258b/12, 258b/15, 258b/20, 259a/12,

259a/15, 259a/15, 259a/17, 259a/6,
259b/17, 25a/18, 25b/12, 25b/21, 260a/18,
260a/18, 260b/11, 260b/19, 261a/6,
261b/2, 262b/7, 263a/10, 263b/15,
263b/19, 264a/3, 264b/2, 264b/20, 264b/6,
265a/19, 265a/5, 265a/8, 265b/15,
265b/20, 266a/14, 266a/7, 267b/15,
267b/18, 268a/6, 268b/18, 268b/9,
269a/13, 269a/19, 269a/8, 269a/9, 269b/18,
269b/8, 270a/13, 270a/19, 270a/23,
270b/10, 270b/11, 270b/14, 270b/19,
270b/7, 271a/19, 271a/8, 271b/22, 271b/4,
272a/15, 272b/11, 272b/13, 272b/17,
272b/20, 272b/23, 273a/20

Ḥ.+dan 24a/1, 25b/4, 32b/5, 33a/3,
34a/2, 36a/17, 38b/11, 38b/3, 42a/11,
43a/3, 47a/7, 53a/7, 74a/12, 77b/19,
102a/19, 149a/23, 153a/18, 153b/15,
185a/9, 197b/1, 199a/12, 202a/9, 211a/16,
216b/10, 230a/14, 230b/23, 248a/11,
255a/23, 255b/11, 270a/8

Ḥ.+dur 14a/6, 270a/21, 47b/13

Ḥ.+nuñ 2b/4, 5a/8, 8a/4, 8b/4,
9a/17, 13a/17, 13a/17, 14b/23, 17a/2,
24a/22, 25a/7, 25b/14, 28b/3, 30a/15,
30a/3, 31a/3, 34a/21, 36b/6, 39b/18,
40b/23, 40b/3, 49a/17, 51a/5, 51a/9,
54b/21, 57a/2, 57a/5, 59a/9, 59b/16,
59b/17, 59b/5, 59b/8, 61a/16, 62b/12,
63a/14, 63b/17, 64a/14, 69b/3, 70b/7,
73b/21, 74a/8, 76a/23, 77a/10, 79a/19,
79b/17, 79b/21, 79b/9, 81a/20, 81b/18,
84b/3, 86b/3, 93a/5, 99b/3, 100b/1,
101a/17, 101a/6, 101a/8, 101b/17,

101b/18, 101b/21, 101b/9, 102b/21,
102b/21, 103a/7, 105a/1, 105a/14, 106a/17,
106b/7, 10a/13, 112a/21, 126a/11,
128b/15, 130a/17, 139a/18, 145a/2,
150a/16, 151a/15, 154b/16, 154b/6,
166a/10, 178b/4, 178b/5, 179b/23,
183b/12, 189a/23, 190a/12, 190a/19,
190b/4, 195a/16, 196b/14, 197b/9, 198a/1,
19b/10, 203b/17, 207a/2, 20a/2, 218a/12,
221a/21, 221a/21, 232b/8, 236a/23,
238b/11, 243a/10, 248a/6, 249b/20,
253b/6, 257b/22, 262a/17

Ḥ.+nuñdur 46b/9

Ḥ.+ya 6b/18, 24a/10, 26a/8, 34b/19,
35b/1, 36a/10, 36a/16, 37a/9, 49b/23,
51a/12, 51b/4, 51b/20, 53a/6, 68a/22,
81a/22, 177a/16, 187b/21, 201b/21,
217b/15, 218b/12, 222a/16

Ḥ.+yı 33b/18, 119a/9, 166a/20

Ḥ.+yıla 37b/9

[=1604]

ḥaḳ tebāreke ve te‘ālā: (Ar.) “Allah
yücedir ve noksan sıfatlardan
münezzehtir.” anlamında.

ḥ. 52a/3, 64a/1, 124a/16, 135b/23,
153a/13, 176b/20, 184a/21, 187b/20,
192a/11, 194a/1, 202a/13

[=11]

ḥaḳ tebāreke ve te‘ālā celle celāle: (Ar.)
“Allah yücedir, noksan sıfatlardan
münezzehtir, şanı yücedir.” anlamında.

ḥ. 73b/13

[=1]

ḥāl: (Ar.) Durum, vaziyet.

ḥ. 6b/3, 20a/23, 22a/17, 26b/6,
33a/6, 40a/19, 42a/18, 42a/21, 43b/2,
44a/17, 55a/20, 56a/15, 57b/20, 63a/20,
66a/17, 71a/15, 74a/13, 77b/12, 81b/16,
84b/14, 84b/21, 85a/10, 87b/2, 89b/19,
90a/4, 92a/12, 96b/12, 97b/1, 107a/17,
107b/6, 108a/16, 109a/3, 10b/13, 111a/22,
112a/6, 116a/19, 119b/11, 125a/23,
130b/11, 130b/17, 130b/17, 13b/20,
150a/12, 150b/1, 151a/19, 153a/8, 157b/3,
160b/6, 165b/15, 167b/16, 167b/8,
173b/18, 175a/4, 175b/19, 175b/22,
176a/8, 178b/20, 181a/9, 183b/13,
183b/15, 183b/4, 185a/9, 187b/16,
188a/16, 188b/14, 195a/7, 195b/6, 209a/3,
210b/6, 211a/22, 211b/12, 218a/15,
218b/12, 219b/8, 220b/22, 227a/18,
235a/13, 238b/15, 239a/9, 245b/20,
246a/19, 246a/20, 249a/13, 249a/4, 249a/6,
251b/18, 251b/18, 253a/6, 254a/14,
262b/16, 264b/6, 272b/21

‘arż-ı ḥ. 218b/12

ḥ.+de 61b/23, 63b/15, 88b/22,
92a/15, 10b/6, 111b/18, 11b/4, 154a/5,
168b/6, 194a/4, 209a/8, 210b/7, 230a/18,
243a/9, 253b/9, 257a/22, 257b/6, 269b/12,
269b/14

ḥ.+den 25a/21, 33a/3, 36a/16,
38b/8, 39b/14, 48b/21, 61b/20, 98a/3,
138a/9, 141a/15, 141b/23, 167b/18,
172a/10, 181b/21, 190b/6, 218a/15,
244a/23, 244a/23, 249a/4, 251b/4

h.+e 19b/2, 39b/14, 74b/10, 81b/5,
87b/6, 117a/3, 133b/17, 163b/6, 191a/11,
204a/4, 213a/14, 218a/15, 244a/23,
268a/22

h.+i+(1) 220a/23

h.+i+(2) 18a/4, 19a/10, 20a/13,
34b/17, 40a/11, 43a/10, 43a/10, 43b/14,
49b/13, 51a/17, 88b/15, 107b/22, 120a/12,
120a/6, 131b/9, 137a/8, 142a/17, 142b/22,
151b/24, 170a/21, 173a/2, 188b/20,
205b/16, 209b/12, 209b/15, 248a/10,
251a/22, 257a/8

h.+i+(3) 166b/2

h.-i mukteżā 166b/2

h.+içün 171a/10

h.+ile 10b/4, 34b/16, 40a/8, 68b/6,
92b/18, 159b/9, 166a/24, 216a/5, 242a/22,
268a/3

h.+in 3a/17, 19b/4, 40a/14, 40b/16,
51a/18, 73a/12, 79a/8, 197a/18, 235a/19,
263b/9, 265a/15

h.+inde 22b/9, 22b/9, 61b/19,
73a/7, 81a/23, 139a/5, 166b/3, 190b/16,
202a/7, 258a/7

h.+inden 7b/6, 11a/16, 35b/14,
48b/19, 93a/1, 129a/22, 143b/1, 192a/12,
227b/22, 233a/11, 239b/8, 245a/13,
246b/9, 251b/16, 253b/4

h.+ine 3a/8, 7b/20, 21a/22, 25a/20,
34a/10, 34b/14, 34b/16, 65a/9, 91b/15,
98a/3, 111a/15, 120a/6, 124b/11, 129a/21,
138a/1, 138a/16, 172a/21, 172a/22,
181b/18, 211a/15, 241b/23, 259a/2

h.+ini 20b/8, 44b/3, 91b/5,
114b/11, 133b/7, 209b/15, 257b/10,
257b/11

h.+inüñ 270b/11

h.+iyle 55b/7

h.+ler 54b/10, 234b/16, 247b/6

h.+lerden 25a/22, 148a/2

h.+leri 12b/15, 12b/16, 16a/19,
44a/1, 52b/12, 85b/22, 93a/14, 94b/9,
109b/17, 114b/16, 136b/7, 150b/11,
153a/11, 155a/20, 168a/10, 183b/16,
20b/9, 239a/6, 239a/6, 241b/23, 262b/19,
268b/21

h.+lerin 87b/14, 102b/14, 103b/15,
162a/18, 162a/9, 174a/14, 182a/10,
211b/21, 243a/1, 244b/5, 251a/21, 263a/14

h.+lerinden 19a/9, 53b/12, 87b/14,
143b/5, 153b/21, 176a/21, 252a/9

h.+lerine 55a/19, 191a/5, 195b/3

h.+lerini 115b/3

h.+lerüñüz 248b/10

h.+üm 69b/16

h.+ümi 201b/21

h.+ümüz 132b/13

h.+ümüzden 209b/12

h.+ümüzüzi 185b/15

h.+üñ 34b/16, 214b/20

h.+üñe 19b/7, 95b/18

h.+üñi 91a/6

h.+üñüz 131b/1, 195b/4, 209b/22

h.+üñüzden 108a/17, 153a/9

h.+üñüze 164b/8

h.+üñüzi 151b/8

[=322]

ḥalās: (Ar.) Kurtulma, kurtuluş.

ḥ. 26a/10, 33a/21, 76b/17, 87b/10, 87b/17, 113a/15, 114b/17, 115a/12, 115b/3, 122a/11, 122a/16, 123a/5, 131b/9, 161a/19, 167b/23, 18b/9, 195a/12, 195a/14, 197a/19, 197a/23, 197b/4, 221b/6, 242a/3, 242b/22, 249a/5, 255a/2

[=26]

ḥalāşlık: Kurtuluş.

(ḥalāşlġ).+ına 5a/22

[=1]

ḥalāvet : (Ar.) Tatlılık, şirinlik.

ḥ. 113b/20

[=1]

ḥalāvetlü: Tatlı.

ḥ. 113b/19

[=1]

ḥalāyık: (Ar.) Hizmetçiler, uşaklar, insanlar.

ḥ. 10b/7, 10b/12, 10b/15, 16b/5, 20a/12, 35a/16, 50a/19, 54b/13, 54b/17, 54b/18, 58b/23, 96a/22, 97a/2, 108a/1, 110a/3, 122b/2, 130a/13, 134b/19, 139b/21, 168b/12, 194a/4, 196a/20, 212b/9, 21b/22, 234b/12, 237b/22, 251a/16, 262b/9, 264a/1

mecmū'-ı ḥ. 122b/2

ḥ.+a 19a/13, 260b/6

ḥ.+i+(1) 97a/3, 259a/23

ḥ.+i+(2) 248b/15, 251b/14

ḥ.+ın 263b/14

ḥ.+lar 242a/19, 265b/13

ḥ.+lara 104a/6

ḥ.+uñ 94b/17, 139b/21, 140a/4, 232b/15

[=43]

ḥalef: (Ar.) Sonradan gelen ve birinin yerine geçen kimse.

h. 22b/7, 109b/17, 120b/22, 120b/23

[=4]

ḥalel: (Ar.) Bozma, bozukluk, eksiklik.

ḥ. 116a/10, 124b/14, 132a/20, 132a/21, 139b/10, 140b/16, 172a/23, 186a/5, 188a/11, 203a/18, 203a/21, 203b/2, 216b/4

ḥ.+i+(2) 136b/15

[=14]

ḥālet: (Ar.) Hal, keyfiyet, durum.

ḥ.+de 16b/4, 18b/13, 18b/15, 20a/10, 26a/17, 26a/4, 35b/5, 36b/13, 51a/11, 51b/2, 55a/2, 62b/8, 64a/13, 81b/8, 92b/12, 108b/21, 123a/1, 142b/20, 145b/11, 176b/16, 198b/22, 203b/3, 211a/13, 217a/15, 254b/15, 261b/20

ḥ.+den 67b/12, 127a/21

ḥ.+dür 262a/13

ḥ.+i+(2) 208b/19

ḥ.+i+(3) 2b/2, 40b/9, 220a/8, 130b/10, 228a/7

ḥ.-i cāhiliyyet 220a/8

ḥ.-i cehāliyyet 130b/10

ḥ.-i maḥmaşa 2b/2

ḥ.-i nez' 228a/7

ḥ.-i sekr 40b/9

[=35]

ḥālī: (Far.) Genellikle yünden dokunan, kısa ve sık tüylü, nakışlı, kalın yaygı. bk.

ḥāliçe

ḥ. 243b/21

[=1]

ḥālī: (Ar.) Boş, sahipsiz.

ḥ. 133b/5, 151a/19, 151a/3, 192a/8, 248a/19

[=5]

ḥāliçe: (Far.) Genellikle yünden dokunan, kısa ve sık tüylü, nakışlı, kalın yaygı. bk.

ḥālī

ḥ.+ler 250a/10

[=1]

ḥālīfe: (Ar.) Birinin yerine geçen kimse.

h. 33a/11, 33a/11, 33b/23, 33b/23, 167b/3

h.+siyidi 36b/3

[=6]

ḥālīk: (Ar.) Yaratıcı, yoktan var eden, yaratıcı, Allah.

ḥ. 14b/6, 39b/15, 61b/4, 65a/16, 65b/14, 65b/3, 73b/3, 94b/16, 141b/11, 143b/10, 145a/12, 147a/18, 152b/8, 167b/1, 195b/8, 203a/12, 256a/1, 256a/2, 257a/5

ḥ.+a 75a/17, 123b/14

ḥ.+dur 75a/15, 184a/11, 247a/13

kelām-ı ḥ. 247a/13

ḥ.+ı+(2) 70b/11, 74b/21, 96a/6, 104b/7, 106b/14, 147a/22, 152b/10, 152b/8, 156b/18, 164b/1, 166b/20,

167a/14, 222b/14, 237a/2, 244a/15, 247b/13, 247b/14, 255a/15, 255a/5, 255a/8, 255a/8, 255b/22, 258b/17, 25a/4, 265a/20, 272a/13

(ḥ).+ı+(2) 61a/14

ḥ.+ı+(3) 95a/5, 237b/10, 272b/3

ḥ.-ı ḥālīk 272b/3

ḥ.-ı mutlak 95a/5

ḥ.-ı vāḥid 237b/10

ḥ.+ıdur 70b/12, 75a/11, 272b/19

ḥ.+ıla 272a/9

ḥ.+ın 183b/13

ḥ.+ına 66b/3, 178b/11, 243b/17, 244a/1, 272a/20

ḥ.+ıyam 255a/11

ḥ.+ları 147b/21

ḥ.+larına 65b/18, 138b/22, 143a/19, 144b/1

ḥ.+udur 235b/8

ḥ.+um 107a/20

ḥ.+umla 107a/20

ḥ.+umuz 84a/18, 91a/19, 206b/2, 219b/18

ḥ.+umuzdur 107a/19

ḥ.+uñ 14b/12, 25a/4, 161a/5

ḥ.+uñuz 15b/2, 65a/15, 66a/17

ḥ.+uñuza 84b/22

[=85]

ḥālīklık: Yaratıcılık.

(ḥālīklık).+ın 95a/3

[=1]

ḥālīku'ş-şifāt: (Ar.) Sıfatların yaratıcısı.

ḥ. 202b/9

[=1]

ḥālikü'l-a'yān : (Ar.) Muayyen ve müşahhas olan şeylerin yaratıcısı.

ḥ. 202b/9

[=1]

ḥalîl: (Ar.) Dost.

ḥ. 247a/3, 258a/4

[=2]

ḥalîm: (Ar.) Yumuşak huylu.

ḥ. 95a/15

ḥayy-ı ḥ. 95a/15

ḥ.+dür 39a/16, 196a/13

ḥ.+i+(2) 207a/22

ḥ.+idi 22b/9, 89b/18

[=6]

ḥalîmlîk: Yumuşak huyluluk.

ḥ. 70a/17

[=1]

ḥālîş: (Ar.) Samimi içten ve temiz.

ḥ. 20b/7, 39a/1, 39a/3, 39a/3, 41a/18, 41a/21, 43b/16, 44a/6, 54b/2, 68a/18, 69a/13, 79a/8, 92b/9, 118a/15, 119a/19, 127a/15, 145b/19, 179a/12, 194a/8, 216a/18, 222b/10, 223b/19, 230a/7, 24b/15, 255a/21, 25a/7, 261b/20, 262a/7

dîn-i ḥ. 39a/3, 54b/2

ḥ.+ce 43b/13, 44a/1, 123b/16

ḥ.+dur 21a/10, 209b/10

[=33]

ḥālîşu'l-ma'būd: (Ar.) İbadet edilenlerin hâlîsi, saffetlisi.

ḥ.+a 221a/10

[=1]

ḥalk: (Ar.) Mahluk, yaratık, insanlar.

ḥ. 29b/15, 31a/18, 31b/7, 34a/17, 35a/15, 44a/23, 4b/10, 4b/6, 4b/8, 50b/13, 61a/10, 66a/19, 72b/6, 75b/4, 76a/22, 80b/4, 90a/4, 90a/5, 90b/5, 91b/10, 91b/11, 91b/15, 91b/17, 18a/9, 109a/17, 109b/7, 114b/16, 117b/8, 120a/5, 120a/8, 134b/9, 137a/17, 142b/21, 147b/1, 157b/7, 158b/13, 15b/17, 164b/3, 165a/3, 175a/10, 181a/13, 181a/7, 182a/20, 183b/21, 191b/17, 191b/18, 191b/19, 191b/19, 192a/3, 196b/16, 208a/12, 208b/4, 209a/1, 210a/15, 213a/19, 216a/15, 217a/6, 221b/22, 221b/23, 224b/16, 224b/17, 228b/5, 234a/22, 234b/8, 236b/19, 241a/21, 241a/22, 243b/20, 244a/6, 245a/20, 245a/21, 246a/6, 246a/7, 246a/9, 253a/11, 262a/21, 263b/8, 265b/4, 269a/5, 269a/6, 269a/7, 269a/8, 270a/6, 270b/20, 272a/10, 272a/20

muḳtedā-yı ḥ. 114b/16

ḥ.+a 1b/7, 81a/23, 82b/22, 114b/11, 133b/9, 136a/7, 140a/23, 155a/23, 158b/11, 159a/7, 171a/22, 175a/20, 188a/5, 208a/19, 213b/3, 221a/6, 224b/17, 226a/9, 226b/19, 227a/10, 234b/9, 241a/2, 242a/16, 251b/21, 257b/14, 257b/17, 257b/17, 257b/21, 265b/3, 272b/3

ḥālîk-ı ḥ. 272b/3

ḥ.+dan 29b/16, 52a/17, 103a/17, 141a/21, 168a/21, 222a/4, 242a/15, 250b/18, 251b/6

h.+ı+(1) 11b/22, 16a/5, 29b/14,
66b/13, 83a/2, 91b/18, 114a/21, 121a/14,
132a/2, 132b/14, 134b/9, 140a/6, 147a/17,
147a/18, 176a/4, 177b/18, 188b/17,
192a/20, 192a/22, 224a/7, 234b/3,
236b/18, 241b/1, 241b/3, 246b/20,
249a/20, 265b/1, 270a/11, 270a/15,
270b/2, 272a/9

h.+ı+(2) 38b/4, 52a/12, 122a/23,
138a/4, 138a/4

h.+ı+(3) 222b/18

h.-ı 'ādet 222b/18

h.+ıla 113b/23

h.+ına 188a/8, 211b/12

h.+ınuñ 42a/21, 54b/6

h.+içün 45b/23, 157b/16

h.+udur 250b/15

h.+uñ 18a/6, 19b/18, 35a/13,

35a/14, 48b/18, 50b/12, 60a/2, 60a/23,
60a/5, 61a/11, 65b/5, 66b/9, 79a/1, 81a/20,
86b/20, 91b/12, 91b/13, 99a/15, 107a/11,
122b/18, 132a/1, 139b/17, 157b/9,
162a/13, 188a/7, 207a/22, 214a/6, 234b/20,
245a/17, 251a/14, 253a/12, 257b/7,
272a/20, 272a/20, 272a/9, 272b/18

h.+uñı 224a/7

[=207]

halka: (Ar.) Halka.

h. 216b/13, 216b/13, 253a/12

h.+dan 159a/7

h.+sın 213b/3

h.+sına 143a/11, 267b/8

h.+sını 213b/4

h.+yı 267b/10

[=9]

hallāc: (Ar.) Pamuk, yatak, yorgan atan kimse.

h. 214b/18

h.+lar 264a/5

[=1]

halṭ: (Ar.) Karıştırma.

h. 256a/5

[=1]

halvet: (Ar.) Yalnız kalma, tenhalık.

h. 3a/22, 31b/8, 51b/13, 61a/4,
68a/4, 93b/7, 133a/22, 148b/6, 187b/6,
199a/17, 199a/19, 245a/9, 259b/11

h.+inde 120a/5

h.+lerüñüzde 119b/20

h.+üñüzde 119b/21

[=16]

hamākat: (Ar.) Ahmaklık.

h.+üñüzden 84b/17

[=1]

hamāyil: (Ar.) Muska.

h. 50b/1, 137a/22

[=2]

hamd: (Ar.) Tanrı'ya olan şükran duygularını bildirme.

h. 28b/7, 28b/7, 34b/19, 37b/15,
44a/3, 51b/4, 51b/16, 51b/17, 51b/20,
53a/6, 59b/10, 74a/10, 79a/17, 106b/14,
106b/19, 148a/23, 187b/21, 194a/3,
194a/5, 194a/5, 197b/2, 270a/10, 270a/18,
270a/6

h.+ıla 1b/1, 157b/4

h.+ına 139b/13, 249b/21
[=28]
hāmīd: (Ar.) Hamdeden, şükreden.
h.+dür 194b/12, 246b/7
[=2]
hāmīlāt-ı vıķren: (Ar.) Bulutlar.
h. 140b/3
[=1]
hāmīle: (Ar.) Gebe.
h. 72a/18, 110a/7, 181a/6, 181a/8,
197b/18, 198a/8, 202a/7, 240a/1
h.+yiken 188b/10, 196b/2, 197b/19
[=11]
hāmīm: (Ar.) Pek sıcak, pek kaynar nesne.
h. 37a/1, 52a/3, 52a/4, 52a/5, 52a/6,
52a/8, 64a/1, 64a/4, 64a/6, 163b/16,
195a/3, 262b/16
h.+dür 76b/15, 166a/8
h.+e 159b/18
h.+ile 37a/2
[=16]
hāmīr: (Ar.) Hamur.
h. 18b/20, 137a/15, 267a/8
h.+den 18b/18, 100a/7
[=5]
hāmīyyet: (Ar.) Millî onur ve haysiyet.
h. 127a/1, 127a/2
h.+in 127a/2
h.+lerin 127a/3
[=4]
hāml: (Ar.) Gebelik.
h. 110a/10, 110a/13, 181a/6
eķall-i müddet-i h. 110a/10

[=3]
hāmle: (Ar.) Atılış, atılma, saldırma.
h. 29a/7
[=1]
hāmām: (Ar.) Hamam, banyo.
h.+a 162b/18, 162b/21
[=2]
hāmāmcı: Hamamcı.
h. 162b/18, 162b/20
[=2]
hāmır: (Ar.) Şarap.
h. 90a/2, 113b/21, 116b/19,
130b/22, 130b/23, 131a/14, 133a/21,
215b/20, 216a/5, 229a/12, 235b/2,
262a/13, 262b/6
h.+dur 243a/13
h.+i+(3) 162b/6
h.-ı beyzā 162b/6
h.+ından 229a/10
h.+uñ 229a/10
[=17]
hāndek: (Ar.) Kale etrafına açılan uzun
çukur, hendek.
h. 260a/17
h.+ler 245a/2, 246a/8, 246a/8
h.+lerde 246a/21
[=5]
hānīfi: (Ar.) İslam dinine sımsıkı bağlı
bulunan kimse.
h.+ler 250b/13
[=1]
hānīs: (Ar.) Yeminini bozan kişi.
h. 36a/11

[=1]
ḥannās: (Ar.) Şeytan.
ḥ.+dur 273a/5
[=1]
ḥarāb: (Ar.) Yıkık, viran.
ḥ. 77a/9, 87a/9, 95b/15, 95b/6,
101b/3, 129b/7, 144b/6, 253a/10, 266b/3,
266b/6, 267b/12
ḥ.+a 29a/21, 91b/17, 172a/12
ḥ.+dur 47b/2, 208a/14
[=16]
ḥarābalık: Harâbelik, virânelik.
ḥ. 266a/22
[=1]
ḥarāc: (Ar.) Vergi, haraç.
ḥ. 29b/6, 115a/16
ḥ.+a 103a/12
[=3]
ḥarām: (Ar.) Dinen yasaklanmış şey.
ḥ. 1b/10, 2b/3, 48a/17, 55a/8,
64a/10, 65a/21, 75b/20, 83a/20, 83a/21,
83a/21, 91b/15, 91b/16, 91b/23, 91b/8,
95a/16, 104a/7, 105a/17, 108a/7, 129a/7,
129a/7, 169a/18, 172b/20, 173a/11, 173a/7,
173b/19, 187a/19, 190b/13, 191a/20,
194b/21, 196b/8, 198b/16, 199a/18,
199a/22, 199a/23, 199b/2, 199b/3,
202b/22, 204a/20, 215b/7, 234b/3, 24b/9,
253a/4, 253a/5, 253b/16, 267a/12,
267b/16, 268b/17
ḥ.+a 2b/1, 83a/21, 109a/21,
127a/20, 216a/10
mescid-i ḥ. 127a/20

ḥ.+dan 13a/1, 83a/12, 253a/6
ḥ.+duğını 33b/20
ḥ.+dur 13a/12, 85b/7, 91a/16,
133a/2, 133a/16, 133b/10, 174b/19,
186b/16, 186b/17, 196b/1, 196b/3,
215b/19, 253b/18
ḥ.+ı+(1) 167b/20, 171b/10,
190a/14, 216a/10, 215b/19, 227b/17,
126b/6
aşl-ı ḥ. 215b/19
mescid-i ḥ. 126b/6
ḥ.+ıduğın 129a/17
ḥ.+ıdur 168b/20
ḥ.+ından 41b/18
ḥ.+ısa 133a/1
ḥ.+uñ 2b/1, 83a/18
[=83]
ḥarāmí: (Ar.) Hırsız, haydut, yol kesen.
h. 77a/6
h.+ler 247b/10
h.+lerdür 91b/7
[=3]
ḥarāmlık: Haramlık.
(ḥarāmlıgı).+ı+(2) 173a/8
[=1]
ḥarāmzāde: (Ar.+Far.) Hileci, namussuz.
ḥ.+dür 208a/15
[=1]
ḥarāmzādelig: Haram yiyen, harama
bulaşan.
ḥ.+ile < [ḥarāmzādeliğıla] 208b/8
[=1]
ḥarāret: (Ar.) Sıcaklık.

h. 234a/13, 264a/20
h.+i+(1) 235a/7
h.+i+(2) 248b/22, 264a/20, 266a/12
h.+in 102b/9, 232b/21, 246a/11,
255a/6
h.+inden 232b/21, 240a/8
[=12]

h̄arb: (Ar.) Savaş.

h. 114a/4, 115a/15, 125a/16,
126a/2, 126a/2, 192a/20, 266b/13, 267a/11,
267a/12, 267a/9

h.+de 15a/12, 180b/9
h.+den 186b/21, 187a/4
dār-ı h. 186b/21, 187a/4
h.+e 187a/1, 187a/10
dār-ı h. 187a/1, 187a/10
[=16]

h̄arbe: (Ar.) Kısa mızrak, süngü.

h.+sin 177a/14
[=1]

h̄arc: (Ar.) Harcama, sarf, verme, uğruna
feda etme.

h. 19a/13, 19a/14, 19a/21, 35b/15,
41a/7, 41a/11, 47b/1, 49b/3, 80b/1,
111a/16, 120a/21, 144a/15, 152a/2,
157b/13, 168a/7, 186b/18, 187a/4,
190b/19, 253a/4, 254a/17, 254b/3, 259a/8
[=22]

h̄arclan-: Harçlanmak.

h̄.-asız 167b/4
[=1]

h̄areket: (Ar.) Hareket, devinim.

h. 13a/20, 23b/13, 85a/6, 153a/21,
205b/2, 206b/19, 223a/4, 227b/15, 244b/1
h.+den 234a/6
h.+e 65b/14, 66a/5, 71a/1, 161b/13,
184a/13, 199a/9, 202b/4, 262a/22
h.+i+(2) 222b/5
h.+leri 7b/14, 195b/10
h.+lerin 222a/12
[=22]

h̄arem: (Ar.) Herkesin girmesine müsaade
edilmeyen, saygıdeğer ve kutsal yer.

h. 268b/16
h̄.+idür 267a/13
h̄.+inde 253b/17
[=3]

h̄arf: (Ar.) Dildeki sesleri gösteren ve
alfabeyi meydana getiren seslerden her
biri.

h. 214a/4, 240b/15, 240b/15,
261b/10
h̄.+idür 206b/21, 206b/22
h̄.+in 214a/5
h̄.+ine 14b/23
h̄.+lerin 222a/11
[=9]

h̄arır: (Ar.) İpek.

h. 60a/21, 231a/4
h̄.+den 11b/4, 230a/17
h̄.+dür 231a/3
h̄.+lerle 11b/3
[=6]

h̄arış: (Ar.) Hırslı, tamahkâr.

h. 18a/7, 33b/18, 43b/18, 55a/20,
91b/15, 120a/6, 191b/5, 238b/5, 253a/7,
263b/17, 263b/17

h.+idi 251a/2

[=12]

hāris: (Ar.) Koruyan, koruyucu.

h.+i+(2) 111a/21

[=1]

harūnlık: Harınlık, hayvanın huysuzluğu.

h. 121b/13, 121b/13

[=2]

hāş: (Ar.) Bir kimseye özgü, özel.

h. 38b/7, 74a/2, 94b/13, 110a/3,
111b/1, 179b/22, 190b/7, 246b/8

sebeb-i h. 111b/1

h.+ıdı 92a/8

h.+ına 92a/8

h.+ından 189b/19

h.+ları 184b/1

[=12]

hasārat: (Ar.) Zararalar, ziyanlar.

h. 265a/14, 270b/14

h.+dan 218b/23

[=3]

hasbet-en-lillāh: (Ar.) Allah rızası için,
Tanrı uğruna. bk. **hasbet-en-lillāhi**

h. 256a/20

[=1]

hasbet-en-lillahi: (Ar.) Allah rızası için,
Tanrı uğruna. bk. **hasbet-en-lillāh**

h. 257b/18

[=1]

haseb: (Ar.) Asillik, soy temizliği.

h. 264b/16, 264b/18

[=2]

hasebî: (Ar.) Asil.

h. 60a/10

[=1]

hased: (Ar.) Kıskançlık,
çekememezlik.

h. 125a/11, 179b/10, 180a/9,
180a/11, 180a/12, 182a/9, 261b/7,
272b/10, 272b/10, 272b/12, 272b/9

h.+den 75b/18, 272b/13

h.+ile 272b/14

h.+inden 272b/9

h.+ini 250a/1

h.+lerinden 29b/22, 103b/17,
109a/16, 147a/11, 190b/2, 211a/22

[=22]

hasenāt: (Ar.) İyilikler, hayırlı işler.

h. 41a/9, 83a/22, 114b/5, 189a/21

h.+ı+(2) 117a/17

h.+ları 81b/13, 115b/14, 162b/2,
169b/13, 212b/21

h.+ların 114a/23

h.+larını 115b/22

h.+larının 119a/12

h.+larıñuzı 129a/5

[=14]

hasene: (Ar.) İyilik, iyi iş, hayırlı iş.

h.+sinden 78a/4

[=1]

hasf: (Ar.) Yere batma.

h. 260a/11

[=1]

hāşıl: (Ar.) Ortaya çıkan, peyda olan.

h. 3a/18, 4a/13, 4b/1, 6b/14, 7b/1, 8a/11, 11b/5, 11b/7, 13a/23, 13b/13, 18a/9, 18a/9, 18a/20, 35b/23, 36b/11, 36b/14, 39a/7, 40b/12, 40b/12, 40b/7, 42a/3, 47a/18, 47a/9, 47b/1, 48a/2, 49a/2, 49a/3, 53a/11, 53a/12, 57a/6, 58b/23, 62a/22, 65a/18, 65a/22, 67b/5, 67b/8, 69b/21, 70a/18, 70a/7, 70b/13, 71a/17, 77a/16, 79a/4, 80b/6, 88a/22, 89a/22, 91a/3, 91a/5, 92b/17, 98a/5, 98a/6, 98a/7, 98a/9, 102a/3, 102b/12, 102b/16, 102b/2, 102b/5, 102b/6, 103a/18, 111a/15, 111b/6, 113b/9, 115a/22, 116a/21, 120a/9, 120b/7, 121a/11, 121a/2, 121a/3, 121a/4, 122b/15, 123b/21, 128a/5, 129b/12, 131b/7, 134a/1, 137b/9, 139a/11, 139a/23, 139b/7, 144b/12, 144b/2, 144b/5, 144b/7, 145b/17, 145b/8, 146a/13, 150a/14, 151a/22, 157a/8, 157b/18, 158b/3, 159a/1, 161b/21, 162a/9, 162b/18, 162b/23, 167b/2, 168a/21, 169a/13, 169a/16, 170a/8, 170b/18, 171a/18, 172b/11, 174b/20, 174b/21, 174b/22, 184a/15, 187b/13, 187b/15, 189a/20, 189a/21, 189b/1, 189b/10, 189b/9, 190b/8, 193b/23, 197b/6, 19b/17, 208b/21, 210a/1, 212b/21, 213a/7, 215a/23, 219a/20, 222a/16, 222a/17, 222b/3, 230a/20, 234a/11, 234a/13, 234a/17, 237b/15, 237b/16, 237b/18, 240a/6, 241b/4, 244b/9, 245a/15, 245b/8, 248a/21, 249b/16, 251b/15, 259a/7, 260b/17, 263b/18, 264b/14, 271b/1

h.+a 164b/13

h.+dur 44b/16, 81a/16, 92b/21, 100b/12, 139a/12, 144b/17, 209b/9, 262a/18

h.+ı+(2) 53b/19, 88a/5, 117a/4

h.+ından 208b/12, 208b/18, 209a/14

h.+ları 59a/9, 102b/11, 166a/8

[=168]

hāşır: (Ar.) Hasır.

h. 111b/15, 200a/22, 200a/22,

h.+ı+(2) 254b/13

h.+uñ 111b/15

[=6]

hāşır: (Ar.) Hasreden, etrafı kuşatan.

h. 69b/23

[=1]

hāsıs: (Ar.) Cimri, pinti.

h. 40b/10, 40b/13, 236a/7

h.+dür 46b/4

[=4]

hāşıyye: (Ar.) Özellik.

h.+yi+(3) 117a/15

h.-yi nifāk 117a/15

[=1]

hāşm: (Ar.) Düşman.

h. 81a/11, 81a/11

[=2]

hāşret: (Ar.) Ele geçirilemeyen veya elden kaçırılan bir nimete üzülp yanma, iç çekme, inleme; iç sıkıntı, keder, zahmet; eseflenme, göreceği gelme, özleyiş.

h. 7b/18, 37a/19, 69a/16, 69a/22, 81b/18, 83b/4, 87b/10, 95a/13, 118a/7,

139b/18, 189a/14, 204a/2, 209a/17,
214a/13, 214a/15, 214a/16, 253a/19

h.+den 112b/18

h.+dür 170a/18

h.+i+(2) 108a/5

h.+le 23a/21, 87a/12

h.+ler 48b/5, 91b/4, 138a/16,
146a/17, 181b/13

h.+leri 204a/2

h.+lerüm 48a/21

h.+lerümüze 7b/15

h.+ün 48b/9

[=31]

hāşş: (Ar.) Mahsus, özel.

h. 242a/7

h.+ıdur 179a/15

h.+ında 80a/4

[=3]

hāşşa: (Ar.) Bir kimseye ya da bir
şeye özel olan nitelik, kuvvet, güç.

h. 191a/22

[=1]

hasta: (Far. <haste) Sağlığı bozuk olan.

h. 21b/1, 125b/3, 223b/7, 228a/9,
229b/3, 259a/8, 270a/11, 271b/22

h.+dur 21b/3

h.+yam 21a/22, 21b/1

h.+yıldı 26a/17

[=12]

hastalık: Sağlığı bozuk olma.

h. 21b/2, 73a/6, 139a/11, 171a/16,
171a/23, 245a/22

h.+da 73a/6

(hastalık).+i+(2) 118a/16

h.+lar 35b/18

h.+lara 252b/19

h.+larıyla 263a/3

h.+larından 229b/6

[=12]

hasūdlik: Kıskançlık, çekememezlik.

h.+dür 132b/3

[=1]

hāşā: (Ar.) Asla, katiyen, Allah
göstermesin.

h. 32b/22, 111b/13, 147b/23,
209b/15

[=4]

haşerat: (Ar.) Küçük böcekler.

h. 272b/1

[=1]

haşır: (Ar.) Toplanma, ölüleri diriltip
mahşere çıkarma, kıyamet. bk. **haşr**

h. 231b/23

[=1]

haşr: (Ar.) Toplanma, ölüleri diriltip
mahşere çıkarma, kıyamet. bk. **haşır**

h. 51b/23, 79a/23, 108a/1, 176b/19,
205b/19, 205b/20, 216a/4, 233a/14,
240a/11, 240a/11, 240a/5, 240a/5, 246a/20,
247b/11

h.+e 233a/11

h.+i+(3) 223a/14

h.-ı hisāb 223a/14

[=16]

haşyet: (Ar.) Korkma, korku.

h. 4a/19, 45b/13

[=2]

ḥaṭā': (Ar.) Yanlış, yanlışlık, günah, kabahat, kusur.

ḥ. 10a/17, 10a/20, 31b/15, 35a/18, 44b/22, 58b/20, 93b/22, 94a/3, 113a/20, 156b/10, 185a/14, 193a/11, 204a/8, 213b/13, 264b/13

ḥ.+dur 45a/12, 55b/17, 165b/5, 165b/9

ḥ.+ıla 212a/15

ḥ.+lara 171a/4

ḥ.+ları 219a/2

ḥ.+mdan 32b/9

ḥ.+ndan 32b/13

ḥ.+sı 190a/15, 33a/2

ḥ.+sından 32b/4

ḥ.+ya 75a/5, 29b/20, 155b/2

ḥ.+yıla 126b/12

ḥ.+yısı 165b/12

[=32]

ḥaṭar: (Ar.) Tehlike.

ḥ. 170b/12, 256a/4

ḥ.+dan 100b/22

ḥ.+larından 104a/20

[=4]

ḥaṭāsuz: Hatasız.

ḥ. 60b/20

[=1]

ḥaṭcuğaz: Küçük çizgi, küçük yazı.

ḥ.+lar 268a/13

[=1]

ḥāṭır: (Ar.) Düşünme, akılda tutma yeteneği. bk. **ḥāṭır**

ḥ. 59a/13

ḥ.+a 95b/13, 134b/2

ḥ.+dur 205a/16, 210b/9

ḥ.+ı+(2) 30b/13, 133b/14, 205a/18

ḥ.+ın 14a/8, 30a/17, 30b/13, 108b/9, 110a/5, 137a/11, 144a/3, 154a/16, 205a/18, 207a/10

ḥ.+ına 14a/21, 16b/14, 82a/16, 88a/15, 160a/2

ḥ.+larına 11a/17, 11a/18

ḥ.+uma 251b/9

ḥ.+uñ 2b/14, 30a/19, 144a/4

ḥ.+uñuz 145b/15

[=30]

ḥāṭı: (Ar.) Yanıltan, şaşırtan, hataya düşüren.

ḥ.+dür 260b/9

[=1]

ḥāṭıb: (Ar.) Hitabeden, söyleyen.

ḥ.+ler 258a/21

ḥ.+lerümüze 128b/23

[=2]

ḥaṭm: (Ar.) Hitâma erdirme, bitirme.

ḥ. 272b/14

ḥ.+ı+(2) 130b/2

ḥ.+ı+(3) 37b/23

ḥ.-i şer 37b/23

ḥ.+idür 75b/17

[=4]

ḥaṭṭ: (Ar.) Çizgi, satır.

ḥ. 260a/1

ḥ.+ı+(3) 260a/4

ḥ.-ı kitâbet 260a/4

h.+lar 142b/4

[=3]

hātun: (Ar.) Kadın, hanım.

h. 31b/16, 31b/19, 31b/20, 31b/21,
31b/22, 31b/23, 246a/12

h.+a 31b/21

h.+dan 263a/7

h.+ı+(1) 132b/10

h.+ı+(2) 142a/16, 197a/22,
199a/15, 199a/17

h.+ına 200a/19

h.+lar 36b/12, 130a/12, 132b/14,
160b/1, 160b/3, 161a/12, 161a/8, 168b/5,
200a/23, 200b/8, 200b/9

h.+lara 161a/9

h.+ları 11b/3, 160b/4, 163a/21

h.+larıyla 31b/7

h.+larına 200b/2, 200b/7

h.+larından 122a/22, 200a/11

h.+larınıñ 129b/15, 160b/5,
199b/11

h.+larıyla 199a/14

h.+larıñ 163b/1

h.+larıñuzdan 197b/14

h.+uñ 31b/18, 129b/16, 132b/11

[=44]

hātur: (Ar.) Düşünme, akılda
tutma yeteneği. bk. **hātur**

h.+ıñı 108b/16

[=1]

hava: (Ar.) Hava.

h. 159a/18, 159a/18, 159a/19

h.+da 145a/17, 155a/12, 203a/12,
205b/1, 239b/23, 250a/18

h.+ya 96a/16, 155a/11, 156a/12,
161b/14, 263a/18

h.+yiçün 222b/8

[=15]

havāle: (Ar.) Bir işi başkasına devretme.

h. 67a/19, 88b/21, 88b/22, 96b/2,
96b/3, 123a/22, 123b/1, 143a/4, 159a/12,
159b/14, 224b/9, 234a/15, 268a/21

[=13]

havan: (Far.) İçinde çeşitli şeylerin
dövülüp ufalandığı ağaç, maden veya
taştan yapılmış çukurca kap.

h.+ı+(1) 269a/10

[=1]

havārā : (Ar.) Yiyecek, yiyinti.

h. 189b/19

[=1]

havāriyyūn: (Ar.) Havariler, İsa
peygamberin on iki kişiden ibaret olan
yakın dostları, yardımcıları.

h. 5a/1, 189b/16, 189b/15, 189b/18

[=4]

havāş: (Ar.) Hassalar, keyfiyetler.

h. 100b/20

[=1]

havāyic: (Ar.) İhtiyaçlar, gerekli şeyler.

h.+içün 179a/15

h.+lerüñüzi 158b/19

[=2]

havf: (Ar.) Korku, korkma.

h. 145b/7, 45b/13

[=2]

ḥāviye: (Ar.) İssız, تنها yer.

ḥ. 226a/8, 264a/15, 264a/17,
264a/18, 264a/19

ḥ.+ye 264a/15, 264a/18, 264a/18

dereke-yi ḥ. 264a/15

[=8]

ḥavz: (Ar.) Havuz.

ḥ. 41a/3, 31b/15

ḥ.+ından 15a/6

[=3]

ḥayāl: (Ar.) İnsanın kafasında tasarlayıp
canlandırdığı şey.

ḥ.+dense 64b/22

[=1]

ḥayāsızlık: Utanmazlık.

(ḥayāsızlık).+ından 38a/14

[=1]

ḥayāt: (Ar.) Canlılık, dirilik.

ḥ. 13a/22, 74b/22, 82b/20, 82b/21,
106b/8, 140a/3, 202b/10, 202b/12, 202b/3,
202b/6, 202b/7, 242b/18, 249a/5, 271b/1

maḫşūd-ı ḥ. 13a/22

ḥ.+dan 106b/9

ḥ.+ı+(1) 18a/13, 202b/19, 253a/21,
253a/22

ḥ.+ı+(2) 136b/22, 170b/11, 202b/3,
202b/8, 249a/12

ḥ.+ı+(3) 227b/20, 227b/20, 238a/4,
143a/18, 253a/22, 253a/22, 249a/12

ḥ.-ı 'ācil 227b/20

ḥ.-ı bākī 227b/20, 238a/4

ḥ.-ı bākī-i sa'ādet 143a/18

ḥ.-i bākīye 253a/22

ḥ.-ı fānī 249a/12, 253a/22

ḥ.+ıdur 227b/20

ḥ.+ın 18a/12, 150b/8

ḥ.+ından 207b/4, 225a/14

ḥ.+ını 238a/4

ḥ.+uñda 88a/13

ḥ.+uñuzdan 99b/23

[=39]

ḥayf: (Ar.) Haksızlık, cevir, zulüm.

ḥ. 14b/18, 32a/9, 33a/20, 50b/11,
51b/23, 91b/8, 111a/3, 113b/21, 120a/22,
132a/12, 138b/13, 157b/9, 171b/12,
196a/15, 207a/23, 209b/15, 220b/9,
272a/22

ḥ.+dur 174a/21

ḥ.+ı+(2) 136a/6

[=20]

ḥayır: (Ar.) İyi, faydalı, hayırlı, yarar. bk.

ḥayr

ḥ. 3b/13, 4b/13, 4b/19, 22a/1,
61b/11, 86b/14, 89b/9, 92a/18, 103a/22,
103b/2, 105b/12, 122a/20, 149b/1,
189a/15, 193b/12, 193b/23, 194b/17,
220a/23

ḥ.+dan 3b/13, 4b/5, 4b/6, 40a/8,
105b/20, 237b/23, 241a/21, 262b/3

ḥ.+dur 220b/22

ḥ.+ıdı 118a/17

ḥ.+lar 45b/9, 149b/1, 163a/7

ḥ.+lara 193b/20

ḥ.+lardan 3b/16, 10a/15

ḥ.+ları 45b/11, 152b/21, 263a/6

h.+larınuñ 263a/4

h.+laruñ 160b/9

[=39]

hayırlı: Hayırlı, iyi, güzel. bk. **hayrlı**

h. 80b/2, 87b/17, 117a/3, 120b/20, 132b/11, 161a/6, 191b/14, 217a/6, 260a/22, 262a/10

h.+dur 19b/20, 19b/21, 44a/6, 65b/11, 65b/12, 65b/8, 65b/9, 76a/21, 86b/15, 86b/16, 87b/11, 98b/23, 99a/1, 175b/2, 189a/23, 191b/3, 196a/6, 223b/23

h.+lara 270b/12

h.+sı 192a/1

h.+sıdur 262a/8

h.+yıldı 118a/23, 129b/23

[=33]

hayıl: (Ar.) İki şey arasında veya bir şey önünde perde olan, mani olan, arayı kapayan engel. bk. **hā'il**

h. 271a/8, 271a/13

[=2]

hayin: (Ar.) Hıyanet eden, nankörlük eden.

h. 6b/9, 53a/21, 124b/14, 138b/3, 201b/9

[=5]

hayli: (Ar.) Oldukça, fazla.

h. 35a/9, 177b/19, 245a/15

[=3]

hayr: (Ar.) İyi, faydalı, hayırlı, yarar. bk. **hayır**

h. 3b/7, 4b/7, 7b/5, 11a/11, 11a/7, 11a/8, 11a/9, 11a/9, 18a/3, 22b/7, 27b/7,

45a/12, 45a/13, 47a/8, 49a/10, 50b/17, 52b/7, 53a/20, 53a/22, 53a/23, 55a/13, 60a/19, 60a/19, 66b/4, 72b/8, 78a/18, 79b/1, 104b/3, 102b/9, 103b/4, 104b/4, 104b/9, 105b/13, 105b/17, 105b/18, 105b/7, 107a/14, 109b/5, 10a/20, 110b/22, 110b/22, 111a/2, 114b/5, 121a/3, 123a/3, 130a/21, 137b/20, 138a/20, 138b/17, 141a/16, 143a/4, 144b/23, 146a/10, 146a/4, 147a/6, 147a/6, 152a/13, 161a/23, 163b/5, 167a/9, 167b/13, 167b/15, 181b/12, 181b/14, 181b/6, 182a/12, 186a/23, 189a/21, 193b/22, 193b/23, 195a/22, 238b/9, 239a/9, 240b/2, 241a/23, 241b/18, 244a/4, 251b/18, 251b/20, 261a/19, 263a/1, 263a/10, 263b/19, 266b/16

'amel-i h. 104b/3

h.+a 7b/7, 65b/11, 105b/18, 185b/1, 238b/15, 245b/9, 78b/22, 78b/23

h.+dan 54b/20, 72b/10, 167a/18, 171a/14, 175a/14, 175b/16, 204b/2, 208a/12, 241a/22, 241b/20, 244a/3

h.+dur 41b/22, 191b/2

h.+ı+(1) 3b/14, 41a/13, 229a/2, 254a/22, 269a/13

tarık-ı h. 229a/2, 254a/22

h.+ı+(2) 92b/1, 236b/22

h.+ı+(3) 146a/3, 163a/22, 191b/12, 213a/1

h.-ı 'amel 146a/3, 163a/22

h.-ı hâcet 191b/12

h.-ı mülâkî 213a/1

h.+ıdı 130a/20

h.+ıla 204b/14, 228b/21, 260b/6
h.+ın 264b/22
h.+ına 78a/18, 102b/8, 167a/9,
194a/15
h.+ısa 27b/9
h.+la 95a/2
amel-i h. 95a/2
h.+lar 78a/4, 161b/21, 181b/6
h.+lara 181b/16
h.+sa 240b/2
h.+uñ 206a/21
h.+uñuz 164b/5
[=134]
hayrât: (Ar.) Sevap kazanmak için yapılan
hayırlı işler, iyilikler.
h. 227b/5, 254b/17, 264a/10,
256a/9
a' māl-ı h. 256a/9
h.+a 63b/2, 262b/18
h.+da 154a/9
h.+dan 223b/22
h.+ı+(2) 243a/5
h.+lardan 255a/16
h.+ları 120a/12, 258a/11
[=12]
hayret: (Ar.) Şaşma, şaşırma.
h. 227a/21
h.+de 34b/16, 211a/20
h.+e 30b/6, 37a/17, 227a/23
[=6]
hayrlu: Hayırlı, iyi, güzel. bk. **hayırlu**
h. 102a/13
h.+dur 80a/12, 80a/17

h.+yıldı 175b/12
[=4]
hayvân : (Ar.) Hayvan.
h. 39b/6, 59a/21, 59a/23, 61a/22,
84a/15, 84b/6, 94b/14, 116a/18, 145a/10,
194a/17, 239a/11, 272b/1
baħr-ı h. 145a/10
h.+a 157b/19, 169b/6
h.+dan 157a/16, 244a/21, 256a/1,
272a/21, 272a/23
h.+ı+(1) 250a/15
h.+ıla 9a/20
ecnās-ı h. 9a/20
h.+lar 84a/10, 84a/8, 116a/20
h.+lara 68a/2, 136b/18, 237b/14
h.+larda 9b/16
h.+lardan 250a/16
h.+ları 235b/23
h.+larun 101a/16, 190a/21
h.+larunuza 8a/19
[=33]
hayvanât: (Ar.) Hayvanlar.
h.+uñ 236b/20
[=1]
hayvancuħ: Küçük hayvanlar.
h.+lar 65b/17, 102b/1, 204b/9
h.+lara 63a/12, 137a/1
h.+larına 49a/16
[=6]
hayvâniyyet: (Ar.) Hayvanlık.
h. 25a/21
[=1]

ḥayy: (Ar.) Allah'ın adlarından; hayatta olan, diri.

ḥ. 75a/16

ḥ.+dur 61b/4

ḥ.+1+(3) 95a/15, 106b/21

ḥ.-1 ḥalīm 95a/15

ḥ.-1 ḳadīm 106b/21

[=4]

ḥayz: (Ar.) Kadının âdet hâli.

h. 197b/15, 197b/17

[=2]

hāzā: (Ar.) Bu, o, şu.

h. 36b/16

[=1]

ḥazāyin: (Ar.) Hazineseler.

ḥ. 111b/17, 144b/8, 262b/2

[=3]

ḥazer: (Ar.) Sakınma, kaçınma, korunma.

ḥ. 18a/12, 45a/4, 52b/15, 90b/17, 99a/14, 116b/6, 131a/17, 132b/23, 133b/20, 137b/5, 151b/19, 185a/14, 189a/19, 191b/7, 192b/8, 193b/5, 195b/20, 204a/4, 231a/20, 231b/22, 255b/9, 267b/16

[=22]

ḥāzır: (Ar.) Bizzat bulunan, hazır.

ḥ. 8a/2, 11a/5, 12a/19, 15a/1, 15a/2, 18b/10, 19a/18, 19b/8, 25a/7, 25a/7, 25b/6, 26a/4, 27a/22, 27a/7, 27b/2, 27b/2, 31a/12, 34b/3, 37a/16, 60b/15, 73b/10, 78b/20, 81a/1, 85a/2, 92b/19, 100a/15, 113a/3, 124a/13, 124b/12, 125b/13, 128a/13, 137b/19, 137b/22, 139a/20, 139a/21, 140a/23, 146a/22, 150b/19, 155b/12,

155b/16, 165b/15, 170b/19, 185a/3, 191b/11, 191b/11, 207a/20, 212a/5, 221b/21, 236a/13, 236a/17, 240b/2, 246a/6, 247a/10, 250a/8, 267b/12

mecmū'-ı ḥ. 150b/19

ḥ.+dur 25b/11, 73b/5, 77b/17, 95b/16, 174a/3, 246b/9

ḥ.+1+(3) 255b/14

ḥ.-1 'āmm 255b/14

ḥ.+ın 134a/6

ḥ.+larıdı 224b/2

[=64]

ḥāzırılıq: Hazırlanmak için gereken şey veya durumların bütünü.

(ḥāzırılığ).+ıla 170a/1

[=1]

ḥazîne: (Ar.) Devlet malının, devlet parasının saklandığı yer, büyük servet, hazine.

ḥ. 108b/11, 2a/2

ḥ.+ler 167a/5

ḥ.+lerden 243b/23

ḥ.+leri 14b/16, 47a/4, 49a/13, 75a/20, 124b/18, 124b/22, 166b/10, 193a/14

ḥ.+lerle 168a/6

ḥ.+lerinüñ 30a/4, 147a/23, 147a/23

ḥ.+leriyle 46b/9

ḥ.+lerüm 251a/17

ḥ.+nde 251a/20

ḥ.+si 66a/20, 66a/20

ḥ.+sidür 49a/14

ḥ.+sinde 77a/3

ḥ.+sinden 49a/14, 49a/15, 94b/15

ḥ.+sinüñ 86b/6

ḥ.+yi+(1) 66a/19

[=28]

ḥazinedār: (Ar.) Hazinesinin idâre ve muhafazasına memur edilen kimse.

ḥ.+ı+(1) 212a/18

ḥ.+ı+(2) 143a/10, 212a/10, 212a/9

ḥ.+ına 93a/16

ḥ.+ınun 212a/2

ḥ.+lar 58b/12, 58b/14, 58b/19

ḥ.+ları 37a/4, 51a/23, 51a/3, 51a/4, 53b/16, 62a/19, 106b/2, 111a/9, 141a/9, 145a/23, 159b/12, 159b/8, 204a/2, 242b/22

ḥ.+ların 225b/16

ḥ.+larına 12a/3, 58b/11, 143a/9

ḥ.+larınuñ 225a/16

[=28]

ḥazrâ: (Ar.) En yeşil, daha yeşil.

ḥ. 107a/7

ķubbe-yi ḥ. 107a/7

[=1]

ḥazravât: (Ar.) Yeşillikler, sebzeler.

ḥ.+a 160b/18

[=1]

ḥazret: (Ar.) Saygı , saymak üzere büyüklere verilen unvan.

ḥ.+den 166a/16, 38a/15

ḥ.+e 176a/10, 94b/19

ḥ.+i+(1) 105b/19, 112b/20

ḥ.+i+(3) 83a/7, 94b/18, 103a/1, 130b/3, 130b/4

ḥ.-i ķuds 83a/7

ḥ.-i ilâhî 94b/18

ḥ.-i risâlet 103a/1

ḥ.-i ümerâ 130b/4

vaşl-ı ḥ.-i ilâhî 130b/3

ḥ.+idir 40a/8

ḥ.+idür 52b/6, 57b/22, 103b/3, 152a/14, 174b/18, 227b/3

ḥ.+inde 209b/10

ḥ.+inden 51b/23

ḥ.+ine 10b/15, 19b/23, 43b/22, 45a/1, 49a/23, 59a/3, 73b/7, 130b/11, 138a/2, 138a/23, 138b/8, 139a/9, 153a/18, 161b/19, 172b/18, 176a/12, 188b/8, 191a/8, 204a/22, 209b/1, 210b/9, 212b/17, 253b/8

ḥ.+ümde 38a/11, 138b/11

ḥ.+ümüz 97a/12

ḥ.+ümüze 41a/4, 87b/3, 88a/8, 244b/4, 256a/8, 256a/8

ḥ.+üñdür 185b/14

ḥ.+üñe 23b/10

[=54]

ḥazz: (Ar.) Hoşlanma, zevklenme, sevinç, memnunluk.

ḥ. 73a/5, 187b/15

ḥ.+ı+(3) 7b/6, 190b/8

ḥ.-ı naşib 7b/6, 190b/8

ḥ.+ı+(2) 180a/11, 180a/13

[=5]

hebâ: (Ar.) Boş, nafîle.

h. 90b/21

h.+yı+(3) 49b/15

h.-yı menşür 49b/15, 77a/18

[=3]
hecv: (Ar.) Hiciv, yerme.
h. 271a/10
[=1]
hediye: (Ar.) Armağan, hediye. bk.
hediye, hedy, hedye
h. 91b/11, 122a/20, 179b/19,
186a/14
h.+lerle 11b/8
[=5]
hediye: (Ar.) Armağan, hediye. bk.
hediye, hedy, hedye
h. 105a/6, 128b/7
h.+ler 139a/12
h.+lerile 216b/9
h.+yi+(1) 207b/5
h.+yile 163a/3
[=6]
hedy: (Ar.) Armağan, hediye. bk.
hediye, hediye, hedye
h.+inüñ 126b/7, 126b/7
[=2]
hedye: (Ar.) Armağan, hediye.
bk. **hediye, hediye, hedy**
h.+ñüzi 126b/6
[=1]
hefte: (Far.) Hafta.
h.+de 106a/5
[=1]
helāk: (Ar.) Mahvolma, ölme.
h. 1b/20, 7b/11, 7b/23, 3a/22,
15b/7, 19b/6, 20b/6, 20b/22, 22b/2, 22b/3,
25a/16, 25a/16, 25a/17, 25a/19, 25b/23,
28a/18, 28b/6, 29a/4, 30a/14, 30a/16,

30b/1, 30b/4, 34a/16, 34a/7, 35b/1, 36a/2,
37b/1, 37b/13, 42a/17, 42b/22, 43a/20,
43b/15, 43b/3, 45b/18, 46a/8, 47b/5,
50a/16, 54b/13, 59a/15, 62b/20, 63a/19,
63a/19, 66b/19, 66b/20, 67a/2, 67a/22,
67b/1, 67b/7, 67b/8, 68a/15, 69a/5, 6a/18,
71b/4, 76b/23, 76b/23, 77a/6, 77a/7, 77b/8,
78a/12, 80a/3, 83b/12, 83b/13, 83b/14,
85b/21, 88b/20, 89b/13, 89b/21, 90a/7,
93b/12, 94a/1, 96b/22, 97b/19, 98a/21,
98b/16, 98b/9, 99a/1, 99a/1, 99a/2, 99a/5,
48b/11, 100b/17, 101b/4, 102a/13,
102a/14, 103a/8, 103b/11, 104b/19,
105a/10, 105a/11, 112a/23, 112a/6, 112a/9,
112a/21, 112b/1, 112b/2, 114a/11,
114a/12, 114a/13, 115a/21, 116a/4, 116b/5,
120b/19, 123a/15, 123a/22, 123a/23,
124b/6, 124b/8, 131a/23, 135a/14, 136a/9,
137a/14, 137a/21, 137b/3, 137b/5,
139a/14, 140a/22, 142b/12, 142b/3,
142b/4, 142b/5, 143a/10, 143a/12,
143a/21, 143a/22, 143a/4, 143a/5, 143b/1,
143b/3, 143b/4, 143b/5, 144b/16, 146b/15,
147a/3, 147a/6, 152a/12, 152b/13,
152b/14, 152b/18, 152b/19, 153a/10,
153a/2, 154b/19, 155a/14, 155a/8,
155b/17, 155b/9, 156a/1, 156a/13,
156a/21, 156a/22, 156a/8, 156b/23,
158b/8, 158b/9, 163b/16, 164b/14,
164b/17, 164b/3, 167a/12, 167b/12,
168a/6, 170b/3, 171a/16, 173b/17,
173b/18, 176b/1, 177b/19, 177b/6, 178b/6,
180b/14, 181a/23, 183b/5, 185b/21,
192a/5, 192b/9, 196a/2, 205a/14, 205a/8,

209a/14, 210b/16, 211a/20, 211a/8,
211b/7, 212a/11, 212a/12, 212a/2, 212a/21,
212a/22, 212a/6, 212a/9, 214a/6, 217a/6,
217b/11, 218a/6, 219a/10, 219a/22, 219a/4,
219a/9, 220b/1, 223a/10, 224b/7, 232a/15,
232a/16, 237a/22, 240b/12, 244a/11,
245a/19, 246a/1, 246a/15, 246a/2, 247a/10,
247a/6, 247b/21, 24b/21, 251a/16, 251b/8,
252a/14, 252a/8, 252b/2, 254a/15, 255b/1,
255b/14, 255b/17, 255b/18, 255b/19,
264a/23, 266a/15, 267b/21, 267b/22,
268a/1, 268a/1, 268a/14, 268a/18, 268a/20,
268a/4, 268a/8, 268b/1, 270b/15, 270b/15,
270b/8, 272b/2

esbāb-ı h. 48b/11

sebeb-i h. 112a/21

h.+i+(2) 255a/17

sebeb-i h. 255a/17

h.+dan 48b/4

esbāb-ı h. 48b/4

h.+dur 93a/11

sebeb-i h. 93a/11

[=244]

helâklik: Helâk olma, yok olma,
perişanlık. bk. **helâklük**

h. 12a/14, 12b/18, 33b/3, 35b/18,
42b/7, 65a/17, 67b/23, 76a/2, 87b/18,
91a/23, 95b/19, 100b/12, 102a/12, 106b/5,
115b/14, 139a/23, 145a/18, 157a/8,
158b/7, 159b/21, 206a/21, 210b/20

h.+de 255b/14

h.+den 150b/17

h.+dür 61b/12, 142b/23

(helâklig).+e 11b/23, 112b/15,
142b/22, 167b/14, 219a/22, 228a/20

(h).+i+(1) 88b/2, 158b/12

(h).+i+(2) 26b/5, 138a/3, 170b/3,
170b/12

(h).+in 219a/6

(h).+inden 153a/3

(h).+ine 100b/17, 237a/12

h.+lerin 142b/12

h.+lerine 155b/10

(h).+üme 147a/4

(h).+üñüz 67b/23

(h).+üñüze 12a/15, 147a/4

[=48]

helâklük: Helâk olma, yok olma,
perişanlık bk. **helâklik**

(helâklüg).+ümde 45b/19

(h).+ümüze 10b/20, 16b/9, 64b/8

(h).+üñe 64b/8

(h).+üñüze 45b/19

[=6]

helâl: (Ar.) Haram olmayan, yapılması
dinen yasak olmayan şey.

h. 1b/10, 2b/1, 24b/9, 253a/4,
253a/5, 253b/14, 253b/16, 253b/18,
253b/18, 32b/12, 32b/16, 41a/12, 48a/17,
60b/7, 60b/7, 61b/1, 64a/10, 69a/5, 81a/6,
81a/7, 83a/20, 83a/21, 83a/21, 91b/15,
95a/16, 103b/14, 104a/7, 105a/17, 108a/7,
122b/4, 129a/7, 129a/7, 133b/22, 134a/17,
134a/20, 169a/18, 173a/11, 173a/15,
173a/16, 173a/9, 173b/19, 190b/13,
194b/21, 196b/21, 196b/8, 197b/20,

198b/16, 199a/22, 199b/2, 207b/9,
216a/10, 215b/14, 215b/18, 223b/11

keseb-i ħ. 223b/11

ħ.+de 91a/15

ħ.+den 83a/11, 103b/10, 127b/16

ħ.+dür 13a/13, 91a/16, 187a/6,
187a/6, 196b/1, 196b/2

ħ.+e 83a/20

ħ.+i+(1) 13a/1, 109a/21, 167b/20,
171b/10, 190a/14, 227b/17

ħ.+i+(2) 133a/23

ħ.+in 83a/18

ħ.+inden 239b/7

ħ.+ini 41b/17

ħ.+inün 215b/15

ħ.+iyise 216a/1

ħ.+lerden 216a/9

ħ.+leri 130a/13, 215b/9

ħ.+leriyle 11b/4

ħ.+üm 31b/22

ħ.+ümsin 21b/7

ħ.+ün 2b/1, 31b/22

ħ.+ünüz 173a/10

[=86]

ħelalleş-: Helalleşmek.

ħ.-mege < [ħelallaşmağa] 113b/23

[=1]

ħelällik: Helal olma durumu.

ħ. 32b/10, 32b/12, 78b/1, 78b/3,
134a/14, 134a/17, 134a/21

(ħelällig).+ın 32b/16

[=8]

hele: (Far.) Nihayet, sonunda.

h. 40a/18, 56a/20, 65a/11, 71a/9,
147a/2, 177b/11

[=6]

hem: (Far.) Hem, aynı zamanda.

h. 1b/15, 2a/5, 4a/21, 4a/21, 4b/14,
6a/4, 6a/4, 6a/6, 6a/6, 9a/23, 15b/12,
22b/12, 22b/18, 24b/23, 24b/23, 25b/15,
26a/14, 26a/14, 26a/22, 29a/10, 30a/10,
33a/13, 33a/13, 42a/2, 47a/17, 51a/9,
52b/1, 59a/20, 61a/6, 66b/9, 67a/21, 70a/9,
70a/9, 74b/1, 79a/3, 82b/4, 82b/4, 84b/5,
88a/17, 92a/4, 92a/4, 92b/1, 92b/5, 92b/6,
102b/13, 102b/6, 103a/16, 104a/23,
106b/22, 109a/18, 109a/18, 109b/10,
109b/11, 110b/20, 115a/5, 117a/7,
117b/21, 128b/17, 130a/18, 133a/17,
149a/16, 152a/22, 152a/22, 154b/22,
154b/22, 155a/18, 155a/19, 157a/20,
158a/2, 158a/2, 158a/23, 158b/1, 160a/13,
160a/13, 163a/9, 166a/14, 169b/23,
169b/23, 169b/23, 169b/23, 174a/3,
175a/18, 186b/21, 189a/20, 189a/20,
191b/18, 192b/2, 194b/11, 194b/11,
195b/21, 202a/10, 202a/9, 20b/10, 218a/1,
218a/10, 218a/3, 218a/3, 223a/9, 231a/5,
231a/5, 237a/15, 242b/5, 244a/1, 257a/19,
258b/14, 259b/9, 265a/10, 272b/22

[=108]

hemân: (Far.) Hemen, derhal.

h. 3a/20, 5a/8, 6b/8, 9b/19, 14b/12,
17a/20, 19b/12, 29b/18, 32b/14, 33a/2,
37a/20, 40b/8, 44a/12, 46a/6, 60b/21,
62a/4, 63b/1, 73a/17, 74a/20, 78a/22,
7b/13, 89a/11, 89b/5, 90b/12, 97a/9,

98b/20, 100a/15, 100b/5, 105a/9, 108b/18,
111b/1, 121b/22, 124b/11, 128b/5,
130b/16, 137b/10, 143b/22, 14b/13,
150a/8, 150b/8, 153a/11, 156b/1, 156b/21,
162a/4, 165b/11, 166b/2, 170b/13, 171b/6,
179b/14, 180b/1, 184b/9, 190b/12, 190b/8,
192a/17, 192b/14, 195b/6, 195b/9, 227b/3,
238b/13, 246a/17, 248a/10, 256b/11,
258b/7, 269b/21, 271b/11, 272a/6

[=66]

henüz: (Far.) Henüz, daha.

h. 9a/19, 10b/9, 15a/3, 30a/2,
57a/22, 68b/12, 87b/12, 88b/23, 103a/9,
119a/20, 124a/17, 127a/13, 134a/9,
135a/20, 139a/3, 145a/4, 146b/4, 149a/18,
162b/15, 202b/11, 204a/18, 212b/7,
230b/7, 240a/9, 248a/8, 250b/3, 251b/14

[=27]

hep: (Far.) Tamamıyla, tamamen.

h. 7a/9, 10b/11, 21a/7, 21b/3,
29b/19, 35a/11, 37b/7, 49a/11, 50a/16,
50a/20, 54b/11, 56a/4, 58a/2, 64b/17,
69b/21, 72b/3, 77b/17, 77b/8, 78a/18,
78b/20, 79b/8, 82b/2, 83a/22, 87b/16,
90b/19, 91a/14, 92b/17, 96a/15, 97a/3,
97b/23, 103a/8, 105b/12, 105b/22,
112b/13, 117b/11, 11a/1, 122b/16,
123a/22, 129b/7, 134a/14, 137a/9,
138b/12, 139a/11, 140b/11, 149b/7,
150a/16, 158b/16, 158b/8, 159a/7,
160a/13, 162b/17, 167a/11, 174a/1,
174a/15, 175a/10, 176a/10, 181a/15,
183b/17, 188b/11, 193a/14, 200a/2,
212b/14, 220a/5, 238a/2, 253a/16

[=65]

hepsi: Tamamı.

h. 17a/18

[=1]

her: (Far.) Bütün.

h. 2b/20, 4b/4, 4b/8, 4b/18, 5a/2,
5a/2, 5a/15, 5a/20, 5b/10, 9a/10, 9a/12,
9a/15, 9a/2, 11a/7, 11a/19, 11a/22, 11b/17,
13b/11, 14b/17, 14b/20, 14b/20, 14b/23,
15b/5, 15b/12, 15b/18, 16a/1, 21a/5,
24a/12, 24a/3, 24b/15, 24b/15, 24b/16,
27b/16, 27b/7, 27b/7, 27b/9, 28b/12,
30a/12, 30a/20, 30b/10, 30b/18, 30b/4,
31a/18, 31a/2, 33a/8, 35a/1, 35b/5, 37a/10,
38b/18, 39b/1, 40a/2, 40b/20, 41a/11,
41a/4, 41a/8, 41a/9, 41b/20, 41b/21, 43a/4,
43b/11, 43b/15, 43b/4, 44a/12, 44b/8,
45b/18, 46a/1, 46a/3, 48a/6, 49a/10, 49a/7,
49b/14, 50b/17, 50b/6, 51b/9, 52b/19,
52b/6, 53a/11, 53a/22, 53a/23, 53b/7,
54a/18, 54b/20, 54b/22, 55a/7, 56a/3,
56b/7, 56b/9, 57a/7, 57b/16, 57b/4, 57b/5,
57b/7, 58a/14, 58a/5, 58b/7, 58b/8, 59a/11,
59a/22, 60b/22, 61b/23, 62b/18, 63a/13,
63b/13, 64b/12, 65b/16, 65b/20, 65b/22,
65b/7, 66b/8, 66b/8, 68a/17, 71a/23, 71b/3,
72a/10, 72a/20, 72a/9, 73a/17, 73a/23,
73a/7, 73b/10, 75a/17, 75a/22, 75b/18,
77a/14, 77a/19, 77a/21, 77a/3, 77a/4,
78a/15, 78a/3, 78b/20, 78b/23, 79a/23,
79a/6, 79a/7, 79a/9, 80b/7, 80b/9, 81a/17,
81a/22, 81a/3, 81b/23, 82a/1, 82b/6,
83a/11, 83a/21, 83b/7, 83b/7, 84a/10,
84a/9, 84b/2, 85a/13, 85b/20, 85b/8,

86a/10, 87a/19, 87b/3, 87b/4, 88b/8, 8b/11,
90b/10, 91a/21, 92a/19, 92a/6, 92b/15,
92b/16, 94b/15, 95a/21, 97a/4, 98a/17,
99a/23, 100a/13, 100a/14, 100b/18,
100b/20, 100b/6, 102b/12, 102b/17,
102b/8, 103a/15, 103a/19, 103a/20, 103a/8,
103b/3, 104b/13, 104b/17, 105b/11,
105b/20, 105b/21, 105b/22, 106a/1,
106a/2, 106a/2, 107a/14, 111a/1, 111a/5,
113a/11, 113a/16, 114b/1, 115a/10,
115b/4, 115b/5, 115b/7, 116a/15, 117a/14,
121a/3, 122b/15, 124a/2, 124b/19,
126a/12, 126b/18, 126b/3, 127b/15,
128a/12, 129b/16, 129b/5, 12b/13, 130a/2,
131a/2, 131b/9, 132b/20, 132b/22, 133a/2,
133a/7, 138a/13, 138a/15, 138a/16, 138b/1,
139a/5, 139b/8, 140a/13, 140a/20,
140b/12, 140b/22, 140b/8, 143b/11,
143b/12, 145a/1, 145b/15, 146a/20,
146a/21, 146a/9, 146b/2, 149a/19, 149b/4,
151a/6, 152a/10, 152a/15, 152a/20, 152a/8,
153a/15, 153b/15, 153b/17, 153b/4,
155a/7, 155b/12, 156b/13, 156b/18,
156b/19, 157a/19, 157a/23, 157b/19,
158a/15, 158a/17, 158a/3, 158b/16,
158b/19, 158b/5, 158b/8, 159a/20, 159a/5,
159b/15, 159b/5, 160a/1, 160a/11,
160a/13, 160a/6, 160b/23, 163a/14,
163b/8, 164b/1, 166a/11, 166a/17,
166a/17, 166a/24, 166b/1, 166b/7,
167a/14, 167b/5, 168b/13, 169b/13,
169b/23, 171a/20, 171a/3, 171b/1,
171b/21, 172a/13, 173a/18, 173a/19,
173b/6, 173b/8, 177a/1, 178a/15, 179b/12,

179b/22, 180a/1, 180a/10, 181b/17,
181b/3, 181b/4, 184a/16, 184a/16,
186a/23, 190b/10, 190b/10, 190b/16,
190b/7, 191a/13, 191b/10, 192a/7, 192a/7,
192b/7, 193b/14, 193b/6, 194a/4, 194a/4,
195a/17, 195b/15, 195b/16, 196a/7,
196b/14, 197a/12, 197a/13, 197a/15,
197b/22, 197b/3, 197b/7, 197b/7, 198a/22,
198b/20, 199a/8, 199a/9, 202b/6, 202b/8,
202b/8, 203a/11, 203a/17, 203a/5, 203a/6,
204a/1, 205b/4, 207b/4, 208a/10, 210a/13,
210a/14, 210a/21, 211a/23, 211b/17,
212b/10, 212b/13, 212b/14, 212b/20,
214b/20, 215a/18, 215a/2, 216a/9,
216b/17, 217a/3, 217b/20, 218a/21,
218b/1, 220a/21, 220b/5, 220b/8, 221b/4,
224a/15, 225a/21, 226a/14, 226b/14,
227b/7, 227b/8, 227b/8, 229a/11, 230b/18,
230b/23, 231a/7, 231b/6, 232a/11, 232a/8,
232a/9, 232b/19, 232b/22, 232b/4,
234a/10, 234a/2, 234a/21, 234a/9, 235a/1,
235a/2, 235a/2, 235a/2, 235b/14, 235b/16,
235b/20, 237b/23, 237b/6, 238a/6,
238b/22, 239a/19, 239a/23, 239b/1,
239b/11, 239b/8, 240a/1, 240a/13, 240a/2,
240a/5, 240b/1, 240b/3, 241a/21, 241b/1,
241b/3, 243a/6, 243b/21, 244a/16,
245a/11, 246a/8, 246a/9, 246b/16, 246b/9,
247b/10, 247b/15, 248a/17, 248a/18,
248a/18, 250a/1, 250a/8, 251a/20, 251a/4,
251a/7, 251b/18, 252a/13, 252a/2, 252a/2,
252a/22, 253a/13, 255a/14, 256b/15,
256b/22, 257a/3, 257b/18, 258a/23,
258b/2, 258b/3, 258b/7, 25a/11, 25a/22,

261a/11, 262b/18, 264a/14, 264a/9, 265a/7,
265a/9, 267a/5, 267a/6, 267b/19, 267b/20,
267b/22, 267b/23, 267b/8, 269b/1,
270b/21, 271a/21, 271b/1, 271b/15

[=475]

hergele: (Far.) Eşek sürüsü.

h. 51a/2

[=1]

hergiz: (Far.) Asla, hiçbir zaman.

h. 7b/23, 13a/8, 30b/7, 36a/23,
58b/19, 59a/8, 70b/17, 70b/23, 87a/4,
100a/18, 100a/9, 116b/18, 124b/7, 150b/2,
166a/18, 180a/21, 194b/9, 203a/17,
207a/15, 207b/6, 213a/6, 235a/12, 235b/1,
258a/4, 270b/17

[=25]

herze: (Far.) Boş lakırdı, saçma.

h. 188b/23, 214a/22

h.+ler 84a/21

[=3]

hevā: (Ar.) Heves, istek, arzu.

h. 104b/22

h.+dur 75b/18

h.+ları 114b/18

h.+ların 104b/17, 109b/21

nefs-i h. 104b/17, 109b/21

h.+larına 19a/13, 75b/18, 76a/8,
103b/23, 104a/16, 153b/14, 189a/14,
234b/13

nefs-i h. 189a/14, 234b/13

h.+larından 68a/8, 115b/17

nefs-i h. 68a/8

h.+muz 220b/5

h.+sı 130b/4

h.+sına 33a/16, 98a/7, 117a/13

nefs-i h. 98a/7

h.+sıyla 148b/17

h.+ya 234b/18, 238a/9, 238a/9

h.+yı+(1) 93a/12

h.+yı+(3) 33a/13, 33a/14, 40a/18,
44b/21, 47b/1, 48b/4, 49a/19, 64a/15,
76a/5, 78b/11, 80b/1, 82a/15, 91a/1,
98a/11, 99a/17, 104b/13, 112b/17,
116b/10, 123a/17, 179b/12, 238a/7

h.-yı nefis 33a/13, 33a/14,

40a/18, 44b/21, 47b/1, 48b/4,
49a/19, 64a/15, 76a/5, 78b/11,
80b/1, 82a/15, 91a/1, 98a/11,
99a/17, 104b/13, 112b/17, 116b/10,
123a/17, 179b/12, 238a/7

[=46]

hevāmm: (Ar.) Böcekler, heşereler.

h.+dan 166a/22

[=1]

hevl: (Ar.) Korku.

h. 264a/7

h.+i+(2) 211b/18, 229a/20,
263b/22, 264a/6

h.+i+(3) 264a/18

h.-i 'azım 264a/18

h.+in 230a/14, 253a/21

h.+inden 11a/12, 54b/9, 210a/11,
230a/11, 230a/12, 230a/14

[=14]

hevn: (Ar.) Hor ve zelil olmak.

h.+e 111b/12

'azāb-ı h.

[=1]

heybet: (Ar.) Korku ile saygı duygularını
birden uyandıran hâl veya görünüş.

h. 224a/4

h.+i+(2) 31a/15, 123a/20

h.+ile 155b/19

h.+in 225a/11, 253a/21

h.+inden 35a/5, 74a/8, 149a/14,
154a/8, 155b/19, 159a/20, 159a/21,
223a/12, 223a/13, 223a/5, 227a/20, 232a/3,
240a/1, 240a/4, 241a/18, 243b/16, 253a/14

h.+ler 154a/12

[=24]

heybetlü: Gösterişli.

h. 113b/4, 119a/4, 154a/4, 225a/12

[=4]

hey'et: (Ar.) Bir işi yapmak için
görevlendirilen topluluk.

h. 190b/10

[=1]

heyhât: (Ar.) Yazık, ne yazık.

h. 40b/15, 40b/15, 48b/2

[=3]

hezâr: (Ar.) Pek çok.

h. 61b/6, 204b/13

[=2]

hezârân: (Ar.) Bülbüller.

h. 205a/8

[=1]

hezîmet: (Ar.) Bozgun, bozgunluk.

h. 123a/13, 124a/11, 126a/13,
126a/19, 263a/19, 266b/14

h.+den 126a/16, 127a/5

h.+dür 62b/13

h.+i+(1) 180b/4

h.+ile 124a/23, 125b/20

katl-i h. 125b/20

[=12]

hezl: (Ar.) Eğlence, alay, şaka, latife.

h. 71b/6, 247b/17

[=2]

hıfz: (Ar.) Koruma, saklama.

h. 33b/17, 154b/22, 155a/1,
158b/21, 216b/5, 227b/14, 248b/4, 265a/9,
268b/18

h.+i+(3) 105b/16

h.-1 ferîşte 105b/16

h.+ını 248b/13

h.+umuzdasın 148a/22

[=12]

hıkd: (Ar.) Kin tutma, öc almak için fırsat
bekleme.

h.+larını 250a/1

[=1]

hıns: (Ar.) Yeminin hakkından gelemeyip
hükmü altında kalma.

h. 163b/23

günâh-ı h. 163b/23

[=1]

hınzır: (Ar.) Domuz.

h. 215b/20

[=1]

hırş: (Ar.) Sonu gelmeyen arzu, istek.

h.+i+(2) 44a/5, 186b/9, 191b/4

[=3]

hırz: (Ar.) Sığınak.

h.+i+(2) 111a/21

[=1]

hışm: (Ar.) Kızgınlık, öfke.

h. 119a/9, 203b/23, 256b/9,
270b/21

h.+ı+(2) 173b/17

h.+ıla 216b/12, 246b/5

[=7]

hıyānet: (Ar.) Hainlik.

h. 97a/15, 180a/9, 180a/11,
180a/12, 189a/14, 216a/20, 234b/4

fi'1-i h. 97a/15

h.+den 244b/10

h.+ı+(2) 201b/9, 201b/10

h.+ile 55a/7

h.+leri 119a/16

[=12]

hıyār: (Ar.) Hıyar.

h. 102b/11, 157a/21

[=2]

hibe: (Ar.) Bağış, bağışlama.

h. 24a/8

h.+yile 215b/10

[=2]

hicāb: (Ar.) Utanma, sıkılma.

h. 12b/2, 64b/5, 64b/6, 82b/13,
105a/1, 111a/8, 113b/14, 210a/18,
243b/21, 248a/10

h.+a 34a/14, 203a/14

h.+ıla 105a/2, 136a/4

h.+ın 138a/19, 201b/23

h.+lar 203a/15

h.+uñ 136a/3

[=18]

hicret: (Ar.) Hz.Muhammed'in
Mekke'den medine'ye göç etmesi.

h. 22b/4, 22b/6, 179a/23, 186b/8,
195b/23, 200a/22

h.+uñ 121b/4

[=7]

hiç: (Far.) Hiç, hiçbir, asla.

h. 2b/23, 4a/10, 6b/2, 6b/21, 7a/15,
7b/14, 8a/14, 9b/13, 9b/14, 9b/2, 11a/17,
11a/18, 11a/23, 12b/4, 12b/15, 14a/20,
14b/12, 16b/2, 16a/14, 16b/17, 17a/21,
19b/1, 21a/23, 21b/15, 23a/18, 29b/13,
30b/19, 33b/2, 34b/16, 37b/13, 41a/16,
42b/10, 42b/4, 43a/20, 43b/14, 44b/2,
45b/10, 46a/18, 47a/15, 47a/7, 47b/5,
48b/4, 49a/11, 49a/2, 49b/1, 50b/15,
52b/14, 53b/22, 56a/15, 58b/3, 63a/18,
63b/5, 65a/7, 67a/11, 72b/15, 72b/3,
78a/12, 81b/3, 85b/1, 88a/16, 89b/8, 90a/9,
91a/3, 91b/4, 91b/4, 93a/4, 95b/13,
101b/15, 102a/8, 105a/6, 107b/11,
107b/13, 107b/7, 108b/6, 110a/12,
110b/11, 113b/9, 115a/21, 115b/6,
119b/21, 120a/22, 122a/2, 124a/21,
130a/17, 135b/3, 136b/12, 136b/14,
139a/16, 139b/21, 139b/6, 139b/8, 13a/7,
147b/20, 148b/19, 150a/15, 151a/18,
152b/14, 152b/3, 155a/17, 157a/1,
158b/11, 158b/18, 160a/21, 160b/2,
160b/21, 161a/12, 161a/6, 163a/19,
163b/14, 164a/16, 167b/13, 168b/17,
170a/4, 171b/3, 172a/23, 174a/12,
177b/13, 178a/17, 178a/18, 178a/20,
182a/5, 184a/19, 185b/9, 188a/11, 18b/10,

192b/5, 195b/12, 196b/16, 197b/17,
198b/23, 201a/1, 202a/7, 203a/20, 206b/9,
208b/7, 209b/7, 210b/1, 210b/13, 210b/18,
211b/1, 211b/2, 212b/17, 213a/8, 217b/14,
221b/1, 223a/16, 224b/20, 224b/21,
226b/15, 227a/14, 227b/10, 228a/6,
22a/10, 22a/11, 230a/19, 230b/22, 231a/6,
231a/8, 232a/5, 233a/15, 235a/5, 235b/12,
236b/14, 237a/19, 237a/2, 241b/20,
242a/2, 243a/13, 243b/21, 244a/22,
249a/19, 250a/19, 251a/17, 251b/17,
251b/7, 253a/10, 255a/3, 256a/15, 256a/3,
259a/10, 260a/5, 260b/13, 264b/12,
264b/16, 264b/18, 266a/18, 267a/16,
267b/15, 26a/19, 272b/13

h.+dür 5a/14

[=191]

hiçbir: Hiçbir.

h. 3b/7, 4b/13, 7b/17, 10b/11,
11a/6, 15a/5, 18b/12, 25a/20, 29b/11,
31b/10, 37a/21, 40a/1, 40b/19, 43a/4,
45a/10, 46b/6, 46b/7, 48a/11, 48b/5, 48b/9,
50a/6, 54b/11, 54b/15, 55a/13, 55a/22,
55a/6, 59a/3, 59b/18, 62b/23, 63a/22,
64b/20, 72a/23, 72b/19, 74b/16, 75a/14,
77a/9, 77b/19, 78b/17, 78b/22, 78b/23,
79b/11, 80a/7, 81a/8, 82b/10, 82b/16,
83b/10, 88b/17, 88b/5, 88b/7, 89a/3,
92a/15, 94b/13, 99b/2, 104b/14, 105a/4,
108a/23, 108b/1, 116b/5, 119b/10,
122b/17, 123a/20, 123b/2, 124b/2, 124b/5,
125b/20, 126a/18, 127b/7, 128a/22,
132b/15, 132b/9, 135a/22, 136a/7, 136b/7,
137b/16, 138b/15, 140b/1, 143b/8, 144a/5,

144b/5, 145a/13, 146a/23, 148a/12,
150a/19, 151a/23, 152a/12, 153a/5,
153b/13, 154a/13, 154b/19, 154b/22,
155a/1, 155b/21, 157b/4, 159a/23,
163a/14, 164b/8, 166b/13, 167a/7, 167a/8,
171a/6, 171b/4, 172b/11, 175b/16,
178b/11, 182a/23, 184a/15, 186b/18,
187a/18, 188b/20, 189a/8, 193b/21,
196a/21, 198b/1, 199a/11, 199a/8, 202a/20,
202b/5, 203a/18, 203a/7, 204a/3, 207a/18,
210a/18, 212a/12, 212a/4, 214a/7, 214a/8,
214b/20, 214b/5, 215a/1, 216b/21,
219b/18, 221a/23, 221b/17, 223b/13,
225b/4, 227a/6, 228b/11, 228b/16,
230a/20, 230b/19, 235b/8, 236a/16,
236a/7, 239a/1, 239a/13, 242a/4, 247b/1,
247b/11, 248a/16, 248b/14, 251a/18,
251b/2, 252b/4, 253a/14, 253b/1, 253b/23,
253b/3, 254a/13, 255b/17, 256b/23,
262b/19, 263a/3, 265a/15, 271b/13,
271b/16, 271b/2, 273a/13

h.+i+(2) 96a/11, 122a/23, 124b/6,
159a/14, 178a/6, 191a/10, 218b/12, 252a/9

h.+imüzüñ 31b/10, 58b/7

h.+in 196a/14

h.+inden 176a/21, 270b/15

h.+ine 132a/12, 143a/5, 178a/10

h.+ini 33a/22

h.+inüñ 11a/7, 226b/6

h.+iñüzüñ 108a/14

h.+isi 94b/22, 100a/16, 197b/8,
261b/19

h.+isin 176a/8

h.+üñüz 218b/5

[=193]

hidāyet: (Ar.) Doğru yola ulaşma.

h. 3b/21, 3b/21, 4a/1, 4a/3, 7a/1, 7a/20, 13a/17, 17a/11, 17b/20, 39a/12, 42b/1, 43a/12, 43a/14, 43a/3, 43b/5, 45a/10, 50a/1, 59a/17, 75b/10, 81a/23, 82a/1, 82a/2, 82a/2, 83a/1, 83a/11, 83a/3, 84a/1, 87b/1, 91a/7, 102a/11, 104a/9, 105a/3, 105a/5, 109a/14, 109a/6, 110b/15, 115b/2, 116b/9, 118b/17, 118b/8, 118b/8, 121a/16, 131b/10, 135b/15, 150b/14, 166a/7, 167b/22, 171b/21, 172b/7, 185b/11, 185b/11, 188a/18, 188b/15, 190a/15, 190a/18, 190b/5, 192b/21, 194b/20, 195a/18, 203a/9, 203b/9, 205b/13, 208a/1, 20a/21, 210b/23, 220b/1, 220b/2, 220b/16, 220b/7, 221a/22, 237a/4, 254a/22, 256b/3, 257b/1, 257b/2, 257b/3, 260a/20

delil-i h. 59a/17

tarîk-ı h. 4a/3, 91a/7, 220b/2

h.+de 207b/23

tarîk-ı h. 207b/23

h.+den 104b/22

h.+di 59a/19

h.+dür 104a/7, 43a/3, 71b/19

h.+e 12a/23, 12b/2, 12b/3, 56b/15, 56b/15, 67b/4, 83a/2, 143a/3, 217a/21, 219b/15, 231b/11, 241b/1

tarîk-ı h. 12b/2, 67b/4, 241b/1

h.+i+(1) 102a/9

h.+i+(3) 112a/19, 206a/1

h.-i tarîk 112a/19, 206a/1

h.+ile 127b/4, 189a/6, 231b/10

kelime-yi h. 127b/4

h.+leri 117b/1

h.+lerin 117a/22

[=103]

hidmet : (Ar.) İş, vazife, memurluk.

bk. **hizmet**

h. 166b/1

[=1]

hikāyet: (Ar.) Kıssa, hikaye.

h. 68b/20

h.+de 107b/9, 162b/18

h.+dür 102a/2, 111b/14

h.+idür 181a/2

h.+lerinde 143a/15

[=7]

hikmet : (Ar.) Bilgelik.

h. 31b/3, 33a/23, 57b/8, 65b/7, 104b/7, 153b/22, 249b/20, 257b/8

h.+den 257b/1, 257b/7

h.+dür 167a/16

h.+e 33b/3

h.+içün 99a/11

h.+ine 10a/14, 35a/1, 202a/23

h.+ler 39a/19, 77a/4, 98b/14, 104b/6, 158a/21, 260a/3

h.+leri 178b/4, 207a/2

h.+lerinden 193a/15

[=25]

hikmetullāh: (Ar.) Allah'ın hikmeti.

h. 136a/16

[=1]

hilāf: (Ar.) Karşı, zıd.

h. 28b/13, 29a/1, 37b/13, 42a/12,
43b/7, 93b/3, 110b/5, 149b/14, 161b/6,
167b/16, 184a/3, 185a/2, 189b/11, 214b/15

h.+ın 16b/18

h.+ınca 230b/6

[=16]

hilâl: (Ar.) Yeni ay.

h.+in 255a/7

[=1]

hil'at: (Ar.) Eskiden, padişah veya vezir
tarafından takdir edilen, beğenilen kimseye
giydirilen süslü elbise, kaftan.

h.+i+(1) 127a/7

h.+i+(2) 190a/19

h.+in 231b/12

h.+leri 247b/3

h.+leriyle 200b/14

[=5]

hîle: (Ar.) Oyun, aldatma.

h. 218b/16, 247b/18

h.+ler 130b/4

h.+leri 148a/11

h.+leriyle 17a/23

h.+ñüz 233a/8

[=6]

hilkat: (Ar.) Yaratılma, yaratılış.

h. 157b/18

h.+i+(2) 148b/20, 194a/10, 207a/17

h.+ini 12b/14, 241b/15

h.+leri 255a/15

[=7]

himmət: (Ar.) Gayret, emek, çalışma.

h.+i+(2) 98a/14, 264b/12

h.+in 98a/8, 195b/10

h.+inden 36a/23

h.+leri 36a/23, 116a/18

[=7]

hisâb: (Ar.) Hesap, sayma, aritmetik.

h. 15a/5, 16b/10, 30b/12, 33a/17,
35b/12, 36b/14, 50b/12, 50b/5, 54b/21,
56a/4, 56a/4, 57b/6, 58b/16, 68b/15,
74a/19, 76b/14, 138a/5, 139b/22, 141a/6,
141b/8, 145b/16, 147a/16, 152a/20,
154a/15, 164a/15, 165b/21, 194a/15,
194a/23, 195b/6, 202b/14, 212b/16,
212b/17, 213a/8, 226a/14, 231b/23,
223a/14, 234a/21, 235a/12, 238a/7, 244a/7,
244b/4, 24a/19, 250b/9, 252b/10, 252b/8,
252b/9, 252b/9, 259a/16

haşr.-ı h. 223a/14

h.+a 50b/18, 154a/14, 198b/5,
202a/16

h.+dan 11b/10, 51a/1, 56b/13,
77a/11, 232b/10, 159b/8, 232b/18,
240a/13, 244b/4, 262b/9

faşl-ı h. 232b/10

h.+dur 212b/18

'arz-ı h. 212b/18

h.+i+(1) 212b/23, 244b/21

h.+i+(2) 54b/21, 111b/9, 157a/19,
168a/19, 170a/2, 231b/4, 244a/7

h.+içün 105b/11

h.+ıla 157a/18

h.+ın 9b/18, 169b/14

h.+ında 9b/19

h.+ını 196a/12

h.+içün 242a/19
h.+lar 82a/12
h.+ları 74a/21, 160a/2, 213a/14,
250b/8
h.+uñuz 6b/9
[=85]
hisābla-: Hesaplamak.
h.-ñ 175b/14
[=1]
hisābsuz: Hesapsız.
h. 252a/22
[=1]
hişār: (Ar.) Etrafını sarma, kuşatma.
h. 177b/23
[=1]
hisse: (Ar.) Pay, nasip. bk. **hişset**
h.+since 58b/7
[=1]
hişselü: Hisseli, hisse sahibi.
h. 58b/7
[=1]
hişset: (Ar.) Pay, nasip. bk. **hişse**
h.+in 77a/12
[=1]
hiṭāb: (Ar.) Bir veya birçok kimselere
ağızdan veya yazı ile söyleme.
h. , 25a/18, 31b/4, 38a/1, 49b/14,
49b/22, 61b/8, 88b/6, 89a/14, 119b/16,
11b/14, 125b/22, 128b/18, 157b/22,
159a/3, 159a/6, 167b/10, 196a/18, 197a/7,
201a/2, 204a/10, 205b/22, 211b/19,
222a/7, 233a/21, 237a/12, 241b/6, 249a/11,
258a/5, 259a/18

h.+ı+(1) 38b/22
h.+ı+(3) 33a/10
h.-ı 'izzet 33a/10
[=31]
hiyābet: (Ar.) Suç, günah, kusur.
h.+ini 249b/23
[=1]
hiżlan : (Ar.) Sefil, zelil olma, düşkünlük.
h. 81b/1, 122b/20, 123a/13,
241a/14, 252b/21
h.+ıla 194a/8
[=6]
hiżmet: (Ar.) İş, vazife, memurluk. bk.
hidmet
h. 45a/4, 74b/19, 86b/12, 102b/20,
116b/12, 116b/12, 13b/22, 146b/2, 146b/6,
146b/7, 159a/1, 162a/22, 162b/1, 221a/12
h.+de 49b/6, 181b/22
h.+deyidi 142a/16
h.+e 13b/22, 144b/9
h.+inde 91a/3
h.+ine 64b/8, 82a/3, 91b/9, 102a/15
h.+ini 84b/8
h.+ler 230b/17
h.+leri 162b/4
h.+lerüñ 251b/20
[=28]
hiżmetkār: (Ar.+Far.) Hizmet eden,
hizmetçi.
h. 18a/10, 18a/10, 22a/2, 115a/5,
162b/3, 230b/19
h.+ma 211b/4
h.+lara 158a/1

h.+ları 18b/18, 213a/5

h.+larına 244a/8

h.+larıyla 252a/6

h.+uñ 146b/5

[=13]

hod: (Far.) Kendi.

h. 13a/21, 22a/9, 26a/17, 33a/6, 33b/17, 34a/20, 35b/14, 38b/23, 38b/7, 40b/11, 45a/17, 45a/18, 55b/16, 57b/16, 57b/17, 5a/7, 65a/8, 66b/4, 66b/4, 67a/23, 67b/7, 68a/7, 69a/20, 74a/2, 77b/2, 80b/4, 85a/3, 85b/4, 93a/6, 94a/7, 98b/7, 100b/9, 101b/19, 101b/20, 104a/14, 105a/15, 110b/11, 111a/19, 111a/20, 117b/5, 120b/16, 121a/11, 124a/16, 126b/14, 129a/19, 12b/13, 130a/12, 133b/4, 134a/10, 134a/10, 134a/13, 135b/16, 144a/1, 148b/4, 150b/2, 151a/20, 152b/9, 156a/14, 156b/1, 161a/18, 167b/9, 168a/5, 169a/6, 169b/20, 16b/19, 16b/4, 170a/4, 173a/17, 173b/12, 174a/3, 174b/21, 181a/8, 185a/12, 186b/10, 191b/6, 193a/14, 193b/22, 194a/11, 194b/9, 196b/19, 201b/12, 217b/9, 221a/22, 224b/10, 224b/21, 226b/21, 233b/15, 236b/17, 240a/19, 263a/10, 266a/5, 266a/5, 269b/1

h.+dan 67b/3

[=94]

hor: (Far.) Ehemmiyetsiz, değersiz.

h. 3b/16, 3b/18, 15b/18, 22b/1, 26b/21, 49a/8, 49b/18, 60b/5, 71a/7, 80a/7, 81b/9, 86b/19, 89a/20, 102a/3, 135a/5,

161b/10, 173b/20, 173b/22, 176b/4, 178b/22, 182a/21, 182a/22, 189b/22, 201a/14, 211a/13, 232a/20, 239a/11, 255a/22, 256b/7

h.+dur 150b/11

h.+ları 193a/16

[=31]

horla-: Hakir görmek.

h.-dı 178b/14

[=1]

horluk: Ehemmiyetsizlik, değersizlik.

h. 111a/13, 217a/16

(horl^ğ).+a 208b/6

(h).+ıla 173b/17, 176b/1, 208b/8

h.+lar 163b/15

h.+lara 176a/4

[=8]

hoş: (Far.) Güzel, hoş.

h. 5b/12, 23a/11, 30a/12, 31b/13, 38b/7, 51b/1, 52b/13, 54b/3, 65a/11, 69a/19, 84b/16, 87a/23, 89b/18, 90a/13, 92a/20, 93b/2, 94a/13, 109b/1, 116b/9, 118a/19, 118b/17, 118b/23, 120a/8, 122a/19, 124b/8, 128a/10, 129a/15, 129a/17, 131b/15, 132a/9, 132b/22, 133a/1, 133b/13, 137a/22, 144a/3, 147b/9, 154b/8, 163b/19, 166b/4, 170b/1, 170b/6, 171a/8, 175b/12, 179a/3, 179b/3, 17b/8, 181a/3, 181b/9, 189a/2, 189a/7, 18b/21, 190b/11, 190b/9, 192b/2, 192b/3, 196a/22, 199b/3, 200a/5, 208a/14, 211b/10, 215b/14, 215b/17, 221a/16, 223b/18, 234b/7, 245a/11, 245a/23, 245b/1,

245b/17, 253a/4, 253a/6, 256b/21,
257b/14, 267a/23, 267b/2, 269a/8

[=76]

hoşlık : Güzellik, hoşluk bk. **hoşluk**

(hoşluğ).+ıla 41a/12, 196a/10,
197a/2, 197b/7

[=4]

hoşluk: Güzellik, hoşluk. bk. **hoşlık**

(hoşluğ).+ıyla 168a/18, 169b/13

[=2]

hoşnüd: (Far.) Razi, memnun.

h. 91a/4, 110a/6, 110a/6, 110a/6,
110b/22, 119a/11, 249b/15, 257a/19,
262a/16

[=9]

hoşnüdü: Hoşnut, memnun.

h. 75b/22, 213a/2, 249b/15,
251b/18, 264a/11

h.+yısı 245a/19

[=6]

hoşnüdlük: Hoşnutluk, memnuniyet.

(hoşnüdluğ).+ı+(2) 170b/10

h.+ıyla 77b/18

[=2]

hü: (Ar.) Sığınma, yalvarma.

h. 78b/9

[=1]

hüb: (Ar.) Güzeli, hoş, iyi.

h. 68b/17, 161a/8, 161a/9

h.+dur 132b/12

[=4]

hubübät: (Ar.) Tahıl.

h. 272a/12

[=1]

huddäm: (Ar.) Hizmetçiler.

h.+ları 246a/23

[=1]

hudüd: (Ar.) Sınırlar.

h.+lar 103b/21

h.+lara 76b/5

h.+ları 89b/23

h.+ların 227b/18

[=4]

huqub: (Ar.) Uzun zaman, seksen yıl.

h. 235a/1, 235a/3, 235a/3, 235a/4

h.+dur 235a/2

h.+lar 235a/1

[=6]

huqūk: (Ar.) Haklar.

h.+ların 215b/15

[=1]

huläşa: (Ar.) Bir şeyin, bir sözün özü.

h.+sı 60b/22

[=1]

hulq: (Ar.) Huy, tabiat.

h. 70a/12, 70a/18, 70b/2, 70b/4,
81a/19, 207a/16

h.+dan 70a/6, 255a/21

h.+ı+(1) 80b/6

h.+ı+(2) 121b/13, 161a/8, 207a/17,
207b/17

h.+ıla 161a/6

h.+ın 3a/18, 207b/17

h.+ıyla 184a/17

h.+lardan 55a/9

h.+lardandır 103a/18

h.+ları 161a/6, 161a/9, 258a/16

h.+larıyla 161b/7, 161b/8

h.+larıyla 207b/18

h.+uma 46b/18, 228a/5

h.+uñ 70a/17, 70b/3

[=29]

hulqlan-: İyi ve yumuşak huylu olmak.

h.-anlar 207b/18

h.-mağa 80b/6

h.-mağıla 3a/18

h.-sa 184a/17

[=4]

hulle: (Ar.) Cennet elbisesi.

h.+ler 98a/13, 146a/11, 183b/2

h.+leri 49a/19, 51b/7

h.+lerle 125b/7, 230a/17

h.+lerin 149a/19

[=8]

humār: (Ar.) İçkiden sonra gelen başağrısı, sersemlik. bk. **hummār**

h. 40b/13

[=1]

hummār: (Ar.) İçkiden sonra gelen başağrısı, sersemlik. bk. **humār**

h.+dı 40b/9

[=1]

hün: (Far.) Kan.

h. 160a/13

h.+da 1b/7

h.+dan 1b/8

h.+ı+(3) 1b/6

h.-ı laţif 1b/6

h.+ına 116b/11

[=5]

hürî: (Far.) Cennet kızı.

h. 150b/9

h.+ler 18b/23, 19a/3, 98a/13,
100a/12, 145b/23, 146a/11, 160b/11,
161a/6, 162b/13, 235a/23

h.+lerden 163b/1

h.+lerdür 11b/2

h.+leri 49a/19, 51b/7

h.+lerle 183b/1, 240a/14, 262b/12

h.+lerine 244a/8

h.+lerle 11a/16, 11a/20

h.+yi 2a/9

[=22]

hurma: (Ar.) Hurma ağacının yemişi.

h. 108a/21, 113a/1, 113a/2, 132a/7,
137a/1, 149b/23, 150a/1, 150a/1, 155a/6,
155a/7, 173b/7, 173b/8, 177a/7, 177b/20,
178b/21, 207b/10, 212a/7, 213a/3,
235a/21, 239a/21, 265a/3

h.+danıdı 207b/2

h.+lar 8a/9, 157b/17, 178b/21

h.+lardan 178b/17

h.+ları 178a/3, 178b/13, 178b/18

h.+larıyla 239a/21

h.+ların 209a/1

h.+larından 209a/8

h.+larumuz 178a/7

h.+nuñ 9a/8, 177a/5

h.+sı 177a/8

h.+sın 208b/14

h.+sınuñdur 177a/10, 177a/8

h.+yı+(3) 177a/5

h.-y1 'acüre 177a/5
h.+yıla 160b/23, 161a/2
[=42]
hürmalık: Hurma bahçesi.
h.+ından 271a/1
[=1]
hürum: (Ar.) Haram.
h. 177a/23, 177a/23
[=2]
huşümet: (Ar.) Hasımlık, düşmanlık.
h. 10b/4, 12a/9, 14a/13, 17a/19,
37a/18, 44a/15, 44a/16, 44a/18, 44a/19,
44b/1, 44b/1, 52b/10, 58b/1, 58b/2, 76b/18,
249a/8
h.+dür 212b/19
'arz-ı h. 212b/19
h.+ile 17a/9
h.+in 14a/17
h.+leri 76a/23
h.+lerinden 76b/2
[=21]
huşüşā : (Ar.) Başkaca, ayrıca.
h. 49b/12, 60b/10, 68a/6, 85a/6,
100b/7, 130a/11, 130a/13, 133b/18,
169b/23, 202b/15, 208a/10, 215b/4, 266a/1
[=13]
huşū ' : (Ar.) Gönül alçaklığı.
h. 128a/3
[=1]
huṭame: (Ar.) Cehennemın beşinci katı,
inatçı münkirlerin yeri.
h. 226a/8, 265b/19, 265b/20,
265b/22

h.+nüñ 266a/9
[=5]
hutbe: (Ar.) Hutbe.
h. 117a/8, 191a/18, 191b/19,
191b/3, 191b/3, 192a/4, 258a/21
h.+ni 117a/10
h.+sinde 117a/8
h.+ye 191a/16, 192a/2
[=11]
hużū ' : (Ar.) Alçakgönüllülük.
h. 176b/21, 233b/2, 233b/3
[=3]
hużūr: (Ar.) Rahat.
h.+ı+(2) 31b/20
h.+ıla 175b/13, 193b/7
[=3]
hüccet: (Ar.) Senet, vesika, delil.
h. 28a/20, 58b/15, 71b/21, 76a/10,
76a/14, 76a/20, 85a/11, 85a/13, 85b/4,
115a/3, 127b/9, 130a/15, 14a/18, 14a/23,
150a/9, 154a/3, 174a/1 h.+dür
20b/13, 75b/20
h.+ı+(1) 269b/15
h.+ı+(2) 26a/2, 211b/7, 227b/10
h.+ile 28a/10
h.+in 89a/21
h.+le 22b/17, 24b/8, 58b/22, 75b/23
h.+ler 16b/13, 18a/21, 48b/3,
58a/18, 63b/4, 76a/22, 112b/2, 211a/3,
223a/17, 227b/10, 259a/16, 259a/19
h.+leri 28b/23, 59b/18, 62a/23,
64a/10, 75b/20, 76a/23, 76b/5, 85a/10,

85a/21, 85b/4, 85b/7, 105a/18, 147b/14,
150b/1, 194a/14, 231b/20

h.+lerile 17a/7, 52b/20, 52b/21,
58b/18, 142b/17, 176b/3, 194b/7

h.+lerin 62a/22

h.+lerinden 64b/2, 85a/8

h.+lerle 55b/10, 75b/15, 86a/16,
97a/19

h.+lerüm 213a/19

h.+ümüzile 189b/22

h.+üñ 138b/12

h.+üñüz 27a/16, 27a/17, 56a/15,
83a/16, 206a/2

[=79]

hüccetsüz: Delilsiz.

h. 167b/13

[=1]

hücre: (Ar.) Göz, odacık.

h. 129b/17

h.+si 129b/16

h.+sindeyidi 129b/16

h.+sine 132a/7

h.+sini 199a/15

[=5]

hücū´: (Ar.) Uyku.

h. 1b/21

[=1]

hücūm: (Ar.) Saldırma, saldırı.

h. 30b/2

[=1]

hücürāt: (Ar.) Gözler, odacıklar.

h. 129b/21, 132b/5

[=2]

hüdā: (Ar.) Doğru yol göstermek,
doğruluk.

h. 1b/12

ṭarīḳ-ı h. 1b/12

h.+yı 150a/12

ṭarīḳ-ı h. 150a/12

[=2]

hükim: (Ar.) Hüküm, emir. bk. **hüküm,**

hüküm

h. 260b/21

[=1]

hüküm: (Ar.) Hüküm, emir. bk.

hükim, hüküm

h. 2b/4, 29b/19, 30a/12, 30a/12,
31a/16, 31a/18, 31a/2, 31a/20, 31a/9,
31b/3, 31b/7, 32a/19, 32a/9, 33a/13,
33a/14, 34b/5, 35a/2, 39a/8, 43b/11, 46b/9,
47a/2, 50b/13, 51b/20, 51b/22, 52a/7,
54a/12, 55a/12, 58b/8, 63a/2, 64a/4,
66b/14, 71b/4, 71b/6, 72a/20, 73b/23,
82b/16, 95a/22, 95b/21, 95b/4, 98a/2,
101a/2, 103b/19, 103b/9, 111b/23, 112b/4,
123b/4, 123b/4, 125b/20, 125b/20,
129b/18, 129b/18, 129b/18, 131b/13,
131b/2, 131b/4, 142a/20, 147b/16, 147b/4,
149a/23, 153b/17, 153b/18, 158b/18,
15b/22, 166b/9, 16a/1, 171a/17, 173a/16,
176b/23, 184a/4, 187a/7, 187a/8, 190a/19,
190a/9, 190b/7, 199b/8, 209a/2, 209b/22,
216b/20, 217b/10, 231b/10, 232a/8,
23a/20, 23b/1, 251a/5, 259a/17, 259a/17,
259a/20

ḳaṭ´-ı h. 29b/19, 209a/2

h.+e 23a/2, 179b/4
h.+i+(1) 23b/12, 25b/4, 31a/10,
31a/7, 43b/16, 67a/12, 95b/20
h.+i+(2) 2b/10, 2b/23, 5a/15, 9a/10,
9a/11, 14b/12, 20a/3, 35a/2, 39b/1, 42b/15,
66a/11, 76a/2, 83a/20, 83b/17, 99b/7,
103a/11, 103a/12, 103a/13, 105b/7,
118a/14, 132a/13, 132b/14, 133a/3,
150a/15, 179a/11, 179b/21, 185b/22,
187a/5, 187b/22, 199a/5, 211a/5, 248a/2,
253a/11, 259a/21, 260b/22, 260b/6,
265b/11, 272b/19
h.+i+(3) 93b/4, 110a/3, 166b/11,
225b/13, 231a/16, 242a/7, 259a/16
h.-i 'āmm 110a/3
h.-i ezeli 93b/4
h.-i kaẓā 242a/7, 259a/16
h.-i Qur'ān 225b/13
h.-i şer 231a/16
h.-i taşarruf 166b/11
h.+idür 23b/4, 71b/6, 198a/1
h.+ile 102b/18, 212a/3
h.+in 100a/22, 106b/22, 171a/3,
182a/9, 186a/4, 198a/4, 199b/3,
h.+inde 9a/12, 14b/18, 45a/22,
52a/12, 57b/18, 71b/4, 83a/18, 83a/18,
83a/19, 106b/17, 212a/10, 212a/2, 246a/16,
251a/6, 259a/17
h.+indedür 50a/6
h.+inden 101b/14, 212a/9, 240b/14
h.+ine 20a/3, 23a/12, 30a/11,
30a/8, 38b/19, 41a/19, 48a/10, 48a/20,
109b/15, 123b/5, 124b/19, 125b/20,

131b/3, 166b/9, 171a/1, 176b/1, 184a/19,
195a/21, 196a/16, 198b/2, 211a/4,
220b/12, 231a/16, 244b/8, 255b/18
h.+ini 36a/17, 39b/3, 71a/16,
129b/19, 167a/21, 167a/3, 178a/20, 248b/8
h.+iyile 246b/6
h.+üm 73b/15, 138b/12
h.+ümüz 30a/9, 119b/1, 121a/14,
165b/16
h.+ümüze 171b/2
h.+üñ 53b/6, 185b/19
h.+üñden 64b/21
h.+üñi 125a/5, 197b/6
[=218]
hüknullāh: (Ar.) Allah'ın hükmü.
h.+dur 73b/14
[=1]
hüküm : (Ar.) Hüküm, emir. bk.
hüküm, hükim
h. 23a/2, 24a/6, 46a/7, 55a/14,
118a/20, 152a/7, 153b/16, 153b/18,
186a/9, 217b/9, 233a/7, 234b/5
h.+de 32a/23
h.+ler 27a/12, 46a/7, 187a/7,
209b/17, 213a/19
h.+lerden 66b/10, 195b/5
h.+lere 48a/16
h.+leri 95b/9, 196b/14
h.+lerile 198a/3
h.+lerin 15b/16, 41b/21
h.+lerinde 42b/16, 104a/18
h.+lerindendir 196b/14
[=29]

hümeze: (Ar.) Şeytani vesevese, kuruntu.

h.+dür 265b/7

[=1]

hürmet : (Ar.) Saygı.

h. 18a/9, 29b/16, 29b/5, 46b/10,
86b/2, 103b/1, 129a/8, 129a/9, 130a/9,
180a/1, 207a/21

ğadr-i h. 84b/8

h.+de 89b/11

h.+i+(1) 46b/11

h.+i+(2) 44a/2, 49b/16, 173a/8,
236a/6

h.+ile 2a/16, 44a/2, 129a/4

h.+in 128a/16

h.+lerin 121b/15

h.+üñ 129b/21, 130b/16

[=25]

hürmetlü: Saygılı.

h. 26b/20, 49b/11, 86b/1, 86b/2

h.+dür 98a/22

[=5]

hürmetsiz: Saygısız.

h. 26b/22

[=1]

hürmetsizlik: Saygısızlık.

(hürmetsizlik).+ile 129a/4

[=1]

hüsn: (Ar.) Güzellik.

h. 144b/1, 230a/15

h.+i+(2) 132b/12, 161a/8, 161a/16

h.+i+(3) 161a/7, 161a/7, 163b/1

h.-i a'lā 161a/7

h.-i cemāl 163b/1

h.-i ednā 161a/7

h.+in 34a/9, 163b/2

h.+leri 161a/9

h.+ü 163b/6

h.+üñüz 145b/16

[=13]

hüsrān: (Ar.) Zarar, ziyan.

h. 265b/4, 268a/9

h.+ıla 265a/17

[=3]

hüzün: (Ar.) Gam, keder. bk. **hüzün**

h. 88a/12

h.+i+(1) 121a/12

[=2]

hüzün: (Ar.) Gam, keder. bk. **hüzün**

h. 49a/2

[=1]

I

ılan: Yılan. bk. **yılan**

ı.+lar 74b/8

[=1]

ıldız: Yıldız. bk. **ıldız, yıldız**

ı.+lar 101a/3

ı.+larıla 15b/6

[=2]

ılduz: Yıldız. bk. **ıldız, yıldız**

ı.+lar 148b/4

ı.+larıla 136b/13

[=2]

ılcağ: Ilık.

ı. 35b/21

[=1]

ırağ: Uzak bk. **ırağ**

1. 44a/5, 87a/7, 92b/10, 138b/8,
148a/20

[=5]

ıraq: Uzak. bk. ıraq

1. 3a/16, 4b/15, 8a/20, 27b/3, 29a/1,
38a/12, 51b/11, 55a/21, 63b/6, 69a/22,
72b/22, 73a/12, 76b/18, 80a/17, 84b/1,
85a/15, 93a/11, 107a/3, 111b/7, 118b/5,
118b/7, 119b/16, 120a/17, 123a/15,
12a/14, 130a/7, 140b/22, 141a/4, 144b/14,
145b/13, 148a/2, 153b/19, 167b/14,
173b/7, 182a/12, 198a/11, 204b/19,
205b/13, 211a/6, 224a/16, 226a/13,
234b/15, 235a/4, 248b/19, 252a/16,
256b/13, 256b/17, 262a/16, 262a/19

1.+da 134a/21

1.+dağı 161b/5

1.+dan 71b/22, 71b/23, 134b/7

1.+dur 75a/16, 250b/8

[=56]

ıraqlık: Uzaklık.

1. 115b/14, 87b/5

(ıraqlık).+ı+(2) 40a/23, 217b/18

(ı).+ın 161b/9

[=5]

ırl-: Uzaklaşmak, ayrılmak, uzak olmak.

1.-mağa 243b/22

1.-maz 163a/11

1.-sa 191a/1

[=3]

ırla-: Türkü okumak, nini söylemek.

1. 84a/20

1.-mak 84a/20, 84a/21

1.-rlar 13a/12

[=4]

ırlad-: Türkü okutmak.

1.-ur 84a/21

[=1]

ırlayıcı: Türkü okuyan.

1. 184b/4

[=1]

ırmak: Nehir, ırmak.

1. 160a/8, 116b/20

1.+dur 269a/14

(ıрмаğ).+ı+(1) 229a/14

(ı).+ı+(2) 89a/15, 162b/6, 262a/13,
262a/13, 262a/13

(ı).+ından 116b/21

1.+lar 8a/10, 42a/11, 89a/16,
97b/22, 100a/8, 101a/4, 108b/16, 116a/15,
123a/1, 125b/7, 141a/14, 141b/4, 157a/7,
160b/21, 168b/6, 176b/16, 189b/5, 195a/7,
198b/22, 201a/13, 204b/18, 246b/16,
250a/7, 262a/13

1.+lara 59b/15

1.+lardan 166a/23, 213a/6

1.+ları 116b/17, 116b/18, 116b/19,
116b/20, 149a/21, 160a/9, 160b/21,
163a/13

1.+larıñuzı 218a/11

[=46]

ırz: (Ar.) Namus, iffet.

1.+ın 78b/2, 134a/2

[=2]

ıřfirār: (Ar.) Sarı olma, sararma.

1. 148b/3, 148b/4

[=2]

ısır-: Isırmak.

1.-duğınlayın 249b/8

1.-mak 272a/23

[=2]

ıslāh: (Ar.) İyileştirme, düzeltme.

1. 81a/4, 109a/18, 110a/19, 114b/13,
114b/20, 148b/7, 156b/19, 169b/5,
190a/13, 193b/6, 207a/21

1.+a 53b/5, 114b/16, 195b/19

1.+ı+(3) 18a/8, 13a/14

1.-ı nefis 13a/14, 18a/8

1.+ına 86b/9

[=17]

ısmarla-: Emanet etmek, tembihlemek,
çağırarak.

1. 100b/18, 197a/18

1.-dı 179b/15, 267a/15, 271a/3

1.-dılar 80a/13

1.-duğ 185b/14, 206b/4

1.-dum 45b/12, 58a/4, 177b/5

1.-ğil 224a/23

1.-mağ 48a/13

1.-ñ 21b/23, 158b/11

1.-r 155a/18

1.-rdı 34b/2

1.-sa 197a/16, 197b/3

1.-ya 144b/8, 192a/9, 243b/23

1.-yalar 58a/11, 185b/22

1.-yayın 267a/19

1.-yısar 59b/15

1.-yup 59b/11, 172b/15, 175a/5

[=29]

ısmarlan-: Emanet edilmek,
tembihlenmek, çağrılmak.

1.-aydı 118b/1

1.-mışdur 236b/3

1.-ur 95b/8

[=3]

ışık: Aydınlık.

1. 201a/19, 255a/3

[=2]

ışıklan-: Aydınlanmak.

1.-ur 168b/12

[=1]

ışıklıcağ: Nur, aydınlık.

1. 201a/19

[=1]

ışk: (Ar.) Aşk.

1.+ına 10a/12

[=1]

ıtlā': (Ar.) Bildirme, haberli kılma.

1. 266a/4

1.+ı+(2) 147b/18, 152a/6, 165a/15

[=4]

ıtlāk: (Ar.) Salıverme, bırakma.

1. 45a/18, 147b/10, 147b/23,
205a/4, 260b/9, 271b/6, 271b/6, 271b/7,
271b/7

[=9]

ıztırāb: (Ar.) Acı, elem.

1. 236b/9, 262a/23

1.+a 25b/23

1.+dadur 136b/7

[=4]

ıztırār: (Ar.) Mecburiyet, ihtiyaç.

1.+da 2b/2

vağt-ı 1. 2b/2

[=1]

İ

i-: İmek.

i.-di 22b/21, 22b/21, 70b/2, 97a/6,
110b/9, 208b/11

i.-miş 264b/16

[=7]

i'āde: (Ar.) Geri gönderme, gönderilme,
geri çevirme.

i. 137b/7, 246b/21, 246b/21, 247b/8

[=4]

'ibādet: (Ar.) Tanrı buyruklarını yerine
getirme, tapınma.

i. 4b/6, 18a/20, 22b/23, 26a/13,
27b/17, 31b/8, 38b/23, 39b/16, 41a/21,
43a/14, 43b/22, 44a/6, 44a/6, 49a/7, 53b/6,
54b/2, 54b/2, 54b/4, 70b/17, 73a/7, 75a/17,
83a/6, 90b/1, 97a/18, 99b/17, 102b/13,
103b/1, 104b/12, 104b/8, 107b/8, 107b/9,
113b/19, 120a/16, 123b/14, 144b/1,
147a/15, 149b/16, 149b/5, 172a/9,
180a/16, 181a/3, 181b/7, 182a/19,
183b/13, 190a/13, 193b/2, 195b/3,
200b/10, 210b/6, 217b/3, 218b/22,
221a/18, 221a/7, 222b/12, 222b/2,
235b/17, 237a/19, 244a/19, 245a/11,
245a/9, 256a/7, 256a/8, 258b/3, 259a/12,
259a/13, 261b/20, 265b/3, 268b/13,
269a/8, 269b/14, 272a/16

i.+de 221a/19, 60b/18

i.+den 72b/21, 72b/4, 135b/20,
172a/14

ehl-i i. 135b/20

i.+dür 60b/21, 60b/23

i.+e 5b/5, 22b/6, 23a/1, 27b/17,
30b/16, 33b/15, 34a/5, 43a/1, 43b/20,
53a/12, 80a/21, 100b/22, 102b/16,
109a/18, 118a/18, 134a/22, 135b/20,
150b/21, 162a/14, 185b/22, 192a/6,
200b/19, 221a/7, 231b/8, 268b/11

ṭa'at-i i. 192a/6

i.+i+(1) 90b/19, 106b/19, 194b/12,
239a/14

i.+i+(2) 5a/16, 29b/11, 34a/13,
90b/21

i.+i+(3) 5a/12, 205b/17

i.-i şeytān 5a/12

i.-i ṭarīḫ 205b/17

i.+içün 144a/22, 222b/9

i.+ile 42b/2, 129b/5

i.+in 5a/12, 43a/15, 61b/14, 73a/5,
104b/20, 109b/14, 123a/9, 176a/19,
18a/18, 218b/20, 263b/15

i.+inde 49b/20, 75b/6, 107b/17,
116b/10, 231a/11

i.+inden 43b/19, 44a/5, 70b/17,
112a/12, 150b/20, 193b/6, 218b/21,
260a/19, 264b/6

i.+ine 21a/12, 31b/9, 40a/17,
41b/14, 112b/5, 113a/9, 139b/16, 148b/5,
148b/6, 170a/1, 268b/11

i.+le 221a/8

i.+ler 197b/23, 216a/13, 233a/19,
257a/6

i.+lere 181b/16

i.+leri 112b/13, 141b/20, 174b/16,
193b/6, 195a/5, 201a/15, 246b/15, 261b/20

i.+lerin 39a/1

i.+lerinde 261b/20
i.+lerinden 150b/17, 194b/10
i.+lerini 221a/10
i.+ümi 41a/18
i.+ümüzden 54b/1, 60b/4, 70b/18,
260a/19

i.+ümüze 20b/16, 36a/20, 38b/22
i.+üñ 60b/22
i.+üñden 219a/11
i.+üñi 260b/17
i.+üñüz 237a/13
i.+üñüzden 39b/19, 108a/4
i.+üñüzi 61b/5, 153a/9
[=189]

‘ibāret: (Ar.) Meydana gelmiş, toplanmış,
bir şeyden teşekkül etmiş.

i.+dür 210a/9
[=1]

iblis: (Ar.) Şeytan.

i. 17b/4, 17b/17, 20b/1, 27a/2,
27a/19, 27a/20, 37b/20, 38a/8, 38a/20,
93b/21, 112b/22, 112b/22

āl-ı i. 20b/1

i.+dür 219b/23

i.+e 17b/17

i.+i+(1) 158a/6, 271a/16

i.+i+(3) 93b/15, 93b/18, 94a/2,

94a/9

i.-i la‘ín 94a/9, 93b/15,
93b/18

i.-i mel‘ün 94a/2

i.+üñ 242b/4

[=21]

ibni sebil: (Ar.) Yolcu, seyyah.

i.+üñdür 179a/14

[=1]

ibnullāh: (Ar.) Allah’ın oğlu.

i.+dur 90a/12

[=1]

‘ibret: (Ar.) Ders, ibret.

i. 3a/17, 3a/9, 7b/20, 7b/6, 12a/1,
13b/3, 14a/16, 14a/21, 16a/16, 20b/9,
25a/20, 25a/21, 35b/14, 36a/16, 36b/6,
38b/3, 40b/4, 55a/19, 61a/7, 63a/7, 66b/17,
67a/15, 79b/23, 80a/1, 90a/8, 90b/3, 98a/3,
99a/16, 135b/21, 142b/12, 142b/13,
143b/1, 143b/2, 147a/14, 102b/14, 102b/6,
113b/8, 115b/23, 116a/3, 118b/11, 126a/5,
154b/13, 154b/16, 154b/18, 154b/19,
155a/16, 157a/1, 158a/19, 158a/21,
164a/18, 164b/11, 164b/17, 164b/8,
165a/5, 165a/7, 178b/4, 183b/12, 203a/22,
205a/23, 207a/17, 212a/21, 218a/20,
237a/22, 239a/7, 247b/4, 252a/9, 254a/20,
266a/15, 268a/22, 268a/6

naẓar-ı ‘i. 90b/3, 99a/16,

135b/21

i.+de 55a/8

i.+i+(3) 126a/6

i.-i ẓudret 126a/6

i.+içün 99a/11, 154b/15

i.+ler 102b/19, 143a/15, 143a/2,
158a/21

i.+leri 71b/7

[=79]

ibrīk: (Ar.) Toprak veya madenden
yapılmış, kulplu ve emzikli su kabı.

i. 162b/5

[=1]
ibṭāl: (Ar.) Hükümsüz bırakma,
bırakılma, bozma.

i. 114b/13, 115b/22

i.+i+(3) 129a/19

i.-i 'amel 129a/19

[=3]

ibtidā: (Ar.) Başlama, başlangıç.

i. 65b/12, 154b/17, 248a/5

i.+yı+(3) 262a/20, 270a/18

i.-yı islām 262a/20, 270a/18

[=5]

ibtīlā: (Ar.) Bir şeye düşkün olma,
düşkünlük.

i. 10a/8, 32a/23, 32b/2, 34b/8,
47a/19, 104b/11, 119a/23, 188a/2,
202b/19, 203a/2, 203a/6, 208b/11, 208b/9,
220b/18, 220b/21, 228b/21, 252b/13,
252b/16

i.+dur 10a/11, 47a/19, 202b/17

i.+yı+(3) 24a/6

i.-yı zāhir 24a/6

i.+yiçündür 225b/5

[=23]

icābet: (Ar.) Kabul etme, kabul
edilme.

i. 73b/22, 80a/21, 82a/4, 86a/16,
88a/21, 97a/7, 110b/20, 113a/13, 113a/16,
123b/9, 125a/19, 152b/15, 153a/2, 153a/3,
167b/15, 175a/15, 175a/16, 205a/17,
207a/21, 243b/23

[=20]

icād: (Ar.) Vücuda getirme, getirilme.

i. 184a/13

[=1]

icrā: (Ar.) Yapma, yerine getirme, bir işi
yürütme.

i. 39b/3, 45a/22

[=2]

ictihād: (Ar.) Gücü kuvveti yettiği kadar
çalışma.

i. 243a/16, 258b/8, 269a/21

[=3]

ictināb: (Ar.) Sakınma, çekinme,
uzaklaşma.

i. 41b/18, 131b/8, 151a/13

[=3]

iç: İç.

i. 241b/10, 254b/6

i.+dür 111a/20

i.+i+(2) 42b/2, 45a/21, 99a/13,
111a/23, 111a/23, 138b/23, 139a/1,
208a/14, 209b/9

i.+idür 111a/20

i.+in 204b/14

i.+inde 1b/8, 2a/5, 2a/14, 5a/16,
5b/9, 7a/16, 8a/10, 8a/23, 8a/9, 9b/2,
11a/11, 11a/14, 11a/16, 11b/2, 11b/3,
11b/6, 11b/9, 13a/12, 15a/11, 15a/23,
16a/16, 17b/19, 17b/23, 19a/23, 19b/5,
19b/17, 19b/19, 19b/20, 20a/1, 21a/2,
21a/4, 21b/6, 21b/9, 22a/21, 22b/1, 23b/8,
24a/12, 24a/23, 27a/16, 27b/20, 29b/13,
32b/8, 36b/1, 37b/5, 39b/11, 39b/13,
40a/10, 40b/13, 41b/11, 42a/10, 42a/14,
42a/17, 42b/17, 42b/20, 42b/21, 43a/11,
43b/13, 43b/15, 43b/4, 44b/17, 44b/4,
44b/6, 46a/12, 46a/16, 48a/16, 48b/12,

48b/18, 49a/3, 4b/6, 51b/3, 54b/6, 57b/14,
58b/1, 58b/10, 58b/6, 59a/17, 59a/20,
60a/20, 60b/10, 60b/19, 60b/9, 63b/18,
64a/2, 64b/4, 64b/9, 65b/17, 65b/19,
65b/20, 65b/7, 66a/8, 68a/5, 68a/5, 68b/18,
69a/16, 69a/18, 69a/19, 69a/6, 69a/8,
69b/15, 69b/21, 70b/2, 71a/11, 71a/17,
72a/11, 72a/18, 72a/7, 74a/1, 75a/13,
77a/20, 79a/20, 79b/18, 79b/21, 80b/4,
81b/1, 81b/15, 83a/5, 83b/23, 84b/20,
86b/9, 87a/2, 87b/17, 88a/12, 88a/12,
88a/19, 88a/8, 88b/2, 89a/14, 89a/15,
91b/10, 92b/21, 93a/14, 93a/21, 93a/3,
93b/21, 95a/22, 95b/15, 95b/22, 95b/4,
95b/4, 96a/4, 96a/7, 98b/13, 99b/11,
99b/12, 100a/10, 100a/14, 100a/14,
100a/15, 100a/18, 100b/9, 101a/12, 101a/4,
102b/19, 103b/21, 103b/9, 104a/22,
105a/2, 105b/11, 105b/12, 105b/21,
105b/7, 105b/8, 106b/17, 106b/5, 107a/22,
108b/16, 110b/18, 112a/7, 114b/11,
114b/9, 115a/11, 115a/22, 116a/19,
116b/17, 117a/1, 117a/1, 117a/21,
117b/10, 117b/8, 118a/14, 119b/15,
120a/5, 120a/9, 121a/17, 123a/19, 123b/17,
125b/9, 128a/12, 128a/4, 128b/15,
129a/11, 134b/12, 136a/8, 136b/17,
136b/7, 140a/23, 140b/13, 141a/14,
141a/5, 141a/8, 141a/9, 142b/9, 144b/13,
144b/17, 145a/15, 145a/16, 145b/10,
145b/12, 146a/11, 146a/14, 146a/17,
146a/20, 146a/22, 146a/4, 148a/11,
148a/16, 150a/19, 150b/19, 150b/23,
151a/16, 154b/2, 155a/4, 156b/11, 157a/3,

157a/6, 157a/8, 157b/17, 158a/3, 158b/3,
159b/5, 160a/11, 160a/17, 160a/5, 160a/8,
160b/1, 160b/20, 161a/10, 161a/6,
161b/13, 162a/20, 163a/11, 163a/12,
163a/9, 163b/17, 164a/14, 164a/22,
164b/7, 165a/16, 165a/3, 165a/4, 166a/1,
166b/6, 167a/18, 167a/4, 167b/6, 168b/5,
169b/6, 170b/8, 172a/13, 173a/23,
173b/17, 173b/19, 175a/3, 176a/9, 176b/1,
176b/16, 176b/23, 176b/23, 177a/6,
179b/1, 179b/8, 180a/20, 180b/21, 181a/2,
181a/22, 183b/1, 183b/2, 183b/3, 184a/11,
184b/23, 187a/23, 187b/22, 187b/9,
189b/5, 18a/9, 190a/15, 190a/3, 190a/3,
190a/8, 190b/3, 194a/16, 195a/11, 195a/8,
195b/17, 196a/15, 196a/19, 196b/12,
196b/17, 198a/2, 198a/3, 198b/22,
198b/23, 199a/8, 200b/11, 200b/13,
201a/14, 201b/20, 201b/21, 201b/23,
202a/11, 202b/13, 202b/4, 203a/5, 203b/8,
204a/1, 204a/19, 204b/2, 206b/10,
207a/14, 207b/15, 208b/4, 209b/16,
209b/19, 209b/3, 212a/20, 212a/6,
212b/21, 214a/14, 216b/9, 217a/9,
218a/23, 218b/16, 218b/8, 219a/9, 219b/4,
220a/10, 220b/18, 220b/21, 221a/1,
221b/7, 222a/19, 222a/5, 222b/2, 223b/4,
224b/13, 226a/18, 226a/19, 226b/14,
227b/10, 228b/20, 229a/12, 229a/13,
230a/19, 230b/10, 231a/22, 232a/13,
232b/18, 232b/6, 233a/16, 235a/21,
235a/22, 235a/6, 235b/5, 236a/14, 236a/17,
239a/22, 239b/6, 240b/11, 241a/14,
241b/22, 242a/1, 243a/13, 243a/9, 243a/9,

243b/10, 243b/22, 243b/23, 244a/8,
244b/19, 247b/19, 249a/22, 249a/22,
249b/12, 249b/13, 249b/16, 249b/2,
249b/22, 249b/3, 249b/5, 250a/14, 250a/9,
251a/11, 251a/13, 252b/21, 253b/14,
253b/22, 253b/8, 255b/15, 257b/2,
258a/13, 258a/23, 258a/8, 258a/8, 258b/5,
25a/16, 261b/11, 262b/13, 262b/14,
263b/6, 264b/12, 264b/15, 265a/23,
266a/13, 266a/17, 266a/22, 268b/18,
269a/14, 269a/21, 271b/17, 271b/19,
271b/20, 272a/14, 272a/18, 272b/19
i.+indedür 28b/21, 28b/23, 42b/10,
58a/15, 58a/17, 58a/18, 58a/20, 58b/20,
71b/6, 76a/4, 77b/16, 88a/1, 110a/5,
113a/20, 120a/13, 132b/14, 156b/10,
163b/15, 163b/16, 173b/23, 183b/8,
18b/15, 242b/1, 243a/3
i.+indegın 101a/3
i.+indeidi 25b/15
i.+indeki 2a/17, 2b/8, 35b/23,
58a/16, 64a/11, 67a/20, 89a/7, 98a/6,
102a/18, 107a/13, 139a/18, 140a/12,
146b/3, 153a/7, 162b/15, 163b/16, 166b/5,
168a/6, 19b/10, 230b/6, 230b/8, 240b/13,
262b/2
i.+indekiden 190b/4
i.+indekilere 138b/21
i.+indekilerün 240a/22
i.+indefiyile 9b/7
i.+indefiyile 33b/13
i.+inden 25b/4, 34b/18, 72a/17,
93a/5, 93b/9, 98a/9, 111a/20, 137a/2,
142b/10, 142b/8, 150a/1, 157b/18, 162a/8,

180b/13, 183b/9, 190a/11, 204b/8, 237b/9,
247b/15, 249b/23, 256a/1
i.+indesz 10a/18, 10a/20, 158a/16,
204a/8
i.+indeyidi 142b/6, 152b/15,
177a/23
i.+indeyiken 48a/2
i.+indeyikile 190b/1
i.+indeymişsiz 204a/11
i.+ine 33b/16, 34b/22, 35a/11,
35a/12, 37b/18, 50a/21, 57b/1, 62a/17,
83b/5, 83b/6, 120a/8, 122a/1, 136a/7,
137a/9, 138b/5, 151a/11, 152a/23,
159b/17, 15b/17, 164b/12, 178a/21, 19b/4,
218b/4, 232b/14, 240a/8, 245a/2, 246a/8,
250b/21, 251b/1, 25b/20, 265b/19, 267b/23
i.+ini 111a/18, 111a/18
i.+inün 111a/18, 111a/20, 111a/23
i.+leri 55a/2, 73b/2, 109a/16,
117a/2, 159b/17
i.+lerin 99b/12, 162a/9, 163b/17
i.+lerinde 82b/4, 152b/15, 237a/22
i.+lerindeki 66a/22, 66b/2, 126b/18,
135b/16, 266b/2
i.+lerinden 25b/16, 25b/5, 109a/17,
116b/4, 255b/6
i.+ümüzde 155b/2
i.+ümüzden 131a/8
i.+ün 95b/11
i.+ünde 131a/13
i.+ünüzde 71b/6, 97a/15, 131a/7
i.+ünüzdedür 131a/22
i.+ünüzdeki 66a/19
i.+ünüzden 51a/5

i.+üñüze 102b/15, 153a/8
i.+üñüzi 164a/9, 167b/1
[=595]
iç-: İçmek.
i.-di 2a/23, 3a/21, 35b/23, 38a/23,
38b/5, 145a/9, 148b/11, 184b/13, 200b/4,
255a/19, 258b/15
i.-diler 135b/6, 141b/19, 208b/23,
265a/4
i.-dügi 2b/11, 20a/14, 125b/10,
146a/16
i.-düginün 29a/3
i.-dügümüz 165a/13
i.-dükçe 162b/7, 163b/19
i.-dükden 11a/22
i.-dükleri 76b/15, 89a/1, 155b/11,
176a/13, 183b/3, 235a/8
i.-düklerince 235b/2
i.-düklerinden 163a/2
i.-düm 38b/4, 210b/1
i.-e 11a/21, 114a/10, 155b/12,
250a/8
i.-ecek 163b/18, 166a/8, 229a/13
i.-eler 8a/11, 12a/10, 159b/17,
164a/13, 176a/13, 229a/10, 229a/13,
250a/7, 250a/9, 262b/16
i.-en 216a/5, 230b/9, 243a/14,
269a/16
i.-ene 231a/9
i.-enler 249b/23
i.-enlerdür 229a/20
i.-enlere 18b/19, 18b/21, 116b/19
i.-enlerün 162b/7, 163b/17

i.-er 15a/11, 15a/11, 64a/6, 68b/1,
72b/17, 83a/13, 136a/11, 140b/10,
144b/21, 144b/22, 145a/3, 145a/3, 145a/9,
148b/9, 213b/19, 236a/5, 243a/20,
250b/13, 250b/15, 265a/9
i.-erdi 26b/1, 32b/5, 207b/10,
236b/6
i.-erem 253b/20
i.-erin 28b/17, 165a/12, 213b/16,
227a/8, 240b/4, 253b/14
i.-erler 13b/7, 89a/1, 176a/2,
243a/20
i.-erlerse 18b/22
i.-ersem 111b/11
i.-ersiz 39b/7, 164b/20
i.-erüz 165a/13
i.-esiz 63a/10, 145b/16
i.-icek 89a/2, 243a/15, 243a/15
i.-isersiz 164a/10
i.-mege 15a/6, 116a/18, 159b/16,
164b/22, 248a/15
i.-megile 130b/22, 135b/8, 189a/15
i.-mek 18b/22, 78a/22, 116a/20,
129a/14, 130b/23, 164a/14, 215b/20,
250a/8, 272b/2
i.-mekde 11a/20, 146a/23
i.-mekden 271a/22
i.-mekdür 28b/16
i.-meñ 236a/5
i.-mesi 215b/20
i.-meye 35a/9, 155b/12
i.-meyeydi 15a/16
i.-meyince 26b/9
i.-meyüp 111b/9, 111b/10

i.-mez 236a/7
i.-miş 133a/21
i.-se 45a/15, 90a/2, 265a/2
i.-señ 38b/4
i.-sün 255b/10
i.-sünler 36b/22
i.-üñ 145b/15, 145b/20, 213a/6,
233a/17
i.-üp 2b/13, 3a/12, 13a/17, 13a/18,
17b/5, 38a/18, 38b/1, 51a/9, 52a/6, 65b/18,
95b/12, 113b/21, 116b/20, 140b/15,
141b/15, 145a/11, 162b/7, 163b/18,
163b/23, 164a/10, 164a/14, 175b/21,
187a/19, 209b/21, 231b/23, 233a/15,
235a/7, 244a/22, 244b/3, 247b/1, 249a/2,
262b/6, 269a/19
[=183]
içecek: İçecek.
i. 26b/1, 36b/11
[=2]
içeri: İçeri. bk. **içerü**
i. 266a/11
[=1]
içerü: İçeri. bk. **içeri**
i. 5a/20, 22a/7, 178a/22, 230a/2,
237a/8, 271a/9,
i.+den 169b/1, 266a/12
[=8]
içici: İçici, içen.
i. 131a/14
i.+dür 208a/11, 208a/14
i.+lere 208a/10
[=4]
içil-: İçilmek.

i.-en 15a/16
i.-mez 15a/16
i.-ür 158a/1
[=3]
içim: İçimlik.
i. 10a/9, 164b/22, 207b/5, 269a/16
[=4]
içir-: İçirmek. bk. **içür-**
i.-mekiçün 20a/15
i.-meyedi 10a/9
[=2]
içkü: İçki.
i. 91b/22
[=1]
içmeklik: İçme.
(içmeklig).+e 162b/8
[=1]
içre: İçeride.
i. 38a/23, 92b/23, 146a/1, 166a/2
[=4]
içün: İçin.
i. 18a/8, 24a/23, 24b/16, 26b/5,
27b/21, 70b/2
[=6]
içür-: İçirmek. bk. **içir-**
i.-eler 20a/16, 117a/2
i.-en 164b/23
i.-meyince 15a/3
i.-ür 75a/22
[=5]
iddet: (Ar.) Kocasından ayrılan
kadının tekrar başkasıyla evlenebilmek
zorunda bulunduğu, yani üç defa hayiz

görüp temizleninceye kadar geçecek olan müddet.

i. 186b/22, 186b/22, 187a/3, 196b/10, 196b/10, 196b/11, 196b/12, 196b/17, 196b/20, 197b/14, 198a/10

i.+i+(2) 32a/4, 197b/15, 197b/17, 197b/18, 197b/19

i.+in 196b/6, 196b/13, 196b/20

i.+ine 197b/15

i.+leri 197a/1, 197b/12, 197b/17, 197b/19

[=24]

idibil- : Yapabilmek. bk. **idibil-**

i.-e 124b/2, 254b/2, 267b/5

i.-eler 210a/11

i.-mez 183b/22

i.-ürsen 267b/6

i.-ürsüz 200a/3

[=7]

idibil-: Yapabilmek. bk. **idibil-**

i.-em 185b/12

[=1]

idici: Yapan, eden, yerine getiren.

i. 9b/2, 26a/12, 271b/3, 38a/22, 52b/7, 56b/14, 57a/2, 67a/22, 72a/12, 94a/20, 105b/7, 108a/8, 113a/10, 127a/22, 146b/16, 148a/12, 152a/8, 162a/21, 169b/12, 169b/12, 207b/12, 208a/11, 208a/11, 208a/19, 219a/4, 223a/2, 228a/1, 229b/1, 230a/19, 232a/22, 247b/12

i.+dür 24b/9, 24b/9, 36a/14, 45a/23, 52a/15, 52a/16, 52a/22, 64a/8, 103b/14, 156a/19, 186a/13, 202b/23, 208a/12,

208a/13, 222b/3, 224a/2, 225a/15, 259b/23, 260a/1

i.+ler 24a/21, 127b/16, 127b/16, 213b/13, 260b/23

i.+lerdendür 21a/9

i.+lerdi 234b/6

i.+lerdür 79b/22, 220b/13

i.+si 259a/17

i.+sin 180a/10

i.+yidi 30b/16

i.+yüz 156b/3

[=63]

idin-: Edinmek, sahip olmak. bk. **idün-**

i. 222b/15

i.-di 265b/14

i.-diler 112a/21, 150b/10, 192a/19, 193a/6, 252a/18

i.-e 29b/17, 43a/10, 56a/18, 70b/4, 82a/8, 87b/9, 92b/2, 115a/5

i.-elim 49b/2

i.-em 184b/23

i.-esiz 232b/4

i.-gil 2a/2, 4a/21

i.-megil 174b/2

i.-mek 13b/13

i.-mezdi 207b/9

i.-miş 29b/16, 104b/20

i.-mişdür 190b/13

i.-mişi 98a/11

i.-mişlerdür 215a/18

i.-se 196a/8

i.-sünler 30a/9

i.-üp 13b/13, 13b/13, 29b/17, 40b/12, 51a/16, 98a/13, 102b/12, 128a/12

i.-ürlerdi 98b/8

[=39]

idiş-: Birlikte yapmak.

i.-mekdür+(faḥr idiş-) 170a/17

i.-meñ+(faḥr idiş-) 264b/3

i.-mezsiz+(yardım idiş-) 17a/6

[=3]

idiver- Yapıvermek. bk. **idivir-**

i.-se 78b/20

i.-sün 58b/12

[=2]

idivir-: Yapıvermek. bk. **idiver-**

i. 97a/5

i.-dük 224b/3, 239a/22

i.-e 125a/20, 218a/12

i.-eler 144b/2

i.-em 28a/23

i.-evüz 248b/14, 248b/14

i.-gil 201b/22

i.-mek 181b/12, 227b/16

i.-miş 152a/16

i.-señüz 192b/15

i.-ür 78b/21

[=15]

idrāk: (Ar.) Anlayış, akıl erdirmе.

i. 13a/15, 20a/2, 29b/19, 46b/1, 46b/4, 47a/20, 93a/9, 111a/20, 111b/13, 112a/20, 125a/12, 153b/23, 157a/16, 166b/21, 183b/22, 183b/7, 202a/16, 202a/23, 202b/13, 206a/12, 254b/2

‘aql-ı i. 157a/16

i.+ları 46b/2

i.+leri 180b/8

[=23]

idün-: Edinmek, sahip olmak. bk. **idin-**

i.-düklerine 39b/20

i.-düñüz 206a/3

i.-üp 166a/17

[=3]

ifākat: (Ar.) Sarhoşluktan veya baygınlıktan ayılma.

i. 259b/5

[=1]

iffet: (Ar.) Afiflik, temizlik, namus.

i.+de 202a/5

[=1]

iflās: (Ar.) Bitirme, tüketme.

i.+ın 105b/4

[=1]

iftār: (Ar.) Oruç açma.

i. 229b/10, 229b/15, 229b/20

[=3]

iftikār : (Ar.) Çok ihtiyacı olma.

i. 1b/11

[=1]

iftirā: (Ar.) Birine aslı olmayan bir suç yükleme.

i. 27b/15, 39a/10, 84b/23, 85a/7, 108a/13, 155b/4, 163b/22, 204a/6, 204a/6

i.+dur 27a/10, 90b/1

i.+larıdur 112b/14

i.+yımış 220a/4, 220a/6

[=14]

igne: İğne.

i. 10b/8, 171b/14

i.+ler 271b/20

i.+ye 188a/7

[=4]

igvā: (Ar.) Azma, azdırılma, baştan çıkarılma.

i. 16b/22, 19b/6, 38a/21, 213b/1

i.+na 19b/9

i.+sına 17a/18, 91b/6

i.+sından 38b/6

i.+yıla 69a/20, 140b/23, 171b/1

[=11]

ihānet: (Ar.) Hainlik, kötülük.

i. 18b/14, 136a/17, 209b/15, 242b/5, 252b/17, 252b/18, 252b/20, 252b/22, 252b/23

i.+ler 209b/16

[=10]

ihāta: (Ar.) Bir şeyin etrafını çevirme.

i. 126a/11, 136a/3, 204b/6, 207a/2, 222a/3, 247a/9

[=6]

ihlās: (Ar.) Halis, temiz, doğru sevgi.

i. 47a/15, 48a/13, 69b/1, 75b/6, 75b/8, 29b/18, 125a/19, 129b/4, 136b/19, 169b/8

ehl-i i. 29b/18

tevḥīd-i i. 75b/8

i.+ı+(1) 271b/15

sūre-yi i. 271b/15

i.+ıla 25b/12, 25b/13, 33a/8, 44b/17, 45b/15, 47b/23, 52a/16, 52b/5, 54b/1, 59a/11, 60b/20, 61b/5, 68a/21, 69b/4, 78a/17, 78a/23, 78a/7, 78b/10, 78b/8, 94b/23, 104a/4, 107b/15, 109b/14, 110a/22, 115b/18, 125b/5, 139a/9, 151b/6, 161a/22, 168a/18, 168a/20, 196a/13, 223b/22, 264b/18, 269a/7

i.+ın 181b/19

i.+ına 169b/15

i.+ları 116a/10, 126a/7

[=50]

ihmāl: (Ar.) Ehemmiyet vermeme, mühimsememe.

i.+ile 118a/7

[=1]

iḥrāk: (Ar.) Yakma, yakılma.

i. 203b/18

[=1]

iḥşā: (Ar.) Yalnız bir ilim ve sanat ile uğraşıp onda geniş bir bilgi elde etme.

i. 235a/15

[=1]

iḥsān: (Ar.) İyilik, bağış, bağışlama.

i. 24a/4, 24a/4, 25a/12, 36a/3, 41a/12, 44b/19, 45b/9, 52b/2, 61a/13, 79a/17, 80a/15, 100b/6, 106b/15, 110a/4, 115a/2, 122b/19, 124b/19, 131b/11, 146b/15, 146b/18, 151a/1, 151a/1, 151a/13, 158b/14, 181b/5, 186a/17, 198b/16, 230a/14, 252b/11, 262b/20

ehl-i i. 151a/13

i.+a 168a/19

i.+ı+(1) 131b/3

i.+ı+(2) 202a/14, 273a/20

i.+ıdur 100b/11

fazl-i i. 100b/11

i.+ın 82b/1, 158b/23, 257b/22

i.+ınuñ 190a/21

i.+lar 25a/12, 160b/9, 168a/6, 168a/9, 223b/18, 227a/7

i.+lara 181b/16

i.+lardur 254b/14
i.+ları 120a/12, 254b/15, 257a/19
i.+ların 61b/6, 141a/23, 230a/5
i.+larına 151a/1
i.+laruñ 160b/9
i.+umuz 52b/9
i.+un 160b/10
i.+uñuz 160b/11, 160b/12
[=59]

ih̄tidā: (Ar.) Doğru yola girme,
İslam dinini kabul etme.

i. 1b/12
[=1]

iḥ̄tilāf: (Ar.) Ayrılık, uymayıp, uymama,
anlaşmazlık.

i. 11a/15, 22b/15, 39a/9, 47a/2,
53b/23, 60b/16, 75a/1, 75a/8, 75b/5,
91a/15, 91a/23, 103b/16, 103b/18,
134a/17, 173b/2, 178b/16, 191a/18,
233b/13, 233b/14, 236a/8, 244b/23,
261b/14

i.+ıla 75b/9
i.+ları 112b/14
[=24]

iḥ̄timal : (Ar.) Mümkün olma,
mümkünlük.

i. 70a/23, 133b/1
[=2]

iḥ̄tiyāc: (Ar.) Muhtaçlık, yokluk,
yoksulluk.

i. 10a/11, 83a/11, 205a/9, 219b/21
i.+ı+(2) 39b/19, 120b/17, 171b/3,
179b/21, 247a/2, 248a/16, 248a/16,
256a/15, 271a/22, 271b/2

i.+ları 224b/2
i.+ların 215a/20
i.+uñuz 120b/18
[=17]

iḥ̄tiyār: (Ar.) Seçme, seçilme.

i. 27a/11, 27a/13, 27a/5, 27a/5,
27b/7, 30a/7, 34a/13, 36b/1, 39a/14,
43a/15, 44a/3, 49a/18, 49a/19, 51b/13,
53a/13, 57a/17, 67b/6, 75b/1, 75b/10,
84b/13, 84b/14, 86b/7, 103b/4, 109a/11,
114b/16, 114b/18, 117a/3, 136a/16,
150b/8, 162b/9, 170b/10, 170b/11,
179b/11, 179b/12, 179b/13, 179b/20,
209b/18, 216a/10, 221b/18, 229b/13,
229b/17, 229b/22, 233a/16, 238a/5,
249a/12, 263b/17

i.+ıla 66b/5, 66a/16, 66a/22
i.+ını 86b/9
i.+la 66a/18
i.+larından 79b/2
i.+umuzıla 135a/15
[=53]

iḥ̄tiyārsız: Seçimsiz.

i. 66a/17
[=1]

iḥ̄tiyāt: (Ar.) İlerisini düşünerek, görerek
davranma.

i. 86b/20, 117a/18, 174b/21,
191a/23, 191a/23, 194a/17
i.+dayın 251b/17
i.+ı+(2) 194b/10
[=8]

iḥ̄tizār: (Ar.) Can çekişme.

i. 83a/23

[=1]

iḥyā: (Ar.) Diriltme, diriltirme, canlandırma.

i. 60b/8, 84a/4, 176b/14, 222a/10, 233b/22, 261a/5

[=6]

‘iḳāb: (Ar.) Eza, cefa, ziyet, azap.

i. 34b/1, 35b/12, 45a/13, 49a/18, 52a/23, 52b/3, 55a/12, 55b/6, 55b/6, 68b/15, 76b/13, 77b/19, 103b/5, 106a/6, 106a/7, 110b/3, 111a/2, 121a/4, 140a/12, 141b/14, 142b/20, 153b/18, 194a/14, 195b/17, 195b/20, 199b/5, 214a/5, 252b/17, 256a/6, 262a/21

i.+da 150a/15

i.+dan 77a/12

i.+dur 93a/23

i.+ı+(2) 52a/19, 98b/1, 179a/20, 262b/22

i.+ıla 30b/4, 55a/22, 96b/20

i.+ına 76a/1, 182a/4

i.+ından 68a/21

i.+lar 194a/15, 210a/8

i.+ları 242a/18

i.+larıyla 178b/11

i.+ların 180b/8

i.+um 181b/17

i.+umdan 140a/13

i.+umu 52b/23

i.+umuz 52b/9

i.+umuzdan 159a/9

[=53]

iḳbāl: (Ar.) Baht, talih.

i. 21a/9, 30b/16, 32b/3, 36a/14, 40a/12, 41b/14, 44a/21, 48a/10, 54a/21, 75a/4, 105a/4, 110a/22, 124a/18, 139a/5, 154a/11, 185b/14

[=16]

iḳdām: (Ar.) Gayret ve sebatla çalışma, devamlı çalışma.

i. 193b/20

[=1]

iḳen: İken.

i. 268a/19

[=1]

iki: İki.

i. 2a/23, 3b/4, 3b/11, 4a/21, 4b/5, 5a/11, 5a/21, 5a/5, 5b/14, 5b/14, 9b/16, 10b/7, 11b/23, 12b/14, 14b/22, 16a/20, 19a/12, 21b/14, 21b/19, 23b/13, 23b/21, 32a/12, 32a/22, 32a/23, 32a/5, 32a/8, 32b/23, 35a/10, 37a/11, 38a/5, 42b/20, 43b/21, 47b/2, 53b/21, 53b/22, 53b/23, 53b/23, 58a/14, 58a/15, 58a/20, 60b/12, 60b/12, 61a/22, 65b/3, 66b/20, 66b/20, 66b/21, 66b/5, 66b/7, 67a/12, 67b/5, 69a/18, 69b/18, 69b/18, 6a/20, 73a/15, 73a/16, 73a/2, 74b/10, 74b/5, 77a/22, 77b/1, 78a/19, 78a/19, 78a/8, 79a/4, 80b/13, 87a/14, 88a/17, 8b/12, 92a/17, 92a/20, 92b/5, 96a/13, 96b/14, 97a/23, 98b/14, 101a/10, 110a/10, 110a/14, 110a/8, 111b/6, 113a/11, 113b/4, 114a/19, 114a/19, 114a/20, 114b/19, 115a/6, 117a/3, 117b/5, 128a/5, 128b/14, 128b/6, 128b/9, 130a/6, 132a/14, 132a/18, 132a/8, 133a/13, 134a/18, 137a/23, 137b/18, 137b/18,

137b/20, 137b/21, 138a/9, 138b/1,
139b/22, 145b/21, 148b/21, 148b/23,
148b/4, 149a/12, 149a/13, 149a/16, 149a/2,
153a/20, 153a/21, 153a/22, 153a/23,
153b/10, 153b/11, 153b/3, 153b/5, 153b/8,
155a/19, 155a/7, 155b/14, 157a/23,
158a/19, 158a/23, 160a/11, 160a/11,
160a/13, 160a/3, 160a/4, 160a/5, 160a/8,
160a/8, 160b/14, 160b/14, 160b/14,
160b/15, 160b/17, 160b/20, 160b/22,
161a/19, 161b/15, 161b/16, 162a/16,
162a/8, 163b/4, 172b/5, 173a/20, 173a/23,
173b/7, 177b/1, 177b/2, 177b/6, 177b/8,
178a/10, 179a/16, 180b/21, 183b/4,
189b/23, 192a/3, 193a/2, 193b/19, 196b/1,
196b/1, 197a/3, 197a/4, 197b/4, 200a/4,
201b/19, 201b/19, 201b/8, 204b/9, 205a/4,
205b/15, 205b/18, 206a/21, 208b/12,
211b/2, 216b/12, 221a/11, 221a/11,
221a/11, 222a/13, 223a/13, 224b/11,
225a/21, 227a/22, 228a/11, 228a/14,
228a/15, 228b/2, 228b/23, 228b/3, 228b/3,
228b/5, 229b/18, 229b/18, 22b/20,
231a/23, 231a/5, 235a/2, 235a/22, 235a/22,
237a/16, 237b/13, 238a/9, 241b/20,
242a/10, 242a/10, 244a/6, 244b/19,
245b/14, 245b/14, 245b/15, 247a/16,
248a/12, 248a/12, 248a/12, 248a/9,
250b/23, 251a/6, 251b/18, 251b/19,
252a/18, 252a/21, 252a/21, 253b/22,
254a/20, 254a/21, 254a/23, 254b/1,
258b/13, 258b/15, 258b/15, 258b/22,
258b/22, 258b/4, 258b/6, 258b/7, 259a/2,
259b/8, 260b/5, 261a/14, 261a/22, 265b/9,

267a/4, 267a/4, 267a/7, 267b/1, 267b/20,
268b/14, 268b/3, 268b/6, 269a/15, 269a/2,
26a/15, 271b/18, 271b/22, 272a/20,
272a/6, 273a/14

i.+n 155a/11, 155a/11

i.+nin 272a/5

i.+nüñ 40a/23, 43b/23, 44b/3,
79a/20, 132a/12, 132a/9, 168a/10, 273a/9

i.+ñüz 5a/22, 200a/3

i.+ñüzüñ 199b/22

i.+si 5a/3, 5b/21, 6a/1, 6a/12,
19a/12, 21b/2, 21b/23, 23b/6, 33b/2,
43b/17, 44b/4, 44b/6, 44b/6, 44b/7, 44b/8,
66a/21, 79a/1, 133a/9, 133b/19, 145b/5,
151b/16, 153b/10, 162a/17, 162b/10,
191a/17, 191b/6, 192b/20, 201b/8, 201b/9,
250b/23

i.+siçün 24b/11

i.+sin 33a/12, 4b/1, 57b/10, 5a/17,
5a/6, 5b/18, 66b/2, 6a/20, 82b/5, 155a/12,
173a/22, 223b/11, 228b/19, 252a/21,
252a/21

i.+sinden 77b/2, 92a/18, 92a/21

i.+sine 66a/18, 201b/12, 229b/7

i.+sini 4a/21, 5a/13, 24b/4, 200b/14

i.+sinüñ 9a/5, 24a/19, 43b/14,
61a/21, 66b/17, 92a/19, 92a/22, 139b/5,
153a/22, 171b/19, 202b/19, 247b/6

i.+şer 143b/11, 267b/19

[=352]

ikigü: İki birlikte.

i.+ñüz 198a/15

[=1]

ikinci: İkinci.

i. 10b/13, 10b/14, 21b/2, 22b/23, 23b/14, 25b/8, 28a/20, 65b/9, 92a/13, 95a/22, 113b/5, 153b/19, 180a/3, 203a/12, 203a/22, 205a/6, 226a/8, 235a/14, 236b/10, 237b/21

i.+de 252b/7

i.+si 101a/21

[=22]

ikindi: İkinci. bk. **ikindü**

i. 34a/12, 59b/9

[=2]

ikindü: İkinci. bk. **ikindi**

i. 34a/10, 34a/8, 139b/14, 148a/23, 231a/22, 265a/16, 265a/9

i.+den 106a/2, 238a/20

[=9]

ikiyüzlü: İkiyüzlü, riyakâr.

i. 130b/23

[=1]

iklîm: (Ar.) Bir yerin hava şartları.

i.+den 79b/18, 102a/18, 158b/3

i.+e 79b/18, 102a/18, 158b/3

[=6]

ikrâ: (Ar.) Okutma.

i. 207a/7

[=1]

ikrâm: (Ar.) Bir şeyi armağan olarak verme.

i. 33a/11, 33b/6, 42a/2, 50a/1, 74b/14, 75b/2, 110a/20, 123b/14, 134b/22, 142a/3, 142a/4, 182a/18, 190a/20, 197b/5, 216b/9, 231b/12, 238b/18, 241b/19, 252b/14, 252b/19, 252b/21, 260a/1,

269b/18, 269b/6, 269b/6, 269b/7, 270a/2, 270a/3

i.+ıla 51a/22

[=29]

ikrâr: (Ar.) Tasdik, kabul.

i. 8a/14, 8a/20, 18a/15, 48a/10, 51a/8, 53b/22, 54b/18, 60b/5, 65a/16, 65a/19, 91a/18, 95a/8, 104b/12, 113b/17, 147a/15, 162a/1, 164a/18, 164b/23, 167b/11, 181a/14, 181a/14, 204a/14, 208a/21, 224a/9, 225b/21, 226a/22, 226a/23, 233b/2, 233b/4, 262a/1

i.+a 165a/8

i.+ların 162a/1

i.+uñuz 135a/18

i.+uñuzdan 39b/19

[=34]

iksîr: (Ar.) Ortaçağ kimyacılarının çok tesirli olduğuna ve herhangi bir madeni altın yapacak kadar kuvvetli bir hassası bulduklarına inandıkları bir madde.

i.+in 91b/3

[=1]

iktida: (Ar.) Tabi olma, uyma.

i. 4a/17, 4b/8, 85b/3, 109b/7, 122b/2, 122b/3, 143b/19, 185b/11

i.+sı 207b/18

[=9]

iktifâ: (Ar.) Yeter bulma, aza kanaat etme.

i. 80a/23

[=1]

iktîşâr: (Ar.) Sözü uzatmama, kısa kesme.

i. 216a/8

[=1]

ik̄tīzā: (Ar.) Lazım gelme,
gerekme.

i.+sınca 1b/5

[=1]

il: Memleket, şehir.

i. 165a/6, 252a/5

i.+de 87b/12

i.+inden 116b/4

[=4]

il-: Bağlamak.

i.-ecek 224b/10, 224b/10

[=2]

‘ilāc: (Ar.) Derde deva olan şey, ilaç.

‘i. 58a/3, 64b/23

‘i.+larıla 43a/6

[=3]

ilāh: (Ar.) Tanrı.

i. 1b/3, 29a/13, 29a/13, 9b/6

i.+a 5b/14

i.+dur 150a/10

i.+ı+(2) 106b/13

i.+ıdur 272b/21

i.+ımız 5b/19

i.+ıñuz 5b/19, 6a/12

i.+larına 5b/7

i.+larıñuz 218b/20

i.+um 94a/20

i.+umuz 107b/17, 110b/15

i.+uñuzdan 205b/10

[=17]

ilāhī: (Ar.) Allah’a mensup, Tanrı ile ilgili.

i. 23b/9, 24b/22, 130b/3, 131a/5,
154a/10, 154a/20, 107b/12, 177a/16,
177b/5, 206b/23, 214b/2, 218b/22

ilhām-ı i. 107b/12

vaşl-ı h̄azret-i i. 130b/3

i.+dür 94b/18

h̄azret-i i. 94b/18

[=13]

ilāhiyyet: (Ar.) Tanrıçılık.

i.+ini 272b/21

[=1]

i’lām: (Ar.) Bildirme, bildirilme, anlatma.

i. 101b/16, 192a/13, 223a/2

[=3]

ile: Ve, ile.

i. 3b/9, 13a/17, 18b/22, 31a/5,

122b/18, 222a/11, 260a/1, 270b/20,

[=8]

iled-: İletmek, göndermek. bk. **ilet-**

i.-eler 208b/6

i.-imezler 21a/20

[=2]

ilerde: Önce, evvel. bk. **ileri, ilerü**

i. 9b/11

[=1]

ileri: Önce, evvel. bk. **ilerü, ilerde**

i. 79b/20

[=1]

ileriki: Önceki, evvelki. bk. **ilerüki,**

ilerükü i. 43a/19

[=1]

ilerü: Önce, evvel. bk. **ileri, ilerde**

i. 7b/21, 11b/15, 12a/1, 12b/8,
16b/1, 18b/2, 20b/12, 32a/3, 33a/12, 45a/5,

49b/9, 56b/4, 67a/2, 68a/21, 68b/18,
68b/19, 76a/11, 76a/4, 88b/5, 95b/21,
96b/14, 103b/14, 108a/20, 112a/7, 114a/2,
129b/17, 138b/23, 144b/13, 146a/10,
146b/17, 153a/15, 154a/18, 154b/17,
157b/12, 164a/6, 169a/21, 177b/20,
180a/7, 180a/8, 181b/17, 182a/12,
195b/16, 196a/7, 197b/9, 207b/7, 212a/14,
215a/21, 220a/19, 226a/11, 227a/16,
232a/15, 233a/8, 233b/18, 239b/11,
241a/21, 242b/15, 266a/18, 267b/14,
269b/13, 271b/11

i.+den 75b/21

i.+ñüzdeki 9b/8

[=62]

ilerüki: Önceki, evvelki. bk. **ileriki,**
ilerükü

i. 42b/16, 71b/11, 77b/8, 88b/7,
90a/7, 96a/6, 103a/7, 113a/10, 121a/15,
121a/16, 139a/18, 140a/22, 153b/21,
162a/14, 169a/20, 173b/18, 205a/19

i.+ler 3a/8, 83b/5

i.+lere 73b/20, 112b/7, 258b/1

i.+leri 72a/6, 247a/10

i.+lerüñ 194b/2

[=25]

ilerükü: Önceki, evvelki bk. **ileriki,**
ilerüki

i.+lerüñ 71b/5

[=1]

ilerürek: Önce, daha önce.

i. 137b/1

[=1]

ilet-: İletmek, göndermek. bk. **iled-**

i. 21b/22, 97a/5

i.-diler 5a/13, 123a/10, 138b/4

i.-dügi 223b/14

i.-düginleyin 228a/4

i.-dükleri 206a/15

i.-düm 181a/11

i.-e 223b/14

i.-esi 206b/1

i.-mede 236b/1

i.-megün 133b/7

i.-meyesin 133b/4

i.-ürseñüz 242a/23

[=15]

iley: Ön, huzur, kat, yan. bk. **ileyü**

i.+ince 130a/15

i.+inde 5b/18, 14b/23, 22a/8,
22a/13, 107b/11, 142a/8, 160a/2, 242a/19,
246a/1, 249a/4, 264b/20

i.+indedür 227a/18

i.+inden 226b/8

i.+ine 142a/7, 179b/16, 180a/1

i.+iñüzdeki 9b/8

i.+lerinde 102a/5

i.+ümde 227a/16

i.+üñde 65a/6

i.+üñüzde 145b/16

i.+üñüzdeki 69b/10, 108b/18

i.+üñüzden 9b/11

i.+üñüze 269b/11

[=26]

ileyü: Ön, huzur, kat, yan. bk. **iley**

i. 58b/16

[=1]

ilḥāḥ: (Ar.) Zorlama, ısrar etme.

i. 120b/8, 184b/13, 224b/11

[=3]

ilhām: (Ar.) Allah tarafından insanın içine bir şey doğdurulma.

i. 31a/7, 110a/17, 127a/4, 255a/16

i.+ı+(3) 107b/12

i.-ı ilāhī 107b/12

i.+ıla 117a/23, 260a/7

i.+ıladur 82b/11

i.+ıyla 28b/12, 85b/12

[=10]

‘ilm: (Ar.) İlim, bilgi. bk. **‘ilm**

‘i. 254a/2

[=1]

‘ilīyyūn: (Ar.) Cennetin ve gökyüzünün en yüksek tabakası. bk. **‘ilīyyin**

‘i. 243a/4

[=1]

ilqa: (Ar.) Bırakma, terk etme.

i. 222a/18, 231b/19

[=2]

illā: (Ar.) Ancak, sadece.

i. 2b/2, 3a/18, 3b/9, 4b/13, 5a/23, 6b/1, 6b/18, 6b/3, 7b/12, 7b/17, 8a/2, 9b/17, 10a/17, 10b/3, 12b/23, 12b/23, 13a/8, 20a/12, 20b/7, 23a/7, 27b/16, 27b/2, 27b/20, 27b/5, 29a/21, 29b/13, 29b/2, 29b/5, 30b/3, 30b/5, 30b/6, 32a/17, 32b/3, 37a/21, 37b/12, 37b/20, 37b/8, 38a/22, 38b/11, 39a/6, 39b/15, 46b/7, 50a/17, 50a/23, 52b/11, 53a/11, 54a/20, 54a/21, 55b/17, 56a/23, 56b/1, 57a/16, 57b/4, 59a/21, 59b/19, 60b/6, 63a/1, 64a/23, 70a/17, 70a/19, 71b/11, 71b/9, 73a/17,

74a/3, 75a/6, 75b/14, 76a/3, 77a/22, 78a/2, 79b/11, 79b/15, 79b/22, 82a/12, 82b/11, 83b/10, 83b/3, 85a/11, 85b/2, 86a/5, 87a/15, 87a/5, 88b/17, 90a/20, 90b/1, 91b/3, 92a/16, 92a/2, 92a/4, 92a/5, 94b/23, 96a/5, 98b/20, 99a/10, 99b/4, 100a/18, 103a/17, 105a/11, 105a/13, 105a/18, 105a/9, 106a/19, 107a/9, 107b/21, 108a/9, 108b/13, 108b/8, 110b/13, 112a/8, 112b/11, 114a/13, 114a/14, 114a/7, 117b/4, 11a/4, 120a/4, 121a/3, 121a/4, 123a/16, 123b/22, 125a/11, 125a/8, 126a/7, 127b/5, 127b/7, 129b/1, 130a/21, 130a/23, 131a/17, 131b/15, 131b/18, 135a/20, 136a/8, 136b/1, 137a/20, 137b/10, 137b/6, 138a/1, 138b/15, 138b/17, 138b/6, 138b/8, 139a/23, 139b/10, 143a/5, 143a/7, 143a/8, 143a/8, 144a/13, 144a/21, 144a/5, 144b/1, 144b/7, 147a/11, 147a/7, 150a/10, 150a/16, 150a/20, 150b/2, 151a/3, 152a/12, 153a/10, 153a/4, 156a/1, 156b/20, 157a/11, 157b/4, 159a/15, 159a/21, 159a/9, 15a/16, 160b/11, 160b/8, 160b/9, 165a/16, 165a/17, 167a/2, 168a/6, 169a/22, 16a/22, 170a/15, 170a/20, 170b/11, 171a/8, 172a/15, 172a/17, 172a/19, 172a/7, 172b/11, 174a/12, 174a/13, 175a/4, 175b/7, 177a/8, 178a/10, 180b/12, 181b/10, 183b/15, 184b/1, 185b/10, 185b/12, 187a/13, 187b/3, 189a/8, 18b/6, 18b/8, 190a/15, 191a/2, 193b/21, 195a/16, 195b/8, 197a/3, 202b/5, 204a/10, 204a/8, 205b/3, 205b/9, 210a/23, 211a/9, 211b/12, 212a/8, 212a/8, 212a/9, 213b/12, 213b/13, 215a/1, 215a/2, 215b/9,

216b/21, 217b/10, 217b/14, 218b/15,
219a/11, 219b/8, 21a/23, 221b/18, 221b/2,
222a/8, 222b/14, 223b/14, 225a/13,
225a/7, 225a/9, 225b/3, 225b/5, 226a/15,
226a/2, 226b/22, 228b/11, 231b/8,
235a/18, 235a/8, 235b/13, 236a/13,
236a/17, 237a/3, 238a/20, 240a/6, 241a/12,
241a/13, 241a/6, 241b/20, 242b/13,
243b/13, 244b/13, 245b/17, 246b/5,
247b/1, 248b/16, 248b/4, 248b/8, 248b/8,
249b/20, 250a/19, 250b/4, 250b/6, 252b/7,
252b/8, 253a/15, 253b/18, 255b/10,
256b/10, 259a/6, 25a/16, 25a/7, 260a/4,
261b/14, 261b/19, 262a/21, 262b/20,
264b/8, 265a/17, 265a/21, 266b/2,
267a/18, 267a/3, 268a/2

[=296]

‘illet: (Ar.) Hastalık.

‘i. 2a/18, 10a/6, 10a/15, 10a/20,
23b/4, 35b/23, 85a/19, 124a/14, 213a/7

‘i.+i+(2) 110a/12

‘i.+üm 21a/19

[=11]

‘illetsüz: Sağlıklı.

‘i. 233a/17

[=1]

‘illiyyin: (Ar.) Cennetin ve gökyüzünün
en yüksek tabakası. bk. **‘iliyyūn**

‘i. 243a/2, 243a/3

[=2]

‘ilm: (Ar.) İlim, bilgi. bk. **‘ilim**

‘i. 27b/5, 31a/1, 40b/7, 40b/11,
64a/2, 71b/3, 92a/2, 103b/8, 111b/14,
117a/11, 121a/1, 147b/16, 152a/6,

169b/22, 190b/15, 191b/11, 226b/9,
245a/11, 245a/15, 254a/3, 257b/7, 257b/8,
258a/9, 260a/8, 262b/16, 269a/13

mağşūd-ı ‘i. 40b/7

şemere-i ‘i. 190b/15

‘i.+e 18a/10

‘i.+i+(1) 18a/10, 147b/17

‘i.+i+(2) 42b/13, 95a/11, 117b/7,
126a/11, 153a/4, 167a/7, 204b/13, 204b/5,
206a/11, 222a/5, 238a/14

‘i.+i+(3) 42a/5, 76a/1, 77b/6,
94b/17, 100b/1, 241b/11, 147b/17, 245b/1,
245a/8

‘i.-i ezel 42a/5, 76a/1,
77b/6, 94b/17, 100b/1, 241b/11

‘i.-i maḥfuz 147b/17

‘i.-i siḥir 245b/1

‘i.-i siḥr 245a/8

‘i.+ile 181a/21, 222a/3, 260a/7

‘i.+in 245a/16, 245a/16

‘i.+inde 75b/11, 127a/7, 171a/10,
171a/17

‘i.+inden 73b/9, 166b/22, 199a/8,
222a/5

‘i.+ine 112b/17, 167a/18, 167a/20

‘i.+iyile 199a/7, 204b/6, 246b/9,
247a/9

‘i.+iyiledür 195a/17

‘i.+iyle 13a/17, 73b/9

‘i.+üm 37b/9, 245a/6

‘i.+ümüzde 42a/6, 88a/1, 98b/13,
153a/19, 248b/20

‘i.+ümüzden 157a/4

‘i.+ümüzile 137b/15

‘i.+ũñ 53a/16
‘i.+ũñden 53a/16
[=83]
‘ilmullāh: (Ar.) Allah’ın ilmi.
‘i. 72a/16, 112a/18
[=2]
ilt-: Götürmek, yerine ulaştırmak.
i.-diler 245b/18, 245b/22
i.-e 40a/17, 50b/21, 79b/20,
100a/23, 232b/17
i.-eler 12a/2, 17a/1, 51a/22, 53b/14,
145a/22, 159b/18, 159b/19, 210a/22,
210a/22, 229a/7
i.-em 184b/16, 267a/15
i.-er 23a/14
i.-ermiş 75a/5
i.-ersin 23a/19
i.-esin 23b/16
i.-ince 10b/8
i.-iser 178b/6
i.-mekden 268b/18
i.-mesün 45a/11
i.-mez 23a/14
i.-mezler 179b/10
i.-ũñ 16b/23, 245b/16, 245b/21
i.-üp 27a/23, 31a/13, 102a/18,
141a/22, 170b/8, 233b/17, 242b/3
[=39]
ilticā: (Ar.) Sığınma, barınma.
i. 1b/4, 35b/20, 38a/22, 167b/23,
272b/17
[=5]
iltifāt: (Ar.) Yüzünü çevirip bakma.

i. 20a/22, 63b/6, 102a/2, 112b/7,
122b/1, 123b/10, 155a/19, 238b/17,
238b/4, 255b/12
[=10]
imām: (Ar.) Namazda kendisine
uyulan kimse.
i. 90b/9, 115a/4, 191a/19
i.+a 170b/19
i.+larumuz 115a/8
[=5]
imāme: (Ar.) Sarık.
i. 239b/21
[=1]
imān: (Ar.) İman, inanç.
i. 3a/15, 4b/3, 6b/7, 7a/17, 7b/4,
11a/2, 20b/13, 24b/5, 28a/2, 30b/10,
32a/18, 33a/16, 33b/12, 37a/12, 37b/5,
38a/3, 39a/10, 39b/22, 40b/18, 42b/18,
44a/6, 46a/4, 47b/15, 52a/9, 53a/8, 53a/12,
53b/3, 55b/14, 56a/8, 57b/5, 58b/23, 59a/5,
59a/7, 60a/14, 60b/1, 60b/3, 61a/7, 63b/10,
63b/12, 63b/14, 63b/15, 64a/15, 64a/18,
67a/18, 67b/5, 67b/9, 69a/12, 70a/13,
71a/12, 71a/18, 71a/4, 71b/18, 76a/10,
77b/15, 77b/23, 80a/12, 81b/3, 82a/21,
82b/22, 86a/1, 86a/10, 87a/19, 88a/22,
97a/6, 97b/2, 97b/3, 97b/5, 98b/6, 99a/4,
99b/5, 101a/6, 101b/10, 101b/5, 101b/9,
103a/3, 104a/21, 104a/22, 104a/4, 106b/7,
109a/14, 109a/15, 110a/17, 110b/12,
110b/15, 110b/21, 112a/9, 113a/14,
113a/17, 114b/10, 114b/15, 114b/18,
114b/9, 115b/11, 116a/13, 116a/6,
117a/15, 117a/19, 117b/12, 117b/3,

118a/12, 118b/23, 119b/16, 119b/18,
119b/21, 120a/23, 120b/4, 121a/1,
123b/12, 127a/8, 127a/8, 128a/11, 128a/17,
128a/7, 128b/16, 128b/18, 129a/2,
130b/18, 131b/10, 131b/5, 131b/9,
132b/19, 132b/3, 132b/8, 133a/11,
133b/12, 133b/6, 135a/20, 135b/13,
144a/13, 146a/2, 150b/6, 153b/23, 156a/1,
159b/21, 159b/6, 159b/9, 162b/1, 167b/16,
167b/2, 167b/8, 167b/9, 168b/11, 169b/8,
171b/22, 172a/4, 172b/2, 172b/3, 172b/4,
172b/5, 172b/5, 173b/10, 174b/14,
174b/14, 175a/13, 175b/21, 176a/16,
176b/12, 176b/16, 176b/18, 179b/8,
180a/9, 181b/2, 182a/8, 184a/1, 184a/2,
185a/11, 185a/12, 185a/8, 185b/12,
185b/7, 185b/9, 186b/8, 187a/14, 187b/14,
188a/4, 188b/5, 189a/12, 189b/14,
189b/20, 189b/21, 189b/21, 190a/19,
190b/2, 191a/15, 192a/16, 192b/13,
193a/23, 192b/4, 193b/5, 194b/19,
195a/10, 195a/17, 195a/5, 195b/18,
195b/2, 196a/1, 196a/4, 198b/14, 198b/18,
198b/20, 198b/20, 19b/20, 200b/17,
201a/10, 201a/15, 202a/8, 205a/1, 205b/20,
206b/3, 208a/7, 209b/6, 213b/9, 214a/13,
215b/20, 216b/21, 216b/22, 217b/12,
219b/17, 220a/14, 220b/1, 220b/1, 220b/8,
220b/8, 228a/17, 232b/3, 241b/15,
242b/16, 243b/10, 244b/13, 244b/5,
245a/8, 245b/3, 246a/7, 246b/5, 253a/20,
253a/20, 254b/16, 254b/16, 256a/4,
256b/6, 256b/11, 258a/9, 261b/16,
262a/10, 265a/17, 265a/19, 268b/11,

269b/8, 270a/15, 270a/19, 270a/21, 270a/6,
271a/16

ehl-i í. 256b/11

küfr-i í. 67b/5

ma'rifet-i í. 256b/6

muḳteżā-yı í. 117a/15

şemere-i í. 53a/12

í.+a 20b/6, 20b/7, 101b/14,
104a/17, 107a/16, 108a/17, 109a/4, 109a/4,
10a/23, 110b/21, 111a/13, 113a/23,
113a/23, 113b/19, 115b/22, 128a/8,
132b/21, 133a/6, 135a/18, 135b/15,
136a/13, 138a/18, 140a/10, 140a/13,
140a/9, 140a/9, 140b/20, 140b/22,
140b/23, 141a/1, 141a/5, 142b/8, 144a/14,
147b/14, 147b/15, 147b/15, 148a/5,
148a/8, 153a/14, 154b/20, 154b/21,
155a/13, 155a/17, 155a/17, 155a/19,
157a/2, 162a/12, 162a/5, 167b/5, 168b/1,
169a/17, 169a/22, 175b/1, 176a/21, 176a/3,
176a/4, 186b/8, 186b/9, 192b/16, 194b/9,
201b/2, 201b/2, 204a/4, 205b/12, 205b/19,
209b/17, 211a/7, 217a/21, 217a/9,
217b/10, 217b/22, 218a/1, 218b/12,
218b/17, 219a/10, 219a/5, 219a/6, 219a/6,
224a/8, 225a/6, 233b/1, 238a/4, 238b/12,
238b/2, 241a/11, 244a/4, 247a/7, 248b/17,
257b/1, 261b/17

í.+dan 67a/8, 67a/11, 67b/1,
72b/21, 87a/14, 93a/6, 150a/21, 120a/2,
128b/18, 141a/2, 194a/11, 211a/1, 215a/10,
217b/18, 233b/15, 237a/11, 246a/10,
250b/6, 252b/6, 256b/10, 261b/17

ehl-i í. 150a/21

í.+ı+(1) 67b/4, 124b/11, 176b/14,
229a/2

tırık-ı í. 229a/2

í.+ı+(2) 46b/14, 68a/8, 71b/20,
79b/23, 133b/18, 144a/13, 176b/11,
188b/21, 195b/9, 197a/11, 19a/14,
201a/15, 252b/6

í.+ı+(3) 176b/14, 209b/21, 256a/7

í.-ı muğalağa 209b/21

í.-ı nūr 176b/14

í.-ı selāmet 256a/7

í.+ıla 4a/3, 21a/10, 28b/15, 50b/21,
57b/9, 104a/19, 104a/20, 104a/21, 104b/2,
104b/2, 119b/23, 176b/13, 180a/8, 193b/2,
238b/4, 256a/3, 256a/4, 256a/8, 256a/9,
258a/6, 265a/22, 265b/1

nūr-ı í. 4a/3, 21a/10

í.+ıladur 242a/6, 254b/16

í.+ın 104a/20

í.+ına 139b/10, 86a/12

í.+ında 135a/23, 182a/2

í.+ını 27b/13, 184a/2

í.+ları 76b/11, 148a/17, 150a/23,
165a/13, 176b/17, 180b/2, 186b/11,
189b/10

í.+larıyla 99b/6

í.+ların 55b/16, 109b/2, 126a/5,
193b/1, 262a/7

í.+larına 66b/13, 132a/21

í.+larında 119b/2, 126a/7, 128b/12,
135b/2, 135b/3, 179b/2, 229a/9

í.+larından 194b/9, 194b/10

í.+larını 172a/11

í.+uñ 63b/18

í.+uñuz 95b/23, 213b/23

í.+uñuzda 119b/18

[=489]

ímānsuz: İmansız, inançsız.

í. 37b/23, 50b/21, 114b/1, 114b/2,
119b/14, 153a/12, 181a/17, 188b/21,
242a/6, 256a/5

[=10]

‘imāret: (Ar.) Bayındır, mamur.

í. 42b/9, 87a/10, 95b/7, 266b/7

í.+ı+(3) 90b/13

í.-i dünyā 90b/13

í.+in 95b/15

í.+ine 35b/15, 87a/9, 90b/13,
95b/15

í.+lerine 19a/13, 47b/1

[=12]

imdi: Şimdi.

í. 2a/15, 3a/11, 6a/12, 10a/6, 12a/5,
17a/10, 25b/6, 43a/16, 51a/12, 51b/2,
58b/19, 5b/20, 61b/1, 66b/13, 67a/21,
67b/15, 70a/18, 71a/1, 78b/8, 7b/5, 80b/9,
95b/18, 98b/22, 99b/19, 104a/9, 105a/19,
106b/4, 107a/19, 107b/20, 109b/18,
110b/13, 113b/18, 125a/11, 130b/21,
134b/2, 135a/8, 137b/1, 141a/9, 144b/11,
145a/18, 145b/2, 145b/4, 151b/14,
155a/10, 155b/21, 162b/4, 163b/20,
165b/12, 165b/19, 171a/21, 175b/13,
180b/17, 180b/7, 181a/15, 18a/1, 190b/6,
191a/1, 191a/2, 194a/22, 194b/19, 212a/22,
213a/11, 215b/18, 222a/12, 234a/21,
252a/9, 257b/11, 264b/14, 266a/19,
267a/14, 270b/4

[=71]
imhāl: (Ar.) Mühlet verme.
i. 118b/18
[=1]
imkân: (Ar.) Olabilecek vaziyette bulunma.
i. 11a/2, 97a/1, 66b/4, 87b/12, 133a/22
i.+ı+(3) 164a/3
i.-ı ba'îd 164a/3
[=6]
imtihân: (Ar.) Deneme, sınama.
i. 32a/23, 203a/4, 203a/4, 252b/14
[=4]
imtinâ : (Ar.) Çekinme, kaçınma.
i. 207b/16, 211a/1
[=2]
in: En, genişlik. bk. **en**
i.+ı+(2) 170b/19, 247a/16
i.+incedür 170b/20
[=3]
in-: Yüksekten aşağıya doğru gelmek; nâzil olmak bk. **en-**
i. 27b/16, 121b/21
i.-di 14a/14, 26a/7, 31b/17, 31b/20, 42b/2, 64a/9, 73a/19, 80b/14, 80b/15, 81a/1, 110a/2, 114a/19, 120b/21, 121a/6, 121b/11, 121b/21, 129a/19, 134b/13, 153a/22, 153a/22, 153a/22, 153b/5, 156b/5, 158b/7, 169a/18, 172b/18, 172b/23, 185b/22, 192b/12, 193a/17, 193a/18, 200a/5, 200b/4, 208a/19, 223a/20, 233b/1, 238a/15, 241a/10, 248a/3, 248a/4, 260b/6, 267b/23, 271a/6

i.-diler 231b/19
i.-dügi 44b/23
i.-dügin 214b/10
i.-düginüñ 44a/7
i.-dükçe 157b/2
i.-dükden 238b/17
i.-dükleri 261a/17
i.-e 28a/17, 90b/12, 96a/19, 114a/4, 121b/18, 16a/2, 226b/14, 264a/18
i.-ecek 112a/18
i.-eler 159a/7
i.-en 2b/7, 27b/11, 28b/21, 59a/16, 76a/11, 76a/11, 79b/7, 109b/8, 119b/2, 156a/23, 167a/5, 202a/8, 221b/5, 256b/10, 259b/1, 266a/7
i.-er 9a/2, 69b/12, 98a/18, 149a/23, 170a/23, 207a/9, 223a/1, 223a/1, 236a/20, 240b/11, 261a/12, 261a/12, 261a/14
i.-erdi 163a/18, 222a/23
i.-erler 137b/21, 214b/7
i.-eydi 86a/22, 86a/23, 86a/23, 250a/6
i.-eyin 121b/18, 121b/20
i.-eyorur 172b/23
i.-icek 58a/2, 103a/10, 121b/11, 225a/20
i.-medi 7b/12
i.-mege 118a/10
i.-megile 42b/14, 212b/6
i.-megine 33b/5
i.-mek 163a/20, 250a/5
i.-mekligi 90b/8, 222a/21
i.-mekligin 190b/6

i.-mekliginüñ 121b/3, 128b/3,
168a/11
i.-memişdi 103a/9
i.-meye 108b/11, 172a/19
i.-meyedi 86a/22
i.-meyüp 118a/11
i.-mez 70a/18, 118a/13
i.-miş 108a/12, 108b/2, 209b/18,
247b/17
i.-mişdür 52a/4, 140b/2, 156b/14,
190a/12, 212b/11
i.-se 200a/17, 266a/4
i.-sün 113a/18, 153a/17
i.-ün 177a/11
i.-üp 94b/14, 97a/3, 108b/10,
118a/17, 156a/12, 203b/12, 232b/6,
253a/12, 267b/23
[=149]
inābet: (Ar.) Tövbe edip Hak yoluna
dönmek.
i. 48a/13, 188b/16, 190b/6
[=3]
inād: (Ar.) Israr, ayak direme, dediğinden
vazgeçmeme.
i. 4a/17, 7b/21, 10a/23, 11a/1,
18b/3, 36b/22, 43b/2, 48b/12, 57a/6, 57a/8,
58a/1, 59a/4, 60a/7, 86a/20, 114a/13,
119b/7, 148b/6, 187b/16, 224b/8, 231b/4,
237a/14
i.+ı+(2) 136b/5
i.+ıdur 88b/9
i.+ları 218b/11
i.+larından 18a/17, 45b/3
i.+uñuza 18b/5

[=27]

in‘ām: (Ar.) Nimet verme, iyilik
etme.

i. 8a/15, 19b/8, 24b/4, 38b/18,
40a/14, 47a/16, 50a/1, 72b/20, 84a/3,
84b/8, 90b/2, 100b/6, 102a/15, 102a/20,
104a/10, 106b/15, 110a/18, 194a/17,
248a/15

i.+dur 210b/15

fażl-ı i. 210b/15

i.+ı+(2) 202a/15

i.+ın 19b/10

i.+lar 207a/11, 218b/9

i.+larına 210b/19

[=25]

inan-: İnanmak.

i.-acağı 45b/12

i.-acak 133b/3

i.-alar 167b/17

i.-alum 153a/16

i.-an 249a/16

i.-ayduķ 7b/16

i.-dı 46a/2, 210b/1

i.-dılar 98b/6, 99b/6, 100a/3,
114b/8, 169a/22, 170b/23

i.-duğunlayın 124b/10

i.-dum 45b/13

i.-madı 256a/16

i.-madılar 5a/6, 17a/4, 26b/15,
55b/11, 59a/2, 63b/13, 96a/9, 96b/12,
104a/16, 106a/14, 156a/8, 169a/22, 170a/9,
184b/13

i.-maduğunuz 18b/3

i.-maduķ 51a/9, 58b/18

i.-maduñuz 51a/12, 62b/3
i.-mağdan 41b/13, 62b/9
i.-mañ 130b/19
i.-masa 124b/10
i.-mayalar 63a/1, 85b/22, 167b/17
i.-mayanlara 173b/12
i.-mayup 12a/5, 16b/8, 20b/4,
96b/17, 99b/15, 99b/22 118b/4, 141b/20,
145a/23, 153a/15, 208a/6, 223a/8, 226b/16,
239b/18, 242b/23
i.-maz 259a/19
i.-mazduğ 16b/10, 226b/2
i.-mazdun 138a/18
i.-mazduñuz 11a/1, 156b/13,
159b/13
i.-mazlar 67a/16, 94b/1, 210b/11,
233b/3, 241b/16, 242b/12
i.-mazlardı 106a/23, 145a/18
i.-mazsız 160b/19
i.-mazuz 67a/7, 85b/18
i.-miş 69a/11
i.-sa 197a/16
i.-up 4a/14, 26b/7, 45b/14, 53a/8,
67a/18, 89b/10, 124a/15, 141b/21,
152b/16, 254a/12
i.-urduğ 59a/1, 220a/5
i.-urın 271a/11
i.-urlar 147a/11
[=93]
inanıcı: İnanan, iman eden.
i.+larun 45b/12
[=1]
inanıl-: İnanılmak.
i.-a 226b/23

[=1]
inanmahlık: İnanç.
i. 69a/10
[=1]
ināyet: (Ar.) Yardım, iyilik.
‘i. 69a/21, 84a/16, 104b/22, 165b/6,
172b/11, 182a/22
fażl-ı ‘i. 69a/21, 182a/22
‘i.+i+(1) 45b/20
‘i.+i+(2) 81b/18, 123b/23, 147a/23,
190a/1
fażl-ı ‘i. 190a/1
raħmet-i ‘i. 147a/23
‘i.+ile 115b/20
‘i.+inden 155a/18, 181b/15,
189a/12
kemāl-i ‘i. 189a/12
‘i.+indendür 74a/10
‘i.+üm 86b/5
‘i.+ümüzden 198b/6
[=18]
ince: İnce, kalın olmayan.
i. 9a/8, 9a/9, 231a/3, 231a/5
i.+sinden 231a/4
[=5]
incel-: İncelmek.
i.-üp 9a/7, 11a/23
[=2]
incid-: İncitmek, zedelemek. bk. **incit-**,
incüd-
i.-e 131a/15
i.-eler 147a/9, 173b/15, 173b/15
i.-enlere 81a/4
i.-enleri 154b/7

i.-esiz 199b/23, 200b/8

i.-ici 77b/9

i.-megi 208a/4

i.-meye 62b/5

i.-se 40b/23

i.-üp 129a/14, 139b/12

i.-ür 68b/2, 120a/16

i.-ürdi 70a/11, 83b/6, 154b/8

i.-ürler 154b/10

i.-ürse 83b/6

i.-ürsüz 188a/16

[=22]

incidici: İnciten, zedeleyen.

i. 6b/14, 96a/12, 102a/11, 113a/15,
123a/4, 173b/12, 189a/13, 217a/21

i.+dür 18b/4, 101b/17

i.+si 81a/16

[=11]

incidmeklik: İncitme.

i.+lerine 207a/14

[=1]

incik: Bacağın diz kapağından topuğa kadar olan kısım. bk. **incük**

i.+lerinde 34a/19

(incig).+i+(2) 157a/21, 210a/9,
228a/11

(i).+in 34a/15, 34a/18

[=6]

incin-: İncinmek, zedelenmek.

i.-dügi 175a/17

i.-dügine 59b/11

i.-dük 29a/20

i.-e 132b/23

i.-ecek 174b/22, 195a/7

i.-eler 234b/8, 234b/12

i.-mek 230a/20

i.-meye 133a/1

i.-üp 59b/7, 200b/3, 202a/2

i.-ürleridi 175a/2

[=14]

incir: (Far. < encir) İncir.

i.+e 163a/11

[=1]

incit-: İncitmek, zedelemek. bk. **incid-**,
incüd-, **incüt-**

i.-diler 99b/16, 154b/6, 154b/6,
172a/8, 199b/23, 218b/11

i.-dügin 154b/7

i.-dügine 59a/13, 148a/21

i.-düklerine 59b/5, 62b/11, 114a/2

i.-ecek 18b/21

i.-mege 185a/18, 199b/21

i.-mek 133a/2, 173b/15, 173b/16,
173b/16

i.-mekde 119a/1

i.-mekden 260b/3

i.-meye 258a/12

i.-meyesiz 78a/3

[=23]

incü: İnci.

i. 31a/21, 31a/22, 31a/23, 31a/23,
251a/15

i.+den 98a/14, 161a/10, 230b/2,
247a/15

i.+dür 230b/19, 269a/14

i.+ler 158a/23

i.+lerle 251a/12

i.+m 31a/22

i.+sin 31a/20

i.+sini 31b/1

i.+ye 146b/3, 162b/15

i.+yi 31a/21

[=19]

incüd-: İncitmek, zedelemek. bk. **incid-**,
incit-, **incüt-**

i.-e 98a/12

i.-ürlerdi 234b/10

[=2]

incük: Bacağın diz kapağından topuğa
kadar olan kısım. bk. **incik**

i.+leri 210a/10

(incüg).+i+(2) 157a/22

[=2]

incüt-: İncitmek, zedelemek. bk.
incid-, **incit-**, **incüd-**

i.-düklerine 148b/5

[=1]

indir-: İndirmek. bk. **indür-**

i.-di 121a/19

i.-dük 74a/23

i.-medük 7b/10

i.-sevüz 71b/16

[=4]

indiril-: İndirilmek. bk. **indüril-**

i.-di 27a/16, 61a/16, 63b/10,
64a/13, 80b/17, 109b/7, 109b/8

i.-e 29b/23, 118a/14

i.-en 48a/20, 115b/22, 136b/6

i.-mişdür 15a/19, 38b/17, 42b/20,
52a/11, 71b/2, 101a/1

i.-üp 108b/21

[=19]

indür- : İndirmek. bk. **indir-**

i.-di 2b/22, 31a/17, 33b/12, 33b/8,
41a/13, 42a/14, 42b/13, 42b/14, 45a/6,
48a/5, 64a/7, 76b/4, 76b/4, 77b/6, 88b/1,
95a/21, 95a/23, 95b/1, 104a/14, 110b/16,
120a/1, 122b/8, 125b/1, 125b/16, 127a/3,
12b/21, 132b/13, 133a/10, 148b/10,
148b/14, 153b/7, 157a/12, 157a/13,
157b/7, 157b/8, 165a/22, 167b/19,
169a/13, 169a/17, 174b/6, 178a/12,
178a/20, 178b/21, 179b/18, 186a/8,
194b/20, 198b/14, 204a/7, 206a/10,
207a/12, 212a/8, 225b/2, 231a/20, 243b/3,
248a/11, 252b/2, 257a/14, 261b/2, 270b/1,
270b/7, 271a/19, 272a/6

i.-diler 270a/11

i.-dü 94a/10

i.-dügi 48a/22, 114b/9, 118b/23,
152a/6, 152a/7, 190b/4, 220b/23

i.-düğümüz 62a/8, 92b/8, 100a/4,
140a/12, 148b/15, 194b/19

i.-dük 3a/5, 28a/3, 33b/13, 38b/21,
43b/6, 43b/8, 45b/23, 82b/23, 83a/10,
83a/15, 91a/11, 95a/17, 95a/19, 95a/19,
95b/1, 95b/4, 100b/13, 136b/22, 13a/17,
154b/1, 171b/11, 171b/12, 173b/18,
231a/14, 260b/20

i.-dükleri 231b/21

i.-düm 13a/19

i.-e 104a/12, 205a/11

i.-en 104a/11, 164b/20, 164b/21

i.-esi 148a/7

i.-evüz 99a/13

i.-eydi 67a/6

i.-eydük 183b/8
i.-medi 150a/9, 212a/8
i.-medük 12b/22, 234a/14
i.-mege 236b/4
i.-megile 73b/23, 211b/8
i.-mek 2b/22
i.-mekdür 231a/15
i.-meye 44b/12
i.-meyen 1b/20
i.-meyince 148a/6
i.-mez 79a/13
i.-mişdür 19a/4, 219b/18
i.-sevüz 70b/23, 83a/15, 222a/22
i.-üp 2b/23, 3a/2, 8a/6, 52b/10,
54a/19, 71a/16, 83a/13, 83a/14, 85a/19,
116a/4, 128b/11, 129b/20, 130b/18,
131b/2, 132b/8, 134b/18, 135a/17,
138b/11, 149a/23, 152a/5, 153b/11,
154b/22, 157a/10, 158b/19, 168a/15,
174a/10, 174a/17, 174b/13, 175a/13,
175a/2, 179a/4, 181a/13, 197b/1, 198a/2,
199a/4, 208a/5, 216b/17, 221b/14, 221b/9,
223a/22, 226b/14, 227b/15, 230a/5,
233b/10, 238b/5, 240b/21, 241a/3, 248b/3,
255b/14, 256b/23, 257b/8, 259b/8,
260a/18, 262a/22, 264b/3, 268a/6, 269b/8,
271b/5
i.-ür 54b/8, 79a/16, 84a/4, 101b/1
i.-ürler 16a/18
i.-ürüz 164b/21, 210b/13, 234a/11
[=197]
indüril-: İndirilmek. bk. **indiril-**
i.-di 126a/23, 168a/20, 207a/7
i.-dise 73a/9

i.-e 190b/7
i.-en 260a/4, 261b/10
[=7]
indürl- İndirilmek. bk. **indiril-**
i.-en 118b/11
[=1]
indürül-: İndirilmek. bk. **indiril-**
i.-di 64a/12, 106b/23, 111b/1,
113a/9, 122b/5, 132a/10, 132b/5, 165a/12,
192a/13
i.-mişdür 106b/22, 214a/1, 268b/21,
269a/2
i.-se 64a/12
[=14]
iñen: Pek, çok; hemen.
i. 164a/3, 214b/14, 96a/11
[=3]
infāk: (Ar.) Hak yolunda malını harcama.
i. 120b/14, 120b/16, 120b/6,
120b/7, 151b/23, 168a/4, 168a/14, 198a/9
[=8]
infişāl : (Ar.) Ayrılma, yerinden ayrılma,
yerini bırakıp gitme.
i.+i+(2) 203a/19
[=1]
inhizām: (Ar.) Hezimete uğrama.
i. 116a/10, 126a/19, 156b/6
i.+ıla 123b/4
ķahr-ı i. 123b/4
[=4]
inilde : İnlmek.
i.-di 27b/19
i.-se 27b/20
[=2]

inildü: İnilti.

i.+leri 155a/14

[=1]

iniş: İniş, inme.

i. 243b/21

i.+de 149a/11

[=2]

inkār: (Ar.) Reddetme.

i. 30a/1, 30a/1, 30b/12, 31a/6, 33b/3, 33b/3, 34b/14, 39b/18, 39b/21, 40b/3, 45b/4, 47b/8, 48b/1, 48b/13, 164a/4, 53b/18, 54a/10, 54b/1, 55b/5, 58a/19, 59a/1, 59b/2, 60a/2, 61a/16, 62a/9, 63a/15, 63a/19, 65a/19, 65b/3, 67a/16, 67a/19, 67b/16, 67b/17, 67b/23, 68a/3, 69a/10, 69a/9, 6b/4, 71a/14, 72a/21, 72b/1, 72b/14, 73a/10, 73a/18, 73b/6, 75b/18, 76b/11, 76b/6, 76b/7, 77b/11, 79a/23, 83b/17, 83b/18, 84a/6, 85b/20, 86a/18, 87b/3, 93b/1, 93b/3, 95a/8, 99b/22, 98b/16, 101b/5, 102a/10, 103b/23, 104a/3, 105a/14, 105a/8, 105b/10, 106a/13, 107a/5, 108a/2, 108b/21, 111a/10, 111a/9, 112a/21, 113b/11, 113b/16, 114a/22, 115b/22, 119a/10, 119b/5, 120a/14, 126b/5, 127b/8, 12a/10, 12a/8, 136a/18, 136b/12, 136b/5, 136b/6, 137b/12, 138b/2, 143a/3, 147a/20, 149a/10, 14a/13, 14a/17, 14a/19, 14a/9, 150a/23, 152b/20, 152b/4, 153a/2, 153b/13, 154a/13, 156b/12, 157a/13, 157b/22, 158a/10, 158a/17, 158a/22, 158a/4, 158b/1, 158b/14, 158b/20, 158b/22, 158b/4, 159a/11, 159a/15, 159a/22, 159b/10, 159b/22, 159b/5,

160a/10, 160a/15, 160a/23, 160a/4, 160a/7, 160b/12, 160b/16, 160b/19, 160b/22, 160b/4, 160b/7, 161a/11, 161a/18, 161a/5, 161a/8, 162a/4, 164a/16, 164b/8, 165a/11, 165a/24, 169a/7, 16a/11, 16a/16, 16a/22, 16b/13, 16b/15, 16b/16, 16b/16, 16b/9, 170a/9, 173b/12, 174a/1, 176a/12, 17b/11, 182a/3, 182a/4, 188b/14, 188b/5, 188b/7, 190b/5, 192a/14, 194a/11, 194b/8, 203b/17, 205a/1, 206a/19, 208b/1, 211a/3, 211b/12, 214b/14, 224a/9, 227a/2, 227a/23, 227b/19, 227b/22, 227b/9, 232b/1, 232b/11, 232b/8, 233a/11, 233a/19, 233a/23, 233a/4, 233b/8, 233b/9, 238a/19, 242b/10, 242b/19, 247b/3, 24a/22, 256a/16, 262a/4, 268b/22, 269b/20, 270b/6, 270b/9

ehl-i i. 98b/16

i.+a 84b/5

i.+dan 37b/22, 244b/10

i.+ı+(1) 136a/21, 164a/18, 165a/8, 231b/22, 255b/2

i.+ıla 48b/3, 136b/4, 153a/4, 217b/21

i.+ından 72a/9, 269b/21

i.+ıñuzdan 6b/7

i.+lar 255a/23

i.+lardan 119b/7

i.+ları 16b/7, 20a/1, 113b/11, 136a/12, 136a/15, 143b/23, 162a/4, 244b/8, 255b/1, 48b/8, 55a/21, 73b/8

i.+ların 140a/8, 153b/6, 244b/9, 261b/4

i.+larına 165a/9

i.+larından 116a/3

i.+larınıñ 118b/9

i.+larla 91b/2

i.+ların 112b/6

i.+um 205a/21

i.+uñuzdan 39b/20

i.+uñuzı 143b/15, 165a/5

i.+uñuzuñ 53b/19

[=243]

inķıtā': (Ar.) Kesilme.

i. 207a/15

[=1]

inķiyād: (Ar.) Boyun eğme, kendini teslim etme.

i. 101b/6

[=1]

inmeklik: İnme, iniş.

(inmeklig).+e 82b/8

(i).+i+(2) 70a/11

sebeb-i i. 70a/11

(i).+ine 103a/5

[=3]

innā fetahñā: Fetih sūresi.

İ. 128a/12

[=1]

ins: (Ar.) İnsan.

i. 157b/22, 158a/15, 159b/20,
220a/12

i.+den 242b/3

i.+dür 272a/20

i.+e 157b/22, 211b/12, 273a/11

i.+idür 241a/7

i.+uñ 122b/17

[=11]

inşāf: (Ar.) Merhamete, vicdana veya mantığa dayanan adâlet.

i. 25a/21, 33a/4, 40b/16, 40b/17,
43b/1, 59b/2, 76b/5, 79b/1, 80b/3, 90a/9,
198a/16

ehl-i i. 40b/16

i.+a 7b/20, 8b/2, 63a/15, 63a/6,
70b/4, 83b/3, 88a/4, 88b/18, 88b/19,
88b/20, 88b/22, 89a/1, 89a/2, 90a/8,
102a/15, 136a/13, 147a/10, 147b/21,
159a/10, 164a/18, 183b/12, 206a/12

i.+i+(2) 40b/15

i.+ıla 73a/12

[=35]

insān: (Ar.) İnsan.

i. 2a/20, 94b/15, 100b/14, 190a/5,
202b/12, 241b/14, 259a/3, 265a/16, 265b/4
şūret-i i. 202b/12

i.+a 169b/6, 229a/1, 237b/14

i.+dan 244a/20

i.+dur 259b/18

i.+i+(1) 202b/4, 259a/1

şūret-i i. 202b/4

i.+lardan 203b/16

i.+larıñ 203b/19

i.+uñ 227b/7

[=19]

insāniyyet: (Ar.) İnsanlık.

i. 25a/20

[=1]

inşā'llāh: (Ar.) Allah dilerse, isterse. bk.

inşā'llāhu te'ālā

i. 23b/3, 46b/21, 127a/20, 209a/1,
257a/11

[=5]

inşā' llāhu te'ālā: (Ar.) Allah dilerse, isterse. bk. **inşā' llāh**

i. 15a/7, 83a/7, 100b/21, 128a/13, 157a/9, 176b/19, 202a/11

[=7]

inşirāh : (Ar.) Açılma, açıklık.

i. 258a/18

[=1]

intikāl: (Ar.) Bir yerden başka bir yere geçme.

i. 7a/23, 40b/23, 61b/22, 62b/14, 87a/12, 88a/8, 270a/12

[=7]

intikām: (Ar.) Öç alma.

i. 32b/8, 39b/3, 45a/23, 59b/10, 73b/22, 80a/19, 80b/14, 80b/4, 81a/9, 85a/5, 85b/20, 88a/9, 89b/21, 8b/21, 96b/21, 96b/22, 99b/7, 115a/21, 123b/2, 125a/1, 154b/11, 156a/19, 156a/19, 161b/4, 166b/8, 173b/16, 177a/22, 199a/11, 203a/7, 203a/8, 210b/12, 222b/19, 222b/20, 247a/10, 247a/9, 247b/23, 254a/14, 259a/21

i.+ı+(2) 111b/10

i.+ın 14a/11, 18a/7, 58a/11, 154b/8

i.+ından 45b/1

[=44]

iıntişār: (Ar.) Neşrolunma, yayılma, dağılma.

i.+ı+(2) 272b/5

[=1]

intizār: (Ar.) Bekleme, beklenilme.

i.+da 267a/18

[=1]

in tutübā: Ayet adı.

i. 200a/5

[=1]

inzār: (Ar.) Sonunun fena olacağını haber vererek korkutma, ihbarda bulunma.

i. 29a/2, 66b/18, 83b/2, 107a/15, 109b/10, 112a/4, 113a/21, 154b/21, 205a/14, 235b/19

i.+ı+(3) 112a/7

i.-ı hud 112a/7

i.+içün 231b/21

i.+um 155a/3

[=13]

ip: İp.

i. 1b/17, 23a/6, 271a/3

i.+de 181a/16

i.+ile 102a/12

i.+in 1b/18

i.+inden 184a/6

i.+ine 159b/21, 193b/2

i.+le 271a/1

i.+leri 111b/15, 200a/22

i.+lerin 161a/22

i.+lerine 161a/23

[=14]

ir: Erken.

i.+iken 179b/15

[=1]

ir-: Ermek, ulaşmak. bk. **er-**

i.-di 63a/19, 85b/21, 104b/23, 250b/19, 253a/18, 254a/2, 256b/17, 259b/1, 259b/2, 259b/2, 266b/17

i.-dügin 233a/22

i.-düm 212b/22
i.-e 93b/5, 117b/13, 186a/5
i.-eler 91a/2, 193b/1
i.-emedüm 181a/11
i.-emez 4a/23
i.-enler 170a/8
i.-er 19b/19, 60a/20, 60a/21, 79b/9,
132a/21, 160a/21, 160a/21, 160a/21,
224b/4
i.-erdi 211b/1
i.-erler 63a/5
i.-erseñüz 213a/8
i.-esin 1b/9, 4a/21
i.-esiz 61b/22, 63a/12
i.-eyidi 77a/6
i.-icek 9a/7, 263a/22
i.-ince 107a/11, 143a/17
i.-iser 139b/16
i.-mege 221a/22
i.-megi 67b/6
i.-mekden 224a/14, 247a/14
i.-meye 163a/16
i.-mez 10a/14, 188a/11, 254b/20,
266a/8
i.-miş 161a/13
i.-mişdi 110a/16, 252a/1
i.-mişdür 21a/1, 36b/22
i.-se 65b/11, 73a/3, 105a/23,
107a/12, 147a/6
i.-üp 83a/7, 87a/11, 179a/17,
263a/22
i.-ürdi 233b/8
[=67]
irâdet: (Ar.) İrade, dileme.

i. 27b/7, 90b/6, 136a/16, 248b/12,
267a/13
i.+i+(2) 45a/12, 137b/11
i.+ile 6b/6, 197b/9
i.+indedür 172b/12
i.+ine 247a/3
[=11]
irâdetullâh: (Ar.) Allah'ın iradesi.
i. 122b/18
[=1]
i' râz: (Ar.) Yüz çevirme, sakınma.
i. 9b/17, 42b/9, 54b/1, 66b/18,
67a/11, 67a/3, 67b/10, 68b/22, 72b/21,
82a/10, 83b/1, 87a/20, 87b/8, 95a/12,
96b/13, 101b/14, 105b/6, 106b/9, 107a/16,
118b/3, 120b/22, 125a/21, 138b/2, 141a/1,
142b/19, 144a/10, 144a/10, 144a/11,
150b/12, 151b/22, 153b/12, 171b/2,
186a/4, 186a/6, 188b/16, 194b/9, 195b/5,
202b/15, 202b/20, 20b/16, 215a/10,
219a/11, 21a/20, 221a/1, 224b/8, 225b/21,
226b/7, 228a/18, 22a/6, 237a/11, 238b/20,
238b/4, 238b/6, 238b/8, 250b/7, 256b/10,
260a/23, 261b/17, 262b/21, 265b/2
i.+ından 186a/5
[=61]
ircerek: Erkenden.
i. 209a/6
[=1]
irde-: Araştırmak, incelemek.
i.-mek 133b/7, 133b/10
i.-meñ 133b/7
i.-r 133b/8
i.-ye 85b/8

i.-yüp 141a/23
[=6]
irdür-: Ulaştırmak.
i.-mekiçün 137a/11
[=1]
irgür-: Ulaştırmak, eriştirmek.
i.-di 21b/10
i.-e 7a/12, 154b/23
i.-en 152b/21
i.-mege 169b/9
i.-mek 124a/22, 124a/23, 272a/22
i.-meye 86a/12
i.-meyeler 216b/4
i.-ür 79a/15, 79b/18, 189a/16,
241a/14
[=14]
irgüribil-: Ulaştırabilmek.
i.-ür 175a/6
[=1]
iri: İri, kocaman.
i. 26a/22, 127b/14, 158a/23,
200b/23, 208a/18, 225b/3, 257b/13,
260b/12
[=8]
irilik: İrilik.
(irilig).+i+(1) 174b/2
[=1]
irin: İrin.
i. 268a/3
i.+ler 234b/8
[=2]
irirek: Daha iri.
i. 209a/9
[=1]

iriş-: Değmek, ulaşmak. bk. **irüş-**
i.-di 31a/23, 31b/2, 31b/5, 32a/2,
46b/19, 47a/21, 47b/7, 55a/19, 56b/6,
56b/6, 5b/14, 61a/17, 6b/17, 85b/18,
95b/19, 107b/12, 112a/22, 116a/2,
121a/23, 121b/6, 126b/2, 126b/2, 130b/15,
136b/5, 137b/1, 141b/19, 143a/20,
171a/19, 177b/8, 205a/20, 208b/21, 20b/2,
211a/11, 215a/22, 220a/11, 245a/20,
245a/21, 245b/10, 246a/13, 247a/5, 249a/7,
251a/17, 268a/3, 270b/15
i.-diler 97b/7, 127a/6, 141a/23,
177a/5, 184b/11
i.-dügi 177b/16, 28b/12
i.-düginleyin 95b/21
i.-dük 19b/15
i.-dükden 72b/13
i.-dükleri 221b/23
i.-düñ 245b/1
i.-düñüz 51b/1
i.-düñüzleyin 47b/9
i.-e 9b/12, 10b/10, 10b/4, 23b/4,
26b/8, 31a/19, 32a/1, 47b/10, 71a/8, 80b/8,
102b/11, 117b/4, 140a/11, 140a/14,
150a/8, 158b/12, 171a/23, 177b/22,
213a/4, 213a/4, 213a/4, 230a/23, 230b/1,
246b/17, 265b/18
i.-ecegin 88a/11
i.-ecek 59b/20, 70a/21 171a/1,
175a/4
i.-eler 11a/9, 13b/4, 20b/2, 50a/12,
60a/10, 157b/14, 175a/19, 205b/3
i.-elerdi 7b/5
i.-em 57a/12

i.-en 6b/12, 9b/11, 66b/19, 177b/10,
267a/2
i.-enler 176b/18
i.-esiz 63a/12, 123b/15
i.-evüz 124a/13
i.-icek 46a/14, 82a/20, 124b/14
i.-ince 46a/15, 102b/12
i.-iserdür 191a/8
i.-iserler 182a/21
i.-meden 10b/9
i.-medi 139b/6
i.-medin 61b/22, 124a/17
i.-mege 188b/2
i.-megile 170b/19
i.-mek 262a/18
i.-mekde 11a/20
i.-mekden 124b/2, 248a/19
i.-memişdür 19a/4
i.-meye 31a/19, 45a/2, 159a/5,
168a/15, 168a/15, 206b/9, 230a/20,
266a/21, 271b/16
i.-mez 29a/16, 49a/2, 64b/5,
132a/20, 184a/6, 195a/15
i.-mezden 173a/15
i.-miş 96a/20, 209a/13
i.-mişdi 263b/7, 263b/10
i.-mişdür 249b/5, 264a/20
i.-se 40a/12, 47a/15, 56a/17, 56b/5,
73a/1, 80b/3, 82a/17, 207b/1, 211b/10,
228a/6
i.-seler 12a/3
i.-üñ 184b/10
i.-üp 19a/7, 19a/7, 45b/21, 61b/20,
61b/21, 66b/19, 72a/10, 84a/1, 116b/8,

121a/2, 126b/6, 146a/3, 146a/4, 147a/3,
151a/20, 170b/2, 203b/14, 264b/7,
266b/15, 267b/23, 268a/2
i.-ür 9a/3, 49b/7, 62b/21, 79b/4,
79b/5, 79b/8, 103a/20, 104a/21, 116b/21,
11a/4, 139b/10, 141b/17, 149a/22, 159a/6,
171a/7, 203b/6, 230b/14, 261a/15, 261a/15
i.-ürler 4a/16
i.-ürse 195a/21, 195a/22, 195a/22
[=203]
irişdür-: Ulaştırmak, yetiştirmek,
kavuşturmak. bk. **irüşdür-**
i. 177b/5
i.-di 35b/19, 99b/22, 100b/6,
143b/22, 146b/19, 152a/9, 252a/10, 255b/2
i.-diler 28b/4
i.-dük 59a/2, 114a/12, 257b/4
i.-düm 269b/15
i.-düñ 144a/10
i.-e 7a/12, 45b/12, 45b/8, 45b/9,
74b/15, 130b/20, 131a/1, 161b/11, 161b/9,
177b/4, 230b/16, 255a/3
i.-eler 11b/8, 20b/9, 94a/12,
147b/20, 155b/16, 247b/19, 266a/20
i.-em 112b/4, 221b/3
i.-en 69b/6, 191a/3
i.-esin 82a/12
i.-eyin 135a/9
i.-medi 123b/8
i.-mediler 44a/8
i.-megile 123b/7
i.-mek 161a/17
i.-mekde 59a/4
i.-mekdür 46a/6, 195b/6

i.-mekiçün 196a/2, 217a/23
i.-meye 31b/10
i.-mezler 148a/22
i.-ür 114b/20, 130a/4, 135a/9
i.-ürlerdi 141a/23
i.-ürsin 34b/11
i.-ürsüz 178b/15
i.-ürüz 82a/15
[=58]
irişdürd-: Ulaştırtmak, yetiştirmek. bk.
irişdürt-
i.-megile 268b/16
[=1]
irişdürt-: Ulaştırtmak, yetiştirmek. bk.
irişdürd-
i.-meye 45b/9
[=1]
irkek: Erkek.
i. 134b/19, 152a/22, 216a/1,
228b/5, 234a/4, 256a/1, 75a/11, 75a/12
i.+i+(2) 143b/12
i.+ile 216a/2, 215b/23
[=11]
irsāl: (Ar.) Gönderme, gönderilme,
yollama.
i. 231b/16
i.+i+(3) 190b/9
i.-i resül 190b/9
[=2]
irşād: (Ar.) Doğru yolu gösterme, uyarma.
i. 43a/5, 56a/17, 56b/15, 75b/11,
81b/1, 188a/19
[=6]
irte: Sabah, şafak vakti. bk. **erte**

i. 139b/13, 148a/23, 148b/3,
148b/3, 219b/11, 259b/11, 261a/13,
261a/20, 271b/15
i.+nüñ 148b/4
i.+si 158b/18
i.+ye 132a/23, 141a/17, 223b/2,
261a/5
[=15]
irtele-: Ertelemek.
i.-yüp 209a/9
[=1]
irte namaz: Sabah namazı.
i.+ın 221a/15
[=1]
irtilhāl: (Ar.) Göçme, göç etme.
i. 253b/8
[=1]
irür-: Yetişmek, erişmek.
i.-eler 211b/8
[=1]
irüş-: Değmek, ulaşmak. bk. **iriş-**
i.-ür 241a/23
i.-üp 158a/2
[=2]
irüşdür-: Ulaştırtmak, yetiştirmek,
kavuşturmak. bk. **irişdür-**
i.-di 223a/6
i.-dükden 239a/10
i.-e 131a/1
[=3]
isbāt: (Ar.) Kanıt göstererek bir şeyin
gerçek yönünü ortaya koyma.
i. 2b/13, 26b/13, 55b/4, 89b/16,
150a/10, 156b/14, 156b/15

i.+ına 58a/19
[=8]
isilik: Sıcaklık. bk. **issilig**
i. 66a/13
[=1]
isiz: Issız, boş, تنها, sahipsiz. bk. **isüz,**
issüz
i. 54b/14, 98a/20
[=2]
islām: (Ar.) İslamiyyet.
i. 2b/17, 2b/20, 19b/8, 20a/12,
20b/9, 21b/9, 24b/10, 25b/17, 39a/3,
52b/21, 70a/3, 75b/8, 78a/13, 86a/6, 90a/4,
91a/19, 93b/9, 93b/11, 94a/14, 100b/8,
103b/11, 105a/5, 110a/18, 112b/3,
114b/11, 114b/15, 115a/15, 118b/15,
119b/6, 127b/6, 127b/15, 135a/15, 135b/5,
150b/13, 168a/9, 189a/8, 189a/9, 190a/19,
192a/21, 193a/23, 193b/2, 205b/17,
219b/16, 226a/16, 231b/12, 241a/5,
242a/1, 246a/15
dîn-i i. 52b/21, 70a/3,
78a/13, 86a/6, 93b/11, 93b/9,
94a/14, 114b/11, 118b/15, 119b/6,
127b/6, 135b/5, 189a/8
ehl-i i. 226a/16
millet-i i. 189a/9
rûkn-i i. 90a/4
i.+a 3b/20, 7a/2, 7b/1, 38b/13,
39a/9, 39a/12, 43a/3, 53a/17, 66b/18,
6a/16, 74b/14, 76a/18, 76a/22, 109a/13,
148b/12, 169a/2, 188a/19, 188a/23,
188b/14, 192a/21, 119b/5, 119b/6, 120a/1,
120a/4, 121a/14, 122a/12, 127b/7,

130b/10, 135a/15, 137b/3, 138b/3, 144a/2,
186b/9, 187b/9, 195b/14, 205a/17,
210b/22, 220b/13, 228a/18, 237a/4,
238b/1, 238b/1, 238b/13, 245a/11, 245b/4,
248a/15, 250b/3, 256a/18, 256a/19,
258a/22, 260a/21, 260b/4, 261b/6, 261b/7,
262a/4, 265a/12, 269b/16
dîn-i i. 39a/12, 39a/9, 43a/3,
109a/13, 148b/12, 169a/2, 188a/19,
188a/23, 188b/14, 192a/21, 240b/18
tarîk-i i. 240b/18
i.+da 262a/20, 270a/18, 89b/22
ibtidâ-i i. 262a/20, 270a/18
rûkn-i i. 89b/22
i.+dan 68b/22, 83a/2, 87a/22,
93a/6, 110a/22, 185a/1, 192a/22, 190b/22
dîn-i i. 21b/9, 68b/22, 83a/2,
87a/22, 190b/22, 207a/20
ehl-i i. 21b/9, 207a/20
i.+dur 2b/15, 74b/13, 75b/2, 85b/7,
113a/10, 118b/3, 127b/5, 150a/12, 261b/21
dîn-i i. 113a/10, 261b/21
rûkn-i i. 85b/7
tarîk-i i. 2b/15
i.++(1) 50a/2, 70a/7, 86a/17,
89a/2, 104a/2, 121a/16, 201a/17, 207b/23,
260a/20
dîn-i i. 50a/2, 104a/2,
121a/16, 201a/17
erkân-i i. 70a/7
nür-i i. 189a/2
tarîk-i i. 207b/23
i.++(2) 101b/6
i.+ıla 74b/14, 265a/12

dín-i i. 74b/14
i.+ını 110b/21
i.+uñuz 172b/4
i.+uñuzla 135b/14
[=143]
'ismet: (Ar.) Günahsızlık, masumluk, temizlik.
i. 86a/12, 187a/1, 271b/17
i.+indeyiken 186b/23
i.+ümüz 258a/13
i.+üñ 38a/23
[=6]
ismü'l- 'azam: (Ar.) En büyük isim.
i.+dur 52a/5
[=1]
issi (I): Sıcak.
i. 19a/7, 62a/16, 99b/12, 99b/19, 159b/14, 163b/17, 211b/5, 235a/17, 249b/4
i.+den 19a/3, 265a/6, 270b/3
i.+dür 270b/11, 270b/18
i.+lerden 102b/15, 163b/18
i.+si 137b/1, 230a/19, 233a/15, 250b/7, 266a/12, 272a/19
i.+sinde 154a/9
i.+sinden 117a/2, 213b/4, 232b/21
i.+sine 26a/20, 201b/20
i.+siyile 200b/21
[=29]
issi (II): Sahip.
i.+114a/2, 144b/4, 14a/6, 162b/2, 198b/11, 267b/4, 31a/21, 54b/7
i.+dür 148b/19, 158b/6, 158b/6, 161a/21, 190a/21, 208a/23, 214b/6,

214b/6, 244b/18, 247a/1, 247b/14, 28b/2, 28b/21, 61a/10, 71b/12, 71b/13
i.+leri 42a/3
i.+leriydi 36a/21
i.+ne 31a/23, 8a/15
i.+nüñ 236b/12
i.+yem 267b/4
i.+yidi 30a/20, 30a/20
[=32]
issilik: Sıcaklık. bk. **isilik**
(issilig).+i 249b/5
(i).+i+(2) 36b/21
(i).+inden 37a/1
[=3]
issüz: İssiz, boş, تنها, sahipsiz. bk. **isiz,**
isüz
i. 137a/8
[=1]
iste-: İstemek.
i.-di 3b/5, 31a/6, 132b/7, 162b/18, 269a/3
i.-diler 25b/9, 25b/10, 103b/16, 149b/21, 177a/10, 177a/20, 219b/10
i.-dügi 138b/21
i.-dükleri 141a/8
i.-mek 68a/7
i.-mezler 6b/23
i.-mezsiz 147b/15, 210b/23
i.-mezsiz 58a/2
i.-r 6b/21, 144a/1, 260a/19
i.-rem 267b/4
i.-rin 78a/2
i.-rler 109b/4
i.-rlerse 26b/13

i.-rse 86a/1
i.-rseñ 64b/19
i.-rseñüz 186a/4
i.-rsin 267b/4
i.-rsiz 204a/9
i.-rüz 230a/10
i.-se 119b/11, 186b/17, 189a/4,
197a/6, 198a/17, 250a/5
i.-seler 15b/13, 15b/18, 145b/22,
173a/15, 201a/4, 250a/4
i.-señüz 197a/4
i.-ye 138b/23, 215b/13
i.-yeler 37a/12, 159b/15, 221a/3,
233a/3
i.-yelüm 64b/23
i.-yen 223b/5
i.-yene 225b/6
i.-yeni 260b/7
i.-yenler 193b/16
i.-yü 3a/22, 177b/6, 186b/6, 224a/6
i.-yüp 258b/6
[=61]

istebraḳ: (Ar.) Sırma ile dokunmuş bir
cins kalın kumaş. bk. **istibraḳ**

i. 231a/3
i.+dan 100a/8
[=2]

isti'āze: (Ar.) Sığınma.

i.+de 272b/22
[=1]

istibraḳ: (Ar.) Sırma ile dokunmuş bir
cins kalın kumaş. bk. **istebraḳ**

i. 160a/19
i.+dan 160a/18

[=2]

isti'cāl: (Ar.) Sabırsızlanma.

i. 144b/14
[=1]

isti'dād: (Ar.) Yetenek.

i. 9b/9, 50a/15, 121a/4, 270a/16
[=4]

istidlāl: (Ar.) Delil ile anlama.

i. 105a/1, 194a/14, 254b/1
[=3]

istidrāc: (Ar.) Derece derece ilerleme.

i. 210b/13
i.+dur 52b/13, 220b/22
i.+ıla 172a/18, 210b/13
[=5]

istifhām: (Ar.) Sorma, anlama, sorup
anlama.

i.+dur 4a/5, 8a/14, 19b/11, 250b/19
lafz-ı i. 8a/14, 19b/11,
250b/19
i.+ıla 210a/3
[=5]

istifār : (Ar.) Günahın
bağışlanmasını dileme.

i. 44b/22, 52a/21, 59b/7, 59b/8,
68a/4, 78b/6, 100b/22, 113b/22, 117b/20,
117b/21, 118a/3, 118a/4, 134b/14, 139a/5,
151a/11, 151a/9, 201a/11, 224a/1, 270a/6
i.+a 79b/2, 124a/21, 141a/19,
211a/17

i.+dan 192b/16
i.+ı+(1) 78a/7
i.+ıla 78a/22, 270a/17
i.+uñ 192b/17

[=28]
istiġnā: (Ar.) Aza kanaat etme,
tokgözlülük.
i.+sı 248a/17
[=1]
istiġfāf: (Ar.) Küçük görme,
önemsememe, hafifseme.
i. 89b/11, 101b/19, 117a/16,
129a/8, 129a/18
i.+dan 129a/18
[=6]
istiġkāk: (Ar.) Hakkı olma, hak kazanma.
i.+ıyla 100a/22
i.+ları 67a/11, 229a/16
i.+umuz 100b/11
[=4]
istiġyā: (Ar.) Haya etme, utanma.
i.+yiçündür 231b/1
[=1]
istiġzā : (Ar.) Alay etme, alay.
i. 7b/18, 10a/5, 48a/22, 55a/9,
63b/7, 76b/12, 102a/5, 112a/22, 141a/10,
189a/3, 201a/17, 227a/18
i.+dan 243b/14
i.+ya 47a/12, 63b/7, 69a/4, 83b/10,
88b/15, 88b/9, 106a/23, 106b/7, 112a/22,
141a/6, 145a/20, 153a/8, 155a/9, 201b/5,
214b/9, 226b/1, 226b/1, 243a/22
i.+yla 117a/11, 117a/17
[=33]
istiġkāmet: (Ar.) Doğruluk, dürüstlük.
i. 5b/13, 61b/12, 109b/19, 116b/9,
126a/9, 203a/19
[=6]

istiġbāl: (Ar.) Gelecek zaman.
i. 130b/16
[=1]
istimā: (Ar.) Birinin ziyaretine gitme.
i. 67a/13
[=1]
isti`māl: (Ar.) Kullanma.
i. 90a/5
i.+içün 113b/23
[=2]
istinsāḥ: (Ar.) Nasihat isteme, öğüt alma.
i. 105b/21
[=1]
istircā` : (Ar.) Geri dönme.
i. 195a/19
[=1]
istiskā: (Ar.) Yağmur duasına çıkma.
i.+ya 131a/4
[=1]
istisnā: (Ar.) Ayrı tutma, ayrı tutulma.
i. 18b/7, 209a/16, 209a/17,
224b/22, 244b/11, 256b/11, 259a/6
[=7]
isüz: Issız, boş, تنها, sahipsiz. bk. **isiz**,
issüz
i. 165a/6, 220a/8
[=2]
isyān: (Ar.) İtaatsizlik, boyun eğmeme,
ayaklanma.
i. 119b/21
i.+ından 90a/10
i.+uñuzı 108a/17
[=3]
iş: İş.

i. 29a/16, 29b/11, 29b/8, 32b/22,
38b/14, 43b/11, 44b/3, 46a/14, 5a/9,
64b/16, 75b/21, 75b/22, 75b/22, 76a/8,
80a/22, 85b/7, 95a/13, 107b/10, 112b/23,
130a/16, 140b/8, 147a/16, 153a/5, 167a/8,
181a/7, 185b/1, 188b/21, 196b/15,
199b/22, 200a/19, 207b/4, 215a/21,
226b/18, 228a/4, 239b/11, 253a/8

i.+de 12a/19, 16b/18, 23b/3, 31b/2,
34b/6, 40b/19, 62b/2, 65b/9, 81a/6,
128a/23, 128b/10, 128b/12, 140b/9,
166b/13, 167a/2, 187b/14, 194a/4, 246a/7,
271a/21

i.+dedür 158b/17, 158b/19, 190b/12

i.+den 27b/11, 70a/6, 79a/1,
144a/22, 147a/17, 150a/19, 174b/18,
242a/11, 243b/1, 253a/8

i.+di 184b/20

i.+dür 29a/16, 107b/17, 136a/15

i.+e 3b/6, 3b/7, 28a/22, 73b/11,
91b/1, 152a/17, 172a/10

i.+i+(1) 6a/17, 7a/21, 17b/16,
22a/15, 23a/16, 23b/1, 23b/4, 29b/9,
38b/19, 43b/12, 46a/19, 49a/11, 65b/7,
68a/7, 151b/24, 184b/23, 192a/9, 231a/18,
251a/4, 251b/17, 257a/3

i.+i+(2) 5b/13, 48b/22, 49a/11,
84b/2, 86a/1, 109b/18, 129a/17, 132a/2,
140b/8, 178b/20, 224b/21

i.+imüz 64b/20

i.+in 5b/8, 45b/14, 49a/10, 60a/11,
80a/13, 144b/8, 150b/16, 197a/16, 197b/3,
210b/11

i.+inde 136a/6, 140b/19, 147a/19

i.+inden 132a/11, 139b/6

i.+ine 16b/18, 24b/16, 64b/7,
130b/18, 181a/13, 240a/10

i.+ini 59b/11, 89b/18, 100b/18,
133b/9, 172b/14, 224a/23, 227b/9

i.+ler 2b/5, 16b/17, 29a/20, 29b/4,
43b/19, 45a/21, 59a/14, 85b/5, 93b/19,
98b/8, 145a/20, 154a/4, 171b/10, 181b/12,
192a/21, 199b/16, 210a/7, 210a/9

i.+lerde 46b/5, 65b/8, 81a/15,
81a/15, 91b/23, 102a/13, 105b/8, 119a/1,
205b/9

i.+lerden 51a/20, 51b/11, 53b/5,
65a/22, 83b/3, 87a/7, 92b/10, 101b/21,
106a/10, 116b/17, 171b/10, 181b/18,
201a/12, 219b/16

i.+lerdür 174a/21

i.+lere 44b/2, 64a/18, 68a/13,
68b/1, 83b/3, 91b/16, 91b/18, 115b/16,
116b/10, 175a/5, 182a/4, 219b/16, 271b/3

i.+leri 7b/18, 63a/5, 68a/13, 69a/18,
75b/20, 76a/2, 76b/16, 85b/21, 91a/1,
116a/2, 131b/7, 137b/16, 167b/20,
167b/21, 171b/3, 176a/2, 183b/16,
183b/17, 260b/23

i.+lerin 45a/7, 49a/10, 77a/20,
77a/21, 94a/16, 119a/2, 163b/10, 175a/5,
183b/15, 185b/22, 197a/16, 197b/23,
197b/3, 268a/9

i.+lerinde 71b/2, 97a/9, 105a/13,
194b/12

i.+lerinden 52b/15, 200b/3, 200b/3,
209a/21

i.+lerine 96a/7, 96b/19, 174a/16,
195b/9, 209a/17,
i.+lerini 185b/14
i.+lerinün 5b/10, 198b/8
i.+lerümüz 243b/5
i.+lerümüzden 53b/23
i.+lerün 47a/1, 69b/11, 81a/18,
83a/5, 157a/19, 167a/14, 211b/16, 260b/1
i.+lerünüz 118b/5
i.+lerünüze 158b/13
i.+lerünüzi 48a/13
i.+üm 33a/7
i.+ümde 172b/20
i.+ümi 45b/12
i.+ümüz 59b/3
i.+ümüze 209b/1
i.+ümüzi 185b/13, 206b/4
i.+ün 5a/23, 32b/14, 42a/2, 85b/5,
85b/8, 92a/1, 100b/3, 177a/1, 204b/5
i.+ünde 53b/7, 93b/22, 251b/9
i.+ünü 222b/12
i.+ünüz 142b/1, 153a/10, 173a/17
i.+ünüze 130b/20, 158a/17
i.+ünüzi 158b/11, 191a/9
[=284]

iş: Eş, benzer.

e.+i+(2) 143b/21
[=1]

işâret: (Ar.) İz, alamet, nişan.

i. 4a/20, 15a/14, 15a/22, 27b/21,
49b/22, 50a/10, 52a/23, 55a/6, 55a/9,
58a/10, 60b/23, 61a/1, 72b/4, 73a/15,
74a/12, 82a/19, 85b/13, 98a/22, 100a/23,
100b/18, 103a/21, 103a/22, 104b/10,

107a/5, 111b/20, 116b/1, 117a/14,
120a/16, 126b/17, 130a/2, 134a/15,
150b/15, 151a/8, 152a/15, 153a/19,
153a/20, 167a/20, 172a/13, 172a/23,
181a/17, 181a/17, 181b/15, 188b/17,
199a/10, 200b/5, 204b/23, 214a/6, 226b/9,
230a/6, 233b/21, 257b/14, 265b/9

i.+den 101a/15

i.+dür 17b/4, 61b/14, 90b/12,
106a/8, 114a/14, 148b/3, 166a/14

[=60]

işböyle: İşte böyle.

i. 15b/21, 18a/1, 208a/20, 209b/7
[=4]

işbu: İşte bu, şöyle şöyle, böyle.

i. 6b/12, 6b/21, 10a/23, 10a/5,
12a/4, 13a/20, 13b/15, 13b/17, 14a/14,
14a/19, 19a/21, 19b/16, 21a/12, 21b/4,
21b/7, 26b/14, 26b/14, 29a/13, 29a/16,
31a/22, 31a/23, 32a/12, 34a/5, 35a/11,
36b/16, 36b/21, 36b/5, 37a/10, 37a/18,
37a/4, 37a/8, 38b/17, 41a/3, 41b/10, 43a/2,
45b/4, 51a/6, 52a/10, 53b/19, 57a/21,
60a/9, 61a/13, 62b/1, 64a/7, 64a/9, 70b/22,
71a/10, 73a/9, 85a/21, 85b/3, 85b/3,
86a/19, 89a/20, 92b/19, 100a/11, 101a/1,
101b/7, 102a/9, 104a/5, 105a/9, 105b/15,
106b/6, 107a/22, 107a/7, 109a/10, 109b/7,
111b/18, 113b/15, 114a/11, 126a/17,
127a/1, 129a/13, 134b/16, 136a/18,
138a/10, 138a/18, 139a/4, 141a/10, 143b/7,
145a/23, 147a/21, 153a/7, 154a/13,
155a/23, 155b/2, 156b/16, 159b/13,
159b/2, 160b/11, 164a/14, 164a/2,

165a/24, 16b/10, 170a/4, 171a/10, 171a/11,
173a/16, 177a/10, 177b/20, 178a/1,
181a/15, 187a/13, 187a/7, 187b/6, 197a/11,
198a/1, 205b/10, 205b/6, 206a/17,
210a/23, 212a/22, 212b/22, 212b/23,
214a/13, 216b/7, 216b/8, 218a/20,
219a/20, 219b/8, 220a/23, 220a/9, 223a/15,
224b/13, 228b/6, 22a/9, 231a/18, 231b/3,
231b/6, 233a/3, 233a/6, 235a/18, 238b/21,
242b/23, 244a/2, 244b/5, 245a/16,
245a/19, 245a/21, 245a/6, 245a/6, 245a/9,
246a/4, 248b/21, 249a/7, 249b/11, 24a/6,
250a/14, 250b/17, 251b/1, 251b/19,
253b/14, 258b/15, 258b/18, 261b/1,
263a/14, 263b/17, 265a/4, 267a/10,
267a/12, 267a/16, 267b/15, 267b/2,
268b/11, 269a/19

i.+dur 219b/12

i.+lar 63a/14

i.+lara 232a/22

i.+lardur 111a/10

i.+na 155b/3, 170a/2

i.+ncılaym 57a/1, 57a/6, 74a/23,

114b/19

i.+nda 250a/2

i.+ndan 113b/2, 270b/7

i.+nı 20b/12, 152b/4, 159b/1,
214a/18

i.+nlar 95a/11, 243b/6

i.+nların 109a/10

i.+nuñ 19b/17, 19b/18, 23b/22,
92a/9, 146b/10, 218a/17, 233a/18, 245b/10

[=192]

işek: Sidik.

(işeg).+inden 132a/4

[=1]

işid-: İştirmek. bk. **işit-, işüd-**

i.-di 93b/16

i.-diler 93b/20

i.-dügi 103b/3

i.-e 73b/11

i.-eler 74a/23, 139b/21, 203b/21,
225b/10, 225b/10

i.-elerdi 175b/4

i.-elüm 188b/9, 217b/2

i.-en 147b/4

i.-ene 64a/22

i.-enler 50a/13, 53b/12, 236a/6

i.-enlerüñ 162a/8

i.-esin 139b/23

i.-eydük 204a/12

i.-eydüñüz 166b/5

i.-eyin 32a/10

i.-icek 16b/15, 16b/16, 72a/1,
101b/21, 106a/23, 144a/14, 187b/6,
197b/16, 204a/5, 225b/21

i.-üben 206a/17

i.-üñ 7a/17

i.-üp 4a/13, 20b/9, 23a/12, 23a/16,
27a/4, 29b/7, 31a/10, 32a/1, 32b/17,
41a/14, 41b/2, 43b/5, 43b/8, 46b/17,
47a/12, 48a/6, 51a/3, 51a/6, 54a/17,
57b/21, 59a/22, 60b/1, 64a/21, 64a/23,
65a/4, 66b/11, 70a/8, 71b/22, 73a/18,
83a/14, 86a/16, 88a/3, 88b/9, 90a/8, 93b/1,
93b/15, 96a/20, 96b/16, 96b/16, 100b/13,
101b/17, 106a/15, 107b/16, 108b/7,
112a/19, 113a/4, 113b/1, 114a/15, 117a/5,

118b/8, 120a/13, 121a/8, 122a/14, 127a/18,
128b/14, 130b/13, 130b/14, 130b/17,
130b/19, 130b/9, 133a/5, 133b/14,
134a/13, 134b/14, 135b/21, 137a/19,
140b/22, 142a/11, 142a/17, 142a/19,
142b/5, 144a/17, 144a/2, 144a/2, 152a/5,
153a/10, 153a/7, 153a/8, 153b/5, 155a/19,
159b/20, 15b/23, 162a/9, 162b/19,
167a/22, 168b/17, 16a/18, 170b/14,
173b/20, 174a/23, 174a/8, 176a/15,
183b/11, 183b/11, 184b/19, 187b/1,
192b/13, 193a/8, 193b/18, 196a/5,
200a/20, 200b/2, 204a/23, 209a/8, 212a/23,
217a/12, 218b/17, 218b/20, 21b/11,
220a/17, 225b/21, 225b/5, 225b/6,
226a/11, 226b/8, 228b/22, 242b/23,
243b/17, 244b/7, 245a/10, 245a/20,
245a/23, 251b/16, 251b/7, 257a/13,
260b/10, 261a/5, 262b/5, 262b/6, 266b/11,
267a/14, 271a/11, 271a/18, 271a/6

i.-ür 6a/7, 55a/14, 59b/22, 59b/23,
70a/23, 75a/14, 95b/23, 145b/3, 161b/6,
161b/6, 184a/13, 188b/6, 212a/22,
245a/22, 254a/18

i.-ürde 173a/2

i.-ürdi 3b/4

i.-ürler 93a/10, 101b/13, 117a/20,
147b/3, 250b/6

i.-ürüz 94a/15

[=191]

ışiddür-: İştirmek. bk. **ışiddür-**

i.-mekden 221a/21

[=1]

ışidici : İştien.

i. 228b/22

[=1]

ışidil-: İştirmek.

i.-ür 82b/11

[=1]

ışit-: İştirmek. bk. **ışid-**, **ışüd-**

i. 2a/10

i.-di 26b/17, 32a/4, 56a/2, 5a/16,
5a/18, 7a/3, 96a/21, 110b/20, 134b/11,
173a/1, 185a/2, 246a/12, 251a/14, 254a/8,
25b/13, 25b/4, 260b/13, 272a/4

i.-diler 7a/5, 7a/18, 41b/17, 58a/6,
121a/18, 122a/3, 179b/3, 216b/1, 218b/11,
219b/12, 229b/12, 22a/14, 22a/20, 267a/2

i.-dügi 51a/15, 139a/21, 139a/21,
151b/17, 216a/23

i.-dügile 40b/6, 212a/23

i.-düginden 114a/12

i.-dügüm 65a/7

i.-dügümüzi 226b/3

i.-dük 113a/8, 118a/18, 205a/20,
220b/7

i.-dükden 52b/10, 134a/20

i.-dükleri 221b/9

i.-düklerinden 219b/13

i.-düm 65a/7, 113b/4, 166a/17,
193a/10, 193a/12, 210a/13, 219b/6

i.-düñ 219b/15

i.-düñüz 194b/2

i.-emez 254a/18

i.-imişken 74a/15

i.-mediler 101b/15

i.-medin 134a/18

i.-medü 171a/11

i.-medügi 51b/6, 146a/12, 151b/17
i.-medük 29b/13
i.-medüm 210b/1
i.-medüñ 174b/2, 174b/3
i.-megile 118a/11, 264b/22
i.-mek 5b/20, 64a/21
i.-mekde 193a/11
i.-mekiçün 134b/8, 175a/10
i.-memişsiz 204a/11
i.-mesünler 174a/9
i.-meyeler 96a/19, 163a/2, 217b/21,
217b/22, 235b/4, 235b/4
i.-meyince 133b/3
i.-mez 22a/18, 104b/23, 192b/6,
222b/6, 235b/5, 265a/14
i.-mezdi 134b/7
i.-meze 101b/18, 173b/20
i.-mezler 71b/21, 118b/7, 118b/11
i.-mezsın 249b/20
i.-mezüz 94a/15
i.-miş 160a/20, 199a/1
i.-se 59a/14, 102a/1
i.-seler 125a/10, 138b/6, 191b/22
i.-sem 5b/14
i.-señüz 68b/23
[=111]

işitdür-: İştirmek. bk. **işiddür-**

i.-dük 59a/18
i.-e 87b/22
i.-mek 151b/17
i.-üp 88a/2, 154a/3
[=5]

işle-: İşlemek.

i. 41a/23, 41b/1, 43b/11, 74a/3,
267a/6
i.-di 12a/1, 27b/11, 40b/20, 56a/13,
60a/15, 130b/18, 138a/15, 154a/15,
198b/20, 200a/14, 266a/15
i.-diler 11a/7, 32a/18, 33b/9,
50b/18, 67b/20, 77b/12, 78b/15, 80a/23,
104a/17, 109b/21, 114b/1, 116a/14,
146a/3, 151a/13, 163b/10, 163b/5, 172a/6
199b/22, 244b/13, 246b/15, 259a/7,
262b/6, 265a/23
i.-dilerdi 106a/22, 110b/3
i.-dilerse 246a/23, 246b/2, 262b/3
i.-dise 56a/4, 138a/15, 227b/8,
227b/11
i.-dügi 8a/12, 78b/9, 104b/15,
104b/15, 122a/20, 138a/14, 159b/1, 204b/4
i.-dügin 52a/12, 105b/21, 237a/23,
259b/23
i.-düginden 50b/15, 236a/4
i.-dügine 151a/11
i.-düginleyin 77a/11
i.-dügüñüz 68a/11, 68a/13,
135b/17, 248b/10
i.-dügüñüzden 79b/5, 119a/21
i.-dügüñüzi 71a/9, 118a/5, 167a/9,
185a/23
i.-dügüñüzse 40a/9
i.-dük 47b/22, 85a/19
i.-dükçe 78b/7, 78b/8, 100b/4
i.-dükden 128b/16
i.-dükleri 47a/10, 47b/7, 63a/22,
78a/17, 82a/17, 92a/1, 94a/16, 114b/9,
162b/16, 174a/3, 187b/9, 238a/2, 243b/13

i.-düklerin 55a/15, 58a/5, 73b/6,
75a/14, 78a/18, 174a/12, 247b/1
i.-düklerinden 174a/2
i.-düklerini 50b/19, 66b/14
i.-düñ 159b/1, 159b/3
i.-düñüz 128b/11, 213a/9, 226a/20,
241b/20
i.-düñüzse 105b/17
i.-gil 23b/3
i.-me 43b/12, 74a/3
i.-meden 78b/20, 79a/5
i.-mediler 122a/21
i.-medin 119a/20, 146a/4, 162b/17
i.-medüm 185a/1, 227a/8
i.-mege 6a/8, 41b/1, 42a/2, 128a/20,
160a/2, 169b/21, 175b/15, 183b/12,
227a/14, 228b/6, 228b/7, 247a/2, 261a/18
i.-megi 229a/18
i.-megile 170b/18, 216a/13
i.-mek 2b/5, 34a/21, 38b/4, 57b/9,
61a/7, 61a/8, 65b/11, 80a/22, 129a/13,
129a/17, 171a/12, 181b/11, 194b/17,
234a/9, 249a/3, 255a/16
i.-mekde 47b/20
i.-mekden 41b/20, 52a/18
i.-mekdür 161a/23, 189a/19
i.-memek 129a/15
i.-memekden 189a/23
i.-meñ 2b/5, 128a/19, 128a/20,
128b/13, 175b/15, 175b/15, 258a/13
i.-mese 160a/3
i.-meye 52b/3, 61a/9, 74a/3,
150b/16, 151a/23
i.-meyecek 167b/21

i.-meyeler 62a/12, 144a/22, 188a/5,
199a/10, 237a/23
i.-meyesiz 212a/22
i.-meyevüz 64b/20
i.-meyeydük 7b/16
i.-meyince 128a/20
i.-mez 131b/19, 190b/12
i.-mezdüm 85a/14
i.-mezler 5a/9
i.-mezlerse 130a/17
i.-mezse 43b/12
i.-mezsiz 188a/4
i.-miş 223b/22
i.-mişdür 216a/3
i.-mişler 242b/9
i.-ñ 55a/12, 56a/23, 65a/11, 71a/9,
115a/20, 128a/19, 175b/15, 185a/4,
185b/1, 198a/15
i.-r 10a/14, 16b/17, 16b/17, 24b/15,
29a/20, 33b/20, 38b/18, 38b/19, 4b/18,
68b/3, 70a/3, 78b/5, 80a/6, 80a/8, 82b/6,
94b/9, 101b/4, 106b/23, 112a/8, 122b/19,
130a/7, 137b/22, 141b/5, 184a/5, 228b/8,
236a/4, 246b/9, 247a/18, 248b/12,
248b/17, 254a/18, 255b/20, 256a/3,
256a/4, 263b/5, 269a/8
i.-rdi 207b/4
i.-rdük 188a/2, 226b/2
i.-rim 5b/22
i.-rler 50b/7, 75b/20, 75b/23, 85b/7,
241a/22, 247b/20
i.-rlerdı 47a/8, 234b/9
i.-rlerse 4b/5

i.-rse 43b/12, 45a/12, 68a/19,
103a/22, 106b/18, 106b/23, 156b/15,
157a/3, 184a/4

i.-rseñ 53b/7

i.-rsin 12a/18, 49b/1, 53b/7,
185b/19

i.-rsiz 27b/9, 85b/7, 102b/18,
126b/3, 175b/16, 178b/20

i.-rüm 33a/6, 38b/5

i.-rüz 20b/12, 68a/5, 75b/21

i.-se 4b/8, 4b/10, 41a/9, 49b/17,
57b/5, 57b/7, 102a/2, 103a/20, 129a/11,
129a/17, 226b/12, 241b/3, 255b/15,
263a/1, 263a/1, 269b/20

i.-ye 6b/9, 16b/18, 23a/16, 74a/3,
85a/14, 85b/11, 102a/20, 103a/20, 128a/18,
133a/19, 151a/7, 172a/15, 215a/21,
254b/15, 257a/3

i.-yecegin 108b/18, 235a/13

i.-yeceğünüz 119a/20

i.-yecek 92b/9, 167b/20

i.-yecekse 106a/2

i.-yeler 11a/13, 46a/19, 62a/12,
92b/9, 94a/10, 119a/2, 156a/9, 216b/21,
217a/8

i.-yem 44b/3

i.-yen 12b/17, 60a/19, 99a/15,
241b/2

i.-yene 4b/8, 4b/10, 100b/2, 111a/2,
111a/2, 241b/2, 241b/3

i.-yenile 131b/15

i.-yenle 60a/19

i.-yenler 216a/3

i.-yenlere 28b/14, 150b/22, 151a/5,
151a/6

i.-yenleri 100b/2, 216a/7

i.-yenlerüñ 28b/14

i.-yenüñ 24a/4

i.-yesiz 27b/10, 27b/8, 167a/8,
241b/18

i.-yeydünüz 264b/5

i.-yeyin 129a/12

i.-yicek 128b/17, 151a/10, 185a/13

i.-yiserler 190a/18

i.-yü 85b/16

i.-yüp 8a/11, 41a/4, 49a/1, 103a/23,
103b/4, 103b/5, 161a/23, 174a/2, 176b/19,
182a/10

[=369]

işled-: İşletmek. bk. **işlet-**

i.-eydük 17b/16

i.-üp 98b/8

i.-ür 45a/12, 45a/17, 116a/22

[=5]

işlen-: İşlenmek.

i.-e 4b/6, 223a/14

i.-ecek 105b/20

i.-en 85b/8

i.-iser 108a/20, 121a/7

i.-ü 85b/5

i.-ür 85b/7, 261a/20

[=9]

işlet-: İşletmek. bk. **işled-**

i. 35b/11

i.-medüm 17a/19

i.-mese 85a/14

[=3]

işlü: İşli, iş sahibi.

i. 240a/10

i.+ler 238a/1

i.+lerdür 238a/2

[=3]

işte: İşte.

i. 267b/6, 267b/6

[=2]

iştihā: (Ar.) İştah, yemek yeme isteği.

i. 145b/15

i.+sı 162b/8

[=2]

iştirāk: (Ar.) Ortak olma, ortaklık.

i.+ı+(2) 94b/13

[=1]

işüd-: İşitmek. bk. **işid-**, **işit-**

i.-ür 228b/3

i.-ürler 242b/12

[=2]

it: Köpek.

i. 18a/7, 19b/3, 144b/16, 144b/16,
154a/3

i.+ler 74b/9

i.+üñi 193a/6

[=7]

it-: Bir işi yapmak, işlemek.

i. 41b/15, 53a/1, 59b/8, 64b/13,
64b/8, 74a/5, 85b/21, 87a/17, 124a/15,
267b/6, 267b/10

i.-+(cehd it-) 91a/6

i.-+(fehm it-) 190b/19

i.-+(i' rāz it-) 95a/13, 150b/12

i.-+(kıyās it-) 160a/18, 216a/7,
263b/9

i.-+(naķş it-) 222a/9

i.-+(nażar it-) 212a/12

i.-+(pāk it-) 224a/12

i.-+(şabr it-) 205a/20

i.-+(secde it-) 260b/19

i.-+(ţaleb it-) 192b/20, 251b/11

i.-+(tenzih it-) 214a/18, 248a/1

i.-+(terk it-) 245b/13

i.-+(tesbih it-) 231b/1, 248a/12,
248a/14, 248a/15

i.-+(zann it-) 5b/7

i.-+(zıkr it-) 67b/11, 202a/4

i.-di 143a/9, 237a/21, 245a/20,
246a/5, 253a/21

i.-di+(‘amel it-) 5b/12

i.-di+(cehd it-) 121b/12

i.-di+(devr it-) 111b/8

i.-di+(emr-i nehy it-) 203a/2

i.-di+(emr it-) 6a/11, 26a/16,
228b/12, 243b/18, 259b/8, 270b/4

i.-di+(haţā it-) 31b/15

i.-di+(hicret it-) 200a/22

i.-di+(ihānet it-) 252b/17

i.-di+(iķbāl it-) 32b/3

i.-di+(iķrār it-) 208a/21

i.-di+(intiķāl it-) 270a/12

i.-di+(i' rāz it-) 238b/4

i.-di+(ķabul it-) 42a/23, 222a/4

i.-di+(ķaşd it-) 251b/8, 266b/15

i.-di+(ķasem it-) 207a/1, 258b/17

i.-di+(nażar it-) 225a/6

i.-di+(riyāzat it-) 245a/15

i.-di+(sefer it-) 266a/23

i.-di+(su'āl it-) 263a/8
i.-di+(taḳdır it-) 223a/23, 225a/3,
248a/14
i.-di+(tecāvüz it-) 212a/9, 212a/10
i.-di+(tekzīb it-) 237a/9
i.-di+(tenbīh it-) 218a/19
i.-di+(terk it-) 57a/17
i.-di+(teşbīh it-) 270b/19
i.-di+(vefāt it-) 56b/23, 208b/20,
267a/1
i.-di+(ẓann it-) 265b/14
i.-di+(ẓikr it-) 58a/21, 158a/1
i.-digümüzi+(ẓikr it-) 19b/22
i.-diler 88b/16, 156a/18, 251a/12,
251a/12, 251a/13
i.-diler+(‘ahd it-) 122a/6
i.-diler+(‘amel it-) 249b/11
i.-diler+(‘ayb it-) 108b/7, 117a/8,
121a/10
i.-diler+(binā it-) 252a/3
i.-diler+(cihād it-) 262b/5
i.-diler+(edā it-) 244b/14
i.-diler+(esīr it-) 266b/15
i.-diler+(faḥr it-) 264a/22
i.-diler+(fesād it-) 155b/14
i.-diler+(fevt it-) 269a/5
i.-diler+(ḥarc it-) 80b/1
i.-diler+(ḥāşıl it-) 122b/15
i.-diler+(ıtlāk it-) 271b/7, 271b/7
i.-diler+(ihtilāf it-) 233b/14
i.-diler+(ihtiyār it-) 49a/18
i.-diler+(iḳbāl it-) 41b/14
i.-diler+(iḳrār it-) 204a/14

i.-diler+(inḳār it-) 75b/18, 126b/6,
227a/2, 242b/10, 262a/4, 270b/6
i.-diler+(i' rāz it-) 67a/11, 68b/22,
144a/10, 250b/7, 256b/10, 261b/18
i.-diler+(ḳaşd it-) 7a/4, 52b/20,
56a/9, 58a/6, 220b/14, 246a/14, 266a/20,
266b/4, 267b/21, 268a/8
i.-diler+(ḳasr it-) 122b/3
i.-diler+(kesb it-) 242b/17
i.-diler+(ḳışāş it-) 81a/6
i.-diler+(melāmet it-) 209a/21
i.-diler+(men' it-) 126b/6
i.-diler+(men' it-) 112b/21,
114a/23, 119b/5, 126b/7
i.-diler+(naẓar it-) 209a/11
i.-diler+(neẓr it-) 229b/6
i.-diler+(niyet it-) 207a/10
i.-diler+(rağbet it-) 220b/14
i.-diler+(şarf it-) 250a/11
i.-diler+(seyr it-) 252a/7
i.-diler+(sükūt it-) 107b/3
i.-diler+(şekk it-) 156a/8
i.-diler+(şirk it-) 262b/6
i.-diler+(ṭaleb it-) 153a/15, 255b/5
i.-diler+(taşdıḳ it-) 246b/15,
246b/6, 259a/7, 262a/7
i.-diler+(tecāvüz it-) 188a/17
i.-diler+(tefaḥḥuş it-) 209a/13
i.-diler+(tefāḥur it-) 264a/23
i.-diler+(te'hīr it-) 6a/11
i.-diler+(tekzīb it-) 239b/18
i.-diler+(terk it-) 3a/13, 17a/3,
67b/6, 114b/19, 118b/23, 143a/20, 150b/9,

182a/7, 189a/11, 214a/14, 227b/21,
227b/22, 231b/3, 261b/6

i.-diler+(tutruk it-) 220b/15

i.-diler+(ugurluk it-) 262b/6

i.-diler+(yardim it-) 189b/15

i.-diler+(zāyi' it-) 91b/23

i.-diler+(zıkr it-) 211b/23

i.-diler+(zulm it-) 47b/21

i.-diler+(zulüm it-) 43a/13

i.-dilerdi+(men' it-) 234b/14

i.-dise+(taqdim it-) 227b/5

i.-diyise+(harc it-) 186b/18

i.-diyise+(kesb it-) 104b/14

i.-dügi 35a/22, 50b/17, 52a/17,
52b/1, 74a/18, 83a/22, 128b/13, 226b/12

i.-dügi+(amel it-) 259a/9

i.-dügi+(ayb it-) 132b/11

i.-dügi+(cem' it-) 86b/14

i.-dügi+(def' it-) 159b/22

i.-dügi+(devr it-) 70b/9, 205a/11

i.-dügi+(emr it-) 203a/23

i.-dügi+(gazab it-) 200a/15,
252a/21

i.-dügi+(hısm it-) 119a/10

i.-dügi+(kasem it-) 236a/6, 252b/3

i.-dügi+(kesb it-) 45a/13

i.-dügi+(nehy it-) 92b/10

i.-dügi+(ref' it-) 237b/10

i.-dügi+(tekrār it-) 264b/15

i.-dügi+(vahy it-) 248b/11

i.-dügi+(vaşf it-) 229a/12, 27b/1

i.-dügi+(vehm it-) 235a/4

i.-dügi+(zıkr it-) 98a/20

i.-dügi+(zıkr it-) 114a/14, 129a/18,
155a/17, 162b/11, 202b/10, 235a/22,
235a/3, 250a/15

i.-dügi+(zulm it-) 81b/13

i.-dügiçün+(nefret it-) 211a/21

i.-dügin 208b/22, 222a/4, 257a/1

i.-dügin+(sa'y it-) 237b/23

i.-dügin+(şulh it-) 122a/19

i.-düginden+(afv it-) 79b/10

i.-düginden+(kasem it-) 15a/22

i.-düginden+(yoq it-) 14a/16

i.-düginden+(zıkr it-) 211b/21

i.-dügine+(tekzib it-) 205a/18

i.-dügini+(medh it-) 151b/16

i.-düginleyn+(zum it-) 226a/5

i.-dügü+(sa'y it-) 191b/2

i.-dügüm+(inzār it-) 205a/14

i.-dügümüçün+(hazer it-) 231a/20

i.-dügümüz+(afv it-) 52b/9

i.-dügümüz+(helāk it-) 232a/15

i.-dügümüz+(te'hır it-) 72a/5

i.-dügümüz+(vahy it-) 214a/4

i.-dügümüz+(zıkr it-) 36b/6,
226a/11, 250b/17

i.-dügümüzi+(emr it-) 24a/3

i.-dügün+(cem' it-) 191b/5

i.-dügün+(nehy it-) 187b/5

i.-dügünüz+(rec'at it-) 197a/4

i.-dügünüz+(sa'y it-) 191b/14

i.-dügünüz+(şekk it-) 111a/10

i.-dük 8a/10, 16b/10

i.-dük+(beyān it-) 52b/10

i.-dük+(emr it-) 25b/3, 37b/18,
142b/10

i.-dük+(güzide it-) 98b/11
i.-dük+(helāk it-) 85b/21
i.-dük+(intiḳām it-) 85b/20
i.-dük+(vaşıyyet it-) 75b/5
i.-dükden 237b/12
i.-dükden+(men´ it-) 191b/1
i.-dükden+(şabr it-) 207a/14
i.-dükden+(yoḳ it-) 246b/21
i.-dükden+(zıkr it-) 249a/9
i.-dükdi+(helāk it-) 36a/2
i.-dükleri 43a/19, 69a/6, 73b/9,
119a/2, 262b/10
i.-dükleri+(ārzū it-) 250a/3
i.-dükleri+(hük m it-) 251a/5
i.-dükleri+(kıṭāl it-) 29a/6
i.-dükleri+(rağbet it-) 86b/20
i.-dükleri+(sa´y it-) 63a/22
i.-dükleri+(seyr it-) 157a/18
i.-dükleri+(taḥkır it-) 109a/15
i.-dükleri+(va´z it-) 4a/10
i.-dükleri+(zann it-) 13b/20
i.-dükleri+(zıkr it-) 34b/23
i.-dükleriçün+(tekzıb it-) 232a/16
i.-dükleridür+(inkār it-) 119a/10
i.-düklerin+(cem´ it-) 91b/16
i.-düklerin+(hāşıl it-) 8a/11
i.-düklerinden+(vaşf it-) 94b/12,
271b/14
i.-düklerine+(zılm it-) 81a/17
i.-düklerinün+(´ibādet it-) 99b/18
i.-düklerün+(da´vet it-) 238b/7
i.-düm+(ḥarc it-) 254b/3
i.-düñ 38a/2

i.-düñ+(fetḥ it-) 253b/15
i.-düñ+(hāşıl it-) 251b/15
i.-düñ+(iḳtişār it-) 216a/8
i.-düñ+(nisbet it-) 64b/17
i.-düñüz 169a/1, 7a/9
i.-düñüz+(fetḥ it-) 179a/6
i.-düñüz+(gümān it-) 169a/3
i.-düñüz+(kesb it-) 18b/6
i.-düñüz+(ta´cıl it-) 128b/11
i.-düñüz+(taḳdım it-) 264b/14
i.-düñüz+(tekebbürlik it-) 106a/15
i.-düñüz+(terk it-) 111a/14
i.-düñüz+(zann it-) 124b/6
i.-düñüz+(zāyi´ it-) 68a/14, 111a/11
i.-dürür+(seyr it-) 79b/18
i.-e+(´afv id-) 133b/21
i.-e+(´alāc id-) 181a/5
i.-e+(´amel id-) 51b/12
i.-e+(´ayb id-) 132b/15
i.-e+(´azāb id-) 253b/2, 255b/17
i.-e+(azād id-) 173a/16
i.-e+(buḥl id-) 240b/23
i.-e+(cefā id-) 228a/23
i.-e+(cehd id-) 3b/17, 18a/3,
60b/14, 192a/9
i.-e+(cem´ id-) 111b/6, 137a/9,
208a/17, 228b/12
i.-e+(cimā´ id-) 216a/1
i.-e+(da´vet id-) 266b/10
i.-e+(def´ id-) 43a/9, 64b/11,
197b/5
i.-e+(derc id-) 190b/11
i.-e+(emr id-) 19b/13, 51a/1,
138b/1, 190a/14, 236a/1

i.-e+(faşl id-) 232a/9
i.-e+(fazl id-) 172b/12
i.-e+(fehm id-) 148b/4
i.-e+(fenā id-) 239b/6
i.-e+(feryād id-) 244a/11
i.-e+(fikr id-) 13a/23
i.-e+(ğaybet id-) 265b/8
i.-e+(ğazab id-) 200a/15
i.-e+(görklü id-) 69a/10
i.-e+(güsl id-) 31b/16
i.-e+(hārāb id-) 267b/12
i.-e+(hāşıl id-) 98a/7
i.-e+(hāşır id-) 205b/19
i.-e+(helāk id-) 59a/15, 94a/1,
114a/11, 147a/3, 246a/2
i.-e+(hüküm id-) 112b/4
i.-e+(ıraq id-) 234b/15
i.-e+(işlāh id-) 148b/7
i.-e+(ıztırāb id-) 262a/23
i.-e+(ide) 191a/11, 235b/21,
250a/5, 267a/13
i.-e+(ider) 222a/12
i.-e+(ihtiyār id-) 84b/14
i.-e+(ihtizār id-) 83a/23
i.-e+(ikāb id-) 55b/6
i.-e+(inkār id-) 227b/9
i.-e+(inşāf id-) 33a/4
i.-e+(intiķām id-) 154b/11, 259a/21
i.-e+(irşād id-) 81b/1
i.-e+(istigfār id-) 113b/22, 151a/11,
270a/7
i.-e+(istiḥfāf id-) 129a/8
i.-e+(işāret id-) 265b/9

i.-e+(i'tikād id-) 79a/2
i.-e+(izā id-) 270b/23
i.-e+(izhār id-) 189a/7
i.-e+(ķabūl id-) 148a/4
i.-e+(ķaşd id-) 91b/1
i.-e+(kelām id-) 131b/22
i.-e+(maḥv id-) 44b/20
i.-e+(medḥ id-) 92a/18, 151b/15,
151b/16, 151b/16
i.-e+(melāmet id-) 262b/21
i.-e+(menfā'at id-) 217b/7
i.-e+(men' id-) 7a/4, 74b/16,
79b/15, 85a/6, 113a/19, 116b/6, 208a/18,
221b/1, 225b/20, 267b/5
i.-e+(meyl id-) 133a/20
i.-e+(nażar id-) 3b/14, 138a/2,
181b/17
i.-e+(nefret id-) 196b/22
i.-e+(nehy id-) 29a/21
i.-e+(pāk id-) 250a/1, 4a/2
i.-e+(sa'y id-) 4b/19, 38b/14, 75a/8,
113b/23, 154a/16, 157a/8, 201a/16, 225b/6
i.-e+(seyr id-) 145a/17, 234b/18,
239b/23
i.-e+(su'āl id-) 176a/10
i.-e+(ta'arruż id-) 255b/18
i.-e+(taķrır id-) 190b/10
i.-e+(taķsım id-) 179a/12
i.-e+(taleb id-) 134a/23, 192b/12,
198a/18
i.-e+(tamām id-) 197b/16
i.-e+(ta'n id-) 265b/8
i.-e+(tavāf id-) 92b/15, 92b/16

i.-e+(ta'zīm id-) 101b/21
i.-e+(te'hīr id-) 217b/7, 227a/16
i.-e+(tekzīb id-) 227a/18
i.-e+(temettu' id-) 239b/2
i.-e+(temyíz id-) 13b/2
i.-e+(tenbīh id-) 250a/21
i.-e+(terk id-) 81b/22, 85b/13,
193b/6, 202b/17
i.-e+(teslīm id-) 31a/8
i.-e+(tulū' id-) 9a/11
i.-e+(žamm id-) 264a/17
i.-e+(žarar id-) 198a/16
i.-e+(žāyi' id-) 72b/7
i.-ebile+(def' id-) 145a/14
i.-ebile+(men' id-) 3a/1, 55a/23,
124b/1
i.-ebileler+(men' id-) 104a/3
i.-ecegi+(ārzū id-) 81b/5
i.-ecegin+(helāk id-) 155a/8
i.-ecegin+(idecegin) 43b/12
i.-eceginden+(helāk id-) 112a/6
i.-ecek+(azād id-) 173a/19
i.-ecek+(beyān id-) 146b/5
i.-ecek+(def' id-) 2b/3
i.-ecek+(ıraq id-) 51b/11
i.-ecek+(idecek) 7a/12, 73b/10,
131a/23
i.-ecek+(ķabūl id-) 16b/2
i.-ecek+(kifāyet id-) 42a/17
i.-ecek+(menfā' at id-) 185a/22
i.-ecek+(minnet id-) 257a/1
i.-ecek+(mutabi' at id-) 89a/18
i.-ecek+(niyāz id-) 244a/19
i.-ecek+(özür id-) 48b/5

i.-ecek+(şadaķa id-) 175b/2
i.-ecek+(secde id-) 221a/12
i.-ecek+(şirk id-) 49b/10
i.-ecek+(şübhe id-) 138a/20
i.-ecek+(taḥķır id-) 42b/17
i.-ecek+(terk id-) 172a/15
i.-ecek+(uķūbet id-) 70b/1
i.-eceklerden+(şükr id-) 17b/6
i.-ecekse+(idecekse) 81b/5
i.-eler+(adl id-) 171b/12
i.-eler+(afv id-) 70b/3, 80a/19,
80b/5, 103a/17
i.-eler+(amel id-) 41b/17, 190b/1
i.-eler+(ārzū id-) 185a/18, 233a/16,
250a/2
i.-eler+(azāb id-) 40a/6, 119a/7
i.-eler+(binā id-) 251a/8
i.-eler+(cem' id-) 240a/14, 240a/14,
251a/6
i.-eler+(def' id-) 7a/14, 13b/21,
225a/22
i.-eler+(defn id-) 251b/10
i.-eler+(edā id-) 261b/23
i.-eler+(esír id-) 69a/5
i.-eler+(eyülük id-) 70b/3
i.-eler+(fāş id-) 221b/22
i.-eler+(fehm id-) 43b/8, 74b/1,
100b/14, 134b/4
i.-eler+(feryād id-) 253a/15
i.-eler+(ğark id-) 245b/18
i.-eler+(ḥamd id-) 194a/5
i.-eler+(ḥased id-) 272b/10
i.-eler+(ḥāşıl id-) 162a/9
i.-eler+(helāk id-) 30b/1, 180b/14

i.-eler+(hizmetler id-) 230b/17
i.-eler+(huşümet id-) 12a/9, 44a/18
i.-eler+(hüküm id-) 55a/14
i.-eler+(ıraq id-) 69a/22
i.-eler+(işlâh id-) 114b/21
i.-eler+(ıtlak id-) 147b/10
i.-eler+(ıctinâb id-) 41b/18
i.-eler+(ideler) 11a/15, 30a/14,
58a/9, 93b/13, 120b/7, 144a/15, 221a/10,
253b/1, 266b/10, 266b/7
i.-eler+(ıftâr id-) 229b/10, 229b/15,
229b/20
i.-eler+(ihşân id-) 110a/4
i.-eler+(ikâb id-) 195b/17
i.-eler+(ikbâl id-) 154a/11
i.-eler+(ımtinâ id-) 211a/1
i.-eler+(inâd id-) 57a/6
i.-eler+(inkâr id-) 72b/1, 108a/2,
152b/4, 182a/3, 233a/19, 233a/4
i.-eler+(inşâf id-) 79b/1
i.-eler+(intikâm id-) 177a/22
i.-eler+(ısti'dâd id-) 50a/15
i.-eler+(ıstidlâl id-) 194a/14
i.-eler+(ıstıgfâr id-) 68a/4
i.-eler+(i'tikâd id-) 147a/22
i.-eler+(kabûl id-) 4a/14
i.-eler+(kesb id-) 43b/5
i.-eler+(kıtâl id-) 130b/14
i.-eler+(mahv id-) 189a/3
i.-eler+(ma'mûr id-) 157a/15
i.-eler+(medh id-) 50a/12
i.-eler+(men' id-) 46a/19, 116a/9,
143a/22, 218b/17, 260b/11, 266b/14

i.-eler+(muķâtele id-) 132a/16
i.-eler+(muķâtıle id-) 34a/7
i.-eler+(muşâliha id-) 94a/8
i.-eler+(mutâba'at id-) 261b/22
i.-eler+(naķş id-) 242a/13
i.-eler+(nazar id-) 16b/6, 210a/19,
243a/9
i.-eler+(necât id-) 148a/18
i.-eler+(nefret id-) 198b/5
i.-eler+(özr id-) 28b/23
i.-eler+(rağbet id-) 230b/13
i.-eler+(recm id-) 90a/1
i.-eler+(redd id-) 52b/22, 86b/7
i.-eler+(ri'âyet id-) 216a/12,
216a/15
i.-eler+(şabr id-) 202a/11, 265b/4
i.-eler+(şarf id-) 220b/19
i.-eler+(sa'y id-) 72a/2, 41b/18,
180b/19, 192a/6
i.-eler+(secde id-) 210a/20
i.-eler+(selâm id-) 28b/4, 163a/4,
166a/2
i.-eler+(şoğbet id-) 145b/22
i.-eler+(şulh id-) 132a/15
i.-eler+(sülük id-) 224a/9
i.-eler+(şehr id-) 251a/4
i.-eler+(şükr id-) 13b/16, 49b/23,
137a/3
i.-eler+(tağyir id-) 125a/6
i.-eler+(tağkır id-) 103b/18
i.-eler+(taleb id-) 15a/1, 103b/17,
258a/1
i.-eler+(tana'um id-) 11b/4

i.-eler+(taşdıķ id-) 135b/3, 148a/17,
221a/9
i.-eler+(tavāf id-) 159b/14,
159b/19, 261b/22
i.-eler+(tavķ id-) 271a/4
i.-eler+(ta'zīm id-) 50a/11, 221a/6
i.-eler+(teferrūc id-) 139a/3
i.-eler+(teklif id-) 249a/23
i.-eler+(temettu' id-) 233a/15,
262b/12
i.-eler+(temeyyūz id-) 93a/11
i.-eler+(temyīz id-) 20b/13
i.-eler+(tena'um id-) 216b/18,
243a/9
i.-eler+(terk id-) 20b/11, 41b/11,
71b/12, 86a/9, 136a/21, 164a/18, 231b/22,
255b/3
i.-eler+(teslīm id-) 187a/7
i.-eler+(tevbe id-) 71b/13, 74a/12
i.-eler+(yardım id-) 260b/11
i.-eler+(zann id-) 114a/6, 176a/14,
185b/16
i.-eler+(zecr id-) 260b/7
i.-eler+(zūlm id-) 81a/15, 91b/1
i.-elerdi+(hārb id-) 126a/2
i.-elerdi+(ķabūl id-) 215a/4, 215a/6
i.-elūm+(hārc id-) 49b/3
i.-elūm+(ibādet id-) 259a/12
i.-elūm+(idelūm) 23b/1, 83b/2,
165b/7
i.-elūm+(ikrām id-) 269b/6
i.-elūm+(maḥv id-) 189a/5
i.-elūm+(şabr id-) 147a/2

i.-elūm+(şarf id-) 65a/1
i.-elūm+(sa'y id-) 64b/9
i.-elūm+(taleb id-) 177b/9
i.-elūm+(terk id-) 18a/18
i.-em+(beyān id-) 37a/20
i.-em+(cem' id-) 260b/10
i.-em+(def' id-) 225a/22, 267b/10
i.-em+(delālet id-) 237a/4
i.-em+(emr id-) 28a/12
i.-em+(hārab id-) 266b/3
i.-em+(hāşıl id-) 47b/1
i.-em+(ķabūl id-) 60b/17, 60b/19,
60b/20, 129b/18
i.-em+(nażar id-) 57a/12
i.-em+(sa'y id-) 5a/22, 251a/19
i.-em+(tecribe id-) 245a/16
i.-em+(tevbe id-) 227a/17
i.-emedi+(men' id-) 212a/10
i.-emediler+(çāre id-) 177a/19
i.-emediler+(şabr id-) 129b/16
i.-emediler+(şarf id-) 112a/19
i.-emediler+(te'vīl id-) 42b/18
i.-emediler+(vaşf id-) 50a/5
i.-emedūn+(fikr id-) 48b/13
i.-emese+(kesb id-) 169b/20
i.-emese+(tā'at id-) 259a/9
i.-emeye+(men' id-) 48a/11, 102a/7
i.-emeyesiz+(kesb id-) 171a/23
i.-emeyūp+(şabr id-) 21b/17
i.-emez+(def' id-) 214b/5
i.-emez+(idrāk id-) 166b/21
i.-emez+(i'timād id-) 141b/22
i.-emez+(keşf id-) 153a/5

i.-emez+(men' id-) 197b/8
i.-emez+(tağyır id-) 126a/19
i.-emezdünüz+(fehm id-) 83a/15
i.-emezler+(def' id-) 158b/12
i.-emezler+(idrāk id-) 20a/2, 46b/4,
125a/12
i.-emezler+(men' id-) 150b/3,
172b/14
i.-emezler+(taşarruf id-) 180b/18,
254b/11
i.-emezler+(ziyān id-) 119b/8
i.-en+(da'vā id-) 57a/12
i.-en+(da'vet id-) 113a/13
i.-en+(da'vī id-) 31a/22
i.-en+(def' id-) 152b/21
i.-en+(delālet id-) 67b/19
i.-en+(faḥr id-) 254b/3
i.-en+(feth id-) 270a/21
i.-en+(helāk id-) 152a/12
i.-en+(hüccet id-) 14a/23
i.-en+(iṣlāḥ id-) 114b/13
i.-en+(i'āde id-) 246b/21
i.-en+(ibādet id-) 49a/7
i.-en+(iden) 171b/3
i.-en+(iḥsān id-) 61a/13
i.-en+(in'am id-) 84a/3, 84b/8,
102a/15, 248a/15
i.-en+(inkār id-) 103b/23, 232b/11
i.-en+(i'tikād id-) 79a/4, 79a/8
i.-en+(ḳahr id-) 176b/5
i.-en+(ḳaşd id-) 176a/3
i.-en+(men' id-) 121b/14
i.-en+(sebḳat id-) 236a/23

i.-en+(su'āl id-) 240a/18, 271a/19
i.-en+(şükr id-) 156a/3, 253b/7
i.-en+(ṭā'at id-) 99a/14
i.-en+(taḳdīr id-) 164b/2
i.-en+(ṭaleb id-) 93b/4
i.-en+(taşdıḳ id-) 122b/23
i.-en+(tekzīb id-) 268b/23
i.-en+(terk id-) 4a/22, 85b/23
130a/18, 130a/6
i.-en+(tevbe id-) 246b/22
i.-en+(yardım id-) 158a/17, 205b/7
i.-ene+(yavuzluk id-) 70a/19, 70b/3
i.-eni+(ḳaşd id-) 58a/11
i.-enler+(buḥl id-) 263b/17
i.-enler+(ḡaybet id-) 265b/11
i.-enler+(ḥac id-) 266b/6
i.-enler+(ḥāşıl id-) 170a/8
i.-enler+(ḥüccet id-) 85a/13
i.-enler+(idenler) 1b/21
i.-enler+(inkār id-) 16b/9, 63a/19,
136b/12, 173b/12, 227a/23, 238a/19
i.-enler+(terk ide-) 170a/15
i.-enlerden+(ahd id-) 178a/6
i.-enlerden+(şabr id-) 23b/3
i.-enlerden+(şirk id-) 12a/8
i.-enlerden+(zıulm id-) 186b/1
i.-enlere+(da'vet id-) 40a/3, 40a/3
i.-enlere+(fıkr id-) 143a/15
i.-enlere+(ḥamd id-) 194a/5
i.-enlere+(idenlere) 168a/9, 168a/9
i.-enlere+(idrāk id-) 153b/23,
202b/13
i.-enlere+(inkār id-) 247b/3

i.-enlere+(i' rāz id-) 186a/6
i.-enlere+(kaşr id-) 122b/4
i.-enlere+(muḥālefet id-) 203a/3
i.-enlere+(terk id-) 194a/6
i.-enlere+(tevbe id-) 47b/23
i.-enleri+(`adl id-) 132a/13
i.-enleri+(`ahd id-) 120a/15
i.-enleri+(`amel id-) 104a/8
i.-enleri+(inkār id-) 105b/11
i.-enleri+(kaşd id-) 119b/5
i.-enleri+(medḥ id-) 151b/13
i.-enleri+(ṭaleb id-) 244a/20
i.-enleri+(tekzīb id-) 222b/20
i.-enleri+(tevbe id-) 130a/1, 218a/8,
241b/7
i.-enleriçündür+(tekzīb id-) 232a/14
i.-enlerün+(`amel id-) 222a/20
i.-enlerün+(ḥased id-) 272b/9
i.-enlerün+(ḥükm id-) 259a/17
i.-enlerün+(idenlerün) 151b/22
i.-enlerün+(nazar id-) 9a/8
i.-enlerün+(serkeşlik id-) 260a/12
i.-enlerün+(ṭaleb id-) 77a/12
i.-enlerün+(tekzīb id-) 211b/21
i.-enlerün+(terk id-) 160b/10
i.-enün+(iḥsān id-) 24a/4
i.-enün+(şadaḳa id-) 169b/14
i.-enün+(şan' id-) 209b/4
i.-enün+(uğurlıḳ id-) 90a/1
i.-er+(`afv id-) 50b/20, 79b/5,
80a/5, 116b/23, 158b/7, 187b/10, 199b/21,
241b/7
i.-er+(`amel id-) 43b/16, 82b/12

i.-er+(`ār id-) 169b/21
i.-er+(`ārzū id-) 160a/12
i.-er+(`azāb id-) 50b/21
i.-er+(`azl id-) 49b/18
i.-er+(bahādırılıḳ id-) 81b/6
i.-er+(ba's id-) 246b/22
i.-er+(beyān id-) 43b/11, 49a/12,
51a/18, 239a/16
i.-er+(cem' id-) 77a/20, 92a/19,
105b/1, 244a/21
i.-er+(cezā id-) 197a/21
i.-er+(cezāsız id-) 79b/14
i.-er+(cift id-) 75a/12
i.-er+(çıġanlıḳ id-) 120b/15,
120b/16
i.-er+(da'vet id-) 219b/15, 240b/18
i.-er+(def' id-) 59b/23
i.-er+(delālet id-) 216b/7, 223b/10,
224a/20, 236b/7, 236b/8, 241a/4, 261b/11,
272b/14
i.-er+(devr id-) 9a/4, 101a/4
i.-er+(emr id-) 41b/15, 136a/10,
250a/21, 272a/15
i.-er+(eşer id-) 153b/2
i.-er+(faḥr id-) 170b/5, 224b/5
i.-er+(fehm id-) 12a/1, 119b/10,
131b/14
i.-er+(fevt id-) 18a/12, 18a/13,
151a/21
i.-er+(ġaḳab id-) 272b/11
i.-er+(ġusl id-) 31b/18
i.-er+(ġümrāh id-) 57a/2
i.-er+(ḥalt id-) 256a/5

i.-er+(hāşıl id-) 88a/22, 103a/18,
151a/22, 222a/17

i.-er+(hātır id-) 59a/13

i.-er+(helāk id-) 101b/4, 163b/16,
210b/16, 255b/17

i.-er+(hitāb id-) 196a/18

i.-er+(huşūmet id-) 14a/13

i.-er+(hüküm id-) 73b/23, 101a/2,
123b/4, 125b/20, 125b/20, 131b/13,
142a/20, 166b/9, 176b/23, 187a/8,
190a/19, 190a/9, 199b/8

i.-er+(ıraq id-) 85a/16

i.-er+(ıtlak id-) 260b/9

i.-er+(‘ibādet id-) 43b/22, 104b/12

i.-er+(icrā id-) 39b/3

i.-er+(ider) 29b/17, 72a/13, 77a/20,
133a/22, 141b/22, 152a/6, 180b/13,
206b/5, 262a/22

i.-er+(idrāk id-) 111a/21

i.-er+(ihlāş id-) 47a/15

i.-er+(ihrāk id-) 203b/18

i.-er+(ihtiyār id-) 75b/10, 109a/12

i.-er+(ikrām id-) 74b/14, 190a/20,
231b/12

i.-er+(ikrār id-) 225b/21

i.-er+(‘imāret id-) 42b/9

i.-er+(inkār id-) 33b/3, 79a/23

i.-er+(inşāf id-) 59b/2

i.-er+(intikāl id-) 87a/12

i.-er+(intikām id-) 73b/22, 125a/1,
166b/8, 173b/17

i.-er+(i‘rāz id-) 72b/21, 141a/1,
202b/20, 224b/8

i.-er+(irşād id-) 75b/11

i.-er+(istigfār id-) 78b/6

i.-er+(ķabūl id-) 70a/23, 78a/6

i.-er+(ķabz id-) 46a/11, 46a/11,
165b/16

i.-er+(ķaşāş id-) 54b/22

i.-er+(ķasem id-) 140a/17, 231b/15,
244a/18, 247a/19, 247b/13, 250b/11,
253b/20, 258b/12

i.-er+(ķifāyet id-) 73b/5, 98a/15,
190b/18, 216a/8, 267a/20

i.-er+(ķovcılık id-) 270b/19

i.-er+(ķurb id-) 14a/19

i.-er+(maşrū‘ id-) 203b/14

i.-er+(menfā‘at id-) 253a/17

i.-er+(men‘ id-) 56a/21, 64b/5,
87a/23, 112b/14, 126b/19, 147b/22,
176b/5, 178a/19, 208a/13, 249b/10,
260a/19, 265b/15, 267a/14, 268b/23,
269a/9

i.-er+(meyl id-) 199b/20

i.-er+(mücāzāt id-) 194b/22

i.-er+(mükāfāt id-) 263b/20

i.-er+(naql id-) 259b/10

i.-er+(nefret id-) 118a/20

i.-er+(nehy id-) 186a/20, 219b/16,
261b/12

i.-er+(neşr id-) 231b/18

i.-er+(nez‘ id-) 236a/9

i.-er+(nişāt id-) 236a/18

i.-er+(nokşān id-) 261b/10

i.-er+(raḥmet id-) 195b/22

i.-er+(rızk id-) 49a/16

i.-er+(rivāyet id-) 202b/21,
210a/13, 225a/9
i.-er+(rūṣen id-) 83a/11
i.-er+(şarf id-) 171b/16
i.-er+(sa'y id-) 68a/18, 68b/1,
229a/19
i.-er+(secde id-) 5b/7, 8b/16,
157b/3
i.-er+(seyr id-) 9a/16, 9a/4, 39b/1,
158b/3, 244b/20
i.-er+(sihr id-) 145b/1
i.-er+(şefā'at id-) 55a/4, 206b/11
i.-er+(şikāyetler id-) 252b/18
i.-er+(taḥkīk id-) 34b/23
i.-er+(ṭaleb id-) 72b/9, 154b/8
i.-er+(ṭa'n id-) 269a/23
i.-er+(taşarruf id-) 202a/19
i.-er+(tedbír id-) 205b/5
i.-er+(te'ḥír id-) 39a/16
i.-er+(tehlíl id-) 190a/4
i.-er+(telkín id-) 180b/23
i.-er+(temsí́l id-) 205b/15
i.-er+(tenb́ih id-) 69a/21, 81b/21,
190a/5, 248a/23
i.-er+(tenźih id-) 39a/15
i.-er+(terk id-) 40a/15, 78b/6,
82a/16, 82a/17, 130a/7, 256a/4, 261b/1
i.-er+(tesb́ih id-) 157b/5
i.-er+(teselĺi id-) 205a/19, 257a/19
i.-er+(tesĺim id-) 260b/23
i.-er+(tevbe id-) 78b/7, 78b/8
i.-er+(uḳ́ubet id-) 28b/15, 45a/17
i.-er+(vaḥy id-) 147a/1

i.-er+(vaşf id-) 207b/15
i.-er+(vesvese id-) 273a/10,
273a/12, 273a/12, 273a/7, 273a/8
i.-er+(yarçu id-) 200a/9, 200b/2
i.-er+(yardım id-) 92a/9, 115b/20
i.-er+(zamm id-) 264a/16
i.-er+(zann id-) 174b/20, 227a/10
i.-er+(zarar id-) 103b/1
i.-er+(zemm id-) 33b/18
i.-er+(zíkır id-) 41b/22, 82b/1,
166b/4
i.-er+(zinā id-) 68b/1
i.-er+(zılm id-) 32a/17
i.-erdi+(adl id-) 207a/23
i.-erdi+(afv id-) 207a/21, 207a/22
i.-erdi+(da'vet id-) 113a/10,
219b/23
i.-erdi+(delālet id-) 237a/7
i.-erdi+(devr id-) 199a/16
i.-erdi+(faḥr id-) 254a/13
i.-erdi+(ḥaber id-) 201b/11
i.-erdi+(helāk id-) 46a/8, 192a/5
i.-erdi+(ḥükm id-) 31b/7
i.-erdi+(hürmet id-) 207a/21
i.-erdi+(işlāḥ id-) 207a/22
i.-erdi+(ibādet id-) 31b/8, 245a/9
i.-erdi+(icābet id-) 207a/21
i.-erdi+(iderdi) 175b/7, 270a/3
i.-erdi+(iḥyā id-) 261a/5
i.-erdi+(ikrām id-) 270a/2
i.-erdi+(inkār id-) 268b/22
i.-erdi+(ivaż id-) 207b/6
i.-erdi+(ḳabül id-) 207b/5

i.-erdi+(ķanā'at id-) 207b/10
i.-erdi+(kelām id-) 175b/7
i.-erdi+(keleci id-) 131b/23
i.-erdi+(ķısmet id-) 133a/4
i.-erdi+(ķoņşulik id-) 207a/20
i.-erdi+(ķullıķ id-) 256b/20
i.-erdi+(mu'āvenet id-) 6a/13
i.-erdi+(nidā id-) 211a/9
i.-erdi+(şadaķa id-) 175b/7
i.-erdi+(secde id-) 5b/6
i.-erdi+(ta'lım id-) 65b/7
i.-erdi+(ta'n id-) 265b/10
i.-erdi+(tesbıķ id-) 30b/18
i.-erdük+('ār id-) 99b/21
i.-erdük+('azāb id-) 126b/16
i.-erdük+(delālet id-) 17a/12
i.-erdüm+(mutābi'at id-) 89b/9
i.-erdünüz+(da'viler id-) 206a/18
i.-erdünüz+(iderdünüz) 156a/15
i.-erdünüz+(ınkār id-) 16b/13,
113b/16, 206a/19
i.-erdünüz+(i'tıķād id-) 68a/12
i.-erdünüz+(tekebbürlik id-) 62b/2
i.-erem+(da'vet id-) 75a/10, 270b/5
i.-erem+(ķük m id-) 129b/18
i.-erem+(ıstıgfār id-) 117b/20,
118a/3
i.-erem+(ķasem id-) 213b/16
i.-erem+(zann id-) 172b/20
i.-erin+(da'vet id-) 57b/14, 57b/17
i.-erin+(def' id-) 225b/1
i.-erin+('ıbādet id-) 221a/19
i.-erin+(ķabül id-) 131a/7

i.-erin+(ķasem id-) 217a/1, 227a/3,
227a/5, 240b/17
i.-erin+(ķıfāyet id-) 225a/21
i.-erin+(zann id-) 57a/13
i.-erken+(ķuşümet id-) 10b/5
i.-erken+(seyr id-) 113a/1
i.-erken+(zıkr id-) 202b/16
i.-erler+('adl id-) 157b/8
i.-erler+('amel id-) 70a/9
i.-erler+('arż id-) 236a/17
i.-erler+(ārżü id-) 36b/11, 44b/16
i.-erler+('azāb id-) 40a/5, 200b/22
i.-erler+(cem' id-) 92a/22
i.-erler+(da'vet id-) 236a/18
i.-erler+(devr id-) 9a/17
i.-erler+(edā id-) 215a/16
i.-erler+(fehm id-) 20a/9
i.-erler+(ķāret id-) 263a/23
i.-erler+(ķażab id-) 225a/19
i.-erler+(ķümān id-) 29b/23, 73b/8
i.-erler+(ķaber id-) 234b/21
i.-erler+(ķac id-) 266b/22
i.-erler+(ķamd id-) 74a/10
i.-erler+(ķarc id-) 41a/7
i.-erler+(ķılāf id-) 29a/1
i.-erler+(ķük m id-) 147b/4, 147b/17
i.-erler+(ıtķlaķ id-) 147b/23
i.-erler+('ıbādet id-) 104b/8,
221a/7, 261b/20, 269a/8
i.-erler+(iderler) 7a/21, 10a/7,
60a/2, 85a/20, 112b/15, 113b/17, 118a/16,
180b/13, 206b/20, 235b/22
i.-erler+(ıdrāk id-) 13a/15

i.-erler+(iḥṣā id-) 235a/15
i.-erler+(iḥtilāf id-) 39a/9, 233b/13
i.-erler+(iḥtiyār id-) 27a/6, 179b/12
i.-erler+(iḫrār id-) 95a/8, 233b/4
i.-erler+(inkār id-) 16a/11, 16a/16,
30a/1, 33b/3, 58a/19, 62a/9, 65a/19,
67a/16, 72b/14, 73b/6, 76b/11, 76b/7,
83b/18, 137b/13, 147a/20, 150a/23,
153b/13, 192a/15, 211a/3, 211b/12,
214b/14, 227b/22, 233a/23, 242b/19
i.-erler+(i`rāz id-) 107a/16
i.-erler+(iṣbāt id-) 156b/15
i.-erler+(itā`at id-) 228b/22
i.-erler+(i`tikād id-) 225b/10
i.-erler+(ḳabẓ id-) 236a/16
i.-erler+(ḳalkān id-) 176a/3
i.-erler+(ḳatı ḥükm id-) 29b/19
i.-erler+(kesb id-) 127b/17
i.-erler+(maḥv id-) 106a/7
i.-erler+(mecrūḥ id-) 109a/19
i.-erler+(men` id-) 15a/18, 176a/4,
192a/22, 195b/19
i.-erler+(meyl id-) 71a/5
i.-erler+(muḳābele id-) 106a/4,
106a/5
i.-erler+(naẓar id-) 243a/10
i.-erler+(nefret id-) 205b/12
i.-erler+(nisbet id-) 211b/14,
244b/9
i.-erler+(riyā id-) 269a/7
i.-erler+(sa`y id-) 57b/2, 70a/7,
127b/17, 141b/20, 182a/19
i.-erler+(sebḳat id-) 236b/1

i.-erler+(secde id-) 157a/20
i.-erler+(selām id-) 216b/10,
261a/16
i.-erler+(seyr id-) 58a/16, 240b/6
i.-erler+(ṣiḳāyet id-) 263b/2
i.-erler+(ta`cıl id-) 76b/12
i.-erler+(tafdıl id-) 109a/19
i.-erler+(taḳdıs id-) 184a/19,
190a/7, 194a/3
i.-erler+(ṭaleb id-) 53a/7, 76b/12,
223b/10
i.-erler+(taṣdıḳ id-) 53a/7, 228b/23
i.-erler+(ṭavaf id-) 18a/8
i.-erler+(ta`zım id-) 236a/7
i.-erler+(tefvız id-) 64a/4
i.-erler+(tekebbür id-) 217b/23
i.-erler+(tekebbürlik id-) 192b/16
i.-erler+(tekẓib id-) 233b/13,
268b/21
i.-erler+(temennı id-) 215a/4
i.-erler+(temettu` id-) 52b/13,
111b/18
i.-erler+(tena`um id-) 146a/13,
241b/23
i.-erler+(tenzih id-) 190a/6
i.-erler+(terk id-) 9b/17, 135b/19,
269a/7
i.-erler+(tesbıḥ id-) 15b/23, 51b/16,
53a/6, 157b/4
i.-erler+(teṣbıḥ id-) 205a/7
i.-erler+(vaṣf id-) 28b/2, 39a/11,
147b/23, 184a/8
i.-erler+(yarḩu id-) 200a/11

i.-erler+(zamm id-) 205b/2
i.-erler+(zann id-) 13b/18, 87a/23,
119b/23, 192b/7, 226b/19
i.-erler+(zāyi´ id-) 99a/17
i.-erler+(zıkr id-) 258a/21
i.-erler+(ziyān id-) 104a/18
i.-erler+(ziyāret id-) 266b/2
i.-erler+(zulm id-) 76b/7, 80b/17
i.-erler+(zu´m id-) 28a/15, 194b/14,
207a/7
i.-erlerdi 5b/7
i.-erlerdi+(´afv id-) 80b/15
i.-erlerdi+(´azāb id-) 256a/19
i.-erlerdi+(çarmıḡ id-) 252a/21
i.-erlerdi+(çivildü id-) 175a/1
i.-erlerdi+(faḡr id-) 134b/18
i.-erlerdi+(ḡammāzlıḡ id-) 234b/11
i.-erlerdi+(ḡāşıl id-) 187b/13
i.-erlerdi+(ışlāḡ id-) 81a/4
i.-erlerdi+(´ibādet id-) 272a/16
i.-erlerdi+(inkār id-) 16b/16,
34b/14, 55b/5, 111a/9, 113b/11, 164a/4
i.-erlerdi+(lehv id-) 145a/20
i.-erlerdi+(men´y id-) 114a/21
i.-erlerdi+(minnet id-) 120a/1,
234b/7
i.-erlerdi+(naşıḡat id-) 234b/9
i.-erlerdi+(sa´y id-) 262b/17,
262b/17
i.-erlerdi+(şoḡbet id-) 175b/8
i.-erlerdi+(ḡaleb id-) 112b/10
i.-erlerdi+(ḡanışık id-) 93b/8

i.-erlerdi+(ḡa´n id-) 204a/22,
243a/23
i.-erlerdi+(tekebbürlik id-) 163b/22
i.-erlerdi+(tena´um id-) 234b/13
i.-erlerdi+(terk id-) 123a/12,
150a/12
i.-erlerdi+(´ucb id-) 234b/7
i.-erlerdi+(zann id-) 238a/2
i.-erlerdi+(zu´m id-) 94a/17,
262a/21
i.-erlerdi+(sefer id-) 268b/5,
268b/6
i.-erlerse+(ārzü id-) 139a/11,
162b/10
i.-erlerse+(iderlerse) 13b/11
i.-erlerse+(i´rāz id-) 66b/18
i.-erlerse+(i´tikādet id-) 104a/18
i.-erlerse+(tekzıb id-) 232a/17
i.-erlerse+(terk id-) 70b/15
i.-erse+(ārzü id-) 150a/11
i.-erse+(cehd id-) 271b/16
i.-erse+(dost id-) 131b/16
i.-erse+(fehm id-) 144a/19
i.-erse+(fi´il id-) 227b/9
i.-erse+(fikr id-) 74a/4
i.-erse+(ḡükm id-) 30a/12, 31a/16
i.-erse+(iderse) 137b/23
i.-erse+(i´raḡ id-) 260a/23
i.-erse+(kelıme-yi tevḡıd id-)
195a/13
i.-erse+(men´ id-) 267a/13
i.-erse+(sa´y id-) 72b/4
i.-erse+(şekk id-) 178a/15
i.-erse+(şürü´ id-) 172a/20

i.-erse+(ṭaleb id-) 68b/10, 216a/10
i.-erse+(teemmül id-) 133b/15
i.-erse+(tesbîḥ id-) 135b/21
i.-erse+(zinā id-) 90a/1, 90a/2
i.-ersem+(nidā id-) 217b/21
i.-ersen+(idersen) 231a/18
i.-ersen+(maşlahat id-) 64b/13
i.-ersen+(naşîḥat id-) 96a/7
i.-erseñüz+(ārzū id-) 209b/18
i.-erseñüz+(‘icābet id-) 125a/19
i.-erseñüz+(iderseñüz) 195b/20
i.-ersenüz+(iḥtiyār id-) 209b/18
i.-ersenüz+(inkār id-) 108b/21
i.-ersenüz+(i‘raḥ id-) 118b/3
i.-erseñüz+(sa‘y id-) 57a/23
i.-erseñüz+(tedbîr id-) 96a/1
i.-erseñüz+(temennî id-) 209b/19
i.-erseñüz+(terk id-) 172a/17
i.-erseñüz+(tevbe id-) 218a/10
i.-ersevüz+(ārzū id-) 51b/9
i.-ersevüz+(i‘raḥ id-) 120b/22
i.-ersevüz+(redd id-) 97a/9
i.-ersevüz+(tafsîl id-) 134b/2
i.-ersin+(da‘vet id-) 75b/8, 89a/10
i.-ersin+(ḥoş id-) 245b/1
i.-ersin+(ḥükm id-) 129b/18
i.-ersin+(idersin) 29b/4, 29b/4
i.-ersin+(şifā id-) 245b/10
i.-ersin+(ṭaleb id-) 42a/6, 147b/13,
199b/2
i.-ersiz+(ārzū id-) 82a/5, 145b/14
i.-ersiz+(da‘vet id-) 57b/15
i.-ersiz+(ḥarc id-) 253a/4

i.-ersiz+(ḥased id-) 125a/11
i.-ersiz+(ḥaşıl id-) 146a/13, 158b/4
i.-ersiz+(ḥükm id-) 209b/22
i.-ersiz+(ḥükümler id-) 27a/12,
209b/17
i.-ersiz+(‘ibādet id-) 39b/16
i.-ersiz+(idersiz) 165a/24, 253a/8
i.-ersiz+(iftirā id-) 204a/7
i.-ersiz+(iḥtilāf id-) 75a/1
i.-ersiz+(iḥtiyār id-) 249a/12
i.-ersiz+(inkār id-) 84a/6, 158a/4,
158a/17, 158a/22, 158b/1, 158b/4,
158b/14, 158b/20, 158b/22, 159a/11,
159a/22, 159b/5, 159b/22, 160a/4, 160a/7,
160a/10, 160a/15, 160a/23, 160b/4,
160b/7, 160b/13, 160b/16, 160b/19,
160b/22, 161a/5, 161a/8, 161a/11, 161a/18,
164b/8
i.-er+(medḥ id-) 151b/14
i.-ersiz+(men‘ id-) 10a/21
i.-ersiz+(mutābi‘at id-) 121a/8
i.-ersiz+(nisbet id-) 75a/2
i.-ersiz+(şükürler id-) 165a/24
i.-ersiz+(teğannî id-) 153a/8
i.-ersiz+(teraḥḳı id-) 228a/9
i.-ersiz+(terk id-) 25a/4, 249a/12
i.-ersiz+(töḥmet id-) 97a/16
i.-ersiz+(vaşf id-) 27a/14
i.-ersiz+(zu‘m id-) 9b/23, 205a/7
i.-erüz+(‘afv id-) 110b/3
i.-erüz+(emr id-) 203b/13
i.-erüz+(eyülük id-) 41a/9
i.-erüz+(ḥāzır id-) 146a/22

i.-erüz+(helāk id-) 100b/17, 143b/4,
232a/16

i.-erüz+(ḥisāb id-) 250b/9

i.-erüz+(ibtīlā id-) 119a/23

i.-erüz+(iderüz) 137b/10, 209b/15

i.-erüz+(inkār id-) 67b/23

i.-erüz+(intiḳāl id-) 62b/14

i.-erüz+(intiḳām id-) 85a/5, 96b/21,
247b/23

i.-erüz+(‘ivāzlar id-) 24a/14

i.-erüz+(mükāfat id-) 62b/16

i.-erüz+(nuṣret id-) 58b/21, 59a/5

i.-erüz+(sa‘y id-) 45b/18

i.-erüz+(ṣekk id-) 106a/19

i.-erüz+(taḳdīṣ id-) 37b/15

i.-erüz+(tefsīr id-) 38a/5

i.-erüz+(tenzīh id-) 209a/18

i.-erüz+(terk id-) 257a/23, 257b/6

i.-erüz+(yardım id-) 180b/22

i.-esi+(‘azāb id-) 206b/5

i.-esi+(idesi) 125a/21

i.-esi+(men‘ id-) 205b/11

i.-esi+(raḥmet id-) 206b/5

i.-esi+(terk id-) 104a/2

i.-esi+(tevbe id-) 218a/8

i.-esin+(beyān id-) 47a/2

i.-esin+(da‘vet id-) 224a/7

i.-esin+(esīr id-) 62b/14

i.-esin+(gümān id-) 133a/15,
133a/22

i.-esin+(ḥāṣıl id-) 162b/23

i.-esin+(ḥıfz id-) 248b/4

i.-esin+(ıṣlāḥ id-) 110a/19

i.-esin+(idesin) 152a/3, 199b/3

i.-esin+(iḥyā id-) 222a/10

i.-esin+(ikrām id-) 110a/20

i.-esin+(i‘rāz id-) 238b/20

i.-esin+(ḳabūl id-) 110a/19

i.-esin+(kesb id-) 244a/3

i.-esin+(ḳurbān id-) 22b/22

i.-esin+(naẓar id-) 230b/21

i.-esin+(tā‘at id-) 100b/9

i.-esin+(terk id-) 91a/7

i.-esiz 173a/10

i.-esiz+(‘arz id-) 61a/5

i.-esiz+(çāre id-) 73a/11

i.-esiz+(esīr id-) 135a/20

i.-esiz+(‘ibādet id-) 217b/3

i.-esiz+(idesiz) 120b/18, 204b/18,
204b/19

i.-esiz+(idrāk id-) 206a/12

i.-esiz+(infāk id-) 120b/6

i.-esiz+(inkār id-) 73a/10

i.-esiz+(inṣāf id-) 76b/5

i.-esiz+(intiḳāl id-) 61b/22

i.-esiz+(i‘rāz id-) 195b/5

i.-esiz+(i‘tiḳād id-) 185b/6

i.-esiz+(ḳabūl id-) 184b/17

i.-esiz+(ḳahr id-) 115a/1

i.-esiz+(ḳuvvet-i kesb id-) 61b/20

i.-esiz+(laḳab id-) 133a/7

i.-esiz+(men‘ id-) 79b/14

i.-esiz+(mu‘āvenet id-) 267a/17

i.-esiz+(mu‘āyene id-) 264b/13

i.-esiz+(muḳātele id-) 125a/18

i.-esiz+(sa‘y id-) 62a/1, 191b/13

i.-esiz+(su'âl id-) 206b/13, 206b/15
i.-esiz+(sû'-i zann id-) 240b/22
i.-esiz+(şulh id-) 120a/21
i.-esiz+(şekk id-) 197b/15
i.-esiz+(taleb id-) 102a/19, 160b/12
i.-esiz+(taşarruf id-) 234a/9
i.-esiz+(taşdîk id-) 173b/11
i.-esiz+(telbîs id-) 69a/1
i.-esiz+(tena'um id-) 239b/2
i.-esiz+(terk id-) 89a/18, 120a/20,
165a/5, 171a/20
i.-esiz+(zîkr id-) 191b/14
i.-evüz+('afv id-) 256a/7
i.-evüz+(âsân id-) 248b/13
i.-evüz+(âşikâre id-) 94a/14
i.-evüz+('azâb id-) 94a/13, 256a/7
i.-evüz+(ba'ş id-) 60a/2
i.-evüz+(cem' id-) 94a/6
i.-evüz+(cezâ id-) 250b/9
i.-evüz+(emr id-) 156b/21
i.-evüz+(ğarķ id-) 9b/2
i.-evüz+(hâşıl id-) 39a/7
i.-evüz+(helâk id-) 7b/11, 142b/3,
143b/5, 164b/14, 217a/6, 223a/10
i.-evüz+(idevüz) 1b/4, 209b/15
i.-evüz+(ikrâm id-) 134b/22
i.-evüz+(intiķâm id-) 161b/4
i.-evüz+(istigfâr id-) 117b/21
i.-evüz+(itlâf id-) 209b/4
i.-evüz+(ķahr id-) 140a/11
i.-evüz+(mu'âraza id-) 267a/12
i.-evüz+(tağ id-) 208b/6
i.-evüz+(taķķır id-) 134b/22

i.-evüz+(ta'lîm id-) 34a/3
i.-evüz+(tefvîz id-) 86b/10
i.-evüz+(yardım id-) 180a/22
i.-evüzdi+(beyân id-) 77b/5
i.-eydi+(emr id-) 260a/22
i.-eydi+(ideydi) 257a/1
i.-eydi+(ihtiyâr id-) 39a/14
i.-eydi+(menfa'at id-) 264b/5
i.-eydi+(men' id-) 10a/10
i.-eydi+(naķş id-) 214a/5
i.-eydi+(şabr id-) 21b/14
i.-eydi+(terk id-) 141b/22
i.-eydük+(fîkr id-) 204a/13
i.-eydük+(helâk id-) 77b/8, 214a/6
i.-eydük+(men' id-) 17b/14
i.-eydük+(neẓr id-) 229b/5
i.-eydüm+(ideydüm) 86b/22, 87a/3
i.-eydün+(helâk id-) 19b/7
i.-eydünüz+(buĥl id-) 120b/9
i.-eydünüz+(fehmi id-) 145b/4
i.-eydünüz+(inşâf id-) 25a/21
i.-eydünüz+(şadaķalar id-) 175b/11
i.-eyidi+(helâk id-) 251b/8
i.-eyidi+(pâk id-) 238b/9
i.-eyidi+(zîkr id-) 22b/19
i.-eyim+(ideyim) 153a/17
i.-eyin+(ķabûl id-) 23b/8, 60b/3
i.-eyin+(la'net id-) 81a/9
i.-eyin+(naẓar id-) 248a/7
i.-eyin+(sa'y id-) 45b/19
i.-eyin+(tevbe id-) 48a/7
i.-eyorurun (men' id-) 131a/9
i.-eyorurlar (ķaşd id-) 25b/20

i.-gil+(irihāl it-) 253b/8
i.-gil+(nikāh it-) 199a/23
i.-gil+(sefer it-) 97b/4
i.-icek+(iṣlāh id-) 156b/19
i.-iser+(cem' id-) 94b/19
i.-iser+(hāşıl id-) 234a/13
i.-iser+(hāşır id-) 246a/20
i.-iser+(helāk id-) 66b/20
i.-iser+(‘ibādet id-) 269b/14
i.-iser+(menfa'at id-) 264b/18
i.-iser+(su'āl id-) 94b/20
i.-iser+(tebdıl id-) 231b/10
i.-iserdür+(helāk id-) 267b/22
i.-iserler+(da'vı id-) 44a/16
i.-iserler+(inkār id-) 59a/1
i.-iserler+(seyr id-) 74b/8
i.-isersin+(intikām id-) 32b/9
i.-isersiz+(huşümet id-) 44a/15
i.-isersiz+(tavāf id-) 127a/23
i.-iserüz+(ilkā id-) 222a/18
i.-iserüz+(rüsvey id-) 59a/8
i.-me 192b/20
i.-me+(fehm it-) 13a/11
i.-me+(fuşş-ı kelam it-) 222b/17
i.-meden+(taşşır it-) 152a/9
i.-medi 52a/21, 179a/3, 222a/4,
266b/1
i.-medi+(‘amel it-) 253a/20
i.-medi+(‘azāb it-) 25b/14
i.-medi+(def' it-) 63a/23
i.-medi+(edā it-) 239a/13
i.-medi+(feth it-) 270a/21
i.-medi+(helāk it-) 211a/8

i.-medi+(kabal it-) 237a/10
i.-medi+(men' it-) 125a/10
i.-medi+(taşdıķ it-) 213b/9, 228a/18
i.-medi+(terk it-) 148b/16, 257a/6
i.-medi+(zıkr it-) 57b/11
i.-mediler 88b/16, 174a/16
i.-mediler+(‘amel it-) 190b/1
i.-mediler+(icābet it-) 205a/17
i.-mediler+(idrāk it-) 112a/20
i.-mediler+(ıkrār it-) 65a/19
i.-mediler+(iltifāt it-) 63b/6
i.-mediler+(itā'at it-) 212a/16
i.-mediler+(kabal it-) 97a/8,
144a/10, 218a/12
i.-mediler+(muķātele it-) 186a/17
i.-mediler+(rücū' it-) 246b/12
i.-mediler+(secde it-) 210b/7
i.-mediler+(taşşır it-) 59a/4
i.-mediler+(taşşırılık it-) 28b/4
i.-mediler+(taşdıķ it-) 254b/23
i.-mediler+(tekzıb it-) 205a/19
i.-mediler+(terk it-) 153b/15
i.-mediler+(teveccüh it-) 3b/22
i.-medin+(kesb it-) 78b/22
i.-medin+(tevbe it-) 209b/5, 249a/4
i.-medük+(terk it-) 257a/21, 257b/6
i.-medükleri 4a/10
i.-medüm+(ihşān it-) 262b/21
i.-medünüz+(fıkr it-) 17a/21
i.-medünüz+(zann it-) 178a/17
i.-medünüz+(zāyil it-) 56b/22
i.-mege 18a/19, 208b/22, 265b/2
i.-mege+(‘arz it-) 137b/20

i.-mege+(ba' ś it-) 237b/10
i.-mege+(cem' it-) 227a/13, 79a/22
i.-mege+(def' it-) 17a/6, 17a/7,
46a/23, 52b/23, 58b/5, 64b/23, 82a/6,
122a/15, 225a/23
i.-mege+(ħarb it-) 267a/9
i.-mege+(helāk it-) 37b/1, 45b/18,
254a/15, 268a/20
i.-mege+(ħicret it-) 195b/23
i.-mege+(ħizmet it-) 74b/19
i.-mege+(iřlāħ it-) 193b/6
i.-mege+(ibādet it-) 113b/19
i.-mege+(ilķā it-) 231b/19
i.-mege+(intikām it-) 99b/7, 247a/9
i.-mege+(ķabz it-) 165b/20, 236b/6
i.-mege+(ķahr it-) 39a/16, 144b/4
i.-mege+(raħm it-) 99b/8
i.-mege+(şabr it-) 254b/19, 265b/3
i.-mege+(sa'y it-) 170b/16
i.-mege+(řefķat it-) 254b/20
i.-mege+(şaleb it-) 134b/1, 263b/17
i.-mege+(tefsir it-) 111b/3
i.-mege+(terk it-) 125a/12
i.-megi 141b/22
i.-megi+(afv it-) 41b/22, 81a/19
i.-megi+(cem' it-) 253a/7
i.-megi+(dilek it-) 267b/3
i.-megi+(ħukm it-) 131b/4
i.-megi+(iħtilāf it-) 75a/8
i.-megi+(ikāb it-) 195b/20
i.-megi+(izāfe it-) 147b/9
i.-megi+(ķabul it-) 131b/5
i.-megi+(ķahr it-) 135a/11

i.-megi+(minnet it-) 224a/16
i.-megi+(muķātele it-) 268b/17
i.-megi+(tekebbürlik it-) 171a/19
i.-megi+(tevbe it-) 253a/17
i.-megi+(zıkr it-) 87b/9
i.-megiçün+(ħāřıl it-) 18a/9
i.-megiçün+(ķař' it-) 22b/12
i.-megiçün+(men' it-) 15a/19
i.-megil 238b/19
i.-megil+(aşa it-) 224a/17
i.-megil+(ta'cıl it-) 227b/15
i.-megil+(terk it-) 4a/22, 4a/22
i.-megile 70a/19, 152a/16
i.-megile+(delālet it-) 55b/14
i.-megile+(ħıyānet it-) 234b/4
i.-megile+(intikām it-) 123b/2
i.-megile+(naşar it-) 160b/19
i.-megile+(nehy it-) 133b/16
i.-megile+(ta'bır it-) 56b/21
i.-megile+(vāķi' it-) 252b/19
i.-megile+(zıkr it-) 241b/15,
258a/22, 272b/14
i.-megüm 252b/20
i.-megün+(ħarc it-) 190b/19
i.-megüni 175b/12
i.-mek 52a/21, 133a/13, 175b/12,
218a/2, 272b/15
i.-mek+(afv it-) 41b/22, 70a/17,
81a/10, 81a/18, 103a/10, 103a/13, 103a/18
i.-mek+(amel it-) 31a/9, 222a/20
i.-mek+(azāb it-) 272a/15
i.-mek+(cem' it-) 270b/2

i.-mek+(def' it-) 70a/16, 70a/19,
161a/17
i.-mek+(eyülük it-) 70a/19
i.-mek+(fehm it-) 37b/21, 66b/3,
222b/5
i.-mek+(ğayz it-) 213a/7
i.-mek+(ğazab it-) 89b/22
i.-mek+(ğıybet it-) 134a/13
i.-mek+(ğarb it-) 267a/11
i.-mek+(ğayf it-) 272a/22
i.-mek+(ğazer it-) 133b/20
i.-mek+(helāk it-) 93b/12, 136a/10,
272b/2
i.-mek+(hıfz it-) 155a/1
i.-mek+(hücüm it-) 30b/2
i.-mek+(hüküm it-) 31a/2
i.-mek+(ıtlak it-) 45a/18, 205a/4,
271b/6, 271b/7
i.-mek+(ilāc it-) 58a/3
i.-mek+(infāk it-) 120b/16
i.-mek+(i'raz it-) 202b/15
i.-mek+(istišnā it-) 209a/17
i.-mek+(qabül it-) 57b/21
i.-mek+(qabz it-) 236a/19
i.-mek+(qatlı it-) 115a/3
i.-mek+(keleci it-) 174b/19
i.-mek+(kesb it-) 78a/1
i.-mek+(kışāş it-) 81a/6
i.-mek+(kıt it-) 75a/22
i.-mek+(ma'nı it-) 165b/7
i.-mek+(medh it-) 13a/13, 151b/15
i.-mek+(men' it-) 30a/12, 93b/23,
180b/5

i.-mek+(muğālifet it-) 78a/23
i.-mek+(nesħ it-) 248b/9
i.-mek+(niyet it-) 216b/6
i.-mek+(özür it-) 201a/4
i.-mek+(pāk it-) 249a/14
i.-mek+(rec'at it-) 197a/4, 197a/5
i.-mek+(redd it-) 115a/13
i.-mek+(riyā it-) 216a/14
i.-mek+(rukye it-) 272b/14
i.-mek+(şabırsızlık it-) 70a/14
i.-mek+(şabr it-) 103a/11
i.-mek+(sa'y it-) 61a/6, 244a/3
i.-mek+(sefer it-) 268b/6, 268b/9
i.-mek+(setr-i'avret it-) 216b/6
i.-mek+(su'al it-) 206b/13
i.-mek+(şulh it-) 120a/20
i.-mek+(tā'at it-) 240b/14
i.-mek+(taleb it-) 55a/21
i.-mek+(ta'n it-) 132b/14
i.-mek+(tatvıl it-) 245a/1
i.-mek+(tecribe it-) 203a/5
i.-mek+(te'hır it-) 76a/2, 148b/3
i.-mek+(tekbır it-) 216b/6
i.-mek+(terbiyet it-) 5b/2
i.-mek+(tercih it-) 103b/16
i.-mek+(terkib it-) 241b/11
i.-mek+(terk it-) 111a/18, 130b/1,
173b/11
i.-mek+(tevbe it-) 48a/8
i.-mek+(vahy it-) 149a/4
i.-mek+(yardım it-) 181b/7
i.-mek+(zann it-) 133a/16, 133a/16,
133b/11

i.-mek+(zecz-i kıṣāṣ it-) 41b/21
i.-mek+(zecz it-) 41b/23
i.-mek+(zıkr it-) 190a/4, 226a/2
i.-mek+(zinā it-) 113b/21
i.-mek+(ziyān it-) 198a/17
i.-mek+(zulm it-) 81a/23, 81a/7
i.-mek+(zūlüm it-) 113b/22
i.-mek+(zūlümler it-) 181b/11
i.-mekde+(cem' it-) 263b/15
i.-mekde+(def' it-) 15a/2
i.-mekde+(edā it-) 265a/10
i.-mekde+(fetḥ it-) 128a/13
i.-mekde+(ḥāşıl it-) 79a/4
i.-mekde+(helāk it-) 212a/9,
237a/22
i.-mekde+(kısmet it-) 179b/10
i.-mekde+(riḥlet it-) 268b/3
i.-mekde+(tekzīb it-) 247a/7
i.-mekde+(terk it-) 135a/10,
174b/16
i.-mekden 221a/1
i.-mekden+(afv it-) 41b/23
i.-mekden+(azāb it-) 214a/9
i.-mekden+(da'vet it-) 257b/1
i.-mekden+(def' it-) 47b/5
i.-mekden+(emr-i nehy it-) 83b/1
i.-mekden+(gusl it-) 252b/10
i.-mekden+(ḥarb it-) 126a/2
i.-mekden+(helāk it-) 255b/18
i.-mekden+(iḥsān it-) 252b/11
i.-mekden+(intiḳām it-) 203a/8
i.-mekden+(mes it-) 239a/3
i.-mekden+(meyl it-) 218b/17

i.-mekden+(secde it-) 37b/21
i.-mekden+(tağyır it-) 247a/15
i.-mekden+(taleb it-) 249a/8
i.-mekden+(taşdıḳ it-) 224b/8
i.-mekden+(terk it-) 123a/18
i.-mekden+(ticāret it-) 224a/1
i.-mekden+(zecz it-) 41b/22
i.-mekden+(zıkr it-) 36a/22
i.-mekden+(zulm it-) 81a/10
i.-mekdi+(tesbīḥ it-) 209a/17
i.-mekdür+(azād it-) 254b/9
i.-mekdür+(faḥr it-) 170a/18
i.-mekdür+(nevmid it-) 210a/4
i.-mekdür+(şarf it-) 47a/23
i.-mekdür+(taleb it-) 80b/14
i.-mekdür+(tenbīḥ it-) 74a/8
i.-mekiçün+(azāb it-) 240a/8
i.-mekiçün+(beyān it-) 268a/6
i.-mekiçün+(def' it-) 120a/2,
121a/12, 127a/3
i.-mekiçün+(ḥalāş it-) 115a/12
i.-mekiçün+(helāk it-) 142b/5
i.-mekiçün+(ḥıfz it-) 227b/14
i.-mekiçün+(iẓḥār it-) 14a/15
i.-mekiçün+(ḳat' it-) 216b/17
i.-mekiçün+(redd it-) 84b/12,
241a/3
i.-mekiçün+(şabr it-) 148a/18
i.-mekiçün+(şefā'at it-) 235b/12
i.-mekiçün+(taşdıḳ it-) 108b/3,
120a/14
i.-mekiçün+(te'kid it-) 205a/11

i.-mekiçün+(tenzih it-) 28b/1,
237b/15
i.-mekiçündür+(men´ it-) 107a/1
i.-mekiçündür+(redd it-) 2b/12
i.-mekiçündür+(temettu´ it-)
237b/17
i.-mekiçündür+(zecr it-) 89b/23
i.-meklige+(ihtiyār it-) 263b/17
i.-meklige+(intikām it-) 222b/20
i.-mekligi+(´afv it-) 79b/9
i.-mekligi+(def´ it-) 89a/4
i.-mekligi+(ders it-) 190b/8
i.-mekligi+(men´ it-) 260a/21
i.-mekligüm+(ihānet it-) 252b/18
i.-memek+(eşer it-) 249a/3
i.-memek+(minnet it-) 14a/2
i.-memek+(şabr it-) 130a/21
i.-memüz+(secde it-) 192b/14
i.-men 141b/17, 145b/5
i.-men+(ğıybet it-) 133b/13
i.-men+(´işyān it-) 119b/21
i.-men+(sa´y it-) 191b/6
i.-men+(secde it-) 221a/13
i.-men+(şekk it-) 90b/14
i.-men+(taleb it-) 115a/7
i.-men+(ta´n it-) 132b/19
i.-men+(terk it-) 4b/16, 218b/20
i.-menüz+(gümān it-) 133a/12
i.-mese+(kabūl it-) 25a/23
i.-mesün+(medh it-) 151b/11
i.-mesün+(taleb it-) 239b/9
i.-mesün+(ta´n it-) 132b/10
i.-mesünler 26a/6

i.-mesünler+(şabr it-) 68b/7
i.-meyer+(def´ it-) 99b/3
i.-meyer+(hac it-) 266b/3
i.-meyer+(´illet it-) 2a/18
i.-meyer+(i´rāz it-) 87b/8
i.-meyer+(kabūl it-) 59a/22, 114a/13
i.-meyer+(kabz it-) 15a/3
i.-meyer+(men´ it-) 158b/23
i.-meyer+(naqş it-) 135a/22
i.-meyer+(rücū´ it-) 109a/7
i.-meyer+(şabr it-) 35b/1
i.-meyer+(secde it-) 107b/17
i.-meyer+(sükūt it-) 45b/17
i.-meyer+(taleb it-) 81a/18
i.-meyer+(taşdıķ it-) 221b/5
i.-meyer+(terk it-) 52b/2, 114a/10,
114a/16, 172a/15
i.-meyer+(yār it-) 102a/12
i.-meyer+(zāyi´ it-) 87b/12, 257b/15
i.-meyedünüz+(faḥr it-) 264b/18
i.-meyeler+(fevt it-) 216b/4
i.-meyeler+(gümān it-) 225b/12
i.-meyeler+(harc it-) 144a/15,
157b/13
i.-meyeler+(ḥayf it-) 171b/12
i.-meyeler+(iltifāt it-) 155a/19
i.-meyeler+(inkār it-) 174a/1,
205a/1
i.-meyeler+(kabūl it-) 269b/20
i.-meyeler+(kelām it-) 50a/11
i.-meyeler+(men´ it-) 255b/15
i.-meyeler+(meyl it-) 157b/9,
261b/22

i.-meyeler+(nokşān it-) 216b/2
i.-meyeler+(sa'y it-) 170b/14
i.-meyeler+(şekk it-) 135b/4
i.-meyeler+(şerik it-) 221a/10
i.-meyeler+(ta'cıl it-) 167a/2
i.-meyeler+(tağyır it-) 214a/8
i.-meyeler+(tağşırılık it-) 157b/11
i.-meyeler+(taşdıķ it-) 113a/20
i.-meyeler+(tedāvül it-) 179a/18
i.-meyeler+(terk it-) 124b/22,
192a/6, 208b/20
i.-meyeler+(uğurlık it-) 187a/21
i.-meyeler+(zūlm it-) 32a/18
i.-meyelüm+(ķabül it-) 122a/7
i.-meyen 171b/3
i.-meyen+(amel it-) 91b/7
i.-meyen+(ķabül it-) 144a/17
i.-meyene+(iķbāl it-) 105a/4
i.-meyene+(rağbet it-) 105a/5
i.-meyenlerden+(zıkr it-) 166b/8
i.-meyesiz+(inkār it-) 76b/6
i.-meyesiz+(ķabül it-) 122a/17
i.-meyevüz+(ğark it-) 9b/5
i.-meyicek+(helāk it-) 219a/10
i.-meyicek+(taşdıķ it-) 233b/4
i.-meyince 246a/2
i.-meyince+(helāl it-) 133b/22
i.-meyince+(istišnā it-) 224b/22
i.-meyince+(rağbet it-) 39a/12
i.-meyince+(şabr it-) 254b/20
i.-meyince+(sa'y it-) 162b/17
i.-meyince+(tamām it-) 227b/16
i.-meyüp+(akıbet it-) 181a/19

i.-meyüp+(hayf it-) 207a/23
i.-meyüp+(iltifāt it-) 238b/4
i.-meyüp+(inād it-) 4a/17
i.-meyüp+(inkār it-) 83b/17
i.-meyüp+(i'tibār it-) 51a/14,
69a/11, 189a/11
i.-meyüp+(ķabül it-) 143b/22,
148b/6
i.-meyüp+(ķanā'at it-) 216a/9
i.-meyüp+(redd it-) 207a/19
i.-meyüp+(şabr it-) 21b/18, 145b/5,
211a/17
i.-meyüp+(sa'y it-) 161b/3
i.-meyüp+(şekk it-) 4a/18
i.-meyüp+(tağşır it-) 201a/2,
229a/18
i.-meyüp+(taşdıķ it-) 232a/16
i.-meyüp+(terk it-) 172a/16
i.-meyüp+(zāyi' it-) 23a/3, 158b/23,
196a/14, 257b/5
i.-mez 199b/14, 72a/13
i.-mez+(azāb it-) 72a/13
i.-mez+(bātıl it-) 119b/10
i.-mez+(cem' it-) 88a/17
i.-mez+(delālet it-) 261b/12
i.-mez+(eşer it-) 42b/10, 64b/7
i.-mez+(fāyide it-) 95a/2, 112b/18,
134b/4
i.-mez+(fehm it-) 192b/6
i.-mez+(hāşıl it-) 144b/7
i.-mez+(hılāf it-) 28b/13
i.-mez+(icābet it-) 167b/15
i.-mez+(idrāk it-) 202a/16

i.-mez+(‘iḳāb it-) 262a/21
i.-mez+(inkār it-) 59b/2
i.-mez+(inṣāf it-) 40b/17
i.-mez+(ḳabūl it-) 59a/21, 122a/13
i.-mez+(menfa‘at it-) 248b/16
i.-mez+(mutāba‘at it-) 238a/10
i.-mez+(müṣāhede it-) 111b/5
i.-mez+(naẓar it-) 41a/16, 62a/8,
180a/19, 218a/20, 254a/19
i.-mez+(raġbet it-) 104b/23,
218b/12
i.-mez+(raḥmet it-) 215b/23
i.-mez+(ṣabr it-) 79b/22, 129b/21
i.-mez+(ṣi‘r it-) 271a/10
i.-mez+(ṣūkr it-) 79b/22
i.-mez+(ta‘cīl it-) 39a/16
i.-mez+(‘uḳūbet it-) 79b/6, 196a/13
i.-mez+(zaḥmet it-) 26a/23, 81a/20
i.-mez+(zāyi‘ it-) 100b/19, 168a/11
i.-mezden+(riḥlet it-) 268b/15
i.-mezden+(vaḥy it-) 82b/22
i.-mezdi+(iḳrām it-) 270a/3
i.-mezdi+(perhīz it-) 207b/10
i.-mezdi+(ẓaḥīre it-) 207b/2
i.-mezem+(ẓulm hayf it-) 138b/13
i.-mezin+(‘azāb it-) 73b/16
i.-mezin+(ḥelāl it-) 32b/16
i.-mezin+(‘uḳūbet it-) 210b/17
i.-mezler 160b/2
i.-mezler+(‘azāb it-) 40a/4
i.-mezler+(fehm it-) 20a/3, 118b/14
i.-mezler+(fikr it-) 118b/8
i.-mezler+(ḥāṣıl it-) 244b/9

i.-mezler+(ḥuzū‘ it-) 233b/3
i.-mezler+(idrāk it-) 47a/20
i.-mezler+(iḳrār it-) 60b/5
i.-mezler+(inkār it-) 45b/4
i.-mezler+(i‘tiḳād it-) 30a/1, 96a/7
i.-mezler+(minnet it-) 263b/2
i.-mezler+(selām it-) 174b/7
i.-mezler+(ṣūkr it-) 8a/15
i.-mezler+(ṭaleb it-) 80a/19
i.-mezler+(taṣdīḳ it-) 242b/1,
244b/6
i.-mezler+(tecāvüz it-) 157a/18
i.-mezler+(terk it-) 261b/4
i.-mezlerdi 221a/8
i.-mezlerdi+(kelām it-) 175b/7
i.-mezse 74a/4, 267a/13
i.-mezsenüz+(muḳātele it-) 267a/10
i.-mezsın+(ḳabūl it-) 131a/6
i.-mezsiz 185b/6
i.-mezsiz+(eyülük it-) 253a/1
i.-mezsiz+(i‘tiḳād it-) 213b/23
i.-mezsiz+(ḳabūl it-) 58a/4
i.-mezsiz+(sa‘y it-) 17a/6
i.-mezüz 75b/19
i.-mezüz+(fehm it-) 64b/6
i.-mezüz+(i‘tiḳād it-) 72b/15
i.-mezüz+(ḳabūl it-) 122a/8,
124b/11
i.-miş+(ġaybet it-) 215b/16
i.-miş+(ḥaṭā it-) 185a/14
i.-miş+(iḳbāl it-) 54a/21
i.-miş+(inkār it-) 72a/21

i.-miş+(kelime-yi tevhid it-) 235b/13
i.-miş+(keşf it-) 64a/3
i.-miş+(rahmet it-) 99b/5
i.-miş+(sülük it-) 2b/18
i.-miş+(ta'n it-) 132b/20
i.-miş+(yir it-) 181a/23
i.-miş+(ziyān it-) 196b/15
i.-miş+(zulum it-) 32a/16, 50b/9
i.-mişdi+(bahş it-) 31b/7
i.-mişdi+(kısm it-) 199a/15
i.-mişdür+(‘afv it-) 151b/1
i.-mişdür+(cem‘ it-) 253a/6
i.-mişdür+(emr it-) 242b/2
i.-mişdür+(kasem it-) 2a/22
i.-mişdür+(risāle it-) 222a/4
i.-mişdür+(sebkat it-) 28a/7
i.-mişdür+(zabıt it-) 130b/5
i.-mişler+(fevt it-) 151a/4
i.-mişler+(zıkr it-) 147a/5
i.-mişlerdür+(sihr it-) 272a/2
i.-mişleridi+(‘ahd it-) 178a/6
i.-mişsiz+(kelām it-) 204a/11
i.-mişüz+(taqdır it-) 27b/6
i.-se+(‘afv it-) 80b/10
i.-se+(ārzū it-) 224b/4
i.-se+(‘ayb it-) 215b/13
i.-se+(da‘vet it-) 207b/5
i.-se+(fezā-yı şehvet it-) 216a/2
i.-se+(infāk it-) 168a/14
i.-se+(i‘rāz it-) 171b/2, 87a/20
i.-se+(kasd it-) 160a/2
i.-se+(kesb it-) 78a/4

i.-se+(men‘ it-) 55b/3, 269b/20
i.-se+(niyyet it-) 65b/11
i.-se+(şabr it-) 81a/17
i.-se+(şürū‘ it-) 109a/18
i.-se+(taleb it-) 198a/19
i.-se+(tekebbürlük it-) 60b/23,
60b/23
i.-se+(terk it-) 103a/15, 129a/12,
160a/3, 196b/14
i.-se+(‘uzlet it-) 222b/17
i.-seler+(ārzū it-) 250a/3
i.-seler+(da‘vet it-) 207a/21
i.-seler+(kaşd it-) 27b/7, 203b/11
i.-seler+(kıtāl it-) 132a/8
i.-seler+(medh it-) 151b/17
i.-seler+(şabr it-) 130a/20
i.-señüz 175b/12
i.-señüz+(kaahr it-) 187a/11
i.-señüz+(kaşd it-) 27b/8
i.-sevüz+(katırağ it-) 252b/16
i.-sevüz+(taqdır it-) 47a/21
i.-sün 81b/5
i.-sün+(nafaka it-) 198a/23
i.-sün+(nazar it-) 181b/3
i.-sün+(rahmet it-) 175a/12
i.-sünler 94b/2
i.-sünler+(fıkr it-) 147a/21
i.-sünler+(hazer it-) 185a/14
i.-sünler+(melāmet it-) 26a/6
i.-sünler+(şabr it-) 68b/7
i.-sünler+(şükür it-) 8a/16
i.-üben+(idüben) 224b/8
i.-üben+(men‘ id-) 209a/19

i.-üben+(redd id-) 227a/3
i.-üben+(serkeşlik id-) 251a/3
i.-üben+(şürû' id-) 213b/14
i.-üben+(ta'zîm id-) 130a/17,
207a/1, 209a/18
i.-üben+(tekebbürlik id-) 225a/7
i.-üben+(tenbîh id-) 161b/20
i.-üben+(teveccüh id-) 218b/12
i.-üben+(zûlm id-) 209a/19
i.-übile+(beyân id-) 89a/21
i.-üñ 252a/2
i.-üñ+(`adl id-) 132a/13
i.-üñ+(`amel id-) 48b/1
i.-üñ+(devr id-) 112b/23
i.-üñ+(esîr id-) 115a/17
i.-üñ+(fikr id-) 102b/23
i.-üñ+(ġark id-) 245b/17
i.-üñ+(ĥamle id-) 29a/7
i.-üñ+(ĥazer id-) 255b/9
i.-üñ+(ĥuzû' id-) 233b/2
i.-üñ+(`ibâdet id-) 210b/6
i.-üñ+(icâbet id-) 82a/4, 175a/15
i.-üñ+(idüñ) 233a/8, 252a/2, 252a/2
i.-üñ+(ikbâl id-) 48a/10
i.-üñ+(ikrâr id-) 91a/18, 233b/2
i.-üñ+(i' râz id-) 67a/4
i.-üñ+(isti'dâd id-) 9b/9
i.-üñ+(ķabûl id-) 122a/8, 196a/5
i.-üñ+(men' id-) 151b/14
i.-üñ+(rücû' id-) 48a/12
i.-üñ+(şabr id-) 41a/1, 68b/7,
145b/5
i.-üñ+(şadaķa id-) 175b/1

i.-üñ+(sa'y id-) 48a/17, 57b/1,
131b/5, 181b/16, 191a/16
i.-üñ+(secde id-) 37b/18, 157a/11
i.-üñ+(şulĥ id-) 132a/12
i.-üñ+(sükût id-) 113a/4
i.-üñ+(taĥşîş id-) 221a/13
i.-üñ+(taķdîr id-) 263a/9
i.-üñ+(taleb id-) 130b/20, 141b/17,
168b/17, 261a/9, 65a/17
i.-üñ+(taşadduk id-) 9b/23
i.-üñ+(tena'um id-) 213a/11
i.-üñ+(tenzîh id-) 8a/18
i.-üñ+(terk id-) 153a/9, 191a/17,
191a/17
i.-üñ+(yardım id-) 177b/10
i.-üp+(`adl id-) 186a/18, 28b/15,
32a/18, 80b/3, 81a/6
i.-üp+(`afv id-) 28b/15, 35a/21,
44b/20, 78a/17, 79b/9, 80b/13, 81a/18,
81a/4, 103a/9, 114b/10, 123a/3, 133a/18,
158b/13, 161a/22, 185a/4, 195b/20,
201a/21, 223b/4
i.-üp+(`ahd id-) 11b/18, 131a/17
i.-üp+(`amel id-) 46a/2, 51b/10,
157a/14, 198a/3, 212a/23, 249b/2
i.-üp+(`ameller id-) 253a/22
i.-üp+(anbâr id-) 102b/12
i.-üp+(`âr id-) 70b/4
i.-üp+(`arz id-) 124b/21
i.-üp+(`ârzû id-) 77b/17, 93a/16,
100a/15, 162b/9, 168b/20
i.-üp+(`ayb id-) 64b/17, 132b/6,
132b/9, 132b/9, 132b/10, 132b/14
i.-üp+(`azâb id-) 185a/18

i.-üp+(baḥillik id-) 181b/10, 209b/7
i.-üp+(ba'š id-) 237b/5
i.-üp+(baş id-) 136b/15, 143b/9,
157b/16
i.-üp+(bend id-) 35b/11, 266b/17
i.-üp+(beşāret id-) 4a/15
i.-üp+(beyān id-) 18b/11, 42a/7,
50b/23, 54a/16, 62a/14, 65a/20, 71a/19,
73b/4, 86a/3, 99a/23, 116a/12, 141b/2,
145a/19, 150b/18, 151a/1, 159a/10, 160a/5,
162a/18, 163b/13, 191b/8, 194b/4,
205a/21, 209b/8, 211b/21, 212a/1, 213b/7,
217a/10, 222b/22, 225a/12, 225b/22,
227b/12, 227b/18, 227b/18, 227b/22,
229a/16, 229a/2, 229a/4, 229a/8, 229a/8,
232a/6, 233b/11, 234b/16, 239a/7, 242b/7,
243a/1, 243a/21, 246b/10, 247b/5, 254b/5,
258b/17, 259b/18, 261a/2, 262a/11,
265b/21, 273a/5
i.-üp+(bey' id-) 265a/18
i.-üp+(biryān id-) 225a/15
i.-üp+(buḥl id-) 120b/15, 120b/15,
151b/23, 171a/21, 256a/23
i.-üp+(cebbārlik id-) 57a/7, 85b/17
i.-üp+(cebr id-) 17b/15, 269b/16
i.-üp+(cefā id-) 268b/23
i.-üp+(cehd id-) 77a/22, 132a/12,
133b/5, 191b/6, 244a/3, 244a/3
i.-üp+(cem' id-) 50b/18, 64b/18,
89a/14, 130b/8, 176a/10, 177b/21, 179a/1,
181a/13, 227a/11, 227a/12, 228b/13,
228b/20, 228b/21, 235b/23, 251a/15,
251b/22, 266b/7, 270a/12, 270b/1
i.-üp+(cem' id-) 47b/5

i.-üp+(cezā id-) 87a/2
i.-üp+(cidd id-) 87b/9
i.-üp+(cür'et id-) 38a/14, 159b/2,
266b/3
i.-üp+(çarmıḥ id-) 201b/19
i.-üp+(çıġanlıġ id-) 223b/23
i.-üp+(çıġanlıġ id-) 196a/6
i.-üp+(darb-ı meşel it-) 114b/19
i.-üp+(da'vet id-) 5b/4, 17a/17,
38b/9, 215a/10, 217b/14, 219b/16, 251a/3
i.-üp+(da'vı id-) 31a/21, 107b/3
i.-üp+(def' id-) 26b/7, 47b/11,
65a/1, 196a/7, 235a/7, 268b/15
i.-üp+(defter id-) 4b/4, 94a/16,
105b/17, 174a/2, 235a/15
i.-üp+(defterler id-) 96b/15
i.-üp+(derviş id-) 252b/16
i.-üp+(deste id-) 36a/12
i.-üp+(devrān id-) 9a/16
i.-üp+(devr id-) 145a/16, 230b/4,
236a/21, 251a/8
i.-üp+(divān id-) 241b/19
i.-üp+(du'ālar id-) 92a/22
i.-üp+(düşmen id-) 131a/1
i.-üp+(edā id-) 215a/17
i.-üp+(emr id-) 54a/23, 119a/22,
137a/8, 150b/23, 193b/8, 203a/22, 268b/10
i.-üp+(emr-i ma'rūf id-) 70a/6
i.-üp+(eşer id-) 111b/15, 271b/22
i.-üp+(esır id-) 115a/14, 178b/7,
229b/21
i.-üp+(faḥr id-) 170b/10, 171a/19,
254a/16
i.-üp+(farḫ id-) 168a/16

i.-üp+(faşl id-) 247b/16
i.-üp+(fâş id-) 93b/20
i.-üp+(fazl id-) 47a/15, 124b/19,
181b/23
i.-üp+(fehm id-) 12b/18, 20a/22,
43b/1, 47a/20, 63a/15, 64a/11, 64a/12,
64b/4, 82b/11, 83a/14, 98a/15, 103b/8,
109b/9, 116b/13, 206a/12
i.-üp+(ferahlar id-) 253a/6
i.-üp+(feryād id-) 154a/10,
159b/16, 235a/16, 242a/22, 272a/19
i.-üp+(fesādlar id-) 37b/10
i.-üp+(feth id-) 115a/11, 126a/12,
127b/2, 179a/13, 257b/8
i.-üp+(fidye id-) 270b/14
i.-üp+(fıkr id-) 14a/21, 16a/15,
172b/1, 180b/18, 180b/8, 184a/16, 206a/1,
222b/4, 62a/1, 77a/10, 93a/10, 102b/19,
107a/16, 112a/20, 118b/12, 136a/20,
138a/1, 139a/19, 141b/6, 143b/11, 147b/21
i.-üp+(gāfil id-) 264b/6
i.-üp+(gark id-) 24b/6, 89b/13
i.-üp+(gaybet id-) 265b/10
i.-üp+(gāzab id-) 36a/8, 53b/15
i.-üp+(geñez id-) 116a/22
i.-üp+(ğıybet id-) 265b/8
i.-üp+(göñlek id-) 231a/4
i.-üp+(görklü id-) 68a/18, 78b/15,
100b/21, 195b/12
i.-üp+(gümrah id-) 105a/3
i.-üp+(habs id-) 79a/13
i.-üp+(habt id-) 117b/1
i.-üp+(hac id-) 261b/22
i.-üp+(halāş id-) 33a/21

i.-üp+(hamāyil id-) 137a/22
i.-üp+(hamd id-) 28b/7, 51b/16,
270a/6
i.-üp+(harābelik id-) 266a/22
i.-üp+(harb id-) 114a/4, 266b/13,
267a/12
i.-üp+(harc id-) 35b/15, 41a/11,
47b/1, 111a/16, 152a/2, 168a/7
i.-üp+(hareket id-) 23b/13, 153a/21,
205b/2, 223a/4
i.-üp+(hased id-) 182a/9
i.-üp+(hāşıl id-) 111a/15, 145b/8,
264b/14
i.-üp+(haşr id-) 205b/20
i.-üp+(havāle id-) 123b/1, 234a/15
i.-üp+(hayf id-) 157b/9
i.-üp+(hayr id-) 181b/12
i.-üp+(hayrāt id-) 227b/5
i.-üp+(hażer id-) 189a/19, 204a/4,
231b/22
i.-üp+(hecev id-) 271a/10
i.-üp+(helāk id-) 25a/17, 28b/6,
30a/16, 62b/20, 78a/13, 90a/7, 102a/13,
103b/11, 120b/19, 123a/15, 164b/3,
177b/6, 212a/21, 268b/1
i.-üp+(hıfz id-) 154b/22, 158b/21,
216b/5
i.-üp+(hışm id-) 203b/23, 256b/9
i.-üp+(hicret id-) 179a/23, 186b/8
i.-üp+(hikāyet id-) 68b/20
i.-üp+(hisāb id-) 54b/22, 152a/20
i.-üp+(hiṭāb id-) 11b/14, 25a/18,
61b/8, 89a/14, 119b/16, 125b/22, 157b/22,

159a/3, 201a/2, 204a/10, 205b/22,
211b/19, 222a/7, 233a/21, 237a/12,
241b/6, 249a/11, 258a/5

i.-üp+(huşümet id-) 37a/18, 52b/10,
249a/8

i.-üp+(hüccet id-) 115a/3

i.-üp+(hüküm id-) 47a/2, 123b/4,
131b/2, 232a/8, 259a/20

i.-üp+(ıraq id-) 111b/7

i.-üp+(ıslâh id-) 169b/5, 190a/13

i.-üp+(i'āde id-) 247b/8

i.-üp+(ıbret id-) 14a/16

i.-üp+(ıbtāl id-) 114b/13, 115b/22

i.-üp+(ıbtılā id-) 203a/2, 252b/16

i.-üp+(icābet id-) 73b/22, 80a/21,
97a/7, 113a/14, 175a/16, 244a/1

i.-üp+(icād id-) 184a/13

i.-üp+(ıctihād id-) 243a/16, 258b/8

i.-üp+(ıctināb id-) 131b/9

i.-üp+(ıdrāk id-) 29b/19, 202a/23

i.-üp+(idüp) 13b/7, 13b/13, 52b/18,
61b/15, 69b/4, 76a/12, 86a/8, 120b/8,
122a/23, 124a/12, 186a/21, 191a/11,
202b/20, 222b/12, 235a/19, 256a/15,
270a/12

i.-üp+(ıftirā id-) 27b/15, 163b/22

i.-üp+(ıgvā id-) 16b/22, 38a/21

i.-üp+(ıhānet id-) 252b/20

i.-üp+(ıhlāş id-) 125a/19, 136b/19

i.-üp+(ıhsān id-) 44b/19, 45b/9,
115a/2

i.-üp+(ıhsānlar id-) 223b/18

i.-üp+(ıhtiyār id-) 30a/7, 67b/6,
75b/1, 84b/13, 150b/8, 179b/11, 221b/18,
229b/13, 229b/17, 229b/22

i.-üp+(ıhyā id-) 60b/8, 84a/4,
233b/23

i.-üp+(ıķāb id-) 34b/1, 142b/20,
214a/5, 256a/6

i.-üp+(ıķbāl id-) 40a/12, 44a/21,
110a/22, 124a/18, 139a/5

i.-üp+(ıķdām id-) 193b/20

i.-üp+(ıkrām id-) 42a/3, 182a/18,
238b/18, 252b/14, 252b/19, 252b/21

i.-üp+(ıkrār id-) 8a/20, 18a/15,
48a/10, 51a/8, 54b/18, 104b/12, 147a/15,
164a/18, 167b/11, 226a/23, 226a/23,
262a/1

i.-üp+(i'lām id-) 101b/17, 192a/13

i.-üp+(ılhāh id-) 184b/13

i.-üp+(ılhām id-) 110a/17, 127a/4,
255a/16

i.-üp+(ıillet id-) 124a/14

i.-üp+(ılticā id-) 38a/22, 272b/18

i.-üp+(ımhāl id-) 118b/18

i.-üp+(ımtihān id-) 32a/23, 252b/14

i.-üp+(ınād id-) 10a/23, 11a/1,
18b/3, 36b/22, 43b/2, 48b/12, 57a/8, 58a/1,
59a/4, 60a/7, 114a/13, 119b/7, 187b/16,
224b/8, 231b/4, 237a/14

i.-üp+(ın'ām id-) 19b/8, 72b/20

i.-üp+(ınfāk id-) 120b/7, 151b/23

i.-üp+(ınkār id-) 12a/10, 12a/8,
14a/10, 14a/13, 14a/18, 14a/19, 39b/18,
39b/21, 40b/4, 48b/2, 53b/18, 54a/10,
54b/1, 61a/16, 63a/15, 67b/16, 68a/3,

85b/20, 86a/18, 93b/3, 105a/8, 106a/13,
107a/5, 111a/10, 114a/22, 127b/8, 136a/18,
136b/5, 138b/2, 143a/3, 149a/10, 152b/20,
153a/2, 154a/13, 156b/13, 157b/23,
158a/10, 159a/15, 159b/10, 164a/16,
165a/11, 16a/22, 170a/9, 176a/13, 188b/5,
188b/7, 190b/5, 203b/17, 208b/1, 233a/11,
233b/8, 24a/22, 269b/20, 270b/9

i.-üp+(inşâf id-) 43b/2

i.-üp+(intiḳāl id-) 7a/23, 41a/1

i.-üp+(intiḳām id-) 81a/9, 88a/9,
89b/21, 96b/22, 203a/7, 247a/10

i.-üp+(inzâr id-) 29a/2, 66b/18,
83b/2, 109b/10, 112a/4, 113a/21, 154b/21,
235b/19

i.-üp+(i' rāz id-) 9b/17, 20b/16,
21a/20, 22a/6, 42b/9, 82a/10, 96b/13,
138b/2, 153b/12, 186a/4, 188b/16,
219a/11, 225b/21, 226b/7, 237a/11,
262b/21, 265b/2

i.-üp+(irşād id-) 43a/5, 56a/17,
56b/15

i.-üp+(isti'cāl id-) 144b/14

i.-üp+(istidlāl id-) 105a/1

i.-üp+(istigfār id-) 44b/22, 139a/6,
224a/1

i.-üp+(istiḥfāf id-) 89b/11, 101b/19

i.-üp+(istihzā id-) 7b/18, 76b/12,
141a/10, 227a/18

i.-üp+(istišnā id-) 209a/16

i.-üp+(işāret id-) 104b/10

i.-üp+(itāb id-) 12a/14, 12a/17,
172b/22

i.-üp+(i'tibār id-) 51a/15, 124b/11,
212a/21

i.-üp+(i'tiḳād id-) 3a/18, 41b/14,
68a/8, 91b/11, 92b/9, 97a/18, 101b/11,
102a/11, 122b/15, 148a/3, 165b/2, 170a/7,
172a/22, 214a/15

i.-üp+(i'timād id-) 45b/12, 197a/15

i.-üp+(ittifaḳ id-) 93b/12, 121b/6,
122a/4, 149b/20, 168a/10, 211b/6

i.-üp+(iẓhār id-) 135a/15

i.-üp+(ḳabūl id-) 4a/17, 7b/7,
24b/1, 38a/16, 52b/2, 78a/17, 78b/14,
96b/3, 110a/21, 110b/2, 122b/12, 131a/4,
133b/21, 133b/22, 141a/3, 184a/2, 184b/9,
194b/12, 196a/12, 199b/20, 201b/23,
211a/13, 211a/17, 218a/10, 230a/5,
260a/20

i.-üp+(ḳabz id-) 119a/6, 273a/6

i.-üp+(ḳahr id-) 126a/18, 161b/11,
176b/4

i.-üp+(ḳanā'at id-) 253b/6

i.-üp+(ḳara id-) 208b/5

i.-üp+(ḳaşd id-) 3b/3, 19b/6,
209a/10, 219b/7, 267b/15, 151a/23, 184b/2

i.-üp+(ḳasem id-) 226a/4, 236a/3,
240b/3, 240b/9, 244b/18, 253b/13, 255a/5,
255b/22, 265a/9

i.-üp+(ḳaşr id-) 19a/1, 36b/13

i.-üp+(ḳaṭ' id-) 18b/12, 118b/2,
122a/13

i.-üp+(kesb id-) 80a/4, 102a/5

i.-üp+(keşf id-) 19b/4

i.-üp+(keyd id-) 22a/23, 147b/19

i.-üp+(kışāş id-) 80b/4, 235b/23
i.-üp+(kıtal id-) 140a/11, 253b/15,
253b/19
i.-üp+(kibr id-) 66b/3
i.-üp+(kiżb id-) 220a/4
i.-üp+(konuqluql id-) 200b/14
i.-üp+(kovıcılıql id-) 234b/2
i.-üp+(kul id-) 115a/5
i.-üp+(kurbān id-) 122a/21, 142a/7
i.-üp+(la'net id-) 192b/9
i.-üp+(lāyıkl id-) 257b/1
i.-üp+(luţf id-) 117a/23
i.-üp+(mağfired id-) 227a/1
i.-üp+(mağrūr id-) 208a/23
i.-üp+(maḥv id-) 12a/23, 12b/7
i.-üp+(maḥzūl id-) 256a/16
i.-üp+(ma'ışet id-) 239a/17
i.-üp+(maḳām id-) 149b/5
i.-üp+(meded id-) 218a/11
i.-üp+(medḥ id-) 34a/1, 34a/4,
36a/13, 92a/19, 151b/10, 262a/6
i.-üp+(mekr id-) 44a/8
i.-üp+(melāmet id-) 151a/11,
215b/13
i.-üp+(menfa'at id-) 63a/23
i.-üp+(men' id-) 9b/3, 30a/10,
70b/7, 87b/6, 115b/18, 120a/15, 120a/16,
121b/7, 122a/4, 128b/5, 130b/13, 165b/15,
176a/19, 178b/14, 209a/23, 215a/15,
217b/7, 260a/21, 260b/7
i.-üp+(meşel id-) 43b/10
i.-üp+(meşgūl id-) 264b/3

i.-üp+(meyl id-) 22a/7, 111b/6,
120a/20, 149b/8
i.-üp+(minnet id-) 135b/13, 258a/3
i.-üp+(mu'āmele id-) 224a/1
i.-üp+(mu'ārıza id-) 58b/18
i.-üp+(mu'āvenet id-) 176b/14
i.-üp+(muḥācerat id-) 179b/9
i.-üp+(muḥālefet id-) 234b/9
i.-üp+(muḳātele id-) 115b/12
i.-üp+(mutāba'at id-) 6b/21,
150a/10, 150b/1, 218b/15, 241a/22
i.-üp+(muvāfaḳat id-) 10a/5
i.-üp+(mücāhede id-) 59b/11
i.-üp+(mülāzemet id-) 206b/11,
245a/7
i.-üp+(münācāt id-) 222b/10
i.-üp+(münāḳaşa id-) 9b/19
i.-üp+(münāza'a id-) 132a/14
i.-üp+(müşāhede id-) 237b/3,
246b/1
i.-üp+(müşāhide id-) 217a/10
i.-üp+(naḥr id-) 122b/2
i.-üp+(naşīḥat id-) 193b/4
i.-üp+(naẓar id-) 11b/23, 13b/15,
13b/5, 34a/9, 34b/14, 42a/16, 43b/1,
54a/20, 55a/19, 60a/15, 63a/18, 67a/14,
70b/10, 71a/5, 73a/12, 74b/10, 104b/7,
112b/6, 116a/3, 128a/6, 137a/5, 155a/12,
170a/2, 211a/20, 211b/6, 237b/23, 245a/7,
249b/18, 266a/22, 268a/7
i.-üp+(nefḥā id-) 61b/19
i.-üp+(nefy id-) 139b/4, 156b/14,
156b/15

i.-üp+(nehy id-) 2b/5, 125a/10,
133a/10, 187b/14
i.-üp+(nemmâmlık id-) 265b/9
i.-üp+(nesh id-) 173a/12
i.-üp+(nez´ id-) 155a/6, 252b/20
i.-üp+(nidâ id-) 215a/10
i.-üp+(nisbet id-) 85a/12, 130a/20,
165b/2, 211a/21
i.-üp+(nişân id-) 34a/19
i.-üp+(niyâz id-) 32b/8, 37a/9,
153a/18, 177b/4, 258b/10
i.-üp+(nuşret id-) 48a/11, 81b/21,
179a/7
i.-üp+(‘özür id-) 124a/14
i.-üp+(‘özürler id-) 18a/21
i.-üp+(pâk id-) 101a/7, 175b/2,
190a/13, 249a/14, 256b/15
i.-üp+(raḥmet id-) 53b/10, 206b/3,
219a/18
i.-üp+(rast id-) 255a/14
i.-üp+(rec´at id-) 199a/23
i.-üp+(recm id-) 6b/14
i.-üp+(redd id-) 58b/13, 86b/3,
127a/18, 127a/9, 136a/17
i.-üp+(ref´ id-) 135a/9, 237b/12,
248b/8
i.-üp+(revân id-) 154b/1
i.-üp+(rızk id-) 80a/23, 165a/24
i.-üp+(ri´âyet id-) 30a/17
i.-üp+(riyâzatlar id-) 249b/2
i.-üp+(rüşen id-) 256b/2
i.-üp+(rücū´ id-) 48a/9, 90a/10
i.-üp+(şabr id-) 35b/17, 36a/16,
41a/2, 51b/1, 62b/20, 68b/9, 70a/13,

70a/17, 70a/6, 70b/3, 79b/21, 80b/15,
81a/18, 81b/17, 82a/20, 83b/9, 108b/16,
109b/21, 114a/3, 145b/5, 148b/5, 155b/10,
195a/22, 197b/2, 201b/21
i.-üp+(şabursızlık id-) 215a/14
i.-üp+(şadağalar id-) 193b/13
i.-üp+(şaff id-) 83a/14, 90a/21
i.-üp+(şağ id-) 163b/10
i.-üp+(şarf id-) 119b/1
i.-üp+(şavma´alar id-) 172a/9
i.-üp+(sa´y id-) 7a/4, 63b/2, 74b/11,
80a/15, 83b/23, 104b/3, 152a/13, 18a/21,
249b/14
i.-üp+(sebkat id-) 12b/1, 53a/3
i.-üp+(sefer id-) 63a/18, 87a/11,
116a/2, 223b/9, 268b/8
i.-üp+(serkeşlik id-) 57a/10,
205b/12, 223a/8
i.-üp+(serzeniş id-) 204a/2
i.-üp+(setr id-) 52a/14, 108a/18,
147b/17, 207a/6, 224a/2, 239a/11, 256b/4
i.-üp+(seyr id-) 8b/10, 55a/18,
58a/17, 102a/23, 107a/11, 154b/4, 177a/4,
266b/17, 266b/20
i.-üp+(sıla-yı raḥim id-) 186a/14
i.-üp+(sıla-yı rahm id-) 186a/21
i.-üp+(su´âl id-) 159b/5
i.-üp+(su´âl-i hisab id-) 194a/15
i.-üp+(şulḥ id-) 128b/6
i.-üp+(şüret id-) 247b/6
i.-üp+(şüret-i şekl id-) 37b/17
i.-üp+(süküt id-) 80b/19
i.-üp+(sür´at id-) 217a/13, 238b/15

i.-üp+(süst id-) 115a/1
i.-üp+(şefâ'at id-) 94b/22, 95a/1,
99b/6, 148a/13, 213b/11
i.-üp+(şefkat id-) 165b/8
i.-üp+(şekil id-) 152a/23
i.-üp+(şekk id-) 29b/23, 76a/4
i.-üp+(şükr id-) 13b/15, 24a/10,
47a/22, 49b/21, 102a/20, 159a/1, 164b/23,
165b/1
i.-üp+(ta'accüb id-) 153a/7,
219b/12, 250a/12, 90a/12
i.-üp+(tā'at id-) 30b/18
i.-üp+(ta'cıl id-) 227b/14
i.-üp+(ta'dıl id-) 241b/9
i.-üp+(tafdıl id-) 103b/12
i.-üp+(tafşıl id-) 71b/17, 116a/23
i.-üp+(tağyır id-) 82a/7
i.-üp+(taḥallüf id-) 125a/4, 125b/3,
125b/9
i.-üp+(taḥammül id-) 207a/14,
222a/20
i.-üp+(taḥkık id-) 193b/1
i.-üp+(taḥkır id-) 151b/14
i.-üp+(taḥvif id-) 205a/2, 235b/18
i.-üp+(taḥdír id-) 65b/20
i.-üp+(taḥdís id-) 70b/17
i.-üp+(ṭaleb id-) 32b/3, 167a/21,
198a/17, 220b/13, 222b/4
i.-üp+(tama' id-) 242a/13
i.-üp+(tamām id-) 22a/14, 251b/23,
252a/3
i.-üp+(ṭa'n id-) 37a/16, 108b/7,
121a/10, 132b/20, 185b/17, 246b/5

i.-üp+(taşadduḫ id-) 264b/9
i.-üp+(taşdık id-) 101b/10, 122b/13,
122b/14, 123a/11, 135a/18, 135a/20,
219b/17, 220b/8, 221a/8, 223a/6, 233b/4,
256a/12, 262a/15
i.-üp+(taşvır id-) 14b/8, 144a/23,
202b/4
i.-üp+(tavāf id-) 139a/15
i.-üp+(ta'yib id-) 126b/13, 132b/8,
134b/12, 188a/3
i.-üp+(tażaccu' id-) 38b/19
i.-üp+(ta'zım id-) 123b/13, 232a/5
i.-üp+(tecessüs id-) 133b/7
i.-üp+(tedārük id-) 38b/14, 87b/11
i.-üp+(tedbır id-) 12b/16
i.-üp+(tedebbür id-) 33b/15
i.-üp+(te'emmul id-) 226b/20
i.-üp+(tefaḥḥuş id-) 216b/14
i.-üp+(tefekkür id-) 142b/16
i.-üp+(tefsır id-) 38a/5
i.-üp+(tefvız id-) 75a/3, 185b/14
i.-üp+(teğannı id-) 13a/12
i.-üp+(tehdíd id-) 41a/22, 65b/1,
99a/17, 152b/11, 156a/20
i.-üp+(tekbır id-) 249a/10, 249a/12,
249a/15
i.-üp+(tekebbür id-) 18a/16,
209b/16
i.-üp+(tekebbürlik id-) 37b/20,
44b/12, 47a/21, 51a/12, 56a/3, 60b/4,
67a/10, 70b/15, 93a/12, 101b/14, 109a/4
i.-üp+(teklif id-) 198b/1, 224b/13,
224b/9
i.-üp+(tekrār id-) 258b/4

i.-üp+(tekzîb id-) 80a/6, 205a/17,
210b/11, 224b/8, 241b/16, 242b/19,
259a/19, 260a/23

i.-üp+(telakḫuf id-) 137b/18

i.-üp+(telbîs id-) 17b/14

i.-üp+(telkîn id-) 46b/21

i.-üp+(temessük id-) 85a/20

i.-üp+(temettu id-) 233a/21

i.-üp+(temsífl id-) 170a/22, 170b/13

i.-üp+(temyíz id-) 28b/19, 119a/23,
126b/15

i.-üp+(tena'um id-) 95b/12

i.-üp+(tenbíh id-) 20b/8, 49b/14,
81b/18, 181b/15, 189a/12, 194a/23

i.-üp+(tenezzül id-) 166a/12

i.-üp+(tenzih id-) 14b/15, 50a/8,
84a/14, 94a/21

i.-üp+(terahḫum id-) 180a/11,
206a/23, 223b/3

i.-üp+(terkîb id-) 73b/1

i.-üp+(terk id-) 2a/9, 26a/5, 29b/8,
37b/5, 39a/12, 48b/8, 49a/23, 50a/14,
50a/14, 51b/12, 54a/22, 58a/4, 64a/16,
70b/4, 75b/20, 76b/5, 81b/23, 83b/1,
86a/17, 90b/13, 91a/1, 101b/5, 106b/11,
106b/3, 106b/4, 109a/21, 109b/10,
109b/14, 109b/21, 114b/18, 118b/17,
119a/11, 119b/11, 120b/4, 129a/15,
135a/11, 137a/19, 13b/18, 143b/15,
150b/6, 162a/10, 168a/4, 170b/11,
171b/22, 179a/23, 179b/12, 189a/23,
191b/2, 191b/2, 191b/5, 195b/15, 197b/2,
216a/13, 228b/23, 249b/12, 250a/11,
256a/23, 268b/6

i.-üp+(tesbíh id-) 27b/18, 51b/17,
59b/10, 74a/10, 270a/9

i.-üp+(tesellî id-) 43a/17, 207a/10

i.-üp+(teslîm id-) 34b/4, 97a/14

i.-üp+(tesviye id-) 255a/12

i.-üp+(teşbíh id-) 170a/11, 190a/22

i.-üp+(tevaḫḫuf id-) 130b/19

i.-üp+(tevbe id-) 35a/18, 39b/3,
47b/23, 57b/18, 68a/20, 108a/16, 159a/10,
199b/19, 201a/10, 203a/9, 218a/7, 224a/2,
238b/9, 246b/12, 260b/3

i.-üp+(tevcîh id-) 62a/17

i.-üp+(teveccüh id-) 109a/17

i.-üp+(te'vîl id-) 109b/4

i.-üp+(tezkire id-) 218a/13

i.-üp+(tezyín id-) 57a/15, 87a/23

i.-üp+(tîmar id-) 87a/16

i.-üp+(ticâret id-) 52b/12

i.-üp+(turş id-) 147b/8, 238b/5,
238b/8

i.-üp+(ucb id-) 135b/19

i.-üp+(ucub id-) 260a/10

i.-üp+(uḫûbet id-) 174b/8

i.-üp+(vaḫy id-) 83b/1, 131a/6,
155b/9, 257a/22

i.-üp+(var id-) 16a/14, 86a/6

i.-üp+(vaşf id-) 20a/5, 92b/7,
94a/23, 156b/8, 160b/17, 160b/4, 243a/19

i.-üp+(va'z id-) 16a/19, 133b/23,
183b/5, 236b/21

i.-üp+(yaḫîn id-) 270a/2

i.-üp+(yaraḫ id-) 266b/7

i.-üp+(yarçu id-) 200a/16

i.-üp+(yardım id-) 62a/20, 74b/16,
199a/12

i.-üp+(yardım id-) 13b/19

i.-üp+(zann id-) 104a/18, 133a/14,
133a/21, 133b/1, 68b/14

i.-üp+(zāyi‘ id-) 195b/15

i.-üp+(zecr id-) 89b/22, 107a/1

i.-üp+(zemm id-) 3b/14, 109a/19,
169b/3, 170a/11, 178b/14, 33b/18,

i.-üp+(zıkr id-) 61b/3, 61b/6, 75a/3,
94b/10, 94b/4, 95a/4, 98b/18, 100a/2,
102a/15, 137b/4, 157b/22, 160a/1, 163a/5,
166a/11, 166a/20, 182a/14, 184a/16,
184a/18, 191a/16, 199a/3, 204b/15,
233b/19, 238a/15, 238a/18, 239b/2,
245a/4, 257a/19, 258a/3

i.-üp+(zıkr-i tesbih id-) 189a/22

i.-üp+(zılm id-) 21b/7, 31a/4,
74b/15, 77b/11, 81a/4, 138b/3, 143a/19,
144b/13, 148a/14, 196b/15, 253a/1

i.-üp+(ınkār id-) 120a/14

i.-üpken+(ınkār id-) 105a/14

i.-ürdi+(şadaqa id-) 208b/13

[=3503]

ıta‘at: (Ar.) Boyun eğme, dinleme.

i. 119b/18, 135a/15, 143b/5,
212a/16, 228b/22, 243b/17

[=6]

‘ıtāb: (Ar.) Azarlama, tersleme, paylama.

i. 12a/14, 12a/17, 23b/15, 38a/1,
67b/20, 99b/4, 132b/13, 172b/22, 201a/15,
238b/18

nażar-ı ‘i. 99b/4

i.+ımı 199b/14

i.+umuzla 154b/5

nażar-ı ‘i. 154b/5

[=12]

ıtdır-: Sebep olmak. bk. **ıtdür-**

i.-üp 265b/4

[=1]

ıtdirici: Sebep olan.

i.+dür 259b/23

[=1]

ıtdür-: Sebep olmak. bk. **ıtdir-**

i. 70a/20

i.-di 123a/23, 264b/7

i.-diler 67a/2, 265b/2

i.-dük 257a/22

i.-e 45b/10, 85a/6, 121a/17,
259b/23

i.-esi 206b/9

i.-mege 227b/15

i.-mek 99a/14

i.-mekiçün 52b/15

i.-üp 66b/13, 86a/20, 88a/8, 99a/14

i.-ür 17b/10, 17b/11

i.-ürin 217a/5

[=21]

ıtdürivir-: İtdirivermek.

i.-en 172b/13

[=1]

ıti: Sert, keskin.

i. 230b/14

[=1]

ı‘tibār : (Ar.) Ehemmiyet, değer.

i. 1b/11, 8b/2, 9b/13, 19a/15, 25b/7,
51a/14, 51a/15, 68a/23, 69a/11, 102a/2,
111a/15, 111a/21, 112a/22, 124b/11,

124b/13, 142b/16, 189a/11, 191a/22,
202b/10, 212a/21, 217a/3, 247a/6

aşl-ı i. 202b/10

bâb-ı i. 1b/11

i.+ı+(2) 109a/17, 242b/15, 254b/16

i.+ıncadır 263a/23

i.+larıñ 179a/17

[=27]

i'tibarı: (Ar.) Gerçek olmayan, var sayılan.

i. 73a/2

[=1]

i'tikâd: (Ar.) İnanma, gönülden tasdik ederek inanma.

i. 27b/10, 30a/1, 3a/17, 41b/14,
43a/5, 45b/12, 66b/13, 68a/12, 68a/8,
69a/13, 69a/13, 72b/15, 75a/7, 77b/23,
79a/1, 79a/2, 79a/4, 79a/5, 79a/7, 80a/14,
90a/23, 91b/11, 92b/9, 94a/20, 96a/7,
97a/17, 101b/10, 102a/11, 104a/18,
106a/19, 122b/15, 122b/9, 131b/16,
147a/22, 148a/3, 165b/2, 170a/7, 172a/22,
178b/19, 181a/7, 185b/6, 213b/23,
214a/15, 219b/18, 225b/10

i.+da 79a/9

i.+dan 107a/3, 148a/2

i.+dur 10a/16, 79a/5

i.+ı+(1) 10a/16

i.+ı+(2) 16b/17, 68a/17, 68a/19,
76b/13, 85a/15, 102a/13, 104a/10,
131b/16, 205a/6, 215b/6

i.+ı+(3) 109b/15

i.-ı kalb 109b/15

i.+ıla 69b/7

i.+ın 16b/14, 68a/18, 100b/20

i.+ına 27b/10, 45a/11, 172a/22

i.+ınca 93b/8

i.+ını 4a/2, 68a/22, 139b/10,
195a/17, 195b/12

i.+lar 266a/3

i.+lardan 4a/2

i.+ları 141b/19, 172a/23, 233b/9

i.+larını 3b/23, 68b/16, 78b/15,
106a/9

i.+undan 99b/20

i.+uñuz 96a/4, 189b/1

i.+uñuzca 60a/9, 67b/15

[=89]

i'tikâdsuz: İmansız.

i. 269a/5

[=1]

i'tikâf: (Ar.) Bir yere kapanıp ibadetle vakit geçirme.

i. 60b/11

[=1]

i'timâd: (Ar.) Emniyet, güven.

i. 45b/12, 49a/10, 61b/14, 112b/16,
141b/22, 158b/12, 176a/6, 197a/15,
222b/15

i.+ın 45b/14

[=10]

itlâf: (Ar.) Ziyân etmek, telef etmek, bozmak.

i. 209b/4

[=1]

ittibâ': (Ar.) Tabi olma, uyma.

i. 58b/4

[=1]

ittifak : (Ar.) Anlaşma.

i. 34a/6, 93b/11, 94a/9, 121b/6,
122a/4, 129a/16, 144a/7, 149b/20, 168a/10,
173a/23, 180b/15, 211b/6, 261b/15

i.+da 188a/13

i.+dur 198a/10

i.+ı+(1) 124a/12, 177b/14

i.+ı+(2) 256a/17, 261a/10

i.+ıdur 259a/23

i.+ıla 83a/22, 187a/13

i.+ını 93b/16, 124a/17

i.+ıñuz 6a/15

i.+ları 177b/14, 188a/12, 225a/2

i.+umuzdan 124a/16

[=29]

iv-: Acele etmek. bk. **ev-**

i.-diler 162a/6

i.-dügi 144b/16

i.-er 28a/14, 177b/17

i.-erdi 144b/15

i.-erdüñüz 141a/10

i.-erler 116a/17

i.-me 184b/21

i.-megil 211a/6

i.-megile 5b/4

i.-memek 65b/11

i.-mesünler 144b/14

i.-sün 243a/16

i.-üben 206a/17, 227b/15

i.-üp 1b/11, 5a/22, 5b/2, 69b/9,

114a/5

[=20]

ivaz: (Ar.) Bedel, karşılık.

i. 40b/21, 41a/5, 41a/9, 100b/2,
105b/18, 105b/18, 113b/20, 117a/13,
146a/10, 146a/12, 154b/5, 160a/4, 207b/6,
209b/2, 224a/17, 225a/7, 230a/10, 235b/5,
256b/20, 257a/1

i.+dur 233a/18

i.+ı+(2) 69a/9, 125b/19, 160b/11,
160b/8, 160b/9, 223b/19

i.+ıdur 145b/18, 162b/16, 213a/11,
231a/12

i.+ın 196a/14

i.+lar 11a/8, 24a/14, 24a/4, 104b/9,
123a/3, 131b/12, 156a/3, 156b/12, 233a/18

i.+ları 69b/7, 109b/20

i.+larla 11a/9

[=44]

ivazlandur-: Karşılığını aldirmek.

i.-urdu 230a/16

[=1]

ivecük: Aceleci, acele eden. bk. **evici**,
ivici, **ivet**

i. 65b/7

[=1]

ivet: Aceleci, acele eden. bk. **evici**, **ivici**,
ivecük

i. 151b/16

[=1]

i'vicāc: (Ar.) Eğri büğrü olma, eğrilme.

i. 203a/18

[=1]

ivici: Aceleci, acele eden. bk. **evici**, **ivet**,
ivecük

i.+dür 202b/23

[=1]

ivîş-: Acele etmek, çabuk davranmak. bk.

evîş-

i.-üben 253a/4

i.-üñ 170b/19

[=2]

iy: Ey! bk. **ey**

i. 2a/13, 7a/20, 7b/3, 11b/11, 12a/14, 12a/18, 18a/1, 18b/3, 19a/21, 19b/1, 19b/11, 19b/6, 20a/12, 35a/20, 38a/15, 43a/16, 48b/2, 48b/7, 49b/13, 49b/4, 51a/11, 51a/6, 53a/15, 53b/16, 53b/21, 53b/3, 53b/8, 57a/19, 57a/21, 67b/16, 67b/23, 68a/10, 69a/15, 69b/10, 70b/7, 71a/10, 72b/9, 74a/13, 87b/5, 89a/8, 89a/9, 90b/18, 91b/13, 92b/11, 92b/4, 95b/9, 96a/22, 96b/1, 96b/9, 97a/5, 99b/14, 105b/15, 107b/16, 108a/13, 108a/2, 110b/15, 111a/14, 113a/13, 113a/8, 113b/16, 114b/23, 115b/11, 116b/2, 128b/12, 128b/16, 128b/18, 129a/2, 130a/1, 130b/18, 131a/21, 132b/19, 132b/8, 133a/11, 133b/14, 133b/6, 134b/18, 134b/2, 142b/1, 146b/11, 158a/10, 158a/15, 158b/11, 158b/21, 158b/21, 159a/4, 159a/4, 159b/2, 161a/16, 161a/16, 162b/20, 162b/22, 164a/7, 165a/23, 165b/14, 168b/4, 168b/4, 170a/14, 172b/2, 174b/14, 175a/13, 175b/11, 175b/5, 176a/13, 177b/4, 178b/3, 180a/10, 180a/7, 182a/2, 185a/8, 185b/13, 185b/15, 185b/18, 186a/16, 186b/8, 187b/14, 188a/3, 189a/12, 189b/14, 191a/1, 193a/9, 193b/13, 193b/5, 195a/3, 195b/18, 195b/23, 197a/8, 198b/4, 199b/1,

200a/14, 200b/17, 200b/8, 201a/10, 201a/21, 201a/4, 201b/21, 205b/6, 206b/8, 209a/22, 211a/9, 213a/13, 213a/15, 213a/5, 214a/12, 215a/4, 217a/23, 218a/22, 222a/7, 227a/7, 227a/8, 228a/2, 229b/11, 229b/16, 22b/7, 233a/22, 235b/21, 236a/2, 237b/2, 239b/12, 23b/8, 241b/6, 244a/2, 244a/23, 245a/18, 245b/18, 245b/23, 245b/9, 249b/13, 251a/18, 251b/5, 251b/9, 252a/9, 253b/6, 256a/2, 258a/4, 258a/4, 259a/15, 266b/1, 266b/16, 266b/20, 267a/5, 267b/8, 269b/9

[=182]

iy-: Söylemek.

i.-üben 214b/9

[=1]

iyd-: Söylemek.

i.-e 92b/16

i.-erdi 117b/20

[=2]

iyi: İyi.

i. 138a/20

[=1]

iz: İz, alamet.

i.+ine 2a/6

i.+ini 85a/22

i.+leri 4b/17

i.+lerine 20a/23

[=4]

izā: (Ar.) Eziyet etme.

i. 166a/17, 270b/23

i.+larına 224a/18

i.+sından 59b/7

[=4]

izācā : Nasr sûresi.

i. 270a/5

[=1]

izāfe: (Ar.) Zammetme, katma, karıştırma.

i. 147b/9

[=1]

izāfet: (Ar.) İki şey arasındaki bağ, ilgi.

i. 5a/10, 6b/12, 258b/17, 272b/21

[=4]

izār: (Ar.) Peştamal.

i.+ıla 207b/13

[=1]

izhār: (Ar.) Gösterme, meydana çıkarma.

i. 14a/15, 112b/2, 119a/16, 127b/7,

135a/15, 136b/8, 189a/7, 257b/21

i.+ı+(3) 111b/4

i.-ı hākāyık 111b/4

[=9]

izle-: İzlemek.

i.-yü 85a/22

[=1]

izn: (Ar.) Müsaade, ruhsat.

i. 46b/5

[=1]

‘izz: (Ar.) Değer, kıymet; yücelik, ululuk.

bk. **‘izzet**

‘i. 106a/12

‘i.+ı+(3) 18a/9, 40b/12, 106b/16

‘i.-i dünyā 18a/9, 40b/12

‘i.-i salţanat 106b/16

i.+ine 190b/13

i.+üm 3a/12, 69a/3, 72b/17,

131a/13, 255a/14

[=10]

‘izzet: (Ar.) Değer, kıymet; yücelik, ululuk. bk. **‘izz**

‘i. 28b/2, 29b/16, 33a/10, 33b/6, 49a/7, 49a/9, 51b/13, 64b/19, 86b/15, 86b/19, 91a/2, 103b/17, 123b/14, 123b/17, 134b/17, 134b/18, 136a/17, 176a/5, 181a/22, 193a/22, 193a/23, 193b/1, 193b/2, 209b/16, 252b/22, 272b/10

hiţab-ı i. 33a/10

‘i.+den 90b/21

‘i.+dür 193a/23

‘i.+ı+(2) 161b/8, 164a/8

‘i.+ı+(3) 28b/21, 53a/13, 53a/13, 29a/1, 98a/4, 193b/3, 257a/17, 257a/17

‘i.-i āhiret 257a/17

‘i.-i bākı 53a/13

‘i.-i cāhiliyyet 29a/1

‘i.-i dünyā 53a/13, 257a/17

‘i.-i ebedı 193b/3

‘i.-i mansıb 98a/4

‘i.-i şeref 28b/21

‘i.+içün 38b/12, 145a/12, 194b/16

‘i.+ile 28b/5, 86b/11, 213a/20

‘i.+in 91b/10, 98a/11

‘i.+inde 80a/1

‘i.+ine 40b/13, 49a/7, 64a/19, 112b/17, 202b/17

‘i.+ini 86b/14

‘i.+le 51a/22

‘i.+ler 257a/16

‘i.+lerden 257a/16

‘i.+lere 146b/11

‘i.+leri 80a/17

‘i.+lerin 42a/3

'i.+lerine 178a/18
'i.+üm 13a/18, 26a/12, 28a/8,
38b/2, 49b/11, 51a/9, 86b/21, 126b/16,
127a/20, 176b/3, 214a/5, 260b/4, 264b/23,
265b/19

'i.+üñ 17b/5, 38a/21

'i.+üñe 95b/17

'i.+üñüz 134b/21

[=78]

'izzetçük: Kuvvetcik.

i.+leri 217b/22

[=1]

K

ķab: Kabuk.

ķ. 111a/19, 111a/21

ķ.+a 19a/6

k.+ıdur 111a/19

ķ.+ınuñ 19a/6

ķ.+ları 88b/21

ķ.+ların 122a/2

[=7]

ķabāhāt: (Ar.) Ćirkin hareketler,
kusurlar, suçlar.

ķ.+den 57b/11

[=1]

ķabā'il : (Ar.) Kabileler, boylar. bk.

ķabāyil

ķ.+i+(2) 257b/8

[=1]

ķabak: Kabak.

ķ. 26a/22, 26b/2, 26b/6, 157a/21,
211a/14, 217a/16

ķ.+ları 217a/16

[=7]

ķabar-: Kabarmak.

ķ.-a 268a/15

ķ.-ur 70b/23

[=2]

ķabāyih: (Ar.) Yakışksız, Ćirkin şeyler.

ķ.+lerin 212a/17

[=1]

ķabāyil: (Ar.) Kabileler, boylar. bk.

ķabā'il

ķ.+de 211b/4

ķ.+i+(2) 93b/22

[=2]

ķabāyilü'l-'Arab: (Ar.) Arap kabileleri.

k. 22a/3

[=1]

ķabih: (Ar.) Ćirkin, yakışksız, ayıp.

ķ. 43a/22, 44b/20, 57a/15, 70a/14,
71b/23, 116b/9, 124b/8, 133b/16, 161b/7,
191a/4, 208b/3, 225a/15, 228a/2, 255a/1

ķ.+i+(2) 133a/6

[=15]

ķabil: (Ar.) Soy, nevi, sınıf.

ķ. 42b/10, 144a/15, 144a/15,
239b/9

ķ.+inden 17a/5, 113a/13, 138a/17,
145b/13, 210b/9, 233a/6

ķ.+indendür 23a/2

[=11]

ķabile: (Ar.) GōĆebe insanlarda, aynı
soydan sayılan ve bir başa itaat eden insan
topluluĆu, boy.

ķ. 20b/23, 130b/8, 135b/13,
214b/20, 214b/23, 228a/10, 270a/21,
270a/21

ķ.+den 17b/10, 34a/23, 94a/6,
118b/2, 118b/4, 129b/14, 131a/16, 215a/5

ķ.+densiz 128b/8

ķ.+dür 134b/22

ķ.+i+(3) 27a/20

ķ.-i Ķureyş 27a/20

ķ.+ler 134b/20

ķ.+leri 12a/9

ķ.+m 184b/23, 217a/23

ķ.+mi 260b/10

ķ.+ñ 29b/3

ķ.+ne 49b/2

ķ.+ni 270b/1

ķ.+nüñ 252a/14

ķ.+ñüz 75a/12

ķ.+si 21a/17, 22a/5, 84b/11, 94a/3,
128b/8, 132a/6, 134b/22, 135a/17,
148b/12, 150a/3, 152b/7, 178a/18,
184b/22, 228a/6, 233b/1, 264a/22, 264a/23

ķ.+sidür 92a/14, 125a/18, 132a/6,
132a/6

ķ.+sinden 99b/3, 128b/6, 177a/6,
177b/8, 193a/3, 193a/3, 193a/4, 197a/17,
211a/23

ķ.+sindendi 56a/7

ķ.+sindeñüz 128b/9

ķ.+sine 63b/1, 118b/22, 121b/6,
129b/13, 130b/8, 135a/14, 235b/14,
241b/12, 266b/9

ķ.+ye 191b/12

ķ.+yi+(1) 129b/14, 225a/1

[=73]

ķabir: (Ar.) Kabir, mezar. bk. **ķabr**

ķ. 206b/16, 267a/1

ķ.+den 32b/12

ķ.+lerinde 238a/20

[=4]

ķabl: (Ar.) Ön, önce, öndeki, evvel,
evvelki.

ķ.+i+(3) 222a/2

ķ.-i ħaķ 222a/2

ķ.+inden 16b/21, 105b/14

[=3]

ķabr: (Ar.) Kabir, mezar. bk. **ķabir**

ķ. 58a/20, 69b/14, 148a/16,
239a/10, 264b/12, 264b/15

ķ.+e 206b/12

ķ.+i+(2) 26a/13, 246a/16

ķ.+in 267a/1

ķ.+inden 32b/11

ķ.+ine 32b/12, 166a/3, 251b/12,
259a/13

ķ.+iñüze 264b/7

[=16]

ķabül: (Ar.) Rız olma, benimseme.

ķ. 2a/3, 2a/18, 2b/18, 2b/21, 4a/14,
4a/17, 7b/7, 16b/2, 20b/19, 23b/8, 23b/9,
24b/1, 25a/23, 38a/16, 39b/22, 42a/23,
45a/16, 47a/6, 47a/6, 52a/15, 52a/16,
52a/22, 52b/2, 52b/9, 55a/4, 57b/21, 58a/3,
58b/19, 59a/21, 59a/22, 60b/17, 60b/19,
60b/20, 60b/3, 60b/6, 63b/14, 68b/4,
70a/23, 76b/20, 78a/17, 78a/6, 78b/1,

78b/14, 78b/3, 78b/9, 91a/19, 96b/3, 97a/7, 110a/19, 110a/21, 110b/2, 114a/13, 118a/1, 121b/15, 122a/13, 122a/17, 122a/18, 122a/7, 122a/7, 122a/8, 122a/8, 122b/12, 124b/11, 129b/18, 131a/3, 131a/4, 131a/6, 131a/6, 131b/5, 133a/9, 133b/21, 133b/22, 141a/3, 143b/22, 144a/10, 144a/17, 148a/4, 148b/6, 154a/22, 168a/18, 168a/21, 169a/6, 169a/6, 174b/4, 174b/4, 174b/5, 184a/2, 184b/17, 184b/9, 194b/12, 196a/12, 196a/5, 199b/20, 201a/5, 201b/23, 204a/15, 207b/5, 211a/13, 211a/17, 215a/4, 215a/6, 218a/10, 218a/12, 219a/22, 219a/23, 222a/4, 227b/10, 230a/5, 231a/12, 237a/10, 258a/11, 260a/20, 269b/20

ķ.+dür 134a/23

ķ.+e 78a/8, 254b/17

maħall-i ķ. 78a/8

[=116]

ķabüliyyet: (Ar.) Kabullenme.

ķ.+e 256a/10, 256a/8

ķ.+i+(2) 254b/16

[=3]

ķabülliķ: Kabul etme.

(ķabülliķ).+a 60b/15

[=1]

ķabur: Çatlak ya da yarıķ yerleri tutturmak için konulan teneke ya da gön parçası.

ķ.+larından 216a/4

[=1]

ķabz: (Ar.) Azrail tarafından ruhun teslim alınması.

k. 15a/1, 15a/3, 15a/4, 35a/7, 46a/11, 46a/11, 69b/9, 93a/17, 119a/6, 165b/16, 165b/20, 236a/16, 236a/19, 236b/6, 273a/6

[=15]

ķabza: (Ar.) Tutacak, tutamak yeri, sap.

ķ.+sına 236a/12

ķ.+sında 202a/19

ķ.+sındadır 14a/2, 50a/6

ķ.+sıyla 50a/7

[=5]

ķacak: Kap kacak.

ķ.+ları 88b/21

[=1]

ķaç: Herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı.

ķ. 263a/10

[=1]

ķaç-: Hızla koşup uzaklaşmak.

ķ.-a 91b/19, 226b/10, 239b/10, 239b/10, 239b/11, 239b/7, 239b/7, 239b/7, 239b/7, 239b/9

ķ.-acak 29a/5, 139a/16, 187b/18

ķ.-alar 62a/10, 156b/4, 210a/10

ķ.-alardı 126a/15

ķ.-anuñuz 115a/23

ķ.-ar 18a/11, 42b/5, 46b/14, 85a/16, 85a/16, 91b/19, 151a/18, 264a/16

ķ.-ardı 207a/9

ķ.-arduñ 138a/10

ķ.-arlar 52b/13, 60b/4, 63b/20, 180b/15, 226b/7, 226b/8, 226b/8

ķ.-arları 21a/21, 178a/23
ķ.-arsa 151a/17
ķ.-arsız 56b/14, 191a/7
ķ.-asıya 196b/11
ķ.-asız 56b/13
ķ.-dı 31b/14, 128b/5, 139a/9,
260a/16, 266b/14
ķ.-dılar 62b/10, 64a/18, 80a/17,
188a/3, 233b/15
ķ.-duķları 67a/2
ķ.-duķlarıçün 226b/9
ķ.-duķlarına 147b/14
ķ.-dum 260a/18, 260b/15
ķ.-duñ 26b/6, 260a/17
ķ.-duñuz 51a/12
ķ.-ısarlar 180b/4
ķ.-maĝa 267b/21
ķ.-maķ 18a/11
ķ.-maķlıĝı 217b/18
ķ.-sa 87a/20
ķ.-uñ 143b/17, 143b/18, 143b/18,
172b/3
ķ.-up 21a/22, 34b/20, 58a/6, 71a/6,
71a/11, 72b/3, 113a/17, 122a/7, 128b/9,
139a/16, 159a/4, 172a/9, 181b/22,
186b/15, 186b/4, 200a/12, 221b/1,
227a/23, 243b/1, 246a/15, 247a/10,
252b/4, 264a/16, 268a/3

[=93]

ķaçan: Ne zaman.

ķ. 4a/14, 8b/7, 8b/8, 9b/8, 12a/2,
15b/13, 14a/4, 15b/20, 15b/22, 16a/19,
16a/20, 16b/1, 19b/23, 27b/8, 28a/16,

28a/18, 30a/13, 30b/17, 30b/5, 32a/1,
33a/5, 33b/19, 38a/9, 40a/11, 40a/7, 42b/2,
42b/3, 43b/17, 43b/20, 44a/2, 46b/13,
46b/15, 47a/14, 47a/15, 47a/20, 47b/23,
48a/13, 50a/16, 50a/20, 51a/2, 51a/22,
53a/14, 54a/11, 54a/9, 55b/2, 56b/12,
58b/1, 62a/3, 62a/4, 63a/2, 67b/14, 68b/22,
69a/13, 70a/14, 70b/23, 72b/10, 72b/22,
73a/1, 74a/12, 74b/14, 79a/12, 79b/13,
80a/18, 80a/22, 80a/7, 80b/11, 80b/3,
81b/2, 82a/17, 83b/20, 84a/13, 84a/19,
84a/22, 84b/14, 86b/20, 89a/5, 90b/20,
91a/3, 92a/1, 92a/19, 92a/21, 92a/22,
93a/15, 93b/7, 96a/13, 96a/15, 96a/18,
96a/22, 96b/11, 97a/2, 98a/18, 101b/23,
102b/12, 103a/12, 103a/2, 105a/16,
105a/22, 106a/17, 107a/12, 107b/23,
108a/7, 109b/1, 109b/18, 10a/2, 110a/5,
114b/23, 115a/6, 115b/5, 117a/10,
117b/13, 117b/13, 117b/8, 118a/13,
118a/19, 120a/20, 120b/21, 124a/1,
125a/10, 125a/4, 128a/18, 129b/10,
129b/6, 129b/9, 129b/9, 130a/7, 130b/18,
132a/14, 132a/20, 132a/22, 135a/2, 136a/9,
137a/7, 137b/11, 138b/5, 13a/14, 145a/22,
145b/13, 145b/21, 148b/2, 151b/13,
151b/17, 152a/22, 152b/9, 153b/11,
154a/8, 155b/11, 155b/16, 156b/21,
159a/16, 159b/12, 161a/22, 161b/4,
163a/18, 171a/15, 171a/18, 172b/12,
172b/8, 173a/10, 173b/1, 173b/2, 174a/22,
174a/22, 174a/9, 174b/11, 174b/14,
175a/1, 175a/13, 175a/14, 175a/15,
175a/18, 175b/1, 175b/20, 177b/22,

178a/16, 180b/13, 180b/14, 181a/1,
182a/8, 183b/4, 184a/14, 184a/22,
186b/14, 186b/17, 186b/19, 186b/21,
186b/23, 186b/8, 187a/17, 187a/7, 187b/8,
190a/20, 191a/15, 191a/21, 191b/10,
191b/18, 191b/21, 192a/13, 192b/15,
192b/3, 196a/19, 196b/6, 197a/1, 198a/13,
200a/3, 201b/10, 201b/13, 203b/11,
203b/19, 205b/7, 206b/12, 206b/20,
208a/19, 208b/1, 208b/13, 208b/14,
208b/15, 208b/16, 208b/16, 210a/13,
210a/9, 211b/9, 215a/14, 215a/14, 216a/1,
217b/13, 220a/8, 226b/12, 227b/17,
228a/5, 230a/7, 230b/21, 233b/2, 237b/21,
239a/12, 239b/10, 239b/21, 239b/5,
239b/9, 241a/20, 242a/15, 242b/14,
242b/22, 243a/14, 243a/23, 243a/3,
243b/4, 243b/5, 244b/7, 245a/14, 246a/17,
248b/2, 249b/7, 249b/8, 250a/20, 252b/16,
255a/1, 255a/6, 255a/8, 256b/3, 257b/13,
257b/15, 258b/8, 258b/9, 258b/9, 259a/10,
259a/7, 259a/8, 25a/19, 261b/16, 262a/22,
263b/10, 263b/12, 263b/17, 263b/8,
265b/22, 266a/4, 266a/6, 266b/8, 268b/5,
269b/19, 26b/11, 26b/12, 270a/11,
270a/14, 270a/6, 270a/8, 272a/15, 272a/18,
272b/10, 272b/15, 272b/4, 273a/6, 273a/6,
273a/7

[=294]

kaçır-: Kaçırmaq.

k.-up 104a/22

[=1]

qadar: Kadar.

q. 2a/16, 2b/3, 4b/10, 4b/11, 4b/17,
4b/17, 4b/9, 7a/22, 18b/22, 23b/20, 24a/19,
25b/10, 27b/7, 28b/12, 34a/20, 36a/2,
40b/6, 41a/5, 43a/6, 45a/18, 45a/22,
45b/19, 48a/6, 49b/11, 49b/16, 49b/16,
49b/17, 49b/5, 50b/21, 50b/7, 58a/7,
58b/19, 58b/7, 59a/9, 60a/14, 60a/20,
60a/21, 61a/1, 63b/13, 64a/3, 64b/18,
65a/22, 72a/13, 72a/17, 72a/19, 77a/17,
77a/22, 77a/3, 78b/21, 87a/15, 89a/2,
93a/4, 94b/15, 95a/22, 95b/5, 96a/7,
97b/15, 98a/15, 100b/9, 101a/15, 104b/15,
105a/14, 109a/12, 109a/13, 111a/4, 111a/5,
116b/1, 119b/8, 120b/17, 121b/12,
123b/11, 130b/2, 131a/17, 136a/6,
137b/10, 140a/1, 140b/22, 141b/22,
143a/11, 143a/7, 145b/16, 148b/22,
148b/23, 149a/2, 149a/2, 149b/10, 149b/4,
151b/1, 153b/21, 154a/19, 157b/12,
157b/6, 161b/13, 166a/14, 167a/4, 167b/4,
168a/14, 168a/19, 170a/2, 170b/21,
177a/20, 181a/3, 181b/1, 187a/12, 190a/3,
190b/18, 193b/18, 193b/19, 194b/22,
196a/4, 198a/23, 198a/23, 198a/7, 200b/22,
201b/18, 206a/14, 206a/16, 207b/15,
207b/8, 213a/8, 213b/6, 214a/6, 215b/18,
216a/8, 218b/10, 221b/8, 223b/16, 223b/6,
224b/3, 225b/14, 227b/10, 229a/21,
230b/7, 231a/19, 232b/23, 239b/4, 23b/18,
240a/1, 240a/3, 240a/4, 240a/8, 240b/23,
241b/2, 241b/2, 241b/3, 241b/4, 242a/20,
244b/8, 247a/16, 248b/5, 251a/14, 251a/5,
251a/6, 251b/21, 251b/22, 251b/6,
254b/17, 255b/20, 256a/9, 257a/19,

257a/2, 259a/13, 259a/14, 260a/15,
263a/10, 263a/10, 263a/6, 263b/20, 265a/6,
265a/6, 265a/6, 267a/18, 267a/18, 267b/16,
269b/13, 270a/10, 270a/3, 271b/16

ķ.+dı 252a/13

ķ.+dur 66a/9, 160b/18, 203a/11,
207b/15, 214b/8, 218a/22, 234a/11,
235a/2, 247a/16

ķ.+ı+(2) 85b/5, 107a/15, 180b/21,
224b/13

ķ.+ıdur 218a/22

ķ.+ınca 10a/9

[=194]

ķadd: (Ar.) Boy.

ķ. 170b/5, 218a/17

[=2]

ķadeh: (Ar.) Kadeh.

ķ.+den 229a/10

ķ.+ı+(1) 111b/8

ķ.+ı+(2) 216a/5

ķ.+ile 111b/8

ķ.+ler 18b/18, 146a/22, 162b/6

ķ.+leri 235b/2, 269a/15

ķ.+lerile 146b/2

[=10]

ķadem: (Ar.) Adım.

ķ. 1b/9, 2a/6, 3a/3, 3a/18, 34b/6,
85a/22, 112b/3, 113a/11

ķ.+ini 83a/6, 93b/5

ķ.+iñüz 4b/17

ķ.+lerin 20a/22, 193b/3

ķ.+lerüñüzi 115b/13

ķ.+üñizi 120b/4

[=15]

ķadersüz: Kadersiz.

ķ. 190b/12

[=1]

ķadılık: Kadılık.

(ķadıılığ).+ıla 33a/19

[=1]

ķāēī: (Ar.) Yapan, yerine getiren, kadı.

ķ. 68a/7, 76b/14, 91b/8, 191a/20

ķ.+ler 234b/6

[=5]

ķadım: (Ar.) Eski.

ķ. 43b/7, 106b/21

ħayy-ı ķ. 106b/21

ķ.+dür 106b/23, 165a/14, 271b/13

pāiřāh-ı ķ. 271b/13

ķ.+e 27b/18

ma' būd-ı ķ. 27b/18

[=5]

ķadir: (Ar.) Kadir gecesi.

ķ. 95a/7, 95b/7, 260b/21, 260b/21,
261a/11, 261a/7, 261a/2, 261a/6, 261a/6

[=9]

ķādir: (Ar.) Gücü yeten, Allah. bk.

ķādür

ķ. 45a/7, 45a/8, 46a/19, 60a/3,
60a/4, 62a/6, 62a/6, 79b/13, 83b/19,
95a/17, 113b/8, 116a/8, 124b/2, 137a/6,
137a/6, 144b/5, 145a/13, 14b/8, 14b/8,
157a/7, 164b/9, 164b/9, 194a/14, 195b/11,
195b/8, 204b/23, 227a/12, 227a/13,
227a/13, 228b/6, 228b/6, 232a/22,
232a/22, 233b/22, 233b/23, 234a/18,

234a/18, 237b/10, 237b/10, 237b/4,
237b/5, 250a/23, 254a/14, 267b/10

ķ.+di 65b/6, 167a/2

ķ.+duķ 90b/6

ķ.+dür 14a/16, 14a/23, 14b/6,
14b/9, 14b/10, 14b/17, 39a/16, 49a/10,
60a/4, 62a/5, 62a/7, 68a/2, 70b/10, 71a/2,
74b/23, 75a/15, 79a/21, 79a/5, 82b/2,
82b/6, 88a/15, 102b/7, 112a/8, 113b/10,
120b/19, 126a/12, 141b/8, 142a/20,
144b/6, 147a/19, 150b/14, 152b/1, 152b/3,
156a/19, 156a/22, 166b/12, 166b/13,
169b/10, 179a/6, 186a/11, 194a/15, 194a/5,
199a/11, 199a/6, 205a/1, 227a/12, 227a/14,
228b/7, 233b/23, 234a/18, 247a/3, 247b/8,
247b/9, 248a/17, 250a/23, 254a/15,
255b/20, 271a/21, 273a/3

ķ.+i+(2) 259a/20

ķ.+i+(3) 214a/2

ķ.-i mutlak 214a/2

ķ.+ken 80b/4, 165b/11

ķ.+lerdür 209a/10

ķ.+sin 201a/22

ķ.+üz 88a/14, 143b/8, 164b/15,
164b/22, 210b/12, 217a/5, 223a/10, 254b/2

[=119]

ķādirlik: Kuvvetli olma.

(ķādirliğ).+i+(2) 141b/6

(ķ).+in < [ķādirliğın] 139b/4

(ķ).+ine 9b/15, < [ķādirliğına]

54a/16, 101a/18, 166a/10

[=6]

ķadr: (Ar.) Değer, itibar.

ķ.+i+(3) 84b/8

ķ.-i hürmet 84b/8

ķ.+e 104b/7

ķ.+i+(1) 240b/13

ķ.+i+(2) 222a/19

ķ.+in 79a/14, 84a/13, 127a/10,
144a/17, 161a/19

ķ.+ini 76b/20, 79a/13

k.+üñi 267a/19

[=12]

ķādür: (Ar.) Gücü yeten, Allah. bk. **ķādir**

ķ. 79a/22

[=1]

ķaf: Kaf sûresi.

ķ. 73b/15, 140a/13, 213b/4,
250a/20, 250a/20

[=5]

ķafa: Baş, kafa.

ķ.+ları 210a/20

ķ.+larına 244a/10

ķ.+sından 260a/15

ķ.+sını 251b/13

[=4]

ķāfî: (Ar.) Yeterli.

k. 109b/18

k.+dür 45b/11, 69b/11

k.+yin 222b/20

[=4]

ķāfir: (Ar.) Allah'ın varlığını ve birliğini
kabul etmeyen.

k. 11a/6, 12a/5, 13a/18, 14a/19,
16b/21, 19a/15, 19a/16, 19a/18, 19a/20,
19b/21, 21a/7, 27b/22, 28a/4, 28b/1, 33b/9,

37b/22, 39b/21, 44a/4, 44b/12, 45b/2,
47a/20, 47a/5, 49a/17, 53b/11, 53b/19,
54a/10, 55b/4, 57b/16, 63b/14, 63b/19,
65b/3, 68b/22, 72a/20, 72b/18, 74b/15,
76b/23, 78a/14, 78a/19, 82a/18, 83a/22,
86b/21, 98b/15, 102a/10, 103a/13,
104a/22, 104b/2, 106a/13, 107a/15,
107b/9, 108b/21, 110a/18, 111a/20,
111b/12, 114a/15, 114b/3, 115a/6,
115b/13, 116a/17, 117a/17, 118b/16,
119b/5, 126a/5, 127a/16, 129a/16, 133a/23,
133a/23, 138b/1, 139b/9, 140b/20,
144b/17, 147b/20, 148a/14, 154b/6,
156b/15, 161a/18, 170a/9, 173a/16,
173b/12, 173b/20, 173b/20, 178a/14,
180b/23, 181a/1, 181a/17, 184b/23,
185a/10, 185a/19, 185b/7, 186b/16,
186b/16, 186b/17, 186b/18, 186b/23,
187a/17, 187a/6, 188a/16, 189b/20,
194a/11, 194a/17, 194a/8, 194a/9, 194b/8,
195a/10, 201a/18, 201a/5, 201b/17,
203b/17, 207b/8, 208a/6, 208a/6, 215b/13,
215b/16, 219a/11, 219a/22, 221b/12,
221b/14, 222b/15, 223a/11, 225b/5,
225b/5, 229a/4, 229a/4, 229a/5, 229a/7,
236a/13, 237b/23, 238a/3, 239a/5, 239a/7,
241b/6, 244a/2, 250b/7, 254a/13, 254a/16,
254a/17, 254a/19, 254a/9, 254b/23,
254b/4, 258a/22, 259a/3, 262a/3, 265a/16

k.+den 174a/6, 197a/18, 197a/19,
262b/23

k.+di 19a/14, 120a/11

k.+dür 43b/14, 268b/23

k.+e 14a/23, 40a/18, 47a/14,
65b/23, 187a/6, 242a/6, 256b/11, 272a/15

k.+i+(1) 260a/18

k.+idi 256a/19

k.+ile 185b/23

k.+le 44a/15, 85b/23, 115b/11,
116b/11, 133b/1

k.+ler 3b/14, 3b/17, 4a/7, 6b/1,
10a/1, 10a/17, 11b/11, 12a/8, 14a/12,
14b/5, 16a/18, 16b/15, 16b/16, 18a/14,
18a/21, 18b/3, 18b/8, 20b/13, 20b/17,
22a/14, 22a/20, 27a/10, 28b/2, 29a/12,
29a/9, 29b/12, 29b/21, 30a/13, 30a/18,
30a/8, 36b/19, 37a/20, 38b/9, 43b/2,
44a/10, 45a/7, 46a/22, 47b/12, 49a/23,
50a/10, 50a/10, 50a/8, 51a/16, 51a/3,
51a/8, 53a/3, 53b/21, 54b/2, 59a/1, 59a/13,
59a/16, 59a/6, 59b/5, 60a/9, 63b/20, 64b/4,
67b/14, 68a/10, 68b/20, 69a/4, 70a/23,
70b/7, 71b/8, 72a/15, 72b/20, 73a/9, 74b/3,
74b/5, 75b/20, 76a/9, 76b/7, 76b/9, 79a/22,
85a/1, 85a/13, 85a/18, 85a/9, 85b/7,
86b/18, 87b/14, 88a/21, 90a/19, 92a/21,
93b/10, 94b/12, 94b/21, 94b/5, 95a/5,
95a/9, 97a/4, 97a/5, 99a/9, 105a/8,
106b/12, 108a/11, 108a/8, 108b/10,
109a/14, 111a/8, 113b/10, 114a/14, 114a/2,
114b/12, 114b/5, 115b/12, 115b/13,
116a/20, 116a/7, 121a/10, 121a/23, 122a/8,
124b/12, 127a/1, 127b/14, 127b/7,
136a/18, 136a/22, 137a/11, 13b/21, 147a/1,
147b/19, 147b/23, 148a/3, 148a/5,
150b/16, 153b/11, 153b/5, 154b/8,
156a/19, 156a/9, 156b/10, 159b/7,

165a/23, 165b/14, 168b/14, 177a/17,
177a/19, 184a/8, 185a/17, 187b/17,
193b/17, 206a/20, 201a/4, 204a/14,
204a/23, 205a/19, 205b/12, 205b/16,
205b/18, 205b/6, 205b/9, 207a/16, 207a/7,
207a/8, 207b/20, 207b/21, 208b/3,
209b/15, 210a/19, 211b/11, 212a/14,
213b/14, 214a/13, 214a/3, 214b/13,
219a/21, 220b/5, 221b/11, 221b/7, 221b/9,
224a/20, 227a/3, 227b/19, 228a/4, 233a/22,
233b/16, 235a/12, 235b/21, 235b/22,
236a/1, 236b/13, 238a/10, 239b/17,
240b/19, 241b/6, 242a/22, 242b/1,
242b/20, 242b/9, 243a/1, 243a/20,
243b/13, 243b/4, 244a/13, 246b/11,
246b/4, 247a/12, 247a/7, 249a/22, 249b/4,
252b/13, 256b/12, 256b/19, 260a/9,
261a/22, 261b/3, 268b/20, 269b/9, 271b/3
k.+lerçün 27b/14, 227a/2
k.+lerde 13a/21, 13b/1
k.+lerden 13b/2, 18b/7, 20b/13,
28a/11, 37b/21, 48b/14, 51b/21, 59b/10,
126b/19, 169a/6, 177b/5, 200b/21,
204a/22, 206a/8, 219a/9, 229b/2, 231a/17,
253b/15, 262b/1
k.+lerdi 85b/4
k.+lerdür 24a/22, 52b/11, 78b/16,
84b/5, 109a/9, 254a/7, 262b/11
k.+lere 10a/19, 10a/19, 10a/9,
116a/4, 11b/14, 33b/3, 40b/2, 45b/6, 46a/7,
46b/13, 47a/7, 49b/10, 54a/9, 60b/3,
65a/14, 65b/1, 66b/16, 70b/6, 72a/21,
85b/15, 99b/7, 122b/19, 125b/20, 12b/20,
146b/22, 149b/16, 156b/6, 169a/8,

173b/22, 184a/3, 185a/13, 185b/15,
186b/16, 195a/3, 201a/2, 201b/1, 203a/7,
203b/23, 205b/22, 206a/14, 209b/16,
214a/16, 214b/5, 216b/12, 222b/19,
223a/14, 232a/17, 232b/11, 233a/20,
233b/18, 241b/6, 243b/10, 244b/12,
244b/22, 247b/22, 249b/6, 253b/1, 271a/19
k.+leri 12a/2, 12b/7, 27a/19, 28a/1,
28b/6, 33b/5, 40b/23, 41a/15, 41b/2, 44a/8,
45a/1, 47b/4, 51a/1, 53b/14, 54a/23,
55a/18, 86b/20, 90a/14, 90a/7, 94b/1,
94b/20, 96a/9, 98b/20, 113b/14, 126a/14,
126b/22, 128a/9, 139b/12, 140b/21,
147a/8, 148a/10, 153a/20, 157a/11,
159a/13, 159a/13, 201b/13, 201b/5,
201b/7, 205a/17, 206b/1, 206b/8, 207a/13,
211a/18, 211a/19, 211b/6, 220a/4, 221a/2,
221b/7, 222b/16, 223a/5, 226a/18,
226b/11, 231b/21, 240a/14, 241a/2,
243b/12, 247b/18, 250b/3, 255b/2, 256b/6,
259a/17, 260a/21, 263a/17, 263a/22,
265a/13
k.+leriçün 111a/17, 124b/12,
204a/16, 214b/5, 222b/23, 240a/23, 250b/2
k.+leridi 176a/17, 220a/13
k.+lerile 38a/13, 51a/9, 115a/21,
156a/4, 185a/14
k.+lerin 153a/14
k.+lerinden 47b/8, 103a/5, 110b/18,
110b/18
k.+lerine 9a/17, 9b/22, 37b/14,
61b/10, 65b/2, 94a/19, 156a/20, 203b/19,
209b/5, 219b/4, 221a/20
k.+lerini 98b/18

k.+lerinün 35b/17, 93b/7, 122a/13,
224b/15

k.+lerise 50a/13

k.+lerle 114b/21, 114b/23

k.+lersiz 206b/6

k.+lerümüz 220a/4

k.+lerün 3a/11, 2b/12, 2b/13, 9b/20,
14a/9, 14a/17, 17b/20, 17b/22, 27a/2,
28a/21, 28b/22, 29a/6, 30a/6, 30b/15,
33b/2, 37a/3, 44b/12, 45a/3, 46b/2, 46b/8,
49b/20, 55a/14, 55b/17, 58a/13, 58b/20,
59a/8, 62a/22, 62b/11, 64b/2, 67a/21,
69a/15, 72a/9, 73a/5, 85a/8, 87a/2, 97a/3,
104a/12, 108a/4, 114b/15, 114b/19,
116a/12, 136a/14, 136b/5, 148a/18,
148a/20, 159b/3, 162b/1, 165a/11,
186b/23, 195b/1, 202a/11, 207a/14,
209b/7, 210a/12, 210b/11, 224a/18,
225b/16, 231a/20, 231b/20, 236a/23,
242b/3, 244a/9, 246b/9, 249a/20, 249b/8,
257a/14, 263a/4

k.+ün 58a/14, 197b/1, 236a/8

k.+ünüz 156a/21

[=641]

kāfur: (Ar.) Itırı kuvvetli bir madde.

k. 229a/10, 229a/12, 229a/20

k.+ına 229a/11

[=4]

kāğid: (Far.) Kağıt.

k. 101a/15

[=1]

kaḥhār: (Ar.) Ziyadesiyle kahreden,
kahredici, yok edici.

ķ. 4a/20, 176b/5

ķ.+dur 37a/21, 54b/16

ķ.+uñdur 54b/18

vāḥid-i ķ. 54b/18b

[=5]

kaḥharlık: Yok etme.

(kaḥharlık).+ını 182a/6

[=1]

kāhil: (Ar.) Gayretsiz, tembel.

k.+leri 243b/1

[=1]

kāhillik: Yaşlılık.

k. 116a/21

k.+den < [kāhillikdan] 37b/22,
87b/19

[=3]

kāhin: (Ar.) Gaibden haber vermek
iddiasında bulunan kimse, falcı.

k. 52a/11, 65a/8, 146b/22, 146b/23

k.+dür 224b/20

k.+ler 146b/23, 213b/23, 241a/3

k.+leri 224b/21

k.+lerine 203b/12

[=10]

kaḥr: (Ar.) İnsanın içine işleyen üzüntü.

ķ. 34a/7, 37a/22, 39a/16, 115a/1,
123a/20, 126a/17, 135a/11, 140a/11,
144b/4, 154a/21, 154b/19, 154b/7,
161b/11, 176b/4, 176b/5, 184a/6, 187a/11

ķ.+ı+(2) 54a/13, 88a/15, 167a/12

ķ.+ı+(3) 123b/4

ķ.-ı inhizām 123b/4

ķ.+ıla 71b/4, 112a/9, 176b/5,
179a/13, 251a/1

ķ.+ın 182a/13, 195b/1
ķ.+ıyla 37a/22, 37b/1, 184a/5,
246b/6

şıfat-ı ķ. 37a/22

ķ.+ıyla 54b/16

ķ.+umla 69a/5

ķ.+umuzla 98a/1

[=35]

ķaħt: (Ar.) Kuraklık, kıtlık.

ķ. 6b/11, 6b/13, 135a/14, 96b/3

[=4]

ķaħtılık: Kıtılık.

ķ. 96a/10

(ķaħtılık).+a 96a/12

[=2]

ķā'ide : (Ar.) Usul, nizam, yol, kural.

ķ. 4b/8, 4b/9, 85b/3, 85b/3, 85b/9

ķ.+dür 110a/3, 111b/23

ķ.+leri 49b/1

ķ.+lerini 89a/18

ķ.+müz 261b/1

ķ.+si 19a/4, 89b/1, 90a/6, 210a/8

ķ.+since 228a/14, 228a/15

ķ.+yi 4b/10, 4b/9

[=18]

ķak-: Çalmak, vurmak.

ķ. 35b/21, 35b/22

ķ.-dı 35b/21, 35b/22

ķ.-duğumuzı 89b/18

ķ.-mayınca 105a/7

ķ.-up 243a/23

[=7]

ķakı-: Kızmak, öfkelenmek.

ķ.-dı 174b/1

ķ.-dum 200a/9

ķ.-mağıla 25b/19

ķ.-mağdan 59a/15

ķ.-mağlığı 207a/22

ķ.-mayam 89b/19

ķ.-mazdı 207b/7

ķ.-r 89b/20

ķ.-rdı 207b/7

ķ.-rsın 89b/19

ķ.-sa 30a/21, 207b/7

ķ.-yup 23b/21, 41a/23, 193a/9,

199a/21, 200b/8

[=17]

ķakıl-: Vurulmak, çakılmak.

ķ.-miş 15b/9

ķ.-urdu 252a/23

[=2]

ķakıt-: Kızdırmak, öfkelenmek.

ķ.-dılar 89b/12, 89b/21

(ķakıt).-asın 200a/16

[=3]

ķakıyıcı: Kızan, öfkelenen.

ķ.+dur 256b/9

[=1]

ķāl: (Ar.) Söz, laf.

ķ.+ile 166a/24

[=1]

ķal-: Olduğu yeri ve durumu korumak,
sürdürmek.

ķ.-a 10a/16, 12a/11, 44a/10, 50a/23,
54b/14, 63b/8, 87a/14, 119b/16, 137a/8,
154a/6, 157a/3, 249a/6, 266a/10

ķ.-acaq 43a/19, 218b/5, 269a/23,
269b/2

ķ.-alar 17a/4, 17b/10, 50a/20,
50b/22, 164a/17, 168b/14, 168b/20,
205b/16, 210a/15, 232b/18, 235a/1,
240a/7, 255a/2, 264a/3, 266a/13

ķ.-alardı 12b/8

ķ.-am 35b/15

ķ.-an 9b/9, 17b/9, 40b/21, 42b/14,
61a/21, 67b/19, 67b/22, 69b/11, 92a/18,
100b/7, 101a/11, 124a/18, 136b/2,
147a/18, 151a/4, 157a/16, 157b/12,
178a/10, 181b/22, 184b/2, 194a/17,
196a/6, 210a/19, 216a/7, 218b/20, 225a/22,
228b/17, 235b/11, 237a/20, 244a/21,
255b/10, 255b/15, 265a/11

ķ.-anı 92a/21, 132b/2, 177b/21,
208b/13, 208b/15

ķ.-anın 208b/16

ķ.-anlar 80b/4, 125a/4, 192a/4

ķ.-anlara 155a/12

ķ.-anların 90a/3

ķ.-ası 152b/16

ķ.-asın 48b/14

ķ.-asız 106b/3, 169a/7

ķ.-avuz 146b/15

ķ.-ayduñuz 49b/6

ķ.-dı 9a/7, 23a/22, 31b/2, 32b/8,
33a/6, 34a/16, 75b/22, 85b/7, 85b/8, 85b/9,
98a/13, 107b/12, 143a/12, 153a/23,
170a/21, 177a/14, 177a/15, 177a/6, 192a/3,
192a/3, 192b/14, 19a/12, 222a/14, 224b/7,
250b/23, 251a/1, 251b/9, 267a/3, 267a/4

ķ.-dılar 25b/11, 34b/16, 107b/2,
109a/15, 122a/8, 141a/5, 144b/13, 155a/14,
223b/4, 261b/18

ķ.-dısa 267b/7

ķ.-duğı 210b/4

ķ.-duğın 50a/17, 193b/12

ķ.-duğına 167b/14

ķ.-duđıñuza 124b/5

ķ.-duķ 130b/17, 209a/14

ķ.-duķların 3b/6

ķ.-dum 251b/9

ķ.-ısar 99b/23, 158b/6

ķ.-ısansız 106b/5

ķ.-ma 1b/13

ķ.-madı 8a/1, 5b/10, 6a/3, 7b/14,
11a/2, 21b/14, 21b/15, 26a/2, 22a/21,
23a/12, 43a/21, 44a/9, 44b/22, 89b/13,
121b/17, 12b/11, 138a/20, 184b/6,
212a/12, 213a/19, 223a/17, 242b/18,
251a/16, 251a/21, 252a/9, 267a/3

ķ.-maķ 124b/7

ķ.-maķdan 124b/3, 170a/16

ķ.-mamışdı 26a/19, 26a/19

ķ.-mamışdur 42b/8, 166b/3

ķ.-maya 30a/3, 48b/5, 49a/11,
51b/20, 54b/13, 83a/16, 99a/23, 102a/8,
127b/7, 139a/1, 154a/6, 172a/23, 206a/2,
236b/10, 239b/12, 239b/8, 240a/3,
243b/13, 243b/21, 248b/14, 253a/11,
253a/14, 263a/3

ķ.-mayavuz 6a/6

ķ.-mayaydı 12b/8

ķ.-mayısar 50a/8

ķ.-maz 50b/8, 67a/13, 95b/22,
105a/18, 109a/19, 263a/6

ķ.-mazdı 88b/23, 222a/23

ķ.-miş 43b/12, 53a/11, 85b/9,
85b/9, 95b/14, 109a/16, 109a/5, 110b/13,
210b/3, 212a/12, 257b/2

ķ.-mişdı 121b/17

ķ.-mişdur 111b/6, 145b/21, 197b/8,
251a/20, 251a/21

ķ.-mişıdı 137a/4

ķ.-mişlar 93a/6

ķ.-mişlardur 111b/22, 205b/9

ķ.-sa 119b/12

ķ.-savuz 16b/1

ķ.-sun 93b/21

ķ.-up 48b/13, 77a/7, 93a/18,
111a/18, 136b/2, 140b/19, 164b/16,
180b/15, 195a/23, 201a/20, 207b/1,
20b/16, 211a/21, 252a/7

k.-ur 8b/8, 105a/2, 111b/10,
114b/5, 120a/9, 130a/8, 136b/1, 170a/22,
170b/9, 184a/14, 223a/1

ķ.-urđı 120a/4

ķ.-urlar 118b/9, 118b/9

ķ.-urlarsa 125b/4, 217b/11

[=258]

ķal'a: (Ar.) Kale.

ķ. 87b/9, 227b/2, 252a/1

ķ.+dan 180b/15, 252a/7

ķ.+dur 273a/18

ķ.+ları 178a/19, 180b/12

ķ.+nuñ 252a/2

ķ.+ñuzdan 178a/1

ķ.+sına 58b/17, 143b/19

ķ.+ya 180b/15

[=13]

ķalay: Kalay.

ķ. 99b/11, 188a/11

ķ.+dan 188a/11

[=3]

ķalb: (Ar.) Kalp.

ķ.+e 167b/17

ķ.+ıla 109b/15, 118a/18

i'tikād-ı ķ. 109b/15

ķayyib-i ķ. 118a/18

[=3]

ķalblıķ: Bir hâlden diğer bir hâle ķevirme,
değişiklik.

(ķalblıķ).+ıla 48b/22, 69b/2

[=2]

ķaldur- : Yukarı ķıkarmak,
yükseltmek, yukarı doğru hareket ettirmek.

ķ. 32b/19

ķ.-dı 3b/12, 32b/4

ķ.-madı 32b/3

ķ.-sa 237b/22

ķ.-up 10b/15, 33a/3, 50b/3, 54b/10,
160b/2, 163a/22, 210b/2, 217a/12,
234a/22, 241a/19, 250a/4, 263b/18

ķ.-ur 157b/2

[=18]

ķalem: (Ar.) Kalem.

ķ. 37b/7, 66a/3, 66a/3, 77a/1,
101a/15, 206b/22, 206b/23, 206b/23,
207a/5, 213b/17

ķ.+e 105b/12, 105b/19, 116a/23,
134b/2, 136b/3, 147b/17, 157a/3, 207a/1

ķ.+i+(1) 105b/19

ķ.+i+(2) 207a/3

ķ.+ile 206b/21, 260a/2

[=22]

ķalender: (Far.) D nyadan elini eteğini
ķekip her Şeyi hoş g ren kimse.

ķ.+ler 169b/16

[=1]

ķalıb: (Ar.) Herhangi bir Şeye muayyen bir
Şekil vermek iin kullanılan ve o biimi
taşıyan vasıta, kalıp.

ķ.+i+(2) 141b/5

[=1]

ķalın: Kalın.

ķ. 254a/10

[=1]

ķalınlık: Kalınlık. bk. **ķalunluk**

(ķalınlıę).+i+(2) 203a/11, 218a/21

ķ.+ıla 237b/6

[=3]

ķalk-: Yukarı doğru y kselmek.

ķ. 224a/7

ķ.-a 232b/13, 250a/5

ķ.-ar 163a/19

ķ.-duka 157b/1

ķ.-un 175a/15, 175a/16, 209a/6

ķ.-up 10b/17, 31b/15, 156b/6,

177b/15, 192a/4, 209a/7

[=14]

ķalka: Kalkan.

ķ. 43a/10, 176a/3

ķ.+ıla 192a/20

[=3]

ķalunluk: Kalınlık. bk. **ķalınlık**

(ķalunluę).+i+(2) 234a/10

[=1]

ķamet: (Ar.) Boy.

ķ. 70a/4, 144a/23, 157a/16, 170b/4,
170b/6, 205b/20, 218a/17, 228b/2, 241b/9,
253b/21, 258a/20, 258b/21, 259a/4

Şekl-i ķ. 157a/16

ķ.+ine 170b/5

ķ.+ n zi 241b/8

[=15]

ķamil: (Ar.) Kemale ermiş, olgun.

k. 35b/23, 41a/2, 53b/10, 65a/22, 110a/16,
120b/5, 123a/4, 135a/22, 147b/10,
153b/22, 170a/8, 189b/6, 195a/8, 19b/16,
202b/13, 216b/8, 252a/13, 265a/20

‘aql-ı k. 110a/16

ķuvvet-i k. 252a/13

Őif -yı k. 35b/23

k.+d r 113b/10, 80a/9

k.+e 100a/23

nec t-ı k. 100a/23

k.+i+(3) 130b/2, 247a/2

k.-i ‘aql 130b/2

k.-i ķudret 247a/2

[=23]

ķamu: B t n, hep.

ķ. 1b/15, 9b/7, 12a/16, 36b/15,
54b/16, 122b/8, 130b/12, 131a/10,
153a/10, 210a/15, 219b/20, 250b/15,
253a/11, 271b/2

ķ.+sı 54b/13

[=15]

ķan: Kan.

ķ. 61b/19, 89b/17, 101a/11, 228b/2,
235a/8, 268a/3, 273a/3

ķ.+a 39b/10, 89a/1, 89a/2, 101a/10,
164a/22, 206a/5, 218a/16, 244a/23

ķ.+dan 204b/10, 218a/16, 244a/23,
259b/19

ķ.+ı+(1) 164a/22, 206a/5

ķ.+ı+(2) 246a/18

ķ.+ıla 204b/10

ķ.+ın 133a/1

ķ.+lar 37b/10, 118b/4

ķ.+uñuz 267a/10

[=27]

ķan-: Doymak, kanmak.

ķ.-maya 164a/14

ķ.-mayalar 164a/10

ķ.-mazsız 164a/11

ķ.-miş 15a/5

ķ.-mişla 15a/4, 15a/4, 15a/5, 15a/6

[=8]

ķanā'at: (Ar.) Kısmete razı olma, bir şeyi
yeter görüp fazlasını istememe.

ķ. 150b/10, 152b/6, 207b/10,
216a/9, 253b/6

[=5]

ķanad: Kanat. bk. **ķanat**

ķ. 4a/21

ķ.+ı+(2) 10a/9, 142b/11, 148b/21,
149b/12, 184a/7, 230b/7, 240b/12, 248a/9

ķ.+ıla 4a/23, 156a/10, 156a/10

ķ.+ınca 89b/6

ķ.+ını 261a/14

ķ.+ları 34a/17

[=15]

ķanadlu: Kanatlı. bk. **ķanatlu**

k. 4a/22

[=1]

ķanat: Kanat. bk. **ķanad**

ķ.+ları 248a/8

ķ.+ların 205b/1, 205b/2

[=3]

ķanatlu: Kanatlı. bk. **ķanadlu**

ķ. 161a/11

[=1]

ķança: Ne kadar.

ķ. 23a/13, 23a/18, 23a/8, 61a/15,
167a/15, 184a/23

[=6]

ķande: Nerede, her nerede.

ķ. 6a/7, 12b/3, 33a/6, 44b/5, 88a/1,
92a/11, 92a/19, 115a/10, 116b/12,
127b/15, 158a/15, 159a/5, 170a/2, 182a/23,
218b/8, 253a/17, 262a/10, 272a/3

ķ.+dür 3b/5, 31b/23, 227b/1

ķ.+ñsin 5b/9

ķ.+se 254b/10

ķ.+yidi 16a/16

[=24]

ķandil: (Ar.) Kandil.

ķ. 15b/9

ķ.+lerde 58a/17

[=2]

ķandur-: Kandırmak.

ķ.-mađiĉün 114b/21

[=1]

ķanı: Hani, nerede.

ķ. 54b/14, 62a/19, 67b/15, 146b/9

[=4]

ķāni': (Ar.) Kanaat eden, yeter bulup fazlasını istemeyen.

ķ. 19a/1, 133b/8, 257b/9

ķ.+dür 160b/1

[=4]

ķankı: Hangi. bk. **ķankı**

ķ. 14b/22, 23b/9, 26b/11, 35b/5, 36b/9, 41b/19, 63a/15, 76a/15, 95b/5, 95b/5, 95b/6, 95b/7, 104b/12, 104b/12, 126b/18, 130a/18, 134b/21, 145b/15, 152b/20, 158a/17, 158a/4, 158b/14, 158b/4, 159a/11, 159a/21, 159b/21, 160a/7, 160b/23, 161a/11, 161a/17, 161a/5, 161a/8, 187a/8, 229a/15, 233b/4, 267b/22

ķ.+dur 39a/8, 47a/2, 76a/15, 79b/7,

115a/23, 115a/23, 227b/17

ķ.+muz 137a/21, 264b/1

ķ.+ñuz 5a/15, 151b/12, 151b/9,

202b/20, 202b/22, 202b/23

ķ.+sı 117a/3, 140b/1, 140b/1, 171b/15, 171b/16, 171b/16, 188a/2, 209b/23, 229a/3, 229a/3, 229a/3, 245a/16

ķ.+sıdur 103b/19

ķ.+sın 35b/10, 35b/11, 166b/7

ķ.+sına 157b/22, 158a/10, 159b/10,

160b/12, 181b/19

ķ.+sından 62b/8

[=73]

ķankı: Hangi. bk. **ķankı**

ķ.+ñuz 134b/21, 151b/11, 151b/9, 202b/22, 207b/21

ķ.+ñuzdur 200a/14

ķ.+ñuzuñ 31b/9

[=7]

ķanmaķlıķ: Suya kanma, doyasıya iĉme.

ķ. 213a/6

(ķanmaķlıĝ).+ı 15a/7

[=1]

ķānūn: (Ar.) Kaide, kural.

ķ. 47b/17, 71b/10, 90a/5

ķ.+dur 75b/21

[=4]

ķap-: Kapmak.

ķ.-duķlarıdur 16a/8

[=1]

ķapak: Kapak.

(ķapaĝ).+ı+(1) 240a/21

[=1]

ķapķara: Kapķara, simsiyah.

ķ. 137b/3, 163b/18, 209a/12, 209a/3, 232a/3, 249b/4

[=6]

ķapla-: Her yanını örtmek, istila etmek.

ķ.-dı 12b/2, 25b/8, 26a/7, 32b/17, 137b/2, 149b/4, 152b/18, 152b/19, 156a/11, 242b/18

ķ.-duķ 3b/21

ķ.-mışdur 53a/16, 73b/9, 136a/5, 166b/22, 199a/8, 247a/9

ķ.-r 46b/14, 236a/11, 236a/11, 237b/8, 249a/20, 255b/23

ķ.-ruz 8b/6
ķ.-ya 41b/9, 41b/10, 96a/11, 97a/3,
206a/14, 232b/14, 232b/18, 232b/20,
269a/21

ķ.-yup 4a/3, 51b/16, 159a/7, 192a/5
[=37]

ķapladur-: Kaplattırmak.

ķ.-alar 201a/19
[=1]

ķaplan : Kaplan.

ķ.+lar 74b/9
[=1]

ķaplan-: Kaplanmak.

ķ.-mışdur 64b/4, 254b/19
ķ.-ur 240b/7
[=3]

ķapu: Kapı.

ķ. 29b/2, 32a/5, 98a/18, 105a/7,
105a/7, 132a/18, 168b/20
ķ.+da 2a/3, 181b/22
ķ.+dan 168b/19, 272a/5
ķ.+lar 74a/5, 178a/22, 229b/1
ķ.+ları 36b/9, 49a/11, 51a/22,
51b/13, 240a/1, 255a/2, 266a/9, 269a/17
ķ.+ların 87a/2, 130a/4
ķ.+larından 51a/11, 62b/8
ķ.+ma 224a/7
ķ.+sı 22a/7, 49b/6, 51a/2, 98a/17,
98b/2, 99a/23, 99a/23, 161a/11, 168b/18,
232a/11, 239b/11, 239b/8, 240a/3, 272a/18
ķ.+sıdur 49b/7
ķ.+sın 18a/8, 46a/3, 46a/3, 93b/21,
154a/23, 190a/1

ķ.+sına 12a/3, 51a/22, 57a/12,
61a/5, 122b/12, 123b/17, 159a/11,
175a/19, 181b/20, 181b/22

ķ.+sında 49b/6, 67b/12, 175a/20,
224b/9, 272a/3

ķ.+sından 30a/9, 36b/9, 49b/18,
127a/9, 159b/21, 181b/22, 240a/3

ķ.+sını 31b/11, 81a/23

ķ.+sınıñ 267a/4, 267b/8

ķ.+ya 215a/19, 229b/10, 229b/15,
229b/20, 263a/8

[=79]

ķar: Kar.

ķ. 167a/5, 240a/20

ķ.+dan 210b/3

[=3]

ķa' r: (Ar.) Ćukur řeyin dibi, dip, nihayet.

ķ.+ı+(2) 250b/8

ķ.+ına 161b/7

[=2]

ķara (I): Kara, siyah.

ķ. 48b/17, 58a/15, 58a/18, 134b/16,
142b/3, 155b/20, 19b/4, 208b/4, 214b/20,
228b/15, 232a/22, 232b/23, 234a/1,
239b/16, 241b/14, 244a/11, 256b/21,
264a/6

ķ.+dan 269a/14

ķ.+dur 19a/2

ķ.+sı 19a/2

ķ.+sından 159b/7

ķ.+yıla 268a/11

[=23]

qara (II): Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak.

q. 234a/4

q.+da 176b/22, 252a/19

[=2]

qara-: Kararmak, siyahlaşmak.

q.-r 42a/16

[=1]

qarābet: (Ar.) Yakınlık, akrabalık.

q. 27a/20

q.+i+(1) 254b/12

q.+inden 185a/21

q.+inüñdür 179a/13

q.+üme 78a/2

q.+üñüz 185a/21

[=6]

qarāyib: (Ar.) Yakın, akraba, eş, dost.

q. 70a/15

[=1]

qaralık: Siyahlık.

(qaralığ).+a 159a/19, 160b/18

(q).+ı+(1) 217a/16

[=3]

qaranlık: Karanlık.

(qaranlığ).+ı+(2) 12b/2, 39b/12,
39b/12

[=3]

qarañu: Karanlık.

q. 8b/7, 151b/8, 164a/21, 209a/3,
218a/17, 237b/8, 237b/9

q.+da 109a/22, 168b/14, 179b/16,
201a/20

q.+dan 134b/3

q.+larında 203b/9

q.+larından 102b/5

q.+sı 9a/14, 26a/7, 26a/7, 26a/8,
75a/13, 272a/12

q.+sın 93b/10, 255a/8

q.+sına 9a/15

q.+sında 15b/7, 136b/13

q.+sından 168b/3

q.+sınuñ 272b/4

q.+sıyla 234a/7

q.+ya 8b/6, 167a/17

[=30]

qarañulıq: Karanlık. bk. **qarañuluq**

q. 8b/8, 26a/8, 38a/9, 39b/11,
101a/20, 168b/12, 237b/9, 242b/4, 249b/5

(qarañulıg).+a 38a/9

q.+dan 61a/6, 61a/8

q.+dur 61a/7, 61a/8

(q).+ı+(2) 26a/7, 39b/12, 84b/16,
95b/12, 101a/18

(q).+ıla 255a/9, 272b/4

(q).+ın 254a/1

(q).+ında 109b/2, 205b/16

(q).+ından 167b/21, 198b/17,
260a/7

q.+larından 71b/5

[=28]

qarañuluq: Karanlık. bk. **qarañulıq**

q.+ları 50b/11

(qarañuluğ).+ı+(2) 167a/17

[=2]

qarār: (Ar.) Durma.

ķ. 61a/4, 65b/15, 66a/6, 66a/6,
70b/8, 84b/7, 116a/12, 136b/16, 136b/7,
149a/1, 153b/17, 153b/18, 153b/18,
166b/6, 179b/9, 215a/11, 223a/4, 227b/3,
234a/3, 235b/1, 243a/6, 244b/5, 268b/2

ķ.+ı+(2) 204b/11

ķ.+ına 172a/19

[=25]

ķarar-: Kararmak, karanlık ķokmek.

ķ.-a 206a/15, 206a/16, 228a/2

ķ.-mış 210b/3

ķ.-up 229a/6, 244a/10

[=6]

ķarard-: Karartmak.

ķ.-a 232b/16

ķ.-acak 189b/19

ķ.-up 138a/4, 248a/22, 256a/4

[=5]

ķarardıbil-: Karartabilmek.

ķ.-ür 9a/14

[=1]

ķarargāh: (Ar.+Far.) Bir yerde oturup
karar kılınacak, dinlenilecek yer.

ķ. 51b/9, 61a/20

ķ.+ı+(1) 221b/5

ķ.+ına 9a/3

ķ.+ıñuz 106b/4

ķ.+ları 116a/19

ķ.+larına 232b/19

[=7]

ķardař: Kardeş.

ķ. 66b/20, 66b/20, 66b/21, 69a/15,
99a/22, 132a/18, 134b/2, 208b/21,
232a/10, 239b/6

ķ.+dan 99a/22, 225a/9, 239b/6,
239b/9

ķ.+ı+(1) 132b/20, 225a/8

ķ.+ı+(2) 19a/15, 55b/20, 109a/2,
133b/17, 173a/6, 174b/21

ķ.+ıduñ 92a/23

ķ.+ıdur 27a/19, 133b/17

ķ.+ıla 232a/10

ķ.+ın 187a/2, 215a/2

ķ.+ına 19a/20, 175a/12

ķ.+ından 19b/9

ķ.+ınuñ 19b/4, 103a/15

ķ.+ıyın 21b/8

ķ.+lar 114a/2, 208b/23

ķ.+lardı 19a/12

ķ.+ları 146a/5, 176b/12, 180a/15,
181a/4, 181a/8, 185a/15

ķ.+larıdur 180a/20

ķ.+larına 181a/12

ķ.+larımız 126b/22, 180a/9

ķ.+larımızı 180a/8

ķ.+um 13a/8, 19b/6, 29b/3,
162b/21, 173a/6, 188b/10, 270b/13

ķ.+uma 19b/1

ķ.+umdur 32a/12

ķ.+umı 215a/5

ķ.+umuz 64b/14

ķ.+uñ 29a/19, 32a/16, 133b/13,
269b/7

ķ.+unuñ 191b/12

ķ.+uñuz 133a/12

ķ.+uñuza 133a/6

[=66]

ķarga: Kara ķarga, kuzgun.

ķ.+dan 134b/16

[=1]

ķarıl-: Karışmak, karıştırılmak.

ķ.-alar 154a/7

k.-maz 204b/11

[=2]

ķarılıķ : Yaşlılık, ihtiyarlık.

(ķarılıķ).+um 142a/18

[=1]

ķarın: Mide; döl yatağı, rahim.

ķ. 39b/12, 101a/12

ķ.+ı+(karnı) 26a/7, 26a/10, 144b/7,
164b/7, 208a/19, 230a/2

ķ.+ın+(karnın) 179b/16

ķ.+ına+(karnına) 26a/7

ķ.+ında+(karnında) 26a/12, 26a/13,
26a/18, 26a/20, 39b/9, 65b/17, 110a/9,
170b/4, 204b/10, 211a/10, 211a/8,
219a/12, 228b/2, 239a/8

ķ.+ından+(karnından) 26a/23,
211a/12, 211a/14

ķ.+ları 11a/23, 20a/11

ķ.+larında 159b/17

ķ.+larınuñ 99b/11

ķ.+uñuz+(karnunuz) 164a/9

[=32]

ķarıř: Açıķ elin baş parmak ucundan serçe parmak ucuna kadar olan ve ölçü gibi kullanılan açıķlıđı.

ķ. 27b/20

[=1]

ķarıř-: Birbirine girmek.

ķ. 253b/11

ķ.-a 97b/9, 145a/16, 241a/18

ķ.-acağı 243a/18

ķ.-dı 154b/2

ķ.-mağa 116a/18, 158a/19

ķ.-mamaķ 181b/8

ķ.-maya 100a/20

ķ.-maz 83a/18

ķ.-miş 230b/11

ķ.-mişdur 160a/6

ķ.-mişıdı 181a/4

ķ.-sa 72b/6

ķ.-up 5b/8, 69a/12, 81b/14,
126b/17, 264a/3

ķ.-ur 229a/12

[=21]

ķarıřdur-: Karıştırmak.

ķ.-alar 20a/16

ķ.-ısar 218b/4

ķ.-maz 256a/3

ķ.-up 203a/2

[=4]

ķarıřık: Karışık.

ķ. 228b/19

[=1]

ķarıřıklu: Karışık olan.

ķ. 243a/20

[=1]

ķarıřıksuz: Karışık olmayan.

ķ. 243a/19

[=1]
ķari'a: (Ar.) Ansızın gelen büyük bela.
ķ. 211b/22, 211b/23, 263b/22,
263b/22, 264a/1

[=5]
ķarīb: (Ar.) Yakın.
ķ.+dür 170b/3

[=1]
ķarībraq: Daha yakın.
ķ.+dur 222b/5

[=1]
ķarīn: (Ar.) Yakın.
ķ. 81a/23, 87a/21, 87a/22, 87b/3,
87b/9

ķ.+i+(3) 1b/23
ķ.-i şeyātīn 1b/22

ķ.+iyidi 138b/7

ķ.+leri 7b/23

ķ.+lerine 17b/12

ķ.+üm 19a/10

[=10]

ķarlaġuĉ: Kırlangıĉ.

ķ.+a 267b/19

[=1]

ķarpuz: Karpuz.

ķ. 102b/11, 157a/21, 207b/10

[=3]

ķarşu: Karşı, karşısına, tarafına.

ķ. 11b/8, 31b/12, 32a/22, 43a/10,
45a/5, 47b/5, 51a/23, 60b/12, 69a/1, 77a/3,
78b/7, 78b/8, 79a/16, 80b/22, 89b/4,
95a/23, 100a/9, 100b/4, 10a/22, 110b/8,
112a/5, 122b/15, 130b/12, 130b/9,

137b/18, 138b/23, 144a/7, 146b/8,
148b/22, 151b/10, 151b/15, 162a/22,
167b/4, 17a/9, 18b/15, 190a/4, 191b/18,
191b/20, 19a/8, 200a/10, 200a/10, 200a/16,
201b/20, 229a/13, 239a/20, 245a/11,
265b/10, 265b/7, 266b/20, 267a/10

ķ.+sına 181a/14

ķ.+sında 215a/2

[=52]

ķartabān: (Ar.) Karısı ile namahrem
kimseyi gördüġü halde aldırış etmeyen.

ķ. 131a/14

[=1]

ķarye: (Ar.) Köy.

ķ. 4b/22, 4b/22, 198b/8

[=3]

ķaşaş: (Ar.) Bildirme, anlatma, hikaye
etme.

ķ. 54b/22

ķ.+lar 42b/21

ķ.+larından 3a/16

[=3]

ķasāvet: (Ar.) Katılık, sertlik.

ķ. 12b/1

[=1]

ķaşd: (Ar.) Niyet, kurma; bile bile yapma.

ķ. 3b/3, 7a/4, 19b/6, 25b/20, 27b/7,
27b/8, 32b/23, 34b/6, 52b/20, 56a/9,
58a/11, 58a/6, 91b/1, 103a/6, 119b/5,
122b/10, 130b/13, 130b/13, 132a/9,
151a/23, 160a/2, 165b/8, 176a/3, 184b/2,
184b/7, 203b/11, 209a/10, 219b/6,
220b/14, 246a/14, 251b/8, 260a/16,

260b/15, 266a/20, 266b/15, 266b/4,
266b/6, 266b/8, 267b/15, 267b/21, 268a/8

ziyāde-yi k. 122b/10

k.+ı+(1) 130b/14

k.+ı+(2) 129a/17, 175a/3, 184b/18

k.+ıla 78a/21, 129a/11, 129a/13

k.+ın 30a/14, 133a/18

k.+ına 13a/5

k.+ında 91a/23

k.+ını 201a/11

k.+la 129a/11

k.+lar 52b/18

k.+ları 271a/23

k.+ların 56a/2, 268a/9

k.+larınıñ 58a/9

k.+um 266a/19

k.+umuz 267a/10

k.+uñuz 209a/6

[=62]

kasem: (Ar.) Yemin.

k. 2a/22, 15a/22, 122a/16, 136a/13,
140a/17, 144b/20, 207a/1, 207a/10, 207a/3,
213b/16, 216b/23, 217a/1, 226a/4, 227a/3,
227a/5, 231b/15, 236a/3, 236a/6, 240b/17,
240b/3, 240b/9, 244a/18, 244b/18,
247a/19, 247a/23, 247b/13, 250b/11,
250b/17, 252b/3, 253b/13, 253b/19,
255a/5, 255b/22, 258b/12, 258b/17,
263a/23, 265a/9

cevāb-ı k. 253b/20, 263a/23

k.+dür 136a/11, 207a/5, 236b/6,
28b/16, 52a/6

k.+ler 236b/6

k.+üdür 64a/6

[=45]

kāşif: (Ar.) Çok gürleyen, gürleyici; azap
rüzgarı.

k.+dur 140a/21

[=1]

kāşır: (Ar.) Kısa, boysuz.

k. 79a/12

k.+dur 118b/14

[=2]

kāsid: (Ar.) Kesat olan, eksik olan,
verimsiz olan.

k. 251b/7

[=1]

kasr: (Ar.) Saray, köşk.

k. 19a/1, 36b/13, 122b/3, 122b/4,
127a/22, 161a/9

[=6]

kaş: Kaş.

k.+ıla 265b/8

k.+ıñuz 147b/8

[=2]

kaşağı: Kaşağı.

k. 40b/16

[=1]

kaşı-: Kaşımak.

k.-r 263b/12

[=1]

kāşke: (Far.) Keşke. bk. **kāşki**

k. 7b/3, 91b/13, 213a/13, 213a/15,
215a/4, 227a/7, 227a/8, 235b/21, 236a/2,
253a/21, 258a/4

[=11]

kāşki: (Far.) Keşke. bk. **kāşke**

k. 7b/15, 48b/7, 87b/5, 146b/11

[=4]

kaşuk: Kaşık.

ķ. 269a/10

[=1]

kat: Kat, huzur, nezd, yan.

ķ. 26a/7, 39b/11, 41a/12, 41a/12,
66b/7, 137a/1, 137a/1, 148a/7, 148a/7,
149a/21, 149b/11, 172b/5, 199a/3, 199a/4,
212b/11, 221a/17, 221a/17, 242b/17,
242b/17, 242b/2

ķ.+a 111a/23

ķ.+ına 3b/2, 5a/13, 5a/13, 5a/21,
5a/22, 13b/22, 13b/22, 14a/14, 19a/16,
23a/8, 29a/19, 29b/2, 29b/10, 30b/22,
31a/5, 35a/10, 58a/22, 64b/14, 65a/4,
65a/6, 96a/20, 112b/22, 113b/3, 122a/11,
122a/16, 122a/19, 122a/22, 129a/21,
132b/7, 134a/10, 134b/9, 140a/23, 171a/9,
174a/22, 175b/3, 177a/19, 184b/16,
184b/4, 195b/15, 195b/16, 199a/22,
200a/12, 200a/12, 200a/20, 200a/22,
200b/4, 202a/7, 217a/14, 21b/13, 21b/23,
230a/1, 244a/15, 244a/4, 245a/10, 245a/11,
245a/12, 245a/12, 245a/18, 245b/19,
245b/5, 251b/15, 251b/16, 251b/4, 251b/4,
259b/16, 266b/15, 267a/22, 267a/22,
269a/1, 271a/15, 272a/6

ķ.+ında 2a/18, 5b/13, 10a/9, 14a/3,
14b/23, 15a/16, 18b/13, 18b/23, 23b/14,
23b/5, 23b/15, 23b/16, 29b/2, 35a/4,
36b/12, 36b/7, 39a/3, 39a/6, 41a/3, 44a/14,
44a/4, 46b/10, 46b/17, 46b/7, 49b/16,

49b/16, 49b/17, 50a/12, 53a/22, 53a/23,
53a/9, 57b/9, 58b/23, 60a/21, 60b/12,
71a/15, 71a/16, 74b/3, 75b/21, 75b/22,
80b/18, 80b/2, 81a/3, 82a/19, 84b/8, 86a/2,
86a/2, 86b/1, 86b/2, 86b/2, 87a/6, 89b/6,
91a/1, 94a/15, 98a/22, 98b/1, 98b/2, 98b/3,
98b/3, 98b/4, 103a/18, 103b/1, 104a/13,
107b/15, 111b/23, 114b/17, 117b/2,
117b/23, 120b/22, 127b/6, 128b/22,
128b/4, 129a/16, 129a/21, 129b/3,
130a/10, 130a/11, 130a/11, 130a/12,
130a/13, 130a/13, 130a/14, 130a/14,
130a/3, 130a/3, 130a/6, 132b/10, 132b/11,
134b/17, 134b/18, 135a/10, 135a/7,
138a/3, 139b/10, 13a/7, 140b/18, 142a/3,
144b/21, 144b/8, 147b/16, 147b/4,
151b/16, 153a/11, 165a/17, 173b/4,
173b/7, 174a/7, 181a/4, 183b/5, 184a/7,
184a/7, 186b/22, 188a/14, 188a/2, 188a/4,
188b/18, 190b/12, 190b/13, 193b/3,
196b/9, 197a/8, 198a/11, 200a/17,
210b/15, 211a/2, 216b/1, 223b/14,
223b/23, 224b/2, 230a/7, 234b/11, 235a/4,
236a/6, 236a/7, 239a/3, 240a/2, 240b/10,
240b/13, 243a/3, 245a/11, 245a/17,
249b/15, 252a/11, 257a/1, 25b/18,
260b/14, 262a/9, 263a/8, 266b/5, 267a/4,
269a/18, 269a/19, 26b/21, 270b/5

ķ.+ındadur 6b/9, 6b/22, 35a/3,
52a/20, 70b/16, 75a/3, 80a/11, 112a/18,
117b/7, 149b/2, 153a/5, 191b/23, 195b/6,
196a/1, 206a/11, 238a/14

ķ.+ındağı 120b/17, 187b/18

ķ.+ındağılar 202a/1

ķ.+ındağılara 193a/13
ķ.+ından 1b/6, 38b/17, 40a/13,
52a/11, 59b/19, 64a/7, 73a/9, 97a/16,
106b/22, 108b/21, 121a/2, 142b/5,
171a/19, 243a/23

ķ.+ındandır 61b/2, 91a/15, 118b/12

ķ.+ındayduķ 89b/14

ķ.+ındayıldı 126b/7

ķ.+ındayıldıķ 128b/1

ķ.+ındayın 68a/17

ķ.+ındayiken 258a/7

ķ.+umda 19a/22, 23b/8, 44a/16,
47a/17, 49b/11, 93b/18, 252b/22

ķ.+umuza 27a/6

ķ.+umuzda 6a/9, 8a/2, 11a/4,
32b/21, 35b/13, 36b/1, 77b/9, 83a/17,
83b/9, 86b/18, 86b/19, 134a/18, 134b/21,
134b/23, 136b/3, 139a/12, 144a/11,
214a/6, 222b/23, 231a/12, 241b/19,
244b/14

ķ.+umuzdadur 86b/7, 95a/11

ķ.+umuzdan 55b/13, 82a/15,
91a/11, 97a/12, 156a/2

ķ.+umuzdandır 95b/20

ķ.+uña 238b/3

ķ.+uñda 124a/20, 201b/21, 245a/19

ķ.+uñdan 117a/10

ķ.+uñuza 65a/9

[=332]

ķat: (Ar.) Kesme, kesilme; sona erdirme,
bitirme.

ķ. 10a/15, 118b/2, 122a/13, 16a/5,
173b/4, 18b/12, 213a/16, 216b/17,

222b/10, 222b/11, 222b/5, 22b/12,
231b/20, 269b/2

ķ.+ı+(3) 3b/14, 29b/19, 42b/18,
71b/6, 72a/20, 209a/2, 111b/22

ķ.-ı hūkm 29b/19, 209a/2

ķ.-ı naķar 111b/22

[=21]

ķat-: Eklemek, katmak.

ķ.-a 33a/2

ķ.-arduñuz 62a/20

ķ.-arlardı 16a/4

ķ.-arsız 65b/5

ķ.-dılar 138b/4

ķ.-mañ 32a/17

ķ.-maķdan 8a/20

ķ.-up 66b/12, 203b/13

[=9]

ķatı: Sert, Şiddetli.

ķ. 6b/14, 7a/12, 9b/19, 16a/13,
22a/12, 23b/22, 29a/20, 29a/23, 32a/6,
33a/17, 33a/20, 37a/1, 37a/2, 42b/8, 42b/8,
43a/9, 57a/18, 58b/10, 59a/14, 67a/19,
67b/7, 68b/23, 69a/4, 71b/13, 71b/18,
72b/18, 73a/11, 75b/9, 76b/2, 78b/17,
80b/9, 90a/20, 91b/14, 93a/15, 93b/10,
93b/15, 93b/15, 96a/11, 96b/2, 98b/7,
101b/16, 102a/11, 102a/3, 105a/13,
105b/9, 107b/6, 110b/10, 111a/13,
113a/15, 117a/18, 118a/11, 118a/12,
118a/17, 118a/17, 119b/1, 120a/12,
121a/10, 121a/11, 122a/14, 122a/3,
125a/16, 125a/21, 125b/9, 126b/16,
131b/6, 133b/23, 138b/21, 138b/5,

142a/11, 142b/14, 142b/5, 143a/4,
144b/16, 145a/18, 146b/14, 148a/4,
151b/19, 152b/15, 154a/14, 154a/23,
154a/5, 155a/4, 155b/19, 156a/19,
156b/10, 159b/14, 15b/12, 161b/13,
161b/13, 163b/16, 165b/8, 167b/15,
169a/20, 169b/10, 170b/9, 171a/7,
173b/12, 174a/8, 175a/1, 176a/1, 176a/4,
178b/11, 178b/19, 180b/14, 181a/10,
188b/13, 191b/4, 192b/12, 194a/6,
197a/20, 198b/5, 200b/2, 201b/2, 204b/1,
210a/7, 210a/9, 212a/17, 212a/2, 214a/15,
215b/21, 217a/21, 219b/12, 21b/19,
221a/1, 223a/2, 223a/21, 223a/4, 223a/9,
224a/20, 225b/4, 228a/12, 228a/3, 230a/1,
230a/12, 230b/12, 231b/17, 234b/1,
236b/9, 242a/12, 243b/12, 244b/11,
245a/17, 246b/13, 249a/3, 251a/2, 253a/6,
253a/7, 254b/11, 256b/9, 259b/14,
260b/12, 260b/4, 265a/10, 265b/7, 266a/1,
266b/5, 268b/14, 269a/11, 272a/15

ķ.+dur 16a/14, 52a/23, 52b/3,

53b/18, 55b/6, 76b/14, 133b/21, 134a/3,
134a/3, 148a/6, 156b/8, 179a/20, 180b/7,
183b/10, 204a/16, 242a/19, 244a/12,
246b/18, 250b/7, 263b/17

ķ.+ları 232a/13

[=180]

ķatık: Katık.

ķ. 134a/7, 134a/9

ķ.+larıñ 134a/13

[=3]

ķatıklan-: Katıklanmak.

ķ.-avuz 134a/8

ķ.-dılar 134a/9

[=2]

ķatıklandur-: Katıklandırmak.

ķ.-dı 134a/12

[=1]

ķatılıķ: Sertlik.

ķ. 72b/10, 82a/17, 228a/14, 228a/15

(ķatılıķ).+ı+(2) 116a/21

(ķ).+ıla 119a/8

(ķ).+ın 52b/9, 96b/2

(ķ).+ından 148a/8, 272a/19

ķ.+lara 148a/15

ķ.+ları 138a/8

[=12]

ķatır: Katır.

ķ.+lar 84a/12

[=1]

ķatıraķ: Daha sert, daha şiddetli.

ķ. 129a/21, 154b/10, 217b/21,
252b/16, 268a/19

ķ.+dur 67a/23

[=6]

ķatı'a: (Ar.) Kesen, durduran.

ķ. 113b/12

[=1]

ķatıl: (Ar.) Öldürme.

ķ. 115a/3, 247b/20, 253b/15

ķ.+ı+(3) 125b/20

ķ.-i hezimet 125b/20

ķ.+ile 124a/23

[=5]

ķatlan-: Katlanmak, tahammül etmek.

ķ. 28a/11, 155b/10

ķ.-alum 17a/12

ķ.-dı 62b/20

ķ.-mayalum 17a/12

ķ.-up 195b/3, 197b/23

[=7]

ķatli‘ām: (Ar. <kātli-i ‘āmm) Zaptolunan bir yerin irili ufaklı bütün halkını kılıçtan geçirme.

ķ. 249a/23

[=1]

ķatrān : (Ar.) Katran.

ķ.+dan 49a/21, 76b/15, 146a/15, 234b/14

[=4]

ķatre: (Ar.) Damla, damlayan şey.

ķ. 14a/12, 141b/6, 204b/10, 212a/8, 241b/7

ķ.+leri 272a/11

ķ.+si 20a/13

ķ.+sini 163b/17

[=8]

ķavın: Kavun. bk. **ķavun**

ķ.+uñ 157b/18

[=1]

ķavı: (Ar.) Güçlü, kuvvetli.

ķ. 1b/18, 6a/21, 17a/23, 31a/1, 77a/1, 144b/5, 189b/21, 235a/23, 267b/10

ķ.+dür 148b/18, 171b/17, 176b/4, 263b/15

ķ.+ler 17b/2

ķ.+lerine 17a/23

ķ.+lerümüz 193a/16

ķ.+si 70a/8, 192a/1, 259a/20

ķ.+ydi 30b/16

[=20]

ķavilig: Güçlülük, kuvvetlilik.

ķ.+in < [ķavılığın] 139b/5

ķ.+ine < [ķavılığına] 130a/19

[=2]

ķavim: (Ar.) İnsan topluluğu. bk. **ķavm,**

ķavüm

ķ. 30a/19, 268a/18

ķ.+den 118b/2

ķ.+ler 20b/4

ķ.+lerdür 7a/1

[=5]

ķavıraq: Daha güçlü, daha kuvvetli.

ķ.+dur 237b/2, 237b/2

[=2]

ķavl: (Ar.) Söz, lakırdı.

ķ. 3a/11, 13a/17, 22b/16, 52a/8

ķ.+den 3a/13

ķ.+i+(1) 117b/17

ķ.+i+(2) 2a/20, 4b/14, 74a/2, 17b/17, 22b/17, 107b/2, 147b/11, 241a/4

ķ.+i+(3) 247b/16

ķ.-i haķdur 247b/16

ķ.+idür 191a/23

ķ.+imüz 3a/10

ķ.+in 95a/11, 120a/14, 128b/14

ķ.+ince 90a/13, 173b/7

ķ.+inde 68b/20, 155b/5

ķ.+ine 186b/21, 271b/14

ķ.+ini 237a/10

ķ.+uñ 134a/11

ķ.+uñüz 126a/9

ķ.+ũñũzde 107b/1

[=30]

ķavm: (Ar.) ĩnsan topluluğu. bk. **ķavim,**
ķavũm

ķ. 5a/6, 5a/10, 5a/11, 6a/20, 6b/21,
6b/23, 7a/3, 7a/5, 7a/9, 7a/18, 12a/9,
12b/12, 17b/10, 20b/8, 20b/18, 21a/16,
21a/17, 22b/3, 25b/2, 25b/6, 25a/2, 25b/15,
25b/19, 28a/19, 36b/2, 45b/18, 47b/15,
52b/23, 55a/4, 56a/20, 56b/20, 56b/9,
56b/9, 57a/21, 57b/13, 58a/5, 62b/20,
63a/23, 74b/6, 74b/6, 79b/6, 83b/6, 89b/15,
91a/12, 91a/17, 91a/21, 94a/3, 99a/4,
99b/2, 101b/5, 105b/13, 105b/15, 106b/2,
108a/13, 109b/18, 110b/17, 112a/18,
112a/7, 112a/8, 118b/4, 118b/5, 120b/19,
120b/20, 124a/11, 125a/16, 125a/17,
129b/16, 130b/14, 135a/2, 137a/19,
138b/23, 142b/10, 142b/6, 143a/17,
144a/7, 161b/7, 161b/8, 164a/13, 168a/12,
175b/4, 177a/10, 177a/11, 177a/9, 177a/9,
177b/13, 177b/2, 178b/14, 179a/3,
185a/21, 188a/16, 188a/19, 190a/17,
190b/4, 191b/21, 195b/14, 200a/23,
200b/1, 203a/1, 203a/2, 203b/22, 204a/10,
204a/3, 204a/5, 210a/14, 210a/19, 211a/7,
217b/1, 228a/10, 236a/14, 236a/17,
236a/18, 245b/19, 255b/15, 255b/15,
255b/6, 257b/2, 270a/10, 272a/16, 272a/17

ķ.+çũn 64a/11

ķ.+den 96b/9, 134b/10, 142a/5,
184b/2, 266b/10

ķ.+dũr 26b/12, 38b/23, 95a/12,
98a/21, 105a/9, 111b/18, 118b/6, 120b/21,

137a/15, 142a/4, 144a/7, 161b/20, 171a/21,
175b/19, 177b/9, 180b/7, 190b/4

ķ.+e 6b/23, 7a/20, 7b/17, 25b/3,
25b/7, 26b/12, 26b/5, 48a/1, 56b/7, 62b/18,
89b/9, 91a/23, 112a/18, 114a/13, 124a/10,
130b/14, 130b/20, 139a/2, 142b/2, 144a/5,
191b/12, 204a/9, 205a/8, 217a/23, 217b/8,
218b/20, 218b/7

ķ.+edũr 104a/9

ķ.+i+(1) 3a/5, 3a/6, 24a/12, 25b/2,
25b/19, 26a/5, 48a/3, 136a/9, 142b/22,
153a/2, 176b/10, 212a/6, 255b/11,
266b/10, 268a/11

ķ.+i+(2) 4b/15, 6a/10, 7b/10,
27a/12, 29b/6, 30a/19, 30a/23, 30a/23,
30a/23, 52b/18, 55b/19, 56b/18, 56b/19,
64b/10, 64b/12, 67a/10, 67a/18, 73a/16,
92a/14, 93b/22, 96b/1, 96b/2, 97b/21,
97b/5, 97b/6, 98a/21, 98b/6, 99a/5, 99b/2,
103a/7, 103b/12, 112a/11, 112b/1, 113a/8,
121b/15, 121b/8, 132a/6, 136b/6, 137a/14,
137a/15, 137a/15, 137a/15, 137a/18,
139a/14, 143a/10, 143a/8, 149a/10,
152b/17, 154a/18, 154b/19, 155a/22,
155a/3, 155b/23, 155b/7, 156a/17, 177b/9,
179a/1, 180b/20, 184b/17, 205a/13,
211b/22, 211b/22, 212a/14, 212a/2,
215b/22, 217b/13, 218a/4, 218b/23,
219a/2, 219a/3, 225a/22, 228a/6, 22a/6,
231b/3, 237b/2, 241b/12, 242a/9, 247a/6,
250b/22, 250b/22, 266a/20, 268b/2,
268b/4, 270a/20

ķ.+i+(3) 30b/11

ķ.-i Ķureyş 30b/11

ķ.+idi 21a/7, 143b/2
ķ.+idük < [ķavmidük] 200a/7
ķ.+idüñüz 17b/16
ķ.+idür 116b/4, 152a/12, 152b/17,
186a/14, 247a/5, 252a/18
ķ.+ile 24b/6, 24b/7, 25a/17, 41b/18,
89b/12, 103b/11, 124a/11, 125a/16,
136a/10, 187b/14, 187b/19
ķ.+in 12b/5, 12b/10, 89a/14,
97b/12, 99a/2, 112a/4, 152b/13, 152b/14,
212a/9, 266b/13
ķ.+inden 30a/19, 52b/19, 152b/14,
190a/11, 231a/19, 257a/9, 266a/21,
266b/11
ķ.+ine 3b/5, 4b/23, 5a/4, 5a/6,
6b/11, 20b/15, 24b/20, 25a/14, 25a/18,
25a/2, 25a/2, 25b/2, 25b/5, 30b/10, 56b/17,
56b/6, 56b/6, 57a/19, 63a/23, 66b/19,
66b/19, 66b/23, 67b/3, 86a/3, 86a/4, 89b/7,
90b/3, 91a/11, 98a/2, 99a/3, 112a/4,
113a/8, 131b/2, 139a/14, 143b/1, 143b/22,
146b/21, 154b/6, 177b/10, 178b/19,
184b/8, 188a/16, 211a/6, 212a/9, 212a/9,
217a/19, 217b/10, 21a/12, 233b/8,
235b/14, 252a/18, 266a/15, 268b/10
ķ.+ini 24b/5, 75b/3, 88b/5, 89a/12,
97a/12, 98b/11, 112b/14, 143a/10,
152b/18, 200a/8, 208b/9, 212a/21,
237a/12, 237b/1
ķ.+inüñ 7b/1, 7b/19, 7b/20, 85b/2,
98b/12, 105b/2, 142b/8, 143a/1, 143a/15,
143a/5, 178a/18, 179a/1, 21a/16, 240b/12,
250b/19, 255b/1, 268b/16, 268b/7

ķ.+iydi 56b/19, 56b/20
ķ.+iyile 97b/12, 97b/13, 98b/16,
98b/16, 120b/23, 154b/5, 184b/21,
186a/14, 237a/22, 252a/6, 255b/3
ehl-i ķ. 252a/6
ķ.+iyile 12b/10, 97b/9
ķ.+lerden 106a/15, 124b/9
ķ.+lerdür 89b/10, 97b/1
ķ.+leri 176b/12
ķ.+lerine 63b/4, 113a/21, 113a/5,
185b/7
ķ.+lerinüñ 62b/19
ķ.+siz 6b/18, 112b/6
ķ.+ü 225a/1, 99a/1
ķ.+üm 7b/3, 56b/3, 57a/19, 89a/15,
217a/23, 218b/14
ķ.+ümü 217b/17, 260b/10
ķ.+ümüz 113a/8, 113a/13
ķ.+ümüzdür 201b/6
k.+ümüze 137a/23
ķ.+üñ 4b/3, 7b/6, 7b/23, 13b/5,
13b/17, 20b/4, 21a/21, 25a/19, 25b/16,
28a/18, 29b/3, 30b/5, 49a/7, 68b/8, 72a/4,
83b/13, 83b/6, 88a/23, 90a/12, 96b/5,
98b/23, 99a/3, 101b/9, 103b/21, 112a/3,
117b/3, 118b/11, 125a/22, 126b/19,
131a/9, 137a/13, 144a/5, 147b/10, 162a/9,
177b/11, 185b/20, 256b/22
ķ.+üñden 63a/20, 97a/11, 154a/18
ķ.+üñdenem 26b/11
ķ.+üñe 4b/21, 20b/3, 37b/3, 39a/1,
39a/2, 45b/17, 49b/2, 90b/14, 100b/13,
108b/20, 109b/9, 114a/11, 139a/19,

143b/17, 143b/4, 155a/16, 155b/21,
177a/8, 186a/3

ķ.+ũñi 12b/9, 55a/1, 117b/18,
270b/1

ķ.+ũñũ 41a/16, 64b/15

ķ.+ũñũze 185b/10

ķ.+ũz 111b/19

[=503]

ķavseyñ: (Ar.) İki kavis.

ķ. 149a/2

[=1]

ķavuk: Sidik torbası, mesane.

ķ. 101a/12

[=1]

ķavun: Kavun. bk. **ķavım**

ķ. 102b/11, 157a/21, 207b/10

[=3]

ķavuş-: Kavuşmak.

ķ.-alum 191a/1

[=1]

ķavũm: (Ar.) İnsan topluluğu. bk. **ķavm,**

ķavım

ķ. 155a/13, 214b/20, 214b/23,
218a/7, 219b/14, 264a/7

ķ.+den 131a/16, 155a/16, 204a/1,

215a/5, 217b/14

ķ.+densin 26b/11

ķ.+lerden 201b/22

ķ.+leri 67a/5, 186a/7, 232a/6

ķ.+lerin 172a/3

ķ.+lerine 171b/19, 186a/14,
219b/13

ķ.+lerini 270b/4

[=21]

ķavũmlık: Yakınlık.

(ķavũmlıg).+i+(1) < [ķavũmlıđı]

254b/12

[=1]

ķaya: Büyük ve sert taş kütlesi.

ķ. 65b/17, 221a/2, 221a/3

ķ.+dan 155b/13, 155b/8, 183b/10,
255b/5

ķ.+ya 221a/2, 252a/13

[=9]

ķayd: (Ar.) Kayıt, bağ.

ķ.+i+(2) 264b/12

ķayır: Çakıl.

ķ.+i+(2) 269a/14

[=1]

ķayır-: Kaygılanmak, endişelenmek,
tasalanmak, üzũlmek.

ķ.-duñ 26b/6

ķ.-maduđuñ 251b/17

ķ.-maduñ 26b/6

ķ.-ur 80a/14

[=4]

ķayım: (Ar.) Ayakta duran, var olan.

ķ. 38b/22, 54a/11, 75b/3, 76a/8,
90a/4, 101a/14, 101b/15, 114a/3, 115b/13,
123a/9, 137b/12, 143b/23, 195b/2,
217b/22, 241a/12, 247a/7, 258b/10, 260a/5

ķ.+dür 136a/6

[=19]

ķaymak: Süt kaymağı.

ķ. 13b/14

[=1]

ķayna-: Kaynamak, fokurdamak.

ķ.-dı 66a/14, 25b/23

ķ.-duğından 204a/1

ķ.-duğınlayın 99b/12

ķ.-ması 203b/21

ķ.-mış 62a/16, 99b/19, 117a/2,
20a/16, 235a/8

ķ.-r 146a/16, 159b/14, 159b/16,
160b/21, 163b/17, 164a/13, 164a/14,
164a/9, 240a/9, 249b/5

ķ.-ya 99b/11, 117a/2, 240a/8

ķ.-yup 121b/2, 159b/17

[=25]

ķaynar: Sıcaklığı belli bir dereceye
ulaşmış, kaynamış.

ķ. 49a/20

[=1]

ķayřer: (Ar.) Eski Roma ve Bizans
imparatorlarının lâkabı.

ķ.+i+(1) 111b/16

[=1]

ķayunađ: Tırnak, pençe.

ķ.+ına 249b/8

[=1]

ķayur-: Önemsemek, gereğini yapmak;
hazırlamak.

ķ.-a 9b/19, 60a/11, 254a/5

ķ.-alar 65b/16, 157b/17

ķ.-maya 88a/16, 264b/12

ķ.-maz 115a/8, 120a/21, 151a/18,
151b/18

ķ.-mazduń 179b/13

ķ.-mazlar 224b/21

ķ.-up 100b/6

ķ.-ur 69b/12

[=15]

ķayuruvir-: Hazırlayıvermek.

ķ.-esin 100b/5

[=1]

ķayyım: (Ar.) Mabed görevlisi, zahid,
keşiş.

k.+ı+(2) 45a/4

[=1]

ķayyime: (Ar.) Müstakim, âdil, çok
değerli.

ķ. 261b/11

[=1]

ķayyüm: (Ar.) Allah'ın sıfatı, bâki ve
kâim olan, ezeli.

ķ.+dur 75a/16

[=1]

ķaz-: Kazmak.

ķ.-dı 121b/22

ķ.-uń 246a/8

ķ.-up 155a/9, 245a/2

[=4]

ķazâ: (Ar.) Sonraya bırakmak, tehir etmek.

ķ. 16b/12, 216a/6, 233a/7, 254a/6,
242a/7, 259a/16

faşl-ı ķ. 16b/12, 216a/6,
254a/6

hük-m-i ķ 242a/7, 259a/16

ķ.+sı 211a/5

ķ.+sın 171a/3

ķ.+yı 165a/18

[=9]

ķazan: Kazan.

ķ. 99b/12

[=1]

ķazan-: Kazanmak.

ķ.-dılar 44b/8, 80a/4, 265a/22

ķ.-duğı 152a/13, 270b/15

ķ.-duķları 81b/13

ķ.-duñuz 43a/16

ķ.-mağı 189a/11

ķ.-mađiķün 120b/13

ķ.-miş 258a/15

[=10]

ķazıb: (Ar.) Yalan söyleyen, yalancı.

k. 119b/2, 250b/12

şubĥ-ı k. 250b/12

[=2]

ķaziyye: (Ar.) İş, husus, mesele.

ķ. 22a/2, 246a/12, 24b/2, 24b/3,
27a/2, 28a/12, 32b/22, 36a/18, 59a/2,
4b/23, 6a/18, 95a/21, 95a/23, 117a/7,
128b/3, 148b/10, 176b/9, 181a/2, 184a/22,
207a/7, 229b/3

beyān-ı ķ. 207a/7

sebeb-i ķ. 4b/23, 117a/7

ķ.+dür 19a/10

ķ.+lerden 24b/15, 123b/8

ķ.+leri 36b/6, 37b/6, 83b/13

ķ.+lerin 32b/23

ķ.+lerinden 20b/8

ķ.+lerinüñ 28b/21

ķ.+nüñ 177a/3

ķ.+si 34a/22, 41a/15, 42b/11,
46b/16, 96a/23, 140b/21, 148b/11, 152a/1,
177a/2, 228b/13, 255b/6, 268a/4

ķ.+sin 7b/19, 22b/18, 96b/15,
19a/23, 211a/18, 268a/6

ķ.+sinde 35a/3, 142b/16, 143a/1

ķ.+sinden 55b/6, 141b/23

ķ.+sini 46b/20

ķ.+yi+(1) 130b/17, 245b/20, 259b/5

ķ.+yi+(3) 232b/13, 257a/7, 259b/1,
266a/16

ķ.-yi aşĥāb-ı fil 266a/16

ķ.-yi beyān 232b/13

ķ.-yi nüzül 257a/7

ķ.-yi sebeb-i nüzül 259b/1

[=61]

ķazma: Kazma.

ķ. 171b/14

[=1]

ķebāyir: (Ar.) Büyük günahlar.

k. 151a/5, 128b/17, 129a/6,
151a/13, 151a/4, 216a/14

k.+den 262a/21

k.+le 151a/4

[=8]

ķebçe: (Far. <kefçe) Kepçe.

k. 269a/10

[=1]

ķebír: (Ar.) Büyük, ulu.

k. 230b/23

mülk-i k. 230b/23

[=1]

ķebíre: (Ar.) Büyük günah.

k. 151a/9
k.+dür 151a/7
k.+ye 151a/9
[=3]
keçe: Keçi kılından elde edilen kaba kumaş.
k.+ler 13b/13
[=1]
keçelen-: Keçelenmek.
k.-üp 221a/15
[=1]
keçi: Kedi.
k. 249b/8
[=1]
keenne-hu: (Ar.) Güya, sanki, gibi, benzer.
k. 3b/10, 3b/11, 3b/21, 19a/3, 52b/8, 54a/23, 60b/15, 123b/11, 123b/21, 123b/22, 138a/7, 158b/11, 159b/19, 15a/23, 161b/3, 173b/16, 200a/5, 203b/1, 203b/7, 227a/17, 263a/21, 268a/23
[=22]
kefâret: (Ar.<keffâret) Bir günaha karşı tutulmak üzere yapılan veya tutulan şey.
k. 152a/3, 173a/10, 173a/12, 173a/22, 173a/8, 173b/9, 194b/3, 195a/6, 198a/3, 198b/9, 199a/22, 200b/4
k.+i+(2) 226b/12
k.+i+(3) 199b/8
k.-i yemîn 199b/8
k.+ler 216a/13
k.+lerin 199b/6
[=16]
kefe: (Ar. < keffe) Kefe, terazi gözü.

k.+nüñ 95b/15
k.+sine 213b/3
[=2]
kefen: (Ar.) Ölüyü sardıkları bez.
k.+e 228a/11
[=1]
keff: (Ar.) El içi, el ayası, avuç.
k.+ini 227a/14
[=1]
kefil: (Ar.) Kefalet eden.
k. 36b/4, 209b/23
k.+dür 49a/10
[=3]
kefüre: (Ar.) Hakkı gizleyici, doğruyu gizleyen.
k. 231a/17
[=1]
kehf: (Ar.) Mağara.
k. 257a/9
aşhâb-ı k. 257a/9
[=1]
kehl: (Ar.) 30-50 yaş arasında bulunan kimse, olgun çağı.
k. 244b/3
[=1]
kelâm: (Ar.) Söz, lakırdı.
k. 1b/15, 2a/10, 19a/4, 19b/12, 50a/11, 64b/10, 66b/1, 71a/17, 100a/23, 100b/18, 106b/10, 107b/1, 126b/17, 131b/22, 131b/3, 132a/3, 175b/7, 175b/7, 190b/10, 204a/11, 210b/21, 214a/6, 215b/18, 216a/7, 219a/11, 219a/12, 222b/17, 236b/8, 237b/13, 237b/13, 250b/3, 264b/14

fuḥş-ı k. 222b/17
siyāk-ı k. 236b/8
k.+a 210b/21, 213b/14
k.+da 237a/17
k.+dan 3a/8, 87b/7, 116b/13,
233b/17
k.+ı+(1) 54b/17, 81b/16, 121b/16,
125a/10, 144a/2, 161a/18, 211a/22, 233a/9,
245a/1
k.+ı+(2) 37b/4, 64a/21, 82b/11,
101b/10, 104b/23, 107a/1, 117a/14,
118b/12, 137b/19, 149a/17, 165a/23,
213b/21, 225b/1, 267a/23
k.+ı+(3) 233b/14, 135b/21,
247a/13, 165a/14
k.-ı ḥaḳ 233b/14
k.-ı ḥaḳḳ 135b/21
k.-ı ḥālīḳ 247a/13
k.-ı kerīm 165a/14
k.+ıdur 37b/3, 52a/9, 73b/5,
106b/23, 107a/2, 10a/19, 145a/3, 220a/7
k.+ıla 77b/22
k.+ın 15a/20, 86b/3, 89b/4,
101b/17, 101b/19, 101b/21, 127a/18,
131b/16, 153b/15, 175b/4, 175b/8,
218b/11, 227a/2, 245a/10, 265a/14
k.+ına 51a/14, 51a/14, 87a/7,
100b/14, 101b/10, 101b/9, 102a/10,
117a/21, 131b/16, 191a/22, 233b/4
k.+ında 89a/22, 128b/2
k.+ından 214a/8, 220a/15
k.+ını 5b/14, 53a/2, 137b/18,
216b/22
k.+ınıñ 37b/4, 88a/3

k.+ıyla 78a/13
k.+idi 13a/5
k.+lar 13a/5, 225b/6, 249b/20
k.+ların 210a/3
k.+um 89a/20, 175b/5
k.+umdur 64a/7, 240b/17, 247b/16
k.+umı 217b/21
k.+umızı 101b/11, 101b/13
k.+umuz 28a/6, 100b/14, 130b/5
k.+umuza 71a/4, 107a/5
k.+umuzdan 102a/1
k.+umuzdur 43b/7, 240b/15, 241a/4
k.+umuzu 235a/13
k.+umuzla 20b/3
k.+uñ 17b/4, 64b/7, 114a/11
k.+uñıla 238b/8
[=140]

kelb: (Ar.) Köpek.

k. 120a/6, 216a/4

[=2]

kelebek: Kelebek.

k. 264a/1, 264a/2

[=2]

kelecü: Söz, laf. bk. **keleci**

k.+müz 93b/17

[=1]

keleci: Söz, laf. **kelecü**

k. 27b/15, 82b/17, 131a/15,
131b/23, 133a/22, 174b/14, 174b/19,
175b/1, 175b/4, 199b/11

k.+de 84b/21

k.+den 175b/1, 175b/11

k.+ler 174b/17

k.+lerin 94a/14

k.+ñüz 174b/16

k.+si 245a/10

[=17]

kelep: (Far.) İğlik yumağı.

k.+leri 96b/4

[=1]

kelím: (Ar.) Söz söyleyen, konuşan.

k. 222a/7

[=1]

kelíme: (Ar.) Sözcük, kelime.

k. 211b/15, 237a/16, 247a/13

k.+den 18a/16

k.+dür 127a/5

k.+leri 228a/20

k.+nüñ 190b/10

k.+sidür 127a/5

k.+sin 70a/19, 195a/19

k.+ye 117b/18, 197a/23

k.+yi+(1) 46b/14, 63b/21, 86a/11,

122b/12, 270b/5, 270b/6

k.+yi+(3) 17a/3, 18b/1, 25a/15,
40b/21, 42a/2, 46a/1, 46a/1, 51a/12,
52a/21, 52b/13, 58b/17, 62a/12, 62b/10,
63b/20, 65a/17, 67a/2, 76a/12, 76b/7,
86a/7, 86a/9, 87a/20, 127a/4, 127b/4,
122b/11, 141b/17, 160b/8, 189a/6,
195a/13, 235b/13, 256a/12, 256a/15,
258a/22, 264b/14

k.-yi bāṭıl 46a/1

k.-yi hidāyet 127b/4

k.-yi şümme 264b/14

k.-yi şehādet 258a/22

k.-yi taḳvā 127a/4

k.-yi tekzīb 256a/15

k.-yi tevḥíd 25a/15, 17a/3,

40b/21, 42a/2, 46a/1, 51a/12, 52a/21,
52b/13, 58b/17, 62a/12, 62b/10, 63b/20,
65a/17, 67a/2, 76a/12, 76b/7, 86a/7, 86a/9,
87a/20, 122b/11, 141b/17, 160b/8, 189a/6,
195a/13, 235b/13, 256a/12

k.+yile 76b/20

[=52]

kem: (Far.) Az, noksan, eksik.

[=1]

kemāl: (Ar.) Olgunluk, olgunlaşma.

k.+de 258b/23

k.+dedür 104b/7, 106b/18, 139b/7,
141b/5, 202a/20

k.+e 107a/12

k.+i+(3) 54a/13, 61b/8, 79a/19,
80a/1, 90b/4, 99a/6, 101a/6, 136b/9,
143b/7, 149b/9, 154b/17, 166a/14,
167a/18, 189a/12, 203a/15, 203a/21,
210a/18, 217a/5, 239a/17, 255a/10, 260a/7,
268a/19

k.-i 'ināyet 189a/12

k.-i kerem 210a/18, 260a/7

k.-i ḳudret 61b/8, 79a/19,
80a/1, 90b/4, 99a/6, 101a/6, 136b/9,
143b/7, 149b/9, 154b/17, 166a/14,
167a/18, 203a/15, 203a/21, 217a/5,
239a/17, 255a/10, 268a/19

k.-i mertebe 54a/13

k.+in 211b/13

[=30]

kenār: (Far.) Kıyı, çevre.

k.+i+(2) 247a/16, 269a/15

k.+ına 25b/19, 26a/23, 97b/7,
97b/14, 98a/6, 122a/11, 212b/12, 232b/13,
246a/23

k.+ında 26a/16, 140b/14, 141a/14,
157a/7, 250a/7, 269a/15

k.+ındadır 268b/5

k.+ından 237b/8

k.+larında 212b/7

[=20]

kendi: Kendi. bk. **kendü**

k. 3a/2, 3a/17, 6b/5, 6b/11, 7b/5,
9a/8, 9a/12, 12a/15, 18a/10, 18b/23,
19a/14, 20b/9, 25b/18, 26a/4, 30a/12,
32a/21, 33a/19, 39a/17, 40a/13, 41b/23,
44a/4, 45a/15, 45a/8, 45b/15, 45b/18,
46a/2, 46a/4, 46b/2, 48b/19, 49a/6, 49a/8,
51a/16, 51b/22, 51b/23, 51b/8, 53a/11,
53a/13, 53b/15, 53b/17, 54a/5, 56a/17,
59a/15, 63a/3, 63b/1, 63b/2, 65a/9, 66b/11,
67b/15, 67b/20, 67b/23, 72a/11, 72b/21,
74b/15, 75b/17, 75b/3, 76a/9, 76b/1,
76b/21, 77a/3, 77a/7, 77b/22, 78a/10,
78a/13, 79a/3, 79a/4, 79b/8, 80a/13, 80a/5,
81a/20, 81b/12, 82a/2, 83a/15, 84b/12,
85a/12, 89b/15, 89b/7, 91b/18, 93a/13,
93b/11, 94a/21, 94b/10, 95a/3, 95a/3,
97a/9, 97b/12, 98a/3, 98a/5, 99b/2, 99b/20,
99b/3, 100b/2, 102a/13, 102a/14, 103a/20,
103a/21, 103b/17, 103b/22, 104a/11,
104b/17, 108b/8, 109a/18, 109b/17,
109b/9, 111a/15, 114a/16, 118a/1,
119b/15, 124a/2, 213a/19

k.+ler 12b/16, 30a/7, 63a/19, 70a/4,
81b/14, 81b/17, 82a/17, 86a/14, 86b/1,

86b/10, 87b/1, 93b/8, 96b/12, 109b/2,
116a/2

k.+lerden 55a/18, 62b/5, 85a/18,
103b/14

k.+lerdendi 96b/12

k.+lere 62a/23, 76b/7, 88b/2,
93a/13, 93a/9, 93a/9, 98b/7, 108a/2,
109b/10

k.+leri 25a/7, 43b/8, 53b/15, 67b/9,
90a/9, 99a/17, 100a/4, 100b/15, 101a/7,
106a/10, 107a/2, 109a/19, 111b/21

k.+lerini 103b/16

k.+lerle 121b/15

k.+lerüñ 102b/20, 109a/20, 100a/22
k.+nüñ 38b/19, 54a/16, 56b/9,
61b/3, 94b/3, 99a/6, 105b/22, 105b/3,
106a/11, 109a/12, 125b/7

k.+ñüzden 17a/7

k.+ye 12a/13, 36a/17, 38b/14,
60a/17, 66b/4, 72b/21, 82a/8, 84b/12,
84b/13, 84b/20, 84b/8, 85a/10, 86a/1,
86b/12, 87b/9, 87b/17, 90a/9, 92b/2, 98a/4,
98a/6, 98a/7, 104b/8, 108b/8

k.+yi 5b/18, 43b/2, 49a/8, 51b/11,
60a/13, 60a/16, 60b/15, 69b/3, 76b/19,
85a/15, 87a/8, 102a/13, 104a/22, 114a/10

k.+yile 78a/20

[=206]

kendü: Kendi. bk. **kendi**

k. 5b/7, 7b/1, 7b/19, 8a/3, 8a/21,
8b/10, 9a/12, 9a/14, 9a/15, 10a/10, 12a/13,
14a/15, 18a/3, 18a/20, 21a/22, 22a/17,
28a/23, 29b/14, 30a/10, 34a/10, 34b/4,
40a/16, 40a/2, 40a/5, 43b/1, 45a/20,

45a/21, 46b/15, 47a/5, 47b/9, 50b/6, 51a/4,
52b/1, 52b/3, 56b/1, 62a/21, 62b/23,
64a/12, 64b/7, 65a/9, 66b/5, 67b/16, 68a/6,
68a/7, 70a/3, 72a/10, 74a/2, 74a/3, 75a/11,
79a/23, 79b/1, 80a/23, 80b/10, 86a/19,
98b/11, 99a/23, 108a/12, 112a/12,
112b/12, 117b/21, 117b/22, 117b/23,
118a/4, 118a/4, 119b/9, 120b/15, 120b/5,
121b/15, 122a/16, 122b/2, 123a/3, 124a/3,
125b/15, 126b/13, 126b/14, 128b/10,
129a/21, 132b/20, 133a/23, 133b/17,
133b/9, 135a/15, 135a/3, 135a/6, 136b/8,
138a/16, 138b/2, 138b/22, 13b/5, 141b/6,
142b/21, 142b/22, 143a/15, 143a/19,
143b/23, 144a/1, 144a/12, 144a/23,
144b/6, 144b/9, 145b/12, 146a/9, 146b/2,
147a/12, 147a/8, 148b/13, 148b/16,
148b/17, 148b/20, 149a/16, 149b/17,
150b/17, 151a/11, 151b/11, 151b/23,
151b/9, 152a/12, 152a/15, 152a/8,
154b/21, 155b/12, 156b/15, 157a/12,
158b/12, 160b/10, 166b/1, 166b/3,
168a/12, 169a/1, 169b/19, 170b/9, 171a/2,
171a/21, 171a/3, 172a/21, 172a/6, 176a/20,
176a/20, 176b/4, 177a/11, 178b/11,
178b/2, 179a/7, 179b/10, 179b/20,
179b/22, 179b/23, 181b/20, 181b/3,
182a/22, 186b/1, 187b/13, 188a/8,
188a/10, 188b/17, 188b/9, 190b/2, 192a/8,
193a/1, 195b/9, 196b/15, 196b/9, 198a/19,
200b/17, 202a/14, 203a/15, 203a/6,
203b/12, 207b/3, 208a/13, 208a/13,
208b/14, 209a/19, 211a/9, 215b/6, 216a/1,
219a/13, 219b/20, 226a/14, 227b/7,

228a/9, 229a/18, 231a/13, 231a/9, 232a/11,
232b/19, 233b/15, 234b/21, 235b/14,
236a/5, 236a/6, 236a/7, 237a/12, 239a/7,
239b/7, 239b/8, 240a/1, 240a/11, 240a/18,
240a/2, 240a/3, 240b/20, 246a/22, 247a/12,
247b/12, 24a/21, 251b/4, 251b/5, 252a/5,
254b/17, 254b/9, 255b/18, 255b/20,
256b/22, 257b/13, 257b/22, 257b/23,
258b/17, 258b/9, 259b/3, 261a/5, 261b/15,
262b/20, 263a/2, 264b/11, 266b/2, 267a/5,
267b/23, 269b/21, 270b/14

k.+de 166a/24

k.+den 2b/7, 29b/14, 32b/15,
33a/11, 42a/7, 52b/22, 62b/23, 77a/6,
84b/1, 95a/2, 108a/12, 109b/8, 112a/7,
112a/7, 130a/9, 139b/4, 146a/10, 146a/14,
147a/1, 147a/10, 160b/15, 161a/23,
181b/10, 181b/17, 181b/8, 182a/12,
188b/13, 196a/7, 214a/3, 214a/4, 225a/3,
22b/5, 230a/6, 233b/17, 235b/20, 239b/11,
240b/15, 240b/18, 240b/2, 241a/21,
241a/21, 247a/12, 249a/14

k.+ler 68a/5, 70a/9, 73b/1, 128a/16,
139b/18, 145a/2, 147a/17, 147a/21,
147a/22, 147a/23, 147b/1, 147b/20,
155b/5, 158b/9, 164a/15, 166b/1, 168b/20,
174a/14, 174a/8, 178b/2, 179a/17,
179b/15, 179b/17, 185b/16, 185b/22,
188a/5, 193a/21, 225b/9, 229b/12,
229b/13, 233a/16, 234b/9, 246a/10,
246b/2, 256a/23, 256b/1

k.+lerde 218a/13

k.+lerden 4b/4, 4b/6, 29a/10,
46a/23, 47b/11, 63a/18, 68b/18, 143a/22,

144b/13, 169a/20, 180b/20, 180b/4,
182a/10, 182a/11, 191a/4, 195b/16,
203b/12, 247a/9

k.+lere 10a/6, 11a/17, 27a/5,
33b/19, 39a/5, 42a/3, 43a/13, 55a/19,
58a/10, 65a/18, 67a/21, 67b/8, 73a/20,
80b/16, 81a/5, 91b/1, 103b/17, 104a/6,
112a/21, 114b/8, 126a/15, 136b/17,
136b/7, 138b/4, 147a/14, 147b/11,
148a/14, 148a/17, 156b/14, 157a/3,
157b/14, 162a/9, 171b/13, 172b/11,
179b/14, 18a/10, 190b/8, 192a/19,
236a/18, 255a/14

k.+leredür 194b/11

k.+leri 9b/3, 20b/7, 20b/9, 20b/13,
29a/1, 30a/9, 32a/19, 41b/13, 41b/14,
41b/6, 44b/15, 45a/8, 49a/1, 55b/16,
62b/20, 65a/22, 68a/4, 69a/22, 71a/6,
72a/1, 74b/11, 75b/23, 81a/3, 118a/6,
126b/15, 133a/8, 147a/17, 147b/5, 155a/9,
156b/1, 167a/21, 172a/13, 175b/22,
176a/2, 184b/22, 192a/19, 192a/20, 196a/2,
197b/12, 220b/14, 229a/23, 234b/15,
238b/12, 238b/7, 254b/20, 260a/9

k.+leriçün 242a/15

k.+lerile 216a/12

k.+lerinden 172a/6

k.+lerine 175b/18

k.+lerini 11a/10

k.+leriñ 50b/20, 56b/7, 63b/5,
93b/13, 131a/7, 136a/20, 15b/16, 162a/4,
179b/11, 179b/21, 20b/14, 215a/17,
215b/9, 215b/9, 229a/14, 229a/23, 233a/9,
233a/9, 247b/3

k.+mden 38b/10, 97a/16

k.+miçün 135a/3

k.+müze 84a/16, 145b/7

k.+müzi 155b/1

k.+ñden 64b/22, 148b/13

k.+ñe 4a/21, 174b/2, 199a/22,
222b/14, 252a/10, 258a/4

k.+ñi 12a/20, 38a/3, 38b/7, 222b/17

k.+nüñ 8b/1, 15a/22, 37b/3, 40a/4,
45a/13, 49a/12, 50a/1, 54a/16, 61b/7,
63a/1, 70b/7, 82a/23, 82b/1, 124b/18,
134a/22, 136b/9, 138a/15, 138a/2, 138a/3,
141b/1, 143b/7, 146a/12, 14a/20, 155b/8,
162a/1, 164a/17, 166b/20, 167a/19, 175a/6,
179a/15, 179a/15, 179b/22, 188a/7, 189a/1,
190a/4, 190b/12, 205a/21, 206b/5, 215a/2,
232b/14, 233b/19, 236a/17, 239a/16,
251a/17, 251a/23, 255a/16, 255a/17,
256a/19, 257b/15, 267a/6, 272b/20

k.+ñüzçün 135a/3

k.+ñüzden 213b/18

k.+ñüze 25a/20, 61a/7, 68b/8,
84b/15, 87b/16, 131b/7, 172a/17

k.+ñüzi 17a/21, 29a/7, 83b/3,
109a/4, 120a/18, 120b/5, 135a/5, 223a/11

k.+si 120a/4, 138b/8, 149b/12,
166b/21, 235b/11, 236a/5, 270b/8, 273a/6

k.+siçün 172b/15

k.+ye 2b/20, 3a/8, 5a/10, 13a/22,
13a/23, 19a/13, 28b/7, 29b/14, 29b/16,
33a/4, 36b/7, 39a/13, 41b/23, 41b/23,
46a/3, 51a/13, 51a/15, 53b/11, 56a/14,
65a/10, 67a/6, 70a/18, 72b/8, 7a/23, 7b/6,
80b/6, 80b/8, 80b/8, 81a/17, 81a/19,

81b/21, 82a/8, 91b/19, 94a/4, 103b/2,
104b/3, 111a/15, 115a/5, 121a/9, 124a/11,
127a/8, 134a/1, 134b/8, 144b/6, 147a/6,
147a/7, 151b/23, 151b/24, 152a/9, 165a/9,
172a/14, 172a/15, 172a/15, 181b/10,
181b/3, 181b/4, 181b/9, 184a/16, 184a/5,
185b/7, 192a/9, 196a/8, 207b/8, 207b/8,
215a/9, 215b/16, 216a/6, 217b/14,
219b/20, 227b/11, 237a/19, 244a/14,
254b/12, 259b/5, 263b/12, 264a/16,
264a/17, 265b/13, 265b/14, 270a/2

k.+yi 3b/17, 7b/8, 10a/15, 12a/17,
13b/2, 33a/20, 34b/13, 36a/17, 39a/15,
3b/17, 55a/10, 93b/16, 98b/2, 98b/9, 99b/4,
100b/22, 102a/13, 113b/23, 117b/14,
120b/16, 131a/16, 132b/20, 133b/18,
133b/5, 139b/1, 148b/21, 148b/6, 148b/7,
149a/13, 153b/19, 154b/23, 156a/3,
157a/9, 171a/20, 173a/21, 181a/21,
182a/11, 183b/10, 183b/11, 184a/6,
188a/6, 190b/11, 195b/12, 202a/5,
207a/10, 216a/18, 21a/19, 227a/7, 231a/16,
238b/9, 246a/12, 248b/17, 249a/14,
249a/8, 251b/8, 254b/4, 256a/15, 256b/14,
256b/15, 256b/16, 259b/4, 262b/20,
262b/22, 264a/1, 268b/23, 271a/17

k.+yiçün 174b/20

k.+yile 237a/17

[=683]

kendüzi: Kendisi. bk. **kendüzü**

k. 218b/1

[=1]

kendüzü: Kendisi. bk. **kendüzi**

k. 217a/16, 222b/10

k.+ñüze 5b/4, 43a/16

k.+ñüzü 271a/7

[=5]

kenîse: (Ar.) Kilise.

k. 266b/4, 266b/5, 266a/16,
266a/18

k.+lere 221a/7

k.+lerinden 272a/16

k.+sine 266b/6, 266b/10

k.+ye 266b/5, 266a/20, 266a/22,
266a/23, 272a/16

k.+yi+(1) 266b/7

[=14]

kenüd: (Ar.) Pinti, tamahkâr.

k. 263b/5, 263b/13

[=2]

kepenek: Çoban yağmurluğu.

k.+ler 13b/13

[=1]

kerâmet: (Ar.) Kerem, bağış, lütuf.

k. 35b/10, 49a/7, 49a/9, 60a/21,
91a/2, 98b/3, 103b/1, 103b/17, 106a/12,
123b/17, 134b/17, 134b/18, 136a/17,
140a/14, 161b/8, 209b/16, 245a/21,
249b/13, 256b/6

k.+dedür 182a/18

k.+den 7b/4

ehl-i k. 7b/4

k.+e 190a/20

k.+i+(1) 212b/23, 255b/9, 257a/3

k.+i+(2) 190a/19

k.+ile 51b/3, 74b/15

k.+in 46b/17, 105a/5, 146a/18

k.+ler 36b/14, 80a/21, 80b/2,
160b/16, 162b/16, 163a/7, 163b/9, 165a/9,
214a/15, 222a/16, 231a/13, 257a/16

k.+lerden 257a/16, 257b/17

k.+lere 4a/16, 135a/9, 182a/21

k.+leri 7b/1, 80a/11, 98a/22,
123a/8, 145b/12

k.+lerle 139a/12, 168b/5

k.+ünüz 134b/21

[=56]

kerāmetlü: Keramet sahibi.

k.+dür 239a/1

[=1]

kere: (Ar. <kerre) Defa, kez.

k. 36a/11, 77b/5, 244a/22, 245b/23,
247a/17

[=5]

kerem: (Ar.) Cömertlik.

k. 49b/6, 161a/21, 207a/22

fażl-ı k. 49b/6

k.+den 91a/14

k.+ile 169a/3

k.+inden 52b/1, 181b/15, 210a/18,
260a/7

kemāl-i k. 210a/18, 260a/7

k.+ine 52b/3, 80a/5, 91b/17,
124b/23, 160b/16

k.+inüñ 209b/10

k.+ümüz 231a/13

[=16]

keremallāh veche: (Ar.) “Allah yüzünü
ak etsin” anlamında Hz. Ali için söylenen
ifade. bk. **keremallāhu vechü**

k. 140b/2

[=1]

keremallāhu vechü: (Ar.) “Allah yüzünü
ak etsin” anlamında Hz. Ali için söylenen
ifade. bk. **keremallāhveche**

k. 71a/21

[=1]

keremit: Kiremit. bk. **kiremit**

k. 142b/3

[=1]

kerhen: (Ar.) İstemeyerek, zorla.

k. 236a/12

[=1]

kerih: (Ar.) Çirkin, iğrenç.

k. 70a/12, 84b/15, 84b/16, 115b/22,
118a/17, 118a/20, 119b/2, 122a/12,
131b/15, 131b/15, 131b/8, 133b/13,
138a/10, 147b/9, 181b/12, 190b/15,
191a/7, 191b/21, 215b/13, 215b/14,
236a/15, 257a/6

k.+i+(2) 13a/7

k.+le 66a/23

[=24]

kerihsin-: İğrenmek.

k.-üp 186b/10

[=1]

kerim: (Ar.) Kerem sahibi, cömert.

k. 4a/15, 4b/1, 163b/19, 181b/23,
199b/14, 205b/4

ecr-i k. 4a/15, 4b/1

pādişāh-ı k. 181b/23, 205b/4

k.+dür 50b/20, 71a/15, 158b/6,
161a/21, 165a/14, 173b/3, 209b/10,
241b/7, 259b/23

kelām-ı k. 165a/14

k.+lerdendir 97a/13

k.+ün 213b/19, 219b/15

[=18]

kerkes: (Ar.) Akbaba.

k. 212b/15

[=1]

kerpiç: Kerpiç.

k. 251a/11, 251a/11

[=2]

kervān: (Far.) Birbirini takip ederek giden insan veya hayvan sürüsü.

k. 191b/18, 192a/2

k.+ı+(1) 191b/21

k.+ıla 191b/17

k.+ların 122a/14

[=5]

kes-: Kesmek.

k.-di 23b/22, 45a/6, 155b/17, 178a/3, 182a/5

k.-düñüz 178b/17, 178b/17, 178b/21

k.-e 51b/11, 150a/1, 157b/11, 174a/9

k.-eler 90a/1, 178b/13, 178b/19, 209a/1

k.-em 23b/23

k.-en 245a/20

k.-enlerden 208b/13

k.-er 17b/10, 68b/3, 73a/1, 73a/3, 73a/4, 78b/7

k.-erken 178b/20

k.-erler 45a/15

k.-evüz 1b/5

k.-eydi 208b/13

k.-medi 7b/5

k.-mediler 178b/20

k.-mege 209a/6

k.-megil 4a/20

k.-megile 118b/4

k.-mek 23b/19, 48a/7

k.-meklige 209a/2

k.-mesünler 151b/5

k.-meye 48a/7, 73a/7

k.-meyeler 48a/3, 157b/9

k.-mez 73a/3

k.-mezdi 23b/22

k.-miş 245a/17

k.-mişlerdür 187b/15, 187b/17, 187b/18

k.-se 208b/16

k.-ün 178b/15

k.-üp 34a/18, 47b/21, 72b/10, 124b/22, 129b/20, 177b/22, 186a/6, 208b/16, 214a/5, 230a/6

[=60]

kesād: (Ar.) Alışverişte durgunluk.

k. 117b/8

[=1]

kesb: (Ar.) Çalışıp kazanma. bk. **keseb**

k. 12a/12, 18b/6, 43b/5, 45a/13, 61b/20, 63a/4, 65a/23, 78a/1, 78a/4, 78b/22, 78b/23, 80a/4, 102a/5, 104b/14, 127b/17, 169b/20, 171a/23, 195b/10, 242b/17, 244a/3

ķuvvet-i k. 61b/20

k.+de 79a/1

k.+ı+(3) 18a/8

k.-i āķiret 18a/8

k.+idür 45a/21
k.+ümdendür 79a/2, 79a/3
k.+üñüzdür 27b/9
[=26]
kesdür-: Kestirmek.
k.-em 23b/23
k.-medi 23b/20
k.-meye 23b/23
k.-mez 23b/19
[=4]
keseb: (Ar.) Çalışıp kazanma. bk. **kesb**
k.+i+(3) 223b/11
k.-i helâl 223b/11
[=1]
keser: Keser.
k. 46b/3
[=1]
kesici: Kesici, kesen.
k.+lerden 208b/16
[=1]
kesil-: Kesilmek.
k.-di 23a/17, 41b/2, 218a/6,
257a/12
k.-diden 187a/1
k.-düginden 79a/15
k.-e 93a/5, 131a/16, 203b/3
k.-eydüñüz 118b/2
k.-mege 178b/17
k.-megi 178b/17
k.-meye 253b/17
k.-ür 222b/5
[=14]
keşir: (Ar.) Çok çok olan, bol.
k. 1b/1, 202a/15

k.+dür 235b/6
‘aṭā-yı k. 235b/6
[=3]
keşret: (Ar.) Çokluk, bolluk.
k.+i+(3) 256a/4
k.-i ma‘āşī 256a/4
[=1]
kesük: Kesik.
k. 234b/10
[=1]
keşf: (Ar.) Açma, meydana çıkarma; gizli
bir şeyi bulma.
k. 19b/4, 64a/3, 96b/10, 97a/5,
153a/5
k.+i+(3) 210a/8
k.-i sāk 210a/8
[=6]
keşk: (Far.) Yoğurt kurusu, kurut.
k. 102b/2
[=1]
ketb: (Ar.) Yazma.
k.+i+(3) 78b/4
k.-i menzil 78b/4
[=1]
kevneyn: (Ar.) İki alem, dünya ve ahiret.
k. 77a/18, 262b/19
resül-i k. 77a/18, 262b/19
[=2]
kevşer: (Ar.) Cennette bir havuzun adı.
k. 116b/20, 257a/18
[=2]
key: Çok, pek, gayet.
k. 9a/9, 13a/7, 14b/10, 18b/4, 19a/2,
19a/2, 19b/17, 26b/20, 29a/11, 42b/18,

45a/2, 45a/4, 53a/21, 53a/21, 68a/7, 70a/8, 77b/19, 78b/12, 81a/16, 81a/18, 89a/7, 89a/8, 90b/17, 92a/8, 99b/20, 108a/15, 114a/10, 120b/20, 123a/16, 123a/22, 123a/4, 133a/6, 134b/23, 134b/23, 135a/1, 135a/1, 135a/7, 135a/7, 136b/9, 140b/18, 140b/18, 144b/16, 145a/23, 150b/13, 150b/3, 152a/8, 155a/18, 155b/1, 156a/2, 161a/7, 161a/7, 163a/16, 163b/7, 164b/4, 165a/13, 165b/8, 166b/22, 167b/15, 167b/16, 167b/17, 170a/23, 170a/7, 172b/20, 179a/20, 180b/14, 187b/3, 190a/22, 190b/12, 190b/19, 191b/7, 192a/1, 192b/1, 194a/17, 194b/21, 201b/2, 202b/22, 203a/20, 207a/22, 207a/22, 207b/12, 207b/23, 208a/9, 209a/15, 210b/18, 212b/12, 215b/21, 223a/2, 226a/7, 230a/7, 230b/14, 230b/20, 232a/13, 235a/4, 236b/18, 238a/8, 242a/12, 242a/4, 244a/12, 246b/18, 248b/19, 250a/16, 255b/6, 259a/17, 259a/20, 260b/18, 262a/5, 263b/10, 267b/16, 268a/20, 273a/16

[=110]

keyd: (Ar.) Hile, oyun.

k. 22a/23, 55b/17, 147b/19, 210b/19, 210b/19

k.+i+(1) 55b/15

k.+ine 147b/20

[=7]

keyfiyet: (Ar.) Nitelik.

k.+i+(2) 92a/17, 134a/11

[=2]

keyil: (Ar.) Kile, tahıl, hububat ölçüsü, ölçek. bk. **keyl**

k.+de 189a/15

[=1]

keyl: (Ar.) Kile, tahıl, hububat ölçüsü, ölçek. bk. **keyil**

k.+i+(1) 242a/9

[=1]

kez: Defa, kere.

k. 6a/17, 6a/22, 7b/13, 13a/3, 14b/22, 16b/10, 17a/13, 17a/18, 20a/21, 21a/23, 21b/19, 21b/20, 22a/10, 22a/12, 28a/20, 31b/14, 31b/9, 32b/6, 34b/10, 36a/12, 36b/17, 37a/9, 38a/18, 40a/15, 41a/10, 41a/13, 42b/20, 44a/8, 47a/16, 48b/8, 50a/19, 50a/20, 51a/18, 53b/11, 53b/21, 53b/22, 53b/23, 53b/23, 56a/20, 58a/14, 58a/15, 58a/20, 67b/1, 68b/20, 70b/6, 71a/9, 81a/11, 85a/8, 88b/20, 88b/22, 89a/1, 93a/1, 94a/5, 100a/1, 103a/3, 107b/15, 107b/18, 107b/18, 117b/20, 117b/20, 117b/21, 11a/11, 122b/13, 126b/23, 131a/4, 131a/5, 132a/10, 133b/8, 134a/1, 137b/23, 143a/20, 149a/11, 149a/12, 149a/12, 149a/13, 149a/16, 149b/13, 155b/19, 156a/20, 156b/21, 156b/8, 159b/16, 159b/22, 161a/7, 162a/18, 163a/5, 164a/17, 164a/9, 170b/15, 173a/23, 175b/6, 178b/20, 181a/6, 192b/17, 195a/13, 201b/15, 201b/19, 203a/23, 203a/23, 209b/8, 210a/5, 210b/1, 212b/2, 214b/15, 217b/15, 218a/12, 218a/18, 218a/3, 218b/12, 224b/11, 227b/11, 233a/11,

239a/20, 23a/13, 23a/17, 243a/1, 245b/20,
249b/12, 249b/23, 24b/3, 252a/8, 253a/14,
268b/14, 268b/3, 268b/6, 269b/7, 271b/16

k.+in 23b/19

[=128]

kezzāb: (Ar.) Çok yalan söyleyen, pek yalancı.

k. 71b/23, 222b/16

k.+dur 155b/3

k.+ı 157a/11

müseyleme-i k. 157a/11

k.+lar 151b/19

[=5]

kıble: (Ar.) Namaza başlarken yönelinen taraf, Mekke tarafı.

k.+ye 60b/12, 210b/8, 210b/9,
216b/6

k.+yi 129a/13

[=5]

kıbtî: (Ar.) Kıbt soyundan, çingene.

k.+lerden 199a/16

[=1]

kıç: Arka, geri.

k.+ın 260a/16, 260a/16

[=2]

kıg: Koyun, keçi dışkısı.

k.+ı+(2) 268a/13

[=1]

kıgır-: Çağırarak, davet etmek.

k. 76a/8

k.-a 122a/16, 154a/4, 212b/21

k.-alar 154a/15

k.-asın 46a/1

k.-asız 133a/7

k.-avuz 260b/12

k.-aydı 81a/2

k.-dı 21b/21, 200a/18, 251b/16

k.-duğunuzlayın 129a/3

k.-duñ 270b/7

k.-mağ 133a/1

k.-sa 55b/3

k.-up 5b/8, 5b/14, 129a/22,
184b/10, 199b/13, 260b/10

k.-ur 29b/2, 82a/5, 215a/10,
215a/11

k.-urlar 70a/4, 70a/9

[=28]

kıgırd-: Çağırarak, davet etmek.

k.-up 245b/9

[=1]

kıgırca: Çağırarak, davet eden. bk. **kıgırıcı**

k.+lara 48b/1

[=1]

kıgırıcı: Çağırarak, davet eden. bk. **kıgırca**

k. 81a/2, 113a/16

k.+dan 154a/11

k.+lar 50b/5

[=4]

kıgırıl-: Çağırılmak, davet edilmek.

bk. **kıgırıl-**

k.-alar 105b/12

k.-maya 72a/2

k.-urıdı 210b/5

[=3]

kıgırıl-: Çağırılmak, davet edilmek. bk.

kıgırıl-

k.-an 56b/12
k.-sañuz 54a/11
k.-ur 56b/10
k.-urlar 71b/22
[=4]
ķıl: Kıl.
ķ. 21b/16, 26a/19, 45a/4, 110b/15,
143a/7, 258b/8
ķ.+lar 271b/19
[=7]
ķıl-: Kılmak.
ķ. 148b/2
ķ.--(azād ķıl-) 91a/5, 256b/23
ķ.--(beşāret ķıl-) 189b/10
ķ.--(bey'at ķıl-) 187b/4
ķ.--(da'vet ķıl-) 224a/8
ķ.--(du'ā ķıl-) 21b/18, 21b/20,
23b/8, 89a/9, 93a/17
ķ.--(fāriğ ķıl-) 222b/9
ķ.--(ğazā ķıl-) 201b/1
ķ.--(güzide ķıl-) 222b/12
ķ.--(ħaber ķıl-) 257b/12
ķ.--(ħamd ü šenā ķıl-) 270a/18
ķ.--(ħavāle ķıl-) 96b/2
ķ.--(ħažer ķıl-) 191b/7
ķ.--(ictihād ķıl-) 269a/21
ķ.--(i'timād ķıl-) 222b/15
ķ.--(ķıyās ķıl-) 112a/1, 90a/4
ķ.--(mutāba'at ķıl-) 49b/2
ķ.--(namāz ķıl-) 59b/9, 224a/10,
231a/22, 248a/1, 248a/15, 258b/10,
260b/17, 269a/20

ķ.--(nažar ķıl-) 20b/6, 107b/21,
130b/21, 205a/20
ķ.--(pāk ķıl-) 224a/11
ķ.--(secde ķıl-) 90b/22, 231a/23
ķ.--(ta'cıl ķıl-) 23b/4
ķ.--(taħammül ķıl-) 108b/16
ķ.--(tažarru' ķıl-) 258b/9
ķ.--(tevbe ķıl-) 68b/3
ķ.--(va'z u naşihat ķıl-) 144a/12,
250b/1, 250b/6
ķ.--(ziyāde ķıl-) 41a/6, 41a/10,
41a/13
ķ.-a 45b/15, 45b/8, 48b/20, 55a/8,
55a/8, 80b/8, 80b/9, 86a/2, 108b/15,
117a/4, 137b/8, 149b/17, 161b/11,
186a/12, 222a/13, 222a/13, 222a/13,
223b/5, 227a/14
ķ.-a+('ālā ķıl-) 120b/6
ķ.-a+('amel ķıl-) 40b/6
ķ.-a+('ārzū ķıl-) 193b/15
ķ.-a+('āşikāre ķıl-) 78a/13
ķ.-a+('aṭā ķıl-) 146b/18
ķ.-a+('azāb ķıl-) 47b/10
ķ.-a+(azād ķıl-) 123b/16, 254b/9
ķ.-a+('azız ķıl-) 80a/8, 161b/11
ķ.-a+(beyān ķıl-) 115a/23, 162a/8,
198b/16
ķ.-a+(cehd ķıl-) 174b/22
ķ.-a+(cezā ķıl-) 102b/8, 194a/15,
201a/17
ķ.-a+(cihād ķıl-) 114a/4
ķ.-a+(da'vet ķıl-) 56a/1, 75b/3,
88b/6, 88b/8, 122b/12, 190a/13, 241b/3

ķ.-a+(da'vı ķıl-) 48b/19, 107b/6
ķ.-a+(delālet ķıl-) 114a/15
ķ.-a+(diri ķıl-) 228b/7
ķ.-a+(du'ā ķıl-) 60b/8, 60b/10,
60b/14
ķ.-a+(fāyide ķıl-) 242a/7
ķ.-a+(ferah ķıl-) 235b/21
ķ.-a+(ġāfil ķıl-) 193b/6
ķ.-a+(ġalebe ķıl-) 21b/7
ķ.-a+(ġālib ķıl-) 115b/13, 121a/17,
206a/23
ķ.-a+(ħalāş ķıl-) 113a/15, 115b/3
ķ.-a+(ħāşıl ķıl-) 40b/12, 40b/7,
98a/5, 98a/7, 134a/1, 139a/23, 174b/22,
18a/20, 190b/8, 193b/23, 197b/6
ķ.-a+(ħāyil ķıl-) 271a/8
ķ.-a+(ħāzır ķıl-) 139a/21
ķ.-a+(helāk ķıl-) 80a/3
ķ.-a+(ħisāb ķıl-) 141b/8
ķ.-a+(ħızmet ķıl-) 116b/13
ķ.-a+(ħor ħaķır ķıl-) 161b/10
ķ.-a+(ħor zelıl ķıl-) 80a/7
ķ.-a+(ħuşümet ķıl-) 44b/1
ķ.-a+(ħürmet ķıl-) 130a/9
ķ.-a+(ıraq ķıl-) 153b/19, 182a/12
ķ.-a+(ıbādet ķıl-) 18a/20
ķ.-a+(iħsān ķıl-) 41a/12, 52b/2,
151a/1
ķ.-a+(iħtiyār ķıl-) 53a/14, 170b/10
ķ.-a+(iħtiyāţ ķıl-) 117a/18
ķ.-a+(iķtidā ķıl-) 4a/17
ķ.-a+(imāret ķıl-) 87a/10
ķ.-a+(isti'dād ķıl-) 121a/4

ķ.-a+(istigfār ķıl-) 201a/11
ķ.-a+(i'tibār ķıl-) 191a/22
ķ.-a+(ıvaż ķıl-) 256b/21
ķ.-a+(izhār ķıl-) 127b/7
ķ.-a+(ķurbān ķıl-) 22b/12, 23a/11
ķ.-a+(maħzūl ķıl-) 81a/23
ķ.-a+(ma'lūm ķıl-) 33b/8
ķ.-a+(melāmet ķıl-) 262b/20,
262b/22
ķ.-a+(menfa'at ķıl-) 176a/14
ķ.-a+(meşġūl ķıl-) 85a/7
ķ.-a+(muħālefet ķıl-) 40b/4
ķ.-a+(muħālifet ķıl-) 35b/1
ķ.-a+(muħārebe ķıl-) 94a/5
ķ.-a+(muħkem ķıl-) 133a/18,
201a/12
ķ.-a+(muşāliħa ķıl-) 132a/9
ķ.-a+(mutābi'at ķıl-) 87b/11
ķ.-a+(münācāt ķıl-) 21b/13
ķ.-a+(münker ķıl-) 148b/5
ķ.-a+(müteħayyir ķıl-) 203b/4
ķ.-a+(müyesser ķıl-) 15a/7, 78a/8,
257a/4
ķ.-a+(namāz ķıl-) 43b/21
ķ.-a+(namāzlar ķıl-) 40a/21
ķ.-a+(nazār ķıl-) 43a/11
ķ.-a+(raġbet ķıl-) 21a/19
ķ.-a+(raħmet ķıl-) 43b/23, 151b/3,
179b/17
ķ.-a+(raħmetler ķıl-) 172b/5
ķ.-a+(rāzı ķıl-) 95a/3
ķ.-a+(rec'at ķıl-) 196b/17
ķ.-a+(rūşen ķıl-) 172b/7

ķ.-a+(rūzī ķıl-) 43b/23, 77a/12,
104b/9, 123a/3, 123a/5, 124a/4, 185b/12
ķ.-a+(šābit ķıl-) 86a/11, 86a/7,
126a/9
ķ.-a+(šāfī ķıl-) 55a/9
ķ.-a+(sākin ķıl-) 79b/19
ķ.-a+(šālihlerden ķıl-) 98b/2
ķ.-a+(secde ķıl-) 38a/9
ķ.-a+(selāmet ķıl-) 55a/10
ķ.-a+(šoĥbet ķıl-) 173a/22
ķ.-a+(šefā' at ķıl-) 201b/6, 235b/14
ķ.-a+(tā' at ķıl-) 135b/22, 170a/1
ķ.-a+(tedārük ķıl-) 193b/22
ķ.-a+(tevbe ķıl-) 48a/7, 52b/3,
78a/19, 78b/10, 131a/10, 133b/21
ķ.-a+(teveccüh ķıl-) 90a/10
ķ.-a+(toĥru ķıl-) 124b/14
ķ.-a+(ukūbet ķıl-) 79b/11, 103a/6
ķ.-a+(umre ķıl-) 121b/4
ķ.-a+(yaķın ķıl-) 112b/11
ķ.-a+(yardım ķıl-) 158b/23
ķ.-a+(yār ķıl-) 36a/17
ķ.-a+(zinā ķıl-) 196b/12
ķ.-a+(ziyāde ķıl-) 41a/12, 71a/21
ķ.-acak+(fāyide ķıl-) 176a/8
ķ.-acak+(ĥürmet ķıl-) 129a/8
ķ.-acak+(ķara ķıl-) 234a/1
ķ.-acak+(menfā' at ķıl-) 149b/17
ķ.-acak+(müšāhede ķıl-) 87b/4,
87b/14
ķ.-acak+(zāyi' ķıl-) 189a/19
ķ.-alar 11a/9, 69b/16
ķ.-alar+(azād ķıl-) 115a/3

ķ.-alar+(bāṭıl ķıl-) 52b/21, 188b/23
ķ.-alar+(bey' at ķıl-) 187a/18
ķ.-alar+(cezā ķıl-) 235a/10
ķ.-alar+(da' vet ķıl-) 171b/19
ķ.-alar+(du' ā ķıl-) 180a/15, 180a/16
ķ.-alar+(edā ķıl-) 70a/18
ķ.-alar+(fidā ķıl-) 119b/1
ķ.-alar+(ġazā ķıl-) 135b/5
ķ.-alar+(ĥad ķıl-) 28b/7
ķ.-alar+(ĥamd u šenā ķıl-) 51b/4,
51b/21
ķ.-alar+(ĥāşıl ķıl-) 36b/12, 67b/5,
189b/10
ķ.-alar+(ĥizmet ķıl-) 146b/2
ķ.-alar+(ĥuşümet ķıl-) 17a/19, 58b/1
ķ.-alar+(ĥürmet ķıl-) 29b/5
ķ.-alar+(ibādet ķıl-) 144b/1,
147a/15
ķ.-alar+(icābet ķıl-) 86a/17
ķ.-alar+(ihtiyār ķıl-) 233a/16
ķ.-alar+(iķtidā ķıl-) 109b/7, 122b/2
ķ.-alar+(inābet ķıl-) 188b/16,
190b/6
ķ.-alar+(itāb ķıl-) 67b/20
ķ.-alar+(livāṭa ķıl-) 201b/11
ķ.-alar+(melālet ķıl-) 53b/16
ķ.-alar+(muĥālefet ķıl-) 176b/1,
201b/14
ķ.-alar+(muĥālifetler ķıl-) 73a/12
ķ.-alar+(muĥkem ķıl-) 126a/5
ķ.-alar+(muķātele ķıl-) 171b/13,
188a/10
ķ.-alar+(müšāhede ķıl-) 113b/15

ķ.-alar+(müzeyyen ķıl-) 125b/5
ķ.-alar+(nażar ķıl-) 50b/3, 50b/4,
50b/5, 50b/6, 174a/3
ķ.-alar+(nefret ķıl-) 154a/5,
172a/22
ķ.-alar+(ri'āyet ķıl-) 252a/5
ķ.-alar+(šābit ķıl-) 93b/13
ķ.-alar+(şadaķalar ķıl-) 168a/20
ķ.-alar+(selāmet ķıl-) 90a/9
ķ.-alar+(şoĥbet ķıl-) 18b/17
ķ.-alar+(şefā'at ķıl-) 150a/14,
150a/4, 226b/6
ķ.-alar+(taĥammül ķıl-) 81b/17
ķ.-alar+(taĥiyyat ķıl-) 11b/9
ķ.-alar+(taķdīs ķıl-) 65b/19
ķ.-alar+(taleb ķıl-) 100a/15, 187a/5
ķ.-alar+(taşadduķ ķıl-) 169b/12
ķ.-alar+(taşarrufķıl-) 147b/1
ķ.-alar+(taṽāf ķıl-) 145a/6
ķ.-alar+(tefekķür ķıl-) 33b/14
ķ.-alar+(temennī ķıl-) 81b/4
ķ.-alar+(temettu' ķıl-) 9b/5, 36b/11
ķ.-alar+(tena'um ķıl-) 18b/13,
100a/9, 109b/20, 110b/4, 145b/11, 146a/1,
161a/14, 183b/2
ķ.-alar+(tena'umlar ķıl-) 160a/17
ķ.-alar+(tevbe ķıl-) 117b/13,
134a/14, 186a/12
ķ.-alar+(teveccüh ķıl-) 185b/23
ķ.-alar+(vaşiiyyet ķıl-) 144a/6
ķ.-alar+(vaṽan ķıl-) 65b/18
ķ.-alar+(yardım ķıl-) 144b/3
ķ.-alar+(ziyāde ķıl-) 122b/9

ķ.-alar+(ziyāret ķıl-) 162a/21
ķ.-alardı+(fesād ķıl-) 78b/23
ķ.-alardı+(ĥalk ķıl-) 90b/6
ķ.-alardı+(ĥaşıl ķıl-) 121a/2
ķ.-alım 1b/1
ķ.-alum 124a/12, 155b/1
ķ.-alum+(şerif ķıl-) 64b/19
ķ.-alum+(yardım ķıl-) 180b/3
ķ.-am 251b/9, 41a/18
ķ.-am+(amel ķıl-) 110a/19,
110a/20
ķ.-am+(beyān ķıl-) 91a/17
ķ.-am+(cehennemī ķıl-) 38a/22
ķ.-am+(da'vet ķıl-) 112b/5, 188a/23
ķ.-am+(du'ā ķıl-) 245b/3
ķ.-am+(ebedī ķıl-) 69a/6
ķ.-am+(helāk ķıl-) 69a/5
ķ.-am+(ĥelāl ķıl-) 69a/5
ķ.-am+(ķonşı ķıl-) 166a/2
ķ.-am+(rüsṽāy ķıl-) 119a/17
ķ.-am+(şirk ķıl-) 57b/16
ķ.-am+(teveccüh ķıl-) 22b/4
ķ.-an+(bāṽıl ķıl-) 115b/20
ķ.-an+(beyān ķıl-) 75a/3
ķ.-an+(bey'at ķıl-) 124a/1
ķ.-an+(da'vet ķıl-) 76a/12, 199a/3
ķ.-an+(delālet ķıl-) 9b/15, 73a/22
ķ.-an+(du'ā ķıl-) 131a/3
ķ.-an+(faķır ķıl-) 47b/14
ķ.-an+(ġanı ķıl-) 47b/14
ķ.-an+(ĥiżmet ķıl-) 45a/4, 116b/12,
162b/1
ķ.-an+(in'am ķıl-) 104a/10

ķ.-an+(kifāyet ķıl-) 195b/9
ķ.-an+(mutāba‘at ķıl-) 25a/16
ķ.-an+(mücādele ķıl-) 80a/6
ķ.-an+(serzeniş ķıl-) 134b/13
ķ.-an+(taḥallūf ķıl-) 125a/15
ķ.-an+(vācib ķıl-) 100b/1
ķ.-an+(vāde ķıl-) 160a/7
ķ.-an+(var ķıl-) 152b/3, 158a/17,
195b/8
ķ.-an+(vāşıl ķıl-) 90b/16
ķ.-an+(vesvese ķıl-) 273a/5
ķ.-anlar+(‘amel ķıl-) 103b/2,
181a/21
ķ.-anlar+(da‘vet ķıl-) 188b/18
ķ.-anlar+(da‘vı ķıl-) 48b/21, 54b/14
ķ.-anlar+(namāz ķıl-) 15a/13
ķ.-anlar+(‘umre ķıl-) 126b/7
ķ.-anlara+(görlü ķıl-) 21a/5,
24a/14, 24b/14
ķ.-anlara+(münācāt ķıl-) 222b/4
ķ.-anlara+(naşıḥat ķıl-) 188b/20
ķ.-anlara+(ṭā‘at ķıl-) 41a/2
ķ.-anlara+(tevbe ķıl-) 78a/5
ķ.-anlara+(vefā ķıl-) 24a/3
ķ.-anlaradur+(namāz ķıl-) 269a/4
ķ.-anlardan 226a/23
ķ.-anları+(vefā ķıl-) 186a/18
ķ.-anlarun+(‘amel ķıl-) 265a/19
ķ.-anlarun+(bey‘at ķıl-) 125b/16
ķ.-anlarun+(istihzā ķıl-) 102a/5
ķ.-anlarun+(māl ķıl-) 102a/5
ķ.-anlarun+(tevbe ķıl-) 52a/15,
52a/15, 124b/21

ķ.-anun+(ġıybet ķıl-) 133b/22
ķ.-anunuzu+(vefā ķıl-) 173a/18
ķ.-ar+(delālet ķıl-) 117b/11,
130a/19
ķ.-ardı 30b/20
ķ.-arlar+(ṭavāf ķıl-) 127a/14
ķ.-arlarısa+(muḳātele ķıl-) 178a/4,
178a/5
ķ.-arlarsa+(i‘timād ķıl-) 176a/6
ķ.-arsanuz 177b/1
ķ.-arsız+(delālet ķıl-) 57b/15
ķ.-asın 110a/21
ķ.-asın+(azād ķıl-) 178a/8
ķ.-asın+(beşāretķıl-) 140a/10
ķ.-asın+(da‘vet ķıl-) 46a/1, 75b/4,
121a/14
ķ.-asın+(ḳurbān ķıl-) 24a/10
ķ.-asın+(mu‘āvenet ķıl-) 92a/9
ķ.-asın+(nişār ķıl-) 190b/19
ķ.-asız 194a/22
ķ.-asız+(āşıkāre ķıl-) 169a/2
ķ.-asız+(azād ķıl-) 115a/2
ķ.-asız+(esır ķıl-) 115a/1
ķ.-asız+(fidye ķıl-) 115a/2
ķ.-asız+(ḥāşıl ķıl-) 120b/7, 131b/7
ķ.-asız+(‘ibādet ķıl-) 102b/13
ķ.-asız+(in‘āmlar ķıl-) 218b/9
ķ.-asız+(işbat ķıl-) 150a/10
ķ.-asız+(izzet ü ikrām ķıl-) 123b/14
ķ.-asız+(menfa‘at ķıl-) 158b/1
ķ.-asız+(mu‘āvenet ķıl-) 120b/14
ķ.-asız+(muḳātele ķıl-) 125a/20
ķ.-asız+(mutāba‘at ķıl-) 186a/3

ķ.-asız+(muvāfaķat ķıl-) 198a/16
ķ.-asız+(naşihat ķıl-) 185a/9
ķ.-asız+(rüsvey ķıl-) 178b/22
ķ.-asız+(sefer ķıl-) 25a/19
ķ.-asız+(şoĥbet ķıl-) 61a/4
ķ.-asız+(ta' accübler ķıl-) 164b/15
ķ.-asız+(taşadduk ķıl-) 120b/14
ķ.-asız+(uķübet ķıl-) 79b/13
ķ.-avuz 104a/17, 104a/18, 164b/15,
164b/22
ķ.-avuz+(āşikāre ķıl-) 107a/13
ķ.-avuz+(beyān ķıl-) 46b/21
ķ.-avuz+(cezā ķıl-) 103a/8
ķ.-avuz+(da' vet ķıl-) 6a/23
ķ.-avuz+(diri ķıl-) 164b/6
ķ.-avuz+(ebedi ve muĥalled ķıl-)
93b/3
ķ.-avuz+(görklü 'ameller ķıl-)
81b/4
ķ.-avuz+(ĥaķir ķıl-) 69a/20
ķ.-avuz+(ibtılā ķıl-) 104b/11,
228b/21
ķ.-avuz+(mücāzāt ķıl-) 158b/22
ķ.-avuz+(nuşret ķıl-) 178a/6, 28a/7
ķ.-avuz+(secde ķıl-) 192b/14
ķ.-avuz+(uzun ķıl-) 12b/14
ķ.-avuz+(zāhir ķıl-) 24a/9
ķ.-aydı 74b/13
ķ.-aydı+(āşikāre ķıl-) 120b/10
ķ.-aydı+(a'zāb ķıl-) 178b/7
ķ.-aydı+(bay ķıl-) 47b/17
ķ.-aydı+(da' vet ķıl-) 118a/18
ķ.-aydı+(derviş ķıl-) 47b/17

ķ.-aydı+(helāk ķıl-) 178b/7
ķ.-ayduk+(feriştelere ķıl-) 90b/5
ķ.-ayduk+(ibtılā ķıl-) 220b/18
ķ.-ayduk+(kür ķıl-) 12b/3
ķ.-ayduk+(muṭi' ķıl-) 84a/16
ķ.-ayduk+(taşarruf ķıl-) 84a/17
ķ.-aydum 86b/22
ķ.-aydum+(iĥsānlar ķıl-) 227a/7
ķ.-aydun+(berāber ķıl-) 19b/7
ķ.-aydun+(mutābi'at ķıl-) 99b/21
ķ.-aydı+(binā ķıl-) 251a/3
ķ.-aydı+(maĥşuş ķıl-) 225b/18
ķ.-aydı+(nuşret ķıl-) 185b/18
ķ.-ayın 32a/2
ķ.-ayın+(delālet ķıl-) 57a/20,
189a/12
ķ.-ayın+(namāz ķıl-) 177b/1
ķ.-ayın+(secde ķıl-) 181a/17
ķ.-dı 1b/3, 3a/2, 23b/10, 23b/16,
24a/19, 29a/12, 32a/3, 35b/4, 38b/23,
39b/9, 54b/6, 61a/21, 61b/7, 72a/11, 81b/6,
85b/6, 85b/6, 121b/16, 129b/1, 134b/13,
135b/20, 137b/7, 161a/17, 168a/8,
171b/15, 172a/7, 181a/20, 198b/17,
199a/5, 211a/16, 221b/15, 256a/13,
256b/20, 260a/10, 266b/1, 272a/2, 272a/2
ķ.-dı+(a'ķım ķıl-) 218a/6
ķ.-dı+(amel ķıl-) 111a/2
ķ.-dı+(ar'ı-ı ĥāl ķıl-) 218b/12
ķ.-dı+(āşikāre ķıl-) 166b/17
ķ.-dı+(aṭā ķıl-) 50a/2, 67a/14,
125b/17, 125b/18, 141a/14, 146b/15,
207a/12, 230a/15, 257b/23

ķ.-d1+(azād ķıl-) 129b/19, 256b/19,
256a/20

ķ.-d1+(bāķı ķıl-) 86a/8

ķ.-d1+(bāķıl ķıl-) 119a/12, 128b/17

ķ.-d1+(beyān ķıl-) 8b/2, 10b/13,
11b/16, 19a/11, 20a/18, 51a/17, 57b/8,
61b/11, 83a/14, 88b/2, 100a/1, 113b/12,
136b/9, 140b/13, 145a/14, 145b/7, 14a/17,
160b/12, 163a/5, 167a/19, 198a/2, 199b/7,
224b/14, 227a/19, 22b/18, 239b/6, 243a/1,
247b/4, 24b/3, 254b/12

ķ.-d1+(bey'at ķıl-) 123b/22,
125b/15, 187a/21

ķ.-d1+(binā ķıl-) 237b/5

ķ.-d1+(būnyād ķıl-) 145a/5, 266a/16

ķ.-d1+(cum'a ķıl-) 192a/4

ķ.-d1+(çıraķ ķıl-) 218b/1

ķ.-d1+(çok ķıl-) 65b/16

ķ.-d1+(darb-ı meşel ķıl-) 7b/20

ķ.-d1+(da'vet ķıl-) 20b/16, 25a/15,
25b/2, 48a/3, 113a/23, 122a/19, 143a/16,
148b/12, 153a/14, 205a/17, 218a/2, 218a/3,
266b/13

ķ.-d1+(da'vı ķıl-) 31a/6

ķ.-d1+(delālet ķıl-) 248a/15

ķ.-d1+(du'ā ķıl-) 5b/23, 6a/2,
21b/16, 21b/18, 22b/7, 35b/20, 89a/11,
96b/9, 122b/3, 131a/4, 153a/18, 219a/14,
219a/22, 219a/22, 245b/4

ķ.-d1+(edā ķıl-) 249a/10

ķ.-d1+(ehl-i kerāmetden ķıl-) 7b/4

ķ.-d1+(emīn ķıl-) 230a/15

ķ.-d1+(erzanı ķıl-) 145b/12,
160b/16, 176b/18

ķ.-d1+(esir ķıl-) 129b/14, 177a/20,
197a/17, 197a/20, 266b/18

ķ.-d1+(faķır ķıl-) 10a/8

ķ.-d1+(farz ķıl-) 122b/11

ķ.-d1+(fażl u ihsān ķıl-) 80a/15

ķ.-d1+(gāfil ķıl-) 264b/3

ķ.-d1+(gānı ķıl-) 10a/8, 257b/9

ķ.-d1+(gānımetler ķıl-) 125b/23

k.-d1+(gāyib ķıl-) 166b/18

ķ.-d1+(gāzā ķıl-) 261a/4, 261a/7

ķ.-d1+(gıdā ķıl-) 268a/21

ķ.-d1+(gıriftār ķıl-) 18a/19

ķ.-d1+(görklü ķıl-) 130a/5

ķ.-d1+(güzıde ķıl-) 222b/11

ķ.-d1+(haber ķıl-) 177a/9

ķ.-d1+(hācet ķıl-) 165a/18

ķ.-d1+(hāmd u šenā ķıl-) 34b/19

ķ.-d1+(hārām ķıl-) 253b/16

ķ.-d1+(harem ķıl-) 268b/17

ķ.-d1+(hāşıl ķıl-) 123b/21, 248a/21

k.-d1+(hāvāle ķıl-) 96b/3, 268a/21

ķ.-d1+(hāzır ķıl-) 267b/12

ķ.-d1+(helāk ķıl-) 22b/2, 24b/21,
34a/7, 103a/8, 112a/23, 143a/12, 152b/13,
167a/12

ķ.-d1+(helāl ķıl-) 61b/1

ķ.-d1+(hezımet ķıl-) 266b/14

ķ.-d1+(hiţāb ķıl-) 167b/11

ķ.-d1+(hor hāķır ķıl-) 255a/22

ķ.-d1+(hużū' ķıl-) 176b/21

ķ.-d1+(hüccet ķıl-) 14a/18, 76a/20

ķ.-d1+(hükümler ķıl-) 46a/8
ķ.-d1+(ıraq ķıl-) 123a/15
ķ.-d1+(ısız ķıl-) 98a/20
ķ.-d1+(‘ibādet ķıl-) 22b/23, 107b/9
ķ.-d1+(ıbtidā ķıl-) 65b/12
ķ.-d1+(ıbtılā ķıl-) 32a/23, 188a/2
ķ.-d1+(ıhsān ķıl-) 106b/15
ķ.-d1+(ıhtıyār ķıl-) 27a/11, 57a/17,
179b/20, 216a/10, 238a/5
ķ.-d1+(ıķbāl ķıl-) 21a/9
ķ.-d1+(ıki pāre ķıl-) 23b/21, 73a/16
ķ.-d1+(ıkrām ķıl-) 75b/2, 197b/5,
269b/18
ķ.-d1+(ılhām ķıl-) 31a/7
ķ.-d1+(‘ımāret ķıl-) 266b/7
ķ.-d1+(ımtınā ķıl-) 207b/16
ķ.-d1+(ın‘ām ķıl-) 8a/16, 50a/1,
194a/17
ķ.-d1+(ınkār ķıl-) 73a/18, 256a/16
ķ.-d1+(ısbāt ķıl-) 2b/13
ķ.-d1+(ışāret ķıl-) 4a/20, 15a/14,
52a/23, 60b/23, 73a/15, 103a/21, 153a/20,
167a/20, 181a/17, 200b/5, 204b/23
ķ.-d1+(kāni‘ ķıl-) 257b/9
ķ.-d1+(ķarārgāh ķıl-) 51b/9
ķ.-d1+(ķaşd ķıl-) 103a/6, 130b/13,
132a/9, 165b/8, 266b/6
ķ.-d1+(ķasem ķıl-) 136a/13
ķ.-d1+(kelām ķıl-) 132a/3
ķ.-d1+(keleci ķıl-) 199b/11
ķ.-d1+(kerıh ķıl-) 131b/15
ķ.-d1+(kışmet ķıl-) 178a/10, 179a/3
ķ.-d1+(ķurbān ķıl-) 24a/11

ķ.-d1+(kūnyet ķıl-) 270b/12
ķ.-d1+(la‘net ķıl-) 81a/8
ķ.-d1+(lāyık ķıl-) 82a/3, 181b/20
ķ.-d1+(maħrūmlardan ķıl-) 11b/23
ķ.-d1+(maħşūş ķıl-) 225b/19,
272b/21
ķ.-d1+(maħżül ķıl-) 104b/23
ķ.-d1+(maħżul maħrūd ķıl-) 43a/4
ķ.-d1+(ma‘lüm ķıl-) 20a/22, 270a/5
ķ.-d1+(melül ķıl-) 110b/9
ķ.-d1+(mensüh ķıl-) 71a/16
ķ.-d1+(merdüd maħrūd ķıl-) 252b/17
ķ.-d1+(meşğül ķıl-) 78b/23,
124a/15, 264b/6
ķ.-d1+(minnet ķıl-) 260a/6
ķ.-d1+(muħālefet ķıl-) 38a/10
ķ.-d1+(muħkem ķıl-) 131b/6,
206b/19
ķ.-d1+(muķarreb ķıl-) 165a/9
ķ.-d1+(muķātele ķıl-) 125a/17,
177a/15, 177b/18, 266b/18
ķ.-d1+(musahħar ķıl-) 102a/17,
102a/23, 212a/4
ķ.-d1+(musahħar münķād ķıl-) 84a/15
ķ.-d1+(muşālehe ķıl-) 177b/7
ķ.-d1+(musallať ķıl-) 35a/2, 179a/6
ķ.-d1+(muşavverķıl-) 194a/16
ķ.-d1+(mutāba‘at ķıl-) 53a/18,
128a/7
ķ.-d1+(muťı‘ ķıl-) 35b/4, 39b/1
ķ.-d1+(mücādele ķıl-) 173a/1

ķ.-d1+(mücadile ķıl-) 172b/21
ķ.-d1+(mükāleme ķıl-) 144b/21
ķ.-d1+(müstevlī ķıl-) 167a/3
ķ.-d1+(müzeyyen ķıl-) 131b/5
ķ.-d1+(nāfile ķıl-) 223b/4
ķ.-d1+(nazār ķıl-) 19b/4, 21a/19,
31b/13, 31b/17
ķ.-d1+(nidā ķıl-) 19b/5, 236b/22
ķ.-d1+(ni'metler ķıl-) 13b/14
ķ.-d1+(nisbet ķıl-) 33a/1, 237a/10
ķ.-d1+(niyāz ķıl-) 36a/10
ķ.-d1+(nūr ķıl-) 218a/23
ķ.-d1+(pādişah ķıl-) 33a/13
ķ.-d1+(pāk ķıl-) 249a/8
ķ.-d1+(raġbet ķıl-) 22b/11
ķ.-d1+(raġmet ķıl-) 146b/19
ķ.-d1+(resūl ķıl-) 108b/14
ķ.-d1+(rivāyet ķıl-) 14b/19
ķ.-d1+(rivāyet ķıl-) 32b/6, 78b/21,
122b/10, 170a/19, 193b/14
ķ.-d1+(rūzī ķıl-) 19b/8, 106b/15,
110a/21, 257b/16
ķ.-d1+(şābit ķıl-) 188a/18, 237b/16
ķ.-d1+(şayvan ķıl-) 61a/21
ķ.-d1+(sebeb ķıl-) 165b/11
ķ.-d1+(sebīl ķıl-) 34a/19
ķ.-d1+(sebķat ķıl-) 100b/1
ķ.-d1+(sefer ķıl-) 97b/7, 124a/8
ķ.-d1+(selām ķıl-) 26b/15, 32b/10
ķ.-d1+(şenā ķıl-) 80b/16, 230a/5
ķ.-d1+(şenālar ķıl-) 24b/11
ķ.-d1+(serzeniş ķıl-) 132b/8
ķ.-d1+(şūret ķıl-) 194a/16

ķ.-d1+(şerik ķıl-) 237a/18
ķ.-d1+(şikāyet ķıl-) 197a/18,
245a/13
ķ.-d1+(şurū' ķıl-) 21b/12
ķ.-d1+(ta'accüb ķıl-) 23b/21
ķ.-d1+(ta'cīl ķıl-) 118b/19, 126a/1
ķ.-d1+(taġķīķ ķıl-) 127a/19
ķ.-d1+(taġşış ķıl-) 237a/19
ķ.-d1+(taġdır ķıl-) 65b/22
ķ.-d1+(taġdīs ķıl-) 166a/20
ķ.-d1+(taġsīm ķıl-) 179a/16
ķ.-d1+(taleb ķıl-) 71b/3, 124a/10,
237a/6
ķ.-d1+(ta'lim ķıl-) 185b/20
ķ.-d1+(tama' ķıl-) 76a/18
ķ.-d1+(tamām ķıl-) 65b/12, 270a/18
ķ.-d1+(taşdīķ ķıl-) 202a/9
ķ.-d1+(tażarrū' ķıl-) 173a/2
ķ.-d1+(te'ġīr ķıl-) 31a/7, 118b/18
ķ.-d1+(tekbīr ķıl-) 24a/10
ķ.-d1+(te'kīd ķıl-) 133b/16
ķ.-d1+(temyīz ķıl-) 51b/21, 157a/16
ķ.-d1+(tenbīh ķıl-) 28b/7, 116a/20,
162b/17, 165b/4, 260a/2
ķ.-d1+(terķib ķıl-) 241b/12
ķ.-d1+(teslīm ķıl-) 23b/7, 31a/15,
202a/2
ķ.-d1+(teşbīh ķıl-) 3b/6, 9a/8, 20a/9,
155a/8, 188a/12
ķ.-d1+(tevbe ķıl-) 39b/4, 52a/17,
211a/13
ķ.-d1+(teveccūh ķıl-) 23a/1, 35a/18,
66a/11, 217b/15

ķ.-d1+(‘uķŭbet ķıl-) 237a/20
ķ.-d1+(vācib ķıl-) 46a/5, 51a/3
ķ.-d1+(va‘de ķıl-) 10b/22, 127b/1,
128a/10, 151a/6, 203a/3, 230b/13, 231a/5
ķ.-d1+(vaħy ķıl-) 23b/7, 97b/3
ķ.-d1+(va‘id ķıl-) 242a/12
ķ.-d1+(var ķıl-) 14b/1, 61a/3,
94b/18, 167a/11, 205b/23, 246b/20
ķ.-d1+(vaşıyyet ķıl-) 5a/1, 75b/3,
208b/20
ķ.-d1+(vaṭan ķıl-) 177a/3
ķ.-d1+(vefāt ķıl-) 259a/11
ķ.-d1+(vesvese ķıl-) 181a/5
ķ.-d1+(yaraķ ķıl-) 121b/4, 267b/12
ķ.-d1+(yardım ķıl-) 138b/16
ķ.-d1+(yavu ķıl-) 257b/5
ķ.-d1+(yŭce ķıl-) 54b/7
ķ.-d1+(zāhir ķıl-) 114b/11, 158a/21
ķ.-d1+(zāyi‘ ķıl-) 40b/14
ķ.-d1+(ziyāde ķıl-) 122b/15,
256b/15
ķ.-d1ğunŭzṭŭn+(da‘vet ķıl-) 6b/21
ķ.-dılar 6a/17, 55b/15, 117a/13,
124a/14, 125a/15, 130b/13, 150b/23,
177b/14, 225b/1, 246a/9, 268b/1, 269a/5
ķ.-dılar+(‘āciz ķıl-) 205b/8
ķ.-dılar+(‘ahd ķıl-) 180b/22
ķ.-dılar+(ālet ķıl-) 18a/10
ķ.-dılar+(‘amel-i ṣāliħ ķıl-) 19b/20,
195a/5, 265a/18
ķ.-dılar+(āṣikāre ķıl-) 186a/8
ķ.-dılar+(baħillik ķıl-) 138b/3
ķ.-dılar+(bāṭıl ķıl-) 114b/1

ķ.-dılar+(bey‘at ķıl-) 123b/20,
123b/21
ķ.-dılar+(bi‘at ķıl-) 122b/9
ķ.-dılar+(cefālar ķıl-) 20b/16
ķ.-dılar+da‘vet ķıl-) 5a/4, 21a/17,
172a/3
ķ.-dılar+(da‘vı ķıl-) 48b/16
ķ.-dılar+(du‘ā ķıl-) 5b/22, 6a/1,
180a/15
ķ.-dılar+(edā ķıl-) 80a/22, 114b/8,
122b/13, 122b/14, 195a/5, 246b/15
ķ.-dılar+(ğavğa ķıl-) 129a/1
ķ.-dılar+(ğŭrklŭ ķıl-) 44b/22
ķ.-dılar+(ħaķır ķıl-) 181a/20
ķ.-dılar+(ħāliṣ ķıl-) 262a/7
ķ.-dılar+(ħamiyyet ķıl-) 127a/2
ķ.-dılar+(ħāṣıl ķıl-) 42a/3
ķ.-dılar+(ħizmetkār ķıl-) 18a/11
ķ.-dılar+(‘ibādet ķıl-) 53b/6,
172a/10
ķ.-dılar+(ictināb ķıl-) 151a/14
ķ.-dılar+(iħsān ķıl-) 230a/14
ķ.-dılar+(iħtilāf ķıl-) 11a/15,
22b/15, 47a/2, 91a/23, 103b/16, 173b/2,
236a/8
ķ.-dılar+(iħtiyār ķıl-) 43a/15,
49a/19, 114b/16, 114b/18, 170b/11
ķ.-dılar+(infāk ķıl-) 198a/9
ķ.-dılar+(inkār ķıl-) 6b/4, 67a/19,
71a/14, 77b/11, 102a/10, 112a/21, 119b/5,
136b/6, 162a/4, 169a/7, 182a/4, 194b/9
ķ.-dılar+(i‘rāz ķıl-) 194b/9
ķ.-dılar+(isbāt ķıl-) 89b/16

ķ.-dılar+(i'tikād ķıl-) 80a/14
ķ.-dılar+(ittifāk ķıl-) 34a/6, 173a/23
ķ.-dılar+(maħrūm ķıl-) 198b/6
ķ.-dılar+(ma'lūm ķıl-) 150a/13
ķ.-dılar+(mezār ķıl-) 262b/4
ķ.-dılar+(mu'ārıza ķıl-) 90a/16
ķ.-dılar+(muħālefet ķıl-) 119b/6,
176b/11, 178b/10
ķ.-dılar+(muħālifet ķıl-) 44b/21,
80b/1
ķ.-dılar+(muħārebe ķıl-) 34a/7,
186a/21
ķ.-dılar+(muħkem ķıl-) 133a/9
ķ.-dılar+(muķātele ķıl-) 115b/1,
132a/5, 177a/12, 266b/14
ķ.-dılar+(muşāliħa ķıl-) 126a/3,
127a/4
ķ.-dılar+(mutāba'at ķıl-) 125b/13,
146a/3, 180a/7, 262a/8
ķ.-dılar+(mutābi'at ķıl-) 93a/13
ķ.-dılar+(mūbtelā ķıl-) 172a/13
ķ.-dılar+(mūcādele ķıl-) 52b/21
ķ.-dılar+(mūstahaķķ ķıl-) 41b/6
ķ.-dılar+(nisbet ķıl-) 139b/4
ķ.-dılar+(nizā' ķıl-) 167a/12
ķ.-dılar+(pāk ķıl-) 262a/7
ķ.-dılar+(raġbet ķıl-) 190b/23,
252a/10
ķ.-dılar+(rivāyet ķıl-) 105b/23,
133b/19
ķ.-dılar+(şabr ķıl-) 177a/23
ķ.-dılar+(secde ķıl-) 37b/19, 37b/20
ķ.-dılar+(selām ķıl-) 35a/11

ķ.-dılar+(şehíd ķıl-) 32a/4
ķ.-dılar+(şerík ķıl-) 84b/4
ķ.-dılar+(şikāyet ķıl-) 89b/15
ķ.-dılar+(ta'accüb ķıl-) 107b/16,
142a/11, 261a/5
ķ.-dılar+(tā'atler ķıl-) 176b/17
ķ.-dılar+(taleb ķıl-) 179a/2
ķ.-dılar+(taşarruf ķıl-) 98a/3
ķ.-dılar+(taşdík ķıl-) 114b/7
ķ.-dılar+(tavāf ķıl-) 145a/8
ķ.-dılar+(ta'vız ķıl-) 28b/12
ķ.-dılar+(tażarrū' ķıl-) 25b/12
ķ.-dılar+(tefvız ķıl-) 241a/10
ķ.-dılar+(tekebbürlik ķıl-) 62b/10
ķ.-dılar+(tesbîħ ķıl-) 166a/24
ķ.-dılar+(tevbe ķıl-) 52a/14, 52a/15,
131a/10, 134a/14
ķ.-dılar+(teveccüh ķıl-) 139a/6
ķ.-dılar+(te'vıl ķıl-) 28b/12
ķ.-dılar+(umre ķıl-) 262b/5
ķ.-dılar+(va'de ķıl-) 181a/19
ķ.-dılar+(vaşıyyet ķıl-) 265b/3
ķ.-dılar+(za'if ķıl-) 177a/16
ķ.-dılar+(zāyi' ķıl-) 116b/10
ķ.-dılar+(ziyāde ķıl-) 212a/17
ķ.-dıldardı 182a/8
ķ.-dılarsa 157a/4, 174a/1, 174a/15
ķ.-dılarsa+(i'rāz ķıl-) 54b/1
ķ.-dısa 80b/8, 107a/14, 152a/14,
181a/12
ķ.-dısa+(amel ķıl-) 54b/20,
226a/15
ķ.-dısa+(tutu ķıl-) 146a/10

ķ.-dıyıdı 219b/2
ķ.-dıyıdı+(ķurbān ķıl-) 24b/1
ķ.-dıyısa+(cehd ķıl-) 143a/11
ķ.-duğı 49b/14, 51b/8, 52a/21,
56a/14, 60b/7, 87a/13, 117a/17, 119b/19,
120a/7, 124a/3, 130b/1, 131b/3, 136a/22,
139a/18, 152a/14, 160b/11, 166a/13,
185a/1, 191a/19, 193b/7, 199b/4, 239a/12,
257a/19, 273a/8
ķ.-duđı+(ārzū ķıl-) 160a/13
ķ.-duğı+(āşıkāre ķıl-) 189a/2
ķ.-duğı+(azād ķıl-) 256b/21
ķ.-duğı+(beyān ķıl-) 51b/17,
237b/20
ķ.-duğı+(da'vet ķıl-) 80a/21
ķ.-duğı+(da'vı ķıl-) 107b/7
ķ.-duğı+(du'ā ķıl-) 60b/8
ķ.-duğı+(farz ķıl-) 120b/18,
129a/12, 150b/23, 195a/21, 198a/2,
215a/15
ķ.-duğı+(ğıybet ķıl-) 133b/22,
134a/17, 134a/18
ķ.-duğı+(ħarām ķıl-) 83a/20,
91b/23, 202b/22, 215b/7
ķ.-duğı+(ħelāl ķıl-) 83a/20, 199b/2
ķ.-duğı+(ħıtāb ķıl-) 197a/7
ķ.-duğı+(ħızmet ķıl-) 146b/6,
146b/7
ķ.-duğı+(istidrāc ķıl-) 210b/14
ķ.-duđı+(mażmaża ķıl-) 121b/23
ķ.-duğı+(muķadder ķıl-) 144b/7,
223b/9
ķ.-duğı+(namāz ķıl-) 98a/20

ķ.-duğı+(nehy ķıl-) 132b/23
ķ.-duğı+(selām ķıl-) 174a/22
ķ.-duğı+(tā'at ķıl-) 100b/7
ķ.-duğı+(taħķır ķıl-) 33b/18
ķ.-duğı+(tekrār ķıl-) 86a/10, 190a/4
ķ.-duğı+(vācib ķıl-) 53a/3, 172a/14,
256b/15
ķ.-duğı+(va'de ķıl-) 56a/16, 123a/8,
146b/19, 178a/19
ķ.-duğıçün+(şefā'at ķıl-) 201a/14
ķ.-duğıdur+(i'tikād ķıl-) 75a/7
ķ.-duğıdur+(va'de ķıl-) 200b/12
ķ.-duğın 68a/23, 244a/16, 254a/17,
260b/1
ķ.-duğın+(azız ķıl-) 80a/8
ķ.-duğın+(bay ķıl-) 47b/16
ķ.-duğın+(dervış ķıl-) 47b/17
ķ.-duğın+(ħarām ķıl-) 55a/8,
199b/3
ķ.-duğın+(ħaţā ķıl-) 35a/18
ķ.-duğın+(ħelāl ķıl-) 199a/22,
215b/14
ķ.-duğın+(kerāmetler ķıl-) 214a/15
ķ.-duğın+(nazār ķıl-) 55a/7
ķ.-duğın+(vācib ķıl-) 229a/19
ķ.-duğın+(va'de ķıl-) 122b/22
ķ.-duğına+(haram ķıl-) 129a/7
ķ.-duğına+(helal ķıl-) 83a/21,
83a/21, 129a/7
ķ.-duğınçün+da'vet ķıl-) 210b/22
ķ.-duğınçün+(ħarām ķıl-) 199a/22
ķ.-duğında 77a/4
ķ.-duğından+(beyān ķıl-) 81b/16

ķ.-duđından+(ġaḏab kıł-) 138b/22
ķ.-duđından+(istiśnā kıł-) 256b/11
ķ.-duđından+(va´id kıł-) 184a/3
ķ.-duđınlayın+(kısmet kıł-) 179a/2
ķ.-duđınun+(muķatele kıł-) 168a/7
ķ.-duđıyam+(beşāret kıł-) 188b/10
ķ.-duğum 118a/3, 213a/19, 213a/19
ķ.-duđumça+(da´vet kıł-) 217b/17
ķ.-duğumuz 105b/13, 189b/11,
225b/14, 225b/4, 225b/8
ķ.-duđumuz+(farż kıł-) 246b/15
ķ.-duđumuz+(ġanımet kıł-) 126a/8
ķ.-duđumuz+(va´de kıł-) 62b/12,
88a/8, 88a/13, 104b/13, 117b/4, 153a/4
ķ.-duđumuzca+(yardım kıł-) 193a/6
ķ.-duđumuzda+(az kıł-) 47b/15
ķ.-duđumuzda+(te´hır kıł-) 46a/17
ķ.-duđuñ 64b/5, 160b/9, 235b/6
ķ.-duđuñ+(in´ām kıł-) 110a/18
ķ.-duđuñ+(va´de kıł-) 72a/15,
112a/12
ķ.-duđuñdan+(i´rāż kıł-) 144a/11
ķ.-duđuñuz 105b/2, 118a/6,
119b/22, 120b/5, 124b/3, 145b/18, 145b/6,
173a/17, 185a/12, 186a/17, 189a/18,
191a/9, 193b/22, 194a/11, 194a/20, 201a/5,
217b/6, 221a/7
ķ.-duđuñuz+(dāyım kıł-) 169a/1
ķ.-duđuñuz+(ħayr u şer kıł-)
181b/14
ķ.-duđuñuz+(´ibādet kıł-) 149b/17
ķ.-duđuñuz+(şadaķa kıł-) 168a/14

ķ.-duđuñuz+(va´de kıł-) 76b/10,
206a/8
ķ.-duđuñuza 185b/8
ķ.-duđuñuza+(´ibādet kıł-) 54b/2
ķ.-duđuñuzda+(da´vı kıł-) 135b/16
ķ.-duđuñuzı+(mücādele kıł-)
173a/2
ķ.-duđuñuzlayın+(i´rāż kıł-)
125a/21
ķ.-duķ 24a/12, 24a/4, 24a/6,
25a/11, 63a/20, 72a/6, 110b/4, 121a/14,
156a/13, 209b/6, 211a/5, 225b/3, 232a/22,
232b/6, 244b/13
ķ.-duķ+(´aṭa kıł-) 34a/1, 36a/2,
126a/4, 231a/13
ķ.-duķ+(bāķı kıł-) 264b/9
ķ.-duķ+(bereket kıł-) 24a/18
ķ.-duķ+(beşāret kıł-) 22b/9
ķ.-duķ+(beyān kıł-) 43b/4, 62b/19,
83a/9, 100b/23, 117b/17, 122b/6, 169b/6,
173b/19
ķ.-duķ+(bıkr kıł-) 163a/22
ķ.-duķ+(bünyād kıł-) 136b/13
ķ.-duķ+da´vet kıł-) 67b/4
ķ.-duķ+(delālet kıł-) 254b/1
ķ.-duķ+(diri kıł-) 137a/3, 140a/4
ķ.-duķ+(ejdehā kıł-) 98b/15
ķ.-duķ+(fitne kıł-) 19b/23
ķ.-duķ+(ġayret kıł-) 22b/11
ķ.-duķ+(geñez kıł-) 155a/1
ķ.-duķ+(ġözcı kıł-) 234b/20
ķ.-duķ+(ħalife kıł-) 33a/11
ķ.-duķ+(ħāşıl kıł-) 67b/8

ķ.-duķ+(havāle ķıl-) 67a/19,
88b/21, 143a/4

ķ.-duķ+(helāk ķıl-) 43a/20, 67b/7,
98b/16, 99a/1, 112b/1, 139a/14, 143b/1,
212a/12

ķ.-duķ+(helāl ķıl-) 253b/14

ķ.-duķ+(hıbe ķıl-) 24a/8

ķ.-duķ+(ħor ħaķır ķıl-) 22b/1

ķ.-duķ+(‘ıbret ķıl-) 90a/8

ķ.-duķ+(ıbtılā ķıl-) 32b/2, 34b/8,
208b/9, 208b/11

ķ.-duķ+(ıkrām ķıl-) 33a/11

ķ.-duķ+(ıķtidā ķıl-) 85b/3

ķ.-duķ+(in‘ām ķıl-) 24b/4, 90b/2

ķ.-duķ+(ıstıķbāl ķıl-) 130b/16

ķ.-duķ+(ıstınsāħ ķıl-) 105b/21

ķ.-duķ+(ışıdıcı ķıl-) 228b/22

ķ.-duķ+(ı‘ıtikād ķıl-) 219b/18

ķ.-duķ+(ızhār ķıl-) 112b/2

ķ.-duķ+(ķavı ķıl-) 31a/1, 189b/21

ķ.-duķ+(ķerāmet ķıl-) 35b/10

ķ.-duķ+(geşt ķıl-) 12b/5

ķ.-duķ+(ķısmet ķıl-) 86b/9

ķ.-duķ+(ķubbe-yı ħazrā ķıl-)
107a/7

ķ.-duķ+(ķutlu ķıl-) 31a/3

ķ.-duķ+(maħrūm ķıl-) 4a/1

ķ.-duķ+(maħzūl ķıl-) 198b/6

ķ.-duķ+(mālik ķıl-) 167b/4

ķ.-duķ+(mırās ķıl-) 98a/2, 98b/17,
103b/11

ķ.-duķ+(mışl ķıl-) 90b/3

ķ.-duķ+(muħkem ķıl-) 136b/16

ķ.-duķ+(musahħħar ķıl-) 13b/9,
13b/10, 35b/5, 35b/6

ķ.-duķ+(musallať ķıl-) 140a/9,
155a/4, 225b/3

ķ.-duķ+(muťı‘ ķıl-) 30b/17, 35b/7,
107a/8

ķ.-duķ+(mūbtelā ķıl-) 20b/5,
97a/12

ķ.-duķ+(mūkerrem ķıl-) 90b/2

ķ.-duķ+(mūvekkel ķıl-) 235a/15

ķ.-duķ+(śenā ķıl-) 24a/13

ķ.-duķ+(śenālar ķıl-) 25a/9

ķ.-duķ+(tafşıl ķıl-) 86b/11

ķ.-duķ+(taķdır ķıl-) 9a/1, 121a/21

ķ.-duķ+(tamām ķıl-) 107a/10

ķ.-duķ+(telkın ķıl-) 36a/7

ķ.-duķ+(tenbıħ ķıl-) 32b/2

ķ.-duķ+(ter tāze ķıl-) 137a/5

ķ.-duķ+(teveccūħ ķıl-) 209b/2

ķ.-duķ+(var ķıl-) 14a/13, 164a/15

ķ.-duķ+(vaşıyyet ķıl-) 110a/4

ķ.-duķ+(yardım ķıl-) 24b/7

ķ.-duķça+(taħammūl ķıl-) 83b/9

ķ.-duķdan+(beyān ķıl-) 189b/9,
259a/16

ķ.-duķdan+(deste ķıl-) 208b/18

ķ.-duķdan+(fenā ķıl-) 79a/21

ķ.-duķdan+(terbiyyet ķıl-) 257b/4

ķ.-duķdan+(tevbe ķıl-) 130a/1

ķ.-duķdan+(yok ķıl-) 152b/3

ķ.-duķları 28a/21, 55b/17, 72b/2,
99a/20, 105b/12, 105b/12, 107a/6,

119a/16, 119b/9, 135b/19, 174b/17,
182a/8, 194b/2, 223a/2, 229a/17
ḳ.-duḡları+(çivildü kıl-) 175a/2
ḳ.-duḡları+(iḥtilāf kıl-) 103b/18
ḳ.-duḡları+(inkār kıl-) 67b/18,
87b/3, 227b/19
ḳ.-duḡları+(selām kıl-) 261a/17
ḳ.-duḡların 174a/4
ḳ.-duḡların+(‘adāvet kıl-) 14a/10
ḳ.-duḡların+(muḡātele kıl-)
168a/10
ḳ.-duḡlarına+(mücādeleler kıl-)
52b/18
ḳ.-duḡlarına+(va‘de kıl-) 189b/1
ḳ.-duḡlarından+(mücādele kıl-)
57a/7
ḳ.-duḡlarından+(taḡarruf kıl-)
183b/21
ḳ.-duḡlarını 116b/23
ḳ.-duḡlarınıñ+(inkār kıl-) 69a/9
ḳ.-duḡlarınıñ+(istihzā kıl-) 63b/7,
112a/22
ḳ.-duḡlarınıñ+(vācib kıl-) 172a/11
ḳ.-duḡlarıyla+(ḡazā kıl-) 114b/11
ḳ.-dum 34a/13
ḳ.-dum+(āḡikāre kıl-) 218a/2
ḳ.-dum+(‘aḡā kıl-) 265a/1
ḳ.-dum+(‘azíz kıl-) 256b/6
ḳ.-dum+(bünyād kıl-) 266a/18
ḳ.-dum+da‘vet kıl-) 217b/20,
218a/1
ḳ.-dum+(diri kıl-) 54a/3
ḳ.-dum+(ḡaḡír kıl-) 256b/7

ḳ.-dum+(helāk kıl-) 29a/4
ḳ.-dum+(ḡelāl kıl-) 32b/12
ḳ.-dum+(ḡor ḡaḡír kıl-) 256b/7
ḳ.-dum+(ıraq kıl-) 38a/12
ḳ.-dum+(ıḡbāl kıl-) 75a/4
ḳ.-dum+(mübāh kıl-) 145b/16
ḳ.-dum+(neseb kıl-) 135a/3
ḳ.-dum+(taḡşır kıl-) 48a/23
ḳ.-dum+(taḡşırılık kıl-) 48a/22
ḳ.-dum+(teveccüh kıl-) 110a/22
ḳ.-duñ 19a/17, 22a/15, 184b/20,
255b/18, 258a/5
ḳ.-duñ+(bāḡıl kıl-) 64b/17
ḳ.-duñ+(ḡaḡā kıl-) 93b/22, 94a/3,
193a/11
ḳ.-duñ+(iḡ kıl-) 181a/7
ḳ.-duñ+(la‘net kıl-) 38a/20
ḳ.-duñ+(mükāleme kıl-) 258a/5
ḳ.-duñ+(tekebbürlik kıl-) 48b/12
ḳ.-duñ+(vefā kıl-) 24a/3
ḳ.-duñdı+(müvekkel kıl-) 138b/1
ḳ.-duñuz 145b/19, 175b/11,
209a/21, 233a/18
ḳ.-duñuz+(iḥtilāf kıl-) 91a/16
ḳ.-duñuz+(inkār kıl-) 93b/2,
194a/11
ḳ.-duñuz+(i‘rāz kıl-) 106b/9
ḳ.-duñuz+(neseb kıl-) 135a/3
ḳ.-duñuz+(taḡallüf kıl-) 124b/8
ḳ.-duñuz+(tena‘um kıl-) 111a/12
ḳ.-duñuz+(vācib kıl-) 172a/17
ḳ.-duñuz+(yüce kıl-) 135a/4
ḳ.-duñuzsa+(‘amel kıl-) 194b/16

ķ.-ġıl 139b/13, 139b/14, 139b/15
ķ.-ġıl+(beṣāret ķıl-) 244b/13
ķ.-ġıl+(da‘vet ķıl-) 117b/18
ķ.-ġıl+(isti‘dād ķıl-) 270a/17
ķ.-ġıl+(ķıyās ķıl-) 129b/8
ķ.-ġıl+(mu‘āvenet ķıl-) 154a/21
ķ.-ġıl+(namāz ķıl-) 165a/9
ķ.-ıcaķ+(muṣāliha ķıl-) 127b/9
ķ.-ısar 1b/21, 108b/5, 108b/5,
125a/23
ķ.-ısar+(aṣṣı ķıl-) 256b/1
ķ.-ısar+(‘aẓāb ķıl-) 108a/14
ķ.-ısar+(cezā ķıl-) 40a/10, 194a/21
ķ.-ısar+(fāyide ķıl-) 96b/11,
150a/20
ķ.-ısar+(iṣ ķıl-) 196b/15
ķ.-ısar+(mırās ķıl-) 168a/6
ķ.-ısar+(muķātele ķıl-) 126a/15
ķ.-ısar+(mūkāfāt ķıl-) 14b/18
ķ.-ısar+(var ķıl-) 246b/21
ķ.-ısardı 26a/13
ķ.-ısarlar+(feryād āh ķıl-) 74b/8
ķ.-ısarlar+(tena‘um ķıl-) 74b/6,
157a/8, 162a/12
ķ.-ısarlar+(zārılıklar ķıl-) 138a/16
ķ.-ısarlardur+(tena‘um ķıl-)
140b/14
ķ.-ısarsız+(maġbūn ķıl-) 191b/7
ķ.-ma+(cezā ķıl-) 222b/17
ķ.-ma+(ġāfil ķıl-) 166b/8
ķ.-ma+(meṣġūl ķıl-) 2b/14
ķ.-ma+(muḥālifet ķıl-) 49b/2
ķ.-madan+(çivildü ķıl-) 174a/16

ķ.-madı 44a/4, 90b/22, 194a/17
ķ.-madı+(‘amel ķıl-) 33a/17
ķ.-madı+(‘aẓāb ķıl-) 178b/6
ķ.-madı+(beyān ķıl-) 71b/17
ķ.-madı+(bey‘at ķıl-) 123b/21
ķ.-madı+(çāre ķıl-) 201b/19
ķ.-madı+(fāyide ķıl-) 47b/6
ķ.-madı+(idrāk ķıl-) 111b/13
ķ.-madı+(‘ikāb ķıl-) 199b/5
ķ.-madı+(istigfār ķıl-) 52a/21
ķ.-madı+(i‘tibār ķıl-) 19a/15
ķ.-madı+(namāz ķıl-) 228a/18
ķ.-madı+(raġbet ķıl-) 251b/2
ķ.-madı+(tevbe ķıl-) 71b/13
ķ.-madı+(‘uķūbet ķıl-) 79b/10,
199b/4
ķ.-madı+(vefā ķıl-) 35b/14
ķ.-madı+(yedici ķıl-) 60a/17
ķ.-madılar+(‘amel ķıl-) 33a/18
ķ.-madılar+(ḥāṣıl ķıl-) 65a/18
ķ.-madılar+(icābet ķıl-) 152b/15,
153a/2
ķ.-madılar+(iktifā ķıl-) 80a/23
ķ.-madılar+(iltifāt ķıl-) 122b/1,
255b/12
ķ.-madılar+(i‘tibār ķıl-) 25b/7,
112a/22
ķ.-madılar+(müṣāhede ķıl-) 12b/15,
204a/18
ķ.-madılar+(perākende ķıl-) 75b/14
ķ.-madılar+(rücū‘ ķıl-) 198b/10
ķ.-madın+(tevbe ķıl-) 48b/21,
120a/3

ķ.-madın+(vācib kı1-) 172a/17
ķ.-madın+(żarar kı1-) 126a/23
ķ.-madu+(beyān kı1-) 48b/4
ķ.-maduğından+(ħayır kı1-) 193b/12
k.-maduđuñuzdan+(ittifāk kı1-) 168a/4
ķ.-maduķ 86b/10, 234a/7
ķ.-maduķ+(binā kı1-) 234a/10
ķ.-maduķ+(evtād kı1-) 234a/2
ķ.-maduķ+(helāl kı1-) 253b/16
ķ.-maduķ+(istidlāl kı1-) 254b/1
ķ.-maduķ+(kifāyet kı1-) 232b/4
ķ.-maduķ+(mekān kı1-) 234a/1
ķ.-maduķ+(musahħar muťi' kı1-) 234a/1
ķ.-maduķ+(musallať ve Őaklayıcı kı1-) 46a/5
ķ.-maduķ+(muťi' kı1-) 30b/22
ķ.-maduķ+(rāħat kı1-) 234a/6
ķ.-maduķ+(rūŐen kı1-) 234a/12
ķ.-maduķ+(ťaleb-i ma'ıŐet kı1-) 234a/9
ķ.-maduķ+(vācib kı1-) 172a/6
ķ.-maduķ+(yumŐaķ kı1-) 258a/11
ķ.-maduķ+(yüce kı1-) 258a/20
ķ.-maduķ+(zāhir kı1-) 258a/11
ķ.-maduķ+(zāyi' kı1-) 268a/9
ķ.-maduķlarıçün+(muħālefet kı1-) 188a/12
ķ.-maduķlarıçün+(vefā kı1-) 188a/3
ķ.-madum+(çāre kı1-) 254a/17
ķ.-madum+(tevbe kı1-) 262b/21

ķ.-maduñ+(mutāba'at kı1-) 48b/5
ķ.-maduñuz+(tā'at kı1-) 206a/3
ķ.-maġa 12b/16, 148b/4, 150b/14
ķ.-maġa+(amel kı1-) 265b/2
ķ.-maġa+(azāb kı1-) 203a/7
ķ.-maġa+(bayram kı1-) 21a/17
ķ.-maġa+(da'vet kı1-) 38b/10, 238b/1
ķ.-maġa+(delālet kı1-) 188b/1
ķ.-maġa+(diri kı1-) 169b/10, 205a/1, 247b/9
ķ.-maġa+(edā kı1-) 175a/16
ķ.-maġa+(ġazā kı1-) 185a/11
ķ.-maġa+(ħarāb kı1-) 95b/15, 144b/6
ķ.-maġa+(ħāŐıl kı1-) 170b/18, 172b/11
ķ.-maġa+(ħāzer kı1-) 131a/17
ķ.-maġa+(hediye kı1-) 186a/14
ķ.-maġa+(helāk kı1-) 76b/23, 156a/8, 156a/22
ķ.-maġa+(ıŐlāħ kı1-) 109a/18
ķ.-maġa+(ibādet kı1-) 97a/18
ķ.-maġa+(intikām kı1-) 80b/4, 156a/19
ķ.-maġa+(istigfār kı1-) 118a/4
ķ.-maġa+(kıtāl kı1-) 125a/16
ķ.-maġa+(manşib ħāŐıl kı1-) 18a/10
ķ.-maġa+(meded kı1-) 58b/7
ķ.-maġa+(muħārebe kı1-) 162a/6, 178b/3
ķ.-maġa+(muķātele kı1-) 114b/21, 180b/12, 267a/2

ķ.-maġa+(mükāfāt kıl-) 199a/11
ķ.-maġa+(namāz kıl-) 177b/3
ķ.-maġa+(şadaķa kıl-) 193b/8
ķ.-maġa+(şefā'at kıl-) 235b/9
ķ.-maġa+(tamām kıl-) 201a/22
ķ.-maġa+(‘ukūbet kıl-) 150b/13
ķ.-maġa+(var kıl-) 233b/23
ķ.-maġı+(‘ibādet kıl-) 222b/12
ķ.-maġı+(terāwıh kıl-) 172a/16
ķ.-maġıçün+(hāşıl kıl-) 70a/7
ķ.-maġıçün+(ıraq kıl-) 84b/1
ķ.-maġıçün+(vaħy kıl-) 258a/11
ķ.-maġıçündür+(işāret kıl-) 15a/23
ķ.-maġıdı+(tenbıh kıl-) 32a/21
ķ.-maġıl+(hıyānet ve ħased ve
‘adāvet kıl-) 180a/10
ķ.-maġıl+(musallaḥ kıl-) 185b/17
ķ.-maġıl+(ta‘accüb kıl-) 110a/14
ķ.-maġıl+(te’ħır kıl-) 23b/4
ķ.-maġıla 244b/12
ķ.-maġıla+(āşıkāre kıl-) 121a/16,
189a/7
ķ.-maġıla+(ġālib kıl-) 124b/1
ķ.-maġıla+(ġanımet kıl-) 178b/7
ķ.-maġıla+(‘ibādet kıl-) 103b/1
ķ.-maġıla+(ihlāş kıl-) 48a/13
ķ.-maġıla+(ihyā kıl-) 176b/14
ķ.-maġıla+(inkār kıl-) 47b/8,
104a/3
ķ.-maġıla+(istıġfār kıl-) 151a/9
ķ.-maġıla+(ma‘şıyyet kıl-) 103b/2
ķ.-maġıla+(mübāşeret kıl-) 271b/9
ķ.-maġıla+(taḥşış kıl-) 36a/22

ķ.-maġıla+(ḥaleb kıl-) 91b/10
ķ.-maġıla+(tecdıd-i nikāh kıl-)
196b/18
ķ.-maġısa+(ḥareket kıl-) 13a/21
ķ.-maġıçün+(āşıkāre kıl-) 27b/15
ķ.-maġıçün+(‘azāb kıl-) 123a/9
ķ.-maġıçün+(bāḥıl kıl-) 46b/8
ķ.-maġıçün+(beyān kıl-) 76b/4,
120a/23, 139b/5, 147b/6, 169a/19
ķ.-maġıçün+(cihād kıl-) 266b/13
ķ.-maġıçün+(hāşıl kıl-) 157a/8
ķ.-maġıçün+(hoş kıl-) 144a/3
ķ.-maġıçün+(ibtılā kıl-) 220b/21
ķ.-maġıçün+(izhār kıl-) 136b/8
ķ.-maġıçün+(ķabül kıl-) 258a/11
ķ.-maġıçün+(mütenebbih kıl-)
249a/19
ķ.-maġıçün+(namāz kıl-) 191a/16
ķ.-maġıçün+(red kıl-) 257a/14
ķ.-maġıçün+(serzenış kıl-) 242b/23
ķ.-maġıçün+(ḥaleb kıl-) 123b/23,
168b/17, 172a/7, 192a/6
ķ.-maġıçün+(tehdıd te’kíd kıl-)
228a/21
ķ.-maġıçün+(te’kíd kıl-) 258b/4
ķ.-maġıçün+(tenbıh kıl-) 35a/10
ķ.-maġıçün+(tesellı kıl-) 14a/8,
108b/9
ķ.-maġıçün+(yalan kıl-) 269a/19
ķ.-maġıçündür+(muḥkem ve
mü’ekked kıl-) 264b/15
ķ.-maġıçündür+(te’kíd kıl-) 51b/19
ķ.-maġıçünıdi+(ḥaleb kıl-) 179b/2

ķ.-mağlığı+(ġazab ķıl-) 53b/17
ķ.-mađuñ+(‘ibādet ķıl-) 222b/2
ķ.-mağ 14a/7, 85b/4, 117b/14,
188a/13, 222a/20, 256b/2
ķ.-mağ+(‘azāb ķıl-) 221a/23
ķ.-mağ+(bol ķıl-) 75a/22
ķ.-mağ+(da‘vet ķıl-) 67a/6,
115b/17
ķ.-mağ+(du‘ā ķıl-) 60b/21
ķ.-mağ+(ebedī ķıl-) 123a/4
ķ.-mağ+(fidā ķıl-) 115a/12,
115a/12
ķ.-mağ+(ġālib ķıl-) 126a/17
ķ.-mağ+(ġıybet ķıl-) 113b/22
ķ.-mağ+(ġarām ķıl-) 199a/23
ķ.-mağ+(ġayrlar ķıl-) 181b/6
ķ.-mağ+(ġazer ķıl-) 18a/12,
132b/23, 151b/19
ķ.-mağ+(‘ibādet ķıl-) 44a/6, 75a/17,
190a/13
ķ.-mağ+(ibtilā ķıl-) 203a/6
ķ.-mağ+(iġhtiyār ķıl-) 117a/4
ķ.-mağ+(iki pāre ķıl-) 153a/20
ķ.-mağ+(intiķām ķıl-) 8b/21,
115a/21
ķ.-mağ+(istiġfāf ķıl-) 129a/19
ķ.-mağ+(iġāret ķıl-) 153a/19
ķ.-mađ+(iġidūr ķıl-) 188b/6
ķ.-mağ+(livāta ķıl-) 215b/19
ķ.-mağ+(ma‘āġıler ve muġālefetler
ķıl-) 272a/21
ķ.-mađ+(mehzūm ķıl-) 126a/18
ķ.-mağ+(minnet ķıl-) 14a/7

ķ.-mağ+(muġālefet ķıl-) 216a/15
ķ.-mağ+(mücādele ķıl-) 75a/5
ķ.-mađ+(mūrāca‘at ķıl-) 197a/12
ķ.-mağ+(namāz ķıl-) 249a/15
ķ.-mađ+(nażar ķıl-) 181b/18
ķ.-mağ+(rivāyet ķıl-) 80b/9
ķ.-mağ+(ġađ ķıl-) 188b/7
ķ.-mağ+(ġefā‘at ķıl-) 7a/14
ķ.-mağ+(ġaleb ķıl-) 111b/4
ķ.-mağ+(tedbīr ķıl-) 91b/5
ķ.-mađ+(tefekkūr ķıl-) 102b/21
ķ.-mağ+(tekrār ķıl-) 100b/23
ķ.-mağ+(terķib ķıl-) 137b/9
ķ.-mağ+(tevbe ķıl-) 65b/9, 63b/17,
119b/12, 129a/17
ķ.-mağ+(zinā ķıl-) 78a/23, 129a/14
ķ.-mağda 264b/19, 60b/6
ķ.-mağda+(diri ķıl-) 113b/9
ķ.-mağda+(icrā ķıl-) 45a/23
ķ.-mağda+(infāk ķıl-) 120b/15
ķ.-mağda+(i‘tikād ķıl-) 79a/1
ķ.-mağda+(mu‘āvenet ķıl-) 132a/17
ķ.-mağda+(muġāġābet ķıl-)
215b/11
ķ.-mağda+(mutābi‘at ķıl-) 89b/8
ķ.-mağda+(namāz ķıl-) 15a/2
ķ.-mağda+(nuġret ķıl-) 115b/15
ķ.-mağda+(ġaleb ķıl-) 127b/17
ķ.-mağda+(taġarruf ķıl-) 202a/23
ķ.-mağda+(tevbe ķıl-) 134a/16
ķ.-mağda+(zinā ķıl-) 91b/22
ķ.-mağdan+(‘amel ķıl-) 87a/20,
87b/8

ķ.-maķdan+(‘azāb ķıl-) 156a/4
ķ.-maķdan+(helāk ķıl-) 143a/4
ķ.-maķdan+(ħor ķıl-) 176b/5
ķ.-maķdan+(‘ibādet ķıl-) 44a/7
ķ.-maķdan+(ibāret ķıl-) 90b/1
ķ.-maķdan+(iħtiyār ķıl-) 27a/13
ķ.-maķdan+(maħrūm ķıl-) 188b/3
ķ.-maķdan+(muķātele ķıl-) 268b/17
ķ.-maķdan+(müŝāhede ķıl-) 87a/19
ķ.-maķdan+(nafaka ķıl-) 171b/2
ķ.-maķdan+(nazar ķıl-) 12a/23
ķ.-maķdan+(tavāf ķıl-) 126b/6
ķ.-maķdan+(ta‘zīm ķıl-) 130b/16
ķ.-maķdan+(zinā ķıl-) 134a/1
ķ.-maķdur 231b/1
ķ.-maķdur+(‘arz-ı ħācet ķıl-) 271a/23
ķ.-maķdur+(beyān ķıl-) 36b/6
ķ.-maķdur+(cedel ķıl-) 90a/20
ķ.-maķdur+(istihzā ķıl-) 189a/3
ķ.-maķdur+(namāz ķıl-) 249a/12
ķ.-maķdur+(rāzı ķıl-) 161a/23
ķ.-maķdur+(şabr ķıl-) 80b/13
ķ.-maķdur+(tenbīh ķıl-) 30a/16, 155a/20
ķ.-maķlıgıla+(ħāŝıl ķıl-) 115a/22
ķ.-mamaķ+(i‘tikād ķıl-) 131b/16
ķ.-mamaķ+(namāz ķıl-) 78a/21
ķ.-mañ 174b/17
ķ.-mañ+(bāñıl ķıl-) 119b/22
ķ.-mañ+(du‘ā ķıl-) 60b/19
ķ.-mañ+(ğıybet ķıl-) 133b/16
ķ.-mañ+(ħuŝūmet ķıl-) 44a/16

ķ.-mañ+(i‘timād ķıl-) 158b/12
ķ.-mañ+(ķabūl ķıl-) 122a/7
ķ.-mañ+(melāmet ķıl-) 17a/21
ķ.-mañ+(meyl-i muħābā ķıl-) 132a/13
ķ.-mañ+(minnet ķıl-) 135b/14
ķ.-mañ+(muħālefet ķıl-) 97a/17, 119b/21, 179a/20, 196a/5
ķ.-mañ+(muħālifet ķıl-) 128b/14
ķ.-mañ+(perākende ķıl-) 75b/9
ķ.-mañ+(tekebbürlik ķıl-) 97a/18
ķ.-masa 139a/23, 169b/17
ķ.-masa+(işbat ķıl-) 26b/13
ķ.-masa+(ŝikāyet ķıl-) 195a/18
ķ.-masa+(tevbe ķıl-) 138a/1, 133a/8
ķ.-masalar 194b/10
ķ.-masun+(ğāfil ķıl-) 193b/6
ķ.-masun+(mağrūr ķıl-) 52b/12
ķ.-masun+(ŝād ķıl-) 37a/6
ķ.-masunlar+(i‘rāz ķıl-) 105b/6
ķ.-maya 52a/18, 60b/14, 134a/19, 193b/8
ķ.-maya+(‘amel ķıl-) 40b/6, 190b/9
ķ.-maya+(aşşı ķıl-) 242a/6
ķ.-maya+(cezā ķıl-) 44b/21
ķ.-maya+(da‘vet ķıl-) 108b/11
ķ.-maya+(edā ķıl-) 193b/7
ķ.-maya+(eşer ķıl-) 4a/10
ķ.-maya+(fāyide ķıl-) 91b/4, 95a/13, 195b/4
ķ.-maya+(giriftār ķıl-) 51b/23
ķ.-maya+(ħālī ķıl-) 133b/5
ķ.-maya+(ħarāb ķıl-) 87a/9

ķ.-maya+(hāşıl ķıl-) 40b/12
ķ.-maya+(helāk ķıl-) 43b/3
ķ.-maya+(inkār ķıl-) 16b/15, 69a/10
ķ.-maya+(istihzā ķıl-) 55a/9
ķ.-maya+(ķatı ķıl-) 148a/4
ķ.-maya+(keleci ķıl-) 82b/17
ķ.-maya+(melāmet ķıl-) 227a/6
ķ.-maya+(menfa'at ķıl-) 83b/4,
148a/12, 226b/6
ķ.-maya+(muhtāc ķıl-) 22b/5
ķ.-maya+(musaḥḥar ķıl-) 84a/16
ķ.-maya+(mübtelā ķıl-) 157a/9
ķ.-maya+(namāz ķıl-) 40a/22,
210b/8
ķ.-maya+(naşıb ķıl-) 27b/13
ķ.-maya+(şikāyet ķıl-) 82a/21
ķ.-maya+(ṭaleb ķıl-) 130a/9
ķ.-maya+(taşarruf ķıl-) 108b/12
ķ.-maya+(tekebbürlük ķıl-) 62b/6
ķ.-maya+(vaşıyyetkıl) 10b/11
ķ.-maya+(zāyi' ķıl-) 160a/4
ķ.-maya+(zılm ḥayf ķıl-) 33a/20
ķ.-mayadı+(beşāret ķıl-) 142a/22
ķ.-mayadı+(ḥaķır ķıl-) 185b/18
ķ.-mayadı+(ḥitāb ķıl-) 128b/18
ķ.-mayadı+(tevbe ķıl-) 211a/12
ķ.-mayalar+(bühtān ķıl-) 187b/1
ķ.-mayalar+(helāk ķıl-) 196a/2
ķ.-mayalar+(inād ķıl-) 7b/21
ķ.-mayalar+(minnet ķıl-) 135b/19
ķ.-mayalar+(mu'ārız ķıl-) 177b/7
ķ.-mayalar+(mutāba'at ķıl-)
113a/20, 154a/1

ķ.-mayalar+(mübtelā ķıl-) 11a/10
ķ.-mayalar+(şerik ķıl-) 261b/21
ķ.-mayan+(muķātele ķıl-) 186a/13
ķ.-mayanlar+(mutābi'at ķıl-)
188b/19
ķ.-mayanlara+(tevbe ķıl-) 117b/12
ķ.-mayasın+(iltifāt ķıl-) 238b/17
ķ.-mayasız+(iktidā ķıl-) 185b/11
ķ.-mayasız+(sa'y ķıl-) 191b/3
ķ.-mayavuz+(helāk ķıl-) 99a/1
ķ.-mayavuz+(izḥār ķıl-) 119a/16
ķ.-mayavuz+(nesne ķıl-) 177a/11
ķ.-mayavuz+(yardım ķıl-) 180a/21
ķ.-mayınca+(tażarrü' ķıl-) 33a/5
ķ.-mayınca+(tevbe ķıl-) 133a/5
ķ.-mayup+(iltifāt ķıl-) 20a/22,
102a/2, 123b/11
ķ.-mayup+(nażar ķıl-) 135a/7
ķ.-mayup+(taķşır ķıl-) 2a/17
ķ.-maz 80a/5, 89a/20, 174a/22,
233b/3
ķ.-maz+(āciz ķıl-) 171b/17,
202a/21, 203a/8
ķ.-maz+(aşşı ķıl-) 92a/13
ķ.-maz+(azız ķıl-) 80a/8
ķ.-maz+(bāṭıl ķıl-) 115b/2, 129a/6
ķ.-maz+(delālet ķıl-) 190b/6,
192b/21
ķ.-maz+(delıl ķıl-) 171b/17
ķ.-maz+(edā ķıl-) 130a/7
ķ.-maz+(fāyide ķıl-) 40b/22,
117b/15, 201b/14, 264b/16
ķ.-maz+(görklü ķıl-) 68a/23

ķ.-maz+(helāk ķıl-) 76b/23
ķ.-maz+(ihāṭā ķıl-) 207a/3
ķ.-maz+(irṣād ķıl-) 188a/19
ķ.-maz+(i'tibār ķıl-) 68a/23
ķ.-maz+(mağfıret ķıl-) 192b/20
ķ.-maz+(menfa'at ķıl-) 144a/13
ķ.-maz+(mu'aṭṭal ķıl-) 192a/8
ķ.-maz+(muḥāba ķıl-) 214a/7
ķ.-maz+(muṭṭali' ķıl-) 221b/17
ķ.-maz+(mübāh ķıl-) 215b/20
ķ.-maz+(mükedder ķıl-) 19a/7
ķ.-maz+(namāz ķıl-) 68b/1
ķ.-maz+(naşıb ķıl-) 77a/17
ķ.-maz+(naẓar ķıl-) 14a/20,
174a/19
ķ.-maz+(rūzı ķıl-) 105a/5
ķ.-maz+(şefā'at ķıl-) 46b/6
ķ.-maz+(te'hır ķıl-) 193b/21
ķ.-maz+(vācib ķıl-) 100b/1, 100b/4
ķ.-mazdan 35b/3, 128a/21
ķ.-mazdı+(ma'lūm ķıl-) 184b/1
ķ.-mazın 38b/10
ķ.-mazın+(ṭaleb ķıl-) 78a/2
ķ.-mazken+(yarı ķıl-) 40b/9
ķ.-mazlar+(āciz ķıl-) 247a/9
ķ.-mazlar+(ārzū ķıl-) 191a/4,
191a/5
ķ.-mazlar+(ıkrār ķıl-) 8a/14
ķ.-mazlar+(i'tibār ķıl-) 9b/13
ķ.-mazlar+(mu'arıza ķıl-) 90a/20
ķ.-mazlar+(naẓar ķıl-) 19a/1,
75b/21, 79a/22, 136b/12, 136b/15, 250a/14
ķ.-mazlar+(temyız ķıl-) 29b/19

ķ.-mazlardı+(iltifāt ķıl-) 112b/7
ķ.-mazlardı 269a/6
ķ.-mazsa 222a/17
ķ.-mazsañuz+(naẓar-ı 'ıbret ķıl-)
135b/21
ķ.-mazsın+(rağbet ķıl-) 41a/17
ķ.-mazsız+(ıkrār ķıl-) 164b/23
ķ.-mazsız+(taşadduķ ķıl-) 168a/4
ķ.-mazuz+(āşıkāre ķıl-) 93b/17
ķ.-mazuz+(azāb ķıl-) 93a/8
ķ.-mazuz+(i'tikād ķıl-) 106a/19
ķ.-mazuz+(şerık ķıl-) 219b/19
ķ.-miş 139a/9
ķ.-miş+(bey'at ķıl-) 123b/22
ķ.-miş+(ḥalvet-i ihtiyār ķıl-)
51b/13
ķ.-miş+(inābet ķıl-) 48a/14
ķ.-miş+(ittifāķ ķıl-) 144a/7
ķ.-miş+(şerık ķıl-) 79a/4
ķ.-miş+(taķdır ķıl-) 94b/17
ķ.-miş+(yavu ķıl-) 108b/13
ķ.-mişdı 126b/3
ķ.-mişdı+(ğazab ķıl-) 200b/2
ķ.-mişdı+(ıbādet ķıl-) 181a/3
ķ.-mişdı+(zinā ķıl-) 48a/5
ķ.-mişdılar+(mutāba'at ķıl-) 7a/5
ķ.-mişduķ+(va'de ķıl-) 126a/10
ķ.-mişdur 34a/17, 71b/10
ķ.-mişdur+(ğazab ķıl-) 187b/15
ķ.-mişdur+(ḥarām ķıl-) 267a/12,
267b/16
ķ.-mişdur+(ihāṭa ķıl-) 126a/11,
136a/3, 204b/6, 222a/3

ķ.-miřdur+(maħmūr ķıl-) 40b/13
ķ.-miřdur+(maħhūr ve maħzūl ķıl-)
189a/9
ķ.-mişdur+(muħkem ķıl-) 83a/19
ķ.-mişdur+(muķadder ķıl-) 94b/16
ķ.-miřdur+(mūkāleme ķıl-)
258b/18
ķ.-miřdur+(mūstevlī ķıl-) 190b/18
ķ.-miřdur+(mūvekkel ķıl-) 106a/1
ķ.-mişdur+(saħt ķıl-) 175b/19
ķ.-mişdur+(va´de ķıl-) 168a/10
ķ.-miřdur+(yūce ķıl-) 175a/17
ķ.-mişdur+(ziyāde ķıl-) 42a/3
ķ.-mişıdı+(´ādet ķıl-) 134b/8
ķ.-mişıdı+(mutābī´at ķıl-) 97b/6
ķ.-mişlar+(da´vet ķıl-) 5b/14
ķ.-mişlar+(maħrum ķıl-) 196a/1
ķ.-mişlar+(temsīl ķıl-) 44b/4
ķ.-mişlardı+(i´tikād ķıl-) 181a/7
ķ.-mişlardı+(ittifāķ ķıl-) 261b/15
ķ.-miřlardı+(ma´lūm ķıl-) 141a/19
ķ.-mişlardı+(muħkem ķıl-) 55b/16
ķ.-mişlardur+(iħtilāf ķıl-) 54a/1,
60b/16, 134a/17, 191a/18
ķ.-mişlardı+(´ādet ķıl-) 187b/12
ķ.-miřlardı+(būnyād ķıl-) 145a/5
ķ.-mişuz+(beyān ķıl-) 4b/18
ķ.-mişuz+(ħāzır ķıl-) 124b/12
ķ.-mişuz+(taķdır ķıl-) 97b/5
ķ.-mişuz+(va´de ķıl-) 93b/2
ķ.-sa 71a/10, 129a/13, 184a/23
ķ.-sa+(´amel ķıl-) 25a/12
ķ.-sa+(āřikāre ķıl-) 109b/3

ķ.-sa+(da´vet ķıl-) 188b/17
ķ.-sa+(ġıybet ķıl-) 134a/21
ķ.-sa+(ġörklü ķıl-) 195a/17
ķ.-sa+(ħamd ü šenā ķıl-) 197b/2
ķ.-sa+(ħased ķıl-) 180a/12
ķ.-sa+(ħürmet ķıl-) 129a/9, 180a/1
ķ.-sa+(iħtiyār ķıl-) 179b/13
ķ.-sa+(in´ām ķıl-) 40a/14
ķ.-sa+(iřbāt ķıl-) 55b/4
ķ.-sa+(istiħfāf ķıl-) 117a/16
ķ.-sa+(muķarrer ķıl-) 134a/19
ķ.-sa+(namāz ķıl-) 129a/12
ķ.-sa+(serzeniş ķıl-) 132b/20
ķ.-sa+(tā´at ķıl-) 100b/8
ķ.-sa+(taleb ķıl-) 2b/20
ķ.-sa+(tevbe ķıl-) 63b/16, 78a/23,
134a/17, 134a/19
ķ.-sa+(uġurlıķ ķıl-) 45a/14
ķ.-sa+(vācib ķıl-) 172a/14, 229a/18
ķ.-sa+(va´de ķıl-) 216a/19, 234b/22
ķ.-sa+(vefā ķıl-) 124a/3
ķ.-sa+(vefāt ķıl-) 98a/18, 259a/11
ķ.-sa+(yārī ķıl-) 49b/5
ķ.-salar 180b/14
ķ.-salar+(ārzū ķıl-) 146a/22
ķ.-salar+(bey´at ķıl-) 187b/8
ķ.-salar+(da´vet ķıl-) 175a/15
ķ.-salar+(ġāzab ķıl-) 80a/18
ķ.-salar+(muħārebe ķıl-) 180b/13
ķ.-salar+(muķātele ķıl-) 132a/14
ķ.-salar+(şabr ķıl-) 129b/23
ķ.-salar+(tevbe ķıl-) 80b/11, 172b/8
ķ.-salar+(yoķ ķıl-) 194b/10

ķ.-sam+(muḥāşama kıl-) 5b/17
ķ.-sañuz 48a/13, 126b/14, 201a/12
ķ.-sañuz+(keleci kıl-) 174b/14,
175b/1
ķ.-savuz 87a/5
ķ.-savuz+(‘aṭā kıl-) 72b/13
ķ.-savuz+(in‘ām kıl-) 47a/16
ķ.-sayıd+(beyān kıl-) 48b/2
ķ.-sun+(fidā kıl-) 172b/21
ķ.-sun+(ḥalef kıl-) 22b/7
ķ.-sun+(naẓar kıl-) 13a/19
ķ.-sun+(raḥmet kıl-) 122b/4
ķ.-sunlar+(ārzū kıl-) 191a/3
ķ.-sunlar+(ḥālîş kıl-) 39a/1
ķ.-sunlar+(ḥayr kıl-) 105b/7
ķ.-sunlar+(ḥaẓer kıl-) 116b/6,
137b/5
ķ.-sunlar+(inkār kıl-) 95a/8
ķ.-sunlar+(naẓar kıl-) 107a/7
ķ.-sunlar+(takrîr kıl-) 16a/13
ķ.-sunlar+(tevbe kıl-) 131a/9
ķ.-sunlar+(tevekkül kıl-) 175a/5
ķ.-uban 217a/19
ķ.-uban+(‘aṭā kıl-) 1b/2
ķ.-uban+(du‘ā kıl-) 180a/7
ķ.-uban+(naẓar-ı raḥmet kıl-) 36a/3
ķ.-uban+(serzeniş kıl-) 156b/12
ķ.-uban+(yardım kıl-) 112b/9
ķ.-umaz+(fāyide kıl-) 58b/20
ķ.-uñ 61b/5, 153a/9, 177b/2,
223b/17, 248a/4
ķ.-uñ+(bünyād kıl-) 22a/21

ķ.-uñ+(du‘ā kıl-) 60b/3, 60b/16,
60b/17, 60b/18, 60b/18, 60b/20, 60b/22
ķ.-uñ+(edā kıl-) 197a/9
ķ.-uñ+(ḥaẓer kıl-) 90b/17, 193b/6,
195b/20
ķ.-uñ+(‘ibādet kıl-) 54b/2, 54b/4,
268b/13
ķ.-uñ+(iḥtiyāt kıl-) 194a/17
ķ.-uñ+(ķısmet kıl-) 187a/12
ķ.-uñ+(ķıyās kıl-) 49b/18
ķ.-uñ+(melāmet kıl-) 17a/21
ķ.-uñ+(muşāliḥa kıl-) 132a/9
ķ.-uñ+(mutāba‘at kıl-) 6b/23
ķ.-uñ+(mutābi‘at kıl-) 90b/15,
97a/14
ķ.-uñ+(mülāzemet kıl-) 172a/16
ķ.-uñ+(namāz kıl-) 148b/1,
175b/14, 233b/3
ķ.-uñ+(naẓar kıl-) 152b/3
ķ.-uñ+(nuşret kıl-) 189b/15
ķ.-uñ+(şadaķa kıl-) 10a/3, 10a/10
ķ.-uñ+(secde kıl-) 70b/12, 90b/23
ķ.-uñ+(şefā‘at kıl-) 175a/20
ķ.-uñ+(taşadduk kıl-) 196a/6
ķ.-uñ+(tefvîz kıl-) 75a/2
ķ.-uñ+(tena‘um kıl-) 145b/20
ķ.-uñ+(tesbîḥ kıl-) 148b/1
ķ.-uñ+(tevbe kıl-) 74a/16
ķ.-uñ+(ziyāde kıl-) 222a/10
ķ.-up 1b/5, 19b/13, 35b/20, 37a/8,
41a/21, 44a/4, 79a/9, 102b/13, 104b/18,
148a/23, 150b/22, 166a/3, 201b/15,

221a/15, 229b/10, 229b/15, 229b/19,
269a/21

ķ.-up+(‘aķım ķıl-) 82b/5

ķ.-up+(‘amel ķıl-) 9b/9, 131b/7

ķ.-up+(‘arzū ķıl-) 7b/1

ķ.-up+(aşağa ķıl-) 130a/10

ķ.-up+(‘ařıkāre ķıl-) 119a/17,

185a/17, 192a/21

ķ.-up+(‘atā ķıl-) 60b/20

ķ.-up+(azād ķıl-) 35b/10

ķ.-up+(baķıllıķ ķıl-) 168a/4

ķ.-up+(beřāret ķıl-) 24a/15,

109b/11, 127a/15

ķ.-up+(beyān ķıl-) 135b/1

ķ.-up+(beyān ķıl-) 18b/1, 18b/14,

67b/4, 76b/21, 77a/13, 115b/20, 124b/18,

140b/9, 141a/11, 143b/14, 143b/7, 145b/8,

146a/18, 152b/2, 165b/22, 171b/11,

177a/16, 179a/8, 180b/10, 189b/2, 198a/4

ķ.-up+(binā ķıl-) 241b/9

ķ.-up+(cezā ķıl-) 35a/9

ķ.-up+(da‘vet ķıl-) 154a/4, 29b/15

ķ.-up+(da‘vı ķıl-) 31a/4, 190b/23

ķ.-up+(defter ķıl-) 74a/18

ķ.-up+(delālet ķıl-) 22b/5, 43a/3

ķ.-up+(dervış ķıl-) 252b/19

ķ.-up+(diri ķıl-) 105a/22

ķ.-up+(dostlıķ ķıl-) 78a/3

ķ.-up+(döşek ķıl-) 107a/8

ķ.-up+(du‘ā ķıl-) 6a/13, 14a/7,

21b/20, 22b/8, 24a/8, 53a/14, 96b/1,

107b/7, 134a/23, 154a/20, 154a/22,

155b/8, 185b/11, 188b/9, 206a/20, 214b/4,
245b/18, 245b/22

ķ.-up+(du‘ālar ķıl-) 146b/17

ķ.-up+(edā ķıl-) 77b/15

ķ.-up+(fāyide ķıl-) 201b/12

ķ.-up+(ęāfil ķıl-) 210b/16

ķ.-up+(ęalebe ķıl-) 94a/7

ķ.-up+(ęālib ķıl-) 185b/17

ķ.-up+(ęanı ķıl-) 22b/5

ķ.-up+(ęazab-ı saķķ ķıl-) 123a/14

ķ.-up+(ęazā ķıl-) 114a/23

ķ.-up+(geņez ķıl-) 100b/13

ķ.-up+(görklü ķıl-) 106a/10,

139b/10, 141a/15

ķ.-up+(gümrāh ķıl-) 27b/5

ķ.-up+(güzide ķıl-) 211a/16

ķ.-up+(ķalāř ķıl-) 123a/5

ķ.-up+(ķalife ķıl-) 167b/4

ķ.-up+(ķālıř ķıl-) 25a/7

ķ.-up+(ķamd u řenā ķıl-) 53a/6

ķ.-up+(ķareket ķıl-) 244b/1

ķ.-up+(ķarem ķıl-) 268b/17

ķ.-up+(ķāřıl ķıl-) 245a/15, 80b/6

ķ.-up+(ķavāle ķıl-) 123a/22

ķ.-up+(ķayır du‘ālar ķıl-) 92a/18

ķ.-up+(ķayır řasenāt ķıl-) 114b/5

ķ.-up+(ķicret ķıl-) 22b/4, 22b/6

ķ.-up+(ķisāb ķıl-) 74a/19

ķ.-up+(ķızmet ķıl-) 162a/22

ķ.-up+(ķor ķıl-) 201a/14

ķ.-up+(ķořnüd ķıl-) 110b/22

ķ.-up+(ķuřümet ķıl-) 58b/3

ķ.-up+(ķüsrān ķıl-) 268a/9

ķ.-up+(ıraq ķıl-) 145b/13
ķ.-up+(i'āde ķıl-) 137b/8, 246b/21
ķ.-up+(ı'ibādet ķıl-) 26a/14, 107b/8,
123b/14
ķ.-up+(icābet ķıl-) 88a/21, 113a/16,
123b/9
ķ.-up+(iftirā ķıl-) 39a/10, 108a/13
ķ.-up+(ihāṭa ķıl-) 247a/9
ķ.-up+(ih̄sān ķıl-) 146b/15
ķ.-up+(ih̄tilāf ķıl-) 75b/5
ķ.-up+(ih̄tiyār ķıl-) 44a/3
ķ.-up+(ikrām ķıl-) 142a/4
ķ.-up+(iķtidā ķıl-) 4b/8, 122b/3,
143b/20
ķ.-up+(ilticā ķıl-) 35b/20, 167b/23
ķ.-up+(inayet ķıl-) 165b/6
ķ.-up+(inkār ķıl-) 115b/22
ķ.-up+(intikām ķıl-) 199a/11
ķ.-up+(istihzā ķıl-) 48a/22
ķ.-up+(istišnā ķıl-) 18b/7, 244b/11,
259a/6
ķ.-up+(iṣāret ķıl-) 55a/9, 85b/13,
134a/15
ķ.-up+(iṭā'at ķıl-) 135a/15
ķ.-up+(i'tikād ķıl-) 45b/12
ķ.-up+(i'timād ķıl-) 49a/10,
112b/16
ķ.-up+(izāfet ķıl-) 5a/10, 6b/12,
258b/17, 272b/21
ķ.-up+(ķabūl ķıl-) 52b/9, 154a/22
ķ.-up+(ķasem ķıl-) 144b/20
ķ.-up+(ķaṭ'ı nazar ķıl-) 111b/22
ķ.-up+(ķavı ķıl-) 6a/21

ķ.-up+(kefāret ķıl-) 195a/6, 198a/3
ķ.-up+(ķısa ķıl-) 186a/6
ķ.-up+(ķör ķıl-) 87a/20
ķ.-up+(mağfiret ķıl-) 134b/1
ķ.-up+(mağrūr ķıl-) 87a/9, 91b/17,
94a/4
ķ.-up+(maḥzūl ķıl-) 118b/5,
141a/2, 188a/18
ķ.-up+(ma'ṣiyyet ķıl-) 188b/3
ķ.-up+(mecrūḥ ķıl-) 177a/13
ķ.-up+(melāmet ķıl-) 227a/7
ķ.-up+(mešel ķıl-) 180b/19,
201b/17
ķ.-up+(mu'āmele ķıl-) 24b/16
ķ.-up+(mu'ārıza ķıl-) 90a/15
ķ.-up+(mu'āvenet ķıl-) 126a/2,
259b/22
ķ.-up+(muḥālefet ķıl-) 37b/22,
100b/2, 138b/22, 189a/21, 201b/9, 203a/8,
216a/20
ķ.-up+(muḥālifet ķıl-) 6b/18, 38a/3,
85b/23, 89b/22
ķ.-up+(muḥāṣama ķıl-) 138b/11
ķ.-up+(muḥkem ķıl-) 4a/19,
16b/14, 216b/23
ķ.-up+(muķātele ķıl-) 168a/9,
177a/14, 180a/22
ķ.-up+(musahḥar ķıl-) 86b/12
ķ.-up+(muṣāliḥa ķıl-) 186b/3
ķ.-up+(mutāba'at ķıl-) 33a/14,
114b/17, 172a/4, 194b/7
ķ.-up+(mutābi'at ķıl-) 24b/5,
48a/15, 89b/4, 99a/4

ķ.-up+(mücādele ķıl-) 52b/10,
57a/5, 59b/14
ķ.-up+(mücādele ķıl-) 62a/9
ķ.-up+(mücāhede ķıl-) 189a/20
ķ.-up+(müflis ķıl-) 81b/14
ķ.-up+(münācāt ķıl-) 131a/5
ķ.-up+(münāsebet ve muşāḥabet
ķıl-) 216b/14
ķ.-up+(münāzi‘a ķıl-) 76b/7
ķ.-up+(münevver ķıl-) 129b/4
ķ.-up+(müstevā ķıl-) 237b/7
ķ.-up+(müyesser ķıl-) 231a/13
ķ.-up+(müzeyyen ķıl-) 136b/13,
137a/4, 204b/14
ķ.-up+(nafaķa ķıl-) 108b/12
ķ.-up+(namāz ķıl-) 141a/18,
176b/21, 177b/2
ķ.-up+(namāzlar ķıl-) 244b/8
ķ.-up+(naşihat ķıl-) 191a/13,
200b/15
ķ.-up+(nażar-ı ‘ibret ķıl-) 90b/4,
99a/16
ķ.-up+(nażar-ı ‘itāb ķıl-) 99b/5
ķ.-up+(nażar-ı raḥmet ķıl-) 185a/3
ķ.-up+(nażar ķıl-) 3a/8, 4b/19, 9b/6,
16b/6, 20b/10, 25a/20, 63b/6, 99a/9,
105a/1, 112a/20, 117a/3, 139a/3, 141b/3,
147a/21, 148b/4, 166a/24, 178b/4, 181b/4,
191a/11, 199a/5
ķ.-up+(nidā ķıl-) 24a/2, 35b/19,
53b/16, 105b/12
ķ.-up+(niyāz ķıl-) 201b/21

ķ.-up+(nuşret ķıl-) 24b/16, 116a/8,
126a/17, 185a/9, 189b/15
ķ.-up+(ri‘āyet ķıl-) 110a/5,
154a/16, 223b/1
ķ.-up+(rivāyet ķıl-) 22a/3, 52a/4,
196a/23
ķ.-up+(rüşen ķıl-) 117a/22, 234a/9
ķ.-up+(rūzı ķıl-) 135b/20, 165a/9,
197b/5
ķ.-up+(şābit ķıl-) 24b/10, 86a/8,
106a/6, 115b/3, 121a/16
ķ.-up+(şadaķalar ķıl-) 168a/6
ķ.-up+(sayḥa ķıl-) 6a/18
ķ.-up+(selāmet ķıl-) 106b/15
ķ.-up+(şenā ķıl-) 179b/5
ķ.-up+(serzeniş ķıl-) 86a/4, 93a/22,
132b/16
ķ.-up+(şoḥbet ķıl-) 146a/13,
146a/22, 181b/12
ķ.-up+(şüret ķıl-) 113b/12
ķ.-up+(şefā‘at ķıl-) 112b/12,
182a/20
ķ.-up+(şifā‘at ķıl-) 242a/6
ķ.-up+(şikāyet ķıl-) 173a/1
ķ.-up+(şirk ķıl-) 63b/11, 67b/15
ķ.-up+(ta‘addı ķıl-) 33b/20
ķ.-up+(taķdır ķıl-) 8b/21, 28a/8,
171a/15, 176b/2
ķ.-up+(tamām ķıl-) 196b/20
ķ.-up+(taşarruf ķıl-) 179a/18
ķ.-up+(tażarrü‘ ķıl-) 5b/6
ķ.-up+(ta‘zım ķıl-) 129a/4

ķ.-up+(tehdíd ķıl-) 52b/14, 200b/7,
201b/1
ķ.-up+(te'kíd ķıl-) 122a/16
ķ.-up+(telefon ķıl-) 143a/5, 171a/23
ķ.-up+(temenní ķıl-) 82a/5
ķ.-up+(terahħum ķıl-) 13b/3,
181b/5, 189a/12
ķ.-up+(terbiyet ķıl-) 164b/12,
169b/5
ķ.-up+(tesellí ķıl-) 28a/10, 59a/16,
137a/11, 148a/18
ķ.-up+(tesviye ķıl-) 241b/8
ķ.-up+(tevāzu' ķıl-) 244b/7
ķ.-up+(tevbe ķıl-) 68b/4, 91a/6,
119b/11, 151b/6, 170b/18, 181b/22,
211a/15, 226a/12
ķ.-up+(tevbe vü istigfār ķıl-) 100b/22
ķ.-up+(uķūbet ķıl-) 52b/22, 268a/8
ķ.-up+(üründü ķıl-) 98b/11
ķ.-up+(va'de ķıl-) 10b/1, 28a/15,
53b/3, 138b/20, 203a/3
ķ.-up+(var ķıl-) 48a/17, 94b/19,
123b/12
ķ.-up+(vaşıyyet ķıl-) 172a/16
ķ.-up+(vefā ķıl-) 60b/19, 124a/1,
127a/19, 173a/18, 186a/18
ķ.-up+(yardım ķıl-) 126a/16
ķ.-up+(yardum ķıl-) 182a/23
ķ.-up+(yavı ķıl-) 30b/7
ķ.-up+(yüce ve ğālib ķıl-) 22b/1
ķ.-up+(zahıre ķıl-) 117a/20
ķ.-up+(ziyāde ķıl-) 37a/11

ķ.-ur 30a/5, 37a/11, 38b/4, 40a/18,
53b/1, 55a/15, 58a/19, 58a/5, 77b/19,
78a/15, 104a/22, 166b/13, 167a/22,
175a/22, 175b/16, 185a/23, 191a/10,
193b/22, 194a/12, 199b/17, 203a/16,
244a/16, 254a/18, 260b/1
ķ.-ur+(adü ķıl-) 247a/3
ķ.-ur+(āķil ķıl-) 202a/22
ķ.-ur+(ālim ķıl-) 202a/22
ķ.-ur+(amel-i bātil ķıl-) 129a/18
ķ.-ur+(aṭā ķıl-) 61a/10, 82b/4,
82b/5, 171a/2, 189b/6, 195a/19
ķ.-ur+(aṭālar ķıl-) 196a/13
ķ.-ur+(aydın ķıl-) 9a/15
ķ.-ur+(azāb ķıl-) 63b/19, 124b/20,
125b/9
ķ.-ur+(azız ķıl-) 158b/17, 202a/21,
247a/3
ķ.-ur+(bātil ķıl-) 119b/10
ķ.-ur+(beşāret ķıl-) 69b/9
ķ.-ur+(beyān ķıl-) 82b/2, 83a/1,
121a/2, 145a/11, 167b/20
ķ.-ur+(bol ķıl-) 47b/13, 75a/21
ķ.-ur+(cehennemí ķıl-) 241a/14
ķ.-ur+(cezā ķıl-) 55a/7, 75a/15,
167b/2, 173a/18, 263b/5
ķ.-ur+(cezālar ķıl-) 78a/18
ķ.-ur+(da'vet ķıl-) 188b/15
ķ.-ur+(da'vı ķıl-) 26b/20, 29a/13,
40b/14
ķ.-ur+(delālet ķıl-) 9a/23, 26b/22,
33b/14, 47b/18, 70b/9, 73b/1, 73b/20,
89b/22, 104b/1, 105b/22, 112b/16, 130a/8,

134a/15, 134a/3, 135b/18, 141b/5,
143b/14, 144a/14, 144b/1, 144b/6,
147b/10, 148b/3, 153a/10, 161a/3,
162a/18, 162b/11, 166a/10, 167a/18,
169b/9, 173a/21, 194b/8, 213b/5, 269b/19
ḳ.-ur+(devā ḳıl-) 245a/23
ḳ.-ur+(du‘ā ḳıl-) 40a/12
ḳ.-ur+(du‘ālar ḳıl-) 72b/23
ḳ.-ur+(emín ḳıl-) 184a/1, 184a/2
ḳ.-ur+(fāsıķ ḳıl-) 202a/22
ḳ.-ur+(fāyide ḳıl-) 150a/20
ḳ.-ur+(ġaní ḳıl-) 152b/6
ḳ.-ur+(gümrāh ḳıl-) 71b/4
ḳ.-ur+(ħaķır ḳıl-) 202a/21
ḳ.-ur+(ħarāb ḳıl-) 101b/3
ḳ.-ur+(hezımet ḳıl-) 263a/19
ḳ.-ur+(ħızlān ḳıl-) 122b/20
ḳ.-ur+(‘ibādet ḳıl-) 70b/17
ḳ.-ur+(iftirā ḳıl-) 155b/4
ḳ.-ur+(ihānet ḳıl-) 136a/17
ḳ.-ur+(iħsān ḳıl-) 122b/19
ḳ.-ur+(iħtiyār ḳıl-) 136a/17
ḳ.-ur+(in‘ām ḳıl-) 38b/18
ḳ.-ur+(iṣāret ḳıl-) 27b/21, 55a/6,
58a/10, 72b/4, 74a/12, 82a/19, 98a/22,
100a/23, 100b/18, 111b/20, 117a/14,
120a/16, 126b/17, 130a/2, 150b/16,
151a/8, 152a/15, 181b/15, 188b/17,
199a/10, 214a/6, 226b/9, 233b/21
ḳ.-ur+(ķanā‘at ḳıl-) 152b/6
ḳ.-ur+(ķatı ħor ḳıl-) 102a/3
ḳ.-ur+(ķerem ḳıl-) 161a/21
ḳ.-ur+(ķısa ḳıl-) 39a/21

ḳ.-ur+(ķıt ḳıl-) 47b/13
ḳ.-ur+(ķifāyet ḳıl-) 87a/15,
109b/18, 130b/3, 133b/15, 197a/16, 197b/4
ḳ.-ur+(ķör ḳıl-) 118b/8
ḳ.-ur+(ķuṭf u iħsān ḳıl-) 124b/19
ḳ.-ur+(maġfiret ḳıl-) 24b/17
ḳ.-ur+(ma‘lüm ḳıl-) 117a/23
ḳ.-ur+(maṭrūd u maħrum ḳıl-)
127a/9
ḳ.-ur+(melāmet ḳıl-) 142b/21,
227a/5
ḳ.-ur+(merħamet ḳıl-) 68a/20
ḳ.-ur+(mu‘āmele ḳıl-) 186a/6
ḳ.-ur+(muħalled ḳıl-) 85a/8,
265b/15
ḳ.-ur+(muħtāc ḳıl-) 14a/4
ḳ.-ur+(muķarreb ḳıl-) 127a/8
ḳ.-ur+(musahħar ḳıl-) 184a/5
ḳ.-ur+(musallaṭ ḳıl-) 268a/20
ḳ.-ur+(muṭı‘ ḳıl-) 66b/4
ḳ.-ur+(mübeddel ḳıl-) 136b/1
ḳ.-ur+(mübtela ḳıl-) 26a/15,
96a/11, 114a/16
ḳ.-ur+(mücāzāt ḳıl-) 167a/9
ḳ.-ur+(mükāfāt ḳıl-) 167a/19
ḳ.-ur+(müṣāhede ḳıl-) 148a/21
ḳ.-ur+(müyesser ḳıl-) 106a/12
ḳ.-ur+(namāz ḳıl-) 3a/23, 113a/1
ḳ.-ur+(naṣıħat ḳıl-) 13b/3
ḳ.-ur+(perākende ḳıl-) 43b/19,
77a/22
ḳ.-ur+(pıṣe ḳıl-) 81a/19
ḳ.-ur+(raħmet ḳıl-) 108a/18

ķ.-ur+(raĥmet ve maġfired ķıl-) 183b/18

ķ.-ur+(rivāyet ķıl-) 11a/19, 21a/23, 27b/18, 30b/19, 41a/3, 53a/19, 60b/21, 68a/16, 84a/18, 113a/1, 131a/11, 133b/23, 137a/16, 138b/14, 151a/10, 154b/23, 163a/12, 165a/16, 166b/6, 197a/17, 206b/10, 208a/16, 20b/22, 219a/19, 227a/6, 241b/1, 242a/20, 248b/21, 257b/19, 263a/6

ķ.-ur+(rūŝen ķıl-) 218b/1, 256a/1

ķ.-ur+(rūzı ķıl-) 39b/23, 100a/23

ķ.-ur+(ŝaġır ķıl-) 118b/7

ķ.-ur+(sa'ıd ķıl-) 202a/22

ķ.-ur+(taķaķa ķıl-) 103a/13

ķ.-ur+(taşarruf ķıl-) 130b/4

ķ.-ur+(ķavāf ķıl-) 145a/4

ķ.-ur+(tāze ķıl-) 101b/2

ķ.-ur+(temessūk ķıl-) 178a/16

ķ.-ur+(tenbıh ķıl-) 40a/2

ķ.-ur+(tevbe ķıl-) 68a/21

ķ.-ur+(uķūbet ķıl-) 178b/11, 194a/6, 199a/11

ķ.-ur+(vesvese ķıl-) 273a/6

ķ.-ur+(yaķın ķıl-) 78a/3

ķ.-ur+(yardum ķıl-) 115b/12

ķ.-ur+(zelıl ķıl-) 158b/17, 247a/3

ķ.-ur+(ziyāde ķıl-) 78b/16, 117a/22

ķ.-ur+(ziyānkār ķıl-) 116a/23

ķ.-uram+(azız ķıl-) 256b/6

ķ.-uram+(du'ā ķıl-) 23b/9

ķ.-uram+(ibādet ķıl-) 41a/21

ķ.-urđı 113a/3, 207a/8, 208b/15

ķ.-urđı+(da'vet ķıl-) 46a/8

ķ.-urđı+(du'ā ķıl-) 181a/3

ķ.-urđı+(helāk ķıl-) 143a/6

ķ.-urđı+(melāmet ķıl-) 26a/5, 142b/21

ķ.-urđı+(muŝāĥıbet ķıl-) 31b/7

ķ.-urđı+(namāz ķıl-) 31b/12, 152a/10, 260a/16

ķ.-urđı+(ta'accüb ķıl-) 34a/9

ķ.-urđı+(ķā'at 'ibādet ķıl-) 259a/14

ķ.-urđı+(ķavāf ķıl-) 145a/7

ķ.-urđı+(tebessüm ķıl-) 80b/19

ķ.-urđı+(vaşıyyet ķıl-) 152b/16

ķ.-urđıķ 72a/6

ķ.-urđıķ+(mu'āmele ķıl-) 24b/14

ķ.-urđıķ+(yardum ķıl-) 58b/5

ķ.-urđı+(ziyāde ķıl-) 177b/3

ķ.-urđıñuz+(gümān ķıl-) 99b/22

ķ.-urıdı 219b/11

ķ.-urın+(diri ķıl-) 91a/13

ķ.-urısa 216a/18

ķ.-urken+(keleci ķıl-) 131a/15

ķ.-urlar 22b/17, 29b/18, 107a/21, 211a/5, 211a/5

ķ.-urlar+(baĥıllıġ ķıl-) 10a/13

ķ.-urlar+(beŝāret ķıl-) 41b/15

ķ.-urlar+(bünyādlar ķıl-) 35b/6

ķ.-urlar+(da'vet ķıl-) 50b/6, 103b/22

ķ.-urlar+(du'ā ķıl-) 261a/13

ķ.-urlar+(ġāret ķıl-) 263a/17

ķ.-urlar+(ĥamd ü ŝenālar ķıl-) 187b/21

ķ.-urlar+(hāşıl kıl-) 49a/3
ķ.-urlar+(hiżmet kıl-) 13b/22,
102b/21
ķ.-urlar+(huşümet kıl-) 76b/18
ķ.-urlar+(hüccetler kıl-) 76a/22
ķ.-urlar+(ıraq kıl-) 29a/1
ķ.-urlar+(‘ibādet kıl-) 149b/5
ķ.-urlar+(ihtiyyār kıl-) 27a/5, 162b/9
ķ.-urlar+(isbāt kıl-) 156b/14
ķ.-urlar+(i‘tikād kıl-) 90a/23
ķ.-urlar+(mektüb kıl-) 106a/2
ķ.-urlar+(meskenet kıl-) 184a/18
ķ.-urlar+(muharebe kıl-) 180a/22
ķ.-urlar+(muķātele ve mücāhede
kıl-) 223b/10
ķ.-urlar+(mutābi‘at kıl-) 91b/17
ķ.-urlar+(mübtelā kıl-) 133a/8
ķ.-urlar+(mücādele kıl-) 59b/16,
76b/1
ķ.-urlar+(münāzi‘a kıl-) 33b/19
ķ.-urlar+(namāz kıl-) 70a/5
ķ.-urlar+(perhız kıl-) 111b/21
ķ.-urlar+(rivāyet kıl-) 115a/9
ķ.-urlar+(şābit kıl-) 27a/21
ķ.-urlar+(secde kıl-) 157a/23
ķ.-urlar+(şenālar kıl-) 24b/12
ķ.-urlar+(şikāyet kıl-) 29b/4, 82a/19
ķ.-urlar+(ta‘accüb kıl-) 136a/15
ķ.-urlar+(tavāf kıl-) 53a/6
ķ.-urlar+(tena‘um ve tenezzüh kıl-)
163a/11
ķ.-urlar+(yavuz işler kıl-) 192a/21
ķ.-urlar+(zāyi‘ kıl-) 189a/11

ķ.-urlar+(ziyāde kıl-) 68b/17
ķ.-urlardı+(belā kıl-) 98b/8
ķ.-urlardı+(binā kıl-) 252a/16
ķ.-urlardı+(du‘ā kıl-) 6a/12
ķ.-urlardı+(düşmān kıl-) 234b/3
ķ.-urlardı+(istihzā kıl-) 201a/18
ķ.-urlardı+(keleci kıl-) 175b/4
ķ.-urlardı+(tena‘umlar kıl-) 97b/23
ķ.-urlardı+(tesbīh kıl-) 30b/23
ķ.-urlardı+(vefā kıl-) 229a/17
ķ.-urlardı 269a/6
ķ.-urlarsa 119a/16, 147a/16, 74b/3
ķ.-urlarsa+(ārzū kıl-) 146a/21
ķ.-urlarsa+(inād kıl-) 148b/6
ķ.-urlarsa+(nażar kıl-) 73b/2
ķ.-urmissa+(fāyide kıl-) 111b/7
ķ.-ursa 117b/13, 222a/16
ķ.-ursa+(ārzū kıl-) 92b/17
ķ.-ursañ+(du‘ā kıl-) 14a/6
ķ.-ursañuz+(icābet kıl-) 153a/3
ķ.-ursañuz+(yardum kıl-) 115b/12
ķ.-ursavuz+(ma‘şiyet kıl-) 70b/19
ķ.-ursavuz+(tā‘at kıl-) 70b/19
ķ.-ursın+(azād kıl-) 256b/22
ķ.-ursın+(da‘vet kıl-) 83a/2, 83a/4,
88b/9
ķ.-ursın+(hārām kıl-) 199b/2
ķ.-ursız 53b/18, 65b/3, 149a/10,
189a/13
ķ.-ursız+(hıyānet kıl-) 189a/14
ķ.-ursız+(iftirā kıl-) 84b/23
ķ.-ursız+(inkār kıl-) 157a/13
ķ.-ursız+(iştihā kıl-) 145b/15

ķ.-ursız+(i`tiķād ķıl-) 178b/19
ķ.-ursız+(rūzī ķıl-) 159b/10
ķ.-uruz 33b/10, 33b/8
ķ.-uruz+(`amel ķıl-) 21a/5
ķ.-uruz+(`aṭā ķıl-) 146a/20
ķ.-uruz+(`ibādet ķıl-) 27b/17
ķ.-uruz+(iḥsānlar ve `aṭālar ķıl-)

25a/12

ķ.-uruz+(`ivażlar ķıl-) 24a/4
ķ.-uruz+(musallaṭ ķıl-) 68b/15,

87a/21

ķ.-uruz+(mübtelā ķıl-) 137b/6
ķ.-uruz+(mükāfāt ķıl-) 104b/14
ķ.-uruz+(raḥmet ķıl-) 151b/6
ķ.-uruz+(ṭā`at ķıl-) 27b/18
ķ.-uruz+(taġyır ķıl-) 12b/14
ķ.-uruz+(za`ifū`l-ḥāl ķıl-) 259a/2
ķ.-uruz+(ziyāde ķıl-) 78a/5
[=2763]

ķıldur-: Kıldırmak.

k.-a 86b/12
k.-am 86a/15
k.-an 86a/14
k.-dı 48b/14, 181a/5, 259b/8
k.-dılar 181a/14
k.-duķ 24a/13
k.-maġiçün 170a/11
k.-up 170b/15
k.-ur 188b/2
[=11]

ķılıcı: Kılan.

ķ. 67b/7, 69a/5, 96b/22, 115b/21,
131a/14, 135a/2, 173b/20, 173b/22,
175a/6, 180b/3, 200b/10, 228a/7

ķ.+dur 13a/1, 52b/5, 74a/19,
83a/12, 86a/16, 86a/16, 95a/16, 105a/17,
108a/8, 146b/18, 189a/1, 199b/1, 224b/14

ķ.+lar 54b/9, 127b/16

ķ.+lardan 26a/16

ķ.+lardur 90a/20, 215a/16

ķ.+ları 135a/4

[=31]

ķılıç: Kılıç.

ķ. 17a/19, 46a/7, 46a/8, 123b/13,
135b/5, 177a/15, 179b/2, 201b/1

ķ.+dan 176a/2

(ķılıc).+ı+(2) 144b/15, 178b/6

(ķ).+ıla 34a/15, 126b/11

(ķ).+ın 184b/16

(ķ).+ıñuz 180b/8

k.+lar 171b/13

k.+ları 50b/1, 123a/14, 148a/15

k.+laruñuz 126b/16

(k).+uñ 140a/11

[=21]

ķılın-: Kılınmak.

k.-a 79a/17

k.-an 131b/7, 168a/11, 257a/5

k.-anıla 168a/11

k.-dı 48a/17, 48a/17, 80b/18,
93a/19

k.-mışdur 111b/19

k.-sa 180b/3

[=11]

ķılıvir-: Kılıvermek.

ķ. 72b/9, 96b/2, 201a/21

ķ.-di 61a/5, 61a/20, 83b/22, 84a/1

ķ.-diler 186a/23

ķ.-dük 8b/4, 154b/22, 155a/16,
155b/21, 171b/13

ķ.-e 102a/21, 108b/16, 115b/13,
115b/3, 115b/9, 115b/9, 121a/16, 140a/14,
172b/6, 186a/12, 210a/1

ķ.-evüz 256b/3

ķ.-gil 30b/12

ķ.-irdüm 5b/10

ķ.-megil 185b/15

ķ.-se 78b/19

ķ.-ür 77a/16, 163b/2, 190a/1,
196a/11, 197a/14, 197b/23

ķ.-ürüz 256a/13, 256a/17

[=37]

ķılmaķlıķ: İcraat etme, ifade etme.

(ķılmaķlıķ).+a 14b/1

[=1]

ķına: Kına.

ķ. 271b/21

[=1]

ķındur-: Teşvik etmek, tahrik etmek.

ķ.-alar 254b/19

ķ.-dılar 265b/2, 265b/4

ķ.-madı 213b/9

ķ.-maģiçün 168a/19

ķ.-maķdur 202a/10

ķ.-maz 269a/1

ķ.-up 115b/10, 170b/16

ķ.-ur 166b/6

ķ.-urlar 218b/16

[=11]

ķındurıvir-: Teşvik edivermek, tahrik edivermek.

ķ.-eler 254b/18

ķ.-mezsiz 253a/2

ķ.-ür 84a/20

ķ.-ürlerdi 131b/1

[=4]

ķır-: Öldürmek, yok olmasına sebep olmak.

ķ.-acak 94a/8

ķ.-alar 115a/14, 124a/11

ķ.-dı 34a/15, 128b/5

ķ.-dılar 255b/11

ķ.-duñ 184b/6

ķ.-madı 34a/18

ķ.-uñ 115a/17

ķ.-up 135a/20, 255b/7

[=11]

ķırāt: (Ar.<ķırā'at) Namazın rükünlerinden olmak üzere Kur'an'dan muayyen parçaları okuma farızası.

ķ.+ma 216b/4

[=1]

ķırgılıķ: Yaşlılık.

ķ.+dan 244b/3

[=1]

ķırıl-: Kırılmak.

ķ.-mış 155a/6

[=1]

ķırķ: Kırk.

ķ. 24a/23, 26a/20, 26b/19, 32b/3, 32b/6, 32b/17, 33a/5, 34b/1, 34b/7, 50b/3, 89a/15, 98a/18, 98a/23, 103b/10, 110a/16, 111b/3, 154a/9, 211a/10, 218a/6, 221a/3, 228b/10, 228b/16, 237a/18, 245a/3, 257a/12, 259b/1, 268a/21

[=27]

ķıs-: Kısımak.

ķ.-dı 259b/14

ķ.-ıp 3b/12

[=2]

ķısa: Kısa.

ķ. 39a/21, 186a/6, 224a/13, 224a/13, 232a/21, 241b/9, 241b/13

ķ.+dur 132b/13

[=8]

ķıřac: Kışkaç.

ķ.+lar 203b/20

[=1]

ķısal-: Kısalmak.

ķ.-duğı 101a/21, 157a/19

ķ.-ıcaķ 158a/13, 158a/14

ķ.-maķda 8b/13

ķ.-ur 157b/2

[=6]

ķısald-: Kısaltmak. bk. **ķısalt-**

ķ.-up 167a/16

ķ.-ur 39a/22

[=2]

ķısalt-: Kısaltmak. bk. **ķısald-**

ķ. 172b/22

[=1]

ķıřař: (Ar.) Öldüreni öldürme, yaralayana yaralama cezası.

ķ. 41b/21, 80b/4, 81a/6, 81a/6, 81a/7, 81a/17, 212b/17, 235b/23

zecr-i ķ. 41b/21

ķ.+dan 240a/5

ķ.+içün 212b/19, 240a/5

[=11]

ķısım: (Ar.) Bölük, parça. bk. **ķısım**

ķ. 244a/6, 272a/23

ķ.+dur 78a/19, 78a/19, 272a/20

[=5]

ķısım: (Ar.) Bölük, parça. bk. **ķısım**

ķ. 179a/16, 199a/14

ķ.+ı+(2) 78a/19, 272a/20

ķ.+ını 179a/16, 179a/16

ķ.+uñ 244a/6

[=6]

ķıřmet: (Ar.) Bölme, pay etme, hisselere ayırma; talih, nasip, kader.

ķ. 86b/9, 133a/4, 155b/11, 168b/13, 168b/17, 178a/10, 179a/2, 179a/2, 179a/3, 179b/10, 187a/12

ķ.+ine 272b/11

ķ.+üñüz 150a/5

[=13]

ķıřřa: (Ar.) İbretlik hikaye, rivayet.

ķ.+ların 103b/15

ķ.+laruñ 169a/13

ķ.+sı 37b/6, 37b/6

ķ.+sından 257a/9

ķ.+ya 225b/16

[=6]

ķıř: Kış.

ķ. 102b/12, 143b/14, 230a/19,
268b/4, 268b/9

ķ.+ın 268b/2, 268b/7, 268b/12

ķ.+uñ 217a/4

[=9]

ķıt: Az, eksik.

ķ. 47b/13, 75a/22, 95b/6, 185b/15

[=4]

ķıtāl: (Ar.) Vuruşma, birbirini öldürme,
savaş.

ķ. 28a/12, 28a/12, 28a/22, 29a/6,
103a/9, 118a/14, 118a/19, 118a/19,
125a/16, 125a/22, 130b/14, 132a/8,
140a/11, 150b/15, 253b/15, 253b/16,
253b/17, 253b/19, 264a/23, 269b/18

emr-i ķ. 118a/19

ķ.+den 125a/15

ķ.+dur 62b/13

ķ.+e 119a/22, 125a/23

ķ.+ıla 115a/22, 250b/3, 269b/19

āyet-i ķ. 250b/3, 269b/19

[=27]

ķıtālsuz: Savaşsız.

ķ. 115a/22

[=1]

ķıtlık: Azlık, kıtlık.

(ķıtlıĝ).+ından 214b/13

[=1]

ķıvām: (Ar.) Bir şeyin uygunluk, olgunluk
derecesi.

ķ.+a 42a/19, 107a/11

[=2]

ķıvırcuķ: Kıvırcık.

ķ. 163b/6

[=1]

ķıy-: Merhametsiz davranmak.

ķ.-amadın 245b/15

ķ.-mayalar 211a/1

ķ.-mayasın 23b/15

ķ.-mayup 115a/23

ķ.-up 180b/14

[=5]

ķıyām: (Ar.) Ayaĝa kalkma, ayakta
durma; namazda ayakta durulan kısım.

ķ.+a 40a/21

ķ.+ı+(1) 252b/8

ķ.+ına 216b/4

[=3]

ķıyāmet: (Ar.) Dünyanın sonu, bütün
ölülerin dirilerek mahşerde toplanacakları
zaman.

ķ. 8a/2, 10b/1, 10b/9, 11a/5,
11a/10, 11a/14, 11b/10, 13b/23, 17b/23,
19a/20, 30b/10, 38a/18, 39a/8, 41b/5,
41b/9, 43a/13, 43a/9, 44a/14, 44a/18,
44a/23, 47a/5, 48b/16, 48b/18, 50a/13,
50a/7, 50b/10, 51b/19, 54b/17, 57b/22,
58a/21, 59b/17, 60a/23, 60a/9, 63a/2,
64a/14, 64a/17, 64a/5, 69b/12, 69b/15,
71a/7, 71b/22, 72a/21, 72b/15, 72b/15,
73b/11, 74a/14, 74b/2, 76b/11, 76b/11,
76b/13, 76b/20, 76b/6, 76b/6, 77b/10,
81a/2, 81b/11, 81b/2, 81b/20, 85a/4,
87b/14, 90b/12, 90b/8, 91b/19, 91b/23,
91b/3, 92b/4, 94a/16, 94b/16, 94b/2,

96a/18, 96b/23, 97a/2, 99a/21, 103b/18,
105a/18, 105a/23, 105b/1, 105b/8,
106a/18, 107a/14, 107b/22, 108a/1,
108b/17, 110b/12, 113b/14, 115b/4,
117b/12, 117b/4, 117b/7, 123b/7, 135a/2,
138b/19, 144b/18, 145a/1, 145a/18,
145a/22, 146a/10, 147a/18, 153a/4,
153b/10, 153b/11, 153b/14, 153b/17,
153b/8, 153b/9, 155b/4, 156b/16, 156b/20,
156b/7, 156b/8, 159a/10, 159a/16,
159a/19, 159a/23, 159a/6, 159b/4, 159b/7,
160a/2, 161b/4, 161b/6, 162a/2, 164a/7,
168b/10, 168b/1, 170a/8, 174a/15,
175a/18, 175b/16, 181b/13, 181b/3,
185a/21, 186a/3, 201a/3, 202b/15,
205b/19, 206a/10, 206a/14, 206a/15,
208b/2, 210a/10, 210a/11, 210a/13, 210a/5,
211b/20, 211b/22, 212b/1, 212b/16,
212b/23, 212b/5, 214a/13, 214b/13,
214b/14, 214b/17, 215a/1, 215a/3, 216a/2,
221b/16, 221b/5, 223a/5, 226b/2, 226b/5,
227a/17, 227a/18, 227a/20, 227a/3, 227a/9,
227b/22, 227b/23, 229a/20, 231b/23,
232a/13, 232a/17, 232b/10, 233a/1,
233a/11, 233b/12, 233b/17, 233b/4,
233b/7, 233b/9, 234a/20, 234b/16,
234b/17, 234b/20, 235b/16, 235b/19,
236b/7, 236b/9, 237b/20, 238a/12,
238a/17, 239b/13, 239b/16, 239b/20,
239b/5, 240a/16, 240a/20, 241a/16, 242a/2,
242b/12, 242b/20, 243b/9, 244a/5,
244b/21, 244b/23, 246a/19, 246b/2,
249a/19, 252b/3, 253a/23, 253b/10,
254a/6, 255a/1, 256b/10, 259a/19, 260b/5,

262b/2, 262b/20, 263b/22, 264a/4, 264a/9,
264b/17, 264b/21, 264b/23, 265a/5,
268b/20, 268b/21

aḥvāl-i ḳ. 202b/15

ehvāl-ı ḳ. 254a/6

va‘de-i ḳ. 105a/23

ḳ.+de 12a/8, 15a/13, 54a/15, 54a/2,
58a/20, 76a/15, 103a/16, 128a/3, 140a/14,
145a/11, 156a/14, 162a/5, 201b/6, 208b/4,
209b/21, 212b/18, 219a/3, 222a/21,
226a/14, 226a/16, 231b/12, 233b/18,
240a/5, 242b/5, 243a/7, 256a/23

maḥşer-i ḳ. 140a/14

ḳ.+den 127b/7, 215b/1, 237b/19,
238a/18, 241b/16, 249a/18

ḳ.+e 24a/12, 26a/12, 34b/23,
38a/12, 38a/21, 39b/2, 66a/4, 72a/5, 76a/2,
83a/20, 94b/16, 105a/21, 105b/10,
105b/20, 107b/7, 113b/2, 119a/7, 125b/23,
145a/4, 148a/16, 156a/13, 161b/5, 16b/9,
185b/22, 205a/11, 206b/20, 206b/23,
211a/3, 215b/5, 219a/18, 21a/2, 227a/2,
227a/8, 227b/22, 233a/4, 238a/19, 239a/6,
247b/3, 253b/18, 259a/13, 259a/9, 262a/8,
265a/23, 269b/1

ḳ.+i+(1) 145a/19, 211b/21,
238a/15, 242b/13, 268b/23

ḳ.+i+(2) 156b/21, 211b/23, 239b/2

ḳ.+lerüñ 105b/9

ḳ.+üñ 74a/7, 90b/14, 95a/11,
211b/15, 238a/10, 239b/7, 262a/22

[=319]

ḳıyās: (Ar.) Karşılaştırma.

ķ. 49b/18, 78b/3, 90a/4, 91a/6,
112a/1, 129b/8, 160a/18, 216a/7, 263b/9
[=9]

ķiymet: (Ar.) Değer.

ķ.+i+(2) 10a/9
[=1]

ķiymeti: (Ar.) Kıymetli, değerli.

ķ. 251a/6
[=1]

ķız: Kız.

ķ. 21b/8, 27a/5, 35a/16, 39a/13,
65b/10, 72a/19, 82b/4, 82b/4, 82b/5,
99a/22, 110a/11, 130a/12, 170a/18, 173a/6,
173a/6, 181a/4, 181a/6, 187a/19, 187a/2,
200b/13, 219b/20, 224b/1, 232a/10,
235a/23, 239b/7

ķ.+dan 27a/13, 110a/6, 190a/7,
196a/1

ķ.+i+(1) 27a/9, 181a/9, 270b/15

ķ.+i+(2) 35a/10, 84b/14, 102a/6,
143b/20, 147b/7, 172b/18, 193b/6,
195b/15, 200a/6, 202a/4, 229b/7

ķ.+ıla 271b/9

ķ.+ın 24a/19, 178b/7, 252b/18

ķ.+ına 195a/16

ķ.+ını 55b/15

ķ.+ıyla 62b/14

ķ.+lar 27a/11, 84b/12, 84b/14,
84b/20, 147b/10, 150a/6

ķ.+lardur 27a/3, 163b/5

ķ.+ları 27a/1, 27a/13, 146a/8,
148a/16, 176a/3

ķ.+larıdur 27a/21, 27a/22, 39a/10,
84b/11, 84b/22, 90a/14, 147b/7, 150a/4,
214b/1

ķ.+ların 98b/7, 187a/19, 187a/23,
240a/15

ķ.+larından 53b/4

ķ.+larını 163a/21

ķ.+larıyla 142b/10

ķ.+larıyla 156a/2

ķ.+larıñuzı 118b/4

ķ.+um 200a/6

ķ.+umuz 34a/2

ķ.+uñ 181a/12

ķ.+uñuz 185a/21, 193b/6, 218a/11

[=87]

ķız-: Kızmak.

ķ.-miş 164a/11

[=1]

ķızdurıl-: Kızdırılmak.

ķ.-dı 249b/4

[=1]

ķızgun: Kızgın.

ķ. 159a/18

[=1]

ķızıl: Kızıl.

ķ. 100a/12, 111a/19, 142b/4,
143b/13, 159a/17, 203a/14, 214b/19,
234a/5, 247a/16, 264a/6

[=10]

ķızılca: Kızılılık, allık.

ķ. 268a/13

[=1]

ķızılıķ: Kızılılık.

(kızılığ).+a 159a/18

ķ.+1+(2) 160b/6

[=2]

kızılığ: Kıtılık.

ķ. 95b/5, 96a/10, 88b/18, 135a/14,
171a/6, 191b/16, 209b/6

(kızılığ).+a 96a/12

(ķ).+1+(1) 96a/12

(ķ).+1a 24b/21, 208b/9

[=11]

ki: (Far.) ki bağlacı.

k. 100a/11, 100a/12, 100a/14,
100a/14, 100a/18, 100a/19, 100a/2,
100a/20, 100a/22, 100a/22, 100a/22,
100a/23, 100a/5, 100b/10, 100b/12,
100b/14, 100b/15, 100b/16, 100b/20,
100b/22, 100b/4, 100b/6, 100b/7, 100b/8,
100b/9, 101a/1, 101a/1, 101a/18, 101a/21,
101a/22, 101a/22, 101a/5, 101a/9, 101b/10,
101b/15, 101b/2, 101b/2, 101b/23, 101b/3,
101b/6, 101b/8, 101b/8, 101b/9, 102a/1,
102a/1, 102a/13, 102a/15, 102a/17,
102a/19, 102a/20, 102a/5, 102a/7, 102a/7,
102a/8, 102b/12, 102b/15, 102b/3, 102b/4,
102b/5, 103a/10, 103a/11, 103a/12,
103a/12, 103a/15, 103a/16, 103a/17,
103a/18, 103a/3, 103a/4, 103a/6, 103a/6,
103a/7, 103a/8, 103a/9, 103a/9, 103b/12,
103b/17, 103b/19, 103b/22, 103b/3,
103b/5, 103b/7, 103b/8, 104a/12, 104a/2,
104a/20, 104a/22, 104a/6, 104a/7, 104a/8,
104b/11, 104b/13, 104b/14, 104b/16,
104b/21, 104b/23, 104b/3, 104b/4, 104b/7,
104b/8, 105a/1, 105a/12, 105a/16, 105a/17,

105a/18, 105a/20, 105a/3, 105a/4, 105a/6,
105a/8, 105b/1, 105b/13, 105b/15,
105b/17, 105b/17, 105b/18, 105b/19,
105b/20, 105b/3, 105b/4, 105b/7, 105b/7,
105b/9, 106a/1, 106a/22, 106a/23, 106a/3,
106a/7, 106a/7, 106a/8, 106b/1, 106b/11,
106b/12, 106b/14, 106b/18, 106b/18,
106b/22, 106b/23, 106b/4, 106b/8,
107a/10, 107a/12, 107a/13, 107a/14,
107a/15, 107a/17, 107a/18, 107a/22,
107a/23, 107a/23, 107a/3, 107a/7, 107a/9,
107b/1, 107b/10, 107b/11, 107b/12,
107b/12, 107b/14, 107b/16, 107b/17,
107b/2, 107b/3, 107b/4, 107b/7, 108a/10,
108a/14, 108a/14, 108a/15, 108a/15,
108a/18, 108a/20, 108a/21, 108a/22,
108a/23, 108a/3, 108a/6, 108a/7, 108b/1,
108b/10, 108b/11, 108b/12, 108b/14,
108b/14, 108b/15, 108b/17, 108b/2,
108b/2, 108b/23, 108b/4, 108b/5, 108b/8,
108b/9, 109a/1, 109a/10, 109a/15, 109a/16,
109a/2, 109a/20, 109a/22, 109a/22, 109a/3,
109a/6, 109a/7, 109b/1, 109b/10, 109b/19,
109b/20, 109b/22, 109b/4, 109b/5, 109b/7,
109b/7, 109b/7, 10a/11, 10a/11, 10a/16,
10a/18, 10a/22, 10a/23, 10a/3, 10a/5,
10a/6, 10a/7, 10a/7, 10a/9, 10b/1, 10b/1,
10b/13, 10b/16, 10b/2, 10b/7, 10b/8, 10b/9,
110a/11, 110a/13, 110a/13, 110a/14,
110a/17, 110a/18, 110a/18, 110a/19,
110a/20, 110a/21, 110a/22, 110a/23,
110a/5, 110a/7, 110b/10, 110b/11,
110b/12, 110b/12, 110b/12, 110b/16,
110b/18, 110b/19, 110b/23, 110b/3,

110b/6, 110b/9, 111a/1, 111a/10, 111a/21,
111a/22, 111a/4, 111a/5, 111a/8, 111b/10,
111b/11, 111b/16, 111b/16, 111b/17,
111b/18, 111b/18, 111b/19, 111b/19,
111b/2, 111b/21, 111b/22, 111b/5, 111b/6,
111b/9, 112a/10, 112a/11, 112a/22,
112a/23, 112a/3, 112a/5, 112a/6, 112a/9,
112b/10, 112b/10, 112b/11, 112b/13,
112b/2, 112b/21, 112b/22, 112b/23,
112b/3, 112b/4, 112b/5, 113a/10, 113a/14,
113a/17, 113a/19, 113a/19, 113a/2,
113a/20, 113a/8, 113b/10, 113b/12,
113b/15, 113b/2, 113b/20, 113b/21,
113b/23, 113b/5, 114a/11, 114a/12,
114a/13, 114a/14, 114a/19, 114a/2, 114a/4,
114a/5, 114a/8, 114b/1, 114b/1, 114b/11,
114b/12, 114b/12, 114b/13, 114b/20,
114b/21, 114b/3, 114b/3, 114b/4, 114b/5,
115a/1, 115a/15, 115a/17, 115a/18,
115a/22, 115a/5, 115a/6, 115a/9, 115b/10,
115b/13, 115b/18, 115b/2, 115b/4, 115b/6,
116a/12, 116a/13, 116a/19, 116a/2, 116a/3,
116a/4, 116a/4, 116a/7, 116b/1, 116b/11,
116b/13, 116b/16, 116b/17, 116b/19,
116b/2, 116b/4, 116b/6, 116b/6, 116b/7,
117a/1, 117a/11, 117a/18, 117a/2, 117a/23,
117b/11, 117b/13, 117b/15, 117b/2,
117b/21, 117b/22, 117b/4, 117b/5, 117b/6,
117b/7, 117b/7, 118a/1, 118a/12, 118a/13,
118a/17, 118a/20, 118a/23, 118a/23,
118a/3, 118a/4, 118a/5, 118a/7, 118b/1,
118b/10, 118b/12, 118b/14, 118b/19,
118b/20, 118b/3, 118b/7, 119a/1, 119a/10,
119a/12, 119a/18, 119a/19, 119a/19,

119a/2, 119a/20, 119a/3, 119b/10,
119b/13, 119b/16, 119b/17, 119b/2,
119b/23, 119b/3, 119b/5, 119b/8, 119b/9,
11a/1, 11a/12, 11a/13, 11a/22, 11a/3,
11a/4, 11a/6, 11a/7, 11a/9, 11b/1, 11b/18,
11b/18, 11b/20, 11b/6, 11b/9, 120a/11,
120a/12, 120a/14, 120a/17, 120a/19,
120a/2, 120a/20, 120a/20, 120a/21,
120a/23, 120a/3, 120a/3, 120a/5, 120a/5,
120a/7, 120a/8, 120a/9, 120b/1, 120b/10,
120b/16, 120b/18, 120b/23, 120b/3,
120b/6, 120b/9, 121a/1, 121a/12, 121a/14,
121a/19, 121a/20, 121a/21, 121a/23,
121a/6, 121a/7, 121a/8, 121b/1, 121b/11,
121b/12, 121b/13, 121b/16, 121b/17,
121b/18, 121b/18, 121b/18, 121b/19,
121b/19, 121b/19, 121b/2, 121b/20,
121b/21, 121b/21, 121b/22, 121b/3,
121b/4, 121b/8, 121b/9, 121b/9, 122a/1,
122a/12, 122a/15, 122a/17, 122a/18,
122a/19, 122a/20, 122a/20, 122a/22,
122a/4, 122a/8, 122a/9, 122b/1, 122b/16,
122b/18, 122b/18, 122b/4, 122b/8, 122b/8,
123a/12, 123a/16, 123a/18, 123a/18,
123a/20, 123a/20, 123a/21, 123a/3, 123a/4,
123a/5, 123b/12, 123b/15, 123b/16,
123b/17, 123b/18, 123b/20, 123b/5,
123b/8, 124a/10, 124a/11, 124a/12,
124a/13, 124a/15, 124a/17, 124a/18,
124a/20, 124a/3, 124a/4, 124a/5, 124a/9,
124b/1, 124b/15, 124b/16, 124b/2,
124b/21, 124b/23, 124b/8, 124b/9, 125a/1,
125a/10, 125a/11, 125a/12, 125a/17,
125a/18, 125a/19, 125a/21, 125a/23,

125a/4, 125a/5, 125a/6, 125a/8, 125a/8,
125b/1, 125b/10, 125b/13, 125b/18,
125b/19, 125b/21, 125b/22, 125b/23,
125b/8, 126a/1, 126a/11, 126a/12, 126a/12,
126a/15, 126a/16, 126a/16, 126a/18,
126a/19, 126a/19, 126a/2, 126a/22, 126a/4,
126a/5, 126a/6, 126a/6, 126a/8, 126b/1,
126b/12, 126b/13, 126b/23, 126b/4,
126b/7, 126b/8, 127a/1, 127a/10, 127a/11,
127a/15, 127a/16, 127a/16, 127a/19,
127a/23, 127a/3, 127a/4, 127a/5, 127a/5,
127a/9, 127b/10, 127b/11, 127b/11,
127b/12, 127b/15, 127b/16, 127b/2,
127b/21, 127b/4, 127b/4, 127b/4, 127b/5,
127b/6, 127b/8, 127b/9, 128a/12, 128a/15,
128a/16, 128a/17, 128a/17, 128a/17,
128a/18, 128a/2, 128a/20, 128a/22,
128a/22, 128a/3, 128a/4, 128a/6, 128b/1,
128b/10, 128b/12, 128b/14, 128b/16,
128b/17, 128b/19, 128b/2, 128b/22,
128b/8, 129a/12, 129a/13, 129a/2, 129a/2,
129a/2, 129a/20, 129a/22, 129a/23, 129a/6,
129a/6, 129b/10, 129b/12, 129b/15,
129b/18, 129b/2, 129b/20, 129b/5, 129b/6,
129b/8, 129b/8, 12a/1, 12a/10, 12a/10,
12a/11, 12a/21, 12a/4, 12a/5, 12b/10,
12b/15, 12b/17, 12b/19, 12b/21, 12b/22,
12b/4, 12b/5, 12b/8, 130a/11, 130a/13,
130a/14, 130a/17, 130a/19, 130a/20,
130a/21, 130b/1, 130b/10, 130b/11,
130b/12, 130b/12, 130b/15, 130b/15,
130b/17, 130b/21, 130b/6, 130b/8, 131a/1,
131a/11, 131a/12, 131a/13, 131a/19,
131a/2, 131a/5, 131a/5, 131a/6, 131a/7,

131a/8, 131a/8, 131b/1, 131b/12, 131b/12,
131b/13, 131b/18, 131b/19, 131b/19,
131b/2, 131b/22, 131b/4, 131b/5, 131b/6,
132a/1, 132a/1, 132a/10, 132a/11, 132a/13,
132a/14, 132a/16, 132a/21, 132a/4, 132a/6,
132a/6, 132a/8, 132a/9, 132b/10, 132b/14,
132b/16, 132b/17, 132b/21, 132b/22,
132b/23, 132b/5, 132b/6, 132b/8, 132b/9,
133a/10, 133a/15, 133a/15, 133a/18,
133a/22, 133a/23, 133a/6, 133a/7, 133a/9,
133b/1, 133b/11, 133b/16, 133b/17,
133b/18, 133b/18, 133b/20, 133b/21,
133b/23, 133b/4, 133b/5, 133b/6, 133b/8,
133b/8, 134a/1, 134a/10, 134a/11, 134a/14,
134a/19, 134a/6, 134a/6, 134b/1, 134b/10,
134b/10, 134b/13, 134b/16, 134b/18,
134b/18, 134b/19, 134b/20, 134b/21,
134b/21, 134b/5, 134b/8, 135a/11,
135a/11, 135a/15, 135a/17, 135a/2, 135a/2,
135a/20, 135a/20, 135a/4, 135a/7, 135a/7,
135a/8, 135a/9, 135b/1, 135b/10, 135b/13,
135b/17, 135b/20, 135b/21, 135b/22,
135b/6, 135b/7, 135b/8, 135b/8, 136a/1,
136a/11, 136a/13, 136a/13, 136a/15,
136a/17, 136a/18, 136a/20, 136a/21,
136a/22, 136a/23, 136a/5, 136a/9, 136a/9,
136b/13, 136b/13, 136b/14, 136b/16,
136b/17, 136b/18, 136b/18, 136b/19,
136b/20, 136b/22, 136b/23, 136b/3,
136b/4, 136b/6, 136b/7, 136b/9, 137a/11,
137a/15, 137a/16, 137a/16, 137a/17,
137a/17, 137a/18, 137a/2, 137a/21,
137a/21, 137a/3, 137a/3, 137a/5, 137a/6,
137a/7, 137b/11, 137b/13, 137b/15,

137b/16, 137b/18, 137b/22, 137b/23,
137b/4, 137b/5, 137b/6, 137b/7, 137b/9,
138a/11, 138a/12, 138a/14, 138a/17,
138a/20, 138a/20, 138a/21, 138a/23,
138a/23, 138a/5, 138a/6, 138a/8, 138b/1,
138b/13, 138b/14, 138b/16, 138b/17,
138b/19, 138b/20, 138b/21, 138b/22,
138b/23, 138b/23, 138b/6, 138b/7, 139a/1,
139a/1, 139a/12, 139a/13, 139a/15,
139a/16, 139a/17, 139a/2, 139a/20,
139a/21, 139a/23, 139a/3, 139a/5, 139a/6,
139a/8, 139b/1, 139b/10, 139b/10,
139b/15, 139b/18, 139b/21, 139b/21,
139b/23, 139b/5, 139b/8, 13a/1, 13a/13,
13a/14, 13a/15, 13a/17, 13a/19, 13a/19,
13a/7, 13a/9, 13b/20, 13b/20, 13b/21,
13b/3, 13b/3, 13b/5, 13b/6, 13b/7, 13b/9,
140a/10, 140a/17, 140a/17, 140a/18,
140a/18, 140a/2, 140a/20, 140a/21,
140a/23, 140a/3, 140a/4, 140a/5, 140b/10,
140b/10, 140b/11, 140b/13, 140b/13,
140b/14, 140b/15, 140b/16, 140b/16,
140b/17, 140b/18, 140b/2, 140b/2,
140b/22, 140b/3, 140b/3, 140b/3, 140b/3,
140b/4, 140b/4, 140b/5, 140b/6, 140b/8,
140b/9, 141a/1, 141a/2, 141a/20, 141a/3,
141a/6, 141a/7, 141a/9, 141b/16, 141b/18,
141b/2, 141b/2, 141b/23, 141b/8, 141b/9,
142a/10, 142a/10, 142a/14, 142a/15,
142a/17, 142a/18, 142a/19, 142a/20,
142a/22, 142a/4, 142a/5, 142a/9, 142b/13,
142b/14, 142b/16, 142b/17, 142b/19,
142b/2, 142b/20, 142b/4, 142b/6, 142b/6,
142b/9, 143a/13, 143a/15, 143a/16,

143a/18, 143a/2, 143a/2, 143a/20, 143a/21,
143a/23, 143a/4, 143a/8, 143a/9, 143b/10,
143b/11, 143b/11, 143b/12, 143b/12,
143b/14, 143b/15, 143b/16, 143b/19,
143b/21, 143b/21, 143b/23, 143b/3,
143b/5, 143b/7, 143b/8, 143b/8, 144a/10,
144a/12, 144a/12, 144a/16, 144a/17,
144a/18, 144a/18, 144a/19, 144a/2,
144a/21, 144a/23, 144a/3, 144a/8, 144b/1,
144b/11, 144b/12, 144b/14, 144b/17,
144b/18, 144b/2, 144b/21, 144b/22,
144b/23, 144b/3, 144b/9, 145a/1, 145a/14,
145a/15, 145a/16, 145a/18, 145a/19,
145a/22, 145a/3, 145a/3, 145a/5, 145a/6,
145a/8, 145a/9, 145b/1, 145b/13, 145b/14,
145b/15, 145b/15, 145b/16, 145b/16,
145b/17, 145b/19, 145b/19, 145b/21,
145b/23, 145b/7, 145b/9, 146a/1, 146a/18,
146a/20, 146a/23, 146a/9, 146b/1,
146b/10, 146b/12, 146b/14, 146b/16,
146b/18, 146b/18, 146b/19, 146b/2,
146b/22, 146b/4, 146b/5, 147a/1, 147a/10,
147a/11, 147a/12, 147a/14, 147a/15,
147a/16, 147a/18, 147a/19, 147a/2,
147a/21, 147a/21, 147a/7, 147b/12,
147b/13, 147b/15, 147b/16, 147b/17,
147b/17, 147b/18, 147b/2, 147b/20,
147b/20, 147b/21, 147b/23, 147b/23,
147b/3, 147b/4, 147b/5, 147b/6, 147b/7,
148a/1, 148a/10, 148a/13, 148a/13,
148a/17, 148a/18, 148a/21, 148a/23,
148a/3, 148a/4, 148a/6, 148a/6, 148a/7,
148a/7, 148a/8, 148b/11, 148b/14,
148b/19, 148b/21, 148b/22, 148b/23,

148b/23, 148b/4, 149a/1, 149a/11,
149a/13, 149a/14, 149a/15, 149a/19,
149a/4, 149a/6, 149a/6, 149a/8, 149a/8,
149a/8, 149b/12, 149b/13, 149b/14,
149b/2, 149b/3, 149b/4, 149b/5, 149b/5,
149b/7, 149b/8, 14a/11, 14a/12, 14a/14,
14a/14, 14a/15, 14a/16, 14a/16, 14a/17,
14a/19, 14a/4, 14a/7, 14a/8, 14b/1, 14b/10,
14b/11, 14b/16, 14b/17, 14b/18, 14b/19,
14b/2, 14b/20, 14b/4, 14b/5, 14b/6, 14b/6,
150a/1, 150a/10, 150a/12, 150a/12,
150a/13, 150a/19, 150a/19, 150a/2,
150a/21, 150a/3, 150a/3, 150a/4, 150a/4,
150a/5, 150a/6, 150a/8, 150b/11, 150b/12,
150b/22, 150b/23, 150b/4, 150b/6, 150b/8,
151a/1, 151a/7, 151a/10, 151a/15, 151a/16,
151a/17, 151a/18, 151a/19, 151a/3, 151a/6,
151b/11, 151b/15, 151b/2, 151b/20,
151b/22, 151b/24, 151b/3, 151b/5, 151b/6,
151b/7, 151b/8, 151b/9, 152a/11, 152a/12,
152a/13, 152a/17, 152a/18, 152a/2,
152a/22, 152a/22, 152a/23, 152a/3, 152a/3,
152a/4, 152a/5, 152a/6, 152a/7, 152b/1,
152b/10, 152b/11, 152b/13, 152b/15,
152b/16, 152b/17, 152b/18, 152b/2,
152b/20, 152b/22, 152b/23, 152b/3,
152b/3, 152b/4, 152b/5, 152b/5, 152b/7,
152b/8, 152b/8, 152b/8, 153a/1, 153a/10,
153a/11, 153a/13, 153a/15, 153a/16,
153a/17, 153a/19, 153a/4, 153a/4, 153a/5,
153a/6, 153b/1, 153b/1, 153b/11, 153b/11,
153b/12, 153b/13, 153b/13, 153b/15,
153b/16, 153b/19, 153b/2, 153b/2,
153b/21, 153b/22, 153b/4, 153b/5, 153b/6,

153b/6, 153b/7, 153b/8, 153b/9, 154a/11,
154a/12, 154a/13, 154a/13, 154a/17,
154a/18, 154a/20, 154a/20, 154a/6, 154a/8,
154a/9, 154b/10, 154b/12, 154b/14,
154b/2, 154b/23, 155a/1, 155a/1, 155a/13,
155a/14, 155a/15, 155a/16, 155a/16,
155a/18, 155a/19, 155a/20, 155a/5, 155a/5,
155a/8, 155b/14, 155b/15, 155b/15,
155b/16, 155b/16, 155b/22, 155b/4,
155b/6, 155b/8, 155b/9, 155b/9, 156a/15,
156a/15, 156a/17, 156a/2, 156a/20,
156a/21, 156a/22, 156a/23, 156a/4, 156a/9,
156b/1, 156b/12, 156b/12, 156b/13,
156b/14, 156b/16, 156b/17, 156b/17,
156b/19, 156b/20, 156b/22, 156b/3,
156b/5, 156b/6, 156b/7, 156b/7, 156b/8,
157a/10, 157a/12, 157a/13, 157a/13,
157a/17, 157a/17, 157a/18, 157a/18,
157a/2, 157a/22, 157b/1, 157b/14,
157b/15, 157b/16, 157b/16, 157b/18,
157b/19, 157b/19, 157b/19, 157b/2,
157b/21, 157b/22, 157b/23, 157b/3,
157b/4, 157b/7, 158a/10, 158a/11,
158a/13, 158a/18, 158a/19, 158a/2,
158a/20, 158a/21, 158a/22, 158a/23,
158a/23, 158a/3, 158a/4, 158a/6, 158b/1,
158b/10, 158b/14, 158b/19, 158b/20,
158b/22, 158b/22, 158b/4, 158b/4, 158b/6,
158b/6, 158b/7, 158b/7, 158b/8, 158b/8,
158b/9, 158b/9, 159a/1, 159a/11, 159a/14,
159a/15, 159a/16, 159a/17, 159a/18,
159a/2, 159a/22, 159a/22, 159a/3, 159a/4,
159a/5, 159a/6, 159a/7, 159a/8, 159a/9,
159b/1, 159b/11, 159b/15, 159b/2,

159b/20, 159b/20, 159b/3, 159b/6, 15a/10,
15a/17, 15a/19, 15a/20, 15a/21, 15a/23,
15a/6, 15a/7, 15b/10, 15b/12, 15b/13,
15b/16, 15b/20, 15b/21, 15b/21, 15b/4,
160a/1, 160a/10, 160a/15, 160a/17,
160a/18, 160a/18, 160a/5, 160a/6, 160a/7,
160a/9, 160b/1, 160b/12, 160b/13,
160b/14, 160b/17, 160b/18, 160b/18,
160b/19, 160b/21, 160b/22, 160b/23,
160b/3, 160b/4, 160b/7, 160b/8, 161a/10,
161a/11, 161a/15, 161a/15, 161a/16,
161a/17, 161a/18, 161a/20, 161a/22,
161a/23, 161a/23, 161a/5, 161a/6, 161a/8,
161b/11, 161b/13, 161b/16, 161b/17,
161b/17, 161b/19, 161b/2, 161b/20,
161b/20, 161b/21, 161b/3, 161b/3, 161b/4,
161b/5, 161b/6, 162a/11, 162a/13,
162a/16, 162a/17, 162a/18, 162a/22,
162a/23, 162a/8, 162b/12, 162b/13,
162b/15, 162b/17, 162b/19, 162b/2,
162b/20, 162b/20, 162b/21, 162b/21,
162b/23, 162b/23, 162b/3, 162b/3, 162b/5,
162b/5, 162b/6, 162b/6, 162b/8, 162b/9,
163a/10, 163a/10, 163a/12, 163a/12,
163a/13, 163a/14, 163a/14, 163a/17,
163a/17, 163a/21, 163a/4, 163a/5, 163a/7,
163a/8, 163a/9, 163b/10, 163b/11,
163b/13, 163b/13, 163b/14, 163b/15,
163b/15, 163b/16, 163b/19, 163b/2,
163b/3, 163b/4, 163b/5, 164a/1, 164a/11,
164a/16, 164a/16, 164a/17, 164a/17,
164a/2, 164a/21, 164a/6, 164a/7, 164b/11,
164b/11, 164b/13, 164b/14, 164b/15,
164b/15, 164b/16, 164b/17, 164b/18,

164b/21, 164b/23, 164b/3, 164b/3, 164b/4,
164b/5, 164b/5, 164b/7, 164b/9, 165a/10,
165a/12, 165a/14, 165a/16, 165a/16,
165a/17, 165a/18, 165a/18, 165a/19,
165a/2, 165a/2, 165a/20, 165a/21, 165a/21,
165a/22, 165a/5, 165a/6, 165a/6, 165a/7,
165a/8, 165b/15, 165b/16, 165b/17,
165b/17, 165b/18, 165b/19, 165b/20,
165b/20, 165b/22, 165b/3, 165b/4,
166a/12, 166a/14, 166a/15, 166a/16,
166a/2, 166a/23, 166a/5, 166a/5, 166a/10,
166b/1, 166b/10, 166b/12, 166b/13,
166b/15, 166b/15, 166b/17, 166b/17,
166b/17, 166b/18, 166b/19, 166b/19,
166b/2, 166b/22, 166b/22, 166b/3, 166b/3,
166b/5, 166b/5, 166b/6, 166b/8, 166b/9,
167a/10, 167a/12, 167a/13, 167a/14,
167a/15, 167a/16, 167a/18, 167a/2, 167a/2,
167a/20, 167a/22, 167a/4, 167a/7, 167a/8,
167a/8, 167b/12, 167b/15, 167b/17,
167b/18, 167b/20, 167b/20, 167b/22,
167b/23, 167b/23, 167b/3, 167b/7,
168a/12, 168a/13, 168a/13, 168a/16,
168a/17, 168b/18, 168b/2, 168a/20,
168a/21, 168b/21, 168a/22, 168b/22,
168b/23, 168a/4, 168b/4, 168b/5, 168a/6,
168b/6, 168a/8, 168a/8, 168b/1, 169a/10,
169a/13, 169a/14, 169a/15, 169a/16,
169a/17, 169a/18, 169a/19, 169a/2,
169a/21, 169a/21, 169a/22, 169a/23,
169a/4, 169a/5, 169a/6, 169a/6, 169a/7,
169a/8, 169a/8, 169a/9, 169b/1, 169b/11,
169b/12, 169b/14, 169b/15, 169b/2,
169b/21, 169b/3, 169b/5, 169b/6, 169b/7,

169b/7, 169b/8, 16a/1, 16a/10, 16a/11,
16a/11, 16a/15, 16a/17, 16a/18, 16a/2,
16a/23, 16a/7, 16b/10, 16b/10, 16b/13,
16b/17, 16b/18, 16b/21, 16b/4, 16b/5,
16b/6, 16b/6, 16b/7, 16b/8, 16b/9, 170a/10,
170a/10, 170a/11, 170a/16, 170a/17,
170a/18, 170a/2, 170a/22, 170a/4, 170b/11,
170b/16, 170b/23, 170b/3, 170b/6,
171a/10, 171a/10, 171a/11, 171a/12,
171a/15, 171a/17, 171a/18, 171a/19,
171a/2, 171a/2, 171a/20, 171a/20, 171a/21,
171a/22, 171a/22, 171a/3, 171a/4, 171a/9,
171a/9, 171b/11, 171b/12, 171b/14,
171b/15, 171b/17, 171b/17, 171b/19,
171b/3, 171b/4, 171b/5, 171b/6, 171b/6,
171b/7, 172a/11, 172a/13, 172a/20,
172a/22, 172a/3, 172a/5, 172a/7, 172b/1,
172b/10, 172b/10, 172b/11, 172b/12,
172b/13, 172b/18, 172b/19, 172b/19,
172b/20, 172b/20, 172b/22, 172b/23,
172b/4, 172b/7, 172b/8, 172b/9, 173a/1,
173a/10, 173a/10, 173a/12, 173a/15,
173a/15, 173a/16, 173a/17, 173a/20,
173a/21, 173a/22, 173a/3, 173a/4, 173a/7,
173a/7, 173a/9, 173b/1, 173b/1, 173b/10,
173b/10, 173b/11, 173b/13, 173b/16,
173b/18, 173b/2, 173b/21, 173b/21,
173b/23, 173b/5, 173b/6, 173b/8, 173b/9,
174a/1, 174a/10, 174a/11, 174a/11,
174a/17, 174a/20, 174a/23, 174a/4, 174a/8,
174a/8, 174a/9, 174b/1, 174b/1, 174b/12,
174b/13, 174b/15, 174b/18, 174b/18,
174b/2, 174b/21, 174b/22, 174b/3, 174b/3,
174b/6, 174b/7, 174b/8, 174b/9, 174b/9,

175a/10, 175a/11, 175a/12, 175a/13,
175a/16, 175a/19, 175a/2, 175a/21,
175a/22, 175a/3, 175a/7, 175b/12,
175b/15, 175b/15, 175b/15, 175b/16,
175b/17, 175b/21, 175b/22, 175b/22,
175b/22, 175b/4, 175b/5, 175b/9, 176a/13,
176a/14, 176a/17, 176a/2, 176a/22, 176a/3,
176a/5, 176a/5, 176a/6, 176a/7, 176b/1,
176b/10, 176b/15, 176b/15, 176b/16,
176b/16, 176b/17, 176b/18, 176b/2,
176b/20, 176b/4, 176b/4, 176b/5, 176b/9,
177a/1, 177a/10, 177a/14, 177a/15,
177a/16, 177a/16, 177a/19, 177a/20,
177a/23, 177a/4, 177a/7, 177a/8, 177a/9,
177a/9, 177b/1, 177b/10, 177b/11,
177b/11, 177b/16, 177b/17, 177b/17,
177b/18, 177b/19, 177b/2, 177b/20,
177b/20, 177b/20, 177b/21, 177b/22,
177b/23, 177b/23, 177b/4, 177b/5, 177b/7,
177b/7, 177b/9, 178a/1, 178a/11, 178a/12,
178a/14, 178a/15, 178a/17, 178a/19,
178a/20, 178a/3, 178a/3, 178a/4, 178a/7,
178b/10, 178b/11, 178b/12, 178b/15,
178b/15, 178b/15, 178b/16, 178b/18,
178b/2, 178b/2, 178b/21, 178b/21,
178b/21, 178b/22, 178b/22, 178b/4,
178b/4, 178b/6, 178b/8, 179a/12, 179a/15,
179a/17, 179a/18, 179a/18, 179a/19,
179a/19, 179a/21, 179a/23, 179a/4, 179a/6,
179a/7, 179a/8, 179b/11, 179b/15,
179b/17, 179b/3, 179b/5, 17a/14, 17a/16,
17a/18, 17a/2, 17a/21, 17a/3, 17a/3, 17a/5,
17b/13, 17b/23, 17b/4, 17b/4, 17b/5,
180a/10, 180a/14, 180a/15, 180a/16,

180a/17, 180a/22, 180a/3, 180a/7, 180b/10,
180b/13, 180b/14, 180b/15, 180b/17,
180b/17, 180b/19, 180b/21, 180b/22,
180b/23, 181a/1, 181a/10, 181a/10,
181a/15, 181a/16, 181a/16, 181a/16,
181a/17, 181a/2, 181a/2, 181a/23, 181a/4,
181a/5, 181a/5, 181a/6, 181a/8, 181a/8,
181b/1, 181b/14, 181b/17, 181b/20,
181b/23, 181b/3, 181b/3, 181b/4, 181b/8,
181b/9, 182a/1, 182a/10, 182a/13, 182a/15,
182a/16, 182a/17, 182a/18, 182a/19,
182a/21, 182a/23, 182a/3, 182a/8, 182a/8,
183b/10, 183b/13, 183b/13, 183b/13,
183b/18, 183b/19, 183b/4, 183b/5, 183b/8,
184a/1, 184a/1, 184a/12, 184a/12, 184a/15,
184a/3, 184a/4, 184a/5, 184a/6, 184a/8,
184a/9, 184a/9, 184b/10, 184b/11,
184b/12, 184b/12, 184b/13, 184b/14,
184b/16, 184b/17, 184b/18, 184b/18,
184b/19, 184b/20, 184b/20, 184b/20,
184b/22, 184b/23, 184b/3, 184b/4, 184b/4,
184b/5, 184b/6, 184b/6, 184b/7, 184b/8,
185a/1, 185a/12, 185a/14, 185a/15,
185a/18, 185a/19, 185a/2, 185a/21, 185a/3,
185a/4, 185a/4, 185a/9, 185b/1, 185b/1,
185b/10, 185b/11, 185b/11, 185b/13,
185b/14, 185b/15, 185b/16, 185b/17,
185b/20, 185b/20, 185b/23, 185b/5,
185b/7, 185b/9, 186a/10, 186a/10,
186a/11, 186a/11, 186a/12, 186a/15,
186a/16, 186a/18, 186a/18, 186a/2, 186a/5,
186a/7, 186a/8, 186b/1, 186b/10, 186b/11,
186b/14, 186b/16, 186b/19, 186b/2,
186b/21, 186b/23, 186b/3, 186b/4, 186b/6,

186b/7, 186b/7, 186b/9, 187a/1, 187a/13,
187a/13, 187a/14, 187a/17, 187a/18,
187a/20, 187a/21, 187a/21, 187a/22,
187a/22, 187a/23, 187a/23, 187a/3, 187a/4,
187a/4, 187a/5, 187a/7, 187b/1, 187b/10,
187b/12, 187b/13, 187b/14, 187b/14,
187b/15, 187b/16, 187b/18, 187b/20,
187b/21, 187b/21, 187b/22, 187b/3,
187b/4, 187b/4, 187b/6, 187b/6, 187b/7,
187b/7, 187b/9, 188a/11, 188a/13,
188a/14, 188a/20, 188a/22, 188a/23,
188a/3, 188a/5, 188a/6, 188a/8, 188b/10,
188b/12, 188b/15, 188b/16, 188b/16,
188b/2, 188b/21, 188b/22, 188b/23,
188b/23, 188b/4, 188b/8, 188b/8, 188b/9,
189a/12, 189a/13, 189a/16, 189a/2,
189a/22, 189a/23, 189a/5, 189a/7, 189a/8,
189a/9, 189b/11, 189b/11, 189b/16,
189b/2, 189b/22, 189b/5, 189b/6, 189b/8,
189b/8, 189b/9, 18a/15, 18a/15, 18a/18,
18a/2, 18a/20, 18a/22, 18a/4, 18a/7, 18a/8,
18b/1, 18b/1, 18b/10, 18b/11, 18b/12,
18b/13, 18b/13, 18b/15, 18b/15, 18b/17,
18b/18, 18b/20, 18b/23, 18b/4, 190a/11,
190a/12, 190a/16, 190a/19, 190a/22,
190a/23, 190a/23, 190a/3, 190a/5, 190a/5,
190a/6, 190a/7, 190a/9, 190b/1, 190b/11,
190b/12, 190b/12, 190b/13, 190b/15,
190b/15, 190b/18, 190b/20, 190b/22,
190b/3, 190b/6, 190b/9, 191a/1, 191a/1,
191a/10, 191a/11, 191a/12, 191a/13,
191a/21, 191a/22, 191a/23, 191a/3, 191a/4,
191a/4, 191a/5, 191a/6, 191a/7, 191a/9,
191b/1, 191b/1, 191b/10, 191b/13,

191b/14, 191b/15, 191b/17, 191b/17,
191b/19, 191b/21, 191b/23, 191b/8,
192a/1, 192a/1, 192a/11, 192a/13, 192a/14,
192a/15, 192a/16, 192a/17, 192a/19,
192a/2, 192a/22, 192a/4, 192a/7, 192a/8,
192a/9, 192b/10, 193a/10, 193a/10,
192b/11, 193a/11, 193a/11, 193a/11,
193a/12, 192b/13, 193a/13, 193a/13,
192b/15, 192b/16, 193a/17, 192b/17,
193a/18ol, 193a/18ol, 192b/2, 192b/20,
192b/20, 193a/20, 192b/22, 193a/22,
193a/22, 193a/23, 192b/4, 193a/4, 192b/5,
193a/5, 193a/6, 193a/6, 192b/7, 193a/7,
192b/9, 193a/9, 193a/9, 193a/9, 193a/1,
193a/1, 193b/1, 193b/1, 193b/11, 193b/11,
193b/13, 193b/14, 193b/15, 193b/16,
193b/18, 193b/18, 193b/19, 193b/21,
193b/3, 193b/4, 193b/8, 194a/1, 194a/12,
194a/14, 194a/14, 194a/15, 194a/17,
194a/17, 194a/18, 194a/19, 194a/22,
194a/23, 194a/3, 194a/4, 194a/4, 194a/5,
194a/6, 194a/9, 194b/12, 194b/13,
194b/17, 194b/18, 194b/19, 194b/2,
194b/20, 194b/21, 194b/22, 194b/3,
194b/3, 194b/5, 194b/7, 195a/11, 195a/11,
195a/13, 195a/14, 195a/18, 195a/2, 195a/2,
195a/20, 195a/23, 195a/3, 195a/6, 195a/7,
195a/8, 195a/9, 195b/10, 195b/12,
195b/12, 195b/15, 195b/18, 195b/22,
195b/3, 195b/5, 195b/7, 195b/8, 195b/8,
196a/1, 196a/11, 196a/12, 196a/15,
196a/17, 196a/18, 196a/19, 196a/2,
196a/23, 196a/4, 196a/4, 196a/6, 196a/8,
196b/1, 196b/11, 196b/12, 196b/15,

196b/16, 196b/17, 196b/2, 196b/20,
196b/21, 196b/22, 196b/4, 196b/7,
197a/11, 197a/14, 197a/17, 197a/18,
197a/20, 197a/21, 197a/22, 197a/5, 197a/6,
197a/9, 197b/11, 197b/13, 197b/14,
197b/16, 197b/17, 197b/18, 197b/19,
197b/19, 197b/20, 197b/21, 197b/5,
197b/6, 197b/9, 198a/1, 198a/10, 198a/11,
198a/15, 198a/15, 198a/17, 198a/18,
198a/2, 198a/20, 198a/4, 198a/7, 198b/11,
198b/12, 198b/12, 198b/15, 198b/15,
198b/16, 198b/17, 198b/18, 198b/2,
198b/21, 198b/23, 198b/3, 198b/6, 198b/9,
199a/1, 199a/10, 199a/11, 199a/16,
199a/18, 199a/18, 199a/20, 199a/21,
199a/21, 199a/22, 199a/3, 199a/4, 199a/5,
199a/6, 199b/1, 199b/11, 199b/14,
199b/15, 199b/15, 199b/16, 199b/16,
199b/17, 199b/2, 199b/21, 199b/22,
199b/23, 199b/23, 199b/4, 199b/5, 199b/7,
199b/8, 199b/9, 19a/16, 19a/17, 19a/17,
19a/17, 19a/18, 19a/2, 19a/2, 19a/21,
19a/22, 19a/5, 19b/1, 19b/10, 19b/12,
19b/12, 19b/14, 19b/15, 19b/17, 19b/18,
19b/2, 19b/20, 19b/21, 19b/22, 19b/3,
19b/3, 19b/6, 19b/9, 1b/16, 1b/18, 1b/3,
200a/1, 200a/10, 200a/10, 200a/13,
200a/13, 200a/14, 200a/15, 200a/15,
200a/19, 200a/19, 200a/20, 200a/21,
200a/21, 200a/23, 200a/3, 200a/4, 200a/5,
200a/6, 200a/7, 200a/7, 200a/8, 200b/1,
200b/11, 200b/12, 200b/12, 200b/15,
200b/20, 200b/20, 200b/21, 200b/3,
200b/3, 200b/4, 200b/5, 200b/7, 200b/8,

201a/12, 201a/12, 201a/16, 201a/18,
201a/19, 201a/2, 201a/22, 201a/23, 201a/5,
201a/7, 201b/11, 201b/13, 201b/15,
201b/17, 201b/18, 201b/2, 201b/21,
201b/3, 201b/3, 201b/7, 201b/8, 201b/8,
202a/1, 202a/10, 202a/11, 202a/13,
202a/14, 202a/18, 202a/19, 202a/3, 202a/4,
202a/8, 202b/1, 202b/13, 202b/15,
202b/17, 202b/2, 202b/3, 202b/8, 202b/9,
203a/10, 203a/17, 203a/18, 203a/18,
203a/20, 203a/22, 203a/23, 203a/5, 203a/7,
203a/9, 203b/11, 203b/14, 203b/17,
203b/3, 203b/4, 203b/9, 204a/1, 204a/11,
204a/14, 204a/16, 204a/19, 204a/21,
204a/8, 204a/9, 204b/1, 204b/10, 204b/15,
204b/18, 204b/5, 204b/7, 205a/1, 205a/10,
205a/11, 205a/13, 205a/15, 205a/15,
205a/16, 205a/19, 205a/2, 205a/20,
205b/10, 205b/11, 205b/13, 205b/16,
205b/18, 205b/20, 205b/22, 205b/22,
205b/23, 205b/23, 205b/3, 205b/7, 205b/8,
205b/9, 206a/1, 206a/1, 206a/10, 206a/11,
206a/12, 206a/12, 206a/14, 206a/16,
206a/17, 206a/17, 206a/17, 206a/19,
206a/21, 206a/22, 206a/3, 206a/8, 206a/8,
206b/1, 206b/11, 206b/11, 206b/13,
206b/14, 206b/18, 206b/20, 206b/22,
206b/23, 206b/23, 206b/6, 206b/6, 206b/7,
207a/11, 207a/11, 207a/11, 207a/15,
207a/15, 207a/18, 207a/2, 207a/3, 207a/4,
207a/5, 207a/6, 207a/8, 207a/9, 207b/15,
207b/17, 207b/19, 207b/20, 207b/20,
207b/23, 208a/1, 208a/1, 208a/10, 208a/12,
208a/16, 208a/17, 208a/2, 208a/20,

208a/21, 208a/21, 208a/3, 208a/5, 208a/5,
208a/6, 208a/9, 208a/9, 208b/1, 208b/11,
208b/13, 208b/2, 208b/23, 208b/3, 208b/4,
208b/5, 208b/9, 208b/9, 209a/10, 209a/12,
209a/13, 209a/13, 209a/14, 209a/15,
209a/16, 209a/16, 209a/18, 209a/20,
209a/21, 209a/21, 209a/22, 209a/8, 209a/9,
209b/10, 209b/11, 209b/11, 209b/13,
209b/15, 209b/16, 209b/18, 209b/18,
209b/2, 209b/22, 209b/23, 209b/23,
209b/4, 209b/6, 209b/7, 209b/8, 20a/11,
20a/18, 20a/20, 20a/3, 20a/9, 20b/10,
20b/11, 20b/14, 20b/18, 20b/2, 20b/20,
20b/21, 20b/22, 20b/22, 20b/3, 20b/7,
20b/8, 210a/13, 210a/16, 210a/16, 210a/17,
210a/17, 210a/20, 210a/21, 210a/22,
210a/23, 210a/4, 210a/5, 210a/6, 210a/7,
210a/9, 210a/9, 210b/11, 210b/12,
210b/13, 210b/13, 210b/14, 210b/14,
210b/15, 210b/18, 210b/18, 210b/21,
210b/22, 210b/23, 210b/6, 210b/7, 210b/8,
210b/9, 210b/9, 211a/1, 211a/11, 211a/17,
211a/19, 211a/21, 211a/22, 211a/23,
211a/23, 211b/10, 211b/11, 211b/11,
211b/12, 211b/16, 211b/18, 211b/19,
211b/23, 211b/3, 211b/4, 211b/6, 212a/12,
212a/13, 212a/14, 212a/17, 212a/18,
212a/21, 212a/22, 212a/4, 212b/10,
212b/13, 212b/15, 212b/17, 212b/23,
212b/7, 213a/1, 213a/11, 213a/12, 213a/13,
213a/15, 213a/16, 213a/17, 213a/23,
213a/6, 213a/6, 213b/1, 213b/1, 213b/13,
213b/17, 213b/19, 213b/2, 213b/21,
213b/8, 213b/9, 214a/10, 214a/11,

214a/12, 214a/13, 214a/14, 214a/15,
214a/16, 214a/17, 214a/18, 214a/2,
214a/22, 214a/22, 214a/22, 214a/23,
214a/7, 214b/10, 214b/11, 214b/12,
214b/17, 214b/2, 214b/3, 214b/4, 214b/6,
214b/9, 215a/10, 215a/10, 215a/11,
215a/12, 215a/21, 215a/21, 215a/4, 215a/5,
215a/7, 215a/7, 216a/10, 215b/13, 216a/13,
215b/14, 216a/16, 216a/21, 215b/22,
216a/23, 216a/3, 216a/8, 216a/1, 216b/10,
216b/11, 216b/15, 216b/17, 216b/18,
216b/19, 216b/22, 216b/23, 216b/5,
216b/8, 217a/1, 217a/11, 217a/19, 217a/2,
217a/2, 217a/23, 217a/3, 217a/3, 217a/4,
217a/5, 217a/5, 217a/6, 217b/12, 217b/12,
217b/14, 217b/15, 217b/16, 217b/18,
217b/2, 217b/21, 217b/21, 217b/23,
217b/3, 217b/7, 218a/1, 218a/13, 218a/14,
218a/14, 218a/21, 218a/4, 218a/7, 218a/7,
218b/1, 218b/1, 218b/10, 218b/10,
218b/11, 218b/14, 218b/15, 218b/16,
218b/21, 218b/6, 218b/7, 218b/7, 219a/1,
219a/11, 219a/12, 219a/15, 219a/17,
219a/20, 219a/21, 219a/4, 219a/6, 219a/8,
219b/1, 219b/10, 219b/12, 219b/15,
219b/16, 219b/21, 219b/4, 219b/4, 219b/5,
219b/6, 219b/8, 21a/12, 21a/13, 21a/14,
21a/17, 21a/17, 21a/18, 21a/19, 21a/22,
21a/22, 21a/23, 21a/7, 21a/9, 21b/10,
21b/11, 21b/12, 21b/14, 21b/14, 21b/15,
21b/15, 21b/17, 21b/18, 21b/19, 21b/2,
21b/20, 21b/21, 21b/4, 21b/4, 21b/4, 21b/5,
21b/5, 21b/6, 21b/7, 21b/8, 21b/8, 220a/10,
220a/11, 220a/11, 220a/12, 220a/13,

220a/16, 220a/17, 220a/17, 220a/18,
220a/19, 220a/2, 220a/22, 220a/23, 220a/4,
220a/5, 220a/6, 220a/7, 220a/8, 220a/9,
220b/1, 220b/10, 220b/11, 220b/12,
220b/13, 220b/13, 220b/14, 220b/14,
220b/17, 220b/2, 220b/22, 220b/22,
220b/23, 220b/6, 220b/7, 220b/7, 220b/9,
221a/10, 221a/11, 221a/13, 221a/14,
221a/14, 221a/18, 221a/19, 221a/23,
221a/5, 221a/5, 221a/6, 221a/9, 221b/1,
221b/1, 221b/11, 221b/13, 221b/13,
221b/14, 221b/14, 221b/16, 221b/17,
221b/2, 221b/20, 221b/21, 221b/5, 221b/7,
221b/9, 221b/9, 222a/1, 222a/11, 222a/13,
222a/14, 222a/18, 222a/19, 222a/2, 222a/9,
222b/1, 222b/12, 222b/14, 222b/19,
222b/19, 222b/20, 222b/22, 222b/7,
222b/8, 223a/1, 223a/12, 223a/13, 223a/14,
223a/15, 223a/16, 223a/17, 223a/18,
223a/19, 223a/19, 223a/22, 223a/4, 223a/5,
223b/12, 223b/15, 223b/18, 223b/19,
223b/2, 223b/20, 223b/22, 223b/5,
224a/10, 224a/11, 224a/12, 224a/13,
224a/14, 224a/15, 224a/17, 224a/18,
224a/20, 224a/21, 224a/4, 224a/4, 224a/5,
224a/6, 224a/7, 224a/8, 224a/9, 224b/11,
224b/14, 224b/14, 224b/15, 224b/17,
224b/18, 224b/23, 224b/3, 224b/4, 224b/5,
224b/6, 224b/6, 225a/1, 225a/11, 225a/11,
225a/12, 225a/12, 225a/14, 225a/14,
225a/16, 225a/18, 225a/2, 225a/20, 225a/3,
225a/4, 225a/4, 225a/4, 225a/7, 225a/7,
225a/8, 225b/10, 225b/10, 225b/11,
225b/12, 225b/13, 225b/15, 225b/15,

225b/16, 225b/16, 225b/18, 225b/19,
225b/20, 225b/20, 225b/20, 225b/20,
225b/22, 225b/23, 225b/5, 225b/6,
226a/10, 226a/11, 226a/13, 226a/15,
226a/19, 226a/2, 226a/20, 226a/3, 226a/4,
226a/4, 226a/5, 226a/5, 226a/9, 226a/9,
226b/10, 226b/14, 226b/14, 226b/14,
226b/17, 226b/19, 226b/2, 226b/20,
226b/21, 226b/22, 226b/22, 226b/5,
226b/6, 226b/7, 226b/7, 226b/8, 227a/10,
227a/14, 227a/15, 227a/16, 227a/18,
227a/18, 227a/19, 227a/20, 227a/23,
227a/4, 227a/6, 227a/6, 227a/7, 227a/8,
227a/9, 227a/9, 227b/1, 227b/12, 227b/13,
227b/17, 227b/19, 227b/2, 227b/2,
227b/20, 227b/21, 227b/3, 227b/8, 227b/9,
228a/10, 228a/11, 228a/13, 228a/16,
228a/17, 228a/2, 228a/21, 228a/22,
228a/23, 228a/3, 228a/3, 228a/4, 228a/5,
228a/6, 228a/7, 228a/7, 228a/8, 228b/1,
228b/10, 228b/11, 228b/12, 228b/15,
228b/16, 228b/17, 228b/19, 228b/20,
228b/21, 228b/4, 228b/5, 229a/1, 229a/10,
229a/13, 229a/19, 229a/20, 229a/21,
229a/22, 229a/23, 229a/3, 229a/7, 229a/8,
229a/9, 229b/1, 229b/1, 229b/1, 229b/10,
229b/11, 229b/12, 229b/15, 229b/17,
229b/20, 229b/20, 229b/24, 229b/4, 22a/1,
22a/1, 22a/1, 22a/10, 22a/12, 22a/15,
22a/17, 22a/18, 22a/19, 22a/2, 22a/21,
22a/21, 22a/22, 22a/3, 22a/4, 22a/7, 22a/7,
22a/8, 22b/1, 22b/11, 22b/12, 22b/13,
22b/13, 22b/15, 22b/18, 22b/20, 22b/21,
22b/22, 22b/22, 22b/23, 22b/3, 22b/4,

22b/7, 22b/9, 230a/10, 230a/12, 230a/13,
230a/17, 230a/18, 230a/19, 230a/20,
230a/3, 230a/4, 230a/4, 230a/7, 230b/13,
230b/15, 230b/15, 230b/18, 230b/20,
230b/22, 230b/23, 230b/4, 230b/5, 230b/5,
230b/8, 230b/9, 231a/1, 231a/10, 231a/12,
231a/15, 231a/17, 231a/18, 231a/18,
231a/19, 231a/20, 231a/22, 231a/3, 231a/3,
231a/3, 231a/4, 231a/5, 231b/16, 231b/19,
231b/19, 231b/2, 231b/21, 231b/21,
231b/23, 231b/7, 232a/1, 232a/11,
232a/12, 232a/12, 232a/13, 232a/15,
232a/17, 232a/17, 232a/3, 232a/5, 232a/5,
232a/5, 232a/6, 232a/7, 232a/8, 232b/12,
232b/21, 232b/22, 232b/23, 232b/3,
232b/4, 232b/6, 232b/6, 232b/8, 232b/8,
233a/1, 233a/14, 233a/15, 233a/16,
233a/19, 233a/20, 233a/21, 233a/21,
233a/3, 233a/3, 233a/7, 233a/9, 233b/1,
233b/1, 233b/10, 233b/11, 233b/12,
233b/12, 233b/13, 233b/13, 233b/14,
233b/14, 233b/14, 233b/15, 233b/15,
233b/16, 233b/16, 233b/18, 233b/18,
233b/19, 233b/2, 233b/7, 233b/8, 233b/9,
233b/9, 233b/9, 234a/1, 234a/13, 234a/17,
234a/18, 234a/19, 234a/20, 234a/22,
234a/23, 234a/23, 234a/3, 234a/3, 234a/6,
234a/7, 234a/8, 234b/1, 234b/10, 234b/12,
234b/14, 234b/15, 234b/15, 234b/16,
234b/19, 234b/2, 234b/2, 234b/20,
234b/21, 234b/21, 234b/23, 234b/3,
234b/5, 234b/5, 234b/6, 234b/8, 234b/9,
235a/1, 235a/10, 235a/11, 235a/13,
235a/15, 235a/15, 235a/17, 235a/18,

235a/18, 235a/19, 235a/21, 235a/22,
235a/23, 235a/23, 235a/3, 235a/5, 235a/5,
235a/7, 235a/7, 235a/8, 235b/10, 235b/10,
235b/11, 235b/12, 235b/13, 235b/13,
235b/15, 235b/16, 235b/17, 235b/18,
235b/2, 235b/2, 235b/21, 235b/22, 235b/6,
235b/6, 235b/7, 235b/8, 235b/9, 236a/12,
236a/12, 236a/13, 236a/15, 236a/16,
236a/16, 236a/18, 236a/19, 236a/20,
236a/20, 236a/21, 236a/21, 236a/22,
236a/22, 236a/23, 236a/23, 236a/4, 236a/5,
236a/6, 236a/8, 236a/8, 236a/9, 236b/1,
236b/11, 236b/14, 236b/16, 236b/16,
236b/17, 236b/18, 236b/18, 236b/2,
236b/2, 236b/21, 236b/22, 236b/23,
236b/23, 236b/3, 236b/3, 236b/6, 236b/7,
236b/7, 237a/1, 237a/12, 237a/13, 237a/14,
237a/15, 237a/16, 237a/16, 237a/17,
237a/18, 237a/20, 237a/21, 237a/21,
237a/22, 237a/22, 237a/23, 237a/3, 237a/3,
237a/7, 237a/9, 237b/1, 237b/11, 237b/13,
237b/14, 237b/17, 237b/17, 237b/19,
237b/2, 237b/20, 237b/21, 237b/3, 237b/5,
237b/6, 237b/7, 237b/7, 237b/8, 238a/10,
238a/12, 238a/13, 238a/16, 238a/17,
238a/18, 238a/18, 238a/19, 238a/2, 238a/2,
238a/20, 238a/21, 238a/3, 238a/3, 238a/8,
238b/10, 238b/10, 238b/11, 238b/13,
238b/14, 238b/18, 238b/18, 238b/19,
238b/2, 238b/2, 238b/20, 238b/21,
238b/22, 238b/22, 238b/3, 238b/4, 238b/4,
238b/5, 238b/7, 238b/9, 239a/1, 239a/1,
239a/11, 239a/12, 239a/13, 239a/13,
239a/14, 239a/15, 239a/17, 239a/17,

239a/18, 239a/18, 239a/21, 239a/23,
239a/3, 239a/4, 239a/7, 239a/8, 239b/1,
239b/11, 239b/12, 239b/13, 239b/14,
239b/15, 239b/17, 239b/21, 239b/4,
239b/5, 239b/5, 239b/6, 239b/8, 239b/8,
239b/9, 239b/9, 23a/10, 23a/10, 23a/11,
23a/12, 23a/14, 23a/16, 23a/16, 23a/17,
23a/18, 23a/18, 23a/2, 23a/20, 23a/4,
23a/4, 23a/7, 23a/8, 23a/9, 23a/9, 23b/11,
23b/11, 23b/12, 23b/13, 23b/14, 23b/14,
23b/15, 23b/16, 23b/17, 23b/18, 23b/19,
23b/23, 23b/23, 23b/23, 23b/3, 23b/3,
23b/4, 23b/7, 23b/7, 23b/8, 23b/9, 240a/1,
240a/10, 240a/16, 240a/17, 240a/17,
240a/19, 240a/19, 240a/2, 240a/4, 240a/6,
240b/1, 240b/10, 240b/11, 240b/12,
240b/15, 240b/16, 240b/18, 240b/19,
240b/2, 240b/2, 240b/21, 240b/21,
240b/22, 240b/23, 240b/3, 240b/5, 240b/6,
240b/7, 240b/8, 240b/9, 241a/1, 241a/10,
241a/11, 241a/11, 241a/12, 241a/16,
241a/2, 241a/21, 241a/22, 241a/3, 241a/4,
241a/5, 241a/6, 241a/7, 241a/7, 241a/8,
241a/9, 241a/9, 241b/1, 241b/1, 241b/10,
241b/14, 241b/15, 241b/16, 241b/18,
241b/19, 241b/21, 241b/22, 241b/4,
241b/6, 241b/6, 241b/7, 241b/7, 242a/12,
242a/13, 242a/13, 242a/15, 242a/16,
242a/17, 242a/18, 242a/18, 242a/19,
242a/2, 242a/21, 242a/22, 242a/23,
242a/23, 242a/3, 242a/4, 242a/4, 242a/6,
242a/9, 242b/10, 242b/10, 242b/12,
242b/13, 242b/14, 242b/15, 242b/15,
242b/16, 242b/17, 242b/17, 242b/18,

242b/19, 242b/2, 242b/20, 242b/22,
242b/22, 242b/23, 242b/23, 242b/4,
242b/5, 242b/7, 242b/8, 242b/8, 243a/1,
243a/10, 243a/12, 243a/12, 243a/13,
243a/14, 243a/16, 243a/16, 243a/17,
243a/17, 243a/18, 243a/18, 243a/19,
243a/19, 243a/2, 243a/20, 243a/23,
243a/23, 243a/4, 243a/4, 243a/5, 243a/7,
243a/8, 243a/9, 243b/1, 243b/1, 243b/12,
243b/13, 243b/16, 243b/18, 243b/18,
243b/19, 243b/20, 243b/23, 243b/3,
243b/4, 243b/5, 243b/5, 243b/6, 243b/6,
243b/7, 243b/8, 243b/9, 243b/9, 244a/1,
244a/1, 244a/10, 244a/11, 244a/12,
244a/12, 244a/14, 244a/16, 244a/17,
244a/18, 244a/18, 244a/20, 244a/21,
244a/22, 244a/22, 244a/3, 244a/4, 244a/4,
244b/10, 244b/11, 244b/11, 244b/12,
244b/13, 244b/15, 244b/15, 244b/18,
244b/18, 244b/19, 244b/19, 244b/20,
244b/21, 244b/22, 244b/22, 244b/23,
244b/4, 244b/5, 244b/6, 244b/8, 245a/1,
245a/10, 245a/14, 245a/14, 245a/14,
245a/14, 245a/16, 245a/17, 245a/18,
245a/2, 245a/20, 245a/21, 245a/23, 245a/3,
245a/4, 245a/5, 245a/7, 245a/9, 245b/1,
245b/1, 245b/10, 245b/10, 245b/11,
245b/11, 245b/12, 245b/13, 245b/14,
245b/15, 245b/16, 245b/18, 245b/18,
245b/2, 245b/21, 245b/22, 245b/22,
245b/3, 245b/5, 245b/6, 245b/6, 245b/9,
246a/10, 246a/11, 246a/11, 246a/12,
246a/14, 246a/16, 246a/17, 246a/17,
246a/18, 246a/19, 246a/2, 246a/2, 246a/20,

246a/3, 246a/4, 246a/6, 246a/6, 246a/7,
246a/7, 246a/8, 246a/9, 246b/1, 246b/1,
246b/11, 246b/13, 246b/14, 246b/16,
246b/16, 246b/17, 246b/17, 246b/19,
246b/22, 246b/3, 246b/5, 246b/6, 246b/6,
246b/7, 246b/7, 246b/8, 246b/9, 247a/1,
247a/1, 247a/1, 247a/11, 247a/11, 247a/12,
247a/13, 247a/14, 247a/15, 247a/19,
247a/20, 247a/20, 247a/21, 247a/21,
247a/22, 247a/23, 247a/4, 247a/5, 247a/8,
247b/1, 247b/1, 247b/10, 247b/11,
247b/12, 247b/12, 247b/13, 247b/14,
247b/15, 247b/17, 247b/18, 247b/2,
247b/20, 247b/21, 247b/22, 247b/4,
247b/4, 247b/5, 247b/5, 247b/7, 247b/8,
247b/9, 248a/10, 248a/11, 248a/11,
248a/12, 248a/13, 248a/14, 248a/16,
248a/17, 248a/19, 248a/2, 248a/2, 248a/20,
248a/23, 248a/3, 248a/4, 248a/4, 248a/4,
248a/5, 248a/6, 248a/6, 248a/9, 248b/1,
248b/12, 248b/13, 248b/17, 248b/18,
248b/19, 248b/20, 248b/20, 248b/21,
248b/3, 248b/3, 248b/4, 248b/5, 248b/6,
248b/7, 248b/8, 248b/8, 248b/9, 249a/10,
249a/11, 249a/11, 249a/12, 249a/13,
249a/13, 249a/16, 249a/18, 249a/18,
249a/19, 249a/20, 249a/22, 249a/5, 249a/5,
249a/6, 249b/1, 249b/11, 249b/12,
249b/12, 249b/14, 249b/16, 249b/17,
249b/18, 249b/19, 249b/2, 249b/21,
249b/22, 249b/3, 249b/4, 249b/5, 249b/7,
24a/1, 24a/12, 24a/16, 24a/18, 24a/19,
24a/21, 24a/22, 24a/22, 24a/23, 24a/23,
24a/23, 24a/4, 24a/5, 24a/6, 24a/7, 24a/7,

24a/8, 24a/8, 24b/1, 24b/10, 24b/11,
24b/13, 24b/15, 24b/21, 24b/22, 24b/23,
24b/3, 24b/5, 24b/7, 250a/1, 250a/10,
250a/11, 250a/12, 250a/12, 250a/14,
250a/16, 250a/16, 250a/17, 250a/18,
250a/2, 250a/20, 250a/21, 250a/22,
250a/23, 250a/4, 250a/4, 250a/6, 250a/6,
250a/7, 250a/7, 250a/8, 250a/9, 250b/1,
250b/11, 250b/11, 250b/13, 250b/14,
250b/15, 250b/16, 250b/16, 250b/17,
250b/18, 250b/19, 250b/2, 250b/20,
250b/21, 250b/3, 250b/4, 250b/5, 250b/7,
250b/8, 250b/9, 251a/10, 251a/14,
251a/15, 251a/17, 251a/17, 251a/17,
251a/18, 251a/19, 251a/21, 251a/23,
251a/3, 251a/4, 251a/5, 251a/7, 251a/8,
251a/8, 251a/9, 251b/1, 251b/10, 251b/10,
251b/14, 251b/15, 251b/16, 251b/17,
251b/18, 251b/19, 251b/20, 251b/21,
251b/21, 251b/3, 251b/4, 251b/5, 251b/6,
251b/8, 251b/9, 251b/9, 252a/1, 252a/11,
252a/12, 252a/13, 252a/15, 252a/17,
252a/17, 252a/18, 252a/19, 252a/19,
252a/20, 252a/20, 252a/22, 252a/22,
252a/4, 252a/4, 252a/5, 252a/9, 252a/9,
252b/11, 252b/12, 252b/13, 252b/14,
252b/17, 252b/18, 252b/3, 252b/4, 252b/5,
252b/6, 253a/1, 253a/10, 253a/13, 253a/15,
253a/17, 253a/2, 253a/21, 253a/23, 253a/3,
253a/5, 253a/6, 253a/7, 253a/8, 253a/8,
253a/9, 253b/1, 253b/10, 253b/10,
253b/13, 253b/14, 253b/14, 253b/16,
253b/17, 253b/18, 253b/19, 253b/19,
253b/2, 253b/2, 253b/20, 253b/20,

253b/22, 253b/22, 253b/3, 253b/4, 253b/6,
253b/9, 254a/1, 254a/10, 254a/12, 254a/13,
254a/13, 254a/14, 254a/15, 254a/16,
254a/17, 254a/17, 254a/18, 254a/18,
254a/18, 254a/20, 254a/20, 254a/21,
254a/22, 254a/22, 254a/4, 254a/6, 254a/7,
254a/8, 254a/8, 254a/9, 254b/1, 254b/1,
254b/1, 254b/10, 254b/12, 254b/12,
254b/13, 254b/13, 254b/14, 254b/15,
254b/16, 254b/17, 254b/19, 254b/2,
254b/2, 254b/2, 254b/21, 254b/21,
254b/22, 254b/23, 254b/5, 254b/5, 254b/6,
254b/6, 254b/7, 254b/9, 255a/1, 255a/10,
255a/10, 255a/10, 255a/11, 255a/11,
255a/12, 255a/13, 255a/13, 255a/14,
255a/14, 255a/16, 255a/16, 255a/17,
255a/18, 255a/2, 255a/20, 255a/20, 255a/3,
255a/5, 255a/6, 255a/6, 255a/7, 255a/8,
255a/8, 255a/9, 255b/1, 255b/14, 255b/15,
255b/16, 255b/17, 255b/23, 255b/3,
255b/4, 255b/5, 255b/6, 255b/7, 255b/9,
255b/9, 256a/1, 256a/10, 256a/13, 256a/15,
256a/17, 256a/18, 256a/21, 256a/22,
256a/4, 256a/8, 256a/8, 256a/9, 256b/1,
256b/10, 256b/11, 256b/12, 256b/13,
256b/13, 256b/14, 256b/18, 256b/19,
256b/20, 256b/20, 256b/21, 256b/22,
256b/23, 256b/23, 256b/5, 256b/7, 256b/8,
257a/1, 257a/10, 257a/11, 257a/13,
257a/15, 257a/16, 257a/17, 257a/17,
257a/19, 257a/19, 257a/2, 257a/22,
257a/23, 257a/3, 257a/6, 257a/7, 257a/7,
257a/8, 257a/9, 257b/10, 257b/12,
257b/15, 257b/15, 257b/15, 257b/16,

257b/16, 257b/18, 257b/19, 257b/20,
257b/22, 257b/6, 257b/7, 258a/1, 258a/10,
258a/10, 258a/12, 258a/13, 258a/14,
258a/15, 258a/16, 258a/17, 258a/18,
258a/19, 258a/20, 258a/3, 258a/4, 258a/4,
258a/4, 258a/5, 258a/6, 258a/6, 258a/6,
258b/1, 258b/1, 258b/10, 258b/12,
258b/13, 258b/14, 258b/15, 258b/16,
258b/17, 258b/18, 258b/19, 258b/20,
258b/23, 258b/4, 258b/4, 258b/4, 258b/6,
258b/7, 258b/7, 259a/10, 259a/11,
259a/11, 259a/11, 259a/12, 259a/12,
259a/13, 259a/14, 259a/15, 259a/16,
259a/17, 259a/18, 259a/18, 259a/19,
259a/23, 259a/23, 259a/3, 259a/3, 259a/5,
259a/6, 259a/6, 259a/7, 259b/10, 259b/10,
259b/11, 259b/13, 259b/13, 259b/14,
259b/15, 259b/15, 259b/16, 259b/18,
259b/18, 259b/2, 259b/2, 259b/2, 259b/21,
259b/23, 259b/4, 259b/5, 259b/6, 259b/6,
259b/7, 259b/8, 259b/9, 25a/17, 25a/18,
25a/19, 25a/21, 25a/23, 25a/4, 25a/5,
25b/10, 25b/10, 25b/13, 25b/15, 25b/15,
25b/17, 25b/18, 25b/19, 25b/2, 25b/20,
25b/21, 25b/23, 25b/3, 25b/3, 25b/6, 25b/9,
25b/9, 260a/1, 260a/1, 260a/10, 260a/10,
260a/11, 260a/12, 260a/13, 260a/14,
260a/14, 260a/14, 260a/15, 260a/16,
260a/16, 260a/17, 260a/17, 260a/18,
260a/18, 260a/20, 260a/22, 260a/23,
260a/6, 260a/8, 260b/1, 260b/1, 260b/10,
260b/11, 260b/11, 260b/12, 260b/14,
260b/14, 260b/14, 260b/15, 260b/15,
260b/16, 260b/18, 260b/18, 260b/19,

260b/2, 260b/22, 260b/23, 260b/23,
260b/3, 260b/4, 260b/4, 260b/6, 260b/6,
260b/7, 260b/8, 261a/1, 261a/10, 261a/10,
261a/11, 261a/12, 261a/14, 261a/20,
261a/23, 261a/23, 261a/3, 261a/3, 261a/4,
261a/6, 261a/7, 261a/7, 261a/8, 261a/8,
261b/1, 261b/10, 261b/11, 261b/13,
261b/15, 261b/15, 261b/17, 261b/18,
261b/19, 261b/2, 261b/20, 261b/21,
261b/21, 261b/23, 261b/3, 261b/6, 261b/7,
261b/8, 261b/8, 261b/9, 261b/9, 262a/10,
262a/10, 262a/11, 262a/13, 262a/13,
262a/15, 262a/2, 262a/21, 262a/22, 262a/3,
262a/5, 262a/5, 262a/6, 262a/9, 262b/1,
262b/1, 262b/10, 262b/11, 262b/16,
262b/2, 262b/22, 262b/22, 262b/23,
262b/3, 262b/4, 262b/7, 262b/8, 263a/10,
263a/12, 263a/13, 263a/15, 263a/16,
263a/17, 263a/17, 263a/19, 263a/21,
263a/23, 263a/3, 263a/3, 263a/4, 263a/6,
263a/6, 263a/7, 263a/9, 263b/1, 263b/10,
263b/10, 263b/11, 263b/12, 263b/12,
263b/13, 263b/14, 263b/17, 263b/19,
263b/22, 263b/22, 263b/5, 263b/5, 263b/7,
263b/9, 264a/1, 264a/1, 264a/11, 264a/11,
264a/12, 264a/12, 264a/13, 264a/14,
264a/15, 264a/19, 264a/19, 264a/19,
264a/20, 264a/20, 264a/22, 264a/23,
264a/5, 264a/8, 264a/9, 264b/1, 264b/10,
264b/10, 264b/11, 264b/11, 264b/12,
264b/13, 264b/13, 264b/14, 264b/16,
264b/16, 264b/17, 264b/19, 264b/21,
264b/22, 264b/3, 264b/3, 264b/5, 264b/6,
264b/7, 264b/8, 264b/8, 264b/8, 264b/9,

265a/1, 265a/1, 265a/1, 265a/10, 265a/11,
265a/12, 265a/12, 265a/13, 265a/14,
265a/14, 265a/14, 265a/16, 265a/17,
265a/17, 265a/2, 265a/20, 265a/21,
265a/23, 265a/4, 265a/4, 265a/5, 265a/9,
265b/1, 265b/10, 265b/11, 265b/12,
265b/14, 265b/14, 265b/16, 265b/17,
265b/19, 265b/20, 265b/20, 265b/21,
265b/22, 265b/23, 265b/3, 265b/6, 265b/7,
265b/7, 265b/8, 266a/1, 266a/10, 266a/11,
266a/11, 266a/14, 266a/14, 266a/16,
266a/16, 266a/18, 266a/18, 266a/19,
266a/20, 266a/21, 266a/21, 266a/3, 266a/6,
266a/8, 266a/9, 266b/1, 266b/1, 266b/10,
266b/10, 266b/12, 266b/13, 266b/15,
266b/16, 266b/16, 266b/17, 266b/18,
266b/19, 266b/19, 266b/20, 266b/21,
266b/22, 266b/23, 266b/3, 266b/3, 266b/4,
266b/6, 266b/6, 267a/11, 267a/12,
267a/12, 267a/14, 267a/14, 267a/15,
267a/16, 267a/17, 267a/17, 267a/17,
267a/18, 267a/19, 267a/2, 267a/20,
267a/23, 267a/5, 267a/6, 267a/6, 267a/7,
267a/8, 267a/9, 267b/1, 267b/1, 267b/1,
267b/10, 267b/12, 267b/14, 267b/15,
267b/16, 267b/16, 267b/16, 267b/2,
267b/21, 267b/3, 267b/3, 267b/3, 267b/4,
267b/5, 267b/5, 267b/6, 267b/7, 267b/8,
267b/9, 268a/1, 268a/11, 268a/12, 268a/14,
268a/18, 268a/20, 268a/21, 268a/23,
268a/4, 268a/5, 268a/7, 268a/7, 268a/8,
268b/1, 268b/1, 268b/10, 268b/14,
268b/17, 268b/18, 268b/22, 268b/23,
268b/3, 268b/4, 268b/7, 268b/7, 269a/13,

269a/16, 269a/19, 269a/2, 269a/2, 269a/20,
269a/22, 269a/23, 269a/3, 269a/4, 269a/5,
269a/6, 269a/7, 269b/1, 269b/1, 269b/11,
269b/11, 269b/13, 269b/14, 269b/17,
269b/18, 269b/2, 269b/21, 269b/5, 269b/7,
269b/7, 269b/9, 269b/9, 269b/9, 26a/15,
26a/17, 26a/18, 26a/21, 26a/22, 26a/4,
26a/6, 26b/10, 26b/10, 26b/11, 26b/11,
26b/14, 26b/16, 26b/17, 26b/2, 26b/5,
26b/5, 26b/8, 270a/10, 270a/13, 270a/13,
270a/15, 270a/16, 270a/16, 270a/18,
270a/2, 270a/20, 270a/21, 270a/23, 270a/3,
270a/3, 270a/4, 270a/5, 270a/5, 270a/6,
270a/7, 270a/7, 270a/8, 270a/8, 270a/9,
270b/1, 270b/10, 270b/11, 270b/12,
270b/13, 270b/14, 270b/16, 270b/16,
270b/18, 270b/18, 270b/22, 270b/23,
270b/3, 270b/4, 270b/4, 270b/4, 270b/5,
270b/5, 270b/6, 270b/8, 271a/10, 271a/11,
271a/11, 271a/12, 271a/15, 271a/2,
271a/20, 271a/20, 271a/20, 271a/21,
271a/23, 271a/6, 271a/7, 271a/8, 271a/9,
271b/19, 271b/3, 271b/4, 271b/5, 271b/5,
271b/5, 272a/1, 272a/13, 272a/14, 272a/14,
272a/15, 272a/15, 272a/16, 272a/17,
272a/17, 272a/18, 272a/18, 272a/19,
272a/2, 272a/2, 272a/20, 272a/21, 272a/23,
272a/3, 272a/3, 272a/6, 272a/8, 272b/1,
272b/10, 272b/10, 272b/12, 272b/13,
272b/14, 272b/17, 272b/18, 272b/18,
272b/2, 272b/21, 272b/3, 272b/4, 272b/6,
272b/7, 272b/8, 272b/9, 273a/1, 273a/11,
273a/13, 273a/15, 273a/16, 273a/17,
273a/18, 273a/2, 273a/4, 273a/5, 273a/6,

273a/6, 27a/10, 27a/10, 27a/13, 27a/14,
27a/15, 27a/16, 27a/17, 27a/19, 27a/20,
27a/23, 27a/7, 27a/9, 27b/2, 27b/3, 27b/5,
27b/7, 27b/8, 28a/12, 28a/12, 28a/13,
28a/14, 28a/15, 28a/18, 28a/19, 28a/20,
28a/22, 28a/23, 28a/4, 28a/5, 28a/7, 28a/8,
28a/9, 28b/10, 28b/10, 28b/11, 28b/13,
28b/18, 28b/18, 28b/2, 28b/2, 28b/20,
28b/20, 28b/4, 28b/5, 28b/7, 29a/11,
29a/12, 29a/13, 29a/13, 29a/16, 29a/16,
29a/18, 29a/2, 29a/21, 29a/22, 29a/5,
29a/5, 29a/6, 29a/6, 29a/8, 29b/1, 29b/11,
29b/13, 29b/13, 29b/14, 29b/15, 29b/15,
29b/16, 29b/19, 29b/20, 29b/21, 29b/22,
29b/22, 29b/5, 29b/6, 29b/6, 29b/8, 29b/9,
2a/13, 2a/14, 2a/15, 2a/16, 2a/18, 2a/18,
2a/22, 2a/23, 2a/5, 2b/10, 2b/11, 2b/12,
2b/13, 2b/14, 2b/15, 2b/15, 2b/16, 2b/16,
2b/20, 2b/21, 2b/4, 30a/13, 30a/14, 30a/14,
30a/16, 30a/17, 30a/19, 30a/2, 30a/2,
30a/21, 30a/23, 30a/3, 30a/5, 30a/9, 30b/1,
30b/13, 30b/17, 30b/18, 30b/19, 30b/19,
30b/19, 30b/20, 30b/20, 30b/20, 30b/23,
30b/3, 30b/3, 30b/5, 30b/7, 30b/7, 31a/10,
31a/11, 31a/11, 31a/13, 31a/13, 31a/16,
31a/17, 31a/3, 31a/4, 31a/7, 31a/8, 31b/10,
31b/11, 31b/14, 31b/16, 31b/17, 31b/21,
31b/21, 31b/21, 31b/21, 31b/22, 31b/22,
31b/23, 31b/23, 31b/3, 31b/4, 31b/5, 31b/9,
32a/1, 32a/10, 32a/13, 32a/16, 32a/16,
32a/17, 32a/18, 32a/19, 32a/19, 32a/21,
32a/23, 32a/4, 32a/4, 32a/8, 32b/10,
32b/10, 32b/11, 32b/12, 32b/13, 32b/14,
32b/14, 32b/16, 32b/17, 32b/18, 32b/19,

32b/2, 32b/20, 32b/22, 32b/22, 32b/22,
32b/23, 32b/5, 32b/5, 32b/8, 32b/8, 32b/9,
33a/1, 33a/10, 33a/11, 33a/13, 33a/13,
33a/14, 33a/18, 33a/19, 33a/20, 33a/21,
33a/22, 33a/23, 33b/10, 33b/10, 33b/11,
33b/18, 33b/19, 33b/2, 33b/2, 33b/23,
33b/3, 33b/3, 33b/4, 33b/6, 33b/8, 34a/1,
34a/13, 34a/13, 34a/15, 34a/16, 34a/16,
34a/17, 34a/20, 34a/23, 34a/4, 34a/4,
34a/9, 34b/1, 34b/10, 34b/10, 34b/11,
34b/15, 34b/15, 34b/15, 34b/17, 34b/18,
34b/21, 34b/22, 34b/5, 35a/11, 35a/12,
35a/13, 35a/15, 35a/15, 35a/16, 35a/19,
35a/2, 35a/21, 35a/22, 35a/23, 35a/6,
35a/8, 35a/9, 35b/10, 35b/11, 35b/15,
35b/19, 35b/19, 35b/21, 35b/22, 35b/23,
35b/4, 35b/5, 35b/6, 35b/6, 35b/7, 35b/8,
35b/8, 36a/10, 36a/13, 36a/14, 36a/15,
36a/18, 36a/18, 36a/19, 36a/2, 36a/20,
36a/20, 36a/20, 36a/22, 36a/5, 36a/8,
36a/9, 36a/9, 36b/1, 36b/11, 36b/12,
36b/14, 36b/16, 36b/16, 36b/16, 36b/18,
36b/19, 36b/2, 36b/2, 36b/20, 36b/20,
36b/21, 36b/23, 36b/23, 36b/4, 36b/6,
36b/7, 36b/8, 37a/1, 37a/11, 37a/13,
37a/13, 37a/17, 37a/18, 37a/20, 37a/21,
37a/21, 37a/3, 37a/8, 37b/12, 37b/13,
37b/15, 37b/2, 37b/5, 37b/6, 37b/7, 37b/9,
37b/9, 38a/10, 38a/11, 38a/15, 38a/16,
38a/18, 38a/2, 38a/20, 38a/22, 38a/7,
38b/12, 38b/17, 38b/2, 38b/20, 38b/20,
38b/4, 38b/4, 38b/5, 39a/10, 39a/11,
39a/12, 39a/13, 39a/15, 39a/15, 39a/16,
39a/17, 39a/17, 39a/19, 39a/19, 39a/20,

39a/3, 39a/3, 39a/4, 39a/8, 39b/1, 39b/12,
39b/14, 39b/17, 39b/2, 39b/21, 39b/4,
39b/6, 39b/7, 39b/7, 3a/1, 3a/10, 3a/11,
3a/18, 3a/20, 3a/20, 3a/21, 3a/23, 3a/3,
3a/3, 3a/3, 3a/7, 3a/9, 3b/1, 3b/10, 3b/13,
3b/13, 3b/15, 3b/2, 3b/20, 3b/21, 3b/3,
3b/4, 3b/5, 3b/9, 3b/9, 40a/10, 40a/16,
40a/19, 40a/2, 40a/20, 40a/23, 40a/5,
40a/6, 40a/8, 40a/9, 40b/1, 40b/10, 40b/13,
40b/14, 40b/14, 40b/16, 40b/17, 40b/19,
40b/20, 40b/22, 40b/6, 41a/1, 41a/12,
41a/13, 41a/14, 41a/16, 41a/17, 41a/17,
41a/19, 41a/20, 41a/21, 41a/23, 41a/3,
41a/3, 41a/5, 41a/6, 41a/9, 41b/11, 41b/12,
41b/17, 41b/20, 41b/22, 41b/23, 41b/3,
41b/3, 41b/5, 42a/1, 42a/11, 42a/12,
42a/13, 42a/16, 42a/18, 42a/20, 42a/21,
42a/23, 42a/23, 42a/3, 42a/4, 42b/1,
42b/10, 42b/13, 42b/14, 42b/15, 42b/17,
42b/19, 42b/2, 42b/20, 42b/21, 42b/21,
42b/22, 42b/3, 42b/4, 42b/4, 42b/5, 42b/5,
42b/8, 42b/9, 43a/10, 43a/11, 43a/15,
43a/16, 43a/18, 43a/20, 43a/23, 43a/4,
43a/5, 43a/8, 43b/1, 43b/11, 43b/11,
43b/15, 43b/2, 43b/20, 43b/22, 43b/23,
43b/3, 43b/4, 43b/8, 44a/10, 44a/13,
44a/16, 44a/2, 44a/23, 44a/4, 44a/9, 44b/1,
44b/13, 44b/15, 44b/17, 44b/18, 44b/2,
44b/20, 44b/23, 44b/3, 44b/5, 44b/9, 45a/1,
45a/11, 45a/12, 45a/14, 45a/17, 45a/19,
45a/2, 45a/22, 45a/4, 45a/4, 45a/4, 45a/8,
45b/1, 45b/11, 45b/12, 45b/14, 45b/15,
45b/18, 45b/19, 45b/2, 45b/20, 45b/21,
45b/23, 45b/3, 45b/4, 45b/5, 46a/1, 46a/2,

46a/20, 46a/20, 46a/4, 46a/5, 46a/8, 46a/9,
46b/11, 46b/13, 46b/15, 46b/18, 46b/2,
46b/20, 46b/21, 46b/4, 46b/4, 46b/5, 46b/6,
46b/8, 46b/8, 46b/9, 47a/12, 47a/13,
47a/15, 47a/16, 47a/17, 47a/19, 47a/2,
47a/21, 47a/22, 47a/22, 47a/23, 47a/7,
47a/8, 47b/10, 47b/12, 47b/13, 47b/14,
47b/17, 47b/18, 47b/18, 47b/2, 47b/2,
47b/21, 47b/21, 47b/23, 47b/5, 47b/9,
48a/11, 48a/14, 48a/17, 48a/18, 48a/19,
48a/2, 48a/21, 48a/21, 48a/21, 48a/23,
48a/3, 48a/4, 48a/4, 48a/5, 48a/8, 48b/1,
48b/10, 48b/14, 48b/7, 48b/7, 48b/8, 49a/1,
49a/15, 49a/18, 49a/2, 49a/21, 49a/23,
49a/3, 49a/4, 49a/5, 49a/6, 49a/9, 49b/1,
49b/1, 49b/12, 49b/13, 49b/13, 49b/19,
49b/23, 49b/3, 49b/4, 49b/8, 49b/9, 4a/11,
4a/16, 4a/18, 4a/19, 4a/20, 4a/22, 4a/22,
4a/4, 4a/9, 4b/1, 4b/16, 4b/20, 4b/21, 4b/6,
164a/4, 50a/11, 50a/11, 50a/12, 50a/16,
50a/17, 50a/17, 50a/18, 50a/2, 50a/23,
50a/9, 50a/9, 50b/1, 50b/10, 50b/16,
50b/17, 50b/18, 50b/19, 50b/19, 50b/2,
50b/2, 50b/23, 50b/4, 50b/4, 50b/5, 50b/6,
50b/7, 50b/7, 50b/9, 51a/11, 51a/2, 51a/4,
51a/6, 51b/14, 51b/17, 51b/21, 51b/9,
52a/10, 52a/11, 52a/12, 52a/14, 52a/15,
52a/16, 52a/18, 52a/18, 52a/3, 52a/6,
52a/7, 52a/9, 52a/9, 52b/1, 52b/1, 52b/11,
52b/14, 52b/15, 52b/17, 52b/18, 52b/20,
52b/21, 52b/21, 52b/22, 52b/3, 52b/4,
52b/5, 52b/7, 52b/8, 53a/1, 53a/14, 53a/15,
53a/16, 53a/18, 53a/20, 53a/22, 53a/4,
53a/8, 53b/12, 53b/13, 53b/18, 53b/19,

53b/22, 53b/7, 53b/7, 54a/13, 54a/14,
54a/15, 54a/17, 54a/17, 54a/17, 54a/17,
54a/18, 54a/20, 54a/22, 54a/23, 54a/6,
54a/8, 54b/1, 54b/12, 54b/17, 54b/20,
54b/20, 54b/21, 54b/22, 54b/3, 54b/5,
54b/8, 54b/8, 54b/9, 55a/1, 55a/10, 55a/10,
55a/14, 55a/15, 55a/18, 55a/22, 55a/23,
55a/23, 55a/6, 55b/13, 55b/20, 55b/21,
55b/21, 55b/7, 55b/9, 56a/1, 56a/2, 56a/23,
56a/4, 56a/8, 56b/10, 56b/10, 56b/12,
56b/16, 56b/2, 56b/23, 56b/23, 56b/7,
56b/7, 56b/8, 57a/10, 57a/12, 57a/13,
57a/13, 57a/15, 57a/17, 57a/17, 57a/18,
57a/21, 57a/23, 57a/3, 57a/6, 57a/9,
57b/11, 57b/13, 57b/14, 57b/16, 57b/17,
57b/18, 57b/2, 57b/20, 57b/23, 57b/6,
57b/6, 58a/10, 58a/11, 58a/12, 58a/19,
58a/21, 58a/21, 58a/21, 58a/22, 58a/4,
58a/6, 58a/7, 58b/12, 58b/16, 58b/18,
58b/19, 58b/23, 58b/9, 58b/9, 59a/1,
59a/10, 59a/10, 59a/12, 59a/13, 59a/15,
59a/16, 59a/17, 59a/17, 59a/19, 59a/21,
59a/22, 59a/6, 59a/8, 59a/9, 59b/12,
59b/15, 59b/17, 59b/19, 59b/22, 59b/22,
59b/23, 59b/23, 59b/3, 59b/5, 5a/1, 5a/1,
5a/11, 5a/11, 5a/12, 5a/13, 5a/14, 5a/14,
5a/15, 5a/21, 5a/22, 5a/23, 5a/23, 5a/8,
5b/11, 5b/14, 5b/14, 5b/14, 5b/17, 5b/18,
5b/20, 5b/5, 5b/8, 60a/1, 60a/11, 60a/15,
60a/19, 60a/2, 60a/22, 60a/23, 60a/4,
60a/5, 60a/7, 60b/1, 60b/10, 60b/10,
60b/14, 60b/15, 60b/15, 60b/19, 60b/21,
60b/22, 60b/3, 60b/5, 60b/6, 61a/1, 61a/12,
61a/12, 61a/13, 61a/15, 61a/17, 61a/17,

61a/21, 61a/22, 61a/23, 61a/3, 61a/4,
61a/5, 61a/9, 61b/1, 61b/11, 61b/12,
61b/14, 61b/15, 61b/2, 61b/20, 61b/21,
61b/23, 61b/3, 61b/5, 61b/5, 61b/7, 62a/1,
62a/1, 62a/10, 62a/11, 62a/11, 62a/12,
62a/12, 62a/13, 62a/13, 62a/14, 62a/15,
62a/16, 62a/17, 62a/18, 62a/19, 62a/2,
62a/22, 62a/22, 62a/4, 62a/5, 62a/6, 62a/6,
62a/7, 62a/9, 62b/10, 62b/13, 62b/13,
62b/15, 62b/16, 62b/16, 62b/19, 62b/21,
62b/21, 62b/23, 62b/4, 62b/6, 62b/8, 62b/9,
63a/12, 63a/13, 63a/14, 63a/15, 63a/16,
63a/2, 63a/2, 63a/23, 63a/7, 63a/9, 63b/10,
63b/10, 63b/11, 63b/11, 63b/13, 63b/19,
63b/2, 63b/20, 63b/21, 63b/8, 63b/9, 64a/1,
64a/1, 64a/11, 64a/11, 64a/12, 64a/12,
64a/21, 64a/22, 64a/6, 64a/6, 64a/7, 64a/7,
64a/8, 64a/9, 64b/10, 64b/11, 64b/11,
64b/13, 64b/14, 64b/18, 64b/18, 64b/20,
64b/20, 64b/22, 64b/7, 65a/1, 65a/10,
65a/11, 65a/12, 65a/14, 65a/15, 65a/16,
65a/17, 65a/20, 65a/21, 65a/23, 65a/3,
65a/9, 65b/1, 65b/14, 65b/15, 65b/5,
66a/11, 66a/14, 66a/15, 66a/16, 66a/17,
66a/19, 66a/20, 66a/21, 66a/22, 66a/23,
66a/3, 66a/3, 66a/3, 66a/6, 66a/7, 66b/10,
66b/10, 66b/11, 66b/12, 66b/14, 66b/15,
66b/16, 66b/17, 66b/2, 66b/21, 66b/6,
66b/8, 67a/12, 67a/13, 67a/22, 67a/8,
67b/1, 67b/10, 67b/16, 67b/2, 67b/4, 67b/8,
68a/17, 68a/18, 68a/2, 68a/23, 68a/6,
68a/9, 68b/11, 68b/12, 68b/19, 68b/19,
68b/20, 68b/22, 68b/22, 68b/23, 68b/5,
68b/9, 69a/1, 69a/15, 69a/18, 69a/19,

69a/2, 69a/20, 69a/21, 69a/21, 69a/22,
69a/23, 69a/4, 69a/7, 69a/8, 69b/1, 69b/11,
69b/12, 69b/13, 69b/18, 69b/20, 69b/23,
69b/23, 69b/6, 69b/9, 6a/13, 6a/14, 6a/14,
6a/14, 6a/15, 6a/16, 6a/19, 6a/20, 6a/21,
6a/22, 6a/23, 6a/3, 6a/5, 6a/8, 6a/8, 6a/8,
6a/9, 6b/17, 6b/18, 6b/19, 6b/21, 6b/23,
6b/3, 6b/3, 6b/5, 6b/8, 6b/9, 70a/1, 70a/11,
70a/12, 70a/17, 70a/20, 70a/21, 70a/4,
70a/8, 70a/9, 70b/11, 70b/11, 70b/14,
70b/18, 70b/2, 70b/20, 70b/22, 70b/22,
70b/23, 70b/23, 70b/3, 70b/5, 70b/7, 70b/9,
71a/11, 71a/13, 71a/16, 71a/16, 71a/19,
71a/22, 71a/22, 71a/23, 71a/6, 71a/7,
71a/7, 71a/9, 71b/1, 71b/1, 71b/11, 71b/12,
71b/14, 71b/17, 71b/19, 71b/2, 71b/23,
71b/5, 71b/6, 71b/7, 71b/8, 72a/10, 72a/11,
72a/13, 72a/15, 72a/16, 72a/2, 72a/2,
72a/20, 72a/22, 72a/23, 72a/8, 72b/13,
72b/14, 72b/19, 72b/23, 72b/3, 72b/6,
72b/7, 73a/1, 73a/1, 73a/10, 73a/12,
73a/14, 73a/15, 73a/17, 73a/18, 73a/19,
73a/2, 73a/20, 73a/22, 73a/23, 73a/4,
73a/5, 73a/6, 73a/7, 73a/8, 73a/9, 73b/14,
73b/19, 73b/2, 73b/21, 73b/23, 73b/5,
73b/6, 73b/9, 74a/10, 74a/11, 74a/12,
74a/13, 74a/16, 74a/19, 74a/2, 74a/2,
74a/20, 74a/21, 74a/23, 74a/23, 74a/5,
74a/5, 74a/7, 74a/8, 74b/11, 74b/13,
74b/14, 74b/16, 74b/17, 74b/19, 74b/2,
74b/22, 74b/23, 75a/1, 75a/14, 75a/17,
75a/18, 75a/20, 75a/21, 75a/3, 75a/6,
75a/6, 75a/7, 75a/8, 75b/11, 75b/16,
75b/18, 75b/19, 75b/2, 75b/20, 75b/21,

75b/6, 75b/7, 76a/10, 76a/11, 76a/12,
76a/16, 76a/18, 76a/19, 76a/22, 76a/3,
76a/5, 76b/10, 76b/11, 76b/13, 76b/17,
76b/18, 76b/2, 76b/21, 76b/3, 76b/4, 76b/4,
76b/6, 76b/8, 77a/13, 77a/17, 77a/22,
77a/5, 77a/8, 77a/9, 77b/10, 77b/12,
77b/12, 77b/13, 77b/17, 77b/19, 77b/2,
77b/20, 77b/3, 77b/5, 77b/6, 77b/8, 77b/9,
77b/9, 78a/13, 78a/14, 78a/15, 78a/19,
78a/2, 78a/20, 78a/22, 78a/23, 78a/5,
78a/8, 78b/1, 78b/10, 78b/10, 78b/10,
78b/13, 78b/17, 78b/18, 78b/4, 78b/5,
78b/5, 78b/7, 78b/8, 79a/11, 79a/11,
79a/11, 79a/12, 79a/13, 79a/14, 79a/16,
79a/16, 79a/18, 79a/20, 79a/20, 79a/21,
79a/22, 79a/23, 79a/23, 79a/5, 79a/5,
79a/9, 79b/1, 79b/10, 79b/10, 79b/11,
79b/14, 79b/15, 79b/17, 79b/19, 79b/20,
79b/5, 79b/6, 79b/7, 79b/7, 79b/8, 79b/8,
79b/9, 7a/1, 7a/11, 7a/12, 7a/14, 7a/19,
7a/20, 7a/20, 7a/4, 7b/11, 7b/12, 7b/14,
7b/14, 7b/15, 7b/2, 7b/20, 7b/21, 7b/23,
7b/3, 80a/1, 80a/11, 80a/13, 80a/15,
80a/17, 80a/17, 80a/19, 80a/2, 80a/4,
80a/6, 80a/7, 80a/8, 80a/9, 80b/1, 80b/11,
80b/12, 80b/14, 80b/16, 80b/21, 80b/22,
80b/4, 80b/4, 80b/5, 80b/9, 81a/1, 81a/12,
81a/16, 81a/21, 81a/4, 81a/6, 81a/8, 81b/1,
81b/13, 81b/16, 81b/17, 81b/18, 81b/18,
81b/19, 81b/21, 81b/4, 81b/5, 81b/7, 81b/8,
82a/11, 82a/12, 82a/3, 82a/5, 82a/9,
82b/10, 82b/10, 82b/15, 82b/16, 82b/17,
82b/2, 82b/20, 82b/23, 82b/4, 82b/5, 82b/7,
82b/9, 83a/10, 83a/11, 83a/12, 83a/12,

83a/13, 83a/14, 83a/14, 83a/15, 83a/16,
83a/17, 83a/19, 83a/3, 83a/7, 83a/9,
83b/14, 83b/15, 83b/17, 83b/18, 83b/2,
83b/21, 83b/3, 83b/4, 83b/4, 83b/7, 83b/8,
83b/9, 84a/1, 84a/10, 84a/11, 84a/13,
84a/16, 84a/19, 84a/2, 84a/22, 84a/22,
84a/23, 84a/23, 84a/6, 84b/18, 84b/19,
84b/2, 84b/2, 84b/22, 84b/5, 84b/9, 85a/10,
85a/11, 85a/2, 85a/20, 85a/4, 85a/5, 85a/6,
85a/8, 85b/10, 85b/12, 85b/12, 85b/13,
85b/15, 85b/16, 85b/18, 85b/19, 85b/2,
85b/21, 85b/22, 85b/5, 85b/6, 85b/7, 85b/7,
85b/8, 85b/8, 86a/10, 86a/12, 86a/14,
86a/14, 86a/15, 86a/16, 86a/2, 86a/21,
86a/23, 86a/3, 86a/4, 86a/5, 86a/6, 86a/6,
86a/8, 86b/11, 86b/13, 86b/16, 86b/2,
86b/20, 86b/22, 86b/3, 86b/8, 87a/10,
87a/13, 87a/15, 87a/17, 87a/21, 87a/22,
87a/3, 87b/11, 87b/12, 87b/14, 87b/18,
87b/20, 87b/21, 87b/22, 87b/3, 87b/7,
87b/8, 88a/1, 88a/12, 88a/13, 88a/16,
88a/17, 88a/23, 88a/23, 88a/4, 88a/5,
88a/7, 88b/21, 88b/22, 88b/23, 88b/3,
89a/14, 89a/15, 89a/17, 89a/20, 89a/21,
89a/21, 89a/23, 89a/3, 89a/4, 89a/5, 89a/5,
89a/9, 89b/10, 89b/10, 89b/13, 89b/15,
89b/23, 89b/6, 89b/6, 89b/7, 89b/8, 8a/10,
8a/12, 8a/12, 8a/13, 8a/21, 8a/21, 8a/23,
8a/3, 8a/7, 8b/1, 8b/11, 8b/11, 8b/14,
8b/15, 8b/16, 8b/16, 8b/17, 8b/18, 8b/18,
8b/19, 8b/2, 8b/2, 8b/22, 8b/22, 8b/23,
8b/5, 90a/10, 90a/10, 90a/17, 90a/19,
90a/21, 90a/23, 90a/8, 90a/8, 90b/14,
90b/15, 90b/17, 90b/18, 90b/18, 90b/22,

90b/3, 90b/3, 90b/7, 90b/9, 90b/9, 91a/11,
91a/16, 91a/18, 91a/19, 91a/2, 91a/22,
91a/4, 91a/6, 91a/8, 91a/8, 91b/1, 91b/11,
91b/14, 91b/14, 91b/15, 91b/19, 91b/21,
91b/3, 91b/4, 91b/4, 91b/5, 91b/6, 91b/7,
92a/1, 92a/10, 92a/11, 92a/12, 92a/14,
92a/14, 92a/15, 92a/16, 92a/17, 92a/19,
92a/20, 92a/21, 92a/4, 92a/6, 92b/16,
92b/17, 92b/19, 92b/20, 92b/23, 92b/3,
92b/4, 92b/5, 92b/5, 92b/7, 93a/1, 93a/10,
93a/10, 93a/11, 93a/11, 93a/14, 93a/15,
93a/17, 93a/20, 93a/21, 93a/22, 93a/23,
93a/23, 93a/3, 93a/4, 93a/7, 93b/1, 93b/1,
93b/10, 93b/12, 93b/13, 93b/14, 93b/15,
93b/18, 93b/18, 93b/2, 93b/23, 93b/5,
94a/10, 94a/13, 94a/14, 94a/15, 94a/17,
94a/20, 94a/22, 94a/3, 94a/5, 94a/6, 94a/6,
94b/1, 94b/10, 94b/13, 94b/14, 94b/16,
94b/17, 94b/18, 94b/2, 94b/2, 94b/21,
94b/3, 94b/4, 94b/5, 94b/6, 94b/8, 94b/8,
95a/1, 95a/12, 95a/15, 95a/16, 95a/4,
95a/6, 95a/7, 95a/7, 95a/8, 95b/10, 95b/11,
95b/12, 95b/13, 95b/14, 95b/15, 95b/18,
95b/2, 95b/20, 95b/20, 95b/4, 96a/11,
96a/13, 96a/15, 96a/17, 96a/21, 96a/22,
96a/23, 96a/4, 96a/6, 96b/1, 96b/10,
96b/11, 96b/12, 96b/14, 96b/14, 96b/14,
96b/16, 96b/17, 96b/2, 96b/21, 96b/23,
96b/3, 96b/6, 96b/7, 96b/9, 96b/9, 97a/12,
97a/13, 97a/18, 97a/19, 97a/21, 97a/22,
97a/5, 97a/5, 97a/8, 97b/10, 97b/10,
97b/12, 97b/12, 97b/15, 97b/15, 97b/2,
97b/3, 97b/4, 97b/4, 97b/5, 97b/7, 97b/9,
98a/10, 98a/11, 98a/12, 98a/14, 98a/15,

98a/15, 98a/17, 98a/18, 98a/19, 98a/19,
98a/20, 98a/21, 98a/6, 98a/7, 98a/8, 98a/9,
98b/13, 98b/15, 98b/2, 98b/20, 98b/20,
98b/3, 98b/4, 98b/9, 99a/10, 99a/11,
99a/11, 99a/13, 99a/16, 99a/18, 99a/19,
99a/20, 99a/22, 99a/23, 99a/5, 99a/8,
99b/10, 99b/12, 99b/15, 99b/19, 99b/20,
99b/21, 99b/23, 99b/8, 99b/9, 9a/11, 9a/11,
9a/17, 9a/17, 9a/20, 9a/22, 9a/3, 9b/10,
9b/11, 9b/13, 9b/19, 9b/2, 9b/4, 9b/4, 9b/5
[=6987]

kibir: (Ar.) Büyüklük, ululuk. bk. **kibr**
k.+lerinden 18a/17
[=1]

kibr: (Ar.) Büyüklük, ululuk. bk. **kibir**
k. 66b/3
k.+e 217b/22
k.+ile 234b/15
k.+in 220a/11
k.+leri 55a/22
[=5]

kibrít: (Ar.) Kibrít.
k. 200b/20
[=1]

kibriyâ: (Ar.) Büyüklük, ululuk.
k.+sına 184a/6
[=1]

kiçi: Küçük.
k. 25b/12, 36b/13, 47b/22, 119b/13,
151a/23, 164a/23, 182a/18, 207a/18,
237a/14, 241b/9, 257b/3
k.+den 157a/4, 250b/9
k.+leri 17a/9, 17a/23
k.+lerine 17b/20

k.+si 18a/7, 21a/16, 255b/14
[=19]

kiçilik: Küçüklük.
(kiçilig).+i+(2) 254a/23
[=1]

kiçirek: Daha küçük.
k. 268a/12
[=1]

kifâf: (Ar.) Kefeler, terazi gözleri.
k.+dan 111b/20
k.+i+(1) 94b/16
[=2]

kifâyet: (Ar.) Yeterli olma durumu,
yeterlik.
k. 42a/17, 73b/5, 87a/15, 98a/15,
109b/18, 130b/3, 133b/15, 175a/5,
190b/18, 195b/9, 197a/16, 197b/4, 216a/8,
225a/21, 232b/3, 267a/20, 271b/3
[=17]

kile: (Ar.) Kile, ölçek.
k. 242a/10
k.+de 242a/10, 242a/13
[=3]

kilîd: (Far.) Kilit.
k. 118b/13, 49a/13
k.+i+(2) 4a/8
[=3]

kilîm: (Far.) Kilim.
k.+ile 224a/5, 259b/16
[=2]

kilitlen-: Kilitlenmek.
k.-e 255a/2
[=1]

kim: Kim bağlacı; hangi kişi.

k. 100a/3, 100b/1, 100b/13,
100b/17, 100b/18, 100b/18, 100b/20,
100b/5, 101a/1, 101a/14, 101a/2, 101a/23,
101a/3, 101a/7, 101b/13, 101b/14,
101b/16, 101b/17, 101b/20, 102a/10,
102a/11, 102a/17, 102a/21, 102a/22,
102a/3, 102b/1, 102b/17, 102b/17,
102b/19, 102b/2, 102b/23, 102b/23,
102b/7, 102b/7, 102b/9, 103a/1, 103a/13,
103a/14, 103a/18, 103a/19, 103a/2, 103a/2,
103a/2, 103a/2, 103a/2, 103a/20, 103a/21,
103a/22, 103a/4, 103a/5, 103a/6, 103a/7,
103b/14, 103b/19, 103b/21, 103b/7,
103b/9, 104a/11, 104a/16, 104a/17, 104a/9,
104b/1, 104b/12, 104b/17, 104b/17,
104b/3, 104b/6, 104b/9, 105a/15, 105a/21,
105a/23, 105b/13, 105b/14, 105b/19,
105b/22, 105b/23, 105b/6, 106a/13,
106a/14, 106a/17, 106a/18, 106a/19,
106a/20, 106a/6, 106a/9, 106b/13,
106b/13, 106b/14, 106b/17, 106b/20,
106b/3, 106b/4, 106b/7, 106b/9, 107a/1,
107a/13, 107a/15, 107a/17, 107a/19,
107a/2, 107a/5, 107a/5, 107a/6, 107b/14,
107b/19, 107b/21, 107b/5, 107b/6, 107b/6,
108a/1, 108a/12, 108a/13, 108a/16,
108a/19, 108a/2, 108a/21, 108b/12,
108b/19, 108b/20, 108b/21, 108b/22,
108b/6, 108b/8, 109a/1, 109a/1, 109a/11,
109a/11, 109a/13, 109a/20, 109a/5, 109a/9,
109b/11, 109b/14, 109b/14, 109b/18,
109b/19, 109b/9, 10a/14, 10a/17, 10a/19,
10a/20, 10a/3, 10a/6, 10b/10, 10b/17,
10b/17, 10b/19, 10b/20, 10b/20, 10b/21,

10b/22, 10b/23, 10b/3, 10b/4, 10b/7,
256a/11, 110a/10, 110a/11, 110a/2, 110a/2,
110a/4, 110a/4, 110a/8, 110b/2, 110b/22,
110b/4, 110b/8, 111a/12, 111a/13,
111a/14, 111a/15, 111a/17, 111a/18,
111a/9, 111a/9, 111b/1, 111b/10, 111b/12,
111b/14, 111b/2, 111b/20, 111b/23,
111b/4, 111b/8, 112a/1, 112a/11, 112a/13,
112a/18, 112a/5, 112a/8, 112a/8, 112b/11,
112b/14, 112b/16, 112b/18, 112b/20,
112b/6, 112b/8, 113a/11, 113a/12,
113a/16, 113a/2, 113a/4, 113a/8, 113b/14,
113b/15, 113b/16, 113b/17, 113b/17,
113b/18, 113b/20, 113b/22, 113b/5,
113b/6, 113b/8, 114a/10, 114a/22, 114a/6,
114a/6, 114a/7, 114a/9, 114b/15, 114b/17,
114b/7, 114b/9, 115a/14, 115a/16,
115a/16, 115a/20, 115a/23, 115a/3, 115a/4,
115a/7, 115a/9, 115b/11, 115b/18,
115b/21, 115b/5, 116a/14, 116a/16,
116a/17, 116a/18, 116a/2, 116a/20, 116a/6,
116a/8, 116b/12, 116b/20, 116b/21,
116b/5, 116b/7, 116b/8, 116b/9, 117a/1,
117a/10, 117a/10, 117a/11, 117a/12,
117a/12, 117a/13, 117a/14, 117a/14,
117a/19, 117a/20, 117a/3, 117a/4, 117a/7,
117a/8, 117a/9, 117b/1, 117b/17, 117b/20,
117b/23, 118a/10, 118a/12, 118a/15,
118a/16, 118a/23, 118a/3, 118b/11,
118b/15, 118b/2, 118b/22, 118b/23,
118b/3, 118b/6, 119a/14, 119a/2, 119a/20,
119a/21, 119a/23, 119a/23, 119a/4, 119a/9,
119b/1, 119b/17, 119b/4, 11a/15, 11a/18,
11a/19, 11a/21, 11a/21, 11a/22, 11a/8,

11b/10, 11b/11, 11b/11, 11b/12, 11b/14,
11b/15, 11b/17, 11b/2, 11b/2, 11b/4, 11b/5,
11b/8, 120a/11, 120a/14, 120a/16,
120b/13, 120b/15, 120b/19, 120b/2,
120b/20, 120b/21, 120b/21, 120b/21,
120b/23, 120b/7, 121a/18, 121a/19,
121a/3, 121a/8, 121b/13, 121b/14,
121b/22, 121b/3, 121b/6, 121b/7, 122a/18,
122a/23, 122b/10, 122b/19, 122b/20,
122b/22, 122b/6, 123a/1, 123a/1, 123a/11,
123a/17, 123a/22, 123a/8, 123b/1,
123b/10, 123b/11, 123b/19, 123b/21,
123b/3, 123b/9, 124a/10, 124a/14,
124a/18, 124a/2, 124a/22, 124a/8, 124a/8,
124b/10, 124b/13, 124b/18, 124b/2,
124b/6, 125a/15, 125a/15, 125a/16,
125a/16, 125a/16, 125a/18, 125a/22,
125a/7, 125b/12, 125b/13, 125b/3, 125b/4,
125b/8, 125b/9, 126a/10, 126a/11,
126a/13, 126a/21, 126a/21, 126a/3, 126a/8,
126a/9, 126b/1, 126b/11, 126b/17, 126b/2,
126b/20, 126b/22, 126b/22, 126b/23,
126b/3, 126b/3, 126b/5, 127a/13, 127a/14,
127a/15, 127a/21, 127a/22, 127a/9,
127b/17, 127b/20, 127b/22, 127b/7,
128a/12, 128a/21, 128a/3, 128a/5, 128a/9,
128b/2, 128b/21, 128b/3, 128b/9, 129a/23,
129a/6, 129a/8, 129b/13, 129b/18,
129b/20, 129b/21, 129b/3, 129b/4, 12a/12,
12a/13, 12a/14, 12a/15, 12a/16, 12a/18,
12a/18, 12a/3, 12a/6, 12a/8, 12b/12,
12b/13, 12b/14, 12b/16, 12b/20, 130a/2,
130a/21, 130a/22, 130a/23, 130a/5, 130a/8,
130b/13, 130b/18, 130b/18, 130b/18,

130b/18, 130b/23, 130b/3, 130b/4, 130b/5,
130b/7, 131a/12, 131a/13, 131a/16,
131a/16, 131a/2, 131a/22, 131a/3, 131a/8,
131b/14, 131b/14, 131b/14, 131b/22,
131b/8, 131b/9, 131b/9, 132a/23, 132b/12,
132b/13, 132b/15, 132b/2, 132b/20,
132b/22, 132b/3, 132b/6, 133a/1, 133a/11,
133a/12, 133a/13, 133a/13, 133a/13,
133a/14, 133a/17, 133a/18, 133a/19,
133a/2, 133a/20, 133a/21, 133a/4, 133a/5,
133a/6, 133a/8, 133b/1, 133b/10, 133b/15,
133b/19, 133b/9, 134a/13, 134a/15,
134a/16, 134a/17, 134a/2, 134a/21, 134a/3,
134a/4, 134a/7, 134a/7, 134a/8, 134a/9,
134a/9, 134b/11, 134b/11, 134b/14,
134b/15, 134b/15, 134b/16, 134b/17,
134b/23, 134b/23, 134b/7, 135a/10,
135a/13, 135a/16, 135a/17, 135a/18,
135a/19, 135a/22, 135a/23, 135a/6,
135b/14, 135b/14, 135b/18, 135b/18,
135b/2, 135b/20, 135b/6, 135b/9, 135b/9,
136a/15, 136a/16, 136a/19, 136a/2, 136a/2,
136a/4, 136a/6, 136a/6, 136a/6, 136b/12,
136b/15, 136b/5, 137a/13, 137a/19,
137a/19, 137a/20, 137a/20, 137a/23,
137b/1, 137b/16, 138a/1, 138a/10, 138a/2,
138a/23, 138b/1, 138b/10, 138b/5, 138b/6,
138b/7, 138b/9, 139a/10, 139a/10,
139a/14, 139a/14, 139a/19, 139a/22,
139a/3, 139b/16, 139b/17, 139b/18,
139b/2, 139b/2, 139b/20, 139b/6, 139b/7,
139b/9, 13a/10, 13a/10, 13a/11, 13a/11,
13a/17, 13a/17, 13a/2, 13a/20, 13a/22,
13a/3, 13a/4, 13a/7, 13b/1, 13b/15, 13b/16,

13b/4, 140a/11, 140a/12, 140a/13, 140a/19,
140a/22, 140a/5, 140a/7, 140a/9, 140a/9,
140b/1, 140b/1, 140b/20, 140b/21,
140b/21, 140b/5, 140b/7, 141a/1, 141a/1,
141a/10, 141a/12, 141a/13, 141a/14,
141a/17, 141a/21, 141a/21, 141a/22,
141a/23, 141a/4, 141a/4, 141a/8, 141a/8,
141b/11, 141b/11, 141b/12, 141b/13,
141b/13, 141b/14, 141b/16, 141b/19,
141b/21, 141b/5, 141b/6, 141b/7, 142a/10,
142a/11, 142a/12, 142a/12, 142a/14,
142a/2, 142a/20, 142a/4, 142a/6, 142a/9,
142b/1, 142b/10, 142b/13, 142b/2, 142b/2,
142b/21, 142b/3, 142b/8, 143a/17, 143a/6,
143b/1, 143b/12, 143b/17, 143b/17,
143b/20, 143b/23, 143b/4, 144a/13,
144a/13, 144a/14, 144a/15, 144a/15,
144a/5, 144a/7, 144a/7, 144b/11, 144b/12,
144b/14, 144b/14, 144b/17, 144b/21,
144b/22, 144b/22, 144b/23, 144b/3,
144b/4, 144b/5, 144b/6, 144b/8, 145a/11,
145a/16, 145a/2, 145a/2, 145a/2, 145a/2,
145a/20, 145a/20, 145a/21, 145a/23,
145a/23, 145a/6, 145a/9, 145b/10,
145b/11, 145b/11, 145b/13, 145b/2,
145b/20, 145b/23, 145b/3, 146a/2, 146a/4,
146a/6, 146b/13, 146b/15, 146b/17,
146b/21, 146b/21, 146b/4, 146b/9, 147a/1,
147a/10, 147a/14, 147a/15, 147a/4, 147a/5,
147a/6, 147b/10, 147b/10, 147b/19,
147b/7, 148a/10, 148a/11, 148a/14,
148a/15, 148a/5, 148b/1, 148b/11,
148b/12, 148b/12, 148b/18, 148b/3,
148b/9, 149a/14, 149a/15, 149a/16,

149a/17, 149a/22, 149b/10, 149b/11,
149b/14, 149b/15, 149b/16, 149b/20,
149b/20, 149b/23, 14a/1, 14a/13, 14a/14,
14a/20, 14a/20, 14a/23, 14b/12, 14b/21,
14b/22, 14b/3, 14b/6, 14b/8, 150a/12,
150a/14, 150a/18, 150a/20, 150a/23,
150a/5, 150a/8, 150a/9, 150b/1, 150b/15,
150b/16, 150b/16, 150b/2, 150b/21,
151a/11, 151a/12, 151a/13, 151a/14,
151a/17, 151a/19, 151a/2, 151a/22, 151a/4,
151a/5, 151a/5, 151a/6, 151a/6, 151a/6,
151a/8, 151b/12, 151b/13, 151b/15,
151b/16, 151b/18, 151b/22, 152a/1,
152a/15, 152a/9, 152b/19, 153a/21,
153b/19, 153b/3, 154a/14, 154a/15,
154a/16, 154a/3, 154a/4, 154a/5, 154b/15,
154b/16, 154b/18, 154b/19, 154b/19,
154b/22, 154b/3, 154b/6, 154b/6, 154b/7,
154b/8, 154b/9, 155a/10, 155a/10,
155a/11, 155a/4, 155a/7, 155b/11,
155b/11, 155b/19, 155b/21, 155b/3,
155b/5, 155b/5, 156a/10, 156a/14,
156a/19, 156b/11, 156b/19, 156b/2,
157a/1, 157a/10, 157a/11, 157a/13,
157a/15, 157a/2, 157a/20, 157a/23, 157a/5,
157a/8, 157b/5, 157b/6, 157b/8, 158a/15,
158a/19, 158a/7, 158a/7, 158b/1, 158b/11,
158b/13, 158b/14, 158b/18, 158b/18,
158b/2, 158b/5, 158b/7, 159a/13, 159a/8,
159b/13, 159b/3, 15a/12, 15a/16, 15a/18,
15a/20, 15b/1, 15b/11, 15b/15, 15b/2,
15b/3, 15b/6, 15b/8, 15b/9, 160a/1,
160a/13, 160a/13, 160a/14, 160a/19,
160a/22, 160a/3, 160b/10, 160b/6, 160b/9,

161a/12, 161a/16, 161a/3, 161b/13,
161b/22, 161b/23, 161b/7, 162a/14,
162a/18, 162a/23, 162a/3, 162a/5, 162b/1,
162b/11, 162b/14, 162b/18, 162b/19,
162b/2, 162b/4, 163a/15, 163b/18,
163b/20, 164a/10, 164a/11, 164a/14,
164a/15, 164a/18, 164a/21, 164a/7, 164a/8,
164b/19, 164b/2, 164b/22, 165a/12,
165a/13, 165a/15, 165a/2, 165a/2, 165a/23,
165a/9, 165b/5, 165b/8, 166a/13, 166a/17,
166a/3, 167a/15, 167a/19, 167a/2, 167a/9,
167b/10, 167b/11, 167b/19, 167b/21,
167b/5, 167b/8, 167b/9, 168b/10, 168b/11,
168a/12, 168b/12, 168b/15, 168b/16,
168a/19, 168a/3, 168a/3, 168b/6, 169a/12,
169a/12, 169a/12, 169a/14, 169a/17,
169a/19, 169b/17, 169b/18, 169b/22,
169b/9, 16a/1, 16a/15, 16a/2, 16a/22,
16b/12, 16b/16, 16b/21, 16b/22, 16b/4,
170a/15, 170a/19, 170a/20, 170a/23,
170a/6, 170a/8, 170b/1, 170b/10, 170b/14,
170b/19, 170b/22, 171a/11, 171a/18,
171a/6, 171b/1, 172a/13, 172a/14, 172a/16,
172a/18, 172a/21, 172b/14, 172b/2,
172b/23, 172b/6, 173a/14, 173a/19,
173a/21, 173a/23, 173b/14, 173b/23,
174a/20, 174a/6, 174b/11, 174b/14,
174b/20, 174b/3, 174b/4, 174b/6, 175a/13,
175a/17, 175a/17, 175a/18, 175a/19,
175a/20, 175a/4, 175a/9, 175b/1, 175b/11,
175b/18, 175b/19, 175b/19, 175b/20,
175b/3, 175b/4, 176a/12, 176a/15,
176a/16, 176a/16, 176a/23, 176a/9,
176b/10, 176b/11, 176b/13, 176b/18,

176b/21, 176b/22, 176b/23, 177a/10,
177a/11, 177a/2, 177a/20, 177a/21, 177a/3,
177b/12, 177b/3, 177b/4, 178a/14,
178a/15, 178a/16, 178a/16, 178a/17,
178a/21, 178a/21, 178a/8, 178b/10,
178b/10, 178b/14, 178b/16, 178b/19,
178b/19, 178b/20, 179a/1, 179a/11,
179a/2, 179a/4, 179b/1, 179b/12, 179b/14,
179b/18, 179b/19, 179b/19, 179b/22,
179b/7, 179b/9, 17a/11, 17a/19, 17a/2,
17a/23, 17a/6, 17a/9, 17b/11, 17b/13,
17b/15, 17b/15, 17b/17, 17b/19, 17b/20,
17b/7, 17b/7, 17b/9, 180a/1, 180a/10,
180a/11, 180a/15, 180a/19, 180a/20,
180a/6, 180a/8, 180b/1, 180b/18, 180b/5,
180b/7, 181a/10, 181a/20, 181b/15,
181b/16, 181b/16, 181b/18, 181b/2,
181b/2, 182a/11, 184a/10, 184a/16,
184a/18, 184a/22, 184a/22, 184b/14,
184b/8, 185a/4, 185a/8, 185a/8, 185a/9,
185b/12, 185b/17, 186a/21, 186a/22,
186a/23, 186b/20, 186b/4, 186b/6, 186b/8,
187a/18, 187a/2, 187a/6, 187a/8, 187b/12,
187b/14, 187b/16, 187b/19, 188a/1,
188a/1, 188a/1, 188a/10, 188a/13, 188a/16,
188a/16, 188a/19, 188a/23, 188a/3, 188a/4,
188a/4, 188a/5, 188a/7, 188b/13, 188b/13,
188b/14, 188b/17, 188b/5, 188b/5, 188b/7,
189a/10, 189a/12, 189a/13, 189a/18,
189a/19, 189a/3, 189a/6, 189b/10,
189b/14, 189b/16, 189b/16, 189b/18,
189b/23, 189b/4, 189b/4, 18a/19, 18a/2,
18b/3, 18b/8, 190a/11, 190a/17, 190b/19,
190b/22, 190b/23, 190b/4, 190b/7,

191a/12, 191a/15, 191a/15, 191a/18,
191a/21, 191b/16, 191b/18, 191b/19,
191b/21, 191b/22, 191b/4, 191b/7,
192a/21, 192a/5, 192b/11, 192b/12,
193a/13, 192b/15, 193a/4, 192b/7, 192b/7,
193b/14, 193b/17, 193b/5, 193b/6, 193b/6,
194a/7, 194b/14, 194b/6, 195a/10,
195a/17, 195a/5, 195b/14, 195b/14,
195b/16, 195b/17, 195b/18, 195b/18,
195b/19, 195b/19, 195b/23, 195b/6,
196a/1, 196a/6, 196a/7, 196b/12, 196b/14,
196b/16, 197a/11, 197a/11, 197a/12,
197a/13, 197a/21, 197a/7, 197b/1,
197b/11, 197b/12, 197b/15, 197b/17,
197b/22, 197b/3, 197b/4, 197b/5, 197b/8,
198a/2, 198a/22, 198b/14, 198b/14,
198b/20, 198b/22, 198b/4, 199a/10,
199a/14, 199a/7, 199b/15, 19a/10, 19a/11,
19a/19, 19a/20, 19a/3, 19a/6, 19a/9, 19b/1,
19b/2, 1b/1, 200a/7, 200b/11, 200b/17,
200b/23, 200b/9, 201a/10, 201a/10,
201a/11, 201a/13, 201a/14, 201a/15,
201a/4, 201b/10, 201b/6, 201b/9, 202a/15,
202a/16, 202a/16, 202a/20, 202a/6, 202b/1,
202b/10, 202b/11, 202b/12, 202b/19,
202b/23, 202b/5, 202b/7, 202b/8, 202b/9,
203a/17, 203a/19, 203b/1, 203b/10,
203b/12, 203b/13, 203b/18, 203b/19,
203b/21, 203b/23, 203b/7, 203b/8, 203b/8,
204a/12, 204a/15, 204a/17, 204a/18,
204a/22, 204a/23, 204a/3, 204a/6, 204a/8,
204a/9, 204b/1, 204b/16, 204b/21,
204b/21, 204b/23, 204b/4, 205a/10,
205a/13, 205a/14, 205a/20, 205a/23,

205a/3, 205a/4, 205a/4, 205a/6, 205a/7,
205a/9, 205a/9, 205b/1, 205b/17, 205b/5,
205b/6, 206a/13, 206a/18, 206a/4, 206b/1,
206b/20, 206b/21, 206b/22, 206b/22,
206b/6, 206b/8, 206b/9, 206b/9, 206b/9,
207a/17, 207a/7, 207a/7, 207b/15,
207b/23, 207b/3, 208a/18, 208a/19,
208a/3, 208b/1, 208b/12, 208b/2, 208b/20,
208b/21, 209a/8, 209b/14, 209b/15,
209b/17, 209b/5, 209b/9, 209b/9, 20a/1,
20a/1, 20a/11, 20a/14, 20a/14, 20a/17,
20a/6, 20b/1, 20b/13, 20b/17, 20b/20,
210a/11, 210a/15, 210a/18, 210a/19,
210a/2, 210a/21, 210a/21, 210a/9, 210b/1,
210b/1, 210b/11, 210b/18, 210b/2,
210b/23, 210b/4, 210b/5, 210b/7, 211a/12,
211a/12, 211a/13, 211a/16, 211a/18,
211a/4, 211a/5, 211a/5, 211a/6, 211a/9,
211b/1, 211b/13, 211b/15, 211b/16,
211b/20, 211b/4, 211b/8, 212a/11,
212a/12, 212a/15, 212a/2, 212a/23, 212a/6,
212b/1, 212b/18, 212b/19, 212b/20,
212b/21, 212b/9, 213a/16, 213a/18,
213a/2, 213a/2, 213a/21, 213a/9, 213b/11,
213b/16, 213b/19, 213b/2, 213b/23,
213b/4, 213b/5, 213b/6, 213b/7, 214a/20,
214a/23, 214a/23, 214a/3, 214a/6, 214a/8,
214a/9, 214b/11, 214b/16, 214b/20,
214b/8, 215a/14, 215a/16, 215a/17,
215a/20, 215a/20, 215a/21, 215a/22,
215a/22, 215a/22, 215a/8, 215a/9, 215b/1,
215b/1, 215b/1, 216a/10, 216a/11,
215b/12, 216a/12, 215b/13, 215b/18,
216a/19, 216a/19, 215b/21, 216a/22,

216a/22, 215b/23, 215b/3, 215b/4, 216a/4,
215b/5, 216a/5, 215b/6, 215b/7, 216a/9,
216b/1, 216b/12, 216b/13, 216b/2,
216b/21, 216b/3, 216b/7, 216b/7, 217a/10,
217a/12, 217a/13, 217a/14, 217a/15,
217a/17, 217a/19, 217a/20, 217a/21,
217a/22, 217a/7, 217b/1, 217b/1, 217b/2,
217b/20, 217b/5, 217b/6, 217b/8, 217b/8,
218a/15, 218a/20, 218b/20, 218b/5,
218b/7, 219a/1, 219a/12, 219a/19, 219a/20,
219b/10, 219b/17, 219b/18, 219b/19,
219b/2, 219b/22, 219b/23, 219b/4, 219b/5,
219b/8, 219b/9, 219b/9, 21a/12, 21a/16,
21a/21, 21a/9, 21b/1, 21b/22, 220a/2,
220a/21, 220a/23, 220a/3, 220a/3, 220b/12,
220b/16, 220b/18, 220b/4, 220b/8,
221a/17, 221a/2, 221a/21, 221a/23,
221b/22, 221b/23, 221b/4, 221b/6, 221b/7,
222a/16, 222a/21, 222a/21, 222a/22,
222a/4, 222a/4, 222a/7, 222b/13, 222b/18,
222b/5, 223a/10, 223a/15, 223a/16, 223a/2,
223a/23, 223a/3, 223a/5, 223a/6, 223b/1,
223b/10, 223b/13, 223b/21, 223b/23,
223b/4, 223b/6, 223b/7, 224a/1, 224a/19,
224a/23, 224b/10, 224b/16, 224b/18,
224b/19, 224b/19, 224b/21, 224b/22,
224b/3, 224b/9, 225a/10, 225a/10,
225a/21, 225a/22, 225a/4, 225a/8, 225b/3,
225b/4, 225b/5, 225b/8, 225b/8, 226a/11,
226a/12, 226a/17, 226a/22, 226b/11,
226b/11, 226b/19, 226b/21, 226b/3,
226b/9, 227a/16, 227a/17, 227a/17, 227a/3,
227a/4, 227a/5, 227a/8, 227b/1, 227b/13,
227b/15, 227b/21, 227b/5, 227b/5, 227b/6,

228a/12, 228a/12, 228a/13, 228a/20,
228a/20, 228a/9, 228b/16, 228b/17,
228b/7, 229a/12, 229a/18, 229a/20, 229a/6,
229a/7, 229b/2, 229b/21, 229b/3, 22a/11,
22a/13, 22a/16, 22a/17, 22a/23, 22b/13,
22b/17, 22b/18, 22b/4, 22b/8, 230a/13,
230a/6, 230b/11, 230b/11, 230b/12,
230b/14, 230b/16, 230b/19, 231a/11,
231a/13, 231a/6, 231a/8, 231a/8, 231b/10,
231b/10, 231b/11, 231b/13, 231b/16,
231b/17, 231b/17, 231b/18, 231b/20,
231b/21, 231b/22, 231b/4, 231b/6, 231b/7,
231b/9, 231b/9, 232a/14, 232a/17,
232a/19, 232a/20, 232a/21, 232a/21,
232a/22, 232a/23, 232a/23, 232b/1,
232b/11, 232b/11, 232b/13, 232b/14,
232b/20, 232b/20, 232b/3, 233a/10,
233a/12, 233a/13, 233a/17, 233a/18,
233a/19, 233a/22, 233a/23, 233a/3, 233a/4,
233a/4, 233a/5, 233a/7, 233a/8, 233b/2,
233b/21, 233b/5, 234b/20, 235a/12,
235a/5, 235b/19, 235b/20, 236a/1,
236a/14, 236b/12, 236b/20, 236b/8,
236b/9, 237a/2, 238a/1, 238a/22, 238a/6,
238b/1, 238b/14, 238b/15, 239a/6, 23a/11,
23a/13, 23a/14, 23a/15, 23a/19, 23a/20,
23b/1, 23b/2, 23b/22, 240a/10, 240a/10,
240a/15, 240a/2, 240b/22, 241a/9,
241b/23, 241b/3, 242a/1, 242a/19, 242a/9,
243a/22, 243b/5, 244a/6, 245b/7, 246a/9,
246b/20, 247b/7, 248a/23, 248b/16,
248b/16, 249a/1, 249a/2, 249a/7, 249a/9,
249b/4, 249b/5, 24a/2, 24b/15, 24b/15,
24b/18, 24b/18, 24b/9, 250b/21, 250b/6,

250b/6, 251b/1, 251b/10, 253a/20,
254a/23, 255a/19, 255a/22, 256a/14,
256a/18, 256a/22, 256b/15, 257a/19,
257a/21, 257a/3, 257b/18, 258b/3,
259b/17, 25a/11, 25a/2, 25a/2, 25a/22,
25a/7, 25b/11, 25b/16, 25b/22, 25b/23,
25b/5, 25b/9, 260a/1, 262a/20, 262a/3,
262a/6, 262a/8, 262b/20, 262b/23,
264a/17, 264b/15, 264b/4, 264b/5, 265a/1,
265a/23, 266b/1, 266b/2, 266b/2, 267a/9,
267b/11, 267b/7, 268b/13, 268b/20,
269a/18, 269a/20, 269b/11, 269b/15,
269b/16, 269b/19, 269b/4, 269b/5, 26a/1,
26a/13, 26a/16, 26a/19, 26a/23, 26b/1,
26b/11, 26b/12, 26b/12, 26b/15, 26b/16,
26b/20, 26b/20, 26b/21, 26b/22, 26b/23,
270a/23, 271a/15, 271a/4, 271b/15,
271b/15, 271b/18, 271b/4, 272a/2, 272a/9,
272b/13, 273a/12, 273a/12, 27a/1, 27a/11,
27a/11, 27a/12, 27a/16, 27a/2, 27a/2,
27a/21, 27a/22, 27a/3, 27a/4, 27a/4, 27a/5,
27a/5, 27b/10, 27b/11, 27b/13, 27b/16,
27b/16, 27b/17, 27b/19, 27b/20, 27b/21,
27b/22, 27b/4, 27b/5, 27b/8, 27b/9, 28a/1,
28a/16, 28a/17, 28a/18, 28b/13, 28b/16,
28b/17, 28b/18, 28b/19, 28b/22, 28b/23,
28b/3, 28b/6, 29a/10, 29a/19, 29a/3, 29a/3,
29a/6, 29a/7, 29a/9, 29b/10, 29b/12,
29b/13, 29b/3, 29b/5, 29b/8, 2a/19, 2a/20,
2b/1, 2b/1, 2b/2, 2b/20, 2b/22, 2b/6, 30a/1,
30a/11, 30a/8, 30b/10, 30b/10, 30b/11,
30b/15, 30b/15, 30b/9, 31a/18, 31a/19,
31a/19, 31a/23, 31b/1, 31b/8, 31b/9,
32b/14, 32b/6, 33a/16, 33a/17, 33a/19,

33a/3, 33a/4, 33a/5, 33a/7, 33a/7, 33a/8,
33a/8, 33b/12, 33b/13, 33b/14, 33b/22,
33b/5, 33b/8, 33b/9, 33b/9, 34a/17, 34a/18,
34a/22, 34a/6, 34a/6, 34b/2, 34b/23, 34b/6,
34b/8, 35a/14, 35a/3, 35b/13, 35b/14,
35b/15, 35b/18, 35b/9, 36a/11, 36a/16,
36a/4, 37a/10, 37a/20, 37a/22, 37a/23,
37a/4, 37a/5, 37a/5, 37a/6, 37a/7, 37b/15,
37b/16, 37b/16, 37b/16, 37b/18, 37b/21,
37b/22, 37b/3, 37b/7, 38a/3, 38a/5, 38a/6,
38a/6, 38a/8, 38b/11, 38b/13, 38b/19,
38b/3, 38b/9, 39a/1, 39a/1, 39a/10, 39a/2,
39a/5, 39a/5, 39a/6, 39a/6, 39a/8, 39b/14,
39b/15, 39b/3, 39b/4, 39b/5, 3a/11, 3a/13,
3a/13, 3a/14, 3a/15, 3a/15, 3a/21, 3a/5,
3a/6, 3a/8, 3b/14, 3b/16, 3b/19, 3b/22,
3b/6, 40a/11, 40a/18, 40a/21, 40a/22,
40b/11, 40b/18, 40b/2, 40b/3, 40b/3, 40b/4,
40b/5, 40b/5, 40b/7, 40b/8, 40b/8, 41a/11,
41a/15, 41a/16, 41a/4, 41a/7, 41a/8,
41b/10, 41b/13, 41b/21, 41b/7, 41b/7,
42a/1, 42a/22, 42a/4, 42a/5, 42a/6, 42a/9,
42b/12, 42b/12, 42b/12, 42b/13, 42b/18,
42b/4, 42b/7, 43a/11, 43a/3, 43a/4, 43a/9,
43b/14, 43b/17, 43b/18, 43b/21, 43b/7,
43b/8, 44a/10, 44a/11, 44a/11, 44a/17,
44a/18, 44a/3, 44a/7, 44a/8, 44a/8, 44a/9,
44b/1, 44b/10, 44b/11, 44b/12, 44b/14,
44b/16, 44b/19, 44b/2, 44b/4, 45a/1,
45a/21, 45a/23, 45a/3, 45a/6, 45a/7, 45a/9,
45b/10, 45b/17, 45b/20, 45b/4, 45b/4,
45b/7, 45b/7, 45b/8, 45b/9, 45b/9, 46a/1,
46a/12, 46a/13, 46a/18, 46a/2, 46a/22,
46a/23, 46a/3, 46b/10, 46b/16, 46b/16,

46b/18, 46b/7, 47a/2, 47a/5, 47b/10,
47b/11, 47b/15, 47b/20, 47b/8, 48a/16,
48a/6, 48a/6, 48a/7, 48b/14, 48b/17,
48b/18, 48b/19, 48b/19, 48b/22, 48b/22,
48b/3, 49a/10, 49a/16, 49a/17, 49a/22,
49b/16, 49b/3, 49b/6, 4a/1, 4a/13, 4a/15,
4a/17, 4a/3, 4a/5, 4a/7, 4a/8, 4b/1, 4b/13,
4b/14, 4b/15, 4b/17, 4b/18, 4b/20, 4b/22,
4b/23, 4b/3, 4b/8, 50a/1, 50a/13, 50a/16,
50a/18, 50a/22, 50a/3, 50a/4, 50a/5, 50b/8,
51a/1, 51a/12, 51a/14, 51a/15, 51a/20,
51a/22, 51a/23, 51a/23, 51a/3, 51a/5,
51b/11, 51b/16, 51b/21, 51b/22, 51b/3,
51b/8, 52a/20, 52a/22, 52a/23, 52a/23,
52a/4, 52a/5, 52a/6, 52a/7, 52a/8, 52a/9,
53a/1, 53a/10, 53a/11, 53a/17, 53a/19,
53a/21, 53a/23, 53a/3, 53a/6, 53a/9, 53a/9,
53b/1, 53b/1, 53b/10, 53b/14, 53b/16,
53b/18, 53b/21, 53b/3, 53b/4, 53b/9,
54a/10, 54a/11, 54a/12, 54a/22, 54a/4,
54a/6, 54a/9, 54a/9, 54b/10, 54b/12,
54b/13, 54b/14, 54b/15, 54b/15, 54b/16,
54b/17, 54b/18, 54b/19, 54b/2, 54b/5,
54b/7, 54b/8, 55a/1, 55a/13, 55a/13,
55a/18, 55a/19, 55a/2, 55a/20, 55a/4,
55a/5, 55a/7, 55b/10, 55b/10, 55b/11,
55b/14, 55b/15, 55b/18, 55b/19, 55b/2,
55b/6, 56a/11, 56a/12, 56a/16, 56a/18,
56a/20, 56a/20, 56a/21, 56a/22, 56a/23,
56a/3, 56a/6, 56a/6, 56a/9, 56b/13, 56b/14,
56b/17, 56b/19, 56b/22, 56b/3, 56b/3,
56b/4, 56b/5, 56b/9, 57a/11, 57a/19, 57a/2,
57a/20, 57a/4, 57b/1, 57b/13, 57b/16,
57b/20, 57b/22, 57b/4, 57b/5, 57b/5, 57b/6,

57b/7, 57b/8, 57b/9, 58a/1, 58a/10, 58a/19,
58a/2, 58a/2, 58a/22, 58a/9, 58b/1, 58b/11,
58b/13, 58b/15, 58b/17, 58b/19, 58b/2,
58b/20, 58b/22, 58b/3, 58b/6, 59a/11,
59a/14, 59a/2, 59a/21, 59a/3, 59a/3,
59b/10, 59b/11, 59b/14, 59b/16, 59b/18,
59b/19, 59b/9, 5a/12, 5a/14, 5a/15, 5a/19,
5a/21, 5a/6, 5a/9, 5b/1, 5b/19, 5b/19,
5b/19, 5b/22, 5b/23, 5b/7, 5b/9, 60a/14,
60a/16, 60a/9, 60b/14, 60b/17, 60b/18,
60b/21, 60b/22, 60b/22, 60b/23, 60b/3,
60b/3, 60b/4, 61a/16, 61a/19, 61a/7, 61a/8,
61b/1, 61b/10, 61b/10, 61b/10, 61b/17,
61b/7, 62a/20, 62a/21, 62a/8, 62b/1, 62b/1,
63a/18, 63a/18, 63a/20, 63a/6, 63a/9,
63b/1, 63b/17, 63b/20, 64a/13, 64a/15,
64a/18, 64a/2, 64a/2, 64a/23, 64a/3, 64a/4,
64a/4, 64a/5, 64a/6, 64b/1, 64b/1, 64b/12,
64b/2, 64b/4, 65a/14, 65a/15, 65a/17,
65a/22, 65a/4, 65a/5, 65a/5, 65a/6, 65a/7,
65b/3, 65b/3, 65b/7, 65b/7, 65b/8, 66a/12,
66a/18, 66a/19, 66a/2, 66a/4, 66b/1,
66b/18, 66b/18, 66b/3, 66b/5, 66b/9,
67a/11, 67a/12, 67a/14, 67a/19, 67a/21,
67a/3, 67a/4, 67a/6, 67a/7, 67a/8, 67b/11,
67b/14, 67b/18, 67b/19, 67b/22, 67b/23,
67b/9, 68a/1, 68a/12, 68a/15, 68a/16,
68a/18, 68a/19, 68a/2, 68a/22, 68a/7,
68b/15, 68b/3, 69a/13, 69a/9, 69b/1,
69b/10, 69b/10, 69b/14, 69b/15, 69b/17,
69b/21, 69b/22, 69b/7, 69b/9, 6a/11, 6a/11,
6a/22, 6a/4, 6a/5, 6b/1, 6b/12, 6b/14,
6b/16, 6b/16, 6b/21, 6b/21, 6b/22, 6b/23,
6b/5, 70a/20, 70a/3, 70a/5, 70a/7, 70b/10,

70b/12, 70b/13, 70b/16, 70b/16, 70b/17,
70b/20, 70b/6, 70b/9, 71a/14, 71a/15,
71a/2, 71a/20, 71a/4, 71a/5, 71a/8, 71b/13,
71b/13, 71b/16, 71b/18, 71b/2, 71b/20,
71b/21, 71b/22, 71b/3, 71b/9, 72a/1,
72a/10, 72a/18, 72a/21, 72a/22, 72a/7,
72a/9, 72b/14, 72b/15, 72b/16, 72b/17,
72b/18, 72b/22, 72b/23, 72b/4, 72b/5,
73a/11, 73a/14, 73a/18, 73a/19, 73a/2,
73a/2, 73a/21, 73a/22, 73a/23, 73a/3,
73a/3, 73a/4, 73a/9, 73a/9, 73b/10, 73b/11,
73b/13, 73b/15, 73b/16, 73b/18, 73b/20,
73b/22, 73b/3, 74a/11, 74a/12, 74a/16,
74a/17, 74a/2, 74b/11, 74b/15, 74b/4,
75a/1, 75a/10, 75a/11, 75a/12, 75a/2,
75a/20, 75a/4, 75a/7, 75b/10, 75b/11,
75b/19, 75b/2, 75b/5, 75b/8, 76a/1, 76a/13,
76a/15, 76a/20, 76a/22, 76a/3, 76b/1,
76b/11, 76b/12, 77a/1, 77a/10, 77a/11,
77a/14, 77a/2, 77a/21, 77a/23, 77a/7,
77b/1, 77b/14, 77b/22, 77b/23, 77b/7,
78a/1, 78a/1, 78a/10, 78a/11, 78a/13,
78a/16, 78a/18, 78a/19, 78a/20, 78a/3,
78a/3, 78a/6, 78a/7, 78b/15, 78b/16,
78b/21, 78b/8, 79a/14, 79a/2, 79a/22,
79a/3, 79a/5, 79b/11, 79b/12, 79b/13,
79b/15, 79b/21, 79b/23, 79b/23, 79b/4,
7a/1, 7a/12, 7a/17, 7a/17, 7a/22, 7a/3, 7a/3,
7a/5, 7a/6, 7a/7, 7a/8, 7a/8, 7a/9, 7a/9,
7b/6, 7b/9, 80a/10, 80a/11, 80a/12, 80a/21,
80b/12, 80b/15, 80b/15, 80b/17, 80b/18,
80b/21, 80b/3, 80b/5, 80b/6, 80b/7, 81a/10,
81a/14, 81a/17, 81a/2, 81a/22, 81a/3,
81a/3, 81a/5, 81a/7, 81a/9, 81b/12, 81b/12,

81b/15, 81b/16, 81b/2, 81b/20, 81b/23,
81b/3, 81b/3, 81b/8, 82a/1, 82a/11, 82a/13,
82a/19, 82a/2, 82a/21, 82a/21, 82a/4,
82a/7, 82a/8, 82b/12, 82b/8, 83a/1, 83a/21,
83a/23, 83a/23, 83a/5, 83a/6, 83a/9,
83b/12, 83b/13, 83b/15, 83b/17, 83b/17,
83b/17, 83b/18, 83b/22, 84a/10, 84a/14,
84a/15, 84a/8, 84a/9, 84b/11, 84b/11,
84b/12, 84b/13, 84b/14, 84b/15, 84b/18,
84b/20, 84b/21, 84b/22, 84b/6, 84b/7,
85a/10, 85a/12, 85a/14, 85a/14, 85a/17,
85a/17, 85a/2, 85a/21, 85a/6, 85a/9, 85b/1,
85b/15, 85b/17, 85b/4, 85b/7, 86a/10,
86a/11, 86a/15, 86a/19, 86b/10, 86b/18,
86b/18, 86b/23, 86b/6, 87a/19, 87a/23,
87a/5, 87a/6, 87b/15, 87b/5, 87b/6, 87b/9,
88a/1, 88a/10, 88a/10, 88a/11, 88a/11,
88a/15, 88a/19, 88a/2, 88b/1, 88b/10,
88b/10, 88b/12, 88b/14, 88b/16, 88b/20,
88b/5, 88b/5, 88b/7, 88b/7, 88b/7, 88b/9,
89a/16, 89a/18, 89a/19, 89a/2, 89a/20,
89a/8, 89b/1, 89b/18, 89b/19, 89b/19,
89b/20, 89b/22, 89b/5, 8a/13, 8a/15, 8a/16,
8a/18, 8a/19, 8a/5, 8b/14, 8b/4, 8b/5, 8b/6,
8b/6, 8b/7, 8b/8, 8b/8, 8b/9, 90a/12,
90a/16, 90b/10, 90b/12, 90b/12, 90b/14,
90b/14, 91a/10, 91a/12, 91a/12, 91a/12,
91a/16, 91a/23, 91a/23, 91b/1, 91b/18,
91b/5, 91b/8, 92a/11, 92a/17, 92a/2,
92a/23, 92a/9, 92b/10, 92b/12, 92b/13,
92b/18, 92b/18, 92b/2, 92b/21, 92b/22,
92b/8, 92b/9, 93a/16, 93a/19, 93a/2, 93a/8,
93b/14, 93b/17, 93b/20, 93b/21, 93b/4,
93b/6, 93b/6, 94a/10, 94a/12, 94a/18,

94a/19, 94a/6, 94a/9, 94b/12, 94b/23,
94b/7, 95a/10, 95a/13, 95a/17, 95a/19,
95a/2, 95a/20, 95a/21, 95a/5, 95a/6, 95a/6,
95b/1, 95b/1, 95b/19, 95b/2, 95b/23,
95b/23, 95b/6, 95b/6, 96a/10, 96a/11,
96a/18, 96a/23, 96b/22, 96b/23, 96b/4,
97a/1, 97a/1, 97a/10, 97a/13, 97a/14,
97a/2, 97a/21, 97a/6, 97a/7, 97a/9, 97b/23,
98a/22, 98a/23, 98a/3, 98a/5, 98b/21,
98b/22, 99a/1, 99a/13, 99a/18, 99a/2,
99b/11, 99b/13, 99b/19, 99b/2, 99b/4,
99b/5, 9a/12, 9a/16, 9a/19, 9a/20, 9a/21,
9a/23, 9a/23, 9a/4, 9b/18, 9b/20, 9b/22,
9b/22, 9b/23, 9b/5, 9b/8
k.+dedür 54b/15
k.+den 85b/6, 85b/9, 133a/7,
166b/11, 202a/21, 21b/22, 245b/8, 256b/4,
271b/4,
k.+dügi 108b/17
k.+dügin 150b/12, 150b/13, 151a/1,
259b/2
k.+dür 27a/4, 31b/22, 5b/19, 70a/2,
98b/15, 98b/15, 105a/3, 121b/18, 121b/9,
131a/8, 134b/11, 134b/13, 135b/1,
137a/16, 150b/22, 150b/22, 157a/11,
168a/17, 205b/10, 205b/6, 208a/1, 208a/1,
215a/22, 259a/19, 267a/9, 267b/5
k.+e 30a/20, 30a/4, 30a/4, 30a/7,
38b/18, 41a/22, 45b/21, 47b/13, 47b/13,
75a/21, 75a/22, 75b/10, 76b/22, 82a/18,
82b/3, 86b/10, 86b/6, 109a/12, 124b/19,
124b/19, 126a/13, 126a/13, 133a/15,
147b/1, 152a/18, 152b/5, 166b/11, 171a/2,
172b/12, 179a/7, 190a/20, 201a/14,

202a/21, 202b/6, 207b/12, 211b/10,
241a/13, 257b/18, 260a/1
k.+i+(1) 30a/7, 30a/8
k.+i+(2) 8a/21, 86b/7, 126b/14,
136a/16, 136a/17, 190a/19, 202a/21,
202a/21, 221b/21
k.+in 39b/7, 46a/16, 46a/17,
62a/12, 62a/12, 62b/13, 62b/13, 69a/4,
115b/17, 115b/17, 125b/23, 125b/23,
141a/2, 141a/3, 164a/23, 164a/23, 202a/22,
202a/22, 202a/22, 203b/14
k.+inden 158b/17
k.+indür 54b/18
k.+ine 14b/18, 14b/18, 65b/20,
65b/20, 47b/14, 47b/14, 158b/17, 203b/14
k.+ini 69a/4
k.+lerdür 80a/6, 145a/19, 163b/4,
189b/16
k.+lere 179a/8
k.+sin 31b/21, 31b/21
k.+üñ 34a/15, 34a/15, 50b/12,
50b/12, 71b/4, 77a/14, 77a/19, 77a/21,
81a/3, 95a/13, 101b/10, 124b/1, 131b/9,
14a/14, 211b/17, 212b/20, 221b/10,
221b/10, 221b/9, 232a/20, 240a/21,
240a/21, 267b/20
k.+üñçün 118a/3
k.+üñüz 202b/23, 256a/3, 256a/3,
256a/5
k.+üñüzi 141b/8, 141b/9
[=3138]
kimesne: Kimse. bk. **kimsene**
k. 74b/16, 169a/22, 169b/14
k.+lerin 177a/21

[=4]

kimi: Kimi, bazısı. bk. **kimü**

k. 33a/23, 33b/1, 33b/1, 39a/16,
51a/21, 51a/21, 61a/23, 61a/23, 77a/5,
77a/6, 86b/12, 86b/12, 86b/12, 8a/21,
91b/12, 91b/9, 91b/9, 94b/14, 94b/14,
95b/8, 95b/8, 95b/8, 96a/5, 96a/5, 101a/16,
101a/16, 136b/17, 136b/18, 157b/19,
157b/19, 158a/23, 158a/23, 158b/17,
158b/17, 158b/17, 158b/17, 161a/17,
166a/24, 166a/24, 166b/11, 166b/11,
169b/6, 169b/6, 171a/14, 171a/14,
172a/10, 172a/10, 172a/7, 176b/22,
176b/22, 176b/22, 176b/23, 202a/22,
202a/22, 202a/22, 202a/23, 202b/9,
202b/9, 214b/19, 214b/19, 214b/19,
214b/19, 216a/13, 216b/12, 216b/13,
231b/12, 237b/15, 237b/15, 241a/14,
247a/3, 247a/3, 264a/6, 264a/6, 264a/6

k.+müz 17a/15

k.+ne 39b/7, 39b/7

k.+si 35b/6, 200b/11, 200b/11

k.+siñü 13b/10

[=81]

kimse: Herhangi biri; hiç kimse.

k. 28b/10, 29a/20, 2b/22, 31a/18,
37a/10, 37a/22, 38b/3, 40a/21, 40b/11,
40b/20, 40b/3, 40b/8, 41a/11, 41a/4, 41a/9,
42a/23, 42a/5, 42b/19, 43a/10, 43a/9,
43b/14, 43b/18, 43b/21, 44b/10, 44b/14,
45a/10, 45a/5, 46a/1, 46b/6, 46b/7, 48a/11,
49a/10, 49b/1, 49b/12, 49b/14, 52b/22,
53a/11, 53a/23, 53b/7, 53b/9, 54a/22,
54b/15, 55a/22, 56b/14, 56b/15, 56b/4,

57b/7, 5a/15, 5b/10, 60a/14, 64a/2, 68b/23,
71a/6, 72a/17, 72a/23, 72a/9, 74a/2,
74b/14, 77b/1, 77b/19, 78a/3, 78b/5,
79b/23, 7b/11, 80a/7, 80a/8, 80b/7, 80b/9,
81a/17, 81a/22, 81a/7, 81b/20, 82a/6,
82b/15, 82b/16, 85a/14, 86a/10, 87a/19,
88a/12, 89b/13, 90a/9, 90b/10, 94a/17,
94a/17, 99b/21, 100b/18, 100b/20, 102a/1,
102a/7, 103a/19, 103a/20, 104b/17,
104b/9, 105a/7, 105b/7, 107b/17, 107b/8,
256a/11, 113a/16, 113a/18, 116b/5,
116b/6, 116b/8, 117a/14, 117b/23,
119b/11, 11a/21, 120b/15, 121b/19,
122a/21, 122b/17, 123b/5, 123b/8, 124b/2,
125b/20, 126a/18, 126b/18, 12a/19,
130b/23, 131a/12, 131b/19, 136a/5,
138b/15, 139b/6, 139b/8, 140b/21, 141a/1,
141a/22, 142a/5, 145a/13, 148a/12, 149a/5,
14b/20, 150a/16, 150a/17, 151b/16,
152b/14, 153a/5, 153b/3, 154a/13,
154b/19, 154b/22, 155b/21, 156b/3,
157a/1, 160a/1, 160b/2, 165a/22, 165b/14,
166a/17, 166b/10, 166b/19, 166b/9,
167a/15, 167b/7, 168a/8, 170a/22, 171a/20,
171b/17, 171b/17, 171b/4, 172a/13,
172b/13, 173a/19, 173b/15, 175a/11,
175a/6, 176b/5, 177a/1, 177a/9, 177b/4,
178b/11, 179b/12, 180a/1, 180a/10,
181a/9, 182a/21, 182a/23, 183b/22,
184a/19, 184a/5, 184a/6, 184b/2, 184b/6,
185b/19, 186a/23, 186b/18, 186b/4,
188b/17, 190a/8, 192a/7, 192b/7, 196a/12,
196a/16, 196a/7, 196b/14, 196b/8,
197a/15, 197b/15, 197b/8, 199a/5,

202a/20, 203a/23, 203a/7, 207b/23,
211b/1, 211b/4, 212a/10, 212a/10,
212a/12, 213a/1, 214b/5, 215a/20, 215b/8,
216b/21, 219a/6, 219a/9, 21b/9, 220a/4,
220b/8, 221a/1, 221a/23, 221b/16,
221b/18, 221b/21, 223a/23, 225a/17,
225b/4, 226a/1, 228b/11, 230b/19, 231b/6,
235b/16, 235b/5, 235b/8, 236a/7, 236b/10,
236b/15, 238a/3, 238a/6, 238b/15,
238b/18, 238b/22, 239a/1, 239a/13,
239a/14, 239b/8, 241b/1, 241b/3, 241b/3,
246b/6, 247a/13, 247a/15, 247a/4, 250a/12,
251b/11, 251b/18, 251b/2, 252b/4,
253a/14, 253b/3, 254a/13, 254a/17,
255a/22, 255b/19, 256a/14, 256b/15,
256b/22, 257a/3, 257b/18, 259a/21,
25a/22, 262b/19, 263b/8, 263b/9, 266b/22,
266b/3, 267a/3, 268b/17, 271b/13,
271b/15, 271b/5

k.+de 50b/7

k.+den 45b/14, 70a/2, 80b/3,
141a/22, 150a/20, 188b/13, 213a/8,
238b/20, 238b/20, 271b/5

k.+deydi 33a/12

k.+dür 107b/7, 215a/22

k.+ler 32a/17, 33a/16, 33a/18,
39a/5, 39b/3, 39b/4, 40a/16, 40b/4, 41b/13,
42a/9, 46a/23, 47b/8, 48b/16, 49a/16,
50a/17, 52a/20, 53a/8, 53b/4, 54a/20,
55b/6, 58b/22, 64a/15, 74a/17, 76a/3,
79b/21, 80a/12, 81a/14, 81a/3, 81a/5,
87a/6, 88a/2, 92a/2, 94b/23, 99b/4,
104a/16, 106a/13, 106a/9, 107a/5, 109a/9,
109b/14, 110b/8, 113a/19, 114a/22,

114b/7, 115a/23, 117a/1, 117a/19, 117a/9,
118a/12, 118b/15, 119a/14, 119b/1,
122a/19, 123a/17, 123b/10, 123b/19,
124b/10, 125b/3, 125b/4, 125b/8, 127b/14,
129b/20, 129b/3, 139a/19, 141a/13,
142b/13, 144a/13, 145b/10, 146a/2,
148a/14, 150a/14, 150a/18, 150a/23,
157a/5, 169a/19, 170a/6, 170a/8, 173a/14,
173a/4, 173b/14, 173b/17, 176a/23,
176b/21, 176b/22, 179b/7, 186a/22,
188a/5, 190a/23, 195b/9, 196a/1, 197b/17,
198b/14, 203a/5, 204a/17, 209b/5,
213a/13, 220a/8, 220b/12, 220b/12,
220b/13, 223b/2, 235b/13, 236a/21,
238b/10, 242b/14

k.+lerçündür 250a/10, 265b/7

k.+lerden 44a/4, 52a/14, 52a/15,
52a/16

k.+lerdür 81b/12, 110b/2, 117a/12,
126b/5

k.+lere 3b/6, 4a/13, 6b/23, 33b/12,
42b/7, 58a/19, 62a/8, 64a/18, 69b/15,
70a/19, 70b/16, 71b/13, 71b/13, 71b/18,
73b/22, 78b/15, 83a/1, 101b/13, 102a/10,
102b/19, 103a/7, 123b/3, 123b/9, 144a/13,
144b/17, 174a/20, 190b/22, 232b/8,
233a/4, 233b/4, 237a/22, 246b/19

k.+leredür 170b/10, 269a/11,
80a/21

k.+leri 10a/3, 13a/17, 16b/21,
33b/8, 49a/1, 67b/9, 79b/18, 84b/20, 92a/4,
104b/17, 107a/1, 116a/13, 119a/23,
142b/8, 150b/6, 176b/11, 180a/3, 185a/8,
188a/10, 215a/10, 238a/18

k.+leriçün 103a/17, 139a/5,
170b/23, 203b/17
k.+leriçündür 232a/23, 242b/10,
249b/11, 269a/7
k.+lerile 186a/21
k.+lerle 104a/17, 117a/1
k.+lerüñ 41a/7, 53a/17, 101a/6
k.+nüñ 2b/23, 10a/13, 10a/14,
12b/13, 15b/22, 20a/14, 25b/16, 42a/22,
43a/4, 46a/11, 46a/13, 47a/4, 50a/6, 50b/7,
51b/20, 51b/20, 57b/4, 72a/23, 77a/16,
78b/2, 79b/20, 82b/2, 94b/13, 147b/18,
150a/15, 161a/13, 165a/15, 165b/19,
165b/20, 167a/12, 187a/19, 192a/7,
193b/14, 207b/4, 214a/8, 224a/23,
235b/12, 246b/8, 247b/11, 251b/6, 253b/2,
253b/3, 256b/23, 264a/14, 264a/9,
265a/14, 265a/14, 271b/13, 271b/14,
272b/10
k.+si 269a/23
k.+ye 11b/17, 14a/1, 26a/6, 35a/21,
35a/23, 35b/8, 3b/15, 42a/4, 42a/6, 45a/14,
45a/19, 50b/11, 51b/22, 55a/9, 56a/18,
75b/11, 79b/11, 80a/18, 81a/20, 82a/1,
82a/20, 88b/6, 88b/8, 96a/22, 132b/15,
132b/16, 132b/22, 133a/15, 133b/4,
138b/13, 147a/6, 150a/19, 152a/7, 160b/2,
175a/6, 180b/23, 195a/18, 196a/15,
197b/13, 198b/1, 19a/1, 202b/5, 203a/17,
207a/23, 207b/14, 207b/7, 208a/18,
214a/7, 215a/11, 215a/20, 215b/23,
218b/15, 21b/11, 224a/17, 22a/17, 236a/5,
245b/10, 245b/2, 248a/16, 253b/1,
253b/15, 253b/3, 263b/13, 269a/11, 269a/9

k.+yedür 265b/12
k.+yi+(1) 13a/20, 27b/5, 27b/5,
39a/10, 39a/5, 43a/4, 45a/9, 56a/12, 57a/2,
74a/17, 74b/18, 128b/12, 148b/16,
151b/13, 151b/22, 193b/6, 200b/23,
213b/9, 219b/18, 220a/14, 221a/19,
221a/7, 221b/17, 222b/5, 234a/6, 247b/10,
260b/6, 261b/20, 265a/15, 265b/7
k.+yiçün 175a/16
k.+yile 116b/9, 116b/12, 234b/22,
238b/2
k.+yle 18a/2, 40a/22, 40b/3, 45a/8,
60a/16, 82b/13, 216a/19
[=640]
kimsene: Kimse. bk. **kimesne**
k. 30b/10, 78b/23, 199a/11
[=3]
kimü: Kimi, bazıı. bk. **kimi**
k.+müz 17a/15
[=1]
kināyet: (Ar.) Maksadı kapalı bir şekilde
ve dolayısıyla anlatan söz.
k.+dür 235a/4, 244a/23
[=2]
kir: Kir.
k.+inden 189b/18
[=1]
kirām sefere: (Ar.) Takva sahibi
melekler.
k. 95a/20
[=1]
kirāmen kätibin: (Ar.) İşlenen günah ve
sevapları yazmakla görevli bulunan
melekler.

k. 4b/5

[=1]

kiremit: Kiremit. bk. **keremit**

k. 268a/12

[=1]

kiriş: Kiriş.

k. 271b/19

[=1]

kirlü: Kirlü.

k. 269a/17

[=1]

kirpi: Kirpi.

k. 273a/7

[=1]

kisrā: (Ar.) Eski İnan hükümdarlarından Nüşirevān-ı Adil'in lâkabı olup, kendisinden sonra gelenler de bu lâkabla anılmışlardır.

k.+yıla 111b/16

[=1]

kisve: (Ar.) Elbise.

k.+lerin 215b/15

[=1]

kişi: Kişi.

k. 3b/3, 4a/23, 5b/14, 5b/17, 5b/21, 5b/22, 6b/20, 6b/21, 6b/22, 7a/1, 10b/7, 10b/8, 13a/22, 14a/2, 14b/21, 15b/21, 18a/5, 21b/12, 26a/13, 26b/13, 29a/21, 31a/10, 31a/13, 31a/2, 31a/20, 31a/22, 31a/4, 31a/5, 31a/6, 31b/1, 33a/20, 35a/11, 35a/13, 40a/1, 40a/2, 41a/23, 41b/18, 43a/11, 43a/7, 44a/12, 45a/14, 49b/16, 56a/4, 56a/5, 56a/7, 59a/11, 70a/15, 73a/2, 73a/3, 73b/10, 74a/4, 76a/18, 80b/19,

80b/6, 82b/21, 84a/19, 84a/20, 84a/21, 86a/22, 94a/6, 95a/2, 96a/13, 96a/17, 98a/7, 98a/8, 100b/4, 100b/8, 103a/18, 105b/22, 109a/23, 10b/8, 110a/11, 111a/19, 112b/16, 114b/4, 117b/14, 118a/16, 11a/19, 11a/20, 120a/11, 120a/13, 121b/10, 121b/18, 121b/19, 121b/20, 121b/21, 121b/21, 121b/5, 121b/5, 121b/9, 122a/11, 126a/6, 128b/17, 128b/21, 128b/3, 128b/5, 128b/6, 128b/6, 128b/9, 129b/18, 130a/2, 130a/7, 132b/21, 133a/17, 133b/22, 133b/4, 134a/1, 134a/18, 134a/20, 134a/21, 134b/10, 134b/12, 139a/1, 144b/6, 146a/9, 146b/5, 147a/6, 151a/10, 151a/6, 151a/9, 151b/16, 151b/17, 152a/12, 152a/15, 152a/8, 153b/17, 163a/12, 165a/20, 165b/4, 165b/7, 165b/8, 165b/8, 169b/16, 169b/21, 172a/18, 174a/12, 174a/13, 174b/19, 177a/21, 177a/4, 177b/15, 177b/16, 179b/14, 181b/4, 181b/4, 192a/3, 193b/16, 193b/18, 193b/19, 193b/20, 196a/21, 197b/16, 197b/18, 199b/14, 208b/20, 211b/17, 214b/20, 215a/2, 216b/17, 220b/9, 223b/13, 226b/12, 233b/8, 234a/21, 234b/22, 240b/3, 243a/14, 249b/19, 251a/4, 251a/4, 251b/1, 252a/18, 254b/14, 255b/15, 261a/4, 263b/12, 263b/6, 265b/16, 266a/21, 266b/10, 266b/11, 266b/12, 266b/2, 267a/17, 267a/5, 267a/6, 267a/8, 267b/8, 269a/8, 269b/19, 270a/19

k.+de 151b/18

k.+den 31a/6, 31a/20, 133b/3,
134a/17, 144a/18, 175a/18

k.+dür 15b/12, 89a/18, 98a/14,
100a/22, 127b/21, 134a/6, 134b/11,
137a/17, 138a/23, 151b/10, 168a/21

k.+ler 130a/9, 245b/23

k.+lere 117b/9, 187a/12, 193a/4

k.+leri 197a/4

k.+lerle 124b/15

k.+lerüñ 85a/16, 168b/15, 188a/6

k.+nüñ 40a/1, 43b/11, 43b/13,
45a/16, 48a/6, 61a/8, 72b/4, 81b/13, 91a/3,
92a/7, 100a/23, 103a/21, 103b/4, 111a/1,
111a/5, 129a/6, 129b/10, 132a/22,
132b/10, 132b/16, 133a/20, 145a/1,
146b/2, 146b/6, 146b/7, 152a/15, 165b/10,
175a/17, 177a/12, 177b/6, 177b/8,
215b/12, 216a/21, 230b/9, 245b/16,
251a/23, 268a/14, 270b/21, 272b/12

k.+si 29b/1

k.+ye 21b/22, 63b/1, 77a/4, 79a/23,
82b/6, 100a/23, 100b/10, 108b/13, 108b/8,
116a/21, 121a/3, 121a/8, 128b/7, 138a/9,
141b/20, 178a/10, 179b/18, 180a/2,
181b/17, 188a/6, 215b/17, 238a/9, 240a/1,
251b/3, 264b/11, 265a/9

k.+yem 5b/9, 93b/19

k.+yi+(1) 31a/8, 31a/12, 56a/6,
59a/17, 65a/9, 75a/5, 83a/1, 85a/7,
102a/12, 128b/14, 128b/9, 130a/3,
134a/21, 191a/2, 197a/17, 21b/21, 252a/21

k.+yidi 20b/20, 96b/14, 125b/13,
192b/1, 208b/22

k.+yidüñ 181a/7

k.+yile 177b/13, 251a/8

k.+yüdüñ 99b/20

[=313]

kitâb: (Ar.) Kitap.

k. 27a/16, 28a/1, 28a/3, 29b/22,
37b/7, 38b/17, 45a/22, 59a/18, 71a/18,
71a/19, 71b/1, 75b/14, 75b/8, 76b/3, 77b/6,
83a/10, 83a/10, 83a/12, 83a/19, 85a/19,
88b/7, 93a/10, 93a/9, 95a/16, 99a/13,
101a/1, 103b/14, 103b/14, 103b/7,
107a/22, 108a/12, 108a/12, 109b/7,
109b/7, 109b/8, 113a/8, 116a/23, 11b/15,
128b/13, 134b/3, 136b/3, 138b/11,
147b/16, 148b/15, 157a/3, 169a/19,
171b/11, 171b/21, 172b/10, 17a/4,
188a/23, 188b/14, 190b/3, 190b/5, 190b/7,
190b/9, 1b/13, 204a/7, 209b/19, 241a/7,
24a/20, 24b/9, 261b/19, 261b/23,

ehl-i k. 75b/8, 75b/14

mağşüd-ı k. 190b/9

k.+a 51a/15, 76a/11, 144b/22

k.+da 152a/6, 152a/7

k.+dan 11a/20, 37b/10, 76a/20,
178a/14, 190b/8, 261b/3, 262a/3

ehl-i k. 11a/20, 178a/14,
261b/3, 262a/3

k.+dur 33b/11, 33b/12, 42b/15,
42b/16, 42b/20, 64a/9, 71a/15, 71a/16,
150a/12, 225b/11, 242b/8, 243a/5,
249a/16, 261a/23

ehl-i k. 225b/11, 261a/23

k.+ı+(1) 33b/13, 59a/16, 171b/22

k.+ı+(3) 1b/6, 71b/1, 83a/13,
145a/2

k.-ı 'aziz 71b/1
k.-ı meşhūr 145a/2
k.-ı mübin 83a/13
k.-ı şerif 1b/6
k.+ıla 38b/21, 51b/12, 91a/11,
100a/4
k.+ına 75a/2, 80a/6, 104a/10,
148a/2, 188b/1, 225b/9
k.+ında 225b/9
k.+ından 140a/23
k.+ını 113a/14
k.+ınıñ 189a/1
k.+lar 2b/7, 15a/18, 15b/1, 113a/10,
251a/2, 260a/4, 27b/11, 42b/15, 83a/19
k.+lara 76a/11, 113a/9, 225b/13
k.+larda 42b/16, 156a/23, 249a/15
k.+lardan 42b/14, 71a/16, 71a/18
k.+ları 182a/9, 242b/1, 251a/2,
256b/10
k.+larımı 103b/8
k.+larına 188b/14, 225b/12
k.+larında 57a/5, 75b/15, 103b/15,
118b/16, 119b/7, 261b/15, 261b/19
k.+larımı 51a/5
k.+larumuza 202a/8
k.+laruñ 28b/21, 109b/8
k.+umı 29a/4, 212b/22
k.+umuz 62a/15, 76a/20, 108a/9
k.+umuza 29b/23, 47b/8, 62a/8,
69a/9, 77b/11, 77b/15, 93b/2, 96a/9, 98b/6,
104a/3, 104a/16, 106a/13, 194b/8
k.+umuzda 261b/17

k.+umuzu 28a/3, 62a/11, 99b/16,
100b/16, 109b/12, 116b/4, 138b/2,
147a/11, 150b/6, 195a/10
k.+umuzuñ 48b/11
k.+uñ 48a/20, 75b/15, 261b/6
ehl-i k. 75b/15, 261b/6
k.+uñuz 209b/18
[=181]
kitābet: (Ar.) Yazı yazma, bir maddeyi
kaidelerine uygun şekilde kaleme alma.
k. 260a/2
k.+ile 260a/4
ḥaṭṭ-ı k. 260a/4
k.+uñ 260a/2
[=3]
kitābullāh: (Ar.) Allah'ın kitabı, Kur'an.
k. 108a/13
[=1]
kiżb: (Ar.) Yalan söyleme, yalan.
k. 220a/4, 220a/6
k.+leri 119a/20
[=3]
ķo-: Koymak, bırakmak.
ķ. 91a/7, 95a/12, 148a/10, 150b/6,
154a/3, 210b/11, 217a/8, 222b/20, 238a/14
ķ.-dı 22a/13, 23a/17, 23a/21,
23b/17, 23b/20, 25b/19, 31b/14, 35a/6,
35a/7, 41a/14, 66b/8, 66b/8, 66b/20, 76b/4,
84a/23, 120b/23, 121b/8, 125b/15, 142a/9,
145a/6, 145a/7, 151b/21, 151b/23,
151b/24, 173a/10, 179a/16, 179a/17,
181a/18, 201b/20, 227b/6, 241a/22,
246a/6, 253a/52, 267b/10, 271a/2, 271b/21

ķ.-dılar 6a/11, 21a/20, 49a/19,
97b/22, 107a/15, 134a/5, 140b/22,
149b/21, 149b/22, 149b/22, 177a/13,
177a/19, 177b/2, 178b/20, 181a/14,
181a/5, 226b/21, 229b/10, 229b/20,
246b/1, 259b/16

ķ.-dılarsa 4b/6

ķ.-dıydı 246a/17

ķ.-duğı 89b/23, 101a/20

ķ.-duğumdur 252b/21

ķ.-duđuñuz 10a/2, 178b/21

ķ.-duķ 26b/8, 103b/9, 103b/21,
105b/16, 142b/13, 154b/13, 154b/15,
154b/18, 247b/20, 247b/21

ķ.-duķları 210b/8, 242b/5

ķ.-duñ 7a/6, 26b/6, 41b/3, 111b/10,
267b/3

ķ.-duñuz 22a/19, 168b/23, 178b/18,
248b/7

ķ.-đıl 2a/9, 88a/22, 97b/11, 246a/3

ķ.-ma 70a/23, 219a/9

ķ.-madı 7b/21, 133b/16, 152b/14,
155a/13, 211b/19, 251a/15

ķ.-madılar 119b/5, 120a/15, 136b/5,
153b/6, 154a/19, 178b/14, 219b/8

ķ.-maduķ 117b/17

ķ.-maduķları 15b/15

ķ.-maduñ 162b/21

ķ.-mağıl 1b/15

ķ.-maķ 103a/9, 149b/20, 149b/21,
149b/22

ķ.-mamışdur 254b/4

ķ.-mañ 221a/7

ķ.-masa 119b/11

ķ.-maya 7a/4, 18a/7, 75a/7, 121b/7,
154b/11, 181a/21, 190b/11, 232b/16

ķ.-mayam 69a/6, 266a/20, 266b/3

ķ.-mayasın 100b/5

ķ.-mayasız 165b/20

ķ.-mayup 71a/11, 140b/23

ķ.-maz 158a/19, 225a/13, 225a/13,
225a/13, 225a/13

ķ.-mazlar 176a/4, 195b/19, 195b/23

ķ.-mazsın 162b/22

ķ.-mazuz 156b/7

ķ.-mışdı 31b/8

ķ.-mışdur 79a/6, 79a/7, 181a/23

ķ.-mışıdı 207b/3

ķ.-mışlardur 170a/10

ķ.-mışuz 4b/5, 119a/18

ķ.-ñ 5a/12, 55b/21, 65a/9, 85b/17,
103a/8, 125a/5, 131b/4, 177b/1, 213b/1,
246a/9, 246a/19, 255b/10

ķ.-r 17b/8, 49b/18, 77a/22, 101b/5,
101b/6, 104b/13, 120b/16, 120b/23,
225a/14, 225a/14, 248b/12, 261a/15

ķ.-rdı 207b/3

ķ.-rıdı 208b/13, 208b/15, 208b/16

ķ.-rlar 57b/2, 106a/6, 191b/22,
236a/22, 243a/3, 251b/11

ķ.-rlarıdı 174a/9

ķ.-rsız 249a/13

ķ.-sa 4b/8, 4b/10, 40a/14, 112b/17,
269b/8

ķ.-salar 206b/12, 213b/4, 246a/18

ķ.-salarđı 213b/3

ķ.-sañ 94b/1
ķ.-yana 4b/9, 4b/10, 241b/4
[=206]
ķocal- : Yaşlanmak, ihtiyarlamak.
ķ.-dı 149a/18
[=1]
ķoç: Damızlık erkek koyun.
ķ. 19b/13, 24a/9, 24a/23, 202b/5
ķ.+ı+(1) 24a/10
ķ.+idi 24a/23
[=6]
ķodı-: Bırakmak.
ķ.-mağa 254a/2
[=1]
ķodur-: Bıraktırmak.
k.-up 144a/1
[=1]
ķoğ: Kıvılcım.
k.+ları 256b/8
ķ.+larıla 232b/22
ķ.+uñ 232b/22
[=3]
ķoğa: Kova.
ķ. 121b/23, 206b/9, 258a/8
ķ.+nuñ 122a/1
ķ.+yıla 122a/1
[=5]
ķok-: Kokmak.
ķ.-maz 100a/8, 116b/17
ķ.-miş 228b/15
ķ.-mişdi 121b/17
[=4]
ķoku: Koku.

ķ. 133a/21
ķ.+lar 157b/21
ķ.+sı 11a/23, 132a/4, 160a/9,
163a/14, 202b/5, 229a/10, 262a/14
ķ.+sın 243a/14
ķ.+sına 97b/17
ķ.+sından 132a/4
ķ.+sıyla 132a/2
ķ.+yı+(1) 207b/14
[=14]
ķol: Kol.
k.+ın 263b/14
k.+ında 231a/7
k.+uñı 260a/19
[=3]
ķolay: Kolay.
ķ. 160a/20, 178b/3
[=2]
ķoltuķ: Koltuk altı.
ķ.+larında 65b/17
[=1]
ķomag: Koyma, bırakma.
k.+ıla 4a/23
[=1]
ķon-: Konmak.
ķ.-ar 170a/22, 263a/18
ķ.-dı 7a/23, 28a/18, 31b/13, 31b/15,
121b/8, 170a/20, 251a/5
ķ.-dılar 121b/16, 177a/18, 267a/1
ķ.-duğı 170a/22
ķ.-duğın 122a/3
ķ.-duķ 200a/4
ķ.-salar 220a/8

ķ.-up 1b/7, 134a/4

ķ.-usavuz 28a/19

[=19]

ķondur-: Yerleştirmek, iskan etmek, oturtmak.

ķ.-a 189b/5

ķ.-du 58b/8

[=2]

ķonul-: Konulmak.

ķ.-a 106b/11, 251a/20

ķ.-mişdur 179a/15

ķ.-sa 216a/20

ķ.-ur 27b/1

[=5]

ķoniřılıķ: Komşuluk. bk. **ķoņsulıķ,**

ķoņsuluk, ķonuřılıķ

(ķoniřılıķ).+ında 157a/7

[=1]

ķoņřu: Komşu. bk. **ķoņřu**

ķ. 2a/9, 166a/2

ķ.+lar 12a/9

ķ.+ların 234b/10

ķ.+larına 207a/20

ķ.+m 179b/19

[=6]

ķoņřu: Komşu. bk. **ķoņřu**

ķ. 268b/2

ķ.+laruñuzı 253a/2

ķ.+m 200a/17

[=3]

ķoņsulıķ: Komşuluk. bk. **ķoniřılıķ,**

ķoņsuluk, ķonuřılıķ

ķ. 207a/20

(ķoņsulıķ).+a 269a/11

(ķ).+ında 18a/5, 51b/8, 146a/12

[=5]

ķoņsuluk: Komşuluk. **ķoniřılıķ,**

ķoņsulıķ, ķonuřılıķ

(ķoņsulug).+ında 44b/17, 146a/15

[=2]

ķonuk: Konuk, misafir.

ķ. 65b/10, 156a/9, 179b/14,

179b/16, 179b/16, 180a/1, 201b/10

(ķonuĖ).+ı+(1) 179b/17

(ķ).+ıla 201b/11

ķ.+larına 12b/5, 156a/9

ķ.+larından 142a/2

[=12]

ķonukla-: AĞırlamak, misafir etmek.

ķ.-yup 200b/14

[=1]

ķonukluk: AĞırlama, misafir etme.

ķ. 200b/14

[=1]

ķonul-: Konulmak.

ķ.-duğına 149b/19

ķ.-miş 250a/9

ķ.-mişdur 250a/7

[=3]

ķonuřılıķ: Komşuluk. bk. **ķoniřılıķ,**

ķoņsulıķ, ķoņsuluk

(ķonuřılıķ).+ında 183b/1, 183b/2

[=2]

ķop-: Kıyamet gñnñ dirilmek, haşrolmak; ortaya çıkmak.

ķ.-a 38a/16, 50b/10, 58a/21,
72b/15, 99a/7, 105b/8, 10a/23, 10b/9,
11a/13, 15a/5, 161b/4, 212b/6, 216a/5,
234b/8, 264a/7

ķ.-acaķ 147b/17, 194b/14

ķ.-alar 47a/7, 212b/3, 234b/12

ķ.-ar 104a/21, 104b/2, 104b/2,
104b/3, 158a/7, 161b/14, 227a/9, 236b/9,
236b/12

ķ.-ardı 155a/6

ķ.-arlar 16b/2

ķ.-armaķ 164a/1

ķ.-arsa 196b/18

ķ.-arsın 110b/11

ķ.-arsız 16b/3, 136a/12

ķ.-arup 215a/9, 240b/12

ķ.-arur 231b/17, 263a/22

ķ.-aruz 98b/21, 105a/19

ķ.-ası 60a/9, 104a/13

ķ.-avuz 16b/1

ķ.-ay1 72b/16

ķ.-dı 127a/1, 132a/5, 132a/7,
262b/2

ķ.-duğı 69b/15, 161b/6

ķ.-duğın 238a/19

ķ.-duğından 11a/10

ķ.-duğların 16b/7

ķ.-duğlarından 72a/7

ķ.-ıcaķ 15a/5, 104a/21

ķ.-ısar 234b/3, 244a/15

ķ.-ısarlar 234b/2, 234b/6

ķ.-ısarlardur 242a/18

ķ.-ısarsız 58b/15, 194b/15, 195a/1

ķ.-maduğından 11a/10

ķ.-mağa 14a/13, 16a/11, 16a/22,
65a/19, 105a/8, 136a/12, 140a/8, 150a/23

ķ.-mağı 136a/23

ķ.-mağın 242b/12

ķ.-mađınuñ 59b/17

ķ.-maķ 16b/8, 53b/22, 84a/7

ķ.-maķdan 204b/22, 218b/2,
234b/16

ķ.-masında 105a/23

ķ.-mayaduķ 236a/2

ķ.-mayadum 213a/14, 213a/16

ķ.-maz 183b/9

ķ.-mazuz 98b/21

ķ.-mışdur 90b/12

ķ.-sa 236b/8

ķ.-up 44a/14, 73b/7, 105b/1,
159b/17, 161b/14, 162a/10, 162a/9,
191a/8, 204b/21, 232a/4, 234b/10,
234b/18, 234b/5, 239b/23, 244a/16,
244b/4, 254a/6, 268a/15

[=110]

ķopar-: Kopmasını sağlamak; diriltmek,
haşretmek.

ķ.-a 62a/7, 232a/20

ķ.-acaķ 220a/14

ķ.-an 60a/7

ķ.-avuz 156b/21

ķ.-ıruz 4b/4

ķ.-mağa 156b/20, 156b/22

ķ.-maķ 137b/8, 236b/18

ķ.-up 142b/11, 156a/12, 173b/23,
176a/12, 239a/12, 252a/14

ķ.-ur 263a/18
[=17]
ķoparıcı: Koparan.
ķ.+dur 225a/16
[=1]
ķoparılı-: Sökülmek, kökünden koparılmak.
ķ.-mış 212a/7
[=1]
ķoparmaķlıķ: Diriltme.
(ķoparmaķlıķ).+ı 14b/1
[=1]
ķopmaķlıķ: Ortaya ıkma, dirilme, haşrolma.
k. 76b/6, 138a/12
(ķopmaķlıķ).+a 106a/18, 164b/8, 169a/2
(ķ).+ı 104b/4, 117b/7
(ķ).+ına 90b/14
(k).+ında 161b/6
(k).+ını 153b/14
(ķ).+ınuñ 90b/8, 206a/11, 239b/20
(k).+uñuz 16b/4
[=14]
ķopuvir-: Kopuvermek, kökünden kopmak.
k.-diler 272a/8
[=1]
ķorķu: Korku. bk. **ķorķu, ķorķı**
ķ.+ların 254a/3
ķ.+sın 254a/5
[=2]
ķorı-: Korumak.

ķ.-ğıl 267a/5
ķ.-magiün 177a/16
ķ.-yasın 177a/17
[=3]
ķorķ-: Korkmak.
ķ. 193b/16, 214a/22
ķ.-a 4a/19, 40a/22, 53a/12, 88a/18, 101b/21, 238b/16, 255b/18, 255b/19
ķ.-alar 201a/21, 227a/21, 237a/23
ķ.-an 42b/22, 69b/17, 92b/4, 92b/8, 140a/13, 159b/23
ķ.-anlar 42a/7, 116b/17
ķ.-anlara 160b/15
ķ.-anlarıün 160b/14
ķ.-ar 43b/12
ķ.-aram 112a/9, 185b/12
ķ.-ardı 48a/5, 184b/1, 259b/2, 263b/9
ķ.-arın 56b/3, 56b/9, 55b/22, 132b/17, 181a/18
ķ.-arlar 4a/14, 76b/13, 215b/3, 229a/20
ķ.-arlardı 48a/2
ķ.-arlarsa 216a/23
ķ.-arsañuz 186a/3
ķ.-aruz 123a/11, 206b/4
ķ.-dı 29a/22, 35a/5, 130b/10, 224a/5, 238a/7
ķ.-dılar 42a/9, 51a/21, 204a/17, 204a/18, 230a/14
ķ.-duğın 32a/8, 142a/14
ķ.-duğından 69b/16
ķ.-duğum 215b/22, 238a/9

ķ.-duğuna 138a/10
ķ.-duk 124a/19
ķ.-duķları 20b/4, 123a/13, 262a/17
ķ.-duķlarından 264b/22
ķ.-duķlarumdan 238a/8
ķ.-dum 111b/11, 260b/15
ķ.-duñ 260b/14
ķ.-ma 166a/3, 166a/5
ķ.-madı 255a/23
ķ.-madılar 255b/16
ķ.-mağı 9b/17
ķ.-mağıl 32a/8, 142a/14
ķ.-mağıla 157b/11
ķ.-maķ 204a/20
ķ.-mañ 69b/10
ķ.-masa 101b/18
ķ.-masun 220b/9
ķ.-maya 40a/23, 45b/14
ķ.-mayalar 69b/7
ķ.-mayasız 127a/22
k.-mayup 33b/10, 135a/4, 226b/17,
255b/17
k.-maz 25a/2, 68b/2
k.-mazam 177b/4
k.-mazlar 103a/7
k.-mazlardı 235a/12
k.-mazsız 218a/15
k.-mazuz 126b/23
k.-sa 160a/3, 197b/2
k.-uñ 9b/9, 9b/10, 9b/11, 9b/12,
20a/12, 25a/2, 40b/18, 41b/12, 48a/20,
58b/16, 91a/17, 128b/13, 133b/14,
134b/23, 143b/19, 172b/3, 174b/16,

179a/20, 181b/2, 181b/14, 187a/13,
196a/4, 196b/7, 196b/9, 198b/11, 205a/10
k.-up 11a/12, 33a/17, 33b/9, 45b/1,
52a/17, 52a/17, 68a/21, 74a/13, 76b/17,
87a/6, 135a/10, 139a/8, 141a/13, 151b/11,
157a/2, 160b/10, 167a/20, 173a/2,
175b/11, 177b/2, 183b/9, 197a/12,
197b/22, 198a/2, 217b/3, 226a/9, 227b/14,
230a/11, 237a/4, 240a/16, 248b/3,
260b/16, 262a/19, 269a/5

[=158]

ķorkı: Korku. bk. **ķorķu, ķorku**

ķ.+da 4a/20, 4a/21, 4a/22

ķ.+sından 88a/18

ķ.+ya 236b/12, 236b/12

ķ.+yı+(1) 4a/22

ķ.+yıla 259b/15

[=8]

ķorkıcu: Korkucu. bk. **ķorkıcu**

ķ. 9b/18

[=1]

ķorkıdıl-: Korkutulmak.

ķ.-an 205a/14

[=1]

ķorkıdul-: Korkutulmak.

ķ.-up 20b/6

[=1]

ķorkıt- : Korkutmak. bk. **ķorkıd-,**

ķorkıt-

ķ. 4a/6, 140a/12

(ķorkıd).-ayıldı 204a/3

ķ.-dı 7b/21

ķ.-dum 256b/8

ķ.-ma 4a/6

ķ.-maġuñ 4a/12

(ķ).-up 112a/11, 156a/7, 206a/11

(ķ).-ur 17b/9, 51a/6

(ķ).-ursin 144b/11, 221b/13

[=14]

ķorķu: Korku. bk. **ķorķu, ķorķi**

ķ. 10a/16, 29b/7, 33a/7, 33b/16, 37b/22, 42b/21, 42b/23, 43b/8, 44a/17, 44a/21, 44a/22, 88a/17, 88a/19, 101b/18, 102b/16, 119b/13, 124a/19, 142a/13, 150b/2, 153a/11, 153a/8, 161a/22, 162a/10, 166a/4, 169a/18, 169a/23, 169b/1, 169b/1, 169b/2, 178a/21, 178b/2, 182a/16, 183b/10, 188b/21, 225b/6, 236b/12, 264a/13, 264b/14

ķ.+da 69b/15, 69b/18, 88a/16, 88a/18, 92b/5, 92b/6, 92b/6, 154a/5, 182a/20, 204a/19

ķ.+dadur 192b/7

ķ.+dan 3a/6, 29a/23, 30b/6, 43b/22, 123a/12, 135a/19, 145a/16, 166a/5, 210a/9, 210b/2, 217a/16, 236a/14, 265b/14, 268b/13

ķ.+dayduķ 146b/14

ķ.+duġuña 246a/7

ķ.+dur 68a/7

ķ.+lar 20b/20, 154a/12, 211b/23

ķ.+lardan 71a/8, 100a/15, 159a/21, 262a/18

ķ.+ları 142b/13, 237a/22, 238a/18, 242a/18, 263b/22, 264a/6

ķ.+ların 159a/10

ķ.+larına 10b/18, 64a/17

ķ.+larından 55a/2, 81b/9

ķ.+larıyıla 140a/12

ķ.+larıyla 67a/1

ķ.+laruñ 153b/23

ķ.+ñuz 180b/6

ķ.+sı 71a/11, 92a/5, 109b/16, 145b/17, 177b/3, 248b/16, 248b/17, 259b/17, 264b/19

ķ.+sın 151a/10, 210a/10, 254a/6

ķ.+sınca 71a/12

ķ.+sından 169a/23, 180b/7, 183b/8, 190b/16, 215a/3

ķ.+sıyıla 254a/3

ķ.+ya 32a/6, 50a/19, 122a/4, 181a/6, 192b/7

ķ.+yı+(1) 71a/10, 78a/14, 88a/17, 92b/5, 92b/6, 205a/11

ķ.+yıla 22b/22, 69b/18, 260b/13

[=121]

ķorķuci: Korkucu. bk. **ķorķıcı**

ķ. 29a/10, 85b/1, 52a/23, 77b/12, 92b/11, 92b/14, 92b/23, 146a/19, 217a/15, 249a/22

ķ.+dur 202b/23, 238b/21

ķ.+lardur 92a/2, 135a/7

k.+yın 37a/20

[=15]

ķorķud-: Korkutmak. bk. **ķorķıt, ķorķut-**

ķ. 55a/1, 217a/20,

ķ.-a 13a/17, 13a/20, 20b/3, 54b/9, 238b/16

ķ.-alar 231b/21

ķ.-am 37a/21, 66b/18
ķ.-an 81b/2
ķ.-anların 28a/17
ķ.-asın 3a/5, 3a/7, 109b/10,
140a/11, 238a/18
ķ.-asız 74b/1, 74b/2
ķ.-avuz 95b/2
ķ.-dılar 67a/1
ķ.-ırlar 45a/8
ķ.-ırsın 10b/1
ķ.-up 28a/22, 99b/22, 119a/3
ķ.-ur 41b/11, 110b/10, 188b/3
ķ.-urđı 10a/22, 112a/6, 221b/7
ķ.-uruz 83b/2, 235b/19
[=34]
ķorķudıcı: Korkutucu. bk. **ķorķudıcı**
ķ. 217b/1
ķ.+dur 64a/16
ķ.+lar 156a/17
[=3]
ķorķudıl-: Korkutulmak. bk. **ķorķudıl-**
ķ.-a 107a/15
ķ.-an 10b/18
ķ.-dıydı 3a/7
ķ.-duğından 3a/7
ķ.-mışdur 217a/17
[=5]
ķorķuducu: Korkutucu. bk. **ķorķudıcı**
ķ. 113a/6, 123b/10, 143b/19,
226a/9, 238a/17
ķ.+dur 153a/1, 153a/3
ķ.+sın 250b/2
ķ.+yam 108b/18, 206a/11

ķ.+yın 143b/21
[=11]
ķorķudul-: Korkutulmak. bk. **ķorķudıl-**
ķ.-mış 28a/19
[=1]
ķorķul-: Korkulmak.
ķ.-a 226b/23
ķ.-madı 3a/5
[=2]
ķorķulu: Korkulu.
ķ. 108b/18, 154a/4, 210a/7, 210a/9,
263b/22
[=5]
ķorķunç: Korkunç.
ķ. 119a/4, 242b/8
[=2]
ķorķut-: Korkutmak. bk. **ķorķud-, ķorķıt**
ķ. 224a/8
ķ.-dı 112a/4, 260b/14
ķ.-dılar 113a/21, 153a/2
ķ.-duğı 156a/15
ķ.-duğun 28a/15, 221b/8
ķ.-duğları 77b/12
ķ.-ğıl 270b/4
ķ.-mağıl 270b/1
ķ.-mağıla 115b/23, 201b/2
ķ.-mağıün 37b/12, 202b/7
ķ.-mağ 83b/4
ķ.-mağdan 83b/1
ķ.-mağdur 30a/11, 41a/22
[=19]
ķoru-: Korumak.
ķ.-mağa 22a/19

ķ.-mağıçün 12a/15
ķ.-r 267a/5
[=3]
ķoş-: Arkadaş olarak vermek, terfik etmek,
eklemek, zammetmek.
ķ.-ar 40a/16, 120a/8
ķ.-arsız 65b/4
ķ.-dı 23a/6
ķ.-mayınca 258a/23
ķ.-mazın 221a/19
ķ.-up 266b/23, 267a/21
[=8]
ķoşul- : Birleşmek, katılmak.
ķ.-miş 227a/22
[=1]
ķov-: Kovalamak, sürmek.
ķ.-dılar 130b/13
ķ.-mağa 83b/19
[=2]
ķovan: Kovan.
ķ.+dan 50a/21
ķ.+lardan 222b/20
[=2]
ķovcı: Dedikoducu.
ķ. 131a/2, 131a/9, 131a/14
[=3]
ķovcılıķ: Dedikodu, çekişirme. bk.
ķovculuķ, ķovcılıķ
ķ. 270b/19
ķ.+dan 131a/9
[=2]
ķovculuķ: Dedikodu, çekişirme. bk.
ķovcılıķ, ķovcılıķ

(ķovculuđ).+ı+(1) 131a/7
[=1]
ķovcılıķ: Dedikodu, çekişirme. bk.
ķovcılıķ, ķovculuķ
ķ. 234b/2, 270b/20
[=2]
ķovuk : Oyuk.
ķ.+dur 242b/2
[=1]
ķovul- : Uzaklaştırılmak.
ķ.-dı 38a/13, 90b/19
[=2]
ķoy-: Bırakmak, terk etmek, yerleştirmek,
dökmek.
ķ.-a 75a/8, 81a/23, 100b/3,
109a/23, 115b/4, 116a/14, 120b/22,
138b/23, 141b/9, 171b/6, 171b/6, 176a/9,
234a/6, 254a/21, 265b/18
ķ.-alar 20b/12, 20b/13, 21a/22,
149b/20, 157b/14, 159b/13, 162b/22,
177b/1, 216a/2, 216a/23, 240a/1, 242b/3,
242b/4
ķ.-alum 18a/18, 18a/22, 93b/21
ķ.-am 49b/4
ķ.-ana 241b/2
ķ.-anlaruñ 150b/11
ķ.-ar 28b/15, 204b/11, 211b/9,
211b/9
ķ.-ardı 252a/22
ķ.-arsa 181b/4
ķ.-arsan 154a/10
ķ.-asın 234b/22

ķ.-avuz 9b/5, 99b/10, 107a/6,
224b/9, 256a/6
ķ.-dı 5a/17
ķ.-dılar 25b/21
ķ.-duķdan 138b/19
ķ.-ġıl 23b/10
ķ.-ısar 94b/20
ķ.-maya 111a/17, 249a/1
ķ.-mazlar 64a/21
ķ.-mışsın 5b/14
ķ.-up 5b/4, 9b/18, 10a/18, 16b/23,
20b/9, 21a/13, 21a/15, 22a/13, 22a/18,
23a/6, 34b/22, 37a/9, 43a/14, 43a/14,
43b/5, 45b/7, 46a/17, 49a/18, 55a/13,
61b/10, 62a/20, 62a/9, 71b/4, 72a/22,
72b/2, 72b/6, 74b/15, 75a/18, 77b/1, 86a/1,
90b/13, 90b/15, 94b/20, 94b/22, 94b/5,
97a/19, 102a/6, 103b/22, 104b/9, 108b/8,
109a/21, 109b/16, 111a/18, 113b/18,
115b/16, 129a/13, 141b/20, 141b/9,
143a/19, 150a/14, 150b/10, 150b/9,
155a/19, 155b/1, 157b/1, 157b/11,
158b/10, 165a/8, 170a/3, 170b/14,
182a/16, 185b/8, 190b/2, 191b/20, 205b/1,
206a/18, 217b/3, 218a/18, 218a/18,
218b/9, 220b/14, 221a/13, 222b/2,
227a/11, 227a/12, 227b/21, 233a/11,
238a/5, 241a/14, 245b/14, 255a/23, 258a/9,
25b/5, 260a/14, 260a/21, 265a/14,
271b/20, 27b/20

[=144]

ķoyıl-: Konmak. bk. **ķoyul-**

ķ.-a 240a/7, 241a/18

[=2]

ķoyın: Koyun. bk. **ķoyun**

k.+um 32a/12

[=1]

ķoyıvir-: Koyuvermek.

k.-üp 167a/21

[=1]

ķoyu: Koyu, yoġun.

ķ. 39b/9, 228b/19, 259b/20

[=3]

ķoyul- : Konmak. bk. **ķoyıl-**

ķ.-a 240a/4

[=1]

ķoyulıķ: Koyuluk, yoġunluk.

ķ.+da 160b/18

[=1]

ķoyun (I): Koyun. bk. **ķoyın**

ķ. 8a/13, 13b/13, 26b/10, 63a/9,
84a/10, 146a/21, 177a/7, 211b/2, 211b/3,
268a/13

ķ.+a 33a/2, 115a/18

ķ.+dan 32a/20, 235b/23

ķ.+ı+(1) 32a/13

ķ.+ı+(2) 32a/12, 215a/2

ķ.+ın 197b/1

ķ.+ına 32a/17

ķ.+lar 13b/6

ķ.+ları 33a/2

ķ.+larından 10a/1

ķ.+uñ 63a/9, 236a/1

ķ.+uñı 32a/16

[=25]

ķoyun (II): Gögüsle ġiysi arası.

ķ.+ına+(koynına) 188a/6

[=1]

ķoyuver-: Koyuvermek. bk. **ķoyuvir-**

ķ. 35b/10

[=1]

ķoyuvir-: Koyuvermek. bk. **ķoyuver-**

ķ.-di 142b/12, 203a/2

ķ.-e 196a/22

ķ.-eler 93b/23, 115a/4, 201a/1

ķ.-esin 129b/19

ķ.-esiz 115a/3

ķ.-mek 115a/9, 236a/19

ķ.-se 270b/20

ķ.-üp 222a/11, 259b/14

ķ.-ür 46a/14

[=14]

ķoyuviril-: Koyuverilmek.

ķ.-miş 228a/22

[=1]

ķoz: (Far.) Ceviz.

ķ. 111a/19, 154b/4

ķ.+dan 111a/19

[=3]

ķöpük: Köpük.

k. 66a/14

k.+den 66a/15

(ķöpüg).+inden 269a/15

[=3]

ķöpüklen-: Köpüklenmek.

k.-miş 9a/16

[=1]

ķör: (Far.) Gözü görmeyen.

k. 12b/3, 12b/4, 60a/16, 71b/20,

87a/20, 87b/23, 88a/4, 118b/8, 205b/16

k.+dür 20a/2

[=10]

ķörlük: Körlük.

(ķörlig).+inden 83a/1

[=1]

ķöşk: (Far.) Bahçe içine yapılan süslü ev, kasr.

k. 57a/11, 250a/2, 252a/2, 252a/2

k.+ler 11b/2, 42a/10, 77b/16, 98a/13, 125b/6, 146a/11, 146a/15, 183b/1, 213a/2, 252a/16, 253a/10, 262b/14

k.+lerde 74b/7, 249b/18

k.+lerdür 36b/8

k.+leri 51b/7, 97b/19, 123a/1, 150b/10, 188b/11

k.+lerinüñ 42a/11, 100a/7, 189b/4

k.+lerüm 89a/16

k.+lerüñ 252a/2

[=29]

ķöteklen-: Dövlmek.

k.-megile 228a/19

[=1]

ķötürüm: Yaşlılık ya da hastalık sebebiyle yürüyemeyen.

k. 44b/4, 44b/6, 125b/3, 248a/13

k.+dür 44b/7

k.+e 44b/4

k.+i+(1) 44b/5

k.+leri 125a/22

[=8]

ķöy: (Far.) Köy.

k. 116b/2, 136a/8, 165a/6

k.+den 83b/23, 251b/2

k.+e 83b/23, 89a/17

k.+i+(2) 212a/15

k.+lerden 112b/1

k.+lerine 25a/19

k.+ünde 169b/19

[=11]

ķubbe: (Ar.) Yarım kŭre veya kŭmbetimsi yapılan bina damı.

ķ. 203a/11, 212b/3

ķ.+yi+(3) 107a/7

ķ.-yi ĥazrā 107a/7

[=3]

ķuĥ-: Kucaklamak.

k.-up 23a/3

[=1]

ķudret: (Ar.) Gŭĥ, kuvvet.

ķ. 20a/4, 27b/9, 28b/2, 39b/11, 45b/3, 49a/13, 50a/6, 50a/7, 54a/4, 63b/2, 84a/15, 106b/16, 161a/15, 126a/6, 224b/3

ĥibret-i ķ. 126a/6

ķ.+e 79a/22

k.+i+(2) 3a/1, 6a/13, 7a/14, 10a/4, 14a/2, 14b/16, 57b/20, 62b/23, 67a/15, 71a/3, 74a/2, 74b/22, 75a/14, 75a/20, 79a/19, 79a/20, 79b/17, 80a/1, 80a/8, 82b/3, 88a/15, 113b/9, 124b/1, 126a/13, 141b/1, 141b/5, 144b/6, 146b/6, 156b/14, 163a/19, 171a/12, 179a/6, 193b/20, 194a/5, 202a/19, 202a/20, 203a/10, 204b/13, 214a/9, 227a/14, 227b/9, 228b/7, 232a/20, 233a/4, 237b/10, 250a/18, 250a/23, 253b/3

kemāl-i ķ. 79a/19, 80a/1

k.+ile 79a/21, 140b/4, 166a/14, 203a/12

kemāl-i ķ. 166a/14

k.+im 6a/4

k.+imŭz 94b/23

k.+in 14a/15, 49a/12, 54a/21, 61b/8, 88a/14, 102b/20, 102b/23, 105b/3, 112a/20, 136b/8, 141b/3, 154b/17, 156b/15, 203a/15, 247a/2, 268a/19

kāmil-i ķ. 247a/2

kemāl-i ķ. 61b/8, 154b/17,

203a/15, 268a/19

k.+inde 137b/10, 137b/12

k.+inden 99a/6

kemāl-i ķ. 99a/6

k.+ine 20a/2, 101a/6, 136a/18, 136b/9, 143b/7, 149b/9, 159a/15, 164a/4, 160a/15, 165b/4, 167a/18, 194b/17, 233a/10, 239a/17

kemāl-i ķ. 101a/6, 136b/9,

143b/7, 149b/9, 167a/18, 239a/17

k.+iyile 38a/6, 54a/13, 156b/15

k.+iyiledŭr 158b/2

k.+leri 6a/8, 12b/17, 49a/16, 172b/11

k.+leridŭr 156b/15

k.+lerin 158a/21

k.+lerinden 218a/13

k.+lerŭmŭzden 66b/16

k.+ŭm 23b/23, 73b/16, 217a/5, 255a/10, 255a/14

kemāl-i k. 217a/5, 255a/10

k.+ŭmi 40b/4

k.+ümüz 13b/6, 88a/14, 90b/4,
99a/19, 112b/2, 136b/12, 139b/7, 143b/8,
143b/10, 143b/11, 203a/21, 217a/6,
226a/5, 226a/6

kemāl-i k. 90b/4, 203a/21

k.+ümüze 14a/19, 73a/22, 140a/6,
147a/20

k.+ümüzi 107a/9

k.+ümüzile 136b/13, 228b/21,
234a/11

k.+ümüzle 90b/3, 156b/17, 156b/17

k.+üñ 88a/1

k.+üñüz 126a/11, 164b/22, 165b/14

k.+üñüzle 156b/17

[=151]

ķudretullāh: (Ar.) Allah'ın kudreti.

ķ.+dur 73b/15

[=1]

ķuds: (Ar.) Kutsallık.

ķ.+a 83a/7

ķazret-i ķ. 83a/7

[=1]

ķul: Tanrı'ya göre insan, abd.

ķ. 4b/13, 12a/13, 26a/1, 30a/11,
38b/7, 43b/11, 43b/12, 43b/13, 44a/1,
44a/2, 45a/12, 47a/19, 52a/23, 78b/1,
80a/13, 86b/12, 104a/11, 104b/1, 104b/19,
104b/20, 106a/3, 109b/3, 111a/16, 115a/5,
119b/10, 130a/13, 156b/15, 167b/19,
173a/15, 173a/20, 207b/4, 211a/16,
248a/18, 250a/4

ķ.+a 19a/13, 77a/3, 100b/8,
105b/21, 132a/23, 138b/10

ķ.+dan 105a/6, 106a/5

ķ.+dur 34a/4, 36a/14, 213b/20

ķ.+ı+(1) 256a/20

ķ.+ı+(2) 33a/18, 43b/14, 44a/1,
44a/2, 90b/1, 91a/3, 123b/16, 256a/19,
270b/10

ķ.+ıdur 43b/16, 90b/1

ķ.+ıla 78a/20, 78a/20

ķ.+ına 41a/23, 106a/2, 149a/4

ķ.+ını 123a/21

ķ.+ınıñ 45a/7

ķ.+ıyam 221a/21

ķ.+ıyıldı 256a/18

ķ.+ıyuz 91a/18

ķ.+lar 13b/22, 18b/10, 18b/15,
27b/2, 31a/1, 45a/13, 51b/20, 92b/3,
92b/14, 98a/22, 118a/6, 184a/4, 189a/10,
197b/6, 199a/10, 215b/18, 246b/9, 253b/5,
262a/16, 265b/13

ķ.+lara 39b/20, 74a/9, 78b/22,
82b/1, 95a/2, 101b/3, 137a/2, 140a/20,
141b/15, 141b/15, 156a/3, 159b/23,
183b/23, 190a/5, 199a/7, 241a/7

ķ.+lardan 26a/12, 27b/2, 47a/19,
49b/21, 110a/18, 172b/13

ķ.+lardandı 30b/16

ķ.+lardur 77b/23, 147a/9, 182a/19

ķ.+ları 18a/3, 18b/7, 18b/8, 20b/7,
25a/8, 28b/7, 49a/14, 51b/19, 52b/4,
54b/21, 58b/8, 92b/10, 113a/9, 122b/12,
127a/2, 154b/9, 168b/13, 182a/21,
202a/15, 224a/2, 232b/16, 239a/17,
246b/23, 257b/21

ķ.+larıçün 236b/4
ķ.+larıdur 27b/21, 85a/2, 150a/16,
150b/20
ķ.+ların 15a/19, 173b/16, 181b/11,
182a/1, 265a/5
ķ.+larına 1b/2, 13b/3, 33a/20,
39b/1, 40a/7, 49a/16, 53a/20, 53a/21,
56b/7, 65b/7, 70a/8, 72a/12, 76b/22,
77b/19, 77b/22, 79a/17, 81b/18, 88b/1,
89b/1, 92b/4, 97a/13, 41b/11, 48a/1, 64a/8,
70a/9, 101b/1, 104a/11, 109b/5, 116a/20,
122b/11, 122b/19, 123a/8, 123b/11,
124b/17, 128b/15, 141a/16, 152a/19,
152a/9, 157b/8, 161a/21, 167a/2, 171a/2,
181b/6, 193b/4, 200b/15, 236a/5, 259b/23,
260a/5
ķ.+larından 28a/2, 53a/19, 53a/20,
54b/8, 78a/16, 84b/4, 194b/12, 269a/9
ķ.+larını 10a/8, 10a/8, 70a/2,
114a/23, 120a/16, 133b/5
ķ.+larınıñ 18a/7, 58a/4, 66a/2,
66b/14, 78b/19, 94b/9, 103a/22
ķ.+larıyla 77a/1
ķ.+larıçün 136b/19
ķ.+larum 41b/12, 92b/4, 92b/11,
97b/4, 103b/8, 158b/11, 244a/19, 253b/11
ķ.+laruma 28b/3, 40b/18, 41b/17,
47b/20, 207a/11
ķ.+larumı 135a/8
ķ.+larumuz 21a/6, 33b/10, 46a/16,
92b/8

ķ.+larumuza 52b/9, 109b/11,
119a/15, 146a/19, 146b/21, 167b/5,
201b/9, 233a/19, 256b/2
ķ.+larumuzdan 86b/7
ķ.+larumuzdandı 25a/11
ķ.+larumuzdandır 24a/15, 24b/14,
25b/1
ķ.+larumuzdur 62a/12
ķ.+larumuzu 36a/20, 59a/7, 95b/2,
104b/11
ķ.+laruñ 38a/22, 39b/2, 47a/1,
47a/1, 52b/6, 79a/8, 7b/15, 82b/1, 92b/23,
98a/23, 131a/5, 135a/5, 141b/15, 145b/8,
155a/18, 156b/17, 167a/6, 183b/15,
184a/2, 194b/10, 196a/13, 196a/13,
204b/14, 236b/6
ķ.+laruñdan 22b/8, 193b/14
ķ.+laruñı 53b/9, 180a/10, 219a/10
ķ.+laruñuz 266b/21
ķ.+um 78b/7
ķ.+uma 73b/16
ķ.+umda 92b/5
ķ.+umuñ 68a/16, 259a/13
ķ.+umuz 30b/15, 35b/17, 104b/12,
104b/13, 154a/19
ķ.+umuzdan 32b/18
ķ.+umuzuñ 201b/8
ķ.+uñ 23b/9, 45a/12, 45a/21, 74a/2,
80a/14, 100b/3, 100b/6, 135b/22, 259a/11,
260b/18
ķ.+uñam 267b/9
ķ.+uñı 53b/11
ķ.+uñuz 131b/10

ķ.+uyın 72a/23

[=311]

ķulak: Kulak.

ķ. 15b/16, 68a/3, 101a/11, 117a/20,
139a/20, 139a/21, 139b/20, 184a/13,
191a/16, 205b/23, 212a/23, 220a/20,
220a/21, 222b/6, 228b/3

(ķulag̃).+a 64a/22

(ķ).+ı+(1) 68a/2

(ķ).+ı+(2) 87b/23, 88a/5, 129a/20,
134b/7, 175a/10

(ķ).+ıla 117a/15

(ķ).+ın 118b/7, 193a/17

(ķ).+ına 82b/11, 104b/23, 181a/13,
238a/10, 259b/2, 267b/14

(ķ).+ından 43a/7

(ķ).+ınuñ 212b/11, 242a/21

(ķ).+ıyıla 117a/10, 246a/5

ķ.+lar 51b/6, 146a/12, 160a/20,
199a/1

ķ.+ları 67b/18, 239b/5

ķ.+ların 96a/19

ķ.+larına 64a/21, 111a/17, 217b/21

ķ.+larında 71b/21

ķ.+larıyıla 112a/19

ķ.+larıñuz 68a/11

(ķ).+umuz 64b/6

(ķ).+umuzda 64b/5

(ķ).+uñ 193a/17

(ķ).+uña 1b/10

[=53]

ķulavuz: Kılavuz.

ķ. 266b/22

[=1]

ķulavuzlayuvir-: Yol göstermek.

ķ.-e 115b/4

[=1]

ķulb: Kulp.

ķ.+ı+(2) 92b/16, 230b/4

[=2]

ķulblu : Kulplu.

ķ. 162b/5

[=1]

ķulbsuz: Kulpsuz.

ķ. 162b/4, 250a/7

[=2]

ķullan-: Kullanmak.

ķ.-un 115a/17

[=1]

ķullıķ: Kulluk. bk. **ķullıķ**

ķ. 256b/20

(ķullıg̃).+a 167b/11

(ķ).+ına 162a/1, 162a/4

ķ.+ların 162a/2

[=5]

ķulluķ: Kulluk. bk. **ķullıķ**

ķ. 135b/22

ķ.+da 80a/13

(ķullug̃).+ından 254b/9

[=3]

ķulluķçı: Hizmetçi, hizmetkâr.

ķ. 98b/7

ķ.+larıdur 132a/18

[=2]

ķulmaş: Hilekâr, düzenbaz.

ķ.+a 167b/17

[=1]
ķum: Kum.
ķ. 223a/4
ķ.+dan 112a/5
ķ.+i+(2) 269a/14
[=3]
ķumař: (Ar.) İpek, yn, keten vesairenden yapılan dokuma.
ķ.+ın 162b/23
[=1]
ķumrı: (Ar.) Kumru.
ķ. 240a/7
[=1]
ķumsal: Kumsal.
ķ. 164a/10
[=1]
ķur-: Kurmak, yapmak.
ķ.-alar 262b/13
ķ.-dılar 134a/5
ķ.-mağa 134a/5
ķ.-mişdur 29b/16
ķ.-up 4b/21, 43b/9, 201b/7, 246a/23
[=8]
ķur'a: (Ar.) Ad çekme.
ķ. 26a/2
[=1]
ķurb: (Ar.) Yakın olma, yakınlık, yakın bulunma.
ķ. 14a/19
ķ.+da 166a/12
meydān-ı ķ. 166a/12
ķ.+ın 18a/20
ķ.+ına 51b/17, 117b/11

ķ.+ında 109b/20
ķ.+ından 36a/18
[=7]
ķurbaęa: Kurbağa.
ķ. 88b/22, 123b/1
[=2]
ķurbān: (Ar.) Eti fukaraya dağıtılmak zere Allah yolunda kesilen koyun, keçi, sığır, deve vb. hayvan.
ķ. 22b/12, 22b/15, 22b/18, 22b/19, 22b/20, 22b/22, 23a/11, 23a/23, 24a/10, 24a/11, 24a/23, 24a/3, 24a/9, 24b/1, 36a/7, 122a/21, 128a/20, 142a/6, 142a/8, 219b/2
ķ.+çn 121b/5
ķ.+ın 122b/2
ķ.+ından 24a/16
ķ.+ını 269a/21
ķ.+ları 122b/3
ķ.+ların 128a/21
ķ.+uņı 122b/1
ķ.+uņuz 128a/21
[=28]
ķurbet: (Ar.) Yakınlık.
ķ. 50a/12, 104b/9, 114b/17, 130a/6, 222b/4
maķām-ı ķ. 104b/9
ķ.+den 222a/18
ķ.+e 166a/16
meydān-ı ķ. 166a/16
ķ.+i+(2) 32b/21, 147b/5
[=9]
ķurı: Kuru.

ķ. 49a/15, 70b/22, 97b/8, 102b/7,
137a/4, 208b/17

[=6]

ķuri-: Kurumak.

ķ.-dı 209a/4, 218a/6

ķ.-mış 141b/4

ķ.-sa 96a/15, 249b/8

ķ.-yup 8a/5, 42b/8, 84a/5, 137a/4,
164b/16, 228b/15

[=11]

ķurıl-: Kurulmak, hazırlanmak.

ķ.-a 50b/12

ķ.-urđı 252a/22

[=2]

ķurıt-: Kurutmak. bk. **ķurud-**

ķ.-dı 169a/21

(ķurıd).-up 181a/23, 248a/22

(ķ).-ur 170b/2

[=4]

ķursa: (Ar.) Yuvarlak ve yassı nesne,
teker, tekerlek nesne, ağırşak, ķörek.

ķ. 229b/9

ķ.-lar 229b/14, 229b/19

[=3]

ķurt: Kurt.

ķ. 115a/18

(ķurd).+ı+(1) 88b/20

(ķ).+ı+(2) 181a/23

ķ.-lar 36a/15

[=2]

ķurta-: Kurtarmak. bk. **ķurtar-**

ķ.-savuz 176b/4

[=1]

ķurtar- : Kurtarmak. bk. **ķurta-**

ķ. 201b/22, 245b/18, 245b/23

ķ.-a 13b/19, 33a/21, 74b/11,
74b/16, 81b/21, 99b/4, 100a/19, 100b/22,
148a/13, 167b/21, 199a/12, 201b/6,
213b/11, 232b/12, 247b/12

ķ.-acaķ 182a/10, 219a/5

ķ.-alar 46a/22, 99b/6, 100b/15

ķ.-alum 65a/1

ķ.-am 270b/14

ķ.-an 189a/16

ķ.-asız 17a/13

ķ.-aydum 215a/6

ķ.-ayın 181a/1, 181a/16

ķ.-dı 51b/22, 60a/16, 122a/11,
146b/16, 165b/8

ķ.-duĝumuz 154b/5, 156a/2

ķ.-duķ 20b/19, 21a/7, 24b/6,
25a/16, 62b/20, 67b/9, 98b/7, 98b/9,
152b/20, 156a/2

ķ.-ĝıl 97b/2

ķ.-ımadı 201b/12

ķ.-ımaz 182a/23

ķ.-ısar 2a/15, 206b/1

ķ.-ısardur 206b/6

ķ.-ısarlar 95a/1, 182a/20

ķ.-madı 112b/9

ķ.-madılar 112b/12

ķ.-maĝa 9b/4, 49a/8, 94b/22, 99b/4,
102a/6, 113a/19, 113b/23, 148a/12, 176a/8,
233a/8, 242a/5

ķ.-maĝıķün 69b/16

ķ.-mađiĉün 21a/19, 47a/6, 67b/23,
76b/19, 176a/2

ķ.-maķ 42a/6, 181b/6, 249a/15,
265a/15

ķ.-maz 159a/21, 184a/6, 188a/7,
213a/18, 221b/2

ķ.-mazsız 165b/15

ķ.-salar 62a/20

ķ.-sana 72a/22

ķ.-sun 17a/18, 67b/16

ķ.-uñ 17a/10, 233a/9, 242a/22

ķ.-up 55a/10, 77a/12, 90b/15,
232b/16

ķ.-ur 26a/14, 26a/14, 45b/21, 49a/1,
55b/22, 60a/14, 71b/20, 71b/5, 83a/1,
104a/8, 147b/22, 156a/4, 159a/21,
159b/10, 178a/19, 248b/17, 270b/15,
270b/15

ķ.-urđı 59a/19, 207a/18

ķ.-ursın 53b/10

[=116]

ķurtarıcı: Kurtaran.

ķ. 106b/5, 159a/15, 189a/18

ķ.+dur 206b/16

[=4]

ķurtarubil-: Kurtarabilmek.

ķ.-e 205b/7

[=1]

ķurtıl- : Kurtulmak. bk. **ķurtul-**

ķ.-a 29a/8, 55a/4, 108b/12,
119b/16, 137a/21, 148a/3, 150b/17,
191a/13, 197b/5, 225a/14, 228a/22

ķ.-acaķ 215a/8

ķ.-alar 20b/14, 29b/5, 93a/3,
128a/17, 163b/20, 176a/3, 176a/3, 199b/8,
267b/21

ķ.-alardı 139a/16

ķ.-an 29a/8, 180a/6, 183b/5,
183b/5, 196a/8, 255a/20

ķ.-anlar 179b/13

ķ.-asın 12a/21, 152a/5

ķ.-asız 12a/2, 159a/10, 159a/9,
159b/21, 169a/6, 172b/7, 194a/22, 198b/12

ķ.-avuz 147a/3, 169a/15, 176a/7

ķ.-ayıduñ 185b/21

ķ.-dı 22b/3, 36a/13, 46a/8, 113a/12,
177a/13, 252b/7, 252b/8

ķ.-dılar 67a/3, 67a/21, 128b/9,
262a/17

ķ.-maĝa 210b/18

ķ.-mađiĉün 134b/3, 215a/4

ķ.-maķ 197b/4, 225b/6, 262a/18

ķ.-mazlar 247a/10

ķ.-mazsız 159a/9

ķ.-mışlardan 147b/5

ķ.-up 93b/13, 122b/4, 128b/5,
246b/17, 254a/7

ķ.-ur 76b/20, 116b/7, 258b/19

ķ.-ursız 145b/5, 145b/5

[=73]

ķurtul- : Kurtulmak. bk. **ķurtıl-**

ķ.-acaķ 17a/12, 72b/3

ķ.-alar 29a/5, 38a/23, 62a/10,
63b/8, 67b/5, 99a/2, 100b/16, 194b/3

ķ.-alardı 198b/10

ķ.-asın 48b/3, 91a/8

ķ.-asız 58b/17, 61a/15, 99b/23,
102b/5

ķ.-avuz 44a/10, 70b/19, 93a/17,
94a/8

ķ.-ayduñuz 51a/7

ķ.-dı 20b/7, 249a/8, 256b/17

ķ.-dılar 175b/8

ķ.-duñuz 139a/10, 153a/3

ķ.-maġa 17b/2, 44a/9, 57b/14,
73a/11, 87a/12, 97a/1, 102a/8, 113a/17,
156a/22, 191a/8, 195a/12

ķ.-maġiçün 269a/7

ķ.-maġumuza 154a/14

ķ.-maķ 2a/15, 20a/17, 88b/2,
93a/21, 93a/23, 191a/11, 191a/11, 195a/13

ķ.-ması 43a/23

ķ.-maz 18b/8, 72a/12

ķ.-miş 48a/14, 156b/1

ķ.-mişlardan 48b/22

ķ.-ucaķ 139a/16

ķ.-up 64a/15

ķ.-uruz 193a/2

[=58]

ķuru: Kuru, ıslak olmayan; kara, toprak.

k. 16b/1, 75b/23, 97b/11, 97b/14,
141b/3, 155b/20, 158a/5, 253a/22

k.+da 9a/22, 24b/19, 203b/9

k.+dan 63a/12

k.+sı 160a/13

[=13]

ķuru-: Kurumak.

k.-dı 3b/1, 26b/3

k.-duġuna 26b/6

k.-miş 9a/8, 101b/1, 143a/6,
169b/4, 169b/7, 169b/9

k.-mişdur 70b/22

[=10]

ķuruca : Kurumuş.

ķ. 265a/1

[=1]

ķurud- : Kurutmak. bk. **ķurıt-**

ķ.-up 164b/14

[=1]

ķurul- : Kurulmak, hazırlanmak.

ķ.-mişın 134a/6

[=1]

ķurulıķ: Kuruluk.

(ķurulıġ).+ı 8a/6

ķ.+ından 158a/5

[=2]

ķuşūr: (Ar.) Eksiklik.

ķ. 117b/17, 239a/14

ķ.+a 253a/18

ķ.+ın 87b/11

ķ.+ına 193b/22

ķ.+ını 193b/15

ķ.+lar 253a/18

ķ.+ları 215b/5

ķ.+ların 68b/11

ķ.+laruñuzı 11a/2

[=10]

ķuş: Kuş.

ķ. 4a/23, 31b/12, 31b/17, 58a/16,
58a/18, 91a/14, 95b/19, 229b/24

ķ.+a 4a/22

ķ.+ıyıla 123a/23

k.+lar 30b/22, 146a/21, 162b/10,
267b/19, 267b/21, 268a/11, 268a/11

ķ.+lara 268b/1

ķ.+lardan 240a/6

ķ.+ları 205a/23

ķ.+uñ 58a/15, 212b/12, 267b/19

[=23]

ķuřluķ: Güneşin doğmasından iki saat
sonraki vakit. bk. **ķuřluķ**

ķ. 152a/10

(ķuřlıę).+a 238a/20

[=2]

ķuřluķ: Güneşin doğmasından iki saat
sonraki vakit. bk. **ķuřluķ**

ķ. 30b/19, 30b/20

[=2]

ķutlu: Uğurlu, mübarek.

k. 31a/16, 31a/3

[=2]

ķuvvet: (Ar.) Güç, kudret.

ķ. 55a/20, 67a/14, 114b/12, 128a/5,
128a/8, 137a/1, 144b/4, 148b/19, 151b/2,
171a/18, 171b/13, 193a/22, 193a/23,
204b/9, 205b/7, 226a/5, 237b/14, 240b/11,
247b/15, 248a/6, 248a/7, 248a/8, 248a/9,
254a/12, 259a/9, 265a/6

ķ.+dür 186b/21

ķ.+i+(1) 45a/5

ķ.+i+(2) 21b/17, 26a/19, 67a/15,
144b/4, 148b/18, 162b/8, 247b/11,
252a/13, 254a/10, 256b/23, 258b/23

ķ.+i+(3) 11a/19, 61b/20, 169b/9,
252a/13

ķ.-i ğidā 169b/9

ķ.-i kāmīl 252a/13

ķ.-i kesb 61b/20

ķ.-i şehvet 11a/19

ķ+idür 193a/23

ķ.+ile 22a/12, 214a/5

ķ.+in 12b/15, 21b/15, 21b/16,
170b/7, 225b/22

ķ.+ince 11a/19, 248a/7

ķ.+indenidi 240b/12

ķ.+ine 143b/7

ķ.+ini 226a/1, 259a/1, 259a/8

ķ.+iyile 38a/6

ķ.+leri 13b/20, 55a/13, 63a/21

ķ.+lerin 115a/13

ķ.+lerine 12b/12, 67a/18

ķ.+ümüz 143b/8, 217a/7

ķ.+ümüzle 13b/5

ķ.+uñ 12b/13

ķ.+uñüz 61b/21, 145b/16

[=71]

ķuvvetcük: Kuvvetcik.

ķ.+lerine 67a/12

(ķuvvetcüg).+ine < [ķuvvetcügına]
254a/14

[=2]

ķuvvetlen-: Kuvvetlenmek.

ķ.-di 26b/2

ķ.+dügin < [ķuvvetlendięin]
128a/9

[=2]

ķuvvetlendür-: Kuvvetlendirmek.

ķ.-di 176b/14

ķ.-p 193a/23
ķ.-rler 70a/7
ķ.-dk < [ķuvvetlendiruķ] 6a/21
[=4]
ķuvvetli: Kuvvetli.
ķ. 67a/11, 153b/6, 208a/19,
220a/17, 221b/10
ķ.+ce 77a/6
ķ.+dr 15b/12, 221b/11, 221b/11,
240b/11
ķ.+ler 260b/12
ķ.+lerdi 36a/20, 116b/3, 139a/15
ķ.+lerdr 125a/16, 200b/23, 225b/4
ķ.+yidi 83b/12, 225a/22, 254a/10
[=20]
ķuyı: Kuyu. bk. **ķuyı**
ķ.+ya 121b/1
[=1]
ķuyu: Kuyu. bk. **ķuyı**
ķ. 271b/20
ķ.+da 121b/1, 121b/17
ķ.+dur 121a/21, 272a/18
ķ.+lar 204b/18
ķ.+larına 102a/12
ķ.+larun 150b/12
ķ.+nuñ 121b/18, 121b/2, 121b/22,
122a/2, 271b/21
ķ.+sına 1b/16, 121b/16
ķ.+ya 1b/17, 7a/19, 7a/22, 30a/16,
96b/22, 122a/1
[=21]
ķuy: (Far.) Yol, semt.
ķ.+um 1b/9

ķırāţ.-ı k. 1b/9
[=1]
ķbrā: (Ar.) Daha, en, pek byk
olan.
k. 237b/21
ķāmmē-yi k. 237b/21
ķ.+ya 249a/2, 249a/5
nār-ı k. 249a/2, 249a/5
[=3]
ķk: Kk.
k. 187a/23
ķ.+iken 187a/23
[=2]
ķklik: Kklk.
(ķklig).+ine 177a/8
[=1]
ķdret: (Ar.) Bulanıklık.
ķ.+i+(2) 209b/10, 243a/13
[=2]
ķffār: (Ar.) Kafirler, hak dinini inkar
edenler.
k. 114b/2
[=1]
ķfr: (Ar.) Allah'a ve dine ait Şeylere
inanmama. bk. **ķfr**
k. 25b/18, 61a/7, 71b/14, 71b/5,
72a/11, 95a/12, 101a/7, 101b/15, 104b/2,
119b/21, 123b/3, 131b/10, 144b/13,
187b/9, 188b/16, 188b/3, 198b/17,
205b/16, 205b/18, 20b/9, 223a/11,
226a/10, 234b/23, 235a/9, 249a/8
ķirk-i k. 249a/8
ķ.+den 18b/8, 67b/4, 71b/18

k.+e 37a/8, 64b/17, 72b/7, 86b/20,
115a/13, 103a/1, 185a/1, 220b/20, 260a/22

ehl-i k. 115a/13

k.+i+(1) 39b/20, 41b/11, 50a/13,
229a/2, 114b/15, 114b/18, 169a/1

tırık-ı k. 229a/2

k.+i+(2) 86a/17, 192a/22

k.+i+(3) 67b/5, 235b/21, 256a/9,
256b/7

k.-i îmân 67b/5

k.-i şirk 235b/21, 256a/9,
256b/7

k.+idi 198b/10

k.+ile 20a/12, 57a/7, 70a/13,
74b/21, 87b/16, 116b/10, 133a/7

k.+inden 78a/19, 90a/10

k.+ine 154a/13

k.+leriyle 106b/12

k.+üñle 40a/19

k.+üñüz 12a/6, 18b/6, 169a/2

k.+üñüzden 58b/16, 218a/7

[=68]

küfrân: (Ar.) Nankörlük etmek.

k.+ı+(3) 8a/16, 161b/3, 220b/19,
228b/23, 263b/2

k.-ı ni'me 8a/16, 220b/19,
228b/23, 263b/2

k.-ı ni'met 161b/3

[=5]

küfür: (Ar.) Allah'a ve dine ait şeylere
inanmama. bk. **küfr**

k. 3b/17, 4a/7, 27b/12, 52a/20,
53b/9, 82b/21, 101b/20, 104a/20, 104a/22,
104a/23, 113a/10, 113a/11, 113b/19,

114b/9, 129a/6, 131b/11, 131b/7, 152b/15,
167b/21, 180a/20, 180b/23, 216b/19,
217b/10, 217b/20, 220b/19, 241a/12,
266a/3

k.+de 37a/10, 107b/5

k.+den 20b/7, 43b/9, 51a/20,
52a/16, 55b/3, 61a/9, 86b/2, 87a/7, 100a/4,
256a/11, 113a/6, 113a/9, 132b/21,
159b/20, 194a/11, 217a/21, 224a/8,
226a/11, 233a/13, 235a/10, 235a/20,
237a/4, 255a/21, 256b/14, 25a/7, 260a/21

k.+dür 45a/18, 79a/2, 101b/20,
119a/10, 129a/19

delâlet-i k. 131b/16

k.+ler 99b/18

k.+lerden 261b/5

k.+leri 3b/23, 120a/15, 192b/17,
217b/22, 242b/17, 242b/3, 261b/7, 262a/4

k.+lerin 12a/23, 86a/9, 95b/2,
176a/21

k.+lerinden 67b/8, 96b/23, 112b/3,
155a/13, 246b/12, 261b/3

k.+lerine 204a/14

k.+leriyle 12b/1

k.+lerüñ 145b/6

k.+lerüñüñ 28a/4

k.+lerüñüzden 169a/7

[=86]

kükre-: Kükremek.

k.-yüp 253a/14

[=1]

kül: Kül.

k. 159a/17

[=1]

külhân: (Far.) Hamamlarda suyu ısıtmak için ateş yakılan yer.

k. 22a/21

k.+a 71a/7

[=2]

küllî: (Ar.) Umumi, bütün. bk. **küllü**

k. 2b/8, 2b/17, 16a/16, 22a/5, 24a/9, 26b/14, 26b/7, 27a/22, 27b/21, 30a/10, 35a/16, 35b/9, 36b/17, 36b/6, 37b/20, 37b/7, 39a/17, 44b/14, 48b/20, 52a/12, 52a/3, 59a/19, 61a/13, 61b/11, 61b/14, 62b/19, 62b/3, 63a/14, 66b/13, 6a/18, 71a/12, 71b/21, 73a/21, 74a/1, 74b/4, 75a/17, 75a/3, 77a/5, 78b/20, 79b/8, 80b/5, 82b/2, 83a/5, 83a/5, 86b/21, 89a/16, 89b/6, 90b/22, 91a/1, 93b/14, 94b/13, 94b/15, 94b/6, 94b/8, 95b/7, 97b/15, 99a/10, 101a/17, 101a/21, 101b/7, 102a/23, 102b/17, 105b/1, 105b/7, 107a/13, 109a/19, 109b/19, 10b/11, 113a/20, 117b/11, 121a/18, 123a/19, 123a/20, 123a/22, 124b/6, 12b/9, 130a/17, 130a/2, 130a/8, 130b/22, 131b/13, 136b/6, 141b/14, 141b/5, 149b/6, 150a/16, 151b/8, 152b/10, 157a/3, 157b/3, 158a/16, 159a/1, 162b/15, 163b/10, 166a/15, 166a/15, 166b/14, 166b/14, 166b/16, 166b/16, 167b/1, 170b/9, 173b/11, 176b/18, 178b/15, 179b/11, 187a/5, 188b/17, 189a/8, 192a/1, 194b/12, 203b/18, 204b/5, 210a/7, 212a/19, 212b/4, 215a/6, 216a/3, 217a/6, 220a/1, 222a/5, 224b/5, 224b/7, 230b/8, 231a/11, 232a/22, 235a/15, 235b/5, 236b/10, 237b/17, 237b/23,

238a/1, 238a/2, 239a/14, 239b/1, 239b/22, 240a/5, 240a/6, 240a/7, 240a/9, 240b/14, 243b/22, 243b/6, 245b/23, 246b/6, 246b/8, 248a/16, 250a/1, 250a/10, 250b/22, 250b/9, 251a/1, 252b/4, 252b/5, 253a/10, 253a/15, 254a/7, 254b/1, 255b/14, 255b/23, 257b/8, 259b/20, 260b/1, 261a/17, 261a/19, 261a/19, 261b/15, 262a/8, 265a/7, 265b/4, 266b/5, 267b/22, 269b/2

k.+müz 17b/17, 27b/17, 58b/6, 84a/18, 91a/18

k.+n 219a/9, 241b/10

k.+nden 207b/16

k.+ne 255b/16

k.+ni 39b/16, 88b/9

k.+nüñ 37b/1, 61a/14, 70b/11, 166b/20, 255b/14

k.+ñüz 7a/8

k.+ñüzi 39b/5

k.+si 6a/18, 8a/2, 16b/5, 18a/7, 19b/14, 21a/16, 22a/9, 27a/22, 30a/23, 30b/22, 30b/3, 36b/13, 36b/4, 37b/19, 38b/6, 50a/21, 50b/3, 50b/13, 70b/9, 71a/19, 75a/6, 77b/19, 87a/5, 91a/15, 97b/18, 101a/5, 102b/18, 105b/11, 110b/19, 115b/18, 116b/20, 117b/11, 120a/13, 127b/20, 132a/22, 137b/4, 143b/14, 147a/6, 155b/20, 158b/16, 158b/6, 164a/14, 166a/10, 167a/17, 170a/9, 176a/8, 179b/4, 182a/6, 200a/2, 202a/19, 206a/1, 206a/9, 220b/19, 229b/23, 236a/1, 236b/6, 246b/17, 251a/7, 262a/18, 262a/23

k.+sile 40b/14

k.+sin 12b/7, 119a/17, 137b/5,
142b/12, 143b/3, 153a/2, 155a/13, 16b/23,
192a/5, 207b/15, 212a/11, 225a/23

k.+sinde 60b/12, 78b/3, 93a/5,
173a/6

k.+sinden 9b/17, 143b/1, 194a/21,
237b/18, 257b/5

k.+sine 15a/22, 29a/16, 29b/18,
78b/19, 82b/3, 110a/21, 137a/5, 13b/6,
145a/11, 156a/18, 170a/3, 213b/19, 251a/5,
257b/1

k.+sini 39b/11, 47a/5, 4b/18,
57a/21, 61b/1, 65a/3, 89b/13, 99b/16,
121a/14, 137a/2, 139b/5, 145a/12, 163a/22,
171b/15, 176b/5, 203a/2, 234a/18, 263b/19

k.+sinüñ 8a/23, 127b/22, 167a/13,
184b/22, 252a/8

k.+siyile 109a/4, 152b/21, 174a/22,
176a/3, 186a/5, 200a/2, 208a/15, 223a/2

k.+siyle 17b/17, 65a/19, 100a/15

k.+yile 91a/4

[=332]

küllü: (Ar.) Umumi, bütün. bk. **küllü**

k. 123a/19, 127a/8, 132b/19,
145b/18

k.+müzün 57b/22, 76a/15

k.+ñüz 161b/15, 194a/10

k.+ñüzi 158a/9, 194a/7

k.+ñüzün 141b/10

k.+sin 225b/1, 244a/21

k.+sinden 151a/13

k.+sini 199a/5

k.+siyile 141b/19

k.+yile 158a/17

[=17]

künyet: (Ar.) Bir kimsenin adı, soyadı,
doğumu, memleketi, mesleği ve işi gibi
hususiyetlerini gösteren kayıt. bk. **künyet**

k. 270b/12

k.+ile 270b/10

[=2]

kürsî: (Ar.) Arş-ı azamın altında bir
düzlükte olan, levh-i mahfuzun bulunduğu
yer.

k. 202a/18, 205a/5, 213b/17

‘arş-ı k. 202a/18

[=3]

kütüb: (Ar.) Kitaplar.

k.+leri 205a/5

[=1]

künyet: (Ar.) Bir kimsenin adı, soyadı,
doğumu, memleketi, mesleği ve işi gibi
hususiyetlerini gösteren kayıt. bk. **künyet**

k.+i+(2) 267b/13, 267b/13

[=2]

L

lā-cerem: (Ar.) Şüphesiz, besbelli, elbette.

l. 93a/13, 112a/22, 142b/22,
179b/23, 262b/19

[=5]

lafz: (Ar.) Söz.

l. 4a/5, 111b/4

l.+i+(2) 247a/14

l.++++(3) 8a/14, 8a/17, 19b/11,
250b/19

l.-ı istifhām 8a/14, 19b/11, 250b/19

l.-ı sübhān 8a/17

l.+ıla 11b/16, 90a/3, 114a/14,
270b/3

l.+u 13a/8

[=12]

lağv: (Ar.) Faydasız, beyhude, boş.

l. 146a/23

[=1]

**lā ḥavle velā kuvvete illā billāhi'l-
‘aliyyi'l-‘azīm:** (Ar.) Güç ve kuvvet
sadece yüce ve büyük olan Allah'ın
yardımıyla elde edilir.

l. 197a/21

[=1]

lahza: (Ar.) Göz ucuyla bir kere bakıncaya
kadar geçen zaman.

l.+da 65b/6, 248a/18

[=2]

lā ilāhe: (Ar.) İlah yoktur.

l.+dür 127b/4

[=1]

lā ilāhe illallāh: (Ar.) Allah'tan başka ilah
yoktur.

l. 46b/13, 52a/16, 70a/19, 117b/17,
127a/5, 160b/8, 18a/16, 214a/23, 214b/1,
270b/5

[=10]

**lā ilāhe illallāh Muḥammedün
resūlullāh:** (Ar.) Allah'tan başka İlah
yoktur ve Muhammed onun resulüdür.

l. 54a/10, 76a/12, 73b/16

[=3]

la‘ın: (Ar.) Kovulmuş, nefret kazanmış;
istenilmeyen.

l. 38a/11, 73a/18, 93b/15, 93b/18,
94a/9, 181a/5, 237a/16

fir‘avn-ı l. 237a/16

iblis-i l. 93b/15, 93b/18,

94a/9

şeytān-ı l. 181a/5

l.+e 36a/8

şeytān-ı l. 36a/8

[=8]

laḳab: (Ar.) Bir kimseye kendi asıl
adından başka takılan ad.

l. 132b/21, 132b/21, 132b/22,
133a/7

[=4]

la‘net: (Ar.) Allah'ın mağfiretinden
mahrumluk; beddua, ilenç.

l. 38a/20, 81a/8, 81a/9, 90b/19,
118b/21, 141a/4, 192b/9, 208a/11, 225a/4,
239a/5, 245a/3, 246a/20

l.+e 81a/8

l.+i+(2) 174b/1

l.+ine 118b/7

[=15]

laṭīf: (Ar.) Yumuşak, hoş, güzel.

l. 1b/6, 35b/5, 77a/11, 94a/4,
157b/18, 158a/19, 178b/17, 204b/7, 204b/8

ḥün-ı l. 1b/6

l.+dür 76b/22, 204b/5

l.+ile 214a/15

[=12]

lāyık: (Ar.) Yakışan, yaraşır.

l. 12b/22, 13a/10, 21b/11, 26a/6,
27a/14, 33a/18, 35a/2, 38a/6, 43b/21,
48b/14, 48b/17, 48b/19, 49a/7, 50a/12,

50a/4, 51b/18, 53b/13, 70b/12, 74b/14,
80a/4, 80a/6, 81a/20, 82a/3, 94b/6, 99a/15,
100b/10, 108a/3, 109a/11, 109a/13,
127b/5, 150a/5, 152b/8, 152b/9, 169b/3,
181b/20, 184a/8, 190a/20, 203a/1, 203a/2,
214a/18, 225b/20, 257b/1, 257b/23, 259a/7

l.+dum 47a/17

l.+dur 44a/3, 50a/5, 75a/17, 79a/16,
80a/1, 106b/14, 106b/18, 150a/11,
164a/17, 183b/13, 194a/4, 215b/6,
225b/20, 226b/22, 226b/23

l.+ıdı 98b/12

l.+ısa 75b/10

l.+sın 26b/18, 228a/20

[=64]

lāyıkırak: Daha lāyık, daha yakışır.

l. 127a/7

[=1]

lazā: (Ar.) Ateş, alev.

l. 226a/8, 215a/8, 215a/9

[=3]

lāzım: (Ar.) Gerek.

l. 27b/11, 27b/12, 33b/20, 80a/18,
126b/12, 127a/10, 151a/6, 173a/20,
173b/6, 174a/1, 186b/19, 186b/22,
238a/18, 245b/8, 256b/11, 266b/2, 268b/2,
269b/16, 269b/21

l.+dur 130a/12, 186a/2, 186b/22

[=22]

lebbeyk: (Ar.) Buyrunuz, ne emrettiniz.

l. 107b/16, 107b/18

[=2]

legençe: (Ar. <leken) Küçük leğen.

l. 258a/8

[=1]

leheb: (Ar.) Alev.

l. 270b/11, 270b/18, 270b/9

[=3]

lehv: (Ar.) Oyun, eğlence, faydasız iş.

l. 145a/20, 170a/16, 191b/22

l.+den 191b/23

l.+i+(2) 217a/9

[=5]

lemem: (Ar.) Kişinin Allah korkusuyla
pişman olup tövbe ettiği günah.

l. 151a/10

[=1]

leşker: (Far.) Asker.

l. 116b/3, 130b/14, 266b/7, 266b/8

l.+e 267a/15

l.+i+(2) 7b/10, 101a/19, 115a/11,

122b/16, 122b/17, 122b/17, 122b/17,

126a/5, 126a/6, 176a/20, 221b/10,

221b/11, 252a/22

l.+idi 266b/8

l.+idür 13b/21, 123a/20, 123a/22,
176b/18

l.+ile 31b/23, 121b/6, 123a/22,
270a/20

l.+in 101a/20, 123b/1

l.+inden 176b/19, 263a/20

l.+ine 116a/11

l.+ini 123a/23, 176b/4, 267b/12

l.+inüñ 123a/21, 226a/1

l.+iyile 97b/13, 97b/15, 142b/19

l.+iyle 97b/4, 129b/13, 142b/20

l.+ümüz 28a/9

l.+üñ 32a/2, 247a/5

[=46]

letâfet: (Ar.) Latiflik, hoşluk.

l.+i+(2) 116b/22

[=1]

letâyif : (Ar.) Latifeler, güldürecek sözler.

l.+ler 204b/13

[=1]

levh: (Ar.) Yaratılmışlar hakkındaki bütün bilgileri kapsayan kitab-ı mübin. bk. **levha,**

levhü'l-mahfûz

l. 213b/17, 247a/14, 247a/15,
260b/21

l.+de 171a/15

l.+e 247a/17

l.+i+(3) 106a/1, 157a/4, 207a/4,
235a/14

l.-i mahfûz 106a/1, 157a/4,
207a/4, 235a/14

[=10]

levha: (Ar.) Yaratılmışlar hakkındaki bütün bilgileri kapsayan kitab-ı mübin. bk.

levh, levhü'l-mahfûz

l.+da 83a/17

[=1]

levhü'l-mahfûz: (Ar.) Yaratılmışlar hakkındaki bütün bilgileri kapsayan kitab-ı mübin. bk. **levh, levha**

l. 211a/2

l.+a 106a/5, 144b/22

l.+da 4b/18, 64a/5, 165a/14,
171a/8, 239a/1

l.+dan 95a/19, 95a/23

l.+i+(2) 205a/5

[=11]

levvâme: (Ar.) Çekiştiren, dedikodu yapan.

l.+ye 227a/9

nefs-i l. 227a/9

[=1]

levn: (Ar.) Renk.

l.+i+(2) 18b/19, 225a/6, 231a/3,
234a/4

[=4]

leyl: (Ar.) Gece.

l. 265a/10

ma'aş-ı l. 265a/10

[=1]

lezzât: (Ar.) Tatlar, çeşniler.

l.+i+(1) 238a/4

l.+i+(3) 238a/4

l.-i bâkiye 238a/4

[=2]

lezzet: (Ar.) Tat, çeşni.

l. 11a/18, 18b/19, 92b/17, 92b/22,
113b/19, 113b/22, 116b/19, 116b/22,
116b/22, 116b/23, 137a/2, 146a/20,
157b/19, 160b/7, 161a/1

l.+i+(2) 11b/6, 18b/12, 111b/9,
116a/16, 116b/18, 116b/22, 138b/5,
149a/20, 229a/11, 246b/16, 269a/15

l.+i+(3) 64a/16

l.-i dünyâ 64a/16

l.+içün 239a/23

l.+in 123a/2

l.+ine 7b/8, 57a/21, 64a/20,
111a/15, 202b/15, 202b/16

l.+ini 113b/18

l.+lere 111b/6

l.+leri 116a/18

l.+lerle 111a/12, 157b/18, 234b/13

[=41]

lezzetlü: Tatlı.

l. 61a/23, 102b/4, 129a/15

[=3]

li'ānet: (Ar.) Lanetleşme, birbirine lanet etme.

l.+e 49a/7

[=1]

liḳa: (Ar.) Yüz, çehre.

l.+sı 125b/7

l.+sına 43a/11, 228a/1

l.+sından 146a/17

[=4]

lîki: (Far.) Lakin. bk. **lîkin**

l. 29b/18

[=1]

lîkin: (Far.) Lakin. bk. **lîki**

l. 11a/2, 43a/23, 44b/5, 44b/5, 45a/20, 45b/3, 47a/20, 48b/12, 49b/14, 51a/9, 60a/5, 60a/7, 68a/12, 60a/23, 69b/15, 74b/13, 75b/18, 78b/20, 78b/23, 79a/6, 79a/7, 82b/23, 93a/12, 93a/8, 99a/15, 105b/2, 112b/5, 115a/22, 117b/7, 120b/17, 121b/14, 131b/4, 135a/16, 135a/19, 147a/22, 148a/17, 169a/1, 16a/5, 16a/7, 178b/7, 179a/5, 179b/21, 185b/13, 192a/15, 193a/15, 193b/1, 194a/10, 195a/12, 196a/18, 196b/9, 198a/9, 205b/12, 207b/15, 209a/13, 211a/13, 211a/22, 213b/22, 214a/1, 214b/1, 215a/3, 216a/7, 222b/6, 228a/18, 229a/11, 230b/7, 245b/11, 245b/6, 247a/1, 251b/20, 251b/6,

252b/20, 254a/10, 257a/1, 259a/12, 267b/2

[=75]

livāṭa: (Ar.) Lûtilik, erkekler arasındaki cinsî sapıklık.

l. 201b/11, 215b/19

[=2]

loḳma: (Ar.<luḳme) Lokma.

l. 26a/4, 60b/7, 88b/21

l.+sın 192a/7, 192a/8

l.+yı 77a/8

[=6]

lu'b: (Ar.) Oyun, eğlence.

l. 247b/17

[=1]

luḡat: (Ar.) Sözlük.

l.+a 111b/1

l.+da 16a/10, 35a/8

l.+ında 29a/7

l.+ından 111b/4

[=5]

luṭf: (Ar.) İyilik, lütuf. bk. **luṭuf**

l. 15a/7, 80a/5, 77a/11, 77a/11, 102a/20, 117a/23, 124b/19, 198b/16

l.+ı+(1) 131b/4

l.+ı+(2) 13b/2, 204b/12, 204b/7, 204b/8

l.+ıla 196a/12, 257b/14

l.+ından 77a/2

l.+ını 76b/21

l.+ınuñ 77a/1, 77a/2

[=19]

lūṭi: (Ar.) Lût kavminin çirkin hallerini tekrarlayan.

l. 216a/3, 216a/3

[=2]

luṭuf: (Ar.) İyilik, lütuf. bk. **luṭf**

l.+lar 77a/4

l.+ların 77a/10

[=2]

lübb: (Ar.) İç, öz.

l.+inün 111a/18

l.+üni 111a/18, 111a/18

[=3]

lümeze: (Ar.) Bir kimsenin arkasından ayıplarını söyleyen, gıybet eden.

l. 265b/8

l.+dür 265b/7

[=2]

M

mā: (Ar.) O şey ki, şu nesne.

m. 31a/23

[=1]

maʿānī: (Ar.) Manalar.

m. 111b/5, 151a/12, 190b/9,
190b/10, 258b/7

m.+i+(3) 111b/3

m.-i daḳāyık 111b/3

m.+yü 111b/21

[=7]

maʿāşī: (Ar.) Günahlar. bk. **maʿāşīye**

m. 131b/10, 131b/11, 256a/4,
256a/16

keşret-i m. 256a/4

m.+de 216a/5

m.+den 153b/22, 209b/9, 214a/11,
222a/20, 233a/14, 241b/22, 255a/20,
261b/12

m.+le 74a/14

m.+ler 272a/21

m.+lerden 129b/4, 145b/8, 254b/18,
262b/21

m.+lere 104a/16

m.+yle 87b/16

[=21]

maʿāşīye: (Ar.) Günahlar. bk. **maʿāşī**

m.+den 4a/8, 117b/12, 256b/14

m.+ler 53b/16

m.+lerden 53b/9

m.+leri 224a/15

[=6]

maʿāş: (Ar.) Geçinecek şey.

m.+i+(3) 265a/10

m.-ı leyl 265a/10

m.+larını 115b/9

[=2]

maʿāz: (Ar.) Sığınacak yer.

m. 234b/1, 234b/2

m.+dan 234a/23

[=3]

mabḡūz: (Ar.) Nefret ve buḡz edilmiş,
sevilmemiş.

m. 190b/14

[=1]

maʿbūd: (Ar.) Kendisine ibadet olunan,
tapınılan.

m. 7a/12, 7a/17, 12b/16, 13b/18,
13b/18, 17a/17, 21a/13, 29b/9, 29b/9,
37a/21, 39a/5, 39b/15, 45b/7, 46a/18,
49a/5, 49a/6, 49a/8, 61a/14, 61b/5, 67b/15,
73a/3, 75a/16, 94b/7, 94b/8, 95a/7, 96a/5,
104b/17, 104b/20, 104b/8, 107b/6, 107b/6,

112b/10, 116a/8, 127b/5, 138b/4, 195b/8,
1b/6, 211a/9, 237a/19, 237a/3

m.+a 67a/4, 104b/9, 246b/1,
269b/11

m.+dur 94b/6, 107b/1

m.+ı+(1) 13b/18, 29b/8, 61b/11

m.+ı+(2) 104b/18, 272b/19

m.+ı+(3) 5a/12, 12b/17, 22a/19,
25b/6, 61a/14, 61b/5, 67a/4, 104b/9,
27b/18, 91a/19, 127b/5, 183b/13, 183b/19,
222b/14, 237a/3

m.-ı ھاڭ 5a/12, 12b/17,
61a/14, 61b/5, 67a/4, 127b/5,
183b/13, 183b/19, 237a/3

m.-ı ھاڭڭ 22a/19, 25b/6,
104b/9

m.-ı ڭادیم 27b/18

m.-ı mutlaڭ 91a/19, 222b/14

m.+ına 57a/12, 73a/5, 144a/1,
210a/14

m.+ını 72b/11

m.+lar 44a/6, 94b/5

m.+lardan 185b/8

m.+ları 6a/14, 29b/8, 77b/5,

210a/14

m.+larına 29b/4, 136b/19, 208a/4

m.+larını 64b/16

m.+larınıuñ 16b/23, 89a/3

m.+larumuz 18a/18, 29a/15,
90a/16, 90a/17, 112a/11

m.+larumuza 29a/19, 45a/1

m.+laruñ 29b/11, 90b/4

m.+laruñuzdur 237a/14

m.+um 49b/6

m.+umuz 64b/7

m.+umuzdur 107a/19

m.+umuzla 64b/9

m.+uñ 64b/7, 65b/5

m.+uña 112a/12, 208a/3

m.+uñla 64b/8

m.+unuñ 271a/15

m.+uñuz 5a/14, 17a/17, 65a/15,
185b/17

m.+uñuzam 237a/14

m.+uñuzdan 86a/5

m.+uñuzı 210a/16

[=111]

ma^ˊbüdlı̇k: Tanrılık.

(ma^ˊbüdlı̇g).+a 70b/12, 94b/6,
108a/3, 150a/11, 152b/8, 152b/9

m.+ına 65b/4, 162a/1, 162a/3

[=9]

mādām : (Ar.) Madem, çünkü, değil
mi ki.

m. 80b/11, 80b/21, 104a/19,
104a/22, 109a/6, 110a/7, 120a/19, 188b/16,
192b/20, 216b/19, 232b/4

[=11]

ma^ˊde: (Ar.) Mide.

m. 101a/12

[=1]

ma^ˊden: (Ar.) Maden.

m.+lerinden 154a/6

[=1]

ma^ˊdūd: (Ar.) Hesab edilen, sayılan,
add edilen.

m. 111a/21

m.+dur 222a/5

[=2]
mağara: (Ar.) Mağara.
m.+lar 65b/17
m.+ları 172a/9
[=2]
mağārib: (Ar.) Garblar, batılar.
m. 217a/4
m.+de 219b/9
m.+ler 217a/2
[=3]
mağbūn: (Ar.) Alışverişte aldanmış olan.
m. 191b/7, 191b/7
m.+lardan 68a/16
[=3]
mağbūnlık: Aldanmışlık.
m. 195a/2, 195a/4
[=2]
mağfiret: (Ar.) Allah'ın kullarının günahlarını bağışlaması, yarlıgaması.
m. 24b/13, 24b/17, 32b/2, 40a/22, 42b/23, 47b/22, 59b/7, 71b/12, 74a/11, 95a/18, 117b/19, 117b/22, 117b/22, 124a/20, 124a/21, 127a/8, 129b/11, 134a/23, 134b/1, 146b/15, 146b/18, 158b/16, 183b/18, 187b/9, 192b/12, 192b/15, 192b/20, 192b/20, 204a/19, 219a/14, 224a/1, 227a/1
m.+den 120a/17
m.+dür 261a/19
m.+e 40a/23, 120b/18
m.+ile 4b/1, 219a/22
m.+in 170b/18
m.+lerden 189b/7
[=40]

mağfūr : (Ar.) Affedilmiş, yarlıganmış.
m. 48a/5, 98b/3, 117a/1
[=3]
mağlūb: (Ar.) Yenilmiş.
m. 28a/10, 116a/9
[=2]
mağrib: (Ar.) Garb, batı.
m. 87b/5
m.+de 8b/16, 148b/22, 158a/15
m.+den 8b/19, 243b/21
m.+e 113a/17, 261a/15
m.+i+(2) 112b/23
m.+ile 158a/14
m.+inde 8b/11
m.+lere 217a/5
m.+leri 15b/5
m.+lerinūñ 158a/13
m.+lerūñ 158a/14
m.+ūñ 222b/13
[=16]
mağrūr: (Ar.) Aldanmış.
m. 3a/9, 7b/8, 9b/10, 12b/12, 42a/16, 52b/12, 52b/3, 55b/11, 57a/21, 57a/23, 61b/23, 62b/2, 62b/4, 63b/1, 64a/20, 67a/12, 67a/8, 67b/1, 73a/5, 74a/9, 86b/14, 87a/9, 91b/17, 94a/4, 95b/14, 95b/17, 95b/18, 95b/18, 98a/3, 105b/6, 106b/8, 111a/15, 111b/13, 112b/17, 116a/17, 124b/23, 147b/5, 163b/22, 170a/14, 170a/15, 170b/9, 190b/11, 192b/8, 202b/15, 202b/17, 208a/23, 210b/14, 219a/23, 222b/19, 227b/21, 237b/21, 241b/6, 244a/14, 248b/1, 265b/17

[=55]
mağrūrлік: Aldanma, aldanış.
m. 102a/12
(mağrūrлік).+ıla 111a/11
[=2]
maħall: (Ar.) Yer.
m. 95a/3, 256a/9
m.+i+(2) 126b/7, 126b/7
m.+i+(3) 78a/8
m.-i қабул 78a/8
m.+ine 126b/6
[=6]
maħalle: (Ar.) Bir şehir veya kasabanın
bölündüğü kısımlardan her biri.
m. 112a/19
m.+sinde 169b/19
[=2]
maħallı: (Ar.) Bir yere mahsus, yerli.
m. 254b/17
[=1]
maħbūb: (Ar.) Muhabbet olunmuş,
sevilmiş, sevilen, sevgili.
m. 131b/10, 131b/11, 188a/14
[=3]
maħcūb: (Ar.) Utanmış, utangaç.
m. 111b/5, 242b/21
m.+ı+(3) 105a/2
m.-ı dālalet 105a/2
[=3]
maħfūz: (Ar.) Hifz olunmuş, saklanmış.
m. 207a/4, 248b/12, 260a/3
levh-i m. 207a/4

m.+da 106a/1, 147b/17, 157a/4,
235a/14
ilm-i m. 147b/17
levh-i m. 106a/1, 157a/4,
235a/14
m.+dan 260b/21
m.+dur 247a/14
[=9]
maħlūq: (Ar.) Halk olunmuş, yaratılmış.
m. 37b/3, 37b/4, 39a/17, 43b/7,
49a/6, 54a/13, 65b/15, 65b/16, 66b/3,
94b/6, 106b/23, 107a/1, 107a/13, 107a/2,
118b/12, 123a/19, 123a/20, 136a/19,
136b/18, 152b/9, 161a/16, 165a/22,
184a/11, 190a/3, 204b/4, 215a/1, 228b/16,
228b/17, 233b/14, 236a/5, 246b/6,
247a/13, 248a/16, 253b/23, 271b/12,
271b/14, 272b/1
m.+a 54b/22, 65b/19, 144b/3,
155b/1, 156b/19, 183b/17, 205a/7, 236a/5,
271b/2
envā'-ı m. 65b/19
m.+dan 39a/14, 54a/13, 248a/2,
268a/20, 176b/22
envā'-ı m. 176b/22
m.+duķ 108a/3
m.+dur 60a/5, 70b/12, 79a/20,
107a/2, 152b/8, 155a/23, 20a/3, 233b/15
m.+ı+(1) 102b/8, 165b/4, 204b/5
m.+ından 60a/5
m.+ıyuz 84a/18
m.+ları 166b/15
m.+umdur 255a/10, 255a/11,
255a/13

m.+uñ 49a/9, 65b/21, 106b/14,
152b/10, 166b/14, 167a/6, 236b/3,
259b/18, 260a/6, 262a/5, 272b/21

[=80]

mahlūkāt: (Ar.) Yaratılmışlar.

m. 94b/13

m.+a 112a/20

m.+uñ 222a/5, 271a/22

[=4]

maḥmaṣa: (Ar.) Açlık, açlıktan zayıf
düşme.

m. 2b/2

ḥālet-i m. 2b/2

[=1]

maḥmūd: (Ar.) Hamdolunmuş, övülmeye
değer.

m. 36b/5

m.+dur 75a/17, 194a/4, 194b/12

[=4]

maḥmūr: (Ar.) Sarhoşluğun verdiği
sersemlik.

m. 40b/13

[=1]

maḥrem: (Ar.) Haram, şeriatın yasak
ettiği şey.

m.+inden 133a/23

[=1]

maḥrūm: (Ar.) İstedliğini, dilediğini elde
edemeyen.

m. 4a/1, 23a/22, 47b/2, 64a/16,
64a/17, 68b/20, 75a/18, 77b/2, 93a/6,
109a/15, 114b/4, 118b/9, 120a/4, 120a/9,
120b/16, 127a/9, 130a/8, 141a/21, 146a/17,
146b/14, 167b/14, 187b/19, 188b/3, 18a/5,

190b/11, 191b/7, 195a/23, 196a/1, 198b/6,
209a/14, 209a/21, 209a/23, 210b/4,
215a/21, 215a/22

m.+lar 215a/20

m.+lardan 11b/23, 141a/20,
164b/16

m.+ları 215a/19

[=40]

maḥşūṣ: (Ar.) Birine ayrılmış olan.

m. 21a/4, 29b/22, 106b/19,
115b/15, 130b/22, 155b/3, 166b/10,
222a/17, 225b/18, 225b/19, 225b/23,
250a/15, 256b/11, 272b/21

m.+dur 82b/2, 261b/21

[=16]

maḥşūṣa: (Ar.) Mahsus, hususi.

m. 221a/18

[=1]

maḥşer: (Ar.) Haşrolunacak, toplanılacak
yer.

m. 11b/13, 97a/4, 138a/13, 154a/9,
178a/15, 178a/17, 217a/12, 234a/22,
234b/12, 235b/23, 244b/4, 216a/5

ehl-i m. 216a/5

m.+de 12a/20, 216a/3

m.+dür 244b/23

yevm-i m. 244b/23

m.+i+(3) 140a/14

m.-i kıyāmet 140a/14

[=16]

maḥv: (Ar.) Yok etme, ortadan kaldırma.

m. 12a/23, 12b/7, 44b/20, 78a/13,
106a/7, 114b/10, 117a/17, 189a/3, 189a/5,
208b/7, 239b/21, 241a/17

[=12]
maḥẓ: (Ar.) Tam, ta kendisi, aslı.
m.+ı+(3) 16b/19
m.-i münāfıklık 16b/19
[=1]
maḥzūl: (Ar.) Hor, hakir, perişan.
m. 43a/4, 81a/23, 104b/22, 116a/7,
118b/5, 123a/11, 141a/2, 181a/19, 182a/22,
188a/18, 189a/9, 189b/22, 198b/6, 256a/16
[=14]
maḥzūn: (Ar.) Hüzünlü, tasalı, kaygılı.
m. 98a/23, 262b/7, 263a/13
[=3]
ma'ın: (Ar.) Saf, akar su.
m. 162b/6
[=1]
ma'ışe: (Ar.) Geçinmek için lüzumlu olan
şey. bk. **ma'ıšet**
m.+ñüz 61a/6
[=1]
ma'ıšet: (Ar.) Geçinmek için lüzumlu olan
şey. bk. **ma'ışe**
m. 234a/9, 239a/17
taleb-i m. 234a/9
m.+dür 86b/8
m.+e 116a/17
m.+i+(2) 120b/3, 151a/20
m.+i+(3) 111b/20
m.-i dünyā 111b/20
m.+içün 223b/9
m.+in 244a/20
sebeb-i m. 244a/20
m.+ine 66b/9, 170a/14
esbāb-ı m. 66b/9

m.+leri 20a/13, 111b/19, 150b/7,
196b/21, 220b/17, 244b/15
m.+lerin 65b/19
sebeb-i m. 65b/19
m.+lerine 132a/21, 268b/3
esbāb-ı m. 268b/3
m.+lerümüz 111b/19
m.+ümi 45b/8
[=22]
maḳālāt: (Ar.) Sözcükler.
m.+ları 260a/4
[=1]
maḳālet: (Ar.) Söz.
m.+inden 207a/16
[=1]
maḳām: (Ar.) Mevki, yer, kat.
m. 36b/8, 51b/18, 149b/4, 189b/5
m.+a 114a/16, 146b/14
m.+da 123a/16
m.+dan 87a/10, 253b/7
m.+dur 36b/20, 37a/9, 243a/3,
243a/4
m.+ı+(2) 32b/21, 129b/11, 149a/23,
183b/5, 202b/17, 261a/12
m.+ı+(3) 1b/19, 19b/20, 143a/17,
104b/9, 106a/11, 257a/18
m.-i fānı 143a/17
m.-i ḳurbet 104b/9
m.-i menzilet 19b/20
m.-i refı 1b/19
m.-i sa'ādet 106a/11
m.-i şefā'at 257a/18
m.+ıdur 176b/2, 238a/5, 238a/8,
242b/4

m.+ın 163a/4, 163a/5, 201b/23
m.+ına 51b/1, 115a/13, 145b/22
m.+ında 19b/14, 51b/4, 100a/5,
139b/1
m.+ındadır 70b/16
m.+ından 36b/18, 162a/11
m.+lar 36b/19, 36b/7, 69a/8, 80b/2,
168a/10, 198b/23, 262a/17
m.+lardan 265a/21
m.+ları 35b/13, 48b/17, 51b/6,
77b/16, 162a/8, 265a/22
m.+ların 162a/8, 182a/15, 226a/10,
229a/8, 243a/1
m.+larından 268b/18
m.+larıñ 59a/9
m.+uñ 202b/16
m.+uñı 267a/5
[=65]

maḳāmlu: Makamlı, makam sahibi.

m. 19b/14, 51b/4, 145b/22
[=3]

maḳāşid: (Ar.) Maksatlar.

m.+ları 2a/8
m.+larına 205b/3
m.+uñuzı 234a/2
[=3]

maḳbere: (Ar.) Mezar, mezarlık.

m.+leruñüz 264b/3
m.+ye 190b/19
[=2]

maḳbül: (Ar.) Kabul olunmuş.

m. 39a/4, 52a/19, 52b/1, 59a/8,
63b/16, 68b/10, 76a/23, 117b/13, 127b/6,
267a/18

[=10]

maḳdūr: (Ar.) Güç, kuvvet, kudret.

m.+dur 75b/11
[=1]

maḳhūr: (Ar.) Kahrolmuş.

m. 81b/9, 116a/7, 116a/9, 123a/11,
189a/9
m.+dur 202a/19
m.+ıdur 173b/15, 184a/6
[=8]

maḳşūd: (Ar.) Kasdolunan, istenilen şey,
maksat. bk. **maḳşūda**

m. 2b/11, 16a/11, 32a/20, 39a/1,
40b/7, 41a/23, 87a/17, 88b/6, 91a/2,
91b/12, 116b/11, 134b/4, 139a/22,
162b/17, 184a/15, 204b/18, 204b/21,
230b/23, 236a/6
m.+a 4a/23, 4a/23, 142b/2, 254b/20
m.+dur 75a/17, 191a/17
m.+ı+(1) 139a/22
m.+ı+(2) 30a/15, 107b/21, 130b/3,
211b/8
m.+ı+(3) 13a/22, 28b/12, 40b/7,
190b/9
m.-ı Allāh 28b/12
m.-ı ḫayāt 13a/22
m.-ı 'ilm 40b/7
m.-ı kitāb 190b/9
m.+ına 266a/21
m.+lara 84a/1
m.+ları 49a/11, 90a/20, 98a/10,
109a/20
m.+ların 183b/17
m.+larıñuza 63a/12, 84a/9, 102a/19

m.+uñ 251b/12

[=45]

maḫṣūda: (Ar.) Kasdolunan, istenilen şey, maksat. bk. **maḫṣūd**

m.+ları 29a/23

[=1]

māl: (Ar.) Varlık, servet.

m. 34a/13, 47b/5, 64b/18, 78b/19, 86b/1, 86b/1, 86b/13, 86b/15, 86b/18, 86b/19, 89b/3, 91a/5, 102a/5, 10a/12, 111b/17, 116b/3, 152b/6, 158a/2, 168a/5, 170a/18, 19a/12, 208a/17, 208a/23, 223b/19, 224b/1, 224b/3, 224b/6, 226a/5, 231a/19, 253a/5, 253a/7, 256b/1, 264b/17, 264b/5, 265b/12, 265b/17, 270b/15, 272b/10

m.+a 120a/20, 263b/17

m.+da 47a/22, 135a/11, 216a/21

m.+dan 167b/6, 168a/17, 192b/14, 193b/13, 193b/18, 227b/6, 257b/7, 257b/7

m.+ı+(1) 19a/13, 208a/17, 215a/11, 254a/16, 263b/15, 265b/15, 265b/15, 265b/17

m.+ı+(2) 74a/3, 179a/12, 179a/23, 193b/14, 193b/6, 195a/16, 218b/15, 224a/23, 224b/7, 244a/14, 256b/16

m.+ı+(3) 86a/14, 179a/10, 179a/21, 179a/7, 179a/7, 179a/8, 179b/10, 179b/3, 187a/11, 135a/16, 179a/18, 187a/12, 197a/19, 126a/8

m.-ı ğanımet 135a/16, 179a/10, 179a/18, 179a/21, 179a/7, 179a/7, 179a/8, 179b/10, 179b/3, 187a/11, 187a/12, 197a/19

m.-ı Ḥayber 126a/8

m.-ı ni‘met 86a/14

m.+ıla 86b/11, 115a/2, 134b/17, 189a/20, 193b/1, 208a/13, 215b/10, 252b/20, 260a/10, 260a/11, 260a/11, 264b/18

m.+ıladur 89b/5

m.+ın 34a/21, 50b/9, 78b/3, 91b/12, 115a/12, 129a/14, 129b/14, 179a/2, 187a/19, 224b/6, 249a/14, 24a/19, 252b/18, 253a/4

m.+ına 10a/11, 35b/18, 40a/12, 63a/23, 112b/16, 195a/16

m.+ından 41a/11, 41a/12, 115a/4, 151b/21, 151b/22, 152a/5, 179a/4, 180a/2, 187a/22, 193b/12, 227b/5, 249a/9, 256a/14, 256a/11, 256b/14

m.+ını 152a/2, 171b/2, 256b/15, 257b/8

m.+ısa 64b/18

m.+ıyla 269b/2

m.+lar 97b/22

m.+lardan 262b/1

m.+ları 28a/5, 176a/7, 218a/6, 224b/2

m.+larıyla 135b/4

m.+ların 41a/7, 62b/14, 68b/2, 69a/5, 91b/7, 103b/11, 179a/1, 179a/23, 209b/4, 209b/7, 220b/21, 253a/1, 253a/3, 256a/23, 267a/7

m.+larına 91b/13, 98a/2, 176a/6, 211a/1, 257b/12

m.+larında 10a/12, 138b/3, 141a/19, 176a/20, 215a/17, 263a/3

m.+larından 86b/14, 98a/1, 143a/5,
168a/20, 193b/8, 210b/22, 234b/13,
256a/23, 262a/1

m.+larını 171a/21, 178a/10, 178b/7

m.+larınıñ 65a/18

m.+larıyla 238b/11

m.+larumuzdan 64b/18, 167b/3

m.+laruñuzdan 168a/3, 196a/5

m.+um 213a/18, 264b/8, 270b/13

m.+umıla 270b/14

m.+umuz 49b/2, 65a/1, 124a/15,
124a/19, 175b/11, 179b/4

m.+umuza 10a/18

m.+umuzdan 226a/23

m.+uñ 231a/19

m.+uñdan 264b/8

m.+uñı 19a/17, 19a/21, 152a/2

m.+unuñ 152a/4

m.+uñuz 171a/23, 175b/14, 193b/6,
196a/10, 218a/11

m.+uñuza 79b/4

m.+uñuzdan 9b/23, 10a/2, 120b/16,
193b/11, 223b/17

m.+uñuzı 120b/6, 120b/8

m.+uñuzıla 189a/20

[=221]

mā-lā ya' nī: (Ar.) Manasız, faydasız, boş.

m. 117b/10

[=1]

mālcağız: Malcağız. bk. **mālcağaz**

m.+ın 98a/10

[=1]

mālcağaz: Malcağız. bk. **mālcağız**

m.+ı+(1) 102a/6

m.+ını 168a/7

m.+larla 222b/19

m.+larına 105b/5, 163b/21

[=5]

maldār: (Ar.+Far.) Malı olan, zengin.

m. 64b/19

m.+lar 155b/2

[=2]

mālik: (Ar.) Bir şeye sahip, bir şeyi olan.

m. 13b/6, 46a/23, 74a/2, 84a/17,
89a/17, 93a/16, 94b/22, 126a/11, 133a/4,
133a/4, 133a/9, 167b/4, 215b/10, 235b/9,
242a/5

m.+e 93a/20, 93a/20

m.+i+(2) 37b/1, 271b/2

m.+idür 272b/19

m.+lerdür 225a/17

m.+leri 225a/20

m.+leruñ 271b/2

[=23]

mālikü'l-mülk: (Ar.) Allah. bk. **mālikü'l-
mülük**

m. 95a/15

[=1]

mālikü'l-mülük: (Ar.) Allah. bk.
mālikü'l-mülk

m. 167a/13

[=1]

māllu: Malı olan.

m. 117b/9

[=1]

ma'lūm: (Ar.) Bilinen.

m. 18a/4, 18b/11, 27b/17, 33b/8,
53a/9, 64a/10, 76a/15, 77a/8, 108a/23,

108b/1, 108b/17, 117a/23, 120b/10,
128b/15, 130b/1, 134b/20, 137b/8, 137b/9,
138a/21, 141a/19, 150a/13, 150b/22,
152b/1, 157a/19, 159b/7, 164a/7, 165a/20,
184b/1, 194b/21, 197b/8, 208a/2, 20a/22,
211b/17, 215a/18, 217b/11, 231b/7,
251a/18, 264b/1, 270a/5

m.+dur 46b/11, 83b/18, 85b/12,
88a/4, 94b/9, 100b/10, 111b/22, 111b/4,
129b/6, 156a/23, 199b/17, 205b/11,
210b/7, 232a/21, 237b/3

[=54]

ma' lūmāt: (Ar.) Malum olan, bilinen
şeyler.

m. 204b/5

[=1]

ma' mūr: (Ar.) Bayındır, şenlikli.

m. 129b/6, 77a/10, 157a/15

[=3]

ma' nā: (Ar.) Anlam. bk. **ma' nī**

m. 240a/18

m.+sı 258a/18

beyān-ı m. 258a/18

[=2]

māni': (Ar.) Engel.

m. 5a/15, 37a/22, 38b/18, 53b/7,
56b/4, 82b/7, 123b/5, 158a/19, 158a/20,
166b/9, 177a/1, 184a/19, 185b/19,
196a/16, 199a/5, 212a/10, 214a/9, 232b/22,
247a/4, 254b/7, 255b/19, 259a/21

m.+i+(2) 55b/6, 80a/9, 101a/2,
187a/8, 202a/20, 247a/18

[=28]

ma' nī: (Ar.) Anlam. bk. **ma' nā**

m. 64a/3, 95b/1, 106a/8, 165b/6,
190b/20, 227a/8, 228a/12, 228a/20, 259a/3,
259b/17, 264a/17

m.+de 46a/20

m.+den 73a/4, 74a/4, 139b/8,
259a/3

m.+ler 13a/15, 69a/15, 184a/16,
241a/19

m.+lere 216b/7

m.+si 2a/19, 3b/12, 4b/11, 4b/11,
27b/21, 28b/10, 28b/11, 28b/17, 28b/18,
28b/19, 29a/3, 29a/6, 33b/8, 34b/7, 35a/18,
38a/4, 44a/18, 45a/6, 50a/3, 52a/7, 55a/5,
55a/6, 64a/2, 73a/2, 73a/22, 83a/9, 111b/1,
115a/16, 117a/4, 118b/3, 136a/6, 137a/10,
141a/1, 156b/19, 157a/23, 158a/14,
159b/19, 169a/17, 176b/10, 216b/5,
227a/17, 234b/20, 258a/10, 25b/21,
272a/13, 272a/9

m.+sidür 6a/19

m.+sin 1b/11, 28b/13, 33b/14,
34b/9, 45a/10, 83a/15, 222b/4

m.+sinde 33b/13, 35a/1, 48a/12,
68a/17, 78b/21, 98a/16, 111a/18, 113a/2,
133b/15, 139a/22, 151b/1, 157b/4, 190b/8,
202b/21

m.+sinden 13b/23, 18a/1, 51a/13,
66a/7, 81a/19, 92a/16, 96a/18, 109b/9,
111a/14, 163b/3, 262a/9, 270a/13

m.+sine 8a/18, 250b/20

m.+sinedür 2b/7, 8a/15, 151a/13,
258b/7, 272a/10

m.+sini 43b/8, 95a/19, 100b/23

[=111]

ma' nice: Manaya göre.

m. 3a/6

[=1]

ma' niyā: (Ar.) Manalar.

m. 258b/7

[=1]

manşib: (Ar.) Devlet hizmeti, memuriyet.

m. 18a/9, 51b/13, 98a/4, 98a/4,
181a/22, 272b/10

'izzet-i m. 98a/4

m.+da 135a/11

m.+i+(2) 98a/4, 98a/5

m.+i+(3) 98a/12

m.-i ālet 98a/12

m.+ıla 209b/12

m.+ın 98a/10

m.+ına 62b/4, 73a/6

m.+ından 49b/17

[=15]

manşūr: (Ar.) Galip, muzaffer.

m. 116a/9

[=1]

manzūd: (Ar.) Üst üste istif edilmiş.

m.+durur 163a/10

[=1]

marāz: (Ar.) Hastalık, illet.

m.+i+(3) 264a/13

m.-i evcā' 264a/13

[=1]

ma' rifet: (Ar.) Bilgi, ilim, irfan.

m. 135b/20, 169b/8

m.+e 248a/15, 252b/21

m.+i+(1) 252b/20

m.+i+(3) 256b/6

m.-i imān 256b/6

m.+le 74b/21

[=7]

ma' rūf: (Ar.) Herkesçe bilinen, tanınmış,
belli.

m. 70a/6, 113a/23, 115b/19,
148b/4, 218a/2

emr-i m. 70a/6, 113a/23,

115b/19, 148b/4, 218a/2

m.+ıla 231b/16

[=6]

marzī: (Ar.) Rıza gösterilmiş, beğenilmiş,
hoşnutluk.

m. 117b/13

[=1]

maşdar: (Ar.) Fiillerin isim şekli, isim-fiil.

m.+dur 8a/18

[=1]

mā-sebak: (Ar.) Sebkat eden, geçen,
geçmiş.

m. 178b/8

[=1]

maşhara: (Ar.) Alay ve eğlence konusu.

m.+ya 16a/19, 16a/21, 30b/11,
37a/16, 62b/3, 69a/11, 7b/18, 83b/10,
83b/12, 102a/1, 132b/6, 132b/9, 132b/9,
168b/21, 168b/21, 16b/15, 16b/18, 16b/8,
214a/22, 221b/14, 226a/19, 243a/22,
243b/2, 265b/9

[=24]

ma' şiyet: (Ar.) Asilik, itaatsizlik. bk.
masiyyet

m. 70b/19, 72a/11, 79b/5, 85a/14,
216a/7, 235a/10, 246b/23, 247b/20,
249b/11, 255a/20, 256a/3, 256a/3, 261b/12
şirk-i m. 247b/20
m.+den 80a/12
m.+e 70a/13
m.+i+(1) 249b/12, 256a/5
m.+ile 252b/22
m.+ler 79b/8, 230a/16, 255a/23
m.+lerden 61a/9, 150b/21, 183b/11,
197b/23, 198a/1, 217b/3, 224a/11,
255a/17, 262a/16, 262a/19
m.+lere 72b/6, 118a/7, 118b/1
m.+leri 242b/17, 250a/11
m.+lerinden 226a/12
[=37]

ma'şiyet: (Ar.) Asilik, itaatsizlik. bk.

ma'şiyet

m. 33a/7, 53b/9, 71b/14, 71b/5,
98b/2, 99a/15, 100b/2, 103b/2, 104b/15,
111a/3, 116a/22, 130a/23, 160a/2, 163b/22,
174b/15, 188b/3, 189b/18
m.+de 60b/19
m.+den 12a/13, 12a/17, 49a/1,
53a/17, 71b/13, 133a/10
m.+dür 133b/10, 133b/11, 196b/13
m.+e 26a/15, 33a/15, 131b/17,
131b/18
m.+i+(1) 131b/14, 131b/19, 160a/3
m.+lerden 93b/5, 159b/20
m.+leri 131b/7, 160b/10, 174b/16
m.+lerle 201a/6
m.+miş 130b/1
m.+üñüz 18b/6

[=42]

maşlahat: (Ar.) İş, husus.

m. 33a/23, 33b/2, 39a/20, 64b/10,
64b/13, 77a/9
m.+a 64b/13
m.+dan 99a/16, 131b/23
m.+ı+(2) 133b/1
m.+içün 125b/14
m.+ında 251b/19
m.+larında 157b/12
m.+laruñuza 158b/1
m.+uma 129a/12
m.+uñuz 142b/1
[=16]

maşnū' : (Ar.) Sanatla yapılmış.

m.+dur 166b/1

[=1]

maşnū' at: (Ar.) Sanatla yapılmış şeyler.

m.+a 112a/19
m.+dan 233b/21
m.+dur 73a/23
m.+ı+(1) 195b/7
m.+ı+(2) 233b/22
m.+ına 105a/1
m.+lardan 79b/23
m.+uñ 183b/15
[=8]

maşrū' : (Ar.) Sara hastalığına
tutulmuş.

m. 203b/14

[=1]

ma'şūm: (Ar.) Suçsuz, kabahatsiz; küçük
çocuk.

m. 162b/1, 162b/2

m.+iken 164b/2
m.+lardur 182a/19
[=4]
māša' allah: (Ar.) Allah'ın istediği gibi.
m. 248b/8
[=1]
maşraba: (Ar.) Su kabı.
m.+lar 162b/4
[=1]
maşriq: (Ar.) Doğu.
m. 87b/5, 112b/23, 148b/20,
217a/3, 217a/4, 240b/20
m.+a 113a/17, 243b/21, 261a/14
m.+da 148b/21, 158a/15
m.+ı+(2) 217a/3
m.+ında 8b/11
m.+ınuñ 158a/12, 158a/12
m.+lara 217a/5
m.+ları 15b/5
m.+uñ 158a/13, 158a/13, 222b/13
[=20]
ma'sūk: (Ar.) Sevilen, sevilmiş.
m. 26b/20
m.+ına 191a/2
m.+larından 26b/21
[=3]
maṭrūd: (Ar.) Kovulmuş.
m. 38a/13, 43a/4, 117b/14, 127a/9,
241a/4, 245a/2, 252b/17, 252b/22
m.+dur 75a/18, 190b/14
[=10]
mā'ūn: (Ar.) Malın zekatı.
m. 269a/9
[=1]

māyide : (Ar. <mā'ide) Üzerinde
yemek bulunan sofr.
m.+leriyle 229b/12, 229b/17
[=2]
māyil: (Ar. <mā'il) Bir yana
eğilmiş; istekli, hevesli.
m. 159a/17, 159a/18, 159a/18,
159a/19, 159a/20
m.+dür 160b/18
[=6]
maymūn: (Ar.) Maymun.
m. 164b/5, 234b/2
m.+a 12b/10
[=3]
maẓarrat: (Ar.) Zarar, ziyan.
m. 124a/22
[=1]
maẓleme: (Ar.) Gereç, malzeme.
m. 215b/16
[=1]
maẓlūm: (Ar.) Zulüm görmüş.
m. 44a/15, 50b/14, 81a/12
m.+iken 81a/12
m.+lar 81b/12, 81b/16
m.+ları 181b/6
m.+larıuñ 232a/9
[=8]
maẓmaẓa: (Ar.) Abdest alırken ağza su
alma, ağız çalkalama.
m. 121b/1, 121b/23
[=2]
ma'zūllıq: Azledilme.
m. 73a/7
[=1]

ma'zûlsız: Azledilmemiş.

m. 77b/18

[=1]

ma'zûr: (Ar.) Özürlü, özürü olan.

m. 251a/19

[=1]

mebgûz: (Ar.) Buğzedilmiş, nefret edilmiş, sevilmemiş.

m. 131b/10, 131b/11

[=2]

mebnî: (Ar.) Bina olunmuş, yapılmış, kurulmuş

m.+dür 191a/23

[=1]

mecâl: (Ar.) Güç, kuvvet.

m. 10b/12, 16a/5, 35a/13, 44a/22, 52b/23, 97a/1

m.+i+(2) 21b/15, 23a/12, 260b/5, 79b/19, 87a/12, 214b/21

m.+leri 22a/21, 67a/13, 88b/23, 154a/6

m.+ûñ 48b/5

[=17]

mecâzî: (Ar.) Mecazla ilgili olan.

m. 258a/18

[=1]

mecbûl: (Ar.) Yaratılmış.

m.+dür 38b/23

[=1]

meclîs: (Ar.) Oturulacak, toplanılacak yer.

m.+e 175a/9, 187b/7

m.+in 260b/11

ehl-i m. 260b/11

m.+inde 74b/9, 133a/23

m.+inden 226b/9

m.+ine 191b/11

m.+lerde 175a/13

m.+lerinde 163a/1

m.+lerine 92a/3, 262b/16

[=11]

mecmû': (Ar.) Cemolunmuş, toplanmış, bir araya getirilmiş.

m. 20b/6, 21b/3, 255b/19, 48b/3, 54a/13, 54b/13, 63a/1, 69b/21, 78b/22, 80a/14, 83a/22, 88a/15, 94b/14, 94b/17, 129a/16, 152b/21, 195a/2

m.+i+(2) 50a/8, 117a/17

m.+i+(3) 122b/2, 150b/19

m.-ı hâlâyık 122b/2

m.-ı hâzır 150b/19

m.+ımı 97b/19, 143a/12

m.+ınuñ 137b/14

m.+ñuzun 194a/10

[=25]

mecnûn: (Ar.) Çıldırılmış, deli, divane.

m. 140b/19, 140b/19, 144a/6, 146b/22, 207a/13, 207a/6, 211b/13, 222b/16, 240b/19

m.+dan 207a/9

m.+dur 140b/18, 207b/21, 211a/21, 213b/22

[=14]

mecrûh: (Ar.) Cerholunmuş, yaralanmış.

m. 109a/19, 177a/13

[=2]

meded: (Ar.) Yardım, imdat.

m. 9b/2, 29a/5, 58b/7, 79a/15, 218a/10

m.+üm 17a/22

m.+üñüz 17a/22

[=7]

medh: (Ar.) Övme, birinin iyi şeylerini söyleme.

m. 13a/13, 34a/1, 34a/4, 36a/13, 50a/12, 92a/18, 92a/19, 151b/10, 151b/10, 151b/11, 151b/13, 151b/14, 151b/14, 151b/15, 151b/15, 151b/16, 151b/16, 151b/17, 180a/3, 180a/3, 180a/3, 262a/5, 269a/8

[=23]

mefhüm: (Ar.) Fehmolunmuş, anlaşılması.

m. 111b/4

[=1]

meğer: (Far.) Meğer, oysaki, halbuki.

m. 9b/4, 25a/7, 31a/20, 31b/11, 38a/22, 38b/7, 79b/15, 92a/16, 92a/2, 94b/23, 99b/4, 122b/18, 125a/8, 129a/6, 133a/18, 151a/3, 152a/16, 152b/6, 159a/9, 165a/21, 165b/5, 172b/11, 175b/21, 176a/21, 182a/22, 185b/10, 188b/16, 190b/6, 192b/14, 196b/12, 221b/18, 241a/12, 247b/18, 251b/2

[=34]

mehir: (Ar.) Erkek tarafından kadına verilen nikah bedeli. bk. **mehr**

m. 187a/12

m.+den 187a/4

m.+inden 186b/17

m.+lerin 187a/7

m.+lerini 186b/20

[=5]

mehl: (Ar.) Vade, vakit verme.

m.+i+(3) 79b/18

m.-i müddet 79b/18

[=1]

mehleke: (Ar.) Helak olacak yer, tehlikeli yer.

m.+den 60a/14, 60a/16

m.+ye 102a/14

[=3]

mehr: (Ar.) Erkek tarafından kadına verilen nikah bedeli. bk. **mehir**

m.+in 186b/20

m.+inden 187a/5

[=2]

mehzüm: (Ar.) Hezimete uğramış.

m. 126a/18

[=1]

mekān: (Ar.) Yer, mahal.

m. 205a/4, 234a/1, 247a/2

m.+a 205a/9, 268b/18

m.+da 269b/2

m.+dan 22b/4, 149a/3, 154a/10, 183b/21

m.+ı+(2) 149a/3, 205a/9

m.+ıdur 243a/6

m.+ına 244a/21, 248a/11

m.+lar 252a/18, 271b/10

m.+ları 63a/19, 242b/21

m.+ların 141a/22

m.+larıñuzda 90b/5

m.+uñuz 106b/4

[=22]

mekānlu: Mekanı olan.

m. 244a/21

[=1]

mekārim: (Ar.) Keremler, cömertlikler.

m.+i+(3) 80b/5

m.-i ahlāk 80b/5

[=1]

mekāyir: (Ar.) Hileler, aldatmalar.

m.+lerinden 273a/2

[=1]

meknūn: (Ar.) Dizilmiş.

m.+dur 165a/14

[=1]

mekr: (Ar.) Hile, düzen.

m. 34b/11, 44a/8, 91b/17, 148a/22,
220b/22, 272b/8

m.+inden 123b/2

m.+indendür 175a/3

[=8]

mekrūh: (Ar.) Yapılması şeriatçe hoş
görülmeyen hâl.

m. 131b/10

m.+dur 115a/14, 115a/14, 115a/3

[=4]

mekś: (Ar.) Durma, bekleme, bir yerde
kalma, eğlenme.

m. 238a/21

ṭūl-ı m. 238a/21

[=1]

meksūfu'l-ḳalb: (Ar.) Kararmış kalp.

m.+ıdı 111b/14

[=1]

mektūb: (Ar.) Yazılmış, mektup.

m. 106a/1

[=1]

melāike: (Ar.) Melekler.

m. 7b/10

m.+ler 27a/21, 27a/21, 220a/21

[=4]

melālet: (Ar.) Usanç, usanma, bıkmama.

m. 32b/17, 46b/18, 53b/16, 100a/9,
121a/10, 169a/16, 174b/20, 206a/16,
210b/3

m.+den 206a/15

m.+ümüz 169a/17

[=11]

melāmet: (Ar.) Ayıplama, kınama;
azarlama, çıkışma.

m. 17a/21, 17a/21, 26a/5, 26a/6,
26a/6, 142b/21, 142b/21, 144a/11,
151a/11, 209a/21, 215b/11, 215b/13,
227a/5, 227a/6, 227a/7, 262b/20, 262b/21,
262b/22

m.+i+(2) 215b/14

m.+ine 139b/15

[=20]

melā-yı a'lā: (Ar.) Yüce cemaat.

m.+dan 16a/7

[=1]

melekī: (Ar.) Meleğe mensup, melekle
ilgili.

m. 53a/22

[=1]

melekūt: (Ar.) Ruhların ve meleklerin
âlemi.

m.+ı+(2) 205a/4

[=1]

melekū'l-mevt: (Ar.) Ölüm meleği,
Azrail.

m. 35a/4, 35a/6, 15a/2, 15a/4,
119a/4, 170b/8

m.+dür 50a/23, 165b/16, 236a/8

m.+i+(1) 35a/5

[=10]

melik: (Ar.) Padişah, hakan, hükümdar.

m. 6a/8, 6a/8, 245b/11, 245b/12, 245b/19, 245b/2, 245b/20, 245b/20, 245b/7, 245b/8, 245b/9, 246a/1, 246a/16, 246a/2, 246a/22, 246a/3, 246a/4, 246a/7, 246a/8, 266b/16, 266b/19, 266b/20, 267a/14, 267a/17, 267a/19, 267a/9, 271b/5

m.+e 246a/7

m.+i+(1) 246a/14

m.+i+(2) 266a/16, 266a/17, 271b/4, 272b/21

m.+ine 246a/13

m.+lerindenidi 266b/12

m.+üñ 246a/13

[=36]

melül: (Ar.) Usanmış, bıkmış, bezmiş.

m. 30a/17, 30a/19, 43a/18, 53a/4, 59a/13, 59b/10, 59b/11, 62b/11, 70b/18, 72b/9, 83b/7, 88a/12, 98a/23, 108b/17, 110b/9, 127a/18, 127b/1, 129a/22, 130b/17, 132b/1, 132b/1, 132b/3, 133b/14, 137a/13, 140a/7, 142b/5, 144a/2, 144a/4, 146b/22, 147b/8, 165a/10, 169a/12, 169a/14, 179b/10, 18b/22, 210b/11, 230a/1, 257a/13, 25b/14, 25b/14, 25b/15, 262b/7, 263a/23, 269b/1

[=44]

mel'ün: (Ar.) Lanetlenmiş.

m. 38a/13, 38a/18, 38a/23, 38b/2, 38b/5, 46b/1, 89b/5, 90b/20, 94a/2, 213b/22, 214a/21, 214a/23, 214b/2,

214b/9, 224b/23, 225a/2, 225a/20, 241a/4, 270b/6

iblis-i m. 94a/2

m.+a 271a/11

m.+ıla 21a/17

m.+ları 93b/11

[=22]

memdüh: (Ar.) Medholunmuş, övülmüş.

m.+dur 246b/7

[=1]

memleket: (Ar.) Ülke, devlet toprağı.

m. 129b/6

m.+i+(2) 129b/7, 190a/7

m.+üñ 246a/3

[=4]

memlük: (Ar.) Kul, köle.

m.+i+(1) 165b/19

[=1]

memnū: (Ar.) Menedilmiş, yasaklanmış.

m. 163a/15

[=1]

men': (Ar.) Yasak etme.

m. 7a/4, 9b/3, 10a/10, 10a/21, 30a/10, 30a/12, 38a/2, 3a/1, 45b/10, 46a/19, 48a/11, 55a/23, 55b/3, 56a/21, 56b/14, 64b/5, 70b/7, 74b/16, 79b/14, 79b/15, 85a/6, 87a/23, 87b/6, 93b/23, 102a/7, 103a/4, 104a/3, 105b/7, 107a/1, 108a/14, 110a/3, 112b/13, 112b/14, 112b/21, 112b/21, 113a/19, 114a/21, 114a/23, 115b/18, 116a/9, 116b/6, 119b/11, 119b/5, 120a/15, 120a/16, 121b/14, 121b/14, 121b/7, 122a/4, 124b/1, 125a/10, 126a/2, 126b/1, 126b/1, 126b/17,

126b/19, 126b/6, 126b/7, 127a/16,
127a/17, 128b/5, 130b/13, 131a/9,
133b/18, 143a/22, 147b/22, 150b/3,
151b/14, 152a/16, 156b/3, 158b/23,
15a/18, 15a/19, 165a/19, 165a/20, 165b/15,
166b/4, 172b/14, 176a/19, 176a/4, 176b/5,
178a/19, 178b/14, 179a/19, 17a/10,
17b/10, 17b/14, 180b/5, 185b/12, 188a/17,
191b/1, 192a/20, 192a/22, 195b/15,
195b/19, 197b/8, 205b/11, 208a/12,
208a/12, 208a/18, 209a/19, 209a/23,
212a/10, 214a/9, 215a/12, 215a/15, 217b/7,
218b/17, 219b/10, 219b/7, 221b/1,
225b/20, 227b/3, 234b/14, 238a/10,
238a/7, 242b/21, 247b/12, 249b/10,
255b/15, 257b/13, 25b/15, 260a/19,
260a/21, 260a/21, 260b/11, 260b/7,
265b/15, 266b/14, 267a/13, 267a/14,
267b/4, 267b/5, 267b/5, 268b/23, 269a/3,
269a/9, 269b/20

[=138]

menāfi': (Ar.) Menfaatler, yararlar,
çıkarlar.

m.+ler 237b/16

[=1]

menān: (Ar.) İhsanı bol, en çok nimet
veren Allah.

m. 149b/22

[=1]

menāş: (Ar.) Kaçıp sığınılacak yer.

m. 29a/7, 29a/8

[=2]

menāşib: (Ar.) Pâyeler, makamlar,
rütbeler.

m.+ı+(3) 40b/12

m.-ı dünyā 40b/12

m.+ına 202b/17

[=2]

menāzil: (Ar.) Menziller, duraklar, konak
yerleri.

m. 9a/1

m.+inde 8b/22

m.+lerinde 8b/20

[=3]

menba' : (Ar.) Kaynak, pınar.

m.+ından 111b/14

[=1]

menber: (Ar.) Camilerde hatibin çıkıp
hutbe okuduğu merdivenli kürsü. bk.

minber

m. 191b/22

m.+ler 91b/12

m.+lerde 258a/21

[=3]

mendüb: (Ar.) Şeriatçe yapılması uygun
görülen.

m. 207b/16

[=1]

menfa'at: (Ar.) Fayda, kâr, çıkar, yarar.

m. 14b/4, 39a/20, 59a/23, 59a/9,
62a/22, 63a/10, 63a/22, 63b/1, 64a/21,
64b/1, 65b/15, 66a/20, 70b/18, 75a/13,
83b/4, 84a/10, 8a/20, 93a/4, 99b/23,
124a/23, 136b/17, 13b/13, 144a/13,
148a/12, 148a/8, 149b/17, 149b/17,
150a/8, 158b/1, 171b/13, 176a/14,
176a/21, 17a/16, 181b/1, 185a/22,
194b/11, 203b/10, 204a/14, 212a/23,

216b/14, 217b/7, 226b/6, 232b/12, 232b/7,
234a/12, 234a/3, 248b/15, 248b/16,
248b/22, 253a/17, 255a/14, 255a/15,
263a/6, 264b/18, 264b/4

m.+çün 269a/10

m.+e 66a/6

m.+i+(1) 63b/13, 124b/1

m.+i+(2) 46a/2, 47a/9, 59a/10,

63b/19, 72a/10, 87b/15, 113b/17, 153b/23,
164b/17, 192b/17, 192b/5, 194b/11,
205a/15, 208a/13, 213a/18, 258b/16,
269a/11

m.+içün 165a/3

m.+idür 80a/11

m.+inde 57b/21

m.+inden 203b/4

m.+ler 102b/4, 157b/18, 158b/3,

207a/2, 234a/13, 237b/18, 260a/2

m.+leri 112b/12, 158b/12

m.+lerle 255a/12

m.+lerüñüzi 204b/19

m.+üñüz 158a/20

[=92]

menfa'atlen-: Faydalanmak, yararlanmak.

m.-esiz 186a/11

m.-üp 111a/12

[=2]

menfa'atsiz: Faydasız, yararsız. bk.

menfa'atsüz

m. 25a/2

[=1]

menfa'atsüz: Faydasız, yararsız. bk.

menfa'atsiz

m. 143a/4

[=1]

menhî: (Ar.) Haram olmuş, yapılması
menedilmiş.

m.+dür 151b/16

[=1]

meni: (Ar.) Döl suyu, sperm.

m.+den 141b/6, 228b/5

m.+si 137a/8, 145a/10

[=4]

menküş: (Ar.) Nakşolunmuş, işlenmiş.

m. 161a/15

[=1]

mensüb: (Ar.) Bir kimseye bir şeye nisbeti
olan, bir şeyle ilgisi bulunan.

m.+lardur 135a/8

[=1]

mensüh: (Ar.) Nesh olunmuş, hükümsüz
bırakılmış, hükmü kaldırılmış.

m. 2b/9, 42b/15, 71a/16, 103a/11,
118a/14, 187a/13, 250b/4, 269b/19

m.+dur 103a/13, 115a/9, 186b/20,
187a/13, 187a/5

[=13]

menşür: (Ar.) Neşrolunmuş, dağıtılmış,
yayılmış.

m. 49b/15, 77a/18, 90b/21

hebā-yı m. 49b/15, 77a/18

[=3]

menzil: (Ar.) Güzergâh, konak yeri.

m. 252a/7

m.+de 8b/12, 78b/4, 100a/6,
200a/4,

ketb-i m. 78b/4

m.+den 8b/11

m.+e 4a/21, 4a/23, 9a/2, 9a/2, 9a/3,
9a/7
m.+i 8b/12
m.+i+(1) 8b/13
m.+idür 8b/11
m.+in 115b/5
m.+inde 202b/11
m.+ine 58a/14, 115b/6
m.+ini 236a/17, 267a/5
m.+lerde 268a/1
m.+lere 230b/14
m.+leri 116a/19, 124a/9, 157a/18
m.+lerin 115b/6, 214a/14
m.+lerine 58a/16, 115b/8, 115b/8
m.+lerini 9a/4, 115b/4, 236b/1
m.+lerümüzi 126b/23
m.+lerüñüzde 45b/18
m.+ümüze 58b/8
[=37]
menzile: (Ar.) Makam, rütbe, derece. bk.
menzilet
m.+sinde 202b/12
[=1]
menzilet: (Ar.) Makam, rütbe, derece. bk.
menzile
m. 19b/20
maḳām-ı m. 19b/20
m.+i+(2) 132b/11
[=2]
menzillü: Makamlı, rütbeli. bk. **menzillü**
m. 58b/8, 115b/6
[=2]
menzillü: Makamlı, rütbeli. bk. **menzillü**
m. 115b/5

[=1]
mercān: (Ar.) Mercan.
m. 160b/5
[=1]
mercimek: (Far.) Mercimek.
m. 267b/20
m.+den 268a/12
m.+dür 157b/20
[=3]
merdūd: (Ar.) Redd olunmuş, kovulmuş.
m. 17b/4, 53b/1, 117b/1, 117b/14,
252b/17
m.+dur 256a/10
m.+ların 35b/7
[=7]
merḫaba: (Ar.) Selamlaşma sözü.
m. 238b/18
[=1]
merḫamed: (Ar.) Şefkat gösterme, acıma.
bk. **merḫamet**
m.+den 38a/12
[=1]
merḫamet: (Ar.) Şefkat gösterme, acıma.
bk. **merḫamed**
m. 68a/20, 70a/22
m.+i+(2) 68a/19
[=3]
merḫūm: (Ar.) Allah'ın rahmetine
kavuşmuş; ölmüş, ölü.
m. 98b/3
m.+dur 130b/5
[=2]
mermer: Mermer.
m.+dendür 203a/13

[=1]

mersin: Mersin ağacı.

m. 36a/12

[=1]

mertebe: (Ar.) Derece, rütbe.

m. 39a/7, 115a/22, 11a/11, 162b/3,
172b/12, 179b/23, 222b/7, 223b/19,
223b/5,

m.+de 146a/9

m.+den 146a/6

m.+ler 124a/4, 128a/11, 129b/12,
146a/4, 146b/12, 151a/1, 167b/6, 196a/1,
204a/19, 207a/14, 213a/9, 222a/16,
222a/17, 249b/16, 265a/20

m.+lerde 249b/17

m.+lerden 141a/15, 230b/20

m.+lere 11a/9, 130a/3, 146b/11,
243a/10, 246b/17, 253b/8

m.+leri 41a/2, 51b/10, 100a/11,
128a/17, 161b/20, 161b/22, 210b/15,
253b/9, 258a/23, 269a/18

m.+lerin 54b/6, 100a/1, 135a/8,
141a/11, 145b/7, 145b/8, 146a/6, 161b/19,
186a/4, 226a/11

m.+lerinden 146a/8

m.+lerine 171a/1

m.+lerüñüzi 120b/5

m.+müz 64b/15

m.+ni 258a/19

m.+ñüzce 45b/18

m.+si 40b/5, 54b/5, 79a/1, 83b/9,
89a/8, 111a/1, 132b/10, 202a/2, 223b/14,
223b/14, 240b/13

m.+sin 100a/1, 121a/2, 175a/17

m.+sinde 53a/23, 53b/1, 146a/5,

176b/1

m.+sindedür 223b/11

m.+sinden 86b/8

m.+sine 146b/3, 170a/7, 243a/3

m.+ye 60a/10, 114b/20, 161b/11,
161b/9, 229a/16

m.+yi+(1) 258b/1

m.+siyile 54a/13

kemâl-i m. 54a/13

[=91]

mertebelü: Rütbeli.

m. 130a/8

m.+lere 130a/9

[=2]

merzük: (Ar.) Rızıklanmış, rızık verilmiş.

m.+dur 192a/1

[=1]

merzükât: (Ar.) Rızıklar.

m.+a 94b/15

[=1]

mesâcid: (Ar.) Mescidler.

m. 221a/10

[=1]

mesâfe: (Ar.) Ara, uzaklık.

m.+yi+(3) 237b/6

m.-yi ba'ide 237b/6

[=1]

meşâlih: (Ar.) İşler.

m.+in 60a/11, 100b/6, 254a/20,
254a/4

m.+ine 39b/2

m.+lerin 65b/16, 107a/8, 157b/17,
171b/14

m.+lerine 74b/19, 109b/18

m.+lerüñüz 102b/1

m.+ümde 61b/13

m.+üñüz 63a/13, 232b/4

m.+üñüzçün 102b/17

m.+üñüze 83b/23

m.+üñüzi 218b/1

[=18]

mescid: (Ar.) Secde edilecek, namaz kılınacak yer.

m. 129a/10, 60b/9

m.+de 221a/6

m.+den 4b/15

m.+deyiken 191b/19

m.+e 4b/15, 96a/17, 129a/10

m.+i+(2) 270b/22

m.+i+(3) 126b/6, 127a/20

m.-i haram 126b/6, 127a/20

m.+inde 214a/21

m.+ine 261a/15

m.+ler 117b/10, 221a/5

m.+lerde 15a/12

m.+lere 92a/3, 221a/9, 262b/16

m.+lerin 203b/7

m.+lerüñ 221a/6

[=21]

mescüre: (Ar.) Taşkın su, deniz.

m. 145a/9

baħr-ı m. 145a/9

[=1]

meşel: (Ar.) Örnek, benzer, numune.

m. 43b/10, 43b/18, 66b/1, 90a/8, 109a/2, 180b/19, 201b/15, 201b/17, 201b/7, 258a/14

m.+de 43b/14

m.+den 44a/2, 225b/15

m.+dür 109a/3

m.+i+(2) 41a/7, 109a/21, 170a/23, 180b/20, 180b/21, 180b/22, 180b/23, 188a/6, 189a/3, 193a/5, 199b/22, 199b/22, 201b/7

m.+ile 225b/20

m.+ine 5b/1, 193a/5

m.+leri 128a/5, 190b/4

m.+üdür 43b/18

m.+üm 170a/20

m.+üñüz 5b/1

[=36]

meşelâ: (Ar.) Misal olarak, şunun gibi, söz gelişi.

m. 133a/20, 165b/7, 217b/9

[=3]

mes'ele: (Ar.) Çözülmesi istenilen şey, problem.

m. 134a/18

m.+leri 4b/22

[=2]

meşhūr: (Ar.) Sihirlenmiş, büyülenmiş.

m. 108b/17, 108b/17

[=2]

mesih: (Ar.) Hz. İsa.

m.+i+(1) 271b/7

[=1]

mesken: (Ar.) Oturulacak yer, oturulan ev.

m.+i+(2) 205a/5, 264a/17

m.+lerine 116a/3

m.+ünüze 118a/6

[=4]

meskenet: (Ar.) Miskinlik, fakirlik, yoksulluk.

m. 184a/18

[=1]

mess: (Ar.) Yapışma, dokunma, değme.

m. 239a/3

[=1]

mestür : (Ar.) Setrolunmuş, örtülü, kapalı, gizli.

m. 133b/9, 145a/2

kitāb-ı m. 145a/2

m.+dur 144b/22

[=3]

meşakkat: (Ar.) Zahmet, sıkıntı, güçlük, zorluk.

m. 54b/2, 78a/12, 132a/2, 175a/2, 186a/10, 186a/8, 207a/10, 249b/3, 253b/22, 265a/10, 268b/6

m.+a 120b/8

m.+ile 224b/12

m.+ler 35b/18

m.+lerle 110a/8

[=15]

meşārīk: (Ar.) Güneşin doğduğu taraflar, doğular.

m. 217a/2

m.+da 219b/9

m.+lar 217a/1

[=3]

meşāyih: (Ar.) Şeyhler.

m. 130a/3

m.+lerden 85b/9

m.+leridür 85b/10

[=3]

meş'eme: (Ar.) Sol taraf, sol.

m.+nüñ 161b/21

[=1]

meşgül: (Ar.) Bir işle uğraşan, iş görmekte olan.

m. 2a/17, 2b/14, 5b/5, 11a/16, 20b/14, 22b/6, 26a/8, 26a/10, 26a/14, 26a/15, 34a/12, 34a/9, 41a/1, 43a/14, 43a/2, 43b/20, 46a/15, 47b/1, 50a/14, 50b/6, 51b/1, 57b/17, 62a/21, 64a/15, 64a/19, 64b/7, 64b/8, 65a/9, 68a/13, 68a/22, 72a/10, 73b/11, 73b/17, 77a/11, 77b/23, 78a/7, 78b/23, 79b/2, 80a/13, 82b/14, 85a/7, 87a/9, 87b/9, 90b/13, 91a/21, 93b/20, 94b/1, 95b/15, 95b/15, 97a/18, 102a/15, 106a/10, 112b/12, 114b/18, 115b/19, 117a/15, 117a/20, 117a/5, 118b/2, 119a/11, 122a/4, 124a/15, 124a/19, 124b/23, 137b/3, 139a/23, 139b/13, 139b/16, 141a/18, 141a/19, 144b/9, 148a/3, 148b/5, 150b/12, 150b/7, 166a/11, 171a/1, 171b/7, 172b/15, 181b/20, 182a/4, 189a/11, 191a/12, 191b/8, 193b/6, 195a/22, 197a/23, 215a/1, 216b/3, 222a/8, 222b/10, 224a/23, 225b/21, 225b/22, 238a/5, 238b/9, 239b/8, 249b/21, 254a/4, 258b/9, 262a/11, 262b/18, 262b/18, 264b/3, 264b/6, 268b/11, 268b/8, 273a/6

m.+dür 181b/19, 238b/3

m.+idi 36a/16, 238b/1, 238b/5

m.+iken 238b/2, 240a/10, 267b/18

m.+ise 181b/19, 181b/21

m.+lerdür 74a/13

[=119]
meşhūd: (Ar.) Gözle görülmüş, görülen.
m. 244b/22, 244b/23
[=2]
meşhūr: (Ar.) Şöhretli, şöhret kazanmış.
m. 111b/14, 131a/3, 208b/3,
208b/4, 245a/21
m.+dur 235a/23
m.+ıdı 263b/6, 263b/7, 263b/10
[=9]
meşîme: (Ar.) Dölyatağı.
m. 39b/12
[=1]
meşiyet: (Ar.) İrade.
m. 241a/13
[=1]
metā': (Ar.) Satılacak mal, eşya.
m. 57a/16, 170b/11, 237b/14,
267a/7
m.+ı+(1) 57a/17
m.+ı+(2) 87a/5
m.+ın 111a/4, 111a/5
m.+ını 109a/23
m.+lar 189a/15
m.+larla 102a/18
[=11]
me'va: (Ar.) Cennet.
m.+dur 160b/15
cennet-i m. 160b/15
[=1]
mevā'iz: (Ar.) Nasihatler, öğütler.
m.+lerin 4a/13
[=1]
mevc: (Ar.) Dalga.

m. 25b/23, 145a/16, 203a/12
m.+ı+(2) 9a/16
[=4]
mevcūd: (Ar.) Var olan, bulunan.
m. 75a/16, 85a/3, 202b/16, 255b/17
[=4]
mevcūdāt: (Ar.) Var olan şeyler.
m. 15b/4, 94b/13, 99a/10
m.+dan 75a/17
m.+ı+(1) 61b/7
[=5]
mev'ize: (Ar.) Öğüt.
m. 238b/21
m.+lerüñden 238b/11
[=2]
mevķı' : (Ar.) Yer.
m.+de 44a/19
[=1]
mevķıf : (Ar.) Durak, duracak yer,
istasyon.
m.+de 44a/21, 233a/2, 233a/2
[=3]
mevķıf: (Ar.) Vakfedilmiş.
m. 61b/23
m.+dadur 233a/2
m.+dur 16b/4, 137b/11, 236b/19
[=5]
mevlā: (Ar.) Efendi, sahip, mâlik; Allah.
bk. **mevlı**
m. 30a/11, 44a/5, 80a/14, 86b/12
m.+ları 44b/17, 221b/10
m.+larına 239b/14, 242b/13
m.+larıñ 118a/10, 215b/3
m.+m 221a/23

m.+mdan 65a/14
m.+n 252a/20
m.+na 91a/6
m.+ñuzdur 199b/7
m.+sı 43b/19, 166b/15, 200b/9,
222a/2, 260a/19
m.+sın 43b/16, 43b/22
m.+sına 43b/20, 243b/23, 260b/18
m.+sından 40a/12
m.+sinuñ 74a/2
[=27]
mevlî: (Ar.) Efendi, sahip, mâlik; Allah.
bk. **mevlâ**
m.+lerinün 212a/16
[=1]
mevlid: (Ar.) Doğulan zaman.
m.+i+(2) 268a/5
[=1]
mevsim: (Ar.) Yılın dört bölümünden her biri.
m. 224b/16
[=1]
mevşûf: (Ar.) Vasfolunmuş, vasıflanmış.
m. 148a/1, 161a/7, 208a/22, 216b/8,
256a/22, 269a/11
[=6]
mevt: (Ar.) Ölüm.
m. 202b/11, 202b/13, 228a/13
sekerât-ı m. 228a/13
m.+e 208b/19
m.+i+(1) 140a/14, 202b/19
sekerât-ı m. 140a/14
m.+i+(2) 191a/12, 202b/8
m.+içün 202b/2

[=9]
mev'üde: (Ar.) Söz verilmiş.
m. 240a/15, 240a/18
m.+ye 240a/16
[=3]
mevzi' : (Ar.) Bir şey konulacak yer, yer.
m.+de 130a/23
[=1]
mevdân: (Ar.) Geniş, açık, düz yer, alan.
m.+i+(3) 166a/16, 166a/12
m.-i kurbet 166a/16
m.-i kurb 166a/12
m.+ına 28a/18
m.+ında 193b/3
[=4]
mevhâne: (Ar.) Şarap, içki içilen ve satılan yer.
m.+lere 262b/17
[=1]
meymene: (Ar.) Ordunun sağ kanadı, sağ cenahı.
m.+nüñ 161b/20
aşhâb-ı m. 161b/20
[=1]
meyl: (Ar.) Eğilme, eğiklik.
m. 22a/7, 61b/13, 71a/5, 111b/6,
120a/20, 133a/20, 149b/8, 157b/9,
170a/19, 199b/20, 218b/17, 261b/21,
268b/7
m.+i+(2) 22b/11, 109b/19
m.+i+(3) 132a/13
m.-i muhâbâ 132a/13
[=16]
meyyit: (Ar.) Ölmüş.

m. 6a/9
m.+ûñ 202b/8
[=2]
mezâr: (Ar.) Kabir, ölünün gömüldüğü yer, sin.
m. 262b/4
[=1]
mezbele: (Ar.) Süprüntülük, süprüntü dökülen yer.
m.+de 150b/10
[=1]
mezheb: (Ar.) Bir dinin şubelerinden her biri.
m. 71a/23, 103b/20
m.+i+(2) 75a/7, 85a/15, 269b/21
m.+idür 85a/15
m.+in 128b/17
m.+ine 205a/8
m.+leri 269b/22
m.+lerin 75a/5
[=10]
mezmûm: (Ar.) Zemmolunmuş, yerilmiş.
m. 13a/12, 13a/13, 131b/11, 211a/13
m.+dur 151b/17, 153a/11
[=6]
mî: Soru edatı.
m. 6a/3, 10a/13, 10a/3, 12b/15, 16a/14, 19b/1, 19b/19, 19b/21, 27a/1, 29b/8, 34a/13, 42a/6, 42b/4, 43b/14, 44a/1, 46a/22, 48b/4, 60a/2, 60a/2, 65b/3, 71a/7, 74b/18, 77b/5, 79a/22, 7a/12, 81b/3, 83b/1, 84b/12, 84b/20, 87b/23, 89a/16, 89a/5, 90a/16, 91a/5, 101b/10, 106a/15, 108b/2,

108b/2, 108b/5, 111b/13, 112a/11, 112b/9, 11a/21, 125a/23, 131a/9, 134a/18, 134a/18, 134b/16, 136a/19, 136b/12, 136b/15, 138b/15, 139a/16, 142a/18, 147b/1, 147b/13, 147b/16, 149a/15, 150a/14, 152a/6, 153b/3, 154b/19, 154b/22, 155a/23, 155b/21, 155b/3, 156a/22, 156b/1, 165a/24, 168a/13, 169a/17, 169a/19, 175b/11, 186b/9, 189a/12, 18a/22, 199b/2, 200a/10, 200a/21, 205a/23, 209b/18, 209b/21, 210a/2, 210b/22, 210b/7, 220a/23, 220b/2, 228a/7, 232a/21, 232b/4, 234a/1, 234a/1, 234a/10, 234a/12, 234a/2, 234a/4, 234a/6, 234a/7, 234a/9, 236b/14, 237a/2, 237b/2, 237b/2, 245b/1, 245b/9, 247a/22, 250a/14, 250a/17, 250a/18, 250a/22, 254b/1, 258a/11, 258a/11, 258a/13, 258a/20, 260b/14, 267a/17, 267a/17, 268a/9
m.+dur 31b/22, 34b/15, 47a/19, 47a/20, 72a/19, 83b/15, 94b/3, 95b/13, 113b/16, 147a/17, 147a/8, 154b/21, 155a/17, 155b/4, 156a/21, 157a/1, 186b/11, 211a/2, 221b/14, 221b/15, 257a/8, 262a/10, 271a/17
m.+sın 110b/10, 174a/19, 176b/10, 176b/11, 258b/1
m.+sız 12a/1, 22a/16, 25a/2, 25a/20, 89a/20, 153a/7
[=153]
mîh: (Far. < mîh) Çivi, enser.
m. 30a/20, 136b/16, 250a/19, 252a/21
m.+ıla 30a/21, 201b/19

m.+lar 30a/20, 252a/22
m.+larıyla 154b/4, 266a/10
[=10]

mıhla-: Çivilemek.

m.-dı 66a/6
m.-rdı 30a/21
m.-rıldı 252a/21
[=3]

mıhlan-: Çivilenmek.

m.-a 266a/10
m.-up 234a/2
[=2]

mışdāk: (Ar.) Bir şeyin doğru olduğunu
ispat eden şey.

m.+ında 223b/15
[=1]

mi: Soru edatı.

m. 10a/12, 10a/20, 12b/12, 12b/12,
12b/12, 13a/7, 13b/5, 14a/12, 14b/8, 16b/1,
16b/2, 18a/18, 21b/4, 22a/15, 27a/11,
27a/16, 27a/20, 27a/7, 28a/14, 28a/15,
29b/22, 30b/19, 31b/5, 32b/14, 33b/6,
33b/10, 33b/8, 37a/16, 37a/17, 38a/2,
38a/3, 38b/5, 38b/6, 40b/3, 44a/10, 44b/12,
45a/7, 45a/7, 45b/10, 45b/9, 46a/23,
47b/12, 47b/22, 49b/4, 51a/5, 55a/18,
56a/13, 58a/18, 58b/15, 60a/10, 60a/16,
60a/4, 62a/6, 63a/18, 65b/3, 65b/4, 67a/14,
68b/4, 6a/8, 75b/22, 79b/7, 7b/23, 84b/13,
85a/19, 85a/2, 85a/20, 85b/6, 85b/7,
87b/22, 88b/1, 88b/1, 88b/5, 88b/7, 89a/16,
94a/14, 95a/9, 95b/7, 98b/23, 99a/1, 99a/1,
99a/9, 103b/22, 104a/15, 104a/17, 104a/18,
107a/21, 108a/12, 108b/5, 113b/8, 116a/2,

118b/11, 119a/14, 11b/15, 11b/18, 11b/19,
124a/12, 126b/22, 132a/4, 133b/13,
134a/13, 134b/12, 135b/8, 137b/7,
138b/20, 142a/2, 147a/1, 147a/10, 147a/16,
147a/21, 147a/21, 147b/3, 149a/10, 149a/8,
149b/17, 151b/24, 152a/7, 156b/2, 159b/1,
164a/3, 164b/20, 164b/9, 165a/2, 16a/15,
174b/2, 174b/3, 184b/15, 186b/10, 194b/1,
194b/2, 194b/8, 19a/22, 200a/13, 200a/15,
204a/3, 205a/12, 205a/3, 205a/4, 205a/7,
205a/8, 205b/14, 205b/15, 206a/19,
207b/21, 207b/21, 209a/16, 209b/15,
209b/21, 210a/23, 220b/1, 220b/18,
220b/19, 221b/11, 221b/11, 221b/11,
221b/15, 227a/10, 228a/18, 228a/21,
228a/9, 228a/9, 228b/22, 228b/23, 228b/7,
229a/1, 232a/23, 234a/13, 234a/14,
234a/15, 236b/15, 242a/17, 245b/7,
248b/7, 249a/19, 250a/23, 250b/18,
250b/19, 254a/13, 254a/17, 254a/20,
254a/21, 257a/22, 257b/6, 258a/20, 258a/6,
260a/23, 260b/14, 263b/17, 263b/19,
266a/14, 267a/17, 270b/7, 271a/10

m.+di 260a/22

m.+dük 168b/22, 168b/23

m.+dün 35a/15, 35a/16, 257a/19

m.+dür 13a/5, 30a/4, 30a/6, 40a/22,
40b/2, 42a/23, 48b/17, 71a/7, 72a/18,
75b/22, 75b/22, 85b/15, 86b/6, 89a/15,
89a/16, 95b/13, 113b/16, 116b/9, 117a/1,
126a/6, 138a/2, 138a/3, 145b/3, 147a/17,
147a/23, 154b/21, 155b/4, 156b/17,
206b/7, 208a/20, 228b/1, 245b/2, 245b/5,

251a/22, 259a/17, 259a/20, 271a/17,
271a/18

m.+se 142a/22

m.+sin 8b/15, 19a/18, 19a/20,
31a/11, 41a/16, 42a/13, 45a/14, 49b/16,
56a/6, 62a/8, 85b/13, 86a/2, 89b/20,
104b/16, 122a/23, 123a/21, 128b/2,
151b/22, 172b/22, 175b/18, 180a/19,
200a/6, 203a/21, 212a/12, 232a/11, 232a/5,
233b/23, 251b/17, 252a/19, 256b/22,
260a/18, 260a/20, 267b/15, 268a/7

m.+siz 6b/21, 58b/4, 69b/12,
89a/17, 137a/19, 141b/6, 145b/3, 164a/23,
164b/13, 164b/20, 191b/1, 206b/7,
210a/17, 218a/20, 237b/5

m.+yem 167b/10, 245b/11

m.+yin 245b/6

m.+yüz 136a/22, 164b/1, 164b/13

[=292]

mí'ād: (Ar.) Kıyamet günü.

m. 106a/14

[=1]

miftāḥ: (Ar.) Anahtar.

m.+ı+(2) 30a/4, 86b/6

m.+ları 147a/23

[=3]

miḥnet : (Ar.) Eziyet, sıkıntı.

m. 40a/3, 95b/13, 101b/3, 103b/2,
122b/20, 126a/13, 140a/19, 141a/9,
141b/15, 152a/19, 195a/4, 198b/9,
201b/20, 264a/13, 266a/12

m.+den 49a/8, 72a/12

m.+e 7a/12, 30b/7, 87b/4, 139b/1,

139b/23, 191a/5, 213a/17

m.+ı+(1) 126b/19, 213b/7

m.+ı+(2) 37a/2

m.+ile 256b/7

m.+le 74b/22

m.+ler 74b/10, 95b/7, 111a/10

m.+lerden 74b/11

m.+lere 169a/4

m.+lerine 202a/5

m.+lerinden 166a/9

m.+lerle 74b/6

[=37]

miḥrāb : (Ar.) Camilerde,
mescitlerde yönelinen taraftaki duvarda
bulunan ve imamlık edene ayrılmış olan
oyuk.

m.+a 31b/5, 31b/11

m.+ına 31b/5, 31b/11

m.+ında 31a/2, 32a/5, 230a/2,
266a/23

m.+ından 31b/20

m.+ınıñ 266a/22

m.+uñ 31b/15, 31b/15

[=12]

miḥdār : (Ar.) Ölçü, miktar.

m. 57b/6, 80b/8, 80b/9, 111a/4,
111a/5, 153a/19, 168b/13, 204b/12,
212a/10, 223a/19, 225b/19, 263a/1

m.+dur 222a/5

m.+ı+(2) 28b/15, 72a/19, 89b/6,
121a/4, 184a/8, 214b/8, 263a/1

m.+ıdı 254a/10

m.+ıdur 242a/19

m.+ıla 84a/4, 102a/23, 157a/18

m.+ınca 58b/12, 65b/22

m.+ını 232a/12
m.+ısa 247a/16
m.+ıydı 268a/13
m.+ları 189a/2
[=31]

miḳdārū: Ölçülü.

m. 65b/22
[=1]

mīl: (Ar.) Bir kilometreye yakın uzaklık.

m. 140a/1
[=1]

mīlk: (Ar.) Birinin tasarrufu altında bulunan şey. bk. **mülk**

m. 158b/6, 202a/21
m.+i+(2) 158a/16, 167a/11,
176b/23, 187b/22, 215b/18, 256b/4, 256b/5
m.+idür 158a/16, 167a/11, 246b/8
m.+in 167a/13, 202a/21
m.+inde 171b/17, 184a/19,
215b/10, 215b/19, 219b/18, 271a/20
m.+ine 255b/18, 255b/20
m.+lerü 271b/10
m.+ümdür 221a/12
m.+ümi 221a/12
[=25]

mīlkiyyet: (Ar.) Mülk sahipliği. bk.

mülkiyyet

m.+ini 272b/20
[=1]

mīklendür-: Mülk sahibi yapmak.

m.-üp 257b/9
[=1]

mīllet: (Ar.) Bir dinde veya mezhepte bulunanların tümü.

m. 24a/12, 29b/13, 74b/13,
103b/22, 103b/23, 190b/7, 220b/4

ṭarīḳ-ı m. 103b/23

m.+i+(1) 189a/9

m.+i+(3) 89a/9

m.-i islām 189a/9

m.+in 41b/3, 49a/23

m.+indendür 5b/7

m.+ine 21a/9, 41a/16, 41b/3

m.+lerine 103b/22

[=16]

mī'mār: (Ar.) İnşaat planları yapan ve bunların kurulmasına bakan sanatkâr.

m.+lar 251a/7, 252a/1

[=2]

minber: (Ar.) Camilerde hatibin çıkıp hutbe okuduğu merdivenli kürsü. bk.

menber

m.+de 192a/3

m.+e 191a/19, 191b/19, 191b/20

[=4]

minḳār : (Ar.) Yırtıcı kuş gagası.

m.+larında 267b/19

[=1]

minnet : (Ar.) Bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme.

m. 14a/1, 14a/2, 14a/7, 120a/1,
120a/3, 135b/13, 135b/14, 135b/14,
135b/19, 135b/19, 135b/22, 207a/15,
213a/8, 224a/16, 234b/7, 244b/15, 257a/1,
257a/19, 257b/22, 258a/3, 260a/5, 263b/2

m.+i+(1) 135b/22

m.+i+(3) 258a/3

sebeb-i m.-i 'aṭā 258a/3

m.+ile 244b/15

[=25]

minnetsüz: Minneti olmayan.

m. 259a/10

[=1]

mi'rāc: (Ar.) Hz. Muhammed'in göğe çıktığı gece, kandil gecesi.

m. 149a/1, 149b/7

m.+a 149b/10

[=3]

mírās: (Ar.) Ölenin hısımlarına veya kanunen verilmesi gereken kimseye bıraktığı mal, mülk, para.

m. 19a/12, 98a/2, 98b/17, 103b/11, 168a/6, 208b/21, 253a/3, 253a/5, 271b/4, 271b/4, 271b/5, 271b/6

m.+ıla 215b/10

[=13]

misāk: (Ar.) Sözleşme, andlaşma.

m. 141a/2, 226a/15, 161b/23, 167b/10

aḥd-i m. 161b/23, 167b/10

[=4]

mişāl: (Ar.) Örnek.

m. 170b/21

m.+dür 169b/7

m.+lerinden 3a/17, 183b/12

[=4]

misk: (Ar.) Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir cins ceylanın erkeğinin karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde.

m. 11a/23, 229a/10, 243a/14, 243a/15

m.+dendür 230b/2, 243a/14

m.+dür 269a/14

m.+e 163a/14

m.+i+(3) 251a/12

m.-i 'anber 251a/12

m.+ine 229a/11

[=10]

miskín: (Ar.) Yoksul, düşkün.

m. 48b/2, 60b/13, 71a/10, 173b/6, 229b/11

m.+e 173b/6, 229b/1, 254b/13

m.+i+(2) 229b/11

m.+ler 208b/15, 209a/1, 209a/6, 209a/8, 269a/1

m.+lere 9b/23, 10a/2, 208b/14, 208b/15

m.+leri 209a/23, 226a/23, 253a/2, 269a/1

m.+lerinden 229b/11

m.+leründür 179a/13

[=24]

mişl: (Ar.) Benzer, kat.

m. 14a/19, 90a/20, 90b/3

m.+i+(2) 47b/18, 50a/5, 52b/5, 54a/14, 61b/1, 74a/1, 101a/22, 184a/4, 201b/18, 210a/18, 219b/15, 252a/12, 266a/17, 266a/18, 271b/8, 271b/8

m.+in 36a/4

m.+üñüz 164b/3

m.+üñüzi 156b/23, 157a/1

ehl-i m. 157a/1

[=23]

mízān: (Ar.) Ölçü, tartı, amel tartısı.

m. 76b/4

[=1]
mu: Soru edatı.
m. 16a/13
[=1]
mu^ʿākāb: (Ar.) Cezalandırılmış.
m. 23b/14, 23b/5, 40a/2, 125b/4,
133a/19, 152a/8, 162b/3, 201a/6
[=8]
mu^ʿallaq: (Ar.) Asılmış, asılı.
m. 31a/17, 203a/12, 250a/18
[=3]
mu^ʿallim: (Ar.) Talim eden, öğreten.
m. 254a/3
[=1]
mu^ʿāmele: (Ar.) Davranma, davranış.
m. 24b/14, 24b/16, 186a/6, 224a/1
m.+müz 18a/1
m.+si 133b/2, 175a/6
m.+sin 24b/14, 124b/13
m.+sinden 24a/11
m.+yi 25a/11, 40a/18, 117a/13
[=13]
mu^ʿāraza: (Ar.) Birbirine karşı gelme. bk.
mu^ʿārīza
m. 267a/12
[=1]
mu^ʿārīz: (Ar.) Muaraza eden, karşı gelen.
m. 123b/5, 125b/20, 177b/7,
255b/19, 259a/21
[=5]
mu^ʿārīza: (Ar.) Birbirine karşı gelme. bk.
mu^ʿāraza
m. 58b/18, 90a/14, 90a/16, 90a/19
[=4]

mu^ʿaṭṭal: (Ar.) Kullanılmaz olmuş.
m. 77a/9, 192a/8
[=2]
mu^ʿāvenet: (Ar.) Yardım, yardım etme.
m. 6a/13, 92a/9, 120b/14, 126a/2,
132a/17, 133a/18, 154a/21, 176b/14,
177b/9, 186a/23, 188a/13, 259b/22,
267a/17
[=13]
mu^ʿāvin: (Ar.) Yardım eden, yardımcı.
m. 81b/15, 87b/18, 89b/5, 119a/1,
123b/13, 124a/3, 132a/20, 158b/13,
181a/19, 186a/22, 189b/14, 189b/15,
189b/23, 207b/8, 260a/22
m.+em 93b/19
m.+leri 221b/11
m.+lerin 16b/22
m.+lerüm 189b/16
m.+ñüz 189b/17
[=20]
mu^ʿavvizeteyn : Felak ve nâs
sûrelerinin ikisine birden verilen isim.
m. 273a/17
[=1]
mu^ʿāyene: (Ar.) Gözden geçirme,
yoklama.
m. 16b/7, 56b/13, 138a/19,
148a/10, 233b/19, 262b/22, 264b/13
[=7]
mu^ʿayyen: (Ar.) Belli, belirli.
m. 67b/14, 205a/9
m.+dür 184a/3
[=3]

mu‘aẓẓeb: (Ar.) Azab içinde bulunan, eziyet çeken.

m. 12a/6, 85b/23, 148a/11, 159a/13, 164b/16, 170a/10, 173b/17, 201a/6, 242a/1, 245a/4, 262b/12, 271a/5
[=12]

mu‘azzez: (Ar.) İzzetlendirilmiş.

m. 18b/13, 149a/4
m.+dür 240b/10
[=3]

mubāḥ: (Ar.) İşlenmesinde sevap ve günah olmayan şey.

m. 2b/3, 145b/15, 215b/20
m.+ıdı 34a/21
[=4]

mūcez: (Ar.) İcaz yoluyla, kısa, derli toplu yazılmış olan.

m. 247a/14
[=1]

mucib: (Ar.) Sebep, vesile.

m. 20b/18
[=1]

mucibe‘d-da‘vāt: (Ar.) Allah için “duaları kabul eden” anlamında kullanılan bir söz.

m. 258b/11
[=1]

mu‘cizāt: (Ar.) Mucizeler.

m. 153a/15, 221b/19, 221b/22
m.+ı+(1) 153b/1
m.+ı+(2) 5a/3
m.+larıla 88b/14
m.+larla 88b/12
[=7]

mu‘cize: (Ar.) Allah’ın emriyle ve dini teyit maksadıyla peygamberler tarafından yapılan ve halkı hayrette bırakan olağanüstü işler, hareketler, haller.

m. 35a/23, 56a/12, 63a/1, 237a/6, 255b/4, 255b/9
m.+ler 237a/7, 244b/8
m.+lere 63b/6
m.+leri 5a/3
[=10]

muḡalaṭa: (Ar.) Yanılmak için, yanılıacak yolda söz söyleme.

m.+ñuz 209b/21
ímān-ı m. 209b/21
[=1]

muḡanní: (Ar.) Şarkıcı.

m. 184b/3
[=1]

muḡaylān: (Ar.) Deve dikenini.

m. 125b/12
[=1]

muḡtāb: (Ar.) Gıybet söyleyici, gıybet eden.

m.+dur 208a/11
[=1]

muḡābā: (Ar.) Korku, ihtiraz, çekingenlik.

m. 132a/13, 214a/7
meyl-i m. 132a/13
[=2]

muḡabbet: (Ar.) Sevgi.

m. 104b/19, 162a/14, 170a/10, 191a/2, 196b/18, 247a/1, 251b/3, 33b/17
m.+ı+(1) 22b/12

m.+i+(2) 135a/20, 162a/14,
196b/16, 196b/18, 196b/19, 202b/20

m.+i+(3) 40b/12

m.-i dünyā 40b/12

m.+in 34a/13

m.+inden 24a/6

m.+ine 22b/11

m.+ini 104b/18, 170b/11, 222b/11,
222b/11

m.+iyile 251b/5

m.+leri 84b/21, 196b/21

m.+ümüz 22b/12, 24a/6

m.+üñüz 197a/2, 197a/3

[=30]

muḥabbetullāh: (Ar.) Allah sevgisi.

m. 18a/9

[=1]

muḥāceret: (Ar.) Muhacirlik, göç etme,
göç.

m. 179b/9

[=1]

muḥācir: (Ar.) Mekke'den Medine'ye göç
eden.

m.+den 180a/6

m.+ler 178a/10, 178a/11, 179a/3,
179b/7, 180a/8

m.+lerden 229b/16, 270a/1

m.+lere 179a/21, 270a/3, 270a/4

m.+leri 179b/10, 180a/2, 180a/13

m.+lerüñ 184b/22, 269a/16

[=16]

muḥaqqak: (Ar.) Hakikati, gerçekliği,
doğruluğu belli olmuş.

m. 138a/7

[=1]

muḥaqqık: (Ar.) Tahkik eden, hakikati,
gerçeği arayıp meydana çıkararak.

m.+lar 48a/11, 48b/18

m.+lardur 151a/12

[=3]

muḥāl: (Ar.) Mümkün olmayan.

m. 33b/10, 40b/11, 81b/4, 84b/18,
161a/18

m.+dür 20a/2, 43a/5, 43a/6, 43a/8,
73a/4, 87b/12, 170b/13, 189a/5

m.+ise 189a/4

[=14]

muḥālefet: (Ar.) Uygunsuzluk, aykırılık.

bk. **muḥālifet**

m. 37b/21, 38a/10, 40b/4, 47b/16,
74a/14, 97a/17, 100b/2, 109b/21, 119b/21,
119b/6, 128b/13, 138b/22, 176b/1,
176b/11, 178b/10, 179a/20, 187b/7,
188a/12, 188a/13, 189a/21, 196a/5,
201b/13, 201b/9, 203a/3, 203a/8, 216a/15,
216a/20, 224a/8, 234b/9, 253a/21, 254b/18

m.+de 252a/23

m.+ler 272a/21

m.+lerin 212a/17

m.+ümüz 266b/21

[=35]

muḥālif: (Ar.) Muhalefet eden, aykırılık
gösteren.

m. 4b/9, 43b/11, 16b/17, 85b/5,
85b/11, 120a/6, 124b/11, 133b/2, 174a/21,
174b/15, 188b/20

m.+dür 20b/11, 205a/8

[=13]

muḥālifet: (Ar.) Uygunsuzluk, aykırılık.

bk. **muḥālefet**

m. 3b/22, 6b/18, 35b/1, 38a/3,
128b/14, 44b/21, 49b/2, 78a/23, 80b/1,
81a/15, 82a/16, 85b/22, 89b/22

m.+de 45b/1

m.+e 36a/18

m.+i+(1) 91a/7

m.+ler 73a/12

[=17]

muḥalled: (Ar.) Daimi, sürekli olarak kalan.

m. 48b/14, 50b/22, 54a/9, 85a/7,
93a/3, 93b/3, 109b/20, 117a/2, 169a/7,
195a/11, 195a/7, 198b/22, 221b/6,
242b/22, 262a/5, 265b/15, 265b/18

m.+dür 262a/14

m.+lerdür 162a/22

m.+siz 51a/11, 51b/3, 62b/9,
92b/18, 93a/21

[=24]

muḥammin: (Ar.) Tahmin eden, sanan.

m. 169b/18

[=1]

muḥārebe: (Ar.) Harp, savaş.

m. 34a/7, 94a/5, 162a/6, 178b/3,
180a/22, 180b/13, 186a/21

m.+leri 180b/14

[=8]

muḥarrem: (Ar.) Muharrem ayı, aşure ayı.

m.+üñ 250b/14

[=1]

muḥāşama: (Ar.) İki taraf arasındaki düşmanlık.

m. 5b/17, 138b/11

[=2]

muḥāseb: (Ar.) Hesaplaşma, hesap görme.

bk. **muḥāsebe**

m. 165b/19

[=1]

muḥāsebe: (Ar.) Hesaplaşma, hesap görme. bk. **muḥāseb**

m. 19a/22, 260a/12

[=2]

muḥayyer: (Ar.) Seçmeli, beğenmeye bağlı, beğenmece.

m.+dür 115a/4

[=1]

muḥkem: (Ar.) Sağlam, berk.

m. 2b/9, 4a/2, 4a/18, 23b/13,
24b/15, 30a/20, 45b/20, 47b/17, 49b/21,
55b/16, 65a/16, 65b/14, 69b/3, 69b/5,
69b/7, 70a/3, 75b/5, 76a/8, 83a/18, 83a/6,
84b/5, 86a/7, 88a/22, 91b/3, 95b/5, 99a/12,
103a/12, 103b/23, 115a/1, 115b/16,
116a/10, 117b/18, 118a/13, 118b/18,
124a/1, 126a/5, 131b/6, 132a/19, 132a/21,
133a/18, 133a/9, 136b/16, 140b/16,
153b/22, 162a/4, 164a/1, 16b/14, 172a/5,
180b/3, 181b/23, 188a/10, 188a/12,
189a/19, 192a/6, 192b/17, 193b/2, 195b/3,
198b/20, 201a/12, 201b/2, 202a/10,
206b/19, 216b/23, 232b/6, 232b/6,
234a/10, 252a/5, 262a/1, 264b/15, 266a/10,
266a/11, 273a/18

m.+dür 2b/5, 2b/6, 83a/18, 95b/21,
144b/5, 148b/18, 250b/5

[=79]

muḥkemlik: Sağlamlık.

(muḥkemlig).+i+(2) 2b/1

[=1]

muḥliş: (Ar.) Dostluğu, samîmiliği ve hâli
içten, gönülden olan.

m. 18b/10, 18b/15, 18b/23, 24a/15,
24b/13, 25a/8, 27b/2, 28a/2, 38a/22,
38b/22, 135b/19

m.+ler 11b/11, 19a/7, 19a/8

m.+lerden 11b/11

[=15]

muḥsin: (Ar.) İyilikte, bağışta bulunan.

bk. **muḥsine**

m. 25a/11

m.+ler 24a/20, 44b/19

m.+lerden 48b/9, 109b/12, 262b/20

m.+lere 93a/6

m.+leridi 141a/15

[=8]

muḥsine: (Ar.) İyilikte, bağışta bulunan.

bk. **muḥsin**

m. 227a/7

[=1]

muḥtâc: (Ar.) İhtiyacı olan, yoksul, fakir.

m. 10a/18, 14a/4, 15a/6, 16b/5,
19a/15, 19a/17, 22b/5, 134b/1, 150b/20,
152a/3, 167b/5, 175b/13, 179b/19

m.+a 207b/1

m.+larıdı 178a/11

m.+sız 175b/13

[=16]

muḥtâclık: Yoksulluk, fakirlik.

m.+dan 108b/12

[=1]

muḥtâr: (Ar.) İhtiyar eden, seçilmiş.

m. 30a/7, 86b/7

[=2]

muḥtelif: (Ar.) Türlü, çeşit çeşit.

m. 42b/15, 43b/19, 54a/19, 8a/21,
101a/16, 101a/5, 136b/7, 140b/17, 141b/7,
141b/7, 159a/19, 180b/16, 180b/17,
18b/12, 18b/12, 194a/10, 228b/20, 247b/8,
256a/2, 256a/3

m.+dür 220b/5

[=21]

muḥzır : (Ar.) Şeriat
mahkemelerinde mübaşir hizmetini gören
kimse.

m.+ları 76b/14

[=1]

mu'în: (Ar.) Yardım eden.

m. 81b/1

m.+i+(2) 271a/21

m.+üñüzdür 158b/11

[=3]

mu'izz: (Ar.) İzzet ve ikram edici,
ağırlayıcı; Allah.

m. 80a/8

[=1]

muḳâbele: (Ar.) Karşılık verme,
karşılama.

m. 106a/4, 106a/5

m.+sinde 45a/13, 81a/10, 113b/18,
123a/3, 125a/21, 160b/11, 235b/6, 253b/10

m.+sine 230a/15

[=11]

muḳābil: (Ar.) Karşı karşıya gelen, bir şeyin karşısında bulunan.

m. 32a/3, 180b/12

m.+i+(2) 57b/5

[=3]

muḳaddem: (Ar.) Takdim edilen, sunulan.

m. 37a/10, 202b/10, 202b/12,
202b/7

m.+i+(2) 32a/2

[=5]

muḳadder: (Ar.) Yazılı, alında yazılı.

m. 61b/21, 94b/16, 144a/14,
144b/7, 171a/11, 211a/4, 223b/9, 239a/10,
260b/22, 268a/2

m.+dür 192a/7

[=11]

muḳadderāt: (Ar.) Alın yazısı.

m.+a 211a/16

[=1]

muḳaddes: (Ar.) Mübarek, kutsal.

m. 183b/20

m.+de 236b/23

m.+dür 184a/9

[=3]

muḳarreb: (Ar.) Yaklaşmış, yakın.

m. 49b/16, 53a/22, 53a/9, 127a/8,
165a/9, 243a/6

m.+dür 243a/6

m.+ise 49b/17

m.+ler 161b/16, 243a/19

[=10]

muḳarrer: (Ar.) Kararlaştırmış.

m. 106b/8, 134a/19, 169a/8,
237b/16, 258b/23, 264b/19

[=6]

muḳārin: (Ar.) Ulaşmış, erişmiş.

m. 87b/20

[=1]

muḳassimāt-ı ermen: (Ar.) Melekler.

m. 140b/4

[=1]

muḳātele: (Ar.) Birbirini öldürme,
vuruşma. bk. **muḳātil**

m. 114a/4, 114b/21, 115a/21,
115b/1, 115b/12, 124a/12, 125a/17,
125a/18, 125a/20, 126a/15, 132a/11,
132a/14, 132a/16, 132a/5, 132a/7, 168a/10,
168a/7, 168a/9, 171b/13, 177a/12, 177a/14,
177a/15, 177b/18, 178a/4, 178a/5, 180a/22,
180b/12, 180b/3, 186a/13, 186a/16,
188a/10, 192a/19, 223b/10, 266b/14,
266b/18, 267a/10, 267a/2, 268b/17,
268b/17

m.+de 177b/19, 180b/9

m.+leri 180b/14

[=42]

muḳātil: (Ar.) Birbirini öldürme, vuruşma.
bk. **muḳātele**

m. 34a/7

[=1]

muḳāvet: (Ar.) Karşı koyma, direnme.

m. 200a/3

[=1]

muḳayyed: (Ar.) Kayıtlı.

m. 131a/15, 139b/17

[=2]

muķırr: (Ar.) İkrar eden, doğruyu söyleyen.

m. 211a/15

[=1]

muķım : (Ar.) İkamet eden, oturan.

m. 36b/9, 109b/20, 123a/2, 168b/6, 176b/16, 198b/22, 268b/10

[=7]

muķtedā: (Ar.) Kendisine uyulan kimse.

m. 114b/12

m.+ları 218b/16

m.+yı+(3) 114b/16

m.-yı halk 114b/16

[=3]

muķtedı: (Ar.) Uyan, arkadan gelen.

m. 109b/7

[=1]

muķtezā: (Ar.) Lāzım gelen, gerekli olan.

m.+sı 82a/21, 131b/6

m.+sına 166b/2

hāl-i m. 166b/2

m.+sınca 33a/16, 82b/12, 117a/15, 253a/20

m.+yı+(3) 117a/15

m.-yı imān 117a/15

[=8]

muķviye: (Ar.) Mūsafir.

m.+lere 165a/5

[=1]

mum: (Far.<mūm) Mum.

m.+ını 102b/5

[=1]

muntazır: (Ar.) İntizar eden, bekleyen, gözleyen.

m. 6a/10, 10b/3, 30b/5, 44a/9, 91b/3, 96a/9, 100b/16, 100b/17, 117b/4, 117b/4, 147a/2, 147a/4, 147a/5, 155b/10, 169a/1, 197b/12, 210a/15, 234b/22, 267b/11

m.+dur 30b/5

m.+lardı 191b/17

[=21]

murād: (Ar.) Arzu, istek, dilek.

m. 3a/14, 4a/5, 10b/5, 13a/20, 13a/21, 15a/21, 15a/22, 19b/11, 28b/11, 29b/11, 32a/20, 38a/4, 38b/23, 43a/11, 49b/23, 52a/8, 56b/18, 64a/2, 64a/3, 73a/8, 77a/15, 77a/16, 78b/10, 79b/22, 81b/16, 110b/9, 111a/19, 111b/1, 111b/3, 116b/13, 118a/6, 133b/8, 149a/17, 150b/7, 157b/3, 181a/1, 203a/5, 210a/4, 224a/11, 225a/17, 228a/12, 22b/20, 235a/3, 254b/5, 261b/4, 265a/11, 269a/14, 273a/11

m.+a 1b/9

m.+dur 196a/18

m.+ı+(1) 257b/21

m.+ı+(2) 13a/14, 14b/21, 77a/23, 130b/3, 133b/4, 151b/17, 191a/13, 195b/12, 225b/16, 269a/8

m.+ıdur 239a/14

m.+ın 77b/1, 154a/22

m.+ına 77b/1

m.+ından 23a/21

m.+ınuñ 257a/2

m.+ları 150b/7

m.+ların 77a/15, 190a/1

m.+uñ 64b/18, 221b/13
m.+uñuz 70b/13, 124b/3, 189b/9
[=75]
murākāb: (Ar.) Kendini kontrol etmek, iç
âlemine bakmak, gözetmek.
m. 190b/16
[=1]
muraşşa': (Ar.) Kıymetli taşlarla
bezenmiş.
m. 251a/12, 251a/14
[=2]
murdār: (Ar.) Mundar, kirli, pis.
m. 2b/3, 96b/3, 234b/12, 239a/8
m.+ına 255a/23
m.+ından 249a/8
[=6]
murdārlik: Kirlilik, pislik.
(murdārlik).+1+(1) 266a/23
[=1]
murtażā: (Ar.) Beğenilmiş, seçilmiş.
m. 2a/5
[=1]
muşaddık: (Ar.) Tasdik eden, onaylayan.
m.+lar 167b/12
m.+lardur 241b/22
m.+laruz 135b/6, 135b/15
[=4]
muşāhabet: (Ar.) Sohbet etme. bk.
muşāhibet
m. 215b/11, 216b/13
[=2]
musahhar: (Ar.) Ele geçirilmiş.
m. 30b/17, 35b/3, 35b/4, 35b/5,
35b/6, 39b/1, 84a/15, 84a/16, 86b/12,

102a/17, 102a/23, 13b/10, 13b/9, 184a/5,
186a/12, 200a/8, 212a/4, 230a/23, 234a/1
m.+dı 200a/7
m.+dur 20a/3, 54a/13
[=22]
muşāhib: (Ar.) Sohbette bulunan, arkadaş.
m. 18a/2, 34b/14, 41b/18, 131b/15,
146a/16
[=5]
muşāhibet: (Ar.) Sohbet etme. bk.
muşāhabet
m. 31b/7
[=1]
muşālaḥa: (Ar.) Barışma, uzlaşma. bk.
muşāliḥa
m. 177b/7
[=1]
muşāliḥa: (Ar.) Barışma, uzlaşma. bk.
muşālaḥa
m. 94a/8, 126a/3, 127a/4, 127b/9,
132a/9, 132a/9, 132a/9, 186b/3
[=8]
muşallā: (Ar.) Namaz kılmaya mahsus
açık yer.
m.+sı 27b/17
[=1]
musallaḥ: (Ar.) Birinin üzerine düşmüş,
sataşmış, ilişmiş.
m. 35a/2, 46a/5, 68b/15, 74a/19,
87a/21, 126b/3, 140a/9, 155a/4, 179a/6,
185b/17, 213a/20, 225a/16, 225b/3,
250b/2, 250b/4, 268a/20
m.+dur 147b/2

[=17]
muşavver: (Ar.) Tasvirli, resimli.
m. 184a/12, 194a/16, 210a/14
[=3]
muşavvir: (Ar.) Tasvir eden.
m.+dür 184a/12
[=1]
muşhaf: (Ar.) Sahife hâline getirilmiş şey,
kitap; Kur'an.
m. 129a/10
m.+ı+(1) 165a/15
m.+larda 145a/2
m.+ların 137a/22
[=4]
muşibet: (Ar.) Felaket, ansızın gelen bela,
sıkıntı.
m. 79b/12, 79b/13, 79b/4, 132a/23,
152a/19, 171a/6, 195a/15
m.+e 82a/20
m.+leri 147a/3
[=9]
muşirr : (Ar.) Israr eden, direnen,
ayak direyen.
m. 4a/9, 123b/3, 151a/7, 151a/9,
249a/3
[=5]
muştafâ: (Ar.) Hz. Muhammed'in
adlarından.
m. 239b/10, 261b/1
Muhammed-i m. 239b/10,
261b/1
m.+dadur 244b/23
Muhammed-i m. 244b/23
m.+dan 2a/13

m.+dur 2a/5, 49a/17, 261b/4
Muhammed-i m. 261b/4
[=7]
muştâfil: (Ar.) Uzayan.
m.+dür 250b/11
fecd-i m. 250b/11
[=1]
muştıcı: Müjdeci. bk. **muştıcı**
m.+dur 64a/13
[=1]
muştıla-: Müjdelemek. bk. **muştıla-**
m. 4a/15, 189b/10, 244b/11
m.-duk 24a/16
m.-mışdur 127b/21
m.-salar 84b/14, 147b/8
[=7]
muştucu: Müjdeci. bk. **muştıcı**
m. 123b/8, 188b/3
[=2]
muştula-: Müjdelemek bk. **muştıla-**
m. 41b/16, 101b/16
m.-r 77b/22
[=3]
mutâba'at: (Ar.) İttiba etme, birine tâbi
olma, arkasından gitme. bk. **mutâbi'at**
m. 6b/21, 6b/23, 7a/5, 33a/14,
48b/5, 49b/2, 53a/18, 113a/19, 114b/17,
125b/12, 128a/7, 146a/3, 150a/10, 150b/1,
154a/1, 155a/23, 172a/4, 180a/7, 186a/3,
194b/7, 218b/15, 238a/10, 241a/22,
25a/15, 261b/22, 262a/8
[=26]
mutâbi'at: (Ar.) İttiba etme, birine tâbi
olma, arkasından gitme. bk. **mutâba'at**

m. 24b/5, 37a/8, 48a/15, 87b/11, 89a/18, 89b/4, 89b/8, 89b/9, 90b/15, 91b/16, 93a/13, 97a/14, 97b/6, 99a/4, 99b/21, 121a/8, 188b/19

[=17]

muṭaffif: (Ar.) Noksan mal veren dalavereci.

m. 242a/15

m.+ler 242a/17

m.+leriçündür 242a/13

[=3]

muṭahhar: (Ar.) Temizlenmiş, temiz.

m.+dur 239a/2, 261b/11

[=2]

muṭaşarrıf: (Ar.) Tasarruf eden, kendinde kullanma hakkı ve salâhiyeti bulunan.

m. 141a/14, 167a/3, 184a/13, 239a/1

m.+dur 124b/19

m.+sın 222b/9

[=6]

muṭaşavver: (Ar.) Tasavvur edilmiş, tasarlanmış, düşünülmüş.

m. 173b/15

[=1]

muṭaṭavvi': (Ar.) Nafile namaz kılan.

m. 125a/8

[=1]

muṭteber: (Ar.) İtibarlı, hatırı sayılır, saygın.

m. 63b/15, 74b/3

[=2]

muṭtedil: (Ar.) Ne az ne çok, orta hâlde bulunan.

m. 159a/18

[=1]

muṭtezil: (Ar.) Kaderi inkâr ederek ehl-i sünnetten ayrılan Vâsıl bin Atâ yolunda olan kimseler. bk. **muṭtezile**

m. 128b/17

[=1]

muṭtezile: (Ar.) Kaderi inkâr ederek ehl-i sünnetten ayrılan Vâsıl bin Atâ yolunda olan kimseler. bk. **muṭtezil**

m.+den 85b/10

[=1]

muṭfi': (Ar.) İtaat eden, boyun eğen.

m. 11b/15, 11b/16, 11b/17, 11b/18, 11b/20, 13b/9, 12a/1, 13b/10, 18b/3, 18b/7, 19b/21, 20b/10, 22b/14, 23a/4, 23a/12, 23a/21, 23b/6, 25a/11, 25b/10, 29b/5, 30a/8, 30b/16, 30b/17, 30b/21, 30b/22, 33b/9, 35b/4, 35b/6, 35b/7, 36b/22, 39b/1, 40a/23, 40b/3, 41a/19, 41b/14, 42a/10, 44b/17, 44b/19, 45b/3, 48a/10, 48a/16, 48a/20, 48b/1, 48b/5, 48b/8, 49b/20, 51a/12, 51b/10, 53b/5, 55b/14, 57a/19, 57a/8, 58b/17, 5a/23, 60b/4, 61a/12, 61b/12, 62b/2, 62b/5, 62b/7, 63a/4, 65a/21, 65a/8, 66a/19, 66a/22, 66a/22, 66b/3, 66b/3, 66b/4, 66b/5, 67a/12, 67a/15, 67a/2, 67a/3, 68a/3, 69b/6, 70b/13, 73b/22, 76b/23, 76b/5, 80a/22, 82a/10, 84a/16, 85a/12, 85b/2, 88a/21, 88b/9, 89b/10, 90b/15, 90b/23, 91a/17, 91a/7, 93a/3, 93b/3, 97a/22, 98a/22, 98b/13, 98b/15, 98b/6, 99b/9, 102b/18, 103a/12, 103a/23, 103a/23, 106a/15, 107a/8, 10a/15, 110b/5,

111a/14, 113a/14, 113b/1, 115a/16,
115b/1, 117a/5, 118a/14, 118a/18, 118a/22,
119a/1, 119b/12, 119b/19, 120b/20,
123a/17, 123a/20, 123b/11, 123b/23,
123b/9, 125a/19, 125b/5, 125b/9, 130a/16,
131b/3, 132a/15, 135a/19, 135a/20,
135a/20, 135b/21, 135b/4, 141a/11,
141b/14, 143b/15, 143b/4, 145b/8,
146a/19, 150b/22, 151b/9, 153a/10,
156a/20, 159b/10, 160a/23, 160b/3,
164b/4, 167b/15, 169a/23, 171a/1,
171b/16, 171b/2, 173a/22, 175a/14,
175b/15, 179b/2, 180a/21, 181a/15,
181b/18, 181b/3, 182a/14, 183b/23,
187b/4, 187b/8, 188b/5, 195a/21, 195b/1,
195b/5, 196a/5, 196b/7, 197a/14, 197a/9,
198b/11, 198b/2, 198b/4, 200b/18, 202a/9,
204a/20, 204b/17, 207a/19, 208a/22,
208a/5, 208a/9, 217b/4, 217b/8, 218b/10,
218b/14, 218b/15, 220b/12, 221b/4,
226b/23, 229a/3, 231b/4, 234a/1, 237a/5,
239b/14, 240b/14, 243b/17, 244a/1,
244a/1, 251a/1, 253b/5, 253b/9, 260a/13,
260b/16

m.+in 23b/4

m.+ler 11b/12, 51a/18, 100a/1

m.+lerden 11b/11, 98b/17

m.+lerdür 74b/5, 239a/4

m.+lere 138a/13, 199a/6, 214a/11

m.+lerle 198b/15

m.+lerüñ 182a/15

[=222]

mutlak: (Ar.) Kesin olarak, mutlaka.

m. 13a/11, 47b/18, 55a/14, 95a/5,
101a/1, 133a/16, 147a/18, 152b/10, 214a/2

ḥaḳīm-i m. 47b/18, 55a/14,

101a/1

ḥaliḳ-ı m. 95a/5

ḳadir-i m. 214a/2

ma'būd-ı m. 91a/19,

222b/14

m.+dur 38b/20, 236a/4

ḥaḳīm-i m. 38b/20, 236a/4

[=13]

mutma'in: (Ar.) Gönlü kanmış, içi rahat.

bk. **mutma'inne**

m. 22b/14, 127a/3

[=2]

mutma'inne: (Ar.) Gönlü kanmış, içi rahat. bk. **mutma'in**

m. 253b/11

nefs-i m. 253b/11

[=1]

mutta'iz: (Ar.) Nasihat dinleyen.

m. 33b/19, 87a/15, 87b/8, 90a/9,
105a/4, 190b/16, 190b/8, 238b/9

[=8]

mutṭali': (Ar.) Öğrenmiş, haber almış,
bilgili, haberli.

m. 19b/1, 19b/3, 57a/12, 112b/23,
126a/22, 149a/5, 203b/1, 221b/17, 239a/1

m.+dür 263b/4

[=10]

muttaşıl: (Ar.) Ulaşan, kavuşan, bitişen.

m.+dur 203a/19, 268a/23

[=2]

muvācehe: (Ar.) Yüzleşme, yüz yüze gelme.

m. 82b/15

[=1]

muvāfaqat: (Ar.) Uygunluk, uyma.

m. 10a/5, 198a/16, 224a/9

[=3]

muvāfıq: (Ar.) Uygun, yerinde.

m. 4b/8, 13a/6, 13a/13, 55a/15, 69a/6, 104b/10, 106a/4, 113a/9, 120a/6, 124b/13, 156b/13, 201a/17, 225b/11, 225b/13, 225b/9, 233a/2, 235a/9, 251a/8, 262b/19

m.+dur 42b/16, 188b/1, 225b/12

[=22]

muvaḥḥid: (Ar.) Tevhid eden, Allah'ın birliğine inanan.

m. 21a/6, 226a/12, 229a/3, 261b/23

[=4]

muz: (Ar.) Muz.

m. 163a/10

[=1]

muẓġa: (Ar.) Bir parça et.

m.+dan 244b/1, 259b/21

m.+dur 202b/3

m.+ya 244b/1

[=4]

muẓill: (Ar.) Zelil kılan, zillete düşüren, aşağılaştıran, bayağılaştıran.

m. 80a/8

[=1]

muẓmer: (Ar.) Gizli, saklı, örtülü.

m.+dür 236b/6

[=1]

mübālīġa: (Ar.) Pek fazla, çok aşırı.

m. 28a/20

m.+lar 151b/19

[=2]

mübārek: (Ar.) Uğurlu, hayırlı, kutlu.

m. 13a/3, 24a/18, 33b/12, 67a/20, 111b/15, 121b/1, 121b/23, 125b/15, 172b/22, 200a/23, 205a/18, 234b/1

[=12]

mübāreklik: Vahiy.

m. 230a/3

[=1]

mübāşeret: (Ar.) Bir işe başlama, girişme.

m. 271b/9

[=1]

mübeddel: (Ar.) Değişmiş, değiştirilmiş.

m. 136b/1

[=1]

müberrā: (Ar.) Berî kılınmış, temize çıkmış, aklanmış.

m.+dur 271b/10

[=1]

mübeşşirāt: (Ar.) Hayırlı alâmetler.

m.+dur 140a/19

[=1]

mübîn: (Ar.) Hayrı, şerri, iyiyi ve kötüyü ayıran.

m. 83a/13

kitāb-ı m. 83a/13

[=1]

mübtelā: (Ar.) Tutkun, tutulmuş.

m. 4a/11, 11a/10, 17a/21, 17b/3, 18a/4, 18a/14, 19b/21, 19b/5, 20b/5, 21b/19, 26a/15, 36a/15, 51a/14, 55a/23,

62b/6, 70b/20, 91b/11, 96a/10, 96b/5,
97a/12, 98a/12, 98a/7, 104a/23, 106b/12,
110b/20, 114a/16, 119a/15, 123a/12,
130a/21, 131b/17, 131b/18, 133a/8,
137b/6, 146b/14, 151a/16, 156a/14,
157a/9, 172a/13, 178b/9, 190a/15,
201b/15, 226a/13, 226a/19, 244a/12,
246b/2, 256b/1

[=46]

mücādele: (Ar.) İki kişi bir mesele
üzerinde çekişme; uğraşma, savaşma.

bk. **mücādile**

m. 52b/10, 52b/20, 57a/5, 57a/7,
59b/14, 59b/16, 59b/18, 62a/8, 75a/4,
75a/5, 76b/1, 80a/6, 90a/20, 149a/10,
173a/1, 173a/2

m.+ler 52b/18

m.+ni 172b/22

[=18]

mücādile: (Ar.) İki kişi bir mesele
üzerinde çekişme; uğraşma, savaşma.

bk. **mücādele**

m. 172b/21

[=1]

mücāhede: (Ar.) Nefsi yenmeye olan
çalışma; din düşmanlarıyla savaşma.

m. 189a/20, 223b/10, 59b/11

mücāhid: (Ar.) Savaşan, uğraşan.

m.+de 38b/7

m.+lerden 119b/1

[=3]

mücāzāt: (Ar.) Karşılık, bir suça karşı
ceza çektirme.

m. 103b/3, 158b/22, 167a/9,
194b/22

[=4]

mücessem: (Ar.) Tecessüm etmiş,
cisimlenmiş.

m. 192b/1, 250a/15

‘azım-i m. 250a/15

[=2]

mücevvef: (Ar.) Oyuk, içi boş.

m. 271a/22

[=1]

mücrim: (Ar.) Cürüm işlemiş, suçlu.

m. 97b/1, 106a/15

m.+ler 142b/2, 156b/10, 209b/15,
215a/3

m.+lerden 99a/6

m.+lerdür 93a/2

m.+lere 93a/8

m.+lerün 93a/15

[=10]

müctebā: (Ar.) Seçilmiş, seçkin.

m. 2a/5

[=1]

müdühin: (Ar.) Müdahene eden, yüze
gülen, dalkavuk.

m. 208a/7, 208a/7

[=2]

müdd: (Ar.) Batman nevinden bir ölçek.

m. 115a/6, 168a/14, 170a/3, 170a/3,
170a/4

m.+ine 170a/3

[=6]

müddet: (Ar.) Zaman, vakit.

m. 79b/18, 107a/12, 143a/17

mehl-i m. 79b/18
m.+dür 235a/4
m.+i+(2) 46a/13, 110a/13, 110a/14,
110a/9, 193b/21, 197a/1, 204b/11, 221b/15
m.+i+(3) 110a/10
eḳall-i m.-i ḫaml 110a/10
m.+ine 26b/8
[=14]
müdebbir: (Ar.) Tedbir alan, tedbirli.
m.+lerdür 140b/9
[=1]
müdebbirât: (Ar.) İş düzenleyenler.
m. 236b/7
[=1]
mü'ekked: (Ar.) Sağlamlaştırılmış.
m. 264b/15
[=1]
müfessir: (Ar.) Tefsir eden, açıklayan.
m.+ler 229b/2, 258b/13
m.+lerüñ 256a/17
[=3]
müflis : (Ar.) İflas etmiş.
m. 81b/14, 87a/13, 87a/14, 89a/17,
109a/23, 190b/11
m.+ler 60a/10
m.+lerdür 33b/6
[=8]
müfsid: (Ar.) İfsâd eden, bozan.
m.+ler 51b/12, 89b/23
[=2]
müfti: (Ar.) Fetva veren, müftü.
m.+ler 191b/3
m.+leri 198a/11
[=2]

mühimm: (Ar.) Ehemmiyetli, önemli.
m. 107b/9, 264b/4
m.+di 264b/5
m.+i+(2) 155a/18
m.+üñdür 267b/3
[=5]

mühimmât: (Ar.) Lüzumlu şeyler.
m.+ların 80a/14
[=1]

mühlet : (Ar.) Bir işin yapılması
için verilen zaman, süre.

m. 38a/17, 98a/22, 144b/15,
168b/11, 210b/17, 247b/22
m.+e 222b/20
[=7]

mühletsiz: Süresiz.
m. 60b/17
[=1]

mühr: (Far.) Mühür, imza. bk. **mühür**
m. 57a/7, 67b/17, 104b/23, 117a/13
m.+i+(2) 243a/14
[=5]

mühür: (Far.) Mühür, imza. bk. **mühr**
m. 4a/8, 4a/9, 12a/11, 42a/23
[=4]

mühürülen-: Mühürülenmek, damga.
m.-di 4a/8
m.-e 255a/2
m.-miş 43a/7
m.-mişdür 118b/13, 243a/14
[=5]

mükâbere: (Ar.) Sözünün manasız ve
kendinin haksız olduğunu bildiği halde

ağız kalabalığı ile karşısındakini susturmaya çalışma; kendini büyük görme.

m. 76b/1

[=1]

mükāfāt: (Ar.) Bir hizmet ve iyiliğe karşılık edilen iyilik.

m. 62b/16, 104b/14, 105b/2, 107a/14, 107a/6, 135b/18, 14b/18, 158b/22, 167a/19, 174b/18, 185b/1, 199a/11, 227b/6, 247b/20, 263b/20

m.+ı+(2) 3b/23, 106b/9, 138b/14, 143a/3

m.+ın 58a/5, 80b/8, 185a/23, 194a/12, 244a/16, 262b/10

[=25]

mükāleme: (Ar.) Konuşma.

m. 144b/21, 258a/5, 258b/18

[=3]

mükāşife: (Ar.) Hakikat ehline Allah sırlarının görünmesi, kendileri Allah nûrunu görmeleri.

m.+si 64a/3

[=1]

mükedder: (Ar.) Bulandırılmış, bulanık.

m. 19a/7, 111a/11, 111b/5, 244b/15

[=4]

mükeddî: (Ar.) Israr ile alıp israf ile yiyen kişi.

m. 91b/12

[=1]

mükellef: (Ar.) Bir şeyi yapmaya, bir şeyi ödemeye mecbur olan.

m. 272a/23

[=1]

mükerrem: (Ar.) Muhterem, aziz, sayın.

m. 3b/18, 18b/13, 49b/11, 90b/2, 92b/12, 99b/20, 149a/4, 157a/7, 240b/10, 252b/22

m.+lerdür 239a/3

[=11]

mükezzib: (Ar.) Tekzib eden, yalanlayan.

m.+lerdür 242b/12

m.+leri 233a/11

[=2]

müknet: (Ar. <miknet) Kuvvet, kudret, güç.

m. 226a/5

[=1]

mülâkı : (Ar.) Buluşan, kavuşan.

m. 21a/14, 213a/1, 244a/3

ḥayr-ı m. 213a/1

[=3]

mülâzemet: (Ar.) Bir yere veya kimseye sınıksız bağlanma.

m. 172a/16, 206b/11, 245a/7

[=3]

mülâzım: (Ar.) Bir yere veya bir kimseye sarılıp, ayrılmayan, tutunup kalan.

m. 4b/16, 69b/4, 109a/18, 119a/10, 123b/17, 134a/22, 216b/3, 223a/20, 223a/21

[=9]

mülhid: (Ar.) Allah'ı inkâr eden, dinsiz, imansız.

m.+ler 51b/12

[=1]

mülîm : (Ar.) Elemli, acı.

m. 26a/6, 125a/22

[=2]

mülk: (Ar.) Birinin tasarrufu altında bulunan şey. bk. **milk**

m. 30a/7, 34b/19, 35a/21, 35a/21, 35a/22, 35a/23, 39b/15, 54b/14, 54b/15, 54b/16, 54b/16, 54b/18, 54b/18, 73b/15, 74a/2, 150a/16, 159a/5, 194a/3

m.+dür 74a/2

m.+e 26b/18, 34b/4

m.+i+(1) 59b/15

m.+i+(2) 30a/6, 46b/9, 59b/20, 82b/2, 94b/12, 105b/6, 106b/17, 119b/8, 122b/16, 123a/19, 190a/8, 202a/18, 205a/10

m.+i+(3) 106b/21, 230b/23

m.-i 'azım 106b/21

m.-i kebir 230b/23

m.+idür 94b/13, 141b/14, 150b/20, 166b/10

m.+in 34b/7, 34b/9, 103a/23

m.+inde 30a/4, 45a/22, 50a/6, 52a/11, 56a/20, 57b/17, 66b/14, 106b/22, 190a/8

m.+inden 66b/4, 83b/17, 88a/16

m.+ine 39b/20, 70b/19, 103b/1, 119b/8, 186a/5, 246a/15

m.+leri 63a/21, 230b/22

m.+lerinden 98a/1

m.+üm 89a/15

m.+ümde 32a/13

m.+ümüñ 55b/21

m.+ümüzde 21b/23

m.+ümüze 138b/4

m.+ünde 53b/6

m.+üne 21b/11, 55b/20

m.+üni 31a/3, 34b/1, 34b/8

[=76]

mülkcegüz: Mal, para, mülk.

m.+lerine 105b/6

[=1]

mülkiyet: (Ar.) Mülk sahipliği. bk. milkiyyet

m.+e 111b/22

şifat-ı m. 111b/22

[=1]

mülkullāh: (Ar.) Allah mülkü.

m.+dur 73b/14

[=1]

mültebis: (Ar.) İltibaslı, benzeyen, başka bir şeyden ayırt edilemez.

m. 136b/7

[=1]

mülzem: (Ar.) Baskın çıkararak susturulan, susturulmuş kimse.

m. 107b/2

[=1]

mü'min: (Ar.) İman etmiş, İslam dinine inanmış. bk. **mü'mine**

m. 4a/8, 10a/14, 11a/6, 16b/13, 19a/15, 19a/17, 19a/20, 19a/22, 19b/1, 19b/3, 19b/5, 19b/9, 26b/20, 27b/12, 33a/3, 35b/13, 36a/16, 38b/3, 44a/15, 45a/23, 48b/2, 48b/22, 51a/15, 53a/10, 53a/14, 53a/22, 53b/9, 55a/8, 56b/9, 63b/15, 63b/20, 73a/4, 73b/10, 76b/23, 80b/6, 82a/21, 83a/22, 84b/1, 85b/8, 87b/17, 88a/14, 92a/17, 92a/23, 98a/18, 98a/22, 98b/15, 101a/7, 103a/15, 104a/19, 105a/23,

109a/4, 111a/20, 113a/6, 113b/20, 114a/15,
116b/11, 117b/1, 118a/14, 122b/19,
123a/8, 124b/13, 127a/9, 131b/14,
131b/17, 132a/19, 132a/21, 132a/23,
132a/23, 132b/20, 132b/23, 132b/8,
132b/9, 133a/12, 133a/22, 133a/23, 133a/6,
133b/10, 133b/5, 134a/14, 134a/23,
135b/18, 139b/16, 142b/9, 144b/8, 146a/3,
146b/21, 148a/1, 150b/16, 163a/18,
163a/19, 168b/19, 168b/4, 169b/12,
173b/16, 174a/9, 174b/21, 174b/21,
175a/17, 175a/18, 175a/19, 180a/10,
180a/15, 180a/15, 182a/1, 182a/11,
185b/23, 186b/15, 187b/19, 188a/12,
18a/19, 18b/6, 191b/12, 193b/3, 194a/8,
194a/8, 194a/9, 200b/15, 201a/18, 219a/17,
21a/6, 225b/6, 226a/12, 233b/14, 235b/20,
236a/16, 242a/6, 243a/3, 246b/11, 253b/5,
254b/16, 258a/22, 259a/10, 259a/7, 262b/5
m.+den 262b/23
m.+di 19a/14
m.+dür 43b/16, 68a/18, 79a/8,
79b/22, 184a/1
m.+e 3a/8, 3a/15, 3b/13, 3b/16,
4a/1, 4a/16, 4b/19, 9b/17, 132b/2, 132b/23,
163a/20, 168b/13, 188a/12
m.+i+(1) 44a/3, 132b/9
m.+i+(3) 101b/20, 171b/5
m.-i 'âkil 101b/20, 171b/5
m.+iken 182a/12
m.+ile 132a/19, 225b/5, 262a/10
m.+ler 9b/22, 10a/2, 10a/20,
11b/11, 15a/11, 15a/23, 15b/1, 20b/10,
25a/10, 28b/4, 44b/15, 51a/18, 63a/4,

65a/20, 69a/23, 69a/5, 71a/15, 74b/3,
74b/5, 75a/6, 81b/11, 95a/18, 96a/19,
97a/3, 100a/1, 103a/13, 106b/13, 114b/23,
116a/20, 116a/9, 117b/19, 118a/10,
119a/15, 120b/12, 121a/23, 125b/14,
126b/19, 127a/17, 127a/18, 127a/2,
131a/21, 132a/17, 132a/20, 132b/19,
133a/3, 133b/20, 135b/5, 144b/15,
149a/14, 159b/4, 168b/15, 168b/16,
168b/22, 168b/23, 170a/7, 174b/12,
175a/19, 175a/3, 175a/5, 176a/14, 177a/21,
178a/17, 178b/2, 180b/6, 185a/14,
186a/16, 186a/9, 190b/23, 206b/7,
207b/21, 208b/11, 209b/15, 210b/2,
213a/5, 214a/12, 215b/1, 216a/11, 216a/22,
216b/2, 216b/9, 219a/23, 221b/10,
223a/20, 223a/21, 224a/20, 225b/10,
231a/6, 235a/19, 235a/20, 235b/3, 236b/1,
239b/14, 240a/12, 241b/22, 243a/1,
243a/8, 243b/11, 243b/9, 246b/1, 246b/4,
254a/7, 262a/10, 262a/9, 262b/12,
262b/12, 262b/13, 262b/15, 262b/16,
262b/17
m.+lerçün 118a/3
m.+lerden 11b/11, 48b/9, 57a/6,
96b/10, 125b/12, 127b/14, 132a/8,
135a/19, 179b/9, 209b/22, 241b/23,
243b/1, 244a/7, 254b/17, 256b/12
m.+lerdür 15a/21, 28a/9, 74a/11,
174a/15, 176b/4, 193a/22, 215a/16,
220b/5, 254b/21, 256b/5, 262b/10
m.+lere 7b/5, 10a/17, 15a/7,
16b/16, 28b/6, 49b/22, 50a/10, 53a/22,
53a/23, 54a/23, 67a/20, 69a/5, 69b/14,

80a/17, 93a/6, 116a/10, 116a/5, 120b/9,
121a/10, 121a/8, 125b/18, 125b/19,
126a/4, 126a/7, 127a/20, 127a/4, 131a/17,
139b/9, 152b/19, 168b/21, 172a/13,
174b/18, 175a/4, 177a/3, 178b/19,
183b/18, 185b/22, 189b/10, 191a/13,
206a/20, 201b/15, 201b/17, 202a/9,
209b/15, 209b/9, 210a/2, 210a/20,
219a/22, 223a/14, 235b/1, 235b/6,
242a/20, 244b/12, 244b/22, 246a/23,
246b/2, 256a/12, 261a/16
m.+leri 47a/11, 99b/8, 114b/21,
115b/10, 121a/10, 168a/19, 174b/13,
180b/14, 186a/13, 201a/6, 240a/13,
243b/5, 246b/13, 24a/21, 259a/18, 259a/6,
262a/5
m.+leriçün 219a/13, 262b/4
m.+leridi 127a/15
m.+leridür 122b/17, 261b/6
m.+lerile 29a/6, 124b/6, 125b/22,
185b/10, 185b/7, 205b/15, 240a/12
m.+lerine 221a/9, 261a/13
m.+lerse 50a/14
m.+lersiz 198b/11
m.+lerüñ 10a/10, 59a/5, 87a/1,
114b/13, 114b/16, 114b/19, 116a/12,
116a/6, 117b/19, 121a/11, 123a/14,
132b/19, 146a/5, 148a/15, 149b/2, 162b/2,
168b/14, 172b/8, 174b/22, 178b/6,
195b/21, 200a/1, 200b/21, 201a/20,
205b/19, 209b/8, 210b/3, 219b/1, 225b/12,
236a/16, 236a/22, 242b/6, 243a/2, 243a/5,
246b/22, 253b/4, 262a/11, 262a/12,
263a/1, 273a/12

m.+lerüz 206a/21
m.+üñ 53a/9, 56a/22, 98a/17,
104b/2, 133a/1, 133b/9, 133b/14, 134a/2,
174b/20, 231a/7
m.+üz 175b/22
[=441]
mü'mine: (Ar.) İman etmiş, İslam dinine
inanmış. bk. **mü'min**
m. 65b/23, 126b/15, 126b/15,
132b/10, 168b/5, 169b/12, 186b/16,
219a/18, 246b/11
[=9]
mü'minlik: Müslümanlık.
(mü'minlig).+ile 128b/16
[=1]
mümkün: (Ar.) Mümkün, olabilir,
olabilen.
m. 134a/21, 136a/20, 142a/21,
195a/13, 196b/18
[=5]
mümsik: (Ar.) Cimri, eli sıkı.
m.+lerdür 9b/20
[=1]
mümsiklik: Cimrilik.
(mümsiklig).+ile 171b/1
[=1]
mümtedd: (Ar.) Uzayan, uzanan, süren.
m. 240b/8
[=1]
müna'am: (Ar.) Nimetlendirilmiş, refaha
ulaşmış.
m. 92b/12
[=1]

münācāt: (Ar.) Allah'a dua etme, yalvarma.

m. 21b/13, 131a/4, 222b/4, 222b/10

m.+a 141a/18, 148b/7

[=6]

münādī: (Ar.) Tellâl.

m.+ler 105b/12

[=1]

münāfık: (Ar.) Nifak sokan, ikiyüzlülük eden.

m. 71b/23, 98a/23, 120a/6, 123a/9, 132a/1, 132a/5, 168b/10, 192b/13, 192b/23, 193a/5, 215a/11

m.+a 80b/20

m.+dur 68a/22, 216a/18

m.+ı+(1) 193a/3

m.+ıla 132a/3

m.+ın 216a/17

m.+lar 3a/19, 16b/19, 67b/14, 69a/11, 117a/5, 117a/8, 11b/11, 121a/19, 127a/16, 168b/13, 168b/20, 169a/23, 174b/12, 174b/17, 175a/1, 175a/2, 175b/20, 176a/15, 176b/2, 180a/17, 180b/1, 180b/15, 180b/6, 181a/19, 182a/3, 184b/1, 192a/13, 192a/16, 192a/19, 193a/15, 193a/20, 193b/1, 210b/2, 214a/12, 243b/2, 243b/2, 243b/4, 243b/8, 269a/5

m.+lara 11b/14, 175b/18, 178a/4, 180a/19, 184a/3, 192b/15, 193a/1, 201b/1

m.+lardan 80b/18, 117a/9, 124a/5, 174a/7, 192b/1

m.+lardandı 124a/9

m.+lardandur 192b/11

m.+lardur 193a/13, 194a/9, 201a/17, 210a/19

m.+ları 12a/2, 119a/17, 119a/19, 121a/9, 176a/10

m.+larıdı 127a/15

m.+larıla 180b/16, 180b/22

m.+larıñ 96a/19, 97a/3, 127a/18, 175a/4, 180b/16, 192a/12, 195b/1, 202a/10, 210a/12, 225b/16

m.+uñ 132a/6, 184b/19

[=95]

münāfıka: (Ar.) Münafık kadın.

m. 123a/9, 168b/10

[=2]

münāfıklık: İkiyüzlülük.

m. 72a/2, 132b/3, 216a/16

m.+dan 69b/3

m.+dur 16b/19

mağz-ı m. 16b/19

[=5]

münākaşa: (Ar.) Atışma, çekişme.

m. 9b/19

[=1]

münākkaş: (Ar.) Nakşedilmiş, nakışlı, resimli, işlemeli.

m. 111b/6

[=1]

münāsebet: (Ar.) Münasiplik, uygunluk.

bk. **münāsibet**

m. 216b/13

m.+ile 5b/14, 134b/2

[=3]

münāsibet: (Ar.) Münasiplik, uygunluk.

bk. **münāsebet**

m. 96a/13
[=1]
münāza'a: (Ar.) Ağız kavgası, çekişme.
bk. **münāzi'a**
m. 132a/14, 132a/5
m.+ya 138b/9
[=3]
münāzi'a: (Ar.) Ağız kavgası, çekişme.
bk. **münāza'a**
m. 33b/19, 76b/7
[=2]
müncerr: (Ar.) Bir tarafa çekilip sürüklenen, sürülen, kayıp bir tarafa giden.
m. 216b/18
[=1]
münciye: (Ar.) Kurtarıcı, kurtaran.
m. 206b/15
süre-yi m. 206b/15
[=1]
müneccim: (Ar.) Yıldızların hareket ve vaziyetlerinden ahkam çıkaran, yıldız fālına bakan kimse, falcı.
m.+lerdür 15b/17, 66b/11
[=2]
münevver: (Ar.) Nurlandırılmış, parlatılmış, aydınlatılmış; aydın kimse.
m. 42b/1, 61a/5, 100a/13, 101a/20, 109a/16, 129b/4, 163b/2, 163b/9, 237b/9
[=9]
münezzeh: (Ar.) Tenzih edilmiş, temiz, arı.
m. 103a/23, 183b/20, 184a/9, 211a/9

m.+dür 27a/13, 27b/1, 27b/22, 28b/2, 84b/18, 94a/20, 94a/22, 94b/12, 147b/11, 147b/23, 149a/3, 150a/6, 183b/21, 190a/8, 202a/17, 220a/2, 271a/22, 271b/14, 271b/8
[=23]
münezzehlik: Temizlik, arılık.
(münezzehlig).+in 150b/17
[=1]
münfekk: (Ar.) Ayrılan, ayrılmış.
m. 261b/2, 261b/5
[=2]
münhezim: (Ar.) Hezimete uğrayan, bozguna uğrayan.
m. 115b/13, 156b/4
[=2]
münhî: (Ar.) Haber ulaştırıcı, haberci.
m. 204a/20
[=1]
mün'im: (Ar.) Nimet veren, yedirip içiren; Allah.
m. 84a/3, 84b/8
m.+i+(3) 14a/7
m.-i hâkîkî 14a/7
m.+ün 102a/15
[=4]
münkād: (Ar.) Boyun eğen.
m. 17a/8, 25a/23, 38b/19, 48a/10, 48a/16, 61b/12, 65a/18, 66a/16, 66a/18, 67a/12, 76b/5, 84a/15, 102b/18, 106a/15, 109b/15, 122b/8, 123b/14, 204b/17, 220b/12, 244b/7, 270b/9
m.+dur 123a/20
[=22]

münker: (Ar.) İnkâr edilmiş, kabul ve tasdik edilmeyen, reddedilen.

m. 34a/19, 70a/6, 113a/23, 115b/16, 115b/19, 117b/10, 148b/5, 154a/5, 159b/15, 188b/20, 218a/2, 228a/13, 254a/5, 269b/19

ehl-i m. 117b/10

nehy-i m. 113a/23, 115b/19

su'âl-i m. 228a/13

m.+den 34a/20

fi'l-i m. 34a/20

[=15]

münkir: (Ar.) İnkâr eden, kabul etmeyen.

m. 54a/7, 98b/15, 105a/21, 105b/8, 113b/7, 119b/7, 188b/20, 198b/5, 205a/1, 206b/12, 232a/19

m.+ler 63a/18, 63b/12, 205a/23

m.+lerdenise 166a/7

m.+lerdi 235a/13

m.+leri 59a/8

m.+lerle 59b/2

m.+lerüñ 98b/17

m.+üz 86a/20, 185b/8

[=21]

münşev: (Ar.) Canlının büyümesi, boy atması.

m. 272a/10

[=1]

müntefi': (Ar.) Menfaatlenen, yararlanmış.

m. 83b/23

[=1]

müntेशir: (Ar.) İntişar etmiş, yayılmış, açılmış.

m. 191a/23

[=1]

münzecir: (Ar.) Yasak edilmiş, alı konulmuş.

m. 30a/11, 150a/19, 153b/22, 233b/16, 253a/7

[=5]

münzîr : (Ar.) Akıbetinin kötülüğünü söyleyerek korkutan.

m. 113a/6

[=1]

mürāca'at: (Ar.) Başvurma, danışma.

m. 197a/12

[=1]

mürāyi: (Ar. <mürā'i) İkiyüzlü.

m. 120a/7

[=1]

mürebbiye: (Ar.) Terbiye eden.

m.+lerdür 272b/18

[=1]

mürekkeb: (Ar.) İki veya daha çok şeylerin karışmasından meydana gelen.

m. 77a/1

[=1]

müretteb: (Ar.) Tertib olunmuş, dizilmiş, yerli yerine konulmuş.

m. 107a/11

[=1]

mürîd: (Ar.) Bir şeyhe bağlı olan kimse.

m. 130a/11

[=1]

mürsel: (Ar.) Gönderilmiş, yollanılmış; peygamber.

m. 2b/11, 2b/12, 24b/18, 25b/1,
211a/16

m.+ler 142b/1

m.+lerdensin 2b/13, 2b/16

m.+ümüze 67a/18

[=9]

mürselât: (Ar.) İrsâl olunan, gönderilen
şeyler.

m.+dur 140a/20

[=1]

mürşid: (Ar.) İrşâd eden, doğru yolu
gösteren, kılavuz.

m.+i+(3) 188b/18

m.-i şâbir 188b/18

[=1]

mürted : (Ar.) İslâm dininden
dönen.

m. 184b/23, 187a/10

m.+de 187a/11

[=3]

mürtedi': (Ar.) Yasak olan şeylerden
kaçınan.

m. 216b/18, 233b/16, 265b/16

[=3]

mürtehin: (Ar.) Rehin olarak, ipotek
olarak alan.

m. 226a/17

[=1]

mürtekib: (Ar.) Kötü, yakışıksız iş yapan;
rüşvet alan, rüşvet yiyen.

m. 104a/16, 130b/23, 133a/12

[=3]

mürvârid: (Far.) İnci.

m.+den 231a/7

[=1]

müsâfir: (Ar.) Misafir, yoldan gelen,
yolcu.

m.+lere 165a/5

[=1]

müsebbeh: (Ar.) Tesbih eden, subhânallah
diyen. bk. **müsebbih**

m.+dür 183b/13

[=1]

müsebbih: (Ar.) Tesbih eden,
subhânallah diyen. bk. **müsebbeh**

m. 248a/18, 248a/20

m.+dür 190a/3

[=3]

müsellem: (Ar.) Teslim edilmiş, verilmiş.

m. 129b/19

[=1]

müselmân: (Ar.) İslam dininde olan. bk.

müslümân, müsülmân

m.+lara 29b/14

[=1]

müselmel: (Ar.) Zincirleme, ardı ardına.

m. 15b/19

[=1]

müsemmâ: (Ar.) Bir ismi olan, adlanmış,
adlı.

m. 107a/10, 164b/1

ecel-i m. 107a/10, 164b/1

m.+ya 61b/21, 217b/12

ecel-i m. 61b/21

[=4]

müseyyeb: (Ar.) Tembel, üşengeç,
ihmalci.

m. 107a/6

[=1]
müsi'e: (Ar.) Kötülükte bulunan.
m. 227a/8
[=1]
müslime: (Ar.) Mslüman kadın.
m. 126b/10, 186b/16, 187a/6,
187a/6
[=4]
müslümān: (Ar.) İslam dininde olan. bk.
müselmān, müsülmān
m.+ları 226b/1
m.+laruñ 243a/22
[=2]
müsrif: (Ar.) İsrâf eden, savurgan.
m. 56a/18, 83b/2
[=2]
müstağnî: (Ar.) Doygun, gönlü tok.
m. 39b/19, 103a/23, 150b/17,
238b/11, 238b/20, 256a/15, 260a/9, 271b/1
m.+dür 120b/17, 150b/20, 171b/3,
186a/5, 194b/9
[=13]
müstaḥaqq: (Ar.) Hak etmiş, hak
kazanmış, lâyıık.
m. 21a/6, 41b/6, 44b/6, 44b/8,
53a/10, 72a/12, 72b/13, 73b/11, 74a/15,
77b/20, 81a/8, 93a/13, 99a/15, 104a/11,
104a/21, 118b/7, 151b/12, 163b/20,
169b/15, 170a/9, 171a/4, 190a/20, 203a/4,
203a/4, 20a/20, 211b/17
[=26]
müstaḥarr: (Ar.) İstikrar bulunan,
yerleşilen, durulan yer.
m. 8b/10

m.+ı+(2) 8b/23
m.+ında 8b/10, 8b/19
[=4]
müstaḳīm: (Ar.) Doğru. bk. **müstaḳıme**
m. 126a/8
ṭarıḳ-ı m. 126a/8
m.+e 115b/17
ṭarıḳ-ı m. 115b/17
[=2]
müstaḳıme: (Ar.) Doğru. bk. **müstaḳım**
m.+dür 261b/11
[=1]
müstecāb: (Ar.) Kabul olunmuş.
m. 110b/22
m.+dur 23b/8
[=2]
müstecel: (Ar.) Belirli bir vakte kadar
geciktirilen.
m. 33b/21
[=1]
müstehabb: (Ar.) Sevilen, beğenilen.
m. 130a/17, 222a/16
m.+dur 197a/5
[=3]
müstevî: (Ar.) Düz, her tarafı bir.
m. 148b/20, 149a/1, 237b/7
m.+dür 203a/19
[=4]
müstevlî: (Ar.) İstila eden, ele geçiren,
idaresi altına alan.
m. 166b/3, 167a/3, 176a/19,
190b/18, 246a/15, 266a/2
[=6]

müsülmân: (Ar.) İslam dininde olan. bk.

müselmân, müslümân

m. 85b/8, 92b/9, 99a/4, 110b/10,
110b/12, 119b/15, 122a/8, 125a/18,
132a/14, 133b/17, 133b/3, 138b/16,
148a/2, 14b/22, 173a/16, 187a/17, 187a/5,
188b/19, 190a/17, 216a/18, 229b/11,
246a/7

m.+ı+(1) 115a/12

m.+ıdı 246a/13

m.+ın 154b/9

m.+lar 42b/12, 75b/19, 89a/1,
110a/22, 115a/11, 115a/12, 115a/15,
126a/5, 126b/10, 126b/12, 126b/17,
132a/13, 172a/21, 175b/20, 178a/22,
178b/13, 178b/3, 179a/16, 179a/17,
179a/2, 186a/7, 195b/16, 243a/23

m.+lara 70a/5, 80b/17, 81b/13,
108b/7, 113b/21, 122a/19, 132a/15,
175a/1, 186b/4, 189a/15

m.+lardan 85b/4, 110a/21, 121b/9,
186b/17, 186b/18, 186b/3, 187b/13

m.+lardur 126b/11

m.+ları 62b/3, 68b/2, 70a/4,
109a/18, 131a/15, 133b/6, 172a/8, 175a/1,
245a/3, 246a/21

m.+laruñ 81a/14, 91b/7, 91b/13,
109a/9, 109b/2, 128a/9, 132b/5, 187b/12,
207a/20

m.+uñ 109a/22

[=86]

müsülmânlık: Müslümanlık,
İslamlık.

m.+da 180a/11, 180a/13

[=2]

müşâbih: (Ar.) Benzeyen, benzer.

m. 241b/12

[=1]

müşâhede: (Ar.) Bir şeyi gözle görme. bk.

müşâhide

m. 12b/15, 87b/4, 87b/14, 87a/19,
111b/5, 113b/15, 148a/21, 204a/18,
237b/3, 246a/23

[=10]

müşâhide: (Ar.) Bir şeyi gözle görme bk.

müşâhede

m. 217a/10

[=1]

müşâkil: (Ar.) Şekilce bir olan, benzeyen.

m. 156b/13

[=1]

müşebbihe: (Ar.) Allah'ı insan biçiminde
tasvir ve tasavvur edenlerin mensup
buldukları Kelâmî mezhep.

m.+ler 205a/6

[=1]

müşekkel: (Ar.) Şekle konulmuş, şekil
verilmiş.

m. 192b/1

[=1]

müşkil: (Ar.) Güç, zor, çetin. bk. **müşkül**

m. 140a/6, 171a/12, 248b/14

m.+dür 151a/21

m.+i+(2) 161a/1

[=5]

müşkül: (Ar.) Güç, zor, çetin. bk. **müşkil**

m. 42b/17, 49a/11, 62a/6, 80b/9,
87a/13, 91b/14, 231b/4

[=7]

müşrik: (Ar.) Allah'a şerik, ortak koşan.

m. 79a/4, 115a/7, 115a/9

m.+dür 260b/9

m.+ler 17b/12, 75b/7, 84b/3,

90a/16, 108b/7, 121a/8, 122a/12, 122a/14,

122a/16, 126b/12, 126b/15, 149b/20,

172a/8, 189a/7, 216b/15, 225b/15,

257a/12, 261a/23

m.+lerden 12a/10, 126b/11,

176a/14, 225a/22, 262a/3

m.+lerdür 12a/10, 63a/6, 142b/2,

243a/22, 261b/3

m.+lere 83b/17, 218b/23, 226b/6

m.+lerdür 65a/17

m.+leri 7b/21, 17b/4, 75b/13,

103a/10, 115a/10, 115a/14, 115a/17,

122a/3, 142b/5, 194b/14, 208a/3, 257a/7

m.+lerindendir 261b/7

m.+lerine 126b/16, 144b/12

m.+lerüñ 64b/13, 109a/9

[=53]

müştak: (Ar.) İhtiyaklı, özleyen.

m. 118a/12, 118a/13

m.+dur 190a/5

[=3]

müşterek: (Ar.) İştirak eden, ortak eden, ortaklaşa.

m. 155b/13, 213b/2

m.+siz 87b/17

[=3]

müte'allik: (Ar.) Asılı, bağlı.

m. 78b/1, 137b/11, 255a/10

m.+dür 210b/21

[=4]

müte'ayyin: (Ar.) Belli, meydanda olan, meydana çıkan.

m.+dür 181a/8

[=1]

müte'ellim: (Ar.) Elemlenen, içi sızlayan, acı duyan.

m. 266a/1, 266a/6

[=2]

müteferrik: (Ar.) Dağınık, ayrı ayrı.

m. 5a/2, 71a/22, 91a/21, 91a/22,

95a/21, 261b/14

[=6]

mütegayyir: (Ar.) Değişen, başkalaşan.

m. 35a/5, 54a/19, 84b/15, 116b/18,

121b/17, 159a/21, 170b/2, 172b/23,

225a/6, 271a/18

[=10]

mütehallif: (Ar.) Uygun gelmeyen, uymayan.

m.+ler 125a/6, 125a/10

[=2]

mütehayyir: (Ar.) Hayrette kalan, şaşmış, şaşırılmış. bk. **mütehayyire**

m. 17a/4, 31b/2, 43b/12, 50a/19,

202a/23, 203b/4, 251b/9, 264a/3

[=8]

mütehayyire: (Ar.) Hayrette kalan, şaşmış, şaşırılmış. bk. **mütehayyir**

m.+ye 132b/16

[=1]

mütekebbir: (Ar.) Kibirlenen, kibirli.

m. 123a/21, 238a/3

m.+dür 184a/6

m.+lerdendi 98b/8
m.+leri 85b/2, 161b/11
m.+lerüñ 51a/13, 62b/9
m.+üñ 56a/3, 57a/7
[=10]

mütemekkin: (Ar.) Mekanlanan,
yerleşen, yerleşmiş.

m. 166a/12, 179b/8
[=2]

mütemmem: (Ar.) Tamamlanan, eksikleri
kalmayan, nihayette eren.

m. 240b/21
[=1]

mütena'im: (Ar.) Varlık içinde ve nazlı
büyüyen.

m. 83a/7
[=1]

mütenebbih: (Ar.) Gafletten uyanan,
uslanan, akıllanan.

m. 12a/17, 25a/22, 33a/18, 35a/17,
62b/4, 68a/4, 111a/15, 114b/20, 123b/16,
192a/5, 239a/17, 249a/18, 255b/2
[=13]

müteşābih: (Ar.) Birbirine benzeyen.

m.+dür 28b/10, 64a/2, 73b/13
m.+dendür 52a/8
[=4]

müttaķi: (Ar.) Sakınan, çekinen; Allah'tan
korkan.

m. 92a/23, 92b/3, 135a/5, 135a/8,
145b/8, 169b/23, 173b/16
m.+ler 36b/7, 36b/9, 36b/10,
36b/12, 36b/15, 36b/17, 44b/15, 92a/17,
146a/18, 233a/11

m.+lerdür 140b/13
m.+lere 44b/16
m.+leri 92b/7
m.+leriçün 240b/1
m.+lerüñdür 36b/17
[=22]

müvekkel: (Ar.) Vekil tayin edilen, vekil
edilen kimse.

m. 106a/1, 106a/3, 138b/1, 15a/18,
16b/11, 200b/22, 203a/15, 235a/14,
241b/18, 243b/8

m.+dür 59a/3, 132b/17, 136a/9,
137b/22, 236b/4, 236b/5, 236b/5, 236b/6,
250a/20

m.+idi 10b/21
[=20]

müvekkil: (Ar.) Vekil tayin eden, işine
vekilini ikâme eden, işleri için başkasını
yerine bırakan.

m.+dük 259a/11
m.+ler 141a/21
[=2]

müvesvis: (Ar.) Vesveseli, kuruntulu.

m.+den 272b/22, 272b/23
[=2]

müyesser: (Ar.) Kolay gelen, kolaylıkla
olan.

m. 15a/7, 49a/11, 78a/8, 86a/2,
106a/12, 190a/1, 197a/13, 223b/16,
223b/6, 231a/13, 257a/4
[=11]

müzekkir: (Ar.) Zikrettiren, hatıra getiren,
andıran.

m. 248a/18

[=1]

müzemmil: (Ar.) Bir şeye sarılmış, sargılanmış.

m. 231b/1

[=1]

müzeyyen: (Ar.) Süslenmiş, süslü.

m. 42a/15, 42b/2, 125b/5, 129b/5, 131b/5, 136b/13, 137a/4, 183b/1, 198b/23, 204b/14

[=10]

N

nāçār: (Far.) Çaresiz, ister istemez.

n. 44a/8, 97b/23, 107b/2

[=4]

nafaqa: (Ar.) Yiyecek parası, geçimlik.

n. 108b/12, 151b/21, 171b/2, 193a/13, 193a/2, 198a/10, 198a/11, 198a/14, 198a/23, 198b/1, 198b/2, 208b/13

n.+dandur 198a/14

n.+ların 215b/15

n.+larında 198a/7

n.+larından 171b/2

n.+sı 196b/10

n.+sıçün 179a/16

n.+yı 171b/3

[=19]

nafaqalandur-: Geçimini sağlamak.

n.-uñ 198a/9

[=1]

nāfile: (Ar.) Boş, yararsız, işe yaramaz.

n. 223b/4

n.+ler 150b/23

[=2]

nāfız: (Ar.) Nüfuz eden, sözü dinlenen.

n.+dür 105b/7, 202a/19, 248a/2, 259a/21

[=4]

nāgāh: (Far.) Ansızın, birdenbire.

n. 8b/6, 10b/15, 11a/4, 15b/20, 16b/5, 21b/5, 26b/10, 31b/17, 32a/5, 34b/17, 34b/18, 42a/16, 50b/3, 87a/11, 92a/8, 109a/23, 109b/3, 128b/7, 134b/8, 168b/12, 170b/2, 170b/6, 184b/3, 191b/18, 192a/2, 199a/17, 236b/19, 243b/11, 245a/17, 253a/4, 267b/18

[=31]

nā-ḥaqq: (Far.+Ar.) Haksız.

n. 83b/15

[=1]

naḥr: (Ar.) Boğazlama, kesme.

n. 122b/2, 269a/22

[=2]

naḥs: (Ar.) Uğursuzluk.

n. 67a/20, 155a/4

[=2]

na'im: (Ar.) Bollukta yaşayış; cennetin bir kısmı.

n. 86b/16, 209b/10

n.+dendür 265a/2

n.+dür 160b/14

cennet-i n.160b/14

[=4]

naqd: (Ar.) Akçe, para.

n.+dur 227b/20

n.+e 251b/1

n.+i+(1) 227b/21

[=3]

nākeslik: Cimrilik.

(nākeslig).+ile 263b/7

[=1]

nāķış: (Ar.) Noksan, eksik, tam olmayan.

n. 63b/5, 196b/7

n.+dur 147b/10

[=3]

naķl: (Ar.) Bir şeyi başka bir yere götürme.

n. 102b/3, 259b/10

[=2]

naķş: (Ar.) Eksiklik.

n. 83a/17, 88a/16, 104b/14,
106b/18, 120a/22, 130a/21, 135a/22,
203a/18, 203a/21, 214a/5, 220b/9, 222a/9,
242a/13, 244b/16, 259a/2, 271b/12

n.+dan 183b/20

[=17]

na'l: (Ar.) Ayakkabı, pabuç.

n.+ıla 132a/7

n.+ının 207b/3

[=2]

na'ma: (Ar.) Nimet, ihsan.

n. 1b/7, 157b/23, 158a/1

[=3]

nā-maķrem: (Far+Ar.) Mahrem olmayan.

n. 207a/23

[=1]

namāz: (Far.) Namaz.

n. 31b/12, 32b/4, 34a/12, 3a/23,
40a/22, 43b/21, 59b/9, 60b/8, 68b/1, 70a/5,
78a/21, 98a/20, 113a/1, 127b/16, 128a/12,
129a/12, 141a/18, 148b/1, 152a/10, 15a/11,
15a/13, 15a/2, 165a/9, 169b/17, 169b/18,

169b/19, 175b/14, 176b/21, 177b/1,
177b/2, 177b/2, 191a/16, 191a/21, 191b/2,
207a/8, 210b/8, 215a/16, 215a/16, 216a/18,
222a/14, 222a/15, 224a/10, 228a/18,
231a/22, 231a/22, 233b/3, 233b/3, 233b/3,
248a/1, 248a/15, 249a/12, 249a/15,
250b/15, 252b/8, 258b/10, 259b/8,
260a/16, 260b/17, 264a/10, 269a/20,
269a/4

n.+a 21b/12, 70a/4, 148b/2, 222a/8

n.+da 168b/22, 223b/7, 248a/1,

248b/6, 258a/21

n.+dan 22a/1, 113a/5, 128a/12,
128a/21, 175a/15, 191b/10, 216b/5,
258b/9, 260a/21

n.+dur 189a/22, 265a/9

n.+ı+(1) 34a/10, 122b/13, 181b/5,
193b/7, 259b/9, 261b/23

n.+ı+(2) 148a/23, 148a/23,
222a/14, 222a/16, 223a/20, 223b/7,
249a/10, 265a/16

n.+ı+(3) 192a/6

n.-ı cemā'at 192a/6

n.+içün 191a/15

n.+ıdı 208b/11

ehl-i n. 208b/11

n.+ıdur 30b/20, 148b/1, 231a/23

n.+ın 113a/3, 128a/21, 139b/13,
139b/14, 139b/15, 148b/3, 199b/1,
219b/11, 229b/10, 229b/15, 229b/19,
231b/1, 269a/21

n.+ına 148b/3

n.+ında 222a/12, 223b/6, 231b/1

n.+ından 31b/19, 34a/10, 60b/9,
271b/15

n.+ını 30b/19, 223b/10

n.+ınıñ 223b/3

n.+içün 191a/21

n.+lar 40a/21, 244b/8

n.+lara 222b/10

n.+ları 80a/22, 118a/3, 148a/23

n.+ların 222a/19

n.+larından 269a/4

n.+larınıñ 216b/3

n.+larıñızı 223b/17

n.+uñ 226a/22, 233b/3

[=138]

nār: (Far.) Ateş, od.

n. 1b/21, 42a/5, 195a/3, 199a/7,
233a/7, 254a/6

ehl-i n. 233a/7, 254a/6

n.+a 106b/10, 185a/22, 254a/7,
260a/13, 243a/10

ehl-i n. 243a/10

n.+dan 176a/9, 225b/3

aşhāb-ı n. 176a/9

a'vān-ı n. 225b/3

n.+dur 57b/16, 190b/17, 237a/16

'amel-i n. 57b/16

'azāb-ı n. 237a/16

sebeb-i duḥūl-ı n. 190b/17

n.+i+(1) 256b/12

derekāt-ı n. 256b/12

n.+i+(3) 248b/20, 249a/2, 249a/5,
262a/4

n.-ı cehennem 248b/20,
262a/4

n.-ı kübrā 249a/2, 249a/5

n.+ıla 203a/3, 254b/7

'azāb-ı n. 203a/3

ehl-i n. 254b/7

[=23]

narḥ: (Far.) Nark, çarşıda, pazarda satılan
şeyler için resmi makamlarca gösterilen
fiyat.

n. 223b/14

n.+lar 171a/6

[=2]

nās: Nas sûresi.

n. 273a/11

n.+a 272b/21

n.+dan 273a/11

[=3]

naşārā : (Ar.) Hıristiyanlar.

n. 76a/19, 90a/12, 90a/13, 90a/23,
189a/1, 210b/2, 221a/7, 225b/12, 261a/23,
261b/14, 271b/7

n.+dur 29b/13, 261b/3

n.+nuñ 249b/1

[=14]

naşārí: (Ar.) Hıristiyan. bk. **naşrānı**

n. 172a/6, 172a/10, 172a/12,
176a/10

[=4]

naşāyih: (Ar.) Öğütler.

n. 2b/8, 13a/13, 25a/22

va'ż-ı n. 2b/8

n.+dür 226b/19, 238b/21

n.+i+(1) 114a/12

n.+leri 238b/23

n.+lerin 4a/13, 117a/16

n.+lerinden 3a/17
[=10]

naşb: (Ar.) Dikme, saplama.
n. 249a/23, 249b/2
[=2]

nāşih: (Ar.) Nasihat eden, öğüt veren.
n.+ı+(3) 188b/19
n.-ı haq 188b/19
n.+ına 188b/20
[=2]

nāşır: (Ar.) Yardımcı, yardım eden.
n. 113a/19, 116b/5, 116b/6,
178b/12, 214a/18, 222b/15, 247b/12
n.+ı+(2) 116a/6
n.+ları 116a/7
[=9]

naşib: (Ar.) Pay, hisse.
n. 3a/8, 3a/15, 3b/13, 4a/1, 4a/16,
4b/7, 7b/6, 9b/17, 27b/13, 38b/14, 39a/21,
39a/22, 70a/20, 77a/17, 121a/3, 125a/9,
141a/19, 184a/17, 187b/15, 190b/8,
252a/10
hazz-ı n. 7b/6, 190b/8
n.+dür 57a/21
n.+i+(1) 241a/23
n.+i+(2) 144b/13
n.+in 19a/14, 116b/13, 208b/15
n.+leri 144b/13
n.+lerin 182a/5
n.+üñ 264b/10
[=30]

naşihat: (Ar.) Öğüt.
n. 13b/3, 16b/15, 42a/18, 42b/9,
44b/8, 4a/10, 51a/13, 88a/3, 96a/7, 96b/11,

117b/1, 144a/12, 144a/12, 144a/14,
144a/17, 148a/4, 148b/6, 153b/21,
155a/16, 185a/9, 186a/23, 188a/5, 188b/20,
190b/18, 191a/13, 193b/4, 196a/4,
200b/15, 202b/13, 215b/17, 226a/2,
234b/9, 237a/22, 241a/8, 250b/1, 250b/6
n.+dür 13a/1, 38b/11, 114a/12,
173a/17, 211b/12, 214a/10, 231b/6, 241a/6
n.+i+(1) 59a/21
n.+içün 18a/8
n.+ile 115b/17
n.+inden 226b/10
n.+ler 59a/20
n.+lerden 38b/14
n.+lerin 117a/14, 43a/16, 4a/17,
59a/22, 7b/7
n.+lerüm 58a/2
n.+üm 58a/3
[=57]

nasihatle-: Öğütlemek.
n.-di 129a/1
[=1]

nāşıye: (Ar.) Alın.
n.+nüñ 260b/8
[=1]

naşr: (Ar.) Yardım.
n. 123b/4, 270a/9
[=2]

naşrānı: (Ar.) Hıristiyan. bk. **naşārı**
n. 132b/22, 133a/7, 141b/20,
172a/7
n.+den 210a/21
n.+ler 119b/15, 169a/20
n.+lere 28a/1

[=7]
naşş: (Ar.) Sarıhlik, açıklık.
n.+ı+(3) 103a/16
n.-ı Qur'ân 103a/16
[=1]
naşüh: (Ar.) Nasihatçi, öğütçü.
n. 201a/10, 201a/10
tevbe-yi n. 201a/10, 201a/10
[=2]
nāşirāt : (Ar.) Rahmeti getiren
rüzgar adı.
n.+dur 140a/19
[=1]
nāşitāt: (Ar.) Meleklerden bir taife.
n. 236b/7
[=1]
na't: (Ar.) Bir şeyi medh ederek anlatma,
vasıflandırma.
n.+ını 75b/16
[=1]
nāyib: (Ar. <nā'ib) Vekil, birinin yerine
geçen.
n.+ler 234b/6
[=1]
nāyiblik: Vekillik.
(nāyiblig).+ile < [nāyibliğıla]
33a/19
[=1]
nāz: (Ar.) Yalvarma, rica.
n.+umuz 165b/19
[=1]
nażar: (Ar.) Bakma, göz atma.
n. 2a/1, 3a/8, 3b/14, 9a/8, 9b/6,
11b/23, 12a/23, 13a/19, 13b/5, 13b/15,

16b/6, 16b/6, 19a/1, 19b/4, 20b/6, 20b/10,
21a/19, 25a/20, 31b/13, 31b/17, 34a/9,
34b/14, 35b/20, 41a/16, 42a/16, 43a/11,
43b/1, 4b/19, 50b/3, 50b/4, 50b/5, 50b/6,
54a/20, 55a/19, 55a/7, 57a/12, 60a/15,
62a/8, 63a/18, 63b/6, 67a/13, 70b/10,
71a/5, 73a/12, 73b/2, 74b/10, 75b/21,
79a/22, 82b/9, 83a/10, 85b/21, 99a/9,
104b/7, 105a/1, 107a/7, 107b/21, 111b/22,
112a/20, 112b/6, 116a/3, 117a/3, 128a/6,
130b/21, 133b/15, 135a/7, 136b/12,
136b/15, 137a/5, 138a/1, 139a/3, 141b/2,
147a/21, 148b/4, 14a/20, 152b/3, 155a/12,
160b/18, 166a/24, 170a/2, 174a/19, 174a/3,
178b/4, 180a/19, 181b/17, 181b/18,
181b/3, 181b/4, 191a/11, 199a/5, 203a/23,
203b/3, 205a/20, 209a/11, 210a/19,
211a/20, 211b/6, 212a/11, 218a/20, 225a/6,
228a/1, 230b/21, 237b/23, 243a/10,
243a/9, 245a/7, 247a/18, 248a/10, 248a/7,
248a/8, 249b/18, 250a/13, 250a/14, 252a/9,
254a/19, 266a/22, 268a/7
kaţ'-ı n. 111b/22
n.+a 203a/22, 239a/17
n.+ı+(2) 31b/19, 60a/17, 203a/17,
264b/11
n.+ı+(3) 36a/3, 90b/3, 99a/16,
99b/4, 135b/21, 154b/5, 185a/3
n.-ı 'ibret 90b/3, 99a/16,
135b/21
n.-ı 'itāb 99b/4, 154b/5
n.-ı raħmet 36a/3, 185a/3
n.+ın 18b/23, 68b/1
n.+ına 55a/7

n.+ını 55a/8
n.+ları 20a/2, 160b/3
n.+ların 29b/18
n.+larını 36b/12
n.+umuzdasın 148a/21
n.+uñı 203a/20
n.+uñuz 203b/5
[=140]

nāzır: (Ar.) Nazar eden, nezaret eden, bakan, gözeten.
n.+dur 12a/19, 68a/6
[=2]

nāzi'āt: (Ar.) Meleklerden bir taife.
n. 236a/4, 236a/11, 236b/7
n.+da 236a/8
[=4]

nāziklik: İncelik, nârinlik. bk. **nāzüklik**, **nāzüklük**
(nāziklig).+i+(2) 100a/13
[=1]

nāzil: (Ar.) Yukardan aşağı inen, inici. bk. **nāzül**
n. 111b/12, 133a/3, 149a/16, 149a/23, 176b/9, 184a/22, 205a/6, 208a/9, 214b/7, 217a/21, 224a/22, 229b/2, 249b/2, 256a/21, 261b/15, 264b/12, 264b/16, 265b/10
[=18]

nażır: (Ar.) Benzer, eş.
n.+i+(2) 8b/1, 12b/17, 15b/2, 21b/6, 271a/20, 75a/15, 241a/14
ğ.-i nażırı 241a/14
[=7]

nāzük: (Ar. <nāzik) İnce, nârin.
n. 23b/17, 23b/22, 158a/9, 189b/19, 265b/23
n.+dür 26a/22
[=6]

nāzüklik: İncelik, nârinlik. bk. **nāziklik**, **nāzüklük**
(nāzüklig).+inden 230b/18
[=1]

nāzüklüg: İncelik, nârinlik. bk. **nāziklig**, **nāzüklig**
n.+inden 162b/14
[=1]

nāzül: (Ar.) Yukardan aşağı inen, inici. bk. **nāzil**
n. 256a/21
[=1]

ne: Ne, nasıl, hangi.
n. 4b/4, 4b/5, 4b/6, 4b/6, 4b/9, 4b/10, 4b/17, 5b/14, 5b/17, 6a/7, 6a/7, 6a/14, 7a/9, 9a/14, 9a/15, 10b/2, 10b/12, 11a/7, 11a/11, 11a/15, 11b/6, 12a/1, 12a/15, 12a/16, 12b/8, 12b/9, 13b/11, 15b/4, 15b/21, 15b/22, 15b/22, 16a/1, 16b/10, 17a/6, 17a/14, 17a/14, 17a/19, 17a/22, 17a/22, 17b/16, 18b/1, 18b/14, 18b/22, 19a/17, 19a/22, 19b/2, 19b/2, 20a/17, 20a/17, 20b/6, 21a/12, 21a/14, 22a/1, 22a/11, 27a/12, 27b/10, 27b/11, 27b/7, 27b/9, 28a/13, 28a/19, 28b/13, 28b/19, 29b/6, 30a/12, 30a/6, 31a/16, 32a/14, 32b/15, 32b/15, 32b/4, 32b/5, 33a/22, 34a/4, 35a/12, 35b/11, 35b/15,

36a/14, 36a/17, 36a/9, 36b/19, 37a/8,
37b/1, 38a/2, 38b/18, 38b/4, 38b/7, 39b/15,
40a/19, 40a/8, 40a/9, 40b/10, 40b/14,
40b/6, 41a/23, 41b/1, 41b/1, 43a/6, 43b/12,
44b/16, 44b/4, 45a/12, 46a/14, 46b/1,
48a/6, 49a/10, 49a/21, 49a/9, 49b/11,
49b/16, 49b/16, 49b/17, 50a/18, 51a/13,
51b/9, 51b/9, 52a/12, 52b/3, 53b/16, 53b/7,
54a/15, 54b/20, 55a/14, 55a/15, 55a/2,
55a/2, 56a/4, 57a/18, 57b/21, 57b/21,
58a/7, 58b/19, 59b/23, 60a/14, 60a/20,
60a/21, 62a/13, 62a/20, 62b/9, 64b/10,
64b/13, 64b/4, 65a/11, 65a/22, 65a/8,
65a/8, 65a/8, 65a/9, 66a/3, 66b/14, 67a/8,
67b/23, 68a/1, 68a/23, 69b/16, 69b/22,
70a/6, 70b/1, 71a/11, 71a/9, 71a/9, 71b/17,
71b/8, 71b/9, 72a/16, 72a/16, 72a/17,
72a/19, 72a/19, 73a/10, 73a/10, 73a/11,
73a/11, 73a/21, 73b/6, 74a/1, 74a/14,
75a/14, 75a/14, 76b/10, 76b/12, 76b/6,
77a/22, 77a/7, 78a/18, 78a/23, 78b/14,
78b/4, 78b/6, 78b/6, 79a/23, 79b/11,
79b/12, 79b/4, 80a/8, 80b/8, 81b/5, 81b/6,
82b/22, 82b/3, 82b/3, 82b/5, 82b/5, 82b/6,
82b/6, 83a/5, 83b/19, 84b/13, 84b/22,
85a/19, 85a/3, 85b/5, 87b/4, 87b/6, 87b/6,
88a/11, 88b/3, 89a/2, 89b/8, 91a/23, 91b/1,
92a/20, 92a/20, 92a/23, 92a/23, 92b/16,
92b/16, 93a/4, 94a/15, 94b/16, 94b/16,
94b/2, 94b/9, 95a/10, 95a/22, 95b/5, 95b/6,
95b/9, 96a/1, 96a/1, 96a/7, 96b/14, 97a/6,
97b/15, 97b/5, 98a/21, 98a/21, 98a/21,
99a/23, 99b/23, 99b/23, 100a/14, 100b/9,
101a/15, 101a/15, 101a/5, 101b/4, 102a/2,

102a/2, 102b/17, 102b/18, 103a/10,
103a/11, 103a/22, 103a/23, 103a/23,
104b/13, 105a/14, 105a/14, 105b/17,
105b/20, 106a/19, 106a/2, 106a/4, 106a/4,
106a/5, 106a/7, 106a/7, 106b/18, 106b/23,
107a/14, 107a/15, 107a/19, 107a/9,
107b/17, 107b/20, 107b/21, 107b/22,
108a/14, 108a/20, 108a/3, 108a/3, 108a/4,
108b/18, 108b/22, 108b/6, 108b/7, 108b/8,
109a/12, 109a/13, 109a/21, 109b/17,
111a/2, 111a/3, 111a/4, 111a/5, 112b/11,
112b/3, 113b/16, 114b/13, 114b/20,
116a/16, 116a/16, 116a/22, 116b/22,
116b/22, 117a/11, 117a/20, 117a/4, 117a/9,
117b/7, 118a/5, 118a/6, 119a/16, 119a/17,
119a/2, 119a/2, 119a/20, 120b/21, 121a/7,
121a/9, 121b/12, 121b/15, 122a/8,
123a/19, 123b/13, 124b/3, 125a/12,
125a/12, 126b/2, 126b/2, 126b/3, 128b/2,
128b/8, 129a/12, 129a/15, 129a/15,
129a/15, 130a/14, 130a/15, 131a/6, 131a/7,
131b/3, 132a/21, 132a/21, 133a/2,
135b/17, 135b/4, 136a/15, 136a/5,
137a/19, 137b/10, 137b/14, 137b/22,
137b/22, 138a/15, 138a/2, 138b/13,
139a/11, 139b/12, 139b/17, 140a/8,
140b/12, 140b/2, 140b/21, 141a/10,
141a/6, 141b/13, 141b/4, 141b/4, 141b/5,
142a/21, 142a/21, 142b/2, 142b/2,
143a/11, 144b/12, 144b/22, 144b/23,
145a/14, 145b/14, 145b/16, 145b/5,
145b/5, 146a/21, 146a/8, 146a/8, 147a/1,
147a/10, 147a/11, 147a/11, 147a/14,
147a/16, 147a/5, 149a/20, 149a/20,

149b/14, 149b/18, 149b/7, 151a/13,
151a/13, 151a/18, 151b/24, 151b/9,
152a/14, 152a/23, 152a/23, 153a/17,
153a/5, 154a/14, 154a/15, 154b/19,
155b/5, 156b/15, 156b/5, 157a/2, 157a/3,
157a/3, 157a/4, 158b/12, 159b/17,
160a/22, 160a/9, 160a/9, 160b/2, 160b/2,
161a/13, 161a/13, 161b/13, 161b/20,
161b/21, 161b/22, 162b/14, 162b/20,
163a/7, 163a/7, 163a/7, 163b/15, 163b/15,
164b/11, 164b/22, 165a/20, 165a/21,
165a/21, 165b/17, 166a/22, 166a/23,
166b/9, 167a/16, 167a/18, 167a/19,
167a/22, 167a/4, 167a/6, 167a/9, 167b/12,
167b/8, 168a/3, 168a/4, 169a/1, 169a/6,
169a/9, 169b/2, 169b/21, 170b/21,
171b/14, 171b/6, 173a/17, 173a/2,
173b/23, 174a/12, 174a/12, 174a/14,
174a/15, 174a/3, 174b/3, 174b/9, 175a/6,
175a/6, 175b/16, 175b/20, 175b/20,
176a/10, 176a/10, 176a/2, 176a/9, 177a/20,
177a/9, 177a/9, 177b/1, 177b/14, 177b/23,
178a/7, 178a/8, 178b/15, 178b/4, 179a/19,
180b/16, 181a/12, 181a/16, 181a/3,
181b/1, 181b/18, 181b/4, 181b/5, 183b/15,
183b/16, 183b/16, 183b/16, 184a/4,
184a/5, 184b/20, 184b/4, 185a/12,
185a/23, 185a/23, 185a/23, 185a/3, 185a/4,
185b/19, 186b/17, 187a/4, 187a/5, 187a/6,
189a/2, 190a/3, 190b/3, 190b/4, 191a/9,
191b/12, 191b/18, 192a/21, 192b/9,
193b/18, 193b/19, 194a/20, 194a/22,
194a/22, 194b/16, 194b/4, 195a/11,
195a/19, 195a/21, 195a/23, 195a/4, 195a/4,

196b/15, 196b/19, 196b/19, 197a/21,
197a/23, 198a/16, 198a/16, 199a/10,
199a/10, 199a/8, 199a/9, 199b/8, 200a/16,
200a/19, 200a/4, 201a/2, 201b/18, 201b/3,
202a/18, 202a/19, 203a/6, 203b/18, 204a/7,
204a/7, 204b/18, 204b/19, 204b/3,
206a/17, 206a/9, 206b/23, 207b/15,
207b/16, 207b/4, 207b/8, 207b/9, 208a/13,
208a/13, 208b/9, 208b/9, 209b/18,
209b/21, 210a/2, 210a/7, 210b/17,
211a/12, 211a/12, 211a/2, 211a/5, 211b/18,
211b/19, 211b/20, 212b/13, 212b/22,
213a/8, 213a/8, 213b/7, 214a/22, 214a/6,
215a/6, 215b/1, 216a/14, 215b/18,
216a/19, 215b/20, 216a/21, 216b/11,
216b/22, 216b/22, 217a/8, 217a/8, 217b/1,
217b/4, 218a/14, 218b/10, 219a/4, 219a/4,
220a/20, 221a/21, 221a/22, 221b/13,
221b/17, 222a/14, 222a/14, 222a/5, 223a/1,
223a/1, 223a/19, 223b/21, 223b/4, 223b/6,
224a/23, 224a/23, 224b/10, 224b/10,
224b/17, 224b/22, 224b/22, 224b/4,
224b/6, 224b/6, 224b/7, 224b/7, 225a/1,
225a/11, 225a/12, 225a/14, 225a/14,
225a/3, 226a/15, 226a/19, 226b/6, 227a/18,
227b/10, 227b/2, 227b/2, 227b/2, 227b/5,
227b/5, 227b/8, 227b/9, 229a/14, 229a/21,
230a/10, 230a/10, 230a/4, 230b/23,
230b/7, 230b/9, 230b/9, 232a/1, 232a/12,
232a/13, 232a/22, 232a/6, 233b/10,
233b/10, 233b/8, 234a/9, 234b/22,
235a/13, 235a/14, 235b/14, 235b/20,
235b/8, 236a/4, 236a/7, 237b/7, 237b/7,
238a/12, 238a/12, 238a/12, 238a/13,

238a/14, 238a/19, 238b/12, 238b/7,
238b/8, 239a/6, 239a/7, 239b/6, 23a/10,
23b/18, 23b/20, 23b/23, 240a/19, 240a/3,
240a/4, 240a/8, 240b/15, 240b/15,
240b/23, 241a/20, 241a/21, 241a/22,
241a/22, 241b/10, 241b/11, 241b/18,
241b/2, 241b/20, 241b/3, 241b/6, 242a/4,
242a/4, 242a/4, 242a/7, 242b/8, 242b/8,
243a/4, 243a/4, 243b/22, 244a/16, 244a/3,
244b/10, 244b/8, 245a/22, 246a/1,
246a/23, 246a/3, 246b/2, 247a/13, 247a/13,
247a/13, 247a/16, 247a/18, 247a/2,
247a/20, 247b/22, 247b/4, 248a/3, 248a/4,
248b/11, 248b/11, 248b/12, 249a/3,
249a/5, 249b/10, 249b/10, 249b/9, 249b/9,
24b/15, 250a/1, 250a/3, 251a/19, 251a/5,
251a/6, 251b/15, 251b/17, 251b/21,
251b/22, 251b/9, 253a/13, 253a/18,
254a/17, 254a/18, 254a/18, 254a/8,
254b/13, 254b/13, 254b/17, 254b/5,
254b/5, 255a/16, 255a/17, 255b/20,
256a/9, 256b/1, 258a/5, 258a/8, 258b/23,
259a/13, 259a/15, 259b/14, 25b/10,
25b/10, 260b/15, 260b/23, 261a/2, 261a/2,
261a/8, 261b/10, 262b/1, 262b/3, 262b/7,
263b/22, 263b/22, 263b/5, 264a/19,
264a/19, 264b/13, 264b/13, 265a/7,
265b/20, 265b/21, 266a/15, 266a/15,
266a/17, 266a/17, 266a/19, 266a/19,
267a/18, 267a/20, 267a/23, 267b/15,
267b/16, 267b/6, 268b/20, 269a/10,
269b/11, 269b/13, 26a/17, 26a/17, 26a/17,
270a/10, 270a/3, 270a/5, 270a/7, 270a/8,

270b/15, 270b/15, 271b/16, 272a/1,
272a/1, 272a/22, 272a/4, 272b/2, 272b/2
n.+den 271a/17
n.+dür 13a/23, 21a/14, 22b/13,
23a/15, 27a/17, 32a/10, 38a/4, 40b/7,
44a/18, 64a/2, 70b/8, 87a/17, 92a/17,
104a/7, 115b/20, 116b/13, 121a/19,
121a/20, 121b/19, 134a/11, 134b/4,
138b/5, 139a/22, 140b/3, 140b/4, 140b/4,
142a/10, 142b/1, 161b/20, 173b/19,
173b/19, 173b/19, 194b/20, 194b/20,
194b/21, 206a/1, 213b/7, 225a/8, 225b/16,
228b/11, 245a/10, 254b/5, 267a/23,
26b/13, 271a/16, 272a/18, 273a/17
n.+ler 50b/18, 50b/7
n.+ñdür 21b/8
n.+nüñ 104b/1, 135b/8, 223b/14
n.+si 135b/22
n.+sine 215b/16
n.+ydi 17a/16, 57b/8, 80b/22,
124b/3, 240a/17
n.+ydüğün 28b/11, 35a/3, 38a/4,
52a/8, 64b/15, 84a/2, 189a/16
n.+ydüğünü 32a/20
n.+ye 20b/2, 20b/2, 26b/6, 28a/23,
55a/19, 61a/17, 62a/10, 62a/7, 62b/21,
63a/19, 67b/1, 70b/10, 71a/2, 72b/4, 74a/2,
74b/22, 75a/15, 76b/19, 83a/11, 84b/2,
85b/18, 85b/21, 113b/10, 116a/2, 126a/12,
129a/9, 135a/9, 139b/16, 143b/10,
166b/13, 171a/12, 175b/15, 187b/22,
191b/8, 201a/22, 205a/20, 207b/12,
210a/14, 210a/15, 211b/17, 221b/8,

224b/3, 233a/22, 237b/23, 250b/19,
252a/10, 254b/2, 255b/2, 269b/17

n.+yi 14b/12, 112a/8, 209b/18,
209b/19, 211a/23, 248b/11, 248b/12,
258b/22

n.+yidi 111b/2, 113b/4, 149b/5,
161a/2, 229a/16

n.+yidügin 149a/6

n.+yile 216b/22

n.+yiledür 205b/4

n.+yise 138a/20, 223b/14

n.+yle 71a/23

n.+yledür 134b/18

n.+ymiş 113b/20, 113b/22

n.+yüdigün 128b/15

[=1004]

nebât: (Ar.) Bitki.

n.+lar 237b/14

n.+larıla 137a/4

[=2]

nebe': (Ar.) Haber.

n.+i+(3) 233b/13

n.-i 'azım 233b/13

[=1]

nebî: (Ar.) Haberci, peygamber.

n.+den 219b/9

n.+ler 1b/8, 37b/6

[=3]

nebîyullâhi: (Ar.) Allah'ın peygamberi.

n. 129a/4

[=1]

necâset: (Ar.) Pislik, murdarlık.

n. 224a/14

n.+den 224a/13

n.+inden 101a/7, 190a/13

[=4]

necât: (Ar.) Kurtulma, kurtuluş.

n. 2b/20, 9b/13, 18a/6, 19b/16,
24b/5, 24b/6, 37b/13, 42a/3, 48b/11, 49a/1,
51b/2, 53b/10, 71b/1, 86a/1, 87b/18, 93b/4,
98b/17, 103b/4, 123b/15, 127a/6, 145b/4,
148a/17, 148a/3, 150b/16, 152b/20,
154a/12, 156a/2, 180b/18, 191b/14,
194a/21, 195a/8, 212a/21, 226a/3, 226b/6,
234b/16, 235a/21, 241a/5, 249a/7

esbâb-ı n. 48b/11

n.+a 19b/15, 20b/9, 74b/11,
112a/21, 154b/23

n.+dan 29a/1, 48b/4

esbâb-ı n. 48b/4

n.+dur 123a/4, 93a/11

fevz-i n. 123a/4

sebeb-i n. 93a/11

n.+i+(1) 77a/12

n.+i+(2) 138a/2, 147b/20, 219b/1,
255a/16

sebeb-i n. 255a/16

n.+i+(3) 100a/23

n.-ı kâmil 100a/23

n.+ına 82a/8

n.+lardur 189b/6

n.+larına 9b/3

n.+uña 1b/14

[=57]

neccâr: (Ar.) Dülger, marangoz.

n. 95b/16

[=1]

necm: (Ar.) Yıldız.

n. 157a/20
n.+ile 157a/20
[=2]
necve: (Ar.) Tümsek ve yüksek yer.
n.+dür 178b/21
[=1]
nedāmet: (Ar.) Pişmanlık.
n. 7b/18, 37a/19, 162a/10, 170a/18,
198b/8, 193b/23, 214a/16
n.+dür 189a/14, 191b/4, 214a/13
n.+ile 253a/19
n.+le 78a/17, 83b/4, 87a/12
[=14]
neden: Neden, niçin.
n. 20a/19, 175b/15, 185b/6,
209b/22
n.+dür 251a/18
n.+idügin 247b/4
[=6]
nedve: (Ar.) Görüşme, konuşma.
n. 93b/7
dār-ı n. 93b/7
n.+ye
dār-ı n. 93b/12, 224b/16,
247b/18
[=4]
nefer: (Ar.) Bir adam, tek kişi.
n. 132b/19
[=1]
nefes: (Ar.) Soluk.
n. 36b/20, 48b/9, 92b/17, 167a/7,
188a/13, 217b/13, 227a/6, 247b/1,
263a/21, 271a/23, 271b/1
n.+de 180b/8, 248a/18

n.+den 158a/9, 158a/10
n.+in 55a/3
n.+leri 263a/15
n.+lerin 182a/10, 232b/16, 249b/11
n.+leriyle 135b/5
[=21]
nefḥ: (Ar.) Üfürme, üfleme. bk. **nefḥa**
n.+i+(3) 202b/12
n.-i rūḥ 202b/12
[=1]
nefḥa: (Ar.) Üfürme, üfleme. bk. **nefḥ**
n. 61b/19
[=1]
nefis: (Ar.) Pek hoş.
n. 40b/8, 135a/5
[=2]
nefret: (Ar.) Tiksinme, iğrenme.
n. 118a/20, 154a/5, 172a/22,
196b/22, 198b/5, 205b/12, 211a/21
[=7]
nefs: (Ar.) Kendi; arzu, istek.
n. 12a/18, 13a/14, 13a/14, 18a/8,
17b/8, 19a/13, 35b/1, 44a/2, 48a/21,
50b/17, 54b/20, 78b/11, 111b/5, 138a/13,
138a/16, 160a/12, 167b/12, 171a/8,
172a/20, 175a/17, 226a/14, 239b/8,
253b/7, 253b/7, 255a/15, 255a/16, 255a/19
esir-i n. 111b/5
hevā-yı n. 78b/11
işlāḥ-ı n. 13a/14, 18a/8
şehvet-i n. 13a/14
n.+den 64a/15, 98a/11
hevā-yı n. 64a/15, 98a/11

n.+e 11a/6, 18b/21, 33a/13, 33a/14,
44b/21, 47b/1, 48b/4, 49a/19, 76a/5, 80b/1,
82a/15, 91a/1, 104b/13, 104b/14, 112b/17,
116b/10, 130b/3, 171a/7, 189a/21,
193b/21, 222b/6, 238a/7

hevā-yı n. 33a/13, 33a/14,
44b/21, 47b/1, 48b/4, 49a/19,
76a/5, 80b/1, 82a/15, 91a/1,
104b/13, 112b/17, 116b/10, 238a/7
n.+i+(1) 119a/23, 179b/12, 249a/14

hevā-yı n. 179b/12

n.+i+(2) 11a/6, 11a/6, 33a/19,
46a/4, 103a/21, 111a/16, 227a/7, 227a/7,
251a/3, 255a/22

n.+i+(3) 68a/8, 98a/7, 104b/17,
109b/21, 133a/19, 189a/14, 227a/9,
234b/13, 238a/7, 253b/10

n.-i ārzū 238a/7

n.-i göñül 133a/19

n.-i hevā 68a/8, 98a/7,
104b/17, 109b/21, 189a/14, 234b/13

n.-i levvāme 227a/9

n.-i mutma'inne 253b/10

n.+içün 207b/6, 219a/13

n.+ile 40a/18, 99a/17, 189a/21

hevā-yı n. 40a/18, 99a/17

n.+in 40a/16, 40a/16, 98a/8, 99b/3

n.+inde 9a/8, 49a/6

n.+inden 78a/10, 179b/22, 227b/8,
239a/7

n.+ine 12a/17, 24a/21, 25a/6,
30a/12, 43b/1, 51b/22, 103a/20, 118a/4,
120b/15, 123a/17, 195a/16, 196b/15,
208a/13, 215a/1, 264b/11

hevā-yı n. 123a/17

n.+inedür 46a/2, 72a/10, 72a/11

n.+ini 47a/5, 99a/14, 109a/18,
115a/2, 115b/17, 129a/17, 142b/21,
151a/11, 172a/19, 208a/18, 238b/20,
247b/12, 255a/20, 255a/22

n.+inüñ 41b/23, 179b/12

n.+ler 179b/10

n.+lere 222a/20, 227a/5

n.+leri 117a/13, 124a/2, 132b/19,
153b/14, 179b/20, 238b/10, 255a/13

n.+lerin 53b/12, 190a/13, 254b/17

n.+lerinde 81b/12, 116a/11,
149b/17, 172a/11, 176a/20, 263a/2

n.+lerinden 8a/21, 158b/12

n.+lerine 45a/20, 47b/21, 47b/9,
50b/6, 53b/15, 62a/21, 74b/15, 77b/11,
112b/12, 119b/9, 138b/2, 143a/19,
144b/13, 171a/21, 182a/5, 186b/1, 195a/7

n.+lerini 67a/10, 150a/11, 150a/11

n.+lerinüñ 86b/9

n.+lerüñüze 171a/7

n.+lerüñüzi 200b/17

n.+üm 58a/4

n.+ümde 56b/1

n.+üme 89b/8, 211a/9

n.+ümi 215a/6, 270b/14, 273a/2

n.+ümüz 70b/20

n.+ümüzden 108a/2

n.+ümüze 117b/21, 209a/19

n.+üñ 59b/7, 194a/7, 258b/9

n.+üñçün 118a/4

n.+üñden 188b/9

n.+üñe 117b/22, 199b/3

n.+üñi 224a/15, 237a/3
n.+üñiziçün 223b/21
n.+üñüz 41b/7, 48b/7, 169a/6,
196a/6, 213b/18
n.+üñüzde 141b/6, 171a/15
n.+üñüzden 75a/11
n.+üñüze 53b/17, 53b/18, 79b/4,
145b/2, 181b/3
n.+üñüzi 151b/9, 151b/11, 169a/1,
233a/9

n.+üñüzile 189a/20

[=206]

nefsānī: (Ar.) Canlılığın uyandırdığı
arzularla ilgili.

n.+ye 262b/18

şehvet-i n. 262b/18

[=1]

nefsī: (Ar.) Nefisten doğan şeyle ilgili.

n. 253a/15, 253a/15

[=2]

nefy: (Ar.) Sürme, sürgün etme.

n. 130a/20, 139b/4, 156b/14,
156b/15, 237a/20

n.+çün 3a/6

n.+dür 19b/11

[=7]

nehār: (Ar.) Gün.

n. 255a/7

[=1]

nehiy: (Ar.) Yasak etme. bk. **nehy**

n.+den 203a/3

[=1]

nehy: (Ar.) Yasak etme. bk. **nehiy**

n. 2b/5, 29a/21, 61b/10, 83b/1,
92b/10, 99a/13, 125a/10, 128b/13, 128b/2,
129a/21, 132b/23, 133a/10, 133a/19,
133b/16, 148b/5, 173a/23, 174a/16,
174a/20, 186a/20, 187a/1, 187b/5,
187b/14, 203a/2, 218a/2, 219b/16,
222a/19, 228a/22, 242a/11, 261b/12

emr-i n. 83b/1, 99a/13,
203a/2

n.+i+(1) 108a/7

emr-i n. 108a/7

n.+i+(3) 113a/23, 115b/19

n.-i münker 113a/23,
115b/19

n.+dür 185a/14, 188b/2

emr-i n. 188b/2

n.+idür 187a/7

n.+ümüz 228b/22

[=36]

nekīr: (Ar.) Mezarda ölüleri sorguya
çekecek olan iki melekten biri.

n. 54a/7, 206b/12, 228a/14, 254a/5

n.+den 94a/17

[=5]

nemmām: (Ar.) Koğucu, ara bozan. bk.

nemmāme

n. 131a/7, 270b/20

[=2]

nemmāme: (Ar.) Koğucu, ara bozan. bk.

nemmām

n.+dür 270b/19

[=1]

nemmāmlıq: Koğuculuk, ara bozuculuk.

n. < [nemmāmlik] 265b/9

(nemmāmlıg).+ın 270b/19
[=2]
nerde: Nerede. bk. **nirde**
n. 8b/15, 92a/18, 92a/22, 103a/12,
198a/6
[=5]
nerdübān: (Far.) Merdiven
n.+ın 86b/22
[=1]
nerde: Nere, neresi. bk. **nire**
n.+de 51b/9
n.+ye 13b/9, 56b/14, 62a/10,
84a/15, 195b/15
[=6]
neseb: (Ar.) Nesil, soy.
n. 86b/1, 135a/3, 135a/3, 264b/16,
264b/17, 264b/18
n.+dendür 134b/21
n.+i+(2) 110a/15, 134b/20
n.+iledür 193b/2
n.+ler 60a/10, 271b/10
n.+üm 135a/4
n.+ümi 135a/6
n.+ümüzden 136a/16
n.+üñüz 75a/12, 135a/9
n.+üñüzi 135a/3, 135a/6
[=19]
nesene: Nesne. bk. **nesne**
n.+yile 233b/8
[=1]
nesih: (Ar.) Fesih ve lağvetme, kaldırma,
hükümsüz bırakma.
n. 173a/12, 248b/7, 248b/8
[=3]

nesil: (Ar.) Soy, sop. bk. **nesl**
n.+den 34a/17
n.+leri 218a/6
[=2]
nesir: (Ar.) Nuh kavminin putlarından biri.
n.+dür 218b/22
[=1]
nesl: (Ar.) Soy, sop. bk. **nesil**
n. 228b/6
n.+idür 16a/16
n.+in 75a/13
n.+inden 22a/5, 39b/5, 82b/4,
86a/8, 86a/10, 142a/12, 171b/20
n.+ini 86a/11
n.+iyse 60a/12
n.+ümüz 170b/6
[=13]
nesne: Nesne. bk. **nesene**
n. 4b/18, 4b/19, 5b/11, 5b/21,
9a/21, 12a/12, 17b/10, 18b/21, 27b/4,
31b/10, 31b/13, 31b/8, 33b/1, 38a/2,
40a/10, 40b/15, 41b/10, 42b/17, 44a/12,
44b/2, 45b/2, 45b/7, 46a/23, 47a/18, 47a/7,
48b/19, 48b/3, 50b/15, 52b/13, 53a/16,
54b/11, 55a/13, 55a/6, 57a/23, 59b/19,
62a/4, 64a/23, 64b/1, 64b/1, 64b/5, 66a/12,
71b/11, 72b/14, 73b/5, 73b/9, 76b/6, 78a/1,
80a/10, 80a/11, 82b/6, 84b/15, 84b/17,
85b/15, 86a/2, 88a/14, 88a/16, 89a/9,
91b/11, 92a/9, 94b/10, 95b/6, 96a/22,
96a/23, 98a/6, 105b/19, 105b/22, 106a/6,
107a/20, 108b/2, 110b/11, 112b/10,
114b/4, 115a/20, 119a/21, 120a/22, 122a/5,
122a/9, 126b/4, 128a/18, 128a/19, 129a/9,

133a/14, 133a/17, 133a/4, 133b/3, 133b/8,
135a/22, 135b/9, 138a/20, 13a/23, 141a/21,
141a/22, 141a/22, 144a/1, 144a/16,
144a/19, 144a/21, 144b/23, 146a/7,
147b/9, 148a/22, 151a/17, 152b/19,
152b/6, 152b/9, 156b/16, 157b/4, 158a/9,
158b/5, 158b/8, 164a/16, 165a/18,
165b/17, 166b/22, 168b/17, 168b/20,
16b/2, 170b/22, 171a/10, 171a/3, 171b/7,
172a/14, 173a/2, 174a/7, 175a/1, 175b/2,
176a/14, 177a/11, 178a/10, 178b/16,
179a/14, 179a/4, 179b/1, 179b/15, 180a/2,
183b/17, 184b/5, 184b/6, 186a/8, 186b/19,
187a/12, 187a/22, 187a/8, 187b/3, 187b/7,
188a/8, 191a/1, 191a/17, 191a/18, 191b/23,
193a/13, 192b/6, 192b/6, 193a/1, 194b/22,
195a/13, 195a/8, 195b/11, 197a/23, 199a/8,
199a/8, 200a/16, 202a/20, 203a/18, 204b/6,
207a/4, 207a/7, 208b/14, 210a/18,
210b/15, 214a/8, 215a/21, 215b/4,
218b/23, 221a/21, 222a/6, 223b/21,
224a/15, 224b/4, 225a/11, 226a/19,
227a/14, 228a/12, 228b/16, 229a/18,
229b/18, 229b/23, 229b/8, 230a/1,
230b/22, 232a/12, 235a/9, 236b/15,
237b/13, 239a/6, 241a/20, 241b/2, 241b/6,
242b/8, 246b/9, 246b/9, 248b/11, 250a/14,
250a/16, 251a/16, 251a/21, 251b/9,
253a/11, 258a/4, 259a/15, 259b/10,
263b/20, 264b/4, 265b/18, 269a/19,
269b/19, 269b/21, 26b/1, 270a/4, 272b/13,
272b/2

n.+de 6a/1, 13b/2, 39a/8, 45b/5,
55a/13, 75a/1, 75a/14, 105b/2, 147a/22,
149a/6, 185b/5, 191b/10, 238a/12

n.+den 27a/14, 28b/2, 30a/15,
39a/11, 39a/15, 71b/3, 77b/6, 79b/9,
84b/12, 94a/20, 94a/22, 99a/16, 110a/12,
111a/1, 111b/21, 115a/7, 121a/10, 132a/20,
147b/23, 166b/14, 170b/12, 179a/19,
187b/15, 187b/5, 189b/19, 212a/19,
215b/8, 233b/10, 233b/10, 234b/1, 239a/7,
255a/17, 265a/5, 247b/4

n.+dendür 160a/19, 230b/3

n.+dür 19a/22, 21a/12, 21a/23,
29b/9, 33b/2, 50a/18, 51b/10, 86b/14,
106a/19, 114b/13, 129a/15, 129a/16,
140b/2, 170b/22, 176b/15, 211b/18,
225a/12, 236b/16, 238a/9, 247a/15,
254b/5, 260b/15, 263b/22, 264a/19,
265b/21

n.+ler 39b/14, 52a/7, 62a/6, 64a/5,
69b/21, 73b/1, 77b/17, 78a/11, 78a/22,
79b/21, 80b/5, 82b/6, 84a/1, 92b/17,
97a/20, 98b/14, 102b/2, 140b/11, 142b/16,
146a/12, 153b/22, 160a/15, 167a/4, 170a/4,
171a/8, 171b/13, 181b/8, 187b/3, 187b/6,
189b/6, 197a/11, 198a/1, 235a/4, 237b/14,
237b/15, 248a/21, 261b/11

n.+lerde 102b/21, 141a/14, 166b/2

n.+lerden 4a/18, 8a/19, 8a/21,
77b/12, 85b/15, 91a/14, 113a/23, 128b/13,
143b/21, 148a/20, 163a/4, 172a/14,
183b/22, 202b/22, 204a/20, 204a/3,
214a/18, 220a/20, 238b/4, 262a/17

n.+lerdür 140b/6

n.+lere 13a/23, 61b/10, 72a/20, 85b/18, 119a/10, 129a/8, 165a/7, 165b/4, 170b/14, 172a/20, 187b/4, 213b/16, 213b/16, 231b/23, 245b/10

n.+leri 61a/13, 62a/13, 67b/19, 73a/22, 75a/21, 75a/3, 104a/7, 104a/7, 110a/17, 143b/21, 152a/9, 157b/7, 167a/20, 167a/5, 167a/5, 171a/12, 171a/14, 189a/23, 194b/17, 205a/15, 228b/6, 228b/7, 232b/8, 250a/12

n.+lerüñ 236a/6, 255a/11, 273a/16

n.+nüñ 14b/16, 14b/16, 14b/20, 49a/5, 75b/18, 91a/15, 104b/18, 136b/22, 137b/8, 138a/7, 157a/23, 166b/16, 174a/3, 203a/6, 205b/4, 240a/21, 246b/8, 248b/11

n.+ñüz 6a/3, 171a/16

n.+si 240a/3

n.+ye 14a/4, 14b/17, 15a/16, 16a/10, 16a/11, 19a/15, 22a/18, 27b/8, 27b/9, 33b/18, 40b/10, 43b/4, 46a/18, 62a/21, 67a/7, 67a/8, 69b/6, 77b/12, 79a/6, 79a/7, 108a/23, 115b/22, 121a/11, 127a/8, 130a/15, 133b/4, 149a/10, 157a/20, 158b/18, 170a/11, 172b/11, 179a/6, 184b/4, 186a/11, 194a/5, 195b/12, 199a/6, 203a/23, 211b/9, 218b/9, 227a/13, 233b/23, 236a/7, 242a/13, 247a/22, 251b/6, 251b/6, 252b/15, 257b/9, 267a/16

n.+yi 6a/8, 12a/16, 14a/5, 19a/5, 23b/3, 35a/1, 37b/16, 38b/4, 42a/11, 56a/23, 60a/10, 61b/4, 65a/1, 66a/3, 73b/9, 75a/15, 88b/16, 104a/3, 112b/4, 120b/7, 128b/11, 142a/9, 143b/11, 146b/21, 146b/21, 147b/9, 156b/13, 156b/17,

156b/18, 156b/19, 166b/16, 166b/17, 179a/18, 184b/15, 185b/12, 188a/4, 188a/5, 196a/12, 199a/7, 199b/2, 221a/10, 222b/6, 226b/16, 239a/13

n.+yiçün 179b/9

n.+yidük 17a/15

n.+yiken 86b/10

n.+yile 10b/11, 38a/5, 57b/16, 62a/11, 84a/10, 116a/17, 133b/16, 174b/7, 193b/19, 230b/13, 248a/23

n.+yiledür 219b/1

[=528]

nesnecük: Küçük nesne.

n. 169b/20, 184b/6, 207b/6, 270a/2

[=4]

neşât: (Ar.) Sevinç, neşe, şenlik. bk. **nişât**

n. 87b/19

[=1]

neşir: (Ar.) Dağıtma, yayma. bk. **neşr**

n. 231b/23

[=1]

neşr: (Ar.) Dağıtma, yayma. bk. **neşir**

n. 79a/23, 231b/18

[=2]

ne‘üzübillâh: (Ar.) Allah’a sığınırız, Allah korusun. bk. **ne‘üzübillâhi**

n. 10a/16, 16b/18, 18a/13, 27b/12, 131b/17

[=5]

ne‘üzübillâhi : (Ar.) Allah’a sığınırız, Allah korusun. bk. **ne‘üzübillâh**

n. 87a/14, 101b/20, 190b/17

[=3]

ne‘üzübillāhi minhü: (Ar.) Ondan Allah’a sığınırız.

n. 33b/21, 68b/5, 71a/12, 77b/3, 85a/7, 146a/17, 166b/4

[=7]

ne‘üzübillāhi min zālike: (Ar.) Bundan Allah’a sığınırız.

n. 188b/21

[=1]

nev‘: (Ar.) Tür, çeşit.

n.+den 239a/23

n.+ile 73a/23, 130a/23, 239a/19, 251b/21

[=5]

nevāhī: (Ar.) Yasak şeyler.

n.+den 207b/16

[=1]

nevbet: (Ar.) Sıra, sıra ile görülen iş, nöbet.

n. 145a/4, 175b/4, 199a/16

n.+ince 255b/10

n.+ine 155b/12

[=5]

nevmīd: (Ar.) Ümitsiz.

n. 23a/21, 72b/11, 107b/22, 115b/14, 146a/17, 200a/14, 200a/20, 210a/4, 251b/8

[=9]

neyle: Nasıl.

n. 88b/3, 97a/16

n.+dür 88b/2

[=3]

neyle-: Ne yapmak.

n.-di 252a/17, 252a/20

n.-düğün 83b/17

n.-düklerin 247a/9

n.-düh 32b/14, 259b/4

n.-r 267b/11

n.-rsin 93b/17

n.-yiser 119a/4

[=9]

nez‘: (Ar.) Çekip koparmak, ayırmak.

n. 155a/6, 188b/21, 228a/7, 236a/9, 252b/20

hālet-i n. 228a/7

n.+ine 14b/22

[=6]

nezīr: (Ar.) İnsanları doğru yola sokmak için gözdağı vererek korkutma, peygamberler için kullanılır.

n. 140a/10, 156a/11

n.+i+(1) 155b/23

n.+ler 216a/13

[=4]

neẓr: (Ar.) Adak, adama.

n. 229b/5, 229b/6

[=2]

nıṣf: (Ar.) Yarım, yarı.

n. 222a/10

n.+dan 222a/9

n.+ıdur 222a/8

n.+ın 223a/19

n.+ına 168a/15

n.+ını 129b/18, 129b/19

[=7]

nice: Nasıl. bk. niçe

n. 6a/12, 6b/9, 7b/4, 7b/23, 13b/14, 14a/3, 14a/10, 14a/13, 14b/1, 14b/14,

16a/4, 16b/6, 16b/6, 17a/20, 29a/15,
29a/15, 29a/15, 29a/4, 29b/9, 29b/9,
30b/16, 34b/11, 34b/7, 35b/5, 35b/6, 36b/3,
36b/4, 38a/3, 42a/14, 42b/16, 42b/17,
43b/17, 48a/7, 49b/7, 50b/23, 50b/4, 50b/4,
50b/5, 50b/6, 55a/2, 55b/22, 62b/16,
67a/19, 69a/16, 73a/2, 76a/17, 82b/22,
83b/5, 83b/6, 84b/7, 89a/21, 91a/15, 91b/4,
92a/16, 95a/8, 98a/7, 98a/8, 98b/15,
101a/2, 108a/20, 10a/14, 10a/8, 10a/8,
111b/4, 115b/6, 115b/8, 116b/2, 118a/16,
119b/18, 119b/20, 122b/19, 124a/11,
124b/19, 126b/19, 127b/17, 129b/18,
130a/7, 130b/4, 131b/13, 133a/1, 133a/2,
133b/13, 133b/17, 136b/12, 137b/15,
138b/14, 139a/14, 140b/17, 140b/17,
141b/7, 142a/17, 143b/8, 146a/20,
147a/15, 147b/1, 147b/5, 150a/4, 151a/17,
152a/19, 152a/3, 153b/4, 155a/14, 156a/19,
161b/10, 161b/11, 161b/11, 161b/7,
161b/8, 164a/11, 164b/7, 165a/4, 165b/12,
169b/10, 169b/7, 172a/21, 172b/23,
172b/3, 174a/14, 174b/3, 176b/23,
179a/11, 179a/12, 181a/16, 181a/7, 187a/8,
188b/7, 189a/4, 190a/9, 192b/9, 195a/3,
195b/1, 195b/4, 196a/15, 197b/14, 198b/4,
199b/13, 200b/23, 202a/19, 202b/16,
204b/7, 207b/12, 211b/9, 214b/19, 215a/3,
218a/21, 221b/19, 222a/4, 223a/12,
227b/21, 227b/23, 228a/2, 230a/12,
232a/19, 235a/1, 237b/5, 239a/18,
239b/12, 239b/16, 23b/1, 23b/22, 241b/13,
243a/11, 245b/23, 246a/17, 247b/10,

249a/21, 249b/13, 250a/18, 250a/19,
250a/22, 260b/12, 267a/6, 270b/20

n.+dür 42b/3, 76b/12, 234a/23

n.+ler 19a/6, 21a/20, 24b/18,
28b/16, 34a/18, 38a/5, 44a/11, 48a/3,
52a/6, 54a/4, 54a/6, 54b/12, 54b/17, 59b/9,
60b/17, 60b/18, 64a/6, 70a/3, 70a/5,
73a/21, 73b/18, 76a/19, 120a/1, 128a/3,
129a/5, 132b/6, 144b/7, 144b/7, 148b/1,
151a/5, 158a/6, 178b/15, 206b/22,
215a/21, 224b/18, 224b/18

n.+lere 95a/18, 182a/20

n.+leri 27a/3, 161b/10, 178b/13,
224b/20, 261b/16

n.+lerine 82b/4, 152a/19

n.+lerinün 82b/5

n.+lerün 161b/8, 161b/9

n.+müz 17a/15

n.+ñüz 61b/22, 194a/8, 194a/9,
223a/6, 223a/6, 232a/22, 234a/5

n.+si 34b/23, 67a/2, 75b/17,
83b/18, 85a/5, 86b/11, 224b/19

n.+sin 86b/11

n.+sine 186a/8

n.+yise 37b/4

[=242]

niçe: Nasıl. bk. nice

n. 1b/23, 97b/22, 150a/19, 186a/7,
218b/23, 247b/11, 248a/21, 267b/10

n.+ler 15a/20

n.+sin 199b/13, 199b/14

[=11]

niçün: Niçin, neden.

n. 22a/18, 22a/8, 23a/19, 26a/5,
29b/4, 35a/12, 35a/14, 41a/16, 67a/15,
71b/17, 76b/7, 82b/9, 84a/6, 85a/13, 85b/7,
86a/22, 89b/3, 89b/4, 90a/13, 90a/14,
108b/12, 111b/10, 111b/16, 118a/13,
127a/17, 128b/11, 162b/20, 165a/19,
168b/23, 171a/9, 174b/7, 176a/12,
185b/20, 188a/16, 191b/2, 199b/2,
209a/16, 209a/21, 218a/18, 225b/17,
225b/18, 225b/21, 225b/22, 226b/13,
245a/14, 255b/18, 25b/5, 260a/17,
262b/20, 262b/21

[=50]

nid-: Ne etmek.

n.-ecegin 82a/15

n.-ek 128b/23

n.-er 151a/18

n.-ermiş 129a/10, 129a/11

n.-ersin 37b/16

n.-esin 222b/19

n.-eyin 68b/4

[=8]

nidā: (Ar.) Çağırma, bağırma, seslenme.

n. 11b/10, 16b/21, 19b/5, 24a/2,
35b/19, 53b/16, 71b/23, 72a/21, 105b/12,
191a/21, 211a/9, 215a/10, 217b/21, 233a/7,
236b/22, 253b/10, 259b/2

[=17]

nifaḫ: (Ar.) Münafıklık, ikiyüzlülük, ara bozukluğu.

n. 118a/15, 119a/15, 123b/3,
125b/6, 192b/21, 225b/15

n.+dan 21a/10, 118a/23, 120b/4,
192b/18, 214a/10, 226a/12, 252b/6

n.+dur 117a/15

ḥāşiyeye-yi n. 117a/15

n.+ın 192b/8

n.+ların 119a/15, 125a/12

n.+larına 67b/18, 119a/18

n.+larıñ 145b/6

n.+uñuz 120b/10

[=21]

nihān: (Ar.) Gizli, saklı.

n. 176b/18

[=1]

nihāyet: (Ar.) Son.

n. 16a/10, 41a/2, 57a/17, 123a/13

n.+i+(1) 173b/21

n.+i+(2) 70a/1, 77a/1, 77b/9,
198b/11, 202a/17, 209b/10, 254a/8, 258b/4

n.+ine 105a/22

[=14]

nihāyetsüz: Sonsuz.

n. 123a/5

[=1]

nikāḫ: (Ar.) Nikah, kanuni evlenme töreni.

n. 196b/16, 196b/18, 197a/6,
197a/7, 199a/23

tecdid-i n. 196b/18

n.+i+(1) 197a/6

n.+ıla 196b/19, 215b/9

tecdid-i n. 196b/19

[=8]

nikāḫlan-: Evlenmek.

n.-mak 186b/16, 186b/16

[=2]

nikāḫlu: Evli.

n. 215b/12

[=1]

ni'me: (Ar.) İyilik, lütuf; azık, yiyecek, içecek. bk. **ni'met**

n. 8a/16, 220b/19, 228b/23, 263b/2

küfrân-ı n. 8a/16, 220b/19,

228b/23, 263b/2

[=4]

ni'met : (Ar.) İyilik, lütuf; azık, yiyecek, içecek. bk. **ni'me**

n. 14a/1, 14a/2, 47a/20, 47a/21, 47a/23, 82a/19, 82a/19, 84a/14, 88b/3, 91a/5, 95b/11, 100b/7, 100b/7, 100b/8, 102a/20, 104a/10, 111b/17, 122b/19, 127a/10, 152a/19, 152b/20, 157b/23, 158b/4, 159a/1, 160a/10, 161a/18, 161b/3, 171a/18, 189b/8, 189b/8, 194a/5, 195a/4, 204b/15, 210b/14, 220b/21, 244a/14, 249b/13, 257b/15, 257b/16, 265a/7, 270a/18, 272b/10

küfrân-ı n. 161b/3

n.+den 257b/17

n.+dür 19b/17, 88b/1, 131b/11, 158b/9, 159a/11, 159b/20

n.+e 39b/21, 72b/13, 79b/22, 84b/5, 104a/11, 161a/5, 257b/22

n.+i+(1) 1b/2, 1b/3, 82a/16, 160b/18

n.+i+(2) 57b/1, 159a/22, 161a/17, 161a/17, 248a/18, 257a/1, 264a/12

n.+i+(3) 244b/13,

n.-i dâyim 244b/13

n.+idür 100b/8

n.+ile 103b/12, 171a/20, 209b/12, 224b/5, 272b/18

n.+in 19b/8, 90b/2

n.+inde 88a/23

n.+ine 49b/21, 73a/5, 152b/20, 156a/3, 158b/4, 160a/10, 160a/15, 160a/7, 160b/22, 161a/11, 161a/18, 161a/8

n.+ini 121a/15, 257b/17

n.+inüñ 152b/22

n.+iyile 110a/18, 194a/4

n.+iyle 38b/18

n.+ler 8a/15, 13b/12, 13b/14, 36b/16, 54a/19, 57b/6, 61a/11, 72b/13, 72b/20, 74b/20, 75a/20, 78b/20, 82a/14, 84b/7, 94b/14, 97b/23, 102b/13, 145b/18, 159b/23, 161a/16, 162b/16, 166a/1, 166b/19, 166b/19, 169b/5, 183b/2, 198b/23, 220b/17, 220b/18, 220b/20, 231a/11, 233a/18, 234a/17, 236b/5, 239b/4, 241b/22, 243a/11, 243a/9, 244b/15, 248a/21, 252b/14

n.+lerden 8a/12, 64a/17, 80b/1, 102b/14, 159b/22, 265a/1, 265a/21

n.+lerdür 84a/2

n.+lere 13b/15, 50a/1, 84b/4, 158a/1, 158a/1, 158a/22, 206a/3, 207a/15

n.+leri 3b/15, 8a/13, 8a/19, 13b/17, 39b/21, 51b/7, 79a/12, 160b/12, 161a/4, 161a/11, 161a/21, 224b/2, 230b/21, 263b/15

n.+leriçün 243a/16

n.+lerile 48a/17, 57b/6, 86a/14, 139a/4, 200b/14, 216b/18, 262b/11

envâ'-ı n. 262b/11

māl-ı n. 86a/14

n.+lerin 40b/4, 61a/11, 79a/14,
102a/14, 102b/15, 157b/21, 157b/23,
204b/15, 209b/11, 216b/16, 218a/12,
231b/3

n.+lerinden 67a/1, 167b/14, 189b/7

n.+lerine 79b/22, 158a/17, 158b/1,
158b/14, 158b/20, 158b/22, 159a/11,
159a/22, 159b/5, 160a/4, 160b/19, 160b/4,
207a/6, 222b/19, 253b/7, 263b/1

n.+lerinüñ 78a/5, 157b/22, 161a/19

n.+leriyle 36b/15

n.+lerle 74b/6, 86a/15

n.+lerümün 159b/21

n.+lerümüz 72b/15

n.+lerümüze 82a/18, 161b/3,

254a/19

n.+lerüñ 79a/13, 94b/19, 100b/10,
158a/10, 160b/12, 207a/12, 220b/18,
257b/21

n.+ümüz 229a/3

n.+ümüze 47a/19

n.+üñ 84a/13, 127a/9, 131b/4,
159b/10, 171a/20, 228b/23, 257b/23,
259a/4

n.+üñe 110a/18

n.+üñüzi 102a/21

[=236]

ni' metlü: Nimet sahibi.

n. 269a/17

[=1]

nirde: Nerede. bk. **nerde**

n. 207b/11

[=1]

nire: Nere. bk. **nerde**

n.+ye 241a/5

[=1]

nişār: (Ar.) Saçma, serpme.

n. 190b/19

[=1]

nisbet: (Ar.) Bağlılık, ilgi.

n. 10b/18, 27a/20, 33a/1, 64b/17,
75a/2, 85a/12, 130a/20, 139b/4, 142b/20,
165b/2, 211a/21, 211b/14, 215a/5,
237a/10, 244b/9

[=15]

nisyāb: (Ar.) Bir malın zekatını vermek
üzere varılması gereken miktar.

n.+a 227b/21

[=1]

nisyān: (Ar.) Unutma.

n.+dan 190a/5

[=1]

nişān: (Ar.) İz, belirti. bk. **nişāne**

n. 16a/20, 34a/19, 46a/18, 73a/22,
88b/17, 142b/12, 153a/16

n.+dur 60b/15

n.+ı+(2) 141b/6, 211b/20, 236b/12

n.+ın 272a/5

n.+lar 79b/21, 98b/12, 101a/9,
141b/2, 169b/6

n.+lardur 101a/6

n.+ları 101b/8

n.+larınuñ 79b/17, 79a/19

[=21]

nişāne: (Far.) İz, belirti. bk. **nişān**

n.+lerden 9b/15

[=1]

nişāt: (Ar.) Sevinç, neşe, şenlik. bk. **neşāt**

n. 236a/18

n.+ı+(2) 222b/2

n.+ıla 236a/16

[=3]

nît-: Ne yapmak, ne etmek.

n.-düklerin 137b/16

n.-düñ 184b/5

n.-mek 210b/12

[=3]

nite: Nasıl.

n. 7b/2, 10a/10, 16a/16, 17a/20, 22a/2, 27a/5, 31b/11, 32b/8, 34a/19, 49b/13, 52b/23, 67a/3, 67a/4, 81b/16, 84b/17, 84b/22, 86b/10, 93a/1, 93a/14, 94b/9, 97b/1, 107a/17, 111b/7, 112b/7, 112b/9, 113b/9, 116a/4, 119a/21, 120a/12, 121a/8, 125a/23, 130b/17, 130b/17, 131b/1, 132b/14, 135b/17, 136a/21, 146b/6, 147b/10, 147b/7, 147b/9, 153a/5, 154b/20, 155a/4, 155b/17, 158b/20, 158b/22, 159a/15, 159b/3, 159b/5, 160a/18, 160a/22, 160b/16, 160b/22, 160b/4, 162b/22, 164b/15, 164b/17, 164b/8, 183b/9, 184a/8, 188a/4, 195b/2, 195b/7, 197b/17, 197b/19, 202b/17, 204b/14, 204b/3, 204b/4, 204b/5, 205a/14, 205a/21, 205a/23, 205b/1, 207a/17, 20a/14, 210a/17, 211b/13, 212a/6, 217b/15, 217b/8, 225a/4, 227a/13, 233b/23, 233b/9, 234a/18, 237b/10, 237b/5, 245b/18, 245b/20, 247a/6, 250a/12, 250a/15, 257a/23, 268a/8, 268b/21, 271a/12

n.+dür 95a/13, 131a/5, 150a/5,

158b/1, 214b/20

n.+yise 271b/11

[=104]

niteki: Nasıl ki, gerçekten, hakikaten. bk. **nitekim**

n. 69a/20, 96b/7, 107a/23, 136b/9,

137a/7, 207a/13, 208b/3, 208b/9, 218a/19,

218a/3, 220a/14, 220a/16, 231b/1,

234b/22, 237a/17, 240b/15, 240b/17,

240b/19, 248a/2, 248b/5, 255b/6, 256b/6,

256b/7, 259b/21, 270a/17

[=25]

nitekim: Nasıl ki, gerçekten, hakikaten. bk. **niteki**

n. 2b/19, 3a/7, 3b/7, 5a/4, 6b/4,

7a/19, 8b/3, 9a/4, 9a/22, 10b/5, 12b/3,

12b/5, 12b/10, 13a/2, 13a/6, 13b/12,

13b/22, 15a/11, 15a/14, 15b/18, 17a/8,

17b/12, 19a/19, 19a/23, 19b/5, 21a/3,

20a/4, 20b/19, 20b/22, 20b/3, 20b/4, 24a/4,

26a/11, 26a/3, 26a/8, 28a/7, 29b/14,

32a/10, 32a/14, 32a/23, 32a/6, 32b/19,

34a/1, 34a/10, 34a/5, 37a/9, 37b/11,

37b/19, 37b/8, 38a/14, 38a/19, 39a/14,

41a/23, 43a/19, 43a/6, 44a/19, 44a/23,

46b/6, 48b/23, 48b/6, 4b/12, 4b/7, 50a/15,

50a/5, 51b/4, 54a/2, 58a/7, 58b/4, 60a/11,

62b/6, 63b/15, 66a/13, 67b/20, 69b/5,

72a/6, 73b/20, 75a/5, 75b/19, 79b/2,

82b/13, 82b/9, 83b/5, 84b/6, 88b/8, 89a/12,

91b/20, 93b/10, 94a/20, 95b/17, 97b/20,

98b/10, 100a/16, 100b/16, 100b/3,

102b/22, 104b/10, 106b/3, 107a/20,

107b/9, 108b/6, 109a/17, 109a/3, 112b/14,
112b/15, 113a/10, 113a/6, 114a/2, 114a/4,
114a/7, 114b/2, 115a/14, 116a/11,
116b/18, 118a/2, 118a/4, 118b/5, 119a/12,
119b/23, 125b/17, 126b/13, 126b/19,
127b/10, 132a/18, 133b/10, 141b/17,
142a/7, 145b/18, 147a/13, 148a/4, 14b/9,
151a/14, 153a/1, 154a/22, 157b/4, 160a/14,
161b/17, 164a/12, 168b/14, 170a/18,
170a/3, 172a/6, 173b/17, 176a/10, 178a/23,
180a/4, 181a/20, 181b/1, 185b/6, 187b/17,
189b/15, 18a/16, 190b/14, 190b/19,
190b/3, 192b/18, 192b/5, 194a/23, 200b/5,
201a/17, 202b/13, 202b/18, 203b/7,
205a/10, 205a/13, 208b/22, 208b/7,
209a/17, 209b/12, 210b/16, 211a/14,
212a/11, 212a/17, 213b/22, 218a/13,
218b/12, 218b/17, 218b/2, 219a/14,
219a/7, 219b/13, 222a/21, 222b/11,
223a/8, 227a/5, 232b/18, 236a/11, 236b/8,
237a/10, 241a/23, 242a/5, 242b/6, 246a/21,
247a/10, 248a/18, 248b/21, 250a/13,
250a/5, 253a/19, 255b/12, 255b/7,
264a/16, 264a/3, 264b/20, 265a/18,
268a/20, 268a/5, 270b/12, 270b/23,
271b/6, 272a/11, 272b/12, 272b/23

[=212]

nitelik : Nitelik.

(nitelig).+in 244b/19

[=1]

nitesi: Nasıl.

n. 90b/18, 130b/11, 147b/21

[=3]

niyāz: (Far.) Yalvarma, yakarma.

n. 32b/8, 36a/10, 37a/9, 153a/18,
177b/4, 201b/21, 244a/19, 258b/10

[=8]

niyet: (Ar.) Niyet, meram, kurma. bk.

niyyet

n. 78b/10, 207a/10, 216b/6

n.+i+(2) 34a/4, 77a/19, 77a/21

n.+ine 78a/15, 165a/21, 165a/21

n.+leri 128b/15

n.+lerinde 116a/10

n.+üñüzi 125a/19

[=12]

niyyet: (Ar.) Niyet, meram, kurma. bk.

niyet

n. 65b/11, 258a/1

n.+ile 223b/18, 223b/22

n.+ler 266a/3

n.+leri 219a/2, 230a/9

[=7]

nizā': (Ar.) Çekişme, kavga.

n. 43b/13, 167a/12

n.+i+(2) 167a/12

[=3]

nohud: (Far.) Nohut.

n. 267b/20

n.+dan 268a/12

n.+dur 157b/20

[=3]

noḫṣān: (Ar.) Eksiklik, azalma, azlık.

n. 162a/23, 216b/1, 216b/4,
261b/10

n.+dadur 265b/5

n.+dan 261b/9

[=6]

nol-: Ne olmak.

n.-a 6a/5

n.-aydı 229b/4, 271a/7

n.-ayıldı 193b/13

n.-dı 7a/8, 8a/13, 8a/15, 13b/14,
19a/10, 25a/2, 34b/17, 37a/13, 57b/13,
89b/19, 134b/10, 170a/19, 209b/17, 244b/5

n.-dılar 263a/14

n.-ısar 10b/13

n.-ur 187a/22, 214b/12

[=22]

nūn: Nun sūresi.

n. 206b/20, 206b/21, 207a/5

[=3]

nūr: (Ar.) Aydınlık, parıltı, parlaklık.

n. 1b/13, 9a/12, 16a/10, 38a/9,
38a/9, 42b/1, 42b/3, 43a/11, 56a/13,
88b/14, 97a/20, 142b/18, 153a/23,
160b/19, 168b/13, 168b/13, 168b/16,
168b/17, 168b/17, 168b/3, 168b/3, 170a/8,
172b/6, 188b/11, 189a/4, 206b/21,
214b/18, 218a/23, 234a/12, 237a/9,
239b/17, 244a/22

n.+a 43a/12, 194b/19

n.+dan 203a/14, 262b/14

n.+dur 71b/5, 82b/23

n.+i+(2) 96a/14, 162b/7, 163b/2,
163b/5, 205b/17, 207a/3, 227a/22, 232a/3,
239b/14, 239b/21, 239b/21, 244a/21

n.+i+(3) 4a/3, 21a/10, 189a/2

n.-ı îmān 4a/3, 21a/10

n.-ı islām 189a/2

n.+ıdur 128a/3

n.+ıla 9a/7, 20b/13, 50b/10,
101a/20, 176b/14, 228a/1

îmān-ı n.176b/14

n.+ın 71b/20, 101a/19, 189a/4

n.+ına 237a/9, 260a/8

n.+ından 38a/8, 66b/12, 104a/22,
168b/14, 168b/15, 248a/8, 248a/9

n.+ınuñ 9a/6, 198b/18

n.+ıyıla 109a/15, 125b/7, 129b/4,
234a/13

n.+ları 201a/15, 227a/22, 241a/17

n.+umuzu 201a/21, 201a/22

n.+uñuzıla 168b/12, 168b/16

[=85]

nūrlan-: Aydınlanmak.

n.-alum 168b/16

n.-up 228a/1

[=2]

nūrlu: Işıklı, parıltılı, parlak.

n. 42b/6, 170b/7

[=2]

nūrsuz: Işıksız, parıltısız.

n. 168b/14

[=1]

nuşret: (Ar.) Yardım, başarı, üstünlük,
zafer.

n. 21a/9, 21b/13, 24b/16, 24b/7,
28a/7, 28b/6, 30a/14, 30a/16, 45b/20,
48a/11, 58b/21, 59a/5, 81b/21, 99b/3,
122b/22, 123a/8, 104b/22, 106a/12,
115b/15, 116a/6, 116a/8, 121a/17, 121a/17,
121a/21, 123a/11, 123b/23, 124a/23,
126a/13, 126a/17, 126a/19, 126a/19,
127a/6, 148a/12, 178a/4, 178a/5, 179a/7,

180b/4, 185a/2, 185a/9, 185b/17, 189b/15,
189b/15, 189b/21, 189b/8, 193a/23,
206a/23, 211a/5, 263a/23, 270a/14

feth-i n. 122b/22, 123a/8

fevz-i n. 106a/12

n.+i+(2) 120a/22, 126a/7, 198b/6

n.+i+(3) 125b/19

n.-i ğanîmet 125b/19

n.+ile 78a/14

n.+in 182a/5

n.+iyile 126a/12

n.+iyiledür 126a/7

n.+ümüzile 189b/22

[=58]

nuġfe: (Ar.) Döl suyu, sperm.

n. 105a/22, 136a/20, 152a/23,
152a/23, 164a/21, 202b/11, 228b/1

n.+den 61b/18, 140a/3, 151b/8,
152a/22, 152b/3, 216b/20, 228b/19,
239a/8, 244a/23, 247b/7, 259b/21

n.+dür 202b/3

n.+ler 184a/11

n.+leri 184a/11

n.+yi+(1) 61b/18, 164a/21, 206a/5

n.+yidi 54a/1

n.+yidür 204b/11

n.+yiken 62a/3, 67a/14, 218a/16

[=29]

nuġk: (Ar.) Konuşma.

n.+ı+(2) 17a/7

[=1]

nübüvvet: (Ar.) Nebilik, peygamberlik.

n. 29b/22, 103b/9, 258a/17,
258a/20

n.+den 257a/23

n.+ile 224a/12

n.+ine 35a/23, 135b/3

[=8]

nükte: (Ar.) Şakalı söz.

n.+lerine 195b/2

[=1]

nüzül: (Ar.) Aşağı inme.

n. 1b/6, 69b/22, 227b/13, 259b/1

ķaziyye-yi sebeb-i n. 259b/1

sebeb-i n. 227b/13

n.+i+(2) 3a/21, 9b/22, 30b/9, 34a/6,
73a/14, 84b/10, 93b/6, 108a/21, 110a/3,
112b/20, 118a/10, 120a/11, 124a/8,
126a/21, 126b/22, 127a/13, 128b/21,
129b/13, 130b/7, 131b/22, 134b/7,
135a/13, 139b/2, 169a/11, 174a/6, 186b/2,
187b/12, 188a/1, 191b/16, 199a/14,
204a/21, 205a/16, 208a/2, 214a/20, 224a/3,
224b/15, 233b/7, 238a/22, 242a/9, 243b/1,
254a/9, 256a/17, 256b/18, 257a/7, 259b/1,
260a/14, 261a/3, 263a/12, 264a/22,
265a/12, 269b/4, 270a/5, 270a/23, 271a/14,
271b/18

ķaziyye-yi n. 257a/7

ķaziyye-yi sebeb-i n. 259b/1

sebeb-i n. 108a/21, 110a/3,

112b/20, 118a/10, 120a/11, 124a/8,
126a/21, 126b/22, 127a/13,
128b/21, 129b/13, 130b/7, 131b/22,
134b/7, 135a/13, 139b/2, 169a/11,
174a/6, 186b/2, 187b/12, 188a/1,
191b/16, 199a/14, 204a/21, 208a/2,
214a/20, 224a/3, 224b/15, 233b/7,

238a/22, 242a/9, 243b/1, 254a/9,
256a/17, 256b/18, 260a/14, 261a/3,
263a/12, 264a/22, 265a/12, 269b/4,
270a/23, 271a/14, 271b/18, 30b/9,
34a/6, 3a/21, 73a/14, 84b/10, 93b/6,
9b/22

n.+i+(3) 90b/12, 262a/20

n.-i 'İsā 90b/12

sebeb-i n.-i sūre 262a/20

n.+ine 226b/11

[=62]

O

o: O.

o. 1b/2, 1b/7, 1b/8, 1b/9, 1b/20,
3b/18, 24b/10, 37a/10, 263b/11, 198a/18

o.+dur 42b/5, 42b/5, 167a/2

o.+nda 18b/20

o.+nı 17b/9

o.+nuñ 69b/5, 189b/19

[=17]

od: Ateş.

o. 14b/4, 14b/4, 14b/5, 14b/6,
15b/13, 16a/9, 17b/19, 17b/23, 18a/14,
20a/1, 20a/2, 20a/3, 22a/22, 22a/22, 27b/1,
38a/8, 41b/10, 41b/9, 42a/5, 42a/6, 53a/3,
57b/23, 57b/5, 58a/13, 58a/15, 58b/6,
62a/17, 66b/12, 67a/19, 68b/10, 68b/18,
69a/17, 69a/19, 69a/6, 69a/8, 76b/16,
89a/22, 106b/3, 116a/19, 119a/6, 120a/13,
125b/10, 125b/10, 125b/10, 137a/20,
137a/22, 137a/23, 137b/1, 137b/2,
140b/13, 141a/9, 143a/21, 145b/4,
146a/16, 146a/16, 146a/16, 156b/11,

158a/6, 158a/7, 159a/13, 164a/14, 165a/2,
165a/2, 165a/4, 165a/4, 165a/6, 169a/7,
183b/3, 183b/3, 183b/3, 200b/18, 203b/13,
203b/22, 204a/1, 204a/13, 209a/3, 215a/8,
223a/14, 225a/18, 232b/12, 232b/13,
232b/17, 232b/21, 232b/22, 235a/10,
237a/21, 245a/2, 245a/3, 246a/22, 246a/8,
247b/19, 248b/17, 249a/22, 249b/5,
255a/2, 25a/6, 260a/17, 263a/16, 263a/22,
263b/8, 263b/9, 266a/2, 266a/4, 266a/7,
266a/8, 266b/5, 269a/9, 270b/11, 270b/16,
270b/20, 271a/5, 271a/5, 272a/18, 272b/12

o.+a 22a/22, 22a/23, 27a/22, 37a/5,

37a/6, 43a/12, 43a/15, 43a/9, 57b/15,
58a/19, 62a/16, 69a/22, 71a/7, 90a/18,
92a/6, 137a/23, 200b/17, 201b/13,
202b/15, 203b/20, 208b/5, 219a/3, 225b/1,
236a/14, 240a/8, 245a/3, 245a/3, 246a/10,
246a/10, 246a/12, 246a/9, 248b/20,
249a/20, 249b/4, 251b/10, 251b/10,
255a/1, 256b/9, 264a/1, 266a/10, 266b/6,
270b/17, 270b/18, 272b/2

o.+dan 12a/15, 146a/14, 146a/15,

146a/16, 165a/5, 183b/3, 183b/3, 200b/20,
203b/20, 203b/20, 207b/20, 213b/12,
221a/2, 232b/13, 234b/10, 249a/23,
256b/14, 256b/17, 262b/14, 262b/14,
266a/10, 271a/16, 271a/4, 271a/5, 41b/10,
49a/20, 67b/23

o.+dandur 158a/8

o.+dur 5a/16, 16a/11, 57b/17,
68b/6, 69a/8, 76b/16, 106b/4, 145a/23,
215a/9, 228b/20, 264a/20, 265b/22

o.+1+(1) 145b/3, 165a/3, 263b/9,
266b/5

o.+1+(2) 20a/4, 248b/20, 248b/23,
266a/2

o.+1la 15b/15, 15b/18, 16a/5, 16a/3,
57b/4, 57b/7, 112b/21, 119a/7, 137a/20,
143b/19, 178b/7, 190b/16, 219b/8,
246b/11, 256b/8

o.+1n 270b/19, 270b/19, 270b/21,
272b/12

o.+1na 145a/22, 220b/14, 249a/1

o.+1ndan 248b/22

o.+1lar 246a/21

o.+1uñ 137b/2, 203b/21

o.+1uñuz 248b/21

[=233]

odun: Odun.

o. 21b/4, 71a/7, 220b/15

o.+1+(1) 200b/21

[=4]

oğlan: Evlat, çocuk.

o. 5b/1, 5b/2, 26a/19, 26b/11,
26b/11, 26b/12, 26b/14, 26b/16, 26b/19,
31a/4, 31a/5, 31a/7, 33b/23, 36a/5, 39b/12,
39b/13, 72a/18, 82b/4, 110a/10, 110a/11,
110a/12, 110a/14, 142a/18, 142a/20,
142a/20, 142a/21, 181a/4, 187b/2, 193a/10,
193a/11, 193a/17, 200b/13, 230b/19,
235a/23, 245a/13, 245a/15, 245a/17,
245a/21, 245a/21, 245a/6, 245a/9, 245b/1,
245b/1, 245b/10, 245b/11, 245b/18,
245b/19, 245b/2, 245b/20, 245b/22,
245b/4, 246a/1, 246a/19, 246a/2, 246a/3,

246a/4, 246a/6, 246a/6, 251b/12, 251b/15,
251b/2, 251b/7, 264a/16

o.+a 22b/9, 26b/10, 31a/10, 31a/15,
31a/4, 31a/8, 245a/23, 245b/12

o.+dan 31a/6

o.+çün 193a/8

o.+1 22a/7

o.+1+(1) 5b/3, 245b/9, 245b/9,
245b/15

o.+1+(2) 71a/10, 71a/12, 78b/5,
79a/20, 82b/10, 129b/9, 138a/18, 152b/20,
158a/9, 167b/12, 170b/3, 183b/9, 193b/6,
200b/20, 215a/13, 227a/17, 244a/23,
245a/23, 248a/15, 250b/23, 259a/15,
263b/1, 264b/8, 273a/6

o.+1dur 166b/2

o.+1n 198a/18

o.+1na 195a/15, 240a/6, 247b/15

o.+1nı 216b/20, 253b/21, 259b/19,
263b/15

o.+1nuñ 137b/17, 183b/10, 265b/23

o.+1sız 6b/2

o.+1iken 257b/3

o.+1lar 84b/13, 117b/9, 230b/18

o.+1ları 4b/18, 11b/18, 15a/17,
74a/14, 82a/18, 84b/4, 137a/8, 146a/8,
158b/21, 176b/12, 185a/15, 203b/7,
224b/7, 227b/4, 230b/21, 239a/17,
240a/10, 253a/16, 256a/2, 262b/3, 273a/7

o.+1larıdur 36a/20, 66b/20, 66b/21,
66b/21, 69a/18, 93b/14, 162b/2, 200b/21,
250b/22

o.+1ların 157a/15, 224b/6, 258b/21

o.+larına 34b/11, 82a/14, 90b/23,
99a/11, 103b/7, 110a/4, 208b/19, 226a/3

o.+larınadır 158b/7

o.+larından 121a/1, 144a/21,
216b/21, 273a/9

o.+larını 9a/19, 137b/14, 166b/17,
228b/18, 234b/21

o.+larınınuñ 46a/10, 141b/18,
144b/22, 144b/23, 159a/19, 207a/4,
241b/19, 261a/13, 267a/15

o.+larıyla 267b/11

o.+larumıla 225a/21

o.+laruñuz 27a/1

o.+um 142a/18

o.+uñ 26b/17, 35a/6, 35a/8,
110a/15, 245a/8, 245a/9, 246a/4, 246a/16

o.+uñdur 110a/14

[=192]

oğlancık: Küçük erkek evlat. bk.

oğlancuķ

(oğlancığı).+ın 264a/16

[=1]

oğlancuķ: Küçük erkek evlat. bk.

oğlancık o. 246a/11

(oğlancuğ).+ı+(2) 35a/4, 35a/4,
246a/10

(o).+ın 215a/3, 246a/11

o.+lar 120b/3, 170a/16, 223a/12,
226a/16

o.+ları 179b/15

o.+larıdır 162b/1

o.+ların 98b/7

o.+larına 179b/14

o.+larını 75b/17

o.+larınınuñ 17b/9

o.+larımı 215a/4

o.+laruñ 229b/5

o.+laruñuz 198a/13

(o).+um 23a/23, 193a/9, 245b/9

(o).+uñ 193a/12, 193a/17

[=24]

oğlanlık: Çocukluk.

o. 42a/18

o.+da 61b/23

(oğlanlık).+ı+(2) 22b/9, 258a/7,
259a/2

(o).+umuza 236b/14

[=6]

oğul: Çocuk, erkek çocuk.

o. 22b/7, 22b/8, 22b/11, 22b/13,
22b/13, 24a/8, 35a/16, 39a/13, 53b/4,
90a/13, 90a/17, 130a/12, 142a/15, 147b/11,
150a/5, 170a/18, 208b/20, 219b/20,
224b/1, 232a/10, 239b/7, 251b/5, 251b/9

o.+dan 27a/13, 99a/22, 110a/5,
190a/7, 196a/1, 225a/8

o.+ı+(2) 110b/21

o.+ı+(oğlı) 7a/2, 22a/4, 22b/12,
22b/14, 23a/3, 23b/11, 23b/7, 24b/1, 27a/9,
29a/19, 29b/3, 31b/22, 32a/2, 35a/10,
62b/14, 64b/14, 90a/11, 90a/12, 90a/18,
102a/6, 109a/3, 110b/9, 114a/19, 114a/20,
134b/12, 135a/4, 142b/4, 143b/20, 172a/4,
195b/15, 224b/1, 250b/23, 254a/9, 268a/4,
269b/7, 270b/13, 270b/15, 271b/8, 271b/9

o.+ıdur+(oğlıdur) 39a/11, 114a/19,
252a/14, 252a/15, 252a/15, 252a/15

o.+ıla+(oğlıla) 23a/23

o.+ın+(oğlın) 23a/7, 23a/10,
23a/11, 23b/6, 23b/19, 24a/18, 178b/7,
245a/7, 252b/18

o.+ına+(oğlına) 79b/8, 195a/16,
197a/19, 197a/23

o.+ından+(oğlından) 239b/7,
239b/11

o.+ını+(oğlını) 22b/22, 23a/9, 72b/8

o.+ınun+(oğlunuñ) 40a/11, 197a/17

o.+ısın+(oğlısını) 38b/4, 135a/8,
170a/17

o.+ıyam+(oğlıyam) 135a/8,
170a/17

o.+ıyıldı+(oğlıyıldı) 56a/8

o.+ıyın+(oğlıyın) 22b/20, 65a/14

o.+lar 27a/11, 224b/2

o.+ları 148a/16, 176a/3

o.+larına 152b/16

o.+larıñuz 150a/5

o.+um+(oğlum) 23a/5, 225a/21

o.+umı+(oğlumı) 197a/20

o.+umuz+(oğlumuz) 34a/2

o.+un+(oğlun) 24a/6, 24a/9

o.+unı+(oğlını) 23a/17

o.+unı+(oğlunu) 6a/16, 55b/15

o.+unla+(oğluñla) 23a/8

o.+unun+(oğlunuñ) 23b/11

o.+unuz+(oğluñuz) 147b/8,
185a/21, 193b/6, 218a/11

[=125]

oķ: Ok.

o. 246a/4, 246a/5, 246a/5, 246a/6

o.+ı+(2) 177a/14

o.+ıla 155b/17

[=6]

oķı-: Okumak, çağırmaq, el açıp
yalvarmaq. bk. **oķu-**

o. 2a/19, 236a/12, 259a/23,
259b/13, 259b/18, 259b/22

o.-dı 15a/20, 46b/17, 65a/3, 79b/12,
128b/2, 134b/14, 165a/20, 171a/11,
223b/15, 230a/4

o.-dılar 59a/19, 184b/17

o.-duğı 219b/11

o.-ğıl 222a/11

o.-madı 13a/8

o.-madın 227b/14

o.-madum 37b/7

o.-mağıla 37b/10

o.-mağičün 212b/19

o.-maķ 13a/11, 165a/21, 190a/11,
222a/11

o.-maķdur 189a/22

o.-maķlığa 227b/17

o.-masıla 190b/8

o.-maz 165a/15

o.-rdı 251a/2

o.-rken 219a/19

o.-rlar 272b/8

o.-sa 30b/18, 100b/20, 128a/12,
140a/14, 271b/16

o.-ya 2a/16, 74a/23, 134b/15,
157a/14, 157a/14, 165a/21, 167b/20,
190a/12, 191b/19, 198b/16, 211b/11,
222a/11, 223b/7, 227b/17, 240b/23

o.-yalar 145a/2

o.-yan 2a/16, 213b/21

o.-yana 2a/14, 244b/7

o.-yanı 129a/8
o.-yanları 206b/16
o.-yanuñ 13a/14
o.-yup 33b/13, 38b/21, 70a/4,
113a/22, 181a/3, 182a/9, 187b/17, 192a/4,
211a/2, 228a/7
[=74]

oķıd-: Okutmak. bk. **oķut-**

o.-a 134b/16
[=1]

oķın-: Okunmak. bk. **oķun-**

o.-a 208b/1
o.-an 108a/9
o.-sa 242b/14
o.-ur 101b/14, 213b/20
[=5]

oķıyıcı: Okuyucu. bk. **oķuyıcı**

o. 259b/13
[=1]

oķlař- Karşılıklı olarak ok atmak.

o.-dı 177a/14
[=1]

oķu-: Okumak, çağırmaq, el açıp
yalvarmaq. bk. **oķı-**

o.-dı 84b/1, 110a/13, 117a/8,
134a/13, 135b/6, 193b/18, 221a/15,
251a/14, 260b/10, 272a/7
o.-dılar 240a/18
o.-duğı 12b/20, 12b/23, 12b/23,
51a/15, 113a/4, 214a/3, 222b/4
o.-duğıdur 240b/9
o.-duğın 113a/4
o.-duğuna 211a/20
o.-duķça 251a/2

o.-duķların 69a/1, 190a/21

o.-ğıl 148b/2

o.-madı 248b/6

o.-mağa 155a/1, 248b/4, 251a/2

o.-mağičün 212b/17

o.-maķ 13a/12, 82b/22, 165a/20,
165a/21

o.-maķda 13a/14

o.-maķdan 113a/5, 165a/19, 257b/1

o.-maķlığın 227b/16

o.-masını 154b/22

o.-maya 165a/21, 240b/23

o.-mişça 14b/22

o.-n 69a/1, 212b/22, 223b/16

o.-r 8b/22, 52a/10, 82b/14, 101b/8,
165a/14, 241a/1, 261b/9

o.-rdı 13a/8, 79b/8, 113a/3, 156b/6,
206b/14, 206b/15, 227b/14, 248b/3,
259b/6, 264b/7

o.-rken 248b/6

o.-rlar 15a/21, 147b/16

o.-rlardı 96b/15

o.-rsız 68b/23

o.-ruz 38a/3

o.-sa 14b/21, 33b/14, 248b/2

o.-salar 43a/1, 258a/21

o.-sun 178a/15

o.-yalar 50b/19, 51a/5

o.-yan 15b/1

o.-yana 206b/11

o.-yanlara 71a/18

o.-yasın 193b/18

o.-yayın 259b/14

o.-yıcaķ 42b/21

o.-yu 138a/1
o.-yup 40b/6, 75b/16, 101b/17,
108b/4, 155a/16
[=89]

oĸun-: Okunmak. bk. **oĸın-**

o.-madı 106a/15
o.-sa 14b/23, 105a/18, 108a/7,
191a/16, 258a/20, 258a/21
[=7]

oĸut-: Okutmak. bk. **oĸıd-**

o.-miş 213b/19
o.-sa 240b/22, 258a/20
[=3]

oĸuyıcı: Okuyucu. bk. **oĸıyıcı**

o. 259b/22
[=1]

ol. O.

o. 27a/11, 27a/12, 27a/13, 27a/14,
27a/17, 27a/21, 27a/22, 27a/22, 27a/23,
27a/23, 27a/3, 27b/1, 27b/14, 27b/17,
27b/18, 27b/20, 27b/22, 27b/4, 27b/8,
27b/9, 28a/1, 28a/10, 28a/14, 28a/16,
28a/17, 28a/18, 28a/23, 28a/3, 28a/4,
28b/17, 28b/2, 28b/3, 28b/6, 28b/6, 29a/11,
29a/19, 29a/20, 29a/21, 29a/22, 29a/23,
29a/4, 29a/5, 29a/8, 29b/1, 29b/12, 29b/5,
29b/6, 29b/6, 29b/7, 29b/9, 2a/13, 2a/14,
2a/15, 2a/15, 2a/16, 2a/18, 2a/3, 2a/5, 2b/1,
2b/12, 2b/15, 2b/15, 2b/18, 2b/21, 2b/21,
2b/22, 2b/3, 2b/3, 2b/5, 2b/6, 30a/10,
30a/12, 30a/21, 30a/21, 30a/7, 30a/8,
30b/1, 30b/11, 30b/15, 30b/17, 30b/17,
30b/19, 30b/20, 30b/6, 31a/10, 31a/12,
31a/13, 31a/19, 31a/19, 31a/19, 31a/19,

31a/21, 31a/21, 31a/23, 31a/23, 31a/4,
31a/5, 31a/5, 31a/6, 31a/6, 31a/7, 31a/8,
31a/8, 31a/9, 31a/9, 31b/1, 31b/1, 31b/15,
31b/16, 31b/18, 31b/19, 31b/2, 31b/2,
31b/21, 31b/21, 31b/22, 31b/23, 31b/23,
31b/5, 32a/1, 32a/12, 32a/13, 32a/13,
32a/2, 32a/2, 32a/2, 32a/20, 32a/21,
32a/22, 32a/23, 32a/23, 32a/3, 32a/8,
32b/11, 32b/12, 32b/18, 32b/2, 32b/2,
32b/20, 32b/23, 32b/23, 32b/4, 32b/9,
33a/1, 33a/1, 33a/17, 33a/20, 33a/23,
33a/7, 33b/1, 33b/16, 33b/16, 33b/22,
33b/3, 33b/7, 34a/1, 34a/12, 34a/13,
34a/14, 34a/15, 34a/16, 34a/17, 34a/17,
34a/20, 34a/21, 34a/23, 34a/4, 34b/11,
34b/12, 34b/13, 34b/13, 34b/14, 34b/18,
34b/19, 34b/19, 34b/21, 34b/21, 34b/22,
34b/3, 34b/3, 34b/3, 34b/4, 35a/13, 35a/15,
35a/15, 35a/16, 35a/17, 35a/22, 35a/23,
35a/4, 35a/6, 35a/7, 35a/8, 35a/9, 35b/13,
35b/17, 35b/18, 35b/4, 35b/7, 35b/9, 36a/1,
36a/10, 36a/13, 36a/14, 36a/15, 36a/15,
36a/19, 36a/2, 36a/2, 36a/8, 36b/10,
36b/10, 36b/12, 36b/17, 36b/19, 36b/2,
36b/20, 36b/23, 36b/3, 36b/8, 36b/8, 36b/9,
37a/1, 37a/14, 37a/2, 37a/21, 37a/23,
37a/23, 37a/3, 37a/4, 37a/5, 37a/7, 37a/7,
37b/3, 38a/13, 38a/17, 38a/18, 38a/18,
38a/18, 38a/20, 38a/23, 38a/5, 38a/8,
38a/8, 38a/9, 38b/17, 38b/5, 39a/1, 39a/15,
39a/15, 39a/18, 39b/10, 39b/12, 39b/12,
39b/13, 39b/14, 39b/14, 39b/19, 39b/2,
39b/22, 39b/5, 39b/5, 39b/6, 3a/1, 3a/11,
3a/19, 3a/5, 3a/7, 3b/1, 3b/10, 3b/11,

3b/14, 3b/17, 3b/18, 3b/2, 3b/23, 3b/23,
3b/4, 3b/6, 40a/12, 40a/13, 40a/14, 40a/14,
40a/14, 40a/18, 40a/19, 40a/21, 40a/22,
40a/22, 40a/3, 40a/4, 40a/4, 40a/5, 40a/6,
40a/6, 40a/7, 40a/7, 40a/9, 40a/9, 40b/11,
40b/11, 40b/12, 40b/13, 40b/13, 40b/15,
40b/16, 40b/18, 40b/18, 40b/2, 40b/21,
40b/21, 40b/3, 40b/7, 40b/8, 41a/3, 41a/5,
41a/5, 41b/22, 41b/22, 42a/11, 42a/16,
42a/19, 42a/23, 42a/5, 42a/7, 42b/1,
42b/12, 42b/12, 42b/16, 42b/3, 42b/6,
42b/6, 43a/1, 43a/10, 43a/12, 43a/16,
43a/16, 43a/18, 43a/22, 43a/22, 43a/4,
43a/9, 43b/12, 43b/12, 43b/15, 43b/15,
43b/2, 43b/2, 43b/20, 43b/21, 43b/22,
43b/9, 44a/1, 44a/12, 44a/3, 44a/4, 44a/6,
44a/6, 44b/12, 44b/6, 44b/7, 44b/7, 44b/7,
45a/15, 45a/16, 45a/4, 45a/5, 45b/2,
45b/20, 45b/23, 45b/5, 45b/8, 46a/11,
46a/13, 46a/13, 46a/15, 46a/22, 46a/4,
46b/13, 46b/13, 46b/16, 46b/20, 46b/23,
46b/8, 47a/10, 47a/11, 47a/11, 47a/14,
47a/16, 47a/18, 47a/22, 47a/23, 47a/5,
47a/5, 47a/8, 47b/14, 47b/14, 47b/18,
47b/2, 47b/23, 47b/5, 47b/7, 47b/9, 48a/10,
48a/11, 48a/13, 48a/16, 48a/17, 48a/20,
48a/20, 48a/3, 48a/7, 48b/10, 48b/18,
48b/19, 48b/20, 48b/21, 48b/7, 49a/14,
49a/15, 49a/17, 49a/4, 49a/5, 49a/6, 49a/6,
49a/6, 49a/7, 49a/8, 49b/10, 49b/14,
49b/17, 49b/18, 49b/20, 49b/20, 49b/21,
49b/22, 49b/6, 4a/11, 4a/14, 4a/17, 4a/19,
4a/21, 4a/8, 4a/9, 4b/10, 4b/10, 4b/11,
4b/13, 4b/14, 4b/17, 4b/22, 4b/8, 4b/9,

50a/10, 50a/14, 50a/18, 50a/18, 50a/21,
50a/21, 50a/23, 50a/23, 50a/5, 50a/5,
50a/8, 50a/9, 50b/1, 50b/10, 50b/19, 50b/2,
50b/20, 50b/4, 50b/5, 50b/7, 50b/8, 51a/11,
51a/12, 51a/14, 51a/2, 51a/23, 51a/8,
51a/9, 51b/15, 51b/16, 51b/18, 51b/18,
51b/2, 51b/21, 51b/22, 51b/23, 51b/6,
51b/8, 52a/11, 52a/14, 52a/19, 52a/19,
52b/11, 52b/12, 52b/18, 52b/20, 52b/21,
52b/21, 52b/21, 52b/23, 52b/5, 52b/5,
52b/8, 53a/1, 53a/10, 53a/14, 53a/18,
53a/22, 53a/23, 53a/3, 53b/1, 53b/11,
53b/12, 53b/15, 53b/15, 53b/16, 53b/16,
53b/18, 53b/19, 53b/21, 53b/3, 53b/6,
54a/12, 54a/17, 54a/9, 54b/1, 54b/10,
54b/14, 54b/14, 54b/16, 54b/18, 54b/2,
54b/20, 54b/5, 54b/8, 54b/8, 54b/8, 55a/18,
55a/21, 55a/23, 55a/3, 55a/3, 55a/5,
55b/10, 55b/10, 55b/11, 55b/14, 55b/15,
55b/19, 55b/2, 55b/2, 55b/21, 55b/4, 55b/4,
55b/5, 55b/9, 56a/11, 56a/12, 56a/14,
56a/14, 56a/16, 56a/20, 56a/21, 56a/21,
56a/22, 56a/3, 56a/4, 56a/6, 56b/10,
56b/10, 56b/11, 56b/12, 56b/12, 56b/13,
56b/17, 56b/18, 56b/2, 56b/20, 56b/22,
56b/3, 56b/4, 56b/8, 56b/9, 57a/12, 57a/12,
57a/13, 57a/13, 57a/15, 57a/16, 57a/19,
57a/2, 57a/7, 57a/8, 57b/11, 57b/13,
57b/14, 57b/17, 57b/20, 57b/6, 58a/1,
58a/14, 58a/15, 58a/19, 58a/21, 58a/5,
58a/7, 58a/8, 58a/9, 58a/9, 58b/10, 58b/11,
58b/12, 58b/14, 58b/15, 58b/2, 58b/22,
58b/23, 58b/4, 58b/6, 58b/6, 58b/6, 59a/2,
59a/21, 59a/22, 59a/23, 59a/8, 59a/8,

59b/20, 59b/22, 59b/22, 59b/23, 59b/6,
5a/1, 5a/10, 5a/11, 5a/11, 5a/12, 5a/12,
5a/12, 5a/13, 5a/13, 5a/14, 5a/14, 5a/16,
5a/16, 5a/19, 5a/21, 5a/22, 5a/3, 5a/5, 5a/6,
5a/6, 5b/11, 5b/13, 5b/14, 5b/14, 5b/17,
5b/2, 5b/2, 5b/21, 5b/3, 5b/5, 5b/7, 5b/8,
5b/8, 60a/12, 60a/13, 60a/15, 60a/17,
60a/23, 60a/7, 60b/14, 60b/6, 60b/6,
61a/13, 61a/19, 61a/3, 61a/4, 61a/5, 61a/6,
61a/8, 61b/11, 61b/17, 61b/18, 61b/19,
61b/2, 61b/2, 61b/20, 61b/21, 61b/21,
61b/22, 61b/22, 61b/6, 61b/8, 61b/9, 62a/1,
62a/12, 62a/13, 62a/16, 62a/19, 62a/2,
62a/20, 62a/23, 62a/4, 62a/4, 62a/9, 62b/1,
62b/13, 62b/16, 62b/18, 62b/19, 62b/20,
62b/3, 62b/6, 62b/7, 62b/8, 62b/9, 63a/11,
63a/12, 63a/18, 63a/2, 63a/2, 63a/20,
63a/22, 63a/3, 63a/3, 63a/5, 63a/9, 63a/9,
63a/9, 63b/10, 63b/10, 63b/12, 63b/14,
63b/15, 63b/15, 63b/16, 63b/18, 63b/20,
63b/20, 63b/20, 63b/4, 63b/5, 63b/5, 63b/6,
63b/7, 63b/8, 64a/15, 64a/22, 64a/22,
64a/22, 64a/7, 64b/10, 64b/11, 64b/11,
64b/12, 64b/14, 64b/18, 64b/2, 64b/22,
64b/5, 64b/5, 64b/7, 65a/1, 65a/10, 65a/14,
65a/17, 65a/3, 65a/5, 65a/7, 65a/9, 65b/1,
65b/14, 65b/15, 65b/16, 65b/17, 65b/18,
65b/19, 65b/2, 65b/3, 65b/5, 66a/1, 66a/11,
66a/11, 66a/12, 66a/13, 66a/14, 66a/15,
66a/15, 66a/15, 66a/19, 66a/4, 66a/5,
66a/5, 66b/12, 66b/13, 66b/14, 66b/19,
66b/23, 67a/1, 67a/10, 67a/12, 67a/12,
67a/14, 67a/15, 67a/18, 67a/20, 67a/21,
67a/21, 67a/22, 67a/23, 67a/4, 67a/5,

67a/5, 67a/6, 67b/1, 67b/11, 67b/14,
67b/14, 67b/15, 67b/16, 67b/17, 67b/17,
67b/22, 67b/3, 67b/7, 68a/1, 68a/1, 68a/11,
68a/15, 68a/18, 68a/2, 68a/22, 68b/1,
68b/10, 68b/10, 68b/14, 68b/15, 68b/16,
68b/17, 68b/18, 68b/19, 68b/20, 68b/22,
68b/9, 69a/1, 69a/1, 69a/11, 69a/14,
69a/15, 69a/17, 69a/22, 69a/4, 69a/6,
69a/8, 69a/8, 69a/8, 69b/13, 69b/15,
69b/16, 69b/20, 69b/22, 69b/23, 69b/4,
6a/11, 6a/11, 6a/12, 6a/15, 6a/16, 6a/16,
6a/18, 6a/2, 6a/20, 6a/20, 6a/5, 6a/5, 6a/6,
6a/7, 6a/8, 6a/8, 6b/1, 6b/12, 6b/16, 6b/2,
6b/21, 6b/22, 6b/22, 70a/11, 70a/14,
70a/14, 70a/16, 70a/2, 70a/20, 70a/22,
70a/23, 70a/23, 70a/7, 70a/9, 70b/12,
70b/2, 70b/23, 70b/3, 70b/6, 71a/1, 71a/1,
71a/11, 71a/15, 71a/15, 71a/2, 71a/2,
71a/23, 71a/7, 71a/8, 71a/9, 71b/1, 71b/10,
71b/18, 71b/2, 71b/2, 71b/21, 71b/21,
71b/23, 71b/9, 72a/11, 72a/15, 72a/16,
72a/18, 72a/21, 72a/21, 72a/23, 72a/4,
72a/5, 72a/6, 72a/7, 72b/1, 72b/10, 72b/11,
72b/12, 72b/15, 72b/16, 72b/18, 72b/18,
72b/18, 72b/19, 72b/2, 72b/21, 73a/10,
73a/11, 73a/11, 73a/18, 73a/18, 73a/19,
73a/6, 73a/7, 73b/3, 73b/3, 73b/5, 73b/7,
73b/8, 74a/10, 74a/12, 74a/2, 74a/3, 74a/9,
74b/1, 74b/11, 74b/13, 74b/13, 74b/14,
74b/15, 74b/19, 74b/2, 74b/22, 74b/3,
74b/4, 75a/10, 75a/11, 75a/13, 75a/15,
75a/17, 75a/17, 75a/21, 75a/5, 75a/7,
75b/10, 75b/10, 75b/10, 75b/2, 75b/2,
75b/2, 75b/20, 75b/3, 75b/4, 75b/5, 75b/5,

75b/9, 76a/1, 76a/12, 76a/13, 76a/15,
76a/18, 76a/3, 76a/4, 76a/7, 76a/9, 76b/10,
76b/11, 76b/11, 76b/11, 76b/13, 76b/13,
76b/13, 76b/17, 76b/2, 76b/20, 76b/6,
76b/9, 77a/11, 77a/16, 77a/18, 77a/18,
77a/23, 77b/10, 77b/11, 77b/23, 77b/6,
78a/10, 78a/14, 78a/16, 78a/16, 78a/19,
78a/20, 78a/4, 78b/1, 78b/1, 78b/10,
78b/11, 78b/11, 78b/5, 78b/6, 78b/7, 78b/8,
78b/9, 78b/9, 79a/11, 79a/12, 79a/13,
79a/13, 79a/15, 79a/15, 79a/16, 79a/17,
79a/20, 79a/5, 79b/10, 79b/10, 79b/11,
79b/12, 79b/12, 79b/13, 79b/14, 79b/19,
79b/19, 79b/20, 79b/20, 79b/20, 79b/4,
7a/1, 7a/12, 7a/12, 7a/14, 7a/17, 7a/17,
7a/18, 7a/2, 7a/2, 7a/20, 7a/21, 7a/23, 7a/3,
7a/3, 7a/3, 7a/5, 7a/5, 7a/9, 7b/1, 7b/10,
7b/15, 7b/16, 7b/16, 7b/17, 7b/18, 7b/21,
7b/4, 80a/1, 80a/1, 80a/10, 80a/11, 80a/15,
80a/16, 80a/18, 80a/19, 80a/21, 80a/3,
80a/3, 80a/7, 80a/8, 80b/10, 80b/13,
80b/14, 80b/14, 80b/20, 80b/21, 80b/22,
80b/23, 80b/8, 80b/8, 80b/8, 80b/8, 80b/9,
81a/11, 81a/12, 81a/17, 81a/6, 81a/7,
81a/8, 81a/9, 81b/11, 81b/13, 81b/16,
81b/17, 81b/2, 81b/2, 81b/3, 81b/4, 81b/5,
81b/5, 81b/5, 81b/8, 81b/8, 82a/1, 82a/15,
82a/16, 82a/4, 82a/6, 82a/7, 82a/7, 82b/11,
82b/14, 82b/23, 82b/5, 82b/9, 83a/1,
83a/10, 83a/17, 83a/7, 83b/10, 83b/11,
83b/13, 83b/17, 83b/18, 83b/23, 83b/4,
83b/6, 83b/8, 84a/1, 84a/12, 84a/13,
84a/14, 84a/14, 84a/17, 84a/20, 84a/21,
84a/4, 84a/6, 84a/8, 84b/12, 84b/18, 84b/5,

84b/6, 84b/7, 85a/14, 85a/3, 85a/4, 85a/5,
85a/7, 85a/8, 85b/11, 85b/11, 85b/12,
85b/15, 85b/16, 85b/17, 85b/2, 85b/20,
85b/21, 85b/3, 86a/11, 86a/14, 86a/14,
86a/16, 86a/17, 86a/18, 86a/19, 86a/19,
86a/20, 86a/6, 86a/7, 86a/9, 86b/13,
86b/14, 86b/15, 86b/18, 86b/20, 86b/21,
87a/1, 87a/14, 87a/21, 87a/21, 87a/22,
87a/23, 87a/9, 87b/11, 87b/11, 87b/14,
87b/2, 87b/3, 87b/3, 87b/4, 87b/4, 87b/9,
88a/12, 88a/23, 88a/3, 88a/4, 88a/8, 88a/9,
88b/10, 88b/13, 88b/14, 88b/17, 88b/5,
89a/11, 89a/12, 89a/12, 89a/17, 89a/20,
89a/21, 89a/21, 89a/3, 89a/5, 89a/5, 89a/9,
89b/16, 89b/17, 89b/18, 89b/2, 89b/2,
89b/23, 89b/5, 89b/7, 89b/9, 8a/10, 8a/11,
8a/11, 8a/12, 8a/18, 8a/19, 8a/21, 8a/21,
8a/23, 8a/6, 8b/20, 8b/20, 8b/20, 8b/21,
8b/7, 90a/16, 90a/21, 90a/23, 90a/23,
90b/1, 90b/1, 90b/10, 90b/12, 90b/14,
90b/14, 90b/18, 90b/8, 90b/8, 91a/10,
91a/11, 91a/12, 91a/18, 91a/21, 91a/22,
91a/3, 91a/5, 91b/1, 91b/12, 91b/3, 91b/5,
92a/1, 92a/10, 92a/10, 92a/11, 92a/12,
92a/19, 92a/19, 92a/21, 92a/22, 92a/7,
92a/8, 92a/9, 92b/10, 92b/12, 92b/14,
92b/21, 92b/23, 92b/3, 92b/4, 92b/7, 92b/8,
93a/1, 93a/10, 93a/10, 93a/11, 93a/11,
93a/15, 93a/17, 93a/18, 93a/23, 93b/1,
93b/1, 93b/10, 93b/12, 93b/12, 93b/2,
93b/3, 93b/8, 93b/9, 93b/9, 94a/19, 94a/20,
94a/22, 94a/22, 94a/4, 94b/1, 94b/1,
94b/11, 94b/12, 94b/16, 94b/17, 94b/18,
94b/19, 94b/19, 94b/2, 94b/3, 94b/5, 94b/6,

94b/7, 95a/11, 95a/15, 95a/16, 95a/17,
95a/17, 95a/18, 95a/18, 95a/20, 95a/22,
95a/22, 95a/22, 95a/5, 95a/7, 95b/11,
95b/12, 95b/17, 95b/2, 95b/20, 95b/22,
95b/22, 95b/22, 95b/23, 95b/4, 95b/4,
95b/7, 95b/8, 95b/9, 96a/12, 96a/18,
96a/23, 96a/3, 96a/7, 96a/9, 96b/1, 96b/15,
96b/16, 96b/2, 96b/20, 96b/23, 96b/23,
96b/5, 96b/6, 97a/12, 97a/13, 97a/2,
97a/21, 97a/5, 97b/11, 97b/16, 97b/17,
97b/17, 97b/18, 97b/19, 97b/21, 97b/22,
97b/3, 97b/4, 97b/5, 97b/8, 97b/9, 98a/1,
98a/11, 98a/12, 98a/14, 98a/18, 98a/18,
98a/18, 98a/20, 98a/20, 98a/5, 98a/6,
98a/7, 98b/11, 98b/17, 98b/22, 98b/6,
98b/7, 98b/8, 99a/15, 99a/19, 99a/20,
99a/23, 99a/3, 99a/4, 99a/4, 99a/5, 99a/7,
99b/10, 99b/10, 99b/12, 99b/14, 99b/15,
99b/15, 99b/16, 99b/17, 99b/18, 99b/2,
99b/2, 99b/21, 99b/21, 99b/22, 99b/23,
99b/6, 99b/7, 99b/9, 99b/9, 9a/20, 9a/21,
9a/22, 9a/22, 9a/23, 9b/15, 9b/2, 9b/3,
100a/1, 100a/14, 100a/16, 100a/17,
100a/19, 100a/20, 100a/22, 100a/5, 100a/5,
100a/5, 100a/6, 100a/7, 100a/7, 100a/8,
100b/12, 100b/16, 100b/6, 100b/7, 101a/1,
101a/10, 101a/9, 101b/15, 101b/16,
101b/18, 101b/2, 102a/10, 102a/13,
102a/15, 102a/17, 102a/17, 102a/20,
102a/20, 102a/21, 102a/22, 102a/6, 102a/6,
102a/7, 102b/10, 102b/11, 102b/14,
102b/14, 102b/15, 102b/2, 102b/23,
102b/23, 102b/3, 102b/5, 102b/7, 103a/1,
103a/9, 103b/12, 103b/14, 103b/15,

103b/16, 103b/18, 103b/19, 103b/22,
103b/23, 103b/3, 104a/11, 104a/12,
104a/21, 104a/22, 104a/23, 104b/13,
104b/18, 104b/22, 104b/7, 104b/8, 104b/9,
105a/12, 105a/16, 105a/2, 105a/22, 105a/5,
105a/7, 105b/1, 105b/1, 105b/1, 105b/10,
105b/11, 105b/13, 105b/13, 105b/19,
105b/22, 105b/3, 105b/5, 105b/6, 105b/8,
105b/8, 105b/8, 105b/9, 106a/1, 106a/10,
106a/11, 106a/14, 106a/18, 106a/19,
106a/2, 106a/21, 106a/22, 106a/22,
106a/23, 106a/3, 106a/5, 106a/6, 106a/6,
106b/10, 106b/12, 106b/12, 106b/13,
106b/15, 106b/17, 106b/2, 106b/2,
106b/21, 106b/22, 106b/3, 106b/4, 106b/7,
106b/8, 106b/9, 107a/10, 107a/12,
107a/14, 107a/20, 107a/6, 107b/10,
107b/10, 107b/11, 107b/18, 107b/22,
107b/5, 107b/6, 107b/8, 107b/8, 108a/1,
108a/1, 108a/1, 108a/14, 108a/15, 108a/17,
108a/19, 108a/4, 108a/5, 108a/9, 108b/1,
108b/1, 108b/14, 108b/15, 108b/2,
108b/20, 108b/23, 109a/11, 109a/11,
109a/15, 109a/15, 109a/2, 109a/23,
109a/23, 109a/6, 109a/9, 109b/11,
109b/15, 109b/20, 109b/7, 109b/7, 10a/1,
10a/11, 10a/12, 10a/16, 10a/2, 10b/10,
10b/11, 10b/12, 10b/16, 10b/18, 10b/18,
10b/19, 10b/2, 10b/20, 10b/22, 10b/23,
10b/4, 10b/5, 10b/6, 110a/13, 110a/15,
110a/16, 110a/6, 110b/10, 110b/12,
110b/12, 110b/15, 110b/17, 111a/10,
111a/11, 111a/12, 111a/12, 111a/13,
111a/16, 111a/18, 111a/21, 111a/4, 111a/5,

111a/8, 111a/9, 111a/9, 111a/9, 111b/1,
111b/12, 111b/12, 111b/15, 111b/16,
111b/22, 111b/5, 111b/5, 112a/11,
112a/12, 112a/18, 112a/18, 112a/19,
112a/21, 112a/22, 112a/3, 112a/4, 112a/6,
112a/7, 112a/8, 112b/10, 112b/13,
112b/13, 112b/3, 112b/4, 112b/4, 113a/10,
113a/11, 113a/13, 113a/14, 113a/15,
113a/16, 113a/17, 113a/19, 113a/19,
113a/19, 113a/2, 113a/2, 113a/21, 113a/21,
113a/21, 113a/5, 113a/8, 113a/9, 113b/1,
113b/14, 113b/15, 113b/15, 113b/17,
113b/18, 113b/20, 113b/21, 113b/4,
114a/10, 114a/14, 114a/15, 114a/16,
114a/16, 114a/18, 114a/2, 114a/20, 114a/6,
114a/6, 114a/6, 114a/9, 114b/1, 114b/12,
114b/15, 114b/16, 114b/3, 114b/8, 114b/9,
115a/12, 115a/13, 115a/14, 115a/2,
115a/20, 115a/23, 115a/5, 115b/1, 115b/1,
115b/12, 115b/20, 115b/21, 115b/22,
116a/10, 116a/11, 116a/15, 116a/15,
116a/17, 116a/18, 116a/2, 116a/3, 116a/5,
116a/8, 116b/10, 116b/23, 116b/9,
117a/11, 117a/13, 117a/15, 117a/16,
117a/18, 117a/19, 117a/2, 117a/2, 117a/4,
117b/12, 117b/12, 117b/13, 117b/18,
117b/21, 117b/22, 117b/23, 117b/4,
117b/5, 118a/1, 118a/1, 118a/10, 118a/11,
118a/17, 118a/19, 118a/20, 118a/22,
118a/22, 118a/23, 118a/3, 118b/11,
118b/11, 118b/17, 118b/18, 118b/21,
118b/22, 118b/3, 118b/9, 119a/1, 119a/10,
119a/15, 119a/16, 119a/17, 119a/18,
119a/4, 119a/8, 119b/13, 119b/2, 119b/2,

119b/22, 11a/11, 11a/12, 11a/13, 11a/14,
11a/15, 11a/17, 11a/22, 11a/5, 11b/10,
11b/17, 11b/17, 11b/18, 11b/2, 11b/2,
11b/20, 11b/22, 120a/15, 120a/19, 120a/2,
120a/21, 120a/7, 120b/14, 120b/16,
120b/18, 120b/19, 120b/20, 120b/21,
120b/22, 120b/23, 120b/3, 120b/6, 120b/8,
120b/8, 121a/11, 121a/12, 121a/14,
121a/15, 121a/21, 121a/21, 121a/6, 121a/8,
121a/9, 121b/1, 121b/10, 121b/14,
121b/16, 121b/16, 121b/17, 121b/19,
121b/2, 121b/20, 121b/21, 121b/22,
121b/23, 122a/1, 122a/1, 122a/10, 122a/12,
122a/13, 122a/14, 122a/16, 122a/17,
122a/20, 122a/22, 122a/3, 122b/1,
122b/12, 122b/14, 122b/23, 122b/7,
122b/8, 122b/9, 123a/11, 123a/13,
123a/16, 123a/16, 123a/18, 123a/9,
123b/12, 123b/14, 123b/16, 123b/2,
123b/20, 123b/20, 123b/23, 123b/7,
124a/1, 124a/11, 124a/11, 124a/15,
124a/16, 124a/18, 124a/19, 124a/2, 124a/3,
124a/8, 124b/1, 124b/1, 124b/11, 124b/12,
124b/16, 124b/3, 124b/6, 124b/7, 125a/11,
125a/11, 125a/12, 125a/16, 125a/17,
125a/19, 125a/20, 125a/22, 125a/3, 125a/4,
125a/6, 125b/16, 125b/18, 125b/19,
125b/5, 125b/7, 126a/11, 126a/14, 126a/2,
126a/23, 126a/3, 126a/4, 126a/5, 126a/7,
126a/8, 126b/1, 126b/1, 126b/13, 126b/15,
126b/15, 126b/16, 126b/17, 126b/17,
126b/18, 126b/19, 126b/2, 126b/22,
126b/6, 127a/1, 127a/10, 127a/18, 127a/2,
127a/20, 127a/20, 127a/3, 127a/4, 127a/5,

127a/7, 127a/7, 127a/9, 127b/20, 127b/4,
127b/4, 127b/5, 127b/6, 127b/9, 128a/20,
128a/21, 128a/3, 128a/6, 128b/10,
128b/11, 128b/14, 128b/18, 128b/5,
128b/7, 128b/9, 128b/9, 129a/12, 129a/17,
129a/21, 129a/5, 129a/8, 129b/1, 129b/10,
129b/14, 129b/14, 129b/16, 129b/18,
129b/20, 129b/23, 129b/23, 129b/9,
129b/9, 12a/11, 12a/13, 12a/2, 12a/23,
12a/3, 12a/5, 12a/6, 12b/1, 12b/12, 12b/13,
12b/15, 12b/16, 12b/17, 12b/20, 12b/20,
12b/21, 12b/22, 12b/23, 12b/23, 12b/7,
130a/19, 130a/21, 130a/21, 130a/7, 130b/1,
130b/14, 130b/14, 130b/17, 130b/18,
130b/20, 130b/22, 130b/3, 130b/5, 130b/8,
131a/1, 131a/13, 131a/16, 131a/16, 131a/2,
131a/21, 131a/22, 131a/23, 131a/3, 131a/8,
131a/9, 131a/9, 131b/11, 131b/12,
131b/15, 131b/17, 131b/17, 131b/18,
131b/19, 131b/23, 131b/3, 131b/4, 131b/4,
131b/7, 132a/1, 132a/11, 132a/12, 132a/19,
132a/3, 132a/4, 132a/5, 132a/6, 132a/8,
132b/11, 132b/12, 132b/22, 132b/5,
132b/8, 132b/9, 132b/9, 133a/1, 133a/14,
133a/15, 133a/15, 133a/17, 133a/19,
133a/23, 133a/4, 133a/4, 133a/8, 133b/1,
133b/20, 133b/22, 133b/3, 133b/7, 133b/9,
133b/9, 134a/11, 134a/17, 134a/18,
134a/19, 134a/2, 134a/20, 134a/20,
134a/20, 134a/6, 134b/10, 134b/12,
134b/12, 134b/13, 134b/15, 134b/22,
134b/9, 135a/23, 135a/5, 135a/5, 135a/6,
135a/8, 135b/14, 135b/17, 135b/18,
135b/20, 135b/22, 135b/3, 135b/8, 135b/8,

135b/8, 136a/10, 136a/10, 136a/10,
136a/20, 136a/3, 136a/3, 136a/4, 136a/7,
136a/8, 136b/1, 136b/12, 136b/16,
136b/17, 136b/19, 136b/2, 136b/22,
136b/23, 136b/6, 136b/9, 137a/14,
137a/18, 137a/18, 137a/19, 137a/19,
137a/2, 137a/20, 137a/21, 137a/22,
137a/22, 137a/23, 137a/23, 137a/3, 137a/6,
137b/10, 137b/12, 137b/18, 137b/2,
137b/20, 137b/21, 137b/21, 137b/22,
137b/22, 137b/6, 137b/9, 138a/10,
138a/10, 138a/10, 138a/12, 138a/13,
138a/13, 138a/14, 138a/14, 138a/14,
138a/16, 138a/19, 138a/19, 138a/23,
138a/23, 138a/4, 138a/5, 138a/8, 138a/8,
138a/9, 138a/9, 138b/1, 138b/10, 138b/16,
138b/20, 138b/21, 138b/5, 138b/5, 138b/5,
138b/7, 139a/11, 139a/21, 139a/22, 139a/3,
139a/4, 139a/4, 139a/8, 139a/9, 139b/17,
139b/2, 139b/21, 139b/21, 139b/4, 139b/6,
139b/9, 13a/13, 13a/13, 13a/16, 13a/17,
13a/8, 13b/12, 13b/18, 13b/20, 13b/21,
13b/8, 140a/12, 140a/17, 140a/19, 140a/21,
140a/6, 140b/10, 140b/10, 140b/11,
140b/11, 140b/16, 140b/17, 140b/17,
140b/18, 140b/21, 140b/5, 140b/5, 140b/6,
140b/7, 140b/8, 140b/9, 141a/1, 141a/10,
141a/11, 141a/15, 141a/20, 141a/21,
141a/6, 141a/8, 141a/8, 141a/8, 141b/11,
141b/11, 141b/13, 141b/14, 141b/14,
141b/16, 141b/16, 141b/21, 141b/23,
142a/17, 142a/17, 142a/19, 142a/2,
142a/20, 142a/21, 142a/4, 142b/1,
142b/10, 142b/12, 142b/14, 142b/16,

142b/18, 142b/19, 142b/4, 142b/4, 142b/4,
142b/5, 142b/6, 142b/9, 142b/9, 143a/1,
143a/10, 143a/10, 143a/15, 143a/17,
143a/17, 143a/18, 143a/2, 143a/21, 143a/5,
143a/8, 143a/8, 143a/8, 143a/9, 143b/1,
143b/15, 143b/17, 143b/19, 143b/19,
143b/8, 144a/11, 144a/15, 144a/23,
144a/23, 144a/3, 144a/5, 144b/1, 144b/11,
144b/12, 144b/13, 144b/15, 144b/15,
144b/16, 144b/17, 144b/18, 144b/22,
144b/23, 145a/10, 145a/12, 145a/13,
145a/14, 145a/15, 145a/16, 145a/18,
145a/18, 145a/19, 145a/22, 145a/22,
145a/23, 145a/9, 145b/11, 145b/12,
145b/15, 145b/18, 145b/20, 145b/21,
145b/3, 145b/4, 145b/4, 145b/8, 146a/18,
146a/19, 146a/22, 146a/23, 146a/7, 146a/7,
146b/13, 146b/14, 146b/15, 146b/15,
146b/18, 146b/19, 146b/2, 146b/3, 146b/7,
146b/7, 146b/8, 146b/8, 146b/9, 146b/9,
147a/15, 147a/5, 147a/9, 147b/15,
147b/16, 147b/20, 147b/23, 147b/3,
147b/4, 147b/4, 147b/9, 148a/1, 148a/11,
148a/11, 148a/17, 148a/18, 148a/22,
148a/3, 148a/7, 148a/8, 148b/1, 148b/15,
148b/16, 148b/17, 148b/18, 148b/18,
148b/20, 148b/21, 148b/23, 148b/4,
149a/1, 149a/11, 149a/11, 149a/18,
149a/18, 149a/19, 149a/4, 149a/4, 149a/6,
149b/11, 149b/13, 149b/13, 149b/14,
149b/16, 149b/17, 149b/20, 149b/22,
149b/23, 149b/4, 149b/5, 149b/6, 149b/6,
149b/8, 149b/9, 149b/9, 14a/17, 14a/19,
14a/2, 14a/23, 14a/23, 14a/3, 14a/5, 14a/5,

14a/6, 14a/7, 14b/1, 14b/1, 14b/10, 14b/10,
14b/12, 14b/12, 14b/12, 14b/13, 14b/15,
14b/21, 14b/3, 14b/6, 14b/7, 150a/1,
150a/1, 150a/10, 150a/11, 150a/12,
150a/14, 150a/16, 150a/17, 150a/18,
150a/18, 150a/2, 150a/21, 150a/8, 150a/9,
150b/1, 150b/10, 150b/15, 150b/16,
150b/2, 150b/20, 150b/22, 150b/3, 150b/9,
151a/1, 151a/11, 151a/16, 151a/16,
151a/19, 151a/2, 151a/20, 151a/22, 151a/5,
151a/6, 151a/7, 151a/7, 151b/12, 151b/13,
151b/14, 151b/16, 151b/18, 151b/18,
151b/18, 151b/20, 151b/24, 151b/24,
151b/6, 151b/8, 151b/9, 152a/12, 152a/14,
152a/15, 152a/16, 152a/16, 152a/18,
152a/22, 152a/23, 152a/23, 152a/23,
152a/4, 152a/4, 152a/6, 152a/6, 152a/7,
152b/1, 152b/17, 152b/18, 152b/19,
152b/2, 152b/20, 152b/21, 152b/21,
152b/23, 152b/5, 152b/7, 153a/11,
153a/11, 153a/14, 153a/2, 153a/20, 153a/5,
153a/7, 153b/1, 153b/10, 153b/14,
153b/14, 153b/14, 153b/16, 153b/21,
153b/22, 153b/5, 153b/6, 154a/11,
154a/11, 154a/11, 154a/12, 154a/13,
154a/18, 154a/19, 154a/21, 154a/23,
154a/4, 154a/7, 154a/8, 154a/9, 154a/9,
154b/10, 154b/11, 154b/11, 154b/13,
154b/14, 154b/15, 154b/18, 154b/2,
154b/20, 154b/23, 154b/3, 154b/4, 154b/5,
154b/5, 154b/6, 155a/10, 155a/11,
155a/13, 155a/14, 155a/16, 155a/17,
155a/18, 155a/19, 155a/20, 155a/4, 155a/5,
155a/8, 155a/8, 155a/8, 155b/11, 155b/11,

155b/12, 155b/12, 155b/13, 155b/13,
155b/13, 155b/14, 155b/16, 155b/16,
155b/17, 155b/2, 155b/23, 155b/5, 155b/7,
155b/9, 155b/9, 156a/11, 156a/11,
156a/13, 156a/14, 156a/17, 156a/18,
156a/2, 156a/23, 156a/7, 156a/7, 156a/7,
156a/8, 156a/9, 156a/9, 156b/12, 156b/12,
156b/14, 156b/20, 156b/21, 156b/21,
156b/4, 156b/4, 156b/6, 156b/7, 156b/7,
156b/8, 157a/10, 157a/13, 157a/13,
157a/14, 157a/14, 157a/20, 157a/23,
157a/23, 157a/3, 157a/7, 157a/8, 157b/13,
157b/17, 157b/18, 157b/19, 157b/4,
157b/9, 158a/12, 158a/19, 158a/23,
158a/23, 158a/3, 158a/6, 158a/7, 158a/8,
158a/8, 158b/1, 158b/12, 158b/16,
158b/19, 158b/2, 158b/2, 158b/20,
158b/22, 158b/22, 158b/4, 158b/6,
159a/10, 159a/11, 159a/14, 159a/14,
159a/15, 159a/16, 159a/20, 159a/21,
159a/22, 159a/7, 159a/8, 159b/1, 159b/10,
159b/12, 159b/13, 159b/14, 159b/14,
159b/16, 159b/16, 159b/23, 159b/4,
159b/5, 159b/7, 159b/9, 15a/11, 15a/16,
15a/16, 15a/17, 15b/13, 15b/15, 15b/16,
15b/22, 15b/6, 160a/11, 160a/14, 160a/16,
160a/2, 160a/2, 160a/21, 160a/3, 160a/5,
160a/7, 160a/9, 160b/1, 160b/13, 160b/14,
160b/14, 160b/15, 160b/16, 160b/17,
160b/2, 160b/20, 160b/21, 160b/22,
160b/3, 160b/4, 160b/5, 160b/7, 160b/8,
161a/10, 161a/14, 161a/17, 161a/20,
161a/6, 161a/9, 161b/14, 161b/16,
161b/16, 161b/19, 161b/20, 161b/20,

161b/21, 161b/21, 161b/22, 161b/3,
161b/4, 161b/5, 161b/5, 161b/7, 162a/1,
162a/10, 162a/11, 162a/15, 162a/16,
162a/18, 162a/20, 162a/22, 162a/3, 162a/3,
162a/4, 162a/8, 162a/9, 162a/9, 162b/1,
162b/11, 162b/13, 162b/16, 162b/17,
162b/18, 162b/20, 162b/22, 162b/4,
162b/9, 162b/9, 163a/1, 163a/1, 163a/19,
163a/19, 163a/2, 163a/21, 163a/23, 163a/4,
163a/7, 163a/8, 163a/9, 163b/12, 163b/16,
163b/18, 163b/2, 163b/23, 163b/7,
164a/11, 164a/13, 164a/13, 164a/14,
164a/15, 164a/17, 164a/21, 164a/21,
164a/22, 164a/6, 164a/7, 164a/8, 164a/9,
164b/14, 164b/14, 164b/20, 164b/21,
164b/22, 164b/7, 165a/12, 165a/12,
165a/13, 165a/13, 165a/14, 165a/14,
165a/15, 165a/15, 165a/22, 165a/22,
165a/22, 165a/3, 165a/3, 165a/5, 165a/5,
165a/7, 165a/8, 165b/10, 165b/10,
165b/12, 165b/14, 165b/15, 165b/16,
165b/17, 165b/21, 165b/23, 165b/3,
165b/5, 165b/8, 165b/8, 165b/9, 165b/9,
166a/1, 166a/11, 166a/14, 166a/16,
166b/12, 166b/13, 166b/15, 166b/21,
166b/3, 166b/4, 166b/5, 166b/6, 167a/1,
167a/12, 167a/13, 167a/18, 167a/8, 167a/8,
167a/8, 167a/9, 167a/9, 167b/1, 167b/10,
167b/11, 167b/11, 167b/11, 167b/14,
167b/19, 167b/20, 167b/20, 167b/21,
167b/22, 167b/6, 167b/8, 167b/8, 167b/9,
167b/9, 168b/10, 168b/10, 168a/11,
168b/11, 168a/12, 168b/14, 168a/15,
168b/15, 168b/16, 168a/17, 168a/18,

168b/19, 168b/19, 168b/2, 168b/2,
168b/20, 168b/20, 168a/21, 168b/21,
168b/21, 168a/3, 168b/3, 168a/4, 168b/4,
168a/5, 168b/5, 168a/6, 168a/8, 168b/1,
168b/1, 168b/1, 169a/1, 169a/17, 169a/18,
169a/2, 169a/2, 169a/20, 169a/3, 169a/5,
169a/7, 169a/8, 169b/1, 169b/10, 169b/12,
169b/13, 169b/14, 169b/15, 169b/17,
169b/2, 169b/2, 169b/23, 169b/5, 169b/9,
169b/9, 16a/11, 16a/16, 16a/2, 16a/3,
16a/4, 16a/7, 16a/9, 16b/10, 16b/11,
16b/12, 16b/14, 16b/23, 16b/23, 16b/4,
16b/4, 16b/5, 16b/6, 16b/7, 16b/7, 170a/1,
170a/10, 170a/22, 170b/1, 170b/10,
170b/15, 170b/18, 170b/19, 170b/21,
170b/22, 170b/22, 170b/5, 170b/9,
171a/10, 171a/20, 171a/20, 171a/21,
171a/6, 171a/8, 171a/9, 171b/1, 171b/10,
171b/19, 171b/22, 171b/3, 171b/4,
172a/10, 172a/10, 172a/11, 172a/2, 172a/3,
172a/6, 172a/8, 172a/9, 172a/9, 172b/13,
172b/14, 172b/18, 172b/20, 172b/20,
172b/21, 172b/22, 172b/23, 172b/3,
172b/4, 172b/4, 172b/6, 172b/8, 173a/11,
173a/14, 173a/15, 173a/22, 173b/1,
173b/20, 173b/22, 173b/3, 173b/5,
174a/16, 174a/22, 174a/23, 174b/13,
174b/17, 174b/2, 174b/20, 174b/5, 174b/6,
174b/7, 174b/9, 175a/1, 175a/11, 175a/12,
175a/16, 175a/18, 175a/2, 175a/20, 175a/3,
175a/4, 175b/1, 175b/1, 175b/12, 175b/13,
175b/19, 175b/22, 175b/5, 175b/5, 175b/6,
175b/6, 175b/7, 176a/1, 176a/10, 176a/2,
176a/21, 176a/7, 176a/8, 176b/14,

176b/15, 176b/17, 176b/2, 176b/23,
177a/1, 177a/10, 177a/10, 177a/10,
177a/12, 177a/13, 177a/17, 177a/18,
177a/19, 177a/19, 177a/2, 177a/20,
177a/21, 177a/22, 177a/22, 177a/23,
177a/23, 177a/23, 177a/3, 177a/5, 177a/5,
177a/6, 177a/6, 177a/7, 177a/7, 177a/7,
177a/8, 177a/9, 177b/10, 177b/11,
177b/12, 177b/12, 177b/16, 177b/18,
177b/19, 177b/21, 177b/5, 177b/6, 177b/7,
177b/8, 177b/8, 178a/12, 178a/14,
178a/14, 178a/19, 178a/22, 178a/3, 178a/6,
178b/13, 178b/13, 178b/14, 178b/15,
178b/17, 178b/17, 178b/18, 178b/19,
178b/21, 178b/21, 178b/22, 178b/5,
178b/8, 178b/9, 178b/9, 179a/1, 179a/11,
179a/12, 179a/13, 179a/17, 179a/2,
179a/21, 179a/23, 179a/3, 179a/7, 179a/8,
179b/10, 179b/10, 179b/11, 179b/13,
179b/15, 179b/16, 179b/16, 179b/16,
179b/17, 179b/17, 179b/17, 179b/19,
179b/20, 179b/20, 179b/3, 179b/5, 17a/1,
17a/1, 17a/10, 17a/11, 17a/13, 17a/14,
17a/18, 17a/19, 17a/20, 17a/23, 17b/11,
17b/12, 17b/15, 17b/17, 17b/17, 17b/19,
17b/20, 17b/20, 17b/3, 180a/12, 180a/19,
180a/2, 180a/6, 180a/8, 180a/9, 180b/12,
180b/15, 180b/16, 180b/2, 180b/20,
180b/21, 180b/22, 180b/8, 180b/9, 180b/9,
181a/1, 181a/1, 181a/10, 181a/12, 181a/12,
181a/13, 181a/13, 181a/14, 181a/17,
181a/18, 181a/19, 181a/20, 181a/5, 181a/6,
181a/8, 181a/9, 181b/15, 181b/19,
181b/20, 181b/21, 181b/22, 181b/23,

181b/4, 182a/11, 182a/14, 182a/15, 182a/5,
182a/6, 182a/6, 182a/7, 182a/8, 182a/9,
183b/10, 183b/11, 183b/13, 183b/15,
183b/16, 183b/21, 183b/22, 183b/8,
183b/8, 184a/10, 184a/10, 184a/11,
184a/12, 184a/12, 184a/13, 184a/15,
184a/17, 184a/22, 184a/6, 184a/8, 184a/9,
184b/11, 184b/11, 184b/11, 184b/12,
184b/20, 184b/21, 184b/22, 184b/3,
184b/4, 184b/5, 184b/7, 184b/7, 184b/9,
185a/10, 185a/13, 185a/17, 185a/17,
185a/3, 185a/4, 185b/10, 185b/10,
185b/11, 185b/17, 185b/20, 185b/6,
185b/7, 185b/7, 185b/8, 185b/9, 186a/11,
186a/13, 186a/2, 186a/22, 186a/5, 186a/8,
186b/15, 186b/17, 186b/18, 186b/7,
186b/9, 187a/1, 187a/1, 187a/11, 187a/11,
187a/12, 187a/17, 187a/2, 187a/2, 187a/3,
187a/3, 187a/4, 187a/5, 187a/8, 187b/14,
187b/16, 187b/16, 187b/22, 187b/4,
187b/9, 188a/10, 188a/11, 188a/16, 188a/2,
188a/3, 188a/3, 188b/1, 188b/14, 188b/15,
188b/16, 188b/18, 188b/18, 188b/20,
188b/21, 188b/23, 188b/3, 188b/4,
189a/13, 189a/13, 189a/13, 189a/16,
189a/16, 189a/18, 189a/21, 189a/22,
189a/23, 189a/4, 189a/4, 189a/7, 189a/7,
189b/1, 189b/10, 189b/10, 189b/14,
189b/16, 189b/21, 189b/21, 189b/23,
189b/3, 189b/5, 189b/8, 18a/15, 18a/16,
18a/17, 18a/19, 18a/23, 18b/1, 18b/10,
18b/11, 18b/13, 18b/14, 18b/15, 18b/15,
18b/18, 18b/18, 18b/23, 190a/11, 190a/12,
190a/12, 190a/13, 190a/14, 190a/15,

190a/19, 190a/20, 190a/20, 190a/3, 190a/7,
190a/7, 190a/8, 190b/11, 190b/13,
190b/15, 190b/4, 190b/6, 190b/8, 191a/10,
191a/11, 191a/16, 191a/16, 191a/18,
191a/2, 191a/20, 191a/21, 191a/23, 191a/3,
191a/7, 191a/8, 191a/9, 191b/1, 191b/2,
191b/20, 191b/21, 191b/21, 191b/21,
191b/23, 191b/3, 191b/5, 191b/8, 192a/12,
192a/13, 192a/19, 192a/4, 192a/8, 192a/9,
192b/1, 193a/10, 193a/12, 192b/13,
193a/13, 193a/14, 193a/14, 193a/15,
192b/16, 193a/16, 192b/17, 192b/17,
193a/17, 192b/18, 193a/20, 192b/21,
192b/23, 193a/3, 193a/3, 193a/4, 193a/4,
193a/5, 192b/6, 192b/6, 192b/7, 193a/9,
193a/1, 193b/12, 193b/13, 193b/14,
193b/15, 193b/16, 193b/18, 193b/19,
193b/20, 194a/13, 194a/13, 194a/16,
194a/19, 194a/20, 194a/22, 194a/22,
194a/3, 194a/5, 194a/7, 194b/10, 194b/11,
194b/15, 194b/15, 194b/16, 194b/19,
194b/19, 194b/19, 194b/2, 194b/2,
194b/21, 194b/22, 194b/3, 194b/4, 194b/6,
194b/6, 195a/11, 195a/11, 195a/13,
195a/19, 195a/2, 195b/1, 195b/10,
195b/16, 195b/2, 195b/21, 195b/23,
195b/3, 195b/5, 195b/8, 196a/11, 196a/15,
196a/4, 196a/5, 196a/6, 196b/1, 196b/10,
196b/11, 196b/11, 196b/12, 196b/13,
196b/14, 196b/14, 196b/19, 196b/2,
196b/20, 196b/22, 196b/8, 197a/1,
197a/11, 197a/23, 197a/4, 197a/6, 197a/7,
197a/8, 197b/1, 197b/11, 197b/13,
197b/14, 197b/14, 197b/14, 197b/17,

197b/17, 197b/19, 197b/2, 197b/20,
197b/4, 197b/8, 198a/13, 198a/13,
198a/14, 198a/14, 198a/14, 198a/19,
198a/20, 198a/23, 198a/23, 198a/6, 198a/8,
198a/8, 198b/12, 198b/17, 198b/17,
198b/8, 198b/9, 198b/9, 199a/17, 199a/22,
199a/23, 199a/23, 199a/3, 199a/7, 199a/8,
199b/1, 199b/11, 199b/12, 199b/12,
199b/13, 199b/15, 199b/16, 199b/16,
199b/19, 199b/2, 199b/22, 199b/23,
199b/3, 199b/6, 199b/7, 19a/10, 19a/15,
19a/15, 19a/16, 19a/16, 19a/18, 19a/20,
19a/20, 19a/22, 19a/23, 19a/3, 19a/7,
19a/8, 19b/1, 19b/1, 19b/12, 19b/2, 19b/20,
19b/22, 19b/3, 19b/4, 19b/5, 19b/9, 1b/17,
1b/19, 1b/3, 200a/10, 200a/10, 200a/14,
200a/15, 200a/17, 200a/18, 200a/23,
200a/4, 200b/12, 200b/18, 200b/2, 200b/2,
200b/21, 200b/22, 200b/3, 200b/4, 200b/7,
200b/8, 201a/12, 201a/12, 201a/13,
201a/13, 201a/13, 201a/15, 201a/17,
201a/19, 201a/20, 201a/4, 201b/11,
201b/11, 201b/11, 201b/12, 201b/13,
201b/13, 201b/20, 201b/23, 201b/3,
201b/5, 201b/7, 201b/7, 201b/9, 201b/9,
202a/1, 202a/1, 202a/17, 202a/18, 202a/20,
202a/20, 202a/4, 202a/6, 202a/6, 202a/7,
202a/8, 202a/8, 202a/9, 202b/1, 202b/1,
202b/10, 202b/11, 202b/5, 203a/10,
203a/11, 203a/15, 203a/3, 203a/7, 203a/8,
203b/11, 203b/13, 203b/18, 203b/19,
203b/19, 203b/2, 203b/20, 203b/20,
203b/21, 203b/23, 203b/4, 203b/5, 204a/1,
204a/10, 204a/10, 204a/12, 204a/12,

204a/14, 204a/16, 204a/2, 204a/5, 204a/6,
204a/8, 204a/9, 204a/9, 204b/10, 204b/12,
204b/12, 204b/15, 204b/16, 204b/20,
204b/4, 204b/4, 204b/7, 204b/8, 204b/8,
205a/1, 205a/10, 205a/11, 205a/13,
205a/14, 205a/16, 205a/3, 205a/6, 205a/6,
205a/7, 205a/8, 205b/1, 205b/10, 205b/18,
205b/19, 205b/22, 205b/22, 205b/3,
205b/3, 205b/4, 205b/5, 206a/10, 206a/13,
206a/14, 206a/14, 206a/15, 206a/16,
206a/17, 206a/4, 206a/5, 206a/8, 206a/8,
206b/1, 206b/11, 206b/12, 206b/18,
206b/18, 206b/6, 206b/9, 207a/1, 207a/10,
207a/11, 207a/13, 207a/13, 207a/15,
207a/5, 207a/6, 207a/6, 207a/7, 207a/7,
207b/2, 207b/21, 207b/3, 207b/6, 208a/1,
208a/10, 208a/10, 208a/11, 208a/17,
208a/21, 208a/23, 208a/23, 208a/3,
208b/11, 208b/12, 208b/12, 208b/14,
208b/17, 208b/20, 208b/20, 208b/20,
208b/22, 208b/23, 208b/4, 208b/4, 208b/8,
208b/9, 209a/10, 209a/11, 209a/16,
209a/17, 209a/2, 209a/21, 209a/23, 209a/3,
209a/4, 209a/6, 209a/7, 209a/9, 209b/10,
209b/16, 209b/19, 209b/19, 209b/19,
209b/2, 209b/2, 209b/5, 209b/6, 209b/9,
20a/10, 20a/11, 20a/12, 20a/14, 20a/15,
20a/16, 20a/22, 20a/23, 20a/5, 20a/6,
20a/8, 20b/10, 20b/11, 20b/15, 20b/18,
20b/18, 20b/19, 20b/2, 20b/20, 20b/21,
20b/4, 20b/6, 20b/8, 210a/10, 210a/10,
210a/12, 210a/13, 210a/14, 210a/16,
210a/2, 210a/20, 210a/23, 210a/23, 210a/3,
210a/4, 210a/4, 210a/5, 210a/7, 210a/8,

210b/2, 210b/2, 210b/6, 210b/6, 211a/1,
211a/11, 211a/12, 211a/12, 211a/14,
211a/15, 211a/4, 211a/5, 211a/6, 211a/7,
211b/12, 211b/18, 211b/20, 211b/21,
211b/22, 211b/22, 211b/23, 211b/6,
211b/6, 212a/1, 212a/14, 212a/16, 212a/19,
212a/23, 212a/6, 212a/6, 212a/6, 212b/10,
212b/14, 212b/16, 212b/17, 212b/5,
212b/6, 212b/6, 212b/7, 212b/8, 213a/16,
213a/16, 213a/16, 213a/17, 213a/18,
213a/19, 213a/2, 213a/2, 213a/22, 213a/3,
213a/6, 213a/9, 213b/1, 213b/11, 213b/12,
213b/12, 213b/13, 213b/14, 213b/19,
213b/19, 213b/2, 213b/2, 213b/2, 213b/20,
213b/20, 213b/22, 213b/3, 213b/4, 213b/4,
213b/5, 213b/8, 214a/12, 214a/17, 214a/2,
214a/23, 214a/3, 214a/4, 214b/11,
214b/13, 214b/14, 214b/15, 214b/17,
214b/2, 214b/20, 214b/23, 214b/4, 214b/4,
214b/5, 214b/6, 214b/9, 215a/21, 215a/22,
215a/22, 215a/3, 215a/8, 215a/8, 215a/8,
215a/9, 216a/10, 216a/15, 215b/17,
216a/17, 216a/18, 215b/19, 216a/19,
216a/19, 216a/20, 216a/3, 215b/4, 216a/5,
216a/6, 216b/15, 216b/18, 216b/19,
216b/21, 216b/22, 216b/5, 217a/10,
217a/10, 217a/11, 217a/12, 217a/16,
217a/17, 217a/22, 217a/23, 217a/23,
217a/3, 217a/8, 217b/1, 217b/1, 217b/11,
217b/13, 217b/13, 217b/14, 217b/22,
217b/22, 217b/6, 217b/8, 218a/14,
218a/15, 218a/17, 218a/3, 218a/7, 218a/8,
218b/16, 218b/19, 218b/21, 218b/23,
218b/4, 218b/5, 218b/6, 218b/8, 218b/9,

219a/10, 219a/12, 219a/19, 219a/2,
219a/21, 219a/3, 219a/4, 219a/4, 219a/5,
219b/13, 219b/17, 219b/21, 219b/22,
219b/4, 219b/7, 219b/8, 21a/10, 21a/11,
21a/12, 21a/14, 21a/16, 21a/16, 21a/18,
21a/2, 21a/21, 21a/3, 21a/4, 21a/5, 21a/8,
21a/9, 21b/1, 21b/10, 21b/10, 21b/10,
21b/11, 21b/13, 21b/13, 21b/21, 21b/22,
21b/4, 21b/6, 220a/10, 220a/10, 220a/13,
220a/22, 220a/5, 220a/6, 220b/11,
220b/13, 220b/18, 220b/18, 220b/21,
220b/22, 220b/22, 220b/4, 220b/7, 220b/7,
220b/8, 220b/9, 221a/1, 221a/1, 221a/11,
221a/13, 221a/14, 221a/15, 221a/16,
221a/18, 221a/2, 221a/2, 221a/3, 221a/6,
221a/7, 221a/8, 221a/9, 221b/10, 221b/11,
221b/12, 221b/13, 221b/13, 221b/14,
221b/14, 221b/15, 221b/16, 221b/16,
221b/17, 221b/19, 221b/19, 221b/20,
221b/21, 221b/22, 221b/7, 221b/8, 221b/9,
221b/9, 222a/1, 222a/1, 222a/10, 222a/2,
222a/2, 222a/22, 222a/23, 222a/8, 222a/8,
222a/9, 222b/1, 222b/11, 222b/13,
222b/16, 222b/19, 222b/9, 223a/1,
223a/12, 223a/13, 223a/13, 223a/14,
223a/14, 223a/16, 223a/3, 223b/13,
223b/16, 223b/23, 223b/23, 224a/10,
224a/10, 224a/17, 224a/18, 224a/19,
224a/20, 224b/14, 224b/23, 224b/3,
224b/5, 224b/8, 225a/11, 225a/12,
225a/12, 225a/13, 225a/15, 225a/17,
225a/19, 225a/2, 225a/20, 225a/20, 225a/3,
225a/4, 225a/9, 225b/12, 225b/14,
225b/15, 225b/15, 225b/19, 225b/20,

225b/23, 225b/8, 226a/10, 226a/18,
226a/2, 226a/22, 226a/22, 226a/6, 226a/7,
226b/10, 226b/12, 226b/16, 226b/19,
226b/22, 226b/23, 226b/3, 227a/10,
227a/11, 227a/12, 227a/12, 227a/13,
227a/15, 227a/18, 227a/18, 227a/18,
227a/20, 227a/20, 227a/21, 227a/23,
227a/23, 227a/3, 227a/3, 227a/5, 227a/6,
227a/7, 227a/9, 227b/10, 227b/2, 227b/20,
227b/22, 227b/23, 227b/23, 227b/3,
227b/4, 227b/5, 228a/1, 228a/15, 228a/17,
228a/23, 228a/7, 228a/9, 228a/9, 228b/10,
228b/13, 228b/13, 228b/14, 228b/19,
228b/23, 228b/5, 228b/7, 229a/1, 229a/10,
229a/12, 229a/13, 229a/14, 229a/16,
229a/4, 229a/5, 229a/7, 229b/19, 229b/7,
229b/8, 22a/17, 22a/2, 22a/20, 22a/22,
22a/4, 22a/4, 22a/6, 22b/12, 22b/13,
22b/23, 22b/23, 22b/3, 22b/4, 22b/8,
230a/12, 230a/14, 230a/14, 230a/15,
230a/16, 230a/19, 230a/22, 230a/23,
230a/3, 230a/8, 230a/9, 230b/12, 230b/15,
230b/17, 230b/21, 230b/22, 230b/5,
231a/10, 231a/11, 231a/12, 231a/17,
231a/18, 231a/19, 231a/20, 231a/22,
231a/6, 231b/10, 231b/17, 231b/17,
231b/18, 231b/4, 232a/1, 232a/11,
232a/12, 232a/13, 232a/13, 232a/13,
232a/13, 232a/15, 232a/17, 232a/19,
232a/20, 232a/21, 232a/23, 232a/3, 232a/4,
232a/5, 232a/5, 232a/8, 232a/8, 232a/9,
232b/11, 232b/12, 232b/15, 232b/18,
232b/20, 232b/20, 232b/20, 232b/22,
232b/22, 232b/6, 232b/6, 233a/11,

233a/14, 233a/14, 233a/15, 233a/16,
233a/17, 233a/17, 233a/19, 233a/2,
233a/21, 233a/3, 233a/4, 233a/7, 233b/11,
233b/12, 233b/13, 233b/13, 233b/14,
233b/15, 233b/18, 233b/19, 233b/2,
233b/3, 233b/4, 233b/8, 233b/9, 234a/15,
234a/17, 234a/2, 234a/20, 234a/21,
234a/21, 234a/23, 234b/16, 234b/17,
234b/20, 234b/23, 234b/8, 234b/9, 235a/1,
235a/12, 235a/16, 235a/17, 235a/17,
235a/19, 235a/19, 235a/20, 235a/5, 235a/6,
235a/7, 235a/9, 235b/1, 235b/1, 235b/10,
235b/11, 235b/12, 235b/13, 235b/16,
235b/17, 235b/19, 235b/20, 235b/20,
235b/21, 235b/22, 235b/3, 235b/7, 235b/8,
236a/11, 236a/14, 236a/14, 236a/14,
236a/16, 236a/17, 236a/18, 236a/18,
236a/18, 236a/19, 236a/21, 236a/21,
236a/22, 236a/23, 236a/4, 236a/6, 236a/7,
236a/8, 236a/8, 236b/10, 236b/11,
236b/12, 236b/13, 236b/18, 236b/18,
236b/2, 236b/22, 236b/22, 236b/23,
236b/3, 236b/9, 237a/1, 237a/11, 237a/13,
237a/15, 237a/18, 237a/2, 237a/20,
237a/22, 237a/23, 237a/8, 237b/10,
237b/13, 237b/21, 237b/23, 237b/3,
237b/4, 237b/5, 237b/8, 237b/9, 238a/1,
238a/10, 238a/12, 238a/12, 238a/17,
238a/18, 238a/19, 238a/20, 238a/21,
238b/14, 238b/20, 238b/20, 238b/6,
238b/7, 238b/8, 238b/8, 238b/8, 238b/9,
239a/1, 239a/19, 239a/3, 239a/5, 239b/1,
239b/11, 239b/13, 239b/13, 239b/14,
239b/16, 239b/17, 239b/2, 239b/20,

239b/23, 239b/23, 239b/5, 239b/5, 239b/6,
239b/6, 23a/21, 23a/21, 23a/6, 23b/13,
23b/17, 23b/20, 23b/22, 240a/11, 240a/16,
240a/16, 240a/17, 240a/18, 240a/2,
240a/20, 240a/20, 240a/21, 240a/23,
240a/7, 240a/9, 240b/1, 240b/10, 240b/10,
240b/12, 240b/12, 240b/14, 240b/2,
240b/20, 240b/21, 240b/21, 240b/22,
240b/23, 240b/4, 240b/6, 240b/7, 240b/7,
240b/9, 241a/1, 241a/1, 241a/10, 241a/13,
241a/13, 241a/16, 241a/18, 241a/18,
241a/2, 241a/21, 241a/3, 241a/5, 241b/1,
241b/11, 241b/15, 241b/16, 241b/2,
241b/2, 241b/21, 241b/3, 241b/3, 241b/4,
241b/4, 241b/4, 241b/6, 241b/7, 241b/7,
241b/7, 242a/10, 242a/12, 242a/17,
242a/18, 242a/19, 242a/19, 242a/19,
242a/2, 242a/2, 242a/2, 242a/21, 242a/22,
242a/4, 242a/4, 242a/4, 242a/6, 242a/7,
242a/7, 242a/9, 242b/10, 242b/12,
242b/13, 242b/16, 242b/17, 242b/18,
242b/21, 242b/22, 242b/3, 242b/4, 242b/5,
242b/6, 242b/8, 242b/8, 243a/10, 243a/10,
243a/10, 243a/11, 243a/13, 243a/15,
243a/15, 243a/19, 243a/20, 243a/4, 243a/5,
243a/6, 243a/8, 243b/10, 243b/11,
243b/11, 243b/13, 243b/17, 243b/17,
243b/18, 243b/19, 243b/2, 243b/4, 243b/5,
243b/9, 243b/9, 243b/9, 244a/10, 244a/12,
244a/13, 244a/18, 244a/19, 244a/20,
244a/21, 244a/3, 244a/8, 244b/12,
244b/15, 244b/15, 244b/18, 244b/19,
244b/19, 244b/21, 245a/10, 245a/12,
245a/16, 245a/18, 245a/19, 245a/19,

245a/2, 245a/20, 245a/20, 245a/23, 245a/5,
245a/5, 245a/7, 245a/7, 245a/8, 245a/8,
245b/12, 245b/12, 245b/13, 245b/14,
245b/19, 245b/2, 245b/20, 245b/22,
245b/23, 245b/3, 245b/4, 245b/7, 245b/8,
245b/9, 246a/1, 246a/11, 246a/12, 246a/12,
246a/13, 246a/13, 246a/14, 246a/16,
246a/17, 246a/19, 246a/19, 246a/2,
246a/21, 246a/22, 246a/22, 246a/23,
246a/23, 246a/3, 246a/4, 246a/6, 246a/7,
246a/8, 246a/8, 246a/9, 246a/9, 246a/9,
246b/11, 246b/13, 246b/16, 246b/2,
246b/20, 246b/20, 246b/22, 246b/22,
246b/4, 246b/5, 246b/8, 246b/9, 246b/9,
247a/1, 247a/16, 247a/17, 247a/21, 247a/5,
247b/12, 247b/13, 247b/14, 247b/16,
247b/17, 247b/18, 247b/22, 247b/3,
247b/7, 248a/1, 248a/1, 248a/1, 248a/12,
248a/14, 248a/16, 248a/20, 248a/20,
248a/22, 248a/3, 248b/11, 248b/13,
248b/15, 248b/15, 248b/16, 248b/16,
248b/19, 248b/20, 248b/23, 248b/4,
248b/7, 248b/7, 248b/9, 249a/1, 249a/11,
249a/11, 249a/12, 249a/16, 249a/2,
249a/21, 249a/23, 249a/5, 249a/5, 249a/5,
249a/6, 249a/7, 249a/9, 249a/9, 249b/10,
249b/13, 249b/14, 249b/14, 249b/22,
249b/4, 249b/4, 249b/5, 249b/6, 24a/10,
24a/11, 24a/14, 24a/16, 24a/19, 24a/23,
24a/23, 24a/3, 24a/9, 24b/10, 24b/10,
24b/11, 24b/13, 24b/20, 24b/4, 24b/5,
24b/7, 24b/7, 24b/8, 250a/1, 250a/10,
250a/20, 250a/21, 250a/21, 250a/22,
250a/3, 250a/3, 250a/5, 250a/6, 250a/7,

250a/8, 250a/9, 250b/1, 250b/12, 250b/13,
250b/13, 250b/16, 250b/19, 250b/20,
250b/21, 250b/22, 250b/23, 251a/1,
251a/10, 251a/11, 251a/12, 251a/18,
251a/2, 251a/2, 251a/4, 251a/6, 251a/7,
251a/7, 251a/8, 251a/9, 251b/1, 251b/1,
251b/12, 251b/13, 251b/13, 251b/15,
251b/15, 251b/19, 251b/23, 251b/3,
251b/3, 251b/4, 251b/4, 251b/6, 251b/7,
252a/1, 252a/12, 252a/12, 252a/17,
252a/19, 252a/2, 252a/2, 252a/20, 252a/20,
252a/3, 252a/3, 252a/4, 252a/5, 252a/5,
252a/6, 252a/7, 252b/13, 252b/13, 252b/2,
252b/2, 252b/5, 253a/11, 253a/13,
253a/14, 253a/16, 253a/17, 253a/17,
253a/17, 253a/21, 253a/21, 253a/23,
253a/3, 253a/6, 253a/6, 253a/8, 253b/1,
253b/11, 253b/11, 253b/15, 253b/15,
253b/20, 253b/5, 253b/6, 253b/8, 253b/8,
253b/9, 254a/12, 254a/12, 254a/13,
254a/14, 254a/14, 254a/16, 254a/17,
254a/18, 254a/21, 254a/4, 254a/4, 254a/7,
254b/11, 254b/12, 254b/15, 254b/19,
254b/20, 254b/3, 254b/4, 254b/4, 254b/5,
254b/8, 255a/10, 255a/10, 255a/11,
255a/15, 255a/15, 255a/16, 255a/19,
255a/2, 255a/22, 255a/5, 255a/6, 255a/7,
255a/8, 255b/1, 255b/1, 255b/11, 255b/11,
255b/13, 255b/14, 255b/16, 255b/22,
255b/23, 255b/3, 255b/3, 255b/5, 255b/6,
255b/7, 256a/1, 256a/14, 256a/15, 256a/20,
256a/20, 256a/23, 256a/4, 256a/7, 256a/8,
256a/8, 256a/9, 256a/9, 256b/1, 256b/14,
256b/17, 256b/20, 256b/3, 256b/3, 256b/9,

257a/10, 257a/19, 257a/2, 257a/2, 257a/2,
257a/21, 257a/3, 257a/3, 257a/6, 257a/7,
257a/9, 257b/17, 257b/17, 257b/22,
257b/23, 258a/14, 258a/17, 258a/18,
258b/10, 258b/12, 258b/13, 258b/18,
258b/23, 258b/4, 258b/5, 258b/6, 259a/1,
259a/1, 259a/11, 259a/11, 259a/13,
259a/13, 259a/14, 259a/16, 259a/23,
259a/3, 259a/3, 259a/4, 259b/11, 259b/12,
259b/15, 259b/17, 259b/18, 259b/23,
259b/5, 259b/6, 259b/9, 25a/11, 25a/15,
25a/16, 25a/19, 25a/2, 25a/2, 25a/23,
25a/4, 25a/5, 25a/6, 25a/6, 25a/8, 25a/9,
25b/10, 25b/12, 25b/13, 25b/16, 25b/19,
25b/2, 25b/2, 25b/3, 25b/5, 25b/5, 25b/7,
260a/1, 260a/1, 260a/11, 260a/18, 260a/20,
260a/21, 260a/23, 260a/3, 260a/5, 260a/7,
260b/1, 260b/11, 260b/11, 260b/12,
260b/15, 260b/16, 260b/17, 260b/18,
260b/22, 260b/23, 260b/4, 260b/8, 260b/8,
261a/1, 261a/11, 261a/17, 261a/17,
261a/18, 261a/18, 261a/2, 261a/6, 261a/7,
261a/7, 261a/8, 261b/16, 261b/17, 261b/2,
261b/3, 261b/4, 261b/5, 261b/5, 261b/6,
261b/8, 262a/13, 262a/4, 262a/4, 262b/3,
262b/8, 262b/9, 262b/9, 263a/1, 263a/10,
263a/15, 263a/16, 263a/16, 263a/17,
263a/18, 263a/19, 263a/23, 263a/8, 263a/9,
263b/1, 263b/11, 263b/13, 263b/18,
263b/20, 263b/22, 263b/22, 263b/22,
263b/3, 263b/4, 263b/5, 264a/1, 264a/1,
264a/1, 264a/11, 264a/15, 264a/15,
264a/16, 264a/18, 264a/19, 264a/2,
264a/20, 264a/4, 264a/6, 264a/9, 264a/9,

264b/15, 264b/19, 264b/19, 264b/21,
264b/22, 264b/23, 264b/3, 264b/4, 264b/5,
264b/6, 265a/1, 265a/10, 265a/12, 265a/13,
265a/15, 265a/2, 265a/21, 265a/22,
265b/12, 265b/14, 265b/15, 265b/15,
265b/16, 265b/17, 265b/17, 265b/17,
265b/19, 265b/19, 265b/20, 265b/21,
265b/6, 265b/9, 266a/10, 266a/15,
266a/16, 266a/19, 266a/20, 266a/21,
266a/21, 266a/22, 266a/23, 266a/3, 266a/4,
266a/4, 266a/4, 266a/6, 266a/6, 266a/6,
266a/8, 266a/9, 266a/9, 266b/10, 266b/10,
266b/12, 266b/2, 266b/21, 266b/22,
266b/22, 266b/3, 266b/4, 266b/5, 266b/7,
266b/7, 266b/8, 266b/8, 267a/1, 267a/11,
267a/12, 267a/13, 267a/14, 267a/18,
267a/19, 267a/19, 267a/20, 267a/21,
267a/23, 267a/7, 267b/12, 267b/14,
267b/16, 267b/20, 267b/21, 267b/22,
267b/22, 267b/4, 267b/5, 267b/6, 268a/11,
268a/13, 268a/14, 268a/14, 268a/16,
268a/16, 268a/18, 268a/2, 268a/3, 268a/5,
268a/8, 268b/1, 268b/1, 268b/10, 268b/14,
268b/15, 268b/23, 268b/5, 268b/6, 268b/7,
268b/8, 269a/11, 269a/18, 269a/2, 269a/20,
269a/22, 269a/3, 269a/4, 269a/7, 269b/11,
269b/16, 269b/18, 269b/2, 269b/22,
269b/7, 269b/9, 26a/10, 26a/12, 26a/13,
26a/17, 26a/18, 26a/19, 26a/19, 26a/20,
26a/21, 26a/4, 26a/5, 26a/5, 26a/6, 26a/8,
26b/1, 26b/12, 26b/14, 26b/15, 26b/16,
26b/16, 26b/16, 26b/17, 26b/17, 26b/19,
26b/2, 26b/2, 26b/21, 270a/10, 270a/16,
270a/16, 270a/2, 270a/20, 270a/3, 270a/4,

270a/6, 270a/7, 270a/9, 270b/11, 270b/13,
270b/15, 270b/17, 270b/18, 270b/19,
270b/2, 270b/20, 270b/22, 270b/6, 270b/7,
270b/8, 270b/9, 271a/1, 271a/11, 271a/13,
271a/18, 271a/19, 271a/20, 271a/20,
271a/22, 271a/3, 271a/3, 271a/6, 271a/9,
271a/9, 271b/11, 271b/16, 271b/20,
271b/21, 271b/21, 271b/21, 271b/22,
271b/6, 271b/9, 272a/1, 272a/2, 272a/2,
272a/20, 272a/23, 272a/3, 272a/3, 272a/3,
272a/3, 272a/5, 272a/7, 272a/7, 272a/8,
272b/1, 272b/22, 272b/4, 272b/5, 273a/17,
273a/17, 273a/18, 273a/3, 273a/3, 273a/4,
273a/5

o.+di 24a/18, 150a/3, 150b/8,
208a/3, 233b/7

o.+dur 1b/9, 3a/11, 7a/17, 8a/5,
9a/19, 9b/18, 13a/12, 13a/22, 14a/8,
15b/11, 15b/3, 30a/7, 30a/8, 37b/1, 39b/15,
40b/5, 40b/6, 40b/7, 41b/7, 45b/13, 46a/1,
52b/7, 53b/10, 54b/5, 54b/7, 54b/7, 57b/1,
59a/10, 5b/19, 61a/14, 61a/14, 61b/5,
65b/5, 65b/6, 67a/5, 69b/6, 69b/6, 70b/11,
74a/20, 74b/21, 77a/2, 78a/19, 78a/20,
78b/10, 78b/10, 79a/16, 80a/8, 82b/20,
84a/18, 84a/3, 85b/8, 87a/10, 91a/19,
91a/19, 92b/2, 92b/9, 94b/7, 94b/8, 96a/13,
96a/15, 96a/4, 96a/5, 96a/6, 97a/21, 98b/2,
100b/5, 101a/2, 101b/20, 106b/14,
106b/14, 106b/9, 115b/21, 127b/5,
132b/21, 132b/23, 133a/13, 133a/13,
133a/14, 133a/15, 133a/19, 133b/4,
133b/9, 134b/23, 134b/23, 136b/2,
139a/21, 139b/22, 139b/23, 144b/14,

144b/3, 144b/4, 144b/4, 144b/5, 151a/17,
151b/15, 151b/15, 152a/12, 152a/18,
152a/19, 152a/20, 152a/20, 152a/21,
152b/7, 152b/8, 157a/13, 157a/15,
157a/23, 157b/16, 157b/6, 158a/13,
158a/14, 158a/14, 158a/15, 158a/17,
158b/14, 160a/13, 160b/9, 161a/3,
165a/22, 166b/14, 166b/15, 166b/15,
166b/16, 166b/16, 166b/16, 166b/16,
166b/17, 166b/20, 167a/13, 167a/14,
167a/14, 168b/10, 169a/12, 169a/8,
169b/1, 171a/9, 171b/5, 172b/13, 174b/21,
174b/9, 175a/6, 176b/5, 17b/19, 183b/15,
183b/19, 184a/1, 184a/7, 188b/4, 188b/5,
189a/18, 189b/8, 18b/5, 190b/12, 190b/9,
191a/12, 191b/23, 192a/1, 194a/18,
195b/8, 195b/9, 197a/6, 197b/4, 197b/5,
201a/11, 202b/9, 203b/10, 204b/16,
204b/21, 204b/21, 204b/4, 206a/7,
206b/22, 208a/17, 208a/18, 208a/19,
210a/23, 214a/18, 219a/12, 221a/2,
221b/16, 222a/11, 222b/14, 222b/14,
226b/11, 237a/16, 237a/3, 240a/15,
241a/16, 24a/7, 250a/16, 255a/20, 258a/6,
258b/11, 25a/5, 265b/19, 265b/7, 265b/8,
267b/1, 269b/1, 269b/21, 26b/22, 271b/3,
272b/10, 272b/20, 272b/20

o.+ıdı 149b/11, 207b/12, 207a/23

[=5465]

ol-: Olmak.

o.+(āgāh ol-) 73b/7

o.+(ıraq ol-) 224a/16

o.+(meşgūl ol-) 222b/10, 258b/9

o.+(muntazır ol-) 155b/10

o.+(mūṭī' ol-) 181a/15

o.+(sākit ol-) 214b/12

o.+(yaqın ol-) 260b/19

o.-a 4a/10, 10a/22, 10b/19, 10b/8,
11a/23, 11b/3, 11b/3, 13a/11, 13a/13,
13a/14, 13a/17, 13a/17, 13a/17, 13a/17,
13a/20, 13b/3, 28b/23, 2b/2, 33b/6, 35a/23,
36a/11, 36b/12, 37a/2, 37b/23, 38a/22,
38b/13, 38b/14, 38b/6, 3b/7, 40b/11, 40b/5,
41a/8, 41a/9, 41b/10, 41b/20, 43b/11,
43b/13, 43b/14, 43b/17, 43b/4, 43b/8,
44a/1, 44a/19, 44a/2, 44b/12, 47b/1,
48b/18, 48b/19, 48b/22, 49b/13, 50b/16,
50b/9, 51b/13, 51b/13, 53a/11, 54a/22,
55a/3, 57a/11, 57a/18, 57b/4, 59b/12,
59b/19, 5b/14, 60b/10, 60b/11, 60b/11,
60b/9, 61a/8, 61b/13, 64b/11, 64b/13,
67a/12, 68a/7, 69b/16, 6a/5, 6a/6, 71b/17,
72a/23, 73a/11, 74a/3, 76b/6, 77a/23,
77a/23, 78a/20, 78b/8, 81a/11, 82a/21,
83a/14, 83b/3, 84b/21, 86b/12, 86b/13,
87b/20, 88a/16, 88a/5, 88b/3, 89a/4, 89a/5,
8b/2, 90a/19, 90a/8, 90b/10, 92a/17,
92a/18, 92b/16, 92b/6, 93a/16, 93b/15,
94a/6, 95b/14, 95b/14, 95b/14, 95b/2,
96a/20, 97a/3, 97a/4, 97b/1, 99a/13,
99a/14, 99a/23, 99b/5, 9b/13, 9b/19,
100a/13, 100a/22, 100a/7, 100a/7, 100b/15,
102a/19, 104b/18, 104b/2, 104b/4, 104b/4,
105a/14, 105a/6, 107a/17, 107a/23, 107a/3,
107b/14, 107b/4, 107b/5, 108b/2, 108b/22,
109b/17, 109b/18, 109b/19, 110a/8,
112a/5, 112a/6, 112b/23, 114a/13, 114a/9,
115b/15, 115b/2, 116b/12, 117a/12,

117b/23, 118a/2, 118a/2, 118b/1, 119b/15,
122b/18, 123b/16, 123b/16, 125a/23,
126a/9, 12b/22, 130a/13, 130a/23, 130b/3,
131a/14, 131a/14, 131a/14, 131a/2, 131b/1,
131b/10, 131b/9, 132b/10, 132b/14,
133a/14, 133a/21, 133a/23, 133a/23,
133b/2, 133b/2, 134b/1, 134b/17, 135a/2,
135a/23, 135b/8, 136a/13, 136a/16,
136a/16, 139a/1, 143b/15, 143b/21,
144b/2, 146b/3, 146b/6, 147b/10, 14b/12,
150a/21, 150a/21, 150a/5, 151a/16,
152a/16, 152a/5, 153b/19, 154a/6,
155b/12, 156b/5, 157b/3, 159a/7, 15a/5,
160a/13, 160a/18, 160a/18, 160a/19,
162a/14, 162a/15, 162a/15, 162a/17,
162a/18, 162b/5, 162b/5, 162b/6, 163a/16,
164a/11, 165a/18, 165a/6, 166a/16,
168a/18, 168b/19, 169a/2, 169b/18,
169b/23, 169b/6, 169b/7, 16b/14, 171a/22,
172a/21, 172b/13, 175a/5, 176b/1,
176b/11, 178a/17, 179a/18, 179b/17,
179b/19, 181b/23, 182a/13, 182a/22,
185a/3, 185a/4, 185a/8, 185a/9, 186a/10,
186b/4, 188a/13, 188b/13, 18a/3, 190b/4,
191b/14, 193a/11, 193a/11, 193a/9,
193b/14, 196a/20, 197a/11, 197b/15,
197b/17, 197b/19, 198a/15, 200b/11,
200b/8, 201a/12, 201b/2, 202b/10,
202b/11, 202b/12, 203a/18, 203b/21,
203b/22, 204a/9, 205a/14, 206a/12,
206b/9, 207a/3, 208a/18, 208b/4, 209b/13,
209b/19, 209b/2, 209b/20, 20a/11, 20a/14,
20a/14, 210a/20, 212b/9, 213a/2, 213a/3,
214b/21, 215a/22, 215a/23, 215a/23,

215b/13, 216a/19, 216a/4, 217a/16, 221a/1,
222a/10, 223a/4, 224a/13, 224b/11, 226a/1,
226b/15, 228a/22, 228a/5, 228b/6,
229a/11, 229a/11, 22a/22, 22b/8, 230a/7,
230b/11, 230b/12, 230b/13, 230b/22,
230b/4, 230b/5, 230b/5, 230b/9, 231a/3,
231a/3, 231a/3, 231a/4, 231a/5, 231a/7,
231b/11, 231b/13, 231b/21, 232a/11,
232b/13, 232b/15, 232b/23, 232b/23,
234a/18, 234b/14, 234b/18, 234b/8,
235a/8, 235a/9, 235b/13, 237b/6, 238b/16,
238b/9, 239a/6, 239b/10, 239b/14, 239b/4,
23b/4, 240a/1, 240a/18, 240a/6, 240a/7,
240a/9, 241a/18, 241a/19, 242a/20,
243b/21, 244a/10, 245a/7, 247a/2,
248b/16, 248b/8, 249a/22, 249b/1,
249b/13, 249b/14, 249b/22, 249b/23,
249b/23, 249b/6, 249b/7, 24b/16, 250a/12,
250a/4, 251a/21, 251a/22, 251b/18,
251b/18, 251b/19, 251b/19, 252a/3,
253a/13, 254b/12, 254b/12, 254b/13,
254b/17, 256b/23, 256b/23, 257b/22,
258a/15, 258b/23, 258b/23, 259a/1,
260b/18, 260b/23, 261b/20, 263a/10,
264a/7, 264a/8, 264b/12, 265a/11, 266a/10,
266a/11, 266a/3, 266b/16, 267a/18

o.-a+(‘āciz ol-) 113b/9, 156a/22

o.-a+(açuḡ ol-) 3b/17

o.-a+(aḡ ol-) 66b/5

o.-a+(aḡu ol-) 151a/17

o.-a+(‘alāmet ol-) 35a/23

o.-a+(‘ālim ol-) 40b/11, 175a/18

o.-a+(artuḡ ol-) 235a/17, 235a/19,
264b/23

o.-a+(āsān ol-) 23b/12, 101a/14,
191a/12, 213a/3, 218b/1, 224a/21, 230a/23,
234a/9

o.-a+(‘āşī ol-) 221b/4

o.-a+(‘azāb u mihnet ol-) 195a/4

o.-a+(azād ol-) 254b/10

o.-a+(bāṭıl ol-) 49b/11

o.-a+(baylıq ol-) 198b/3

o.-a+(bellü ol-) 157a/20

o.-a+(belürsüz ol-) 161b/14,
234b/19, 264a/8

o.-a+(belüsiz ol-) 72b/3

o.-a+(berāber ol-) 163a/23,
182a/23, 183b/4, 236a/12

o.-a+(bitevī ol-) 210a/12

o.-a+(cāiz ol-) 34a/20

o.-a+(cāmi ‘ü’l-ma ‘ānī ol-) 247a/14

o.-a+(cehennemī ol-) 72b/7

o.-a+(cehennem ol-) 59a/9

o.-a+(cem‘ ol-) 22b/12, 196b/20

o.-a+(cennet ol-) 206a/22

o.-a+(cevāb ol-) 204a/10

o.-a+(cift ol-) 240a/11

o.-a+(çıraç ol-) 15b/7

o.-a+(dāyim ol-) 98a/4

o.-a+(def‘ ol-) 25b/10, 44a/22,
225b/13

o.-a+(deıll ol-) 221b/19

o.-a+(dertlü ol-) 217a/22

o.-a+(destür ol-) 115b/5

o.-a+(dost ol-) 70b/4, 90b/20

o.-a+(düpdüz ol-) 145a/17, 232a/4,
253a/10

o.-a+(düşmān ol-) 178b/11

o.-a+(düz ol-) 243b/20

o.-a+(ebedī ol-) 28a/5

o.-a+(ehil ol-) 74b/14

o.-a+(envā‘ ol-) 37a/2

o.-a+(esir ol-) 123a/18, 148a/16,
267a/17

o.-a+(eşedd ol-) 232b/22

o.-a+(fāriğ ol-) 31b/10, 61a/9,
61a/9, 195b/10, 227b/17

o.-a+(fāyide ol-) 249a/6

o.-a+(fitne ol-) 172a/22

o.-a+(ğāfil ol-) 251b/19, 273a/6

o.-a+(ğālib ol-) 44a/22, 120a/20,
206a/16, 227a/21

o.-a+(ğanimet ol-) 28a/5

o.-a+(ğanī ol-) 127a/10

o.-a+(geñez ol-) 61a/6

o.-a+(gerek ol-) 171b/1

o.-a+(ğidā ol-) 136b/18, 137a/1

o.-a+(giñ ol-) 208a/19

o.-a+(giriftār ol-) 98b/4, 153a/12

o.-a+(görklü ol-) 100a/13, 104a/10,
163b/1, 211b/3

o.-a+(güleç ve ferağ ol-) 239b/13

o.-a+(haqıkat ol-) 10a/6

o.-a+(hākim ol-) 33a/19

o.-a+(haç ol-) 130b/3

o.-a+(halāş ol-) 249a/5

o.-a+(hālet-i nez‘ ol-) 228a/7

o.-a+(halife ol-) 33b/23

o.-a+(hālīq ol-) 152b/9

o.-a+(hālīş ol-) 222b/11, 223b/19

o.-a+(hāmīle ol-) 110a/7

o.-a+(hāşıl ol-) 3a/18, 4b/1, 11b/5,
11b/7, 13a/23, 53a/12, 62a/22, 91a/3,
91a/5, 92b/17, 102b/2, 102b/5, 139b/7,
159a/1, 169a/13, 187b/15, 189b/9,
212b/21, 234a/17, 237b/16, 237b/18
o.-a+(hāşm ol-) 81a/11
o.-a+(hāşr ol-) 176b/19, 240a/5
o.-a+(hāviye ol-) 264a/17
o.-a+(hāyf ol-) 220b/9
o.-a+(hāyrlu ol-) 132b/11, 217a/6
o.-a+(hāy ol-) 266b/16
o.-a+(hāy şanıçı ol-) 53a/22
o.-a+(hāzır ol-) 18b/10, 81a/1,
139a/20
o.-a+(helāk ol-) 35b/1, 50a/16,
137a/21, 220b/1
o.-a+(helāl ol-) 81a/6, 134a/18,
173a/15, 173a/16, 196b/21, 215b/18
o.-a+(hor hākır ol-) 49a/8
o.-a+(hoş ol-) 137a/22
o.-a+(ıraç ol-) 226a/13, 256b/14
o.-a+(‘ibret ol-) 126a/5, 154b/14
o.-a+(idrāk ol-) 46b/1
o.-a+(ihānet ol-) 209b/16
o.-a+(iḥtiyāc ol-) 205a/9, 219b/21
o.-a+(‘iḳāb ol-) 106a/7
o.-a+(ímānsuz ol-) 114b/1
o.-a+(istibraç ol-) 160a/19
o.-a+(‘izzet kerāmet ol-) 49a/9
o.-a+(ḳābil ol-) 239b/9
o.-a+(ḳādir ol-) 113b/8
o.-a+(ḳapḳara ol-) 232a/3
o.-a+(ḳara ol-) 244a/11

o.-a+(ḳarın ol-) 87a/22
o.-a+(ḳatı ol-) 37a/2
o.-a+(ḳāyim ol-) 101a/14
o.-a+(kefāret ol-) 152a/4
o.-a+(kesād ol-) 117b/8
o.-a+(ḳolay ol-) 178b/3
o.-a+(ḳorḳıcı ol-) 9b/18
o.-a+(ḳorḳucı ol-) 52b/1, 217a/15
o.-a+(ḳulavuz ol-) 266b/23
o.-a+(ḳuvvet ol-) 151b/2
o.-a+(lāyık ol-) 26a/6, 38a/6, 49a/7,
74b/14, 99a/15, 152b/9, 169b/3, 259a/7
o.-a+(lāzım ol-) 127a/10, 174a/1
o.-a+(ma‘āni ol-) 190b/9
o.-a+(maḡrūr ol-) 210b/14
o.-a+(maḡall ol-) 95a/3
o.-a+(maḡcüb ol-) 188a/14
o.-a+(maḡlūk ol-) 49a/6
o.-a+(maḡşuş ol-) 106b/19,
256b/11
o.-a+(maḡv ol-) 239b/21, 241a/17
o.-a+(maḡzül ve maḡhūr ol-)
123a/11
o.-a+(maḡbül ol-) 267a/18
o.-a+(ma‘lüm ol-) 76a/15, 108b/17,
134b/20, 137b/8, 137b/9, 150b/22,
157a/19, 208a/2, 264b/1
o.-a+(māni‘ ol-) 214a/9, 254b/7
o.-a+(maraż ol-) 117b/13
o.-a+(māyil ol-) 159a/17
o.-a+(mażlüm ol-) 81a/12
o.-a+(mebgüz mekrüh ol-) 131b/10

o.-a+(menfa'at ol-) 63b/1, 64a/21,
64b/2, 99b/23, 234a/3

o.-a+(merhūm maġfūr ol-) 98b/3

o.-a+(meşġūl ol-) 2a/17, 57b/17,
78a/7, 87b/9, 90b/13, 117a/5, 139a/23,
144b/9, 148a/3, 148b/6, 172b/15, 191a/12,
239b/8, 262a/11, 273a/6

o.-a+(meşhūr ol-) 208b/3

o.-a+(mevcūd ol-) 202b/16

o.-a+(mevşūf ol-) 148a/1

o.-a+(minnet ol-) 257b/22

o.-a+(mu'āyene ol-) 233b/19

o.-a+(mu'ayyen ol-) 205a/9

o.-a+(mu'azżeb ol-) 271a/5

o.-a+(mūcez ol-) 247a/14

o.-a+(mu'cize ol-) 35a/23

o.-a+(muḥālif ol-) 120a/6, 174b/15

o.-a+(muḥalled ol-) 195a/7, 221b/6

o.-a+(muḥāl ol-) 81b/4, 84b/18

o.-a+(muḥkem ol-) 24b/15

o.-a+(muḥtāc ol-) 179b/19

o.-a+(muḥarrer ol-) 106b/8,
258b/23

o.-a+(murād ol-) 81b/16

o.-a+(musahḥar ol-) 230a/23

o.-a+(muşirr ol-) 151a/7

o.-a+(muşibet ol-) 79b/12, 79b/13

o.-a+(muṭī' ol-) 23a/12, 62b/5,
117a/5, 123b/9, 204a/20, 243b/18, 244a/1

o.-a+(mutma'in ol-) 22b/14

o.-a+(mutta'iz ol-) 87a/15, 87b/8,
190b/16

o.-a+(muvācehe ol-) 82b/16

o.-a+(muvāfiḳ ol-) 13a/13,
124b/13, 225b/13, 262b/19

o.-a+(muvahḥid ol-) 226a/12

o.-a+(mübtelā ol-) 4a/11, 70b/20,
226a/13

o.-a+(müflis ol-) 87a/14

o.-a+(mükedder ol-) 244b/16

o.-a+(mükerrem ol-) 3b/18

o.-a+(mülāzım ol-) 123b/17

o.-a+(mülím ol-) 125a/22

o.-a+(mü'min ol-) 92a/18, 101a/7,
175a/18, 175a/18, 254b/16

o.-a+(mümkin ol-) 196b/18

o.-a+(münevver ol-) 100a/14

o.-a+(münkād ol-) 38b/19

o.-a+(müretteb ol-) 107a/11

o.-a+(müsebbih ve müzekkir ol-)
248a/18

o.-a+(müstahaḳḳ ol-) 99a/15,
190a/20

o.-a+(müstevlí ol-) 266a/2

o.-a+(müsülmān ol-) 133b/17

o.-a+(müşterek ol-) 213b/2

o.-a+(müte'allıḳ ol-) 78b/1

o.-a+(müteġayyir ol-) 159a/21

o.-a+(mütena'im ol-) 83a/7

o.-a+(mütenebbih ol-) 111a/15,
239a/17

o.-a+(müyesser ol-) 49a/11, 86a/2,
197a/13

o.-a+(naḳş ol-) 130a/22, 220b/9

o.-a+(naşihat ol-) 155a/16

o.-a+(nażar idici ol-) 228a/1

o.-a+(nāzil ol-) 217a/21, 264b/16
o.-a+(nūr ol-) 16a/10
o.-a+(oruc ol-) 60b/10
o.-a+(pāre pāre ol-) 74a/8, 204a/1,
212b/6, 214b/17, 223a/13, 232a/3,
243b/17, 243b/18, 262a/23
o.-a+(peşmān ol-) 91b/20, 151a/11
o.-a+(raḥmet ol-) 9b/4
o.-a+(rāzī ol-) 30a/11, 133b/18,
150a/20, 176b/16, 197b/6
o.-a+(rāzī ve ḥoşnūd ol-) 249b/15
o.-a+(resīde ol-) 253a/4
o.-a+(revā ol-) 90a/18
o.-a+(rūşen ol-) 50b/11, 228a/1,
239b/13, 249b/13
o.-a+(rūsvāy ol-) 216a/5
o.-a+(şābit ol-) 65b/14, 118a/14,
254b/16
o.-a+(şabr-ı cemīl) 214b/11
o.-a+(şabr ol-) 214b/11
o.-a+(şā'ika ol-) 50a/22
o.-a+(şakıncı ol-) 135a/1
o.-a+(sākin ol-) 254a/21
o.-a+(şālih ol-) 169b/23
o.-a+(sebeb ol-) 35b/16, 39a/6,
63b/21, 82a/8, 84b/6, 88a/17, 119b/14,
191a/2, 191b/14
o.-a+(sehiv ol-) 31a/9
o.-a+(selāmetlik ol-) 163a/4
o.-a+(selāmet ol-) 63b/17, 83b/14
o.-a+(selām ol-) 163a/3
o.-a+(semiz ol-) 190b/15
o.-a+(sevāb ol-) 47a/8, 106a/7

o.-a+(şındı ol-) 174b/12
o.-a+(şovuḫ ol-) 20a/5
o.-a+(şūfī ol-) 120a/5
o.-a+(sultān ol-) 181b/10
o.-a+(şāz ol-) 262b/5
o.-a+(şekk idici ol-) 57a/3
o.-a+(şevḫ ol-) 53a/12
o.-a+(şifā ol-) 211b/11
o.-a+(şuḡul ol-) 240a/1
o.-a+(tābi' ol-) 236b/10
o.-a+(taḥkīk ol-) 207b/18
o.-a+(tālib ol-) 77b/1
o.-a+(tamām ol-) 107b/15, 193b/21
o.-a+(taşdıḫ ol-) 135a/20, 135b/10
o.-a+(tevbe ol-) 34a/20
o.-a+(tevbe-yi naşūh ol-) 201a/10
o.-a+(tız ol-) 28a/13, 28a/4, 30a/2,
45b/19, 47b/9, 54b/1, 58a/2, 60b/5, 85a/4,
86a/6, 88a/23, 88b/10, 95a/13, 105b/3,
119a/19, 124a/18, 124a/3, 125a/15, 125a/4,
14a/11, 152a/13, 156b/3, 168a/12, 198b/2,
205a/14, 207b/20, 208b/2, 210b/13,
224b/9, 225a/10, 230b/12, 233b/18,
233b/19, 244a/11, 248b/13, 256b/13,
257a/17, 257a/2, 264b/12, 270b/16
o.-a+(topraḫ ol-) 254b/14
o.-a+(ulu şeref ol-) 241a/8
o.-a+(üç bölük ol-) 161b/15
o.-a+(üç pāre ol-) 232b/18
o.-a+(va' de tamām ol-) 210b/18
o.-a+(vāki' ol-) 47a/11, 53a/1,
81b/17, 94a/2, 102a/7, 124a/11, 151a/7,
159b/18, 161b/4, 169b/1, 171a/23,

171a/23, 232a/10, 236b/10, 237a/23,
239b/13, 248b/5, 259b/2

o.-a+(vaḳt ol-) 63a/12, 63a/13,
72b/6, 81a/10, 133b/21, 195b/3, 196b/7

o.-a+(var ol-) 133b/2, 151b/18

o.-a+(vāṣıl ol-) 130b/5

o.-a+(vāziḥ ol-) 1b/12

o.-a+(va'z naṣāyih ol-) 13a/13

o.-a+(velid ol-) 208a/10

o.-a+(yaḳıncak ol-) 139a/2

o.-a+(yaḳın ol-) 76b/7, 139a/3,
215b/6, 230a/22, 240b/1

o.-a+(yalancı ol-) 25b/15

o.-a+(yalan ol-) 27b/12, 27b/12

o.-a+(yaramaz ol-) 13a/11

o.-a+(yardım ol-) 66b/9, 170a/1

o.-a+(yedilici ol-) 135a/1

o.-a+(yig ol-) 209b/22

o.-a+(yigrek ol-) 132b/10, 164b/4

o.-a+(yiyici ol-) 208a/19

o.-a+(yoğunrak ol-) 231a/6

o.-a+(zāhid ol-) 120a/5

o.-a+(zāhire ol-) 157b/14

o.-a+(zāhir ol-) 47a/10, 47a/2,
47a/7, 54b/10, 55b/23, 73a/20, 83b/4,
117b/9, 119a/20, 155b/5, 210a/7, 236b/13,
239b/14, 244b/8, 253a/11, 264a/6, 266a/6,
270a/4

o.-a+(za'if ol-) 120a/19

o.-a+(zarar ol-) 18a/3, 255b/19

o.-a+(zarı' ol-) 249b/8

o.-a+(zāyil ol-) 72b/15

o.-a+(zāyi' ol-) 38b/5, 72b/3,
87a/17, 109b/18, 124a/19, 265b/14

o.-a+(zelil münkād ol-) 17a/8

o.-a+(zinet ol-) 66b/9, 158b/1

o.-a+(ziyāde ol-) 4b/20, 84b/5,
84b/9, 118b/20, 127a/10, 225b/11,
233a/10, 256a/6, 266a/12

o.-a+(ziyānkārlik ol-) 195a/4

o.-a+(ziyānkār ol-) 87a/15

o.-a+(ziyān noḳṣān ol-) 162a/23

o.-a+(ziyān ol-) 49a/21, 119b/9

o.-a+(zūlm idici ol-) 208a/19

o.-a+(zūlm ol-) 93a/8

o.-abilesiz+(mālik ol-) 126a/11

o.-acağıdı 91b/14

o.-acağıdı+(fevt ol-) 151a/21

o.-acağın 108b/6, 44a/17

o.-acağın+(sevāb 'iḳāb ol-) 68b/16

o.-acağın+(vāḳi' ol-) 54a/15

o.-acağın+(vaḳt ol-) 238a/13

o.-acağına 106a/20, 232a/1

o.-acağından 121a/9

o.-acağını 47a/1, 94b/17

o.-acağını+(vaḳt ol-) 72a/16

o.-acağınuñ+(vaḳt ol-) 238a/14

o.-acağıken+(ḥaṣm ol-) 81a/11

o.-acağıken+(ḥizmetkār ol-) 18a/10

o.-acaḳ 4a/17, 30a/15, 48b/9, 59b/1,
95b/4, 104a/19, 105b/22, 110b/11, 11a/7,
136b/3, 138a/3, 138a/4, 138b/11, 147b/20,
150a/15, 167b/3, 169b/22, 174b/15,
176b/12, 183b/16, 185b/9, 210a/4,

214b/14, 216b/18, 220a/20, 224b/21,
224b/6, 236b/15

o.-acağ+(beli ol-) 229b/6

o.-acağ+(cem' ol-) 156b/7

o.-acağ+(emîn ol-) 215b/4

o.-acağ+(fâyide ol-) 38b/13,
139b/18, 176a/17

o.-acağ+(fenâ ol-) 152b/9

o.-acağ+(gerek ol-) 171b/14,
182a/5

o.-acağ+(günâh ol-) 101b/21,
130a/16, 133b/3, 135a/1, 163a/2, 191b/13,
200b/19, 249b/19

o.-acağ+(hâşıl ol-) 167b/2, 189b/1

o.-acağ+(hayr ol-) 167b/13

o.-acağ+(helâk ol-) 167b/12

o.-acağ+(iķâb ol-) 55a/12

o.-acağ+(imkân ve mecâl ol-) 97a/1

o.-acağ+(ķabûl ol-) 47a/6, 58b/19

o.-acağ+(ķuvvet ol-) 265a/6

o.-acağ+(lezzet ol-) 92b/17

o.-acağ+(melûl ol-) 133b/14

o.-acağ+(menfa'at ol-) 171b/13

o.-acağ+(muķim ol-) 36b/9

o.-acağ+(muķi' ol-) 5a/23

o.-acağ+(râhât ol-) 169a/9

o.-acağ+(raħmet ol-) 38a/12

o.-acağ+(rızk ol-) 234a/15, 234a/16

o.-acağ+(sebeb ol-) 112a/21

o.-acağ+(sevâb ol-) 55a/12

o.-acağ+(şâz ol-) 160a/15

o.-acağ+(tamâm ol-) 88b/3

o.-acağ+(tebdil ol-) 83a/19, 93b/4,
136b/4

o.-acağ+(töhmet ol-) 133b/5

o.-acağ+(vâķi' ol-) 16a/19, 16b/14,
62a/13, 106b/1, 138a/13, 151b/1, 171a/14

o.-acağ+(zâhir ol-) 153a/5

o.-acağ+(zarar ol-) 111b/21

o.-acağ+(ziyân ol-) 13a/23, 124b/15

o.-acağdur 52a/7, 66a/4, 140b/12,
144b/23, 153b/16, 183b/16, 202a/19,
206b/23, 210a/2, 210a/8, 214b/15, 232a/1

o.-acağdur+(ba's ol-) 106a/18

o.-acağdur+(gümânsız ol-) 10b/23

o.-acağdur+(vâķi' ol-) 140b/12,
214b/4

o.-acağların+(var ol-) 235a/14

o.-alalar+(cem' ol-) 240a/12

o.-alar 36b/13, 38a/23, 50a/13,
54a/21, 74a/9, 80b/11, 81a/15, 81a/16,
92a/21, 105b/11, 10b/7, 110b/4, 117a/1,
119b/1, 11a/23, 120b/20, 123b/3, 128a/3,
135a/11, 145b/11, 146a/4, 146a/5, 146a/6,
154a/8, 156a/14, 157b/9, 158b/10, 159b/9,
161a/22, 161b/16, 161b/16, 161b/16,
161b/17, 168b/12, 172a/22, 18b/23,
192b/21, 195a/8, 200b/11, 202b/7,
205b/17, 212b/4, 212b/7, 212b/7, 216b/19,
221a/4, 225b/11, 230a/19, 232b/19,
233a/14, 249b/18, 264a/3

o.-alar+(âşî ol-) 201b/14

o.-alar+(bâķi ol-) 100a/10

o.-alar+(bellü ol-) 159b/4

o.-alar+(belürsüz ol-) 212b/5

o.-alar+(berāber ol-) 209b/13,
235b/1
o.-alar+(berī ol-) 217b/20
o.-alar+(bikr ol-) 200b/11
o.-alar+(bīzār ol-) 108a/2, 72b/1
o.-alar+(cem' ol-) 10b/15, 229a/14,
232a/4, 240a/12, 240a/12, 240a/13
o.-alar+(dāyim ol-) 188b/16
o.-alar+(du'ācı ol-) 53a/10
o.-alar+(düşmān ol-) 173b/14
o.-alar+(emīn ol-) 100a/16, 100a/6
o.-alar+(ġālib ol-) 117b/10
o.-alar+(geçürücü ol-) 200b/10
o.-alar+(gözsüz ve kötürüm ol-)
125b/3
o.-alar+(hāşıl ol-) 58b/23
o.-alar+(hāşr ol-) 216a/4, 240a/5
o.-alar+(hāyırlu ol-) 120b/20
o.-alar+(hāzır ol-) 15a/1, 15a/2,
100a/15
o.-alar+(helāk ol-) 25b/23, 42b/22,
54b/13, 211b/7, 247b/21
o.-alar+(hizmetkār ol-) 162b/3
o.-alar+(ıraġ ol-) 92b/10
o.-alar+(ıraġ ol-) 93a/12
o.-alar+(kāfir ol-) 39b/21, 208a/6
o.-alar+(ķavm ol-) 28a/19
o.-alar+(ķılıcı ol-) 200b/10
o.-alar+(lāyık ol-) 53b/13
o.-alar+(ma'lūm ol-) 159b/7
o.-alar+(melūl maħzūn ol-) 262b/7
o.-alar+(melūl ol-) 132b/1, 132b/3

o.-alar+(meşġul ol-) 20b/14,
50a/14, 77a/11, 79b/2, 102a/16, 182a/4
o.-alar+(mu'ākāb ol-) 162b/3
o.-alar+(mu'azzeb ol-) 159a/14,
170a/10, 262b/12
o.-alar+(muħalled ol-) 117a/2,
195a/11, 198b/22
o.-alar+(muķīm ol-) 123a/2,
176b/16
o.-alar+(mutaşarrıf ol-) 141a/14
o.-alar+(mutı' ol-) 25b/10, 61a/12,
69b/6, 115a/16, 125b/5, 131b/3, 187b/5,
244a/1
o.-alar+(mutı' olıclı ol-) 164b/4
o.-alar+(muvahħid ol-) 261b/23
o.-alar+(mübtelā ol-) 106b/12,
156a/14, 201b/15, 246b/3
o.-alar+(müdāhin ol-) 208a/7
o.-alar+(mülāzım ol-) 216b/3
o.-alar+(münhezim ol-) 156b/4
o.-alar+(müstaħakķ ol-) 104a/12,
203a/4
o.-alar+(müsülmān ol-) 125a/19
o.-alar+(müteferrik ol-) 5a/2
o.-alar+(pāk ol-) 196a/20
o.-alar+(pāre pāre ol-) 212b/4
o.-alar+(rāħat ol-) 36b/20, 163b/18,
230a/22
o.-alar+(rüsvāy ol-) 67b/20
o.-alar+(şābit ol-) 192b/22
o.-alar+(şaf ol-) 162a/17, 253a/12
o.-alar+(sākin ol-) 51b/4
o.-alar+(şaklayıcı ol-) 216a/11

o.-alar+(sevāb ıssı ol-) 162b/2
o.-alar+(şād ol-) 132b/1
o.-alar+(şefī' ol-) 46a/22
o.-alar+(tena'um idici ol-) 162a/21
o.-alar+(vāşıl ol-) 254b/22
o.-alar+(vaşıyyetsiz ol-) 10b/11
o.-alar+(yardımcı ol-) 200b/10
o.-alar+(yidilici ol-) 200b/9
o.-alar+(za'if ol-) 125b/3
o.-alar+(ziyānkār ol-) 105b/9
o.-alardı+(ḥalāş ol-) 195a/12
o.-alardı+(helāk ol-) 88b/20
o.-alum 125a/5, 179b/16
o.-alum+(meşğul ol-)sen 64b/8
o.-alum+(muntazır ol-) 147a/2
o.-alum+(rāḥat ol-) 154a/11
o.-alum+(rāzı ol-) 227b/21
o.-am 41a/19, 61b/13, 111b/11,
132b/17
o.-am+(āciz ol-) 144b/2
o.-am+(delil ol-) 266b/19
o.-am+(kāfir ol-) 57b/16
o.-am+(münkād ol-) 61b/12
o.-amızlar+(müstāğni ol-) 271b/1
o.-an 7b/5, 12a/16, 13a/18, 13b/1,
13b/23, 18a/11, 18a/2, 19a/5, 26b/19,
38b/13, 38b/19, 40b/15, 43b/1, 45b/13,
51a/13, 51b/22, 59a/10, 59b/2, 60a/20,
60a/20, 63a/23, 68a/8, 69a/20, 74a/1,
74b/10, 77a/23, 78a/21, 81b/4, 82a/19,
82a/7, 84b/17, 84b/7, 85a/15, 85b/22,
85b/23, 86a/1, 88a/18, 88a/2, 90b/21,
91b/18, 95a/21, 101b/5, 102a/11, 104b/3,
107b/3, 111a/14, 114a/9, 116b/13,

117a/17, 117b/14, 123b/15, 124b/13,
131a/17, 133b/18, 136b/9, 138a/1,
139a/20, 139b/16, 139b/8, 144a/18,
151a/17, 151a/22, 162a/15, 162a/15,
16a/22, 180b/20, 181a/20, 181b/18,
183b/16, 187a/11, 188a/8, 195b/9,
202b/16, 204b/14, 206b/7, 208a/1,
215b/10, 248b/17, 25a/10, 264b/11
o.-an+(ādāvet ol-) 70a/15
o.-an+(ākil ol-) 37b/21, 59b/11,
98a/3, 113b/22, 119b/10
o.-an+(delil ol-) 9b/15, 142b/18,
167a/20, 228b/23, 233b/19
o.-an+(emīn ol-) 69b/17, 88a/18
o.-an+(farīza ol-) 65b/9
o.-an+(farz ol-) 10a/12, 195a/5,
198b/21, 249a/9
o.-an+(fehm ol-) 74a/4
o.-an+(gāfūr ol-) 203a/10
o.-an+(gīdā ol-) 157b/20
o.-an+(gözlü ol-) 60a/13
o.-an+(gözsüz ol-) 60a/12
o.-an+(günāh ol-) 133a/14
o.-an+(ḥaḳāret ol-) 180a/21
o.-an+(ḥāşıl ol-) 7b/1, 189a/20,
189a/21, 237b/15, 263b/18
o.-an+(ḥāzır ol-) 246a/6
o.-an+(helāk ol-) 25a/19
o.-an+(ḥelāl ol-) 2b/1
o.-an+(ḳādir ol-) 14b/8, 60a/3,
62a/6, 137a/6, 164b/9, 194a/14, 204b/23,
227a/13, 228b/6, 232a/22, 233b/22,
234a/18, 237b/10, 237b/4

o.-an+(kāfir ol-) 185b/7, 239a/5,
244a/2
o.-an+(kūl ol-) 30a/11
o.-an+(ḳurbān ol-) 22b/15, 22b/19
o.-an+(lāzım ol-) 269b/21
o.-an+(mağrūr ol-) 57a/23
o.-an+(maḥlūk ol-) 66b/3, 152b/9
o.-an+(māni' ol-) 158a/19
o.-an+(mensūḥ ol-) 250b/4
o.-an+(mestūr ol-) 133b/9
o.-an+(mevşūf ol-) 208a/22
o.-an+(mezmūm ol-) 13a/12
o.-an+(mu'āvin ol-) 158b/13
o.-an+(muḳadder ol-) 239a/10,
268a/2
o.-an+(musallaḥ ol-) 225a/16
o.-an+(muşavver ol-) 184a/12
o.-an+(muṭi' ol-) 33b/10, 183b/23
o.-an+(mü'min ol-) 18a/19, 27b/12,
33a/3, 35b/13, 36a/16, 38b/3, 45a/23,
48b/22, 4a/8, 55a/8, 73b/10, 83a/23, 84b/1,
87b/17, 88a/14, 127a/9, 133b/5, 144b/8
o.-an+(mürtekib ol-) 130b/23
o.-an+(müstahakḳ ol-) 73b/11
o.-an+(müsülmān ol-) 119b/15,
148a/2, 187a/5
o.-an+(müte'allik ol-) 255a/11
o.-an+(müttaḳı ol-) 92a/23
o.-an+(müvekkel ol-) 16b/11,
106a/3, 203a/15
o.-an+(nāzil ol-) 149a/23
o.-an+(nişān ol-) 73a/22
o.-an+(şādık ol-) 135b/2

o.-an+(sevgülü ol-) 191a/2
o.-an+(ta'alluḳ ol-) 21a/23, 165b/4
o.-an+(taḳdır ol-) 46a/15
o.-an+(vācib ol-) 40a/6, 46a/6,
47a/22, 74a/20, 106a/23, 150b/3, 195b/6,
195b/9, 238b/13
o.-an+(vāḳi' ol-) 11a/4, 47a/18,
58b/3, 81b/17, 100a/16, 102b/13, 171a/10,
198b/9, 236b/20, 237a/23, 267a/16
o.-an+(zāl ol-) 208a/1
o.-an+(zıkr ol-) 36b/15
o.-an+(ziyāde ol-) 120b/7
o.-ana 45a/22, 58a/10, 61a/1,
87a/15, 98a/14, 116b/1, 133b/15, 193a/4
o.-ana+(ālim ol-) 89a/7, 140b/18
o.-ana+(cāhil ol-) 140b/19
o.-ana+(gözlü ol-) 134b/3
o.-ana+(gözsüz ol-) 134b/3
o.-ana+(ḳābil ol-) 144a/15
o.-ana+(muṭi' ol-) 110b/5
o.-ana+(temyız ol-) 119b/3
o.-andan+(ḥor ḥaḳır ol-) 239a/11
o.-anı 79a/9, 127a/8, 138a/19
o.-anı+(farz ol-) 144a/12
o.-anı+(ğarḳ ol-) 236a/11
o.-anı+(taḳdır ol-) 178b/17
o.-anıla+(helāk ol-) 183b/5
o.-anlar 9b/5, 13a/14, 33b/14,
36b/6, 44b/8, 47b/14, 51b/10, 52a/21,
56b/10, 57b/2, 62b/4, 69a/9, 72b/5, 77a/10,
79b/23, 80b/5, 81a/19, 83a/6, 87a/7, 87b/7,
91b/5, 92a/4, 104b/7, 105b/8, 107a/2,
111b/21, 120a/4, 121a/2, 123b/1, 124b/21,
131b/13, 141b/2, 148b/4, 153a/11, 157a/8,

16b/18, 170a/2, 176a/20, 178b/3, 191a/11,
192a/5, 193b/2, 225b/15, 24b/15, 268a/22

o.-anlar+(‘ākīl ol-) 66b/2, 78a/6,
85a/6, 101a/15, 101b/17, 117a/3, 124a/4,
154b/16, 170b/14, 234b/15

o.-anlar+(‘āşī ol-) 33b/10, 128b/17,
256b/12

o.-anlar+(beşer ol-) 151a/3

o.-anlar+(cezā ol-) 94a/18

o.-anlar+(ḥabs ol-) 67b/12

o.-anlar+(ḥālīş ol-) 118a/15

o.-anlar+(helāk ol-) 25a/16

o.-anlar+(kāfir ol-) 147b/20, 201a/5

o.-anlar+(kāzib ol-) 119b/2

o.-anlar+(muṭī‘ ol-) 44b/17, 67a/3

o.-anlar+(mü‘min ol-) 131b/14,

135b/18, 150b/16

o.-anlar+(münkir ol-) 113b/8

o.-anlar+(rāzī ol-) 154a/13

o.-anlar+(şādīk ol-) 135a/23,

182a/2

o.-anlar+(su‘āl ol-) 17a/4, 88a/23

o.-anlar+(tevbesüz ol-) 120a/17

o.-anlar+(ulu ol-) 86b/1

o.-anlar+(ümmet ol-) 207b/18

o.-anlar+(vāqī‘ ol-) 165a/6

o.-anlar+(zeyrekī ol-) 134b/4

o.-anlara 11a/8, 26b/9, 36a/3,
42a/17, 42a/20, 51a/18, 61b/14, 70b/10,
72a/1, 102b/6, 130b/2, 135a/10, 150b/14,
250b/18

o.-anlara+(‘aķil ol-) 190b/17,
216a/8

o.-anlara+(‘ālim ol-) 175a/20

o.-anlara+(‘āşī ol-) 62b/8, 89b/22,
179a/20, 214a/7

o.-anlara+(cünüb ol-) 165a/21

o.-anlara+(düşmen ol-) 45a/23

o.-anlara+(ḥāzır ol-) 185a/3

o.-anlara+(kāfir ol-) 72b/18, 229a/4

o.-anlara+(mu‘āvin ol-) 189b/23

o.-anlara+(muṭī‘ ol-) 226b/23

o.-anlara+(mü‘min ol-) 105b/1,
134a/14, 180a/15, 187b/19

o.-anlara+(münkir ol-) 105a/21

o.-anlara+(şādīk ol-) 128b/12

o.-anlara+(saṭṭāl ol-) 150b/13

o.-anlara+(sevāb umıcı ol-) 222b/3

o.-anlara+(şıdķ ve yakın ol-)

101a/17

o.-anlarca+(ḥāzır ol-) 128a/13

o.-anlardan 130a/20

o.-anlardan+(delil ol-) 8b/1

o.-anlardan+(kāfir ol-) 47a/20,

110a/18

o.-anlardan+(muṭī‘ ol-) 202a/9

o.-anlardan+(nisbet ol-) 215a/5

o.-anlardandur 88a/5

o.-anları 134a/23

o.-anları+(kāfir ol-) 178a/14

o.-anları+(münkir ol-) 205a/2

o.-anları+(şayru ol-) 152b/16

o.-anları+(zıkr ol-) 239b/1

o.-anlarıla+(düşmen ol-) 176b/13

o.-anlarıla+(kāfir ol-) 13a/18

o.-anlarıla+(şādīk ol-) 119b/2

o.-anlarıçün+(kāfir ol-) 229a/5

o.-anlarla+(ḥarīṣ ol-) 43b/18
o.-anların+(‘ālim ol-) 190b/16
o.-anların+(‘āṣī ol-) 182a/14
o.-anların+(‘aẓāb ol-) 63a/3
o.-anların+(helāk ol-) 83b/13
o.-anların+(kāfir ol-) 53b/11,
86b/21
o.-anların+(muṭī‘ ol-) 51b/10,
182a/14
o.-anların+(tālīb ol-) 77a/13
o.-anlarındur 204a/19
o.-anun 68b/11, 86b/18, 117a/4
o.-anun+(‘ākil ol-) 73a/4
o.-anun+(‘āṣī ol-) 142b/22
o.-anun+(cemād ol-) 46b/1
o.-anunuz+(tālīb ol-) 115a/22
o.-ası 94b/16, 226b/15
o.-ası+(fāyide ol-) 270b/16
o.-ası+(muṭī‘ ol-) 187b/8
o.-ası+(ṣağ ol-) 36a/9
o.-asın 49b/12, 91a/8
o.-asın+(bay ol-) 231a/20
o.-asın+(ġāfil ol-) 238b/17
o.-asın+(ḥakem ol-) 64b/21
o.-asın+(helāk ol-) 211a/20
o.-asın+(kāfir ol-) 208a/6
o.-asın+(māldār ol-) 64b/19
o.-asın+(mu‘ākāb ol-) 23b/5
o.-asın+(muṭī‘ ol-) 237a/5
o.-asın+(muṭṭali‘ ol-) 19b/3
o.-asın+(mübtelā ol-) 151a/16
o.-asın+(müdāhin ol-) 208a/7
o.-asın+(mümkın ol-) 166a/12

o.-asın+(rāzı ol-) 253b/10, 257a/19
o.-asın+(ẓālim ol-) 81a/12
o.-asız 12a/6, 62a/1, 108b/22,
121a/17, 127a/22, 135b/17, 167a/8,
223b/22
o.-asız+(‘āṣī ol-) 199b/21, 205b/7
o.-asız+(berāber ol-) 209b/22
o.-asız+(diri ol-) 232b/4
o.-asız+(dost ol-) 185a/13
o.-asız+(emín ol-) 127a/21, 169a/9
o.-asız+(ġālib ol-) 120a/19
o.-asız+(helāk ol-) 212a/22
o.-asız+(ḥelāl ol-) 173a/11
o.-asız+(kāfir ol-) 185a/19
o.-asız+(meşġül ol-) 195a/22
o.-asız+(mu‘aẓẓeb ol-) 201a/6
o.-asız+(muḳarrer ol-) 169a/8
o.-asız+(muḳím ol-) 168b/6
o.-asız+(mutaṭavvı ol-) 125a/8
o.-asız+(muṭī‘ ol-) 143b/15,
159b/10, 217b/4
o.-asız+(muṭṭali‘ ol-) 112b/23
o.-asız+(mükerrem ve müna‘am ol-
) 92b/12
o.-asız+(münkād ol-) 123b/14
o.-asız+(mürtekib ol-) 133a/12
o.-asız+(pír ol-) 61b/21
o.-asız+(pişmān ol-) 130b/20
o.-asız+(rāḥat ol-) 61a/4
o.-asız+(rāzı ol-) 195a/22
o.-asız+(rüsvey ol-) 68a/12
o.-asız+(şerík ol-) 125a/8

o.-avuz 96b/10, 155b/2, 206a/23,
241a/12

o.-avuz+(cemād ol-) 93a/18

o.-avuz+(mu'āvin ol-) 119a/1,
181a/19

o.-avuz+(muntazır ol-) 44a/9

o.-avuz+(mübtelā ol-) 123a/12

o.-avuz+(münkād ol-) 67a/12

o.-avuz+(selāmet ol-) 26a/1

o.-avuz+(yardımcı ol-) 119a/1

o.-aydı 9b/6, 23a/2, 27a/23, 82b/10,
94a/19, 107b/20, 112a/7, 121a/1, 141b/11,
223a/12, 258b/5, 260a/21, 264b/19

o.-aydı+(bol ol-) 220b/17

o.-aydı+(def' ol-) 23a/2

o.-aydı+(hāşıl ol-) 219a/20

o.-aydı+(helāk ol-) 77a/6, 77a/7

o.-aydı+(ıraqlık ol-) 87b/5

o.-aydı+(lāzım ol-) 33b/20, 126b/12

o.-aydı+(ma'lūm ol-) 77a/8,
120b/10

o.-aydı+(mefhūm ol-) 111b/4

o.-aydı+(meşgūl ol-) 238b/9

o.-aydı+(muḥālefet ol-) 47b/16

o.-aydı+(muḥarrer ol-) 264b/19

o.-aydı+(mühimm ol-) 264b/4

o.-aydı+(pāre pāre ol-) 183b/9,
222a/22

o.-aydı+(sebeb ol-) 71b/18, 229b/5

o.-aydı+(tedārük ol-) 253a/18

o.-aydı+(vaḳt ol-) 77a/5

o.-aydı+(zād ol-) 253a/22

o.-aydı+(zāhir ol-) 264b/20

o.-aydılar+(dāyim ol-) 123a/10

o.-aydum 48b/9, 94a/20, 191a/20,
193b/14

o.-aydum+(muṭı' ol-) 48b/8

o.-aydum+(toprak ol-) 235b/22

o.-aydun+(hāzır ol-) 212a/6

o.-aydunuz 118b/1

o.-aydı 72b/14

o.-aydı+(eksük ol-) 225b/18

o.-aydı+(ḳaṭ' ol-) 213a/16

o.-aydı+(sebeb ol-) 213a/17

o.-ayım+(muntazır ol-) 147a/5

o.-ayın 131a/9

o.-ayın+(delıl ol-) 121b/9

o.-ayın+(ehil ol-) 83a/1

o.-ayın+(meşgūl ol-) 171b/7

o.-dı 1b/13, 1b/20, 4b/22, 5b/13,
12b/1, 20a/20, 20b/6, 21a/16, 21b/18,
21b/21, 22a/11, 22b/1, 23a/1, 23a/4,
24b/23, 24b/23, 25b/17, 26a/1, 26a/16,
27a/12, 31a/20, 34a/1, 37b/21, 39b/15,
44a/1, 71b/14, 72a/11, 74a/14, 78a/1,
81a/9, 84b/13, 90b/22, 98a/20, 104b/20,
108b/14, 111b/13, 112b/11, 113b/5,
114b/15, 118a/13, 120a/12, 121b/2,
122a/2, 127a/15, 130a/21, 130b/11,
130b/17, 130b/17, 131a/5, 137a/23, 137b/4,
138a/20, 144b/23, 147a/14, 148b/23,
149b/22, 149b/9, 150b/7, 153b/5, 155a/4,
155b/17, 156b/5, 164b/11, 164b/22,
167b/8, 168a/3, 170b/6, 178a/15, 178b/10,
17a/6, 180b/21, 180b/21, 183b/16,
200a/19, 202a/19, 202a/9, 206a/3, 216b/11,
218a/14, 225b/22, 226b/6, 227a/17,
227a/8, 228b/14, 228b/14, 228b/2,

229b/16, 245b/20, 245b/4, 246a/16,
248a/10, 248b/7, 255a/22, 255b/14,
258a/10, 262b/1, 264a/11, 266b/5,
267b/12, 270b/10

o.-dı+(‘āmm ol-) 33b/20, 132a/14,
133a/3

o.-dı+(arż ol-) 34a/12

o.-dı+(‘āşī ol-) 85a/12, 237a/10,
260a/11

o.-dı+(āşikāre ol-) 24a/9, 106a/21,
185b/9

o.-dı+(‘azāb ol-) 67a/20

o.-dı+(‘azim ol-) 31a/16

o.-dı+(bāṭıl ol-) 93b/11, 213a/19

o.-dı+(bol ol-) 170b/1

o.-dı+(cārī ol-) 149b/22

o.-dı+(cem‘ ol-) 225a/2

o.-dı+(delíl ol-) 2a/6

o.-dı+(delü ol-) 207a/9

o.-dı+(derviş ol-) 169b/21

o.-dı+(düşmān ol-) 186a/7

o.-dı+(fāriğ ol-) 22a/1, 65a/2,
113a/5, 139b/3

o.-dı+(farz ol-) 222a/15, 223a/20

o.-dı+(fāş ol-) 224b/17

o.-dı+(fenā ol-) 264b/9

o.-dı+(fevt ol-) 34a/12, 164b/17

o.-dı+(gāfil ol-) 34a/10

o.-dı+(gālib ol-) 44a/5, 242b/18,
246a/14

o.-dı+(hābil ol-) 219b/12

o.-dı+(hācet ol-) 23a/14, 23a/18

o.-dı+(hādis ol-) 219b/10

o.-dı+(hā‘il ol-) 3b/20

o.-dı+(hāq ol-) 22b/4, 25b/9

o.-dı+(hālvat ol-) 199a/17

o.-dı+(hāmīle ol-) 181a/6

o.-dı+(hāsf ol-) 260a/11

o.-dı+(hāşıl ol-) 19b/17, 35b/23,
47a/18, 121a/11, 169a/16, 245b/8

o.-dı+(hāsta ol-) 270a/11, 271b/22

o.-dı+(hāzır ol-) 34b/3

o.-dı+(helāk ol-) 20b/7, 28a/18,
63a/19, 67b/1, 83b/14, 104b/19, 144b/16,
218a/6, 224b/7, 246a/15, 251a/16, 255b/1,
268a/4

o.-dı+(helāl ol-) 253b/18

o.-dı+(hōr hāķır ol-) 3b/18

o.-dı+(hōşnūdlu ol-) 249b/15

o.-dı+(iki pāre ol-) 73a/15, 117b/5,
153a/21, 153b/11, 153b/3, 153b/5, 153b/8

o.-dı+(istikāmet ol-) 116b/9

o.-dı+(kāfir ol-) 194a/8, 194a/9

o.-dı+(kāfir ve mütekebbir ol-)
238a/4

o.-dı+(ķahr ol-) 154b/19

o.-dı+(ķapķara ol-) 249b/5

o.-dı+(ķarañulıķ ol-) 249b/5

o.-dı+(kefil ol-) 209b/23

o.-dı+(keşir ol-) 202a/15

o.-dı+(ķismet ol-) 168b/17

o.-dı+(kōr ol-) 87b/23

o.-dı+(ķul ol-) 44a/2

o.-dı+(ķutlu ol-) 31a/16

o.-dı+(la‘net ol-) 246a/20

o.-dı+(lāyık ol-) 48b/14

o.-dı+(maħmūd ol-) 36b/5

o.-dı+(maḥzūn ol-) 263a/13
o.-dı+(ma'lūm ol-) 53a/9, 128b/16,
130b/1, 138a/21, 165a/20, 18a/4, 194b/21,
231b/7
o.-dı+(maṭrūd ol-) 245a/2
o.-dı+(melūl ol-) 25b/14, 25b/15,
130b/17, 142b/6, 144a/2, 257a/14
o.-dı+(mel'ūn ol-) 90b/20
o.-dı+(mensūḥ ol-) 42b/15, 269b/19
o.-dı+(meşakḳat ol-) 268b/7
o.-dı+(meşgūl ol-) 22b/7, 238a/5,
26a/8, 34a/9, 72a/10
o.-dı+(meşhūr ol-) 208b/4, 245a/21
o.-dı+(mevşūf ol-) 269a/11
o.-dı+(misāk ol-) 141a/2
o.-dı+(muḥkem ol-) 103a/12
o.-dı+(muḥtāc ol-) 19a/15
o.-dı+(muḳırr ol-) 211a/15
o.-dı+(mutaşarrıf ol-) 167a/4
o.-dı+(muṭı' ol-) 40b/3, 135b/21,
251a/2
o.-dı+(mübtelā ol-) 21b/19, 36a/15
o.-dı+(mü'min ol-) 194a/8, 194a/8
o.-dı+(müstaḥakḳ ol-) 21a/6
o.-dı+(müsteḥabb ol-) 222a/16
o.-dı+(müstevlī ol-) 176a/19,
246a/15
o.-dı+(müsülmān ol-) 138b/16,
246a/7
o.-dı+(müşterek ol-) 155b/13
o.-dı+(müteḡayyir ol-) 35a/5,
172b/23, 225a/6, 271a/18
o.-dı+(müzeyyen ol-) 129b/6

o.-dı+(nāzil ol-) 133a/3, 149a/16,
176b/9, 184a/22, 208a/9, 224a/22, 249b/2,
256a/21, 261b/15, 265b/10
o.-dı+(nāzūl ol-) 256a/21
o.-dı+(nevmığ ol-) 200a/14,
200a/20
o.-dı+(nüzūl ol-) 1b/6
o.-dı+(pādişāh ol-) 26b/19
o.-dı+(rāḥat ol-) 139b/3
o.-dı+(rāzı ol-) 122a/10, 125b/12
o.-dı+(revān ol-) 89b/17, 234b/1
o.-dı+(rūşen ol-) 194b/20
o.-dı+(şābit ol-) 26a/2
o.-dı+(şadr ol-) 202a/15
o.-dı+(şağ ol-) 6a/2
o.-dı+(şayru ol-) 29a/18, 35a/5
o.-dı+(sebeb ol-) 26a/10
o.-dı+(sebḳat ol-) 42a/5
o.-dı+(selāmet ol-) 67a/21
o.-dı+(şaḳı ol-) 219a/13
o.-dı+(şum ol-) 155a/5
o.-dı+(ṭāḡı ol-) 143a/9, 212a/18
o.-dı+(taḡyır ol-) 16b/6
o.-dı+(taḳdır ol-) 66a/4
o.-dı+(tāk ol-) 23a/12
o.-dı+(tamām ol-) 32a/4, 35a/6,
36b/17, 110a/17, 148b/11, 227b/11,
266a/17
o.-dı+(tekebbür ol-) 237a/2
o.-dı+(ulu ol-) 108b/14, 202a/14
o.-dı+(vācib ol-) 3a/10, 3a/14,
13a/17, 17b/17, 20a/19, 30b/3, 42a/5,
89b/13, 137b/5

o.-dı+(vākı‘a ol-) 92a/8
o.-dı+(vākı‘ ol-) 6b/11, 11a/1,
19b/2, 30a/16, 31b/19, 81b/5, 92a/9,
107b/10, 112b/7, 121b/13, 122a/18,
135a/14, 142a/14, 145b/2, 178b/16,
194b/4, 200a/19, 268a/16, 268b/14
o.-dı+(vaḳt ol-) 107b/14
o.-dı+(yağmur ol-) 177a/19
o.-dı+(yaḳın ol-) 8b/17, 19b/6,
74a/8, 88b/20, 148b/22, 148b/22, 149a/1,
149a/3, 153b/11
o.-dı+(yaḳın ol-) 25b/23, 211a/19
o.-dı+(yalan ol-) 25b/18, 127a/17
o.-dı+(yüce ol-) 202a/14
o.-dı+(zāhir ol-) 93b/11, 103b/4,
117b/5, 137a/17, 153b/6, 153b/13, 181a/6,
188b/11, 220a/23, 223a/17, 259b/11
o.-dı+(zaḥmet ol-) 223a/21
o.-dı+(zāyi‘ ol-) 112b/13, 213a/20
o.-dı+(ziyāde ol-) 9a/7, 20a/1,
25b/8, 122b/16, 212a/17, 265a/11
o.-dı+(ziyānkārılık ol-) 198b/9
o.-dı+(ziyānkār ol-) 41b/8, 255a/22,
270b/8
o.-dıḡıçün 5a/10, 126a/7
o.-dıḡıçün+(yüce ol-) 31b/6
o.-dıḡıçünidi+(görklü ol-) 151b/2
o.-dıḡundan+(iḥtiyāc ol-) 10a/11
o.-dılar 22b/2, 25a/8, 27b/2, 68b/19,
96b/4, 98b/16, 98b/17, 99a/6, 104a/3,
109a/4, 109b/12, 114b/16, 123b/22,
155b/20, 163b/20, 180a/4, 182a/11,
182a/6, 195a/11, 200a/9, 200b/2, 205b/18,
205b/20, 216a/2, 252a/6

o.-dılar+(‘āciz ol-) 177b/23
o.-dılar+(‘āşī ol-) 138b/22, 143b/3,
212a/16
o.-dılar+(berī ol-) 229a/8
o.-dılar+(cāhil ol-) 150b/9
o.-dılar+(cehennemī ol-) 81b/14
o.-dılar+(cem‘ ol-) 30b/1, 93b/14,
122a/11, 224b/16, 232a/6
o.-dılar+(emīn ol-) 268b/18
o.-dılar+(epsem ol-) 31a/12
o.-dılar+(fāriğ ol-) 251b/23
o.-dılar+(fāsıḡ ol-) 171b/22
o.-dılar+(ḡāfil ol-) 141a/5
o.-dılar+(ḡālib ol-) 20b/18, 24b/8,
189b/22
o.-dılar+(ḡarḡ ol-) 219a/3, 219a/3,
245b/19
o.-dılar+(ḡāyib ol-) 35a/17
o.-dılar+(ḡözsüz ol-) 141a/5
o.-dılar+(ḡasta ol-) 229b/3
o.-dılar+(ḡavāle ol-) 88b/22
o.-dılar+(ḡāyin ol-) 201b/9
o.-dılar+(ḡayr şanicı ol-) 141a/16
o.-dılar+(ḡāzır ol-) 113a/3
o.-dılar+(helāk ol-) 6a/18, 22b/3,
66b/19, 67a/3, 147a/6, 152b/18, 155a/14,
156a/13, 173b/18, 212a/2, 219a/23, 219a/4,
246a/1, 268a/2
o.-dılar+(ḡelāl ol-) 122b/5
o.-dılar+(ırağ ol-) 87a/7
o.-dılar+(ıraq ol-) 27b/3, 141a/4,
262a/16, 262a/19
o.-dılar+(i‘rāz ol-) 67b/10

o.-dılar+(kāfir ol-) 28a/4, 33b/9,
47a/5, 74b/16, 106a/13, 107a/15, 114b/3,
115b/13, 116a/17, 144b/17, 148a/14,
16b/21, 170a/9, 173b/20, 189b/21,
195a/10, 203b/17, 250b/7, 254b/23, 262a/3
o.-dılar+(kanā'at ol-) 150b/10
o.-dılar+(kāyim ol-) 143b/23
o.-dılar+(konuk ol-) 156a/9
o.-dılar+(mağrūr ol-) 67a/12,
219a/23
o.-dılar+(maḥzūl ol-) 189b/22
o.-dılar+(mālik ol-) 215b/10
o.-dılar+(melūl ol-) 127a/18,
169a/12, 169a/14
o.-dılar+(meşgūl ol-) 5b/5, 43a/14,
64a/15, 64a/19, 77b/23, 91a/22, 93b/20,
106a/10, 114b/18, 119a/11, 122a/4, 171a/1,
197a/23, 268b/8
o.-dılar+(mevşūf ol-) 256a/22
o.-dılar+(mu'āvin ol-) 81b/15,
186a/22
o.-dılar+(muḳābil ol-) 32a/3
o.-dılar+(muntazır ol-) 100b/16,
267b/11
o.-dılar+(muṭī' ol-) 23b/6, 42a/10,
65a/21, 80a/22, 98b/13, 113b/1, 218b/15,
239b/14
o.-dılar+(muṭma'in ol-) 127a/3
o.-dılar+(muṭṭali' ol-) 126a/22
o.-dılar+(mübtelā ol-) 51a/15,
96b/5
o.-dılar+(müḳtedā ol-) 114b/12

o.-dılar+(mülāzım ol-) 69b/4,
119a/10, 223a/21
o.-dılar+(mü'min ol-) 233b/14
o.-dılar+(münkād ol-) 109b/15
o.-dılar+(münkir ol-) 119b/7
o.-dılar+(mürtekib ol-) 104a/17
o.-dılar+(müstaḥaḳḳ ol-) 44b/7,
44b/8, 93a/13
o.-dılar+(mütemekkin ol-) 179b/8
o.-dılar+(naşārī ol-) 172a/10
o.-dılar+(naşrānī ol-) 172a/8
o.-dılar+(oruç ol-) 229b/14,
229b/18
o.-dılar+(pādişāh ol-) 251a/1
o.-dılar+(rāzī ol-) 63b/5
o.-dılar+(şābit ol-) 172a/11, 261b/8,
262a/4
o.-dılar+(üç bölük ol-) 75a/6
o.-dılar+(vāḳi' ol-) 122a/14
o.-dılar+(yahūdī naşārī ol-) 172a/12
o.-dılar+(yaḳın ol-) 252a/7
o.-dılar+(zāl gümrah ol-) 107a/2
o.-dılar+(zāl u gümrah ol-) 246b/1
o.-dılar+(zır ü zeber ol-) 212a/15
o.-dılar+(ziyānkār ol-) 81b/13
o.-dılardı 221a/17
o.-dısa 241b/13
o.-dısa+(ğāyib ol-) 25b/11
o.-diyıdı+(vāḳi' ol-) 213a/16
o.-duğı 47a/23, 77a/3, 80b/1,
180b/7, 219b/8, 221b/22, 237a/8, 250a/11
o.-duğı+(başıret hidāyet ve raḥmet
ol-) 104a/9

o.-duğı+(cem´ ol-) 228a/15
o.-duğı+(def´ ol-) 25b/17
o.-duğı+(felāḥ ol-) 249a/15
o.-duğı+(ġālib ol-) 266a/3
o.-duğı+(gerek ol-) 170a/23
o.-duğı+(iki pāre ol-) 153b/10
o.-duđı+(ma´dūd ol-) 111a/21
o.-duđı+(maḫḫūr ol-) 116a/7
o.-duđı+(melūl ol-) 25b/14
o.-duđı+(merdūd ol-) 17b/5
o.-duđı+(meşġūl ol-) 26a/10,
26a/14
o.-duğı+(muḫalled ol-) 54a/9
o.-duğı+(muḫtelif ol-) 180b/17
o.-duğı+(mübtelā ol-) 244a/12
o.-duğı+(münevver ol-) 101a/20
o.-duğı+(müstaḫaḫḫ ol-) 211b/17
o.-duğı+(müyesser ol-) 223b/16
o.-duğı+(nāzil ol-) 214b/8, 264b/12
o.-duğı+(nuşret ol-) 116a/6
o.-duğı+(rāzı ol-) 168a/3
o.-duđı+(rūḥ ol-) 202b/12
o.-duğı+(şalāḥ ol-) 78b/20
o.-duğı+(selāmet ol-) 100a/21
o.-duğı+(ţanuḫ ol-) 127b/12
o.-duğı+(vāḳı´ ol-) 55b/2, 62b/1,
106b/6
o.-duğı+(yaġın ol-) 148b/23
o.-duğı+(za´if ol-) 141b/19
o.-duğıçün 111a/21, 155a/18,
189b/20, 210b/19, 255b/15, 260a/2,
264a/19
o.-duğıçün+(´acib ol-) 265b/20

o.-duğıçün+(aġu ol-) 151a/18
o.-duğıçün+(´alāmet ol-) 153b/10
o.-duğıçün+(´aşı ol-) 123a/21
o.-duğıçün+(´azım ol-) 211b/18
o.-duğıçün+(fevt ol-) 34a/21
o.-duğıçün+(muḫı´ ol-) 253b/9
o.-duğıçün+(vāḳı´ ol-) 161b/5
o.-duđıçün+(żikr ol-) 158a/3
o.-duğıçündür+(vāḳı´ ol-) 45a/16
o.-duğın 22a/2, 38a/13, 39b/16,
173a/2, 215b/6, 246a/1, 272b/10
o.-duğın+(´azāb ol-) 131b/8
o.-duğın+(cem´ ol-) 196b/22
o.-duđın+(ḥoşnūd ol-) 119a/11
o.-duğın+(ḳaḫ´ ol-) 3b/14
o.-duğın+(mübtelā ol-) 55a/23
o.-duğın+(müstaḫaḫḫ ol-) 74a/15
o.-duğın+(sākin ol-) 199a/9
o.-duğın+(vāḳı´ ol-) 32b/15
o.-duğın+(yaġın ol-) 206a/14
o.-duğına 3b/9, 213b/7
o.-duğına+(cem´ ol-) 228a/14
o.-duğına+(def´ ol-) 158a/3
o.-duğına+(müstaḫaḫḫ ol-) 169b/15
o.-duğında+(nāzil ol-) 111b/13
o.-duğından+(ḳara ol-) 256b/21
o.-duđından+(meşġūl ol-) 215a/1
o.-duğından+(ulu ol-) 232a/11
o.-duğından+(za´if ol-) 191b/4
o.-duğındandır 69a/21
o.-duğındandır+(ḳatı ol-) 191b/4
o.-duğınun+(yaġın ol-) 117b/8
o.-duğum 266b/16

o.-duğumuz+(rāḥat ol-) 10b/20
o.-duğumuzdan+(toprak ol-) 136a/19
o.-duğumuzdan+(toprak sūñük ol-) 19a/21
o.-duğunlayın+(ḥürmetlü ol-) 86b/1
o.-duğunuz+(cem' ol-) 195a/2
o.-duğunuz+(ihānet ol-) 252b/23
o.-duğunuzlayın+(muṭí' ol-) 135a/20
o.-duğ 209a/19, 209a/22
o.-duğ+('āşí ol-) 209a/19
o.-duğ+(azğün ol-) 17b/21
o.-duğ+(bízār ol-) 63b/10
o.-duğ+(giritār ol-) 37a/8
o.-duğ+(maḥrūmlardan ol-) 164b/17
o.-duğ+(maḥrūm ol-) 209a/23
o.-duğ+(mu' azzēb ol-) 164b/16
o.-duğ+(muṭí' ol-) 118a/18, 135a/19
o.-duğ+(rāzı ol-) 154a/10
o.-duğ+(suçlu ol-) 124a/20
o.-duğça 65b/20, 79a/16, 95a/21, 95a/23, 100b/6, 218a/10
o.-duğça+(muḥtelif ol-) 159a/19
o.-duğça+(vāķi' ol-) 148b/10
o.-duğça+(yakın ol-) 148b/22
o.-duğda 133b/17
o.-duğdan+(bāliğ ol-) 154a/15
o.-duğdan+(beyān ol-) 75b/15
o.-duğdan+(cem' ol-) 196b/3
o.-duğdan+da'vet ol-) 218a/5

o.-duğdan+(farig ol-) 191b/8
o.-duğdan+(ğāyib ol-) 148b/2
o.-duğdan+(ḥaşr ol-) 240a/11
o.-duğdan+(toprak ol-) 136a/22, 206a/18
o.-duğdan+(vāķi' ol-) 145a/14
o.-duğdan+(zāhir ol-) 118b/16, 261b/14
o.-duğdan+(zūlm ol-) 81a/5
o.-duğdandır 81b/18
o.-duğları+('āşí ol-) 98a/1
o.-duğları+(muṭí' ol-) 44b/19
o.-duğları+(mübtelā ol-) 18a/14
o.-duğları+(müstahakḳ ol-) 163b/20
o.-duğlarıçün 146a/8
o.-duğlarıçün+('amelsüz ol-) 146a/6
o.-duğlarıçün+('āşí ol-) 227a/5
o.-duğlarıçün+(helāk ol-) 98a/21
o.-duğlarından+(ḥaḳḳıraḳ ve lāyıkraḳ ol-) 127a/7
o.-duğlarıyiçün+(ıraq ol-) 4b/15
o.-dum 129a/20
o.-dum+(ğāfil ol-) 48a/22
o.-dum+(giritār ol-) 87b/7
o.-dum+(haḳır zelil ol-) 213a/20
o.-dum+(ḥayr-ı mülāķi ol-) 213a/1
o.-dum+(ḥāzır ol-) 140a/23
o.-dum+(helāk ol-) 244a/11
o.-dum+(vāķi' ol-) 259b/14
o.-duñ 38a/12, 41b/4, 48b/14
o.-duñ+(azğün ol-) 148b/13

o.-duñ+(cehennemî ol-) 38a/13
o.-duñ+(ḥarām ol-) 172b/20
o.-duñ+(muḥtāc ol-) 19a/17
o.-duñ+(vāḳi´ ol-) 138a/11
o.-duñ+(yār ol-) 87b/6
o.-duñ+(yoldaş ol-) 87b/7
o.-duñ+(ziyānkār ol-) 265a/13
o.-duñısa 49b/12
o.-duñuz 37a/15, 68a/16, 106a/16,
124b/9
o.-duñuz+(giriftār ol-) 53b/19
o.-duñuz+(gümrah ol-) 109a/6
o.-duñuz+(kāfir ol-) 12a/5, 53b/19,
241b/7
o.-duñuz+(maḥrūm ol-) 209a/21
o.-duñuz+(meşgūl ol-) 51b/1
o.-duñuz+(muḥtāc ol-) 10a/18
o.-duñuz+(muntazır ol-) 169a/2
o.-duñuz+(muḥtali´ ol-) 19b/1
o.-duñuz+(mübtelā ol-) 17a/22
o.-duñuz+(selāmet ol-) 97a/23
o.-duñuz+(vāḳi´ ol-) 141a/11,
169a/4
o.-duñuzsa+(muşaddıklar ol-)
167b/12
o.-duyısa 214a/6
o.-ğıl 38b/22, 4a/21
o.-ğıl+(āgāh ol-) 39b/2
o.-ğıl+(ıraq ol-) 148a/20
o.-ğıl+(kāyim ol-) 38b/22
o.-ğıl+(meşgūl ol-) 166a/11
o.-ğıl+(şābit ol-) 117b/18

o.-ıcaḳ 108b/6, 119b/20, 119b/20,
120a/6, 123b/23, 144b/15, 146b/5,
160a/18, 163a/15, 165a/4, 182a/20,
215b/18, 217b/9, 224a/13, 266a/4
o.-ıcaḳ+(´azāb ol-) 74a/13
o.-ıcaḳ+(cāiz ol-) 90a/17
o.-ıcaḳ+(cem´ ol-) 174b/17
o.-ıcaḳ+(fāriğ ol-) 142a/11
o.-ıcaḳ+(ḥāliş ol-) 69a/13
o.-ıcaḳ+(helāk ol-) 15b/7
o.-ıcaḳ+(kızgun ol-) 159a/18
o.-ıcaḳ+(muḥtāc ol-) 152a/3
o.-ıcaḳ+(mübtelā ol-) 256b/1
o.-ıcaḳ+(mülāḳi ol-) 21a/14
o.-ıcaḳ+(şāliḥ ol-) 129b/6
o.-ıcaḳ+(şifā ol-) 75a/22
o.-ıcaḳ+(tamām ol-) 54a/6,
175b/14, 217b/11
o.-ıcaḳ+(vāḳi´ ol-) 107a/17, 171a/4
o.-ıcaḳ+(yaḳın ol-) 157b/2
o.-ıcaḳ+(ziyān ol-) 15b/8
o.-ın+(mülāzım ol-) 4b/17
o.-ınca 247b/22, 254a/6
o.-ınca+(fāriğ ol-) 232b/18
o.-ınca+(ḳabz ol-) 15a/1
o.-ınca+(rāzı ol-) 132a/16
o.-ınca+(sebeb ol-) 213a/17
o.-ınca+(tamām ol-) 9b/5, 95b/8,
122a/13, 148b/10, 167b/4, 196b/10,
196b/11, 198a/10, 204b/12, 216a/6, 222b/1
o.-ırsız 48a/14
o.-ısar 1b/19, 1b/22, 10b/2, 16b/19,
18a/1, 24a/16, 24a/20, 253a/8, 269a/16,

269b/2, 271a/4, 37a/18, 47b/22, 60a/16,
68b/10, 69b/15, 72a/19, 72a/7, 81b/16,
85b/22, 92b/23, 93a/1, 93a/14, 99a/11,
99b/11, 100a/5, 107b/22, 108b/7, 108b/9,
114b/5, 144a/1, 150a/15, 151b/24,
152a/23, 153a/5, 159a/6, 161b/22,
163b/12, 163b/12, 168a/4, 168a/7, 181b/4,
183b/15, 183b/16, 195b/7, 205a/21,
227a/20, 233b/17, 233b/9, 234b/2,
236b/17, 244a/15, 244a/6, 245a/4 o.-
ısar+(‘aşı ol-) 151b/9

- o.-ısar+(ayrılık ol-) 185a/22
- o.-ısar+(‘azāb ol-) 28a/13
- o.-ısar+(berāber ol-) 183b/5
- o.-ısar+(cem‘ ol-) 74b/4
- o.-ısar+(fāyide ol-) 178a/7
- o.-ısar+(fevt ol-) 191b/5
- o.-ısar+(ḥaḫ ol-) 59a/6
- o.-ısar+(ḥalāş ol-) 131b/9
- o.-ısar+(ḥamım ol-) 195a/3
- o.-ısar+(ḥāşıl ol-) 36b/14, 161b/21
- o.-ısar+(ḥāzır ol-) 27a/22
- o.-ısar+(helāk ol-) 142b/4
- o.-ısar+(ḥüccet ol-) 71b/21
- o.-ısar+(‘imāret ol-) 95b/7
- o.-ısar+(ḫara ol-) 48b/17, 239b/16
- o.-ısar+(ḫıt ol-) 95b/6
- o.-ısar+(lāyık ol-) 100b/10
- o.-ısar+(menfa‘at ol-) 93a/4
- o.-ısar+(mu‘azzeb ol-) 245a/4
- o.-ısar+(muṭı‘ münkād ol-) 76b/5
- o.-ısar+(mükāfāt ol-) 174b/18
- o.-ısar+(nār ol-) 195a/3

- o.-ısar+(nedāmet ḥasret ol-) 7b/18,
37a/19
- o.-ısar+(peşmān ol-) 87b/10
- o.-ısar+(şabāḥ ol-) 28a/20
- o.-ısar+(şaf ol-) 235b/11
- o.-ısar+(ṭoptolu ol-) 164a/9
- o.-ısar+(vāḫı‘ ol-) 62a/13, 123a/13,
124a/2, 138a/8, 145a/13, 145a/14, 145a/15,
163b/15, 228a/3
- o.-ısar+(vaḫt ol-) 72a/16, 76b/10,
141a/6, 206a/17, 221b/13, 270a/8
- o.-ısar+(yig ol-) 209b/12
- o.-ısar+(yoḫ ol-) 80a/11
- o.-ısar+(zakḫum ol-) 195a/3
- o.-ısar+(zāyi‘ ol-) 59b/21
- o.-ısar+(ziyāde ol-) 108a/5
- o.-ısardı 26a/13, 270b/11
- o.-ısardur 64a/5, 69b/14, 162a/17,
163b/12, 227a/4, 268b/21, 269a/19
- o.-ısardur+(‘azāb ol-) 33a/17
- o.-ısardur+(fānı ol-) 158b/6
- o.-ısardur+(vaḫt ol-) 232a/1
- o.-ısarlar 10b/13, 24a/21, 97a/9,
162a/12, 162a/13, 176a/9, 182a/20,
193b/17
- o.-ısarlar+(bölük bölük ol-) 71a/23
- o.-ısarlar+(cem‘ ol-) 99a/20, 195a/2
- o.-ısarlar+(düşmen ol-) 92a/1,
92a/16
- o.-ısarlar+(efḍal ol-) 168a/13
- o.-ısarlar+(ḥāzır ol-) 8a/2, 25a/7,
27b/2

o.-ısarlar+(helāk ol-) 124b/6,
155b/10, 158b/8, 158b/9
o.-ısarlar+(men´ ol-) 242b/21
o.-ısarlar+(muḥalled ol-) 93a/3,
262a/5
o.-ısarlar+(pādişāh ol-) 74b/7
o.-ısarlar+(peşmān ol-) 108a/5
o.-ısarlar+(rüs vāy ol-) 59a/6
o.-ısarlar+(vāḳi´ ol-) 76b/19
o.-ısarlar+(ziyānkār ol-) 63a/5
o.-ısarsın+(rüs vāy ol-) 12a/20
o.-ısarsız 164a/11
o.-ısarsız+(´ālā ol-) 120a/21
o.-ısarsız+(cem´ ol-) 191a/9
o.-ısarsız+(helāk ol-) 153a/10
o.-ısaruz 136a/19
o.-ısaruz+(helāk ol-) 164b/17
o.-ısaruz+(yigrek ol-) 209b/13
o.-ma 231a/17
o.-ma+(emín ol-) 192b/9
o.-ma+(konşı ol-) 2a/9
o.-ma+(melül ol-) 59b/10, 62b/12,
83b/7, 146b/22, 165a/10, 210b/11
o.-ma+(meşğül ol-) 150b/12
o.-ma+(muḳı´ ol-) 260b/16
o.-madan+(vāḳi´ ol-) 82a/7
o.-madı 13b/1, 60a/17, 63b/13,
77a/17, 142a/18, 169a/17, 169a/19
o.-madı+(çāre ol-) 58a/7
o.-madı+(fāyide ol-) 112b/15
o.-madı+(ḫelāl ol-) 253b/18
o.-madı+(kefāret ol-) 198b/9
o.-madı+(ma´lüm ol-) 108a/23,
108b/1, 251a/18

o.-madı+(māni´ ol-) 212a/10
o.-madı+(murād ol-) 150b/7
o.-madı+(muḳı´ ol-) 85a/12
o.-madı+(münḳād ol-) 270b/9
o.-madı+(rāzı ol-) 245b/13
o.-madı+(süst ol-) 212a/5
o.-madı+(vācib ol-) 42a/6
o.-madı+(ziyāde ol-) 271b/12
o.-madılar+(emín ol-) 38b/6
o.-madılar+(helāk ol-) 20b/22
o.-madılar+(meşğül ol-) 150b/7
o.-madılar+(muḳı´ ol-) 19b/22,
36b/22, 41b/14, 88a/21, 93a/3, 198b/4,
217b/8, 218b/14
o.-madılar+(mülāzım ol-) 223a/21
o.-madılar+(müteferrik ol-)
261b/14
o.-madılar+(rāzı ol-) 177b/22,
178a/2
o.-madılar+(yahūdı naşāri´ ol-)
172a/6
o.-madın 5b/4
o.-madın+(´amel-i farz ol-) 226a/17
o.-madın+(cem´ ol-) 196a/20,
196a/22, 196b/2
o.-madın+(farz ol-) 222a/15
o.-madın+(ḫācet ol-) 196b/17
o.-madın+(vāḳi´ ol-) 181a/9
o.-maduğı 91b/8, 119a/11
o.-maduğı+(raız ol-) 95a/1
o.-maduğından 251b/18
o.-maduğından+(tebdıl tağyır ol-)
99a/12
o.-maduđıñuz+(muḳı´ ol-) 18b/3

o.-maduḡ 226a/23
o.-maduḡ+(bāliḡ ol-) 197b/16
o.-maduñuz+(muṭí‘ ol-) 58b/17,
68a/3, 111a/14
o.-maḡa 244b/2, 244b/2, 244b/2,
244b/2, 244b/2, 244b/3, 267a/2
o.-maḡa+(fertüt ol-) 244b/3
o.-maḡa+(firāk ol-) 228a/12
o.-maḡa+(ḡanímét ol-) 125a/4
o.-maḡa+(ḡalāṣ ol-) 26a/10
o.-maḡa+(ḡāṣıl ol-) 70b/13
o.-maḡa+(muḡkem ol-) 84b/6
o.-maḡa+(müte‘allıḡ ol-) 137b/11
o.-maḡa+(pādiṣāḡ ol-) 26b/18
o.-maḡa+(pír ol-) 244b/3
o.-maḡa+(ruḡṣat ol-) 266b/9
o.-maḡa+(ṣüret ol-) 244b/1
o.-maḡa+(ṣifā ol-) 229b/5
o.-maḡa+(üründü ol-) 98b/12
o.-maḡı 49b/18, 110a/3, 118b/17
o.-maḡı+(muṭí‘ ol-) 91a/7
o.-maḡı+(yaḡın ol-) 260b/18
o.-maḡıçün+(çırāk ol-) 15b/11
o.-maḡıçün+(ögüt ol-) 165a/4
o.-maḡıçün+(raḡmet berekāt ol-)
140a/20
o.-maḡıl 211a/6
o.-maḡıl+(ḡarre ol-) 2a/9
o.-maḡıl+(melül ol-) 137a/13,
140a/7, 269b/1
o.-maḡıl+(muṭí‘ ol-) 208a/5, 208a/9
o.-maḡıla+(berí ol-) 86b/3
o.-maḡıla+(cem‘ ol-) 44b/7, 146a/7

o.-maḡıla+(cift ol-) 271b/9
o.-maḡıla+(ḡayf ol-) 91b/8
o.-maḡıla+(ıraḡ ol-) 3a/16
o.-maḡıla+(maḡrüm ol-) 64a/17,
64a/17
o.-maḡıla+(meṣḡül ol-) 68a/13
o.-maḡıla+(muṣırr ol-) 151a/9
o.-maḡıla+(muṭí‘ ol-) 200b/18
o.-maḡıla+(selāmet ol-) 64a/15
o.-maḡıla+(ziyāde ol-) 223b/19
o.-maḡıladur+(maḡcüb ol-) 111b/5
o.-maḡın 224b/2
o.-maḡın+(ḡara ol-) 134b/16
o.-maḡın+(yaḡıncaḡ ol-) 128b/8
o.-maḡına 106a/19, 226b/2
o.-maḡında+(toḡru ol-) 207a/1
o.-maḡıçün 145b/7, 156b/12
o.-maḡıçün+(āsān ol-) 43b/7
o.-maḡıçün+(cevāb ol-) 270b/8
o.-maḡıçün+(dāyim ol-) 266a/8
o.-maḡıçün+(ḡaṣr ol-) 240a/11
o.-maḡıçün+(ḡoṣ ol-) 199b/3
o.-maḡıçün+(‘ibret ol-) 268a/6
o.-maḡıçün+(‘ivāz ol-) 257a/1
o.-maḡıçün+(ḡonṣu ol-) 268b/2
o.-maḡıçün+(ḡorḡuducı ol-) 226a/9
o.-maḡıçün+(menfa‘at ol-) 8a/20
o.-maḡıçün+(menfa‘at ol-) 234a/12
o.-maḡıçün+(muṭí‘ ol-) 197a/9
o.-maḡıçün+(ni‘met ol-) 160a/10
o.-maḡıçün+(ögüt ol-) 36a/3
o.-maḡıçün+(rıẓḡ ol-) 137a/2
o.-maḡıçün+(taḡḡık ol-) 194a/14

o.-mağičün+(tamām ol-) 90a/6
o.-mağičün+(te'kíd ol-) 28a/20
o.-mağičün+(tesellí ol-) 257a/14
o.-mağičün+(va'z u naşihat ol-)
226a/3
o.-mağičün+(zecz ol-) 240a/18
o.-mağičündür+(tanuğ ol-) 242b/5
o.-mağičündür+(temettu' ol-)
237b/18
o.-mağičündür+(tevbih ol-)
240a/17
o.-mağun+('azāb ol-) 266a/6
o.-mağ 20a/1, 62a/4, 68a/8, 90a/13,
90a/17, 97a/19, 110a/3, 130b/22, 195a/13,
215b/19
o.-mağ+('aríz ol-) 266a/1
o.-mağ+('arz ol-) 58a/20
o.-mağ+('aşı ol-) 52a/20, 103b/1
o.-mağ+(āvāre ol-) 178b/9
o.-mağ+(bāṭıl ol-) 114b/2
o.-mağ+(bütün ol-) 170b/13
o.-mağ+(ğālib ol-) 266a/7
o.-mağ+(ğark ol-) 272b/2
o.-mağ+(hāşıl ol-) 13b/14, 111b/7,
145b/17, 234a/11
o.-mağ+(hāzır ol-) 191b/11
o.-mağ+(iki pāre ol-) 16a/21
o.-mağ+(kadersüz ol-) 190b/12
o.-mağ+(katı ol-) 171a/7, 249a/3
o.-mağ+(meşğul ol-) 26a/15,
191b/8
o.-mağ+(muşirr ol-) 249a/3

o.-mağ+(muṭí' ol-) 103a/23,
118a/14, 119b/12
o.-mağ+(mübtelā ol-) 19b/21,
131b/17, 178b/10
o.-mağ+(perişān ol-) 87a/2
o.-mağ+(rücū' ol-) 30b/6
o.-mak+(tağ ol-) 208b/7
o.-mağ+(telef ol-) 195a/16
o.-mağ+(turş ol-) 230a/15
o.-mağ+(vāķi' ol-) 139a/11
o.-mağda 194a/10
o.-mağda+(ağmağ ol-) 190b/3
o.-mağda+('aşı ol-) 91b/21,
120b/21, 144a/7
o.-mağda+(göñülleri katı ol-)
169a/20
o.-mağda+(hāşıl ol-) 71a/17,
271b/1
o.-mağda+(sevāb ol-) 223b/23
o.-mağda+(şerík ol-) 90a/18
o.-mağdan 119b/16, 271b/8
o.-mağdan+('aríz ol-) 202a/17
o.-mağdan+('aşı ol-) 53b/11,
143b/18, 147a/9
o.-mağdan+(helāk ol-) 185b/21,
270b/15
o.-mağdan+(ķabul ol-) 204a/15
o.-mağdan+(kāfir ol-) 229a/7
o.-mağdan+(ķarín ol-) 87b/10
o.-mağdan+(kelām ol-) 71a/17
o.-mağdan+(kūfür ve maşiyet ol-)
53b/9
o.-mağdan+(menfa'at ol-) 204a/15

o.-mağdan+(mu'āvin ol-) 260a/22
o.-mağdan+(şerik ol-) 190a/8
o.-mağdan+(vāki' ol-) 138a/18,
195b/20, 200b/17
o.-mağdan+(zāyi' ol-) 47a/9
o.-mağdur+(ğarğ ol-) 20b/21,
217a/22
o.-mağdur+(maħrūm ol-) 18a/5
o.-mağdur+(mübtelā ol-) 18a/4
o.-mağdur+(müte'ellim ol-) 266a/6
o.-mağdur+(nūr ol-) 88b/14
o.-mağlarından+(hoşnūd ol-)
262a/16
o.-mağlığa+(cem' ol-) 73b/8
o.-mağlığı 81b/4, 136a/19, 154b/2,
214a/16
o.-mağlığı+(āşi ol-) 119b/14
o.-mağlığı+(helāk ol-) 99a/3
o.-mağlığı+(kāyim ol-) 241a/12
o.-mağlığı+(muṭi' ol-) 11b/16
o.-mağlığı+(vāki' ol-) 211b/15,
212b/2
o.-mağlığın+(kīyāmet ol-) 214b/13
o.-mağlığında 139b/21, 227a/4
o.-mağlık 106b/10, 164a/3, 169a/21
o.-mağlık+(nevmīd ol-) 115b/14
o.-mamağiçün+(melūl ol-) 30a/17
o.-mamağ+(muşāhib ol-) 18a/2
o.-mamağ+(muṭi' ol-) 66b/3
o.-mamış 131b/16
o.-mamış+(vācib ol-) 72a/5
o.-mamışdı+(musahħar ol-) 35b/3
o.-mamışdur+(qahr ol-) 123a/21

o.-mamışdur+(tamām ol-) 46a/13
o.-mañ 9b/11, 182a/3
o.-mañ+(āşi ol-) 40b/19, 143a/19
o.-mañ+(evici ol-) 128b/12
o.-mañ+(kāfir ol-) 194a/17
o.-mañ+(meşğul ol-) 97a/18
o.-mañ+(muṭi' ol-) 11b/18
o.-mañ+(perākende ol-) 75b/6
o.-masa 15a/15, 26a/12, 45a/16,
76a/2, 77b/7, 85b/12, 90a/4, 91a/3,
124a/19, 151b/17, 169b/16, 177b/3,
180a/12, 184a/14, 188b/21, 198a/9,
200a/18, 202b/15, 254a/21, 258a/13,
266a/5, 271b/12, 272b/11
o.-masa+(dilenci ol-) 169b/19
o.-masa+(hīyānet ḥased ol-)
180a/11
o.-masa+(hoşnūd ol-) 91a/4, 110a/6
o.-masa+(mümkın ol-) 134a/21
o.-masa+(rağbet ol-) 33b/15
o.-masa+(rāzı ol-) 132a/10
o.-masa+(şeyh ol-) 169b/19
o.-masa+(tağyır ol-) 162a/23
o.-masa+(tanuğ ol-) 197a/5
o.-masañuz 17a/10
o.-masun 20a/12, 200a/15
o.-masun+(ayruluk ol-) 173a/10
o.-masunlar+(küfrān-ı ni'me ol-)
8a/16
o.-maya 5a/9, 12b/13, 12b/13,
13a/14, 18b/10, 20a/14, 38a/18, 48a/18,
48b/22, 49a/9, 52a/19, 53a/23, 60a/12,
77a/18, 78b/9, 79b/11, 79b/19, 91b/4,
100a/19, 102a/6, 105b/3, 108b/2, 109a/20,

109b/19, 110a/19, 117a/5, 124b/14,
124b/16, 126a/3, 129a/23, 134a/18,
144b/18, 146a/23, 158b/4, 159a/22,
163a/3, 164b/5, 165a/6, 168a/19, 168b/6,
169b/1, 170a/2, 174b/22, 190b/3, 195a/7,
196b/22, 205a/15, 210b/13, 214b/21,
223b/13, 229a/23, 230b/19, 230b/23,
230b/4, 231a/1, 232b/15, 232b/15, 235a/5,
235b/12, 238b/16, 243b/22, 251b/20,
255a/3, 257b/22, 260b/5, 261a/7, 262b/19

o.-maya+(‘ācizlik ol-) 139b/8

o.-maya+(‘ālim ol-) 175a/18

o.-maya+(‘ārız ol-) 100a/10

o.-maya+(‘āşī ol-) 143a/16

o.-maya+(‘azāb ol-) 228a/5

o.-maya+(cāiz ol-) 90a/14

o.-maya+(cezā ol-) 214b/12

o.-maya+(çāre ol-) 82a/5

o.-maya+(destūr ol-) 233a/2

o.-maya+(dost ol-) 92a/7

o.-maya+(dürüst ol-) 90a/3

o.-maya+(düşmen ol-) 90b/18

o.-maya+(emīn ol-) 123b/2, 215b/7

o.-maya+(emr ü nehy ol-) 228a/22

o.-maya+(fāsīk zālim ol-) 98b/3

o.-maya+(fāyide ol-) 7a/15, 107b/4,
130b/21, 181b/14, 267a/17

o.-maya+(gāfil ol-) 60b/15,
139a/20, 265a/10

o.-maya+(gālib ol-) 267a/6

o.-maya+(gerçek ol-) 48b/20

o.-maya+(gümān ol-) 215b/6

o.-maya+(günāh ol-) 146b/1

o.-maya+(hācet ol-) 250a/8

o.-maya+(hāşıl ol-) 47a/9, 113b/9,
230a/20

o.-maya+(hayf ol-) 50b/11, 132a/12

o.-maya+(hāyin ol-) 124b/14

o.-maya+(hayr ol-) 18a/3

o.-maya+(helāl ol-) 81a/7

o.-maya+(hicāb ol-) 243b/21

o.-maya+(hikmet ve maşlahat ol-)
33a/23

o.-maya+(huşümet ol-) 44a/19

o.-maya+(ihānet ol-) 18b/14

o.-maya+(imān ol-) 254b/16

o.-maya+(i‘timād ol-) 61b/14

o.-maya+(kādīr ol-) 227a/13,
233b/23, 234a/19, 237b/11, 237b/5

o.-maya+(kul ol-) 4b/13

o.-maya+(lāyık ol-) 48b/19

o.-maya+(mağrūr ol-) 3a/9, 63b/1,
98a/4

o.-maya+(mağbūl ol-) 59a/8

o.-maya+(māni‘ ol-) 232b/22

o.-maya+(mecāl ol-) 44a/22

o.-maya+(melūl ol-) 59a/14,
59b/11, 263a/23

o.-maya+(menfa‘at ol-) 39a/20,
59a/9

o.-maya+(mensūh ol-) 118a/14

o.-maya+(meşgūl ol-) 73b/11,
117a/15

o.-maya+(muḥālefet ol-) 188a/13

o.-maya+(muḥtāc ol-) 15a/6

o.-maya+(muḥayyed ol-) 131a/15,
139b/17

o.-maya+(muşirr ol-) 4a/9
o.-maya+(muţî‘ ol-) 73b/22,
123b/11, 125b/9, 173a/22, 188b/5,
208a/22, 221b/4
o.-maya+(muvāfiķ ol-) 120a/6
o.-maya+(mübtelā ol-) 62b/6
o.-maya+(mükāfāt ol-) 107a/7
o.-maya+(müstahaķķ ol-) 171a/4
o.-maya+(naşib ol-) 125a/9
o.-maya+(nedāmet ol-) 193b/23
o.-maya+(peşmān ol-) 121a/5
o.-maya+(raħmet ol-) 93a/7
o.-maya+(rāzı ol-) 198a/17,
198a/18
o.-maya+(revā ol-) 90a/13
o.-maya+(rüsvey ol-) 138a/6
o.-maya+(sākin ol-) 161b/13
o.-maya+(şoħbet ol-) 124b/15
o.-maya+(şefķat ol-) 208a/18
o.-maya+(şekk ol-) 138a/7, 149a/1
o.-maya+(şikāyet kılıcı ol-) 135a/2
o.-maya+(şüle ol-) 168b/14
o.-maya+(taħfif ol-) 72b/19
o.-maya+(ümid ol-) 40a/23
o.-maya+(vāķi‘ ol-) 166a/18,
195a/7, 204a/4, 270b/17
o.-maya+(zāhir ol-) 9b/14, 109b/5
o.-maya+(zaħmet ol-) 230b/1
o.-maya+(zāyil ol-) 44b/1
o.-maya+(zevāl ol-) 198b/23
o.-maya+(ziyān ol-) 177b/8
o.-mayacak+(muţî‘ ol-) 195b/5
o.-mayadı 260a/5

o.-mayadı+(ķāyim ol-) 260a/5
o.-mayadı+(ma‘mür ol-) 77a/10
o.-mayadı+(menfa‘at ol-) 148a/8
o.-mayadı+(mu‘āvin ol-) 89b/5
o.-mayalar 79b/1, 124a/5, 169a/19,
169a/20
o.-mayalar+(‘āşı ol-) 34a/3, 187b/5,
196a/2
o.-mayalar+(cem‘ ol-) 187a/19
o.-mayalar+(dost ol-) 185a/15,
185b/23
o.-mayalar+(ġāfil ol-) 155a/19,
202b/8
o.-mayalar+(günāhkār ol-) 130a/18
o.-mayalar+(ħaberdār ol-) 11a/17
o.-mayalar+(ħalvet ol-) 187b/6
o.-mayalar+(‘ikāb ol-) 110b/3
o.-mayalar+(ivecük ol-) 65b/7
o.-mayalar+(maġrūr ol-) 74a/9
o.-mayalar+(merdūd ol-) 117b/1
o.-mayalar+(meşġül ol-) 124b/23
o.-mayalar+(muħtāc ol-) 134b/1
o.-mayalar+(muşāhib ol-) 131b/15
o.-mayalar+(muţî‘ ol-) 89b/10,
103a/12, 130a/16
o.-mayalar+(ulu kiçi ol-) 36b/13
o.-mayalardı+(‘āşı ol-) 143b/2
o.-mayam+(‘āşı ol-) 221b/3
o.-mayam+(ħalvet ol-) 199a/19
o.-mayam+(mu‘ākāb ol-) 23b/14
o.-mayan 40b/17, 86b/19
o.-mayan+(lāyık ol-) 184a/8,
214a/18

o.-mayana 131a/18
o.-mayana+(müstaḥakḳ ol-) 72a/12
o.-mayanı+(taḳdír ol-) 178b/18
o.-mayanlar+(muṭí‘ ol-) 153a/11
o.-mayanlara+(muṭí‘ ol-) 156a/20
o.-mayanları+(lāyık ol-) 80a/4
o.-mayanları+(muṭí‘ ol-) 93b/3,
99b/9, 143b/4
o.-mayanların 46b/14
o.-mayasın+(ḥanıś ol-) 36a/12
o.-mayasız+(ġāfil ol-) 184b/18
o.-mayasız+(maġbūn ol-) 191b/7
o.-mayasız+(muṭí‘ ol-) 11b/15,
12a/1
o.-mayavuz 64b/21
o.-mayavuz+(ḥāyín ol-) 6b/9
o.-mayavuz+(muṭí‘ ol-) 180a/21
o.-mayaydı+(peşmān ol-) 196a/21
o.-mayaydı+(kāsíd ol-) 251b/7
o.-mayıcaḳ 136b/14, 199a/12
o.-mayınca 20a/3, 40b/21, 148b/4,
175a/6, 197a/6
o.-mayınca+(ḥoşnūd ol-) 110a/6
o.-mayınca+(şeríf ol-) 236a/8
o.-mayınca+(tamām ol-) 196b/10
o.-mayınca+(zarūret ol-) 115a/13
o.-mayıncaḳ 182a/22
o.-mayısar 112b/16
o.-mayuban+(muṭí‘ ol-) 55b/14
o.-mayup+(‘āşí ol-) 119b/12
o.-mayup+(ġāfil ol-) 158b/10
o.-mayup+(ḥoş ol-) 84b/16

o.-mayup+(maġrūr ol-) 61b/23,
202b/15
o.-mayup+(maḳbūl ol-) 52b/1
o.-mayup+(muṭí‘ münḳād ol-) 106a/15
o.-mayup+(muṭí‘ ol-) 20b/10,
62b/2, 62b/8, 67a/2, 85b/2, 88b/9, 103b/1,
123a/17, 171b/2
o.-mayup+(‘özür ol-) 125b/8
o.-mayup+(rāzı ol-) 272b/11
o.-mayup+(zāyil ol-) 238a/15
o.-mayupdururdu+(farz ol-) 175b/6
o.-maz 3b/9, 12a/1, 31a/9, 40b/1,
40b/1, 43a/7, 43b/14, 46b/11, 47a/9,
52a/18, 52a/19, 60a/19, 63b/19, 65b/23,
69a/11, 70a/13, 70a/13, 70a/14, 77b/8,
87a/15, 126a/7, 129a/5, 130a/15, 138b/12,
138b/13, 163a/20, 173b/11, 180a/13,
197b/9, 199a/23, 213a/9, 218a/3, 222a/17,
236b/15, 253a/19, 263b/13, 266a/1, 268b/5
o.-maz+(‘arız ol-) 148b/19,
158b/13, 194b/18
o.-maz+(‘āşí ol-) 183b/13
o.-maz+(berāber ol-) 168a/11
o.-maz+(cem‘ ol-) 69b/18
o.-maz+(emín ol-) 215b/3
o.-maz+(fānı ol-) 166a/1
o.-maz+(fāriġ ol-) 43b/20
o.-maz+(fāş ol-) 93b/18
o.-maz+(ġālib ol-) 156b/3, 176b/5,
246b/6
o.-maz+(ġāyib ol-) 148b/4
o.-maz+(ġünāh ol-) 133a/13,
133a/15

o.-maz+(hācet ol-) 231a/9
o.-maz+(hāk ol-) 3a/19
o.-maz+(hārāret ol-) 264a/20
o.-maz+(harc ol-) 120a/21
o.-maz+(hāşıl ol-) 53a/11, 121a/3,
121a/4, 144b/5, 162b/18, 168a/21,
184a/15, 213a/7, 222a/17
o.-maz+(helāk ol-) 114a/13,
114a/14
o.-maz+(k̄abūl ol-) 2a/18, 68b/4,
118a/1, 131a/3, 174b/4, 227b/10
o.-maz+(k̄āfir ol-) 215b/16
o.-maz+(k̄āni' ol-) 133b/8
o.-maz+(mālik ol-) 235b/9, 242a/5
o.-maz+(ma'lūm ol-) 152b/1
o.-maz+(māni' ve mu'ārız ol-)
123b/5
o.-maz+(melūl ol-) 72b/9
o.-maz+(meşgūl ol-) 225b/22
o.-maz+(mu'āvenet ol-) 133a/18
o.-maz+(muḥkem ol-) 116a/10
o.-maz+(muḥtāc ol-) 16b/5
o.-maz+(muṭi' ol-) 57a/8
o.-maz+(mutta' iz ol-) 105a/4
o.-maz+(muṭṭali' ol-) 149a/5,
203b/1
o.-maz+(mūbtelā ol-) 130a/21,
131b/18
o.-maz+(mū'min ol-) 258a/22
o.-maz+(mūstahāk ol-) 77b/20
o.-maz+(mūteğayyir ol-) 116b/18
o.-maz+(naḫş ol-) 88a/16
o.-maz+(recā ol-) 256a/10

o.-maz+(şābit ol-) 110a/15
o.-maz+(şahīḥ ol-) 197a/7
o.-maz+(sākin ol-) 123a/16
o.-maz+(tağyir ol-) 47b/17
o.-maz+(taḫdīr tebdīl ol-) 100b/3
o.-maz+(tamām ol-) 29b/11
o.-maz+(tebdīl tağyir ol-) 95b/21
o.-maz+(vācib ol-) 269b/21
o.-maz+(vāqi' ol-) 11a/21, 183b/23,
244a/22, 254b/17, 272b/22
o.-maz+(vāşıl ol-) 2b/18
o.-maz+(yaḫın ol-) 89a/21
o.-maz+(zāhir ol-) 134b/21
o.-maz+(zaḫmet ol-) 160a/21
o.-maz+(zarar ol-) 215b/17
o.-maz+(zāyil ol-) 190a/7, 261b/3
o.-maz+(zāyi' ol-) 103a/22,
175b/16, 191a/10, 263a/10, 263b/20
o.-maz+(zūlm ol-) 56b/7
o.-maz+(zūlm ü ḫayf ol-) 111a/3
o.-mazdan+(feth ol-) 168a/8
o.-mazdan+(helāk ol-) 112b/3
o.-mazdan+(vāqi' ol-) 43b/2
o.-mazdı 224b/3
o.-mazdı+(artuḫ ol-) 165b/5
o.-mazdı+(k̄āyim ol-) 90a/5
o.-mazdı+(naḫş ol-) 271b/13
o.-mazduk 204a/13
o.-mazısa 126a/3, 153b/3
o.-mazlar 151a/3, 25a/7
o.-mazlar+(āşī ol-) 201a/1
o.-mazlar+(gālib ol-) 225b/4
o.-mazlar+(ḫāzır ol-) 27b/2

o.-mazlar+(mağlûb ol-) 28a/10
o.-mazlar+(melûl ol-) 18b/22,
70b/18, 179b/10
o.-mazlar+(muḳâbil ol-) 180b/12
o.-mazlar+(muntazır ol-) 117b/4
o.-mazlar+(muṭî' ol-) 45b/3, 60b/4,
67a/15, 231b/4
o.-mazlar+(şabursuz ve baḫîl ol-)
215a/16
o.-mazlar+(tağyır ol-) 162a/23
o.-mazlar+(ṭaşra ol-) 179b/2
o.-mazlarsa+(muṭî' ol-) 30a/8,
82a/10, 132a/15
o.-mazlarsa+(râzı ol-) 30a/9
o.-mazmış 59a/10
o.-mazsa 3a/19
o.-mazsa+(selâmet ol-) 252b/7
o.-mazsız+(muṭî' ol-) 160a/23
o.-mazsız+(mütenebbih ol-) 25a/22
o.-mazuz+(esîr ol-) 177a/12
o.-mazuz+(ḫoşnûd ol-) 110a/6
o.-miş 97b/14, 97b/14, 146b/7,
153a/17, 172a/22
o.-miş+(az ol-) 65a/10
o.-miş+(bedr ol-) 163b/7
o.-miş+(berî ol-) 180a/2
o.-miş+(cem' ol-) 40b/11, 254a/16
o.-miş+(ḫâcet ol-) 23a/9
o.-miş+(helâk ol-) 30a/14, 124b/8
o.-miş+(ḫatı ol-) 169b/10
o.-miş+(murdâr ol-) 234b/12
o.-miş+(mübtelâ ol-) 98a/7
o.-miş+(naḫş ol-) 203a/18

o.-miş+(perâkende ol-) 251a/19
o.-miş+(şuşalık ol-) 164a/10
o.-miş+(ṭoptolu ol-) 220a/17
o.-miş+(vâḳi' ol-) 10b/18, 44a/12,
138a/8, 177b/15
o.-miş+(zâhir ol-) 73a/18
o.-mişam+(berî ol-) 86a/5
o.-mişdı+(ḫâşıl ol-) 89a/22
o.-mişdı+(kefîl ol-) 36b/4
o.-mişdı+(mağrûr ol-) 95b/18
o.-mişdı+(ma'lûm ol-) 217b/12
o.-mişdı+(muḳadder ol-) 171a/11
o.-mişdı+(müsûlmân ol-) 99a/4
o.-mişdı+(vâḳi' ol-) 191b/17,
270a/2
o.-mişdı+(yaḳın ol-) 154b/14
o.-mişduk+(ġâlib ol-) 200a/7
o.-mişduk+(müstahâḳḳ ol-) 72b/14
o.-mişdur 43b/14, 69b/22, 83b/7,
112b/23, 128a/3, 144a/8, 153a/19, 189a/8
o.-mişdur+('ahd-i misâḳ ol-)
167b/10
o.-mişdur+(cârî ol-) 63b/18, 143b/3
o.-mişdur+(cem' ol-) 42b/13,
144b/8
o.-mişdur+(ġâlib ol-) 25a/22
o.-mişdur+(ġâyib ol-) 125b/14
o.-mişdur+(ḫalâş ol-) 18b/9
o.-mişdur+(ḫamâyil ol-) 50b/1
o.-mişdur+(ḫatı ol-) 42b/8
o.-mişdur+(kôr ol-) 12b/4
o.-mişdur+(mensûḫ ol-) 2b/9,
103a/11

o.-mişdur+(muḳadder ol-) 144a/14
o.-mişdur+(muṭi' münḳād ol-)
102b/18
o.-mişdur+(mübtelā ol-) 91b/11,
98a/12, 119a/15
o.-mişdur+(mültebis ol-) 136b/7
o.-mişdur+(münevver ol-) 42b/2
o.-mişdur+(münteşir ol-) 191b/1
o.-mişdur+(müstevlī ol-) 166b/3
o.-mişdur+(müşkül ol-) 42b/17
o.-mişdur+(müzeyyen ol-) 42b/2
o.-mişdur+(nāzil ol-) 229b/3
o.-mişdur+(pāk ol-) 18b/9
o.-mişdur+(rāzı ol-) 272a/17
o.-mişdur+(rivāyet ol-) 15b/8,
248b/5, 249b/17
o.-mişdur+(şahīh ol-) 15a/15
o.-mişdur+(ṭabī'at ol-) 71b/10
o.-mişdur+(taḳdīr ol-) 178b/16,
230b/8
o.-mişdur+(tamām ol-) 46a/12
o.-mişdur+(vācib ol-) 42a/7,
248b/20
o.-mişdur+(va'de ol-) 223a/14
o.-mişdur+(vāḳı'a ol-) 112b/22
o.-mişdur+(vāḳi' ol-) 117b/11
o.-mişdur+(yaḳın ol-) 55a/1
o.-mişdur+(zāhir ol-) 243a/12
o.-mişdur+(murdār ol-) 96b/3
o.-mişdur+(maḡrūr ol-) 244a/14
o.-mişdur 47a/1
o.-mişken 49a/15, 199a/17
o.-mişken+(maḡrūr ol-) 42a/16

o.-mişlar+(ālim ol-) 195b/17
o.-mişlar+(helāk ol-) 176b/1
o.-mişlar+(iki bölük ol-) 261a/22
o.-mişlar+(meşḡul ol-) 50b/7
o.-mişlar+(musaḥḥar ol-) 200a/8
o.-mişlar+(mübtelā ol-) 226a/19
o.-mişlardur 91b/22
o.-mişlardur+(āşī ol-) 242b/13
o.-mişlardur+(berī ol-) 241b/22
o.-mişlardur+(düşmen ol-) 186a/10
o.-mişlardur+(ıraḳ ol-) 76b/18
o.-mişlardur+(ḳāni' ol-) 19a/1
o.-mişlardur+(mālik ol-) 13b/6
o.-mişlardur+(maṭrūd ol-) 241a/4
o.-mişlardur+(muntazır ol-) 6a/10
o.-mişlardur+(muṭi' münḳād ol-)
220b/12
o.-mişlardur+(mübtelā ol-) 110b/20
o.-mişlardur+(müstagnī ol-)
238b/11
o.-mişlardur+(müstahaḳḳ ol-)
170a/10
o.-mişlardur+(şābit ol-) 95a/12
o.-mişlardur+(vācib ol-) 110b/19
o.-mişlarıdı+(mübtelā ol-) 190a/15
o.-mişlarun+(kör ol-) 71b/20
o.-mişlarun+(ḳurbān ol-) 22b/20
o.-sa 34a/20, 47a/5, 47a/5, 47b/16,
50a/20, 69b/18, 72a/5, 77a/2, 77a/21,
88a/19, 93b/8, 96a/18, 96a/23, 111b/1,
111b/1, 111b/3, 121a/1, 126b/18, 128b/18,
129a/18, 129b/11, 129b/9, 130a/7,
134a/21, 136b/4, 137b/20, 14b/21,

151b/17, 159a/18, 15b/21, 160a/13,
169b/16, 173b/2, 174b/21, 188b/18,
188b/19, 195a/12, 196b/19, 198a/10,
198a/11, 207b/4, 210a/13, 210a/9, 215a/6,
215b/12, 215b/12, 217b/10, 224a/14,
230b/7, 241a/20, 245a/22, 250a/2, 264a/7,
264a/7, 264a/8, 268a/19, 268b/4, 268b/5,
271b/7, 271b/8

o.-sa+(`ādet ol-) 85b/10
o.-sa+(āḥiret ol-) 77a/19
o.-sa+(altun ol-) 76b/19
o.-sa+(`arız ol-) 72b/22
o.-sa+(`ayālmend ol-) 169b/20
o.-sa+(`ayāl ol-) 169b/21
o.-sa+(`azāb ol-) 77b/8
o.-sa+(bay ol-) 198a/22
o.-sa+(cem ol-) 162b/11
o.-sa+(derviş ol-) 169b/20
o.-sa+(destūr ol-) 111b/2
o.-sa+(emín ol-) 69b/17
o.-sa+(fāriğ ol-) 208b/16, 273a/7
o.-sa+(fāsıķ ol-) 129b/7
o.-sa+(fāyide ol-) 266a/5
o.-sa+(fevt ol-) 171a/16
o.-sa+(ğālib ol-) 59b/6
o.-sa+(ḥācet ol-) 80a/22, 207b/8
o.-sa+(ḥāmīle ol-) 198a/8
o.-sa+(ḥāşıl ol-) 171a/18
o.-sa+(ḥasta ol-) 259a/8
o.-sa+(helāk ol-) 171a/16
o.-sa+(ḥisab ol-) 56a/4
o.-sa+(ḥükm ol-) 95a/22
o.-sa+(ḥürmetlü ol-) 26b/20

o.-sa+(kāfir ol-) 49a/17, 181a/1
o.-sa+(melül ol-) 132b/1
o.-sa+(meşğül ol-) 43b/20, 115b/19
o.-sa+(mu`āvin ol-) 124a/3
o.-sa+(muḥālif ol-) 124b/11
o.-sa+(muḥarreb ol-) 49b/17
o.-sa+(mu`tedil ol-) 159a/18
o.-sa+(muṭi` ol-) 11b/17, 66b/3,

197a/14

o.-sa+(mülāzım ol-) 109a/18
o.-sa+(mü`min ol-) 53a/14
o.-sa+(münkir ol-) 188b/20
o.-sa+(rāzı ol-) 132a/12
o.-sa+(revā ol-) 90a/13
o.-sa+(sa`ādet ol-) 77a/15, 77a/16
o.-sa+(şādır ol-) 133a/7
o.-sa+(şāḥib ol-) 266a/4
o.-sa+(sünnet ol-) 85b/9
o.-sa+(tamām ol-) 62a/3, 105a/23,

197a/1

o.-sa+(vācib ol-) 118a/20
o.-sa+(vaḥy ol-) 200a/18
o.-sa+(vāķi` ol-) 30b/6, 72b/10,
132a/22, 132b/1, 132b/2, 132b/2, 171a/17,
215a/14, 215a/14, 252b/17, 263b/2,
272b/15

o.-sa+(yaramaz ol-) 69a/14
o.-sa+(zāhir ol-) 25b/16
o.-sa+(za`if ol-) 259a/8
o.-sa+(ziyāde ol-) 111b/20
o.-salar 4a/14
o.-salar+(cem` ol-) 108a/1
o.-salar+(ağrķ ol-) 97b/12

o.-salar+(mevşūf ol-) 216b/8
o.-salar+(mu'āvin ol-) 132a/20
o.-salar+(muṭī' ol-) 63a/4
o.-salar+(šābit ol-) 220b/20
o.-salar+(şayru ol-) 74b/20
o.-san+(fāriğ ol-) 258b/8, 258b/9,
258b/10
o.-sanuz 158a/16
o.-sanuz+(cem' ol-) 164a/7
o.-sanuz+(fāriğ ol-) 191b/10
o.-sanuz+(za'if ol-) 120a/21
o.-savuz+(ğālib ol-) 176b/3
o.-sun 11a/6, 20a/12, 21a/3, 24b/13,
25a/10, 28b/3, 32a/13, 40b/19, 110b/22,
119b/12, 119b/13, 119b/13, 119b/13,
125b/15, 130a/18, 130b/23, 133b/20,
141a/20, 141a/20, 151a/15, 151a/23,
153a/18, 165b/8, 174a/23, 174b/1,
174b/16, 179b/11, 179b/11, 179b/4,
179b/4, 185b/13, 207b/16, 215a/2,
216a/21, 216a/21, 216a/21, 244a/4, 270b/7
o.-sun+(‘ahd ol-) 21b/20
o.-sun+(‘ālim ol-) 124b/15
o.-sun+(amān ol-) 177a/11
o.-sun+(‘āşī ol-) 76b/23
o.-sun+(az ol-) 92b/10
o.-sun+(beşāret ol-) 69b/13, 69b/21,
142a/15, 168b/5
o.-sun+(görlü ol-) 175a/7
o.-sun+(hārām ol-) 199a/19
o.-sun+(kāfir ol-) 76b/23, 114a/15
o.-sun+(қанмақлық ol-) 213a/6
o.-sun+(lāzım ol-) 173a/20, 173b/6,
266b/3

o.-sun+(meşğul ol-) 181b/20
o.-sun+(muṭī' ol-) 76b/23, 207a/19
o.-sun+(mü'min ol-) 76b/23,
114a/15
o.-sun+(mürtedi' ol-) 265b/16
o.-sun+(müsülmān ol-) 173a/16
o.-sun+(pāre pāre ol-) 245b/22
o.-sun+(selām ol-) 51a/23, 166a/3
o.-sun+(sulṭān ol-) 50b/8
o.-sun+(taḥrīm ol-) 207b/17
o.-sunlar+(āğāh ol-) 39a/2
o.-sunlar+(cem' ol-) 268b/11
o.-sunlar+(ḥāzır ol-) 247a/11
o.-sunlar+(ıraq ol-) 8a/21
o.-sunlar+(meşğul ol-) 268b/11
o.-sunlar+(münzecir ol-) 150a/19,
233b/16
o.-sunlar+(mürtedi' ve muncerr ol-)
216b/18
o.-uban 113a/6, 211a/9, 250a/19
o.-uban+(dāyim ol-) 212a/4
o.-uban+(gözcı ol-) 221b/21
o.-uban+(ḥor ḥaķır ol-) 60b/5
o.-uban+(ķat ķat ol-) 242b/17
o.-uban+(küfrān-ı ni'me ol-) 263b/2
o.-uban+(muḥliş ol-) 38b/22
o.-uban+(muķaddem ol-) 37a/11
o.-uban+(muṭī' ol-) 66a/19, 66a/22,
66a/22, 135b/4
o.-uban+(mü'min ve münzir ol-)
113a/6
o.-uban+(münķād ol-) 122b/8
o.-uban+(sākin ol-) 212a/4

o.-ucak 19a/22
o.-uñ 60b/18, 75b/6, 158a/15,
158a/15, 161a/19
o.-uñ+(āgāh ol-) 41b/7, 73b/8,
81b/15, 120b/12, 129b/8, 134a/2
o.-uñ+(cem^ʿ ol-) 75b/8
o.-uñ+(dāyim ol-) 237a/13
o.-uñ+(gözci ol-) 243b/9
o.-uñ+(ḥaberdār ol-) 27a/8
o.-uñ+(ḥāzır ol-) 25b/6, 191b/11
o.-uñ+(ıraq ol-) 12a/14
o.-uñ+(meşgūl ol-) 41a/1, 65a/9
o.-un+(muntazır ol-) 147a/4
o.-un+(muṭı^ʿ münkād ol-) 48a/16
o.-uñ+(muṭı^ʿ ol-) 11b/20, 48a/20,
57a/19, 65a/8, 90b/23, 91a/17, 113a/14,
119b/19, 175b/15, 181b/3, 195a/21,
196a/5, 196b/7, 198b/12, 218b/10
o.-uñ+(münkād ol-) 48a/10, 66a/16
o.-uñ+(šābit ol-) 29b/10, 40b/18,
172b/4, 269b/16
o.-uñ+(toprağ ol-) 236a/1
o.-up 4a/20, 4a/22, 17a/9, 25a/12,
43a/23, 46a/20, 55b/16, 62b/6, 69a/4,
80a/2, 88a/4, 90b/1, 92b/12, 97b/11,
100b/8, 108a/1, 109b/3, 110a/16, 110a/18,
111b/5, 112a/7, 115b/14, 124a/4, 125b/5,
128a/17, 128a/5, 130b/23, 143a/15, 143a/2,
144a/18, 151b/7, 153a/23, 153b/23,
159a/16, 159a/18, 165a/13, 180b/17,
181a/5, 186b/9, 188b/18, 191a/12,
193b/23, 202b/13, 202b/20, 210b/8,
214b/17, 216b/9, 221a/17, 226a/13,

242b/18, 244b/1, 249a/4, 264a/15, 264a/8,
268a/19, 271b/16
o.-up+(abise ol-) 197b/13, 197b/15
o.-up+(‘āciz ol-) 17a/4, 22a/21,
52a/18, 203b/3
o.-up+(‘afv ol-) 49b/7
o.-up+(āgāh ol-) 27a/8, 176a/16,
176b/18
o.-up+(‘alaf ol-) 8a/20
o.-up+(artuğ ol-) 8b/2
o.-up+(‘arz ol-) 105a/18
o.-up+(‘āşı ol-) 35b/1, 59b/1,
59b/1, 62b/3, 62b/5, 111a/14, 113b/21,
114a/12, 135a/1, 142b/21, 143a/10,
143a/19, 218b/14, 229a/3
o.-up+(‘avān ol-) 131a/15
o.-up+(azğun ol-) 20b/1
o.-up+(baḥıl ol-) 209b/4
o.-up+(bāṭıl ol-) 112b/13, 114b/15,
115b/14, 120a/7, 153a/10
o.-up+(bay ol-) 157b/14, 181b/9
o.-up+(berı ol-) 36a/13, 65a/17,
100a/4, 109b/14
o.-up+(beyān ol-) 152a/7, 255b/6
o.-up+(bol ol-) 52b/11, 198a/22
o.-up+(cān ol-) 13a/20
o.-up+(cemā^ʿat ol-) 113a/22,
15a/13
o.-up+(cemād ol-) 184a/14
o.-up+(cem^ʿ ol-) 6a/22, 34a/6,
94a/12, 94a/13, 94a/7, 103b/3, 124a/10,
130b/9, 137a/2, 143b/13, 146a/22,
153a/20, 153a/23, 165b/21, 174b/19,

203b/8, 208b/21, 234a/21, 242b/9, 243a/5,
268b/11, 268b/12, 270b/3
o.-up+(çāresiz ol-) 3b/4
o.-up+(da`vet ol-) 120b/13
o.-up+(dāyim ol-) 155a/5, 202a/14
o.-up+(defter ol-) 85a/4, 159b/1
o.-up+(delīl ol-) 7b/7, 121b/10,
121b/9
o.-up+(dervīş ol-) 10a/18, 17b/10,
60a/20
o.-up+(diri ol-) 236b/14
o.-up+(dost ol-) 104a/4
o.-up+(dost yār ol-) 91b/23, 92a/1
o.-up+(düşmān ol-) 119b/6,
254a/13
o.-up+(düşmen ol-) 108a/2,
124a/12, 176a/23, 176b/11
o.-up+(ehl-i ḥaḳ ol-) 189b/23
o.-up+(emīn ol-) 71a/8
o.-up+(epsem ol-) 113a/4
o.-up+(ergen ol-) 90a/2
o.-up+(esīr ol-) 28a/4, 111a/16,
130b/4, 229b/2
o.-up+(evlū ol-) 90a/1
o.-up+(fāriğ ol-) 6b/13, 34b/5,
43b/21, 78b/22, 148b/7, 234a/8, 252a/1
o.-up+(fāsīḳ ol-) 172a/12, 172a/21
o.-up+(fāsīd ol-) 69a/14
o.-up+(fevt ol-) 77b/2, 191b/6,
191b/7, 203a/18
o.-up+(feyz ol-) 42b/1
o.-up+(nār ol-) 1b/21
o.-up+(gāfil ol-) 3a/9, 74a/9,
118a/6, 269a/4

o.-up+(gālib ol-) 64b/22, 77a/7,
118a/16, 162a/14, 171b/17, 176a/19,
185a/17, 187a/11, 210b/3
o.-up+(ğarḳ ol-) 97b/21, 117b/21,
236a/12
o.-up+(girçek ol-) 195b/12
o.-up+(gözci ol-) 234b/21
o.-up+(gümrah ol-) 118b/9,
213b/13
o.-up+(günāhdan pāk ol-) 169b/2
o.-up+(günāhkār ol-) 131a/23
o.-up+(ḥabs ol-) 17a/4
o.-up+(ḥācet ol-) 23a/19, 170a/23
o.-up+(ḥacīl ol-) 134b/12
o.-up+(ḥalef ol-) 109b/17
o.-up+(ḥālī ol-) 192a/8
o.-up+(ḥalka ḥalka ol-) 216b/13
o.-up+(ḥalvet ol-) 31b/8, 61a/4,
148b/6
o.-up+(ḥāmīle ol-) 202a/7
o.-up+(ḥarāb ol-) 77a/9, 95b/6,
253a/10
o.-up+(ḥarīş ol-) 18a/8, 33b/18,
55a/20, 91b/15, 191b/5, 238b/5, 253a/7,
263b/17
o.-up+(ḥāşıl ol-) 98a/10, 102b/16,
102b/7, 128a/5, 144b/12
o.-up+(ḥasta ol-) 125b/3
o.-up+(ḥaşr ol-) 51b/23
o.-up+(ḥāyil ol-) 271a/13
o.-up+(ḥāyin ol-) 138b/3

o.-up+(hāzır ol-) 26a/4, 27a/7,
85a/2, 92b/20, 137b/19, 137b/22, 165b/15,
170b/19, 221b/21

o.-up+(helāk ol-) 63a/19, 143a/22,
154b/19, 168a/6, 173b/17, 212a/6

o.-up+(heybet ol-) 224a/5

o.-up+(hıcāb ol-) 12b/2

o.-up+(hılāf ol-) 93b/3

o.-up+(hoş ol-) 179b/3, 181a/3

o.-up+(hükml ol-) 98a/3

o.-up+(ırağ ol-) 44a/5, 138b/8

o.-up+(ırağ ol-) 80a/17, 120a/17,
256b/17

o.-up+(iki bölük ol-) 74b/5,
139b/22

o.-up+(iki pāre ol-) 153a/22

o.-up+(ímān-ı selāmet ol-) 256a/7

o.-up+(ímān ol-) 71a/18

o.-up+(ímānsuz ol-) 37b/23

o.-up+(inżār ol-) 107a/15

o.-up+(ittibā' ol-) 58b/4

o.-up+(qabıh ol-) 255a/15

o.-up+(qādir ol-) 254a/14

o.-up+(kāfir ol-) 44a/4, 55b/5,
63b/19, 68b/22, 102a/10, 108b/21,
118b/16, 119b/5, 139b/9, 154b/6, 161a/18,
173b/12, 181a/17, 184b/23, 185a/10,
186b/23, 194a/11, 194b/8, 19b/21, 223a/11

o.-up+(qarşu ol-) 267a/10

o.-up+(qāşır ol-) 79a/13

o.-up+(qatı melālet ol-) 121a/10

o.-up+(qatı ol-) 58b/10

o.-up+(qāyim ol-) 54a/11, 76a/8,
101b/15, 123a/9, 217b/22, 258b/10

o.-up+(qāzı ol-) 91b/8

o.-up+(qorqucu ol-) 249a/22

o.-up+(kör ol-) 60a/17, 205b/16

o.-up+(kul ol-) 104b/20

o.-up+(la'net ol-) 90b/19, 118b/21,
225a/4

o.-up+(lāyık ol-) 81a/20, 190a/20

o.-up+(lāzım ol-) 245b/8, 268b/2

o.-up+(mağfıret ol-) 129b/11

o.-up+(mağfūr ol-) 117a/1

o.-up+(mağrūr ol-) 7b/8, 9b/10,
52b/3, 55b/11, 57a/21, 62b/2, 62b/4,
64a/20, 67a/8, 67b/1, 73a/5, 95b/17,
95b/18, 105b/6, 111a/16, 111b/13,
112b/17, 116a/17, 124b/23, 147b/5,
163b/22, 170a/14, 170a/15, 170b/9,
192b/8, 202b/17, 222b/19, 227b/21,
237b/21, 248b/1, 265b/17

o.-up+(mağbüb ol-) 131b/10

o.-up+(mağcüb ol-) 242b/21

o.-up+(mağrüm ol-) 68b/20, 120a/4

o.-up+(mağv ol-) 117a/17, 208b/7

o.-up+(mağzül ol-) 116a/7

o.-up+(mağzün ol-) 98a/23

o.-up+(mağbül ol-) 68b/11

o.-up+(mağhūr ol-) 116a/9

o.-up+(mālik ol-) 84a/17

o.-up+(ma'lüm ol-) 64a/10

o.-up+(manşūr ol-) 116a/9

o.-up+(maṭrūd ol-) 252b/22

o.-up+(māyıl ol-) 159a/20

o.-up+(melül ol-) 43a/18, 53a/4,
129a/22

o.-up+(mel'un ol-) 241a/4

o.-up+(menşür ol-) 90b/21

o.-up+(merdūd ol-) 117b/14

o.-up+(meşgūl ol-) 34a/12, 62a/21,
73b/17, 80a/13, 87a/9, 94b/2, 112b/12,
118b/2, 137b/3, 139b/13, 139b/16,
141a/19, 189a/11, 193b/6, 216b/3, 254a/4

o.-up+(mezmūm ħor ol-) 211a/13

o.-up+(mu'ākab ol-) 201a/6

o.-up+(mu'āvin ol-) 87b/18,
123b/13, 189b/14, 189b/15

o.-up+(mūcizāt ol-) 221b/19

o.-up+(muḥāb ol-) 165b/19

o.-up+(muḥalled ol-) 109b/20,
242b/22

o.-up+(muḥkem ol-) 132a/21,
188a/12

o.-up+(muḥliş ol-) 135b/19

o.-up+(muḥarrer ol-) 237b/16

o.-up+(muḥīm ol-) 268b/10

o.-up+(muḥtedī ol-) 109b/7

o.-up+(muntaẓır ol-) 100b/17,
197b/12, 210a/15

o.-up+(murāqab ol-) 190b/16

o.-up+(muşāhib ol-) 41b/18,
146a/16

o.-up+(musallaḥ ol-) 213a/20

o.-up+(muşavver ol-) 210a/14

o.-up+(muşırr ol-) 123b/3

o.-up+(muṭı' ol-) 10a/15, 22b/14,
23a/21, 23a/4, 29b/5, 30b/22, 48a/10,

48b/1, 48b/5, 51a/12, 53b/5, 66b/5, 70b/13,
97a/22, 98b/6, 115b/1, 118a/22, 119a/1,
123b/23, 125a/19, 141a/11, 146a/19,
167b/15, 171a/1, 175a/14, 179b/2,
181b/18, 195b/1, 229a/3, 240b/14

o.-up+(mutta'ız ol-) 33b/19, 90a/9,
190b/9, 238b/9

o.-up+(muṭṭalı' ol-) 57a/12, 239a/1

o.-up+(mūbtelā ol-) 17b/3, 146b/14

o.-up+(mūḳārin ol-) 87b/20

o.-up+(mūkeddī ol-) 91b/12

o.-up+(mūkerrem ol-) 252b/22

o.-up+(mūkerrem ve mu'azzez ol-)
18b/13

o.-up+(mūlākı ol-) 244a/3

o.-up+(mūlāzım ol-) 134a/22

o.-up+(mūlzem ol-) 107b/2

o.-up+(mū'min ol-) 53a/10, 146a/3,
186b/15, 194a/9

o.-up+(mūnevver ol-) 109a/16

o.-up+(mūnfekk ol-) 261b/2,
261b/5

o.-up+(mūnhezim ol-) 115b/13

o.-up+(mūnḳād ol-) 25a/23, 65a/18,
66a/18, 244b/7

o.-up+(mūnķir ol-) 105b/8

o.-up+(mūnşev ol-) 272a/10

o.-up+(mūnzecir ol-) 30a/11,
153b/22, 253a/7

o.-up+(mūrted ol-) 185a/1, 187a/10

o.-up+(mūsırr ol-) 56a/18, 83b/2

o.-up+(mūstaḥaḳḳ ol-) 118b/7,
203a/4

o.-up+(mūstecel ol-) 33b/21

o.-up+(müstevî ol-) 149a/1
o.-up+(müstevlî ol-) 148b/21
o.-up+(müsülmân ol-) 187a/17,
188b/20, 190a/17
o.-up+(müştâķ ol-) 118a/13
o.-up+(müteferrik ol-) 71a/22,
91a/21, 91a/22
o.-up+(mütegayyir ol-) 84b/15,
121b/17, 170b/2
o.-up+(mütenebbih ol-) 12a/17,
33a/18, 35a/17, 62b/4, 68a/4, 114b/20,
123b/16, 192a/6, 255b/2
o.-up+(müvekkel ol-) 15a/18
o.-up+(müzeyyen ol-) 42a/15
o.-up+(naķl ol-) 102b/3
o.-up+(nevmîd ol-) 23a/21, 251b/8
o.-up+(nür ol-) 43a/11, 142b/18
o.-up+(pâk ol-) 189b/19
o.-up+(pâre ol-) 245b/14
o.-up+(pâre pâre ol-) 50b/4, 140a/5,
234b/17, 253a/9
o.-up+(perâkende ol-) 75b/14,
193b/7, 244a/20, 262b/10
o.-up+(perhîzkâr ol-) 256b/16
o.-up+(peşimân ol-) 164b/15,
173a/15
o.-up+(peşmân ol-) 52a/17,
139b/18, 193b/12, 195b/3, 201a/11,
209a/17, 209b/1
o.-up+(peygâmbir ol-) 24a/16
o.-up+(pîr ol-) 259a/8
o.-up+(pişmân ol-) 138a/16
o.-up+(râĥat ol-) 139b/6
o.-up+(raĥmet ol-) 9b/10

o.-up+(râyic ol-) 265a/18
o.-up+(râzî ol-) 23b/6, 39b/22,
110a/19, 111a/11, 125b/17, 132a/11,
135a/1, 171a/17, 179b/4, 211a/16, 231a/16,
233a/22, 255b/15
o.-up+(revân ol-) 160a/9, 250a/2,
250a/3
o.-up+(rüşen ol-) 240b/8
o.-up+(rüşvây ol-) 109b/1, 138a/4
o.-up+(şâbit ol-) 86a/9, 87b/2,
103a/12, 103b/23, 136b/16, 189b/10,
202a/15, 269b/17
o.-up+(şâfî ol-) 177b/12
o.-up+(şaf ol-) 235b/10
o.-up+(şagîr ol-) 87b/23, 88a/5
o.-up+(şag ol-) 6a/2, 35b/22
o.-up+(şag selâmet ol-) 210b/8
o.-up+(sâkin ol-) 43a/1, 127a/3,
248b/22, 252a/5
o.-up+(şavâb ol-) 173a/17
o.-up+(sebeeb ol-) 87a/14, 210b/20,
218b/22
o.-up+(selâmet ol-) 1b/17, 63a/4,
113a/12
o.-up+(serkeş ol-) 66b/3, 237a/1,
238a/4
o.-up+(sevgülü ol-) 86a/2, 259b/12
o.-up+(şulb ol-) 124b/14
o.-up+(sulţân ol-) 60a/21
o.-up+(süst ol-) 70b/18
o.-up+(şâd ol-) 46b/15, 82a/15,
108a/23, 146a/7, 209a/10
o.-up+(şâh ol-) 2a/8
o.-up+(şâz ol-) 244a/14

o.-up+(şefî' ol-) 2a/15
o.-up+(şifâ ol-) 102b/4
o.-up+(tâbi' ol-) 129b/5
o.-up+(tâğî ol-) 81a/15, 143a/8,
252a/23, 260a/11
o.-up+(tâğ ol-) 78b/20
o.-up+(tamâm ol-) 42a/19, 193b/20,
197b/13, 196b/17
o.-up+(ta' zîm ol-) 117b/9
o.-up+(tebdîl ol-) 50b/5
o.-up+(tebdîl tağyîr ol-) 138b/12
o.-up+(te' cîl ol-) 232a/6
o.-up+(te' hîr ol-) 232a/8
o.-up+(temyîz ol-) 202b/18
o.-up+(tenbîh ol-) 151b/2
o.-up+(toprağ ol-) 164a/3, 236a/1,
236a/2
o.-up+(toz ol-) 248a/22
o.-up+(tund ol-) 232a/3
o.-up+(turş ol-) 225a/6, 230a/12
o.-up+(turş u kabîh ol-) 228a/2
o.-up+(vâki' ol-) 30b/6, 37a/17,
66b/19, 77b/13, 78a/8, 101b/18, 132b/1,
169a/18, 219a/3
o.-up+(vâşîl ol-) 100a/21
o.-up+(vâzih ol-) 244b/8
o.-up+(va' z naşîhat ol-) 153b/21
o.-up+(vesîle ol-) 104a/21, 104a/23
o.-up+(yahûdî ol-) 172a/10
o.-up+(yardımcı ol-) 120a/17
o.-up+(yâr ol-) 92a/2
o.-up+(yoğlu ol-) 10a/11
o.-up+(yoğ ol-) 93a/17

o.-up+(yoldaş ol-) 174b/19
o.-up+(yülüdici ol-) 127a/21
o.-up+(zâhid ol-) 43b/21
o.-up+(zâhir ol-) 106a/21, 116b/8,
206a/14, 238a/1
o.-up+(zâl gümrâh ol-) 91b/18
o.-up+(zâlim ol-) 47a/5, 109a/6,
132a/15
o.-up+(zâyil ol-) 61b/21
o.-up+(zelîl ol-) 236b/12
o.-up+(ziyâde ol-) 47a/23, 117b/2
o.-up+(ziyânkâr ol-) 181b/13,
200a/14, 200a/20
o.-updı+(müştâk ol-) 118a/12
ol.-updur 1b/22
o.-updur+(ğâlib ol-) 32a/13
o.-updur+(sirişte ol-) 43a/5
o.-ur 2a/19, 2a/20, 2a/21, 2b/16,
2b/18, 3a/1, 3a/6, 3a/14, 3a/20, 3b/9,
3b/12, 4a/5, 5a/9, 14b/6, 8a/16, 11b/17,
14b/9, 25a/23, 28b/17, 28b/18, 28b/20,
29a/7, 30b/6, 36b/13, 36b/7, 37b/12,
39b/13, 40a/19, 40b/3, 41b/2, 42b/4, 42b/6,
44a/12, 46a/23, 48b/21, 48b/21, 49a/7,
52a/7, 53a/23, 53b/1, 57b/5, 59a/16, 59b/9,
60b/18, 62a/4, 62a/5, 63b/1, 64a/4, 68b/4,
69a/11, 71a/23, 72a/21, 74a/2, 79a/3,
79a/4, 82a/1, 84b/15, 85b/23, 86b/3, 88b/7,
92a/3, 95a/18, 96a/16, 101b/19, 101b/19,
101b/3, 104a/4, 104b/18, 104b/20,
110a/10, 110a/14, 110a/14, 110a/15,
110a/9, 111a/4, 111a/5, 113b/3, 114a/11,
114a/14, 114a/14, 116b/1, 118b/3,
121a/15, 122a/5, 125b/10, 125b/10,

125b/10, 126a/7, 129a/16, 129b/9,
130a/14, 131b/16, 132a/19, 132a/23,
132b/20, 136b/2, 142a/18, 144a/15,
144a/16, 144a/17, 160a/14, 161b/13,
162a/7, 167a/15, 169b/22, 172a/15,
172a/20, 173b/16, 180a/2, 185a/14,
188b/18, 188b/19, 191a/18, 194a/23,
196a/6, 196a/7, 196b/15, 196b/17,
199b/22, 202a/2, 203a/6, 203b/14, 205a/9,
208a/13, 208b/7, 209b/16, 209b/7,
210b/23, 211b/18, 212a/7, 215a/2,
216a/10, 215b/16, 216b/21, 216b/8,
217a/19, 222b/5, 222b/7, 223a/19,
225a/13, 230a/13, 230b/15, 231a/17,
233b/9, 235a/5, 236a/13, 240a/2, 240b/22,
248b/16, 249a/5, 255a/19, 256b/22,
259a/2, 263b/13, 264a/17, 264b/15,
265a/11, 265a/23, 265b/18, 271b/9,
272a/13, 272b/23, 273a/12

o.-ur+(‘adl ol-) 111a/3

o.-ur+(‘afv ol-) 137b/23

o.-ur+(‘āmm ol-) 255b/16

o.-ur+(arıraq ol-) 224a/14

o.-ur+(‘azāb ol-) 40a/7, 80a/18,

249b/11

o.-ur+(‘azım ol-) 213b/6

o.-ur+(baħs ol-) 69a/14

o.-ur+(bāṭıl ol-) 83a/22

o.-ur+(bāyin ol-) 186b/21

o.-ur+(belürsüz ol-) 170b/9

o.-ur+(berāber ol-) 262a/10

o.-ur+(boş ol-) 83a/22

o.-ur+(cārı ol-) 8b/19

o.-ur+(cehennemı ol-) 72a/20,
139b/9

o.-ur+(cem‘ ol-) 222b/6

o.-ur+(dost ol-) 70a/15, 104a/4

o.-ur+(düşhār ol-) 254b/11

o.-ur+(eksük ol-) 111a/3

o.-ur+(emın ol-) 88a/18

o.-ur+(fāriğ ol-) 43b/13

o.-ur+(fāyide ol-) 92a/4

o.-ur+(fevt ol-) 151a/20

o.-ur+(firāğ ol-) 228a/10, 228a/10

o.-ur+(fitne ol-) 155b/9

o.-ur+(ğālib ol-) 265b/23

o.-ur+(ğarğ ol-) 236a/15

o.-ur+(ğāyib ol-) 247a/21

o.-ur+(ğidā ol-) 157b/19, 161a/4,

169b/6

o.-ur+(ğubār ol-) 96a/15

o.-ur+(günāhkār ol-) 130a/18,

196b/9

o.-ur+(günāh ol-) 4b/11, 133a/19

o.-ur+(ħaķıķat ol-) 64a/22

o.-ur+(ħarāb ol-) 129b/7

o.-ur+(ħarām murdār mubāħ ol-)

2b/3

o.-ur+(ħarām ol-) 173a/7, 191a/20

o.-ur+(ħāşıl ol-) 4a/13, 6b/14,

49a/2, 57a/6, 65a/22, 102a/3, 116a/21,

129b/12, 137b/9, 139a/11, 157b/18,

174b/20, 174b/21, 240a/6, 241b/4,

249b/16, 259a/7

o.-ur+(ħasret ol-) 253a/19

o.-ur+(ħasta ol-) 223b/7

o.-ur+(ḥaşr ol-) 247b/11
o.-ur+(ḥāviye ol-) 264a/15
o.-ur+(hebā-yı menşür ol-) 49b/15
o.-ur+(helāk ol-) 37b/13, 42a/17,
43b/15, 102a/14, 170b/3
o.-ur+(ḥelāl ol-) 173a/9, 197b/20
o.-ur+(ḥor ḥaķır ol-) 49b/18
o.-ur+(ḥoş ol-) 245a/23
o.-ur+(ḥürmetsiz ol-) 26b/23
o.-ur+(ıraķ ol-) 72b/22, 118b/7
o.-ur+(iḥsān ol-) 24a/4
o.-ur+(‘iķāb ol-) 106a/6
o.-ur+(‘izzet ü kerāmet ol-)
209b/16
o.-ur+(kāfir ol-) 72a/20, 83a/22,
117a/17, 129a/16, 215b/13, 229a/4
o.-ur+(ķarın ol-) 87a/21
o.-ur+(ķatı müşķül ol-) 80b/9
o.-ur+(ķatı ol-) 180b/14
o.-ur+(ķul ol-) 111a/16
o.-ur+(ķuvvet-i ğidā ol-) 169b/9
o.-ur+(ķuvvet ol-) 247b/15
o.-ur+(lāyık ol-) 51b/18
o.-ur+(lāzım ol-) 80a/18, 151a/6
o.-ur+(maḥrūm ol-) 47b/2
o.-ur+(ma‘lūm ol-) 211b/17
o.-ur+(ma‘mūr ol-) 129b/6
o.-ur+(maṭrūd ol-) 117b/14
o.-ur+(māyil ol-) 159a/18, 159a/18,
159a/19
o.-ur+(merdūd ol-) 53b/1
o.-ur+(meşğül ol-) 46a/15, 47b/2,
68a/22, 82b/15, 225b/21

o.-ur+(mu‘āķab ol-) 152a/8
o.-ur+(mu‘azzeb ol-) 85b/23
o.-ur+(muntazır ol-) 234b/22
o.-ur+(mutaşarrıf ol-) 184a/13
o.-ur+(muṭı‘ ol-) 171b/16
o.-ur+(mübtelā ol-) 104a/23
o.-ur+(mümtedd ol-) 240b/8
o.-ur+(mürāyi ol-) 120a/7
o.-ur+(müstahaķķ ol-) 53a/10,
104a/22
o.-ur+(müstecāb ol-) 110b/22
o.-ur+(müşrik ol-) 79a/4
o.-ur+(müte‘ellim ol-) 266a/1
o.-ur+(müteğayyir ol-) 54a/19
o.-ur+(naķş ol-) 259a/2
o.-ur+(naşıḥat ol-) 215b/17
o.-ur+(nāzil ol-) 205a/6
o.-ur+(nevmıd ol-) 72b/11
o.-ur+(nūr ol-) 244a/22
o.-ur+(pır ol-) 164b/3
o.-ur+(rāḥat ol-) 58b/12
o.-ur+(rāzı ol-) 167b/14
o.-ur+(rūşen ol-) 8b/8, 240b/7
o.-ur+(şalāḥ ol-) 82b/6
o.-ur+(şāliḥ ol-) 129b/6
o.-ur+(şavāb ol-) 169b/19
o.-ur+(sebeb ol-) 39b/2, 101b/1,
254b/11
o.-ur+(sekerāt-ı mevt ol-) 228a/13
o.-ur+(selāmet ol-) 43b/17, 72a/10
o.-ur+(sevāb ol-) 4b/9, 4b/18,
106a/6, 169b/17, 169b/22, 191b/13, 241b/2
o.-ur+(sevgülü ol-) 240a/2

o.-ur+(su‘āl ol-) 159b/4
o.-ur+(şāz ol-) 170b/1
o.-ur+(tābi‘ ol-) 129b/7
o.-ur+(tağyır ol-) 50b/4, 160a/9
o.-ur+(tamām ol-) 197b/18,
197b/20
o.-ur+(ṭavīl ol-) 45a/22
o.-ur+(tenākuş ol-) 217b/9
o.-ur+(tizcek ol-) 81b/23
o.-ur+(tíz ol-) 248b/17
o.-ur+(‘uķūbet ol-) 24a/5
o.-ur+(ulu ve hūrmetlü ol-) 86b/2
o.-ur+(uzun ol-) 155a/8
o.-ur+(vācib ol-) 45b/20, 110a/15,
173b/1, 193b/18, 193b/19, 193b/20,
257b/15
o.-ur+(vāķi‘ ol-) 68b/18, 74a/4,
116a/10, 116a/11, 148a/11, 165b/17,
171a/6, 196b/9, 197b/8, 210b/20, 214b/5,
228a/14, 236b/12, 259b/11, 272b/22,
272b/8
o.-ur+(vaķt ol-) 76b/12, 141a/10,
223a/19
o.-ur+(yaķın ol-) 42b/22, 59a/15,
110a/8, 203b/23
o.-ur+(yalancı ol-) 151b/19
o.-ur+(yaramaz ol-) 116b/19
o.-ur+(yār ol-) 176b/11
o.-ur+(yigid ol-) 170b/5
o.-ur+(zāhir ol-) 138a/10, 211b/17,
239b/20, 247b/10
o.-ur+(za‘if ol-) 96a/14
o.-ur+(żarar ol-) 238b/12
o.-ur+(zāyil ol-) 187a/1

o.-ur+(zāyi‘ ol-) 119b/23, 120a/7,
144a/16
o.-ur+(ziyāde ol-) 111a/3, 163b/2,
169b/15, 169b/15
o.-ur+(ziyānkār ol-) 68b/5
o.-ur+(ziyān ol-) 119b/9
o.-urdı 142b/17, 145b/18, 165b/6,
199a/15, 211a/23, 211b/1, 223b/2,
240a/16, 268b/6
o.-urdı+(hāzır ol-) 207a/20
o.-urdı+(kāfir ol-) 140b/20
o.-urdı+(muşāhib ol-) 34b/14
o.-urdı+(pāre pāre ol-) 254a/12
o.-urdı+(ṭalaķ ol-) 173a/12
o.-urdı+(ulu ol-) 89a/8
o.-urdı+(vaķt ol-) 207b/9, 207b/13,
207b/14
o.-urdı+(ziyān ol-) 91b/14
o.-urduk 28a/2
o.-urduk+(mü‘min ol-) 48b/2
o.-urdum+(hāzır ol-) 19b/8
o.-urdunuz+(kāfir ol-) 54a/10
o.-urıdı+(delīl ol-) 266b/9
o.-urıdı+(nūr ol-) 237a/9
o.-urın 7a/16
o.-urısa 109a/12, 218b/9
o.-urlar 80b/12, 81b/15, 133a/8,
137b/19, 137b/21, 146a/9, 148a/11,
186b/1, 220b/19, 229a/1, 264a/1, 269a/18
o.-urlar+(cem‘ ol-) 13b/23, 24b/20,
224b/16
o.-urlar+(emīn ol-) 273a/19
o.-urlar+(hāmīle ol-) 72a/18
o.-urlar+(helāk ol-) 135a/14

o.-urlar+(ıraq ol-) 205b/13, 248b/19
o.-urlar+(kâfir ol-) 82a/18, 156b/16
o.-urlar+(mağlûb ol-) 116a/9
o.-urlar+(mağrûr ol-) 12b/12,
86b/14
o.-urlar+(meşğûl ol-) 43a/2,
117a/21, 249b/21
o.-urlar+(mu'azzeb ol-) 173b/17,
242a/1
o.-urlar+(muntazır ol-) 91b/3,
117b/4
o.-urlar+(râhat ol-) 254a/7
o.-urlar+(şâd ol-) 98b/1
o.-urlar+(şerik ol-) 17b/23
o.-urlar+(tâğî ve 'âşî ol-) 260a/9
o.-urlar+(zâhir ol-) 240b/6
o.-urlar+(ziyânkâr ol-) 63b/20
o.-urlardı 163b/23, 220a/10
o.-urlardı+('âşî ol-) 78b/20
o.-urlardı+(cem' ol-) 13b/22,
13b/23
o.-urlardı+(kâfir ol-) 201a/18
o.-urlardı+(meşğûl ol-) 141a/18
o.-urlardı+(şag ol-) 181a/7
o.-urlardı+(meşğûl ol-) 262b/18,
262b/18
o.-urlarısa 178a/5
o.-urlarsa 174a/14, 176a/8, 181a/8,
187b/8
o.-urlarsa+(küfrân-ı ni'met ol-)
161b/4
o.-urlarsa+(pîr ol-) 65a/23
o.-urmuş 59a/10, 61b/23
o.-urmuş+(zâyi' ol-) 72b/5

o.-ursa 26b/9, 39b/22, 3a/22, 48a/6,
4b/17, 55b/22, 56a/21, 60a/14, 60a/19,
60a/20, 60a/9, 70a/21, 72b/16, 90b/11,
92a/18, 92a/22, 95b/5, 96b/20, 104b/2,
109a/13, 111a/4, 111a/5, 117a/4, 120a/3,
121a/4, 121a/4, 122a/18, 124a/14, 130a/11,
130a/12, 130a/16, 131a/23, 131a/3,
131b/17, 132b/2, 133a/2, 151a/20, 151b/1,
169b/18, 169b/22, 170b/21, 172a/15,
173b/1, 176b/12, 185a/13, 185a/15,
185a/17, 186a/5, 196a/22, 196a/22,
196b/16, 196b/19, 197a/2, 197a/3, 197a/3,
197b/14, 197b/15, 197b/16, 197b/23,
199a/10, 199a/12, 199a/8, 205b/11,
206b/1, 206b/5, 206b/5, 206b/9, 207b/11,
207b/5, 207b/8, 210a/2, 215b/11, 215b/14,
215b/18, 215b/19, 21b/7, 229b/6, 236b/16,
240a/3, 245b/17, 250a/3, 251b/22, 256a/8,
256a/9, 256a/9, 257a/10, 260b/3, 260b/4,
262b/20, 265a/7
o.-ursa+(çirak ol-) 134b/4
o.-ursa+(gerçek ol-) 33b/7
o.-ursa+(günâh ol-) 4b/10, 241b/4
o.-ursa+(hâmile ol-) 197b/19
o.-ursa+(keşf ol-) 96b/10
o.-ursa+(lâyık ol-) 109a/11
o.-ursa+(mağşûd ol-) 204b/18
o.-ursa+(mâlik ol-) 74a/2
o.-ursa+(menfa'at ol-) 248b/15
o.-ursa+(muhsine ol-) 227a/7
o.-ursa+(murâd ol-) 273a/11
o.-ursa+(müsü'e ol-) 227a/8
o.-ursa+(müyesser ol-) 223b/6
o.-ursa+(râzî ol-) 198a/20

o.-ursa+(revā ol-) 90a/18
o.-ursa+(sevāb ol-) 4b/9, 170a/2,
241b/2
o.-ursa+(ziyāde ol-) 215b/11
o.-ursam 7a/12, 36a/9, 108a/13
o.-ursan 43a/8, 45b/17, 49b/10,
104a/2, 113b/2, 203b/2, 212b/13, 219a/10
o.-ursañuz 97a/23, 97a/23, 120b/4,
120b/4, 125a/21, 129a/4, 143b/21,
152b/16, 153a/4, 195b/5, 196a/10,
198a/17, 210a/17, 218a/8, 223a/11
o.-ursañuz+(muṭī' ol-) 135a/22,
198b/2
o.-ursañuz+(yardımcı ol-) 199b/21
o.-ursavuz 96b/19, 104a/13, 148a/7,
155b/1, 193a/20
o.-ursın 14a/6
o.-ursız 48a/14, 65b/3, 172a/17,
200a/15, 205a/13, 205a/3, 205a/4, 205a/7,
205a/8
o.-ursız+(aşı ol-) 200a/3
o.-ursız+(helāk ol-) 131b/1
o.-ursız+(melūl ol-) 127b/1, 147b/8
o.-ursız+(münkir ol-) 232a/19
o.-ursız+(müntefī' ol-) 83b/23
o.-ursız+(nevmīd ol-) 107b/22
o.-ursız+(şād ol-) 147b/8
o.-uruz 104a/13

[=5100]

olabil-: Olabilmek.

o.-eler 76b/18

[=1]

olar: Onlar.

o. 4a/7, 6a/5, 76a/4, 62a/21,
113a/20, 124a/19, 127a/15, 142a/5, 142a/9,
144a/2, 168b/20, 168b/21, 174a/2,
178a/11, 188b/16, 190a/18, 191b/22,
194a/9, 209a/3, 20a/20, 210a/15, 210b/6,
217a/6, 219b/5, 220b/14, 220b/23,
221b/11, 221b/8, 225b/20, 226a/15,
226a/17, 226b/22, 231b/19, 232a/7,
233a/13, 234b/10, 234b/11, 234b/9,
236b/3, 237a/14, 238a/20, 238b/4, 239a/6,
242a/1, 243a/20, 243a/22, 246b/14,
247b/20, 249b/2, 249b/5, 254a/7, 256a/22,
256b/5, 260b/23, 261b/9, 262a/5, 262a/5,
262a/6, 262a/8, 262b/10, 266a/12, 267b/7,
268a/11, 270b/6, 271b/11

o.+a 122a/8, 130a/20, 130b/12,
175b/20, 180b/3, 210a/8, 220b/17,
220b/17, 220b/20, 223a/21, 223a/21,
227b/2, 228b/21, 232b/21, 233b/12,
235a/10, 235a/21, 235a/9, 238b/12,
246b/12, 248b/16, 252b/2, 255b/9,
257a/11, 268b/16, 270a/2, 272a/21

o.+dan 39a/5, 110a/6, 112b/23,
122a/21, 125b/17, 126b/17, 143b/13,
147b/22, 160b/6, 161b/4, 162b/1, 184b/21,
191a/23, 193a/3, 211a/7, 225a/19, 262a/15,
268b/15, 268b/9, 268b/9

o.+dı 165b/9, 219b/22, 223b/2

o.+dur 129b/4, 161b/23, 215a/20,
220b/13, 234b/12, 246a/20

o.+ı 112b/13, 217a/16, 217b/11,
218b/17, 219a/4, 232b/16, 243b/2, 272b/18

o.+ınçün 231b/13

o.+ınla 215b/11

o.+uñ 147b/5, 155b/10, 174a/13,
225a/18, 226a/20, 232b/15, 239a/6,
251a/16, 255a/2, 259a/20, 264b/2, 268a/9,
272b/19

o.+uñçün 229b/6

o.+uñıla 266b/23

[=146]

olıcı: Olan. bk. **olucu**

o.+lar 164b/4

[=1]

olın-: Olunmak.

o.-a+(‘afv olın-) 244a/7, 258a/15

o.-a+(‘azāb olın-) 220b/10, 224b/13

o.-a+(cezā olın-) 227b/4, 235a/9

o.-a+(emr olın-) 125a/18, 232b/19,
264a/10

o.-a+(faşl olın-) 233a/7

o.-a+(ḥavāle olın-) 159a/12,

159b/15

o.-a+(ilḥāḥ olın-) 224b/11

o.-a+(inhizām olın-) 126a/19

o.-a+(ḫabūl olın-) 174b/5

o.-a+(ḫaṭ‘ olın-) 231b/20

o.-a+(men‘ olın-) 103a/4

o.-a+(mu‘āyene olın-) 56b/13

o.-a+(mükāfāt olın-) 227b/6

o.-a+(nidā olın-) 11b/10, 16b/21,
191a/21, 233a/7, 253b/10

o.-a+(nuşret olın-) 126a/19

o.-a+(salbolın-) 256a/5

o.-a+(te‘ḥir olın-) 217b/12

o.-a+(temyíz olın-) 225b/5

o.-a+(terbiyet olın-) 84b/21

o.-a+(tevfik olın-) 73a/2

o.-a+(‘uḫūbet olın-) 251b/20

o.-a+(vāḫi‘ olın-) 172a/23

o.-acak+(ḫabūl olın-) 76b/20,
201a/5

o.-acak+(nuşret olın-) 180b/4

o.-acak+(ta‘zīm olın-) 129a/8

o.-alar+(‘arż olın-) 111a/8

o.-alar+(da‘vet olın-) 210a/11

o.-an 50b/19, 66b/10, 78a/17,
112b/6, 203b/12

o.-an+(emr olın-) 152a/9

o.-an+(farż olın-) 216a/13, 223b/17,
223b/18

o.-an+(ḡiybet olın-) 134a/20

o.-an+(muḫadder olın-) 61b/21

o.-an+(nehy olın-) 133a/19

o.-an+(tebdil olın-) 247b/7

o.-an+(va‘de olın-) 94b/2, 138a/12,
138a/13, 140b/11, 141b/14, 221b/15,
223a/3, 256a/12, 261b/2

o.-an+(vaḥy olın-) 221b/2, 222a/2

o.-an+(vaşf olın-) 19b/19, 231a/11,
261b/17

o.-an+(żikr olın-) 101a/9, 101b/7,
173b/11, 216a/9, 216b/8, 240b/1, 241a/20,
243a/16

o.-anlar+(żikr olın-) 66b/13

o.-anlardur+(żikr olın-) 160b/11

o.-anlayın+(żikr olın-) 100a/11

o.-asın+(‘itāb olın-) 23b/15

o.-asız+(‘arż olın-) 212b/17

o.-asız+(da‘vet olın-) 125a/15

o.-dı+(beyān olın-) 220a/5

o.-dı+(rivāyet alın-) 24a/22,
73b/14, 219b/1, 272a/15
o.-dı+(taḳdīr alın-) 38b/20, 64a/5,
206b/23, 217b/12
o.-dı+(vaḥy alın-) 257a/6
o.-dı+(ẓikr alın-) 166a/9, 198a/1,
223a/15
o.-duḡuñuz+(su‘āl alın-) 264b/13
o.-duḡ+(men‘ alın-) 219b/10
o.-duḡdan+(beyān alın-) 119b/7
o.-duḡdan+(fāriḡ alın-) 240a/13
o.-duḡdan+(ẓikr alın-) 259a/19
o.-dum+(emr alın-) 76a/11
o.-ısar+(cezā alın-) 111a/13
o.-ısar+(mücāzāt alın-) 103b/4
o.-madı+(miḡdār alın-) 212a/10
o.-maḡdan+(ḥisāb alın-) 238a/7
o.-maz 207a/15
o.-maz+(‘azāb alın-) 40a/2,
152a/16
o.-maz+(def‘ alın-) 39a/17
o.-maz+(divān alın-) 260a/3
o.-maz+(emīn alın-) 224a/14
o.-maz+(ḡabūl alın-) 2b/21, 63b/14,
78b/1, 78b/3, 168a/21, 169a/6
o.-maz+(maḡfūz alın-) 260a/3
o.-maz+(maḡbūl alın-) 63b/16
o.-maz+(men‘ alın-) 267b/5
o.-maz+(minnet alın-) 244b/15
o.-maz+(mu‘āḡab alın-) 125b/4
o.-maz+(mu‘teber alın-) 63b/15
o.-maz+(naḡṣ alın-) 120a/22,
244b/16

o.-maz+(taḡyīr alın-) 2b/6
o.-maz+(taḡfīf alın-) 78b/17
o.-maz+(tebdīl alın-) 2b/5
o.-maz+(tedārūk alın-) 253a/18
o.-maz+(te‘ḥīr alın-) 217b/9,
217b/13
o.-maz+(‘uḡūbet alın-) 152a/8
o.-maz+(vaḥy alın-) 37b/12
o.-maz+(ẓabṭ alın-) 260a/4
o.-maz+(ẓikr alın-) 130a/23
o.-maz+(ẓulm hayf ol-) 120a/23
o.-mazdı+(ḥisāb alın-) 24a/19
o.-mazuz+(cezā alın-) 165b/19
o.-mişdur 36b/14
o.-mişdur+(beyān alın-) 64a/10
o.-mişdur+(ḥūkm alın-) 2b/4
o.-mişdur+(va‘de alın-) 139a/4
o.-mişlardandur+(iḡtiyār alın-) 36b/1
o.-sa+(‘arz alın-) 252b/5
o.-sa+(beyān alın-) 263b/19
o.-sa+(fetḡ alın-) 270a/9
o.-sa+(ḥisāb alın-) 234a/21
o.-sun+(la‘net alın-) 239a/5
o.-up 76a/2
o.-up+(cem‘ alın-) 263b/18
o.-up+(ḥūkm alın-) 52a/7, 64a/4,
153b/17, 153b/18
o.-up+(ḥūkūm alın-) 153b/18
o.-up+(‘icābet alın-) 110b/21
o.-up+(i‘tibār alın-) 111a/21
o.-up+(ḡabūl alın-) 55a/4, 219a/22,
219a/23, 231a/12

o.-up+(la'net olun-) 141a/4, 245a/3
o.-up+(maḳbūl olun-) 117b/13
o.-up+(medḥ olun-) 269a/8
o.-up+(meṣḡūl olun-) 11a/16
o.-up+(muḥāsebe olun-) 260a/12
o.-up+(nez' olun-) 188b/21
o.-up+(nidā olun-) 71b/23, 72a/21
o.-up+(ṣaḥīfe olun-) 145a/1
o.-up+(setr olun-) 157a/4
o.-up+(taḳdīr olun-) 46a/12
o.-up+(zélīl olun-) 16b/4
o.-ur 11a/8, 221a/11
o.-ur+(ʿafv olun-) 78b/1, 120a/1,
151a/9
o.-ur+(ʿarz olun-) 58a/14, 58a/15,
58a/18, 149b/1, 212b/19, 236a/13
o.-ur+(ʿaṭf olun-) 28b/17
o.-ur+(ʿazāb olun-) 19b/15
o.-ur+(beyān olun-) 42b/21
o.-ur+(bünyād olun-) 136b/3
o.-ur+(cezā olun-) 57b/7, 201a/18
o.-ur+(edā olun-) 216a/13, 216a/14
o.-ur+(emr olun-) 264a/15
o.-ur+(fehm olun-) 18a/2
o.-ur+(ḥisāb olun-) 252b/8, 252b/9,
252b/9, 252b/10
o.-ur+(ḥükm olun-) 95b/4, 187a/7
o.-ur+(ibtilā olun-) 47a/19
o.-ur+(iḳrām olun-) 216b/9
o.-ur+(inhizām olun-) 116a/10
o.-ur+(ḳabūl olun-) 2b/18, 169a/6,
174b/4

o.-ur+(mu'āḳab olun-) 40a/2,
133a/19
o.-ur+(nehy olun-) 187a/1
o.-ur+(redd olun-) 72a/16
o.-ur+(rivayet olun-) 107a/23
o.-ur+(su'āl olun-) 265a/4
o.-ur+(ta'cīl olun-) 263a/2, 263a/5
o.-ur+(taḳdīr olun-) 77a/4
o.-ur+(taḳsīm olun-) 94b/15
o.-ur+(terbiyet olun-) 194a/4
o.-ur+(ʿuḳūbet olun-) 120a/3
o.-ur+(vaḥy olun-) 65a/15, 108b/3,
148b/18
o.-ur+(ziyāde olun-) 169b/13
o.-urdi+(cem' olun-) 30b/22
o.-urdi+(tamām olun-) 76a/3
o.-urduñuz+(vaz olun-) 6b/17
o.-urlar+(ʿazāb olun-) 243a/11
o.-urlar+(cezā olun-) 11a/7
o.-ursa+(emr olun-) 125a/23
o.-ursız+(cezā olun-) 27b/9
[=227]
olmaḳlıḡ: Olma, meydana gelme.
o.-ı 235b/16
[=1]
olucı: Olan. bk. **olıcı**
o. 41a/19, 120b/20, 160b/3, 161b/4
[=4]
olun-: Olunmak.
o.-+(maḡfūr olun-) 48a/5
o.-a 33b/7, 93a/18
o.-a+(ʿafv olun-) 33a/8
o.-a+(cem' olun-) 50a/21
o.-a+(cezā olun-) 104b/15

o.-a+(def' olun-) 169a/17
o.-a+(ğidā olun-) 239b/1
o.-a+(hüküm olun-) 50b/13, 63a/2
o.-a+(isti' māl olun-) 90a/6
o.-a+(k̄abūl olun-) 60b/6
o.-a+(k̄ismet olun-) 155b/11
o.-a+(mükāfāt olun-) 105b/2,
107a/14
o.-a+(su'āl cevāb olun-) 50b/14
o.-a+(su'āl olun-) 85a/5
o.-a+(tamām olun-) 50b/17
o.-a+(temyíz olun-) 150b/21
o.-a+(uqūbet olun-) 43b/22
o.-a+(zabṭ olun-) 107a/12
o.-a+(zann olun-) 32b/22
o.-acak+(h̄ilāf olun-) 42a/12
o.-an 45a/13
o.-an+(vaḥy olun-) 54b/9
o.-asız+(raḥmet olun-) 9b/13
o.-aydı+(k̄abūl olun-) 47a/6
o.-dı 197a/11
o.-dı+(arż olun-) 34a/16
o.-dı+(ba's olun-) 233b/7
o.-dı+(beyān olun-) 259b/21
o.-dı+(emr olun-) 20a/4, 114a/5,
190b/1
o.-dı+(farż olun-) 239a/13
o.-dı+(feth olun-) 179a/13
o.-dı+(fıkr olun-) 187a/20
o.-dı+(hüküm olun-) 23b/1
o.-dı+(kaṭ' olun-) 173b/4
o.-dı+(maḥşuş olun-) 29b/22,
155b/3

o.-dı+(men' olun-) 112b/21,
127a/17, 165a/19
o.-dı+(muḥadder olun-) 211a/4
o.-dı+(redd olun-) 252b/9
o.-dı+(ref' olun-) 5a/3
o.-dı+(rivāyet olun-) 2a/20, 29a/18,
31a/4, 50a/17, 213b/2, 264b/7
o.-dı+(taḥdīr olun-) 52a/7, 77a/23,
143a/17, 239a/8
o.-dı+(te'hīr olun-) 77b/7, 111b/20
o.-dı+(tenbīh olun-) 117b/22
o.-dı+(tesmiye olun-) 211b/16
o.-dı+(vaşf olun-) 90a/11
o.-dı+(z̄ikr olun-) 13a/3, 26a/18,
88a/10, 113a/20, 128a/4, 146b/4, 161a/16,
161a/2, 161a/4
o.-dılar+(men' olun-) 219b/7
o.-dılar+(nehy olun-) 174a/20
o.-duğı 118b/22
o.-duğı+(azāb olun-) 63a/3
o.-duğı+(mi'rāc olun-) 149b/7
o.-duğı+(taḥdīr olun-) 76a/2
o.-duğıñuz+(va'de olun-) 232a/2
o.-duğ+(tafđıl olun-) 209b/12
o.-duğları+(te'cıl olun-) 232a/8
o.-dum+(emr olun-) 41a/19, 61b/12
o.-madı+(afv olun-) 33a/4
o.-madı+(arż olun-) 34a/16
o.-madı+(azāb olun-) 253b/1
o.-madı+(men' olun-) 165a/20
o.-madı+(z̄ikr olun-) 3b/9
o.-maga+(ibret olun-) 80a/1
o.-mağ+(redd olun-) 115b/15

o.-mağ+(terkīb olun-) 73b/3
o.-mağdan+(zēbh olun-) 126b/6
o.-maya+(‘afv olun-) 48a/3
o.-maya+(hīsāb olun-) 147a/16,
194a/23, 244a/7
o.-maya+(kabh olun-) 69b/9
o.-maya+(kelām olun-) 106b/10
o.-maya+(kītāl olun-) 253b/17
o.-maya+(naqş olun-) 104b/15
o.-maya+(telbīs olun-) 109b/9
o.-maya+(ziyāde olun-) 104b/15
o.-maya+(zūlm olun-) 50b/15,
104b/14
o.-mayan+(su‘āl olun-) 159b/3
o.-mayasız+(‘azāb olun-) 9b/10
o.-mayup+(zabṭ olun-) 90a/4
o.-maz+(berāber olun-) 43a/12
o.-maz+(cezā olun-) 57b/4
o.-maz+(kabh olun-) 45a/16
o.-maz+(raḥmet olun-) 48a/7
o.-maz+(ta‘cīl olun-) 83b/15
o.-maz+(tebdīl tağyīr olun-) 2b/1,
58b/9
o.-maz+(temyīz olun-) 137a/20
o.-maz+(zūlm olun-) 11a/6
o.-mazdan+(ḥüküm olun-) 46a/7
o.-mazlar+(melāmet olun-) 215b/11
o.-mazsın+(melāmet olun-) 144a/11
o.-miş+(edā olun-) 252b/8
o.-miş+(ikrām olun-) 241b/19
o.-miş+(muḥadder olun-) 260b/22
o.-miş+(taqdīr olun-) 126a/18
o.-miş+(va‘de olun-) 244b/21

o.-miş+(zīkr olun-) 130a/23, 133a/2
o.-mişdi+(hāşıl olun-) 48a/2
o.-mişdi+(taqdīr olun-) 154b/2
o.-mişdi+(te‘cīl olun-) 232a/5
o.-mişdi+(va‘de olun-) 69b/14
o.-mişdur+(aḥşā olun-) 40a/9
o.-mişdur+(beyān olun-) 48b/12,
128a/4, 176b/10
o.-mişdur+(fāriğ olun-) 105b/22
o.-mişdur+(īrsāl olun-) 231b/16
o.-mişdur+(kaṭ‘ olun-) 16a/5
o.-mişdur+(nehy olun-) 128b/2
o.-mişdur+(rivāyet olun-) 22b/16
o.-mişdur+(taqsīm olun-) 140b/9
o.-mişdur+(tecribe olun-) 165b/3
o.-mişdur+(te’ḥīr olun-) 263a/2,
263a/4
o.-mişdur+(va‘de olun-) 42a/11,
116b/17
o.-mişdur+(zīkr olun-) 206b/21
o.-mişlardandı+(ikrām olun-)
142a/3
o.-mişlardur+(kaşr olun-) 161a/9
o.-sa+(fetḥ olun-) 59b/6
o.-sañuz+(cezā olun-) 194b/16
o.-updur+(va‘de olun-) 144b/17
o.-ur+(kabh olun-) 91a/20
o.-urlar+(ḥāzır olun-) 11a/5
o.-uruz 19a/22
o.-usar+(hīsāb olun-) 165b/21
[=154]
omca: Uyluk kemiği.
o. 143a/12

[=1]

omuz: Omuz.

o.+ındadır 247a/17

[=1]

on: On sayısı.

o. 14b/22, 14b/23, 24a/17, 41a/5, 60b/11, 66b/11, 127b/20, 140a/1, 142a/2, 155a/7, 167a/16, 169b/19, 178a/2, 184b/8, 192a/3, 212a/19, 221b/8, 224b/1, 225a/16, 225a/17, 225a/18, 225a/20, 225b/16, 225b/18, 225b/4, 225b/8, 234b/2, 235a/2, 240a/1, 244a/22, 244a/22, 244b/19, 248a/9, 250b/13, 250b/14, 250b/14, 256a/20, 257a/12, 271b/16, 271b/19, 272a/6

o.+a 196a/11

o.+dan 169b/13

o.+ı+(2) 254a/11

o.+ını 225a/21, 225a/23

[=46]

oñ-: İyi olmak, iyileşmek, düelmek.

o.-an 18a/5

o.-mağı 18a/6

[=2]

oña: Ona.

o. 47a/18, 63b/17

[=2]

oñar-: Rast getirmek; yardım eymek.

o.-mak 27b/6

[=1]

oñdur-: İyileştirmek.

o.-an 18a/5

[=1]

onlar: Onlar.

o. 172a/11, 229a/9

o.+a 68b/15

o.+dan 200a/11

o.+un 225b/4

[=5]

orağ: Orak.

o.+dan 208b/15

(orağ).+ıyıla 170b/8

[=2]

orta: Ara, ara yer; eşit uzaklıkta bulunan.

o. 232a/21, 241b/13, 254a/10, 265a/9

o.+da 33a/6, 33a/7, 43b/12, 43b/13, 47b/16, 85b/7, 135b/22, 14a/2, 158a/20, 165b/11, 241a/19, 248b/6, 248b/7

o.+larında 86b/8, 119a/2, 132a/12, 174a/13, 174a/20, 174a/21, 209a/15, 214a/21

o.+muzda 25b/23, 108b/6

o.+ñuzda 76b/4, 187a/7

o.+ñuzdan 173a/11

o.+sı 97b/14

o.+sıdur 265b/23

o.+sına 137b/2, 242a/21, 245b/16, 245b/17

o.+sında 6b/20, 20a/6, 89a/7, 99b/16, 126b/2, 133b/9

o.+sındadır 261a/12

o.+sından 153a/21, 247b/6

o.+ya 2a/17, 134a/5, 229b/15, 229b/20

[=49]

ortak: Ortak, şerik.

o. 8a/20

(ortak).+ı+(2) 143b/21

[=2]

oruç: Oruç.

o. 60b/10, 128b/3, 173a/20, 173b/5,
189a/22, 216a/18, 229b/7, 229b/14,
229b/18, 261a/4, 262b/4, 264a/10

o.+dan 252b/9

(oruc).+ıla 200b/10

(o).+ın 128b/1, 173a/23

o.+lar 181b/5, 199a/23, 213a/10

(o).+udı 179b/15

[=20]

ot: Ot, bitki; ilaç.

o. 26a/17, 32b/7, 61a/23, 70b/23,
84a/5, 187a/19, 211a/12

o.+dan 60a/18

o.+dur 249b/7

o.+ı+(2) 137a/3

o.+lar 8a/6, 8a/19, 32b/7, 49a/15,
49a/16, 66a/20, 71a/1, 84a/5, 84a/8,
96a/15, 101a/5, 102b/1, 117b/8, 136b/17,
157a/21, 167a/5, 169b/5, 170a/23, 171a/6,
212b/3, 234a/16, 236b/5, 239a/19,
239a/23, 247b/15, 248a/20, 272a/11

o.+ları 248a/22, 253b/17

[=39]

otla-: Otlamak.

o.-mıydı 24a/23

o.-ya 102b/1

[=2]

otlak: Hayvan otlatılan yer.

o.+ların 237b/13

[=1]

otlan-: Otlanmak.

o.-a 236a/19

[=1]

otur-: Oturmak.

o. 121b/19, 177b/11

o.-a 11a/23, 29a/22, 41b/19, 55a/2,
83a/7, 84b/16, 130a/10, 175a/10, 213a/2

o.-acağ 29b/2, 132b/7, 175a/11,
220a/19

o.-alar 11b/3, 145b/21, 243b/11,
250a/1, 250a/10, 262b/14

o.-asın 2a/8

o.-asız 218b/7

o.-dı 5b/5, 29b/1, 29b/3, 34b/13,
34b/20, 34b/4, 35a/2, 35a/4, 64b/14, 65a/6,
84a/23, 93b/16, 96a/21, 96a/21, 134b/9,
149b/10, 162b/19, 200a/12, 214a/21,
228b/15, 245a/10, 271b/23, 271b/23

o.-dılar 98a/2, 155b/15, 177a/5,
177b/12

o.-duğı 41b/20

o.-duğ 165a/17

o.-duğları 12b/4

o.-dum 8b/14

o.-ıp 100a/6

o.-madı 251b/14

o.-maduğ 187b/7

o.-mağa 101a/13, 130a/9

o.-mağ 132b/7

o.-masun 178b/2

o.-maz 134b/10

o.-mazın 81a/1

o.-miş 34b/6

o.-mıydı 15b/20, 32a/5, 97b/13,
238a/23

o.-mıydı 261a/4

o.-mişlardı 175a/10
o.-salar 228a/6
o.-sam 245a/10
o.-sañuz 84a/13
o.-up 18b/15, 19a/8, 100a/9,
116b/11, 131a/15, 141a/14, 146b/8,
174a/16, 187a/20, 187b/13, 200a/20,
226a/18, 243a/9
o.-ur 144b/8, 200a/22, 230a/2
o.-urdu 26b/2, 80b/18, 120b/22,
134b/8
o.-urduğ 220a/20
o.-urduñ 80b/21
o.-urken 64b/9, 160a/21, 163a/16,
174b/19, 213a/4, 230b/1
o.-urlar 87a/3, 216b/13
o.-urlardı 175b/6
o.-urlarını 246a/23
[=105]
oturt-: Oturtmak.
o.-duğ 34b/8
[=1]
otuz: Otuz.
o. 9a/4, 31a/2, 110a/10, 110a/14,
110a/16, 110a/9, 134a/1, 163a/23, 206b/11,
235a/2
o.+dur 225b/17
[=11]
ova: Düz ve geniş arazi.
o. 114b/3, 155a/9
o.+da 176b/23
o.+lar 141b/3
o.+lardan 166a/23
[=5]

ovuğ: Oyuk.

o.+iken 227a/13

[=1]

oy-: Oymak.

o.-dılar 34b/22, 252a/18

o.-up 31a/21

[=3]

oyuncağ: Oyuncak.

(oyuncağ).+i+(2) 170a/16

[=1]

Ö

öd: Safra kesesi.

ö. 101a/12

ö.+i+(2) 252a/8

[=2]

öde-: Ödemek, vermek.

ö.-mek 65b/9

ö.-mekdür 78a/22

ö.-yem 94a/8

ö.-yümeyeler 147b/14

[=4]

öden-: Ödenmek.

ö.-e 100b/10

[=1]

ödünç: Ödünç.

ö. 41a/11, 196a/10, 223b/18,

229b/8

ö.+üñüzi 196a/11

[=5]

öf: Usanma ve bıkkınlık ifade eden söz.

ö. 110b/8, 132a/2

[=2]

ög-: Övmek, yüceltmek, ululamak.

ö. 30b/15

ö.-er 42b/5

ö.-mege 151b/12

ö.-megile 270a/18

[=4]

ögit: Öğüt, nasihat. bk. **ögit**

ö.+den 248b/15

ö.+le 248b/15

ö.+lerile 2a/17

[=3]

ögit- Ezmek, çiğnemek.

ö.-mekden 192a/8

(ögid).-ür 192a/8

[=2]

ögitlen-: Öğütlenmek.

ö.-e 7b/7

ö.-meyüp 6b/17

ö.-ür 248b/17

[=3]

ögren- : Öğrenmek.

ö.-di 254a/3

ö.-e 157a/14, 157a/14, 245a/8

ö.-eler 31b/9

ö.-mek 254a/2

ö.-üp 81a/19, 96b/14, 200a/9,

200b/1, 254a/3

ö.-ürdi 245a/11

[=12]

öğret-: Öğretmek. bk **öğred-**

ö. 238b/3

ö.-di 207a/8, 259b/9, 260a/2

ö.-diler 180a/17

ö.-dünüz 37a/8

(öğred).-e 257b/18

ö.-medük 12b/22

ö.-mege 147b/13, 238b/16

ö.-megile 200b/19

ö.-mekiçün 167a/2

ö.-mişdür 128a/16, 160a/12

(ö).-ü 172a/18, 172a/18

(ö).-üben 245a/6

(ö).-üp 70a/12, 113b/3, 171b/11,

190a/14

ö.-ür 225a/7

(ö).-ürler 218b/16, 241a/2

[=24]

öğüt: Öğüt, nasihat. bk. **ögit**

ö. 16b/15, 36a/3, 42a/18, 42a/20,

42a/20, 51b/11, 87a/8, 165a/4, 193a/1,

196a/21, 216b/6, 217a/20, 217b/1, 217b/3,

241a/8, 253a/17, 253a/17

ö.+den 252a/10

(öğüd).+i+(1) 238b/8

(ö).+in 114a/15

ö.+ler 59a/20, 139a/19

ö.+leri 248b/16

ö.+lerile 226b/7

ö.+lerin 117a/14

[=25]

öğütici: Nasihat eden.

ö. 217b/1

[=1]

öğütle-: Öğütlemek.

ö. 146b/21

ö.-di 217b/14, 218a/13

ö.-yüp 182a/1, 237b/1

[=5]

öğütlen-: Öğütlenmek.

ö.-e 42a/18, 98a/3, 111a/15,
139a/22, 157a/2, 169b/7, 204b/14, 231b/7,
238b/22

ö.-ecek 139a/19

ö.-eler 13b/3, 33b/14, 33b/19,
43b/5, 100b/15, 165a/7, 169a/19, 238b/8

ö.-esiz 143b/12, 197a/11, 212a/21

ö.-evüz 226b/21

ö.-iser 253a/16

ö.-megile 3a/17

ö.-megüñ 253a/18

ö.-mek 33a/18, 43b/2, 97a/6,
155a/18

ö.-mekden 226b/7

ö.-mekiçün 155b/21, 169b/7,
170b/21, 226b/16

ö.-mese 33b/15

ö.-mez 105a/4

ö.-mezler 16a/20, 60b/1, 107a/16,
226b/22

ö.-mezsiz 27a/13, 54a/20, 164b/8,
164b/11, 214a/1

ö.-sün 231b/7, 238b/22

ö.-üñ 191a/16, 226b/20

ö.-üp 50a/13, 53b/12, 55b/7, 69a/9,
90a/8, 95b/2, 99a/7, 117b/13, 140a/13,
143b/15, 154b/20, 154b/22, 155a/17,
164b/17, 183b/11, 185b/22, 223a/16,
226a/3, 260b/6

ö.-ür 36b/7, 54a/20, 155b/21

[=71]

öğütleş-: Öğütleşmek.

ö.-meyicek 198a/17

ö.-ürler 175b/19

[=2]

öküz: Öküz.

ö. 227a/22

ö.+i+(1) 31a/6, 31a/8

ö.+in 31a/4, 31a/4, 31a/13, 31a/15

[=7]

öl-: Ölmek.

ö.-di 7b/5, 19a/12, 33a/23, 126b/17,
147a/2, 177a/13, 177a/15, 201b/18, 246a/6,
250b/21, 250b/23, 251a/1, 257a/21,
257a/21, 268a/4

ö.-diler 4a/7, 120a/15, 209b/5,
226a/17

ö.-dügi 246a/17

ö.-düginden 21a/2

ö.-dügümüzden 164a/2, 236b/14

ö.-dügümüzdür 98b/20

ö.-dügünüzden 38b/12, 44a/14

ö.-dükden 7a/8, 7b/10, 11a/4,
16a/13, 38b/13, 58a/3, 60a/2, 60a/4, 71a/2,
102b/8, 105a/19, 110b/11, 136a/12,
141b/8, 148a/16, 164b/6, 169b/5, 174b/17,
194a/15, 194b/14, 199a/6, 206a/6,
233b/22, 234a/18, 247b/8, 254a/5, 269b/1

ö.-dükleri 247b/22

ö.-düklerinden 74b/21, 109b/16

ö.-dünüz 264b/13

ö.-e 5a/16, 29a/8, 44a/9, 50a/20,
92a/21, 202b/6, 236b/10, 243a/3, 260a/15

ö.-ecegi 77a/8

ö.-eceklerini 158b/9

ö.-eler 50a/23, 50b/2, 236a/1

ö.-eli 6a/9

ö.-en 29a/7, 98b/22

ö.-ene 165b/16
ö.-eni 164a/1
ö.-enler 38a/16
ö.-enleri 4b/4, 137a/7, 177a/17,
199a/6
ö.-enünüz 165b/23, 166a/7
ö.-esi 176a/8
ö.-esin 44a/10, 100b/16
ö.-esiz 232b/5
ö.-eydi 77a/8
ö.-icek 104a/20, 104a/23, 251b/10
ö.-ince 93b/21, 192a/7, 192a/8,
261a/5
ö.-inceye 201a/12, 254a/5
ö.-iser 33b/1, 42b/6, 44a/12, 54a/7,
60a/1, 91b/5
ö.-iserler 44a/11
ö.-isersin 110b/11, 270a/16
ö.-medin 76b/17
ö.-megi 191a/5
ö.-megile 20a/17
ö.-mek 54a/6, 54a/6, 180b/9
ö.-mekde 53b/23
ö.-mekden 152b/1, 177b/2, 177b/3
ö.-mekliginden 15b/21
ö.-meklögümüz 98b/20
ö.-memiş 212b/7
ö.-meyecek 55b/22
ö.-meyem 90b/10
ö.-meyenlerüñ 46a/11
ö.-meyüp 176a/3
ö.-mez 57b/1, 61b/5, 265b/15
ö.-mezden 78a/6, 91a/6, 95a/2,
238b/22, 260b/3

ö.-miş 8a/5, 35a/7, 35a/8, 74b/21,
101b/1, 102b/7, 133b/13, 133b/17,
134a/21, 137a/3, 169b/4, 169b/8, 251b/22
ö.-mişiken 7a/2
ö.-mişken 10b/15
ö.-mişleri 84a/4, 113b/9, 137a/7,
204b/23, 228b/7, 236b/10
ö.-se 92a/22, 259a/9
ö.-sevüz 16b/1
ö.-ünceye 154a/15
ö.-üp 19a/21, 42a/19, 43a/23,
99b/23, 136a/19, 137a/8, 152b/16, 168a/4,
206a/18, 228a/13
ö.-ür 19b/12, 37b/22, 46a/13,
164b/3, 249b/8
ö.-ürem 77a/8, 251b/5
ö.-ürse 37b/22, 37b/22
ö.-ürseñüz 40a/8
ö.-ürsin 113b/3
ö.-ürüz 98b/20, 105a/9
ö.-üyorur 33b/1
[=180]

ölç-: Ölçmek

ö.-erler 242a/16
ö.-seler 242a/16
ö.-üp 242a/15, 242a/15
[=4]

ölçek: Ölçek.

(ölçeg).+ile 212a/8
[=1]

ölçü: Ölçü.

ö.+yiledür 143a/8
[=1]

öldür-: Öldürmek.

ö. 181a/9, 191a/1
ö.-di 5b/3, 31a/15, 54a/2, 54a/5,
115a/11, 126b/22, 181a/11, 245a/20,
245a/21, 266b/11, 268a/21
ö.-diler 6a/16, 6a/17, 177a/12,
177b/19, 240a/17, 255b/11
ö.-dügi 177b/6, 246a/16
ö.-dükden 247b/10, 259a/4
ö.-düm 31a/13
ö.-dün 53b/21, 150a/3
ö.-düñüz 240a/19
ö.-e 31a/8, 115a/5, 165b/8, 206a/22,
216a/6, 266b/15, 267a/17
ö.-ecek 151a/19
ö.-eler 22a/23, 52b/20, 58a/6,
90a/1, 91a/23, 94a/2, 94a/7, 103a/12,
130b/10, 130b/13, 155b/14, 155b/15,
247b/21, 255b/7
ö.-elüm 56a/13, 187b/1
ö.-em 31a/13
ö.-en 48a/4, 216a/6
ö.-eni 90a/1
ö.-enler 255b/16
ö.-enlere 128b/18, 240a/17
ö.-enlerüñ 128b/14
ö.-esiz 97a/22
ö.-evüz 62b/13
ö.-eydi 3b/3, 266b/19
ö.-eydüm 254a/17
ö.-eydüñüz 126b/12
ö.-eyin 55b/21
ö.-iser 54a/5, 181a/9
ö.-medi 266b/17, 266b/19

ö.-mege 7a/4, 7a/4, 23a/14, 56a/9,
166b/13, 185a/18, 246a/2, 250b/3
ö.-megil 55b/20, 266b/16, 266b/19
ö.-mek 30a/14, 56a/15, 91a/23,
115a/7, 115a/8, 129a/14, 137b/11,
166b/11, 272a/22
ö.-mekdedür 55b/21
ö.-mekden 67b/9, 258b/19, 266b/16
ö.-mekiçün 140a/4
ö.-meñ 55b/15, 128b/12
ö.-messiz 56a/11
ö.-meyeler 187a/19, 187a/23
ö.-mezlerdi 177a/23
ö.-mişleridi 177a/22
ö.-se 45a/14
ö.-seler 55b/16
ö.-üñ 55b/15, 103a/10, 115a/7,
177b/13
ö.-üp 46a/16, 54a/4, 56a/21, 69a/4,
6a/5, 98b/7, 105a/10, 128b/9, 152a/20,
177a/22, 181a/11, 194a/21, 206a/23,
206a/6, 206b/1, 218b/4, 225a/14, 246b/20
ö.-ür 6a/4, 23a/15, 49b/17, 62a/3,
96a/5, 105a/23, 137b/11, 147a/19,
158b/17, 166b/11, 166b/12, 202b/9,
239a/10, 247a/3, 266a/1
ö.-ürdi 109b/1
ö.-ürler 45a/14
ö.-ürlerdi 25b/16
[=144]
öli: Ölü. bk. **ölü**
ö. 6a/13
ö.+lerden 243b/23
ö.+leri 262b/2

ö.+lerin 264b/2

[=4]

ölme: Ölmek.

ö.+ñüz 20a/12

[=1]

ölü: Ölü. bk. **öli**

ö. 44a/13, 54a/1, 62a/3, 105a/22

ö.+den 144a/17

ö.+dür 44a/12

ö.+ler 137a/6, 167a/5

ö.+lerden 13b/1, 95b/14

ö.+lerdi 46b/20

ö.+leri 145a/11, 169b/10, 188b/6

ö.+lerini 96b/22

ö.+lerümüzi 264b/1

ö.+lerüñüzi 232b/5

ö.+nüñ 6a/16, 228a/11

ö.+nüze 165b/17

ö.+si 239a/11

ö.+sin 44a/12

ö.+ydük 105a/10

ö.+ydüñüz 54a/3

ö.+ye 144a/16

ö.+yi 6a/7, 6a/11, 91a/13, 206b/12

[=29]

ölüm: Ölüm.

ö. 2b/2, 19b/12, 19b/14, 21b/3, 26b/9, 35a/16, 35a/17, 38a/18, 41b/14, 42b/5, 46a/16, 61b/22, 61b/23, 61b/23, 62a/1, 69a/23, 69b/14, 73a/6, 87a/11, 92a/12, 92a/5, 93a/16, 100a/18, 100a/18, 100a/19, 118a/16, 123a/2, 138a/8, 138a/9, 139a/10, 148a/11, 159a/5, 159a/6, 164b/2, 170b/6, 170b/7, 170b/8, 191a/1, 191a/2,

191a/7, 191a/8, 191b/5, 193b/12, 193b/15,

193b/20, 195a/16, 202b/15, 202b/2,

206a/22, 20a/17, 213a/16, 227a/16, 228a/5,

233b/19, 236a/11, 236a/17, 244b/3,

264a/12, 264b/12, 264b/15, 264b/6, 266a/5

ö.+den 3a/9, 7b/7, 14b/17, 38a/16,

38a/18, 40a/19, 40b/14, 65a/19, 100a/6,

106a/18, 136b/11, 136b/8, 137b/12,

137b/7, 138a/12, 159a/4, 191a/12, 192a/19,

192a/20, 194b/15, 202b/14, 202b/16,

213a/14, 218b/2, 220a/13, 227a/9, 232a/20,

242a/18, 244a/14, 250b/8

taqdır-i ö. 202b/14

ö.+dür 191a/3

ö.+i+(1) 19b/12, 26b/8, 165b/15,

191a/4, 202b/1, 202b/5, 202b/6, 202b/9,

202b/12, 249a/3, 265b/15

ö.+i+(2) 46a/12, 104b/4, 236a/13

ö.+içün 270a/16

ö.+ile 143b/14

ö.+in 42b/9

ö.+inden 270a/8

ö.+ine 147a/5

ö.+leri 46a/11

ö.+lerin 104a/18

ö.+leriyle 119a/3

ö.+üçündür 15b/22

ö.+üñ 270a/9

[=117]

öln-: Ölmek.

ö.-isersin 44a/11

[=1]

ömr: (Ar.) Yaşam. bk. **ömr**

ö.+den 87b/12

‘ö.+e 259a/2
erzel-i ‘ö. 259a/2
‘ö.+i+(1) 68a/14, 116b/10
‘ö.+i+(2) 26b/9, 46a/13, 65b/20,
72a/19, 87a/11, 116b/10, 151a/20, 170a/16,
170b/8, 245a/5, 251b/23
‘ö.+i+(3) 188b/21, 189a/11,
239a/10

‘ö.-i āḥir 188b/21, 239a/10

‘ö.-i sermāye 189a/11

‘ö.+ile 263a/5

tūl-ı ‘ö. 263a/5

‘ö.+ine 46a/17, 63a/23

‘ö.+ini 12b/14, 186a/6

‘ö.+inüñ 5b/1, 228a/13

‘ö.+ümi 107b/12

‘ö.+ümüzi 146b/11

‘ö.+üñ 12b/12, 95b/14

‘ö.+üni 107b/17, 181b/22

‘ö.+üñüz 105a/22, 217b/6

[=33]

‘**ömür:** (Ar.) Yaşam. bk. ‘**ömr**

ö. 46a/15, 61b/23, 68b/6, 100b/6,
100b/8, 100b/9, 105a/22, 111a/11,
111a/16, 143a/17, 157b/13, 181b/21,
193b/13

ö.+leri 63a/21, 77a/9, 114a/8,
169a/21, 217b/10

ö.+lerin 77b/11, 91b/23, 96a/8,
99a/17, 217a/9, 250a/11

ö.+lerine 12b/12

ö.+lerini 38b/7

[=26]

‘**öñ:** Önce, ilk, evvel.

ö. 2b/7, 5b/2, 30a/19, 30b/12,
35b/3, 42b/6, 43b/2, 46b/10, 52b/18,
63a/18, 66a/8, 67a/23, 71b/1, 76a/20,
76a/21, 78a/7, 82b/22, 95a/2, 97a/15,
97a/7, 103a/11, 105a/9, 107a/22, 109b/8,
110b/18, 112b/3, 127b/1, 128a/19,
128a/21, 128a/22, 130b/10, 138a/5, 139a/8,
139b/13, 139b/14, 141a/15, 146a/14,
146b/14, 148a/15, 152b/14, 160b/2,
161a/13, 166b/7, 168a/5, 168a/8, 168a/9,
171a/8, 173a/21, 173a/22, 179b/7, 179b/8,
181b/10, 181b/8, 182a/10, 182a/11,
188a/1, 190a/15, 191a/11, 191a/4, 209a/7,
216b/16, 228b/17, 236a/14, 238b/22,
240b/2, 250b/21, 250b/3, 260b/4, 264b/13,
268b/15

ö.+di 28a/12, 59b/8, 269b/19

ö.+dür 202b/11

ö.+idi 46a/7, 150b/15

ö.+in 117b/14, 247a/8, 263b/11

ö.+ince 97b/17, 266b/8

ö.+inde 5b/5, 5b/6, 77a/22, 168b/3,
261a/9

ö.+inden 17b/10, 268a/17, 268a/17

ö.+ine 6a/11, 65b/10, 117b/15,
177a/14, 265a/3

ö.+lerince 51a/21, 201a/16

ö.+lerinde 16a/19, 229b/10

ö.+lerindeki 67a/1

ö.+lerinden 17b/6, 250a/8

ö.+lerine 3b/20, 174a/3

ö.+ümde 260a/17

ö.+üñdeki 9b/18

[=105]

öñdin: Önce, önceden, ilk olarak. bk.

öñdün

ö. 4b/4, 7b/23, 20b/5, 21b/1, 28b/21, 29a/4, 33a/12, 44a/17, 48a/18, 48a/20, 48b/1, 48b/7, 55a/5, 56b/18, 56b/21, 59a/17, 62b/18, 71a/18, 82a/5, 85a/19, 85b/1, 88a/9, 91a/6, 94a/19, 96b/11, 97a/11, 108b/4, 109b/7, 110b/3, 125a/9, 127a/13, 127b/7, 138b/11, 139a/14, 143b/1, 145a/4, 147a/6, 169a/20, 173a/15, 175b/1, 175b/11, 175b/5, 180b/20, 188b/1, 203b/21, 213a/10, 217a/21, 218b/10, 231b/9, 235b/20

ö.+den 2a/23

[=51]

öñdinki: Öndeki, önceki önce gelen. bk.

öñdüнки

ö. 82a/6

ö.+ler 47b/4, 55a/18

[=3]

öñdün: Önce, önceden, ilk olarak. bk.

öñdin

ö. 48a/11, 193b/11

[=2]

öñdüнки: Öndeki, önceki önce gelen. bk.

öñdinki

ö. 144a/5

ö.+ler 95b/17, 116a/2

ö.+lerün 61a/17

[=4]

önegülik: İnatçılık.

(önegülig).+i+(2) 141b/18

[=1]

öñerd-: Önde gitmek, başı çekmek. bk.

öñird-, öñürd-, öñürt-

ö.-iserler 162a/7

[=1]

öñird- : Önde gitmek, başı çekmek. bk.

öñerd-, öñürt-

ö.-üp 251b/11

[=1]

öñürdi: Önce, daha önce, ilk önce.

ö.-lermidi 109a/11

ö.-siz 223b/21

[=2]

öñürdice: Önde giden, başı çeken.

ö.+ler 162a/12

[=1]

öñürdiş-: Birbiriyle yarış etmek, koşuşmak. ö.-üñ 170b/18

[=1]

öñürt-: Önde gitmek, başı çekmek. bk.

öñerd-, öñird-

ö.-diler 37a/11, 162a/6

ö.-mek 128b/2

ö.-meñ 128a/18

ö.-meyeler 128a/23

(öñürd).-üp 128a/19, 128a/23

(ö).-ürler 236b/2, 236b/2

[=9]

öp-: Öpmek.

ö.-üp 182a/18

[=1]

ört-: Örtmek.

ö.-di 224a/6

ö.-dügüñüz 164b/12

ö.-e 17b/8, 107a/15, 151b/24,
190b/2, 234a/7, 259b/16

ö.-ecek 265a/5

ö.-er 255a/9

ö.-erdi 12b/2

ö.-eyidi 211a/12

ö.-gil 224a/5

ö.-mek 109b/4

ö.-ün 259b/16

ö.-üp 68a/20

[=16]

örtü: Örtü.

ö.+leri 41b/10, 76b/16, 183b/3

ö.+si 146a/16, 254b/13

[=5]

örtül-: Örtülmek.

ö.-üp 64b/4

[=1]

örtülü: Örtülü.

ö. 138a/19, 199b/16

[=2]

örü: Ayakta, iki ayak üstünde, dik.

ö. 121b/12, 157a/21, 157a/22,

160a/20, 213a/3, 230a/23

[=6]

örümcek: Örümcek.

ö. 81b/22

[=1]

‘öşür: (Ar.) Onda bir; onda biri alınan vergi.

bk. **‘öşür**

ö.+in 208b/17, 208b/17, 208b/17,

208b/18, 208b/18, 208b/19

[=6]

‘öşür: (Ar.) Onda bir; onda biri alınan vergi. bk. **‘öşür**

ö.+lerin 130b/8

[=1]

öte: Öbür taraf, ileri.

ö. 8b/11, 9a/3, 111b/9, 149b/7,
216a/9, 228b/6

[=6]

öteki: Öteki.

ö. 52a/19

[=1]

ötrü: Dolayı, sebebiyle. bk. **ötürü, ötürü**

ö. 22a/3

[=1]

ötürü: Dolayı, sebebiyle. bk. **ötrü, ötürü**

ö. 19a/5, 238b/18, 239b/1, 240a/19,
240a/2, 242b/18, 243b/14, 246b/13,
246b/5, 247a/21, 247a/22, 251b/21,
252a/22, 256b/20, 256b/20, 256b/21,
257a/12, 260a/17, 260a/5, 260b/15,
260b/21, 262a/15, 262a/21, 262a/22,
262b/19, 263b/14, 265a/9, 266a/3,
270b/10, 272b/6

ö.+dür 237b/20, 242b/17, 253a/1

[=33]

ötürü: Dolayı, sebebiyle. bk. **ötrü, ötürü**

ö. 5b/14, 5a/22, 12a/5, 12b/7,
20a/20, 21a/22, 22a/21, 23b/5, 24a/12,
25b/13, 25b/15, 27a/5, 29a/4, 31a/11,
32b/4, 32b/9, 33a/17, 33a/2, 33b/13, 34b/1,
35a/16, 35a/9, 35b/11, 36a/13, 36a/2,
37b/12, 37b/22, 38a/15, 38a/20, 38b/20,
38b/8, 38b/9, 39a/6, 40a/1, 40a/4, 40a/4,
40a/5, 42a/20, 42a/7, 43a/22, 44a/13,

47a/17, 53b/18, 55a/22, 57a/7, 57b/11,
59b/16, 67a/22, 67b/8, 76a/1, 76b/1, 76b/2,
77a/18, 77b/12, 78a/4, 79a/17, 80b/9,
85a/5, 89a/8, 89b/2, 90a/18, 90b/22, 94a/7,
95b/1, 96b/23, 98a/14, 98b/14, 99a/1,
99a/16, 99a/5, 99b/5, 104b/22, 108a/14,
109b/9, 110b/16, 110b/3, 111a/1, 111a/13,
111a/14, 112b/11, 113b/10, 114a/5,
114b/15, 114b/17, 116a/3, 118b/10,
11a/13, 121a/14, 124b/7, 124b/7, 125a/11,
125a/15, 127a/7, 127b/6, 129a/19, 130a/4,
130b/16, 130b/9, 131b/23, 132a/4,
132b/12, 133a/5, 134b/8, 138a/8, 141a/23,
141b/16, 144a/11, 144a/21, 147a/11,
147b/14, 147b/15, 150a/4, 151b/12,
151b/21, 152a/10, 152a/16, 152a/7,
154b/18, 155a/7, 162b/21, 163b/20,
164a/15, 166a/13, 166b/4, 168b/2, 168b/2,
169a/8, 172a/15, 174b/8, 177a/21,
178b/10, 185a/11, 185b/6, 186b/10,
187a/6, 187b/16, 191a/4, 192b/14, 192b/2,
193a/9, 193b/12, 196a/2, 198a/9, 198b/10,
198b/17, 199a/5, 199b/14, 199b/4, 199b/6,
200b/3, 200b/3, 202b/19, 206b/5, 207a/14,
207a/17, 209a/21, 211b/16, 214b/10,
216b/13, 222a/18, 222b/5, 225b/23,
230a/10, 230a/12, 230a/17, 231a/18,
232a/11, 233a/18, 246b/12, 270b/7,
272a/13

ö.+dür 14b/5, 15b/15, 18a/15,
30a/1, 44b/19, 50b/19, 54a/9, 62b/1,
83b/14, 106b/7, 116a/6, 116a/7, 118b/22,
119a/9, 122b/22, 123a/8, 126a/8, 138b/22,
150b/21, 170b/14, 173b/10, 194b/6,

203a/23, 213a/9, 213b/8, 219b/9, 225b/8,
226a/11, 230b/14, 235a/22, 235a/3

ö.+yidi 35a/22, 99a/2, 117b/20,
129a/18, 171a/15, 222a/22, 225b/15,
257a/2

ö.+yise 185a/21

[=211]

öyken: Akciğer.

ö. 101a/12

[=1]

öyle: Öğle vakti.

ö. 129b/15, 148a/23, 179b/17

ö.+yile 139b/14, 231a/22

[=5]

öyün: Öğün.

ö. 5b/2

[=1]

öz: Kendi.

ö.+i+(2) 213b/11

[=1]

özdek: Gövde. bk. **özdük**

ö. 128a/6, 204b/9

ö.+i+(2) 155a/6, 230b/2, 239a/22

ö.+ine 155a/7

[=6]

özdük: Gövde. bk. **özdek**

(özdüg).+üni 149a/18

[=1]

‘özir: (Ar.) Suçun bağışlanması; kusur
eksiklik. bk. **‘özr, ‘özür**

ö. 2a/18

[=1]

‘özr: (Ar.) Suçun bağışlanması; kusur
eksiklik. bk. **‘özir, ‘özür**

ö. 28b/23, 231b/19
ö.+i+(1) 2a/17, 124a/22
ö.+i+(2) 173b/2, 227b/10
ö.+ile 173b/1, 173b/3, 173b/4
ö.+in 59a/11, 235b/14
ö.+leri 59a/8
ö.+üñ 59a/10
ö.+üni 173b/3
ö.+üñüz 27a/17, 124b/5, 201a/5
ö.+üñüzde 124b/3
ö.+üñüzün 87b/15

[=19]

‘özür: (Ar.) Suçun bağışlanması; kusur eksiklik. bk. **‘özr**, **‘özir**

ö. 48a/12, 48b/5, 68b/10, 68b/11, 124a/14, 124a/17, 124a/18, 125b/8, 196b/3, 197a/1, 197a/1, 197a/2, 197b/12, 197b/13, 201a/4, 201a/5, 223a/17, 227b/9, 233a/4

ö.+ler 18a/21, 68b/10
ö.+lerden 125b/4
ö.+leri 147b/14, 204a/15
ö.+lerin 141a/19, 233a/4
ö.+lerinden 196a/19
ö.+siz 173a/23
ö.+süz 173b/4
ö.+üm 213a/19

[=30]

P

pādişāh: (Far.) Hükümdar, padişah.

p. 2b/23, 5b/14, 5b/17, 14b/1, 14b/15, 14b/3, 26b/17, 26b/18, 26b/19, 27a/13, 33a/13, 35b/19, 50b/20, 50b/8,

58b/23, 74b/7, 75a/21, 82b/5, 89b/20, 94a/22, 99b/7, 102b/7, 103b/3, 142a/12, 159a/10, 161a/17, 161a/21, 161b/10, 167a/12, 184a/15, 187b/22, 191a/8, 204b/13, 204b/5, 218b/9, 241a/7, 245a/5, 245a/5, 245b/5, 245b/5, 245b/6, 251a/1, 251a/10, 251a/19, 251a/6, 266b/1

p.+a 6a/5, 26b/15, 51b/8, 61b/7, 65b/4, 73a/7, 106b/13, 146b/15, 160a/22, 164b/23, 184a/8, 190a/3, 190a/6, 190a/7, 245a/7

p.+dandur 54a/12

p.+dur 8a/21, 40a/10, 50a/5, 52b/5, 69b/23, 74a/2, 135b/10, 142a/19, 14b/10, 184a/15, 202a/16, 202a/17, 202a/20, 202b/1, 203a/10, 241b/7, 246b/22, 246b/7

p.+i+(1) 8a/18, 84a/15

p.+i+(3) 106a/11, 181b/23, 205b/4, 271b/13

p.-ı kādīm 271b/13

p.-ı kerīm 181b/23, 205b/4

p.-ı perverdigār 106a/11

p.+ıdur 49b/19

p.+ımuñ 251b/19, 251b/19

p.+lar 230b/22, 251a/5, 266a/18

p.+lardan 245a/5

p.+ları 145b/12

p.+larıdur 111b/17

p.+larına 5b/8

p.+larıydı 99a/3

p.+larıñ 49b/19

p.+uñ 28a/14, 157a/7, 245a/23

p.+uñuza 167b/9

[=102]

pādişāhlık: Hükümdarlık.

(pādişāhlığ).++(2) 31a/16, 190a/6,
196a/15, 271b/11

p.+ına 119b/8

[=5]

pāk: (Far.) Temiz

p. 4a/2, 18b/19, 18b/9, 21a/10,
101a/7, 129b/4, 169b/2, 175b/2, 183b/21,
189b/19, 190a/13, 193b/12, 196a/20,
202a/17, 206b/10, 224a/11, 224a/12,
224a/15, 238b/9, 249a/14, 249a/14, 249a/8,
250a/1, 255a/21, 256b/15, 258a/8, 262a/7

p.+dur 39a/15, 94a/22, 147b/22

p.+iken 117b/21

p.+lar 239a/3

[=32]

pala: Bez parçalarından dokunan basit
kilim, yaygı.

p.+sı 254b/13

[=1]

panbuķ: Pamuk.

p. 100a/13, 162b/14

[=2]

pāre: (Far.) Parça.

p. 5a/20, 5a/21, 16a/20, 23b/21,
50b/4, 50b/4, 68a/3, 68a/3, 73a/15, 73a/16,
74a/8, 74a/8, 101a/11, 117b/5, 129b/9,
140a/5, 140a/5, 148a/6, 153a/17, 153a/20,
153a/21, 153a/22, 153a/23, 153b/10,
153b/11, 153b/3, 153b/5, 153b/8, 183b/9,
183b/9, 184a/14, 204a/1, 204a/1, 204a/1,
212b/3, 212b/3, 212b/6, 212b/6, 214b/17,
214b/17, 218a/16, 222a/22, 222a/22,
223a/13, 223a/13, 228b/2, 232a/3, 232a/3,

232b/13, 232b/17, 232b/17, 234b/17,
234b/17, 241a/16, 241a/16, 243b/17,
243b/17, 243b/18, 243b/18, 245b/14,
245b/21, 245b/21, 253a/9, 253a/9,
254a/12, 254a/12, 259b/19, 262a/23,
262a/23

[=69]

penāh: (Ar.) Sığınma, sığınacak
yer.

p. 1b/3

[=1]

pençšenbe: (Far.) Perşembe.

p. 106a/2

[=1]

perākende: (Ar.) Dağınık, darmadağan,
dağıtım.

p. 43b/19, 44a/6, 75b/14, 75b/14,
75b/6, 75b/9, 77a/21, 193b/7, 244a/20,
251a/19, 262b/10, 264a/2, 264a/2

p.+dür 180b/16

[=14]

perde: (Far.) Doğruyu görmeye
engel olan şey.

p. 64b/4, 158a/9, 192a/19, 200b/11,
227b/10, 253a/10

p.+de 248a/8

p.+ler 11a/16, 230a/19, 243a/9

p.+lerle 243b/11

p.+si 267a/4

p.+sin 133b/9

p.+siyile 101a/19

[=14]

perhíz: (Far.) Dince yasak edilen
şeylerden uzak kalma.

p. 111b/21, 207b/10

[=2]

perhízkār: (Far.) Mahrem olan şeylerden kaçınan, sofu.

p. 256b/16

p.+lar 141a/21

[=2]

perí: (Far.) Cinlerin çok güzel ve alımlı olarak farz edilen dişilerine verilen ad. bk.

perri

p. 21b/21

[=1]

perîşân: (Far.) Dağınık, karışık.

p. 87a/2

[=1]

perri: (Far.) Cinlerin çok güzel ve alımlı olarak farz edilen dişilerine verilen ad. bk.

perí

p.+ler 219b/22

[=1]

perverdigār: (Far.) Besleyici, terbiye edici, rızıklandırıcı, Allah.

p. 25a/4, 106a/11

pādişāh-ı p. 106a/11

p.+a 51b/21

p.+ı+(2) 106b/13

p.+ı+(3) 8b/1

p.-ı 'ālem 8b/1

p.+ınuñ 37b/3

[=6]

peşimān: (Far.) Pişman. bk. **peşmān,**
pişmān

p. 164b/15, 173a/14

[=2]

peşmān: (Far.) Pişman. bk. **peşimān,**
pişmān

p. 48a/21, 52a/17, 78b/12, 87b/10,
91b/20, 95b/18, 108a/5, 121a/5, 139b/18,
151a/11, 193b/12, 195b/3, 196a/21,
201a/11, 209a/17, 209b/1

[=16]

peşmanlık: Pişmanlık.

p. 181b/13, 198b/8

(peşmānlığ).+ın < [peşmanlığın]

78a/7

p.+larına 7b/15

(p).+um 33a/6

[=5]

peygāber: (Far.) Peygamber.

p. 5a/2, 5a/7, 5a/8, 21a/23, 24a/16,
24b/18, 26b/4, 31b/6, 33a/13, 36b/6, 46a/6,
54b/8, 60b/11, 75b/22, 83b/10, 85b/1,
103b/10, 114b/7, 121a/16, 131a/3,
143a/16, 155a/8, 163a/17, 163a/23,
169a/21, 172b/19, 183b/1, 200b/13,
212b/10, 217b/11, 219a/21, 221b/7,
238b/1, 257a/11, 258b/5, 261a/15

p.+den 76a/4, 85b/9, 215a/21,
249b/17

p.+dür 54b/8, 88b/6, 255b/4

p.+e 32b/22, 89a/8, 99a/4, 144b/10,
204a/23, 231a/18

p.+ı+(1) 31a/2, 36b/3, 241b/15,
260a/15

p.+ı+(2) 31a/13, 31b/10, 32b/12,
261b/1, 261b/16

p.+iken 33a/4

p.+ile 144b/21, 149a/12

p.+ine 221b/20, 243a/4
p.+isen 153a/17
p.+ler 27b/12, 38b/6, 50b/13, 70a/4,
83b/5, 101a/23, 153a/15, 171b/20, 210a/7,
232a/4
p.+lerden 85b/6, 211a/16, 221a/8,
226b/5, 242b/23
p.+lerdensin 2b/11
p.+lerdi 30b/1
p.+lere 15a/20, 49b/9, 170a/7,
202a/8, 231b/19, 236b/4
p.+leri 221a/9, 222a/4
p.+lerle 146a/12
p.+lerin 137a/14
p.+lerinden 24b/18, 221b/18
p.+lerle 50b/14
p.+lerümüz 76a/20
p.+lerümüzdendir 25a/14
p.+lerümüzi 242b/10
p.+lerüñ 59a/14
p.+mıssa 89b/3
p.+sen 82b/10, 226b/13
p.+ümüz 199b/1, 240b/10
p.+ümüzden 242b/12
p.+ümüzi 17a/3, 246b/14
p.+üñ 4b/23, 15a/5, 75b/17
p.+üñüz 131a/22
p.+üñüzden 76a/21
[=111]
peygamberlik: Peygamberlik.
p. 31a/1, 33a/11, 49b/21, <
[peygamberlik] 24b/4, 33a/12, 86b/6,
86b/8, 90b/2, 103b/9, 121a/15, 207a/12

(peygamberlig).i+(1) <
[peygamberligi] 30a/6
(p).+ile < [peygamberligıla] 91a/12
(p).+ine < [peygamberligına]
221b/19, 223a/8
(p).+üme < [peygamberliguma]
37b/5
(p).+üñ < [peygamberligüñ] 16a/20
[=17]
peynir: Peynir.
p. 13b/14, 102b/2, 248a/21
[=3]
pír: (Far.) Yaşlı, ihtiyar.
p. 61b/21, 65a/23, 93b/16, 164b/2,
234b/12, 244b/3, 259a/8
p.+em 93b/19
[=8]
pírel-: Yaşlanmak, ihtiyarlamak.
p.-mezler 230b/18
[=1]
pírle-: Yaşlanmak, ihtiyarlamak.
p.-di 245a/5
p.-dükden 142a/20
p.-düm 245a/6
[=3]
pírlík: Yaşlılık, ihtiyarlık.
p. 42a/19, 171a/23
p.+den 244b/3
(pírlig).+e 12b/15, 259a/2
(p).+inden 169b/20
[=6]
píşe: (Far.) Alışkanlık, huy.
p. 81a/19
[=1]

pişmān: (Far.) Pişman. bk. **peşmān,**
peşimān

p. 130b/20, 138a/16

[=2]

pul: Para.

p.+a 40b/9

p.+un 162b/19, 162b/20

[=3]

put: (Far.) Put, sanem. bk. **büt**

p. 270b/10

p.+a 17a/13, 41b/13, 261a/23,
261b/3, 262a/3, 265a/14

p.+lara 267a/5, 269b/9

p.+ları 22a/15

p.+larumuza 269b/6

p.+laruna 6a/6

p.+umuz 269b/8

[=13]

puthāne: (Far.+Ar.) Putlar evi. bk.

būthāne

p.+lerine 22a/7

p.+ye 22a/15

[=2]

R

rabb: (Ar.) İlah, Tanrı.

r. 32b/8, 66a/3, 131a/8

r.+e 44a/6, 268b/13

r.+i+(2) 21a/12, 23a/11, 23a/11,
23a/12, 23a/15, 65b/5, 68b/11, 74b/20,
96a/4, 96a/6, 140b/10, 140b/10, 140b/11,
158a/13, 158a/13, 158a/14, 200b/8, 217a/1,
217a/2, 236b/22, 240b/5, 240b/6, 240b/7,

240b/8, 240b/10, 241a/13, 244a/16,
252b/13, 257a/2, 272b/21

r.+içün 244a/3

r.+idür 37a/23, 61b/2, 158a/12

r.+ileri 10b/15

r.+imüz 6a/4, 201a/21

r.+inden 88b/13, 165a/22, 214a/2,
223a/16, 235b/17, 238b/16, 252b/17

r.+ine 35b/18, 55b/22, 220b/8

r.+ini 149a/12, 221a/1

r.+inüñ 21a/9, 149b/14, 149b/9,
198b/4, 228a/1, 243b/17, 249a/9, 257b/17

r.+iñüze 218a/7

r.+leri 80a/21, 152a/14, 209b/10,
222a/1

r.+lerinden 42a/9, 150a/12, 242b/21

r.+lerine 27a/5, 51b/16, 74a/10

r.+lerinüñ 9b/15, 61a/11, 102a/10,
215b/4, 261a/17, 263b/1

r.+üm 7b/3, 22b/4, 22b/7, 34a/13,
35a/20, 38a/15, 56a/6, 61b/10, 91a/18,
130a/5, 193b/13, 194b/15, 238b/18,
245b/6, 245b/6, 245b/6, 252b/14, 252b/17,
269b/14, 270b/4, 270b/5, 271a/20, 271a/22

r.+ümden 245b/11

r.+ümdür 75a/3, 245b/2

r.+üme 56a/3, 61b/12, 221a/18,
258a/4

r.+ümi 149a/8

r.+ümüz 6b/5, 17b/17, 30b/12,
37a/10, 53a/16, 53b/21, 53b/3, 53b/8,
67b/16, 69b/2, 69b/5, 96b/9, 109b/15,
113b/16, 12a/8, 146b/18, 176a/14, 180a/8,
180a/10, 185b/13, 185b/15, 185b/18,

209b/1, 209b/2, 210a/16, 245b/12, 245b/3,
245b/8

r.+ümüzden 84a/17, 230a/11

r.+ümüzdür 76a/13

r.+ümüzi 209a/18

r.+ümüzüñ 219b/20

r.+üñ 28b/2, 37b/14, 50b/10,
70b/16, 71b/12, 73b/4, 73b/5, 73b/8, 87a/6,
100a/21, 100a/22, 101b/7, 103b/18,
142a/19, 142b/5, 146b/23, 147a/23,
148a/22, 150b/12, 151b/5, 158b/14,
207a/11, 207b/22, 211a/4, 222b/13,
223a/18, 231a/22, 238a/14, 245b/11,
245b/2, 245b/7, 245b/7, 248a/1, 248a/1,
252a/17, 252b/2, 252b/4, 252b/5, 253b/8,
257a/16, 257a/16, 257a/17, 257a/23,
257a/6, 257b/6, 259a/23, 259b/18,
259b/22, 262b/8, 266a/15, 268a/7,
271a/16, 271b/4

r.+üñden 228a/16, 235b/5, 252b/4,
258b/10, 258b/8, 260a/12

r.+üñdendir 235b/7

r.+üñe 73b/3, 89a/9, 93a/17, 96b/6,
260b/17

r.+üñi 149a/8, 166a/11, 224a/10,
260b/10, 270a/9

r.+ünüñ 86b/15, 139b/13, 152b/20,
165a/8, 207a/6, 212b/8, 214a/17, 222b/9,
224a/17, 226a/1, 246b/18, 253a/11

r.+üñüz 15b/2, 15b/3, 40a/8,
48a/10, 60b/2, 82a/4, 96a/6, 97a/21

112b/4, 167b/10, 167b/9, 170b/18, 201a/13

r.+üñüzden 40b/18, 48a/16, 48a/20,
58b/11, 95b/22

r.+üñüzdür 15b/5, 39b/14, 61a/13,
61b/1, 76a/14, 96a/3

r.+üñüze 7a/17, 56a/3, 241b/6

r.+üñüzi 84a/14

r.+üñüzle 61a/4

r.+üñüzüñ 27a/1, 185a/10

r.+üñüzüz 15b/6

r.+üñüzven 66a/17

[=258]

rabbāniye: (Ar.) Kendini Allah'a vermiş
kimse.

r.+lerüñ 225a/17

[=1]

rabbenā: (Ar.) Ey bizim Rabbimiz
anlamında.

r. 244a/2

[=1]

rabbí: (Ar.) Rabbim.

r. 38a/20, 41a/10, 41a/13, 41a/5,
95a/11, 97b/1, 110a/17, 110a/21, 138a/23,
138b/20, 138b/7, 139a/1, 217b/16,
218b/14, 219a/16, 219a/8, 258a/4, 259a/11,
248a/6

r.+dür 158a/12

[=20]

rabb-i a'lā: (Ar.) Yüce, ulu Rab. bk.

rabbî'l-a'lā

r.+nuñ 257a/2

[=1]

rabbî'l-a'lā: (Ar.) Yüce, ulu Rab. bk.

rabb-i a'lā

r. 248a/2

[=1]

rabbi'l-‘ālemín: (Ar.) Alemlerin rabbi. bk.

rabbü'l-‘ālemín

r. 188b/4

ḥabīb-i r. 188b/4

[=1]

rabbü'l-‘ālemín: (Ar.) Alemlerin rabbi.

bk. **rabbi'l-‘ālemín**

r.+dür 76b/14

[=1]

rađıyallāhu: (Ar.) Allah razı olsun.

r. 10b/5, 246a/18, 265a/1

[=3]

rađıyallāhu ‘anha: (Ar.) Allah ondan razı olsun. bk. **rađıyallāhu ‘anhü**

r. 149a/15

[=1]

rađıyallāhu ‘anhü: (Ar.) Allah ondan razı olsun. bk. **rađıyallāhu ‘anha**

r. 10b/6, 13a/6, 13a/9, 27a/3, 80b/18, 90b/9, 93a/19, 98a/17, 156b/4, 196a/20, 207b/17, 216a/1, 234a/23, 238a/14, 238a/8, 241a/23, 242a/20, 243b/1, 246a/16, 248b/6, 250b/22, 256a/18, 256b/17, 256b/19, 257b/19, 258b/14, 259b/10, 259b/10, 260b/18, 263a/7, 265a/13, 265a/2, 265a/3, 268a/12, 270a/1, 270a/11, 270a/13, 270a/4, 270a/7, 271a/6, 271b/15, 273a/13

[=42]

rađıyallāhu ‘anhüm: (Ar.) Allah onların ikisinden razı olsun. bk.

rađıyallāhu ‘anhümā

r. 127b/20, 22b/17

[=2]

rađıyallāhu ‘anhümā: (Ar.) Allah onların ikisinden razı olsun. bk.

rağıyallahuanhüm

r. 112b/19, 11b/16, 143a/6, 146a/5, 148b/9, 156b/18, 159a/6, 7a/18, 15a/10, 15b/19, 163b/2, 171b/4, 178b/18, 181a/2, 196a/23, 202b/21, 206b/18, 20a/11, 212a/7, 219a/19, 224a/5, 272a/5, 29a/18, 30b/9, 32b/6, 36a/3, 58a/13, 66a/2, 73b/14

[=29]

rağbet: (Ar.) İstek, arzu.

r. 10a/23, 11a/13, 21a/18, 22b/11, 33b/15, 39a/12, 41a/17, 43b/18, 44a/4, 67a/1, 75b/11, 86a/8, 86b/18, 86b/20, 98a/12, 99a/14, 99a/7, 104b/23, 105a/5, 162a/8, 170a/11, 170b/15, 188b/2, 190b/23, 191b/3, 218b/12, 220b/14, 230b/13, 251b/2, 252a/10, 265b/2, 265b/4, 268b/16, 268b/7

şevk-i r. 11a/13

r.+i+(2) 13a/17

r.+leri 124a/21, 125a/12, 188a/19

r.+lerin 68b/17

r.+üñ 237a/2

r.+üñüz 102b/16

[=41]

rāḥat: (Ar.) Üzüntüsüz, tasasız, kedersiz bir hâlde bulunma.

r. 10b/20, 110a/9, 11b/12, 30b/8, 36b/20, 40a/14, 43b/15, 47a/16, 47a/20, 58b/12, 61a/4, 95b/13, 139b/3, 139b/6, 154a/11, 163b/18, 169a/9, 171a/18, 195a/4, 230a/22, 230a/22, 234a/6, 235a/7, 254a/7, 255a/3, 258b/2

r.+a 161a/20, 197b/7
r.+da 182a/20
r.+ı+(1) 111b/6, 263b/3
r.+ıla 55a/3
r.+içün 114a/10
r.+la 74b/22
r.+lar 92b/23, 145b/18, 161a/17
r.+ları 160a/7
[=38]

rāhatlandır-: Rahat ettirmek.

r.-a 232b/17, 232b/21
[=2]

rahatlık: Rahatlık.

r. 37a/7, 96a/11, 146b/10, 158a/2,
224a/6, 224a/7, 266a/11
(rāhatlıg). 114a/10
(r).+a 195a/14
(r).+ı 10b/19
(r).+ı+(2) 114a/9
(r).+ın 102b/14
r.+lar 160a/14, 264a/13
r.+lardan 102b/14
r.+ları 249b/2, 258b/3
[=17]

rāhib: (Ar.) Hıristiyan din adamı.

r. 181a/2, 245a/10, 245a/12,
245a/13, 245a/18, 245a/8, 245b/13
r.+den 245a/15
r.+e 181a/20
r.+ı+(1) 245b/12, 245b/13
r.+idi 259b/6
r.+ile 245a/10
r.+üñ 245a/16
[=14]

rāhibe: (Ar.) Manastırda yaşayan kadın
rahip.

r. 245a/13
[=1]

rahiq: (Ar.) Duru ve temiz şarap.

r. 243a/18
r.+ıla 243a/20
[=2]

rahim: (Ar.) Hıdımlık, akrabalık.

r. 186a/14
şıla-yı r. 186a/14
r.+den 252b/11
şıla-yı r. 252b/11
[=2]

rahim: (Ar.) Merhameti çok olan,
bağışlayan.

r. 3a/1, 39b/12, 75a/13, 130a/22,
184a/11
r.+de 206a/5
r.+den 64a/9
r.+dür 2b/22, 48a/1, 64a/7, 74a/16,
99b/7, 108a/17, 124b/21, 130a/1, 134a/15,
135a/23, 167b/22, 172b/9, 183b/18,
187b/10, 195b/21, 199b/4, 224a/2
[=24]

rahimehullāh: (Ar.) Allah rahmet etsin.

r. 14b/19, 29a/17
[=2]

rahm: (Ar.) Acıma, esirgeme, koruma. bk.

rahmet

r. 79b/15, 99b/8
[=2]

rahm: (Ar.) Rahim, döl yatağı; hısımlık, akrabalık.

r. 152a/23, 186a/20, 194a/16, 202b/4, 228b/19

şıla-yı r. 186a/20

r.+inde 61b/19, 62a/2, 136a/20, 184a/11, 202b/3, 204b/11

r.+inden 61b/20, 272a/10

r.+ine 90b/16, 101a/10, 151b/8, 164a/21, 206a/5, 228b/1, 247b/5, 253b/23

r.+ini 82b/5

[=22]

rahmān: (Ar.) Dünyada her canlıya, mümin, kafir ayırt etmeksizin herkese merhamet eden Allah.

r. 4a/19, 6b/2, 27a/19, 64a/7, 64a/9, 157a/11, 157a/13, 157a/15, 157b/16, 157b/6, 158a/12, 162b/22, 181b/22, 206b/22

r.+a 157a/10, 157a/20, 157a/23

r.+dan 4a/14, 4a/19, 205b/7

r.+dur 158a/23, 183b/17, 206b/3, 235b/8

r.+em 4a/20

r.+ı+(1) 157a/11

r.+ı+(2) 139a/8

r.+ın 205b/3

r.+uñ 94a/19, 158b/2, 203a/17

[=31]

rahmet: (Ar.) Acıma, esirgeme, koruma.

bk. **rahm**

r. 9b/4, 9b/10, 9b/13, 36a/3, 38a/12, 40a/22, 42b/23, 43b/23, 48a/7, 53b/10, 64a/8, 68b/4, 72b/12, 79a/15, 83b/14,

86b/15, 93a/7, 99b/5, 101b/2, 104a/9, 108a/18, 108b/5, 122b/4, 130a/1, 130a/23, 140a/18, 140a/19, 140a/20, 146b/15, 146b/18, 146b/19, 146b/23, 151b/2, 151b/6, 158b/16, 15a/1, 175a/12, 175b/3, 179b/17, 180a/10, 183b/18, 185a/3, 186a/13, 195b/22, 206b/3, 206b/5, 215b/23, 219a/18, 228a/7, 228a/8, 24b/13, 24b/17, 261a/19

nazar-ı r. 36a/3, 185a/3

r.+den 12a/14, 115b/14, 118b/7, 124b/22, 141a/4

r.+dür 95b/23, 102b/18, 104a/8, 214a/11

fazl-ı r. 102b/18

r.+e 40a/23, 43a/1, 52b/2, 95a/18, 120b/18, 254b/22

r.+i+(2) 30a/4, 32b/18, 35b/20, 52b/5, 93a/6, 170b/10, 211a/11

r.+i+(3) 147a/23

r.-i 'ināyet 147a/23

r.+içün 223a/21

r.+ile 140a/10, 182a/14, 197b/7

r.+in 180b/9

r.+inden 47b/21, 68b/3, 72b/10, 75a/18, 93a/5, 118b/5, 123a/15, 146a/17, 206b/4, 242b/21

r.+ine 124b/23, 126b/14, 143b/18, 209a/23, 230a/16

r.+iyile 106a/11, 182a/7

r.+le 18a/20

r.+ler 172b/5

r.+leri 167b/22

esbāb-ı r. 167b/22

r.+üm 86b/5
r.+ümden 78b/6, 151b/5
r.+ümle 41b/17
r.+ümüz 25a/9
r.+üñ 53a/16
[=107]
rahmetullāh: (Ar.) Allah'ın rahmetine kavuşmuş.
r. 31b/6
[=1]
rahmetullāhi 'aleyhi: (Ar.) Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun.
r. 273a/8
[=1]
raht: (Far.) At takımı; yol levazımı.
r.+larından 178a/9
r.+larıñuzdan 178a/1
[=2]
rā'î: (Ar.) Görücü, gören.
r. 86b/12, 208a/11
[=2]
ra'ıyyet: (Ar.) Bir hükümdar idaresi altında bulunan ve vergi veren halk.
r. 129b/6, 129b/7, 251a/19
r.+ler 130a/14
[=4]
raķīb: (Ar.) Herhangi bir işte birbirinden üstün olmaya çalışanlardan her biri.
r.+dür 227b/9
[=1]
ramazān: (Ar.) Oruç ayı, üç ayların sonuncusu.
r. 60b/10, 106a/1, 172a/16
r.+a 106a/2

r.+ı+(1) 78a/21
r.+uñ 128b/1, 261a/9
[=7]
raşad: (Ar.) Gözetme, bekleme, pusu tutma.
r. 8b/14
[=1]
rāsih: (Ar.) Temeli kuvvetli, sağlam, bilhassa dini bilgileri çok geniş olan.
r.+lerdür 64a/2
r.+leri 42b/18
[=2]
rāst: (Far.) Doğru.
r. 134b/22, 149b/14, 255a/14
[=3]
ratbe: (Ar. < rütbe) Sıra, derece, basamak.
r. 149a/3
[=1]
ravz: (Ar.) Bahçeler, ağaşlık, çimenlik yerler.
r.+ına 261a/15
[=1]
ravza: (Ar.) Ağacı, çayırı, çimeni bol olan yer, bahçe.
r.+ya 184b/11
r.+yı+(3) 184b/10
r.-yı hāh 184b/10
[=2]
rāyagān: (Far.) Bedava, parasız.
r. 115a/2
[=1]
rāyic: (Ar.) Revaçta olan, ragbet bulan.
r. 265a/18
[=1]

rāzi: (Ar.) Rıza gösteren, kabul eden.

r. 30a/11, 30a/9, 39b/22, 63b/5,
84b/15, 95a/1, 95a/3, 110a/19, 111a/11,
122a/10, 125b/12, 125b/17, 132a/10,
132a/11, 132a/11, 132a/16, 133b/18,
135a/1, 150a/20, 154a/10, 154a/13,
161a/23, 167b/14, 168a/3, 171a/17,
176b/16, 176b/17, 177b/22, 178a/2,
179b/4, 195a/22, 197b/6, 198a/17,
198a/18, 198a/20, 211a/16, 227b/21,
231a/16, 233a/22, 23b/6, 245b/13,
249b/15, 253b/10, 253b/9, 255b/15,
257a/19, 257a/3, 262a/15, 272a/17,
272b/11

r.+yuz 242a/23

[=51]

rāzık: (Ar.) Rızık veren, Allah.

r.+udur 272b/18

r.+uñuz 15b/2

[=2]

razi': (Ar.) Süt emen çocuklar.

r. 244b/2

[=1]

rebi': (Ar.) Bahar.

r. 102b/1

r.+le 217a/3

recā: (Ar.) Ümit, umma.

r. 256a/10

r.+da 4a/21

[=2]

rec'at: (Ar.) Boşadığı kadını iddet üresi içinde yeniden nikahlama.

r. 196b/17, 196b/19, 197a/4,
197a/4, 197a/5, 199a/23

[=6]

receb: (Ar.) Üç ayların birincisi.

r. 60b/11

[=1]

rec'ı: (Ar.) Tekrar kocasına dönmesi mümkün olan üç talakla boşanmış kadın.

bk. ric'ı

r. 197a/3

[=1]

recm: (Ar.) Taşa tutma, taşlama.

r. 6b/14, 90a/1

[=2]

reda': (Ar.) Yasaklama.

r. 264b/11

[=1]

redd: (Ar.) Geri çevirme.

r. 2b/12, 38a/15, 52b/22, 58b/13,
72a/16, 84b/12, 86b/3, 86b/7, 93b/10,
97a/9, 111b/10, 115a/13, 115b/14,
127a/18, 127a/9, 136a/17, 141a/3, 207a/19,
209b/13, 227a/2, 241a/3, 252b/9, 257a/14

[=23]

ref': (Ar.) Yukarı kaldırma, yükseltme.

r. 5a/3, 125a/20, 135a/9, 167b/22,
237b/10, 237b/12, 248b/8

[=7]

re'fet: (Ar.) Merhamet etme.

r.+i+(2) 128b/15

[=1]

reff': (Ar.) Yüksek, yüce.

r. 1b/19

maḳām-ı r. 1b/19

[=1]

refref: Hz. Muhammed'in Mirac gecesi kullandığı dört binekten sonuncusu.

r. 149b/10

[=1]

re'is: (Ar.) Baş, başkan.

r.+leri 58b/6, 114a/18, 217a/13, 218b/16, 218b/19

r.+leridür 109a/9, 225a/16

r.+lerinden 219a/4

r.+lerine 58b/2

r.+lerinüñ 225b/14

[=10]

rek'at: (Ar.) Namazda bir kıyam, bir rüku ve iki secdeden oluşan hareket.

r. 43b/21, 152a/10, 177b/1, 177b/2, 193b/7, 259b/8

r.+ın 148b/4

[=7]

rekâyiğ: (Ar.) İnce, nazik olan şeyler.

r. 111b/4

rumûz.-ı r.111b/4

[=1]

rekb: (Ar.) Bileşik.

r. 70a/15

[=1]

renc: (Ar.) Sıkıntı, zahmet, eziyet.

r. 213a/7

r.+e 36a/15

r.+ile 118a/15, 119a/15

r.+ler 145b/17

[=5]

rencür: (Far.) Sıkıntılı, rahatsız, hasta.

r. 208a/14

[=1]

reng: (Far.) Renk.

r. 159a/20

r.+dedür 264a/5

r.+i+(2) 159a/17, 159a/17, 170b/2

r.+ile 214b/19

r.+in 170b/7

r.+ine 159a/17

r.+lerle 161a/15

r.+lerüñ 231a/3

[=10]

renglü: Renkli.

r. 170b/5

[=1]

reside: (Ar.) Yetişmiş, erişmiş, olgunlaşmış.

r. 253a/4

[=1]

resim: (Ar.) Adet, usul, tarz. bk. **resm**

r.+le 251b/1

[=1]

resm: (Ar.) Adet, usul, tarz. bk. **resim**

r. 137b/9

r.+e 38a/9, 49b/1, 93a/19, 119a/6, 154b/19, 155a/13, 170b/15, 179b/19, 184b/18, 199a/15, 224b/13, 230a/14

r.+i+(2) 137b/8, 137b/9

[=15]

resül: (Ar.) Elçi, peygamber.

r. 2b/23, 3a/5, 3b/1, 4b/7, 4b/16, 5a/5, 6a/22, 6b/2, 7b/11, 7b/17, 8b/15, 10a/22, 11a/20, 11a/21, 13a/2, 13a/10, 14a/14, 14b/20, 15a/14, 15b/19, 15b/20, 15b/22, 19b/23, 20a/11, 20a/21, 20b/3, 24b/20, 25b/2, 27b/19, 28a/1, 28a/18,

28b/3, 29a/10, 29a/22, 29b/2, 29b/6, 30a/8,
30b/9, 38b/23, 41a/12, 41a/14, 41a/5,
41a/9, 41b/3, 42b/3, 42b/4, 43a/16, 45a/1,
45a/3, 46a/8, 46b/16, 47a/11, 49a/23,
49b/22, 50a/18, 51a/15, 51a/5, 51b/11,
51b/8, 56b/23, 62b/18, 62b/5, 65a/2,
70a/11, 71b/1, 71b/17, 73a/15, 73b/4,
79b/6, 80b/18, 80b/19, 80b/20, 80b/22,
80b/5, 84b/6, 85b/2, 86a/15, 86a/2, 88a/10,
88a/3, 88b/13, 88b/5, 88b/7, 93a/10, 93a/9,
96b/1, 96b/1, 96b/11, 96b/12, 96b/15,
96b/8, 97a/12, 97a/14, 97a/7, 99b/21,
102b/22, 104b/18, 105b/19, 107b/2,
108a/19, 108a/21, 108b/1, 108b/14,
108b/4, 108b/4, 190b/9, 109b/12, 109b/15,
111a/22, 111b/15, 111b/16, 111b/18,
111b/2, 112a/4, 112b/20, 113a/13,
113a/21, 113a/22, 113a/23, 113a/3, 113a/5,
113b/1, 113b/3, 113b/4, 114b/17, 115a/11,
115b/4, 116a/11, 117a/14, 117a/7, 117a/9,
117b/11, 117b/20, 117b/6, 117b/7, 118b/3,
119b/19, 119b/22, 120a/12, 120b/23,
121a/23, 121b/1, 121b/10, 121b/11,
121b/12, 121b/13, 121b/16, 121b/17,
121b/19, 121b/19, 121b/20, 121b/21,
121b/21, 121b/23, 121b/4, 121b/7,
122a/10, 122a/13, 122a/18, 122a/20,
122a/20, 122a/21, 122a/22, 122a/22,
122a/7, 122b/3, 122b/5, 123b/21, 124a/13,
124a/16, 124a/8, 124a/9, 124b/6, 125b/13,
125b/14, 126a/21, 126a/22, 126a/23,
127a/13, 127a/16, 127a/3, 127b/10,
127b/21, 128a/19, 128a/21, 128a/23,
128a/7, 128a/8, 128b/10, 128b/14,

128b/22, 128b/4, 128b/7, 129a/20,
129a/21, 129a/22, 129b/15, 129b/16,
129b/17, 129b/17, 129b/19, 129b/3,
130a/4, 130b/11, 130b/11, 130b/13,
130b/17, 130b/7, 131b/22, 131b/3,
132a/18, 132a/21, 132a/7, 132a/9, 132b/7,
133a/10, 133a/5, 133b/23, 134a/10,
134a/10, 134a/11, 134a/8, 134b/13,
134b/14, 134b/15, 135b/5, 136a/16,
138b/11, 140b/22, 143a/2, 143b/22,
144a/2, 144a/5, 146b/4, 146b/6, 148b/12,
148b/9, 149a/12, 149a/3, 149b/10,
149b/11, 149b/12, 149b/23, 149b/5,
150a/2, 151b/12, 153a/14, 153a/16,
153a/18, 153a/20, 153b/10, 153b/8,
153b/9, 161b/19, 162a/16, 163b/4,
167b/15, 167b/8, 168a/12, 168a/13,
169a/15, 172b/18, 174a/21, 174a/22,
174a/23, 174a/7, 174b/1, 174b/11,
174b/15, 174b/3, 175a/11, 175a/9, 175b/3,
176b/19, 177a/3, 177b/12, 177b/14,
177b/18, 177b/21, 177b/22, 177b/3,
177b/6, 177b/8, 177b/9, 178a/1, 178a/2,
178a/21, 178a/8, 178b/18, 179a/1, 179a/18,
179a/2, 179a/6, 184b/16, 184b/2, 184b/20,
184b/4, 184b/4, 184b/5, 184b/6, 184b/7,
184b/9, 185a/10, 185a/2, 186b/3, 186b/7,
187a/20, 187a/22, 187a/23, 187b/1,
187b/1, 187b/3, 187b/7, 188a/17, 188a/23,
188b/8, 188b/9, 190a/11, 190a/14,
190b/14, 190b/5, 190b/7, 191b/19, 192a/2,
192a/3, 192a/4, 193a/10, 193a/17, 193a/9,
195b/14, 195b/16, 195b/19, 195b/23,
195b/5, 196a/18, 197a/18, 197a/21,

197a/22, 198b/15, 199a/14, 199a/18,
199a/20, 199b/11, 199b/13, 199b/15,
199b/16, 199b/19, 199b/21, 200a/15,
200a/17, 200a/19, 200a/21, 200a/22,
200b/2, 200b/2, 200b/3, 202b/13, 204a/22,
204a/3, 204a/5, 204a/7, 205a/16, 206b/10,
207a/8, 207a/9, 210b/9, 211b/9, 213b/19,
213b/22, 216a/16, 215b/21, 217a/19,
219b/11, 219b/6, 220a/14, 220b/1, 220b/2,
221a/17, 222a/12, 222a/17, 222a/22,
223a/5, 223a/8, 223b/12, 224a/4, 224a/6,
225b/10, 227b/14, 229b/24, 229b/3,
22b/20, 230a/2, 230a/4, 231b/20, 233b/7,
234b/1, 238a/14, 238a/23, 238b/17,
238b/2, 238b/3, 238b/4, 241b/1, 241b/23,
242a/11, 242a/9, 245a/4, 248a/3, 248b/2,
248b/6, 248b/7, 250a/5, 254b/21, 257a/13,
258a/15, 258a/3, 259b/1, 259b/13,
259b/15, 259b/4, 259b/7, 260b/9, 261a/3,
261a/8, 261a/8, 261b/10, 261b/2, 262a/7,
263a/12, 263a/13, 265a/4, 265a/4, 265a/11,
270a/11, 270b/1, 270b/3, 271a/12,
271a/15, 271a/18, 271a/6, 271a/6, 271a/8,
271b/22, 271b/23, 272a/14, 272a/4,
272a/5, 272a/7, 273a/13, 273a/16

aşhâb-ı r. 262a/7

‘aşr-ı r. 265a/11

hadîs-i r. 129b/8

irsâl-i r. 190b/9

r.+de 166a/13

r.+den 13a/5, 13a/7, 14b/19,
21a/22, 28a/17, 41a/3, 44a/23, 44a/23,
50a/17, 60b/20, 68a/16, 69b/17, 71a/21,
88a/11, 88a/19, 105b/18, 110b/20, 115b/4,

11a/18, 125a/17, 125b/23, 128a/11,
128a/23, 131a/11, 133b/19, 135a/2,
138b/14, 140a/13, 141b/18, 147a/6,
154b/23, 165a/16, 166b/6, 167b/14,
168a/8, 170a/19, 177b/16, 179a/1, 180a/1,
184a/17, 200a/12, 202b/21, 204a/12,
206b/10, 208a/15, 20b/22, 210a/13,
214a/7, 229b/24, 241a/23, 242a/20,
248b/21, 254b/19, 257b/19, 259a/10,
264b/7, 270a/20

r.+dügi 119b/6

r.+dür 75b/16, 108b/10, 109a/1,
150a/12, 167b/16, 174b/7, 187b/16,
193a/21, 220b/8, 240b/18, 259a/18

r.+e 29b/1, 30a/16, 37a/12, 41a/15,
42b/2, 44a/8, 49a/18, 49b/3, 62b/7, 66a/7,
69a/10, 6b/12, 73a/14, 82b/9, 85b/22,
90a/14, 96b/17, 96b/6, 99b/21, 99b/6,
108a/22, 113a/16, 113a/19, 113a/22,
113b/4, 114b/10, 117b/6, 118a/10,
118a/14, 118a/4, 119b/18, 119b/6,
120a/11, 120b/20, 121b/23, 122a/12,
123a/17, 124a/3, 124b/10, 125a/6, 125b/5,
125b/9, 126a/3, 127b/9, 128a/10, 128b/10,
128b/21, 128b/6, 129a/18, 129a/22,
129b/14, 129b/15, 129b/17, 130b/14,
130b/8, 131b/2, 131b/4, 132a/2, 134a/7,
134a/8, 134b/8, 135a/14, 135a/20, 135b/4,
136b/6, 140b/23, 141a/1, 142b/22,
143a/16, 146a/2, 149a/15, 149a/7, 149b/5,
150a/2, 153b/23, 163b/3, 172b/5, 173b/12,
175a/10, 176a/23, 176b/11, 176b/12,
176b/13, 177b/11, 177b/14, 177b/21,
177b/4, 177b/7, 178b/10, 179b/2, 184b/17,

185a/10, 186b/5, 186b/6, 187b/16, 192b/7,
193a/8, 195a/23, 195b/4, 196a/5, 197a/17,
197a/20, 198b/11, 206a/20, 200a/11,
200a/15, 200a/17, 201a/15, 201a/4,
201b/13, 205a/16, 206a/8, 207a/8, 208a/3,
211b/6, 211b/8, 215b/1, 221b/12, 221b/21,
228a/23, 234a/23, 248b/2, 253b/18,
254a/12, 259b/10, 260a/7, 263a/14,
263a/20, 269b/5, 271b/18, 273a/15
r.+edür 49b/22
r.+em 37b/12
r.+i 224a/5
r.+i+(1) 3a/22, 3b/3, 3b/4, 6a/20,
26b/21, 49b/13, 70a/11, 110a/17, 113a/1,
113a/3, 114b/7, 119a/10, 121b/7, 122a/4,
126a/22, 127a/16, 131a/22, 131b/1,
156b/5, 168b/2, 173b/15, 180a/6, 180a/7,
191b/20, 201b/5, 204a/6, 205a/17,
214a/15, 214b/9, 221a/16, 239b/18,
254a/9, 265b/10, 271a/9
aşhâb-ı r. 131b/1
r.+i+(2) 5a/8, 5a/9, 5a/11, 8b/15,
76a/9, 127a/2, 142b/21, 172b/4, 188b/14,
240b/17, 255b/8
r.+i+(3) 77a/18, 262b/19
r.-i kevneyn 77a/18,
262b/19
r.+idi 149a/1, 153b/9
r.+idigine 153a/14
r.+idügün 127b/11
r.+idür 5a/8
r.+ile 8b/14, 76a/19, 95b/22,
113b/1, 114a/21, 125b/23, 126a/3,
128a/12, 168a/11, 168a/8, 172b/21,

175b/1, 175b/11, 175b/4, 175b/5, 175b/7,
175b/7, 177b/7, 177b/9, 188b/3, 192a/2,
193a/1, 200a/14, 200b/14, 223a/21,
229b/10, 229b/14, 229b/19, 265a/3
r.+in 86b/6, 198b/14
r.+inden 128a/18, 200b/7
r.+indenem 29a/13
r.+ine 4a/17, 28a/10, 30a/17,
38b/23, 41b/15, 43a/17, 46b/21, 48b/8,
49b/14, 51b/17, 52b/19, 52b/8, 53a/8,
61b/8, 62b/2, 65a/12, 70a/12, 70b/2,
76a/10, 7b/19, 87b/21, 103a/3, 104a/9,
113b/23, 117b/22, 120b/9, 123a/7, 123b/4,
124a/17, 125b/22, 127a/1, 127b/21,
137b/4, 141b/23, 148a/18, 148a/2,
171b/16, 173b/11, 173b/14, 174b/7,
175b/14, 179a/11, 179a/4, 179a/7, 185a/1,
189a/18, 189b/15, 189b/9, 192a/13,
196a/17, 198a/2, 199a/20, 199b/12,
200b/12, 200b/18, 203a/16, 205b/22,
211b/19, 214a/17, 214b/9, 221b/4, 222a/7,
232a/12, 249a/18, 257a/14, 257a/19,
258a/3, 262b/7, 270a/5
r.+ini 13a/13, 59b/3, 118b/18,
127b/4, 167b/2, 167b/5, 171b/16, 186a/11,
189a/6, 194b/19, 201a/14
r.+inüñ 14a/8, 18a/21, 20b/11,
108b/3, 108b/9, 117a/21, 120a/14,
121a/11, 127a/19, 144a/3, 153b/12,
154a/16, 168a/16, 214b/10
r.+inüñdür 193a/22
r.+ise 174b/5
r.+isen 73a/14, 153a/16

r.+isin 73a/21, 111b/18, 127b/9,
192a/14, 192a/15
r.+ler 4b/22, 6b/4, 6b/15, 7a/2,
16b/10, 10b/22, 10b/23, 20a/22, 20b/8,
28a/9, 51a/8, 51a/14, 52b/21, 59a/1, 59a/1,
59a/3, 63a/2, 63b/5, 67a/5, 108a/20, 172a/3
r.+lerde 7b/4
r.+lerden 5a/3, 114a/2
r.+lere 6b/21, 6b/21, 7b/16, 17a/10,
28b/4, 51a/12, 55b/4, 71b/9, 71b/11,
76a/11, 114a/5, 204a/8
r.+leri 4b/23, 7a/4, 55b/2, 63b/4,
66b/23, 152b/13, 155a/3, 194b/6, 198b/17,
205a/20, 232a/6, 256b/10
r.+lerin 85b/21, 137a/15, 137b/5,
170b/23, 199b/23, 255b/3
r.+lerinde 57a/5
r.+lerine 6a/17, 7b/20, 67b/6,
73b/22, 85b/17, 85b/20, 144a/5, 144a/8,
156a/20, 156a/8, 188b/14, 212a/16
r.+lerini 43a/19, 63a/20, 157a/1,
232a/15, 232a/16
r.+lerinün 16b/7
r.+leriyüz 6b/3
r.+lerüm 28a/8
r.+lerümüzü 58b/22, 59a/7
r.+lerümüz 18a/15, 18b/2, 62a/11,
153a/1, 154b/20, 221b/23
r.+lerümüzden 5a/5
r.+lerümüze 58b/22, 59a/5, 88b/5
r.+lerümüzi 30b/3, 52b/19, 63b/7,
83b/11, 86a/20, 170a/9, 171b/10
r.+lerün 188b/4, 2b/15, 2b/17,
37b/6, 59a/5, 62b/18

r.+lerünüz 17a/20, 58b/15
r.+missa 89b/3
r.+sin 127b/12
r.+üm 155b/4, 176b/3
r.+üme 13a/18
r.+ümi 29a/4, 123b/12, 176a/13,
200b/8
r.+ümüzü 99b/16
r.+ümsin 207a/11
r.+ümüz 18b/1, 25a/6, 30a/21,
93b/1, 154b/14, 155a/23, 219b/2, 222a/1,
260b/3, 261b/9
r.+ümüzdür 12b/23
r.+ümüze 28a/7, 55b/11, 69a/9,
89a/5, 93a/3, 93b/3, 94a/12, 98b/6,
106a/14, 110b/5, 119a/16, 143b/4,
147a/11, 148b/22, 224b/5, 242b/19,
247b/18, 270b/9
r.+ümüzi 30a/13, 100a/3, 118a/22,
137b/4, 138b/2, 142b/19, 153b/14,
173b/20, 195a/10, 208b/3
r.+ümüzün 77b/15
r.+ümüzündür 30a/14
r.+ün 4b/14, 5a/8, 9b/15, 30b/11,
30b/13, 41b/2, 46b/17, 59a/15, 62b/23,
64b/12, 67a/16, 67b/19, 69b/4, 88b/8,
96b/22, 103a/14, 113a/4, 117a/19,
118b/16, 120b/22, 121b/11, 122a/19,
122a/3, 128a/16, 129a/1, 129a/2, 130b/9,
134b/9, 135b/3, 137a/11, 140b/19, 147a/5,
151a/14, 151a/8, 151b/21, 169a/12,
172b/21, 172b/22, 175b/4, 175b/8,
179a/13, 184a/22, 184b/18, 188a/1,
198b/21, 199a/16, 199a/17, 199a/19,

200a/11, 200b/3, 200b/4, 200b/7, 200b/9,
201b/13, 201b/14, 205a/17, 207a/17,
208a/9, 219a/23, 219b/11, 229b/7, 240b/9,
258a/9, 268a/4, 270a/8, 270b/18, 270b/22,
270b/23, 270b/9, 272a/7

r.+üñdür 179a/12, 179a/12,
179a/14, 179a/7

r.+üñe 179a/20

r.+üñi 213b/14

r.+ünün 128a/15

r.+ünüz 169a/2

r.+ünüze 172b/5, 204a/11

[=1078]

resülallāh: (Ar.) Hz. Muhammed. bk.
resülallāhi, resülullāh

r. 11a/21, 13a/9, 15b/21, 42b/4,
42b/3, 50a/18, 71a/22, 80b/21, 108b/6,
111b/16, 113b/4, 121b/20, 129a/23,
130b/12, 117b/7, 120a/11, 120b/21,
121a/18, 121b/18, 121b/9, 124a/12,
125a/22, 135a/15, 138b/15, 149a/8,
168a/13, 169a/12, 169a/14, 169a/16,
172b/19, 172b/20, 184b/19, 184b/21,
187a/23, 187b/2, 193a/10, 197a/20,
234a/23, 238b/3, 248a/3, 248b/7, 261a/8,
271a/7, 271a/12

[=44]

resülallāhi: (Ar.) Hz. Muhammed. bk.
resülallāh, resülullāh

r. 108b/1, 129a/4, 130b/15,
134b/14, 146b/5, 163b/3, 174b/3, 187a/21,
187b/6, 188b/9, 197b/13, 197b/16,
197b/18, 199a/21, 199b/16, 200a/23

[=16]

resüli'ş-şakaleyn: (Ar.) İnsanların ve
cinlerin peygamberi, Hz. Muhammed.

r. 29a/12

[=1]

resüllik: Peygamberlik. bk. **resüllük**

r. 49b/21, 155b/3

(resüllig).+e 222b/11

(r).+i+(1) 86b/7, 147b/1

(r).+ile 36b/1, 55b/13

(r).+ine 55b/9, 63a/1, 108b/11,

153a/15

(r).+üne 127b/8

[=12]

resüllük: Peygamberlik. bk. **resüllik**

r.+den 3a/1

[=1]

resülullāh: (Ar.) Hz. Muhammed. bk.
resülallāh, resülallāhi

r. 131a/22, 177b/16, 192b/15,
268a/5

r.+a 128b/12, 192b/12

r.+dan 166a/17

r.+dur 219b/17

r.+ıla 153a/21

[=10]

revā: (Far.) Uygun, yerinde, layık.

r. 81a/7, 84b/17, 90a/13, 90a/13,
90a/18, 90a/18, 102b/22, 115a/13,
119b/14, 120a/20, 128a/22, 132b/15,
133a/21, 133a/22, 147b/7, 147b/9,
172a/15, 187b/19, 218b/10, 271b/6, 271b/8

r.+dur 89b/22, 102b/21, 115a/12,

115a/8, 134a/16, 165a/21, 196b/19

[=28]

revān: (Far.) Akan, akıp giden.
r. 89b/17, 154b/1, 160a/8, 234b/1,
250a/2, 250a/3, 259a/21
[=7]

revās: (Ar.) Pisilikler.
r. 204b/10
[=1]

reveś: (Ar.) Pislik.
r.+den 204b/10
[=1]

reyāhīn: (Ar.) Fesleğenler.
r. 157b/21
[=1]

reyb: (Ar.) Şüphe.
r. 101b/9
[=1]

rezzāk: (Ar.) Bütün mahlukların rızkını
veren Allah.
r. 94b/16, 144b/3, 195b/11
r.+dur 79a/5
r.+ı+(3) 192a/1
r.-ı ḥaḳīkī 192a/1
[=5]

rezzāklık: Rızıklandırma.
(rezzāklık).+ına 141b/19, 197a/16
[=2]

rıḍvānallāhu ‘aleyhim: (Ar.) Allah razı
olsun.
r. 200a/2, 265a/22
[=2]

rızā: (Ar.) Hoşnutluk, memnuluk.
r. 119a/23, 185a/15
r.+dan 171a/17
r.+m 181b/16, 185a/1

r.+miçün 145b/19, 185a/11
r.+muz 80b/1, 110a/5, 167b/6
r.+muziçün 32b/19
r.+sı 5a/9, 5a/9, 14b/21, 20b/11,
39b/21, 47a/23, 70b/13, 70b/13, 110a/5,
119a/11, 191b/11, 135b/4, 167b/2,
250a/11, 255b/14, 269a/8
r.+sıçün 52a/19, 114b/18, 115b/1,
125a/19, 181b/8, 189b/14, 249b/18,
256a/11, 257a/3, 269a/20
r.+sıçünidi 230a/9
r.+sın 70a/7, 72b/5, 72b/5, 72b/6,
72b/7, 78a/1, 114b/19, 120b/13, 123b/22,
172a/7, 127b/17, 167a/21, 179b/1
r.+sına 262a/18
r.+sından 257a/2
r.+sını 199b/2
r.+yıla 66b/1, 197b/5
[=56]

rızā’: (Ar.) Süt emme.
r. 110a/14
[=1]

rızık: (Ar.) Azık, yiyecek içecek şey;
Allah’ın bahşettiği nimet. bk. **rızık**
r. 7a/17, 192a/1
r.+dandur 86b/8
r.+lar 102a/19
[=4]

rızıklandır-: Rızık vermek. bk.
rızıklandır-
r.-madı 10a/4
r.-mazuz 10a/5
r.-urdı 10a/4
[=3]

rızık: (Ar.) Azık, yiyecek içecek şey;
Allah'ın bahşettiği nimet. bk. **rızık**

r. 18b/11, 18b/14, 36b/16, 49a/16,
61a/23, 61a/6, 61b/1, 65b/21, 65b/23,
72a/19, 76b/22, 78b/19, 78b/22, 79a/10,
79a/4, 79a/6, 79a/6, 79a/7, 80a/23, 96a/6,
98a/18, 101b/1, 103b/10, 113b/5, 113b/6,
137a/2, 141b/12, 141b/16, 141b/17,
141b/21, 144b/2, 144b/3, 144b/7, 144b/8,
147b/22, 156b/19, 165a/22, 165a/24,
167b/9, 183b/17, 191b/23, 192a/6, 192a/7,
193a/15, 193b/11, 195b/10, 197a/13,
197a/16, 197b/3, 205b/10, 205b/11,
205b/11, 224b/1, 234a/11, 234a/15,
234a/16

r.+a 192a/7

r.+dan 223b/9, 260b/23

r.+ı+(1) 18b/11, 47b/13, 47b/14,
204b/12

r.+ı+(2) 77a/8, 79a/2, 141b/10,
147a/23, 158a/16

r.+ı+(3) 79a/11

r.-ı esbāb 79a/11

r.+ın 75a/21, 192a/8

r.+ını 77a/3, 77a/5, 186a/6, 186a/6,
197a/14, 252b/14, 252b/16, 260b/9

r.+içün 146b/9

r.+ları 18b/10, 141b/11, 167a/6

r.+larıçün 141b/19

r.+ların 65b/19

r.+larına 49a/9

r.+larından 141b/15

r.+larını 61a/22, 65b/22

r.+larıñuz 141b/13

r.+um 79a/3

r.+umı 72b/9

r.+umuzı 185b/15

r.+uñ 141b/21

r.+uñdur 14a/3

r.+uñı 248a/14

[=96]

rızıklandır-: Rızık vermek. bk.

rızıklandır-

r.-alım 10a/3

r.-ur 77a/21

[=2]

rızıksız: Yiyecek, içecek siz.

r. 77a/7

[=1]

ri'āyet: (Ar.) Sayma, gözetme.

r. 30a/17, 110a/5, 154a/16, 216a/12,
216a/15, 223b/1, 229b/1, 252a/5

[=8]

ribā: (Ar.) Tefecilikte alınan fahiş faiz.

r. 134a/3, 234b/5

r.+dan 134a/1, 134a/2

r.+nuñ 133b/23

[=5]

ric'ı: (Ar.) Tekrar kocasına dönmesi
mümkün olan üç talakla boşanmış kadın.

bk. **rec'ı**

r. 198a/9

talak-ı r. 196b/16

[=2]

ricāl: (Ar.) Üst düzeyde bulunanlar.

r. 61b/20

ḥadd-i r. 61b/20

[=1]

ric'at: (Ar.) Geri dönme.

r. 97a/8

[=1]

ridā: (Ar.) Belden yukarı örtülen örtü.

r.+yıla 207b/13

[=2]

ridāsuz: Örtüsüz.

r. 207b/14

[=1]

riḥ: (Ar.) Rüzgar.

r.+i+(3) 143a/4

r.-i 'aķım 143a/4

[=1]

riḥlet: (Ar.) Göç, göçme.

r. 268b/3, 268b/15

r.+den 268b/15

r.+e 268b/12

r.+ile 268b/15

sebeb-i r. 268b/15

[=5]

riķkat: (Ar.) Rakiklik, incelik,

r. 222b/3

[=1]

risālet: (Ar.) Elçilik, peygamberlik.

r. 86b/10, 103a/1, 213b/20,
217a/23, 221b/3, 222a/4, 240b/15,
240b/21, 257a/22, 258a/17, 258a/19

ḥazret-i r. 103a/1

r.+dür 144a/12, 238b/13

teblīg-i r. 144a/12, 238b/13

r.+e 224a/4

r.+i+(1) 217b/7, 231a/16, 248b/13

teblīg-i r. 231a/16, 248b/13

r.+i+(2) 29a/12

r.+in 56a/12

r.+inüñ 237a/6

r.+üñe 122b/23

[=21]

rişvet: (Ar.) Rüşvet.

r. 201a/1

r.+ile 234b/4

r.+le 91b/8

[=3]

rivāyet: (Ar.) Bir haber, söz veya hadisin hikayesi.

r. 2a/19, 11a/18, 15b/8, 20b/22,
21a/22, 22a/3, 22a/3, 27b/18, 29a/18,
30b/19, 31a/3, 32b/6, 35a/1, 41a/2, 50a/17,
52a/4, 53a/19, 60b/21, 66a/2, 68a/16,
73b/14, 78b/21, 80b/18, 80b/9, 84a/18,
93a/19, 105b/23, 107a/23, 113a/1, 115a/9,
115b/4, 122b/10, 131a/11, 133b/19,
133b/23, 137a/16, 138b/14, 14b/19,
151a/10, 154b/23, 162a/16, 162a/18,
163a/12, 165a/16, 166b/6, 170a/19,
193b/14, 196a/23, 197a/17, 202b/21,
206b/10, 208a/15, 210a/13, 213b/2,
219a/18, 219b/1, 225a/9, 227a/6, 22b/16,
241b/1, 242a/20, 248b/21, 248b/5,
249b/17, 24a/22, 257b/19, 263a/6, 264b/7,
266b/4, 272a/15

r.+ce 66a/8, 110a/15

r.+de 8b/13, 22b/15, 22b/21, 45a/2,
95a/21, 117b/20, 154a/9, 154b/4, 155a/7,
215b/22, 259b/9

r.+den 162a/15

r.+dür 2a/13, 4b/12, 10b/6, 15b/19,
20a/11, 44a/23, 48a/1, 52a/3, 64b/9,

71a/21, 78b/4, 79b/11, 80b/12, 81a/2, 89b/14, 90b/9, 92a/15, 96a/17, 100b/19, 110a/11, 115a/4, 115a/5, 117b/6, 118a/2, 128a/11, 134a/4, 135a/2, 140a/13, 140a/18, 141b/18, 143a/6, 180a/1, 181a/2, 188b/8, 191a/19, 191a/21, 192a/2, 223b/12, 234a/22, 253b/16, 254b/19, 258b/14, 259a/10, 260b/17, 268a/5, 270a/13, 271a/5, 271b/15

r.+inde 121b/22, 184a/17, 197a/20, 257a/12

[=136]

riyā: (Ar.) İkiyüzlülük.

r. 29b/19, 47a/15, 216a/14, 269a/7

r.+dan 18b/9, 69b/4, 223b/19, 224a/12, 252b/7

r.+yı 135b/19

r.+yıla 120a/5, 196a/14

[=12]

riyāset: (Ar.) Reislik, başkanlık.

r.+i+(2) 86b/13, 86b/19

r.+ile 86b/11

r.+lerinden 86b/15

[=4]

riyāzāt : (Ar.) Nefsi kırmalar, dünya lezzetlerinden sakınmalar.

r. 172a/18, 190b/16, 245a/15

r.+ıla 245a/21

r.+lar 249b/2

[=5]

rubūbiyyet: (Ar.) Allah'a mensup.

r. 260a/10

r.+ini 272b/20

[=2]

rūḥ: (Ar.) Can, nefes.

r. 82b/20, 82b/21, 93a/18, 184a/12, 184a/13, 184a/14, 202b/12, 235b/10

nefḥ-i r. 202b/12

r.+dan 257a/10

r.+i+(2) 58a/14, 7a/23

r.+i+(3) 235b/11

r.-ı Cebra'il 235b/11

r.+ıla 202a/6

r.+ın 15a/4

r.+ıydı 202a/6

r.+ların 92a/19, 92a/22

r.+larını 155a/5

r.+larumuzdan 202a/6

r.+laruñuzı 164b/6

r.+umuzu 93a/17

r.+umı 46a/11, 46a/12, 46a/14

[=24]

rūḥānī: (Ar.) Ruha ait, ruhla ilgili.

r. 202a/18

‘ālem-i r. 202a/18

ruhḅān: (Ar.) Papazlar.

r. 172a/6

r.+lar 249b/4

r.+ları 249b/1

[=3]

ruḥṣat: (Ar.) İzin, müsaade.

r. 109b/1, 133a/18, 175b/9, 177b/13, 186a/14, 191b/3, 222a/12, 235b/17, 266b/8

[=9]

ruk̄ye: (Ar.) Dua, efsun.

r. 272b/14

[=1]

rumūz: (Ar.) Remizler, işaretler, manası gizli olan sözler.

r.+ı+(3) 111b/4

r.-ı rekāyik 111b/4

[=1]

rūšen: (Far.) Aydın, parlak.

r. 8b/8, 55b/3, 50b/10, 61a/5, 61b/10, 83a/11, 105a/17, 108a/8, 117a/22, 130a/22, 172b/7, 194b/20, 198b/16, 203b/6, 203b/7, 203b/9, 218b/1, 228a/1, 234a/9, 234a/12, 239b/13, 240b/7, 240b/8, 241a/5, 249b/13, 256a/1, 256b/2

r.+dür 83b/18

r.+üñ 101a/21

[=29]

rūšenlik: Aydınlık, parlaklık.

r. < [rūšenlik] 39b/2

(rūšenlig).+i+(1) < [rūšenliği]

230b/6

(r).+i+(2) < [rūšenliği] 9a/6, 9a/7,

272a/13

(r).+in < [rūšenliğın] 226a/6,

237b/9, 255a/6, 255a/8, 255b/23, 272b/4

(r).+ine 9a/14 < [rūšenliğına]

(r).+indeyken < [rūšenliğındayken]

8b/5

[=13]

rūzî: (Far.) Kısmet, nasip.

r. 19b/8, 39b/23, 43b/23, 77a/12, 100a/23, 104b/9, 105a/5, 106b/15, 110a/21, 110b/15, 123a/3, 123a/5, 124a/4, 135b/20, 159b/10, 165a/9, 185b/12, 197b/5, 257b/16

[=19]

rūzigār: (Far.) Rüzgar.

r. 251a/17

r.+dan 228b/10

r.+un 147a/2

[=3]

rūcū: (Ar.) Dönme, geri dönme.

r. 1b/21, 30b/6, 48a/9, 48a/12, 90a/10, 109a/7, 198b/10, 246b/12

r.+ları 36a/23

[=9]

rūkn: (Ar.) Bir şeyin en sağlam tarafı temel direği.

r.+i+(3) 85b/7, 89b/22, 90a/4

r.-i islām 85b/7, 89b/22,

90a/4

[=3]

rūkū: (Ar.) Namazda dizlere tutunarak vücudun belden yukarısı yere paralel olacak şekilde eğilme.

r. 40a/21, 127b/16

r.+ı+(1) 252b/8

r.+ına 216b/4

r.+umuzda 248a/3

r.+uñuzda 248a/4

[=6]

rūsvāy: (Far.) Rezil, itibarsız, haysiyetsiz.

r. 12a/20, 59a/6, 59a/8, 67b/20, 68a/12, 109b/1, 119a/17, 138a/4, 138a/6, 178b/22, 216a/5

[=11]

rūsvāyhlık: Rezillik, itibarsızlık, haysiyetsizlik.

r.+larından 198b/8

(rūsvāyılığ).+ı 12a/20

(r).+ıla 67a/22, 181a/9

[=4]

S

şā': (Ar.) Bir dirhem tahıl ölçęęi.

ş. 173b/8, 173b/8, 229b/19, 229b/8

ş.+ın 229b/14

ş.+ını 229b/9

[=5]

sa'adet : (Ar.) Mutluluk, talih, baht açıklığı.

s. 2a/7, 11b/11, 11b/21, 18a/23, 19b/17, 22b/1, 21a/3, 36a/18, 43a/4, 43b/5, 46a/3, 47b/1, 49a/3, 51b/13, 51b/18, 66b/5, 74b/9, 76a/13, 77a/15, 77a/16, 82a/2, 83a/7, 86a/17, 81a/21, 106a/11, 110b/22, 118a/23, 123b/17, 130a/4, 131a/12, 138a/3, 139a/23, 153b/19, 154a/15, 157a/7, 159b/10, 161a/23, 167b/15, 181b/9, 181b/9, 183b/4, 188b/5, 190a/1, 193b/22, 196a/8, 202a/11, 223a/16, 226a/12, 230a/18, 249a/15

delil-i s. 18a/23

fevz-i s. 81a/21

makām-ı s. 106a/11

sebeb-i s. 249a/15

s.+de 87b/20

s.+den 51b/11, 64a/20, 109a/15, 118b/9, 146b/14, 188b/3, 264a/11

ehl-i s. 264a/11

s.+dür 123a/4, 195a/8, 246b/17

s.+e 7b/4, 13b/3, 18a/6, 19b/18, 44a/4, 50a/12, 51b/2, 57b/15, 60a/20, 62a/1, 63a/5, 71a/8, 72a/10, 93b/5, 74b/10,

104a/21, 104a/8, 123b/15, 127a/6, 130a/6, 141a/23, 146b/19, 169b/9, 176b/18, 176b/19, 188b/2, 190a/18, 191a/13, 198b/18, 202a/2, 212b/22, 241a/13, 249a/7, 256b/17, 265a/18

esbāb-ı s. 74b/10

sebeb-i s. 62a/1

s.+i+(1) 202b/17, 143a/18, 229a/2

hayāt-ı bākī-i s. 143a/18

tarīk-ı s. 229a/2

s.+i+(2) 87a/6, 157a/8

s.+i+(3) 106b/15, 146b/16

s.-i ebedi 106b/15

s.-i ebediye 146b/16

s.+içün 191b/6

s.+ile 138a/9

s.+in 40b/12, 67b/5, 150b/8, 170a/15

s.+ine 38b/14, 63b/21

s.+le 1b/12

s.+ler 80a/12, 163b/10, 189b/6

s.+lere 80a/19

s.+lerini 231b/3

s.+üme 35b/16

[=118]

sā'at: (Ar.) Zaman, vakit.

s. 43b/20, 67b/17, 70b/17, 72b/19, 78b/17, 95b/21, 95b/21, 100a/15, 106a/19, 114a/7, 114a/9, 114a/9, 167a/16, 167a/16, 169a/9, 184b/9, 193b/21, 197b/8, 212a/4, 224b/23, 230a/3, 240b/11, 240b/23, 240b/23, 248a/3, 253b/14, 253b/19, 265a/15, 272a/6

s.+de 10b/11, 54b/21

s.+dur 211b/15

s.+e 137b/23

s.+iyile 235a/2

s.+leri 222a/13, 222b/2

s.+lerin 223b/1, 223b/3

s.+lerinden 222b/3

s.+lerini 223a/23

s.+lerüñ 157a/19

[=41]

şab: (Ar.) Güç, zor , çetin.

ş. 230a/12

[=1]

şabâh: (Ar.) Sabah.

ş. 23a/17, 23a/4, 23a/9, 25a/19,
28a/17, 28a/19, 58a/18, 100b/21, 156a/11,
157a/22, 208b/23, 209a/5, 226a/6,
226b/12, 231a/22, 263a/17, 263a/22,
267b/11

ş.+a 23a/3, 137b/21

ş.+dan 242a/20

ş.+dur 229b/23

ş.+ı+(2) 28a/19

ş.+ların 28a/17

[=24]

şaban: Çift süren hayvanların koşulduğu demir uçlu tarım aracı.

ş. 171b/14

[=1]

sâbık: (Ar.) Geçen, geçmiş. bk. **sâbıkâ**

s.+lar 161b/16, 162a/10, 162a/14,
162a/20, 162a/5, 163a/4, 163b/12

s.+lara 162b/9, 162b/13

[=9]

sâbıkâ: (Ar.) Geçen, geçmiş. bk. **sâbık**

s. 251b/20

[=1]

şabırsızlık: Sabırlı olmama. bk.

şabursızlık, şabursuzluk

ş. 70a/13

[=1]

şabî: (Ar.) Küçük erkek çocuk.

ş. 111b/6, 244b/2

[=2]

sâbîhât: (Ar.) Yüzenler.

s. 236b/7

[=1]

sâbîkât: (Ar.) Yarışanlar.

s. 236b/7

[=1]

şâbir: (Ar.) Sabreden, sabredici.

ş. 188b/18

mürşid-i ş. 188b/18

ş.+lerden 36a/14

ş.+lere 195a/19

[=3]

şâbit: (Ar.) Hareketsiz.

ş. 26a/2, 27a/21, 29b/10, 40b/18,
4a/3, 65b/14, 84b/5, 86a/11, 86a/7, 86a/8,
86a/9, 87b/2, 93b/13, 95a/12, 103a/12,
103b/23, 106a/6, 110a/15, 115b/13,
115b/2, 115b/3, 117b/18, 118a/14,
121a/16, 126a/9, 129a/22, 129a/23, 129b/1,
134b/11, 134b/11, 134b/14, 134b/14,
136b/16, 172a/11, 172b/4, 188a/18,
189b/10, 192b/22, 202a/15, 220b/20,

231a/16, 237b/16, 24b/10, 254b/16,
261b/7, 262a/4, 269b/16, 269b/17

ş.+dür 2b/9, 63b/13, 103a/13,
211b/16, 247a/21

[=53]

şabr: (Ar.) Sabır, dayanma, katlanma.

ş. 4b/3, 21b/14, 21b/17, 21b/18,
29b/10, 30b/14, 35b/1, 35b/17, 36a/15,
36a/17, 36b/4, 41a/1, 41a/2, 51b/1, 53a/1,
62b/12, 62b/20, 62b/21, 68b/6, 68b/7,
68b/7, 68b/9, 70a/13, 70a/17, 70a/6, 70b/3,
71b/8, 79b/21, 79b/22, 80a/2, 80b/13,
80b/15, 81a/17, 81a/18, 81b/16, 82a/20,
83b/8, 103a/11, 108b/16, 109b/21, 112a/3,
114a/2, 114a/3, 114a/5, 129b/16, 129b/21,
129b/23, 130a/19, 130a/20, 130a/21,
137a/11, 139b/12, 145b/4, 145b/5, 145b/5,
147a/2, 148a/18, 148a/21, 148b/5,
155b/10, 171b/5, 177a/23, 195a/22,
197a/13, 197a/18, 197a/18, 197b/2,
197b/5, 201b/20, 202a/11, 202a/5,
205a/20, 207a/14, 208a/1, 211a/17, 211a/4,
214b/11, 214b/11, 214b/11, 222b/16,
224a/17, 224a/19, 230a/17, 231a/16, 23b/3,
247a/8, 254b/19, 254b/20, 265b/3, 265b/3

ş.+a 59a/16, 59b/3, 114a/4,
150b/15, 254b/18, 265b/4

ş.+dan 36a/2

ş.+i+(1) 36a/16

ş.+i+(2) 70a/23, 81a/19

s.+i+(3) 214b/11

ş.-ı cemîl 214b/11

ş.+ından 36a/13

ş.+ını 35b/18

ş.+uñ 214b/11

[=104]

şābūn: (Ar.) Sabun.

s.+ıyıla 255a/21

[=1]

şabursızlık: Sabırlı olmama. bk.

şabırsızlık, şabursuzluk

s. 215a/14

[=1]

şabursuz: Sabırlı olmayan.

s. 215a/13, 215a/16

[=2]

şabursuzluk: Sabırlı olmama. bk.

şabırsızlık, şabursuzluk

(şabursuzluk).+a 70a/22

[=1]

şaç: Saç.

ş.+i+(2) 150a/1, 184b/16

ş.+ın 122b/2, 159b/8

ş.+ına 23b/11

ş.+ından 260b/4

ş.+ını 31b/18, 169b/9, 260b/8,
260b/8

ş.+ıyıla 260b/5

ş.+ları 163b/6, 269a/17

ş.+uñı 122b/1

ş.+uñuzı 127a/22

[=15]

şaç-: Etrafa dağıtmak, yaymak.

ş.-ar 39b/2, 49a/14, 79a/16, 120a/8

ş.-ardı 270b/23

ş.-asın 87a/16

ş.-miş 144a/15, 144a/16
ş.-uñ 151b/14
ş.-up 9a/12, 164b/12
[=11]
şacı: Saçan, saçıcı.
ş.+dur 256b/9
[=1]
şacıl-: Dağılmak, saçılmak.
ş.-miş 230b/19, 250a/10
ş.-up 237b/22, 256b/9
[=4]
saçu: Şenliklerde atılan para.
s. 144a/16
[=1]
şad: (Ar.) Sad sûresi.
s. 28b/13, 29a/3
ş.+a 28b/17
sûre-yi ş. 28b/17
[=3]
şad: (Ar.) Kutluluk; uğur.
ş. 131b/19
eşer-i s. 131b/19
[=1]
şad: (Ar.) Yarılmak, yarmak.
ş. 247b/14
[=1]
şadağa: (Ar.) Sadaka, zekat.
ş. 10a/10, 10a/3, 34b/18, 256a/11,
168a/14, 169b/12, 169b/12, 169b/14,
169b/15, 175b/1, 175b/2, 175b/5, 175b/6,
175b/7, 181b/5, 189a/21, 193b/11, 193b/8,
207b/6, 208b/13, 215a/18, 256a/14,
256b/17

ş.+dan 169b/17
ş.+dur 47a/22
ş.+lar 167b/3, 167b/6, 168a/20,
168a/5, 168a/9, 175b/11, 181b/10,
193b/13, 223b/18, 256b/15
ş.+ñuzdan 175b/13
ş.+sı 170a/1
ş.+sına 170a/1
ş.+ya 10a/20, 168a/19
[=40]
şadağât: (Ar.) Sadakalar.
ş. 264a/10
[=1]
şadef: (Ar.) Sedef, inci kabuğu.
ş. 98a/9, 98a/14, 146b/3
ş.+den 162b/14
[=4]
şadık: (Ar.) İçten bağlı olan.
ş. 24a/15, 119b/2, 128b/12,
135a/23, 135b/2, 182a/2, 244a/19, 250b/13
şubh-ı ş. 250b/13
ş.+dur 28b/13, 155b/6
ş.+ıdı 36b/3
ş.+lar 243a/8
ş.+lardur 179b/3, 229a/9
ş.+sanuz 119b/18
[=15]
şadır: (Ar.) Ortaya çıkan, meydana gelen.
ş. 133a/7
[=1]
şadr: (Ar.) Kalp, göğüs, ön; en ileri, en
baş.
ş. 202a/15

ş.+ına 272b/22

ş.+un 258a/18

ş.+unu 258a/6

[=4]

şaf: (Ar.) Dizi, sıra. bk. **şaff**

ş. 27b/17, 145b/21, 145b/21,
14b/23, 15a/14, 162a/17, 188a/10,
235b/10, 235b/11, 235b/12, 250a/9,
250a/9, 253a/12, 253a/12

ş.+ı+(2) 162a/17

ş.+ına 15a/11, 15a/11

ş.+larını 188a/10

[=18]

şafâ: (Ar.) Saflık, berraklık; ferahlık,
gönül şenliği.

ş. 126b/7, 169b/8, 187a/20,
219a/20, 221a/16, 230b/6, 247a/1, 270b/2

ş.+ları 235b/2

ş.+sı 11a/17, 116b/22, 129a/15,
160b/19, 222b/2, 230b/8

[=15]

şafâlık: Saflık, berraklık.

(şafâlık).+ı+(2) 160b/6

[=1]

şafâsuz: Saf olmayan, berrak olmayan.

ş. 111a/11

[=1]

şaff: (Ar.) Dizi, sıra. bk. **şaf**

ş. 83a/14, 90a/21

ş.+ı+(2) 15a/11, 15a/12, 15a/13,
15a/23

ş.+ıla 15a/13

ş.+uñ 15a/15

[=8]

şâfi: (Ar.) Duru, temiz, katıksız.

ş. 55a/9, 129b/4, 177b/12, 244b/16

ş.+ce 179a/14

ş.+dür 231a/9, 243a/14

[=7]

şâfilin: (Ar.) Aşağılar, alçaklar.

s.+e 259a/1, 259a/4

esfel-i s. 259a/1, 259a/4

[=2]

şafravî : (Ar.) Safraya, öde mensup.

ş. 145b/17

[=1]

şağ (I): Canlı, diri; iyi, sağlam, sağlıklı.

ş. 6a/2, 6a/2, 35b/22, 36a/9,
110a/12, 124b/6, 124a/14, 163b/10,
181a/7, 188b/7, 208a/14, 210b/8, 245a/22,
245b/19, 246a/1

ş.+iken 65a/23

ş.+lar 210b/6

[=17]

şağ (II): Solun karşısı, sağ taraf.

ş. 149a/21, 161b/21, 162a/1,
162a/2, 212b/20, 225a/23, 226a/15,
226a/16, 226a/16, 229a/6, 240a/21, 244a/6,
244a/6, 254b/21

ş.+ına 50b/12

ş.+ında 106a/3, 137b/18, 137b/19,
137b/21, 168b/3, 216b/13

ş.+ındağı 137b/22

ş.+ından 17b/7

ş.+larınca 201a/16

ş.+larından 17b/5

ş.+umuzdan 17b/4
[=26]
şâğ- (I): Memeyi parmaklar arasında sıkarak sütünü akıtmak.
s.-mağa 10b/8
[=1]
şâğ- (II): Ölünen meziyetlerini sayarak hüngür hüngür ağlamak.
ş.-mayalar+(şağı şag-) 187b/5
[=1]
şâğāyir: (Ar.) Küçük günahlar.
s. 151a/13
s.+den 151a/3, 262a/21
[=3]
şâğınç: Ümit, emel.
ş. 82a/8
[=1]
şâğır: İşitme duyusundan yoksun, işitmeyen.
ş. 87b/23, 88a/5, 118b/7, 234b/6
ş.+lara 5b/20, 87b/22, 88a/1
ş.+ları 188b/6, 245a/22, 245b/1
ş.+laruñ 91a/13
[=11]
şâğırılık: Sağırılık.
ş. 64b/6
(şağırılık).+a 72a/1
(ş).+ın 91a/13
[=3]
şâğış: Sayı, adet, miktar.
ş.+ı+(2) 36a/11
ş.+ıla 225b/19
ş.+ın 177b/6, 225b/8

ş.+ınca 214b/8, 269a/16
ş.+ını 226a/1
ş.+lar 225b/17
ş.+ları 222a/5
ş.+larınca 229b/9
ş.+larını 225a/17
[=11]
şâğışlu : Sayılı, az sayıda.
s. 215a/18
[=1]
şâğire: (Ar.) Küçük günah.
ş. 124b/20, 151a/9
ş.+dür 151a/8
[=3]
şâğla-: Sağlamlaştırmak.
ş.-mağıçün 15b/12
[=1]
şâğlıcağ: Sağlık, sıhhat.
(şağlıcağ).+ına 73a/5
[=1]
şâğlıq: Sağlık, sıhhat.
ş. 72b/9, 74b/20, 100b/7, 135b/22,
210b/14
(şağlıq). 61a/11
(ş).+uñuz 171a/16
[=7]
şâgu: Ağıt.
ş. 187b/5
[=1]
şahā: (Ar.) Cömertlik, elaçıklığı.
s. 207a/22
[=1]

şahābe: (Ar.) Hz. Muhabbet'i görmüş ve onun sohbetinde bulunmuş mümin kimse.

ş. 180a/10

ş.+den 214a/21

ş.+leri 64b/12

ş.+lerüñ 172a/15

ş.+yi 180a/12

[=5]

şahha: (Ar.) Kulakları sağır eden şiddetli bağırış ve çığlık.

ş. 239b/5

[=1]

şahib: (Ar.) Sahip.

ş. 117b/14, 225a/9, 266a/4

ş.+i+(2) 215a/2

ş.+i+(3) 267a/18, 267a/22, 267a/20,
252a/12

ş.-i fil 267a/18, 267a/20,

267a/22

ş.-i keşşāf 252a/12

ş.+in 227a/5

ş.+ine 216a/11, 267b/23

ş.+ini 101b/20, 102a/3

ş.+üm 271a/10

ş.+ümüz 59b/14

ş.+üñ 271a/9

ş.+üñüz 134a/12, 148b/16

[=18]

şahife: (Ar.) Kağıt yaprağı, sayfa.

ş. 145a/1, 226b/14

ş.+leri 240a/20

a' māl-ı ş. 240a/20

ş.+yile 226b/13

[=4]

şahih: (Ar.) Gerçek, doğru.

ş. 15a/15, 24b/18, 32b/22, 32b/23,
35a/1, 88a/19, 197a/7

hadís-i ş. 88a/19

ş.+dür 215b/20

ş.+ile 105b/18

sened-i ş. 105b/18

ş.+leridi 210b/6

[=10]

şahihraç: Daha doğru, en doğru.

s.+dur 162a/16

[=1]

sāhil: (Ar.) Deniz, nehir, göl kenarı, yalı,
kıyı.

s.+i+(3) 246a/13, 246a/14

s.-i 'adn 246a/13

s.-i cārān 246a/14

[=2]

sāhir: (Ar.) Büyücü.

s. 65a/8, 89a/8, 140b/18, 140b/19,
144a/6, 144a/8, 225a/1, 225a/4, 237a/9,
245a/12, 245a/12, 245a/14, 245b/1,
245b/10

s.+den 245a/12

s.+dür 29a/13, 55b/11, 86a/19,
89a/7, 91a/22, 140b/17, 142b/19, 143b/23,
145b/1, 225a/2, 225a/4

s.+e 245a/15, 245a/7

s.+i+(2) 245a/5

s.+ile 245a/8

s.+ler 71b/9

s.+üñ 245a/16, 245a/5

[=33]

sāhire: (Ar.) Yer yüzü.

s. 236b/19

[=1]

şahrā: (Ar.) Kır.

ş. 140a/1, 251a/9

ş.+da 94a/1

ş.+lara 180b/12

ş.+sı 154a/4

ş.+ya 211a/12, 211a/14

[=7]

saḥsı: Pişirilmiş, topraktan yapılan kap, çömlek. bk. **saḥsı**

s.+dan 170b/12

[=1]

saḥt: (Ar.) Katı, sert.

s. 123a/14, 175b/19

ğazab-ı s. 123a/14

[=2]

saḥtiyān: (Ar.) Sepilenerik boyanmış ve cilalanmış deri.

s. 170b/20, 243b/20, 254a/12

s.+ı+(1) 254a/10, 254a/12

[=5]

şā'ika: (Ar.) Yıldırım.

ş. 50a/22

[=1]

sā'il: (Ar.) Dilenci.

s. 141a/20, 229b/10, 257b/13

[=3]

sa'ir: (Ar.) Tamu, cehennem.

s. 1b/22, 58a/19, 124b/12, 156b/11,
203b/15, 226a/8, 229a/6, 244a/12

s.+de 153b/18

s.+den 124b/16

ehl-i s. 124b/16

[=10]

sāḳ: (Ar.) Baldır, incik.

s. 210a/8, 228a/12, 228a/14

keşf-i s. 210a/8

s.+a 228a/14

[=4]

saḳar: (Ar.) Tamu, cehennem.

s. 156b/12, 224b/13, 224b/9,
225a/12, 225a/12, 225a/15, 226a/13,
226a/19, 226a/2, 226a/22, 226a/7

s.+a 225a/11, 225a/20, 226a/20

s.+dur 226a/9

[=15]

saḳf: (Ar.) Tavan, çatı, dam.

s. 240a/21

s.+ını 86b/21, 203b/8, 237b/6

[=4]

şāḳıb: (Ar.) Parlak, ışıklı.

ş. 16a/10, 247a/22

[=2]

saḳın- : Uzak durmak, kaçınmak,
çekinmek.

s. 33a/13, 45a/2, 231a/17

s.-a 27b/13, 33a/19, 110b/23,
151a/23, 157a/9, 204b/15, 214a/10,
214a/11

s.-alar 110a/5, 151b/2

s.-anlaruñ 141a/11

s.-asın 191b/13

s.-asız 15b/8, 189a/19

s.-dı 202a/5, 256a/11

s.-dılar 51a/20, 71b/19, 80a/13,
141a/13, 145b/10, 151a/3, 151a/3, 157a/6,
209b/9, 233a/14, 235a/20

s.-mağ 117b/15, 181b/6

s.-sa 179b/12

s.-uñ 255b/9

s.-up 13a/23, 87a/7, 104a/4,
116b/17, 139a/2, 159b/23, 163b/5

[=41]

saķınıcı: Gūnahtan sakınan, takva sahibi.

s. 135a/1

s.+dur 151b/11, 202b/22

[=3]

saķıl: (Ar.) Ağır, can sıkıcı, çirkin.

s. 222a/20, 222b/6

[=2]

sākin: (Ar.) Hareketsiz olan, oynamayan.

s. 43a/1, 51b/4, 79b/19, 123a/16,
127a/3, 161b/13, 174b/2, 199a/9, 212a/4,
217a/19, 222a/11, 222a/11, 248b/22,
252a/5, 254a/21

[=15]

sākinlen-: Bir yere yerleşmek, oturmak.

s.-ecek 198a/7, < [sākinlenecak]
189b/5

s.-mesi 196b/10

s.-ürseñüz 198a/6

[=4]

sakinlendür-: Bir yere yerleştirmek,
oturtmak.

s.-e 198a/10

s.-ün 198a/7

[=2]

sākit: (Ar.) Susan, ses çıkarmayan.

s. 214b/12

[=1]

saķla-: Korumak, gözetmek, gözlemek.

ş. 53b/8, 199a/18

ş.-dı 24b/1, 127a/5, 145b/13,
211b/8, 256b/14, 256b/16, 257b/3,
265b/13, 272a/4

ş.-dılar 44b/15, 49a/2, 67b/9, 69b/4,
139a/5, 172a/11, 192a/19

ş.-dıyısı 181b/9

ş.-duğı 150a/17

ş.-duķ 20b/22, 212a/20, 228b/21,
257b/5

ş.-duķları 192a/20

ş.-mağa 45a/7, 45a/8

ş.-mağıla 223b/17

ş.-mağumuzla 154b/5

ş.-maķ 130a/14, 130a/14, 130a/2,
130a/3, 133b/5, 216b/5

ş.-maķdan 223b/3

ş.-mayup 199a/19

ş.-maz 205b/2

ş.-mazlar 129b/22

ş.-mazlardı 209b/7

ş.-mışdur 174a/2

ş.-mışuz 4b/18

ş.-ñ 196b/6, 200b/17, 200b/18

ş.-r 14b/5, 14b/6, 71b/19, 104a/20,
105b/12, 111a/22, 130a/5, 156a/3, 174a/14,
189a/13, 204b/10, 263b/5, 267b/8

ş.-rdı 31a/3, 59a/18, 207a/17

ş.-rlar 117a/20, 171a/21, 184b/22,
215a/17, 221b/21, 247b/2

ş.-rsañuz 120b/5
ş.-ruz 4b/5
ş.-salar 196a/21
ş.-ya 22b/4, 23b/16, 41b/19,
78a/11, 86a/12, 97a/22, 100a/19, 126a/16,
158b/23, 172a/14, 173a/21, 216b/6, 273a/1
ş.-yacağ 265a/6
ş.-yalar 43b/9, 128a/16, 171a/22,
178a/22, 216a/23, 215b/8, 220a/10, 252a/5
ş.-yan 130a/5, 130a/6
ş.-yasın 53b/10, 53b/11
ş.-yasız 102b/12
ş.-yavuz 158b/21
ş.-yuban 130b/16
ş.-yumayalar 196b/7
ş.-yumayam 223b/2
ş.-yup 45b/11, 58a/9, 79b/15,
80a/7, 102a/18, 146b/18, 159a/14,
164b/13, 196b/14, 19b/9, 230a/15
ş.-yusarsız 223a/12
[=113]
şaklamağlık: Muhafaza, koruma.
(şaklamağlık).+umuz 258a/13
[=1]
şaklan-: Korunmak, gözetilmek.
ş.-mış 83a/17, 136b/3
ş.-up 100a/21
ş.-urın 272a/9
[=4]
şaklanıl-: Korunmak.
ş.-a 66b/10, 184b/23
ş.-maz 260a/4
[=3]

şaklayıcı: Koruyan, gözeten.
ş. 46a/5, 56b/14, 82a/11, 216a/11,
222b/15
ş.+dur 74a/19, 199b/7, 212a/23
ş.+lardur 241b/18
ş.+larını 31a/1
[=10]
şaklayıvir-: Koruyuvermek.
ş.-ür 198a/1
[=1]
şaklayubil-: Koruyabilmek.
ş.-em 273a/2
[=1]
şaklayuvir-: Koruyuvermek.
ş. 201a/22
ş.-e 273a/4
[=2]
şaklu: Gizlenmiş olan, gizli.
ş. 193a/17
[=1]
şaksı: Pişirilmiş, topraktan yapılan kap,
çömlek. bk. **şahsı**
ş. 158a/5
ş.+ya 228b/15
[=1]
şal-: İvedilikle yollamak, hemen
göndermek.
ş.-dı 21b/12, 58a/7, 192b/13
ş.-dılar 73a/18, 153b/4
ş.-un 73a/16, 153b/2
ş.-up 135b/5, 192b/16
[=9]
şalah: (Ar.) Rahatlık, barış, düzen.

ş. 18a/3, 78b/20, 82b/6, 115b/3,
129b/9, 129b/9, 205b/5, 217b/15, 255a/22,
261b/11

ş.+a 42b/10, 43a/5, 43a/8, 49a/11,
53b/12, 80b/10, 91b/13, 114b/11, 129b/11

ş.+dan 107a/3

ehl-i ş. 107a/3

ş.+i+(1) 248b/11

ş.+i+(2) 38b/20, 55b/21, 75a/21,
94b/15, 126b/18, 205b/4, 273a/11

ş.+ın 53a/20

[=29]

salahem: ?

s. 1b/7

[=1]

şalâhiyet: (Ar.) Yetki. bk. **şalâhiyyet**

ş. 172a/23, 183b/10

ş.+e 144a/15

ş.+i+(2) 201b/11, 201b/12

[=5]

şalâhiyyet: (Ar.) Yetki. bk. **şalâhiyyet**

ş.+i+(2) 201b/14

ş.+in 22b/13, 24a/8

[=3]

salb: (Ar.) Alıp yok etmek.

s. 256a/5

[=1]

şalguñ: Keyfi vergi.

s. 210b/22

[=1]

şalım: Başiboşluk.

s.+a 167a/21

[=1]

salın-: Salınarak yürümek.

s.-up 228a/19

s.-ur 170b/5

[=2]

salıvir- : Salıvermek, serbest bırakmak.

s.-di 126a/23, 156a/12

s.-diler 243b/6, 267b/22

s.-e 165b/8

s.-eler 164a/11

s.-megile 20a/17

s.-üp 161a/23

[=8]

şâlih: (Ar.) Dinin emrettiği şeylere uygun hareket etme.

ş. 19b/20, 22b/8, 22b/13, 24a/8,
28b/14, 30a/23, 32a/18, 33b/9, 57b/5,
57b/8, 57b/9, 60a/14, 49a/1, 77b/23,
78b/15, 91b/11, 104a/17, 116a/14,
176b/19, 195a/5, 106a/10, 110a/20,
129b/6, 129b/6, 143a/16, 153a/1, 155b/4,
155b/5, 155b/7, 155b/8, 155b/9, 163b/1,
169b/23, 170b/18, 190a/18, 193b/14,
198b/20, 201b/8, 213a/9, 223b/22,
216b/21, 216b/22, 244b/13, 246b/15,
248b/17, 253a/22, 253b/11, 262a/11,
265a/18

‘amel-i ş. 19b/20, 28b/14, 32a/18,
33b/9, 57b/5, 57b/8, 57b/9, 60a/14,
104a/17, 116a/14, 176b/19, 195a/5,
216b/21, 216b/22, 265a/18

ş.+den 155b/8, 227b/5

sünnet-i ş. 227b/5

ş.+dür 151b/10

ş.+e 41a/1, 64a/15, 67b/9, 72a/9,
73b/17, 78a/7, 137b/3, 148a/3, 171a/1,
191a/12, 259a/8, 265a/22

a' māl-ı ş. 265a/22

'amel-i ş. 41a/1, 64a/15,
72a/9, 73b/17, 78a/7, 137b/3,
148a/3, 171a/1, 191a/12, 259a/8

ş.+i+(1) 67b/3, 137a/15, 155a/23,
264b/18

'amel-i ş. 264b/18

ş.+idi 152b/14

ş.+ile 260b/17

a' māl-ı ş. 260b/17

ş.+ler 20b/12, 24a/16, 92a/3,
146b/11, 181a/21, 191b/11, 240a/12

ş.+lerden 51b/12, 75b/22, 85b/6,
98b/2, 137b/3, 226b/5

ş.+lerdür 220b/5, 243a/8

ş.+leri 92b/2, 181b/7, 200a/1

ş.+leriyle 146a/12, 240a/12

ş.+lerüñ 109b/17

[=91]

şālihî: (Ar.) Günahkar olmayanlar.

ş.+nüñ 260a/3

selef-i ş. 260a/3

[=1]

salķum: Salkım.

s.+ı+(2) 159b/15

s.+larıyla 164a/9

[=2]

şallallahü 'aleyhi ve's-selem : (Ar.)

“Allah'ın rahmeti, bereketi, selamı onun

üzerine olsun” anlamında Peygamber için
söylenen duâ.

s. 2a/13

[=1]

şalma: Başiboş bırakılmış, salıverilmiş.

s. 228a/22, 240a/1

[=2]

şalşāl: (Ar.) Kumla karışık ince çamur.

ş. 228b/14

[=1]

şaltanat: (Ar.) Sultanlık, padişahlık;
bolluk, zenginlik.

s. 34b/19, 34b/5, 35a/22, 35a/23,
39b/15, 123a/5, 159a/5, 196a/15

s.+ı+(2) 9a/10, 9a/11, 50a/6, 50a/7,
59b/15, 70b/9, 70b/9, 219b/20, 271b/11,
271b/12

s.+ın 103a/23

s.+ına 119b/8, 183b/20, 183b/23,
255b/20

s.+ında 9a/12

s.+la 35b/14

s.+larındadır 9a/14

s.+umuz 17b/15

s.+uña 248a/7

[=28]

şaman: Saman.

s.+dur 157b/20

[=1]

şamed: (Ar.) Kimseye ve hiçbir şeye
muhtaç olmayan Allah.

s. 107b/14, 107b/15, 107b/20

s.+e 107b/14

[=4]

şan- Düşünmek, zannetmek.

ş.-a 114b/4
ş.-aduñ 212a/7
ş.-alar 10b/16, 176a/15, 210b/14,
238a/20
ş.-alardı 220b/22
s.-anuñ 147a/7
s.-asın 46b/20, 71b/22, 100b/18,
101b/15, 188a/11, 226b/7, 230b/18,
231a/8, 250a/10, 264b/19, 272a/8
ş.-ayduñ 268a/18
ş.-ayıduñ 46b/18
ş.-dı 25b/17
ş.-dılar 21b/4, 108a/22
ş.-duğuñuz 220a/13
ş.-duñuz 106b/8
ş.-maduğı 102a/14, 197b/3
ş.-maduqları 43a/20, 91b/4,
210b/16
ş.-mağıl 12a/18, 48b/3, 211a/6
ş.-mağ 147a/6, 181b/6
ş.-mağdur 70a/8
ş.-mañ 124b/2
ş.-mañuz 156a/22, 194a/22
ş.-masunlar 68a/5, 83b/13, 86a/13,
86b/18, 157a/2
ş.-maya 98a/4
ş.-mayalar 119a/2
ş.-mazduñuz 68a/11
ş.-up 126b/11, 172a/20, 175b/11,
177a/13, 202b/8
ş.-ur 68a/23, 99a/1, 102a/13,
190b/11, 228a/21, 254a/13, 254a/17

ş.-urdu 89b/5, 244a/14, 263b/12

ş.-urduğ 220a/5

ş.-urduñuz 220a/14

ş.-urisa 216a/18

ş.-urlar 12b/12, 33b/6, 44a/10,
86b/13, 86b/19, 94a/14, 95a/10, 104a/15,
107a/6, 119a/14, 120a/8, 154a/12, 193b/1,
205b/13

ş.-urlardı 63b/8, 86b/1, 106a/23,
120a/1, 134b/17, 178a/19, 209a/10,
220a/13

ş.-ursa 213a/4, 213a/4, 213a/4

ş.-ursın 87b/22, 87b/23, 95b/11,
180b/15, 192b/4

[=96]

saña: Sana.

s. 28a/14, 28a/23, 2a/4, 2a/4, 2a/6,
2a/7, 30b/15, 31b/5, 32a/1, 32a/16, 32a/9,
32b/10, 33a/1, 33a/10, 33b/12, 35b/10,
35b/11, 35b/9, 36a/9, 37b/15, 38a/12,
38a/18, 38a/21, 38a/22, 38b/2, 38b/21,
3a/4, 45b/17, 46a/2, 48b/10, 48b/11,
48b/14, 48b/3, 48b/4, 49b/21, 49b/9, 4b/1,
52b/10, 52b/18, 53b/11, 53b/3, 53b/5,
59a/16, 59b/6, 62a/8, 62b/12, 62b/15,
62b/19, 62b/19, 64b/18, 64b/22, 64b/22,
64b/7, 66a/22, 67b/17, 69a/15, 6a/6,
70a/15, 70b/1, 71a/10, 71b/11, 71b/8,
71b/9, 72a/15, 72a/22, 73b/19, 73b/23,
75b/4, 76a/8, 76b/6, 80b/22, 81a/11, 81b/3,
82a/12, 82b/21, 82b/23, 82b/9, 82b/9,
83b/12, 83b/17, 85b/1, 85b/22, 88a/13,
88a/21, 88a/22, 88a/22, 88a/9, 88b/16,
89a/9, 90a/19, 92a/10, 92a/10, 92a/11,

92a/6, 92a/6, 92a/7, 92a/9, 93b/17, 95b/13,
97a/6, 97b/1, 97b/3, 98b/21, 100b/15,
100b/16, 100b/18, 103b/21, 107b/17,
107b/18, 108b/15, 108b/16, 108b/17,
108b/7, 109b/8, 110a/18, 110a/19,
110a/20, 110b/12, 112a/3, 118a/12,
118a/16, 118a/17, 119a/17, 121a/14,
121a/15, 121a/17, 121a/21, 122a/17,
122b/2, 122b/22, 122b/8, 124a/18,
124a/21, 125a/15, 127b/11, 127b/12,
127b/8, 127b/8, 129b/21, 129b/23, 12a/8,
131a/5, 133a/21, 133a/21, 135a/16,
135a/17, 135b/13, 138a/20, 138b/20,
139a/18, 139b/20, 140a/12, 140a/8,
142a/14, 142a/15, 142a/2, 143b/5, 144a/5,
146b/22, 147a/1, 147a/1, 147a/10, 148a/22,
14a/2, 14a/23, 14a/3, 14a/5, 14a/5, 14a/7,
153a/16, 154a/3, 160b/9, 165a/18, 165a/9,
166a/2, 166a/2, 166a/3, 16a/18, 171a/10,
171a/9, 172b/21, 174a/11, 174a/22,
177b/11, 177b/5, 178a/1, 17b/17, 181a/7,
181a/9, 184b/8, 185b/11, 185b/14,
187a/17, 187b/5, 187b/7, 191a/1, 191b/13,
191b/3, 192a/14, 192b/3, 192b/3, 192b/4,
197a/21, 199a/21, 199b/1, 199b/15,
199b/4, 1b/12, 1b/13, 200a/10, 207a/12,
207a/14, 208a/6, 211a/2, 211a/4, 211a/4,
211a/5, 211b/10, 216b/12, 21b/16, 21b/8,
222b/16, 222b/8, 225a/11, 227b/18,
228a/20, 228a/20, 22b/22, 230a/3, 231a/19,
232a/12, 235b/5, 235b/7, 236b/22,
238a/10, 238a/13, 238a/18, 238b/12,
238b/13, 238b/13, 238b/15, 238b/4,
23a/20, 23b/12, 23b/12, 23b/13, 23b/3,

23b/9, 23b/9, 245a/14, 245a/6, 245b/4,
245b/8, 247a/5, 248a/15, 248a/23,
248b/13, 248b/14, 248b/5, 249a/19, 24a/2,
24a/4, 24a/6, 24a/7, 24a/8, 24b/21,
250b/18, 250b/20, 251a/21, 251b/7,
253b/14, 253b/9, 257a/16, 257a/17,
257a/22, 257a/6, 257b/13, 257b/17,
257b/17, 257b/2, 257b/8, 257b/8, 258a/17,
259a/12, 259b/22, 262a/10, 266a/14,
266b/16, 266b/19, 267a/19, 269a/13,
26b/14, 26b/7, 270a/14, 270a/15, 270a/18,
270a/8, 270b/1, 270b/7, 273a/15

[=300]

şanāʿat : (Ar.) Ustalık, hüner,
marifet.

ş. 18a/10, 130a/11, 254a/3, 254a/3

[=4]

şanāyi : (Ar.) Sanatlar.

s.+lerin 233b/19

[=1]

sancağ: Bayrak.

s. 217a/13

s.+ların 252a/5

[=2]

sañç-: Batırmak.

s.-up 271b/20

[=1]

şanem: (Ar.) Put.

ş. 107b/11, 107b/13, 107b/14

ş.+ile 107b/20

ş.+lerden 219a/4

ş.+lerünüze 269b/12

ş.+üñüze 218b/22

[=7]
şanııcı: Düşünen, zanneden.
ş. 53a/20, 53a/21, 53a/22, 141a/16
ş.+lardur 167b/16
[=5]
şāni´: (Ar.) Yapan, yaratan, meydana
getiren. bk. **şāni´a**
ş. 166b/3, 195b/8
ş.+ı+(2) 183b/15
ş.+i+(1) 166b/4
ş.+uñ 80a/1
[=5]
şāni´a: (Ar.) Yapan, yaratan, meydana
getiren. bk. **şāni´**
s. 137b/9, 166b/1
[=2]
şanı´āt: (Ar.) Düzme, tertipli işler.
s.+lara 54a/21
[=1]
şanki: Sanki, galiba.
ş. 248a/22
[=1]
şanu: Zan, şüphe.
ş.+ların 104a/12
ş.+muz 251b/21
ş.+ñ 251b/18
ş.+ñuz 162b/17
ş.+sı 53a/23, 109b/5, 147a/7,
251b/20
ş.+sın 7b/5
ş.+sından 265b/17
[=10]
şap-: Doğruluktan ayrılmak.

ş.-madın 11b/21
[=1]
şapraş: Abuk sabuk konuşma.
s.+ı+(2) 268a/1
[=1]
şar-: Çevrelemek.
ş.-a 213b/1
ş.-alar 228a/11
[=2]
şara-: Sararmak, solmak.
s.-r 42a/17
[=1]
şarar-: Sararmak.
ş.-dı 164b/16
ş.-duğı 42a/19
ş.-duğın 9a/7
[=3]
sarāy: (Far.) Saray.
s.+ında 116b/11
s.+lar 97b/22, 108b/16, 140b/14,
146a/11
s.+ları 49a/20, 97b/20, 150b/10,
188b/11
s.+larınuñ 125b/8
[=10]
şarf: (Ar.) Harcama.
ş. 47a/23, 65a/1, 119b/1, 112a/19,
139b/15, 152a/2, 171b/16, 220b/19,
250a/11
[=9]
şarih: (Ar.) Açık, meydanda.
s. 185a/14
[=1]

şark-: Sarkmak.

ş.-up 234b/7

[=1]

şarkıd-: Sarkıtmak.

ş.-ur 102a/12

[=1]

şarşar: (Ar.) Gürültü ile gelen pek soğuk rüzgar, yel, kasırga.

s.+dur 140a/21

[=1]

şaru: Sarı.

ş. 213b/12, 214b/19, 234a/4,
235a/9, 264a/6

[=5]

şaruca: Sarıya yakın, az sarı.

ş. 177a/18

[=1]

şaralık: Sarılık.

s.+dur 128a/2

(şaralık).+a 170b/2, 170b/7

[=3]

şarurak: Daha sarı, en sarı.

s. 228b/19

[=1]

şaruşın: Sarışın.

s. 241b/14

[=1]

şat-: Bir değer karşılığında bir malı bir alıcıya vermek.

ş.-a 223b/14

ş.-acağ 157b/10

s.-arlar 242a/18

s.-asın 129b/19

s.-ayıdum 215a/4, 215a/5, 215a/5

s.-dı 40b/9, 40b/10

s.-duklarına 52b/12

ş.-duñuz 111a/12

ş.-mağa 268b/8

ş.-mağı 191a/17, 191a/17, 191a/17,
191b/2, 265b/14

ş.-mağ 115a/14, 191a/20, 191a/22

ş.-mağda 10b/4, 189a/14

ş.-mağdan 191b/3

ş.-mañ 191b/1

ş.-mazsız 189a/15

ş.-sa 191a/19

ş.-up 4b/15, 150b/9, 150b/10,
242a/16, 265a/17

[=31]

şataş-: Bir kimseyi rahatsız edecek davranışta bulunmak.

ş.-duñ 246a/7

ş.-ı 128b/7, 145b/22

ş.-ınca 94b/2

ş.-ır 54b/9

ş.-madum 213a/17

ş.-sa 197a/13

ş.-u 266b/11

ş.-up 11b/9, 115a/18

[=10]

şatı: Alışveriş.

s. 189a/16

[=1]

şatun: Satma.

ş. 115a/2, 129b/15, 177a/21,
191a/17, 215b/12, 256a/20, 256b/19,
265a/18, 265b/13, 268b/9

[=10]

şavāb: (Ar.) Doğruluk, uygunluk.

ş. 23b/1, 56b/1, 65a/11, 89b/8,
89b/8, 93b/22, 151b/24, 169b/19, 173a/17,
205b/15, 222b/4, 235b/15, 261b/11

ş.+a 104a/8

tırık-ı ş. 104a/8

[=14]

şavāblu: Doğru, uygun.

ş. 22b/4, 56b/1, 57a/20, 94a/9,
95a/13, 187b/3

[=6]

şavablurak: Daha doğru, en uygun.

s. 85b/15

[=1]

şavma'a: (Ar.) İbadet yeri. bk. **şavmi'a**

ş.+lar 172a/9

ş.+sından 181a/13

[=2]

şavmi'a: (Ar.) İbadet yeri. bk. **şavma'a**

ş.+da 245a/9

[=1]

şavril-: Savrulmak. bk. **şavrul-**

ş.-a 232a/4

[=1]

şavruğ-: Savurmak. bk. **şavur-**

ş.-alar 154a/7

ş.-up 154a/7

[=2]

şavrul-: Savrulmak. bk. **şavril-**

ş.-miş 212b/4

[=1]

şavur-: Savurmak. bk. **şavruğ-**

ş.-duğı 140b/5

ş.-mazlar 215a/1

ş.-up 155a/14

ş.-ur 140a/17, 231b/17

ş.-urdu 268a/19

[=6]

şavurucu: Savuran.

ş. 140a/17

[=1]

sa'y: (Ar.) Çalışma, emek, gayret.

s. 5a/22, 7a/4, 17a/6, 18a/21,
38b/14, 41b/18, 45b/18, 45b/19, 48a/17,
4b/19, 57a/23, 57a/23, 57b/2, 61a/6, 62a/1,
63a/22, 63b/2, 64b/8, 64b/8, 68a/18, 68b/1,
70a/7, 72a/2, 72b/4, 74b/11, 75a/8, 77a/23,
80a/15, 83b/23, 104b/3, 113b/23, 123b/16,
127b/17, 131b/5, 141b/20, 152a/12,
154a/16, 157a/8, 161b/3, 162b/17,
170b/14, 170b/16, 180b/18, 181b/16,
181b/23, 182a/19, 191a/16, 191b/13,
191b/14, 191b/2, 191b/3, 191b/6, 192a/6,
201a/16, 225b/6, 229a/19, 237a/12,
237b/23, 244a/3, 249b/14, 251a/19,
262b/17, 262b/17

s.+i+(2) 61a/8, 193b/23

s.+ıla 144b/6

s.+ına 64a/16

s.+ında 104b/18, 135a/1, 161a/19,
181b/13

s.+ından 63b/1, 77a/16

s.+ını 11a/8, 72b/5, 112b/17,
117a/4, 202b/20, 256a/13

s.+ınıñ 249b/14

s.+ları 63a/21, 81a/15, 92a/2

s.+ların 191b/5

s.+uñ 244a/4, 251a/18

s.+uñuz 152b/22, 231a/12

[=88]

say-: Kabul etmek, addetmek.

ş.-alar 243b/9

ş.-alum 264b/1

ş.-arduñuz 6b/17

ş.-arlar 147b/5, 241b/16

ş.-dı 13b/1

ş.-dılar 264b/2

ş.-duķ 37a/14

ş.-duñ 38a/3

ş.-duñuz 264b/4

ş.-sa 184a/16

ş.-up 231a/13

[=12]

şayf: (Ar.) Yaz, yaz mevisimi.

s.+uñ 217a/4

[=1]

şayha: (Ar.) Bağırış, çıĝlık.

ş. 10b/4, 6a/18, 7b/12, 155b/19

ş.+dan 10b/5

ş.+ı+(3) 10b/10

ş.-ı şūr 10b/10

ş.+ya 10b/3, 16b/4

[=8]

şayıl-: Kabul edilmek, addedilmek.

ş.-a 176b/19

ş.-maz 157b/19

ş.-miş 159b/1

ş.-up 157a/3, 202a/16

ş.-ur 161a/4, 85b/8

[=7]

şayrılıķ: Hastalık. bk. **şayrılıķ, şayruluķ**

ş. 45b/8

[=1]

şayru: Hasta.

ş. 29a/18, 35a/5, 58a/3, 74b/20,
152b/16, 191b/11

ş.+dan 21a/21

ş.+dur 118a/15

ş.+lar 181a/3, 181a/7

ş.+ları 207a/19

ş.+sı 225b/15

ş.+ya 75a/22

ş.+yıldı 7a/3

ş.+yın 21a/19

[=15]

şayruluķ: Hastalık. bk. **şayrılıķ, şayruluķ**

s. 173b/2, 195a/16

s.+lar 171a/7

[=3]

şayruluķ: Hastalık. bk. **şayrılıķ, şayruluķ**

(şayruluğ).+ı+(1) 21a/21

[=1]

şayvān: (Ar.) Gölgelek, çardak.

s. 61a/20

[=1]

saz: (Far.) Her tür müzik aracı, çalgı.

s. 184b/3

[=1]

sebeb: (Ar.) Sebep, neden.

s. 1b/14, 9b/3, 23a/10, 23a/15,
26a/10, 29b/16, 29b/16, 33b/5, 35b/16,
39a/6, 39b/2, 45a/3, 49a/22, 55b/2, 63b/21,
71b/18, 79a/6, 79a/6, 79a/7, 80b/22, 82a/8,
82b/8, 84b/5, 84b/6, 86b/8, 87a/14, 88a/17,
88b/2, 101b/1, 103a/5, 112a/21, 119b/14,
128a/20, 149b/19, 165b/11, 174b/11,
175a/9, 18b/5, 191a/2, 191a/3, 191b/14,
195b/11, 210b/20, 211b/8, 213a/17,
213a/17, 218b/22, 226b/11, 229b/5, 24a/7,
254b/11, 254b/9

s.+den 4a/9, 12a/5, 31a/15, 59b/15,
86a/17, 102b/15, 179b/17, 194b/4

s.+dür 14a/2, 57b/14, 57b/15,
79a/7, 213b/7

s.+i+(2) 27a/2, 44a/8, 44b/23,
76a/19, 121b/3, 128b/3, 133a/3, 139b/2,
158b/18, 168a/12, 175b/3, 190b/6,
195b/14, 210b/4, 213b/7, 244a/12, 251a/18

s.+i+(3) 3a/21, 4b/23, 9b/22, 30b/9,
34a/6, 62a/1, 70a/11, 73a/14, 84b/10,
93a/11, 93b/6, 93a/11, 111b/1, 112a/21,
117a/7, 65b/19, 258a/3, 108a/21, 110a/3,
112b/20, 118a/10, 120a/11, 124a/8,
126a/21, 126b/22, 127a/13, 128b/21,
129b/13, 130b/7, 131b/22, 134b/7,
135a/13, 139b/2, 169a/11, 174a/6, 186b/2,
187b/12, 188a/1, 190b/17, 191b/16,
199a/14, 204a/21, 208a/2, 214a/20, 224a/3,
224b/15, 227b/13, 233b/7, 238a/22,
242a/9, 243b/1, 244a/20, 249a/15, 254a/9,
256a/17, 256b/18, 255a/16, 255a/17,
259b/1, 259b/1, 260a/14, 261a/3, 263a/12,

264a/22, 265a/12, 269b/4, 270a/23,
271a/14, 271b/18, 262a/20, 268b/15

s.-i duḥūl-ı nār 190b/17

s.-i hāş 111b/1

s.-i helāk 93a/11, 112a/21,

255a/17

s.-i inmeklik 70a/11

s.-i każiyye 4b/23, 117a/7

s.-i ma'ışet 65b/19, 244a/20

s.-i minnet-i 'atā 258a/3

s.-i necāt 93a/11, 255a/16

s.-i nüzül 9b/22, 30b/9,

34a/6, 3a/21, 73a/14, 84b/10, 93b/6,
108a/21, 110a/3, 112b/20, 118a/10,
120a/11, 124a/8, 126a/21, 126b/22,
127a/13, 128b/21, 129b/13, 130b/7,
131b/22, 134b/7, 135a/13, 139b/2,
169a/11, 174a/6, 186b/2, 187b/12, 188a/1,
191b/16, 199a/14, 204a/21, 208a/2,
214a/20, 224a/3, 224b/15, 227b/13,
233b/7, 238a/22, 242a/9, 243b/1, 254a/9,
256a/17, 256b/18, 259b/1, 260a/14,
261a/3, 263a/12, 264a/22, 265a/12, 269b/4,
270a/23, 271a/14, 271b/18

s.-i nüzül-i sūre 262a/20

s.-i riḥlet 268b/15

s.-i sa'ādet 62a/1, 249a/15

s.-i sa'ādete

każiyye-yi s.-i nüzül 259b/1

s.+ile 20b/14, 23b/13, 47b/2,
49a/15, 55b/5, 60a/13, 64b/11, 75a/5,
102b/10, 117a/4, 126b/19, 151a/7, 175b/8,
196b/18, 200a/15, 211a/1, 219a/2

s.+inden 25b/17, 90b/18

s.+ine 61a/6
s.+iyile 114b/10, 169b/2, 175a/20,
234a/15, 255b/13

s.+iyle 18b/6, 25a/6, 56b/3

s.+ler 189a/19

s.+lere 49a/2

s.+leri 88b/2, 147b/3, 171a/1

s.+lerine 181b/19

s.+lerüñ 70a/8

s.+üñile 257b/3

s.+üñüzle 17b/3

[=189]

sebil: (Ar.) Yol, büyük cadde; hayrat olarak parasız dağıtılan su.

s. 34a/19

s.+çündür 179a/15

ebnâ-yı s. 179a/15

[=2]

sebkat: (Ar.) Geçmek, ilerlemek.

s. 100b/1, 12b/1, 236a/23, 236b/1,
28a/7, 42a/5, 53a/3

[=7]

secde: (Ar.) Namazda alını, el ayalarını, dizleri ve ayak parmaklarını yere dayamaktan ibaret ibadet vaziyeti.

s. 5b/6, 5b/7, 37b/18, 37b/19,
37b/20, 37b/21, 38a/2, 38a/9, 40a/21,
70b/12, 8b/16, 90b/22, 90b/23, 107b/17,
127b/16, 157a/11, 157a/20, 157a/23,
157a/23, 157b/1, 157b/3, 181a/16,
181a/16, 192b/14, 192b/14, 210a/11,
210a/20, 210b/6, 221a/11, 221a/12,
221a/13, 231a/23, 260a/15, 260b/17,
260b/19

s.+de 33a/5, 260b/18

s.+den 157b/2

s.+ler 244b/8

s.+ñüzde 248a/5

s.+ñüzi 153a/9, 221a/13

s.+ye 3a/23, 3b/1, 27b/20, 32b/3,
32b/4, 32b/6, 157b/3, 210a/11, 210a/19,
210b/4, 210b/5, 210b/7, 248a/10

[=55]

seç-: Ayırmak.

s.-e 222a/12

s.-eler 20b/14

s.-üp 10a/1, 18b/7

[=4]

seçici: Ayırt eden.

s.+dür 102a/10

[=1]

seçil-: Ayırt edilmek, farklı görülmek.

s.-düginden 11b/14

s.-ün 11b/11, 11b/11

s.-üp 126b/15, 150b/21

[=5]

sedd: (Ar.) Kapama, tıkama; mania, perde.

s. 3b/20, 3b/23

[=2]

sefer: (Ar.) Yolculuk; savaşa gitme.

s. 25a/19, 63a/18, 87a/11, 97b/4,
97b/7, 116a/2, 124a/8, 219b/9, 223b/9,
266a/23, 268b/4, 268b/6, 268b/6, 268b/8,
268b/9

s.+de 122a/22, 174b/19, 174b/21,
220a/8

s.+den 191b/18

s.+deyidi 134a/4

s.+e 224b/3
s.+ine 266b/17
s.+lere 55a/21
s.+lerinde 139a/15
[=25]
sefine: (Ar.) Gemi, vapur.
s.+me 219a/17
[=1]
segird-: Koşmak. bk. **segirt-**
s.-eler 217a/14
s.-üp 25b/9, 163a/12, 179a/5
s.-ür 82a/16
s.-ürseñüz 54a/12
[=6]
segirdim: Koşu. bk. **segirdüm**
s.+de 263a/16, 263a/17
s.+ile 263a/19
[=3]
segirdiş-: Koşuşmak.
s.-eler 217a/13
[=1]
segirdüm: Koşu. bk. **segirdim**
s. 236b/2
[=1]
segirt-: Koşmak. bk. **segird-**
s.-di 267b/17
[=1]
señā: (Ar.) Cömertlik, el açıklığı.
s.+yıla 263b/6
[=1]
sehel: (Ar.) Kolay. bk. **sehl**
s. 151a/15, 151a/16, 211b/3,
211b/5, 266a/1
[=5]

seher: (Ar.) Tan yeri ağarmadan biraz
önceki vakit. bk. **sehr**
s. 141a/18, 156a/2
[=2]
sehl: (Ar.) Kolay. bk. **sehel**
s. 43a/22, 68b/1, 86b/10, 129a/8,
153a/12, 170b/12
s.+di 87a/13
[=9]
sehlce: Kolayca.
s. 151b/21, 201a/19
[=2]
sehr: (Ar.) Tan yeri ağarmadan biraz
önceki vakit. bk. **seher**
s. 60b/9
[=1]
sehv: (Ar.) Hata, yanılma.
s. 31a/9, 269a/5
s.+ile 151a/23
[=3]
sekerāt: (Ar.) Can çekişirken gelen
baygınlık.
s.+1+(3) 140a/14, 228a/13
s.-ı mevt 140a/14, 228a/13
s.+ları 138a/8
[=3]
sekiz: Sekiz.
s. 39b/6, 126a/5, 126a/6, 131a/13,
140a/1, 140a/18, 155a/5, 212a/4, 212a/6,
212b/9, 212b/9, 225a/18, 257a/21
[=13]
sekr: (Ar.) Sarhoşluk.
s.+inde 40b/9
hālet-i s. 40b/9

[=1]

seksen: Seksen.

s. 9a/5, 20b/20, 90a/2, 128b/21,
162a/17, 217a/3, 217a/4, 235a/1 [=8]

selām: (Ar.) Selam, esenleme.

s. 1b/15, 11b/8, 11b/9, 26b/15,
28b/4, 32b/10, 35a/11, 51a/23, 90b/11,
113b/5, 142a/3, 142a/5, 142a/5, 142a/5,
163a/3, 163a/3, 166a/2, 166a/3, 174a/22,
174b/7, 184b/17, 207a/18, 216b/10,
238b/3, 24b/13, 260a/1, 261a/16, 261a/17

s.+da 86b/15

dār-ı s. 86b/15

s.+ı+(2) 28b/3

s.+ın 174a/23

s.+ların 142a/4

s.+um 113b/5, 177b/4, 177b/5

s.+umuz 25a/9

[=36]

selāmatlık: Eminlik, korku ve ensişeden uzak olma.

s. 12b/18, 163a/4, 183b/23, 241a/5

s.+dur 261a/18

(selāmatlık).+ıla 139a/10

[=6]

selāmet: (Ar.) Emin, korkusuz.

s. 1b/17, 9b/4, 12a/2, 12a/21,
26a/1, 43b/17, 51b/1, 55a/10, 63a/4,
63b/17, 63b/8, 64a/15, 67a/21, 72a/10,
83b/14, 90a/9, 97a/23, 99a/2, 100a/21,
106b/15, 110a/12, 113a/11, 124a/14,
124b/7, 162a/10, 210b/8, 245b/19, 246a/1,
252b/11, 252b/7, 252b/7, 256a/7

ímān-ı s. 256a/7

s.+dür 183b/22

s.+sin 166a/5

[=34]

selāmetsiz: Emin olmayan.

s. 69b/10

[=1]

sele: (Ar. <selle) Sepet.

s. 263a/8

[=1]

selef: (Ar.) Bir yerde, bir işte, bir vazifede başka birinden önce bulunmuş olan kimse.

s.+ı+(3) 260a/3

s.-i şālihi 260a/3

[=1]

selsebil: (Ar.) Hafif ve tatlı su; cennette bir çeşmenin adı. bk. **selsebil**

s. 230b/11, 230b/13

[=2]

selsebil: (Ar.) Hafif ve tatlı su; cennette bir çeşmenin adı. bk. **selsebil**

s. 230b/15

[=1]

sem': (Ar.) İşitme.

s. 228b/21

[=1]

semā: (Ar.) Gökyüzü.

s. 247a/20, 255a/10

s.+dadur 205a/7

s.+dur 205a/10

s.+nuñ 203b/4

[=5]

semāvi: (Ar.) Semaya mensup, semayla ilgili.

s. 170b/2

āfet-i s. 170b/2

[=1]

şemer: (Ar.) İstenilen sonuç, verim.

bk. **şemere**

s.+i+(2) 204a/20

[=1]

şemere: (Ar.) İstenilen sonuç, verim. bk.

şemer

ş.+i+(3) 3a/18, 53a/12, 190b/15

ş.-i 'ilm 190b/15

ş.-şaşdıķ 3a/18

ş.-i imān 53a/12

s.+si 127a/10, 205a/14

s.+sindendür 133b/7

[=6]

semí': (Ar.) İşiten, işitme kuvveti olan;
Allah.

s. 96a/3

s.+dür 55a/14, 95b/23

[=3]

semir- : Besili, yağlı bir duruma gelmek,
semizlemek.

s.-mek 190b/16

[=1]

semird-: Besili, yağlı bir duruma getirmek,
semizletmek. bk. **semürd-**

s. 193a/6

s.-e 190b/13

s.-ür 249b/10

[=3]

semiz: Eti, yağı çok olan, tavlı. bk. **semüz**

s. 142a/8, 190b/15, 211b/4

[=3]

semüm : Sam yeli, sıcak rüzgar.

s. 163b/15

[=1]

semürd-: Besili, yağlı bir duruma
getirmek, semizletmek. bk. **semird-**

s.-e 98a/8

s.-üñ 95b/12

[=1]

semüz : Eti, yağı çok olan, tavlı. bk. **semiz**

s. 142a/6

[=1]

sen: Sen.

s. 28a/17, 29b/4, 2a/7, 2b/11, 2b/12,
2b/13, 2b/15, 2b/16, 31a/11, 31b/21,
31b/21, 32a/14, 32b/8, 32b/8, 34b/15,
35a/14, 35a/16, 38a/11, 38a/20, 38b/4,
38b/7, 3a/6, 40a/19, 41b/1, 41b/3, 42a/6,
44a/10, 44a/11, 44a/11, 45a/1, 45b/17,
45b/23, 45b/3, 46b/15, 48b/12, 48b/4,
49a/23, 49b/1, 49b/10, 49b/11, 4a/15, 4a/6,
52b/11, 52b/23, 53a/4, 53b/10, 53b/21,
53b/6, 53b/9, 56a/6, 59a/16, 5b/14, 5b/9,
62a/6, 62b/20, 64b/14, 64b/18, 64b/5,
64b/7, 66b/18, 6a/7, 70a/14, 70a/22,
70b/22, 71a/22, 73a/21, 74a/19, 74a/5,
75b/8, 76a/7, 7a/20, 7a/6, 80b/21, 80b/22,
80b/23, 81a/10, 81a/11, 82a/11, 82b/22,
83a/4, 85a/12, 87b/22, 87b/6, 88a/21,
88a/7, 88b/9, 89b/19, 91a/6, 92a/20,
92a/20, 92a/23, 92a/23, 93b/17, 94a/3,
95a/13, 95b/14, 96a/10, 96b/9, 99b/19,
100b/16, 100b/17, 100b/9, 101b/16,
103b/22, 104a/2, 105b/11, 107b/18,
108a/12, 108b/16, 108b/17, 108b/6,
109b/10, 110a/19, 110b/11, 110b/15,

111b/11, 111b/18, 119a/18, 119a/19,
121b/19, 121b/21, 124a/21, 124a/22,
125a/7, 127a/20, 127b/12, 127b/8,
128b/23, 129a/23, 129b/18, 129b/21,
129b/23, 12a/18, 132a/4, 132b/22,
135a/18, 135a/8, 135b/13, 138a/10,
138a/18, 139b/13, 140a/12, 140a/7, 140a/9,
142a/20, 143b/4, 144a/10, 144a/11,
144a/11, 144a/12, 144a/9, 144b/11,
146b/23, 146b/23, 147a/1, 147a/13,
147a/3, 147a/4, 147b/13, 147b/15,
148a/20, 148a/21, 148a/22, 148a/22,
148a/5, 148b/12, 148b/13, 150b/11,
150b/6, 151a/16, 152a/2, 152a/5, 152b/20,
153a/16, 154b/20, 155b/10, 158a/8,
159b/1, 160b/10, 161b/20, 161b/21,
162b/21, 162b/23, 163a/7, 163b/14,
165a/8, 166a/11, 166a/5, 168b/1, 16a/18,
170a/17, 172b/19, 172b/20, 174b/3,
175a/19, 176b/10, 177a/17, 177b/5, 17b/2,
17b/4, 17b/6, 180a/10, 180b/15, 181a/23,
181a/6, 181a/9, 185b/18, 185b/20,
185b/20, 187b/3, 187b/4, 187b/4, 187b/5,
192a/14, 192a/15, 192b/19, 192b/3,
192b/3, 192b/8, 196a/19, 199a/23, 19a/18,
19a/20, 19b/2, 19b/6, 1b/14, 1b/16, 1b/16,
201a/22, 201b/22, 203a/17, 203b/1,
203b/2, 207a/11, 207a/16, 207a/6, 208a/1,
208a/22, 208a/6, 208a/7, 210b/21,
210b/23, 211a/6, 211b/19, 212a/5,
217b/20, 218b/23, 219a/9, 21b/21, 21b/4,
21b/7, 21b/8, 223a/19, 224a/16, 224a/17,
224b/22, 226b/13, 227b/17, 228a/20,
22a/15, 231a/20, 237a/4, 238a/12, 238b/12,

238b/17, 238b/20, 23a/18, 23b/1, 23b/10,
23b/2, 23b/3, 23b/4, 242a/3, 242b/8,
243a/4, 244a/2, 245a/14, 245b/10, 245b/3,
246a/12, 246a/2, 248b/4, 248b/8, 249b/19,
250a/12, 250b/2, 250b/4, 251b/17, 251b/5,
253b/14, 254b/5, 257a/19, 257a/19,
257b/10, 258a/14, 259a/16, 259b/22,
25b/3, 260b/16, 261a/2, 263b/22, 264a/19,
265b/20, 266b/21, 267a/5, 267a/5, 267a/6,
267b/3, 267b/6, 269a/23, 269b/1, 269b/5,
26b/17, 26b/18, 26b/6, 270a/16, 270a/7,
271a/11

s.+de 184b/12, 222b/11, 248a/15,
251b/18, 257b/11

s.+den 29b/3, 38a/15, 46a/6,
49b/12, 49b/9, 59a/17, 59b/23, 62b/18,
64b/20, 65a/1, 71a/22, 71b/11, 71b/9,
72a/23, 73b/20, 74a/20, 85b/1, 87a/13,
88b/5, 92a/12, 95b/17, 110a/21, 114a/2,
121a/16, 124a/18, 124a/22, 125a/6,
142a/20, 142a/21, 14a/6, 152a/4, 153a/15,
153a/19, 153a/19, 181a/1, 181a/18,
185b/12, 196a/6, 203b/3, 211a/21,
211a/22, 211a/9, 216b/12, 21b/11, 21b/20,
24b/22, 251b/11, 253b/10, 253b/15,
253b/9, 258b/1, 266a/18, 267a/16, 267b/1

s.+dendür 181a/8, 187b/2

s.+i 29b/2, 30b/15, 31a/13, 32b/19,
32b/19, 33a/11, 33a/14, 38a/12, 38b/4,
43a/18, 45a/11, 45a/8, 45b/18, 46a/4,
46a/5, 48b/13, 49b/2, 4a/6, 4b/3, 52b/17,
59b/5, 5b/14, 62b/14, 64b/19, 64b/21,
64b/23, 65a/10, 65a/10, 70a/22, 78b/12,
82a/11, 83b/5, 83b/6, 87b/5, 88a/7, 92a/6,

96a/9, 99b/21, 103b/20, 103b/22, 108b/14,
109b/12, 111b/18, 114a/2, 116b/4,
121a/16, 122b/2, 123b/7, 123b/8, 123b/9,
12a/18, 135a/18, 137a/13, 139b/12, 140a/8,
140a/9, 147a/9, 148a/21, 14a/9, 14b/1,
14b/1, 154a/18, 16a/18, 181a/1, 181a/15,
181a/15, 191b/22, 193a/6, 200a/5, 205a/19,
208a/4, 20b/3, 20b/4, 211a/20, 211a/21,
217b/20, 21b/7, 222b/11, 222b/20,
224a/16, 230b/16, 237a/2, 237a/4, 238a/17,
23a/14, 23a/15, 23b/1, 240a/17, 241b/11,
247a/7, 248a/12, 248a/13, 248a/14,
248a/14, 24a/7, 257a/21, 257a/22, 257a/22,
257a/23, 257a/6, 257a/7, 257b/1, 257b/3,
257b/4, 257b/4, 257b/5, 257b/5, 257b/6,
257b/9, 257b/9, 258a/13, 259a/15,
259a/19, 260a/19, 260a/23, 267a/15,
267b/2, 26b/4, 271a/12

s.+sin 185b/19, 211a/10, 211a/9,
267b/10, 35b/19

s.+ũñ 28b/1, 29a/19, 29b/1, 29b/3,
30b/2, 30b/5, 31b/22, 32a/16, 32b/18,
32b/5, 34b/16, 34b/22, 38a/22, 38b/2,
41b/1, 44b/2, 44b/3, 45b/23, 48b/3, 49b/3,
4a/12, 53a/16, 53a/16, 53a/18, 55b/20,
59b/22, 59b/6, 5b/10, 5b/17, 60a/2, 61b/2,
62b/13, 63a/20, 64b/20, 64b/21, 64b/4,
64b/6, 64b/6, 64b/8, 65a/1, 66a/18, 6a/6,
70a/21, 70a/23, 70b/16, 71a/11, 71b/12,
72a/12, 73b/3, 73b/4, 74a/23, 78a/11,
78a/12, 7b/23, 80b/22, 81a/11, 83b/13,
83b/7, 86b/15, 87b/5, 88a/1, 88a/13,
88a/21, 88a/23, 90a/12, 91a/5, 94a/9,
97a/11, 98b/23, 100a/21, 100a/22,

100b/13, 100b/13, 100b/19, 100b/3,
100b/3, 100b/4, 101b/7, 101b/8, 101b/9,
103b/18, 103b/21, 105b/5, 109b/8,
110a/14, 116b/3, 117a/10, 117a/10,
117b/18, 117b/3, 120a/12, 121a/14,
122b/23, 123b/10, 123b/9, 124a/20,
127b/10, 127b/8, 129a/23, 129b/21, 12b/9,
130b/15, 130b/16, 131a/13, 131a/5,
131a/6, 132a/4, 134a/10, 135b/13, 138a/19,
139a/19, 13b/17, 13b/5, 142a/19, 142b/5,
144a/11, 144a/5, 146b/22, 147a/23,
148a/21, 14a/3, 14b/1, 150b/12, 151b/5,
154a/18, 155a/15, 155b/21, 159b/2,
16a/20, 174a/22, 174b/6, 177a/16, 17b/5,
185b/14, 185b/14, 189b/17, 192b/11,
193a/18, 193b/13, 193b/17, 196a/19,
196a/7, 199b/4, 19a/22, 19b/7, 19b/9,
201b/21, 207a/11, 207a/15, 207b/22,
208a/3, 20b/3, 210b/12, 211a/20, 211a/20,
212b/8, 215a/11, 216b/14, 219a/10,
219a/11, 21b/11, 21b/8, 222a/19, 222b/13,
222b/18, 223a/18, 226a/1, 227b/16,
228a/15, 22b/8, 231a/14, 234b/21, 235b/5,
238a/14, 238b/11, 23b/10, 23b/7, 240a/17,
245a/19, 245b/12, 245b/3, 245b/5, 245b/7,
245b/7, 245b/8, 246b/18, 248a/23, 248a/7,
248b/19, 248b/4, 24a/6, 251a/17, 251a/19,
251a/20, 251b/10, 251b/17, 251b/20,
251b/9, 252a/17, 252a/20, 252b/2, 252b/4,
252b/4, 253a/11, 257a/16, 257a/18,
257a/18, 257a/23, 257b/3, 258a/10,
258a/12, 258a/16, 258a/17, 258a/19,
258a/20, 258a/21, 258a/22, 258a/23,
258a/6, 259b/22, 260b/10, 262b/8,

263a/21, 264b/10, 264b/8, 266b/21,
267a/19, 267b/9, 267b/9, 268a/7, 269b/5,
269b/6, 269b/6, 26b/14, 270a/9, 271a/15,
271a/16, 271a/9, 271b/4

s.+üñçün 121a/18, 185b/11,

192b/12, 266a/18

s.+üñdür 212b/13

s.+üñiçün 253b/8

s.+üñile 28a/21, 32b/16, 4b/21,
52b/10, 70a/15, 90b/20, 92a/12, 108b/6,
119a/19, 123b/20, 124a/19, 125b/12,
12a/19, 138b/15, 14a/10, 17b/17, 184b/22,
186b/6, 187a/17, 19b/8, 216a/15, 216b/13,
21b/19, 21b/9, 259a/20, 266b/16, 266b/21,
266b/22

s.+üñle 87b/7, 92a/10

[=778]

śenā: (Ar.) Övme, hamd.

ś. 1b/1, 21a/4, 24a/13, 24a/13,
28b/5, 34b/19, 51b/20, 51b/4, 53a/6,
80b/16, 106b/14, 179b/5, 194a/3, 197b/2,
230a/5, 270a/18

ś.+lar 24b/11, 24b/11, 25a/9,
79a/17, 187b/21

ś.+larla 21a/3

ś.+sına 81a/20, 249b/21

ś.+ya 21a/6

ś.+yıla 24a/12

[=26]

senā`ullāh: (Ar.) Allah övgüsü.

s.+dur 73b/15

[=1]

sencileyin: Senin gibi.

s. 111b/13, 129a/23, 19b/6

[=3]

sened: (Ar.) Dayanılacak şey.

s.+den 193a/9

s.+i+(3) 105b/18

s.-i şaḥīḥ 105b/18

[=2]

senih: (Ar.) İyi ve güzel hareket.

s.+ümüz 219b/22

[=1]

ser: (Far.) Baş, kafa.

s. 221a/11

[=1]

serāb: (Ar.) Serap.

s. 234b/18

s.+a 114b/15, 114b/3, 213b/5

[=4]

serāy: (Far.) Saray.

s.+i+(2) 86b/9

[=1]

sere geçük: Ahmakça konuşma.

s. 133b/2

[=1]

serk-: Atlamak, sekmek.

s.-mişlerden 38a/11

s.-üp 15b/18

[=2]

serkeş: (Far.) Dik başlı, inatçı.

s. 66b/3, 237a/1, 238a/4

[=3]

serkeşlik: İnatçılık.

s. 57a/10, 205b/12, 223a/8, 251a/3,
260a/12

(serkeşlig).+i+(1) 101b/5

(s).+inden 57a/8

[=5]
sermāye: (Far.) Anamal.
s. 87b/12
s.+lerin 111a/11
s.+si 68b/12, 111a/4, 111a/5,
181b/21
‘amel-i s. 111a/5
s.+sin 111a/16, 189a/11
‘ömr-i s. 189a/11
[=9]
sert-: Koşmak.
s.-eydüñ 71a/11
[=1]
server : (Far.) Baş, başkan, reis.
s.+lerin 21a/18
[=1]
serzeniş: (Far.) Başa kakma, takaza.
s. 11b/14, 86a/4, 93a/21, 132b/8,
132b/16, 132b/20, 134b/13, 156b/12,
159b/2, 204a/2, 226a/19, 242b/23
s.+dür 4a/5, 30a/10, 155a/19
s.+le 62a/17
[=16]
setr: (Ar.) Örtme.
s. 52a/14, 108a/18, 133b/10,
147b/17, 157a/4, 207a/6, 219a/16, 219a/16,
224a/2, 239a/11, 256b/4, 271a/13
s.+i+(3) 216b/5
s.-i ‘avret 216b/5
[=13]
settār: (Ar.) Örtten, Allah.
s.+dur 68a/19
[=1]
sev-: Sevmek.

s. 2a/4
s.-di 252b/14, 257a/7
s.-diler 67b/6, 172a/5, 172a/5,
227b/20
s.-dügi 86a/2, 146a/12
s.-düginden 131b/18
s.-dügünüz 69b/21
s.-dükleri 230b/13, 231a/5
s.-en 154b/9
s.-ene 1b/19
s.-enler 202b/18
s.-enleri 173b/15
s.-enlerile 202b/18
s.-enlerüñ 195b/2
s.-er 66a/2, 80b/12, 104a/5,
131b/19, 132a/13, 133b/13, 186a/18,
188a/9, 190b/23, 246b/23, 257b/20,
257b/21
s.-erdi 207b/14, 230b/12
s.-erem 26b/21
s.-erler 80b/4, 179b/9, 208a/6,
247a/1
s.-ersen 269b/5
s.-ersiz 189b/8, 253a/7
s.-erüz 154b/9
s.-esiz 78a/3
s.-medügi 87a/7
s.-megiçün 258a/11
s.-mek 181b/7
s.-mekde 263b/15
s.-mekdür 33b/17
s.-meyeler 131b/14
s.-meyüp 119a/9
s.-mez 80b/11, 171a/20

s.-mezsiz 178b/20
s.-üp 123a/18, 131b/19, 181b/11,
263b/15

[=57]

şevāb: (Ar.) Allah tarafından
mükafatlandırılan hareket.

ş. 4b/9, 4b/9, 4b/13, 4b/14, 4b/17,
4b/20, 13a/14, 14a/6, 14b/22, 47a/8,
50b/15, 55a/12, 68b/15, 76b/13, 104b/14,
106a/6, 106a/7, 111a/2, 111a/2, 114b/5,
121a/3, 122a/20, 128a/13, 141b/14,
141b/15, 150b/14, 159b/5, 162b/2,
168a/21, 169b/12, 169b/15, 169b/17,
169b/21, 170a/2, 170a/2, 172b/12,
175a/16, 179b/21, 186a/4, 191b/13,
194a/13, 195a/19, 195a/22, 211b/17,
222b/3, 222b/7, 223b/19, 223b/23,
230a/10, 241b/2, 241b/2, 256a/5, 256b/6,
257a/2, 259a/14, 269a/9

ş.+a 115a/22, 219b/15, 220b/13,
256a/16

tırık-ı ş. 219b/15

ş.+da 150a/15

ş.+dan 68b/19, 115a/23, 195a/23,
256a/15

ş.+ı+(1) 49a/18

ş.+ı+(2) 50b/15, 77a/18, 104b/14,
111a/2, 168a/8, 220b/9, 261a/7, 262b/22

ş.+ın 100b/21, 272b/12

ş.+ından 135a/22, 235a/12,
238b/11, 241b/2, 264a/14

ş.+ını 115b/2, 223b/22

ş.+ıyla 168a/8

ş.+lar 4a/16, 36b/14, 52b/2, 65a/22,
65a/23, 71a/17, 77b/22, 78a/6, 110b/2,
124a/4, 125a/20, 128a/11, 129b/11,
135a/22, 138a/13, 153b/17, 160b/12,
167b/2, 167b/6, 168a/19, 168a/20, 189b/7,
194a/15, 194b/12, 197b/6, 198a/4,
231a/11, 235b/5, 244b/14, 249b/16,
259a/7, 259a/9, 262a/17

ş.+lara 120b/17, 233a/19, 253b/8

ş.+lardan 141a/15, 191b/23

ş.+ları 41a/12, 41a/2, 51b/10,
120a/7, 131b/7, 256a/12, 262a/12, 264a/10,
265a/19

ş.+larla 216b/9

ş.+ların 78a/4, 78b/16, 119b/22,
141a/11, 209b/8, 235b/21, 257a/18,
262a/11

ş.+larına 189a/23

ş.+larından 120a/22, 120b/16

ş.+larını 115b/20, 115b/23,
119a/12, 119b/9, 120b/5

ş.+larıñ 249b/14

[=149]

şevābsuz: Sevabı olmayan.

s. 228a/22

[=1]

sevāhil: (Ar.) Yalılar, kıyılar.

s.+dür 268b/5

[=1]

sevdāvi: (Ar.) Kara safra, vücutta bulunan
dört ana maddeden biri.

s. 145b/17

[=1]

sevdür-: Sevdirmek.

s.-üp 131b/5

[=1]

sevgi: İnsanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygu. bk. **sevgü**

s.+siyile 22b/11

[=1]

sevgü: İnsanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygu. bk. **sevgi**

s. 172a/5

s.+si 10a/12, 181a/22, 181a/22

s.+sinden 10a/13, 51b/13

[=6]

sevgülü: Sevilen ve aşık olunan kimse.

s. 86a/2, 191a/2, 210b/1, 240a/2, 240a/3, 259b/12

s.+dür 115a/7, 188a/2, 230a/7

s.+sin 251b/6

[=10]

sevi: Aşk.

s. 1b/18

[=1]

sevici: Seven.

s. 163b/3

s.+lerdür 127b/15

[=2]

sevin-: Sevinç duymak, memnun ve hoşnut olmak.

s.-di 41a/14, 128a/6, 128a/9

s.-diler 46b/19, 108a/23, 127a/15, 127a/17, 179b/3

s.-e 114b/4

s.-eler 132b/2

s.-esi 171b/6

s.-irler 118a/15

s.-meye 171b/5

s.-ü 18b/15, 209a/10

s.-üp 147b/8

s.-ür 170b/1

s.-ürken 42a/15

s.-ürem 33a/6

s.-ürler 46b/16, 170b/6

[=22]

sevindür-: Sevindirmek.

s.-esin 109b/11

[=1]

seyāhāt: (Ar.) Yolculuk.

s.+a 34b/6

[=1]

seyr: (Ar.) Yürüme, yürüyüş, gitme.

s. 8b/10, 8b/20, 8b/22, 9a/4, 9a/16, 26b/10, 39b/1, 55a/18, 58a/16, 58a/17, 74b/8, 79b/18, 102a/23, 107a/11, 113a/1, 145a/17, 154b/4, 157a/18, 158b/3, 177a/4, 217a/5, 234b/18, 239b/23, 240b/6, 244b/20, 252a/7, 266b/17, 266b/20

[=28]

seyrān: (Ar.) Gezip dolaşma, gezinti.

s. 8b/23

[=1]

seyyid: (Ar.) Efendi.

s.+i+(2) 188b/4, 267a /9, 271b/2

s.+üni 248a/16

[=4]

seyyide: (Ar.) Muhterem kadın.

s.+lerün 271b/2

[=1]
seyyidi'l-kā'ināt: (Ar.) Kainatın efendisi,
Hz. Muhammed. bk. **seyyidü'l-kā'ināt**
s. 2a/13
[=1]
seyyidü'l-kā'ināt: (Ar.) Kainatın efendisi,
Hz. Muhammed. bk. **seyyidi'l-kā'ināt**
s.+dur 29a/11
[=1]
seyyidü'l-mürselin: (Ar.) Peygamberlerin
efendisi, Hz. Muhammed.
s. 64b/14, 93b/9
[=2]
seyyi'e: (Ar.) Kötülük, fenalık.
s. 57b/7
s.+den 227b/6
[=2]
şı-: Kırmak, bozmak; harap etmek, mağlup
etmek.
ş.-dı 21b/5
ş.-dılar 182a/8, 182a/9
ş.-duğundan 90b/22
ş.-duñ 21b/4
ş.-mağıla 203a/8
ş.-mağuß 124a/2
ş.-maya 78b/11
ş.-maz 91a/1
ş.-rdı 258a/14, 258a/17
ş.-yıcağ 21b/4
ş.-yup 62b/13, 89a/11, 101a/20,
124a/5, 266b/18
[=17]

şıçra-: Ayaklarını hızla yere vurarak
ileriye veya yukarıya doğru atılmak.
ş.-yup 29b/1
[=1]
şid-: Kırmak, bozmak; harap etmek,
mağlup etmek.
ş.-up 252a/8
[=1]
şiddik: (Ar.) Pek doğru, sözünün eri.
ş. 24b/14
[=1]
şidk: (Ar.) Doğruluk, gerçeklik.
ş. 101a/17, 169b/8
ş.+1+(2) 237a/6
ş.+ıla 107b/21, 110b/4, 134a/21,
161a/22, 168a/20, 169b/13, 186b/11,
189b/10, 196a/13, 201a/11, 44b/22, 78b/12
ş.+ına 169b/14, 67b/19
ş.+ını 4a/18
ş.+ların 125b/16
[=19]
şifat: (Ar.) Hâl, keyfiyet, suret, şekil.
ş. 3b/15, 128a/4, 136a/3, 216a/19,
255a/15
ş.+1+(1) 139b/4
ş.+1+(2) 82a/21, 116a/20, 116b/16,
117b/1, 132b/3, 133b/10, 146b/5, 146b/6,
161b/7, 182a/13, 190a/23
ş.+1+(3) 37a/22, 111b/22, 111b/22,
111b/22
ş.-1 behimiyyet 111b/22
ş.-1 beşeriyyet 111b/22
ş.-1 kahr 37a/22

ş.-ı mülkiyet 111b/22
ş.+ıdur 85a/11, 116a/21, 132b/3,
216a/16, 251a/10
ş.+ıla 3b/18, 3b/18
ş.+ın 65a/20, 146a/18, 146b/5,
160a/4, 182a/9, 242b/7
ş.+ına 38a/6
ş.+ında 3b/17, 102b/21, 247b/11,
247b/11
ş.+ından 2b/16, 19a/7, 214b/15
ş.+ını 75b/16, 103b/15, 118b/16,
190b/2
ş.+lar 75a/16, 151b/18, 261b/17
ş.+lardan 234b/15
ş.+lardur 3b/16
ş.+ları 59a/20
ş.+larıyla 208a/22, 216b/8, 246b/7,
256a/22, 269a/11
ş.+ların 105b/9, 187b/17, 251a/2
ş.+larından 234b/16, 251a/14
[=62]

şıfatlı : Doğru, iyi.

s. 118b/5, 190b/4
s.+dur 72a/19
[=3]

şığ-: Sığmak, girebilmek.

s.-acak 139a/1, 143a/11
s.-ar 230b/22
s.-mağičün 243b/20
[=4]

şığa-: Okşamak, sıvazlamak.

ş.-dı 156a/10, 258a/10
[=2]

şıgın-: Korunmak amacıyla bir yere veya birine başvurmak, başkalarının yardım ve korunmasına ihtiyaç duymak.

ş. 70a/22
ş.-acağ 139a/16, 221b/1, 227a/23,
227b/2, 232b/15, 264a/17, 273a/15
ş.-am 221b/1
ş.-dı 23a/1
ş.-duğı 220a/11
ş.-duğımı 70a/23
ş.-duğlarınlayım 273a/14
ş.-dum 97a/21
ş.-ğil 59b/21
ş.-ırın 272a/9
ş.-madılar 273a/14
ş.-mağa 272b/6
ş.-un 143b/17, 143b/18, 143b/18,
273a/9
ş.-up 56a/2, 220a/9, 249a/1
ş.-ur 264a/16, 265b/6
ş.-uram 22b/23, 56a/3
ş.-urın 272a/19, 272b/18, 272b/3,
272b/7, 272b/9, 273a/1
ş.-uruz 38b/8, 42b/11, 141b/22,
144b/18, 167b/17, 169a/23, 220a/9, 249a/4
[=43]

şıgınıcı: Sığınan, yardım ve koruma talep eden.

s.+lar 273a/13
[=1]

şığır: İnek, sığır.

ş. 8a/13, 63a/9, 84a/10, 210a/12,
211b/4, 212b/15, 227a/14

ş.+da 13a/21

s.+dan 59a/22

ş.+ı+(2) 215a/23

ş.+lar 13b/6

ş.+larından 10a/1

ş.+uñ 63a/10

ş.+uñuzdan 75a/12

[=14]

şıǵırcuq: Sıǵabilecek.

s. 77a/5, 77a/5

[=2]

şıǵhat : (Ar.) Saǵlık, esenlik.

ş. 36a/10, 47a/16, 171a/18, 229b/7,

263a/5, 264a/12

ş.+de 87a/4

ş.+den 265a/2

[=8]

şıq-: Sımsıkı kavramak, üzerine basınç uygulamak.

ş.-up 234a/15

[=1]

şıqlet: (Ar.) Aǵırlık, yük.

ş.+inden 222a/23

[=1]

şıla: (Ar.) Bir süre ayrı kaldığı bir yere veya yakınlarına kavuşmak.

ş.+yı+(3) 186a/14, 186a/20,
252b/11

ş.-yı raħim 186a/14,
186a/20, 252b/11

[=3]

şın-: Kırmak, bozmak, maǵlup etmek, yenmek, korkutmak, yıldırım.

ş.-an 40b/1

ş.-anlardan 182a/11

ş.-madın 172a/19

ş.-uñ 186b/8

ş.-up 186a/23

[=5]

şına-: Denemek, tecrübe etmek.

ş.-duñ 257b/11

ş.-mağ 203a/5

ş.-mışam 93b/19

ş.-r 10a/11

[=4]

şındı: Makas. bk. **şındı**

ş. 174b/12

[=1]

şındı: Makas. bk. **şındı**

ş.+sıyla 138a/5

[=1]

şınǵun: Maǵlup, yenilmiş.

ş. 217a/13

[=1]

şınık-: Maǵlup olmak, yenilmek. bk.

şınıǵ-

ş.-mış 30a/14

(şınıǵ).-up 126a/15

[=2]

şır: (Ar.) Gizli tutulan şey. bk. **şırr**

ş.+dan 2a/1

ş.+ların 125b/5, 135b/16, 135b/9,
186b/10, 93b/20

[=6]

şırāt: (Ar.) Sırat köprüsü.

ş. 58b/16, 168b/1, 168b/3, 168b/12,
172b/6, 201a/15, 201a/18, 202b/14,
252b/5, 254b/8

ş.+da 168b/11

ş.+dan 166a/4, 168b/4, 172b/6,
201a/16, 254b/11, 254b/14

ş.+dur 254b/6

ş.+ı+(1) 244b/21

ş.+ı+(3) 1b/9

ş.-ı kûyum 1b/9

[=20]

şırça: Cam, billûr.

ş. 230b/6, 230b/8

ş.+dan 170b/11, 230b/4

[=4]

şırr: (Ar.) Gizli tutulan şey. bk. **şır**

ş.+ı 199b/12

ş.+ı+(1) 204b/4

ş.+ı+(2) 199a/18

ş.+ıla 93b/17, 129b/1, 173b/10,
174a/10, 174b/14, 175b/1, 175b/4,
185a/11, 185a/13, 199b/11, 216a/21,
218a/2, 247b/18, 247b/19, 248b/10

ş.+ın 199a/19, 200b/3, 204b/14

ş.+uñuz 93b/18, 135b/17, 204b/4

ş.+uñuzı 167b/1

[=25]

şıva-: Kapamak.

ş.-yalum 93b/21

[=1]

şıvık: Sulu, cıvık, akıcı.

s. 228b/19

[=1]

şıy-: Kırmak.

ş.-ısar 228a/3

[=1]

şıyıcı: Bozan, nakzeden.

ş. 178b/22

s.+lardur 89b/11

[=2]

şıyır-: Çekerek çıkarmak, çekmek.

ş.-up 8b/5

[=1]

sız-: Akmak, sızmak.

s.-ar 169b/2, 69a/14

s.-sa 69a/13

s.-up 169b/1, 213b/12, 36b/23

[=6]

sızdur-: Akıtmak, sızdırmak.

s.-up 101a/10

[=1]

sızır-: Sızdırmak, eritmek, süzmek.

s.-up 253b/23

[=1]

siccîn: (Ar.) Defter.

s. 242b/1, 242b/1, 242b/8

s.+uñ 242b/7

[=4]

sidr: (Ar.) Arabistan kirazları.

s.+ı+(2) 163a/10

[=1]

sidre: (Ar.) Ağaca teşbih edilen, yedinci
kat gökte bir makam adı.

s. 149b/4, 163a/8, 163a/8

s.+nüñ 163a/9

cennet-i s. 163a/9

s.+yi 149b/5

[=5]

sidretü'l-müntehā: (Ar.) Yedi kat gökte olduğu rivayet edilen ve Hz. Muhammed'in ulaştığı en son nokta. bk.

sidretü'l-müntehî

s. 149a/17, 149a/20, 149a/21

[=3]

sidretü'l-müntehî: (Ar.) Yedi kat gökte olduğu rivayet edilen ve Hz. Muhammed'in ulaştığı en son nokta. bk.

sidretü'l-müntehā

s.+den 261a/12

[=1]

şığa: (Ar.) Fiilin tasrifinden meydana gelen çeşitli şekillerden her biri, kip.

ş.+sından 204b/1

ş.+yı+(3) 263a/20

s.-yı kase 263a/20

[=2]

sihir: (Ar.) Sihir, büyü. bk. **sihr**

s. 145b/3, 153b/6, 272a/2, 272a/3, 272a/5

s.+de 245b/1

'ilm-i s. 245b/1

s.+di 272a/3

s.+dür 16a/22, 73a/17, 73a/19, 86a/19, 108a/9, 153b/13, 188b/8, 225a/7

s.+le 225a/1

[=16]

sihirle-: Büyülemek.

s.-di 65a/10

[=1]

sihirlen-: Büyülenmek.

s.-miş 108b/8, 108b/13

[=2]

sihr: (Ar.) Sihir, büyü. bk. **sihir**

s. 145b/1, 271b/19, 271b/21, 272a/2, 272b/8

s.+dür 153b/4

s.+e 142b/20, 237a/10

s.+i+(1) 245a/8, 271b/22

'ilm-i s. 245a/8

s.+i+(2) 153b/1, 225a/8

s.+le 272b/7

s.+ün 245b/9, 271b/21

[=15]

sil: (Ar. <seyl) Sel.

s. 177a/19

[=1]

sil-: Kurulmak, bir şeyin ıslaklığını gidermek.

s. 32b/19

s.-ecegi 207b/11

[=2]

silāh: (Ar.) Savunmak veya saldırmak amacıyla kullanılan araç.

s. 115a/14, 116b/3, 261a/4

ālet-i s. 115a/14

s.+dan 178a/2

s.+ın 156b/6, 261a/5

s.+ları 171b/15

s.+larından 178a/9

s.+umuz 124a/13

[=9]

silāhlan-: Silah sahibi olmak.

s.-up 130b/12

[=1]

silke-: Sallamak, silkelemek.

s.-mek 230b/1
[=1]
silkin-: Üstünü silkmek.
s.-di 206b/19, 245b/23
[=2]
sin: Mezar, kabir. bk. **sinle**
s. 207a/12
s.+e 211b/9
s.+lerinde 119a/7
s.+lerindeki 187b/17
s.+lerinden 16b/5, 97a/2, 110b/14,
154a/6, 154a/8
[=9]
siñ-: Büzülmek, saklanmak, gizlenmek.
s.-miş 43a/6
s.-sün 213a/6, 233a/17
s.-üp 137a/9, 145b/16
[=5]
siñek: Sinek.
s. 22a/18, 83b/19, 181b/13, 188a/7,
230b/7, 240a/5, 254a/2, 268a/21
(siñeg).+in 188a/7
[=9]
siñir: Duyu ve hareket uyarılarını
beyinden organlara, organlardan beyne
iletken beyazımsı teller ve bu tellerin
oluşturduğu demet.
s.+in 155b/17
s.+ler 101a/13, 164a/22, 218a/16
s.+lerin 137a/9, 255b/7, 255b/11
s.+lerinden 236a/11
[=8]
sinle: Mezar, kabir. bk. **sin**
s. 144a/16, 154a/8

s.+de 10b/19, 15a/4, 114a/7,
254a/5, 263b/17
s.+dedür 54a/6
s.+den 10b/17, 47a/7, 137a/10,
204b/21
s.+ler 241a/19
s.+lerinden 139b/22, 173b/23,
238a/19
s.+lerüñüzden 84a/6
s.+sin 251b/11, 251b/22
s.+ye 92a/14, 210b/8, 228a/13
[=22]
síret: (Ar.) Bir kimsenin ahlakı, seciyesi,
karakteri.
s.+in 180a/14
s.+ine 91b/9
s.+lerin 21a/18
s.+üñ 267b/2
[=4]
sirişte: (Far.) Yoğrulmuş, karıştırılmış.
s. 43a/5
[=1]
sitte: (Ar.) Altı.
s.+den 183b/21
cihāt-ı s. 183b/21
[=1]
sivri: Ucu keskin ve ince olan.
s. 268a/21
[=1]
sivrisiñek: Sivrisinek.
s. 10a/9
[=1]
siyāk: (Ar.) Söz gelişi, ifade tarzı.
s.+ı+(3) 236b/8

s.-ı kelām 236b/8

[=1]

siyāset: (Ar.) Memleket idare etme sanatı,
politika.

s. 90a/5

[=1]

siz: Siz.

s. 27a/14, 27b/4, 27b/9, 28b/18,
36a/7, 37a/15, 37a/8, 37b/16, 37b/4,
39a/14, 39b/15, 39b/18, 41a/21, 46b/13,
48a/19, 48b/1, 51a/11, 51a/11, 51a/6,
51b/3, 53b/18, 54a/10, 54a/20, 54a/3,
54b/1, 54b/4, 55a/13, 56a/11, 56a/13,
56a/15, 56a/16, 56a/17, 56b/12, 56b/21,
56b/23, 57b/15, 57b/20, 58a/3, 58b/17,
58b/3, 58b/4, 5a/14, 5a/14, 5a/22, 5a/22,
5b/3, 60b/20, 61a/14, 61b/10, 61b/5,
62a/20, 62b/1, 62b/8, 63a/15, 65a/11,
65a/16, 65a/9, 65b/3, 65b/4, 67a/7, 68a/12,
68a/12, 68a/3, 6b/1, 6b/13, 6b/18, 6b/2,
71a/9, 73a/10, 74b/1, 75a/1, 7a/15, 7a/17,
83a/16, 83b/2, 84a/13, 84b/15, 84b/16,
87b/15, 90b/13, 92b/11, 92b/18, 92b/22,
93b/1, 93b/18, 93b/23, 94a/20, 97a/22,
99b/22, 9b/23, 102a/20, 103a/8, 106a/15,
106b/3, 107a/23, 107a/23, 108a/14,
108b/13, 108b/21, 108b/22, 109a/4,
10a/20, 10a/20, 111a/10, 112a/8, 112a/9,
115a/17, 115a/7, 115b/11, 115b/13,
117b/17, 118b/1, 118b/1, 11a/1, 11b/15,
120a/19, 120a/20, 120a/21, 120b/12,
120b/3, 120b/8, 122a/8, 124a/13, 124b/2,
124b/3, 124b/6, 125a/11, 125a/15, 125a/4,
125a/7, 126a/12, 126b/10, 126b/3,

127a/22, 127a/23, 128a/19, 128a/19,
128b/8, 129a/3, 12a/5, 12a/5, 130b/19,
130b/20, 131a/23, 131a/23, 131b/4,
132a/10, 132a/12, 132a/8, 133a/7, 133b/13,
135a/19, 135a/20, 135a/3, 135a/3, 135a/7,
135b/7, 136a/12, 137b/1, 140b/17,
141a/10, 145a/23, 145b/3, 146a/13, 147a/4,
149a/10, 149b/16, 14b/15, 150a/9,
151a/15, 151b/11, 151b/14, 152b/16,
152b/21, 153a/8, 156a/15, 157a/13,
158a/10, 158a/10, 158a/15, 158a/17,
158a/21, 158a/22, 158a/3, 158b/14,
158b/22, 159a/1, 159a/11, 159a/15,
159a/21, 159b/13, 159b/5, 159b/9, 15b/21,
160a/10, 160a/15, 160a/22, 160b/16,
160b/19, 160b/4, 161a/11, 161a/17,
161a/4, 161a/8, 164a/23, 164a/7, 164b/13,
164b/20, 164b/21, 165a/2, 166b/5, 167a/8,
167a/8, 169a/1, 169a/2, 169a/6, 16b/13,
16b/4, 172a/17, 175a/14, 175a/16, 175a/20,
175b/13, 175b/20, 175b/21, 177b/10,
178a/17, 178b/15, 178b/17, 178b/19,
178b/20, 179a/5, 179b/1, 17a/10, 17a/10,
17a/11, 17a/23, 17a/7, 17b/16, 180a/21,
182a/2, 185a/11, 185a/22, 185a/23, 185a/8,
185a/9, 185b/6, 185b/9, 186a/17, 186b/1,
186b/15, 186b/23, 186b/8, 187a/11,
187a/13, 187b/14, 188a/4, 189a/13,
189a/13, 189b/8, 18b/3, 18b/4, 191a/7,
193a/1, 195a/1, 195b/2, 195b/5, 196a/20,
197b/15, 197b/16, 198a/13, 198a/6,
199a/5, 199b/21, 199b/22, 199b/23,
200a/3, 200b/8, 200b/8, 203b/8, 204a/10,
204a/3, 204a/6, 204a/8, 204b/2, 205b/23,

206a/17, 206b/6, 206b/7, 209b/19,
209b/21, 209b/22, 210a/15, 212a/22,
212b/16, 213b/17, 214a/1, 217b/1,
218b/20, 21a/12, 220a/13, 220a/14, 221a/6,
223a/11, 223a/9, 223b/22, 225b/1, 228a/9,
22a/11, 22a/17, 231b/8, 232a/2, 232b/12,
233a/22, 239b/2, 241a/11, 241a/5, 243b/9,
244a/23, 248b/23, 249a/11, 252b/23,
253a/6, 253a/8, 259a/13, 25b/5, 261a/9,
264b/23, 267a/10, 269b/10, 269b/14,
269b/9, 270b/5

s.+cileyin 17b/21, 65a/14

s.+de 25a/20, 25a/21, 189b/16

s.+den 38b/9, 45b/13, 58b/5, 5a/15,
6b/23, 71b/5, 78a/2, 79b/14, 82a/7, 84b/14,
88b/7, 90b/10, 94a/19, 96a/22, 96a/6,
9b/11, 103a/1, 103a/2, 108a/3, 108a/4,
112b/7, 115a/2, 11b/22, 120b/14, 120b/20,
120b/6, 122a/5, 122a/7, 124b/1, 126a/4,
126b/1, 126b/2, 12a/1, 132b/9, 133b/13,
141b/8, 147b/7, 151b/8, 151b/9, 152b/21,
157a/1, 158b/13, 158b/23, 160b/3, 164a/6,
164b/4, 167a/7, 167b/10, 167b/5, 168a/12,
168a/7, 173a/19, 173a/4, 175b/12,
175b/13, 177b/20, 177b/20, 17a/14,
185a/13, 185a/18, 185a/4, 185b/7, 186a/23,
186a/4, 187a/10, 193b/11, 194b/2,
199b/20, 200a/13, 200a/15, 200a/21,
200b/9, 202b/22, 205b/11, 212b/17,
213a/10, 214a/12, 214a/9, 223b/7, 233a/8,
241b/20, 242a/21, 264b/13, 272a/17

s.+dendür 175b/20

s.+deñüz 175b/22

s.+e 27a/12, 27a/16, 27b/8, 36b/14,
37a/20, 37a/7, 37a/8, 37b/10, 37b/7,
38b/10, 38b/11, 40a/10, 40a/9, 44a/17,
46a/23, 48a/11, 48a/11, 48a/16, 48a/17,
48a/18, 49b/5, 51a/23, 51a/4, 51a/6,
54a/10, 54a/12, 54a/17, 54a/19, 54a/9,
56a/12, 56a/16, 56a/17, 56a/23, 56b/13,
56b/18, 56b/18, 58b/15, 58b/3, 58b/4,
5a/23, 61a/13, 61a/20, 61a/22, 61a/23,
61a/5, 61b/19, 62a/20, 62b/1, 63a/10,
63a/14, 65a/14, 65a/15, 65a/5, 66b/18,
66b/19, 67b/23, 67b/23, 69b/13, 69b/14,
69b/21, 69b/21, 69b/22, 6a/22, 6b/14, 6b/5,
6b/7, 6b/8, 73a/10, 73b/20, 74a/14, 75a/13,
75a/3, 75b/1, 75b/2, 75b/2, 76a/14, 76b/3,
78a/2, 79a/10, 79a/12, 79b/13, 79b/14,
79b/7, 80a/10, 83b/1, 83b/2, 83b/22,
83b/23, 84a/1, 84a/12, 84a/14, 84a/3,
84b/13, 84b/14, 85b/15, 87b/15, 88b/13,
89b/8, 8a/19, 8a/20, 90a/11, 90b/18,
91a/12, 91a/14, 91a/16, 92b/19, 92b/21,
92b/5, 92b/6, 93a/23, 93b/19, 93b/2,
95b/22, 95b/23, 97a/14, 97a/16, 97a/18,
99b/23, 9b/12, 102a/17, 102a/20, 102a/22,
102b/13, 102b/17, 102b/18, 102b/4,
105a/22, 105b/15, 105b/2, 106a/17,
106b/6, 106b/8, 108a/20, 108a/20, 108b/1,
108b/3, 108b/5, 10b/23, 111a/10, 111a/13,
112a/9, 112b/4, 112b/6, 113b/18, 113b/19,
113b/19, 115a/20, 115b/12, 118a/17,
118a/19, 118a/19, 118a/20, 118b/1,
118b/23, 118b/3, 119a/22, 119b/19,
119b/19, 11a/1, 11b/15, 11b/18, 120a/19,
120a/21, 120a/22, 120a/23, 120b/13,

120b/18, 120b/21, 120b/5, 120b/8, 122a/7,
124a/13, 124a/22, 124a/23, 124b/2,
125a/18, 125a/20, 125a/8, 125b/22, 126a/1,
126a/10, 126a/4, 126a/8, 126b/12, 126b/2,
127b/1, 128a/18, 128a/19, 128b/11,
12a/14, 12a/15, 130b/19, 131a/9, 131b/10,
131b/5, 131b/7, 131b/8, 135a/19, 135a/6,
135b/15, 135b/18, 136b/23, 138b/11,
138b/12, 138b/12, 139a/10, 140b/1,
140b/11, 141b/11, 141b/12, 141b/14,
141b/16, 141b/17, 142a/22, 143a/17,
143b/14, 145b/15, 145b/17, 145b/18,
145b/4, 145b/5, 147b/7, 147b/9, 149b/17,
149b/17, 149b/18, 14b/3, 150a/5, 150a/8,
150a/9, 152b/21, 152b/23, 153a/4,
158a/16, 158a/21, 158a/23, 158b/12,
158b/23, 159a/1, 159a/1, 159a/5, 159a/6,
159b/20, 15b/11, 15b/7, 160a/14, 160a/22,
160a/4, 160a/7, 160a/9, 160b/3, 164b/11,
164b/22, 165a/24, 165a/4, 165a/4,
165b/16, 167b/21, 167b/22, 167b/22,
167b/3, 167b/4, 167b/8, 168a/3, 168b/5,
169a/8, 169a/8, 169b/6, 16b/12, 171a/14,
172b/5, 172b/6, 172b/7, 172b/7, 173a/16,
173b/9, 175a/13, 175b/12, 175b/12,
176a/13, 177a/11, 177a/12, 177a/9, 178a/4,
178a/5, 179a/18, 179a/19, 179a/23, 17a/13,
17a/16, 17a/17, 17a/22, 17a/6, 17b/13,
17b/15, 180a/21, 180a/22, 181a/19,
185a/10, 185a/17, 185a/17, 185a/18,
185a/21, 185a/23, 185b/10, 185b/17,
185b/5, 186a/10, 186a/2, 186a/9, 186b/8,
186b/9, 187a/8, 188a/17, 188a/23, 188a/23,
188b/3, 189a/23, 189b/14, 189b/8,

191a/10, 191a/10, 191a/8, 191b/23,
191b/3, 193a/4, 193b/11, 194a/17,
194a/23, 194b/16, 194b/2, 194b/22,
195a/21, 195b/18, 195b/23, 195b/6,
196a/4, 197a/11, 198a/2, 198b/14,
198b/15, 198b/16, 199a/3, 199b/6, 200b/8,
203b/5, 204a/3, 204a/3, 204b/17, 205b/10,
205b/23, 205b/7, 206a/1, 206a/2, 206b/13,
206b/14, 206b/9, 209a/16, 209b/17,
209b/21, 209b/21, 20a/1, 212a/21,
213a/11, 213a/6, 213a/8, 213a/9, 217a/23,
217b/6, 218a/10, 218a/12, 218a/14,
218b/7, 221a/21, 221b/15, 221b/17,
221b/3, 223a/5, 223a/6, 223b/23, 223b/23,
224b/17, 22a/11, 231a/11, 231a/13,
232b/12, 232b/3, 232b/5, 232b/7, 233a/17,
233a/18, 234a/1, 234a/1, 234a/11, 234a/12,
234a/14, 234a/15, 234a/17, 234a/3, 234a/6,
234a/7, 234a/8, 234a/9, 235a/18, 237a/19,
237b/16, 237b/17, 237b/18, 240b/21,
240b/23, 241a/1, 248a/20, 248a/21, 253a/5,
255b/10, 257a/10, 25a/2, 25b/6, 264b/12,
264b/16, 264b/4, 264b/5, 264b/6, 265a/1,
269b/15, 269b/16, 26b/15, 270a/4, 270a/4,
270a/5

s.+i 37b/12, 38b/10, 39b/8, 40b/23,
48a/17, 52b/12, 54a/3, 55b/22, 55b/23,
56b/1, 56b/14, 57a/19, 57b/14, 57b/17,
58a/4, 61a/21, 61b/18, 61b/4, 62a/3, 62a/6,
67b/15, 67b/23, 68a/15, 6a/22, 6b/13, 6b/3,
72a/22, 75a/10, 75a/13, 76a/12, 76b/3,
78b/7, 79b/15, 7a/17, 82a/4, 83b/1, 90b/15,
90b/17, 95a/6, 99b/22, 101a/9, 102b/23,
102b/6, 105a/22, 105a/23, 106b/3, 106b/4,

106b/8, 108a/17, 108b/18, 10a/20, 112a/9,
112b/12, 112b/4, 112b/5, 113a/13,
113a/15, 115b/12, 118a/18, 120b/19,
120b/8, 122a/8, 123b/11, 123b/14, 126a/8,
126b/13, 126b/3, 126b/6, 12a/15, 131a/8,
134a/12, 134b/19, 134b/19, 141b/7,
143b/19, 14b/6, 151b/12, 151b/8, 153a/3,
156a/14, 156a/21, 158a/17, 158a/9,
158b/14, 159a/14, 159a/21, 159b/10,
164b/13, 164b/3, 164b/7, 167a/8, 167b/10,
167b/21, 167b/3, 167b/9, 167b/9, 169a/3,
175a/14, 175b/2, 178a/5, 179a/19, 17a/11,
17a/17, 17a/18, 17b/20, 180a/20, 185a/10,
185a/23, 185b/18, 186a/17, 186a/20,
186a/22, 188a/23, 188b/1, 188b/2,
189a/12, 189a/13, 189a/16, 189a/18,
189b/4, 194a/16, 194a/19, 194a/21,
195b/19, 196a/1, 199b/7, 205a/10,
205a/11, 205a/14, 205b/7, 206a/11,
206a/23, 206a/4, 206a/6, 206b/1, 206b/6,
210a/22, 212a/19, 217b/8, 218a/15,
218b/4, 218b/4, 223a/10, 224b/20,
224b/22, 226a/20, 229b/12, 229b/17,
229b/22, 230a/10, 231b/9, 232a/20,
232a/23, 232b/12, 232b/7, 233a/8,
233b/22, 234a/18, 234a/3, 234a/7,
235b/19, 237b/10, 237b/3, 237b/4, 237b/4,
240b/18, 241b/6, 241b/7, 242b/23, 256b/8,
264b/3, 264b/5, 268b/13, 270b/5

s.+in 5b/19

s.+iniçün 270b/6

s.+ler 247b/10

s.+lerden 125a/10

s.+lere 50a/4

s.+siz 41b/7, 164a/6

s.+ün 27a/1, 27a/1, 27a/16, 27b/6,
27b/9, 39b/14, 39b/19, 39b/5, 40a/8,
42b/13, 45b/19, 48a/18, 49b/5, 4b/17,
51a/5, 52a/10, 53b/17, 54b/2, 56a/15,
56a/3, 56b/21, 56b/3, 56b/9, 5b/1, 60a/9,
60b/2, 61b/1, 61b/17, 65a/15, 66a/17,
68a/10, 68a/11, 68a/12, 68a/15, 69b/13,
69b/20, 6a/1, 6a/15, 6b/13, 6b/16, 6b/16,
71b/6, 75a/11, 76a/11, 76a/13, 76a/13,
76a/14, 76a/20, 76a/20, 76a/21, 79b/14,
79b/4, 7a/17, 7a/8, 84a/6, 84b/17, 86a/5,
87b/15, 90b/14, 90b/5, 90b/5, 93b/18,
96a/3, 96a/6, 97a/21, 97b/4, 102b/1,
102b/17, 105b/1, 105b/15, 105b/16,
106a/14, 106b/4, 108a/15, 110b/13,
112b/1, 113a/14, 115a/22, 118a/5, 119a/20,
11b/19, 120a/22, 120b/13, 120b/16,
120b/17, 120b/6, 120b/9, 124b/5, 125a/9,
126a/11, 126b/1, 126b/14, 126b/16,
129a/5, 129a/5, 131a/22, 131a/22, 131a/7,
131b/12, 131b/5, 133b/20, 134b/21,
134b/23, 135a/18, 135a/20, 135a/22,
135a/6, 135a/7, 135a/9, 135b/10, 135b/16,
135b/17, 135b/17, 137a/18, 141b/10,
141b/13, 141b/6, 142b/1, 145b/3, 147a/4,
147b/9, 148b/16, 150a/5, 150a/5, 150a/6,
151a/15, 151b/11, 151b/6, 151b/6, 151b/8,
156a/21, 156a/22, 156b/17, 156b/23,
157a/1, 158a/20, 158b/11, 158b/21,
158b/23, 15b/11, 15b/3, 15b/5, 15b/6,
161b/15, 162b/17, 164a/21, 164a/6,
164b/1, 164b/1, 164b/3, 164b/4, 164b/5,
165a/14, 167a/9, 167b/10, 168b/11,

168a/12, 168a/14, 169a/5, 171a/15,
171a/15, 173a/10, 173a/17, 173b/10,
174a/23, 174b/1, 175a/14, 175a/21,
175b/15, 177b/14, 17a/16, 17a/17, 17a/22,
17b/15, 17b/3, 180b/6, 180b/8, 181b/14,
184b/18, 185a/12, 185a/21, 185a/23,
185a/8, 185b/13, 185b/8, 186a/10,
186b/19, 191a/9, 193b/22, 194a/11,
194a/20, 194a/7, 194a/7, 194b/21,
195b/18, 195b/23, 195b/4, 196a/11,
196a/6, 198a/13, 198b/15, 199b/7, 200b/9,
201a/12, 201a/13, 202b/20, 203b/8,
204b/3, 204b/4, 206a/23, 206a/3, 206b/9,
207b/21, 209b/17, 209b/20, 210a/21,
213b/20, 213b/22, 218b/3, 221b/15,
223a/5, 223a/6, 223b/1, 224b/19, 226b/21,
22a/3, 231a/12, 234a/10, 234a/6, 237a/14,
237a/14, 237b/18, 237b/2, 241b/17,
241b/18, 248b/21, 248b/9, 256a/2, 25a/4,
264b/1, 267a/10, 269b/10, 269b/12,
269b/18

s.+üñçün 39b/6, 63a/9, 84a/8,
84a/8, 84a/9, 92b/19, 102b/4, 141b/16,
158a/23, 161a/17, 192b/15, 204b/16,
209b/19, 272a/17

s.+üñiçün 61a/3

s.+üñile 5b/11, 37a/5, 37a/5, 94a/5,
108a/16, 108b/18, 125a/5, 126a/15, 126a/2,
166b/5, 167a/7, 168b/22, 178a/4, 178a/5,
178a/5, 180a/22, 180b/12, 185a/22,
185b/8, 186a/16, 186a/21, 267a/9

s.+üñiledür 6b/16, 120a/22

s.+üñle 5b/11, 76a/14, 76a/14,
121a/7, 126a/2

[=1323]

şofra: Masa, sini vb. şeylerin yemek
yemek üzere hazırlanmış durumu.

ş.+da 90b/10, 162b/11

[=2]

şoğan: Soğan.

ş.+a 150b/10

[=1]

şoğul-: Suyu çekilmek, ferî gitmek. bk.

şoğul-

ş.-acağ 229a/21

[=1]

şoğul-: Suyu çekilmek, ferî gitmek. bk.

şoğul-

ş.-dı 218a/7

[=1]

şoğbet: (Ar.) Konuşma.

ş. 18b/15, 61a/4, 100a/9, 124b/15,
145b/22, 146a/1, 146a/13, 146a/22,
173a/22, 175b/8, 181b/12

ş.+e 11a/16

ş.+i+(2) 18a/12

ş.+içün 191b/6

ş.+in 51b/12

ş.+inde 91b/22, 91b/22, 130a/3,
183b/1

ş.+inden 18a/2, 18a/11, 85a/16,
91b/19, 146b/11, 181a/22, 181a/23

ş.+ine 92a/3, 92a/3

ş.+ler 11a/17

ş.+lerinde 146a/23

[=30]

şok-: Yerleştirmek.

ş.-ar 188a/6
ş.-arlar 217b/21
ş.-maya 7b/8
ş.-maz 164a/14
ş.-uñ 213a/23
ş.-up 142b/18, 237a/8
[=7]

şoķak: (Ar.) İki yanında evler olan, caddeye oranla daha dar veya kısa olabilen yol.

ş.+larınuñ 178a/21
[=1]

şoķul- : Yanaşmak, yaklaşmak.

ş.-maķ 272a/23
[=1]

şol: Sağın karşıtı, sol taraf.

ş. 30b/11, 103a/3, 161b/22, 162a/3, 162a/5, 213a/13, 225a/23, 229a/6, 240a/21, 244a/9, 244a/10, 255a/1, 255a/1
ş.+ına 50b/12
ş.+ında 106a/3, 137b/18, 137b/19, 137b/21, 168b/3
ş.+ındağı 137b/22
ş.+ından 17b/8
ş.+larınca 201a/16
ş.+larından 17b/5
ş.+uñda 216b/13
[=24]

şoñ: Nihayet, son.

ş. 8b/10, 166b/7, 168a/9
ş.+a 136b/2
ş.+ı+(2) 47b/2, 67b/12, 213a/11
s.+ına 109b/17

ş.+ınca 9a/23, 258b/2

ş.+ınça 25a/9

ş.+ında 17b/9, 18b/13, 30b/7, 33b/23, 73a/6, 77b/18, 143a/18, 176a/5, 213a/7, 264a/11, 269a/23

ş.+ları 55a/19

ş.+umda 22b/7

ş.+unu 98a/2, 272b/14

ş.+uñuzda 69b/11

ş.+uñuzı 17a/21

[=28]

şoñra: Daha ileri bir zamanda.

ş. 26b/2, 26b/23, 26b/8, 270a/12, 271b/15, 28a/23, 28b/15, 29a/2, 31a/17, 32a/4, 33a/3, 34b/9, 35a/21, 35a/23, 36a/5, 37a/12, 38b/12, 38b/13, 38b/13, 39a/17, 39b/10, 39b/11, 39b/17, 39b/9, 40a/13, 40a/19, 40b/10, 40b/14, 42a/1, 42a/17, 42a/7, 42b/23, 43a/17, 43b/9, 44a/14, 44a/2, 44a/7, 44b/21, 45b/21, 46a/7, 48a/1, 49a/12, 49b/15, 49b/7, 4b/6, 50a/8, 50b/16, 50b/21, 50b/22, 50b/3, 50b/3, 51a/1, 52a/23, 52b/10, 52b/14, 52b/19, 52b/4, 54a/16, 54a/4, 54a/7, 55a/10, 56b/13, 56b/23, 56b/6, 57a/8, 58a/20, 58a/3, 59a/11, 59b/21, 59b/3, 5a/17, 5a/18, 5a/21, 5b/2, 60a/2, 60a/4, 60b/22, 60b/9, 61b/18, 61b/20, 61b/3, 62a/17, 62a/3, 65a/19, 65a/20, 65b/1, 66a/4, 67b/3, 69a/15, 69a/22, 71a/12, 71a/16, 71a/19, 71a/2, 71a/22, 71b/2, 72a/19, 72a/7, 73a/12, 73b/18, 74b/21, 74b/4, 75a/18, 75b/15, 75b/16, 76a/18, 76a/23, 76a/4, 76b/21,

77a/12, 79a/15, 79a/21, 79a/23, 7a/22,
7a/9, 7b/10, 81a/21, 81a/4, 81a/5, 81b/18,
81b/2, 82a/8, 83a/3, 84b/1, 84b/9, 86a/12,
87a/17, 87b/21, 88a/11, 88a/11, 88a/9,
88b/3, 8a/6, 8b/1, 8b/7, 90a/21, 90a/6,
93a/20, 94b/10, 95a/23, 95a/3, 98b/18,
98b/21, 99a/17, 99a/6, 9b/1, 9b/20,
100a/18, 101a/19, 101b/9, 102a/14,
102b/11, 102b/8, 102b/9, 103b/16,
104a/12, 104a/5, 105a/11, 105a/15,
105a/19, 105a/23, 105a/4, 106a/18, 106a/2,
106b/10, 107b/22, 109b/16, 10b/13,
110a/7, 110a/8, 110b/11, 112a/1, 112a/7,
114a/12, 114b/12, 114b/21, 115a/1,
116a/11, 116a/4, 117a/18, 117b/12,
117b/15, 118a/2, 118a/20, 118a/7,
118b/16, 118b/16, 119a/19, 119a/21,
119a/3, 119b/16, 119b/7, 11a/22, 11a/4,
11b/10, 11b/14, 120a/2, 120a/23, 121a/15,
122a/10, 122a/6, 123a/5, 124b/9, 125a/1,
125a/17, 125b/23, 126a/4, 126b/2,
127a/11, 127b/2, 128a/21, 128b/16,
128b/19, 129b/1, 130a/1, 130b/2, 130b/20,
130b/6, 131b/9, 133a/10, 133a/6, 133b/11,
134a/20, 134b/5, 134b/9, 135a/23,
136a/12, 136a/19, 136a/20, 136a/22,
136b/11, 136b/8, 137a/10, 137a/23,
137b/12, 137b/7, 138a/12, 138b/19,
138b/21, 139b/14, 139b/22, 13a/15, 13b/2,
140b/12, 140b/15, 141a/11, 141b/8,
142a/20, 142b/13, 142b/23, 145a/14,
145a/14, 145a/7, 145a/8, 145b/8, 146a/17,
148a/11, 148a/16, 148a/18, 148b/2, 14a/17,
14a/8, 14b/17, 150a/3, 150b/17, 152b/1,

152b/10, 152b/13, 152b/4, 152b/7, 153b/9,
154a/14, 154a/16, 154b/13, 154b/15,
154b/18, 155a/13, 158a/4, 158b/8,
159b/18, 159b/8, 161a/2, 161a/4, 163b/12,
163b/6, 164a/17, 164a/2, 164a/3, 164a/7,
164b/1, 164b/14, 164b/6, 164b/9, 165b/21,
167a/22, 167a/3, 168a/11, 168a/12,
168b/13, 168a/9, 169a/14, 169b/1, 169b/3,
169b/5, 16a/13, 170a/10, 170b/13,
171a/12, 171a/3, 172a/2, 172a/8, 174a/16,
174b/17, 175a/21, 175b/8, 177a/14,
177b/1, 177b/12, 177b/17, 177b/4, 178a/7,
178b/22, 179a/20, 179a/8, 180a/13,
180a/17, 180a/3, 180b/19, 180b/4, 180b/9,
181b/21, 182a/1, 182a/14, 182a/9, 183b/5,
185a/1, 185a/13, 186a/13, 186b/5, 187a/11,
187a/2, 189b/1, 189b/9, 18b/6, 190a/21,
191a/13, 191a/18, 191a/8, 191b/1, 191b/8,
193a/2, 193b/3, 193b/8, 194a/15, 194b/14,
194b/15, 194b/15, 194b/4, 196a/2,
196a/22, 196a/6, 196b/15, 196b/21,
196b/3, 197b/12, 197b/18, 197b/21,
197b/9, 198a/11, 198a/4, 198b/2, 199a/6,
19a/21, 19a/23, 200b/15, 200b/21, 200b/5,
201a/2, 201a/6, 202b/14, 202b/16,
203a/15, 203b/4, 204b/15, 205a/1,
205a/15, 205a/21, 206a/18, 206a/6,
207b/19, 208a/15, 208b/17, 208b/18,
20a/16, 20a/18, 20a/5, 20a/9, 211b/21,
212a/13, 213a/11, 213a/14, 214a/17,
214b/1, 216b/10, 216b/7, 218a/5, 218b/5,
219a/13, 21a/1, 21a/2, 220a/13, 224b/14,
224b/7, 225b/22, 226a/3, 227a/11, 227a/9,
227b/17, 228a/21, 228b/14, 228b/15,

228b/17, 229a/16, 229a/4, 22b/18, 231b/2,
232a/16, 232a/20, 232b/1, 232b/11,
232b/19, 233b/22, 234a/18, 234a/19,
235a/19, 235b/14, 235b/23, 236b/14,
236b/20, 237a/18, 237b/12, 237b/19,
238b/17, 239a/10, 239b/2, 23b/16,
240a/11, 240a/13, 240a/6, 240b/16,
241a/21, 241a/8, 242a/18, 242b/6, 243a/20,
244a/15, 244a/19, 244b/11, 244b/5,
246b/21, 247b/10, 247b/2, 247b/8,
248a/22, 248b/5, 249a/10, 24a/16, 24b/11,
250b/8, 251a/1, 252a/16, 252a/6, 253b/4,
254a/4, 254a/5, 254a/5, 255b/1, 257b/5,
259a/1, 259a/16, 259a/19, 259a/4, 259b/21,
25b/21, 261b/14, 262a/5, 262b/10,
264b/10, 264b/16, 266a/2, 266a/23,
266a/6, 268b/16, 269b/1, 269b/10
ş.+ğı 35a/19, 90a/7, 160b/16,
160b/22, 172a/22, 191a/12, 216b/6
ş.+ğıdan 162a/18
ş.+sı 88b/18
[=504]
şor-: Soru sormak.
ş. 16a/11, 27a/1, 27a/5, 88b/5,
113b/20, 209b/23, 267a/8
ş.-a 19a/23, 31b/21, 85b/8, 96a/22,
176a/12, 204a/1, 207a/19, 229b/3, 229b/4,
240a/19
ş.-alar 51a/4, 62a/19, 226a/19,
252b/6
ş.-ar 133b/8, 141a/6, 227a/18
ş.-ardı 238a/15, 270a/3
ş.-arduñuz 141a/10, 206a/17

s.-arlar 72a/15, 117a/11, 159b/2,
238a/10
ş.-arlardı 233b/8
ş.-arlarsa 21b/8, 181a/10, 245a/14
ş.-arsa 270a/3
ş.-arsan 45b/4, 83b/17, 95a/6
ş.-avuz 165a/18
ş.-dı 5b/8, 5b/18, 6b/21, 31b/9,
31b/21, 34b/10, 113b/4, 120a/11, 121b/19,
121b/20, 130b/11, 137a/16, 140b/2,
140b/3, 140b/3, 184b/4, 197b/13, 234a/23,
245b/20, 245b/8, 248b/6, 267a/16, 270a/5
ş.-dılar 21b/4, 50a/17, 71a/22,
92a/16, 96a/18, 117a/8, 117b/6, 128b/7,
149a/7, 149b/5, 160a/18, 177b/15,
215a/22, 251b/15, 257a/11, 257a/8,
260a/17, 262a/9, 272a/17
ş.-dıldardı 261a/8
ş.-duğımı 200a/5
ş.-duğları 227a/20
ş.-duğların 62a/18
ş.-dum 13a/6, 34b/10, 66a/7,
118a/2, 149a/15, 258a/4
ş.-duñ 234b/1
ş.-ıcağ 207b/17
ş.-ısarlar 224b/17
ş.-mağa 214b/21
ş.-mağ 159b/1, 191b/11
ş.-mağdan 238a/15
ş.-maya 214b/20
ş.-mayadum 258a/4
ş.-maz 265a/5

ş.-uñ 6a/8, 88b/7, 140b/1, 186b/9,
187a/4, 257a/9, 257a/10

ş.-up 31b/9, 33a/1, 65a/6, 111b/10,
133b/7, 133b/7, 133b/10, 141a/23, 163b/3,
170a/11, 188b/8

[=121]

şoral-: Sorulmak, sorma işine konu olmak.

bk. **sorıl- sorul-**

ş.-a 67b/14

[=1]

şoraş-: Söyleşmek. bk. **şoriş-, şoruş-**

ş.-alar 44a/21

ş.-mağa 44a/22

[=2]

şorıl- : Sorulmak, sorma işine konu olmak.

bk. **şoral-, şorul-**

ş.-a 227b/4, 230b/10, 240a/17,
244a/7

ş.-acağın 160a/2

ş.-ısar 264b/23

ş.-maya 147a/16, 159b/1

ş.-maz 236a/4

ş.-sa 265a/7

ş.-ur 236a/5, 252b/10, 252b/11,
252b/11, 265a/2, 265a/2

[=16]

şoriş-: Söyleşmek. bk. **şoraş-, şoruş-**

ş.-alar 146b/8

ş.-maz 215a/3

ş.-urlar 19a/9, 233b/10, 233b/11

[=5]

şorul-: Sorulmak, sorma işine konu olmak.

bk. **soral- sorıl-**

ş.-salar 17a/3

ş.-up 227b/6

[=2]

şoruş-: Söyleşmek. bk. **şoraş-, şoriş-**

ş.-alar 17a/9, 44a/22

ş.-mayalar 44a/20

[=3]

şovı-: Soğumak. bk. **şovu-**

ş.-ya 235a/8

[=1]

şovıcağ-: Serin, serince. bk. **şovucağ-**

s. 255a/3

[=1]

şovu-: Soğumak. bk. **şovı-**

s.-miş 163b/18

[=1]

şovucağ-: Serin, serince. bk. **şovıcağ-**

s. 235a/6, 235a/7, 265a/1, 268b/6

[=4]

şovuğ-: Soğuk.

ş. 19a/7, 20a/4, 35b/23, 67a/19,
155a/4, 159a/18, 212a/2, 235a/17, 268b/5

ş.+dan 19a/4, 265a/6

ş.+dur 36b/23

(şovuğ).+i+(2) 230a/19

ş.+larda 254b/10

ş.+lardan 102b/15

[=15]

şovuqlıq-: Soğukluk. bk. **şovuqlıq-**

s.+da 229a/10

[=1]

şovuqlıq-: Soğukluk. bk. **şovuqlıq-**

(şovuqlıq).+i+(1) 163b/16

s.+ından 37a/1
[=2]
şovut-: Soğutmak.
s.-dı 267b/3
[=1]
şoy-: Birinin giysilerini çıkarmak.
ş.-alar 177a/19
ş.-dılar 128b/10, 177a/18
ş.-up 184b/13
[=4]
şoyıl-: Soyunmak.
s.-up 87a/13
[=1]
sög-: Irza, namusa dokunan, ayıp, çirkin ve haysiyet kırıcı birtakım sözler söylemek.
s.-di 81a/8
s.-diler 218b/11
s.-eler 218b/17
s.-er 29a/20
s.-erdi 80b/19, 80b/21
s.-erken 80b/22
s.-erlerise 130a/16
s.-ersin 45a/2
s.-eyin 81a/9
s.-megile 50b/9, 68b/2, 188a/16
s.-mek 78b/2, 129a/15, 272a/22
s.-mekden 45b/17
s.-se 45a/15, 90a/3
s.-üp 29b/4, 185a/18
[=21]
sögül-: Sövmek.
s.-mege 81a/8
s.-mek 217b/14
[=2]

söndür-: Ateş ve ışık için yanmasına aydınlatmasına son vermek.
s.-ürdi 263b/9
[=1]
söyin-: Sönmek. bk. **söyün-**
s.-e 201a/19
[=1]
söyken-: Dayanmak, yaslanmak.
s.-üp 192b/5, 207b/11
[=2]
söyle-: Demek, anlatmak.
s. 84a/21, 131a/12, 214a/22,
257b/17, 262b/8
s.-di 13a/6, 56a/9, 82b/9, 91a/21,
103a/6, 110b/9, 131a/12, 137a/18, 154a/15,
200a/10, 201b/19, 210a/23, 237a/14,
237a/18, 262b/8, 271a/10
s.-diler 5b/8, 9b/17, 27b/15, 80a/4,
129b/17
s.-dise 151b/19
s.-diyise 215b/17
s.-dügi 86a/19, 94a/2, 148b/17,
148b/17, 225a/9
s.-dügin 254a/17
s.-dügümi 200a/11
s.-dügüñ 64b/21, 146b/23
s.-dügüñden 64b/17
s.-dügüñüz 131a/22, 134a/12,
194a/20, 204b/3, 248b/10
s.-düklerin 75a/14, 94a/15, 94b/9,
95a/10, 174a/10, 247b/1
s.-düklerine 112a/3
s.-düklerinüñ 99b/18
s.-düm 200a/13, 210a/22

s.-dün 94a/5
s.-dünüzi 173b/10
s.-gil 169a/12, 201b/2
s.-me 128b/23, 257b/11
s.-medi 21a/23, 148b/17, 240b/18
s.-mege 22a/21, 23a/12, 128b/23,
233a/2, 233a/4
s.-megi 129a/21
s.-mek 9b/16, 131a/18, 233a/3
s.-mekden 41b/20, 134a/22
s.-mekle 57a/2
s.-mekligi 174b/2
s.-meñ 133b/14, 174a/8
s.-meye 29a/23, 107b/3, 130a/10,
139b/9
s.-meyeler 128a/23, 130a/14,
131b/3, 150b/16, 157b/11, 163a/2,
167a/22, 199a/10, 233a/3
s.-meyelüm 93b/15
s.-meyem 129b/1
s.-meyesiz 195a/23
s.-meyince 128a/23, 251b/16
s.-mez 17a/16, 22a/18, 82b/9,
84b/18, 134a/10, 224b/22, 271a/11
s.-mezler 105b/16, 249b/20
s.-mezlerse 130a/10
s.-mişdi 237a/16
s.-ñ 129a/4, 129a/4, 204b/2, 204b/2
s.-r 4b/18, 39a/10, 68b/2, 78a/10,
96b/14, 96b/14, 129b/3, 137b/22, 147a/1,
147a/1, 147a/10, 147a/12, 165a/12,
184a/14, 190b/12, 214a/22, 214a/23,
215b/17, 228b/3, 254a/18, 254a/21,
258b/23, 269a/1

s.-rdi 89a/22, 110b/10
s.-rdük 226b/1
s.-rin 214a/23
s.-rler 50a/10, 84b/13, 94a/23,
105a/12, 105a/13, 108a/15, 124a/21,
137a/19, 180b/1, 224a/11, 226b/17,
249b/20
s.-rlerdi 209a/8
s.-rleridi 174a/9
s.-rlerse 119a/17, 130a/10
s.-rse 147a/10, 157a/3, 211a/2
s.-rsem 214a/23
s.-rseñüz 96a/1
s.-rsevüz 45a/21, 101a/15
s.-rsin 36a/9, 134b/12, 147a/1,
148b/13, 193a/10, 200a/10
s.-rsiz 150a/5, 188a/4
s.-se 26b/13, 216a/19, 227b/10
s.-seler 192b/3
s.-ye 12a/12, 44b/11, 92a/22, 94a/2,
129a/6, 188b/13, 192b/7, 216a/19, 225b/6,
235b/9, 235b/15, 235b/15
s.-yecegin 235a/14
s.-yecek 157b/11, 233a/2
s.-yeler 157b/10, 157b/12, 157b/12,
180b/17, 188a/5, 217a/8, 233a/2, 235b/12
s.-yem 129b/1
s.-yen 134b/11, 155b/4, 155b/5,
193a/5
s.-yeni 190b/18
s.-yenleri 145a/20
s.-yenleriyle 226b/1
s.-yesi 129a/4
s.-yesiz 27b/8, 194a/22

s.-yeyin 64b/10
s.-yicek 96b/16
s.-yüp 22a/11, 65a/1, 157b/12,
246a/11, 257b/21, 260b/8

[=214]

söyled-: Söylemesine yol açmak. bk.

söylet-

s.-e 68a/2

s.-en 12a/16, 68a/2

s.-ür 64b/23, 84a/21, 175a/3

[=6]

söylen-: Denmek, anlatılmak.

s.-ecek 216a/7

s.-en 149a/5

s.-mez 235b/5

s.-mişdür 228b/14

s.-ür 66b/1, 66b/10

[=6]

söyleş-: Bir işin nasıl yapılması gerektiği

konusunda konuşmak müzakere etmek.

s.-di 82b/13, 149a/12, 267a/22

s.-diler 37b/9, 128b/22, 179a/3

s.-düklerinden 119a/19

s.-e 82b/11, 82b/13, 82b/16,

177b/21

s.-ecekleri 37a/18

s.-eler 224b/18

s.-elüm 93b/15

s.-esin 267a/20

s.-mekden 174a/20

s.-meñ 204b/1

s.-meyeler 174a/12, 174a/13,

174a/20, 175b/5

s.-mezden 175b/5

s.-üp 174b/4

s.-ür 82b/13, 174b/7

s.-ürken 19a/9, 24a/1

s.-ürler 10b/8, 119a/2, 174a/21,
174b/20, 233b/11

s.-ürlerdi 174a/7, 174b/13, 204a/23

s.-ürlerise 220a/20

[=36]

söyleşil-: Müzakere edilmek.

s.-en 174a/13

[=1]

söylet-: Söylemesine yol açmak. bk.

söyled-

s.-di 12a/16, 68a/1, 68a/2

s.-eceler 233a/3

[=4]

söyleyici: Söyleyen.

s.+lere 41b/13

[=1]

söyleyigen-: Söyleyen, çok söyleyen.

s.-di 129a/21

[=1]

söyün-: Sönmek. bk. **söyin-**

s.-dügin 201a/20

s.-e 201a/21

[=2]

söyündür-: Söndürmek.

s.-mek 189a/4

[=1]

söz: Laf, lakırdı, kelam, konuşma.

s. 26b/13, 27a/14, 27a/17, 27a/9,
29a/23, 29b/13, 29b/5, 2a/4, 40b/16,
41b/19, 45a/21, 49b/4, 51b/16, 58a/10,
60a/19, 61a/1, 61b/14, 65a/7, 65a/7, 65a/7,

70a/2, 71b/10, 74a/12, 79b/12, 82b/13,
82b/16, 84b/18, 85a/11, 85a/11, 87a/15,
88a/2, 90b/5, 96a/19, 98a/15, 107b/3,
10a/19, 10a/6, 112b/21, 118a/1, 128a/23,
128b/23, 129b/1, 130b/3, 131a/17,
133b/14, 134b/12, 139b/9, 144a/14,
144a/15, 144b/6, 146a/23, 146b/23,
147b/3, 147b/4, 149a/13, 174a/12,
175a/16, 175a/21, 181a/15, 188a/5,
190b/19, 192b/3, 192b/7, 204a/9, 216a/8,
220a/16, 225a/4, 227b/11, 227b/11,
235a/19, 238a/10, 264a/8, 271a/10

s.+çün 102b/16

s.+de 84b/21, 165b/6, 180b/17

s.+den 12a/11, 27b/1, 27b/12,
29a/21, 29a/21, 29b/19, 30a/11, 35a/17,
37b/21, 39a/15, 40b/16, 64a/22, 66b/2,
69a/15, 85a/15, 85b/22, 87a/17, 116b/13,
123b/15, 134b/4, 144a/18, 174b/8,
190b/19, 204b/21, 213b/14

s.+dür 29b/13, 29b/6, 33b/10,
36a/9, 85a/11, 105a/12, 109a/17, 109a/5,
124a/20, 149a/14, 166b/7, 173a/9,
180b/17, 213b/19, 242b/15

s.+e 59b/2, 73b/11, 85a/10,
151a/14, 17a/14, 199b/19, 225b/12, 233b/4

s.+i 96a/20

s.+i+(1) 1b/10, 10a/5, 17b/3,
27a/16, 27a/23, 29b/12, 29b/14, 29b/23,
30b/12, 32a/2, 38b/9, 51a/3, 64b/17,
70a/16, 71a/21, 85a/13, 85a/18, 89a/22,
91a/21, 96a/21, 108b/7, 125a/11, 132a/2,
132a/4, 134b/7, 142a/17, 144a/6, 145b/3,

151b/1, 193a/5, 193a/8, 200a/13, 204a/12,
220a/1, 224b/21, 237a/14, 237a/18

s.+i+(2) 2b/13, 25b/9, 27b/22,
30a/15, 36b/17, 38b/3, 52a/11, 59a/5,
94a/2, 124b/11, 130b/2, 132b/13, 139b/9,
146b/23, 214a/1, 224b/17, 224b/20,
225b/17, 237a/17, 245a/10, 267a/18

s.+idür 10a/6, 49b/5, 52a/11, 65a/8,
65a/8, 65a/8, 165a/12, 222a/1, 222a/2,
225a/9, 233b/15, 241a/2

s.+ile 29b/5, 29b/6, 29b/14, 33a/1,
70a/14, 70a/16, 81b/21, 87b/4, 90a/14,
105a/4, 134b/12, 181a/11, 188a/2, 189a/3,
220a/10, 237a/19, 237a/20, 237a/20,
257b/13

s.+in 3b/4, 16b/17, 20a/22, 30b/11,
65a/1, 72a/1, 101b/18, 108b/3, 111a/17,
127a/18, 129a/1, 142a/11, 168a/16,
193a/12, 218b/17, 218b/20, 269b/20

s.+inde 56a/18, 57a/13, 109b/19,
149a/10, 149b/14, 172b/21

s.+inden 28b/1, 110b/16, 151b/14,
184b/15, 227a/16, 231a/20

s.+ine 18a/18, 25b/6, 62b/5, 62b/5,
89a/18, 89b/10, 117a/19, 132a/3, 132b/16,
181a/20, 181a/22, 185b/11, 222b/15,
225b/9

s.+le 32a/13, 237a/3

s.+ler 13a/12, 29a/20, 30a/10,
57a/1, 59a/14, 64b/22, 85a/7, 93b/2,
98a/15, 117b/10, 134a/12, 134a/22,
136b/7, 140b/17, 150a/5, 157b/11, 163a/2,
163a/2, 174a/21, 226b/17, 235b/4, 235b/4,
235b/4, 235b/5, 249b/19, 271a/10

s.+lerde 56a/16, 216a/21
s.+lerdekinden 170a/4
s.+lerden 27b/3, 50a/9, 85a/6,
87a/8, 174a/14, 216b/18
s.+lerdi 112b/13
s.+lerdür 41b/20, 110b/13, 153b/23
s.+lere 68a/13, 84a/21, 85a/7,
91a/22, 112b/6, 118a/18, 139a/21
s.+leri 27a/10, 30b/15, 47b/3,
50a/11, 58b/2, 69a/21, 78a/10, 90b/11,
95a/13, 102a/2, 107a/23, 117a/23, 117a/23,
130a/19, 144a/8, 147a/10, 150a/9, 150b/1,
150b/16, 157b/13, 163a/3, 174a/9, 180b/1,
180b/16, 18a/13, 192a/17, 192b/4,
200b/23, 204a/9, 220a/5, 226b/1
s.+leridür 208b/2, 242b/15
s.+lerile 173a/11, 174b/15, 184a/8,
185a/18, 189a/3, 189a/4, 204b/14
s.+lerin 2b/12, 7a/5, 16b/8, 51b/19,
58b/12, 59b/22, 95a/10, 139b/17, 157b/10,
174a/9, 204a/11, 209b/13, 241a/3,
249b/20, 257a/14, 261b/4, 261b/6
s.+lerinde 105a/13, 167b/16,
180b/1, 210a/3
s.+lerinden 50a/8, 78a/12, 85a/5,
173a/14, 192b/8
s.+lerine 28a/3, 49b/20, 130a/15,
139b/17, 204a/10, 208a/5, 233b/18, 234b/9
s.+lerini 51a/15, 58a/6, 70a/14,
84b/12
s.+lerinün 20b/4, 41b/19, 68b/7,
88a/3
s.+leriyle 188b/23

s.+lerle 50a/12, 89b/9, 90a/19,
94a/4, 109a/19, 189a/14
s.+lerümüz 90a/13
s.+lerün 13a/7, 42b/14, 131a/23,
139a/21, 166b/6, 240b/1
s.+lerünüz 84b/22
s.+ü 184b/15
s.+üm 7a/17, 38b/2
s.+ümde 31a/22, 31b/1, 37b/12,
193a/11
s.+üme 193b/17
s.+ün 26b/14, 87a/15, 172b/22,
267b/2
s.+ünden 231a/19
s.+ünü 16a/19, 64b/11, 173a/1,
193a/18, 218a/12
s.+ünüz 110b/13, 110b/14, 185b/13
s.+ünüzi 204b/2, 224b/19
s.+ünüzile 173a/10
[=427]

sözlü: Sözlü.

s. 208a/18

s.+ler 260b/12

s.+lerdür 127b/14, 225b/3

s.+yidi 209a/15

[=5]

şu: Su. bk. şuv

s. 9b/2, 10a/9, 10b/8, 10b/9, 32b/5,
35a/9, 36b/21, 39b/9, 40b/1, 66a/13,
66a/14, 70b/23, 79b/18, 79b/19, 84a/9,
89a/1, 97b/14, 97b/18, 99b/12, 111b/8,
114b/4, 116b/17, 117a/2, 121a/23, 121b/1,
121b/1, 121b/17, 121b/17, 121b/18,
121b/22, 121b/23, 131a/5, 137a/8,

140b/10, 140b/4, 140b/6, 143a/8, 143a/9,
154b/16, 154b/4, 155b/11, 155b/12,
159b/16, 163a/13, 164a/11, 206b/10,
212a/10, 212a/18, 212a/19, 212a/8, 219a/3,
230b/6, 230b/7, 234a/2, 235a/17, 235a/17,
235a/7, 235a/8, 236a/11, 240a/9, 248b/22,
253a/10, 258a/8, 262a/13, 265a/1, 265a/3,
269a/9

s.+da 155b/13

s.+dan 66a/12, 100a/8, 101a/17,
121b/22, 14a/12, 14a/16, 159b/16,
164a/13, 229b/13, 229b/18, 229b/23,
232a/21, 237b/15, 241b/8, 247b/5,
250a/15, 259b/20

s.+dur 36b/21, 160a/9, 228b/20,
239a/8, 243a/18

s.+lar 65b/16, 84a/4, 146a/16,
159b/14, 164a/14, 164b/23, 220b/17,
229a/21, 234a/14, 235a/9, 237b/15,
272a/11

s.+lara 49a/20

s.+lardan 8a/11, 167a/4, 213a/7

s.+lardur 163b/17, 213b/12

s.+ları 99b/19, 117a/2, 163b/18,
164a/10, 169b/7, 218a/6

s.+larıyla 232b/7

s.+ların 89a/1, 234a/15, 237b/13

s.+larından 20a/16, 65b/18

s.+larının 154b/1

s.+larının 62a/16, 164b/20

s.+nın 66a/4, 250a/22

s.+ya 66a/13, 97b/16, 97b/17,
164a/11, 219a/3, 236a/11, 236a/15,
245b/17, 248b/23

s.+yı 35b/23, 39b/10, 97b/8, 97b/9,
101a/9, 101a/10, 121b/1, 121b/2, 122a/1,
122a/1, 122a/1, 122a/2, 141b/7, 145a/10,
154b/1, 164b/21, 239a/18, 240a/8,
249b/22, 271b/21

s.+yıdur 169b/5, 228b/19

s.+yıla 84a/4, 137a/7, 154b/1,
239b/1, 255a/21

s.+yın 43a/6, 121a/23, 255b/10

s.+yına 271b/21

s.+yını 206b/9

s.+yın 66a/15

s.+yını 97b/8

[=168]

su': (Ar.) Kötü, fena.

s.+i+(3) 240b/22

s.-i žann 240b/22

[=1]

su'āl: (Ar.) Sorma, sorulma, soru.

s. 17a/4, 50b/14, 73b/7, 85a/5,
88a/23, 94b/20, 141b/8, 159b/3, 159b/4,
159b/5, 176a/10, 194a/15, 202b/14,
206b/13, 206b/13, 206b/15, 231b/23,
238a/7, 240a/17, 240a/18, 263a/8, 264b/12,
265a/4, 271a/19

s.+i+(2) 254a/5

s.+i+(3) 228a/13

s.-i münker 228a/13

[=26]

su'ālāt: (Ar.) Sorular.

s. 240a/18

[=1]

subaşı: Şehirlerde güvenlik ve belediye işleri ile ilgili memurların başı.

s.+lar 234b/6
s.+na 32a/1
[=2]
subaşılık: Subaşılık.
(subaşılığ).+ıla 33a/19
[=1]
şubh: (Ar.) Sabah, sabah vakti.
ş. 240b/7, 250b/11, 250b/11
vaqt-ı ş. 250b/11
ş.+ı+(2) 272a/13
ş.+ı+(3) 250b/12, 250b/13
ş.-ı kâzib 250b/12
ş.-ı şâdık 250b/13
[=6]
şuç: Kabahat, günah.
ş. 49b/17
ş.+dan 240a/19
ş.+ı+(2) 33a/4, 49b/7, 81a/14
ş.+ın 59a/11, 117b/23, 118a/1,
118a/2, 199b/5, 235b/14
s.+ına 41b/23, 196a/13
ş.+ları 70a/16, 161a/21
ş.+ların 53a/17, 103a/16, 103a/17,
122a/21, 122a/23, 123a/3, 173a/9, 195b/20
ş.+um 35a/21, 240a/19
ş.+umı 33a/8
ş.+umuz 17b/16
ş.+umuzı 124a/15
ş.+uñ 103a/15, 240a/17
ş.+uñı 32b/18, 32b/2, 32b/5,
192b/12, 199b/4
[=35]
şuçlu: Kabahatli, günahkâr. bk. **şuçlu**

ş. 49b/18
[=1]
şuçlu: Kabahatli, günahkâr. bk. **şuçlu**
ş. 117b/23, 117b/23, 124a/20,
165b/8
ş.+lardan 207a/21
ş.+ları 70b/3
ş.+laruñ 49b/7
ş.+nuñ 117b/23
[=8]
şuçsuz: Kabahatsiz, günahı olamayan,
masum. bk. **şuçsuz**
ş. 50b/9
[=1]
şuçsuz: Kabahatsiz, günahı olamayan,
masum. bk. **şuçsuz**
ş. 93a/8, 129a/14
[=2]
şudğ: (Ar.) Şakak.
ş. 246a/6
ş.+ı+(2) 246a/17
[=2]
şüfî: (Ar.) Tasavvuf ehli, sofu.
s. 91b/9, 91b/10, 91b/15, 120a/5,
247b/10
[=5]
şuğrâ: (Ar.) En küçük, daha küçük.
s.+dur 248b/20
[=1]
suñk: (Ar.) Cehennemde bir derenin adı.
s. 204a/15
[=1]
sūq: (Ar.) Çarşı, pazar.

s. 219b/7

[=1]

şula-: Sulamak.

ş.-rdı 263b/11

[=1]

şulan-: Sulanmak.

ş.-a 236a/19

[=1]

şulb: (Ar.) Döl, zürriyet.

ş. 124b/14

ş.+ında 61b/18, 184a/11, 202b/3,
212a/20

ş.+ından 206a/5, 228b/1, 253b/23

ş.+ındaydı 9a/20

ş.+undan 151b/7, 167b/10

ş.+undayken 54a/4

ş.+uñuzdan 164a/21

[=13]

şulh: (Ar.) Uzlaşma, barış.

ş. 120a/20, 120a/21, 122a/19,
128b/6, 132a/11, 132a/12, 132a/15,
179a/12

ş.+a 120a/19, 132a/10, 132a/11,
132a/16

[=12]

sultān: (Ar.) Padişah, hükümdar.

s. 50b/8, 60a/12, 60a/18, 60a/21,
116b/11, 116b/11, 161b/10, 181b/10

s.+dur 183b/20

s.+lar 234b/11

s.+um 211a/9

[=11]

sultānlık: Padişahlık, hükümdarlık.

s.+dan 161b/10

[=1]

şun^ç: (Ar.) Yapış, yapma.

ş.+a 73a/23

ş.+ı+(2) 161a/16

ş.+ı+(3) 166b/1

ş.-ı āšār 166b/1

ş.+ıdur 73b/3

ş.+ıla 166b/19, 195b/8

ş.+ına 154b/19, 250a/13

ş.+ından 8a/3, 66b/14, 232b/3

ş.+ların 164a/17

ş.+um 255a/13

ş.+umı 40b/4

[=14]

şun-: Bir büyüğe veya nezaket gereğince
bir kimseye bir şeyi vermek, yollamak,
göndermek, takdim etmek.

ş.-anlara 230b/1

ş.-arsa 160a/21, 160a/21, 160a/21

ş.-dı 31b/2, 31b/16

ş.-ıcağ 142a/10

ş.-ısarlar 146a/23

ş.-madılar 246b/5

ş.-mayalardı 77a/9, 78b/23

ş.-mazdı 34b/14

ş.-san 163a/16

ş.-up 31a/18, 31a/19, 61a/23,
89b/16, 163a/16

[=18]

şūr: (Ar.) Kıyamette İsrail'in üfleyeceği
boru.

ş. 10b/10, 10b/14, 10b/5, 10b/6,
10b/8, 10b/8, 16b/4, 30b/5, 50a/16, 50a/18,
50a/21, 54b/13, 138a/12, 139b/23, 161b/5,
212b/2, 212b/7, 213a/17, 223a/13,
224a/19, 236b/10, 236b/5, 236b/9,
237b/21, 239b/5, 240a/4, 241a/18, 264a/6

şayha-ı ş. 10b/10

ş.+da 10b/12, 10b/13

ş.+dan 50b/2

ş.+dur 254b/6

ş.+ı+(1) 50a/17

ş.+ı+(2) 139b/20, 217a/12, 236b/19

ş.+ı+(3) 240a/9

ş.-ı feza' 240a/9

ş.+uñ 10b/16

ş.+unı 140a/1, 154a/4

[=40]

süre: (Ar.) Kur'an'ın yüz on dört bölümünden her biri.

s. 2a/14, 2a/14, 2a/15, 64a/6,
95a/20, 95a/20, 118a/13, 118a/13, 147a/13,
148b/10, 148b/10, 165b/21, 206b/11,
212a/23, 224a/4, 231a/15, 231a/15, 231b/6,
238a/22, 247a/13, 252b/2, 256a/21,
259b/1, 262a/20, 263a/20, 264a/22,
269b/18, 269b/19, 270a/13, 271a/6

sebeb-i nüzül-i s. 262a/20

s.+de 36b/5, 64a/1, 83a/9, 157b/23,
172a/23, 230a/5, 258a/2, 272b/12,
272b/13, 272b/20

s.+ler 190a/4, 224b/13

s.+leri 52a/4, 272a/7

s.+nüñ 2a/19, 45a/10, 128a/15,
157b/21, 158a/3, 159b/22, 167a/19,
200b/4, 242a/9, 248a/4, 256a/17, 265a/12,
269b/4, 270a/23, 271a/14, 271b/18, 272a/8

s.+si 14b/23, 42b/20, 52a/3, 52a/6,
268a/23

s.+sidür 14b/20, 273a/18

s.+sin 14b/21, 46b/17, 100b/20,
128a/12, 140a/13, 169a/13, 206b/14,
206b/15, 230a/4

s.+sinde 19a/10, 26a/9, 46b/21,
176b/9, 228b/14, 231b/2

s.+sinüñ 270a/5

s.+siyidi 207a/7

s.+ye 206b/15

s.+yi+(1) 230a/5, 238b/5, 242a/12,
257a/14, 259b/8, 261b/2, 262a/22,
263a/14, 264b/2, 264b/7, 265a/16, 268a/6,
269b/8, 270a/11, 270b/7, 271a/19, 272a/6

s.+yi+(3) 28b/17, 206b/12,
206b/15, 271b/15

s.-yi ihlâş 271b/15

s.-yi münciye 206b/15

s.-yi tebâreke 206b/12

s.-yi şad 28b/17

s.+yile 268a/23, 270a/7, 273a/14

[=110]

şüret: (Ar.) Yüz, çehre.

ş. 4b/21, 61a/21, 65a/6, 82b/3,
101a/16, 113b/12, 144b/1, 148b/21,
164a/22, 164b/7, 194a/16, 194a/16,
194a/20, 228b/2, 228b/20, 241b/11,
241b/11, 244b/1, 247b/6, 258b/21, 259a/3,
259a/15, 271b/20

aḥsen-i ş. 258b/21, 259a/3
şekl-i ş. 194a/20
ş.+de 161a/1
ş.+e 164a/3, 204b/11, 218a/17,
218a/17, 225a/2
ş.+i+(2) 38a/13, 240b/20, 256b/23
ş.+i+(3) 37b/17, 202b/4, 202b/11
ş.-i insân 202b/4, 202b/11
ş.-i şekl 37b/17
ş.+ile 65a/5, 181a/14
ş.+in 100a/14, 163b/8
ş.+inde 34b/3, 34b/4, 45a/6, 61a/22,
91b/7, 93b/16, 97b/16, 149a/16, 164b/5,
181a/12, 19b/13, 202b/5, 202b/6, 210b/19,
234b/2, 234b/3, 259b/3
ş.+indekiler < [şüretindağılar]
247b/10, 247b/11
ş.+inden 38a/11
ş.+ine 241b/12, 241b/12
ş.+ini 163b/7, 241b/15
ş.+inün 170b/7
ş.+ler 141b/7, 184a/12, 247b/8
ş.+leri 8a/21
ş.+lerile 119a/4
ş.+lerini 12b/7, 12b/9
ş.+üñüzi 61a/21, 164b/4, 194a/16
[=74]
şuşa-: Su içme gereksinimi duymak.
s.-maya 249b/23
s.-maz 269a/16
s.-mış 114b/3, 164a/13
[=4]
şuşalık: Susama, susuzluk.

s. 164a/10
[=1]
şusuzluk: Susuz olma, susuz kalma
durumu. bk. **şusuzluk, şusuzluk**
s.+dan 2b/3
[=1]
şusuz: Su ihtiyacı olan, susamış.
s. 213a/10
[=1]
şusuzluk: Susuz olma, susuz kalma
durumu. bk. **şusuzluk, şusuzluk**
s.+dan 235a/16
[=1]
şusuzluk: Susuz olma, susuz kalma
durumu. bk. **şusuzluk, şusuzluk**
s.+ları 235a/7
(şusuzluğ).+i+(2) 114b/4
[=2]
şu 'ūd: (Ar.) Yukarı çıkma, yükselme.
ş. 221a/4
'aẓāb-ı ş. 221a/4
[=1]
şuv: Su. bk. **şu**
s.+i+(1) 235a/18
[=1]
şuvar-: Su vermek, sulamak.
s.-a 231a/8
s.-duğ 232b/7
s.-mağa 10b/8
s.-ur 125b/8
s.-uram 165b/1
s.-ursız 164b/20
[=6]

suvarıl-: Sulanmak.

s.-a 243a/13, 249b/5

[=2]

şuya bakıcı: Falcı.

ş.+lar 15b/17, 66b/11

[=2]

sü: Asker.

s.+sinün 267a/4

[=1]

sübât: (Ar.) Uyku, hafif uyku.

s. 234a/6

[=1]

sübhân: (Ar.) Allah.

s. 8a/17

lafz-ı s. 8a/17

[=1]

sübhânallah: (Ar.) “Allah’ı her türlü arazlardan, kusur, ayıp ve eksiklerden tenzih ederim” anlamındadır.

s. 157b/13, 166a/12, 209a/16

[=3]

sübhâneke: (Ar.) Sübhaneke duası.

s. 148b/2

[=1]

sübhâne rabbiye’l-a’lâ: (Ar.) “Ey yüce Rabbim! Seni bütün noksan sıfatlardan tenzih ederim.” anlamındadır.

s. 248a/5, 248a/10

[=2]

sübhânallahî ve’l-ḥamdulillâhî ve lâ

ilâhe illallahü vallâhu ekber: (Ar.) “Allah bütün noksan sıfatlardan münezzehtir, bütün hamdler ona mahsustur, Allah’tan başka ilah yoktur, Allah en büyüktür.”

s. 166b/7

[=1]

süci: Alkollü içecek, şarap.

s. 68b/1, 69a/14, 78a/22, 129a/13

[=4]

sücūd: (Ar.) Secde.

s.+ı+(1) 252b/8

s.+ına 216b/4

s.+umuzda 248a/4

[=3]

süd: Süt.

s. 102b/1, 116b/18, 128b/1,
204b/10, 207b/10, 207b/5, 215a/23,
248a/20, 269a/15

s.+den 100a/7, 102b/2, 163a/13,
248a/21, 249b/22

s.+e 204b/10

s.+in 13b/7, 39b/7

s.+inden 26b/1

s.+lerdür 8a/13

s.+leri 116b/19

s.+lerin 63a/10

s.+lerinden 13b/13

[=22]

süknâ: (Ar.) Oturulacak yer, konak.

s. 198a/11

[=1]

sükünet: (Ar.) Durgunluk, dinginlik.

s. 122b/8, 125b/16, 127a/2

[=3]

süküt: (Ar.) Susma, söz söylememe.

s. 45b/17, 80b/19, 107b/3, 113a/4,
131a/18

[=5]

sülük: (Ar.) Bir yola girme, bir yol tutma.

s. 2b/18, 121a/17, 224a/9

[=3]

şülüs: (Ar.) Üçte bir.

s.+i+(2) 222a/9

s.+in 222a/10

[=2]

şülüşân: (Ar.) Üçte iki.

s.+dan 223a/19

s.+ın 222a/10, 222a/10

[=3]

sümkür-: Soluğu burundan hızla vererek

sümüğü dışarı atmak.

s.-mek 163b/9

[=1]

şümme: (Ar.) Sonra; tekrar ve tekrar.

ş. 264b/14

kelîme-yi ş. 264b/14

[=1]

süñ- Uzanmak, el uzatmak.

s.-meye 64b/1

[=1]

sündüs: (Ar.) Parlak renkli, çiçekli, altın veya gümüş telle işlemeli, nakışlı olarak dokunmuş iek kumaş.

s.+den 100a/8, 231a/2

s.+i+(3) 262b/13

s.-i dibâc 262b/13

[=3]

sünnet: (Ar.) İyi ahlak, iyi tabiat; Hz. Muhammed'in sözleri, işleri ve tasvibleri.

s. 3a/18, 4a/2, 4a/3, 53a/18, 75b/20,

85b/3, 85b/5, 85b/7, 85b/9, 86a/1, 205a/7,

75a/7, 85b/10, 109a/21, 115b/16, 196b/13, 197a/12

ehl-i s. 4a/2, 75a/7, 85b/10,

205a/7

s.+e 4b/8, 4b/9, 20b/11, 128b/13

s.+i+(1) 130a/5, 130a/6

s.+i+(2) 63b/17, 83b/13, 154b/7,

189b/23, 232a/17

s.+i+(3) 75a/6, 227b/5

s.-i cemâ'at 75a/6

s.-i şaliḥ 227b/5

s.+ile 18a/21, 51b/11, 109a/20,

198b/21, 265b/2

s.+in 2a/7, 126a/18

s.+indendür 126a/18

s.+ini 85b/23

s.+le 20b/14

s.+leri 119b/20, 244b/14

s.+lerin 114b/8, 195b/1

s.+lerine 69b/4

s.+lerini 77b/16

s.+ümüz 83b/7

s.+ümüziledür 12b/13

[=48]

sünnetullāh: (Ar.) İlahi kanunlar.

s. 63b/19

[=1]

sünnî: (Ar.) Sünnet ehlinden olan kimse.

s.+ler 27b/10

[=2]

süñük: Kemik.

s. 16b/1, 19a/21, 36a/15, 225a/13,

244b/1

(süñüg).+e 206a/5

(s).+i+(1) 14a/14, 113b/6
(s).+i+(2) 14a/14, 136b/1
(s).+in 266a/2
s.+ler 164a/22, 218a/16
s.+leri 14a/20, 14a/23, 14b/3,
101a/14, 227a/11, 265b/22, 268b/14
s.+lerin 137a/9, 227a/12
s.+lerini 136a/23
s.+lerümüz 164a/3, 236b/15
s.+lerüñ 227a/13
(s).+ümüz 206a/18
[=27]
süpür-: Süpürmek.
s.-ürdi 263b/11
[=1]
sür-: Yürümek, ilerlemek; kovmak,
uzaklaştırmak.
s. 31b/6
s.-di 266a/21, 266b/12
s.-e 121b/5, 193a/21, 250a/1
s.-eler 51a/2, 81b/8, 90a/2, 113b/14,
193a/8, 221a/2, 221a/4, 255a/1
s.-en 79b/19
s.-er 51a/2, 93b/10, 255a/8
s.-erler 13b/9, 16a/6, 185a/10
s.-ir 156b/11
s.-üñ 16b/21, 16b/23, 99b/16
s.-üp 17a/1, 55b/20, 102a/18, 12a/2,
138a/23, 177a/2, 178a/14, 178a/9, 178b/6,
180a/20, 186a/17, 193a/16, 197b/1, 255a/9,
258b/19, 268b/18
[=41]
sürādık: (Ar.) Büyük padişah çadırı.
s. 232b/17

[=1]
sür'at: (Ar.) Çabukluk, hız.
s. 217a/12, 238b/15
s.+ile 22a/15, 140a/5, 154a/11,
177b/15, 236a/20
[=7]
sürç-: Sürçmek, takılmak.
s.-üp 13a/3, 238b/16
[=2]
sürçid-: Sürçmesine sebep olmak.
s.-eler 211a/20
[=1]
sürçün-: Sürçmek, takılmak.
s.-di 33a/16
[=1]
süri-: Kaldırmaksızın yerde çekerek
götürmek.
s.-yüp 156b/16, 208b/6
[=2]
sürici: Kovan, uzaklaştıran.
s.+leri 138a/14
[=1]
süril-: Kovulmak, uzaklaştırılmak. bk.
sürül-
s.-en 178a/15
s.-üp 138a/13, 178b/9, 180b/2,
212b/16, 228a/15
[=6]
sürin-: Sürüklenmek, emeklenmek.
s.-e 249a/23
s.-eler 262b/13
s.-ü 234b/5
s.-ür 150a/1
s.-ürler 81b/10

[=5]
sürmelü: Sürme sürülmüş.
s. 162b/14, 163b/6
[=2]
sürt-: Bir şeyi bastırarak diğer bir şeyin
üzerinden geçirmek.
s.-eler 62a/16
[=1]
sürür: (Ar.) Sevinç.
s. 127a/18, 137a/5, 174b/22,
212b/21, 230a/15, 36b/11, 49a/3, 88a/12
s.+da 92b/12
s.+ı+(2) 239b/14
s.+ı+(3) 100a/10, 195a/8
s.-ı ebedî 100a/10
s.-ı feraḥ 195a/8
s.+larına 100a/19
[=13]
sürü: Sürü.
s.+si 232b/23
[=1]
sürücü: Sürücü.
s.+dür 33a/14
[=1]
sürül-: Kovulmak, uzaklaştırılmak. bk.
süril-
s.-di 90b/19
s.-e 67b/11
s.-esiz 56b/12
[=3]
süs-: Tos vurmak, itip yere düşürmek.
s.-dügi 236a/1
[=1]
süst: (Far.) Gevşek.

s. 70b/18, 115a/1, 212a/4

[=3]

süstlik: Gevşeklik.

s. < [süstlük] 116a/21

[=1]

süz-: Bir sıvıyı, içindeki katı maddelerden
ayırarak için bez veya delikli bir kaptan
geçirmek.

s.-üp 11a/22

[=1]

Ş

şabla: Tokat.

ş. 31a/11, 31a/5

[=2]

şād: (Far.) Sevinçli, mutlu. bk. **şāz**

ş. 37a/5, 46b/15, 82a/15, 98b/1,
108a/23, 132b/1, 146a/7, 147b/8, 209a/10,
214b/12

[=10]

şādılık: Sevinç, mutluluk. bk. **şāzılık**

ş. 132b/1, 132b/2

[=2]

şafaḥ: (Ar.) Güneş doğmadan önceki
alacalık.

ş. 244a/18

[=1]

şāfi': (Ar.) İmam-ı Şāfi mezhebinden olan
kimse.

ş.+ler 250b/12

[=1]

şāh: (Far.) Padişah.

ş. 2a/8, 5a/13, 5a/16, 5a/22, 5b/8,
5b/11, 5b/13, 6a/5, 6a/6, 6a/11

ş.+a 5b/3, 6a/7

ş.+ınuñ 5a/13

ş.+ları 5a/13

[=14]

şahıs: (Ar.) Kişi, kimse. bk. **şahs**

ş. 107a/14

ş.+ıdı 113a/2, 219b/5

[=3]

şahid: (Ar.) Tanık.

ş. 123b/7, 244b/22, 244b/23

ş.+dür 129b/8, 151a/14, 184a/4

[=6]

şahs: (Ar.) Kişi, kimse. bk. **şahıs**

ş. 235b/20, 237b/23, 240a/13,

240a/3, 240b/1, 241a/21, 242a/4, 243b/21

ş.+a 239b/11, 272a/1

ş.+ı+(1) 242a/4

ş.+uñ 94b/15

[=12]

şahsı: (Ar.) Şahsa, kişiye ait, kişiyle ilgili.

ş.+dür 73a/2

[=1]

şâ'ir: (Ar.) Şair, ozan.

ş. 12b/22, 13a/10, 18a/18, 52a/11,

65a/8, 213b/21, 213b/22,

ş.+den 207a/9

ş.+dür 12b/20, 147a/1, 213b/22,

224b/19

ş.+ler 71b/10

ş.+lerümüze 128b/23

[=14]

şakı: (Ar.) Haydut, yol kesen.

ş. 202a/22, 219a/12, 219a/12,

249a/1, 249a/4

ş.+dür 131b/19

ş.+ler 51a/11, 51a/6, 256b/10

ş.+leri 255b/6

ş.+lerüñ 248b/19

ş.+sidür 248b/19

[=12]

şakir: (Ar.) Şükreden, gördüğü iyiliğe karşı dua eden.

ş. 110a/18

ş.+lerdendi 49b/23

ş.+leri 94b/20

ş.+lerüñ 229a/7

[=4]

şakird: (Ar.) Talebe.

ş. 130a/11

ş.+ı+(2) 130a/12

[=2]

şakık: (Ar.) Yarma, yarıлма, çatlama, yırtma.

ş. 272a/10

[=1]

şan: (Ar.) Şan, şöhret, ün.

ş.+ı+(2) 259b/7, 265b/20

'azım-i ş. 259b/7

ş.+ına 27a/14, 50a/12, 50a/4,

214a/18

[=6]

şarāb: (Ar.) İçilecek şey.

ş.+dan 243a/13, 250a/3

ş.+dur 243a/19

ş.+ı+(2) 230b/8, 231a/9

ş.+ıla 146a/22, 230b/11, 231a/8

ş.+ından 15a/3, 162b/6

ş.+ınuñ 243a/18

ş.+lardan 233a/17
ş.+ları 166a/8
ş.+ların 146a/23, 243a/15, 243a/15
ş.+larından 145b/15
[=17]
şark: (Ar.) Doğu.
ş. 158a/16
ş.+a 143a/9
ş.+dan 204b/17
[=3]
şart: (Ar.) Şart; vaziyet, hâl.
ş. 178a/8, 184b/8, 187a/18, 216b/5,
96b/9
ş.+dan 109b/14
ş.+ıla 33b/22, 151b/18
ş.+lara 187b/8
ş.+umuz 186b/6, 186b/7
[=11]
şavk: (Ar.) Şiddetli arzu, neşe, sevinç.
ş. 183b/9
ş.+ı+(2) 182a/15
ş.+ından 183b/8
[=3]
şayed: (Ar.) Eğer, ola ki.
ş. 31a/9, 251a/21, 263b/11
[=3]
şāz: (Far.) Sevinçli, mutlu. bk. **şād**
ş. 160a/14, 170b/1, 244a/14, 262b/5
[=4]
şāzılık: Sevinç, mutluluk.
ş. 239b/13
(şāzılığ).+ıla 244a/7
[=2]
şeba: (Ar.) Tokluk,, tamamlık, dolgunluk.

ş. 1b/8
[=1]
şecer: (Ar.) Ağaç.
ş. 157a/20, 157a/21
ş.+dür 46b/2
ş.+ı+(1) 122b/9
[=4]
şedāyid: (Ar.) Zahmetli, meşakkatli.
ş.+ı+(3) 265b/3
ş.-i dünyā 265b/3
[=1]
şedīd: (Ar.) Şiddetli, sert.
ş. 264a/18, 265b/12, 269a/4
‘azāb-ı ş. 265b/12, 269a/4
emr-i ş. 264a/18
ş.+dür 210b/18
[=4]
şefā‘at: (Ar.) Birinin suçunun
bağışlanması veya dileğinin yerine
getirilmesi için o kimseyle Tanrı arasında
peygamberin yaptığı aracılık.
bk. **şifā‘at**
ş. 2a/15, 7a/14, 46b/6, 46b/7, 55a/4,
94b/22, 95a/1, 95a/2, 95a/3, 99b/3, 99b/6,
112b/11, 148a/13, 150a/4, 150a/14,
150a/18, 175a/20, 182a/20, 201a/14,
201b/6, 201b/7, 206b/11, 213b/11, 226b/5,
235b/8, 235b/12, 235b/14, 257a/18
makām-ı ş. 257a/18
ş.+de 46b/5
ş.+e 95a/3, 150a/20, 150a/21,
235b/13
ş.+ı+(2) 150a/19, 201b/14, 226b/6
ş.+ile 99b/4

ş.+iyiledür 219b/2

ş.+leri 55a/4

ş.+lerinden 7a/15

ş.+üñ 242a/6

ş.+üñile 257a/18

[=42]

şefâ'atçü: Şefa'at eden.

ş.+müzdür 46b/8

[=1]

şefî': (Ar.) Şefa'at eden, bir suçun başlanması için aracılık eden.

ş. 1b/19, 2a/15, 8b/18, 46a/22, 46a/23, 46b/3

[=6]

şefkat: (Ar.) Şefkat, acıyarak, esirgeyerek sevme.

ş. 50b/6, 165b/8, 165b/10, 172a/5, 208a/18, 254b/20, 257a/22

ş.+i+(2) 128b/15

[=8]

şefkatlü: Şefkatli, merhametli.

ş. 167b/17, 213b/11

ş.+lerdür 127b/15

[=3]

şehâdet: (Ar.) Şahitlik, şahitlik etme.

ş. 258a/22

kelîme-yi ş. 258a/22

[=1]

şehîd: (Ar.) Allah yolunda veya din uğrunda ölen kimse.

ş. 32a/3, 177a/17, 229b/16

ş.+ler 50b/13, 149a/22, 223b/14

ş.+lerdür 50b/1

ş.+lerün 58a/16

[=8]

şehîdlik: Şehitlik, Allah yolunda veya din uğrunda ölme.

ş. 170a/7

[=1]

şehir: (Far.) İl, büyük belde. bk. **şehr**

ş. 6a/15, 136a/8, 251a/3

ş.+den 63a/11, 83b/23, 90a/2, 178a/16, 21a/16, 223b/13

ş.+ler 253a/10

ş.+lerden 112b/1

ş.+lere 240a/4

ş.+leri 74b/1, 142b/11, 257b/8

ş.+lerin 179a/23, 240b/12

ş.+lerinden 178a/14, 178a/9

ş.+lerini 156a/12

ş.+lerinüñ 142b/9

[=21]

şehr: (Far.) İl, büyük belde. bk. **şehir**

ş. 116b/2, 198b/4, 251a/4

ş.+e 5a/2, 63a/11, 223b/13, 251b/1

ş.+e+(1) 83b/23

ş.+i+(2) 258b/19

ş.+idür 267b/16

ş.+inde 169b/19

ş.+inden 26b/10

ş.+ine 253b/14

ş.+üm 41a/19

ş.+üñ 5a/13, 6b/20, 116b/3, 245a/17, 251a/10, 251b/1, 251b/2, 267a/9

[=22]

şehvât: (Ar.) Şehvetler, nefis düşkünlükleri, aşırı istekler.

ş. 116a/21

[=1]

şehvet: (Ar.) Aşırı istek, nefis.

ş. 11a/19, 216a/2

fezā-yı ş. 216a/2

ķuvvet-i ş. 11a/19

ş.+e 111a/16

ş.+i+(2) 131b/18

ş.+i+(3) 13a/14, 262b/18

ş.-i nefis 13a/14

ş.-i nefsānı 262b/18

[=6]

şekāvet: (Ar.) Eşkıyalık, haydutluk.

ş. 4a/8, 43b/5, 46a/3, 161a/22,
18a/22, 226a/13

ş.+de 261b/18

ş.+den 264a/15

ehl-i ş. 264a/15

ş.+e 44a/5, 60a/20, 265a/17

ş.+i+(1) 229a/2

ş.+i+(2) 188b/5

ş.+ile 104a/23, 138a/9, 190a/19

ş.+leri 255b/13

ş.+lerinden 255b/1, 255b/4

[=19]

şekil: (Ar.) Şekil, biçim. bk. **şekl**

ş. 152a/23, 192b/2

[=2]

şekillü : Şekilli, biçimli.

ş. 170b/6

[=1]

şekk: (Ar.) Şüphe, tereddüt.

ş. 4a/18, 29b/23, 30a/1, 38b/12,
57a/2, 60a/23, 72a/7, 73b/8, 74b/2, 76a/4,

90b/14, 105b/1, 106a/18, 106a/19,
111a/10, 118a/15, 119a/15, 128b/1,
135b/4, 138a/7, 139b/21, 145a/13, 149a/1,
156a/8, 169a/3, 178a/15, 197b/15,
211b/16, 214a/16, 225b/12, 232a/1,
233b/19

ş.+e 139b/10

ş.+i+(1) 56b/21

ş.+leri 87a/8, 75b/17, 137b/12

ş.+lerin 68b/16

ş.+üñüz 96a/4

[=39]

şekker: (Far.) Şeker.

ş.+i+(1) 150b/9

[=1]

şekksiz: Şüphesiz, tereddütsüz. bk.

şekksüz

ş. 72b/3

[=1]

şekksüz: Şüphesiz, tereddütsüz. bk.

şekksiz

ş. 138a/8, 214b/4

[=2]

şekl: (Ar.) Şekil, biçim. bk. **şekil**

ş. 37b/17, 164b/4

şüret-i ş. 37b/17

ş.+e 164a/22

ş.+i+(2) 11b/6, 18b/12, 116a/16,

141b/4, 149a/20, 194a/10

ş.+i+(3) 157a/16, 194a/20

ş.-i ķāmet 157a/16

ş.-i şüret 194a/20

ş.+ine 194a/17

ş.+ü 144a/23, 247b/6

[=14]

şekür: (Ar.) Çok şükreden; Allah'ın adlarından.

ş.+dur 196a/12

[=1]

şemāyil: (Ar.) Huylar, tabiatler, ahlaklar.

ş.+i+(2) 194a/10

[=1]

şer: (Ar.) Kötülük, fenalık. bk. **şerr**

ş. 11a/12, 11a/8, 11a/8, 27b/7, 27b/10, 37b/23, 44b/21, 45a/12, 45a/14, 50b/17, 52b/7, 53a/21, 55a/14, 60a/19, 60a/20, 79b/1, 92a/21, 102b/9, 103a/22, 103b/2, 103b/5, 105b/12, 105b/13, 105b/17, 105b/18, 107a/14, 110b/22, 111a/2, 121a/3, 137b/20, 144b/23, 146a/14, 149b/2, 152a/13, 15b/12, 167a/9, 177b/14, 181b/14, 193b/22, 194b/17, 220b/1, 239a/9, 240b/2, 241a/23, 241b/18, 242b/9, 24a/4, 261a/18, 263a/1, 263a/3, 263b/19

ḥatm-i ş. 37b/23

ḥükm-i ş. 231a/16

ş.+den 40a/8, 54b/20, 80a/3, 105b/20, 167a/18, 171a/14, 175b/16, 204b/3, 237b/23, 241a/21, 241a/22, 241b/20, 244a/3, 262b/4

ş.+dür 130a/21

ş.+ler 163b/15, 228a/20

ş.+lerde 272b/13

ş.+lerden 45b/11, 63b/2, 273a/19

ş.+lere 161b/22

ş.+leri 15a/18, 35b/8, 152b/21, 242b/3, 263a/4, 272b/13

ş.+lerinden 273a/4, 273a/10

ş.+lerinüñ 263a/2

[=83]

şer': (Ar.) Allah'ın emri olan din kaideleri.

bk. **şerî'at**

ş.+a 85b/11, 133b/2, 188b/20

ş.+i+(2) 90a/5

[=3]

şerāyit: (Ar.) Şartlar.

ş.+lerin 223b/17

[=1]

şerbet: (Ar.) Şerbet, içilecek tatlı şey.

ş.+in 26b/9, 61b/22, 111b/8, 244b/3

ş.+ler 195a/3

ş.+lerden 36b/11

ş.+leriyle 125b/8

[=7]

şeref: (Ar.) Büyüklük, yükseklik, ululuk.

ş. 28b/21, 60b/9, 64b/19, 88a/22, 241a/8

'izzet-i ş. 28b/21

ş.+den 260a/5

ş.+dür 241a/7

ş.+i+(1) 255b/9

ş.+i+(2) 236a/6, 265a/11

ş.+in 121a/2, 221a/6, 243a/3,

258b/17, 261a/1, 267a/21

ş.+iledür 193b/2

ş.+iyle 265a/12

ş.+leri 258a/23

ş.+üñi 258a/19, 267a/19

[=21]

şerefe: (Ar.) Yüksek bir yerin çıkıntısı.

ş.+i+(3) 7a/23

ş.-i cennet 7a/23

[=1]

şerî'at: (Ar.) Allah'ın emri olan din kaideleri. bk. **şer'**

ş. 115b/16, 147b/13

ş.+ ı+(3) 129a/7

ş.-i islām 129a/7

[=3]

şerîf: (Ar.) Şerefli, mübarek, kutsal.

ş. 1b/6, 15a/17, 24a/9, 60b/8, 64b/19, 99b/20, 109a/13, 157a/7, 236a/7, 236a/7, 243a/4, 247a/12

kitāb-ı ş. 1b/6

Qur'ān-ı ş. 247a/12

ş.+dür 83a/17, 244a/19

vaqt-ı ş. 244a/19

ş.+i+(2) 267a/9

ş.+ler 33b/6, 60a/10, 109a/10

ş.+leri 218b/19

[=19]

şerîk: (Ar.) Ortak.

ş. 17b/23, 40a/16, 65b/4, 72a/21, 72b/1, 74a/2, 79a/4, 84b/4, 90a/18, 125a/8, 138b/4, 147b/23, 166b/10, 190a/8, 219b/18, 221a/10, 237a/18, 261b/21 ş.+den 183b/20

ş.+i+(2) 8b/1, 9b/6, 15b/2, 39a/15, 39a/2, 44b/11, 48b/17, 65a/16, 91a/18, 95a/1, 112a/8, 143b/20, 148a/1, 163b/22, 219b/18, 222b/14, 248a/16, 271a/21

ş.+lerüñ 32a/17

[=38]

şerlü: Kötü, fena.

ş. 92a/23, 272b/13

ş.+den 271a/7

ş.+lerden 37a/14

ş.+lere 270b/12

ş.+leridür 262a/5

ş.+sidür 123a/16

[=7]

şerm-sārılık: Mahcupluk, utangaçlık.

ş. 107b/4

[=1]

şerr: (Ar.) Kötülük, fenalık. bk. **şer**

ş. 4b/14, 4b/7, 78a/18

ş.+den 4b/5, 4b/6

ş.+e 105b/18, 130a/21

ş.+i+(1) 58a/9, 229a/2, 254a/22

tarîk-ı ş. 229a/2, 254a/22

ş.+i+(2) 58a/10, 92b/2, 92b/2, 272a/21, 272a/23

ş.+i+(3) 73a/1, 273a/1

ş.-i belā 73a/1

ş.-i şeytān 273a/1

ş.+ile 11a/9, 21b/20, 142b/22, 228b/21

'amel-i ş. 11a/9

ş.+in 22a/2

ş.+inden 56a/2, 56a/3, 70a/22, 82a/17, 92a/22, 98b/9, 127a/21, 245b/23, 272a/20, 272b/1, 272b/4, 272b/7, 273a/2, 273a/2

ş.+indendür 79b/12

ş.+ine 45a/5, 78a/18, 102b/9, 167a/9, 194a/15

ş.+ise 27b/10, 138a/20, 240b/2

ş.+üñüzendür 6b/13

[=46]

şeş-: Çözmek.

ş.-diler 272a/8

ş.-eler 215b/10

ş.-meyeler 215b/8

ş.-üp 236a/19

[=4]

şemişil-: Çözölmek.

ş.-di 272a/7

ş.-ür 42b/22

[=2]

şevk: (Ar.) Şiddetli arzu, istek.

ş. 53a/12, 162a/8, 169b/8

ş.+a 87b/19

ş.+i+(2) 183b/12, 186b/9

ş.+i+(3) 11a/13

ş.-ı rağbet 11a/13

ş.+ıla 43a/1, 202a/1, 236a/18

ş.+uñuz 102b/16

[=11]

şevket: (Ar.) Büyöklük, ululuk, heybet.

ş. 55a/20

[=1]

şey³: (Ar.) Nesne.

ş.+e 135b/9

[=1]

şeyātın: (Ar.) Şeytanlar.

ş. 1b/23, 34a/18, 35b/3, 53a/23, 66b/10, 87b/4, 87b/9, 20a/7, 20a/8, 112b/20, 213b/20, 219b/10, 219b/7, 219b/8, 239a/2, 241a/2, 242b/5, 247a/14, 247a/22, 258a/11, 273a/10, 273a/10, 273a/9, 273a/9

ğarın-i ş. 1b/22

ş.+den 34b/21, 68b/15, 221b/21

ş.+e 16a/11, 87b/4

ş.+i+(1) 35b/4, 35b/6

ş.+ile 17a/18, 240a/14

ş.+ler 16a/2, 17a/18, 87a/22, 112b/21, 203b/11, 241a/3, 242b/9

ş.+lerden 203b/16

ş.+lerdi 17a/17

ş.+lere 16a/7, 16a/9

ş.+leri 15b/15, 16b/22, 53a/21

ş.+lerle 262b/12

ş.+lerüñ 17b/3, 35b/7, 35b/10, 43b/14, 203b/19, 242b/2

ş.+ün 43b/16, 272b/5

[=56]

şeyh: (Ar.) Yaşlı adam, ihtiyar.

ş. 94a/5, 130a/11, 169b/19

ş.+leri 180a/16, 181b/11

[=5]

şeytān: (Ar.) Şeytan, iblis.

ş. 17b/7, 23a/2, 23a/6, 23a/8, 23a/9, 23a/10, 23a/12, 23a/14, 23a/15, 23a/16, 23a/18, 23a/19, 23a/21, 27b/13, 31b/10, 35b/19, 36a/5, 36a/7, 40a/17, 43a/14, 45a/11, 48b/13, 57a/15, 78b/11, 78b/12, 79b/1, 80b/23, 81a/1, 84a/19, 84a/20, 85a/11, 85a/13, 85a/14, 85b/4, 87a/20, 90b/17, 90b/18, 91b/6, 91b/6, 102a/12, 102b/23, 103a/1, 103a/4, 116a/22, 118b/17, 11b/18, 11b/22, 123a/17, 130b/5, 138b/6, 138b/7, 146a/15, 162b/21, 167b/12, 176a/18, 176a/20, 180b/23, 181a/11, 181a/14, 181a/16, 181a/18, 181a/20, 181a/6, 181b/22, 183b/2, 213b/1, 271b/16

ş.+a 3a/13, 11b/15, 11b/18, 12a/1,
12a/5, 49a/19, 93a/12, 115b/18, 111a/16

vesvās-ı ş. 115b/18

ş.+dan 15b/12, 22b/23, 23a/1,
23b/4, 70a/21, 222a/2, 273a/1

ceḥet-i ş. 222a/2

şerr-i ş. 273a/1

ş.+dandur 5a/12

ibādet-i ş. 5a/12

ş.+dur 85b/12, 133b/4

aşḥāb-ı ş. 85b/12

ş.+i+(1) 84b/1, 86a/12, 87a/21,
91a/7, 102a/12

ş.+i+(3) 36a/8, 181a/5

ş.-ı la'ın 36a/8, 181a/5

ş.+ıla 87b/3, 138b/10

ş.+laruñ 17b/22

ş.+uñ 71a/20, 90b/21, 175a/3,

181a/11, 261a/18, 273a/4, 273a/5

[=103]

şiddet: (Ar.) Sertlik, katılık.

ş. 152a/19, 202b/14, 213a/17

ş.+i+(2) 76b/12, 212a/17, 228a/14

ş.+ile 237b/4

ş.+in 211b/20

[=8]

şifā: (Ar.) Hastalıktan kurtulma, iyi olma.

ş. 7a/3, 36a/7, 73a/4, 75a/22,
102b/4, 181a/7, 211b/11, 229b/5, 245b/10,
245b/10, 245b/11, 245b/2, 245b/2, 245b/4

ş.+y1+(3) 35b/23

ş.-y1 kāmīl 35b/23

ş.+dur 71b/19

[=16]

şifā'at: (Ar.) Birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için o kimseyle Tanrı arasında peygamberin yaptığı aracılık.

bk. şefā'at

ş. 242a/6

[=1]

şihāb: (Ar.) Parlak yıldız, kıvılcım.

ş. 16a/10, 247a/22

ş.+ıla 220a/21

[=3]

şī'ir: (Ar.) Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.

ş. 12b/22, 12b/22, 12b/23, 13a/2,
13a/4, 13a/5, 13a/7, 13a/8, 13a/11, 13a/11,
13a/11, 224b/20, 271a/10

ş.+dī 13a/8

ş.+dür 12b/21

ş.+e 13a/6, 224b/20

[=17]

şikāyet: (Ar.) Sızlanma, yakınma.

ş. 29b/3, 82a/18, 82a/20, 89b/15,
135a/2, 171a/4, 173a/1, 195a/18, 195a/22,
197a/18, 20b/17, 245a/13, 263b/2

ş.+i+(1) 197b/2

ş.+ler 252b/18

[=15]

şimāl: (Ar.) Kuzey.

ş. 161b/17, 162a/3, 163b/15

aşḥāb-ı ş. 161b/17, 162a/3

ş.+den 101b/4, 213a/12

aşḥāb-ı ş. 213a/12

ş.+e 101b/4

aşḥāb-ı ş. 213b/6

[=6]

şimden: Şimdiden.

ş. 19b/14, 224b/6

[=2]

şimdi: Şimdi, şu anda.

ş. 9a/23, 14a/13, 16a/5, 17a/12, 21b/9, 23a/7, 29b/14, 31b/23, 33b/17, 34a/16, 42a/21, 4a/18, 51b/2, 53b/22, 58a/1, 58b/3, 63a/5, 68a/3, 69b/20, 75b/19, 76a/2, 76b/20, 81b/4, 97a/6, 97a/8, 109a/17, 10b/16, 112b/14, 113b/17, 113b/18, 113b/22, 117a/11, 117a/9, 117b/12, 126a/1, 138b/12, 140a/12, 142a/18, 171b/6, 181a/7, 189a/8, 19b/8, 204a/13, 210b/7, 220a/20, 220a/5, 224b/17, 227b/20, 233a/4, 235b/17, 251a/20, 251a/20, 267a/1, 269b/12, 269b/14, 270a/19, 271b/11

ş.+den 9b/19, 12a/20, 31a/18, 38b/13, 51a/16, 74b/10, 81b/21, 82a/7, 87b/10, 117b/14, 138a/5, 154a/16, 185a/13, 238b/19, 269b/10

ş.+dür 68b/11

ş.+ki 18a/11, 109b/1, 154b/16, 257a/22, 257b/6

ş.+ye 65a/16, 187a/22, 217b/6, 270a/16

[=82]

şi'ra: (Ar.) İki yıldızın adı.

ş. 152b/7, 152b/8

ş.+yı 152b/7

[=3]

şirk: (Ar.) Allah'a ortak koşma.

ş. 6b/18, 12a/8, 12b/2, 33b/9,

40a/15, 48a/2, 49b/10, 49b/10, 49b/13, 49b/13, 49b/15, 50a/10, 52a/20, 52b/20, 54a/11, 57b/16, 57b/22, 57b/4, 63b/11, 67b/15, 67b/17, 70a/19, 79b/4, 87b/16, 99a/5, 99b/18, 101a/7, 101b/15, 104a/16, 104a/20, 105a/12, 144b/13, 151a/4, 167b/21, 187a/18, 187a/21, 187b/9, 190a/15, 198b/17, 205b/16, 205b/18, 226a/10, 226b/23, 23b/9, 261b/12, 262b/6

ş.+de 37a/10

ş.+den 12a/13, 18b/8, 20b/7, 21a/10, 25a/7, 28b/14, 39b/3, 43b/9, 44b/15, 49a/1, 51a/20, 52a/16, 53a/17, 55b/3, 57a/2, 65a/17, 67b/10, 71b/13, 71b/18, 78a/19, 78a/19, 80a/12, 86b/3, 87a/7, 100a/4, 104a/4, 256a/11, 113a/6, 113a/9, 116b/16, 117b/12, 118a/22, 120b/4, 139a/2, 141a/11, 145b/10, 153b/22, 157a/6, 190a/12, 209b/9, 214a/10, 217b/20, 217b/6, 224a/8, 233a/13, 235a/10, 235a/20, 237a/4, 238b/12, 238b/7, 241b/22, 255a/21, 261b/12

ş.+dür 79a/3, 165b/5

ş.+e 118b/16

ş.+i+(1) 48b/8, 54a/22, 114b/15, 114b/18

ş.+i+(2) 70b/10

ş.+i+(3) 247b/20, 249a/8

ş.-i küfr 249a/8

ş.-i ma'şiyet 247b/20

ş.+idi 235a/9

ş.+ile 47a/9, 119b/23, 212a/15,
235b/21, 256a/9, 256b/7

küfr-i ş. 235b/21, 256a/9,
256b/7

ş.+ler 115a/17

ş.+leri 221a/8

ş.+lerle 163b/23

ş.+lerin 187b/10

ş.+lerinden 67b/7

ş.+lerine 67b/16, 67b/18, 204a/14

ş.+leriyle 164a/2

ş.+lerüñ 145b/6

ş.+lerüñüzden 169a/8

ş.+üñ 57b/5

ş.+üñüz 18b/6

ş.+üñüzden 218a/7, 218a/9

[=132]

şirket: (Ar.) Ortaklık.

ş. 80a/4

ş.+i+(2) 82b/2, 246b/8

[=3]

şirrire: (Ar.) Çok şer işleyeni pek çok şerir.

ş. 271a/9

[=1]

şiş-: Şişmek.

ş.-mesidür 258a/18

ş.-mişsin 95b/11

[=2]

şişe: (Far.) Şişe.

ş.+leri 230b/7

[=1]

şişür-: Şişirmek.

ş.-e 97a/4

[=1]

şol: Şu.

ş. 27a/16, 27b/2, 27b/5, 27b/7,
28a/11, 28a/17, 2b/16, 30b/5, 30b/7, 31b/5,
33a/16, 33a/18, 33a/4, 33b/12, 33b/8,
34a/9, 35b/14, 36b/12, 37a/1, 37b/16,
37b/9, 38a/16, 38a/5, 39a/10, 39a/5, 39a/8,
39b/3, 39b/4, 3b/14, 3b/15, 40a/2, 40a/21,
40b/16, 40b/3, 40b/4, 40b/8, 41a/7, 41a/8,
41b/13, 41b/17, 41b/17, 42a/17, 42a/18,
42a/22, 42a/23, 42a/4, 42a/5, 42a/6, 42a/9,
42b/7, 43a/10, 43a/9, 43b/14, 43b/18,
44b/14, 44b/20, 45a/9, 45b/7, 46a/18,
46a/23, 47a/2, 47a/4, 47a/7, 47a/7, 47b/15,
47b/20, 47b/8, 48a/16, 48a/17, 48b/16,
49a/1, 49a/16, 49a/2, 49a/6, 4a/13, 4a/7,
4b/23, 50a/1, 50a/17, 50a/21, 50a/23,
51a/2, 52a/14, 52a/15, 52a/16, 52a/20,
52a/7, 53a/11, 53a/17, 53a/5, 53a/8,
53b/14, 53b/4, 54a/20, 54a/21, 54b/10,
54b/12, 54b/9, 55a/1, 55a/13, 55b/6,
56a/18, 56a/23, 56b/10, 56b/14, 56b/5,
57a/2, 57a/22, 58b/11, 58b/23, 59a/8,
5a/23, 60a/10, 60a/14, 60a/15, 60a/16,
61b/10, 62a/11, 62a/15, 62a/17, 62a/8,
64a/11, 64a/18, 64a/23, 64a/5, 64b/1,
65a/22, 66a/14, 66a/3, 67a/19, 67a/20,
67a/7, 67b/11, 67b/9, 68a/18, 68b/7,
69a/12, 69a/18, 69b/13, 69b/15, 69b/5,
69b/9, 6b/17, 6b/23, 70a/15, 70a/19, 70a/2,
70a/5, 70b/16, 71a/6, 71b/11, 71b/12,
71b/13, 71b/18, 72a/17, 72a/18, 73b/16,
73b/22, 74a/17, 75a/1, 75a/10, 75b/11,
75b/17, 75b/8, 76a/3, 77a/16, 77a/17,

77a/17, 77a/22, 77b/1, 77b/12, 77b/22,
77b/5, 78a/1, 78a/3, 78b/15, 78b/20,
79b/21, 79b/22, 79b/9, 7a/21, 7a/22, 7a/8,
80a/10, 80a/11, 80a/12, 80a/17, 80a/17,
80a/21, 81a/14, 81a/23, 81a/3, 81a/5,
81a/6, 81a/7, 81b/12, 81b/22, 81b/8,
82a/12, 82a/5, 83a/1, 83a/4, 84a/5, 84b/15,
84b/20, 84b/6, 85a/16, 85b/15, 85b/15,
85b/17, 86a/5, 86b/8, 87a/6, 88a/22,
88b/22, 88b/23, 89a/9, 8a/19, 8a/21, 8b/10,
91a/15, 91a/23, 91b/21, 91b/3, 91b/6,
92a/11, 92a/2, 92a/4, 92b/15, 92b/20,
94b/23, 95b/19, 96a/10, 96a/7, 97a/3,
97b/18, 98b/20, 99b/12, 99b/4, 9a/16,
9a/17, 9a/23, 9a/3, 9a/8, 9b/23, 100a/18,
101a/23, 101a/6, 101b/13, 102a/1, 102a/10,
102b/19, 103a/17, 103a/7, 104a/16,
104a/17, 104a/9, 104b/15, 104b/17,
105a/21, 105b/15, 106a/13, 106a/6, 106a/9,
107a/1, 107a/18, 107a/23, 107a/5, 108a/16,
109a/13, 109a/20, 109a/9, 109b/14, 10a/3,
10b/19, 10b/4, 10b/6, 256a/11, 110a/17,
110b/13, 110b/14, 110b/4, 110b/8, 111a/1,
111a/19, 111a/8, 111b/8, 112b/4, 113b/8,
114a/13, 114a/22, 114a/7, 114a/9, 114a/9,
114b/7, 115a/20, 115a/23, 115b/16,
115b/5, 115b/7, 115b/7, 116a/13, 116a/14,
116a/18, 116b/12, 116b/16, 116b/23,
116b/8, 116b/9, 117a/1, 117a/12, 117a/19,
117a/5, 117b/17, 118a/12, 118a/16,
118b/15, 119a/14, 119a/23, 119a/4, 119a/5,
119b/1, 119b/18, 11a/21, 11b/2, 120a/7,
120b/15, 120b/3, 120b/6, 123a/1, 123a/16,
123b/10, 123b/19, 123b/2, 123b/9,

124b/10, 125b/12, 125b/3, 125b/4, 125b/8,
126b/10, 127b/14, 128a/5, 129a/18,
129a/2, 129b/20, 129b/3, 12a/12, 12a/4,
12a/5, 12b/5, 130b/23, 131a/11, 131a/12,
131b/18, 132a/18, 132a/19, 132b/13,
135a/18, 135a/19, 135a/20, 136b/19,
136b/22, 137a/20, 137a/3, 137a/8,
137b/15, 139a/19, 139a/2, 139a/4,
139b/20, 139b/20, 13a/11, 13a/17, 13a/17,
13a/20, 140a/4, 140b/20, 141a/1, 141a/13,
141a/14, 141a/2, 141a/9, 141b/17,
141b/22, 142a/6, 142b/13, 142b/3, 142b/8,
143a/12, 143a/6, 143a/9, 144a/13, 144a/13,
144b/17, 144b/17, 144b/21, 145a/10,
145a/15, 145a/23, 145b/10, 145b/2,
145b/23, 146a/2, 146b/21, 146b/21,
146b/3, 146b/6, 146b/7, 147b/10, 148a/10,
148a/14, 148a/20, 148a/23, 148b/11,
148b/22, 149b/10, 149b/4, 14b/3, 150a/13,
150a/23, 151a/10, 151a/15, 151b/18,
151b/22, 152a/12, 152b/19, 152b/2,
153a/17, 153a/4, 153b/16, 153b/21,
154a/15, 154a/3, 154b/2, 155a/6, 155b/20,
155b/20, 156a/18, 156b/11, 156b/20,
157a/20, 157a/5, 158a/1, 158a/2, 158a/5,
158a/8, 159a/13, 159a/17, 159a/17, 159a/6,
159b/13, 15a/18, 15a/21, 15b/9, 15b/9,
160a/19, 160a/8, 160a/9, 160b/1, 160b/18,
160b/5, 161b/13, 161b/13, 161b/14,
162b/13, 162b/14, 162b/16, 163a/19,
163b/4, 163b/8, 164a/10, 164a/10,
164a/13, 164a/2, 164a/21, 164b/11,
164b/11, 164b/19, 164b/6, 164b/8,
165a/15, 165a/2, 165a/21, 166a/4, 166b/5,

167b/12, 167b/3, 168a/19, 168a/8, 168b/1,
169a/19, 169a/23, 169b/16, 169b/16,
169b/16, 169b/17, 169b/18, 169b/2,
169b/22, 169b/7, 16a/7, 16b/21, 16b/22,
170a/20, 170a/23, 170a/6, 170a/8, 170b/10,
170b/11, 170b/20, 170b/23, 171a/4,
172a/16, 173a/1, 173a/14, 173a/4, 173b/14,
173b/22, 174a/20, 174b/17, 175a/17,
175a/19, 175b/18, 176a/12, 176a/23,
176a/9, 176b/1, 176b/10, 176b/11,
176b/21, 176b/22, 178a/8, 178b/16,
179a/18, 179a/19, 179a/23, 179a/4,
179b/14, 179b/19, 179b/7, 179b/8,
180a/21, 180a/3, 180b/2, 180b/20,
180b/23, 181a/22, 181a/22, 182a/17,
182a/3, 184b/8, 185a/8, 186a/21, 187a/13,
187a/18, 187b/15, 187b/17, 188a/10,
188a/12, 188a/19, 188a/4, 188a/5, 188a/5,
188a/6, 188a/7, 188b/13, 189b/16,
189b/19, 189b/4, 18a/10, 18a/11, 18b/15,
18b/23, 18b/6, 18b/8, 190a/23, 190b/15,
190b/2, 190b/22, 190b/8, 191a/4, 191a/7,
191b/23, 192a/19, 192b/5, 193a/5,
193b/11, 193b/11, 195a/2, 195a/6, 196a/1,
196a/19, 196a/4, 197a/8, 198a/23, 198b/14,
198b/21, 19a/6, 19b/8, 201a/14, 201a/5,
201b/18, 202a/15, 203a/5, 203b/14,
203b/17, 203b/20, 203b/8, 203b/8,
204a/17, 205a/23, 205b/14, 205b/15,
205b/16, 205b/18, 206a/15, 206a/16,
206b/23, 207a/3, 207b/15, 207b/20,
207b/23, 209a/3, 209a/4, 209b/9, 20a/14,
20a/7, 20a/8, 20b/11, 20b/7, 210a/12,
210a/6, 210b/17, 210b/7, 211b/5, 212a/22,

212a/7, 212b/4, 213a/1, 213a/13, 213b/16,
213b/16, 213b/17, 214a/14, 214b/17,
214b/18, 214b/18, 214b/18, 214b/8,
215a/10, 215a/11, 215a/19, 216a/12,
215b/23, 216a/4, 216b/1, 216b/20, 217a/1,
217a/13, 217a/14, 219a/11, 219a/6, 21a/18,
221b/2, 223a/1, 223a/12, 224a/23,
224b/12, 225a/6, 226b/7, 227a/12,
227a/14, 227a/20, 228a/11, 228b/15,
228b/15, 229b/24, 22a/17, 230a/11,
230b/18, 231a/8, 231b/15, 231b/16,
231b/23, 231b/8, 232b/11, 232b/23,
232b/7, 233a/18, 234a/7, 234b/18, 235a/8,
235b/13, 236a/15, 236a/19, 236a/20,
236b/9, 237a/22, 238a/18, 238a/19,
238b/1, 238b/10, 238b/15, 238b/20,
238b/3, 239a/13, 239a/17, 239b/11,
239b/16, 239b/17, 239b/21, 239b/4, 23b/3,
240a/1, 240a/20, 242b/13, 243b/13,
243b/16, 243b/20, 243b/21, 243b/21,
246b/18, 247b/10, 247b/5, 248b/4, 249a/1,
249a/18, 249b/11, 249b/18, 249b/18,
249b/8, 24a/19, 24a/21, 24a/3, 250b/4,
251a/14, 252a/13, 253a/20, 253a/9, 253b/1,
253b/2, 253b/9, 254a/10, 254b/17,
255a/22, 256a/18, 256b/10, 256b/12,
257a/16, 257b/23, 259a/9, 259b/11,
260a/15, 261b/10, 261b/3, 262a/10,
262b/22, 262b/23, 264a/1, 264a/2, 264a/4,
264b/8, 265a/4, 265a/5, 265a/6, 265b/12,
265b/7, 266b/2, 267b/1, 268a/13, 268a/15,
268a/18, 268a/2, 268b/12, 269a/5,
269b/20, 269b/9, 26a/19, 270a/23,

271b/21, 272b/1, 272b/18, 272b/7, 272b/9,
273a/12, 273a/15, 273a/7

ş.+dur 6b/8

ş.+ıdı 19b/12

[=790]

şöhret: (Ar.) Ün, şan.

ş. 91b/10

[=1]

şöyle: Şöyle.

ş. 3b/1, 3b/21, 5b/7, 5b/14, 7a/7,
7b/14, 8b/8, 9b/2, 10b/10, 10b/16, 11a/17,
11a/22, 12b/8, 13b/18, 21b/15, 22b/22,
23a/11, 23a/15, 24a/14, 31a/3, 31a/17,
43a/5, 50a/11, 57a/13, 57a/15, 60b/15,
60b/16, 62a/22, 63b/17, 71b/10, 77a/9,
78a/11, 84b/13, 95a/13, 96b/4, 97b/11,
98a/1, 98a/5, 99a/2, 100a/13, 101b/15,
107a/6, 107a/6, 114a/6, 114b/5, 115b/8,
120a/4, 128a/6, 129b/18, 133a/14, 134a/16,
139a/1, 139a/2, 146b/4, 147a/15, 154a/9,
154b/13, 158a/19, 159b/9, 161b/3,
163a/14, 164a/11, 164a/8, 164b/15,
164b/22, 168b/14, 172a/7, 172b/19,
174b/20, 175a/11, 176b/2, 178a/19,
178b/19, 181a/10, 185b/16, 187b/4,
187b/7, 188a/10, 188a/13, 191b/22,
192b/6, 192b/7, 194b/14, 198b/16,
203a/19, 210b/18, 212b/23, 213a/6,
214b/11, 216a/4, 218b/5, 223a/4, 225b/22,
228a/22, 228a/22, 228b/4, 230a/19,
231a/15, 232b/23, 236a/11, 236b/11,
237a/9, 238a/19, 239a/14, 243b/20,
246a/20, 250a/4, 252a/9, 253a/10, 263a/6,
264b/19, 266a/16, 266a/9, 268a/1, 268a/18

ş.+dür 209b/6

ş.+mişler 64a/3

[=117]

şu: Şu.

ş. 150b/6, 236a/9

ş.+lar 116a/17, 193a/7, 201a/15,
205b/16, 215a/15, 215b/4, 215b/5,
229a/18, 240a/6, 241b/23, 248b/19,
249a/7, 254b/23, 259a/6, 262a/3

ş.+lara 214a/10, 231b/10, 238a/1,
262a/18

ş.+lardan 203a/9

ş.+ları 231b/13, 232a/15, 249b/12

ş.+laruñ 219a/17, 252a/9

ş.+laruñdur 80b/3

ş.+laruñıla 3a/13

ş.+ña 11b/23, 109a/22, 111a/18,
157b/1, 189a/3

ş.+ndan 17a/3, 48a/10, 48a/20,
48b/1, 48b/7, 73a/11, 97a/22, 107b/6,
111a/13, 150a/20, 187a/6

ş.+nı 20b/12, 78a/2, 149a/4, 248b/8

ş.+nlar 59b/16, 69b/1, 76a/22,
76b/11, 120a/14

ş.+nlara 250b/6

ş.+nlaruñçündür 46a/20

ş.+nuñ 18b/20, 99b/11, 129a/8,
133a/20, 137b/9, 142b/3, 160a/17,
161a/12, 161b/6, 179a/18, 191b/4,
200b/19, 201a/10, 231a/7, 249b/19,
261a/7, 264b/11

[=73]

şu'ā: (Ar.) Bir ışık kaynağından uzanan
ışık telleri.

ş.+ında 262b/23
ş.+ından 15b/13
[=2]
şuğıl: (Ar.) İş, meşgale. bk. **şuğl, şuğul**
ş. 214b/21
[=1]
şuğl: (Ar.) İş, meşgale. bk. **şuğıl şuğul**
ş. 11a/14
ş.+ına 254a/3
[=2]
şuğul: (Ar.) İş, meşgale. bk. **şuğıl, şuğl**
ş. 11a/15, 222b/8, 239b/11, 240a/1
ş.+dur 11a/15
ş.+ından 22b/3
ş.+larından 43b/21
[=7]
şu'le: (Ar.) Işık, ateş.
ş. 15b/7, 15b/10, 136b/14, 142b/18,
168b/3, 168b/14, 218a/23, 226a/6
ş.+sine 172b/6
[=9]
şu'lelen-: Işıklanmak, ışık saçmak.
ş.-di 15b/20
[=1]
şum: (Far.) Uğursuz.
ş. 6b/12, 6b/17, 21a/21, 67a/20,
155a/5
[=5]
şumluq: Uğursuzluk. bk. **şumluq**
ş. 6b/13
(şumluğ).+uñuz 6b/16
[=1]
şumluq: Uğursuzluk. **şumluq**

(şumluğ).+ından 56b/8
[=1]
şübhe: (Ar.) Kuşku.
ş. 78a/12, 161b/6, 138a/20, 141b/18
ş.+ñüz 91a/17
[=5]
şübhelü: Kuşkulu.
ş. 65a/21, 190b/13
[=2]
şükür: (Ar.) Allah'a teşekkür etmek, hamd.
bk. **şükür**
ş. 13b/15, 13b/16, 14a/1, 17b/6,
24a/10, 28b/5, 38a/21, 47a/22, 49b/21,
49b/23, 61a/12, 79b/22, 79b/22, 82a/19,
84b/7, 84b/8, 102a/20, 137a/3, 156a/3,
159a/1, 164b/23, 165b/1, 181b/20, 253b/7
ş.+e 195a/22
ş.+i+(2) 100b/10, 171a/19, 194a/5,
228b/23
ş.+i+(3) 106b/13
ş.-i bí'aded 106b/13
ş.+in 34a/2, 78a/5, 78a/6, 82a/16,
84b/5, 88a/23, 100b/9, 102b/13, 131b/12,
131b/4, 152b/22, 161a/19, 161b/3,
171a/20, 204b/15, 204b/20, 207a/12,
220b/18, 229a/3, 257b/21, 259a/4, 263b/15
ş.+inde 79a/12
ş.+inden 94b/19
ş.+ine 77a/11, 127a/10, 171b/7
ş.+ini 79a/12
ş.+inüñ 100b/7
ş.+üñüz 131b/12, 206a/3
[=61]

şükkrâne: (Ar.) Şükran alameti, iyilik bilme nişanesi.

ş. 229b/7

[=1]

şükür: (Ar.) Allah'a teşekkür etmek, hamd. bk. **şükr**

ş. 8a/14, 8a/15, 8a/16, 44a/3, 51b/8, 51b/21, 61b/6, 146b/15, 171b/6

ş.+ler 165a/24

[=10]

şükürlü: Şükür sahibi.

ş. 47a/19, 49b/21

[=2]

şürü': (Ar.) Başlama.

ş. 21b/12, 109a/18, 172a/20, 213b/14, 227b/17

ş.+1+(2) 272b/5

[=6]

şürür: (Ar.) Şerler, kötülükler.

ş. 100a/19

[=1]

T

tā: (Far.) Kadar, değin.

t. 3a/3, 3a/18, 3b/2, 4a/3, 4a/9, 5a/21, 5b/11, 5b/5, 6a/13, 8a/10, 8b/18, 9a/3, 9b/10, 9b/5, 10b/7, 11a/9, 11a/12, 12a/1, 12a/21, 12b/4, 12b/10, 12b/18, 13b/3, 13a/17, 14a/3, 15a/3, 15a/4, 15a/6, 16a/1, 16a/2, 19b/2, 20a/9, 20b/2, 20b/8, 20b/14, 21a/2, 21a/22, 22b/13, 23b/3, 23b/13, 23b/14, 23b/16, 24a/12, 24b/1, 26a/12, 26b/2, 26b/16, 28a/22, 28b/19, 29a/5, 29b/5, 32a/19, 32a/4, 32b/11,

32b/17, 32b/5, 33a/2, 33a/20, 33a/4, 34a/13, 34a/15, 34a/3, 34a/9, 34b/23, 35b/15, 35b/8, 36a/5, 38a/12, 38a/21, 39a/12, 39b/2, 40a/16, 41b/11, 43b/2, 44a/9, 44b/1, 46a/15, 47a/19, 47a/23, 50a/12, 52b/21, 54a/17, 54b/8, 55a/10, 55b/20, 56b/10, 56b/22, 58b/12, 60b/19, 60b/20, 60b/6, 61a/4, 61a/5, 61b/20, 61b/22, 62a/1, 62b/6, 63a/14, 63b/21, 64a/5, 64b/18, 64b/20, 65a/3, 65b/15, 66a/4, 66a/6, 66b/12, 67b/12, 69a/1, 69a/19, 69a/22, 69a/23, 70b/2, 70b/3, 72a/2, 72a/5, 73a/20, 74a/23, 79a/14, 79a/14, 79b/1, 81b/18, 83a/14, 83a/7, 83b/8, 84a/1, 84b/2, 86a/10, 86a/15, 86a/16, 86a/2, 86a/8, 86b/11, 87b/2, 87b/20, 87b/9, 88a/11, 88a/16, 90b/3, 90b/9, 93b/13, 93b/5, 94b/16, 94b/2, 95a/3, 95a/3, 95b/8, 97b/10, 97b/4, 98b/15, 99b/12, 99b/17, 100b/13, 102a/17, 102a/20, 102b/15, 102b/3, 103a/8, 104b/13, 104b/8, 105a/6, 105b/17, 105b/20, 105b/21, 106a/2, 107b/10, 107b/7, 109b/7, 110a/18, 110a/6, 110a/7, 111a/23, 111b/11, 112b/2, 113a/14, 114a/4, 114b/11, 114b/19, 114b/20, 115a/1, 115a/15, 115a/17, 116a/4, 117a/2, 117a/23, 118b/19, 119a/2, 119a/7, 119b/16, 119b/2, 120a/2, 121a/23, 122a/16, 123b/15, 123b/17, 124a/12, 124b/15, 125a/18, 125b/23, 127a/10, 127a/3, 127a/5, 128a/17, 128a/20, 128a/9, 130a/2, 130b/20, 131b/8, 132a/11, 132a/16, 133a/5, 133a/9, 133b/22, 134a/20,

134b/20, 135a/11, 136b/16, 137b/23,
138b/23, 139a/23, 140a/11, 142b/13,
143b/11, 144b/15, 145a/4, 145b/23,
146a/6, 147a/15, 147a/2, 147a/6, 148a/10,
148a/5, 148b/10, 148b/2, 148b/22,
148b/23, 148b/4, 150b/22, 152a/4, 152b/1,
154a/15, 154b/13, 154b/15, 155a/13,
155a/5, 155a/5, 157a/18, 158b/10,
158b/22, 159b/21, 159b/22, 159b/23,
160b/12, 162a/8, 164b/15, 165a/7,
166a/12, 167a/19, 167b/20, 167b/21,
167b/4, 169b/6, 172a/20, 172b/10, 172b/4,
173b/10, 174a/1, 174a/8, 174b/12,
177a/14, 177a/15, 177a/23, 177a/4,
179a/17, 182a/10, 182a/13, 184b/15,
184b/2, 185a/9, 185b/16, 185b/22, 185b/9,
187a/5, 188a/13, 188b/11, 18a/20, 190a/11,
191b/14, 192a/7, 192a/8, 193a/13, 193a/6,
193b/13, 193b/3, 195b/12, 196b/10,
196b/16, 196b/20, 197b/12, 198a/8,
199a/15, 199a/5, 201a/12, 202a/11,
202b/17, 202b/21, 203a/3, 203b/12,
203b/9, 204a/3, 204b/15, 204b/18, 205a/1,
205a/11, 205b/3, 206b/11, 206b/20,
206b/23, 207a/6, 207a/8, 207b/18, 208a/4,
209a/9, 212a/21, 214a/7, 216a/23, 216a/6,
217a/15, 217a/9, 217b/12, 217b/20,
217b/21, 217b/21, 218b/1, 218b/7,
219a/18, 219b/10, 220b/1, 220b/21,
221b/21, 221b/22, 221b/23, 222b/1,
223a/14, 223a/5, 223b/19, 224a/8,
224b/12, 225b/16, 225b/20, 225b/5,
226a/3, 226b/2, 227b/15, 228b/21,
228b/23, 228b/5, 229a/3, 230b/13,

231b/21, 232b/18, 233a/10, 233a/9,
234a/15, 234a/3, 234a/8, 234b/12,
234b/15, 236a/11, 236a/9, 237a/22, 237a/3,
237a/4, 237b/16, 237b/18, 239a/14,
239a/6, 239a/7, 239b/1, 240a/5, 240b/2,
242a/21, 242a/22, 242b/18, 245b/12,
245b/16, 245b/17, 246a/10, 246a/15,
246a/2, 247b/4, 248a/10, 248a/6, 248a/9,
248b/22, 248b/4, 249b/4, 250a/7, 251a/14,
251a/15, 251a/5, 251a/8, 251a/8, 251b/2,
253a/12, 253a/18, 253b/18, 254a/20,
254a/5, 254a/6, 254b/1, 254b/2, 254b/7,
255a/18, 255b/2, 258a/22, 258a/6, 259a/13,
259a/16, 259b/15, 259b/17, 259b/2,
25b/10, 261a/13, 261a/20, 261a/5, 261b/2,
261b/4, 262a/8, 263a/3, 263b/8, 264b/3,
264b/6, 265b/15, 266a/15, 266a/21,
266a/6, 266b/10, 266b/13, 266b/17,
266b/23, 266b/6, 267a/19, 267a/5, 267a/6,
268a/21, 268b/17, 269b/11, 269b/17,
270b/23, 270b/5, 271a/13, 271a/16,
271a/23

[=454]

ta' accüb: (Ar.) Şaşma, hayret etme.

t. 23b/21, 34a/9, 90a/12, 107b/16,
110a/14, 136a/15, 142a/11, 153a/7,
219b/12, 250a/12, 261a/5

t.+ine 130b/17

t.+ler 164b/15

[=13]

ta' addî: (Ar.) Geçme, öteye geçme.

t. 33b/20

[=1]

ta' alluḫ: (Ar.) İlişigi, ilgisi olma.

t. 21a/23, 165b/4

[=2]

ta'am: (Ar.) Yemek, aş.

t. 11a/22, 11a/23, 20a/14, 32b/4,
35a/9, 65b/10, 90b/10, 92b/15, 134a/5,
134a/10, 159b/15, 177b/11, 180a/1,
195a/3, 207b/11, 211b/2, 213b/12,
223b/13, 229b/13, 229b/21, 268b/16,
268b/5, 268b/8

t.+a 207a/21

t.+dan 161a/4, 207b/9, 265a/6,
268b/9

t.+dur 69b/23

t.+ı+(1) 162b/12, 179b/15, 229a/23,
229b/10, 229b/15, 229b/20, 230a/9

t.+ı+(2) 99b/10, 125b/10, 249b/8,
249b/10

t.+ıla 162b/11, 229b/22

t.+ın 263b/14

t.+ına 116b/12

t.+lar 22a/8, 61a/23, 102b/2,
262b/15

t.+lara 239a/18

t.+lardan 22a/9, 213a/7

t.+lardandur 265a/4

t.+ları 166a/8, 190b/13, 223a/1,
229a/23, 249b/6

t.+larının 134a/5, 229b/13, 229b/17,
229b/22

t.+larından 145b/18

t.+larını 233a/21

t.+uñ 134a/6

[=64]

ta'amlandur-: Yemek yedirmek.

ř.-a 173b/6, 229b/12, 229b/17

ř.-alar 144b/2, 213b/10, 253a/2

ř.-asın 135a/16

ř.-avuz 177b/17

ř.-dı 268b/13

ř.-duğı 254b/12

ř.-madı 213b/9

ř.-maduğ 226a/23

ř.-mağ 254b/11

ř.-mağda 230a/9

ř.-mağdan 230a/10

ř.-maña 269a/1

ř.-sun 229b/22

ř.-uñ 229b/12, 229b/17, 229b/21

ř.-up 114a/21

ř.-urlar 229a/22

ř.-uruz 230a/11

[=23]

ta'arruz: (Ar.) Düşmana saldırma.

t. 255b/18

t.+ı+(2) 10a/14

[=2]

tā'at: (Ar.) Allah'ın emirlerini yerine getirme.

ř. 27b/18, 27b/21, 30b/18, 33a/16,
41a/2, 45b/15, 61a/8, 69b/3, 70b/19, 83a/6,
87b/20, 92a/7, 93b/5, 99a/14, 100b/2,
100b/7, 100b/8, 100b/9, 103b/1, 119b/21,
124a/1, 135a/4, 135b/22, 159b/21, 15a/23,
162b/1, 166b/2, 170a/1, 172a/18, 181b/7,
182a/19, 195b/3, 198b/18, 205b/20,
206a/3, 226a/11, 227b/23, 234b/23,
235b/17, 240b/14, 255a/20, 256a/7,

256a/8, 258b/3, 258b/8, 259a/10, 259a/13,
259a/9, 269a/21, 272a/21

‡.+de 15a/14, 60b/18, 116a/21,
215b/5

‡.+den 33a/15, 119b/14, 120a/16,
172a/14, 226a/13, 260b/6

‡.+dür 171a/1

‡.+e 13a/17, 25a/23, 29b/15,
33b/15, 53a/12, 53a/18, 53b/5, 66b/8,
70a/9, 82a/5, 87b/19, 90a/10, 100b/22,
102b/16, 109a/17, 118a/18, 119b/11,
134a/22, 162a/12, 162a/14, 200b/19,
231b/8, 246b/23, 252b/21, 261b/12,
265a/6, 265b/2

‡.+i+(1) 114b/10, 256a/4

‡.+i+(2) 23a/5, 40a/16, 98a/17,
98a/18, 98a/19, 243a/5

‡.+i+(3) 192a/6, 254b/18

‡.-i ibâdet 192a/6

‡.-i zaħmet 254b/18

‡.+ile 75a/4, 109a/16, 252b/22,
256a/5

‡.+in 70a/18, 143a/20

‡.+inde 143a/18, 146b/11

‡.+inden 77a/14, 103a/22, 150b/20,
193b/6, 206a/2

t.+ine 21a/9, 22b/4, 32b/3, 35a/18,
48a/10, 54a/20, 69b/5, 70a/2, 79b/21,
79b/22, 105a/4, 139a/5, 139a/9, 139b/15,
143b/18, 171b/15, 176a/20, 253b/7

‡.+ini 82a/8, 139a/9

‡.+ler 176b/17, 189a/20, 197b/22,
198a/1, 230a/16, 264a/6

‡.+lerde 174b/16

‡.+lerden 255a/16

‡.+lere 181b/15, 202b/23, 250a/11

‡.+leri 18b/9, 65b/9, 116a/14,
119b/19, 120b/19, 129a/12, 129a/15,
141b/20, 150b/23, 162a/6, 176b/17,
189a/21, 195a/21, 195b/9, 198b/21

‡.+lerinde 48a/22

‡.+lerine 236a/23

‡.+lerümüzi 82a/15

‡.+lerüñ 114b/8, 119b/22

‡.+lerünüñ 257a/17

‡.+üme 66a/16

‡.+ümüzden 217a/9, 228a/18

‡.+ümüze 30b/16, 36a/14, 171b/19,
220b/18, 237a/2

‡.+ümüzedür 34a/4

‡.+üñe 185b/14

[=173]

‡āb: (Far.) Güç, kuvvet.

‡. 97a/13

[=1]

‡abağ: (Ar.) İçine yemek konulan yayvan
kap.

‡.+da 92b/15

‡.+lar 92b/15, 262b/15

‡.+larıla 22a/8

[=4]

‡abağa: (Ar.) Kat, katman.

‡. 54b/5, 54b/5, 203a/11, 203a/11,
218a/21, 218a/21

‡.+da 200b/22

‡.+lar 266a/9

. +ları 266a/9
. +sıdur 58a/22, 225a/11
. +sına 69a/12
[=12]
aban: Ayağın altı.
. +ı+(2) 227a/14, 227a/14
[=2]
tābi´: (Ar.) Birinin arkası sıra giden, ona uyan.
t. 129b/5, 129b/7, 236b/10
t. +dük 58b/3
t. +i+(3) 162a/13
t. -i tābi´in 162a/13
t. +lerden 80b/12
[=6]
abi´at: (Ar.) Huy, yaradılış.
. 20a/2, 25a/21, 71b/10, 160a/12
. +dur 90a/21
. +ı+(2) 228b/20, 229a/10
. +ları 190b/2, 211a/21, 258a/16
. +larıñuz 234a/5
[=11]
abīb: (Ar.) Hekim, doktor.
t. +lerden 64b/23
[=1]
tābi´in: (Ar.) Hz. Muhammed'i görmüş olanları görüp kendilerinden hadis dinlemiş olanlar.
t. 162a/12, 162a/13, 180a/14, 180a/6, 262a/7
tābi´ -i t. 162a/13
[=5]
ta´bīr: (Ar.) İfade, anlatma.

t. 56b/21
t. +in 56b/22
[=2]
abul: Davul.
. 191b/18, 191b/19, 192a/3
[=3]
tābūt: (Ar.) Ölü taşınan sandık.
t. +un 95b/16
[=1]
tāc: (Ar.) Hükümdarlık alameti olarak giyilen, değerli taşlarla süslenmiş başlık.
t. 230b/22, 262b/14, 262b/14
t. +lar 98a/13, 146a/11
t. +ları 49a/19, 51b/7
t. +larıla 125b/7
[=8]
ta´cīl: (Ar.) Acele ettirme, çabuklaştırma.
t. 23b/4, 30b/12, 39a/16, 65b/9, 76b/12, 77b/7, 83b/15, 111b/19, 118b/19, 126a/1, 128b/11, 167a/2, 227b/14, 227b/15, 251b/12, 263a/2, 263a/5
[=17]
tad-: Tatmak, tadına bakmak.
t. -asız 61b/22, 113b/20
t. -uñ 43a/16, 113b/18, 141a/9, 156a/14, 156b/12, 235a/18
t. -up 138b/5
[=9]
taddur-: Tattırmak, tadına baktırmak.
t. -am 69a/3
[=1]
ta´dīl: (Ar.) Doğrultma, doğrulama.
t. 241b/8
[=1]

tafdil: (Ar.) Birini ötekilerden üstün tutma.

t. 103b/12, 109a/19, 209b/12

[=3]

tafşıl: (Ar.) Açıklama, etraflı olarak bildirme, uzun uzadıya anlatma.

t. 71b/17, 86b/11, 116a/23, 134b/2, 134b/4

[=5]

tağ: Dağ.

t. 78b/20, 79b/18, 97b/14, 97b/18, 102a/17, 136a/3, 153a/22, 158b/3, 177a/6, 183b/8, 208b/6, 208b/7, 222a/22, 227b/2, 243b/20, 245b/23, 250a/19, 267b/11

ţ.+a 71a/10, 144b/21, 183b/7, 222a/22, 224b/9

ţ.+da 176b/23, 177a/11

ţ.+dağı 240a/3

ţ.+dan 71a/10, 183b/10, 245b/22, 245b/23

ţ.+dur 112a/5, 136a/7, 258b/13, 258b/13, 258b/13

ţ.+ı+(1) 177a/10, 213b/5

ţ.+ı+(2) 168a/14, 213b/4

ţ.+ına 250a/20, 259b/12, 261a/16

ţ.+ında 224a/4, 250a/20

ţ.+ınuñ 153a/22, 245b/21, 250a/21

ţ.+lar 30b/18, 47a/12, 65b/14, 65b/17, 68a/5, 83b/20, 101a/4, 141b/3, 145a/17, 161b/14, 206b/20, 212b/3, 212b/4, 214b/17, 214b/19, 218b/8, 223a/4, 223a/4, 232a/4, 232b/6, 234b/18, 235a/5, 253a/9, 264a/4, 264a/5, 264a/7, 267a/3, 272a/11

ţ.+lara 172a/9, 250a/18, 267b/7

ţ.+larda 172a/9

ţ.+lardan 166a/23, 250a/19

ţ.+ları 30b/17, 30b/21, 84a/5, 136b/16, 206b/19, 234a/2, 237b/16, 239b/23, 252a/18

ţ.+larıla 156a/12, 204b/17

ţ.+larıyla 142b/11

ţ.+larla 66a/6

ţ.+larıñ 65b/16, 65b/18

ţ.+uñ 136a/2, 136a/4, 136a/8

[=99]

tağayyürät: (Ar.) Değişmeler, başkalaşmalar.

t. 183b/23

[=1]

tağıd-: Dağıtmak. bk. **tağıt-**

ţ.-up 62b/13

ţ.-ur 263a/19

[=2]

tağıl-: Dağılmak.

ţ.-a 50a/22

ţ.-dılar 94a/10, 191b/20, 267b/8

ţ.-mak 156b/5

ţ.-miş 77a/20

ţ.-uñ 175a/15, 191b/10

ţ.-up 5a/2, 115b/7, 118a/5, 156b/4, 192a/3, 193a/13, 193a/2, 219b/10, 261a/16, 267a/3

ţ.-ur 148a/8

ţ.-urlar 191b/22

[=20]

tağıt-: Dağıtmak. bk. **tağıd-**

t.-dı 34a/7
t.-duñ 64b/16
t.-madılar 75b/14
[=3]
tağî: (Ar.) Azgın, isyan eden. bk. **tağîye**
t. 81a/15, 143a/8, 143a/9, 212a/18,
252a/23, 260a/11, 260a/9
t.+ler 260a/13
t.+lerden 209a/22
t.+lerüñ 36b/17, 36b/22, 234b/23
[=12]
tağîlik: Azgınlık, isyan etme.
t.+lerinden < [tağîliklerinden]
255b/4
[=1]
tağîye : (Ar.) Azgın, isyan eden. bk. **tağî**
t.+lere 89b/23
[=1]
tağuk: Dağınık.
t. 269a/17
[=1]
tağyır: (Ar.) Başkalaştırma, değıştirme.
t. 2b/1, 2b/6, 12b/14, 16b/6, 47b/17,
50b/4, 58b/9, 82a/7, 95b/21, 99a/12,
125a/6, 126a/19, 138b/12, 160a/9, 162a/23,
162a/23, 214a/8, 247a/15
t.+dür 155a/20
t.+i+(2) 222a/1
[=20]
tağallüf: (Ar.) Aykırı davranma, uymama.
t. 124b/8, 125a/15, 125a/4, 125b/3,
125b/9
[=5]

tağammül: (Ar.) Dayanma, katlanma.
t. 81b/17, 83b/9, 108b/16, 207a/14,
222a/20
[=5]
tağâret: (Ar.) Temizlik.
t.+ile 175b/14
[=1]
tağassür: (Ar.) Hasret çekme.
t.+den 105b/3
[=1]
tağayyür: (Ar.) Hayrete düşme, şaşırma.
t.+de 48b/13, 140b/19
[=2]
tağfif: (Ar.) Hafifletilme.
t. 58b/12, 72b/19, 78b/17
[=3]
tağıl: Ekin, zahire.
t. 123b/1
t.+a 88b/20
[=2]
tağîr: (Ar.) Temiz.
t. 18b/19
[=1]
tağîyyet: (Ar.) Selam verme, hayır dua
etme.
t. 11b/8, 11b/9, 24b/13
[=1]
tağkık: (Ar.) Doğru olup olmadığını
araştırma.
t. 34b/23, 35a/3, 43b/17, 40a/19,
53b/10, 55b/9, 56a/12, 56b/18, 60a/23,
91a/12, 93a/23, 96a/23, 127a/19, 147a/17,
151a/14, 163a/21, 164b/6, 169b/6,

172b/23, 173b/18, 188a/16, 190b/9,
193b/1, 194a/14, 199a/6, 203b/5, 204a/17,
204a/5, 205b/11, 206a/11, 207b/18,
207b/22, 209b/9, 20b/3, 210a/23, 210b/5,
213b/19, 214a/11, 215b/4, 216b/19,
217a/18, 218b/14, 219b/14, 222b/22,
228b/10, 229a/5, 231b/23, 231b/6,
233a/18, 234b/20, 235a/20, 238a/5, 238a/8,
240b/20, 240b/9, 241a/9, 241b/17, 242b/1,
244a/16, 244a/2, 247a/5, 247b/8, 249a/7,
250b/17, 250b/20, 255a/20, 255a/22,
256a/2, 256b/4, 258b/21, 260b/20, 262a/3,
263b/1, 264b/21, 269b/15, 26b/4, 273a/8

ehl-i t. 35a/3, 43b/17

t.+ıla 29b/23

[=78]

taḥkír: (Ar.) Hakaret etme.

t. 33b/18, 42b/17, 103b/17,
109a/15, 134b/22, 151b/14

[=6]

taḥlíd: (Ar.) Dâimî olarak oturtma,
oturtulma.

t. 19b/14

t.+dür 235a/3

[=2]

taḥmíd: (Ar.) Hamdetme, şükretme.

t. 166a/20

[=1]

taḥrím : (Ar.) Haram kılma.

t. 207b/16

[=1]

taḥríz: (Ar.) Kışkırtma, kışkırtılma.

t. 57b/10

[=1]

taḥşış: (Ar.) Bir şeyi birine veya bir yere
mahsus kılma, ayırma.

t. 36a/22, 221a/13, 237a/19

t.+ıla 161a/3

[=4]

taḥt: (Ar.) Hükümdarların oturduğu büyük
koltuk, hükümdarlık makamı.

t. 246a/23, 250a/5, 250a/6

t.+a 26b/17, 34b/4, 34b/20

t.+ı+(2) 34b/8, 34b/12, 35a/8,
36b/10

t.+ı+(3) 89a/15

t.-ı yed 89a/15

t.+ma 34b/5, 34b/9, 35a/2, 35a/7,
83a/7, 181b/10

t.+lar 77b/17, 98a/13, 100a/8,
11b/2, 145b/20, 145b/21, 146a/11,
160a/17, 160a/22, 161a/15, 162a/21,
183b/1, 18b/15, 19a/8, 230a/19, 243a/9,
243b/11, 250a/23, 250a/4, 251a/13,
262b/13

t.+larda 74b/7

t.+ları 49a/20, 51b/7, 145b/22

t.+larınıñ 42a/10

[=43]

taḥta: (Far.) Tahta.

t. 23b/18

t.+ları 95b/16

t.+larıyla 154b/3

t.+ların 87a/2

t.+ya 15b/9

t.+yı+(1) 23b/20

[=6]

taḥte'ş-şerâp: (Ar.) Toprak altı.

t.+a 212b/11

[=1]

taḥvif: (Ar.) Korkutma, korkuya düşürme.

t. 205a/2, 235b/18

[=2]

ṭā'ife: (Ar.) Bölük, takım, topluluk.

ṭ. 29b/17, 66b/8, 96b/20, 131a/13, 132a/8, 210a/14

ṭ.+de 86a/23

ṭ.+den 69a/18, 132a/10, 153b/19

ṭ.+dür 42b/10, 71b/22

ṭ.+nüñ 162a/8

ṭ.+ye 140b/12

ṭ.+yi+(1) 162a/7

ṭ.+yile 86a/22

[=16]

tāḫ: Takat kelimesiyle birlikte deyim olarak kullanılır, takati kesilmek anlamına gelir.

t. 23a/12

[=1]

ṭaḫ-: Takmak. bk. **daḫ-**

ṭ.-mañ 132b/21

[=1]

ṭāḫāt: (Ar.) Güç, derman.

ṭ. 26a/20, 28a/15, 35b/1, 47a/12, 52b/4, 143a/22, 154a/13, 155a/1, 172a/10, 172a/20, 183b/9, 183b/9, 213b/6, 221b/8, 222a/22, 223b/8, 259b/3

ṭ.+i+(2) 71a/20, 223b/4

ṭ.+i+(2) 21b/14, 22a/19, 23a/12,

113a/17, 222a/23, 233a/5, 254a/2, 261a/19

ṭ.+leri 10b/11, 12b/11, 12b/8, 210a/11, 210a/20, 210b/4, 231a/1, 243b/13, 267a/2

ṭ.+üm 221a/22, 267b/9, 273a/2

ṭ.+ümüz 84a/16, 125a/23, 251b/6, 267a/12

ṭ.+üñ 210b/12

ṭ.+üñüz 196a/4, 198a/7, 223b/1

[=47]

taḫāza: (Ar.) Başa kakma.

t. 103a/13

[=1]

taḫdīm: (Ar.) Arz etmek, sunmak.

t. 227b/5, 264b/13

[=2]

taḫdīr: (Ar.) Allah'ın uygun görmesi.

t. 9a/1, 27b/6, 28a/8, 38b/20, 46a/12, 46a/15, 47a/21, 52a/7, 64a/5, 65b/20, 65b/22, 66a/4, 76a/2, 77a/22, 77a/4, 8b/21, 94b/17, 97b/5, 100b/3, 121a/21, 126a/18, 143a/17, 154b/2, 164b/2, 171a/15, 176b/2, 178b/16, 178b/17, 178b/18, 178b/8, 206b/23, 217b/12, 223a/23, 225a/3, 225a/4, 230b/8, 232a/22, 239a/8, 248a/14, 251a/10, 263a/9

t.+dür 76a/3

t.+i+(1) 10a/15

t.+i+(2) 8b/20, 105b/23, 175a/6, 178b/5

t.+i+(3) 202b/14, 137b/10

t.-i ölüm 202b/14

t.-i temsil 137b/10

t.+ile 175a/5

t.+iledür 66b/14

t.+ine 25b/14, 272b/11
t.+üm 138b/12
t.+ümüz 77b/7, 94a/13, 136b/4
t.+ümüze 135a/1, 171a/17
t.+ümüzile 156b/18
[=60]

taqdîrât: (Ar.) Takdirler, övgüler.

t.+ı+(1) 232a/22
t.+ından 195a/21
t.+umuz 136b/3
[=3]

taqdîrullâh: (Ar.) Allah'ın takdiri.

t. 147a/5
[=1]

taqdîs: (Ar.) Kutsal sayma, mübarek kabul etme.

t. 37b/15, 65b/19, 70b/17, 139b/13,
166a/20, 184a/19, 190a/7, 194a/3
t.+e 26a/8
[=9]

taqıl-: Bir yerde bir süre kalmak, oyalanmak.

ṭ.-ısrarın 222b/21
[=1]

taqî: (Ar.) Günahtan, haramdan kaçınan, dinine bağlı.

t. 202a/23
[=1]

taqrîr: (Ar.) Bildirmek.

t. 16a/13, 190b/10, 250b/19
[=3]

taqrîz: (Ar.) Ödünç vermek.

t. 222b/12
[=1]

taqşırılık: Eksiklik, kusur.

t. 28b/4, 48a/22, 157b/11
t.+larıçün 68a/21
t.+ların 181b/23
(t).+un 251a/18
(t).+uñuzdan 48a/12
[=7]

taqsım: (Ar.) Bölme, ayırma.

t. 94b/15, 140b/9, 179a/12, 179a/16
t.+üñüzden 150a/6
[=5]

taqsîr: (Ar.) Eksik, kusurlu.

t. 2a/17, 48a/23, 59a/4, 152a/9,
201a/2, 229a/18, 261a/6
[=7]

taqvâ: (Ar.) Şirkten, günahtan, günah ve haram olması ihtimali bulunan şeylerden Allah korkusu ile sakınma.

t. 36b/7, 43b/18, 117a/22, 129b/10,
193b/2
t.+dur 135a/4
t.+yı 127a/4, 129b/5
kelîme-yi t. 127a/4
t.+yıla 86b/2
[=9]

ṭal: Dal, ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri.

ṭ.+ları 160a/6
[=1]

ṭal-: Suyu dalmak.

ṭ.-ar 59b/15, 236a/14, 236a/15
ṭ.-up 35b/7, 108a/15, 116b/10,
145a/20, 217a/9

[=8]

ṭala-: Köpek, kurt vb. hayvanlar dişlemek, ısırarak.

ṭ.-ya 193a/6

[=1]

ṭalāk: (Ar.) Boşama.

ṭ. 173a/12, 196a/19, 196a/19, 196a/20, 196a/21, 196a/22, 196a/23, 196b/1, 196b/14, 196b/16, 196b/18, 196b/2, 196b/2, 196b/20, 196b/3, 196b/3, 196b/6, 196b/8, 196b/9, 196b/9, 197a/3, 197a/3, 197a/4, 197a/4, 197a/5, 197b/11, 197b/19, 198a/10, 198a/11, 198a/13, 198a/15, 198a/19, 198a/22, 198a/4, 198a/6, 198a/7, 198a/8, 198a/9, 199a/21, 200a/19, 200a/21, 200b/8

ṭ.+i+(1) 196b/13, 197a/12

ṭ.+i+(2) 196b/8

ṭ.+i+(3) 196b/16, 196b/17

ṭ.-ı bāin 196b/17

ṭ.-ı ric'ı 196b/16

[=47]

ṭaldurul-: Daldırılmak.

t.-maya 248b/23

[=1]

ṭaleb: (Ar.) Talep etme, isteme.

ṭ. 1b/14, 2b/20, 8b/18, 15a/1, 19b/3, 32b/3, 42a/6, 53a/7, 55a/21, 59b/8, 65a/17, 68b/10, 71b/3, 72b/9, 76b/12, 77a/12, 78a/2, 80a/19, 80b/14, 81a/18, 91b/10, 93b/4, 96a/7, 100a/15, 102a/19, 103b/17, 111b/4, 112b/10, 115a/7, 123b/23, 124a/20, 124a/9, 127b/17, 127b/9, 130a/9,

130b/20, 134a/23, 134b/1, 141b/17, 147b/13, 153a/15, 154b/8, 160b/12, 167a/21, 168b/16, 168b/17, 172a/7, 177b/8, 177b/9, 179a/2, 179b/1, 187a/2, 187a/5, 191b/10, 192a/6, 192b/12, 192b/15, 192b/20, 198a/17, 198a/18, 198a/19, 199b/2, 216a/10, 220b/13, 222b/4, 223b/9, 237a/6, 239b/9, 244a/20, 249a/8, 251b/11, 255b/5, 258a/1, 261a/9, 263b/17

ṭ.+i+(3) 234a/9

ṭ.-i ma'ışet 234a/9

ṭ.+in 141b/22

ṭ.+inde 133b/2

[=78]

ṭalgıcı : Dalgıç.

ṭ.+lardur 35b/6

[=1]

ṭalḥ: (Ar.) Muza benzer meyve.

ṭ. 163a/10

[=1]

ṭālib: (Ar.) Talep eden, isteyen.

ṭ. 77a/13, 77b/1, 115a/22

[=3]

ṭāliḥ: (Ar.) Kısmet, kader.

ṭ.+lerden 83b/8

[=1]

ta'lim: (Ar.) Öğretme, belletme.

t. 34a/3, 65b/7, 70b/2, 185b/20

t.+dür 51b/17

t.+i+(3) 130b/1

t.-i edeb 130b/1

[=6]

tam: Çatı, dam.

t.+ına 261a/15

t.+ında 261a/14

t.+larınıñ 178a/23

[=3]

ṭama : (Ar.) Açgözlülük.

ṭ. 76a/18, 242a/13

ṭ.+ı+(2) 263b/10

ṭ.+ıla 263b/10

[=4]

tamām : (Ar.) Bütün, hepsi; bitme, bitirme.

t. 9b/5, 22a/14, 26b/18, 29b/11, 32a/4, 32b/17, 33a/4, 34b/7, 35a/6, 36b/17, 42a/14, 42a/18, 46a/12, 46a/13, 50b/17, 54a/6, 62a/3, 65b/12, 65b/4, 76a/3, 84a/13, 84b/2, 88b/3, 90a/6, 95b/8, 97b/18, 105a/23, 107a/10, 107a/10, 107b/15, 110a/10, 110a/16, 114a/11, 120b/5, 121a/16, 122a/13, 124a/3, 138b/20, 148b/10, 148b/11, 154a/3, 167b/4, 172a/18, 173a/20, 175b/14, 193b/20, 193b/21, 196b/10, 196b/10, 196b/11, 196b/17, 196b/20, 196b/21, 197a/1, 197b/12, 197b/16, 197b/18, 197b/20, 198a/10, 201a/21, 201a/22, 204b/11, 210b/18, 216a/6, 217b/11, 222b/1, 223a/15, 227b/11, 227b/14, 227b/15, 228b/14, 230b/9, 235a/23, 242a/10, 242a/15, 244a/21, 248a/13, 24a/3, 251b/23, 252a/3, 252a/6, 253a/12, 253a/4, 258b/23, 258b/23, 261a/19, 266a/17, 269b/15, 270a/18, 272a/4

t.+ı+(2) 5b/13

t.+ıyla 242a/11

[=92]

tamāmıraḳ: Daha tamam, en tamam.

t.+dur 237b/2, 237b/2

[=2]

tamāmlıḳ: Tamam olma.

(tamāmlıḳ).+ıla 208a/12

[=1]

ṭamar: Damar.

ṭ.+da 273a/3

ṭ.+ı+(2) 136a/8, 250a/19

ṭ.+ın 136a/10, 250a/22

ṭ.+ında 248a/20

ṭ.+lar 101a/13, 164a/23, 218a/16

ṭ.+ları 137b/15

ṭ.+ların 136a/23, 137a/9, 214a/5

ṭ.+larından 236a/10

[=14]

ṭamla: Damla.

ṭ. 14a/16, 39b/9, 60b/14, 101a/9, 101a/17, 141b/7, 232a/20, 250a/15

[=8]

ṭāmme : (Ar.) Kıyamet vakti.

ṭ.+yi+(3) 237b/21

ṭ.-yi kübrā 237b/21

[=1]

ṭamu: Cehennem.

ṭ. 11a/16, 11a/18, 12a/3, 12a/3, 19b/4, 19b/20, 17b/11, 19b/14, 19b/15, 20a/10, 20a/19, 28a/5, 33b/3, 36b/23, 37a/18, 40a/19, 41b/6, 50b/22, 51a/16, 51a/17, 51a/3, 53b/16, 58b/1, 58b/10, 58b/11, 60a/17, 62a/19, 64a/14, 64a/18,

67a/1, 67b/12, 69a/16, 74b/22, 81b/8,
100a/16, 102b/15, 106b/2, 111a/9,
116a/19, 117a/1, 127a/6, 129a/20, 129a/23,
138b/19, 140b/13, 141a/9, 141a/9,
145a/22, 146a/14, 146b/14, 148a/14,
151a/22, 152a/18, 153b/18, 159b/12,
159b/12, 159b/7, 162a/5, 163b/13, 166a/9,
181b/21, 182a/17, 182a/21, 182a/23,
183b/2, 183b/8, 195a/10, 203a/1, 203a/4,
213b/12, 213b/5, 216a/2, 221b/7, 225a/16,
225a/19, 225b/14, 225b/16, 226a/7,
226a/7, 232b/13, 232b/18, 232b/20,
235a/8, 237b/22, 240a/8, 242b/22,
244b/22, 249b/10, 264b/21, 272a/18
t.+da 50b/22, 99b/10, 139b/22,
146b/22, 151a/5, 152a/18, 156b/16,
163b/15, 249b/8, 250b/7
t.+dağı 58a/14
t.+dan 56b/12, 67b/12, 99a/14,
101b/20, 113b/14, 168b/19, 183b/9,
235a/21, 254b/7
t.+dur 68b/4, 242b/23
t.+nuñ 16b/19, 58a/22, 69a/12,
113a/15, 176b/1, 200b/22, 225a/11,
225a/20, 249b/6, 265b/19
t.+sı 16b/23, 203b/15, 238a/1,
240a/23
t.+sıdur 20a/17
t.+sın 226a/2
t.+sına 27b/6, 229a/7, 238a/1,
244a/12
t.+sından 235a/17
t.+sınuñ 124b/12, 156b/11,
156b/12, 20a/6, 224b/9, 99b/16

t.+ya 27b/1, 49a/20, 50b/22,
58a/18, 58b/1, 59b/1, 67b/14, 74a/13,
74b/6, 74b/6, 74b/7, 74b/8, 74b/9, 94b/20,
99a/15, 99b/9, 100b/3, 141b/9, 144a/18,
154a/10, 161b/15, 161b/17, 210a/22,
232b/20, 236b/1, 237b/22, 242a/23,
244b/5, 254b/10, 255a/1, 256b/11, 264b/19
t.+yı+(1) 262b/11
t.+yıla 19b/13, 254b/6
[=174]

şamulık: Cehennemlik.

t.+dur 75a/6

[=1]

şan: (Ar.) Yerme, kınama.

ş. 37a/16, 108b/7, 109a/19,
121a/10, 121a/8, 132b/10, 132b/14,
132b/19, 132b/20, 132b/20, 185b/17,
204a/22, 208a/11, 243a/23, 246b/5,
265b/10, 265b/8, 269a/23

ş.+dan 238a/20

[=19]

şanık: Tanık, şahit. bk. **şanuk**

ş. 54a/5, 108b/22, 108b/23, 109a/1,
109a/2, 197a/6

ş.+dur 73b/6

(şanığ).+ıla 31a/1, 26b/13

ş.+lar 197a/8

ş.+lardur 197a/7

ş.+ları 210a/2

ş.+ların 68a/5

ş.+larıñ 12a/19

[=14]

şanıklık: Tanıklık, şahitlik. bk. **şanıkluk**

t. 108b/22, 191b/2
(tanıklık).+1+(2) 45a/16
[=3]

tanıklık: Tanıklık, şahitlik. bk. **tanıklık**

t. 127b/11
[=1]

tanımlu: Yerilmiş, kınanmış.

ţ. 2b/12
[=1]

tanış-: Tanışmak.

ţ.-mayınca 128b/12
ţ.-up 64b/11, 80a/23, 178a/7,
198a/15
[=5]

tanışık: Danışma, istişare.

ţ. 93b/8
(tanışığ).+ın 93b/12
ţ.+ları 93b/7
(ţ).+uñsuz 64b/20
[=2]

tanıt-: Tanıtmak.

t.-dı 5b/11
[=1]

tañla: Sabah.

ţ.+la 177a/20, 229b/13
[=2]

tanuq: Tanık, şahit. bk. **tanık**

ţ. 26b/13, 31a/6, 31a/7, 55b/9,
68a/7, 78b/7, 108a/16, 127b/12, 127b/8,
193b/17, 197a/5, 197a/6, 223a/5, 227b/8,
242b/5
ţ.+dur 138a/15
ţ.+1+(2) 197a/4

(tanuğ).+ıla 31b/3

ţ.+lar 138a/14

ţ.+ların 210a/3

[=20]

tanuqlık: Tanıklık, şahitlik. bk. **tanuqlık**

ţ. 6a/14, 12a/9, 12a/12, 12a/13,
12a/15, 12a/20, 26b/14, 26b/16, 59a/3,
67b/18, 67b/20, 68a/1, 68a/6, 72a/23,
7a/17, 85a/4, 105b/16, 106a/22, 108b/11,
108b/23, 109a/1, 109a/3, 127b/11, 127b/4,
127b/8, 138a/15, 180a/22, 192a/14,
192a/15, 192a/15, 216b/1, 223a/5,
227b/11, 227b/8, 232a/6, 237a/3, 242b/6,
242b/6, 243a/7, 246b/1, 246b/2

(tanuqlık).+1+(1) 90a/3, 197a/8

(ţ).+1+(2) 73b/4, 216a/23

[=45]

tanuqlık: Tanıklık, şahitlik. bk. **tanuqlık**

ţ. 68a/12, 94b/23, 175a/16, 270b/6

(tanuqluğ).+1+(1) 197a/12

ţ.+ları 85a/4

[=6]

tap-: İbadet etmek, iman etmek.

ţ.- 208a/3, 208a/4

ţ.-a 40b/4, 104b/8, 104b/10, 144a/1

ţ.-alar 71b/12, 94b/8, 265a/14

ţ.-am 49b/4, 61b/10

ţ.-an 218b/23

ţ.-anlar 17a/13, 224a/10

ţ.-anlara 49a/5

ţ.-anları 37b/2

ţ.-anlaruñ 49a/9, 107b/22

.-ar 22a/16, 46a/22, 104b/13,
260b/9, 262a/3, 269b/10,
.-aram 269b/11
t.-ardu 17a/13, 63b/11, 210a/16
.-arduuz 17a/16
.-arın 271a/20
.-arlar 41a/16, 46b/3, 70b/6, 94b/7,
94b/22, 149b/19, 150a/14, 150a/18,
152b/7, 219a/11, 261b/3
.-arlardı 16b/23, 22a/13, 108a/1,
149b/23, 150a/3, 261a/23
.-arsauz 41a/22
.-arsız 5a/14, 21a/12, 21a/15,
22a/18, 22a/19, 25a/2, 27b/4, 45b/7,
55a/13, 61b/10, 86a/5, 218a/18, 237a/13,
269b/9
.-aruz 39a/6, 112b/11
.-asız 21a/13, 70b/11, 70b/13
.-avuz 107b/2
.-aydu 85a/10
.-dılar 74a/18, 80a/4, 104b/17,
246b/1
.-disa 210a/14
.-duı 49a/7
.-duına 256b/20
.-duından 46b/1
.-duguuz 21a/12, 62a/20, 72a/22,
150a/10, 185b/8
.-duguuzdan 17a/14, 17a/16,
108a/4
.-duları 13b/21, 45b/2, 45b/5,
46b/2, 64b/16, 89a/3, 95a/5, 112b/10,
116a/8, 150b/3, 219a/4

.-dularına 72b/1
.-dularından 108a/5
.-dularını 46a/18
.-dularıuzdan 205b/6
.-duuz 108a/3
.-madu 62a/22
.-maduuz 25b/6
.-maa 5b/14, 75a/16, 88b/6,
127b/5, 261b/21
.-maı 70b/15, 153b/15
.-ma 75a/17, 75a/18, 218b/10
.-mada 61b/11, 237a/18
.-madan 41b/13, 70b/13, 70b/7,
269b/13
.-ma 70b/11, 112a/8
.-mayalar 187a/18
.-mayam 7a/8
.-mayanları 37b/1
.-mayasız 70b/14
.-mazam 269b/9
.-mazdu 85a/10
.-mazlar 150b/2
.-mazsauz 39b/18
.-mazsız 25a/4
.-mazuz 39a/6, 112b/11
.-mı 11b/17
.-u 17a/17, 41a/22, 67a/4, 91a/19,
112a/8, 152b/9
.-up 107a/18, 150a/11
[=141]
apalamaklı: İbadet etme, iman
etme.
. 11b/16

[=1]

ıapdur-: İbadet ettirmek, iman ettirmek.

ı.-a 55b/23

ı.-asın 112a/12

ı.-mağ 144a/1

[=3]

ıapıcı: İbadet eden, iman eden. bk.

ıapucı

ı.-lar 217a/14

[=1]

ıapıl-: İbadet edilmek.

ı.-a 115a/17

ı.-maz 150a/3

[=2]

ıapın-: İbadet etmek.

ı.-a 224b/12

ı.-acağ 224b/9

ı.-mağ 54a/11

ı.-mağda 39a/2

[=4]

ıapucı: İbadet eden, iman eden. bk. **ıapıcı**

ı. 251b/22, 269b/12, 269b/13

ı.+larun 251b/10

ı.+yıldı 251b/10

[=5]

ıar: Dar, geniş olmayan.

ı. 34a/12, 83b/6, 109b/3, 154a/18,
164a/21, 204b/12, 207a/17, 222b/15

[=8]

ıaraf: (Ar.) Yan, yön.

ı. 268b/6

ı.+a 35b/5, 84a/9, 177a/4

ı.+dan 251b/2, 255a/1, 264a/2

ı.+ı+(2) 136a/5

ı.+ına 266a/22

ı.+ında 208b/11, 240b/21

ı.+ından 6b/17, 11b/8, 11b/9,
15b/18, 17b/7, 97b/7, 120b/13, 126a/22,
148b/20, 159a/8, 267b/18, 268a/11

ı.+umuzdan 55b/3

ı.+uñdan 5b/17, 80b/23

[=26]

ıaral-: Daralmak.

ı.-a 139a/1

ı.-dı 144a/2, 251a/16

ı.-up 154a/20

[=4]

ıarırak: Daha dar, en dar.

t. 162b/5

[=1]

ıarık: (Ar.) Yol.

ı. 4b/6, 18a/22, 68b/8, 103b/20,
120b/4, 172b/7, 176a/15, 202b/20,
205b/17, 206a/1, 218a/2, 220b/4, 241a/22

hidāyet-i ı. 206a/1

ibādet-i ı. 205b/17

ı.+dadur 220b/6

ı.+dur 185b/6

ı.+ı+(1) 231b/7, 231b/10, 241b/2,
241b/4

tevḥid-i ı. 231b/10

ı.+ı+(2) 2b/17, 150b/13, 185b/6,
194b/20, 194b/20, 220b/19

ı.+ı+(3) 1b/12, 2b/15, 3a/2, 4a/3,
12b/1, 12b/2, 20a/21, 67b/4, 67b/4,
86a/16, 91a/7, 103b/23, 104a/8, 115b/17,

117a/22, 126a/8, 150a/12, 188a/17,
207b/23, 207b/23, 219b/15, 220b/2,
220b/12, 220b/13, 229a/2, 229a/2, 229a/2,
229a/2, 229a/2, 231b/9, 240b/18, 241b/1,
241a/9, 254a/22, 254a/22

ṭ.-ı dālālet 20a/21, 67b/4

ṭ.-ı ḥaḫ 86a/16, 117a/22,
188a/17, 220b/12, 220b/13, 241a/9

ṭ.-ı ḥaḫḫ 3a/2, 12b/1,
231b/9

ṭ.-ı ḥayr 229a/2, 254a/22

ṭ.-ı hidāyet 4a/3, 12b/2,
67b/4, 91a/7, 207b/23, 220b/2,
241b/1

ṭ.-ı hüdā 1b/12, 150a/12

ṭ.-ı imān 229a/2

ṭ.-ı islām 240b/18

ṭ.-ı islām 2b/15, 207b/23

ṭ.-ı küfr 229a/2

ṭ.-ı millet 103b/23

ṭ.-ı müstaḫim 115b/17,
126a/8

ṭ.-ı sa'ādet 229a/2

ṭ.-ı şavāb 104a/8

ṭ.-ı ševāb 219b/15

ṭ.-ı şerr 229a/2, 254a/22

ṭ.+ıdur 2b/17, 219b/16

tevḥid-i ṭ. 219b/16

ṭ.+ıla 117b/1

ṭ.+ın 77b/5, 112a/19, 117a/22,
196a/21, 220b/14, 239a/9, 256a/17

dīn-i ṭ. 77b/5

hidāyet-i ṭ. 112a/19

ṭ.+ına 81a/14, 112b/3, 180a/7,
232a/16, 256a/13

cennet-i 'amel-i ṭ. 256a/13

ṭ.+ında 124b/14

ṭ.+ından 57a/11, 171b/22, 224a/9

ṭ.+ların 180a/16

[=79]

ṭarīka: (Ar.) Allah'a ulaşmak
arzusıyla tutulan yol. bk. **ṭarīkat**

t.+ların 71a/23

t.+sında 180a/4

[=2]

ṭarīkat : (Ar.) Allah'a ulaşmak
arzusıyla tutulan yol. bk. **ṭarīka**

t.+i+(2) 269b/22

t.+ine 85a/22

t.+leri 269b/22

[=3]

tarla: Tarla.

t.+sı 215a/23

t.+sın 120a/8

[=2]

ṭarlan- : Sıkılmak, bunalmak.

ṭ.-maz 90b/2

[=1]

ṭarlıgan-: Sıkılmak, bunalmak.

ṭ.-alar 128a/10

ṭ.-dı 30b/13, 132a/3, 205a/18,
207a/10, 211a/8, 251b/8

ṭ.-dılar 31a/10

ṭ.-duğıçün 59b/7

ṭ.-ma 28a/22, 35b/17, 43a/18,
52b/18, 53a/4, 214b/11, 222b/17

.-mağa 70a/22
.-mağıl 82a/11, 224a/18
.-maya 38b/19, 197b/6, 211a/16
.-mışıdı 214b/10
.-up 36a/17, 137a/13, 171a/4,
179b/9, 195a/18
.-ur 215a/14
.-urlar 119b/2, 154b/10
.-urlardı 118a/11
.-ursa 211a/17
[=33]

arlık: Sıkıntı.

. 198a/8
.+dan 197b/2
(arlık).+a 122a/14
().+ıla 45b/8
().+ın 254a/1
.+lar 146b/9
[=6]

art-: Bir Şeyin birim cinsinden ağırlığını bulmak, ölçmek.

.-arlar 242a/16
.-salar 242a/16
.-up 157b/7, 157b/10, 157b/10,
229b/9, 229b/19, 242a/15, 242a/15,
246a/13, 265b/13
[=11]

artıl-: Ölçölmek.

.-acak 157b/7
[=1]

artu: Tartma âleti, çekici.

.+da 157b/9
[=1]

aru: Darı, mısır.

. 234a/16
.+dur 157b/20
[=2]

ās: (Far.) Genellikle içine sıvı konulan metal vb.nden yapılmış kap.

t.+ıla 114a/10
[=1]

aşadduğ: (Ar.) Sadaka verme.

t. 9b/23, 120b/14, 168a/3, 168a/5,
169b/12, 196a/5, 264b/9
[=7]

asalan-: Kaygılanmak.

t.-ur 59a/15
[=1]

aşarrıf: (Ar.) İdare ile kullanma, tutum.

bk. **aşarrıf**

t.+ı+(3) 136a/19
t.-ı ba'ıd 136a/19
[=1]

aşarrıf: (Ar.) İdare ile kullanma, tutum.

bk. **aşarrıf**

t. 84a/17, 98a/3, 108b/12, 130b/4,
147b/1, 166b/11, 179a/18, 180b/18,
183b/21, 202a/19, 202a/23, 234a/9,
254b/11

ükm-i t. 166b/11

t.+ında 74a/3
[=14]

aşavvur: (Ar.) Zihinde Őekillendirme, kurma.

t.+dan 219b/20
t.+ı+(1) 136a/22

t.+lardan 61b/2

[=3]

taşdıķ: (Ar.) Doğrulama, onaylama.

t. 3a/18, 3a/19, 53a/7, 101b/10, 108b/3, 113a/20, 114b/7, 120a/14, 122b/13, 122b/14, 122b/15, 122b/23, 122b/9, 123a/10, 135a/18, 135a/20, 135a/20, 135b/10, 135b/17, 135b/3, 148a/17, 173b/11, 176b/14, 189a/18, 202a/9, 213b/9, 219b/17, 220b/23, 220b/8, 221a/8, 221a/9, 221b/5, 223a/6, 224b/8, 228a/18, 228b/23, 232a/16, 233b/4, 233b/4, 242b/1, 244b/6, 246b/15, 246b/6, 254b/23, 256a/12, 259a/6, 262a/15, 262a/7

şemere-i t. 3a/18

t.+a 193b/1

t.+ı+(1) 123a/12

t.+ı+(2) 3a/19

t.+ıdur 259b/20

t.+ın 117a/21

t.+ları 135a/23, 192a/16, 225b/11

t.+uñuz 135a/19

[=57]

taşdıķle- Doğrulamak, onaylamak.

t.-megiçün < [taşdıķlemagiçün]
255b/5

t.-meyidi 89b/4

t.-ñ 28b/18

t.-yacaķlar < [taşdıķleyecaklar] 4a/6

[=4]

taşvır: (Ar.) Bir şeyi resim gibi göz önüne gelecek şekilde ayrıntılarıyla anlatma.

t. 14b/8, 144a/23, 202b/4

[=3]

taş (I) : Taş, kaya.

taş. 3a/22, 3a/23, 3b/2, 25a/17, 59a/23, 142b/3, 142b/4, 142b/5, 152b/19, 156a/1, 183b/12, 205a/13, 207b/9, 214b/2, 242a/10, 245a/18, 245a/20, 267b/19, 267b/22, 267b/23, 267b/23, 268a/16, 271b/20

taş.+a 12b/7, 13a/3, 23b/21, 94a/1

taş.+dan 17a/15, 22a/9, 59a/23, 268a/13

taş.+dur 242b/2

taş.+ı+(1) 3b/1, 3b/2, 23b/21, 23b/22, 34b/22, 267b/20

taş.+ı+(2) 252a/18

taş.+ıla 6a/16, 6b/14, 7a/20, 90a/1, 152b/19, 245a/19, 268a/12, 268a/15, 268a/18, 268a/8

taş.+ın 201b/20

taş.+ıyıla 109b/21

taş.+lar 142b/3, 251a/6, 267a/2, 268a/2

taş.+ları 267b/22

taş.+larıdur 200b/20

taş.+larıla 265b/18

[=58]

taş (II): Dış.

taş. 168b/19, 241b/10, 254b/7

taş.+ı+(2) 42b/2, 111a/23

taş.+ın 204b/14

taş.+ına 69a/12, 69a/14

taş.+ında 169a/23

taş.+ları 73b/2

taş.+ların 125b/7

.+u 95b/11
.+uuzı 167b/1
[=13]
aımalık: Taıma, taıma ii.
(aımalıg).+a 268b/5
[=1]
aıt-: Taıtmak.
t.-dı 267a/7
[=1]
aıla-: Taılamak, kayalamak.
.-dılar 109b/21, 267a/1
[=2]
aılu: Taılı.
. 263a/16, 263a/21
[=2]
aıra: Dıarı. bk. **daıra**
. 4b/19, 7a/22, 21a/17, 31b/20,
53a/16, 55a/2, 60a/6, 64b/21, 73b/9,
113b/2, 128a/12, 130b/22, 157a/4,
161b/13, 166b/22, 169b/1, 179b/2, 199a/8,
212a/3, 216b/5, 222a/6, 239a/11, 240b/14,
243b/23, 251b/13, 251b/2, 262a/23,
262b/2, 266a/12
.+dan 266a/11
.+dın 230b/6
[=31]
at-: Tatmak, tadına bakmak. bk. **dad-**
.-alar 30a/2
.-avuz 17b/19
.-dılar 194b/3, 198b/8
.-du 19b/12
.-madılar 30a/2, 229b/13, 229b/18,
229b/23

.-madu 134a/10
.-ma 19b/12
.-mayalar 100a/18, 123a/2
.-mayavuz 93a/19
.-milardı 100a/18
[=15]
atal-: Tatlanmak.
t.-midur 248b/22
[=1]
atdur-: Tattırmak.
.-dı 43a/22
.-du 156a/11
.-uruz 26b/8, 67a/22
[=4]
atlu: Tatlı.
. 160a/12, 163a/13, 164b/20,
164b/21, 164b/23, 204b/10, 220b/17,
232b/7, 249b/23, 269a/15
.+sı 241a/18
[=11]
attur-: Tattırmak.
.-am 72b/19
[=1]
atvil: (Ar.) Uzatma, uzatılma.
t. 245a/1
[=1]
avaf: (Ar.) Etrafını dolama.
. 18a/8, 53a/6, 92b/15, 92b/16,
126b/6, 127a/14, 127a/23, 139a/15, 145a/4,
145a/6, 145a/7, 145a/7, 145a/8, 159b/14,
159b/19, 261b/22
[=16]
avar: Koyun veya kei srs.

ṭ. 96a/16, 268a/18
ṭ.+a 40b/16, 84a/19, 84a/22
ṭ.+ların 220b/21
ṭ.+larından 143a/5
ṭ.+larıyla 102a/18
[=8]
ṭavîl: (Ar.) Uzun.
ṭ. 45a/22, 222b/8
[=2]
ta'vîz: (Ar.) Bedel verme, karşılık olarak
bir şey verme, verilme.
t. 28b/12
[=1]
ṭavḳ: (Ar.) Gerdanlık.
ṭ. 271a/4
[=1]
ṭavṣan: Tavşan.
t. 207b/5
[=1]
ṭāvus: (Ar.) Tavus kuşu.
ṭ. 30b/18, 240a/7
[=2]
ṭay: Tay dili, insan dili.
t. 2a/20
[=1]
ṭayanıcaḳ: Dayanılacak nesne, dayanak.
ṭ. 249a/23
[=1]
ṭayın-: Kaymak, sürçmek.
ṭ.-a 64b/1
ṭ.-up 117b/15, 221a/3
[=3]
ta'yib: (Ar.) Ayıplama.

t. 126b/13, 132b/8, 134b/12,
155a/20, 188a/3
[=5]
ṭâyife: (Ar.< ṭā'ife) Kavim, kabile.
ṭ. 27a/2, 113a/1, 114b/20, 163b/13,
266b/20, 270a/15
ṭ.+dür 80b/12, 161b/22
ṭ.+lerüñ 161b/19
ṭ.+nüñ 149b/18
ṭ.+si 261b/7
[=11]
ṭayyib : (Ar.) İyi, güzel, hoş.
ṭ.+i+(3) 118a/18
ṭ.-i ḳalb 118a/18
[=1]
taḳaccu' : (Ar.) Gevşek davranma, üşenme.
t. 38b/19
[=1]
taḳarru' : (Ar.) Yalvarma.
t. 5b/6, 25b/12, 33a/5, 40a/12,
47a/15, 173a/2, 258b/9
t.+ın 40a/15
t.+la 35b/18, 79a/14
t.+lar 32b/9
[=11]
tāze: (Far.) Bayatlamamış, kuru olmayan,
körpe, yeşil.
t. 14b/3, 36a/12, 42a/18, 84a/5,
101b/2, 137a/4, 170b/4, 170b/7, 204b/7,
204b/8, 248a/20, 265a/3
t.+sin 249b/7
t.+yiken 164b/15, 170b/2
[=15]

tāzelen-: Tazelenmek.

t.-üp 164b/14, 227b/23

t.-ür 71a/1

[=3]

tāzelendür-: Tazelendirmek.

t.-e 218a/11

t.-ür 169b/8

t.-ürse 169b/7

[=3]

tāzelik: Tazelik. bk. **tāzilig**

t.+leri 243a/11

(tāzelig).+e 8a/6

(t).+i 8a/5

(t).+in 230a/15

[=4]

tāzilik : Tazelik. bk. **tāzelik**

(tāzilig).+ine 42a/16

[=1]

ta'zīm: (Ar.) Saygı göstermek, hürmet.

t. 50a/11, 101b/21, 117b/9,
123b/13, 129a/3, 129a/7, 130a/17,
130b/15, 207a/1, 209a/18, 221a/6, 232a/5,
236a/7

t.+çün 162a/10

t.+den 130b/9

t.+ile 51a/23

t.+in 247a/20, 254b/4, 261a/1

[=19]

te'ālā: (Ar.) “Yüksek olsun” anlamında
dua sözü olup Allah'ın adlarıyla birlikte
kullanılır.

t. 8b/7, 9a/9, 22a/12, 26b/1, 33a/12,
66a/11, 74a/5, 78b/22, 88a/6, 100b/12,
100b/5, 113a/18, 114b/12, 119b/19,

129b/23, 16b/21, 173b/23, 195b/21,
208b/8, 244a/22, 247a/19

t.+dan 15a/7

t.+nuñ 15b/16, 41a/2, 187a/7,

221b/2

t.+ya 249a/4

[=27]

tebārek : (Ar.) Mübarek etsin.

t. 202a/14

[=1]

tebāreke: (Ar.) Kur'an'ın 67. suresi, mülk
suresi.

t. 206b/14, 206b/15

t.+dür 206b/12

süre-yi t. 206b/12

[=3]

tebdil: (Ar.) Değişirme.

t. 2b/1, 2b/5, 12b/14, 47b/17, 50b/5,
58b/9, 83a/19, 93b/4, 95b/21, 99a/12,
100b/3, 125a/5, 126a/19, 136b/4, 138b/12,
231b/10, 247a/15, 247b/7

t.+i+(2) 222a/1

[=19]

tebeddülāt: (Ar.) Değişiklikler.

t. 183b/23

[=1]

teberrük: (Ar.) Mübarek sayma, uğur
sayma.

t. 182a/18

[=1]

tebessüm: (Ar.) Gülümseme.

t. 80b/19

[=1]

te' bíd: (Ar.) Ebedileştirme,
sonsuzlaştırma.

t. 235a/3

t.+den 235a/5

t.+dür 19b/14

[=3]

teblíg: (Ar.) Ulaştırma, nakletme.

t. 222a/4

t.+dür 223a/16

t.+i+(3)144a/12, 238b/13, 231a/16,
248b/13

t.-i risālet 144a/12, 231a/16,

238b/13, 248b/13

[=6]

tecāvüz: (Ar.) Ötesine geçme, sınırı aşma.

t. 157a/18, 188a/17, 212a/10,
212a/9, 259b/23

[=5]

tecdíd: (Ar.) Yenileme, yenilenme,
tazelenme.

t.+i+(3) 196b/18, 196b/19

t.-i nikāh 196b/18, 196b/19

[=2]

tecemmülāt: (Ar.) Süslenmek üzere
kullanılan eşya.

t.+uñız 166b/5

[=1]

tecessüs: (Ar.) Araştırma, araştırılma.

t. 133b/7

[=1]

te' cıl: (Ar.) Sonraya bırakma, geciktirme.

t. 232a/5, 232a/6, 232a/8

[=3]

tecribe: (Ar.) Tecrübe, deneme, sınama.

t. 165b/3, 203a/5, 245a/16, 245a/18,
251a/22

[=5]

tedārik : (Ar.) Hazırlama, araştırıp
bulma, edinme. bk. **tedarük**

t.+in 191a/11

[=1]

tedarük: (Ar.) Hazırlama, araştırıp bulma,
edinme. bk. **tedārik**

t. 38b/14, 87b/11, 193b/22,
253a/18, 253a/18

t.+e 87b/12, 235b/17

t.+i+(1) 117b/14

[=8]

tedāvül: (Ar.) Elden ele gezme, dolaşma,
kullanılma.

t. 179a/18

[=1]

tedbír: (Ar.) Bir şeyi temin edecek veya
önleyecek yol, çare.

t. 12b/16, 91b/5, 96a/1, 137b/8,
205b/5, 260b/23

t.+i+(2) 5b/12

t.+ile 246a/2

t.+in 5b/10

t.+ini 130b/4

t.+leri 236b/3

t.+lerimi 58a/4

t.+lerine 93b/20

t.+üm 93b/20

t.+ümüzi 93b/14

t.+üñüzde 93b/19

[=16]

tedebbür: (Ar.) Sonunu, hakikati düşünme.

t. 33b/15

[=1]

te'ellüm: (Ar.) Elemlenme, kederlenme.

t. 74b/7

[=1]

te'emmül: (Ar.) İyice, etraflıca düşünme.

t. 133b/15, 226b/20

t.+i+(2) 166b/3

[=3]

te'ennî: (Ar.) Yavaş gitme, yavaş hareket etme, yavaşlık.

t. 167a/2

t.+yle 65b/8

[=2]

tefahhur: (Ar.) Övünme.

t. 264a/23, 264b/4

[=2]

tefahhuş: (Ar.) İnceden inceye araştırma.

t. 209a/13, 216b/14

[=2]

tefekür: (Ar.) Düşünme, zihin yorma.

t. 33b/14, 102b/21, 142b/16

[=3]

teferrüc: (Ar.) Açılma, ferahlama.

t. 139a/3

t.+çün 160a/9

[=2]

tefsîr: (Ar.) Yorum; Kur'an-ı Kerim'in anlam bakımından izahı.

t. 17b/6, 28b/11, 32b/21, 34b/23, 38a/3, 38a/5, 38a/5, 111b/2, 115a/9, 149a/16, 200b/11, 271a/3, 127b/17, 147a/5

ehl-i t. 32b/21, 115a/9,

127b/17, 147a/5

t.+de 133a/2, 268a/23

t.+ile 259b/6

t.+inde 134b/2

t.+inden 111b/3

t.+ün 259a/23

ehl-i t. 259a/23

[=20]

tefvîz: (Ar.) İhale, sipariş etme, edilme.

t. 64a/4, 75a/2, 75a/3, 78a/4, 86b/10, 185b/14, 214a/18, 241a/10

[=8]

teğannî: (Ar.) Muhtaç olmama, yetinme.

t. 13a/12, 153a/8

[=2]

teğür-: Ulaştırmak.

t.-sün 103a/3

[=1]

tehdîd: (Ar.) Birinin gözünü korkutma.

t. 41a/22, 51a/18, 52b/14, 65b/1, 99a/17, 100a/1, 133b/23, 152b/10, 156a/20, 192b/12, 200b/7, 201b/1, 228a/21, 233a/22, 264b/15

t.+dür 214a/7, 264b/14

[=17]

te'hîr: (Ar.) Sonraya, geriye bırakma, geciktirme.

t. 6a/10, 23b/4, 31a/7, 39a/16, 46a/17, 72a/5, 76a/2, 77b/7, 111b/19, 118b/18, 148b/3, 193b/21, 217b/12, 217b/13, 217b/7, 217b/8, 217b/9, 227a/16, 232a/7, 263a/2, 263a/4

t.+i+(3) 118b/21

t.-i 'adl 118b/21

t.+le 39a/16

[=23]

tehlíl: (Ar.) “La ilahe illallah” sözünü tekrarlama.

t. 190a/4

[=1]

tek: Bir.

t. 250b/15, 250b/15

t.+dür 250b/16

t.+leri 261a/9

[=4]

teqarrüb: (Ar.) İki şeyin birbirine yakın olma hali. bk. **teqarüb**

t. 260b/17

t.+i+(2) 35b/13

[=2]

teqarüb: (Ar.) İki şeyin birbirine yakın olma hali. bk. **teqarrüb**

t. 83b/9, 117b/2, 120b/7, 124a/5

t.+leri 122b/16

[=5]

tekbír: (Ar.) “Allahü ekber” deme.

t. 24a/10, 216b/6, 239a/18, 249a/10, 249a/12, 249a/15

t.+e 170b/19

[=7]

tekebbür: (Ar.) Kibir gösterme, büyüklenme.

t. 18a/16, 209b/16, 217b/23, 237a/2

t.+üñ 48b/17

[=5]

tekebbürlük: Kibirlenme, kendini üstün görme. bk. **tekebbürlük**

t. 37b/20, 38a/2, 44b/12, 47a/21, 48b/12, 51a/11, 56a/3, 60b/23, 60b/23, 60b/4, 62b/2, 62b/6, 62b/9, 67a/10, 70b/15, 93a/12, 97a/18, 101b/14, 106a/15, 109a/4, 163b/22, 171a/19, 192b/16, 223a/8, 225a/7
(tekebbürlig).+inden 155b/4

[=26]

tekebbürlük: Kibirlenme, kendini üstün görme. bk. **tekebbürlük**

t. 28b/23

(tekebbürlüg).+ile 60b/14

t.+le 97b/23

[=3]

tekellüf: (Ar.) Zahmete katlanma, uğraşma.

t. 137b/8

[=1]

tekellüfsüz: Zahmetsiz.

t. 168a/20

[=1]

tekerleyüvir-: Yuvarlayıvermek.

t.-üñ 245b/21

[=1]

te'kíd: (Ar.) Kuvvetlendirme, sağlamlaştırma.

t. 28a/20, 51b/19, 122a/16, 133b/16, 205a/11, 228a/21, 258b/4

t.+içün 216b/2

t.+ile 191b/3

[=9]

teklíf: (Ar.) Birinden eziyetli, fakat başkası için faydalı olan bir iş isteme.

t. 198b/1, 224b/13, 224b/9,
249a/23, 253a/18, 272a/21

vaqt-ı t. 253a/18

t.+de 253a/17

dār-ı t. 253a/17

[=7]

tekne: Türlü işlerde kullanılmak için çoğu ağaçtan veya taştan yapılan, uzun ve geniş kap.

t. 269a/10

[=1]

tekrār: (Ar.) Bir şeyi iki veya daha çok defa yapma.

t. 42b/21, 83a/9, 86a/9, 100b/23,
155a/17, 155a/18, 181b/14, 190a/4,
203a/22, 203a/23, 203b/1, 211b/19,
248b/23, 248b/4, 258b/4, 264b/14

t.+ıla 208b/19

t.+larıla 248b/22

[=18]

tekye: (Ar.) Dayanma.

t. 262b/13

[=1]

tekyelen-: Dayanmak.

t.-eyüben 161a/14

t.-üben 145b/20

t.-üp 11b/4, 36b/10, 96a/21,
160a/17, 160a/21, 200a/22, 213a/4

[=9]

tekzīb: (Ar.) Yalanlama.

t. 80a/6, 135b/10, 135b/17,
205a/17, 205a/18, 205a/19, 210b/11,
211b/21, 222b/20, 224b/8, 227a/17,
232a/13, 232a/15, 232a/17, 233b/13,

237a/9, 239b/18, 241b/16, 242b/19,
247a/7, 256a/15, 259a/19, 260a/23,
268b/20, 268b/23

kelime-yi t. 256a/15

[=25]

telakḫuf: (Ar.) Ağızdan söz kapmak.

t. 137b/18

[=1]

telbīs: (Ar.) Ayıbını, kusurunu örterek bir şeyi sahtelendirme.

t. 17b/14, 69a/1, 109b/9

[=3]

telef: (Ar.) Yok etme, öldürme.

t. 143a/5, 171a/23, 195a/16

[=3]

telkīn: (Ar.) Bir duyguyu ya da bir düşünceyi aşılama.

t. 36a/7, 46b/21, 180b/23

[=3]

temennī: (Ar.) Dileme, dilek, istek.

t. 81b/4, 82a/5, 111b/6, 111b/7,
209b/19, 215a/3, 253a/22

t.+ye 111b/13

[=8]

temessük: (Ar.) Tutunma, sarılma.

t. 85a/20, 178a/16

[=2]

temettu': (Ar.) Kazanç, fayda.

t. 9b/5, 36b/11, 52b/13, 86a/14,
86a/15, 111b/18, 233a/15, 233a/21,
237b/17, 237b/18, 239b/2, 239b/4, 262b/12

t.+larına 237b/21

[=14]

temeyyüz: (Ar.) Kendini gösterme, sivrılme, benzerlerinden farklı olma.

t. 93a/11

[=1]

temmüz: (Ar.) Temmuz ayı.

t.+dur 79a/11

[=1]

temşîl: (Ar.) Benzetme; söz gelişi, misal olarak.

t. 44b/4, 170a/22, 170b/13, 205b/15

t.+dür 137b/10

tağdır-i t. 137b/10

[=5]

temyíz: (Ar.) Ayırt etme, ayırma.

t. 3b/17, 13b/2, 20b/13, 28b/19, 29b/19, 51b/21, 119a/23, 119b/3, 126b/15, 137a/20, 150b/21, 157a/16, 183b/7, 202b/18, 208a/11, 225b/5, 227b/17

[=17]

ten: (Far.) İnsan vücudunun dış yüzü.

t. 117a/10, 149a/8, 228a/10

t.+i+(2) 6a/2, 188b/7

t.+ile 240a/11

t.+ine 200a/23

t.+lerinden 236b/1

t.+lerüñüz 213a/10

t.+üm 149a/14

[=10]

tenākuş: (Ar.) Azalma, eksilme.

t. 217b/9

t.+dan 239a/2

[=2]

tenākuż: (Ar.) Çelişme, çelişki.

t.+dan 261b/10

[=1]

tena'um: (Ar.) Nimet ve bolluk içinde bulunma.

t. 11b/4, 18b/13, 74b/6, 86a/14, 95b/12, 100a/9, 109b/20, 110b/4, 111a/12, 140b/14, 145b/11, 145b/20, 146a/1, 146a/13, 157a/8, 161a/14, 162a/12, 162a/21, 163a/11, 181a/22, 183b/2, 213a/11, 216b/18, 223a/2, 230a/18, 234b/13, 239b/2, 239b/4, 241b/22, 243a/9

t.+a 100a/21

t.+da 117a/1

t.+ın 98a/11

t.+ından 111a/16

t.+ını 111b/11

t.+lar 11a/15, 95b/13, 97b/23, 160a/17, 166a/1

t.+lara 165a/24

t.+ları 151a/21

t.+larında 92b/12

t.+larından 166a/9

t.+uñı 111b/11

[=45]

tenbih: (Ar.) Uyarma, uyarı.

t. 20b/8, 28b/7, 30a/16, 32a/20, 32b/2, 35a/10, 40a/2, 45a/22, 49b/14, 49b/22, 50a/10, 69a/21, 74a/8, 81b/18, 81b/21, 116a/20, 116b/1, 117b/22, 151b/2, 155a/20, 161b/20, 162b/17, 165b/4, 166a/14, 172a/13, 174b/18, 181b/15, 189a/12, 190a/5, 190b/18, 194a/23, 218a/19, 230a/6, 248a/23, 250a/21, 257b/14, 257b/18, 260a/2

t.+çün 14a/15

t.+dür 118a/6, 135a/9, 155a/18,
264b/11

t.+i+(3) 145b/7

t.-i v' aź 145b/7

t.+üñ 216a/7

[=45]

tenezzüh: (Ar.) Gezinti.

t. 163a/11

[=1]

tenezzül: (Ar.) İnme.

t. 166a/12

[=1]

tenzih: (Ar.) Kusur kondurmama, arılama.

t. 8a/18, 14b/15, 28b/1, 39a/15,
50a/8, 84a/14, 94a/21, 166a/20, 190a/6,
207b/17, 209a/18, 213b/14, 214a/18,
248a/1

[=14]

ter: (Far.) Taze.

t. 19a/6, 101b/2, 137a/4, 170b/4

[=4]

terahhüm: (Ar.) Merhamet, acıma.

t. 13b/2, 165b/10, 180a/11, 181b/5,
189a/11, 205b/3, 206a/22, 223b/2, 254b/20

t.+ı+(2) 180a/12

t.+ıla 264b/11

t.+ları 260b/13

[=12]

terakki: (Ar.) İleri gitme, ilerleme.

t. 228a/9

[=1]

terāvih: (Ar.) Ramazan gecelerinde
kılınan ve sünnet olan yirmi rekatlık
namaz.

t. 172a/16

[=1]

terāzū: (Far.) Terazî.

t. 157b/7, 157b/8, 166a/4, 171b/11,
202b/14, 244b/21

t.+da 157b/9, 189a/15, 242a/10,

242a/13, 256a/5, 264a/14, 264a/9

t.+nuñ 213b/3

t.+sı 222a/21

t.+yı 242a/10

t.+yıla 76b/14, 157b/10

[=18]

terbiyet: (Ar.) Eğitim.

t. 5b/2, 84b/20, 164b/12, 169b/5,
194a/4, 257a/22, 257b/4

[=7]

tercih: (Ar.) Üsütün tutmak, bir şeyi
diğerinden çok beğenmek.

t. 103b/16

[=1]

tercümān: (Ar.) Çevirmen.

t. 267a/23, 267b/1

[=2]

tercüme: (Ar.) Çeviri.

t. 267a/23

t.+yile 267a/22

[=2]

tergib: (Ar.) Ragbet verdirme,
isteklendirme.

t. 162a/7

t.+içün 100a/2

[=2]

terhib: (Ar.) Korkutmak.

t.+çün 162a/7

[=1]

terk: (Ar.) Bırakmak, terk etmek.

t. 2a/9, 3a/13, 4a/22, 4a/22, 4a/22, 4b/16, 7a/10, 9b/17, 17a/3, 18a/18, 20b/11, 25a/4, 26a/5, 29b/8, 37b/5, 39a/12, 40a/15, 41b/11, 48b/8, 49a/23, 50a/14, 50a/14, 51b/12, 52b/2, 54a/22, 57a/17, 58a/4, 60a/16, 64a/16, 67b/6, 70b/15, 70b/4, 71b/12, 75b/20, 76b/5, 78b/6, 81b/22, 81b/23, 82a/16, 82a/17, 83b/1, 85b/13, 85b/23, 86a/17, 86a/9, 89a/18, 90b/13, 91a/1, 91a/7, 101b/5, 103a/15, 104a/2, 104b/20, 106b/11, 106b/3, 106b/4, 109a/21, 109b/10, 109b/14, 109b/21, 111a/13, 111a/18, 114a/10, 114a/16, 114b/18, 114b/19, 118b/17, 118b/23, 119a/11, 119b/11, 120a/20, 120b/4, 123a/12, 123a/18, 124b/22, 125a/12, 129a/12, 129a/15, 130a/18, 130a/6, 130a/7, 130b/1, 131a/15, 135a/10, 135a/11, 135b/19, 136a/21, 137a/19, 13b/18, 141b/22, 143a/20, 143b/15, 148b/13, 148b/16, 150a/12, 150b/5, 150b/6, 150b/8, 153a/9, 153b/15, 154a/3, 160a/3, 160b/10, 162a/10, 164a/18, 165a/5, 168a/4, 170a/15, 170b/11, 171a/19, 171b/22, 172a/14, 172a/15, 172a/16, 172a/17, 173b/11, 174b/16, 174b/2, 179a/23, 179b/12, 182a/7, 182a/7, 189a/11, 189a/23, 191a/17, 191a/17, 191b/2, 191b/2, 191b/5, 192a/6, 193b/6, 194a/6, 195b/15, 196b/14, 197b/2, 202b/17, 208a/4, 208a/4, 208b/20, 214a/14, 216a/13, 218b/20, 218b/22, 224a/15, 227b/21, 227b/22, 228b/23,

231b/22, 231b/3, 233a/5, 245b/13, 249a/12, 249b/12, 250a/11, 255b/3, 256a/23, 256a/4, 257a/13, 257a/21, 257a/23, 257a/6, 257b/5, 257b/6, 260b/17, 261b/1, 261b/4, 261b/6, 265a/13, 268b/6, 269a/7

[=170]

terkeş: (Far.) Ok çantası.

t.+in 177a/14

t.+inden 246a/5

t.+ümden 246a/3

[=3]

terkib: (Ar.) Birkaç şeyin beraber olması, birkaç şeyin karıştırılmasıyla meydana getirilmek.

t. 73b/1, 73b/2, 101a/13, 137b/10, 137b/9, 241b/11, 241b/12

t.+in 13a/9

[=8]

ters: Gübre.

t.+lerinde 63a/11

[=1]

tertib: (Ar.) Tanzim etme, dizme, sıralama, düzene koyma.

t.+i+(1) 245a/15

[=1]

tertil: (Ar.) Kur'an'ı usul ve kaidesine göre, acele etmeksizin dura dura anlaya anlaya okumak.

t. 222a/11

t.+i+(2) 222a/11

[=2]

tesbîh: (Ar.) "Sübhanallah" sözünü söyleyerek Allah'ı tazim etmek.

t. 26a/12, 26a/16, 27b/18, 30b/18,
30b/18, 30b/22, 51b/16, 51b/17, 53a/6,
59b/10, 65b/18, 70b/17, 74a/10, 135b/21,
139b/13, 148b/1, 157b/4, 157b/5, 15b/23,
166a/24, 181b/5, 184a/18, 189a/22, 190a/4,
190a/6, 194a/3, 209a/17, 228a/1, 231b/1,
248a/12, 248a/14, 248a/15, 270a/9

zıkr-i t. 189a/22

t.+de 59b/12

t.+e 26a/10, 26a/14, 26a/8, 85a/6,
166a/14, 166b/6, 262b/17

t.+ile 270a/17

t.+leri 212b/13

t.+lerin 166b/5

[=44]

tesellî: (Ar.) Avutma, avundurma.

t. 14a/8, 28a/10, 43a/17, 59a/13,
59a/16, 108b/9, 137a/11, 148a/18, 154a/16,
205a/16, 205a/18, 207a/10, 210b/9,
257a/14, 257a/19

[=15]

teslîm: (Ar.) Bir şeyi sahibine verme.

t. 23b/6, 31a/15, 31a/8, 34b/3,
97a/14, 187a/7, 202a/2, 260b/23

[=8]

tesmiye: (Ar.) Ad koyma, adlandırma.

t. 211b/16

[=1]

tesnîm: (Ar.) Cennet meşrubatının en
yükseği.

t. 243a/18, 243a/18, 243a/19

[=3]

tesviye: (Ar.) Seviyelendirme, düzleme.

t. 241b/8, 248a/12, 255a/12

[=3]

teşbih: (Ar.) Benzetme.

t. 3b/6, 9a/8, 20a/8, 155a/8,
170a/11, 188a/11, 190a/22, 205a/7,
270b/19

[=9]

teşehhüd: (Ar.) Şehadet getirmek.

t. 258a/21

[=1]

teşnî': (Ar.) Ayıplama.

t.+lerine 195b/3

[=1]

teşvîş: (Ar.) Sıkıntı, dert. bk. **teşvîşe**

t. 100a/9

t.+inde 193b/7, 214b/21

t.+ümüz 243b/5

[=4]

teşvîşe: (Ar.) Sıkıntı, dert. bk. **teşvîş**

t.+leri 95b/10

[=1]

teşvîşsüz: Sıkıntısız, dertsiz.

t. 170a/1

[=1]

tetâbu' : (Ar.) Aralıksız birbiri
ardından gelme.

t. 173b/4

[=1]

tettahîz: Mümtehine sûresi.

t. 176b/9

[=1]

tevaḳḳuf: (Ar.) Durma, duraklama.

t. 130b/19

[=1]

tevâzu' : (Ar.) Alçakgönüllülük.

t. 207b/12, 244b/7

t.+ı+(1) 184a/18

[=3]

tevbe: (Ar.) Tövbe, işlediği bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar verme.

t. 34a/19, 34a/20, 35a/18, 39b/3, 39b/4, 47b/23, 47b/23, 48a/7, 48a/7, 48a/8, 48b/21, 52a/14, 52a/14, 52a/15, 52a/15, 52a/17, 52a/18, 52b/2, 57b/18, 63b/16, 63b/17, 65b/9, 68a/20, 68a/21, 68b/3, 68b/4, 71b/13, 71b/13, 74a/12, 74a/16, 78a/18, 78a/19, 78a/23, 78a/5, 78b/10, 78b/10, 78b/12, 78b/3, 78b/7, 78b/8, 78b/8, 78b/9, 80b/11, 91a/6, 96b/10, 100b/22, 108a/16, 117b/12, 117b/13, 117b/13, 119b/11, 119b/11, 120a/3, 124b/20, 129a/17, 130a/1, 130a/1, 131a/10, 131a/10, 131a/9, 133a/5, 133a/8, 133b/21, 134a/14, 134a/14, 134a/16, 134a/16, 134a/17, 134a/19, 138a/1, 138a/5, 143b/19, 151b/6, 159a/10, 170b/18, 172b/8, 181b/21, 186a/12, 199b/19, 201a/10, 201a/10, 203a/9, 209b/5, 211a/12, 211a/13, 211a/15, 218a/10, 218a/7, 218a/8, 218a/8, 224a/2, 226a/12, 227a/17, 238b/9, 241b/7, 246b/12, 246b/22, 249a/3, 253a/16, 253a/17, 253a/17, 255a/21, 260b/3, 262b/21

t.+den 48a/1, 78b/10, 110b/3, 119b/14, 186a/12

t.+dür 78a/19

t.+ler 52a/22, 52b/9

t.+leri 226b/15

t.+lerin 78a/17, 133a/9

t.+ñüz 199b/20

t.+si 63b/16, 78a/22, 134a/19, 134a/20

t.+sin 52a/15, 52a/16, 133b/21, 133b/22, 227a/16

t.+ye 33a/8, 59a/11, 63b/16, 133a/9, 134a/15, 134a/22, 137b/23, 201a/6, 238b/7

t.+yi+(1) 52b/2, 68b/3 124b/22, 200b/5, 201a/12

t.+yi+(3) 63b/17, 201a/10, 201a/10

t.-yi naşūh 201a/10, 201a/10

t.-yi ye's 63b/17

t.+yile 32b/3, 209b/1, 224a/11

[=145]

tevbesiz: Tövbe etmeyen, pişmanlık duymayan. bk. **tevbesüz**

t. 4a/10, 74a/15

[=2]

tevbesüz: Tövbe etmeyen, pişmanlık duymayan. bk. **tevbesiz**

t. 120a/17, 123b/3

[=2]

tevbih: (Ar.) Azarlama.

t. 4a/5, 62a/17, 155a/19, 240a/17, 242b/23

t.+dür 210a/4

t.+içün 108a/6

[=7]

teveccüh: (Ar.) Yönelme.

t. 3b/22, 22b/4, 23a/1, 35a/18, 66a/11, 90a/10, 109a/17, 110a/22, 139a/6,

185b/23, 209b/2, 217b/15, 218b/12,
269a/21

t.+üm 61b/13

t.+üñi 222b/10

[=16]

tevekkül: (Ar.) Boyun eğme.

t. 175a/5

t.+i+(1) 222b/12

t.+i+(2) 195b/12

[=3]

tevfik: (Ar.) Uygunluk, uygun
olma.

t. 39a/11, 42a/2, 45a/10, 49b/5,
50a/1, 56a/18, 56b/15, 73a/2, 82a/2, 83a/2,
104b/22, 105a/6, 109b/3, 115b/20, 116b/8,
120a/3, 131b/5, 135b/15, 167b/22,
181b/20, 182a/18, 182a/7, 198a/1, 231b/8,
241a/13, 246b/23, 252b/20, 252b/21,
256a/13, 256a/16

t.+dür 43a/3

t.+ı+(1) 231b/9

t.+ıla 182a/13

t.+ın 81b/1, 182a/5

t.+ıyıla 194a/8

[=36]

tevhid : (Ar.) Birleme, Allah'ın birliği.

t. 11b/20, 23b/9, 38b/23, 40b/19,
42a/2, 52a/21, 57a/16, 58b/17, 65a/17,
75b/5, 75b/5, 76a/12, 76b/7, 86a/7, 86a/9,
105a/5, 107a/5, 110a/20, 122b/11,
141b/17, 166a/20, 171a/1, 195a/13,
210a/14, 214a/14, 217b/17, 226a/11,
234b/23, 235b/13, 255a/21, 268b/11

kelime-yi t. 42a/2, 52a/21,
58b/17, 65a/17, 76a/12, 76b/7,
86a/7, 86a/9, 122b/11, 141b/17,
195a/13, 235b/13

t.+den 51a/12, 52b/13, 62b/10,
63b/20, 67a/2, 87a/20, 215a/10, 226a/13

kelime-yi t. 51a/12, 52b/13,
62b/10, 63b/20, 67a/2, 87a/20

t.+dür 18b/1, 40b/21, 62a/12,
249a/11

kelime-yi t.18b/1, 40b/21,
62a/12

t.+e 25a/15, 42b/16, 46a/1, 76a/8,
190a/12, 205a/17, 208a/12, 224a/8, 237a/2,
237a/5, 240b/18, 260a/21, 261b/12,
265b/1, 270b/8

kelime-yi t. 25a/15, 46a/1v
t.+i+(1) 17a/3, 189a/6, 210b/1,
249b/11, 256a/12

kelime-yi t. 17a/3, 189a/6,
256a/12

ehl-i t. 210b/1

t.+i+(3) 75b/8, 231b/10, 219b/16

t.-i ihlâş 75b/8

t.-i t̄arık 219b/16, 231b/10

t.+ile 42b/2, 144a/22, 235b/16,
249a/14, 249a/7, 258a/6

t.+ine 166a/11

t.+lerini 136b/19

t.+üñ 160b/8

kelime-yi t. 160b/8

[=75]

te'vil: (Ar.) Söze başka anlam verme,
yorum.

t. 28b/12, 35a/3, 42b/18, 109b/4,
258a/18

t.+i+(2) 42b/17

t.+in 42b/18

t.+lerile 190b/10

[=8]

tevvāb: (Ar.) Tövbe edenlerin tövbesini
kabul eden Allah.

t. 134a/15

[=1]

tezkire: (Ar.) Hatıra getirme, hatırlatma.

t. 218a/13

[=1]

tezyîn: (Ar.) Süsleme, süs, bezek.

t. 57a/15, 87a/23

[=2]

ṭıfıl: (Ar.) Küçük çocuk. bk. **ṭıfl**

ṭ. 26a/19

[=1]

ṭıfl: (Ar.) Küçük çocuk. bk. **ṭıfıl**

t. 61b/19, 244b/2

[=2]

ṭın-: Ses çıkarmak.

t.-maya 46a/8

t.-mayup 34b/6

[=2]

ṭırnaḡ: Tırnak.

(ṭırnaḡ).+i+(2) 26a/18

[=1]

ṭıynaḡ: Tırnak.

ṭ+larından 263a/16

[=1]

ṭicārāt: (Ar.) Ticaretler.

t. 265a/10

eşḡāl-i t. 265a/10

[=1]

ṭicāret: (Ar.) Ticaret, alım satım.

t. 52b/12, 224a/1

t.+den 191b/21, 191b/23

t.+e 189a/11, 191b/17, 224b/3,

268b/8

t.+i+(1) 189b/10

t.+inüñ 189b/3

t.+lerinde 139a/15

t.+lerinden 265a/16

[=12]

ṭicāretcük: Küçük ticaret.

t.+lerine 63b/6

[=1]

ṭımār: (Far.) Tımar, ağaç bakımı.

t. 87a/16

[=1]

ṭın: (Ar.) İncir.

t. 258b/13

t.+ile 258b/12, 258b/14

[=3]

ṭız: (Far.) Çabuk.

t. 6b/20, 6b/20, 28a/4, 28a/13,
30a/2, 45b/19, 47b/9, 53a/1, 54b/1, 58a/2,
60b/5, 62a/12, 76b/18, 85a/4, 86a/6,
88a/23, 88b/10, 93b/17, 95a/13, 105b/2,
118a/10, 118a/10, 119a/19, 124a/18,
124a/3, 125a/15, 125a/4, 126a/12, 14a/11,
14b/14, 152a/13, 153b/16, 156b/3,
168a/12, 177b/2, 184b/10, 184b/11,
184b/12, 198b/2, 205a/14, 207b/20,
208b/2, 210b/12, 222b/21, 224a/19,
224b/8, 225a/10, 230b/12, 233b/18,

233b/19, 244a/11, 245b/8, 248b/13,
248b/17, 254b/14, 256b/13, 257a/17,
257a/2, 264b/12, 270b/16

t.+dür 54b/21, 170b/12

[=62]

tizcek: Çabucak.

t. 31b/20, 31b/20, 57a/22, 60b/17,
65b/11, 81b/23, 96b/19, 114a/5, 14b/14,
151a/10, 151a/11, 151a/7, 151a/9, 16a/8,
189b/8, 196a/13, 196b/18, 211a/17,
244a/7, 259b/11

[=20]

tizlen-: Çabuk olmak, acele etmek.

t.-di 266b/12

[=1]

tizrek: Daha çabuk, en çabuk.

t. 156b/21

[=1]

to-: Doğmak.

to.-mağ 142a/21

[=1]

toğ-: Doğmak.

toğ. 8b/19

toğ.-a 8b/7, 8b/17, 8b/19, 9a/12

toğ.-acağ 8b/12

toğ.-an 33b/23, 110a/15

toğ.-ar 8b/11, 8b/11, 8b/17, 142a/21,

152b/7, 217a/2, 217a/3

toğ.-arlar 240b/6

toğ.-dı 22a/4, 33b/23, 208a/21

toğ.-duğı 15b/5, 158a/13

toğ.-duğdan 72a/19

toğ.-ıcağ 39b/13, 165b/3, 187a/19

toğ.-ınca 110a/7

toğ.-madı 271b/5

toğ.-madın 257a/21

toğ.-madum 271b/5

toğ.-mayınca 152b/1

toğ.-maz 142a/21

toğ.-mazdan 139b/13

toğ.-mış 5b/21

toğ.-sa 147b/7, 147b/8

toğ.-up 70b/8, 84b/14, 93b/10, 170b/4

[=39]

toğra-: Doğramak.

toğ.-r 163b/16

toğ.-yısar 164a/9

toğ.-yup 99b/12, 138a/5, 163b/17

[=5]

toğran-: Doğranmak.

toğ.-up 117a/3, 159b/17

[=2]

toğru: Doğru. bk. **toğru**

toğ. 2b/15, 2b/17, 3a/3, 11b/20,
12b/14, 32a/9, 55b/13, 56a/17, 57a/19,
71b/4, 83a/6, 84a/23, 87b/23, 88a/2,
90b/16, 90b/17, 91a/19, 96a/21, 105a/3,
109b/15, 113a/10, 115b/8, 150b/13,
185a/14, 241a/9, 241b/9, 251b/16,
253b/21, 256b/2, 258b/22, 262a/1

[=31]

toğrıl- : Doğrulmak.

toğ.-a 173a/17

toğ.-up 128a/6

[=2]

toğrıldır-: Doğrultu vermek.

.-e 87b/18

[=1]

oğru: Doğru. bk. **oğru**

. 24b/10, 56b/1, 67b/6, 120b/4,
124b/14, 171b/21, 172b/7, 205b/13,
205b/14, 205b/15, 205b/15, 205b/20,
207a/1, 209a/15, 220b/16, 220b/19,
225b/21, 228b/2, 241a/9

.+yısa 214b/2

[=20]

oğruluk: Doğruluk.

(oğruluğ).+ıla 69b/2

[=1]

oğur-: Doğurmak.

.-a 110a/10

.-dı 5b/2, 173a/8

.-madı 5b/1

.-up 187b/2

[=5]

oğum: (Far. <tuğm) Toğum.

t. 87a/16, 120a/8, 120a/9, 144a/15

t.+ı+(2) 144a/16

t.+ları 204b/6

t.+laruñuzı 164b/12

t.+uñ 87a/16

[=8]

oğ-: Dokumak.

.-uban 145b/21

[=1]

oğın- : Dokunmak. bk. **oğın-**

.-a 126a/16, 149b/18

.-an 64a/22

.-dı 31b/14

.-duğı 268a/2

.-madı 134a/6

.-sa 170b/12, 268a/17, 268a/17,
268a/17

.-up 64b/1, 164a/11, 170b/7,
212b/3, 239b/5, 267b/23

.-ur 64a/23

[=17]

oğınucı: Dokunan.

.+dur 263b/22

oğış- : arpışmak.

.-ur 206a/21, 211b/23

[=2]

oğız: Dokuz. bk. **oğız**

.+ın 225a/23

[=1]

oğsan: Doksan.

. 9a/6, 32a/12, 32a/16, 32a/20,
32a/21, 184a/16

[=6]

oğun-: Dokunmak. bk. **oğın-**

.-dı 246a/6

.-duğı 268a/15

.-duğından 31b/19

.-madı 112b/13, 269a/11

.-maya 35b/8

.-mazlardı 143a/5

.-mış 162a/21

.-up 92a/13

.-ur 40b/16, 40b/16

[=11]

oğuz: Dokuz. bk. **oğız**

. 9a/6, 32a/12, 32a/17, 32a/20,
32a/21, 34a/15, 55b/9, 113a/2, 152b/15,
156a/18, 167a/16, 184a/16, 199a/15,
199a/15, 20b/15, 217b/11, 217b/13,
219b/5, 221b/8, 225a/16, 225b/16, 225b/4,
225b/8

.+a 225b/18

.+dan 225a/17

.+dur 225a/20

.+ın 225a/22

.+ında 261a/10

[=28]

ol-: Dolmak.

.-a 115a/18, 139a/1

.-ar 9a/2

.-dı 88b/21

.-duğı 101a/19

.-duğdan 138b/21

.-madı 251a/18

.-mış 55a/3

.-mışdı 9a/20, 149b/12

.-mışdur 18b/18

.-mışlar 25b/20

[=12]

ola-: Dolamak, sarmak.

.-yu 253a/12

[=1]

olan-: Dolanmak.

.-a 162a/22

t.-sa 149a/18

t.-up 79b/19, 136a/3

t.-updur 136a/7

[=5]

olandur-: Dolandırmak.

.-up 159b/19

[=1]

olanıcı: Dolanan.

.+dur 229b/1

[=1]

olaş-: Dolaşmak.

.-dı 228a/14

.-ısar 228a/11

.-up 60a/13, 60a/18, 138a/6

.-ur 147a/7

[=6]

olayı Dolayı, etraf.

.+sına 252a/2

[=1]

oldur-: Doldurmak.

.-a 96a/19, 236a/12, 272b/4

.-am 3a/12, 13a/18, 38b/3, 51a/10,

138b/20

.-dı 258a/9

.-ıсарın 17b/17

.-mak 250a/8

.-up 53a/13, 122a/2

.-ur 176b/14

[=14]

olu: Dolu.

. 18b/18, 20a/11, 76b/19, 99a/13,
146a/22, 146b/2, 160b/21, 160b/21,
162b/6, 211a/8, 235b/2, 250a/7, 250a/8,
258a/9, 260a/17, 263a/8

.+dur 21a/10, 259a/12

[=18]

omal-: Tmsek oluşturmak, yusyumru kabarmak.

t.-mişdur 235a/23

[=1]

omurcu: Tomurcuk.

(omurcu).+1+(2) 72a/17

[=1]

on: Giysi, kıyafet.

. 60a/20, 60b/7, 91a/4, 128b/7, 184b/8, 188a/8, 207b/12, 224a/13, 232b/15, 234a/7

.+dan 224a/11, 265a/6

.+ın 184b/13, 207b/3

.+lar 13b/7, 100a/8, 128b/10, 146a/15, 183b/3, 251a/23

.+lara 49a/21

.+lardur 76b/16

.+ları 57b/1, 189b/18, 215b/8, 231a/2, 231a/5, 269a/17

.+ların 128b/10, 187b/5

.+larını 29b/8

.+larınuşla 135a/5

.+uıń 224a/11

.+uıńı 224a/13

[=34]

on-: Donmak.

.-ar 79a/13, 96a/14

[=2]

onat-: Donatmak, tehiz etmek.

.-maa 36b/4

[=1]

onlu: Kıyafetli.

t.+larla 170b/5

[=1]

oıuz: Domuz.

. 59b/2, 144a/16, 144a/17, 144a/18, 164b/5, 234b/3

.+a 12b/9

[=7]

op: Top.

. 159b/9, 260b/5

[=2]

opra: Toprak, yer, zemin.

. 120a/9, 136a/19, 136a/22, 151b/14, 155a/13, 155a/14, 155a/14, 159b/2, 164a/3, 183b/12, 19a/21, 204b/7, 206a/18, 218b/4, 228b/12, 228b/14, 235b/21, 236a/1, 236a/1, 236a/2, 239a/11, 240a/6, 254b/14

(opra). 170b/8

().+a 42a/19, 246b/21

.+da 218b/5

.+dan 10b/15, 36a/8, 50b/3, 54b/10, 61b/18, 71a/2, 137a/6, 151b/7, 212b/4, 218b/3, 232a/23, 239a/12, 241a/19, 246b/21, 259b/19, 263b/18, 271a/17

.+danidi 259b/20

.+dur 70b/22, 228b/20

().+1+(1) 231b/17

().+1+(2) 230b/2

().+ıla 164b/12

[=50]

opolu: Dopdolu.

. 84b/15, 121b/2, 122a/2, 138b/23, 164a/9, 220a/17

.+dur 45a/21
[=7]
ortu: Tortu, ökelti.
.+sı 243a/15
[=1]
ovra: Torba.
t.+ya 23a/6
[=1]
oy-: Doymak.
.-ınca 207b/11
[=1]
oynak: At ve eşek gibi tek parmaklı hayvanların parmağı.
(oynak).+ından 161b/14
.+ları 263a/18
.+larından 263a/22
[=3]
oyur- : Doyurmak.
.-dılar 179b/18
t.-mağa 36b/3
t.-mak 230a/6
t.-sun 179b/16
t.-urdu 207a/18
[=5]
oz: Kuru toprak.
t. 95b/12, 96a/16, 161b/14, 212b/4, 248a/22, 263a/18, 263a/22, 264a/8
[=8]
oz-: Toz halinde savrulmak, toz kaldırmak.
t.-ar 264a/5
t.-up 264a/5
[=2]

ozuğaz: Tozcağız, küçük toz.
t. 263a/1
[=1]
ozıd-: Tozutmak, toz koparmak.
t.-ur 263a/18
[=1]
öhmet: (Ar.) Sulama.
t. 97a/16, 133b/5
[=2]
übä: (Ar.) Cennette Sidre'de bulunan ve dalları bütün cenneti gölgeleyen ilahi ağaç.
. 149a/20
.+dur 149a/17
[=2]
tuc: Tun.
t. 99b/11, 159a/13
t.+dan 22a/9
t.+dandur 203a/13
[=4]
üfan: (Ar.) Çok şiddetli yağmur ve fırtına.
. 88b/19
.+dan 21a/1
.+dur 217a/22
.+ı+(2) 88b/20, 212a/19
.+ında 145a/5
[=6]
uğyän: (Ar.) Allah'ın emirlerine aykırı harekette bulunmak.
t.+dan 167b/23
t.+ı+(2) 89a/12
t.+ın 220a/11
t.+larından 255b/1
[=4]

tuhfe: (Ar.) Hediye, armağan.

t.+ler 139a/12

[=1]

tul: (Ar.) Zaman çokluğu, uzun müddet.

ṭ. 238a/9

ṭ.+(1)+(3) 1b/5, 95b/14, 238a/9,
238a/21, 239a/13, 242a/22, 263a/5

ṭ.-ı emel 1b/5, 95b/14,
238a/9

ṭ.-ı mekś 238a/21

ṭ.-ı ʿömr 263a/5

ṭ.-ı zamān 239a/13, 242a/22

[=8]

tuln-: Gözden kaybolmak, batmak. bk.

tulun-

ṭ.-a 8b/8, 255a/7

ṭ.-acaḳ 8b/13

ṭ.-duḳdan 244a/18

ṭ.-up 137b/20

ṭ.-ur 8b/15, 8b/16, 136a/4, 217a/2

ṭ.-urlar 240b/6

[=10]

tulḳuḳ: Tulum. bk. **tulḳuḳ, tulum**

t.+dan 169b/2

[=1]

tulūʿ: (Ar.) Doğma, doğuş.

t. 9a/11

[=1]

tulḳ: Tulum. bk. **tulḳuḳ, tulum**

t.+da 69a/12

[=1]

tulum: Tulum. bk. **tulḳuḳ, tulḳ**

t.+ı+(2) 69a/14

[=1]

tulun-: Gözden kaybolmak, batmak. bk.

tuln-

t.-a 9a/12

t.-dı 8b/14, 34a/10, 34a/10

t.-duḡı 8b/12, 15b/5, 70b/8,
158a/14, 158a/14

t.-duḡuñ 8b/18

t.-duḳdan 139b/14

t.-ır 158a/13

t.-mazdan 139b/14

[=13]

tuman: Duman.

t. 5a/6, 96a/14, 97a/3

[=3]

tūr: (Ar.) Dağ.

ṭ. 144b/21, 258b/18

ṭ.+ı+(3) 258b/21, 261a/16

ṭ.-ı sinā 258b/21, 261a/16

[=4]

tur-: Durmak.

ṭ. 1b/13, 49b/21, 64b/13, 76a/8,
162b/20, 222a/8, 224a/10, 224a/6, 251b/3

ṭ.-a 33a/12, 67b/12, 79b/19, 109a/7,
138a/1, 159b/16, 159b/18, 172a/19,
182a/13, 223b/5, 226a/12, 235b/10,
242a/21, 249b/9, 269b/22

ṭ.-acaḳ 36b/20, 36b/20, 44a/18,
44b/12, 51a/13, 57b/1, 62b/9, 69a/8,
87a/10, 157a/21, 157a/22, 180b/3, 242b/4

ṭ.-alar 15a/1, 69b/7, 154a/9, 159a/7,
208b/23, 242a/19

ṭ.-amaz 45a/5

.-anlar 230a/23
.-ası 120b/4, 153a/4
.-asın 189a/19
.-asız 115b/13
.-dı 22a/12, 65a/4, 80b/23,
131b/23, 154b/15, 175a/11, 193a/8,
221a/15, 229b/9, 245a/23, 245b/20,
246a/1, 246a/17, 267b/17, 271a/6
.-dılar 5b/18, 69b/2, 109b/15,
134a/10, 137b/1, 172a/5, 177b/16, 221a/16
.-duęuñuz 148b/1
.-duęlarınıñ 192b/5
.-dum 200a/12, 200a/18, 200a/22
.-duñ 267b/3
.-ęil 103b/23
.-ı 29b/7, 241a/19
.-ıcağ 15a/13, 116b/18
.-ırdı 121b/11
.-madan 178a/7
.-madı 266b/12, 267b/17
.-madılar 69b/3
.-mağa 67a/13, 101a/14, 223b/7
.-mağı 122a/12
.-mağıl 1b/11, 1b/14
.-mağıla 160a/9
.-mağ 222b/6, 242a/22, 249a/4
.-mağda 242a/22
.-mağlığı 238a/12
.-mağlığ 242a/20
.-maya 138b/22
.-mayalar 5a/2
.-mayup 21b/23, 28a/3, 45a/1,

124a/1

.-maz 7a/20, 8b/12, 18b/19,
46a/13, 84b/7, 100b/7
.-mazuz 233b/1
.-mışdı 26a/4
.-mışlar 226a/16
.-mışlardur 247a/7
.-mışuz 27b/18
.-salar 220b/19, 263b/18
.-sañ 148b/2
.-sun 97b/11, 121b/19
.-tuğları 7b/13
.-u 3a/22, 23a/5, 26b/9, 64b/10,
80b/20, 81a/3, 81a/3, 100b/21, 121b/16,
121b/20, 142a/3, 148a/23, 184b/19,
192a/3, 197b/18, 210a/15, 217a/12,
226b/12, 236b/19
.-uban 57b/15, 219b/12
.-uñ 65a/16, 75b/5, 175a/20,
175b/13, 195b/3, 269b/16
.-up 5a/19, 5b/3, 5b/6, 19a/15,
21b/12, 29b/2, 31b/12, 32b/15, 36b/9,
40a/21, 46a/14, 47b/5, 64b/14, 69b/3,
69b/5, 74b/9, 80b/22, 91b/3, 96a/21,
99a/12, 107b/10, 108a/22, 115b/16,
117b/18, 122a/13, 124a/10, 124a/3, 134a/8,
137b/12, 142a/6, 146b/5, 154a/4, 160a/2,
162a/1, 162a/2, 162a/3, 162a/4, 162a/5,
164a/1, 167b/12, 167b/9, 168b/4, 181b/23,
185b/21, 192a/6, 195b/16, 197a/17,
198b/20, 201b/2, 202a/10, 206b/15,
209a/5, 224a/5, 226a/16, 229b/13,
229b/14, 229b/19, 230a/1, 234b/22,

238a/19, 238a/7, 245b/4, 252a/5, 259b/5,
263a/8, 267b/16

.-ur 22a/8, 60b/16, 67a/4, 70a/3,
77b/2, 97b/14, 97b/15, 133b/1, 136a/9,
136b/13, 157a/22, 170a/21, 171b/7,
198b/23, 236b/19, 250a/18, 261a/14,
264b/20

.-urduñuz 54a/11

.-urın 269b/17

.-urken 49a/17, 105a/14, 143a/21,
152b/4, 153a/21, 160a/20, 160a/21,
196b/3, 213a/3, 213a/4, 217b/9, 240a/10

.-urlar 77b/13, 101b/15, 114a/3,
136b/20, 192b/5, 192b/17, 230b/18

.-urlardı 27a/7

.-ursın 53b/4, 223a/19, 223a/19,
223a/19

.-ursız 12a/5, 210a/15

[=263]

urğur-: Durdurmak.

.-duñ 49b/1

.-madı 121b/12

.-madılar 121b/12

.-mañ 68b/8

.-salar 48b/3

.-u 191b/22

.-uñ 17a/3

.-up 172a/6

[=8]

urıbil-: Durabilmek.

t.-eler 143a/22

[=1]

turş: (Far.) Ekşi.

t. 147b/8, 225a/6, 228a/2, 230a/12,
230a/15, 238b/5, 238b/8

[=7]

uş: Denk, eşit.

. 31b/17, 31b/18

[=2]

uşlu uşına: Karşı karşıya.

. 264a/2

[=1]

ut-: Tutmak.

. 181a/15, 4b/1

.-+(ulak ut-) 139b/20

.-+(ma'zür ut-) 251a/19

.-+(şād ut-) 214b/12

.-a 1b/17, 31b/14, 96a/19, 102a/12,
151b/21, 172a/18, 173b/1, 196a/22,
232b/16, 259a/18, 259a/18, 271b/17

.-a+(ādet ut-) 104b/3

.-a+(āzır tut-) 60b/15

.-a+(mukem ut-) 86a/7

.-a+(müstağnı ut-) 238b/20

.-a+(müteayyireye tut-) 132b/16

.-a+(oğul kız ut-) 39a/13

.-a+(şābit ut-) 4a/4

.-a+(tevbe ut-) 52a/18

.-a+(ülfet ut-) 86a/11

.-a+(yolın ut-) 10b/9

.-a+(yol ut-) 241a/9

.-aca 173b/19

.-aca+(arar ut-) 116a/12,
227b/3

.-aca+(ümıd ut-) 79b/7

.-adur 146a/9, 31a/23

.-alar 20b/12, 20b/9, 25b/10,
65b/7, 65b/8, 93a/11, 94a/2, 126a/23,
130b/10, 144a/22, 162a/2, 18b/18, 260b/8,
261b/21

.-alar+(‘det ut-) 86a/17

.-alar+(dmen ut-) 53b/15

.-alar+(‘ibret ut-) 63a/7

.-alar+(arr ut-) 235b/1

.-alar+(menfa‘at ut-) 136b/17

.-alar+(mukem ut-) 188a/10

.-alar+(af ut-) 253a/12

.-alar+(ank ut-) 197a/6

.-alum 93b/21, 93b/23

.-am 109a/23, 260a/15

.-am+(‘ayb ut-) 132b/17

.-an+(arr ut-) 149a/1

.-anlar+(dost ut-) 249b/18

.-anlar+(gz ut-) 147a/5

.-anlar+(zhd tav ut-) 43b/18

.-anlara 100a/22, 203a/3

.-anlar+(masharaya ut-) 83b/12

.-ar 29b/8, 43b/13, 43b/16, 46a/12,
84b/12, 84b/20, 166b/4, 184a/14, 258b/22,
266a/8

.-ar+(a yaln ut-) 263b/13

.-ar+(‘det ut-) 81a/19

.-ar+(dost ut-) 176b/10

.-ar+(dmen ut-) 42a/21,
190b/15, 190b/18

.-ar+(gz ut-) 234b/22

.-ardı 181a/10

.-ardı+(dmen ut-) 70a/12

.-ardı+(masharaya ut-) 214a/22

.-ardı+(oru ut-) 261a/4

.-ardk+(masharaya ut-) 37a/16

.-arn 52b/14

.-arladı 242a/10

.-arlar 201a/1, 260b/13

.-arlar+(eksk ut-) 242a/10

.-arlar+(gz ut-) 100b/17

.-arlardı+(masharaya ut-) 7b/18,
83b/11, 132b/6

.-arlarsa 200b/23, 260b/12

.-arsa+(istem ut-) 67a/13

.-arsauz 217b/5

.-arsz+(artk eksk ut-) 189a/15

.-arsz+(ekreh ut-) 153a/9

.-arsz+(ma‘bd ut-) 45b/7

.-aruz 234a/11

.-aruz+(gzl ut-) 256b/4

.-as 185a/17

.-asn+(menfa‘at ut-) 181b/1

.-asz 173a/17

.-avuz 1b/3

.-avuz+(at ut-) 260b/4

.-aydı 21b/14, 31b/16

.-aydum 87a/4

.-ayn 7a/12

.-d 6b/11, 32a/3, 45a/10, 55a/22,
117b/6, 126a/23, 132a/2, 139a/8, 181a/10,
212a/17, 218a/5, 237a/15

.-d+(dost ut-) 82a/1

.-d+(dmn ut-) 208b/3,
257a/13

.-d+(arr ut-) 234a/3

.-d+(uvvet ut-) 114b/12

.-d+(yn t-) 266b/9
.-dlar 3b/22, 74b/18, 93a/12,
180b/21, 184b/12, 266b/15
.-dlar+(becid t-) 184b/13
.-dlar+(arr t-) 179b/9
.-dlar+(ma'bd t-) 13b/18,
138b/4
.-dlar+(oruc t-) 262b/4
.-dlar+(ulu t-) 67a/11
.-diysa+(ym t-) 195b/2
.-duu 173b/1
.-duu+(mashraya t-) 132b/9
.-duu+(muaddem t-) 202b/12
.-duuyla+(sehl t-) 153a/12
.-duumuza+(dost t-) 24a/7
.-duuuz+(ma'bd t-) 67b/15
.-du 52b/22, 156a/18, 223a/9
.-duları+(ma'bd t-) 13b/18,
95a/7
.-duları+(lfet t-) 268b/12
.-dularından+(erk t-) 72b/1
.-dum+(anu t-) 78b/7
.-du 132a/1
.-du+(all t-) 258a/5
.-duuz+(dost t-) 175b/21
.-l 99b/19
.-l+(gz t-) 100b/17
.-l+(mukem t-) 88a/22
.-iban 267b/14
.-ca 129a/10
.-sar 231b/10
.-sarlar 162a/5
.-saruz 96b/21

.-man+(mukem t-) 232b/6
.-mad 31b/14, 31b/15, 31b/17,
257a/7
.-mad+(arr t-) 66a/6
.-mad+(oul kz t-) 219b/21
.-mad+(zevce t-) 219b/20
.-madlar 112a/19
.-maduuuz 175a/21
.-madu 258a/13
.-maa 21b/15, 55b/5, 246a/14
.-maa+(dost t-) 74b/19
.-maa+(arr t-) 244b/5
.-maa+(mam t-) 51b/18
.-maa+(menfa'at t-) 248b/23
.-maa+(oruc t-) 173b/6
.-mal+(mell t-) 30a/19,
108b/17, 144a/5
.-mal+(ar t-) 154a/18, 207a/17
.-mala 109b/10, 116b/23
.-man+(arr t-) 268b/2
.-man+(lfet t-) 268b/3
.-ma 65b/8, 165a/21, 173b/5,
246b/19
.-ma+(dmen t-) 181b/8
.-ma+(mashraya t-) 221b/14
.-ma+(oruc t-) 189a/22
.-ma+(anu t-) 197a/6
.-ma+(yeyn t-) 101b/19,
101b/19
.-ma+(yeyni t-) 101b/19
.-mada 83b/12, 113a/18, 139a/15
.-madan 165a/19
.-madan+(dostluk t-) 186a/21

.-madur+(maharaya tut-) 16b/18
.-malı 246b/18
.-malı+(düşmen tut-) 53b/17
.-malıkı+(ulu tut-) 96b/23
.-mañ 186b/23
.-masa 188b/17
.-masun+(maharaya tut-) 132b/9
.-maya 3b/17, 114a/16, 173b/3,
195b/10
.-maya+(`adet tut-) 41b/23
.-maya+(ayru tut-) 63b/21
.-maya+(düşmen tut-) 7b/8, 16b/15
.-maya+(arâr tut-) 223a/4
.-mayacak 173b/19
.-mayalar 89b/11, 128a/17,
165a/17, 188a/6
.-mayalar+(yön tut-) 154a/8
.-mayan 37b/22
.-mayan+(buyruk tut-) 99a/15
.-mayan+(üns tut-) 65b/17
.-mayanlar 203a/4
.-mayanları 190a/21
.-mayanları+(düşmen tut-) 186a/13
.-mayayduñuz+(arâr tut-) 166b/6
.-mayup 182a/3
.-maz 165a/15, 165a/15
.-maz+(dirig tut-) 241a/1
.-maz+(fâyide tut-) 144a/18
.-maz+(arâr tut-) 84b/7
.-mazam 165a/19
.-miş+(maharaya tut-) 69a/11
.-miş+(yeyni tut-) 101b/19
.-mişdur 268b/19

.-mişdur+(arâr tut-) 243a/6
.-mişlardı+(üns tut-) 118a/10
.-mişlardur 94b/5
.-sa 11b/17
.-sa+(oruc tut-) 173a/20
.-sañuz+(dost tut-) 186a/23
.-sun 173a/16, 241a/9
.-sun+(yol tut-) 223a/16
.-sunlar 36b/22
.-sunlar+(ülfet tut-) 268b/12
.-uñ 172b/3, 197a/5, 201a/5,
213a/22, 91a/17, 99b/14
.-up 5a/13, 7a/18, 7a/21, 35b/11,
44a/9, 4a/22, 4a/23, 50b/18, 52b/20,
60b/13, 75a/7, 90b/23, 100b/3, 103a/6,
128b/13, 143b/5, 159b/8, 175b/1, 177a/18,
177b/21, 180a/14, 180a/14, 193a/17,
202a/5, 203b/20, 211b/7, 214a/5, 229b/14,
254b/1, 259b/14, 259b/16, 260b/5, 268a/1
t.-up+(`adâvet tut-) 29a/1
t.-up+(ârâm tut-) 234a/8
t.-up+(baş tut-) 102b/10
t.-up+(berk tut-) 171a/21
t.-up+(buyruk tut-) 99a/14
t.-up+(dost tut-) 74a/18, 175b/19
t.-up+(düşmen tut-) 154b/10
t.-up+(göz tut-) 155b/10, 169a/1
t.-up+(gün tut-) 147a/2
t.-up+(hıyânet tut-) 180a/12
t.-up+(hısâba tut-) 198b/5
t.-up+(ıra tut-) 107a/3
t.-up+(işmet tut-) 86a/12
t.-up+(istihzâya tut-) 141a/6

t.-up+(kalem tüt-) 37b/7
t.-up+(karâr tüt-) 61a/4, 65b/15,
66a/6, 136b/16
t.-up+(kılıç çomak tüt-) 17a/19
t.-up+(kulak tüt-) 117a/20,
139a/20, 139a/21, 15b/16, 191a/16,
220a/20, 220a/21
t.-up+(ma'büd tüt-) 116a/8
t.-up+(maşaraya tüt-) 62b/3,
226a/19, 265b/9
t.-up+(melik tüt-) 245b/12
t.-up+(mezhep tüt-) 71a/23
t.-up+(müsellem tüt-) 129b/19
t.-up+(oruç tüt-) 216a/18
t.-up+(şaf tüt-) 14b/23, 188a/10,
27b/17
t.-up+(söz tüt-) 175a/21
t.-up+(şefi' tüt-) 8b/18
t.-up+(şerik tüt-) 72a/21
t.-up+(ta'cıl tüt-) 251b/12
t.-up+(tanık tüt-) 54a/5
t.-up+(tar tüt-) 83b/6
t.-up+(ümîd tüt-) 4a/22, 52b/2,
167a/21
t.-up+(yok tüt-) 181a/9
t.-up+(yurtlar tüt-) 65b/17
t.-up+(yüce tüt-) 98a/8
t.-up+(yüz tüt-) 79a/14
t.-up+(zînet tüt-) 71a/1
[=360]
tutagör-: Tutagörmek.
t. 1b/18
[=1]

tutar: Tutarlılık.
t.+ı+(2) 205b/2
[=1]
tutdur-: Tutturmak.
t.-dı 131b/8
t.-ısar 153b/17
[=2]
tutğun: Esir, tutsak, mahpus.
t. 84b/23
[=1]
tutıcı: Tutan.
t.+dur 199a/23
[=1]
tutul-: Tutulmak. bk. **tutul-**
t.-a 153b/18, 153b/19, 168b/21
t.-dı 21b/17
t.-maz 2b/10
t.-miş 228a/2, 239b/17
t.-up 17a/7, 22a/21, 98b/4
t.-ur 87a/11
[=11]
tutın-: Tutunmak. bk. **tutun-**
t.-up 10a/6, 41a/18
[=2]
tutivir- : Tutuvermek.
t.-e 131a/16
[=1]
tütî: (Ar.) Papağan.
t. 240a/7
[=1]
tutmaıklık: Tutma.
(tutmaıklıĝ).+uñ 15a/14
[=1]

ıtutruk: Ateş tutuşturcak eröp. bk.

dutruk

ıt. 62a/17, 220b/14

[=2]

ıtutu: Rehin, ipotek.

ıt. 146a/10

ıt.+dur 226a/15

[=2]

ıtutul-: Tutulmak. bk. **ıtutul-**

ıt.-acak 117a/23

ıt.-duğı 177a/22

ıt.-duğından 21b/19

ıt.-mağ 9b/19, 57a/6

ıt.-mayacak 117a/23

ıt.-maz 42b/15

ıt.-mış 100b/4, 188a/4, 206a/16

ıt.-mışlardan 188b/18

[=11]

ıtutulu: Rehin alınmış, ipotekli.

ıt. 89a/22

[=1]

ıtutun-: Tutunmak. bk. **ıtutın-**

ıt.-a 87b/18

ıt.-dı 265b/13

ıt.-dılar 39a/5

ıt.-duğları 49a/8

ıt.-duğlarınıñ 12b/16

ıt.-maya 91b/19

ıt.-up 104b/17, 112b/10

[=8]

ıtutuş- Tutuşmak.

ıt.-up 200b/21

[=1]

ıtuy-: Duymak.

ıt.-arlar 16a/3

ıt.-asın 190b/20

ıt.-madın 16a/8, 196b/16, 209a/1

ıt.-masa 266a/5

ıt.-mayup 209a/6

ıt.-sa 103a/3

ıt.-up 16a/9

[=9]

ıtuyıl-: Duyulmak. bk. **ıtuyul-**

ıt.-dı 109b/1

[=1]

ıtuyul-: Duyulmak. bk. **ıtuyıl-**

ıt.-maya 266a/5

[=1]

ıtuyür: (Ar.) Kuşlar.

ıt.+dan 166a/22

[=1]

ıtuz: Tuz.

ıt. 237b/15

[=1]

ıtuzak: Tuzak.

ıt. 98a/11, 98a/13

(ıtuzag).+a 95b/19

(ıt).+ına 87a/11

(ıt).+ında 123a/17

[=5]

ıtüccār: (Ar.) Ticaret yapanlar, tacirler.

t.+ları 268b/4

[=1]

ıtükür-: Tükürmek.

t.-mek 163b/9

[=1]

tünd: (Far.) Sert, şiddetli, haşin.

t. 232a/3

[=1]

türāb: (Ar.) Toprak.

t.+a 136b/1

[=1]

türbe: (Ar.) Mezar.

t.+si 60b/12

[=1]

tütün: Tütün.

t.+den 271a/16

[=1]

U

u: Ve.

u. 1b/5, 1b/18, 26b/21, 34b/19, 51b/4, 51b/20, 53a/6, 54a/18, 64a/9, 74a/16, 75a/16, 80a/15, 86b/19, 107a/14, 114a/12, 114b/15, 117b/1, 123b/4, 124b/19, 126a/13, 127a/8, 127a/9, 128a/3, 128b/13, 135a/23, 136a/20, 138a/20, 13a/13, 140a/19, 144a/12, 144a/12, 144a/14, 144b/23, 144b/5, 157a/15, 162a/8, 181b/14, 188b/5, 195a/4, 196a/4, 199a/7, 207a/22, 209b/15, 211b/12, 212b/17, 213b/17, 213b/7, 214a/10, 215b/6, 219b/7, 222b/16, 222b/7, 222b/8, 223a/16, 223b/19, 226a/2, 226b/19, 228a/10, 228a/2, 231b/6, 234b/9, 238a/9, 241a/6, 246b/1, 250b/1, 250b/6, 251b/18, 251b/20, 256b/7, 260a/1, 260a/14, 261a/23, 261b/14, 261b/3, 264a/10, 264b/11, 266a/12, 269a/5

[=78]

uç (I): Uç.

(uc).+ı+(2) 236a/12, 242b/2, 247a/16, 268a/2

(u).+ında 226b/13, 271b/23, 271b/23

(u).+ındadır 18a/6

(u).+ından 236a/10

u.+ların 213b/1

(u).+uñı 213a/23, 213b/1

[=12]

uç (II) : Sebep.

(uc).+ından 133b/6, 155b/9

(u).+undan 44b/2, 44b/3

[=4]

uca: Kıç.

u. 136b/1

[=1]

‘**ucb:** (Ar.) Kendini beğenme. bk. ‘**ucub**

‘u. 135b/19, 234b/7

‘u.+ıla 243b/4

[=3]

‘**ucub:** (Ar.) Kendini beğenme. bk. ‘**ucb**

u. 260a/10

u.+dan 224a/13

[=2]

ucuzluk: Ucuzluk.

u. 95b/5

[=1]

uç-: Uçmak.

u.-a 117b/15, 249b/1

u.-alar 154a/7

u.-an 263a/1

u.-ar 24b/23, 91a/14

u.-arlar 205b/1

u.-aydı 250a/6
u.-dı 248a/7, 248a/9
u.-duğı 248a/8
u.-madın 117b/15
u.-mağa 15a/6, 23b/10, 123a/3,
237b/22

u.-mağı 58a/17
u.-mağıyıla 212b/12
u.-mađuń 161b/8
u.-mağ 11a/11, 40b/21, 51a/22
u.-mağda 69b/22, 210a/2, 240a/13,
264a/2
u.-mağlara 116a/14
u.-up 4a/21, 4a/23, 60a/12, 60a/17,
163a/18, 240a/21
[=33]

uçmağ: Cennet bk. uçmağ

u. 44b/17, 57b/14, 69b/2, 110b/3,
150b/23
u.+a 50b/21, 50b/22, 51b/3, 53b/6,
57b/5, 70a/8, 74b/5, 91a/2, 92b/11, 94b/20,
99a/13, 99a/15, 100b/10, 115b/3, 115b/5,
125b/6, 139a/10, 141b/8, 145b/13,
161b/15, 161b/15, 162a/6, 168b/19,
170b/19, 176b/15, 183b/9, 184a/17,
208a/16, 210a/22, 213a/2, 216b/18,
225b/1, 229a/19, 231a/11, 231b/12
u.+ı(1) 51b/8, 131a/11
u.+ıla 64a/14, 69b/13, 109b/11,
123b/9, 140a/10, 205b/3
u.+ına 53b/3
u.+un 51a/23, 116b/16, 149a/21,
213a/5, 230b/1, 230b/7
[=55]

uçmağ: Cennet. bk. uçmağ

u. 11a/14, 11a/16, 11a/19, 11b/1,
11b/3, 11b/6, 11b/6, 11b/9, 15a/3, 15a/3,
15b/18, 19a/9, 19b/10, 19b/13, 19b/13,
19b/19, 36b/15, 42a/10, 50b/22, 51a/22,
54b/6, 67a/1, 70a/8, 72b/16, 74b/8, 77b/16,
92b/21, 100a/11, 100a/14, 100a/17,
100a/18, 100a/20, 100b/1, 100b/2,
102b/14, 103a/17, 109b/19, 115a/22,
115b/5, 115b/8, 116b/21, 116b/21,
116b/23, 131a/12, 139a/1, 139a/11, 139a/4,
139a/7, 140b/13, 145b/11, 145b/12,
145b/14, 145b/14, 145b/20, 146a/11,
146a/20, 146a/22, 146a/23, 146b/13,
146b/2, 146b/8, 149a/18, 151a/21,
152a/18, 153b/17, 159b/5, 160a/16,
160a/4, 160b/1, 160b/14, 160b/5, 162a/2,
162a/20, 162a/22, 162b/15, 162b/17,
163a/1, 163a/12, 163a/21, 166a/1, 166a/9,
167b/14, 168b/18, 168b/5, 170b/21,
170b/21, 170b/22, 171a/1, 172a/12,
175a/19, 175a/20, 176b/16, 17b/11,
181b/19, 182a/17, 182a/17, 182a/23,
182a/23, 183b/11, 183b/4, 183b/8, 189b/7,
190b/6, 198b/23, 200b/12, 200b/13,
200b/14, 201b/21, 201b/23, 203a/1,
209b/11, 213a/6, 214a/14, 216b/16,
226a/18, 229a/10, 229a/12, 229a/13,
229b/12, 229b/17, 229b/22, 230a/22,
230b/17, 233a/14, 235b/3, 236a/17,
240a/23, 249b/18, 249b/20, 24a/23,
251a/14, 251a/2, 253b/8, 254b/6, 256a/3
u.+a 175a/20, 256a/3

u.+da 18a/5, 24b/1, 78b/16, 92b/14,
140b/13, 141a/13, 146a/4, 146b/21,
152a/18, 157a/6, 163a/23, 163a/8, 196a/7,
230b/19, 236a/17, 236b/1, 243a/8

u.+dan 18a/5, 19b/3, 64a/16,
90b/19, 100a/5, 160b/14

u.+dur 160b/8

u.+ıla 230a/17

u.+lar 160b/11, 160b/16

[=164]

uçmaıklık: Cennetlik.

u.+dur 75a/6

[=1]

uçucı: Uçan.

u. 212b/12

[=1]

ufık: (Ar.) Ufuk. bk. **ufık**

u.+dan 149a/16

[=1]

ufık: (Ar.) Ufuk. bk. **ufık**

u.+ı+(3) 149a/1

u.-ı a'lā 149a/1

[=1]

uğra-: Uğramak.

u.-dı 26b/10, 34b/7, 40b/10, 58a/10,
97b/17, 97b/19, 155b/16

u.-dılar 68b/20, 144b/14, 178a/6,
265a/18,

u.-duğ 17b/3, 209a/20

u.-duğları 63a/5

u.-duğların 87b/4

u.-dum 35a/14, 44b/2, 44b/3

u.-mağ 28a/14

u.-mağıla 64a/18

u.-mayadum 213a/14, 235b/22

u.-mayasız 195a/23

u.-miş 180a/2

u.-mişdur 40b/14

u.-r 45a/5, 56a/14, 60a/13, 170b/9,
254a/4, 254a/8

u.-rdı 165b/9

u.-rlar 120a/17, 191a/5

u.-rsız 25a/19, 269b/17

u.-sa 202b/6, 207a/18, 207b/12

u.-sañuz 156a/23

u.-ya 48a/21, 213a/2

u.-yacağunuzı 51a/6

u.-yacağları 178a/6

u.-yadum 26a/6

u.-yalar 30b/7, 116b/6, 148a/15

u.-yan 90b/20

u.-yasin 111b/12

u.-yıcak 51a/17, 92a/13

u.-yısar 60a/18, 230a/12

u.-yısarlar 28a/23, 91b/1, 161b/23

u.-yup 18a/6, 72a/12, 146b/10,
202b/5, 229a/21, 243b/2, 243a/23, 252b/4,
254b/9

[=66]

uğrad-: Uğratmak. bk. **uğrat-**

u.-a 139b/1

u.-ısaruz 234b/21

u.-ur 85a/17, 189a/14, 210b/16

u.-urlar 76a/1

[=6]

uğraş- : Uğraşmak.

u.-dı 32a/3

u.-dılar 246a/14

u.-sañuz 114b/23
u.-ur 54b/10
[=4]
uğrat-: Uğratmak. bk. **uğrad-**
u.-dı 123b/1, 142b/22
u.-dum 181a/15
u.-duñ 87b/6
[=4]
ugrı: Hırsız.
u. 77a/6, 109a/22
u.+ya 109a/23
[=3]
uğrılığ: Hırsızlık.
(uğrılığ).+ıla 234b/4
[=1]
uğur: Yön.
u.+dan 7b/13, 29a/7, 77a/3, 268a/1
[=4]
uğurla-: Çalmak.
u.-mağdan 112b/21, 219b/7
u.-rduk 220a/17
u.-yalar 16a/3, 203b/11
u.-yavuz 220a/16
[=6]
uğurlayın: Gizlice ve sessizce.
u. 16a/8, 25b/7, 56a/8, 66b/10,
81b/10, 174a/7, 174a/8, 176a/4, 184a/4,
209a/8
[=10]
uğurlıq: Hırsızlık. bk. **uğurluq**
u. 45a/14, 90a/1, 187a/21, 262b/6
(uğurlıq).+ıla 78b/2
[=5]
uğurluğ: Hırsızlık. bk. **uğurlıq**

(uğurluğ).+i+(1) 109b/1
[=1]
uğdūd: (Ar.) Hendek.
u. 245a/2, 246a/20, 246a/14
aşhāb-ı u. 245a/2, 246a/20
u.+dandur 246a/19
aşhāb-ı u. 246a/19
u.+ıdı 245a/4
aşhāb-ı u. 245a/4
[=5]
uğalā: (Ar.) Akıllılar.
‘u. 202a/23
[=1]
uğde: (Ar.) Düğüm, bağ.
‘u. 89a/22
[=1]
uğūbet: (Ar.) Ceza, eziyet.
‘u. 24a/5, 28b/15, 34b/3, 34b/6,
43b/22, 45a/17, 46a/4, 52b/22, 63a/20,
70b/1, 77b/7, 79b/10, 79b/10, 79b/13,
79b/6, 103a/6, 120a/3, 150b/13, 152a/8,
154b/6, 174b/8, 178b/11, 194a/6, 194b/6,
196a/13, 199a/11, 199b/4, 209a/13,
210b/17, 219a/16, 237a/20, 237a/23,
251b/20, 268a/8
‘azāb-ı ‘u. 194b/6
‘u.+den 24b/5, 53a/11, 198b/12
‘u.+e 26a/5, 44b/6, 44b/8, 68b/20,
151a/16, 220b/23, 224b/14
‘u.+i+(1) 89a/11
‘u.+i+(2) 12a/6, 28a/20, 47b/9,
63b/8, 103a/21, 111a/3, 124a/2, 131b/8,
133b/20, 134a/3, 134a/3, 151a/16, 152a/4,
194a/23, 209b/6, 231b/4, 263a/2

‘u.+i+(3) 237a/16
‘u.-i āhīr 237a/16
‘u.+idür 79b/5
‘u.+ile 20b/5, 55b/5, 144b/4,
156a/18, 156a/19, 212a/17, 223a/9,
236b/21, 237a/15
‘u.+in 73b/10, 89a/10 103a/15,
180b/21, 209b/8, 222b/21, 237a/21
‘u.+inden 20b/5, 20b/21, 103a/7,
118b/9, 128a/17, 134a/3, 144b/18, 157a/2,
205a/3
‘u.+ine 73b/11, 74a/4, 110b/19,
120a/17, 150b/12
‘u.+ini 194b/3
‘u.+iyile 246b/18
‘u.+ler 11a/8, 90a/4, 139a/18
‘u.+lerden 131b/9
‘u.+lere 230a/12
‘u.+leri 47a/11, 47a/12, 47b/7,
118b/19, 159b/20, 203b/15, 209b/4
‘u.+lerin 63b/16, 194b/4, 212a/1
‘u.+lerini 118b/18, 118b/19, 139a/8
‘u.+lerle 89a/2
‘u.+lerümüzden 89a/5
‘u.+üm 205a/21, 210b/18
‘u.+ümüzden 156a/7
‘u.+ümüzü 89a/3
‘u.+ümüzle 7b/23, 20b/6
[=122]
‘uķūbetsūz: Cezasız.
u. 228a/22
[=1]
‘uķūl: (Ar.) Akıllar.
‘u. 202a/23

[=1]
ūlā: (Ar.) Birinci, ilk.
ū. 152b/13
‘Ād-ı ū. 152b/13
[=1]
ulaş-: Ulaşmak.
u.-a 23b/10, 176b/19, 186b/4,
187a/1, 191a/13
u.-acaķ 124b/7
u.-asız 102a/19, 161a/20
u.-dı 44a/5, 63b/7, 106a/22,
139a/10, 144b/16, 202a/2
u.-dılar 179b/1
u.-duğı 186b/9
u.-duñuz 51b/2
u.-ınca 67b/13
u.-ısar 239b/17
u.-ısarlar 190a/18, 190a/18
u.-mağa 57b/15, 191b/12
u.-mađiķün 106b/3
u.-maz 4a/23
u.-mışdur 73a/19, 136a/8, 247a/16,
250a/20
u.-sa 187a/10
u.-salar 192a/5
u.-u 173a/20
u.-ur 80b/6, 130a/6, 149b/3,
195a/14
u.-urlar 11b/21
[=37]
ulaşdur-: Ulaştırmak.
u.-a 43a/12, 74b/11, 103a/1,
184b/1, 198b/18
u.-anla 43a/12

u.-asın 184b/8
u.-avuz 6b/8
u.-dı 44a/4, 146b/11, 146b/16,
208b/9
u.-duğın 159b/23
u.-duğ 257a/21
u.-mağa 191a/2, 227a/11, 227a/13
u.-mañ 185a/12
u.-maz 191a/2
u.-salar 170b/20
u.-u 156a/13
u.-up 106a/11, 176b/15
u.-ur 104a/8
[=24]

ulaşıklık: Akrabalık.

(ulaşıklığ).+um 184b/21
[=1]

ulaşuq: Yakın, bitişik.

u.+dur 136a/5
[=1]

ulaşmaqlık: Ulaşma, erişme.

u. 235a/21
[=1]

ulemā: (Ar.) Alimler, ilim sahipleri.

‘u. 40b/15, 60b/16, 70a/5, 83a/22,
111b/13, 130a/12, 134a/17, 173a/23,
187a/13, 191a/18, 212b/18
‘u.+lar 107a/23
‘u.+nuñ 33b/17, 261a/10
[=14]

ulu: Büyük, yüce.

u. 1b/2, 3a/23, 11b/21, 15b/21,
21b/2, 19b/17, 20a/8, 20b/20, 21b/4,
22a/13, 22a/22, 24b/5, 25b/12, 33a/5,

36b/13, 45a/3, 47b/22, 48a/2, 48a/8,
49a/21, 49b/2, 53a/9, 57a/6, 64b/16,
67a/11, 68a/7, 70a/20, 73b/21, 75b/21,
75b/7, 76b/18, 77b/19, 78b/9, 79b/13,
84a/2, 86a/22, 86b/1, 86b/2, 88b/1, 88b/3,
89a/8, 91a/22, 91b/1, 96b/23, 98b/9,
100a/22, 100a/23, 100b/1, 100b/8, 101a/9,
108b/14, 109a/4, 110b/2, 111b/7, 112a/9,
117b/23, 119b/13, 123a/4, 124a/4,
128a/11, 129b/11, 131b/11, 131b/18,
135a/9, 136b/9, 137a/22, 139a/2, 140a/14,
140b/6, 141a/23, 145a/10, 149a/13,
149b/11, 149b/14, 156a/2, 156a/2, 156b/8,
157a/7, 158b/6, 159a/21, 161b/11,
161b/22, 163b/22, 164a/23, 165a/13,
165a/8, 167b/6, 168a/20, 168b/5, 169b/20,
170a/8, 171a/20, 178a/22, 178a/22,
182a/18, 182a/21, 184a/15, 184a/7, 188a/4,
188b/18, 189b/6, 190a/21, 190b/12,
193a/5, 195a/23, 195a/4, 195a/8, 197b/6,
198a/4, 200a/19, 202a/14, 204a/19, 204a/8,
206a/23, 206a/3, 207a/14, 207a/16,
207a/18, 208a/9, 208b/7, 209a/20, 210a/7,
211b/20, 213b/8, 214b/6, 222a/16, 230a/6,
232a/11, 234b/1, 235a/10, 237a/14, 237a/7,
237a/8, 241a/7, 241a/8, 242a/4, 244a/21,
245a/17, 246b/17, 250b/7, 251a/9,
252a/13, 252a/15, 254a/4, 254b/5, 259b/6,
260a/2, 261a/2, 263b/22, 264b/11,
267b/17, 270a/18

u.+dan 157a/3, 184a/7, 250b/9

u.+dur 9a/9, 43a/23, 53b/18,
54a/13, 60a/3, 74a/2, 161a/21, 196a/15,
209b/5, 209b/6, 242a/18, 242b/2, 247a/1

u.+lar 130a/3
u.+lardan 167a/4
u.+ları 17a/11,17b/20, 27a/4, 58b/6,
178a/20, 224b/16, 257a/10
u.+larıdı 177b/11
u.+ların 266a/19
u.+larına 17a/9, 17a/23, 37a/4,
37a/7, 41a/16, 98b/8, 220a/9
u.+larından 113a/21
u.+larındandı 64b/13
u.+larını 37a/4
u.+larıñ 184a/7
u.+sı 18a/7, 21a/16, 102a/7, 196a/1,
255b/14
u.+sıdur 81a/18, 134a/13, 226a/7
u.+sına 156a/14
u.+sıydı 267a/7
u.+sıyla 235a/10
u.+ya 118a/1
u.+yıldı 24a/17
[=203]
uluca: Büyükler, ileri gelenler.
u.+ları 96b/5
[=1]
ulula-: Büyütmek, yüceltmek.
u.-gıl 224a/10
u.-mağa 176a/19
u.-mağičün 121b/15
u.-yup 150b/17
[=4]
ululacak: Ulu sayılan.
u.+dur 59b/19
(ululacağ).+a 59b/20
[=2]

ululan- : Büyüklenmek,
kibirlenmek.
u.-maya 18a/19
u.-up 38a/2
[=2]
ululuğ: Büyüklük, yücelik. bk. **ululuğ**
u. 159a/8, 212b/13
(ululuğ).+ıla 60a/21, 134b/17
aşl-ı u. 134b/17
(u).+ın 167b/6, 267a/21
(u).+ında 135a/11
[=2]
ululuğ: Büyüklük, yücelik. bk. **ululuğ**
(ululuğ).+a 67a/11
u.++(2) 22b/9, 184a/7, 184a/7
u.+ıla 170b/22
u.+umuz 64b/15, 220a/11
[=7]
‘ulüm: (Ar.) İlimler.
‘u. 33b/16, 43a/7, 260a/3
[=3]
ulurağ: Daha büyük, en büyük.
u. 134a/2
u.+dur 134a/1, 223b/23
(ulurağ).+ıdı 88b/18
[=4]
‘ulvüllāh: (Ar.) Yüce Allah.
u.+dur 73b/14
[=1]
um-: Ummak, ümit etmek, beklemek.
u.-a 40a/22
u.-alar 124b/22
u.-anlara 162b/17
u.-ar 111b/6, 137b/23, 224b/6

u.-arduñ 257b/8
u.-arım 216b/17
u.-arın 90b/10
u.-arlar 91a/2, 192a/2, 216b/22,
263a/6
u.-arlardı 47a/8, 195a/4
u.-aruz 206b/4
u.-asın 224a/17
u.-asız 195a/22
u.-duğı 48a/21, 59b/20, 77a/21,
114b/5
u.-duğları 47a/7, 47a/9
u.-duğlarından 210a/4
u.-duğlarınıñ 201b/7
u.-maduğı 197a/13
u.-maduğları 43a/20, 178a/20
u.-maya 45b/14
u.-mayalar 69b/7
u.-mazlardı 235a/12
u.-sa 100b/21
u.-uban 169b/13
u.-up 150a/18, 186a/4
[=36]
umıcı: Uman.
u. 222b/3
[=1]
‘umre: (Ar.) Hac mevsiminin dışında
Kabe’yi ve Mekke-i Mükerrerme’nin
mübarek yerlerini ziyaret etme.
‘u. 121b/4, 122b/4, 126b/7, 262b/5
‘u.+den 252b/10
[=5]
umu: Ümit, umut, dilek.
u.+ları 216b/18

u.+larına 265b/18
[=2]
‘umüm: (Ar.) Hep, bütün, cümle, herkes.
‘u. 114a/15
[=1]
umūr: (Ar.) Emirler; aldırış etme, önem
verme.
u.+ı+(3) 116b/8
u.-ı haķ 116b/8
u.+ı+(1) 203a/6
u.+larından 130a/8
u.+umda 61b/13
[=4]
un: Un.
u. 229b/9
u.+ı+(2) 173b/8
u.+ından 208b/19
[=3]
‘unf: (Ar.) Şiddet, sertlik.
‘u.+ıla 99b/17
[=1]
unıd-: Unutmak. bk. **unit-, unut-**
u.-a 79a/2, 79b/11
u.-am 227b/14, 248b/2
u.-asın 160b/10, 248b/5
u.-avuz 216a/23
u.-up 40a/14, 42b/9, 182a/14
u.-ur 40a/14, 47a/21, 72b/11,
82a/16
u.-urlar 263b/3
[=15]
unıdıl-: Unutulmak.
u.-ısar 269b/2
[=1]

unut-: Unutmak. bk. **unıd-, unıt-**
u.-dı 202a/1, 257a/12, 257a/13
u.-dılar 33a/17, 231b/4
u.-dum 248b/7
u.-mişdur 14a/21
[=7]

unıtdur-: Unutturmak. bk. **unıtdur-**
u.-dı 176a/19
[=1]

unk: (Ar.) Boyun, gerdan.
u. 232b/17
[=1]

unnāb: (Ar.) Hünnap ağacı.
u. 14b/5
[=1]

unudul-: Unutulmak.
u.-dı 85b/7
[=1]

unut-: Unutmak. bk. **unıd-, unıt-**
u.-dılar 62a/21, 182a/4
u.-duñuz 74a/14, 106b/4
u.-mağıla 151a/23
u.-mağdan 79b/12
u.-maya 9b/18, 23b/16, 73a/5,
182a/13
u.-mayalar 190a/5, 237b/21
u.-mayasın 248b/1, 248b/4, 248b/8
u.-mişıdı 55b/11, 244a/14
u.-mişlardur 116a/18, 174a/2
[=19]

unıtdur-: Unutturmak. bk. **unıtdur-**
u.-a 248b/9
u.-dı 182a/10, 182a/5
u.-ur 238a/9, 248b/11

[=5]

unutmağlık: Unutma.

u. 248b/5

[=1]

ur: Tümör.

u. 209a/4

[=1]

ur-: Vurmak.

u. 1b/9, 36a/11, 91a/4

u.-a 224b/11+(elin ur-)

u.-a 145a/17+(mevc ur-)

u.-a 4a/10 +(mühür ur-)

u.-a 97b/9+(şuyı ur-)

u.-alar 131b/2

u.-alar 90a/2, 90a/3 +(ağaç ur-)

u.-alar 112b/3+(kadem ur-)

u.-alar 253b/2+(bendleri ur-)

u.-am 36a/9+(ağaç ur-)

u.-arlar 272b/8

u.-asız 123b/13+(kılıç ur-)

u.-avuz 3a/3+(kadem ur-)

u.-ayduñuz 126b/11+(kılıcıla ur-)

u.-ayın 184b/20+(boynın ur-)

u.-dı 22a/12, 31a/5, 36a/12, 97b/8

u.-dı 113a/11+(kadem ur-)

u.-dı 142a/17+(yüzün ur-)

u.-dılar 267b/16, 267b/17

u.-dılar 251a/11+(bünyād ur-)

u.-duğ 85a/22+(kadem ur-)

u.-ğıl 97b/8+(şuyı ur-)

u.-madı 253b/3+(bend ur-)

u.-mağıl 97b/11+(deñiz ur-)

u.-mağıla 201b/1+(kılıç ur-)

u.-mağ 13b/12+(yük ur-)
u.-mağda 83b/12
u.-mayalar 72a/1+(şagırlığa ur-)
u.-mayasın 110a/20+(yüzüme ur-)
u.-miş 150a/9+(ad ur-)
u.-miş 119a/6+(çalu ur-)
u.-miş 31a/11+(şabla ur-)
u.-mişdur 136a/9
u.-mişdur 117a/13+(mühr ur-)
u.-sa 45a/14
u.-sa 101b/18+(işitmeze ur-)
u.-uñ 29a/7
u.-uñ 115a/1+(boyunların ur-)
u.-up 155a/12, 155b/19, 189a/4,
266b/5
u.-up 90a/2+(ağaç ur-)
u.-up 221a/2+(el ayak ur-)
u.-up 267a/4+(iki elin ur-)
u.-up 34b/6+(kadem ur-)
u.-up 84b/23+(tutgun ur-)
u.-up 13b/9+(yük ur-)
u.-up 128a/3+(yüzlerine ur-)
139a/15
u.-ur 84a/20, 247a/22
u.-ur 57a/7+(mühr ur-)
u.-ur 264a/1+(oda ur-)
u.-urdu 211b/4+(göz ur-)
u.-urın 91a/14
u.-urlar 46b/3
u.-urlar 45a/16+(hadd ur-)
u.-urlar 179b/2+(kılıç ur-)
u.-urlar 13b/7+(yüklerin ur-)
u.-urlardı 122a/14
u.-ursız 39b/7+(yük ur-)

u.-uruz 12a/11+(mühr ur-)
[=70]
'urf: (Ar.) Maruf.
u. 231b/16
[=1]
urıl-: Vurulmak. bk. **urıl-**
u.-a 52b/1, 67b/17, 253b/3
u.-up 4a/8
[=4]
urul-: Vurulmak. bk. **urıl-**
u.-dı 42b/1
u.-mişdur 118b/13
[=2]
urur-: Vurdurmak.
u.-alar 211b/7
[=1]
uruvir-: Vuruvermek.
u. 87a/16
[=1]
'uryān: (Ar.) Çıplak.
u. 87a/12, 87a/14, 264a/3
[=3]
uslu: Akıllı.
u. 57a/23
u.+ları 93b/8, 209a/15
[=3]
'usr: (Ar.) Güçlük, zorluk, zor iş.
'u. 258b/7, 258b/7
[=2]
uşul: (Ar.) Yol, yöntem, metod.
u. 190b/10
[=1]
uş: İşte, şimdi, böyle, öyle ki.

u. 5b/10, 11a/1, 17b/3, 22a/2,
51b/2, 51b/8, 61a/16, 62b/4, 68a/15, 68a/3,
69b/20, 112b/14, 120b/23, 125b/14,
131a/5, 138a/10, 138a/19, 138a/23, 138b/1,
146b/18, 155b/16, 169a/4, 200a/12,
213a/20, 224b/16, 226b/3

[=26]

uşbu: İşte bu, işte bundan dolayı.

u. 16b/10

[=1]

utan-: Utanmak.

u. 12a/18

u.-a 70b/4, 101b/21

u.-dı 134b/13

u.-duğundan 33a/3

u.-duklarından 81b/9

u.-madın 159b/2

u.-mağıla 157b/11

u.-up 52a/17, 168a/21

[=10]

‘utull: (Ar.) Soğuk, sert ve cimri insan.

‘u. 208a/17, 208a/18

[=2]

utun-: Utanmak.

u.-madın 38a/14

[=1]

uvacuk: Ufacık, küçücük.

u. 146a/4

[=1]

uvad-: Parçalamak. bk. **uvat-**

u.-a 22a/12, 115a/17

u.-ayıldı 45a/4

u.-up 22a/13, 248a/22, 266a/2

u.-ur 265b/22

[=7]

uvağ: Ufak.

u. 158a/23

[=1]

uvan-: Parçalanmak.

u.-dı 177a/15

u.-duğdan 170b/13

u.-up 42a/19, 155b/20, 170b/3

u.-ur 42a/17, 143a/6, 170b/12

[=8]

uvat-: Parçalamak. bk. **uvad-**

u.-dı 21b/2, 21b/2, 21b/4, 22a/15

[=4]

uy-: Uymak.

u.-a 64b/13, 97b/4, 181a/22

u.-acağ 155b/1

u.-alum 18a/18

u.-an 37b/13, 192b/22

u.-andan 40a/4

u.-anlara 121a/9, 123b/4, 228a/23

u.-anlaradur 40a/3

u.-anları 241a/4

u.-anlarıyla 38b/2

u.-anlaruñ 17b/17, 40a/3

u.-ar 167b/14

u.-arduñuz 17a/20

u.-arsa 181a/21

u.-arsañuz 76a/13

u.-arsavuz 123a/11

u.-ayduñuz 51a/7

u.-dılar 75b/18, 243b/6

u.-duğ 17b/17

u.-duñuz 10a/18, 17a/18, 108b/8,

108b/13

u.-ma 49b/20
u.-madı 238a/7
u.-madılar 25a/15, 25b/3, 43a/19,
67b/6, 74b/16, 85b/17, 100b/15, 154a/3,
194b/7
u.-maduğundan 40a/5
u.-maduğunuzla 43a/17
u.-madukları 85b/20
u.-maduklarından 187b/16
u.-maduklarınınuñ 40a/3
u.-maduñuz 17a/20, 108b/13,
108b/8
u.-mağı 3a/13, 17b/8, 49a/18,
49a/19, 69a/10
u.-mağıl 76a/9, 104a/1
u.-mağ 33a/14, 238a/9, 238a/9,
u.-mağdadur 167b/15
u.-mamağ 115b/18
u.-masunlar 209a/8
u.-mayacağ 40a/6
u.-mayan 37b/13
u.-mayanlara 123b/4
u.-mayanları 37a/21
u.-mayup 40a/3, 62a/9, 76b/1
u.-mazsañuz 76a/13
u.-mişlardur 91a/1, 243b/1
u.-sa 112b/17
u.-uban 150a/9
u.-un 6b/21, 85b/17, 143a/19,
185b/6
u.-up 12a/5, 25b/5, 33a/16, 3a/13,
44b/21, 48b/4, 49b/10, 76a/5, 82a/15,
89a/18, 91b/6, 104a/16, 104a/2, 104b/13,
111a/13, 116b/11, 117a/13, 123a/17,

131a/23, 147b/3, 153b/14, 189a/14,
241b/1, 241b/3

[=101]

uyan-: Uyanmak.

u. 2a/10

u.-a 51a/16

u.-alar 99a/7

u.-asın 57a/23

u.-asız 264b/14

u.-dı 134a/7, 272a/4

u.-dılar 10b/16

u.-madılar 143b/2

u.-mağlığı 236b/20

u.-sa 263b/8

u.-u 22b/22, 31a/8, 223b/2

u.-uñuz 87b/16

u.-up 22b/23, 23a/2, 236b/19

u.-ur 46a/14

[=19]

uyanuk: Uyanık.

u.+dur 139a/19

(uyanug).+ıdı 272a/1

[=2]

uyanuklık: Uyanıklık. bk. **uyanuklık**

u. 271b/23

[=1]

uyanuklık: Uyanıklık. bk. **uyanuklık**

u.+dan 128a/2

[=1]

uyar-: Uyarmak.

u.-duğ 17a/10

u.-mağičün 250a/21

[=2]

uydur-: Uydurmak.

u.-a 29b/14, 65a/10

u.-mağ 40a/6

u.-up 38a/22

[=4]

uyhı: Uyku. bk. **uyku**

u.+sın 222a/10

[=1]

uyıt-: Uyutmak.

u. 179b/15

[=1]

uyku: Uyku. bk. **uyhı**

u. 10b/19, 46a/12, 46a/16, 132a/23

u.+da 46a/13, 57a/22

u.+dan 23a/2

u.+dayıdı 134a/5, 209a/3

u.+ları 46a/11

u.+ñuzı 234a/6

u.+sından 51a/16

u.+ya 97b/6

u.+yıla 10b/16

[=14]

uyluğ: Uyluk kemiği.

(uyluğ).+ı+(2) 173a/5, 207b/5

[=2]

uyu-: Uyumak.

u.-ğıl 222a/8

u.-mağ 249a/2

u.-mağlığı 236b/20

u.-mayınca 263b/8

u.-rdı 22b/21, 272a/1

u.-riken 134a/12

u.-rlardı 141a/17

u.-yup 10b/20

[=9]

uyumaqlık: Uyuma, uyku hali.

(uyumaqlıg).+ıla 271b/23

[=1]

uyundı: Uyuşuk, tembel, miskin.

u.+lar 37a/7

[=1]

uyuş-: Uyuşmak.

u.-miş 39b/10, 61b/19, 228b/2,
259b/19

u.-uban 154a/11

[=5]

uyut-: Uyutmak.

u.-acağ 234a/1

[=1]

uz: İşe yatkın, becerikli, mahir.

u. 208a/11

[=1]

uza-: Uzamak.

u.-dı 155a/7

u.-duğça 118b/19

u.-mağı 258b/23

u.-r 157b/2

u.-yıcak 158a/12, 158a/14

[=6]

uzağırak: Daha uzak, en uzak.

u. 235a/4

[=1]

uzak: Uzak, irak.

u. 73a/12, 138b/8, 163a/11,
222b/21, 265b/17

[=5]

uzal-: Uzalmak.

u.-makda 8b/13

[=1]

uzan-: Uzanmak.

u.-up 101a/20

u.-ur 134b/3, 157b/1

[=3]

uzat-: Uzatmak.

u.-dı 21b/14, 21b/17, 21b/18,
31a/23

u.-dılar 91a/22

u.-duğı 157a/19

u.-duğumuz 151b/1

(uzad).-alar 185a/18, 185a/18

u.-mağ 12b/5

u.-mañ 181b/16

u.-masunlar 257b/12

u.-maya 201a/12

u.-mayalar 3b/7, 81b/17

u.-mayam 21b/20

(u).-up 109a/19, 121a/8, 167a/16,
170b/20, 171a/4, 204a/22, 273a/5

(u).-ur 204b/9

(u).-urın 210b/17

[=24]

uzınca : Uzunca, uzuna yakın.

u. 250b/12

[=1]

‘uzlet: (Ar.) Yalnızlık, köşesine çekilme.

‘u. 222b/17, 259b/12

[=2]

uzun: Uzun.

u. 12b/14, 39a/22, 72b/23, 155a/8,
169a/21, 224a/14, 241b/13, 241b/9

u.+ı+(2) 145a/8, 155a/7, 213a/23

u.+unı 251a/10

[=12]

uzunluğ: Uzunluk.

(uzunluğ).+ı+(2) 252a/13

[=1]

Ü

ü: Ve.

ü. 1b/1, 27b/5, 28b/5, 2a/6, 2b/22,
37b/15, 51b/2, 70a/15, 78a/2, 79a/16,
79a/17, 80a/8, 82b/15, 83a/6, 83a/7,
106a/12, 106b/14, 111a/3, 116b/1,
118b/11, 119b/21, 120a/16, 122b/8,
123b/14, 135b/21, 137b/8, 141a/5, 144b/8,
147b/16, 152a/6, 155a/20, 159b/20,
161b/8, 165b/16, 170b/4, 170b/5, 171a/18,
181b/5, 183b/8, 187b/21, 190b/10,
190b/19, 194a/3, 197b/2, 198b/15,
199b/16, 205b/16, 205b/18, 208a/11,
208b/22, 209b/16, 210a/4, 212a/15,
213b/17, 218a/17, 219b/15, 220a/12,
220a/6, 220b/22, 222a/19, 226a/10,
226a/11, 228a/22, 228a/23, 230a/15,
234b/23, 235a/9, 241a/7, 245a/11,
246b/17, 254a/3, 257b/7, 257b/8, 258a/9,
25b/12, 260b/21, 264b/5, 265a/2, 270a/18,
271b/10, 272b/8

[=81]

ücret: Bir hizmet veya emek karşılığında
ödenen para.

ü. 257b/18

ü.+e 100b/4

[=2]

üç: Üç.

ü. 8b/12, 8b/12, 21a/23, 23b/12,
24a/17, 26a/7, 26a/8, 31a/2, 31b/14,
39b/11, 69b/14, 75a/5, 79a/1, 80b/12,
92a/8, 110a/16, 128b/3, 128b/5, 128b/5,
128b/7, 128b/9, 131a/3, 131a/5, 133a/10,
133b/16, 149b/18, 149b/18, 151b/15,
161b/15, 162a/7, 163a/23, 174a/12, 177a/3,
177b/13, 179a/14, 179a/16, 187a/3,
196b/18, 197a/1, 197a/2, 197b/12,
197b/15, 197b/18, 208b/20, 208b/21,
208b/23, 20b/23, 210a/23, 211a/23,
212b/18, 215b/13, 216a/19, 219b/1,
222a/13, 224b/1, 229b/7, 229b/8, 231a/7,
232b/13, 232b/17, 247a/17, 249b/4,
251b/23, 25b/13, 25b/6, 263b/6, 265a/5,
267b/19, 268b/8

ü.+den 177a/3, 222a/13

ü.+dür 216a/17

ü.+i+(1) 6a/22

ü.+i+(2) 229b/6

ü.+inde 261a/9

ü.+inden 21a/1

ü.+üñüz 184b/10

[=77]

üçünci: Üçüncü.

ü. 23a/1, 23b/15, 25b/8, 50a/20,
65b/9, 92a/14, 163b/12, 180a/3, 203a/13,
226a/8, 229b/18

ü.+de 252b/9

ü.+sine 92a/11

ü.+siyle 6a/21

[=14]

üleş-: Paylaşmak.

ü.-diler 19a/12

[=1]

üleşdür-: Paylaştırmak.

ü.-di 5a/21, 269a/2

[=2]

ülfet: (Ar.) Alışma, alışkanlık, ünsiyet.

ü. 3a/3, 86a/11, 268b/11, 268b/12,
268b/3

[=5]

ülü: Hisse, pay. bk. **ülü**

ü.+nce 77a/3, 77a/4

[=2]

ülü: Hisse, pay. bk. **ülü**

ü.+nce 255a/22, 75a/8

[=2]

ümerā: (Ar.) Emirler, beyler.

ü.+ya 130b/4

hazret.-i ü. 130b/4

[=1]

ümîd: (Far.) Umut, emel, arzu. bk. **ümîz**

ü. 4a/22, 23a/17, 40a/23, 43a/1,
43b/23, 48a/3, 48a/7, 52b/1, 52b/2, 68a/20,
72b/10, 79b/7, 102a/8, 152a/3, 154a/14,
154b/10, 167a/21, 187b/17, 187b/18,
209a/23, 209b/2

ü.+dür 33a/8, 86a/11

ü.+e 21a/18, 238b/1

ü.+i+(1) 4a/20, 4a/22, 47b/21,
73a/3, 73a/3, 73a/4, 124b/22, 151b/5

ü.+in 48a/7, 68b/3, 73a/1, 73a/3

ü.+leri 41b/2, 79a/15, 93a/5

ü.+lerin 187b/15, 216b/17

[=42]

ümîz: (Far.) Umut, emel, arzu. bk. **ümîd**

ü.+in 78b/7

[=1]
ümm: (Ar.) Ana, valide.
ü. 264a/15, 264a/17
ü.+i+(2) 264a/15
[=3]
ümmet: (Ar.) Bir peygambere inanıp onun yolundan gidenlerin hepsi.
ü. 50b/14, 52b/19, 69a/21, 118a/23, 164a/6, 196a/18, 207b/18, 222a/15
ü.+den 151b/1, 162a/15, 162a/15
ü.+dür 49b/23, 88b/7, 162a/15
ü.+e 25a/10, 76a/1, 166a/14, 222a/15, 261a/6
ü.+i+(1) 29a/4, 88b/8
ü.+i+(2) 157a/14, 157a/14
ü.+i+(3) 90a/7, 212a/19, 221a/9, 233a/7
ü.-i Muhammed 90a/7, 212a/19, 221a/9, 233a/7
ü.+içündür 219a/18
ü.+ine 49b/14, 70b/2, 88a/11
ü.+ini 166b/6
ü.+ler 20b/1, 21a/2, 56b/4, 63b/18, 77b/8, 83b/6, 110b/18, 137b/6, 15a/13, 164a/6, 173b/18, 205a/19
ü.+lerdür 162a/15
ü.+lere 83b/10, 139a/18
ü.+leri 140a/22
ü.+lerine 171b/11
ü.+lerinüñ 114a/3
ü.+lerle 68b/18
ü.+lerüñ 7b/21, 96b/15, 153b/21
ü.+üm 41a/10, 215b/22, 234b/2
ü.+ümden 162a/17, 162a/17

ü.+üme 41a/5, 41a/13
ü.+üñ 70b/2, 71a/22, 77b/7, 83a/11, 162a/12, 163b/11, 196a/19
ü.+üñe 59b/7, 123b/7, 257b/12
ü.+ünüñ 257a/18
[=72]
ümmí: (Ar.) Okuma yazma öğrenmemiş kimse.
ü. 190a/11
[=1]
ünde-: Çağırarak, davet etmek.
ü.-vüz 106b/3
[=1]
üns: (Ar.) Alışkanlık, alışma.
ü. 5b/11, 65b/17, 118a/10
[=3]
ür-: Üflemek.
ü.-dügi 213a/16
ü.-dük 37b/18
ü.-e 212b/2
ü.-mege 236b/5
[=4]
ürdür-: Üfletmek.
ü.-dük 202a/6
[=1]
üre-: Çoğalmak.
ü.-di 24a/19
ü.-ye 143b/13, 228b/6
[=3]
üred-: Çoğaltmak.
ü.-üp 170a/18
[=1]
üril-: Üfürülmek, üflenmek. bk. **ürül-**

ü.-e 10b/6, 10b/8, 10b/8, 50a/16,
50a/19, 50a/21, 212b/7, 224a/19, 236b/9

ü.-mek 50a/20

ü.-üp 54b/13

[=11]

ürk-: Ürkemek, telaşlanmak.

ü.-en 240a/4

ü.-er 20a/8, 46b/14

ü.-üp 226b/8

[=4]

ürküdivir-: Ürkütüvermek.

ü.-elüm 94a/1

[=1]

ürper-: Ürpermek.

ü.-üp 149a/14

[=1]

ürül-: Üfürülmek, üflenmek. bk. **üril-**

ü.-e 10b/14

[=1]

üründi: Seçkin, mümtaz. bk. **üründü**

ü.+lerdür 36b/1

[=1]

üründü: Seçkin, mümtaz. bk. **üründi**

ü. 42b/16, 98b/11, 98b/12

[=3]

üründüle-: Seçmek.

ü.-dük 36a/22

[=1]

üst: Üst.

ü.+inde 161a/15, 205b/2, 218b/7

ü.+inden 250a/17, 271a/5

ü.+ine 105b/11, 208b/6, 253a/15,

267a/4

ü.+lerine 88b/23

ü.+ündeyidi 245a/9

[=11]

üstād: (Far.) Usta, sanatkar. bk. **üstāz**

ü. 130a/11

ü.+ları 180a/16

ü.+larıdı 251a/7

[=3]

üstāz: (Far.) Usta, sanatkar. bk. **üstād**

ü. 254a/3

[=1]

üş-: Toplanmak.

ü.-di 36a/15

ü.-miş 95b/10

ü.-üp 154a/19, 195b/15

[=4]

üşele-: Kışelemek, kış diye
kovmak.

ü.-mez 188a/7

ü.-r 188a/7

[=2]

üşen-: Gevşeklik etmek.

ü.-meñ 93b/18

[=1]

üşil-: Üşilmek, toplanmak.

ü.-eyecek 188a/7

[=1]

üşiş-: Üşüşmek, toplaşmak.

ü.-üp 221a/15

[=1]

üvez: Sivrisinek. bk. **üviz, üyez**

ü. 83b/18, 89b/6

[=2]

üviz: Sivrisinek. bk. **üvez, üyez**

ü. 123a/22
[=1]
üvez: Sivrisinek. bk. **üvez, üviz**
ü. 184a/7
[=1]
üz-: Kırmak.
ü.-üp 143a/12, 155a/6
[=2]
üze: Üst.
ü. 19a/4
[=1]
üzengü: Üzengi.
ü.+ye 84a/23
[=1]
üzer: Üst, üst taraf.
ü.+lerinde 136b/12, 205a/23,
231a/2
ü.+lerinden 267b/22
ü.+lerine 25a/17, 63b/10, 101b/14,
103b/10, 105a/17, 135a/15, 152b/19,
154a/19, 155a/14, 195a/5, 230b/17, 243b/8
[=16]
üzere: Üzere.
ü. 3a/11, 3a/2, 3a/23, 4a/3, 4a/8,
4a/9, 4b/19, 5a/16, 5b/13, 7b/10, 12b/1,
20b/9, 20b/18, 21a/3, 25b/23, 29a/8,
31a/20, 31a/9, 33a/19, 34a/13, 34b/8,
35a/13, 35a/14, 35a/2, 36b/7, 37b/23,
37b/4, 38b/22, 38b/23, 43a/14, 45a/10,
46a/4, 47a/2, 49a/14, 50a/6, 52b/20, 52b/4,
53a/3, 61a/21, 64a/11, 65a/16, 67b/5,
68a/1, 69b/7, 70b/9, 71a/21, 72a/11,
72b/20, 74a/23, 75b/3, 75b/5, 75b/6, 75b/8,
76a/19, 79b/12, 79b/18, 80b/11, 81b/1,

81b/8, 82b/3, 83a/14, 83a/15, 83a/19,
83b/17, 85b/3, 86a/1, 86a/6, 86a/9, 87b/2,
91a/7, 94a/8, 95a/12, 96b/2, 101a/17,
101b/15, 103b/17, 103b/21, 103b/23,
104b/7, 109a/7, 109b/15, 109b/8, 109b/9,
110a/15, 110b/22, 114a/15, 114a/3,
114b/4, 114b/9, 115b/2, 115b/3, 117b/10,
117b/18, 118b/1, 118b/13, 118b/18,
120a/15, 120b/4, 121a/16, 121a/17,
122b/13, 122b/18, 122b/9, 123a/9, 123b/3,
124a/1, 124b/1, 125a/4, 126a/8, 127a/2,
127a/2, 127b/14, 127b/6, 128a/6, 129a/18,
129b/10, 129b/9, 129b/9, 130b/1, 132a/20,
132b/15, 134a/23, 135b/17, 137b/12,
137b/22, 137b/9, 140b/16, 140b/17,
141a/9, 141b/2, 141b/7, 142b/11, 143b/23,
144a/23, 144a/23, 144b/1, 147b/1,
148b/20, 148b/21, 150b/1, 150b/13,
150b/13, 150b/14, 155b/5, 156b/11,
156b/16, 157b/18, 159b/9, 15a/18, 160b/6,
161a/22, 163b/22, 164a/13, 164b/5,
166a/10, 167a/3, 167b/3, 168b/13,
168b/22, 170b/6, 172b/4, 176a/8, 178a/8,
179a/12, 179b/8, 17b/13, 181b/7, 183b/2,
184a/5, 184b/8, 185a/9, 186a/11, 186a/18,
187a/18, 188a/18, 188b/16, 189a/19,
189b/10, 189b/16, 18a/3, 18b/15, 191a/12,
191a/23, 191b/22, 191b/4, 192a/16,
192b/17, 192b/21, 192b/22, 193a/3,
193b/23, 194a/16, 194a/20, 196b/1,
196b/1, 196b/13, 196b/8, 196b/8, 197a/4,
197a/6, 198b/20, 201a/18, 201b/20,
202a/10, 202a/15, 202b/10, 202b/10,
202b/20, 202b/7, 203a/11, 203a/19,

203b/6, 204a/2, 204a/2, 204a/6, 205a/13,
205b/15, 205b/16, 205b/17, 205b/17,
205b/17, 205b/18, 205b/18, 205b/19,
205b/20, 205b/20, 205b/5, 206b/20,
207a/16, 207a/4, 207b/9, 208a/1, 208b/6,
210a/10, 210a/20, 210a/8, 210b/23,
213a/19, 213b/4, 215a/17, 216a/10, 216a/8,
216b/1, 216b/1, 217a/3, 217b/11, 217b/17,
217b/22, 219a/20, 219a/22, 220b/16,
220b/19, 220b/4, 221a/2, 221a/4, 221b/17,
223a/11, 223b/7, 224a/17, 224a/2, 225a/2,
228a/12, 228a/20, 230a/22, 231a/16,
231a/5, 231a/5, 232b/15, 233a/10, 234a/2,
234a/3, 234a/4, 234b/16, 235b/1, 237b/5,
239a/9, 23b/7, 240a/18, 240b/12, 240b/15,
240b/20, 241a/12, 241b/10, 241b/11,
241b/11, 241b/9, 243b/11, 244a/4,
246a/19, 246a/20, 246b/6, 246b/7,
247a/14, 247b/7, 248a/10, 249a/2, 249a/22,
249a/4, 249a/6, 249b/1, 24a/13, 24b/15,
252a/5, 252b/5, 252b/6, 253b/21, 253b/22,
254a/14, 254b/16, 254b/18, 255a/15,
255a/22, 256b/9, 258a/1, 258a/14, 258a/18,
258b/6, 259a/16, 260a/20, 261b/10,
261b/12, 261b/12, 261b/7, 262a/4,
262b/13, 262b/13, 264a/17, 264a/23,
264b/11, 264b/13, 264b/6, 265a/11,
265b/4, 266a/3, 266a/4, 267a/3, 267b/23,
268b/11, 269b/16, 269b/17, 269b/22,
270a/14, 270a/2, 271a/2
ü.+dür 2a/20, 8b/23, 31a/19,
42a/21, 63a/6, 87b/1, 132a/18, 134a/18,
151b/15, 170b/12, 205a/4, 205a/6,

212b/14, 236b/20, 239a/14, 258b/13,
261a/10

ü.+sin 246a/12

ü.+ydi 271b/12

ü.+yidi 214b/10, 262b/16

ü.+yüz 205b/13

[=366]

üzeri: Üst.

ü. 223b/14

ü.+me 6a/1, 20b/17, 21b/7

ü.+müze 6b/7

ü.+nde 51b/20, 65b/14, 65b/15,
70b/23, 77b/16, 79b/19, 83b/22, 84a/9,
87a/3, 91b/12, 100a/9, 102a/17, 107a/8,
111b/15, 11b/2, 11b/2, 125b/6, 126b/19,
131b/23, 134a/23, 136a/8, 138a/15, 140a/1,
140b/14, 140b/4, 142b/3, 154b/16, 154b/4,
155b/15, 157b/17, 160a/17, 160a/17,
162a/21, 168b/12, 168b/1, 172b/6,
187a/20, 201a/16, 202b/19, 204b/20,
213a/2, 214a/13, 230a/19, 230b/14,
232b/15, 232b/4, 232b/4, 234a/1, 234b/22,
239a/23, 243a/9, 245a/4, 250a/19, 250a/3,
250a/6, 251a/15, 257b/23, 262b/14,
262b/15, 262b/3, 263a/3, 268a/13,
268a/14, 271a/3

ü.+ndeki 212b/3

ü.+ndekiler 262a/23

ü.+nden 41b/9, 59a/18, 77b/17,
140a/5, 234b/20, 240a/22, 261a/5

ü.+ndeyidi 252b/5

ü.+ndeyiken 222a/23

ü.+ne 7b/13, 27a/11, 27a/17,
28a/18, 28a/9, 28b/3, 29b/11, 2b/7, 30b/1,

30b/15, 35a/6, 35a/8, 36b/10, 36b/13,
37b/4, 3a/15, 3a/22, 40b/19, 42a/10,
43a/15, 43a/7, 43b/6, 44b/10, 45a/13,
46a/16, 46a/5, 48b/16, 48b/20, 4a/1, 4a/7,
51a/3, 52a/20, 52a/20, 54a/11, 54b/17,
54b/5, 55a/6, 58a/14, 59a/19, 59a/2, 59a/3,
59b/6, 60b/12, 61a/10, 61b/13, 62a/16,
62a/16, 64b/16, 64b/19, 66a/5, 67a/19,
67b/7, 69a/1, 69a/2, 69b/12, 69b/2, 69b/2,
69b/3, 69b/9, 6a/18, 70a/3, 70a/5, 70b/23,
71b/14, 71b/21, 73b/5, 74a/19, 74b/13,
75a/8, 75b/5, 75b/7, 76a/23, 76a/8, 78b/16,
79a/15, 79b/6, 79b/8, 81b/10, 82a/11,
82b/14, 82b/6, 83a/6, 84b/21, 85a/22,
85b/16, 85b/3, 86a/22, 86b/11, 86b/22,
86b/22, 87a/20, 87a/3, 88a/14, 89a/17,
89b/15, 8b/8, 92b/14, 94a/7, 94a/9, 95a/18,
97b/19, 98b/12, 99b/17, 99b/19, 102b/10,
103b/12, 104a/4, 104b/15, 104b/2, 104b/2,
104b/2, 104b/3, 104b/4, 104b/4, 106a/3,
108a/13, 108a/16, 108a/23, 108a/7, 109a/2,
109a/20, 109a/23, 109b/16, 109b/19,
10b/21, 111a/8, 111b/15, 113a/22,
114a/18, 114b/16, 115b/12, 115b/22,
11a/9, 121b/10, 123a/13, 123a/22, 123a/23,
123b/3, 124a/2, 124a/3, 124a/3, 125b/15,
126a/22, 126a/3, 126a/9, 126b/3, 12a/12,
12a/9, 131b/14, 132a/14, 133a/10, 133a/18,
133a/3, 133a/5, 134a/12, 134a/19, 134b/14,
136a/9, 136b/16, 136b/3, 137a/1, 137a/17,
138b/1, 138b/16, 140a/8, 142b/3, 143a/10,
144a/16, 145b/20, 145b/21, 146b/7,
146b/8, 147b/14, 148a/7, 148a/8, 148b/9,
149b/10, 14b/5, 153a/11, 154a/4, 154b/3,

155a/5, 155b/19, 155b/3, 156a/1, 156a/19,
157a/14, 157a/14, 157a/22, 157b/9,
158b/23, 159a/13, 159a/13, 159b/14,
161a/15, 162a/4, 163a/11, 163a/17, 164a/1,
164a/9, 165a/17, 166b/16, 167b/20, 16a/4,
16b/11, 170b/6, 172a/11, 173a/20, 173b/6,
174a/1, 174a/3, 176a/19, 176b/3, 176b/5,
177a/18, 177a/18, 177a/4, 178b/13,
179a/17, 179a/6, 179b/10, 179b/20,
17b/17, 180a/11, 180a/12, 180b/3, 184a/4,
187a/3, 187a/4, 188a/12, 188b/13, 189a/7,
189a/8, 189b/21, 189b/22, 189b/8, 18b/18,
190a/12, 190b/7, 195b/5, 197a/12, 197b/7,
198a/14, 198a/15, 198a/16, 198b/20,
199a/17, 19a/1, 19a/8, 200a/22, 200a/23,
200a/7, 200a/8, 200b/1, 200b/22, 202a/2,
203a/15, 203b/12, 205b/14, 205b/15,
206b/18, 208b/1, 209b/12, 20a/12,
210b/23, 211a/14, 211a/5, 212a/18,
212b/11, 212b/9, 214a/4, 215b/22, 216a/5,
215b/8, 215b/9, 216b/19, 217a/16,
218a/21, 220a/1, 220a/4, 220b/9, 221a/17,
221a/17, 221a/3, 222a/10, 222a/15,
222a/17, 222a/19, 222b/18, 222b/4,
224a/16, 224a/20, 224a/20, 225a/16,
227b/7, 227b/8, 227b/9, 228b/10, 229b/12,
229b/5, 22a/23, 230b/18, 230b/4, 231a/1,
231a/4, 232a/6, 234a/10, 234b/11, 234b/4,
234b/8, 235a/18, 236a/13, 237a/13, 237a/6,
237b/14, 237b/16, 238a/4, 238b/16,
239a/13, 239a/18, 239b/17, 23b/14,
23b/17, 23b/18, 240b/10, 242b/14,
242b/18, 242b/6, 243a/19, 243b/20,
243b/8, 243b/9, 244b/7, 246a/13, 246a/17,

246b/4, 246b/8, 247b/1, 249b/10, 24b/10,
24b/4, 24b/8, 250a/22, 250a/4, 250a/4,
250a/9, 250b/2, 251a/11, 251a/3, 252a/14,
252a/16, 252a/2, 252a/8, 252b/4, 254a/14,
254a/16, 254b/13, 254b/13, 255a/2,
255b/10, 255b/13, 258b/21, 258b/22,
258b/22, 259a/4, 25a/9, 260b/8, 263a/7,
265b/23, 266a/2, 266a/7, 266a/9, 267a/19,
267b/20, 268a/11, 268a/21, 268b/17,
269a/18, 269b/20, 269b/22, 269b/8, 26a/2,
26a/21, 26a/5, 270a/10, 270b/2, 271b/20,
272a/7, 272b/2, 272b/7

ü.+nedür 2b/17, 25b/18, 80b/10,
81a/14, 87b/1, 103a/21, 124a/1, 162a/22,
180b/16, 185b/16, 196b/1, 198a/14

ü.+nesin 2b/15

ü.+nesiz 135b/8

ü.+neyidi 66a/13

ü.+neyimiş 176a/15

ü.+neyüz 185b/16

ü.+nüze 17b/15, 198b/15

ü.+yem 110a/22

ü.+yise 46a/14

[=491]

üzerü: Üst.

ü.+mde 262b/4, 262b/6

ü.+me 135b/14, 152a/5, 154a/21,
206b/15, 266b/2, 269b/16, 271a/9

ü.+müze 17b/2, 29b/22, 64b/21,
108a/9, 126b/23, 126b/23, 148a/5,
154a/14, 174b/5, 185b/17, 209b/20, 214b/2

ü.+müzedür 74a/21, 82a/13,
227b/16, 227b/18, 250b/9, 256b/2, 256b/4

ü.+müzüze 64b/20

ü.+nde 81a/11

ü.+ne 30b/2, 45b/23, 48b/3, 48b/13,
74a/23, 100b/4, 101b/8, 135b/13, 144a/11,
174b/6, 193b/17, 207a/15, 231a/14,
234b/21, 248b/4

ü.+nedür 196b/11

ü.+ñüzde 241b/17

ü.+ñüze 17a/19, 42b/13, 51a/5,
52a/10, 56b/3, 56b/9, 58a/2, 61a/20,
105b/15, 105b/16, 106a/14, 133b/20,
135b/14, 151a/15, 158b/21, 165a/14,
174a/23, 174b/1, 184b/18, 186b/19,
205a/13, 206a/23, 213b/20, 223a/5

[=71]

üzil-: Kırılmak, kopmak, ayrılmak.

ü.-ür 42a/17

[=1]

üzre: Üzere.

ü. 18b/10, 23b/19

[=2]

üzüm: Üzüm.

ü. 213a/3, 263a/8

ü.+den 263a/8

ü.+in 208b/16

ü.+inüñ 208b/16

ü.+ler 8a/10, 235a/22, 239a/19

ü.+üñ 208b/17

[=9]

V

vācib: (Ar.) Gerekli, lüzumlu.

v. 3a/10, 3a/14, 6b/7, 6b/8, 13a/17,
14a/7, 17b/17, 20a/19, 30b/3, 40a/6, 40a/6,
42a/5, 42a/5, 42a/7, 45b/20, 46a/5, 46a/6,

47a/22, 51a/3, 52a/8, 53a/3, 72a/5, 74a/20,
82a/12, 89b/13, 100b/1, 100b/1, 100b/4,
106a/22, 110a/15, 110b/19, 118a/20,
130a/17, 137b/5, 150b/3, 172a/11,
172a/14, 172a/14, 172a/17, 172a/17,
172a/6, 173b/1, 193b/18, 193b/19,
193b/20, 195b/6, 195b/9, 224b/14,
229a/18, 229a/19, 238b/13, 238b/13,
248b/20, 256b/14, 257b/15, 269b/21

v.+dügün < [vâcibduğın] 119b/12

v.+dür 13b/16, 14a/7, 47a/22,
112b/4, 117b/21, 118a/1, 130a/2, 131b/12,
132a/15, 134a/14, 139b/10, 159a/1,
171a/19, 173a/21, 180a/15, 185b/10,
185b/5, 194a/4, 210b/12, 211b/16,
240b/14, 243b/18, 244a/1, 251b/20, 265a/9

v.+idüğün 190a/5

[=83]

va'd: (Ar.) Güzel söz, vaat.

v. 33b/15, 53a/3, 118b/11, 183b/8,
188b/2, 198b/15

v.+i+(3) 105a/17

v.-ı va'id 105a/17

[=6]

va'de: (Ar.) Bir iş için önceden belli edilen zaman.

v. 10b/1, 10b/22, 28a/15, 42a/11,
53b/3, 56a/16, 62b/12, 69b/14, 72a/15,
76b/10, 88a/13, 88a/8, 93b/2, 94b/2,
104b/13, 106a/17, 110b/10, 112a/12,
116b/17, 117b/4, 122b/22, 123a/8,
126a/10, 127b/1, 128a/10, 131b/7,
138a/12, 138a/13, 138b/20, 139a/4,
140b/11, 141b/14, 144b/17, 146b/19,

151a/5, 153a/4, 160a/7, 168a/10, 178a/19,
181a/19, 183b/11, 189b/1, 200b/12,
203a/3, 203a/3, 206a/8, 210b/18, 211a/5,
216a/19, 217a/17, 221b/15, 223a/14,
223a/3, 230b/13, 231a/5, 232a/2, 234b/22,
244b/21, 256a/12, 261b/2

v.+i+(3) 105a/23

v.-i kıyâmet 105a/23

v.+leri 51b/8, 96b/11, 152b/2,
189b/11

v.+lerin 184a/2

v.+lerine 184a/3

v.+lerümüz 94b/3

v.+müz 105b/8, 110b/4, 167b/4

v.+müzde 189b/11, 214b/15

v.+müze 93b/3, 110b/5

v.+ñüz 62a/3

v.+si 35a/6, 46a/12, 54a/2, 54a/5,
59b/5, 62b/12

v.+sidür 100b/1

v.+sin 88a/9

v.+sinde 28b/13, 36b/2

v.+sine 24a/3

v.+siyle 80b/10

v.+ye 42a/12, 60b/19, 78a/23

[=91]

va'delen-: Süresini sınırlamak.

v.-mişdür 99a/20, 217a/10,
234a/20, 244b/21, 244b/22

v.-üp 12a/5

[=6]

vâdî: (Ar.) İki dağ arasında uzanan arazi.

bk. **vâdiye**

v. 236b/22, 252a/19

v.+yi+(3) 103b/10

v.-yi Tih 103b/10

[=3]

vādiye: (Ar.) İki dağ arasında uzanan arazi. bk. **vādī**

v. 163a/9

[=1]

vāfi: (Ar.) Sözüde duran, sözünün eri.

v.+lerden 124a/4

[=1]

vaḥdāniyyet: (Ar.) Birlik, Allah'ın birliği.

v. 39a/3

v.+i+(2) 141b/1, 79a/19, 79b/17, 8b/4

v.+in 15a/22, 61b/7, 94b/3, 102b/19, 105a/1, 112a/20, 114b/7, 141b/3, 189a/1, 205a/21

delil-i v. 205a/21

v.+ine 8b/1, 8a/14, 63a/14, 67b/18, 91a/17, 101a/6, 101a/8, 114a/22, 119b/5, 126b/5, 135b/3, 136b/9, 143b/7, 160a/22, 160b/7, 164b/23, 166a/10, 167a/17, 167a/20, 170b/23, 185a/10, 188b/1, 203b/17, 208a/6, 232b/8, 233b/19, 239b/18, 256a/15, 262a/15

v.+ini 246b/5, 249a/9, 259a/6

v.+inüñ 73b/3

v.+lerinüñ 101b/7

v.+ümüz 99a/12, 112b/2

v.+ümüze 46a/17, 47b/15, 73b/1, 103b/23, 104b/12, 117b/17, 122b/23, 138b/2, 228b/22, 254b/1

v.+ümüzi 98b/13, 108a/8

[=63]

vaḥdet: (Ar.) Yalnızlık, teklik, birlik.

v.+den 183b/22

[=1]

vāhid: (Ar.) Yalnız, tek, bir.

v. 1b/1, 46b/13, 210b/6, 271b/10, 237b/10

ḥāliḳ-ı v. 237b/10

v.+dür 8a/23, 60a/7, 65a/16, 148a/1, 222b/14, 271a/21

v.+i+(3) 54b/18

v.-i ḳaḥḥār 54b/18

v.+üñ 73b/3

[=13]

vaḥiy: (Ar.) Bir buyruk veya düşüncenin Tanrı tarafından peygamberlere bildirilmesi. bk. **vaḥy**

v. 97a/15

v.+leri 205a/6

[=2]

vaḥle: (Ar.) Batak, bataklık, çamurlu yer.

v.+ler 84b/20

[=1]

vaḥšet: (Ar.) Vaḥşilik, yabanilik.

v. 118a/11

[=1]

vaḥşi: (Ar.) Yabani.

v. 48a/4, 65b/17, 84b/6, 84b/6, 93b/23, 101a/16, 226b/7, 226b/9, 242b/4

v.+ler 240a/5

[=10]

vaḥy: (Ar.) Bir buyruk veya düşüncenin Tanrı tarafından peygamberlere bildirilmesi. bk. **vaḥiy**

v. 16a/18, 23b/7, 30a/8, 31a/9, 32b/5, 37b/12, 49b/9, 54b/8, 54b/8, 65a/15, 73b/20, 73b/20, 75b/4, 82b/22, 83b/1, 93a/20, 97b/3, 108b/2, 108b/3, 118a/10, 118a/11, 121a/15, 131a/6, 147a/1, 148b/18, 149a/4, 149a/4, 149a/6, 149a/6, 153a/19, 155b/9, 172b/23, 199a/4, 200a/18, 214a/4, 214b/10, 219b/4, 221b/2, 222a/2, 222a/23, 222b/1, 227b/13, 231b/19, 231b/20, 236b/4, 240b/21, 248b/11, 257a/12, 257a/22, 257a/6, 258a/11, 258a/11, 262b/8

v.+a 114b/9, 118a/11

v.+dan 259b/10

v.+ıla 37b/8, 108a/22, 148b/18, 217b/11, 219a/5, 221b/20

v.+ıladır 31a/16, 37b/11, 82b/11

v.+ın 82b/14

v.+larını 51a/5

v.+umuza 118a/13

v.+uñ 222a/23

[=69]

va'ide: (Ar.) Birini iyiliğe sevk ve kötülükten uzaklaştırmak için korkutma, yıldırma. bk. **va'id**

v. 33b/15, 118b/11, 153a/7, 184a/3, 198b/15, 228a/20, 242a/12

v.+den 55a/10

v.+dür 105a/17, 188b/2, 233a/22

va'id-ı v. 105a/17

v.+ler 183b/8

v.+lere 43b/1

[=13]

va'ide: (Ar.) Birini iyiliğe sevk ve kötülükten uzaklaştırmak için korkutma, yıldırma. bk. **va'id**

v.+leri 233b/19

[=1]

vā'iz: (Ar.) Dini öğütlerde bulunan.

v. 91b/12, 91b/15

[=2]

vaqar: (Ar.) Ağırbaşlılık, temkinlilik.

v. 128a/3

v.+ıla 129a/4

[=2]

vāqı'a: (Ar.) Vuku bulmuş, olmuş bir iş, gerçek.

v. 92a/8, 112b/22, 161b/5

v.+lar 161b/12

v.+lara 34b/7, 44b/3

v.+ları 138b/11

v.+larına 146b/10

v.+larından 227a/21

v.+sına 92a/12

v.+sında 30a/15

v.+ya 180a/1

[=12]

vāqı': (Ar.) Meydana gelen, olan.

v. 6b/11, 16a/19, 16b/14, 30a/16, 30b/5, 30b/6, 31b/19, 32b/15, 37a/17, 43b/2, 44a/12, 45a/16, 47a/11, 47a/18, 53a/1, 54a/15, 55b/2, 58b/3, 62a/13, 62a/13, 62b/1, 66b/19, 68b/18, 72b/10, 74a/4, 76b/19, 77b/13, 78a/8, 81b/17, 81b/17, 81b/5, 82a/7, 92a/9, 94a/2, 100a/16, 101b/18, 102a/7, 102b/13, 106b/1, 106b/6, 107a/17, 107b/10,

107b/13, 10b/18, 112b/7, 116a/10,
116a/11, 116a/11, 117b/11, 11a/1, 11a/21,
11a/4, 121b/13, 122a/14, 122a/18, 123a/13,
124a/11, 124a/2, 132a/22, 132b/1, 132b/1,
132b/2, 132b/2, 135a/14, 138a/11,
138a/13, 138a/18, 138a/8, 138a/8, 139a/11,
140b/12, 141a/11, 142a/13, 145a/13,
145a/13, 145a/14, 145a/15, 145b/2,
148a/11, 148b/10, 151a/23, 151a/7,
159b/18, 161b/4, 161b/4, 161b/5, 163b/15,
165a/6, 165b/17, 166a/18, 169a/18, 169a/4,
169b/1, 171a/10, 171a/14, 171a/16,
171a/23, 171a/23, 171a/3, 171a/6, 172a/23,
173b/2, 177b/15, 178b/16, 181a/9,
183b/23, 191b/16, 194b/4, 195a/7,
195b/20, 196b/9, 197b/8, 198b/9, 19b/2,
200a/19, 200b/17, 204a/4, 210b/20,
211b/15, 212b/2, 213a/16, 214b/4, 214b/5,
215a/14, 215a/14, 219a/3, 228a/14, 228a/3,
232a/10, 236b/10, 236b/12, 236b/20,
237a/23, 237a/23, 239b/13, 244a/22,
248b/5, 252b/17, 252b/19, 254b/17,
259b/11, 259b/14, 259b/2, 263b/2,
267a/16, 268a/16, 268b/14, 270a/2,
270b/17, 272b/15, 272b/22, 272b/22,
272b/8

v.+dür 261a/20

[=154]

vağiyye: (Ar.) Okka, dört yüz dirhemlik tartı.

v. 256a/20

[=1]

vaqt: (Ar.) Vakıt, zaman.

v. 2b/3, 3a/23, 5a/1, 5a/11, 10b/2,
14a/3, 14a/4, 17b/5, 23a/7, 23b/8, 27b/13,
28a/13, 28a/17, 28a/23, 29a/6, 31b/2,
31b/5, 34a/4, 37b/9, 40a/7, 41a/3, 41a/5,
46b/16, 47a/7, 48a/13, 48b/10, 50a/20,
50b/10, 51a/8, 51b/7, 53a/10, 53b/14,
53b/16, 54b/12, 54b/14, 56b/13, 62a/15,
63a/12, 63a/12, 63a/5, 63b/20, 64a/22,
64b/1, 64b/11, 66a/12, 69b/15, 69b/9,
71a/23, 72a/16, 72a/16, 72b/16, 72b/6,
73a/10, 73a/19, 76a/15, 76b/10, 76b/12,
77a/5, 77a/7, 81a/1, 81a/10, 81b/4, 85a/3,
85b/11, 85b/11, 8b/14, 92b/21, 94b/17,
94b/3, 95b/21, 97a/5, 97b/18, 103b/19,
105b/1, 107b/14, 108a/5, 111b/8, 112b/3,
112b/4, 113b/15, 113b/17, 113b/17,
113b/22, 114a/21, 117b/14, 118a/11,
118a/3, 119a/4, 120a/19, 120a/21, 120b/22,
120b/23, 121a/6, 126a/23, 127b/9,
128a/19, 128b/11, 129b/20, 12b/5,
130b/18, 131a/11, 132a/19, 133a/19,
133b/21, 134b/15, 136b/2, 138a/4, 139a/3,
139b/2, 140b/17, 140b/18, 141a/10,
141a/6, 142a/21, 142a/21, 142a/4, 143a/8,
143a/8, 144b/12, 144b/14, 148a/23,
148b/1, 148b/4, 149a/4, 151b/18, 151b/7,
153a/5, 153b/6, 154a/11, 154b/2, 157a/10,
157b/10, 157b/9, 159a/6, 159a/8, 159b/1,
159b/16, 161b/13, 161b/15, 161b/7,
163a/15, 165b/15, 166a/4, 167a/15,
167b/10, 168b/12, 168b/15, 169a/17,
169a/17, 169a/19, 171a/9, 171b/1, 172a/21,
172b/21, 172b/23, 174b/6, 175a/12,
175b/6, 177a/22, 177b/7, 178a/12, 179a/1,

182a/8, 185a/17, 185a/4, 186b/7, 189b/16,
18b/12, 191a/11, 191b/18, 193b/20,
193b/7, 195b/3, 196a/19, 196b/7, 197b/1,
197b/11, 197b/7, 198a/15, 199b/1, 200b/4,
204b/7, 204b/8, 204b/8, 206a/13, 206a/17,
207b/13, 207b/14, 207b/20, 207b/9,
209a/16, 210a/7, 210b/6, 210b/8, 212a/20,
214a/14, 219b/7, 221b/13, 221b/17,
221b/9, 222a/14, 222a/15, 223a/19,
223b/17, 223b/4, 224a/4, 227a/16,
228a/11, 228a/7, 228a/9, 228b/10, 229a/13,
231a/10, 231b/9, 232a/1, 234b/23,
235b/22, 236a/14, 236a/19, 238a/12,
238a/12, 238a/13, 238a/14, 238a/19,
238a/2, 239b/5, 242a/9, 244a/19, 246a/17,
249a/10, 249b/9, 249b/9, 250a/8, 251b/23,
253b/6, 254a/7, 254b/11, 256a/18,
257a/21, 259b/11, 262b/22, 264b/12,
264b/13, 265a/12, 267a/7, 268a/8, 269a/20,
270a/16, 270a/23, 270a/8, 270a/9, 270b/2,
270b/7, 272b/5

v.+a 28a/11, 79a/16, 148b/10,
210b/17, 232a/21, 239a/14, 253a/9

v.+adur 2a/16

v.+da 2b/4, 34a/20, 37b/23, 54a/18,
55a/3, 63b/14, 67b/16, 85a/2, 87a/14,
91b/4, 104b/3, 119b/14, 138a/10, 138a/16,
153b/5, 157a/23, 163a/14, 163a/15,
167b/11, 177a/23, 191b/20, 204a/14,
212b/7, 236a/18, 241b/20, 242a/21,
256a/4, 258a/20, 265a/10, 271a/19, 271b/2

v.+dan 79a/16, 148b/10, 193b/11,
216b/3, 257a/6, 257a/7

v.+dı 103a/9

v.+dur 117b/7, 206a/9, 227a/18,
231a/23, 244a/19, 258b/23, 260b/18

v.+ı+(1) 141a/2, 221a/14, 227b/13,
253a/14

v.+ı+(2) 5b/3, 18b/12, 42b/7,
68b/11, 70b/1, 112a/18, 118a/19, 141a/6,
148b/4, 157b/2, 161b/23, 163a/14,
191a/21, 197b/8, 208b/21, 223b/2,
239a/12, 239b/20, 242a/20, 250b/11,
267b/11

v.+ı+(3) 2b/2, 244a/19, 250b/11,
253a/18

v.-ı ıztırār 2b/2

v.-ı şubḥ 250b/11

v.-ı şerif 244a/19

v.-ı teklif 253a/18

v.+ıdur 42a/19, 250b/12, 250b/13,
272b/5, 272b/5, 272b/6

v.+ıla 70a/18, 74b/19, 80a/22,
150b/14, 220b/20

v.+ın 5a/23, 6b/17, 9a/6, 19b/12,
30b/6, 68b/10, 166a/4, 167b/11, 197b/14,
198a/19, 222a/8, 247b/22

v.+ına 61b/22, 76a/3, 145a/8,
148b/3, 246a/15, 265a/9

v.+ında 15a/5, 23a/17, 34a/12,
34b/3, 41b/15, 46a/11, 46a/11, 58a/18,
58a/18, 59b/9, 60b/15, 69a/23, 69b/14,
118a/1, 138a/6, 138a/9, 141a/18, 142a/18,
152a/10, 156a/11, 156a/2, 157a/22,
157a/23, 162a/3, 166a/4, 192a/20, 193b/15,
209a/5, 216a/23, 219b/2, 226a/14, 226a/15,
228a/5, 231a/22, 231a/22, 233b/19,
236b/2, 240a/9, 241b/20, 241b/21,

254a/23, 254b/10, 257a/5, 259a/8, 25a/19,
25a/19, 263a/17, 263a/22, 264b/15,
269a/22, 271a/23

v.+ından 5b/2, 128a/22, 197b/9

v.+ınıñ 240b/7

v.+ısa 171b/6

v.+ıyıldı 34a/8, 129b/15

v.+ıyıla 114b/8, 193b/7, 195a/5,
216b/3, 244b/14, 246b/15, 249a/10,
261b/23, 265a/10

v.+içün 232a/5

v.+lar 165a/17

v.+larda 15b/19, 32a/5, 60b/8,
96a/17, 116a/10, 184b/2, 199a/16

v.+ları 157a/20, 254b/11

v.+ların 269a/4

v.+larında 32b/4, 40a/21, 60b/9

v.+larıyla 252b/8

v.+larıyla 77b/15

v.+larıñ 139b/15

v.+sa 91b/14

v.+um 245a/6

v.+uñ 96b/1

[=453]

vañtsuz: Vakitsiz, zamansız.

v. 117b/8

[=1]

vālī: (Ar.) Bir vilayeti idare eden en büyük memur.

v. 118b/1

[=1]

vallāh: (Ar.) Allah için, Allah hakkı için manasına gelen büyük yemin. bk.

vallāhi, vallāhu

v. 262a/9

[=1]

vallāhi: (Ar.) Allah için, Allah hakkı için manasına gelen büyük yemin. bk. **vallāh, vallāhu**

v. 10b/6, 12a/8, 19b/6, 23a/16,
23a/20, 26b/12, 36a/9, 65a/10, 65a/5, 65a/7,
67b/16, 80b/11, 126b/23, 132a/4, 140b/1,
176a/13, 180a/21, 180a/22, 184b/15,
193a/10, 193a/11, 193a/5, 193a/7, 200a/11,
219b/12, 258b/5, 267b/15, 271a/10

[=28]

vallāhu : (Ar.) Allah için, Allah hakkı için manasına gelen büyük yemin. bk. **vallāh, vallāhi**

v. 130b/2

[=1]

var: Mevcut olan, yok karşıtı.

v. 3b/9, 6a/3, 8a/23, 8b/18, 8b/12,
17a/22, 21a/20, 26a/1, 27a/2, 27a/9, 28b/4,
31b/22, 32a/12, 32a/13, 32b/21, 32b/21,
34b/6, 35b/13, 35b/13, 35b/15, 37b/22,
37b/6, 39a/19, 40a/23, 40b/21, 42a/10,
42a/18, 42b/21, 42b/21, 44b/11, 44b/11,
44b/5, 45a/5, 48a/17, 48b/17, 49b/22,
50a/10, 53a/9, 58b/16, 58b/16, 58b/16,
59a/21, 59a/22, 59a/23, 59b/15, 59b/6,
60b/6, 61a/3, 62a/5, 63a/10, 64a/11,
64b/15, 64b/6, 64b/6, 64b/7, 65a/6, 68b/12,
73a/2, 73a/3, 73a/6, 73a/6, 73b/8, 75b/11,
76b/1, 76b/13, 76b/17, 77a/4, 77b/9,
78a/22, 78a/23, 79a/1, 79b/21, 81a/3,
83a/11, 83b/7, 83b/8, 83b/8, 84b/22, 86a/6,
86b/18, 86b/19, 87b/12, 87b/12, 89a/17,

90b/6, 92b/1, 92b/16, 92b/2, 92b/2, 93b/17,
94b/13, 94b/18, 94b/19, 98a/17, 98a/22,
98b/1, 101a/5, 101a/9, 102a/13, 102a/5,
102b/19, 103a/11, 104b/6, 104b/7,
105a/19, 105a/22, 106a/4, 106a/4, 108a/4,
10a/16, 111a/1, 111a/23, 111a/23, 111a/23,
111b/23, 114a/20, 116a/4, 116b/17,
116b/18, 116b/19, 117a/10, 119b/13,
120b/18, 123b/12, 125a/1, 129a/15,
129b/9, 131a/7, 133a/23, 133b/1, 133b/1,
133b/2, 135b/22, 136b/3, 138b/15,
139a/19, 139a/19, 13a/12, 13a/14, 13a/21,
140b/8, 142b/13, 142b/16, 142b/4,
143a/15, 143b/12, 143b/12, 143b/20,
143b/20, 144b/22, 146b/11, 147b/16,
147b/5, 148a/15, 149a/19, 14a/13, 14a/16,
14a/17, 14b/1, 14b/1, 14b/20, 150a/19,
151b/18, 152b/2, 152b/3, 153a/11, 153b/3,
154a/13, 154b/10, 154b/19, 154b/22,
155a/17, 155b/21, 156a/23, 157a/1,
157a/22, 157b/21, 158a/17, 158a/7, 15b/4,
160a/12, 160a/6, 160a/8, 160b/1, 160b/14,
160b/23, 160b/23, 161a/6, 163a/12,
163a/9, 163a/9, 164a/15, 165b/12,
166b/20, 167a/11, 167a/4, 167b/6, 16a/14,
171b/15, 172a/13, 172b/1, 173b/12,
175a/19, 176a/5, 180a/10, 180a/11,
180a/15, 180b/8, 181b/8, 184b/11,
184b/12, 184b/22, 186b/20, 186b/6,
187b/6, 188b/21, 189a/2, 190b/3, 191b/11,
194a/3, 195b/8, 197a/18, 198a/11, 199a/9,
202b/13, 203a/14, 203a/17, 205b/23,
205b/3, 206b/11, 207a/15, 207a/2, 207a/2,
207a/2, 207b/15, 208b/22, 209b/11,

211b/5, 212b/15, 215a/18, 216a/22,
216b/22, 217a/3, 217a/4, 217a/4, 219b/23,
220b/12, 220b/12, 222a/19, 222a/19,
222b/8, 223a/1, 223a/1, 224b/10, 224b/10,
225a/18, 227b/2, 227b/2, 227b/2, 227b/8,
228a/7, 230a/6, 231b/21, 232a/23,
233b/23, 233b/9, 235a/14, 235a/21,
235a/21, 235a/22, 235a/8, 237a/2, 237a/22,
237a/22, 237b/7, 238a/18, 23b/12, 23b/23,
241b/18, 243b/5, 244b/14, 244b/19,
246b/12, 246b/13, 246b/20, 246b/21,
248b/11, 249a/2, 250a/10, 250a/20, 250a/6,
250a/7, 250a/9, 251a/7, 251b/11, 251b/21,
252b/13, 253b/11, 255b/10, 257b/15,
257b/18, 258b/2, 258b/3, 258b/4, 258b/4,
259b/7, 261b/11, 264a/11, 264a/12,
264a/12, 264a/12, 264a/13, 265a/10,
267a/18, 267b/4, 272b/13, 273a/9, 273a/9,
273a/11

v.+di 17a/14, 59a/20, 59a/20,
129b/16, 199a/17, 229b/4, 229b/6

v.+dur 2a/14, 2b/8, 6a/4, 6a/9, 6a/9,
16a/9, 17b/16, 27a/1, 27a/16, 27b/17,
29a/15, 34a/17, 36b/19, 36b/8, 39a/2,
42b/20, 42b/5, 45a/13, 46a/18, 47b/15,
47b/15, 71b/21, 76b/2, 77b/5, 79b/23,
8b/14, 94a/15, 101a/21, 101b/10, 102a/11,
102b/3, 103a/16, 108a/16, 111b/20,
116b/21, 117b/8, 120a/2, 121b/5, 131b/14,
136a/5, 136a/9, 138b/16, 13b/12, 141b/2,
141b/6, 143a/2, 144a/13, 147b/21, 147b/3,
152a/6, 153b/16, 156b/6, 158b/5, 160b/20,
161a/11, 163b/22, 174b/18, 176a/2,
178b/4, 180a/11, 184a/15, 184b/21,

185a/21, 190a/3, 200b/23, 209b/18,
209b/21, 210a/2, 210b/15, 212b/18,
213b/12, 215b/5, 216b/5, 218a/13,
218b/21, 235a/23, 235b/17, 240b/13,
241b/10, 245b/7, 247b/1, 251b/21, 252b/6,
256a/4, 269b/13, 270a/10

v.+ıdı 5a/3, 19a/10, 21b/22, 26a/17,
26a/17, 29a/22, 31b/16, 34a/17, 34b/10,
35a/4, 45a/3, 56a/7, 89b/16, 92a/7, 93b/7,
98b/14, 114a/20, 130b/11, 136a/13,
148b/21, 149b/12, 152b/13, 153a/19,
153b/22, 155b/14, 169a/21, 177a/5,
179b/15, 181a/3, 181a/4, 192b/2, 199a/15,
200a/17, 210a/16, 211a/12, 211a/23,
224a/23, 224b/1, 224b/1, 245a/23, 245a/5,
245a/5, 245a/8, 246a/10, 250b/23, 251a/7,
252a/21, 254a/9, 256a/19, 263a/8, 263b/6,
267a/8, 267b/19, 268a/14, 271b/11

v.+ıduğı 128b/15

v.+ımissa 10a/9

v.+ın 174a/12, 191a/9, 236a/6,
237a/19

v.+ından 151b/18, 257b/14

v.+ını 35b/15, 251a/21

v.+ısa 11b/7, 37b/1, 74a/1, 116a/22,
124b/23, 140b/22, 141b/13, 161b/13,
167a/18, 189b/1, 191b/12, 202a/18,
207b/16, 209a/6, 215a/5, 215a/6, 216a/14,
217b/7, 229a/21, 230b/23, 233a/8, 235b/8,
239b/6, 240a/5, 240a/9, 241a/20, 243b/22,
245a/6, 251a/19, 251a/5, 251a/6, 251b/22,
256b/16, 258a/8, 269a/10, 272a/22, 272b/3

v.+iken 32a/21, 33b/6, 60a/10,
68a/4 109a/10, 155b/2, 170a/3, 179b/11,

179b/21, 179b/22, 185b/23, 229a/23,
233a/4, 241a/6, 259a/9

v.+mısa 25a/21

v.+mıssa 89b/9

v.+sa 83a/5, 166a/21, 166a/22

[=534]

var-: Varmak, ulaşmak, gitmek.

v. 19a/22, 32b/15, 41a/21, 41a/23,
64b/13, 92a/10, 92a/11, 112a/12, 134a/7,
134a/8, 192b/12, 237a/1, 267a/8

v.-a 2b/3, 8b/19, 44b/5, 45a/4,
87b/23, 94a/1, 94a/4, 184b/18, 197b/21,
210a/14, 236a/19, 244a/8, 248a/11, 254a/6,
254a/7, 266b/6

v.-acağı 52b/6, 57b/22, 184a/23

v.-acağıñ 228a/16

v.-acağıñuz 14b/17

v.-acağ 20a/16, 36b/19, 40a/8,
62b/15, 103b/3, 139b/23, 152a/14,
163b/19, 167a/13, 169a/7, 169a/8, 174b/8,
185b/14, 191a/4, 194a/18, 195a/11,
201b/3, 203b/18, 204b/21, 206a/22,
206a/7, 227b/3, 234b/23, 235b/17, 270b/11

v.-acağı 46b/9, 68b/9, 76a/16,
94b/18, 123a/16

v.-alar 115b/6, 115b/8, 154a/12,
197b/13, 209a/1, 210a/19, 224b/18,
232b/19

v.-alum 124a/11, 155a/23

v.-am 5a/22

v.-amaduğ 124a/15

v.-amazduñuz 248b/23

v.-an 122a/8, 123a/23, 163b/1,
173b/20

v.-anı 122a/7, 122a/8
v.-anlar 11a/11
v.-anları 67b/12
v.-ası 193a/20
v.-asın 26b/12
v.-asız 61a/15, 84a/9, 125a/8,
172b/8, 218b/9
v.-avuz 81b/3, 192b/14, 193a/7
v.-aydum 48b/8
v.-ayın 64b/10
v.-dı 3b/1, 23a/11, 23a/17, 26b/15,
31b/14, 31b/21, 32b/15, 40b/10, 40b/9,
47a/18, 59a/17, 80b/20, 92a/8, 126a/22,
134b/10, 177b/18, 177b/20, 177b/21,
211b/4, 212b/1, 220a/8, 229b/3, 229b/8,
230a/1, 245a/12, 248a/10, 259b/5, 259b/7,
260a/16
v.-dılar 5b/21, 26a/2, 34b/21,
113b/6, 137b/2, 143a/23, 155a/9, 163b/2,
177a/20, 178b/13, 209a/11, 229b/4,
246a/9, 251a/10, 262b/4, 266b/4, 272a/5
v.-duğı 3a/23
v.-duğın 44b/4
v.-duğça 64b/11, 128a/10, 244b/16
v.-duğdan 102b/8
v.-dum 96a/20, 130b/12, 200a/4,
200a/13, 200a/20, 200a/22
v.-duñuz 51b/1
v.-ıcağ 19a/18, 36b/7, 46b/10,
127a/16, 145a/23, 159b/17, 166a/3,
172a/19, 195b/6, 206a/16, 260a/16
v.-ıdı 5b/21
v.-ımazın 21a/20

v.-ınca 111b/1, 122a/5, 122a/9,
168b/18, 169b/14, 203a/14, 259b/15,
v.-ısa 30a/6, 65a/3, 123a/19,
138b/21, 159b/17, 162b/19, 184a/18
v.-ısarsın 92a/11
v.-ısarsız 7a/9
v.-madı 200a/12, 202a/7
v.-madın 211b/3
v.-mağa 12b/8, 12b/9, 12b/10,
205b/4
v.-mağıla 154a/12, 163b/20
v.-mağ 68b/10, 163b/9, 187a/6,
193b/19, 196b/20
v.-mağdan 195b/19
v.-mağlığa 125a/7, 264a/11
v.-mamağ 78a/21
v.-mañ 27b/10
v.-maya 125b/9, 193b/15, 200b/4
v.-mayalar 266b/11
v.-mayam 199a/22
v.-mazdan 46b/10, 67a/23, 168a/5
v.-mazdı 207b/1
v.-missa 49b/5
v.-mişdı 122a/22
v.-mişdur 27b/21
v.-mişıdı 125b/13
v.-mişken 97b/6
v.-sa 33a/22, 49b/16, 50a/16,
78b/14, 85b/5, 95b/23, 107b/21, 129b/10
v.-saduğ 193a/16
v.-salar 12a/3, 51a/22
v.-sañ 160b/23
v.-sun 32b/10, 55b/21

v.-uñ 17a/18, 17a/21, 17a/22,
34b/21, 41a/1, 45b/18, 124a/13, 168b/16,
193a/4, 201b/13, 209a/6, 232b/12, 252a/1,
257a/11, 257a/9, 259a/13

v.-up 29b/1, 32b/3, 32b/4, 32b/6,
50a/8, 52b/12, 54b/16, 55a/2, 58a/17,
5b/22, 63a/11, 67b/12, 7a/6, 87a/10,
88b/12, 89b/9, 94a/10, 97a/6, 112a/4,
116b/4, 121b/4, 121b/7, 122a/2, 124a/12,
129b/13, 129b/17, 130b/14, 130b/8,
134a/21, 137b/1, 142a/6, 142a/8, 150a/1,
151b/16, 155b/15, 155b/19, 156a/8,
162a/6, 166a/2, 166a/3, 170b/8, 170b/9,
172a/3, 175b/18, 175b/6, 177a/19, 177a/8,
181a/12, 186a/14, 186a/17, 191a/16,
193b/19, 195b/19, 197a/18, 197a/21,
209a/2, 209a/9, 221b/21, 225b/1, 244a/4,
245a/15, 251b/13, 252a/3, 259b/12,
25a/15, 25b/2, 260a/15, 264b/2, 266b/10,
267a/21, 267a/6, 270b/22

v.-ur 8b/16, 50b/23, 117b/23,
129b/10, 157b/3

v.-urdi 207a/19, 207b/5

v.-urlar 92a/14

v.-urlardı 191b/18

v.-ursañ 92a/11

v.-ursın 222b/9

v.-ursız 159a/5

[=332]

varca: Olanın tümü, mevcut.

v. 109a/22, 179b/15

[=2]

varıl-: Ulaşılmak.

v.-a 174b/9

[=1]

varlıcağuz: Var olan küçük şeyler.

v. 87a/12

[=1]

varlıg: Var olma durumu.

v.+ı+(2) 166b/21

v.+ına 53a/7, 169a/6

v.+ınuñ 202a/16

[=4]

vaşf: (Ar.) Bir kimsenin veya şeyin taşıdığı hâl, sıfat.

v. 20a/5, 27a/14, 27b/1, 28b/2,
39a/11, 50a/5, 66b/17, 90a/11, 92b/19,
92b/7, 94a/23, 94b/12, 147b/23, 156b/8,
160b/17, 160b/4, 184a/8, 19b/19, 207a/2,
207b/15, 208b/8, 229a/12, 231a/11,
243a/19, 249b/12, 261b/17, 271b/14

v.+a 230b/22

v.+ı+(2) 273a/4

v.+ıdur 252a/12

v.+ında 19a/2

v.+ından 90b/7, 92b/23

[=33]

vāşıl: (Ar.) Ulaşan, kavuşan.

v. 2b/18, 90b/16, 100a/21, 130b/4,
253b/11, 254b/22

[=6]

vaşiyet: (Ar.) Bir kimsenin öldükten sonra yapılmasını istediği şey.

v. 2a/10, 5a/1, 75b/3, 75b/4,
10b/11, 110a/4, 144a/6, 152b/16, 172a/16,
208b/20, 265b/3

v.+ile 215b/10

v.+im 23b/12

v.+leri 23b/16
v.+üm 23b/12, 23b/14, 23b/15
[=17]
vaşiyetsiz: Vasiyeti olmayan.
v. 10b/11
[=1]
vaşl: (Ar.) Ulaşma, birleşme, kavuşma.
v.+i+(3) 130b/3
v.-i hâzret-i ilâhî 130b/3
[=1]
vaţan: (Ar.) Yurt.
v. 65b/18, 177a/3
v.+ına 170a/21
v.+laruñuzdan 41a/1
[=4]
vaţanlan-: Yurt edinmek.
v.-up 179b/8
[=1]
vāveylā: (Ar.) Çığlık, feryad.
v. 244a/11
[=1]
vay: Eyvah, vah vah.
v. 7b/15, 7b/15, 10b/19, 16b/9,
48a/21, 78b/4, 110b/12, 262a/10
[=8]
va'ż: (Ar.) Öğüt, nasihat.
v. 4a/10, 4a/10, 6b/17, 13a/1,
13a/13, 13b/3, 16a/19, 16b/15, 18a/8,
25a/22, 42b/9, 88a/3, 96a/7, 114a/12,
117b/1, 133b/23, 140a/23, 144a/12,
144a/12, 144a/14, 145b/7, 148a/4,
153b/21, 173a/16, 183b/5, 196a/4,
211b/12, 214a/10, 223a/16, 226a/2,

226b/19, 231b/6, 234b/9, 236b/21, 241a/6,
249a/3, 250b/1, 250b/6
tenbîh-i v. 145b/7
v.+i+(1) 114a/12
v.+i+(2) 140a/23, 270a/12
v.+i+(3) 2b/8
v.-i naşāyih 2b/8
v.+ıla 250a/23
v.+ın 134b/8, 218b/11
v.+içündür 202b/13
v.+uñdan 248b/19
v.+uñı 117a/10
v.+uñıla 216b/14
[=49]
vāzih: (Ar.) Açık, meydanda.
v. 1b/12, 172b/7, 198b/16, 244b/8
[=4]
ve: (Ar.) Ve bağlacı.
v. 27a/1, 27a/10, 27a/13, 27a/14,
27a/16, 27a/17, 27a/20, 27a/5, 27a/6,
27b/13, 27b/17, 27b/18, 27b/22, 27b/22,
27b/3, 27b/6, 27b/7, 27b/8, 28a/1, 28a/1,
28a/10, 28a/10, 28a/12, 28a/20, 28a/22,
28a/3, 28a/4, 28a/5, 28a/5, 28a/9, 28b/16,
28b/2, 28b/21, 28b/5, 28b/5, 28b/6, 29a/16,
29a/20, 29a/21, 29a/3, 29a/4, 29b/20,
29b/6, 2a/15, 2a/16, 2a/22, 2a/23, 2b/10,
2b/14, 2b/21, 2b/4, 2b/6, 2b/8, 2b/8, 2b/9,
30a/1, 30a/13, 30a/17, 30a/19, 30a/20,
30a/20, 30a/21, 30a/23, 30a/23, 30a/3,
30a/4, 30a/5, 30a/6, 30a/9, 30b/10, 30b/21,
30b/23, 30b/7, 30b/8, 31a/1, 31a/2, 31a/3,
31b/3, 31b/7, 31b/8, 32b/7, 33a/11, 33a/13,
33a/13, 33a/21, 33a/22, 33a/22, 33a/23,

33a/5, 33a/6, 33a/9, 33b/10, 33b/10,
33b/13, 33b/13, 33b/14, 33b/15, 33b/21,
33b/4, 33b/6, 34a/21, 34b/16, 34b/16,
35a/18, 35a/23, 35b/1, 35b/11, 35b/12,
35b/18, 35b/23, 35b/3, 35b/4, 35b/4, 35b/6,
35b/7, 35b/8, 36a/18, 36a/2, 36a/20,
36a/21, 36a/5, 36b/1, 36b/11, 36b/11,
36b/14, 36b/16, 36b/3, 36b/3, 36b/5, 36b/8,
37a/1, 37a/17, 37a/22, 37a/3, 37a/7,
37b/13, 37b/2, 37b/6, 37b/6, 37b/7, 38a/11,
38a/6, 38a/6, 38a/7, 38b/18, 38b/2, 38b/2,
38b/20, 38b/22, 38b/6, 39a/11, 39a/12,
39a/19, 39a/20, 39a/20, 39a/21, 39a/21,
39a/22, 39a/23, 39a/3, 39a/3, 39a/4, 39a/7,
39b/16, 39b/19, 39b/3, 39b/3, 39b/4, 39b/6,
39b/7, 39b/7, 3a/13, 3a/13, 3a/15, 3a/16,
3a/16, 3a/17, 3a/17, 3a/17, 3a/18, 3a/18,
3a/20, 3a/3, 3a/9, 3b/10, 3b/18, 3b/21,
3b/3, 40a/10, 40a/16, 40a/19, 40a/21,
40a/22, 40a/22, 40a/23, 40a/3, 40b/1,
40b/12, 40b/13, 40b/22, 40b/4, 40b/5,
40b/6, 41a/16, 41a/19, 41a/19, 41a/2,
41a/3, 41b/12, 41b/13, 41b/15, 41b/17,
41b/18, 41b/20, 41b/21, 41b/21, 41b/21,
41b/6, 41b/8, 41b/9, 42a/12, 42a/14, 42a/2,
42a/21, 42a/23, 42a/3, 42b/11, 42b/16,
42b/16, 42b/17, 42b/19, 42b/20, 42b/21,
42b/23, 42b/5, 43a/1, 43a/16, 43a/20,
43a/8, 43b/13, 43b/17, 43b/19, 43b/23,
43b/3, 43b/5, 43b/7, 43b/7, 44a/13, 44a/15,
44a/20, 44a/22, 44a/3, 44b/13, 44b/14,
44b/18, 44b/21, 44b/22, 44b/22, 44b/9,
45a/19, 45a/22, 45a/7, 45b/1, 45b/13,
45b/14, 45b/15, 45b/20, 45b/21, 45b/8,

45b/9, 46a/11, 46a/20, 46a/3, 46a/3, 46a/4,
46a/5, 46a/9, 46b/11, 46b/17, 46b/17,
46b/20, 46b/21, 46b/3, 46b/4, 46b/9, 47a/1,
47a/1, 47a/1, 47a/11, 47a/11, 47a/11,
47a/11, 47a/12, 47a/13, 47a/14, 47a/16,
47a/16, 47a/17, 47a/2, 47a/20, 47a/23,
47a/4, 47a/5, 47a/6, 47a/8, 47b/11, 47b/17,
47b/18, 47b/2, 47b/2, 47b/4, 47b/7, 47b/8,
47b/8, 48a/1, 48a/12, 48a/12, 48a/14,
48a/14, 48a/18, 48a/23, 48a/5, 48a/8,
48b/11, 48b/14, 48b/18, 48b/4, 48b/8,
48b/9, 49a/10, 49a/13, 49a/14, 49a/15,
49a/15, 49a/16, 49a/19, 49a/19, 49a/19,
49a/19, 49a/2, 49a/20, 49a/20, 49a/20,
49a/20, 49a/20, 49a/20, 49a/21, 49a/21,
49a/3, 49a/7, 49a/9, 49b/11, 49b/19,
49b/21, 49b/7, 49b/9, 4a/11, 4a/14, 4a/4,
4b/1, 4b/18, 4b/20, 4b/9, 50a/1, 50a/1,
50a/12, 50a/13, 50a/2, 50a/23, 50a/23,
50a/6, 50a/7, 50a/9, 50a/9, 50b/1, 50b/1,
50b/10, 50b/12, 50b/13, 50b/13, 50b/14,
50b/15, 50b/16, 50b/22, 50b/4, 50b/6,
50b/9, 51a/14, 51a/15, 51a/15, 51a/20,
51a/20, 51a/21, 51a/21, 51a/22, 51a/23,
51a/5, 51a/5, 51a/6, 51b/10, 51b/11,
51b/12, 51b/14, 51b/6, 51b/6, 51b/7, 51b/7,
51b/7, 51b/7, 51b/7, 51b/7, 52a/12, 52a/12,
52a/12, 52a/14, 52a/15, 52a/16, 52a/17,
52a/19, 52a/19, 52a/20, 52a/21, 52a/22,
52a/5, 52a/6, 52a/9, 52b/1, 52b/12, 52b/20,
52b/21, 52b/3, 52b/6, 52b/7, 52b/9, 52b/9,
53a/1, 53a/10, 53a/11, 53a/17, 53a/17,
53a/20, 53a/21, 53a/21, 53a/4, 53a/7,
53a/7, 53a/7, 53a/8, 53b/1, 53b/13, 53b/15,

53b/17, 53b/21, 53b/23, 53b/4, 53b/5,
53b/7, 53b/9, 54a/11, 54a/13, 54a/13,
54a/14, 54a/18, 54a/18, 54a/18, 54a/18,
54a/19, 54a/21, 54a/21, 54a/22, 54a/7,
54a/7, 54b/11, 54b/12, 54b/17, 54b/22,
54b/3, 54b/5, 54b/6, 54b/6, 54b/7, 54b/9,
55a/10, 55a/15, 55a/15, 55a/19, 55a/20,
55a/20, 55a/22, 55a/3, 55a/4, 55a/8, 55a/9,
55b/10, 55b/10, 55b/13, 55b/17, 55b/3,
55b/6, 56a/1, 56a/13, 56a/18, 56a/3, 56a/4,
56a/4, 56a/7, 56a/9, 56b/1, 56b/1, 56b/14,
56b/15, 56b/21, 56b/6, 56b/6, 56b/8,
57a/12, 57a/16, 57a/17, 57a/18, 57a/20,
57a/20, 57a/3, 57a/5, 57a/6, 57b/10,
57b/11, 57b/11, 57b/14, 57b/16, 57b/18,
57b/2, 57b/21, 57b/21, 57b/23, 57b/5,
58a/11, 58a/22, 58a/4, 58b/20, 58b/9,
59a/14, 59a/16, 59a/18, 59a/20, 59a/22,
59a/23, 59a/6, 59a/7, 59a/8, 59b/1, 59b/12,
59b/12, 59b/15, 59b/20, 59b/22, 59b/23,
59b/7, 59b/9, 5b/11, 60a/1, 60a/10, 60a/17,
60a/18, 60a/22, 60a/7, 60b/1, 60b/1,
60b/10, 60b/10, 60b/11, 60b/11, 60b/13,
60b/15, 60b/16, 60b/18, 60b/18, 60b/19,
60b/3, 60b/7, 60b/7, 60b/8, 60b/9, 61a/1,
61a/11, 61a/12, 61a/15, 61a/17, 61a/20,
61a/21, 61a/21, 61a/4, 61a/5, 61a/6, 61a/6,
61a/7, 61a/8, 61a/8, 61b/12, 61b/12,
61b/13, 61b/14, 61b/15, 61b/18, 61b/22,
61b/3, 61b/6, 61b/6, 61b/7, 61b/8, 62a/1,
62a/21, 62a/7, 62a/9, 62b/10, 62b/16,
62b/19, 62b/2, 62b/20, 62b/21, 62b/23,
62b/23, 62b/4, 62b/7, 63a/10, 63a/10,
63a/11, 63a/15, 63a/16, 63a/2, 63a/21,

63a/21, 63a/21, 63a/21, 63a/22, 63a/23,
63a/9, 63b/15, 63b/19, 63b/2, 63b/4, 63b/5,
63b/5, 63b/6, 63b/6, 64a/10, 64a/12,
64a/14, 64a/14, 64a/14, 64a/16, 64a/17,
64a/17, 64a/17, 64a/18, 64a/6, 64a/8,
64b/10, 64b/15, 64b/16, 64b/2, 64b/21,
64b/5, 65a/15, 65a/21, 65a/21, 65a/21,
65b/15, 65b/17, 65b/18, 65b/18, 65b/19,
65b/19, 65b/4, 66a/18, 66a/20, 66a/23,
66a/6, 66a/9, 66b/11, 66b/11, 66b/15,
66b/16, 66b/17, 66b/19, 66b/21, 66b/6,
66b/8, 66b/8, 66b/9, 66b/9, 67a/1, 67a/1,
67a/15, 67a/15, 67a/16, 67a/2, 67a/3,
67b/10, 67b/10, 67b/14, 67b/18, 67b/18,
67b/19, 67b/22, 67b/23, 67b/4, 67b/5,
67b/5, 67b/9, 68a/11, 68a/11, 68a/21,
68a/8, 68b/12, 68b/15, 68b/2, 68b/8,
69a/10, 69a/20, 69a/7, 69a/9, 69b/11,
69b/11, 69b/16, 69b/18, 69b/21, 69b/4,
69b/7, 6a/10, 6a/14, 6a/6, 6b/14, 6b/18,
6b/4, 6b/9, 70a/1, 70a/16, 70a/18, 70a/19,
70a/20, 70a/22, 70a/5, 70a/9, 70b/1,
70b/14, 70b/19, 70b/19, 70b/20, 70b/4,
71a/1, 71a/1, 71a/12, 71a/15, 71a/16,
71a/17, 71a/17, 71a/18, 71a/19, 71a/20,
71a/21, 71a/9, 71b/11, 71b/12, 71b/13,
71b/13, 71b/14, 71b/17, 71b/19, 71b/2,
71b/22, 71b/7, 71b/7, 71b/9, 72a/13,
72a/18, 72a/19, 72a/19, 72a/2, 72a/2,
72a/21, 72a/4, 72a/8, 72b/10, 72b/10,
72b/10, 72b/12, 72b/13, 72b/17, 72b/21,
72b/21, 72b/22, 72b/22, 72b/6, 72b/6,
72b/7, 73a/10, 73a/11, 73a/12, 73a/17,
73a/21, 73a/22, 73a/23, 73a/3, 73a/6,

73a/6, 73a/6, 73a/7, 73a/8, 73b/1, 73b/10,
73b/11, 73b/11, 73b/15, 73b/15, 73b/16,
73b/18, 73b/18, 73b/23, 73b/4, 73b/5,
74a/10, 74a/15, 74a/2, 74a/21, 74a/5,
74b/1, 74b/11, 74b/11, 74b/14, 74b/17,
74b/19, 74b/20, 74b/20, 74b/20, 74b/21,
74b/21, 74b/22, 74b/23, 74b/4, 74b/5,
74b/9, 75a/11, 75a/12, 75a/13, 75a/14,
75a/16, 75a/17, 75a/17, 75a/18, 75a/18,
75a/2, 75a/2, 75a/22, 75a/4, 75a/8, 75b/11,
75b/14, 75b/15, 75b/23, 75b/3, 75b/4,
75b/4, 75b/4, 75b/6, 75b/6, 76a/1, 76a/11,
76a/15, 76a/16, 76a/19, 76a/20, 76a/3,
76a/9, 76b/1, 76b/14, 76b/21, 76b/4, 76b/5,
76b/8, 77a/1, 77a/1, 77a/1, 77a/11, 77a/12,
77a/12, 77a/12, 77a/15, 77a/16, 77a/2,
77a/2, 77a/20, 77a/21, 77a/22, 77a/23,
77a/4, 77a/6, 77a/6, 77a/7, 77a/9, 77b/11,
77b/13, 77b/15, 77b/15, 77b/15, 77b/17,
77b/18, 77b/20, 77b/3, 77b/6, 77b/9,
78a/12, 78a/12, 78a/13, 78a/14, 78a/15,
78a/17, 78a/18, 78a/18, 78a/19, 78a/21,
78a/21, 78a/21, 78a/23, 78a/23, 78a/3,
78a/4, 78a/5, 78a/7, 78a/8, 78b/11, 78b/12,
78b/15, 78b/16, 78b/17, 78b/2, 78b/2,
79a/17, 79a/19, 79a/19, 79a/21, 79a/21,
79a/23, 79a/9, 79b/13, 79b/15, 79b/17,
79b/22, 79b/4, 79b/5, 7a/12, 7a/12, 7a/14,
7a/21, 7b/14, 7b/8, 80a/12, 80a/12, 80a/15,
80a/17, 80a/18, 80a/19, 80a/2, 80a/21,
80a/22, 80a/22, 80a/6, 80a/9, 80b/1,
80b/13, 80b/2, 80b/4, 80b/6, 81a/12, 81a/2,
81a/21, 81b/12, 81b/19, 81b/7, 81b/9,
82a/10, 82a/12, 82a/17, 82a/2, 82a/20,

82a/21, 82a/21, 82a/3, 82a/5, 82a/6, 82a/6,
82a/8, 82a/8, 82b/1, 82b/1, 82b/1, 82b/16,
82b/16, 82b/17, 82b/2, 82b/21, 82b/21,
82b/22, 82b/3, 82b/4, 82b/5, 82b/6, 82b/7,
83a/11, 83a/12, 83a/14, 83a/16, 83a/18,
83a/23, 83a/5, 83b/1, 83b/13, 83b/15,
83b/17, 83b/20, 83b/20, 83b/20, 83b/23,
83b/3, 83b/4, 83b/9, 84a/1, 84a/10, 84a/11,
84a/20, 84a/21, 84a/22, 84a/6, 84a/6,
84a/6, 84a/8, 84a/8, 84a/9, 84b/17, 84b/19,
84b/2, 84b/20, 84b/23, 85a/11, 85a/13,
85a/16, 85a/17, 85a/7, 85b/10, 85b/10,
85b/11, 85b/19, 86a/12, 86a/14, 86a/14,
86a/16, 86a/19, 86a/2, 86a/22, 86a/3,
86a/4, 86a/4, 86a/7, 86b/1, 86b/11, 86b/11,
86b/13, 86b/15, 86b/15, 86b/15, 86b/16,
86b/16, 86b/2, 86b/2, 86b/21, 86b/22,
86b/23, 86b/5, 87a/12, 87a/15, 87a/17,
87a/2, 87a/20, 87a/21, 87a/23, 87a/3,
87a/3, 87a/4, 87a/5, 87a/6, 87a/7, 87a/7,
87b/13, 87b/16, 87b/16, 87b/19, 87b/19,
87b/2, 87b/23, 87b/23, 87b/6, 87b/8,
88a/10, 88a/12, 88a/15, 88a/18, 88a/19,
88a/22, 88a/3, 88a/4, 88b/14, 88b/17,
88b/19, 88b/2, 88b/2, 88b/21, 88b/21,
88b/3, 89a/11, 89a/15, 89a/16, 89a/18,
89a/23, 89a/4, 89a/8, 89b/5, 89b/6, 89b/9,
8a/10, 8a/10, 8a/11, 8a/11, 8a/12, 8a/13,
8a/13, 8a/13, 8a/16, 8a/9, 8a/9, 8b/10,
8b/12, 8b/13, 8b/15, 8b/21, 8b/23, 8b/6,
8b/9, 90a/10, 90a/10, 90a/10, 90a/17,
90a/21, 90a/3, 90a/4, 90a/5, 90a/8, 90b/13,
90b/15, 90b/19, 90b/19, 90b/2, 90b/23,
90b/4, 90b/4, 90b/5, 91a/11, 91a/12,

91a/12, 91a/13, 91a/15, 91a/16, 91a/5,
91a/8, 91b/10, 91b/15, 91b/15, 91b/8,
92a/10, 92a/13, 92a/13, 92a/14, 92a/15,
92a/20, 92a/20, 92a/21, 92a/23, 92a/3,
92a/3, 92a/3, 92a/5, 92a/5, 92b/1, 92b/1,
92b/10, 92b/10, 92b/12, 92b/12, 92b/12,
92b/16, 92b/17, 92b/18, 92b/2, 92b/21,
92b/22, 92b/5, 93a/10, 93a/11, 93a/12,
93a/13, 93a/19, 93a/21, 93a/3, 93a/6,
93a/6, 93a/7, 93a/8, 93a/9, 93a/9, 93b/1,
93b/13, 93b/14, 93b/2, 93b/23, 93b/3,
93b/5, 94a/13, 94a/15, 94a/17, 94a/18,
94a/2, 94a/4, 94a/9, 94b/12, 94b/12,
94b/12, 94b/13, 94b/14, 94b/22, 94b/3,
94b/4, 94b/9, 95a/10, 95a/10, 95a/10,
95a/15, 95a/16, 95a/18, 95a/20, 95a/21,
95a/3, 95a/5, 95a/8, 95b/15, 95b/16, 95b/2,
95b/20, 95b/20, 95b/21, 95b/22, 95b/5,
95b/6, 95b/6, 95b/7, 96a/1, 96a/10, 96a/14,
96a/15, 96a/16, 96a/16, 96a/19, 96a/19,
96a/3, 96a/6, 96a/6, 96a/9, 96b/11, 96b/2,
96b/4, 96b/6, 96b/6, 97a/1, 97a/1, 97a/10,
97a/17, 97a/19, 97a/23, 97a/3, 97b/19,
97b/22, 97b/22, 97b/22, 97b/22, 97b/22,
97b/23, 98a/10, 98a/11, 98a/11, 98a/12,
98a/13, 98a/13, 98a/13, 98a/13, 98a/13,
98a/15, 98a/17, 98a/19, 98a/19, 98a/20,
98a/20, 98a/21, 98a/21, 98a/23, 98a/23,
98a/23, 98a/5, 98a/5, 98b/12, 98b/14,
98b/15, 98b/16, 98b/2, 98b/3, 98b/4, 98b/6,
98b/8, 98b/8, 98b/9, 99a/10, 99a/11,
99a/12, 99a/12, 99a/14, 99a/15, 99a/19,
99a/20, 99a/20, 99a/22, 99a/22, 99a/22,
99a/22, 99a/23, 99a/6, 99a/9, 99b/11,

99b/12, 99b/15, 99b/15, 99b/15, 99b/16,
99b/18, 99b/18, 99b/19, 99b/2, 99b/21,
99b/7, 99b/8, 9a/10, 9a/10, 9a/11, 9a/13,
9a/17, 9a/19, 9a/19, 9a/2, 9a/20, 9a/23,
9a/4, 9a/7, 9b/15, 9b/15, 9b/16, 9b/16,
9b/18, 9b/19, 9b/20, 9b/7, 9b/9, 100a/1,
100a/12, 100a/12, 100a/13, 100a/14,
100a/20, 100a/3, 100a/4, 100a/5, 100a/6,
100a/6, 100a/6, 100a/7, 100a/7, 100a/7,
100a/7, 100a/8, 100a/8, 100b/11, 100b/22,
100b/5, 101a/11, 101a/11, 101a/11,
101a/11, 101a/12, 101a/12, 101a/12,
101a/12, 101a/12, 101a/12, 101a/13,
101a/14, 101a/16, 101a/17, 101a/18,
101a/18, 101a/19, 101a/19, 101a/2,
101a/20, 101a/21, 101a/22, 101a/3, 101a/3,
101a/4, 101a/4, 101a/4, 101a/4, 101a/4,
101a/5, 101a/5, 101a/5, 101a/6, 101a/6,
101a/7, 101b/1, 101b/2, 101b/3, 101b/6,
101b/8, 102a/19, 102a/20, 102a/21,
102a/23, 102a/8, 102a/9, 102b/10,
102b/10, 102b/11, 102b/11, 102b/14,
102b/15, 102b/15, 102b/16, 102b/17,
102b/18, 102b/19, 102b/2, 102b/2, 102b/2,
102b/2, 102b/20, 102b/20, 102b/20,
102b/20, 102b/21, 102b/23, 102b/3,
102b/3, 102b/5, 102b/6, 102b/7, 102b/8,
102b/9, 103a/10, 103a/18, 103a/2, 103a/20,
103a/22, 103a/23, 103a/4, 103b/10,
103b/11, 103b/11, 103b/12, 103b/14,
103b/15, 103b/15, 103b/17, 103b/19,
103b/2, 103b/2, 103b/21, 103b/5, 103b/7,
103b/7, 104a/10, 104a/10, 104a/10,
104a/12, 104a/18, 104a/20, 104a/23,

104a/5, 104a/5, 104a/6, 104a/7, 104a/7,
104a/8, 104a/9, 104a/9, 104b/12, 104b/15,
104b/16, 104b/23, 104b/23, 104b/23,
104b/4, 105a/13, 105a/17, 105a/18, 105a/4,
105a/7, 105a/8, 105b/11, 105b/14,
105b/17, 105b/23, 105b/3, 105b/4, 105b/4,
105b/5, 105b/6, 105b/9, 106a/11, 106a/12,
106a/14, 106a/22, 106a/4, 106a/7, 106a/8,
106b/10, 106b/11, 106b/14, 106b/15,
106b/16, 106b/17, 106b/19, 106b/21,
106b/22, 106b/22, 106b/23, 106b/3,
106b/4, 106b/8, 107a/1, 107a/10, 107a/11,
107a/11, 107a/16, 107a/17, 107a/2,
107a/23, 107a/3, 107a/7, 107a/8, 107a/9,
107a/9, 107b/21, 107b/4, 107b/5, 108a/10,
108a/17, 108a/18, 108a/5, 108a/5, 108a/8,
108a/8, 108b/15, 108b/16, 108b/16,
108b/19, 109a/1, 109a/10, 109a/13, 109a/3,
109a/7, 109b/10, 109b/11, 109b/11,
109b/11, 109b/12, 109b/16, 109b/19,
109b/2, 109b/21, 109b/5, 10a/1, 10a/1,
10a/10, 10a/13, 10a/21, 10a/8, 10b/7,
10b/8, 10b/9, 110a/13, 110a/19, 110a/2,
110a/20, 110a/21, 110a/23, 110a/4, 110a/5,
110a/8, 110a/9, 110b/1, 110b/1, 110b/1,
110b/18, 110b/2, 110b/20, 110b/23,
110b/5, 110b/5, 110b/6, 111a/10, 111a/14,
111a/18, 111a/18, 111a/2, 111a/21, 111a/4,
111a/5, 111b/14, 111b/14, 111b/18,
111b/22, 111b/3, 111b/4, 111b/9, 112a/1,
112a/10, 112a/19, 112a/20, 112a/22,
112a/23, 112a/7, 112b/14, 112b/18,
112b/2, 112b/2, 112b/5, 112b/7, 113a/10,
113a/12, 113a/14, 113a/19, 113a/20,

113a/3, 113a/6, 113a/6, 113a/9, 113b/11,
113b/12, 113b/21, 113b/22, 113b/22,
113b/23, 113b/6, 114a/12, 114a/13,
114a/19, 114a/20, 114a/20, 114a/22,
114a/3, 114a/3, 114a/3, 114a/3, 114a/7,
114b/10, 114b/11, 114b/15, 114b/17,
114b/5, 114b/7, 114b/8, 114b/8, 114b/9,
115a/1, 115a/14, 115a/16, 115a/22,
115a/23, 115a/5, 115a/6, 115a/8, 115b/14,
115b/14, 115b/14, 115b/15, 115b/16,
115b/16, 115b/17, 115b/19, 115b/2,
115b/3, 115b/4, 115b/9, 115b/9, 116a/12,
116a/14, 116a/15, 116a/15, 116a/15,
116a/18, 116a/19, 116a/21, 116a/21,
116a/6, 116a/8, 116b/1, 116b/10, 116b/13,
116b/13, 116b/16, 116b/18, 116b/18,
116b/19, 116b/20, 116b/20, 116b/21,
116b/22, 116b/23, 116b/3, 116b/3, 116b/4,
116b/7, 117a/10, 117a/14, 117a/14,
117a/15, 117a/16, 117a/20, 117a/20,
117a/21, 117a/22, 117a/4, 117a/5, 117b/10,
117b/10, 117b/10, 117b/13, 117b/15,
117b/18, 117b/18, 117b/19, 117b/19,
117b/19, 117b/2, 117b/20, 117b/5, 117b/6,
117b/6, 118a/1, 118a/14, 118a/14, 118a/15,
118a/18, 118a/18, 118a/5, 118a/5, 118a/7,
118b/1, 118b/10, 118b/11, 118b/14,
118b/16, 118b/17, 118b/20, 118b/21,
118b/21, 118b/22, 118b/4, 118b/5, 118b/8,
118b/8, 119a/10, 119a/12, 119a/15,
119a/16, 119a/16, 119a/17, 119a/17,
119a/17, 119a/18, 119a/19, 119a/21,
119a/23, 119a/4, 119a/6, 119b/1, 119b/12,
119b/15, 119b/18, 119b/19, 119b/3,

119b/5, 119b/6, 119b/6, 119b/8, 11a/15,
11a/18, 11a/20, 11a/3, 11a/8, 11a/8, 11b/1,
11b/11, 11b/11, 11b/12, 11b/14, 11b/20,
11b/20, 11b/21, 11b/5, 11b/6, 11b/7, 11b/8,
11b/9, 120a/1, 120a/12, 120a/12, 120a/13,
120a/17, 120a/22, 120a/22, 120a/3, 120a/4,
120a/5, 120a/9, 120b/10, 120b/10,
120b/14, 120b/17, 120b/17, 120b/18,
120b/18, 120b/20, 120b/23, 120b/3,
120b/5, 120b/6, 120b/7, 120b/9, 120b/9,
121a/11, 121a/15, 121a/15, 121a/16,
121a/17, 121a/19, 121a/2, 121a/3, 121a/3,
121a/4, 121a/7, 121a/9, 121b/2, 121b/5,
122a/12, 122a/21, 122b/15, 122b/16,
122b/16, 122b/17, 122b/17, 122b/19,
122b/19, 122b/3, 122b/20, 122b/22,
122b/23, 122b/23, 122b/8, 123a/1,
123a/10, 123a/10, 123a/11, 123a/17,
123a/19, 123a/2, 123a/23, 123a/4, 123a/5,
123a/8, 123a/9, 123b/1, 123b/1, 123b/10,
123b/11, 123b/13, 123b/13, 123b/17,
123b/17, 123b/23, 123b/4, 123b/5, 123b/5,
123b/8, 123b/8, 123b/9, 123b/9, 124a/13,
124a/17, 124a/5, 124a/9, 124b/10,
124b/16, 124b/18, 124b/18, 124b/23,
124b/9, 125a/1, 125a/12, 125a/22,
125b/10, 125b/10, 125b/14, 125b/14,
125b/16, 125b/17, 125b/19, 125b/20,
125b/21, 125b/22, 125b/3, 125b/5, 125b/6,
125b/7, 125b/7, 125b/8, 125b/9, 126a/1,
126a/1, 126a/1, 126a/13, 126a/16, 126a/16,
126a/17, 126a/19, 126a/3, 126a/5, 126a/8,
126a/9, 126a/9, 126b/1, 126b/10, 126b/11,
126b/12, 126b/15, 126b/15, 126b/16,

126b/19, 126b/22, 126b/4, 126b/6, 126b/7,
127a/11, 127a/2, 127a/20, 127a/21, 127a/6,
127a/7, 127b/11, 127b/11, 127b/12,
127b/14, 127b/15, 127b/17, 127b/19,
127b/19, 127b/2, 127b/20, 127b/21,
127b/5, 127b/7, 128a/11, 128a/11,
128a/11, 128a/18, 128a/19, 128a/23,
128a/3, 128a/4, 128b/14, 128b/15,
128b/17, 128b/19, 128b/22, 128b/22,
128b/23, 129a/10, 129a/14, 129a/14,
129a/14, 129a/14, 129a/15, 129a/15,
129a/3, 129a/4, 129a/8, 129a/9, 129b/11,
129b/12, 129b/12, 129b/19, 129b/5,
129b/7, 12a/12, 12a/13, 12a/2, 12a/2,
12a/21, 12a/23, 12a/6, 12a/9, 12a/9, 12b/1,
12b/11, 12b/12, 12b/13, 12b/13, 12b/15,
12b/18, 12b/2, 12b/22, 12b/23, 12b/23,
12b/3, 12b/4, 12b/5, 12b/9, 130a/11,
130a/12, 130a/12, 130a/13, 130a/14,
130a/15, 130a/15, 130a/20, 130a/22,
130a/22, 130a/3, 130a/3, 130a/5, 130a/6,
130a/9, 130b/16, 130b/2, 130b/23, 130b/5,
131a/11, 131a/14, 131a/14, 131a/14,
131a/15, 131a/15, 131a/16, 131a/16,
131a/18, 131a/22, 131b/11, 131b/13,
131b/14, 131b/14, 131b/15, 131b/17,
131b/18, 131b/18, 131b/19, 131b/22,
131b/3, 131b/4, 131b/5, 131b/6, 131b/7,
131b/7, 131b/7, 132a/16, 132a/18,
132a/20, 132a/21, 132a/7, 132b/1,
132b/10, 132b/14, 132b/17, 132b/20,
132b/22, 132b/3, 132b/6, 133a/10,
133a/13, 133a/17, 133a/2, 133a/23, 133a/6,
133b/11, 133b/22, 133b/6, 134a/22,

134a/3, 134a/3, 134a/5, 134a/5, 134a/6,
134b/15, 134b/20, 134b/20, 134b/20,
134b/21, 134b/22, 134b/23, 135a/1,
135a/1, 135a/10, 135a/11, 135a/11,
135a/11, 135a/14, 135a/18, 135a/2,
135a/20, 135a/20, 135b/10, 135b/10,
135b/17, 135b/20, 135b/22, 135b/3,
135b/3, 135b/4, 136a/13, 136a/16,
136a/17, 136a/21, 136a/23, 136a/5, 136a/6,
136a/7, 136a/8, 136a/8, 136a/8, 136b/13,
136b/14, 136b/14, 136b/15, 136b/16,
136b/17, 136b/17, 136b/18, 136b/20,
136b/23, 136b/23, 136b/23, 136b/4,
136b/6, 136b/9, 137a/1, 137a/14, 137a/15,
137a/15, 137a/15, 137a/16, 137a/3, 137a/4,
137a/8, 137a/9, 137a/9, 137a/9, 137b/10,
137b/11, 137b/13, 137b/16, 137b/18,
137b/20, 137b/21, 137b/6, 137b/6, 137b/8,
138a/10, 138a/11, 138a/13, 138a/13,
138a/14, 138a/14, 138a/15, 138a/18,
138a/21, 138a/3, 138a/3, 138a/4, 138a/4,
138a/4, 138a/6, 138a/8, 138b/12, 138b/14,
138b/15, 138b/17, 138b/2, 138b/3, 139a/1,
139a/11, 139a/12, 139a/12, 139a/12,
139a/13, 139a/16, 139a/17, 139a/18,
139a/23, 139a/6, 139a/9, 139a/9, 139b/1,
139b/10, 139b/10, 139b/14, 139b/14,
139b/18, 139b/22, 139b/23, 139b/3,
139b/3, 139b/4, 139b/5, 139b/5, 139b/6,
13a/1, 13a/10, 13a/12, 13a/13, 13a/13,
13a/15, 13a/17, 13a/17, 13a/18, 13a/21,
13a/3, 13a/8, 13b/12, 13b/13, 13b/13,
13b/13, 13b/13, 13b/14, 13b/14, 13b/16,
13b/21, 13b/6, 13b/6, 13b/6, 13b/7, 13b/7,

13b/7, 140a/10, 140a/10, 140a/14, 140a/2,
140a/20, 140a/21, 140a/21, 140a/21,
140a/22, 140a/8, 140a/8, 140b/10,
140b/13, 140b/14, 140b/14, 140b/16,
140b/17, 140b/18, 140b/2, 140b/23,
140b/3, 140b/4, 140b/8, 140b/8, 140b/8,
141a/11, 141a/14, 141a/15, 141a/15,
141a/18, 141a/19, 141a/22, 141a/23,
141a/3, 141a/4, 141a/9, 141b/1, 141b/12,
141b/12, 141b/13, 141b/14, 141b/15,
141b/2, 141b/23, 141b/3, 141b/3, 141b/3,
141b/3, 141b/3, 141b/4, 141b/4, 141b/5,
141b/6, 141b/6, 141b/9, 142a/21, 142a/21,
142b/11, 142b/11, 142b/14, 142b/17,
142b/17, 142b/2, 142b/20, 142b/21,
142b/21, 142b/22, 142b/23, 143a/10,
143a/13, 143a/23, 143a/3, 143a/5, 143b/10,
143b/11, 143b/13, 143b/13, 143b/13,
143b/13, 143b/14, 143b/14, 143b/15,
143b/18, 143b/18, 143b/2, 143b/20,
143b/20, 143b/21, 143b/4, 143b/5, 143b/5,
143b/7, 143b/7, 143b/8, 143b/9, 144a/13,
144a/16, 144a/18, 144a/19, 144a/21,
144a/22, 144a/23, 144a/8, 144a/8, 144b/1,
144b/2, 144b/22, 144b/3, 144b/4, 144b/4,
144b/6, 144b/6, 144b/9, 145a/17, 145a/18,
145a/20, 145a/21, 145a/3, 145a/5, 145a/6,
145a/7, 145a/8, 145a/9, 145b/10, 145b/10,
145b/13, 145b/14, 145b/15, 145b/16,
145b/17, 145b/17, 145b/17, 145b/18,
145b/19, 145b/22, 145b/23, 145b/23,
145b/6, 145b/6, 145b/7, 146a/1, 146a/11,
146a/11, 146a/11, 146a/11, 146a/11,
146a/11, 146a/11, 146a/11, 146a/12,

146a/12, 146a/12, 146a/14, 146a/14,
146a/15, 146a/15, 146a/15, 146a/15,
146a/17, 146a/18, 146a/2, 146a/2, 146a/23,
146a/23, 146a/3, 146a/8, 146a/9, 146b/1,
146b/11, 146b/12, 146b/16, 146b/19,
146b/19, 146b/21, 146b/22, 146b/3,
146b/3, 146b/4, 146b/9, 146b/9, 147a/11,
147a/11, 147a/13, 147a/16, 147a/16,
147a/18, 147a/19, 147a/23, 147a/3, 147a/7,
147a/7, 147b/11, 147b/12, 147b/13,
147b/18, 147b/23, 147b/5, 148a/11,
148a/12, 148a/13, 148a/15, 148a/15,
148a/2, 148a/2, 148a/2, 148a/20, 148a/23,
148a/23, 148b/10, 148b/16, 148b/17,
148b/17, 148b/18, 148b/19, 148b/22,
148b/22, 148b/3, 148b/4, 148b/6, 148b/6,
149a/12, 149a/19, 149a/19, 149a/20,
149a/21, 149a/21, 149a/23, 149a/3, 149a/6,
149a/8, 149b/1, 149b/1, 149b/12, 149b/15,
149b/16, 149b/16, 149b/2, 149b/21,
149b/23, 149b/3, 149b/6, 149b/8, 149b/9,
14a/11, 14a/21, 14a/4, 14b/11, 14b/14,
14b/16, 14b/17, 14b/2, 14b/22, 14b/22,
14b/6, 150a/11, 150a/13, 150a/15, 150a/15,
150a/16, 150a/20, 150a/21, 150a/3, 150a/6,
150b/11, 150b/13, 150b/13, 150b/13,
150b/15, 150b/15, 150b/16, 150b/19,
150b/20, 150b/20, 150b/23, 150b/3,
150b/4, 151a/1, 151a/17, 151a/20, 151a/6,
151a/9, 151b/15, 151b/20, 151b/3, 151b/7,
152a/11, 152a/14, 152a/18, 152a/18,
152a/19, 152a/19, 152a/19, 152a/20,
152a/20, 152a/6, 152a/8, 152a/9, 152b/13,
152b/14, 152b/17, 152b/21, 152b/22,

152b/5, 152b/6, 152b/6, 152b/6, 152b/6,
153a/1, 153a/1, 153a/1, 153a/1, 153a/10,
153a/22, 153a/3, 153a/3, 153a/6, 153a/9,
153a/9, 153b/14, 153b/14, 153b/15,
153b/17, 153b/18, 153b/18, 153b/19,
153b/22, 153b/4, 154a/12, 154a/15,
154a/15, 154a/4, 154a/5, 154a/6, 154a/9,
154a/9, 154b/1, 154b/11, 154b/17,
154b/20, 154b/3, 154b/4, 154b/5, 154b/5,
154b/6, 155a/1, 155a/18, 155a/19, 155a/20,
155a/3, 155a/6, 155a/7, 155b/12, 155b/14,
155b/2, 155b/2, 155b/22, 155b/6, 156a/15,
156a/20, 156a/4, 156a/7, 156b/1, 156b/10,
156b/10, 156b/13, 156b/20, 156b/22,
156b/6, 157a/1, 157a/15, 157a/15, 157a/17,
157a/18, 157a/18, 157a/19, 157a/20,
157a/21, 157a/23, 157a/3, 157a/4, 157a/6,
157a/6, 157b/1, 157b/10, 157b/11,
157b/12, 157b/13, 157b/14, 157b/16,
157b/17, 157b/19, 157b/20, 157b/5,
157b/7, 158a/1, 158a/1, 158a/10, 158a/11,
158a/12, 158a/13, 158a/13, 158a/16,
158a/17, 158a/17, 158a/18, 158a/2, 158a/2,
158a/21, 158a/21, 158a/22, 158a/4, 158a/6,
158a/6, 158a/8, 158b/1, 158b/14, 158b/16,
158b/20, 158b/21, 158b/4, 158b/6, 158b/7,
159a/11, 159a/13, 159a/15, 159a/2,
159a/20, 159a/21, 159a/22, 159a/23,
159a/4, 159a/4, 159a/8, 159b/11, 159b/15,
159b/20, 159b/3, 159b/3, 159b/5, 159b/6,
159b/7, 15a/17, 15a/18, 15a/19, 15a/2,
15a/2, 15a/2, 15a/2, 15a/20, 15a/21,
15a/23, 15a/4, 15a/5, 15a/5, 15b/1, 15b/1,
15b/10, 15b/11, 15b/12, 15b/14, 15b/17,

15b/17, 15b/2, 15b/2, 15b/2, 15b/2, 15b/23,
15b/4, 15b/5, 15b/5, 15b/7, 15b/7, 15b/9,
160a/10, 160a/10, 160a/10, 160a/12,
160a/14, 160a/15, 160a/15, 160a/17,
160a/20, 160a/22, 160a/23, 160a/4, 160a/7,
160b/10, 160b/11, 160b/11, 160b/13,
160b/14, 160b/15, 160b/15, 160b/19,
160b/19, 160b/2, 160b/22, 160b/6, 160b/6,
160b/7, 160b/9, 160b/9, 161a/1, 161a/1,
161a/11, 161a/16, 161a/18, 161a/20,
161a/22, 161a/5, 161a/8, 161a/8, 161a/9,
161b/11, 161b/11, 161b/14, 161b/14,
161b/16, 161b/16, 161b/21, 161b/21,
161b/22, 161b/23, 161b/6, 161b/7, 161b/8,
161b/8, 161b/8, 161b/9, 162a/1, 162a/12,
162a/13, 162a/13, 162a/13, 162a/15,
162a/16, 162a/20, 162a/22, 162a/3, 162a/3,
162a/4, 162a/5, 162a/6, 162a/6, 162a/9,
162b/12, 162b/14, 162b/15, 162b/15,
162b/16, 162b/2, 162b/23, 162b/5, 162b/6,
162b/7, 162b/7, 162b/7, 162b/8, 162b/8,
162b/9, 163a/1, 163a/10, 163a/11, 163a/11,
163a/13, 163a/14, 163a/16, 163a/17,
163a/2, 163a/2, 163a/20, 163a/22, 163a/23,
163a/3, 163a/4, 163b/10, 163b/10,
163b/12, 163b/12, 163b/15, 163b/16,
163b/17, 163b/17, 163b/19, 163b/22,
163b/3, 163b/9, 163b/9, 163b/9, 164a/14,
164a/14, 164a/18, 164a/2, 164a/2, 164a/22,
164a/22, 164a/22, 164a/22, 164a/23,
164a/23, 164a/23, 164a/6, 164b/1,
164b/12, 164b/13, 164b/15, 164b/18,
164b/19, 164b/2, 164b/20, 164b/22,
164b/23, 164b/4, 164b/4, 164b/5, 164b/9,

165a/1, 165a/10, 165a/13, 165a/15,
165a/21, 165a/22, 165a/22, 165a/23,
165a/24, 165a/3, 165a/4, 165a/5, 165a/6,
165a/8, 165a/9, 165b/17, 165b/19, 166a/1,
166a/1, 166a/11, 166a/2, 166a/20, 166a/21,
166a/21, 166a/21, 166a/22, 166a/22,
166a/23, 166a/23, 166a/4, 166a/4, 166a/5,
166a/7, 166a/8, 166a/8, 166a/8, 166a/9,
166a/10, 166b/13, 166b/14, 166b/15,
166b/15, 166b/16, 166b/16, 166b/17,
166b/17, 166b/18, 166b/18, 166b/19,
166b/19, 166b/20, 166b/20, 166b/21,
166b/21, 166b/22, 166b/4, 166b/6, 166b/9,
167a/10, 167a/12, 167a/14, 167a/16,
167a/17, 167a/17, 167a/18, 167a/2,
167a/20, 167a/21, 167a/21, 167a/3, 167a/4,
167a/4, 167a/5, 167a/5, 167a/5, 167a/5,
167a/6, 167a/6, 167a/7, 167a/7, 167a/9,
167b/1, 167b/12, 167b/14, 167b/15,
167b/18, 167b/2, 167b/2, 167b/20,
167b/21, 167b/21, 167b/23, 167b/23,
167b/5, 167b/6, 167b/6, 167b/7, 168b/10,
168b/10, 168b/13, 168a/19, 168b/2,
168b/2, 168b/20, 168a/22, 168b/22,
168b/3, 168b/4, 168a/5, 168a/6, 168b/6,
168a/7, 168a/8, 168a/9, 168b/1, 169a/18,
169a/2, 169a/2, 169a/20, 169a/22, 169a/3,
169a/4, 169a/8, 169a/9, 169b/10, 169b/10,
169b/12, 169b/13, 169b/14, 169b/15,
169b/15, 169b/16, 169b/16, 169b/18,
169b/19, 169b/19, 169b/22, 169b/5,
169b/6, 169b/8, 169b/8, 169b/8, 169b/9,
16a/11, 16a/14, 16a/16, 16a/19, 16a/20,
16a/21, 16a/22, 16a/4, 16a/6, 16b/10,

16b/15, 16b/16, 16b/19, 16b/22, 16b/22,
16b/22, 16b/23, 16b/6, 170a/15, 170a/16,
170a/17, 170a/17, 170a/4, 170a/6, 170a/7,
170a/8, 170a/8, 170a/9, 170b/10, 170b/15,
170b/19, 170b/19, 170b/23, 170b/5,
170b/5, 171a/1, 171a/12, 171a/15, 171a/18,
171a/18, 171a/22, 171a/3, 171a/3, 171a/4,
171a/6, 171a/7, 171a/7, 171a/7, 171a/7,
171a/7, 171b/1, 171b/10, 171b/11,
171b/11, 171b/13, 171b/14, 171b/14,
171b/14, 171b/15, 171b/16, 171b/16,
171b/16, 171b/17, 171b/17, 171b/19,
171b/20, 171b/20, 171b/20, 171b/20,
171b/20, 171b/20, 171b/21, 171b/22,
171b/3, 171b/5, 171b/6, 171b/7, 172a/12,
172a/15, 172a/17, 172a/18, 172a/19,
172a/4, 172a/4, 172a/4, 172a/5, 172a/5,
172a/6, 172a/9, 172b/1, 172b/14, 172b/15,
172b/3, 172b/3, 172b/3, 172b/3, 172b/5,
172b/6, 172b/7, 172b/9, 173a/18, 173a/20,
173a/3, 173b/11, 173b/11, 173b/12,
173b/12, 173b/12, 173b/12, 173b/14,
173b/15, 173b/17, 173b/21, 173b/5,
173b/8, 174a/12, 174a/13, 174a/21, 174a/4,
174a/7, 174b/1, 174b/15, 174b/15,
174b/16, 174b/17, 174b/22, 174b/5,
174b/9, 175a/14, 175a/17, 175a/21,
175a/22, 175a/5, 175a/6, 175a/7, 175b/14,
175b/16, 175b/22, 176a/14, 176a/17,
176a/19, 176a/22, 176a/23, 176a/3, 176a/5,
176a/6, 176a/7, 176a/7, 176b/1, 176b/11,
176b/11, 176b/12, 176b/12, 176b/12,
176b/12, 176b/13, 176b/14, 176b/14,
176b/17, 176b/17, 176b/18, 176b/2,

176b/22, 176b/5, 177a/1, 177a/1, 177b/10,
178a/11, 178a/11, 178a/18, 178a/20,
178a/20, 178a/3, 178b/10, 178b/12,
178b/17, 178b/21, 178b/4, 178b/7, 178b/7,
178b/8, 178b/9, 179a/11, 179a/11,
179a/12, 179a/14, 179a/14, 179a/15,
179a/19, 179a/23, 179b/1, 179b/10,
179b/13, 179b/18, 179b/2, 179b/2,
179b/22, 179b/4, 179b/9, 17a/12, 17a/15,
17a/15, 17a/22, 17a/23, 17a/6, 17b/10,
17b/11, 17b/17, 17b/19, 17b/22, 17b/23,
17b/8, 17b/8, 17b/9, 180a/15, 180a/16,
180a/16, 180a/16, 180a/17, 180a/6, 180a/8,
180a/9, 180a/9, 180a/9, 180b/10, 180b/12,
180b/14, 180b/2, 180b/22, 180b/3, 180b/5,
180b/8, 181a/20, 181a/21, 181a/21,
181a/21, 181a/22, 181b/10, 181b/10,
181b/10, 181b/11, 181b/11, 181b/11,
181b/15, 181b/15, 181b/16, 181b/16,
181b/17, 181b/20, 181b/5, 181b/5, 181b/5,
181b/5, 181b/5, 181b/5, 181b/6, 181b/6,
181b/6, 181b/7, 181b/7, 181b/7, 181b/8,
182a/13, 182a/14, 182a/14, 182a/15,
182a/3, 182a/4, 182a/5, 182a/5, 182a/6,
182a/6, 182a/7, 183b/1, 183b/13, 183b/15,
183b/15, 183b/16, 183b/16, 183b/16,
183b/17, 183b/18, 183b/18, 183b/18,
183b/20, 183b/20, 183b/20, 183b/21,
183b/23, 183b/7, 183b/7, 183b/8, 184a/1,
184a/11, 184a/13, 184a/16, 184a/18,
184a/18, 184a/19, 184a/2, 184a/20, 184a/3,
184a/3, 184a/4, 184a/6, 184a/7, 184a/7,
184a/9, 185a/10, 185a/15, 185a/15,
185a/15, 185a/19, 185a/21, 185a/8, 185b/1,

185b/12, 185b/13, 185b/13, 185b/15,
185b/23, 185b/7, 185b/8, 186a/12,
186a/12, 186a/13, 186a/14, 186a/17,
186a/18, 186a/3, 186a/3, 186a/6, 186b/1,
186b/11, 186b/16, 186b/19, 186b/20,
186b/21, 186b/23, 186b/8, 186b/9,
187a/14, 187a/19, 187a/3, 187a/7, 187a/8,
187b/1, 187b/10, 187b/19, 187b/21,
187b/22, 187b/3, 187b/7, 188a/14,
188a/19, 188a/22, 188a/23, 188a/8, 188b/1,
188b/10, 188b/10, 188b/11, 188b/11,
188b/14, 188b/14, 188b/18, 188b/19,
188b/19, 188b/2, 188b/2, 188b/22, 188b/3,
189a/1, 189a/18, 189a/19, 189a/20,
189a/21, 189a/21, 189a/21, 189a/22,
189a/23, 189a/5, 189a/6, 189a/9, 189a/9,
189b/11, 189b/18, 189b/19, 189b/20,
189b/23, 189b/4, 189b/6, 189b/6, 189b/7,
189b/7, 18a/13, 18a/17, 18a/21, 18a/21,
18a/23, 18a/3, 18a/3, 18a/3, 18a/4, 18a/5,
18a/5, 18a/6, 18a/8, 18a/9, 18b/1, 18b/13,
18b/14, 18b/17, 18b/19, 18b/2, 18b/21,
18b/21, 18b/21, 18b/21, 18b/22, 18b/22,
18b/22, 18b/3, 18b/4, 18b/5, 18b/6, 18b/6,
18b/9, 18b/9, 190a/1, 190a/1, 190a/1,
190a/12, 190a/13, 190a/14, 190a/15,
190a/19, 190a/3, 190a/5, 190a/6, 190a/7,
190a/8, 190a/8, 190a/9, 190b/1, 190b/10,
190b/10, 190b/10, 190b/11, 190b/13,
190b/20, 190b/22, 190b/5, 190b/7, 190b/9,
191a/12, 191a/21, 191a/22, 191a/5, 191a/9,
191b/11, 191b/11, 191b/12, 191b/12,
191b/13, 191b/13, 191b/14, 191b/15,
191b/3, 191b/3, 191b/4, 191b/8, 192a/1,

192a/12, 192a/13, 192a/17, 192a/22,
192a/22, 192a/9, 192b/10, 193a/14,
193a/15, 193a/16, 193a/18, 192b/2,
193a/21, 192b/22, 193a/22, 193a/22,
192b/3, 192b/3, 192b/6, 192b/6, 192b/9,
193b/19, 193b/2, 193b/21, 193b/6, 193b/6,
193b/6, 194a/10, 194a/10, 194a/12,
194a/13, 194a/13, 194a/15, 194a/16,
194a/16, 194a/17, 194a/18, 194a/19,
194a/2, 194a/20, 194a/20, 194a/21,
194a/22, 194a/23, 194a/3, 194a/4, 194a/5,
194a/6, 194a/8, 194a/8, 194a/9, 194a/9,
194b/10, 194b/11, 194b/11, 194b/13,
194b/17, 194b/18, 194b/19, 194b/20,
194b/22, 194b/7, 194b/9, 195a/10,
195a/14, 195a/16, 195a/16, 195a/17,
195a/20, 195a/23, 195a/3, 195a/4, 195a/5,
195a/6, 195a/7, 195a/8, 195a/8, 195b/1,
195b/1, 195b/10, 195b/11, 195b/12,
195b/15, 195b/15, 195b/2, 195b/22,
195b/3, 195b/3, 195b/4, 195b/7, 195b/8,
196a/11, 196a/11, 196a/18, 196a/19,
196a/23, 196a/5, 196a/5, 196a/7, 196a/8,
196b/1, 196b/10, 196b/11, 196b/13,
196b/13, 196b/2, 196b/21, 196b/22,
196b/3, 196b/4, 196b/7, 196b/9, 197a/11,
197a/13, 197a/14, 197a/2, 197a/3, 197a/5,
197a/7, 197a/9, 197a/9, 197b/3, 197b/5,
197b/7, 197b/9, 198a/10, 198a/19, 198a/2,
198a/20, 198a/23, 198a/7, 198b/11,
198b/12, 198b/15, 198b/18, 198b/23,
198b/3, 198b/6, 198b/6, 198b/8, 198b/9,
198b/9, 199a/1, 199a/1, 199a/10, 199a/23,
199a/4, 199a/4, 199a/4, 199a/5, 199a/7,

199a/7, 199a/9, 199a/9, 199b/1, 199b/16,
199b/17, 199b/21, 199b/23, 199b/4,
199b/5, 199b/7, 199b/7, 199b/8, 19a/1,
19a/13, 19a/13, 19a/13, 19a/13, 19a/2,
19a/2, 19a/6, 19a/7, 19b/14, 19b/15,
19b/16, 19b/19, 19b/22, 19b/7, 1b/13,
200a/1, 200a/1, 200a/1, 200a/1, 200a/1,
200a/1, 200a/2, 200a/6, 200b/10, 200b/10,
200b/10, 200b/12, 200b/13, 200b/14,
200b/18, 200b/18, 200b/19, 200b/22,
200b/5, 200b/9, 201a/11, 201a/13,
201a/15, 201a/15, 201a/16, 201a/16,
201a/18, 201a/21, 201a/23, 201a/4, 201b/1,
201b/14, 201b/18, 201b/20, 201b/22,
201b/3, 201b/8, 202a/10, 202a/10,
202a/14, 202a/14, 202a/15, 202a/16,
202a/16, 202a/17, 202a/17, 202a/18,
202a/18, 202a/18, 202a/18, 202a/18,
202a/18, 202a/19, 202a/23, 202a/3, 202a/5,
202a/8, 202b/1, 202b/11, 202b/12,
202b/12, 202b/13, 202b/14, 202b/14,
202b/14, 202b/14, 202b/14, 202b/15,
202b/17, 202b/17, 202b/19, 202b/2,
202b/2, 202b/22, 202b/23, 202b/23,
202b/23, 202b/3, 202b/3, 202b/5, 202b/6,
202b/6, 202b/8, 202b/9, 202b/9, 203a/1,
203a/1, 203a/11, 203a/12, 203a/13,
203a/13, 203a/13, 203a/13, 203a/14,
203a/14, 203a/15, 203a/17, 203a/2,
203a/21, 203a/21, 203a/22, 203a/3, 203a/4,
203a/8, 203b/10, 203b/15, 203b/16,
203b/19, 203b/4, 203b/7, 204a/1, 204a/13,
204a/15, 204a/18, 204a/19, 204a/2,
204a/20, 204a/21, 204a/7, 204a/9, 204b/10,

204b/11, 204b/13, 204b/17, 204b/17,
204b/17, 204b/18, 204b/18, 204b/18,
204b/18, 204b/20, 204b/21, 204b/23,
204b/6, 204b/9, 205a/11, 205a/11,
205a/17, 205a/21, 205a/3, 205a/3, 205a/5,
205a/5, 205a/5, 205a/5, 205a/6, 205a/6,
205a/6, 205b/1, 205b/1, 205b/17, 205b/17,
205b/19, 205b/20, 205b/20, 205b/23,
205b/23, 205b/5, 205b/9, 206a/1, 206a/12,
206a/15, 206a/17, 206a/19, 206a/2, 206a/3,
206a/4, 206a/5, 206a/7, 206b/1, 206b/1,
206b/12, 206b/12, 206b/16, 206b/21,
206b/21, 206b/23, 206b/4, 206b/4, 206b/4,
206b/5, 206b/7, 207a/1, 207a/1, 207a/12,
207a/13, 207a/14, 207a/15, 207a/15,
207a/18, 207a/19, 207a/2, 207a/2, 207a/20,
207a/20, 207a/22, 207a/23, 207a/23,
207a/3, 207a/3, 207a/4, 207a/5, 207a/8,
207b/1, 207b/11, 207b/12, 207b/12,
207b/13, 207b/16, 207b/19, 207b/20,
207b/21, 207b/23, 207b/3, 207b/4, 207b/4,
207b/5, 207b/6, 207b/7, 207b/8, 208a/1,
208a/11, 208a/11, 208a/13, 208a/13,
208a/13, 208a/14, 208a/2, 208a/21,
208a/23, 208b/1, 208b/11, 208b/12,
208b/16, 208b/17, 208b/17, 208b/18,
208b/19, 208b/19, 208b/21, 208b/5,
208b/6, 208b/8, 208b/9, 208b/9, 209a/15,
209a/22, 209b/16, 209b/18, 209b/21,
209b/21, 209b/22, 209b/5, 209b/6, 209b/9,
20a/14, 20a/20, 20a/23, 20b/1, 20b/10,
20b/11, 20b/19, 20b/2, 20b/23, 20b/23,
20b/7, 210a/12, 210a/12, 210a/18, 210a/19,
210a/7, 210b/14, 210b/2, 210b/20, 210b/3,

210b/3, 210b/3, 210b/8, 211a/1, 211a/16,
211a/3, 211b/1, 211b/12, 211b/17,
211b/18, 211b/20, 211b/22, 211b/3,
211b/7, 211b/9, 212a/1, 212a/10, 212a/10,
212a/14, 212a/15, 212a/18, 212a/2,
212a/23, 212a/9, 212a/9, 212b/11,
212b/13, 212b/14, 212b/15, 212b/15,
212b/17, 212b/18, 212b/19, 212b/19,
212b/21, 212b/23, 212b/3, 212b/3, 212b/4,
212b/6, 212b/9, 213a/10, 213a/10,
213a/10, 213a/11, 213a/14, 213a/14,
213a/14, 213a/16, 213a/17, 213a/17,
213a/18, 213a/18, 213a/19, 213a/22,
213a/22, 213a/3, 213a/3, 213a/4, 213a/5,
213a/6, 213a/6, 213a/7, 213a/7, 213a/7,
213a/8, 213a/8, 213a/9, 213b/1, 213b/11,
213b/14, 213b/16, 213b/17, 213b/17,
213b/17, 213b/18, 213b/18, 213b/18,
213b/18, 213b/21, 213b/3, 213b/9, 213b/9,
214a/1, 214a/10, 214a/10, 214a/10,
214a/12, 214a/13, 214a/16, 214a/18,
214a/21, 214a/6, 214a/7, 214a/8, 214a/9,
214b/2, 214b/20, 214b/6, 214b/8, 215a/1,
215a/10, 215a/12, 215a/14, 215a/16,
215a/16, 215a/18, 215a/19, 215a/2,
215a/20, 215a/21, 215a/21, 215a/23,
215a/23, 215a/23, 215a/3, 215a/3, 215a/5,
215a/5, 215a/5, 215a/6, 215a/9, 215b/1,
215b/12, 216a/12, 216a/12, 215b/13,
215b/13, 216a/13, 216a/14, 216a/14,
215b/15, 216a/15, 216a/15, 216a/17,
216a/18, 216a/20, 215b/22, 216a/22,
216a/22, 216a/3, 216a/3, 215b/5, 216a/5,
216a/5, 215b/6, 216a/6, 215b/7, 216a/7,

216a/8, 216a/1, 216b/1, 216b/10, 216b/13,
216b/18, 216b/2, 216b/2, 216b/20,
216b/20, 216b/4, 216b/4, 216b/4, 216b/4,
216b/4, 216b/4, 216b/4, 216b/5, 216b/6,
216b/6, 216b/6, 216b/6, 216b/9, 216b/9,
217a/13, 217a/16, 217a/16, 217a/2, 217a/2,
217a/20, 217a/21, 217a/22, 217a/23,
217a/4, 217a/5, 217a/8, 217a/8, 217a/9,
217b/1, 217b/10, 217b/14, 217b/14,
217b/18, 217b/18, 217b/21, 217b/23,
217b/3, 217b/4, 217b/6, 218a/10, 218a/11,
218a/11, 218a/11, 218a/11, 218a/15,
218a/16, 218a/16, 218a/16, 218a/16,
218a/17, 218a/22, 218a/22, 218a/23,
218a/23, 218a/4, 218a/5, 218a/6, 218a/7,
218a/8, 218b/1, 218b/10, 218b/15,
218b/16, 218b/16, 218b/17, 218b/17,
218b/19, 218b/2, 218b/20, 218b/21,
218b/21, 218b/22, 218b/23, 218b/5,
218b/8, 218b/8, 218b/8, 219a/1, 219a/13,
219a/13, 219a/16, 219a/16, 219a/17,
219a/17, 219a/18, 219a/2, 219a/22,
219a/23, 219a/3, 219a/4, 219a/9, 219b/1,
219b/15, 219b/17, 219b/18, 219b/19,
219b/2, 219b/20, 219b/20, 219b/20,
219b/20, 219b/21, 219b/4, 219b/5, 219b/6,
21a/1, 21a/10, 21a/12, 21a/15, 21a/17,
21a/18, 21a/2, 21a/6, 21a/6, 21a/9, 21b/1,
21b/13, 21b/3, 220a/11, 220a/12, 220a/18,
220a/19, 220a/2, 220a/21, 220a/3, 220a/3,
220a/4, 220a/8, 220b/10, 220b/12,
220b/17, 220b/2, 220b/20, 220b/20,
220b/23, 220b/23, 220b/4, 220b/5, 220b/6,
220b/8, 220b/8, 221a/1, 221a/10, 221a/11,

221a/11, 221a/11, 221a/13, 221a/16,
221a/19, 221a/20, 221a/5, 221a/6, 221a/8,
221a/8, 221b/1, 221b/10, 221b/10,
221b/10, 221b/11, 221b/16, 221b/3,
221b/4, 221b/5, 221b/6, 222a/1, 222a/1,
222a/11, 222a/16, 222a/16, 222a/17,
222a/19, 222a/19, 222a/19, 222a/2,
222a/20, 222a/21, 222a/4, 222a/4, 222a/5,
222b/1, 222b/12, 222b/12, 222b/14,
222b/15, 222b/15, 222b/15, 222b/15,
222b/17, 222b/19, 222b/2, 222b/3, 222b/3,
222b/4, 222b/5, 222b/6, 222b/6, 222b/7,
223a/10, 223a/14, 223a/14, 223a/17,
223a/2, 223a/5, 223a/5, 223a/6, 223a/8,
223a/9, 223b/10, 223b/11, 223b/11,
223b/16, 223b/17, 223b/17, 223b/18,
223b/19, 223b/20, 223b/22, 223b/22,
223b/5, 223b/6, 223b/9, 224a/1, 224a/11,
224a/12, 224a/12, 224a/12, 224a/14,
224a/14, 224a/15, 224a/16, 224a/16,
224a/18, 224a/21, 224a/23, 224a/8, 224a/9,
224a/9, 224b/1, 224b/11, 224b/19, 224b/2,
224b/3, 224b/4, 224b/4, 224b/7, 225a/1,
225a/11, 225a/15, 225a/17, 225a/19,
225a/21, 225a/22, 225a/23, 225a/3, 225a/4,
225b/10, 225b/12, 225b/13, 225b/15,
225b/16, 225b/17, 225b/20, 225b/20,
225b/22, 225b/4, 225b/4, 225b/6, 225b/6,
226a/1, 226a/1, 226a/10, 226a/10, 226a/12,
226a/12, 226a/12, 226a/13, 226a/16,
226a/23, 226a/6, 226b/1, 226b/1, 226b/10,
226b/10, 226b/15, 226b/16, 226b/17,
226b/2, 226b/2, 226b/2, 226b/23, 226b/23,
226b/5, 226b/5, 226b/5, 227a/15, 227a/16,

227a/21, 227a/21, 227a/21, 227a/4, 227a/7,
227a/8, 227a/9, 227b/10, 227b/10,
227b/16, 227b/18, 227b/23, 227b/3,
227b/4, 227b/5, 227b/6, 227b/6, 228a/10,
228a/12, 228a/13, 228a/14, 228a/16,
228a/18, 228a/2, 228a/2, 228a/20, 228a/22,
228a/23, 228a/3, 228a/5, 228a/6, 228a/7,
228a/8, 228b/16, 228b/3, 228b/3, 228b/3,
228b/3, 228b/8, 229a/1, 229a/10, 229a/11,
229a/11, 229a/12, 229a/13, 229a/16,
229a/18, 229a/19, 229a/2, 229a/2, 229a/2,
229a/2, 229a/2, 229a/20, 229a/21, 229a/23,
229a/3, 229a/3, 229a/7, 229b/1, 229b/2,
229b/4, 229b/5, 229b/5, 22a/13, 22a/18,
22a/18, 22a/19, 22a/23, 22a/9, 22a/9,
22a/9, 22b/12, 22b/14, 22b/15, 22b/16,
22b/16, 22b/16, 22b/2, 22b/21, 22b/5,
22b/9, 230a/11, 230a/15, 230a/16, 230a/16,
230a/17, 230a/17, 230a/18, 230a/19,
230a/20, 230a/23, 230a/23, 230a/23,
230a/5, 230a/7, 230a/8, 230a/8, 230a/8,
230a/8, 230b/1, 230b/1, 230b/13, 230b/14,
230b/15, 230b/16, 230b/18, 230b/2,
230b/2, 230b/2, 230b/20, 230b/21,
230b/22, 230b/23, 230b/23, 230b/3,
230b/3, 230b/3, 230b/3, 230b/4, 230b/5,
230b/6, 230b/8, 230b/9, 231a/1, 231a/10,
231a/11, 231a/13, 231a/13, 231a/20,
231a/23, 231a/23, 231a/3, 231a/3, 231a/6,
231a/6, 231a/7, 231a/7, 231a/8, 231a/9,
231b/10, 231b/11, 231b/12, 231b/13,
231b/16, 231b/17, 231b/17, 231b/19,
231b/2, 231b/21, 231b/22, 231b/23,
231b/4, 231b/4, 231b/4, 231b/7, 232a/10,

232a/10, 232a/10, 232a/10, 232a/13,
232a/14, 232a/17, 232a/20, 232a/23,
232a/3, 232a/4, 232a/4, 232a/5, 232a/9,
232b/1, 232b/12, 232b/15, 232b/20,
232b/20, 232b/20, 232b/22, 232b/22,
232b/23, 232b/4, 232b/5, 232b/7, 232b/7,
232b/8, 233a/10, 233a/11, 233a/13,
233a/14, 233a/14, 233a/16, 233a/16,
233a/16, 233a/17, 233a/2, 233a/20,
233a/21, 233a/23, 233a/3, 233a/4, 233a/5,
233a/7, 233a/8, 233a/9, 233b/10, 233b/12,
233b/15, 233b/16, 233b/18, 233b/19,
233b/2, 233b/3, 233b/3, 234a/1, 234a/1,
234a/1, 234a/11, 234a/12, 234a/13,
234a/13, 234a/14, 234a/16, 234a/16,
234a/16, 234a/16, 234a/17, 234a/2,
234a/20, 234a/3, 234a/4, 234a/4, 234a/4,
234a/4, 234a/4, 234a/5, 234a/5, 234a/5,
234b/10, 234b/10, 234b/11, 234b/11,
234b/14, 234b/16, 234b/18, 234b/19,
234b/3, 234b/4, 234b/5, 234b/6, 234b/6,
234b/6, 234b/7, 235a/1, 235a/10, 235a/12,
235a/13, 235a/13, 235a/14, 235a/14,
235a/14, 235a/15, 235a/2, 235a/2, 235a/21,
235a/23, 235a/4, 235a/4, 235a/5, 235a/7,
235a/7, 235a/8, 235a/9, 235b/1, 235b/1,
235b/11, 235b/11, 235b/12, 235b/14,
235b/14, 235b/15, 235b/16, 235b/2,
235b/2, 235b/20, 235b/21, 235b/4, 235b/5,
235b/6, 235b/6, 236a/10, 236a/10,
236a/10, 236a/11, 236a/12, 236a/14,
236a/15, 236a/16, 236a/20, 236a/22,
236a/22, 236a/5, 236a/6, 236b/10,
236b/10, 236b/11, 236b/12, 236b/12,

236b/14, 236b/16, 236b/2, 236b/20,
236b/4, 236b/4, 236b/4, 236b/5, 236b/5,
236b/7, 236b/7, 236b/7, 236b/7, 236b/9,
237a/16, 237a/17, 237a/2, 237a/4, 237b/11,
237b/12, 237b/14, 237b/14, 237b/15,
237b/15, 237b/15, 237b/15, 237b/15,
237b/15, 237b/16, 237b/17, 237b/18,
237b/2, 237b/22, 237b/6, 237b/6, 237b/7,
237b/7, 237b/9, 237b/9, 238a/1, 238a/10,
238a/16, 238a/3, 238a/3, 238a/4, 238a/4,
238a/4, 238a/9, 238b/10, 238b/11,
238b/11, 238b/11, 238b/12, 238b/12,
238b/14, 238b/16, 238b/19, 238b/19,
238b/21, 238b/22, 239a/12, 239a/15,
239a/19, 239a/19, 239a/2, 239a/2, 239a/2,
239a/20, 239a/20, 239a/20, 239a/21,
239a/21, 239a/21, 239a/23, 239a/3, 239a/4,
239a/4, 239a/6, 239a/9, 239b/10, 239b/10,
239b/11, 239b/11, 239b/12, 239b/13,
239b/13, 239b/14, 239b/15, 239b/17,
239b/17, 239b/18, 239b/18, 239b/2,
239b/21, 239b/23, 239b/23, 239b/4,
239b/7, 239b/7, 239b/7, 239b/8, 239b/9,
23a/22, 23a/6, 23b/15, 23b/7, 240a/10,
240a/11, 240a/12, 240a/12, 240a/12,
240a/13, 240a/13, 240a/14, 240a/16,
240a/18, 240a/19, 240a/19, 240a/20,
240a/21, 240a/21, 240a/23, 240a/23,
240a/3, 240a/7, 240a/7, 240a/7, 240a/7,
240a/8, 240b/11, 240b/12, 240b/12,
240b/13, 240b/13, 240b/14, 240b/14,
240b/15, 240b/15, 240b/16, 240b/18,
240b/18, 240b/19, 240b/23, 240b/3,
240b/5, 240b/5, 240b/5, 240b/6, 240b/6,

240b/7, 240b/7, 241a/1, 241a/12, 241a/16,
241a/19, 241a/20, 241a/20, 241a/21,
241a/22, 241a/3, 241a/6, 241a/7, 241a/8,
241b/10, 241b/14, 241b/16, 241b/16,
241b/2, 241b/20, 241b/21, 241b/4, 241b/7,
241b/9, 241b/9, 242a/1, 242a/10, 242a/13,
242a/15, 242a/16, 242a/18, 242a/23,
242b/10, 242b/13, 242b/14, 242b/14,
242b/15, 242b/17, 242b/18, 242b/19,
242b/21, 242b/21, 242b/3, 242b/3, 242b/3,
242b/3, 242b/4, 242b/5, 242b/7, 242b/8,
242b/9, 243a/10, 243a/10, 243a/12,
243a/13, 243a/15, 243a/16, 243a/17,
243a/20, 243a/22, 243a/23, 243a/6,
243b/18, 243b/22, 243b/3, 243b/4, 244a/1,
244a/14, 244a/17, 244a/19, 244a/20,
244a/20, 244a/21, 244a/21, 244a/23,
244a/4, 244a/8, 244b/1, 244b/1, 244b/10,
244b/10, 244b/11, 244b/13, 244b/13,
244b/13, 244b/14, 244b/14, 244b/14,
244b/15, 244b/15, 244b/19, 244b/20,
244b/20, 244b/21, 244b/22, 244b/22,
244b/22, 244b/22, 244b/23, 244b/23,
244b/3, 244b/3, 244b/4, 244b/4, 244b/6,
244b/6, 244b/8, 245a/1, 245a/18, 245a/19,
245a/22, 245b/1, 245b/17, 246a/16,
246a/23, 246a/8, 246a/8, 246b/11,
246b/13, 246b/14, 246b/15, 246b/15,
246b/17, 246b/18, 246b/21, 246b/22,
246b/23, 246b/23, 246b/3, 246b/6, 246b/7,
246b/8, 246b/9, 247a/1, 247a/1, 247a/11,
247a/13, 247a/13, 247a/14, 247a/15,
247a/20, 247a/4, 247a/6, 247b/1, 247b/12,
247b/14, 247b/15, 247b/15, 247b/20,

247b/21, 247b/5, 247b/7, 247b/9, 248a/11,
248a/12, 248a/12, 248a/13, 248a/13,
248a/14, 248a/14, 248a/15, 248a/15,
248a/16, 248a/17, 248a/18, 248a/18,
248a/19, 248a/2, 248a/20, 248a/21,
248a/21, 248a/23, 248a/5, 248a/6, 248a/7,
248b/1, 248b/10, 248b/10, 248b/10,
248b/11, 248b/12, 248b/12, 248b/12,
248b/13, 248b/14, 248b/17, 248b/23,
248b/9, 249a/10, 249a/12, 249a/13,
249a/14, 249a/15, 249a/15, 249a/2,
249a/20, 249a/22, 249a/3, 249a/3, 249a/3,
249a/6, 249a/7, 249b/1, 249b/10, 249b/13,
249b/14, 249b/15, 249b/15, 249b/16,
249b/19, 249b/20, 249b/21, 249b/21,
249b/23, 249b/23, 249b/23, 249b/23,
249b/3, 249b/4, 249b/5, 249b/5, 249b/6,
249b/7, 249b/7, 24a/11, 24a/13, 24a/15,
24a/17, 24a/18, 24a/19, 24a/19, 24a/20,
24a/20, 24a/20, 24a/20, 24a/21, 24a/5,
24a/7, 24b/13, 24b/13, 24b/14, 24b/17,
24b/20, 24b/4, 24b/4, 24b/7, 24b/9, 250a/1,
250a/1, 250a/1, 250a/10, 250a/11,
250a/16, 250a/20, 250a/22, 250a/23,
250a/3, 250a/3, 250a/7, 250a/8, 250a/9,
250b/13, 250b/14, 250b/15, 250b/16,
250b/17, 250b/18, 250b/18, 250b/20,
250b/23, 250b/4, 250b/5, 250b/8, 251a/10,
251a/11, 251a/11, 251a/12, 251a/13,
251a/15, 251a/15, 251a/16, 251a/2, 251a/5,
251a/6, 251a/6, 251a/7, 251b/10, 251b/2,
251b/6, 251b/7, 252a/14, 252a/18,
252a/19, 252a/21, 252a/21, 252a/23,
252a/23, 252a/23, 252a/4, 252a/5, 252a/6,

252a/6, 252a/7, 252b/1, 252b/10, 252b/10,
252b/10, 252b/11, 252b/12, 252b/13,
252b/14, 252b/18, 252b/20, 252b/21,
252b/21, 252b/7, 252b/7, 252b/7, 252b/8,
252b/8, 252b/8, 253a/1, 253a/1, 253a/1,
253a/1, 253a/10, 253a/11, 253a/11,
253a/14, 253a/15, 253a/15, 253a/16,
253a/17, 253a/17, 253a/2, 253a/23, 253a/4,
253a/6, 253a/7, 253b/1, 253b/10, 253b/14,
253b/16, 253b/17, 253b/17, 253b/17,
253b/19, 253b/2, 253b/2, 253b/2, 253b/20,
253b/20, 253b/22, 253b/22, 253b/3,
253b/7, 253b/8, 253b/8, 253b/9, 254a/1,
254a/15, 254a/18, 254a/18, 254a/20,
254a/21, 254a/22, 254a/22, 254a/23,
254a/5, 254a/6, 254a/7, 254a/8, 254b/10,
254b/12, 254b/14, 254b/16, 254b/16,
254b/17, 254b/18, 254b/18, 254b/18,
254b/19, 254b/2, 254b/20, 254b/20,
254b/20, 254b/22, 254b/22, 254b/23,
254b/4, 254b/6, 254b/7, 255a/10, 255a/10,
255a/11, 255a/12, 255a/12, 255a/13,
255a/13, 255a/14, 255a/15, 255a/16,
255a/17, 255a/17, 255a/18, 255a/19,
255a/19, 255a/19, 255a/21, 255a/21,
255a/21, 255a/22, 255a/22, 255a/23,
255a/23, 255a/3, 255a/6, 255a/6, 255a/6,
255a/7, 255a/9, 255b/1, 255b/10, 255b/13,
255b/2, 255b/20, 255b/20, 255b/22,
255b/23, 255b/4, 255b/4, 255b/6, 255b/7,
255b/9, 256a/1, 256a/1, 256a/10, 256a/12,
256a/12, 256a/12, 256a/13, 256a/13,
256a/14, 256a/15, 256a/16, 256a/16,
256a/2, 256a/22, 256a/5, 256a/5, 256a/6,

256b/1, 256b/10, 256b/10, 256b/13,
256b/14, 256b/15, 256b/16, 256b/16,
256b/21, 256b/23, 256b/3, 256b/4, 256b/5,
256b/6, 256b/7, 256b/9, 257a/1, 257a/13,
257a/15, 257a/16, 257a/17, 257a/17,
257a/18, 257a/18, 257a/18, 257a/18,
257a/19, 257a/19, 257a/19, 257a/21,
257a/23, 257a/3, 257a/5, 257a/6, 257a/8,
257a/9, 257a/9, 257b/1, 257b/1, 257b/1,
257b/11, 257b/11, 257b/12, 257b/13,
257b/16, 257b/17, 257b/19, 257b/2,
257b/2, 257b/20, 257b/22, 257b/3, 257b/3,
257b/4, 257b/6, 257b/7, 257b/7, 257b/7,
257b/8, 257b/8, 257b/8, 257b/8, 257b/9,
258a/10, 258a/11, 258a/11, 258a/12,
258a/16, 258a/17, 258a/18, 258a/19,
258a/20, 258a/20, 258a/20, 258a/21,
258a/21, 258a/22, 258a/23, 258a/23,
258b/1, 258b/10, 258b/13, 258b/16,
258b/17, 258b/18, 258b/2, 258b/20,
258b/21, 258b/21, 258b/22, 258b/23,
258b/23, 258b/4, 258b/6, 258b/7, 258b/7,
258b/9, 259a/1, 259a/10, 259a/14, 259a/16,
259a/16, 259a/18, 259a/18, 259a/19,
259a/2, 259a/20, 259a/4, 259a/7, 259a/8,
259b/18, 259b/19, 259b/19, 259b/23,
259b/6, 259b/9, 25a/10, 25a/11, 25a/11,
25a/12, 25a/13, 25a/14, 25a/16, 25a/17,
25a/19, 25a/20, 25a/21, 25a/22, 25a/23,
25a/4, 25a/4, 25a/5, 25a/9, 25b/15, 25b/5,
260a/1, 260a/1, 260a/10, 260a/10, 260a/10,
260a/11, 260a/13, 260a/21, 260a/22,
260a/3, 260a/3, 260a/3, 260a/3, 260a/4,
260a/4, 260a/4, 260a/5, 260a/6, 260a/7,

260a/7, 260a/8, 260a/9, 260b/11, 260b/15,
260b/2, 260b/22, 260b/23, 260b/5, 260b/7,
260b/7, 261a/1, 261a/1, 261a/1, 261a/1,
261a/1, 261a/10, 261a/10, 261a/10,
261a/11, 261a/12, 261a/13, 261a/14,
261a/15, 261a/15, 261a/15, 261a/15,
261a/16, 261a/17, 261a/18, 261a/18,
261a/19, 261a/23, 261a/9, 261b/1,
261b/10, 261b/11, 261b/12, 261b/13,
261b/15, 261b/15, 261b/18, 261b/23,
261b/23, 261b/4, 261b/6, 261b/7, 261b/9,
262a/13, 262a/13, 262a/14, 262a/16,
262a/16, 262a/17, 262a/18, 262a/18,
262a/2, 262a/23, 262a/23, 262a/3, 262a/7,
262a/7, 262b/1, 262b/10, 262b/15,
262b/16, 262b/17, 262b/17, 262b/17,
262b/18, 262b/18, 262b/18, 262b/18,
262b/2, 262b/21, 262b/22, 262b/4, 262b/4,
262b/5, 262b/5, 262b/6, 262b/6, 262b/6,
263a/1, 263a/12, 263a/2, 263a/22, 263a/4,
263a/4, 263a/5, 263a/5, 263a/5, 263b/12,
263b/15, 263b/15, 263b/17, 263b/17,
263b/18, 263b/18, 263b/19, 263b/22,
263b/22, 263b/5, 263b/7, 263b/7, 263b/9,
264a/10, 264a/10, 264a/12, 264a/12,
264a/12, 264a/13, 264a/13, 264a/13,
264a/16, 264a/17, 264a/7, 264a/7, 264a/8,
264a/8, 264b/1, 264b/11, 264b/12,
264b/12, 264b/14, 264b/15, 264b/15,
264b/16, 264b/18, 264b/21, 264b/21,
264b/5, 264b/5, 265a/10, 265a/10,
265a/12, 265a/14, 265a/15, 265a/18,
265a/21, 265a/21, 265a/22, 265a/22,
265a/22, 265a/23, 265a/23, 265a/3, 265a/3,

265a/4, 265a/6, 265b/1, 265b/11, 265b/13,
265b/13, 265b/13, 265b/17, 265b/18,
265b/18, 265b/19, 265b/2, 265b/2, 265b/2,
265b/2, 265b/20, 265b/22, 265b/3, 265b/3,
265b/4, 265b/7, 265b/8, 265b/8, 265b/8,
265b/8, 266a/1, 266a/1, 266a/10, 266a/12,
266a/15, 266a/3, 266a/7, 266a/8, 266a/9,
266b/12, 266b/4, 267a/13, 267a/14,
267a/19, 267a/21, 267a/3, 267a/8, 267a/9,
267b/11, 267b/12, 267b/13, 267b/13,
267b/14, 267b/15, 267b/20, 268a/1,
268a/14, 268a/14, 268a/16, 268a/17,
268a/3, 268a/4, 268a/6, 268a/9, 268a/9,
268b/11, 268b/11, 268b/13, 268b/14,
268b/14, 268b/15, 268b/16, 268b/18,
268b/2, 268b/22, 268b/23, 268b/3, 268b/5,
269a/1, 269a/10, 269a/10, 269a/10,
269a/10, 269a/10, 269a/10, 269a/13,
269a/14, 269a/17, 269a/20, 269a/21,
269a/22, 269a/22, 269a/3, 269a/4, 269a/6,
269a/6, 269a/7, 269a/9, 269a/9, 269a/9,
269b/11, 269b/13, 269b/14, 269b/14,
269b/19, 269b/2, 269b/22, 26a/15, 26a/18,
26a/18, 26a/23, 26b/21, 26b/22, 26b/23,
26b/3, 270a/15, 270a/15, 270a/15, 270a/17,
270a/20, 270b/11, 270b/12, 270b/12,
270b/2, 270b/21, 270b/23, 270b/8, 270b/9,
271a/16, 271a/17, 271a/20, 271a/21,
271b/1, 271b/1, 271b/10, 271b/10,
271b/10, 271b/10, 271b/11, 271b/13,
271b/14, 271b/14, 271b/14, 271b/19,
271b/19, 271b/2, 271b/20, 271b/23,
271b/3, 271b/4, 271b/5, 271b/7, 271b/8,
271b/8, 271b/8, 271b/9, 271b/9, 271b/9,

272a/10, 272a/11, 272a/12, 272a/12,
272a/13, 272a/14, 272a/19, 272a/20,
272a/21, 272a/21, 272a/22, 272a/22,
272a/22, 272a/23, 272a/23, 272a/23,
272a/23, 272a/9, 272a/9, 272b/1, 272b/1,
272b/10, 272b/10, 272b/10, 272b/12,
272b/12, 272b/14, 272b/18, 272b/19,
272b/19, 272b/19, 272b/19, 272b/2,
272b/2, 272b/2, 272b/20, 272b/21,
272b/21, 272b/22, 272b/3, 272b/5, 272b/5,
272b/6, 272b/8, 273a/10, 273a/10,
273a/12, 273a/14, 273a/2, 273a/20

[=5819]

vebāl: (Ar.) Azab.

v.+i+(2) 56a/14

[=1]

vecí: (Ar.) Ağrıtan, sızlatan.

v.+i+(2) 18b/4

[=1]

vech: (Ar.) Üslup, tarz.

v. 134a/18, 196b/8, 196b/8, 205a/4,
205a/6, 258a/14

v.+ile 10a/5, 31b/10, 46a/18,
53a/11, 53a/14, 59a/3, 66b/1, 81a/8, 81a/8,
85a/3, 91b/8, 91b/11, 93b/12, 123b/2,
133a/2, 135b/4, 142a/6, 144b/5, 165b/5,
187a/18, 195b/10, 202a/15, 215b/14,
215b/16, 230a/20, 248a/16, 248a/17,
258a/15

v.+iledür 5a/7, 96a/13, 197b/4

v.+iyile 179a/5

v.+le 91a/23

[=39]

veche: (Ar.) Yan, taraf.

v. 151b/15, 196a/23, 196b/1,
196b/1, 205a/4, 216b/1

[=6]

vefā: (Ar.) Sözünde durma, doğruluk.

v. 24a/3, 24a/3, 35b/14, 60b/19,
124a/1, 124a/3, 127a/19, 152a/8, 173a/17,
173a/18, 186a/18, 186a/18, 188a/3,
229a/17

v.+ların 125b/16

v.+sı 152a/9

[=16]

vefāt: (Ar.) Ölüm, ölme.

v. 56b/23, 98a/18, 208b/20,
259a/11, 259a/11, 267a/1

v.+ın 32a/4

[=7]

veffī: (Ar.) Vefa gösteren, vefalı.

v. 152a/10, 152a/8

[=2]

vehm: (Ar.) Kuruntu, yersiz korku, şüphe.

v. 235a/4

[=1]

vekīl: (Ar.) Başkasının işini gören.

v. 251a/4, 251a/7

[=2]

veled: (Ar.) Çocuk.

v. 271b/6, 271b/7

v.+i+(2) 94a/19

[=3]

velī: (Ar.) Sahip.

v. 33a/7, 76b/20, 105b/3

v.+dür 74b/19

v.+ler 60b/11

v.+lerden 75b/22, 85b/6

v.+ñüz 79b/14
[=8]
velîkin: (Ar.+Far.) Lakin, fakat.
v. 90b/6
[=1]
veliyy: (Ar.) Sahip.
v. 79a/16
[=1]
ve'n-necm: (Ar.) Necm sûresi, "Yıldıza yemin olsun" anlamında.
v. 46b/16, 46b/21
[=2]
ver-: Vermek. bk. **vir-**
v. 72b/9
v.-diler 252a/4
v.-megile 61a/11
v.-mekde 271b/1
v.-se 76b/19
v.-sevüz 72b/21
v.-sün 170a/3
v.-üp 40b/14, 49a/1
[=9]
vereşe: (Ar.) Mirasçılar.
v.+nüñdür 264b/9
v.+ñüz 253a/5
[=2]
veribilin-: Verilmek.
v.-e 248b/23
[=1]
verîşe: (Ar.) Miras bırakılan.
v. 227b/6
[=1]
vesāvis: (Ar.) Vesveseler.
v.+i 272b/6

[=1]
vesîle: (Ar.) Sebep, bahane.
v. 104a/21, 104a/23
v.+süz 149a/4
[=3]
ve's-selām: (Ar.) İşte o kadar, son söz, artık bitti.
v. 2a/10, 38b/14, 242a/7, 243b/14, 255b/20, 257a/4, 258b/11, 265a/7, 272b/15
[=9]
vesvās: (Ar.) Vesveseye sürükleyen şeytan.
v.+i+(3) 115b/18
v.-i şeytān 115b/18
[=1]
vesvese: (Ar.) Kuruntu, şüphe.
v. 17a/20, 31b/19, 70a/21, 181a/5, 272b/22, 273a/10, 273a/12, 273a/12, 273a/5, 273a/6, 273a/7, 273a/8
v.+lerin 273a/3
v.+lerinden 258a/12, 273a/4
[=15]
veyā: (Far.) Ya da, veya.
v. 132b/22, 133a/7, 199b/19, 243b/12
[=4]
veyl: (Ar.) Cehennemde bir derenin adı.
v. 100b/12, 144b/17, 209a/22, 209b/17, 228a/20, 233a/10, 233a/19, 233a/4, 233b/4, 242a/12, 242b/9, 265b/6, 269a/4, 269a/7
v.+ile 242a/12, 265b/12, 269a/11
[=17]
vezin: (Ar.) Ölçü, tartı. bk. **vezn**

v.+le 84a/4, 102a/23

[=2]

vezir: (Ar.) Hükümdar vekili.

v. 119b/13, 165b/8, 245b/2, 245b/4,
251a/18

v.+i+(1) 245b/14

v.+i+(2) 245a/23, 245b/6

v.+idi 55b/10

v.+ile 252a/6

v.+in 251b/16

v.+ine 57a/10, 251a/17, 252a/4

v.+ler 91b/9

v.+üm 252a/2

[=16]

vezn: (Ar.) Ölçü, tartı. bk. **vezin**

v.+ile 143a/7, 212a/8

[=2]

vidā' : (Ar.) Ayrılma, ayrılış.

v. 270a/12

[=1]

vilāyet: (Ar.) İl.

v. 39a/3, 95b/6, 95b/7, 136a/7,
177a/8

v.+de 73a/18

v.+e 73a/17

v.+i+(1) 251a/1

v.+i+(2) 9a/10

v.+inde 258b/13, 266a/17, 266a/17

v.+ine 178b/6, 251a/9, 266b/4,
266b/17, 266b/19

v.+leri 101b/3

[=18]

vildān: (Ar.) Yeni doğmuş çocuklar.

v.+lar 162b/1

v.+ları 146b/2

v.+larıydı 162a/22

v.+laruñ 162b/4

[=4]

vir-: Vermek. bk. **ver-**

v. 4b/21, 5a/19, 32a/13, 91a/4,
91a/4, 91a/5, 152a/4, 186b/6

v.--(amān vir-) 184b/21

v.--(destür vir-) 128b/23, 184b/19,
259a/12

v.--(haber vir-) 27b/16, 28a/23,
32b/15, 37b/14, 44a/11, 58b/18, 71a/23,
72a/16, 101b/16, 141a/8, 146b/21,
155b/11, 165a/2, 169a/14, 169a/16,
188b/9, 219b/4, 21b/8, 221b/13, 243b/16,
257b/18, 271a/16, 273a/16

v.--(hidāyet vir-) 7a/20

v.--(kuvvet vir-) 248a/6

v.--(mühlet vir-) 247b/22

v.--(mülk vir-) 35a/21

v.--(öğüt vir-) 42a/20

v.--(zaḥmet vir-) 97a/14

v.--(zekāt vir-) 192b/13

v.-di 5a/20, 34a/13, 34b/1, 34b/12,
34b/7, 36a/4, 47a/17, 61a/22, 76a/22,
77a/4, 111b/9, 131a/10, 135b/20, 141a/15,
152a/5, 178a/10, 178a/9, 179a/11, 179a/19,
179a/4, 184b/17, 186a/7, 198a/23, 200a/21,
205b/23, 205b/23, 206a/1, 206a/1,
218a/18, 228b/3, 228b/3, 22a/3, 230a/6,
245b/21, 245b/6, 245b/9, 248a/20, 249a/9,
252b/15, 252b/15, 256a/20, 256a/20,
256b/15, 262b/9, 263a/9, 267b/6

v.-di+(ad vir-) 152a/11

v.-di+(avaz vir-) 211a/10
v.-di+(cān vir-) 39b/11, 54a/1,
181a/18, 206a/6
v.-di+(cevāb vir-) 7a/7, 32a/14,
107b/16, 120a/12, 149a/16, 272a/2, 272a/3
v.-di+(fermān vir-) 121b/21
v.-di+(fesāda vir-) 35a/12
v.-di+(haber vir-) 6b/4, 7b/2, 7b/19,
8a/3, 9b/20, 11a/10, 11a/12, 16b/19,
19a/17, 19b/3, 19b/23, 22a/2, 26b/15,
31a/10, 31b/21, 32a/10, 32b/15, 34a/11,
34b/10, 36b/18, 37b/11, 37b/13, 37b/8,
38a/14, 38a/19, 44a/13, 50a/13, 50a/18,
51b/4, 53b/12, 55b/7, 56a/19, 56b/10,
56b/22, 67a/23, 67a/8, 68b/20, 69a/21,
69a/23, 85a/8, 92b/23, 96a/18, 96b/11,
96b/7, 98a/20, 106b/12, 107b/23, 108a/22,
108b/4, 109a/7, 112a/13, 113a/12, 119a/1,
119a/3, 127b/21, 130b/12, 131b/9, 134a/1,
134a/9, 138a/7, 138b/6, 139a/18, 142a/7,
149b/13, 149b/7, 150a/2, 153b/11, 155a/9,
156a/7, 156b/8, 158b/19, 159b/22,
160a/20, 164a/17, 169a/13, 169a/16,
170b/15, 171a/3, 177b/14, 181a/12,
184b/15, 184b/9, 192b/17, 193a/8,
197a/22, 199a/19, 199b/12, 199b/13,
199b/14, 199b/15, 199b/15, 199b/16,
203b/1, 204b/15, 204b/22, 204b/22,
204b/23, 205a/2, 208b/23, 209a/17,
210a/4, 210b/4, 215a/7, 215b/2, 217b/15,
217b/2, 218a/13, 218a/19, 218b/13,
218b/18, 218b/2, 218b/6, 219a/1, 219a/14,
219a/7, 219b/4, 220a/18, 220a/22, 220a/6,
223a/6, 225a/12, 226a/20, 226b/3, 230a/13,

232a/1, 232b/3, 233b/10, 233b/12,
233b/12, 236b/17, 237a/10, 239a/7,
245a/4, 245b/12, 245b/20, 246a/21,
251b/16, 251b/4, 255b/1, 255b/12, 255b/8,
259b/9, 264a/19, 264a/3, 267a/23, 267b/2,
267b/7, 268a/20, 270a/8, 270b/16, 271a/6
v.-di+(hidāyet vir-) 257b/2
v.-di+(īmān vir-) 110b/21
v.-di+(kuvvet vir-) 248a/7, 248a/9
v.-di+(mühlet vir-) 144b/15
v.-di+(nūr vir-) 153a/23
v.-di+(nuşret vir-) 28b/6, 193a/23
v.-di+(‘ömür vir-) 105a/22
v.-di+(peygamberlik vir-) 207a/12
v.-di+(şadaқа vir-) 256a/12
v.-di+(şihhat ‘āfiyet vir-) 229b/7
v.-di+(şihhat vir-) 36a/10
v.-di+(talāk vir-) 199a/21, 200a/19
v.-di+(tanuqlık vir-) 12a/14,
108b/23, 109a/2, 109a/3
v.-di+(tevfik vir-) 131b/6
v.-di+(zaḥmet vir-) 245b/12
v.-di+(zekāt vir-) 256b/16
v.-diler 9a/6, 91b/14, 184b/7,
187a/5, 229b/13, 229b/18, 229b/22,
251a/23
v.-diler+(amān vir-) 122a/5, 122a/6
v.-diler+(cevāb vir-) 67a/6, 179b/5,
225a/8
v.-diler+(haber vir-) 32a/10,
32b/23, 51a/8, 129a/22, 200b/3, 219b/13
v.-diler+(işitmeze vir-) 173b/20
v.-diler+(selām vir-) 142a/3, 142a/5

v.-diler+(tanuqlık vir-) 26b/16
v.-diler+(tanuqluğ vir-) 94b/23
v.-diler+(yağmaya vir-) 33b/21
v.-dügi 39b/21, 84b/4, 94b/19,
100b/11, 167a/13, 168a/17, 169b/15,
169b/17, 169b/23, 170a/1, 210b/19,
243a/10, 251b/15, 257a/16, 257b/9,
257b/17, 257b/17, 257b/21
v.-dügi+(đaber vir-) 11a/1, 26b/16,
156a/11, 225b/11, 233b/21, 252a/11
v.-dügi+(đalāđ vir-) 198a/19
v.-dügiçün+(đaber vir-) 26b/19
v.-dügin 172b/13
v.-dügin+(đaber vir-) 199b/13
v.-düginde+(đaber vir-) 240b/21
v.-düginden+(cevāb vir-) 54a/7
v.-düginden+(şafā vir-) 221a/16
v.-dügine 253b/6
v.-dügine+(đaber vir-) 86a/19
v.-dügini+(đaber vir-) 199b/12
v.-dügüm 165a/24
v.-dügüm+(fazilet vir-) 252b/21
v.-dügüm+(đaber vir-) 37b/10,
108b/1, 159b/20
v.-dügümden+(đaber vir-) 38b/9
v.-dügümdür+(tevfik vir-) 252b/21
v.-dügümüz 49b/21, 80a/23,
82a/16, 156a/18, 183b/7
v.-dügümüzden+(necāt vir-)
212a/21
v.-dügünden 135a/16
v.-düğüne+(đalāđ vir-) 196a/21
v.-dügünüz+(đaber vir-) 85b/18

v.-dügünüz+(đalāđ vir-) 198a/6,
198a/8, 198a/13
v.-dük 22b/11, 34b/9, 36a/4,
59a/17, 72a/4, 93a/10, 98b/13, 171b/21,
172a/4, 224b/2, 258b/22, 258b/23
v.-dük+(đaber vir-) 83b/13, 225b/9
v.-dük+(đastalıklar meşakkatler
vir-) 35b/18
v.-dük+(helāklik vir-) 35b/18
v.-dük+(đitāb vir-) 31b/4
v.-dük+(kitāb vir-) 24b/9, 59a/18,
103b/7, 103b/14
v.-dük+(necāt vir-) 24b/6, 98b/17
v.-dük+(peygamberlik vir-) 31a/1
v.-dük+(rıżđ vir-) 103b/10
v.-dük+(risālet vir-) 257a/22
v.-dükden+(đaber vir-) 19a/23
v.-dükleri 50b/18, 187a/12
v.-dükleri+(đaber vir-) 111a/10
v.-dükleriçün+(fesāda vir-) 178b/14
v.-düklerin 196a/14
v.-düklerinden 196a/13
v.-düklerine+(đaber vir-) 241b/16
v.-düm 31a/2, 103b/8, 192b/14,
224b/1
v.-düm+(cevāb vir-) 174b/4
v.-düm+(fenāya vir-) 107b/13
v.-düm+(fidye vir-) 210a/21
v.-düm+(đaber vir-) 96a/21
v.-düm+(rıżđ vir-) 113b/6
v.-düm+(selām vir-) 113b/5
v.-düñ+(fesāda vir-) 35a/12
v.-düñ+(đaber vir-) 32b/14, 71a/22

v.-e 11a/20, 79a/21, 80b/10,
84b/13, 88a/16, 97a/7, 100b/2, 120b/5,
125a/20, 159b/5, 160a/15, 160a/4, 168a/18,
168a/19, 172b/5, 173b/7, 173b/8, 175a/12,
179a/7, 179a/7, 196b/16, 196b/17,
201a/19, 218a/11, 231b/9, 254b/13,
257a/18, 257a/18, 257b/15
v.-e+(cevāb vir-) 80b/20, 93a/21,
130a/10
v.-e+(cezā vir-) 104b/10
v.-e+(destūr vir-) 150a/21, 235b/13
v.-e+(ḥaber vir-) 40a/9, 41b/20,
79b/7, 93b/15, 133a/20, 176a/16, 204b/1,
221b/19, 249a/18, 262b/3
v.-e+(ḥisāb vir-) 154a/15, 244b/4
v.-e+(‘ivaż vir-) 209b/2
v.-e+(leżżet vir-) 11a/18
v.-e+(menfa‘at vir-) 232b/7,
232b/12, 255a/14
v.-e+(nafaka vir-) 198a/10, 198b/1
v.-e+(naşihat vir-) 241a/8
v.-e+(nūr vir-) 168b/3
v.-e+(nuşret vir-) 189b/8
v.-e+(ödünç vir-) 41a/11
v.-e+(öğüt vir-) 217a/20
v.-e+(rızk vir-) 79a/6, 79a/6,
197a/13, 205b/10
v.-e+(sağlık ve afiyet vir-) 210b/14
v.-e+(şevāb vir-) 128a/13, 170a/2,
257a/3
v.-e+(şifā vir-) 245b/4
v.-e+(şüle vir-) 15b/7, 136b/14,
168b/3
v.-e+(ṭalāk vir-) 196b/20, 200b/8

v.-e+(ṭanıklık vir-) 191b/2
v.-e+(ṭanıklık vir-) 12a/12, 67b/18,
223a/5
v.-e+(ṭanıklık vir-) 68a/12
v.-e+(tevfik vir-) 105a/6
v.-eegin+(şevāb vir-) 195a/19
v.-ecek 170a/3
v.-ecek+(ödünç vir-) 196a/10
v.-ecek+(ṭalāk vir-) 196b/16
v.-ecek+(ṭanıklık vir-) 12a/20
v.-eekdür 192a/8
v.-eler 58b/13, 69a/23, 69b/22,
86b/10, 86b/6, 119a/7, 141a/22, 147b/1,
184b/6, 186b/5, 187b/13, 198a/19,
198a/20, 203b/13, 215a/21, 235a/18,
244a/10, 253b/9
v.-eler+(cevāb vir-) 17b/12
v.-eler+(ḥaber vir-) 51a/6, 203b/12
v.-eler+(ḥarāc vir-) 29b/6
v.-eler+(mühlet vir-) 98a/22
v.-eler+(naşihat vir-) 188a/5
v.-eler+(ṭanıklık vir-) 12a/10,
26b/14, 59a/3, 216b/1, 227b/8, 232a/6,
242b/6, 243a/7, 246b/2
v.-elerdi+(fidye vir-) 47a/6,
195a/12
v.-elüm 64b/18, 177b/11, 178a/1,
178a/8, 231a/19
v.-em 131a/10
v.-em+(cevāb vir-) 140b/1
v.-em+(ḥaber vir-) 257a/11
v.-em+(ṭanıklık vir-) 270b/6

v.-en 54b/6, 69b/6, 102b/13,
152a/21, 152b/10, 158a/16, 170a/3, 170a/4,
258b/15, 272b/19
v.-en+(haber vir-) 26b/21, 26b/22
v.-en+(ni‘met vir-) 14a/2, 84a/14
v.-en+(nūr vir-) 189a/4
v.-en+(rızk vir-) 7a/17
v.-en+(rızk vir-) 79a/7, 79a/10,
144b/3, 165a/22, 167b/9, 193a/15
v.-en+(sağlık vir-) 135b/22
v.-en+(selāmetlik ol-) 184a/1
v.-en+(şifā vir-) 245b/2, 245b/11
v.-ene+(haber vir-) 138a/18
v.-eni 130b/21, 244a/14
v.-enler+(cān vir-) 202a/2
v.-enleri+(haber vir-) 226b/2
v.-enleri+(ögüt vir-) 16b/15
v.-enlerün+(rızk vir-) 192a/1
v.-esi+(haber vir-) 257a/10
v.-esi+(talāk vir-) 196b/18
v.-esin 38a/16, 135a/17, 162b/19,
184b/5, 267b/1
v.-esin+(cevāb vir-) 107b/19,
200a/16
v.-esin+(haber vir-) 133a/15,
133a/21, 133b/1, 238a/12, 238a/13
v.-esin+(kefāret vir-) 199a/22
v.-esiz 167b/5, 186b/20, 189a/21
v.-esiz+(zahmet vir-) 198a/8
v.-evüz 4a/15, 110b/5, 177b/12,
177b/17, 209b/21, 224b/6
v.-eydi+(fesāda vir-) 9b/7
v.-eydi+(rızk vir-) 141b/12

v.-eydük+(temyız ve idrāk vir-)
183b/7
v.-eydüm 215a/6
v.-eyim 184b/8
v.-eyin 24b/21
v.-eyin+(cevāb vir-) 80b/21
v.-eyin+(haber vir-) 34b/11, 79b/7,
184b/21
v.-gil 257b/14
v.-i 217b/9
v.-icek+(fenāya vir-) 158b/13
v.-icek+(haber vir-) 11a/20
v.-iser+(haber vir-) 138a/16
v.-iser+(tanuqlık vir-) 138a/15,
227b/11
v.-iserler 145a/1
v.-isersiz+(cevāb vir-) 21a/14,
73a/10
v.-isevüz 172a/12
v.-me 219a/1
v.-medi 77a/3, 131a/4, 151b/21,
175a/11, 178a/10, 179a/3, 215a/12
v.-medi+(haber vir-) 58b/15,
199b/14, 231b/20
v.-medi+(zekāt ve şadağa vir-)
256a/14
v.-mediler 65a/18, 229b/21,
256a/23
v.-mediler+(haber vir-) 59a/1
v.-medim+(haber vir-) 11b/15
v.-medin+(haber vir-) 221b/22
v.-medin+(sehel vir-) 211b/5
v.-medügi 10a/8

v.-medügin 172b/14
v.-medüğine 10a/7
v.-medügümüz 142a/9
v.-medüğüñüzden 223b/23
v.-medük 254a/20, 254a/21,
258a/20
v.-medük+(haber vir-) 62b/19
v.-medük+(harāret vir-) 234a/13
v.-medüm 260a/18
v.-mege 150b/14, 263b/12
v.-mege+(harāc vir-) 115a/16
v.-mege+(hidāyet vir-) 221a/22
v.-mege+(tanuqluql vir-) 175a/16
v.-megiçün+(cevāb vir-) 154a/16
v.-megil+(destür vir-) 125a/7
v.-megile 128a/11, 256b/6, 256b/6
v.-megile+(‘azāb vir-) 154a/21
v.-megile+(kefāret vir-) 173a/9
v.-megile+(peygamberlik vir-)
24b/4
v.-megile+(peygamberlik vir-)
33a/11
v.-megile+(tanuqluql vir-) 106a/22
v.-mek 169b/21, 172b/12, 186b/19,
186b/20, 196b/1, 196b/13, 196b/8, 198a/19
v.-mek+(cevāb vir-) 34a/20
v.-mek+(destür vir-) 41b/1
v.-mek+(ere vir-) 65b/11
v.-mek+(haber vir-) 66b/12
v.-mek+(nuşret vir-) 211a/5
v.-mek+(şadaqa vir-) 175b/6
v.-mek+(şifā vir-) 245b/2, 245b/10

v.-mek+(talāq vir-) 196a/21,
196a/23, 196b/1, 197a/5
v.-mek+(yol vir-) 53b/23
v.-mekde 171b/12, 179b/21,
242a/13
v.-mekde+(cevāb vir-) 205b/8
v.-mekde+(rızk vir-) 65b/21
v.-mekden 120b/9, 175b/2, 208a/17
v.-mekden+(fesāda vir-) 111a/22
v.-mekden+(ere vir-) 240a/16
v.-mekden+(zekāt vir-) 138b/3
v.-mekdür 2b/16
v.-mekdür+(haber vir-) 263a/21
v.-mekdür+(ruşşat vir-) 222a/12
v.-mekdür+(talāq vir-) 196b/2,
196b/2, 196b/3, 196b/4
v.-mekdür+(tanuqluql vir-) 127b/4
v.-mekiçün 242a/16
v.-mekligüm+(fazilet vir-) 252b/19
v.-mekligüm+(rızk vir-) 141b/17
v.-memek 181b/11
v.-memek+(zekāt vir-) 78a/21
v.-memekden 196a/6
v.-memekiçün 10a/6
v.-memişdi+(hastalıkl vir-) 21b/2
v.-meñ 186b/16, 193a/1
v.-meñ+(nafaqa vir-) 193a/13
v.-meñ+(zahmet vir-) 255b/10
v.-mesevüz+(cevāb vir-) 107b/20
v.-mesi 251a/20
v.-mesün+(bolluql vir-) 37a/6
v.-mesün+(haber vir-) 174a/8
v.-mesün+(rahātlik vir-) 37a/8

v.-meye 122a/9, 168a/21, 215a/23
v.-meye+(haber vir-) 199b/11
v.-meye+(hâşıl vir-) 215a/23
v.-meye+(zekât vir-) 193b/15
v.-meyedi 141b/11
v.-meyeler 55a/3, 157b/10,
171a/22, 186b/4
v.-meyeler+(hüccet vir-) 130a/15
v.-meyen 272b/20
v.-meyesin 35a/22
v.-meyesin+(haber vir-) 133a/16
v.-meyeyim+(haber vir-) 273a/15
v.-meyicek+(nafaka vir-) 193a/2
v.-meyince 14a/5, 175b/5, 207b/1
v.-meyince+(destür vir-) 128a/20
v.-meyüp 234b/13
v.-meyüp+(boyun vir-) 93a/12
v.-meyüp+(nuşret vir-) 104b/22
v.-meyüp+(tevfik vir-) 252b/20
v.-mez 109a/13, 120b/15, 169b/18,
171a/2, 186a/6, 215a/15, 263b/13, 269a/10,
269a/10, 269a/11, 269a/9
v.-mez+(haber vir-) 149b/8
v.-mez+(hâşıl vir-) 120a/9
v.-mez+(hidâyet vir-) 109a/6
v.-mez+(inşâf vir-) 90a/10
v.-mez+(tevfik vir-) 56a/18
v.-mez+(zekât vir-) 68b/1
v.-mezdi+(menfa'at vir-) 255a/15
v.-mezdi+(selâm vir-) 142a/5
v.-mezin 36a/8, 115a/6
v.-mezler 171a/22, 172b/14
v.-mezler+(destür vir-) 6a/10

v.-mezlerse+(tanuklık vir-)
127b/11, 127b/8, 192a/15
v.-mezsiz+(cevâb vir-) 22a/11
v.-mezüz 10a/7, 127b/11
v.-mezüz+(tevfik vir-) 256a/16
v.-miş 108b/22
v.-miş+(cevâb vir-) 108b/22
v.-miş+tanuklık vir-) 72a/23
v.-mişdi+(haber vir-) 127a/14
v.-mişdür 257a/16
v.-mişdür+(igvâ vir-) 213b/1
v.-mişdür+(kuvvet vir-) 240b/11
v.-mişdür+(tevfik vir-) 42a/2
v.-mişüz+(irâdet ve ihtiyâr vir-)
27b/7
v.-se 77a/5, 169b/18, 180a/1,
180a/2, 197a/12
v.-se+(talâk vir-) 196a/22, 196b/8,
198a/22
v.-sen 238b/8
v.-sen+(öğüt vir-) 42a/20
v.-senüz+(naşihat vir-) 186b/1
v.-senüz+(talâk vir-) 196a/19,
196b/6
v.-seydi+(rızk vir-) 78b/22
v.-sin 100b/4
v.-sin+(cevâb vir-) 224b/17
v.-sün 21b/16, 186b/18
v.-sün+(berekât vir-) 211b/10
v.-sün+(haber vir-) 96a/22
v.-üben 263a/21
v.-üñ 142a/10, 175b/14, 187a/12,
198a/14, 223b/18

v.-üñ+(cevāb vir-) 205b/10
v.-üñ+(haber vir-) 5b/19, 42b/13,
45b/7, 56a/20, 73a/9, 76b/10, 107a/19,
108b/21, 164a/21, 164b/11, 205b/6,
206a/9, 206b/8
v.-üñ+(mühlet vir-) 168b/11
v.-üñ+(ödünç vir-) 223b/18
v.-üñ+(tanuqlık vir-) 7a/17
v.-üñüz+(talāk vir-) 196a/19
v.-üp 61a/20, 68a/2, 89a/23, 94a/8,
104b/9, 115a/2, 123a/8, 124a/4, 127a/8,
150b/9, 152a/19, 152a/19, 152b/6,
157a/16, 190a/20, 198a/16, 199b/8,
204b/9, 204b/12, 206a/22, 228b/2,
228b/22, 234a/12, 239a/9, 245b/16,
252b/14, 256b/15, 261a/6, 271b/1
v.-üp+(‘āfiyet vir-) 72b/13
v.-üp+(and vir-) 186b/9
v.-üp+(boyun vir-) 69b/5, 115a/16,
135a/19
v.-üp+(cān vir-) 180b/9, 202b/4,
218a/17
v.-üp+(cevāb vir-) 10b/21, 16b/11,
54b/15, 58b/6, 83b/20, 105a/20, 106a/18,
141a/6, 168b/23, 226a/22
v.-üp+(fenāya vir-) 107a/12, 136b/1
v.-üp+(fesāda vir-) 124b/16
v.-üp+(fidye vir-) 129b/15
v.-üp+(haber vir-) 10b/18, 15b/17,
19a/19, 19b/10, 30a/15, 30b/8, 35a/19,
55a/23, 57a/9, 64b/2, 67a/1, 72a/22, 74a/7,
74b/2, 90b/7, 91a/11, 93a/1, 93a/14,
96b/15, 96b/17, 105b/18, 105b/9, 106b/1,
117a/9, 118a/12, 124a/17, 127a/1, 131b/4,

134a/12, 141b/23, 146b/12, 162a/11,
16a/13, 174a/1, 174a/10, 188a/20, 189a/16,
193a/21, 196a/18, 197a/18, 203b/4, 204a/3,
204b/1, 210a/5, 211a/18, 212a/13, 213a/12,
214b/16, 218a/18, 220a/15, 227a/19,
233a/11, 234a/19, 237b/11, 237b/19,
249a/21, 253b/4, 263a/14
v.-üp+(ḥalāş vir-) 122a/11,
197a/19, 197a/23
v.-üp+(ḥarāba vir-) 172a/13
v.-üp+(ḥayāt vir-) 140a/3
v.-üp+(hediyeye vir-) 128b/7
v.-üp+(ḥidāyet vir-) 50a/1, 75b/10,
83a/3, 105a/3, 105a/5, 110b/15, 135b/15,
190b/6, 195a/18, 257b/2, 257b/3
v.-üp+(‘ilm ü ḥikmet vir-) 257b/8
v.-üp+(kaḥṭ vir-) 96b/3
v.-üp+(kuvvet vir-) 204b/9
v.-üp+(lezzet vir-) 18b/19
v.-üp+(mühlet vir-) 210b/17
v.-üp+(necāt vir-) 24b/5, 152b/20,
156a/2
v.-üp+(nuşret vir-) 24b/7, 121a/17,
124a/23, 189b/21, 206a/23
v.-üp+(öğüt vir-) 193a/1
v.-üp+(‘ömür vir-) 193b/13
v.-üp+(rıżā vir-) 119a/23
v.-üp+(ruḥşat vir-) 175b/9, 186a/14
v.-üp+(selām vir-) 238b/3
v.-üp+(şüret vir-) 164b/7
v.-üp+(talāk vir-) 196b/10, 197a/4,
198a/7

v.-üp+(ṭanuḳlık vir-) 67b/20,
108b/11

v.-üp+(tevfik vir-) 45a/10, 56b/15,
82a/2, 83a/2, 115b/20, 120a/4, 167b/22,
181b/20, 198a/1, 246b/23, 256a/13

v.-üp+(va´de vir-) 110b/10

v.-üpdür 1b/2

v.-ür 14a/5, 28b/14, 30a/4, 65b/23,
65b/23, 65b/23, 78a/6, 78b/14, 82b/4,
82b/5, 82b/6, 91b/17, 109a/12, 126a/13,
126a/13, 131b/13, 152b/6, 152b/6, 156a/3,
157b/19, 158b/17, 160a/3, 166b/11,
171a/2, 172b/12, 194a/5, 194b/12,
196a/14, 199a/7, 199a/7, 204b/10,
204b/12, 239a/12

v.-ür+(amān vir-) 217b/6

v.-ür+(aydınlık vir-) 39b/2, 218a/23

v.-ür+(dil vir-) 5b/20

v.-ür+(emānet vir-) 167b/3

v.-ür+(fesāda vir-) 270b/21

v.-ür+(ḥaber vir-) 18b/2, 20a/1,
20b/8, 29b/21, 67b/1, 96b/17, 108a/12,
148b/18, 149b/14, 164b/19, 174a/15,
191a/10, 202a/14, 206a/8, 221a/14, 241a/3,
262b/7

v.-ür+(ḥarāba vir-) 29a/21

v.-ür+(ḥayāt vir-) 74b/22

v.-ür+(hidāyet vir-) 43a/4

v.-ür+(işitmek vir-) 5b/20

v.-ür+(kerāmet izzet vir-) 136a/17

v.-ür+(lezzet vir-) 116b/19, 137a/2

v.-ür+(miḥnet ´azāb vir-) 141b/15

v.-ür+(rızk vir-) 76b/22, 147b/22,
183b/17, 197b/3

v.-ür+(şadaḳa vir-) 169b/15

v.-ür+(şaḡlık vir-) 74b/20

v.-ür+(şevāb vir-) 141b/15

v.-ür+(şu´le vir-) 15b/10, 218a/23,
226a/6

v.-ür+(ṭanuḳlık vir-) 192a/16

v.-ür+(tevfik vir-) 241a/13

v.-ür+(zaḥmet vir-) 245a/17

v.-ürdi 65b/22, 207b/3, 208b/14,
208b/17, 208b/17, 208b/18, 208b/18,
208b/18, 208b/19

v.-ürdi+(avaz vir-) 158a/6

v.-ürdi+(cevāb vir-) 80b/23

v.-ürdi+(ḥaber vir-) 99b/22,
111b/14, 200a/17, 201b/10, 204a/23,
261a/4

v.-ürdi+(lezzet vir-) 113b/19

v.-ürdi+(selām vir-) 207a/18

v.-ürdi+(şu´le vir-) 142b/18

v.-ürdi+(ṭanuḳ vir-) 55b/9

v.-ürdüm+(ḥaber vir-) 200a/18

v.-ürem+(ḥaber vir-) 37b/7, 65a/14,
108b/2, 206a/11

v.-ürem+(öḡüt vir-) 217b/3

v.-ürem+(ṭanuḳlık vir-) 237a/3

v.-ürin+(ḥaber vir-) 38b/11, 91a/14

v.-ürken 109b/2

v.-ürler 10a/12, 30a/7, 30b/11,
215a/18, 216b/16, 229b/1, 229b/1, 229b/1

v.-ürler+(ad vir-) 150b/1

v.-ürler+(boyun vir-) 13b/11

v.-ürler+(cevāb vir-) 95a/6

v.-ürler+(haber vir-) 16a/1, 27a/7,
224b/21

v.-ürler+(tanıklık vir-) 85a/4,
105b/16, 242b/6

v.-ürlerdi 242a/11

v.-ürlerdi+(haberler vir-) 17a/20

v.-ürlerdi+(haber vir-) 16a/4,
16b/12, 187b/13

v.-ürlerdi+(tanıklık vir-) 246b/1

v.-ürlerse 216b/16

v.-ürse 115a/6

v.-ürse+(fesāda vir-) 270b/20

v.-ürse+(haber vir-) 117a/17

v.-ürsen+(haber vir-) 73a/21

v.-ürsin+(öğüt vir-) 217b/1

v.-ürsüz+(haber vir-) 67a/7

v.-ürsüz+(tanıklık vir-) 12a/15,
68a/1

v.-ürün+(tanıklık vir-) 6a/14

v.-ürüz 4a/16, 77a/17, 86b/8,
110b/2, 146a/21, 198a/4, 233a/18

v.-ürüz+(‘ivaż vir-) 41a/5

v.-ürüz+(kudret vir-) 27b/9

v.-ürüz+(tanıklık vir-) 192a/14

[=1135]

vird: (Ar.) Sık sık ve devamlı okunan dua.

v. 128a/12, 166a/17

v.+lerin 65a/23

[=3]

virdür-: Verdirmek.

v.-en 14a/5

v.-mez 17b/10

[=2]

virib-: Göndermek. bk. **viribi-**

v.-di 101b/8

v.-dük 25a/14

[=2]

viribi-: Göndermek. bk. **virib-**

v. 29a/20

v.-di 5b/17, 6a/17, 148a/1, 199a/21,
209a/3, 252a/8

v.-digi 10b/22

v.-digümüz 58b/22

v.-dük 7b/13

v.-düm 17a/4, 83b/14

v.-ye 17a/1, 218a/10

[=14]

viribil-: Gönderilmek.

v.-di 190b/1

[=1]

viribinil-: Gönderilmek.

v.-en 57a/5

[=1]

virici: Veren.

v. 205b/11

v.+si 96a/6

[=2]

viril-: Verilmek.

v.-di 4a/18, 48b/4, 76a/4, 80a/10,
100b/8, 108a/22, 111b/17, 153b/21,
162b/13, 169a/19

v.-düğine 210b/14

v.-e 8b/18, 29b/22, 50b/13,
100a/11, 135a/22, 155b/3, 162b/9,
168b/13, 197b/19, 212b/21, 213a/13,
226a/5, 227b/4, 240a/21, 244a/7, 255a/19

v.-ecek 68b/11

v.-en 4a/14, 14a/3, 33b/7, 69b/22,
86b/13, 105b/15, 116a/17, 179b/23,
179b/9, 198a/4, 198a/9, 220b/22, 258b/1

v.-eydi 48b/7

v.-ir 70a/17

v.-iser 33b/7, 41a/2, 161b/21,
161b/22

v.-medi 142a/2, 152a/7, 250b/19,
266a/14

v.-meye 8b/18, 108b/12, 155b/3,
230b/20, 233a/4

v.-meyedi 89b/3, 213a/14

v.-mez 39a/12, 70a/16, 70a/19

v.-miş 109b/3, 182a/19, 197a/3,
197b/11, 198a/10, 198a/11, 198a/15

v.-mişdür 69b/23, 117a/11, 230b/11

v.-mişlerden 38a/17

v.-se 17a/11, 35a/23, 179a/8,
194b/16, 270a/15

v.-seydi 27a/23

v.-üp 254b/22, 255a/1

v.-ür 8b/17, 179b/23, 210b/7,
235b/6, 244b/15, 265a/20

[=86]

vuḥūṣ: (Ar.) Vaḥşiler, yabaniler.

v. 166a/22

[=1]

vuḳūʿ: (Ar.) Olma, oluş.

v.+ında 145a/13

[=1]

vur-: Vurmak.

v.-a 94a/1, 216a/6

v.-asın 81a/11

v.-dı 89b/17, 129b/14

v.-maḳ 46a/7

v.-up 5b/18, 236a/9

[=8]

vurul-: Vurulmak.

v.-dı 90b/19

[=1]

vü: Ve.

v. 100b/22, 123b/15, 238b/12

[=3]

vücüb: (Ar.) Vacib ve lazım olmak.

v.+ına 233b/3

v.+içün 207b/16, 231b/1

[=3]

vücüd: (Ar.) Varlık, var olma; cesed,
cisim, ten, gövde.

v. 142a/12

v.+a 14b/13, 21a/1, 22a/5, 29b/11,
39b/12, 60a/4, 61b/4, 76b/3, 79a/22, 82b/3,
86a/6, 90b/3, 102b/7, 104b/8, 105a/10,
123b/12, 136a/21, 137b/8, 152b/1, 152b/4,
158b/8, 161a/15, 164a/16, 164a/23,
171a/11, 202b/11, 202b/11, 204b/12,
218b/4, 219a/11, 232a/23, 233b/22,
241b/12, 247b/8, 253b/14, 266a/7

v.+dur 202b/10

v.+ı+(2) 265a/12

v.+ın 53a/13

v.+uñuz 152b/3

[=41]

vücüh: (Ar.) Kur'an'ın okunuşundaki
farklar.

v.+larıyla 190b/10

[=1]

Y

yā: (Ar.) Ey, hey.

y. 27a/1, 27a/10, 27a/12, 27a/15, 27a/5, 27a/6, 27a/8, 27b/16, 28a/11, 28a/14, 28a/21, 28a/6, 28b/1, 29a/15, 29a/19, 29b/3, 29b/4, 2a/19, 2a/20, 2a/21, 2b/11, 2b/13, 2b/14, 2b/16, 30a/18, 30a/22, 30b/14, 30b/5, 31a/13, 31a/18, 31b/10, 31b/5, 32a/14, 32a/8, 32b/10, 32b/12, 32b/13, 32b/16, 32b/18, 32b/5, 32b/8, 33a/10, 33b/11, 34b/10, 35a/11, 35a/13, 35b/17, 35b/9, 36a/10, 36a/19, 36b/2, 37a/20, 37b/14, 37b/2, 38a/11, 38a/20, 38b/2, 38b/21, 38b/5, 38b/9, 39a/1, 39a/2, 3a/10, 3a/4, 40a/17, 40b/18, 40b/2, 40b/23, 41a/10, 41a/13, 41a/17, 41a/21, 41a/5, 41b/16, 41b/3, 41b/5, 42a/13, 42a/6, 42b/3, 42b/4, 43a/18, 44b/11, 45a/1, 45a/4, 45a/6, 45b/11, 45b/16, 45b/18, 45b/2, 45b/23, 45b/6, 46a/22, 46a/23, 46a/5, 46b/23, 46b/5, 47b/20, 49a/23, 49b/10, 49b/20, 49b/3, 49b/9, 4a/12, 4a/5, 4b/21, 4b/3, 50a/18, 51b/15, 52b/17, 52b/23, 52b/8, 53a/2, 55a/1, 55a/17, 55b/8, 56a/20, 56b/3, 56b/9, 57a/11, 57b/13, 58a/21, 59a/16, 59b/21, 59b/4, 5a/11, 60a/11, 60a/2, 60a/23, 60a/9, 61b/9, 62a/8, 62b/11, 62b/17, 62b/21, 63a/17, 64b/10, 64b/12, 64b/14, 64b/3, 65a/10, 65a/14, 65a/8, 65b/2, 66a/3, 66a/3, 66b/16, 67b/11, 6a/5, 6a/8, 6b/21, 6b/23, 70a/12, 70a/21, 70b/15, 71a/22, 71a/4, 71a/8, 71b/12, 71b/18, 71b/8, 72a/12, 72a/15, 72a/9, 73a/14,

73a/16, 73a/9, 73b/19, 73b/3, 73b/7, 74a/19, 74a/22, 74b/18, 75a/10, 75b/1, 76a/10, 76a/7, 76b/6, 77b/10, 77b/4, 78a/1, 78a/11, 78b/7, 79b/6, 7a/10, 7a/6, 7b/22, 80b/21, 81b/2, 81b/8, 82a/10, 82b/19, 82b/21, 83b/16, 85a/1, 85b/1, 85b/15, 86a/13, 86b/14, 87b/22, 88a/13, 88a/21, 88a/7, 88b/5, 89a/14, 89b/18, 8b/15, 90a/19, 90b/14, 91a/12, 91a/17, 92a/8, 93a/16, 94a/19, 94b/1, 95a/11, 95a/12, 95a/5, 96a/9, 96b/6, 97a/11, 97a/13, 97b/1, 97b/11, 97b/7, 98b/23, 100a/21, 100b/12, 100b/13, 101b/16, 101b/7, 103a/7, 103b/18, 103b/20, 104a/15, 104a/2, 104b/16, 105a/21, 105b/10, 105b/13, 105b/5, 106b/2, 107a/18, 107a/22, 107b/11, 107b/13, 107b/14, 107b/15, 107b/19, 108a/11, 108a/19, 108b/1, 108b/14, 108b/20, 108b/6, 109b/6, 10a/19, 10a/23, 10b/3, 110a/11, 110a/17, 110a/21, 111b/16, 111b/16, 111b/18, 112a/11, 112a/18, 112a/3, 112a/8, 112b/1, 113b/15, 113b/4, 114a/11, 114a/2, 114a/5, 116b/3, 117a/9, 117b/17, 117b/3, 117b/7, 118a/12, 118a/23, 118b/10, 119a/19, 11a/21, 120a/11, 120b/12, 120b/21, 121a/13, 121a/18, 121a/18, 121a/21, 121b/14, 121b/18, 121b/20, 121b/8, 121b/9, 122a/23, 122b/22, 123a/23, 123b/6, 124a/12, 124a/18, 124a/22, 125a/14, 125a/22, 125a/3, 125b/11, 126b/10, 127a/20, 128b/23, 129a/22, 129a/23, 129a/4, 129a/4, 129b/22, 12a/8, 12b/11, 12b/9, 130b/12, 130b/15, 131a/11,

131a/13, 131a/6, 131a/8, 131a/8, 133b/2,
133b/20, 134a/7, 134a/8, 134b/12,
134b/14, 135a/15, 135a/17, 135a/2,
135b/13, 135b/7, 136a/12, 137a/13,
138a/23, 138a/9, 138b/15, 138b/20,
138b/20, 138b/7, 139a/1, 139a/14,
139a/17, 139b/12, 139b/20, 13a/13, 13a/9,
13b/17, 13b/5, 140a/7, 141a/6, 141a/8,
141b/20, 142a/14, 142a/2, 143a/17,
143b/17, 143b/23, 143b/23, 143b/4,
144a/4, 144a/9, 144b/11, 145b/14,
146b/20, 146b/5, 147a/12, 147a/8,
147b/13, 147b/6, 148a/10, 148a/20,
148a/6, 148b/12, 149a/14, 149a/8, 149a/9,
149b/16, 14a/14, 14a/22, 14b/3, 150b/11,
150b/5, 151b/22, 151b/4, 152a/16, 152a/2,
152b/20, 153a/15, 153a/19, 154a/18,
154a/2, 154b/20, 154b/7, 154b/7, 155a/10,
155a/22, 155b/21, 155b/9, 157b/22,
158a/9, 159a/8, 159a/8, 159b/20, 15b/20,
15b/21, 161b/20, 161b/21, 162b/19,
162b/20, 163a/7, 163b/14, 163b/3, 163b/4,
164a/6, 165a/18, 165a/8, 165b/8, 165b/9,
166b/7, 168a/13, 168b/15, 168b/22,
168b/1, 169a/12, 169a/14, 169a/16,
169b/20, 16a/11, 16a/18, 16b/3, 170a/4,
171a/16, 171a/16, 171a/23, 172b/19,
172b/19, 172b/20, 172b/22, 172b/23,
174a/11, 174a/20, 174b/1, 174b/3, 174b/3,
174b/6, 175b/18, 176b/10, 177a/9,
177b/11, 177b/12, 177b/2, 177b/23,
178a/17, 178a/8, 180a/1, 180a/19, 180b/6,
183b/9, 184b/17, 184b/19, 184b/20,
184b/21, 185a/2, 185a/4, 186a/17, 186a/9,

187a/17, 187a/21, 187a/23, 187b/2,
187b/6, 188a/16, 188a/22, 188b/9, 189b/9,
190b/22, 191a/7, 191b/22, 192a/13,
193a/10, 192b/11, 193a/13, 193a/17,
192b/19, 192b/3, 193b/16, 193b/18,
194b/15, 196a/19, 197a/20, 197b/13,
197b/16, 197b/18, 197b/9, 199a/18,
199a/21, 199b/16, 199b/19, 200a/21,
200a/23, 200a/4, 200a/5, 200a/7, 201a/14,
201b/1, 202a/4, 204a/10, 204a/15, 204a/3,
205a/19, 205b/22, 206a/10, 206a/21,
206a/4, 206b/2, 206b/23, 206b/8, 207a/11,
207a/13, 207a/16, 207a/6, 207b/20,
207b/22, 208a/20, 208a/3, 208a/5, 208a/9,
209b/21, 209b/23, 20b/3, 20b/6, 210a/6,
210b/11, 210b/21, 210b/23, 211a/19,
211a/4, 211b/19, 212a/11, 212a/5, 212b/8,
214a/17, 214a/22, 214b/11, 214b/3,
215a/10, 216b/11, 217a/8, 217b/16,
218a/7, 218b/14, 219a/16, 219a/20,
219a/21, 219a/8, 219b/14, 219b/4, 21a/8,
21b/6, 220a/13, 221a/18, 221a/20,
221b/13, 221b/14, 221b/8, 221b/9,
222a/18, 222b/1, 222b/13, 222b/16,
222b/18, 222b/8, 223a/18, 223a/5,
224a/10, 224a/15, 224a/19, 224a/22,
224a/5, 225a/12, 225b/23, 227a/14,
227b/15, 229b/21, 229b/4, 22a/1, 22a/15,
22a/3, 230a/1, 230a/3, 230a/4, 230b/21,
231a/14, 231a/16, 231a/21, 232a/12,
232a/5, 233a/7, 234a/23, 234b/1, 234b/2,
234b/21, 236a/12, 236b/22, 237a/1,
237a/13, 238a/10, 238a/17, 238b/19,
238b/3, 238b/7, 23a/13, 23a/17, 23a/4,

23a/8, 23b/11, 23b/2, 23b/23, 242a/3,
242b/8, 243a/11, 243a/4, 243b/16,
244b/11, 244b/12, 245b/1, 245b/5,
246a/11, 246a/7, 246b/18, 247a/10,
247a/20, 247a/5, 247a/8, 247b/12,
247b/17, 247b/22, 248a/1, 248a/15,
248a/3, 248a/6, 248b/13, 248b/15,
248b/19, 248b/3, 248b/7, 249a/19, 24a/2,
24a/5, 250b/1, 250b/19, 250b/6, 251b/17,
251b/4, 252a/17, 252a/19, 252b/3,
253b/10, 254b/5, 256b/22, 257a/15,
257a/19, 257a/23, 257a/6, 257b/10,
257b/17, 257b/6, 258a/13, 258a/19,
258a/4, 258b/19, 258b/8, 259a/11,
259a/18, 259a/23, 259b/13, 259b/18,
259b/2, 259b/22, 25a/18, 25a/2, 260a/11,
260a/18, 260a/20, 260a/23, 260b/10,
260b/11, 260b/16, 261a/2, 261a/8, 262b/8,
263a/21, 263b/22, 264a/19, 265a/13,
265b/20, 266a/14, 266b/19, 267b/14,
267b/14, 268a/7, 268b/10, 268b/20,
269a/13, 269a/21, 269b/5, 269b/9, 26b/11,
26b/4, 270a/14, 270a/7, 270a/8, 270b/6,
271a/11, 271a/12, 271a/12, 271a/15,
271a/19, 271a/7, 271a/8, 271a/9, 271b/4,
272a/18, 272a/9, 272b/17, 273a/13,
273a/15

[=732]

ya: (Far.) Yahut, vaya.

y. 27b/6, 27b/8, 33a/19, 33a/19,
33a/19, 33a/19, 37b/10, 40a/12, 45a/15,
45a/15, 45a/15, 45a/2, 46b/2, 47a/15,
48b/19, 49b/17, 49b/17, 4a/7, 4b/13, 50b/9,
50b/9, 50b/9, 52a/17, 52a/18, 55a/13,

55a/14, 57b/5, 57b/7, 57b/8, 57b/8, 60b/9,
60b/9, 62b/12, 63a/23, 63a/23, 68a/5,
68b/23, 71a/21, 71a/7, 71b/23, 71b/23,
71b/23, 71b/23, 71b/23, 75b/22, 78b/2,
81a/8, 81a/9, 82b/15, 82b/9, 83a/21,
85a/10, 85a/3, 85b/6, 87b/22, 88a/7, 89b/3,
91b/22, 91b/22, 91b/5, 93a/18, 95b/14,
101b/10, 101b/17, 103a/17, 108b/12,
112b/16, 112b/16, 112b/17, 112b/17,
112b/17, 115a/3, 115a/4, 116a/10, 124a/23,
124a/23, 124b/1, 128a/12, 128a/20,
129a/10, 129a/10, 129a/13, 129a/7, 129a/8,
12b/22, 132b/15, 133a/4, 133a/7, 134a/21,
134b/17, 138a/9, 138a/9, 138a/9, 147a/16,
157b/11, 159a/17, 163a/16, 164b/5,
164b/5, 167a/8, 169b/19, 169b/19,
169b/20, 169b/20, 170b/12, 171a/23,
173a/5, 173a/5, 173a/5, 173a/5, 173a/5,
173a/6, 173a/6, 173b/8, 175a/15, 175a/16,
186b/10, 186b/15, 191b/21, 193b/2,
195a/16, 195a/16, 195a/16, 195a/16,
197a/2, 197a/4, 197b/20, 199a/11, 19a/7,
205a/9, 206a/22, 209b/22, 211b/2, 211b/3,
212a/19, 214a/4, 214b/3, 215b/10,
215b/10, 215b/10, 215b/11, 216a/12,
215b/20, 215b/23, 216b/1, 219b/9,
222a/13, 222a/13, 222a/13, 224b/21,
224b/3, 232b/12, 232b/17, 234b/3, 234b/4,
234b/4, 236a/21, 236a/21, 236b/1, 236b/2,
23b/23, 241a/23, 241a/23, 241b/12,
241b/12, 241b/13, 241b/13, 241b/13,
241b/14, 241b/14, 241b/14, 241b/14,
241b/14, 242a/16, 242a/4, 243b/12,
244b/5, 244b/5, 251b/20, 252b/19,

252b/19, 254a/2, 254b/10, 254b/10,
255a/3, 259a/8, 263a/3, 263a/3, 269a/7,
271b/12, 272b/2

[=191]

yaban: (Far.) İnsan yaşamayan, ıssız yer.

y.+a 44b/1, 87a/16, 138a/5

y.+dan 68a/6

[=4]

yād: Yabancı.

y. 94a/2, 130a/13, 131a/14, 187b/6

y.+ıla 46b/11

[=5]

yağ: Yağ.

y. 13b/14, 102b/2, 248a/21

y.+ıdur 111a/20

y.+lardur 8a/13

y.+ların 13b/10

[=6]

yağ-: Yağmur vb. yağmak.

y.-an 170a/23

y.-ar 240a/21

y.-arsa 95b/5

y.-mağ 171a/6

y.-masa 96a/15

y.-maya 33b/21, 109b/2

y.-up 117b/8

[=8]

yağdur-: Yağdırmak.

y.-a 137a/8, 205a/13, 214b/3

y.-an 193a/14

y.-ayduğ 220b/17, 220b/20

y.-aydum 87a/4

y.-dı 165b/2, 205a/13

y.-duğ 25a/17, 103b/11, 152b/19

y.-mağa 236b/5

y.-maz 143a/7

y.-up 142b/3, 145a/11, 156a/1,
165b/1

y.-ur 74b/20, 75a/20, 79a/12,
143a/7, 247b/14

[=23]

yağız: Kara, esmer.

y. 40b/16, 232a/22, 241b/14

[=3]

yağmur: Yağmur.

y. 64a/23, 64b/1, 79a/13, 79a/15,
87a/4, 95b/5, 131a/10, 131a/10, 131a/4,
137a/7, 143a/7, 165b/3, 167a/5, 169b/5,
169b/7, 171a/6, 177a/19, 272a/11

y.+a 79a/16, 170a/23

y.+ı+(1) 6b/11, 42a/14, 79a/11,
218a/5

y.+ıla 137a/3, 169b/10, 234a/17

y.+ın 79a/15

y.+lar 8a/6, 49a/14, 49a/15, 54a/19,
74b/19, 75a/20, 94b/14, 96a/15, 117b/8,
140b/3, 165b/1, 165b/2, 218a/10, 220b/20,
236b/5, 247b/14

y.+larda 254b/10

y.+lardur 141b/11, 66a/20

y.+ları 136b/22, 154b/1

y.+larıyla 136b/23, 164b/12

[=51]

yağmursuz: Yağmursuz, kurak.

y. 165b/11

[=1]

yahni: (Ar.) Yahni, et yemeği.

y. 146a/21, 162b/10, 162b/10

biryān-ı y. 162b/10

[=3]

yahūd: (Far.) Veya.

y. 13a/12, 15a/12, 15a/13, 28b/14, 33a/20, 33b/9, 38b/10, 38b/13, 40b/9, 44b/11, 44b/14, 44b/20, 45b/8, 46a/19, 55b/23, 62b/14, 68a/23, 73a/11, 77a/6, 77a/6, 78b/2, 78b/2, 79b/20, 82b/13, 82b/14, 82b/19, 85b/9, 86a/23, 86b/1, 86b/13, 88a/13, 94a/1, 94a/3, 97a/22, 102a/6, 104a/17, 106a/6, 107a/23, 111b/1, 111b/2, 111b/5, 115a/15, 115a/2, 116a/10, 119b/8, 121a/1, 122a/15, 123b/3, 124a/23, 125b/3, 126a/19, 128a/16, 129a/10, 129a/11, 129a/12, 129a/13, 129a/7, 129a/7, 130a/7, 133a/17, 133a/21, 133a/22, 133a/23, 133a/7, 133b/2, 133b/3, 139a/19, 142b/19, 143a/22, 143a/5, 143b/20, 144b/2, 144b/23, 147a/1, 147a/10, 147a/17, 147a/23, 147b/22, 149a/7, 151b/10, 151b/18, 155b/20, 157b/3, 158a/14, 161a/3, 162b/10, 163b/20, 164a/10, 165b/8, 167b/16, 168a/21, 173a/8, 173b/2, 173b/7, 173b/8, 174b/19, 17a/11, 180b/13, 183b/11, 184a/23, 184b/16, 186a/22, 187a/2, 188a/7, 193b/15, 193b/7, 196b/17, 203b/21, 205a/12, 205b/10, 206a/22, 209b/17, 209b/19, 210a/1, 211a/2, 215b/9, 217a/14, 220b/1, 220b/9, 222a/10, 222a/9, 226b/8, 227b/9, 231b/20, 233b/17, 236a/22, 236b/15, 237b/22, 238a/20, 238b/7, 240a/21, 241b/12, 241b/13, 248b/8, 250a/18, 250b/14, 251b/18, 253a/20,

253a/5, 254a/3, 255b/18, 256a/7, 257b/13, 257b/14, 258b/16, 259a/9, 261a/23, 261b/14, 261b/3, 264b/9, 264b/9, 265a/1, 265a/11, 269a/5, 269a/8, 269b/20

[=156]

yahūd: Yahudi. **bk. yahūdā yahūdī**

y. 221a/7

y.+dan 210a/21

[=2]

yahūdā: Yahudi. **bk. yahūd, yahūdī**

y. 133a/4

[=1]

yahūdī: Yahudi. **bk. yahūd yahūdā**

y. 29b/13, 132b/22, 141b/20, 172a/10, 172a/12, 172a/5, 176a/9, 210b/2, 225b/12, 271b/18

y.+den 229b/8

y.+le 76a/19, 189a/1

y.+ler 50a/3, 50a/5, 59b/14, 59b/22,

82b/8, 91a/22, 119b/15, 139b/2, 139b/9, 139b/9, 158b/18, 169a/20, 174a/22, 174b/17, 174b/4, 174b/6, 175b/20, 178a/23, 178a/3, 180b/12, 180b/16, 180b/22, 182a/3, 187b/12, 187b/18, 190b/3, 202a/5, 257a/9, 271b/6

y.+lerden 42b/12, 271a/15

y.+lere 28a/1, 181a/19, 191a/7

y.+leredür 190b/7

y.+leri 175b/18, 180a/20, 180b/2

y.+lerile 180b/15

y.+lerine 118b/22, 257a/8

y.+lerini 177a/2

y.+lerinüñ 180b/20

y.+lerüñ 180b/9, 225b/8

[=58]

yahūdilik: Yahudilik.

y. 188a/18

(yahūdilig).+e 190b/22

[=2]

yağ-: Yanmasını sağlamak.

y.-a 267a/10

y.-alar 22a/23

y.-alum 137a/21

y.-ar 203b/14, 220a/21

y.-ardı 67a/20

y.-arlar 16a/9

y.-arsa 67a/19

y.-asın 267a/13

y.-asız 165a/2, 165a/3

y.-dı 209a/3

y.-dılar 245a/3, 246a/21, 266b/5

y.-duğunuz 213a/10

y.-duklarından 246b/13

y.-maya 20a/5

y.-mazdı 263b/8

y.-tılar 137a/22

y.-uñ 246a/9

y.-up 14b/4, 22a/22, 89a/22,

102b/5, 109a/23, 137b/3, 164a/9, 203b/22,

245a/2, 266b/6, 270b/20

[=32]

yağa: Giyeceklerin boynun etrafına gelen kısmı.

y.+ları 221a/11

y.+sın 266b/22

y.+sına 56a/13, 97a/19, 142b/17

y.+sında 237a/8

y.+sından 202a/6

[=7]

yağıcı : Yakan.

y. 213b/13

[=1]

yağın: Az bir ara ile ayrılmış olan, uzak karşıtı.

y. 9a/3, 12a/3, 19b/6, 31b/14,

32a/23, 32b/1, 42b/22, 4b/15, 55a/1,

59a/15, 63b/6, 74a/15, 74a/8, 76b/7, 78a/3,

88b/19, 89a/21, 8b/17, 95a/13, 97a/8,

100a/14, 101a/17, 104a/10, 110a/8,

112b/11, 117b/7, 117b/8, 122a/11, 128b/6,

139a/2, 142b/11, 145a/22, 147a/22,

148b/22, 148b/22, 148b/22, 148b/23,

149a/1, 149a/2, 149a/3, 150a/10, 153b/11,

154b/14, 155b/16, 157b/2, 158b/9,

159b/12, 159b/17, 161b/6, 175a/10,

180b/21, 181a/23, 203b/23, 204b/19,

206a/14, 206a/15, 209a/11, 212b/23,

214b/14, 215b/6, 221a/17, 221b/15,

227a/17, 228a/2, 228a/9, 230a/22, 240a/23,

244b/9, 246a/11, 248b/23, 250a/16,

252a/7, 258b/13, 260a/16, 260b/18,

260b/19, 266b/9, 270a/2, 270a/20

y.+dur 57a/22, 90b/12, 93a/6,

114a/6, 117b/12, 144b/14, 203b/5, 235b/20

y.+ıdı 99a/3

y.+ına 28a/17, 31b/12, 248b/23

y.+ları 141b/2

y.+sa 137b/15

y.+uñuz 68a/10

y.+uz 137b/15

[=95]

yağıncağ: Çok yakın.

y. 99b/2, 128b/8, 134b/8, 139a/2,
139b/20, 139b/23, 153a/4, 153b/8,
224a/16, 270b/1, 270b/4

y.+dur 140a/1

[=12]

yaқınlıқ: Yakın olma durumu.

y. 39a/7, 48b/20, 70b/16, 103a/18,
112b/10

(yaқınlıғ).+ı+(2) 222a/16

(y).+ın 46b/17, 161b/9

(y).+ına 153b/10

(y).+ından 74a/7

(y).+ınuñ 153b/9

[=11]

yaқın: (Ar.) Gerçek, hakikat, sağlam bilgi.

y. 25b/8, 25b/23, 72b/3, 166a/10,
211a/19

y.+i 225b/9

y.+leri 150b/2

y.+umuz 106a/20

[=8]

yaқınlıқ: Gerçeklik, hakikat bilgisi.

(yaқınlıғ).+ın 202b/7

[=1]

yaқınsuz: Şüphesiz, kesin olarak.

y. 150b/2

[=1]

yaқūt: (Ar.) Değerli bir taş.

y. 160b/6, 190b/19

y.+dan 145a/7, 162a/20, 183b/1

y.+dandur 203a/14, 247a/16

y.+ıla 251a/13

dürr-i y. 251a/13

[=8]

yalan: Aldatmak amacıyla bilerek ve
gerçeğe aykırı olarak söylenen söz.

y. 18a/12, 21a/13, 21a/23, 21b/3,
27b/12, 27b/12, 29b/13, 29b/14, 31a/22,
31b/1, 39a/10, 44b/11, 48b/16, 48b/20,
66b/12, 68b/1, 78b/2, 81b/7, 85a/11, 85a/7,
109a/17, 110b/13, 112b/13, 113b/22,
124a/17, 127a/17, 130b/19, 130b/21,
134a/10, 149a/10, 149a/6, 154b/11,
155b/4, 155b/5, 165a/24, 174a/21,
176a/13, 176a/2, 176a/2, 180b/23, 189a/14,
189a/15, 192a/19, 208a/10, 208a/10,
208b/8, 216a/14, 216a/19, 220a/5, 235b/4,
242b/15, 244b/9, 25b/18, 260b/8, 269a/19

y.+dan 18a/11, 134a/22, 239a/2,
244b/10, 261b/10

y.+duғına 56a/15

y.+dur 26b/22, 57a/13, 78a/11,
137a/21, 175b/22, 242b/12, 251a/22

y.+ınuñ 56a/14

y.+ısa 56a/14

y.+lar 9b/17, 16a/4, 108a/15,
188b/13

y.+lara 66b/13

y.+ları 25a/6, 208b/1

y.+ların 39a/12

y.+larındandur 27a/9

y.+larıñ 212a/1

[=80]

yalanca: Yalan haber, uydurma söz.

y.+lardan 241b/16

[=1]

yalancı: Yalan söyleyen.

y. 25b/15, 151b/19, 208a/5

y.+dur 55b/11, 109a/5
y.+lar 214a/1
y.+lardandır 29a/13
y.+lardur 27a/9, 97a/9, 141a/4,
176a/16, 180b/1, 188a/19, 192b/9, 192a/16
y.+lariçündür 145a/18
y.+larmış 220a/1
y.+larsız 6b/3, 124b/4, 204a/6
y.+laruñ 145b/7
[=21]

yalancılık: Yalan söyleme.

y. 56a/18
(yalancılığ).+ı+(1) 25b/16
[=2]

yalanla-: Yalan olduğunu söylemek, inkar etmek.

y.-dı 30a/21, 46a/4, 72a/5, 223a/6,
223a/9, 228a/18
y.-dılar 5a/6, 5a/11, 6a/20, 12b/5,
17a/3, 24a/22, 24b/21, 20b/4, 25a/15,
25a/6, 30a/19, 30a/19, 30a/23, 30b/3,
43a/19, 52b/19, 52b/19, 59a/4, 67b/19,
96b/1, 99b/16, 100b/16, 114a/22, 116b/4,
137a/14, 137a/14, 137a/15, 137a/15,
137a/16, 137b/4, 138b/2, 143a/3, 153b/14,
154a/19, 155a/23, 155a/3, 156a/1, 156a/18,
157a/1, 170a/9, 173b/20, 195a/10, 205a/20,
211b/22, 232a/17, 233b/5, 239b/18,
247a/6, 255b/4, 256b/10
y.-duğına 43a/18
y.-duğ 204a/6
y.-duğları 14a/10, 63a/20
y.-duğlarıçün 118b/19
y.-duğların 78a/14

y.-duğlarına 30a/18, 137a/13,
139b/12, 154a/18
y.-duğlarından 29a/4, 99a/1
y.-duğlarınıñ 72a/6
y.-duñ 48b/12
y.-duñuz 12a/5, 58b/17, 145a/23,
176a/13
y.-madılar 59a/16
y.-mağa 71b/17
y.-mağı 68b/16
y.-mağ 214b/10, 217b/14
y.-mağda 218a/4
y.-mağdan 137b/5
y.-maz 242b/13
y.-mazlar 52b/11
y.-r 16a/19, 20b/4, 62a/11, 141a/4,
153a/7, 171b/16, 185a/10, 208a/6, 224b/22
y.-rduk 226b/2
y.-rduñuz 16b/13, 206a/17,
232b/12, 243a/1
y.-rlar 30b/15, 67a/16, 71b/9
y.-rlardı 96b/17, 235a/13
y.-rsa 127b/8
y.-rsañuz 83a/17
y.-rsız 56a/16
y.-ya 44b/12, 71a/19, 71a/20,
233a/11
y.-yalar 62a/12, 63a/2, 101b/11,
190b/5, 224b/19, 224b/20
y.-yanlar 30a/22, 145a/19
y.-yanlara 145a/19
y.-yanları 145a/22
y.-yanlarıñ 85b/21
y.-yasın 259a/17

y.-yasız 223a/9

y.-yup 18b/3, 25b/2, 28a/4, 28b/22,
43a/17, 52b/18, 61a/15, 61a/16, 114a/2,
119a/10, 138a/18, 145a/18, 147a/9,
148a/21, 156a/7, 159b/13, 188a/16,
242b/10, 255b/11

[=141]

yalanlayıcı: Yalan olduğunu söyleyen,
inkar eden. bk. **yalanlayıcı**

y. 71b/1

y.+dur 208a/10

y.+lardur 101b/13

y.+larsız 164a/8

[=4]

yalanlayıcı: Yalan olduğunu söyleyen,
inkar eden. bk. **yalanlayıcı**

y.+sız 214a/12

[=1]

yalın: Çıplak.

y. 63b/13, 207b/13, 216a/62,
264a/3

[=4]

yalın: Ateş.

y. 232b/13

y.+ı+(2) 220a/18, 225a/18, 260a/17

y.+ından 158a/6, 232b/12, 232b/22

y.+lar 256b/9

y.+ları 159a/13

y.+larıla 119a/6

[=10]

yalıncağ: Çıplak, üryan, cascavlak.

y. 100b/5, 188a/8

y.+larından 192a/13

[=3]

yalınlan-: Parlamak, alevlenmek.

y.-a 221a/3, 240a/23

y.-miş 244a/11

y.-sa 265b/22

y.-up 137b/2, 192a/5, 229a/7

y.-ur 200b/20

[=8]

yalınlu: Parlak, alevli.

y. 270b/16

y.+dur 270b/11

[=2]

yalınuz: Yalnız.

y. 30b/21, 47b/3, 74b/1, 88b/15,
101a/8, 111b/3, 115b/15, 126a/4, 136a/14,
177a/13, 196a/18, 205a/19, 224a/23,
225a/23, 235b/11, 251a/1

[=16]

yalınuzca: Yalnızca.

y. 43b/16

[=1]

yalınuzcağ: Yalnız bir şekilde.

y. 159a/7

[=1]

yalvar- : Yalvarmak, yakarmak.

y.-a 60b/16

y.-alar 93a/20

y.-alum 25b/11

y.-anları 124b/21

y.-dı 21b/15, 21b/18, 154a/20,
154a/22, 155b/8

y.-dılar 110b/15

y.-duğı 107b/8

y.-duğın 66a/2

y.-duğından 107b/8

y.-duĸ 146b/17
y.-maĸı 73a/7
y.-maĸ 66a/1
y.-maĸdan 72b/22
y.-maz 73a/1
y.-sa 107b/7, 118a/1
y.-sın 55b/22
y.-uñ 58b/19
y.-up 72b/23, 107b/10, 107b/11,
122a/9, 131a/5
y.-ur 40a/12, 72b/10, 73a/2, 73a/3,
73a/4, 249a/1
[=33]
yalvarıl-: Yalvarılmak, yakarılmak.
y.-ur 79a/14
[=1]
yama-: Yamalamak, yama yapmak.
y.-rdı 207b/3
[=1]
yan: Taraf, yan.
y.+ı 23b/7
y.+ın 178a/23, 211b/2
y.+ına 103a/3, 145b/21, 153a/22,
153a/22, 162a/1, 162a/3, 177a/18, 226a/15,
226a/16, 267b/14, 268a/16
y.+ınca 41b/21, 59b/15
y.+ında 23a/3, 29a/22, 29a/22,
140b/21, 149a/21, 162a/2, 162a/5
y.+ındağılara 193a/1
y.+ından 208b/17, 214b/19,
254a/11, 266b/1, 268a/17
y.+ını 137b/2
y.+ları 100a/7
y.+ların 46b/14

y.+larınca 51a/21
y.+larını 132a/1
y.+umuz 134b/10
[=35]
yan-: Tutuşmak, alevlenmek.
y.-a 221a/3
y.-ar 200b/21
y.-dı 266b/6
y.-maĸa 244b/3
[=4]
yaña: Taraf, tarafa.
y. 22b/14, 24b/22, 3b/16, 33a/8,
42b/5, 46a/1, 48a/12, 50b/3, 51a/2, 51a/2,
54a/12, 54a/22, 56b/12, 57b/20, 61b/13,
64a/8, 67b/12, 75a/4, 75b/10, 75b/4,
79a/14, 7a/9, 83a/2, 83a/5, 84a/18, 87a/11,
89a/4, 90a/9, 91b/10, 97b/14, 104b/23,
105a/6, 108b/22, 110a/21, 113b/14,
126b/16, 129a/13, 131b/1, 133a/20,
139a/6, 140a/5, 142a/6, 142a/8, 151b/6,
154a/11, 154a/7, 154a/7, 154a/7, 154a/7,
161a/22, 168b/19, 168b/19, 170b/15,
170b/16, 174b/11, 175a/15, 175a/15,
177b/5, 178a/16, 178a/21, 182a/16,
188a/19, 191a/16, 199b/20, 201a/10,
201a/12, 203b/3, 209a/8, 210b/11,
216b/12, 217a/14, 219b/11, 21b/14,
21b/20, 223a/16, 227a/23, 229b/24,
232b/11, 235b/17, 243b/12, 245b/14,
246b/12, 252a/7, 254b/7, 254b/7, 258b/10,
258b/9, 25b/9, 260b/15, 266a/23, 266b/12,
266b/22, 266b/9, 267b/13, 26b/10, 271a/23
y.+dan 129a/1, 178b/3, 206b/12,
206b/13, 206b/14, 206b/14

y.+dur 14b/17, 46b/10, 62b/15,
76a/16, 88b/8, 140a/4, 228a/16, 250b/8,
260a/12

y.+yıldı 36a/23

[=112]

yañak: Yüzün her iki yanı.

y.+ları 100a/12

y.+larıñun 160b/6

[=2]

yañıl-: Aldanmak, hata etmek.

y.-duk 209a/12

y.-madan 115b/6, 115b/8

y.-maduğ 209a/14

y.-up 132b/17

[=5]

ya'ní: (Ar.) “Demek, şu demek ki”
anlamında bir söz.

y. 3a/10, 3a/12, 3a/14, 3b/11, 3b/20,
3b/8, 4a/5, 4a/12, 4a/16, 4a/20, 4b/3, 4b/5,
4b/11, 4b/12, 4b/13, 4b/16, 6a/20, 6a/22,
6b/1, 6b/5, 6b/11, 6b/15, 6b/20, 7a/6, 7a/8,
7a/12, 7a/15, 7a/16, 7b/3, 7b/10, 7b/12,
7b/15, 7b/17, 7b/22, 8a/2, 8a/4, 8a/9,
8a/15, 8b/4, 8b/9, 8a/18, 8b/22, 9a/1,
9a/13, 9a/17, 9a/21, 9b/2, 9b/4, 9b/8,
9b/11, 9b/14, 10a/1, 10a/19, 10a/22, 10b/3,
10b/10, 10b/14, 10b/17, 10b/22, 11a/4,
11a/5, 11b/1, 11b/3, 11b/5, 11b/7, 11b/10,
11b/13, 11b/17, 11b/20, 11b/22, 27a/1,
27a/10, 27a/12, 27a/15, 27a/19, 27a/6,
27a/8, 27b/14, 27b/19, 27b/23, 27b/4,
28a/11, 28a/14, 28a/15, 28a/16, 28a/21,
28a/3, 28a/6, 28a/8, 28b/1, 28b/13, 28b/16,
28b/20, 28b/22, 28b/3, 28b/5, 29a/10,

29a/12, 29a/13, 29a/5, 29a/7, 29a/9,
29b/12, 29b/21, 2b/1, 2b/10, 2b/12, 2b/14,
2b/16, 2b/19, 2b/22, 2b/7, 30a/13, 30a/18,
30a/20, 30a/22, 30a/3, 30a/6, 30b/12,
30b/14, 30b/17, 30b/2, 30b/21, 30b/5,
31a/1, 31b/5, 32a/12, 32a/16, 32b/1,
32b/20, 33a/10, 33a/16, 33a/22, 33b/1,
33b/11, 34a/12, 34a/13, 34a/14, 34a/4,
35a/20, 35b/12, 35b/17, 35b/20, 35b/3,
35b/9, 36a/1, 36a/19, 36a/22, 36a/5,
36b/10, 36b/12, 36b/14, 36b/15, 36b/16,
36b/18, 36b/2, 36b/21, 36b/5, 36b/8,
37a/10, 37a/13, 37a/15, 37a/18, 37a/19,
37a/23, 37a/3, 37a/7, 37b/12, 37b/14,
37b/17, 37b/2, 37b/20, 37b/9, 38a/1,
38a/11, 38a/15, 38a/17, 38a/20, 38a/6,
38a/7, 38b/11, 38b/17, 38b/2, 38b/21,
38b/9, 39a/13, 39a/18, 39a/19, 39a/2,
39a/20, 39a/23, 39a/5, 39a/8, 39a/9,
39b/14, 39b/18, 39b/5, 39b/8, 39b/9, 40a/1,
40a/11, 40a/17, 40a/21, 40b/18, 40b/2,
40b/20, 40b/23, 40b/3, 41a/11, 41a/11,
41a/18, 41a/4, 41a/7, 41a/9, 41b/10,
41b/13, 41b/16, 41b/18, 41b/5, 41b/9,
42a/1, 42a/13, 42a/16, 42a/22, 42a/4,
42a/6, 42a/9, 42b/20, 42b/23, 42b/7,
43a/10, 43a/13, 43a/18, 43a/2, 43a/22,
43a/9, 43b/10, 43b/4, 43b/6, 44a/14,
44a/15, 44a/16, 44a/20, 44a/20, 44a/3,
44b/10, 44b/14, 44b/16, 44b/19, 45a/18,
45a/20, 45a/9, 45b/11, 45b/16, 45b/2,
45b/23, 45b/6, 46a/16, 46a/21, 46b/13,
46b/15, 46b/23, 46b/5, 46b/7, 47a/10,
47a/14, 47a/4, 47a/8, 47b/12, 47b/20,

47b/3, 47b/7, 48a/15, 48a/19, 48a/9, 48b/1,
48b/11, 48b/16, 48b/7, 49a/1, 49a/13,
49a/22, 49b/20, 49b/4, 49b/9, 50a/16,
50a/4, 50a/9, 50b/10, 50b/12, 50b/14,
50b/17, 50b/2, 51a/1, 51a/10, 51a/20,
51a/4, 51a/8, 51b/15, 51b/19, 51b/6,
52a/10, 52a/14, 52b/17, 52b/8, 53a/12,
53a/15, 53a/2, 53a/5, 53b/14, 53b/21,
53b/3, 53b/8, 54a/15, 54a/23, 54a/3, 54a/9,
54b/11, 54b/19, 54b/4, 55a/1, 55a/11,
55a/17, 55a/6, 55b/13, 55b/15, 55b/19,
55b/2, 55b/8, 56a/11, 56a/2, 56a/20,
56a/23, 56a/5, 56a/6, 56b/11, 56b/17,
56b/2, 56b/20, 56b/21, 56b/5, 56b/8, 57a/1,
57a/14, 57a/19, 57a/4, 57b/13, 57b/20,
57b/4, 58a/1, 58a/13, 58a/8, 58b/1, 58b/10,
58b/14, 58b/21, 58b/6, 59a/1, 59a/13,
59a/7, 59b/14, 59b/16, 59b/18, 59b/21,
59b/4, 59b/9, 59b/9, 5a/5, 60a/2, 60a/22,
60a/9, 60b/17, 60b/18, 60b/2, 60b/21,
61a/13, 61a/16, 61a/19, 61a/3, 61a/9,
61b/17, 61b/4, 61b/9, 62a/11, 62a/15,
62a/19, 62a/2, 62a/8, 62b/1, 62b/11,
62b/23, 62b/7, 63a/14, 63a/17, 63a/8,
63b/12, 63b/4, 63b/9, 64a/13, 64a/9, 64b/3,
65a/14, 65a/21, 65b/2, 65b/21, 65b/3,
65b/5, 66a/10, 66a/22, 66b/16, 66b/23,
66b/7, 67a/10, 67a/18, 67b/11, 67b/14,
67b/22, 67b/3, 67b/8, 68a/10, 68a/15,
68b/14, 68b/19, 68b/21, 68b/6, 69a/17,
69a/3, 69a/8, 69b/1, 69b/20, 69b/22, 69b/9,
70a/16, 70a/18, 70a/2, 70a/21, 70b/15,
70b/16, 70b/21, 71a/14, 71a/4, 71b/16,
71b/8, 72a/15, 72a/16, 72a/4, 72a/9, 72b/1,

72b/12, 72b/17, 72b/2, 72b/20, 72b/8,
73a/2, 73a/22, 73a/9, 73b/15, 73b/19,
73b/21, 73b/7, 74a/1, 74a/17, 74a/22,
74a/7, 74b/13, 74b/18, 75a/1, 75a/10,
75a/19, 75b/1, 75b/13, 75b/7, 76a/17,
76a/7, 76a/9, 76b/22, 76b/3, 76b/4, 76b/9,
77a/14, 77a/19, 77b/10, 77b/14, 77b/22,
77b/4, 78a/10, 78b/14, 78b/19, 79a/10,
79a/8, 79b/14, 79b/17, 79b/4, 80a/10,
80a/16, 80a/19, 80a/3, 80b/2, 80b/7,
81a/14, 81a/17, 81a/22, 81a/5, 81a/7,
81b/20, 81b/8, 82a/14, 82a/4, 82a/9,
82b/11, 82b/15, 82b/19, 82b/22, 83a/10,
83a/13, 83a/16, 83a/18, 83a/4, 83b/1,
83b/10, 83b/11, 83b/16, 83b/2, 83b/22,
83b/5, 84a/12, 84a/17, 84a/21, 84a/3,
84a/4, 84a/8, 84b/19, 84b/3, 85a/1, 85a/18,
85a/9, 85b/1, 85b/14, 85b/19, 86a/13,
86a/18, 86a/21, 86a/23, 86a/4, 86a/7,
86b/17, 86b/5, 87a/1, 87a/19, 87b/13,
87b/2, 87b/22, 88a/21, 88a/7, 88b/11,
88b/14, 88b/17, 88b/4, 88b/7, 89a/14,
89a/19, 89a/21, 89a/8, 89b/1, 89b/12,
89b/21, 89b/7, 90a/11, 90a/16, 90a/23,
90a/7, 90b/17, 90b/8, 91a/10, 91a/20,
91a/22, 91b/2, 91b/21, 92b/11, 92b/14,
92b/19, 92b/4, 92b/8, 93a/15, 93a/2, 93a/8,
94a/12, 94a/14, 94a/19, 94a/22, 94b/1,
94b/11, 94b/21, 94b/5, 95a/17, 95a/4,
95a/9, 95b/4, 96a/3, 96a/9, 96b/14, 96b/19,
97a/11, 97a/17, 97a/19, 97a/21, 97b/1,
97b/11, 97b/21, 97b/3, 98b/11, 98b/19,
98b/23, 98b/5, 99a/18, 99a/21, 99a/9,
99b/14, 99b/2, 99b/7, 99b/9, 100a/11,

100a/17, 100a/20, 100a/3, 100b/12,
100b/13, 101a/1, 101a/18, 101a/23, 101a/3,
101a/8, 101b/23, 101b/7, 102a/17,
102a/22, 102a/4, 102a/9, 102b/22, 103a/15,
103a/19, 103a/21, 103b/14, 103b/20,
103b/7, 103b/9, 104a/15, 104a/2, 104a/5,
104b/1, 104b/11, 104b/16, 104b/19,
104b/5, 105a/10, 105a/12, 105a/16,
105a/21, 105a/3, 105a/8, 105b/10,
105b/15, 105b/5, 106a/17, 106a/21,
106a/9, 106b/12, 106b/16, 106b/2,
106b/21, 106b/6, 107a/18, 107a/22,
107a/4, 107b/23, 107b/5, 108a/11,
108a/19, 108a/7, 108b/10, 108b/20,
109a/3, 109a/8, 109b/14, 109b/6, 256a/11,
110a/3, 110a/20, 110a/9, 110b/1, 110b/10,
110b/17, 110b/8, 110b/8, 111a/1, 111a/18,
111a/23, 111a/8, 111b/8, 112a/11, 112a/18,
112a/3, 112a/6, 112b/1, 112b/9, 113a/13,
113a/16, 113a/6, 113a/8, 113b/13, 113b/7,
114a/1, 114a/8, 114b/14, 114b/23, 114b/3,
114b/7, 115a/10, 115a/20, 115b/11,
115b/21, 116a/1, 116a/13, 116a/5,
116b/11, 116b/16, 116b/2, 116b/8,
117a/19, 117b/17, 117b/3, 118a/17,
118a/19, 118a/22, 118b/10, 118b/15,
118b/21, 118b/6, 119a/14, 119a/22,
119a/4, 119a/8, 119b/17, 119b/19, 119b/4,
11a/14, 120a/18, 120b/12, 120b/2,
121a/13, 121a/7, 122b/22, 122b/7,
123a/19, 123b/19, 123b/6, 124b/10,
124b/17, 124b/5, 125a/14, 125a/3,
125b/11, 125b/2, 125b/22, 126a/10,
126a/14, 126a/17, 126b/10, 126b/5,

127a/22, 127b/13, 127b/16, 127b/20,
127b/3, 127b/4, 128a/18, 128a/2, 129a/13,
129b/22, 129b/3, 12a/22, 12a/4, 12a/8,
12b/11, 12b/6, 131a/14, 131a/21, 131b/1,
132a/17, 132b/18, 133a/11, 133b/12,
133b/20, 133b/6, 134b/16, 135b/12,
135b/2, 135b/7, 136a/11, 136a/14,
136a/18, 136a/19, 136b/11, 136b/18,
136b/22, 136b/5, 137a/13, 137a/5, 137a/7,
137b/14, 137b/17, 137b/7, 138a/1,
138a/12, 138a/18, 138a/22, 138a/7,
138b/10, 138b/19, 138b/7, 139a/14,
139a/17, 139a/4, 139a/7, 139b/12,
139b/19, 13a/1, 13a/16, 13b/12, 13b/17,
13b/20, 13b/8, 140a/12, 140a/17, 140a/3,
140a/7, 140b/15, 141a/13, 141a/17,
141a/22, 141a/4, 141a/7, 141b/1, 141b/10,
142a/13, 142a/16, 142a/2, 142a/8, 142b/1,
142b/16, 142b/8, 142b/9, 143a/1, 143a/15,
143a/23, 143a/4, 143b/11, 143b/17,
143b/6, 144a/21, 144a/4, 144a/9, 144b/10,
144b/20, 144b/22, 145a/12, 145a/15,
145a/18, 145a/19, 145a/22, 145b/10,
145b/14, 145b/20, 146a/19, 146a/2,
146b/13, 146b/17, 146b/2, 146b/20,
147a/12, 147a/14, 147a/20, 147a/4, 147a/8,
147b/13, 147b/19, 147b/3, 147b/6,
148a/10, 148a/14, 148a/20, 148a/5,
148b/15, 148b/20, 149a/12, 149a/2,
149a/2, 149b/16, 149b/4, 149b/4, 149b/8,
14a/12, 14a/19, 14a/22, 14a/9, 14b/10,
14b/11, 14b/15, 14b/3, 14b/5, 14b/7, 14b/9,
150a/13, 150a/18, 150a/21, 150a/23,
150a/8, 150b/19, 150b/5, 151a/13,

151a/14, 151a/2, 151b/13, 151b/14,
151b/20, 151b/24, 151b/4, 152a/12,
152a/12, 152a/18, 152a/22, 152a/8,
152b/18, 152b/19, 152b/23, 152b/5,
153a/14, 153a/7, 153b/15, 153b/16,
153b/20, 153b/8, 154a/18, 154a/2,
154a/23, 154b/13, 154b/3, 155a/3, 155a/8,
155a/15, 155a/22, 155b/2, 155b/4, 155b/7,
155b/23, 156a/17, 156a/21, 156a/6,
156b/10, 156b/2, 156b/21, 156b/23,
157a/10, 157a/13, 157a/17, 157a/22,
157a/5, 157b/6, 158a/12, 158a/20, 158a/23,
158a/5, 158b/15, 158b/2, 158b/21, 158b/5,
159a/12, 159a/16, 159a/19, 159a/23,
159a/3, 159b/12, 159b/14, 159b/19,
159b/7, 15a/11, 15a/17, 15a/20, 15b/11,
15b/15, 15b/3, 15b/6, 160a/1, 160a/11,
160a/16, 160a/5, 160a/8, 160b/1, 160b/13,
160b/20, 160b/22, 160b/5, 160b/8,
161a/12, 161a/14, 161a/20, 161a/6, 161a/9,
161b/12, 161b/19, 161b/2, 161b/4,
162a/11, 162a/20, 162b/13, 163a/1,
163a/10, 163a/15, 163a/21, 163a/7,
163b/11, 163b/14, 163b/15, 163b/21,
164a/13, 164a/20, 164a/6, 164b/11,
165a/11, 165a/23, 165a/5, 165a/8, 165b/14,
165b/18, 166a/20, 166a/7, 166b/10,
166b/14, 166b/16, 167a/11, 167a/7,
167b/1, 167b/19, 167b/8, 168b/12,
168a/17, 168a/3, 169a/5, 169b/15, 169b/4,
169b/5, 169b/7, 16a/11, 16a/15, 16a/18,
16a/21, 16a/23, 16a/7, 16b/1, 16b/12,
16b/17, 16b/21, 16b/3, 16b/9, 170a/14,
170a/6, 170b/18, 170b/20, 171a/14,

171a/6, 171b/19, 171b/9, 172a/2, 172a/8,
172b/10, 173a/14, 173a/19, 173a/4,
173b/14, 173b/15, 173b/22, 173b/5,
173b/9, 174a/13, 174a/19, 174a/22, 175a/1,
175a/12, 175a/15, 175a/23, 175b/11,
175b/18, 176a/1, 176a/12, 176a/18,
176a/23, 176a/6, 176b/12, 176b/21,
178a/16, 178a/18, 178b/1, 178b/5, 178b/9,
179a/1, 179a/10, 179a/23, 179b/7, 17a/2,
17a/23, 17a/6, 17a/9, 17b/13, 17b/15,
17b/17, 17b/20, 17b/22, 180a/19, 180a/23,
180a/5, 180a/6, 180b/12, 180b/20, 180b/6,
181a/2, 181b/2, 182a/17, 183b/13,
183b/19, 183b/4, 183b/7, 184a/10, 184b/3,
185a/17, 185a/20, 185a/8, 185b/15,
185b/5, 186a/16, 186a/2, 186a/20, 186a/21,
186a/9, 186b/23, 187a/10, 187a/17,
187a/18, 187b/1, 187b/5, 188a/15, 188a/9,
188b/13, 188b/23, 189a/10, 189a/6,
189b/14, 189b/3, 189b/7, 18a/1, 18a/14,
18a/17, 18a/23, 18b/10, 18b/11, 18b/15,
18b/18, 18b/20, 18b/23, 18b/4, 18b/5,
18b/8, 190a/10, 190a/17, 190a/23, 190a/3,
190a/6, 190b/14, 190b/22, 191a/15,
191a/17, 191a/7, 191b/10, 192a/18,
192b/1, 192b/11, 192b/19, 193a/20,
193a/21, 192b/23, 193b/11, 193b/5,
194a/13, 194a/19, 194a/2, 194a/7, 194a/9,
194b/1, 194b/12, 194b/14, 194b/19,
194b/6, 195a/1, 195a/10, 195a/15, 195a/21,
195a/3, 195b/7, 196a/10, 196a/17, 196a/18,
196a/21, 196a/4, 196b/15, 196b/6, 197a/1,
197a/11, 197a/15, 197b/11, 197b/22,
198a/13, 198a/17, 198a/18, 198a/22,

198a/6, 198b/14, 198b/20, 198b/4, 198b/8,
199b/11, 199b/19, 199b/6, 19a/20, 19a/3,
19a/8, 19a/9, 19b/1, 19b/11, 19b/16,
19b/19, 19b/22, 19b/23, 19b/3, 19b/6,
19b/8, 206a/20, 200a/10, 200a/14,
200b/17, 201a/3, 201a/9, 201b/17, 201b/5,
202a/13, 202a/14, 202a/17, 202a/20,
202a/4, 202b/1, 202b/14, 202b/19,
203a/10, 203a/16, 203a/20, 203a/22,
203a/7, 203b/11, 203b/16, 203b/19,
203b/2, 203b/23, 203b/5, 204a/10,
204a/12, 204a/14, 204a/17, 204a/5, 204a/8,
204b/16, 204b/20, 204b/4, 205a/12,
205a/23, 205a/3, 205a/5, 205a/7, 205a/8,
205a/9, 205b/14, 205b/15, 205b/22,
205b/6, 205b/8, 206a/10, 206a/13, 206a/8,
206b/16, 206b/2, 206b/8, 207a/13,
207a/16, 207b/19, 207b/22, 208a/15,
208a/16, 208a/22, 208a/9, 208b/2,
208b/23, 208b/9, 209a/1, 209a/11,
209a/15, 209a/18, 209a/2, 209a/20,
209a/22, 209a/4, 209a/5, 209a/7, 209a/9,
209b/1, 209b/20, 209b/23, 209b/3, 209b/9,
20a/10, 20a/15, 20a/19, 20a/23, 20a/6,
20a/7, 20b/15, 20b/17, 20b/19, 20b/21,
20b/6, 210a/10, 210a/6, 210b/17, 210b/21,
210b/22, 210b/5, 211a/11, 211a/15,
211a/19, 211a/2, 211a/4, 211b/11,
211b/15, 211b/19, 211b/22, 211b/22,
212a/11, 212a/12, 212a/14, 212a/15,
212a/18, 212a/20, 212a/4, 212a/5, 212b/13,
212b/16, 212b/2, 212b/23, 212b/5, 212b/7,
212b/8, 213a/1, 213a/13, 213a/15, 213a/22,
213a/5, 213b/15, 213b/21, 213b/8,

214a/10, 214a/12, 214a/13, 214a/16,
214a/17, 214a/3, 214a/8, 214b/11,
214b/13, 214b/17, 214b/18, 214b/23,
214b/5, 214b/7, 214b/9, 215a/13, 215a/15,
216a/11, 216a/17, 215b/21, 215b/4,
215b/9, 216b/11, 216b/15, 216b/19,
216b/8, 217a/1, 217a/11, 217a/15, 217a/18,
217a/20, 217a/22, 217a/8, 217b/16,
217b/2, 217b/5, 218a/1, 218a/14, 218a/2,
218a/20, 218a/4, 218a/9, 218b/14,
218b/16, 218b/19, 218b/3, 218b/6,
219a/12, 219a/15, 219a/2, 219a/8, 219b/14,
219b/19, 219b/22, 219b/3, 21a/11, 21a/13,
21a/14, 21a/2, 21a/3, 21a/4, 21a/5, 21a/7,
21a/8, 21b/9, 220a/13, 220a/16, 220a/22,
220a/3, 220a/8, 220a/9, 220b/11, 220b/16,
220b/4, 220b/7, 221a/14, 221a/18, 221a/5,
221a/7, 221b/12, 221b/16, 221b/2, 221b/7,
222a/18, 222a/3, 222a/7, 222b/1, 222b/13,
222b/16, 222b/18, 222b/22, 222b/8,
223a/11, 223a/13, 223a/15, 223a/18,
223a/20, 223a/22, 223a/3, 223a/5, 223a/7,
223b/13, 223b/16, 223b/6, 224a/10,
224a/11, 224a/12, 224a/15, 224a/19,
224a/22, 224b/5, 225a/10, 225a/15, 225a/3,
225a/6, 225b/14, 225b/19, 225b/23,
225b/3, 225b/8, 226a/10, 226a/14,
226a/18, 226a/2, 226a/22, 226a/4, 226a/7,
226b/15, 226b/16, 226b/18, 226b/5,
227a/10, 227a/15, 227a/2, 227a/20,
227a/23, 227a/3, 227b/1, 227b/19,
227b/23, 227b/4, 227b/7, 228a/11,
228a/15, 228a/21, 228a/4, 228b/1,
228b/10, 228b/11, 228b/15, 228b/18,

228b/21, 228b/5, 229a/1, 229a/17,
229a/22, 229a/5, 229a/9, 22a/11, 22a/14,
22a/16, 22a/20, 22a/23, 22a/6, 22a/8,
22b/10, 22b/20, 22b/6, 230a/13, 230a/16,
230a/18, 230a/20, 230a/22, 230a/8,
230b/10, 230b/17, 230b/21, 230b/5,
231a/10, 231a/14, 231a/16, 231a/18,
231a/2, 231a/21, 231b/12, 231b/15,
231b/18, 231b/22, 231b/3, 231b/6, 231b/8,
232a/15, 232a/19, 232a/2, 232a/7, 232b/10,
232b/3, 233a/1, 233a/13, 233a/20, 233a/6,
233b/11, 233b/13, 233b/16, 233b/19,
233b/21, 233b/7, 234a/10, 234a/14,
234a/20, 234a/3, 234a/6, 234a/7, 234b/17,
234b/19, 235a/11, 235a/16, 235a/20,
235a/6, 235b/10, 235b/15, 235b/19,
235b/3, 235b/7, 236a/13, 236a/16,
236a/16, 236a/20, 236a/23, 236a/3,
236b/11, 236b/13, 236b/16, 236b/18,
236b/22, 236b/3, 236b/9, 237a/1, 237a/14,
237a/15, 237a/15, 237a/19, 237a/21,
237a/7, 237b/1, 237b/12, 237b/17,
237b/20, 237b/8, 238a/1, 238a/10,
238a/17, 238a/3, 238a/6, 238b/10,
238b/15, 238b/19, 238b/23, 239a/10,
239a/13, 239a/16, 239a/22, 239a/5,
239b/16, 239b/20, 239b/4, 23a/23, 23b/2,
23b/6, 240a/11, 240a/15, 240b/10,
240b/17, 240b/20, 240b/4, 240b/9, 241a/1,
241a/11, 241a/16, 241a/18, 241a/6, 241a/9,
241b/11, 241b/14, 241b/15, 241b/17,
241b/21, 241b/5, 242a/15, 242a/17,
242a/2, 242a/23, 242a/3, 242a/5, 242b/12,
242b/16, 242b/20, 242b/8, 243a/13,

243a/18, 243a/2, 243a/22, 243a/5, 243a/8,
243b/11, 243b/16, 243b/19, 243b/4,
243b/8, 244a/13, 244a/18, 244a/2, 244a/5,
244a/9, 244b/10, 244b/12, 244b/18,
244b/19, 244b/7, 245a/2, 246a/22,
246b/11, 246b/14, 246b/18, 246b/20,
246b/4, 247a/12, 247a/19, 247a/23, 247a/5,
247a/8, 247b/13, 247b/14, 247b/18,
247b/22, 247b/3, 247b/7, 247b/9, 248a/1,
248a/12, 248a/14, 248b/13, 248b/15,
248b/16, 248b/19, 248b/2, 248b/5, 248b/9,
249a/11, 249a/14, 249a/17, 249a/21,
249a/7, 249b/13, 249b/16, 249b/2,
249b/22, 249b/4, 249b/6, 249b/9, 24a/11,
24a/13, 24a/14, 24a/15, 24a/18, 24a/2,
24a/5, 24b/13, 24b/17, 24b/4, 24b/6, 24b/7,
24b/8, 250a/13, 250a/17, 250b/1, 250b/11,
250b/14, 250b/16, 250b/17, 250b/18,
250b/18, 250b/20, 250b/6, 252a/17,
252a/19, 252b/13, 252b/16, 252b/18,
252b/23, 252b/3, 253a/13, 253a/16,
253a/20, 253a/23, 253a/3, 253a/7, 253a/9,
253b/13, 253b/19, 253b/21, 253b/5,
254a/16, 254a/19, 254a/22, 254a/9,
254b/15, 254b/23, 254b/3, 254b/8,
255a/13, 255a/18, 255a/5, 255a/7, 255a/9,
255b/13, 255b/22, 255b/3, 255b/8, 256a/2,
256a/22, 256b/13, 256b/2, 256b/8,
257a/15, 257a/19, 257a/23, 257a/5,
257b/10, 257b/20, 257b/6, 258a/13,
258a/16, 258a/17, 258a/19, 258a/2,
258b/12, 258b/18, 258b/2, 258b/20,
258b/3, 258b/8, 259a/1, 259a/15, 259a/23,
259a/6, 259b/19, 259b/22, 25a/11, 25a/2,

25a/2, 25a/5, 25a/8, 25b/1, 25b/22, 260a/1, 260a/19, 260a/23, 260a/6, 260a/9, 260b/16, 260b/20, 260b/21, 260b/3, 260b/5, 260b/8, 261a/11, 261a/17, 261a/19, 261a/2, 261a/22, 261b/13, 261b/19, 261b/2, 261b/23, 261b/8, 262a/12, 262a/15, 262a/20, 262a/3, 262a/6, 262b/1, 262b/23, 262b/3, 262b/9, 263a/15, 263a/16, 263b/1, 263b/17, 263b/22, 263b/4, 264a/14, 264a/16, 264a/2, 264a/23, 264a/4, 264a/9, 264b/15, 264b/17, 264b/21, 264b/23, 264b/5, 265a/19, 265a/20, 265b/1, 265b/12, 265b/16, 265b/21, 265b/6, 266a/14, 266a/9, 268a/10, 268a/18, 268a/23, 268a/7, 268b/10, 268b/13, 268b/14, 268b/20, 268b/22, 268b/4, 269a/11, 269a/13, 269a/20, 269a/22, 269a/4, 269a/9, 269b/10, 269b/12, 269b/15, 26a/12, 26a/16, 26a/21, 26a/3, 26b/4, 270a/18, 270b/11, 270b/13, 270b/16, 270b/17, 270b/8, 270b/9, 271a/1, 271a/21, 271b/3, 272a/19, 272b/17, 272b/3, 272b/7, 272b/9, 273a/1, 273a/5

[=1927]

yañılış: Doğru olmayan, isabetsiz, uygun olmayan. bk. **yañılış**

y. 27b/22

[=1]

yañılış: Doğru olmayan, isabetsiz, uygun olmayan. bk. **yañılış**

y. 167b/16

[=1]

yap- (I): Meydana getirmek, inşa etmek.

y.-dılar 250b/21, 251a/11, 266a/19

y.-duğı 265b/17

y.-mağa 251a/8

y.-salar 132a/19

[=6]

yap- (II): Kapatmak, örtmek.

y.-dı 46a/3

[=1]

yapdur-: Meydana getirtmek, inşa ettirmek.

y.-duğı 252a/4

[=1]

yapıl-: Meydana getirilmek, inşa ettirilmek.

y.-a 168b/20, 255a/2, 266a/10

y.-dı 98b/2

y.-ması 81b/22

[=5]

yapış-: Sıkıca yakalamak, tutmak, sarılmak. bk. **yapuş-**

y.-alar 161a/23, 162a/9

y.-asız 159b/21

y.-dı 3b/2, 23b/11

y.-dılar 49a/2

y.-ısarlar 62a/10

y.-madı 207a/23

y.-makda 173a/23

y.-mazdan 173a/21

y.-miş 230a/2, 234b/14

y.-san 162b/14

y.-sun 173a/16

y.-up 193b/2, 249a/8, 253a/14, 267b/8

[=18]

yapışık: Yapışmış olan, sıkıca sarılı.

y. 16a/15

[=1]

yapracuq: Küçük yaprak.

y. 204b/8

[=1]

yapraq: Yaprak.

y. 128a/5, 143a/6, 155b/20, 204b/9,
268b/1

(yapraq). 268a/19

(y).+1+(2) 26a/22

y.+ları 230b/3

[=8]

yapuş-: Sıkıca yakalamak, tutmak,
sarılmak. bk. **yapış-**

y.-up 60a/15

[=1]

yār: (Far.) Sevgili.

y. 36a/17, 87b/17, 87b/6, 91b/23,
92a/1, 92a/2, 102a/12, 176b/11

y.+ıduñ 92a/20, 92a/23

y.+ıla 177b/12

y.+ını 132b/15

[=12]

yar: Uçurum.

y.+dan 60a/12, 117b/15, 117b/15

y.+larına 60a/17

[=4]

yar-: Ortadan ikiye ayırmak.

y.-ar 73a/3

y.-aruz 239a/19

y.-dı 258a/7

y.-duq 98b/14

y.-up 89b/17, 204b/8

[=6]

yara-: Bir iş için elverişli, uygun olmak,
kullanılabilir halde olmak.

y.-dı 66a/6

y.-r 75a/16, 118a/2, 129a/12,
202b/12, 224a/13, 256b/23

y.-ya 248b/23

[=8]

yarad-: Yoktan var etmek. bk. **yarat-**

y.-a 66a/12, 228b/12, 250a/23

y.-am 37b/15

y.-an 13b/18, 15b/5, 39b/16, 61b/1,
61b/4, 61b/7, 65b/14, 83b/22, 89b/20,
91a/18, 94a/22, 123b/14, 141b/11,
145a/12, 147a/18, 151b/12, 152b/7,
161a/21, 161a/4, 165a/22, 165a/3, 166b/15,
166b/15, 167b/1, 204b/4, 207a/3, 22a/17,
237a/2, 243b/17, 244a/1, 250a/23, 254a/14,
255a/6, 255b/23, 256a/1, 257a/5

y.-anda 102b/23

y.-anuñ 70b/11, 102b/23, 160b/22,
161a/8, 161a/11

y.-avuz 164b/5

y.-aydı 65b/6

y.-aydı 167a/3

y.-up 7a/17, 37b/16, 54b/5, 54b/7,
60a/6, 60a/6, 61a/23, 61b/1, 61b/7, 67a/14,
75a/11, 75a/12, 75a/13, 140a/18, 140a/3,
141b/12, 143b/7, 145a/7, 158a/17,
158b/14, 160a/14, 164a/15, 164a/23,
164b/7, 166b/18, 167b/9, 204b/17, 205b/5,
206b/19, 206b/22, 218a/17, 228b/2,
234a/12, 237b/12, 246b/21, 255a/11

y.-ur 14b/14, 39b/14, 39b/8, 82b/3,
139b/8, 147b/22, 152a/22, 163b/6,
184a/11, 184a/11, 266a/8

y.-uruz 217a/6

[=97]

yaradıcı: Yoktan var eden.

y. 46b/23, 54b/5

y.+dur 14b/10

y.+lar 147a/17

y.+sı 65b/5

y.+sıdur 49a/5

[=6]

yaradıl-: Yoktan var edilmek. bk.

yaradul-

y.-acak 136b/2

y.+aldan 253b/17

y.-an 66b/17, 79a/20, 101a/4,
101a/14, 136b/2, 145a/12, 163a/23

y.-anla 162a/23

y.-dı 8b/8, 8b/10, 99a/16, 215a/13,
228b/17, 228b/17, 228b/17

y.-dılar 144a/22, 147a/16, 247b/4,
247b/5

y.-dışa 172b/15

y.-duğı 9a/6

y.-duğın 204b/22

y.-ır 83b/20

y.-madı 252a/12

y.-madın 171a/15, 171a/15

y.-mağa 137b/12, 232b/1

y.-mağı 228b/1, 232a/23, 237b/2,
239a/8

y.-mağıla 271b/12

y.-mağında 104b/6

y.-mağunuz 164b/6, 237b/2

y.-mağ 259b/20

y.-mağda 194a/9

y.-mağdur 79a/19

y.-mağları 144b/1

y.-masında 207a/1

y.-mazdan 145a/4, 171a/8, 271b/10

y.-miş 106b/14, 166b/20, 241a/12,
262a/5, 2a/5, 33b/2, 37b/1, 65b/15, 74a/1

y.-mişda 102b/22

y.-mişdan 49a/6, 105a/9

y.-mişdur 27b/22, 38b/23, 99a/10,
107a/13, 140a/21, 140b/16, 152b/9,
158a/8, 237b/17

y.-mışı 37a/22

y.-mışsın 207a/16

y.-mişuñ 106b/18, 262a/8

y.-sa 255a/15

y.-up 103a/17, 170b/23, 246b/15

[=75]

yaradıvir-: Yaratıvermek.

y.-di 65b/20, 84a/13, 156b/19,
157b/17, 157b/18, 157b/21, 160a/22

y.-dük 165a/7

y.-ene 8a/14, 13b/15

[=10]

yaradul-: Yoktan var edilmek. bk.

yaradıl-

y.-duğın 250a/14

y.-duğına 14a/20

y.-duğında 33a/23

[=3]

yaradulmağlık: Yoktan var edilme.

y.+ları 161a/6

[=1]

yarağ: Hazırlık. bk. **yarağ**

y. 76b/17

y.+a 122a/4

y.+ında 16b/14, 42b/6, 50a/13,
62a/1, 158b/10, 202b/7, 215b/2, 252a/6

y.+umuz 124a/13

[=11]

yarağ: Hazırlık.

y. 121b/4, 184a/23, 252a/4, 266b/7,
267b/12

y.+da 74a/9

y.+dayıdı 177b/18

[=7]

yarağla-: Hazırlamak.

y.-dı 123a/16

y.-duğı 229a/4

y.-duğ 146b/21, 146b/22, 163a/8,
198b/11, 203b/15, 203b/16, 229a/5

y.-mışdur 176a/1

y.-ruz 247b/19

y.-yup 124b/12, 160a/15, 173b/21,
198b/23

[=15]

yarağlan-: Hazırlanmak.

y.-an 253b/8

y.-mışdur 92b/17, 103a/17,
144b/12, 170b/23, 204a/16, 229a/7,
231b/13, 246b/16, 250b/2, 272a/17

[=11]

yaramaz: Uygun ve yararlı olmayan, bir işe yaramayan.

y. 3b/15, 4b/9, 6b/16, 13a/11,
13a/12, 41b/20, 47a/11, 47b/7, 51a/20,

55a/9, 59a/14, 67b/10, 68b/1, 69a/14,
69a/14, 70a/14, 70a/16, 83b/3, 85a/6,
103a/20, 110b/8, 116b/16, 116b/19,
131a/1, 133a/21, 144a/22, 147a/16, 161a/6,
161b/7, 163a/1, 171b/10, 204b/14,
219b/16, 255a/21, 257b/2, 258a/16,
266a/3, 271a/10

[=38]

yaramazlık: Uygun ve yararlı olmama.

(yaramazlık).+ın 155a/20

[=1]

yārān: (Far.) Dostlar, arkadaşlar.

y.++(1) 5b/14

y.+lar 19b/1

y.+lardur 91b/21

y.+larına 19b/10, 128a/16

y.+laruñı 195b/15

[=6]

yarat-: Yoktan var etme. bk. **yarad-**

y.-dı 8a/19, 8a/21, 8a/21, 8b/7,
8b/7, 15b/4, 15b/4, 15b/4, 15b/12, 15b/12,
23b/18, 38a/6, 39a/19, 39a/19, 39b/6,
39b/6, 39b/6, 45b/4, 45b/4, 61a/21, 61a/3,
61b/18, 61b/18, 63a/9, 65b/14, 65b/22,
65b/3, 65b/5, 66a/11, 66a/12, 66a/15,
66a/15, 66a/3, 66a/3, 66a/4, 66a/5, 66a/8,
66b/2, 66b/7, 66b/8, 79a/21, 7a/8, 83b/17,
83b/17, 84a/10, 84a/10, 84a/8, 84a/9,
94b/7, 95a/6, 95a/6, 101a/12, 101a/13,
103a/2, 103a/2, 103a/2, 103a/2, 104b/6,
105b/19, 105b/19, 107a/20, 131a/11,
139b/3, 141b/7, 147a/15, 14b/4, 151b/8,
156b/19, 157a/15, 157a/17, 158a/10,
158a/19, 158a/20, 158a/5, 158a/6, 158a/9,

160a/10, 160b/16, 160b/3, 164b/14,
166b/17, 167a/2, 194a/13, 194a/13,
194a/19, 194a/20, 199a/3, 199a/4, 202b/1,
202b/1, 202b/19, 202b/2, 202b/2, 202b/4,
202b/5, 202b/6, 203a/1, 203a/1, 203a/1,
203a/10, 203a/2, 218a/15, 218a/21, 218b/3,
218b/4, 228b/5, 239a/7, 239a/8, 241b/10,
241b/13, 241b/13, 241b/8, 247a/2,
248a/12, 248a/14, 250a/15, 259a/16,
259a/23, 259b/19, 271a/16, 271a/17,
271a/17, 271a/17
y.-dılar 107a/20, 147a/21
y.-duğı 39a/14, 52a/12, 83b/17,
84b/12, 85a/2, 102b/21, 122b/18, 151b/7,
163b/4, 203a/17, 204b/5, 236a/5, 244a/8,
272a/20
y.-duğın 204b/22
y.-duğına 113b/11
y.-duğından 39a/16, 132b/16
y.-duğımı 113b/12
y.-duğum 66a/19
y.-duğumdan 255a/15
y.-duğumuz 13b/8, 38a/2, 259a/4
y.-duğumuzda 33a/23
y.-duğ 8a/9, 9a/21, 13b/6, 16a/15,
27a/7, 73b/1, 99a/11, 99a/11, 99a/13,
99b/10, 104b/11, 107a/9, 107a/10,
136b/14, 136b/19, 137a/3, 137b/14,
139b/5, 143b/11, 147a/21, 156b/13,
156b/13, 156b/17, 156b/18, 163a/21,
165a/3, 165a/5, 171b/12, 216b/19,
216b/20, 226a/6, 234b/20, 239b/1,
253b/22, 253b/22, 256b/5, 258b/22,
258b/22

y.-duğdan 167a/3
y.-dum 38a/4, 134b/19, 141b/16,
144a/23, 221a/12, 224a/23, 255a/14
y.-duğ 38a/8, 38a/9
y.-duğuz 165a/2
y.-madı 39a/19, 61a/22, 104b/6,
170b/22, 241b/9, 241b/9, 248a/13
y.-madın 2a/22
y.-maduğumuz 137b/7
y.-maduğ 33a/22, 99a/10, 107a/9,
107a/10, 232a/21, 234a/4
y.-madum 144b/2, 144a/21
y.-mağa 14b/8, 60a/3, 60a/4,
65b/12, 79a/20, 83b/19, 113b/10, 137a/6,
164b/9, 164b/9, 194a/14, 204b/23, 217a/7,
234a/18, 237b/4, 237b/5
y.-mağıla 61a/10, 65b/16
y.-mağ 16a/13, 16a/14, 39b/9,
62a/4, 83b/19
y.-mağda 8b/21, 45b/3, 65b/7,
66b/17, 101a/9, 107a/20, 113b/8, 113b/9
y.-mağdan 14b/12, 39b/9, 60a/3,
164b/1, 237b/3, 237b/4
y.-mazdan 231b/9
y.-miş 95a/8, 160b/6
y.-mişdur 101a/17, 102b/17,
136a/2, 141b/14, 149b/6, 158a/20, 205b/1,
244b/19, 247a/15, 265b/22
[=267]
yaratmağlığ: Yoktan var etme.
y. 60a/3, 237b/3, 237b/4
(yaratmağlığ).+ı 14b/10
(y).+ı+(1) 14b/14
(y).+ı+(2) 14b/16

[=6]

yaratu: Yoktan var eden.

y.+muz 16a/1

[=1]

yarçu: Münakaşa, tartışma.

y. 200a/9, 200a/11, 200a/16, 200b/1

[=4]

yardım : Kendi gücünü ve imkanlarını başka birinin iyiliği için kullanma. bk. **yardum**

y. 17a/6, 20b/18, 24b/7, 31a/5, 62a/20, 66b/9, 74b/16, 92a/9, 112b/9, 115b/12, 115b/20, 126a/16, 138b/16, 144b/3, 152a/16, 158a/17, 158b/23, 165b/6, 170a/1, 177b/8, 177b/10, 180a/21, 180a/22, 180b/22, 180b/3, 180b/3, 181b/12, 181b/7, 189b/15, 193a/5, 193a/6, 199a/12, 205b/7, 219a/4, 247b/12, 260b/11, 272a/9

y.+dur 115b/18

y.+ı+(2) 120a/22, 134a/5

y.+ıyla 46a/9

[=41]

yardımcı: Yardım eden. **yardımcı**

y. 113a/19, 119a/1, 120a/17, 126a/16, 199b/21, 200b/10

y.+dur 200a/2, 200a/3

y.+ları 116a/8

y.+larımız 176a/7

y.+haruz 189b/17

y.+sı 221b/10, 221b/10, 221b/10

y.+sıdur 116a/6, 200a/1

y.+ya 207b/8

[=17]

yardımlaş-: Karşılıklı olarak yardımda bulunmak.

y.-duğunuz 17a/7

[=1]

yardum: Kendi gücünü ve imkanlarını başka birinin iyiliği için kullanma. bk.

yardım

y. 13b/19, 58b/5, 115b/12, 182a/23

[=4]

yardımcı: Yardım eden. bk. **yardımcı**

y. 251a/5, 265b/13

[=2]

yarı: Yarı, yarım. bk. **yarı**

y. 5a/21, 40b/9, 222b/9

y.+sı 153a/22, 153a/22

[=5]

yarıl-: Yarılmak.

y.-a 140a/5, 159a/7, 212b/6, 223a/13, 243b/16

y.-ıca 159a/19

y.-mak 9b/16, 272a/23

y.-sa 159a/17

y.-up 74a/8, 97b/8, 137a/23, 229a/21, 241a/16, 268a/4, 272a/11, 272a/11, 272a/11, 272a/12, 272a/12, 272a/12

y.-ur 247b/15

[=22]

yarım: Yarım.

y. 242a/19

[=1]

yarın: Yarın, ahiret günü.

y. 2a/15, 21a/14, 30b/10, 41b/9, 43a/13, 44a/23, 47a/1, 51b/23, 54a/2,

58a/5, 62a/22, 71a/9, 72a/2, 73b/11,
74a/19, 74b/10, 76b/20, 81b/2, 82a/8,
85a/4, 87b/20, 87b/3, 91a/1, 91b/19,
91b/23, 92a/16, 92b/4, 100a/5, 106a/14,
108b/17, 108b/18, 113b/21, 114b/20,
116a/12, 11a/9, 123b/7, 12a/20, 12a/8,
131a/23, 134b/1, 135a/2, 135b/18, 138a/4,
138a/5, 138a/9, 138b/19, 139a/10,
139b/17, 13b/23, 141a/13, 145a/1,
146a/10, 152a/2, 152a/20, 153b/17,
156b/16, 158b/22, 162a/6, 162b/22,
162b/23, 167a/22, 168a/4, 170a/8, 171b/4,
172b/6, 173a/18, 173b/16, 174a/15,
175a/18, 175b/16, 181b/13, 181b/3,
181b/9, 182a/5, 185a/21, 194a/11, 195a/12,
201a/3, 201b/6, 206a/2, 209b/18, 214a/16,
216a/2, 216a/3, 219a/20, 222a/21, 230a/12,
231b/20, 234b/15, 238a/6, 246b/2, 249a/4,
249a/8, 252b/3, 253b/10, 255a/1, 256a/23,
256a/5, 257a/11, 263b/5, 265a/4, 267a/17,
269b/11, 269b/17

[=104]

yarındası: Ertesi, ertesi gün.

y. 25b/7, 219a/21

[=2]

yāri: (Ar.) Dostluk, yardım.

y. 49b/5

[=1]

yarlığa-: Bağışlamak.

y. 35a/21, 219a/18

y.-dı 199b/4, 211a/13

y.-duğ 32b/19, 32b/20

y.-dum 78b/7, 185a/4

y.-ğıl 53a/17, 180a/8, 180a/8,
185b/18

y.-mağa 201a/22

y.-mağıla 128a/11

y.-maz 120a/15, 133b/22

y.-r 28b/14, 37b/2, 47b/23, 48a/1,
57b/18, 78b/5, 108a/17, 124b/19, 124b/21,
130a/1, 172b/8, 187b/10, 195b/21, 203a/9,
217b/6, 218a/8, 246b/22

y.-rın 78b/6

y.-ya 113a/14, 121a/15, 195a/6,
201a/13, 206b/3, 211a/17, 227a/1, 257a/19

y.-yasın 217b/20

y.-yavuz 32b/11

y.-yayım 60b/4

y.-yup 4a/15, 7b/4, 23b/10, 68a/20,
151b/6, 189b/4

[=51]

yarlığan-: Bağışlanmak, affedilmek.

y.-a 204a/19, 206b/11

y.-asız 192b/16

y.-ınca 33a/2

y.-ısar 33a/5

y.-mağ 15a/1, 65a/17, 122b/22

y.-miş 100b/21

y.-ur 14b/21

[=10]

yarlığanmaklık: Bağışlanma, affedilme.

y.-maklık 53a/7

[=1]

yarlığayıcı: Bağışlayan, affeden.

y. 69b/23

y.+dur 52a/14, 52a/22, 74a/11,
173a/10, 186a/12

[=6]
yarlıgayıvir- : Bağışlayıvermek,
affedivermek.
y. 201a/22
y.-e 172b/8
[=2]
yarı: Yarı, yarım. bk. **yarı**
y.+sın 129b/19, 129b/20, 222a/13
[=3]
yaruk: Yarık, çatlak.
y. 203a/21
(yaruğ).+ı+(2) 136b/14, 237b/7
[=3]
yasduk: Yastık.
y.+lar 250a/9
y.+lara 11b/4
[=2]
yāsın: Yasin sûresi.
y. 2a/18, 2a/19, 2a/20, 2a/21, 2a/21,
2a/22, 14b/20, 14b/21, 14b/23
y.+dür 2a/15
[=10]
yaş (I): Doğuştan veya kuruluştan beri
geçen ve yıl birimiyle ölçülen zaman.
y. 24a/17, 36b/13, 162a/22,
230b/18, 235b/1
y.+da 235b/1
y.+ına 110a/16, 259b/1
y.+ında 163a/23
y.+ları 163a/22
y.+uñda 257a/21
[=11]
yaş (II): Kuru olmayan, ıslak.
y. 119a/5, 239a/23

y.+ı+(2) 160a/13
[=3]
yaş (III): Gözyaşı.
y. 60b/14, 234b/1
y.+ıla 23b/11
y.+ın 68a/22, 141a/18
y.+uñı 32b/19
[=6]
yaşa-: Yaşamak.
y.-ram 172a/19
[=1]
yaşıl: Yeşil.
y. 58a/16, 136a/2, 136a/3, 149b/10,
160a/18, 161a/14, 164b/15, 170b/2,
170b/5, 231a/3, 261a/15
[=11]
yaşılık: Yeşillik.
(yaşılığ).+ı+(1) 160b/17
[=1]
yaşlık: Islaklık.
(yaşlıg).+ıla 164b/14
[=1]
yat-: Yatmak.
y.-a 15a/5, 155a/7, 254b/13
y.-an 204b/6, 222a/8, 224a/6
y.-anlar 263b/17
y.-ardı 23a/3
y.-dı 228b/16, 259b/17, 267b/16,
267b/18
y.-dılar 179b/17, 229b/13, 229b/18,
229b/23
y.-duğın 204b/11
y.-duğları 10b/19
y.-ıcağ 88b/23

y.-ırlar 87a/3
y.-madı 207b/1
y.-mağdan 32b/7
y.-ur 111b/15, 177a/7, 204b/7
y.-urdu 272a/1, 224a/6
y.-urken 10b/7, 15a/4, 163a/16,
230b/1

y.-urlardı 212a/7
y.-urlardı 268a/19
[=33]

yatağ: Yatak.

(yatağ).+ında 116b/12
[=1]

yatsu: Güneşin batışından bir iki saat
sonraki vakit.

y. 60b/8, 113a/3, 139b/14, 148b/1,
231a/23
[=5]

yatur-: Yatırmak.

y.-up 204b/12
[=3]

yavı: Yitik, kayıp. bk. **yavu**

y. 30b/7
[=1]

yavlağ: Pek, gayet.

y. 154a/14, 204a/15, 204a/16,
211b/20, 213b/6, 217a/15, 230a/3,
263b/15, 263b/17
[=10]

yavru: Her tür hayvanın küçüğü.

y. 248a/10
y.+sı 229b/24
[=2]

yavu: Yitik, kayıp. bk. **yavı**

y. 108b/13, 257b/5

[=2]

yavuz: Kötü, fena.

y. 28a/17, 28a/19, 28b/14, 36b/19,
36b/19, 37a/9, 41b/1, 51a/13, 52b/18,
57a/15, 57b/10, 58a/9, 68a/15, 68b/14,
69a/6, 79b/4, 87b/6, 87b/7, 92a/23, 96b/1,
100b/18, 103a/20, 106a/21, 109b/2,
110b/23, 116b/9, 123a/10, 124b/8,
133a/12, 133a/22, 133b/1, 133b/4, 133b/7,
147a/7, 150b/22, 156b/14, 167a/7, 169a/9,
176a/2, 190b/4, 192a/21, 195a/11, 206a/20,
201b/3, 203b/18, 238a/1, 238a/2

y.+dan 27b/8

y.+dur 62b/9

y.+dur 174b/9

y.+ı+(1) 59a/10, 79a/8

y.+ı+(2) 133a/6

[=53]

yavuzluğ: Kötülük, fenalık.

y. 70a/13, 70a/19, 70b/3, 217a/16

(yavuzluğ).+a 58a/11

(y).+ı+(1) 70b/4

(y).+ıla 180a/12

[=7]

yay (I): Yay, silah.

y. 236a/12

y.+ın 148b/22, 268b/2, 268b/7

y.+ından 264a/5

y.+umıla 246a/4

[=5]

yay (II): Yaz mevsimi. bk. **yaz**

y. 170a/20, 268b/5, 268b/9

[=3]

yay- (I): Sermek.

y.-duķ 136b/15

[=1]

yay- (II): Dağıtmak.

y.-mağıçün 104a/12

[=1]

yayan: Yürüyerek.

y. 179a/5

[=1]

yayıl-: Yayılmak, dağılmak, dağıtılmak.

bk. **yazıl-**

y.-up 177a/10, 224b/17

y.-ur 157a/21

[=3]

yaz: Yaz mevsimi. bk. **yay**

y. 54a/18, 66a/3, 66a/3, 137b/23

y.+ıla 143b/14

y.+ın 268b/12

[=6]

yaz-: Yazmak.

y. 206b/23, 206b/23

y.-a 216a/23

y.-an 69b/13, 138a/14

y.-ardı 138a/23

y.-arlar 4b/5, 94a/16, 106a/1,
106a/5, 106a/7, 137b/18, 137b/20,
137b/22, 138a/1, 207a/4, 235a/15,
241b/19, 247b/2

y.-arlardı 10b/21

y.-aruz 4b/12

y.-ayın 66a/3, 206b/23

y.-dı 32a/1, 83a/20, 105b/20,
165a/16, 165a/17, 246a/18, 251a/7

y.-dılar 95a/20, 105b/17, 186b/3

y.-duğumuz 171a/15

y.-duķ 235a/14

y.-duķları 106a/2, 106a/3, 207a/6

y.-madıyısı 40b/7

y.-madum 37b/7

y.-mağa 101a/15

y.-maķ 127b/9, 190a/11, 260a/5

y.-maya 182a/12

y.-mazlar 137b/23

y.-mış 184b/18

y.-uñ 259a/14

y.-up 77a/2, 147b/16, 185b/21,
246a/18, 266a/18

y.-urlar 207a/4

[=54]

yazdur-: Yazdırmak.

y.-dı 127b/10

y.-up 74a/18

[=2]

yazı: Ova, düz yer.

y.+ları 84a/6

y.+ya 220a/8

[=2]

yazıcı: Yazan, katip.

y. 15b/16

y.+lar 77a/2, 207a/4

y.+lardur 106a/3, 241b/19

y.+ları 239a/3

[=6]

yazıl- (I): Yayılmak, dağılmak, dağıtılmak.

bk. **yayıl-**

y.-mış 95b/16

[=1]

yazıl- (II): Yazılmak.

y.-a 65a/23, 85a/4
y.-andan 106a/1
y.-anı 105b/22
y.-dı 64a/5, 81b/14
y.-maz 137b/23
y.-miş 95b/14, 95b/9, 107a/22,
212b/21, 226b/13, 226b/14, 226b/15,
242b/15, 261b/11
y.-mişdi 171a/17, 268a/14
y.-mişdur 144b/23, 145a/1, 145a/2,
157a/4, 159b/1, 171a/8, 209b/18, 238b/23,
239a/3, 242b/3, 242b/9, 243a/6, 249a/15,
267b/23
y.-up 40a/9, 105b/22, 136b/3,
178b/15
y.-ur 4b/7, 4b/13, 4b/14, 4b/14,
4b/17, 14b/22, 95b/8, 139b/9, 151b/19,
259a/9, 265a/20
[=47]
yazılı: Yazılmış olan.
y.+dur 110b/13
[=1]
yazu: Yazılmış olan, yazı.
y. 37b/7, 40b/7
[=2]
ye-: Yemek, harcamak, sarfetmek. bk. **yi-**
y.-dügin 263b/14
y.-dükleri 76b/15
y.-düklerinden 163a/2
y.-mek 78a/21
y.-mekde 11a/20
y.-meyesin+(peşmân ye-) 95b/19
y.-se 173b/1, 173b/2
y.-ye 34b/18

y.-yecek 173b/1
y.-yesin 61b/1
y.-yesiz 63a/10
y.-yüp 40b/4
y.-yüp+(peşmân ye-) 48a/21
[=14]
yed: (Ar.) El.
y.+le 62b/5
y.+ümde 89a/15
taht-ı y. 89a/15
[=2]
yedi: Yedi.
y. 6a/9, 20a/21, 36a/15, 41a/8,
41a/8, 41a/9, 111a/23, 149a/20, 149b/11,
196a/11, 199a/3, 199a/4, 203a/14, 208b/9
[=14]
yedici: Kılavuz, rehber. bk. **yidici**
y. 60a/17
y.+si 60a/12
[=2]
yedil-: Birinin kılavuzluğunda gitmek. bk.
yidil-
y.-mese 25a/23
y.-seler 118a/22
[=2]
yedilici: Birinin kılavuzluğunda olan. bk.
yidilici
y. 135a/1
[=1]
yedinci: Yedinci. bk. **yidinci, yidinç**
y. 15b/23, 65b/11, 203a/14, 226a/9
y.+de 252b/10
[=5]
yegle-: Üstün tutmak, tercih etmek.

y.-dük 103b/12
[=1]
yekşenbe: (Far.) Birinci gün, pazar günü.
y. 65b/3, 65b/12
[=2]
yel: Rüzgar. bk. **yil**
y.+i+(1) 79b/19, 79b/20
y.+in 170b/6
y.+siz 79b/20
[=4]
yele: Aslan, at vb. hayvanların ensesinde veya boynunda gür bir halde bulunan uzun kıllar.
y.+si 231b/16
[=1]
yeliş-: Koşuşmak.
y.-üp 22a/15
[=1]
yelte-: Teşvik etmek. bk. **yilte-**
y.-düginden 40a/4
y.-ye 143a/3
[=2]
yelten-: Heves etmek, meyletmek, özenmek.
y.-e 40a/4
[=1]
yemek: Yemek, aş. bk. **yimek**
y.+lerin 20a/9
[=1]
yemeklik: Yemek yeme.
(yemeklig).+e 162b/8
[=1]
yemín: (Ar.) Sağ, sağ taraf, sağ el; ant.

y. 161b/16, 161b/23, 163a/5,
163a/8, 163b/11, 163b/12, 199b/8, 226a/18
aşháb-ı y. 161b/16,
161b/23, 163a/5, 163b/11, 226a/18
kefâret-i y. 199b/8
y.+çün 163b/10
aşháb-ı y. 163b/10
y.+dür 243a/20
aşháb-ı y. 243a/20
y.+e 163a/7
aşháb-ı y.163a/7
[=11]
yemiş: Yemiş, meyve. bk. **yimiş**
y. 44b/4, 44b/5, 72a/17, 160a/12,
162b/11, 208b/13
y.+den 100a/14, 145b/15, 160a/11,
160a/13, 161a/4, 163a/14
y.+i+(1) 162b/11, 162b/12
y.+i+(2) 20a/7, 99b/10, 163a/10,
163a/9, 215a/23
y.+ile 20a/11
y.+ine 163a/10
y.+inleyin 163a/15
y.+ler 11b/6, 18b/15, 49a/15,
49a/16, 92b/21, 99b/11, 101a/5, 102b/10,
102b/6, 136b/17, 146a/20, 149a/19,
157b/17, 160a/14, 160a/6, 160b/23,
161a/1, 171a/7, 204b/9, 230a/23, 237b/15,
239a/23
y.+lerden 8a/11, 18b/13, 36b/11,
44b/6, 161a/3, 162b/9, 204b/20, 233a/16,
233a/17
y.+lerdür 18b/11, 116a/15

y.+leri 116b/21, 141b/12, 144b/4,
160a/6, 230b/3

y.+lerin 163a/10, 163a/8, 213a/3

y.+lerinden 65b/18, 145b/11,
145b/14, 164a/8, 213a/6

y.+lerine 88b/19, 116b/21

y.+lerüñ 141b/4

y.+lerüñüz 234a/13

y.+üñüz 177b/22

[=73]

yemişlen-: Yemiş yemek, meyve yemek.

y.-üñ 145b/14

y.-üp 11a/14

[=2]

yemişlendür-: Yemiş yedirmek, meyve yedirmek.

y.-üp 102b/6

[=1]

yeñ-: Mağlup etmek, galebe çalmak. bk.

yiñ-

y.-emez 38b/4

y.-mege 129a/17

[=2]

yeñi: Kullanılmamış olan, eski karşıtı. bk.

yiñi

y. 112b/22, 138a/5, 266a/8

[=3]

yeñilen-: Bir şeyin yerine yenisi konulmak.

y.-se 118a/20

y.-üp 136a/19

y.-ür 225a/13

[=3]

yer: Arz, zemin, toprak. bk. **yir**

y.+den 140b/22

y.+e 39a/19, 64a/23

y.+in 38b/5, 63b/14

y.+ine 11a/2, 65a/23, 66b/5

y.+lere 4b/13, 4b/14

y.+leri 62b/15, 62b/9

y.+üm 68b/3

[=13]

ye's: (Ar.) Ümitsilik, nevmid olmak.

y. 63b/14

tevbe-yi y. 63b/14

[=1]

yet-: Yetmek, kafi gelmek; bitmek, sona ermek. bk. **yit-**

y.-e 193b/15

y.-er 29a/15, 45a/22, 101a/15,
127b/8

y.-icek 54a/2

y.-meyüp 52a/18

y.-mez 45a/7, 62b/23, 71a/20

y.-mezdi 44b/3

y.-üp 226b/12

[=12]

yetim: (Ar.) Kimsesiz olan, yalnız. bk.

yetüm

y. 229b/15, 254b/12, 257a/19,
269a/2

y.+e 86a/22

y.+em 229b/16

y.+ler 269a/1

y.+lere 253a/1, 257b/11, 268b/23

y.+lerüñ 179a/13, 253a/3

[=12]

yetimlik: Kimsesizlik, yalnızlık.

y. 257b/10

[=1]

yetmiş : Yetmiş.

y. 75a/5, 90b/19, 92b/15, 107b/9,
117b/20, 121b/5, 126a/6, 126a/6, 155a/7,
163a/18, 169b/21, 213a/23, 253a/13,
253a/13

y.+den 196a/11

y.+e 122a/11, 196a/11

[=17]

yetüm: (Ar.) Kimsesiz olan, yalnız. bk.

yetim

y.+lere 229b/1

[=1]

yevm: (Ar.) Gün.

y.+i+(3) 234a/20, 244b/23

y.-i faşıl 234a/20

y.-i mahşer 244b/23

[=2]

yeyin: Hafif. bk. **yeyni**

y. 101b/19, 101b/19

[=2]

yeyni: Hafif. bk. **yeyin**

y. 101b/19, 101b/19, 119b/13

[=3]

yeynit-: Hafifletmek.

y.-mek 9b/19

[=1]

yığ-: Menetmek, engellemek.

y. 29a/21

y.-am 144a/22

y.-an 99a/15

y.-arsa 63b/2

y.-aruz 83b/3

y.-dı 113a/23

y.-dılar 41b/14, 65a/22, 100a/5,
106a/10

y.-duğı 119b/14, 150b/21

y.-mağ 68a/8

y.-mağa 123a/23, 267b/3

y.-mağıla 171b/10, 200b/19

y.-mağičün 115b/19

y.-mağ 260a/19, 260b/7

y.-mayalar 260b/6

y.-maz 183b/11

y.-up 70a/6

[=23]

yıgıcı: Meneden, engelleyen.

y. 15b/1

[=1]

yıgıl-: Birikmek, toplanmak.

y.-a 67b/12

y.-an 97b/18

y.-maz 57b/1

y.-miş 97b/14

y.-up 112a/6

y.-urdu 88b/23

[=6]

yıgılan-: Kaçınmak. bk. **yıgılın-**

y.-alar 30a/11

y.-mağa 133b/15

[=2]

yıgılın- : Kaçınmak. bk. **yıgılan-**

y. 3a/16

y.-a 204a/20, 41b/21, 53a/12

y.-acak 197b/23

y.-alar 79a/1, 144a/22, 187b/5

y.-anlara 203a/3

y.-asız 159b/21, 217b/3
y.-cağ 153b/22
y.-dı 37b/21, 73b/17, 238a/16
y.-dılar 138b/3, 139a/2, 157a/6
y.-madılar 242a/11
y.-mağıla 216a/13
y.-mağ 2b/6, 222a/20, 255a/17
y.-masa 33b/16
y.-maya 147a/17
y.-mayalar 159a/14
y.-maz 260b/3
y.-mazlar 13b/10
y.-mazsañuz 6b/13
y.-mişken 174a/20
y.-uñ 48a/18, 55a/12, 128b/13,
179a/20
y.-up 174a/16, 253a/8
y.-ur 186a/4
y.-uruz 145b/8
[=38]
yıǵlu: Birikmiş, toplanmış.
y. 95b/16
[=1]
yıķ-: Kurulu bir şeyi parçalamak,
dağıtmak.
y.-dılar 178b/2, 178b/3, 178b/3
y.-mağ 267b/9, 268a/8
y.-mağ 78b/2
y.-mağdan 267b/5
y.-mağdur 134a/2
y.-mayınca 266b/3
[=9]
yıķdur-: Parçalamak, dağıtırmak.
y.-a 267b/5

[=1]

yıķıl-: Parçalanıp dağılmak.

y.-ması 81b/23

y.-up 97b/19

[=2]

yıl: Sene.

y. 2a/23, 24a/23, 26b/19, 26b/9,
36a/15, 66a/8, 93a/19, 95a/22, 95b/8,
100b/8, 100b/9, 103b/10, 107b/9, 110a/8,
110a/10, 110a/14, 110a/16, 127a/20,
127a/23, 148b/11, 152b/15, 154a/9,
154a/9, 175b/14, 180b/21, 208b/9, 20b/16,
214b/8, 217b/10, 217b/11, 217b/13,
218a/6, 223a/20, 228b/16, 235a/2, 239a/20,
242a/19, 247b/15, 248a/7, 248a/9, 249b/4,
251b/23, 252a/6, 269b/6, 269b/6

y.+a 95a/22, 95b/5, 221a/3, 252a/1,
254a/2

y.+da 9a/4, 163a/12, 163a/18,
250a/6, 268b/6

y.+dan 50b/3, 93a/20, 95b/5,
237a/18

y.+dur 228b/11, 235a/1

y.+ı+(1) 66a/9

y.+ı+(2) 214b/8, 235a/1

y.+ında 121b/4, 186b/3, 268a/6

y.+ındaydı 268a/5

y.+laruñ 157a/19

[=69]

yılan: Yılan. bk. ılan

y. 76b/16, 245a/17, 245a/19

y.+dan 85a/16, 91b/19

y.+lar 146a/15, 164a/14

y.+lara 49a/20

y.+lardur 20a/8

y.+uñ 245a/18

[=10]

yıldarıcı: Parlayan, ışık saçan. bk. **yıldırıcı**

y. 16a/10

[=1]

yıldırıcı: Parlayan, ışık saçan. bk. **yıldarıcı**

y. 148b/11, 163b/7, 220a/17

[=3]

yıldırım: Gök gürültüsü ve şimşekle görülen, hava ile yer arasındaki elektrik boşalması.

y. 158a/7, 225a/18

[=2]

yılduz: Yıldız. bk. **ıldız, ılduz**

y. 15b/20, 163b/7, 165b/3, 240b/6,
244b/20, 249b/19

y.+a 21a/19, 148b/11, 165b/2

y.+dur 152b/7, 247a/21

y.+ıyıla 247a/22

y.+lar 9a/17, 15b/8, 15b/13, 66b/12,
102a/23, 107a/11, 146b/7, 148b/2,
220a/17, 236a/21, 239b/21, 240a/8,
241a/16, 269a/16

y.+lardan 166a/21, 203b/13

y.+lardur 54a/18, 203b/6

y.+ları 15b/11, 203b/6

y.+laruñ 232a/3

y.+un 240b/5

[=34]

yıllık: Üzerinden bir yıl geçmiş.

y. 90b/19, 95b/13, 95b/7, 136a/4,
143b/9, 145a/9, 157b/6, 203a/11, 207b/2,

208b/12, 212b/12, 218a/22, 218a/22,
224b/12, 234a/11, 237b/6, 260b/22

[=17]

yırt-: Kağıt kumaş gibi bükülüp katlanan şeyleri parçalamak.

y.-mayalar 187b/5

y.-up 133b/9

[=2]

yırtıcı: Etlerini yiyip beslenmek için diğer hayvanları dişleri ve tırnaklarıyla parçalayan hayvan.

y. 85a/16, 272b/1

[=2]

yırtıl-: Parçalanmak.

y.-up 204a/1

[=1]

yırtuk: Yırtılmış, parçalanmış olan.

y. 203a/21

[=1]

yi-: Yemek, harcamak, sarfetmek. bk. **ye-**

y.-di+(mırās yi-) 271b/4

y.-diler 36a/15, 44b/6, 96b/3, 96b/4

177a/5, 265a/3, 268b/14

y.-diler+(ħasret yi-) 209a/17

y.-diler+(mırās yi-) 208b/21

y.-dügi 20a/14, 60b/7, 146a/16

y.-dügin 233a/21

y.-dügünüz 158a/16, 258b/15

y.-dükleri 20a/12, 239a/17, 249b/8

y.-düler 272a/15

y.-dün 264b/8

y.-dürse 179b/23

y.-mediler 142a/9, 142a/12

y.-medügin 142a/13
y.-medük 134a/11
y.-mege 116a/18, 116b/19, 142a/10,
248a/15
y.-megile 249b/10
y.-megün 116a/23, 116a/23
y.-mek 13b/13, 78b/3, 129a/14,
215b/20, 272a/23
y.-mekden 142a/11, 271a/22
y.-mekdür 133b/16
y.-memek 151a/18
y.-memiş 11a/23
y.-mese 151a/20
y.-meye 35a/9, 173a/21
y.-meyeler+(hasret yi-) 69a/22,
81b/19, 118a/7
y.-meyince 90b/10
y.-meyüp 179b/23
y.-mez 213b/13
y.-mezdi 207b/6, 207b/11, 211b/2
y.-mezler 182a/6
y.-mezsem 179b/13
y.-mezsiz 22a/9, 142a/9
y.-mezüz 142a/9
y.-n 142a/10, 145b/14, 145b/20,
213a/6, 233a/21
y.-r 91b/12, 91b/12, 136a/23,
179b/16, 260b/9, 272b/12, 272b/12
y.-rdi 32b/4, 207b/6, 207b/9,
207b/10, 207b/11
y.-rken 34b/18
y.-rler 13b/7, 13b/10, 61a/22,
91b/8, 98a/20, 163a/8, 163a/10, 163a/10,
253b/16

y.-rsenüz 213a/8
y.-rsin 95b/11
y.-rsiz 39b/7, 253a/1, 253a/4,
253a/6
y.-se 173b/3, 249b/8, 265a/1
y.-sün 173b/4, 173b/4, 179b/13
y.-ye 11a/21, 108b/13, 133b/13
y.-ye+(miras yi-) 271b/6
y.-yecek 166a/8, 213b/12
y.-yeler 8a/7, 8a/11, 8a/12, 8a/12,
18b/13, 20a/10, 162b/12, 162b/12,
233a/16, 262b/15
y.-yeler+(hasretler yi-) 91b/4
y.-yeler+(hasret yi-) 95a/13,
214a/15
y.-yelerdi 88b/21
y.-yelüm 179b/16
y.-yem+(miras yi-) 271b/5
y.-yenler 20a/13
y.-yenlere 137a/2
y.-yenlerün 116b/22
y.-yesin 48b/5
y.-yesiz 145b/16, 204b/20
y.-yesiz+(hasret yi-) 83b/4
y.-yeyin 151a/18
y.-yiyorur 181a/23
y.-yicek 99b/11
y.-yin 233a/17
y.-yip 159b/18
y.-yiser 92b/22
y.-yiser+(hasretler yi-) 146a/17
y.-yiser+(hasret yi-) 87b/10
y.-yiser+(miras yi-) 271b/4

y.-yiserler+(hasret yi-) 69a/16,
139b/18

y.-yisersiz 164a/8

y.-yüp 11a/22, 65b/18, 77a/8,
79a/12, 87b/10, 95b/12, 98a/8, 116a/20,
136a/23, 137a/3, 164a/14, 190b/13,
19b/21, 208a/14, 215b/20, 249a/2, 262b/16

y.-yüp+(hasretler yi-) 138a/16,
181b/13

y.-yüp+(peşmân yi-) 78b/12

[=160]

yid-: Çekmek, yedekte götürmek.

y.-üp 3b/5, 206a/15

[=2]

yidi: Yedi.

y. 66b/7, 155a/5, 169b/13, 169b/22,
169b/22, 177a/12, 177a/4, 212a/4,
212b/11, 212b/12, 221a/11, 226a/8,
234a/10, 238a/23, 242b/1, 243a/6,
244b/20, 251b/23, 253a/12

y.+sinde 261a/10

[=20]

yidici: Kılavuz, rehber. bk. **yedici**

y.+si 238b/15

[=1]

yidil-: Birinin kılavuzluğunda gitmek. bk.

yedil-

y.-üp 244b/8

[=1]

yidilici: Birinin kılavuzluğunda olan. bk.

yedilici-

y. 200b/9

[=1]

yidinci: Yedinci. bk. **yedinci, yidinç**

y. 179b/20, 205a/11, 261a/11

[=3]

yidinç: Yedinci. bk. **yedinci, yidinci**

y. 243a/3

[=1]

yidür-: Yedirmek.

y.-di 5b/2, 5b/2

y.-eler 159b/15

y.-eyin 5a/20

[=4]

yig: Daha iyi, üstün.

y. 59b/2, 59b/2, 144a/18, 183b/13,
209b/12, 209b/22

[=6]

yigid: Genç. bk. **yigit**

y. 42a/18, 170b/4

y.+iken 147a/2, 164b/2

[=4]

yigirmi: Yirmi.

y. 26b/5, 36a/5, 110a/13, 148b/10,
162a/17, 166b/7, 252a/6, 261a/10, 261a/10,
261a/11, 261a/9, 261a/9, 261a/9

y.+dür 225b/17

[=14]

yigit: Genç. bk. **yigid**

y. 149a/17, 149a/18, 244b/2,
258b/23

y.+ler 137a/18, 137a/19, 137a/20,
137a/22, 163b/6, 266b/4

y.+lere 137a/19

y.+lerinden 184b/5, 254a/11

[=13]

yigitlik: Gençlik.

y. 61b/22

y.+de 61b/23, 259a/9

(yigitlig).+i+(2) 259a/8

(y).+in 12b/15, 36a/4

(y).+ini 259a/1

y.+leri 235b/1

(y).+ümüze 236b/14

[=9]

yigrek: Daha iyi, daha üstün.

y. 35b/15, 42a/10, 50b/18, 51b/13, 104a/13, 108b/15, 115b/6, 117a/4, 132b/10, 146b/12, 151b/8, 164b/4, 177a/1, 177b/13, 181b/20, 182a/15, 19b/2, 200b/9, 207b/23, 209b/13, 209b/2, 210b/3, 229a/19, 249a/13, 262a/17, 264b/16, 266b/7

y.+dür 38a/8, 41b/23, 42b/14, 74b/18, 87a/6, 87a/16, 90a/16, 131a/18, 161a/7, 162a/18, 187a/8, 257a/17, 261a/7

y.+i+(2) 35a/3

y.+in 64a/4, 89a/19

[=43]

yil: Rüzgar. bk. **yel**

y. 35a/7, 35b/3, 44b/3, 67a/19, 67a/20, 96a/16, 102a/18, 140a/17, 140a/18, 140b/5, 143a/10, 143a/11, 143a/4, 143a/4, 143a/7, 155a/4, 155a/5, 155a/8, 212a/6, 212a/8, 212a/9, 231b/17, 231b/17, 232a/13, 232a/23, 232b/7, 235a/7, 255a/3, 266a/11, 266b/5, 266b/5, 268a/19

y.+den 132a/1

y.+dür 140a/18, 140a/22, 140b/2, 140b/5, 228b/20

y.+e 35a/5, 155a/10, 155a/11

y.+i+(1) 35b/4, 35b/5

y.+idür 101b/2, 101b/3, 140a/18, 140a/19

y.+ile 212a/2

y.+ler 140a/19, 140b/10, 234a/15

y.+leri 101b/2

y.+leridür 140a/19, 140a/21

[=54]

yil-: Koşmak.

y.-di 267b/18

y.-mekde 263a/15

[=2]

yildivir-: Koşuvmek.

y.-di 89b/9

[=1]

yilrük: Hızlıca, birdenbire.

y. 220a/21

[=1]

yilt-: Götürmek, iletmek, yerine ulaştırmak.

y.-diler 122b/3

y.-er 43b/15, 59a/16, 70a/3, 104a/8, 131b/18

y.-erler 91b/18

y.-erlerdi 76a/9

y.-ersin 112a/11

y.-mek 92a/3

y.-ürler 29b/15

[=11]

yilte-: Teşvik etmek. bk. **yelte-**

y. 89b/9, 224a/8

y.-di 176a/20, 259a/15

y.-dünüz 56b/3

y.-mekde 42b/16
y.-mezin 56b/1
y.-r 167b/13, 219b/16, 261b/12
y.-rdi 89a/12, 251a/3
y.-rlr 70a/6
y.-rsiz 57b/20
y.-rüñ 56b/1
y.-ye 70a/22, 70a/22, 87b/19
y.-yeler 254b/20
y.-yen 40a/5, 133b/4, 147a/8
y.-yenleri 7b/7
y.-yüp 84a/21
[=24]
yilteyüvir-: Teşvik edivermek.
y.-megile 152a/17
[=1]
yimek: Yemek, aş. bk. **yemek**
y. 134a/13
y.+dür 134a/13
[=2]
yimiş: Yemiş, meyve. bk. **yemiş**
y. 235a/22, 258b/15
y.+e 258b/15
y.+i+(1) 209a/10, 235a/22
y.+inden 272a/15
y.+ler 247b/15
y.+lerdür 8a/13
y.+lerinden 20a/10
[=9]
yin-: Yemek yenilmek.
y.-ür 239a/23
[=1]
yiñ-: Mağlup etmek, galebe çalmak. bk.
yeñ-

y.-emediler 143a/9
y.-medi 143a/11
[=2]
yine: Bir daha, tekrar. bk. **gine**
y. 208b/17
[=1]
yiñi: Kullanılmamış olan, eski karşıtı. bk.
yeñi
y. 137b/12, 219b/9
[=2]
yinil-: Yemek yenilmek.
y.-en 258b/14
y.-ür 158a/1, 158a/1
[=3]
yiñile- : Yenilemek, tazelemek.
y.-yüp 197a/6
[=1]
yir: Arz, zemin, toprak. bk. **yer**
y. 8a/19, 17a/12, 24a/7, 24b/22,
26b/16, 27b/20, 29a/5, 29a/22, 29b/2,
36b/20, 37a/1, 42a/14, 46b/9, 49a/13,
49a/14, 50a/20, 50b/5, 54b/11, 54b/13,
54b/9, 57b/1, 64b/1, 66a/5, 70b/23, 71a/18,
72b/4, 74a/1, 77a/2, 77a/5, 77a/5, 83b/23,
88b/23, 94b/7, 97b/8, 98a/19, 98a/21,
98a/23, 98b/1, 98b/2, 98b/3, 99a/16,
101a/4, 124b/22, 132b/7, 132b/8, 134b/10,
135b/16, 135b/9, 136a/10, 136b/17,
137a/4, 139a/1, 139a/16, 150a/16, 154b/1,
157b/17, 158b/16, 158b/16, 15b/4,
163b/19, 164b/12, 167a/4, 167a/8, 169a/9,
169b/10, 169b/22, 170a/3, 172b/13,
172b/14, 174a/11, 175a/11, 175a/13,
175a/21, 181a/23, 184b/23, 195a/2,

203b/13, 204b/20, 204b/6, 217a/12,
218a/23, 220a/23, 220b/2, 221b/1, 222b/2,
222b/2, 224b/10, 224b/10, 227b/1, 227b/2,
227b/3, 232b/15, 232b/23, 232b/6, 234a/2,
234a/22, 235b/17, 235b/8, 236b/15,
237b/16, 23b/14, 23b/19, 240a/9, 241a/20,
242b/2, 243b/22, 250a/19, 250a/22,
253a/10, 253a/9, 254b/13, 255b/23,
262a/22, 262a/23, 262b/1, 268a/15,
268b/8, 272a/11

y.+de 5a/1, 7b/13, 30a/2, 32b/7,
3a/23, 41b/20, 41b/21, 44a/20, 44a/22,
46b/6, 50a/16, 59a/15, 68a/17, 69b/14,
69b/18, 73a/23, 73b/10, 81a/1, 81a/6,
81a/7, 81a/7, 93b/7, 95b/5, 95b/5, 102b/17,
103a/10, 109a/13, 114b/3, 124b/14,
125b/20, 126b/18, 133a/22, 134b/10,
136b/18, 137a/9, 150a/1, 150a/15, 151b/8,
153b/3, 153b/3, 157b/11, 159a/8, 164a/21,
171a/14, 174a/14, 174b/19, 174b/22,
177b/16, 178b/15, 180a/21, 181a/8,
203a/5, 204b/13, 204b/19, 212b/13,
213b/16, 222a/5, 223b/11, 229a/13,
234a/11, 236b/10, 247b/21, 250a/1,
251a/6, 258a/23, 269a/6, 271b/19

y.+dedür 18b/14, 19b/21, 75a/17

y.+den 8a/10, 8b/19, 10b/20, 31b/6,
32b/3, 43a/20, 49a/15, 54b/7, 61a/10,
61a/22, 74b/20, 75a/20, 77a/21, 79a/12,
87a/16, 91b/8, 101b/1, 102a/14, 102b/10,
102b/7, 128a/5, 135a/1, 137a/7, 137a/7,
139b/20, 139b/23, 140a/2, 141b/12,
141b/21, 144b/3, 145a/9, 153b/4, 155a/11,
160b/21, 164b/12, 165a/20, 165b/3,

167a/4, 167a/6, 178a/20, 189a/3, 193a/14,
195b/11, 197a/13, 197b/3, 204b/23,
210b/16, 212b/11, 218a/17, 228b/12,
232b/7, 234a/15, 237b/11, 237b/22,
239a/19, 240b/11, 243b/22, 247a/16,
248a/20, 263b/11

y.+di 184a/23

y.+dür 36b/9, 51a/13, 161a/10,
169a/9, 195a/11, 201b/3, 203b/18, 242b/4

y.+e 16b/6, 21a/13, 21b/10, 23b/7,
26a/17, 26a/19, 26b/16, 29b/1, 30a/21,
31b/23, 33a/22, 33b/2, 35a/13, 35b/21,
41a/8, 50b/13, 50b/9, 55a/12, 55a/12,
58a/3, 66a/16, 76a/15, 79a/11, 79a/13,
92a/11, 92a/19, 92a/22, 93a/8, 94a/2,
94a/4, 99a/10, 99a/13, 102b/9, 104b/6,
105b/1, 107a/9, 108a/21, 10b/15, 121a/21,
124a/10, 128b/4, 134a/4, 137a/8, 140a/6,
144a/15, 146a/22, 146a/6, 147a/16,
149a/16, 149a/18, 149a/5, 150b/3, 153a/17,
153a/22, 153a/23, 153b/5, 154b/1,
155a/12, 155a/13, 155a/9, 157a/21, 157b/1,
157b/1, 157b/2, 157b/3, 158b/10, 163a/18,
164b/20, 169b/17, 170a/23, 170a/3,
170a/4, 170a/4, 173b/23, 174a/12, 174a/13,
176a/2, 177a/3, 184a/22, 184a/23, 187a/19,
187a/19, 205a/10, 205a/11, 206b/9,
208a/10, 209a/4, 210b/13, 211b/3, 212b/4,
214b/8, 222a/23, 222b/6, 227a/22,
229a/14, 229a/15, 236a/20, 236b/19,
237a/12, 237a/12, 239b/22, 240a/16,
240b/11, 243b/22, 245b/22, 246a/3,
250a/22, 250a/6, 252a/21, 252a/22,
252a/22, 260a/11, 260a/14, 262b/7,

262b/8, 263a/18, 263a/21, 263a/22,
263b/13, 267b/15, 270b/20, 270b/3

y.+i+(1) 12b/4, 65b/12, 66a/11,
66a/15, 70b/22, 71a/2, 84a/4, 113b/11,
113b/12, 157b/16, 184b/1, 204b/8,
204b/16, 218b/7, 232b/6, 234a/1, 237b/12,
239a/19, 255a/11

y.+i+(2) 5a/16, 16b/19, 44b/12,
48b/21, 52b/6, 57b/22, 66a/5, 76a/16,
87a/10, 94b/18, 118a/2, 140a/4, 167a/14,
175a/14, 178a/15, 178a/17, 209a/12,
230b/2, 232b/3, 252b/4, 261a/14, 261a/20,
270b/11

y.+idür 266a/3, 266a/4

y.+ile 73a/23, 96a/14, 141b/13,
145a/8, 149b/12, 150b/19, 236b/9

y.+in 15b/1, 116a/12

y.+ince 35a/1, 37b/18, 38b/19,
79a/11, 101a/11, 106b/23, 196a/14,
215b/15, 222a/12, 228b/4, 241b/8

y.+incedür 131b/13

y.+inde 12b/8, 53b/7, 88a/10,
97b/20, 97b/22, 97b/23, 111b/10, 111b/10,
126a/19, 126a/19, 143a/12, 145a/5, 145a/7,
153a/21, 153b/17, 170a/21, 170a/22,
208b/13, 212b/3, 240a/10

y.+inden 155a/6, 161b/14, 232a/4,
236b/12, 239b/23, 254a/10, 264a/7, 268a/3

y.+ine 3a/16, 10a/15, 11a/23, 14a/5,
18b/19, 21b/17, 23a/3, 23a/5, 23a/21,
23a/23, 23b/12, 24a/3, 24a/3, 24a/9,
24a/10, 26b/2, 28b/13, 29a/15, 29a/23,
30a/10, 30a/15, 32a/2, 33a/12, 33b/23,

34a/2, 34b/19, 36a/10, 36a/11, 36a/17,
36a/21, 40a/14, 45a/14, 45a/7, 47a/16,
50b/5, 50b/5, 51b/8, 53a/3, 54b/22, 55a/2,
58a/11, 60b/6, 65b/10, 66a/1, 68b/12,
69b/4, 70a/18, 73a/8, 73b/8, 77a/15,
77b/16, 78a/6, 79a/12, 80a/13, 80a/14,
81a/1, 81b/6, 84b/5, 84b/8, 87b/11, 88a/23,
88a/9, 90a/1, 90b/6, 95b/9, 98a/10,
100b/19, 100b/7, 100b/9, 101b/5, 101b/5,
102a/20, 102b/1, 103b/21, 105b/8, 107a/9,
107b/10, 107b/21, 107b/8, 108a/1, 110b/5,
114a/23, 114b/10, 116a/14, 119b/20,
119b/20, 120b/18, 120b/19, 131a/17,
131b/12, 131b/4, 134b/9, 135a/10,
138a/13, 138b/13, 138b/14, 138b/20,
139b/22, 140b/9, 144a/12, 148a/20,
150b/14, 150b/23, 152a/10, 152b/2,
152b/22, 154a/22, 157b/13, 159a/1,
161a/19, 161b/3, 162a/1, 162a/6, 162b/14,
167b/11, 171a/21, 171b/14, 171b/5,
171b/6, 172a/7, 173a/18, 173a/22,
174b/16, 175a/10, 178b/8, 183b/17,
184a/19, 184a/2, 184a/3, 185a/2, 189a/22,
189b/11, 191a/13, 191b/12, 192a/9,
193b/16, 195a/21, 195a/3, 195a/3, 195b/1,
195b/11, 195b/12, 195b/9, 196b/12,
197a/16, 197a/8, 197a/9, 197b/3, 198a/3,
198b/21, 201a/2, 204b/15, 204b/20,
206a/2, 207a/12, 207a/19, 207b/15,
207b/3, 212b/17, 215a/8, 215b/15,
216a/20, 217a/12, 217a/6, 218b/1,
220b/18, 221b/22, 221b/3, 222b/8,
223a/14, 223b/1, 223b/2, 224b/4, 227a/11,
227a/12, 228b/23, 229a/18, 229a/19,

229a/19, 229a/3, 231a/17, 234a/2, 234a/22,
234b/13, 235b/23, 236a/21, 238b/14,
239a/13, 239a/15, 239b/15, 243b/18,
244a/1, 244b/4, 246a/18, 246a/6, 251a/12,
251b/12, 252a/5, 257b/21, 258a/9, 259a/4,
262a/16, 263b/15, 269a/18, 269a/20

y.+iñüzi 4b/16

y.+le 30a/6, 30a/6, 33b/2, 37a/23,
40a/23, 50a/19, 94b/12, 96a/3, 96b/4,
107a/8, 139b/3

y.+ler 9b/6, 26b/14, 50a/22, 50a/6,
65b/14, 65b/19, 66a/17, 66b/17, 74b/4,
79a/19, 82b/2, 83a/5, 83b/20, 91a/3,
94b/12, 94b/7, 96a/15, 105b/6, 107a/13,
122b/17, 123a/19, 138a/4, 139b/7, 140a/5,
141b/16, 141b/3, 150b/19, 159a/21,
159a/4, 161b/13, 167a/11, 167a/2,
170b/19, 171a/15, 190a/3, 194a/2, 202a/18,
204b/22, 206b/19, 206b/20, 212b/3,
212b/4, 223a/4, 232a/4, 234a/2, 246b/8,
247b/14, 247b/14, 255a/11

y.+lerde 5a/15, 84a/5, 94b/8,
106b/17, 106b/18, 157a/7, 184a/18,
191a/9, 199a/5, 199a/9, 220a/19, 263a/16,
263a/18, 236a/19

y.+lerdedür 176b/22, 187b/21

y.+lerdekileri 102a/23

y.+lerden 13a/23, 15b/8, 94b/14,
133b/5, 139a/9, 140a/1, 149b/1, 157b/7,
191b/13, 200b/19, 237b/13, 242b/2,
252a/16, 268a/2

y.+lerdür 54a/18

y.+lere 47a/23, 50b/4, 55a/8, 80b/1,
99a/18, 99a/9, 136b/15, 140b/7, 157b/13,

164a/10, 165a/6, 167b/12, 167b/2, 167b/3,
168a/3, 189b/5, 191b/14, 206a/2, 250a/19

y.+leri 2a/22, 8a/5, 15b/4, 33a/22,
39a/19, 40b/23, 44a/19, 45b/4, 46b/23,
51a/13, 60a/3, 61a/19, 62a/5, 65b/14,
65b/3, 65b/5, 65b/6, 66a/6, 68b/10, 68b/6,
83b/17, 83b/22, 83b/22, 84a/4, 94a/22,
101b/2, 103a/2, 103b/3, 104b/11, 104b/6,
107a/12, 107a/7, 109b/3, 113b/8, 137a/3,
139b/3, 139b/5, 141b/13, 142b/10, 143b/9,
147a/21, 149b/11, 14b/7, 152a/14,
152a/15, 163b/19, 169b/10, 169b/4,
169b/7, 170b/20, 174b/9, 194a/13,
194a/19, 199a/4, 201b/3, 203b/18,
204b/23, 206b/18, 206b/19, 20a/16,
255b/19, 260a/12

y.+leridür 234b/23

y.+lerile 156a/12

y.+lerin 179a/23

y.+lerinde 166a/4, 198a/8, 210a/15

y.+lerinden 67a/13, 177a/2,
178a/14, 178a/17, 178a/18, 234b/18,
250b/8

y.+lerine 262b/17

y.+lerüñ 37a/23, 66a/20, 74b/20,
75a/10, 75a/20, 96a/3, 106b/13, 113a/18,
122b/16, 124b/18, 137a/9, 166b/10, 174b/9

y.+lü 12b/8, 35a/1, 37b/17, 38b/19,
53b/7, 54b/22, 79a/11, 101a/11, 106b/23,
131b/13, 134b/9, 140b/9, 143a/12,
153b/17, 175a/10, 196a/14, 212b/3,
215b/15, 222a/12, 227a/11, 227a/12,
228b/4, 240a/10, 241b/8

y.+ümüz 185b/14, 206a/22

y.+ümüzden 155a/10
y.+ümüze 120b/22
y.+üñ 50a/19, 112b/23, 114b/4,
123a/16, 136a/10, 143a/11, 154b/1,
155a/11, 168a/6, 193a/14, 215a/11, 235b/7,
237b/13, 250a/21, 250a/21

y.+üñüz 40a/8, 46b/9, 169a/7,
169a/9, 174b/17, 175a/14, 194a/18,
204b/21, 206a/7

y.+üñüzden 177b/22, 178a/5,
180a/20, 186a/17, 186a/22

y.+üñüze 90b/5, 120b/19, 200b/9
[=938]

yircügez: Küçük yer.

y. 132b/7, 175a/11, 175a/12

y.+lerdür 138a/14

[=4]

yiryüzi : Yeryüzü, dünya. bk.
yiryüzü

y. 42a/14, 50b/10, 71a/1, 96a/15,
102b/3, 137a/8, 145a/17

y.+nde 15b/16, 21b/9, 33a/11,
37b/10, 39b/1, 55a/18, 55b/23, 63a/18,
63a/21, 66b/11, 78b/22, 81a/15, 90b/5,
90b/9, 94b/5, 95b/4, 107a/19, 116a/2,
118b/1, 118b/4, 141b/2, 143b/12, 158b/5,
158b/8, 178b/20, 191b/10, 206a/5, 215a/6,
219a/9, 223b/9, 240b/16, 252b/1, 253a/10,
261a/20, 272b/1

y.+ndekiler 74a/10

y.+nden 145a/17

y.+ne 20a/13, 143a/7, 143a/7,
171a/6, 219b/10, 239a/11, 261a/13,
261a/16

y.+ni 143a/9

y.+nüñ 47a/4

[=54]

yiryüzü: Yeryüzü, dünya. bk. **yiryüzi**

y.+nde 8a/9

[=1]

yit-: Yetmek, kafi gelmek; bitmek, sona
ermek. bk. **yet-**

y.-di 245a/6

y.-dügi 45b/19, 198a/7, 198a/23,
251a/14

y.-dügince 256b/16

y.-düginden 198b/1

y.-dügün 95b/13

y.-dükçe 198b/1

y.-e 88a/1, 193b/20

y.-ecek 167b/4, 179b/15

y.-en 223b/4

y.-er 6a/8, 27b/8, 31b/9, 45b/11,
45b/9, 60a/19, 61a/1, 71a/3, 73b/3, 74b/23,
79a/20, 82b/3, 88a/14, 108a/16, 113b/10,
116b/1, 124b/1, 126a/13, 127b/12,
131a/17, 134b/3, 139a/1, 143b/10, 144b/6,
171a/12, 174b/8, 179a/7, 181a/17, 194a/5,
196a/4, 199a/9, 221a/22, 225a/21, 228b/8,
232a/20, 250a/23

y.-erdi 202b/15

y.-erin 225a/23

y.-erken 10a/4, 63b/2, 113b/23,
233a/5

y.-erse 159a/4, 159a/8

y.-eydi 12b/9, 251b/7

y.-ince 14a/3

y.-medi 143a/21

y.-medügi 210b/4
y.-mese 173a/20
y.-meye 7a/14, 10b/11, 210a/11,
217a/7, 227a/14
y.-meyedi 164b/22
y.-meyüp 210a/20
y.-mez 3a/1, 6a/4, 12b/17, 13b/20,
20a/4, 22a/19, 64b/23, 71a/5, 83b/19,
113a/17, 125a/23, 126a/11, 172b/11,
214a/9, 223b/1, 227b/9, 247b/11, 251b/6,
253b/3, 261a/19, 267a/3, 267b/9, 273a/2
y.-mezdi 84a/16, 254a/2
y.-mezse 173b/6, 210b/12
y.-se 14a/4
y.-üp 23a/13, 78a/21, 150a/2,
184b/12, 245a/5
y.-ürdiler 112b/22
y.-ürler 16a/9
[=106]
yiti-: Kaybolmak.
y.-yeydi 77a/6
[=1]
yitmiş: Yetmiş.
y. 224b/12, 225a/19, 248b/22
[=3]
yyi-: Kokmak, kokuşmak, çürümek.
y.-mez 100a/8, 116b/18
[=2]
yyecek: Yenmeye elverişli olan her şey.
y. 26a/23
[=1]
yyi: Koku.
y.+sinden 234b/12
[=1]

yyici: Yiyen.
y. 208a/19
y.+lerdi 234b/3, 234b/5
[=3]
yyil-: Aldanmak, yanılmak.
y.-meye 62b/4, 73a/5
y.-üp 62b/2, 124b/23, 155b/4,
155b/5
y.-ürler 222b/21
[=7]
yyilet- : ?
y.-mişdür 208a/23
[=1]
yyinil-: Hafiflemek.
y.-e 163b/20
[=1]
yoğ: Bulunmayan, mevcut olmayan. bk.
yoh, yoğ
y.+ıdı 17b/2, 17b/15, 19a/14, 21b/6,
26b/1, 35a/10, 36a/23, 37b/9, 66a/12,
68a/10, 89b/2, 113b/11, 126b/15, 137a/4,
142a/5, 145b/3, 154b/17, 157b/8, 229b/8,
235a/10, 240a/19, 257a/1, 257b/16,
266a/17
y.+ıduğın 211a/22
y.+ısa 75b/17, 87a/8, 96a/4,
151b/18, 256b/16
y.+iken 14a/12, 14a/16, 14b/1,
14b/1, 52b/14, 56b/7, 67a/11, 81a/14,
84a/5, 105a/22, 137b/7, 152b/3, 164b/8,
16a/14, 205b/23, 235a/14, 246b/20,
271b/11
y.+sa 205b/14
y.+udı 249b/3

[=50]
yoğın: Kalın, koyu, kesif.
y. 239a/22
[=1]
yoğlук : Yokluk. bk. **yoklık, yokluk**
(yoğlуğ).+ımı 233a/9
[=1]
yoğnald-: Kalınlaştırmak.
y.-ur 204b/9
[=1]
yoğrıl-: Yoğrulmak.
y.-up 228b/14
[=1]
yoğunca: Kalınca.
y. 231a/3
[=1]
yoğunla-: Kalınlaşmak.
y.-dı 128a/6
[=1]
yoğunrak: Daha kalın, en kalın.
y. 231a/5
[=1]
yoğur- Yoğurmak.
y.-dı 229b/9, 229b/14, 229b/19
[=3]
yoğurt: Yoğurt.
y. 13b/14, 102b/2, 248a/21
[=3]
yoh: Bulunmayan, mevcut olmayan. bk.
yoğ, yok
y. 245b/3
[=1]
yohsa: Yoksa, değilse, aksi
takdirde. bk. **yoksa**

y. 10a/12, 19b/20, 34b/15, 37a/16,
38a/2, 75b/22, 83b/15, 85a/19, 90a/17,
99a/1, 107a/20, 108b/5, 113b/16, 145b/3,
147a/15, 147a/17, 155b/4, 156a/22,
156b/17, 168a/13, 190b/9, 206b/7,
207b/21, 220b/19, 221b/11, 221b/15
[=26]
yohsul: Yoksul.
y. 182a/18
[=1]
yohsulluk: Yoksulluk.
y. 166a/18
[=1]
yok: Bulunmayan, mevcut olmayan. bk.
yoğ, yoh
y. 3a/20, 6a/1, 6b/7, 9a/3, 8a/23,
8b/1, 8b/1, 10a/14, 11a/2, 11a/3, 14a/16,
17a/12, 19b/14, 20a/17, 20a/18, 22a/7,
22a/12, 22a/19, 26b/9, 30b/20, 32b/14,
33a/6, 33a/8, 35b/12, 36b/16, 38b/18,
38b/3, 39a/16, 39b/20, 40a/5, 41a/2,
42a/20, 43b/13, 43b/7, 43b/7, 47a/15,
49b/1, 51a/11, 51b/3, 53a/13, 53b/20,
53b/7, 55a/13, 56a/16, 56b/14, 56b/14,
57a/17, 57a/23, 57b/1, 57b/20, 57b/6,
58b/8, 59a/23, 59b/18, 59b/3, 62a/6, 62a/7,
62b/9, 63a/2, 65a/7, 66b/4, 67a/3, 70b/16,
70b/18, 70b/19, 70b/23, 72a/8, 72a/9,
72b/5, 77a/1, 77b/13, 77b/19, 77b/9,
79a/22, 80a/11, 82b/4, 83a/17, 84b/21,
85a/11, 85b/6, 87a/12, 87a/5, 89b/9, 92a/6,
92b/15, 92b/18, 93a/17, 93a/21, 94b/14,
94b/18, 98a/12, 101a/2, 103b/5, 106b/10,
106b/18, 108b/6, 109b/16, 109b/17,

109b/5, 110a/12, 110a/12, 113b/17,
113b/18, 114b/4, 116b/20, 119a/21,
120b/17, 120b/3, 121a/9, 121b/1, 124a/21,
124b/5, 125b/20, 125b/4, 130b/5, 136a/20,
136b/15, 139a/10, 139a/11, 139a/11,
139a/13, 141b/5, 143a/4, 143b/8, 144a/16,
145b/16, 145b/17, 145b/4, 147b/14,
147b/18, 150a/23, 150b/1, 150b/2,
152a/23, 152b/22, 152b/3, 153b/23,
156b/22, 157a/21, 158a/20, 158a/6,
159a/15, 160b/4, 161b/6, 162b/3, 162b/3,
163a/10, 163a/14, 164b/7, 166b/15,
166b/15, 166b/8, 167a/12, 168b/15,
171a/18, 171b/3, 171b/3, 173b/21,
174b/14, 177a/1, 177b/4, 178a/1, 181a/9,
184b/13, 184b/14, 186b/11, 186b/19,
187a/8, 188a/19, 188b/7, 189b/6, 18b/21,
18b/21, 190b/19, 190b/4, 193a/10,
193a/11, 193a/12, 192b/18, 192b/5,
194b/10, 194b/10, 194b/11, 198b/11,
199a/8, 202a/16, 202a/17, 202a/20, 202b/3,
203a/19, 203a/19, 205b/12, 205b/2,
206b/14, 207a/15, 209a/5, 209b/10,
209b/10, 210a/23, 211a/9, 212a/12,
213a/11, 213a/18, 213a/7, 213a/8, 213a/8,
213b/11, 221a/21, 222a/1, 222a/1, 223a/16,
228b/8, 231a/19, 232b/5, 233b/23,
243a/13, 243b/5, 245b/11, 245b/6,
246b/20, 246b/8, 247a/18, 247b/20,
248a/16, 248a/16, 248a/17, 248b/7, 251a/9,
251b/16, 254a/8, 254b/2, 255b/20,
255b/20, 256a/15, 258b/4, 260b/13,
260b/14, 261b/17, 262a/1, 262a/14,
262a/14, 262a/14, 264a/12, 264a/12,

264a/12, 264a/13, 264a/13, 266b/21,
267a/10, 267a/12

y.+dan 61a/3, 86a/6, 94b/18,
167a/11

y.+dur 4b/19, 7a/17, 8b/23, 9a/11,
9a/11, 9b/6, 12b/17, 14b/19, 15b/2, 15b/2,
16a/7, 17b/11, 17b/11, 18b/2, 20b/11,
27b/20, 29a/13, 29b/20, 30b/6, 33b/3,
37a/21, 37a/22, 37b/13, 38b/12, 39b/15,
39b/19, 39b/21, 40a/10, 42b/17, 43a/23,
43b/1, 44a/12, 44a/17, 44b/10, 46b/2,
46b/7, 47b/18, 50a/5, 50a/7, 52b/6, 53a/16,
54a/14, 54b/21, 55b/6, 57a/22, 60a/23,
61a/14, 61b/1, 61b/12, 61b/5, 65a/16,
70a/1, 70b/10, 70b/10, 71a/12, 71a/18,
71b/6, 71b/20, 72a/23, 72b/4, 73b/9, 74a/1,
74b/3, 75a/14, 75a/15, 76b/11, 78b/5,
79a/23, 79b/15, 80a/7, 80a/9, 81a/7, 81b/1,
81b/20, 81b/22, 81b/23, 82b/10, 82b/2,
82b/7, 87b/15, 87b/17, 89b/6, 91a/18,
92b/5, 92b/5, 94b/10, 95a/1, 96a/5, 99b/21,
100b/11, 101a/21, 101a/22, 101b/9,
105b/1, 105b/7, 106a/18, 106a/20, 106b/5,
109a/17, 110b/5, 112a/8, 113a/11, 113a/19,
116a/8, 119b/23, 119b/23, 123a/20,
125a/12, 125a/8, 126b/4, 127b/5, 131b/19,
135a/19, 135b/9, 136a/7, 136a/8, 137b/12,
138b/15, 139b/21, 140b/1, 140b/16,
141b/18, 145a/13, 147a/19, 147a/22,
148a/1, 148a/17, 148a/22, 149a/11, 149a/3,
149b/14, 154a/14, 156a/23, 157b/4,
163b/9, 165a/15, 166b/22, 167a/8, 167a/8,
167b/16, 169a/9, 170a/16, 171a/6, 171b/4,
173a/2, 180b/1, 180b/18, 180b/8, 183b/17,

183b/20, 184a/3, 184a/4, 184a/8, 184b/13,
185a/1, 185a/2, 187a/3, 189a/8, 189b/11,
190a/21, 191a/8, 192a/16, 195b/8,
196b/11, 198a/11, 204b/6, 206b/13,
208a/11, 210a/18, 210b/19, 211b/16,
213b/12, 214a/16, 214b/14, 214b/15,
215a/1, 219b/18, 222a/6, 222b/14,
222b/14, 227a/4, 227a/6, 229b/1, 232a/1,
236a/13, 236a/16, 237a/3, 241a/14,
242b/15, 243a/17, 246b/9, 247b/1,
250a/19, 252b/4, 255b/17, 264b/10,
266a/1, 267a/14, 269a/23, 271a/20,
271a/21, 271a/21, 271b/2, 272b/11,
272b/13

y.+ısa 249a/23

[=460]

yoğlık: Yokluk. bk. **yoğlık, yoğlık**

y. 202b/11

y.+dan 94b/19

(yoğlığı).+ımı 136a/20

[=3]

yoğlu: Yoksul.

y. 10a/10

[=1]

yoğluk : Yokluk. bk. **yoğlık, yoğlık**

y.+dan 164a/15

[=1]

yoğsa: Yoksa, değilse, aksi takdirde. bk.

yoğsa

y. 47a/19, 88b/1, 94b/3, 95b/13,
16a/13, 138a/3, 147a/21, 147b/1, 147b/16,
152a/6, 154b/21, 156a/23, 156b/2,
162b/19, 164b/1, 164b/13, 164b/20,

186b/11, 186b/9, 220b/1, 221b/13, 228a/9,
228b/23, 237b/2, 251a/22, 257a/8, 271a/17

[=27]

yoğuş: Yokuş.

y.+ına 249b/1

[=1]

yol: Yol; kural, kaide, yöntem; taraf, yön;
defa, kere

y. 2b/15, 2b/17, 2b/18, 2b/18,
35a/13, 49a/3, 53b/23, 71b/4, 78a/12,
83a/6, 90b/16, 97b/10, 97b/11, 97b/14,
111b/15, 11b/20, 137a/23, 139a/23,
143b/9, 145a/9, 157b/6, 204b/12, 206b/13,
206b/14, 208b/12, 209a/14, 218a/22,
218a/22, 223a/16, 224b/12, 225b/20,
225b/21, 230b/15, 234b/18, 234b/18,
234b/22, 237b/6, 239a/9, 241a/10, 241a/9,
245a/20, 246a/8, 24b/10, 252b/12, 252b/5,
256b/2

y.+a 2b/17, 3a/3, 3b/22, 11b/20,
20a/23, 22b/5, 32a/9, 35a/15, 55b/14,
56a/17, 56b/1, 57a/20, 67b/6, 83a/3,
87b/23, 88a/2, 105a/3, 113a/10, 113a/11,
171b/21, 172b/7, 225b/20, 225b/20,
267b/15, 267b/21

y.+da 115b/1, 238b/16, 256b/3,
266b/23

y.+dan 90b/17, 185a/14, 204b/12,
213b/13, 225b/20, 230b/15

y.+dur 136a/4, 203a/11, 212b/12

y.+ı+(1) 12b/4, 83a/1, 148b/13,
241a/9, 256b/3

y.+ı+(2) 35a/14, 91a/19, 155b/15,
241a/6, 245a/9

y.+ıdur 3a/3, 11b/20, 24b/11,
53a/18, 71b/5, 91a/19, 241a/5, 252b/5,
254a/22, 254a/23

y.+ın 2b/18, 3b/21, 3b/22, 10b/8,
20b/9, 20b/12, 102a/11, 115b/16, 118b/8,
122a/13, 162a/2, 162a/5, 209a/12, 245a/17,
253a/21, 255a/20, 256b/3, 268b/6

y.+ına 2b/18, 3a/18, 4a/3, 12b/18,
16b/23, 23b/6, 24b/2, 34a/19, 35a/17,
35b/10, 41a/11, 41a/7, 43b/5, 45b/15,
67b/6, 71b/19, 76b/7, 82a/1, 82a/2, 83a/4,
90b/17, 105a/5, 107a/5, 119a/23, 120b/16,
120b/7, 121a/16, 121b/10, 121b/9, 152a/2,
162a/10, 166a/13, 168a/14, 168a/18,
168a/20, 168a/7, 171b/22, 183b/10,
188b/15, 188b/17, 190b/6, 192b/21,
196a/22, 196a/8, 203a/9, 205b/20, 207b/3,
208b/13, 209a/10, 213b/13, 220b/7,
224a/9, 224a/9, 237a/4, 241a/5, 241a/5,
254b/18, 270b/23

y.+ında 35a/16, 48b/22, 59b/11,
92a/7, 93b/5, 114a/23, 115b/15, 115b/18,
118b/9, 120b/13, 120b/13, 120b/14,
135b/4, 168a/5, 172a/18, 177b/3, 182a/19,
188a/10, 188a/13, 189a/20, 18a/21,
193b/11, 195b/1, 195b/3, 196a/10,
202a/10, 202a/2, 223b/10, 235a/1, 249b/7

y.+ından 1b/21, 4a/1, 12b/18,
17b/20, 33a/14, 33a/16, 40a/16, 43b/5,
57a/15, 57a/16, 69a/19, 75b/5, 82a/1,
83a/11, 87b/20, 101a/10, 104a/7, 113a/10,
113a/11, 115b/16, 132a/1, 150b/12,
166a/7, 188a/18, 203a/9, 224a/8, 234b/23

y.+ını 83a/11, 91b/6

y.+lar 84a/1

y.+larda 268a/1

y.+ları 16a/5, 112b/21, 230b/14,
246a/8, 246a/8

y.+ların 136b/14

y.+larına 87b/19

y.+larında 10b/7, 82a/16

y.+larından 87b/18

y.+larını 3b/12

y.+umda 185a/11

y.+umuz 233b/1

y.+umuza 36b/4, 120a/14

y.+umuzda 171b/2, 201b/17

y.+uña 49b/3, 53a/18, 65a/1

y.+umı 20a/21

y.+uñuz 15b/7, 203b/9

y.+uñuzda 165b/18

[=265]

yol-: Kuvvetle çekip koparmak, saçını
yolmak.

y.-dı 122b/1

[=1]

yolcu: Yolcu.

y. 170a/20

[=1]

yoldaş : Arkadaş, dost.

y. 87b/7, 174b/19

y.+dur 138b/15

y.+ı+(2) 143b/20

y.+ıla 177a/20

y.+ımı 132b/15

y.+lar 68b/15

y.+ları 76b/16

y.+larıyla 177b/20

[=9]
yolut-: Kuvvetle çekip kopartmak, saçını yoldurmak.

y.-dı 122b/2

[=1]

yon-: Yontmak, şekil vermek, tıraşlamak.

y.-arsız 22a/17

[=1]

yonca: Hayvanlara yem olarak yetiştirilen çayır bitkilerinin genel adı.

y.+lar 239a/20

[=1]

yonkalat-: Yontmak, şekil vermek, tıraşlamak.

y.-salar 230b/7

[=1]

yonma: Yontulmuş.

y. 265b/18

[=1]

yorgunluk: Yorgun olma durumu.

y. 139b/6

(yorgunluk).+a 139b/4

[=2]

yorul-: Yorulmak.

y.-dı 271a/2

[=1]

yön: Taraf, cihet.

y. 154a/8, 266b/9

y.+de 97b/16, 97b/17

y.+in 5b/6, 107b/15, 210b/8, 224b/23, 260a/14

y.+inden 10a/8, 30b/12, 48b/18, 55a/20, 55a/20, 55a/21, 65b/21, 69b/22, 70a/2, 81a/9, 104a/11, 116b/3, 116b/3,

116b/3, 149a/3, 154b/6, 157a/16, 157a/16, 159a/8, 190b/12, 19b/20, 202b/22, 220a/1, 231b/20, 233b/9, 237b/14, 237b/14, 244a/3, 247a/2, 260b/21, 261b/7

y.+indenidi 154b/5

y.+ini 4a/2, 267b/17

y.+iyle 5a/23

y.+leri 162a/13

y.+lerin 156b/4

y.+lerini 99b/17, 136b/19, 216b/12

y.+ünden 2b/22

y.+ündendir 235b/5

y.+ünü 19b/9, 21a/11, 210b/8, 238b/19

y.+üñüzi 39b/16

[=56]

yönel-: Belli bir yöne doğrulmak.

y.-diler 22b/14, 22b/15

y.-e 100b/22

y.-mek 69a/23, 105a/6, 119b/11, 216b/6

y.-miş 139a/9

y.-mişdür 42b/9

y.-üp 271a/23

[=10]

yu-: Yıkamak.

y.-dı 255a/21, 258a/8

y.-makda 15a/2

y.-rlarsa 43a/6

y.-yalar 117a/17

y.-yar 129a/5

[=6]

yufka: Yufka.

y. 158a/7

[=1]
yuğar: Üst taraf. bk. **yuğarı, yuğaru**
y.+dan 243a/18
[=1]
yuğarı: Üst taraf. bk. **yuğar, yuğaru**
y. 52b/12
[=1]
yuğaru : Üst taraf. bk. **yuğar, yuğarı**
y. 3b/1, 3b/12, 30a/9, 31b/6, 35a/6, 60b/7, 63b/6, 64a/1, 72b/23, 98a/17, 100b/23, 130a/9, 130a/9, 145a/9, 149a/21, 149a/22, 157a/21, 157b/1, 157b/7, 161b/8, 172a/18, 172a/19, 189a/3, 189b/17, 200b/22, 202a/18, 203a/14, 210b/21, 212a/19, 213a/23, 223a/1, 224a/6, 228b/13, 229a/15, 249b/9, 250a/5, 250b/12, 255b/6
y.+dan 229a/15
y.+ki 83a/9
y.+sından 163a/17
[=41]
yum-: Kısarak kapamak, sıkarak kapalı duruma getirmek.
y.-arsa 248a/18
y.-ınca 62a/5, 139b/7, 167a/3
y.-mağa 154a/6, 227a/21
y.-miş 93a/4
y.-mişca 248a/17
y.-mişcadur 156b/20
y.-mişça 144b/5
y.-up 60a/4, 88a/15, 156b/21
[=13]
yumdur-: Yummasını sağlamak.
y.-maya 248a/17

[=1]
yumrı: Yuvarlak, şişkin şey.
y. 111a/19
[=1]
yumruğ: Parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim.
y.+ıla 132a/7
[=1]
yumşad-: Yumuşatmak. bk. **yumşat-**
y.-ur 169b/10
[=1]
yumşak: Yumuşak. bk. **yumuşak**
y. 35b/5, 64a/23, 164a/10, 204b/8, 204b/17, 212b/4, 258a/11, 263a/18, 263a/22
y.+dur 269a/15
[=10]
yumşaklık: Yumuşaklık. bk. **yumuşaklık**
(yumşaklık).+i+(1) 174b/2
(y).+i+(2) 269a/15
(y).+ıla 218a/2, 230b/15, 236a/22
[=5]
yumşan-: Yumuşamak.
y.-a 169a/18
[=1]
yumşat-: Yumuşatmak. bk. **yumşad-**
y.-dı 42a/23
[=1]
yumul-: Kapanmak, örtülmek.
y.-maya 217a/16
[=1]
yumurda: Yumurta.
y. 19a/6
y.+sına 19a/3, 19a/5

[=3]
yumuşak: Yumuşak. bk. **yumşak**
(yumuşak).+ından 212b/12
[=1]
yumuşaklık: Yumuşaklık. bk. **yumşaklık**
(yumuşaklık).+ıla 5a/23
[=1]
yun-: Yıkanmak.
y.-miş 95b/16
[=1]
yurd: Bir milletin üzerinde yaşadığı toprak, vatan. bk. **yurt**
y. 150b/10
y.+uñuzdan 186a/22
[=2]
yurt: Bir milletin üzerinde yaşadığı toprak, vatan. bk. **yurd**
y.+lar 65b/17, 97b/22
y.+ları 63a/19
y.+ların 98b/17, 103b/11
y.+larına 55a/19, 98a/2
y.+larından 178a/17, 178b/9
[=9]
yurtlan-: Yurt sahibi olmak, vatanlanmak.
y.-avuz 51b/9
y.-dun 116b/4
y.-maya 131a/13
[=3]
yūsuf: (Ar.) Yusuf sūresi.
y. 169a/13
[=1]
yut-: Yutmak.
(yud).-aydı 260b/15
y.-dı 26a/4

(y).-up 80a/19, 207a/22
[=4]
yuvalan-: Yuvalanmak.
y.-dılar 246a/1
[=1]
yuy-: Yıkamak.
y.-ar 129a/6
[=1]
yuyan-: Yıkanmak.
y.-miş 264a/4
[=1]
yuyıl-: Silinmek, yok edilmek.
y.-up 49b/11, 49b/15
y.-ur 129a/16
[=3]
yuyudur-: Yıkamak.
y.-urdu 172b/21
[=1]
yüce: Yüksek, ulu, büyük.
y. 22a/23, 31b/6, 42a/10, 54b/6, 54b/7, 57a/11, 74a/2, 77b/16, 98a/14, 98a/8, 100a/5, 108b/16, 108b/16, 112a/5, 128a/11, 129b/12, 130a/3, 135a/3, 136b/16, 137a/1, 137a/1, 160a/22, 161b/9, 163a/16, 163a/17, 167b/6, 175a/17, 202a/14, 213a/2, 213a/2, 214b/6, 232b/6, 237a/12, 239a/2, 239a/23, 239a/23, 249b/16, 249b/17, 250a/2, 250a/23, 250a/4, 250a/6, 252a/15, 252a/16, 258a/20, 265b/17, 265b/17, 270b/3
y.+de 216a/2
y.+dür 27a/14, 39a/11, 50a/9, 54a/13, 61b/2, 82b/15, 83a/17, 84b/18, 140a/2, 161a/21, 219b/21

y.+lerden 38a/3
y.+sine 224b/12, 245b/21
[=63]

yücel- : Yükselmek.

y.-di 219b/19, 237a/1
y.-e 83b/9
y.-üp 212a/19
[=4]

yüceland-: Yükseltmek, yüce hale getirmek.

yücelt-

y.-üp 135a/6, 161b/10, 258a/19
[=3]

yücelandici: Yükselten.

y.+dür 54b/6
[=1]

yücelandivir-: Yükseltivermek.

y.-e 146a/6
[=1]

yücelen-: Yüce hale gelmek.

y.-di 139a/20
[=1]

yücelik: Büyüklük, ululuk.

(yücelig).+ile 163a/18
y.+üm 73b/16
[=2]

yücelt-: Yükseltmek, yüce hale getirmek.

bk. **yüceland-**

y.-di 61a/20, 237b/16
[=2]

yügrük: Hızlı, süratli.

y. 149a/18
[=1]

yük: Yük.

y. 13b/9, 13b/12, 39b/7, 210b/23

y.+i+(2) 178a/1, 178a/9, 258a/17,
271a/1, 271a/3, 271a/5

y.+in 140b/6, 157b/13, 190b/3,
198a/9, 270b/22, 271a/2

y.+ler 258a/14, 258a/14

y.+leridi 258a/17

y.+lerin 13b/7, 187a/20, 197b/20

y.+üñi 152a/4

[=23]

yükled-: Yüklemek.

y.-eyidüm 111b/3

[=1]

yüksin-: Yük olarak görmek.

y.-eler 210b/22
[=1]

yülüdici: Tıraş eden.

y. 127a/21
[=1]

yülük: Tıraşlanmış, tıraşlı.

y.+ler 169b/16
[=1]

yüñ: Yün.

y. 264a/5, 264a/7

y.+e 119a/5, 214b/18

y.+inden 13b/13, 13b/13

y.+ler 214b/19

y.+lerinde 63a/10

y.+lerinden 13b/7

[=9]

yürek: Yürek.

y. 101a/12, 266a/2, 266a/7

(yüreg).+e 266a/8

(y).+i+(2) 181a/22, 207b/9, 230a/2,
268a/4

(y).+in 109a/19, 268a/1
(y).+ini 258a/7
y.+ler 55a/2, 236b/11
y.+leri 235a/8
y.+lerinde 128a/10
y.+lerine 127a/15
[=16]

yüri-: Yürümek. bk. **yürü-**
y. 112a/12, 134a/7, 192b/12,
19a/22, 237a/1, 41a/23, 92a/10
y.-di 154b/4
y.-diler 213b/14
y.-medi 121b/12, 267b/16
y.-mek 81a/14
y.-mekden 254b/18
y.-mekliginde 228a/19
y.-meñ 152b/17
y.-mezler 116a/2
y.-ñ 168b/15
y.-r 184a/14
y.-rleridi 177a/6
y.-se 266b/8
y.-ye 221a/1, 236a/20
y.-yeler 159b/19
y.-yen 2b/17, 140b/11, 205b/14,
205b/15, 272b/1
y.-yenler 169b/17
y.-yesiz 204b/19, 218b/8
y.-yi 238b/15
y.-yimez 44b/5
y.-yüp 45a/5, 67b/6, 141a/21,
179a/5, 201a/19, 205b/4
[=39]

yürid-: Yürümesini sağlamak. bk. **yürit-**
y.-e 205b/20
y.-üp 42a/14
y.-ür 273a/3
[=3]

yürit-: Yürümesini sağlamak. bk. **yürid-**
y.-mez 183b/10
[=1]

yüriyüvir-: Yürüyüvermek.
y.-di 130b/16
[=1]

yürü-: Yürümek. bk. **yüri-**
y. 32b/14
y.-di 35a/11, 44b/6, 121b/16,
142a/6
y.-dügi 196b/13
y.-dükleri 12b/4
y.-mekden 71b/19, 121b/14
y.-mekligi 256a/13
y.-meyeler 130a/15
y.-mezler 55a/18, 63a/18
y.-ñ 193a/4, 232b/11, 259a/13
y.-r 8b/10, 24b/19, 24b/19,
102a/13, 140b/4, 140b/7, 205b/14,
205b/15, 205b/17, 205b/18, 219a/9,
228b/3, 258b/22, 273a/3
y.-rdi 34b/17, 207b/11, 207b/14,
207b/14
y.-rler 236a/21, 253b/22
y.-rlerdi 234b/15
y.-rsin 38a/17
y.-seler 35a/15
y.-yen 9b/12
y.-yiserler 35a/17

y.-yüp 35a/12
[=42]

yürüd-: Yürümesini sağlamak. bk. **yürüt-**
y.-e 79b/20
y.-üp 232a/16
[=2]

yürüdicü: Yürüten.
y.+ñüzem 41a/3
[=1]

yürüt-: Yürümesini sağlamak. bk. **yürüd-**
y.-mez 188b/15
[=1]

yürüyibil-: Yürüyebilmek.
y.-ür 44b/5
[=1]

yürüyci: Yürüyen.
y.+dür 208a/12
[=1]

yüsr: (Ar.) Kolaylık.
y. 248b/14, 258b/7
y.+ile 236a/16
[=3]

yüz: Sima, çehre, surat; yüz sayısı
y. 8b/12, 8b/13, 11a/19, 18a/16,
20b/15, 23b/19, 26b/5, 26b/5, 36a/11,
36a/12, 36a/9, 36b/3, 37b/4, 41a/8, 41a/9,
43b/18, 46a/3, 61a/14, 61a/16, 62a/5,
64a/19, 64a/20, 67b/1, 72b/21, 79a/14,
82b/12, 90a/2, 90a/3, 92a/13, 94a/6, 94a/8,
96b/13, 101b/14, 107a/16, 117b/20,
121b/5, 121b/5, 125b/13, 139b/7, 143b/9,
145a/3, 145a/9, 149b/12, 150b/6, 152b/15,
154a/9, 157b/1, 157b/6, 162a/17, 163a/12,
169b/22, 169b/23, 180b/4, 192b/16,

193b/19, 203a/11, 212b/12, 215b/11,
215b/12, 217a/3, 217a/4, 217a/9, 217b/11,
217b/13, 218a/22, 218a/22, 218a/23,
230a/15, 230a/15, 234a/10, 237a/13,
237b/6, 242a/19, 247a/17, 250a/6, 251a/4,
251a/6, 251a/7, 251a/8, 251b/23, 252a/1,
252a/13, 252a/18, 267a/7, 267b/1
y.+e 82b/12, 169b/13, 196a/11
y.+ere 119a/9
y.+i+(1) 212b/15, 212b/15, 212b/15
y.+i+(2) 19b/4, 34a/16, 43a/11,
66b/5, 138a/3, 160a/18, 160a/19, 168b/19,
168b/19, 205b/14, 206a/15, 208b/5,
212b/15, 225a/6, 249a/22, 254b/6, 254b/7
y.+idür 249a/22
y.+ile 207b/12
y.+in 34a/16, 70a/11, 138a/4,
142a/17, 208b/4, 238b/5, 249a/20
y.+inde 140b/7, 163b/7, 236a/21
y.+inden 22a/18, 42a/14, 160a/19,
254a/1
y.+ine 52b/1, 60b/13, 68b/23,
89b/17, 90b/19, 110b/8, 151b/10, 151b/14,
151b/15, 163b/8, 182a/22, 207b/4,
215b/17, 265b/10, 265b/7, 269a/1
y.+ini 43a/10
y.+inüñ 32b/7
y.+iyle 43a/9
y.+ler 227b/23, 228a/2, 230a/12,
239b/16, 249a/22, 249b/13
y.+lerden 249a/21
y.+leri 43a/15, 48b/17, 62a/16,
81b/9, 100a/12, 156b/11, 156b/16, 159b/9,
163b/16, 163b/7, 163b/7, 205b/17,

205b/19, 206a/16, 210b/3, 212b/15,
225a/15, 234b/4, 239b/12, 244a/10,
262b/13

y.+lerin 207b/21

y.+lerinde 128a/2, 210b/3, 243a/11

y.+lerinden 83b/19

y.+lerine 128a/3, 156a/10, 159b/16,
239b/14

y.+lerini 119a/6

y.+lerinün 99b/17, 159b/17,
249b/14

y.+üm 238b/16

y.+üme 110a/19

y.+ümi 23b/14, 23b/14

y.+üñ 173a/5, 257b/11

y.+üni 28a/11, 43a/12, 43a/12,
48b/16, 172b/23, 238b/12, 238b/8

y.+üñüz 147b/8

y.+üñüze 84b/16

y.+üñüzi 49b/6

[=201]

yüz-: Su yüzeyinde veya su içinde
ilerlemek, durmak.

y.-erdi 31b/16

y.-erler 9a/17, 154b/16, 236a/22

y.-üp 236a/20

[=5]

yüzük: Yüzük.

y. 143a/11

(yüzüg).+i 34b/4

(y).+i+(1) 34b/11, 34b/2

(y).+i+(2) 34b/18

(y).+in 34b/3

(y).+üni 34b/11

[=7]

Z

zabıt: (Ar.) Sıkı tutma.

z. 90a/4, 107a/12, 130b/5, 260a/4

[=4]

zād: (Ar.) Azık, yiyecek.

z. 253a/22

z.+ı+(3) 238a/5

z.-ı āhıret 238a/5

z.+ıla 240b/22

[=3]

z'af: (Ar.) Zayıflık, zaaf.

z. 61b/21, 143a/20, 144b/5

z.+u 12b/13

[=4]

zafer: (Ar.) Başarma, bir meselenin
üstesinden gelme.

z. 116a/22, 127a/6, 189b/9, 263a/23

[=4]

zāhid: (Ar.) Sofu, kaba sofu.

z. 43b/21, 44a/3, 120a/5, 181a/6

[=4]

zāhir: (Ar.) Görünen, açık, meydanda. bk.

zāhire

z. 8a/23, 9b/14, 21b/3, 24a/7, 24a/8,
27a/16, 28b/23, 37b/12, 47a/10, 47a/2,
47a/6, 54b/10, 55b/17, 55b/23, 55b/9,
56a/12, 63b/4, 72a/7, 73a/18, 73a/20,
75b/15, 76a/4, 83b/4, 86a/16, 88a/1,
93b/11, 97a/19, 101a/5, 103b/4, 105a/17,
106a/21, 109b/4, 10a/20, 111a/17, 111b/1,
114b/11, 116b/8, 117b/5, 117b/9, 118b/16,
119a/20, 124b/11, 134b/21, 137a/17,

138a/10, 142b/17, 147b/4, 152b/4, 153a/5,
153b/13, 153b/4, 153b/6, 155b/5, 158a/21,
166b/16, 166b/18, 166b/18, 166b/19,
166b/21, 167b/13, 181a/6, 188b/11,
188b/5, 190a/15, 194a/9, 194b/7, 206a/14,
210a/7, 211b/17, 220a/23, 223a/17,
236b/13, 238a/1, 239b/14, 239b/20,
240b/6, 243a/12, 244b/8, 247b/10,
253a/11, 256b/3, 258a/11, 259b/11,
25b/16, 261b/14, 264a/6, 264b/20, 266a/6,
270a/4

ž.+de 41a/22, 111b/22, 119b/22,
120a/7, 135b/3, 168b/23, 175b/21,
175b/21, 201a/18

ž.+di 24a/6

ibtılā-yı ž. 24a/6

ž.+dür 54b/11, 111a/20, 124b/2,
126a/6, 166b/17, 166b/19, 229a/20

ž.+e 47b/1, 106a/11, 194a/9

ž.+i+(2) 208a/14, 263a/20

ž.+inde 120a/5, 124b/10

ž.+ine 124b/13

ž.+le 115a/3

ž.+lerin 125b/5, 263b/19

ž.+lerinde 176a/16

ž.+lerine 192b/8

ž.+ümüzde 135b/15

ž.+üñüzde 119b/18, 135a/18,
135a/20

[=123]

žahîre: (Ar.) Gerektiği zaman kullanılmak üzere ambarda saklanan hububat, yiyecek.

ž. 117a/20, 157b/14, 181b/3,
207b/2

[=4]

žāhire: (Ar.) Görünen, açık, meydana. bk. **žāhir**

ž. 147b/11

[=1]

žamír: (Ar.) Kalp, gönül.

ž.+lerinde 230a/9

[=2]

žāhiren : (Ar.) Görünüşe göre, görüldüğü gibi, meydana olarak.

ž. 264b/22

[=1]

žāhirî: (Ar.) Görünen, görünürdeki.

ž. 111b/3

[=1]

zahm: (Ar.) Sıkıntı, eziyet. bk. **zahmet**

z.+ın 95b/11

[=1]

zahmet: (Ar.) Sıkıntı, eziyet. bk. **zahm**

z. 19b/18, 26a/23, 35b/19, 40a/14,
43b/13, 47a/14, 70a/13, 72b/22, 75b/9,
80b/8, 81a/20, 82a/17, 97a/13, 132a/22,
150a/17, 154a/9, 160a/21, 171a/16,
195a/22, 198a/8, 201b/17, 201b/18,
223a/21, 224b/12, 230b/1, 245a/17,
245b/12, 247b/19, 249a/23, 249b/14,
249b/3, 253b/22, 254a/4, 254b/18,
255b/10, 259b/14

ta'at-i z. 254b/18

z.+de 132a/23

z.+den 154a/10, 197a/14, 254a/7

z.+e 197b/2, 222b/7, 249b/11,
254a/4, 263b/2

z.+i+(1) 72b/23, 263b/3

z.+i+(2) 47a/16, 163a/20, 253b/23,
272a/8

z.+in 70b/3, 81a/20, 110a/9,
202a/1, 233a/15, 254a/1, 254a/2, 258b/3,
268b/9

z.+indedür 156b/11

z.+inden 269a/7

z.+ine 35b/17, 62b/20, 103a/11,
137a/11, 148a/18, 197a/13, 197b/23,
202a/11

z.+ler 110a/7, 146b/9, 158a/2,
171a/7, 231a/12, 252b/16

z.+lerden 100a/6, 100a/16

z.+lerle 254b/19

z.+lerin 19b/18, 58b/4

z.+lerine 155b/10, 265b/3

z.+lerinün 258b/2

z.+ün 254a/8, 258b/2

[=86]

zahmetsüz: Sıkıntısız, eziyetsiz.

z. 233a/17

[=1]

za'if: (Ar.) Zayıf, güçsüz.

z. 65a/22, 67a/14, 71a/11, 96a/14,
109a/12, 109a/15, 109b/4, 120a/18,
120a/19, 120a/20, 125b/3, 141b/19,
177a/15, 191b/3, 204b/7, 221b/10,
232a/20, 259a/8, 267b/9

z.+dür 52b/3, 95a/5, 263b/16

z.+em 273a/2

z.+ler 58b/2, 109a/10

z.+lerdük 17b/2

z.+lere 120b/14, 181b/5

z.+leri 17a/23, 125a/22, 161b/11,
268a/20

z.+lerin 109a/9, 127b/15, 243a/22

z.+lerine 58b/6

z.+lerini 132b/6

z.+lerün 195b/2

[=38]

za'ifce: Zayıfça.

z.+si 123a/22

[=1]

za'iflik: Zayıflık, güçsüzlük.

z.+ların 180b/10

(za'iflik).+a 12b/15

(z).+ın 102b/20

(z).+ına 71a/12

(z).+ından 169b/20

(z).+ındandır 167b/17

(z).+ını 89a/3

[=7]

za'ifu'l-hal: (Ar.) Güçsüz, kuvvetsiz durum.

z. 259a/1

[=1]

zaqqum: (Ar.) Cehennemde bir ağacın adı, cehennemliklerin yiyeceği.

z. 19b/21, 19b/22, 20a/15, 20a/5,
20a/6, 249b/6, 99b/10, 159b/15, 164a/14,
164a/8, 195a/3

z.+a 49a/20, 159b/18

z.+dur 76b/15, 166a/8

z.+ıla 262b/15

z.+un 20a/10, 20a/13

[=18]

zalim: (Ar.) Zulmeden, haksızlık eden.

ž. 21b/5, 21b/7, 21b/11, 21b/13,
21b/15, 47a/5, 81a/12, 98a/23, 98b/3,
99b/15, 109a/6, 129b/7, 132a/15, 138b/3,
155b/14, 201b/22

ž.+den 81a/17

ž.+e 208a/23

ž.+i+(1) 213a/22

ž.+iken 81a/12

ž.+inden 80b/9

ž.+le 44a/15

ž.+ler 18a/8, 18b/3, 25a/6, 27b/1,
43a/16, 45b/2, 51b/23, 63a/6, 69a/17,
81b/15, 81b/16, 81b/20, 84b/13, 86b/1,
94a/22, 96b/16, 104a/3, 113b/15, 181b/6,
188b/23, 242b/13

ž.+lerden 51b/22, 97b/2, 133a/8,
172a/9, 188b/19, 209a/19, 216a/10, 232a/9

ž.+lerdendi 98b/8

ž.+lerdür 80b/16, 219a/1, 239b/17

ž.+lere 19b/23, 30a/10, 55a/3,
77b/9, 100a/1, 109a/6, 120a/16, 190b/5,
201b/11

ž.+ 77b/10, 80b/11, 81b/2, 81b/8,
leri 181b/7, 188b/15, 231b/13

ž.+lerle 50b/14

ž.+lerüñ 43a/13, 108a/7, 148b/5,
191a/5, 208a/5

ž.+üñ 21b/10, 21b/13, 22a/2, 89b/2

[=81]

žalimlik: Zulmetme, haksızlık etme,
gaddarlık.

ž.+lerinden 147a/11

[=1]

žalimrek: Daha zalim, en zalim.

ž. < [žalimrak] 44b/10, 188b/13

[=2]

zamān: Dönem, süre, vakit.

z. 1b/23, 5b/12, 22b/2, 24b/22,
24b/23, 26b/7, 31a/19, 71b/6, 93b/19,
99a/3, 105a/11, 108a/23, 142a/17, 172a/9,
174a/16, 180b/21, 181a/3, 208a/3, 208a/3,
239a/13, 242a/22, 247b/22, 253b/23,
261b/1, 261b/16, 265a/11

tül-ı z. 239a/13, 242a/22

z.+da 53a/1, 59b/14, 62a/13,
95a/13, 126a/12, 153b/16, 224a/19

z.+dan 149a/3, 183b/21

z.+dur 5b/14

z.+i+(2) 96b/2

z.+ıla 31a/20, 252a/7

z.+ına 157b/8

z.+ında 145a/7, 157b/8, 246a/16

z.+lar 271b/10

z.+larda 151a/7

z.+ları 98b/11, 103b/12

z.+larla 79b/19

z.+uñ 265a/20

[=49]

zamāne: (Ar.) Devir, zaman.

z. 18a/11, 42a/21

[=2]

zāmin: (Ar.) Tazmin eden, kefil
olan.

ž. 192a/7

[=1]

zamm: (Ar.) Ekleme, arttırma.

ž. 205b/2, 264a/16, 264a/17

[=3]

zānī: (Ar.) Zina eden.

z. 45a/15

[=1]

żanín: (Ar.) Cimri, bahil ve hasis olan.

z. 240b/22

[=1]

żann: (Ar.) Sanma, sanı.

ż. 5b/7, 5b/7, 13b/18, 13b/20,
32b/22, 57a/13, 68b/14, 87a/23, 104a/18,
114a/6, 119b/23, 124b/6, 133a/13,
133a/13, 133a/14, 133a/14, 133a/16,
133a/16, 133a/19, 133a/21, 133b/1,
133b/10, 172b/20, 172b/20, 174b/20,
176a/14, 178a/17, 185b/16, 192b/7,
226b/19, 227a/10, 238a/2, 240b/22,
265b/14

su' -i ż. 240b/22

ż.+1+(2) 33b/8

ż.+1+(3) 156b/1, 86b/19

ż.-ı fāsıd 156b/1, 86b/19

ż.+ıdur 33b/2

ż.+ıla 150a/10, 150b/2

ż.+umuz 220a/3

ż.+uñuz 21a/14

[=42]

żarar: (Ar.) Zıyan, kayıp.

ż. 6b/7, 18a/3, 39b/20, 72a/9,
103b/1, 111b/20, 111b/21, 126a/23,
126b/2, 126b/2, 175a/4, 194b/10, 198a/16,
198a/7, 207b/8, 211b/8, 215b/17, 221a/21,
238b/12, 255b/19, 255b/20, 266a/20,
269b/13, 272a/22

ż.+1+(2) 33b/19, 33b/20, 194b/11

[=27]

zārılıq: Ağlayıp inleme, feryad.

z.+lar 138a/16

(zārılığ).+1+(2) 8b/18

(z).+ıla 60b/13, 107b/11, 107b/13

[=5]

zārí: (Far.) Ağlayıp sızlama.

z. 249b/7, 249b/8

[=2]

zāriyāt: Zariyat Suresi.

ż. 140b/2, 140b/5

ż.+dur 140a/20

[=3]

żarüret: (Ar.) Zorunluluk.

ż. 115a/12

[=1]

żarürí: (Ar.) Zorunlu, mecburi.

ż. 63b/14, 95a/6, 95a/8, 173b/2

[=4]

żāt: (Ar.) Kimse, kişi, şahıs.

ż.+1+(2) 271b/13

ż.+ıla 166b/19

ż.+ın 94a/21, 157a/12

ż.+ına 21a/23, 258b/17, 271b/13

ż.+ında 102b/21, 183b/21

ż.+ını 28a/23, 150b/17

ż.+ının 94b/10, 183b/22

ż.+um 255a/11

[=14]

żāyi': (Ar.) Kaybolan, boşa giden.

z. 38b/5, 40b/14, 47a/9, 59b/12,
59b/20, 68a/14, 72b/3, 72b/5, 72b/7,
87a/17, 87b/12, 91b/23, 99a/17, 100b/19,
103a/22, 109b/18, 111a/11, 112b/13,
115b/2, 115b/23, 116b/10, 119b/23,

120a/7, 124a/19, 144a/16, 158b/23, 160a/4,
168a/11, 170a/16, 175b/16, 189a/11,
189a/19, 191a/10, 195b/15, 196a/14,
209b/4, 213a/20, 23a/3, 257b/12, 257b/15,
257b/5, 263a/10, 263b/20, 265b/14, 268a/9
z.+dür 32b/14, 55b/17, 58b/20,
114b/1

[=49]

zāyil: (Ar.) Sona eren, kaybolan.

z. 44b/1, 56b/22, 61b/21, 72b/15,
187a/1, 190a/7, 238a/15, 261b/3

[=8]

zebānī: (Ar.) Cehennem meleği. bk.

zebāniye

z. 1b/22, 204a/9, 260b/13
z.+le 260b/14
z.+ler 62a/16, 74b/10, 99b/12,
99b/14, 156a/14, 156b/11, 159b/9, 183b/2,
203b/20, 206a/16, 207b/20, 221b/8,
232b/11, 235a/16, 235a/17

z.+lerdür 76b/14, 225b/3

z.+lere 49a/20, 51a/1, 260b/12

z.+leri 221b/7

z.+lerile 146a/15

z.+lerüñ 225b/8

z.+ye 253a/13

[=28]

zebāniye: (Ar.) Cehennem meleği. bk.

zebānī

z. 260b/15

z.+yimiş 221b/8

[=2]

zeber: (Far.) Üst.

z. 212a/15

[=1]

zeberced: (Ar.) Değerli bir süs taşı.

z.+den 183b/1

z.+dendür 230b/3

[=2]

zēbh: (Ar.) Kurban kesme.

z. 126b/6

[=1]

zebr: (Ar.) Meneylemek.

z.+lerdi 122a/12

[=1]

zecir: (Ar.) Önleme, yasak etme. bk. **zecr**

z.+dür 264b/11

[=1]

zecr: (Ar.) Önleme, yasak etme. bk. **zecir**

z. 41b/22, 41b/23, 65b/1, 89a/2,
89b/22, 89b/23, 107a/1, 210a/4, 240a/18,
260b/7

z.+i+(3) 41b/21

z.-i kışāş 41b/21

z.+içün 148a/1

z.+ile 115b/17, 177a/22, 201b/18

z.+inden 67a/21

[=16]

zecrī: (Ar.) Cebren, zorlayıcı olarak.

z.+ler 90a/4

[=1]

zehre: (Ar.) Cesaret.

z.+si 235b/12

[=1]

zekāt: (Ar.) Zekat.

z. 17b/10, 68b/1, 78a/21, 130b/12,
138b/3, 175b/6, 181b/5, 189a/20, 190a/14,
192b/13, 193b/14, 193b/18, 215a/18,

226a/23, 249a/9, 256a/14, 256b/16,
264a/10

z.+dan 252b/9

z.+dur 47a/22

z.+i+(1) 223b/18

z.+ıla 249a/14

z.+ın 65a/18, 175b/14, 180a/1

z.+lar 181b/10

z.+ların 130b/8

z.+uñ 261b/23

[=28]

żeker: (Ar.) Erkeklik organı.

z.+i+(2) 216a/4

[=1]

zelel: (Ar.) Eksiklik.

z. 44b/22

[=1]

żelil: (Ar.) Hor, hakir, aşıđılanan.

ż. 80a/7, 81b/9, 16b/4, 17a/8,

158b/17, 213a/20, 236b/12, 247a/3

ż.+dür 86b/19

ż.+ler 193a/21

ż.+leri 193a/16, 193a/21

[=12]

zelzele: (Ar.) Deprem.

z. 236b/9

z.+ye 136a/10, 223a/4, 250a/22,

253a/9

[=5]

zemherir: (Ar.) Gündönümünden sonraki
şiddetli soğuklar, karakış.

z. 36b/23, 235a/17

[=2]

żemm: (Ar.) Kötölüğünü söyleme.

ż. 3b/14, 33b/18, 33b/18, 109a/19,
169b/3, 170a/11, 178b/14

[=7]

zemzem: (Ar.) Kabe civarındaki meşhur
kuyu.

z. 206b/9, 267a/3

z.+den 258a/7

[=3]

zenbil: (Far.) Hasırdan veya hurma
liflerinden örölmüş kumlu torba.

z. 211b/5

[=1]

zencebil: (Ar.) Hoş kokulu bir baharat,
zencefil.

z. 229a/11, 230b/11, 230b/11,
230b/12, 230b/12

[=5]

zencir: (Far.) Zincir.

z. 31a/17, 31b/2, 213b/6, 253a/13,
253a/13

z.+e 31a/19, 31a/23, 31b/2, 87a/22,
213b/2

z.+ile 271a/4

z.+le 31a/18, 229a/6

z.+ler 62a/15, 213a/23, 229a/5

z.+uñ 213b/3, 213b/4

[=18]

zenim: (Ar.) Soysuz, aşığılık.

z. 208a/17, 208a/18

z.+dür 208a/15

[=3]

zer: (Far.) Altın.

z.+lerin 2a/2

[=1]

żerre: (Ar.) ok kk para.
ż. 45a/18, 49b/5, 50b/7, 59a/9,
63b/13, 78a/12, 119b/7, 120b/17, 136a/6,
194b/21, 255b/20, 263a/10, 263a/10,
263a/6, 263b/20
ż.+ce 113b/17
[=16]

żerven: (Ar.) Rzgarın savurduęu
nesneler.
ż. 140b/5
[=1]

zewācir: (Ar.) Yasak edenler, nleyenler.
z. 90a/5
[=1]

zewāde: (Ar.) Erzak, azık, yiyecek.
z. 19a/18, 102b/12, 187b/13
z.+den 179b/14, 207b/2
z.+dr 192a/7
z.+sin 196a/8
z.+ye 193b/19
[=8]

zewāil: (Ar.) Zeval bulanlar, zail
olan Şeyler.
z. 57b/1
[=1]

zewāl: (Ar.) Sona erme.
z. 183b/20, 183b/23, 198b/22,
242a/20
z.+den 191a/20, 202a/17
z.+i+(2) 168b/6, 230b/23, 243a/17,
262a/14, 264a/12
z.+i+(3) 195a/7
z.-i 'adl 195a/7
[=12]

zewālsız: Fani, geici olan. bk. **zewālsz**
z. 64a/17, 77b/18
[=2]

zewālsz: Fani, geici olan. bk. **zewālsız**
z. 194a/3
[=1]

zewāt: (Ar.) Zatlar, Őahıslar, kimseler.
z.+a 91a/21, 262b/18
[=2]

zewce: (Ar.) Nikahlı kadın, eş.
z. 219b/20
[=1]

zewklen-: Zevklenmek, lezzet almak.
z.-rler 57b/6
[=1]

zewraķ: (Ar.) Kayık, sandal.
z.+lar 9a/23
[=1]

zeyrekī: (Ar.) Anlayışlı, uyanık. bk. **zirek**
z. 134b/4
[=1]

zeyreklik: Anlayışlı olma, uyanıklık.
(zeyreklig).+i+(2) 40b/5
[=1]

zeytn (Ar.) Zeytin.
z. 239a/20, 258b/13, 258b/14,
258b/14, 258b/15, 258b/16
z.+a 258b/12
z.+ları 239a/21
z.+un 258b/17
[=9]

żidd: (Ar.) KarŐıt.
z.+i+(2) 130a/21
[=1]

zımnem : (Ar.) Açıkta olmayarak,
ima yoluyla.

z. 263a/20

[=1]

zındık : (Ar.) Münafık, ahirete inanmayan.

z.+larından 9b/20

[=1]

zihí: (Ar.) Ne güzel, ne hoş.

z. 142a/12, 153b/1, 153b/6

[=3]

zihn: (Ar.) Zihin, hafıza.

z. 101a/21

[=1]

zikir: (Ar.) Anma, söyleme. bk. **zıkır**

z. 98a/20

z.+de 59b/12

[=2]

zıkır: (Ar.) Anma, söyleme. bk. **zikir**

z. 3b/9, 13a/3, 19b/22, 34b/23,
36a/22, 36b/15, 36b/5, 41b/10, 41b/22,
45a/11, 54a/17, 57b/11, 57b/8, 58a/21,
61b/3, 61b/6, 63a/6, 66b/13, 67b/11, 75a/3,
82b/1, 87b/9, 88a/10, 92a/3, 94b/10, 94b/4,
95a/4, 96a/12, 98b/18, 99a/21, 100a/1,
100a/11, 101a/9, 101b/7, 102a/14, 113a/20,
114a/14, 120a/16, 128a/4, 129a/18,
129a/19, 130a/23, 130a/23, 130b/21,
133a/2, 133b/23, 135b/21, 137b/4, 146b/4,
147a/5, 155a/17, 157b/22, 157b/23,
158a/1, 158a/3, 160a/1, 160b/11, 160b/18,
161a/16, 161a/2, 161a/4, 161b/3, 162a/7,
162b/11, 163a/5, 163b/23, 165a/9,
166a/11, 166a/20, 166a/9, 166b/4, 166b/8,
167a/20, 173b/11, 180a/13, 180a/13,

180a/14, 181b/5, 182a/14, 182a/15,
184a/16, 184a/18, 187a/20, 190a/4,
191a/16, 191a/23, 191b/14, 198a/1,
198b/15, 199a/3, 202a/4, 202b/10,
202b/16, 202b/7, 203b/6, 204b/15,
206b/21, 209b/11, 210a/10, 211b/20,
211b/23, 214a/18, 216a/9, 216b/7, 216b/8,
222b/9, 223a/15, 225b/16, 225b/23,
226a/11, 226a/2, 226a/9, 227b/23, 228a/15,
22b/19, 231a/22, 233b/19, 235a/22,
235a/3, 235a/4, 237b/13, 238a/15, 238a/18,
239b/1, 239b/2, 240a/2, 240b/1, 241a/20,
241b/15, 243a/15, 245a/4, 249a/9, 250a/15,
250b/17, 257a/19, 258a/21, 258a/22,
258a/23, 258a/3, 259a/19, 263a/23, 26a/18,
272a/10, 272b/13, 272b/14, 272b/8

z.+den 273a/6

z.+dür 12b/23

z.+e 26a/10, 26a/14, 43a/1, 85a/6,

262b/17, 273a/6

z.+i+(2) 219b/20

z.+i+(3) 189a/22

z.-i tesbîh 189a/22

z.+in 18a/19, 18a/20, 74a/14

z.+inde 166a/13, 166b/3, 166b/8

z.+inden 42b/8, 87b/8

z.+ine 74a/13, 77a/10, 253b/7

z.+üñüz 191b/14

[=168]

zi'l-ħicce: (Ar.) Arabi aylarının on ikincisi
olup, onuncu günü kurban bayramına
rastlar.

z.+nüñ 250b/13

[=1]

zi'l-kāde: (Ar.) Arabi aylarının on birincisi.

z. 121b/4

[=1]

zillet: (Ar.) Hakirlik, horluk, alçaklık, aşağılık.

z. 26a/2, 136a/17, 161b/9, 209b/15

z.+de 154a/5, 249a/22

z.+ilerile 173b/18

[=7]

zinā: (Ar.) Nikahsız cinsel ilişki.

z. 48a/5, 68b/1, 78a/23, 90a/1, 90a/2, 90a/3, 91b/22, 113b/21, 129a/14, 131a/14, 134a/1, 134a/3, 181a/5, 196b/12, 216a/14, 262b/6

z.+dan 110a/15, 117b/9, 133b/20, 133b/21

z.+sına 208a/21

[=21]

zindān: (Far.) Hapishane.

z.+a 5a/17, 5a/17, 5a/19, 35b/11

z.+dağılara 5a/19

z.+i+(2) 76b/15

z.+ında 26a/10

z.+ladı 35b/8

z.+undur 34b/23

[=9]

zindāncı: Zindan görevlisi.

z. 5a/20

z.+ya 5a/19

[=2]

zinet: (Ar.) Süs, bezek.

z. 58a/23, 66b/9, 71a/11,

z.+dür 170a/17

z.+içün 15b/11

z.+leri 170b/3

z.+lerle 139a/2, 170b/23, 255a/11

z.+lerine 170b/5

[=10]

zinetçük: Küçük süsler.

z.+ler 170b/9

[=1]

zinhār: (Far.) Sakın, asla.

z. 27b/10, 45a/11, 152b/16, 162b/22, 172a/16, 182a/2, 18a/11, 208a/5, 237a/13

[=9]

zír: (Ar.) Alt, aşağı.

z. 212a/15, 264b/4

[=2]

zírā: (Far.) Çünkü.

z. 2a/19, 2b/17, 3a/1, 4a/7, 5a/9, 6b/7, 8a/21, 8b/11, 9b/1, 10a/7, 14a/2, 15a/16, 18a/4, 19a/4, 19a/14, 20a/17, 21b/3, 21b/9, 24a/4, 24a/17, 26a/20, 26b/8, 28a/12, 28a/18, 30a/11, 32a/20, 33b/17, 34a/19, 35a/1, 37b/3, 38b/23, 39b/19, 40a/5, 40b/17, 40b/21, 40b/7, 42a/18, 42b/14, 43a/5, 44a/1, 44a/12, 44a/17, 44b/22, 45b/3, 45b/5, 46b/1, 46b/11, 46b/20, 47a/9, 47b/10, 47b/16, 48a/7, 49a/5, 49b/22, 50a/5, 54b/20, 57a/16, 57b/15, 57b/5, 58a/19, 58a/20, 58b/20, 59a/14, 59a/21, 59a/23, 60a/21, 60b/22, 63a/3, 63b/14, 63b/16, 64a/21, 66a/12, 66a/2, 66a/9, 68a/3, 68a/5, 69a/10, 69a/12, 69b/16, 70a/7, 71a/2, 72a/20, 75a/15, 75a/21, 75b/19, 77a/17, 77a/4, 77b/8,

78a/3, 79a/2, 79a/4, 79b/22, 81a/10,
81a/10, 81b/9, 82b/21, 84b/17, 84b/6,
85a/16, 87b/11, 88a/16, 88a/17, 88b/1,
89b/10, 89b/22, 93a/5, 93b/22, 94a/3,
95a/7, 98b/12, 98b/13, 100a/22, 103a/1,
103a/17, 104a/13, 104a/19, 104b/17,
104b/19, 105a/13, 105a/6, 105b/16,
105b/21, 109b/17, 110a/6, 110b/21,
111a/19, 111a/4, 112a/21, 114b/1, 115a/11,
115a/13, 117b/21, 117b/23, 117b/5,
120a/21, 122a/12, 123b/21, 124b/14,
126a/5, 129a/20, 129b/16, 129b/6, 129b/8,
130a/16, 130a/2, 130a/5, 130b/10, 131a/3,
131a/7, 131b/15, 132a/18, 132b/14,
132b/19, 132b/23, 133a/1, 133a/16,
133b/1, 133b/15, 133b/21, 133b/4, 133b/7,
134a/15, 134a/23, 135b/19, 136a/12,
136a/20, 138a/7, 138a/9, 13a/22, 140a/1,
140b/18, 141b/3, 142a/20, 142a/4,
143a/16, 143b/12, 143b/2, 144a/11,
144a/23, 147b/15, 148b/4, 149a/3, 149a/5,
150a/16, 151a/15, 151a/3, 151a/8, 151b/6,
152b/15, 153b/22, 153b/8, 154b/14,
154b/17, 154b/7, 154b/8, 155b/8, 158a/1,
158b/12, 159b/1, 160a/12, 161a/2, 161b/5,
162a/16, 162a/23, 163b/1, 163b/23,
165b/3, 166a/24, 167a/22, 170b/12,
172a/17, 172b/12, 173a/11, 173a/22,
173b/15, 174a/1, 174b/20, 175b/6,
178a/16, 180a/13, 181b/4, 182a/18,
185a/22, 187b/17, 189a/14, 190a/14,
190a/5, 190b/15, 191a/1, 191a/23,
192b/21, 195b/10, 196a/18, 196b/15,
196b/6, 198a/14, 200b/2, 202b/17, 203a/5,

206b/13, 206b/15, 207a/1, 209a/16,
210a/11, 214b/15, 214b/20, 215a/1,
215a/3, 215b/19, 215b/21, 222a/13,
222a/5, 223a/17, 223a/21, 223b/1,
223b/11, 223b/7, 224a/13, 225b/9, 226a/7,
227b/8, 229a/18, 230a/12, 230b/6,
235a/12, 235a/9, 235b/4, 236a/7, 238a/2,
240b/2, 242a/6, 242a/7, 243b/17, 244a/1,
248a/17, 248b/20, 249b/20, 253a/17,
254b/16, 254b/19, 254b/21, 255b/15,
255b/17, 256a/7, 256a/8, 256b/12,
257a/17, 258a/18, 258b/7, 259a/7,
259b/20, 260a/2, 260b/19, 262b/16,
264a/5, 268b/5, 269b/13, 270a/19,
270a/20, 270b/10, 270b/19, 270b/2,
271a/16, 271b/7, 272a/10, 273a/10, 273a/2
[=307]

zirek: (Ar.) Anlayışlı, uyanık. bk. **zeyreki**
z. 245a/6, 245a/7

[=2]

zişt: (Far.) Çirkin.

z.+dür 57b/10

[=1]

ziştlik: Çirkinlik.

z.+de < [ziştlikda] 20a/7

(ziştlig).+in < [ziştliġm] 20a/9

[=2]

ziştrek: Daha çirkin.

z.+dür < [ziştıraġdur] 57b/11

[=1]

ziyā: (Ar.) Işık.

z. 234a/12

z.+dur 82b/23

[=2]

ziyāde : (Ar.) Fazla, çok, bol.

z. 2b/9, 4b/20, 9a/7, 16a/4, 20a/1,
37a/11, 37a/2, 41a/10, 41a/12, 41a/13,
41a/5, 42a/3, 47a/23, 50a/14, 68b/17,
71a/21, 74b/10, 74b/9, 77a/15, 78a/5,
78b/16, 80a/15, 83b/20, 84b/5, 84b/8,
98a/15, 102a/19, 102a/21, 104b/15, 108a/5,
108a/6, 111a/3, 111b/20, 117a/22, 117b/2,
118b/19, 120b/6, 120b/7, 122b/15,
122b/15, 122b/16, 122b/9, 127a/10,
134b/4, 135a/17, 138b/21, 138b/21,
138b/23, 139a/12, 146a/13, 146a/13,
150b/23, 151b/19, 155a/17, 160a/10,
160b/12, 160b/16, 163b/2, 169b/13,
169b/15, 169b/15, 172b/5, 177b/3, 189b/7,
194a/5, 194b/3, 196a/11, 198b/1, 203b/13,
207b/1, 212a/17, 212a/17, 215b/11,
222a/10, 222a/18, 223b/19, 223b/5,
224b/6, 225b/11, 233a/10, 253a/19,
256a/6, 256b/15, 256b/15, 25b/8, 262b/20,
264a/20, 264b/2, 265a/11, 266a/12,
271b/12

z.+den 261b/9

z.+yi+(3) 122b/10

z.-yi kaçd 122b/10

z.+yidi 63a/22

[=94]

ziyān: (Far.) Zarar, kayıp.

z. 7a/16, 13a/23, 15b/8, 21b/16,
22a/19, 39a/6, 40a/12, 40a/5, 45a/2,
49a/21, 57a/18, 63a/2, 66b/13, 69b/6,
70b/19, 70b/20, 72a/11, 91b/13, 94a/12,
97a/22, 103b/1, 104a/18, 115a/18, 119b/8,
119b/9, 119b/9, 124b/15, 130b/20,

147b/19, 151a/18, 155b/15, 162a/23,
175a/6, 177b/8, 196b/15, 197a/3, 198a/17

z.+a 40b/10, 40b/14, 91b/14,
209a/20

z.+dan 151a/19

z.+i+(2) 40a/3, 85a/17, 85a/17,
119b/23, 120a/2, 166b/8

z.+ın 116a/23

z.+ları 126a/3

[=50]

ziyānkār: (Far.) Zarar veren.

z. 41b/5, 41b/6, 41b/6, 41b/7,
63a/5, 63b/20, 68b/4, 81b/13, 87a/14,
105b/9, 116a/22, 181b/13, 200a/14,
200a/20, 255a/22, 265a/13, 265b/1, 270b/8

z.+dur 77b/3, 265a/17

z.+lar 22b/1, 81b/12

z.+lardan 41b/3, 49b/12, 68b/19

z.+lardandır 2b/21

z.+lardur 49a/18, 110b/19, 176a/20,
193b/8, 265a/21

z.+uz 236b/17

[=32]

ziyānkārлік: Zarar verme.

z. 41b/7, 195a/4, 198b/9, 218b/15,
270b/7

z.+dur 57a/16

[=6]

ziyānlu: Zararlı.

z. 13a/23, 104a/7, 191b/7, 272a/17

[=4]

ziyānsuz: Zararsız.

z. 218b/9

[=1]

ziyâret: (Ar.) Bir kimseyi veya bir yeri görmeye gitme.

z. 162a/21, 264b/7, 266b/2

z.+e 216b/9, 266a/19

z.+ine 35a/4, 191b/12

[=7]

ziynet: (Ar.) Süs.

z.+ile 31b/12

z.+inden 203b/4

[=2]

ziyyülü: Elbiseli, kıyafetli.

z. 161a/15

[=1]

žuhûr: (Ar.) Görünme, meydana çıkma.

z.+a 9a/12, 24a/7, 24a/9, 66b/2, 78a/13, 93b/9, 95b/21, 95b/7, 98b/16, 115a/23, 124b/20, 128a/7, 141b/4, 143b/14, 166b/16, 168a/9, 194a/13, 202b/18, 202b/21, 203a/6, 204b/13, 216b/14, 219b/9, 237b/8, 241a/20, 255a/8, 259b/7, 260b/22, 262a/23, 263b/18

z.+ı+(2) 265a/12

[=31]

žulem: (Ar.) Karanlık.

ž.+inde 1b/13

[=1]

žulm: (Ar.) Haksızlık, eziyet. bk. **žulüm**

z. 11a/6, 14b/19, 31a/4, 32a/16, 32a/17, 32a/18, 32a/18, 32a/9, 33a/2, 33a/20, 45a/17, 45a/19, 45a/20, 45a/20, 47b/21, 47b/9, 50b/11, 50b/15, 50b/19, 50b/9, 51b/23, 54b/21, 56b/7, 60b/19, 63a/3, 72a/12, 74b/15, 76b/7, 77b/11, 80b/11, 80b/17, 80b/3, 81a/10, 81a/10,

81a/15, 81a/17, 81a/23, 81a/4, 81a/5, 81a/7, 81a/9, 81b/13, 81b/13, 87b/16, 91b/1, 93a/13, 93a/8, 93a/9, 104b/14, 109a/6, 109b/10, 111a/3, 120a/22, 138b/13, 138b/3, 143a/19, 144b/13, 148a/14, 171b/12, 174a/21, 174b/15, 186b/1, 188b/16, 196b/11, 196b/15, 208a/13, 208a/19, 209a/19, 209b/15, 211a/10, 21b/7, 220b/9, 24a/21, 253a/1, 272a/22

z.+dür 45a/17

z.+e 33a/1, 81b/14, 81b/17, 157b/9

z.+i+(2) 136a/7, 251a/17

z.+ile 77a/7, 129a/14, 129b/7, 234b/4, 234b/5, 257b/12,

z.+inden 31a/5

z.+üni 89b/15

[=90]

žulmet: (Ar.) Karanlık.

ž. 141a/5

ž.+ile 3b/21, 8b/6, 240b/7

ž.+in 226a/6

ž.+ini 3b/23

[=6]

žulumât: (Ar.) Karanlıklar.

ž. 101a/19, 104a/22, 136a/4, 237b/8, 244a/22, 256a/1

ž.+dan 172b/7

ž.+ı+(1) 237b/10

ž.+ı+(2) 242b/17

ž.+ıla 244a/21, 255a/8, 255b/23, 255b/23

[=13]

žulüm: (Ar.) Haksızlık, eziyet. bk. **žulm**

z. 43a/13, 113b/21

z.+dür 150a/5

z.+ler 146a/14, 181b/11

z.+leri 75b/23

[=6]

zu'm: (Ar.) Batıl zan, sanı.

z. 9b/23, 28a/15, 94a/16, 194b/14,
205a/7, 207a/7, 226a/5, 262a/21

z.+ı+(1) 10a/7

z.+ıla 150a/14

z.+ınca 72b/15

z.+ların 46b/8, 120a/2

z.+larınca 97a/9

[=14]

zühd: (Ar.) Nefsani zevk ve arzudan uzak
durup kendini ibadete vermek.

z. 43b/18

[=1]

zükām: (Ar.) Nezle.

z. 96a/20, 97a/3

[=2]

zü'l-evtāde: (Ar.) Elleri ve ayakları
çivilenmiş.

z. 252a/20

z.+dür 252a/20

[=2]

zümre: (Ar.) Cemaat, topluluk, sınıf.

z.+sinden 111b/11

z.+sindendür 40b/15

[=2]

zümrüd: (Ar.) Cam parlaklığında, güzel
yeşil renkte şeffaf bir süs taşı.

z.+den 136a/2

[=1]

zürriyāt: (Ar.) Nesiller, soylar.

z.+ı+(2) 151b/7

[=1]

zürriyet: (Ar.) Nesil, soy.

z. 24a/19

z.+ı+(2) 110b/1, 145a/7, 253b/20

z.+ile 21a/7

z.+in 38a/21

z.+inden 24a/21, 86a/8, 103b/9,

141a/2, 161b/23

z.+iyile 242b/4

z.+leri 129b/17, 146a/3, 146a/4,

146a/5

z.+lerin 129b/14

z.+lerinden 24a/20

z.+lerinün 146a/8, 171b/21

z.+üm 110a/20

z.+ün 20b/21

z.+ündendür 24b/20

z.+ünle 38b/2

[=24]

4.1. Özel Adlar Dizini

‘**Abbās** : Hz. Peygamber’in amcası.

‘A.+a 269b/7

[=1]

‘**Abdullah**: İlk Müslümanlardan ve aşere-i mübeşşereden biri, Kûfe tefsir ve fıkıh mekteplerinin kurucusu. bk. ‘**Abdullah bin Mes‘ud**

‘A. 22b/21, 96a/20, 113b/3, 113b/4, 133a/4, 192b/11, 193a/9

‘A.+dı 193a/4

‘A.+ıla 132a/5, 133a/8

[=10]

‘**Abdullah bin ‘Abbās**: Hz. Peygamber’in amcasının oğlu, tefsir ve fıkıh ilimlerinde otorite kabul edilen ve çok hadis rivayet edenler arasında yer alan sahâbî. bk. **İbni ‘Abbas**

‘A. 197a/19

[=1]

‘**Abdullah bin Hâzred** : Sahâbî.

‘A. 133a/3

[=1]

‘**Abdullah bin ‘İsâ**: Sahâbî.

‘A.+dan 100b/19

[=1]

‘**Abdullah bin Mes‘ud**: İlk Müslümanlardan ve aşere-i mübeşşereden biri, Kûfe tefsir ve fıkıh mekteplerinin kurucusu. bk. ‘**Abdullah**

‘A. 113b/1, 206b/12

‘A.+a 117a/8, 117a/11

[=4]

‘**Abdullah bin ‘Ömer**: Hz. Ömer’in oğlu, en çok hadis rivayet eden, en çok fetva veren yedi sahâbiden ve abâdilerden biri.

bk. ‘**Abdullah ibni ‘Ömer**

‘A. 121b/22

‘A.+den 10b/6

[=2]

‘**Abdullah bin Revāh**: Şâir sahâbi, Mûte Savaşı’nda şehit düşen üçüncü kumandan.

‘A. 132a/3

‘A.+uñ 132a/5

[=2]

‘**Abdullah bin Selām**: Yahudi âlimi iken daha sonra müslüman olan meşhur sahâbi.

bk. ‘**Abdullah bin Selāme**, ‘**Abdullah bin Seleme**

‘A. 22b/16

‘A.+dur 109a/3

[=2]

‘**Abdullah bin Selāme**: Yahudi âlimi iken daha sonra müslüman olan meşhur sahâbî.

bk. ‘**Abdullah bin Selām**, ‘**Abdullah ibni Selām**, ‘**Abdullah bin Seleme**

‘A.+dür 108b/23

[=1]

‘**Abdullah bin Seleme**: Yahudi âlimi iken daha sonra müslüman olan meşhur sahâbi.

bk. ‘**Abdullah bin Selām**, ‘**Abdullah ibni Selām**, ‘**Abdullah bin Selāme**

‘A. 137a/16, 137a/17

[=2]

‘**Abdullah bin Târiq**: Hz. Muhammed tarafından muallim tayin edildikleri yere

giderken pusuya düşürülüp şehid edilen sahâbilerden biri.

‘A. 177a/12

[=1]

‘**Abdullah bin Übeyy:** Hz. Peygamber devrinde Medine’de yaşayan münafıkların reisi. bk. ‘**Abdullah bin Übeyye, ‘Abdullah ibni Übeyye**

‘A. 132a/1

[=1]

‘**Abdullah bin Übeyye:** Hz. Peygamber devrinde Medine’de yaşayan münafıkların reisi. bk. ‘**Abdullah bin Übeyy, ‘Abdullah ibni Übeyye**

‘A. 192b/11, 192b/23

[=2]

‘**Abdullah Ebî Bekîr:** Hz. Ebu Bekir’in oğlu, sahâbî.

‘A. 165a/16

[=1]

‘**Abdullah ibni ‘Ömer:** Hz. Ömer’in oğlu, en çok hadis rivayet eden, en çok fetva veren yedi sahâbiden ve abâdilerden biri. bk. ‘**Abdullah bin ‘Ömer**

‘A. 262a/8

[=1]

‘**Abdullah ibni Selâm:** Yahudi âlimi iken daha sonra müslüman olan meşhur sahâbî. bk. ‘**Abdullah bin Selâm, ‘Abdullah bin Selâme, ‘Abdullah bin Seleme**

‘A.+uñ 109a/2

[=1]

‘**Abdullah ibni Übeyye:** Hz. Peygamber devrinde Medine’de yaşayan münafıkların

reisi. bk. ‘**Abdullah bin Übeyy, ‘Abdullah bin Übeyye**

‘A.+di 192b/1

[=1]

‘**Abdulmuṭṭalib:** Hz. Peygamber’in dedesi.

‘A. 267a/3, 267a/4, 267a/11, 267a/15, 267a/20, 267b/1, 267b/4, 267b/5, 267b/6, 267b/8

‘A.+e 257b/4, 267a/11

‘A.+i+(1) 267a/21

‘A.+uñ 267a/7, 267a/21, 267a/22

[=16]

‘**Abdurraḥman:** Hz. Peygamber’e ilk îmân eden ve cennetle müjdelenen on sahâbiden biri. bk. ‘**Abdurraḥman bin ‘Avf**

‘A. 110b/9, 110b/12, 110b/15, 110b/20

[=4]

‘**Abdurraḥman bin ‘Avf:** Hz. Peygamber’e ilk îmân eden ve cennetle müjdelenen on sahâbiden biri. bk. ‘**Abdurraḥman**

‘A. 127b/19

[=1]

‘**Abdurraḥman ibni Yezîd:** Medineli tâbî.

‘A. 165a/17

[=1]

‘**Acem:** Arap olmayan, İranlılar.

‘A. 29b/6

‘A.+den 190a/17

[=2]

A ‘cemî: (Ar.) İnan dili, Farsça.

A. 71b/16, 71b/17

[=2]

‘**Ād:** Kur’an-ı Kerim’de peygamber kıssalarında sık sık adı geçen eski bir kavim olup kendilerine Hz. Hud peygamber olarak gönderilmiştir.

‘Ā. 30a/19, 56b/6, 66b/19, 67a/8, 67a/10, 67a/18, 67a/23, 112a/3, 137a/15, 143a/1, 143a/5, 143a/10, 155a/3, 212a/2, 212a/9, 212a/9, 250b/19, 250b/22, 250b/22, 250b/23, 252a/12, 252a/12, 252a/14, 252a/15, 252a/23

‘Ā.+ı+(3) 152b/13

‘Ā.-ı ūlā 152b/13

‘Ā.+dan 67b/3

‘Ā.+ı+(1) 152b/12

‘Ā.+ıla 66b/20, 66b/23, 152b/14

‘Ā.+uñ 250b/20, 250b/22, 250b/23

[=34]

Ādem: Hz. Adem, ilk insan ve ilk peygamber.

Ā. 24a/23, 37b/6, 90b/18, 142a/12, 145a/4, 145a/5, 145a/7, 161b/23, 228b/10, 228b/17, 253b/20, 260a/6

Ā.+den 38a/8, 38a/15, 38a/20, 39b/6, 228b/17, 239a/14

Ā.+dür 16a/15, 158a/10

Ā.+e 37b/20, 38a/2, 90b/22

Ā.+ı+(1) 38a/6, 61b/18, 151b/7, 158a/5, 218b/3, 228b/12, 271a/17

Ā.+ile 134b/19

Ā.+üñ 39b/5, 39b/6, 141a/2, 161b/23, 162a/3, 226a/15

[=37]

‘**Addāme:** Rahip.

a. 259b/6

[=1]

Ahmed: Hz. Peygamber.

A.+dür 188b/4

[=1]

Akra ‘ bin Hābis: Temîm kabilesinin reislerinden bir sahâbî.

A.+idi 128b/21

[=1]

‘**Alî:** Hz. Peygamber’in damadı, dördüncü halife.

‘A. 110a/13, 111b/2, 140b/2, 140b/4, 140b/4, 175b/7, 177b/10, 184b/14, 184b/16, 196a/20, 216a/1, 229b/2, 229b/5, 229b/10, 229b/14, 229b/19, 229b/23, 230a/8, 243b/1, 265a/1, 265a/22, 270a/11

‘A.+den 22b/16, 71a/21, 110a/11, 238a/8, 271b/15

‘A.+dür 127b/19, 200a/1

‘A.+nüñ 140a/23

‘A.+ye 177b/8, 229b/4

‘A.+yile 84a/22, 184b/9, 272a/4

[=35]

‘**Alî bin Ebî Rebî‘a:** Sahâbî.

‘A. 84a/22

[=1]

‘**Alî bin Ebî Talha:** Tebeu’t-tâbiîn neslinin meşhur müfessir ve muhaddislerinden.

‘A. 122b/10

[=1]

‘**Alkama:** Abdullah bin Mesud’un seçkin talebesi, Kûfe fıkıh ve tefsir mektebinin önde gelen temsilcilerinden.

‘A. 170a/18

‘A.+dan 223b/11

[=2]

Allāh: (Ar.) Tanrı.

A. 1b/1, 2a/18, 5a/8, 5a/9, 6b/17, 6b/9, 6b/22, 7a/8, 7a/12, 7a/17, 8b/15, 10a/12, 10a/14, 13a/13, 14a/2, 14b/10, 16b/23, 18a/19, 18a/20, 18a/21, 18b/13, 23a/2, 23a/5, 23a/20, 23b/14, 23b/15, 23b/3, 23b/4, 23b/6, 26a/5, 27b/11, 28b/11, 28b/11, 28b/11, 28b/13, 31b/9, 33a/14, 34a/19, 35a/3, 36a/23, 36b/7, 38a/19, 38a/4, 38b/17, 39a/15, 39a/6, 40a/16, 41a/11, 41a/7, 42b/1, 44b/10, 45b/4, 46a/9, 46b/13, 48b/13, 48b/16, 48b/20, 48b/22, 48b/8, 49b/16, 52a/11, 52a/11, 52a/14, 52a/8, 53a/20, 53a/21, 53a/22, 53a/23, 53a/9, 54a/20, 55a/6, 57b/22, 57b/9, 59b/11, 59b/19, 60a/21, 60a/7, 61b/2, 62b/7, 63b/10, 64a/4, 67a/14, 67b/15, 68a/1, 68a/23, 70a/2, 70a/23, 70a/6, 70a/8, 70a/9, 70b/13, 71a/11, 71a/16, 71a/2, 71a/2, 72a/18, 72a/19, 72a/20, 72b/2, 72b/4, 72b/5, 73a/9, 73b/21, 73b/7, 74a/14, 75a/3, 76a/13, 76a/14, 78a/10, 78a/20, 78b/15, 78b/20, 78b/22, 79a/20, 79b/10, 79b/15, 79b/15, 80a/13, 80a/4, 80b/2, 80b/10, 80b/12, 81a/3, 81b/23, 82b/9, 83a/4, 83b/17, 84b/18, 84b/2, 85a/12, 85a/14, 85a/6, 86a/2, 86a/6, 86b/2, 86b/2, 87a/7, 87a/7, 87b/14, 88a/18, 89b/6, 90b/1,

90b/1, 91a/1, 91a/15, 92a/5, 94b/12, 94b/17, 95a/1, 95a/6, 95b/23, 96a/23, 97a/16, 97a/17, 98a/22, 98a/23, 98b/2, 98b/2, 98b/3, 101a/21, 101a/22, 102b/13, 103a/18, 103a/2, 103a/2, 103b/1, 104a/9, 104b/20, 106b/22, 107b/1, 108a/17, 108b/18, 108b/21, 109b/15, 109b/18, 112b/4, 113a/13, 113a/14, 113a/17, 113a/9, 113b/11, 114a/23, 114b/10, 114b/18, 115b/1, 115b/1, 115b/1, 115b/12, 115b/15, 115b/18, 115b/18, 117b/2, 117b/7, 118b/12, 119a/23, 119a/23, 119b/18, 119b/19, 120b/13, 120b/14, 120b/16, 120b/22, 120b/6, 120b/8, 120b/9, 121a/2, 122b/12, 122b/17, 122b/4, 123a/11, 123a/14, 123b/16, 123b/22, 123b/23, 124b/3, 124b/3, 125a/19, 125a/20, 125b/14, 126a/12, 126b/18, 127b/6, 129b/23, 130a/6, 131b/16, 132a/11, 132b/10, 132b/11, 134b/17, 134b/18, 135a/10, 135a/20, 135a/23, 135a/7, 135b/17, 138a/2, 138a/23, 138a/3, 138b/8, 139a/9, 139b/10, 139b/16, 139b/4, 139b/8, 140b/4, 141a/5, 141b/22, 141b/5, 142a/3, 142b/21, 142b/22, 143a/18, 143a/19, 144b/7, 146a/12, 146b/11, 146b/23, 147a/15, 147a/17, 147b/4, 148a/21, 148b/18, 148b/5, 148b/6, 149b/20, 150b/20, 150b/23, 151a/10, 151b/2, 152a/2, 153a/5, 153a/11, 154b/9, 155b/3, 155b/5, 156a/14, 156a/19, 156b/15, 158b/16, 159a/21, 160a/14, 160a/2, 160a/22, 160a/3, 160b/15, 165b/10, 165b/11, 165b/6, 167a/1, 167b/22,

168a/14, 168a/17, 168a/18, 168b/2,
168a/20, 168b/21, 168a/3, 168a/5, 168a/6,
168a/7, 169a/22, 170a/7, 171a/17, 171a/19,
171a/21, 171b/15, 172b/11, 172b/12,
172b/4, 173a/2, 173b/23, 174a/21,
174a/22, 174b/15, 174b/16, 174b/18,
174b/7, 175a/12, 176a/19, 176b/11,
176b/18, 176b/19, 176b/21, 176b/23,
177b/3, 178b/17, 178b/21, 179a/20,
181b/15, 181b/20, 182a/4, 183b/1,
184a/17, 186a/12, 186a/5, 187a/7, 187b/18,
188a/1, 188a/13, 188a/13, 188a/4, 188b/13,
188b/17, 188b/18, 188b/2, 189a/19,
189a/2, 189b/14, 189b/14, 189b/8,
190a/19, 190b/12, 190b/13, 190b/16,
191a/16, 191b/23, 192a/15, 192a/7, 192a/8,
193a/14, 192b/20, 193b/11, 193b/3,
193b/6, 193b/6, 194a/13, 194a/22, 194a/5,
194b/10, 194b/11, 194b/16, 195b/1,
195b/21, 195b/6, 195b/6, 196a/1, 196a/10,
196a/8, 197a/9, 199a/10, 199a/7, 199b/3,
200a/15, 202a/10, 202a/2, 203a/7, 204a/6,
204a/7, 204b/16, 204b/4, 206a/11, 207b/2,
208b/8, 209a/23, 210b/15, 212b/10,
220a/1, 220a/4, 222a/14, 223b/10,
223b/14, 223b/22, 224a/16, 227a/12,
239a/3, 239a/4, 247a/19, 247b/7, 249a/4,
249a/4, 24b/16, 255b/9, 262a/9, 267a/14,
269a/20, 273a/14

A.+a 5b/6, 14a/1, 22b/23, 23a/1,
25b/12, 26a/13, 27b/17, 28b/6, 30b/10,
32a/18, 37b/21, 38b/8, 40a/15, 41a/11,
42b/11, 43a/14, 44a/3, 44b/19, 45a/17,
48b/1, 48b/19, 48b/20, 48b/7, 49a/18,

49b/10, 49b/15, 49b/18, 50a/11, 52a/20,
53a/8, 54b/5, 56a/2, 57b/16, 57b/17,
57b/22, 57b/4, 58a/11, 58a/4, 59a/11,
59a/14, 59b/10, 62a/20, 62b/2, 63b/11,
67b/15, 68a/18, 70a/22, 70b/12, 70b/15,
70b/17, 72b/1, 73a/4, 75a/2, 78a/3, 79a/4,
79b/23, 80a/12, 80a/13, 81a/15, 82b/2,
83a/6, 84b/16, 85a/12, 89b/22, 91b/21,
94b/23, 99a/5, 100b/18, 101a/6, 103a/3,
106a/10, 107b/15, 109a/17, 110b/14,
111a/14, 112a/8, 112b/10, 112b/11,
113a/16, 113b/21, 115a/17, 117a/19,
119b/12, 119b/14, 119b/6, 120b/20,
120b/20, 123a/10, 123a/10, 123a/17,
124b/10, 125b/5, 125b/8, 128b/13,
135b/19, 135b/4, 135b/4, 135b/8, 137b/20,
141b/19, 141b/23, 143a/16, 143b/1,
144a/7, 144b/18, 144b/8, 146a/2, 147a/9,
147b/10, 147b/9, 149b/1, 149b/5, 151a/4,
153a/9, 157b/4, 157b/4, 164b/4, 167b/18,
167b/8, 169a/23, 169b/3, 171a/12,
172b/15, 173a/2, 173b/10, 173b/12,
173b/14, 175a/5, 176a/23, 176b/10,
176b/13, 178b/10, 179a/20, 179b/2,
181a/3, 185b/11, 185b/22, 187a/21,
189a/18, 191b/13, 194a/3, 194b/17,
194b/19, 195a/21, 195a/5, 195b/4, 196a/2,
197a/11, 197a/14, 197a/15, 197a/18,
197b/3, 198b/11, 198b/14, 200b/18,
201a/4, 202a/9, 213b/8, 219b/17, 220b/8,
221a/7, 221b/4, 222b/10, 226a/9, 233b/2,
238a/14, 239a/5, 245b/3, 248a/12, 248a/20,
259a/7, 261b/20, 261b/21, 265b/6, 270a/6,
272b/18

A.+çün 14a/7, 41a/21, 48a/13,
124a/2

A.+çündür 10a/1, 10a/2, 221a/6

A.+dan 7a/12, 12a/18, 21a/13,
20a/12, 25a/2, 25a/2, 261b/9, 33a/8, 39a/5,
40a/22, 42b/1, 42b/19, 42b/21, 45a/8,
45b/14, 46a/22, 46b/15, 48a/12, 48a/20,
52a/17, 52a/23, 57a/6, 61b/11, 61b/14,
62a/9, 63a/15, 64a/2, 71b/12, 71b/2,
72a/17, 73a/3, 74a/11, 74a/17, 74b/18,
76a/16, 79b/14, 81b/20, 82a/20, 84a/2,
86a/5, 88b/6, 88b/8, 88b/8, 91a/17,
100b/21, 101a/1, 101b/21, 102a/6, 107b/6,
112b/10, 112b/16, 113a/18, 116b/8,
118a/17, 123b/16, 124b/2, 127b/4,
128a/18, 128b/13, 130a/7, 131b/11,
133b/14, 135b/22, 136a/5, 139a/6,
143b/19, 143b/19, 147b/21, 156b/14,
158a/11, 159b/23, 160b/10, 162a/13,
167b/14, 169b/12, 169b/14, 172b/23,
172b/3, 173a/16, 174b/17, 176b/17,
181b/14, 181b/2, 182a/22, 186a/3, 186a/3,
187a/13, 187a/18, 187b/8, 191a/1,
192b/12, 193b/16, 195a/8, 196a/12,
196a/4, 196b/7, 196b/9, 197a/12, 197b/2,
197b/22, 197b/5, 198a/2, 198b/11,
201a/10, 202b/23, 204a/17, 205a/10,
214b/6, 221b/1, 222b/3, 225a/17, 226a/1,
238b/20, 239a/1, 248b/16

A.+dandur 14a/1, 73b/5, 79b/1,
195a/18

A.+dur 37a/21, 37a/23, 39a/18,
39b/5, 46b/23, 54a/17, 55a/14, 56a/6,
5a/12, 5a/15, 61a/19, 61a/3, 61b/17, 62a/2,

63a/9, 69b/2, 69b/5, 6b/8, 75a/11, 76b/3,
78a/16, 79a/11, 79a/7, 83b/22, 84a/8,
91a/18, 102a/17, 102a/22, 104a/11,
109b/15, 122b/8, 126b/1, 127b/4, 135b/9,
144b/3, 147a/18, 147a/18, 151b/6,
152a/18, 152a/22, 152b/5, 158a/16,
158b/13, 158b/6, 159a/15, 164b/13,
167a/9, 167b/19, 174a/13, 174a/13,
178a/14, 183b/15, 184a/10, 190a/11,
192a/1, 193a/15, 194a/7, 195b/11,
195b/11, 195b/8, 199a/3, 205b/22, 206a/4,
210a/23, 222b/13, 245b/12, 245b/8,
246b/20, 247a/1, 250b/15, 260a/1,
271a/20, 271a/22

A.+ı+(1) 21a/13, 26b/20, 27b/2,
28b/12, 41a/17, 41a/19, 44b/17, 44b/20,
45b/7, 48b/9, 49b/20, 49b/4, 49b/9, 50a/5,
54b/1, 55a/13, 57a/8, 57b/14, 61b/10,
62a/20, 65a/21, 73b/10, 81b/21, 82a/8,
87b/9, 89b/11, 94b/21, 95a/2, 101b/19,
101b/19, 102a/6, 103a/9, 105a/21, 113a/20,
113b/18, 135a/18, 154b/9, 159b/4,
171b/16, 173b/15, 173b/15, 173b/15,
176a/19, 182a/14, 195b/2, 198b/17,
217b/3, 220b/12, 228b/6, 247a/9, 248a/14,
249a/12, 262a/18, 262a/6

mağşüd-ı A. 28b/12

A.+ı+(2) 161a/23

A.+ıla 21b/13, 27a/20, 31b/8,
38a/9, 73a/11, 74b/3, 91a/6, 114b/16,
117a/13, 124b/14, 131a/17, 133b/9,
141a/18, 167b/14, 167b/16, 175a/6,
175b/14, 182a/7, 189b/17

A.+ına 144a/18

A.+içün 230a/7, 249b/12

A.+larınuñ 47b/21

A.+uñ 20b/7, 27a/21, 27a/9, 28a/2, 28a/20, 29a/13, 32b/3, 35a/18, 37a/20, 46b/17, 47b/15, 52a/19, 52b/3, 53a/13, 56a/21, 60a/5, 62b/2, 68b/3, 70a/2, 70b/13, 74b/16, 75a/2, 75b/23, 77a/1, 77b/18, 82a/6, 84b/11, 84b/22, 90b/15, 91a/17, 92b/9, 94b/6, 99b/5, 100b/11, 104a/2, 105b/23, 108b/14, 108b/15, 111b/17, 111b/18, 112a/20, 113b/8, 114a/22, 114b/7, 118b/6, 119b/5, 119b/8, 120a/17, 120a/21, 120a/23, 121a/17, 123b/2, 123b/23, 124b/1, 126a/18, 126a/7, 126a/7, 126b/5, 127b/17, 128a/18, 130a/18, 130b/1, 130b/22, 135b/3, 136a/18, 139a/16, 139a/5, 139a/5, 139a/9, 141b/18, 143b/17, 143b/18, 146a/13, 147b/7, 150a/4, 150b/19, 154b/19, 154b/8, 157a/2, 157b/22, 158a/16, 158a/3, 158b/22, 160a/7, 160b/7, 162a/1, 162a/3, 164a/4, 164a/8, 165b/4, 168a/5, 169a/3, 169a/6, 170a/6, 170b/10, 170b/23, 171a/2, 173b/11, 173b/17, 174b/1, 174b/5, 175a/4, 178a/19, 179a/20, 179b/1, 180b/6, 180b/7, 182a/13, 185b/9, 188b/1, 188b/23, 18b/8, 190b/23, 191b/10, 191b/11, 192a/14, 193a/15, 194a/8, 198b/2, 199b/23, 201a/1, 205a/3, 205a/8, 208a/5, 218a/14, 225b/1

A.+uñdur 30a/7, 39a/3, 46b/5, 46b/6, 54b/16, 54b/2, 105b/7, 106b/17, 120a/3, 122b/16, 123a/19, 124b/18, 135b/14, 135b/20, 179a/11, 189a/6, 193a/22

A.+uñuz 151b/6

[=1013]

Allāh Te‘ālā: (Ar.) Yüce Allah.

A. 28b/19, 31a/16, 44b/20, 45a/6, 48a/21, 48b/19, 50a/23, 70b/10, 71b/4, 73b/19, 74a/11, 74a/16, 74b/18, 75b/9, 84a/12, 101b/1, 104a/4, 105a/4, 108a/15, 108a/16, 115b/12, 116a/6, 118b/23, 118b/3, 118b/5, 119a/1, 119a/11, 120a/15, 120b/16, 121a/14, 124a/4, 125b/19, 126a/12, 126a/2, 126b/3, 127a/6, 127b/8, 128a/18, 130a/22, 131b/5, 134a/15, 135a/22, 135b/16, 136a/6, 137a/14, 137b/10, 139b/2, 149a/7, 156b/20, 156b/3, 158b/11, 158b/8, 160b/9, 168b/2, 171a/20, 171b/16, 172b/23, 173b/10, 174a/11, 174a/11, 174a/14, 175a/14, 175b/15, 175b/19, 176a/9, 176b/16, 176b/4, 179a/11, 182a/13, 182a/7, 185a/23, 191a/5, 191b/3, 192a/15, 193b/11, 193b/22, 194a/11, 194b/21, 195a/6, 196a/11, 199a/6, 199b/23, 199b/3, 203a/8, 203b/1, 205b/15, 207a/1, 208a/10, 208b/13, 223a/22, 223a/23, 247a/6, 247a/8, 251a/3, 259a/20, 263b/3

A.+dan 206b/10, 246b/12

A.+dur 22a/18

A.+nuñ 27a/3, 125a/5, 126a/18, 141b/3, 172b/11, 180b/18, 189b/23, 206b/21, 239a/3

A.+ya 249a/1

[=109]

Allāhu Te‘ālā: (Ar.) Yüce Allah.

A. 70a/17, 117a/12, 186a/18, 186b/10, 187a/7, 187b/14, 187b/7, 187b/9, 188a/18, 189a/1, 190a/21, 194b/9, 197a/16, 197b/3, 202b/19, 205b/10, 206a/2, 209b/10, 210a/20, 210a/5, 210b/13, 211a/15, 212b/17, 214a/14, 214a/7, 216a/12, 215b/23, 217a/1, 218a/13, 218a/21, 218b/3, 218b/7, 219b/4, 220a/13, 220a/14, 220a/2, 221b/20, 222a/3, 222b/18, 223b/9, 224a/1, 226b/22, 226b/8, 228b/11, 228b/11, 228b/7, 229a/13, 229b/7, 230a/14, 230a/6, 230a/9, 231b/9, 231b/9, 232a/17, 235b/13, 236a/3, 237a/15, 237b/12, 239a/1, 239a/7, 242a/19, 244a/18, 244a/4, 244b/10, 244b/18, 244b/19, 245b/3, 246a/19, 247a/23, 247b/13, 247b/9, 248b/5, 248b/9, 249b/15, 249b/17, 250a/14, 250a/20, 250b/11, 250b/7, 252a/7, 253b/13, 253b/16, 253b/9, 254a/18, 255b/13, 256b/23, 257b/20, 260b/22, 260b/8, 261b/19, 262a/15, 262a/21, 262a/22, 263b/14, 263b/4, 263b/5, 265a/20, 265b/22, 267a/12, 268a/10, 268a/19, 268a/23, 268b/7, 269a/18, 270a/5, 271b/8, 271b/9, 273a/3, 273a/9

A.+dan 205b/11, 213a/8, 260a/9, 262a/16, 270a/14, 270b/14

A.+dur 245b/3, 245b/7

A.+nuñ 211a/11, 239b/18, 246b/5, 259a/6, 260b/1, 260b/9

A.+nuñdur 241a/13, 242a/7

A.+ya 210a/19, 223b/18, 244b/7, 270a/18, 271b/6, 271b/7, 272b/14, 273a/1

A.+yı 256a/12

[=134]

‘**Āmir:** Medine’deki iki büyük kabileden biri olan Evs’in bir kolu. bk. **Bení ‘Āmir, Benū ‘Āmir** Ā. 134b/20

[=1]

Antākiyye: Antakiyye kavmi.

A. 5a/3, 5a/5, 6b/11, 7b/19

A.+dür 4b/22

A.+ye 5a/11, 5a/18

[=7]

‘**Arab:** Arap kavmi.

‘A. 19a/4, 22a/5, 29b/5, 43b/6, 83a/14, 109b/8, 135a/17, 179a/1, 20b/23, 210a/8, 210a/9, 228a/14, 229b/4, 230b/12, 235a/4, 235a/22, 240a/2, 240a/15, 263b/6, 266a/20, 266b/19, 266b/22, 267a/1, 270a/20

‘amiyye-i ‘A. 229b/4

‘A.+a 250a/16

‘A.+dan 137a/17, 190a/17, 178b/6, 211b/1, 266b/13, 266b/2

cezire-yi ‘A. 178b/6

‘A.+dı 29a/10

‘A.+dur 88a/23

‘A.+lar 125a/15, 190a/11

‘A.+lardan 124a/18

‘A.+lardur 104a/14, 224b/19

‘A.+laruñ 29a/11

‘A.+uñ 19a/4, 94a/7, 194b/14, 261b/6, 266a/19

[=44]

‘**Arabî:** Arap kavmine mensup; Arapça, Arap dili.

‘A. 34a/8, 34a/16, 71b/17, 133a/4
[=4]
A‘rāf: Cennetle cehennem arasındaki yer.
A.+da 255b/6
[=1]
‘Arafāt: Mekke civarında bulunan
mukaddes dağ.
‘A.+da 24b/19
‘A.+dan 250b/16
[=2]
‘Arve: Sahâbi.
‘A. 259b/9
[=1]
Aś‘ab: Sahâbî.
A. 263b/10
[=1]
‘Ās bin Vâil: İslâmiyet’e karşı
direnışlerini sürdür en ve Kur’an’da “ebter”
diye nitelendirilen Kureyş ileri
gelenlerinden biri. bk. ‘Āřu bin Vâil
‘Ā. 96b/6
[=1]
‘Asfān: Yer adı.
‘A.+a 121b/8
[=1]
‘Āřım: Hz. Peygamber’in okçusu olarak
 n yapan sah abi. bk. ‘Āřım bin Eflaş
‘Ā. 177a/18
[=1]
‘Āřım bin Eflaş: Hz. Peygamber’in
okçusu olarak  n yapan sah abi. bk. ‘āřım
‘Ā. 177a/13
[=1]

‘Āřu bin V il: İsl miyet’e karşı
direnışlerini sürdür en ve Kur’an’da “ebter”
diye nitelendirilen Kureyş ileri
gelenlerinden biri. bk. Ās bin V il
‘Ā. 268b/21, 269a/22
[=2]
‘Aş : T bi n devri Mekke fıkıh mektebinin
tanınmış temsilcisi, muhaddis ve m fessir.
‘A. 173b/2
‘A.+dan 253b/16
[=2]
‘Aşaf n: Mekke’de bulunan bir kabilenin
adı.
‘A. 126a/1
[=1]
‘Avf: Mekke fethinde Eşca kabilesinin
sancağını taşıyan ve Emeviler d neminde
İstanbul fethine katılmış olan bir sah abi.
bk. ‘Avf bin M lik  Eşc ‘ 
‘A. 197a/22
[=1]
‘Avf bin M lik  Eşc ‘ : Mekke fethinde
Eşca kabilesinin sancağını taşıyan ve
Emeviler d neminde İstanbul fethine
katılmış olan bir sah abi. bk. ‘Avf
‘A. 197a/20
[=1]
‘ yişe: Hz. Ebu Bekir’in kızı ve Hz.
Peygamber’in hanımı.
‘Ā. 13a/7, 128b/1, 128b/1, 132b/11,
132b/12, 149a/13, 149a/15, 172b/21,
172b/22, 174a/23, 174b/1, 174b/2, 174b/3,
199b/2, 199b/19, 207b/17, 238a/14,
259b/10, 263a/8, 263a/9

‘Ā.+den 259b/9
‘Ā.+dür 200a/6
‘Ā.+nüñ 263a/7, 263a/8
‘Ā.+ye 13a/6, 149a/13, 199a/16,
199a/18, 199a/19, 199a/20, 199b/8,
199b/12, 199b/13

‘Ā.+yile 200b/5
[=34]

‘**Azrā**’il: Ölüm meleği.

‘A. 236b/5
‘A.+di 140b/8
‘A.+dür 236b/4, 261a/1
‘A.+e 95b/8, 228b/13
[=6]

Bābil: Eski Mezopotamya’nın en büyük ve en ünlü şehri.

B.+den 22b/6
[=1]

Ba’lbek: Balbek kavmi.

B. 24b/20
[=1]

Başra: Güney Irak’ta Hz. Ömer tarafından kurulan şehir.

B.+nuñ 188b/11
[=1]

Baḥḥā: İslam’dan önce Kureyş kabilesinin bir kısmının yaşadığı bölgenin adı.

B.+da 113a/22
[=1]

Baṭn-ı Recī: Usfan ile Mekke arasında bulunan kuyu, Recī vakasının meydana geldiği yer.

B.+e 177a/4
[=1]

Baṭn-ı Nahīl: Nahle vadisi.

B.+de 221a/15
[=1]

Bedir: Hz. Peygamber ile Mekkeli müşrikler arasındaki ilk savaş, Bedir Gazvesi. bk. **Bedr**

B. 114a/21, 185a/3
B.+de 184b/6
[=3]

Bedr: Hz. Peygamber ile Mekkeli müşrikler arasındaki ilk savaş, Bedir Gazvesi bk. **Bedir**

B. 30a/15, 96b/21, 144b/15,
114a/18, 156b/4, 156b/5, 177a/21, 179a/2,
180b/20, 185a/3, 185a/4
[=11]

Bekir: Hz. Ebû Bekir, ilk halife. bk. **Ebā Bekir, Ebā Bekir Şiddīk, Ebā Bekr**

B. 256b/19
[=1]

Benī ‘Āmir: Medine’deki iki büyük kabilelerden biri olan Evs’in bir kolu. bk. **‘Āmir , Benū ‘Āmir**

B. 128b/8
[=1]

Benī ‘Aşīre: Peygamberin asker gönderip savaştığı Arap kabilesi.

B. 129b/13
[=1]

Benī en-Nazīr: Hicret’ten sonra Medine’den sürülen ikinci Yahudi kabilesi. bk. **Benī Nazīr, en-Nazīr**

B. 177a/2, 177b/9, 178a/18,
178b/13, 178b/19, 179a/1, 179a/11,

179a/12, 179a/14, 179a/15, 179a/4,
180a/20, 180b/2, 180b/20

B.+e 177b/21

B.+ile 177b/7

[=16]

Bení Esed: Adnânîlere mensup bir Arap kabilesi.

B. 135a/14, 211a/23

[=2]

Bení Hūza'a: Kahtânîlere mensup bir Arap kabilesi.

B. 152b/7

[=1]

Bení İsrā'îl: İsrailoğulları.

B. 31a/10, 31a/10, 31a/12, 31b/9,
90b/2, 97a/14, 97b/5, 98a/2, 98b/11, 98b/6,
98b/9, 181a/2, 188a/22, 188a/22

B.+çün 31b/8

B.+den 5b/9, 34a/23, 34a/23,
108b/22, 108b/23, 109a/2, 189b/20,
226b/11, 261a/4

B.+dendi 56a/7

B.+e 59a/18

[=26]

Bení Kays: İslamiyeti kabul eden Arap kabilelerinden biri.

B.+uñ 13a/8

[=1]

Bení Kenān: Adnânîlere mensup büyük bir Arap kabilesi. bk. **Bení Kenāne, Bení Kināne**

B.+a 263a/12

[=1]

Bení Kenāne: Adnânîlere mensup büyük bir Arap kabilesi. bk. **Bení Kenān,**

Bení Kināne

B. 266b/11

[=1]

Bení Kināne: Adnânîlere mensup büyük bir Arap kabilesi. bk. **Bení Kenān, Bení Kenāne**

B. 266a/21

[=1]

Bení Qurayza: Hz. Peygamber ile savaşan Medineli yahudi kabilesi.

B. 118b/22

[=1]

Bení Muğire: Kureyş'in ileri gelen ailelerinden biri.

B.+den 3b/3

[=1]

Bení Muşalîk : Huzaa kabilesinin bir kolu, müşrik bir kabile. bk. **Bení ü'l-Muşalîk**

B. 131b/1

[=1]

Bení Müdlic: Adnânîlere mensup bir Arap kabilesi.

B. 186a/14

[=1]

Bení Müleyh: Müleyh kabilesi.

B. 84b/11, 150a/3

[=2]

Bení Nazîr: Hicret'ten sonra Medine'den sürülen ikinci yahudi kabilesi. bk. **Bení en-Nazîr, en-Nazîr**

B. 118b/22, 177b/10

[=2]

Bení Seleme: Kays Aylan'a mensup bir Arap kabilesi. bk. **Beni Selím, Bení Süleym**

B. 4b/15

[=1]

Beni Selím: Kays Aylan'a mensup bir Arap kabilesi. bk. **Bení Seleme, Bení Süleym**

B. 128b/6

[=1]

Bení Süleym: Kays Aylân'a mensup bir Arap kabilesi. bk. **Bení Seleme, Beni Selím**

B. 266b/9

[=1]

Bení Temím: Hatipleriyle ünlü Arap kabilesi.

B.+den 128b/21

[=1]

Bení ü'l-Muştalík: Huzaa kabilesinin bir kolu, müşrik bir kabile. bk. **Bení Muştalík**

B. 130b/8

[=1]

Benū 'Abd-i Menáf: Abdu Menaf kabilesi.

B. 264a/22

B.+ile 264a/22

[=2]

Benū 'Āmir: Medine'deki iki büyük kabileden biri olan Evs'in bir kolu. bk. **'Āmir, Bení 'Āmir**

B. 128b/8

B.+den 128b/9

[=2]

Benū 'Āmir bin Şa'sa'a: İslam ordusuyla savaştan müşrik.

B. 128b/5

[=1]

Benū Sa'd: Hz. Peygamber'in sütannesi Halime'nin mensup olduğu kabile.

B. 134b/20

[=1]

Benū Sehm: Kureyş kabilesinin bir kolu.

B. 264a/22, 264a/23, 264a/23, 264b/2

[=4]

Berşîşa: İsrailoğulları zamanında bir rahip. bk. **Rāhib-i Berşîşa**

B. 181a/12

[=1]

Beytullāh: Allah'ın evi, Kâbe.

B. 22b/14

B.+a 127a/23

B.+dan 266b/14

B.+i+(1) 261b/22

[=4]

Beytü'l-Ma'mūr: Gökte, Kâbe hizasında Kerrûbiyâ'nın tavâfi olan Beyt-i Şerîf.

B.+a 145a/3

[=1]

Bilāl: İlk ezanı okuyan sahâbî.

B. 134b/16, 256b/19, 256b/20

B.+e 134b/15, 256a/18

B.+i+(1) 256a/20, 256b/19

[=7]

Bi'r-i Ma'ün: Yetmiş kadar sahabinin şehit edildiği olay ve bu olayın geçtiği yer.

B. 128b/4

[=1]

Burağ: Hz. Muhammed'in Mîraç'ta bindiği binek.

(Burağ).+ıla 51a/21

b.+lara 74b/8

[=2]

Câbir: En çok hadis rivayet eden sahâbîlerden biri.

C. 265a/2

C.+den 192a/2

C.+ile 133b/18

[=3]

Cebrâ'il: Peygamberlere emir ve vahye vasıta ve memur olan dört büyük melekten biri. bk. **Cebril**

C. 15a/20, 27b/16, 27b/16, 31a/9, 32b/13, 32b/14, 32b/18, 33b/12, 38b/21, 45b/23, 54b/7, 64a/7, 74a/23, 82b/19, 82b/23, 83a/13, 93a/23, 95a/20, 97b/16, 101b/8, 114b/8, 140b/8, 142a/19, 142b/10, 143a/20, 148b/20, 149a/7, 149a/23, 149a/23, 152b/17, 154b/17, 155b/19, 156a/12, 157a/13, 165a/22, 177b/14, 184b/14, 184b/15, 184b/9, 194b/20, 202a/5, 202a/8, 204a/22, 207a/8, 213b/19, 214b/7, 224a/4, 224a/6, 227b/13, 227b/13, 227b/15, 227b/17, 230a/3, 230a/4, 230a/4, 236b/3, 236b/4, 240b/14, 240b/16, 240b/20, 248b/2, 257a/12, 258a/7, 258a/9, 259b/13, 259b/14, 259b/3, 259b/7, 261a/1,

261a/12, 261a/14, 261a/16, 263a/14, 265a/16, 271a/19, 271a/2, 272a/6, 273a/14, 273a/17

C.+dür 50a/23, 148b/23, 235b/11, 240b/10

rûh-ı C. 235b/11

C.+e 95b/8, 142b/10, 228b/12, 248b/4

C.+i+(1) 6a/17, 7b/12, 32b/9, 82b/14, 149a/11, 149a/16, 149a/17, 149b/12, 149b/13, 156a/8, 167b/19, 199a/21, 252a/8

C.+ile 142a/2, 200a/1, 214b/3, 231a/14, 248b/3

C.+ün 240b/13, 261a/12

[=107]

Cebril: Peygamberlere emir ve vahye vasıta ve memur olan dört büyük melekten biri. bk. **Cebrâ'il**

C.+e 96b/14

[=1]

Cebri: Cebriye fırkasından olan.

C. 85a/15

C.+den 85b/10

C.+ler 27b/10, 45a/11

[=4]

Cevzâ: İkizler burcu, semanın kuzey yarım küresinde iki parlak yıldızlı bir burc olup Güneş mayıs ayında bu burca girer.

C.+dan 152b/7

[=1]

Cüdey: Demirkazık denilen kutup yıldızı.

c.+de 154b/15

[=1]

Cüheyle: Kahtânîler'den Kudâa'ya mensup bir Arap kabilesi. bk. **Cüheynî**

C. 193a/2

[=1]

Cüheynî: Kahtânîler'den Kudâa'ya mensup bir Arap kabilesi. bk. **Cüheyle**

C. 193a/4

[=1]

Çîn: Çin ülkesi.

Ç. 111b/17

[=1]

Ėahhāk: Bir ravi, Sabit bin Dahhak.

Ė. 2a/20, 28b/19, 136a/7, 153b/1, 193b/14

Ė.+dan 79b/11, 191a/19

[=7]

Dāvud: Hz. Davud, İsrailoğullarına gönderilen peygamber, sesinin güzelliğiyle tanınmıştır.

D. 24a/20, 30b/15, 30b/17, 30b/20, 31a/2, 31a/5, 31a/6, 31a/7, 31a/8, 31a/11, 31a/12, 31a/15, 31a/16, 31a/18, 31b/2, 31b/6, 31b/11, 31b/13, 31b/16, 31b/17, 31b/20, 31b/22, 31b/23, 31b/23, 32a/4, 32a/5, 32a/6, 32a/8, 32a/10, 32a/14, 32a/14, 32a/16, 32a/19, 32a/20, 32a/22, 32b/1, 32b/5, 32b/6, 32b/10, 32b/11, 32b/13, 32b/13, 32b/15, 32b/16, 32b/17, 32b/18, 32b/22, 32b/23, 33a/4, 33a/10, 33b/22, 103b/7, 171b/20

D.+a 30b/21, 31a/10, 31a/21, 31b/18, 32a/20, 33a/13, 34a/1

D.+dan 32b/9, 33a/12

D.+uñ 31a/15, 31b/5, 31b/19, 32a/8, 32a/22, 32b/20, 33b/23

[=69]

Deccāl: Hakkı bātıl, bātılı hak olarak gösteren, yalancı Mesih.

D. 59b/14, 59b/17, 59b/19, 60a/5

D.+çün 59b/18

D.+uñ 59b/22, 59b/23, 59b/23

[=8]

Dihye: Ashab-ı Kiram'ın büyüklerinden ve sima olarak en güzellerinden. bk.

Dihyetü'l-Kelbî

D. 191b/20

[=1]

Dihyetü'l-Kelbî: Ashab-ı Kiram'ın büyüklerinden ve sima olarak en güzellerinden. bk. **Dihye**

D. 191b/17

[=1]

Dımışk: Şam şehri.

D. 34a/6

D.+a 21b/5, 258b/13

[=3]

Dücâne: Hazrec kabilsinden bir sahâbî.

D. 178a/11

[=1]

Ebā 'Abdullah: Selmân-ı Fârisî, İslâmiyeti kabul eden İran asıllı ilk sahâbî.

E. 89b/18, 165a/18

[=2]

Ebā Bekir: Hz. Ebû Bekir, ilk halife. bk.

Bekir, Ebā Bekir Şiddîk, Ebā Bekr

E. 127b/18, 265a/13, 271a/11, 271a/11, 271a/12, 271a/8, 271a/9

[=7]

Ebā Bekir Şiddîk: Hz. Ebû Bekir, ilk halife. bk. **Bekir, Ebā Bekir, Ebā Bekr**

E. 256a/17

[=1]

Ebā Bekr: Hz. Ebû Bekir, ilk halife. bk. **Bekir, Ebā Bekir, Ebā Bekir Şiddîk**

E. 256b/22

[=1]

Ebā Cehl: Hz. Muhammed'in ve İslâm'ın azılı düşmnlarından biri. bk. **Ebî Cehl**

E. 68b/22

[=1]

Ebā Cehl la'in : “Lanetlenmiş Ebu Cehil” anlamında bir ifade.

E. 3a/21

[=1]

Ebā Cendel: Bedir Savaşı'ndan önce Mekke'de müslüman olan sahâbî.

E.+i+(1) 122a/10, 122a/18

[=2]

Ebā Hureyre: Çok hadis rivayet etmesiyle tanınan sahâbî. bk. **Ebū Hureyre**

E.+nin 90b/11

[=1]

Ebā'l-Hasan: Hasan'ın babası, Hz. Ali.

E. 229b/4, 230a/1

[=2]

Ebā'l-Velîd: Utbe bin Rebia olarak da bilinen Akabe biatına da katılan bir kimse. bk. **Ebū'l-Velîd**

E. 64b/12, 65a/10

[=2]

Ebā Mūsā bin Eş'arî : Yemen'in Zebid şehrinde outran, ahlak ve meziyetleri Hz. Peygamber tarafından övülen Eşar kabilesindedir.

E. 210a/12

[=1]

Ebā Riğâl: Kabe'yi yıkmak için gelen Ebrehe'ye yardım edenlerin rehber olarak görevlendirdikleri kişi. bk. **Ebū Riğâl**

E.+i+(1) 266b/23

[=1]

Ebā Sâlim: Hadis rivayet eden bir sahâbî.

E. 138b/14

[=1]

Ebā Tâlib: Hz. Muhammed'in amcası. bk.

Ebî Tâlib, Ebū Tâlib

E. 29a/19

[=1]

Ebā ü'l-'Abbās: Abbas'ın oğlu.

E.+ıdı 267b/13

[=1]

Ebā ü'l-Yekşüm: Yeksum'un oğlu.

E.+ıdı 267b/13

[=1]

Ebā Zerr: Servet terâkümü konusundaki görüş ve mücadelesiyle tanınan sahâbî. bk.

Ebî Zer, Ebî Zerr-i Ğaffarî

E. 8b/15

[=1]

Ebî bin Halef: Halef'in oğlu.

E. 227a/15

[=1]

Ebî Cehl: Hz. Muhammed'in ve İslâm'ın azılı düşmnlarından biri. bk. **Ebā Cehl**

E. 260a/9
[=1]
Ebî Ma'âz: Birçok hadis rivayet eden sahâbî.
E. 137a/16
[=1]
Ebî Sa'id: Birçok hadis rivayet eden sahâbî.
E. 133b/18
[=1]
Ebî Süfyân: Kureyş'in bir kolu olan Benî Ümeyye'nin reisi, Muaviye'nin babasıdır. bk. **Ebû Süfyân, Ebû Süfyân-ı Harb**
E. 187a/21, 263a/7
E.+uñ 187a/21
[=3]
Ebî Tâlib: Hz. Muhammed'in amcası. bk. **Ebâ Tâlib, Ebû Tâlib**
E. 29a/23, 29b/2
[=2]
Ebiyy ibni Ka'b: Übey bin Ka'b, ashâb-ı kiramdan, Hazrec kabilesinin Hudeyle kolundandır.
E. 14b/19
[=1]
Ebî Zer: Servet terâkümü konusundaki görüş ve mücadelesiyle tanınan sahâbî. bk. **Ebâ Zerr, Ebî Zerr-i Ğaffârî**
E. 27b/18
E.+den 27b/18
[=2]
Ebî Zerr-i Ğaffârî: Servet terâkümü konusundaki görüş ve mücadelesiyle tanınan sahâbî. bk. **Ebâ Zerr, Ebî Zer**

E.+den 8b/13
[=1]
Ebrehe: Kabe'yi yıkmak için gelen Yemen hükümdarı. bk. **ebrehetü bin şabbâh**
E. 123a/23, 266a/23, 266b/2, 266b/6, 266b/11, 266b/14, 266b/15, 266b/15, 266b/16, 266b/18, 266b/23, 267a/6, 267a/7, 267a/8, 267a/22, 267a/22, 267b/2, 267b/5, 267b/6, 267b/11, 267b/12, 268a/2
E.+nün 266a/20, 267b/13
E.+ye 267a/23, 267b/2
E.+yile 266b/13
[=27]
Ebrehetü bin Şabbâh: Kabe'yi yıkmak için gelen Yemen hükümdarı. bk. **ebrehe**
E. 266a/16
[=1]
Ebû Bekir: Hz. Ebû Bekir, ilk halife.
E. 80b/19, 80b/19, 80b/20, 110a/16, 110b/1, 110b/9, 128a/7, 200a/1, 200a/6, 229b/4, 241b/23, 256a/19, 256a/20, 256b/14, 256b/17, 257a/1, 257a/1, 265a/12, 265a/13, 265a/21, 265a/3, 271a/10
E.+den 115a/5, 271a/5
[=24]
Ebû Bekir Şiddîk: Hz. Ebû Bekir, ilk halife.
E. 27a/3, 44b/14, 256b/19
[=3]
Ebû Bekr: Hz. Ebû Bekir, ilk halife.
E. 177b/10, 256b/21

E.+e 256b/21, 271a/9

E.+i+(1) 271a/7

E.+ũñ 256b/21

[=6]

Ebū Bekr-i Şıddıķ: Hz. Ebū Bekir, ilk halife.

E. 13a/9, 80b/18, 110a/2, 125a/17

[=4]

Ebū Cehil: Hz. Muhammed'in ve İslâm'ın azılı düşmanlarından biri.

E. 29b/1, 47a/14, 114a/19, 213b/22, 228a/17, 228a/17, 228a/22, 248b/19, 265a/20

E.+ile 257b/4

[=10]

Ebū Cehil-i la'ın: "Lanetlenmiş Ebū Cehil" anlamında bir ifade.

E. 256a/21, 260b/10

[=2]

Ebū Cehil la'ın: "Lanetlenmiş Ebū Cehil" anlamında bir ifade.

E. 29a/22

[=1]

Ebū Cehl: Hz. Muhammed'in ve İslâm'ın azılı düşmanlarından biri.

E. 99b/15, 260a/20, 260a/23, 260b/3

E.+e 260b/16

E.+ũñ 83b/8

[=6]

Ebū Cehl-i la'ın: "Lanetlenmiş Ebū Cehil" anlamında bir ifade.

E. 260a/14

[=1]

Ebū Cehl la'ın: "Lanetlenmiş Ebū Cehil" anlamında bir ifade.

E. 70a/11, 73a/14, 73a/15, 93b/13, 94a/5, 153b/2, 241a/10

[=7]

Ebū Cehl-i mel'un: "Lanetlenmiş Ebū Cehil" anlamında bir ifade.

E. 226b/20

[=1]

Ebū Derdā: Hadis rivayet eden bir sahâbî.

E. 210a/22, 210a/23

[=2]

Ebū Ḥanîfe: Asıl adı Numan bin Sabit olup Hanefî mezhebinin kurucusu, fıkıh ve tefsir âlimidir. bk. **İmām Ebū Ḥanîfe, İmām-ı Ebū Ḥanîfe**

E. 186b/21

[=1]

Ebū Hureyre: En çok hadis rivayet eden sahâbelerden biridir. bk. **Ebā Hureyre** E. 21a/22, 22a/3, 68a/16, 138b/22, 179b/13, 184a/17, 206b/10, 241a/23

E.+den 90b/9, 163a/12

[=10]

Ebū İshāķ: Hadis rivayet eden bir sahâbe.

E. 263a/7

[=1]

Ebū'l-'Aliye: Hadis ve tefsir âlimi.

E. 119b/22

[=1]

Ebū Leheb: Hz. Muhammed'in amcası, aynı zamanda onun en şiddetli düşmanı.

E. 270b/10, 270b/13, 270b/16,
270b/22, 270b/6, 270b/8, 271a/6

E.+e 270b/8

E.+üñ 270b/17

[=9]

Ebū'l-Kāsim: Hz. Muhammed'in künyesi.

E. 177b/11, 177b/17, 177b/23,
178a/8

[=4]

Ebū'l-Velíd: Utbe bin Rebia olarak da
bilinen Akabe biatına da katılan bir kimse.

bk. **Ebā'l-Velíd**

E. 65a/5

[=1]

Ebū Mes'ūd šakfí: Mekke'nin zengin
müşriklerinden biridir.

E.+ye 86a/23

[=1]

Ebu'n-Neccar : Mekkeli

müşriklerden biridir.

E.+1+(1) 93b/14

[=1]

Ebū Riğāl: Kabe'yi yıkmak için gelen
Ebrehe'ye yardım edenlerin rehber olarak
görevlendirdikleri kişi. bk. **Ebā Riğāl**

E. 267a/1

[=1]

Ebū Sa'íd-i Huzrí: Birçok hadis rivayet
eden sahâbî.

E. 115b/4, 257b/19

[=2]

Ebū Seleme: Hz. Muhammed'e îmân eden
sahâbîlerden biridir. Ashâbdan Medine'ye
ilk hicret eden kişidir.

E. 163a/12

[=1]

Ebū Süfyān: Kureyş'in bir kolu olan Benî
Ümeyye'nin reisi, Muaviye'nin babasıdır.

bk. **Ebí Süfyān, Ebū Süfyān-ı Harb**

E. 96b/5

[=1]

Ebū Süfyān-ı Harb: Kureyş'in bir kolu
olan Benî Ümeyye'nin reisi, Muaviye'nin
babasıdır. bk. **Ebū Süfyān, Ebí Süfyān**

E. 269a/2

[=1]

Ebū Tālib: Hz. Muhammed'in amcası. bk.

Ebā Tālib, Ebí Tālib

E. 29a/18, 29a/21, 29b/10, 29b/3,
29b/6

E.+e 257a/21

E.+üñ 29a/22, 29b/1

[=8]

Ebū Tufeyl: Medineli olup Hazrec
kabilesinin Neccaroğulları kolundandır.

E. 140a/22

[=1]

Ebū Yūsuf: Fıkıh ve tefsir âlimi, birçok
hadis rivâyet etmiştir.

E. 186b/22

[=1]

Enes: Hz. Muhammed'e hizmetiyle
tanınan ve en çok hadis rivayet eden
sahâbîlerden biri.

E. 133b/23

[=1]

en-Nazîr: Hicret'ten sonra Medine'den sürülen ikinci yahudi kabilesi. **Benî en-Nazîr, Benî Nazîr**

e. 178a/18

[=1]

Esed: Sahâbî.

E. 126a/1

[=1]

Eşcâ': Hendek Savaşı'nın kazanılmasında önemli rol oynayan kabile.

E. 124a/9, 197a/17

[=2]

Evs: Medine'de ensarı teşkil eden Kahtânî asıllı iki Arap kabilesinden biri.

E. 132a/6

[=1]

Evs: Karısı Havle bin Malik'i boşamaya kalkması üzerine zihâr âyetinin inmesine sebep olan sahâbî. bk. **Evs bin Şâmit**

E. 172b/19

E.+e 172b/20

[=2]

Evs bin Şâmit: Karısı Havle bin Malik'i boşamaya kalkması üzerine zihâr âyetinin inmesine sebep olan sahâbî. bk. **Evs**

E.+ile 172b/18

[=1]

Eyyüb : Hz. Eyyub peygamber.

E. 36a/7, 36a/8, 36a/10, 36a/12, 36a/14, 36a/14

E.+a 36a/7

E.+uñ 35b/17, 36a/1, 36a/5

[=10]

Fâ: Ebrehe'nin fili.

F.+yıldı 266b/8

[=1]

Fâtıma: Hz. Muhammed'in kızı.

F. 229b/2, 229b/5, 229b/9, 229b/14, 229b/19, 230a/1, 230a/2, 230a/8

[=8]

Faytâtürüs: Bir melek.

F.+dur 203a/15

[=1]

Fedek: Hayber'in fethinden sonra barış yoluyla alınan ve yarısı Hz. Peygamber'e tahsis edilen köy.

F. 179a/11, 179a/14, 179a/15

[=3]

Felestîn: Akdeniz'in güneydoğu ucunda, Asya ile Afrika arasında köprü konumunda bulunan tarihî bölge.

F.+e 268b/4

[=1]

Fir'avn: Allahlık iddiasında bulunduğu için Hz. Musa'nın mücadele ettiği Mısır hükümdarı.

F. 24b/7, 30a/20, 55b/19, 56a/22, 56a/23, 56a/7, 56b/17, 56b/18, 56b/19, 56b/20, 57a/10, 57a/15, 57a/19, 58a/17, 58a/6, 58a/21, 58a/21, 89a/14, 89a/22, 89a/23, 89b/12, 89b/2, 89b/7, 97a/11, 97a/13, 97b/10, 97b/12, 97b/12, 97b/13, 97b/21, 97b/4, 97b/6, 98a/20, 98b/16, 98b/8, 103b/11, 123a/23, 142b/18, 156a/17, 200b/13, 201b/18, 201b/18, 212a/14, 237a/11, 237a/14, 237a/23, 237a/6, 237a/9, 247a/5, 252a/20, 252a/23, 260a/10

āl-ı F. 58a/21, 58a/21
F.+ı+(3) 237a/16
F.-ı la'ın 237a/16
F.+a 55b/10, 55b/19, 55b/20, 56a/6,
88b/12, 142b/17, 223a/8, 236b/20, 237a/1,
237a/5, 237a/7
F.+dan 56a/8
F.+ı+(1) 212a/13, 237a/15, 237a/22
F.+ı+(2) 83b/7
F.+uñ 56a/2, 56a/7, 57a/16, 57a/8,
89a/12, 89b/1, 98b/7, 201b/22
[=77]

Fızza: Hz. Fatıma'nın hizmetçisi.
F. 229b/5, 230a/8
[=2]

Fuzār: Salih peygamberin kavminden
Allah'ın gönderdiği deveyi öldüren iki
kişiden biri.
F. 155b/14
F.+a 155b/16
[=2]

Ğıffār: Peygamberimiz zamanında
münafık bir kabile. bk. **Ğıffarye**
Ğ. 124a/9, 193a/3
[=2]

Ğıffarye: Peygamberimiz zamanında
münafık bir kabile. bk. **Ğıffār**
Ğ. 193a/3
[=1]

Habeş: İslamiyet'in ilk yıllarında
Peygamberimizin müşriklerin
işkencelerine maruz kalan Müslümanlara
hicrete izni verdiği ülke, Etiyopya.

H. 20b/23, 246a/12, 246a/15,
266a/17, 268b/7
H.+den 267a/6
H.+e 268b/16
[=7]

Habīb-i Neccār: Kur'ân-ı Kerim'de
anlatılan Antâkiyye kavminin, Allah'a
îmân ettiği için kuyuya atarak öldürdükleri
kişi. bk. **Habībü'n-Neccār**
H.+dı 6a/16
H.+ıdı 7a/1
[=2]

Habībü'n-Neccār: Kur'ân-ı Kerim'de
anlatılan Antâkiyye kavminin, Allah'a
îmân ettiği için kuyuya atarak öldürdükleri
kişi. bk. **Habīb-i Neccār**
H.+uñ 7a/23
[=1]

Hâbil: Hz. Adem'in oğullarından biri.
H. 24a/23
H.+den 239b/9
[=2]

Hadıce: Hz. Muhammed'in ilk eşi. bk.
Hatıce
H. 224a/5, 224a/5, 257b/8
H.+nün 259b/3
H.+ye 259b/12, 259b/16, 259b/5,
259b/6, 259b/9
[=9]

Hafşa: Hz. Muhammed'in Kureyş
kabilesinden olan eşi.
H. 199a/18, 199a/19, 199a/20,
199b/12, 199b/15, 199b/19, 200a/12,

200a/13, 200a/14, 200a/20, 200a/20,
200a/21, 200b/5

Ḥ.+dur 200a/6

Ḥ.+nuñ 199b/7, 199b/12

Ḥ.+ya 199a/20, 199a/23, 199b/4,
199b/15

Ḥ.+y1 199b/13

[=21]

Ḥalf: Mekke müşriklerinden bir kişi.

Ḥ.+uñ 114a/20

[=1]

Ḥalid: Hudeybiye'den sonra Müslüman
olan orduya komutanlık eden sahâbî. bk.

Ḥalid bin Velid

Ḥ. 45a/4, 45a/5, 150a/1

[=3]

Ḥalid bin Sa'ad: İslamiyet'i ilk olarak
kabul edenlerden, dördüncü veya beşinci
müslüman olduğu kaynaklarda
zikredilmektedir.

Ḥ.+dan 188b/8

[=1]

Ḥalid bin Velid: Hudeybiye'den sonra
Müslüman olan orduya komutanlık eden
sahâbî. bk. **Ḥalid**

Ḥ.+i+(1) 45a/3, 121b/7, 149b/23

[=3]

Ḥalil İbrâhîm: Hz. İbrahim.

Ḥ. 267a/13

[=1]

Ḥalîme: Hz. Muhammed'in sütanesi.

Ḥ. 257b/4

[=1]

Ḥâm: Hz. Nuh'un oğlu.

Ḥ. 20b/21, 20b/23

[=2]

Ḥâmân: Firavun'un veziri.

H. 57a/11

H.+a 55b/10

[=2]

Ḥamza: Hz. Muhammed'in amcası.

Ḥ.+y1 48a/4

[=1]

Ḥanna: Hititli asker Urya'nın babası.

Ḥ. 31b/22, 32a/2

[=2]

Ḥarbîl: Firavun'un amcasının oğlu.

Ḥ. 56a/6, 56a/11, 56a/20, 56b/17,
56b/3, 57a/19, 57b/13, 58a/1

Ḥ.+i+(1) 58a/9

Ḥ.+üñ 58a/5

[=10]

Ḥarîs: Ebu Cehil'in kardeşi ve Halid bin
Velid'in amcasının oğludur. bk. **Ḥarîs ibni**

Ḥişâm

Ḥ. 114a/19

[=1]

Ḥarîs ibni Ḥişâm: Ebu Cehil'in kardeşi ve
Halid bin Velid'in amcasının oğludur. bk.

Ḥarîs

Ḥ. 134b/15

[=1]

Ḥarûn: Musa peygamberin büyük kardeşi.

H. 171b/20, 24a/20, 24b/10, 24b/4,
24b/7

H.+a 24b/13, 24b/8

H.+ıdı 156a/17

H.+ıla 55b/20

[=9]

Ḥaś'am: Bir vilayet.

Ḥ. 266b/17

[=1]

Ḥasan: Hz. Muhammed'in torunu.

Ḥ. 229b/3, 230a/8

Ḥ.+uñ 229b/23

[=3]

Ḥasan: Pek çok hadis rivayet eden ve sahâbe-i kirâmla görüşen kişidir. bk.

Ḥasan-ı Başrı

Ḥ. 211b/10, 248b/21, 262a/10

Ḥ.+ıla 206b/20

[=4]

Ḥasan-ı Başrı: Pek çok hadis rivayet eden ve sahâbe-i kirâmla görüşen kişidir. bk.

Ḥasan

Ḥ. 31b/6, 68a/17, 154b/23, 166b/5, 223a/20, 273a/8

Ḥ.+ye 262a/9

[=7]

Ḥatıb: Hz. Peygamber'in Mısır Mukavvısı Cüreyc b. Mîna'ya elçi olarak gönderdiği sahâbî. bk. **Ḥatıb bin Belta'a**

Ḥ. 184b/7, 184b/20, 184b/20, 185a/2

Ḥ.+a 184b/20

[=5]

Ḥatıb bin Belta'a: Hz. Peygamber'in Mısır Mukavvısı Cüreyc b. Mîna'ya elçi olarak gönderdiği sahâbî. bk. **Ḥatıb**

Ḥ. 176b/9, 184a/22

Ḥ.+dan 184b/17

Ḥ.+ya 185b/20

[=4]

Ḥatıce: Hz. Muhammed'in ilk eşi. bk.

Ḥadıce

Ḥ. 224a/5

[=1]

Ḥatım-i Tay: Tay kabilesinin reisi, cömertliğiyle meşhurdur.

Ḥ. 263b/6

[=1]

Ḥavvâ : Hz. Adem'in eşi.

Ḥ.+dur 39b/6, 134b/19

[=2]

Ḥayber : Hz. Muhammed'in Hicret'in yedinci yılında fethettiği, Şam-Medine yolu üzerinde bir yerleşim merkezi.

Ḥ. 28a/18, 28a/18, 125a/4, 125b/18, 179a/11, 179a/14, 179a/15, 125b/23, 126a/4

feth-i Ḥ. 125b/23, 126a/4

Ḥ.+de 126a/5

feth-i Ḥ. 126a/5

Ḥ.+e 125a/7, 126a/2

ehl-i Ḥ. 126a/2

Ḥ.+i+(1) 125b/17, 127b/1, 126a/8

Feth-i Ḥ. 125b/17, 127b/1

mâl-ı Ḥ. 126a/8

[=15]

Hazrec: Hz. Muhammed'in gelişini önceden haber veren Arap kabilesinin cediti.

H. 132a/6

[=1]

Hevân: (<Hevâzin) Müşrik bir kabile.

H.+dan 125a/18

[=1]

Hızır: Abı hayatı içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine inanılan bir görüşe göre peygamber bir görşe göre veli olduğu söylenen zat.

H. 24b/19

H.+dur 24b/18

[=2]

Hind: Ebû Sufyan'ın karısı.

H. 187a/23, 187b/2, 187b/6

[=3]

Hıra: Hıra mağarası.

H. 153a/22, 224a/4, 259b/12

H.+dayiken 259b/13

[=4]

Hişâm: Mekke'de Hz. Muhammed'e düşmanlık eden müşriklerden.

H. 93b/14

H.+uñ 114a/19

[=2]

Hubâhub: Cimrilikte meşhur olan bir kimse.

H. 263b/7

[=1]

Huccâc-ı Sa'îd bin Cübeyr: Tabînin ileri gelenlerinden müfessir ve âlim bir kişi.

H. 171a/9

[=1]

Hüd: Ad kavmine gönderilen peygamber.

H. 112a/11, 112a/11, 112a/18, 152a/12, 153a/1, 155a/10, 155a/8, 211b/22, 250b/22, 250b/22

H.+da 255b/6

H.+dur 67a/16

H.+ı+(1) 30a/19, 112a/3, 137a/15, 143a/2, 155a/3

H.+uñ 112a/7

inzâr-ı h. 112a/7

[=18]

Hudeybiyye: Mekke'den 17 km.'lik mesafede bir vadi; Hudeybiyye Antlaşması.

H. 121a/21, 121b/16, 122a/3, 123b/20, 124a/8, 125a/3, 125a/9, 126a/14, 126a/21, 186b/3

H.+de 125a/20

H.+den 125a/15

H.+ye 127a/13, 127a/16

H.+yidi 121a/21

feth-i H. 121a/21

[=15]

Humus: Suriye'de bir şehir.

H.+dayıdı 266a/21

[=1]

Huneyn: Taif'in 50 km. kuzeybatısında bir şehir; Huneyn gazâsı.

H. 116a/11

[=1]

Huveyle: Hazrec kabilesinden olup amcasının oğlu Evs bin Samit ile evlenmiştir.

H. 172b/18, 172b/18, 172b/19, 172b/20, 172b/22

H.+ye 172b/22

[=6]

Huyayy bin Aḥṭab: Hz. Muhammed'in eşi Safiyye'nin Yahudi babasıdır. Benî Kurayza kavmini Ebu Sufyan'la birlikte Hz.Muhammed'e karşı kışkırtmıştır.

H. 177b/10, 177b/12, 177b/16

[=3]

Huzā'a: Kahtânîler'e mensup bir Arap kabilesi.

H. 186a/14

[=1]

Huzeyfe: Hz. Peygamber'in sırdaşı olan sahâbî.

H.+den 117b/6

[=1]

Hüseyn: Hz. Muhammed'in torunu. bk.

Hüseyn

H. 229b/3, 230a/8

[=2]

Hüseyn: Hz. Muhammed'in torunu. bk.

Hüseyn

H.+uñ 229b/23

[=1]

Hüzeyl : Adnânîler'emensup, şairleriyle ünlü bir Arap kabilesi.

H. 177a/6

[=1]

İştahur: Hz. Süleyman'ın mührünü çalıp kırk gün tahtında saltanat süren cin. bk.

Şahr

ı. 34b/1

[=1]

İbni 'Abbas: Hz. Peygamber'in amcasının oğlu, tefsir ve fıkıh ilimlerinde otorite kabul edilen ve çok hadis rivayet edenler arasında yer alan sahâbî. bk. '**Abdullah bin 'Abbas**

İ. 7a/18, 8b/21, 10b/5, 11b/16, 15a/10, 30b/20, 30b/9, 34a/2, 34b/9, 36a/3, 58a/13, 66a/6, 73b/13, 98a/16, 112b/19, 136a/2, 140b/5, 146a/5, 148b/9, 156b/18, 159a/6, 160a/19, 171b/4, 178b/18, 193b/16, 193b/16, 193b/17, 193b/18, 200a/3, 200a/6, 200a/7, 206b/17, 212a/7, 216a/3, 227a/6, 252b/6, 268a/12, 270a/2, 270a/7, 270a/7

İ.+a 160a/18

İ.+dan 2a/19, 15b/8, 15b/19, 20a/11, 22b/16, 24a/22, 29a/17, 30b/19, 32b/6, 52a/3, 66a/2, 93a/19, 105b/23, 122b/10, 143a/6, 181a/2, 191a/21, 193b/14, 196a/23, 219a/19, 219b/6, 258b/14, 270a/12

İ.+uñ 219a/19, 270a/10, 270a/4

[=67]

İbni 'Abdu'l-Muṭṭalib: Abdulmuttalib'in oğlu.

İ. 13a/3

[=1]

İbni 'Aṭā: Tabî'n devrinde Medine'de yetişen büyük âlimlerden.

İ. 130a/8

[=1]

İbni Cerîh: Bir hadis âlimi.

İ. 115a/8

İ.+den 118a/2

[=2]

İbni Hanefiye: Hz. Ali'nin Havle bint Cafer el-Hanefiyye isimli hanımından doğan oğlu.

İ. 2a/21

[=1]

İbni Hâtal: Mekke fethinden sonra öldürme emri çıkarılan müşrik.

İ.+1+(1) 115a/11

[=1]

İbni İslâm: ?

İ.+dan 80b/12

[=1]

İbni Mes'ûd: Müslüman olanların altıncısıdır.

İ. 28b/18, 54a/1, 58a/15, 115b/6, 132b/16, 149b/11, 151a/10, 153a/21, 265a/2

İ.+dan 52a/4

[=10]

İbni 'Ömer: Hz. Ömer'in oğlu, en çok hadis rivayet eden sahâbîlerden biri.

İ. 131a/11, 202b/21, 242a/20

İ.+den 140a/17

[=4]

İbni Selâm: Tefsir, hadis ve nahiv âlimi.

İ. 109a/3

[=1]

İbni Şercîl: Bir ravi.

İ. 58a/16

[=1]

İbni Ümmî Mektûm: Mekke'de İslâmîyet'i ilk kabul edenlerdendir, Hz. Muhammed'e müezzinlik yapmıştır.

İ. 238b/2, 238b/18

[=2]

İbni Yâmîn: Sahâbî.

İ.+dür 109a/2

[=1]

İbnü'l-Kerrâ: Hadis âlimi.

İ. 140b/2

[=1]

İbrâhîm: Hz. İbrahim peygamber.

İ. 21a/11, 21a/16, 21a/19, 21a/21, 21a/23, 21a/8, 21a/9, 21b/12, 21b/23, 21b/23, 21b/6, 22a/10, 22a/15, 22a/15, 22a/16, 22a/6, 22a/6, 22b/1, 22b/12, 22b/14, 22b/21, 22b/22, 22b/3, 22b/6, 23a/10, 23a/17, 23a/18, 23a/19, 23a/20, 23a/23, 23a/6, 23a/7, 23a/8, 23a/9, 23b/17, 23b/18, 23b/18, 23b/19, 23b/21, 23b/21, 23b/23, 23b/6, 24a/1, 24a/10, 24a/11, 24a/14, 24a/2, 24a/5, 258a/4, 86a/2, 86a/4, 114a/3, 120a/13, 141b/23, 142a/10, 142a/10, 142a/12, 142a/14, 142a/22, 142a/3, 142a/9, 142b/1, 142b/5, 148b/16, 153a/1, 162b/19, 162b/20, 171b/19, 185b/10, 185b/20, 185b/7, 186a/7, 239b/10

İ.+den 22a/20, 172a/2

İ.+dür 36a/20

İ.+e 22a/2, 22a/4, 22a/23, 22b/10, 22b/12, 23a/11, 23a/17, 24a/16, 75b/4, 142a/3, 152a/10, 152a/7, 152a/8, 185b/6

İ.+i+(1) 20a/4, 21a/17, 22a/23
İ.+içün 24a/13
İ.+ile 186a/3, 249a/16
İ.+le 23b/6
İ.+üñ 22a/4, 83b/7, 86a/8, 86a/9,
142a/13, 142a/14, 142a/16, 142a/2,
185b/10, 185b/6, 188b/9
[=108]

İbrāhīm ibni Edhem: Belhli
meşhur zahis ve sufî.

İ. 162b/18
[=1]

İbrāhīm-i Neḥā'i: Fıkıh ve hadis âlimi.
i.+den 115a/4
[=1]

İkrime: Ebu Cehil'in oğlu, iman edip
sahâbeden olmuştur. bk. **İkrime**
İ. 9a/10, 108b/23
[=2]

İkrime: Ebu Cehil'in oğlu, iman edip
sahâbeden olmuştur. bk. **İkrime**
İ. 22b/16, 172b/17, 178a/15,
178a/16, 178b/13, 191a/21, 196a/23,
219a/18, 219a/20, 219a/21
[=10]

İlyās: Hz. İlyas peygamber.
İ. 24b/18, 24b/19, 24b/20, 24b/22,
25a/11, 25a/2, 25a/9
İ.+a 24b/21
İ.+i+(1) 25a/6
İ.+ıla 66b/20
İ.+içün 25a/9
İ.+uñ 25a/8, 36b/3
[=13]

İmām Ebū Ḥanīfe: Asıl adı Numan bin
Sabit olup Hanefî mezhebinin kurucusu,
fıkıh ve tefsir âlimidir. bk. **Ebū Ḥanīfe,**
İmām-ı Ebū Ḥanīfe
İ.+yle 173b/3
[=1]

İmām-ı Ebū Ḥanīfe: Asıl adı Numan bin
Sabit olup Hanefî mezhebinin kurucusu,
fıkıh ve tefsir alimidir. bk. **Ebū Ḥanīfe,**
İmām Ebū Ḥanīfe
İ. 75a/7
[=1]

İmām-ı Ebū'l-Leyṣ: Ehl-i sünnet
imamlarından olup fıkıh, kelam ve tefsir
alanlarında birçok eser vermiştir.
İ. 14b/19, 29a/17, 78b/21, 105b/18,
134a/16
[=5]

İmām-ı Ḳutbî: Tefsir, hadis ve fıkıh âlimi.
bk. **Ḳutbî**
İ. 82b/20
[=1]

İmām-ı Şā'bf: Hadis âlimi, tâbiî.
İ. 196b/12
[=1]

İmām Muḥammed: Ebû Hanife'nin
derslerinde yetişen İslâm âlimlerinin en
üstlerinden ve büyük müctehid.
İ.+ile 186b/22
[=1]

İmrān : Kur'ân-ı Kerim'de Hz.
Meryem'in babasının adı.
İ. 202a/4

[=1]

İncil: Hz.İsa'ya verilen kutsal kitap.

İ. 59a/19, 76a/3, 103b/7, 172a/4,
259b/5

İ.+de 128a/4, 182a/9, 261a/23

İ.+dür 91a/11

[=9]

İrem: Ad kavmi zamanında Cennete benzetilerek Şam veya Yemen'de yapılan bir bahçe.

İ. 250b/20, 250b/20, 250b/21,
251a/9, 252a/14

İ.+e 252a/4

[=6]

İsâ: Kur'an'da adı geçen ve kendisine kutsal kitap İncil verilen peygamber.

İ. 4b/23, 5a/1, 5a/2, 5a/3, 5a/7,
5a/8, 6b/3, 6b/5, 39a/11, 90a/12, 90a/13,
90a/17, 90a/18, 90a/21, 90a/23, 90b/1,
90b/9, 91a/10, 91a/21, 91a/21, 115a/17,
12b/10, 172a/8, 188a/22, 188b/19, 188b/6,
189b/16, 200b/13, 202a/7

nüzül-i İ. 90b/12

İ.+dan 188a/20

İ.+dur 103b/7

İ.+nuñ 90b/7, 90b/8, 188b/10,
202a/6

İ.+ya 75b/4, 90b/11, 172b/3,
189b/15, 189b/20, 245a/8

İ.+y1 91a/23, 172a/4, 202a/7

İ.+y1a 66b/21, 90b/10

[=46]

İsfendiyâr: İran tarihinde hak, kudret ve lutuf sembolü olarak yer alan efsanevî kahraman.

İ. 102a/1

[=1]

İshâk: Hz. İbrâhim'in oğlu, Kur'an'da adı geçen peygamberlerden biri.

İ. 114a/3

İ.+dan 24a/17

İ.+dur 22b/15, 142a/15

İ.+1+(1) 24a/16

İ.+1a 36a/20

İ.+mıssa 22b/19

[=7]

İsmâ'il : Hz. İbrâhim'in oğlu, Kur'an'da adı geçen peygamberlerden biri.

i. 22a/4, 22b/14, 22b/21, 23a/3,
23a/13, 23a/14, 23a/15, 23a/15, 23b/2,
23b/6, 23b/8, 23b/10, 24a/8, 24a/16,
24a/17, 24b/1, 36b/2, 219b/1

i.+den 24b/2

i.+dür 22b/17

i.+e 23a/13, 23b/7

i.+i+(1) 22b/10, 22b/12, 22b/19,
23a/5, 23a/5

i.+ile 23a/13

[=28]

İsrâfîl: Dört büyük melekten biri olup kıyamet gününde sûra üflemele görevlidir.

İ. 50a/23, 140a/1, 140b/8, 154a/4,
212b/2, 213a/16, 217a/12, 234a/22,
236b/5, 261a/1, 264a/6

İ.+dür 154a/12, 236b/4

İ.+e 228b/12

İ.+uñ 139b/20, 236b/18

[=16]

Ka'b: Benî İsrâil'e dair rivâyetleriyle tanınan tâbiî. **Ka'b Aḥbâr, Ka'bu'l-Aḥbâr, Ka'bu'l-Ḥubâr**

K. 2a/22, 203a/12, 272a/18

K.+a 34b/9

K.+dan 22b/16

K.+uñ 149a/13

[=6]

Ka'b Aḥbâr: Benî İsrâil'e dair rivâyetleriyle tanınan tâbiî. bk. **Ka'b, Ka'bu'l-Aḥbâr, Ka'bu'l-Ḥubâr**

K. 149a/11

[=1]

Ḳa'b bin Eşref: İslâm'a düşmalığıyla tanınan Yahudi şâiri.

Ḳ. 177b/19

Ḳ.+i+(1) 178a/20

[=2]

Ka'be: Müslümanların hacı olmak üzere muayyen zamanda gidip ziyaret ettikleri yer, Beytullah, Makam-ı İbrahim.

K. 123a/23, 136b/15, 145a/3, 145a/5, 145a/6, 145a/7, 174a/7, 261a/14, 261a/15, 267a/4, 267b/8

K.+den 262a/9

K.+nũñ 143b/9, 267a/4

K.+ye 266b/11, 268b/2

K.+yi 266b/6, 268a/8

[=18]

Ka'bu'l-Aḥbâr: Benî İsrâil'e dair rivâyetleriyle tanınan tâbiî. bk. **Ka'b, Ka'b Aḥbâr, Ka'bu'l-Ḥubâr**

K. 23a/6, 272a/16

[=2]

Ka'bu'l-Ḥubâr: Benî İsrâil'e dair rivâyetleriyle tanınan tâbiî. **Ka'b Aḥbâr, Ka'bu'l-Aḥbâr**

K. 250b/21

[=1]

Ḳadrî: Sapkın bir mezhep, tarikat.

Ḳ.+den 85b/10

Ḳ.+ler 156b/14

[=2]

Ḳārun: Zenginliğiyle tanınan, Hz. Mûsâ ve Hârûn'un şahsında Allah'ın emirlerine karşı çıktığı için cezalandırılan kişi.

Ḳ. 47b/4, 55b/10, 260a/10

Ḳ.+i+(1) 205a/10

[=4]

Ḳasvâ: Hz.Peygamber'in devesi.

Ḳ. 121b/11

Ḳ.+ya 121b/13

[=2]

Ḳatāde: Mufessir, tâbiî.

Ḳ. 2a/21, 7a/19, 9a/22, 13a/6, 22b/16, 52a/5, 53a/19, 73b/17, 88a/10, 88a/10, 136a/1, 146b/4, 149b/18, 196b/12, 205b/18, 206b/20

Ḳ.+den 48a/1

[=17]

Ḳaysu ibni Muḥarrem: ?

Ḳ.+den 268a/5

[=1]

Kelbî: Tefsir imamlarından, Cemal vakasında Hz. Ali'nin yanında olan Kufe şehrinde alimler ailesinden biri.

K. 9a/2, 11a/15, 12b/3, 14b/4, 29a/5, 32b/6, 41b/18, 46a/10, 92a/6, 114a/18, 202b/4, 211a/23

[=12]

Kelüde: Kâfîrlerden biri.

K.+yidi 254a/9

[=1]

Keşşâf: Mu'tezile âlimlerinden Zemahşerî'nin ağırlıklı olarak dirâyet metoduyla yazdığı tefsiri.

K. 252a/12

şâhib-i K. 252a/12

[=1]

Keşmîr: Eshâb-ı Kehf'in köpeğinin adı.

Ke.+e 94a/17

[=1]

Keşrifân: Bir melek.

ke.+dur 247a/17

[=1]

Kudüs: Üç ilâhî dinde de önemli bir yere sahip olan ve kutsal sayılan şehir.

Ke. 140a/1, 261a/15

Ke.+dür 139b/23

Ke.+e 22b/6, 22b/15

Ke.+ün 154a/4

[=6]

Kur'an : Hz. Muhammed'e inen kutsal kitap.

Ke. 1b/3, 1b/18, 1b/21, 2a/2, 2a/14,

2a/23, 3a/2, 3a/3, 3a/4, 4a/17, 7b/6, 12b/21, 15a/21, 28a/3, 28b/20, 29a/3, 33b/11, 33b/14, 33b/18, 37b/3, 38b/11, 41b/10, 41b/21, 42b/20, 43a/16, 43a/3, 43b/4, 43b/6, 43b/7, 44b/11, 45a/21, 48a/16, 52a/10, 53a/18, 59a/22, 64a/11, 64a/13, 64a/16, 64a/7, 64a/9, 68b/23, 71a/15, 71a/15, 71a/21, 71b/17, 71b/18, 71b/21, 71b/4, 71b/5, 71b/6, 73a/9, 73b/18, 73b/5, 74a/23, 82b/22, 82b/23, 83a/14, 83a/21, 86a/15, 86a/18, 86a/22, 88a/22, 88a/23, 88b/1, 100b/13, 102a/9, 103a/16, 104a/6, 106b/22, 106b/23, 107a/1, 108a/15, 108b/21, 109a/1, 109a/5, 113a/22, 113a/3, 114a/15, 114a/22, 117a/16, 128a/4, 129a/8, 136a/1, 140a/12, 147a/13, 148b/11, 153b/22, 157a/13, 165a/13, 165a/21, 167b/20, 167b/21, 169a/18, 169b/6, 169b/8, 171a/1, 173b/18, 183b/8, 189a/22, 198a/2, 198b/14, 203a/4, 206b/10, 207a/12, 207b/15, 211a/20, 211b/12, 211b/13, 213b/19, 213b/21, 213b/23, 214a/1, 214a/10, 214a/13, 214a/4, 219a/19, 219b/11, 219b/15, 219b/4, 221a/15, 221a/16, 221b/2, 222a/19, 225a/9, 226b/10, 226b/19, 226b/7, 231b/18, 233b/12, 238b/23, 240b/17, 240b/9, 241a/2, 241a/6, 244b/7, 247a/12, 247b/16, 248b/16, 248b/6, 257b/17, 257b/8, 258a/23, 261b/15, 269a/13

hük-m-i Ke. 225b/13

naşş-ı Ke. 103a/16

Ḳ.+a 2b/13, 3a/13, 28b/17, 46a/4,
53a/8, 62b/3, 69a/10, 71a/14, 76a/4, 76a/7,
82b/20, 87a/19, 102a/11, 114b/9, 119a/10,
136b/6, 139a/20, 148b/9, 165a/11,
165a/12, 165a/13, 165a/24, 169a/22,
170a/9, 185a/10, 211a/3, 211b/11, 214a/15,
262a/4

Ḳ.+da 2b/8, 30b/19, 44a/22, 59a/15,
100b/20, 151a/12

Ḳ.+dan 71b/3, 85a/19, 96b/15,
107a/22, 109b/6, 165a/18, 169a/15,
193b/17, 207a/7, 223b/16, 223b/6, 226b/9,
240b/21, 248b/11, 257b/1, 257b/7, 259b/1

Ḳ.+dur 13a/1, 18b/1, 38b/17,
42b/14, 49a/17, 61b/11, 78a/13, 95a/16,
101a/1, 102a/1, 109b/7, 145a/2, 194b/19,
207b/17, 233b/14, 247a/13

ʿazım-i Ḳ. 247a/13

Ḳ.+ı+(1) 2b/22, 2b/23, 3a/15, 3a/16,
14a/13, 3a/16, 13a/19, 14b/22, 28b/18,
41b/17, 46a/2, 47a/11, 48a/22, 60a/17,
62a/9, 69a/4, 71b/16, 79b/11, 79b/12,
82b/22, 83a/17, 95a/17, 95b/1, 95b/22,
95b/4, 104a/9, 111b/2, 118a/17, 118b/11,
118b/23, 129a/8, 153a/10, 153a/12, 153a/7,
153a/8, 154b/21, 154b/23, 155a/1,
155a/15, 155b/21, 165a/15, 165a/17,
165a/22, 183b/7, 190a/14, 210b/11,
214a/12, 214a/21, 214a/3, 219b/15,
219b/17, 219b/17, 220b/23, 220b/7,
221b/5, 222a/11, 222a/22, 231a/14,
233b/17, 239b/18, 240b/10, 240b/23,
241a/1, 242b/18, 244b/6, 248b/4, 254b/23,
257b/18, 259a/23, 260b/21, 261b/9

Ḳ.+ı+(2) 148b/17

Ḳ.+ı+(3) 2b/10, 247a/12

Ḳ.-ı ḥakım 2b/10

Ḳ.-ı ŧerif 247a/12

Ḳ.+ıla 2a/6, 2b/4, 33b/19, 38b/9,
44b/14, 45b/23, 45b/23, 48b/1, 54a/20,
54b/9, 74b/1, 74b/1, 82b/20, 82b/23, 83a/1,
87a/20, 87a/23, 87b/8, 91b/6, 93b/1,
109a/14, 114b/17, 139a/18, 155a/17,
220a/5, 226b/20, 226b/21, 226b/22,
22b/18, 238a/17, 238b/22, 238b/9,
248b/15, 250b/2, 265b/1, 266a/14 Ḳ.+uñ
2a/21, 14b/20, 38b/12, 52a/5, 52a/5,
71a/20, 95a/19, 111a/17, 111a/23, 111b/1,
118b/12, 222a/21, 222b/4, 248b/13

[=337]

Ḳureyş: Hz. Peygamber'in mensup olduğu
Arap kabilesi.

Ḳ. 27a/20, 30b/1, 30b/9, 30b/11,
41a/15, 41b/2, 64b/10, 64b/12, 64b/9,
65a/8, 73a/16, 96a/9, 96a/23, , 103a/5,
121b/5, 121b/8, 122a/13, 136b/6, 148b/12,
149b/19, 149b/23, 184b/21, 184b/5,
200a/23, 231b/3, 233b/8, 257a/10,
266b/22, 267a/2, 267a/2, 268b/10, 268b/2,
268b/4, 269b/7

ḳabile-i Ḳ. 27a/20

ḳavm-i Ḳ. 30b/11

Ḳ.+den 29a/18, 177a/20, 200a/7,
266b/4, 269b/4, 270a/14

Ḳ.+e 225a/8, 267b/7

Ḳ.+uñ 30a/16, 44a/8, 238a/23,
257a/7, 267a/7, 267a/7

[=48]

Ḳutbî (<Ḳurtûbî): Tefsir, hadis ve fıkıh âlimi. bk. **İmām-ı Ḳutbî**

Ḳ. 17b/3, 106a/4, 112a/5, 232b/14

[=4]

Ḳuzār bin Şalif: Semud kavmine gönderilen Hz. Salih'in mucizesi olan deveyi öldüren dokuz kişilik çetenin başı.

Ḳ.+idi 255b/6

[=1]

Lât: İslâm öncesi Arap toplumundaki putlardan biri.

L. 46b/20, 149b/18, 149b/21, 260a/14, 266b/21

L.+a 149b/16

[=6]

Lebîd bin A'şam: Hz. Peygamber'e büyü yapan Yahudi büyücü.

L. 271b/18, 272a/2

[=2]

Loḳmān-ı Ḥekîm: Kur'an'da kendisine hikmet verildiği bildirilen, peygamberliği tartışmalı bir din büyüğü.

L. 249a/1

[=1]

Lût: Kur'an'da adı geçen bir peygamber.

L. 25a/14, 30a/23, 30a/23, 12b/5, 142b/10, 142b/8, 142b/9, 142b/9, 152b/17, 152b/18, 155b/23, 156a/7, 156a/9, 199b/22, 201b/10, 201b/8, 205a/13, 212a/14, 215b/22, 239b/10, 240b/12

L.+ı+(1) 12b/5, 25a/15, 156a/1

L.+içün 142b/5

[=25]

Ma'āz bin Cebel: Sahâbî.

M. 197b/13

[=1]

Maḥmūd: Ebrehe'nin fili.

m. 267b/14

m.+ıdı 267b/13

[=2]

Mālik bin Ebā Mālik: Sahâbî.

M.+ile 133a/2

[=1]

Mālik bin Enes: Mālikî mezhebinin imamı, büyük müctehid ve muhaddis.

M. 179a/14

[=1]

Māriyye: Hz. Peygamber'in câriyesi.

M. 199a/16, 199a/18, 199a/22, 199b/3, 199b/7

[=5]

Maḏda' bin Dehr: Semud kavmine gönderilen Hz. Salih'in mucizesi olan deveyi öldüren dokuz kişiden biri.

M.+ıdı 255b/7

[=1]

Medîne: Hicaz'da Hz. Muhammed'in türbesinin bulunduğu şehir.

M. 121a/9, 124a/9, 173b/7, 177a/10, 177a/8, 179b/8, 200a/8, 242a/9

M.+de 235a/22

M.+dedür 80b/13

M.+dekiler 80b/14

M.+den 177a/9, 193a/7

M.+nüñ 257a/7

M.+ye 41a/1, 116b/4, 121a/9, 122a/10, 122a/6, 124b/7, 128b/6, 128b/8,

177b/7, 177b/15, 177b/18, 191b/16,
193a/16, 193a/20, 193a/7, 195b/14,
200a/23, 200a/8, 242a/9

[=33]

Medyen: Hz. Şuayb'in peygamber olarak
gönderildiği kavmin ve bu kavmin yaşadığı
yerin adı.

M. 144b/21

[=1]

Mekke: Kabe'nin bulunduğu ve hac ile
umre ibadetinin ifa edildiği kutsal şehir.

M. 16a/11, 25a/18, 25a/18, 27a/1,
27a/12, 27a/19, 27a/5, 27b/23, 30a/19,
35b/17, 37b/14, 40b/23, 45a/1, 47b/3,
47b/8, 54a/16, 55a/18, 59b/6, 61b/9,
64a/20, 65b/2, 68b/19, 74b/1, 75b/13,
78a/1, 82a/10, 90a/7, 90a/14, 93b/7,
94a/19, 98b/18, 98b/19, 99a/3, 99b/20,
105b/2, 107a/18, 112b/1, 112b/14, 116b/4,
121b/14, 122a/3, 126a/1, 126a/14, 126a/22,
126b/16, 126b/2, 126b/22, 126b/5, 127a/7,
127b/11, 128a/9, 136a/12, 139a/14,
139a/15, 139b/12, 140b/21, 146b/21,
149a/9, 153a/14, 153a/20, 153b/1,
153b/20, 156a/20, 157a/11, 168a/8,
184b/17, 184b/8, 186a/10, 186a/11,
186a/21, 186b/3, 186b/4, 195b/23,
201b/13, 201b/5, 201b/7, 206b/8, 207a/13,
208a/3, 208b/9, 209b/5, 211a/18, 211a/19,
211b/6, 214a/20, 219b/4, 220a/13,
220b/16, 221a/20, 222b/16, 223a/5,
224b/15, 225a/22, 226b/11, 226b/14,
231a/19, 235a/22, 237b/1, 237b/2, 241a/2,
247a/6, 247b/18, 249b/7, 253b/14,

253b/20, 254a/11, 255b/2, 257b/3,
258b/19, 265a/13, 268b/8, 269b/9

ehl-i M. 127b/11, 220b/16

m.+yi+(3) 258b/21

M.-yi emîn 258b/21

M.+de 52a/4, 86a/22, 121a/6,
121b/6, 122a/6, 126b/10, 145a/5, 184b/22,
185a/21, 195b/14, 267a/3, 267b/7,
268b/10, 268b/2

M.+dedür 80b/13

M.+den 103a/5, 108a/21, 121a/9,
184b/3, 185a/10, 186b/4, 186b/5, 266a/21,
266a/23, 266b/9, 267b/13

M.+dür 126a/11

feth-i M. 126a/11

M.+nüñ 9a/17, 9b/22, 33b/5,
114a/18, 127b/1, 140b/21, 144b/12

M.+ye 113a/22, 121b/4, 121b/6,
121b/7, 122a/4, 122a/5, 124a/10, 124a/8,
125b/13, 126a/22, 126b/13, 127a/14,
127a/16, 134b/15, 177a/20, 184b/3,
187a/20, 266b/8, 267a/11, 267a/7, 267a/8,
267b/11, 267b/12, 267b/18, 268b/8,
270a/14, 137b/5, 268a/6

ehl-i M. 137b/5, 268a/6

M.+yi 28a/22, 115a/11, 127b/2,
128a/13, 253b/15, 253b/16, 253b/19,
268b/16, 270a/19

M.+yile 124a/9, 228b/16, 267a/1

[=187]

Menât: İslâm öncesi Arap toplumundaki
putlardan biri.

M. 46b/20, 149b/19, 149b/22,
266b/21

M.+a 149b/16

[=5]

Merih: Mars. bk. **Merrih**

M. 240b/5

[=1]

Merrih: Mars. bk. **Merih**

M. 244b/20

[=1]

Merşed bin Ebî ü'l Merşid:

Muhacirlerden Enes b. Ebû Mersed'in babası olan sahâbi.

M.+di 177a/4

[=1]

Meryem: Hz. İsa'nın annesi.

M. 90a/11, 90a/12, 172a/4, 202a/7

M.+dür 200b/13

M.+i+(1) 202a/4

[=6]

Mesrük: Kûfe ekolüne mensup muhaddis ve fakih, tâbiî.

M. 128a/23

M.+a 96a/20

M.+dan 4b/12, 96a/17

[=4]

Mes'ud bin Muğis: Sakif kabilesinden bir kişi.

M. 266b/20

[=1]

Meyşe: Şuayb peygamberin gönderildiği kavmin adı.

M. 30a/23

[=1]

Mışda': Salih peygamberin kavminden Allah'ın gönderdiği deveyi öldüren iki kişiden biri.

M. 155b/14, 155b/16

[=2]

Mışır: Büyük bir kesimi Afrika'da, küçük bir kesimi (Sînâ yarımadası) Asya'da yer alan ülke. bk. **Mışr**

M. 89a/15, 96b/1

[=2]

Mışr: Büyük bir kesimi Afrika'da, küçük bir kesimi (Sînâ yarımadası) Asya'da yer alan ülke. bk. **Mışır**

M. 56a/20, 56b/19, 56b/20, 237a/13

[=4]

Mikâ'il: Dört büyük melekten rızıkların taksiminde memur olan biri.

bk. **Mikâyil**

M. 50a/23, 140b/8, 236b/5, 261a/1

M.+dür 236b/4

M.+e 95b/8

[=6]

Mikâyil: Dört büyük melekten rızıkların taksiminde memur olan biri.

bk. **Mikâ'il**

M.+di 248a/5

M.+ün 248a/6

[=2]

Mikdād: Sahâbi.

M.+i+(1) 184b/10

[=1]

Mina: Mekke ile Arafat arasında ikisini birbirine bağlayan yol üzerinde bir yer.

M. 267a/1

M.+yıldı 126b/7

[=2]

Muğammese: Mekke ile Mina arasında bir yer.

M.+de 267a/2

M.+ye 267a/1

[=2]

Muhammed: Hz. Muhammed, son peygamber.

M. 2a/13, 2a/19, 2a/21, 2b/11, 2b/13, 2b/14, 2b/16, 3a/2, 3a/4, 3a/10, 4a/12, 4a/5, 4b/21, 4b/3, 10a/19, 10a/23, 10b/3, 12b/11, 12b/20, 12b/22, 12b/23, 12b/9, 13a/17, 13a/19, 13b/17, 13b/5, 14a/14, 14a/22, 14b/3, 16a/11, 16a/18, 16b/3, 20a/1, 20b/3, 20b/6, 21a/8, 27a/1, 27a/10, 27a/15, 27a/5, 27a/6, 27a/8, 28a/11, 28a/14, 28a/21, 28a/6, 28b/1, 29a/11, 29a/13, 29a/13, 29b/13, 29b/22, 29b/3, 29b/8, 30a/18, 30a/22, 30b/14, 30b/5, 31b/5, 33b/11, 35b/17, 36a/19, 36b/2, 37a/20, 37b/14, 37b/2, 38b/21, 38b/9, 39a/1, 39a/2, 40a/17, 40b/18, 40b/2, 40b/23, 41a/17, 41a/21, 41b/16, 41b/3, 41b/5, 42a/13, 42a/6, 43a/18, 45a/1, 45a/6, 45b/11, 45b/16, 45b/2, 45b/23, 45b/6, 46a/22, 46a/23, 46a/5, 46b/23, 46b/5, 47b/20, 49a/17, 49a/23, 49b/10, 49b/20, 49b/3, 49b/9, 51b/15, 52a/10, 52b/17, 52b/23, 52b/8, 53a/2, 55a/1, 55a/17, 55b/8, 59a/16, 59b/21, 59b/4, 60a/11, 60a/2, 60a/23, 60a/9, 61b/9, 62a/8, 62b/11, 62b/17, 62b/21, 63a/17, 64b/3, 65a/10, 65a/14, 65b/2, 66b/16, 67b/11, 68b/23,

70a/12, 70a/21, 70b/15, 71a/4, 71a/8, 71b/12, 71b/18, 71b/8, 72a/12, 72a/15, 72a/9, 72b/15, 73a/14, 73a/16, 73a/9, 73b/19, 73b/3, 73b/7, 74a/19, 74a/22, 74b/18, 75a/10, 75b/1, 75b/14, 75b/16, 76a/10, 76a/7, 76b/6, 77b/10, 77b/4, 78a/1, 78a/10, 78a/11, 78a/14, 7b/22, 81b/2, 81b/8, 82a/10, 82b/19, 82b/21, 83b/16, 85a/1, 85b/1, 85b/15, 86a/13, 86a/19, 86b/14, 87b/22, 88a/13, 88a/21, 88a/7, 88b/5, 90a/19, 90b/14, 94a/19, 94b/1, 95a/10, 95a/11, 95a/12, 95a/5, 96a/9, 96b/16, 96b/6, 97a/11, 98b/23, 100a/21, 100b/12, 100b/13, 101b/16, 101b/7, 103a/7, 103b/15, 103b/16, 103b/18, 103b/20, 104a/15, 104a/2, 104b/16, 105a/21, 105b/10, 105b/5, 107a/18, 107a/22, 108a/11, 108a/19, 108b/14, 108b/20, 109a/1, 109a/10, 109b/6, 112a/3, 114a/11, 114a/2, 114a/5, 114b/9, 115b/22, 116b/3, 117a/11, 117a/9, 117b/17, 117b/3, 118a/12, 118a/23, 118b/10, 119a/19, 119b/6, 121a/13, 121a/21, 121b/6, 122b/22, 123b/6, 124a/18, 124a/22, 125a/14, 125a/3, 125b/11, 126b/10, 126b/22, 127a/20, 128a/6, 128b/23, 129b/22, 135a/17, 135b/13, 135b/7, 136a/15, 137a/13, 139a/14, 139a/17, 139b/12, 139b/20, 140a/7, 140b/17, 141a/6, 141a/8, 142a/2, 143b/17, 143b/23, 143b/4, 144a/4, 144a/9, 144b/11, 145b/1, 146b/20, 147a/1, 147a/10, 147a/12, 147a/12, 147a/8, 147b/13, 147b/6, 148a/10, 148a/20, 148a/6, 148b/12,

148b/16, 148b/21, 149a/11, 149b/13,
149b/16, 149b/6, 149b/9, 150b/11, 150b/5,
151b/22, 151b/4, 153a/15, 153a/19,
153a/3, 153b/1, 154a/18, 154a/2, 154b/20,
155a/22, 155b/21, 161b/20, 161b/21,
163a/7, 163b/14, 164a/6, 165a/14, 165a/8,
168b/1, 172b/23, 174a/11, 174a/20,
174b/6, 175b/18, 176b/10, 177b/13,
177b/20, 179a/6, 180a/19, 180a/21, 182a/8,
187a/17, 189b/9, 190b/22, 191a/7,
191b/22, 192a/13, 193a/13, 193a/13,
192b/19, 192b/3, 194b/15, 196a/19,
201b/1, 201b/6, 202a/4, 204b/1, 205a/19,
205b/22, 206a/10, 206a/21, 206a/4,
206b/2, 206b/8, 207a/11, 207a/13,
207a/16, 207a/6, 207a/9, 207b/20,
207b/22, 208a/20, 208a/22, 208a/3, 208a/5,
208a/9, 209b/11, 209b/23, 210a/6,
210b/11, 210b/21, 210b/23, 211a/19,
211a/21, 211a/4, 211b/19, 212a/11, 212a/5,
212a/19, 212b/8, 213b/22, 214a/17,
214a/22, 214a/23, 214a/3, 214a/4, 214b/11,
214b/2, 214b/3, 216b/11, 217a/8, 219b/17,
219b/4, 220b/8, 221a/9, 221a/14, 221a/18,
221a/20, 221b/13, 221b/14, 221b/8,
221b/9, 222a/18, 222b/1, 222b/13,
222b/16, 222b/18, 222b/8, 223a/18,
224a/10, 224a/15, 224a/19, 224a/22,
225a/12, 225a/2, 225a/3, 225b/23,
227b/15, 229b/11, 229b/16, 229b/21,
229b/21, 230a/3, 230b/21, 231a/14,
231a/16, 231a/21, 232a/12, 232a/5, 233a/7,
233b/12, 233b/17, 233b/18, 235a/13,
236b/22, 238a/10, 238a/17, 238b/19,

238b/5, 238b/7, 240b/10, 240b/16,
240b/18, 240b/20, 240b/21, 240b/22,
242a/3, 242b/8, 243a/11, 243a/4, 243b/16,
244b/11, 244b/12, 246b/18, 247a/12,
247a/20, 247a/5, 247a/8, 247b/22, 248a/1,
248b/13, 248b/15, 248b/19, 248b/3,
249a/19, 250b/1, 250b/19, 250b/6,
252a/17, 252a/19, 252b/3, 254b/3, 254b/5,
257a/15, 257a/19, 257a/23, 257a/6,
257b/10, 257b/17, 257b/6, 258a/13,
258a/19, 258b/8, 259a/18, 259a/23,
259b/13, 259b/18, 259b/2, 259b/22,
260a/11, 260a/18, 260a/20, 260a/23,
260b/10, 260b/11, 260b/16, 261a/2,
261b/14, 261b/9, 262b/8, 263a/21,
263b/22, 264a/19, 265b/20, 266a/14,
268a/7, 268b/10, 268b/20, 269a/13,
269a/21, 269a/23, 269b/5, 269b/7, 269b/9,
270a/14, 270a/8, 270b/6, 271a/15, 271a/19,
271b/4, 272a/9, 272b/17, 273a/15

ehl-i beyt-i M. 229b/21

ümmet-i M. 221a/9,
212a/19, 233a/7

M.+i+(3) 239b/10, 261b/1,
244b/23, 261b/4

M.-i muştafâ 239b/10,
261b/1

M.-i muştafâdadur 244b/23

M.-i muştafâdur 261b/4

M.+den 113a/8, 201b/7, 260b/14

M.+dür 188b/15, 213b/19

M.+e 3a/13, 3a/15, 3a/17, 10a/18,
12b/21, 13a/16, 27b/16, 64b/10, 86a/19,
90a/7, 122a/15, 123a/10, 123a/11, 147b/19,

148b/21, 149a/13, 157a/13, 165a/22,
167b/19, 172b/4, 174a/8, 192b/14,
194b/20, 204b/1, 214a/2, 233b/12, 241a/2,
243b/1, 243b/6, 254b/23, 262a/4

ümmet-i M. 90a/7

M.+i+(1) 2b/23, 3a/22, 28a/3,
28a/3, 75b/17, 93b/21, 103b/17, 119a/1,
152b/23, 214a/12, 220a/14, 220b/23,
223a/5, 223a/9, 257a/13, 260a/14, 260b/3

M.+le 93b/1

M.+leyin 109a/5

M.+üñ 44a/9, 59a/20, 75b/15,
75b/16, 93b/15, 127a/17, 149a/6, 149a/10,
165a/11, 174a/8, 190b/1, 193a/1, 193a/5,
216b/15, 224b/16, 225a/6, 225a/7, 225b/9,
225b/10, 233b/15, 254a/16, 257a/8

[=598]

Muhammed bin Hanıfe: Hz. Ali'nin
Havle bin Cafer el-Hanefiyye isimli
hanımından doğan oğlu.

M.+ye 52a/4

[=1]

Muhammed bin Ka'ab: Müfessir tâbiî.
bk. **Muhammed bin Ka'ab, Muhammed
ibni Ka'ab**

M. 149a/7

[=1]

Muhammed bin Ka'ab: Müfessir tâbiî. bk.
**Muhammed bin Ka'ab, Muhammed
ibni Ka'ab**

M. 132b/21, 156b/13

[=2]

Muhammed bin Muṭṭarif: Sahâbi,
muhaddis.

M.+den 78b/4

[=1]

Muhammed bin Münkedir: Hadis ve
kıraat âlimi, zâhid.

M.+den 81a/2

[=1]

Muhammed ibni Ka'ab: Müfessir tâbiî.
bk. **Muhammed bin Ka'ab, Muhammed
bin Ka'ab**

M.+dan 64b/9

[=1]

Muhammedü'r-resülullâhi: Allah'ın
resulü Muhammed.

M. 127b/10

M.+dür 127b/13

[=2]

Muḳatîl: Kur'an'ı baştan sona kadar tefsir
eden ilk müfessir.

M. 2a/20, 3a/21, 7a/21, 9a/5, 9b/11,
11a/15, 27a/1, 31a/2, 58a/14, 66b/20,
69b/12, 121a/6, 128b/3, 175a/18, 202b/2,
208b/4, 269a/14

[=17]

Müsâ: İsrâiloğulları'na gönderilen ve
kendisine Tevrat indirilen peygamber. bk.

Müsâ ibni 'İmrân

M. 24a/20, 258b/18, 55b/13,
55b/21, 55b/22, 56a/14, 56a/16, 56a/2,
56a/21, 57a/13, 88b/14, 89a/10, 89a/17,
89a/17, 89a/8, 89b/2, 97b/11, 97b/12,
97b/13, 97b/3, 97b/5, 97b/7, 97b/8, 97b/9,
98b/14, 98b/16, 103b/7, 109a/5, 114a/3,
12b/10, 131a/3, 131a/4, 131a/6, 131a/7,
131a/8, 142b/16, 142b/19, 144b/21,

149a/12, 153a/1, 171b/20, 188a/16,
188b/19, 237a/1, 237a/5, 237a/7

M.+da 89b/2

M.+dan 56b/18, 56b/21, 89a/20,
113a/9

M.+dur 97a/13

M.+nuñ 57a/12, 83b/7, 223a/8,
236b/22, 237a/10, 237a/11

M.+ya 24b/7, 55b/14, 56a/8,
59a/17, 72a/4, 75b/4, 82b/9, 89b/8, 109b/7,
142b/21, 152a/6, 172b/3, 236b/22, 237a/9,
249a/16

M.+yı 30a/21, 55b/19, 55b/21,
55b/9, 56a/20, 56a/9, 56b/3, 88b/11,
89a/21, 142b/16, 247a/5

M.+yıla 24b/4, 24b/8, 24b/10,
24b/13, 82b/13, 156a/17, 258a/5

[=91]

Mūsā ibni 'İmrān: İsrâiloğulları'na
gönderilen ve kendisine Tevrat indirilen
peygamber. bk. **Mūsā**

M.+i+(1) 223a/8

[=1]

Muṭarraf: Bir ravi.

M.+dan 53a/19

[=1]

Muḍar: Araplar'ın dört ana kolundan biri.

M. 134b/20

[=1]

Mücāhid: Tâbiîn neslinin önde gelen
müfessirlerinden.

M. 4b/11, 15a/22, 27b/18, 104a/19,
224b/1, 230b/1

M.+den 84a/19, 260b/18

[=10]

Mükraz bin Hafş: Bedir esirleri içinde
bulunan Süheyl bin Amr'ı kurtarmak için
parası olmadığından kendini rehin vermek
isteyen kişi.

M. 122a/9

[=1]

Münzer bin 'Amr: Bi'rîmaûne'de şehit
düşen sahâbî. bk. **Münzer bin 'Umar**

M.+i+(1) 263a/12

[=1]

Münzer bin 'Umar: Bi'rîmaûne'de şehit
düşen sahâbî. bk. **Münzer bin 'Amr**

M.+i+(1) 128b/4

[=1]

Mürre: Sahâbî.

M.+dür 121b/19

[=1]

Müseyleme: Yalancı müseyleme,
Arabistan'da, Asr-ı Saadet'te Yemameli
bir yalancı, peygamberlik iddia ederek
maskara olmuş, Hicri on birinci yılda
öldürülmüştür. bk. **Müseylim**

M.+i+(3) 157a/11

M.-i kezzâbı 157a/11

[=1]

Müseylim: Yalancı müseyleme,
Arabistan'da, Asr-ı Saadet'te Yemameli
bir yalancı, peygamberlik iddia ederek
maskara olmuş, Hicri on birinci yılda
öldürülmüştür. bk. **Müseyleme**

M.+de 225a/9

[=1]

Müşterî: Jüpiter.

M. 240b/5, 244b/20

[=2]

Mü'tefike: Lût kavminin helâki sırasında altüst edilen yerleşim birimlerine işaret eden Kur'an tâbiri.

M. 152b/17

[=1]

Müzdelife: Kabe'de Arafat ile Mina arasında bulunan kutsal bir yer.

M. 250b/16

[=1]

Nâciye: Sahâbî.

N.+dür 121b/21

[=1]

Naëar: Hz. Peygamber'in en azılı düşmanlarından biri. bk. **Naëir bin Hâriş,**

Naër bin el-Hâriş, Naër bin Hâriş

N. 214a/22, 214b/1, 214b/9

[=3]

Naëir bin Hâriş: Hz. Peygamber'in en azılı düşmanlarından biri. bk. **Naëar, Naër**

bin el-Hâriş, Naër bin Hâriş

N. 214a/21, 221b/12

[=2]

Naër bin el-Hâriş: Hz. Peygamber'in en azılı düşmanlarından biri. bk. **Naëar, naëir**

bin Hâriş, Naër bin Hâriş

N. 144b/10

[=1]

Naër bin Hâriş: Hz. Peygamber'in en azılı düşmanlarından biri. bk. **Naëar, Naëir bin**

Hâriş, Naër bin el-Hâriş

N. 144b/15

[=1]

Naḥil: Nahle vadisi.

N.+de 219b/11

[=1]

Naşibeyn: Süleyman peygambere savaş ilan eden kavim. bk. **Naşybin**

N. 219b/5

[=1]

Naşybin: Süleyman peygambere savaş ilan eden kavim. bk. **naşibeyn**

N. 34a/6

[=1]

Necâşi: Habeş kralı. bk. **necâşi ekber**

N. 266b/4

N.+ye 266a/20

[=3]

Necâşi ekber: Habeş kralı. bk. **necâşi**

N.+e 266a/17

[=1]

Nemrüd: Babil'in kurucusu hükümdar, Hz. İbrahim'i ateşe attırıştır.

N. 20a/4, 21a/17, 123a/21, 123a/22, 212a/14, 268a/20

N.+ı+(2) 83b/7

[=7]

Nîl: Nil nehri.

N. 89a/15, 97b/8, 97b/13

N.+e 223a/9

N.+i+(2) 97b/13

N.+ile 24b/6

N.+üñ 97b/7

[=7]

Ninova : Hz. Yunus'un peygamber olarak gönderildiği yerin ve kavmin adı.

N. 25b/2, 26b/10

[=2]

Nūḥ: Büyük peygamberler arasında sayılan, kendisine inanmayan kavmi tûfan ile helâk edilen peygamber.

N. 9a/21, 21a/2, 21a/3, 21a/6, 21a/7, 21a/8, 52b/18, 52b/19, 56b/5, 88b/20, 114a/3, 137a/14, 143a/8, 143a/9, 143b/1, 145a/5, 152b/14, 153a/1, 154a/18, 154b/17, 154b/19, 157b/8, 157b/8, 199b/22, 201b/7, 201b/9, 20b/15, 212a/21, 212a/9, 217a/18, 217a/23, 217b/10, 217b/11, 217b/13, 217b/15, 217b/16, 217b/2, 217b/5, 217b/7, 217b/8, 218a/1, 218a/14, 218a/4, 218a/7, 218b/11, 218b/14, 218b/22, 218b/6, 219a/13, 219a/15, 219a/2, 219a/21, 219a/3, 219a/5, 219a/6, 219a/8, 219b/1, 239b/11, 252a/15

N.+a 20b/20, 21a/4, 75b/2, 154b/5, 154b/17

N.+i+(1) 20b/19, 30a/19, 52b/19 137a/14, 154a/19, 154b/3, 154b/5, 218a/4, 218b/17

N.+ila 171b/19, 172a/2

N.+uñ 9a/20, 212a/19, 218b/10, 218b/20

[=79]

Nu‘mān bin Beşîr: Ensar arasında hicretten sonra doğan ilk çocuk, sahâbî.

N. 60b/20

[=1]

Nüfeyl: Hadis hâfızı. bk. **Nüfeyl bin Ḥabîb**

N. 266b/19

N.+i+(1) 266b/18

[=2]

Nüfeyl bin Ḥabîb: Hadis hafızı. bk. **Nüfeyl**

N. 266b/18, 267b/14

[=2]

‘**Osmān:** Dört büyük Halife’den üçüncüsü ve Hz. Muhammed’in damadı.

‘O. 125b/13, 125b/14, 152a/2, 152a/2, 152a/3, 200a/1, 214a/22, 214a/23, 265a/22

‘O.+çün 125b/14

‘O.+dur 127b/18

‘O.+içün 125b/15

[=12]

‘**Osmān bin Maṭ‘ūn:** Sahâbî.

‘O. 214a/20

[=1]

‘**Osmān ibni Esved:** ?

‘O. 84a/18

[=1]

‘**Ömer:** Hz. Ömer, Hulefâ-yı Râşidin’in ikincisi.

‘Ö. 93b/13, 103a/6, 111b/10, 111b/12, 111b/14, 111b/16, 111b/18, 134a/4, 156b/4, 177b/10, 184b/19, 185a/2, 200a/1, 200a/12, 200a/16, 200a/5, 200a/6, 210b/1, 229b/4, 241b/23, 246a/16, 246a/18, 265a/21, 265a/3, 270a/2, 270a/3, 270a/4

‘Ö.+den 227a/6

‘Ö.+dür 127b/18

‘Ö.+e 103a/6, 185a/2, 246a/18

‘Ö.+ile 200a/3

[=33]

‘Ömer bin ‘Abdu’l-‘azîz: Emevi Halifesi.

Ö.+e 210a/22

[=1]

Râhib-i Berşîşa: İsrailoğulları zamanında

bir rahip. bk. **Berşîşa**

R. 181a/1

[=1]

Rebî‘: Araplar’ın dört ana kolundan biri.

bk. **Rebî‘a**

R.+uñ 114a/19

[=3]

Rebî‘a: Araplar’ın dört ana kolundan biri.

bk. **Rebî‘**

R. 134b/20

[=1]

Rebî‘ bin Şâlih: ?

R. 171a/8

[=1]

Refâzî: (<Râfizî) Başlangıçta Zeyd b. Ali’den ayrılan ilk İmâmîler’e, daha sonra bütün Şîî fırkaları ile Şîî unsurları taşıyan bazı bâtinî gruplarına verilen isim.

R.+lerden 85b/11

[=1]

Ress: Kur’an- Kerim’de helâk edildikleri bildirilen eski bir kavim.

R. 7a/19, 137a/14

aşhâb-ı R. 137a/14

[=2]

Rıdvân: Cennetin kapıcısı olan büyük melek.

R.+ından 15a/3

R.+ları 213a/5

[=2]

Rûm: Roma, Bizans, Rumlar ve Anadolu’yu ifade eden bir isim.

R. 111b/17, 20b/23, 266a/17, 272a/16

[=4]

Rüstem: Şehnâmede adı geçen İran’ın ünlü savaşçısı.

r. 102a/1

[=1]

Şâbit bin Kays: Peygamber efendimizin hatibi olmakla şereflenen zât. bk. **Şâbit ibni Kays**

Ş. 132b/6, 175a/9

Ş.+uñ 134b/7

[=3]

Şâbit ibni Kays: Peygamber efendimizin hatibi olmakla şereflenen zât. bk. **Şâbit bin Kays**

Ş. 129a/19

[=1]

Şahr: Hz. Süleyman’ın mührünü çalıp kırk gün tahtında saltanat süren cin. bk.

İştahur Ş. 34b/10, 34b/10, 34b/11, 34b/12, 34b/13, 34b/13, 34b/15, 34b/20

Ş.+ı+(1) 34b/21, 34b/21, 34b/22

Ş.+uñ 34b/14

[=12]

Şa‘d: Peygamberimiz tarafından cennetle müjdelenen on kişiden biri.

Ş. 127b/19

[=1]

Şa‘id: Peygamberimiz tarafından cennetle müjdelenen on kişiden biri.

Ş. 127b/19

[=1]

Sa'îd: Hadis ve tefsir konusundaki rivayetleriyle bilinen tâbiî. bk. **Sa'îd bin Cübeyr**

S. 171a/9, 202a/22

[=2]

Sa'îd bin Cübeyr: Hadis ve tefsir konusundaki rivayetleriyle bilinen tâbiî. bk. **Sa'îd**

S. 125a/17, 219b/6, 270a/1

[=3]

Sa'îd bin Müseyyib: Medine'de yetişen yedi büyük âlimden biri.

S. 231a/6

[=1]

Şakîf: Adnânîler'e mensup bir Arap kabilesi.

Ş. 125a/18, 233b/1

Ş.+den 266b/20

[=3]

Şa'lebe: Adnânîler ve Kahtânîler'e mensup bazı kabilelerin adı.

Ş. 172b/18

[=1]

Şâlih: Hz. Salih peygamber.

Ş. 171b/21, 211b/22, 252a/18, 255b/4, 255b/8, 255b/11

Ş.+i+(1) 247a/6

Ş.+üñ 83b/8

[=8]

Sâlim bin Ca'd: Hadis rivayet eden bir sahâbi.

S. 197a/16

[=1]

Sâm: Hz. Nuh'un oğullarından.

S. 20b/21, 20b/23, 252a/15, 252a/15

[=4]

Samâl ibni Fazl: ?

S.+danki 89b/14

[=1]

San'â: Yemen'de bir şehir. bk. **Şan'ân**

S.+da 266a/16

S.+ya 268a/3

[=2]

Şan'ân: Yemen'de bir şehir. bk. **San'a**

Ş.+dan 208b/12

[=1]

Sâre: Hz. İbrahim'in eşi.

S. 21b/1, 21b/5, 21b/6, 21b/6, 21b/13, 21b/16, 21b/18, 21b/20, 21b/23, 22a/1, 22a/1, 22a/4, 142a/16

S.+ye 21b/15, 21b/18, 21b/19, 21b/21

S.+yi 21b/5, 21b/10, 21b/12

[=20]

Seddî: (<Süddî) Müfessir tâbiî.

S. 9a/22

S.+den 134a/3

[=2]

Sehl bin Hanîf: Sahâbî.

S.+idi 178a/11

[=1]

Selmân: İslâmiyet'i kabul eden ilk sahâbî. bk. **Selmân-ı Fârisî**

S. 120b/22, 134a/5, 134a/7, 134a/7, 134a/8, 134a/8, 134a/9, 165a/17, 165a/19

S.+dan 134a/14

S.+uñ 120b/23, 121a/2

[=12]

Selmān-ı Fārisī: İslāmîyet’i kabul eden ilk sahâbî. bk. **Selmān**

S. 134a/4

[=1]

Şemūd: Kur’ân-ı Kerîm’de adı geçen ve Hz. Sâlih’in tebliğ faaliyetinde bulunduğu bir Arap kavmi.

Ş. 137a/15, 143a/15, 152b/13, 152b/14, 155a/22, 252a/17, 252a/23, 255b/1, 255b/3, 30a/23, 56b/6, 66b/19, 66b/20, 66b/23, 67b/3

Ş.+dan 67b/1

[=16]

Semüre: Sahâbî. bk. **Sümret bin Cündeb**

S. 166b/6

[=1]

Sevâ’: (<Süvâ) Kur’ân-ı Kerîm’de Nûh kavminin taptığı belirtilen ve Câhiliyye döneminde de tapınılan putlardan biri.

S.+dur 218b/21

[=1]

Sinâ: Hz. Mûsâ’ya Tevrat’ın verildiği dağ.

S. 258b/21, 261a/16

tür-ı S. 258b/21, 261a/16

[=1]

Şiyem: Ad kavminin atası.

Ş. 252a/15, 252a/15

[=2]

Sümret bin Cündeb: Sahâbî. bk. **Semüre**

S. 20b/22

[=1]

Sübeyya’: Hudeybiyye Anlaşmasından sonra Hz. Peygamber’e sığınan müşrik bir kadın.

S.+yıldı 186b/5

[=1]

Süfyân : Kendi adıyla anılan fıkıh mezhebinin imamı, müfessir, muhaddis ve zâhid. bk. **Süfyân Şevrî İbrâhîm**

S. 41a/2, 41a/3, 133a/12

S.+dan 113a/1

[=4]

Süfyân Şevrî İbrâhîm : Kendi adıyla anılan fıkıh mezhebinin imamı, müfessir, muhaddis ve zâhid. bk. **Süfyân**

S.+den 78b/21

[=1]

Süheyli: Müslüman olmadan önce Kureyş adına Hudeybiye Antlaşması’nı imzalayan kişi, sahâbî.

S. 127b/9, 127b/10, 127b/11

[=3]

Süleymân: Hz. Süleyman.

S. 24a/20, 33b/23, 34a/4, 34a/7, 34a/8, 34b/3, 34b/4, 34b/5, 34b/5, 34a/9, 34b/10, 34b/13, 34b/15, 34b/15, 34b/16, 34b/17, 34b/17, 34b/20, 34b/22, 35a/2, 35a/2, 35a/5, 35a/7, 35a/9, 35a/10, 35a/11, 35a/12, 35a/13, 35a/14, 35a/17, 35a/22, 35b/9, 35b/14, 171b/20

S.+a 34a/8, 34a/23, 35a/15, 35b/5, 35b/9

S.+dan 35a/19

S.+1+(1) 34a/1, 34a/4, 34b/8

S.+1a 34a/7

S.+um 34b/15
S.+uñ 34b/12, 34b/13, 34b/2, 35a/3,
35a/4, 35b/13
[=51]

Sümmāk bin Ḥarāṣi: Sahābî.

S.+dür 178a/11
[=1]

Süryān: Aramice konuşan ve dünya genelinde dağılık olarak yaşayan Hristiyan halk.

S. 217a/19
[=1]

Şām: Şam şehri.

Ş. 97b/7, 178a/17, 178b/6, 258b/13,
266a/17, 268b/6
Ş.+a 188b/11, 191b/17, 267b/17,
268b/9
Ş.+da 112a/5, 258b/13
Ş.+dan 178a/16, 191b/20
Ş.+ıduğına 178a/15
Ş.+uñ 188b/11
[=16]

Şeddād: Yemen’de Ad kavminin hükümdarı.

Ş. 250b/23, 251a/1, 251a/2,
251a/21, 251a/22, 251b/15, 251b/16,
252a/1, 252a/3, 252a/6, 47b/4
Ş.+uñ 251a/6, 251b/14, 251b/23
[=14]

Şedîd: Âd’ın oğullarından biri, Şeddad’ın kardeşi.

Ş. 250b/23, 251a/1
[=2]

Şehrü bin Havşeb: Tâbiînden, fıkıh ve kırâat âlimi, muhaddis.

Ş. 208a/15
[=1]

Şem’ün: Hz. İsa’nın yardımcılarında biri.

Ş. 5a/18, 5b/4, 5b/6, 5b/9, 5b/12,
5b/18, 5b/20, 5b/22, 5b/23, 5b/23, 6a/2,
6a/2, 6a/4, 6a/7, 6a/12, 6a/14
Ş.+dur 6a/21
Ş.+ı+(1) 229b/8
[=18]

Şeybe: Münafıklardan biri.

Ş. 99b/15, 114a/20, 238b/12,
267a/3
[=4]

Şu’ayb: Şuayb peygamber.

Ş. 99a/4
Ş.+ı+(1) 30a/23
[=2]

Şaif: Suudi Arabistan’da bir şehir. bk. **şāyif**

Ş. 228b/16
[=1]

Şalḥa: Cennetle müjdelenen on sahâbeden biri.

Ş. 127b/19
[=1]

Şalūs: Antakiyye kavmine gönderilen elçilerden biri.

Ş. 5a/6
[=1]

Şaḥrî: Allah. bk. **Şaḥru**

T. 6b/3, 14b/21, 15a/20, 18a/3,
29a/15, 31a/13, 31b/10, 32b/12, 33a/18,

33a/20, 40a/7, 42b/8, 43b/16, 44a/1, 44a/2, 47b/16, 52a/18, 52a/9, 53a/19, 53a/20, 62b/5, 67b/11, 69b/10, 75b/21, 77a/17, 77a/17, 78a/20, 97a/13, 104a/13, 10a/13, 120a/16, 133b/4, 141a/15, 146b/6, 164a/1, 168a/7, 181b/11, 181b/6, 181b/7, 181b/7, 182a/21, 219b/23, 255b/8, 257a/13

T.+çün 10a/2

T.+dan 9b/17, 9b/18, 51a/21, 53a/12, 68b/2, 87a/6, 92a/2, 116b/17, 135a/7, 160b/13, 214a/22, 219b/23, 238b/21

T.+dandur 79a/3

T.+lardur 220a/4

T.+nuñ 114a/22, 146a/16, 182a/6, 185b/12, 20b/11, 27a/22

T.+sı 25b/11, 33a/4, 72b/10, 72b/3, 85a/2, 91b/17, 93b/15, 141b/16, 174a/8, 204b/1, 240b/13, 246a/4

T.+sına 21a/14, 246a/7

T.+sından 56a/21, 147b/3, 181a/18

T.+sındandur 141b/13

T.+ya 26a/1, 34a/3, 51b/10, 59b/1, 97a/21, 176b/12, 220a/5

T.+yı 79a/2, 154b/9, 185b/8

T.+yiçün 207b/7

[=95]

Tañru: Allah. bk. **Tañrı**

T.+ña 269b/6

[=1]

Tarıq: Sabah yıldızı, Çulpan, Venüs.

Ṭ. 247a/20, 247a/21, 247a/21, 247a/22

[=4]

Ṭayif: Suudi Arabistan'da bir şehir. bk.

Ṭaif

Ṭ. 149b/18

[=1]

Ten'ım : Mekke'nin kuzeybatısında Kâbe'ye en yakın harem sınırı.

T. 126a/22

[=1]

Teniyye: Yer adı.

T. 121b/9, 121b/10, 121b/10

T+den 121b/11

[=4]

Tevrât: Hz. Musa'ya inen kutsal kitap. bk.

Tevrıt

T.+ıla 108b/23

[=1]

Tevrıt: Hz. Musa'ya inen kutsal kitap. bk.

Tevrât

T. 59a/17, 59a/19, 72a/4, 76a/3, 103b/7, 109a/5, 128a/4, 137a/17, 188b/1, 190b/1, 190b/3

T.+de 182a/8, 187b/17, 261a/23

T.+den 42b/12

T.+e 225b/11

[=16]

Tih: Tih vadisi.

T.+de 103b/10

vādı-yi T. 103b/10

[=1]

Tihāme: Arabistan'ın Kızıldeniz sahilindeki dar kıyı ovası.

T.+din 219b/11

[=1]

Ṭuvā: Kutsal Tuva vadisi.

Ṭ.+dur 236b/23
[=1]
Tübba : Eski Yemen krallarının unvanı, Kur'ân'da helâk edildiği bildirilen bir kavmin adı.
T. 137a/15, 137a/16, 137a/17, 137a/18, 137a/19, 137a/21, 137a/22, 137b/1, 137b/3, 99a/1, 99a/2, 99a/3, 99a/4
T.+dan 137a/16
T.+uñ 137a/18
[=15]
'Ubeyd: Tâbiîn âlimi, muhaddis. bk.
'Ubeyd bin 'Ömer
'U. 92a/12
[=1]
'Ubeyd bin 'Ömer: Tâbiîn âlimi, muhaddis. bk. **'Ubeyd**
'U. 92a/7
[=1]
'Ubeyde bin el-Cerrâh: Cennetle müjdelenen on sahâbeden biri.
'U.+dur 127b/20
[=1]
Uḥud: Uhud Dağı; Uhud Gazvesi, Müslümanlarla Mekke müşrikleri arasında yapılan ikinci büyük savaş.
U. 168a/14, 188a/1, 188a/2
[=3]
'Uḳāza: Mekke yakınlarında bir pazar yeri.
'U.+ya 219b/7
[=1]
'Uḳbe: Suffe ehlinden, Mısır valisi. bk.
'Uḳbetü bin 'Āmir

'U. 273a/13
[=1]
'Uḳbetü bin 'Āmir: Suffe ehlinden, Mısır valisi. bk. **'Uḳbe**
'U. 273a/13
[=1]
Uruyā: Hz. Davud'un ordusunda yer alan Hititli bir asker. bk. **Uryā**
U.+dan 32b/10
[=1]
'Urve: Sahâbî. bk. **'Urve bin Muḥammed**
'U. 89b/16, 89b/17
'U.+nün 89b/16
'U.+ye 89b/15
[=4]
'Urve bin Muḥammed: Sahâbî. bk. **'Urve**
'U. 89b/14
[=1]
Uryā: Hz. Davud'un ordusunda yer alan Hititli bir asker. bk. **Uruyā**
U. 33b/22
U.+dur 31b/22
U.+nuñ 32a/21, 32b/11
U.+ya 32b/13
U.+yı 32a/2
[=6]
Usametü bin Zeyd: Sahâbî.
U. 129b/13
[=1]
Useyd: Gücü ve kuvvetiyle övünen kâfir Kelüde'nin babası.
u. 254a/9
[=1]
'Uṭārid: Merkür.

‘U. 244b/20

‘U.+dür 240b/5

[=2]

‘**Uṭārid bin Ḥuccāf:** (<‘Aṭṭār bin Ḥaccāf)

Temîm kabilesinin reislerinden bir saḥâbî.

‘U.+ıdı 128b/22

[=1]

‘**Utbe:** Mekkeli müşriklerin ileri gelenlerinden biri. bk. ‘**Utbe ibni Ebî Rebî‘a**, ‘**Utbe ibni Rebî‘a**, ‘**Utbetü bin Rebî‘a**

‘U. 65a/1, 65a/11, 65a/4, 65a/4, 65a/7, 99b/15, 114a/20, 238b/11, 239a/6

‘U.+dür 231a/17

‘U.+yile 231a/18

[=11]

‘**Utbetü bin Velîd:** Mekkeli müşriklerin ileri gelenlerinden biri.

‘U. 64b/13

[=1]

‘**Utbe ibni Ebî Rebî‘a:** Mekkeli müşriklerin ileri gelenlerinden biri. bk.

‘**Utbe**, ‘**Utbe ibni Rebî‘a**, ‘**Utbetü bin Rebî‘a**

‘U. 238a/23

[=1]

‘**Utbe ibni Rebî‘a:** Mekkeli müşriklerin ileri gelenlerinden biri. bk. ‘**Utbe**, ‘**Utbe**

ibni Ebî Rebî‘a, ‘**Utbetü bin Rebî‘a**

‘U. 209b/11, 96b/6

[=2]

‘**Utbetü bin Rebî‘a:** Mekkeli müşriklerin ileri gelenlerinden biri. bk. ‘**Utbe**, ‘**Utbe**

ibni Ebî Rebî‘a, ‘**Utbe ibni Rebî‘a**

‘U. 64b/9

[=1]

‘**Uzza:** İslâm öncesi Arap toplumundaki putlardan biri.

‘U. 45a/3, 46b/20, 149b/19, 149b/21, 149b/23, 150a/2, 260a/14

‘U.+ya 149b/16

[=8]

‘**Übey:** Hz. Peygamber’in azılı düşmanlarından biri. bk. ‘**Übey ibni Ḥalef**

Ü. 114a/20

[=1]

‘**Übey ibni Ka‘b:** Hz. Peygamber’e kâtiplik yapan ve Kur‘ân’a hizmetleriyle tanınan saḥâbî.

Ü. 248b/6

[=1]

‘**Übey ibni Ḥalef:** Hz. Peygamber’in azılı düşmanlarından biri. bk. ‘**Übey**

Ü. 14a/14, 14a/19, 252b/13

[=3]

‘**Ümeyye:** Hz. Peygamber’in azılı düşmanlarından biri. bk. ‘**Ümeyye bin**

Ḥalef Ü. 114a/20

Ü.+dür 238b/12

[=2]

‘**Ümeyye bin Ḥalef:** Hz. Peygamber’in azılı düşmanlarından biri. bk. ‘**Ümeyye**

Ü. 256a/18

[=1]

‘**Ümmi Seleme:** Hz. Peygamber’in hanımı. bk. ‘**Ümmü Seleme**

ü. 122a/23, 122b/1, 163b/4

[=3]

Ümmü Hānî: Hz. Ali'nin kız kardeşi, sahâbî.

Ü. 268a/13

[=1]

Ümmü Seleme: Hz. Peygamber'in hanımı.

bk. **Ümmi Seleme**

Ü. 132b/12, 132b/12, 163b/2

[=3]

Üzeyr: Kur'an'da adı geçen, peygamber olup olmadığı tartışmalı kişi.

Ü.+i+(1) 271b/6

[=1]

Vāhile: Hz. Lut'un eşi

V.+yidi 201b/8

Vā'ile: Hz. Nuh'un eşi.

V. 201b/8

[=1]

Varkatü bin Nevfel: Hz. Hatice'nin amcasının oğlu.

V.+e 259b/5

[=1]

Vehb: Vehb bin Münebbih. Tanınmış müfessirlerden biri.

V. 36a/14, 66a/23, 89b/14, 89b/16, 89b/19

V.+ün 89b/18

[=6]

Vekî': Muhaddis ve fakih.

V. 113a/1

[=1]

Velîd: Hz. Peygamber'in ve İslâmiyet'in azılı düşmanlarından biri. bk. **Velîd bin Muğîre**

V. 99b/15, 130b/12, 130b/9, 152a/4, 208a/10, 208a/11, 224b/5, 224b/8, 225a/20, 231a/18, 248b/19

V.+i+(1) 208b/8, 225a/3

V.+ile 231a/17, 256a/21

V.+ün 130b/17, 152a/6

[=17]

Velîd bin Muğîre: Hz. Peygamber'in ve İslâmiyet'in azılı düşmanlarından biri. bk.

Velîd

V. 86a/23, 151b/20, 208a/8, 208a/20, 224a/22, 242b/14, 265a/21, 265b/10

V.+ye 224b/22

[=9]

Velîd bin 'Uğbe: Sahâbî.

V. 152a/2

V.+yi 130b/7

[=2]

Yāfes: Tevrat'a göre Hz. Nûh'un üç oğlundan biri.

Y. 20b/23

Y.+dür 20b/21

[=2]

Yahyā: Kur'an'da adı geçen İsrâiloğulları'na gönderilen bir peygamber.

Y. 66b/21

[=1]

Ya'qûb: Hz. İbrâhim'in torunu ve İsrâiloğulları'nın atası olan peygamber.

Y. 36a/20, 103b/7, 171b/20

[=3]

Yeğūs: Kur'ân-ı Kerîm'de Nûh kavminin taptığı belirtilen ve Câhiliyye döneminde de tapınılan putlardan biri.

Y.+dur 218b/21

[=1]

Yekśūm: Ebrehe'nin oğlu.

Y. 268a/4

[=1]

Yemāme: Arabistan'da asr-ı saadette peygamberlik iddiasında bulunmuş Yemâmeli.

Y. 225a/9

Y.+dür 125a/16

ehl-i Y. 125a/16

[=2]

Yemen: Arap yarımadasının güneybatısında ülke.

Y. 29a/7, 208b/11, 251a/9, 266a/16

Y.+i+(3) 251a/10

Y.-i 'aķıklarile 251a/10

Y.+de 249b/7

Y.+denidi 219b/5

Y.+e 266a/21, 267b/17, 268b/6, 268b/9

Y.+uñ 266b/12

[=12]

Yes'a: İlyâs peygamberin yerine geçen peygamber.

Y. 66b/20

Y.+nuñ 36b/3

[=2]

Yessār: Hudeybiye'den önce İslâmla şereflenen sahâbî.

Y.+dan 96b/14, 96b/16

[=2]

Ye'ûķ: Kur'ân-ı Kerîm'de Nûh kavminin taptığı belirtilen ve Câhiliyye döneminde de tapınılan putlardan biri.

Y.+dur 218b/21

[=1]

Yūnus: Kur'ân-ı Kerîm'de adı geçen bir peygamber. bk. **Yūnus bin Mettā**

Y. 25b/1, 25b/4, 25b/7, 25b/11, 25b/13, 25b/14, 25b/17, 25b/20, 25b/22, 26a/2, 26a/4, 26a/7, 26a/12, 26a/16, 26a/17, 26a/23, 26b/3, 26b/4, 26b/9, 26b/10, 26b/11, 26b/11, 26b/13, 211a/7

Y.+a 25b/3

Y.+i+(1) 25b/9, 25b/10, 25b/20, 26a/3, 26b/12, 26b/15, 26b/18, 26b/19

Y.+uñ 25b/9, 26a/2, 26a/21

[=36]

Yūnus bin Mettā: Kur'ân-ı Kerîm'de adı geçen bir peygamber. bk. **Yūnus**

Y. 211a/6

[=1]

Yūsuf: Hz. Yakub'un oğlu, İsrâiloğulları'na gönderilen bir peygamber.

Y. 56b/18, 56b/19, 56b/20, 56b/22, 56b/23, 96b/2, 171b/20

Y.+dan 56b/23

Y.+i+(1) 56b/19

Y.+uñ 56b/20

[=10]

Yuş'a bin Nūn : Yūsuf peygamberin soyundan olup Mūsâ peygamberin öğrencisidir.

Y. 24b/20

[=1]

Zāti'l-İmād: Şeddad tarafından inşa edilen şehir, İrem. bk. **Zātü'l-İmād** z.

252a/4

z.+dur 250b/20

[=2]

Zātü'l-İmād: Şeddad tarafından inşa edilen şehir, İrem. bk. **Zāti'l-İmād**

z. 252a/15

[=1]

Zebür: Kur'an'da Hz. Dâvûd'a indirilen kutsal kitaba verilen ad.

Z. 59a/19

Z.+dur 103b/8

[=2]

Zekeriyyâ: Kur'an'da adı geçen ve İsrâiloğulları'na gönderilen peygamber.

Z. 171b/20

[=1]

Zevba': ?

Z.+ıdı 113a/2

[=1]

Zeyd bin Erkam: Sahâbî.

Z. 11a/18

[=1]

Ẓi'l-Ḳarneyn : Kur'an'da adı geçen ve peygamber olup olmadığı tam bilinmeyen büyük bir hükümdar.

Ẓ. 257a/9

[=1]

Zirḳān bin Bedr: Temîm kabilesinin reislerinden bir sahâbî.

Z.+ıdı 128b/22

[=1]

Zuhrî: Tâbiî, Emevi Halifesi Ömer b. Abdulazîz'in emriyle resmen tedvin eden âlim.

Z. 191a/19

[=1]

Zübeyir: Hz. Peygamber'in amcası. bk.

Zübeyr

Z. 184b/10

[=1]

Zübeyr : Hz. Peygamber'in amcası. bk. **Zübeyir**

Z. 127b/19, 272a/4

Z.+dür 144b/21

[=3]

Züccâc: (<Zeccâc) Arap dili ve edebiyatı âlimi, müfessir.

Z. 224a/13

[=1]

Zühâl: Satürn.

Z. 240b/5, 244b/20

[=2]

Zühre: Venüs.

Z. 240b/5, 244b/21

[=2]

Ẓülkifl: Kur'an'da adı geçen bir peygamber.

Ẓ. 36b/3

[=1]

Zünefer: Yemen'in eşrafından ve meliklerinden bir kişi.

Ẓ. 266b/13, 266b/14, 266b/15, 267a/16, 267a/17, 267a/20

[=6]

SONUÇ

Metinde, yabancı sözcüklere getirilen -lIk, -lUk, -rAk, cIk, -cUk gibi ekler, yabancı sözcüğün son hecesine göre okunmuştur. Zira Türkçede ek, kelime tabanına göre şekillenir. Uygur imlâ geleneğinin yabancı sözcüklere gelen ekleri uyuma aykırı işaretlemesi sesle ilgili değil yazımla ilgilidir. Böylelikle sözcüğün alıntı olduğu hissedilir. Zikredilen eklerin getirildiği sözcükler, yaklaşık beş yüz yıllık Arapça-Farsça din terimlerinin Türkçede kullanıldığı bir zamana denk gelmektedir.

Metin, genel olarak Eski Oğuz Türkçesi döneminin ses bilimsel özelliklerini yansıtmakla birlikte farklı örnekler barındırması bakımından önemlidir. Metnin harekeli bir yazıyla kaleme alınmış olması bu tür tespitlerin daha sağlıklı bir şekilde yapılmasına olanak sağlamıştır. Özellikle dönem itibarıyla eklerdeki düzleşme ve yuvarlaklaşma hususunda standardın dışında birtakım farklılıklar dikkat çekmektedir.

Metin, biçim bilgisi yönüyle Eski Oğuz Türkçesinin genel özelliklerini yansıtmaktadır.

Sade ve anlaşılır bir dille Arapçadan tercüme edilen eserde, Türkçe kökenli kelimelerin sayısının satır-arası tercüme geleneğinin de bir yansıması olarak yüksek bir oranda olduğu söylenebilir. Ayrıca, Arapça ve Farsça kökenli kelimelere getirilen yapım ekleriyle Türkçeleştirme yoluna başvurulması, Türkçenin kelime yapma kabiliyetini ve üretkenliğini göstermesi bakımından değerlidir. Rivayet metodunun esas alındığı ve kıssalı anlatımlarla tahkiyeci bir dilin kullanıldığı metin, atasözleri, deyimler, terimler, birleşik yapılar, günlük dile ait kalıplaşmış ifadeler açısından zengin bir malzemeye sahiptir.

Metinde, 5616 madde başı sözcükten 2698'i Türkçe, 2632'si Arapça, 266'sı Farsça, 12'si Farsça+Arapça, 8'i de Arapça+Farsça'dır.

KAYNAKÇA

- AHUNDOVA, Sevinç, *Eski Anadolu Türkçesi Alanında Yapılmış olan Kur'an Tercümesi Cevâhirü'l-Asdâf Üzerinde Dil İncelemesi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2012.
- AKAR, Ali, *Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satırlar Arası Bir Kur'an Tercümesi (Metin-Gramer-Sözlük) [53b-105b]*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas 1992.
- AKAR, Güler, *Karahanlı Türkçesiyle Yazılmış Kur'an Tercümesi (TIEM 73) Üzerine Bir Dil İncelemesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2015.
- AKÇAY, Yusuf, *Mustafa Bin Muhammed'in İhlas Suresi Tefsiri (Giriş-İnceleme-Metin-Ekler Dizini-Sözlük-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya 2005.
- AKSU, Rabia, *Tercüme-i Tefsir-i Ebu'l-Leys-i Semerkandî, (Enfal ve Tevbe Sureleri, 68b/19-114b/11, Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2006.
- AKTAŞ, Yusuf, *Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî, (Kehf-Meryem-Taha Sureleri, Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2008.
- ALAKESE, Ayşe Nur, *Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî (Ma'ide Suresi, Dil İncelemesi- Metin-Dizin)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2002.
- ALPER, Mehtap, *Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satırlar Arası Bir Kur'an Tercümesi (Metin-Gramer-Sözlük) [315a-388a]*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas 1998.
- ARAT, Reşit Rahmeti, *Kutadgu Bilig III İndeks*, Kemal Eraslan, Osman Fikri Sertkaya, Nuri Yüce (haz.), İstanbul 1979.
- ATA, Aysu, *Nehcü'l - Ferâdis Uştmağların Açık Yolu - Cennetlerin Açık Yolu III Dizin Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1998.
- , “Rylands Nüshası Kur'an Çevirisi ve Farsça Çevirinin Önemi”, *V. Uluslararası Türk Dil Kurultayı I*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2004.
- , *Karahanlı Türkçesinde İlk Kur'an Tercümesi (Raylands Nüshası, Giriş-Metin-Notlar-Dizin)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2013.
- ATALAN, Soner, *Doğu Türkçesi Kur'an Tefsiri (Duhan, Casiye, Ahkaf, Muhammed, Fetih, Hucurat ve Kaf Sureleri) İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin-Tıpkıbasım*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2017.
- AY, Yasemin, *Ahmed-i Dâ'î Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî (143/50a/103b), Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2007.
- AYHAN, Vefa, *Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satırlar Arası Bir Kur'an Tercümesi (Gramer-Metin-Sözlük) [245b-320a]*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas 2007.

- BANGUOĞLU, Tahsin, *Türkçenin Grameri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2007.
- BOLTABAYEV, Saidbek, *Çağatayca Mevahib-i Aliyye (Tefsir-i Hüseyini) Tercümesi (183b-308b Giriş-Gramer-Metin- Dizin)*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2017.
- BOROVKOV, A. K., *Leksika Sredneaziatskogo Tefsira XII - XIII vv.*, Moskva 1963.
- , *Orta Asya'da Bulunmuş Kur'ân Tefsirinin Söz Varlığı (XII. - XIII. Yüzyıllar)*, Halil İbrahim Usta – Ebülfez Amanoğlu (çev.), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2002.
- BUDAK, Aslı, *Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî, (45b-91a, Giriş-Metin-Dizin)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2002.
- ÇAĞLAR, Dursaliye, *Doğu Türkçesi Kur'ân Tefsiri (Şu'arâ ve Neml Sureleri): İnceleme-Tenkitli Metin-DizinTıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2013.
- ÇETİN, Abdülbaki, “Ebu'l-Leys Semerkandî Tefsirinin Türkçe Tercümesi Üzerine”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 22 2007, ss. 53-101.
- ÇETİN, Erol, *Türkçe İlk Kur'ân Tercümesinin Grameri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2014.
- ÇETMİLİ, C. Duygu, *Tercüme-i Tefsir-i Ebu'l-Leys es-Semerkandî: Mümtebine, Saff, Cum'a, Münâfikûn, Tegâbûn, Talak, Tahrim ve Mülk Sureleri (İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2018.
- ÇİÇEK, Ali, *Ebü'l-Leys es-Semerkandî Tefsiri Tercümesi İlk üç Surenin Dil Özellikleri (İnceleme-Metin-Dizin)*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2003.
- CLAUSON, Sir Gerard, *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*, Oxford, 1972.
- DALKIRAN, Hasan, *Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî, Yusuf-Ra'd-İbrahim Sureleri (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2006.
- DAŞDELEN, Ömer, *Ahmed-i Dâi Tercüme-i Tezkire-i Ebu'l-Leys-i Semerkandî, Hicr, Nahl, İsrâ Sureleri (189b-233a) Giriş- Metin-Dizin- Tıpkıbasım*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2008.
- DELİCE, H. İbrahim, *Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satırlar Arası Bir Kur'ân Tercümesi (Metin - Gramer-Sözlük) [105b-170b]*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas 1992.
- DEMİR, Ziya, *Osmanlı Müfessirleri ve Tefsir Çalışmaları*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul 1994.
- , *Osmanlı Müfessirleri (XII- XVI. yy. Arası)*, Ensar Neşriyat, İstanbul 2007.
- Derleme Sözlüğü I-VI*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2009.
- DEVELİ, Hayati, “Ağız Özellikleri Taşıyan Bir Eski Türkiye Türkçesi Metni, Fatiha Tefsiri”, *İlmi Araştırmalar*, S. 6, 1998, ss. 63-81.

- DEVELLİOĞLU, Ferit, “*Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*”, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara 2004.
- DİŞÇİ, Öznur, *Tercüme-i Tefsir-i Ebu'l-Leys es-Semerkandî Rahmân, Vakîâ , Hadîd, Mücâdile ve Haşr Sureleri (İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2015.
- DOĞAN, Yusuf, *Mustafa bin Muhammed, İhlas Suresi Tefsiri, Giriş, Transkripsiyonlu Metin, Dil İncelemesi, Dizin-Sözlük, Tıpkıbasım*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli 2018.
- DOĞU, Ahmet, *Amme Cüzü Tefsiri (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Entitüsü, Konya 1989.
- ECKMAN, J., *Middle Turkic Glosses of the Rylands İnterliear Koran Translation*.
- EMİNOĞLU, Emin, *Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satırlar Arası Bir Kur'an Tercümesi (Metin-Gramer-Sözlük) [171a-245b]*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Entitüsü, Sivas 1992.
- ERCİLASUN, A. B. – Akkoyunlu, Z., *Kâşgarlı Mahmud Dîvânü Lugâti 't-Türk Giriş-Metin-Çeviri-Notlar-Dizin* , Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2014.
- EREN, Hasan, *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*, Ankara 1999.
- ERİMER, Kayahan, *Tebareke Tefsiri: Metin, İnceleme, Dizin*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Ankara 1976.
- ERTAYLAN, İsmail Hikmet, *Türk Edebiyatı Örnekleri VII Ahmed-i Dâî Hayatı ve Eserleri*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1952.
- ERTİK, Mehmet, *Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî, (143/103b-155b), Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2007.
- ESATOĞLU, Ahsen, *İhlas Suresi Metni, Dil Özellikleri ve Sözlük*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1987.
- GEDİK, Şahabettin, *Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî, Furkan-Şuarâ-Neml-Kasas Sureleri (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2008.
- GÖKKAYA, Evren, *Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî (142/132a-188a), Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2008.
- GONCA, Sema, *Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî (33b-68b)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2002.
- GÜL, Ali, *British Library Or 9515'teki Türkçe Kur'an Tercümesi (Giriş-Metin-Notlar-Dizin)*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2014.
- GÜL, Necati, *Amme Cüzü Tefsiri (Metin-İnceleme)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 1995.
- GÜLENSOY, Tuncer, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü , C. I*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2011.

- , *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, C. II, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2011.
- GÜRBÜZ, Nadide, *Mustafa İbn-i Muhammed Ankaravi, Yasin Suresi Tefsiri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1986.
- İNAN, Abdulkadir, “Anadolu Beyliklerinde ve Osmanlı Türk Devletinde Oğuz Türkçesiyle Kur’an Tercümelere” *Makaleler ve İncelemeler II. Cilt*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1991, s. 169.
- , “Eski Türkçe Üç Kur’ân Tercümesi”, *Makaleler ve İncelemeler II. Cilt*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1991, ss. 128-129.
- , “Kur’ân’ın Eski Türkçe ve Oğuz-Osmanlıca Çevirileri Üzerine Notlar”, *Makaleler ve İncelemeler II. Cilt*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1991, s. 150.
- JARKYNBAEV, Almazbek, *XIV. Yüzyılda Yazılmış Bir Yasin Suresi Tefsiri Üzerine Dil İncelemesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2005.
- KAÇALİN, M. Sinan, “-lağ -legü Eki Üzerine”, *Türkiyat Mecmuası* 20/20 1997, ss. 71-74.
- KANAR, Mehmet, *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, Say Yayınları, İstanbul 2011.
- KARA, Mehmet, *Yasin Sûresi Tefsiri (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1988.
- KARABACAK, Esra, *Manisa İl Halk Kütüphanesi’ndeki Satır-Arası Kur’ân Tercümesi (Giriş-Metin-Dizin)*, (Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 1992.
- KAYA, Harun, *Doğu Sahasında Yazılmış Satıraltı Kur’an Tercümesi’nde Kelime Yapımı*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2014.
- KOÇ, Hatice, *Tercüme-i Tefsir-i Ebü’l-Leys-i Semerkandî, En’am Suresi, (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2002.
- KÖK, Abdullah, *Karahanlı Türkçesi Satır-Arası Kur’ân Tercümesi (TİEM 73 1v - 235v/2), Giriş-İnceleme-Metin-Dizin*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2004.
- KÖPRÜLÜ, Mehmed Fuad, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Alfa Yayıncılık, İstanbul 2016.
- KORKMAZ, Feryal, *Mülk Suresi Tefsiri, Giriş-Gramer-Metin-Dizin*, İstanbul, 2000.
- KORKMAZ, Zeynep, *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2009.
- KÜÇÜK, Murat, *Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Satır Arası İlk Kur’an Tercümesi (İnceleme-Metin-Dizin)*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2001.
- , *Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Satır Arası İlk Kur’an Tercümesi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2014.

- KÜPELİ, Harun, *Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satırlar Arası Bir Kur'ân Tercümesi (Gramer-Metin-Tertip-Sözlük) [464a-535b]*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas 2006.
- KURTOĞLU, Kübranur, *Doğu Türkçesi Kur'ân Tefsiri (Lokman, Secde ve Ahzab Sureleri) (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2015.
- KÜTÜKÇÜ, Mehmet, *Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satırlar Arası Bir Kur'ân Tercümesi (Gramer-Metin-Tertip-Sözlük) [535b-616b]*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas 2005.
- MÜFETTİŞOĞLU, Cengiz, *Karışık Dilli Bir Kur'ân Çevirisi Yazmanın 037b-072a Yaprakları Üzerinde Dil İncelemesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2006.
- NİSAR, Ulya, *Amme Cüzü Tefsiri, Mustafa bin Muhammed (varak no: 121b143a)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1987.
- ÖLKER, Perihan, *Tebâreke (Sûretü'l-Mülk) Tefsiri (İnceleme-Metin-Dizin) (64b-126b)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2005.
- ÖNLER, Zafer, *Hacı Paşa, Müntahab-ı Şifa I- Metin*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1990.
- “Yağdığına İnanılan Bir Kudret Helvası: Gezo”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4/2, ss. 205-207.
- ONUR, Samet, *Doğu Türkçesi Kur'ân Tefsiri (Mü'min, Fussilet, Şûrâ ve Zuhur Sureleri) (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2017.
- ÖZCAN, Ali, *Tebareke Tefsiri (Metin-Gramer Notları-Sözlük)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1987.
- ÖZDEMİR, Hikmet, *Mûsâ b. Hacı Hüseyin el-İznîkî Hayatı ve Eserleri*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Ankara 1980.
- ÖZKAN, Abdurrahman “Ahmed-i Dâî'nin Tefsîr Tercümesi'nin Manzum Mukaddimesi ve Dil Özellikleri”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 11, 2002, ss. 1-58.
- , “Eski Anadolu Türkçesi Döneminde Yapılmış Kur'an Tercümeleleri”, *Tarihten Günümüze Kur'an'a Yaklaşımlar*, Bilal Gökçür vd. (ed), İlim Yayıma Vakfı Kur'an ve Tefsir Akademisi, İstanbul 2010, ss. 517-558.
- PEKGÖZ, Gülşen Arslan, *Doğu Türkçesi Kur'ân Tefsiri (Sebe, Fâtır ve Yasin Sureleri) (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2016.
- SAĞOL, Gülden, *Harezmi Türkçesi Satır Arası Kur'ân Tercümesi Giriş-Metin-Sözlük*, (Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 1993.
- SARI, Güven, *Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî (142/35a-82b)*, *Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2007.

- SERTKAYA, Osman Fikri, *Yüksek Lisans Tezi, Doktora Tezi ve Doçentlik Tezi Üzerine Bazı Görüşler, Makaleler 2 Seçme Araştırma ve İncelemeler*, Çantay Yayınları, İstanbul, 2013.
- SEVİNÇLİ, Veysi, *Letâyifnâme (Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük)*, (Doktora Tezi), Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 1996.
- SEZGİN, Funda, *14. Yüzyıla Ait Bir Yasin Suresi Tefsiri Üzerinde Sentaks Çalışması*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli 1997.
- ŞİMŞEK, Hasan, *Tefsirü Sûreti'-l-Mülk (İnceleme- Metin-Dizin)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas 2006.
- ŞİMŞEK, Yaşar, *Eski Anadolu Türkçesi Satırarası Kur'an Tercümesi (Topkapı Nüshası, Giriş-Metin-Notlar-Dizin)*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale 2017.
- , *Harezm Türkçesi Kur'an Tercümesi (Meşhed Nüshası) [23 No] Giriş-Metin-Dizin*, Akçağ Yayınları, Ankara 2019.
- SÖNMEZ, Gamze, *14. Yüzyılda Yazılmış Mülk Sûresi Çevirisi Üzerine Dil İncelemesi (varak no: 31b-61a)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2006.
- TABAKLAR, Özcan, *Amme Cüzü Tefsiri, Mustafa bin Muhammed (varak no: 111b-121a/143a-154b)*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1987.
- , “Anadolu Sahasında Yazılmış Bir Sure Tefsiri”, *İlmi Araştırmalar Dergisi*, S. 16, 2003, ss. 97-116.
- Tarama Sözlüğü I-VIII*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2009.
- TAŞ, İbrahim, *Çağatayca Kur'an Tefsiri 21a-41b (Giriş-Metin-Dizin)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2001.
- TAŞ, İsmail, *15. Yüzyıla Ait “Enfesü'l-Cevâhir” Adlı Yazma Üzerinde Dil İncelemesi (Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2008.
- , “Eski Anadolu Türkçesi Döneminde Tercüme Edilen Ebu'l-Leys es-Semerkindî Tefsiri'nin Asıl Müellifi ve Tercümeye Verilen İsim” *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 2011, ss. 107-160.
- TEMEL, Emine, *Doğu Türkçesi Kur'ân Tefsiri (Nur ve Furkan Sureleri) (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2013.
- TEZCAN, Semih “Janos Eckmann: Middle Turkic Glosses of the Rylands Interlinear Koran Translation” *Bibliotheca Orientalis Hungarica XXI, Akademiai Kiado*, 1976, s. 359
- TİETZE, Andreas, *Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lügati*, Türkiye Bilimler Akademisi, Ankara 2016.
- TİMURTAŞ, F. Kadri, *Makaleler, Dil ve Edebiyat İncelemeleri*, (haz. Mustafa Özkan), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2013.
- TOGAN, Zeki Velidi, *Kur'ân ve Türkler*, Kayı Yayınları, İstanbul 1971.

- TOKER, Mustafa, *Anonim Satır Altı Kur'ân Tercümesi (Dizin) II*, Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya 2011.
- , *Anonim Satır Altı Kur'ân Tercümesi (İnceleme-Metin - Tıpkıbasım Örnekleri) I*, Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya 2012.
- TOKER, Osman, *Karışık Dilli Kur'ân Tercümesi (varak no: 109b-144a)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2000.
- TOPALOĞLU, Ahmet, *Muhammed bin Hamza XV. Yüzyıl Başlarında Yapılmış Kur'an Tercümesi, C. I.*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1976.
- , *Muhammed bin Hamza XV. Yüzyıl Başlarında Yapılmış Kur'an Tercümesi, C. II, Sözlük*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1976.
- , *XIV. Yüzyılın Ortalarında Yapılmış Satırarası Kur'an Tercümesi I Metin*, Dergah Yayınları, İstanbul 2018.
- , “Kur'ân-ı Kerîm'in İlk Türkçe Tercüme ve Cevâhirü'l-Asdâf”, *Türk Dünyası Araştırmaları*, 1983, ss. 58-66
- , “Cevâhirü'l-Asdâf Üzerinde Yapılan Çalışmalar ve Zajaczkowski'nin Eseri”, *Türklük Araştırmaları Dergisi*, 1986, ss. 161-183.
- TOPALOĞLU, Elif, *Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî, (Nisa Suresi, Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2003.
- TÖREN, Hatice, *Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Amme Cüzü Tefsiri I, Metin İnceleme, Tıpkıbasım*, İstanbul 2007.
- , *Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Amme Cüzü Tefsiri II, Dizin*, İstanbul, 2007.
- UĞURSAL, Ülviye, *Ahmed-i Dâ'î Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî Yunus ve Hûd Sureleri [114b/12-151b/01]*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2007.
- USTA, Halil İbrahim, *XIII. Yüzyıl Doğu Türkçesiyle Yazılmış Anonim Kur'an Tefsirinin Söz ve Şekil Varlığı*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1989.
- UYANSOY Hillhouse, Ayşe, *Karışık Dilli Kur'ân Çevirisi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2006.
- UYGUN, Aslı, *Karışık Dilli Bir Kur'ân Çevirisi Yazmanın 144b-183a Yaprakları Üzerinde Dil İncelemesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2007.
- UZUNOĞLU, Hülya Şen, *Doğu Türkçesi Kur'ân Tefsiri (Kasas, Ankebut ve Rum Sureleri) (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2015.
- ÜNLÜ, Suat, *Karahanlı Türkçesi Satır-Arası Kur'ân Tercümesi (TIEM 73 235v/3 - 450r/7), Giriş-Metin-İnceleme-Analitik Dizin*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2004.
- , *Doğu ve Batı Türkçesi Kur'an Tercümesi Sözlüğü*, Eğitim Yayınevi, Konya 2012.

- ÜŞENMEZ, Emek, *Eski Kur'an Tercümelerinden Özbekistan Nüshası Üzerinde Dil İncelemesi (Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük-Ekler Dizini)*, (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2010.
- , *Çağatay Türkçesi Kur'an Tefsiri (Giriş-Gramer-Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, Akademik Kitaplar, İstanbul, 2019.
- VUR SUN, Pınar, *Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî, (142/188b-195b) ile (143/01a-50a), Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2008.
- YAZICI, İshak, "Tefsiru Ebi'l-Leys Tercemeleri Hakkında Kısa Bir Araştırma", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S. 6, 1992, ss. 79-80.
- YELTEN, Muhammed, "Eski Anadolu Türkçesi Sahasında Yapılmış Sure Tefsirlerinin Türk Dili Açısından Önemi", *Uluslararası Eski Türkiye Türkçesi Toplantısı Bildirileri (03-04 Aralık 1999)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2007.
- YILDIZ, Ulaş, *Muhammet Oğlu Mustafa'nın XIV. Yüzyılda Yazdığı Çağdaş Tefsirin Dil Yorumu*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2004.
- YILMAZ, Birgül, *Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys-i Semerkandî, (Âl-i İmran Suresi, Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2002.
- YILMAZ, Buket Işıkcın, *Kayseri Raşit Efendi Kütüphanesi'ndeki Satır Arası Kur'an Tercümesi 1a - 216b (Giriş-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2015.
- YILMAZ, Hikmet, *Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satırlar Arası Bir Kur'an Tercümesi (Metin-Gramer-Sözlük) [1b-53a]*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas 1992.
- YILMAZ, Recep, *Karışık Dilli Kur'an Tercümesi (yaprak no: 183b-222a)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2007.
- YÜCE, Nuri, "Eine neu entdeckte Handschrift des Mitteltürkischen", *Sprach - und Kulturkontakte der Türkischen Völker. (Materialien der zweiten Deutschen Turkologen-Konferenz Rauschholzhausen, 13.-16. Juli 1990, herausgegeben von Jens Peter Laut und Klaus Röhrborn. Harrassowitz Verlag, Wiesbaden 1993. Veröffentlichungen der Societas Uralo-Altaica Band 37)*, ss. 221-227.
- YUSUF, Mehmet, *Yâsîn Tefsiri, Metin ve İndeks*, (Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul 1968.
- ZAJACZKOWSKI, *Etudes sur la langue vieille - osmanlie, II. Chapitres choisis de la traduction turque - anatolienne du Qoran*, Krakow 1937.
- ZÜLFİKAR, Hamza, *Çağatayca Kur'an Tefsiri, Dilbilgisi İncelemesi-Metin-Dizin*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Ankara 1970.

ÖZ GEÇMİŞ

Yalçın Kulaç 16.09.1986 tarihinde Bartın'da doğdu. Kurucaşile Çok Programlı Lisesi'ni bitirdikten sonra Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nden 2009 yılında mezun oldu. 2012 yılında Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans programını bitirdi. 21.01.2013 tarihinden bu yana Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nde Öğretim Görevlisi olarak görev yapan Yalçın Kulaç orta derecede İngilizce bilmektedir.

İletişim Bilgileri:

E mail : yalcin_kulac@hotmail.com

Telefon : 05308241852

